Ɨ niuucari tɨ jejcua, tɨ ajta jɨme'en ra'axa

a'ijna ɨ tavastara'a, ɨ Cɨriistu'u tɨ ji'i Jesús

tɨ tu'irájtuaa

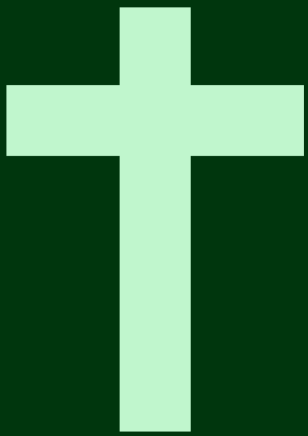

New Testament in Cora, El Nayar Presidio De Los Reyes; crn

(MX:crn:Cora, El Nayar)

Ł niuucari tɨ jejcua, tɨ ajta jɨme'en ra'axa a'ɨjna ɨ tavastara'a, ɨ Cɨriistu'u tɨ ji'i Jesús tɨ̀ tu'irájtuaa

New Testament in Cora, El Nayar Presidio De Los Reyes; crn (MX:crn:Cora, El Nayar)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cora, El Nayar

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cora, Presidio de los Reyes [crn], Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cora, El Nayar

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
10f6cd13-ea38-5c62-beee-25cf942ce3aa

Contents

San Mateo 1
San Marcos 89
San Lucas 146
San Juan 238
Los Hechos 307
Romanos 389
1 Corintios 428
2 Corintios 460
Gálatas 482
Efesios 495
Filipenses 507
Colosenses 515
1 Tesalonicenses 524
2 Tesalonicenses 531
1 Timoteo 535
2 Timoteo 545
Tito 552
Filemón 557
Hebreos 559
Santiago 587
1 San Pedro 597
2 San Pedro 608
1 San Juan 615
2 San Juan 625
3 San Juan 627
San Judás 629
Apocalipsis 632

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Mateo jɨ́me'en ɨ́ Jesucɨriistu'u

A'ɨ́mej ɨ vaújsimua'acɨ'ɨstemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ Jesús
(Lc. 3:23-38)

1 A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ vaújsimua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, tɨ ajta i'i CɨríIstu'u ɨ́ tɨ a'ɨ́mej jetze airáane a'ɨ́jna ɨ́ David teecan, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan.

2 Abraham pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaac. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Isaac, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo, a'ɨ́ɨ pu títɨ'ɨríjmua'a já'araa a'ɨ́jna ɨ́ Judá, majta seica ɨ́ mej ihuáamua'ame'en pú'een ɨ́ Judá.

3 Ajta Judá a'ɨ́mej pu títɨ'ɨríjmua'a já'araa, ɨ́ mej miyen ánte'aruajca'a tɨjín Fares, ajta a'ɨ́jna ɨ́ seíj Zara. Ajta ɨ́ hua'anáànacɨ'ɨ, ayée pu ántehuaaca'a tɨjín Tamar. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Fares, a'ɨ́j pu típe'eri já'araa ɨ́ Esrom. Ajta Esrom pu rape'erica'a ɨ́ Aram.

4 Aram pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Aminadab. Ajta Aminadab pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Naasón. Tɨ'ɨj jí Naasón típe'eri já'araa tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjín Salmón.

5 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Salmón, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Booz. Ayee pu ántehuaaca'a ɨ́ náànajra'an ɨ́ Booz tɨjín Rahab. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Booz, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Obed. Ajta ayén ántehuaaca'a ɨ́ náànajra'an a'ɨ́jna ɨ́ Obed tɨjín Rut. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Obed, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaí.

6 Isaí pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ David, ɨ́ tɨ ajta te'enteájrupi ɨ́ rey jɨme'e. A'ɨ́jna ɨ́ David teecan, jamuan a'ɨ́jna tɨ ajta ɨ́ra'ara'an pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ Urías, a'ɨ́ɨ mú típe'eri muá'araa a'ɨ́jna tɨ ayén ántehuaa já'araa tɨjín Salomón.

7 Salomón pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Roboam. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Roboam, a'ɨ́ɨ pu pé'ericɨra'an pú'eene'e ɨ́ Abías. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Abías, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Asa.

8 Asa pu rape'erica'a ɨ́ Josafat. Tɨ'ɨj jí Josafat típe'eri já'araa tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjín Joram. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Joram, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Uzías.

9 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Uzías, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Jotam. Ajta Jotam pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Acaz. Ajta á'iyen a'ɨ́jna ɨ́ Acaz típe'eri já'araa a'ɨ́jna ɨ́ Ezequías.

10 Ezequías pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Manasés. Ajta Manasés pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Amón. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Amón, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Josías.

11 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Josías, a'ɨ́mej pu títɨ'ɨríjmua'a já'araa ɨ́ Jeconías, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej ihuáamua'ame'en pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ Jeconías.

Tɨ'ɨj Josías títɨ'ɨríjmua'a já'araa, seica mú mú a'uvé'eju'un. Matɨ'ɨj mi a'ɨ́mej a'uví'itɨ́ ɨ́ mej Israél a'uchéjme'ecaa. A'uu mú já'ahua'a huaja'uví'itɨ seíj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Babilonia.

12 Matɨ'ɨj miyen huaja'uví'itɨ, aj pu'i Jeconías seíj típe'eri já'araa tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjín Salatiel. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Salatiel, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Zorobabel.

13 Zorobabel pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Abiud. Tɨ'ɨjtá'i a'ɨ́ɨn Abiud rape'eri já'araa a'ɨ́jna ɨ́ Eliaquim. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Eliaquim, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Azor.

14 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Azor, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Sadoc. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Sadoc, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Aquim. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Aquim, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Eliud.

15 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Eliud, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Eleazar. Tɨ́'ɨjta'i a'ɨ́jna ɨ́ Eleazar típe'eri já'araa a'ɨ́jna ɨ́ Matán. Ajta, a'ɨ́jna ɨ́ Matán, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo.
16 Jacobo pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ José, a'ɨ́jna tɨ María tévi'itɨne'e. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ náànajra'an pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ɨ́ mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n CɨrÍistu'u.
17 A'ɨ́j mú jɨ́n miyen ará'aseca'a a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua ɨ́ mej jetzen airáane a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tu'uvé'eteajtɨ a'ɨ́jna ɨ́ David. Majta miyen che'atá mena'a ará'axcaa a'ɨ́ɨme ɨ́ mej huá'a jetze airáane a'ɨ́jna ɨ́ David teecan. A'ɨ́mej mú a'uví'itɨ́ a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a a'ujna já'ahua'a Babilonia. Ayee mú che'atá mena'a ará'axcaa tamuáamuata'a japuan muáacua tɨ́'ɨj huanú'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ CɨrÍistu'u.

Tɨ́ɨj Jesús huanú'ihuaca'a (Lc. 2:1-7)

18 Ayee pu éeni'ɨcɨ'e huanú'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i CɨrÍistu'u. A'ɨ́ɨ pu náànajra'an, a'ɨ́jna ɨ́ María, pu'uri huataúra'acaa ɨ́ runiuuca jɨme'e tɨ ij huatéviche'en a'ɨ́jna jamuan ɨ́ José. Matɨ́'ɨj caí xɨ naími'i huaté'eca'a, aj pu i a'utaseíjre ɨ́ pa'arɨ'ɨ jucáara'an jetze. A'ɨ́ɨ pu ayén ráaruu jɨme'en ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.
19 Ajta nu'u a'ɨ́ɨn tɨ ratévi'itɨné'e a'ame, a'ɨ́jna ɨ́ José, rɨ́'ɨ pu tɨ'itevistaca'a. Capu raxɨ́'eve'eca'a tɨ ayén puaíjtzi raatá'an mé jéjre'e huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte. Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨ pu ayén raxɨ́'eve'eca'a tɨ mé rúurɨeni avíitzi jɨme'e.
20 Tɨ́'ɨj raaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén huárɨni, aj pu'i seɨ́j tevi huataseíjre ɨ́ jemin ɨ́ cutzí tzajta'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j tɨ tí'ivaɨre'e ɨ́ ta japua. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—José, mú'ee pej i'i huáacɨxa'ara'an ɨ́ David teecan, capej rátziɨine'e pej rá'anvi'itɨn a'u pe é'eche a'iné ɨ́ tɨ a'utaseíjre ɨ́ jucáara'an jetze, a'ɨ́j pu jɨme'en huanéj ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.
21 A'ɨ́ɨ pu teáatacan tiyaúj a'ame. Ayee xu nu'u raatámua'ati tɨjɨ́n JESUS, a'iné a'ii pu a'ɨ́ɨn pu'éene'e a'ame ɨ́ tɨ huá'a japua niuuni ɨ́ ruteítestemua'a ɨ́ mej meri auteájturaa ɨ́ Dios jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.
22 Ayee tiuju'urɨ́j tɨ ij ayén te'araúrasten a'ij tɨ ajmí'i tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ́ tavástara'a jetze me'ecan.
23 Ayen tɨjɨ́n:

Pa'arɨ'ɨ pu nu'u huataseíjre'esin ɨ́ jucaatze'en a'ɨ́jna jetze ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ caí xɨ ja'atɨ́ ratévi'itɨn.
Tiyaúj pu nu'u a'ame teáatacan.
Aj mú mi miyen raatámua'atzi tɨjɨ́n Emanuel.
A'ɨ́jna niuucarijra'a tɨjɨ́n Emanuel, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n: Dios pu ta jamuan yé huaca.

24 Tɨ́'ɨj huájɨ a'ɨ́jna ɨ́ José, aj pu i ayén huarɨ́j a'ij tɨ tiraatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e. Tɨ'ɨj jí ya'uví'itɨ ɨ́ ruche.
25 Mɨ́ ajta, capu jamuan huáhuii ajta caí huanú'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ pa'arɨ'ɨ tɨ teáata'a. Matɨ́'ɨj mi miyen raatamuá'a tɨjɨ́n JESUS.

2

Matɨ́'ɨj u yé'emuaareca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jeíhua támua'arejca'a

1 A'uu pu ja'unú'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n
Belén. A'uu pu ajtéme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n
Judea. A'ájna a'u tɨ a'ɨ́ɨn ja'unú'ihuaca'a ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu ti'itéveeca'a ɨ́ rey jɨme'e
a'ɨ́jna ɨ́ Heródes. Matɨ́'ɨj mi seica Jerusalén e'iré'ene ɨ́ mej jeíhua támua'arejca'a.
U jetze púјme'en mú e'eráacɨ a'utɨ́ 'eíjninei ɨ́ xɨcaj.
2 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i ɨ́ Heródes miyen tɨjɨ́n:
—¿A'uné a'ij 'een a'ɨ́jna ɨ́ huá'a rey ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́jna tɨ
auchén huanú'ihuaca'a? A'ájna já'ahua'a a'utɨ́ 'eíjninei ɨ́ xɨcaj, a'ujna a'u tej
é'eche, xu'ura'ave tu huaseíj tɨ a'utátzaareajraa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huanú'ihuaca'a.
A'ɨ́j tu jɨ́n te'uun mú a'uvé'eju'un tej ti rɨ́'ɨ tíraatéanajche.
3 Tɨ́'ɨj ráamua'areeri'i a'ɨ́jna ɨ́ rey, a'ɨ́jna ɨ́ Heródes, jé'ecan pu ti'ijmua'astɨ́
já'araa a'ɨ́jna jɨme'e. Majta, ɨ́ teɨte ɨ́ mej Jerusalén a'uchéjme'ecaa, naími'i mú
tí'itziɨ́ne'eca'a.
4 Tɨ'ɨj jí Heródes hua'utajé naíjmi'ica ɨ́ mej tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ivaɨre'e
hua'atéyujta'a, majta ɨ́ mej tihuá'amua'atehua'a ɨ́ teɨte a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́
yu'uxari jetze. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'uné nu'u á'anu'ihuan a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u?
5 Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ujna Belén, ɨ́ chajta'a tɨ a'uun ajtéme'ecan a'ujna já'ahua'a u Judea,
a'iné ayée pu ajmí'i ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze
me'ecan.
6 Ayen tɨjɨ́n:
Mú'een mɨ sej Belén a'uchéjme,
a'ujna chuéjra'a japua tɨ a'uun auucá'a u Judá,
íjii, mú'een xu xaa se'ɨ́ɨn pú'een
ɨ́ sej jaítze'e cílieen jɨ́n tí'aijta.
Mɨ́ ajta, méjca'i huáyee,
seíj pu a'amua jetze nu'ihuan
tɨ ve'ecán jɨ́n tiu'uta'aíjta.
A'ɨ́ɨ pu antiújmua'aréere a'ame
huá'a jɨme'e ɨ́ neteítestemua'a,
a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
7 Aj pu i Heródes huaja'utajé avíitzi jɨme'e a'ɨ́mej ɨ́ mej jeíhua támua'arejca'a.
Tɨ'ɨj jí ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'achúni ari á'atee tɨ huaja'utaseíjra a'ɨ́jna ɨ́ xu'ura'ave?
8 Ajta á'iyen hua'uta'aíj mej á'ucɨ́ne a'ujna u Belén. Ayen tihua'utá'ixaa
tɨjɨ́n:
—Sericu, setá'aj yá'uhuauni temua'a naa se'ɨ́jna ɨ́ pa'arɨ'ɨ. Setɨ́'ɨj raateún, aj
xu si mú a'uvé'eju'un setá'aj naatá'ixaate'en, neatá'aj neajta inee á'ume'en,
neatá'aj rɨ́'ɨ tiraateájtuaani.
9 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i me'ɨ́jna ɨ́ rey, aj mú mi a'ucíj. Ajta a'ɨ́ɨn xu'ura'ave tɨ
a'utaseíjre a'ɨ́mej jemi a'ujna seíj chuéjra'a japua a'u tɨ 'eíjninei ɨ́ xɨca, a'ɨ́ɨ pu
amuacaí huamé'ecaa. Tɨ'ɨj jí án a'ujcháxɨ ɨ́ chi'ij japua a'u tɨ a'ij é'ene'e a'ɨ́jna
ɨ́ pa'arɨ'ɨ.
10 Jé'ecan mú huataújtemua'ave matɨ́'ɨj raaseíj me'ɨ́jna ɨ́ xu'ura'ave.
11 Mua'antenéesime'ecaa mú u chi'ita, matɨ́'ɨj mi raaseíj ɨ́ pa'arɨ'ɨ jamuan ɨ́
náànajra'an. Aj mú mi títunutaxɨ. Temua'a mú naa rɨ́'ɨ tiraatá'a. Matɨ́'ɨj mi
te'entícuunaxɨ tiu'ujcáaja, a'ɨ́ɨ mú raatapuaíjve ti'itɨ́j oro, majta ti'itɨ́j cítzive'eri,
majta ti'itɨ́j cuaane'e tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n mirra.

12 Majta á'iyen tiú'umaaraca'a tɨ nu'u Dios hua'utá'ijmɨijri'i mej nu'u caí
huaré'ecɨine a'ɨ́jna jemi ɨ́ Heródes. A'ɨ́j mú jín seɨ́j jetze a'ucí ɨ́ juye mej mi
a'uré'enen me'újna chuéjra'a japua a'u mej é'echejca'a.

Jíme'en ɨ́ mej huataúruu me'újna u Egipto

13 Matɨ́'ɨj a'ucɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jeíhua támua'arejca'a, ja'atɨ́ pu huataseíjre a'ɨ́jna
jemi ɨ́ José tɨ́'ɨj tí'imaaraca'a. A'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e seɨ́j tɨ
tí'ivaɨre'e u ta japua. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ájchesi. Patá'aj rá'anvi'itɨn pe'ɨ́jna ɨ́ pa'arɨ'ɨ, pajta ɨ́ náànajra'an. Á'ura'a
patá'aj raaté'avaa mɨ pa'arɨ'ɨ, pajta ɨ́ náànajra'an. Huá'anvi'itɨchi a'ujna
Egipto. Setá'aj se'uun a'uté'en ajta nena'a caí neajtahua'a amuaatá'ixaate'en
ja'anáj tɨ huatárɨ'ɨristari sej yé uvé'enen seyajna. Ayee xu huárɨni a'iné a'ɨ́jna
ɨ́ Heródes, a'ɨ́ɨ pu rahuauni ɨ́ pa'arɨ'ɨ tɨ i raajé'ica. —Ayee pu tiraatá'ixaa.

14 Tɨ'ɨj jí ájchee ɨ́ José. Ya'uví'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ pa'arɨ'ɨ, ajta náànajra'an. Ajta a'ɨ́ɨn
huá'a jamuan pu á'uraa a'ájna tɨca'ari tzajta'a. A'uu mú a'ará'a a'ujna Egipto.

15 A'uu mú é'etee ajta caí huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Heródes. Ayee pu a'ɨ́jna jín
huarɨ́j tɨ́'ij araúrasten ɨ́ niuucari tɨ jíme'en ayén ajmí'i tiu'utaxájtaca'a seɨ́j tɨ
tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan tɨjɨ́n: “U nu ya'utajé ɨ́ niyauj a'ujna Egipto.”

Heródes pu raata'aíjtaca'a mej huá'ucui'ini ɨ́ tɨ'ɨrí

16 Tɨ́'ɨj Heródes ráamua'areeri'i mej raatémua'itɨ a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jeíhua
támua'arejca'a, jé'ecan pu huataniú'ucaca'a. Tɨ́'ɨj jí ra'utámua'areeri'i a'ij mej
tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme, aj pu i Heródes tiu'uta'aíjtaca'a mej nu'u huá'ucui'ini
naíjmi'ica ɨ́ tɨ'ɨrí́i mej teteca ɨ́ mej miyen raacha'ɨ́jmee hua'apua nine'ira'a
múucɨ púje'en. Naíjmi'ica mú huajá'ucuii a'úu mej Belén é'echejca'a, majta
ɨ́ seica ɨ́ mej a'ɨmuá antachéejme'ecaa.

17 Ayee pu te'araúraste a'ɨ́jna ɨ́ niuucarijra'a tɨ jíme'en ayén ajmí'i
ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan. Ayee pu
ántehuaaca'a tɨjɨ́n Jeremías.

18 Ayen tɨjɨ́n:

Ayee pu tiú'unamuajri'i a'ujna já'ahua'a u Ramá,
    mej ruyeineca'a,
    majta jeíhua ruxɨeemɨjte'eca'a.
A'ɨ́jna ɨ́ Raquel, a'ɨ́ɨ pu seɨ́j a'ɨ́ɨn pú'een
    ɨ́ mej ruyeineca'a.
Ruyaujmua'a pu jíme'en ruyeineca'a.
Capu raxí'eve'eca'a mej rí'ɨ tiraatéjeeve a'ɨ́jna jɨme'e
    ɨ́ mej caí ché'e mé jé'e já'ahua'a
    ɨ́ yaújmua'ame'en.
Ayee pu'u.

19 Aru tɨ́'ɨj ari huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Heródes, seɨ́j pu ajta huataseíjre a'ɨ́jna jemi ɨ́
José tɨ́'ɨj tí'imaaraca'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j tɨ tí'ivaɨre'e ta japua ɨ́ tavástara'a
jemi. Ayee pu a'ɨ́ɨn tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

20 —Ájchesi. Ánvi'itɨchi hui a'ɨ́jna ɨ́ pa'arɨ'ɨ, pajta ɨ́ náànajra'an. Setá'aj
já'ucɨine se'újna chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Israél. Pu'uri
huamɨ́'ɨ ɨ́ tɨ rajé'icatamɨ'ɨca'a a'ɨ́jna ɨ́ pa'arɨ'ɨ. —Ayee pu tiraatá'ixaa.

21 Tɨ'ɨj jí ájchee a'ɨ́jna ɨ́ José. Aj pu'i ya'uví'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ pa'arɨ'ɨ, ajta náànajra'an.
A'uu mú a'ará'a me'újna Israél.

22 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn José, ayée pu ráamua'areeri'i tɨ nu'u a'ɨ́ɨn Arquelao tí'aijtaca'a
ruyá'upuacɨ'ɨ jetze me'ecan, a'ɨ́jna ɨ́ Heródes teecan. Ajta pu Dios raatá'ixaa

tɨˈɨj tíˈimaaraca'a. Aˈɨ́j pu jɨ́n tíˈitziɨ̈ne'eca'a tɨ a'uun e'ará'asti, a'ujna Judea. Tɨˈɨj jí a'uun a'ará'a tɨ jetzen ajtéme'ecan a'ujna Galileeye.

23 Tɨˈɨj a'uun a'ará'a, a'úu pu e'ehuaújchejte, chajta'a jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Nazarét. A'uu pu huayeíjxɨ. Ayee pu tiuju'urɨ́j tɨ ij ayén araúrasten a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́me ɨ́ mej mejmíˈi tíˈixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan. Miyen tɨjɨ́n: "Ayee mú raatámua'atzi tɨjɨ́n Nazarét tɨ é'eme'ecan."

3

Juan pu nu'u huáˈamuaɨˈɨhuacare'e a'ujna a'u tɨ caí é'e tiˈitɨ́j
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 A'ájnáˈimua aj pu a'utaseíjre a'u tɨ caí é'e tiˈitɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ huáˈamuaɨˈɨhuacare'e. A'uu pu tihuá'a'ixaate'eca'a.

2 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Setá'aj seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ́ ru tzajta'a a'iné pu'uri hui tín a'ájna teja'uré'enejsin tɨ Dios íiyen tiu'uta'aíjta nainjapua ɨ́ chaanaca.

3 Aˈɨ́jna ɨ́ Juan, a'ii pu a'ɨ́in pú'eene'e tɨ jɨ́me'en raataxájtaca'a ajmíˈi a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ tíˈixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Isaías. Ayen tɨjɨ́n:

Ja'atí pu u e'ejíihuá a'ame a'ujna já'ahua'a a'u tɨ caí é'e tiˈitɨ́j.
Yee pu tiˈixa tɨjɨ́n:
"Naa xu rɨˈɨ huaujjéjcuare'en, mɨ ru tzajta'a, mú'een, a'iné tavástara'a pu yé uvé'enejsin.
Caxu a'ij yá'unamuajra."

4 Ajta aˈɨ́jna ɨ́ Juan, ayée pu éene'e tiˈitéchejca'a cɨ́ɨxuri tɨ itzíjhua, cameeyu'u ju'uxa'a jɨme'e. Ajta típuaasica'a, navij tu rumua'atí. Ajta nu'u huátuna'ise cua'acare'e, ajta searate, 'ɨtzitá mej xuaa.

5 Majta meˈɨ́n ɨ́ mej aˈɨmuá a'uchéjme'ecaa, naíjmiˈi mú e'iré'enineica'a a'u tɨ a'utéveeca'a ɨ́ Juan. A'uu mú e'eráciˈɨca'a tɨ́j na'a a'u tɨ huatacá'a a'ujna chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Judea, majta seica ɨ́ mej me'uun é'eche a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Jerusalén, majta ɨ́ seica ɨ́ mej me'uun é'eme'ecan a'u tɨ a'atamíˈɨye ɨ́ játe'ana tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Jordán. A'uu mú a'uré'enineica'a mej mi ráanamua.

6 Jɨme'en mu'u tiu'utétzaahuate ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, aj puˈi Juan huáˈamuaɨˈɨhuaca'a ɨ́ játe'anara'an jetze ɨ́ Jordán.

7 Mɨ́ ajta ɨ́ Juan, tɨˈɨj aˈɨ́mej huaseíj ɨ́ mej miyen ánte'arua tɨjɨ́n fariseos, majta ɨ́ mej miyen ánte'arua tɨjɨ́n saduceos, tɨˈɨj aˈɨ́in hua'useíj ɨ́ mej jeíhua e'evé'eju'uca'a mej mi huaújmuaɨˈɨhua, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'een mɨ sej tíˈihua'itaca, ¿ni tzaa seri tíˈitese'e tɨ caí Dios puaíjtzi amuaatá'an? ¿A'ataani amuaatá'ixaa sej si siyen rɨcɨ?

8 Rɨˈɨ xu'u seˈɨ́jna jɨme'e mej mi ráamua'aree ɨ́ teɨte sej seri tzáahuatiˈira'a jɨ́n tíˈimua'atze.

9 Caxu siyen tíˈimua'ajca ɨ́ ru tzajta'a yee: "Ayej tiˈayajna tɨ naa titaatévaɨre'en a'iné teen tu iˈi huáacɨxa'astemua'ame'en aˈɨ́jna ɨ́ Abraham teecan." Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej tiˈayajna tɨ Dios raayɨˈɨtɨ tɨ rɨˈɨ raará'atza ɨ́ tete matɨ́j ɨ́ huáacɨxa'astemua'ame'en aˈɨ́jna ɨ́ Abraham teecan. Capu tiˈitɨ́j a'ij tejámuaatévaɨre'esin sej siyen tíˈimua'ajca rujɨ́mua'a sino sej siyen huanén tɨ́j Abraham teecan.

10 Pu'uri teja'uré'enejsin vejli'i a'ájna xɨcájra'a jetze ja'anáj tɨ pua'a amua'ajteá'axɨ'ɨsin ɨ Dios ca'anín jɨme'e. Ayee pu á'amuaruuren cumu tɨj ja'atí cɨyej té'ijveichixɨ'ɨn tepuaij jɨme'e. Nain ɨ cɨyej tɨ caí tí'itaaca, a'ɨ́n pu té'ijveichixɨ'ɨsin. Tɨ'ɨj jí ra'anteátaira. Ayee pu che'atá na'a teja-mua'ajteá'axɨ'ɨsin mú'ejmi.

11 Aru inee, nee nu amuáamuaɨ'ɨhuaca'a jaj jɨme'e mej mi ráamua'aree ɨ teɨte sej seri seɨcié tiu'umuá'aj ɨ ru tzajta'a. Mí ajta, a'ɨ́ɨn tɨ hui nehuárita'a yé e'evé'eme, a'ɨ́ɨ pu jaítze'e raayí'ɨtɨ necaí inee. A'iné nee nu cílieene'en jín ti'itéjvee ɨ jemin, capu ayén tínaavíjte'e ineetzi nej rajtaɨ́'ɨpɨ'ɨn ɨ ca'acaira'an. Mí ajtá'i a'ɨ́ɨn, seɨ́j pu huata'íti tɨ huateáturan mú'ejmi jemi. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu uté'a'asin mɨ a'amua tzajta'a. Ajta a'ɨ́jna tɨ hui nehuárita'a yé e'evé'eme, a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ á'amuaruuren.

12 Ayee pu té'eme. Xɨee tɨ ja'atí ari ru'ite'ɨ́ ɨ tɨ jín ra'anáca'atzi ɨ triigu. A'ɨ́ɨ pu ru'irátu'isin ɨ xaɨ̈ri pua'acié. Ajta a'ɨ́jna ɨ imue'eri, rájseɨre'esin u chi'ita. Ajta ɨ xaɨ̈ri, taij jetze pu án yá'urɨeexɨjsin ɨ tɨ caí ja'anáj á'amɨ'ɨni. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Juan.

Tɨ'ɨj Juan ráamuaɨ'ɨhuaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús (Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

13 Aj pu i Jesús huataseíjre. A'uu pu a'arájraa a'ujna chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Galileeye tɨ́'ɨj Juan ráamuaɨ'ɨhua játe'ana jetze tɨ ayén ántehuaa tɨjín Jordán.

14 Ajta a'ɨ́jna ɨ Juan, ayée pu tí'imua'ajca tɨ raatá'ijmɨi. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjín:

—¿Ni mú'ee piyen yé vé'eme inee jemi? Jaítze'e pu raavíjte'e pej piyen náamuaɨ'ɨhua ineetzi.

15 Mí ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tɨjín:

—Ché'e ayén 'eene'en. Ayee pu hui tiraavíjte'e tej tiyen huárɨni tej ra'ará'astijre'en te'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios.

Aj pu i Juan ráamuaɨ'ɨhuaca'a ɨ Jesús.

16 Tɨ'ɨj ráamuaɨ'ɨhuaca'a, aj pu'i Jesús a'itáraa á jaata'a. Jíme'en pu'u a'itáraa, tɨ'ɨj jí antácuunareca'a ɨ ta japua tɨ a'utéjmuaa. Tɨ'ɨj jí iiraaseíj tɨ a'icamé'ecaa a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Ayee pu seijre'eca'a tɨ́j cucui'i. Tɨ'ɨj jí japuan a'ujyeíjxɨ.

17 Ajta á'iyen niuucari huánamuajri'i tɨ júte'e uj e'icánamuajre'e. Ayen tɨjín:

—Niyauj pej pírɨcɨ ɨ nej muá'ixe'eve'e. Jé'ecan pej hui naa rɨ́'ɨ naatá'a i ne tzajta'a.

4

Tiyaaru'u pu tiu'utése tɨ raamuá'itɨn a'ɨ́jna ɨ Jesús (Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

1 Tɨ'ɨj jí a'ɨ́ɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu ya'uví'ɨtɨ a'ɨ́jna ɨ Jesús ɨ jɨrí jetze tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn tiyaaru'u tiu'utése'en tɨ raamuá'itɨn a'ɨ́jna ɨ Jesús.

2 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'úu pu é'etee a'achú cumu hua'apuate xɨcaj tɨ caí tí'icua'a. Aj pu i huata'ɨ́'icuataca'a.

3 Ajta á'iyen a'ɨ́ɨn tiyaaru'u e'iré'ene a'ɨ́jna ɨ Jesús jemi tɨ ij raamuá'itɨn. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjín:

—Tí pua'a hui yaujra'an pej pú'een ɨ Dios. Patá'aj raata'aíjte'en amɨ́jna mɨ tetej tɨ́'ɨj pan huateújtaahua.

4 Ajta Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjín:

—Capu a'ɨ́ɨ na'a ruxe'eve'e ɨ́ pan tɨ jɨ́n te'utáviicua'i ɨ́ tevi, sino ajta pu a'ɨ́ɨn ruxe'eve'e nain ɨ́ niuucari tɨ é'eme'ecan ɨ́ Dios jemi.

5 Tɨ'ɨj jí a'ɨ́ɨn tiyaaru'u ajtahua'a ya'uví'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús a'ánna Jerusalén. Teyuu pu japuan ra'antítuaa a'u tɨ e'evé'epa'atzara'a.

6 Ajta ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a hui yaujra'an pej pú'een ɨ́ Dios, ancájvetzi, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨjɨ́n:

Dios pu huaja'uta'íti ɨ́ mej títetateí ɨ́ jemin mej mi muáacha'ɨn.
Majta mú'eetzi memuá'atɨni rumuájca'a jɨme'e.
A'ɨ́ɨme mú á muaatéchajtza tɨ́'ij caí ti'itɨ́j a'ij muaruure.

7 Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Mɨ́ ajta, ayée pu che'atá na'a ayén té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨjɨ́n: “Capej piyen tirá'axɨeehuari'ira ti'itɨ́j jɨme'e tɨ Dios ayén ti'itɨ́j jɨ́n huárɨni.”

8 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tiyaaru'u, ajtahua'a pu ya'uví'itɨ já'ahua'a yee jɨrí jetze tɨ ájtee. Aj pu i raataseíjra nainjapua, tɨ́j na'a seíj chuéjra'a japua a'u mej a'uchéjme ɨ́ teɨte. Raataseíjra a'achú tɨ ve'etí a'uun huatacá'a.

9 Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Nain nu muatapuaíjve'esin ne'íjna tɨ pua'a piyen huárɨni pej títunuta, pej pi naateánajche.

10 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Aricu, mú'ee pej i'i tiyaaru'u, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨjɨ́n: “Setá'aj raateánajche se'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a ɨ́ a'amua Dios. A'ɨ́j xu'u huatévaɨre'en.”

11 Aj pu i á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u. Capu ché'e a'ij ráaruu. Matɨ́'ɨj mi huataseíjre ɨ́ mej títetateí ɨ́ ta japua mej mi raatévaɨre'en me'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Jesús pu a'utéjche tɨ tiu'umuárɨ'en u Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

12 Tɨ́'ɨj Jesús ráamua'areeri'i tɨ aiteánami'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan, aj pu'i á'uraa a'ujna chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Galilea.

13 A'uu pu e'erájraa a'ujna Nazarét. Tɨ'ɨj jí a'uun a'ucáane a'ujna Capernaúm, chajta'a tɨ a'utacá'a a'ujna tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj tɨ a'utacá'a a'ájna vejli'i seíj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Zabulón, ajtahua'a seíj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Neftalí.

14 Ayee pu tiuju'uríj tɨ ij ayén araúrasten a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan a'ɨ́jna ɨ́ Isaías.

15 Ayen tɨjɨ́n:

Ayee pu té'eme a'ujna chuéjra'a japua a'u mej é'eche ɨ́ teɨte ɨ́ mej caí Israél
jetze ajtéme'ecan,
a'ujna tɨ huatacá'a u Zabulón,
ajta ɨ́ seíj chuéjra'a japua u Neftalí,
ajta seíj ɨ́ juye tɨ a'uun e'etéeneana a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj tɨ ve'ée,
ajta utavén púɨme'en ɨ́ Jordán,
ajta u Galileeye a'u mej a'uchéjme ɨ́ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan.

16 A'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, a'iné capu huá'a jemi raateájtuaa ɨ́ mej seijre'eca'a ɨ́ tɨ́ca'ari
tzajta'a, a'ɨ́ɨ mú raaseíj tɨ u ajtátzaca'a, temua'a naa,
majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej a'uchéjme'ecaa a'u mej yé'ejpuaíjtzica'a,
ayée mú 'eene'e, xɨee mej cuj mɨ́'ɨchica'a, a'iné ayée pu hua'é'ene'e, xɨee tɨ
huatɨ́ca'a.
Aj pu'i huá'a jetze huatátzareajraa.

Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.
17 Tɨ'ɨj jí a'ɨ́in Jesús a'utéjche tɨ tihuá'amua'aten. Ayee pu tihuá'atixáate'ajraa tɨjɨ́n:
—Setá'aj seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ́ ru tzajta'a a'iné pu'uri tɨ́n teja'uré'enejsin tɨ tiu'uta'aíjta ɨ́ Dios íiyen chaanaca japua.

Jesús pu hua'utajé ɨ́ mej ruhua'itépe'eca'a, ɨ́ mej muáacua (Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

18 Ajta ɨ́ Jesús, áa pu 'ejtéme'eca'a a'ájna vejli'i tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Galilea. Tɨ́'ɨj i a'ɨ́mej huaseíj ɨ́ mej hua'apua ɨ́ mej ru'ihuaamua'a pú'een. A'ɨ́ɨme mú a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Simón, ajta juutzeájra'an a'ɨ́jna ɨ́ Andrés. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Simón, ayée mú majta ratamuá'amua tɨjɨ́n Pedro. A'ɨ́ɨ mú xɨéjmua'ari jɨ́n hua'ité vivi'iraca'a. Ayee mu'u tí'ijrɨ'ɨrejca'a a'ɨ́ɨme.
19 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú se'utáuruyi'i neetzi jemi. Nee nu tejá'amuamua'aten sej si caí ché'e siyen hua'ité tí'iviivi'ira'an sino teɨte xu'u si tíseɨre'esin ineetzi jemi.
20 Jɨme'en pu'u ayén tihua'utá'ixaa, aj mú mi raatapuá'ajtaca'a. Matɨ́'ɨj mi ateja'upí ɨ́ xɨéjmua'ari, Matɨ́'ɨj mi a'ucí jamuan.
21 Tɨ́'ɨj ijtá'i á'ayee a'uré'ene. Ajtahua'a pu hua'apuaca huaseíj ɨ́ mej ru'ihuaamua'a pú'een. Seíj pu ayén ántehuaa tɨjɨ́n Jacobo. Ajta ɨ́ juutzeájra'an, ayée pu ántehuaa tɨjɨ́n Juan. A'ɨ́ɨ pu huá'ape'eri ɨ́ Zebedeo. A'uu mú a'aráte'eca'a ɨ́ canuuhua'a jetze. Huá'a jamuan pu arácatii ɨ́ hua'atáàta. Xɨéjmua'ari mú rɨ́'ɨ tí'iruurejca'a tɨ tí'isiujtza'ani. Tɨ́'ɨj i Jesús hua'utajé mej mi jamuan á'ujujhua'ane'en.
22 Aj mú mi raatapuá'ajtaca'a. Matɨ́'ɨj mi aitacíj ɨ́ canuuhua'a jetze. A mú yaúurɨe ɨ́ rutáàta. Matɨ́'ɨj mi a'ucíj jamuan ɨ́ Jesús.

Jéihua pu tihuá'amua'ate a'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ teɨte (Lc. 6:17-19)

23 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús a'utéjche tɨ á'uche'ecane'en nainjapua tɨ́j na'a a'úu tɨ huatacá'a u Galileeye, a'ɨ́ɨ pu tihuá'amua'atehua'a ɨ́ teɨte tɨ́j na'a tɨ seijre'e hua'ateyuu tzajta'a. A'ɨ́ɨ pu jɨ́n tihuá'a'ixa'atehua'a ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ́ Dios tɨ tí'aijta nainjapua ɨ́ chaanaca. Ajta Jesús tihuá'uhuaa naíjmi'ica ɨ́ mej tí'icucui'i. Capu tí'iseicaj na'a ɨ́ cuí'ini'ira'a. A'ɨ́ɨ pu nain jɨ́n tiú'uhuaataca'a.
24 Aj mú mi ráamua'areeri'i tɨ́j na'a a'uun tɨ huatacá'a seíj ɨ́ chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Siria. A'ɨ́j mú huámua'areeri'i a'ij tɨ tɨ'itíj huáruu a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Matɨ́'ɨj mi u huaja'aráavi'itɨ ɨ́ mej tí'icucui'i, tɨ tɨ'imu'ɨ́i ɨ́ cuí'ini'ira'a. Seica mú huápɨ'ɨ tí'icucui'icaa, ajta seica, capu huá'aca'anisti'iraca'a. Ajta seica, tiyaaru'u pu huá'a tzajta'a seijre'eca'a, majta seica ɨ́ tɨ hua'acáteuunéjme'ecaa, majta seica mú cɨyáaxavi'i. Naíjmi'ica pu tihuá'uhuaa.
25 Jéihua mú ajteáxɨireca'a ɨ́ teɨte, ɨ́ mej me'uun e'eráacɨ a'ujna chuéjra'a japua u Galileeye. Majta seica, a'úu mú e'eráacɨ tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n tamuáamuata'a tɨ chájta'ajme, majta seica me'újna já'ahua'a u Jerusalén, majta seica tɨ́j na'a a'uun tɨ huatacá'a u Judea. Seica mú majta aitacíj ɨ́ mej utavén púјme'en e'echéjme'e u Jordán. Jéihua mú jamuan á'ujujhua'ane'e.

5

Ɨ niuucari tɨ Jesús hua'utá'ixa ɨ́ jɨrí jetze

1 Tɨ́ˈɨj huaˈuseíj ɨ́ teɨte mej jeíhua muˈiicáa, aj puˈi antíraa ɨ́ Jesús ɨ́ jɨrí japua. An pu aˈujyeíjxɨ. Matɨ́ˈɨj mi aˈɨ́ɨme ɨ́ mej áˈujujhuaˈane'e jamuan, aˈɨ́ɨ mú ajteáxɨireca'a.
2 Aj pu i aˈutéjche tɨ tihuáˈumuaˈaten.

Ɨ niuucari tɨ tamuáamuataˈa aráˈase ɨ́ mej jɨ́n ráamuaˈaree tɨ Dios rɨ́ˈɨ́ ɨ tihuaˈatáˈaca
(Lc. 6:20-23)
3 Ayen tɨjɨ́n:
—Miche'e huaújtemuaˈave'en jeíhua ɨ́ mej tirúˈumuaˈaree ɨ́ ru tzajtaˈa mej caí aˈij tíˈijviicuaˈiɨ́ Dios jemi, aˈiné aˈɨ́ɨ mú me'uun huaté'uu muáˈaju'un ɨ́ Dios jemi.
4 'Miche'e huaújtemuaˈave'en jeíhua ɨ́ mej ruxɨeemɨ́jte'e meˈɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi aˈiné Dios pu rɨ́ˈɨ́ tihuaˈutáˈasin.
5 'Miche'e huaújtemuaˈave'en jeíhua ɨ́ mej rɨ́ˈɨ́ téˈumuajcaa ɨ́ ru tzajtaˈa ɨ́ Dios jemi, aˈiné aˈɨ́ɨ mú raˈancuréˈasin aˈɨ́jna chuéjraˈa tɨ jɨ́me'en Dios te'ateújratziiriˈi tɨ huaˈutáˈan.
6 'Miche'e huaújtemuaˈave'en jeíhua ɨ́ mej rahuauca, majta ɨ́ mej jeíhua raxɨ́eve'e, mej mi miyen huárɨni aˈij tɨ tiraavíjte'e ɨ́ Dios jemi, aˈiné Dios pu ayén huáˈaruuren mej mi miyen raˈaráˈastijre'en.
7 'Miche'e huaújtemuaˈave'en jeíhua ɨ́ mej huáˈacuˈuve ɨ́ seica ɨ́ ruˈihuaamuaˈa, aˈiné Dios pu huáˈancuˈuvajxɨˈɨsin aˈɨ́mej.
8 'Miche'e huaújtemuaˈave'en jeíhua ɨ́ mej urarɨ́ˈen seijre'e ɨ́ ruxɨ́ejniuˈuca jetze, aˈiné aˈɨ́ɨ mú raseijran ɨ́ Dios.
9 'Miche'e huaújtemuaˈave'en jeíhua ɨ́ mej rahuauhuau mej caí neˈuse'e, aˈiné ayée pu Dios huaˈutámuaˈatzi tɨjɨ́n: “Niyaujmuaˈa.”
10 'Miche'e huaújtemuaˈave'en jeíhua ɨ́ mej rajpuaíitzi muáˈaye'i meˈɨ́jna jɨme'e mej miyen rɨcɨ aˈij tɨ tíˈijxe'eve'e ɨ́ Dios. Nain pu xaa tihuáˈacɨˈɨti aˈujna aˈu tɨ é'eseijre'e ɨ́ Dios.
11 'Setáˈaj huaújtemuaˈave'en setíj senaˈa puaˈamé múˈeen, tɨ puaˈa meˈɨ́n ɨ́ teɨte miyen aˈij puaˈa tejáˈamuaxajta, majta aˈij puaˈa áˈamuaruure naˈari huaˈitzi jɨ́n tejáˈamuaxajtziˈi meˈɨ́jna jɨme'e sej tíˈixaxaˈa neetzi jetze me'ecan.
12 Setáˈaj huaújtemuaˈave'en. Caxú ruxɨeemɨste'e, aˈiné jeíhua pu tejáˈamuacɨˈɨti ɨ́ ta japua Dios tɨ é'eseijre'e. Ayee mú cheˈatá menaˈa huáˈuruu aˈɨ́mej ɨ́ mej mejmíˈi tíˈixaxaˈataˈa ɨ́ Dios jetze me'ecan.

Mej nuˈu miyen meˈɨ́jna jɨ́n tíˈivaɨre'e mej mi rɨ́ˈɨ́ huáˈaruuren aˈɨ́mej ɨ́ mej yen japuan seijre'e
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)
13 'Ayee xu hui tíˈivaɨre'e huáˈa tzajtaˈa ɨ́ teɨte tíj ajta tíˈivaɨre'e ɨ́ unaj ɨ́ mej jɨ́n tíˈicacare ɨ́ cuaˈira japua. Aˈɨ́jna ɨ́ unaj tíˈivaɨre'e tɨ́ˈij caí huatépete ɨ́ huaˈiraˈa. Mí ajta, tɨ puaˈa huateáruˈuna, aj puˈi ráxɨˈɨsin ɨ́ tɨ aˈancacá. ¿Aˈiné auj tíˈirɨˈɨri tɨ́ˈij ajtahuaˈa ancacá áˈaraˈani? Capu ché'e aˈij tíˈirɨˈɨri, aˈiné puˈuri ráaxɨˈɨ ɨ́ tɨ ancacá. Ayee puˈu qui tíˈivaɨre'e mej mi mé rúurɨeexɨn, mej mi majta ratzíinajyeˈican ɨ́ teɨte. Rɨ́ˈɨ xuˈu múˈeen tɨ́ˈij caí ayén cheˈatá naˈa tejamuáaruuren múˈejmi.
14 'Ayee xu seijre'e huáˈa tzajtaˈa ɨ́ teɨte tíj tatzari tɨ jaˈatí án yáˈujche tɨ ij aˈɨmuá aˈatáneeriˈicɨj nainjapua íiyen chaanaca japua. Ajta, chajtaˈa tɨ aˈutáca ɨ́ jɨrí jetze, capu rɨˈɨrí tɨ huateúravaa.

15 Ajta, capu ja'atí ayén cantiira'a antítaiira tɨ ij a'uun ya'uteárujte'en ɨ utaatzi jete, sino án pu ya'ujcházjtza ánɨmua tɨ'ij a'ɨmuá a'atáneeri'icɨj huá'a tzajta'a ɨ mej uráatei u chi'ita.
16 A'ɨ́j pu jín, tɨ pua'a ti'itɨ́j a'ij seruure mú'een, setá'aj hui siyen ráaruuren mé jéjre'e huá'a tzajta'a ɨ teite mej mi ráamua'aree sej siyen rɨcɨ se'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn. Aj mú mi xaa rɨ́'ɨ tiraateájtuaani ɨ Dios.

A'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́me'en tí'aijta

17 'Caxu siyen tí'imua'ajca ɨ ru tzajta'a yee nee nu ra'antipuá'ajte'esin ne'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ raateájtuaa itejmi jemi a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan, ajta ɨ mej raataxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Canu ne'ɨ́jna jín mú a'uvé'emej nej ni ra'antipuá'ajte'en ne'ɨ́jna ɨ niuucari. Canu xaa ne'u. Ayee nu 'een jín mú a'uvé'emej nej ni raanaíjmire'en.
18 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, tɨ́'ɨj auj seijre'e tɨ yen seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta ɨ tɨ é'eseijre'e júte'e u ta japua, capu hui ti'itɨ́j a'uvaɨ́jtzi a'ɨ́jna jetze ɨ mej ra'uyú'uxaca'a ɨ yu'uxari jetze, capu ti'itɨ́j, tɨ pua'a leetra na'a, na'ari ɨ tɨ ra'avé'eraráatzajme.
19 'A'ɨ́j pu jín, tɨ pua'a ja'atí caí ra'arástijre'en seɨ́j ɨ niuucari tɨ ayén té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ yu'uxari jetze, tɨ pua'a ajta a'ɨ́ɨn tiráamua'aten seɨ́j ɨ ja'atɨ tɨ ayén che'atá na'a caí ra'arástijre'en a'ɨ́jna, Dios pu jemi ayén ámitɨeere'e tɨ caí ti'itɨ́j vaɨre'e a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ a'ujna u ta japua. Capu amín a'ij tɨ pua'a caí ra'arástijre ɨ niuucari tɨ jaítze'e caí ruxe'eve'e; aúche'e pu ve'ecán jín auteáturaasin ɨ Dios jemi. Mɨ ajta, tɨ pua'a ja'atí tɨ na'a tɨ ayén rástatzaahuate'e a'ɨ́jna ɨ niuucari, ajta seica tiú'umua'aten mej mi miyen che'atá mena'a rɨjca, Dios pu jemi ámitɨeere'e tɨ a'ɨ́ɨn xaa tí'ivaɨre'e jeíhua u ta japua.
20 'A'ɨ́j pu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, tɨ pua'a secaí siyen ti-hua'utémua'itɨn a'ɨ́mej ɨ mej tihuá'umua'aten ɨ yu'uxari jetze, majta a'ɨ́mej ɨ fariseos, tɨ pua'a secaí hua'utémua'itɨn se'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej ra'arástijre'en a'ij tɨ té'eyu'usi'ɨ ɨ yu'uxari jetze, ca xu ja'anáj a'uteáruti a'ájna Dios tɨ é'eseijre'e u ta japua.

Jɨ́me'en ɨ mej jɨ́n níniu'ucacu
(Lc. 12:57-59)

21 'Xu'uri siyen ráanamuajri'ɨ mej miyen tihua'utá'ixaa ɨ á'amuaya'upuacɨ'ɨstemua'a tɨjín: "Caxu tí'itecui'ica. Na'ari caí, tɨ pua'a ja'atí seɨ́j huajé'ica, ruxe'eve'e mej puaíjtzi raatá'an."
22 'Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, tɨ pua'a ja'atí ayén huataniú'ucan jemin ɨ ruxɨ́'ej tevi, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ Dios ayén puaíjtzi raatá'an a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e, tɨ pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a tiraatájeeve a'ɨ́jna ɨ ruxɨ́'ej tevi tɨjín: "Mú'ee pej caí ti'itɨ́j huayɨ́'ɨtɨ", ayée pu tiú'ujxe'eve'e mej rá'anvi'itɨn a'ɨ́mej jemi ɨ jueesi. Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, tɨ pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a tiraatájeeve ɨ ruxɨ́'ej tevi tɨjín: "Mú'ee pej caí ti'itɨ́j mua'aree", ayée pu Dios ayén tiraatá'ixaate'esin tɨjín: "Aricu, áa pej a'utevée puá'ara'ani ɨ taij tzajta'a tɨ caí ja'anáj á'amɨ'ini."
23 'A'ɨ́j pu jín, tɨ pua'a peri ti'itɨ́j tí'imuaɨ'ɨvajta a'ɨ́jna japua a'u sej yé'ana'amiche ɨ Dios, tɨ pua'a peri ra'utámua'aree ɨ pej jín auteájturaa jemin ɨ axɨ́'ej tevi, ayée pej huárɨni.
24 A'uu pej ye'utécan ɨ pej tiu'utámuaɨ'ɨvejta a'ɨ́jna japua a'u sej yé'ana'amiche ɨ Dios. Patá'aj amuacaí u á'ume'en a'ɨ́jna jemi ɨ axɨ́'ej tevi

patá'aj tiu'utá'uuni'i ɨ pej jín a'uteájturaa ɨ jemin. Aj pu xaa ari rɨ'ɨrí pej mú a'uvé'eme'en patá'aj tiu'utámuaɨ'ɨvejta.

25 'Setá'aj ca'anacan raaxɨ'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́jna jamuan ɨ tɨ muájcha'ɨ̈re'e, tɨ́'ɨj auj muá'anvi'itɨn huá'a jemi ɨ jueesi. Setá'aj siyen raaxɨ'epɨ'ɨntare'en setɨ́'ɨj seuj huajú'un ɨ juye jetze. Na'ari tɨ pua'a pecaí piyen huárɨni, a'ɨ́ɨ pu mú'eetzi tiu'utátuiire'esin ɨ juees jemi. Ajta a'ɨ́jna mú'eetzi pu tiu'utátuiire'esin jemin a'ɨ́jna ɨ tɨ ravaɨre'e. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ ravaɨre'e, a'ɨ́ɨ pu mua'iteánajsin.

26 Ayee nu hui tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, camu ja'anáj mua'irátuaasin ajta pena'a caí tihua'unájchite'en nai jɨme'e a'achú mej muá'ijijve'e.

Jɨ́me'en a'ɨ́mej ɨ mej tiú'ujxana'acɨra'ate

27 'Xu'uri ráanamuajri'i ɨ mej mejmí'i miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjín: "Capej 'ɨ́ita'a jamuan hui'ica ɨ pej caí ratévi'itɨn."

28 'Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨjín: A'atí tɨ na'a tɨ ayén 'ɨ́ita'a seijra temua'a naa tɨ ij ayén raatá'asti ɨ ru tzajta'a tɨ jamuan huáhui'ini, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨ a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ ari tiú'ujxana'acɨra'ate ɨ ru tzajta'a a'ɨ́jna jamuan ɨ 'ɨ́ita'a tɨ caí ratévi'itɨn.

29 'Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e tɨjín: Tí pua'a piyen éene'en pej jetzen rapua'ajte'e mɨ á'ajɨ'ɨ tɨ arɨ'ɨrɨ́inta'a púɨjme'en seijre'e pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ pej jín auteájturaa ɨ Dios jemi, aitátɨchi muá'ajɨ'ɨ tɨ arɨ'ɨrɨ́inta'a púɨjme'en seijre'e. Aa pej yaúurɨeni. Ayee pej huárɨni, a'iné jaítze'e pu timuaatéva'ɨri pej ti'itɨj á'urɨeni tɨ cílieen caí pej nain e'ehuá'arɨeni matɨ́'ɨj án muajá'urɨeeni ɨ taij tzajta'a.

30 Ajta tɨ pua'a piyen éene'en pej jetzen rapua'ajte'e mɨ á'amuajca'a arɨ'ɨrɨ́inta'a púɨjme'en seijre'e, patá'aj ra'ajtaveíjche amɨ́jna mɨ á'a muájca'a. Pajta a'ɨmuá yaúurɨeni a'iné jaítze'e pu timuaatéva'ɨri pej ti'itɨj á'urɨeni tɨ cílieen caí pej nain e'ehuá'arɨeni matɨ́'ɨj án mú já'urɨeni ɨ taij tzajta'a.

Jɨ́me'en ɨ mej já'ita'a a'utacɨ́'ɨca
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

31 'Majta hui mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a tɨjín: "Ja'atɨ́ tɨ raxɨ́'eve'e tɨ ru'ɨ́j mé úurɨeni, ché'e a'ɨ́ɨn cuapée raatapíjte'en ɨ ru'ɨ́j ɨ tɨ jín mé rúurɨeni."

32 Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Tí pua'a ja'atɨ́ ru'ɨ́j mé úurɨeni, caí ayén ti'itɨj jín huarín a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a tɨ xana'acɨre'e, tɨ pua'a caí seíj jamuan huáhui'ini, seíj pu'u ɨ tɨ jín tiu'utá'a tɨ ij ja'atɨ́ ru'ɨ́j mé úurɨeni. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ i'i ɨ́ira'ara'antaca'a tihuaújxana'acɨra'ate seíj jamuan ɨ teáata'a. Aj pu xaa í'irɨ'ɨri tɨ mé rúurɨeni. Ajta a'ɨ́jna ɨ teáata'a tɨ seíj ancuré'evi'itɨn ɨ 'ɨ́ita'a tɨ ja'atɨ́ ari mé rúurɨe, a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ ajta pu tihuaújxana'acɨra'ate.

Jɨ́me'en ɨ mej jɨ́n te'ataújratzi'iraca

33 'Seajta xu'uri ráanamuajri'i se'ɨ́jna i niuucari ɨ mej mejmí'i tihua'utá'ixaa ɨ teite tɨjín: "Capej yá'ujɨpuan ɨ pej jín te'atá'aratziira niuucajtze'en ɨ Dios."

34 'Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨjín: Caxu a'atzu te'ataújratzi'ira'an niuucajtze'en ɨ Dios, caxu a'atzu. Caxu seajta te'ataújratzi'ira'an niuucajtze'en ɨ ta japua, a'iné a'ɨ́ɨ pu japuan án á'ujca ɨ Dios.

35 Caxu seajta te'ataújratzi'ira'an niuucajtze'en i chaanaca a'iné a'ɨ́ɨ pu yen ra'ɨ́ɨcajme ɨ Dios. Caxu seajta te'ataújratzi'ira'an ɨ niuucajtze'en ɨ Jerusalén, a'iné a'ɨ́ɨ pu antiújmua'aree íiye chajta'a a'ɨ́jna ɨ Rey tɨ ve'ée.

36 Caxu seajta te'ataújratzi'iracare'en niuucajtze'en mɨ a'amuamu'úu jetze, a'iné caxu rujɨ́mua'a sena'a raayɨ́'ɨtɨ sej raatéxu'umuare'en na'ari sej raatécuainare'en seɨj mɨ a'amua cɨpua.
37 'Ché'e ayén éene'en, tɨ pua'a piyen raataxáj yee "¡Jee!", ché'e ayén éene'en tzáahuati'ira'a jɨme'e yee "¡Jee!" Ajta, ayén che'atá na'a, tɨ pua'a piyen yee "¡Capu!", ché'e ayén éene'en tzáahuati'ira'a jɨme'e yee "¡Capu!" Ti'itɨ́ tɨ a'ij seɨcɨé 'een, a'ɨ́jna jetze pu avé'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ tɨ a'ij pua'a 'een.

Jɨme'en a'ɨ́mej ɨ́ mej puaújtzi huataúra'a (Lc. 6:29-30)

38 'Xu'uri siyen tiú'unamuajri'i ɨ́ mej mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a tɨjín: "Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ra'itátɨni ɨ́ jɨ'ɨseáara'an ɨ́ ruxɨ́'ej tevi, ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ayén che'atá na'a tiu'unájchita rujɨ́'ɨ jɨme'e." Ajta ayén tɨjín: "Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ seɨj ra'antácuura ɨ́ tamaara'an, ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́jna ja'atɨ́ ayén che'atá na'a tiu'unájchita rutamej jɨme'e."
39 'Mɨ́ neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e yee: Caxu siyen che'atá sena'a raruure ɨ́ tɨ a'ij pua'a 'een a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ari ayén amuáaruu mú'ejmi. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ mu'itéjveeni mua'ɨpée jetze ari'ɨrɨ́inta'a pújme'en, patá'aj pajta raatá'an tɨ mu'itéjveeni ɨ́ seɨjta'a ɨ́ mua'ɨpée jetze.
40 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ca'anéeri jín muájhuavii mɨ á'asiicu'u tɨ ij a'ɨ́ɨn mú'ijchueeni, patá'aj raatáchuite'en pajta mɨ pej jíme'en ra'itévajra mɨ á'ahuare'etze'e.
41 Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ mua'áijte'e pej ti'á'ara'an té'entɨni seɨj vi'ira'a ɨmuá tɨ huatátee, patá'aj hua'apua vi'ira'a ɨmuá té'entɨni.
42 Pajta, patá'aj raatá'an, tɨ pua'a ja'atɨ́ ti'itɨj muáhuaviira, capej ramuaire'e ɨ́ ja'atɨ tɨ muaneɨ́ri'ira a'ame.

Mej nu'u huá'axe'eve'en ɨ́ mej huá'ajcha'ɨre'eca (Lc. 6:27-28, 32-36)

43 'Ayee xu seri ráanamuajri'i ɨ́ mej mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a tɨjín: "Patá'aj raxɨ́'eve'e puá'ara'ani pe'ɨ́jna ɨ́ á'amiigu." Ajta ayén tɨjín: "Patá'aj rájcha'ɨ́re'e puá'ara'ani pe'ɨ́jna ɨ́ tɨ muájcha'ɨ́re'e."
44 Mɨ́ neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e yee: Patá'aj raxɨ́'eve'e puá'ara'ani a'ɨ́jna ɨ́ tɨ muájcha'ɨ́re'e. Pajta rahuaviira ɨ́ Dios jemi a'ɨ́mej jɨme'en ɨ́ mej a'ij pua'a á'amuaruure sej si siyen ruxɨ́'ej éene'en xá'ara'ani a'ujna, á'amuaya'upua tɨ é'eseijre'e u ta japua.
45 'A'ɨ́ɨ pu hui huatá'aca tɨ a'ɨ́ɨn xɨca hua'utétatzavi'ite'e huá'a japua ɨ́ mej a'ij pua'a tí'iteteɨte, ajta huá'a japua ɨ́ mej rɨ́'ɨ tí'iteteɨte. Ajta a'ɨ́ɨ pu huatá'aca mej mi víjvi'iyej huá'a japua ɨ́ mej xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ, majta huá'a japua ɨ́ mej a'ij pua'a rɨcɨ.
46 Tɨ́ pua'a siyen huá'axe'eve'e sena'a a'ɨ́mej ɨ́ mej já'amuaxe'eve'e mú'ejmi, ¿ni secaí siyen tí'imua'atze sej si se'ɨ́jna jín ti'itɨj huamuá'itɨn ɨ́ Dios jemi? Mɨ́ seajta caí, caxu. Casi'i, ayée mú che'atá mena'a rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ́ mej á'ujujhua'an ɨ́ mej hua'ujíjve'e ɨ́ mej tí'itɨcɨ.
47 Ajta, tɨ pua'a siyen hua'utateújte sena'a se'ɨ́mej ɨ́ mej á'amua'ihuaamua'a pú'een, ¿ni qui caí ayén tejamuá'amitɨejte'e sej siyen hua'utémua'itɨn ɨ́ seica? Mɨ́ seajta caí, caxu. ¿Ni qui mecaí miyen rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí ramua'ate ɨ́ Dios tzáahuati'ira'a jɨme'e? Ayee mú rɨcɨ xaa ne'u.
48 'A'ɨ́j pu jín, setá'aj siyen raanaíjmire'en a'achú tɨ tejamuá'aturaate'e, sej si siyen ruxɨ́'ej 'eene'en temua'a naa a'ujna a'u tɨ á'amuaya'upua é'eseijre'e u ta japua.

6

Jíme'en a'ímej í mej ruseijrata mej miyen rɨcɨ tɨ xí'epɨ'ɨn

1 'Rí'ɨ xu'u mú'een sej caí siyen huárɨni í tɨ xí'epɨ'ɨn 'een mé jéjre'e huá'a tzajta'a í teite mej mi amuaaséij. Tí pua'a siyen sena'a rɨjca, capu ti'itíj tejá'amuacɨ'ɨti a'ífjna jemi í sej rájya'upua tɨ a'ífɨn tejámuaatapuaíjve'en.

2 A'íj pu jín, setí'ɨj tihuá'apuaijve'e a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, caxu raxájta mé jéjre'e yee ayée tu huaríj. Ayee mú xaa rɨcɨ seica í ruteyujta'a, majta caaye jetze a'ífɨme í mej ra'ará'astijre'e hua'aye'ira jéjre'ecɨtze'e. A'ífɨ mú miyen rɨcɨ mej mi a'ífɨn teite rí'ɨ tihua'utá'ixaate'en. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨjín a'ífɨ mú meri nain huamuá'itɨ me'íjna jɨme'e í mej teite rí'ɨ tiu'utá'ixaa.

3 Mí pajta mú'ee, tɨ pua'a ti'itíj paraatapuaíjve'en í tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i, ayée pej huárɨni tɨ ij caí ja'atí ráamua'aree.

4 Ayee pej huárɨni, tɨ pua'a petiu'utapuaíjve'en avíitzi jɨme'e, aj pu xaa, a'ífɨn í pej rájya'upua, a'ífɨ pu raseíj í tɨ rú'avaa. Ajta, a'ífɨ pu timuaatá'asin a'íjna í pej raamuá'itɨ.

Jesús pu tihuá'amua'ate a'ij tɨ tiraatéjhuauuni í Dios jemi (Lc. 11:2-4)

5 'Ajta, setí'ɨj mú'een téniuusime'en í Dios jemi, caxu siyen jéjre'ecɨtze'e rɨjca matíj í seica í mej nu'u ra'ará'astijre'e hua'aye'ira í mej miyen tí'ijrɨ'ɨre. Yee pu tihua'aráanajche mej uteáru'ipi u teyujta'a mej huatéjniuuni í Dios jemi, na'ari mej miyen e'ejcáacɨ'ɨca a'ujna caaye jetze mej mi seica hua'useíj. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e, amí mu'u huamuá'itɨ, xaa ne'u.

6 'Mí pajta mú'ee, patí'ɨj téniuusime'en í Dios jemi, pauj mi'i uteárutén a'ujna 'achi'itá. Pajta te'iteanán í ta'anténine'i jɨme'e. Aj pej xaa pi huatéjniuuni a'íjna jemi í pej rájya'upua í tɨ caí seijre'e. Ajta á'iyen a'íjna í pej rájya'upua í tɨ tí'isise'ij naíjmi'i tíj na'a a'u tɨ é'eruuri'ihuaca'a avíitzi jɨme'e, a'ífɨ pu hui muaatá'asin í pej raamuá'itɨ.

7 'Ajta, patí'ɨj téniuusime'en í Dios jemi, capej piyen á'ateevi'in pej téniuusime'en í niuucari jɨme'e tɨ caí a'ij huataújmua'a. Ayee mú xaa rɨcɨ a'ífɨme í mej caí ramua'ate í Dios. Ayee pu tihuá'amitɨejte'e tɨ Dios ayén huá'unamua tɨ pua'a miyen á'ateevi'in mej téniuusime'en.

8 Caxu siyen che'atá sena'a rɨjca matíj a'ífɨme, a'iné ayée pu i tí'een sej caí xɨ huatéeniu jemin í sej rájya'upua, a'ífɨ pu ari rú'umua'aree ti'itíj tɨ a'ij tejamuá'aturaate'e.

9 Ayee xu si tí'ijhuaviira. Siyen tɨjín:

Mú'ee, í pej tá'iya'upua,
a'úu pej é'eseijre'e u ta japua,
miché'e rí'ɨ yá'unamuajra a'ij pej ántehuaa.
10 Ché'e teja'uré'enen a'ájna xɨcájra'a jetze
patí'ɨj nainjapua tiu'uta'aíjta
íiyen chaanaca japua.
Miché'e ra'ará'astijre'en a'ij pej tí'ijxe'eve'e
íiyen chaanaca japua
mej mi miyen che'atá mena'a
ra'ará'astijre'en u ta japua.
11 Patá'aj pajta taatá'an í tɨ tí'icua'iri'i
í tɨ ruxe'eve'e nain xɨcaj tzajta'a.

12 Titaatá'uuni'iri'i ɨ tej jɨ́n auteájturaa mú'eetzi jemi
a'iné ayée tu che'atá tena'a
rɨ́'ɨ tíhua'utá'uuni'ira a'ɨ́mej
ɨ mej auteájturaa itejmi jemi.
13 Pajta, capej piyen titaatá'acare'en ti ayén titáaciˈiti
ɨ tej jɨ́me'en caí rá'aviicua'i
sino patá'aj piyen ta japua huániuuni
tɨ ij caí taatémua'itɨn a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een.
Ayee tu tí'imuahuavii a'iné mú'ee pej tí'ita'aijte'e nainjapua,
mú'ee pej antí'amua'aree nain jɨme'e,
miché'e naími'i rɨ́'ɨ timuaatatémua'aviste'en
tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
14 'A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e. Tɨ́ pua'a siyen tihua'utá'uuni'i ɨ teɨte ɨ mej jɨ́n auteájturaa mú'ejmi jemi, a'ɨ́ɨ pu ajta tejámuaatá'uuni'ira mú'ejmi a'ɨ́jna ɨ sej rájya'upua tɨ a'uun é'eseijre'e u ta japua.
15 Mɨ́ ajta, tɨ pua'a secaí siyen tihua'utá'uuni'i ɨ teɨte ɨ mej jɨ́n auteájturaa mú'ejmi jemi, a'ɨ́jna ɨ sej rájya'upua, capu ajta tejámuaatá'uuni'ira mú'ejmi ɨ sej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin.

Jɨme'en ɨ mej jɨ́n rú'itzi'ive'e

16 'Tɨ́ pua'a seúru'itzi'ive'e, caxu siyen acaújtzaahuate'e ɨ runéerime jetze matíj a'ɨ́ɨme ɨ seica ɨ mej miyen rɨcɨ jéjre'ecɨtze'e. A'ɨ́ɨme ɨ teɨtejra'a, ayée mú acaújtzaahuate'e ɨ runéerime jetze mej mi seica teɨte ráamua'aree yee mej rú'itzi'ive'e.
17-18 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Mu'uri meˈɨ́jna jɨ́me'en raamuá'itɨ nain ɨ tɨ tihuá'acɨ'ɨti. Mɨ́ pajta mú'ee, patɨ́ˈɨj á'itzi'ive'e, patá'aj acá'ajɨsta'ante'en, pajta te'avá'ahuaate'en á'amu'uutze'e aceite jɨme'e, mej mi caí ráamua'aree ɨ teɨte yee peˈá'itzi'ive'e. A'ɨ́ɨ pu'u ayá'upua ɨ pej caí rasise'i, a'ɨ́ɨ pu ramua'aree. Ajta a'ɨ́jna ɨ ayá'upua tɨ rasise'i ɨ tɨ rú'avaa, a'ɨ́ɨ pu muaatá'asin ɨ pej raamuá'itɨ.

Jɨme'en ɨ tɨ jeíhua huápɨˈɨ ruxe'eve'e ɨ Dios jemi (Lc. 12:33-34)

19 'Caxu siyen té'useɨre'e u ruchi'itá jeíhua ɨ tɨ huápɨˈɨ tí'ijnajche sej si se'uun te'urácha'ɨɨca. Tɨ́ pua'a siyen huáɾɨni, aj mú mi tejpuási raaténte'eneajxɨˈɨsin ɨ caanari. Ajta ɨ tepúusti'i, temua'a pu tiu'uteújchuitaamua'asin. Majta a'ɨ́ɨme ɨ nahua'ari, a'úu mú uteáruti ca'anéeri jɨme'e. Matɨ́ˈɨj mi té'unahua'an.
20 Mɨ́ seajta mú'een, setá'aj te'uhuáseɨre'en u ta japua jeíhua ɨ tɨ huápɨˈɨ ruxe'eve'e ɨ Dios jemi. Capu tiˈitɨ́j ruchuitáamua'aca a'ujna, capu ajta tiˈitɨ́j a'uvaɨ́jtzi. Camu majta uteáru'ipi ɨ nahua'ari me'újna.
21 Ayee pu té'eme: tiˈitɨ́j tɨ na'a tɨ mú'ejmi tejá'amua'a, tɨ jaítze'e timuaatéva'ɨɾi, mú'een xu tiújmua'atzíite'e xá'aju'un seˈɨ́jna jɨme'e.

Jɨme'en ɨ tɨ jɨ́n rutátzavi'ite'e (Lc. 11:34-36)

22 'Ajta hui, amɨ́jna mɨ á'ajɨˈɨ, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ pej jɨ́n á'uche'ecan. Tɨ́ pua'a rɨˈéene'en puá'ajjɨˈɨsíjme'eni, temua'a pej naa meteúunee.
23 Mɨ́ ajta, tɨ pua'a caí tiˈitɨ́j vaɨre'e mua'a jɨˈɨ, ayée pu hua'éen cumu tɨ́j huatíca'a. Ajta mua'axɨejniu'uca, tɨ pua'a piyen rɨ́'ɨ raaté'avaa, ayée pu che'atá na'a tí'ivaɨre'e ɨ pej jɨ́n huáye'iven huá'a tzajta'a ɨ teɨte. Ajta tɨ pua'a piyen caí rɨ́'ɨ tiraaté'avaa ɨ mua'axɨejniu'uca tɨ ij caí ché'e mú á'ayee

mú á'uvi'itɨjcare'en, ¿ni caí ayén te'iráame cumu tɨ́j huatɨ́ca'a? Capu a'atzu huáneeri'i.

Jíme'en ɨ́ tumin ɨ́ Dios jemi (Lc. 16:13)

24 'Capu ja'atɨ́ raayɨ́'itɨ ti hua'apuaca jemi tiu'utévaɨre'en. Tɨ́ pua'a tiu'utatése'en ti ayén huárɨni, seɨ́j pu ticha'ɨ́ire'e a'ame ti tí'ira'aijte'e, ajta ɨ́ seɨ́j, a'ɨ́ɨ pu raxɨ́'eve'e a'ame ti tiraata'aíjte'en. Na'ari caí, nain pu jɨ́n tiraatévaɨre'esin ɨ́ seɨj, ajta a'ɨ́ɨ pu caí ra'ará'astijre'e ɨ́ seɨj ti tí'ira'aijte'e. Jíme'en a'ɨ́jna ɨ́ Dios, ajta jíme'en a'ɨ́jna ɨ́ tumin, capu ja'atɨ́ ayén raayɨ́'itɨ ti tiu'uta'aíjti'ire'en ruxɨ́'ej na'a a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej hua'apua.

Dios pu nu'u rɨ́'ɨ tihuá'acha'ɨ́ɨ ɨ́ ruyaujmua'a (Lc. 12:22-31)

25 'A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e jíme'en a'ɨ́jna yee: Caxu se'ɨ́jna jɨ́n tí'imuajca yee: "¿A'iquí tetí'icua'ani?", nusu yee: "¿A'iquí tetí'iteye'en?", na'ari yee: "¿Ti'itaqui jɨ́n tetiu'utétachejte'esin?" ¿Ni caí jaítze'e ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi sej ruuri xá'ara'ani, caí ɨ́ cua'ira? ¿Ni caí ayén che'atá na'a jaítze'e ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi á'amuahua'ira'a ti ruuri, caí ɨ́ sej jín tiu'uteújchejte'en? A ni'ijtá ne'u.

26 'Casi'i, hui sehua'useíj mɨ pina'ase ɨ́ mej júte'e rá'ara'a. Camu a'atzu tí'ihuaste'e, camu majta tí'itza'anaca, camu majta rase'ɨri ɨ́ imue'eri ɨ́ ruchi'itá. Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨ pu tihuá'ami'icuaca a'ɨ́jna ɨ́ á'amuaya'upua a'uun ti é'eseijre'e u ta japua. Ajta jeíhua xu jaítze'e jetzen ruxe'eve'e mecaí a'ɨ́me mɨ pina'ase. A'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ tejá'amuacha'ɨ́ɨ a'ame.

27 Capu a'atzu tí'ivaɨre'e ti ja'atɨ́ ayén á'uche'ecane'en ayén te'entímua'astɨ́ a'ɨ́jna jɨme'e yee a'iquí té'eme. Capu a'atzu raatéva'ɨri ti jaítze'e á'ateevi'in.

28 'Ajta, ¿a'iné 'een jɨ́n siyen tí'itziɨine'e se'ɨ́jna jɨme'e yee ti'itájqui jɨ́n tetiu'utétachejte'esin?

'Casi'i mú'een, xaaseíj mɨ xuuxu'u a'ij ti té'ejvivausi mé já'ahua'a ti huapá'atza. Capu tí'imɨjhuaca mɨ xuuxu'u, capu ajta tí'itzaca.

29 Mɨ́ neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, a'ɨ́jna ɨ́ rey, a'ɨ́jna ɨ́ Salomón teecan, jé'ecan pu huápɨ'ɨ tí'ijcha'ɨ́ica'a. Mɨ́ ajta, capu ja'anáj naa éene'en tiu'uteújchejte tɨ́j mɨ xuuxu'u.

30 'Ayee pu'u, Dios pu ayén naa éene'en rɨ́'ɨ tí'iruure mɨ ɨxaj ti íjii a'uun é'eseijre'e a'úu ti a'upá'atza. Ajta á'iyen, aré'apua'a rasijchen. Tɨ́'ɨj huatéehuan, aj mú mi raateátaiira chuej tzajta'a tá'ajtaavijhua. Dios pu xaa jaítze'e rɨ́'ɨ á'amuaruure caí a'ɨ́jna ti rɨ́'ɨ ráaruu mɨ ɨxaj. Mú'een xu hui caí a'atzu té'atzaahuate'e xaa ne'u.

31 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e. Caxu siyen tí'imuajca se'ɨ́jna jɨme'e yee: "¿Ti'itájqui tecua'ani?", nusu yee: "¿Ti'itájqui teyé'en?", na'ari yee: "¿Ti'itájqui jɨ́n tetiu'utétachejte'esin?"

32 'A'ɨ́me ɨ́ mej caí ramua'ate ɨ́ Dios tzáahuati'ira'a jɨme'e, a'ii mú a'ɨ́n pú'een ɨ́ mej jɨ́n rahuauca. Mɨ́ ajta, a'ɨ́n ɨ́ á'amuaya'upua ta japua ti é'eseijre'e, a'ɨ́ɨ pu ari ramua'aree nain tɨ́j na'a ɨ́ ti tejamuá'aturaate'e.

33 Ayee pu'u, seuj mi'i raatahuaún ti Dios tejamua'aíjte'en, seajta sej ra'ará'astijre'en a'ij ti a'ɨ́n tí'ijxe'eve'e. Tɨ́ pua'a siyen huárɨni, Dios pu ajta tejámuaatá'asin naíjmi'i a'ɨ́jna ɨ́ ti tejamuá'aturaate'e.

34 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Caxu tí'imuajca se'ɨ́jna jɨme'e yee a'iquí té'eme ruijmua'a. Ruijmua'a xu sijta tí'itese'e xá'aju'un se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ti tejá'amuaci'ɨti a'ájna. Amɨ́ pu'u aúche'e ɨ́ sej jɨ́n tí'itese'en íjii.

7

Tej nu'u caí seica jetze tí'ijpua'ajte'e (Lc. 6:37-38, 41-42)

1 'Caxu ché'e sena'a seica jetze tí'ijpua'ajte'e ɨ seíj tɨ i caí Dios ayén mú'ejmi jetze te'ujpuá'ajte'en ca'anín jɨme'e.

2 Ayee pu'u, setíj siyen tí'ijxajtzi'ira ɨ ruxɨ'ej tevi, ayée pu che'atá na'a Dios mú'ejmi tejá'amuaxajtzi'i. A'achú sej caj tiraatá'an ɨ seíj, ayén che'atá na'a tejá'amuaciɨ'iti.

3 ¿A'iné 'een jín siyen rasise'i á'amua'ihuaara'a ɨ tɨ'ɨrí cílieen jín te'utéjturaa ɨ Dios jemi? Mɨ seajta mú'een caxu rusise'ij ɨ sej ve'ecán jín auteájturaa jemin ɨ Dios.

4 Ajta, tɨ pua'a peri ve'ecán jín auteájturaa ɨ Dios jemi, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri pej piyen tiraatá'ixaate'en pemɨ́jna tɨ cílieen jín a'uteájturaa a'ij tɨ ti'itíj jín te'uteájturaa?

5 Mú'ee, ɨ pej caí piyen mé teuúmua'aree, pauj mi'i nain jín tiu'utetzáahuate'en a'ɨ́mej jemi ɨ pej jín auteájturaa. Aj pu xaa raavíite'e a'ame pej piyen tiraata'ixaate'en ɨ seíj a'ij tɨ ti'itíj jín te'uteájturaa.

6 'Caxu siyen tihuá'ixaate'e ɨ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ Dios huá'a tzajta'a a'ɨ́mej ɨ mej tiú'uxana'avi'iste'e mej mi caí á'amuaxɨeehuari'ira matíj ɨ tziɨ'iciɨ mej tiú'uche'eveca. Ajta caxu siyen tihuá'ijcate'e ɨ tɨ Dios jemi é'eme'ecan a'ɨ́mej ɨ mej caí tí'itevi'ira'a. Na'ari caí, ayée mú rɨni matíj ɨ tuiixu ɨ xarij tzajta'a a'utí jé'ejmuaa. A'ij mú pua'a tejámuaataxájta, mej nú'u amuajcha'ɨ́ire'e mú muá'aju'un huápɨ'ɨ.

Mej nu'u rahuauca ɨ Dios jemi tɨ́'ij a'ɨ́n hua'utá'a (Lc. 11:9-13; 6:31)

7 'Setá'aj siyen seuj rahuauca ɨ Dios jemi, a'iné a'ɨ́ɨ pu tejámuaatá'asin. Tɨ́ pua'a siyen rahuauca ɨ jemin, aj xu xaa ráateuni jemin ɨ Dios. Seuche'e seajta te'ejteátu'asixɨ'ɨn ɨ puéerta jetze. Dios pu xaa te'antácuuna, amuaatá'asin ɨ sej jíme'en rahuauhuau.

8 Ayee pu té'eme a'iné tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén tí'ijhuauca, a'ɨ́ɨ pu ajta ra'ancuré'asin. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ti'itíj huauca, a'ɨ́ɨ pu ráateuni. Ajta tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén te'ejteátu'asixɨ'ɨn tá'apueerta, Dios pu xaa te'antácuuna.

9 '¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? Tɨ́ pua'a muá'ayauj ayén tí'imuahuaviira ɨ pan pej raata'ɨ́'ɨte'en, ¿ni mɨ tetej paraatátɨstejsin? Capej xaa ne'u tetej raatátɨstejsin sino pan pej raata'ɨ́'ɨte'esin.

10 Na'ari, tɨ pua'a ayén tí'imuahuaviira pej hua'ité raatá'an, ¿ni qui cu'ucu'u paraatapíjte'esin? Capej xaa ne'u cu'ucu'u raatapíjte'esin sino hua'ité pej raatá'asin.

11 'Jee sein, ayej ti'ayajna, mú'een xu caí urarɨ́'en ɨ ru tzajta'a. Mɨ seajta mú'een, seúche'e xu ramua'aree a'ij sej ye'í huárɨni sej si hua'utapuaíjve'en ɨ ruyaujmua'a ti'itíj tɨ i'irɨ́'en. Ajta ɨ á'amua'iya'upua, jeíhua pu jaítze'e hua'utá'asin ɨ tɨ ti'irɨ́'een a'ɨ́mej ɨ mej rahuaviira muá'aju'un.

12 'A'íj xu jín siyen huárɨni nain jɨme'e. Setá'aj siyen che'atá sena'a huá'uruuren ɨ ruxɨ'ej teite a'ij sej tí'ijxe'eve'e mej miyen amuáaruuren mú'ejmi. Ayee pu huataújmua'a nain tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a, ajta ɨ seica jetze ɨ mej ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.

Jíme'en í juye tɨ auuyaúj, ajta í tɨ cíj auuyaúj
(Lc. 13:24)

13 'Sej si e'ará'asti a'úu tɨ Dios é'eseijre'e, ayée xu huárɨni. A'uun xu a'uteárute í puéerta jetze tɨ cíj antéeyauj. Jee xaa, seíj pu seijre'e í puéerta tɨ antéeyauj. A'uu pu púɉme'en e'enténine'i í juye tɨ ajta auuyaúj. Mu'iití mú me'uun a'uteáru'ipi, majta a'íj mú japuan cɨ̈ne í juye tɨ auuyaúj. Matí'ij me'uun a'uré'enen a'u tɨ aupuá'ari, naími'i mú jé'e huaújpua'arixɨ'ɨsin, micu. Miyá'ujɨsin í ruxíejniu'uca tɨ auj ruurica'a.

14 Mí ajta í seíj í puéerta, a'ɨ́ɨ pu hui cíj antéeyauj, ajta a'ɨ́ɨn í juye tɨ a'uun e'enténine'i, cíj pu auuyaúj. Ajta jé'ecan pu muárɨ'eri tɨ ja'atí japuan huamé'en tɨ ij a'uun e'ará'asti Dios tɨ é'eseijre'e tɨ ij ruurican a'uteáturan í Dios jemi. Ajta, camu mu'íi í mej miyen tí'irateuni.

Mej nu'u ráamua'aree ti'itíj tɨ cíye'ara'an píɾɨcɨ me'íjna jɨme'e tɨ taaca
(Lc. 6:43-44)

15 'Rí'ɨ xu'u, mú'een, huá'a jemi í mej tí'ihua'itaca. Ayee mú tí'ixaxa'a tɨjín: "Dios jetze me'ecan tu hui tí'ixaxa'a." Mé mú ve'eré'ene mé muá'acanta. Ayee mú á'ujujhua'an a'amua tzajta'a. Cu xɨee mé caí ti'itíj a'ij ruure. Mí ajta, capu ayén ti'ayajna. Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna. Ayee mú 'een matíj í ɨ́ɨra'avete í mej tí'itecui'ica. Jé'ecan mú tihuá'ari'iraca í teɨte í tihua'áa. Majta huá'acuanamuáj.

16 Rɨ'ɨrí sej si siyen tihuá'umua'ati se'íjna jɨme'e a'ij mej ye'í rɨcɨ. Ayee xu che'atá sena'a tihuá'umua'ati setíj tí'ijmua'ate seíj í cɨyej tɨ pua'a caí rɨ'éene'en taca'a. Casi'i, jetzen a'íjna í tɨ tétzicare'e, capu a'íjna jetze taaca í uuva; capu ajta a'ɨ́jna jetze taca'a í huaréj, jetzen a'íjna í cɨyej tɨ tétzicare'e.

17 'Ayee pu tí'een, nain í cɨyej tɨ ti'irí'een, rɨ'éene'en pu tí'itaca'a. Ajta, nain í cɨyej tɨ caí ti'irí'een, capu ajta rɨ'éene'en tí'itaca'a.

18 Capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́ɨn cɨyej tɨ ti'irí'een, ayén taca'a a'íjna tɨ caí rí'en. Ajta, jíme'en a'íjna í cɨyej tɨ caí rí'en, capu ajta í'irɨ'ɨri tɨ rɨ'éene'en tiu'utáca'an.

19 Mí ajta a'ɨ́ɨme í teɨte, ayée mú 'een tíj í cɨyej tɨ caí ti'irí'een. Dios pu ayén che'atá na'a huá'aruuren matíj í teɨte miyen tí'iruure í cɨyej tɨ caí rí'en. A'ɨ́ɨ mú té'ijveichixɨ'ɨsin, majta ra'anteátaira.

20 A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e tɨjín: Ayee xu 'éeni'icɨ'e huá'umua'ati se'íjna jɨme'e a'ij mej ye'í rɨcɨ.

Camu nu'u naíjmi'i a'uun a'uteáturaasin tavástara'a tɨ é'eseijre'e
(Lc. 13:25-27)

21 'Mí majta me'ín í mej miyen tí'inejee tɨjín: "Nevástara'a, casi'i nevástara'a", camu naími'i me'uun a'uteáruti a'u tɨ tejé'aijta í Dios. A'ii mu'u me'uun a'uteáruti í mej miyen rɨcɨ a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e í Dios.

22 Ayee pu té'eme a'ájna xɨcájra'a jetze tí'ɨj Dios ayén huá'axɨjte'en í teɨte. Mu'iití mú miyen tinaatá'ixaate'esin me'íjna jɨme'e yee: "Nevástara'a, casi'i nevástara'a, teen tu tiu'utaxájtaca'a aniúucajtze'en tetí'ɨj teuj ruurica. Teajta aniúucajtze'en jín hua'utamuári í tiyaaru'u mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a. Ayee tu che'atá tena'a, jeíhua tiu'umuárɨej te'íjna jɨme'e tej mú'eetzi jetzen arátaca'anejca'a."

23 'Mí neajta inee, ayée nu hui tihua'utá'ixaate'esin tɨjín: "Canu ja'anáj amuaamuá'a a'atéenni sej pú'een. Caxu a'atzu neteítestemua'a pú'een. Sericu, sej hui iiyecuí inee jemi, mɨ sej a'ij pua'a rɨcɨ."

Jɨme'en ɨ mej japuan rá'ajtaahuaca'a ɨ ruchi'i ɨ mej hua'apua
(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

24 'A'ɨj pu jɨn, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén nenamua, ajta tɨ ayén ra'aráastijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a, ayée pu hui che'atá na'a mé teuúmua'aree tɨ́j a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ huateújchi'ite tetej japua.

25 Aj mú mi huatéviiyeca'a. Ajta cámɨ'ɨyixɨ ɨ jaj. Ajta huatá'eecareca'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ chi'ira'an, capu á'ave a'iné tetej japua pu rá'ajtaahuaca'a.

26 Mɨ́ ajta, a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ayén nenamua, ajta capu ayén ra'aráastijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a, ayée pu che'atá na'a 'een tɨ́j a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ caí ti'itɨ́j mua'aree. A'ɨ́jna ɨ ja'atɨ huateújchi'ite a'u tɨ á'useaata'a.

27 Aj mú mi huatéviiyeca'a. Ajta cámɨ'ɨyixɨ ɨ jaj. Ajta huatá'eecareca'a. Ca'anacan pu á'ave ɨ chi'ira'an. Jé'ecan pu yá'urɨe a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ huateújchi'ite a'u tɨ á'useaata'a. Ayee pu che'atá na'a tí'ijruuren ɨ ja'atɨ tɨ caí ra'aráastijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

28 Tɨ́'ɨj Jesús ra'antipuá'ajte tɨ tihua'utá'ixaa, jeíhua mú huajɨ́jxɨca'a me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tihua'umuá'ate.

29 Capu cha'a na'a tihua'umuá'ate matɨ́j ɨ seica ɨ mej tihuá'amua'atehua'a ɨ yu'uxari jetze, sino ayée pu'u cumu seɨ́j tɨ ti'itéjvee ti'itɨ́j jɨme'e tɨ ve'ée.

8

Jesús pu seɨ́j tiú'uhuaa tɨ ru jetze cá'atzaca'a
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 Tɨ́'ɨj acájraa ɨ Jesús jirí jetze, jeíhua mú teɨte a'ucɨ́j jamuan.

2 Tɨ'ɨj jí seɨ́j ave'eré'ene ɨ Jesús jemi. Tí'icui'icaa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tinéj ɨ 'atzaj huá'ire'ara'an jetze. Ayee mú ratamuá'amua tɨjɨ́n lepra. Tɨ́'ɨj i a'ɨ́ɨn títunutaca'a jemin ɨ Jesús. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a hui mua'aráanajche pej tináahuaate'en.

3 Aj pu i Jesús ra'ajtamuáɾɨej. Ayen tɨjɨ́n:

—Na'aráanajche pej huarún.

Jɨme'en pu'u ayén raataxájtaca'a, aj pu i tiraacá'ari'iri'i ɨ tɨ jɨme'en tí'icui'icaa. Tɨ'ɨj jí huarúj.

4 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Casi'i, capej ja'atɨ́ ixaate'e sino aricu, a'ɨ́jna jemi tɨ tí'ivaɨri teyujta'a. Ché'e muaaseɨ́j. Pajta tiu'utámuaɨ'ɨvejta a'ij tɨ tiu'uxájtaca'a ɨ Moises teecan. Ayee mú éeni'icɨ'e ramua'aréeren tɨjɨ́n pepu'uri huarúj.

Jesús pu tiráahuaa a'ɨ́jna tɨ ravaɨre'eca'a a'ɨ́jna ɨ xantaaru'u tɨ anxɨ́te tí'aijta
(Lc. 7:1-10)

5-6 Aj pu i Jesús a'uteájrupi a'ujna Capernaúm. Tɨ́'ɨj a'uun a'uteájrupi, seɨ́j pu u a'uvé'emej tɨ i'i xantaaru'u. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ anxɨ́te tí'aijta. Jé'ecan pu rájhuaviiri'i a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Ayen tɨjɨ́n:

—Nevástara'a, jé'ecan pu tí'icui'i a'ɨ́jna tɨ nevaɨre'e. An pu a'ujcá'a ɨ utaatzi japua. Cɨyáaxara'a. Nainjapua pu racui'i huápɨ'ɨ.

7 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Née nu xaa a'umé'e na'ame nej ni tiráahuaate'en.

8 Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna tɨ anxɨ́te tí'aijta tɨjɨ́n:

—Nevásta'ara'a, capu ayén muaavíjte'e pej piyen uteárute u niche, a'iné canu Israél jetze ajtéme'ecan. Ayee pepu'u huáɾɨni, patá'aj piyen tiraataxáj ɨ niuucari jɨme'e. Aj pu xaa rujni a'ɨ́jna tɨ nevaɨre'e.

9 Ayee nu tí'imua'ixaate'e ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej seica tí'ine'aijte'e ineetzi. Neajta inee, nee nu seica tí'aijte'e. Tɨ́ pua'a niyen tiraata'ixaate'en seɨ́j tɨjɨ́n: "Aricu, u pá'ume'en", a'ɨ́ɨ pu xaa a'umé'e a'ame. Na'ari, tɨ pua'a niyen tiraata'ixaate'en ɨ́ seɨj tɨjɨ́n: "Yé vé'exɨjri'i", a'ɨ́ɨ pu ajta yé ve'eré'enejsin. Neajta niyen tiraata'aíjte'esin ɨ́ tɨ nevaɨre'e tɨjɨ́n: "Aisí mú'ee, pɨ́ huarɨ́chi." Ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu rɨni. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ xantaaru'u.

10 Tɨ́'ɨj Jesús ráanamuajri'i, jé'ecan pu huataújtemua'ave. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej rá'ajaahuate'e tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte ayujna mej huachéjme tɨ́j na'a tɨ huatacá'a íiyu Israél, canu ja'anáj seɨ́j huaté'uu íiyu Israél, ja'atí tɨ ayén che'atá na'a té'atzaahuate'e tɨ́j a'ɨ́jna i teáata'a.

11 Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e, a'ɨ́jna jɨme'e yee jeíhua mú u a'uvé'eju'u muá'aju'un mej mi a'ujrá'ase me'ɨ́jna jamuan ɨ́ Abraham teecan, majta me'ɨ́jna ɨ́ Isaac teecan, majta me'ɨ́jna jamuan ɨ́ Jacobo teecan. A'uu mú hui a'uvé'eju'u muá'aju'un a'u tɨ xɨcaj 'eíjninei, majta a'u tɨ xɨcaj e'eteáru'ipi. Aj mú mi tí'icua'ani huá'a jamuan ɨ́ mé huaíca tɨ́'ɨj teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ Dios nain jín tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

12 Mɨ́ majta a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, Dios pu hua'irá'iti á pua'acɨé a'u tɨ a'utɨ́ca'a. Jéihua mú huateujyéineajra'asin, majta jeíhua mú ancuré'ujcɨ'ɨmée muá'aju'un ɨ́ rutamej jɨme'e a'ɨ́jna jɨme'e mej jeíhua rajpuaíitzi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

13 Aj Jesús ayén tiraatá'ixaa a'ɨ́jna tɨ anxíte tí'aijta tɨjɨ́n:

—Aricu, ayée pu té'eme patɨ́j peri té'antzaahua. Jíme'en pu'u ayén tiraatá'ixaa, aj pu i huarúj a'ɨ́jna tɨ tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna jemi ɨ́ xantaaru'u. Tɨ́'ɨj jí á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Jesús pu tiráahuaa a'ɨ́jna mu'uneára'an ɨ́ Pedro (Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Aj pu i Jesús a'uun a'ará'a Pedro tɨ é'eche. A'uu pu i a'ɨ́ɨn huaseíj a'ɨ́jna ɨ́ mu'uneára'an ɨ́ Pedro. An pu já'ujca'atii ɨ́ utaatzi japua. Tí'icui'icaa. Pɨ́staca'a a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a.

15 Aj pu i Jesús rajví'i muájca'arе'ara'an jetze. Jíme'en pu ayén huarɨ́j, aj pu'i huarúj. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ 'ɨ́ita'a, a'ɨ́ɨ pu ájchee. Ajta á'iyen a'utéjche tɨ tiraamí.

Jesús pu jeíhua tihuá'uhuaa ɨ́ teɨte (Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Tɨ́'ɨj huateátɨca'areca'a, jeíhua mú huaje'eráavi'itɨ Jesús jemi a'ɨ́mej ɨ́ mej tiyaaru'u huá'a tzajta'a seijre'eca'a. A'ɨ́ɨ pu hua'uta'aíj a'ɨ́mej ɨ́ tiyáaru'use mej nu'u huirácɨɨne ɨ́ teɨte tzajta'a. Ajta naíjmi'ica pu tiú'uhuaa ɨ́ mej tí'icucui'icaa.

17 Ayee pu tiuju'urɨ́j tɨ ij araúrasten a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaías, ɨ́ tɨ ajmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan. Ayen tɨjɨ́n: "A'ɨ́ɨ pu titá'ari'iri'i a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n caí ché'e tú'uca'anisti'iraca'a. Ajta a'ɨ́ɨ pu yá'utɨɨ ɨ́ tej jɨ́n tí'icucui'icaa."

A'ɨ́ɨme ɨ́ mej raxɨ́'eve'eca'a mej jamuan á'ujujhua'ane'en ɨ́ Jesús (Lc. 9:57-62)

18 Tɨ́'ɨj Jesús hua'useíj ɨ́ teɨte ɨ́ mej jeíhua ajteáxɨɨreca'a ɨ́ jemin, aj pu i ayén tíhua'uta'aíjte mej nu'u antácɨɨne antavén pújme'en.

19 Aj pu i seɨ́j tɨ tiújmua'ate ɨ́ yu'uxari jetze, a'ɨ́ɨ pu ave'eré'ene jemin ɨ́ Jesús. Ayee pu tirájhuaviiri'i tɨjɨ́n:

—Maestru, niché'e á jamuan á'uche'ecane'en a'u tɨ na'a pej a'umé'e pua'amé.

20 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjín:
—Canu mu'u a'umé'e na'ame. A'ɨ́me ɨ́ arachuíjse, a'úu mú hui u'uche cuunísta'a, majta a'ɨ́me ɨ́ pina'ase a'úu mú ti'itítu'a a'u mej é'e'aseca. Mɨ́ neajta inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, canu a'atzu huatéechi'i ɨ́ nej tzajta'an huácuti. —Ayee pu tiraatá'ixaa.
21 Ajta seɨ́j tɨ á'uche'ecane'e jamuan, a'ɨ́ɨ pu ayén rájhuaviiri'i tɨjín:
—Nevástara'a, niché'e yé huácatii íiye niche asta na'a caí huámɨ'ɨni ɨ́ nitáàta. Netɨ́'ɨj ra'ava'anán, aj nu ni yé ve'eré'enejsin nej ni á'uche'ecane'en á jamuan.
22 Ayee pu tiraatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjín:
—Miche'e mɨ seica ra'avá'anan ɨ́ hua'axɨ́'ej mɨ'ɨchi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí ramua'ate ɨ́ Dios. Mɨ́ pajta mú'ee, patá'aj ca'anacan yé ve'eré'enen.

Tɨ́'ɨj Jesús raatépua'ajte ɨ́ eeca
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

23 Aj pu'i Jesús ateájraa ɨ́ baarcu jetze, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
24 Aj pu i temua'a ca'anín jín tiu'utá'eecareca'a ɨ́ jaj japua. Jé'ecan pu'i tiújta'ahua'a vivejmé'e. Tɨ'ɨj jí ateáxɨ́re'axɨ ɨ́ baarcu jetze. Ajta a'ɨ́n ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu í'icujcaa.
25 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej á'ujujhua'ane'e jamuan, a'ɨ́ɨ mú ave'eré'ene jemin. Aj mú mi raajíste. Miyen tɨjín:
—¡Maeestru, ta japua huániuuchi! ¡Tu'uri hui cui'ini!
26 Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:
—Mí sej caí a'atzu té'atzaahuate'e, ¿a'iné sej si huápɨ'ɨ tí'itzɨ́ɨne'e?
Aj pu i ájchee. Tɨ'ɨj jí hua'utá'ijmɨ́ijri'i ɨ́ eeca, ajta ɨ́ jaj. Aj pu i huatéepua'aj ɨ́ eeca, ajta a'ureújé'iye já'araa ɨ́ jaj, temua'a naa.
27 Jé'ecan mú a'ij ra'utaseíj a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca. Ayee mú tí'iru'ihua'uraca'a tɨjín:
—¿Ti'itáani tévira'a pú'een amɨ́jna? Amɨ́ pu tihuá'aijte'e ɨ́ eeca, ajta ɨ́ jaj. Majta mú hui rá'aste.

A'ɨ́ɨme ɨ́ mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a ɨ́ tiyaaru'u a'ujna u Gadara
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

28 Tɨ́'ɨj tá'i Jesús a'uun a'ará'a utavén púɨjme'en já'ahua'a Gadara tɨ ajtéme'ecan. Matɨ́'ɨj mi aitacíj ɨ́ baarcu jetze. Aj mú mi seica hua'antinájcheca'a. Ma hua'apua a'ɨ́ɨme. A'uu mú e'eráacɨ a'u mej mɨ'ɨchite é'enaamuaca. Tiyáaru'use pu huá'a tzajta'a seijre'eca'a. Jéihua mú simuáruunica'a. A'ɨ́j pu jín caí rɨ'ɨrɨ́ístaca'a tɨ ja'atí a'uré'enen a'ujna juye jetze.
29 Matɨ́'ɨj mi miyen titeejíjhuaca'a. Miyen tɨjín:
—¿A'iné hui ti'itíj peteáruuren itejmi jemi, Jesús, pej i'i yaujra'an ɨ́ Dios? ¿Ni piyen mú a'uvé'emej pej pi puaíjtzi taatá'an? Aru capu xɨ teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a tej jetzen rajpuaíitzi tá'aju'un.
30 Majta a'ɨmuá seica huaté'uu ɨ́ tuiixute. Mé mu'íi. A mú á'ujujhua'an mete'enticuáa.
31 Matɨ́'ɨj mi me'ɨ́n ɨ́ tiyáaru'use tɨ huá'a tzajta'a seijre'eca'a, a'ɨ́ɨ mú miyen rájhuaviiri'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjín:
—Tɨ́ pua'a piyen titaatamuárite'en itejmi, taata'ítechi itejmi a'u mej a'uté'uu mɨ tuiixu.
32 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Sericu.

Matíˈɨj mi huiráaciˑ. Aj mú mi huáˈa tzajtaˈa aˈuteájrupi ɨ tuiixute. Majta meˈín ɨ tuiixu, matíˈɨj mi huataúruu aˈuun púˑjmeˈen játeˈana tɨ aˈatamíˈɨye. Matíˈɨjtá mi atéavatzɨ á jaataˈa. Aj mú mi aujámɨ naíˑjmiˈi.

33 Majta meˈín ɨ mej tuiixu chaˈɨɨcaˈa, aˈɨɨ mú huataúruu. Matíˈɨj mi meˈuun aˈucɨj chajtaˈa mej mi tiuˈutaxáj. AˈɨɨjÌ mú huaˈutáˈixa aˈij tɨ tiˈitɨj huáˈuruu ɨ tuiixu, majta aˈij tɨ tiˈitɨj huáˈuruu aˈɨmej ɨ tiyáaruˈuse ɨ mej huáˈa tzajtaˈa seijreˈecaˈa.

34 Matíˈɨj mi aˈɨɨme aˈuun mej huachéjmeˈecaa aˈujna, naímiˈi mú aveˈeréˈene ɨ Jesús jemi mej mi jamuan tiuˈuxáj. Matíˈɨj raaseíˑj, jeíhua mú rájhuaviiriˈi meˈíˑjna ɨ Jesús tɨ nuˈu áˈuraˈani u jáˈahuaˈa yee.

9

Jesús pu seɨj tiúˈuhuaa tɨ cɨyáaxaraˈacaˈa (Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

1 Aj pu i Jesús ateájraa ɨ baarcu jetze. Aj mú mi antacíˑj után púˑjmeˈen. Tɨˈɨj jí aˈuun aˈaráˈa aˈujna chajtaˈa aˈu tɨ éˈemeˈecan.

2 Majta meˈín ɨ seica, aˈɨɨ mú jaˈatɨ aveˈeréˈeneijte ɨ Jesús jemi seíˑj tɨ cɨyáaxaraˈacaˈa. AˈɨɨjÌ pu jáˈujcaˈatii ɨ utaatzi aˈíˑjna ɨ jaˈatɨ. Tɨˈɨj Jesús huaˈuseíˑj aˈɨmej ɨ teɨte, aj pu xaa ráamuaˈareeriˈi tɨjín meteˈatzaahuateˈe aˈɨɨme. Aj puˈi ayén tiraatáˈixaa aˈíˑjna tɨ tíˈicuiˈi tɨjín:

—Niyauj, uhuateáˈacaˈane ɨ áˈa tzajtaˈa. PuˈuriÌ timuaatáˈuuniˈiriˈi ɨ Dios ɨ pej jín auteájturaa ɨ jemin. —Ayee pu tiraatáˈixaa.

3 Majta á vejliˈi huiiráteˈecaˈa seica ɨ mej téˈeyuˈuxaca ɨ ruyeˈirá jɨmeˈe. Matíˈɨj mi miyen tiuˈumuáˈaj ɨ ru tzajtaˈa tɨjín: “Amɨ pu aˈij puaˈa tiratáˈaca ɨ Dios ɨ runiuuca jɨmeˈe.”

4 Ajta Jesús, aˈɨɨ pu ruseíˑj rúˈumuaˈareereca’a aˈij mej yeˈí téˈumuaˈatzejcaˈa ɨ ru tzajtaˈa. Aj pu i ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjín:

—¿Aˈiné ˈeen jín siyen aˈij puaˈa téˈumuaˈatze ɨ ru tzajtaˈa?

5 ¿Tiˈitáani caí jaítzeˈe muáriˈeri, ni nej niyen tiraatáˈixaateˈen ɨ tɨ cɨyáaxaraˈa yee: “PuˈuriÌ timuaatáˈuuniˈiriˈi ɨ Dios ɨ pej jín auteájturaa ɨ jemin”, naˈari yee: “Ájchesi, ajta anchuée muaˈa utaatzi?”

6 ’Aru, ayée nu hui riˈni sej si ráamuaˈaree ɨ nej neajta ɨ teáataˈa jetze airáane, nee nu xaa neˈíˑjna jín antínmuaˈaree íiyen chaanaca japua nej ni tihuaˈutáˈuuniˈi ɨ mej jín auteájturaa ɨ Dios jemi.

Aj pu i ayén tiraatáˈixaa ɨ tɨ cɨyáaxaraˈa tɨjín:

—Ájchesi, tipíi muaˈa utaatzi. Aricu áˈuraˈa aˈu pe éˈeche.

7 Jíˑmeˈen puˈu ayén tiuˈutaxájtacaˈa ɨ Jesús, aj puˈi ájchee aˈíˑjna tɨ tíˈicuiˈicaa. Tɨˈɨj i áˈuraa u ruche.

8 Majta meˈín ɨ teɨte, matíˈɨj tiuˈuséɨj aˈij tɨ tiˈitɨ huaríˑj, jéˈecan mú huataújtemuaˈave. RɨˈɨÌ mú tiraatajé ɨ Dios, meˈíˑjna jɨmeˈe tɨ aˈɨɨn Dios ari raatáˈa aˈíˑjna ɨ muáriˈeriˈira’a ɨ mej jín miyen riˈcɨ ɨ teteca.

Jesús pu raataˈajtacaˈa aˈíˑjna ɨ Mateo (Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

9 Aj pu i Jesús áˈuraa. Tɨˈɨj jí áˈayee aˈuréˈene tɨˈɨj aˈɨɨn huaseíˑj aˈíˑjna ɨ jaˈatɨ, Mateo tɨ ántehuaa. AˈuuÌ pu huiracatii chiˈita mej tzajtaˈan huáˈajijveˈecaˈa ɨ mej tíˈitɨˈɨcɨca. Aj pu i ayén tiraatáˈixaa tɨjín:

—Patáˈaj ne jamuan áˈucheˈecaneˈen.

Ajta áˈiyen, Mateo ájchee. Tɨˈɨj jí áˈuraa jamuan.

10 Tɨ'ɨj jí ayén tiuju'urɨj. Matɨ'ɨj me'uun a'ará'a a'utɨ́ Mateo e'echéjme'e. Tɨ'ɨj
Jesús tí'icua'acaa, matɨ'ɨj mi u a'uvé'eju'u jeíhua ɨ mej tí'itejijve'e, majta seica
ɨ mej miyen che'atá mena'a a'ij pua'a tí'iteteite. Naíjmi'i mú tí'icua'acaa ɨ
meesa japua jamuan ɨ Jesús, majta jamuan a'ɨ́mej ɨ mej á'ujujhua'ane'e ɨ Jesús
jamuan.
11 Majta me'ín ɨ fariseos, a'ɨ́ime ɨ mej jeíhua huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'e ɨ ruye'irá,
matɨ'ɨj miyen raaseíj a'ij tɨ rɨjcaa ɨ Jesús, ayée mú tihua'uta'íhua'uri'i a'ɨ́mej
ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Miyen tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨ́n amín a'amua maestro tí'icua'aca, ajta ye'eca huá'a jamuan
ɨ mej huá'ajijve'e ɨ mej tí'itɨ'ɨcica, ajta jamuan ɨ mej caí xɨ́'epɨ'ɨn titetiújcha'ɨ́ɨ?
12 Tɨ'ɨj ayén tiú'unamuajri'i ɨ Jesús, aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ɨ́mej jɨme'e ɨ teɨte ɨ mej a'ucɨ́'ɨca'a jemin tɨ
ya'anaca, capu ruxe'eve'e mej u á'uju'un ɨ mej rɨ́'en a'ɨ́jna jemi ɨ tɨ ya'anaca,
sino a'ɨ́ɨ mú xaa a'uré'enine'i ɨ tɨ ya'anaca jemi ɨ mej tí'icucui'i.
13 Sericu, setá'aj tihuaújmua'aten se'ɨ́jna jɨme'e sej si yaú'itɨee xá'ara'ani a'ij
tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna i niuucari a'ɨ́jna jɨme'e mej raxɨ́'eve'e mej mi á'ujcu'uve
rujɨ́ɨmua'a. Mɨ́ neajta, canu a'atzu raxɨ́'eve'e mej tiu'utámuaɨ'ɨvejta. Ayee
pu che'atá na'a 'een ineetzi jemi, canu ne'ɨ́jna jín yé vé'eme nej a'ɨ́mej
huatá'inen ɨ tɨ ayén tihuá'amitɨejte'e mej xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ sino a'ɨ́mej ɨ mej miyen
tirú'umua'aree ɨ ru tzajta'a ɨ mej caí xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ.

Jɨ́me'en ɨ mej jɨ́n rú'itzi'ive'eca
(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Matɨ'ɨj mi seica ave'eré'ene. A'ɨ́ime mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej Juan ja-
muan á'ujujhua'ane'e. A'ɨ́ɨ mú ave'eré'ene ɨ Jesús jemi. Matɨ'ɨj mi miyen
tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨ́n tiyen tí'ita'itzi'ive'e iteen, majta a'ɨ́ime ɨ fariseos? Aru ɨ mej
mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an, camu hui miyen rɨcɨ.
15 Ayee pu tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ Jesús, tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ huaténeɨche, aj pu i ru'amiigustemua'a huatá'ineesin
mej mi tiú'uyesten. Aj pu i tihuá'imin. ¿Ni tzaa miyen tí'iru'itzi'ive'en tɨ
pua'a huá'a jamuan tí'iyeste ɨ ja'atɨ? Capu xaa ne'u. Mɨ́ ajta xaa, aj pu
teja'uré'enejsin ɨ xɨcájra'a mej jetzen rá'avi'itɨn ɨ ja'atɨ. Aj mú xaa ɨ amiiguste-
mua'ame'en ru'ítzi'ive'en, a'iné capu ché'e é'e já'ahua'a ɨ hua'amiigu. A'iné
naúche'e nu yé huatéjvee, camu ru'ítzi'ive'en ɨ ne'amiigustemua'a.
16 'Niche'e seíj amuaatá'ixaate'en ɨ niuucari. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ a'ɨ́jna jɨ́n
tí'icu'une'epua cɨ́ɨxuri jɨme'e tɨ mí'ime'ecan, capu ayén tí'ijcu'une'epuan
a'ɨ́jna jɨme'e ɨ cɨ́ɨxuri tɨ caí xɨ ja'anáj já'usini'i. Na'ari caí, huatétzu'uta pu'u
a'ɨ́jna ɨ cɨ́ɨxuri tɨ jéjcua tɨ'ɨj huatéja'usini'ihua. Ra'atésiujtza'anaxɨ'ɨsin ɨ tɨ
mí'ime'ecan. Aj pu i ɨ tɨ anásiujtza'ani, jaítze'e pu ve'etɨ́ a'ame.
17 'Ajta, camu miyen raruure mej ru'ucájtu'ani navij limeetajra'a tza-
jta'a tɨ racua'iríihuajme ɨ viinu ɨ mej mauchén ráataahuaca'a. Tɨ́ pua'a
miyen ráaruuren, a'ɨ́jna ɨ viinu tɨ jéjcua, a'ɨ́ɨ pu rajtésiujtza'ana ɨ navij tɨ
racua'iríihuajme. Tɨ'ɨj jí a'uvaíjtzi ɨ navij, ajta ɨ viinu. A'ɨ́j pu jín ayén ruxe'eve'e
tɨ iru'ucájtu'ani navij tzajta'a tɨ jéjcua a'ɨ́jna ɨ viinu tɨ ajta jéjcua. Ayee pu
'éeni'icɨ'e te'utáviicua'ira tɨ ruxɨ́'ej ti'ijéjcua. A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jín té'eviicua'i ɨ tɨ
hua'apua.

Jɨ́me'en ɨ yaujra'an a'ɨ́jna ɨ Jairo, ajta ɨ ucarij tɨ tí'icui'icaa
(Mc. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Aúche'e pu tihuaú'ixáate'eca'a tɨ́'ɨj seɨ́j ave'eré'ene, tɨ tí'aijta u huá'a teyujta'a. Aj pu i títunutaca'a jemin a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Niyauj pu hui á'ame'ere. Mu a'utá'iyi'i patá'aj ra'ajtamuárɨ'en, tɨ'ij a'ɨ́ɨn auj ruuri á'ara'ani.

19 Jesús pu ájchee. Tɨ'ɨj jí a'uun yá'ume jamuan a'ɨ́jna ɨ́ ya'upuára'an a'ɨ́jna tɨ á'ame'ere. Majta mú á'uju'un a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e.

20 Ajta a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a a'uun a'utéveeca'a tɨ ari ayén á'atee tɨ tí'icui'i a'achú cumu tamuáamuata'a nine'ira'a japuan hua'apua. Tɨ́'ɨj pɨ́ na'a pu uvé'exujxu'ure. A'ɨ́ɨ pu ave'eré'ene ɨ́ Jesús jemi. Aj pu i ra'ajtamuárɨej tɨ́j na'a te'uvíjpi'i ɨ́ cɨ́ɨxure'ara'an jetze.

21 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén huarɨ́j, a'iné ruseɨ́j pu ayén tiu'umuá'aj tɨjɨ́n: "Tɨ́ pua'a a'ɨ́ɨ nena'a caj te'ajtamuárɨ'en tɨ́j na'a te'uvíjpi'i ɨ́ cɨ́ɨxure'ara'an jetze, aj nu xaa rujni."

22 Aj pu i Jesús pɨ́ɨ a'uré'eve tɨ́'ɨj raaseɨ́j ɨ́ 'ɨ́ita'a. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Niyauj, huaté'aca'ane mua'a tzajta'a. Peté'atzaahuate'e nej timuáahuaate. A'ɨ́j pej jɨ́n peri huarúj.

Jɨ́me'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i huarúj a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a.

23 Tɨ́'ɨj jí a'uun a'ará'a a'u tɨ é'eche ɨ́ ya'upuára'an ɨ́ tɨ á'ame'erejca'a. Tɨ́'ɨj uteájrupi u chi'ita, aj pu i hua'useɨ́j ɨ́ teɨte, a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'icɨ'ɨsite'e jamuan ɨ́ seica ɨ́ mej jeíhua ruyein.

24 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Sericu, xu'irácɨɨni mú'een, a'iné capu mɨ'ɨchi mɨ temuaij, sino cutzú pu'u.

Mɨ́ majta, a'ɨ́ɨ mú raate'atzeájraa me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a.

25 Aj pu i Jesús hua'irá'iteca'a á pua'acɨé. A'uu pu uteájrupi a'u tɨ auucá'a a'ɨ́jna ɨ́ temuaij. Aj pu i ra'ajví'i muájca'are'ara'an jetze. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ temuaij, tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn ájchee.

26 Tɨ'ɨj jí nainjapua a'u tɨ na'a mej a'uchéjme'ecaa, naímɨ'i mú ráamua'areeri'i a'ij tɨ ti'itɨ́ huarɨ́j.

Jesús pu tihuá'uhuaa hua'apuaca ɨ́ mej aracúcu'unijme'eca'a

27 Tɨ́'ɨj Jesús a'uun a'arájraa, mé hua'apua mú raatavén ɨ́ mej aracúcu'unijme'eca'a, mua'antijíihua. Miyen tɨjɨ́n:

—Mú'ee pej i'i yaujra'an a'ɨ́jna ɨ́ David teecan, tá'ancu'uvajxɨ'ɨ.

28 Tɨ́'ɨj Jesús uteájrupi u chi'ita, aj mú mi ave'eré'ene ɨ́ jemin. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni sená'antzaahuate'esin nej tejá'amuahuaate'en?

Matɨ́'ɨj mi miyen tɨjɨ́n:

—A'ii ne'u tecaí, tavástara'a.

29 Aj pu i hua'arámuarɨ'ejxɨ ɨ́ huá'a jɨ́'ɨ jetze. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́jna jɨme'e sej té'antzaahua, ayée pu té'eme. Xu'uri huarúj.

30 Jɨ́me'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi mé uunéjne'ereca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'apua. Jéihua pu tihuau'ɨ́jca a'ɨ́jna ɨ́ Jesús mej nu'u caí ja'atɨ́ ixaate'e.

31 Mɨ́ majta, matɨ́'ɨj a'ucɨ́j, aj mú mi autéjhuii mej raataxáj mé jéjre'e nainjapua a'ij tɨ Jesús huá'uruu.

Jesús pu tiráahuaa seɨ́j tɨ caí té'anrɨ'ɨrejca'a

32 Matɨ́'ɨj huiirajú'uncaa u chi'ita, seica mú tɨ tí'icui'i á ye'iré'enejti'ire. Capu té'anrɨ'ɨrejca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

33 Aj pu i Jesús raatamuári ɨ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a. Ajta á'iyen a'utéjche tɨ tiu'utaxáj a'ɨjna tɨ tí'icui'ica'a. Majta me'ɨn ɨ teɨte, jeíhua mú huataújtemua'ave. Miyen tɨjɨn:

—Jee xaa ne'u. Catu ja'anáj ti'itɨj tiyen tiu'uséij tɨj na'a íiyen tɨ huatacá'a Israél, tetɨj teuchén teri tiu'uséij íjii tɨ ja'atɨ ayén tiraayɨ'ɨtɨ.

34 Mɨ majta a'ɨme ɨ fariseos, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:

—A'ɨjna ɨ Jesús, a'ɨi pu a'ɨjna jetze araújca'ane tɨ tihuá'aijte'e ɨ tiyáaru'use tɨ'ɨj ayén hua'utamuárite'en ɨ tiyáaru'use ɨ mej teɨte tzajta'a seijre'e.

Jesús pu huá'ancu'uvajxɨ ɨ teɨte

35 Nain japua pu á'uche'ecane'e ɨ Jesús a'u tɨ na'a mej a'uchéjme'ecaa, chajta'a, tɨ vivéj nusu tɨ cíliéene'ejmee. Tihuá'amua'atehua'a pu á'aye'i huá'a teyujta'a a'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ Dios tɨ nainjapua tí'aijta. Ajta naíjmi'ica pu tiú'uhuaa, nain ɨ mej jín tí'icui'icaa nusu ɨ tɨ caí huá'aca'anisti'iraca'a.

36 Tɨ'ɨj a'ɨmej huaseíj ɨ teɨte, jé'ecan pu huataújxɨeemɨste huá'a jemi a'iné jeíhua mú huamuá'itɨche me'ɨjna jɨme'e ɨ mej rajpuaíjtzica'a. Majta ruxɨeemíjte'e. Ayee mú éene'e matɨj cáne'axɨ ɨ tɨ caí ja'atɨ huá'acujta'a á'uche'ecane'e.

37 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨn:

—Jee xaa ne'u, ayej ti'ayajna, mu'uri mu'iitɨ ɨ mej meri rɨ'ɨ huaújruu tɨ Dios tíhua'uta'aíjte'en. Mɨ ajta, ɨ mej tí'imɨjhuaca huá'a jíme'en, camu mu'íi.

38 A'ɨj pu jín, ayée pu tiú'ujxe'eve'e. Setá'aj siyen tí'ijhuaviira se'ɨjna ɨ tavástara'a tɨ ayén huá'uruuren mej mi teɨtestemua'ame'en pu'éene'en muá'ara'ani, tɨ i a'ɨɨn tavástara'a hua'uré'e'itixɨ'ɨn ɨ mej tí'imɨjhuaca mej mi huá'ajseɨre'en ɨ Dios jemi.

10

Jesús pu hua'avé'ejajpuaxɨ a'ɨmej ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase

(Mr. 3:13-19: Lc. 6:12-16)

1 Aj pu i Jesús hua'utajé a'ɨmej ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. A'ɨi pu antiújmua'areereca'a a'ɨjna jɨme'e mej mi hua'utamuárite'en ɨ tiyaaru'u mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a ɨ teɨte, ajta mej mi nain ti-huá'uhuaate'en ɨ mej jín tí'icucui'icaa, cuí'ini'ira'a jɨme'e nusu tɨ caí huá'aca'anisti'iraca'a.

2 Ayee mú ánte'arua a'ɨɨme ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ɨmej ɨ tɨ Jesús hua'uta'íteca'a. Amuacaícan, a'ɨjna ɨ Simón, ɨ mej majta miyen ratamuá'amua tɨjɨn Pedro. A'ɨi pu ajta huatajé a'ɨjna ɨ juutzeájra'an ɨ Simón. Ayee pu ántehuaa tɨjɨn Andrés. Ajta a'ɨmej pu huatajé a'ɨjna ɨ Jacobo, ajta juutzeájra'an tɨ ayén ántehuaa tɨjɨn Juan. A'ii mú me'ɨn pú'een yaújmua'ame'en ɨ Zebedeo.

3 Ajta seica huatajé, a'ɨjna ɨ Felipe, ajta a'ɨjna ɨ Bartolomé, ajta a'ɨjna ɨ Tomás, ajtahua'a seíj, tɨ ayén ántehuaa Mateo, tɨ tí'iteji'ivihua'a a'ɨmej ɨ mej tí'itɨ'ɨcica. Seíj pu ajta huatajé. A'ii pu a'ɨɨn pú'een a'ɨjna ɨ Jacobo, Alfeo tɨ rape'eri, ajtahua'a seíj, a'ɨjna ɨ Lebeo, ɨ mej majta miyen ratamuá'amua tɨjɨn Tadeo.

4 A'ɨi pu ajta huatajé a'ɨjna ɨ Simón ɨ tɨ ajtéme'ecan huá'a jetze ɨ mej miyen huataújmua'a tɨjɨn cananista, ajta a'ɨjna ɨ Judás tɨ ayén te'entímu'utaca tɨjɨn Iscariotes. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ avíitzi jín hua'utátuii a'ɨjna ɨ Jesús.

Jesús pu hua'uta'íteca'a ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej nu'u raataxáj a'ij tɨ 'een ɨ Dios jemi
(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

5 A'ii mú a'ɨ̈n pú'een ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua arátase ɨ tɨ Jesús hua'uta'íteca'a. Ayee pu a'ɨ́jna jín tihua'u'íjca, ayén tihuá'ixaate'e yee:

—Caxu se'uun á'ucɨ'ɨca'an se'újna á mej a'uchéjme ɨ mej seɨ́j chuéjra'a japua ajtéme'ecan, caxu seajta uteáru'ipiche'en chajta'a a'u mej é'eche a'ɨ̈me ɨ mej Samaria jetze ajtéme'ecan.

6 Mɨ́ seajta mú'een, setá'aj se'uun á'uju'un huá'a jemi ɨ mej i'i yaújmua'ame'en a'ɨ́jna ɨ Israél teecan. Yee mú 'een a'ɨ̈me tɨ́j cáne'axɨ ɨ mej á'uvej.

7 Setá'aj á'uju'un, sera'antixáata yee pu'uri tɨ́n teja'uré'enejsin tɨ Dios ayén tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

8 Setá'aj seajta tihuá'uhuaate'en ɨ mej tí'icucui'i. Seajta siyen huá'uruuren ɨ mej mauchén huácuii mej mi ruuri muá'ara'ani majtáhua'a mena'a. Setá'aj seajta hua'urújte'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jín tí'icucui'i a'ɨ́jna ɨ mej miyen ratamuá'amua tɨjín "tɨ́ tineájxɨ ɨ ru jetze". Seajta hua'utamuárite'en a'ɨ́mej ɨ tiyáaru'use ɨ mej huá'a tzajta'a seijre'e ɨ teɨte. Mú'een, caxu tí'inajchitan a'ɨ́jna jɨme'e sej ra'ancuré'a se'ɨ́jna ɨ muárɨ'eri'ira'a ɨ sej jín tihuá'umua'aten. A'ɨ́j pu jín, caxu huá'ajijve'e.

9 'Caxu seajta ti'itɨ́j anú'an tzajta'an ɨ puaasi ɨ sej jín avé'ujjɨ́ɨcɨ'ejme, ti'itɨ́j tumin, tɨ pua'a oro na'ari plata nusu cobre.

10 Caxu ca'aní pijca ɨ sej jín huateújvaɨre'en ɨ juye jetze. Seajta se'ɨ̈n ajtáca'acaimé'e ɨ tɨ anátápi'ihuajme'e, seajta ucaújchejte'axɨ'ɨn seexu'ijmé'en seɨ́j jɨme'e ɨ sa'ahua ɨ sej ra'iteváarajme ɨ ruhuaré'etze'e. Caxu seajta itzɨ́j chueeca. Ayee xu huárɨni a'iné ayej tí'ixɨ'epɨ'ɨn mej tejamuaamín me'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej tí'imɨjhuaca.

11 'A'u tɨ na'a mej a'uchéjme, setɨ́'ɨj a'uteárute se'újna, aj xu si seɨ́j huahuauni tɨ caí ti'itɨ́j jín ateáturaaveca. A'uu xu a'uté'e xá'aju'un u chi'ira'an tzajta'a a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ a'achú sej caj á'ateere se'újna chajta'a.

12 Setɨ́'ɨj a'uteárute se'újna u chi'ita, aj xu hua'utateújte'en.

13 Tɨ́ pua'a miyen amua'ancuré'evi'itɨn temua'a naa, ché'e ayén éene'en a'ij sej seri tihua'utateújte. Na'ari caí, setá'aj seɨ́j jemi raateájtuaani ɨ runiuuca ɨ sej jín seri tihua'utateújte a'ɨ́mej ɨ mej mauchén amuaatíite.

14 'Ajta tɨ pua'a ja'atɨ́ caí amua'ancuré'evi'itɨn, na'ari tɨ pua'a mecaí ranamuajracu a'ij sej tihuaú'ixaate'en, setɨ́'ɨj huirácɨ̈nen se'újna chi'ita, sera'atéca'atzɨjxɨ'ɨn ɨ ruca'acai tɨ i cávatziɨn ɨ chuej. Aj mú mi ramua'aréeren ɨ mej jín auteájturaa ɨ Dios jemi.

15 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen huá'axɨjte'en ɨ Dios ɨ mej jín auteájturaa ɨ jemin, jeíhua pu puaíjtzi hua'utá'asin. Jaítze'e mú rajpuaíitzi muá'aju'un a'ujna chajta'a mecaí ɨ mej mejmí'i me'uun é'echejca'a a'ujna tɨ ayén teja'arájtehuaaca'a tɨjín Sodoma, ajta a'ujna u Gomorra.

Seica mú nu'u puaíjtzi hua'utá'asin

16 'Casi'i mú'een, ayée nu tejámuaata'aíjte'esin sej si á'ujujhua'ane'en huá'a tzajta'a ɨ teɨte ɨ mej miyen á'amuaruuren tɨ́j ɨ̈ra'ave ɨ mej tí'iteciɨ'ɨmeca. Setá'aj siyen mé titeumuámua'are'en matɨ́j a'ɨ̈me ɨ cu'ucu'use ɨ mej jeíhua raayɨ́'ɨtɨ. Setá'aj huamuá'ajcantare sej si caí tiú'ɨtzíite'e mé sé'ujujhua'ane'en matɨ́j majta rɨcɨ a'ɨ̈me ɨ cucui'ise.

17 'Rí'i xu'u huá'a jemi í teteca. A'íi mú mú'ejmi a'uteátuaasin a'u mej te'áijta huá'a jueesi jemi. Aj mú mi amua'ajvájxi'isin a'amua huari jetze.
18 Majta mú mú'ejmi á'avi'itin í tajtúhuaani jemi na'ari í rey jemi me'íjna jime'e sej siyen tí'ivaire'e ne jetze me'ecan. Ayee mú á'amuaruuren sej si hua'utá'ixaate'en a'íjna jime'e a'ij sej 'een jín ná'astijre'en ineetzi. Ayee xu che'atá sena'a tihua'utá'ixaate'esin a'ímej í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan.
19 Aru, a'ájna xicájra'a jetze matí'ij á'amuavivi'iran, caxu siyen tí'imuajca yee a'ii qui ye'í tetiu'utaxájta, na'ari yee ti'itajqui niuucarijra'a taataxájta. Matí'ij miyen amuáaruuren, aj pu i Dios amuaatá'asin a'ij sej ye'í tiu'utaxáj.
20 Ayee xu'u, caxu tí'itziiine'e a'iné í sej hua'utá'ixaate'esin, caxu rujíimua'a rájteusin sino a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an a'íjna í sej rájya'upua, a'íi pu amuaata'ítiira a'ij sej ye'í tiu'utaxáj.
21 'Ja'atí pu hui hua'itzi jín tí'ijxajtzi'iran í ru'ihuaara'a mej mi raajé'ica. Ayee pu che'atá na'a té'eme í ya'upuáara'an hua'itzi pu huá'ataaven í ruyaujmua'a. Majta me'ín í yaújmua'ame'en, a'íi mú che'atá mena'a ájhuiixi'in. Ayee mú tihua'uta'aíjta mej huá'ucui'ini.
22 Majta í teite, naími'i mú amuá'ajcha'íire'e muá'aju'un me'íjna jime'e sej ná'astijre'e ineetzi. Ajta a'íin í ti te'utáviicua'i ajta na'a caí nain te'entipuá'are, Dios pu ru'irátuaasin a'íjna.
23 Matí'ij a'ij pua'a á'amuaruure íiye chajta'a, setá'aj ca'anacan huiráciine. Sej si seíj chajta'a jetze a'uteárute. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, setí'ij seuj á'ujujhua'ane'en seij seajta seij jetze í chajta'a a'u mej a'uchéjme a'iime í mej Israél jetze ajtéme'ecan, i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu xaa yé ve'ecánejsin.
24 'A'íjna í ti tihuá'amua'ate, jaítze'e pu ruxe'eve'e caí a'ímej í mej tiú'ujmua'ate. Ajta, a'íjna ti tí'ira'aijte'e, jaítze'e pu ruxe'eve'e a'íjna caí a'íin ti ravaire'e.
25 A'íj pu jín, ayén tiú'ujxe'eve'e. A'íjna ti tihuá'amua'aten, ché'e a'íin ayén che'atá na'a éene'en tíj a'íjna ti tiú'ujmua'ate. Ajta a'íjna ti tí'ivaire'e, ché'e a'íin ajta ayén che'atá na'a 'eene'en tíj a'íjna ti tí'ira'aijte'e. Ayee mú che'atá mena'a á'amuaruuren mú'ejmi a'ij mej meri náaruu ineetzi. A'iné ayée mú meri naatamuá'a ti jíme'en yee: "Mú'ee pej i'i Beelzebú a'íjna ti tihuá'aijte'e í tiyáaru'use", ayée mú che'atá mena'a á'amuaruuren mú'ejmi, mi sej hui ní'iteitestemua'a. Jee xaa ne'u, majta mú jaítze'e a'ij pua'a á'amuaruuren mú'ejmi.

Jíme'en í tej nu'u xaa rátziiine'e (Lc. 12:2-9)

26 'A'íj xu jín, ca xu huá'atziiine'e í teite. Ti'iti ti a'ij avíitzi'i í sej jín rajpuaíjtzi, Dios pu raataseíjrata mé jéjre'e, na'ari ti'itíj ti a'ij ti rú'avaa í sej jín tí'imuarii'e, Dios pu hua'utá'asin mej mi ráamua'aree.
27 A'íjna í nej já'amua'ixaate'e avíitzi jime'e, ayée xu huárini, setá'aj raataxáj mé jéjre'e. Ajta í nej já'amua'ixaate'e xahuaani'i jime'e, ayée xu raataxáj ca'anín jime'e, án xu'u imuá a'utiúu í a'amuachi'i japua.
28 'Caxu huá'atziiine'e a'ímej í mej ruxí'ej teite cui'ica a'iné camu raayí'iti mej á'amuaxiejniu'uca antipuá'ajte'en. Mí seajta mú'een, a'íj xu xaa tziiine'e a'íjna í Dios ti ayén raayí'iti ti ra'antipuá'ajte'en mi sej siyen che'atá ratéhua'ira'a. Ajta a'íi pu raayí'iti ti ra'antipuá'ajte'en í á'amuaxiejniu'uca í sej jín seuj ruurica'a í taij jetze ti caí ja'anáj á'ami'ini.

29 'Ayee pu huá'anajche a'ímej mɨ pina'ase, a'achú cumu seíj tumin seíj. Ayee pu i 'een a'íjna í á'amuaya'upua, aúche'e pu huá'acha'ɨɨ mɨ pina'ase. Capu seíj mɨ'ɨni í pina'a tɨ pua'a a'íɨ caí xɨ ayén tiu'utaxáj.
30 Dios pu ajta ramua'aree a'achú tɨ pua'amé cá'uu í á'amuacɨpua.
31 A'íj pu jín, caxu tí'imuajca. Jaítze'e xu ruxe'eve'e í Dios jemi mecaí mɨ pina'ase.

Jíme'en a'ímej í mej te'anxájta jíme'en í Jesús mé jéjre'e (Lc. 12:8-9)

32 'Ja'atí tɨ na'a tɨ ayén te'anxájta huá'a jemi í teɨte a'íjna jɨme'e yee nej nu'u rá'astijre'e ne'íjna í Jesús, ayée nu hui che'atá nena'a te'anxájta jemin í tɨ ajta ní'iya'upua ta japua tɨ é'eseijre'e tɨ jíme'en yee a'íɨ pu xí'epɨ'ɨn huaríj.
33 Ajta, ja'atí tɨ ayén huá'a jemi ayén te'anxájta í teɨte tɨ nu'u caí nemua'ate, ayée nu che'atá nena'a te'anxájta jemin í tɨ ajta ní'iya'upua, ta japua tɨ é'eseijre'e. Ayee nu xáahuí tiraatá'ixaate'esin tɨ jíme'en yee nej caí ramua'ate ne'íjna í ja'atɨ.

Teɨte mú nu'u já'ita'a a'utácɨɨne me'íjna jɨme'e í Jesús (Lc. 12:51-53; 14:26-27)

34 'Caxu siyen tí'imuajca í nej ne'íjna jín mú a'uvé'emej mej mi rí'ɨ temua'a naa titeeteáturan íiyen chaanaca japua. Canu ne'íjna jín mú a'uvé'emej mej mi rí'ɨ titeeteáturan temua'a naa sino mej mi já'ita'a a'utácɨɨne me'íjna jɨme'e a'ij nej rɨcɨ.
35 Ayee nu ne'íjna jín a'uvé'emej tɨ ij ja'atí autéjcheni tɨ raaténe'usi'ite'en í rutáàta. Ajta a'íɨn tɨ temuaij í 'íita'a, a'íɨ pu ajta raaténe'usi'ite'esin í runáàna. Ayen che'atá na'a tihuá'aruuren, í 'íita'a tɨ ari timú'un tɨ 'íita'a; a'íɨ mú huateújne'usi'ite'esin a'ímej rumúunimua'aca.
36 A'íj mú jɨn, a'íɨ mú rájcha'ɨɨre'e muá'aju'un í seica a'ímej í ruxí'ej teɨtestemua'a.
37 'Tí pua'a ja'atí jaítze'e raxí'eve'e í rutáàta, ajta í runáàna caí ineetzi, capu ayén tiraavíjte'e tɨ a'íɨn neetzi jemi huateáturan tíj na'a rusén jɨme'e. Ajta tɨ pua'a ja'atí jaítze'e raxí'eve'e í ruyauj tɨ teáata'a, ajta tɨ 'íita'a, tɨ pua'a jaítze'e raxí'eve'e caí ineetzi, capu ajta ayén tiraavíjte'e tɨ a'íɨn neetzi jemi seíire'e á'ara'ani tíj na'a rusén jɨme'e.
38 Ajta, tɨ pua'a ja'atí raxí'eve'e tɨ á'uche'ecane'en neetzi jamuan, ché'e a'íɨn huataúra'an tɨ rajpuaíjtzi á'ara'ani neniúucajtze'e, capu amín a'ij tɨ pua'a huámɨ'ɨni í cúruu jetze. Na'ari caí, capu ayén teja'uré'enejsin tɨ a'íɨn ayén huateáturan neetzi jemi a'utí Dios é'eseijre'e.
39 Tí pua'a ja'atí tí'itese'e tɨ ij caí huámɨ'ɨni, aúche'e pu xaa ne'u mɨ'ɨni. A'ij pu á'ujɨsin í ruxíejniu'uca tɨ auj ruurica'a. Mí ajta, a'íɨn tɨ huataúra'an tɨ huámɨ'ɨni a'íjna jɨme'e tɨ tiu'utévaɨ neetzi jetze me'ecan, a'íɨ pu ajtahua'a huatarújsin. Rateuní í ruxíejniu'uca tɨ auj ruuri tíj na'a rusén jɨme'e.

Jɨme'en í mej raamuá'itɨn a'ímej í mej rá'astijre'e (Mr. 9:41)

40 'A'íjna í ja'atɨ tɨ amua'ancuré'evi'itɨ u ruchi'itá, a'íɨ pu ajta na'ancuré'evi'itɨ ineetzi. Ajta, a'íjna í tɨ na'ancuré'evi'itɨ ineetzi, ayée pu che'atá na'a ra'ancuré'evi'itɨ a'íjna tɨ neja'uta'íteca'a.
41 Ajta a'íjna tɨ ra'ancuré'evi'itɨ seíj tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ayée pu che'atá na'a tí'iracɨ'ɨti í Dios jemi tíj ajta tí'iracɨ'ɨti a'íjna tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Na'ari, tɨ pua'a ja'atí ra'ancuré'evi'itɨn ja'atí tɨ xí'epɨ'ɨn rɨcɨ, ayée pu che'atá na'a tí'iracɨ'ɨti í Dios jemi tíj ajta tí'iracɨ'ɨti a'íjna í ja'atɨ tɨ xí'epɨ'ɨn rɨcɨ.

42 Ajta, tɨ pua'a ja'atí raatá'an cíj caj ɨ jaj, vaasu tzajta'a seíj ɨ tevi tɨ caí ti'itíj jín antiújmua'aree, tɨ pua'a ayén tiraatá'an a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn tevi ná'astijre'e, ayej ti'ayajna, ti'itíj pu tí'iraciˈɨti ɨ Dios jemi.

11

A'ɨ́ɨme ɨ tɨ hua'utaˈíteca'a a'ɨ́jna ɨ Juan ɨ tɨ huá'amuaɨˈɨhuacare'e (Lc. 7:18-35)

1 Tɨ́ˈɨj Jesús raatapuá'ajtaca'a tɨ hua'utá'ixa ɨ tɨ jín tihuau'íjca, aj pu i á'uraa. A'áyee pu a'ará'a chajta'a aˈɨmuá a'u mé a'itechéjme tɨ ij tihuá'umua'aten, tɨ ij ajta tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte.

2 Ajta aˈɨ́jna ɨ Juan, a'úu pu já'ahua'a á'anamiˈihuaca'a. Aj pu i yá'umua'areeri'i a'ij tɨ Jesús rɨjcaa. Tɨˈɨj jí hua'uta'íteca'a seica ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej mi u ya'utéeseij, majta mej mi tiraata'íhua'u meˈɨ́jna ɨ Jesús.

3 Ayee mú tiraata'íhua'uriˈi tɨjín:

—¿Ni mú'ee pej peˈín píɾɨciˈɨ peˈɨ́jna ɨ pej jee i'i CɨríistuˈU pej mú'ee íiyen ruxe'eve'e, pej nu'u yen ve'ecáanen? Na'ari caí, ¿ni ayén tiú'ujxe'eve'e tej seíj huachú'eve'en?

4 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjín:

—Sericu, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en seˈɨ́jna ɨ Juan a'ij sej ye'í tí'iseij, seajta tí'inamua.

5 Setá'aj raatá'ixaate'en yee mu'uri atanéjne'e ɨ mej aracúcuˈunijme'eca'a; ajta yee mu'uri á á'ujujhua'an a'ɨ́ɨme ɨ mej anaciyáaxaviˈijme'ecaa ruɨ́ica jetze; majta yee mu'uri huarúj meˈɨ́jna jɨme'e cuí'iniˈira'a tɨ tineájxɨ ɨ huá'ahua'ira'a jetze. Majta hui aˈɨ́ɨme ɨ mej nácuxaˈitajme'ecaa, mu'uri huiteájnamua. Majta seica, aˈɨ́ɨme ɨ mej huácuii, mu'uri majtáhua'a mena'a huatarúj. Neajta tihua'utá'ixaate'esin a'ɨ́mej ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i ɨ niuucari tɨ jín Dios hua'iráɾtuaasin.

6 Ché'e huaújtemua'ave'en a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ caí ruhuárita'a huaré'eye'ican ineetzi jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí ché'e té'eviicua'i neetzi jemi.

7 Matɨ́ˈɨj a'ucíj a'ɨ́ɨme ɨ mej Juan jamuan á'ujujhua'ane'e, Jesús pu a'utéjche tɨ tihua'utá'ixaate'en ɨ seica jíme'en a'ɨ́jna ɨ Juan. Ayen tɨjín:

—¿TiˈitáaniˈU sena'a u a'utéeseij seˈújna u mu'utzitá? ¿Ni qui siyen tiraaseíj ɨ huiini tɨ eeca raru'uxante'e? Caxu xaa ne'u.

8 Tí pua'a secaí siyen huarɨ́j, ¿tiˈitáaniˈU sena'a a'utéeseij? ¿Ni ja'atí seˈutéeseij tɨ te'ucáaviɨj rɨˈéene'en jɨme'e? Caxu xaa ne'u, a'iné xu'uri ramua'aree tɨjín a'ɨ́ɨme ɨ mej miyen rɨˈéene'en jín te'ucáaviɨj, a'úu mú é'eche huá'achi'ita ɨ rey.

9 Ari tɨ pua'a secaí siyen huarɨ́j, ¿tiˈitájni ne'u? ¿Ni secaí siyen a'ɨ́ɨn a'utéeseij ja'atɨ́ tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ a'ɨ́ɨn pú'een tzíte'e a'ɨ́jna ɨ Juan. Ayej xaa ne'u ti'ayajna, jeíhua pu jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee a'ɨ́jna ɨ Juan caí seíj tɨ ayée na'a a'ɨ́jna jín ti'itéjvee tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

10 A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ jíme'en rá'axa ɨ yu'uxari jetze. TɨjínˈU:

Nee nu ja'atɨ́ huata'íti
tɨ amuájca mú'eetzi jemi
mej mi rɨ́ˈɨ huaújruuren ɨ teɨte.

11 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatiˈira'a jɨme'e, huá'a tzajta'a naíjmiˈi ɨ teɨte ɨ mej huanéj íiyen chaanaca japua, capu ja'atí ja'anáj te'enteájrupi ti'itíj jɨme'e tɨ jaítze'e ve'ée caí ɨ tɨ jín ti'itéjvee a'ɨ́jna ɨ Juan. Mí ajta, a'ɨ́ɨn tɨ jaítze'e

cílieen jín seijre'e jín ti'litéjvee í Dios jemi, jaítze'e pu ve'ée a'íjna í ja'atɨ caí a'íjna í Juan.

12 'Tíj na'a a'ájná'ɨmua tɨ huataseíjre a'íjna í Juan, tɨ yú e'iré'ene, teite mú ca'anéeri jín rahuauca mej mi me'uun a'uteárute a'ájna Dios tɨ é'eseijre'e. Majta ca'anéeri mú jín tí'itese'e a'íime í teteca í mej ruca'ané mej mi huataúra'an me'íjna jɨme'e.

13 A'íimе í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, ajta a'íjna í yu'uxari jetze tɨ Moisés teecan ra'uyú'uxaca'a, naímɨ'i mú tiu'utaxájtaca'a a'íjna jɨme'e í Dios tɨ nainjapua tí'aijta íiyen chaanaca japua. Maúche'e raaxájtaca'a ajta na'a caí yé huataseíjre a'íjna í Juan.

14 Ajta, tɨ pua'a siyen tite'ehuaújca'anen sej rá'antzaahuate'en, a'íjna í Juan, a'ii pu a'íin pú'een a'íjna tɨ nu'u ruxe'eve'e tɨ yé uvé'enen, a'íjna í tɨ ayén ántehuaa tɨjín Elías.

15 A'íimе í mej huiteánajca'amua, miché'e rí'ɨ tiráanamua.

16 '¿A'iné nena'a tiraataxáj yee a'iné mé'een a'íime í teite í mej a'íjna nine'ira'a jetze yen huachéjme íjii? Ayee mú 'é'en matíj í tɨ'ɨríi í mej vejli'i a'ujteí a'u mej tejá'atua. A'íi mú hua'atéji'ivihua'a í seica.

17 Miyen tɨjín: "Tetiu'utací'ɨsite sej si tiu'utéene'en. Mí seajta caí, caxu tiu'utéenei. Teajta tu tiu'utáchuiicaca'a í chuiicari jɨme'e í mej jín tí'ichuicaca tɨ pua'a seíj huámɨ'ɨni, mɨ seajta, caxu se'íjna jín huataújxɨeemɨste."

18 'Ayee nu hui 'een jín niyen tejá'amua'ihua'u a'iné ayée pu tí'irɨneca. A'íjna í Juan, ayée pu mú a'uvé'emej. A'íi pu rú'itzi'ive'eca'a. Ajta, capu raye'eca'a í nahuáj. A'íj xu jín siyen tiu'utaxájtaca'a yee tiyaaru'u pu tzajta'an seijre'e amíjna mɨ tevi.

19 Neajta á'iyen inee yé uvé'ene, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Canu né'itzi'ivi. Neajta raye'eca í nahuáj. Mú'een xu si siyen tí'inexa yee huápɨ'ɨ nu tí'icua'a, neajta nu'u netahuaive, majta miyen ne'amiigustemua'a pú'een a'íime í mej nu'u jeíhua até'ɨtzea'ara í Dios jemi, majta a'íime í huá'ajijve'e í mej tí'itɨ'ɨcica. Ayee xu ramua'aree tej rí'ɨ mé titeumuámua'aree a'ímej jemi í mej ta'ará'astijre'e itejmi.

A'íime í mej me'uun antachéejmee tɨ chájta'ajme, í mej caí té'atzaahuate'e (Lc. 10:13-15)

20 Aj pu i Jesús a'utéjche tɨ hua'ajteá'axɨ'ɨn a'ímej í mej me'uun antachéejme'ecaa a'u tɨ ayén teja'uríj í muárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e mu'iicáca í mej jín rí'ɨ te'utaseíj. A'íi pu hua'ajteá'axɨ seij ajta seij í teitejra'a í mej me'uun a'uchéjme'ecaa u chajta'a jetze a'iné camu autéjhuii mej seɨcié tiú'umua'ati.

21 Ayen tɨjín:

—Ché'e a'ij tɨ na'a, mú'een mɨ sej Corazín é'eche. Ché'e a'ij tɨ na'a, mú'een mɨ sej Betsaída é'eche. Tí pua'a niyen che'atá nena'a huárɨniiche'e nemuárɨ'eri'ira'a jɨme'e ne'újna u Tiro, neajta ne'újna u Sidón, a'ij nej neri ye'í huaríj nemuárɨ'eri'ira'a jɨme'e mú'ejmi jemi, mejmí'i mú seɨcié tiú'umua'atíjche'en. A'íi mú majta mej mi'i raataseíiratache'e me'íjna jɨme'e mej tiu'uteújchejte'en xu'umuavi'in jɨme'e, majta mejmí'i nasij avé'ujhua'atehua'anche'e.

22 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén té'eme a'ájna xɨcájra'a jetze tí'ɨj Dios huá'axɨjte'en matíj mena'a pua'amé teɨtejra'a. Jaítze'e xu rajpuaíitzi xá'aju'un mecaí a'íime í mej a'uun a'uchéjme'ecaa me'újna u Tiro, majta me'újna u Sidón.

23 'Seajta mú'een mɨ sej Capernaúm a'uchéjme, ¿a'iné tejamuá'amitɨejte'e? ¿Ni qui ayén yee tejamuá'amitɨejte'e sej nu'u rí'ɨ tiraatá'a ɨ Dios? Caxu xaa ne'u. Dios pu puaíjtzi amuaatá'asin. A'uu xu a'uteáturaasin mɨ'ɨchite jamuan. Tɨ pua'a niyen che'atá nena'a huárɨniiche'e ne'újna Sodoma a'ij nej neri tiú'uruu nemuárɨ'eri'ira'a jɨme'e mú'ejmi jemi, a'ujna u chajta'a u Sodoma, a'ɨí pu auj e'etéeriche'en tɨj na'a a'ájná'ɨmua tɨ yú e'iré'ene.

24 Mɨ ajta, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen Dios huá'axɨjte'en a'ɨ́mej ɨ mej japuan a'uchéjme íiyen chaanaca japua, mú'een xu jaítze'e rajpuaíitzi xá'aju'un se'ájna, mecaí a'ɨímeɨ mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna tɨj na'a tɨ Sodoma e'ejtéme'ecan.

Jesús pu raatéjhuau ɨ ruyá'upua jemi
(Lc. 10:21-22)

25 A'ájna xɨcájra'a jetze tɨ Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i ayén raatéjhuau ɨ ruyá'upua jemi tɨjín:

—Mú'ee ɨ pej ní'iya'upua, ɨ pej tí'aijta pe'újna u ta japua, pajta íiyen chaanaca japua, rí'ɨ nu timuaatá'aca ne'ɨ́jna jɨme'e pej hua'utá'a mej mi yaú'itɨee muá'ara'ani a'ij tɨ 'een mú'eetzi jemi a'ɨímeɨ ɨ mej caí jeíhua tiú'ujmua'ate. Mɨ pajta, capej piyen hua'utá'a mej mi yaú'itɨee muá'ara'ani a'ɨímeɨ ɨ mej támua'aree, majta a'ɨímeɨ ɨ mej raayɨ́'ɨtɨ.

26 A'iné pijta, ayée pej tí'ijxe'eve'eca'a mú'ee, ɨ pej ní'iya'upua. —Ayee pu tiraatéjhuau.

27 Aj pu i ajtahua'a ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjín:

—Nain pu tinaatátui a'ɨ́jna tɨ ní'iya'upua mej mi ráamua'ati tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e. Capu ja'atɨ́ nemua'ate nain jɨme'e a'ij nej 'een sino a'ɨí pu'u tɨ ní'iya'upua, a'ɨí pu xaa nemua'ate. Ajta, capu ja'atɨ́ ramua'ate nain jɨme'e ɨ tɨ ní'iya'upua sino inee i nej yaujra'an pú'een, nee nu xaa ramua'ate. Majta, a'ɨí mú ramua'ate a'ɨímeɨ ɨ tɨ hua'aráanajche nej tihua'utaseíjrate'en a'ij tɨ 'een.

Jesús pu hua'utajé mej mi jemin ve'eré'ene

28 'Setá'aj yé ve'eré'enen neetzi jemi, setɨj sena'a pua'amé mú'een, mɨ sej cua'ana se'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej rahuauca sej rí'ɨ tiraatá'an ɨ Dios, seajta se'ɨ́jna jín tí'itese'e ɨ sej ra'ará'astijre'en nain jɨme'e. Nee nu xaa amuaatá'asin sej huaújse'upe'en.

29 Setá'aj te'enteárute se'ɨ́jna jɨme'e ɨ nej jín tejá'amua'ɨ́jcate'e. Seajta tiú'urɨ'ɨren neetzi jemi, a'iné nee nu ne'ɨ́n pú'een seíj tɨ mua'acan, canu neajta á'antzaahuate'e. Tɨ́ pua'a siyen yé ve'eré'enen neetzi jemi, nee nu amuaatá'asin sej rí'ɨ huárɨni ɨ ru tzajta'a.

30 Capu muárɨ'eri sej raanaíjmire'en se'ɨ́jna jɨme'e ɨ nej jín amuaatá'asin. Ajta, ɨ nej jín tejá'amua'ɨ́jcate'e, capu ajta muárɨ'eri sej siyen huárɨni a'ij nej tí'ijxe'eve'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

12

Matɨ́'ɨj a'ɨímeɨ ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e miyen ra'antítzaanaxɨ ɨ triigu tɨ antimuáiyujmee
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

1 Ajta a'ájná'ɨmua ayée pu tiuju'urɨ́j. A'uu pu aumé'ecaa ɨ Jesús já'ita'a ɨ ví'ira'ajapua. Aj pu pɨtí'irɨjca ja'anáj xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi. Majta me'ɨ́n ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨí mú meri jeíhua tɨejcuca'a. Aj mú

mi autéjhuii mej ra'antítzaanaxɨ'ɨn ti'itɨ́j jatzi tɨ triigu jetze me'ecan. Méjcua'a me'ɨ́jna ɨ́ atzi.

2 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej jee i'i fariseos, matɨ́'ɨj hua'useɨ́j mej miyen rɨjcaa, aj mú mi miyen tiraatá'ixaa me'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—Casi'i, ayée mú hui rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ́ mej mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an. Ayee mú rɨcɨ a'ɨj tɨ caí tiu'utá'aca tɨ ja'atɨ́ ayén rɨjca ɨ́ xɨcájra'a ja'anáj mé jetzen ruse'upi.

3 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ fariseos tɨjɨ́n:

—¿Ni secaí mú'een ja'anáj ra'ujíjve ɨ́ yu'uxari jetze a'ij tɨ ye'í huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ David teecan tɨ́'ɨj huata'í'icuataca'a, majta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e?

4 A'uu pu a'uteájrupi u teyujta'a, ɨ́ tɨ jee chi'ira'an pú'een ɨ́ Dios. Ajta á'iyen a'ɨ́ɨ pu ráacua a'ɨ́jna ɨ́ pan ɨ́ mej Dios huatámuaɨ'ɨvejte, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú majta ráacua. A'ɨ́jna ɨ́ pan, a'ɨ́ɨ mu'u racua'aca a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ivaɨre'e me'újna teyujta'a. Capu amín a'ij, capu ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa a'ɨ́jna ɨ́ David.

5 'Ca'ɨ́n ni secaí ja'anáj ra'ujíjve a'ij tɨ ra'uyú'uxaca'a ɨ́ yu'uxari jetze a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan mej nu'u a'ɨ́ɨme ɨ́ mej títeté'u'upu'u u teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú tí'ivaɨre'e a'ájna xɨcájra'a mé jetzen ruse'upi? Mí majta, camu ti'itɨ́j jɨ́n á'atura ɨ́ Dios jemi me'ɨ́jna jɨme'e.

6 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Inee, i nej yé huaca mú'ejmi jemi, jaítze'e nu ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee mecaí a'ɨ́ɨme ɨ́ mej títeté'u'upu'u teyujta'a.

7 'Caxu a'atzu yaú'itɨée xa'araa a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna tɨ ayén té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ jíme'en yee Dios tɨ raataxájtaca'a tɨjɨ́n: "Ayee nu tí'ijxe'eve'e mej mi huá'ancu'uvajxɨ'ɨn ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte. Canu raxɨ́'eve'e mej tiu'utámuaɨ'ɨvejta." Na'ari caí, tɨ pua'a siyen tiyaú'itɨée xá'ara'aníiche'en, caxu siyen tihua'uxájtzi'iranche'e a'ɨ́mej ɨ́ mej caí ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa.

8 'A'ɨ́j pu jɨ́n, inee i nej neajta teáata'a jetze airáane, ayée nu 'een jɨ́n antínmua'aree neajta ne'ɨ́jna xɨcájra'a ja'anáj mej jetzen ruse'upi.

Jíme'en ɨ́ ja'atɨ́ tɨ anácɨyaaxara'aca'a ɨ́ rumuájca'a jetze (Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

9 Aj pu'i Jesús á'uraa. Tɨ'ɨj jí a'uun teyujta'a a'uteájrupi.

10 A'uu pu seɨ́j a'utéveeca'a tɨ anácɨyaaxara'aca'a ɨ́ rumuájca'a jetze.

Majta me'ɨ́n ɨ́ fariseos, a'ɨ́ɨ mú majta a'uté'uuca'a. A'ɨ́ɨ mú rahuauca'a a'ij mej ye'í tiraaxájtzi'i ɨ́ Jesús. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Miyen tɨjɨ́n:

—¿Ni caí rɨ'ɨrí tej tiyen tiráahuaate'en seɨ́j tɨ tí'icui'i a'ájna xɨcájra'a tej jetzen tase'upi?

11 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tí pua'a seɨ́j ja'atɨ́ cáne'a tícɨitzi, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn cáne'a atéjveti ta'atécun a'ájna matɨ́'ɨj pua'a ruse'upi, ¿ni caí ayén rɨni ɨ́ ja'atɨ tɨ u á'ume'en tɨ́'ɨj ra'itaján? Jee xaa, ayée xu che'atá sena'a rɨcɨ, mú'een.

12 Jé'ecan pu jaítze'e tí'ivaɨre'e seɨ́j ɨ́ tevi caí ɨ́ cáne'a. A'ɨ́j pu jɨ́n í'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ́ ayén ti'itɨ́j jɨ́n rɨjca ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn a'ájna matɨ́'ɨj pua'a ruse'upi.

13 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa a'ɨ́jna tɨ anácɨyaaxara'a ɨ́ rumuájca'a jetze tɨjɨ́n:

—Huatátzeaara muá'amuajca'a.

Aj pu i a'ɨ́ɨ pu raatátzeaaraca'a ɨ́ rumuájca'a. Jíme'en pu'u ayén huarɨ́j, aj pu i nain jɨ́n huarúj. Ayee pu éene'e já'araa rɨ'éene'en tɨ́j ɨ́ seɨ́j ɨ́ muájca'are'ara'an.

14 Matíˈɨj mi huiráaciɨ aˈɨ́ime ɨ́ fariseos. Aj mú mi autéjhuii mej raaxɨ́ˈepiɨˈintareˈen aˈij mej yeˈí huáriɨni mej mi raajéˈica ɨ́ Jesús.

Aˈijtiɨseɨ́j ajmíˈi tiuˈutaxájtacaˈa jɨ́meˈen aˈɨ́jna ɨ́ Jesús

15 Tɨˈɨɨjaˈɨ́ɨn huámuaˈareeriˈi aˈɨ́jna ɨ́ Jesús aˈij mej tiraaxɨ́ˈepiɨˈintare, aˈɨ́ɨ pu huirájraa aˈujna. Jéihua mú teɨte aˈucíj jamuan. Ajta aˈɨ́jna ɨ́ Jesús, naíjmiˈica pu tiúˈuhuaa ɨ́ mej tíˈicucuiˈicaa.

16 Ajta ayén tíhuaˈutaˈaíj mej mi caí raxájta yee jaˈatɨ́ tiɨ pɨ́riɨci.

17 Ayee pu ráaruu ɨ́ Jesús tiɨ ij araúrasten aˈij tiɨ ajmíˈi tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Isaías teecan, ɨ́ tiɨ tíˈixaxaˈataˈa ɨ́ Dios jetze meˈecan.

18 Ayen tɨjɨ́n:

Aˈiipuaˈɨɨɨnpúˈeen ɨ́ tiɨ nevaɨreˈe ineetzi.
Nee nu raˈantíhuaˈu.
Aˈiipuaˈɨɨɨnpúˈeen ɨ́ nej raxɨ́ˈeveˈe,
ajta rɨ́ˈɨ́ puˈtínetáˈaca.
Nexɨɨejniuˈucanuhuataˈíti
tiɨ áˈumeˈen aˈɨ́jna jamuan.
Ajta aˈɨ́ɨpu tihuaˈutáˈixaateˈesinaˈɨ́mej ɨ́ mej caí Israél jetze ajtémeˈecantiɨ tihuáˈaciɨˈiti nainjapua ɨ́ tiɨ iˈi xɨ́ˈepiɨˈinneetzi jemi.

19 Capu ajta aˈɨ́ɨnruhuavíiraˈa a'ame;
capu ajta jiihua a'ame.
Camu ranamuajran tiɨ tiˈixáata a'ame aˈájna caaye jetze.

20 Capu huaˈutamuáriɨˈeristeˈesinaˈɨ́mej ɨ́ mej huápiɨˈɨ tirajpuaíjtzicaˈa tíj piˈista mej raˈavéˈetzi nainjapua.
Capu huápiɨˈɨ puaíjtzi huaˈutáˈasin ɨ́ mej caí chéˈe téˈeviicuaˈi aˈɨ́mej ɨ́ mej miyen 'een tíj taij tiɨ cíj caj áˈataˈa.
Aˈɨɨpuhuáˈaapuahuatániuusinajtana'a caí tiuˈutémuaˈitɨn aˈɨ́jna jɨmeˈe tiɨ naíjmiˈica ruxɨ́ˈej tiuˈutaˈaíjteˈen.

21 Majta matíj menaˈa puaˈamé ɨ́ teɨtejraˈa ɨ́ mej yen japuan seijreˈe íiyen chaanaca japua, naímiˈi mú tíˈijchuˈeveˈen niuucajtzeˈen.
Ayee pu jɨ́meˈen tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Isaías teecan.

AˈɨɨmúJesús jetze teˈujpuáˈajte tiɨ tiyaaruˈu jetze araújcaˈane (Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 Matɨˈɨjmiseɨjmúaˈaráaviˈitiɨ Jesús jemi tiɨ tiyaaruˈu tzajtaˈan seijreˈecaˈa. Aˈɨjpujɨncaíatáneericaˈa, ajta caí téˈanriɨˈirejcaˈaaˈɨjna ɨ́ jaˈatɨ. TɨˈɨjjíJesús tiráahuaatɨˈɨjteˈanriɨˈirée áˈaraˈani, ajta tɨˈɨj huiteánamuáara áˈaraˈani.

23 Majta meˈɨn ɨ́ teɨte, naímiˈi mú rɨ́ˈɨ teˈutaseíj. Miyen tɨjɨ́n:

—¿Ni qui amí aˈɨɨnpúˈeen aˈɨ́jna ɨ́ huáacixaˈaraˈan aˈɨ́jna ɨ́ David teecan?

24 Majta meˈɨn ɨ́ fariseos, matɨˈɨj ráanamuajriˈi, ayée mú tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n:

—Amíjna miɨ jaˈatí, Beelzebú pu jetzen araújcaˈane tɨˈɨj ayén huaˈutamuáriteˈen aˈɨ́mej ɨ́ tiyáaruˈuse, aˈɨ́ime ɨ́ tiɨ ajta Beelzebú tihuáˈaijteˈe.

25 Ajta aˈɨ́jna ɨ́ Jesús, aˈɨ́ɨ pu ramuaˈareereca'a aˈij mej tíˈimuaˈatzejcaˈa. Aj pu i ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ puaˈa aˈɨ́ime ɨ́ mej meˈuun seíj chuéjraˈa japua aˈuchéjme jáˈitaˈa maˈutáciɨne, tiɨ puaˈa miyen huáriɨni aj mú mi huaténeˈuseˈesin, ajta aˈɨ́jna ɨ́ chuéjraˈa, capu chéˈe áˈateeri. Ajta tiɨ puaˈa miyen cheˈatá menaˈa jáˈitaˈa aˈutáciɨne aˈɨ́ime ɨ́ mej seíj japua ɨ́ chajtaˈa aˈuchéjme, naˈari teɨtestemuaˈameˈen seíj ɨ́ jaˈatɨ, camu chéˈe áˈateeri.

26 'Ayee pu che'atá na'a 'een, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn Satanás hua'utamuárite'en ɨ́ ruteítestemua'a, tɨ pua'a majta miyen hua'uténe'usi'ite'esin ɨ́ ruteítestemua'a, a'ɨ́ɨ pu ajta caí ché'e á'ateere, sino te'entipuá'ari.
27 Ari inee, tɨ pua'a niyen yee Beelzebú nu jetze aránca'ane nej hua'utamuárite'en ɨ́ tiyaaru'u, ¿ni tzaa miyen che'atá mena'a Beelzebú jetze ruca'ané a'ɨ́ɨme ɨ́ á'amuaxɨ'ej teɨte mej mi miyen che'atá mena'a hua'utamuárite'en? A'ɨ́ɨme ɨ́ á'amuaxɨ'ej teɨte mú miyen raataxáj yee mú'een xu seajta siyen rɨcɨ se'ɨ́jna jɨme'e a'ij sej tí'inexajtzi'i.
28 Na'ari caí, tɨ pua'a niyen ne'ɨ́jna jetze aránca'ane ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, nej ni tiyaaru'u huatamuárite'en, pu'uri a'ájna teja'uré'ene tɨ Dios tiu'uta'aíjta ɨ́ a'amua tzajta'a.
29 'Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ raxɨ́'eve'e tɨ tiraanáhua'i ti'á'ara'an á tá'ache ɨ́ ja'atɨ tɨ ruca'ané, ayée pu ruxe'eve'e tɨ amuacaícan ra'atéjɨ'ɨcɨ'en a'ɨ́jna tɨ ruca'ané. Aj pu i xaa rɨ'ɨrí tɨ a'uteárute á a'utɨ́ é'eche tɨ ij tiraanáhua'i.
30 'A'ɨ́jna tɨ caí ne jamuan á'uche'ecan, a'ɨ́ɨ pu néjcha'ɨɨre'e. Ajta, a'ɨ́ɨn tɨ caí hua'ajsé'ɨri ɨ́ teɨte neetzi jemi, a'ɨ́ɨ pu hua'uré'e'iteca.
31 'A'ɨ́j nu jɨ́n, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ teteca. I'irɨ'ɨri tɨ tihua'utá'uuni'i naíjmi'ica ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ajta naíjmi'ica jemi ɨ́ mej a'ij pua'a ti'ixa. Aru tɨ pua'a a'ij pua'a tí'ixajta a'ɨ́jna jetze ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, capu xaa ne'u ja'anáj tiraatá'uuni'ira a'ɨ́jna.
32 'Ja'atí tɨ na'a tɨ ayén a'ij pua'a tí'inexajta ineetzi i nej neajta teáata'a jetze airáane, a'ɨ́ɨ pu xaa tiraatá'uuni'ira. Mɨ́ ajta, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ a'ij pua'a tí'ixajta a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, capu ja'anáj tiraatá'uuni'ira, sino a'ɨ́ɨ pu ru'ité'aa a'ame nain xɨcaj tzajta'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

A'ij mej ye'ɨ́ nu'u tí'iramua'areere a'ij tɨ 'een seɨ́j ɨ́ cɨyej (Lc. 6:43-45)

33 'Tɨ́ pua'a hui tɨ rɨ́'en ɨ́ cɨyej, rɨ'éene'en pu taca'a, ajta tɨ pua'a caí rɨ́'en ɨ́ cɨyej, capu rɨ'éene'en taca'a. Ayee xu 'een jɨ́n ramua'areere tɨ pua'a cɨyej rɨ'éene'en nusu caí se'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ éene'en taca'a.
34 Mú'een xu se'ɨ́jna jetze huanéj a'ɨ́jna ɨ́ cu'ucu'u tɨ tí'ihua'itaca, a'iné huápɨ'ɨ xu a'ij pua'a tí'iteteɨte. Capu xaa ne'u a'ij tí'irɨ'ɨri sej siyen ti'itɨ́j huataxáj a'ij tɨ tiraavíjte'e. Ayee pu'u, a'iné seɨ́j pu ayén tí'ixaxa'a a'ij tɨ ayén tí'imua'atze ɨ́ ru tzajta'a.
35 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ rɨ́'ɨ tí'itevij, a'ɨ́ɨ pu ayén tí'ixaxa'a ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn jɨme'e a'iné rú'umua'aree ɨ́ ru tzajta'a jeíhua ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn. Ayen che'atá na'a, ɨ́ tɨ a'ij pua'a tí'itevij, a'ɨ́ɨ pu a'ij pua'a tí'ixaxa'a a'iné jeíhua pu tirú'umua'aree ɨ́ ru tzajta'a ɨ́ tɨ a'ij pua'a 'een.
36 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén té'eme a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen Dios huá'axɨjte'en matɨ́j mena'a pua'amé yé a'uchéjme íiyen chaanaca japua. Ayee pu ruxe'eve'e a'ame mej miyen tiu'utetzáahuate'en ɨ́ Dios jemi nain ɨ́ mej jɨ́n tiu'utaxájtaca'a chá'a mena'a, seɨ́j majta seɨ́j.
37 Dios pu rɨ́'ɨ tí'imuaxɨ'epɨ'ɨntare'e a'ɨ́jna jɨme'e a'ij pej tí'ixaxa'ata'a, na'ari caí, a'ɨ́ɨ pu muá'axɨjte'en a'ɨ́jna jɨme'e a'ij pej tí'ixaxa'ata'a.

A'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte merájhuaviiri'i tɨ Jesús hua'utaseíjrate'en ɨ́ mej jɨ́n rɨ́'ɨ te'utaseíj (Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

38 Aj mú mi me'ɨ́n ɨ́ fariseos, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tiú'ujmua'ate ɨ́ yu'uxari jetze, a'ɨ́ɨ mú miyen tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Maeestru, ayée tu tí'ijxe'eve'e pej ti'itɨj taataseíjrate'en ɨ tej jɨ́n ráamua'aree tɨ júte'e é'eme'ecan ɨ Dios jemi a'ij pej ye'í rɨci.

39 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́ime i teɨtejra'a ɨ mej a'ij pua'a tí'iteteɨte, ayée mú tí'inehuavii nej ti'itɨj hua'utaseíjrate'en ɨ mej jɨ́n rɨ́'ɨ te'utaseíj matá'aj nu'u ráamua'aree nej Dios jetze aránca'ane. Ayee mú che'atá mena'a rɨcɨ tɨ́j ɨ ja'atɨ tɨ ru'ɨ́j mé úurɨe. Canu ti'itɨj hua'utaseíjrate'esin sino a'ii nu'u a'ij tɨ tiráaruu a'ɨ́jna ɨ Jonás teecan, a'ɨ́jna tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.

40 'Tɨ́'ɨj a'ɨ́jna ɨ Jonás a'uun é'ejve a'u tɨ aúnee ɨ hua'í, a'ɨ́ɨ pu hua'í yá'unɨjcua. A'uu pu u é'etee huaíca xɨcaj tzajta'a, ajta huaíca tɨ́ca'ari tzajta'a tɨ arájca ɨ jucáara'an tzajta'a a'ɨ́jna ɨ hua'í tɨ yá'unɨjcua. Ayee pu che'atá na'a tí'ineruuren ineetzi i nej neajta teáata'a jetze airáane. A'uu nu araca'itɨ́ na'ame chuej tzajta'a huaíca xɨcaj tzajta'a, neajta huaíca tɨ́ca'ari tzajta'a.

41 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e, a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen Dios amuá'axɨjte'en yee xɨ́'epɨ'ɨn xu huarɨ́j nusu yee caxu xɨ́'epɨ'ɨn huarɨ́j, a'ɨ́ime ɨ mej u Nínive é'echejca'a, a'ɨ́ɨ mú a'uun a'utéhuiixɨ'ɨsin mú'ejmi jamuan, majta tejá'amuaxɨ'epɨ'ɨntari'ire'en mú'een mɨ sej u'uche íjii. Ayee pu té'eme a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej seɨcɨé tiu'umuá'aj a'ɨ́ime ɨ mej Nínive é'echejca'a matɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a me'ɨ́jna ɨ Jonás teecan.

'Mɨ́ neajta inee, i nej yé huaca mú'ejmi jemi, jaítze'e nu ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee caí a'ɨ́jna ɨ Jonás teecan. Mɨ́ seajta mú'een, caxu na'ará'astijre'esin ineetzi.

42 Ajta hui, a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a teecan tɨ ajmí'i tí'aijtaca'a úute púɨjme'en, a'ɨ́ɨ pu ajta huatéchaxɨjsin mú'ejmi jemi, ajta a'ɨ́ɨ pu ajta tejá'amuaxɨ'epɨ'ɨntari'ire'en mú'een, mɨ sej u'uche íjii a'ájna xɨcájra'a jetze mej a'utájeevi'ihua teɨte. Ayee pu té'eme a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn a'ɨmuá a'uvé'emej tɨ́'ij ayén ráanamua a'ɨ́jna ɨ Salomón teecan tɨ nu'u huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree.

'Mɨ́ neajta inee, i nej yé huaca mú'ejmi jemi, jaítze'e nu ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee caí a'ɨ́jna ɨ Salomón teecan. Mɨ́ seajta mú'een, caxu na'ará'astijre'esin ineetzi.

—Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Jɨme'en ɨ xɨéjniu'ucari tɨ tiú'ujxana'acɨra'ate, tɨ ajta pɨ́ a'uré'eveti (Lc. 11:24-26)

43 Ajta ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a seɨj xɨéjniu'ucari tɨ tiú'ujxana'acɨra'ate, tɨ pua'a huiirájra'ani tzajta'an seɨj ɨ tevi, a'ɨ́ɨ pu á'uche'ecane'e a'ame tɨ rahuauhuau a'u tɨ a'uhuáchi tɨ́'ij huaújse'upe'en. Tɨ́'ij caí rateuve'en, ayée pu tí'imua'ati tɨjɨ́n:

44 "Niche'e huaré'ara'ani nehuárita'a u niche a'u nej a'arájraa." Tɨ́'ɨj ave'eré'enen, ayée pu éene'en teuni a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ, tɨ naa uhua'é'ene'e a'ame ɨ ru tzajta'a. Cu xɨee mej mauchén uhuaré'e'icha'utaca'a u chi'ita, majta naa rɨ́'ɨ ru'uhuáruu.

45 'Aj pu i a'ɨ́ɨn ɨ xɨéjniu'ucari, a'ɨ́ɨ pu hui huaja'uvé'evi'itɨ ɨ seica, ɨ mej aráhua'apua ará'ase, a'ɨ́mej ɨ mej jaítze'e a'ij pua'a 'é'en caí ɨ seɨj. Aj mú mi uteáruti naími'i mej mi me'uun huaté'e muá'ara'ani me'ɨ́jna tzajta'a ɨ tevi. Ajta á'iyen, ayén te'iráame tɨ jaítze'e a'ij pua'a 'éene'e á'ara'ani a'ɨ́jna ɨ tevi caí tɨ́j ajmí'i 'éene'e. Ayee pu tihuá'acɨ'iti a'ímej i mej a'ij pua'a tí'iteteɨte ɨ mej u'uche íjii.

Jɨme'en ɨ náànajra'an, majta ihuáamua'ame'en a'ɨ́jna ɨ Jesús (Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

46 Aúche'e pu tí'ixajtaca'a a'íjna í Jesús matí'ij me'uun a'ará'a a'íjna
í náànajra'an, majta í ihuáamua'ame'en. Aa mú a'utéhuiixi pua'acíé.
Méjxe'eve'eca'a mej tiu'utaxáj jamuan.
47 Aj pu i seíj ayén tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:
—A mú pua'acíé a'uté'uu a'anáàna, majta a'ihuáamua'a. Mémuahuahuau mej
nu'u tiu'uxáj á jamuan.
48 Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í Jesús tijín:
—¿A'ataani mej pú'een í ninááàna, nusu í ne'ihuaamua'a?
49 Aj pu i rumuájca'a jín hua'utaseíjra í mej aiitecaíjme. Ayee pu ti-
hua'utá'ixaa tijín:
—A'ii mú a'íin pú'een í mej jee ninááàna pú'een na'ari ne'ihuaamua'a.
50 Ayee pu'u hui tí'een, a'iné a'achú mej pua'amé miyen rící a'ij ti
tí'ijxe'eve'e í Dios, a'ii mú a'íin pú'een í mej jee ninááàna nusu a'íime í
neja'atzimuá, na'ari necu'utzimuá o nejúutzimua'a. Yee pu'u.

13

Jíme'en a'íjna í ja'atí tí tí'ihuastehua'a
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

1 A'ájna xícájra'a jetze, Jesús pu huirájraa u chi'ita. A'uu pu a'ará'a a'ájna tí
e'eve'e'ástime í jaj. Aa pu a'utayeíjxí.
2 Aj mú mi jeíhua ajteáxiireca'a í teite a'u tí a'ij é'ene'e. Temua'a mú
tí'itemu'iicaa í teite. A'íj pu jín ateájraa baarcu jetze tí jaata'a e'ecáve'eca'a.
A'uu pu i e'erácatii. Majta me'ín í teite, áa mú a'ucaíjme'ecaa ja'apuaíri japua
á vejli'i a'u tí í jaj.
3 Ajta á'iyen tihua'ajmuá'ate seíj chuijtari jime'e. Ayen tijín:
—Ja'atí hui tí tí'ihuastehua'a, u pu á'ume tí tejé'ehuaste'en.
4 Aa pu aumé'ecaa ratáhua'anáa imue'eri. Seica pu i imue'eri juye jetze
huavatzíjraa. Aj mú mi pina'ase júte'imua ave'ecáane, meraaré'eje'ipí.
5 Ajta seica pu huavatzíjraa tetej tzajta'a a'u tí caí jeíhua chuej á'uca. Aj pu'i
huaré'ehuaa, a'iné capu huatétee í chuej tí a'ucárutixí'in í naana'ara'an. Tí'ij
huaré'epistaca'a í chuej, aj pu i ca'anacan ajnéj í imue'eri.
6 Ajta tí'ij u e'iré'ene í xíca, aj pu'i huaré'ehuaa í xícaj jime'e í tí huanéj. A'íj
pu jín jij huaré'ehuaa a'iné capu ajtanáana'ajme'eca'a.
7 'Ajta seica í imue'eri, a'úu pu a'uvatzíjraa a'u tí a'utzícare'eme. Tí'ij a'íin
tzicare'e huavaújse, a'íi pu i ra'avá'ana í tí tí'ihuasti'ihuaca'a. A'íj pu jín caí
huáciireca'a.
8 'Aru seica pu huavatzíjraa a'u tí a'urí'en í chuej. A'íi pu xaa i ajnéj. Tí'ij
jí huavaújse. Temua'a pu'i tiú'uciireca'a. Seica pu imue'eri, ayén airájraa tí
huáciireca'a seij ajta seij tí ajnéj a'achú cumu anxíte í atzi tí caté'etejme'ecaa.
Ajta seica, ayén tiú'uciireca'a a'achú cumu huaícate. Ajta seica, seité japuan
tamuáamuata'a pu caté'etejme'ecaa seij ajta seij.
9 'Mí sej huiteánajca'amua, xáanamuajri'i hui temua'a naa.

A'iné 'een jime'e Jesús tihuá'amua'atehua'a chuijtari jime'e
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

10 Aj mú mi ajteáxiireca'a á vejli'i jemin í Jesús a'íime í mej jamuan
á'ujujhua'ane'e. Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:
—¿A'iné 'een jín piyen tihuaú'ixaate'e í teite chuijtari jime'e tí caí ja'atí
yaú'itíe?
11 Aj pu i ayén tiu'utaniú tijín:

—Mú'ejmi pu Dios tejá'amua'ixaate'e e'ehuauritiéecan jime'e a'ífjna ti rú'avaa a'ífjna jime'e ti Dios ari tí'aijta nainjapua íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Mí majta a'ífime í seica, capu a'atzu rí'irí mej mi yaú'itiée muá'ara'ani a'iné capu Dios ayén hua'utá'a.

12 'Ayee pu tí'een: jíme'en a'ífjna í ja'ati ti á'ujca'ane ti ayén cíj caj tiyaú'itiée á'ara'ani í Dios jemi, Dios pu jeíhua huápi'i raatá'asin a'ífjna. Ajta a'ífjna í ja'ati ti caí á'ujca'ane ti jaítze'e yaú'itiée á'ara'ani í Dios jemi, Dios pu rá'ari'ira a'achú ti caj ari tirú'umua'aree.

13 A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e chuijtari jime'e mej mi caí yaú'itiée muá'ara'ani. Ayee pu tí'een a'ímej jemi. A'íi mú mé uunéjne'e, aru camu ti'itíj seij. Majta mú tí'inamua, aru camu ti'itíj namua. Camu majta yaú'itie.

14 'Ayee pu ari araúraste huá'a jemi a'ij ti ra'uyú'uxaca'a a'ífjna í Isaías teecan, í ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan tijín:

Mú'een xu xaa ráanamua tíj na'a ti i yú auumé.
Mí seajta mú'een, caxu yaú'itiée xá'aju'un.
Mú'een xu xaa mé uunéjne'eri xá'aju'un.
Mí seajta, caxu ti'itíj seijran.

15 Ayee tí'een, a'iné a'íi mú jemin antaújnaamua í ru tzajta'an.
Cíj mu'u caj títe'iteánajca'amua.
Camu á'ujca'ane mej a'atanéjne'ere mej raaseíj ti'itíj ti pírici.
Na'ari caí, a'íi mú yaú'itiée muá'aju'un.
Majta mú mé uunéjne'eri muá'aju'un mej raaseíj ti'itíj ti pírici.
Majta mi rá'astijre'e muá'aju'un í mej ranamua.
Majta mú neetzi jemi yé ve'eré'eninéica muá'aju'un nej ni tihua'utá'uuni'i.
Ayee pu jíme'en ra'uyú'uxaca'a a'ífjna í Isaías teecan.

16 'Mí seajta mú'een i sej á'ujujhua'an ne jamuan, setá'aj huataújtemua'ave'en se'ífjna jime'e í sej huiteánajca'amua sej si ra'arástijre'en í sej ranamua, seajta ahuaújca'anen sej a'atanéjne'ere sej si raaseíj ti'itíj ti pírici.

17 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, mu'iití í mej rí'i tí'iteteitestaca'a, majta a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, jeíhua mú raxí'eve'eca'a mej miyen tiu'uséij a'ij sej seri tí'iseij inee jemi. Mí majta, camu a'atzu raaseíj. Ayee mú che'atá mena'a tí'ijxe'eve'eca'a mej miyen ráanamua a'ij sej seri tí'inamua inee jemi. Mí majta, camu xaa ne'u ráanamuajri'i.

Jesús pu tihuaú'ixaate'e a'ij ti huataújmua'a í chuijtari ti jíme'en raxa a'ífjna ti tí'ihuastehua'a
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 'Casi'i, xáanamuajri'i a'ij ti huataújmua'a i chuijtari ti jíme'en raxa a'ífjna í ja'ati ti raahuáste í imue'eri.

19 Tí pua'a ja'atí ráanamua í niuucari ti jíme'en raxa Dios ti tí'aijta nainjapua íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua, ti pua'a a'íin caí yaú'itiee, a'ífjna ti a'ij pua'a 'een, a'íi pu tzajta'an huataseíjre'esin. Aj pu i rá'ari'ira í niuucari ti rú'umua'areereca'a. A'ífjna í ja'ati, ayée pu 'een tíj í imue'eri ti huavatzíjraa a'ájna juye jetze.

20 'Ajta, a'ífjna í imue'eri ti huavatzíjraa í tete tzajta'a, ayée pu 'een tíj í ja'ati ti amuacaí ra'aránajcheca'a í ti ráanamuajri'i.

21 Aru capu ti'itíj japuan ninei a'ífjna í ja'ati. Tí pua'a a'atzu rajpuaítzi a'ífjna jime'e mej seica rá'axieehuari'ira me'ífjna jime'e ti na'ará'astijre'e

ineetzi, na'ari tɨ pua'a seica a'ij pua'a méraruure, cíj pu'u te'evíicua'ira a'ame. Ca'anacan pu mé nejaújɨsin.

22 'A'ɨ́jna tɨ hui huavatzíjraa a'u tɨ a'utzícare'eme, a'ɨ́ɨ pu ayén 'een tíj seíj ɨ́ tevi tɨ xaa ranamua ɨ́ niuucari. Aru jeíhua pu tí'imuajca a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ té'eme íiyen chaanaca tej japuan seijre'e. Ajta, nain tɨ tí'ijcha'ɨ́ɨ, a'ɨ́ɨ pu raamuá'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ tevi. A'ɨ́j pu jɨ́n, caí ché'e ra'utámua'areeri'i a'ij tɨ tiráanamuajri'i. Capu ajta ché'e rɨ'ɨ́rí tɨ a'ɨ́ɨn tevi ayén raatévaɨre'en ɨ́ Dios.

23 'Ajta a'ɨ́jna ɨ́ imue'eri tɨ huavatzɨ́jraa japuan ɨ́ chuej tɨ huarɨ́'en, ayée pu 'een tíj ɨ́ ja'atɨ tɨ yaú'itɨe tɨ́'ɨj ráanamua ɨ́ niuucari. Jéihua pu tí'ijvaɨre'e ɨ́ Dios. Yee pu tiraatátuiire'esin ɨ́ Dios jemi tíj a'ɨ́jna ɨ́ imue'eri tɨ huáciɨreca'a a'achú cumu anxíte tɨ caté'etejme'ecaa, na'ari huaícate ca'ɨ́n seité japuan tamuáamuata'a ɨ́ imue'eri.

Jɨme'en ɨ́ ɨxaj tɨ huahuásti'ihuaca'a jamuan ɨ́ triigu

24 Ajtahua'a seíj ayén tihua'utá'ixaa ɨ́ chuijtari jɨme'e a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayen tɨjɨ́n:

—Ayee pu tí'irɨneca íjii Dios tɨ tí'aijta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ja'atɨ́ pu imue'eri huahuáste japuan ɨ́ ruchuej tɨ huarɨ́'en.

25 Ajta á'iyen matɨ́'ɨj naíjmi'i tícu'utzuca'a, seíj pu hui ave'eré'ene tɨ rájcha'ɨ́ɨre'e a'ɨ́jna tɨ chuej tícha'ɨ́ɨ. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ rájcha'ɨ́ɨre'e, a'ɨ́ɨ pu ɨxaj huahuáste tzajta'an a'ɨ́jna ɨ́ triigu. Aj pu i á'uraa.

26 'Aj pu i ajnéj a'ɨ́jna ɨ́ triigu, ajta a'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj. Tɨ́'ɨj huavaújse, aj pu i huíjmuaiyuxɨ a'ɨ́jna ɨ́ triigu. Aj mú mi ráamua'areeri'i tɨ ajta seíj huáviviihuaca'a ɨ́ imue'eri a'iné capu huíjmuaiyuxɨ a'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj.

27 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tí'imuarɨ'e, a'úu mú hui á'uju'un mej mi tiraata'ixaate'en a'ɨ́jna tɨ chuej tícha'ɨ́ɨ. Miyen tɨjɨ́n: "Tavastara'a, tɨ pua'a pe'ɨ́n huahuáste imue'eri tɨ rɨ́'en a'ujna á'a chuej japua, ¿a'uné e'ejnéj a'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj?"

28 'Aj pu i a'ɨ́jna tɨ chuej tícha'ɨ́ɨ, ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n: "Seíj tɨ néjcha'ɨ́ɨre'e ayée pu náaruu." Majta miyen tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'imuarɨ'e miyen tɨjɨ́n: "¿Ni mua'aráanajche tej u á'uju'un tej rá'ijcuuxɨn te'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj?"

29 'Aj pu i ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n: "Capu ruxe'eve'e sej racuta se'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj, a'iné tɨ pua'a seri rá'ijcuunan a'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj, ajta pu áijcuuxɨjsin a'ɨ́jna ɨ́ triigu a'iné ru jetze pu huá'uu.

30 Ché'e ayén éene'en tɨ naíjmi'i huavaújse'en ajta caí teja'uré'enen tɨ te'enti'á'asin. Aj nu ni hua'uta'aíjte'esin a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'imɨjhuaca mej mi amuacaí rá'ijcuuxɨn me'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj, matá'aj raajɨ́ɨcɨ'en mej mi rájseɨre'en matá'aj ra'anteátaira. Majta á'iyen, me'ɨ́n meru'uteátuaasin me'ɨ́jna ɨ́ triigu u chi'ita, a'u mej téjé'eyuuhuaca."

Jɨme'en ɨ́ játze'ara'an ɨ́ mostasa
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

31 Jesús pu ajtahua'a seíj hua'utá'ixa ɨ́ chuijtari. Ayen tɨjɨ́n:

—Ayee pu tí'een Dios tɨ tí'aijta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ayee pu 'een tíj tu'upi ti'itíj tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n mostasa. Ja'atɨ́ pu raahuáste ɨ́ játze'ara'an a'ájna já'ahua'a a'u tɨ té'atachuej.

32 A'ɨ́jna ɨ́ mostasa, ayée pu 'eene'en téjatze'e tɨ jaítze'e i'i cɨ́lieen caí seica ɨ́ jatzi. Mɨ́ ajta, tɨ́'ɨjtá huavaújse'en, jaítze'e pu ajtíti'ɨ a'ame caí seica ɨ́ tu'upi tɨ íiyen seijre'e chaanaca japua. Yee pu ajtíti'ɨ a'ame tíj cɨyej. Aj mú mi

ave'eré'enejsin ɨ pina'ase mej rá'ara'a mej mi án téja'uteúru'itu'ajte'en án cɨye'ara'an jetze.

Jɨme'en ɨ mej rajnájchite'en ɨ cuaíjtzi jetze (Lc. 13:20-21)

33 Ajtahua'a seɨj chuijtari hua'utá'ixa. Ayen tɨjɨ́n:

—Ayee pu ajta tí'een jɨme'en Dios tɨ tí'aijta ɨ́iyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ayee pu 'een tɨj a'ɨ́jna ɨ levadura. A'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a, a'ɨ́ɨ pu huaíca medida ru'uteájraa ɨ hariina. Aj pu i rajcuaíjtzitaca'a levadura jamuan. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ levadura, a'ɨ́ɨ pu tzajta'an huaneájxɨ nainjapua ɨ cuaíjtzi.

A'ij tɨ Jesús tihuá'amua'atehua'a chuijtari jɨme'e (Mr. 4:33-34)

34 Ti'itɨj tɨ na'a tɨ tihuá'a'ixa'atehua'a ɨ teɨte, Jesús pu nain tihua'utá'ixaa chuijtari jɨme'e. Capu ti'itɨj huá'a'ixaate'eca'a tɨ é'ehuáuritɨe sino chuijtari pu'u jɨme'en.

35 Ayee pu tiú'uruu tɨ ij ayén araúrasten a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan tɨjɨ́n:

Nee nu tihua'utá'ixaate'esin ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ chuijtari.

Nee nu ne'ɨ́jna huataxájta,

a'ɨ́jna tɨ rú'avaa nain xɨcaj tzajta'a tɨ yú e'iré'ene tɨ́'ɨj Dios raatétaahuaca'a a'ɨ́jna i chaanaca tej japuan yen seijre'e.

Jesús pu tihuaú'ixaate'e a'ij tɨ huataújmua'a ɨ chuijtari tɨ jɨme'en raxa a'ɨ́jna ɨ ɨxaj, ajta a'ɨ́jna ɨ triigu

36 Aj pu i Jesús airájraa ɨ teɨte jemi. Aj pu i uteájrupi u chi'ita. A'uu mú ajteáxɨɨreca'a jemin a'ɨ́ɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Aisí, taatá'ixaate'e a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ chuijtari a'ɨ́jna tɨ jɨme'en raxa ɨ ɨxaj tɨ huavaújse a'u tɨ e'ejnéj taséehua japua.

37 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́jna ɨ tɨ raahuáste ɨ imue'eri tɨ rɨ́'en, nee nu ne'ɨ́n pú'een, inee i nej neajta teáata'a jetze airáane.

38 Ajta a'ɨ́jna ɨ taséehua, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n ɨ chaanaca i tej japuan yen i'i seijre'e. A'ɨ́jna ɨ imue'eri tɨ rɨ́'en, ayée pu 'een tɨj a'ɨ́ɨme ɨ mej ahuaújca'ane tɨ Dios tíhua'uta'aíjte'en. Ajta a'ɨ́jna ɨ ɨxaj, ayée pu 'een matɨj a'ɨ́ɨme ɨ mej í'iteɨtestemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ tiyaaru'u.

39 'Ajta hui a'ɨ́jna tɨ rájcha'ɨɨre'e, a'ɨ́jna tɨ raahuáste ɨ ɨxaj, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ tiyaaru'u. Ajta, a'ɨ́jna ɨ xɨcájra'a mé jetzen tí'itzaanan, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen te'entipuá'ajte i chaanaca japua. Majta me'ɨ́n ɨ mej tí'itzaanan, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej tí'ivaɨre'e u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e.

40 'Ayee pu che'atá na'a té'eme a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen nain te'entipuá'ajte a'ij mej titetiújcha'ɨɨ matɨ́'ɨj rá'ijcuuxɨɨ me'ɨ́jna ɨ ɨxaj mej mi ra'anteátaira.

41 Neajta inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu hua'uta'aíjte'esin a'ɨ́mej ɨ mej tí'ivaɨre'e u ta japua mej mi á'ucɨɨne nainjapua tɨj na'a ɨ nej jɨ́n antínmua'aree mej mi a'uun hua'irájtuaani a'ɨ́mej ɨ mej a'ij pua'a tiratá'aca ɨ Dios, a'ɨ́mej ɨ mej a'ij pua'a rɨcɨ.

42 A'uu mú huája'ucáhua'axɨjsin a'ɨ́jna tzajta'a a'u tɨ anú'utaa. A'uu mú ruyeinixɨ'ɨn jeíhua, majta ancuré'ujcɨ'ɨmée muá'aju'un ɨ rutamej jɨme'e me'ɨ́jna jɨme'e mej huápɨ'ɨ rajpuaíjtzi.

43 'Majta me'ín í mej miyen ricɨ a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e í Dios, ayée mú me'uun e'eseíre'e muá'aju'un a'ujna huá'aya'upua tɨ tí'aijta. Ayee mú seíre'e muá'aju'un tíj í xicaj tɨ aiiráxi'ixɨre í jaitɨri jetze. Ajta, ja'atí tɨ na'a tɨ huiteájnamua, ché'e a'íɨn ráanamua temua'a naa.

Jímе'en a'íjna tɨ rú'avaataca'a, í tɨ ajta jeíhua huápi'ɨ tí'ijnajcheca'a

44 'A'ujna a'u tɨ Dios te'áijta, íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua, ayée pu tí'irɨni tíj í ja'atɨ tɨ ti'itíj huáteu tɨ rú'avaa, tɨ ajta huápi'ɨ tí'ijnajche. A'uu pu ráateu taséehua japua. Aj pu i ajtahua'a raaté'avaata a'ujna che'atá miijmu. Jé'ecan pu rutémua'ave'e a'íjna jɨme'e tɨ ráateu. A'íj pu jín, nain tuaani a'achú tɨ caj tí'ijcha'ɨi. Aj pu i á'iyen, a'íi pu ráananan a'íjna í chuej.

Jímе'en a'íjna í perla tɨ jeíhua huápi'ɨ tí'ijnajche

45 'Ajta, ayée mú rɨcɨ a'íɨme í mej rahuauhuau mej mi me'uun a'uteárute Dios tɨ é'eseijre'e, ayée mú che'atá mena'a rɨcɨ tíj ja'atí tɨ tí'itu'araca. A'íi pu á'uche'ecan tɨ a'íɨn rahuauni ti'itíj perla tɨ naa 'een.

46 Tí'ɨj seíj huáteu, tɨ huápi'ɨ tí'ijnajche, u pu á'ume tɨ ij nain tiú'utuaani a'achú tɨ caj tí'ijcha'ɨi. Aj pu i a'íjna nanan í perla.

Jímе'en í xiéjmua'ari í mej hua'ité jín vivi'iraca

47 'Ajtahua'a seíj í chuijtari: ayée pu 'een Dios tɨ tí'aijta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Dios pu ayén rɨcɨ matíj a'íɨme í mej hua'ité vivi'iraca xiéjmua'ari jɨme'e tɨ vivéj. Matí'ɨj ra'atéhua'axɨn á jaata'a, aj pu i cha'a na'a hua'itáseɨre'esin í hua'ité.

48 Matí'ɨj caí ché'e ú'uvejri í xiéjmua'ari tzajta'a, aj mú mi ra'itapíjsin á jaata'a me'íjna í xiéjmua'ari. Matí'ɨj mi huáchijte'e á yaupíjsin a'ímej í mej hua'ité vivi'iraca. A'uu mú a'uráaseɨjrá'ɨn. Aj mú mi hua'avé'e'ɨ'ɨxi'ɨsin í hua'ité í mej rí'en. Majta me'ín í hua'ité í mej rí'en, sicíri jetze mú hua'ateátuaasin. Majta í mej caí rí'en, á mú huaúuhua'axɨjsin.

49 'Ayee pu che'atá na'a té'eme a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen nain te'entipuá'ajte íiyen chaanaca japua. A'íɨme í mej tí'ivaɨre'e í ta japua Dios tɨ é'eseijre'e, a'íi mú huiráaju'un mej mi hua'avé'ejajpuaxi'ɨn rujíme'en í teɨte í mej a'ij pua'a rɨcɨ, majta í mej xí'epi'ɨn rɨcɨ.

50 Matí'ɨjtá mi me'uun huauucáhua'axɨjsin í hoorno tzajta'a a'ímej í mej a'ij pua'a rɨcɨ mej mi rajpuaíjtzi muá'ara'ani taij jɨme'e. A'uu mú ruyeinixi'ɨn, majta ancuré'ujcɨ'ɨmée muá'aju'un í rutamej jɨme'e a'íjna jɨme'e mej rajpuaíjtzi.

Jímе'en í tɨ huápi'ɨ ti'irí'een, tɨ pua'a jéjcua na'ari mí'ime'ecan

51 Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:

—¿Ni secaí nain au'itɨée xa'araa mú'een?

Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tɨjín:

—Jee.

52 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—A'íj pu jín, tɨ pua'a seíj tɨ tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, tɨ pua'a a'íɨn ajta autéjcheni a'íjna jetzen ti'ihuaújmua'aten a'ij tɨ tí'irɨ'ɨri tɨ Dios tira'aíjte'en nain jɨme'e, ayée pu éene'e a'ame a'íjna í ja'atɨ tíj seíj tɨ huatéechi'i. Jéihua pu te'urájcha'ɨi a'ujna ruchi'itá. Ajta, ja'anáj tɨ na'a pu te'iráatɨ'ɨcɨ a'íjna tɨ ti'ijéjcua, ajta tɨ ti'imí'ime'ecan. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Jesús pu a'uun a'ará'a u Nazarét
(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

53 Tí'ɨj Jesús ra'antipuá'ajte tɨ tihuaú'ixaate'e chuijtari jɨme'e, aj pu i á'uraa.

54 A'uu pu a'ará'a a'u tɨ a'uvé'ese. Aj pu i a'utéjche tɨ tihua'umuá'ate
hua'atéyujta'a.
Majta me'ɨ́n ɨ́ mej ráanamuajri'i, jé'ecan mú a'ij ra'utaseíj. Ayee mú
tí'iruixaate'eca'a tɨjɨ́n:
—¿A'uquí ya'urɨ́'ɨre amɨ́jna tɨ ayén temua'a naa tirú'umua'aree? ¿Ti'itájni
muárɨ'eri'ira'a pú'een ɨ́ tɨ jɨ́n ayén rɨcɨ a'ɨ́jna ɨ́ tej jɨ́me'en a'ij ya'useíj?
55 Amɨ́jna, a'ɨ́ɨ pu hui yaujra'an a'ɨ́jna tɨ tí'isi'icheca. Ajta náànajra'an, a'ɨ́ɨ pu
a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ María. ¿Ni mecaí me'ɨ́n pú'een ɨ́ júutzimua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́
Jacobo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ José, ajtahua'a seíj a'ɨ́jna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Simón, ajta
a'ɨ́jna ɨ́ Judás?
56 ¿Ni mecaí majta yé che ta jamuan, a'ɨ́ime júutzimua'ame'en ɨ́ mé 'uuca?
Tɨ́ pua'a ayén tiʼayajna, ¿a'uné é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ mua'atzíire'ara'an tɨ yé
raateájtuaa amɨ́jna mɨ Jesús?
57 Matɨ́'ɨj mi rá'anchueere me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. A'ɨ́j mú jɨ́n, miraatamuári. Ajta,
ayée pu tihua'utá'ixaa ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Naímɨ'i mú rɨ́'ɨ tiratá'aca a'ɨ́jna jemi ɨ́ tɨ tí'ixaxa'a ɨ́ Dios jetze
me'ecan. Mɨ́ majta, a'ɨ́ime ɨ́ mej huacaíjme a'u mé é'eche, majta a'ɨ́ime ɨ́
teɨtestemua'ame'en ɨ́ mej é'eche jamuan, camu rɨ́'ɨ tiratá'aca.
58 A'ɨ́j pu i jɨ́n caí jeíhua ayén tiú'uruu a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an
a'ujna a'iné camu rá'atzaahuate'eca'a.

14

A'ij tɨ ye'ɨ́ tiu'umɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ huá'amuaɨ'ɨ́huacare'e
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)
1 A'ájna xɨcájra'a jetze, a'ɨ́jna ɨ́ Heródes, ɨ́ tɨ i'i rey, a'ɨ́ɨ pu ráanamuajri'i a'ij tɨ
rɨjca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
2 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ivaɨre'eca'a ɨ́ jemin tɨjɨ́n:
—A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ tí'itemuaɨ'ɨ́huacare'e. Pu'uri a'itáraa a'u
mej ye'avá'ana. A'ɨ́j pu jɨ́n raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén rɨcɨ a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muárɨ'eri'ira'a ɨ́
tej jɨ́n a'ij ya'useíj.
3 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Heródes, a'ɨ́ɨ pu ajmí'i raatéevi'i a'ɨ́jna ɨ́ Juan. Ra'amuajɨ́'ɨcɨ'e
pu aiteújna. Ayee pu 'een jɨ́n ráaruu a'iné Juan pu ra'ajteá'axɨ a'ɨ́jna jɨme'e
tɨ Heródes ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ Felipe raatévi'itɨne'e. A'ɨ́jna ɨ́
Felipe, a'ii pu a'ɨ́ɨn pu'éene'e ɨ́ juutzeájra'an ɨ́ rey. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a, ayée pu
ántehuaaca'a tɨjɨ́n Herodías.
4 Ayee pu te'irájraa tɨ Juan ayén tiraatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Heródes tɨjɨ́n:
—Capu a'ij tí'irɨ'ɨri pej ratévi'itɨne'en muá'ihuaara'a tɨ ratévi'itɨne'e.
5 Heródes pu rajé'icatamɨ'ɨca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan. Aru huá'atziɨne'eca'a ɨ́ teɨte,
a'iné a'ɨ́ɨ pu ramua'areereca'a mej miyen tí'ixaxa'ata'a tɨ nu'u a'ɨ́ɨn pú'een
seíj tɨ tí'ixaxa'a Dios jetze me'ecan.
6 Tɨ́'ɨj teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen huanú'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Heródes,
'ɨ́ita'a pu uteájrupi u chi'ita tɨ ij tiu'utéene'en ruseíj huá'a vejli'ipua. A'ii pu
a'ɨ́ɨn pú'een yaujra'an a'ɨ́jna Herodías. Jé'ecan pu ra'aránajcheca'a a'ɨ́jna ɨ́ rey
tɨ ayén tiu'utéenei.
7 A'ɨ́j pu jɨ́n a'ɨ́ɨn te'ataújratziiri'i runiuuca jɨme'e tɨ ayén raatá'an a'ɨ́jna ɨ́
'ɨ́ita'a a'ij tɨ tɨ'itɨ́j tí'ixe'eve'e.
8 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a, a'ɨ́ɨ pu ayén tiraata'íhua'uri'i ɨ́ runáàna tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni neraatáhuavii?
Aj pu i a'ɨ́ɨn náànajra'an ayén tɨjɨ́n:

—Huatáhuaviiri'i ɨ mu'úura'an ɨ Juan tɨ tí'itemuaɨ'ɨhuaca.

Aj pu i, a'ɨɨn 'ɨíta'a ayén tiraatá'ixaa:

—Patá'aj naata'ɨ'ite'en tuxa'a jetze ɨ mu'úura'an a'ɨjna ɨ Juan tɨ tí'itemuaɨ'ɨhuaca.

9 A'ij pu pua'a raatá'a a'ɨjna ɨ rey. Mɨ ajta, ari ayén te'ataújratziiri'i tɨ ayén huárɨni a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e. Majta a'ɨɨme tɨ hua'utá'inee, a'ɨɨ mú majta ráanamuajri'i tɨ tiu'utá'a ɨ runiuuca. A'ɨj pu jɨn, a'ɨɨn tiu'uta'aíjtaca'a mej mi miyen huárɨni a'ij tɨ tiraatáhuaviiri'i.

10 Ajta á'iyen a'ɨɨ pu xantaaru'u huata'áiteca'a tɨ u á'ume'en a'u tɨ aiteánami'i a'ɨjna ɨ Juan tɨ ij ru'ijveíjche ɨ mu'úura'an.

11 Tɨ'ɨj ayén huarɨj, aj pu i ye'erá'ɨ'ite a'ɨjna ɨ mu'úura'an ɨ tuxa'a jetze tɨ ij Herodías ayén raamuaree tɨjɨn raajé'ica, tzíte'e, a'ɨjna ɨ Juan. Ajta a'ɨjna ɨ rey, a'ɨɨ pu raata'ɨ'ɨte a'ɨjna jemi ɨ yaujra'an ɨ Herodías. Aj pu i a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a raata'ɨ'ɨte ɨ runáàna.

12 Majta me'ɨn ɨ mej á'ujujhua'ane'e ɨ Juan jamuan, a'ɨɨ mú á ve'ere'enée, miyá'utɨɨ me'ɨjna ɨ mɨ'ɨchi. Matɨ'ɨj mi ra'avá'ana.

Jesús pu tihua'umí a'ɨmej ɨ mej anxɨj vi'ira'a ará'ase ɨ teteca (Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Ajta a'ɨjna ɨ Jesús, tɨ'ɨj ráamua'areeri'i tɨjɨn meraajé'ica a'ɨjna ɨ Juan, tɨ'ɨquí ateájraa ɨ baarcu jetze. Ruseɨj pu á'uraa. A'uu pu a'ará'a a'u tɨ caí jé'e ti'itɨj. Majta ɨ teɨte, a'ɨɨ mú ráamua'areeri'i a'u tɨ a'ij 'eene'e. A'ɨj mú jɨn, curé'ecɨjxɨ mej a'uchéjme. Aj mú mi ru'ɨcán raatavén.

14 Tɨ'ɨj i Jesús a'itáraa ɨ baarcu jetze. Tɨ'ɨj hua'useíj ɨ teɨte ɨ mej mu'íi, a'ɨɨ pu huá'ancu'uvajxɨ. Ajta tihuá'uhuaa ɨ mej tí'icucui'i.

15 Tɨ'ɨj huateáchumua'areca'a, aj mú mi ave'eré'ene jemin ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tɨjɨn:

—Pu'uri téchumua'ari, ajta capu ja'atɨ ye'e é'eche ayajna. Patá'aj hua'aré'e'itixɨ'ɨn mej mi a'ucíjxɨ'ɨn mé já'ahua'a chajta'a matá'aj ti'itɨj huánanan ɨ mej ráacua'ani.

16 Ajta a'ɨjna ɨ Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨn:

—Capu ruxe'eve'e mej a'ucíjxɨ'ɨn. Setá'aj tihua'umín mú'een.

17 Aj mú mi miyen tɨjɨn:

—Ayee tu'u pua'améca tícha'ɨɨ anxɨvica ɨ pan, teajta hua'apuaca ɨ hua'ité.

18 Aj pu i Jesús ayén tɨjɨn:

—Mé seneje'evé'e'ɨ'ɨpɨ'ite'e.

19 Aj pu i a'ɨɨn hua'uta'aíj mej a'ujrá'ase ɨ tu'upi tzajta'a. Aj pu i Jesús ra'ancuré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ pan, ajta ɨ hua'ité. Aj pu i júte'e ájneereca'a. Tɨ'ɨj jí rɨ'ɨ tiraatá'a ɨ Dios. Aj pu i ra'antítaaraxɨ ɨ pan. Tɨ'ɨj jí hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite a'ɨmej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Majta me'ɨn, a'ɨɨme mú hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ teɨte.

20 Naíimi'i mú tiú'ucuaa. Jéihua mú huáju'uxai. Ajta jeíhua pu avé'eturaa ɨ pan, majta ɨ hua'ité. Tamuáamuata'a japuan hua'apua mú te'evé'ejɨste sicɨri jetze me'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ te'avá'aturaa.

21 Majta me'ɨn ɨ mej tiú'ucuaa, ayée mú ará'aseca'a a'achú cumu anxɨj vi'ira'a ɨ teteca. Majta ɨ mé 'uuca, majta ɨ tɨ'ɨrɨi, a'ɨɨ mú majta tiú'ucuaa.

Jesús pu antáraa ɨ jaj japua (Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 Aj pu i hua'uta'aíj a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej nu'u atécɨɨne ɨ́ baarcu jetze mej mi antácɨɨne után púj me'en, mej mi me'ɨ́n amuacaí me'uun e'ará'asti. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, a'úu pu a'uteájturaa tɨ ij hua'aré'e'itixɨ'ɨn ɨ́ teite.
23 Tɨ́'ɨj hua'aré'e'itixɨ, a'úu pu a'uteájraa ɨ́ jɨrí jetze ruseíj tɨ ij raatéjhuauni ɨ́ Dios jemi. Tɨ́'ɨj huateátɨca'areca'a, a'úu pu a'utéveeca'a ruseíj.
24 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ baarcu, pu'uri a'ɨmuá aumé'ecaa já'ita'a ɨ́ jaj japua. Aj pu i huatá'eecareca'a ca'anín jɨme'e. Temua'a pu te'ateáxɨjrihua'a ɨ́ jaj ɨ́ baarcu jetze a'ɨ́jna ɨ́ eeca jɨme'e tɨ auj ráruuréjveeca'a.
25 Aré'apua'a, tɨ́'ɨj tapuá'arijme'eca, Jesús pu ave'eré'ene a'ájna vejli'i huá'a jemi. Jaj japua pu huamé'ecaa.
26 Majta me'ín ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́'ɨj raaseíj, jé'ecan mú tiu'utátziɨn. Temua'a mú titeejíjhuaca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej tiu'utátziɨn. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Chéjcan pu pú'een amɨ́jna.
27 Ajta á'iyen, Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Xu'uhuateújca'ane mɨ ru tzajta'a. Nee nu ne'ín pɨ́rɨcɨ ɨ́ Jesús. Caxu tɨ́'itziɨɨne'e.
28 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, a'ɨ́ɨ pu ayén tiraatajé tɨjín:
—Tavastara'a, tɨ pua'a mú'ee pe'ín pú'een, naata'áijte'e nej nemánna urarɨ́'ene'en mú'eetzi jemi a'ɨ́jna ɨ́ jaj japua.
29 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjín:
—Mú pa'uvé'eme'en.
Aj pu i a'itáraa ɨ́ baarcu jetze. Tɨ'ɨquí rájraa ɨ́ jaj japua. Aa pu vejli'i aumé'ecaa a'u tɨ a'ij 'eene'e ɨ́ Jesús.
30 Tɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨ ca'anín jɨn huatá'eecareca'a, a'ɨ́ɨ pu tiu'utátziɨn. Aj pu a'utéjche tɨ a'ucárute ɨ́ jaj tzajta'a. Aj pu i ayén huajíjhuaca'a tɨjín:
—Tavastara'a, ne japua huániuuchi.
31 Jɨ́me'en pu ayén tiu'ujíjhuaca'a, aj pu i Jesús ajmeíjca'ataca'a. Rajví'i a'ɨ́jna ɨ́ Pedro. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tɨjín:
—Capej a'atzu té'atzaahuate'e mú'ee. ¿A'iné 'een jín pecaí ná'atzaahuate'e?
32 Matɨ́'ɨj atéecɨ ɨ́ baarcu jetze, aj pu i huateápua'areca'a a'ɨ́jna ɨ́ eeca.
33 Matɨ́'ɨj mi me'ín ɨ́ mej aráatei baarcu jetze, a'ɨ́ɨ mú títunutaxɨ ɨ́ Jesús jemi. Aj mú miyen rɨ́'ɨ tiraatajé tɨjín:
—Mú'ee pej tzíte'e pe'ín pú'een i yaujra'an ɨ́ Dios.

Jesús pu tihuá'uhuaa a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'icucui'icaa a'ujna u Genesaret
(Mr. 6:53-56)

34 Matɨ́'ɨj antacíj, aj mú mi aitacíj ɨ́ baarcu jetze ajna'a já'ahua'a, chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Genesaret.
35 Majta me'ín ɨ́ teite, matɨ́'ɨj raamuá'a me'ɨ́jna ɨ́ Jesús, aj mú mi tihua'aré'e'iti'iraxɨ nainjapua ɨ́ mej a'ɨmuá antachéejme'ecaa. Aj mú mi hua'eráavi'itɨ naíjmi'ica ɨ́ mej tí'icucui'i ɨ́ Jesús jemi.
36 Jéihua mú rájhuaviiri'i tɨ hua'utá'an mej mi ra'ajtamuárɨ'en a'ájna cɨɨxure'ara'an jetze tíj na'a tɨ uvíjpi'i. Majta me'ín ɨ́ mej miyen ra'ajtamuárɨej, naíjmi'i mú huarúj.

15

Jɨ́me'en ɨ́ tɨ tzajta'an ru'uteájtuaa tɨ a'ij pua'a tiú'umua'ati
(Mr. 7:1-23)

1 Matí'ɨj mi seica ave'eré'ene ɨ Jesús jemi. A'ɨ́me mú a'ɨ́n pú'een ɨ fariseos,
majta a'ɨ́me ɨ mej tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze. A'uu mú e'eráaci u Jerusalén.
Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
2 —¿A'iné 'een jín mecaí rá'aste ɨ tavaújsimua'a teeca tihuá'aye'ira a'ɨ́me
ɨ mé á jamuan á'ujujhua'an? Camu miyen rá'aste me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej caí
anaújmuaijte'axɨ'ɨn metí'icua'aca.
3 Ajta a'ɨ́n ɨ Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Seajta mú'een, ¿a'iné 'een jín siyen mé rúujɨpua ɨ tɨ tiu'uta'aíjtaca'a ɨ Dios
sej si se'ɨ́jna ará'asten ɨ ruye'irá ɨ sej sena'a rájteu rujɨ́imua'a?
4 A'iné Dios pu ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna tɨ jíme'en yee: "Patá'aj
rá'atzaahuate'e a'atáàta, pajta a'anáàna." Ajta ayén tɨ jíme'en yee: "Setá'aj
raajé'ica a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ a'ij pua'a ti'ijteá'axɨ'ɨ ɨ rutáàta na'ari ɨ runáàna."
5 Mí seajta mú'een, ayée xu tí'ixaxa'a tɨ i'i xɨ'epɨ'ɨn tɨ pua'a ja'atí ayén
tihua'utá'ixaate'en ɨ ruvaújsimua'a tɨjín: "Nain a'achú nej caj tí'ijcha'ɨ́ɨ, a'ɨ́j
nu neri raatámuaɨ'ɨvejte ɨ Dios. A'ɨ́j nu jín caí ché'e tí'ijcha'ɨ́ɨ ɨ nej jín
amuaatévaɨre'en."
6 'Tí pua'a ja'atí ayén tihua'utá'ixaate'en ɨ ruvaújsimua'a, ayée che'atá
tí'ixaxa'a jíme'en a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ yee capu ché'e ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́n
hua'utévaɨre'en ɨ ruvaújsimua'a. Ayee xu mé tirúujɨpua se'ɨ́jna tɨ Dios jín
tiu'uta'aíjtaca'a sej si ra'ará'asten se'ɨ́jna jɨme'e ɨ ye'irá sej siyen rujɨ́imua'a
sena'a tirájteu.
7 'Mú'een, mɨ sej a'ij pua'a tí'iteteɨte, mɨ sej siyen rá'aste jéjre'ecɨtze'e, ayée
pu tiu'utaxájtaca'a mú'ejmi jɨme'e a'ɨ́jna ɨ Isaías teecan, ɨ tɨ Dios jetze me'ecan
tí'ixaxa'ata'a. Ayee pu te'uyú'uxaca'a tɨjín:
8 Naa pu namuajre'e tɨ pua'a metí'ixajta neetzi jemi,
mɨ majta, a'ɨ́ mú meri mé núurɨe.
9 Capu ti'itɨj vaɨre'e tɨ pua'a menaateánajche a'iné matɨj mena'a mej
tí'imua'ata,
ɨ mej jín tihuá'aijte'e, rujɨ́imua'a mena'a rájteuve.
10 Aj pu i a'ɨ́n hua'utajé ɨ teɨte. Tɨ'ɨj jí ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Rí'ɨ xu'u temua'a naa tiráanamua mú'een sej si yaú'itɨée xá'ara'ani.
11 Ti'itɨj tɨ na'a tɨ tí'icua'iri'i, tɨ pua'a ja'atí ráacua'ani, capu a'atzu rax-
ana'ave'e, sino a'ɨ́ pu raxana'ave'e ɨ tɨ 'aíjninei ɨ téne'etze'e.
12 Aj mú mi ajteáxɨ́ireca'a jemin a'ɨ́me ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matí'ɨj
mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—¿Ni tzaa pe caí ramua'aree ɨ tɨ caí hua'aránajcheca'a a'ɨ́mej ɨ fariseos matí'ɨj
ráanamuajri'i a'ij pej tiu'utaxájtaca'a?
13 Ajta a'ɨ́n ɨ Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Ayee mú 'een tɨj tu'upi tɨ caí ja'atɨ raahuáste, ruseɨj pu ajnéj. Ayee pu
che'atá na'a huá'aruuren ɨ Dios tɨj ajta rú'uri'i ɨ tu'upi tɨ ruseɨj ajnéj a'ɨ́jna ɨ
ja'atɨ tɨ tiu'uhuáste, a'iné a'ɨ́ pu rá'ijcuuxɨjsin, ajta meteúrɨeexɨjsin ɨ tu'upi,
Dios pu ayén che'atá na'a mé huauuhuá'axɨjsin a'ɨ́mej.
14 'Miche'e miyen éene'en. Ayee mú 'een matɨj a'ɨ́me ɨ mej arácucu'un ɨ mej
huá'uvi'itɨ. Tí pua'a seɨj ta'arácun ayén ra'anaví'ira'a tɨ ajta arácun mej mi
já'ahua'a e'ará'asti naímɨ'i, naímɨ'i mú atévatzɨjsin a'u tɨ e'etécun.
15 Aj pu i Pedro ayén tiraatá'ixaa tɨjín:
—Taatá'ixaate'e a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ pej pauchén
raataxájtaca'a.
16 Ajta Jesús ayée pu tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:

—¿Ni tzaa secaí seajta mú'een yaú'itɨe?
17 ¿Ni tzaa secaí yaú'itɨe se'ɨjna? Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ti'itɨj huácua'ani tɨ cuá'iri'i, a'ɨjna tɨ racua'ani, pua'acɨé pu me'ecan. Aj pu i ancajrupi ɨ téne'etze'e, a'úu pu a'aráyeijxa ɨ jucáara'an jetze. Ajta á'iyen í'irachu'itan ɨ tɨ tiú'ucuaa.
18 'Mɨ́ ajta, a'ɨjna tɨ 'aíjninei ɨ téne'etze'en ɨ ja'atɨ, a'úu pu a'uvé'eye'i ɨ ru tzajta'a. A'ii pu a'ɨ́n pú'een ɨ tɨ raxana'ave'e a'ɨjna ɨ ja'atɨ.
19 Ayee pu'u xaa ne'u a'iné tzajta'an pu a'uvé'eye'i naíjmi'i ɨ mua'atzíira'a tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ca'anírja'a ratá'aca tɨ ja'atɨ́ ayén huárɨni ɨ tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ pua'a tí'itecui'ica na'ari seɨj jamuan ti'ihuaújxana'acɨra'aten. Ajta ɨ ru tzajta'a pu ajta tásiseiiri tɨ ayén ca'anírja'a ratá'aca tɨ ayén tiú'umua'ati tɨ tiu'unáhua'an, nusu tɨ ráacuanamua na'ari tɨ a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e huá'a jemi ɨ teɨte.
20 'Naíjmi'i tɨj na'a tɨ hui ayén a'ij pua'a 'een, tɨ tásiseiiri ɨ ta tzajta'a, a'ɨ́ pu xaa raxana'ave'e ɨ tevi. Ajta a'ɨjna tɨ caí anaujmuaíte'en tiú'ucua'ani, capu ti'itɨj a'ij huataújmua'a ɨ Dios jemi. Capu ti'itɨj jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ caí anaujmuaíte'en tiú'ucuaa.

Seɨj tɨ caí Israél jetze ajtéme'ecantaca'a tɨ ajta té'antzaahua (Mr. 7:24-30)

21 Aj pu i Jesús á'uraa. A'uu pu a'ará'a a'ájna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Tiro, ajtahua'a seɨj tɨ ayén tɨjɨ́n Sidón.
22 Ajta, seɨj pu ave'eré'ene ɨ Jesús jemi. 'Ɨita'a pu pú'een tɨ seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ayee mú hua'atamuá'amua tɨjɨ́n Sirofenicia a'uun tɨ huacá'a pu é'echejca'a a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a. A pu e'evé'eme antijíihua tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, mú'ee pej i'i yaujra'an a'ɨjna ɨ David teecan, patá'aj ná'ancu'uvajxɨ'ɨn. Jé'ecan pu rajpuaíjtzi ɨ niyauj tɨ 'ɨíta'a a'ɨjna jɨme'e tɨ tiyaaru'u tzajta'an seijre'e.
23 Ajta a'ɨjna ɨ Jesús, capu a'atzu huataniú.
Aj mú mi ave'eré'ene a'ɨ́me ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú tirájhuaviiri'i tɨjɨ́n:
—Patá'aj raata'íte tɨ á'ura'ani, a'iné ta cujta'an pu e'evé'eme antijíihua.
24 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Ayee pu Dios neja'uta'íteca'a nej á'ura'ani huá'a jemi ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan ɨ mej miyen seijre'e tɨj cáne'axɨ ɨ mej á'uvej. Capu neja'uta'íteca'a a'ɨ́mej jemi ɨ seica.
25 Aj pu i a'ɨ́n 'ɨíta'a ave'eré'ene á vejli'i jemin. Ajta títunutaca'a. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, naatévaɨre'e.
26 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Capu ayén tiraavíjte'e nej huá'aɨ'ɨpɨ'ɨri'ira'acare'en ɨ pan ɨ mej racua'aca ɨ tɨ'ɨrɨ́i nej ni chiicate huata'ɨ́'ɨpɨ'ite'en.
27 Aj pu i a'ɨ́n 'ɨíta'a ayén tɨjɨ́n:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, nevástara'a. Aru, casi'i, a'ɨ́me ɨ chiicate, ayée mú racua'aca me'ɨ́jna ɨ tɨ te'enί ɨ pan tɨ acajvitze meesa japua a'u mej tejé'ecua'aca a'ɨ́me ɨ mej tihuá'aijte'e.
28 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Mú'ee 'ɨíta'a, jé'ecan pej té'atzaahuate'e. Pu'uri muaatá'a a'ij pej tí'ijxe'eve'e.
Jíme'en pu'u ayén tiraataxájtaca'a a'ɨjna ɨ Jesús, aj pu i huarúj a'ɨjna ɨ yaujra'an ɨ 'ɨíta'a.

Jesús pu tihuá'uhuaa jeíhua ɨ mej tí'icucui'ica'a

29 Aj pu i Jesús á'uraa. A'uu pu ejtéenee a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ jaj tɨ jé'ejmuaa a'ujna já'ahua'a u Galilea. Aj pu i antíraa ɨ jɨrí jetze. An pu a'ujyeíjxɨ.

30 Jéihua mú e'iré'ene ɨ teɨte. A'ɨ́mej mú e'eráavi'itɨ ɨ mej tzare'e ráatuaatɨme ɨ ruɨ́ica, majta seica ɨ mej arácucu'un, majta seica ɨ mej caí té'anrɨ'iréjmee, majta seica ɨ mej ti'ipuaíjti'ihuaca'a. Majta mu'iicáca mú e'eráavi'itɨ ɨ seica ɨ mej tí'icucui'i. Aa mú huá'ajtuaa a'u tɨ a'utéjvee a'ɨ́jna ɨ Jesús. Ajta a'ɨ́ɨn, a'ɨ́ɨ pu naíjmi'ica pu tiú'uhuaa.

31 Jé'ecan mú a'ij te'utaseíj ɨ teɨte ɨ mej huaje'iré'eneijte matɨ́'ɨj hua'useíj ɨ tɨ ari rɨ'ɨrɨ́istaca'a mej tiu'utaxáj a'ɨ́ɨme ɨ mej mejmí'i caí te'anrɨ'iréjme'ecaa; majta a'ɨ́ɨme ɨ mej ti'ipuaíjti'ihuaca'a, mu'uri rɨ'éene'en nainjapua; majta a'ɨ́ɨme ɨ mej tzare'e ráatuaatɨme ɨ ruɨ́ica, mu'uri á'ujujhua'ane'e; majta a'ɨ́ɨme ɨ mej aracúcu'unijme'eca'a, mu'uri ti'iseíjraca'a. Majta me'ín ɨ teɨte, a'ɨ́ɨ mú autéjhuii ɨ mej rɨ́'ɨ tiraatá'an me'ɨ́jna ɨ Dios tɨ tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

Jesús pu tihua'umí a'ɨ́mej ɨ teteca ɨ mej muáacua vi'ira'a ará'axcaa
(Mr. 8:1-10)

32 Aj pu i Jesús hua'utajé a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Naaténxɨemɨste amɨ́mej teɨtejra'a jemi, a'iné pu'uri huaíca xɨca teuumé mej á'ujujhua'an nee jamuan. Camu majta ti'itɨ́j tícha'ɨɨ mej ráacua'ani. Canu raxɨ́'eve'e mej caí xɨ tiu'ucuá'an nehua'aré'e'itixɨ'ɨn. Na'ari caí, temua'a mú tí'itemua'itɨche'en ɨ juye japua.

33 Majta me'ín ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

—¿A'uné jetze é'erɨ'ɨri tej ráahuauni ɨ pan tíj na'a tɨ ruxe'eve'e tɨ ij tihuá'ucɨ'ɨti naíjmi'ica ɨ teɨte? Capu sein i'i rɨ'ɨrí ayajna a'u tɨ caí é'e ja'atɨ.

34 Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:

—¿A'achúni pua'améca séjcha'ɨɨ ɨ pan, mú'een?

Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tɨjín:

—Aráhua'apua pu pua'amé i pan. Teajta cíj caj i hua'ité mej cílieen.

35 Aj pu i hua'uta'aíj ɨ teɨte mej a'ujrá'ase á chuaata'a.

36 Ra'ancuré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ ɨ pan, ajta ɨ hua'ité, aj pu i Jesús rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ Dios. Ajta á'iyen ra'antítaaraxɨ ɨ pan. Aj pu i hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Majta me'ín, a'ɨ́ɨ mú mijta mi hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ teɨte.

37 Naími'i mú tiú'ucuaa. Temua'a mú titéeju'uxai. Majta á'iyen, a'ɨ́ɨme ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú raaré'eseɨj me'ɨ́jna tɨ avé'eturaa ɨ pan tɨ ra'antítaaraxɨ. Sicíri mú jetze te'evé'ejɨste'axɨ me'ɨ́jna jɨme'e tɨ avé'eturaa. Aráhua'apua sicíri pu te'ará'a.

38 Majta me'ín ɨ mej tiú'ucuaa, ayée mú ará'aseca'a a'achú cumu muáacua vi'ira'a ɨ teteca. Majta rujɨ́ɨmua'a mú tiú'ucuaa a'ɨ́ɨme ɨ 'uuca, majta ɨ tɨ'ɨrí'ɨ.

39 Tɨ́'ɨj Jesús hua'aré'e'itixɨ ɨ teɨte, aj pu i ateájraa baarcu jetze. Tɨ'ɨj jí á'uraa. A'uu pu a'ará'a a'ujna já'ahua'a a'u tɨ e'ejtéme'ecan u Magdala.

16

A'ɨ́ɨme ɨ fariseos, jamuan ɨ saduceos, a'ɨ́ɨ mú tirájhuaviiri'i tɨ a'ɨ́ɨn Jesús tihua'utaseíjrate'en ɨ mej jín rɨ́'ɨ te'utaseíj
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

1 Majta a'ɨ́me ɨ́ fariseos, majta a'ɨ́me ɨ́ saduceos, a'ɨ́ mú á e'iré'ene a'u
tɨ a'utéveeca'a ɨ́ Jesús, mej mi raatémua'itɨn hua'itzi jɨme'e. A'ɨ́j mú jɨ́n
miyen raatáhuaviiri'i tɨ a'ɨ́n hua'utaseíjrate'en ɨ́ mej jɨ́n ráamua'aree tɨ júte'e
é'eme'ecan ɨ́ tɨ jetzen araújca'ane.
2 Ajta a'ɨ́n Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú'een xu raayɨ́'ɨtɨ a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ij tɨ tɨ'itɨ́j rɨni u júte'e.
Tɨ́'ɨj huatechuíixare, ayée xu tí'ixaxa'a tɨ nu'u naa hua'é'ene'e a'ame a'iné
huaré'epá'uvi'i pu já'araa.
3 Na'ari caí, tɨ́'ɨj huatapuá'are, ayée xu seajta siyen jɨme'en tí'ixaxa'a yee íjii
mú huatéviiyi, a'iné huaré'epá'uvi'i pu já'araa, majta nu'u ra'utanáa.
'Mú'een xu xaa raayɨ́'ɨtɨ a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ij tɨ tɨ'itɨ́j rɨni u júte'e. Mɨ́
seajta mú'een, caxu a'atzu raayɨ́'ɨtɨ a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari
teja'uré'enejsin ɨ́ xɨcájra'a, tɨ jetzen Dios ra'antipuá'ajte'en nain.
4 'Mú'een mɨ sej a'ij pua'a tí'iteteɨte, mɨ sej jeíhua jɨ́n auté'ɨtzeaara, ayée
xu rahuauca ɨ́ sej jɨ́n ráamua'aree tɨ júte'e é'eme'ecan ɨ́ nej jetzen aránca'ane.
Canu xaa ne'u tɨ'itɨ́j amuaataseíjrate'esin sino ayée nu'u, ɨ́ tɨ é'eseijre'e jɨme'en
a'ɨ́jna ɨ́ Jonás.
Aj pu i Jesús á huaja'utéhuii. Tɨ'ɨj jí iyá'uraa.

Jɨme'en ɨ́ niuucari tɨ caí jé'iyecan ɨ́ mej jɨ́n tí'imua'atacare'e a'ɨ́me ɨ́ fariseos (Mr. 8:14-21)

5 Matɨ́'ɨj antacɨ́j utavén púɨjme'en a'ɨ́me ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e,
a'ɨ́ mú ya'uhuá'axɨ ɨ́ mej ye'era'ɨ́'ɨpɨ'ɨn ɨ́ pan mej ráacua'ani.
6 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, se'ɨ́jna jɨme'e fariseos mej ru'uteáaratzaca ɨ́ pan tzajta'a tɨ
ij ájcu'ustaa, seajta se'ɨ́jna jɨme'e saduceos mej majta ru'uteáaratzaca. —Ayee
pu tihua'utá'ixaa.
7 Majta a'ɨ́me ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ mú tí'iru'ixaate'eca'a
rujɨ́mua'a. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Ayee tiu'utaxájtaca'a amɨ́jna, a'iné catu ye'erá'ɨ'ɨpɨ ɨ́ pan.
8 Aj pu i Jesús ráamua'areeri'i a'ij mej ye'í tí'ixajtaca'a. Tɨ'ɨj jí ayén ti-
hua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Mú'een, mɨ sej caí a'atzu té'atzaahuate'e, ¿a'iné 'een jɨ́n siyen
tí'iru'ixaate'e yee sej caí pan tícha'ɨ́?
9 ¿Ni secaí xɨ yaú'itɨe? ¿Ni seri ya'uhuá'axɨ a'achú tɨ pua'an sicíri te'irájraa
ɨ́ pan tɨ te'avá'aturaa netɨ́'ɨj hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ́ mej anxɨ́j vi'ira'a ará'aseca'a ɨ́
teɨte ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ta'anxɨvi ɨ́ pan?
10 '¿Ni seajta seri ya'uhuá'axɨ a'achú sej pua'amé caj te'evé'ejɨste ɨ́ sicíri jetze
netɨ́'ɨj hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ́ mej muáacua vi'ira'a ará'aseca'a ɨ́ teɨte ne'ɨ́jna jɨme'e
ɨ́ ta'aráhua'apua ɨ́ pan?
11 '¿Ainé auj tí'irɨ'ɨri sej caí yaú'itɨe se'ɨ́jna, ɨ́ nej caí já'amua'ixaate'e ne'ɨ́jna
jɨme'e ɨ́ pan sino rɨ́'ɨ xu'u mú'een se'ɨ́jna ɨ́ mej caí jé'iyecan jɨ́n tí'ixaxa'a a'ɨ́me
ɨ́ fariseos, majta a'ɨ́me ɨ́ saduceos?
12 Aj mú xaa mi yaú'itɨée muá'araa tɨ ayén tihuá'ixaate'e a'ɨ́jna jɨme'e a'ij
mej ye'í tí'imua'ataca a'ɨ́me ɨ́ fariseos, majta a'ɨ́me ɨ́ saduceos. Capu xaa
ne'u ayén a'ɨ́jna jɨ́n tihua'utá'ixaa yee rɨ́'ɨ xu'u mú'een se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n
ru'uteáaratzaca ɨ́ pan tzajta'a.

Pedro pu ayén raataxájtaca'a tɨ Jesús a'ɨ́n pú'eene'e tɨ Dios ra'antíhua'u (Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

13 Tɨˈɨj jí Jesús aˈuun aˈará'a aˈujna já'ahua'a aˈuun tɨ eˈejtéˈmeˈecan tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Cesarea de Filipo. Aj pu i ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi aˈímej í mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe tɨjín:

—¿Aˈiquíˈmetíˈixaˈíˈteɨte jaˈatí nej púˈeen i nej neajta teáata'a jetze airáane?

14 Ayee mú tiraatáˈixaa tɨjín:

—Seica mú miyen tiˈixa pej nuˈu aˈíɨn púˈeen aˈíjna í Juan teecan tɨ tíˈitemuaɨˈɨhuacareˈe, majta seica miyen tiˈixa pej nuˈu aˈíɨn púˈeen aˈíjna í Elías, majta seica miyen tɨjín pej nuˈu aˈíɨn púˈeen aˈíjna Jeremías teecan naˈari pej nuˈu seíj púˈeen aˈíɨme í mej Dios jetze meˈecan tíˈixaxaˈa.

15 Aj pu i ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨjín:

—Ari múˈeen, ¿aˈiné tejamuáˈamitɨejteˈe aˈatani nej púˈeen?

16 Ajta aˈíjna í Simón, tɨ ajta iˈi Pedro, aˈíɨ pu ayén tiraatáˈixaa tɨjín:

—Muˈéeˈpejˈpeˈíɨn púˈeen aˈíjna í CɨríístuˈuˈtɨˈDios án yáˈujra í ɨpuari japua, múˈee pej peˈíɨn púˈeen aˈíjna í yaujraˈan í Dios tɨ iˈi ruuri.

17 Jesús pu ayén tiraatáˈixaa tɨjín:

—Patáˈaj huáˈatemuaˈaveˈen múˈee, Simón, i pej iˈi yaujraˈa aˈíjna í Jonás. Huáˈatemuaˈaveˈeˈaˈíjna jɨmeˈe, aˈiné capu jaˈatí ayén timuaatáˈixaa tɨ íiyen seijreˈe chaanaca japua, sino aˈíjna tɨ níˈiyaˈupua tɨ júteˈe éˈeseijreˈe u ta japua, aˈíɨ pu xaa ayén timuaatáˈixaa.

18 'Neajta inee, ayée nu hui tíˈimuaˈixaateˈe pej múˈee peˈíɨn púˈeen í Pedro, í pej pajta piyen ántehuaa tɨjín í tɨ iˈi tetej. Neajta inee, neˈíjna japua i tetej, nee nu ráˈajtaahua í neteyuu. Ajta, capu rɨˈɨríista aˈame tɨ aˈíɨn tiyaaruˈu raatémuaˈitɨn aˈíjna í tɨ aˈíjna jín antiújmuaˈaree mej mi huácuiˈini í teɨte.

19 'Nee nu muaatáˈasin pej peˈíjna jín antíˈamuaˈaréere pej tihuaˈantácuuneˈen í teɨte mej mi aˈuteárute aˈájna Dios tɨ tejéˈaijta. Patíj penaˈa pej teˈiteanán íiyen chaanaca japua, Dios pu ayén cheˈatá naˈa teˈiteánajsin u ta japua. Ajta patíj penaˈa pej teˈantácuuna íiyen chaanaca japua, Dios pu ajta ayén cheˈatá naˈa teˈantácuuna u ta japua. —Ayee pu tiraatáˈixaa aˈíjna í Jesús.

20 Aj pu i Jesús ayén tihuauˈíjca aˈímej í mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe mej nuˈu caí jaˈatí ixaateˈe tɨ aˈíɨn púˈeen aˈíjna tɨ Dios án yáˈujra í ɨpuari japua.

Jesús pu raataxájtacaˈa tɨ nuˈu mɨˈɨni
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 Aˈájnáˈɨmua, Jesús pu aˈutéjche tɨ tihuaˈutáˈixaateˈen aˈímej í mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe tɨ nuˈu ayén ruxeˈeveˈe tɨ áˈuraˈani aˈánna Jerusalén. Aˈuuˈpuˈnuˈuˈjeíhua rajpuaíitzi aˈame. Majta nuˈu aˈíɨme í mej huaˈavaujsi í mej Israél jetze ajtéˈmeˈecan, majta nuˈu aˈíɨme í mej tíˈaijta huaˈatéyujtaˈa, majta nuˈu aˈíɨme í mej tiúˈujmuaˈate í yuˈuxari jetze, naímiˈi mú aˈij puaˈa raruuren. Ruxeˈeveˈe nuˈu mej raajéˈica. Aj pu ijta huatarújsin huaíca xɨcájraˈa jetze.

22 Ajta aˈíɨn í Pedro, aˈíɨ pu raˈiráavíˈitɨ 'áˈayee. Aj pu i aˈutéjche tɨ raˈajteáˈaxɨˈɨn aˈíjna í Jesús. Ayee pu tiraatáˈixaa tɨjín:

—Chéˈeˈaˈijtíˈimuavaɨreˈe tɨ ij caí ayén tíˈimuaruure, nevástaraˈa.

23 Aj pu i pí ancuréˈejvej aˈíjna í Jesús. Ayee pu tiraatáˈixaa aˈíjna í Pedro tɨjín:

—Aricu áˈuraˈa, mɨ pej iˈi Satanás. Jéˈecanˈpejˈtinaˈantiúˈuuniˈi nej ni auteáturan í Dios jemi aˈiné capej piyen tíˈimuaˈatze aˈij tɨ tíˈijxeˈeveˈe í Dios, sino aˈij mej tíˈijxeˈeveˈe í teɨte.

24 Aj pu i Jesús ayén tihuaˈutáˈixaa aˈímej í mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe tɨjín:

—Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e ti nee jamuan á'uche'ecane'en, ruxe'eve'e ti a'íin caí ché'e ayén rijca a'ij ti tí'ijxe'eve'e ruseíj, sino ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'íin rajpuaíitzi á'ara'ani nee jamuan ruxí'evi'ira'a jime'e.

25 'Ayee pu'u, ja'atí ti na'a ti tí'itese'e ti caí huámi'ini, a'íi pu xaa ne'u mi'ini. A'íj pu á'ujisin í ruxíejniu'uca ti auj ruurica'a. Ajta a'íin í ja'atí ti ayén éeni'ici'e huámi'ini a'íjna jime'e ti na'ará'astijre ineetzi, a'íi pu xaa ne'u rateuni í ruxíejniu'uca ti auj ruurica'a.

26 'Ahuii, ti pua'a ja'atí nain huamuá'itin naíjmi'i ti íiyen seijre'e chaanaca japua, ¿ni qui tiraatéva'iri a'íjna ti raamuá'iti ti pua'a yá'uriieeni í ruxíejniu'uca ti auj ruurica'a? Capu xaa ne'u a'atzu tiraatéva'iri. Ari, ¿ti'itáani jín tí'ipuata'atan a'íjna í ja'ati ti ij Dios ajtahua'a raatátisten í xiéjniu'ucare'ara'an ti auj ruurica'a? Capu ti'itíj jín tí'ipuata'atan xaa ne'u.

27 'Neajta inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu neajtahua'a yé ve'ecánejsin. Ayee nu che'atá nena'a huataseíjre'esin nain jime'e tíj ajta seijre'e í Dios ti ní'iya'upua. Huá'a jamuan nu hui neajta huataseíjre'esin a'íime í mej tí'ivairе'e í ta japua. Neajta nu tihua'utá'asin seíj neajta seíj naíjmi'ica a'ij ti tihua'uvíjte'e a'ij mej ti'itíj huáruu, seíj ajta mi seíj.

28 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, seica mej yé huaté'uuca ayajna, a'íi mú caí huácui'ini ajta mena'a caí amuacaícan naaseíj í nej neajta teáata'a jetze airáane nej ni yé tanén nej ni tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

17

Tí'ij Jesús seicié tiu'utaújseijrataca'a
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Teuumé'eca a'achú cumu arájsevi xica, aj pu'i Jesús antíraa jirí japua. A'ímej pu a'uví'iti a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan, í ti juutzeájra'an pú'een a'íjna í Jacobo.

2 Matí'ij me'uun a'uté'uuca'a, aj pu'i seicié tiu'utaújseijrataca'a a'íjna í Jesús mej seijraca. Ayee pu temua'a ti'itémastacare'e í néerime'ara'an tíj xicaj. Temua'a pu tiu'utécuainareca'a í ciixure'ara'an. Ayee pu ti'itetáatiye'icaa tíj taij.

3 Majta á'iyen, hua'apua huataseíjre huá'a tzajta'a. A'ii mú a'íin pú'eene'e a'íjna í Moisés teecan, ajta a'íjna í Elías ti ajmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. A'íi mú tí'ixajtaca'a í Jesús jamuan.

4 Ajta a'íin í Pedro, a'íi pu ayén tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Tavastara'a, naa pu xí'epi'in tej yé huaté'uu tiyajna. Tí pua'a mua'aráanajche, tej huaícaca huátaahuaa í inaamua. Seíj pu muaci'iti mú'eetzi, ajta seíj, amíjna mi Moisés. Ajta seíj pu raci'iti amíjna mi Elías.

5 Aúche'e pu ti'ixáataca'a tí'ij jaitiri e'ecávi'irixi huá'a japua. Huá'a tzajta'a pu rájrupi a'íjna í jaitiri ti naa ti'itetáatiye'i. Aj pu i tzajta'an e'icánamuajre ti ja'atí ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—A'ii pu a'íin pú'een í niyauj, í nej raxí'eve'e. Jé'ecan pu rí'i tineetá'aca ineetzi. Xáanamuajri'i se'íjna. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

6 Matí'ij ráanamuajri'i me'íjna, aj mú mi e'eráavatzi á chuaata'a a'íime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'iné temua'a mú tiu'utátziin.

7 Aj pu i Jesús á ve'eré'ene huá'a jemi. Ti'ij jí hua'ajtamuáriej. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Xá'ajhuiixi'i mú'een. Caxu tí'itziiine'e.

8 Majta me'ín, Matí'ij mé uunéjne'ereca'a, capu ché'e mé'e é'eja'atɨjca'a. A'ii pu'u án jé'eseijre'eca'a a'íjna í Jesús.
9 Matí'ij já'ita'a a'ucajú'uca í jɨrí japua, Jesús pu ayén tihua'utá'ijmɨijri'i tɨjín:
—Caxíi xu ja'atí ixaate'e a'ij sej tiu'uséij. Seuche'e rachú'eve'e ajta nena'a caí inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, aitára'ani huá'a tzajta'a í mɨ'ɨchite.
10 Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—¿A'iné 'een jín miyen tí'ixaxa'a a'íime í mej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze miyen tɨjín amuacaí pu nu'u ruxe'eve'e tɨ yé uvé'enen a'íjna í Elías?
11 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Ayej ti'ayajna. Elías pu xaa yé uvé'enejsin tɨ ij nain tiu'ujéjcuare'en mej mi majtáhua'a ra'ará'astijre'en í Dios.
12 Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨ a'íin Elías ari yé uvé'ene. Majta me'ín, camu raamuá'a sino ayée mú ráaruu a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a. Ayee mú majta che'atá mena'a neruuren ineetzi, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Puaíjtzi mú majta naatá'asin ineetzi.
13 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi ráamua'areeri'i tɨ a'íin a'íjna jíme'en tiu'utaxájtaca'a í Juan teecan tɨ huá'amuaɨ'ɨhuacare'e.

Jesús pu tiráahuaa seíj í temuaij tɨ tzajta'an seijre'eca'a í tiyaaru'u (Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Matí'ij me'uun a'ará'a a'u mej e'etiújseɨre'eca'a jeíhua í teɨte, seíj pu ave'eré'ene í Jesús jemi. Aj pu i e'evé'etunutaca'a vejli'ipuan.
15 Ayee pu tirájhuaviiri'i tɨjín:
—Nevástara'a, patá'aj rá'ancu'uvajxɨ'ɨn í niyauj. A'íi pu rutímua'i. A'íj pu jín rajpuaíjtzi huápɨ'ɨ. Mu'iití pu anájve taij tzajta'a, ajta á jaata'a.
16 Nee nu ye'eráavi'iti a'ímej jemi í mej mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an mej mi tiráahuaate'en. Majta me'ín, camu raayí'ɨtɨhua'a muá'araa.
17 Ajta a'íin í Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjín:
—Mú'een mɨ sej caí a'atzu té'atzaahuate'e, mɨ sej caí mé úumua'aree, ¿a'achúni pua'an nine'ira'a aúche'e ruvɨ'e'eve'e nej niyen huatevée ná'ara'ani mú'ejmi jemi? ¿Ni ayén ruxe'eve'e nej á'ateevi'in tíj na'a rusén jɨme'e nej niyen mú'ejmi jemi yé huatéveeca nej ni rí'ɨ amuáaruuren? Mé se'evé'evi'itɨchi mɨ pa'arɨ'ɨ.
Matí'ij mi á ye'evé'evi'itɨ.
18 Aj pu i Jesús ra'ajté'axɨ a'íjna í tiyaaru'u tɨ pa'arɨ'ɨ tzajta'a seijre'eca'a. Aj pu i huirájraa. Jíme'en pu'u huirájraa, tɨ'ɨquí huarúj a'íjna í pa'arɨ'ɨ.
19 Matí'ijtá mi, a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, rujíimua'a mú tiu'uxájtaca'a a'íjna jamuan í Jesús. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—¿A'iné 'een jín tecaí raayí'ɨtɨhua'a ta'araa tej raatamuáite'en te'íjna í tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a?
20 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Ayee pu'u ti'ayajna, a'iné caxu a'atzu té'atzaahuate'e. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e jé'iyecan jɨme'e, temua'a pu tí'ivaɨre'e sej siyen té'atzaahuate'e í ru tzajta'a tɨ ayén teja'uré'enen a'ij tɨ tejamuá'amitɨejte'e. A'íi pu'u ruxe'eve'e sej siyen té'atzaahuate'e cíj caj. Tí pua'a siyen cíj caj té'atzaahuate'e, aj pu xaa rɨ'ɨrí sej si siyen tiraata'aíjte'en amíjna mɨ jɨrí tɨjín: "Tíchesi, ateájra'a á jaata'a já'ahua'a játe'ana jetze tɨ ve'ée." Ajta a'íin mɨ jɨrí, ayée xaa ne'u rɨni. Ayee pu'u xaa ne'u, tɨ pua'a siyen té'atzaahuate'e, nain xu jín raayí'ɨtɨhua'a xá'aju'un.

21 Ajta, setá'aj siyen raatamuárite'en se'íjna í tiyaaru'u tɨ ayén 'een tíj amíjna, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej raatáhuavii í Dios, seajta huaúru'itzi'ive'en.

Jesús pu ajtahua'a raataxájtaca'a tɨ nu'u miɨ'ɨni
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Matí'ɨj mauj naíjmi'i á'ujujhua'ane'e me'újna já'ahua'a tɨ jetzen e'ejtéme'ecantaca'a u Galilea, Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Ayee pu ja'atí tiu'utátuiire'esin ineetzi jɨme'e i nej neajta teáata'a jetze airáane. A'íi pu neetzi jɨme'e hua'utátuiire'esin a'ímej jemi í teteca.

23 Majta me'ín, ayée mú neejé'icatan. Mí neajta inee, ayée nu hui huatarújsin huaíca xɨca jetze. Yee pu'u xaa ne'u teja'uré'enejsin.

Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, jeíhua mú huataújxɨeemɨste matí'ɨj ráanamuajri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a.

Jíme'en í mej jín tí'itaná'achita'a u teyujta'a

24 Matí'ɨj mi chajta'a a'ará'a a'ujna Capernaúm. Matí'ɨj mi seica e'iré'ene jemin a'íjna í Pedro. A'ii mú a'íin pú'een í mej tiú'ujijve'e me'íjna jɨme'e í hua'apua tumin í tɨ jín tiu'utévaire'esin huá'a teyujta'a. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

—¿Ni caí tí'inajchitan a'amua maestro a'íjna í hua'apua tumin í tɨ tiu'utévaire'esin u tatéyujta'a?

25 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Aa ni'ijtá ne'u.

Aj pu i Pedro uteájrupi u chi'ita. Capu xɨ ti'itíj a'ij tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro, sino Jesús pu amuacaí ayén tiraatá'ixaa tɨjín:

—¿A'iné timuá'amitɨejte'e, Simón? ¿A'atéenqui mejíjve'e a'ímej í rey í mej tí'aijta íiyen chaanaca japua? ¿A'atéenqui mejíjve'e ca'ín a'íime í mej tí'itua'araca í mej te'iráatɨ'icɨ, na'ari me'íjna jɨme'e a'achú tɨ caj seíj tí'ijcha'ii? ¿Ni qui a'ímej mejíjve'e í ruyaujmua'a ca'ín qui a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan?

26 Pedro pu ayén tiu'utaniú tɨjín:

—A'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Ajta Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tɨjín:

—A'íj pu jín, capu ruxe'eve'e í mej tiu'utanájchita a'íime í huá'ayaujmua'a.

27 'Mí ajta, tetá'aj caí tiyen hua'utaníniu'ucaste'en, ayée pej huárɨni. Patá'aj hui u á'ume'en a'u tɨ e'eve'e'ástɨme í jaj. Pajta ra'ateáhua'axɨn í cua'itzɨ'ɨpua á jaata'a. Pajta, pe'íjna í hua'í, í ta'amuájca pej raatévi'ira, patá'aj ra'acána'axɨn, án pej pi yé'eteuni í téne'etze'en seíj í tumin tɨ ayén tí'ijnajche a'achú cumu muáacua tumin. Patá'aj ye'erá'ɨn í tumin patá'aj tihua'unájchite'en, pajta ineetzi jɨme'e.

18

¿A'ataani jaítze'e ruxe'eve'e?
(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

1 A'ájná'ɨmua, a'íi mú ave'eré'ene í Jesús jemi a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

—¿A'ataani jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi seíj í tɨ ta jetze ajtéme'ecan?

2 Aj pu i Jesús seíj huatajé í pa'arɨ'ɨ. A já'ita'a ya'utára a'u mej e'eré'etei í seica.

3 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Jee xaa, ayée nu tejá'amua'ixaate'e te ayén ti'ayajna. Tí pua'a secaí seicié tiú'umua'ati, te pua'a secaí siyen rahuauca sej siyen che'atá sena'a jé'iyecan jín tí'imua'ajca matíj mi teiríi, caxu ja'anáj a'uteáruti í ta japua Dios te é'eseijre'e.

4 'A'íj pu jín ayén tí'een, ja'atí te na'a te ayén huataújseijrata te caí ti'itíj jín ruxe'eve'e, ayée pu xaa éene'e a'ame tíj a'íjna i pa'arei'i. A'ii pu a'íin pú'een í te jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi.

5 Ajta, ja'atí te na'a te ayén ra'ancuré'evi'ite neniúucajtze'e seíj í pa'arei'i tíj a'íjna, a'íjna í tevi, a'íi pu ajta na'ancuré'evi'ite ineetzi.

Tí pua'a ja'atí ca'anírja'a ratá'an seíj te te'uté'itzeen í Dios jemi (Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

6 'Ja'atí te na'a te a'ij pua'a tiru'uté'an í ru tzajta'a í ruxí'ej pa'arei'i te ayén ná'atzaahuate'e tíj a'íjna, ayée pu tei'ijtzú a'íin í ja'atí, amuacaí mej me'uun u ra'acáavi'ire í tete se'unírja'a te ve'ée matá'aj ra'ateájreeni á jaata'a te ij a'íin a'ujámin.

7 'Cui'i xaa huá'a jemi, a'ímej í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, í mej majta ca'anírja'a hua'atá'aca í seica mej mi auteáturan í Dios jemi. Ayee pu tiujú'ujxe'eve'e mej mi í seica ayén auteáturan í Dios jemi. Mí ajta, cui'i xaa ne'u a'íjna jemi te ayén ca'anírja'a hua'atá'aca mej mi miyen huárini.

8 'Patí'ij auteáturan í Dios jemi, te pua'a piyen tiru'ujpuá'ajte'en í á jetze, piyen tejín nemuajca'a pu pú'eene'e, na'ari ne'íica pu pú'eene'e, ayée nu tí'imua'ixaate'e. Para'antiveíjche, pej pi mé rúurieni. Jé'ecan pu jaítze'e timuaatéva'ire pej a'uteáturan seíj jime'e í amuájca'a, na'ari seíj jime'e í a'íica a'ájna Dios te é'eseijre'e, a'ájna pej e'erúuri pua'amé jemin. Na'ari pecaí piyen huárini, hua'apuaca pej jín í amuájca'a na'ari hua'apuaca jín í a'íica pej a'uteáruti a'ájna já'ahua'a a'u te caí é'emi'ini í taij.

9 'Ajta, te pua'a piyen jetzen tiru'ujpuá'ajte'en mua'a jí'i pe'íjna í pej jín auteájturaa í Dios jemi, aitátichi. Mé pej rúurieeni. Jé'ecan pu timuaatéva'ire pej piyen a'uteárute seíj jime'e í 'ají'i a'ájna Dios te tejé'aijta. Na'ari caí, ayée pej hua'apuaca jín ájji'isi tí'ij a'íin muajá'ujisin a'u te caí ja'anáj é'emi'ini í taij.

Jíme'en í cáne'a te á'uvej (Lc. 15:3-7)

10 'Rí'i xu'u mú'een sej si caí a'ij pua'a huajá'useijra seíj te auj cílieen. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, a'íime í mej tí'ivaire'e u ta japua, í mej majta huá'acha'ii muá'ara'ani, ja'anáj te na'a, a'íi mú huaté'uu jemin í te ní'iya'upua te é'eseijre'e u ta japua.

11 Ayee nu 'een jín mú a'uvé'emej inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane nej ni huá'a japua huániuuni a'íjna te á'uvej.

12 '¿A'iné tejamuá'amitejte'e a'ij te huárini í ja'ati te anxíte huá'ajye'emua í cáne'axi? Tí pua'a seíj á'uveti mé já'ahua'a, ¿ni caí ayén rini? A'íi pu huaja'utéhuiite'esin naíjmi'ica í seica a'ánna jirí jetze. U pu a'umé'e a'ame te ij raaré'ehuauni a'íjna te á'uvej.

13 Ajta, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu ti'ayajna, te pua'a a'íin mé'e yé'uteuni, jaítze'e pu rí'i tiraatá'ixaa a'íjna jime'e te ráateu í te á'uvej, caí mi seica í te ari huájaa'utéhuiite'eca'a.

14 'Ayee pu che'atá na'a 'een a'íjna jemi a'íjna í te á'amua'iya'upua te ta japua é'eseijre'e. Capu a'atzu raxí'eve'e te seíj á'uveti te cílieen tíj a'íjna i pa'arei'i.

A'ij tej nu'u ye'í tiraatá'uuni'i ɨ ta'ihuaara'a
(Lc. 17:3)

15 'Tí pua'a a'ihuáara'a ti'itɨj jín auté'ɨtzen mú'eetzi jemi, ayée pej huárɨni. Aricu, u a'utá'ixaate'e avíitzi jɨme'e ɨ tɨ jín auté'ɨtze mú'eetzi jemi. Tí pua'a a'ɨín muá'antzaahuate'en, mú'ee pej xaa raamuá'itɨ ɨ a'ihuáara'a sej si seajtáhua'a ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa.

16 Mí ajta, tɨ pua'a caí muá'antzaahuate'en, patá'aj seica ánvi'itɨn a'ɨjna jemi, hua'apuaca mej mi ráamua'aree tɨ pua'a muá'antzaahuate'en nusu caí. Tí pua'a a'ihuáara'a caí muá'antzaahuate'en, a'ɨíme ɨ mej hua'apua, ayée mú tiu'utaxájta tɨ ayén ti'ayajna ɨ pej jín jetzen tí'ijpua'ajte'e a'ɨjna ɨ a'ihuára'a.

17 Ajta á'iyen, tɨ pua'a caí huá'antzaahuate'en ɨ mej hua'apua, patá'aj hua'utá'ixaate'en naíjmi'ica ɨ mej tiújse'ɨri. Ajta, tɨ pua'a a'ihuáara'a caí huá'antzaahuate'en a'ímej, ayée pej che'atá pena'a raruuren patɨj huá'aruure a'ɨmej ɨ mej caí ajtéme'ecan mú'ejmi jetze nusu a'ɨíme ɨ mej tiú'ujijve'e ɨ gobierno jetze me'ecan.

18 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, setɨj sena'a sej tí'ijmɨi íiyen chaanaca japua, Dios pu ayén che'atá na'a té'ijmɨ u ta japua. Ajta setɨj sena'a sej huatá'aca íiyen chaanaca japua, Dios pu ayén che'atá na'a huatá'aca u ta japua.

19 'Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e mɨ sej íiyen chaanaca japua huaté'uu, tɨ pua'a siyen che'atá sena'a tirú'umua'areere mɨ sej hua'apua se'ɨjna jɨme'e a'ij sej ye'í tí'ijhuaviiran ɨ Dios jemi, a'ɨjna tɨ ní'iya'upua, ayée pu che'atá na'a á'amuaruure a'ij sej tí'ijhuavii.

20 Ayee pu hui té'eme, a'iné a'u tɨ na'a mej e'etiújse'ɨri neniúucajtze'e, a'úu nu a'utevée na'ame huá'a tzajta'a. Capu amɨn a'ij tɨ pua'a mehua'apuáj mena'a na'ari mehuaíca mena'a.

21 Ajta a'ɨín ɨ Pedro, a'ɨí pu ave'eré'ene ɨ Jesús jemi. Ajta ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

—Nevástara'a, ¿a'achúni pua'amé ruxe'eve'e nej tiraatá'uuni'i ɨ ne'ihuaara'a tɨ pua'a ti'itɨj jín auté'ɨtzen neetzi jemi? ¿Ni qui aráhua'apua pua'amé?

22 Jesús pu ayén huataniú tɨjín:

—Canu niyen raataxájta yee aráhua'apua, sino aráhua'apuájetze huaícate japuan tamuáamuata'a japuan aráhua'apua.

Jɨme'en a'ɨjna tɨ té'echa'ɨɨca'a tɨ ajta caí tihua'utá'uuni'iramɨ'ɨca'a

23 'Ayee pu tí'ijxe'eve'e ɨ Dios mej mi ti'ihuaúruuni'i sejj majta sejj. Na'ari caí, ayée pu che'atá na'a huá'aruuren tɨj a'ɨjna ɨ rey tɨ ayén tí'ijxe'eve'eca'a tɨ raaxɨ'epɨ'ɨntare'en a'achú mej caj té'echa'ɨɨca'a a'ɨíme ɨ mej ravaɨre'eca'a.

24 Pu'uri a'utéjche tɨ ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntare'en, matí'ɨj sejj a'uré'eneijte jemin tɨ jeíhua té'echa'ɨɨca'a, a'achú cumu tamuáamuata'a vi'ira'a tumin.

25 Ajta a'ɨjna tɨ té'echa'ɨɨca'a, capu tí'ituaave'eca'a ɨ tɨ jín tiraanájchite'en. A'ɨj pu jín, ɨ rey ayén tiu'uta'aíjtaca'a mej nu'u huá'utuaani a'ɨjna ɨ teáata'a, ajta ɨ íra'ara'an, majta ɨ tɨ'ɨrí ajta nain tɨ tí'ijcha'ɨɨ. Ayee pu tiu'uta'aíjtaca'a tɨ ij tiraanájchite'en nain a'achú tɨ té'echa'ɨɨ.

26 'Aj pu i a'ɨín tɨ té'echa'ɨɨ títunutaca'a á vejli'ipua ɨ rey jemi. Jéihua pu rajjé tɨjín: "Paúche'e nechu'eve'e. Nee nu xaa tí'imuanajchite'en nain jɨme'e a'achú nej timuá'acha'ɨɨre'e."

27 'Ajta a'ɨjna tɨ rajíjve'e, a'ɨí pu rá'ancu'uvajxɨ. Tiraatá'uuni'iri'i nain jɨme'e ɨ tɨ té'echa'ɨɨca'a. Aj pu i raatátuaa.

28 'Jíme'en pu'u huirájraa a'íjna tɨ ravaɨre'e, aj pu i seíj huáteu tɨ ayén ajta tirá'acha'ɨɨre'eca'a. Anxíte tumin pu'u té'echa'ɨɨca'a. A'íɨ pu raatéevi'i. Tɨ'ɨj jí a'utéjche tɨ ra'antéevi'i ɨ́ cijpáara'an jetze. Ca'anín pu jín ayén tiraata'aíjte tɨjín: "Tinaanájchite'e a'achú pej tiná'acha'ɨɨre'e."

29 'Aj pu i títunutaca'a a'íjna tɨ ajta ayén ravaɨre'eca'a a'íjna ɨ́ rey. Ayee pu tiraatajé tɨjín: "Paúche'e nechu'eve'e. Nee nu tí'imuanajchite'en."

30 'Mí ajta a'íjna ɨ́ seíj, capu raataxí'eve, sino iyá'uraa. Ajta á'iyen tíraata'aíjtaca'a mej nu'u ra'iteáanan ajta na'a caí tiraanájchite'en nain a'achú tɨ té'echa'ɨɨca'a.

31 'Majta me'ín ɨ́ seica ɨ́ mej ravaɨre'e a'íjna ɨ́ rey, matí'ɨj tiu'uséij a'ij tɨ ti'itíj huaríj, matí'ɨj mi u á'uju'un jemin ɨ́ tɨ tihuá'aijte'e. Nain mú raatá'ixaa a'ij tɨ ti'itíj huaríj.

32 'Ajta a'íɨn ɨ́ rey, tɨ'ɨquí raata'aíjtaca'a a'íjna ɨ́ tɨ ravaɨre'e. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjín: "Mú'ee pej nevaɨre'e, huápi'ɨ pej a'ij pua'a tí'itevij. Nee nu timuaatá'uuni'iri'i nain jɨme'e a'achú pej tiná'acha'ɨɨre'eca'a ne'íjna jɨme'e ɨ́ pej piyen tinéjhuaviiri'i.

33 ¿Ni caí ayén tiraavíjte'eca'a pej piyen che'atá pena'a rá'ancu'uvajxɨ'ɨn ɨ́ axí'ej tevi tɨ nevaɨre'e netíj neajta inee timuá'ancu'uvajxɨ mú'eetzi?"

34 'Ajta a'íɨn tɨ tí'ira'aijte'e, jé'ecan pu huataniú'ucaca'a a'íjna jemi. Aj pu i a'uun tiu'utátui a'ímej jemi ɨ́ mej huá'anaamuaca mej mi ra'iteáanan ajta na'a caí nain tiraanájchite'en a'achú tɨ té'echa'ɨɨca'a.

35 'Ajta a'íɨn tɨ ní'iya'upua tɨ ta japua é'eseijre'e, ayée pu che'atá na'a á'amuaruuren seíj ajta seíj tɨ pua'a pecaí tiraatá'uuni'i ɨ́ a'ihuáara'a tzáahuati'ira'a jɨme'e.

19

Jíme'en a'ímej ɨ́ mej taújtu'aara mej runeɨche (Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

1 Tí'ɨj Jesús raatapuá'ajtaca'a tɨ ayén tihuaú'ixaate'e, tɨ'ɨquí a'uun e'erájraa a'uun tɨ huatacá'a u Galilea. Ajta antáraa után pújme'en ɨ́ játe'ana jetze u Jordán. A'uu pu a'ará'a tíj na'a a'úu tɨ huacá'a u Judea.

2 Jéihua mú teɨte a'ucíj jamuan. Ajta a'úu pu tihuá'uhuaa ɨ́ mej tí'icucui'ica'a.

3 Aj mú mi seica e'iré'ene ɨ́ Jesús jemi. Fariseos mú pú'een a'íɨme. A'íɨme méjhuauca'a mej raatémua'itɨn tɨ ij auté'ɨtzen ti'itíj jɨme'e. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

—¿Ni qui a'ij tí'iri'ɨri tɨ ja'atí ayén mé rúuriɨeeni ɨ́ ru'íj ti'itíj jɨme'e, ti'itíj tɨ na'a, capu amín a'ij?

4 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjín:

—¿Ni qui secaí ja'anáj ra'ujíjve ɨ́ yu'uxari jetze tɨ jíme'en yee a'íɨn tɨ nu'u amuacaí huá'utaahuaca'a ɨ́ teɨte, ayée pu naíjmi'i huá'utaahuaca'a ɨ́ teáata'a, ajta ɨ́ 'íita'a?

5 Ajta ayén tiu'uxájtaca'a a'ájná'ɨmua tɨjín: "A'íj pu jín a'íɨn teáata'a ajtaméj ɨ́ ruvaújsimua'a jemi. Ru'íj pu nu'u jamuan huateáturaasin. Majta me'ín ɨ́ mej hua'apua, ayée mú huataújruurejsin cumu seíj pu'u ɨ́ tevi."

6 Ayee pu'i tí'een, camu ché'e hua'apua mena'a sino cumu seíj pu'u. A'íj pu jín, ɨ́ tɨ Dios hua'anténajchi, miché'e caí ajtaújhua'anan ɨ́ teɨte.

7 Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

—Tɨ pua'a ayén ti'éene'en, ¿a'iné 'een jín tiu'uta'aíjtaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan tɨ nu'u ja'atí ru'ɨ́j a'ɨ́in huatapíjte'en ɨ cuapée ti'itɨ́j ɨ tɨ jín mé rúurɨeni?

8 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Ayee pu 'een jín Moisés ayén amuaatá'a tɨ ja'atɨ́ ru'ɨ́j ɨ cuapée huatapíjte'en mej mi ráamua'aree tɨ mé rúurɨe ɨ ru'ɨ́j a'iné capu ti'itɨ́j a'amua jetze tásiseiiri sej si rɨ́'ɨ tihuá'ajcha'ɨ́ɨ ɨ seica. Ayee pu xaa Moisés amuaatá'a. Mɨ́ ajta, capu ayén éene'e ɨ 'ajmí'ɨmua.

9 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e. Capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ cha'a na'a mé rúurɨeni ɨ ru'ɨ́j. A'ii pu'u a'ɨ́in pú'een ɨ tɨ jín rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ mé rúurɨeni ɨ ru'ɨ́j. Tɨ́ pua'a a'ɨ́in íra'ara'an seɨ́j jamuan ti'ihuaújxana'aciɾa'aten, aj pu xaa ɨ́'irɨ'ɨri tɨ mé rúurɨeeni. Ajta a'ɨ́in cína'ara'an tɨ ayén cha'a na'a mé rúurɨe ɨ ru'ɨ́j, tɨ pua'a á'iyen seɨ́j ancuré'evi'itɨn ɨ 'ɨíta'a, a'ɨ́ɨ pu tiú'ujxana'aciɾa'aten a'ɨ́jna jemi ɨ tɨ mé rúurɨe. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

10 Majta me'ɨ́n ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraatá'ixaa tɨjín:

—Tɨ́ pua'a ayén 'een a'ɨ́mej jemi ɨ mej néjne'ɨche, ayée pu titá'amitɨejte'e itejmi a'ɨ́jna jɨme'e, ayée pu tí'ixɨ'epɨ'ɨn mej caí néjne'ɨche.

11 Ajta Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Camu naíjmi'i miyen yaú'itɨée muá'aju'un, sino a'ɨ́ɨ mu'u ɨ tɨ Dios hua'utá'a mej mi miyen te'utáviicua'i ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e.

12 Ayee pu'u 'een a'iné ayée pu tihua'ucɨ́'ɨ seica tɨ́j na'a mej huanúnu'ihuaca'a. Majta seica, ayée mú 'een a'iné teteca mú miyen huá'uruu. Majta seica, a'ɨ́ɨ mú raaxɨ́'epɨ'ɨntare rujɨ́ɨmua'a mej mi te'enteárute ɨ Dios jemi. A'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén tiraayɨ́'ɨtɨ, ché'e a'ɨ́in ayén huáɾɨni.

Jesús pu rɨ́'ɨ tihua'uteájtuaa ɨ tɨ'ɨrí'ɨ ɨ mej cɨ́lieen
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

13 Majta me'ɨ́n ɨ seica, tɨ'ɨrí'ɨ mú á e'evé'evi'itɨ ɨ Jesús jemi tɨ ij a'ɨ́in hua'ajtamuáɾɨ'en, ajta tɨ ij Dios jemi raatéjhuauni a'ɨ́mej jɨme'e. Majta me'ɨ́n ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú autéjhuii mej hua'ajteá'axɨ'ɨn a'ɨ́mej ɨ mej tɨ'ɨrí'ɨ avé'evi'itɨxɨ.

14 Ajta a'ɨ́in Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Setá'aj hua'utá'an mɨ tɨ'ɨrí'ɨ mej yé ve'eré'enen neetzi jemi. Caxu huá'ijmɨijra, a'iné a'ɨ́ɨme ɨ mej a'uté'uu ɨ Dios jemi, naími'i mú miyen 'een matɨ́j me'ɨ́mej mɨ tɨ'ɨrí'ɨ.

15 Aj pu i huá'amu'uutze'e hua'avé'emuaɾɨ'ejxɨ a'ɨ́jna ɨ Jesús. Ajta iyá'uraa.

Temuaij tɨ chijteaanica'a tiu'utaxájtaca'a jamuan ɨ Jesús
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Ajta seɨ́j pu e'iré'ene ɨ Jesús jemi. Teáata'a a'ɨ́jna. Aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

—Maeestru mɨ pej rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree, ¿tɨ'itáani i'i xɨ́'epɨ'ɨn tɨ ruxe'eve'e nej ni niyen huáɾɨni tɨ i ayén náaciɨ'iti nej ruuri ná'ara'ani ɨ Dios jemi tɨ́j na'a rusén jɨme'e?

17 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjín:

—¿A'iné 'een jín piyen tí'inejee pe'ɨ́jna jɨme'e nej rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree ca'ɨ́n qui inee rɨ́'ɨ neti'itevi? Seɨ́j pu'u a'ɨ́in pú'een tɨ rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree; a'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ Dios. Tɨ́ pua'a piyen tí'ijxe'eve'e tɨ muáaciɨ'iti pej piyen ruuri puá'ara'ani ɨ Dios jemi, patá'aj piyen ra'ará'astijre'en a'ij tɨ tiu'uta'aíjtaca'a ɨ Dios.

18 Aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨjín:

—¿Ti'itáani niuucarijra'a na'ará'astijre'en?

Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tɨjín:

—A'ijna ne'u tɨ ayén huataújmua'a yee “capej tí'itecui'ica”, ajta a'ínja tɨ jíme'en yee “capej tí'axana'acɨra'ate”, ajtahua'a seíj tɨ ayén yee “capej tí'inahua'aj, capej pajta ja'atí hua'itzi jín ti'ixáate'e”.

19 Ajta pu hui ayén tiu'uta'aíjtaca'a í Dios a'ínja jɨme'e pej nu'u huá'ajtzaahuati'ire'e í a'atáàta, pajta í anaanaj. Pajta, piyen huárɨni pej pi piyen rí'ɨ tirájcha'ɨɨ í axí'ej tevi patíj aseíj.

20 Ajta a'ínja í temuaij, ayée pu tiraatá'ixaa a'ínja í Jesús tɨjín:

—Nain nu jín te'ará'aste tíj na'a ti'ipua'amé. ¿Ti'itáani auj ná'aturaate'e?

21 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjín:

—Tí pua'a ayén timua'aráanajche pej nain jín te'ará'asten, ayée pej huárɨni. Aricu, nain tiu'utuáa í tiá'a. Pajta hua'uré'an í tumin a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Tí pua'a piyen huárɨni, jé'ecan pepu'u ra'ancuré'asin í ta japua í Dios jemi. Aj pepu'u xaa, mú a'utá'iyi'i patá'aj neetzi jamuan á'uche'ecane'en. —Ayee pu tiraatá'ixaa a'ínja í Jesús.

22 Tí'ɨj ayén tiráanamuajri'i a'ij tɨ Jesús tiu'utaxájtaca'a, aj pu i utéevatzɨ í ru tzajta'a a'ínja í temuaij. Huatáujxɨeemɨjte a'iné jeíhua pu tí'ijcha'ɨɨca'a.

23 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Temua'a pu tí'imuarɨ'eri mej a'uteárute a'ájna Dios tɨ é'eseijre'e a'íme í chíjteaani.

24 Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e. Jaítze'e pu muárɨ'eri tɨ chíjteaani a'uteárute a'ájna Dios tɨ é'eseijre'e caí tɨ cameeyu'u anaarute ti'itíj pí'ɨse'e jetze tɨ anacun.

25 Majta a'íme, matí'ɨj miyen tiráanamuajri'i, jé'ecan mú a'ij te'utaseíj. Majta miyen tí'iru'ihua'u tɨjín:

—¿Tí pua'a ayén tí'eene'en, aíi tá'uj na'a tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atí a'uun a'uteáturan a'u tɨ Dios é'eseijre'e?

26 Aj pu i Jesús hua'useíj. Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—A'ímej jemi í teteca, capu xaa a'ij tí'irɨ'ɨri. Mí ajta, a'íi pu xaa raayí'ɨtɨ í Dios.

27 Ajta a'ínja í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tɨjín:

—Teajta iteen, nain tu teri mé teuhuá'axɨ í tej tí'ijcha'ɨɨca'a tej ti á'ujujhua'ane'en á'a jamuan. ¿Ti'itáani tacɨ'ɨti itejmi?

28 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e. A'ájna xɨcájra'a jetze tɨ Dios nain jín ti'ijéjcuare'en, inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, a'ájna netí'ɨj aujyeíjxɨ'ɨsin japuan í ne'ɨpuá, ayée pu seíire'e a'ame temua'a naa mej mi atanéjne'ere. Seajta mú'een mɨ sej ne jamuan á'ujujhua'an, ayée xu che'atá sena'a títeujrá'asixɨ'ɨn japuan í á'amua'ɨpua, seíj seajta seíj. Tamuáamuata'a japuan hua'apua xu ará'ase mú'een, ajta ayén te'ará'ase í á'amua'ɨpua. Aj xu si siyen tíhua'uxí'epɨ'ɨntari'ire'en a'ímej teɨtejra'a í mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ímej teɨtejra'a mej miyen tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

29 ’Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e, ja'atí tɨ na'a tɨ ti'itíj á'urɨeeni a'ínja jɨme'e tɨ á'uche'ecane'en neetzi jamuan, tɨ pua'a chi'ij, nusu ruja'atzimuá na'ari rucu'utzimuá o rujúutzimua'a, ca'ín rutáàta, runáàna na'ari tɨ pua'a yá'urɨeeni í chuej tɨ japuan tí'ihuaste'e, ayée pu tí'ijcɨ'ɨti. Tí pua'a seíj na'a í

tɨ yá'ujɨsin, ayée pu tí'iracɨ'ɨti a'achú cumu anxíte ɨ ti'itɨ. Ajta, ayén tí'iracɨ'ɨti tɨ ruuri á'ara'ani tɨj na'a rusén jɨme'e a'ájna Dios tɨ é'eseijre'e.

30 'Ajta, ayée pu hui ajta té'eme: mu'iitɨ́ ɨ mej nu'u ve'ecán jín títetateí ɨ Dios jemi íjii, a'ɨ́ɨ mú cɨliéene'e jín títetatée muá'aju'un jemin ɨ Dios. Majta mu'iitɨ́ ɨ mej nu'u cílieene'en jín títetateí ɨ Dios jemi íjii, a'ɨ́ɨ mú ve'ecán jín títetatée muá'aju'un a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ jetzen Dios tiu'uta'aíjta.

20

Jɨme'en a'ɨ́mej ɨ mej tí'imɨjhuacare'e ɨ uuva tzajta'a

1 'Ayee pu ajta tí'aijta ɨ Dios a'ɨ́jna tɨ jín antiújmua'aree. Ayee pu rɨcɨ tɨj a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ráahuii ɨ uuva Tapuá'arijme'eca pu nu'u huirájraa tɨ ij hua'utá'inen a'ɨ́mej ɨ mej tiu'umuárɨ'en a'u tɨ tejé'ehuaste'e.

2 Ayee pu tíhua'uxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ ayén tihua'unájchite'en a'achú cumu seɨ́j tumin. Aj pu i hua'uta'íteca'a mej a'ucɨ́ɨne a'u tɨ e'eré'evee ɨ uuva.

3 'Ajtahua'a pu huirájraa a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ́'ɨj ari já'ita'a huatemé'eca ɨ xɨca. Seica pu ajta huáteu a'ájna a'u mej á'ujse'upi. Camu ti'itɨ́j muarɨ'eca'a.

4 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín: "Sericu mú'een, sej si yeehui teja'uvé'emuarɨ'en a'u nej uuva á'uuhuii, neajta niyen tejamuaaná*j*chite'en a'achú tɨ raavíjte'e." Matɨ́'ɨj mi á'uju'un.

5 'Ayee pu che'atá na'a huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Ajtahua'a pu nu'u huirájraa a'atzaj cumu tacuarixpua. Ajtahua'a, tɨ́'ɨj ari vejli'i cáame ɨ xɨca, ayej che'atá na'a rɨjcaa.

6 Ajtahua'a pu huirájraa tɨ́'ɨj ari je'incáruti ɨ xɨca. Ajtahua'a pu seica á'uteu ɨ mej e'etiú'uuca'a. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín: "¿A'iné 'een jín siyen huaté'uu tɨj na'a aré'apua'a ɨmuá? ¿Ni secaí ti'itɨ́j mej e'ejmuárɨ'e?"

7 Ayee mú tiu'utaniú tɨjín: "Capu yee ja'atí ta'inee." Ayee pu ij tihua'utá'ixaa tɨjín: "Sericu seajta mú'een, sej si teja'uvé'emuarɨ'en a'u nej uuva á'uuhuii."

8 'Tɨ́'ɨj huateáchumua'areca'a, aj pu i raatajé ɨ seɨ́j tɨ tihuá'aijte'e ɨ mej tí'imɨjhuaca. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjín: "Patá'aj u huája'utájeeve a'ɨ́mej ɨ mej tí'imɨjhuaca patá'aj tihua'unájchite'en. Pajta, patá'aj yeehui piyen autéjcheni a'ɨ́mej jemi ɨ mej caí íiya'ata autéjhuii. Pajta piyen ra'antipuá'ajte'en a'ɨ́mej jemi ɨ mej amuacaí autéjhuii."

9 'Aj mú mi e'iré'ene a'ɨ́ɨme ɨ mej anteájrupi tɨ́'ɨj ari je'incáruti ɨ xɨca. A'ɨ́ɨ pu tihua'unájchi seɨj ajta seɨj nain jɨme'e ɨ seɨj tumin.

10 Ajta á'iyen tɨ́'ɨj hua'ucɨ́'ɨ tɨ a'ɨ́mej tiu'unájchite'en ɨ mej amuacaí anteájrupi, ayée mú tí'iru'ixaate'eca'a tɨjín: "Jaítze'e pu tí'itacɨ'ɨti itejmi." Mɨ́ ajta caí, capu. "A'ɨ́ɨ pu ajta ayén tihua'unájchi sei tumin che'atá na'a, seɨj ajta seɨj."

11 'Matɨ́'ɨj ra'ancuré'a, a'ɨ́ɨ mú autéjhuii mej huaújniuuste'en me'ɨ́jna jemi ɨ tɨ tíchuej.

12 Ayee mú tiraatá'ixaa tɨjín: "A'ɨ́ɨme ɨ mej caí íiya'ata anteájrupi, seɨ́j hora mu'u tiu'umuárɨej. Mɨ́ pajta mú'ee, ayée pej che'atá pena'a tihua'unájchi patɨ́j titaanájchi itejmi. Teajta iteen, nain tu yee jín te'utáviicua'iri'i, teajta tí'imuarɨ'ista, teajta nain tu jín tɨj na'a tiú'uxɨ́ɨreca'a tɨj na'a aré'apua'a ɨmuá."

13 'Ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu tiraatá'ixaa seɨ́j tɨ amuacaí anteájrupi tɨjín: "Casi'i, ne'amiigu. Canu a'ij pua'a muaruure. ¿Ni qui pecaí piyen tiu'utá'a muá'aniuuca jɨme'e pej piyen tiu'umuárɨ'en seɨ́j tumin jɨme'e?

14 Me'ecui icu, ancuré'a ɨ pej raamuá'itɨ. Aricu. Ayee nu'u yee raxí'eve'e
nej niyen che'atá nena'a timuaanájchite'en mú'eetzi netɨj tiraanájchi ne'ɨjna
ɨ ja'atɨ tɨ anteájrupi tɨ'ɨj ari je'incáruti ɨ xɨca.
15 ¿Ni caí ayén yee tí'ineciɨ'iti nej niyen huárɨni a'ij nej tí'ijxe'eve'e
ne'ɨjna jɨme'e ɨ nej tí'ituaave, ca'ín piyen chueere'e pe'ɨjna jɨme'e nej rɨ'ɨ
tihuá'ajcha'ɨɨ?" —Ayee pu nu'u tiraatá'ixaa.
16 Aj pu i Jesús ayén tɨjín:
—A'ɨj pu jín, a'ɨɨme ɨ mej caí amuacaí anteájrupi, a'ɨɨ mú anará'asi, majta
me'ín ɨ mej amuacaí anteájrupi, a'ɨɨ mú uvé'eteajtɨri.

Huaícaca jetze pu raataxájtaca'a a'ɨjna ɨ Jesús tɨ nu'u miɨ'ɨni (Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

17 Tɨ'ɨj ari Jesús án a'ujnéjsin a'ánna Jerusalén, majta a'ɨɨme ɨ mej jamuan
á'ujujhua'ane'e, aj pu i hua'utajé rujɨɨmua'a.
18 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Tu'uri a'ujnéjsin a'ánna Jerusalén. Ajta seíj pu hui neetzi tiu'utátuiire'esin
i nej neajta teáata'a jetze airáane. Hua'utatuiire'esin a'ɨmej ɨ mej tí'aijta u
hua'atéyujta'a, ajta a'ɨmej ɨ mej té'eyu'uxaca. A'ɨɨ mú tiu'utá'asin mej mi
naajé'ica.
19 Majta ná'aviɨ'itɨn a'ɨmej jemi ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan mej
mi ná'uxɨeehuari'i. Majta me'ín, ayée mú tinaatévajxɨ'ɨsin. Majta ná'atatan
ineetzi cúruu jetze. Neajta miɨ'ɨni, aru huaíca xɨca jetze nu neajta huatarújsin.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús.

Jɨme'en ɨ tɨ rájhuaviiri'i hua'anáànaj, a'ɨjna ɨ Jacobo, ajta a'ɨjna ɨ Juan (Mr. 10:35-45)

20 Ajta a'ɨɨn hua'anáànaj a'ɨmej ɨ yaújmua'ame'en a'ɨjna ɨ Zebedeo, ruyaujmua'a pu jamuan e'iré'ene ɨ Jesús jemi. Aj pu i títunutaca'a á vejli'i jemin tɨ i
ti'itɨj raatáhuavii.
21 Jesús pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—¿A'iné petí'ijxe'eve'e nej niyen huárɨni mú'eetzi jɨme'e?
Ajta a'ɨɨn hua'anáànaj, ayée pu tiraatá'ixaa tɨjín:
—Patá'aj piyen hua'utá'an miɨ niyaujmua'a tɨ ij seíj a'ujyeíjxɨ'ɨn arɨ'ɨrɨínta'a,
ajta ɨ seíj tɨ a'ujyeíjxɨ'ɨn a'úutata'a púje'en a'ájna xɨcájra'a jetze patɨ'ɨj yé
uvé'enen pej tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.
22 Ajta a'ɨɨn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Caxu a'atzu ramua'aree ti'itɨj sej nehuavii. ¿Ni siyen rá'aviicua'i sej
rajpuaíitzi xá'ara'ani netɨj inee tirajpuaíitzi na'ame?
Ayee mú tiu'utaniú tɨjín:
—A'iné tijtá ne'u.
23 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Mú'een xu rajpuaíitzi xá'ara'ani netɨj tirajpuaíitzi
na'ame inee. Mɨ ajta, capu ayén tí'ineciɨ'ɨpua ineetzi nej ja'atɨ huatá'an tɨ
a'ujyeíjxɨ'ɨn nerɨ'ɨrɨínta'a, na'ari ne'úutata'a. Ayee pu'u tihuá'aciɨ'iti mej mi
uhuará'asixɨ'ɨn a'ujna a'ɨmej tɨ Dios ari hua'antíhuau.
24 Majta me'ín ɨ seica, ɨ mej tamuáamuata'a ará'ase, matɨ'ɨj ráanamuajri'i,
jé'ecan mú huatanínіu'ucacuca'a a'ɨmej jemi ɨ mej hua'apua.
25 Aj pu i Jesús hua'utajé naíjmi'ica. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Xu'uri ramua'aree mú'een a'ij mej ye'í ríij muá'aye'i í mej tí'aijta nain chuéjra'a japua. Ca'anéeri mú jín tihuá'aijte'e í teite. Majta me'ín í mej títetateí, a'íi mú tihuá'aijte'e í seica a'ij mej ye'í me'ín tí'ijxe'eve'e.

26 Mí ajta, capu ayén tiraavíjte'e mú'ejmi jemi. Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e ti ve'ecán jín ti'itevée á'ara'ani, ayée pu ruxe'eve'e ti a'íin ciliéene'e jín ti'itevée á'ara'ani ti i amuaatévaire'en naíjmi'ica mú'ejmi.

27 'A'atí ti na'a ti ayén raxí'eve'e ti te'enteárute a'íjna jime'e ti jaítze'e ve'ée, a'íi pu amuacaí ruxe'eve'e ti te'enteárute a'íjna jime'e í ti jaítze'e cílieen ti ij hua'utévaire'en naíjmi'ica ruxí'evi'ira'a jime'e.

28 Miché'e miyen huárini netíj rici inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Canu ne'íjna jín mú iya'uvé'eme mej naatévaire'en ineetzi, sino neatá'aj hua'utévaire'en í seica. Ayee nu 'een jín mú iya'uvé'eme nej ni huámi'ini huá'a jetze me'ecan, neajta nej ni tiraanájchite'en í Dios í ti jín huá'ajijve'e í mej á'apua'aren mu'iicáca í teite.

Jesús pu tihuá'uhuaa í mej aracúcu'unijme'eca'a, í mej hua'apua (Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

29 Aj pu i á'uraa a'íjna í Jesús, majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matí'ij huiráaci me'újna Jericó, jeíhua mú teite a'ucíj jamuan.

30 Majta me'ín í mej hua'apua í mej aracúcu'unijme'eca'a, a'úu mú e'ejté'eca'a juye jetze. Matí'ij ráanamuajri'i ti nu'u á a'atamé a'íjna í Jesús, ayée mú titeejíjhuaca'a tijín:

—Tavastara'a, mi pej hui i'i huáacixa'ara'an a'íjna í David teecan, tá'ancu'uvajxi'i itejmi.

31 Majta me'ín teite, a'íi mú hua'ajteá'axi. Miyen tihuá'a'ijmira mej mi caí miyen tí'ijijhua. Mí majta a'íime í mej aracúcu'unijme'eca'a, jaítze'e mú ca'anín jín huajíjhuaca'a. Miyen tijín:

—Tavastara'a, mi pej i'i huáacixa'ara'an í David teecan, tá'ancu'uvajxi'i itejmi.

32 Aj pu i Jesús huatéechaxi. Ajta hua'utajé. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e nej ni ti'itíj a'ij huáruuren mú'ejmi jemi?

33 Ayee mú titeetaniú tijín:

—Tavastara'a, ayée tu tí'ijxe'eve'e tej atanéjne'ere.

34 Aj pu'i a'íin Jesús huá'ancu'uvajxi. Ajta hua'arámuari'ejxi í hua'aji'i jetze. Jíme'en pu'u hua'arámuari'ejxi, aj mú mi huarúj. Matí'ij mi atanéjne'eri muá'araa. Majta a'ucíj jamuan.

21

Jesús pu a'uun a'uteájrupi u Jerusalén (Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Aj mú mi me'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a vejli'i u Jerusalén a'u ti a'uchájta'ajme ti ayén téja'arájtehuaa tijín Betfagé. A'uu pu é'echajta'a jirí jetze mej miyen ratamuá'amua tijín Aceituunajemi.

Aj pu i Jesús hua'apuaca huata'íteca'a.

2 Ayen tijín:

—Sericu, setá'aj a'atanén a'ájna vejli'i chajta'a ti é'eseijre'e. Setí'ij a'uteárute se'újna, a'uun xu hui yé'eteuni í puuru'u ti ajtatápi'i jamuan í yaujra'an. Setá'aj rá'ijxijta. Seajta mú huáje'erajápuan neetzi jemi.

3 Tí pua'a ja'atí ayén tejá'amua'ihua'ura a'ífjna jɨme'e, aj xu si siyen
tiraata'ixaate'en tɨ jíme'en yee tavástara'a pu nu'u raxíf'eve'e, seajtáhua'a xu
ca'anacan raatátuiire'esin.
4 Ayee pu tiuju'urífj tɨ ij ayén te'araúrasten a'ij tɨ ajmí'i tiu'utaxájtaca'a a'ífjna
tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Ayen tɨjín:
5 Patá'aj piyen tihua'utá'ixaate'en a'ífmej í mej a'uchéjme a'úu tɨ huatacá'a
a'ífjna í chajta'a u Sión tɨ jíme'en yee:
"Casi'i mú'een, pu'uri mú a'uvé'emej mú'ejmi jemi a'ífjna í a'amua Rey.
Capu a'ij tí'ijviicua'i.
Ajta ave'ecaí puuru'u japua tɨ cílieen tɨ yaujra'an pú'een seífj í mej japuan
tí'itɨ'ɨcɨca."
6 Majta me'ífn í mej hua'apua, aj mú mi a'ucífj. Majta miyen huarífj a'ij tɨ Jesús
tíhua'uta'aíj.
7 Aj mú ye'eráaja í Jesús jemi me'ífjna í puuru'u, majta í yaujra'an. Matí'ɨj mi
ra'itéechejte í puuru'u rucɨixu jɨme'e. Aj pu i Jesús avé'eyeijxɨ japuan í puuru'u
tɨ cílieen.
8 Majta me'ífn í teɨte, jeíhua mú ajteáxɨireca'a. Majta cíɨxuri te'epíijraa juye
jetze. Majta seica, pi'ista te'entiveíchixɨ'ɨ, a'ífɨ mú majta a'apíijraa me'ájna juye
jetze.
9 Majta me'ífn í mej anáaté'ee huajú'ucaa, majta me'ífn í mej cujta'an
huajú'ucaa, a'ífɨ mú huatajíjhuaxɨ tɨjín:
—Ayee tu hui tí'imuahuavii pej tu'irájtuaani mɨ pej i'i huáacɨxa'ara'an a'ífjna
í rey, í David teecan. Dios pu rí'ɨ tiraateájtuaa temua'a naa a'ífjna tɨ yé vé'eme
niuucajtze'en í tavástara'a. Ché'e a'ɨfín tu'irájtuaani a'ífjna tɨ a'uun é'eseijre'e u
ta japua.
10 Aj pu i Jesús a'uteájrupi u Jerusalén. Tí'ɨj a'uteájrupi, aj mú mi tiúurɨ'ɨtzii
naíjmi'i í mej a'uun a'uchéjme'ecaa. Jéihua mú tí'iru'ixaate'eca'a. Miyen tɨjín:
—¿A'ataani pú'een amífjna?
11 Majta me'ífn í teɨte, ayée mú tihua'utá'ixaa tɨjín:
—A'ii pu a'ɨfín pú'een í Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan, tɨ ajta Dios jetze me'ecan
tí'ixaxa'a.

Jesús pu raajéjcuare í teyuu
(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-33)

12 Ajta á'iyen, Jesús a'uteájrupi u teyujta'a tɨ e'eráyaujta'a. Aj pu i
hua'utamuári naíjmi'ica a'ífmej í mej me'uun tí'itu'aracare'e, ajta a'ífmej í
mej me'uun tí'inanaavecare'e. Tihua'ameesa pí pu té'ejhua'axɨ a'ífmej í mej
japuan tumin huá'apuata'ati'iracare'e, ajta tihuá'ɨpua a'ífmej í mej cucui'ise
tú'aaracare'e.
13 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Ayee pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tɨ Dios ayén tiraataxájtaca'a tɨ jíme'en
yee, ayée pu nu'u teja'arajtehuaá a'ame í chi'ira'an tɨjín: "Chi'i mej tza-
jta'an tí'ixaxa'a í Dios jemi." Mí seajta mú'een, ayée xu seɨcɨé raruure í
chi'ij tíj teásta'a a'u mej tzajta'an é'eru'ava'ataca í nahua'ari. —Ayee pu
tihua'utá'ixaa.
14 Majta seica me'uun e'eré'ete'ecaa a'ujna teyujta'a. Seica mú
mua'arácucu'un, majta seica, tzare'e mú hua'ɨícajme. A'ɨfɨ mú e'iré'ene í
Jesús jemi. Ajta a'ɨfín tihuá'uhuaa.
15 Majta me'ífn í mej tí'aijta teyujta'a, majta í mej tiú'ujmua'ate í yu'uxari
jetze, matí'ɨj raaseíj a'ij tɨ Jesús huarífj mej mi miyen rí'ɨ te'utaseíj í teɨte,

matɨ́ˈɨj majta hua'useíj ɨ́ tɨˈɨríi ɨ́ mej rujíjhuave'ecaa tɨjɨ́n: “Tiché'e nu'u rɨ́ˈɨ tiraateájtuaani temɨ́jna tɨ David teecan jetze airáane”, jé'ecan mú huatanínіu'ucacuca'a.

16 Matɨ́ˈɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—¿Ni tzaa pecaí tí'inamua a'ij mej ti'ixa amɨ́ɨme mɨ tɨˈɨríi?

Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Aa ni'ijtá ne'u. ¿Ni tzaa secaí siyen ra'ujíjve ɨ́ yu'uxari jetze tɨ ayén té'eyu'usi'i? Ayen tɨjɨ́n:

A'ɨ́ɨ mú nu'u majta rɨ́ˈɨ tiratá'aca a'ɨ́mej ɨ́ tɨˈɨríi, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ uneeca'ise.

A'ɨ́ɨ mú Dios jetze araújca'ane mej mi miyen huárɨni.

17 Aj pu i Jesús hua'utátuaa. Ajta iyá'uraa. A'uu pu a'ará'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Betania. A'uu pu huatáxa'ai.

Jesús pu a'ij pua'a tiraateájtuaa tɨ caí taca'a a'ɨ́jna ɨ́ huaréj (Mr. 11:12-14, 20-26)

18 Yee ruijmua'a yee tɨ́ˈɨj ajtahua'a pɨ́'ájve, pu'uri í'icuataca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

19 A'ɨ́ɨ pu huaréj huaseíj tɨ e'etávee a'ájna vejli'i juye jetze. Aj pu i a'uré'ene a'u tɨ e'etávee a'ɨ́jna ɨ́ huaréj. Capu a'atzu taca'acaa sino téxamua'icaa pu'u. Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ huaréj tɨjɨ́n:

—Capej ché'e ja'anáj taca'an.

Jɨme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i huatéehua a'ɨ́jna ɨ́ huaréj.

20 Majta me'ín ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́ˈɨj raaseíj, jé'ecan mú a'ij te'utaseíj. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné tɨ́'irɨˈɨri tɨ ayén ca'anacan huatéehuan amɨ́jna mɨ huaréj?

21 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayej xaa ne'u huarɨ́j. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Tɨ́ pua'a siyen té'atzaahuate'e tɨ ij ayén teja'uré'enen a'ij tɨ tejamuá'amitɨejte'e, ajta tɨ pua'a caí a'ij á'amua'ase sej caí a'ij huárɨni ayée xu che'atá sena'a raayɨ́ˈɨtɨhua'a xá'ara'ani sej siyen raruuren semɨ́jna mɨ huaréj netɨ́j neri ráaruu. Seajta siyen raayɨ́ˈɨtɨhua'a xá'ara'ani sej siyen raata'aíjte'en semɨ́jna mɨ jɨrí tɨjɨ́n: “Tíchesi yee, ateájra'a á jaata'a, já'ahua'a ɨ́ mar jetze.” Aj pu i xaa ayén teja'uré'enejsin, tɨ ayén huárɨni ɨ́ jɨrí.

22 'Setɨ́j sena'a sej siyen tí'ijhuavii ɨ́ Dios, tɨ pua'a siyen té'atzaahuate'e, aj xu xaa ra'ancuré'asin.

A'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n antiújmua'aree ɨ́ Jesús (Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

23 Aj pu i Jesús a'uteájrupi teyujta'a a'u tɨ e'eráyaujta'a Tɨ́ˈɨj a'ɨ́ɨn tihuá'umua'aten ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, majta ɨ́ vaujsi, a'ɨ́ɨ mú e'iré'ene ɨ́ Jesús jemi. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Tɨ'itájni hui jɨ́n peti'itéjvee pej pi piyen rɨcɨ? ¿A'ataani muaatá'a pej piyen huárɨni?

24 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Niche'e seíj tejámuaata'íhua'u. Tɨ́ pua'a siyen tinaatá'ixaate'en seˈɨ́jna jɨme'e, aj nu xaa niyen tejámuaatá'ixaate'esin ti'itíj ɨ́ nej jɨ́n ti'itéjvee nej ni niyen rɨcɨ.

25 A'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n tiˈɨtéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ ij huá'umuaɨˈɨhua ɨ́ teɨte, ¿a'uné jetze a'uvé'emej? ¿Ni u ta japua, Dios tɨ é'eseijre'e, na'ari íiyen chaanaca japua, huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte?

Matɨ́ˈɨj mi ti'itiúrixaa rujɨ́mua'a. Miyen tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a tiyen tiraata'ixaate'en yee Dios pu ya'uta'íteca'a, a'ɨ́ɨ pu ayén titaatá'ixaate'esin yee a'iné 'een jɨ́n tecaí rá'atzaahuate'e te'ɨ́jna.

26 Mɨ́ teajta iteen, capu hui rɨ'ɨrí tej tiyen raataxáj yee teteca mú ya'uta'íteca'a a'iné tehuá'atziɨ̈ne'e ɨ́ teɨte. Naíjmi'i mú miyen rá'atzaahuate'e tɨ a'ɨ́ɨn Juan tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.

27 Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Miyen tɨjɨ́n:

—Catu ramua'aree.

Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Canu neajta inee amuaatá'ixaate'esin ti'itɨ́j ɨ́ nej jín ti'itéjvee nej ni niyen rɨcɨ.

Jɨ́me'en ɨ́ mej i'i yaújmua'ame'en, ɨ́ mej hua'apua

28 Ajta Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Casi'i, a'iné tejamuá'amitɨejte'e a'ɨ́jna jɨme'e i niuucari. Ja'atɨ́ pu hua'apuaca tiyaúumua'a. Aj pu i e'iré'ene ɨ́ seɨ́j jemi. Ayee pu tiraata'íteca'a tɨjɨ́n: “Niyauj, aricu patá'aj teja'umuárɨ'en íjii a'u nej uuva á'uuhuii.”

29 Aj pu i a'ɨ́ɨn yaujra'an ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: “Canu niyen rɨni.” Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn, seɨcié pu tiu'umuá'aj. Aj pu i xaa u á'ume tɨ teja'umuárɨ'en.

30 Ajta á'iyen, a'ɨ́ɨn ya'upuáara'an e'iré'ene ɨ́ seɨ́j jemi. Ayee pu che'atá tiraata'aíj a'ɨ́jna tɨ́j ajta ari ɨ́ seɨ́j tiu'uta'aíj ɨ́ ta'amuájca. Ajta a'ɨ́ɨn yaujra'an, ayée pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: “Aa ni'ijtá, ayée nu rɨni.” Mɨ́ ajta caí, capu. Capu á'ume tɨ teja'umuárɨ'en.

31 ’Niché'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. A'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'apua, ¿a'ataani ayén huarɨ́j a'ij tɨ tí'ijxe'eve'eca'a ɨ́ ya'upuáara'an?

Ayee mú tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́jna, ɨ́ ta'amuájca.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej huá'ajijve'e ɨ́ gobierno jetze me'ecan, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca ɨ́ mej huataúra'an tumin jɨme'e, a'ɨ́ɨ mú á'amuamua'itɨn me'ɨ́jna jɨme'e mej mi a'uun a'uteárute Dios tɨ é'eseijre'e.

32 ’Ayee pu'u tí'een, a'iné ayée pu hui 'een jɨ́n mú a'uvé'emej a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ i ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ij sej ye'í huáriɨni ɨ́ Dios jemi. Mɨ́ seajta mú'een, caxu rá'antzaahuate. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej huá'ajijve'e, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca ɨ́ mej huataúra'a tumin jɨme'e, a'ɨ́ɨ mú xaa rá'antzaahuate. Mú'een xu ráamua'areeri'i se'ɨ́jna. Capu amɨ́n a'ij, aúche'e pu caí ti'itɨ́j a'amua jetze tásiseiiri sej si seɨcɨé tiú'umua'ati, sej si rá'antzaahuate'en.

Jɨ́me'en ɨ́ mej tɨ́'imɨjhuacare'e ɨ́ mej majta a'ij pua'a ti'iteɨtesteca'a (Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

33 ’Xáanamuajri'i seɨ́j i niuucari. Ja'atɨ́ tɨ nu'u ayén uuva huáhuii. Ajta raaré'ana tejcuá jɨme'e. Aj pu 'i ti'itɨ́j até'ijche tɨ tzajta'an rámɨ'ɨye já'ara'ara'an ɨ́ uuva. Ajta nu'u ti'itɨ́j ájtaahuaca'a mej japuan hua'íxɨ'ere'en mej mi raaseɨ́j nainjapua a'utɨ́ ja'u'ástɨme mej tí'imɨjhuaca.

’Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, aj pu i hua'utáneɨ́jte ɨ́ chuej mej mi tiraanájchite'en caj je'icáca. Aj pu i á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ seɨ́j chuéjra'a japua.

34 ’Tɨ́'ɨj nu'u teja'uré'ene matɨ́'ɨj pua'a raju'uraca a'ɨ́jna ɨ́ uuva, seica pu huata'íteca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ijvaɨre'e mej mi hua'utáhuavii a'achú tɨ caj tɨ́'ijcɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ tíchuej.

35 Majta me'ín í chuej mej huataújneij, a'íi mú hua'uvívi'i a'ímej í mej
huata'íti'ihuaca'a. Seíj mú huatéevajxi. Majta seíj mú huajé'ica, majta í seij,
meraateátu'asixi tetej jime'e. Camu ti'itíj hua'utá'a.
36 'Ajta nu'u a'íin í ti tí'ira'aijte'eca'a, seica pu ajtahua'a huata'áiteca'a.
Mu'uri jaítze'e i'i mu'iicáa. Majta me'ín í chuej mej huataújneij, ayée mú
che'atá mena'a huá'uruu a'ímej í mej huata'íti'ihuaca'a.
37 'Yee pu nu'u teuumé'eca. Tí'ij jí, a'íi huata'íteca'a a'íjna í ruyauj. Ayee pu
tiu'umuá'aj tijín: "Merá'antzaahuate'esin sein."
38 'Majta me'ín í chuej mej huataújneij, matí'ij raaseíj me'íjna í yaujra'an,
ayée mú tiraaxí'epi'intare rujímua'a tijín: "A'ii pu a'íin pú'een, í ti nain
tí'ijci'iti. Che'eré, tiché'e raajé'ica ti ij téjmi ta'áa á'ara'ani."
39 Aj mú nu'u mi rajví'i me'íjna í yaujra'an. Matí'ij mi ru'irájrie á pua'acié.
Majta raajé'ica.
40 'Me'ecui ari'icu, ¿a'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? Tí'ij mú
a'uvé'eme'en a'íjna í á'ara'an í chuej, ¿a'iné ti'itíj huá'aruuren a'ímej í
chuej mej huataújneij?
41 Ayee mú tiraatá'ixaa tijín:
—A'íi pu caí hua'acu'uvée hua'antipuá'ajte'esin a'ímej í mej a'ij pua'a
tí'iteteite. Ajta, a'íi pu hui seica huataniíjte'esin í chuej. Majta me'ín, ayée mú
xaa raatá'asin í ti ráaci'iti tí'ij a'ájna teja'uré'enen matí'ij pua'a tí'iju'uraca.
42 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—¿Ni secaí ja'anáj ra'ujíjve í yu'uxari jetze se'íjna i niuucari ti ayén jíme'en
yee:
A'íjna i tetej i mej raaté'uu, ájca'i mej ya'uhuá'axi í mej chi'ij ta'ahuaca;
ayén pu te'irájraa ti a'íin pú'eene'e já'araa ti i'i esquineero?
Tavástara'a pu ayén ráaruu, ajta rí'i te'utéevatzi í tatzajta'a.
43 'A'íj pu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, Dios pu amuá'ari'ira a'íjna ti
teja'amuaci'itíiche'e júte'e ti é'eme'ecan í Dios jemi. A'íi pu hua'utá'asin seica
í mej miyen rini a'ij ti tiraavíjte'e. A'íi mú ra'ará'astijre'esin xaa ne'u.
44 Ajta a'íin i tetej, ti pua'a ja'atí japuan tíveti, a'íjna í ja'ati huaténa'axijsin
a'íjna i tetej japua. Na'ari caí, ti pua'a a'íin tetej án é'ejveti japuan seíj í tevi, aj
pu i a'íin ra'iráxayeepe'esin í tevi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.
45 Majta me'ín í mej tí'aijta teyujta'a, majta a'íime í fariseos, matí'ij
ráanamuajri'i a'ij ti Jesús tí'ixajtaca'a niuucari jime'e, aj mú mi ráamua'areeri'i
ti a'íin a'ímej téxajta'ajme'e.
46 Matí'ij mi ráahuau a'ij mé ye'í huárini mej mi raatéevi'i. Mí majta,
camu miyen huaríj a'iné mehuá'atziiine'eca'a a'ímej í teite í mej me'uun
e'etiújseire'eca'a. A'íime í teite, naími'i mú miyen ramua'areereca'a ti Jesús
a'íin pú'eene'e seíj ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

22

Jíme'en í mej jín tí'iyestehua'a ti pua'a ja'atí huaténeiche (Lc. 14:15-24)

1 Ajtahua'a pu Jesús ayén tihua'utá'ixaa niuucari jime'e. Ayee pu ti-
hua'utá'ixaa tijín:
2 —Ayee pu Dios huá'aruure í teteca mej íiyen japuan ciine í chaanaca ti Dios
te'áijta. Ayee pu che'atá na'a huá'aruuren tíj a'íjna í rey ti tiú'uyeste a'íjna
jime'e ti yaujra'an huaténe'icheca'a.

3 'Ajta a'ɨ́n ɨ́ rey, a'ɨ́ɨ pu nu'u huaʉta'íteca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ijvaɨre'e mej nu'u u huaʉtájeeve a'ɨ́mej ɨ́ tɨ ari huaʉtá'inee. Mɨ́ majta a'ɨ́mej ɨ́ mej huatá'iniihuaca'a, camu á'ujca'anejca'a mej á a'ire'enen.
4 'Ajtahua'a, seica huata'íteca'a mej mi majta huaʉtájeeve. Ayee pu tihuaʉtá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ijvaɨre'e tɨjɨ́n: "Ayee xu yeehui tihuaʉtá'ixaate'en a'ɨ́mej nej neri huaʉtá'inee tɨjɨ́n pu'uri tiuʉté'atɨme ɨ́ cua'ira, pu'uri ajta tiuʉta'aíjtaca'a mej huáʉcui'ini ɨ́ ye'emuaate tɨ tihuá'ucɨ'ɨmite, huáacasi, majta puuyesi. Nain pu yeehui ari huaxɨ́'epɨ'ɨn tej ti tiú'uyesten."
5 'Majta me'ɨ́n ɨ́ mej huatá'iniihuaca'a, camu a'atzu huá'utzaahua. Ma'ucɨ́jxɨ micu. Seɨ́j pu a'uun á'ume a'u tɨ tejé'ehuaste'e. Ajta seɨ́j, a'úu pu á'ume a'u tɨ tejá'atua.
6 Majta ɨ́ seica, a'ɨ́ɨ mú nu'u huaʉvívi'i ɨ́ mej tí'ijvaɨre'e me'ɨ́jna ɨ́ rey. Majta a'ij pua'a huá'uruu. Majta huá'ucuii seica.
7 'Jé'ecan pu nu'u huataniú'ucaca'a a'ɨ́jna rey. A'ɨ́ɨ pu huaʉta'íteca'a a'ɨ́mej ɨ́ xantaaru'u. Matɨ́'ɨj mi huá'ucuii naíjmi'ica ɨ́ teɨte. Majta raaré'atai ɨ́ huá'achi'i.
8 'Aj pu i a'ɨ́ɨn ɨ́ rey ayén tihuaʉtá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ijvaɨre'e tɨjɨ́n: "Pu'uri huaxɨ́'epɨ'ɨn tej tí'iyesten. Mɨ́ ajta, a'ɨ́mej ɨ́ nej neri huaʉtá'inee, capu ayén huaʉcɨ́'ɨ mej mú mú a'uvé'eju'un.
9 Sericu mú'een, tɨ́j na'a tɨ cure'enéjme ɨ́ caaye, setá'aj huaʉtá'inen matɨ́j mena'a ɨ́ teɨte a'achú sej pua'améca jé'eteuni."
10 'Matɨ́'ɨj mi huiráaci caaye jetze a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ijvaɨre'e. Jéihua mú huá'ajseɨj ɨ́ teɨte a'achú mej pua'améca á'uteu, ɨ́ mej a'ij pua'a tí'iteteɨte, majta ɨ́ mej rɨ́'ɨ tí'iteteɨte. Ayee muʉ pua'amé a'uteájrupi u chi'ita a'achú mej ú'uve.
11 'Aj pu nu'u i a'ɨ́ɨn rey, a'uteájrupi a'ujna tɨ́'ij a'ɨ́mej huaseíj ɨ́ tɨ huaʉtá'inee. Aj pu i ja'atí huaseíj tɨ caí ayén tɨ'itéechen a'ij tɨ tiraavíjte'e tɨ pua'a seɨ́j huaténeiche.
12 Ayee pu tiraata'íhuauri'i tɨjɨ́n: "Casi'i, ne'amiigu, ¿a'iné tiuʉtárɨ'ɨristareca'a pej caí piyen éene'e tɨ'itéechen a'ij tɨ tiraavíjte'e, pej uteárute peyujna?" Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atí, capu nu'u a'atzu huataniú.
13 'Aj pu i a'ɨ́ɨn rey ayén tíhuaʉta'aíj a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ijvaɨre'e tɨjɨ́n: "Setá'aj yeehui ra'amuájɨ'ɨcɨ'en muájca'arearaʼan jetze, seajta ɨ́ɨcájra'an jetze. Seajta, mé pua'acié ya'urájrɨeeni a'u tɨ a'utɨ́ca'a. A'uu mú yeehui ruyeíne muá'aju'un, majta rutamej jɨ́n ancuré'ujcɨ'ɨmée muá'aju'un me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej rajpuaíjtzi."
14 'Majta me'ɨ́n tɨ Dios huá'ajee, a'ɨ́ɨ mú mu'íi. Mɨ́ majta, me'ɨ́n tɨ Dios huaʉavé'ehuau, camu mu'íi, sino cɨ́j mu'u, micu.

Jɨ́me'en ɨ́ mej jɨ́n tí'ina'achitaca ɨ́ ɨ́ gobierno jemi (Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Majta me'ɨ́n ɨ́ fariseos, a'ɨ́ɨ mú a'ucɨ́j. Majta miyen raaxɨ́'epɨ'ɨntare mej mi raatémua'itɨn me'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén auté'ɨtzen mej mi me'ɨ́jna jɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte'en.
16 Matɨ́'ɨj mi seica huata'áiteca'a mej mi tiuʉxáj jamuan ɨ́ Jesús. Aj mú mi a'ucɨ́j, majta seica jamuan ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e a'ɨ́jna ɨ́ Heródes.
Ayee mú tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Maeestru, a'ij tu muʉaree tɨ caí tɨ'itɨ́j timuʉá'aturaate'e, pajta hui piyen tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'imuʉata a'ij tɨ tɨ́'ijxe'eve'e ɨ́ Dios. Mú'ee pej caí tí'ajaahuate'e ɨ́ teɨte jemi a'iné capu mú'eetzi jetze ruxe'eve'e ja'atén mej pú'een.

17 Patá'aj piyen titaatá'ixaate'en yee: ¿Ni qui xí'epɨ'ɨn tej te'ɨ́n tiu'unájchi a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej huá'ajijve'e ɨ́ gobierno jetze me'ecan nusu tecaí? ¿Ni qui tiyen tiraanájchite'en te'ɨ́jna tɨ tí'ita'aijte'e tɨ ayén ántehuaa tɨjín César?

18 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, pu'uri ramua'areereca'a mej caí miyen tí'ira'ihua'u jé'iyecan jɨme'e sino ayée mú raxí'eve'eca'a mej a'ij pua'a ráaruuren. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Mú'een xu caí siyen tí'ijrɨ'ɨre jé'iyecan jɨme'e. ¿A'iné 'een jín siyen tí'itese'e sej naateevi'i?

19 Tumin senaataseíjrate'e ɨ́ mej jín tí'inajchita me'ɨ́jna ɨ́ mej jín huá'ajijve'e.

Aj mú mi seíj ye'evé'e'ɨ'ɨte, ɨ́ tumin.

20 Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:

—¿A'ataani ɨ́ néerime'ara'an a'aseijre'e? ¿A'iné ántehuaa yéj tɨ á'ayu'usi'i?

21 Ayee mú tiraatá'ixaa tɨjín:

—Amíjna ne'u ɨ́ tej tiyen ratamuá'amua tɨjín César.

Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Setá'aj siyen huárɨni. Seraatá'an se'ɨ́jna ɨ́ César a'achú tɨ caj tí'iracɨ'ɨti, seajta raatá'an ɨ́ Dios a'achú tɨ caj tí'iracɨ'ɨti a'ɨ́jna.

22 Matí'ɨj miyen tiráanamuajri'i, jé'ecan mú naa rí'ɨ tira'utaseíj. Matí'ɨj mi á yaúurɨe. Majta a'ucíj.

Jíme'en a'ɨ́jna xɨcájra'a mej jetzen majtáhua'a huatarújsin ɨ́ mi'ɨchite (Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

23 A'ájna xɨcájra'a jetze, a'ɨ́ɨ mú majta á e'iré'ene a'ɨ́ɨme ɨ́ saduceos. Ayee mú tí'ixaxa'a a'ɨ́ɨme tɨ jíme'en yee camu ché'e huatarújsin ɨ́ mej huácuii. Matí'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjín:

24 —Maeestru, ayée pu ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan. Tí pua'a nu'u ja'atí tɨ neiche, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn caí títɨ'ɨríjmua'a huámi'ɨni, ruxe'eve'e nu'u tɨ a'ɨ́ɨn ihuáare'ara'an ra'ancuré'evi'itɨn a'ɨ́jna tɨ ratévi'itɨne'e ɨ́ tɨ huamí'ɨ tɨ ij títɨ'ɨríjmua'a á'ara'ani a'ɨ́jna jetze me'ecan.

25 'Ayee pu hui ja'anáj tiuju'urɨj téjmi tzajta'a. Mua'aráhua'apuaca'a me'ɨ́jna ɨ́ ru'ihuaamua'a. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ i'ivasta'a, a'ɨ́ɨ pu huaténe'ɨcheca'a. Ajta á'iyen huamí'ɨ. Aru capu títɨ'ɨrijmuá'a já'araa a'ɨ́jna tɨ ratévi'itɨne'e. A'ɨ́ɨ pu jemi huateájturaa a'ɨ́jna tɨ ra'ité'ase.

26 Ayee pu che'atá na'a tiráaruu a'ɨ́jna ɨ́ juutzeájra'an ɨ́ tɨ ra'ité'ase ɨ́ tɨ vásta'a me'ecan, a'ɨ́ɨ pu ajta caí títɨ'ɨrijmuá'a já'araa, huamí'ɨ. Ajta á'iyen ɨ́ seɨj, ɨ́ tɨ i'i huaíca, a'ɨ́ɨ pu ra'anténexcaca'a. Ajta, ayée pu che'atá na'a tiráaruu. Ajta á'iyen, ayén te'irájraa tɨ ayén tihuá'uruu naíjmi'ica ɨ́ mej aráhua'apua. Capu ja'atí títɨ'ɨrijmuá'a já'araa.

27 Tɨ'ɨj jí, a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a ajta huamí'ɨ.

28 'Ari íjii, ¿a'ataani hui ɨ́ra'ara'an pú'éene'e a'ame, a'ájna xɨcájra'a mej jetzen majtáhua'a huatarújsin? Naíimi'i mú xaa ratévi'itɨne'e, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej aráhua'apua.

29 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjín:

—Sete'uteújxua mú'een a'iné caxu ramua'aree a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze. Caxu seajta ramua'aree a'ij tɨ 'een ɨ́ muárɨeri'ire'ara'an ɨ́ Dios.

30 A'ájna xɨcájra'a mej jetzen huatarújsin ɨ́ mɨ'ɨchite, camu miyen néjne'ɨchen ɨ́ teteca. Majta ɨ́ 'uuca, camu majta viichen, sino ayée mú éene'e muá'aju'un matíj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e.

31-32 'Mí seajta mú'een, jíme'en a'ájna xɨcájra'a mej jetzen huatarújsin a'ɨ́me ɨ́ mej huácuii, ¿ni tzaa secaí ja'anáj ra'ujíjve ɨ́ yu'uxari jetze a'ij tɨ Dios tejá'amua'ixaate'e tɨjín: "Nee nu nauj huá'a Dios pú'een a'ɨ́mej ɨ́ á'amuaya'upua, a'ɨ́jna ɨ́ Abraham, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Isaac, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo"? Dios pu tihuaú'ixaa cumu mej mauj ruurica'a. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́i pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ huá'a Dios a'ɨ́mej ɨ́ mej ruuri. Capu huá'a Dios pú'een a'ɨ́mej ɨ́ mej mɨ'ɨchite. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

33 Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte ɨ́ mej e'etiújseɨj ɨ́ jemin, jé'ecan mú naa rɨ́'ɨ tira'utaseíj me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨ́in tihuá'amua'atejca'a.

Jɨme'en ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, ɨ́ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e (Mr. 12:28-34)

34 Majta me'ɨ́n ɨ́ fariseos, matɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨ Jesús ayén hua'utémua'itɨ a'ɨ́mej ɨ́ saduceos, aj mú mi tiújseɨj.

35 Ajta seíj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a, temua'a pu tiraayɨ́'ɨtihua'a a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze. A'ɨ́i pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

36 —Maeestru, ¿ti'itájni niuucarijra'a jaítze'e ruxe'eve'e ɨ́ tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan?

37-38 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ niuucarijra'a ɨ́ ta'amuájca, tɨ jaítze'e ruxe'eve'e caí máàj seíj niuucarijra'a, tɨ ayén tɨjín: "Patá'aj piyen rɨ́'ɨ te'utá'amua'ati ɨ́ á'a tzajta'a ɨ́ Dios jemi, nain ɨ́ pej jín rɨ́'ɨ te'utá'amua'ati, a'achú pej caj té'aca'ane ɨ́ á'axɨejniu'uca jetze, pajta nain jɨ́n á'axe'evi'ira'a jɨme'e, ajta á'amua'atziira'a jɨme'e."

39 'Ajta, ayée pu hui che'atá na'a 'een ɨ́ tɨ ra'ité'ase tɨjɨ́n: "Patá'aj nu'u piyen che'atá pena'a rɨ́'ɨ tirájcha'ɨɨ ɨ́ axɨ́'ɨej tevi patíj aseíj ti'iti'á'acha'ɨ́i."

40 Nain a'ij tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan, ajta nain a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ime ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, nain pu jɨ́n ayén tirájteusin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ tí'ihua'apua i niuucari. —Ayee pu Jesús tiraatá'ixaa.

¿A'ataani yaujra'an pú'een a'ɨ́jna ɨ́ tɨ Dios ra'antíhua'u? (Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

41 Maúche'e mú e'eré'ete'ecaa a'ɨ́ime ɨ́ fariseos. Tɨ'ɨj jí Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

42 —¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi jíme'en a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u, tɨ Dios án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua? ¿A'ataani yaujra'an pú'een?

Ayee mú titeetaniú tɨjɨ́n:

—A'ɨ́i pu hui rayauj a'ɨ́jna ɨ́ David teecan.

43 Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ayén ti'ayajna, tɨ́'ɨj a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios raatá'a tɨ David tiu'utaxáj a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Cɨríistu'u, ¿a'iné 'een jɨme'e David ayén raatamuá'a tɨjɨ́n nevástara'a? Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ David teecan tɨjɨ́n:

44 Tavástara'a pu ayén tiraatá'ixaa a'ɨ́jna i nevástara'a tɨ jíme'en yee:

"A'ujyeíjxɨ'ɨ ɨpuari japua íiye neri'ɨrí'inta'a.

Paúche'e huatéjcatii ajta nena'a caí hua'utémua'itɨn ɨ́ mej muájcha'ɨɨre'e."

45 'A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a David ayén raatamuá'a tɨjɨ́n nevástara'a, ¿a'iné tí'iri'ɨri tɨ a'ɨ́in Cɨríistu'u ayén a'ɨ́in pu'éene'e á'ara'ani ɨ́ yaujra'an? Capu a'ij tí'iri'ɨri xaa ne'u, a'iné Cɨríistu'u pu jaítze'e ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee caí David teecan ayén ti'itéveeca'a.

46 Majta me'ín í mej ráanamuajri'i, camu a'atzu a'ij tirájteu a'ij mej tiu'utániuuni. Tíj na'a a'ájná'imua, capu ché'e ja'atí á'uca'anejca'a ti ayén tiraata'íhua'u.

23

Jesús pu huá'a jetze te'ujpuá'ajte a'ímej í fariseos, majta a'ímej í mej tí'imua'atacare'e í yu'uxari jetze
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

1 Aj pu i Jesús hua'utá'ixa a'ímej í teite mej jemin e'etiújseire'eca'a, ajta a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayen tijín:

2 —A'íime, í mej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, majta a'íime í fariseos, a'íi mú títeté'u'upu'u teyujta'a mej mi miyen che'atá mena'a tihuá'umua'aten í teite í yu'uxari jetze a'ij ti rijca'a a'íjna í Moisés teecan.

3 A'íj pu jín ayén ruxe'eve'e sej si hua'ará'astijre'en, seajta siyen huárini nain jime'e a'ij mej tejá'amua'ixaate'e.

'Mí seajta mú'een, caxu siyen che'atá sena'a rijca a'ij mej ye'í rici a'iné camu miyen jé'iyecan jín tí'ijri'ire a'ij mej tejá'amua'ixaate'e.

4 Ayee mú ve'ecán jín tihua'a'íjcate'e í teite a'íjna jime'e ti ayén huápi'i muári'eri ti caí ja'atí raayí'iti ti ayén huárini. Majta á'iyen, a'íi mú hua'uta'aíjte'esin í teite mej nu'u mi me'íjna jín ra'ará'astijre'en. Mí majta me'ín, camu a'atzu taúra'aca ti ij ayén che'atá na'a tihuá'uci'iti.

5 'Matíj mena'a mej miyen rici, ayée mu'u rici jéjre'ecitze'e mej mi teite hua'useíj. Antajíya'ujme'en mú ratá'ahuaca me'íjna í mej jín antéujjí'ici'ejme í rumu'úu jetze, majta títi'ijmé'en te'ejviíjxi a'utí ti aucásti mee í hua'asiicu'u.

6 Jé'ecan mú raxí'eve'e ti tihuá'uci'iti mej a'ujrá'ase ipuari japua jamuan a'íjna í ti antiújmua'aree a'íjna jime'e í mej jín tí'iyeste. Ajta hua'atéyujta'a, ayée mú raxí'eve'e mej a'ujrá'ase í ta'amuájca í ipuari japua a'uj mej á'araraase í huá'avaujsimua'a.

7 Jé'ecan pu hua'aráanajche mej me'ín teite hua'utateújte a'ájna a'u mej tí'itu'araca. Ajta, ayée pu hua'aráanajche mej teite miyen tihuá'ajeeve tijín nevástara'a.

8 'Mí seajta mú'een, caxu siyen rahuauca ti ij ja'atí ayén tejamuaatájeeve tijín nevástara'a. Caxu xaa ne'u, a'iné naíjmi'i xu ru'ihuaamua'a, ajta seíj pu'u pú'een í á'amuavastara'a. A'ii pu a'íin pú'een í Dios.

9 Seajta mú'een, caxu siyen ja'atí huatámua'ati tijín niyá'upua, a'iné seíj pu'u pú'een í sej seri rájya'upua. An pu é'eseijre'e u ta japua.

10 'Caxu seajta rahuauca mej miyen tejá'amuajeeve tijín nemaeestro. Caxu a'atzu, a'iné seíj pu'u pú'een í ti i'i á'amuamaestru, inee i nej i'i Ciríistu'u, ti Dios án neja'ujyeíjtza í ipuari japua.

11 'Ajta, a'íjna ti jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee a'amua tzajta'a, a'íi pu hui amuaatévaire'esin naíjmi'ica mú'ejmi.

12 Ayee pu'u, a'iné ja'atí ti na'a ti á'ujtzaahuate'e ti nu'u ve'ecán jín ti'itéjvee, Dios pu raatá'asin ti ciliéene'e jín te'enteárute. Mí ajta, ja'atí ti na'a ti jé'iyecan jín ruseijrata ti ciliéene'e jín ti'itéjvee, Dios pu ayén raatá'asin ti te'enteárute ti'itíj jime'e ti ve'ée.

13 'Setá'aj huataújxieemiste'en mú'een mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, seajta mú'een mi sej i'i fariseos. Caxu siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e a'iné caxu araúraste rujíimua'a. Ayee xu tihua'aténaamua í teite mej mi caí a'uteárute a'u ti Dios é'eseijre'e u ta japua. Caxu á'ujca'ane sej siyen huárini

a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Caxu seajta hua'atá'aca mej mi miyen huárɨni mɨ seica ɨ mej tí'itese'e mej mi me'uun a'uteárute.

14 'Seajta, setá'aj siyen huataújxɨeemɨste'en, mú'een mɨ sej tiú'ujmua'ate ɨ yu'uxari jetze, seajta mú'een mɨ sej i'i fariseos. Caxu siyen tí'ijrɨ'ɨre tzáahuati'ira'a jɨme'e a'iné caxu araúraste rujɨ́mua'a. Ayee xu tihuá'ari'ira ɨ huá'a chi'ij a'ɨ́mej ɨ mej 'uuca, mɨ mej majta rujɨ́mua'atajme. Seajta á'iyen, a'uun xu a'uteáru'ipi u teyujta'a; seajta a'ateevi'i jɨ́n rahuavíiraca ɨ Dios jemi. Mú'een xu siyen ruseijrata sej nu'u caí ti'itɨj jɨ́n auteájturaa. A'ɨ́j pu jɨ́n jaítze'e xu rajpuaíitzi xá'aju'un.

'Seajta, setá'aj siyen che'atá sena'a huataújxɨeemɨste'en mú'een mɨ sej caí rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree. Capu ti'itɨj tásiseiiri á'amuatzajta'a.

15 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en, mú'een, mɨ sej tiú'ujmua'ate ɨ yu'uxari jetze, seajta mú'een mɨ sej i'i fariseos. Caxu siyen tí'ijrɨ'ɨre tzáahuati'ira'a jɨme'e a'iné caxu araúraste rujɨ́mua'a. Ayee xu íiyen cɨ̈ne nainjapua ɨ chaanaca, seajta yen cɨ̈ne ɨ jaj japua sej si seɨ́j huatémua'itɨn tɨ ij a'ɨ́n ayén ti'itiújcha'ɨ́ setɨj mú'een. Seajta, setɨ́'ɨj raatémua'itɨn, ayée xu tihuá'umua'aten tɨ ij á'iyen jaítze'e amuaatémua'itɨn jeíhua a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a tí'itevistan, ajta tɨ́'ij a'ɨ́n jeíhua pu jaítze'e rajpuaíitzi a'ame secaí mú'een.

16 'Ayee xu si éene'e seuj tihuá'amua'ate. Ayee xu tí'ixaxa'a mú'een tɨjɨ́n: "Capu ti'itɨj vaɨre'e tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén te'ataújratzii niuucajtze'en ɨ teyuu, sino tɨ jɨ́me'en yee tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén te'ataújratzii niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ oro tɨ teyuu jetze seijre'e, aj pu xaa ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́n ja'atɨ́ ayén araúrasten a'ɨ́jna jɨme'e tɨ te'ataújratzii."

17 'Mú'een xu caí ti'itɨj ú'umua'aree, mɨ sej caí tivejáu'itɨe. ¿Tɨ'itáani jaítze'e ruxe'eve'e ɨ Dios jemi? ¿Ni a'ɨ́jna ɨ oro tɨ teyuu jetze seijre'e na'ari ɨ teyuu tɨ tzajta'an Dios huateúra'ate'en a'ɨ́jna ɨ oro?

18 Jee xaa ne'u, jaítze'e pu ruxe'eve'e ɨ teyuu. Ayee xu seajta tí'ixaxa'a mú'een tɨjɨ́n: "Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén te'ataújratzii niuucajtze'en a'ɨ́jna tɨ japuan tiu'utámuaɨ'ɨvejta, capu ti'itɨj a'ij tí'ivaɨre'e." Mɨ́ seajta siyen tí'ixaxa'a tɨjɨ́n: "Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén te'ataújratzii niuucajtze'en ɨ muaɨ'ɨvéjri tɨ án yá'ujra japuan a'ɨ́jna tɨ japuan tiu'utámuaɨ'ɨvejta, aj pu xaa ayén a'ɨ́jna jín ruxe'eve'e tɨ araúrasten." Capu ti'itɨj a'amua tzajta'a tásiseiiri.

19 'Mú'een, mɨ sej caí rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree, ¿tɨ'itáani jaítze'e ruxe'eve'e ɨ Dios jemi? ¿Ni a'ɨ́jna ɨ muaɨ'ɨvéjri na'ari a'ɨ́jna tɨ japuan raatámuaɨ'ɨvajtaca'a, a'ɨ́jna tɨ japuan Dios huateúra'ate'en a'ɨ́jna ɨ muaɨ'ɨvéjri?

20 Jee xaa ne'u, jaítze'e pu ruxe'eve'e a'ɨ́jna sej japuan án yá'ujra ɨ tɨ tiu'utámuaɨ'ɨvejta.

'Ayee pu'u tí'een, a'ɨ́jna tɨ te'ateújratziira niuucajtze'en a'ɨ́jna tɨ japuan tiu'utámuaɨ'ɨvejta, ayée pu 'een jɨ́n te'ateújratziira niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ tɨ'itɨj, ajta niuucajtze'en naíjmi'ɨ tɨj na'a tɨ án japuan yá'ujra.

21 Ajta a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ayén te'ateújratziira niuucajtze'en ɨ teyuu, a'ɨ́ɨ pu te'ateújratziira niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ teyuu, ajta niuucajtze'en Dios tɨ ari huiirájca a'ujna.

22 'Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén te'ateújratziira niuucajtze'en u ta japua, ayée pu che'atá na'a te'ateújratziira niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ ɨpuari Dios tɨ án japuan 'é'e yé'ixaca. A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée pu che'atá na'a te'ateújratziira niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ Dios tɨ án 'é'e yé'ixaca japuan a'ɨ́jna ɨ ɨpuari.

23 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en, mú'een, mɨ sej tiú'ujmua'ate ɨ yu'uxari jetze, seajta mú'een mɨ sej i'i fariseos. Caxu siyen tí'ijrɨ'ɨre jé'iyecan jɨme'e

a'iné caxu siyen ra'ará'astijre'en nain jɨme'e a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze. Mú'een xu xaa raatá'an ja'icáj tɨ ruxe'eve'e a'ɨjna jɨme'e ɨ sej jín rá'ancacare'en ɨ sej racua'aca se'ɨjna ɨ menta, seajta se'ɨjna tɨ naa teáarí'e, anis ti'itɨj, seajta se'ɨjna ɨ cumiinu.

23 'Mí seajta, caxu a'atzu ra'ará'astijre'en se'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e tɨ ayén tɨ jɨme'en yee: "setá'aj siyen raaxí'epɨ'ɨntari'ire'en a'ij tɨ tiraavíjte'e", ajtahua'a seíj tɨ ayén yee: "setá'aj huá'ancu'uvajxɨ'ɨn ɨ ruxí'ej teɨte", ajtahua'a i'i tɨ jíme'en yee: "setá'aj caí te'uté'ɨtzeaara'an seíj jemi." Ayee pu xí'epɨ'ɨn éene'e á'ame'enche'e sej caí yá'uhua'anan se'ɨjna tɨ jaítze'e ruxe'eve'e, mú'een xu seajta siyen huárɨniiche'e ɨ tɨ ciliéene'e seijre'e.

24 Capu hui ti'itɨj a'amua japua nine'i, mú'ejmi, mɨ sej tihuá'amua'aten ɨ seica. Jé'ecan xu tí'itese'eca'a sej si siyen ra'ará'astijre'en se'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ caí jeíhua ruxe'eve'e. Mí seajta mú'een, xu'uri mé rúurɨe se'ɨjna ɨ Dios tɨ raaxájtaca'a a'ɨjna ɨ niuucari.

25 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en mú'een, mɨ sej tiú'ujmua'ate ɨ yu'uxari jetze. Caxu siyen tí'ijrɨ'ɨre jé'iyecan jɨme'e. Ayee xu tí'iteɨ'ɨhuaca, seajta naa éene'en tiu'uteujchéete'en sej si naa éene'en xá'ara'ani mé jéjre'e. Mí seajta, ɨ ru tzajta'a, jé'ecan xu a'ij pua'a tí'iteteɨte, a'ɨjna jɨme'e sej seri tihuá'urɨiiri'i ɨ tihua'áa ɨ seica, seajta sej caí á'ujcu'uvejca'a ɨ sej jín tiu'utémua'itɨ.

26 Mí pej i'i fariseo tɨ caí ti'itɨj a'atzajta'a tásiseiiri, pauj mi'i rí'ɨ uhuá'aruuren ɨ tɨ ú'useijre'e ɨ á'a tzajta'a. Aj pu xaa, naa seíire'e a'ame ɨ tɨ é'eseijre'e mé jéjre'e.

27-28 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en mú'een, mɨ sej tiú'ujmua'ate ɨ yu'uxari jetze. Caxu siyen tí'ijrɨ'ɨre tzáahuati'ira'a jɨme'e. Mú'een xu siyen naa seijre'e mé jéjre'e. Seajta mú'een, a'ij xu pua'a tí'iteteɨte ɨ ru tzajta'a. Ayee xu 'een tɨj huá'achi'i ɨ mej tzajta'an huajé'enaamuaca ɨ mej meri huácuii. A'iné ayée mú racácuainare'en mé jéjre'e, a'ɨj pu jín naa seijre'e a'ɨjna ɨ huá'achi'i. Mí ajta, u tzajta'an, jeíhua pu te'urá'a ɨ tihuá'acari, ajta ɨ tihuá'ahua'ira'a tɨ ari tí'ipeti. Ayee xu che'até sena'a a'ij pua'a 'een ɨ ru tzajta'a a'ɨjna jɨme'e ɨ sej caí siyen tí'ijrɨ'ɨre tzáahuati'ira'a jɨme'e, seajta a'ij pua'a rɨcɨ.

29 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en, mú'een mɨ sej tiú'ujmua'ate ɨ yu'uxari jetze, seajta mú'een mɨ sej i'i fariseos. A'iné caxu siyen tí'ijrɨ'ɨre tzáahuati'ira'a jɨme'e. Ayee xu rá'ajta'ahuaca ɨ huá'achi'i ɨ mej tzajta'an huateájtuaani ɨ mej meri huácuii, ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Seajta siyen tiracámeijra mé jéjre'e temua'a naa a'ɨjna huá'achi'i mej tzajta'an huateájtuaani a'ɨmej ɨ mej rí'ɨ tí'iteteɨtestaca'a.

30 'Seajta siyen tí'ixaxa'a tijín: "Tí pua'a tiyen ruuri tá'ara'aniche'e a'ájná'ɨmua matí'ɨj yé chejca'a a'ɨme tavaújsimua'a teeca, catu xaa ne'u tiyen che'até tena'a hua'ucui'iníiche'e a'ɨmej ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a matíj tihuá'ucuii ɨ tavaújsimua'a teeca."

31 A'ɨj xu jín siyen té'antzaahuate'en ɨ ru jetze ɨ sej se'ɨɨn pú'een huá'ahuaacɨxa'astemua'a a'ɨmej ɨ mej huá'ucuii a'ɨmej ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

32 Ayee xu'u i, setá'aj raanaíjmire'en a'ɨjna ɨ mej jín auteájturaa ɨ Dios jemi a'ɨme ɨ ruvaújsimua'a teeca.

33 'Mú'een xu a'ij pua'a tí'iteteɨte, mɨ sej a'ɨjna jetze airáane ɨ cu'ucu'u tɨ tí'ihua'itaca, ¿a'iné tejamuá'amitɨejte'e? ¿Ni qui ayén yee mú'een xu huateújvaire'esin tɨ ij caí Dios amuaatá'an ɨ puaíjtzi? Ayej xaa ne'u ti'ayajna, puaíjtzi pu á'amuacɨ'ɨti tíj na'a rusén jɨme'e.

34 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejámuaata'íti'ira a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, neajta seica ɨ́ mej rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree, neajtahua'a seica ɨ́ mej tí'imua'ata. Mí seajta mú'een, seica xu cui'ini, seajta seica siyen huá'atatan ɨ́ cúruu jetze, seajta seica, ayée xu tihua'utévajxɨ'ɨsin u á'amuateyujta'a. Seajta seica, ayée xu hua'utamuárite'esin a'u tɨ é'echajta'a, seajta méyee.

35 'Ayee pu'i 'éen jɨ́n tejá'amuacɨ'ɨti nain jɨ́n ɨ́ puaíjtzi ɨ́ mej jɨ́n titéecui íiyen chaanaca japua tíj na'a mej raajé'ica a'ɨ́jna ɨ́ Abel teecan tɨ yú e'iré'ene matɨ́'ɨj raajé'ica me'ɨ́jna ɨ́ Zacarías ɨ́ tɨ yaujra'an pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ Berequías. A'uu mú ya'ujé'ica já'ita'a tɨ a'utéjvee ɨ́ hua'ateyuu, ajta a'ɨ́jna ɨ́ mej japuan tiu'utámuaɨ'ɨvejta.

36 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna. Naíjmi'i jɨme'e ɨ́ mej miyen a'ij pua'a rɨjca'a, puaíjtzi pu tihuá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej íjii mej yéchej a'ɨ́jna jɨme'e.

Jesús pu nu'u huaújyeineca'a jɨ́me'en a'ɨ́mej ɨ́ mej Jerusalén e'echéjme'e (Lc. 13:34-35)

37 'Seajta mú'een, mɨ sej Jerusalén huachéjme, naími'i mú'een mɨ sej Jerusalén jetze ajtéme'ecan, jé'ecan nu huatánxɨeemɨjte'e mú'ejmi jemi, a'iné ayée xu huá'acui'ica a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Seajta mú'een, siyen hua'uteátu'asixɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tejá'amua'aijte'e mú'ejmi. Mu'íi nu niyen tí'ijxe'eve'eca'a nej niyen rɨ́'ɨ tejamuáacha'ɨ́ɨn, nej ni amua'irájtuaani. Néjxe'eve'eca'a nej niyen amuáaruuren tɨ́j tecuaara'i tɨ hua'antéseɨre'e ɨ́ chɨ́ɨpɨli'ise tɨ hua'ava'ana ɨ́ ru'ana jɨme'e. Mí seajta mú'een, caxu siyen tí'ijxe'eve'eca'a.

38 'Casi'i mú'een, pu'uri tɨ́n nej yé rúurɨeeni a'ɨ́jna xɨcájra'a nej jetzen raatátuaani ɨ́ a'amuachi'i. Muá'avi'in pu a'utéchaxɨjsin.

39 Ayee pu'u, a'iné caxu ché'e ja'anáj neseijran ajta sena'a caí siyen raataxáj yee: "Ché'e huaújtemua'ave'en a'ɨ́jna tɨ ye'evé'eme niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a."

24

Jesús pu raataxájtaca'a mej nu'u raaté'uuna ɨ́ teyuu (Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Aj pu i Jesús huirájraa teyujta'a. Tɨ́'ɨj huiiramé'eca, a'ɨ́ɨ mú á e'iré'ene a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj mú mi raatajé tɨ nu'u raaseíj ɨ́ seica ɨ́ chi'ij tɨ huá'uu jetzen ɨ́ teyuu.

2 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Casi'i mú'een, ¿ni seri nain tí'iseij tɨ huá'uu iiyecuí? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna. A'ájna xɨcájra'a mej jetzen nain huaté'uuna ɨ́ chi'ij tɨ yé curé'evee, capu ché'e seíire'e a'ame jaxu'u jetze tetej tɨ ru japua ticaíjme. Nain mú huaté'uuna temua'a naa.

Jɨ́me'en ɨ́ tɨ huataseíjre'en tɨ́'ɨj caí xɨ te'entipuá'ajte'en nain (Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Aj mú mi a'ucíj. A'uu mú a'ará'a jɨrí jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Aceituunajemi. A'uu pu a'utacaíca a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Matɨ́'ɨj mi á e'iré'ene jemin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej mi tiu'uta'íhua'u avíitzi jɨme'e. Miyen tɨjɨ́n:

—Patá'aj taatá'ixaate'en ja'anáj tɨ ayén tí'irɨni. ¿Tɨ'itáani a'ij tí'iseijre'e a'ame tɨ́'ɨj teja'uré'enen a'ájna xɨcájra'a pej jetzen pajtáhua'a áve'ecánesin, ajta tɨ́'ɨj a'ájna pɨ́ tí'irɨjca tɨ te'entipuá'ari nain ɨ́ tɨ tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua?

4 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjín:

—Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, tɨ ij caí ja'atí amuaacuanamuan.

5 Mu'iitɨ́ mú hui huataseíjre'esin neniúucajtze'e, miyen tɨjín: “Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ CɨríIstu'u, tɨ Dios á ne'ujyeíjtza ɨ́ ɨpuari japua.” Ayee mú hua'utémua'itɨ́ muá'aju'un jeíhua teɨte hua'itzi jɨme'e.

6 'Seajta siyen tí'inamuajran mej nu'u meri tiné'use'esin á já'ahua'a na'ari mej nu'u meri tímua'a autéhuijsin mej tiné'use'en. Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, sej si caí tí'itziɨine'e, a'iné ruxe'eve'e tɨ ayén tiú'urɨni. Mí ajta, caxɨ́ pu a'ájna teja'uré'enejsin a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen nain te'entipuá'ari.

7 'Seica mú hui teɨtejra'a, majtáhua'a seica teɨtejra'a, a'ɨ́ɨ mú naímɨ'ɨ huateújne'usi'ite'esin. Majta ɨ́ mej seica chuéjra'a japua a'uchéjme, majtáhua'a ɨ́ mej majta seica chuéjra'a japua a'uchéjme, a'ɨ́ɨ mú naímɨ'ɨ huateújne'usi'ite'esin. Mu'iicacié mú majta huatatiéjcu. Ajta huateújca'atzɨjxɨ'ɨsin ɨ́ chuej mu'iicacié íiyen chaanaca japua.

8 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ ta'amuájca ɨ́ mej jɨ́n rajpuaíitzi muá'aju'un.

9 'Aj mú mi miyen amuaavívɨ'iran seica jemi mej mi me'ɨ́n a'ij pua'a amuáaruuren, majta mej mi amuaacui'ini. Matíj mena'a mej a'uchéjme íiyen chaanaca japua, a'ɨ́ɨ mú amuajcha'ɨ́ɨre'e muá'aju'un me'ɨ́jna jɨme'e sej mú'een na'ará'astijre'e ineetzi.

10 'A'ájna xɨcájra'a jetze, mu'iitɨ́ mú mé nejaújɨsin, majta seica maujtzeíra'amua'a muá'aju'un seɨj ajta seɨj. Majta tiú'ujcha'ɨ́ɨre'e muá'aju'un.

11 Majta mu'iitɨ́ mú huataseíjre'esin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ihua'itaca me'ɨ́jna jɨme'e mej nu'u Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Mehuá'acuanamuan jeíhua ɨ́ teɨte.

12 A'iné mu'uri jaítze'e a'ij pua'a rɨcɨ ɨ́ teɨte, camu ché'e ru'ihuaamua'a temua'a naa mú muá'aju'un. Mu'iitɨ́ mú muárɨ'eristá muá'aju'un.

13 'Mí ajta, Dios pu japuan niuuni a'ɨ́jna tɨ ayén té'eviicua'i ajta na'a caí huámɨ'ɨni.

14 Ajta, ayée pu amuacaí ruxe'eve'e sej si a'ucíjxɨ'ɨn nainjapua seíj chuéjra'a japua sej si hua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ Dios tɨ nainjapua tí'aijta. Aj pu xaa te'entipuá'ari nain.

15 'Ayee pu ajmí'i ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Daniel teecan mej nu'u tɨ'itɨ́j huatéchajtza a'u tɨ Dios huateúra'ate nain. A'ii pu nu'u a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ tɨ'itɨ́j tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ xána'avi'ire'e, tɨ tziɨ́ini'ire'e. Ajta a'ɨ́jna tɨ rá'ajijve'e, ché'e a'ɨ́ɨn yaú'itiée á'ara'ani a'ɨ́jna.

'Setɨ́'ɨj raaseíj, ayée xu huárɨni mú'een.

16 Me'ɨ́ɨn ɨ́ mej Judea a'uchéjme, miché'e a'ucíjxɨ'ɨn ca'anacan a'u tɨ á'ujírime.

17 Ajta, a'ájna xɨcájra'a jetze, tɨ pua'a ja'atí án á'ujcatii ɨ́ ruchi'i japua ta'avé'enami'i, ché'e a'ɨ́ɨn ca'anacan acájra'ani. Ché'e caí ti'itɨ́j huiirá'an ɨ́ ruchi'itá, sino ché'e á'ura'ani ca'anacan.

18 Na'ari tɨ pua'a ja'atí tejé'emuarɨ'e u ruví'ira'ata'a, ché'e caí a'uré'enine'ica'an ɨ́ ruche tɨ ij rucɨɨxu huiráapin, sino ché'e á'ura'ani ca'anacan.

19 'Cui'i xaa ne'u, jé'ecan mú rajpuaíitzi muá'aju'un a'ájna xɨcájra'a jetze ɨ́ uuca mej a'utájucájme, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej huá'atzi'itéjmee ɨ́ ruyaujmua'a.

20 Setá'aj siyen tiraatáhuavii ɨ Dios jemi tɨ ij caí ayén ruxe'eve'e sej a'ucíjxɨ'ɨn tɨ'ɨj huáseevi'in, na'ari a'ájna xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi.
21 'A'ájna xɨcájra'a jetze, jaítze'e mú rajpuaíitzi muá'aju'un mej caí ja'anáj miyen tirajpuaíjtzica'a tɨj na'a tɨ Dios raatétaahuaca'a ɨ chaanaca. Capu ajta ché'e huá'acɨ'ɨti ɨ puaíjtzi a'ij tɨ tihuá'acɨ'ɨti a'ájna xɨcájra'a jetze.
22 'Ajta, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn tavástara'a ɨ Dios caí ayén ráaruurénche'e tɨ ij caí ché'e ayén ira'atéevi'i tɨ teuumé'en a'achú pua'an xɨca, capu ja'atɨ́ ruuri á'ame'enche'e. Mɨ́ ajta, huá'a jɨme'e ɨ teɨte tɨ Dios ari hua'uré'eseɨre'e ɨ jéjcua, a'ɨ́ɨ pu xaa ari ayén ráaruurée tɨ'ɨj caí ché'e ayén irá'ateevi'in.
23 'Seajta mú'een, caxu siyen rá'atzaahuate'e tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ájna xɨcájra'a jetze tɨjín: "Casi'i, íiye pu já'ita'a é'en a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u." Caxu seajta rá'atzaahuate'e tɨ pua'a seíj ayén tɨ'ixajta yee: "Me'ecui, amée pu já'ita'a é'en."
24 'Mu'iitɨ́ mú hui huataseíjre'esin a'ɨ́ɨme ɨ mej nu'u i'i Cɨríistu'u, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej nu'u Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Mɨ́ majta, camu. Metí'ihua'itaca mu'u. Ayee mú me'ɨ́jna jín a'ij mej tiraayɨ́'ɨti mej mi seica a'ij te'utaseíj ɨ teɨte. Ayee mú majta tiu'utaseíjrata tɨ júte'e é'eme'ecan Dios jemi a'ij mej ye'í rɨcɨ. Ayee pu naa seíire'e a'ame mej mi hua'utémua'itɨ hua'itzi jɨme'e a'ɨ́mej ɨ tɨ Dios hua'uré'eseɨj, tɨ pua'a ayén tɨ'ɨrɨ'ɨristan mej hua'utémua'itɨn.
25 'Casi'i mú'een, nu'uri amuacaí amuá'ixaa.
26 A'ɨ́j pu jín, caxu siyen rá'atzaahuate'e tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén tejámuaatá'ixaate'en tɨ jíme'en yee: "Amée pu nu'u á'uye'i 'itzitá a'u tɨ caí mé'e ja'atɨ", na'ari ayén yee: "Iiyu pu huiirájca avíitzi jɨme'e yú chi'ita."
27 'Mɨ́ ajta, ayée pu té'eme a'ájna xɨcájra'a nej jetzen neajtahua'a yé ve'ecáanen i nej neajta teáata'a jetze airáane. Ayee nu jéjre'ecitze'e seíire'e na'ame tɨj mej témaxcava'ara'an. Amuacaí pu u e'ijnéeri'icí a'ame a'u tɨ 'eíjninei ɨ xɨca, ajta á'iyen ayén che'atá na'a huanéeri'icí a'ame a'u tɨ e'eteáru'ipi.
28 Ajta ayée pu che'atá na'a té'eme tɨj ti'itɨj tɨ huamɨ́'ɨ. Tɨ́'ɨj ti'itɨj huámɨ'ɨni, aj mú curé'ecɨjxɨ'ɨsin a'ɨ́ɨme ɨ muá'ara'ica.

Jíme'en a'ɨ́jna xɨcájra'a tɨ jetzen ajtahua'a uvé'enejsin ɨ tɨ ajta teáata'a jetze airáane
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 'Jɨme'en pu'u te'entipuá'ari nain ɨ mej jín rajpuaíitzi muá'aju'un a'ájna xɨcájra'a jetze, aj pu xaa ayén seíire'e a'ame u júte'e tɨ jɨme'en yee:
Anaaruti ɨ xɨca, capu huanéeri'icí a'ame ɨ máxcɨra'i jɨme'e.
Majta me'ɨ́n ɨ xu'ura'ave, a'ɨ́ɨ mú u e'ecávatzɨjxɨ'ɨsin u júte'e.
Muaateúvivájra'asin a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'aijta ɨ mej majta é'eseijre'e u ta japua, matíj mena'a pua'amé.
30 'A'ájna xɨcájra'a jetze, a'ɨ́j pu huataseíjre'esin u júte'e ɨ mej jín ramua'aréeren tɨjín nee nu neajtahua'a yé ve'ecánejsin inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane.
'Majta me'ɨ́n ɨ teɨtejra'a mej íiyen seijre'e chaanaca japua, matíj mena'a pua'amé huataújxɨeemɨste'esin naímɨ'i ɨ ru jetze. Ayee mú ti'ineseíira muá'aju'un netɨ́'ɨj ave'ecáanen ɨ jaitɨri jetze. Ayee pu seíire'e a'ame temua'a naa mej mi miyen huateújtzaahuate'en. Aj mú xaa ramua'aréeren ɨ nej nain jín antínmua'aree.
31 Neajta nu te'ucáɨ'ɨsite'esin ca'anín jɨme'e, neajta hua'uta'aíjte'esin a'ɨ́mej ɨ mej nevaɨre'e u ta japua mej a'ucíjxɨ'ɨn nainjapua ɨ chaanaca mej

mi hua'uré'eseɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ nej neri hua'avé'ehuau. A'u tɨ ja'u'ástɨmee ɨ́ chaanaca, a'úu mú huaúuvi'itɨn.
32 'Setá'aj siyen yaú'itɨée xá'ara'ani se'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ye'í rɨ́ɨj á'aye'i a'ɨ́jna ɨ́ huaréj. Tɨ́'ɨj antineájxɨ'ɨn tɨ cua'ati a'ɨ́jna ɨ́ cíye'ara'an jetze, tɨ pua'a ajta ari huataxúta'an, aj xu si siyen ramua'aréeren tɨ ari vejli'i ɨ́ víita'ari.
33 A'iné ayée xu ramua'aree ja'anáj tɨ pua'a pítí'irɨcɨ se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ sej rasise'i, ayée xu che'atá sena'a tiráamua'aree tɨ ari vejli'i ja'anáj tɨ jetzen antipuá'ari nain se'ɨ́jna jɨme'e sej raseijran nain a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa.
34 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, majta mauj ruuri naími'ɨ ɨ́ teɨte ɨ́ mej íiyen seijre'e íjii, nain pu xaa araúrastejsin.
35 Ayej xaa ti'ayajna, a'ɨ́ɨ pu antipuá'ari naíjmi'ɨ tɨ́j na'a ti'ipua'amé tɨ íiyen seijre'e chaanaca japua, ajta u ta japua. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niuucari a'ij nej neri tejamuá'ixaa, capu ja'anáj antipuá'ari xaa ne'u.
36 'Capu ja'atɨ́ ramua'aree ja'anáj tɨ te'entipuá'ajte na'ari a'atzaj tɨ ayén tí'irɨni. Camu ramua'aree a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua. Canu neajta ramua'aree inee sino, a'ɨ́ɨ pu xaa ramua'aree a'ɨ́jna ɨ́ nej rájya'upua.
37 'A'ájna xɨcájra'a nej jetzen neajtahua'a yé ve'ecánejsin inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, ayée pu té'eme. Ayee mú che'atá mena'a tɨ́'ijrɨ'ɨrée muá'aju'un ɨ́ teɨte matɨ́j tɨ́'ijrɨ'ɨrejca'a a'ájna tɨ́'ɨj auj ruurica a'ɨ́jna ɨ́ Noé teecan.
38 Ayee mú rɨjcaa, tɨ́'ɨj caí xɨ antipuá'areca'a ɨ́ chaanaca jaj jɨme'e, metí'icua'acare'e ɨ́ teɨte, majta yé'ecare'e. A'ɨ́ɨ mú néjne'ɨche, majta vɨ́che'ecare'e. Maúche'e mú miyen rɨjcaa ajta caí a'ɨ́ɨn Noé ateájraa ɨ́ baarcu jetze tɨ ve'ée.
39 Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte, camu a'atzu ramua'areereca'a a'ij tɨ ti'itɨ rɨníiche'en. Aj mú xaa ráamua'areeri'i tɨ́'ɨj huatámɨ'ɨyeca'a. Huaja'ujaújte naíjmi'ica ɨ́ teɨte. Ayee pu che'atá na'a tihuá'aruuren a'ájna xɨcájra'a nej jetzen yé ve'ecánejsin, i nej teáata'a jetze airáane.
40 'A'ájna a'úu mú huaté'uu muá'aju'un víʼira'ata'a, mé hua'apua ɨ́ teteca. Seíj pu á'avi'itɨchi'ihuan tɨ́'ɨj te'entipuá'are. Ajta ɨ́ seíj, a'úu pu a'uteáturaasin.
41 Majta me'ɨ́n ɨ́ 'uuca, a'úu mú a'uté'uu muá'aju'un, mé hua'apua. Meté'atɨ'ɨxíj mú muá'aju'un. Seíj pu ajta á'avi'itɨchi'ihuan tɨ́'ɨj te'entipuá'are, ajta ɨ́ seíj, a'úu pu a'uteáturaasin.
42 'A'ɨ́j pu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, setá'aj atanéjne'ere temua'a naa, a'iné caxu ramua'aree ja'anáj tɨ xɨcájra'a jetze uvé'enejsin ɨ́ á'amuavastara'a.
43 'Setá'aj siyen yaú'itɨée xá'ara'ani se'ɨ́jna. A'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ja'atɨ tɨ huatéechi'i, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ramua'areere a'atzaj tɨ pua'a ɨ́ tɨ́ca'ari tzajta'a a'uteáruti a'ɨ́jna ɨ́ nahua'ari, ayée pu rɨni a'ɨ́jna tɨ huatéechi'i. A'ɨ́ɨ pu atanéeri a'ame, ajta capu raatá'asin tɨ a'ɨ́ɨn nahua'ari ra'antána'aca ɨ́ puéerta, tɨ́'ɨj uteárute u chi'ita.
44 Ayee pu hui che'atá na'a ruxe'eve'e sej siyen atanéjne'eri a'iné inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, ayée nu uvé'enejsin a'atzaj sej caí pua'a nechu'eve'e mú'een.

Jɨme'en a'ɨ́jna tɨ xaa nain jín rá'astijre'e, ajta a'ɨ́jna tɨ caí a'atzu rá'astijre'e (Lc. 12:41-48)

45 'A'ɨ́j nu jín niyen tejá'amua'ihua'uran. ¿A'ataani téviraʼa ayén caí ja'anáj á'ɨtzee, tɨ ajta rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree tɨ pua'a a'ɨ́ɨn vástare'ara'an ayén tiraa'ɨ́jcate'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tihuá'aijte'e ɨ́ seica ɨ́ mej tí'ijvaɨre'e tɨ ij a'ɨ́ɨn tihua'umín a'atzaj tɨ pua'a ari huaxɨ́'epɨ'ɨntari'ihuaca'a?
46 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ tevi, naa pu tiraatévaɨre'esin tɨ pua'a ayén rɨjca a'ij tɨ tiraata'aíj tɨ́'ɨj ajtahua'a uvé'enen a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e.

47 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ pua'a auj ayén rɨjca tɨ́'ɨj uvé'enen ɨ́ vástare'ara'an, a'ɨ́ɨ pu xaa ayén tí'ira'íjcate'en nain jɨme'e a'achú tɨ caj tí'ijcha'ɨ́ɨ.
48 'Mɨ́ ajta, tɨ pua'a a'ij pua'a tí'itevistan a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, ayée pu rɨni. Ayee pu tí'imua'atze ɨ́ ru tzajta'a tɨjɨ́n: "Jé'ecan pu á'ateeri mé já'ahua'a ɨ́ nevástara'a."
49 Aj pu i autéchesin tɨ a'ij pua'a tihua'uté'axɨ'ɨn ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte ɨ́ mej tí'ijvaɨre'e. Ajta huá'a jamuan tí'icua'ani, ajta ye'en a'ɨ́mej jamuan ɨ́ mej rutá'aruaijve'e.
50 'Ajta a'ɨ́ɨn vástare'ara'an uvé'enejsin a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen caí rachú'eve'e a'ɨ́jna tɨ tí'ijvaɨre'e, ajta a'atzaj tɨ pua'a caí ramua'aree tɨ ari uvé'ene.
51 Aj pu i vástare'ara'an jeíhua puaíjtzi raatá'asin. Ajta raata'aíjte'esin tɨ a'uun a'utéveeca a'u mej a'uteáturaasin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí tzáahuati'ira'a jín miyen tí'ijrɨ'ɨre. Jé'ecan pu ruyeinixɨ'ɨn a'ujna, ajta rutamej pu jín ancuré'ujcɨ'ɨmée a'ame a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rajpuaíjtzi.

25

Jɨme'en ɨ́ teemua mé 'uuca, ɨ́ mej tamuáamuata'a ará'aseca'a

1 'A'ájna xɨcájra'a jetze, ayée pu Dios hua'utá'asin ɨ́ teɨte mej mi me'uun a'uteárute a'u tɨ a'ɨ́ɨn é'eseijre'e u ta japua. Ayee pu che'atá na'a tihuá'aruuren a'ij tɨ tihuá'uruu ɨ́ teemua mé 'uuca, tamuáamuata'a mej nu'u ará'aseca'a. A'ɨ́ɨ mú tejá'utɨɨ ɨ́ tiú'ujlaampara mej mi me'uun ra'antinájche a'ɨ́jna tɨ huaténeɨchi.
2 Camu rɨ́'ɨ mé titeumuámua'are'eca'a seica, ɨ́ mej anxɨ́vi. Majta me'ɨ́n ɨ́ seica, ɨ́ mej majta anxɨ́vi, a'ɨ́ɨ mú nu'u xaa rɨ́'ɨ mé titeumuámua'are'eca'a.
3 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej caí rɨ́'ɨ mé titeumuámua'are'eca'a, a'ɨ́ɨ mú tejá'utɨɨ ɨ́ tiú'ujlaampara. Aru camu ya'ujáj me'ɨ́jna ɨ́ aceite ɨ́ mej jín rá'ajtaira.
4 'Majta me'ɨ́n ɨ́ mej rɨ́'ɨ mé titeumuámua'are'eca'a, a'ɨ́ɨ mú xaa limeeta tzajta'a ru'ucájtuaa ɨ́ aceite. A'ɨ́j mú a'ujáj, jamuan ɨ́ tiú'ujlaampara.
5 A'iné jeíhua pu nu'u é'etee a'ɨ́jna tɨ huaténeɨchi, temua'a pu cutzi tihua'umuá'itɨ a'ɨ́mej ɨ́ teemua. Muaatácu'utzuca'a micu.
6 'Pu'uri nu'u teuumé'eca a'atzaj já'ita'a tɨca'a, tɨ́'ɨj seɨ́j ayén huajíjhuaca'a tɨjɨ́n: "Pu'uri yé vé'eme a'ɨ́jna tɨ huaténeɨchi. Xu'irácɨɨnichi sej si ra'antinájche."
7 Matɨ́'ɨj mi huajíjxɨca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ teemua. Á'iyen mú rɨ́'ɨ tiú'uruu ɨ́ tiú'ujlaampara.
8 'Aj mú mi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí rɨ́'ɨ huaújruu, ayée mú tihua'utajé ɨ́ seica tɨjɨ́n: "Aisí, cíj caj setitaatá'a ɨ́ aceite a'iné pu'uri huitáxɨ'ɨsin téjmi ɨ́ ta'áa."
9 'Majta me'ɨ́n ɨ́ mej rɨ́'ɨ mé titeumuámua'are'eca'a, ayée mú tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n: "Catu xaa ne'u, a'iné ayej ne'ase capu cɨ'ɨti tíj na'a itejmi. Capu ajta cɨ'ɨpe tíj na'a mú'ejmi. Mɨ́ seajta mú'een, setá'aj á'ucɨɨne huá'a jemi ɨ́ mej aceite tu'araca sej si ráananan tíj na'a mú'ejmi."
10 'Aj mú mi miyen huaríj. U mú nu'u mi á'uju'un. Maúche'e mú huajú'ucaa, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn a'ará'a a'ɨ́jna tɨ huaténeɨchi. Majta me'ɨ́n ɨ́ teemua ɨ́ mej rɨ́'ɨ huaújruu, a'ɨ́ɨ mú a'ucíj jamuan a'u mej tejé'eyeste me'ɨ́jna jɨme'e tɨ huaténeɨchi. Aj pu i te'iteánami'ihuaca'a ɨ́ puéerta jetze.
11 'A'atzu nu'u á'ateevi'ica, majta ɨ́ seica a'ará'a ɨ́ teemua. Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: "Tavastara'a, mú'ee ɨ́ pej i'i tavástara'a, tita'antácuune'e."
12 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n: "Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ayej ti'ayajna. Canu a'atzu á'amuamuajte."

13 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Setá'aj siyen atanéjne'eri a'iné caxu ramua'aree ja'anáj tɨ xɨcájra'a jetze nej inee uvé'enejsin.

Jíme'en ɨ tumin tɨ jín ɨ tɨ tihuá'aijte'e tihua'u'íjca a'ɨmej ɨ mej ravaɨre'eca'a (Lc. 19:11-27)

14 'Ajta, ayée pu che'atá na'a Dios huá'aruuren a'ájna xɨcájra'a jetze tíj ɨ ja'atɨ ayén tihuá'uruu ɨ mej tí'ivaɨre'eca'a. Tɨ'ɨj nu'u ari a'uye'imɨica mé já'ahua'a yee, amuacaí pu hua'utajé a'ɨmej ɨ mej tí'ivaɨre'eca'a. Tihua'u'íjca a'íjna jɨme'e ɨ tɨ a'ɨín tí'ijcha'ɨica'a.
15 'Ayee pu tiraatá'a seíj a'achú cumu anxíj vi'ira'a ɨ tumin. Ajta ɨ seíj, ayée pu tiraatá'a a'achú cumu hua'apua vi'ira'a. Ajtahua'a ɨ seíj, seíj vi'ira'a pu tiraatá'a. Ayee pu tihua'utá'a a'ij mé tiraayɨ'ɨtɨ. Tɨ'ɨj jí á'uraa.
16 'Ajta nu'u a'ɨín tɨ anxíj vi'ira'a ancuré'a, a'ɨí pu a'utéjche tɨ tiu'umuárɨ'en tumin jɨme'e. Ajta á'iyen, raamuá'itɨ anxíj vi'ira'a a'íjna jɨme'e tɨ ajmí'i ra'ancuré'a.
17 Ayee pu che'atá na'a huaríj a'íjna ɨ ja'atɨ tɨ ra'ancuré'a a'achú cumu hua'apua vi'ira'a. Raamuá'itɨ hua'apua vi'ira'a, icu.
18 'Ajta nu'u a'ɨín tɨ ra'ancuré'a a'íjna ɨ seíj vi'ira'a, capu tiraamuárɨ'iste. A'áa pu já'ahua'a a'ará'a. Ra'ateíchajraa á chuaata'a. A'uu pu ra'avá'ana ɨ tumin tɨ raatániɨjte ɨ ɨ tɨ tihuá'aijte'e.
19 'Pu'uri nu'u á'ateevi'ica'a, ajta a'ɨín ɨ tɨ tihuá'aijte'e, uvé'ene. Ajta a'utéjche tɨ raaxɨ'epɨ'ɨntare'en ɨ tumin jɨme'e.
20 'Ajta a'ɨín tɨ anxíj vi'ira'a ancuré'a, a'ɨí pu ajta a'ará'a ɨ seica ɨ anxíj vi'ira'a. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjín: "Nevástara'a. Ayee pepu'u caj tinaatá'a anxíj vi'ira'a jɨme'e. Casi'i, a'ij nu jín raamuá'itɨ seica tɨ ayén che'atá na'a te'ará'ase anxíj vi'ira'a."
21 'Ayee pu tiraatá'ixaa a'íjna ɨ vástare'ara'an tɨjín: "Xɨ'epɨ'ɨn pej huaríj, mú'ee ɨ pej caí ja'anáj á'ɨtze. Rɨ'ɨ pej tí'itevij. A'íj pej jín te'ará'aste. A'íj nu jín niyen tí'imua'ijcate'en jeíhua jɨme'e, íiye ineetzi jemi tetá'aj huátatemua'ave'en naími'i."
22 'Ajta a'ɨín tɨ hua'apua vi'ira'a ancuré'a, a'ɨí pu ajta yé ra'áa. Ayee pu ajta tiraatá'ixaa tɨjín: "Nevástara'a, mú'ee pej piyen tinaa'íjca pe'íjna jɨme'e hua'apua vi'ira'a ɨ tumin. Casi'i, a'ij nu jín raamuá'itɨ seica tɨ ayén che'atá na'a te'ará'ase hua'apua vi'ira'a."
23 'Ajta a'ɨín ɨ vástare'ara'an, ayée pu tiraatá'ixaa tɨjín: "Xɨ'epɨ'ɨn pej huaríj, mú'ee ɨ pej caí ja'anáj á'ɨtzee. Rɨ'ɨ pej tí'itevij. A'íj pej jín ra'ará'aste. A'íj nu jín niyen tí'imua'ijcate'en jeíhua jɨme'e, íiye ineetzi jemi tetá'aj huátatemua'ave'en naími'i."
24 'Ajta nu'u a'ɨín tɨ seíj vi'ira'a ancuré'a, a'ɨí pu ajta yé ra'áa. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjín: "Nevástara'a. Nee nu niyen ráamua'areeri'i pej piyen té'ejaaxɨejve'e. Ayee pej tihuá'aijte'e mɨ seica mej mi tiu'uhuáste'en, matá'aj tiu'utzaana. Aru nain pu tí'imuacɨ'ɨti mú'eetzi. Ayee pej tihuau'aíjte'en mej mi ráahuastɨra'ani ɨ imue'eri, matá'aj raaré'eseɨre'en tɨ'ɨj tí'icɨire. Ajta á'iyen nain timuáacɨ'ɨti mú'eetzi.
25 A'íj nu jín tí'itziɨine'eca'a inee. Aj nu jín ne'uun á já'ahua'a a'ará'a. Nera'ateíichejraa. Netɨ'ɨj ni ra'avá'ana á chuaata'a. Ye'ecui ne'u, mú'eetzi tɨ a'aa."
26 'Ajta a'ɨín vástare'ara'an, ayée pu tiraatá'ixaa tɨjín: "Mú'ee, mɨ pej a'ij pua'a tí'itevij, jé'ecan pej huá'ɨna'ase'e. Capej ti'itíj jín nevaɨre'e. Tí pua'a

piyen ramua'aree nej niyen tihua'a'aíjte'en mej mi tiu'uhuáste'en tɨ i ayén nain tináacɨ'ɨti ineetzi, ¿ni tzaa pajta piyen ramua'areere nej neajta niyen tihua'a'aíjte'en mej mi raaré'eseɨre'en tɨ ij ajta nain tináacɨ'ɨti ineetzi?

27 Tɨ́ pua'a piyen ti'ijmua'aréere, ¿a'iné 'een jín pecaí piyen huarɨ́j pej pi caí pe'uun yaúutuaa ɨ́ tumin huá'a jemi ɨ́ mej tumin tí'ineɨjte nej ni a'atzu raamuá'itɨn? Tɨ́ pua'a piyen huárɨniiche'e, aj nu xaa ra'ancuré'aniiche'en ɨ́ tɨ neetzi ne'áa netɨ́'ɨj yé uvé'enen. Pe'uté'ɨtzee huápɨ́'ɨ."

28 'Aj pu nu'u i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ seica ɨ́ mej vejli'i huaté'uu tɨjɨ́n: "Setá'aj yeehui rá'ari'i seˈɨ́jna ɨ́ seɨj vi'ira'a, seajta raatá'an seˈɨ́jna tɨ tamuáamuata'a vi'ira'a tí'ituaave.

29 Matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej jeíhua tí'ijcha'ɨɨ, jaítze'e pu tihuá'acɨ'ɨti. Ayee pu té'eme mej miyen tí'ijcha'ɨ́ɨ muá'ara'ani nain a'achú tɨ caj ruxe'eve'e. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej caí ti'itɨ́j tícha'ɨɨ, a'ɨ́ɨ mú tihuá'ari'ira a'ɨ́mej ɨ́ mej cɨ́j mena'a tí'ijcha'ɨɨ mej mi caí ché'e tí'ijcha'ɨ́ɨ muá'ara'ani.

30 Seajta mú'een, setá'aj mé ya'urájrɨeni seˈɨ́jna ɨ́ tɨ caí ti'itɨ́j vaɨre'e mé pua'acié a'u tɨ a'utíca'a. A'uu pu ruyeinixɨ'ɨn, ajta ancuré'ujcɨ'ɨxɨjsin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rajpuaíjtzi." Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ vástare'ara'an.

Tɨ́'ɨj Dios huá'axɨjte'en a'ɨ́mej teɨtejra'a ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua

31 'A'ájna xɨcájra'a nej jetzen yéve'ecánejsin inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, netɨ́'ɨjtáhua'a huataseíjre'en a'ɨ́mej jamuan ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua, naa pu seíre'e a'ame mej mi rɨ́'ɨ te'utaseíj ɨ́ teɨte, temua'a naa. Nee nu huatéyeijxa ɨ́ ɨpuari japua mej mi ráamua'aree ɨ́ nej inee nain jín antínmua'aree íiyen chaanaca japua.

32 'Matɨ́'ɨj mi neetzi jemi huá'ajseɨre'esin naíjmi'ica ɨ́ teɨtejra'a i mej íiyen seijre'e ɨ́ chaanaca japua. Neajta inee, ayée nu che'atá nena'a hua'apuacié huá'ajseɨre'esin tɨ́j ajta ja'atɨ́ ayén hua'apuacié tihuá'ajseɨ ɨ́ ruye'emua. A'uu pu huá'ajseɨj ɨ́ cáne'axɨ seɨjta'a, ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ caurasi, ajta seɨjta'a.

33 'Majta me'ɨ́n ɨ́ mej rɨ́'ɨ tí'iteteɨte, ayée mú 'een matɨ́j ɨ́ cáne'axɨ. Nerɨ'ɨrɨ́inta'a nu huá'ajseɨre'esin. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej a'ij pua'a tí'iteteɨte, ayée mú 'een matɨ́j ɨ́ caurasi. Ne'úutata'a nu huá'ajseɨre'esin ne'ɨ́mej.

34 'Neajta inee, i nej i'i Rey, ayée nu tihua'utá'ixaate'esin ne'ɨ́mej ɨ́ mej e'ejteí nerɨ'ɨrɨ́inta'a tɨjɨ́n: "Iíye'e xu'u ij mú'een, mɨ sej rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ niyá'upua, setá'aj siyen ra'ancuré'an ɨ́ tɨ ayén tejá'amuacɨ'ɨti, a'ij tɨ tiú'uxɨ'epɨ'ɨntari'ihuaca'a tɨ́j na'a tɨ Dios raatétaahuaca'a ɨ́ chaanaca, sej si se'uun a'uteárute a'u tɨ Dios é'eseijre'e.

35 Ayee pu té'eme a'iné mú'een xu tinaamí netɨ́'ɨj huata'í'icuataca'a. Mú'een xu seajta jaj naatá'a netɨ́'ɨj huata'í'imɨ. Mú'een xu seajta na'ancuré'evi'itɨ ɨ́ ruchi'itá tɨ́'ɨj caí ja'atɨ́ nexɨ́'eve'eca'a.

36 Ayee xu tinaatéechejte netɨ́'ɨj caí ti'itéchejca'a. Netɨ́'ɨj tijcuí'ineca'a, mú'een xu seajta naatéeseij. Ajta, netɨ́'ɨj aiteánami'ihuaca'a, mú'een xu seajta náamuaareca'a."

37 'Majta me'ɨ́n ɨ́ mej rɨ́'ɨ tí'iteteɨte, ayée mú tinaatá'ixaate'esin tɨjɨ́n: "Tavastara'a, ¿a'anajni tiyen timuaamí tetɨ́'ɨj muaaseíj ɨ́ pej í'icuataca'a? ¿A'anajni tiyen jaj timuaatá'a tetɨ́'ɨj muaaseíj pej í'imɨ'ɨca'a?

38 ¿A'anajni tiyen timua'ancuré'evi'itɨ ɨ́ tachi'itá iteen tetɨ́'ɨj ráamua'areeri'i pej caí a'ij tamuari? Ari i'i, ¿a'anajni tej tiyen huarɨ́j tej timuaatéechejte patɨ́'ɨj caí ti'itɨ́j jín ti'itéchejca'a?

39 ¿A'anajni tiyen muáamuaareca'a patí'ɨj aiteánami'ihuaca'a na'ari tej tiyen muaatéeseij patí'ɨj tí'icui'ica'a?"
40 'Neajta inee, i nej i'i Rey, ayée nu tihua'utá'ixaate'esin tɨjín: "Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna, setíj sena'a sej siyen huá'uruu a'ímej ɨ ne'ihuaamua'a, ayée xu che'atá sena'a náaruu ineetzi. Capu amín a'ij tɨ pua'a siyen raatévaɨ seíj ɨ ne'ihuaara'a tɨ caí ti'itíj jín ti'itéjvee, tɨ caí a'atzu ruxe'eve'e."
41 'Aj nu ni niyen tihua'utá'ixaate'esin a'ímej ɨ mej e'ejteí ne'úutata'a tɨjín: "Sericu mú'een, mɨ tɨ Dios a'ij pua'a tejámuaatá'asin. Sej hui ineetzi jemi sej si se'uun a'uteárute taij tzajta'a tɨ Dios ayén rí'ɨ ráaruurijtze a'íjna ɨ tiyaaru'u, majta a'ímej ɨ mej tí'ijvaɨre'e, a'íme ɨ xɨéjniu'ucari ɨ mej a'ij pua'a 'een.
42 Sericu mú'een, a'iné caxu tinaamí netí'ɨj huata'í'icuataca'a. Mú'een xu seajta caí jaj naatá'a netí'ɨj í'imɨ'ica'a.
43 Capu ja'atɨ naamuá'a. Ayee pu i 'eene'e, caxu ná'anvi'itɨ á ruchi'itá. Canu ti'itéchejca'a. Mí seajta mú'een, caxu tinaatéechejte. Netí'ɨj tijcuí'ineca'a, caxu seajta naatéeseij, caxu seajta náamuaareca'a netí'ɨj aiteánami'ihuaca'a."
44 'A'íi mú majta miyen tinaatá'ixaate'esin tɨjín: "Tavastara'a, ¿a'anajni tiyen timuaaseíj pej huata'í'icuataca'a, nusu pej í'imɨ'ica'a, na'ari pej caí ja'atí mua'atejca'a, na'ari pej tí'icui'ica'a, ca'ín pej aiteánami'ihuaca'a, teajta caí muaatévaɨ iteen?"
45 'Aj nu ni niyen tiu'utániuusin tɨjín: "A'iné caxu siyen raatévaɨ seíj ɨ ne'ihuaara'a tɨ caí ti'itíj jín ti'itéjvee, seíj tɨ caí ruxe'eve'e, caxu seajta naatévaɨ ineetzi."
46 'Majta me'ín, a'úu mú á'uju'un tɨ ij puaíjtzi huá'ucɨ'ɨti tíj na'a rusén jɨme'e. Majta me'ín ɨ mej rí'ɨ tí'iteteɨte, a'úu mú á'uju'un a'u tɨ Dios é'eseijre'e mej mi ruuri muá'ara'ani jemin tíj na'a rusén jɨme'e.

26

Meti'ihuaú'ixa a'íjna jɨme'e ɨ mej raaxí'epɨ'ɨntare'en mej nu'u Jesús huatéevi'i (Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Tí'ɨj Jesús raatapuá'ajtaca'a tɨ nain tiu'utaxájtaca'a a'íjna i niuucari, aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
2 Ayen tɨjín:
—Xu'uri ramua'aree tɨ ari vejli'i a'ájna mej tí'iyesten me'íjna jɨme'e tɨ Dios tihua'utá'uuni'i. A'atura aúche'e hua'apua xɨca. Ja'atí pu ajta tiu'utátuiire'esin ɨ nejíme'e i nej neajta teáata'a jetze airáane mej mi ná'utatan cúruu jetze. —Yee pu'u tihua'utá'ixaa.
3 Majta me'ín ɨ mej tihuá'aijte'e teyujta'a, majta a'íme ɨ mej tiú'ujmua'ate ɨ niuucari jɨme'e tɨ tí'aijta, majta ɨ hua'avaujsi ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'úu mú e'etiújseij u chi'ira'an jetze a'íjna tɨ nain jín antiújmua'aree u hua'atéyujta'a. Ayee pu ántehuaa a'íjna tɨjín Caifás.
4 A'íi mú tiú'ujmua'atziite'eca'a a'ij mej ye'í huárɨni mej mi hua'itzi jín raatéevi'i me'íjna ɨ Jesús mej mi raajé'ica.
5 Majta miyen tí'iru'ixaate'eca'a tɨjín:
—Catu raatévi'ira matí'ɨj tí'iyeste ɨ teɨte mej mi caí huatanínіu'ucacu. Tí pua'a tiyen huárɨni, a'íi mú taaténe'usi'ite'esin.

Ɨita'a pu án yé'ajtuaa mu'útze'en ɨ Jesús a'íjna tɨ naa teárí'e (Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

6 Ajta a'ɨjna ɨ Jesús, a'úu pu a'utéveeca'a u Betania a'u tɨ é'eche a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Simón. A'ii pu a'ɨɨ́n pú'een ɨ mej majta miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Tɨ́ Cá'atzaj.

7 Aj pu i seɨ́j á e'iré'ene jemin a'ɨjna ɨ Jesús. 'Ɨita'a pu pírɨcɨ tɨ limeeta huátɨsime'eca'a. Tetej limeetajra'a pu pú'eene'e. Naa pu te'evé'ejɨstica'a tɨ naa teáarɨ́'e, tɨ ajta huápɨ'ɨ tɨ́'ijnajche. Tɨ́'ɨj Jesús huatecaíca meesa jetze, a'ɨɨ́n 'ɨíta'a án pu yé'ajtuaa án mu'úutze'en.

8 Majta me'ɨ́n ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́'ɨj raaseíj a'ij tɨ huarɨ́j, jé'ecan mú huatanɨ́niu'ucacuca'a ɨ 'ɨíta'a jemi. Aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—¿A'iné 'een jɨ́n á'uvej amɨ́jna ɨ aceite?

9 Rɨ'ɨrɨ́istaca'anche'e pu mej ráatuaanijche'en mej mi raamuá'itɨnche'e jeíhua ɨ tumin mej mi hua'utá'an a'ɨ́mej ɨ mej caí a'ij tɨ́'ijviicua'i.

10 Ajta a'ɨɨ́n ɨ Jesús, a'ɨɨ́ pu ráamua'areeri'i a'ij mej ye'í tɨ́'ixajtaca'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—¿A'iné 'een jɨ́n siyen rájaaxɨejvi'i se'ɨ́jna i 'ɨíta'a? A'ij tɨ náaruu, temua'a pu naa i'i xɨ́'epɨ'ɨ́in.

11 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ɨɨ́me ɨ mej caí a'ij tɨ́'ijviicua'i, maúche'e mú mú'ejmi jemi seíire'e muá'aju'un tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ja'anáj tɨ na'a pu i ɨ́'irɨ'ɨrɨista a'ame sej siyen tihua'utévaire'en. Mɨ́ neajta inee, canu ché'e mú'ejmi jemi seíire'e na'ame.

12 'Ayee pu'u, tɨ́'ɨj a'ɨ́in 'ɨíta'a na'avé'emeijri'i ineetzi, ayée pu 'een jɨ́n ayén náaruu a'ɨjna jɨme'e tɨ na'avá'anan.

13 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna, íiyen chaanaca japua, a'u tɨ na'a mej tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte a'ij tɨ Dios tihua'irájtuaani a'ɨɨ́ mú majta hua'utá'ixaate'esin a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna i 'ɨíta'a mej mi jeíhua ra'utámua'aree.

Judás pu tiu'utátui avíitzi jɨme'e a'ɨjna ɨ Jesús
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Ajta seɨ́j tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ɨjna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Judás Iscariotes, a'ɨɨ́ pu ajtáraa huá'a jemi. A'uu pu á'uraa tɨ ij tiu'uxáj huá'a jamuan ɨ mej tí'aijta teyujta'a.

15 Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'achúni setí'ineanajchite'en tɨ pua'a nejamuaatátuiire'en ne'ɨjna ɨ Jesús?

Maraaté'itɨee ɨ tumin. Majta raatá'a a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a ɨ tumin, rumua'atɨ́ plata.

16 Ajta iyá'uraa a'ɨjna ɨ Judás. Tɨ́j na'a a'ájná'ɨmua, a'ɨɨ́ pu a'utéjche tɨ ráahuauni ja'anáj tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨ́in tɨ ij hua'utátuiire'en.

Tɨ́'ɨj tavástara'a tihua'umí a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e
(Mr. 14:12-25: Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; I Cor. 11:23-26)

17 Tɨ́'ɨj teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a ɨ ta'amuájca mej jetzen tí'iyestehua'a matɨ́'ɨj pan cua'acare'e tɨ caí cujchira'a, aj mú mi á e'iré'ene ɨ Jesús jemi a'ɨɨ́me ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'uné jetze mua'aráanajche tej á'uju'un tej ti rɨ́'ɨ tejá'uruuren ɨ pej ráacua'ani ɨ pan tej jɨ́n ra'utámua'aree a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i ɨ tayaujmua'a ɨ mej anáaté'ee muaanúnu'ihuaca'a?

18 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Sericu mú'een se'ájna chajta'a. Aa xu ja'atɨ́ é'eteuni. Setá'aj siyen tiraata'ixaate'en yee: "Yee pu ti'ixa ɨ́ maestro tɨjɨ́n pu'uri a'ájna teja'uré'ene nej nain jɨ́n raanaíjmire'en, neajta nej ra'utámua'aree a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i ɨ́ tayaujmua'a mej anáaté'ee muaanúnu'ihuaca'a."

19 Majta me'ín ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú huarɨ́j a'ij tɨ Jesús tiu'uta'aíjtaca'a. Nain mú rɨ́'ɨ tiú'uruu ɨ́ mej tí'icua'ani.

20 Tɨ́'ɨj huachúmua'ancaa, Jesús pu huatecaíca ɨ́ meesa jetze huá'a jamuan ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua mua'ará'axcaa.

21 Mu'uri tí'icua'acáa, tɨ́'ɨj ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, seɨ́j tɨ a'amua jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ pu nejɨ́me'e tiu'utátuiire'esin huá'a jemi ɨ́ mej tí'aijta teyujta'a.

22 Aj mú mi huataújxɨeemɨste ɨ́ ru tzajta'a. Ma'utéjhuii mej raata'íhua'u me'ɨ́jna ɨ́ Jesús, seɨj ajta seɨj. Miyen tɨjɨ́n:

—¿A'ataani a'ɨ́ɨn pú'een? ¿Ni qui inee?

Ajtahua'a seɨ́j ayén tɨjɨ́n:

—¿A'ataani a'ɨ́ɨn pú'een? ¿Ni qui inee?

23 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—A'ijna tɨ pan cua'a a'ɨ́jna jetze i tuxa'a nee jamuan, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ nejɨ́me'e tiu'utátuiire'esin.

24 Ayee pu teja'uré'enejsin ineetzi jemi i nej neajta teáata'a jetze airáane a'ij tɨ té'eyu'usi'ɨ ɨ́ yu'uxari jetze. Mɨ́ ajta, a'ɨ́jna jemi tɨ nejɨ́me'e tiu'utátuiire'esin, jaítze'e pu raatévaire'enche'e tɨ caí huanú'ihuanche'e a'iné rajpuaíitzi pu a'ame huápɨ'ɨ. Ché'e a'ɨ́ɨn huataújxɨeemɨste'en.

25 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Judás, ɨ́ tɨ hua'utátuiire'emɨ'ɨca'a, ayée pu tiraata'íhua'uri'ɨ tɨjɨ́n:

—Maestru, canu xaa ne'ɨ́n pú'een, ¿ni qui necaí?

Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Mu'ée pej aseɨ́j piyen tiraataxájtaca'a.

26 Maúche'e mú tí'icua'a tɨ́'ɨj Jesús pan ti'ɨ́j. Rɨ́'ɨ pu tiraatá'a ɨ́ Dios, ajta ra'antítaaraxɨ. Aj pu i hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ. Ayen tihuá'ixaate'e tɨjɨ́n:

—Xa'ancuré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ. Xáacua'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een i nehuá'ira'a.

27 Ajta á'iyen, vaasu tijáj. Tɨ́'ɨjta'i rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu hua'uré'i'ite. Ayen ti'ixáata tɨjɨ́n:

—Xa'anti'ɨ́, naíjmi'i mú'een.

28 A'ɨ́jna tɨ urajmuaa, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een i nexuure'e nej ra'iráxɨre'esin ne'ɨ́jna jɨme'e nej ni raanaíjmire'en a'ɨ́jna tɨ jɨ́n Dios ruseɨ́j ayén te'ataújratziiri'i ɨ́ jéjcua ɨmuá. A'ɨ́j nu jɨ́n huá'a japua niuuni mu'iicáca tɨ ij Dios ayén tihua'utá'uuni'i.

29 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej xaa ne'u ayén ti'ayajna, ɨ́jii tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, canu ché'e ra'antí'isin ne'ɨ́jna i já'ara'a uuva jetze tɨ me'ecan sino a'ájna xɨcájra'a tɨ Dios jetzen huateúra'ate'esin nainjapua ɨ́ chaanaca. Aj nu xaa a'amua jamuan ra'antí'isin neajtahua'a rujéjcuatze'en.

Jesús pu raataxájtaca'a tɨ a'ɨ́ɨn Pedro ra'avé'avaata tɨ nu'u caí ramua'ate (Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

30 Aj mú mi seɨ́j tiu'utáchuiicaca'a ɨ́ mej jín rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios. Aj mú mi a'ucɨ́j. A'uu mú a'ará'a Aceituunajemi, jɨrí tɨ á'utaaca.

31 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ijii, tɨ tíca'aren, mé xu núujɨsin. Setiu'utatévi'ira'ata neetzi jemi. Ayee pu té'eme tíj té'eyu'usi'i tɨ Dios ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjín: “Nee nu i nej i'i Dios, a'íj nu jé'icatan cáne'axɨ tɨ tiseíj. Majta me'ín a'ucíjxɨ'isin ɨ cáne'axɨ.”

32 Mí neajta inee, netí'ɨj huatarún, áa nu a'umé'e na'ame u Galilea. Amuacaí nu ará'aiixa, seajta á'iyen mú'een.

33 Ajta a'íɨn ɨ Pedro, ayée pu tiu'utaniú tɨjín:

—Capu amín a'ij tɨ pua'a naíjmi'i metiu'utatévi'ira'ata mɨ seica mú'eetzi jemi. Canu ja'anáj niyen rɨni inee.

34 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjín:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna, íjii tíca'a, tí'ɨj caí xɨ huajíjhuan ɨ gallo, huaíca pej piyen tína'avé'avaata yee pej nú'u caí nemua'ate.

35 Mí ajta a'íɨn Pedro, ayée pu tiraatá'ixaa ca'anín jɨme'e tɨjín:

—Tí pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e nej á jamuan huámɨ'ɨni, capu amín a'ij. Canu ja'anáj niyen tímua'avé'avaata yee nej caí muamua'ate.

Majta me'ín ɨ seica, ayée mú che'atá mena'a tiu'utaxájtaca'a.

Jesús pu raatéjhuau ɨ Dios jemi a'ujna u Getsemaní (Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

36 Aj pu i á'uraa a'íjna ɨ Jesús, majta me'ín ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'uu mú a'ará'a, huastari jemi, cɨyej tɨ e'eré'evee tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Getsemaní. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Yé xu'u tité'en mú'een, iiyecuí. Neajta inee, mé nu'u vejli'i a'atanéjsin nej ni raatéjhuauni ɨ Dios jemi.

37 Aj pu i á'uraa. Huaja'uví'itɨ a'ɨmej, a'íjna ɨ Pedro, ajta a'ɨmej ɨ mej hua'apua, ɨ mej yaújmua'ame'en pú'een a'íjna ɨ Zebedeo. Ajta á'iyen a'ij pua'a raatá'a ɨ ru tzajta'a. Jé'ecan pu huataújxɨeemɨste.

38 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Jé'ecan pu caí nú'uca'anisti'i yú ne tzajta'a. Huápɨ'ɨ nu nexɨeemɨste'e. Cu xɨee nej cuj mɨ'ɨni. Yé xu huateáturan mú'een íiye. Seuche'e xu atanéjne'ere nee jamuan.

39 A'atzu pu a'ɨmuá ájca'i yee a'uré'ene. Tí'ɨj i é'ejtunutaca'a á chuaata'a. Aj pu i ayén tirájhuaviiri'i ɨ Dios tɨjín:

—Dios pej ní'iya'upua, naíjmi'i pu rɨ'ɨrí mú'eetzi jemi. Tí pua'a peti'itá'acare'en tɨ caí ayén tí'ineci'ɨti a'íjna tɨ a'ij pua'a 'een, ɨ nej jín rajpuaíitzi na'ame. Na'ari caí, ché'e caí ayén 'eene'en netíj tí'ijxe'eve'e inee, sino patíj mú'ee tí'ijxe'eve'e.

40 Aj pu i á e'iré'ene a'u mej a'uté'uuca'a ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Mu'uri í'icu'utzuca'a. Tí'ɨj hua'ujíste, aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna ɨ Pedro tɨjín:

—¿Ni tzaa pecaí té'eviicua'i pej atáneere nee jamuan a'achú cumu sei hora?

41 Seuche'e xu atanéjne'ere, seajta setá'aj raatéjhuauni ɨ Dios jemi tí'ɨj caí tejamuáaci'ɨti tɨ'ɨtíj ɨ sej jín auteáturan ɨ Dios jemi. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Mú'een xu xaa huateújca'anen ɨ ru tzajta'a. Mí ajta caí, capu á'amuaca'anisti'i.

42 Ajta á'uraa. Ajtahua'a ayén tirájhuaviiri'i ɨ Dios tɨjín:

—Dios pej ní'iya'upua, tɨ pua'a caí a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ i caí ayén tí'ineci'ɨti a'íjna ɨ nej jín rajpuaíitzi na'ame, ché'e ayén 'eene'en patíj tí'ijxe'eve'e mú'ee.

43 Tí'ɨjtáhua'a á e'iré'ene. Ajtahua'a pu huá'uteu, mecu'utzúca'a, a'iné jeíhua pu huá'amua'itɨjca'a ɨ cutzi.

44 Aa mú a'uteájturaa a'ɨ́mej ɨ́ mej cu'utzuca'a. Huaícacajetze pu ajtahua'a u á'ume ɨ́ Jesús. Ajtahua'a pu raatéjhuau ɨ́ Dios jemi. Ayee pu che'atá na'a tirájhuaviiri'i a'ij tɨ amuacaícan tiraatáhuaviiri'i.
45 Tɨ́'ɨj ajtahua'a á e'iré'ene a'u mej a'uté'uuca'a a'ɨ́me ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Pu'uri íjii, sej huápɨ'ɨ rucu'utzive'e. Pu'uri íjii sej huácu'utzu, seajta huaújse'upe'en. Casi'i, pu'uri aúche'e. Pu'uri a'ájna teja'uré'ene tɨ ij a'ɨ́n hua'utátuiire'esin ɨ́ ne jɨ́me'en, i nej neajta teáata'a jetze airáane mej mi naateevi'i a'ɨ́me ɨ́ mej a'ij pua'a rɨcɨ.
46 'Xá'ajhuiixɨ'ɨ. Che'eré ticu. Pu'uri e'evé'eme a'ɨ́jna tɨ ne jɨ́me'en tiu'utátuiire'esin.

Matɨ́'ɨj raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús
(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 Aúche'e pu tí'ixajtaca'a tɨ́'ɨj a'ɨ́n Judás á e'iré'ene. A'ɨ́jna ɨ́ Judás, a'ɨ́ pu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua mua'ará'axcaa. Jéihua mú teɨte jamuan huajú'ucaa. Seica mú tiu'ɨ́'ɨsime'e ɨ́ nahuaa tɨ ruxɨ́'ejta'a te'ejcamɨ́ɨmɨjmee, majta seica cɨyej tiu'ɨ́ɨ ɨ́ mej jɨ́n huá'ucui'ini. Naíjmi'ica mú huata'áijtaca'a a'ɨ́me ɨ́ mej tí'aijta teyujta'a, majta ɨ́ huá'avaujsimua'a ɨ́ teɨte.
48 Ajta a'ɨ́n tɨ hua'utátuii a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, amuacaí pu ti'ihuaújmua'atzii a'ij tɨ ye'í huárɨni mej mi ráamua'aree ja'atí tɨ a'ɨ́n pú'een ɨ́ Jesús. Ayen tɨjɨ́n:
—A'ɨ́jna ne'u, ɨ́ nej ru'itépɨ'ɨtze'esin netɨ́'ɨj raatateújte'en, a'ii pu a'ɨ́n pírɨcɨ. Setá'aj hui raatéevi'i.
49 Jɨ́me'en pu'u a'ará'a, aj pu i ajteáxɨ́ɨreca'a a'u tɨ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayee pu tiraatateújte tɨjɨ́n:
—¿A'iné pena'a, Maeestru?
Ajta ru'itépɨ'ɨtze.
50 Aj pu i ayén tiraatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Ne'amiigu, ¿ni pe'ɨ́jna jɨ́n piyen yé vé'eme? —Yee pu'u tiraata'íhua'uri'i.
Majta me'ɨ́n ɨ́ seica, a'ɨ́ mú ajteáxɨ́ɨreca'a jemin. Matɨ́'ɨj mi raatéevi'i.
51 Matɨ́'ɨj raatéevi'i, aj pu i seɨ́j tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'ɨ́ pu rú'ijcupi ɨ́ runahuaa tɨ ruxɨ́'ejta'a te'ejcamɨ́ɨmɨjmee. Aj pu i ru'itéjtze a'ɨ́jna ɨ́ tɨ ravaɨre'e a'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e u teyujta'a. Tɨ'ɨj jí ra'ajtaveɨ́jcheca'a ɨ́ naxaira'an.
52 Ajta Jesús ayén tiraata'aíj a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨjɨ́n:
—Ucárujte'e mua'anáhuaa, a'iné tɨ pua'a piyen ruíjcuta mua'anáhuaa, a'ɨ́ mú majta muaajé'icatan nahuaa jɨme'e.
53 ¿Ni ayén timuá'amitɨejte'e mú'eetzi tɨ ayén ruxe'eve'e pej piyen huárɨni? 'Casi'i, tɨ pua'a niyen raatáhuavii ɨ́ tɨ ní'iya'upua, a'ɨ́ pu raayɨ́'ɨtɨ tɨ hua'uta'aíjte'en a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua mej mi ave'ecanén menaatévaɨre'en. Majta me'ɨ́n, a'ɨ́ mú miyen a'ará'axcan a'achú cumu huaícate vi'ira'a.
54 'Aru tɨ pua'a hui niyen huárɨni, capu ché'e huatárɨ'ɨristari tɨ ij ayén araúrasten a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ nu'u ayén ruxe'eve'e mej miyen náaruuren.
55 Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i ɨ́ teɨte tɨjɨ́n:
—¿Ni siyen yé vé'eju'un se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej niyen hua'uré'eseɨre'esin ɨ́ teɨte mej mi huaténe'use'en ɨ́ gobierno jemi? ¿Ni se'ɨ́jna jɨ́n tiu'ɨ́'ɨsin ɨ́ nahuaa tɨ ruxɨ́'ejta'a te'ejcamɨ́ɨmɨjmee, seajta cɨyej tiu'ɨ́'ɨsin sej si naateevi'i?

'Nain túǰca'ari tzajta'a tɨ yú e'iré'ene, a'úu nu a'utéveeca'a teyujta'a. Netejá'amuamua'atehua'a nu náʼaye'i. Mɨ́ seajta mú'een, caxu ja'anáǰ naateevi'i se'újna. ¿A'iné 'een ǰɨ́n siyen rɨcɨ́ íǰii?

56 Ayee pu nain tiuju'umé'e a'ame tɨ i ayén araúrasten a'ij mej mejmí'i tira'uyú'uxaca'a ɨ́ yu'uxari jetze a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'axcaa, naími'i mu'u mi á yaúurɨe. Matɨ́'ɨǰ mi huataúruu.

A'ɨ́ɨ mú ya'uví'itɨ ɨ́ Jesús huá'a jemi ɨ́ jueesi (Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

57 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej raatéevi'i me'ɨ́ǰna ɨ́ Jesús, a'úu mú ya'uví'itɨ me'ɨ́ǰna jemi ɨ́ Caifás, a'ɨ́ǰna tɨ nain ǰɨ́n antiújmua'aree teyujta'a. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tiú'ujmua'ate ɨ́ niuucari tɨ tí'aijta, majta me'ɨ́n ɨ́ huá'avaujsimua'a, a'úu mú majta e'etiújseɨre'eca'a a'utɨ́ a'utéveeca'a a'ɨ́ǰna ɨ́ Caifás.

58 Ajta a'ɨ́ǰna ɨ́ Pedro, a'atzu pu a'ɨmuá raavájrajme'e a'ɨ́ǰna ɨ́ Jesús. A'uu pu vejli'i a'ará'a a'u tɨ já'ita'a e'eráyaujta'a, a'u tɨ e'irájca a'ɨ́ǰna tɨ nain ǰɨ́n antiújmua'aree teyujta'a. A'uu pu ajta a'uteájrupi. Aj pu i huá'a jamuan a'ujyeíjxɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'icha'ɨɨ tɨ ij ráamua'aree a'ij tɨ tejauumé'e a'ame.

59 Majta me'ɨ́n mej tí'aijta teyujta'a jamuan naími'i ɨ́ hua'ajueesi, a'ɨ́ɨ mú rahuauca'a ɨ́ hua'itzi ɨ́ mej ǰɨ́n Jesús jetze te'ujpuá'ajte'en tɨ ayén hua'utá'an mej mi raajé'ica.

60 Mu'iitɨ́ mú á'ujca'anejca'a mej hua'itzi ǰɨ́n té'antzaahuate'en. Capu amɨ́n a'ij. Camu ti'itɨ́ǰ huáteu ɨ́ mej ǰɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte'en.

A'atzu á'ateevi'ica tɨ ayén tí'irɨcɨ. Aj mú xaa me'ɨ́n ɨ́ mej hua'apua mú á e'iré'ene.

61 Ayee mú tihua'utá'ixaa tɨǰɨ́n:

—Ayee pu yeehui tiu'utaxájtaca'a amɨ́ǰna mɨ tevi a'ɨ́ǰna ǰɨ́me'en yee: "Nee nu raayɨ́'ɨtɨ nej raaté'uuna a'ɨ́ǰna i teyuu tɨ chi'ira'an pú'een ɨ́ Dios, ajta nu'u ajta rá'ajtaahua huaíca xɨcaj tzajta'a."

62 Aj pu i seɨ́ǰ ájchee. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ́ tɨ nain ǰɨ́n antiújmua'aree u teyujta'a. Ayee pu a'ɨ́ɨn tiu'uta'íhua'uri'i ɨ́ Jesús tɨǰɨ́n:

—¿Ni pecaí a'ij pena'a tiu'utániuusin? ¿Ti'itájni pú'een a'ɨ́ǰna ɨ́ mej ǰɨ́n té'antzaahuate'e mú'eetzi jemi?

63 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, capu ti'itɨ́ǰ a'ij tiu'utaxájtaca'a. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ nain ǰɨ́n antiújmua'aree ɨ́ teyujta'a, ayée pu tiraatá'ixaa tɨǰɨ́n:

—Ayee nu tí'imua'aijte'e niuucajtze'en ɨ́ Dios patá'aj taatá'ixaate'en ja'atɨ́ pej pú'een. ¿Ni mú'ee pe'ɨ́n pírɨcɨ a'ɨ́ǰna ɨ́ tɨ í'iyaujra'an ɨ́ Dios?

64 Jesús pu ayén tiu'utataniú tɨǰɨ́n:

—Mu'ée pej piyen raataxájtaca'a. Mɨ́ neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén tejauumé'e a'ame. Mú'een xu neseíra'a xá'aju'un ineetzi i nej neajta teáata'a jetze airáane netɨ́'ɨǰ án huatéyeijxa rɨ'ɨrɨ́inta'an a'ɨ́ǰna ɨ́ tɨ nain ǰɨ́n antiújmua'aree u ta japua, seajta neseíra'a xá'aju'un netɨ́'ɨǰtáhua'a yé ve'ecáanen ɨ́ jaitɨri jetze.

65 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ nain ǰɨ́n antiújmua'aree ɨ́ teyujta'a, a'ɨ́ɨ pu ra'antisiújtza'an ɨ́ rusiicu'u mej mi ráamua'aree tɨ a'ɨ́ɨn huataniú'ucaca'a. Ayen tɨǰɨ́n:

—A'ij pu pua'a ti'ixa ɨ́ Dios jemi. Capu ché'e ruxe'eve'e mej mi seica té'antzaahuate'en jemin. ¿Ni caí ayén ti'ayajna? Casi'i, xu'uri ráanamuajri'i tɨ ayén a'ij pua'a ti'ixa ɨ́ Dios jemi.

66 '¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi?

Majta me'ɨ́n ɨ́ seica, miyen tɨǰɨ́n:

—Ayee pu tiraavíjte'e tɨ huámɨ'ɨni a'ɨ́jna jɨme'e.
67 Aj mú mi ra'arátzijmua'axɨ á néerime'ara'an jetze, majta ra'itéevajxɨ ɨ́ rumuájca'a jɨme'e. Seica mú majta ru'itéva'ara'a.
68 Majta miyen tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Taatá'ixaate'e mú'ee mɨ pej nu'u i'i Cɨríɨstu'u, ¿a'ataani mu'iitéjvee?

Pedro pu ra'avé'avaataca'a tɨ nu'u caí ramua'ate ɨ́ Jesús
(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-57)

69 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pedro, a'úu pu anu'uhuátacatii já'ita'a tɨ e'eráyaujta'a ɨ́ chi'ita. Ajta seíj uteájrupi, ɨ́ tɨ ravaɨre'e a'ɨ́jna ɨ́ teyujta'a tɨ antiújmua'aree. 'Ɨita'a a'ɨ́jna. Aj pu i á e'iré'ene jemin. Ayee pu tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Mu'ée pej pajta á'uche'ecane'e pe'ɨ́jna jamuan, tɨ Galilea é'eme'ecan.
70 Ajta a'ɨ́ɨn Pedro, seɨcɨé pu tiraatá'ixaa mej seíiraca'a ɨ́ seica, ayén tɨjɨ́n:
—Canu ramua'aree a'ij pej ye'í ti'ixa.
71 Aj pu i ájchee. Pu'uri huiiramé'eca tá'apueerta. Aa pu a'utéechaxɨ.
Ajtahua'a seíj raaseíj 'ɨ́ita'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa ɨ́ teɨte ɨ́ mej a'uun a'uráte'eca'a tɨjɨ́n:
—Amíjna mɨ tevi, a'ɨ́ɨ pu xaa á'uche'ecane'e jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, Nazarét tɨ é'eme'ecan.
72 Ajtahua'a pu seɨcɨé tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro. Niuucajtze'en pu jɨ́n ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Canu ramua'ate ne'ɨ́jna ɨ́ tevi.
73 A'atzu á'ateevi'ica, majta me'ɨ́n ɨ́ mej e'eré'ete'ecaa, a'ɨ́ɨ mú á e'iré'ene vejli'i jemin. Ayee mú tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú'ee pej xaa huá'a jetze ajtéme'ecan. Tu'uri ramua'aree te'ɨ́jna jɨme'e a'ij pej ye'í te'enrú'u.
74 Ajta á'iyen Pedro ayén a'utéjche tɨ ayén rájhuavii ɨ́ Dios tɨ nu'u Dios ayén puaíjtzi raatá'an tɨ pua'a caí ayén ti'ayajna. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa niuucajtze'en ɨ́ Dios tɨjɨ́n:
—Canu ramua'ate nemíjna mɨ tevi.
Jɨme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i huajíjhuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tecuaara'i.
75 Tɨ'ɨj jí á'iyen Pedro ra'utámua'areeri'i a'ij tɨ Jesús amuacaí tiraatá'ixaa tɨ jɨme'en yee: "Tɨ'ɨj nu'u caí xɨ huajíjhua'a ɨ́ gallo, ayée pej nu'u huaíca piyen tína'avé'avaata yee capej nemua'ate."
Aj pu'i huirájraa. Jé'ecan pu a'ij pua'a raatá'a. Tiujyeínejraa huápɨ'ɨ.

27

Metiu'utátuii me'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ Pilato jemi
(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

1 Yee ruijmua'a yee, aré'apua'a, a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'aijta teyujta'a, majta huá'a vaújsimua'a ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨ mú raaxɨ'epɨ'ɨntare rujɨ́ɨmua'a a'ij mej ye'í huáriɨni mej mi raajé'ica ɨ́ Jesús.
2 Mara'anáajɨ'ɨcɨ'e ɨ́ muájca'are'ara'an jetze, matɨ́'ɨj mi ya'uví'itɨ. Aj mú mi raatátui a'ɨ́jna ɨ́ tajtuhuan, tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Pilato.

Judás pu nu'u e'ecaújcua'imin

3 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Judás, tɨ'ɨj ráamua'areeri'i tɨjɨ́n puaíjtzi mú raatá'asin ɨ́ Jesús, jé'ecan pu a'ij pua'a raatá'a. Ajta, yaúutuaa huá'a jemi a'ɨ́jna ɨ́ tumin tɨ seité japuan tamuáamuata'a ará'ase. Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'aijta, ajta a'ɨ́mej ɨ́ huá'a vaújsimua'a tɨjɨ́n:

4 —Nee nu auteájturaa ɨ Dios jemi a'iné nejámuaatátui ja'atɨ tɨ caí ti'itɨj jɨ́n até'ɨtzea'ara sej si raajé'ica.
Majta miyen tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Capu a'atzu ta jetze ruxe'eve'e itejmi. Mú'ee pej pú'eene'e.
5 Aj pu i Judás á ye'ejhuá'axɨ ɨ tumin á chuaata'a a'ujna teyujta'a. Tɨ'ɨj jí á'uraa. Tɨ'ɨj i mé já'ahua'a e'ecaújcua'imin.
6 Majta me'ɨ́n ɨ mej tí'aijta teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú raaré'eje'ipɨ me'ɨ́jna ɨ tumin. Majta miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Capu a'ij tiu'utá'aca tej yeúutuaani a'ɨ́jna ɨ tumin a'u tɨ á'ujseɨre'e ɨ tumin teyujta'a tɨ me'ecan, a'iné a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tej jɨ́n tiu'unájchitaca'a tej ti yá'urɨeeni ɨ xúure'e.
7 Matɨ́'ɨj mi miyen raaxɨ́'epɨ'ɨntare a'ij mej ye'í huárɨni me'ɨ́jna jɨme'e ɨ tumin. Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n chuej huánanai mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n chuej tɨ japuan tí'imɨjhuaca a'ɨ́jna tɨ xa'ari tí'ita'ahuaca. Ayee mú raxɨ́'eve'eca'a mej mi me'uun hua'avá'anaamuan a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.
8 Ayee mú majta ratamuá'amua tɨ́j na'a a'ájná'ɨmua tɨ yú e'iré'ene tɨjɨ́n chuej mej japuan ra'uré'exɨre ɨ xúure'e.
9 A'ájná'ɨmua pu araúraste a'ij tɨ ajmí'i tiraataxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jeremías teecan tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a tɨjɨ́n: “A'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée mú raaxɨ́'epɨ'ɨntare mej tiraanájchite'en a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a tumin tɨ i'i plata tɨ ij a'ɨ́ɨn hua'utátuiire'en a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Majta á'iyen raaré'eje'ipɨ me'ɨ́jna ɨ tumin.
10 Ayee mú majta huarɨ́j tɨ́j tinaata'aɨ́j ɨ tavástara'a. Chuej mú huánanai a'u tɨ tí'imɨjhuacare'e a'ɨ́jna tɨ xa'ari tí'ita'ahuaca.”

Tɨ'ɨj Jesús a'uun a'utéveeca'a a'ɨ́jna jemi ɨ Pilato (Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jesús, a'úu pu a'utéveeca'a jemin a'ɨ́jna ɨ tajtuhuan. Aj pu i a'ɨ́ɨn tajtuhuan ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni mú'ee pe'ɨ́n pú'een ɨ pej hua'arey a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan?
Ayee pu tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ Jesús:
—Aa ni'ijtá ne'u, a'ij pej ye'í ti'ixa mú'ee.
12 Mí ajta a'ɨ́ɨn Jesús, matɨ́'ɨj jetzen te'ujpuá'ajte a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'aijta teyujta'a, majta huá'avaujsimua'a, capu ti'itɨj xajtaca'a.
13 Aj pu i Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni pecaí piyen huá'unamuajri'i ɨ mej jeíhua mú'eetzi jetze te'ujpuá'ajte?
14 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, capu ti'itɨj xajtaca'a. Capu ajta seɨcɨé tiu'utaxájtaca'a, ni seɨj jɨme'e ɨ mej jɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte. A'ɨ́j pu jɨ́n, jé'ecan pu a'ij yá'useijraca'a a'ɨ́jna ɨ tajtuhuan.

Matɨ́'ɨj me'ɨ́jna jɨ́n ra'uxíjte ɨ Jesús tɨ ij huámɨ'ɨni (Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

15 Ajta a'ájna matɨ́'ɨj tí'iyestejca'a ɨ teite, ayée pu tí'ijrɨ'ɨrejca'a a'ɨ́jna ɨ tajtuhuan tɨ ayén seɨj huatátuaani tɨ aiteánami'i, ja'atɨ́ tɨ na'a mej raatáhuavii.
16 Ajta seɨj aiteánami'ihuaca'a tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Barrabás. Naími'i mú ramua'atejca'a me'ɨ́jna ɨ Barrabás, tɨ a'ij pua'a tí'itevistaca'a.
17 Matɨ́'ɨj ajteáxɨireca'a jeíhua ɨ teite, Pilato pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿Ni qui neraatátuaani ne'ɨ́jna ɨ Barrabás, na'ari nemɨ́jna mɨ Jesús, ɨ tɨ jee i'i Cɨríistu'u?

18 Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i a'iné ayée pu ráamua'areeri'i tɨjín
mará'achueere'eca'a ɨ Jesús. A'ɨj mú jín raatátuiiri'i ɨ tajtuhuan.
19 Aúche'e pu huatecaíca ɨ ɨpuari japua a'ɨjna ɨ Pilato tɨ'ɨj ɨra'ara'an ayén
tiraata'íti'iri'i tɨjín: "A'ij nu pua'a tiú'umaaraca'a ne'ɨjna jɨme'e ɨ tevi tɨ caí
ja'anáj ti'itɨj jín auteájturaa. Jéihua nu rajpuaíjtzica'a íjii ne'ɨjna jɨme'e. Capej
ti'itɨj jín jetzen tí'ijpua'ajte'e."
20 Majta me'ín ɨ mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'ɨɨme ɨ huá'avaujsimua'a, a'ɨɨ
mú ca'anɨjra'a hua'utá'a ɨ teɨte mej mi miyen rájhuavii ɨ tajtuhuan tɨ ij a'ɨɨn
huatátuaani a'ɨjna ɨ Barrabás. Ayee mú majta tirájhuaviiri'i tɨ ij a'ɨɨn tiu'utá'an
mej mi raajé'ica me'ɨjna ɨ Jesús.
21 Ajtahua'a pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:
—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿A'atajni naatátuaani a'ɨmej ɨ mej
hua'apua?
Ayee mú tiu'utaniú tɨjín:
—Barrabás.
22 Aj pu i Pilato ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:
—¿Ari mɨ Jesús, a'iné ti'itɨj jín neráaruuren?
Naími'i mú miyen tiu'utaniú tɨjín:
—Patá'aj rá'utatan cúruu jetze.
23 Pilato pu ajtahua'a ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:
—¿A'iné 'een jɨme'e? ¿Ti'itájni jín auteájturaa tej ti tiyen ráaruuren?
Aj mú mi jaítze'e ca'anín jín huajíjhuaca'a tɨjín:
—Patá'aj rá'utatan cúruu jetze.
24 Pilato pu rú'umua'areereca'a tɨ caí a'ij tí'irɨ'ɨri huá'a jemi, sino mu'uri tín
autéhuijsime'e mej tiú'ujne'usite'esin chá'a mena'a. A'ɨj pu jín anaújmuaijte jaj
jɨme'e mej seíiraca'a ɨ teɨte. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Canu ne'ín pú'een ɨ tɨ raajé'icatan amɨjna mɨ teáata'a, sino mú'een xu'u
pú'een.
25 Naími'i mú miyen tiu'utaniú tɨjín:
—Ché'e ayén éene'en tɨ titáacɨ'ɨti itejmi, ajta tɨ tihuá'ucɨ'ɨti ɨ tayaujmua'a
a'ɨjna jɨme'e ɨ tej raajé'ica.
26 Aj pu i Pilato raatátuaa a'ɨjna ɨ Barrabás huá'a jemi. Ajta raata'aíjtaca'a
mej ra'itévajxɨ'ɨn me'ɨjna ɨ Jesús. Aj pu i hua'utátuii mej mi rá'utatan.
27 Aj mú mi me'ín xantaaru'u ya'ujáj a'ájna tɨ tajtuhuan e'irájca. Majta
hua'utajé naíjmi'ica ɨ ruxɨ'ej xantaaru'u mej mi tiújseɨre'en jemin ɨ Jesús.
28 Matí'ɨj mi tiraacá'ari'iri'i nain ɨ tɨ ti'itéchejca'a. Majta síicu'uri mú
ru'ucáachejte tɨ pá'uvi'i, tɨ neána jɨme'e.
29 Majta curuun mú raateátaave tɨ tzicare'e jɨme'e cɨstíjhuaca'a. A'ɨj mú
ra'avé'erujti'iri'i. Majta, itzɨj mú ru'itéechuite rɨ'ɨríinta'an.
Aj mú mi títunutaxɨ jemin. Ayee mú tirá'uxɨeehuari'iri'i tɨjín:
—¿A'iné pena'a, mú'ee pej tihuá'aijte'e a'ɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan?
30 Majta ra'atétzijmua'axɨ, majta rajví'i me'ɨjna ɨ itzɨj. Mu'íi mú ra'avé'evajxɨ
án mu'úutze'en me'ɨjna jɨme'e.
31 Matí'ɨj rá'uxɨeehuari'ira, aj mú mi rú'ijchuiiri'i me'ɨjna ɨ síicu'uri tɨ
pá'uvi'i, tɨ neána jɨme'e. Majta ru'ucáachejte ɨ síicu'ure'ara'an. Matí'ɨj mi
ya'ujáj mej mi rá'utatan ɨ cúruu jetze.

Merá'utatai me'ɨjna ɨ Jesús ɨ cúruu jetze
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Matíꞌij aujú'ucaa, seíj mú antinájcheca'a tɨ seíj chuéjra'a japua é'eme'ecan tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Cirene. Ajta a'ɨ́n ɨ́ teáata'a, ayée pu ántehuaa tɨjín Simón. Aj mú mi raata'aíjte tɨ a'ɨ́n rá'anchueeni cúrujra'an ɨ́ Jesús.

33 Matíꞌij mi me'uun a'rá'a a'u tɨ ayén téja'arájtehuaa hua'aniuuca jɨme'e tɨjín Gólgota. Gólgota, ayée pu huataújmua'a tɨjín Miꞌɨchí Mu'uta.

34 A'uu mú raatá'a ti'itíj tɨ raayé'en, viinu tɨ antzináj tɨ ranaxca. Tíꞌij ra'ajtamuá'a, capu raꞌíꞌimiꞌɨ já'araa.

35 Matíꞌij mi rá'utatai ɨ́ cúruu jetze. Majta, huáhuajcaca'a mej ti'ihuaújmua'ɨtɨn tetej jɨme'e mej mi ráamua'aree ti'itíj tɨ a'ij raciꞌɨti seíj ajta seíj ɨ́ cɨ́xure'ara'an ɨ́ Jesús. Ayee mú titeeré'ujpijte.

36 Majta a'ujrá'aseca'a mej mi ráacha'ɨ̈n.

37 Majta taabla cílieene'en aúutatai a'utí á'ujmu'u ɨ́ Jesús. Ayee mú amuacaí ra'uyú'uxaca'a ɨ́ taabla jetze a'íjna ɨ́ mej jín jetzen te'ujpuá'ajte tɨjín: "A'ii pu a'ɨ́n pú'een i Jesús, ɨ́ tɨ hua'arey a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan."

38 Majta jamuan huá'utatai hua'apuaca ɨ́ nahua'ari. Seíj mú aúutatai rɨꞌɨríinta'an ɨ́ Jesús, majta ɨ́ seíj, úutata'an.

39 Majta meꞌín ɨ́ mej a'uré'enineica'a, matíꞌij raaseíj, a'ɨ́ɨ mú aicámu'uvajra mej caí rá'acu'uvejca'a. A'ij mú pua'a tíꞌijjeeveca'a.

40 Miyen tɨjín:

—Mú'ee, mɨ pej nu'u raaté'uuna ɨ́ teyuu, pajta nu'u huaíca xɨca jín pajtáhua'a rá'ajtaahua, aisí ne'u, patá'aj aseíj ajapua huániuuni. Tí pua'a mú'ee pe peꞌín pú'een ɨ́ yaujra'an ɨ́ Dios, acájra'a hui amíjna jetze mɨ cúruu.

41 Ayee mú che'atá mena'a tirá'uxɨeehuariꞌiri'i a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta teyujta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tiú'ujmua'ate ɨ́ niuucari jɨme'e tɨ tí'aijta, majta huá'avaujsimua'a.

42 Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Amí pu ari huá'a japua huaniú ɨ́ seica. Mí ajta amín, capu raayíꞌɨtɨ tɨ rujapua huániuuni. Amí pu nu'u tarey itejmi i tej Israél jetze ajtéme'ecan; ché'e amín acájra'ani mɨ cúruu jetze. Aj tu xaa rá'antzaahuate'esin.

43 'A'ɨ́ɨ pu hui nu'u rá'atzaahuate'e ɨ́ Dios. Ché'e Dios japuan huániuuni íjii tɨ pua'a ayén raxíꞌeve'e a'iné ayée pu amín tiu'utaxájtaca'a tɨ jíme'en yee: "Nee nu neꞌín pú'een ɨ́ yaujra'an Dios."

44 Majta meꞌín ɨ́ mej jamuan huajú'ucaa, a'ɨ́ɨ mú miyen che'atá rá'uxɨeehuariꞌiri'i.

Jesús pu huamíꞌɨ
(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Tíꞌij a'ájna teja'uré'ene a'atzaj tacuarixpua, aj pu'i huateátɨca'areca'a nainjapua ɨ́ chuej.

46 Tíꞌij teja'uré'ene a'ájna já'ita'a tacuarixpua, aj pu i Jesús ca'anín jín huajíjhuaca'a ɨ́ runiuuca jɨme'e tɨjín:

—Eloi, eloi, ¿lama sabactani?

A'íjna i niuucari, ayée pu huataújmua'a tɨjín: "Mí pej ni'i Dios, mɨ pej ni'i Dios, ¿a'iné 'een jín pi nejaúurɨe?"

47 Seica mej me'uun huaté'uuca'a meráanamuajriꞌi. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—A'ɨ́ɨ pu hui huatajé a'íjna ɨ́ Elías tɨ ajmí'i Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

48 Jɨme'en mu'u miyen tiu'utaxájtaca'a, aj pu i seíj a'utiéechejraa. Ti'itíj pu u a'uvé'etɨɨ tɨ urájta'ati. Ajta raateáru'une nahuáj jɨme'e ta'antzíjvi'i. Ra'antijɨ́'ɨcɨ'e cɨyej jetze, aj pu i rá'ajchui tɨ ij Jesús huayé'en a'ɨ́jna jetze.
49 Majta seica, ayée mú tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ché'e ayén éene'en. Aisí tɨ pua'a yé tanén a'ɨ́jna ɨ́ Elías tɨ ij a'ɨ́ɨn ra'acájtuaani.
50 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ajtahua'a pu ca'anín jɨ́n huajíjhuaca'a. Aj pu i huamɨ́'ɨ.
51 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ itzíjhua, a'uun tɨ huatávivɨɨjme'eca teyujta'a, jɨme'en pu'u huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, aj pu i já'ita'a acásiujtza'an. Ajta huateújca'atzɨjxɨ ɨ́ chuej, ajta já'ita'a a'utátapuaj ɨ́ tete.
52 Ajta te'entaújcuunaxɨ a'u mej e'eve'enámi'ihuajme'ecaa ɨ́ mej huácuii.
Dios pu ajtahua'a hua'utatíste ɨ́ huá'axɨejniu'uca mu'iicáca ɨ́ mej huácuii, a'ɨ́mej ɨ́ mej mejmí'i ra'ará'astijre. Majtahua'a mú i'irúuri muá'araa.
53 Majta aitacíj a'u mej e'eve'enámi'ihuajme'ecaa. Majta me'ín, tɨ́'ɨj huatarúj a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ mú a'uteájrupi u chajta'a. A'uu mú a'utaseíjre jemin ɨ́ teɨte ɨ́ mej mu'íi.
54 Ajta a'ɨ́jna hua'acapítan ɨ́ xantaaru'u ɨ́ mej anxíte ará'axcaa, majta ɨ́ mej jamuan tí'icha'ɨɨca'a, nain mú tiu'uséij a'ij tɨ tiu'urɨ́j, ajta tɨ huateújca'atzɨjxɨ ɨ́ chuej. Jé'ecan mú tiu'utáatziɨn. Majta miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Tarɨ́'ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e yaujra'an ɨ́ Dios.
55 Majta seica, á mu'u ɨmuá a'uté'uu meti'iseíiraca'a ɨ́ mej 'uuca. Mi'i mu'íi. A'ɨ́ɨ mú á'ujujhua'ane'e me'ɨ́jna ɨ́ Jesús jamuan tíj na'a tɨ u a'arájraa u Galilea, majta ɨ́ mej ravaɨre'eca'a tíj na'a tɨ ayén ruxe'eve'e.
56 A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een: a'ɨ́jna ɨ́ María, Magdala tɨ é'eme'ecan, ajta seíj tɨ ayén che'atá ántehuaa tɨjɨ́n María. Hua'anaana pu pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ José. Seíj pu ajta huá'a jamuan a'utéveeca'a, a'ɨ́jna tɨ hua'anáànaj a'ɨ́mej yaújmua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Zebedeo.

Mera'avá'ana me'ɨ́jna ɨ́ Jesús
(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

57 Tɨ́'ɨj ari huachúmua'ancaa, seíj pu á e'iré'ene tɨ Arimatea é'eme'ecan. Chíjteaani pu pírɨcɨ a'ɨ́jna. Ayee pu ántehuaa tɨjɨ́n José. A'ɨ́ɨ pu ajta rá'atzaahuate'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
58 A'ɨ́ɨ pu á e'iré'ene jemin a'ɨ́jna ɨ́ Pilato. Ajta rájhuaviiri'i tɨ a'ɨ́ɨn raatátuiire'en tévira'an ɨ́ Jesús teecan. Ajta a'ɨ́ɨn Pilato tiu'uta'aíjtaca'a mej nu'u raatátuiire'en.
59 Ajta José, tɨ'ɨquí ra'acájtɨ ɨ́ tévira'an. Ajta ra'iré'e'ijcataca'a saavana jɨme'e tɨ jéjcua.
60 A'ɨ́ɨ pu auchén ruuré'ijche u téte'e ɨ́ tete tzajta'a. A'ɨ́ɨ pu í'a'ara'an mej mi me'uun ra'avá'anan tɨ́'ɨj huámi'ɨni. Mí ajta, a'úu pu ru'utéete tévira'an ɨ́ Jesús teecan. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, aj pu i ru'ujná tetej jɨme'e tɨ sicɨ́ɨrara'a. Ajta á'uraa.
61 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ María, Magdala tɨ é'eme'ecan, ajta ɨ́ seíj, ɨ́ María, a'úu mú a'uté'uuca'a a'ájna vejli'i ta'iráninei a'u mej ya'utéete.

A'ɨ́ɨme mej tí'icha'ɨɨca'a a'utí Jesús e'evé'enami'ihuaca'a

62 Yee ruijmua'a yee, matɨ́'ɨj meri rɨ́'ɨ huaújruu mej mi huaújse'upe'en, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta teyujta'a, majta me'ín ɨ́ fariseo, a'ɨ́ɨ mú á e'iré'ene jemin a'ɨ́jna ɨ́ Pilato.
63 Ayee mú tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tavastara'a, ayée tu ra'utámua'areeri'i tɨ ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tɨ tí'ihua'itacare'e. Tɨ́'ɨj auj ruurica, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: “Huaíca xɨcaj nu jetze huatarújsin.”

64 ’A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée tu tí'ijxe'eve'e pej raata'aíjta mej mi tiú'ucha'ɨ̈in a'u tɨ e'evé'enami'i ajta caí mú á'ume'en huaíca xɨca. Na'ari caí, í'irɨ'ɨri mej e'ire'enén, meraanáhua'an ɨ́ tévira'an a'ɨ́ime ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj mú xaa miyen hua'itzi jɨ́n tihua'utá'ixaate'esin ɨ́ teɨte tɨjɨ́n pu'uri huatarúj. Ajta jaítze'e pu a'ij pua'a té'eme caí tɨ́'ɨj amuacaí ayén tiu'uhuá'itaca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén nu'u yaujra'an pú'een ɨ́ Dios.

65 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pilato tɨjɨ́n:

—Ayee pu té'eme. Metí'icha'ɨ́j mú muá'aju'un. Sericu mú'een, seajta ru'ujjáxu'umua'an xarij jɨme'e, ajta júmi'inari jɨme'e, a'ij sej tiraayɨ́'ɨtɨ tɨ ij caí ja'atí ramuarɨ'e ɨ́ tévira'an.

66 Matɨ́'ɨj mi a'ucíj. Majta rɨ́'ɨ ráaruu xarij jɨme'e, majta júmi'inari jɨme'e tɨ ij caí ja'atí ra'antácuuna. Majta u hua'utehuii a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'icha'ɨ̈ɨ.

28

Tɨ́'ɨj Jesús a'itáraa huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite (Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Tɨ́'ɨj mú á'ume a'ɨ́jna ɨ́ xɨca mej jetzen ruse'upi, tapuá'arijme'eca, a'ɨ́jna ɨ́ María, Magdala tɨ é'eme'ecan, ajta ɨ́ seíj tɨ ajta María, u mú á'uju'un mej mi ya'utéeseij a'u mej ye'avá'ana.

2 Ca'anín pu jɨ́n huateújca'atzɨjxɨ ɨ́ chuej a'iné seíj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua, a'ɨ́ɨ pu e'icaanej u júte'e. Aa pu e'iré'ene a'u mej ye'avá'ana. Antáriiihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tete tɨ jɨ́n ujnámi'ihuaca'a tɨ únú'ujcun. Ajta japuan a'ujyeíjxɨ.

3 Jé'ecan pu tétaave'e cuaiínavi'in jɨme'e i tɨ jɨ́n ti'itéechen temua'a naa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

4 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tí'icha'ɨ̈ca'a, huápɨ'ɨ mú ruviveeca'a, majta a'itavátzɨ me'ɨ́jna jɨme'e mej huápɨ'ɨ tiu'utátziɨn. Cu xɨee mej cuj huácuii.

5 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ 'uuca tɨjɨ́n:

—Caxu tí'itziɨ̈ne'e, a'iné néjmua'aree sej u ye'evé'ehuau se'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ mej rá'utatai.

6 Capu hui ye'e já'ahua'a a'iné pu'uri huatarúj tíj ajmí'i tiu'utaxájtaca'a. Casi'i, mú sé'uju'un setá'aj ya'useíj a'u mej ye'etéete.

7 ’Seajta, setá'aj á'ucɨ̈ne jíye'itzi jɨme'e sej si huaja'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨ jíme'en yee: “A'ɨ́ɨ pu ari huatarúj, ajta amuacaí pu nu'u a'umé'e a'ame a'ujna Galilea tɨ ij a'ɨ́ɨn huajá'uchu'eve'en a'ujna. A'uu xu nu'u yé'eseijran.” Nu'uri amuaatá'ixaa.

8 Majta me'ɨ́n ɨ́ 'uuca, ca'anacan mú a'ucíj. Maúche'e mú tí'itziɨ̈ne'eca'a. Mí majta, muaataújtemua'ave jeíhua. A'uu mú a'uruáachejraa mej mi tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e.

9 Ajta, jíye'itzi jɨ́n, Jesús huá'uteu. Ayee pu tihua'utateújte tɨjɨ́n:

—¿A'iné sena'a?

Majta me'ɨ́n, á mú e'iré'ene jemin. Majta ra'avé'evi'iraxɨ ɨ̈icájra'an jetze. Majta rɨ́'ɨ tiraatá'a.

10 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Caxu tí'itziɨ̈ne'e. Sericu mú'een, setá'aj tihua'utá'ixaate'en ɨ́ ne'ihuaamua'a mej á'ucɨ̈ne me'újna Galilea. A'uu mú hui nejé'eseijran.

A'ij mej tiu'utaxájtaca'a ɨ́ xantaaru'u

11 Maúche'e mú huajú'ucaa a'ɨ́me ɨ 'uuca, seica mú a'uun á'uju'un u cha-
jta'a. A'ii mú a'ɨ́n pú'een seica ɨ mej tí'icha'ɨ̈ca'a. Majta miyen tihua'utá'ixaa
a'ɨ́mej ɨ mej tí'aijta teyujta'a nain a'ij tɨ tɨ'itɨ́ huarɨ́j.
12 Majta me'ɨ́n ɨ mej tí'aijta teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú tiújseɨj huá'a jamuan ɨ vaujsi
mej mi raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ij mej ye'í huárɨni. Aj mú mi tumin hua'utá'a ɨ
xantaaru'u, jeíhua.
13 Ayee mú tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee xu huárɨni mú'een. Setá'aj siyen tihua'utá'ixaate'en yee: "Seica mú
mú a'uvé'eju'un tɨca'ɨmua a'ɨ́ɨme ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e tetɨ́'ɨj
cu'utzuca'a iteen. A'ɨ́ɨ mú yá'utɨ̈ ɨ tévira'an avíitzi jɨme'e."
14 Ajta tɨ pua'a ráamua'aree ɨ tajtuhuan a'ij tɨ tɨ'itɨ́ huarɨ́j, teen tu tiyen
tiraatá'ixaate'esin tɨ ij caí tɨ'itɨ́j jɨ́n a'ij amuáaruuren mú'ejmi.
15 Majta tumin mú á'utɨ̈ a'ɨ́ɨme ɨ xantaaru'u. Majta miyen che'atá mena'a
huarɨ́j matɨ́j me'ɨ́n seica hua'uta'íteca'a. Tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene, ayée mú
tí'ixaxa'a nainjapua a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan tɨ ayén ti'ayajna.

Jesús pu ti'itɨ́j jɨ́n tihuau'ɨ́jca ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e (Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

16 Majta me'ɨ́n ɨ mej tamuáamuata'a japuan seɨ́j mua'ará'axcaa, a'úu mú
á'uju'un a'ujna Galilea. A'uu mú a'ará'a jɨrí jetze tɨ́j amuacaí tihua'utá'ixaa
a'ɨ́jna ɨ Jesús mej nu'u me'uun a'atanén.
17 Matɨ́'ɨj raaseɨ́j, aj mú mi rɨ́'ɨ tiraatá'a. Mí majta me'ɨ́n, camu rɨ́'ɨ
rá'atzaahuate'eca'a tɨ a'ɨ́ɨn pú'eene'e.
18 Aj pu i Jesús e'iré'ene vejli'i huá'a jemi. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Pu'uri naatá'a nej niyen nain jɨ́n antínmua'aree tɨ́j na'a tɨ a'uun é'eseijre'e
u ta japua, ajta tɨ́j na'a tɨ íiyen seijre'e chaanaca japua.
19 'A'ɨ́j xu jɨ́n a'ucíjxɨ'ɨn nainjapua seɨ́j chuéjra'a japua sej si hua'utémua'itɨn
ɨ teɨte mej mi na'ará'astijre'en. Seajta huá'umuaɨ'ɨihuan niuucajtze'en ɨ tɨ
ní'iya'upua, seajta niuucajtze'en ɨ nej i'i yaujra'an, seajta niuucajtze'en ɨ
xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.
20 'Seajta mú'een, setihuá'amua'atehua'an mej mi nain jɨ́n
na'ará'astijre'en a'ij nej neri tejamuaata'aíj mú'ejmi. Neajta inee, rɨ́'ɨ nu'u yé
huatevée na'ame a'amua jemi tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame asta na'a caí nain
te'entipuá'are. Ayee pu'u.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Marcos jɨme'en ɨ Jesucɨriistu'u

Juan pu tihuá'a'ixaate'e a'ujna a'u tɨ caí é'e ti'itɨ́
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Yee pu éeni'icɨ'e a'utéjche ɨ niuucari tɨ jɨme'en rá'axa a'ɨ́jna ɨ Jesús ɨ Cɨrɨístu'u
tɨ ajta yaujra'an pɨ́rɨcɨ ɨ Dios.
2 Ayee pu te'uyú'uxaca'a ɨ ja'atɨ tɨ ajmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.
Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Isaías. Ayee pu tira'uyú'uxaca'a ayén tɨjɨ́n:
Yee pu Dios ti'ixa a'ɨ́jna jɨme'e
tɨ án yá'ujra ɨ ɨpuari japua ayén tɨjɨ́n:
"Me'ecui xaa ne'u, nu'uri ja'atɨ́ huata'íti
tɨ́'ij amuacaí huataseíjre'en pecaí mú'ee.
A'ɨ́ pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ amuacaí tihua'utá'ixaate'esin
ɨ teɨte mej nu'u mua'ijchú'eve'e."
3 Ajta nu'u ɨ Dios ayén tɨjɨ́n:
"A'ɨ́jna ɨ tɨ amuacaí tihua'utá'ixaate'esin,
a'ɨ́ɨ pu nu'u u e'ejíihuá a'ame já'ahua'a ɨtzitá."
Ayen tɨjɨ́n: "Naa xu rɨ́'ɨ huaújruuren mú'een,
a'iné a'ɨ́ɨ pu yé uvé'enejsin ɨ tavástara'a.
Caxu ra'antánaamuan ɨ juyáara'an jetze."
4 A'ɨ́jna ɨ tɨ nu'u amuacaí huataseíjre'esin, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ Juan
ɨ tɨ huá'amuaɨ'ɨhuacare'e. Aa pu a'utéveeca'a a'u tɨ caí ti'itɨ́ é'e já'ahua'aca'a.
Ayee pu tihuá'a'ixaate'eca'a tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e mej seɨcɨé tiú'umua'ati mej
mi miyen huárɨni a'ij tɨ ye'í tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́ɨn huá'amuaɨ'ɨhuan ɨ
Juan tɨ ij Dios tihua'utá'uuni'i ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin.
5 Matɨ́'ɨj mi naíjmi'i e'iré'ene a'u tɨ a'utéveeca'a ɨ Juan. A'uu mú e'erácɨ'ɨca'a
tɨ́j na'a a'u tɨ huatacá'a a'ujna chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Judea,
majta a'ɨ́ɨme ɨ mej a'uun a'uchéjme a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n
Jerusalén. A'uu pu e'ejtéme'ecan u Judea. Jíme'en mu'u raataxájtaca'a ɨ mej
jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi, aj pu i a'ɨ́jna ɨ Juan huá'umuaɨ'ɨhuaca'a ɨ játe'ana
jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Jordán.
6 Ajta Juan, ayée pu é'ene'e ti'itéchejca'a cɨ́ɨxuri jɨme'e tɨ itzíjhua
ti'itɨ́j cameeyu'u ju'uxa'a tɨ pú'een. Ajta navij típuaasica'a. A'ɨ́ɨ pu jɨ́n
avá'ujɨ'ɨcɨe'eca'a. Ajta huátuna'ise pu cua'acare'e, ajta searate 'ɨtzitá mej
huáxuaavi.
7 Ayee pu tihuá'ihua'ixáate'e tɨjɨ́n:
—Seɨ́j pu yé é'e vé'eme aúche'e. Jaítze'e pu hui ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee a'ɨ́jna
necaí inee. A'ɨ́j pu jɨ́n caí naavíjte'e ineetzi nej ti'itɨ́ jɨ́n ti'itevée ná'ara'ani
tɨ cílieen jɨ́n seijre'e jemin a'ɨ́jna tɨ yé é'e vé'eme, capu xaa ne'u naavíjte'e
ineetzi nej ni yejta'ɨ́'ɨpɨ'ɨn ɨ ca'acaira'an.
8 Ayee nu xaa ne'u neri amuáamuaɨ'ɨhuaca'a jaj jɨme'e. Mí ajtá'i a'ɨ́ɨn, seɨj pu
huata'íti tɨ huateáturan mú'ejmi jemi. Xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios pu uteá'asin
mɨ a'amua tzajta'a.

Tɨ́'ɨj Juan ráamuaɨ'ɨhuaca'a ɨ Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

9 Yee pu tiuju'urɨj a'ájna tɨ'ɨij huá'amuaɨ'ɨihuaca'a ɨ Juan. Tɨ'ɨij jí i á e'iré'ene ɨ Jesús. A'uu pu e'erájraa u Nazarét, chajta'a tɨ e'ejtéme'ecan a'ujna já'ahua'a Galilea. Aj pu i a'ɨɨ Juan ráamuaɨ'ɨihuaca'a ɨ Jesús u játe'ana jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Jordán.

10 Jɨme'en pu'u Jesús a'itáraa á jaata'a, aj pu i raaseíj tɨ antaújcu ɨ ta japua tɨ a'utéjmuaa. Ajta á'iyen Xɨéjniu'ucare'ara'an huaseíj ɨ Dios tɨ e'icáme'eca'a. Yee pu seijre'eca'a tɨj cucui'i. Aj pu'i mu'úutze'en japua a'ujyeíjxɨ.

11 Ajta á'iyen niuucari huánamuajri'i tɨ uj e'icánamuajre u ta japua. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:

—Niyauj pej pírɨcɨ ɨ nej muaxe'eve'e. Jé'ecan pej rí'ɨ tinaatá'aca.

Tɨ'ɨij a'ɨɨn tiyaaru'u tiu'utése tɨ ij raatémua'itɨn a'ɨjna ɨ Jesús (Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

12 Tɨ'ɨij jí a'ɨɨn Xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ca'anéeri jɨn ya'uví'itɨ ɨ Jesús áa já'ahua'a ɨtzitá a'u tɨ caí ti'itɨ́ e'eré'evee.

13 A'ujna ɨtzitá, ayée pu u é'etee sei máxcɨra'i japuan tamuáamuata'a xɨca. A'uu pu a'utéveeca'a a'u mej ti'itén a'ucɨ'ɨica mej simuáruuni. Tɨ'ɨij jí a'ɨɨn ɨ tiyaaru'u ti'ihuaújtesi'ijre tɨ 'ij ca'anɨ́jra'a raatá'an a'ɨjna ɨ Jesús tɨ'ɨij ti'itɨj jɨn auté'ɨtzen ɨ Dios jemi. Aru capu ayén teja'uré'ene. A'ɨɨ mú raatévaɨ ɨ Jesús ɨ mej títetateí u ta japua ɨ Dios jemi.

Jesús pu a'utéjche tɨ tiu'umuári'en a'ájna u Galilea (Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

14 Tɨ'ɨij aiteánami'ihuaca'a ɨ Juan, aj pu'i Jesús u a'utanéj u Galilea. A'ɨɨ pu hua'utá'ixa jíme'en a'ɨjna tɨ jɨn Dios tiraa'ɨ́jca ɨ Juan, a'ɨjna ɨ Dios tɨ te'áijta nain japua ɨ chaanaca.

15 Ayen tɨjɨn:

—Pu'uri araúraste tɨ a'ájna teja'uré'enejsin tɨ tiu'uta'aíjta ɨ Dios naíjmi'ɨcɨ'e chaanaca japua. Setá'aj hui seɨcɨé huáriɨni, setá'aj siyen seɨcɨé tiú'umua'ati se'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Setá'aj seajta rá'antzaahuate'en ɨ niuucari tɨ jɨn Dios amua'irájtuaani.

Jesús pu hua'utajé a'ɨmej ɨ mej ruhua'itépe'eca'a ɨ mej muáacua (Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

16 Tɨ'ɨjtá'i ɨ Jesus a'ujna e'ejtéme'ecaa a'ujna vejli'i a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ jaj tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Galilea. Aj pu'i a'ɨmej huaseíj ɨ Simón, ajta ɨ Andrés tɨ juutzeájra'an pú'een ɨ Simón. A'ɨɨ mú xɨéjmua'ari áuuhua'anaa á jaata'a. Ayee mú tí'ijrɨ'ɨirejca'a a'ɨɨme ɨ mej hua'ité huavívi'i.

17 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa ɨ Jesús tɨjɨn:

—Mú se'utáuruyi'i ineetzi jemi setá'aj nej jamuan á'ujujhua'ane'en. Nee nu tejá'amuamua'aten sej si caí ché'e siyen hua'ité tí'ivivi'ira'a, sino a'ɨmej xu'u si ca'anɨ́jra'a hua'utá'asin ɨ teɨte mej mi neetzi ná'antzaahuate'en.

18 Aj mú mi raatapuá'ajtaca'a. Matɨ'ɨij mi á téjaupíi ɨ xɨéjmua'ari me'ájna. Matɨ'ɨij mi a'ucɨj jamuan ɨ Jesús.

19 Aj pu ijtá'i á'ayee a'uré'ene. Tɨ'ɨquí seɨj huaseíj ɨ ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨn Jacobo. Yaujra'an ɨ Zebedeo. A'ɨɨ pu ajta raaseíj a'ɨjna ɨ Juan, ɨ tɨ juutzeájra'an pú'een ɨ Jacobo. A'uu mú baarcu jetze e'eráate'eca. Majta rí'ɨ tí'iruurejca'a ɨ xɨéjmua'ari tɨ tí'isiujtza'ani.

20 Ajta á'iyen Jesús hua'utajé. Aj mú mi raatapuá'ajtaca'a ɨ mej xɨéjmua'ari rí'ɨ tí'iruurejca'a. Aa mu'u yaúurɨe ɨ rutáàta ɨ baarcu jetze, ajta tɨ jemin tí'imuarɨ'eca'a. Matɨ'ɨij mi Jesús jamuan a'ucɨj.

Jɨme'en ɨ teáata'a tɨ tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a (Lc. 4:31-37)

21 Aj mú mi me'uun chajta'a a'uteájrupi, tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Capernaúm. Tɨ́'ɨj te'ará'a a'atzaj tɨ pua'a e'ire'enén a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze ɨ mej jetzen rusé'upihua'a, aj pu'i Jesús teyujta'a a'uteájrupi. A'uu pu tihua'uhuamuá'ate.

22 A'ɨ́jna ɨ Jesús, capu chá'ana'a na'a tihuá'amua'atehua'a matɨ́j ɨ seica ɨ mej majta a'uun tihuá'amua'atehua'a ɨ mej té'eyu'uxaca, sino ayée pu tɨ́j seɨj tɨ tiʼitéjvee tiʼitɨ́j jɨme'e tɨ ve'ée. A'ɨ́j mú jɨ́n a'ij te'utaseɨ́j matɨ́'ɨj ráanamuajri'i.

23 Ajta pu seɨj a'utéveeca'a u teyujta'a, tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a. A'ij pu pua'a teja'uxáataye'icaa a'ɨ́jna ɨ tiyaaru'u.

24 Ayen tɨjɨ́n:

—Aa qui carai jé'ecan, ¿a'iné hui ti'itɨ́j peté'umua'aree itejmi jemi, Jesús pej piyen ántehuaa tɨjɨ́n ɨ pej Nazarét é'eme'ecan? ¿Ni piyen mú a'uvé'emej pej ta'antipuá'ajte'en? Némuamua'ate ja'atí pej hui pírɨcɨ. A'uu pej a'uvé'emej Dios jemi, ɨ pej yaujra'an pú'een.

25 Aj pu'i Jesús ra'ajté'axɨ ɨ tiyaaru'u. Ayen tɨjɨ́n:

—Pecáj yee tiʼitɨ́j xajta. Huirájra'a mɨ tevi jetze. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

26 Aj a'ɨ́ɨn ɨ tiyaaru'u raatécaʼatzɨjxɨ ɨ tevi ca'anín jɨme'e. Tɨ́'ɨj jí huajíjhuaca'a a'ɨ́jna ɨ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a a'ɨ́jna ɨ tevi. Aj pu'i huirájraa ɨ tevi jetze.

27 Aj a'ij te'utaseɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ mej e'etiújseɨre'eca'a. Jé'ecan mú tiújʼixaate'eca'a seɨj ajta seɨj. Miyen tɨjɨ́n:

—¿Tɨ'itájni pú'een tɨ jéjcuacan jɨ́n tiʼitéjvee? ¿A'uquí é'eme'ecan? Xɨee tɨ cuj tiʼitéjvee tiʼitɨ́j jɨme'e tɨ ve'ée. Amí pu tihuá'aijte'e ɨ tiyáaru'use. Majta me'ɨ́n rá'atzaahuate'e a'ij tɨ ye'í tihua'utá'ixaate'esin. —Yee mú tiújʼixaate'eca'a ɨ teɨte.

28 Majta mú á'iyen nain japua ráamua'areeri'i tɨ́j na'a u Galilea a'ij tɨ tiʼitɨ́ jɨ́n huarɨ́j ɨ Jesús.

Jesús pu tiráahuaa ɨ mu'uneára'an a'ɨ́jna ɨ Simón (Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Aj mú mi huiráacɨ u teyujta'a. Matɨ́'ɨj mi me'uun a'ará'a Simón tɨ é'eche, ajta ɨ Andrés. Majta a'ɨ́ɨme ɨ Jacobo, ajta ɨ Juan, a'ɨ́ɨ mú huá'a jamuan á'ujujhua'ane'e.

30 A'ɨ́ɨ pu án já'ujca'atii ɨ mu'uneára'an ɨ Simón. A'ɨ́ɨ pu tí'icui'icaa. Pístaca'a. Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—Tɨ'icui'i.

31 Aj pu'i ajteáxɨɨreca'a ɨ jemin a'ɨ́jna ɨ Jesús. Tɨ́'ɨj i rajví'i muájca'are'ara'an jetze. Tɨ́'ɨj jí ra'ajjáj. Aj pu'i ca'anacan huarúj. Ajta á'iyen a'ɨ́ɨn tɨ tí'icui'ica'a tihua'umí.

Jesús pu tihuá'uhuaa jeíhua ɨ mej tí'icucui'ica'a (Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Chumua'an, tɨ́'ɨj ari u e'eteárutij ɨ xɨca, naíjmi'ica mú curé'evi'itɨxɨ ɨ mej tí'icucui'i, majta ɨ mej tiyaaru'u huá'a tzajta'a seijre'e.

33 Naíimi'i mú e'etiújseɨre'eca'a á pua'acié ta'iténinei, matɨ́j mena'a mej me'uun e'echéjme'e, majta u á'ahua'ayee.

34 A'ɨ́ɨ tihuá'uhuaa mu'iicáca ɨ mej tí'icucui'ica'a. Capu seica na'a ɨ cuí'ini'ira'a. Tɨ́'ɨj i Jesús hua'utamuári ɨ tiyaaru'u ɨ mej seijre'eca'a seica ɨ teɨte

tzajta'a. Jesús pu ajta caí hua'atá'acare'e a'ímej í tiyaaru'u mej tiu'utaxáj, a'iné méjmua'atejca'a ja'atí ti pú'eene'e.

Jesús pu tihua'utá'ixaa í teite u Galilea
(Lc. 4:42-44)

35 Tapuá'arijme'eca, tí'ij auj huachuíjxa, Jesús pu ájchee. Aj pu'i mú a'ij huárupi. Aa pu a'ará'a já'ahua'a itzitá, a'utí caí ti'ití e'eré'evee. A'uu pu huatéeniu í Dios jemi.

36 Ajta í Simón, ajta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'íi mú ra'avé'ehuau í Jesús.

37 Matí'ij ráateu, aj mú mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Naíjmi'i mú muahuauhuau.

38 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa í Jesús tijín:

—Che'eré, tiché'e á'uciine a'uun ti huatacá'a í seica chajta'ara'a jetze. A'uu nu neajta hua'utá'ixaate'esin í niuucari ti jín Dios hua'irátuaasin. Ayee nu een jín u e'erájraa u Capernaúm. —Ayee pu tihua'utá'ixaa í Jesús.

39 Tí'ijí hua'atéyujta'a tíhua'ihuá'ixaa nainjapua tíj na'a u Galilea. Ajta a'ímej í tiyáaru'use, Jesús pu hua'utamuári í mej huá'a tzajta'a ú'useijre'eca'a í teite.

Jesús pu seij tiú'uhuaa seíj ti lepra tineájxi í jetzen
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Tí'ij jí seíj ajteáxiireca'a í Jesús jemi. Tí'icui'ica'a a'íjna í ja'ati. Xána'avi'ire'eca'a a'íjna jime'e í cuí'ini'ira'a jime'e ti tineájxi í huá'ire'ara'an jetze tí'ij huatépete í huá'ire'ara'an. Ayee mú ratamuá'amua tijín lepra. Tí'ij i a'íin títunutaca'a. Rájhuaviiri'i í Jesús ti tiráahuaate'en. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Tí pua'a mua'aráanajche, pej tináahuaate'en. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a í ja'ati ti títunutaca'a.

41 Aj pu'i Jesús huataújxieemiste a'íjna jemi tí'ij raaseíj. Tí'ij jí ra'ajtamuáriej. Ayen tijín:

—Na'aráanajche pej huarún.

42 Ayee pu teja'uré'ene. Jíme'en pu'u raataxájtaca'a í Jesús, tiraacá'ari'iri'i í ti jín tí'icui'ica'a. Aj pu'i huarúj.

43 Tí'ij i a'íin Jesús jeíhua ra'íjca ti nu'u caí raxájta a'ij ti ti'ití huaríj. Aj pu'i á'uraa í Jesús.

44 Aru amuacaí pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Casi'i, pecáj ja'atí í'ixaate'e ni cíj caj, sino aricu, u pá'ume'en jamuan í ti tí'ivaire'e teyujta'a, tá'aj muaaseíj, pajta tiu'utámuai'ivejta a'ij ti tiu'uxájtaca'a í Moisés teecan. A'íi mú jín ramua'aréeren mej tí'ivaire'e teyujta'a tijín pepu'uri huarúj.

45 Mí ajta a'íjna í tevi, tí'ij á'uraa, a'íi pu a'utéjche ti raataxáj jeíhua a'ij ti ti'ití huaríj. Nainjapua pu hua'uré'ixaa seij ajta seij. A'íj pu jín caí ché'e huatárii'iristareca'a ti Jesús a'uteárute í chajta'a, sino itzitá pu'u jí huáye'icaa a'utí caí ti'ití e'eré'evee. Aru ja'anáj ti na'a, a'íi mú teite é'eci'ica'a a'utí a'ij é'ene'e í Jesús. A'uu mú e'eráci'ica'a a'u ti na'a mej huachéjme.

2

Jesús pu seíj tiú'uhuaa seíj ti ciyáaxara'aca'a
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

1 Teuumé'eca hua'apua xɨcaj, huaíca xɨcaj, ajtahua'a pu a'ɨ́ɨn Jesús
a'uteájrupi u Capernaúm. Matí'ɨj mi ráamua'areeri'i ɨ́ teɨte tɨjɨ́n: "U pu nu'u
já'ahua'a e'irájca ruche."
2 Aj mú mi ca'anacan tiújseɨj jeíhua ɨ́ teɨte, matɨ́j mena'a caí ché'e tité'uve
u chi'ita. Camu majta á'avejrica'a ta'iténinei. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, u pu
ánu'uhuatéveeca'a u chi'ita. A'ɨ́ɨ pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́
Dios.
3 A'ɨ́ɨ mú ja'atí a'uré'eneijte ɨ́ Jesús jemi seɨj tɨ tí'icui'i. Cɨyáaxara'acaa
nainjapua ɨ́ ja'atɨ. Memuáacua mú mé ráachuisime'e.
4 Aru capu huatárɨ'iristareca'a mej ru'uteárujte'en u téte'e a'utɨ́ Jesús
ánu'uhuatéveeca'a, a'iné temua'a mú tí'itemu'iicaa ɨ́ teɨte. A'ɨ́j mú jɨ́n, anticɨ́j
án ɨmuá ɨ́ chi'ij japua, matɨ́'ɨj mi ra'anáacu ɨ́ chi'ij. Aj mú mi ru'ucájtuaa ɨ́ tɨ
tí'icui'i a'utɨ́ ánu'uhuatéveeca'a ɨ́ Jesús.
5 Aj pu'i huaʼuseíj, ajta ayén tiu'umuá'aj tɨjɨ́n: "Meté'atzaahuate'e, micu."
A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiraata'ixaa ɨ́ tɨ tí'icui'i tɨjɨ́n:
—Niyauj, pu'uri hui timuaatá'uuni'iri'i ɨ́ Dios ɨ́ pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin.
6-7 Majta á vejli'i seica me'uun e'irá'uu ɨ́ mej té'eyu'uxaca ɨ́ ruye'irá jɨme'e.
Matɨ́'ɨj me'ɨ́jna huánamuajri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Jesús, matɨ́'ɨj mi miyen
tiu'umuá'aj ɨ́ ru tzajta'a tɨjɨ́n: "¿A'iquí een jɨ́n ayén ti'ixa amɨ́jna mɨ tevi? A'ij
pu pua'a, xaa ne'u, ti'ixa. Capu hui a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree amɨ́jna tɨ seɨj
tiu'utá'uuni'i ɨ́ tɨ jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́ɨ pu'u ɨ́ Dios antiújmua'aree tɨ
ayén seɨj tiu'utá'uuni'i." Yee mú té'umua'atzejca'a a'ɨ́ime ɨ́ mej té'eyu'uxaca ɨ́
ruye'irá jɨme'e.
8 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu ru tzajta'a rú'umua'areereca'a a'ij mej ye'í
tí'imua'atzejca'a ɨ́ ru tzajta'a. Tɨ́'ɨj i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné een jɨ́n siyen té'umua'atze ɨ́ ru tzajta'a?
9 ¿Ti'itájni caí muárɨ'eri? ¿Ni qui nej niyen tiraata'ixaate'en ɨ́ tɨ cɨyáaxara'a
yee: "Pu'uri timuaatá'uuni'iri'i ɨ́ pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi", na'ari yee:
"Ájchesi, patá'aj rá'anchueni muá'utaatzi; pajta yee á'ura'ani"?
10-11 Ayee nu xaa ne'u rɨni tɨ́j ɨ́ nevástara'a, ɨ́ tɨ jí'i Dios, setá'aj ráamua'aree,
i nej neajta teáata'a jetze airáane, neajta nu ne'ɨ́jna jɨ́n antínmua'aree íiyen
chaanaca japua nej ni tihua'utá'uuni'i ɨ́ mej jɨ́n ateáturaaveca ɨ́ Dios jemi.
—Yee pu tihua'utá'ixaa ɨ́ Jesús.
Aj pu'i ayén tiraata'ixaa ɨ́ tɨ cɨyáaxara'a tɨjɨ́n:
—Ayee nu tí'imua'ixaate'e. Ájchesi, pajta rá'anchueeni muá'utaatzi. Aricu
a'u pej é'eche.
12 Ajta á'iyen a'ɨ́ɨn tɨ tí'icui'ica'a, a'ɨ́ɨ pu ájchee. Rá'ajchui ɨ́ rú'utaatzi. Tɨ́'ɨj i
á'uraa, meti'iseɨ́iraca'a ɨ́ teɨte. A'ɨ́j mú jɨ́n naími'i a'ij te'utaseíj. Rɨ́'ɨ mú tiraatá'a
ɨ́ Dios. Miyen tɨjɨ́n:
—Catu ja'anáj ti'itɨ́j huaseíj tetɨ́j íjii. Yee mú tiu'utaxájtaca'a ɨ́ teɨte.

Jesús pu raatajé ɨ́ Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

13 Tɨ́'ɨj jí ajtahua'a Jesús a'uun á'ume a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj. Aa
mú a'uré'enineica'a naími'i ɨ́ teɨte jemin ɨ́ Jesús. Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu
huá'a'ixaate'eca'a ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani.
14 Aj pu'i ayée a'uré'ene. Tɨ́'ɨj jí a'uun ɨ́ Leví huaseíj, ɨ́ tɨ i'i yaujra'an a'ɨ́jna
ɨ́ Alfeo. A'uu pu anú'ujcatii chi'ita mej tzajta'an tí'iteji'ivi ɨ́ mej tí'itɨ'ɨcɨca. Aj
pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Patá'aj nee jamuan á'uche'ecane'en.

Aj pu'i a'ɨ́in ájchee ɨ́ Leví. Tɨ́'ɨj jí á'ume jamuan.

15 Tɨ́'ɨj jí ayén tiuju'urɨ́j matɨ́'ɨj a'ará'a ɨ́ Leví tɨ́ é'eche. Jesús pu a'ɨ́mej jamuan tí'icua'acaa ɨ́ mej a'ij pua'a tí'iteteite. A'ɨ́i mú a'ɨ́in pɨ́rɨcɨ ɨ́ mej huá'ajijve'e ɨ́ mej tí'itɨ'ɨcɨca, majta ɨ́ mej caí xɨ́'epɨ'ɨn rɨjca. A'ɨ́i mú tí'icua'acaa meesa japua jamuan ɨ́ Jesús, majta seica ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Naíjmi'i mú tí'icua'acaa a'iné memu'ɨicáa ɨ́ mej á'ujujhua'ane'e ɨ́ Jesús jamuan.

16 Majta seica á'a vejli'i cɨ̈neca'a. A'ɨ́i mú a'ɨ́in pú'een ɨ́ mej tiú'ujmua'ate a'ij tɨ́ tiu'uxájtaca'a ɨ́ Moisés teecan. Jeíhua mú nu'u raxɨ́'eve'e ɨ́ ruye'irá. Ayee mú ánte'arua a'ɨ́ime tɨjín fariseo. A'ɨ́i mú miyen tiu'uséij ja'atén mej jamuan tí'icua'acaa ɨ́ Jesús. Aj mú mi miyen a'ɨ́mej tiu'utá'ixaa ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjín:

—¿A'iné een jín a'ɨ́in á'amuamaestru tí'icua'aca, ajta ye'eca huá'a jamuan ɨ́ mej tí'iteji'ivi, ajta huá'a jamuan ɨ́ mej caí xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ? Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ime ɨ́ mej tiú'ujmua'ate yú'uxare'ara'an jetze ɨ́ Moisés, a'ɨ́ime ɨ́ mej huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a ɨ́ fariseo.

17 Tɨ́'ɨj a'ɨ́in huá'unamuajri'i ɨ́ Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu tí'een jíme'en ɨ́ teite ɨ́ mej me'uun a'uré'enine'i jemin ɨ́ tɨ́ ya'anaca. Capu ruxe'eve'e mej me'ín a'uré'enine'ica'an ɨ́ jemin a'ɨ́ime ɨ́ mej rɨ́'en, sino a'ɨ́i mú xaa a'uré'enine'i ɨ́ tɨ́ ya'anaca jemi ɨ́ mej tí'icucui'i. Ayee pu che'atá na'a een ineetzi jemi. Canu ne'ɨ́jna jín yevé'eme nej ne'ɨ́jme huatá'inen ɨ́ mej miyen tiú'ujseijrata yee mej xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ, sino a'ímej nu jemi yé vé'eme ɨ́ mej miyen tirú'umua'aree ɨ́ ru tzajta'a mej caí xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ.

A'ɨ́i mú raata'íhua'uri'i ɨ́ Jesús jíme'en ɨ́ mej rú'itzi'ivi (Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

18 Tɨ́'ɨj jí ayén tiuju'urɨ́j. A'ɨ́i mú rú'itzi'ive'eca'a ɨ́ mej Juan jamuan á'ujujhua'ane'e, majta ɨ́ fariseo. Matɨ́'ɨj mi seica e'iré'ene ɨ́ Jesús jemi. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

—¿A'iné een jín maúrɨitzi'ivij ɨ́ mej Juan jamuan á'ujujhua'an, majta a'ɨ́ime ɨ́ fariseo? Mɨ́ majta, ɨ́ mej mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an, camu miyen rɨcɨ. —Yee mú tiraata'ixaa.

19 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ huaténeiche, aj pu'i a'ímej huatá'ineesin ɨ́ mej rá'ajaahuate'e mej mi tiú'uyesten. Aj pu'i a'ɨ́in tihuá'amin. ¿Ni qui rɨ'ɨrí mej rú'itzi'ive'eca tɨ́ pua'a huá'a jamuan auj tí'iyeste ɨ́ ja'atɨ́? Capu xaa ne'u.

20 Aru jee, aj pu teja'uré'enejsin ɨ́ xɨca ɨ́ mej jetzen rá'avi'itɨn ɨ́ ja'atɨ́. Aj mú xaa me'ín ɨ́ mej rá'ajaahuate'e ru'ítzi'ive'en a'iné capu ché'e huá'a jamuan a'utéjvee ɨ́ mej rá'ajaahuate'e. A'iné inee, naúche'e nu yé huatéjvee, camu ru'ítzi'ive'en ɨ́ mej ná'ajaahuate'e.

21 'Niche'e seij amuaatá'ixaate'en ɨ́ chuijtari. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ a'ɨ́jna huaújcu'une'epe'en ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ́ mí'ime'ecan, capu a'ɨ́jna jamuan rucú'une'epe'en ɨ́ cɨ́ɨxuri jɨme'e tɨ́ caí xɨ́ ja'anáj já'usini'i. Huatétzu'uta a'ɨ́jna ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ́ jéjcua tɨ́'ɨj huatéja'usini'ihua. Tɨ́'ɨj i rasiújtza'anan ɨ́ tɨ́ mí'ime'ecan. Aj pu'i a'ɨ́jna tɨ́ anásiujtza'ani, jaítze'e pu ve'etɨ́ anásiujtza'ani a'ame.

22 'Ajta, capu ti'itɨ́ vaɨre'e tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ru'ucájtu'ani navij limeetajra'a tzajta'a tɨ́ racua'iríihuajme nahuáj ɨ́ mej mauchén ráataahuaca'a. Tɨ́ pua'a miyen ráaruuren a'ɨ́jna ɨ́ nahuáj tɨ́ jéjcua, a'ɨ́i pu huatéve'eri, ajta ra'anasiújtza'ana ɨ́

navij tɨ racua'irí́ihuajme. Tɨ́'ɨj jí a'uvaɨ́jtzi ɨ́ navij, ajta ɨ́ nahuáj. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ ru'ucájtu'ani ɨ́ navij tzajta'a tɨ jéjcua a'ɨ́jna ɨ́ nahuáj tɨ ajta jéjcua.

A'ɨ́ɨ mú rú'ijtzaanaxɨ́ ɨ́ teuuri ja'anáj matɨ́'ɨj ruse'upi a'ɨ́ime ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e

(Mt. 12:1-8, Lc. 6:1-5)

23 Tɨ́'ɨj jí ayén tiuju'urɨ́j. A'ɨ́jna xɨcájra'a jetze mej rusé'upihua'a, a'úu pu aumé'ecaa já'ita'a ɨ́ vi'ira'a japua ɨ́ Jesús. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨme mú autéjhuii mej rú'ijtzaanaxɨ́'ɨn ti'itɨ́ teuuri jatze'e a'iné jeíhua mú tɨejcuca'a. A'uu mú a'atajú'uca'a meru'ijtzá'ana.

24 Majta me'ɨ́n ɨ́ fariseo, matɨ́'ɨj hua'useíj mej miyen rɨjca'a, aj mú mi miyen tiraata'ixaa ɨ́ Jesús. Miyen tɨjɨ́n:

—Casi'i, ¿a'iné een jɨ́n miyen rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ́ mej mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an? Capu hui a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ayén rɨjca a'ɨ́jna ɨ́ xɨcájra'a jetze mej jetzen ruse'upi.

25 Aj pu'i hua'utá'ixa ɨ́ Jesús. Ayen tɨjɨ́n:

—Niche'e a'atzu tejamuá'ixaate'en. ¿Ni secaí mú'een ja'anáj ra'ujíjve ɨ́ yu'uxari jetze a'ij tɨ ye'í huarɨ́j ɨ́ David teecan tɨ́'ɨj huatá'icuataca'a, majta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e? Tɨ́'ɨj nu'u ti'itéveeca'a ɨ́ Abiatar teecan a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tihuá'aijte'e ɨ́ mej tí'ivaɨre'eca'a teyujta'a, a'úu pu a'uteájrupi ɨ́ David. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ pan ɨ́ mej Dios huatámuaɨ'ɨvejte u teyujta'a, a'ɨ́ɨ mu'u nu'u racua'aca ɨ́ mej tí'ivaɨre'e a'ujna teyujta'a. Capu máa ja'atí racua'aca.

26 'Mí ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ David, a'ii pu caí teyujta'a tí'ivaɨre'eca'a. Capu a'ij ti'itɨ́ huarɨ́j. A'ɨ́ɨ pu nu'u ráacua a'ɨ́jna ɨ́ pan ɨ́ mej Dios huatámuaɨ'ɨvejte. Ajta tihua'umí ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Capu a'atzu auteájturaa ɨ́ David teecan ɨ́ Dios jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa ɨ́ Jesús.

27-28 Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa. Ayen tɨjɨ́n:

—A'ɨ́jna xɨcájra'a jetze ɨ́ mej jetzen ruse'upi, ayée pu Dios tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ́'ɨj hua'utévaɨre'en ɨ́ teɨte. Capu ayée na'a ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare ɨ́ Dios mej mi araúrasten mena'a a'ɨ́jna xɨcájra'a ɨ́ mej jetzen ruse'upi. A'ɨ́j nu jɨ́n, inee i nej neajta teáata'a jetze airáane, ayée nu een jɨ́n antínmua'aree neajta ne'ɨ́jna xɨcájra'a jetze matɨ́'ɨj ruse'upi.

3

Jíme'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ cɨyáaxara'aca'a ɨ́ ɨ́ rumuájca'a jetze

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

1 Tɨ́'ɨj jí ajtahua'a a'uteájrupi teyujta'a ɨ́ Jesús. Seíj pu únu'uhuatéveeca'a. Ti'icui'i a'ɨ́jna, cɨyáaxara'a ɨ́ rumuájca'a jetze.

2 Majta mú me'ɨ́n unu'uhuaté'uuca'a ɨ́ fariseo. A'ɨ́ɨ mú rá'eeve'eca'a ɨ́ Jesús, aisí tɨ pua'a a'ɨ́ɨn caí tiráahuaate'en ɨ́ tɨ tí'icui'i. Aj pu ajtahua'a pɨtí'irɨjca ɨ́ xɨcájra'a ɨ́ mej jetzen ruse'upi. A'ɨ́ɨ mú fariseo rumua'atzíite'eca'a ɨ́ mej jɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte'en.

3 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa ɨ́ tɨ cɨyáaxara'a ɨ́ rumuájca'a jetze, tɨjɨ́n:

—Ájchesi. Huatéechaxɨ íiye já'ita'a. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

4 Ajta á'iyen hua'utá'ixa ɨ́ seica. Ayen tɨjɨ́n:

—¿Tɨ'itáni í'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ayén huárɨni tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'enen, a'ɨ́jna xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi? ¿Ni ayén tiraavíjte'e tɨ ja'atɨ ayén huárɨni ɨ́ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn jɨ́n seijre'e, na'ari ɨ́ tɨ tiraacuí'inte'en? Ajta, ¿ni qui i'i xɨ́'epɨ'ɨn nej niyen huárɨni a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze mej jetzen ruse'upi nej ni iráarujte'en

nemíjna mɨ ja'atɨ tɨ́'ɨj caí huámɨ'ɨni, na'ari nej ni raatá'an tɨ huámɨ'ɨni? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Jesús.

Mɨ́ majta me'ɨ́n ɨ́ seica, camu a'ij tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ime.

5 Aj pu'i Jesús hua'useírajraa. Acaujtzáahuate'e yee cumu tɨ́j niu'ucamɨ'ɨ. Ajta huataújxɨeemɨste huá'a jemi a'iné camu raxɨ́'eve'eca'a mej ráanamua. Aj pu'i a'ɨ́ɨn ayén tiu'utá'ixaa a'ɨ́jna tɨ tí'icui'i tɨjín:

—Huatátzeaara mɨ á'amuajca'a.

Aj pu'i a'ɨ́ɨn ɨ́ teáata'a, raatátzeaaraca'a ɨ́ rumuájca'a. Jíme'en pu'u raatátzeaaraca'a, aj pu'i huarúj ɨ́ ja'atɨ ɨ́ rumuájca'a jetze.

6 Aj mú mi huiráacɨ a'ɨ́ime ɨ́ fariseo. Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en seica jamuan a'ij mej ye'í huárɨni mej mi raajé'ica ɨ́ Jesús. A'ɨ́ime ɨ́ seica, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej á'ujujhua'an jamuan ɨ́ tajtuhuan tɨ ve'ée. Ayee pu ántehuaa a'ɨ́jna tɨjɨ́n Heródes.

Jeíhua mú teɨte ajteáxɨireca'a a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj

7 Tɨ́'ɨj jí á'uraa ɨ́ Jesús. Aa pu a'ará'a a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj. Majta mú jamuan a'ucíj ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Jeíhua mú majta teɨte a'ucíj jamuan ɨ́ mej me'uun a'uchéjme'ecaa u Galilea.

8 Matɨ́'ɨj ráamua'areeri'i a'ij tɨ ti'itɨ́ huáruu ɨ́ Jesús, tɨ ayén jaítze'e raayɨ́'ɨtɨhua'a caí máa ja'atɨ́, jeíhua mú majta me'uun a'arácɨ'ɨca'a a'ujna u Judea, majta a'ujna u Jerusalén. A'uu mú majta a'arácɨ'ɨca'a u Idumea. Majta seica mej a'uchéjme'ecaa u Tiro, majta u Sidón. Seica mú majta a'itacɨ́'ɨca'a utavén púme'en ɨ́ Jordán.

9-10 A'iné pu'uri tihuá'uhua'ate'eca'a jeíhua ɨ́ mej tí'icucui'ica'a, jeíhua mú ɨ́ mej ti'icúcui'ijme ajteáxɨireca'a a'u tɨ a'utéveeca'a ɨ́ Jesús. Mua'itávatzɨjxɨ a'ájna vejli'i jemin. Jeíhua mú ra'ajtamɨ́jhua'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. A'ɨ́j pu jín a'ɨ́ɨn hua'uta'aíj mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej baarcu ráahuaviitze'en tɨ jetzen atéeyeijxɨ'ɨ́n mej mi caí ratzíinajye'ican ɨ́ teɨte.

11 Majta me'ɨ́n tiyáaru'use ɨ́ mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a, matɨ́'ɨj raaseíj ɨ́ Jesús, aj mú mi títunutaxɨ vejli'i jemin. Ayee mú titeejíjhuaca'a tɨjɨ́n:

—Mú'ee pej hui i'i yaujra'an ɨ́ Dios. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ime.

12 Aru Jesús, tɨ́'ɨj hua'ajté'axɨ, aj pu'i ayén tíhua'uta'aíj mej caí miyen rɨjca, mej raxájta ja'atí tɨ píríci.

Jesús pu hua'avé'ejajpuaxɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

13 Aj pu'i án a'ujnéj ɨ́ jɨrí jetze, a'iné pu'uri rú'umua'areereca'a a'achú mej pua'amé ɨ́ tɨ tíhua'uta'aíjte'esin. Aj pu'i hua'utajé. Matɨ́'ɨj mi á ve'eré'ene ɨ́ tɨ hua'avé'ejajpuaxɨ.

14 Tamuáamuata'a japuan hua'apua mú a'ará'axcan ɨ́ tɨ hua'avé'ejajpuaxɨ. Aj pu'i a'ɨ́ɨn tihua'u'íjca a'ɨ́jna jɨme'e mej á'ujujhua'ane'en jamuan, majta hua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte ɨ́ Dios jetze me'ecan.

15 A'ɨ́ɨ pu ajta huau'íjca a'ɨ́jna jɨme'e mej antiújmua'areere mej mi miyen tihuá'uhuaate'en ɨ́ mej tí'icucui'i, ajta mej majta hua'utamuárite'en ɨ́ tiyáaru'use ɨ́ mej huá'a tzajta'a seijre'e ɨ́ teɨte.

16 A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Jesús pu a'ɨ́ɨn huatajé ɨ́ Simón. Tɨ́'ɨj jí ayén raatamuá'a tɨjín Pedro.

17 Ajta pu a'ɨ́ɨn ɨ́ Jacobo, ajta juutzeájra'an ɨ́ Juan. A'ii mú me'ɨ́n píríci yaújmua'ame'en ɨ́ Zebedeo. Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́jna ɨ́ Jesús ayén hua'utamuá'a ɨ́ runiuuca

jɨme'e tɨjín Boanerges. Ayee pu huataújmua'a a'íjna tɨjín Yaújmua'ame'en í mej Téjniuuve.
18 Seica pu ajta huatajé. A'ii mú a'íɨn pú'een í Andrés, ajta a'íɨn í Felipe, ajta í ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjín Bartolomé, ajtahua'a seɨj í Mateo, ajta í Tomás, ajta a'íjna í Santiago, í tɨ yaujra'an pú'een a'íjna í Alfeo, ajta í ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjín Tadeo. A'íj pu ajta huatajé a'íjna í Simón í tɨ á'uche'ecane'e huá'a jamuan mej miyen huataújmua'a tɨjín cananista.
19 A'íj pu ajta huatajé í Judás tɨ ayén te'entímu'utaca tɨjín Iscariotes. A'íjna í Judás, a'íɨ pu a'íɨn pú'een tɨ avíitzi jín hua'utátuire a'íjna í Jesús.

A'íɨ mú Jesús jetze te'ujpuá'ajte tɨ a'íɨn tiyaaru'u ca'anírja'a raatá'acare'e tɨ ayén huárɨni
(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)
20 Tí'ɨj jí á'uraa í Jesús. Aj pu'i chi'ita á'a a'uteájrupi, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Majtahua'a mú jeíhua ajteáxɨireca'a í teɨte, ca ché'e huatárɨ'ɨristareca'a mej tiú'ucua'ani a'íjna jɨme'e mej jeíhua teɨte.
21 Aj mú mi ráamua'areeri'i í ihuáamua'ame'en í Jesús a'u tɨ a'íɨn a'ij é'ene'e. Aj mú mi a'uré'ene mej mi rá'anvi'itɨn. Ayee mú een jín huarí a'íjna jɨme'e tɨ nu'u huateújtɨmua'iri'i í Jesús.
22 Majta me'ín í mej té'eyu'uxaca teyujta'a, í mej me'uun e'eráaci u Jerusalén, ayée mú tí'ixajtaca'a a'íɨme. Miyen tɨjín:
—Beelzebú pu hui jetze araújca'ane amíjna mɨ tevi. Beelzebú í tɨ tihuá'aijte'e naíjmi'ica í tiyáaru'use, a'íjna Beelzebú pu ca'anírja'a ratá'aca amíjna tɨ hua'utamuárite'en í tiyáaru'use. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íɨme.
23 Ajta a'íɨn í Jesús, a'íɨ pu hua'utajé a'íɨme í mej té'eyu'uxaca mej mi ráanamua í niuucari tɨ jín tihuá'amua'aten. Ayen tɨjín:
—¿A'iné tí'irɨ'ɨri tɨ Satanás ruseíj hua'utamuárite'en í ruteítestemua'a? Capu a'ij tí'irɨ'ɨri.
24 Ayej che'atá na'a, tɨ pua'a chajta'ara'a já'ita'a ma'utáciɨne, tɨ pua'a miyen huárɨni, aj mú mi tiújne'usi'ite'esin. Matí'ɨj a'utáciɨne já'ita'a a'íjna í chajta'ara'a, capu ché'e á'ateere.
25 Ajta, tɨ pua'a teɨtestemua'ame'en í ja'atɨ, miyen che'atá mena'a já'ita'a a'utáciɨne, camu ché'e á'ateere í teɨtestemua'ame'en a'ájna a'u tɨ é'eche í ja'atɨ.
26 'Ayej che'atá na'a, tɨ pua'a Satanás ayén huárɨni a'utí é'eche, tɨ pua'a a'íɨn hua'uténe'usi'ite'en í ruteítestemua'a, a'íɨ pu ajta caí ché'e á'ateere, sino a'íɨ pu te'entipuá'ajte'esin.
27 'Seɨj nu neajtahua'a huataxájta í niuucari. Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e tɨ tiraanáhua'i ti'á'ara'an tɨ á é'eche í tɨ ruca'ané, amuacaí pu ruxe'eve'e tɨ ra'atéjɨ'ɨci'en í tɨ ruca'ané. Aj pu xaa rɨ'ɨrí tɨ uteárute a'u tɨ é'eche tí'ij tiraanáhua'i.
28 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'ímej jɨme'e í teteca, rɨ'ɨrí tɨ tihua'utá'uuni'i naíjmi'ica í mej jín auteájturaa í Dios jemi, ajta naíjmi'ica í mej a'ij pua'a tí'ixaxa'a.
29 Aru, tɨ pua'a ja'atí a'ij pua'a tí'ixajta a'íjna jetze í Xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios, capu xaa ne'u ja'anáj tiraatá'uuni'ira a'íjna. A'íɨ pu ru'ité'aa a'ame tíj na'a rusén jɨme'e. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a í Jesús.
30 Ayee pu Jesús tihuaú'ixaa a'íjna jɨme'e mej miyen tí'ixajtaca'a tɨ nu'u tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a, mej mi miyen tiráamua'aree tɨ a'íɨn Jesús a'íjna jetze aráujca'anejca'a í Xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios, tí'ij ayén huárɨni ti'itíj jɨme'e.

A'ɨ́me ɨ́ mej pú'een ɨ́ náànajra'an ɨ́ Jesús, majta ɨ́ ihuáamua'ame'en
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Ajta a'ɨ́n náànajra'an, majta a'ɨ́me ɨ́ júutzimua'ame'en, a'ɨ́ mú u a'ará'a. Aa mú a'utéhuiixɨ mena'a pua'acié. Aj mú mi raatachú'eve.

32 Majta me'ín ɨ́ mej huiiráte'eca'a jamuan ɨ́ Jesús, a'ɨ́ mú raatá'ixaa, miyen tɨjɨ́n:

—Mé mú a'uté'uu pua'acié anaanaj, majta á'ajuutzimua'a. Mémuahuahuau, micu. —Ayee mú tiraata'ixaa.

33 Aj pu'i ayén tiu'utaniú ɨ́ Jesús. Ayen tɨjɨ́n:

—¿A'ataani me'ín pú'een ɨ́ mej ninááàna nusu ne'ihuaamua'a? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

34 Tɨ́'ɨj jí hua'useíirajraa ɨ́ teɨte ɨ́ mej a'itecaíjme'eca ɨ́ jemin. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ii mú a'ɨ́n pú'een ɨ́ mej ninááàna, majta ɨ́ nejúutzimua'a.

35 A'achú mej pua'amé miyen tirá'aste a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios, a'ii mú a'ɨ́n pú'een ɨ́ mej ninááàna, majta a'ɨ́me ɨ́ nejúutzimua'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Tɨ́'ɨj jí á'uraa.

4

Jɨme'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ nu'u teja'uhuáste
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Aj pu'i Jesús aj a'ucáane a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj tɨ́'ɨj ajtahua'a tihuá'umua'aten. Aj mú mi jeíhua ajteáxɨ́reca'a ɨ́ teɨte a'u tɨ a'utéveeca'a. Temua'a mú tí'itemu'iicaa ɨ́ teɨte. A'ɨ́j pu jɨ́n ateájraa ɨ́ baarcu jetze tɨ jaata'a e'ecáve'eca'a. Majta me'ín ɨ́ teɨte, áa mú a'ucaíjme'ecaa ja'apuaíri japua.

2-3 Jéihua pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ chuijtari. Ayee pu tihuaú'ixaa seɨj jɨme'e ɨ́ niuucari.

Ayen tɨjɨ́n:

—Xaanamuajri'i mú'een. Ja'atɨ́ tɨ nu'u tí'ihuastehua'a, u pu á'ume tɨ tejé'ehuaste'e.

4 Aa pu aumé'ecaa ratáhua'anáa ɨ́ imue'eri. Seica pu juye jetze a'uvatzɨ́jraa. Aj mú mi pina'ase júte'e ɨmuá ave'ecáane, meraaré'eje'ipɨ.

5 'Ajta nu'u seica huavatzɨ́jraa tetej tzajta'a a'u tɨ caí jeíhua chuej á'uca. Yee pu'i teja'uré'ene, a'iné capu huatétee ɨ́ chuej tɨ tzajta'an iru'ucárutixɨ'ɨn ɨ́ jɨ́ine'ara'an, ca'anacan pu huaré'epɨstaca'a ɨ́ chuej. Aj pu'i ca'anacan ajneájxɨ ɨ́ imue'eri.

6 Ajta tɨ́'ɨj u e'iré'ene ɨ́ xɨcaj, tɨ́'ɨjí huaré'ehuaa xɨcaj jɨme'e ɨ́ tɨ tiu'unéj. A'iné capu ajtanáana'ajme'eca'a, a'ɨ́j pu jɨ́n huaré'ehuaa.

7 'Ajta seica ɨ́ imue'eri, a'úu pu a'uvatzɨ́jraa a'u tɨ tzicare'e a'uvéjme'ecaa. Tɨ́'ɨj a'ɨ́n tzicare'e huavaújse, tɨ́'ɨjí a'ɨ́n tzicare'e ra'avá'ana a'ɨ́jna tɨ tiu'unéj. A'ɨ́j pu jɨ́n caí huácɨ́reca'a.

8 'Aru seica pu nu'u a'uun a'uvatzɨ́jraa a'u tɨ a'urɨ́'en ɨ́ chuej. A'ɨ́ɨ pu huanéj. Tɨ́'ɨj huavaújse, aj pu'i temua'a tiú'ucɨ́reca'a. Seica ɨ́ imue'eri, ayée pu caté'etejme'ecaa ɨ́ cuuxa'a jetze seɨj tɨ ajtanéj ɨ́ 'icɨ́ri a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a ɨ́ jatzi. Ajta seica ayén caté'etejme'ecaa a'achú cumu huaícate. Ajta seica, anxíte pu caté'etejme'ecaa seɨj ajta seɨj. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Jesús.

9 Ajta ayén tihuaú'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ rarɨ́'ɨrejmɨ'ɨ, ché'e a'ɨ́n huaruitɨejte'en temua'a naa.

A'iné een chuijtari jín tihuá'u'itɨiri'i (Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

10 Matí'ij mi a'ucíj ɨ teɨte. Aru camu naíjmi'i. A pu a'uteájturaa ɨ Jesús, majta seica ɨ mej naími'i á'ujujhua'ane'e huá'a jamuan ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨjna ɨ niuucari tɨ raaxájtaca'a.

11 Ajta a'ɨɨn Jesús, ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Mú'ejmi pu Dios tiú'ixaa e'ehuaruitɨécan jɨme'e a'ɨjna ɨ tɨ huateú'avaataca'a ɨ Dios jemi a'iquí tí'iseijre'e a'ame a'ɨjna xɨcájra'a jetze tí'ɨij Dios tí'ita'aíite'e a'ame íiyen chaanaca japua. Aru amímej mej mé a'uté'uu pua'acié pua'acié, nain pu tihuá'itɨiiran chuijtari jɨme'e.

12 Ayee pu tihuá'aruure. Tɨ'ɨij tihuaú'ixaate'e ɨ niuucari jetze, seica mú miyen tiú'umua'ati tɨjín: “Cu xɨee teyaú'itɨe iteen.” Ajta matí'ɨij ranamuajran, miyen tɨjín: “Tu'iteájnamua iteen.” Aru capu xaa ne'u. Camu yaú'itɨe, camu majta tanamuaj. Dios pu tihuá'itɨii chuijtari jɨme'e mej mi caí yaú'itɨée muá'ara'ani, mej mi caí ráanamua, a'iné camu xaa ne'u raxí'eve'e mej seɨcié tirájteuni a'ij mej ye'í huáɾɨni, tɨ'ɨij a'ɨɨn caí tihua'utá'uuni'i ɨ mej jín auteájturaa ɨ Dios jemi.

A'ij tɨ huataújmua'a a'ɨjna ɨ niuucari tɨ jíme'en raxa a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ teja'uhuáste (Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

13 Ajta Jesús pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:

—¿Ni tzaa secaí yaú'itɨée xa'araa a'ɨjna ɨ niuucari? Tɨ pua'a secaí yaú'itɨée xa'araa, ¿a'iné tí'iɾɨ'ɨɾi sej si siyen yaú'itɨée xá'ara'ani ɨ seica ɨ niuucari? Nu'uri íjii amuaatá'ixaate'esin amitɨéere'ecan jɨme'e a'ij tɨ huataújmua'a ɨ niuucari tɨ jíme'en raxa a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ nu'u tí'ihuastehua'a imue'eri jɨme'e.

14 ’A'ɨjna ɨ imue'eri tɨ huasti'i, ayée pu seijre'e tɨj ɨ ja'atɨ tɨ á e'etéche'ecane'e huá'a'ixaate'e ɨ niúucare'ara'an jɨme'e tɨ Dios jemi a'uvé'emej.

15 Ajta seica ɨ teɨte, yee mú e'en cumu ɨ imue'eri tɨ a'uun a'uvatzíjraa juye jetze. A'ɨɨ mú naa tí'ijnamua ɨ niúucare'ara'an tɨ raaxájtaca'a ɨ ja'atɨ. Aru, matí'ɨij ráanamuajri'i, a'ɨɨ pu tiyaaru'u hua'irá'a'ari'iracare'e ɨ niuucari ɨ mej rú'umua'areereca'a ɨ ru tzajta'a.

16 Majta seica, yee mú e'en tíj a'ɨjna ɨ imue'eri tɨ huahuásti'ihuaca'a ɨ tetej tzajta'a. Amuacaí pu hua'aránajcheca'a ɨ niuucari ɨ mej ráanamuajri'i.

17 Aru cumu caí jeíhua ajtanáana'ajme, a'ɨj mú jín rajpuaíitzi muá'aye'i me'ɨjna jɨme'e mej seica huá'axɨeehuasti ɨ niuucari, na'ari tɨ pua'a seica a'ij pua'a mehuá'aruure, cíj mu'u té'eviicua'i. Ca'anacan mú mé rúujɨsin.

18 ’Majta seica ɨ teɨte, ayée mú 'een tíj ɨ imue'eri tɨ huahuásti'ihuaca'a a'u tɨ a'utzícare'eme. A'ɨɨ mú ranamua ɨ niuucari.

19 Aru jeíhua pu huá'a jetze ruxe'eve'e a'ij mej rujɨɨmua'a mena'a tirájteuve íiyen chaanaca japua tej japuan seijre'e. Ayee mú huaújmua'amua mej tí'ituaave'en. Majta miyen tí'inecua'atze mej chíjteaani pú'eene'en. A'iné tɨ'ɨij pɨ na'a mú miyen tí'imua'atze a'iné ayée mú tí'ixe'eve'e, capu ché'e té'uve ɨ huá'a tzajta'a mej japuan tiú'umua'ati ɨ niuucari. A'ɨj pu jín caí ché'e rɨ'ɨɾí tɨ hua'utévaɨre'en ɨ niuucari ɨ huá'a tzajta'a.

20 ’Majta seica, ayée mú 'een cumu a'ɨjna ɨ imue'eri tɨ huavatzíjraa japuan ɨ chuej tɨ a'urí'en. A'ɨɨ mú xaa ranamua ɨ niuucari, majta ɨ ru tzajta'a raateátuaasin ɨ rumua'atzíira'a jɨme'e. Ayee pu 'een tíj 'een ɨ imue'eri tɨ huáciɨreca'a jeíhua. Seica mú tiu'utévaɨre'esin jeíhua. Seica mú tiu'utévaɨre'esin cumu ɨ imue'eri tɨ huáciɨreca'a a'achú cumu seité japuan

tamuáamuata'a tɨ caté'etejme, seɨj ajta seɨj. Majta seica cumu ɨ́ tɨ huácɨ̈reca'a a'achú cumu huaícate tɨ caté'etejme, majta seica miyen 'een cumu ɨ́ tɨ huácɨ̈reca'a a'achú cumu anxíte, seɨj ajta seɨj.

Jɨ́me'en ɨ́ lámpara tɨ a'ɨ́muá a'atáneeri'icɨj (Lc. 8:16-18)

21 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ yé vé'eme'en, lámpara tɨ tijájna, ¿a'uné jetze yá'aruuren a'ɨ́jna ɨ́ lámpara? ¿Ni sicu'uj jetze ru'utéeyeijtza, na'ari utaatzi jete ye'iráchajtza? Capu xaa ne'u áa ya'uté'avaata, sino án pu jéjre'e ya'ujcháj tza, án ɨmuá tɨ́'ij a'ɨmuá a'atáneeri'icɨj.

22 Ti'itɨ́ tɨ a'ij tí'aviitzi'i, capu ayén éene'en a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e, sino huataújseijrata á jéjre'e. Na'ari ti'itɨ́ tɨ a'ij avíitzi jɨ́n tí'imuari'ihua, aj pu'i muá'areeri'ihuan.

23 Mú'een, mɨ sej rarɨ́'ɨrejve, xáanamuajri'i. —Ayee pu tihuaú'ixaa ɨ́ Jesús.

24 Ajta ayén tihuaú'ixaa tɨjɨ́n:

—Rɨ́'ɨ xu'u tiráanamua i sej tí'inamua. A'achú sej caj tí'ijnamua ɨ́ niuucari, ayée pu che'atá na'a Dios tejámuaatá'asin mú'ejmi sej si jaítze'e yaú'itɨ́e xá'ara'ani. Ajta a'ɨ́ɨn, aúche'e pu jaítze'e tejámuaatá'asin i sej ranamua.

25 Ayee pu té'eme. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ rɨ́'ɨ tí'ijnamuajrave'en, Dios pu raatá'asin tɨ jaítze'e yaú'itɨ́e á'ara'ani. Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ caí rɨ́'ɨ tí'ijnamuajrave'en, Dios pu rá'ari'ira a'achú tɨ caj ari tiyaú'itɨ́e já'araa.

Jɨ́me'en ɨ́ imue'eri tɨ huavaújse'en

26 Ajta ayén tɨjɨ́n:

—Ayee pu tí'irɨneca matɨ́'ɨj miyen rɨjca a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios. Yee mu'u huatámu'ɨ̈reca tɨ́j huavaújse'en ɨ́ imue'eri tɨ ja'atɨ raahuáste. A'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ratáhua'anáa pu aumé'ecaa ɨ́ imue'eri.

27 Tɨ́'ɨj jí huatácutzi a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Aj pu ijtá'i ɨ́'ijɨstin, tɨ́'ɨjtá'i ájchesin. A'ateeri tɨ huaté'a a'ame. Aj pu'i ajnéjsin, tɨ́'ɨj i vaujse'en. Aru a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, a'ɨ́ɨ pu caí ramua'aree a'ij tɨ ye'í te'ejnéj ɨ́ imue'eri.

28 A'ɨ́jna ɨ́ chuej pu hui ruseɨ́j rɨ́'ɨ raruuren tɨ huavaújse'en ɨ́ imue'eri. Amua-caí pu ajnéjsin ɨ́ huáacɨxa'a. Aj pu'i ɨ́ huíjmuaiyu. Tɨ pua'a ari huijmuaíiyuren, tɨ́'ɨjí ajtanéjsin tɨ jetzen caté'ete a'ame ɨ́ jatzi.

29 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn huáca'anáan ɨ́ jatzi, aj mú mi u yá'atzaanan. Pu'uri íjii teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a jetze mej jetzen tí'itza'anaca.

Jɨ́me'en ɨ́ mostaasa tɨ rajatze'e (Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

30 Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—¿A'iné ye'í tí'irɨ'ɨri tej ti tiyen raataxáj a'ij tɨ ye'í tejé'aijta ɨ́ Dios? ¿Ti'itájqui niuucarijra'a ruxe'eve'e tej raataxáj a'ij tɨ ye'í tí'irɨneca Dios tɨ é'eseijre'e?

31 'Ayee pu 'een cumu ti'itɨ́ tu'upi tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n mostaasa. Ayee pu 'een tɨ jaítze'e cílieen caí máàj seica jatzíjra'a tɨ yen seijre'e íiyen chaanaca japua.

32 Tɨ́'ɨj huasti'ihua a'ɨ́jna ɨ́ jatzi, aj pu'i vaujse'en. Tɨ́'ɨj huavaújse'en, jaítze'e pu uratítɨ'ɨj á'aye'i caí ɨ́ pi'ista tɨ yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Temua'a pu ti'ipuápua'amee ɨ́ cíye'ara'an. Ajta ɨ́ xamua'ira'an, temua'a pu te'antajíya'ume. A'ɨ́j pu jɨ́n rɨ'ɨrí mej pina'ase jetzen tihuaúritu'ate'en tɨ huácɨen tzajta'a. —Ayee pu tihaú'ixa ɨ́ Jesús.

A'ij ti ye'í Jesús tihuá'u'itiiiri'i niuucari jime'e
(Mt. 13:34-35)

33 Ayee pu tihuá'amua'atehua'a í niúucare'ara'an jime'e ti Dios jemi é'eme'ecan. Jeíhua pu tihuá'a'ixa'atehua'a niuucari jime'e a'achú mej caj té'eviicua'iraca'a mej ráanamua.

34 Ti'ití ti a'ij ti tihuá'a'ixa'atehua'a í teite, Jesús pu ayén tihuá'a'ixa'atehua'a niuucari jime'e ti caí e'ehuáuritiiirici. Aru a'íi pu tihuá'a'ixa'atehua'a a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e a'ij ti huataújmua'a naíjmi'i í niuucari amitiéere'ecan jime'e.

Jesús pu raatépua'ajte í eeca, ajta í jaj ti vivejmé'e tiújta'ahua'a
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

35 A'íjna xicájra'a jetze, tí'ij ari téchumua'arijme'e, Jesús pu hua'utá'ixa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayen tijín:

—Tiché'e antáciine után pújme'en.

36 Matí'ij mi á huajauhuá'axi í teite. Aj mú mi yá'utii í Jesús jetzen í baarcu a'uun ti a'utéveeca'a. Majta seica a'ucíj seij jetze í baarcu.

37 Aj pu'i huatá'eecareca'a temua'a ca'anín jime'e. Japuutzari pu temua'a té'uxijve'e. Ajta vivejmé'en tiújta'ahua'a í jaj. Tí'ij i ateáxiire'axi í baarcu jetze. Pu'uri tín avé'ejistijme'e í jaj.

38 Ajta a'íin Jesús, a'úu pu é'ecujcaa cítzata'an pújme'en í baarcu. Timu'utzi pu huamé'ecaa. Aj mú mi raajíste. Miyen tijín:

—Maeestru, ¿ni caí á jetze ruxe'eve'e tej teri tín cui'ini?

39 Aj pu 'i ca'anacan ájchee í Jesus. Tí'ij jí raatépua'ajte í eeca. Ajta ayén tiraata'ixaa í jaj, tijín:

—Pecaj ché'e sihuájna. Xaatapuá'ajta. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

Aj pu'i huateápua'areca'a í eeca. Ajta a'uréujé'iyerecaj í jaj temua'a naa.

40 Aj pu ijtá'i Jesús hua'utá'ixa í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayén tijín:

—¿A'iné een jín huápi'i setiu'utátziin? ¿A'iné een jín secaí té'atzaahuate'e? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

41 Temua'a mú mi jeíhua tiu'utátziin. Majta miyen tiúj'ixaate'eca'a me'íjna jime'e mej tiu'utátziin. Miyen tijín:

—¿Ti'itájni tévira'a pú'een? Amí pu hui tihuá'aijte'e í eeca, ajta í jaj. Naími'i mú rá'astijre'e. —Yee mú tiúj'ixaate'eca'a.

5

A'íjna í ja'ati ti Gadara é'eme'ecan
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 Aj mú mi antacíi antavén pújme'en. Ayee pu téja'arájtehuaa tijín Gadara.

2 Aj pu'i Jesús a'itáraa í baarcu jetze. Tí'ij jí á'iyen seij ave'eré'ene tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a. A'uu pu huirájraa a'íjna í ja'ati a'u mej mi'ichite e'evé'enaamuaca.

3 A'uu pu é'echejca'a a'íjna í ja'ati. Jé'ecan pu simuárun. Capu ri'iríistaca'a ti ja'ati ra'amuáji'ici'en caujnari jime'e, ni alaambre jime'e.

4 Mu'íi mú raatatése. Mara'amuají'ici'ihua'a muájca'are'ara'an jetze, majta iicájra'an jetze alaambre jime'e. Aru a'íin, tí'ij pí na'a pu tijtzá'ana'a cílieene'en, ajta méjca'i iyaúhua'axijsin. Capu huatári'iristareca'a ti ja'ati a'ij ráaruuren ti raamuá'acante'en.

5 Nain túca'ari tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a, a'íi pu á'uche'ecane'e, anjiihua a'ájna jirí jetze. Ajta a'ájna a'u mej mi'ichite e'evé'enaamuaca, á pu ij ayén hua'uteátu'asixi tetej jime'e.
6 Tí'ij raaseíj í Jesús, á'iyen púu a'utatíej. Aj pu'i títunutaca'a a'ájna vejli'i a'utí a'utéveeca'a í Jesús.
7 Ajta huajíjhuaca'a ca'anín jime'e. Ayen tiraata'ixaa tijín:
—¿A'iné ti'itíj peteáruuren neetzi jemi, Jesús í pej i'i yaujra'an í Dios ti nainjapua tí'aijta? A'ij nu muahuavii í Dios jemi pej caí puaíjtzi neetá'acare'en.
8 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati, a'iné ayée pu tiraatá'ixaate'eca'a í Jesús tijín:
—Tiyaaru'u pej tzajta'an seijre'e mi tevi, pej a'ij pua'a meteúumua'aree, huirájra'a mi tevi jetze. —Yee pu tiraata'ixaa í Jesús.
9 Ajta ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:
—¿A'iné pua'antehuaa mú'ee?
Ajta ayén tiu'utaniú tijín:
—Ayee nu ántehuaa tijín I tej arájsevi vi'ira'a ta'ará'ase. Ayee tu ti'itamuá'amua a'íjna jime'e tej i'i mu'íi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.
10 Aj pu'i a'íjna í ja'ati jeíhua rájhuaviiri'i í Jesús ti a'íin hua'uta'íte mej á'uciine mé á'ahua'ayee í mej tzajta'an seijre'eca'a.
11 Majta me'ín tuiixute, á vejli'i te'antácua'atiye'icaa jirí jetze, memu'iicáa í tuiixute a'achú mú ará'axca hua'apua vi'ira'a.
12 Aj mú mi me'ín tiyáaru'use miyen tirájhuaviiri'i tijín:
—Taatá'a itejmi tej a'uteárute mi tuiixute tzajta'a.
13 Tí'ij jí a'íin hua'utá'a. Matí'ij mi huiráaci me'íjna í tiyáaru'use í mej tzajta'an seijre'eca'a a'íjna í tevi. Aj mú mi tiyáaru'use huataseíjre í tuiixute tzajta'a. Majta me'ín í tuiixute, muaatauruj a'uun púime'en u jate'e. Aj mú mi atéevatzi á jaata'a. Matí'ij mi aujamí, naíjmi'i.
14 Majta me'ín í mej tuiixute cha'iica'a, a'íi mú temua'a tiu'utátziin. Matí'ij mi a'ucíj mej hua'utá'ixaate'en mej chajta'a a'uchéjme'e, majta matíj mena'a mej a'uchéjme'e a'imuá.
Aj mú mi e'iré'ene í teite mej mi ráamua'aree a'ij ti ti'itíj huarí.
15 Matí'ij mi ave'eré'ene a'u ti a'ij é'ene'e í Jesús. Aj mú mi me'ín huaseíj í tevi í mej tiyáaru'use tzajta'an seijre'eca'a. A pu a'utácatii. Capu ché'e mua'avi'i. Capu ché'e rutímua'i. Pu'uri huarúj a'íjna í tevi. Aj mú mi tiu'utátziin.
16 Majta me'ín í mej raaseíj a'ij ti ti'itíj huarí, nain mú hua'utá'ixa í teite a'ij ti tiráaru í tevi í tiyáaru'use mej tzajta'an seijre'eca'a, a'ij ti tihuá'uruu í tuiixute.
17 Aj mú mi a'uteájhui í teite mej rahuavii í Jesús ti á'ura'ani u á'ahua'ayee.
18 Tí'ij jí á'uraa í Jesús. A'uun pu ateájraa í baarcu jetze. Tí'ij i a'íjna i ti tzajta'an seijre'eca'a í tiyaaru'u, a'íi pu rájhuaviiri'i ti Jesús raatá'an ti á'ura'ani jamuan.
19 Ajta a'íin í Jesús, capu raatá'a a'íjna í tevi ti á'ura'ani jamuan. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:
—Aricu a'u pej é'eche huá'a jamuan a'ihuáamua'a. Patá'aj hua'utá'ixaate'en nain a'ij ti timuáaruu í tavástara'a jemi, a'ij ti ye'í rí'i timuájcha'i.
20 Aj pu i iyá'uraa í ja'ati. Ajta á'iyen a'íin a'utéjche ti hua'utá'ixaate'en í mej me'uun a'uchéjme a'ájna ti ayén téja'arájtehuaa tijín Tamuáamuata'a ti

Chájta'ajme. Nain pu hua'utá'ixa a'ij ti tiú'uruu a'ífna í Jesús. A'u ti na'a rí'i mú tiráanamuajraca'a í teite a'iné jéjcua me'ecan í niuucari.

Jíme'en Jairo ti rape'eri, ajta, ajta í 'íita'a ti ra'ajtamuáriej í cíixure'ara'an í Jesús
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

21 Aj pu ijtá'i huaré'araa í Jesús í baarcu jetze. Tí'ij ii a'uun a'ará'a a'uun jetze púјme'en vejli'i a'u ti e'eve'e'ástime í jaj. Matí'ij mi ave'eré'ene jeíhua í teite a'u ti a'utéveeca'a í Jesús.

22 Aj pu'i seij a'ará'a ja'atí ti tí'ivaire'eca'a hua'atéyujta'a. Ve'ecán pu jín ti'itéveeca'a. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Jairo. Tiyaúj, íiitacan. Tí'icui'ica'a a'ífna í yaujra'an. Tí'ij a'íin Jairo raaseíj í Jesús, aj pu'i títunutaca'a á chuaata'a Jesús ti jé'ejvee.

23 Jeíhua pu rájhuaviiri'i, ayén tijín:

—Niyauj pu á'ame'ere. Mu a'utá'iyi'i patá'aj ra'ajtamuárien, tá'aj huarún, tá'aj auj ruuri á'ara'ani. —Ayee pu tiraata'ixaa.

24 Aj pu'i Jesús u á'ume jamuan. Majta jeíhua teite a'ucíj huá'a jamuan a'ímej í mej hua'apua. Matí'ij mi ajteáxiireca'a í teite. Temua'a mú huápi'i tité'ucataca'a.

25 Ajta huá'a tzajta'a a'utéveeca'a í 'íita'a ti tí'icui'i. Pu'uri a'ateevi'i a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua nine'ira'a ti tí'icui'i a'ífna í 'íita'a. Tí'ij pí na'a pu uvé'emi'iyeca'a. Jeíhua pu xuureca'a.

26 Pu'uri jeíhua huaú'aijtaca'a í mej tí'ihua'ataca jemi. Pu'uri téje'ehuáujrie nain tíj na'a tíj caj tí'ituaave'eca'a. Ajtá'i, capu ti'itíj a'ij tiraatévai. Mí ajtá'i, ayée pu i éene'e ajtahua'a jaítze'e tijcuí'ineca'a. A'íj pu jín, rajpuaíjtzica'a jeíhua a'ífna í 'íita'a.

27-28 Tí'ij jí tiú'unamuajri'i a'ij ti ti'itíj huáruu í Jesús. Ayen tijín: "A'ij nu jín niyen rini nej ra'ajtamuári'en cíixure'ara'an jetze, aj nu run." Yee pu tiu'umuá'aj a'ífna ti tí'icui'i. A'íj pu jín á aúurupi teite tzajta'a a'ífna í 'íita'a. Tí'ij i á e'iré'ene huarita'an í Jesús. Aj pu'i ra'ajtamuáriej cíixure'ara'an jetze.

29 Jíme'en pu'u ra'ajtamuáriej, aj pu'i huatépuaa ti uvé'exuurica'a. Tí'ij i ayén raatá'a í tzajta'an cumu pu'uri huarúj.

30 Aj pu i ráamua'areeri'i í Jesús í ru tzajta'a ti ja'atí tiú'uhuaa cumu ti caí ché'e racá'anisti'i. Aj pu i píi a'uré'eve, hua'useíirajraa í teite. Ayen tijín:

—¿A'ataani na'ajtamuáriej i necíixu jetze? —Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i.

31 Aj mú mi miyen tiraata'ixaa í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Miyen tijín:

—Mú'ee pej huá'aseij í teite mej á'acata. ¿A'iné een jín piyen tiu'uta'íhua'u? yee: "¿A'ataani na'ajtamuáriej?" —Yee mú tiraata'ixaa.

32 Mí ajtá'i a'íin Jesús, a'íi pu hua'useíirajye'icaa matíj mena'a tite'anavéejme'eca. Ayee pu a'íin rijcaa tí'ij raaseíj ja'atí ti ra'ajtamuáriej.

33 Aj pu i a'íin í 'íita'a, temua'a tiu'utátziin. Temua'a pu tiú'ujviveeca'a í ru tzajta'a a'iné rú'umua'areereca'a ti'itíj ti a'ij huáruu. Aj pu i ajteáxiireca'a a'u ti a'ij e'en a'ífna í Jesús. Títunutaca'a á vejli'i jemin. Tí'ij jí nain raatá'ixaa a'ij ti ti'itíj ráaruu tzáahuati'ira'a jime'e.

34 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Niyauj, peté'antzaahua nej timuáahuaate'enche'e. A'íj pej jín peri huarúj. Aricu, rí'i pej te'amua'astí. Paúche'e pej ri'éene'e pua'amé.

35 Aúche'e pu tí'ixajtaca'a a'ífna matí'ij seica a'ará'a. A'ii mú a'íin pú'een í mej é'eche jamuan í ti ve'ecán jín ti'itéjvee hua'atéyujta'a. Aj mú mi miyen tiraata'ixaa í ya'upuáara'an í temuaij ti tí'icui'i. Miyen tijín:

—Pu'uri huamí'ɨ a'ayauj. ¿A'iné een jín péra'ɨtziite'e mɨ maestro? —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

36 Mí ajtá'i a'ɨín Jesús, capu huá'antzaahua a'ij mej ye'í tí'ixajtaca'a. Ayee pu tiraata'ixaa í ya'upuára'an tɨjín:

—Pecaj tí'itziɨne'e. A'ii pu'u ruxe'eve'e pej té'atzaahuate'e. —Yee pu tiraata'ixaa í Jesús.

37 Aj pu i huaja'uvi'ití a'u tɨ é'eche í ya'upuára'an. Aru Jesús capu hua'utá'a naíjmi'ica í teɨte mej á'uju'un jamuan. A'ɨmej pu'u, í Pedro, ajta í Jacobo, ajta a'ɨjna í Juan, tɨ i'i juutzeájra'an í Jacobo.

38 Aa mú a'ará'a a'u tɨ é'eche í ya'upuára'an í tɨ huamí'ɨ. Aj mú mi hua'useíj í teɨte mej chi'ita huiráatei. Jeíhua mú u'uteújyeinijme'e. Maújyeineca'a. Ca'anín mú jín u'uteújyeinijme'e me'ɨjna jɨme'e í tɨ huamí'ɨ.

39 Aj pu'i chi'ita a'uteájrupi. Tí'ɨj jí hua'utá'ixa í Jesús. Ayen tɨjín:

—¿A'iné sej si ca'anín jín jijhua? ¿A'iné sej si ruyein? Capu mɨ'ɨchi mɨ temuaij, sino cutzú pu'u.

40 Matí'ɨj ráanamuajri'i a'ij tɨ ye'í tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi ra'utéxɨeehuataca'a a'iné méjmua'areereca'a tɨ a'ɨín pa'arɨ'ɨ huamí'ɨ. Aj pu'i a'ɨín hua'uta'aíj mej huirácɨne. Aj mú mi huiráacɨ.

Tɨ'ɨquí ya'uví'itɨ í ya'upuára'an, ajta í náànajra'an, ajta a'ɨmej í mej á'ujujhua'ane'e jamuan. A'uu mú uteájrupi a'u tɨ auucá'a í temuaij.

41 Aj pu'i rajví'i muájca'are'ara'an jetze. Ayee pu tiraatajé runiuuca jɨme'e tɨjín:

—Taliita, cuumi.

Taliita, cuumi, ayee pu huataújmua'a tɨjín: Temuaij, ayée nu tí'imua'ixaate'e, ájchesi.

42 Jíme'en pu'u ayén huaríj í Jesús, aj pu i xaa ájchee í temuaij. Tí'ɨj jí a'utéjche tɨ á á'uche'ecane'en. Majta me'ín í teɨte, jé'ecan mú u huateújtzaahuate. Ajta a'ɨín í pa'arɨ'ɨ, ayée pu rájcha'ɨica'a a'achú cumu tamuáamuata'a nine'ira'a japuan hua'apua.

43 Ajta a'ɨín Jesús, jeíhua pu hua'u'íjca mej caí ja'atíj ixaate'e, ajta mej nu'u tiraamín í temuaij.

6

Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

1 A'uu pu á'uraa í Jesús, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matí'ɨj mi a'ucí a'uun pújme'en a'u tɨ a'uvé'ese a'ɨjna í Jesús.

2 Tí'ɨj teja'uré'ene a'ɨjna xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi, tí'ɨjí a'utéjche tɨ tihuá'umua'aten hua'atéyujta'a. Jeíhua mú teɨte ráanamuajri'i. Jé'ecan mú a'ij te'utaseíj. Ayee mú tí'ira'ihua'uraca'a tɨjín:

—¿A'uné ya'urí'ɨre amín niuucarijra'a? ¿Tɨ'itáani mua'atzíire'ara'an pú'een a'ɨjna tɨ raateájtuaa amɨjna jemi mɨ Jesús tej caí xɨ ja'anáj mé'e yá'unamuajri'i?

3 Amɨ pu yeehui a'ɨín pú'een í yaujra'an í tɨ tí'isi'icheca. A'ɨ pu náànajra'an ayén ántehuaa tɨjín María. A'ɨ mú júutzimua'ame'en pú'een a'ɨíme í Jacobo, ajta í José, ajta í Judás, ajta a'ɨjna í Simón. Majta seica í júutzimua'ame'en í mé 'uuca, a'ɨí mú yéchej ta jamuan. —Ayee mú tiújʼixaate'eca'a.

A'ɨj mú jín rá'achueere'ecaa me'ɨjna í Jesús. A'ɨj mú jín caí raxí'eve'eca'a.

4 Ajta, ayée pu Jesús tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Naíimi'i mú rí'i tira'utaseíj temua'a naa í ti ti'ixa í niuucari ti Dios jemi me'ecan. Mí ajtá'i, í mej huacaíjme ruche, majta í mej i'ivaujsimua'ame'en, majta í mej jamuan é'eche, camu tín rí'i tira'utaseíj a'íime.

5 Ayee pu'u caí tiu'utárii'istareca'a ti a'íin Jesús ti'ití a'ij huáruuren í mej jín a'ij ra'utaseíj tíj ari tiú'uruu pua'amecié. Ayee pu'u huaríj; hua'ajtamuárii'exi seica í teite. Tí'ij i xaa tihuá'uhuaa.

6 A'íj pu'i jín a'ij tira'utaseíj í tzajta'an mej caí rá'atzaahuate'eca'a. Tí'ij jí á'uraa í Jesús. A'uu pu á'uye'icaa a'imuá a'u ti a'uchájta'ajmee. Ajta tihuá'amua'atejca'a.

Jesús pu tíhua'uta'aíj a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej nu'u tihuaú'ixaate'e í teite
(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

7 Tí'ij jí Jesús pu hua'utajé a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Aj pu'i hua'aré'e'itixi hua'apuacajmé'en. Ajta tihua'u'íjca a'íjna jime'e mej mi hua'utamuárite'en í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite.

8 Ajta ayén tihua'u'íjca mej caí ti'ití antiá'a í mej jín huateújvaire'en í juye jetze. A'í mu'u nu'u a'achueeni ti'ití itzíj í mej jín raújca'aníhua'a. Capu nu'u a'ij tí'iri'iri mej ti'itíj antiá'a ca'aní na'ari ti'ití íni'e'e nusu tumin.

9 Majta, ajtaújca'acaíite'axi'in. Majta seexu'ijmé'en te'ucaujchéete'axi'in seij ajta seij. Capu nu'u a'ij tí'iri'iri mej hua'apuacajmé'en te'entipíi í tiú'ujsiicu'u.

10 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a hui chi'ita xu'uteárute mé já'ahua'a chajta'a, a'úu xu huateáturaasin tíj na'a a'achú sej á'ateere a'ájna chajta'a.

11 'Ajta ti pua'a mé já'ahua'a mecaí amuaatá'acare'en sej uteárute, na'ari ti pua'a mecaí ranamuajracu í sej tihuá'a'ixaate'en, ayée xu huárini, sej huirácine se'újna. Sera'atéca'atzijxi'in í ruca'acai tí'ij cáaxin í chuej. Ayee xu huárini mej mi ráamua'aree í teite tijín ma'uteájturaa í Dios jemi. Miché'e ráamua'aree mej auteájturaa í Dios jemi a'achú mej pua'amé mej caí á'amuanamuajracuca'a.

'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'íjna xicájra'a ti jetzen hua'uxíjte'en í Dios í mej jín auteájturaa í jemin, jeíhua pu puaíjtzi hua'utá'asin. Jaítze'e mú rajpuaíitzi muá'aju'un a'ujna chajta'a mecaí í mej me'uun é'echejca'a a'ujna ti ayén teja'arájtehuaaca'a tijín Sodoma, ajta tijín Gomorra. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

12 Matí'ij mi a'ucíj. Metihuá'ihua'ixaate'e í teite ti nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e mej nu'u seicié tiú'umua'ati í ru tzajta'a.

13 Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'íi mú jeíhua hua'utamuári í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite. Majta jeíhua tihua'avé'ehuaate'axi aceite jime'e huá'a mu'úutze'en í mej tí'icucui'i. Naíjmi'ica mú tiú'uhuaate.

Matí'ij raajé'ica me'íjna í Juan ti huá'amuai'ihuacare'e
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

14 Ira'atéevi'i, matí'ij ráanamuajri'i nain japua, tíj na'a a'uun mej a'uchéjme'ecaa í teite a'ij ti tiú'uruu í Jesús. Ajta a'íjna í tajtuhuan ti ve'ée, a'íi pu ajta ráamua'areeri'i. Ayee pu ántehuaaca'a í tajtuhuan tijín Heródes. Aj pu'i ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Heródes tijín:

—A'ɨjna ɨ Juan teecan, ɨ tɨ huá'amuaɨ'ɨhuacare'e, a'ɨɨ pu hui huatarúj. A'itáraa a'u mej ye'avá'ana. A'ɨj pu jín raayɨ'ɨtɨ tɨ ayén tiú'uruuren. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ tajtuhuan.

15 Majta seica, miyen tɨjín:

—A'i pu a'ɨɨn pú'een ɨ Elías ɨ tɨ a'ɨjna jín tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.

Majta seica miyen tɨjín:

—A'i pu a'ɨɨn pírɨcɨ ja'atí tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Ayee pu che'atá na'a ti'itéjvee ɨ Dios jemi matɨj ɨ seica ɨ mej mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a.

16 Mɨ ajta a'ɨɨn Heródes, tɨ'ɨj ráamua'areeri'i, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—A'i pu a'ɨɨn pú'een a'ɨjna teecan ɨ Juan ɨ nej raata'aíjtaca'a mej ru'ijveíjche ɨ mu'úura'an. A'ɨ pu hui huatarúj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Heródes.

17 Aru seíj pu pú'eene'e, 'ɨíta'a tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjín Herodías. A'ɨ pu ɨra'ara'an pu'éene'e ɨ Felipe. Ajta a'ɨɨn Felipe, a'ɨɨ pu juutzeájra'an pú'eene'e ɨ tajtuhuan ɨ Heródes. Tɨ'ɨj jí Heródes a'ɨɨn ancuré'evi'itɨ a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a, a'ɨɨn tɨ Felipe raatévi'itɨne'e.

18 Aj pu'i a'ɨɨn ɨ Juan ayén tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Heródes tɨjín:

—Capu a'ij tí'irɨ'ɨri pej ratévi'itɨne'en muá'ihuaara'a tɨ yá'uvi'itɨne'e. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Juan.

19 Tɨ'ɨj jí huataniú'ucaca'a a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a. A'ɨj pu jín a'ɨɨn Heródes, raata'aíjtaca'a mej ra'anján a'ɨjna ɨ Juan. Majta ra'amuáajɨ'ɨcɨe alaambre jɨme'e a'u tɨ aiteánami'ihuaca'a. Jé'ecan pu rájcha'ɨɨre'eca'a a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a. A'ɨ pu jín rajé'icatamɨ'ɨca'a.

20 Mɨ ajtá'i a'ɨɨn ɨ Heródes, a'ɨɨ pu ráamua'areeraca'a tɨ rɨ'ɨ tí'itevistaca'a a'ɨjna ɨ Juan, ajta tɨ ayén rɨjca a'ij tɨ tí'ijxe'eve'eca'a ɨ Dios. Ajta a'ɨɨ pu tí'imua'ajca a'ɨjna jemi ɨ Juan. Aúche'e pu ra'aránajcheca'a a'ɨjna ɨ Heródes tɨ ráanamua a'ij tɨ tiu'uxájtaca'a a'ɨjna ɨ Juan. Capu a'ij í'irɨni tɨ caí temua'a tiyaú'itɨeeca'a a'ij tɨ tí'ixajtaca'a. A'ɨj pu jín Heródes caí raatá'acare'e a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a tɨ raajé'ica.

21 Tɨ'ɨj a'ájna te'ará'a ɨ xɨcáara'an ja'anáj tɨ me'ecan a'ɨjna ɨ Heródes, aj pu xaa a'ɨɨn 'ɨíta'a rá'amitɨejte'eca'a a'ij tɨ ye'í huárɨni tɨ raajé'ica ɨ Juan. Tɨ'ɨj jí Heródes, a'ɨjna tɨ tí'iyesten tɨ te'ará'a ɨ xɨcáara'an ja'anáj tɨ me'ecan, jeíhua pu teɨte huatá'inee, xantaaru'u, matɨj mena'a huá'a capitanme, majta mej títeté'u'upu'u me'ɨjna jɨme'e mej tihuá'aijte'e ɨ teɨte, majta ɨ mej me'uun a'uchéjme a'ujna Galilea, ɨ mej jeíhua ruxe'eve'e.

22 Aj pu'i yaujra'an a'ɨjna ɨ Herodías, a'ɨɨ pu a'uteájrupi u chi'ita a'u mej tejanú'ucua'aca'a. A'ɨjna ɨ yaujra'an, 'ɨíta'a pu pírɨcɨ. Aj pu'i a'ɨɨn tiu'utéenei ruseíj huá'a vejli'ipua. Temua'a pu jeíhua tira'aránajcheca'a a'ɨjna ɨ Heródes ɨ tɨ tiu'utéenei, majta a'ɨmej ɨ mej jamuan tí'icua'acaa. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ tajtuhuan tɨjín:

—Naatáhuaviiri'i ti'itɨj pej a'ij tí'ixe'eve'e. Nemuaatá'asin.

23 Jeíhua pu te'ataújratziiri'i ruseíj tɨ ayén tiraatá'an ti'itɨj tɨ raatáhuaviira. Capu nu'u a'ij rɨni tɨ pua'a raatáhuavii já'ita'a a'u tɨ tihuajé'aijte'e.

24 Aj pu'i á'uraa a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a. Tɨ'ɨj i ayén tíya'uta'íhua'uri'i a'ɨjna ɨ runáàna tɨjín:

—¿Ti'itájni neraatáhuavii ɨ tajtuhuan? —Yee pu tiraata'íhua'uri'i.

Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ɨjna ɨ náànajra'an tɨjín:

—Huatáhuaviiri'i hui ɨ mu'úura'an a'ɨjna ɨ Juan tɨ huá'amuaɨ'ɨhuaca.

25 Aj pu i ajtahua'a ca'anacan uteájrupi a'u ti a'utéveeca'a a'ɨjna ɨ tajtuhuan ti ve'ée. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tijín:
—Ayee nu tí'ijxe'eve'e pej naata'ɨ'ite'en tuxa'a jetze ɨ mu'úura'an ɨ Juan ti huá'amuaɨ'ihuaca tej ti ramua'areere tijín pu'uri huamɨ'i. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ yaujra'an ɨ Herodías.
26 Temua'a pu a'ij pua'a tiraatá'a a'ɨjna ɨ tajtuhuan ti ruseíj ayén te'ataújratziiri'i ti ayén nu'u huáriɨni a'ij ti tí'ijxe'eve'e a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a ɨ yaujra'an ɨ Herodías. Majta a'ɨíme ti huaú'inee, a'ɨí mú majta ráanamuajri'i tɨ'ɨj raatá'a ɨ runiuuca. A'ɨj pu jɨn rutévi'ira'aca'a huá'a jemi a'ɨjna ɨ tajtuhuan. A'ɨj pu jɨn, a'ɨíɨn ra'ará'aste ɨ runiuuca.
27 Ajta á'iyen xantaaru'u huata'áiteca'a ti raajé'icatan, ajta nu'u á'iyen ye'ará'ɨ'ite'en ɨ mu'úura'an ɨ Juan.
28 Ajta á'uraa ɨ xantaaru'u. Tɨ'ɨj jí a'uun a'ará'a áa ti aiteánami'ihuaca'a a'ɨjna ɨ Juan. Aj pu'i ru'ijveíjcheca'a ɨ mu'úura'an ɨ Juan. Tɨ'ɨj jí ya'ará'ɨ'ite ɨ tuxa'a jetze. Ajta a'ɨín ɨ tajtuhuan, a'ɨí pu raatá'ɨ'ite a'ɨjna ɨ yaujra'an ɨ Herodías. Tɨ'ɨjtá'i a'ɨín raatá'ɨ'ite ɨ runáàna.
29 Majta me'ín ɨ mej á'ujujhua'ane'e jamuan ɨ Juan, matɨ'ɨj ráamua'areeri'i, aj mú mi a'uré'ene jemin Heródes, meya'utɨí a'ɨjna ɨ mɨ'ichi. Matɨ'ɨj mi ra'avá'ana. Yee pu éeni'icɨ'en huamɨ'i a'ɨjna ɨ Juan.

Jesús pu tihua'umí ɨ mej anxɨj vi'ira'a ará'axca
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Majta me'ín ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ɨí mú tiújseɨj a'u ti a'utéveeca'a a'ɨjna ɨ Jesús. Aj mú mi raatá'ixaa nain a'ij mej ti'itɨj huáruu, nain a'ij mej ye'í tihua'umuá'ate.
31 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús tijín:
—Mú se'utáuruyi'i. Tiché'e huátase'upe'en mé já'ahua'a a'u ti caí ti'itɨ e'eré'evee. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.
Aru jeíhua mú a'uré'enineica'a ɨ teite a'u ti a'utéveeca'a a'ɨjna ɨ Jesús. Majta a'ucɨ'ɨca'a jemin mé mu'iitɨ ɨ teite. A'ɨj pu jɨn camu huatáciɨpejca'a mej tiú'ucua'ani a'ɨíme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
32 Aj mú mi a'ucíj rujɨímua'a baarcu jetze. Matɨ'ɨj mi me'uun a'ará'a a'u ti caí é'e ja'atɨ.
33 Majta me'ín ɨ teite, a'ɨí mú hua'aseíiraca'a matɨ'ɨj a'ucíj. Jeíhua mú raamuá'a ɨ Jesus. A'ɨj mú jɨn ru'ɨcán a'iré'eneajxɨ a'u ti na'a mej a'uchéjme. A'ɨ mú mi amuacaí a'ará'a a'u ti e'erá'astiiche'e a'ɨjna ɨ Jesús, majta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
34 Ajta, tɨ'ɨj a'ɨín a'itamé'eca'a ɨ baarcu jetze, jeíhua pu teite huaséijraca'a. Tɨ'ɨj jí ii huataújxɨeemɨste tɨ'ɨj hua'useíj. Yee mú titeja'uvátziɨj cumu cáne'axɨ ti caí ja'atɨ huá'a cujta'a huamé'ecaa. A'ɨj pu'i jɨn a'utéjche a'ɨjna ɨ Jesús ti tihuá'umua'aten jeíhua.
35 Tɨ'ɨj huateáchumua'areca'a, aj mú mi ave'eré'ene jemin ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matɨ'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tijín:
—Pu'uri téchumua'ari. Ajta caí ja'atɨ ye'eche ayajna vejli'i.
36 Teajta caí ti'itɨj tícha'ɨɨ mej ráacua'ani mɨ teite. Patá'aj hua'uré'itixɨ'ɨn, mej mi a'ucíjxɨ'ɨn mé já'ahua'a chajta'a, a'u mej a'uchéjme teite mej mi pan huánanan.
37 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús, tijín:
—Mú'een xu tihuá'amin rujɨímua'a sena'a.
Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni rɨ'ɨrí tej á'uju'un tej pan a'uvé'enanan tej ti tihua'umín? Tɨ́ pua'a tiyen tí'ituaave'e a'achú tɨ caj ja'atɨ́ tí'ijmua'itɨcɨ tɨ pua'a tiu'umuárɨ'en a'achú cumu hua'apua ciento xɨca jɨme'e, capu ajta ti'icɨ'ɨpée a'ame ɨ́ tumin tej ti tiyen huárɨni.

38 Aj pu'i a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Sericu, xaaré'ixɨ'ere'e a'achúni caj mé tirájcha'ɨ́ɨ ɨ́ pan.

Matɨ́'ɨj mi ráamua'areeri'i. Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—A'i pu'u caj tí'ixuaavi. Anxívi ɨ́ pan. Majta hua'ité, caj mú tí'itehua'apua. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

39 Tɨ́'ɨj jí hua'uta'aíjtaca'a mej a'ujrá'ase áa tɨ á'utu'upi mé mu'iitɨ́ mé'e.

40 Aj mú mi a'ujrá'aseca'a, seica anxíte mé arástɨméj, majta seica hua'apuate japuan tamuáamuata'a mú arástɨméj.

41 Aj pu'i a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, ra'ancuré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ ɨ́ pan, ajta a'ɨ́mej ɨ́ hua'ité. Tɨ́'ɨjta'i ra'antítaaraxɨ ɨ́ pan, aj mú mi hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ́ teɨte. Majta ɨ́ hua'ité, a'ɨ́ɨ mú huatámu'iireca'a. Aj pu'i hua'utá'ɨ́'ɨpɨ'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej mi hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite'en ɨ́ teɨte.

42 Naíjmi'i mú tiú'ucuaa ɨ́ teɨte. Temua'a mú jeíhua titéeju'uxai.

43 Ajta jeíhua pu avá'aturaa ɨ́ pan, majta ɨ́ hua'ité. Tamuáamuata'a japuan hua'apua mú te'evé'ejɨste ti'itɨ́ sicíri jetze a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ avá'aturaa.

44 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tiú'ucuaa ɨ́ teteca, ayée mú ará'axcaa a'achú cumu anxɨ́j vi'ira'a.

Jesús pu á e'iré'ene ɨ́ jaj japua (Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Tɨ́'ɨj jí Jesús pu hua'uta'aíj mej atécɨɨne ɨ́ baarcu jetze mej antácɨɨne utavén pújme'en, mej nu'u amuáatée e'ará'asti a'ájna Betsaída. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu a'uun a'uteájturaa tɨ́'ɨj hua'aré'e'itixɨ'ɨn ɨ́ teɨte.

46 Tɨ́'ɨj hua'uré'itixɨ, aj pu'i á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Tɨ́'ɨj jí a'uun a'ará'a a'u tɨ á'ujɨ́rime tɨ́'ɨj raatéjhuauni ɨ́ Dios jemi.

47 Tɨ́'ɨj huateátɨca'areca'a, áa mú meri a'uju'ucaa já'ita'a ɨ́ jaj japua, jetzen mua'araaté'ee ɨ́ baarcu. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu ruseíj a'utácatɨɨ jɨrí jetze.

48 Tɨ́'ɨj jí raaseíj tɨ huámuarɨ'eriste'eca'a mej antácɨɨne jaj japua a'iné á pu e'evé'eecaca'a. Tɨ́'ɨj tapuá'arijme'eca, a'ɨ́ɨ pu á e'iré'ene a'ájna vejli'i mej huajú'ucaa baarcu jetze. A'ɨ́ pu huamé'ecaa ɨ́ jaj japua. Pu'uri hua'antinájchijme'e.

49-50 Majta me'ɨ́n, matɨ́'ɨj raaseíj, metiu'utátziɨn. Muaajɨ́jhuaca'a naíjmi'i a'iné naíjmi'i mú raaseíj tɨ huamé'ecaa ɨ́ jaj japua. Ayee mú tiu'umuá'aj tɨjɨ́n: “Chéjcan pu pú'een.”

Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—Xaateújca'ane ɨ́ ru tzajta'a. Caxu tí'itziɨɨne'e. Nee nu ne'ɨ́n pírɨcɨ ɨ́ Jesús.

51 Aj pu'i ateájraa ɨ́ baarcu jetze a'u mej a'arátɛ'eca'a. Tɨ́'ɨj jí huateápua'areca'a tɨ huá'eecaca'a. Aj mú mi a'ij te'utaseíj. Tɨ́'ɨj jí utéevatzí ɨ́ huá'a tzajta'a ɨ́ mej tí'imua'ajca.

52 Jé'ecan mú tí'imua'ajca a'iné camu yaú'itɨée muá'araa a'ij tɨ 'éen jɨ́n raayɨ́'ɨtɨ tɨ a'ɨ́ɨn raatámu'iiren ɨ́ pan, a'iné rujɨ́mua'a mua'anteújnaamua ɨ́ ru tzajta'a.

Jesús pu tihuá'uhuaa a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'icucui'icaa a'ujna u Genesaret (Mt. 14:34-36)

53 Matíꞌij mi antacíj jaj japua. A'uu mú mi a'aráꞌa a'ájna jáꞌahuaꞌa tɨ ayén téjaꞌarájtehuaa tɨjɨ́n Genesaret. Aa tɨ e'eve'eástɨme ɨ́ jaj, áa mú raꞌijtápe ɨ́ baarcu.
54 Jíme'en mu'u aitacíj ɨ́ baarcu jetze, áꞌiyen mú raamuáꞌa aꞌɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ teɨte.
55 Aꞌɨ́j mú mi jín caꞌanacan meruaachijmé'e, á mé ve'eré'ene ɨ́ jemin. Matíꞌij mi autéjhuii mej huáꞌajseɨre'en utaatzi japua ɨ́ mej tíꞌicucuiꞌi a'ájna a'u mej yé'emuaꞌareereca'a tɨ a'utéveeca'a aꞌɨ́jna ɨ́ Jesús.
56 Ajta a'u tɨ naꞌa tɨ a'uréꞌenineicaꞌa raanchu tzajtaꞌa tɨ huachájtaꞌajme naꞌari tɨ chajtaꞌa tɨ vivéjme, a'u tɨ naꞌa ne'u, mehuaꞌuráatzajye'icaa caaye jetze. Aj mú mi rájhuaviiriꞌi aꞌɨ́jna tɨ huaꞌutáꞌan mej raꞌajtamuáriꞌen cɨ́xureꞌaraꞌan jetze, aꞌɨ́jna jetze tɨ uvíjpiꞌi ɨ́ síicuꞌureꞌaraꞌan tíꞌij a'achú mej puaꞌamé raꞌajtamuáriꞌen, mej mi huarún. Ayee pu'u xaa ne'u tiú'uruu a'ájna u Genesaret.

7

Aꞌɨ́jna ɨ́ tɨ ꞌuráchueemuaraꞌa ɨ́ teáataꞌa ɨ́ ru tzajtaꞌa
(Mt. 15:1-20)

1-2 Matíꞌij mi meꞌín ɨ́ fariseo, jamuan majta seica ɨ́ mej téꞌeyuꞌuxaca teyujtaꞌa mej mi meꞌɨ́jna huaruitɨejteꞌen aꞌij mej yeꞌí rɨ́ij muáꞌayeꞌi, aꞌúu mú eꞌeráacɨ u Jerusalén, majta meꞌuun aꞌaráꞌa aꞌutí aꞌutéveecaꞌa ɨ́ Jesús mej mi rájjaahuate. Matíꞌij mi huaꞌuseíj aꞌɨ́mej ɨ́ mej Jesús jamuan áꞌujujhuaꞌaneꞌe mej caí amuaújmuaijteaꞌaxɨ mej tiú'ucuaa a'ij mej tíꞌijriꞌirejcaꞌa ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
3-4 Majta aꞌɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ɨ́ mej majta miyen ánteꞌarua tɨjɨ́n fariseo, aꞌɨ́ɨ mú ráꞌatzaahuateꞌe ɨ́ ruvaújsimuaꞌa teecan tíꞌiyeꞌira. Ayee mú cheꞌatá menaꞌa rɨjca naíjmiꞌi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
Capu tíꞌiseicaj naꞌa ɨ́ tihuáꞌayeꞌira ɨ́ mej jín amuaújmuaijteꞌaxɨiꞌin. Tɨ́ puaꞌa jaꞌatí tiú'ucuaꞌani, amuacaí pu nu'u ruxeꞌeveꞌe tɨ aꞌɨ́ɨn jaꞌatí jeíhua amuaújmuaijte'en, naꞌari caí, ayée mu'u tíꞌixaxaꞌa tɨjɨ́n xánaꞌavisiꞌi pu seijreꞌe aꞌɨ́jna ɨ́ jaꞌatɨ ɨ́ tayeꞌirá jemi. Ajta, tɨ puaꞌa jaꞌatí tejaꞌuvéꞌenanan a'ujna a'u mej tejá'atua aꞌɨ́ɨ pu caí tíꞌicuaꞌani tɨ puaꞌa caí amuacaí amuaújmuaijte'en.
Ajta tiꞌimuꞌíi tɨ ayén jín teꞌaváꞌujmuaꞌaree ɨ́ ruvaújsimuaꞌa teeca tihuáꞌayeꞌira. Ayee mú rɨjca: metíꞌijaꞌusica ɨ́ vaasu ɨ́ mej jín yeꞌeca. Aꞌɨ́j mú majta tíꞌijaꞌusica ɨ́ tiꞌitɨ́ xaꞌari, majta ɨ́ casueela.
5 Matíꞌij mi meꞌín fariseo, majta aꞌɨ́ɨme ɨ́ mej téꞌeyuꞌuxaca teyujtaꞌa, aꞌɨ́ɨ mú miyen tiraataꞌíhuaꞌuriꞌi meꞌɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—¿Aꞌinéꞌéen jɨ́n mecaí ráꞌaste ɨ́ tavaújsimuaꞌa teeca tíꞌiyeꞌira ɨ́ mej ajamuan áꞌujujhuaꞌan? Ayee muꞌu rɨcɨ mej xánaꞌavisiꞌi tíꞌicuaꞌa ɨ́ rumuájcaꞌa jɨmeꞌe.
—Yee mú tiuꞌutaxájtacaꞌa aꞌɨ́ɨme ɨ́ fariseo.
6 Tɨꞌɨjɨ́ jí ayén tiuꞌutaniú aꞌɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Temuaꞌa pu tejámuaavíjteꞌe ɨ́ tɨ ayén ajmíꞌi tiraꞌuyúꞌuxacaꞌa aꞌɨ́jna ɨ́ Isaías teecan, aꞌɨ́jna tɨ tíꞌixaxaꞌataꞌa ɨ́ Dios jetze meꞌecan. Aꞌɨ́ pu raꞌuyúꞌuxacaꞌa temuaꞌa aꞌij sej 'een mɨ sej caí huataújcɨiꞌɨpuáacan jɨ́n tihuáꞌaijteꞌe ɨ́ teɨte sino ayée xu tiú'ujseijrata ɨ́ teɨte jemi sej nain jɨ́n ráꞌastijreꞌe. Ayee pu raꞌuyúꞌuxacaꞌa aꞌɨ́jna tɨjɨ́n:

Rɨ́ɨ mú tineeteátuꞌaraca
tɨ puaꞌa metíꞌixajta ineetzi jɨmeꞌe.
Mɨ́ ajtáꞌi, muꞌuri ajtacíj ineetzi jemi
rumuaꞌatzíiraꞌa jɨmeꞌe.

7 Capu ti'itɨ́j vaɨre'e
ti pua'a metiu'uteánajche ineetzi jemi.
Ayee mú ti'ihuá'amua'atehua tɨjɨ́n:
"Dios pu raateájtuaa i taye'irá itejmi jemi."
Mɨ́ ajtá'i caí, capu,
rujɨ́ɨmua'a mena'a mú rájteu ɨ́ ru tzajta'a.
Yee pu hui ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaías teecan.
8 'Ayee xu'u rɨcɨ. Mú'een sej seri ya'uhuá'axɨ a'ij tɨ ajmí'i tiu'uta'aíjtaca'a ɨ́ Dios, sej si siyen huárɨni a'ij mej tí'ijxe'eve'e ɨ́ teɨte. A'ɨ́ pu amua'aráanajche ɨ́ tihuá'aye'ira, tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ xa'ari tiu'ujá'usin na'ari tɨ tiu'ujá'usin ɨ́ vaasu ɨ́ sej jín ye'eca. Jeíhua pu ajta tiú'ujxe'eve'e tɨ ayén tí'een. Ayee pu ne'u.
9 'Temua'a xu seri ya'uhuá'axɨ a'ij tɨ tiu'uta'aíjtaca'a ɨ́ Dios, setá'aj ra'aráasten ɨ́ hua'aye'ira ɨ́ teɨte.
10 Ayee pu tí'een, a'iné ayej tiraataxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan, tɨjɨ́n: "Patá'aj rá'atzaahuate'e a'atáàta, ajta a'anáàna." Ajta ayén tɨjɨ́n: "Setá'aj raajé'ica a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ a'ij pua'a tí'ixaxa'a ɨ́ rutáàta jemi na'ari ɨ́ runáàna jemi."
11 'Mɨ́ seajta mú'een, ayée xu tiratá'aca tɨ ja'atɨ ayén tihua'utá'ixaate'en ɨ́ ruvaújsimua'a ɨ́ runiuuca jɨme'e tɨjɨ́n Corbán. (Ayee pu huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨjɨ́n muaɨ'ɨvéjri pu pírɨcɨ.) Ajta ayén tɨjɨ́n: "Naíjmi'i, a'achú nej caj tí'ijcha'ɨɨ, a'ɨ́j nu neri raatámuaɨ'ɨvejte ɨ́ Dios. A'ɨ́j nu jín necaí ché'e tí'ijcha'ɨɨ ɨ́ nej jín amuaatévaɨre'en."
12 Tɨ́ pua'a hui ja'atɨ́ ayén tihua'utá'ixaate'en tɨjɨ́n: "Corbán", ca xu ché'e raatá'acare'en tɨ a'ɨ́ɨn hua'utévaɨre'en ɨ́ ruvaújsimua'a.
13 A'ɨ́j xu jín, siyen á tirúurɨeeni ɨ́ tɨ jín tiu'uta'aíjtaca'a ɨ́ Dios a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ á'amuaye'ira sej seica huatátu'ire'en. Jeíhua xu siyen tí'ijrɨ'ɨre. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
14 Tɨ́'ɨj jí ajtahua'a hua'utajé ɨ́ teɨte. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa. Tɨjɨ́n:
—Mú'een xu ráanamua naíjmi'i, sej si yaú'itɨée xá'ara'ani:
15 Ti'itɨ́ tɨ a'ij ɨ́ tɨ tí'icua'iri'i, tɨ pua'a ja'atɨ́ ráacua'ani, capu a'atzu raxana'ave'e. Capu raxana'ave'e a'iné mé pua'acɨé pu me'ecan. Mɨ́ ajta ɨ́ tɨ tzajta'an me'ecan, a'ɨ́ɨ pu xaa raxana'ave'e.
16 Mú'een xu rarɨ́'ɨrejve, rɨ́'ɨ xu tiráanamua.
17 Tɨ́'ɨj caí ché'e mé'e a'atɨ́jca'a, aj pu i a'ɨ́ɨn a'uteájrupi u chi'ita. Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jíme'en a'ɨ́jna tɨ nu'u raxana'ave'e ɨ́ ja'atɨ.
18-19 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿Ni tzaa secaí seajta yaú'itɨée xa'araa? ¿Ni tzaa secaí yaú'itɨe se'ɨ́jna? Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ti'itɨ́j huácua'ani tɨ tí'icua'iri'i, a'ɨ́jna tɨ ráacua'ani, mé pua'acɨé pu é'eme'ecan. Aj pu i ucáruti ɨ́ jucáara'an jetze. Ajta á'iyen huiráame ɨ́ chuitɨreáara'an jetze. A'ɨ́j pu jín caí raxana'ave'e a'iné capu rájrupi ɨ́ tzajta'an, ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an jetze. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨ i'i rɨ́'en naíjmi'i tɨ́j na'a tɨ tí'icua'iri'i.
20 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ɨ́jna tɨ tzajta'an airáninei, amɨ́ pu xaa raxana'ave'e ɨ́ tevi.
21 A'uu pu huiráaye'i ɨ́ tzajta'an ɨ́ tevi naíjmi'i ɨ́ mua'atzíira'a tɨ a'ij pua'a e'en, tɨ ajta ca'anírja'a ratá'aca ɨ́ tevi tɨ́'ɨj a'ij pua'a tiú'umua'ati, tɨ́'ɨj tiú'ujxana'acɨra'aten seɨj jamuan tɨ caí ratévi'itɨn, na'ari 'ɨ́ita'a ayén huaújxana'acɨra'aten seɨj jamuan tɨ caí cína'ara'an pú'een.

'A'uu pu hui tzajta'an ajta huiráaye'i ɨ mua'atzíra'a tɨ ca'anájra'a ratá'aca ɨ tevi tɨ tiu'unáhua'an na'ari tɨ tiu'ujé'ica na'ari tɨ ché'e na'a tiú'uxana'acɨra'aten huá'a jamuan ɨ tɨ'ɨríi.

22-23 'Ajta a'úu pu huiráaye'i ɨ tzajta'an a'ɨ́jna tɨ ca'anɨ́jra'a ratá'aca tɨ ja'atɨ tɨ ayén tɨ'ɨtɨ́ tɨ́'ijmuaire'e ɨ tɨ tɨ́'ijcha'ɨɨ ɨ seɨj na'arɨ́ tɨ ja'atɨ a'ij pua'a rɨjca, nusu tɨ seɨj huácuanamuan. Ayee pu che'atá na'a een tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén a'ij pua'a tiú'ujepe'eve'en, na'ari tɨ pua'a ja'atɨ́ seɨj ánchueere'en, nusu tɨ pua'a ja'atɨ́ a'ij pua'a tiu'utájeeve, na'ari á'ujtzaahuate'e, ca'ín a'ɨ́in ayén rɨcɨ ɨ tɨ caí xɨ́'epɨ'ɨn. Naíjmi'i tɨ́j na'a tɨ ayén een, a'úu pu huiráaye'i ɨ tzajta'an ɨ tevi. Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e, a'ɨ́i pu xaa a'ɨ́in pú'een ɨ tɨ ru'uráchueemuare'e ɨ tevi ɨ ru tzajta'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

'Ɨita'a tɨ seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, tɨ ajta rá'antzaahua ɨ Jesús (Mt. 15:21-22)

24 Aj pu i Jesús á'uraa a'ájna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Tiro, amájna vejli'i u Sidón. A pu já'ahua'a chi'ita a'uteájrupi, a'iné capu raxɨ́eve'eca'a tɨ ja'atɨ ráamua'aree tɨ a'uun a'utéveeca'a. Mɨ́'ajtá'i caí, capu huatárɨ'ɨristareca'a tɨ huateuravajtáa.

25-26 Capu xaa ne'u, a'iné seɨj pu ca'anacan ráamua'areeri'i. 'Ɨita'a pu pu'eene'e a'ɨ́jna tɨ seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Seɨ́j pu tévira'a pu'eene'e. Ayee mú hua'atamuá'amua tɨjín Sirofenicia, ɨ mej nu'u chiicate pú'een.

Ajta a'ɨ́in ɨ 'ɨíta'a, a'ɨ́i pu tiyáujca'a, íiitacan tɨ tiyaaru'u tzajta'an seijre'e. Aj pu i e'iré'ene a'ɨ́jna ɨ náànajra'an. Títunutaca'a a'ájna vejli'i a'u tɨ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús. Aj pu i ayén tirájhuaviiri'i tɨ ru'irámuarite'en ɨ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'e ɨ yaujra'an.

27 Aj pu i ayén seɨj niuucari jín tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús, ayén tɨjín:

—Miche'e amuacaí tiú'ucua'ani mɨ tɨ'ɨríi. Capu ayén tiraavíjte'e tɨ hua'a'ɨ́ɨpui'i ɨ pan tɨ́'ij chiicate huata'ɨ́ɨpɨ'ite'en.

28 Aj pu'i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ 'ɨíta'a tɨjín:

—Ayej xaa ne'u tɨ'ayajna, nevástara'a. Aru casi'i, tɨ pua'a me'ɨ́n tɨ'ɨríi ra'acáhua'anan tɨ te'ení ɨ pan ɨ meesa japua, ¿ni qui mecaí racua'ani ɨ chiicate ɨ mej meesa jete e'irá'uu? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ 'ɨíta'a.

29 Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjín:

—Ayej xaa ne'u tiraavíjte'e patíj peri tiraataxájtaca'a. Patá'aj á'ura'ani. Pu'uri huirájraa ɨ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a muá'ayauj.

30 Aj pu i á'uraa a'ɨ́jna ɨ 'ɨíta'a. Tɨ́'ɨj jí a'ará'a ɨ ruche. Tɨ́'ɨj a'ɨ́in raaseíj a'ɨ́jna ɨ ruyauj, tɨ án a'ujcá'a utaatzi japua. Aj pu i a'ɨ́in 'ɨíta'a ráamua'areeri'i tɨ ari huirájraa ɨ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a.

Jesús pu seɨj tiú'uhuaa tɨ caí huiteájnamua, tɨ ajta caí té'anrɨ'ɨre

31 Ajtahua'a pu huirájraa a'ɨ́jna ɨ Jesús a'ájna já'ahua'a Tiro. Aj pu i u a'uré'ene a'ájna já'ahua'a Sidón. A'uu pu já'ita'a a'atanéj a'ájna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Tamuáamuata'a tɨ Chájta'ajme. Tɨ́'ɨj jí a'uun a'ará'a a'ájna jaj tɨ jéjmuaa, ɨ mej miyen ratamuá'amua tɨjín Galilea.

32 Aj mú mi seɨj a'arájtɨ tɨ tí'icui'i. Capu huiteájnamua a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Ajta capu té'anrɨ'ɨre. Aj mú mi rájhuaviiri'i a'ɨ́jna ɨ Jesús, tɨ ra'ajtamuárɨ'en ɨ tɨ tí'icui'i tɨ́'ij tiráahuaate'en.

33 Aj pu i a'atzu a'ɨmuá ra'iráavi'itɨ a'ájna teite tzajta'a. Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́in Jesús, ɨ ruxɨté urújte'axɨ'ɨ ɨ naxaita'a ɨ tɨ tí'icui'i. Tɨ́'ɨj jí ajta a'ɨ́in á chuaata'a á é'ejtzitze. Aj pu'i ra'antiméijri'i neanureáara'an jetze a'ɨ́jna jɨme'e ɨ ru'ɨ́jcɨ'e.

34 Tɨ́ˈɨj jí júteˈe á'ujneereca'a. Ajta ucayáatɨraa. Aj puˈi ayén tiu'utaxájtaca'a ɨ́ runiuuca jɨmeˈe tɨjɨ́n:

—¡Efata! —Yee pu tiu'utaxájtaca'a. (A'ijna i niuucari, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n: "Te'antácuuna." Ayee pu huataújmua'a a'ɨ́jna tɨjɨ́n: "Efata.")

35 Jɨ́meˈen puˈu ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, aj pu i a'ɨ́ɨn huarújɨ́ tɨ tí'icui'ica'a. Puˈuri xaa a'ájna huitenamuáara'a já'araa. Ajta, ari té'anrɨˈɨrejca'a. Capu ché'e cá'achira'aca'a ɨ́ neanureáara'an.

36 Ajta Jesús raatá'ijmɨijri'i tɨ caí ja'atí huatá'ixaateˈen.

Mɨ́ majta, camu miyen huarɨ́j. A'achú tɨ caj ayén tíhua'uta'aíteˈenche'e, ayée mú che'atá caj tíhua'uta'ixáateˈenche'e ɨ́ seica.

37 Matɨ́ˈɨj mi temua'a a'ij teˈutaseɨ́j ɨ́ teɨte. Miyen tɨjɨ́n:

—Rɨ́ˈɨ pu tí'ijrɨˈɨre a'ɨ́jna ɨ́ Jesús nain jɨmeˈe. A'ɨ́ pu hui raayɨ́ˈɨtɨ tɨ tihuá'uhuaateˈen mej mi huitenamuáara'a muá'ara'ani, ajta mej mi teˈanrɨˈɨrée muá'ara'ani ɨ́ mej caí téˈanrɨˈɨréjme. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

8

Jesús puˈ tihua'umí a'ɨ́ɨme ɨ́ mej muáacua viˈira ará'axcaa (Mt. 15:32-39)

1 Tɨ́ˈɨj á'aja'a a'uun a'utéveeca'a a'ujna Galilea ɨ́ Jesús, jeíhua mú teɨte tiújseɨj. Camu tiˈitɨj tícha'ɨɨca'a mej ráacua'ani. Tɨ́ˈɨj jí a'ɨ́ɨn Jesús hua'utajé a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'aneˈe.

2 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Neánxɨeemɨsteˈe amɨ́ɨme jemi mɨ teɨte, a'iné puˈuri huaíca xɨca teuumé mej á'ujujhua'an nee jamuan. Camu majta tiˈitɨj tícha'ɨɨ ɨ́ mej ráacua'ani.

3 Seica mú ɨmuá curé'ecɨjxɨ. A'ɨ́j pu jín tɨ pua'a nehua'uré'itixɨˈɨn ɨ́ ruche mecaí xɨ tiu'ucuá'an, camu te'utáviicua'ira ɨ́ juye japua.

4 Matɨ́ˈɨj mi miyen tiraata'íhua'uriˈi, tɨjɨ́n:

—¿A'iné tí'irɨˈɨri pej tihua'umín ayajna a'u tɨ caí ja'atí é'eche? —Ayee mú tiraata'íhua'uriˈi.

5 Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uriˈi tɨjɨ́n:

—¿A'achúni pua'améca xa'ɨ́ɨpɨˈɨsin ɨ́ pan?

Matɨ́ˈɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Arahua'apuáca. —Yee mú tiraata'ixaa a'ɨ́ɨme.

6 Aj pu i raata'aíjtaca'a mej a'ujrá'asen ɨ́ teɨte á chuaata'a. Tɨ́ˈɨj jí raatɨ́ˈɨpɨi ɨ́ pan júteˈe a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Aj pu i rɨ́ˈɨ tiraatá'a ɨ́ Dios jemi, ajta ra'antítaaraxɨ. A'ɨ́j pu i hua'uré'eˈɨˈɨpɨˈite ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'aneˈe. Majta meˈín, a'ɨ́ɨme mú hua'uré'eˈɨˈɨpɨˈite ɨ́ teɨte.

7 Majta mú, seica huájcha'ɨɨca'a ɨ́ hua'ité. Ajta pu raatáhuau ɨ́ Dios jemi. Tɨ́ˈɨj jí hua'uta'aíj mej hua'uré'ata'areˈen.

8 Naíjmiˈi mú tiú'ucuaa. Majta temua'a titéeju'uxai. Ajta avá'aturaa ɨ́ pan tɨ ra'antítaaraxɨ. Sicíri mú jetze ra'avé'ejɨsteˈaxɨ a'ɨ́jna tɨ avá'aturaa. Aráhua'apua sicí puˈ teˈará'a.

9 Majta meˈín ɨ́ teɨte ɨ́ mej tiú'ucuaa, muaará'aseca'a cumu muáacua viˈira'a.

Aj pu i a'ɨ́ɨn Jesús hua'aré'eˈitixɨ ɨ́ teɨte.

10 Tɨ́ˈɨj jí ateájraa baarcu jetze, majta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'aneˈe. Matɨ́ˈɨj mi a'ucíj. A'uu mú a'ará'a a'ájna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Dalmanuta.

A'ɨɨ ɨ fariseo mej tirájhuaviiri'i tɨ a'ɨɨn Jesús tihua'utaseíjrate'en ɨ mej jɨn a'ij te'utaseíjra
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 Matɨ'ɨj mi fariseo á e'iré'ene, majta á'iyen autéjhuii mej tí'ira'ihua'un me'ɨjna ɨ Jesús. Meraatatése mej ca'anɨjra'a raatá'an tɨ ij a'ɨɨn auté'ɨtzen. Meraatáhuaviiri'i tɨ hua'utaseíjrate'en ɨ mej jɨn a'ij te'utaseíj mej nu'u mi jɨn ráamua'aree a'ɨjna tɨ jetzen araújca'ane a'ɨjna ɨ Jesús, tɨ pua'a a'uun pa'uvé'emej a'ɨjna jemi tɨ júte'e é'eseijre'e tɨ ij ayén huárɨni.

12 Aj pu i a'ɨɨn caí ché'e a'ij te'anrɨ'irée já'araa. Tɨ'ɨj jí ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:

—¿A'iné een jɨn ménehuavii a'ímej teɨtejra'a nej ti'itɨ hua'utaseíjrate'en ɨ mej jɨn ráamua'aree a'u tɨ é'eme'ecan ɨ nej jɨn tí'imɨjhuaca?

Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:

—Ayee nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e mú'ejmi, canu ti'itɨj amuaataseíjrate'esin.

13 Aj pu i huajauhuá'axɨ ɨ teɨte. Tɨ'ɨj jí ajtahua'a ateájraa ɨ baarcu jetze. Aj mú mi a'ucíj utavén púj me'en púj me'en.

Jɨme'en hua'aniuuca ɨ fariseo ɨ mej jɨn huá'acuanamua ɨ teɨte
(Mt. 16:5-12)

14 Majta me'ɨn ɨ mej á'ujujhua'ane'e jamuan ɨ Jesús, a'ɨɨ mú ya'uhuá'axɨ mej ya'ara'ɨ'ɨpɨn ɨ pan mej ráacua'ani. Seɨj mu'u caj tiu'ɨ'ɨsime'e a'ɨjna ɨ baarcu jetze.

15 Aj pu i ayén tíhua'uta'aíj tɨjɨn:

—Xaanamuajri'i mú'een. Rɨ'ɨ xu'u se'ɨjna jɨme'e ɨ fariseo mej rajnájchi ɨ pan jetze tɨ'ɨj huacú'usta, seajta se'ɨjna jɨme'e mej majta rajnájchi ɨ mej Heródes jamuan á'ujujhua'ane'e.

16 Matɨ'ɨj mi autéjhuii mej ti'itiúrixaate'en ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Miyen tɨjɨn:

—Yee pu a'ɨjna jɨn tiu'utaxájtaca'a a'iné catu pan tícha'ɨɨ.

17 Aj pu i ráamua'areeri'i a'ij mej ye'í tí'ixajtaca'a. Tɨ'ɨj jí ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—¿A'iné een jɨn siyen ti'ixa yee sejcaí pan tícha'ɨɨ? ¿Ni tzaa secaí xɨ yaú'itɨée, ca'ɨn secaí xɨ tihuáuritɨejte? ¿Ni caí ti'itɨ a'amua jetze tásiseiiri?

18 ¿Ni tzaa secaí tí'iseij, ca'ɨn secaí tí'inamua? ¿Ni secaí ramua'aree?

19 ¿A'achúni pua'an sicíri avá'aturaa ɨ pan tɨ te'avá'aturaa netɨ'ɨj hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'i ɨ mej anxíj vi'ira'a ará'axcaa ɨ teɨte a'ɨjna jɨme'e tɨ anxívi ará'axcaa ɨ pan? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Jesús.

Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Tamuáamuata'a japuan hua'apua pu avá'aturaa.

20 Aj pu i a'ɨɨn Jesús, ayén ajtahua'a tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨn:

—Ajta ¿a'achúni pua'an sicíri séte'eve'ejɨste'axɨ se'ɨjna mé tí'ive'aa ta'aráhua'apua tɨ ará'axcaa netɨ'ɨj tihua'umí ɨ mej muáacua vi'ira'a ará'axcaa?

Aj mú mi miyen titeetaniú tɨjɨn:

—Arahua'apua sicíri.

21 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús tɨjɨn:

—¿Ni tzaa secaí xɨ yaú'itɨée, mú'een?

Jesús pu tiráahuaa seɨj tɨ arácuunica'a a'ujna u Betsaída

22 Matɨ́ˈijtá mi meˈuun aˈará'a aˈájna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tijín Betsaída. Matɨ́ˈij mi seɨj jeˈiré'eneijte tɨ arácuunica'a. Aj mú mi rájhuaviiriˈi aˈɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ra'ajtamuárɨˈen.

23 Tɨ́ˈij jí aˈɨ́ɨn Jesús rajvíˈi muájca'areˈara'an jetze aˈɨ́jna ɨ́ tɨ arácun. Ya'uviˈitɨ́ á pua'acɨé ɨmuá a'ujna a'u tɨ éˈechajta'a. Aˈɨ́ pu ruˈíjcɨˈe ra'arámeijraxɨ á jɨˈɨseáara'an jetze. Ajta ra'avéˈemuarɨej. Tɨ́ˈij jí raata'íhua'uriˈi tijín:

—¿Ni hui peri mé úunee?

24 Aj pu i aˈɨ́ɨn ɨ́ ta'arácun, antanéerejyeˈicaa, ayén tijín:

—Ahuii, teteca nu seɨj. Cɨ xɨee cɨyej mena'a púˈeen mej mú á'ujujhua'an.

—Yee pu tiu'utaxájtaca'a aˈɨ́jna ɨ́ tɨ arácun.

25 Ajta aˈɨ́ɨn Jesús, ajtahua'a pu ra'aráamuarɨe á jɨˈɨseáara'an jetze ɨ́ ta'arácun. Ajtahua'a pu rɨ́ˈɨ meteúuneereca'a. Puˈuri xaa a'ájna icu huarúj. Naíjmiˈi pu tiˈiseíjraca'a temua'a naa.

26 Aj pu i aˈɨ́ɨn Jesús raataˈíteca'a aˈɨ́jna tɨ arácuunica'a tɨ nu'u á'ura'ani ɨ́ ruche. Ajta ayén tiraata'ixaa tijín:

—Pecaj uteáruˈipiche'en u chajta'a. Ni pecáj pajta ja'atí ixaate'e aˈɨ́jna jɨme'e aˈij nej timuáahuaa.

Pedro pu raataxájtaca'a tɨ nu'u Jesús aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ tɨ Dios án ya'ujyeíjtza ɨ́ ɨpuari japua
(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

27 Tɨ́ˈij ayén tiuju'urɨj, aj puˈi Jesús, majta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, aˈúu mú a'ará'a a'u tɨ a'uchájta'ajmee, a'ájna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tijín Cesarea de Filipo. Juye jetze mú aujú'ucaa. Tɨ́ˈij i ayén tihua'uta'íhua'uriˈi aˈɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tijín:

—¿Aˈiquíˈmetíˈixaɨ́ teɨte yee a'atani nej píɾɨcɨ inee?

28 Aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Seica mú miyen tiˈixa tijín múˈee pej peˈín píɾɨcɨ aˈɨ́jna ɨ́ Juan tɨ huáˈamuaɨˈɨhuaca'a, majta seica miyen tijín pej aˈɨ́ɨn píɾɨcɨ ɨ́ Elías. Majta seica, miyen tiˈixa tijín pej nu'u aˈɨ́ɨn pɨ́jíˈiɾɨcɨ seɨj ɨ́ tɨ tiˈitéjvee ɨ́ Dios jemi. —Yee mú tiraata'ixaa.

29 Tɨ́ˈijta'i aˈɨ́ɨn ayén tihua'uta'íhua'uriˈi tijín:

—Ari múˈeen, ¿aˈiné tejamuáˈamitɨejte'e a'atani nej púˈeen inee?

Tɨ́ˈij jí ayén tiu'utaxájtaca'a aˈɨ́jna ɨ́ Pedro, tijín:

—Múˈeepejaˈɨ́ɨnpɨjíˈiɾɨcɨ aˈɨ́jna ɨ́ mej miyen ratamuáˈamua tijín ɨ́ Cɨɾíistuˈuɨ́ tɨ Dios án ya'ujyeíjtza ɨ́ ɨpuari japua. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a aˈɨ́jna ɨ́ Pedro.

Jesús pu raataxájtaca'a tɨ nu'u huámɨˈɨni
(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

30 Aj pu i aˈɨ́ɨn hua'utáˈijmɨijriˈi mej caí ja'atí ixaate'e.

31 Tɨ́ˈij jí a'utéjche tɨ tihuáˈumua'aten. Ayee pu tihua'utáˈixaa tɨ aˈɨ́ɨn ruseíj, ɨ́ tɨ ajta teáata'a jetze airáane, aˈɨ́ɨ pu nu'u jeíhua rajpuaíjtzi a'ame. Ajta tɨ nu'u ayén ruxeˈeveˈe a'ame mej caí raxɨ́ˈeveˈe muáˈaju'un ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta ɨ́ mej ve'ecán jín títetateí u teyujta'a, majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej téˈeyu'uxaca. Naíjmiˈi mú nu'u caí raxɨ́ˈeveˈe muáˈaju'un. Ajta ayén tihua'utáˈixaa mej nu'u raajéˈicatan. Tɨ́ˈij nu'u huamɨ́ˈɨn, aj pu ijtáˈi huatarújsin huaíca xɨcaj tzajta'a.

32 Temua'a pu tihuaúˈixaa e'ehuauritɨéecan jɨme'e.

Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ Pedro, aˈɨ́ɨ pu raˈiráavíˈitɨ ayée. Aj puˈi tiraatixáate'ajraa tɨ nu'u caí ayén tiˈitaú'a'acare'en.

33 Mí ajta a'ɨ́in Jesús, a'ɨ́i pu ruhuárita'a ca'acheecajraa. Hua'useíirajraa a'ɨ́ime ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj pu i a'ɨ́in ɨ́ Pedro tité'axɨ. Ayen tɨjín:
—Aricu. Ajtára'a ineetzi jemi, mɨ pej piyen tí'ixaxa'a tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u. Mú'ee pej caí piyen tí'imua'atze a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios sino a'ij mej tí'ijxe'eve'e ɨ́ teɨte.
34 Tɨ́'ɨj jí Jesús hua'utajé a'ɨ́ime ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ajta ɨ́ teɨte. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ raxɨ́eve'e tɨ ne jamuan á'uche'ecane'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ caí ché'e ayén rɨjca a'ij tɨ ruseɨ́j tí'ijxe'eve'e. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ á'uche'ecane'en ne jamuan, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ rajpuaíjtzi á'ara'ani ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e. Ajta tɨ pua'a a'ɨ́in huámɨ'ɨni, capu a'ij í'irɨni.
35 'Ayee nu tejámuaatá'ixaate'esin. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ tiú'ujtesi'ire'e tɨ caí huámɨ'ɨni, aúche'e pu mɨ'ɨni a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. A'ij pu á'ujɨsin ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca tɨ auj ruuri. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ huámɨ'ɨni a'ɨ́jna jɨme'e tɨ á'uche'ecane'en neetzi jamuan, na'ari a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niúucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́i pu ajtahua'a huatarújsin. Ajtahua'a pu rateuni ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca tɨ auj ruuri.
36 'Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ tiu'umuá'itɨn naíjmi'i tɨ́j na'a tɨ íiyen tí'iseijre'e chaanaca japua, ¿a'iquí tiraatéva'ɨre a'ɨ́jna tɨ raamuá'itɨ tɨ pua'a a'ɨ́in yá'urɨeeni ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca tɨ auj ruuri? Capu ti'itɨ́ a'ij tiraatéva'ɨre, ¿ni caí?
37 ¿Ni caí a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ huaújnanai ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca tɨ ari yá'urɨe a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ tí'ijcha'ɨ́ica'a? Capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri, icu.
38 'Ayee nu neajta tejá'amua'ixaate'e. A'íjna i teɨtejra'a, jeíhua mú auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Ayee mú e'en ɨ́ Dios jemi matíj a'ɨ́ime ɨ́ mej tiú'ujxana'acɨra'ate 'íita'a jamuan.
'Tɨ́ pua'a setí'itevi'ira'a se'ɨ́jna jɨme'e mej ráamua'aree ɨ́ teɨte sej ne jamuan á'ujujhua'an, na'ari mej ráamua'aree tɨ a'amuaráanajche i neniuuca, tɨ pua'a siyen tí'itevi'ira'a huá'a jemi, aj nu neajta inee i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu niyen che'atá nena'a tí'itevi'ira'a na'ame mú'ejmi jemi. Netí'itevi'ira'a nu na'ame mú'ejmi jemi a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze netɨ́'ɨj neajtahua'a yatanéjsin íiyen chaanaca japua. Ve'ecán nu jín ti'itevée na'ame jemin ɨ́ Dios tɨ niyá'upua a'ájna netɨ́'ɨj yatanéjsin huá'a jamuan ɨ́ mej tí'ivaɨre'e ta japua ɨ́ Dios jemi.

9

Tɨ́'ɨj Jesús seɨcɨé huataújseijrataca'a huá'a jemi ɨ́ mej huaíca (Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

1 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Seica ɨ́ mej yé huaté'uu ayajna, a'ɨ́i mú caí xɨ cui'ini a'ajtá mena'a caí amuacaí raaseíj tɨ́'ɨj yatanéjsin ɨ́ Dios tɨ́'ɨj tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ rumuárɨ'eri'ire'ara'an.
2 Teuumé'eca a'achú cumu arájsevi xɨca, aj pu'i a'ɨ́in Jesús án a'ujnéj jɨrí japua. A'ɨ́mej pu a'uví'itɨ́ a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, ajta ɨ́ Jacobo, ajta ɨ́ seíj, a'ɨ́jna ɨ́ Juan.
Ajta á'iyen seɨcɨé huaújruu a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, á mú a'unéjne'erica'a.
3 Tatzari pu jín seijre'eca'a a'ɨ́jna. Temua'a pu tiu'utécuainareca'a ɨ́ cɨ́ixure'ara'an. Yee pu éene'e seijre'eca'a tɨ́j seeri. Iíyen chaanaca japua capu má'a ja'atɨ́ tɨ raayɨ́'ɨtɨ tɨ cɨ́ixuri tiu'ujá'usin tɨ́'ɨj ayén ti'icuáinavi'ɨ á'ara'ani.
4 Majta a'ɨ́mej huaseíj a'ɨ́jna ɨ́ Elías tɨ ajmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan, majta me'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan. A'ɨ́ mú tí'ixajtaca'a me'ɨ́jna jamuan ɨ́ Jesús.

5 Aj pu i a'ɬin Pedro, ayén tiraata'ixaa a'ɬjna ɨ Jesús. Ayen tɨjɨ́n:
—Maeestru, xɨ́'epɨ'ɨn pu naa tej yé huaté'uu tiyajna. Tiché'e huaícaca huátaahuaa ɨnaamua. Seɨ́j tɨ mú'eetzi huáciɨ'iti, ajta seɨj a'ɬjna ɨ Moisés, ajta seɨ́j a'ɬjna ɨ Elías. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɬjna ɨ Pedro.
6 A'iné a'ɬiime ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e ɨ Jesús metiu'utátziin huápɨ'ɨ. Ajta a'ɬin Pedro, capu a'ij rá'amitɨejte'eca'a a'ij tɨ ye'í tiu'utaxáj.
7 Tɨ́'ɨj jí jaitɨri e'ecávi'irixɨ huá'a japua. Huá'a tzajta'a pu rájrupi. Aj mú mi ráanamuajri'i tɨ ja'atɨ ayén tiu'utaxájtaca'a, tɨjɨ́n:
—A'i pu Niyauj pírɨcɨ ɨ nej rachú'eve'e. Xáanamuajri'i se'íjna. —Ayee pu tiu'utánamuajre.
8 Matɨ́'ɨj huanéereajraa nain japua, capu ché'e é'e a'atíjca'a. A'ɨ́ pu'u a'utéveeca'a huá'a jamuan a'ɬjna ɨ Jesús. Aj mú mi a'ucɨ́j.
9 Matɨ́'ɨj e'iicáju'ucaa, a'ɬi pu tihua'u'íjca a'ɬjna jɨme'e mej caí ja'atɨ́ ixaate'e a'ij mej tiu'uséij, a'iné seica mú nu'u raajé'icatan a'ɬjna tɨ ajta teáata'a jetze ajtéme'ecan. Tɨ́'ɨj nu'u huamɨ́'ɨn, aj pu nu'u ijtá'i huatarújsin. Aj pu nu'u i huatárɨ'ɨristari mej raataxáj.
10 A'ɬj mú jɨ́n, avíitzi'i jín tí'ixajtaca'a a'ij mej tiu'uséij. Ayee mú tiú'urihua'uraca'a a'ij tɨ huataújmua'a a'ɬjna tɨ nu'u ajtahua'a nu'u huatarún ɨ tɨ mɨ'ɨni.
11 Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i ɨ Jesús tɨjɨ́n:
—A'ɬiime ɨ mej té'eyu'uxaca, ¿a'iné een jín miyen tí'ixaxa'a tɨ amuacaí yé nu'u uvé'enejsin a'ɬjna ɨ Elías?
12 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. A'ɬjna Elías amuacaí pu a'ɬin yé uvé'enejsin. A'ɨ́ pu nain ti'ijéjcuare'en. Neajta inee, niché'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. ¿A'iné té'axa ɨ yu'uxari jetze a'ɬjna jɨme'e i nej neajta teáata'a jetze airáane? Ayee pu té'axa nej nu'u jeíhua rajpuaíjtzi na'ame. Majta nu'u na'axɨéehuari'ira muá'aju'un.
13 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Pu'uri yé uvé'ene a'ɬjna ɨ Elías. Pu'uri ayén te'araúraste a'ij tɨ ye'í té'eyu'usi'ihuaca'a a'ɬjna yu'uxari jetze. Seica mú miyen a'ij pua'a ráaruuren a'ij mej ye'í tí'ijxe'eve'e. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɬjna ɨ Jesús.
Ajta á'uraa a'ɬiime jamuan, a'ɬjna ɨ Pedro, ajta ɨ Jacobo, ajta a'ɬjna ɨ Juan.

Jesús pu tiráahuaa ɨ pa'arɨ'ɨ tɨ tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a (Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Matɨ́'ɨj u e'iré'ene a'u mé é'aij é'ene'e ɨ seica ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́'ɨj mi hua'useíj mej jeíhua e'etiújseɨre'eca'a ɨ teɨte huá'a jamuan me'ɨjna ɨ seica. A'ɬiime mú majta huaseíj ɨ mej té'eyu'uxaca teyujta'a. A'ɨ́ mú miyen tiú'urihua'uraca'a. Majta mú tín níniu'ucacuca'a.
15 Majta me'ín ɨ teɨte, matɨ́'ɨj raaseíj a'ɬjna ɨ Jesús, jeíhua mú huataújtemua'ave. Matɨ́'ɨj mi a'uruáachejraa jemin mej mi raatateújte'en.
16 Tɨ́'ɨj jí a'ɬin ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni jín setiú'urihua'u?
17 Aj pu i seíj tɨ a'utéveeca'a huá'a tzajta'a, a'ɬi pu ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Maeestru, yee nu ravé'evi'itɨ ɨ niyauj, tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'e. A'ɬjna ɨ tiyaaru'u, a'ɬi pu caí ratá'aca tɨ huatáaniuni.
18 A'iné ja'anáj tɨ na'a tɨ a'ɬin tiyaaru'u rájviivi'i, ajta á ya'arájrɨeesin á chuaata'a. Ajta jeíhua áijjaamɨxcue'ire'e á'aye'i a'ɬjna ɨ pa'arɨ'ɨ. Ajta ancuré'ujcɨ'ɨimee ɨ rutamej jɨme'e. Ajta huatécɨyaaxari nain japua ɨ ru

tzajta'a. Nu'uri hua'utáhuaviiri'i ɨ mej mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an mej raatamuárite'en me'ɨ́jna ɨ tiyaaru'u. Mɨ́ majta me'ɨ́n, camu raayɨ́'itɨhua'a muá'araa. —Yee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ.

19 Aj pu'i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ Jesús, tɨjɨ́n:

—¿Ni tzaa secaí raayɨ́'itɨ mú'een? ¿Ni secaí xɨ́ɨ té'atzaahuate'e? ¿A'achúni pua'an nine'ira'a ruxe'eve'e nej a'amua jɨme'e huáviicua'ire'en sej si huaruitɨejte'en? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Aj pu i ayén tíhua'uta'aíjte tɨjɨ́n:

—Mé se'evé'evi'itɨchi mɨ pa'arɨ'ɨ.

20 Aj mú mi áa ye'evé'evi'itɨ. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a ɨ pa'arɨ'ɨ, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn huaseíj ɨ Jesús, a'ɨ́ɨ pu raatéca'atzɨjxɨ ɨ pa'arɨ'ɨ. Aj pu i aitáve á chuaata'a. Tɨ́'ɨj jí pɨ tavaɨ́jtzixɨ́, áijjaamɨxcue'ire'e.

21 Aj pu i Jesús ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ táàtajra'an ɨ pa'arɨ'ɨ tɨjɨ́n:

—¿A'achúni ari á'atee tɨ ayén tí'iruure?

Ajta a'ɨ́ɨn táàtajra'an, ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Tíj na'a tɨ pá'arɨ'ɨstaca'a.

22 Ajta a'ɨ́jna ɨ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a, jeíhua pu hui án yá'ujɨ́puaa taij tzajta'a, ajta á jaata'a tɨ́'ɨj raajé'ica. Tɨ́ pua'a peraayɨ́'itɨhua'an pej tiráahuaate'en, tá'ancu'uvajxɨ'ɨ, pajta taatévaɨre'en. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna táàtajra'an.

23 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Naíjmi'i pu tí'irɨ'ɨri jemin ɨ tɨ té'atzaahuate'e.

24 Aj pu i a'ɨ́ɨn táàtajra'an ɨ pa'arɨ'ɨ ayén ti'ihuaújyeineca'a tɨjɨ́n:

—Neté'atzaahuate'e inee. Naatévaɨre'e neatá'aj jaítze'e té'antzaahuate'en. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

25 Aj mú mi ajteáxɨireca'a jeíhua ɨ teɨte meruaachijmé'e. Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Jesús hua'useíj, aj pu'i ra'ajté'axɨ ɨ tiyaaru'u tɨ pa'arɨ'ɨ tzajta'a seijre'eca'a. Ayen tɨjɨ́n:

—Mú'ee tiyaaru'u, pej caí huiteájnamua, pej caí atániuuve, ayée nu tí'imua'aijte'e, pej raatátuaani mɨ pa'arɨ'ɨ. Pecaj ché'e tzajta'an uteáru'ipiche'en.

26 Aj pu i huajíjhuaca'a a'ɨ́jna ɨ tiyaaru'u. Temua'a pu tiraatéca'atzɨjxɨ a'ɨ́jna ɨ pa'arɨ'ɨ ca'anín jɨme'e. Aj pu'i huirájraa ɨ tzajta'an. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ pa'arɨ'ɨ, áa pu'u auca'itɨ já'araa. Xɨee tɨ cuj huamɨ́'ɨ. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen tí'imua'atzejca'a ɨ teɨte tɨ nu'u huamɨ́'ɨ.

27 Mɨ́ ajtá'i caí capu. Jesús pu ra'ajví'i muájca'are'ara'an jetze. Aj pu'i ra'ajjáj. Tɨ́'ɨj jí huatéechaxɨ a'ɨ́jna ɨ pa'arɨ'ɨ. Aj mú mi a'ucíjxɨ naíjmi'i.

28 Tɨ́'ɨj jí Jesús chi'ita uteájrupi, majta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matɨ́'ɨj mi avíitzi jɨ́n tira'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ Jesús, miyen tɨjɨ́n:

—¿A'iné een jɨ́n tecaí raayɨ́'itɨhua'a ta'araa tej tiyen tiraatamuárite'en a'ɨ́jna ɨ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a?

29 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Se'ej raatamuárite'en se'ɨ́jna tiyaaru'ujra'a, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej raatéjhuauni ɨ Dios jemi, seajta rú'itzi'ive'e.

Jesús pu ajtahua'a raataxájtaca'a tɨ nu'u huámɨ'ɨni (Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

30-31 Matɨ́'ɨj mi a'ucíj. A'uu mú a'ará'a a'ájna já'ahua'a u Galilea. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jesús, a'ɨ́ɨ pu tihuá'amua'atehua'a avíitzi jɨme'e ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j a'iné capu raxɨ́'eve'eca'a mej ráamua'aree ɨ teɨte a'u tɨ

a'ij jee'in. Ayee pu tihuá'a'ixaate'eca'a tɨ nu'u ja'atɨ́ jíme'en tiu'utátuiire'esin a'ɨ́jna tɨ ajta teáata'a jetze airáane a'ɨ́ɨme jemi ɨ́ teteca. Aj mú nu'u mi raajé'icatan. Aru huaíca xɨca jetze pu huatarújsin, ruuri pu nu'u ajtahua'a a'ame.

32 Majta me'ín ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'en, camu yaú'itɨ́ée muá'araa a'ij tɨ tihuá'a'ixaate'eca'a. Majta tí'itziɨɨne'eca'a. Camu á'ujca'anejca'a mej raatáhuavii tɨ hua'utá'ixaate'en temua'a naa e'ehuauritɨ́ecan jɨme'e. Matɨ́'ij mi a'ucíj.

Jɨ́me'en ɨ́ ja'atɨ tɨ nu'u jaítze'e ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi (Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 A'uu mú a'ará'a já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Capernaúm. Matɨ́'ij mi chi'ita a'uteájrupi. Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ti'itájni a'ij setiú'urihua'uraca'a a'ájna juye jetze?

34 Camu huataniú, a'iné metí'itevi'ira'aca'a a'ɨ́jna jɨme'e mej tiú'urihua'uraca'a me'ɨ́jna jɨme'e tɨjɨ́n a'atani jaítze'e ruxe'eve'e a'ame.

35 Aj pu i a'ujyeíjxɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Tɨ́'ij jí hua'utajé ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén tira'aráanajche tɨ a'ɨ́ɨn pu'éene'en tɨ jaítze'e ve'ecán jɨ́n ti'itéveeca'a, a'ɨ́ɨ pu ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn pu'éene'en tɨ jaítze'e cílieene'ecan jɨ́n ti'itéveeca'a. Ruxe'eve'e tɨ hua'utévaire'en naíjmi'ica ɨ́ teite.

36 Aj pu i pa'arɨ'ɨ́ aj auví'itɨ. A já'ita'a ya'utára a'u mej e'eré'etei ɨ́ seica. Aj pu i ra'avé'evii ɨ́ mu'úutze'en. Tɨ́'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

37 —Ayee pu tí'een, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ pa'arɨ'ɨ́ jamuan huayeíjxɨ'ɨn, ajta ráacha'ɨ́ɨn neetzi jetze me'ecan seɨj ɨ́ pa'arɨ'ɨ́ tíj a'ɨ́jna, a'ɨ́jna tévira'a ajta pu necha'ɨ́j ineetzi. Ajta a'ɨ́in ɨ́ tévira'a, capu ineetzi na'a ancuré'evi'itɨ sino ajta pu ra'ancuré'evi'itɨ ɨ́ Dios, ɨ́ tɨ neja'uta'íteca'a nej yé tanén.

Jɨ́me'en a'ɨ́jna tɨ caí ta jemin niuu, a'ɨ́ɨ pu nu'u ajta téjmi jetze ajtéme'ecan (Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

38 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Juan, a'ɨ́ɨ pu ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—Maeestru, seɨj tu huaseíj tɨ huá'amuarite'eca'a aniúucajtze'en jɨme'e ɨ́ tiyaaru'u ɨ́ mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a ɨ́ teite. A'iné capu á'uche'ecane'e ta jamuan, a'ɨ́j tu jɨ́n raatá'ijmɨijri'i tɨ caí ayén rɨjca. —Yee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Juan.

39 Aj pu i a'ɨ́ɨn Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Caxu siyen tí'ira'ijmɨijra. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén rɨjca ɨ́ mej jɨ́n a'ij tira'utaseíjra, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ pu xaa á'uche'ecane'e a'ame ne jamuan. Ajta a'ɨ́ɨn, capu ja'anáj a'ij pua'a ti'inexáata a'ame.

40 Tɨ́ pua'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ caí ta jemi niuu, a'ɨ́ɨ pu xaa tavaɨre'e itejmi.

41 Ayee nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e, ja'atɨ́ tɨ na'a, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn cíj caj tejamuaatá'an ɨ́ jaj sej huayé'en a'ɨ́jna jɨme'e sej ne jamuan á'ujujhua'an, Dios pu xaa tiraatanájchite'esin a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

Jɨ́me'en ɨ́ tɨ caj a'ɨ́ɨ japua cájveti tɨ pua'a auté'ɨtzen ɨ́ Dios jemi (Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

42 Ajta ayén tɨjɨ́n:

—Na'ari pua'a ja'atɨ́ tɨ na'a, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ a'ij pua'a tiru'utéɨɨira ɨ́ pa'arɨ'ɨ́ tɨ cílieen, tɨ ajta ná'atzaahuate'e ineetzi tíj a'ɨ́jna, jé'ecan pu puaíjtzi tíchesin a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ japua. Capu ayén tirajpuaíjtzi á'ame'enche'e a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ

tɨ pua'a amuacaí mú ra'acávi'ire'en ɨ tetej se'unɨ́jra'a tɨ ve'ée, majta á'iyen ra'ateájrɨeeni á jaata'a.
43 'Matɨ́'ɨj auteáturan ɨ Dios jemi, seica mú miyen ru jetze te'ujpuá'ajte'e. Ayee nu tɨ'imua'ixaate'e, tɨ pua'a piyen jetzen tiru'ujpuá'ajte'en ɨ amuájca'a pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ pej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi, ayée pej huárɨni. Para'antiveíjche ɨ amuájca'a, pej pi seɨj pana'a jɨ́n a'uteáturan ɨ amuájca'a a'ájna tɨ é'eseijre'e ɨ Dios, a'ájna pej e'erúuri pua'amé jemin. Na'ari pecáj piyen huárɨni, hua'apuaca pej jɨ́n a'uteáruti ɨ á'amuajca'a a'ájna já'ahua'a a'u pej antipuá'ari, a'u tɨ caí é'erɨ'ɨri tɨ ra'ujé'ica ɨ taij.
44 A'uu mej caí é'ecui'ini ɨ chu'inute ɨ mej muaatécɨ'ɨmee muá'aju'un. Capu ajta ja'anáj á'amɨ'ɨni ɨ taij.
45-46 'Na'ari tɨ pua'a piyen mua'a jetze tiru'ujpuá'ajte'en pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ muá'ɨica ɨ pej auteájturaa ɨ Dios jemi, a'ɨ́ɨ pu ajta muaatéva'ɨre pej ra'ataveíjche pemɨ́jna muá'ɨica. Jé'ecan pu muaatéva'ɨre pej mú'ee a'uteáturan seɨj jɨme'e ɨ a'ɨ́ɨca a'ájna tɨ é'eseijre'e ɨ Dios. Na'ari tɨ pua'a pecáj piyen huárɨni, amée pepu'u a'umé a'u tɨ Dios áa muajá'ujɨsin a'u tɨ á'ataa. Capu timuaatéva'ɨre pej hua'apuaca jɨ́n á'ume'en a'ujna a'u tɨ caí ja'anáj é'erɨ'ɨri pej ra'ujé'ica ɨ taij, a'ájna a'u mej caí ja'anáj é'ecui'ini ɨ chu'inute ɨ mej muaatécɨ'ɨmee. Capu ajta ja'anáj á'amɨ'ɨni ɨ taij.
47-48 'Na'ari tɨ pua'a mú'ee á jetze paru'ujpuá'ajte'en mua'a jɨ́'ɨ pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ pej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi, aitátɨchi. Jé'ecan pu timuaatéva'ɨre pej pi piyen a'uteárute seɨj jɨme'e mua'a jɨ́'ɨ a'ájna chajta'a a'u tɨ te'áijta ɨ Dios. Mɨ́ ajta, capu ti'itɨ́ a'ij timuaatéva'ɨre pej hua'apuaca ájɨ'ɨsijmé'e pe'uun a'uteárute tɨ pua'a piyen éene'en a'ɨ́ɨ pu muajá'ujɨsin a'ujna tɨ á'ataa, a'u mej caí ja'anáj é'ecui'ini ɨ chu'inute mej muaatécɨ'ɨmee, ajta capu ja'anáj á'amɨ'ɨni ɨ taij.
49 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Naími'ɨ xu rajpuaíjtzi xá'aju'un, mú'een, mɨ sej ne jamuan á'ujujhua'an sej si siyen titeeteáturan temua'a naa ɨ ru tzajta'a.
50 Ayee pu tɨ'ivaɨre'e a'ɨ́jna ɨ unaj tɨ ti'itɨ́ tícacaren. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a huateáru'una a'ɨ́jna ɨ unaj tɨ́'ɨj rajxɨ́'ɨni ɨ ta'ancacá, a'iné auj tɨ́'irɨ'ɨri tɨ́'ɨj ajtahua'a ancacáa á'ara'ani. Capu ché'e a'ij tɨ́'irɨ'ɨri. A'ɨ́jna i niuucari i nej já'amua'ixaate'e, ayée pu che'atá tɨ́'ivaɨre'e mú'ejmi tzajta'a tɨ́j ɨ unaj. Ché'e a'ɨ́in amuájcacaren a'amua tzajta'a tɨ ij rɨ́'ɨ amuáaruuren. Rɨ́'ɨ xu'u tité'ujmuajte ɨ ru tzajta'a. Rɨ́'ɨ xu'u seajta e'ehuaújmua'araa rujɨ́imua'a sena'a.

10

Jɨme'en ɨ mej huataújtuaa ɨ mej naími'ɨ á'ujujhua'ane'e (Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Jesús pu huirájraa a'ujna u Capernaúm. Tɨ́'ɨj jí a'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a Jerusalén. Ayuu pu pújme'en á'uche'ecane'e a'u tɨ ɨ játe'ana ayée huataújmua'a tɨjɨ́n ɨ Jordán. Majtahua'a mú tiújseɨj ɨ teite a'u tɨ a'utéveeca'a ɨ Jesús. Ajta a'ɨ́ɨ pu á'iyen a'utéjche tɨ tihuá'umua'aten a'ij tɨ ari tɨ́'ijrɨ'ɨrejca'a.
2 Aj mú mi seica e'iré'ene. Fariseo mú pírɨcɨ a'ɨ́ime. A'ɨ́ɨ mú tɨ́'itese'eca'a mej miyen ca'anɨ́jra'a tiraatá'an tɨ ij autɨ'ɨtzen a'ɨ́jna ɨ Jesús. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen tiraata'íhua'uri'i tɨ pua'a nu'u a'ɨ́ɨn ayén ti'itá'aca tɨ ja'atɨ mé rúurɨeni ɨ ru'ɨ́j.
3 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿Ti'itáani amuaata'aíj a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan?
4 Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ɨ́ pu hui Moisés tiu'utá'a tɨ cuapée raatapíjte'en ɨ tɨ jɨ́n ja'atɨ́ mé rúurɨeni ɨ ru'ɨ́j. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

5 Tí'ɨj jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—A'ij xu pua'a tirájteu í ru tzajta'a. Moisés pu tiu'utá'a tɨ ja'atɨ mé rúurɨeni í ru'íj. A'í pu xaa ayén cuapée tiraatapíjte'en aru capu ayén tiraatá'a ruxí'evi'ira'a jime'e. A'ii pu'u een jín ayén huaríj a'íjna a'iné ayée xu tí'ijxe'eve'eca'a sena'a rujɨ́mua'a.

6 'Mí ajta, tí'ɨj Dios raatétaahuaca'a í chaanaca te japuan yen seijre'e, "a'ɨ́ɨ pu nu'u a'ɨ́ɨme huátaahuaca'a í teáata'a jamuan í 'íita'a."

7 "A'íj pu jín a'ɨ́ɨn teáata'a mé huauuhuá'axɨjsin í ruvaújsimua'a. Ru'íj pu nu'u jamuan a'utevée a'ame.

8 Matí'ɨj mi miyen éene'e muá'aju'un í mej hua'apua, cumu seíj pu'u í tevi." Camu ché'e hua'apua, sino seíj pu'u.

9 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Dios pu ayén tiraataxájtaca'a tɨ seíj na'a í tevi. A'íj pu jín, capu ayén tiraavíjte'e sej siyen mé tihuaúuhua'anan í ru'íjta'amua'a, cuapée sehua'utapíite'en í rucína'astemua'a. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Tí'ɨj jí á'uraa, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e.

10 Matí'ɨjtáhua'a mi chi'ita a'a'uteájrupi, majtáhua'a mú miyen tiraata'íhua'uri'i a'íjna jɨme'e í cuapée tɨ jín ja'atí ru'íj mé úurɨeeni.

11 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Tí pua'a ja'atí ru'íj mé úurɨeeni, a'ɨ́ɨ pu tí'ijxana'acɨra'a tɨ pua'a á'iyen seɨj te'encuré'evi'itɨ í 'íita'a. A'íj pu jín auteáturaasin jemin í ru'íj í tɨ mé rúujɨsin.

12 Na'ari tɨ pua'a 'íita'a rucín mé úurɨeeni, a'ɨ́ɨ pu ajta tí'ijxana'acɨra'a tɨ pua'a ajta á'iyen seɨj antéenaxca í teáata'a. A'í pu ajta auteáturaasin jemin í rucín í tɨ mé rúujɨsin.

Jesús pu rí'ɨ hua'uteájtuaa í tɨ'ɨrí
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 Matí'ɨj mi tɨ'ɨrí ayauví'itɨche í Jesús tí'ɨj hua'ajtamuárɨ'en. Aj mú mi me'ín í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú hua'utá'ijmɨijri'i í tɨ'ɨrí mej nu'u caí huaja'uvé'evi'itíjcare'en.

14 Tí'ɨj Jesús hua'useíj a'ij mej ye'í rɨjcaa, a'ɨ́ɨ pu huataniú'ucaca'a. Tí'ɨj jí ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Miche'e yéj huave'eré'eneijte'en mɨ tɨ'ɨrí ineetzi jemi. Matíj mena'a pua'amé í mej á'ujca'ane tɨ Dios tíhua'uta'aíjte'en, naíjmi'i mú miyen e'en matíj i tɨ'ɨrí. A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Caxu huá'ijmɨijra.

15 Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Naa pu hua'ase mɨ tɨ'ɨrí tɨ tíhua'uta'aíjte'en í Dios. Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e tɨ a'uteárute a'ujna a'u tɨ Dios te'áijta, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ ayén che'atá na'a tí'iraxe'eve'e tɨ tiraata'aíjte'en í Dios tíj seɨj pa'arɨ'ɨ, mɨ tɨ yee seijre'e. Na'ari caí, capu ja'anáj a'uteáruti a'ujna a'íjna í ja'atɨ.

16 Aj pu i a'ɨ́ɨn Jesús hua'ancuré'evi'itɨ í tɨ'ɨrí. Seexu'ijmé'en pu ancaújtɨsteajxɨ í ru jetze. Ajta hua'avé'emuarɨ'exɨ, aj pu'i raatéjhuau í Dios jemi tí'ɨj a'ɨ́ɨn huá'ucha'ɨ́ɨn. Tí'ɨj jí á'uraa a'íjna í Jesús.

Temuaij tɨ chíjteaani pu tiu'utaxájtaca'a jamuan í Jesús
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

17 Tí'ɨj Jesús ari huiiramé'eca, seíj pu ave'eré'ene, temua'a tɨ'éechijra'a. Aj pu i títunutaca'a vejli'ipuan í Jesús. Tí'ɨj jí ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

—Maeestru, nee nu ramua'aree pej rɨ́'ɨ tí'itevij. ¿Ti'itájni a'ij tiú'ujxe'eve'e tɨ ayén tináaci'ɨti nej ruuri ná'ara'ani ɨ́ Dios jemi tɨ́j na'a rusén jɨme'e matɨ́'ɨj a'itácɨɨne á chuaata'a ɨ́ mej meri huácuii?

18 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—¿A'iné een jɨ́n piyen tí'inexa yee nej rɨ́'ɨ tí'itevij? Seɨ́j pu'u seijre'e tɨ rɨ́'ɨ tí'itevij. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Dios.

19 Mú'ee pej peri rú'umua'aree a'ij tɨ tiu'uta'aíjtaca'a ɨ́ Dios. Ayee pej éene'en: "Pecaj tí'ixana'acɨre'e." Ajtahua'a seɨj, ayén tɨjɨ́n: "Pecaj tí'itecui'ica." Ajtahua'a a'íjna tɨ ayén tɨjɨ́n: "Pecaj tí'inahua'aj." Ajta seɨ́j tɨ ayén tɨjɨ́n: "Pecaj ja'atí hua'itzi jín ti'ixáate'e." Ajta ayén tɨjɨ́n: "Pecaj ja'atí tzeɨ́jrajmua'a." Ajta ayén tɨjɨ́n: "Perá'atzaahuate'en a'atáàta, pajta a'anáàna." A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ raata'aíjtaca'a ɨ́ Dios.

20 Aj pu a'ɨ́ɨn ja'atí ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Maeestru, jɨme'en ɨ́ pej pauchén raataxájtaca'a, nain nu jɨ́n té'aste i niuucari netɨ́j nena'a tiu'uvé'ese.

21 Tɨ́'ɨj raaseíj, rɨ́'ɨ pu te'utaújmua'a ɨ́ ru tzajta'a a'íjna ɨ́ Jesús. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Ti'itɨ́ pu auj muá'aturaate'e pej caí xɨ jɨ́n te'arás'aste. Aricu. Nain tiu'utuáa ɨ́ pej tí'ijcha'ɨ́. Patá'aj hua'uré'e'a'ate'en ɨ́ tumin ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Tɨ́ pua'a piyen huárɨni, jeíhua pej ra'ancuré'asin a'ujna já'ahua'a u ta japua. Chíjteaani pej pu'éene'e pua'amé a'ujna tɨ é'eseijre'e ɨ́ Dios. Ajta patá'aj mú a'arájra'ani pej pi neetzi jamuan á'uche'ecane'en.

22 Tɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'íjna ɨ́ niuucari, tɨ́'ɨj i utéevatzɨ́ ɨ́ tzajta'an. Huataújxɨeemɨste a'iné jeíhua pu tí'ijcha'ɨɨca'a. Tɨ́'ɨj jí á'uraa a'íjna ɨ́ ja'atɨ.

23 Aj pu i Jesús ruhuárita'a a'anéereajraa. Ajta ayén tihua'utá'ixaa ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:

—Temua'a pu tihua'amuárɨ'eriste'e mej a'uteárute a'ujna tɨ é'eseijre'e ɨ́ Dios ɨ́ chíjteaani. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna ɨ́ Jesús.

24 Aj pu i utéevatzɨ́ ɨ́ huá'a tzajta'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e a'íjna jɨme'e a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'íjna ɨ́ Jesús. Ajtahua'a ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Niyaujmua'a, temua'a pu tihua'amuárɨ'eriste'e ɨ́ mej jeíhua tí'ijcha'ɨɨ. Jeíhua pu huá'a jetze ruxe'eve'e ɨ́ mej caj tí'ijcha'ɨɨ. A'ɨ́j pu jɨ́n muárɨ'eri mej me'aun a'uteárute a'ujna tɨ é'eseijre'e ɨ́ Dios.

25 Capu xaa ne'u ayén tí'imuarɨ'eri tɨ amuájra'ani cameeyu'u ti'itɨ́ pɨ́'ise'e jetze, tɨ́j tɨ pua'a chíjteaani tiu'utése'en tɨ ruseɨ́j a'uteárute a'ájna tɨ é'eseijre'e ɨ́ Dios.

26 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i, jé'ecan mú a'ij tira'utánamuajri'i. Aj mú mi ti'itiúrihua'uri'i rujɨ́mua'a. Miyen tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ayén ti'ayajna, ¿a'ii tá'uj na'a tɨ́'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ a'uun a'uteáturan ɨ́ Dios jemi? —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

27 Ajtahua'a Jesús hua'useíj. Ayen tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́ɨme jemi ɨ́ teteca, capu xaa a'ij tí'irɨ'ɨri. Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨ pu raayɨ́'ɨtɨ ɨ́ Dios. Nain jɨme'e pu jemin tí'irɨ'ɨri.

28 Aj pu i a'ɨ́ɨn Pedro a'utéjche tɨ raatá'ixaate'en. Ayen tɨjɨ́n:

—¡Tavástara'a, me'ecui xaa!, nain tu teri tejá'urɨe ɨ́ tej tí'ijcha'ɨɨca'a tej ti á'ujujhua'ane'en á'a jamuan. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna ɨ́ Pedro.

29-30 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, tɨ pua'a ja'atɨ́ ti'itɨ́j já'urɨeeni ineetzi jemi, na'ari jemin ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n huaujjéjcuare'en

ɨ Dios jemi, ti'itɨ́ tɨ na'a tɨ yá'urɨeeni, a'ɨ́ɨ pu che'atá na'a ancuré'asin tɨ́'ɨj auj ruuri íiyen chaanaca japua. Tɨ́ pua'a seɨ́j na'a ɨ́ tɨ yá'urɨe, ayée pu che'atá na'a ra'ancuré'asin a'achú cumu anxíte ti'itɨ́ tɨ a'ij, tɨ pua'a chi'ij, na'ari ruja'atzimuá na'ari rucu'utzimuá na'ari rujúutzimua'a. Ajta ayén hua'ancuré'evi'itɨ ɨ ruteítestemua'a, a'ɨ́ɨme rutáàta na'ari runáàna nusu ru'ɨ́j, na'ari ruyaujmua'a. Ajta pu ra'ancuré'asin ɨ chuej mej japuan vaujse ɨ teɨte. Nain pu te'ancuré'asin. Ajta rajpuaíjtzi a'ame. Aru capu amɨ́n a'ij. Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn a'uteárute a'ujna Dios tɨ é'eseijre'e, Dios pu raatá'asin tɨ ruuri á'ara'ani jemin tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

31 Ajta ayén tɨ jɨ́me'en yee:

—Memu'iíɨ mej vivejmé'en jín títetateí íjii, a'ɨ́ɨ mú cílieene'en jín títetaté'e muá'aju'un. Majta mu'iitɨ́ ɨ mej cílieene'en jín títetateí íjii, a'ɨ́ɨ mú vivejmé'en jín títetaté'e muá'aju'un. Ayej xaa ne'u té'eme. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Jesús pu ajtahua'a raataxájtaca'a tɨ nu'u huámɨ'ɨni (Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32 Tɨ́'ɨj jí á'uraa ɨ Jesús, majta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. An mú a'ucɨ́ já'ahua'a Jerusalén. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jesús, a'ɨ́ɨ pu amuacaí huamé'ecaa. Jeíhua mú rutemua'ave'eca ɨ seica. Majta tí'itziɨ́ne'eca'a ɨ mej huá'a cujta'a huajú'ucaa.

Tɨ́'ɨj jí ajtahua'a Jesús hua'utajé rujɨ́ɨmua'a. Aj pu i a'utéjche tɨ ti-hua'utá'ixaate'en a'ij tɨ ti'itɨ́j raruuren.

33 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Casi'i, xáanamuajri'i mú'een. Tu'uri á'uju'un a'ánna Jerusalén. Seɨ́j pu tiu'utátuiire'esin ɨ nejɨ́me'e, i nej neajta teáata'a jetze airáane a'ɨ́mej jemi ɨ mej tíhua'u'aíjte'e teyujta'a, ajta a'ɨ́mej jemi ɨ mej té'eyu'uxaca. A'ɨ́ɨ mú tiu'utá'asin mej neejé'ica. Aj mú mi me'ɨ́n tiu'utátuiire'esin a'ɨ́mej jemi ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

34 Matɨ́'ɨj mi na'axɨeehuástɨ'ira muá'aju'un, majta naatévajxɨ'ɨsin. Majta naatetzí'ijmua'axɨ'ɨsin ɨ ne jetze. Majta neejé'icatan. Netɨ́'ɨj hui huámɨ'ɨni, huaíca xɨcaj tzajta'a nu neajtahua'a á a'itaméj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite.

A'ɨ́ɨ mú raatéjhuau a'ij mej tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna ɨ Jacobo, ajta a'ɨ́jna ɨ Juan (Mt. 20:20-28)

35 Aj mú mi ajteáxɨireca'a Jesús jemi a'ɨ́jna ɨ Jacobo, ajta a'ɨ́jna ɨ Juan. A'ii mú me'ɨ́n pú'een yaújmua'ame'en a'ɨ́jna ɨ Zebedeo. Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Maeestru, ayée tu tí'ijxe'eve'e pej piyen huárɨni a'ij tej ye'í timuaatáhuaviira. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

36 Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e nej niyen huárɨni mú'ejmi jɨme'e? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

37 Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Ahuii, ayée tu tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze patɨ́'ɨj yatanéjsin pej titaata'aíjte'en íiyen chaanaca japua. Patá'aj taatá'an tej uhuará'asixɨ'ɨn seɨ́j a'arɨ'ɨrínta'a, ajta seɨ́j á'utata'a. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

38 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'een, caxu ramua'aree a'ij sei ti'itɨ́j éene'e huauhuau. ¿Ni siyen rá'aviicua'i sej rajpuaíjtzi xá'ara'ani netɨ́j inee tirajpuaíjtzi na'ame? ¿Na'ari secaí rá'aviicua'i ɨ teɨte mej a'ij pua'a amuáaruuren mú'ejmi matɨ́j majta a'ij pua'a tí'ineruure ineetzi? —Yee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ ɨ Jesus.

39 Aj mú mi miyen tɨjín:
—Nétiˈijtá neˈu, ayée tu tiráˈaviicuaˈiran.
Aj pu i Jesús ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjín:
—Ayej xaa neˈu tiˈayajna. Múˈeen xu rajpuaíjtzi xáˈaju'un netɨ́j tirajpuaíjtzi naˈame inee. Ajta, múˈejmi, aítzeˈe mú aˈij puaˈa amuáaruuren matɨ́j aˈij puaˈa tíˈineruuren ineetzi.
40 Mɨ́ ajta, canu neˈɨ́jna jín antínmuaˈaree nej amuaatáˈan sej uhuaráˈasixɨˈɨn seɨ́j nejrɨˈɨríntaˈa, ajta seɨ́j neˈúutataˈa. Aˈɨmejpuˈucɨˈiti ɨ́ mej ayén huaújxɨˈepɨˈintariˈiraˈa.
41 Matɨ́ˈɨj mi ráamuaˈareeriˈi ɨ́ seica ɨ́ mej tamuáamuataˈa mej aráˈase aˈij mej yeˈí tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Jacobo, ajta aˈɨ́jna ɨ́ Juan. Aj mú mi tiníniuˈucacucaˈa aˈɨmejjemi ɨ́ mej huaˈapua.
42 Aj pu i Jesús huaˈutajé naíjmiˈica. Ayee pu tihuaˈutáˈixaa tɨjín:
—Xuˈuri ramuaˈaree, múˈeen, aˈij mej yeˈí rɨcɨ ɨ́ mej tíˈitaˈaijteˈe nain chuéjraˈa japua. Caˈanínmújínthuaˈuˈaíjteˈe ɨ́ teɨte. Aˈɨímeɨmejvivéjmejjín títetateí, aˈɨímújhuaˈuˈáijteˈe aˈij mej yeˈí huárɨniɨ́ seica.
43 ’Mɨ́ ajta, capu ayén téˈeme múˈejmi jemi. Tɨ́ puaˈa jaˈatɨ́ raxɨ́ˈeveˈe tɨ veˈecán jín tiˈitevée áˈaraˈani, ayée pu tiúˈujxeˈeveˈe tɨ aˈɨímcɨliéeneˈe jín tiˈitevée áˈaraˈani.
44 Ajta tɨ puaˈa jaˈatɨ́ raxɨ́ˈeveˈe tɨ aˈɨímpuˈéeneˈen ɨ́ tɨ jaítzeˈe ruxeˈeveˈe, ayée pu tiúˈujxeˈeveˈe tɨ aˈɨímhuaˈutévaɨreˈen naíjmiˈica ɨ́ seica.
45 ’Ayej cheˈatá naˈa tíˈeen ineetzi jemi, inee i nej neajta teáataˈa jetze airáane. Canu neˈɨ́jna jín yé uvéˈene mej mi naatévaɨreˈen ineetzi, sino neatáˈaj huaˈutévaɨreˈen muˈiicáca ɨ́ teɨte. Ayee nu xaa een jín yé uvéˈene nexɨ́ˈeviˈiraˈa jɨmeˈe neatáˈaj huáˈa japua huániuuni, neˈaˈɨjna jɨmeˈe nej huámiˈɨˈɨni huáˈa jetze meˈecan. Netiraatanájchiteˈen ɨ́ Dios ɨ́ tɨ jín aˈɨímhuáˈajijveˈe ɨ́ mej jín áˈapuaˈaren ɨ́ teɨte.

Jesús pu tiráahuaa aˈɨ́jna ɨ́ Bartimeo tɨ arácuunicaˈa (Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

46 Matɨ́ˈɨj mi meˈuun aˈaráˈa aˈájna jáˈahuaˈa tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjín Jericó. Matɨ́ˈɨj mi huiráaci meˈújna. Puˈuriˈhuiiramɨˈecaaˈɨ́jna ɨ́ Jesús, majta meˈín ɨ́ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe, majta muˈiitɨ́ ɨ́ teɨte. Aˈuupuseɨjjeˈitécatii vejlíˈi juye jetze. Ayee pu ántehuaacaˈa tɨjín Bartimeo. Yaujraˈanpupúˈeeneˈen aˈɨ́jna ɨ́ Timeo. Ajta arácuunicaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Bartimeo. Aˈɨ́j puvaɨriˈira huáˈahuaviiracaˈa.
47 Tɨ́ˈɨj i huáˈunamuajriˈi mej á vejliˈi eˈevéˈejuˈucaˈa. Jímeˈen puˈu huáˈunamuajriˈi, tɨ́ˈɨj jí aˈɨímtaˈarácun aˈutéjche tɨ huajíjhua. Ayen tɨjín:
—Jesús, mɨ pej íˈihuaacɨxaˈaraˈan aˈɨ́jna ɨ́ tajtuhuan teecan ɨ́ David, náˈancuˈuvajxɨˈɨ ineetzi. —Ayee pu tiraatajé.
48 Majta meˈín ɨ́ teɨte, temuaˈa mú tiraˈajteáˈajxɨ. Meraatáˈijmɨijriˈiˈitɨ́ˈɨj caí ayén tíˈijijhua. Ajta aˈɨímín, jaítzeˈe pu caˈanín jín huajíjhuacaˈa, ayén tɨjín:
—Mɨ́ pej íˈihuaacɨxaˈaraˈan aˈɨ́jna ɨ́ David teecan, náˈancuˈuvajxɨˈɨ ineetzi.
49 Aj pu i Jesús aˈutéechaxɨ. Ayee pu tihuaˈutáˈixaa tɨjín:
—Sericu, seˈutáje.
Aj mú mi yaˈutajé. Ayee mú tiraataˈixaa tɨjín:
—Huatéˈacaˈane ɨ́ áˈa tzajtaˈa. Ájchesi. Aˈɨ́ pumuachuˈeveˈe ɨ́ Jesús. —Yee mú tiraataˈixaa.
50 Aj pu i aˈɨímaireújchuiriˈi ɨ́ rucɨɨxu caˈanín jɨmeˈe. Tɨ́ˈɨj jí ájtzucu. Aj pu i eˈiréˈene ɨ́ Jesús jemi.

51 Aj pu i a'ɨ́n Jesús ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné petí'ijxe'eve'e nej ti'itɨ́ a'ij huáruuren mú'eetzi jemi?
Tɨ́'ɨj jí ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ tɨ arácun tɨjɨ́n:
—Maeestru, ayée nu tí'ijxe'eve'e nej atáneere.
52 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Pu'uri pejá'ura'ani mú'ee. Peté'atzaahuate'e nej inee timuáahuaate'en. A'ɨ́j pej jɨ́n peri huarúj.
Jɨ́me'en pu'u ayén tiraata'ixaa ɨ́ Jesús, a'ɨ́jna ɨ́ tɨ arácun, aj pu i atáneereca'a. Tɨ́'ɨj jí, a'ɨ́ɨ pu ɨ́ Jesús jamuan á'uche'ecane'e já'araa, a'u tɨ na'a tɨ huáye'icaa.

11

Jesús pu a'uun a'uteájrupi u Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Matɨ́'ɨj meri vejli'i me'ánna autenéesime'ecaa u Jerusalén, a'úu mú a'atanéj a'u tɨ chájta'ajme tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Betfagé, ajta Betania. A'uu pu é'echajta'a jirí jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Aceituunajemi. Tɨ́'ɨj jí Jesús hua'apuaca huata'áiteca'a.
2 Ayen tɨjɨ́n:
—Sericu, setá'aj se'uun a'atanén a'ájna vejli'i chajta'a tɨ é'eseijre'e. Tɨ́ pua'a seri e'ará'asti, a'úu xu puuru'u é'eteuni tɨ caí xɨ ja'anáj ja'atɨ́ japuan avé'eca. A'uu pu a'ijtápi'ihuá a'ame. Setá'aj rá'ijxɨjta, seajta mú ye'erá*ajan*.
3 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén tejámuaata'íhua'u yee: "¿A'iné een jín seráijxɨjta mɨ puuru'u?", ayée xu tiraata'ixaate'en yee: "A'ɨ́ pu ra'ucupadu ɨ́ tavástara'a", seajta siyen tiraata'ixaate'en yee: "Seajtahua'a xu ca'anacan seraatátuiire'esin ɨ́ tɨ racɨi."
4 Matɨ́'ɨj mi u á'uju'u. A mú pua'acié caaye jetze yá'uteu me'ɨ́jna ɨ́ puuru'u. A'uu pu a'ijtápi'ihuaca'a puéerta jetze. Matɨ́'ɨj mi ra'ijxíjtaca'a.
5 Seica mú me'uun a'uté'uuca'a a'ujna. A'ɨ́ mú tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni a'ij seruure? ¿A'iné een jín será'ijxɨjta mɨ puuru'u?
6 Ayee mú tihua'utá'ixaa a'ij tɨ ye'í Jesús tihua'utá'ixaa. Majta me'ɨ́n ɨ́ seica, a'ɨ́ɨ mú hua'utá'a mej ra'anján.
7 Matɨ́'ɨj mi ya'ujáj ɨ́ Jesús jemi a'ɨ́jna ɨ́ puuru'u. Metira'ité'itajte rucɨ́ɨxu jɨme'e. Tɨ́'ɨj jí avé'eyeijxɨ ɨ́ Jesús ɨ́ puuru'u japua.
8 Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte, jeíhua mú cɨ́ɨxuri te'epíijraa juye jetze. Majta seica pi'ista te'enteveíchixɨ'ɨ, a'ɨ́j mú majta a'upíijraa a'ájna juye jetze.
9 Majta me'ɨ́n mej amuaaté'ee muaajú'ucaa, a'ɨ́ɨ mú autéjhuii mej huajíjhua, majta me'ɨ́n ɨ́ mej huajú'ucaa cujta'an a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Yee mú tí'ijijhuaca'a tɨjɨ́n:
—Pu'uri i'i xɨ́'epɨ'ɨn. Ché'e Dios ráave'esi a'íjna tɨ yevé'eme niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a.
10 Pu'uri i'i xɨ́'epɨ'ɨn. Ché'e Dios ráave'esi temua'a naa, a'íjna tɨ á yevé'eme tɨ́'ɨj tiu'uta'aíjta tɨ́j ajmí'i tiu'uta'aíjtaca'a ɨ́ tahuáacɨxa'a, a'ɨ́jna ɨ́ David teecan. Ajta hui me'ɨ́n ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua, miché'e miyen tiraataxáj yee temua'a pu í'ixɨ'epɨ'ɨn. —Yee mú mi tiu'utaxájtaca'a, a'ujna caaye jetze.
11 Tɨ́'ɨj i Jesús a'uteájrupi a'ánna Jerusalén. Ajta á'iyen a'a'uteájrupi a'ujna teyujta'a. Tɨ́'ɨj tiu'uséij nainjapua, tɨ́'ɨjí á'uraa, majta ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Pu'uri téchuijxarijme'eca, matɨ́'ɨj mi me'uun a'ará'a a'ájna Betania.

Jesús pu a'ij pua'a tiraateájtuaa í huaréj ti caí taca'a (Mt. 21:18-19)

12 Yee ruijmua'a yee majta u e'eráaci a'ujna Betania. Pu'uri í'icuataca'a
a'íjna í Jesús.
13 Tí'ij i a'íin huaréj pi'ista huaseíj ti a'imuá a'atáveeca'a. Jeíhua pu téxamua'i.
Tí'ij jí u á'ume tí'ij raaseíj ti pua'a taca'a. Mí ajtá'i caí, capu taca'acaa. A'í pu'u,
xamua'ira'an seijre'eca'a a'iné capu a'ájna pítí'irijcaa tíj pua'a taaca.
14 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa a'íjna í huaréj, tijín:
—Capu ché'e ja'atí mú a'uvé'emé'e a'ame ti ráacua'ani mi á'ataca'i. —Yee
pu tiraata'ixaa.
Majta me'ín í mej á'ujujhua'ane'e í Jesús jamuan, a'íj mú ráanajmuajri'i a'ij
ti tiu'utaxájtaca'a. Matí'ijtá mi a'ucíj.

Jesús pu raajéjcuare í teyuu ti seijre'eca'a (Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 A'uun mú a'ará'a a'ánna Jerusalén. Tí'ijta'i a'íin Jesús a'a'uteájrupi a'ujna
teyujta'a. Ajta a'utéjche ti hua'irámuarite'en í mej me'uun te'utu'aca, ajta í mej
me'uun tite'unanáave. Temua'a pu te'ijhuá'axijxi í tihuá'ameesa í mej tumin
jetzen tihuá'apuata'ati'iraca, ajta a'u mej cucui'ise e'etu'aracare'e.
16 Ajta caí hua'utá'a ti ja'ati ti'ití aútisime'en á já'ita'a teyujta'a.
17 Ajta á'iyen tihuá'amua'ateajraa, ayén tijín:
—¿Ni caí ayén té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze ti ayén tiraataxájtaca'a í Dios tijín:
"Ayee pu nu'u teja'arajtehuaá a'ame í chi'ira'an tijín chi'ij mej tzajta'an rí'i
tiratá'aca í Dios í mej curé'eci'ica nain japua í chuej ti seijre'e"? Mí ajta,
capu a'íjna jín tí'ivairé'e. Ayee xu ráaruu í chi'ij tíj teásta'a a'u mej a'iráatei í
nahua'ari. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.
18 Majta me'ín í teite, naíjmi'i mú a'ij tira'utaseíj a'íjna jime'e a'ij ti
ye'í tihuá'amua'ate. Majta me'ín í mej te'áijta teyujta'a, majta a'íime í
mej té'eyu'uxaca, a'íi mú rátziiine'eca'a matí'ij ráanamuajri'i a'ij ti ye'í ti-
hua'umuá'ate. Aj mú mi ráahuau a'ij mej ye'í huárini mej mi raajé'ica me'íjna
í Jesús.
19 Ajta a'íin í Jesús, tí'ij huatética'are'eca'a, aj pu'i huirájraa a'ujna chajta'a,
majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'en.

Huateáhuaa a'íjna í huaréj (Mt. 21:20-22)

20 Yee ruijmua'ate'e yee, tí'ij huateapuá'areca'a, a'úu mú a'uré'ene a'utí
a'atáveeca'a a'íjna í huaréj. Pu'uri temua'a tí'ihuachica'a nainjapua, ajta
téte'imua í runáana'a jetze huateáhuaa.
21 Tí'ij jí a'íin í Pedro ra'utámua'areeri'i a'ij ti een jín huateáhuaa. Aj pu i ayén
tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tijín:
—Maeestru, casi'i. Pu'uri temua'a ti'ihuáchi mi huaréj pej a'ij pua'a
tiraateájtuaa.
22 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Ayee pu tiú'ujxe'eve'e sej rá'atzaahuate'en í Dios.
23 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Ayee nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e. Ayej ti'ayajna ti pua'a ja'atí
té'atzaahuate'e í ru tzajta'a ti ayén te'ará'asti a'ij ti a'íin tirá'amitiejte'e, ayée
pu té'eme. Na'ari, ti pua'a a'íjna í ja'ati ayén tiraata'aíjte'en a'íjna í jirí tijín:
"Tíchesi, ateáruti mé jaata'a a'ájna já'ahua'a el mar", ayée pu'i rini, ri'irí. Na'ari

caí, tɨ pua'a utévatziɨn ɨ tzajta'an a'íjna i muá'ariira'a tɨjín: “Ayej ne'ase capu a'ij tí'iri'ɨri”, capu ayén té'eme tɨ ayén huárɨni.
24 ’A'ɨj nu jín, niyen tejá'amua'ixaate'e. A'ij sej ye'í tiraatáhuaucu ɨ Dios jemi, tɨ pua'a siyen té'atzaahuate'e sej si ra'ancuré'asin, ayée pu té'eme, ti'itɨ́ sej a'ij tiu'utáhuausin.
25 Ajta, patɨ́'ɨj raatéjhuauni ɨ Dios jemi, tɨ pua'a ja'atɨ́ auteáturan mú'eetzi jemi, ayée pu tiú'ujxe'eve'e pej tiraatá'uuni'i. Tɨ́ pua'a piyen huárɨni, a'ɨ́n ɨ ayá'upua tɨ a'uun é'eseijre'e u ta japua, a'ɨ́ɨ pu timuaatá'uuni'ira mú'eetzi nain jɨme'e ɨ pej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin.
26 Na'ari tɨ pua'a pej caí tiraatá'uuni'i ɨ tɨ á jemin auteájturaa, capu ajta timuaatá'uuni'ira ɨ Dios ɨ pej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.
Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́j.

Jɨme'en ɨ tɨ jɨ́n antiújmua'aree a'ɨ́jna ɨ Jesús (Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 Aj mú mi majtáhua'a u Jerusalén á'uju'un. Aj pu i Jesús a'uun vejli'i á'uche'ecane'eca'a teyujta'a matɨ́'ɨj seica á e'iré'ene. A'ɨ́ mú pú'een ɨ mej te'áijta teyujta'a, majta ɨ mej té'eyu'uxaca, majta seica vaujsi.
28 Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—¿Ti'itájni jín peti'itéjvee pej pi piyen rɨcɨ? ¿A'ataani ayén tímuaata'aíj pej pi piyen rɨjca?
29 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Neajta nu inee seɨj tejámuaata'íhua'ura. Tɨ́ pua'a senaatá'ixaate'en se'íjna, aj nu ni amuaatá'ixaate'esin ti'itɨ́ ɨ nej jɨ́n ti'itéjvee nej ni niyen rɨcɨ.
30 ¿A'ataani raatá'a a'ɨ́jna ɨ Juan tɨ́'ɨj huá'umuaɨ'ɨhua ɨ teɨte? ¿Ni Dios, ca'ɨ́n mɨ teteca? Xaatániuuchi.
31 Matɨ́'ɨj mi a'uteájhui mej rujɨ́mua'a ti'ihuaúrihua'u. Miyen tɨjín:
—Tɨ́ pua'a tiyen tiraata'ixaate'en yee: “Dios pu ya'uta'íteca'a”, ayée pu titaatá'ixaate'esin yee: “¿A'iné een jín tecaí rá'atzaahuate'e a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna?”
32 Mɨ́ ajta, capu hui rɨ'ɨrí tej tiyen tiraata'ixaate'en yee: “Teteca mú ya'uta'íteca'a.”
Yee mú tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme, a'iné mu'uri ramua'areereca'a mej naíjmi'i miyen rá'atzaahuate'eca'a tɨ a'ɨ́ɨn ɨ Juan tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. A'ɨ́j mú jín huá'atziɨine'eca'a ɨ teɨte.
33 A'ɨ́j mú mi jín miyen tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjín:
—Catu hui ramua'aree.
Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Canu neajta nee tejámuaatá'ixaate'esin ɨ nej jín ti'itéjvee nej ni niyen rɨcɨ.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa.

12

Jɨme'en ɨ mej tí'imɨjhuaca, ɨ mej majta a'ij pua'a huarɨ́j (Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

1 Ajta á'iyen a'utéjche ɨ Jesús tɨ tihua'utá'ixaate'en seɨj jɨme'e ɨ niuucari. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—A'atɨ́ tɨ yee ráahuii ɨ uuva cɨye'e. Tejcuáa pu nu'u jín raaré'ana. Aj pu i ti'itɨ́ huatétaahuaca'a tɨ jín raajá'ara'ape'en ɨ uuva. Ajta ti'itɨ́ ájtaahuaca'a ájteevi'i, ɨ mej japuan utiúu hua'íxɨ'ere'en ɨ mej tí'imɨjhuaca.

'Tɨˈɨj jí ayén huarɨ́j, seica pu huatániɨjte ɨ́ chuej mej mi tiraanájchiteˈen cɨ́j caj. Aj pu i áˈuraa aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ seica chuéjraˈa japua.
2 'Tɨˈɨj nuˈu aˈájna teja'uréˈene jaˈanáj mej puaˈa rajuˈuraca aˈɨ́jna ɨ́ uuva, seɨj pu huataˈáiteca'a tɨ i huaˈutáhuavii aˈachú tɨ racɨ́ˈɨcɨpua aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ.
3 Majta meˈɨ́n ɨ́ mej tɨˈimɨjhuaca, aˈɨ́ɨ mú yeehui rajvíˈi aˈɨ́jna tɨ tiuˈutaˈaíjtɨˈire. Temuaˈa mú tiraatéevajxɨ. Ayee muˈu tiraataˈíteca'a. Camu tiˈitɨ́ raatáˈa.
4 'Ajta aˈɨ́ɨn tɨ áˈareˈaraˈan púˈeen ɨ́ chuej, ajtahuaˈa pu seɨj huataˈáiteca'a. Majta mú meˈɨ́n huateátuˈasixɨ tetej jɨmeˈe. Matɨ́ˈɨj mi temuaˈa tiraˈavátatuˈa ɨ́ muˈúuraˈan jetze. Majta temuaˈa aˈij puaˈa tiraˈajteáˈajxɨ.
5 Ajtahuaˈa nuˈu seɨj huataˈáiteca'a. Majta mú amɨ́n temuaˈa tiuˈujéˈica. A'atzu ayée teuumé'eca. Ajtahuaˈa seica huataˈáiteca'a. Seica mú huatéevajxɨ, majta seica huácuii. Ayee mú huáˈuruu aˈɨ́ɨme ɨ́ mej tɨˈimɨjhuaca.
6 'Aúcheˈe pu yeehui seɨ́j turaacaˈa. Yaujraˈan nuˈu aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ. Jeíhua pu huápɨˈɨ raxɨ́ˈeveˈeca'a. Ayee pu tíˈimuaˈatzejcaˈa ayén tɨjɨ́n: "Ayej neˈase yeehui meráˈantzaahuateˈesin, meˈɨ́jna." Tɨˈɨj jí aˈɨ́ɨn huataˈíteca'a.
7 'Mɨ́ ajta, capu ayén teˈiráj'raa. Ayee mú tiˈihuaúˈixaa aˈɨ́ɨme ɨ́ mej tíˈimɨjhuaca. Miyen tɨjɨ́n: "A'i pu aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ tɨ nain tíˈijcɨˈɨti. Cheˈeré, tichéˈe yeehui raajéˈica, tɨˈɨj téjmi taˈáa áˈaraˈani." Ayee mú tiuˈutaxájtacaˈa.
8 Aj mú mi rajvíˈi aˈɨ́jna ɨ́ yaujraˈan. Matɨ́ˈɨj mi raajéˈica. Aj mú mi ruˈiráj'rɨe á puaˈacɨé aˈɨ́jna ɨ́ mej raajéˈica. Yee pu tihuáˈuruu. Antipuáˈareca'a icu.
9 Aj pu i Jesús ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi aˈíjna i niuucarijraˈa jetze tɨjɨ́n:
—¿Aˈiné tejamuáˈamitɨejteˈe? ¿Aˈiné tiˈitɨ́j ruuren aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ tɨ áˈareˈaraˈan puˈeeneˈe ɨ́ uuva? Ayee nu tejáˈamuaˈixaateˈe. Aˈɨ́ pu mú aˈuvéˈemé'e aˈame. Tɨˈɨj jí huáˈacuiˈini ɨ́ mej tíˈimɨjhuacareˈe aˈájna. Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ chuej, aˈɨ́ɨ pu seica huatapuaíjveˈesin. Ayej xaa neˈu téˈeme.
10 '¿Ni secaí jaˈanáj raˈujíjve ɨ́ yuˈuxari jetze seˈíjna i niuucari tɨ ayén aˈɨ́jna jɨ́n ráˈaxa? Ayen tɨjɨ́n:
Aˈíjna ɨ́ tetej ɨ́ mej ayaúuhuaˈaxɨ
ɨ́ mej chiˈij taˈahuaca,
ayée pu teˈiráj'raa tɨ aˈɨ́ɨn puˈéeneˈe jáˈaraa
tɨ iˈi esquineero.
11 Ayee pu ráaruu ɨ́ tavástaraˈa,
ɨ́ tɨ jaítzeˈe íˈixɨˈepɨˈɨn.
Rɨ́ˈɨ pu teˈutéevatzɨ ɨ́ tatzajtaˈa.
12 Majta meˈɨ́n ɨ́ teɨte ɨ́ mej teˈáijta u teyujtaˈa, majta ɨ́ seica, aˈij pu puaˈa huáˈuruu aˈij tɨ tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ayén huaˈaj jɨmeˈe tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ niuucari. Aj mú mi raatatése mej raatéeviˈi, mej mi raˈiteáanan. Mɨ́ majta, camu miyen ráaruu. Mehuáˈatziɨ́ɨneˈecaˈa ɨ́ teɨte. Aˈɨ́j mú jɨ́n raatátuaa. Matɨ́ˈɨj mi aˈucɨ́j.

Jɨ́meˈen ɨ́ mej huáˈajiˈiveˈecaa
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Matɨ́ˈɨj mi seica huataˈáiteca'a mej mi tiuˈuxáj jamuan aˈɨ́jna ɨ́ Jesús. Fariseo mú pírɨcɨ, majta seica ɨ́ mej jetzen ajtéme'ecan aˈɨ́jna ɨ́ Heródes. Aˈɨ́ mú raatatése mej caˈanírˈa raataˈán tɨˈɨj aˈɨ́ɨn autéˈɨtzen niuucari jɨmeˈe tɨ tiuˈutaxáj, mej mi raatéehuaˈita.
14 Matɨ́ˈɨj mi eˈiréˈene, miyen tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—Maeestru, aˈij tu muaˈaree pej tzáahuatiˈiraˈa jɨmeˈe tíˈixaxaˈa. Capu á jetze ruxeˈeveˈe aˈij mej yeˈí tíˈixaxaˈa ɨ́ teɨte. Múˈee pej caí titeˈajáahuateˈe

sino ayée pej tí'imua'ata puá'aye'i tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Tiché'e seɨj muaata'íhua'u. ¿Ni qui xɨ'epɨ'ɨn tej tiu'unajchitáa a'ij tɨ ye'í tí'itajijve'e a'ɨ́jna tɨ tí'ita'aijte'e tɨ ayén ántehuaa tɨjín César? ¿Ni qui tetiu'unájchitáa ca'ɨ́n tecaí? —Yee mú tiraata'íhua'uri'i.

15 Mɨ́ ajta, a'ɨ́jna ɨ Jesús, a'ɨ́ɨ pu ramua'areereca'a mej caí jé'iyecan jɨ́n tí'ira'ihua'uraca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—¿A'iné sej si siyen tí'inetese'e sej naateevi'i niuucari jɨme'e? Seɨj mɨ tumin mé seneje'eve'ɨ́'ite'e. Niché'e ra'useíj.

16 Matɨ́'ɨj mi ye'eve'ɨ́'ite. Tɨ́'ɨj ra'useíj, tɨ́'ɨj jí ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—¿A'ataani néerime'ara'an a'aseijre'e? ¿A'iné ántehuaa ɨ tɨ á'ayu'usi'i?

Aj mú mi miyen tiu'utaniú tɨjín:

—A'ɨ́jna ɨ tɨ tí'ita'aijte'e, a'ɨ́jna tɨ ayén ántehuaa tɨjín César.

17 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Ayee xu se'ɨ́jna jɨ́n huárɨni. Setá'aj raatá'an se'ɨ́jna tɨ tí'ita'aijte'e ti'itɨ́j tɨ rací'ɨcɨpua. Seajta siyen tiraatá'an ɨ Dios ti'itɨ́ tɨ ajta ayén tí'ijcɨpua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Majta me'ɨ́n, temua'a mú titeeteújtzaahua me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ye'í tiu'utaxájtaca'a.

Jɨme'en a'ɨ́jna xɨcájra'a mej jetzen huatarún ɨ mɨ'ɨchite (Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Matɨ́'ɨj mi seica á e'iré'ene ɨ mej miyen ánte'arua tɨjín Saduceo. A'ii mú miyen tí'ixaxa'a mej nu'u caí ché'e huatarújsin ɨ mej meri huácuii. Seɨj mú jɨ́n niuucari tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ Jesus.

19 Miyen tɨjín:

—Maeestru, ayée pu tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés. Tɨ́ pua'a nu'u ja'atɨ́ neɨche, tɨ pua'a a'ɨ́ɨ caí títɨ'ɨrɨ́jmua'a huámɨ'ɨni, ruxe'eve'e nu'u tɨ ihuáare'ara'an ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́jna tɨ ratévi'itɨne'e ɨ tɨ huamɨ́'ɨ. Ajta ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn tiyaúumua'a á'ara'ani a'ɨ́jna jetze me'ecan ɨ tɨ huamɨ́'ɨ.

20 'Ayee pu'u nu'u tiuju'urɨ́j. Mua'aráhua'apua mú ará'aseca'a a'ɨ́ime ɨ mej ru'ihuaamua'a. Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́ɨn tɨ vásta'a huaténe'ɨcheca'a. Capúu xɨ títɨ'ɨrɨ́jmua'a huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna tɨ i'ivasta'a.

21 Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́ɨn tɨ ra'ité'ase, a'ɨ́ɨ pu ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́jna tɨ ratévi'itɨné'e a'ɨ́jna tɨ huamɨ́'ɨ. Ajta a'ɨ́jna juutzeájra'an ajta pu huamɨ́'ɨ. Capu ajta títɨ'ɨrɨ́jmua'a já'araa. Ajtahua'a seɨj juutzeájra'an ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a. Ayee pu che'atá na'a huarɨj. Ajta pu huamɨ́'ɨ. Capu ajta títɨ'ɨrɨ́jmua'a já'araa.

22 'Ayee pu che'atá na'a tihuá'uruu naíjmi'ica ɨ mej aráhua'apua ará'aseca'a ɨ ru'ihuaamua'a. Capu ja'atɨ́ títɨ'ɨrɨ́jmua'a já'araa. Tɨ́'ɨjta'i nu'u huamɨ́'ɨ ɨ 'ɨ́ita'a.

23 ¿A'iquí té'eme matɨ́'ɨj a'itácɨine a'u mej e'evé'enami'i ɨ mej huácuii? Naíjmi'ɨ mú huácuii ɨ mej ratévi'itɨne'e. ¿A'ataani ɨra'ara'an pu'éene'e a'ame a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze matɨ́'ɨj huatarún?

24 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Mú'een xu caí ramua'aree a'ij tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ yu'uxari jetze. Seajta caí ramua'aree a'ij tɨ rɨcɨ ɨ Dios ɨ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e. A'ɨ́j xu jɨ́n, mú'een sete'uteújxua jeíhua huápɨ'ɨ.

25 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Matɨ́'ɨj huatarún ɨ mej huácuii, camu ché'e néjne'ɨche muá'aju'un. Majta ɨ 'uuca, camu majta viɨche muá'aju'u. Ayee mu'u éene'e muá'aju'u matɨj e'en ɨ xɨéjniu'ucari ɨ mej tí'ivaɨre'e a'ujna ta japua.

26 'A'íjna jetze í xicájra'a mej jetzen a'itajú'un í mej huácuii, ayée nu a'atzu tejá'amua'ixaate'e. ¿Ni secaí ja'anáj ra'ujíjve a'íjna yu'uxari jetze ti ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan a'ij ti té'axa í niuucari tí'ij a'íin Moisés tu'upi huaseíj ti vivéj, ti ajta teátaasime'e? A'í pu jetzen Dios raatajé. Ayen tijín: "Nee nu naúche'e huá'a Dios pú'een í mej á'amuayaaxustemua'a, a'íjna í Abraham, ajta a'íjna í Isaac, ajta a'íjna í Jacobo."

27 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a í Dios a'ímej jime'e í mej meri huácuii. Tihuaú'ixaa cumu mej mauj ruuri. Tí pua'a mecaí ché'e rúuricajche'e jemin í Dios, capu huá'a Dios á'ame'enche'e. —Ayee pu Jesús tihua'utá'ixaa.

Jíme'en í niuucari í mej jín te'áijta ti jaítze'e ruxe'eve'e (Mt. 22:34-40)

28 Seíj pu ajta a'ará'a í ti té'eyu'uxaca yu'uxari jetze. Hua'unamuajri'i a'ij mej ye'í tí'iruixaate'eca'a. Ra'aranájcheca'a a'ij ti ye'í tiu'uxájtaca'a í Jesús. Aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ti'itáani niuucarijra'a jaítze'e ruxe'eve'e í ti raaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan? —Yee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'íjna ti té'eyu'uxaca í yu'uxari jetze.

29 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—A'i pu a'íin pú'een í niuucari ti jaítze'e ruxe'eve'e caí méèj seij í niuucari, ti ayén een: "Xaanamuajri'i mi sej íiyen huachéjme a'íjna chuéjra'a japua yú Israél. A'íjna ti ta'ivástara'a, í Dios, a'íi pu seíj na'a pú'een.

30 Ayee pu nu'u tiú'ujxe'eve'e pej rí'i tiraateájtuaani a'atzajta'a í Dios jemi, nain pej jín rí'i tiraateájtuaani, á'axe'evi'ira'a jime'e, pajta á'amua'areere'e jime'e, pajta nain í a'aca'anijra'a, pajta í á'axiejniu'uca jime'e." A'ii pu a'íin pú'een í niuucari ti jaítze'e ruxe'eve'e.

31 Ajta í niuucari ti ra'ité'ase, ayej che'atá na'a tín een. A'ii pu a'íin píri ti jíme'en raxa yee: "Patá'aj piyen che'atá pena'a rí'i tirájcha'íi í axí'ej tevi patíj aseíj." Capu méèj niuucari ti ayén jaítze'e tiú'ujxe'eve'e caí a'íjna i niuucari í ti tí'ihua'apua.

32 Aj pu i a'íin í ti té'eyu'uxaca ayén tiraata'ixaa tijín:

—Maeestru, temua'a pej naa xí'epi'in tiraataxájtaca'a. Ayej xaa ne'u ti'ayajna patíj pauchén tiraataxájtaca'a. Seíj pu'u i Dios. Camu mu'íi.

33 Ajta pu tí'ivaire'e ti pua'a rí'i petiraateájtuaani í Dios jemi nain jime'e í a'atzajta'a, pajta í á'axe'evi'ira'a jime'e, pajta á'amua'areere'e jíme'en.

'Ayen che'atá na'a tí'ivaire'e pej rí'i tirájcha'íi axí'ej tevi patíj aseíj. Jeíhua pu hui tí'ivaire'e í Dios jemi ti pua'a ja'atí te'arás'asten a'íjna jime'e í niuucari ti tí'ihua'apua. Jaítze'e pu tí'ivaire'e í Dios jemi a'íjna caí ti ja'ati te'arás'asten nain jime'e í muai'ivéjri mej tí'itecui'ica na'ari nain jime'e a'u mej huaja'ata'iraca í ye'emuaate.

34 Tí'ij Jesús ráamua'areeri'i a'ij ti ye'í tiu'utaniú a'íjna í ti té'eyu'uxaca, a'ij ti a'íin tiu'utaxájtaca'a ehuauritíecan jime'e, aj pu i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Pepu'uri timua'a á'aca'ane ti huataseíjre'en mi a'atzajta'a nain a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa.

Aj pu xaa caí ché'e ja'atí a'ujca'anée já'araa ti ayén tiraa'íhua'u.

¿A'ataani yaujra'an pú'een í Cirístu'u? (Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

35 Ajtahua'a pu a'a'uteájrupi í Jesús a'ujna teyujta'a. Tihua'uhuamuá'ate. Ayen tijín:

—Ayee mú tí'ixaxa'a ɨ mej té'eyu'uxaca tɨ a'ɨ́ɨn ɨ Cɨrí́istu'u tɨ nu'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ huáacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ David teecan.

36 Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨn Xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu ca'anɨ́jra'a raatá'a a'ɨ́jna ɨ David teecan tɨ ayén tiu'utaxáj tɨjɨ́n:

Tavástara'a pu ayén tiraata'ixaa
a'ɨ́jna i nevástara'a tɨjɨ́n:
"Antiyeíjxɨ'ɨ ì ɨpuari japua, íiye nerɨ'ɨrɨ́inta'a.
Paúche'e antícatii a'ajtá necaí hua'utémua'itɨn
ɨ mej muájcha'ɨ́ɨre'e."

Ayee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ David teecan.

37 'A'ijna ɨ mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Cɨrí́istu'u, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ avá'ujya'upuate'eca'a ɨ David teecan ayén tɨjɨ́n: "Nevástara'a." Hua'apua pu jɨ́n raatámua'atzi David teecan a'ɨ́jna ɨ Cɨrí́istu'u. A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ihua'u, ¿a'iquí tɨ ayén hua'apuaca jɨ́n raatamuá'a a'ɨ́jna ɨ David teecan? ¿A'iquí huataújmua'a tɨ a'ɨ́ɨn Cɨrí́istu'u tɨ jetzen airáane a'ɨ́jna ɨ David teecan, ayée pu ajta tijí'ivastare'ara'an?

Majta me'ɨ́n teɨte ɨ mej ráanamuajri'i, jeíhua mú a'uté'uuca'a. Hua'aránajcheca'a jeíhua a'ij tɨ ye'í tiu'utaxájtaca'a.

Jesús pu huá'a jetze te'ujpuá'ajte a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'imua'atacare'e ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n te'áijta
(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

38 Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Rɨ́'ɨ xu'u a'ɨ́mej jemi ɨ mej té'eyu'uxaca. Hua'aránajche mej tí'itechejca ɨ sɨ́icu'uri jɨme'e tɨ tɨ́tɨ'ɨjme mej mi huataújseijrata mé jéjre'e. Ajta hua'aráanajche mej huá'ajtzaahuati'ire'e ɨ teɨte jeíhua mej mi me'ɨ́n teɨte hua'utateújte'en a'u tɨ na'a caaye jetze.

39 'Majta me'ɨ́jna ɨ mej té'eyu'uxaca, matɨ́'ɨj teyujta'a uteáru'ipiche'e, aj mú mi rahuau a'u mej je'ecáara'ase ɨ mej ve'ecán jɨ́n títetateí. Na'ari tɨ pua'a metí'iyeste já'ahua'a chi'ita, a'ɨ́ɨ mú rahuauni a'u tɨ a'ɨ́ɨn a'ujcá'a ɨ tɨ tihuá'amicua mej mi tiú'ucua'ani meesa japua á vejli'i jemin.

40 'A'ɨ́ mú hui majta tihuá'ari'iracare'e nain a'achú mej caj tí'ijcha'ɨ́ɨ ɨ mej antiujseíjtacare'e ɨ ucarijse. Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n huárɨni, majta me'uun a'uteáru'ipiche'e u teyujta'a. Majta á'ateeren mej téniuusime'e muá'aju'un ɨ Dios jemi. Ayee mú tiú'ujseijrata mej caí ti'itɨ́j jɨ́n auté'ɨtzen. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, jaítze'e mú rajpuaíjtzi muá'aju'u a'ɨ́ɨme ɨ mej té'eyu'uxaca caí méèj ja'atí. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Tɨ́'ɨj jí á'uraa.

Jɨme'en ɨ tɨ raatámuaɨ'ɨvajtaca'a a'ɨ́jna ɨ ucarij tɨ caí a'ij tí'ijviicua'iraca'a
(Lc. 21:1-4)

41 Ajtahua'a, Jesús pu a'uun a'utéveeca'a teyujta'a, a'ájna vejli'i cajun jetze a'u mej tumin tzajta'an aucájhua'anaa muá'aye'i. Jesús pu huá'aseijraca'a ɨ teɨte mej ru'ucáhua'anaa ɨ tumin ɨ cajun jetze. Majta me'ɨ́n chíjteaani mej mu'iicáa, jeíhua mú tumin ucahua'anáa.

42 Matɨ́'ɨj tumin ucahua'anáa, aj pu'i ucarij e'iré'ene tɨ ruseíjtaca'a. Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́in hua'apuaca ucáahua'axɨ ɨ tumin tɨ cíj arástɨme.

43 Tɨ́'ɨj raaseíj ɨ Jesús, a'ɨ́ɨ pu hua'utajé a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej ti'ayajna. Jaítze'e pu tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi a'achú tɨ caj tiu'utá'a amɨ́jna mɨ ucarij caí nain ɨ mej caj tiu'utá'a ɨ seica mɨ chíjteaani.

44 'Amɨ́me chíjteaani, a'ɨ́ɨ mu'u u'ucájhua'anáa ɨ tumin tɨ hua'avé'eturaate. Mɨ́ ajta amɨ́jna mɨ ucarij, ayée pu caj éene'e tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i, nain pu caj te'ucáahua'axɨ tɨ́j na'a tɨ caj tí'ituaave'eca'a.

13

Jesús pu tiu'utaxájtaca'a tɨ nu'u teyuu huaté'uuni'ihua'a (Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Matɨ́'ɨj mi huiráacɨ a'ujna teyujta'a. Pu'uri huiiramé'eca a'ɨ́jna ɨ Jesús, tɨ́'ɨj jí seɨ́j tɨ jamuan á'uche'ecane'e ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Maeestru, casi'i. Huaseɨ́j. Temua'a pu ti'ivivéjme mɨ tetej tɨ ticaíjme íiyej jaxu'u jetze. Ajta mɨ chi'ij, naa pu een.

2 Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—Casi'i, mú'een. Xaaseíj. Naíjmi'i tɨ vivejmé'e huavéjme ɨ chi'ij, nain pu huaté'uuni'ihua'a tɨ aré'evee ɨ chi'ij. Capu ché'e seíire'e a'ame ɨ jaxu'u jetze ɨ tetej tɨ rujapua ticaíjme.

Jɨme'en ɨ mej jɨ́n ráamua'aree tɨ ari tɨ́mua'a nain te'entipuá'ari (Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́j. A'uun mú a'ará'a a'ájna teyuu tɨ jé'ejnee jɨrí jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Aceituunajemi. Tɨ́'ɨj jí á a'ujyeíjxɨ a'ɨ́jna ɨ Jesús, majta seica, a'ɨ́jna ɨ Pedro, ajta ɨ Jacobo, ajta ɨ Juan, ajta ɨ Andrés. A'ii mú avíitzi jɨ́n miyen tirájhuaviiri'i tɨjɨ́n:

4 —Patá'aj titaatá'ixaate'en ja'anáj tɨ ayén tí'irɨni. ¿Tɨ'itájni a'ij tí'iseijre'en tɨ́'ɨj a'ájna pɨ́ teja'uré'enen tɨ te'ará'asten nain patɨ́j peri tiu'utaxájtaca'a?

5 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, tɨ́'ij caí ja'atɨ́ amuaacuanamuan.

6 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Mu'iitɨ́ mú huataseíjre'esin mej nu'u neniuuca jɨme'e ti'ixáata muá'aju'un. Miyen tɨjɨ́n: "Nee nu Cɨríistu'u pɨ́rɨcɨ." Jeíhua mú huá'acuanamuan ɨ teɨte.

7 'Tɨ́ pua'a seri siyen tínamuajra mej nu'u ne'use'en á já'ahua'a, na'ari mej nu'u meri tɨ́mua'a autéhuijsin mej ne'use'en, caxu tí'itziɨine'e. Capu amɨ́n a'ij. Ayee pu tiú'ujxe'eve'e tɨ ayén teja'uré'enen. Caxɨ́ɨ pu a'ájna teja'uré'enejsin a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ jetzen te'ará'asti nain jɨme'e.

8 'Ayee pu té'eme. Seica mú teɨtejra'a, majta seica teɨtejra'a, a'ɨ́ɨ mú naíjmi'i huateújne'usi'ite'esin. Majta ɨ mej seica chuéjra'a japua a'uchéjme, majta mej seɨj chuéjra'a japua a'uchéjme, a'ɨ́ɨ mú naíjmi'i huateújne'usi'ite'esin. Ajta huateújca'atzɨjxɨ'ɨsin ɨ chuej pua'ameɨé íiyen chaanaca japua. Mu'iitɨ́ mú majta huatatɨéjcu. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ ta'amuájca ɨ mej jɨ́n rajpuaíjtzi muá'aju'u.

9 'Sehuaújcha'ɨn mú'een, a'iné mejamuá'anvi'itín huá'a jemi ɨ mej te'áijta. Majta teyujta'a mú amua'atévajxɨ'ɨsin. Mejamuaatájeevi sej si tiu'uxáj jamuan ɨ tajtuhuan, seajta jamuan ɨ rey. Mejamuaatájeevi me'ɨ́jna jɨme'e ɨ neniúucajtze'e ineetzi. Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n rɨni, mú'een xu neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'esin.

10 Amuacaí, a'ii pu ruxe'eve'e sej tihua'utá'ixaate'en nainjapua ɨ chuéjra'a a'ij tɨ een jɨ́n Dios tíhua'utá'uuni'ira. Ayee xu se'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́n, aj pu xaa te'entipuá'ari nain.

11 'Tɨ́ pua'a seica mejamuá'anvi'itɨ́n a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej tí'ita'aijte'e, caxu siyen tí'imua'ajca a'ij sej ye'í tihua'utá'ixaate'esin. Ayee xu'u huárɨni a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze. A'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ́ pu amuaatá'asin a'ij sej ye'í tiu'utaxáj. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ij tɨ tejamuaatámitɨejte'esin, a'ɨ́j xu'u hua'utá'ixaate'en. A'ii pu a'ɨ́ɨ́n pú'een tɨ ti'ixa a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.

12 'Ayee pu ajta té'eme a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze. Seica mú rujúutzimua'a á'avi'itɨn a'ɨ́jme jemi ɨ́ mej te'áijta mej mi huá'ucui'ini. Ayee mú che'atá mena'a huá'aruuren ɨ́ ruja'atzimuá. Majta seica ayén che'atá mena'a huá'aruuren ɨ́ ruyaujmua'a. Majta me'ɨ́n yaújmua'ame'en, a'ɨ́ɨ́ mú hua'uténe'usi'ite'esin ɨ́ ruvaújsimua'a. A'ɨ́ mú majta tiu'utá'asin mej seica huá'ucui'ini.

13 Naíjmi'i ɨ́ teɨte, mú'ejmi jemi camu já'amuaxe'eve'e muá'aju'u a'ɨ́jna jɨme'e sej ineetzi jetze ajtéme'ecan; a'ɨ́ɨ́ mú naími'i amuajcha'ɨ́ɨre'e muá'aju'u. Ajta a'ɨ́ɨ́n ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén te'utáviicua'ira a'ajtá caí huámɨ'ɨni, Dios pu ra'ancuré'evi'itɨ a'ájna tɨ tejé'aijta.

14 'A'ɨ́jna xɨcájra'a jetze ti'itíj xu seijran tɨ a'ij pua'a een, tɨ xána'avi'ire'e, tɨ tziɨ́ɨni'ire'e. A'uu mú raatéchajtza a'u tɨ caí ayén tiraavíjte'e. (A'ɨ́ pu yaú'itɨée a'ame tɨ ra'ajíjve'en a'ɨ́jna jetze i yu'uxari.)

'Setɨ́'ɨj raseijran, ayée xu huárɨni. A'ɨ́ɨ́ ɨ́ mej Judea huachéjme, miché'e me'ɨ́n a'ucíjxɨ'ɨn ca'anacan a'u tɨ á'ujírime.

15 Tɨ́ pua'a a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze, ja'atɨ́ án á'ujcatii ɨ́ ruchi'i japua ta'avé'enami'i, ché'e a'ɨ́ɨ́n ca'anacan acájra'ani. Ajta caí ayén rɨjca, tɨ ti'itɨ́j huirá'avecare'en ɨ́ ruchi'itá.

16 Na'ari tɨ pua'a seɨ́j tejé'emuarɨ'e ɨ́ ruvíí'ira'ata'a, ché'e caí a'uré'enine'ica'an ɨ́ ruche tɨ́'ij rucɨɨxu huiráapin.

17 'Cui'i xaa a'ɨ́ɨme, ɨ́ mej rajpuaíjtzi muá'aju'u a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca ɨ́ mej a'utájucájme, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej huá'atzi'ite ɨ́ ruyaujmua'a.

18 Mú'een xu siyen tí'ijhuaviira ɨ́ Dios tɨ́'ij caí ayén a'ájna teja'uré'enen tɨ́'ɨj huáseevi'in.

19 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén té'eme a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze. Jaítze'e mú rajpuaíjtzi muá'aju'u mecaí ɨ́ mej meri rajpuaíjtzi muá'araa tɨ yú e'iré'ene. Capu ajta ché'e ayén teja'uré'enejsin seɨj xɨcájra'a jetze tɨ́j a'ájna.

20 Ajta tɨ pua'a a'ɨ́ɨn tavástara'a caí a'ɨ́ɨn ayén raruuren tɨ'ɨj caí ché'e ayén á'ateevi'in tɨ teuumé'en a'achú pua'an xɨca, capu ja'atɨ́ ruuri á'ame'enche'e. Mɨ́ ajta, huá'a jɨme'e ɨ́ teɨte tɨ Dios ari hua'antíhuau ɨ́ jéjcua ɨmuá, a'ɨ́ɨ́ pu ari ayén raruure tɨ́'ij caí ché'e ayén á'ateevi'in.

21 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze, ayée pu té'eme. A'atɨ́ pu ayén tejámuaatá'ixaate'esin yee: "Casi'i, íiye pu já'ita'a een a'ɨ́jna ɨ́ CɨríIstu'u", na'ari seɨ́j ayén yee: "A'acuí, áa pu já'ita'a een." Tɨ́ pua'a miyen tejámuaatá'ixaate'en a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze, caxu rá'atzaahuate'e.

22 Seica mú yé uvé'enejsin ɨ́ mej tí'ihua'itaca. Miyen tɨjín: "Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ CɨríIstu'u." Majta seica miyen tɨjín: "Neti'itéjvee ne'ɨ́jna jɨme'e niuucajtze'en ɨ́ Dios." A'ii mú hua'utaseíjrate'esin ɨ́ teɨte a'ij mej ye'í ti'itíj tiu'uyí'ɨtɨ mej mi huá'ucuanamuan, tɨ pua'a huatárɨ'ɨristare mej huá'ucuanamuan ɨ́ teɨte tɨ Dios ari hua'antíhuau ruseíj.

23 'Aru, xáanamuajri'i temua'a naa. Caxu xaa ne'u yá'uhua'anan nej amuacaí neri amuá'ixaa nain jɨme'e ɨ́ niuucari.

A'ɨ́ pu ajtahua'a yé ve'ecánejsin a'ɨ́jna tɨ ajta jetzen airáane ɨ́ teáata'a
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

24 'Ajta hui a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze, a'ájna mej rajpuaíjtzi muá'aju'un, capu ché'e airáxɨri ɨ́ xɨcaj. Ajta ɨ́ máxcɨra'i jɨme'e, capu ché'e ajta huanéeri'icɨ́ a'ame.
25 Majta ɨ́ mej tátatzavi'i ɨ́ ta japua, a'ɨ́ɨ mú huateújca'atzɨjsin. Aj mú mi cávatzɨ́jxɨ'ɨsin ɨ́ xu'ura'ave a'ujna ɨ́ ta japua.
26 Aj xu xaa si neseijran ineetzi, i nej neajta jetzen airáane ɨ́ teáata'a. Yé nu ve'ecánejsin jaitɨri tzajta'a. Naa pu temua'a tiu'unéeri'icɨ́j a'ame. Nain nu jɨ́n antínmua'areere na'ame a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze.
27 'Matɨ́'ɨj mi hua'aré'e'itixɨ'ɨsin ɨ́ mej nevaɨre'e mej mi huá'ajseɨre'en naíjmi'ica ɨ́ teɨte tɨ Dios ari hua'antíhuau ɨ́ jéjcua ɨmuá. A'u tɨ na'a mú hua'uré'eseɨre'esin íiyen chaanaca japua a'u mej a'ucaíjmee ɨ́ teɨte.
28 'Sej si jaítze'e yaú'itɨée xá'ara'ani a'ij nej tejá'amua'ixaate'e, a'ij xu jetze huaruitɨejte'en ɨ́ pi'ista a'ɨ́jna ɨ́ huaréj. Tɨ́'ɨj antícua'atíjme'eni ánɨmua tɨ antipí'istáre'ejmee, ajta tɨ́'ɨj ajtaxámua'itaxɨ'ɨn, ayée xu éeni'icɨ'e ramua'aréeren tɨ ari vejli'i ɨ́ víita'ari.
29 Ayee pu che'atá na'a tí'iseijre'en tɨ ari tí'irɨcɨ a'ij nej neuchén tejamuá'ixaa. Ayee xu éeni'icɨ'e ramua'aréeren tɨ ari vejli'i a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ jetzen te'entipuá'ari naíjmi'i. Pu'uri xaa ne'u vejli'i tɨ́mua'a.
30 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ɨ́ mej mauj ruuri ɨ́ teɨte mej íiyen seijre'e chaanaca japua, a'ɨ́ɨ mú caí cui'ini asta caí naíjmi'i ayén tiú'urɨni.
31 Naíjmi'i pu te'entipuá'ari a'íjna i chaanaca japua, ajta ɨ́ ta japua. Mí ajta, aúche'e te'araúrastejsin a'íjna i nej neri tejamuá'ixaa.
32 'Jɨme'en a'ɨ́jna xɨcájra'a tɨ jetzen te'entipuá'ari naíjmi'i, capu ja'atɨ́ ramua'aree ja'anáj tɨ ayén té'eme. Capu ajta ja'atɨ́ ramua'aree a'atzaj tɨ pua'a ayén té'eme. A'ɨ́ɨ ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua, camu majta ramua'aree. Neajta inee, i nej í'iyaujra'an ɨ́ Dios, canu neajta ramua'aree. A'ɨ́ pu'u ramua'aree ɨ́ niyá'upua ɨ́ Dios.
33 'Mú'een, caxu seajta ramua'aree ja'anáj tɨ a'ájna teja'uré'enejsin. A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e. Rɨ́'ɨ xu'u huaújruuren mú'een. Seuche'e xu atanéjne'ere. Seajta nejchú'eve'e.
34 'A'atɨ́ tɨ huápuaseaaruve'en á já'ahua'a ɨmuá. Amuacaí pu ruchi'i hua'ɨ́jcate'en ɨ́ mej tí'imɨjhuaca a'ujna chi'ita. A'ɨ́ pu hua'ɨ́jcate'e seɨj ajta seɨj mej tiu'umuárɨ'en ti'itɨ́j tɨ seɨ́j huayɨ́'ɨtɨ. Ajta seɨ́j pu tí'ijcate'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tí'icha'ɨca'a á ta'iténinei.
35 Ayee nu che'atá nena'a tejá'amua'ɨ́jcate'e mú'ejmi, setá'aj atanéjne'ere a'iné caxu ramua'aree ja'anáj nej uvé'enejsin, inee yé nej i'ichej. Capu a'ij ámuaatámitɨejte'esin ja'anáj nej uvé'enejsin, tɨ pua'a huatechuíixaren, na'ari tɨ já'ita'a tíca'a nusu matɨ́'ɨj huajíjhuan ɨ́ tecuaara'ise, na'ari a'atzaj tapuá'arijme'eca.
36 'Tɨ́ pua'a ca'anacan nu'uvé'enen, caxu taúra'acare'en nej amuáateuni secu'utzúca'a.
37 A'íjna i nej já'amua'ixaate'e, a'ij nu neajta huá'a'ixaate'e naíjmi'ica ɨ́ seica niyen tijɨ́n: Seuche'e xu atanéjne'eri. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

14

Jɨme'en ɨ́ mej huaújmua'areereca'a mej mi raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Pu'uri tín a'ájna teja'uré'enejsime'eca matí'ɨj pua'a tí'iyestehua'a me'ɨ́jna jɨme'e cáne'axɨ mej huá'acui'ini, majta mej pan cua'aca tɨ caí levadura ranaxca. Ayee pu té'aturaaca'a hua'apua xɨcaj. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tíhua'u'aíjte'e teyujta'a, majta a'ɨ́me ɨ́ mej té'eyu'uxaca, a'ɨ́ɨ mú tihuaúrixaa a'ij mej ye'í avíitzi jɨ́n tiraatéevi'i ɨ́ Jesús mej mi raajé'ica.

2 Ayee mú tí'iruixaate'eca'a tɨjɨ́n:

—Ijii catu raatévi'ira. Aj tu ti tiyen rɨni matí'ɨj tiú'uyesten ɨ́ teɨte. Tí pua'a tiyen huárɨni íjii, ayée tu hua'utájaaxɨejte'esin ɨ́ teɨte. Aj mú mi huataníniu'ucacu téjmi jemi. A'ɨ́j pu jɨ́n tamuárɨ'eriste'e a'ame tɨ pua'a teraatéevi'i te'a'ájna. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

'Ɨita'a pu aceite án yá'ajtuaa ɨ́ mu'úutze'en ɨ́ Jesús (Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

3 Meenti a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, a'ujna a'utéveeca'a u Betania. A'uu pu a'utéveeca'a a'u tɨ é'eche a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Simón. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Tí tineájxɨ huá'ire'ara'an jetze ɨ́ atzaj.

Tí'ɨj a'ɨ́ɨn Jesús huatecaíca meesa jetze, seɨj pu ave'eré'ene. 'Ɨita'a pu pú'een a'ɨ́jna. A'ɨ́ pu limeeta huajáasime'e rumuájca'a jetze. Huíjpitica'a a'ɨ́jna ɨ́ ti'itɨ́. Tetej limeetajra'a pu pu'eene'e. Ajta aceite pu avé'ejɨsti, nardu jetze tɨ me'ecan, ti'itɨ́ tu'upi. Naa pu teáarɨ́'e a'ɨ́jna ɨ́ aceite, ajta jeíhua tí'ijnajche.

Aj pu i a'ɨ́ɨn ɨ́ 'ɨíta'a, ra'antítapua a'ɨ́jna ɨ́ limeeta. Tí'ɨj jí án yá'ajtuaa a'ɨ́jna ɨ́ aceite mu'úutze'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

4 Aj mú mi seica ɨ́ mej a'uté'uuca'a a'ujna, a'ɨ́ɨ mú huataníniu'ucacuca'a me'ɨ́jna jemi ɨ́ 'ɨíta'a. Ayee mú tí'iruixaate'eca'a tɨjɨ́n:

—¿A'iné een jɨ́n huajhuajcaca'a amɨ́jna ɨ́ aceite tɨ i'icáujmeijra?

5 I'irɨ'ɨriistaca'a pu mej ráatuaanijche'en mej mi raamuá'itɨnche'e a'achú caj huaíca cientos tumin na'ari jaítze'e, tí'ɨj ii tiu'utévaire'enche'e ɨ́ tumin mej hua'utévaire'en ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

Aj mú mi raatájaaxɨejvi'iri'i a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨíta'a.

6 Tí'ɨj jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Xaatapuá'ajta sej níniu'ucacu. ¿A'iné een jɨ́n já'ita'a xu'uráninei? A'íjna tɨ jɨme'en ayén náaruu mɨ 'ɨíta'a, temua'a pu naa xɨ'epɨ'ɨn huarɨ́j.

7 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, a'ɨ́ɨ mú mú'ejmi jemi seíire'e muá'aju'u tɨj na'a rusén jɨme'e. Ja'anáj tɨ na'a pu'i ɨ́'irɨ'ɨriista a'ame sej hua'utévaire'en tɨ pua'a siyen tí'ijxe'eve'e. Mí ajta inee, canu ché'e mú'ejmi jemi seíire'e na'ame.

8 'A'ijna i 'ɨíta'a, ayée pu huarɨ́j a'achú tɨ caj tiu'utárɨ'ɨristareca'a ɨ́ jemin. Nej caí xɨ huamɨ́'ɨ, a'ɨ́ɨ pu amuacaí necámeijri'i ineetzi matɨ́j tí'ijrɨ'ire tɨ pua'a ja'atɨ́ huámɨ'ɨini.

9 Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, a'u tɨ na'a mej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte niuucajtze'en ɨ́ Dios, naíjmɨ'icɨ'e íiyen chaanaca japua, a'ɨ́ɨ mú majta huataxájta a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna i 'ɨíta'a mej mi jeíhua ra'utámua'aree.

Judás pu raaxájtaca'a a'ij tɨ ye'í tiraatéevi'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús (Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

10 Ajta seɨj ajtáraa a'u mej a'uté'uuca'a ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ayee pu ántehuaa tɨjɨ́n Judás Iscariotes. A'ɨ́ pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna tɨ Jesús jetze ajtéme'ecan. Ayee pu een jɨ́n ajtáraa tɨ i avíitzi

jɨ́n tejá'uxa huá'a jamuan ɨ́ mej te'áijta teyujta'a. Raxɨ́'eve'eca'a mej naíjmi'i raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ij mej ye'í huárɨni tɨ i a'ɨ́in hua'utátuiire'en ɨ́ Jesús.

11 Matɨ́'ɨj me'ɨ́n huánamuajri'i, jé'ecan pu rɨ́'ɨ hua'utá'a. Aj mú mi te'ataújratziiri'i mej mi tiraanájchite'en a'ɨ́jna ɨ́ Judás. Tɨ́'ɨj jí á'uraa. Tɨ́'ɨj ji raachú'eve ja'anáj tɨ ɨ́'irɨ'ɨri tɨ́'ij hua'utátuiire'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Tavástara'a pu tihua'umí a'ɨ́ime ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e (Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

12 Tɨ́'ɨj jí teja'uré'ene a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze, ɨ́ mej jetzen pan cua'aca tɨ caí cu'usti, ajta a'ɨ́jna xɨcájra'a mej jetzen mehuá'amuaɨ'ɨvajtacare'e ɨ́ cáne'axɨ. A'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ tɨ á'amuajca'a ɨ́ mej tí'iyeste. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'en, a'ɨ́ mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i ɨ́ ɨ́ Jesus tɨjɨ́n:

—¿A'uné jetze mua'aráanajche tej á'uju'un tej ti rɨ́'ɨ tejá'uruuren te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ pan tej ráacua'ani, tej ti ra'utámua'aree a'ij tɨ titáacha'ɨɨ ɨ́ Dios, a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ huá'ucuii ɨ́ huá'ayaujmua'a ɨ́ mej amuáatée huanúnu'ihuaca'a?

13 Tɨ́'ɨj jí hua'apuaca huata'íteca'a mej jamuan á'ujujhua'ane'en. Ayen tihuá'a'ixaate'e tɨjɨ́n:

—Sericu a'ájna chajta'a. Aa xu ja'atɨ́ é'eteuni tɨ xa'ari huátɨsin, jaj tu'urájmuaa. Aj xu si jamuan á'uju'un.

14 A'u tɨ a'ɨ́in a'uteáruti, a'ájna xu ráahuauni chi'ira'an jetze ɨ́ ja'atɨ. Aj xu si siyen tiraata'ixaate'en ayén tɨjɨ́n: "Yee pu ti'ixa a'ɨ́jna ɨ́ Maeestru yee: ¿A'uné ne'atá'aca nej tzajta'an tiú'ucua'ani huá'a jamuan ɨ́ neteítestemua'a?" Seajta siyen: "Teta'aj ra'utámua'aree a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze matɨ́'ɨj huácuii ɨ́ huá'ayaujmua'a ɨ́ mej amuáatée huanúnu'ihuaca'a." Ayee xu tiraatá'ixaate'esin.

15 Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́in hui amuaataseíjrate'esin ánɨmua tɨ rujapua tive'éjme cuaartu tɨ ve'ée. Pu'uri rɨ́'ɨ tiú'uruu temua'a naa. A'uu xu si rɨ́'ɨ te'uhuáruuren ɨ́ tej ráacua'ani ɨ́ pan. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

16 Matɨ́'ɨj mi u á'uju'u ɨ́ mej hua'apua. Ayee pu teja'uré'ene naíjmi'i tɨ ti-hua'utá'ixaa ɨ́ Jesús. Aj mú mi rɨ́'ɨ ráaru ɨ́ mej ráacua'ani mej mi ra'utámua'aree a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ Dios huá'ucha'ɨj.

17 Tɨ́'ɨj ari huachúmua'ancaa, aj pu i a'uteájrupi u chi'ita ɨ́ Jesús, majta ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

18 Matɨ́'ɨj meri tí'icua'acaa meesa japua, aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e. Seɨ́j tɨ a'amua jetze ajtéme'ecan mú'een mɨ sej tí'icua'a ne jamuan, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, a'ɨ́ pu neetzi jɨme'e tiu'utátuiire'esin huá'a jemi ɨ́ mej te'áijta teyujta'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

19 Tɨ́'ɨj jí utéevatzɨ́ ɨ́ huá'a tzajta'a. Aj mú mi autéjhuii mej raata'íhua'u me'ɨ́jna ɨ́ Jesús, seɨ́j ajta seɨ́j. Miyen tɨjɨ́n:

—¿A'ataani pú'een? ¿Ni qui inee?

Ajtahua'a seɨ́j ayén tɨjɨ́n:

—¿A'ataani, ca'ɨ́n inee?

20 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ii pu a'ɨ́in pú'een, ɨ́ seɨ́j ɨ́ sej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. A'ii pu pan cua'a a'ɨ́jna jetze i tuxa'a ne jamuan.

21 Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Ayee pu teja'uré'enejsin ineetzi jemi nej neajta ɨ́ teáata'a jetze airáane a'ij tɨ ye'í té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze.

'Mí ajta, a'ɨjna tɨ nejɨme'en tiu'utátuiire'esin huá'a jemi, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, a'ii pu huápɨ'ɨ rajpuaíjtzi a'ame. Jaítze'e pu raatévaire'enche'e tɨ caí nú'ihuaache'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

22 Maúche'e mú tí'icua'acaa. Aj pu i Jesús pan tɨ́'ɨj. Aj pu i rɨ́'ɨ tiu'utá'a ɨ Dios jemi, ajta ra'antítaaraxɨ, a'ɨ́ɨ pu hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ. Ayen tɨjɨ́n:

—Xáacua'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een i nehuá'ira'a.

23 Ajta á'iyen vaasu tijáj. Ajta rɨ́'ɨ tiu'utá'a ɨ Dios jemi, a'ɨ́ɨ pu ajta hua'uré'ijte. Naíjmi'ɨ mú ra'anti'ɨ́ ɨ jaj ɨ vaasu jetze.

24 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ijna tɨ urajmuaa i vaasu tzajta'a, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een i nexuure'e ɨ nej ra'iráxɨre'esin nej ni hua'utévaire'en mu'iicáca jemi, ajta tɨ ij Dios ra'antipuá'ajte'en ɨ tɨ jéjcuacan jín te'ataújratziiri'ɨ ruseíj a'ɨ́mej jemi tɨ a'ɨ́ɨn tihua'utá'uuni'ɨ.

25 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej xaa ne'u tí'ayajna. Ijii, canu ché'e ra'antí'ɨsin a'ɨ́jna i uuva já'ara'a. Mí ajta, a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ́'ɨj Dios avéura'ate'e nainjapua ɨ chaanaca, a'ájna xɨcájra'a jetze nu xaa ra'antí'ɨsin jéjcuacan jɨme'e ɨ já'ara'ara'an ɨ uuva. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Jesús pu raataxájtaca'a tɨ nu'u a'ɨ́ɨn Pedro ti'ihua'itáa a'ame, tɨ nu'u caí ramua'ate
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

26 Matɨ́'ɨj mi seɨj tiu'utáchuiicaca'a chuiicari ɨ mej jín rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ Dios. Matɨ́'ɨj mi a'ucíj. Aj mú me'uun a'ará'a Aceituunajemi, jɨrí tɨ a'utacá'a.

27 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee pu té'eyu'usi'ɨ ɨ yu'uxari jetze tɨ Dios ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: "Nee nu i nej i'i Dios, a'íj nu jé'icatan ɨ tɨ cáne'axɨ tiseíj. Majta a'ucíjxɨ'ɨsin ɨ cáne'axɨ." Yee pu'u té'eyu'usi'ɨ. Ayee pu tí'ineruuren ineetzi. Seajta mú'een, setiu'utatévi'ira'ata ineetzi jemi. Aj xu si a'ucíjxɨ'ɨsin cumu ɨ cáne'axɨ tɨ caí ja'atɨ́ huá'ajye'emua.

28 Mí neajta inee, netɨ́'ɨj huatarún, áa nu a'umé'e na'ame a'ájna Galilea. Amuacaí nu ne'uun ará'aiixa. Seajta á'iyen mú'een. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

29 Aj pu i a'ɨ́ɨn Pedro ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Capu amɨ́n tɨ pua'a metiu'utatévi'ira'ata mɨ seica mú'eetzi jemi. Canu niyen rɨni inee.

30 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e. Ayee pu té'eme íjii tɨca'a, tɨ caí xɨ huajíjhua'a ɨ tecuaara'ɨ, huaíca pej piyen tiu'itéhua'ita tɨjɨ́n pecáj nemua'ate.

31 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Pedro, ca'anín pu jín ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e nej huámɨ'ɨni á jamuan, canu cui'ɨ niyen tihua'utá'ixaate'esin yee canu muamua'ate. —Yee pu'u tiu'utaxájtaca'a.

Majta ɨ seica, ayée mú che'atá tí'ixajtaca'a seɨj ajta seɨj a'ij tɨ Pedro tí'ixajtaca'a.

Jesús pu huatéjniuu a'ujna u Getsemaní
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

32 Matɨ́'ɨj mi a'ucíj. Aa mú a'ará'a huastari tzajta'a, cɨyej tɨ e'eré'evee tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Getsemaní. Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Xa'ujrá'asi mú'een iiyecuí, meenti nee, neraatéhuauusin ɨ Dios jemi.

33 Tɨ́ˈɨj i á aúurupi. A'ɨ́mej pu a'uvíˈitɨ́ a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, ajta ɨ́ Jacobo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Juan. Tɨ́ˈɨj jí a'ij pua'a ru'uhuatá'a ɨ́ tzajta'an. Jé'ecan pu uhuateújxɨemɨste ɨ́ ru tzajta'a.
34 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ij pu pua'a ne'ase, huápɨˈɨ. Xɨee nej cuj mɨˈɨni. Yee xu huateáturan mú'een íiye. Seuche'e atanéjne'eri. —Ayee pu'u tihua'utá'ixaa.
35 Tɨ́ˈɨj jí a'irájraa a'atzu 'á'ayee. Aj pu i aicaújtutzi á chuaata'a. Rájhuaviiriˈi ɨ́ Dios tɨ pua'a nu'u íˈiriˈɨristan tɨ caí ayén teja'uré'enen a'ɨ́jna xɨcájra'a tɨ nu'u jetzen tirajpuaíitzi á'ara'ani.
36 Ayee pu a'ɨ́ɨn tirájhuaviiriˈi tɨjɨ́n:
—Dios, ɨ́ pej niyá'upua pú'een. Naíjmiˈi pu íˈiriˈɨri mú'eetzi jemi. Tɨ́ pua'a petiˈitá'acare'en tɨ caí náaciˈɨti a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a een nej jɨ́n rajpuaíitzi na'ame. Aru tɨ pua'a íˈiriˈɨristan, ché'e caí ayén teja'uré'enineica'an netɨ́j tíˈijxe'eve'e inee, sino patɨ́j mú'ee tíˈijxe'eve'e. —Yee pu'u.
37 Aj pu ijtá'i u ya'uvé'eme. Aa pu a'ará'a a'u mej a'uté'uuca'a ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Mu'uri íˈicu'utzuca'a. Aj pu i hua'ujɨ́ste a'ɨ́ɨme. Tɨ́ˈɨj jí ayén tiraata'ixaa ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:
—Simón, ¿ni pecáj té'eviicua'i pej atáneere a'atzu caj sei hora?
38 Seuche'e atanéjne'eri. Seajta raatéjhuauni ɨ́ Dios jemi tɨ ij caí tejamuáaciˈɨti tiˈitɨ́ ɨ́ sej jɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Rɨ́ˈɨ xu títe'uhuateújca'anen ɨ́ ru tzajta'a. Mɨ́ ajta caí, capu á'amuaca'anisti'i sej atanéjne'eri. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
39 Ajtahua'a pu á'ume. Ayee pu che'atá na'a tirájhuaviiriˈi ɨ́ Dios tɨ caí rajpuaíjtzi á'ara'ani.
40 Tɨ́ˈɨj jí u a'uvé'emej. Ajtahua'a pu huá'uteu mecu'utzúca'a a'iné cutzi pu hua'amua'itɨ́jcɨ́ca'a jeíhua. Aj pu i Jesús hua'utajé. Capu a'ij huá'amitɨejte'eca'a a'ij mej ye'í tiraata'ixaate'en.
41 Huaícaca tzajta'a, ajtahua'a pu á'ume. Ajtahua'a pɨ́ a'uré'eve tɨ pua'a meriˈijtáhua'a íˈicu'utzu.
Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿Ni seuj íˈicu'utzu? ¿Ni seújse'upe'e? Pu'uri aúche'e. Pu'uri a'ájna teja'uré'ene mej meri nejɨ́me'en tiu'utátuiire'esin, i nej neajta ɨ́ teáata'a jetze airáane, a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej a'ij pua'a tíˈiteteɨte.
42 Xá'ajhuiixɨˈɨ. Che'eré ticu. Pu'uri e'evé'eme a'ɨ́jna tɨ tiu'utátuiire'esin ineetzi jɨ́me'en a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej te'áijta.

Matɨ́ˈɨj raatéevɨˈi ɨ́ Jesús, majta ya'ujáj
(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

43 Aúche'e pu tiˈixáataca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, tɨ́ˈɨj seɨ́j e'iré'ene tɨ a'ɨ́mej jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Judás pu ántehuaa. Jeíhua mú teɨte e'evé'eju'uca'a jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Judás. Huá'aniuucajtze'e mú jɨ́n huajú'ucaa meˈɨ́jna ɨ́ mej te'áijta teyujta'a, majta meˈɨ́jna ɨ́ mej té'eyu'uxaca, majta meˈɨ́jna ɨ́ vaujsi.
44 A'ɨ́jna ɨ́ Judás, tɨ hua'utátuiire'esin ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu te'ataújratziriˈi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén huárɨni mej mi ráamua'aree ja'atɨ́ tɨ pírɨciɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayen tɨjɨ́n:
—A'ɨ́jna ɨ́ nej ruˈitépɨˈitze'e, ajta ɨ́ nej raatateújte'esin, a'ii pu a'ɨ́ɨn pírɨciɨ. Setá'aj raatéevɨˈi, seajta ra'anján, amuajɨ́ˈɨciɨˈihuacan temua'a naa. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Judás.

45 Jɨ́me'en pu'u a'ará'a, aj pu i ajteáxɨ̈reca'a a'u tɨ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Tɨ́'ɨj jí ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Maeestru.
A'ɨ́ pu ayén huataújseijrataca'a tɨ́j ɨ́ tɨ rajaahua a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayen tɨjɨ́n:
—Maeestru.
Ajta ru'itépɨ'ɨitze'e.
46 Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨ mú raatéevi'i.
47 Seɨ́j pu ajta a'ájna huatéveeca'a. A'ɨ́ pu ruchun huíjcupi. Aj pu i ra'ajtaveíjcheca'a ɨ́ naxaira'an jetze ɨ́ tɨ ravaíre'e a'ɨ́jna tɨ tíhua'u'aíjte'e ɨ́ mej tí'imɨjhuaca teyujta'a. A'ɨ́ pu tiraapuaíj.
48 Tɨ́'ɨj jí Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'ɨ́mej ɨ́ teɨte tɨjɨ́n:
—¿A'iné een jɨ́n yé sevé'eju'u? ¿A'iné sej si yé cɨyej ti'ivé'ɨ'ɨsin, seajta tepúusti'i chuumira'a? ¿Ni qui nahua'ari nej pú'een sej si siyen tinaateví'ira?
49 Nain túјca'ari tzajta'a nu tejá'amuamua'atehua'a ná'aye'i a'ujna teyujta'a. Caxu ja'anáj naateevi'i a'ujna, a'iné ayée xu neruuren tɨ ij araúrasten a'ij tɨ ye'í té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
50 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú huataúruu. Aa mú yaúurɨe naími'i.

Jɨ́me'en ɨ́ temuaij tɨ huataúruu

51 Ajta seɨ́j pu raavájrajme'e cujta'an ɨ́ Jesús. Temuaij pu pú'een tɨ saavana jɨ́n a'iré'echejca'a tɨ jetzen a'iré'eca'itɨ́ cú'ucutzu. Seica ɨ́ teɨte mú raatéevi'i a'ɨ́jna ɨ́ temuaij.
52 Ajta a'ɨ́ɨn, a'ɨ́ɨ pu a'iréujchui. A yaúuhua'axɨ a'ɨ́jna ɨ́ rucɨ̈xu. Aj pu i mú a'ij huárupi. A'utɨéechejraa mua'avi'i.

Meya'uví'itɨ ɨ́ Jesús huá'a jemi ɨ́ hua'ajueesi.
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Matɨ́'ɨj mi ya'uví'itɨ́ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús a'ɨ́jna jemi ɨ́ tɨ tíhua'u'aíjte'e naíjmi'ica ɨ́ mej tí'imɨjhuaca u teyujta'a. Naíjmi'i mú tiújseɨj, ɨ́ mej tí'imɨjhuaca u teyujta'a, majta ɨ́ mej té'eyu'uxaca, majta ɨ́ huá'avaujsimua'a.
54 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pedro, á pu aumé'ecaa a'atzu ɨmuá huá'acujta'an a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ya'uví'itɨ́ ɨ́ Jesús. Aa pu a'ará'a a'u tɨ é'eche a'ɨ́jna tɨ tíhua'u'aíjte'e ɨ́ mej tí'imɨjhuaca teyujta'a. A'uu pu a'uteájrupi já'ita'a tɨ e'eráyaujta'a. Aj pu i a'ujyeíjxɨ huá'a jamuan ɨ́ xantaaru'u. A pu a'utacái já'araa. A'ujpíste'e pu já'araa ɨ́ taij jɨme'e.
55 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tíhua'u'aíjte'e ɨ́ mej tí'imɨjhuaca teyujta'a, majta hua'ajueesi, a'ɨ́ɨ mú tí'ihua'uca'a mej mi ráateuni ti'itɨ́j ɨ́ mej jɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte'en, ti'itɨ́j ɨ́ mej jɨ́n raajé'ica a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Camu ti'itɨ́j huáteu.
56 A'ii mu'u huáteu: Mej jeíhua raahuá'itaca'a ɨ́ teɨte. Mɨ́ ajta, camu ramua'areereca'a ɨ́ seica, majta ɨ́ seica, ti'itɨ́j ɨ́ mej xajtaca'a.
57 Seica mú huatéhuiixɨ. Hua'itzi mú jɨ́n tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna jetze ɨ́ Jesús. Miyen tɨjɨ́n:
58 —Ayee tu tiráanamuajri'i tɨ ayén ti'ixa tɨ jɨ́me'en yee: “Nee nu raaté'uuna a'ɨ́jna i teyuu teteca mej rá'ajtaahuaca'a. Huaica xɨcaj tzajta'a nu seɨj ájtaahua teyuu mej nu'u caí rá'ajtaahua ɨ́ teteca.” Ayee pu yeehui tiu'utaxájtaca'a amɨ́jna mɨ Jesús. —Ayee mú tí'ixajtaca'a me'ɨ́jna.
59 Mɨ́ ajta me'ɨ́n, camu ramua'areereca'a ɨ́ seica, majta ɨ́ seica, ti'itɨ́j ɨ́ mej xajtaca'a.

60 Aj pu i seij ájchee huá'a tzajta'a. A'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ tɨ tíhua'u'aíjte'e naíjmi'ica ɨ́ mej tí'imɨjhuaca teyujta'a. Aj pu i a'ɨ́in ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—¿Ni pecáj huatániuusin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej mú'eetzi jetze tí'ijpua'ajte'e? ¿Ti'itájni jɨ́n pa'uteájturaa ɨ́ Dios jemi mej mi miyen tí'imuahua'ita?

61 Ajta a'ɨ́in Jesús, capu ti'itɨ́ huataxájtaca'a. Á'atee a'atzu tɨ ayén caí te'evé'eniuuca'a. Aj pu ijta a'ɨ́in tɨ tíhua'u'aíjte'e ɨ́ mej tí'imɨjhuaca teyujta'a, ajtahua'a pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni mú'ee pe'ɨ́n pú'een ɨ́ CɨríIstu'u, ɨ́ tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ tej rí'ɨ́ tiraatá'an iteen? —Yee pu tiraata'íhua'uri'i.

62 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nee nu ne'ɨ́n pú'een. Ajta xu neseij i nej neajta teáata'a jetze airáane. An nu e'ecacaí na'ame rɨ'ɨríinta'a ɨ́ tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree. Seajta, mú'een xu neseijran netí'ɨj a'icaamé'en jaitɨri tzajta'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

63 Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́in tɨ tíhua'u'aíjte'e ɨ́ mej tí'imɨjhuaca teyujta'a, a'ɨ́i pu ra'antisiújtza'an ɨ́ rusiicu'u mej mi ráamua'aree tɨjɨ́n a'ɨ́i pu huataniú'ucaca'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Me'ecui xaa ne'u. ¿Ni caí ne'u icu? Capu ché'e ruxe'eve'e tɨ ja'atɨ jíme'en te'anxájta.

64 Mú'een xu seri ráanamuajri'i tɨ a'ij pua'a tiu'uxájtaca'a ɨ́ Dios jemi. ¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿Ti'itájni ayén tiraavíjte'e? —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Aj mú mi naíjmi'i tiu'utá'a tɨ huámɨ'ɨni a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

65 Matí'ɨj mi seica autéjhuii mej ra'atétzijmua'axɨ'ɨn, majta ra'utanán. Majta ru'itéva'ara'a rumuájca'an jɨme'e. Miyen tɨjɨ́n:

—Huataxáj, ¿a'atani mu'itéjvee? —Yee mú tiraata'ixaa.

Majta me'ɨ́n ɨ́ xantaaru'u, a'ɨ́i mú majta ru'itéevajxɨ.

Pedro pu tiu'utéhua'itaca'a tɨ nu'u caí raamuá'a ɨ́ Jesús (Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

66 Ajta a'ɨ́in Pedro, a'ɨ́i pu u a'utéveeca'a a'ujna já'ita'a tɨ e'eráyaujta'a u chi'ita. Aj pu i seij a'uteájrupi tɨ ravaíre'e ɨ́ tɨ tíhua'u'aíjte'e mej tí'imɨjhuaca u teyujta'a. 'Ɨita'a pu pírɨcɨ a'ɨ́jna.

67 A'ɨ́ pu a'uteájrupi a'u tɨ anú'ujcatii a'ɨ́jna ɨ́ Pedro a'u tɨ á'ujpɨste'eca'a ɨ́ taij jetze. Tɨ́'ɨj a'ɨ́in raaseíj, áa pu'u a'utéechaxɨ rajseíira'ajraa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Peajtá pej mú'ee á'uche'ecane'e jamuan Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan.

—Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨíta'a.

68 Aj pu i seɨcɨé tiraataxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:

—Canu ramua'ate. Canu neajta ramua'aree a'ij pej ye'í tí'ine'ixaate'e mú'ee.

Aj pu i a'ɨ́in huirájraa. Aa pu a'itéechaxɨ á tɨ e'iténine'i. Aj pu i tecuaara'i huajíjhuaca'a.

69 Tɨ́'ɨj i ajtahua'a a'ɨ́in 'ɨíta'a raaseíj. Aj pu i ayén tihuá'itixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej e'eré'ete'ecaa a'ujna. Ayen tɨjɨ́n:

—Amɨ́jna mɨ ja'atɨ, a'ii pu seɨ́j pú'een tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.

70 Ajtahua'a seɨcɨé tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro. A'atzu á'ateevi'ica matí'ɨj e'eré'ete'ecaa, majtáhua'a miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, mú'ee pe a'ɨ́in pú'een ɨ́ Galilea pej é'eme'ecan. Ayee pej tí'ixaxa'a matíj a'ɨ́ime ɨ́ mej a'uun a'uhuachéjme. —Yee mú tiraata'ixaa.

71 Aj pu i Pedro a'utéjche tɨ niuucajtze'en ɨ́ Dios ayén tihuá'a'ixaate'en tɨjɨ́n capu ramua'ate. Ajta, tɨ pua'a nu'u caí ayén ti'ayájnaca'a, ché'e nu'u Dios raatá'an ɨ́ puaíjtzi. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Canu a'atzu ramua'ate a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ sej raxa. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

72 Jɨ́me'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i hua'apuaca jetze huajíjhuaca'a ɨ́ tecuaara'i. Tí'ɨ́j jí Pedro ra'utámua'areeri'i a'ij tɨ tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n: "Tí caí xɨ hua'apuaca jetze huajíjhua ɨ́ tecuaara'i, mú'ee pe huaícacajetze piyen tiraataxáj yee pecáj nemua'ate." Ayee pu tiraatá'ixaate'eca'a a'ɨ́jna. Aj pu i a'ij pua'a raatá'a, tiujyeínejraa huápi'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.

15

Meraatátui me'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ Pilato jemi (Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Yee ruijmua'ate'e yee, tí'ɨ́j huatapuá'are, naíjmi'i mú tiújseij ɨ́ mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a, majta huá'avaujsimua'a, majta ɨ́ mej té'eyu'uxaca, majta ɨ́ seica ɨ́ mej majta i'ijuéesi. Naíjmi'i mú tí'iruixaate'eca'a a'ij mej ye'í huárɨni. Aj mú mi ra'amuáajɨ'ɨcie me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Meye'ujáj. Matí'ɨ́j mi raatátui a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Pilato.

2 Aj pu i Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni mú'ee pe'ín pú'een ɨ́ hua'atajtuhuan ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan?

Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nee nu ne'ɨ́n pú'een a'ij pej ye'í ti'ixa mú'ee. —Yee pu'u tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

3 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a, jeíhua mú tiraaxájtzi'iri'i.

4 Ajta a'ɨ́in Pilato, ajtahua'a pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni pecáj naatá'ixaate'e pe'ɨ́jna jɨme'e? Pepu'uri huá'unamuajri'i mej jeíhua ti'ɨmuaxájtzi'i. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pilato.

5 Mí ajta a'ɨ́in Jesús, capu ti'itíj xajtaca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n, caí a'ij rá'amitɨejte'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pilato.

Pilato raatá'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ huámi'ɨni (Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

6 Ayee pu tí'ijri'ɨrejca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pilato matí'ɨ́j me'ín tí'iyestehua'a. Tí pua'a meraatáhuavii ɨ́ teɨte tɨ a'ɨ́in raatátuaani seɨj tɨ aiteánami'i, ja'atí tɨ na'a ɨ́ mej raatáhuavii, aj pu i raateátuaasin.

7 A'ájna já'ahua'a seica mú aiteánami'ihuaca'a ɨ́ mej né'use'eca'a ɨ́ u'uviernu jemi. A'ii mú huá'ucuii ɨ́ teɨte. Ajta seɨj a'ujna aiteánami'ihuaca'a tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Barrabás.

8 Aj mú mi e'iré'ene ɨ́ teɨte ɨ́ Pilato jemi. A'ɨ́ mú autéjhuii mej raatáhuavii tɨ a'ɨ́in ayén huárɨni a'ɨ́mej jemi a'ij tɨ ye'í tí'ijri'ɨre.

9 Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿Ni qui neraatátuaani ne'ɨ́jna tɨ á'amuatajtuhuan pú'een, mú'een mɨ sej Israél jetze ajtéme'ecan?

10 Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i a'iné a'ɨ́i pu ráamua'areeri'i mej rá'achueere'ecaa ɨ́ Jesús a'ɨ́ime ɨ́ mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a. A'ɨ́j mú jɨ́n raatátui me'ɨ́jna ɨ́ Pilato.

11 Mɨ́ majta me'ɨ́n ɨ́ mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú raatá'a ɨ́ ca'aníjra'a jeíhua ɨ́ teɨte mej mi raatáhuavii a'ɨ́jna ɨ́ Pilato tɨ a'ɨ́ɨn huatátuaani a'ɨ́jna ɨ́ Barrabás jetzen me'ecan ɨ́ Jesús.
12 Ajtahua'a ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné náarɨni nemɨ́jna jemi, mɨ tɨ á'amuatajtuhuan pú'een, mɨ sej Israél jetze ajtéme'ecan?
13 Aj mú mi ca'anín jɨ́n huajíjhuaca'a. Miyen tɨjɨ́n:
—Patá'aj rá'utatan cúruu jetze.
14 Aj pu i Pilato ayén tɨjɨ́n:
—¿A'iné een jɨme'e? ¿Ti'itájni a'ij pua'a huáruu?
Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i, jaítze'e mú ca'anín jɨ́n huajíjhuaca'a. Miyen tɨjɨ́n:
—Aútataichi cúruu jetze. —Yee mu'u titeejíjhuaca'a.
15 Ajta a'ɨ́ɨn Pilato, a'ɨ́ɨ pu raxɨ́'eve'eca'a tɨ rɨ́'ɨ tihua'utá'an ɨ́ teɨte. A'ɨ́j pu jɨ́n raatátuaa a'ɨ́jna ɨ́ Barrabás. Ajta raata'aíjtaca'a mej ra'iré'avajxɨ'ɨn a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Aj pu ijtá'i hua'utátuii mej mi rá'utatan ɨ́ cúruu jetze.
16 Matɨ́'ɨj mi me'ɨ́n xantaaru'u ya'ujáj a'ájna tɨ te'áijta tɨ é'eche. A'uu mú ya'uteárujte já'ita'a tɨ u e'eráyaujta'a. Aj mú mi naíjmi'ica tiseíj ɨ́ seica, xantaaru'u.
17 Síicu'uri mú ru'ucáachejte tɨ pá'uvi'in jɨ́n, raxú'umuavi'ime'ecaa. Majta curuun raateátaave tɨ tzicare'e jɨme'e cɨstíjhuaca'a. A'ɨ́j mú ra'avé'erujti'iri'i.
18 Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej raatejíivajra, yee cumu rɨ́'ɨ mú tiraatá'a. Miyen tɨjɨ́n:
—Ayajna ne'u. Temua'a pu ɨ́'ixɨ'epɨ'ɨn. Ché'e a'ateevi'i tɨ ruuri amɨ́jna tɨ hua'atajtuhuan pú'een ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. —Ayee mú tirá'uxɨeehuari'iri'i.
19 Majta ra'avé'evajxɨ án mu'úutze'en itzɨ́j jɨme'e. Majta ra'atétzijmua'axɨ. Majta mú títunutaxɨ. Ayee cumu rɨ́'ɨ mú tiratá'acare'e.
20 Matɨ́'ɨj rá'uxɨeehuari'ira'a, aj mú mi rú'ijchuiiri'i a'ɨ́jna ɨ́ síicu'uri tɨ pá'uvi'in jɨ́n, raxú'umuavi'ime'ecaa. Matɨ́'ɨjtá mi ru'ucáachejte ɨ́ síicu'ure'ara'an. Aj mú mi ya'ujáj mej mi rá'utatan ɨ́ cúruu jetze.

Matɨ́'ɨj rá'utatai ɨ́ Jesús ɨ́ cúruu jetze
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 A'ájna, seɨj pu hua'antinájcheca'a a'ujna a'u mej ye'evé'ejajsime'e a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayee pu ántehuaa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨjɨ́n Simón. A'uu pu é'eme'ecan tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Cirene. A'ii pu ya'upuáara'an a'ɨ́jna ɨ́ Alejandro, ajtahua'a seɨj ɨ́ Rufo. A'uu pu e'erájraa a'ájna já'ahua'a a'u tɨ caí ja'atɨ́ á'a é'eche. Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Simón hua'antinájcheca'a, a'ɨ́ɨ mú huata'áij tɨ a'ɨ́ɨn rá'anchueni cúrujra'an ɨ́ Jesús.
22 A'uu mú ya'ujáj a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ájna já'ahua'a, jɨrí jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa hua'aniuuca jɨme'e tɨjɨ́n Gólgota. Gólgota, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n Mɨ́'ɨchí na'a jemi.
23 Matɨ́'ɨj mi raatanéste ti'itɨ́ nahuáj, cuaane'e tɨ ranaxca. Ayee mú ratamuá'amua a'ɨ́jna ɨ́ cuaane'e tɨjɨ́n mirra. Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, capu ra'anti'ɨ́ a'ɨ́jna ɨ́ nahuáj.
24 Matɨ́'ɨj mi rú'ijchuiiri'i ɨ́ síicu'ure'ara'an. Majta tiraacá'ari'iri'i ɨ́ tí'icɨixure'ara'an. Matɨ́'ɨjtá mi rá'utatai ɨ́ cúruu jetze. Aj mú mi ti'ihuaújmua'ɨtɨ́ tetej jɨme'e mej mi ráamua'aree ja'atɨ́ tɨ racɨ'ɨti ɨ́ cɨ́ixure'ara'an ɨ́ Jesús seɨj ajta seɨj. Ayee mú titeeré'ujpijte a'ɨ́jna ɨ́ tí'icɨixure'ara'an.
25 Pu'uri já'ita'a ujmé'eca ɨ́ xɨca matɨ́'ɨj rá'utatai ɨ́ cúruu jetze.

26 Majta ti'itɨ taabla aúutatai cúruu japua. Ayee pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'ɨjna jetze ɨ taabla ɨ mej ti'itɨj jɨn jetzen te'ujpuá'ajte tɨjɨn: “Hua'atajtuhuan ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.”
27 Majta jamuan ɨ Jesús, mehuá'utátaixɨ cúruu jetze hua'apuaca ɨ nahua'ari mej pú'een. Seɨj mú a'utéjche ɨ cúruu rɨ'ɨríinta'a pújme'en, majta seɨj á'utata'a pújme'en.
28 Ayee pu'u éene'ecan jɨn araúraste a'ɨjna ɨ niuucari tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze. Ayen tɨjɨn: “Yee mú yá'umua'arejca'a tɨj a'ij pua'a tí'itevijca'a.”
29 Majta me'ɨn ɨ mej á a'atánineica'a, matɨ'ɨj raaseíj, a'ɨɨ mú aicámu'uvajra mej caí rá'acu'uvejca'a. Ayee mú a'ij pua'a tí'ixajtaca'a tɨjɨn:
—¿Ni caí icu, mú'ee pe a'ɨɨn pú'een ɨ pej nu'u raaté'uuna ɨ teyuu, pajta nu'u huaíca xɨca jetze rá'ajtaahua?
30 Ijii mú'ee aseíj á japua huániuuchi pej pi caí huámɨ'ɨni. Acájra'a yeehui amɨjna jetze mɨ cúruu. —Ayee mú tirá'axɨeehuasti'iraca'a.
31 A'ɨ majta ɨ mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a, majta ɨ mej té'eyu'uxaca, a'ɨɨ mú naíjmi'i rá'axɨeehuasti'iraca'a. Miyen tí'iruixaate'eca'a rujɨɨmua'a tɨjɨn:
—Amɨ pu ari huá'a japua huaniú ɨ seica. Mɨ ajta, capu raayɨ'ɨtɨ tɨ ruseíj rujapua huániuuni.
32 Amɨjna tɨ nu'u i'i Cirístu'u tɨ nu'u tatajtuhuan i tej Israél jetze ajtéme'ecan, ché'e amɨn acájra'ani amɨjna jetze mɨ cúruu tej ti raaseíj, tetá'aj té'antzaahuate'en. —Ayee mú tí'iruixaate'eca'a.
Majta me'ɨn ɨ mej jamuan huá'utatai ɨ cúruu jetze, a'ɨɨ mú majta rá'uxɨeehuasti'iraca'a.

Jɨme'en tɨ'ɨj Jesús huamɨ'ɨ
(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Tɨ'ɨj a'ájna teja'uré'ene a'atzaj tacuarixpua, aj pu i huateátɨca'areca'a nainjapua ɨ chuej a'uun tɨ huatacá'a u Israél. Ajta á'atee tɨ ayén huatɨca'a já'ita'a tacuarixpua.
34 Jɨme'en pu'u teja'uré'ene a'ájna já'ita'a tacuarixpua, aj pu i Jesús ca'anín jɨn huajíjhuaca'a runiúucajtze'en. Ayen tɨjɨn:
—¿Eloi, eloi, lama sabactani? —Ayee pu tiu'ujíjhuaca'a.
A'ɨjna i niuucari, ayée pu huataújmua'a tɨjɨn: “Niya'upua, ¿a'iné een jɨn peneja'uhuá'axɨ mú'ee, pej ní'iya'upua?” Ayee pu huataújmua'a a'ɨjna i niuucari.
35 Seica ɨ mej me'uun a'uté'uuca'a meráanamuajri'i. Matɨ'ɨj mi miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:
—Xaanamuajri'i, a'ɨj pu huatajé a'ɨjna ɨ Elías tɨ ajmí'i ti'itéveeca'a ɨ Dios jemi.
36 Aj pu i seɨj e'iré'ene rutɨéchijmé'en. Ti'itɨj pu autɨɨ tɨ u'urájta'ati. A'ɨj pu huateáru'une nahuáj jɨme'e tɨ antzíjvi'i. Tɨ'ɨj jí ra'antijɨ'ɨcɨ'e cɨyej jetze. Aj pu i a'ɨɨn rá'ajchui tɨ'ɨj Jesús ra'antiyé'en a'ɨjna jetze ɨ ti'itɨ. Tɨ'ɨj ayén huarɨj, aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨjɨn:
—Xaachú'eve'e. Tɨ pua'a yatanéjsin a'ɨjna ɨ Elías tɨ ij ra'acájtuaani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
37 Aj pu i Jesús ca'anín jɨn huajíjhuaca'a. Tɨ'ɨj jí huamɨ'ɨ.
38 A'ájna teyujta'a, ti'itɨ pu huatávivɨɨjme'eca cɨɨxuri tɨ itzíjhua. Jɨme'en pu'u huamɨ'ɨ ɨ Jesús, aj pu i já'ita'a acásiujtza'an a'ɨjna ɨ cɨɨxuri.
39 Ajta a'ɨɨn ɨ hua'acapítan ɨ xantaaru'u ɨ mej anxíte ará'ase, áa pu a'utéveeca'a a'ájna vejli'i ta'avé'enee a'ɨjna ɨ Jesús. A'ɨ pu ráanamuajri'i a'ij

tɨ ye'í tiu'ujíjhuaca'a ɨ Jesús. Ajta raaseíj a'ij tɨ ye'í tiu'umɨ́'ɨ. Aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ capitán tɨjín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'eene'en ɨ yaujra'an ɨ Dios.

40 Majta seica, á mu'u ɨmuá a'uté'uu mejseíiraca'a a'ɨ́ime mej 'uuca. Seɨj pu ayén ántehuaaca'a tɨjín María, tɨ Magdala é'eme'ecan. Ajta, seɨj tɨ ajta ayén ántehuaaca'a tɨjín María. Hua'anaana a'ɨ́jna ɨ Jacobo tɨ cílieen, ajta a'ɨ́jna ɨ José. Ajtahua'a seɨj 'ɨ́ita'a huá'a jamuan pu a'utéveeca'a tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjín Salomé.

41 A'ii mú á'ujujhua'ane'eca'a ɨ Jesús jamuan. Majta raatévaɨre'eca'a tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a Galilea. Mé mu'iitɨ́ mú majta a'uté'uuca'a ɨ mej jamuan a'ujnéj a'ánna Jerusalén.

Mara'avá'ana me'ɨ́jna ɨ Jesús
(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42 Tɨ́'ɨj huateáchumua'areca'a, pu'uri teja'uré'ene a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze matɨ́'ɨj rɨ́'ɨ huaújruuren. Yee ruijmua'a yee pu teja'uré'enejsin a'ɨ́jna xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi.

43 Aj pu i ja'atɨ́ a'uré'ene jemin a'ɨ́jna ɨ Pilato. Ayee pu ántehuaaca'a a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨjín José. A'uu pu já'ahua'a é'eme'ecantaca'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Arimatea. A'ɨ́ pu ajta huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́ime ɨ mej i'ijuéesi. Jé'ecan pu ve'ecán jín ti'itéveeca'a a'ɨ́jna ɨ José. A'ɨ́ pu ajta rachú'eve'eca'a a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ́'ɨj Dios autéjcheni tɨ tiu'uta'aíjta nainjapua íiyen chaanaca japua. A'ɨ́ pu uhuateújca'ane ɨ ru tzajta'a. A'uu pu a a'uteájrupi a'u tɨ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ Pilato. Aj pu i rájhuaviiri'i tɨ a'ɨ́ɨn raatá'an tɨ ra'acájtɨni ɨ Jesús, tɨ ari mɨ́'ɨchi.

44 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Pilato, jé'ecan pu a'ij te'utaseíj tɨ Jesús ari huamɨ́'ɨ. Aj pu i raatajé ɨ hua'acapítan ɨ mej rá'utatai ɨ cúruu jetze. Raata'íhua'uri'i tɨ pua'a ayén ti'ayájnaca'a tɨ ari huamɨ́'ɨ.

45 Aj pu'i a'ɨ́ɨn hua'acapítan ayén tiraata'ixaa tɨ ayén ti'ayájnaca'a. Tɨ́'ɨj jí Pilato raatá'a a'ɨ́jna ɨ José tɨ a'ɨ́ɨn ra'acájtɨni.

46 Tɨ́'ɨj jí á'uraa a'ɨ́jna ɨ José tɨ cɨ́ɨxuri á'unanan tɨ rɨ́'en, tɨ naa tí'icuaina. Aj pu i ra'acájchuii a'ɨ́jna ɨ mɨ́'ɨchi. Tɨ́'ɨj jí ra'iré'e'ijcataca'a a'ɨ́jna jime'e ɨ cɨ́ɨxuri. Ajta á'iyen a'uun ya'utéete a'ujna a'u mej ru'uré'ijche u téte'e ɨ tetej tzajta'a. Ayee pu huarɨ́j, tɨ́'ɨj jí tetej aitéjmuaa tɨ sicɨ́ɨrara'a.

47 Majta me'ɨ́n ɨ 'uuca, ɨ María tɨ Magdala é'eme'ecan, ajta a'ɨ́jna María tɨ i'ináànajra'an a'ɨ́jna ɨ José, a'ɨ́ɨ mú raaseíj a'u tɨ ye'etéete.

16

Jesús pu huatarúj huá'a tzajta'a ɨ mɨ́'ɨchite
(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Tɨ́'ɨj mú á'ume a'ɨ́jna xɨcájra'a mé jetzen ruse'upi, a'ɨ́ime ɨ 'uuca, a'ɨ́jna ɨ María tɨ Magdala é'eme'ecan, ajta a'ɨ́ɨn María tɨ i'ináànajra'an a'ɨ́jna ɨ Jacobo, ajta a'ɨ́ɨn Salomé, a'ɨ́ɨ mú ti'itíj huánanai tɨ naa teáarɨ́'e, tu'upi a'ará'a. Matɨ́'ɨj me'ɨ́n huánanai, aj mú mi á'uju'un mej mi ra'acáameijra a'ɨ́jna ɨ mɨ́'ɨchi.

2 Yee ruijmua'ate'e yee, tɨ́'ɨj auchén e'iré'eneesime'eca ɨ xɨca, a'úu mú a'ará'a a'u tɨ e'evé'enami'ihuaca'a. A'ij pu jetze pítí'irɨcɨ i xɨca ta'amuájca ɨ itɨeeri.

3 Ayee mú tiú'urihua'uraca'a tɨjín:

—¿A'ataqui seíjta'a ya'anxɨ́ira ɨ tetej tɨ jín ujnámi'i ɨ tɨ úucun tej ti uteárute?

4 Matíʼij mauj ɨmuá e'evé'eju'uca'a meraaseíj tɨ pua'a a'íɨn tetej caí ché'e aitéjmuaa. Temua'a pu ti'ive'ecaa a'íjna tɨ a'itémuaaca'a.
5 Aj mú mi a a'uteájrupi a'ájna tɨ aúucun matíʼij mi seɨj huaseíj tɨ anú'ujcatii rɨʼɨrínta'a. Temuaij pu píricɨ a'íjna. Títɨʼican pu te'ucáviɨjcaa unú'ujcatii. Naa pu ti'icuáinavi'i te'ucáviɨjcaa a'íjna ɨ temuaij. Matíʼij mi temua'a jeíhua tiu'utátziɨn.
6 Aj pu i a'íɨn ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Caxu tíʼitziɨne'e. Mú'een xu yá'uhuaunen se'íjna ɨ Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan, ɨ tɨ á'utataihuaca'a ɨ cúruu jetze. Capu yu'u já'ahua'a. Pu'uri huatarúj. Casi'i. Xaaseíj íiyen mej ya'ujté.
7 Sericu, setá'aj hua'utá'ixaate'en ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, seajta a'íjna ɨ Pedro. Mú'een xu hua'utá'ixaate'en yee: "Tɨ nu'u a'íɨn amuacaí a'umé'e a'ame a'ánna Galilea tɨʼij hua'uchú'eve'en. Ayen che'atá na'a té'eme tíj a'íɨn ari tihua'utá'ixaa mej nu'u a'uun yé'eseijran." —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna ɨ temuaij.
8 Majta me'ín ɨ 'uuca, temua'a mú tiú'ujviveeca'a, majta mej a'ij tité'ujmuajca. Aj mú mi huiráruáachejraa. Camu majta ja'atí huatá'ixaa, a'iné metíʼitziɨne'eca'a.

Jesús pu huataseíjre a'íjna jemi María tɨ Magdala é'eme'ecan (Jn. 20:11-18)

9 Ayee pu tiuju'uríj a'íjna xɨcájra'a jetze ɨ ta'amuájca ɨ itɨeeri tɨʼíɨj a'íɨn Jesús huatarúj tɨ tapuá'arijme'eca a'íjna xɨcaj jetze tɨ amuájca. Amuacaí pu huataseíjre a'íjna jemi ɨ María tɨ Magdala é'eme'ecan. A'ii pu a'íɨn pú'eene'en ɨ mej tzajta'an seijre'eca'a ɨ tiyáaru'use ɨ mej aráhua'apua ará'axca tɨ hua'utamuári ɨ Jesús.
10 Ajta a'íɨn María, a'íɨ pu u á'ume tɨ tihua'utá'ixaate'en a'ímej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'eca'a ɨ Jesús, ɨ mej ruxɨeemɨjte'eca'a a'íjna jɨme'e tɨ Jesús huamíʼɨ. Majta ruyeineca'a.
11 Majta a'íɨme, matíʼij ráamua'areeri'i tɨ ari nu'u a'íɨn María raaseíj a'íjna ɨ Jesús, camu rá'atzaahuate'eca'a.

Jesús huataseíjre huá'a jemi ɨ mej hua'apua, ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e (Lc. 24:13-35)

12 Tɨʼíɨj jí Jesús ajtahua'a huataseíjre hua'apuaca jemi matíʼij me'uun aujú'ucaa a'ájna já'ahua'a a'u tɨ caí á'uchajta'a. Capu ché'e a'íɨ pú'eene'en ɨ mej amuacaí ramua'ajcaa. Mí ajta, a'ii pu pú'eene'en.
13 Matíʼij mi a'ucíj mej mi hua'utá'ixaate'en ɨ seica. Camu majta huá'antzaahuate a'ímej ɨ mej hua'apua.

Jíme'en ɨ tɨ jín Jesús tihuau'íjca a'ímej ɨ mej tiu'uta'aíjtiʼire (Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

14 Tɨʼíɨj ari jaítze'e huachúmua'ancaa, matíʼij huatéte'eca'a ɨ meesa jetze ɨ mej tamuáamuata'a japuan seɨj ará'ase, ajtahua'a pu huataseíjre a'íjna ɨ Jesús. Tɨʼíɨj jí hua'ajté'axɨ a'íjna jɨme'e mej ra'antánaamua ɨ ruxíejniu'uca, ajta a'íjna jɨme'e mej caí té'atzaahuate'eca'a. Ajta hua'ajté'axɨ a'íjna jɨme'e mej caí huá'atzaahuate'eca'a ɨ mej raaseíj tɨʼíɨj ari huatarúj.
15 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Sericu mú'een. Se'ucíjxɨʼín nain japua ɨ chaanaca. Setihua'utá'ixaate'e naíjmi'ica ɨ teɨte a'íjna i niuucari tɨ jín hua'irátuaasin.

16 A'atɨ́ tɨ rá'atzaahuate'e a'ɨ́jna i niuucari, ajta huámuaɨ'ɨvijhua, Dios pu ru'irátuaasin. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ caí rá'atzaahuate'e ɨ́ niuucari, a'ɨ́ɨ pu rajpuaíjtzi a'ame. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

17 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee mú tiu'uyɨ́'ɨtɨhua'a muá'aju'u ɨ́ mej té'atzaahuate'e. Neniúucajtze'e mú hua'utamuárite'esin ɨ́ tiyáaru'use ɨ́ mej huá'a tzajta'a seijre'e ɨ́ teɨte. Majta tí'ixaxa'ata'a muá'aju'u seica jɨme'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej caí xɨ raayɨ́'ɨtɨ.

18 Cu'ucu'use mú muarɨ'en ɨ́ mej tiú'uche'eveca ɨ́ rumuájca'a jɨme'e; me'ɨ́n cu'ucu'use camu a'ij huá'aruuren. Na'ari tɨ pua'a huá'ave'eri mua'antiyé'en, capu ajta a'ij huá'aruuren. Ajta tɨ pua'a me'ɨ́n hua'ajtamuárɨ'en a'ɨ́mej mej tí'icucui'ɨ, majta mú rujni. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Jesús pu antíraa ɨ́ júte'e, u ta japua (Lc. 24:50-53)

19 Jíme'en pu'u ayén tihua'utá'ixaa ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, aj pu i Dios ya'uví'itɨ u ta japua. An pu a'ujyeíjxɨ rɨ'ɨrínta'a a'ɨ́jna ɨ́ Dios.

20 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'eca'a, matɨ́'ɨj mi a'ucíjxɨ nain japua ɨ́ chaanaca. Metihuá'a'ixaa nain jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irátuaasin. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́ɨ pu hua'atéva'ɨrihua'a. Ayee pu'u a'ɨ́ɨn hua'atá'acare'e mej jaítze'e raayɨ́'ɨtɨhua'an caí méèj ja'atɨ́. A'ɨ́j mú jɨ́n ráamua'areeri'i ɨ́ teɨte tɨ ayén ti'ayájnaca'a a'ij mej ye'ɨ́ tí'ixajtaca'a me'ɨ́jna ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'eca'a. Ayee pu upuá'araca'a ɨ́ yu'uxari tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Marcos.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Lucas jɨ́me'en ɨ́ Jesucɨriistu'u

Ɨ́ tɨ jín a'utéjche tɨ tiu'utaxáj

1-2 Mu'iitɨ́ mú meri me'ɨ́jna jín autéjhuii mej rá'usiɨ̈mua'an temua'a naa ti'itɨ́j tɨ a'ij huarɨ́j itejmi jemi, mej mi miyen titaatá'ixaate'en a'ij tɨ éene'e já'araa. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej rujɨ́'ɨ jín raaseɨ́j, a'ii mú majta me'ɨ́n pú'een ɨ́ mej tiu'utévaɨ mej hua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte ɨ́ niuucari tɨ Dios jemi é'eme'ecan. A'ɨ́ɨ mú majta me'uun a'uté'uuca'a tɨ́'ɨj huataseɨ́jre a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ́j na'a yú tɨ e'iré'ene.

3-4 A'ɨ́ɨ mú majta raateájtuaa itejmi jemi me'ɨ́jna ɨ́ niuucari.

Mɨ́ neajta inee, a'iné nu'uri á'atee nej niyen tɨ́'inemua'ate temua'a naa ne'ɨ́jna jɨme'e, ayée pu tináamitɨejte'eca'a ineetzi tɨ ɨ́'ixɨ'epɨ'ɨn nej timuaata'ɨ́tɨ'i yu'uxari jetze naíjmi'ɨ tɨ́j na'a ti'itɨ́j tɨ a'ij huarɨ́j pej pi ráamua'aree, mú'ee Teófilo, mɨ pej ve'ecán jín ti'itéjvee, pej pi piyen tiráamua'aree tɨ ayén ti'ayajna a'ij mej meri timuaatá'ixaa.

Tɨ́'ɨj nu'u a'ɨ́ɨn tɨ tɨ́'ivaɨre'e, a'ɨ́ɨ pu nu'u raataxájtaca'a tɨ nu'u nu'ihuan a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ tɨ́'itemuaɨ'ɨhuan

5 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Heródes auj ti'itéveeca'a rey jɨme'e tɨ́j na'a a'uun tɨ huatacá'a u Judea, áa pu já'ahua'a e'echéjme'e seɨ́j tɨ tɨ́'ivaɨre'e teyujta'a. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjín Zacarías. A'ɨ́mej jetze pu ajtéme'ecan Abiatar mej jetzen huanéj. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ra'ara'an, ayée pu ántehuaaca'a tɨjín Elizabét. Ajta, a'ɨ́ɨn, a'ɨ́mej jetze pu ajtéme'ecan Aaron mej jetzen huanéj.

6 Rɨ́'ɨ mú tɨ́'iteteɨtestaca'a ɨ́ Dios jemi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'apua. Nain mú jín te'araúraste ɨ́ tɨ tiu'uta'aíjtaca'a ɨ́ tavástara'a, ajta ɨ́ tɨ jín tihua'íjca. Capu ti'itɨ́j a'ij huáaturaate'eca'a.

7 Mɨ́ majta, camu seɨ́j tiyáujca'a a'iné capu ché'e rɨ'ɨríistaca'a tɨ Elizabét tiyaúj á'ara'ani, a'iné mu'uri jeíhua váujsiciɨra'icaa a'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'apua.

8 Ayee pu'u ja'anáj tiráaruu a'ɨ́jna tɨ́'ɨj auj ve'ecán jín tɨ́'ivaɨre'eca'a ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna ɨ́ Zacarías, tɨ́'ɨj raacɨ́'ɨ tɨ tiu'utévaɨre'en u teyujta'a seica jamuan mej tiraatámuaɨ'ɨvejte'en ɨ́ Dios.

9 Matɨ́'ɨj mi ra'antíhua'u me'ɨ́jna ɨ́ Zacarías tɨ ij a'ɨ́ɨn uteárute u teyujta'a tɨ́'ɨj a'uun cuaane'e huátaira ɨ́ tavástara'a jemi a'ij mej tɨ́'ijrɨ'ɨrejca'a.

10 Tɨ́'ɨj ari teja'uré'ene a'atzaj mej pua'a ratá'iraca ɨ́ cuaane'e, áa mú e'etiú'uuca'a ɨ́ teɨte á pua'acɨé, meténiuusime'e ɨ́ Dios jemi.

11 Aj pu i seɨ́j huataseɨ́jre ɨ́ Zacarías jemi tɨ́'ɨj a'uun teyujta'a unú'ujveeca'a. A'uu pu rɨ'ɨrɨ́inta'a púJme'en a'utéveeca'a a'ɨ́jna jetze mej japuan ratá'iraca ɨ́ cuaane'e a'ɨ́jna ɨ́ tevi tɨ huataseɨ́jre ɨ́ Zacarías jemi.

12 Tɨ́'ɨj raaseɨ́j, temua'a pu tiu'utátziɨn a'ɨ́jna ɨ́ Zacarías. Jé'ecan pu rátziɨ̈ne'eca'a.

13 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ huataseɨ́jre, a'úu pu ta japua tí'ivaɨre'eca'a ɨ́ tavástara'a jemi. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Zacarías, capej tí'itziɨ̈ne'e. Dios pu ráanamuajrɨ'i a'ij pej tiu'utéjniuu ɨ́ jemin. Ayee pu hui té'eme íjii, mɨ sej naíjmi'ɨ, a'ɨ́jna ɨ́ Elizabét, a'ɨ́ɨ pu tiyaúj a'ame mú'eetzi jemi. Ayee pu nu'u ruxe'eve'e pej nu'u piyen tiraatámua'ati tɨjín Juan.

14-15 'Jé'ecan rɨ́'ɨ timuaatá'asin, pajta huatá'atemua'ave'esin pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ pa'arɨ'ɨ. Majta ɨ́ teɨte, jeíhua mú huataújtemua'ave'esin me'ɨ́jna jɨme'e tɨ́'ɨj huanú'ihuan ɨ́ pa'arɨ'ɨ, a'iné ve'ecán pu jɨ́n ti'itevée a'ame ɨ́ tavástara'a jemi. Ché'e nu'u caí nahuáj ye'e nusu tejuin. Tɨ́'ɨj hui huanú'ihuan tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu jetzen ru'uté'aa.

16 Ayee pu ca'anɨ́jra'a hua'utá'asin mu'iicáca a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi majtáhua'a raataxɨ́'eve'en ɨ́ ruvástara'a ɨ́ Dios ɨ́ mej mejmí'i mé rúurɨe.

17 'A'ɨ́ɨ pu hui amuacaí huamé'e a'ame caí ɨ́ tavástara'a. Ayee pu che'atá na'a a'ɨ́jna jetze pu araujca'anée a'ame ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios tɨ́j a'ɨ́ɨn te'araújca'anejca'a ɨ́ Elías a'ɨ́jna tɨ ajmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan. Ajta ayée pu che'atá na'a te'entiújmua'aréere a'ame tɨ́j te'entiújmua'areereca'a ɨ́ Elías. A'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ huá'aruuren a'ɨ́mej ɨ́ mej huá'avaujsimua'a pú'een ɨ́ tɨ'ɨríɨ mej mi majtáhua'a hua'utaxɨ́'eve'en ɨ́ ruyaujmua'a. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí huá'atzaahuate'e ɨ́ ruvaújsimua'a, a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ huá'aruuren mej mi miyen rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree muá'ara'ani matíj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej rɨ́'ɨ tí'iteteɨte. Ayee pu huárɨni tɨ́'ɨj rɨ́'ɨ huá'uruuren ɨ́ teɨte mej mi ra'ancuré'evi'itɨn ɨ́ tavástara'a. —Ayee pu'u tiraata'ixaa.

18 Aj pu i Zacarías ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna tɨ jemin huataseíjre tɨjɨ́n:

—A'iné ye'í tí'irɨ'ɨri nej ráamua'aree tɨ pua'a ayén ti'ayajna nusu caí, a'iné nu'uri vástacɨra'i inee. Ajta, a'ɨ́ɨn tɨ nee jamuan, pu'uri ajta ucarij.

19 Aj pu i a'ɨ́ɨn tɨ tí'ivaɨre'e ɨ́ tavástara'a jemi, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu ántehuaa inee tɨjɨ́n Gabriel. A'uu nu a'utéjvee Dios tɨ é'eseijre'e. A'ɨ́ɨ pu neja'uta'íteca'a nej yetanén, nej ni timuá'ixaate'en ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari ɨ́ pej jɨ́n huatá'atemua'ave'esin.

20 'Tɨ́j íjii, ɨ́ pej caí té'antzaahua a'ij nej timuaatá'ixaa, capej ché'e ataniúuve'e pua'amé. Ni capu ché'e rɨ'ɨríista a'ame pej tiu'utaxáj tɨ yú auca'itɨ́ a'ame ajta na'a caí huanú'ihuan ɨ́ pa'arɨ'ɨ. Aj pu araúrastejsin a'ij nej timuaatá'ixaa. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Gabriel.

21 Majta me'ín ɨ́ teɨte, méjchu'eve'eca'a me'ɨ́jna ɨ́ Zacarías a'atzaj tɨ huiráame u teyujta'a. Ayee mú tí'iru'ihua'uraca'a a'iquí 'een jɨ́n ari á'atee tɨ mú anú'ujvee.

22 Tɨ'ɨj jí xaa huirájraa. Tɨ́'ɨj huirájraa, capu ché'e rɨ'ɨríistaca'a tɨ tiu'utaxáj. Ayee pu'u rumuájca'a jɨ́n tihuá'a'ixaate'eca'a a'iné capu ché'e rɨ'ɨríistaca'a tɨ huatániuni. A'ɨ́j mú jɨ́n ráamua'areeri'i tɨ ti'itɨ́j huataseíjre ɨ́ jemin u teyujta'a.

23 Tɨ́'ɨj ra'antipuá'ajte tɨ raacɨ́'ɨ tɨ tiu'utévaɨre'en u teyujta'a, tɨ'ɨquí á'uraa ɨ́ ruche.

24 Tɨ'ɨj jí autájucataca'a a'ɨ́jna ɨ́ ɨra'ara'an ɨ́ Elizabét. Aj pu i huateúravaataca'a a'ujna u ruche. Ayee pu á'atee tɨ caí huiráaye'icaa ɨ́ ruchi'itá a'achú cumu anxɨ́j máxcɨra'i jɨme'e.

25 Ayee pu tí'imua'ajca tɨjɨ́n:

—Tavastara'a pu hui ayén náaruu ineetzi. Pu'uri ayén tira'aránajcheca'a ayén náaruuren nej ni caí ché'e tí'itevi'ira'a ɨ́ teɨte jemi ne'ɨ́jna jɨme'e nej caí tiyaúj ná'ara'ani.

Tɨ́'ɨj nu'u a'ɨ́ɨn tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua, a'ɨ́ɨ pu nu'u raataxájtaca'a tɨ nu'u nu'ihuan ɨ́ Jesús

26 Tɨ́'ɨjta tejauumé'eca arájsevi máxcɨra'i, Dios pu raata'íteca'a a'ɨ́jna ɨ́ Gabriel tɨ u a'atanén a'ujna Nazarét, chajta'a tɨ jetzen ajtéme'ecan a'úu tɨ huatacá'a Galilea.

27 Raata'íteca'a ti u a'atanén áa ti é'eche a'ín̈a ɨ María ɨ ti ari tímua'a huatéviche'esin a'ín̈a jamuan ɨ José, a'ɨ́j ti jetzen huanéj ɨ David teecan. Capu xi ja'ati jamuan huáhuii a'ín̈a ɨ María.
28 Ti'ɨj jí a'uun a'uteájrupi a'u ti é'eche. Aj pu i a'ɨ́in ti tí'ivaire'e ɨ tavástara'a jemi, ayée pu tiraatateújte tijín:
—Aja'ɨmí, María, mi pej Dios jemi te'ancuré'asin. Tavástara'a pu á jemi huatéjvee.
29 Jé'ecan pu utéevatzi ɨ tzajta'an ti'ɨj ayén tiraata'ixaa. Jéihua pu tí'imua'ajca a'iquí huataújmua'a ɨ niuucari ti raataxájtaca'a.
30 Ti'ɨj jí ayén tiraata'ixaa a'ín̈a ɨ ja'ati tijín:
—Capej tí'itziiine'e, María. Mú'ee pe rí'i raatá'a ɨ Dios.
31 Mú'ee pe a'utájucata. Mú'ee pe tiyaúj pua'amé, teáatacan. Ayee pej raatámua'ati tijín Jesús.
32 Ajta, a'ɨi pu ve'ecán jín ti'itevée a'ame. Ayee mú hui majta raatamuá'amuate'e muá'aju'un tijín Yaujra'an ɨ Dios ti nain jín antiújmua'aree. Ajta, Dios ti ta'ivástara'a, a'ɨi pu raatá'asin ti te'enteárute a'ín̈a jime'e ti David teecan jín ti'itéveeca'a.
33 Ajta a'ɨ́in pu tíhua'uta'aíjte'esin tíj na'a rusén jime'e a'ímej jemi ɨ mej Jacobo jetze huanéj. Ajta capu ja'anáj íra'antipuá'ari ti a'ɨ́in tihuaíte'e a'ame.
—Ayee pu'u tiraata'ixaa.
34 Ti'ɨj jí ayén tiraata'íhua'uri'i a'ín̈a ɨ María tijín:
—A'iné tí'iri'iri ti ayén teja'uré'enen a'iné canu ja'anáj teáata'a jamuan huáhuii.
35 Ajta a'ɨ́in ti tí'ivaire'e ɨ ta japua, ayée pu tiraata'ixaa tijín:
—A'ín xiéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨi pu á jetze ráva ijtzi. Ajta a'ín̈a jime'e ti muaacánajsin, a'ɨ́j pu jín, a'ín̈a ɨ pa'ari'i ti nu'ihuan, tavástara'a pu huateúra'ate'esin. Ayee mú majta raatamuá'amuate'e muá'aju'un tijín Yaujra'an ɨ Dios.
36 'Ajta a'ɨ́in a'ihuáara'a, a'ín̈a ɨ Elizabét, a'ɨi pu hui tiyaúj a'ame tíj ajta ari ucarij. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín yee ti caí ché'e ri'irí tiyaúj á'ara'ani. Mí ajta, pu'uri á'atee arájsevi máxcira'i ti autájuca.
37 'Ayee pu'u, a'iné nain pu tí'iri'iri ɨ Dios jemi. Capu mé'e é'e ti'itíj ti muári'eri ɨ jemin.
38 Ti'ɨj jí María ayée tiu'utaniú tijín:
—Nain nu jín tiraatévaire'esin ɨ nevástara'a. Ché'e ayén teja'uré'ene a'ij pej peri tinaatá'ixaa. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ín̈a ɨ María.
Ti'ɨj jí á'uraa a'ín̈a ɨ ti tí'ivaire'e ɨ ta japua.

María pu nu'u rúumuaarin ɨ Elizabét

39 A'ájná'imua, ca'anacan pu á'ume ɨ María já'ahua'a chajta'a jetze jirí ti e'evé'eca a'úu ti huatacá'a u Judea.
40 Ti'ɨj jí a'uun a'ará'a a'u ti é'eche a'ín̈a ɨ Zacarías. Tí'ɨj jí a'uteájrupi u chi'ita, aj pu i raatateújte a'ín̈a ɨ Elizabét.
41 Ajta a'ɨ́in ɨ Elizabét, tí'ɨj ráanamuajri'i ti raatateújte ɨ María, ti'ɨquí huataújruureajxi ɨ pa'ari'i ɨ jucaatze'en. Ti'ɨj jí a'ɨ́in xiéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, jemin pu huateájturaa ɨ Elizabét jemi.
42 Tí'ɨj ayén huaríj, Elizabét pu a'ujca'anéecan jín raatá'ixaa a'ín̈a ɨ María. Ayen tijín:
—Dios pu rí'i timuaatá'a mú'eetzi mecaí ɨ seica ɨ 'uuca. Ajta pu rí'i tiraatá'a ɨ pa'ari'i ti arájca ɨ muá'ajucaatze'e.

43 ’¿A'iné ti i Dios ayén rí'i tinaatá'a ti ayén mú a'uvé'emej neetzi jemi í
náànajra'an í nevástara'a?
44 Jíme'en nu'u ráanamuajri'i pej naatateújte, aj pu i huataújruureajxi í pa'ari'i
ti arájca í nejucáatze'e. A'íi pu huataújtemua'ave.
45 ’Rí'i pu timuaatá'a a'iné mú'ee pe rá'atzaahuate'e ti ayén araúrasten a'ij
ti tavástara'a timuaatá'ixaa. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Elizabét.
46 Ajta a'íin í María, ayée pu tiu'utaniú tijín:
Jé'ecan pu rí'i tinaateájtuaa í ne tzajta'a í nevástara'a.
47-48 Ajta nexíejniu'uca pu rutémua'ave'e í Dios jemi ti nu'irájtuaa a'iné a'íi pu
ramua'areereca'a í nej caí a'ij tí'ijviicua'i, inee i nej ravaire'e.
Ijii ti yú auca'iti a'ame, naíjmi'i í mej teemua, ayée mú tiu'utaxájta neetzi
jime'e yee Dios pu rí'i tinaatá'a.
49 Ayee mú ti'ixáata muá'aju'u me'íjna jime'e tijín pu'uri Dios jeíhua ayén
ti'itíj jín náaruu ti i'iri'en a'íjna jime'e í ti raayí'iti í rumuári'eri'ire'ara'an
jime'e.
Ché'e rí'i mé'e tejjuá'a á'ara'ani í ti jín ántehuaa.
50 A'íi pu huá'acu'uve naíjmi'ica í teite a'achú mej caj pua'amé í mej rá'aste.
Tíj mena'a mej amuacaí huataseíjre, ti yú auca'iti a'ame, a'íi pu
huá'ancu'uvajxi'isin.
51 Ve'ecán pu jín tiu'umuáriej í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e.
A'íi pu hua'antimuá'iti a'ímej í mej á'ujtzaahuate'e í rutevij jime'e.
52 Ajta a'íime í mej tí'aijta, a'íi pu huá'ari'iri'i í mej jín títetaté'eca'a.
Mí majta a'íime í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, a'íi pu tihua'anteárujte ve'ecán jime'e.
53 Ajta a'íime í mej tiejcuca'a, a'íi pu rí'i tihua'utá'a ti'itíj jime'e ti rí'en.
Majta a'íme í mej chíjteaani pú'een, a'íi pu hua'uta'íteca'a mej á'uciine
mecaí ti'itíj anú'a'in.
54 A'íi pu hua'utévai a'ímej í mej Israél jetze é'eme'ecan, a'íime í mej ravaire'e.
A'íi pu ra'utámua'areeri'i í ti jín te'ataújratziiri'i nu'u huá'ancu'uvajxi'in tíj
na'a rusén jime'e a'ímej í mej Abraham jetze airáane.
55 Ayee pu tiuju'uríj a'ij ti ajmí'i tihua'utá'ixaa a'ímej í tavaújsimua'a teecan.
Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í María.
56 Ajta, a'íin í María, a'úu pu á a'uteájturaa a'achú cumu huaíca máxcira'i
jamuan í Elizabét. Ti'ij jí á'uraa í ruche.

Tí'ij nu'u ari huanú'ihuaca'a a'íjna í Juan

57 Tí'ijta teja'uré'ene ti tiyaúj á'ara'ani í Elizabét, teáatacan pu tiyaúj já'araa.
58 Majta í teite í mej vejli'i antachéejme'ecaa, majta ihuáamua'ame'en í
pa'ari'i vaújsimua'a, a'íi mú curé'ecijxi matí'ij ráamua'areeri'i ti rá'ancu'uvajxi
í tavástara'a. Aj mú mi huataújtemua'ave í jemin.
59 Tí'ij tejauumé'eca aráhuaica xica jetze ti huanú'ihuaca'a, a'íi mú
á'uju'un mej mi ra'antisíjche í naviira'an í pa'ari'i. Majta, ayée mú raata-
muá'amuacujca'a tíj ántehuaaca'a í táàtajra'an í pa'ari'i.
60 Ajta a'íin náànajra'an, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:
—Capu ayén ántehuaa a'ame tijín Zacarías, ayée pu'u ántehuaa a'ame tijín
Juan.
61 Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:
—A'iné ti i. Capu mé'e ja'ati ti ayén ántehuaa ti ajtéme'ecan mú'ejmi jemi.
62 Matí'ij mi rumuájca'a jín raata'íhua'uri'i í táàtajra'an mej mi ráamua'aree
a'ij ti ye'í tí'ijxe'eve'e ti ayén ántehuaa á'ara'ani.

63 Ajta a'ɨ́in táàtajra'an, a'ɨ́i pu ti'itɨ́j taabla hua'utáhuaviiri'i tɨ jetzen
ra'uyú'uxan a'ij tɨ ántehuaa a'ame. Aj pu i ayén tira'utéyu'uxaca'a tɨjín: "Ayee
pu ántehuaa tɨjín Juan." Jé'ecan mú naa rɨ́'ɨ tira'utaseíj ɨ́ teɨte.
64 Jíme'en pu'u ayén tira'utéyu'uxaca'a, aj pu i huatárɨ'ɨristareca'a tɨ
tiu'utaxáj. Tɨ́'ɨj i a'utéjche tɨ huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi; rɨ́'ɨ pu tiraatá'aca.
65 Tɨ́'ɨj ayén tiuju'urɨ́j, jé'ecan pu utéevatzɨ ɨ́ huá'a tzajta'a a'ɨ́mej ɨ́ mej á
vejli'i antachéejmee. Ajta nainjapua a'uun tɨ jɨrí a'ucaíjmee, Judea tɨ jetzen
ajtéme'ecan, jeíhua mú tí'iru'ixaate'eca'a a'ij tɨ ti'itɨ́ huarɨ́j.
66 Ja'atɨ tɨ na'a tɨ ráamua'areeri'i, ayée pu tí'ihua'uca'a tɨjín:
—¿Ti'itaqui pu'éene'e a'ame a'ɨ́jna ɨ́ pa'arɨ'ɨ?
Ayee mú tí'ihua'uca'a, a'iné tavástara'a pu ravaɨre'eca'a ɨ́ pa'arɨ'ɨ.

Chuícare'ara'an ɨ́ Zacarías

67 Ajta a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, Zacarías pu jemin huateájturaa, ɨ́ tɨ
táàtajra'an pú'een ɨ́ pa'arɨ'ɨ. Tɨ'ɨj jí ayén tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.
68 Ayen tɨjín:
Miche'e rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ tavástara'a, ɨ́ huá'a Dios a'ɨ́ime ɨ́ mej Israél jetze
ajtéme'ecan,
a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari huataseíjre, ajta ari hua'irájtuaa ɨ́ ruteítestemua'a.
69 A'ɨ́i pu hui seíj te'enteárute, seíj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́
teɨtestemua'ame'en ɨ́ David teecan.
A'ɨ́i pu tu'irátuaasin itejmi ɨ́ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e.
70 Ayee pu Dios ajmí'i te'ataújratziiri'i.
Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ime ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, a'ɨ́ime
ɨ́ tɨ Dios huateúra'ate.
71 Ayee pu hui huarɨ́j tɨ ij tu'irájtuaani, mej mi caí taamuá'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej
tájcha'ɨire'e, naíjmi'i a'achú mej pua'amé ɨ́ mej caí taseíjracu.
72 Ayee pu ajta huarɨ́j tɨ ij hua'acu'uvée ɨ́ tavaújsimua'a teecan,
ajta tɨ ij ra'utámua'aree ɨ́ niuucari tɨ hua'utá'a tzáahuati'ira'a jɨme'e, tɨ mé'e
jauu'á'a ɨ́ tɨ jín ti'ihuaúrijca.
73-75 Ayee pu te'ataújratziiri'i tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ɨ́jna jemi ɨ́ tayá'upuacɨ'ɨ,
a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan,
tɨ ij tu'irájtuaani a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej tájcha'ɨire'e, mej mi caí
ta'antipuá'ajte'en,
tej tij raatévaɨre'en tej caí tí'itziɨine'e,
tej ti tiyen ururɨ́'ene'e tá'ara'ani ɨ́ tatzajta'a,
tetá'aj tiyen xɨ́'epɨ'ɨn rɨjcaa ɨ́ Dios jemi nain xɨcaj tzajta'a, a'achú tej pua'a
á'ateeri.
76 Pajta mú'ee niyauj, ayée mú muaatámua'atzi tɨjín Tɨ́ tí'ixaxa'a a'ɨ́jna jetze
me'ecan ɨ́ tɨ nain jín antiújmua'aree.
A'iné mú'ee pe amuacaí huamé'e pua'amé caí ɨ́ tavástara'a patá'aj rɨ́'ɨ
huá'uruuren ɨ́ teɨte.
77 Mú'ee pe tihua'utá'ixaate'esin a'ɨ́mej ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ tavástara'a a'ij
tɨ a'ɨ́in tihua'irátuaasin,
a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tíhua'utá'uuni'ira ɨ́ mej jín auteájturaa ɨ́ Dios jemi.
78-79 Ayee pej rɨni a'iné jé'ecan pu tá'acu'uve ɨ́ taDioj.
Amí pu yé ve'ecánejsin íiyen chaanaca japua tɨ́'ɨj táamuaare itejmi.
A'uu pu hui nain xɨcaj tzajta'a tátzave'e a'ame tɨ ij huanéeri'icɨ́ á'ara'ani
temua'a naa a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej huachéjme tíca'amiste'e,

a'ɨmej jemi ɨ mej tí'itziɨine'e a'ájna xɨcájra'a mej jetzen cui'ini, mej yee cumu tɨca'amiste'e mú seijre'e.
A'ɨɨ pu ajta taatá'itɨira tej ti rɨ'ɨ tí'itechejca.
Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Zacarías.

80 Ajta a'ɨɨn ɨ pa'arɨ'ɨ, a'ɨɨ pu huavé'ese. Ajta ru tzajta'a huateújca'ane. A'uu pu é'echejca'a a'u tɨ caí mé'e é'e ti'itɨj ajta na'a caí huataseíjre'en jéjre'e a'ɨmej jemi ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

2

Tɨ'ɨj nu'u ari huanú'ihuaca'a a'ɨjna ɨ Jesús (Mt. 1:18-25)

1 A'ájná'ɨmua, tɨ'ɨj a'ɨɨn ti'itéveeca'a ɨ rey jɨme'e a'ɨjna ɨ Augusto tɨ ajta ayée ántehuaaca'a tɨjɨn César, a'ɨɨ pu tíraata'aíjtaca'a mej mi ahuaujyu'uxan mej mi hua'uté'itɨen naíjmi'ica mej a'uun a'uchéjme tɨj na'a a'u tɨ tejé'aijta.
2 Ayee pu tiu'urɨj tɨ'ɨj auj Cirenio ti'itéveeca'a tajtuhuan jɨme'e a'ájna u Siria.
A'ɨɨ pu a'ɨɨn pú'eene'e tɨ hua'uta'íteca'a ɨ mej amuacaí hua'uté'itɨee.
3 Majta me'ɨn ɨ teite, naími'i mú a'ucɨjxɨ a'u mej é'eme'ecan mej mi a'ahuaújyu'uxa.
4 A'ɨj pu jɨn, a'ɨɨn José pu huirájraa a'ujna Nazarét, Galilea jetze tɨ ajtéme'ecan. A'uu pu a'aráa u Judea, chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Belén. A'uu pu ja'unú'ihuaca'a a'ɨjna ɨ David teecan, a'ɨjna tɨ ajmí'i ti'itéveeca'a ɨ rey jɨme'e. A'iné a'ɨj pu jetze huanéj a'ɨjna ɨ José, a'ɨj pu jɨn a'uun á'uraa.
5 Ajta pu a'ɨɨn á'uraa ɨ María a'ɨjna jamuan ɨ José tɨ ra'ancuré'evi'itɨ. Ajta a'ɨjna ɨ María, pu'uri autájucaca'a.
6 A'uu mú a'uté'uuca'a tɨ'ɨj teja'uré'ene ɨ xɨca tɨ jetzen huanú'ihuaca'a ɨ pa'arɨ'ɨ.
7 A'ɨj pu jɨn tiyaúj já'araa amuacaícan jɨme'e. Teáataca'a ɨ pa'arɨ'ɨ. Cɨɨxuri pu jɨn racá'ijcataca'a tɨ'ɨj huanú'ihuaca'a. A'ɨj pu jetze ra'atéete ti'itɨj jetze cɨyej tɨ atécun a'u mej ye'emuaate tejé'ecua'aca a'iné camuché'e ú'uvejricɨca'a cuaartu tzajta'a mej me'uun a'uteárute.

Ɨ mej nu'u cáne'axɨ tiseíjraca'a

8 A'ujna vejli'i u Belén, seica mú a'uté'uuca'a cáne'axɨ mej tiseíjraca'a. A'uu mú e'etáxa'iirihua'a huá'a jamuan.
9 Tɨ'ɨj jí seíj pu huataseíjre tɨ ta japua tí'ivaɨre'e tavástara'a jemi. Jíme'en pu'u huataseíjre, aj pu i a'ɨɨn tavástara'a á e'etatátzavajraa huá'a jemi ɨ mej e'ejteí. Majta me'ɨn cáne'axɨ mej seɨre'e, temua'a mú jeíhua tiu'utátziɨn.
10 Ajta ayén tihua'utá'ixaa a'ɨjna tɨ ta japua tí'ivaɨre'e tɨjɨn:

—Caxu tí'itziɨine'e. Ayee nu 'een jɨn mú a'uvé'emej neatá'aj niuucari amuaatá'ixaate'en ɨ sej jɨn huataújtemua'ave'esin jeíhua, tɨ ti'ivaɨre'e a'ame para naíjmi'ica jemi.

11 'Ijii, a'ájna chajta'a David teecan tɨ jetzen é'eme'ecan, mú'ejmi jɨme'e pu hui ja'unú'ihuaca'a a'ɨjna tɨ amua'irátuaasin. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ Cɨríistu'u, ɨ tavástara'a, a'ɨjna tɨ Dios ra'antíhua'u.
12 'Ayee xu éeni'icɨ'e ramua'aréeren a'ij tɨ éene'e a'ɨɨn pú'een. A'uun xu yé'eteuni ɨ pa'arɨ'ɨ, cɨɨxuri jín caícatzi'ihua. A'uu pu araca'itɨ a'ame cɨyej jetze ta'atécun, ye'emuaate mej jetzen té'ecua'aca.

13 Jíye'itzi mú jín jeíhua huataseíjre a'ɨ́me ɨ́ mej ta japua tí'ivaire'e me'ɨ́jna jemi ɨ́ seíj. Matɨ́'ɨj mi naíjmi'i rɨ́'ɨ tiraateájtuaa ɨ́ tavástara'a. Ayee mú tiu'uxájtaca'a.
14 Miyen tɨjín:
Tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios tɨ huápɨ'ɨ naa seijre'e ɨ́ ta japua.
Ajta íiyen chaanaca japua, miché'e rɨ́'ɨ tí'itechéjme'eni ɨ́ teɨte ɨ́ tɨ Dios rɨ́'ɨ tihua'utá'asin.
Ayee mu'u tiu'utaxájtaca'a.
15 Matɨ́'ɨj mi a'ucíj a'ɨ́me ɨ́ mej ta japua tí'ivaire'e. Majta me'ín ɨ́ mej cáne'axɨ tiseíjraca'a, ayée mú tiu'utaú'ixaa tɨjín:
—Tiché'e u á'uju'un a'ujna Belén tetá'aj ya'useíj a'ɨ́jna a'ij tɨ huarɨ́j ɨ́ tɨ taata'ixaa ɨ́ tavástara'a.
16 Matɨ́'ɨj mi ca'anacan u á'uju'un. A'uu mú yá'uteu me'ɨ́jna ɨ́ José, majta María, majta ɨ́ uneeca'i. A'uu pu cɨyej jetze aráca'atii, ye'emuaate mej jetzen té'ecua'aca.
17 Matɨ́'ɨj raaseíj ɨ́ pa'arɨ'ɨ, aj mú mi hua'utá'ixa ɨ́ teɨte a'ij tɨ a'ɨ́in tihua'utá'ixaa tɨ huá'a jemi huataseíjre, a'ij tɨ tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ pa'arɨ'ɨ tɨ huanú'ihuaca'a.
18 Majta me'ín ɨ́ mej huá'unamuajri'i a'ij mej tí'ixajtaca'a a'ɨ́me cáne'axɨ mej tiseíjraca'a, naímɨ'i mú rɨ́'ɨ naa tihua'utaseíj.
19 Ajta a'ɨ́in ɨ́ María, a'ɨ́ pu rú'avaataca'a ɨ́ ru tzajta'a. Jéihua pu tí'imua'ajca a'ij tɨ ti'itɨ́ huarɨ́j huá'a jemi.
20 Matɨ́'ɨj mi a'ucíj a'ɨ́me cáne'axɨ mej tiseíjraca'a. Jé'ecan maújtemua'ave'e ɨ́ Dios jemi, majta rɨ́'ɨ tiraatá'a niuucari jɨme'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej ráanamuajri'i, majta ɨ́ mej raaseíj. Naímɨ'i pu ayén teja'uré'ene a'ij tɨ tihua'utá'ixaa ɨ́ tavástara'a.

Mej nu'u u ye'utaseíjrataca'a ɨ́ Jesús u teyujta'a

21 Tɨ́'ɨjta tejauumé'eca aráhuaica xɨca jetze, tɨ́'ɨj i teja'uré'ene ɨ́ xɨca mej jetzen ra'antisíjchi ɨ́ naviira'an ɨ́ tɨ jetzen te'evi'i ɨ́ pa'arɨ'ɨ. Matɨ́'ɨj mi miyen raatamuá'a tɨjín Jesús, tíj ayén amuacaícan tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ seíj tɨ ta japua tí'ivaire'e.
22 Tɨ́'ɨjta ari teja'uré'ene ja'anáj matíj pua'a ɨ́'ɨhuaca a'ij tɨ ye'í té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a, matɨ́'ɨj mi me'ájna ya'uví'itɨ me'ájna Jerusalén mej mi u ya'utaseíjrata ɨ́ pa'arɨ'ɨ u teyujta'a ɨ́ tavástara'a jemi.
23 Ayee mú huarɨ́j, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨjín: "Ayee pu tiú'ujxe'eve'e mej ya'utaseíjrata ɨ́ tavástara'a jemi naíjmi'ica a'achú mej pua'améca ɨ́ mej amuaaté'ee muaanúnu'ihuaca'a ɨ́ tɨ'ɨrí'i ɨ́ mej teteca."
24 Majta tiu'utámuaɨ'ɨvejtan a'ij tɨ ajta té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze tɨ jín tihuá'u'itɨiiri'i ɨ́ tavástara'a. Ayen tɨjín: "Miche'e hua'apuaca huatámuaɨ'ɨvejta ɨ́ cucui'ise na'ari hua'apuaca ɨ́ jáamua'ise."
25 A'ájná'ɨmua, seíj pu a'uun e'echéjme'e a'ájna Jerusalén. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjín Simeón. Rɨ́'ɨ pu ti'itiújcha'ɨ́ca'a ɨ́ Dios jemi. Ajta jeíhua pu rá'astejca'a ɨ́ ruye'irá. A'ɨ́j pu tí'ijchu'eve'eca'a a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ jetzen Dios huá'ancu'uvajxɨ'ɨsin a'ímej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ajta a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ pu jemin huateájturaa.
26 A'ɨ́n xɨéjniu'ucare'ara'an ayén tiraata'ixaa tɨ nu'u caí mɨ'ɨni caí xɨ huataseíjre'en ɨ́ Cɨríistu'u, tɨ tavástara'a ye'uta'íti'i. A'ɨ́ pu nu'u Simeón raseijran.
27 Tɨ'ɨj jí ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ca'anájra'a raatá'a a'ɨ́jna ɨ́ Simeón tɨ a'uun a'atanén u teyujta'a a'u tɨ e'eráyaujta'a. Majta me'ín ɨ́ vaújsimua'ame'en

ɨ pa'arɨ'ɨ, a'úu mú majta a'ará'a u teyujta'a mej mi miyen ráaruuren ɨ pa'arɨ'ɨ a'ij tɨ tiú'ujxe'eve'e mej mi ra'ará'asten ɨ ruye'irá.
28 Aj pu i a'ɨ́ɨn Simeón ra'ancuré'echui a'ɨ́jna ɨ pa'arɨ'ɨ. Tɨ'ɨj jí rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ Dios tɨjɨ́n:
29 Nevástara'a, pu'uri rɨ'ɨrí pej naatá'an nej nexɨéehua huámɨ'ɨni,
a'iné pepu'uri ra'ará'aste a'ɨ́jna ɨ pej jɨ́n te'atá'aratziiri'i ineetzi jemi i nej muavaɨre'e.
30-31 A'iné nejɨ́'ɨ nu jɨ́n raaseíj a'íjna ɨ pej jɨ́n tu'irátuaasin,
a'íjna ɨ pej yen raateájtuaa meti'iseíiraca'a naíjmi'i ɨ teɨte a'achú mej pua'amé yen huachéjme íiyen chaanaca japua.
32 A'ɨ́ɨ pu hua'atátzavi'ira a'ame temua'a naa a'ímej ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan mej mi caí ché'e miyen 'eene'en matíj a'ɨ́ɨme ɨ mej huachéjme tɨ́ca'amiste'e.
Ajta a'ɨ́ɨ pu hui ve'ecán jɨ́n tíhua'uta'aíjte'esin ɨ á'ateɨtestemua'a, a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Simeón.
33 Jé'ecan mú naa rɨ'ɨ tira'utaseíj ɨ vaújsimua'ame'en ɨ pa'arɨ'ɨ a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a ɨ pa'arɨ'ɨ jɨme'e.
34 Tɨ'ɨj jí Simeón rɨ'ɨ tihua'uteájtuaa. Tɨ'ɨj jí ayén tiraata'ixaa ɨ María, ɨ náànajra'an ɨ pa'arɨ'ɨ tɨjɨ́n:
—Casi'i, ayée pu tiú'uxɨ'epɨ'ɨntari'ihuaca'a tɨ a'ɨ́jna pa'arɨ'ɨ jɨme'e. Mu'iitɨ́ mú ve'ecán jɨ́n tite'enteárutixɨ'ɨsin a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ajta mu'iicáca pu té'ari'ira ɨ mej jɨ́n títetateí. A'ɨ́j xu jɨ́n siyen tiráamua'aree tɨ ayén té'eme a'iné jeíhua mú ratíti.
35 'Ayee pu té'eme tɨ́'ij mé jéjre'e seijre'e a'ij mej tí'imua'atze ɨ teɨte mému'iitɨ́. Ajta mú'eetzi, ayée pu che'atá na'a tímu'uhuatacuí'ini ɨ á'a tzajta'a cumu tɨ ja'atɨ mua'antéjtzeti nahuaa jɨme'e. —Ayee pu tiraata'ixaa.
36 Seíj pu ajta vejli'i huatéveeca'a tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. 'Ɨita'a pu pú'een tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Ana. Pu'uri ucarij. A'ɨ́ɨ pu yaujra'an pú'een a'ɨ́jna ɨ Fanuel, ɨ tɨ Aser jetze ajtéme'ecan. A'ɨ́jna ɨ 'ɨíta'a, ayée pu á'atee tɨ viíche'e a'achú cumu aráhua'apua nine'ira'a. Tɨ'ɨj jí huamɨ'ɨ ɨ cína'ara'an.
37 Tɨ'ɨj jí ruséɨjta já'araa. Jéihua pu ari á'atee tɨ ayén ruseíj. Ajta pu'uri ayén ucarij na'a cumu muáacuate japuan muáacua nine'ira'a. Capu ajta ja'anáj huiráaye'icaa u teyujta'a sino a'úu pu rɨ'ɨ tiratá'acare'e ɨ Dios jemi nain xɨcaj tzajta'a, ajta nain tɨca'ari tzajta'a. Ajta pu rú'itzi'ive'eca'a, ajta téniúuve'e ɨ Dios jemi.
38 Jíme'en pu'u raatapuá'ajtaca'a ɨ Simeón tɨ tiu'utaxájtaca'a, aj pu i a'ɨ́ɨn a'uré'ene a'ímej jemi. Tɨ'ɨj jí rɨ'ɨ tiraatá'a ɨ Dios. Tɨ'ɨj jí a'utéjche tɨ hua'utá'ixaate'en ɨ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e ɨ pa'arɨ'ɨ. A'ɨ́ɨme ɨ teɨte, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej rachú'eve'eca'a tɨ Dios hua'irájtuaani naími'i a'uun mej Jerusalén huachéjme.

Mej nu'u huaré'acɨ u Nazarét

39 Majta me'ɨ́n ɨ vaújsimua'ame'en ɨ pa'arɨ'ɨ, matɨ́'ɨj nain jɨ́n te'ará'aste a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze tɨ jetzen tihuá'u'itɨiiri'i ɨ tavástara'a, matɨ́'ɨj mi a'ucíj a'ájna já'ahua'a Galilea. A'uu mú a'utanéj u Nazarét, a'u mej é'eme'ecan.
40 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ pa'arɨ'ɨ, a'ɨ́ɨ pu huavé'ese, ajta huateújca'ane. Jé'ecan pu rɨ'ɨ mé teúumua'arejca'a. Ajta pu Dios rɨ'ɨ tiratá'acare'e.

Pa'arɨ'ɨ tɨ nu'u a'uun e'irácatii u teyujta'a

41 Majta a'ɨ́ime ɨ́ vaújsimua'ame'en ɨ́ pa'arɨ'ɨ, tɨ́'ɨj pɨ́ na'a nine'ira'a jetze, a'úu mú a'atánineica'a a'ánna Jerusalén mej mi ra'utámua'aree a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i ɨ́ huá'a yaujmua'a mej anáaté'ee muaanúnu'ihuaca'a.

42 Tɨ́'ɨj ari rájcha'ɨ́ica'a a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua nine'ira'a a'ɨ́jna ɨ́ pa'arɨ'ɨ, a'ɨ́ime vaújsimua'ame'en, a'úu mú á'uju'un mej mi tiú'uyesten ɨ́ ruye'irá jɨme'e.

43 Tɨ́'ɨj te'upuá'areca'a ɨ́ mej tiu'uyé'este, matɨ́'ɨj mi huaré'acɨ para a'ujna mé é'eche. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ pa'arɨ'ɨ, a'úu pu a'uteájturaa a'ájna Jerusalén.

Majta me'ɨ́n ɨ́ vaújsimua'ame'en, camu ramua'areereca'a.

44 Ayee mú tí'imua'ajca tɨjɨ́n: Huá'a jamuan pu huaméj ɨ́ seica ɨ́ mej ta jamuan huajú'ucaa. Mu'uri seɨ́j xɨcaj á'atee mej miyen titeejú'ucaa. Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej ráahuauni huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte, ajta a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej huá'a jamuan huajú'ucaa.

45 Matɨ́'ɨj caí ráateu, matɨ́'ɨj a'uun huaré'acɨ a'ájna Jerusalén mej mi ráahuauni.

46 Mirá'atee a'achú cumu huaíca xɨcaj mej rahuauhuau. Matɨ́'ɨj mi xaa ráateu. A'uu pu unú'ujcatii u teyujta'a a'u tɨ e'eráyaujta'a. A'uu pu a'utácatii huá'a jamuan ɨ́ mej tí'imua'ata. A'ɨ́mej pu namuajraca'a, ajta tihua'íhua'ura.

47 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej ráanamuajri'i, naími'i mú naa rɨ́'ɨ́ tira'utaseíj me'ɨ́jna jɨme'e tɨ temua'a naa tiyaú'itɨée já'araa a'ij mej tiraata'ixaa, majta me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tiu'utaxájtaca'a.

48 Majta me'ɨ́n ɨ́ vaújsimua'ame'en matɨ́'ɨj raaseíj tɨ huá'a tzajta'a jé'ejvee, jeíhua mú a'ij ra'utaseíj. Tɨ'ɨj jí ayén tiraata'ixaa ɨ́ náànajra'an tijɨ́n:

—Niyauj, ¿a'iné 'een jɨ́n piyen taruure? Tu'uri á'atee tej muahuauhuau inee, ajta a'atáàta. Jé'ecan tu a'ij pua'a te'etamua'ate mú'eetzi jɨme'e.

49 Tɨ'ɨj jí ayén tihua'utá'ixaa tijɨ́n:

—¿A'iné 'een jɨ́n siyen tí'inehuauhuau? ¿Ni qui secaí ramua'aree tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e nej niyen te'evé'enmua'areere íiyu niTáàta chi'ij jetze?

50 Majta me'ɨ́n, camu a'atzu me'ɨ́n yaú'itɨée muá'araa a'ij tɨ tihua'utá'ixaa.

51 Tɨ'ɨj jí á'uraa huá'a jamuan ɨ́ ruvaújsimua'a. Matɨ́'ɨj mi me'uun a'ucáane u Nazarét. Ajta a'ɨ́ɨn, a'ɨ́ɨ pu huá'antzaahua ɨ́ ruvaújsimua'a. Ajta a'ɨ́ɨn náànajra'an, a'ɨ́ɨ pu nain teú'avaataca'a ɨ́ ru tzajta'a.

52 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu huavé'ese, ajta jaítze'e ari tiú'umua'areereca'a. Dios pu rɨ́'ɨ tiraatá'a, majta ɨ́ teɨte.

3

Tɨ́'ɨj nu'u u tihuá'a'ixaate'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan a'ájna já'ahua'a a'u tɨ caí é'e ti'itɨ́j (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

1 Ayee pu nu'u tiuju'urɨ́j tɨ́'ɨj teuumé'eca a'achú cumu tamuáamuata'a japuan anxɨ́j nine'ira'a tɨ tí'aijtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ César, ɨ́ mej majta miyen rata-muá'amua tijɨ́n Tiberio. A'ájná'ɨmua, tɨ́'ɨj auj ti'itéveeca'a tajtuhuan jɨme'e a'ɨ́jna ɨ́ Póncio Pilato a'ujna Judea, ajtahua'a seíj pu ti'itéveeca'a tajtuhuan jɨme'e a'ujna Galilea. Ayee pu ántehuaaca'a tijɨ́n Heródes. Ajta juutzeájra'an a'ɨ́jna ɨ́ Heródes, a'ɨ́ɨ pu ti'itéveeca'a tajtuhuan jɨme'e a'ujna Iturea, ajta a'ujna Traconite. Ayee pu ántehuaaca'a a'ɨ́jna tijɨ́n Felipe. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Lisanias, a'ɨ́ɨ pu tajtuhuan jɨme'e ti'itéveeca'a a'ujna Abilene.

2 A'ájná'ɨmua, matɨ́'ɨj mauj ve'ecán jɨ́n titetaté'acaa u teyujta'a a'ɨ́jna ɨ́ Anás, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Caifás, a'úu pu á'ucatii a'ɨ́jna ɨ́ Juan, já'ahua'a a'u tɨ caí jé'e ti'itɨ́j. A'ɨ́jna ɨ́ Juan, a'ɨ́ɨ pu rayauj a'ɨ́jna ɨ́ Zacarías. A'uu pu a'ucaíca tɨ́'ɨj Dios raatajé.

3 Nainjapua pu yé'ivejca'a tɨ́j na'a a'uun tɨ huatacá'a ɨ́ játe'ana jetze, ɨ́ Jordán. Ayee pu tihuá'a'ixaate'eca'a tɨ nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e mej nu'u seɨcɨé tiú'umua'ati tɨ ij nu'u Dios tihua'utá'uuni'i ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin. Aj pu i Juan huá'umuaɨ'ɨhuaca'a.

4 Ayee pu che'atá na'a rɨjcaa a'ij tɨ te'uyú'uxaca'a ɨ́ yu'uxari jetze a'ɨ́jna ɨ́ Isaías, ɨ́ tɨ ajmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan. Ayen tɨjɨ́n:

Ja'atɨ pu u e'ejíjhua a'ujna já'ahua'a a'u tɨ caí é'e ti'itɨ́j.
Ayee pu tejé'exa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨjɨ́n:
"Naa xu rɨ́'ɨ huaújcaten mú'een sej si rɨ́'ɨ tira'ancuré'evi'itɨn ɨ́ tavástara'a,
sej si caí raatamuáriɨ'eriste'en se'ɨ́jna tɨ yen huataseíjre'esin tɨ́'ɨj amua'irájtuaani.

5 Miché'e miyen rɨ́'ɨ huaújcaten matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej juyeta.
Miché'e te'evé'ejíste'axiɨ'ɨn a'u tɨ e'etécúcu'unijmee.
Miché'e majta raaté'uunaxiɨ'ɨn nain ɨ́ jɨrí tɨ tí'itacaíjmee.
Ajta ɨ́ juye tɨ tiújtutájme, miché'e raatajé'iyite'axiɨ'ɨn.
Ajta a'u tɨ caí a'upá'atza, miché'e ra'uré'epa'atzare'en.

6 Ajta, tɨ́'ɨj uvé'enen ɨ́ tavástara'a, naími'i ɨ́ teɨte ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, a'ɨ́ɨ mú raseijran ɨ́ tɨ jɨ́n Dios hua'irátuaasin."

Aii pu'u.

7 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Juan, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ teɨte ɨ́ mej a'uré'enineica'a. Ayen tɨjɨ́n:

—Mɨ́ sej siyen seijre'e. Cu xɨee sej a'uruáachejye'i matɨ́j ɨ́ cu'ucu'use tɨ ij caí huá'utaiixiɨ'ɨ ɨ́ taij. ¿Ni tzaa seri tí'itese'e sicu, tɨ ij caí Dios amua'uxɨ́jte'en? ¿A'ataani ca'anɨ́jra'a amuaatá'a sej si siyen huárɨni?

8 Na'ari caí, tɨ pua'a mú'een rujɨ́ɨmua'a yé seve'eré'enen tzáahuati'ira'a jɨme'e, ayée xu huárɨni a'ij tɨ ye'í tiraavíjte'e se'ɨ́jna jɨme'e sej seri seɨcɨé tiu'umuá'aj. Caxu siyen tí'imua'atze mɨ ru tzajta'a yee ayée pu ti'ayajna tɨ naa tejámuaatévaɨre'en ɨ́ Dios jemi a'iné mú'een xu i'i huáacɨxa'astemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan.

'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e a'iné ayée pu ti'ayajna tɨ Dios ayén tiraayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén ráaruuren ɨ́ tetej tɨ ij seɨcɨé huaújruuren tɨ́j tɨ ayén seɨ́ire'e á'ara'ani matɨ́j teɨte, matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Abraham teecan jetze huanéj. Capu ti'itɨ́j a'ij tejamuatévaɨre ɨ́ Dios jemi sej i'i huáacɨxa'astemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan.

9 'Pu'uri hui vejli'i a'ájna xɨcájra'an jetze ja'anáj tɨ pua'a Dios amuá'axɨjte'en ca'anín jɨme'e. Ayee pu á'amuaruuren cumu ja'atɨ tɨ cɨyej á'ijveichixiɨ'ɨsin tepuaij jɨme'e. Naíjmi'i ɨ́ cɨyej tɨ caí tí'itaaca, a'ɨ́ɨ pu tiu'uré'eveijchi, ajta tí'itairan. Ayee pu che'atá na'a amuá'axɨjte'en.

10 Matɨ́'ɨj me'ɨ́n teɨte miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné tena'aqui rɨni?

11 Tɨ'ɨj jí ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ja'atɨ hua'apuaca tísiicu'u, ché'e seɨ́j raatapíjte'en a'ɨ́jna tɨ caí tísiicu'u. Ayen cha'a tana'a, tɨ pua'a ja'atɨ tí'ijcha'ɨɨca ɨ́ tɨ tí'icua'iri'i, cha'a a'ɨ́ɨn raatá'an ɨ́ tɨ caí ti'itɨ́j tícha'ɨɨ.

12 Majta mú e'iré'ene seica ɨ́ mej huá'ajijve'eca'a ɨ́ mej tí'itɨcɨ tɨ ij a'ɨ́ɨn huá'umuaɨ'ɨhua. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Maestro, ¿a'iné táarini iteen?
13 Ti'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—A'ij xu ancuré'an a'achú ti caj tiraaxí'epi'intare. Caxu hui jaítze'e huá'ajijve'e.
14 Majta me'ín í xantaaru'u, ayée mú majta tiraata'íhua'uri'i tijín:
—Carij iteen, ¿a'iné táarini?
Ti'ij jí ayén tiu'utaniú tijín:
—Caxu huá'anahua'ira í hua'atúmin. Caxu hua'itzi jín tihuá'axajtzi'ira í teite. Seajta, se'íjna jín rí'i titéujmuajte a'achú mej caj tejá'amuanajchite'en.
—Ayee tihua'utá'ixaa a'íjna í Juan.
15 Majta me'ín í teite, ayée mú tí'imua'ajca í ru tzajta'a yee tij caí a'íi pírici í Ciríistu'u a'íjna í Juan, í mej rachú'eve'eca'a.
16 Ti'ij jí Juan ayén tihua'utá'ixaa naíjmi'ica tijín:
—Aru inee, jaj nu jín á'amuamuai'ihua. Mí ajta, seíj pu a'úu mé e'evé'eme ti jaítze'e raayí'iti necaí inee. A'iné nee nu ciliéene'e jín ti'itéjvee, ineetzi, capu ayén tiraavíjte'e nej ra'ajta'í'ipi'in í ca'acaira'an. Mí ajtá'i amín, xiéjniu'ucari pu huata'íti ti huateáturan mú'ejmi jemi. A'íi pu pírici Dios ti raxíejniu'uca. Ajta a'íjna ti mé e'evé'eme, a'íi pu pírici ti rí'i á'amuaruuren mi a'amua tzajta'a.
17 'Ayee pu té'eme a'ájna ti a'íin yé uvé'enen, cu xiee ti cu ja'ati ru'itéchueeca í ti jín jetzen ra'anáacaatze í játze'ara'an í triigu. Ajta a'íin ru'irátu'isin í xaiiri á pua'aci. Ajta a'íjna í imue'eri, rájsiire'esin u chi'ita. Ajta í xaiiri, á pua'aci pu yé'etairan í taij jetze ti caí ja'anáj é'emi'ica. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Juan.
18 A'íjna jime'e í niuucari, ajta seica jime'e, a'íj pu jíme'en tihuá'u'itiiiri'i mej mi ráamua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi.
19 Ti'ij jí Juan ra'ajté'axi a'íjna í Heródes, a'íjna jime'e ti yá'uvi'iti a'íjna í Herodías, ti amuacaí viche'eca'a a'íjna jemi í juutzeájra'an í Heródes. Ajta pu a'íjna jín ra'ajté'axi a'ij ti ti'itíj huáruu.
20 Ti'ij jí Heródes a'ij pua'a huaríj ti'itíj jime'e ti caí xí'epi'in 'een, a'íi pu ra'iteáana a'íjna í Juan.

Tí'ij nu'u Jesús huámuai'ivijhuaca'a (Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Ti'ij a'íin Juan huá'amuai'ihuaca'a í teite, a'íi pu ajta a'íj huámuai'ihuaca'a a'íjna í Jesús. Ti'ij Jesús téniuusime'e í Dios jemi, ti'ij i antaújcuunareca'a u ta japua ti a'uteájmuaa.
22 Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu ave'ecáme'ecaa. Ayee pu seijre'eca'a tíj cucui'i. Aj pu i japuan 'ujyéijxi án mu'úutze'en. Ajta á'iyen niuucari huánamuajri'i ti uj e'icánamuajre'e júte'e. Ayen tijín:
—Niyauj pej hui pírici í nej jeíhua muá'ixe'eve'e. Jé'ecan pej rí'i naatá'a i ne tzajta'a. Ayee pu teje'ijcánamuajre.

I huáacixa'astemua'ame'en teeca í Jesús (Mt. 1:1-17)

23 Ajta a'íin í Jesús, ayée pu rájcha'iica'a a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a nine'ira'a ti'ij a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en í teite. Ajta a'íin, a'íi pu nu'u jetze airaújneijte í José. Ajta a'íin José, a'íi pu jetze airaújneijte í Elí.
24 Ajta a'íin í Elí, a'íi pu jetze airaújneijte í Matat. Ajta a'íin í Matat, a'íi pu jetze airaújneijte í Leví, ajta a'íin Leví a'íi pu jetze airaújneijte í Melqui. Ajta

a'ɨ̈n Melqui, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Jana. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jana, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ José.

25 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ José, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Matatías. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Matatías, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Amós. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Amós, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Nahum. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Nahum, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Esli. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Esli, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Nagai.

26 Ajta a'ɨ̈n Nagai, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Maat. Ajta a'ɨ́jna Maat, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Matatías. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Matatías, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Semei. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Semei, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ José. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ José, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Judá.

27 Ajta a'ɨ̈n Judá, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Jonán. Ajta a'ɨ́n ɨ́ Jonán, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Resa. Ajta a'ɨ́n ɨ́ Resa, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Zorobabel. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Zorobabel, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Salatiel. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Salatiel, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Neri.

28 Ajta a'ɨ́n ɨ́ Neri, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Melqui. Ajta a'ɨ́n ɨ́ Melqui, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Adi. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Adi, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Cosam. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Cosam, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Elmodam. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Elmodam, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Er.

29 Ajta a'ɨ́n Er, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Josué. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Josué, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Eliezer. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Eliezer, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Jorim. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Jorim, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Matat. Ajta a'ɨ́n Matat, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Leví.

30 Ajta a'ɨ́n Leví, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Simeón. Ajta a'ɨ́n Simeón, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Judá. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Judá, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ José. Ajta a'ɨ́n ɨ́ José, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Jonán. Ajta a'ɨ́n ɨ́ Jonán, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Eliaquim.

31 Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Eliaquim, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Melea. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Melea, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Mainán. Ajta Mainán, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Matata. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Matata, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Natán. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Natán, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ David.

32 Ajta a'ɨ̈n ɨ́ David, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Isaí. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Isaí, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Obed. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Obed, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Booz. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Booz, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Salmón. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Salmón, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Naasón.

33 Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Naasón, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Aminadab. Ajta a'ɨ̈n Aminadab, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Aram. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Aram, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Esrom. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Esrom, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Fares. Ajta a'ɨ̈n Fares, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Judá.

34 Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Judá, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Jacobo. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Jacobo, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Isaac. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Isaac, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Abraham. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Abraham, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Taré. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Taré, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Nacor.

35 Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Nacor, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Serug. Ajta a'ɨ́n ɨ́ Serug, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Ragau. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Ragau, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Peleg. Ajta a'ɨ́n Peleg, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Heber. Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Heber, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Sala.

36 Ajta a'ɨ̈n ɨ́ Sala, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte Cainán. Ajta a'ɨ́n ɨ́ Cainán, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Arfaxad. Ajta a'ɨ́n Arfaxad, a'ɨ̈ pu jetze airaújneijte ɨ́ Sem.

Ajta a'ɨ́in ɨ́ ɨ́ Sem, a'ɨ́i pu jetze airaújneijte ɨ́ Noé. Ajta a'ɨ́in ɨ́ Noé, a'ɨ́i pu jetze airaújneijte ɨ́ Lamec.

37 Ajta a'ɨ́in ɨ́ ɨ́ Lamec, a'ɨ́i pu jetze airaújneijte ɨ́ Matusalén. Ajta a'ɨ́in ɨ́ Matusalén, a'ɨ́i pu jetze airaújneijte ɨ́ Enóc. Ajta a'ɨ́in ɨ́ Enóc, a'ɨ́i pu jetze airaújneijte ɨ́ Jared. Ajta a'ɨ́in ɨ́ Jared, a'ɨ́i pu jetze airaújneijte ɨ́ Mahalaleel. Ajta a'ɨ́in ɨ́ Mahalaleel, a'ɨ́i pu jetze airaújneijte ɨ́ Cainán.

38 Ajta a'ɨ́in ɨ́ Cainán, a'ɨ́i pu jetze airaújneijte ɨ́ Enós. Ajta a'ɨ́in ɨ́ Enós, a'ɨ́i pu jetze airaújneijte ɨ́ Set. Ajta a'ɨ́in ɨ́ Set, a'ɨ́i pu jetze airaújneijte ɨ́ Adán. Ajta a'ɨ́in ɨ́ Adán, Dios pu jetzen airáane.

4

Tɨ́ɨj nu'u tiyaaru'u tiu'utatése tɨ nu'u raatémua'itɨn ɨ́ Jesús (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

1 Tɨ́'ɨjí Jesús jemi huateájturaa ɨ́ xiéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Tɨ́'ɨj ji a'uun u e'erájraa u Jordán. Tɨ'ɨj jí xiéjniu'ucare'ara'an pu ya'uví'itɨ a'u tɨ caí é'e ti'itɨj.

2 A'uu pu é'etee a'achú cumu hua'apuate xɨcaj. Ajta a'ɨ́in tiyaaru'u, a'ɨ́i pu i tiú'ujtesi'ire'eca'a tɨ raamuá'itɨn tɨ́'ɨj auté'ɨtzen ɨ́ Dios jemi. Ajta a'ɨ́in Jesús, capu tí'icua'acáa tɨ́j na'a tɨ a'uun é'etee. Tɨ́'ɨj jí te'era'astéesime'eca ɨ́ hua'apuate xɨcaj, temua'a pu jeíhua tiu'utá'icuataca'a.

3 Tɨ'ɨj jí ayén tiraata'ixaa ɨ́ tiyaaru'u tɨjín:

—Tí pua'a hui yaujra'an pej pú'eene'en ɨ́ Dios, patá'aj raata'aíjte'en mɨ tetej tɨ pan huateújtaahua.

4 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjín:

—Ayee pu té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨjín: “Ɨ teáata'a, capu pan na'a jín ruuri a'ame.”

5 Tɨ'ɨj jí tiyaaru'u pu ya'uví'itɨ ɨ́ jɨrí japua. Tɨ́'ɨj i tiraataseíjra nainjapua tɨ́j na'a ve'etí yen huatacá'a ɨ́ chaanaca japua, matɨ́j mena'a pua'amecɨé yen huachéjme i chaanaca japua.

6-7 Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Tí pua'a piyen huárɨni pej títunuta ineetzi jemi, pajta naateánajche, nain nu muaatapuaíjve'esin pej mú'ee tíhua'uta'aíjte'en, tɨ ij timuáacɨ'ɨtɨ naíjmi'i tɨ́j na'a tɨ naa seijre'e tɨ huá'a jetze seijre'e. Ayee nu hui rɨni a'iné a'ɨ́j nu jín antínmua'aree, nej niyen raatapuaíjve'en ɨ́ ja'atɨ nej á'apuaijve'e.

8 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Ayee pu té'eyu'usi'i tɨjín yee: “Setá'aj siyen sena'a rateáanajche ɨ́ tavástara'a ɨ́ Dios. A'ɨ́j xu'u huatévaɨre'en.”

9-10 Tɨ'ɨj jí ajtahua'a a'ɨ́in ɨ́ tiyaaru'u ya'uví'itɨ já'ahua'a yee, a'ájna Jerusalén. An pu ra'antiví'itɨ japuan u teyujta'a, japuan ɨ́ tɨ jaítze'e antípiti. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjín:

—Tí pua'a hui pe yaujra'an pepú'eene'en ɨ́ Dios, ancájvetzi múucɨ, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨjín:

Dios pu á huaja'uta'íti ɨ́ mej jemin tí'ivaɨre'e mej mi muáacha'ɨn.

11 Memua'ancuré'evi'ira mú'eetzi pej pi caí á e'ejvá'ɨtzɨ'ɨn.

Aj mú mi muatétatza tɨ ij caí ti'itɨj a'ij muáaruure.

12 Tɨ'ɨj jí Jesús ayén tiu'utaniú tɨjín:

—Ayee pu té'eyu'usi'i tɨjín: “Capej ti'itɨj jín a'ij tí'ira'ihua'ura ɨ́ á'a Dios aisí tɨ pua'a ayén huárɨni a'ij pej tí'ijxe'eve'e mú'ee.” —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

13 Tɨ́ˈɨj nain antipuáˈari ɨ́ tiyaaruˈu, tɨ tiˈihuaújtesiˈijre, aj pu i áˈuraa. Capu chaˈa aˈuréˈenineicaˈa jemin ajta caí tejaˈureˈenén jaˈanáj tɨ puaˈa raaxɨ́ˈepɨˈɨntare tɨ ajtahuaˈa huataújtaseˈen.

Tɨ́ˈɨj nuˈu Jesús aˈutéjche tɨ tiuˈumuáɾɨˈen aˈujna u Galilea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

14 Tɨˈɨj jí Jesús áˈuraa aˈujna Galilea. Ajta ɨ́ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios jemin pu huateájturaa. Ajta nainjapua tɨ aˈuun huatacáˈa, jeíhua mú teɨte ráamuaˈareeriˈi aˈij tɨ huarɨ́j.

15 Aˈɨ́ɨ pu tihuaˈumuáˈate aˈujna huaˈatéyujtaˈa. Majta meˈɨ́n ɨ́ teɨte, aˈɨ́ɨ mú rɨ́ˈɨɨ tiraatáˈa meˈɨ́jna.

Tɨ́ˈɨj nuˈu Jesús aˈuun aˈutéveecaˈa u Nazarét
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Tɨˈɨj jí aˈuun aˈaráˈa u Nazarét, aˈu tɨ aˈuvéˈese. Tɨ́ˈɨj tejaˈuréˈene aˈájna xɨcájraˈan jetze mej puaˈa ruseˈupi, aˈúu pu teyujtaˈa aˈuteájrupi tɨ́j tíˈijrɨˈɨrejcaˈa. Tɨˈɨj jí aˈutéechaxɨ tɨ ij huaˈutánamuajristeˈen.

17 Matɨ́ˈɨj mi raatapíj ɨ́ yuˈuxari tɨ jíriˈi tɨ Isaías teecan raˈuyúˈuxacaˈa, aˈɨ́jna tɨ tíˈixaxaˈataˈa ɨ́ Dios jetze meˈecan. Tɨˈɨj jí raatáxɨjtacaˈa, aj pu ráˈuteu aˈij tɨ téˈeyuˈusiˈi tɨ ayén tɨ jɨ́meˈen yee:

18 Ɨ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios, aˈúu pu hui huateáturaasin neetzi jemi, aˈiné aˈɨ́ɨ pu naˈantíhuau,
nej ni tihuaˈutáˈixaateˈen aˈɨ́mej ɨ́ mej caí aˈij tɨ́ˈijviicuaˈi ɨ́ niuucari jɨmeˈe ɨ́ mej jɨ́n huataújtemuaˈaveˈesin.
Aˈuu pu hui nejaˈutaˈíteca nej nuˈu tihuaˈutáˈixaateˈen aˈɨ́mej ɨ́ mej námiˈi tɨjɨ́n yee nuˈuri amuaˈirátuaasin.
Ajta nej nuˈu tihuáˈuhuaateˈen ɨ́ mej aracúcuˈunijmee mej mi majtáhuaˈa mé uunéjneˈeri,
ajta nej nuˈu huáˈa japua huániuuni aˈɨ́mej ɨ́ mej rajpuaíjtzi.

19 Ajta nej nuˈu huaˈutáˈixaateˈen tɨjɨ́n: “Ijii puˈuri xaa tejaˈuréˈene aˈɨ́jna ɨ́ nineˈiraˈa jetze ɨ́ tɨ hui tavástaraˈa rɨ́ˈɨ tihuaˈutáˈasin.”
Ayee pu tiraˈujíjve ɨ́ yuˈuxari jetze.

20 Tɨˈɨj jí ratéejire ɨ́ yuˈuxari, tɨ́ˈɨj i raatapíj ɨ́ tɨ tíˈivaɨreˈe u teyujtaˈa. Ajta aˈujyeíjxɨ. Naímiˈi matɨ́j menaˈa aˈúu mej huiiráteˈecaˈa, aˈɨ́ɨ mú raseíjracaˈa.

21 Aj pu i aˈutéjche tɨ ayén tihuaˈutáˈixaateˈen tɨjɨ́n:

—Ijii pu hui ayén teˈaraúraste mú ejmi jemi aˈij tɨ téˈeyuˈusiˈi aˈíjna jetze ɨ́ sej seri ráanamuajriˈi. —Ayee pu tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna Jesús.

22 Naíjmiˈica pu huaˈaránajcheca. Aˈɨ́ɨj mú jɨ́n naa rɨ́ˈɨ tiraˈutaseíj aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ naa namuajreˈe ɨ́ niuucari tɨ raataxájtacaˈa. Ayee mú tiúˈurihuaˈuracaˈa tɨjɨ́n:

—¿Ni caí aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ yaujraˈan ɨ́ José? ¿Aˈiné hui auj tíˈirɨˈɨri?

23 Tɨˈɨj jí Jesús ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Jee tzíteˈe, ayée pu hui tináˈamitɨejteˈe ineetzi sej siyen tinaatáˈixaateˈesin aˈíjna i niuucari tɨ ayén namuajreˈe tɨjɨ́n: “Mí pej tíˈihuaˈataca, patáˈaj tihuáˈahuaateˈen aseíj. Patáˈaj piyen cheˈatá penaˈa huárɨni ayajna pej éˈemeˈecan aˈij pej nuˈu peri tiúˈuruu aˈujna jáˈahuaˈa Capernaúm ɨ́ tej teri ráamuaˈareeriˈi.”

24 ’Ayee nu hui tejáˈamuaˈixaateˈe tzáahuatiˈiraˈa jɨmeˈe, camu jaˈanáj raˈancuréˈeviˈitɨ jaˈatɨ tɨ Dios jetze meˈecan tíˈixaxaˈa aˈɨ́ɨme ɨ́ mej meˈuun huachéjme aˈujna tɨ éˈemeˈecan aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ.

25 'Jee tzíte'e, ayén ti'ayajna, ajmí'i tɨ auj seijre'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ Elías, mu'iitɨ́ mú hui seijre'eca'a íiye Israél a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca mej ruséɨjta muá'araa. A'ájná'ɨmua, pu'uri mú auumé'e a'achú cumu huaíca nine'ira'a japuan já'ita'a mej caí ché'e viiye. Ajta, jeíhua pu huatújri'ihuaca'a nainjapua tɨ́j na'a a'uun tɨ huatacá'a u Israél.
26 'Mí ajta, a'ɨ́ɨn Dios capu hui raata'íteca'a a'ɨ́jna ɨ́ Elías tɨ huá'a jemi á'ume'en a'ímej jemi ɨ́ 'uuca ɨ́ mej Israél jetze é'eme'ecan sino ayée pu tiraata'aíj tɨ a'uun á'ume'en a'ɨ́jna jemi ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ruséɨjta já'araa, a'ɨ́jna tɨ a'uun é'echejca'a u Sarepta, chajta'a tɨ a'uun seíj chuéjra'a japua e'ejtéme'ecantaca'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Sidón.
27 'Ajta tɨ́'ɨj auj ti'itéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Eliseo tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, mu'iitɨ́ mú hui tí'icucui'ica'a ɨ́ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ tineájxɨ huá'ahua'ira'a jetze. Mu'iitɨ́ mú seijre'eca'a íiyen Israél. Mí ajta, capu ja'atɨ tihuá'uhuaa sino a'ɨ́ɨ pu'u, a'ɨ́jna ɨ́ Naamán, Siria tɨ é'eme'ecan. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
28 Jíme'en mu'u ráanamuajri'i ɨ́ teɨte mej teyujta'a huiráatei, matɨ́'ɨj mi naími'i huatanínіu'ucacuca'a.
29 Ca'anacan mú ájhuiixɨ. Matɨ́'ɨj mi ya'uví'itɨ ca'anéeri jɨme'e, mej á pua'acɨé ru'irájtuaani u chajta'a jetze. An mú ya'uré'eneijte a'u tɨ e'encátee ɨ́ jɨrí jetze ɨ́ tɨ japuan huachájta'a. An mú ra'ancarɨéniche'e a'u tɨ e'encátee.
30 Mí ajta a'ɨ́ɨn Jesús, já'ita'a pu huá'a jetze tanéj. Tɨ'ɨj jí á'uraa.

Tɨ́ɨj nu'u tiyaaru'u pu tevi tzajta'a seijre'eca'a (Mr. 1:21-28)

31 Tɨ'ɨquí a'uun a'ucáane u Capernaúm, chajta'a tɨ a'uun jetze ajtéme'ecan u Galilea. Tɨ́'ɨj teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a mé jetzen ruse'upi, a'ɨ́ɨ pu ti-hua'umuá'ate.
32 Jéihua pu huá'a jetze ráavatzɨ ɨ́ niuucari a'iné tɨ́j ayén tihua'utá'ixaa, yee pu tihua'utámitɨɨejte'e tɨjín:
—Xɨee tɨ cu ve'ecán jín ti'itéjvee.
33 Meenti seíj ɨ́ teáata'a, a'úu pu a'utéveeca'a u teyujta'a. Tiyaaru'u pu tzajta'an seijre'eca'a, tɨ a'ij pua'a 'een. Ca'anín pu jín raatajé a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
34 Ayen tɨjín:
—Mú'ee, ¿a'iné ti'itɨ́j pej té'umua'aree itejmi jemi, mú'ee Jesús, mɨ pej hui Nazarét é'eme'ecan? ¿Ni piyen een jín yé taméj pej pi téjmi antipuá'ajte'en? Némuamua'ate inee, ja'atɨ pej píriɨci, mɨ pej Dios jemi rɨ́'ɨ tí'iseijre'e.
35 Aj pu i Jesús jeíhua ra'ajté'axɨ ɨ́ tiyaaru'u tɨjín:
—Capej ti'itɨ́j xajta. Huirájraa hui mɨ tevi jetze.
Ajta a'ɨ́ɨn tiyaaru'u, a'ɨ́ɨ pu rá'arɨe á chuaata'a mejseíiraca'a ɨ́ teɨte. Tɨ'ɨj jí, caí a'ij ráaruu ɨ́ tevi, aj pu i huirájraa.
36 Naími'i mú rɨ́'ɨ tira'utaseíj ɨ́ teɨte. Matɨ́'ɨj mi miyen tiu'utaú'ixaa tɨjín:
—¿Ti'itáani niuucarijra'a jín ti'ixa? A'ɨ́ɨ pu hui tihuá'aijte'e ɨ́ tiyáaru'use. Xɨee tɨ cu a'ɨ́jna jín antiújmua'areere, a'iné rumuárɨ'eri'ire'ara'an pu jín tí'imuarɨ'e mej mi huirácɨɨne ɨ́ tiyáaru'use ɨ́ teɨte tzajta'a. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.
37 Ajta nainjapua tɨ a'uun huatacá'a, naími'i mú ráamua'areeri'i a'ij tɨ Jesús ti'itɨ́j huáruu.

Tɨ́ɨj nu'u Jesús tiráahuaa ɨ́ mu'uneára'an ɨ́ Simón (Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Tɨ́ˈɨj jí huirájraa aˈíjna ɨ́ Jesús aˈujna u teyujtaˈa. Tɨˈɨj jí aˈuun aˈaráˈa ɨ́ Simón tɨ é'eche. Ajta aˈíɨ́n ɨ́ muˈuneáraˈan ɨ́ Simón, aˈíɨ́ pu tíˈicuiˈicaˈa. Pístacare'e aˈíjna ɨ́ ˈíɨ́itaˈa. Matɨ́ˈɨj mi raatáhuaviiriˈi meˈíjna ɨ́ Jesús tɨ nuˈu tiráahuaateˈen.

39 Tɨ́ˈɨj ji Jesús aicaújtutzi aˈíjna jemi. Tɨˈɨj jí raˈajté'axɨ ɨ́ tɨ jín tíˈicuiˈi. Aj pu i huateápuaˈareca'a ɨ́ cuíˈiniˈiraˈa. Jɨ́meˈen puˈu huateápuaˈareca'a ɨ́ cuíˈiniˈira'a, aj pu i ájchee aˈíjna tɨ tíˈicuiˈicaˈa. Tɨˈɨj jí aˈíɨ́n tihuaˈumí.

Tɨ́ˈɨj nuˈu Jesús tihuáˈuhuaa jeíhua ɨ́ teɨte
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Tɨ́ˈɨj huaréˈecɨeenareca'a ɨ́ xɨcaj, aˈíɨme ɨ́ teɨte huaˈuréˈenejteˈaxɨ ɨ́ Jesús jemi naíjmiˈica ɨ́ mej tiˈicúcuiˈijme. Capu tíˈiseicaj naˈa ɨ́ cuíˈiniˈiraˈa. AˈíɨI pu huaˈajtamuáriˈexɨ seij ajta seij. Tɨˈɨj jí naíjmiˈica tiúˈuhuaa.

41 Majta meˈín ɨ́ tiyáaruˈuse ɨ́ mej teɨte tzajtaˈa seijreˈecaˈa, naíjmiˈi mú huiráaci. Matɨ́ˈɨj mi miyen caˈanín jɨ́n tiraatajé tɨjín:

—Múˈee pe yaujraˈan púˈeen ɨ́ Dios.

Mí ajta aˈíɨ́n ɨ́ Jesús, aˈíɨ́ pu huaˈajtéˈaxɨ. Capu huaˈutáˈa mej tiuˈutaxáj aˈiné méjmuaˈareereca'a tɨjín aˈíɨ́ pu aˈíɨ́n pírɨcɨ Dios tɨ án yáˈujra ɨ́ ɨpuari japua.

Tɨ́ˈɨj nuˈu Jesús tihuajaˈutáˈixaa aˈujna Galilea
(Mr. 1:35-39)

42 Tɨ́ˈɨj tapuáˈarijmeˈeca, aj pu i huirájraa u chiˈita ɨ́ Jesús. AˈuuI pu aˈaráˈa aˈu tɨ caí é'e tiˈiti. Majta meˈín ɨ́ teɨte, aˈíɨ́ mú ráahuausimeˈe. Matɨ́ˈɨj mi meˈuun aˈaráˈa aˈu tɨ aˈij éene'e. Méjxeˈeveˈecaˈa tɨ caí áˈuraˈani, tɨ aˈuun aˈuteáturan aˈíɨmej jemi.

43 Mí ajta aˈíɨ́n Jesús, ayée pu tihuaˈutáˈixaa tɨjín:

—Ayee pu ajta tiúˈujxeˈeveˈe nej tihuaˈutáˈixaateˈen ɨ́ seica ɨ́ teɨte mej méyee huachéjme neˈíjna jɨmeˈe ɨ́ niuucari tɨ rɨ́ˈɨ tihuaˈutáˈasin, ɨ́ tɨ ajta jɨ́meˈen raxájta tɨ aˈíɨ́n Dios yen huataseíjreˈesin íiyen chaanaca japua tɨ i yen tiuˈutaˈaíjta tɨ́j naˈa veˈetí yen seijreˈe. Ayee nu hui 'een jɨ́n mú aˈuvéˈemej. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa.

44 Ajta aˈíɨ́n Jesús, aúcheˈe pu tihuáˈaˈixaateˈecaˈa u tihuaˈatéyujtaˈa jetze tɨ́j naˈa aˈuun tɨ huatacáˈa u Judea.

5

Matɨ́ˈɨj nuˈu huatámuˈiirecaˈa ɨ́ huaˈité
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

1 JaˈanáI tɨ ayén tiujuˈurɨ́j tɨ aˈíɨ́n Jesús aˈuun aˈutéveecaˈa aˈu tɨ jaj eˈeveˈeˈástɨme tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjín: Genesaret. Jéihua mú teɨte ajteáxɨireca'a aˈíjna jemi. AˈíɨI mú ranamuájraca'a ɨ́ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ́ Dios.

2 Tɨˈɨj jí Jesús huaˈapuaca huaseíj ɨ́ baarcu mé eˈecávivɨíjme'eca'a ɨ́ mej huaˈité jetze viviˈi. Majta aˈíɨme, muˈuri tíˈija'usica'a ɨ́ tiúˈujxɨejmuaˈa.

3 Tɨˈɨj jí Jesús ateájraa ɨ́ seíj jetze ɨ́ baarcu, aˈíjna Simón tɨ raciɨ. Tɨˈɨj jí ayén tiraatáhuaviiriˈi aˈíjna ɨ́ Simón tɨ aˈatzu ɨmuá huatéchaxɨn á jaataˈa. Tɨˈɨj jí aˈujyeíjxɨ. A pu aracaíɨ tihuáˈamuaˈate ɨ́ teɨte.

4 Tɨ́ˈɨj raatapuáˈajtacaˈa tɨ tihuáˈixaateˈe, aj pu i ayén tiraataˈixaa aˈíjna ɨ́ Simón tɨjín:

—Patáˈaj jaítzeˈe aˈɨmuá huatéchaxɨn aˈu tɨ jaítzeˈe auutɨ́ˈɨ ɨ́ jaj. Pajta raˈatéhuaˈaxɨn mɨ áˈaxɨejmuaˈa patáˈaj huaˈité huavíviˈi.

5 Simón pu ayén tiuˈutaniú tɨjín:

—Maestro, tu'uri huatáxa'ai tej tí'imuarɨ'e. Catu ti'itíj huatéevi'i. Capu amín a'ij, a'iné mú'ee pe hui piyen tinaatá'ixaa, ayée nu rini.
6 Matí'ɨj mi ra'atéehua'axɨ ɨ ruxɨejmua'a. Ayee mú jín huarɨj, jeíhua mú huápɨ'ɨ hua'itátɨɨ. Tín pu huatésiujtza'anixɨ ɨ huá'axɨejmua'a ɨ hua'ité jɨme'e.
7 Matí'ɨj mi hua'utajé ɨ ru'amiigustemua'a ɨ mej aráatei ɨ seíj jetze ɨ baarcu, mej mi mú a'uré'enen matá'aj hua'utévaire'en. Matí'ɨj mi a'uré'ene. Matí'ɨj mi hua'avé'ejíste'axɨ ɨ hua'ité ɨ baarcu jetze. Tín mú ateárutixɨ a'íjna jɨme'e mej avé'ejɨsteca'a.
8 Ajta a'íin Simón, jíme'en pu'u raaseíj, aj pu i títunutaca'a ɨ Jesús jemi. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:
—Á'ura'a ineetzi jemi, nevástara'a, a'iné jeíhua nu auteájturaa mú'eetzi jemi.
9 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'iné jeíhua pu naa rí'ɨ tira'utaseíj a'íjna jɨme'e mej huápɨ'ɨ jeíhua hua'uvívi'i ɨ hua'ité.
10 Ayee mú che'atá mena'a naa rí'ɨ tira'utaseíj a'íjna ɨ Jacobo, ajta a'íjna ɨ Juan. A'íi pu hua'atáàta a'íjna ɨ Zebedeo. Majta a'íime, a'íi mú jemin tí'imuarɨ'e jamuan ɨ Simón. Ti'ɨj jí a'íin Jesús, ayén tiraata'ixaa a'íjna ɨ Simón tijín:
—Capej tí'itziɨine'e. Ijii ti yú auca'itɨ a'ame, neetzi jemi pepu'u hui teite tíseɨre'esin. —Ayee pu tiraata'ixaa.
11 Matí'ɨj mi hua'itajájpuaxɨ ɨ baarcu a'u ti a'uhuáchi. Matí'ɨj mi nain teje'etiá'a. Matí'ɨj mi a'ucíj jamuan ɨ Jesús.

Ɨ ja'atɨ ti nu'u tineájxɨ aj jetzen ɨ lepra
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

12 A'ájná'ɨmua, ti'ɨj Jesús a'uun a'utéveeca'a a'ájna já'ahua'a chajta'a, seíj pu e'iré'ene jemin. Temua'a pu jeíhua ti'icá'atza a'íjna jɨme'e ti tineájxɨ ɨ huá'ire'ara'an jetze. Ti'ɨj raaseíj, aj pu i títunutaca'a jemin ɨ Jesús. Aa pu chuáata'ɨmua é'etia runéerime jɨme'e. Ayee pu tí'ijree tijín:
—Nevástara'a, ti pua'a hui mua'aráanajche pej tináahuaate'en.
13 Ti'ɨj jí Jesús huatamuájca'ataca'a. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:
—A ni'ijtá ne'u, na'aráanajche nej timuáahuaate'en. Pepu'uri hui huarúj.
Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu i xaa huarúj icu.
14 Ti'ɨj jí Jesús ayén tiraata'aíj tijín:
—Capej ja'atɨ ixaate'e sino a'uun pej á'ume'en jemin ɨ ti tí'ivaire'e u teyujta'a. Patá'aj ja'utá'aseijrata jemin a'íjna. Pajta piyen tiu'utámuaɨ'ɨvejta a'ij ti tiu'uta'aíjtaca'a a'íjna ɨ Moisés teecan mej mi ráamua'aree tijín pepu'uri huarúj. —Ayee pu tiraata'ixaa.
15 Majta me'ín ɨ teite, nainjapua mú ráamua'areeri'i a'ij ti Jesús huarɨj. Tíj na'a ti'itápuaapua'are, jaítze'e mú ranamuájraca'a. A'íj mú jín, jeíhua mú ajteáxɨireca'a ɨ teite ɨ Jesús jemi ti a'íin tihuá'uhuaate'en a'íjna jɨme'e ɨ mej tí'icucui'i.
16 Ajta a'íin Jesús, ja'anáj ti na'a pu a'uun e'etánineica'a a'u ti caí é'e ti'itɨjca'a tí'ij ruseíj huatéjniuuni.

Ɨ ja'atɨ ti nu'u nainjapua cɨyáaxara'a
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Ayee pu tiuju'urɨj a'ajná'ɨmua. Mu'iitɨ mú á e'iré'ene ɨ teite tíj na'a a'uun mej a'uchéjme a'ujna u Galilea, ajta a'ujna u Judea, ajta a'ujna u Jerusalén. A'ii mú a'íin pú'een ɨ fariseos, majta a'íime ɨ mej tí'imua'ata a'ij

tɨ té'eyu'usi'i jetzen ɨ yu'uxari jetze ɨ Moisés teecan tɨ ra'uyú'uxaca'a. A'ɨɨ mú huiiráte'eca'a ɨ Jesús jamuan. Ajta ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ tavástara'a, a'ɨɨ pu jemin huateájturaa tɨ́'ij tihuá'uhuaate'en ɨ teɨte.

18 Majta seica a'uun e'iré'ene. Tevij mú huáchuisime'e, itari japua mera'ujtéca. Nainjapua pu cɨyáaxara'aca'a ɨ ru jetze a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. A'ɨɨ mú huataújtese mej ru'uteájtuaani u chi'ita mej mi yenu'uhuaré'eten ɨ Jesús jemi.

19 Mɨ́ ajta caí capu huatárɨ'ɨristareca'a a'iné jeíhua mú teɨte aitéujseɨre'eca'a tá'apueerta.

Matɨ́'ɨj mi anticɨ́j japuan ɨ chi'ij. Matɨ́'ɨj mi ra'anáacu. A'ɨɨ mú jɨ́n ayén huarɨ́j, matɨ́'ɨj ru'ucájtuaa japuan meru'ujtéca ɨ itari. A'uu mú ru'ucájtuaa huá'a tzajta'a ɨ teɨte a'u tɨ Jesús a'utéjvee.

20 Tɨ́'ɨj Jesús hua'useɨj a'ɨ́mej, aj pu i xaa ráamua'areeri'i tɨjɨ́n meté'atzaahuate'e, tzɨ́te'e. Tɨ'ɨj jí ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ cɨyáaxara'a tɨjɨ́n:

—Ne'amiigu, nu'uri timuaatá'uuni'iri'i ɨ pej hui jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi.

21 Majta me'ɨ́n ɨ fariseos, majta me'ɨ́n ɨ mej tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze, a'ɨɨ mú autéjhuii mej miyen tí'imua'atze ɨ ru tzajta'a tɨjɨ́n:

—¿A'ataqui hui pɨ́rɨcɨ amɨ́jna mɨ ja'atɨ tɨ ayén a'ij pua'a ti'ixa ɨ Dios jemi? Seɨ́j pu'u na'a a'ɨ́in pú'een tɨ tihua'utá'uuni'i ɨ teɨte ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi. Dios pu a'ɨ́in pú'een tɨ ayén tihua'utá'uuni'i. Ajta amɨ́n, capu hui a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree.

22 Ajta a'ɨ́in ɨ Jesús, a'ɨɨ pu ruseɨ́j rú'umua'areereca'a a'ij mej tí'imua'ajca. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné hui 'een jɨ́n siyen tí'imua'atze ɨ ru tzajta'a?

23 ¿Ti'itáani jaítze'e muárɨ'eri? ¿Ni jaítze'e muárɨ'eri nej niyen tiraata'ixaate'en ne'ɨ́jna tɨ cɨyáaxara'a yee: "Nu'uri timuaatá'uuni'iri'i ɨ pej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi", na'ari yee: "Ájchesi, mé pej tamé'en"? Jee xaa ne'u, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ jaítze'e muárɨ'eri nej niyen tiraata'ixaate'en yee: "Ájchesi, mé pej tamé'en."

24 'Aru sej si ráamua'aree ɨ nej hui xaa ne'ɨ́jna jɨ́n antínmua'aree íiyen chaanaca japua nej ni tihua'utá'auuni'i ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi, ayée nu huárɨni inee i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte.

Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ cɨyáaxara'a tɨjɨ́n:

—Ne'amiigu, ayée nu tí'imua'ixaate'e tɨjɨ́n, ajchesi hui, pajta ra'anchuén mɨ á'utaatzi. Aricu á'uraa u á'ache.

25 Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu i a'ɨ́in tɨ cɨyáaxara'a, ájchee, yá'uchuii ɨ rú'utaatzi. Tɨ'ɨj jí rɨ́'ɨ tiraatajé ɨ tavástara'a. Tɨ́'ɨj i á'uraa ɨ ruche.

26 Naímɨ'i mú naa rɨ́'ɨ tira'utaseɨj. Jé'ecan mú rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ Dios jemi. Majta caí cha'a a'ij tirájteuve'e. Ayee mu'u tɨjɨ́n:

—Ijii tu xaa ti'itɨ́j huaseɨj tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús raatajé ɨ Leví
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 A'atzu a'ateevi'i, aj pu i Jesús áa a'uré'ene. Seɨ́j pu ja'atɨ huaseɨ́j tɨ tí'iteji'ivi. Ayee pu ántehuaa tɨjɨ́n Leví. A'uu pu e'irájca u chi'ita a'u mej titejé'eji'ivi. Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—Patá'aj hui nee jamuan á'uche'ecane'en.

28 Tɨ'ɨj jí a'ɨ́in Leví ájchee. Naímɨ'i pu teje'etiá'a. Tɨ'ɨquí jamuan á'uraa.

29 Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn Leví tiu'uyé'este ɨ́ ruche a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari Jesús jamuan á'uche'ecan. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tí'iteji'ivi, majta seica, a'ɨ́ɨ mú huá'a jamuan tí'icua'acaa.

30 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ fariseos, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'imua'ataca ɨ́ yu'uxari jetze tɨ Moisés ra'uyú'uxaca'a, a'ɨ́ɨ mú autéjhuii mej tihua'uxájtzi'i a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—¿A'iné 'een jɨ́n siyen huá'a jamuan tí'icua'aca, seajta hui ye'eca jamuan ɨ́ mej tí'iteji'ivi, seajta huá'a jamuan ɨ́ mej a'ij pua'a rɨjcaa?

31 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu hui 'een jɨ́me'en ɨ́ teɨte ɨ́ mej á'ucɨ'ɨca'an jemin ɨ́ tɨ ya'anaca. Capu ruxe'eve'e mej á'ucɨ'ɨca'an jemin ɨ́ mej rɨ́'en sino a'ɨ́ɨme mu'u hui ɨ́ mej tí'icucui'i.

32 Mɨ́ neajta inee, canu hui ne'ɨ́jna jɨ́n mú a'uvé'emej nej ni ne'ɨ́mej huatájeeve a'ɨ́mej ɨ́ tɨ ayén tihuá'amitɨejte'e yee xɨ́'epɨ'ɨn mú rɨcɨ sino a'ɨ́mej nu'u ɨ́ mej rú'umua'aree ɨ́ ru tzajta'a ɨ́ mej caí xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ.

Ɨ mej nu'u rú'itzi'ivi (Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—A'ɨ́ɨme ɨ́ mej hui Juan jamuan á'ujujhua'an, jeíhua mú rú'itzi'ivi, majta huatéjniuuve ɨ́ Dios jemi. Ayee mú che'atá mena'a rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ́ fariseos. Mɨ́ majta, a'ɨ́ɨme hui ɨ́ mej á jamuan á'ujujhua'an, metijí'icua'aca, majta ye'eca, micu.

34 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ja'atɨ huaténe'ɨche, a'ɨ́ɨ pu ajta ru'amiigustemua'a huatá'inen mej mi tiú'uyesten. Aj pu i tihuá'amicuan. ¿Ni qui miyen tiú'uritzi'ive'e tɨ́'ɨj auj huá'a jamuan a'utéveeca? Camu xaa ne'u.

35 'Mɨ ajta, aúche'e pu hui teja'uré'enejsin a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen ra'ajján a'ɨ́jna tɨ huaténe'ɨche. Aj mú xaa amiigustemua'ame'en ru'ítzi'ive'en a'iné capu ché'e mé'e já'ahua'a ɨ́ hua'amiigu. A'iné naúche'e nu yé huatéjvee, camu hui ru'ítzi'ive'en ɨ́ ne'amiigustemua'a.

36 Seɨ́j pu tihua'utá'ixaa ɨ́ niuucari tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ja'atɨ rá'acu'une'epua ɨ́ cɨɨxuri tɨ mí'ime'ecan, capu a'ɨ́jna jɨ́n rá'acu'une'epua cɨɨxuri jɨme'e tɨ caí xɨ ja'anáj já'usini'i. Tɨ́ pua'a ayén a'ɨ́jna jɨ́n rá'acu'une'epua, a'ɨ́ɨ pu huatétzu'uta a'ɨ́jna ɨ́ cɨɨxuri tɨ jéjcua tɨ́'ɨj huatéja'usini'ihua. Tɨ'ɨj jí ra'atésiujtza'anaxɨ'ɨsin ɨ́ tɨ mí'ime'ecan. Aj pu i, ɨ́ tɨ anásiujtza'ani, jaítze'e pu hui ve'etɨ́ a'ame.

37 'Ajta camu miyen rɨjcaa mej ru'ucájtu'ani navij limeetajra'a tzajta'a tɨ cára'ajchira'a viinu ti'itɨ́j mej mauchén ráataahuaca'a. Tɨ́ pua'a miyen ráaruuren, a'ɨ́jna ɨ́ viinu tɨ jéjcua, a'ɨ́j pu jetze huiitaxɨ́jsin ɨ́ eeca, ajta autasiújtza'ani ɨ́ navij tɨ cára'ajchira'a. Aj pu i a'uvaɨ́jtzi ɨ́ navij, ajta hui ɨ́ viinu.

38 A'ɨ́j pu hui jɨ́n ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ iru'ucájtu'ani navij tzajta'a tɨ jéjcua a'ɨ́jna ɨ́ viinu tɨ ajta jéjcua, icu.

39 'Ajta, matɨ́'ɨj ra'anti'ɨ́ ɨ́ viinu tɨ mí'ime'ecan, capu ja'atɨ ayén raxɨ́'eve'e tɨ ra'antiyé'en ɨ́ tɨ jéjcua a'iné ayée pu tirá'amitɨejte'e tɨ jɨme'en yee jaítze'e pu hui ajme'ira'a ɨ́ tɨ mí'ime'ecan caí ɨ́ tɨ jéjcua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

6

Mej nu'u muaiiyu huaré'acupi (Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

1 Ayee pu ajta tiuju'urɨj a'ájna ɨ xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi. Aa pu aumé'ecaa já'ita'a u ví'ira'ata'a ɨ Jesús. Majta me'ɨn ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨɨ mú autéjhuii mej rú'ijtzaanaxɨ'ɨn tɨ'itɨj atzi tɨ triigu jetze huijneájxɨ. Matɨ'ɨj mi raatémuatɨ'ɨsixɨ ɨ rumuájca'a jetze. Majta autéjhuii mej ráacua'ani.

2 Majta a'ɨɨme ɨ fariseos, seica mú á vejli'i a'uté'uuca'a. Matɨ'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i a'ɨjna ɨ Jesús. Miyen tɨjɨ́n:

—¿A'iné hui 'een jɨ́n piyen tí'imuarɨ'e ti'itɨj tɨ nu'u caí rɨ'irí tɨ ayén ti'itɨj ú'uruuren a'ájna xɨcájra'a mej jetzen pua'a ruse'upi?

3 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—¿Ni secaí mú'een ja'anáj ra'ujíjve ɨ yu'uxari jetze a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨjna ɨ David teecan tɨ'ɨj huata'ɨ'icuataca'a, majta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e?

4 A'uu pu hui a'uteájrupi u teyujta'a, ɨ tɨ jee chi'ira'an pú'een ɨ Dios. Ajta á'iyen, a'ɨɨ pu ru'irájɨ'ɨpɨ ɨ pan mej Dios huatámuaɨ'ɨvejte. Tɨ'ɨj jí ráacua. Ajta a'ɨ́mej tiu'umí ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'ɨ́jna ɨ pan, a'ɨɨ mu'u racua'aca a'ɨɨme ɨ mej tí'ivaɨre'e a'ujna teyujta'a. Capu hui ti'itɨj a'ij huarɨ́j a'ɨjna jemi ɨ David teecan.

5 Ajta ayén tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e inee, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte, ayée nu hui 'een jɨ́n antínmua'aree neajta ne'ɨ́jna xɨcájra'an mej jetzen ruse'upi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa ɨ Jesús.

Ɨ ja'atɨ tɨ nu'u cɨyáaxara'a ɨ rumuájca'a jetze (Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

6 Ajtahua'a, seɨ́j jetze ɨ xɨcáara'an mej jetzen ruse'upi, a'úu pu a'uteájrupi u teyujta'a. A'uu pu tihuá'amua'atejca'a. Ajta seɨ́j a'úu pu unú'ujveeca'a tɨ cɨyáaxara'a ɨ rumuájca'a jetze, rurɨ'irɨ́inta'an pújme'en.

7 Majta me'ɨn ɨ fariseos, majta me'ɨn ɨ mej tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan, a'ɨɨ mú rajeeveca'a ti'itɨj mej jíme'en jetzen te'ujpuá'ajte'en. Ayee mú tí'imua'ajca yee aisí tɨ pua'a caí seɨ́j tiú'uhuaate'en, a'ɨ́jna xɨcájra'a tej jetzen tase'upi.

8 Mí ajta Jesús, a'ɨɨ pu rú'umua'areereca'a a'ij mej tí'imua'ajca. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ rumuájca'a jetze cɨyáaxara'a tɨjɨ́n:

—Ájchesi. Mé huatéchaxɨ mé já'ita'a.

Aj pu i ájchee. Aa pu a'utéechaxɨ.

9 Tɨ'ɨj jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejámuaata'íhua'ura ti'itɨj tɨ í'irɨ'ɨri a'ɨ́jna xɨcájra'a tej jetzen tase'upi. ¿Ni qui í'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ayén ráaruuren ɨ tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn na'ari ɨ tɨ a'ij pua'a 'een? ¿Ni qui ajta í'irɨ'ɨri tɨ seɨ́j huiirájtuaa tɨ ij a'ɨɨn caí huámɨ'ɨni na'ari hui tɨ raajé'ica?

10 Tɨ'ɨj jí Jesús hua'useɨ́irajraa a'ɨ́mej ɨ mej áa e'envéjme'ecaa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ cɨyáaxara'a ɨ rumuájca'a jetze tɨjɨ́n:

—Huatátzeaara hui mua'a muájca'a.

Aj pu i raatátzeaaraca'a. Jíme'en pu'u ayén huarɨ́j, aj pu i huarújɨ.

11 Majta me'ɨn ɨ fariseos, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej caí a'ij tirájteu a'ij mej ye'í jíme'en jetzen te'ujpuá'ajte'en. Matɨ'ɨj mi autéjhuii mej ti'itiúrixaate'en yee a'ij mej ye'í ráaruuren me'ɨ́jna ɨ Jesús.

Tɨ́ɨj nu'u Jesús hua'antúhuau a'ɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase
(Mt. 10:2; Mk. 3:16-19; Hch. 1:13)

12 A'ájná'ɨmua, Jesús pu á'ume jɨrí tzajta'a tɨ́'ij huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi. Huatáxa'ii tɨ huatéeniu.
13 Tɨ́'ij tapuá'arijme'eca, a'ɨ́ɨ pu hua'utajé a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Tɨ'ɨ́j jí hua'avé'ejajpuaxɨ a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua mej ará'ase. Ayee pu hua'utamuá'a tɨjɨ́n apóstoles, tɨ ayén huataújmua'a tɨjɨ́n seɨ́j tɨ tiu'uta'aíjti'ire.
Ayee mú huataújmua'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tiu'uta'aíjti'ire.
14-15 A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ hua'avé'ejajpuaxɨ. Amuacaícan, a'ɨ́j pu huatajé a'ɨ́jna ɨ́ Simón, ɨ́ mej majta miyen raatamuá'a tɨjɨ́n Pedro. Aj pu ijtá'i a'ɨ́jna huatajé ɨ́ Andrés. Juutzeájra'an pu pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Simón. Seica pu ajta huatajé. A'ɨ́ɨme mú a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Juan, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Felipe. A'ɨ́j pu ajta huatajé a'ɨ́jna ɨ́ Bartolomé, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Mateo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Tomás, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo. A'ɨ́ɨ pu yaujra'an pú'een ɨ́ Alfeo.
Jesús pu ajta a'ɨ́jna huatajé ɨ́ Simón. A'ɨ́mej pu jetze ajtéme'ecan a'ɨ́ɨme ɨ́ mej miyen hua'atamuá'amua tɨjɨ́n ɨ́ mej raayɨ́'ɨtɨ mej huané'use'en.
16 A'ɨ́mej pu ajta huatajé a'ɨ́jna ɨ́ Judás tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Jacobo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Judás tɨ ayén te'entímu'utaca tɨjɨ́n Iscariotes. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ tiu'utátui ɨ́ Jesús. A'ɨ́mej pu'u avé'ejajpuaxɨ.

Jesús pu nu'u tihuá'amua'ate jeíhua ɨ́ teɨte
(Mt. 4:23-25)

17 Tɨ'ɨ́j jí Jesús acájraa ɨ́ jɨrí japua, majta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'uu pu a'arái'a a'u tɨ a'upá'atza. A'uu mú jeíhua ajteáxɨ́ɨreca'a ɨ́ teɨte, ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, majta seica. Jéihua mú majta ajteáxɨ́ɨreca'a ɨ́ mej a'uchéjme a'úu tɨ huatacá'a u Judea, majta me'ɨ́n ɨ́ mej a'uun a'uchéjme u Jerusalén. A'ɨ́ɨ mú majta ajteáxɨ́ɨreca'a ɨ́ mej a'uun a'uchéjme a'ujna la coosta, a'ájna já'ahua'a u Tiro, ajta a'ájna já'ahua'a u Sidón.
18 Ayee mú 'een jɨ́n mú e'iré'ene mej mi ráanamua, tɨ ij a'ɨ́ɨn tihuá'uhuaate'en ɨ́ mej jɨ́n ti'icúcui'ijme. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej rajpuaíjtzica'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tiyáaru'use tɨ huá'a tzajta'a seijre'e, Jesús pu ajta tihuá'uhuaa.
19 Naíjmi'i matɨ́j mena'a me'uun a'uté'uuca'a, ayée mú tí'itese'eca'a mej ra'ajtamuárɨ'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn jetze e'iraaye'i ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an tɨ jɨ́n tihuá'uhuaate'en naíjmi'ica.

Mej nu'u jɨ́me'en huataújtemua'ave'esin
(Mt. 5:1-12)

20 Tɨ'ɨ́j jí hua'antaseíirajraa a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Tɨ'ɨ́j jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Setá'aj hui huataújtemua'ave'en, mú'een mɨ sej caí a'ij tí'ijviicua'i, a'iné mú'ejmi pu ari tiu'ucɨ́'ɨ tɨ Dios tejá'amua'aijte'e sej si jamuan tiu'uta'aíjta tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
21 'Setá'aj hui huataújtemua'ave'en, mú'een mɨ sej tɨejcu. Dios pu tejámuaatá'asin ɨ́ sej jɨ́n huateújvaɨre'en.
'Setá'aj huataújtemua'ave'en mɨ sej ruyein se'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua. Mú'een xu na'anaa xá'aju'un se'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ari amuá'ancu'uvajxɨ.
22 'Setá'aj hui huataújtemua'ave'en tɨ pua'a seica teɨte mejamuájcha'ɨ́ɨre'e, na'ari tɨ pua'a mejamuaatamuárite'en, na'ari tɨ pua'a mej a'ij pua'a

á'amuaruuren nusu tɨ pua'a metejá'amuaxajtzi'ira me'ɨ́jna jɨme'e sej ná'astijre'e ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte.

23 Tɨ́'ɨj teja'uré'enen a'ájna mej miyen a'ij pua'a á'amuaruuren ɨ́ teɨte, setá'aj hui huataújtemua'ave'en a'iné jeíhua pu huápɨ'ɨ tejá'amuacɨ'ɨti a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'uun tejé'eme'ecan a'u tɨ Dios é'eseijre'e. Setá'aj tiu'utéene'en se'ɨ́jna jɨme'e sej rutémua'ave'e, a'iné huá'avaujsimua'acɨ'ɨ, ayée mú hui che'atá mena'a a'ij pua'a huá'uruu a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.

24 'Seajta mú'een, mɨ sej chíjteaani, setá'aj hui huataújxɨeemɨste'en a'iné xu'uri ra'ancuré'a íiyen chaanaca japua ɨ́ tɨ rɨ́'ɨ tejámuaatá'asin.

25 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en, mú'een mɨ sej nain tɨ́'ijcha'ɨ̈ɨ, a'iné capu hui ti'itɨ́j huateáturaasin mú'ejmi jemi tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en, mú'een mɨ sej na'ana, cha'a sena'a, a'iné mú'een xu ruyeinixɨ'ɨn, seajta huataújxɨeemɨste'esin.

26 'Setá'aj hui huataújxɨeemɨste'en tɨ pua'a naímɨ'ɨ miyen tejá'amua'ixaate'e yee xɨ́'epɨ'ɨn xu huarɨ́j, a'iné huá'avaujsimua'acɨ'ɨ, ayée mú che'atá mena'a tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej caí tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.

"Tej nu'u huá'uxe'eve'en ɨ́ mej tájcha'ɨ̈ɨre'e"
(Mt. 5:38-48; 7:12)

27 'Mɨ neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e mɨ sej ní'inamua: Setá'aj hui huá'uxe'eve'en se'ɨ́mej ɨ́ mej amuájcha'ɨ̈ɨre'e, setá'aj seajta rɨ́'ɨ huá'uruuren se'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a á'amuaruure.

28 'Setá'aj rɨ́'ɨ tihua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a tejá'amuaxa. Setá'aj hui seajta ɨ́ Dios jemi huá'a jɨme'en huatéjniuuni a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a á'amuaruure.

29 'Tɨ́ pua'a ja'atɨ mu'itéjveeni a'ɨpée jetze, patá'aj hui pajta u jetze pújme'en raatánɨ̈jte'en tɨ́'ɨj ajtahua'a mu'itéjveeni a'uun jetze. Tɨ́ pua'a ja'atɨ muá'achuira mɨ a'achamaara, patá'aj pajta mɨ asiicu'u raatapíjte'en.

30 'Patá'aj pajta tihua'utá'an naíjmi'ica a'achú mej hui pua'amé ti'itɨ́j muahuavii. Ajta tɨ pua'a ja'atɨ ti'itɨ́j ántɨni ɨ́ tɨ mú'eetzi a'aa, capej hui rahuaviira ca'anéeri jɨme'e tɨ muaatátuiire'en.

31 'Patá'aj pajta hui piyen huá'uruuren ɨ́ seica a'ij pej tí'ijxe'eve'e mej miyen muáaruuren mú'eetzi.

32 'Niche'e seɨ́j tejámuaata'íhua'u. Tɨ́ pua'a siyen huá'ixe'eve'e sena'a a'ɨ́mej ɨ́ mej amuá'ixe'eve'e mú'ejmi, ¿a'iné hui tejamuá'amitɨejte'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari? ¿Ni qui ti'itɨ́j semuá'itɨn ɨ́ Dios jemi? Caxu xaa ne'u ti'itɨ́j huamuá'itɨn a'iné a'ɨ̈me ɨ́ mej a'ij pua'a rɨcɨ, a'ɨ̈ mú majta hui huá'ixe'eve'e a'ɨ́mej ɨ́ seica ɨ́ mej majta huá'ixe'eve'e.

33 'Ajta, tɨ pua'a siyen rɨ́'ɨ tihua'atá'acare'en sena'a a'ɨ́mej ɨ́ mej rɨ́'ɨ tejaamuaatá'aca, ¿ni tzaa ayén tejamuá'amitɨejte'e sej se'ɨ́jna jɨ́n ti'itɨ́j huamuá'itɨn ɨ́ Dios jemi? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e yee caxu hui a'atzu ti'itɨ́j huamuá'itɨn a'iné ayée mú che'atá mena'a rɨcɨ a'ɨ̈me ɨ́ mej a'ij pua'a rɨcɨ.

34 'Ajta, tɨ pua'a hui siyen tihua'utánɨ́jte'en ti'itɨ́j tɨ na'a se'ɨ́jna jɨme'e mej mi á'iyen amuaatátuiire'en, ¿ni ayén tejamuá'amitɨejte'e sej se'ɨ́jna jɨ́n ti'itɨ́j huamuá'itɨn ɨ́ Dios jemi? Capu ayén té'eme. Caxu hui a'atzu ti'itɨ́j huamuá'itɨn a'iné a'ɨ̈me ɨ́ mej a'ij pua'a rɨcɨ, a'ɨ̈ mú hua'utánɨ́jte ɨ́ seica, majta miyen rachú'eve'en mej mi á'iyen tíhua'utátuiire'en nain ɨ́ mej caj tihua'utánɨ̈jte.

35 'Ayee xu'u huárɨni. Setá'aj hui huá'axe'eve'e a'ɨ́mej ɨ́ mej amuá'ajcha'ɨ̈re'e. Setá'aj rí'ɨ tihuá'ajcha'ɨ̈. Setá'aj seajta ti'itíj tɨ na'a hua'utánɨ́jte'en. Caxu huá'ahuaviira ca'anéeri jɨme'e mej mi amuaatátuiire'en. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ pua'a siyen huárɨni, jeíhua pu hui tejá'amuacɨ'ɨti. Seajta xu yaújmua'ame'en pú'eene'e xá'aju'un a'ɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ ta japua tɨ é'eseijre'e, a'iné a'ɨ́ɨ pu rí'ɨ tihuá'ajcha'ɨ̈ a'ɨ́mej ɨ́ mej caí rí'ɨ tihua'atá'aca, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a rɨcɨ.

36 'Setá'aj siyen huá'ancu'uvajxɨ'ɨn, a'iné a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ á'amua'iya'upua, a'ɨ́ɨ pu hui ajta huá'ancu'uvajxɨ'ɨsin.

"Teta'aj nu'u caí huá'axɨjte'e ɨ́ seica"
(Mt. 7:1-5)

37 'Caxu a'ij tihuá'ajeeve ɨ́ seica; tɨ ij caí Dios a'ij tejá'amuajeeve mú'ejmi. Caxu seajta huá'axɨjte'e ɨ́ seica, tɨ ij caí Dios ama'uxɨ́jte'en mú'ejmi. Setá'aj hui tihua'utá'uuni'i ɨ́ seica. Tɨ́ pua'a siyen huárɨni, Dios pu ajta tejámuaatá'uuni'ira.

38 'Setá'aj tíhua'utapuaíjve'en ɨ́ seica. Tɨ́ pua'a siyen huárɨni, jeíhua pu ajta mú'ejmi tejámuaatapuaíjve'esin. Ayee pu té'eme tíj ja'atɨ ra'avé'ejɨste'en ɨ́ medida jetze. A'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, mi'i pu rí'ɨ ra'ure'eruurén, ajta raatéruureajxɨ'ɨn tí'ɨj rí'ɨ huaújra'atza. Temua'a pu naa tira'avé'ejɨste'esin tɨ ij caí avé'evitzen. Aj pu i, amua'ancára'atzi'ira ɨ́ á'amuasiicu'u jetze. Ayee pu á'amuaruuren a'iné a'achú sej hui caj tiu'utapuaíjve'e, ayée pu che'atá na'a Dios pu amuaatapuaíjve'esin mú'ejmi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

39 Ajtahua'a seíj niuucari pu jín tihuá'u'itɨiiri'i. Ayen tɨjín:

—A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi a'ɨ́jna jíme'en ɨ́ tɨ arácun. ¿Ni rɨ'ɨrí tɨ a'ɨ́ɨn tɨ arácun rá'anvi'itɨn ɨ́ juye jetze seíj tɨ ajta arácun? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Capu a'atzu rɨ'ɨrí, tɨ a'ɨ́ɨn rá'anvi'itɨn, a'iné tɨ pua'a a'ɨ́ɨn rá'anvi'itɨn, naími'i mú hui atévatzɨjsin a'u tɨ e'etécun.

40 'Ajta ayée pu hui 'een a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej nee jamuan á'ujujhua'an. A'ɨ́n ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén tiú'ujmua'ate capu ayén che'atá na'a ruxe'eve'e tíj a'ɨ́ɨn tɨ tí'ijmua'ate, sino tɨ́'ɨj ari ra'antipuá'arite'en ɨ́ tɨ tiú'ujmua'ate, aj pu hui xaa ayén éene'e a'ame tíj a'ɨ́jna ɨ́ tɨ tiraamuá'ate.

41 'Pajta mú'ee, a'iné hui 'een jín piyen raseíj ɨ́ a'ihuáara'a a'ɨ́jna tɨ cɨ́j caj te'uteájturaa ɨ́ Dios jemi. Mí pajta mú'ee, capej aseíj ɨ́ pej hui jín jeíhua á'atura ɨ́ Dios jemi.

42 Tí pua'a peri jeíhua jín auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ¿a'iné hui tí'irɨ'ɨri pej piyen tiraata'ixaate'en pe'ɨ́jna ɨ́ a'ihuáara'a tɨ cɨ́j caj te'uteájturaa a'ij tɨ ti'itíj jín te'uteájturaa ɨ́ Dios jemi? Capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri, a'iné capej hui aseíj mú'ee aseíj a'ij pej ti'itíj jín te'uteájturaa ɨ́ Dios jemi.

'Mú'ee mɨ pej a'ij pua'a tí'ijrɨ'ɨre mé jéjre'e, pauj mi'i seɨcié tiú'umua'ati, pajta nain jín tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teite ɨ́ pej hui jín auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Aj pu hui xaa ayén tiraavíjte'e ɨ́ pej piyen tiraata'ixaate'en ɨ́ seíj a'ij tɨ ti'itíj jín te'uteájturaa ɨ́ Dios jemi.

Tej nu'u jíme'en ráamua'ati ti'itíj tɨ nu'u cɨyéjra'a pú'een
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

43 'Ayee pu'u ajta 'een, tíj ɨ́ cɨyej, nain tɨ ti'irɨ́'een, rɨ'éene'en pu tí'itaaca. Ajta nain ɨ́ cɨyej tɨ caí ti'irɨ́'een, capu ajta rɨ'éene'en tí'itaaca.

44 Ajta naíjmi'i ɨ́ cɨyej tɨ tí'itaaca, ayée mú hui tí'imua'amua me'ɨ́jna ɨ́ tɨ tí'itaaca, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ huaréj taca'i, capu a'ɨ́ɨn rataca'i ɨ́ cɨyej tɨ tétzicare'e sino

a'ij pu jetze me'ecan ɨ rucɨye'e. Ajta a'ɨ́jna ɨ uuva taca'ɨ, capu ajta a'ɨ́ɨn rataca'ɨ ɨ jɨ́'ɨtzijca'ixa'a jetze sino a'ij pu ajta jetze me'ecan ɨ rucɨye'e. Ayee xu che'atá sena'a seajta tɨ'ijmua'areeren ja'atɨ tɨ tévira'a pú'een tij rɨ́'ɨ tɨ'itevij nusu caí seɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ rɨcɨ.

45 'A'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ rɨ́'ɨ tɨ'itevij, a'ɨ́ɨ pu hui rɨ́'ɨ tɨ'ixaxa'a, ajta a'ɨ́jna tɨ rɨ́'ɨ tɨ'ixaxa'a, a'úu pu me'ecan tzajta'an a'u tɨ jeíhua yá'avaa tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ a'ij pua'a tɨ'itevij, a'ɨ́ɨ pu a'ij pua'a tɨ'ixaxa'a, ajta a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a tɨ'ixaxa'a, a'úu pu hui me'ecan tzajta'an a'u tɨ jeíhua yá'avaa tɨ a'ij pua'a 'een. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ja'atɨ tɨ na'a, a'ɨ́ɨ pu hui tɨ'ixaxa'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ rá'avaa ɨ ru tzajta'a.

A'ij tɨ nu'u seɨ́j tɨ'ijrɨ'ɨre, ajta ɨ seɨ́j (Mt. 7:24-27)

46 'Seajta mú'een, mɨ sej hui caí siyen tɨ'iruure a'ij nej tejá'amua'ixaate'e, a'iné 'een jɨ́n siyen tɨ'inejee tɨjɨ́n: "Nevástara'a, nevástara'a."

47 'Ayee nu hui tejámuaatá'ixaate'esin a'iné 'een a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ neetzi jemi mú a'uvé'emej tɨ ij neetzi huanamua, ajta ayén tiú'uruuren a'ij nej tɨ'ixa.

48 Ayee pu hui 'een tɨ́j a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ chɨ'ɨ ájtaahuaca'a. A'ɨ́jna ɨ ja'atɨ, jé'ecan pu ru'ucá'ijche téte'ɨmua. Tɨ'ɨj jí rá'ajtaahuaca'a ɨ jaxu'u ɨ tete japua. Matɨ́'ɨj mi huatéviiyeca'a. Ajta huatámɨ'ɨyeca'a ɨ játe'ana. Aj pu i jetzen ajté'a ɨ játe'ana ɨ chɨ'ij. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ chɨ'ij, capu hui á'ave a'iné temua'a pu naa rɨ́'ɨ tirá'ajtaahuaca'a ɨ ja'atɨ.

49 'Mɨ ajta, a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ayén tɨ'inenamua, tɨ pua'a caí ayén tiú'uruuren a'ij nej ti'ixa, ayée pu hui 'een tɨ́j ɨ seɨ́j tɨ ajta chɨ'ij ájtaahuaca'a. Capu ru'ucá'ijche téte'ɨmua a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Matɨ́'ɨjtá mi huatéviiyeca'a. Ajta huatámɨ'ɨyeca'a ɨ játe'ana. Tɨ'ɨj jetzen ajté'a, aj pu i rá'arɨe. Nain pu hui tejá'urɨe a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ.

7

Tɨ'ɨj nu'u Jesús tiráahuaa a'ɨ́jna ɨ tɨ ravaɨre'e a'ɨ́jna tɨ anxíte tɨ'aijta (Mt. 8:5-13)

1 Tɨ'ɨj Jesús raatapuá'ajtaca'a tɨ tihuá'a'ixaate'eca'a ɨ teɨte, aj pu i a'uun á'uraa u Capernaúm.

2 A'uu pu seɨ́j a'utéveeca'a xantaaru'u tɨ anxíte tí'aijta. A'ɨ́jna jemi, seɨ́j pu tí'icui'ɨ tɨ jemin tɨ'ivaɨre'e. Pu'uri á'ame'erejca'a. Ajta ɨ xantaaru'u, jeíhua pu raxɨ́'eve'eca'a a'ɨ́jna tɨ jemin tɨ'ivaɨre'e.

3 Tɨ'ɨj jí a'ɨ́ɨn anxíte tɨ tí'aijta, a'ɨ́ɨ pu ráamua'areeri'ɨ a'ij tɨ tɨ'itɨ́ ruurejca'a ɨ Jesús. Aj pu i teɨte huata'áij mej mi ya'utájeeve. A'ɨ́ɨme ɨ teɨte, a'ii mú a'ɨ́ɨn pu'éene'e ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, majta ɨ mej tɨ'aijtaca'a u teyujta'a.

4 Matɨ́'ɨj mi a'uun e'iré'ene a'u tɨ Jesús a'utéveeca'a. Jéihua mú raatéeje. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Jé'ecan pu raavíjte'e pej á'ume'en jemin a'u tɨ é'eche pej pi piyen huáɨni a'ij tɨ timuaatáhuaviira.

5 'Jé'ecan pu hui rɨ́'ɨ titájcha'ɨɨ a'ɨ́jna. Ajta a'ɨ́ɨ pu rá'ajtaahuaca'a ɨ teyuu. —Ayee mú tiraata'ixaa.

6 Tɨ'ɨj jí Jesús u á'ume huá'a jamuan. Aa pu vejli'ɨ aumé'ecaa, tɨ'ɨj a'ɨ́ɨn tɨ anxíte tí'aijta, ajta pu ru'amiigustemua'a huata'áij mej mi miyen tiraata'ixaa tɨ nu'u caí a'uun e'arásti a'ujna tɨ é'eche. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nevástara'a, capu hui rɨ́'ɨ tiraavíjte'e pej anú'asti.

7 A'ɨj pu jɨ́n, capu ayén tináʼamitɨejteʼecaʼa tɨ raavíjteʼe nej neʼuun aʼatanén aʼu pej aʼutéveecaʼa. Tɨ́ ij caí muamuárɨʼeristeʼe, ayée pepuʼu hui huárɨni pej raataxáj yee puʼuri huarújɨ́ tɨ ajemi tíʼivaɨreʼe. Tɨ́ puaʼa piyen tiuʼutaxáj, aj pu aʼɨ́ɨn rujni ɨ́ tɨ ne jemi tíʼivaɨreʼe.

8 ʼA'ɨj nu hui jɨ́n niyen tíʼimuaʼixaateʼe aʼiné seɨj pu tíʼineʼaijteʼe ineetzi. Nee nu neajta tiʼitɨ́j jɨ́n antínmuaʼaree; neajta tihuáʼaijteʼe ɨ́ xantaaruʼu. Tɨ́ puaʼa seɨj netiuʼutaʼáijteʼen yee aricu, aʼɨ́ɨ pu ayén rɨni tɨ áʼumeʼen. Naʼari tɨ puaʼa seɨj niyen tiuʼutáʼixaateʼen yee mú aʼutáʼiyiʼi, ayée pu rɨni tɨ mú aʼuvéʼemeʼen. Ayee nu hui tiraataʼixaateʼen aʼɨ́jna tɨ nej jemi tíʼivaɨreʼe yee ayée pej huárɨni. Ajta aʼɨ́ɨn, ayée pu rɨni. —Ayee pu tiraataʼixaa aʼɨ́jna ɨ́ xantaaruʼu aʼɨ́jna ɨ́ Jesús.

9 Ajta aʼɨ́ɨn Jesús, tɨ́ʼɨj ayén tiráanamuajriʼi, jéʼecan pu naa rɨ́ʼɨ tiraʼutaseíj aʼɨ́jna jemi. Tɨʼɨj jí pɨ́ɨ aʼuréʼeve tɨ ij huaʼuseíirajraʼani ɨ́ teɨte ɨ́ mej jamuan áʼujujhuaʼaneʼe. Ayee pu tihuaʼutáʼixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejáʼamuaʼixaateʼe, aʼu tɨ huatacáʼa íiye Israél, canu hui jaʼanáj jaʼatɨ huáteu tɨ ayén cheʼatá naʼa téʼatzaahuateʼe tɨ́j aʼɨ́jna ɨ́ xantaaruʼu. —Ayee pu tihuaʼutáʼixaa.

10 Majta meʼín ɨ́ mej tiuʼutaʼaíjtɨʼire, aʼɨ́ɨ mú aʼuréʼacɨ aʼu tɨ éʼeche aʼɨ́jna ɨ́ xantaaruʼu. Matɨ́ʼɨj aʼuréʼene, puʼuri huarújcaa aʼɨ́jna tɨ jemin tíʼivaɨreʼe.

Tɨ́ʼɨj nuʼu Jesús ajtahuaʼa raataʼaíj tɨ huatarún ɨ́ tɨʼɨrɨ́i huamɨ́ʼɨ

11 Aʼatzu aʼateeviʼi, Jesús pu aʼuun aʼará ʼa chajtaʼa tɨ ayén téjaʼarájtehuaa tɨjɨ́n Naín. Majta mú aʼucɨ́j jamuan aʼɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan áʼujujhuaʼaneʼe. Majta seica ɨ́ teɨte, muʼiitɨ́ mú aʼucɨ́j jamuan.

12 Muʼuri vejliʼi aujúʼucaa taʼanténineʼi chajtaʼa jetze matɨ́ʼɨj seica antinájchecaʼa mej mɨ́ʼɨchi huáchuisimeʼe. Aʼɨ́jna ɨ́ mɨ́ʼɨchi, aʼɨ́ɨ pu púʼeeneʼe yaujraʼan ɨ́ ʼɨ́itaʼa tɨ ruseɨ́j. Aʼɨ́ɨ puʼu caj pɨ́tíʼiyaujraʼantacaʼa tɨ teáatacan. Jéihua mú teɨte jamuan huajúʼucaa.

13 Tɨ́ʼɨj Jesús raaseíj, jeíhua pu huataújxɨeemɨste jemin ɨ́ ʼɨ́itaʼa. Aj pu i ayén tiraataʼixaa tɨjɨ́n:

—Capej ayeine.

14 Tɨʼɨj jí ajteáxɨireca ʼa. Aj pu i raʼajtamuárɨej ɨ́ cɨyej tɨ japuan ʼujcáʼa aʼɨ́jna tɨ huamɨ́ʼɨ. Majta meʼín ɨ́ mej ráachuisimeʼe, aʼɨ́ɨ mú huatéhuiixɨ. Aj pu i Jesús ayén tiraataʼixaa tɨjɨ́n:

—Múʼee, temuaij, ayée nu tíʼimuaʼixaateʼe yee: Ájchesi. —Ayee pu tiraataʼixaa.

15 Ajta aʼɨ́ɨn tɨ huamɨ́ʼɨ, aʼɨ́ɨ pu aʼujyeíjxɨ. Aj pu i aʼutéjche tɨ tiuʼutaxáj. Tɨʼɨj jí Jesús raatátui ɨ́ náànajraʼan.

16 Matɨ́ʼɨj mi naímiʼi naa rɨ́ʼɨ tiraʼutaseíj aʼij tɨ tiʼitɨ́j huáruu ɨ́ Jesús. Jéʼecan pu utéevatzɨ ɨ́ huáʼa tzajtaʼa. Matɨ́ʼɨj mi rɨ́ʼɨ tiuʼutáʼa ɨ́ Dios jemi. Ayee mú tiuʼutaxájtacaʼa tɨjɨ́n:

—Jaʼatɨ pu hui huataseíjre itejmi jemi tɨ veʼecán jɨ́n tiʼitéjvee, ajta tɨ Dios jetze meʼecan tíʼixaxaʼa. Puʼuri mú aʼuvéʼemej ɨ́ Dios tɨ ij huaʼutévaɨreʼen ɨ́ ruteítestemuaʼa.

17 Nainjapua mú ráamuaʼareeriʼi aʼij tɨ tiʼitɨ́ huarɨ́j aʼɨ́jna ɨ́ Jesús. Nainjapua tɨ́j naʼa aʼuun tɨ huatacáʼa u Judea, ajta ʼáʼayee tɨ huacáʼa, naímiʼi mú ráamuaʼareeriʼi.

Tɨ́ʼɨj nuʼu Juan huaʼutaʼíteca ʼa ɨ́ Jesús jemi (Mt. 11:2-19)

18 Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'e a'íjna í Juan ti huá'amuaí'ihuaca, a'íi mú raatá'ixaa a'ij ti Jesús rijcaa. Ti'ij jí hua'apuaca huatajé a'íjna í Juan.

19 Aj pu i hua'uta'íteca'a mej mi raata'íhua'u a'íjna í Jesús yee ni qui mú'ee pe'ín pú'een a'íjna ti nu'u mé'e vé'eme, na'ari ayén tiú'ujxe'eve'e tej seíj huachú'eve'en. Matí'ij mi a'ucíj.

20 Matí'ij mi me'uun e'iré'ene a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í Jesús. Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—A'íjna í Juan ti huá'amuaí'ihuaca, a'íi pu hui taja'uta'íteca'a tej ti tiyen timuaata'íhua'u yee: "¿Ni qui mú'ee pe'ín pú'een a'íjna ti mé'e vé'eme na'ari teuj seíj chu'eve'e?" —Ayee mú tiraata'ixaa.

21 Ajta a'íin í Jesús, auchén pu mu'iicáca tiú'uhuaa í mej tí'icucui'ica'a, ajta seica í mej caí ri'éene'e í ru jetze, ajta í mej tiyaaru'u huá'a tzajta'a seijre'eca'a. Ajta a'íime í mej aracúcu'unijmee, a'íi pu tihuá'uhuaa mej mi majtáhua'a atanéjne'ere.

22 Ti'ij jí Jesús ayén tiha'utá'ixaa a'ímej í ti Juan hua'uta'íteca'a tijín:

—Sericu mú'een. Setá'aj á'uju'un í Juan jemi, setá'aj tiraata'ixaate'en a'ij sej seri tiu'uséij, a'ij sej seri tiú'unamuajri'i yee a'íime í mej aracúcu'unijmee, a'íi mú hui meri majtáhua'a mé uunéjne'e. Majta a'íime í mej anaciyáaxavi'ijmee, a'íi mú meri'ijtáhua'a á'ujujhua'an. Majta a'íime í mej tijcúcui'ineca'a me'íjna jime'e ti tineájxi huá'ahua'ira'a jetze, ti ayén ántehuaa tijín lepra, mu'uri huarúj. Majta a'íime, í mej nácuxa'itaca'a, mu'uri'itáhua'a huiteánajca'amua. Majta a'íime í mej meri huácuii, mu'uri majtáhua'a mena'a huatarúj. Neajta hui tihua'utá'ixaate'esin a'íime í mej caí a'ij té'eviicua'i a'íjna jime'e í niuucari í mej jín huataújtemua'ave'en.

23 'Rí'i pu hui tiraatá'asin a'íjna í ja'ati ti caí a'ij pua'a tiraatá'an mé núuriieeni, a'íjna jime'e ti caí ché'e té'eviicua'i neetzi jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

24 Matí'ij mi a'ucíj a'íime í mej Juan jamuan á'ujujhua'ane'e. Ti'ij jí Jesús a'utéjche ti tihuá'itiii í teite a'íjna jime'e í Juan. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—¿Ti'itájni sej a'utéeseij se'újna í 'itzitá? ¿Ni qui huiini xámua'ij u se'useíj ti eeca raru'uxante'e? Caxu xaa ne'u.

25 Ca'ín, ¿ti'itájni sena'a hui a'utéeseij? ¿Ca'ín ja'ati sena'a u a'utéeseij ti ri'éene'en te'ucáaviij? Caxu xaa ne'u, a'iné xu'uri ramua'aree tijín a'íime í mej miyen ri'éene'en te'ucavíjmee, majta a'íime ti hua'aráanajche naíjmi'i tíj na'a ti tí'ijnajche, a'úu mú é'eche a'u mej rey é'eche.

26 'Ari ti pua'a secaí se'íjna a'utéeseij, ¿ti'itájni sena'a a'utéeseij? ¿Ni qui hui seíj ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a? Jee tzíte'e, ayée nu tejá'amua'ixaate'e yee a'íi pu pírici. Ajta a'íin, jaítze'e pu ve'ecán jín ti'itéjvee.

27 A'ii pu hui a'íin pú'een í ti jíme'en rá'axa í yu'uxari jetze tijín:

Nee nu hui seíj amuacaí huata'íti ti huataseíjre'esin pecaí mú'ee.

A'íi pu rí'i huá'aruuren í teite mej mi mua'ancuré'evi'itin mú'eetzi.

28 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e yee a'íime tzajta'a naíjmi'i í teite í mej huataseíjre íiyen chaanaca japua, capu ja'ati ja'anáj te'enteájrupi ti'itíj jime'e í ti jaítze'e ve'ée caí í ti jín ti'itéjvee a'íjna í Juan. Mí ajta, a'íin ti jaítze'e ciliéene'e jín ti'itéjvee í Dios jemi, jaítze'e pu hui ve'ecán jín ti'itevée a'ame a'íjna í ja'ati caí a'íjna í Juan a'ájna xicájra'a jetze ti Dios ayén autéchesin ti tiu'uta'aíjta nainjapua.

29 'Majta naímiˈi ɨ mej ráanamuajriˈi a'ij tɨ tiu'utaxájtacaˈa a'ɨ́jna ɨ Juan, a'ɨ́ɨ mú hui ra'ancuré'a a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios meˈɨ́jna jɨme'e tɨ Juan huáˈumuaɨˈɨhua. Ayee mú che'atá mena'a ra'ancuré'a a'ɨ́ɨme mej tí'iteji'ivi.

30 'Majta hui a'ɨ́ɨme ɨ fariseos, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej tiú'ujmua'ate ɨ yu'uxari jetze tɨ Moisés ra'uyú'uxaca'a, a'ɨ́ɨ mú hui ratíteca'a a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios a'iné camu huaújmuaɨˈɨhuaca'a ɨ Juan jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtacaˈa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

31 Ajtahua'a seɨcɨé pu ayén tihua'utaˈíhuaˈuriˈi ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—¿Aˈiné nena'a tiraataxáj yee ayée mú 'een a'ɨ́ɨme ɨ teɨte íjii mej huáteemua? ¿Ni caí mé'e ti'itɨ́j tɨ ayén 'een cumu a'íime?

32 'Ayee mú hui e'en matɨ́j ɨ tɨˈɨríi mej á vejli'i a'ujteí a'u mej tejá'atua. A'ɨ́ɨ mú miyen tihua'atají'ivi ɨ seica tɨjɨ́n: "Tetiu'utacíˈɨsite sej si tiu'utéeneˈen, mɨ seajta caí, caxu tiu'utéenei. Teajta tu tiu'utáchuiicacaˈa tɨ tiú'uxɨeemɨste'e jɨme'e, mɨ seajta caí, caxu huaújyenecaˈa."

33 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'iné a'ɨ́jna ɨ Juan, tɨ́ˈɨj a'ɨ́ɨn yé uvé'ene, capu hui pan cua'aca, capu ajta viinu ye'eca. Seajta mú'een, ayée xu e'en matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ tɨˈɨríi seˈɨ́jna jɨme'e sej siyen ti'ixa seˈɨ́jna jɨ́me'en ɨ Juan tɨjɨ́n: "Tiyaaru'u pu tzajta'an seijre'e."

34 'Neajta inee, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte, nee nu tí'icua'a, neajta ye'eca. Seajta mú'een, ayée xu ti'ixa neetzi jɨ́me'en yee huápɨˈɨ nu tí'icua'a, neajta netahuaive. Ayee xu seajta ti'ixa tɨjɨ́n yee ye'ecui huatéjvee huaˈamiigu a'ɨ́ɨme mej tí'iteji'ivi, ajta a'ɨ́ɨme ɨ mej a'ij pua'a titetiújchaˈɨɨ.

35 A'ɨ́jna tɨ Dios jemi rɨ́ˈɨ meteúumuaˈaree, a'ɨ́ɨ mú hui ramua'aréeren ɨ yaújmuaˈameˈen ɨ mej rɨ́ˈɨ metíteumuámuaˈaree ɨ Dios jemi. —Ayee pu ti-hua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Tɨ́ɨj nuˈu Jesús a'utéveecaˈa a'u tɨ é'eche ɨ Simón tɨ fariseo púˈeeneˈe

36 Ayee pu jaˈanáj tiujuˈurɨ́j. Seɨ́j pu raatá'inee a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ jamuan tiú'ucua'ani. A'ɨ́jna ɨ ja'atɨ, fariseo pu pú'een. Ayee pu ántehuaa tɨjɨ́n Simón. Aj pu i Jesús á a'uré'ehuiˈixɨ a'u tɨ meesa vejliˈi a'utéjvee a'ij mej tiraaxɨˈepɨˈɨntariˈiriˈi a'ɨ́jna tɨ raatá'inee.

37 Ajta a'ɨ́ɨn ˈɨ́ita'a, a'úu pu a'utéveeca'a. Jéihua pu a'ij pua'a ti'itiújchaˈɨɨca'a a'ɨ́jna ɨ Dios jemi. Tɨˈɨj jí a'ɨ́ɨ ráamuaˈareeriˈi tɨjɨ́n a'úu pu tejé'ecua'a fariseo tɨ é'eche a'ɨ́jna ɨ Jesús. Aj pu i tetej limeetajra'a pu e'evé'ejaj. Ti'itɨ́ pu urajmuaa tɨ naa teáarɨ́'e.

38 Tɨˈɨj jí á vejli'i a'utéechaxɨ a'u tɨ Jesús anu'uhuaré'eca'a ɨ meesa a'utéjvee. Ruyeineca'a a'ɨ́jna ɨ ˈɨ́ita'a. Tɨˈɨj jí Jesús ɨ́ica jetze títzutixɨ ɨ tɨ a'itajá'araˈatajye'icaa a'ɨ́jna ɨ ˈɨ́ita'a. Tɨˈɨj jí rucɨpuá jín racáhuatziˈiriˈi, ajta ra'anáapɨˈɨtze. Tɨˈɨj jí ɨ́icájra'an jetze racáaxɨre a'ɨ́jna tɨ naa teáarɨ́'e.

39 Ajta a'ɨ́ɨn fariseo tɨ Jesús huatá'inee, tɨ́ˈɨj raaseíj a'ij tɨ rɨjcaa a'ɨ́jna ɨ ˈɨ́ita'a, ayée pu tí'imua'ajca ɨ ru tzajta'a tɨjɨ́n: "Tɨ́ pua'a amɨ́n pú'eene'en tevi seɨ́j tɨ Dios jetze me'ecan tɨ́ˈixaxa'a, a'ɨ́ɨ pu hui ramua'aréeren ti'itɨ́j tɨ tévira'an pɨ́rɨcɨ a'ɨ́jna ɨ ˈɨ́ita'a tɨ a'ij pua'a ti'itiújchaˈɨɨ ɨ Dios jemi."

40 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tiu'utaxájtacaˈa tɨjɨ́n:

—Simón, ti'itɨ́j nu muaatá'ixaate'esin.

Ayee pu tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ Simón tɨjɨ́n:

—Maeestru, patá'aj naatá'ixaate'en.

41 Aj pu i Jesús ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Seica mú nu'u hui tirá'acha'ɨɨre'eca'a me'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ tumin hua'utániɨ́jte, a'ɨ́mej mej hua'apua. Seɨ́j pu nu'u ayén tirá'acha'ɨɨre'eca'a a'achú cumu anxɨ́j ciento ɨ́ tumin. Ajta ɨ́ seɨ́j, ayée pu nu'u tirá'acha'ɨɨre'eca'a a'achú cumu muáacua jetze ɨ́ tumin.

42 'Ja'iné camu a'atzu tí'ituaave'e ɨ́ mej jɨ́n tiraanájchite'en, a'ɨ́ɨ pu nu'u hui tihua'utá'uuni'iri'i a'ɨ́mej ɨ́ mej hua'apua a'achú mej caj tirá'acha'ɨɨre'eca'a. Me'ecui xaa, ¿a'iné timuá'amitɨejte'e? ¿A'ataani hui jaítze'e raxɨ́'eve'e a'ame a'ɨ́jna ɨ́ tɨ hua'utá'uni'iri'i? —Ayee pu Jesús tiraata'íhua'uri'i.

43 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Simón, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Ayee pu tináamitɨejte'e ineetzi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tihua'utá'uuni'iri'i, a'ɨ́ɨ pu hui jaítze'e raxɨ́'eve'e a'ame a'ɨ́jna tɨ jaítze'e tirá'acha'ɨɨre'eca'a a'iné jaítze'e pu tiraatá'uuni'iri'i.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Xɨ́'epɨ'ɨn pej hui tiu'utaxájtaca'a.

44 Aj pu i pɨ́ɨ a'uré'eve tɨ ij raaseíj a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Simón tɨjɨ́n:

—¿Ni pecaí raseíj pe'ɨ́jna i 'ɨ́ita'a? Nee nu uteájrupi íiyu pe é'eche. Capej racáaxɨre ɨ́ jaj ɨ́ ne'ɨ́ɨca jetze. Mɨ́ ajtá'i amɨ́n ɨ́ 'ɨ́ita'a, a'ɨ́ɨ pu hui na'anaɨ́ɨri'i ne'ɨ́ɨca jetze a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'itajá'araʼatajye'icaa. Ajta na'anáhuatzi'iri'i ɨ́ rucɨpuá jɨme'e.

45 'Mú'ee pej hui caí nu'itépɨ'ɨtze. Mɨ́ ajtá'i amɨ́n mɨ 'ɨ́ita'a, tɨ́j na'a tɨ huiiteájrupi yú chi'ita, a'ɨ́ɨ pu na'anáapɨ'ɨtze ɨ́ ne'ɨ́ɨca jetze.

46 Mú'ee pej caí na'avé'exɨri'iri'i tɨ'itɨ́j aceite yen nemu'uutze'e. Mɨ́ ajtá'i amɨ́n, a'ɨ́ɨ pu hui na'anáxɨri'iri'i ɨ́ ne'ɨ́ɨca jetze tɨ'itɨ́j tɨ naa teáarɨ́'e.

47 'A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tí'imua'ixaate'e. A'ɨ́ɨ pu jeíhua auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Neajta nu nain tiraatá'uuni'iri'i a'iné jeíhua pu nexɨ́'eve'e já'araa. Mɨ́ pajta mú'ee, mɨ nej cɨ́j caj timuaatá'uuni'iri'i, mú'ee pej hui cɨ́j caj tí'inexe'eve'e. —Ayee pu tiraata'ixaa.

48 Ajta Jesús pu ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨjɨ́n:

—Nu'uri hui timuaatá'uuni'iri'i ɨ́ pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi.

49 Majta me'ɨ́n ɨ́ seica ɨ́ tɨ hua'utá'inee, matɨ́'ɨj miyen tiráanamuajri'i, matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej ti'ihuaúrihua'u, tɨjɨ́n:

—¿A'ataani pú'een amɨ́jna mɨ tɨ tíhua'utá'uuni'ira a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi? —Ayee mú tiu'uteáurihua'uraca'a.

50 Ajta Jesús ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨjɨ́n:

—Pu'uri Dios mua'irájtuaa a'iné peté'atzaahuate'e mú'ee. Aricu hui á'ura'a axɨéehua. —Ayee pu tiraata'ixaa.

8

Majta nu'u a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca ɨ́ mej ravaɨre'eca'a me'ɨ́jna ɨ́ Jesús

1 Tɨ́'ɨj ayén tiuju'urɨ́j, a'úu pu á'uche'ecane'e tɨ́j na'a a'uun mej a'uchéjme ɨ́ chajta'a jetze, ajta a'ɨmuá mej a'uchéjme. Jesús pu tihuá'u'itɨiiri'i a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n huataújtemua'ave'esin, tɨ jɨme'en raxa ɨ́ Dios tɨ nain-japua tí'aijta. Majta mú á'ujujhua'ane'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

2 Majta seica jamuan á'ujujhua'ane'e mé 'uuca, ɨ́ tɨ Jesús tihuá'uhuaa, ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ huá'a jetze tiyáaru'use huatamuári. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ María, mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Magdala tɨ é'eme'ecan. A'ɨ́jna jetze ɨ́ 'ɨ́ita'a, a'ɨ́j mú jetze huiráaci ɨ́ tiyáaru'use ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase.

3 Seíj pu ajta á'uche'ecane'e tɨ ayén ántehuaa tɨjín Juana, íra'ara'an pu pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Chuza, ɨ́ tɨ tɨ'itéjvee ɨ́ Heródes jemi. Ajtahua'a seíj, a'ɨ́jna ɨ́ Susana, majta jeíhua, mé mu'iitɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'ɨ́ɨ mú majta ravaɨre'eca'a me'ɨ́jna ɨ́ Jesús, majta a'ɨ́mej ɨ́ seica ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej tí'ijcha'ɨɨca'a a'ɨ́mej ɨ́ 'uuca.

A'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ nu'u tí'ihuaste'eca'a (Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Majta ɨ́ teɨte mej a'ɨmuá a'uchéjme, maúche'e mú ajteáxɨɨrijme'ecaa. A'uu mú a'aráciɨ́ca'a seíj chajta'a jetze, ajtahua'a seíj, ajtahua'a seíj. Matɨ́ɨ́j mauj e'evé'ecɨ́ɨ́ca'a, Jesús pu ayén tiu'utámuaritaca'a tɨjín:

5 —Ja'atɨ tɨ nu'u hui tí'ihuastehua'a, u pu nu'u á'ume tɨ tejé'ehuaste'en. Aa pu aumé'ecaa ratáhua'anáa ɨ́ imue'eri. Seica pu nu'u juye jetze huavatzɨ́jraa. Matɨ́ɨ́j mi japuan huachéecajraa a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte. Majta pina'ase, júte'ɨmua mú a'icára'arave'e. Aa ma'uráaseajrá'a meráacuaa.

6 'Ajta seica ɨ́ imue'eri, a'úu pu nu'u hui huavatzɨ́jraa tetej tzajta'a. Tɨ́ɨ́j ajneájxɨ, aj pu i huaré'ataa ɨ́ xɨcaj jɨme'e a'iné capu huarɨ́éenajye'icaa.

7 'Ajta seica ɨ́ imue'eri, a'úu pu nu'u huavatzɨ́jraa a'u tɨ a'utzícare'eme. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tzicare'e, a'ɨ́ɨ pu nu'u huavaújse jamuan ɨ́ imue'eri. Capu tiu'utá'a ɨ́ imue'eri tɨ te'ejneájxɨ'ɨn.

8 'Ajta seica ɨ́ imue'eri, áa pu nu'u huavatzɨ́jraa a'u tɨ a'urɨ́'en ɨ́ chuej. Naími'i pu hui huanéj. Jéihua pu nu'u tiú'ucɨɨreca'a. Jéihua pu jaítze'e airájraa caí ɨ́ seica tɨ raahuáste. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Tɨ́ɨ́j raatapuá'ajtaca'a tɨ tiu'utaxájtaca'a, aj pu i ayén tihua'utá'ixaa ca'anín jɨme'e, tɨjín:

—Mí sej huiteánajca'amua, xáanamuajri'i hui temua'a naa. Yee pu'u.

Tɨ́ nu'u a'ɨ́jna jɨ́n tihuá'itɨɨiri'i ɨ́ niuucari (Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

9 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú raata'íhua'uri'i a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ raatamuáritaca'a.

10 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Dios pu amuaatá'a sej yaú'itɨée xa'araa ɨ́ tɨ rú'avaa ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'aijta. Mí ajta ɨ́ seica, canu hui e'ehuauritɨécan jín tihua'utá'ixaate'esin, sino chuijtari nu'u jíme'en tihua'utá'ixaate'esin tɨ ij ayén tihuá'uruuren a'ij tɨ té'eyu'usi'i tɨjín:

Mú'een xu nu'u xaa mé uunéjne'eri xá'aju'un.
Aru, caxu tɨ'itɨ́j seijran.
Mú'een xu xaa ranamua.
Aru caxu hui yaú'itɨée xá'aju'un.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e a'ij tɨ huataújmua'a ɨ́ niuucari (Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

11 'A'ɨ́jna ɨ́ niuucari nej raataxájtaca'a, ayée pu hui huataújmua'a. Ɨ imue'eri, ayée pu 'een tɨ́j ɨ́ niuucari tɨ Dios jemi é'eme'ecan.

12 'Ajta ɨ́ imue'eri tɨ huavatzɨ́jraa juye jetze, ayée pu 'een matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ranamua ɨ́ niuucari tɨ Dios jemi é'eme'ecan. Ajta a'ɨ́ɨn tiyaaru'u, a'ɨ́ɨ pu hui a'ure'enén, tihuá'ari'ira ɨ́ niuucari tɨ huá'a tzajta'a huateájturaa. Ayee pu rɨcɨ mej mi caí rá'antzaahuate'en, tɨ ij caí Dios hua'irájtuaani.

13 'Ajta a'ɨ́jna ɨ́ tɨ tetej tzajta'a huavatzɨ́jraa, ayée pu hui 'een matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej huataújtemua'ave matɨ́ɨ́j amuacaí ráanamuajri'i. Mí majta a'ɨ́ɨme,

camu a'atzu té'eviicua'i. A'atzu mú á'atee mej té'atzaahuate'e. Aru tɨ́'ɨjtá teja'ure'enén a'ájna xɨcájra'a mej jetzen tirajpuaíitzi, camu cha'a te'utáviicua'i. Ca'anacan mú mé rújujɨsin.

14 'Ajta a'ɨ́jna ɨ́ imue'eri tɨ a'uun huavatzɨ́jraa tzicare'e tzajta'a, ayée pu hui 'een matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ranamua ɨ́ niuucari. Aru a'ɨ́ɨme, ɨ́ mej mauj yen huaté'uu íiyen chaanaca japua, jé'ecan mú a'ij té'ujmua'ate me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ huá'amuarɨ'eriste'e na'ari a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jeíhua tí'ijcha'ɨɨ ca'ɨ́n a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ hua'aráanajche tɨ naa seijre'e. A'ɨ́j pu jɨ́n camu araúraste mej jeíhua rɨ́'ɨ tiu'utátuiire'en ɨ́ Dios jemi.

15 'Ajta a'ɨ́jna ɨ́ imue'eri tɨ a'uun nu'u huavatzɨ́jraa ɨ́ chuej japua a'utɨ́ a'urɨ́'en, ayée pu 'een tɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej urarɨ́'ene'ejme ɨ́ ru tzajta'a, majta á'ujca'ane ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e tɨ Dios hua'uta'aíj nain jɨme'e. A'ɨ́ɨ mú hui ranamua ɨ́ niuucari, majta ru'uté'an ɨ́ ru tzajta'a. Majta te'utáviicua'i. Ayee mú 'een jɨ́n huarɨ́n, jeíhua mú rɨ́'ɨ tiu'utátuiire'esin ɨ́ Dios jemi.

A'ɨ́j nu'u jɨ́n tɨ́'ivaɨre'e a'ɨ́jna ɨ́ aparaatu (Mr. 4:21-25)

16 '¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi a'ɨ́jna jɨ́me'en ɨ́ ja'atɨ tɨ hui aparaatu ti'itɨ́j tícha'ɨɨ? Tɨ́'ɨj rá'ajtaira, ¿a'uné jetze iyé'eruuren? ¿Ni qui xa'ari tzajta'a ruutéchajtza na'ari caama jete ye'iráchajtza? Capu xaa ne'u. Ja'atɨ tɨ na'a án pu ɨmuá ya'ujchájtza mej mi atáneere ɨ́ taij jɨme'e ɨ́ mej a'uteáru'ipi.

17 Ajta, naíjmi'i tɨ́j na'a mej avíitzi'i jɨ́n miyen rɨcɨ ɨ́ teɨte, capu hui ayén éene'e a'ame. A'ɨ́ɨ mú xaa hui ramua'aréeren tɨ́'ɨj Dios mé jéjre'e raataseíjrata.

18 'Rɨ́'ɨ xu'u mú'een sej si temua'a naa tiráanamua, a'iné tɨ pua'a ja'atɨ ti'itɨ́j tícha'ɨɨ ɨ́ Dios jemi, Dios pu jaítze'e tiraatá'asin. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ caí ti'itɨ́j tícha'ɨɨ ɨ́ Dios jemi, Dios pu hui rá'ari'ira a'ɨ́jna ɨ́ tɨ ayén tirá'amitɨejte'e tɨ nu'u tí'ijcha'ɨɨ. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Ɨ mej nu'u teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ́ Jesús (Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Ajta a'ɨ́ɨn náànajra'an ɨ́ Jesús, majta ihuáamua'ame'en, a'ɨ́ɨ mú e'iré'ene mej mi raaseíj. Aru, capu huatárɨ'ɨristareca'a mej ajteáxɨ́re á vejli'i jemin a'iné jeíhua mú teɨte aité'uuca'a tá'apueerta.

20 Ja'atɨ pu ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—Mé pua'acɨé mú a'uté'uu a'anáàna, majta a'ihuáamua'a. Méjxe'eve'e mej muaaseíj.

21 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—A'ii mú hui a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ nináána, majta ɨ́ ne'ihuaamua'a, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ranamua ɨ́ niuucari tɨ Dios jemi é'eme'ecan, majta miyen rɨ́'ɨ tirá'astijre'e a'ij tɨ tiú'ujxe'eve'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús raatépua'ajte ɨ́ eeca (Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Ja'anáj tɨ ayén tiuju'urɨ́j. Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:

—Tiché'e antácɨine u jetze púɨjme'en a'u tɨ a'alaguun.

Matɨ́'ɨj mi atéecɨ ɨ́ baarcu jetze. Matɨ́'ɨj mi a'ucíj.

23 Maúche'e mú jaj japua huajú'ucaa, tɨ'ɨquí huatácu a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Tɨ'ɨj jí huatá'eecareca'a, ajta jeíhua pu ateáxɨjrihua'a ɨ́ jaj ɨ́ baarcu jetze. Mu'uri tɨ́n a'ucárutijme'e.

24 Majta a'ɨ́me ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ mú ya'ujɨ́ste a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Maeestru, Tu'uri hui tɨ́n á'ajamɨn.

Ajta a'ɨ́n Jesús, a'ɨ́ pu ájchee. Tɨ'ɨ́j jí raatá'ijmɨijri'i ɨ́ eeca, ajta japuutzari tɨ tiújta'ahua'a. Jɨ́me'en pu'u raatá'ijmɨijri'i, aj pu i huateápua'areca'a. Tɨ'ɨ́j jí naa hua'é'ene'e já'araa.

25 Tɨ'ɨ́j jí ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:

—¿A'iné 'een jín secaí té'atzaahuate'e?

Ajta a'ɨ́mej jemi, jé'ecan utéevatzɨ ɨ́ huá'a tzajta'a. Jé'ecan mú majta a'ij pua'a tira'utaseíj. Ayee mú tí'iru'ihua'uraca'a tɨjɨ́n:

—¿Tɨ'itáani tévira'a pú'een amɨ́jna? A'ɨ́ pu hui tihuá'aijte'e ɨ́ eeca, ajta ɨ́ jaj, majta hui rá'antzaahua.

Ɨ ja'atɨ tɨ nu'u Gadara é'eme'ecan
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Matɨ́'ɨj antacíj, a'úu mú a'ará'a a'úu tɨ huatacá'a u Gadara. U jetze pújme'en tɨ é'eseijre'e u Galilea.

27 Tɨ'ɨ́j jí Jesús a'itáraa ɨ́ baarcu jetze. Aj pu i seíj ra'antinájcheca'a. A'uu pu é'eme'ecan ɨ́ chajta'a jetze a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Tiyáaru'use pu tzajta'an seijre'e. Pu'uri á'atee tɨ caí tí'itéchejca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Capu ajta chi'ij jetze chejca'a. A'uu pu'u e'echéjme'e a'u mej mɨ'ɨchite e'evé'enaamuaca.

28 Tɨ'ɨ́j raaseíj a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, án pu e'erájve ɨ́cájra'an jetze ɨ́ Jesús. Jé'ecan pu huajíjhuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Aj pu i ayén tiraatajé ca'anín jɨme'e tijɨ́n:

—¿A'iné tí'itɨ́j peteáruuren ineetzi jemi, Jesús, ɨ́ pej yaujra'an pɨ́rɨcɨ ɨ́ Dios tɨ ta japua é'eseijre'e? Ayee nu hui tí'imuahuavii. Capej hui puaíjtzi neetá'acare'en.

29 Ayee pu a'ɨ́n ja'atɨ tiraatáhuaviiri'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́n Jesús ari tiraata'aíj a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u tɨ nu'u huiirájra'ani ɨ́ tevi jetze. Mu'íi pu tiyaaru'u raatéevi'i a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Majta a'ɨ́me ɨ́ teɨte ɨ́ mej a'uun e'echéjme'e, a'ɨ́ mú ra'amuájɨ'ɨquihua'a muájca'are'ara'an jetze, majta ru'ɨ́ca jetze alaambre jɨme'e. Matɨ́'ɨj mi raaté'avaata.

Ajta a'ɨ́n ɨ́ tevi, tɨ́'ɨj pɨ́ na'a pu rajtzá'ana'a ɨ́'alaambre, ajta mé iyaúuruti a'u tɨ caí é'e tí'itɨ́j a'iné tiyaaru'u pu tzajta'an seijre'eca'a.

30 Tɨ'ɨ́j jí Jesús ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné pua'antehuaa mú'ee?

Ayee pu tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨjɨ́n:

—I tej sei vi'ira'a ará'ase.

Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej mu'iitɨ́ tzajta'an seijre'e ɨ́ tiyáaru'use.

31 Majta a'ɨ́me ɨ́ tiyáaru'use, jeíhua mú rájhuaviiri'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ 'ij a'ɨ́n caí hua'uta'íte mej á'ucɨ́ne tɨ e'etécun a'u mej á'anami'i ɨ́ tiyáaru'use.

32 Majta á vejli'i, ɨ́ tuiixu é'ecɨ́ne, áa mú tejá'ucua'anen jɨrí jetze. Majta a'ɨ́me tiyáaru'use, ayée mú tiraatáhuaviiri'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ hua'utá'an mej mi ɨ́ tuiixu tzajta'a a'uteárute. Aj pu i hua'utá'a.

33 Matɨ́'ɨj huiráacɨ ɨ́ tevi jetze, matɨ́'ɨj mi a'uruáachejraa ca'anín jɨme'e. Matɨ́'ɨj mi a'uteájrupi ɨ́ ɨ́ tuiixu tzajta'a. Majta me'ɨ́n ɨ́ tuiixu a'uruáachejraa. Matɨ́'ɨj mi ancáavatzɨ a'u tɨ e'encátee. Matɨ́'ɨj mi áata'a atéevatzɨ. Matɨ́'ɨj mi a'ujámɨ.

34 Majta a'ɨ́me ɨ́ mej huá'acha'ɨ́ca'a ɨ́ tuiixu, matɨ́'ɨj raaseíj a'ij tɨ tí'itɨ́j huarɨ́j, a'ɨ́ mú a'uruáachejraa. Matɨ́'ɨj mi hua'utá'ixa ɨ́ teɨte chajta'a mé é'eche, majta a'ɨmuá mej a'uchéjme a'ij tɨ tí'itɨ́j huarɨ́j.

35 Matíʼij mi aʼíime í teite, aʼúu mú eʼiréʼene mej mi raaseíj. Matíʼij aʼuun eʼiréʼene aʼu ti Jesús aʼutéveecaʼa, aʼúu mú yáʼuteu aʼíjna í jaʼati í mej jetzen huiráaci aʼíime í tiyáaruʼuse. AʼuupuaʼutácatiiíJesúsjemi. PuʼuritiʼitéchejcaʼaCapu chéʼe rutímuaʼiracaʼa. Matíʼij mi tiuʼutátziin temuaʼa jeíhua.

36 Majta aʼíime í mej raaseíj, aʼíi mú tihuaʼutáʼixaa í teite aʼij ti Jesús tiráahuaa aʼíjna í jaʼati tiyáaruʼuse mej tzajtaʼan seijreʼecaʼa.

37 Matíʼij mi naímiʼi í mej aʼuun aʼuchéjme tíj naʼa ti aʼuun huatacáʼa u Gadara, aʼíi mú rájhuaviiriʼi aʼíjna í Jesús, ti nuʼu áʼuraʼani aʼiné jeíhua mú tiuʼutátziin. AʼíjpujínJesúsateájraa í baarcu jetze. Tiʼij jí áʼuraa.

38 Ajta aʼíin í jaʼati tiyáaruʼuse mej jetzen huiráaci, jeíhua pu rájhuaviiriʼi aʼíjna í Jesús ti raatáʼan ti jamuan áʼuraʼani. Mí ajta i caí, capu raatáʼa ti jamuan áʼuraʼani.

39 Ayee pu tiraataʼixaa tijín:

—Patáʼaj hui huaréʼaraʼani aʼu pej éʼeche patáʼaj huaʼutáʼixaateʼen aʼij ti muáaruu í Dios, aʼíjna jimeʼe ti huápiʼi ruxeʼeveʼe.

Aj pu i áʼuraa aʼíjna í jaʼati. Tiʼij jí nainjapua tíj naʼa aʼuun ti huatacáʼa í chajtaʼa jetze, aʼíi pu huaʼutáʼixa aʼij ti tiʼitíráaruu ti huápiʼi ruxeʼeveʼe aʼíjna í Jesús.

Tí nuʼu yaujraʼan puʼéeneʼe í Jairo, ajta nuʼu aʼíjna í ʼíitaʼa ti tíʼicuiʼicaʼa (Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Tíʼij Jesús aʼuréʼaraa yú jetze púJmeʼen, jeíhua mú teite raʼancuréʼeviʼiti. Muaateújtemuaʼave aʼiné aʼíi mú rachúʼeveʼecaʼa.

41-42 Jímeʼen puʼu Jesús aʼuun aʼaráʼa, aj pu i seíj í jaʼati éʼejtunutacaʼa á vejliʼi jemin í Jesús. Ayee pu ántehuaa tijín Jairo. Aʼíiputíʼaijtauteyujtaʼa. Tiʼij jí aʼíin raatáhuaviiriʼi ti Jesús aʼuréʼenen jemin chajnan aʼiné puʼuri nuʼu áʼameʼere í yaujraʼan. Ajta, aʼíi puʼu caj pítíʼijyauj, íiitacan. Ajta aʼíjna í yaujraʼan, ayée pu rájchaʼii aʼachú cumu tamuáamuataʼa japuan huaʼapua nineʼiraʼa. Tiʼij jí Jesús áʼuraa jamuan. Majta í teite, jeíhua mú ajteáxiireca'a jemin. Temuaʼa mú titéʼecataca'a.

43 Ajta aʼíin ʼíitaʼa, áa pu ajta aʼutéveecaʼa. Puʼuriáʼateeaʼachú cumu tamuáamuataʼa japuan huaʼapua nineʼiraʼa ti ayén aʼíjna jín tíʼicuiʼi aʼíjna jimeʼe ti tíʼiraʼasecareʼe í xúureʼe. Capu méʼe aʼatíjcaʼa ti raayíʼitihuaʼa ti tiráahuaateʼen.

44 Tiʼij jí aʼíin ʼíitaʼa, huaritaʼan aʼuréʼene. Aj pu i raʼajtamuáriej í cíixureʼaraʼan jetze. Jímeʼenpuʼuraʼajtamuáriej, aj pu i huateápuaʼarecaʼa ti uvéʼemiʼiye í xúureʼe.

45 Tiʼij jí Jesús ayén tihuaʼutaʼíhuaʼuriʼi tijín:

—¿Aʼataanihuinaʼajtamuáriej?

Naímiʼi mú miyen tiuʼutaniú tijín:

—Canu nee.

Matíʼij miyen tiuʼutaxájtacaʼa, aʼíjna í Pedro, aʼíi pu ayén tiraataʼixaa tijín:

—Maeestru, jeíhua mú ajteáxiiri í teite múʼeetzi jemi. Majta áʼujtajche.

46 Mí ajta aʼíin Jesús, ayée pu tiuʼutaxájtacaʼa tijín:

—Jaʼati pu xaa naʼajtamuáriej. Nee nu hui ráamuaʼareeriʼi tíʼij nemuáriʼeriʼiraʼa huirájraa. —Ayee pu tiuʼutaxájtacaʼa aʼíjna í Jesús.

47 Ajta aʼíin í ʼíitaʼa, aʼíi pu ráamuaʼareeriʼi ti caí riʼirí ti huateúravaa. Tiʼij jí eʼiréʼene. Ruvivée. Aj pu i éʼejtunutacaʼa jemin í Jesús. Tiʼij jí ayén tiuʼutaxájtacaʼa aʼiné ʼeen jín raʼajtamuáriej mé jéjreʼe mejseíiracaʼa í teite. Ajta ayée pu tiuʼutaxájtacaʼa aʼíjna jimeʼe ti huarúj.

48 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Niyauj, pepu'uri hui huarúj pe'ɨ́jna jɨme'e pej té'atzaahuate'e. Aricu, á'ura'a axɨ́éehua.
49 Aúche'e pu ti'ixáataca'a tɨ́'ɨj seɨ́j e'iré'ene tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej a'uun é'eche ɨ́ Jairo jemi, a'ɨ́jna tɨ tí'aijta u teyujta'a. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjín:
—Pu'uri huamɨ́'ɨ ayauj. A'ɨ́j pej hui jɨ́n caí cha'a tira'antiú'uuni'ira'an mɨ maestro.
50 Tɨ́'ɨj Jesús ayén tiráanamuajri'i, ayée pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jairo tɨjín:
—Capej tí'itziɨ́ne'e. Patá'aj té'antzaahuate'en pena'a. Aúche'e pu hui rujni.
—Ayee pu tiraata'ixaa.
51 Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́j. Matɨ́'ɨj me'uun a'ará'a Jairo tɨ é'eche. Matɨ́'ɨj me'uun a'uré'ene, capu hua'utá'a ɨ́ teɨte mej a'uun a'uteárute u chi'ita. A'ɨ́mej pu'u huatá'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Juan, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo. Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ vaújsimua'ame'en ɨ́ tɨ huamɨ́'ɨ, a'ɨ́mej pu ajta huatá'a.
52 Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte á pua'acɨé mej a'uté'uuca'a, naími'i mú ca'anín jɨ́n ruyeineca'a. Máujxɨeemɨste'ecaa micu.
Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Caxu ruyeine. Capu hui mɨ'ɨchi. Cutzú pu'u.
53 Matɨ́'ɨj mi raate'atzeájraa a'iné méjmua'areereca'a tɨjín huamɨ́'ɨ.
54 Tɨ'ɨj jí Jesús ra'ajtamuárɨej ɨ́ pa'arɨ'ɨ ɨ́ muájca'are'ara'an jetze. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjín:
—Niyauj, ájchesi.
55 Tɨ'ɨj jí xɨéjniu'ucare'ara'an huaré'araa ɨ́ jemin. Jíme'en pu'u huaré'araa ɨ́ jemin, aj pu i ájchee. Tɨ'ɨj jí Jesús ayén tíhua'uta'aíj ɨ́ vaújsimua'ame'en mej nu'u tiraamín.
56 Jé'ecan mú naa rɨ́'ɨ tira'utaseíj ɨ́ vaújsimua'ame'en. Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu hua'utá'ijmɨijri'i mej caí ja'atɨ ixaate'e a'ij tɨ ti'itɨ́j huarɨ́j.

9

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús hua'aré'e'itixɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase
(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

1 Ja'anáj pu nú'u ayén huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. A'ɨ́ɨ pu hua'utajé a'ɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Aj pu tihua'u'ɨ́jca a'ɨ́jna jɨme'e mej mi hua'utamuárite'en a'ɨ́mej ɨ́ tiyáaru'use ɨ́ mej teɨte tzajta'a seijre'e, majta mej nu'u tihuá'uhuaate'en tɨ́j na'a ti'ipua'amé ɨ́ cuí'ini'ira'a ɨ́ mej jɨ́n tí'icucui'i ɨ́ teɨte. Jesús pu ajta hua'utá'a ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ mej jɨ́n miyen tiú'uruuren.
2 Tɨ'ɨj jí hua'uta'íteca'a mej mi a'ucɨ́jxɨ'ɨn mej mi tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ́ Dios tɨ nainjapua tí'aijta. Ajta pu hua'uta'íteca'a mej mi tihuá'uhuaate'en ɨ́ mej tí'icucui'i.
3 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Caxu ti'itɨ́j anú'an ɨ́ sej jɨ́n huateújvaɨre'en ɨ́ juye jetze, ni ti'itɨ́j itzɨ́j, ca'ɨ́n ti'itɨ́j ca'aní na'ari ti'itɨ́j pan o tumin. Seajta hui, seɨ́j xu'u anpiín ɨ́ síicu'uri. Caxu hua'apuaca té'epiin.
4 'A'uu tɨ na'a sej ará'aiixa a'ájna a'u tɨ chi'ij a'utéjvee, a'úu xu u á'ateere ajta sena'a caí á'ucɨɨne a'ujna u chajta'a.
5 Ajta, ayée xu hui huáriɨni tɨ pua'a mecaí amua'ancuré'evi'itɨn. Setɨ́'ɨj á'ucɨɨne se'újna u chajta'a, xajtaújrɨ́'ɨpɨ'ɨn ɨ́ sej ajtáca'acaimé'e, seajta

raatéca'atzɨjxɨ'ɨn tɨ ij cáaxɨn ɨ chuej. Ayee xu a'ɨ́jna jɨ́n huarín, aj mú mi ramua'aréeren mej auteájturaa ɨ Dios jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

6 Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́jxɨ nainjapua tɨ́j na'a a'uun tɨ huatacá'a. Nainjapua mú hua'utá'ixa ɨ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irátuaasin. Majta tihuá'uhuaa ɨ teɨte.

Tɨ́'ɨj nu'u huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ Juan ɨ tɨ huá'amuaɨ'ɨhuaca'a ɨ teɨte (Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Heródes, a'ɨ́jna tɨ tajtuhuan jɨ́n tɨ'itéveeca'a, a'ɨ́ɨ pu ráamua'areeri'i a'ɨj mej tɨ'itɨ́j ruurejca'a. Capu a'ɨj tirá'amitɨejte'eca'a a'ɨné seica mú miyen tí'ixajtaca'a tɨjɨ́n:

—Pu'uri ajtahua'a a'itáraa a'ɨ́jna ɨ Juan a'ujna mej ye'avá'ana.

8 Majta seica miyen tɨjɨ́n:

—Pu'uri ajtahua'a huataseíjre a'ɨ́jna ɨ Elías.

Majta seica miyen tí'ixajtaca'a tɨ nu'u seɨ́j pu a'itáraa huá'a tzajta'a ɨ miˈɨchite tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

9 Ajta a'ɨ́ɨn Heródes, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Teajta hui ra'antiveíjcheca'a ɨ mu'úura'an ne'ɨ́jna ɨ Juan. A'ɨ́j pu jɨ́n caí a'ɨ́ɨn pú'een. ¿A'atajqui na'a pú'een a'ɨ́jna ɨ nej jɨ́me'en niyen tí'inamua? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

Ajta huataújtese tɨ raaseíj.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús tihua'umí a'ɨ́mej ɨ teteca anxɨ́jvi'ira'a mej ta'ará'ase (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

10 Majta me'ɨ́n ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, matɨ́'ɨj mu'u pɨ́ja'uré'avatzɨ, matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ Jesús a'ij mej tɨ'itɨ́j huáruu. Tɨ'ɨj jí a'ɨ́ɨn huá'uvi'itɨ a'ɨ́mej. Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́j rujɨ́ɨmua'a a'ujna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Betsaída.

11 Majta me'ɨ́n ɨ teɨte, matɨ́'ɨj ráamua'areeri'i, a'úu mú e'iré'ene a'u tɨ a'utéveeca'a ɨ Jesús. A'ɨ́ɨ pu hua'ancuré'evi'itɨ. Ajta tihua'utá'ixaa a'ij tɨ 'een a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios tí'aijta nainjapua. Ajta tihuá'uhuaa ɨ mej ti'icúcui'ime'ecaa.

12 Tɨ́'ɨj huaré'echuijxareca'a, a'ɨ́ime ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ɨ́ɨ mú e'iré'ene ɨ Jesús jemi. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Patá'aj hua'aré'e'itixɨ'ɨn ɨ teɨte mej mi a'ucɨ́jxɨ'ɨn tɨ́j na'a a'uun mej huachéjme u chajta'a, ajtahua'a ayée ɨmuá mej a'uchéjme, mej mi me'uun tiú'unanan ti'itɨ́j mej ráacua'ani, mej mi majta me'uun a'ucu'utzu a'iné capu hui ye'e ti'itɨ́j ayajna a'u tej a'uté'uu.

13 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Setá'aj mú'een tihua'umín.

Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Aii tu'u tícha'ɨɨ a'achú cumu anxɨ́vica ɨ pan, teajta hua'apuaca ɨ hua'ité, ca'ɨ́n tej teja'uvé'enanan ɨ mej jɨ́n tiú'ucua'ani naíjmi'i. —Ayee mú tiraata'ixaa.

14 Majta a'ɨ́ime ɨ teteca, ayée mú ará'ase a'achú cumu anxɨ́j vi'ira'a.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:

—Miche'e a'ujrá'ase ɨ teɨte, muáacua jetze mua'arástɨmé'e, méyee majta méyee.

15 Matɨ́'ɨj mi miyen huarɨ́j. Majta ɨ teɨte, naími'i mú a'ujrá'aseca'a.

16 Aj pu i Jesús, ra'ancuré'e'ɨ'ɨpɨ ɨ pan, ajta ɨ hua'ité. Aj pu i júte'e á'ujneereca'a. Rɨ́'ɨ pu tiraatá'a ɨ Dios. Ajta, a'utéjche tɨ ra'antítaaraxɨ'ɨn ɨ pan,

ajta ɨ hua'ité. Aj pu i hua'utá'ɨ́pɨ'i a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej ha'uré'e'ɨ'ɨpɨite'en ɨ teɨte. A'atzu mú á'atee mej hua'uré'e'ɨ'ɨpɨite'esin ɨ pan, majta ɨ hua'ité.

17 Naímɨ'i mú tiú'ucuaa. Temua'a mú titéeju'uxai. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, maúche'e majta te'evé'ejɨste'axɨ sicɨ́ri jetze me'ɨ́jna tɨ te'avá'aturaa. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ sicɨ́ri, ayée pu te'ará'aseca'a a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua.

Tɨ'ɨ́j nu'u a'ɨ́ɨn ɨ Pedro ayée pu raatamuá'a ja'atɨ tɨ nu'u Cɨrɨ́ɨstu'u pú'een (Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 Ja'anáj pu ayén tiuju'urɨ́j. A'uu pu já'ahua'a Jesús téniuusime'e ruseɨ́j. A'ɨ́ɨ mú raseɨjraca'a ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tihua'uta'ɨ́hua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné metɨ́'ixa ɨ teɨte ja'atá nú'u ne pú'een inee?

19 Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Seica mú miyen ti'ixa tɨjɨ́n mú'ee pe nu'u pe'ɨ́n pú'een a'ɨ́jna ɨ Juan tɨ huá'amuaɨ'ɨhuacare'e. Majta seica miyen tɨjɨ́n mú'ee pe nu'u pe'ɨ́n pú'een a'ɨ́jna ɨ Elías tɨ ajmí'i seijre'eca'a. Majta seica miyen tɨjɨ́n seɨ́j pej nu'u a'itáraa huá'a jemi ɨ mɨ'ɨchite tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

20 Aj pu i ayén tihua'uta'ɨ́hua'uri'i tɨjɨ́n:

—Ari mú'een, ¿a'iné setí'imua'atze ja'atá ne pú'een?

Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'ee pe hui pe'ɨ́n pú'een ɨ Cɨrɨ́ɨstu'u tɨ Dios án mú já'ujra ɨ ɨpuari japua.

21 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jesús, jeíhua pu huau'ɨ́jca mej nu'u caí ja'atɨ ixaate'e ja'atɨ tɨ pú'een.

Tɨ'ɨ́j nu'u Jesús raataxájtaca'a tɨjɨ́n: "Nu'uri mɨ'ɨni inee" (Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

22 Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee pu tiú'ujxe'eve'e ineetzi jemi, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte nej ni inee jeíhua rajpuaíitzi ná'ara'ani. Majta a'ɨ́ɨme ɨ hua'avaujsi, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze tɨ Moisés ra'uyú'uxaca'a, naímɨ'i mú hui netíti. Majta neejé'icatan. Ajta, tɨ'ɨ́j teuumé'eca huaíca xɨcaj, na'itaméj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite nej ni ruuri ná'ara'ani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

23 Tɨ'ɨ́j jí ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tí pua'a ja'atɨ raxɨ́'eve'e tɨ á'uche'ecane'en nee jamuan, ayée pu ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn amuacaícan mé rúurɨeni a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ ru tzajta'a. Ajta á'iyen cha'a a'ɨ́ɨn huataúra'an tɨj na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ ayén che'atá na'a tirajpuaíitzi á'ara'ani netɨj hui inee tirajpuaíitzi na'ame. Ché'e a'ɨ́ɨn ajta ayén huárɨni a'ij nej tí'iraxe'eve'e inee, tɨj na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame.

24 'Ayee pu'u, tɨ pua'a ja'atɨ a'ɨ́jna jɨn tí'itese'e tɨ nain tí'ijseɨre'en tɨj na'a pua'amé yen tí'iseijre'e tɨ'ɨ́j ruxɨéehua chée á'ara'ani, aru tɨ pua'a ari huámɨ'ɨni, capu cha'a a'ij tiraatévaɨre'esin a'ɨ́jna tɨ tí'ijcha'ɨɨ. Ajta tɨ pua'a ja'atɨ huámɨ'ɨni a'ɨ́jna jɨme'e tɨ na'ará'astijre ineetzi, a'ɨ́ɨ pu xaa hui aúche'e rateuni ɨ ruxɨ́ejniu'uca tɨ auj ruurica'a.

25 'Ahuii, ¿a'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿A'iné tí'itɨ́j tiraatéva'ɨri ɨ ja'atɨ tɨ nain huamuá'itɨn tɨ ayén seijre'e íiyen chaanaca japua tɨ pua'a á'iyen yá'urɨeeni a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ ɨ ruxɨ́ejniu'uca tɨ aúche'e ruurica'a? Capu hui a'atzu tí'itɨ́j a'ij tiraatéva'ɨri, tzíte'e.

26 'Tí pua'a ja'atɨ tí'itevi'ira'a ineetzi jemi na'ari tí'itevi'ira'a a'ij nej ti'ixa, inee i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte, ayée nu hui che'atá nena'a tiu'utatévi'ira'ata ɨ jemin a'ájna xɨcájra'a nej jetzen yé ve'ecánejsin.

'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ájna nu xaa yé ve'ecánejsin, neti'itevée nu na'ame ti'itíj Rey jɨme'e. Ayee nu che'atá nain jín te'entínmua'aréere na'ame tíj ɨ niyá'upua. Neajta nu huataseíjre'esin huá'a jamuan ɨ mej tí'ivaɨre'e ɨ ta japua. Huápɨ'ɨ pu hui naa seíire'e a'ame mej mi naa rí'ɨ tína'utaseíj ɨ teɨte.

27 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e, seica mej yé huaté'uu ayajna, camúu xɨ cui'ini sino matí'ɨj amuacaícan raseijran tɨ Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Tí'ɨj nu'u seɨcɨé huataújruu ɨ Jesús
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 Teuumé'eca a'achú cumu aráhuaica xɨcaj tɨ Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i a'ɨ́mej a'uví'itɨ, a'ɨ́jna ɨ Pedro, ajta a'ɨ́jna ɨ Juan, ajta a'ɨ́jna ɨ Jacobo. Matí'ɨj mi anticíj ɨ jɨrí japua.

Tɨ'ɨj jí Jesús a'utéjche tɨ huatéjniuuni.

29 Tí'ɨj auj téniuusime'e, aj pu i seɨcɨé huaújruu a'ɨ́jna ɨ Jesús ɨ runéerime jetze. Temua'a pu naa tiu'utécuainareca'a ɨ cíɨxure'ara'an. Ayee pu ti'itétaave'e cumu metémaxcava'ara.

30 Matí'ɨj mi hua'apua huataseíjre jamuan ɨ Jesús. A'ii mú me'ín pú'een, a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan, ajta a'ɨ́jna ɨ Elías.

31 Huápɨ'ɨ mú naa seijre'eca'a. Majta jamuan tí'ixajtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús. A'ɨ́j mú jín tiú'urixaate'ecaa a'ɨ́jna ɨ tɨ jín araúrastejsin a'ájna Jerusalén, tɨ a'ɨ́ɨn huámɨ'ɨni a'ájna.

32 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Pedro, majta ɨ mej hua'apua ɨ mej a'uté'uuca'a jamuan, jeíhua mú cu'utzícuca'a. Matí'ɨj huáji, matí'ɨj mi hua'useíj a'ímej ɨ teteca ɨ mej áa huaté'uuca'a jamuan ɨ Jesús. Majta raaseíj a'ij tɨ éene'e ɨ Jesús tɨ jeíhua huápɨ'ɨ naa seijre'eca'a.

33 Matí'ɨj meri á'ucɨɨnicu a'ujna tɨ a'utéjvee ɨ Jesús a'ɨ́ɨme mej hua'apua ɨ teteca, aj pu i ayén Pedro tiraata'ixaa tɨjín:

—Maestro, naa pu xí'epɨ'ɨn tej yé huaté'uu. Tiché'e hui huaícaca huátaahuaa, ɨ ɨnaamua, seíj tɨ mú'eetzi a'áa a'ame, ajta seíj, Moisés tɨ ra'áa á'ara'ani, ajta seíj, Elías tɨ ra'áa á'ara'ani. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Pedro a'iné capu a'ij rá'amitɨejte'eca'a.

34 Tí'ɨj auj ti'ixáataca'a, aj pu i jaitɨri huataseíjre. Aj pu i huá'a jetze rájrupi. Tí'ɨj huá'a jetze rájrupi, matí'ɨj mi tiu'utátziɨn a'ɨ́ɨme ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e.

35 Tɨ'ɨj jí niuucari e'icánamuajre ɨ jaitɨri tzajta'a, ayén tɨjín:

—A'ii pu hui a'ɨ́ɨn pú'een ɨ niyauj, ɨ nej ra'antíhua'u. Setá'aj ráanamua. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

36 Tí'ɨj ayén tiu'utaxájtaca'a, án pu a'utevée já'araa ruseíj a'ɨ́jna ɨ Jesús. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú ru'uté'aa ɨ ru tzajta'a. Camu ja'atɨ huatá'ixaa a'ij mej tiu'uséij.

Ɨ temuaij tɨ nu'u tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Yee ruijmua'a yee, matí'ɨj meri acáacɨ ɨ jɨrí japua, jeíhua mú teɨte ra'antinájcheca'a.

38 Ajta seíj pu a'utéveeca'a huá'a tzajta'a ɨ teɨte. A'ɨ́ɨ pu raatajé tɨjín:

—Maeestru, jeíhua nu hui muahuavii pej ya'utéeseij í niyauj, a'iné a'íi nu'u caj ti'ijyaúj.
39 Xíejniu'ucari ti a'ij pua'a 'een, a'íi pu hui rájviivi'i. A'íj pu jín, jeíhua rujíjhuave'e í pa'arii. Ajta jeíhua pu huá'aruri ratá'aca í jetzen. A'íj pu jín, áijjaamixcue'ire'e í rutene'e jetze. Cíj pu'u tiratá'aca ti ruxiéehua rí'i mé tejá'uche'ecane'en. Pu'uri rá'apua'ajte'esin.
40 Nehuá'uhuaviiri'i hui ne'ímej í mej á jamuan á'ujujhua'an mej raata-muárite'en ti tzajta'an seijre'e. Majta caí raayí'itihua'a. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í ja'ati.
41 Ajta a'íin Jesús, ayée pu tiu'utaniú:
—Mú'een mi sej iiji huáteemua, caxu hui té'atzaahuate'e, mi sej a'ij pua'a tí'iteteite. ¿A'achúni ruxe'eve'e nej a'ateevi'i mú'ejmi jemi nej ni rí'i amuáaruuren? Mé je'evé'evi'itichi mi pa'arii.
42 Tí'ij auj e'evé'eme'ecaa, a'íi pu tiyaaru'u ra'itárie á chuaata'a, ajta huá'aruri raatá'a. Aru a'íin Jesús, a'íi pu ra'ajté'axi í tiyaaru'u. Aj pu i tiráahuaa í pa'arii. Ajta raatátui í táàtajra'an.

Tí'ij nu'u ajtahua'a Jesús raataxájtaca'a tijín: "Nu'uri mi'ini" (Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

43 Majta naími'i mú naa rí'i tira'utaseíj a'íjna jime'e ti Dios ayén ráaruu a'íjna ti huápi'i ruxe'eve'e.
Matí'ij mauj a'ij tejá'useijraca'a í teite me'íjna jime'e a'ij ti Jesús huaríj, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
44 Ayen tijín:
—Rí'i xu'u mú'een tiráanamua. Ayee pu hui tí'ineruuren ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite. Avíitzi mú jín neetzi tiu'utátuiire'esin huá'a jemi í teite. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
45 Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, camu yaú'itiée muá'araa a'ij ti huataújmua'a í niuucari ti raataxájtaca'a a'íjna í Jesús, sino huateúravaataca'a mej mi caí yaú'itiée muá'ara'ani. Majta mú tí'itziiine'eca'a. A'íj mú jín caí raata'íhua'uri'i me'íjna jime'e a'ij ti huataújmua'a.

I ja'ati ti nu'u jaítze'e ruxe'eve'e (Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Ja'anáj pu ayén tiuju'uríj. A'íime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'íi mú autéjhuii mej tiú'ujeeve a'íjna jime'e yee a'atani jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee iteen tej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.
47 Ajta a'íin Jesús, a'íi pu ramua'areereca'a a'ij mej tí'imua'ajca í ru tzajta'a. Aj pu i pa'arii avé'evi'iti. Tí'ij i á vejli'i raatéjche a'u ti a'utéjvee.
48 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Ja'ati ti na'a ti ra'ancuré'evi'itin a'íjna i pa'arii neniúucajtze'e, a'íi pu hui ajta na'ancuré'evi'itin ineetzi. Ajta a'íin ti na'ancuré'evi'itin ineetzi, a'íi pu ajta ra'ancuré'evi'itin a'íjna ti tinaata'aíj. Ayee pu'u tí'een a'iné a'íjna ti jaítze'e cílieene'en jín ti'itéjvee mú'ejmi mi sej nee jamuan á'ujujhua'an, í Dios jemi, a'íi pu hui jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee caí máàj ja'ati. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

I ja'ati ti nu'u itejmi jemi seijre'e (Mr. 9:38-40)

49 Ajta a'íin í Juan, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Maeestru, ja'atɨ tu a'uséɨj tɨ huá'amuarite'eca'a ɨ tiyáaru'use mej huá'a tzajta'a seijre'e ɨ teɨte. Aniúucajtze'e pu jɨn huá'amuarite'eca'a. Teajta iteen, teen tu hui raatá'ijmɨijri'i tɨ caí ayén rɨjcaa, a'iné capu téjmi jetze ajtéme'ecan.

50 Tɨ'ɨj jí ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—Caxu rá'ijmɨijra, a'iné ja'atɨ tɨ na'a tɨ caí a'ij á'amuaruure, a'ɨ́ɨ pu xaa á'amuavaɨre'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Tɨ́'ɨj Jesús hua'ajté'axɨ a'ɨ́jna ɨ Jacobo, ajta a'ɨ́jna ɨ Juan

51 Tɨ́'ɨj ari vejli'itaca'a tɨ teja'uré'enejsin a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen Dios rá'avi'itɨn ɨ ta japua, Jesús pu raaxɨ́'epɨ'ɨntare nain jɨme'e tɨ a'uun a'ujnén ánti Jerusalén.

52 Seica pu huata'íteca'a mej mi amuacaí a'ujnén. Aa mú a'ará'a chajta'a a'u mej a'uchéjme a'ɨ́ɨme ɨ Samaria tɨ é'eme'ecan. A'uu mú a'atanéj mej mi rɨ́'ɨ tiú'uruuren a'u mej ará'aiixa.

53 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej a'uun é'echejca'a, camu ra'ancuré'evi'itɨ me'ɨ́jna ɨ Jesús, a'iné mu'uri ramua'areereca'a tɨjɨ́n Jerusalén pu a'ujnéjsin.

54 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej hua'apua, a'ɨ́jna ɨ Jacobo, ajta a'ɨ́jna ɨ Juan, matɨ́'ɨj ráamua'areeri'i, ayée mú tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—Tavastara'a, ¿a'iné hui petí'ijxe'eve'e tej ti tiyen huáɨni? ¿Ni teraata'áijte'en ɨ Dios tɨ jú'te'e ye'icáxɨre'en ɨ taij tɨ jɨ́n huá'ucui'ini naíjmi'ica, matɨ́j mena'a ayén mej huachéjme? —Ayee mú tiraata'íhua'uri'i.

55 Aj pu i Jesús pɨ́ a'uré'eve. Aj pu i hua'ajté'axɨ. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ca xu hui ramua'aree ti'itɨ́j tɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ayén ca'anírja'a tejamuaatá'aca sej si siyen tiu'utaxáj.

56 A'iné inee, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte, canu hui ne'ɨ́jna jɨ́n mú a'uvé'emej nej ni hua'antipuá'ajte'en ɨ teɨte, sino a'ɨ́j nu jɨ́n mú a'uvé'emej nej ni hua'irájtuaani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Majta a'ucíj. Majta seíj chajta'a jetze a'atanéj.

Ɨ mej nu'u raxɨ́'eve'eca'a mej jamuan á'ujujhua'ane'en a'ɨ́jna ɨ Jesús (Mt. 8:19-22)

57 Matɨ́'ɨj mauj huajú'ucaa ɨ juye jetze, seíj pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nee nu hui á jamuan a'umé'e na'ame a'u tɨ na'a pe á'ume.

58 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—A'ɨ́ɨme ɨ arachuíjse, a'úu mú hui u'uche a'u tɨ aucúcu'unijmee. Majta a'ɨ́ɨme ɨ pina'ase, pi'ista jetze mú tiú'uritu'aate. Mɨ́ neajta inee, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte, canu huatéechi'i a'u nej a'utácuti.

59 Jesús pu seíj huata'áij ɨ tevi tɨjɨ́n:

—Patá'aj á'uche'ecane'en nee jamuan.

Ajta a'ɨ́ɨn teáata'a, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Niche'e ne'u yé huatácati ajta caí huámɨ'ɨni ɨ nitáàta nej ni ra'avá'anan a'ij tej tí'ijrɨ'ɨre iteen. Aj nu xaa á jamuan á'uche'ecane'e na'ame.

60 Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Miche'e me'ɨ́n ra'avá'anan ɨ mɨ'ɨchi a'ɨ́ɨme ɨ hua'axɨ́'ej mɨ'ɨchite me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej caí ramua'ate ɨ Dios. Pajta mú'ee, aricu á'ura'a pej pi ɨ niuucari hua'utá'ixaate'en tɨ jíme'en raxa ɨ Dios tɨ nainjapua tí'aijta. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

61 Ajtahua'a seíj pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nevástara'a, nee nu hui á jamuan á'uche'ecane'e na'ame, aru nauj mi'i u a'atanén ne é'eche nej ni hua'utateújte'en ɨ ne'ihuaamua'a, neajta ɨ nevaújsimua'a.

62 Ayee pu tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjín:

—A'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ a'utéjche tɨ tí'imuarɨ'e, tɨ pua'a ari já'ita'a umé'eca ajta raatéxɨeehua, a'ɨ́ɨ pu hui caí ti'itɨ́j vaɨre'e jemin ɨ Dios tɨ nainjapua tí'aijta.

10

Tɨ́ɨ́j nu'u hua'aré'e'itixɨ a'ɨ́mej ɨ mej huaícate jamuan tamuáamuata'a ará'ase

1 A'atzu a'ateevi'i, Jesús pu ajtahua'a seica avé'ejajpuaxɨ ɨ mej ayén pua'améca a'achú cumu huaícate japuan tamuáamuata'a ará'ase. A'ɨ́ɨ pu hua'uta'íteca'a hua'apuacajmé'en mej mi anáaté'ee u e'ará'asti nainjapua a'u tɨ na'a mej a'uchéjme, a'u tɨ Jesús huáje'emuáarenche'e.

2 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Mu'iitɨ́ mu'uri tín á'ujca'ane tɨ Dios tíhua'uta'aíjte'en, aru camu mu'íi a'ɨ́ɨme ɨ mej a'ɨ́jna jín tí'ivaɨre'e mej tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari tɨ jín Dios hua'irájtuaani. A'ɨ́j xu hui jín siyen tiraatáhuavii ɨ tavástara'a ɨ tɨ jemin tiu'utátuiire'esin naíjmi'ica jɨme'e ɨ mej té'atzaahuate'e, tɨ a'ɨ́ɨn tejámuaata'aíjte'en sej a'ucíjxɨ'ɨn nainjapua a'u mej é'eseijre'e.

3 'Sericu mú'een. Ayee nu hui tejámuaata'aíjte'esin sej si huá'a tzajta'a á'ujujhua'ane'en ɨ teɨte. Ayee xu seíire'e xá'aju'un matíj cáne'axɨ mej huá'a tzajta'a á'ujujhua'an ɨ jɨ́ira'ave.

4 Caxu hui ca'aní té'epiin sej tumin tzajta'a ucá'an, caxu seajta ca'aní té'epiin sej tiú'ujcɨɨxu te'ucá'an, caxu seajta tiú'uca'acái té'ɨ'ɨpi'ɨn. Caxu ja'atɨ teujte'e ɨ juye jetze.

5 Setí'ɨj chi'ita uteárute, mi'i sej siyen tiraatateújte'en yee: "Rí'ɨ xu yee tí'itechejca."

6 'Seajta tɨ pua'a a'uun é'eseijre'e seíj ɨ tevi tɨ xaa rí'ɨ tí'iche, a'ɨ́ɨ xu hui huateáturaasin jemin ɨ sej jín raatateújte. Na'ari caí, ajtahua'a huateáturaasin mú'ejmi jemi ɨ sej jín raatateújte.

7 'A'uu xu á'ateere a'ájna chi'ij jetze a'u sej ará'aiixa. Ti'itíj tɨ na'a mej tejá'amuamin, a'ɨ́j xu hui huácua'ani, seajta raayé'en. Ayee xu huárɨni a'iné ayée pu tiraavíjte'e mej tiraanájchite'en a'ɨ́jna ɨ tɨ tí'imɨjhuaca. Caxu á'ujujhua'ane'en méyee seajta méyee huá'ache.

8 'Setí'ɨj se'uun a'uteárute seíj jetze ɨ chajta'a, tɨ pua'a a'ɨ́ɨme amua'ancuré'evi'itɨn, ayée xu huárɨni. Ti'itɨ́ mej án amuaajá'ujmuaniira, a'ɨ́j xu huácua'ani.

9 Setá'aj seajta tihuá'uhuaate'en a'ɨ́mej ɨ mej ti'icúcui'ijme. Seajta hui siyen hua'utá'ixaate'en yee pu'uri tímua'a teja'uré'enejsin tɨ Dios nainjapua tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

10-11 'Na'ari, tɨ pua'a mecaí amua'ancuré'evi'itɨn setí'ɨj e'ará'asti seíj jetze ɨ chajta'a, ayée xu caaye jetze á'ujujhua'ane'en. Ayee xu hui tihua'utá'ixaate'en yee: "A'ɨ́jna ɨ chuej, tɨ muiini tɨ ajtávi'itaxɨ ɨ taca'acai jetze, íiye tɨ chajta'a me'ecan, a'ɨ́j tu huatéca'atzɨjxɨ'ɨsin sej si ráamua'aree sej ve'ecán jín auteájturaa ɨ Dios jemi. Capu amín a'ij sej seri tiú'uruu. Aúche'e pu yerá'aiixa ja'anáj tɨ teja'uré'enejsin tɨ Dios tiu'uta'aíjta nainjapua íiyen chaanaca japua." Ayee xu hui tihua'utá'ixaate'en.

12 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. A'ájna xɨcájra'a jetze tí'ɨj yerá'aiixa ɨ Dios tɨ ij a'ɨ́ɨn huá'axɨjte'en, jaítze'e mú hui rajpuaíitzi

muá'aju'un a'ɨ́me ɨ́ mej caí amua'ancuré'evi'itɨ a'ujna chajta'a mej caí a'ɨ́me ɨ́ mej Sodoma e'echéjme'e.

Ɨ́ teɨte mej nu'u caí té'atzaahuate'e
(Mt. 11:20-24)

13 'Mɨ sej hui Corazín é'eme'ecan, setá'aj huataújxɨeemɨste'en. Seajta mú'een, mɨ sej Betsaída é'eme'ecan, setá'aj seajta huataújxɨeemɨste'en, a'iné mú'ejmi tzajta'a, jeíhua nu niyen huaríj tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e. Mí seajta mú'een, caxu na'ancuré'evi'itɨ.

'Aru tɨ pua'a niyen huáɨniiche'e huá'a tzajta'a a'ɨ́me ɨ́ mej mejmí'i Tiro a'uchéjme'ecaa o huá'a tzajta'a a'ɨ́me ɨ́ mej mejmí'i Sidón é'echejca'a a'ij nej neri huaríj mú'ejmi jemi, a'ɨ́ɨ mú hui mejmí'i seɨcɨé tiu'umuá'aj á'ame'enche'e. A'ɨ́ɨ mú miyen ucaújchejte'axɨ'ɨnche'e me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jín custaa tí'ita'ahuaca. A'ɨ́ɨ mú hui majta nasij cáujhuaate'enche'e, majta miyen éene'e mej a'ujrá'aseche'e mej mi ráamua'aree ɨ́ seica ɨ́ teɨte mej meri seɨcɨé tiu'umuá'aj.

14 'Silu mú'een, jaítze'e xu hui rajpuaíitzi xá'aju'un mecaí a'ɨ́mej a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ Dios ayén tihuá'axɨjte'en.

15 'Ari mú'een, mɨ sej Capernaúm é'eme'ecan. ¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui Dios pu amuá'avi'itɨn u júte'e? Capu hui tzíte'e, sino Dios pu amuaja'ucáhua'axɨjsin téte'ɨmua ɨ́ chaanaca jete a'ɨ́jna jɨme'e sej caí na'ancuré'evi'itɨ. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

16 Ajtahua'a pu ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ tɨ hua'uta'íteca'a tɨjín:

—A'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén á'amuanamua, a'ɨ́ɨ pu hui ajta nenamua ineetzi. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ amuaata'íti, a'ɨ́ɨ pu ajta neta'íti ineetzi, ajta, a'ɨ́ɨ pu hui raata'íti a'ɨ́jna tɨ tinaata'aíj ineetzi.

Matɨ́'ɨjtá nu'u mi curé'ecɨjxɨ ɨ́ mej huaícate japuan tamuáamuata'a ará'ase

17 Matɨ́'ɨj mi a'ucíjxɨ a'ɨ́me ɨ́ mé huaícate japuan tamuáamuata'a ará'ase. Matɨ́'ɨj uvé'eneajxɨ, jeíhua mú rútemua'ave'eca'a. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjín:

—Tavastara'a, majta a'ɨ́me ɨ́ tiyaaru'u, a'ɨ́ɨ mú majta te'ará'astijre tetɨ́'ɨj iteen tíhua'uta'aíj aniúucajtze'e.

18 Ayee pu tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjín:

—Nee nu raaseíj ne'ɨ́jna ɨ́ Satanás tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn u e'icájve u júte'e. Ayee pu hui teje'icájve cumu mej témaxcava'ara'an.

19 'Neajta inee, nu'uri tejámua'íjca ne'ɨ́jna jɨme'e sej hua'avé'etziinaxɨ'ɨn se'ɨ́mej ɨ́ cu'ucu'use, ajta se'ɨ́mej ɨ́ teaxcáte sej si tiu'utémua'itɨn. Neajta nu hui tejámua'íjca sej si tiu'utémua'itɨn nain jɨme'e ɨ́ huá'amuarɨ'eri'ira'a a'ɨ́mej ɨ́ mej amuájcha'ɨ́re'e. Capu ti'itɨ́j a'ij á'amuaruuren.

20 'Mɨ seajta mú'een, caxu hui se'ɨ́jna jín huataújtemua'ave'en ɨ́ mej amua'ará'astijre'esin ɨ́ tiyáaru'use sino ayée xu se'ɨ́jna jín titeetáujtemua'ave'en, jee xaa ne'u, tɨ ari á'ayu'usi'i ɨ́ ta japua a'ij sej hui ante'aruá sej si se'uun auteáturan tíj na'a rusén jɨme'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ rutáàta ɨ́ Dios
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 A'ájná'ɨmua, jeíhua pu huataújtemua'ave a'ɨ́jna ɨ́ Jesús a'íjna jɨme'e tɨ huateájturaa jemin ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Ayee pu tiu'utéjniuu tijín:

—Jeíhua nu rɨ́'ɨ timuaatá'asin, mɨ pej niyá'upua, mɨ pej tí'aijta u ta japua, pajta íiyen chaanaca japua. Ayee nu hui 'een jín rɨ́'ɨ timuaatá'asin a'iné

mú'ee pe raaté'avaata a'íjna ɨ niuucari mej mi caí yaú'itiée muá'araa a'ɨime ɨ mej jeíhua raayɨ'itɨ, majta a'ɨime ɨ mej jeíhua tiú'ujmua'ate. Pajta mú'ee tíhua'utaseíjrate'e a'ɨmej ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Jee xaa ne'u, mɨ pej niyá'upua, ayée pu hui mua'aránajcheca'a.

22 'Nain pu jɨn tinaa'íjca ɨ niyá'upua. Capu ja'atɨ ramua'aree ja'atɨ nej yaujra'an pú'een. A'ɨi pu'u ramua'aree ɨ niyá'upua. Capu ja'atɨ ajta ramua'aree ja'atɨ tɨ pú'een ɨ niyá'upua. Nee nu'u hui ramua'aree i nej yaujra'an pú'een. Majta a'ɨime ramua'aréeren ɨ nej hua'utaseíjrate'esin nexɨ'evi'ira'a jɨme'e. —Ayee pu tiu'utéjniuu.

23 Tɨ'ɨj jí hua'antaseíirajraa ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Rujɨme'e pu hua'utá'ixa tɨjɨn:

—Jé'ecan pu hui rɨ'ɨ tejamuaatá'a a'ɨjna jɨme'e ɨ sej seri tí'iseij.

24 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ɨime ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan, majta a'ɨime ɨ mej títetaté'eca'a rey jɨme'e, mu'iitɨ mú raxɨ'eve'eca'a mej raaseíj a'ij sej tí'iseij mú'een. Majta jeíhua mú raxɨ'eve'eca'a mej ráanamua a'ij sej seri tí'inamua. Aru capu hui ayén tihua'ucɨ'ɨ. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús.

Ɨ ja'atɨ tɨ nu'u ɨ Samaria é'eme'ecan tɨ rɨ'ɨ tí'itevij

25 Ja'anáj pu ayén huarɨj. Seíj pu ájchee, tɨ tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze tɨ Moisés ra'uyú'uxaca'a. Ayee pu tí'itese'eca'a a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ ayén tiráacuanamuan tɨ ij a'ɨin Jesús ti'itɨj jɨn auté'ɨtzen. Ayen tɨjɨn:

—Maeestru, ¿tɨ'itáni ruxe'eve'e nej niyen huárɨni tɨ ij náacɨ'ɨti ineetzi nej ruuri ná'ara'ani rusén jɨme'e a'ujna a'u tɨ Dios é'eseijre'e?

26 Ayee pu tiu'utaniú a'ɨjna ɨ Jesús tɨjɨn:

—¿A'iné té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze? ¿Tɨ'itáani pa'ujíjve'e pe'ɨjna jetze ɨ yu'uxari?

27 Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Patá'aj nu'u piyen rɨ'ɨ tirájcha'ɨi a'ɨjna ɨ tavástara'a ɨ taDioj nain jɨme'e ɨ á'a tzajta'a, pajta nain jɨme'e a'achú pej caj té'aca'ane ɨ á'axɨejniu'uca jetze, pajta nain á'axe'evi'ira'a jɨme'e, ajta á'amuarɨ'eri'ira'a jɨme'e. Ajtahua'a pu seíj seijre'e tɨ jɨn ayén yee patá'aj nu'u hui piyen che'atá pena'a rɨ'ɨ tirájcha'ɨi ɨ axɨ'ej tevi patɨj mú'ee aseíj ti'iti'á'acha'ɨi.

28 Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Xɨ'epɨ'ɨn pej tiraataxájtaca'a. Tɨ pua'a piyen huárɨni, a'ij pej hui tiraataxájtaca'a, peruuri pej pua'amé rusén jɨme'e a'u tɨ Dios é'eseijre'e.

29 Ajta a'ɨin tɨ tí'imua'ataca, a'ɨi pu raxɨ'eve'eca'a mej mi ráamua'aree ɨ teite tɨ caí ja'anáj auteájturaa ɨ Dios jemi. A'ɨj pu jɨn, ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨjna ɨ Jesús tɨjɨn:

—¿A'ataani pú'een ɨ nexɨ'ej tevi?

30 Ajta a'ɨin Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨn:

—Ja'atɨ pu nu'u Jerusalén e'erájraa. A'uu pu nu'u hui a'ucamé'eca u Jericó. Matɨ'ɨj nu'u mi nahua'ari ra'antinájcheca'a. Metirá'ari'iri'i ɨ cɨixure'ara'an. Majta raatéevajxɨ. Matɨ'ɨj nu'u mi yauutéj ɨ juye jetze. Pu'uri á'ame'erejca'a. Majta nu'u me'ɨn nahua'ari a'ucɨj.

31 'A'atzu a'ateevi'i, tɨ'ɨj nu'u i seíj a'ucamé'eca juye jetze. Puaarij pu hui pú'een a'ɨjna. Tɨ'ɨj jí raaseíj tɨ á'ame'erejca'a. Aa pu nu'u ɨmuá a'atanéj ɨ juye. Ajta nu'u mú á'ume.

32 'Ajtahua'a pu nu'u seíj a'ájna a'ucamé'eca. A'íi pu nu'u a'íin pú'een seíj ti Leví teecan jetze ajtéme'ecan. A'íi pu ajta tí'ivaire'eca'a hua'atéyujta'a. Tí'ij a'uun a'ucáane a'u ti auucá'a í ti á'ame'erejca'a, a'íi pu ajta nu'u hui raaseíj. Ayee pu che'atá na'a huaríj. Aa pu nu'u imuá a'atanéj. Ajta nu'u mú á'ume.

33 'Ajtahua'a pu nu'u seíj a'ucamé'eca. A'ii pu nu'u a'íin pú'een seíj ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan ti ayén téja'arájtehuaa tijín í Samaria. Tí'ij aj a'ucamé'eca, a'íi pu nu'u a'ucáane a'u ti auucá'a a'íjna ti á'ame'ere. Tí'ij raaseíj, a'íi pu nu'u rá'ancu'uvajxi.

34 'Tí'ij nu'u i jemin á e'iré'ene. Aj pu i racája'usi á jetzen a'u ti tejé'epuaijti'ihuaca'a a'íjna jime'e í aceite, ajta u viinu. Ajta nu'u raacá'ijcataxi a'u ti tejé'epuaijti'ihuaca'a. Aj pu nu'u i ra'avá'ara rucíi japua í puuru'u. Tí'ij nu'u i ya'uví'iti, a'ájna já'ahua'a a'u mej é'e'aseca í mej puaseaaruve'e. A'uu pu nu'u yaúutuaa. Temua'a pu nu'u hui rí'i tiraaxá'apuairi'i.

35 'Yee ruijmua'a yee, a'íi pu nu'u hui ru'ita'í'ipi hua'apuaca í tumin. Ajta raata'í'ipii a'íjna ti antiújmua'aree a'íjna jime'e í chi'ij. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa tijín: "Patá'aj rí'i tiraaxá'apuai. Neajta inee, neti'ij uvé'enen, aj nu yeehui muaatá'asin nain a'achú pej caj tiraaxíjte huaatari jime'e, ajta ti'itíj ti huácuaa." Ayee pu nu'u hui tiraata'ixaa, a'íjna í Samaria ti é'eme'ecan.

36 Ajta a'íin Jesús, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné timuá'amitiejte'e, a'íime í mej huaíca, a'atani éene'e a'íin pírici ti rí'i tí'itevistáa já'araa amíjna jemi í ruxí'ej tevi í mej tiraanáhua'iri'i í nahua'ari?

37 Ajta a'íin ti tí'imua'ataca í yu'uxari jetze ti Moisés ra'uyú'uxaca'a, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Ayej ne'ase ti a'íin ti rá'ancu'uvajxi, a'ii pu a'íin pú'een í ti xí'epi'in tí'itevij a'íjna jemi í ruxí'ej tevi.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Aricu hui, patá'aj piyen huárini a'ij ti a'íin huaríj.

Tí'ij nu'u Jesús á a'uré'ene Marta ti é'eche

38 Ajta a'íin Jesús, majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, matí'ij mauj huajú'ucaa, a'úu pu a'ará'a a'u ti ja'ati e'echéjme'e. Ayee pu ántehuaa a'íjna í 'íita'a tijín Marta. Tí'ij i a'íin ra'ancuré'evi'iti í ruche.

39 Seíj pu ti'ihuaara'a, íiitacan. Ayee pu ántehuaa tijín María. Ajta a'íin María, án pu vejli'i a'ujyeíjxi jamuan í Jesús. Ranamuájraca'a a'ij ti tí'ixajtaca'a.

40 Ajta a'íin í Marta, capu a'ij tirá'ateuve'e a'ij ti huárini a'iné jeíhua pu tí'imuarí'eca'a ti ij tihua'umín. Tí'ij i e'iré'ene jemin í Jesús. Ayee pu tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Nevástara'a, ¿ni caí á jetze ruxe'eve'e ti ne'ihuaara'a ruséijtacan yé naatéjtuaa nej ni neseíj tí'imuarí'e? Patá'aj hui raatá'ixaate'en ti naatévaire'en.

41 Tavástara'a pu ayén tiu'utaniú tijín:

—Marta, Marta, jeíhua pej tí'imua'atze, pajta jeíhua a'ij té'amua'ate.

42 Seíj pu'u hui ruxe'eve'e pej piyen huárini. A'íjna í María, a'íi pu ra'avé'ehuau í ti jaítze'e rí'en. Neajta inee, canu hui rá'a'ari'ira nemíjna. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

11

Tɨ́ɨj nu'u Jesús huá'amua'atejca'a a'ij mej ye'í titeetéjniuuni ɨ́ teɨte (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

1 Ja'anáj pu ayén tiuju'urɨ́j. Aa pu já'ahua'a a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Téniuusime'e ɨ́ Dios jemi. Tɨ́'ɨj raatapuá'ajtaca'a tɨ huatéeniu, seɨ́j mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tavastara'a, patá'aj piyen titáamua'aten tej huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi tɨ́j Juan tihua'umuá'ate a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.

2 Tɨ́'ɨj i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Setɨ́'ɨj huatéjniuuni, ayée xu hui tiu'utaxá yee:

Mú'ee ɨ́ pej tá'iya'upua,
Miché'e rɨ́'ɨ mé'e tiyau'á'an ɨ́ pej jɨ́n ántehuaa.
Ché'e ayén teja'uré'enen a'ájna xɨcájra'a pej jetzen tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.
Miché'e miyen che'atá mena'a tira'ará'asten a'ij pej tí'ijxe'eve'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua matɨ́j a'ɨ́ɨme tira'ará'aste ɨ́ mej ta japua a'uté'uu.

3 Patá'aj titaatá'an ɨ́ tɨ tí'icua'iri'i ɨ́ tej jɨ́n te'utáviicua'i íjii tɨ́j na'a yú tɨ auca'itɨ́ a'ame.

4 Patá'aj titaatá'uuni'i ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa mú'eetzi jemi a'iné ayée tu che'atá tiraatá'uuni'ira ja'atɨ tɨ na'a tɨ auteájturaa itejmi jemi.

Patá'aj pajta caí raatá'acare'en ɨ́ tiyaaru'u tɨ a'ɨ́ɨn ca'anírja'a taatá'acare'en tej ti caí tiyen huárɨni ti'itɨ́j jɨme'e tɨ a'ij pua'a 'een. Yee pu'u.

5-6 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tiché'e tiyen raataxáj yee seɨ́j xu mú'een tí'amigo. Ajta á'iyen a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, tɨ́'ɨj ari já'ita'a tíca'a pítí'irɨcɨ, a'úu pu hui a'umé a'u tɨ é'eche ɨ́ amiigura'an. Aj pu i ayén tiraatá'ixaate'esin tɨjɨ́n: “ne'amiigu, huaícaca naataniíjte'e ɨ́ pan, a'iné auchén pu yeehui uvé'ene seɨ́j ɨ́ ne'amiigu tɨ mu'u a'atamé'ecaa. Mɨ́ neajta inee, canu ti'itɨ́j tícha'ɨ́ɨ ɨ́ nej raamíin.”

7 ’Tɨ́'ɨqui ayén hui tiu'utániuusin a'ɨ́jna tɨ huiirájca tɨjɨ́n: “Capej né'ɨtziite'e. Pu'uri yeehui aiteánami'i ɨ́ puéerta, majta me'ɨ́n ɨ́ tɨ'ɨrí, mu'uri huatéeje'e. Neajta inee, nu'uri huatéeca'a. Capu cha'a rɨ'ɨrí nej ájcheni nej ti'itɨ́j jamuaatá'an.” Ayee pu tiraatá'ixaate'esin.

8 ’Mɨ neajta inee, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e. Capu xaa ájchesin tɨ ti'itɨ́j raatá'an a'ɨ́jna jɨme'e tɨ amiigura'an pú'een, sino, a'ɨ́ɨ pu ájchesin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ i caí mé'e rá'ɨtziite'e ɨ́ amiigura'an. Aj pu i raatá'asin, tzíte'e, a'achú tɨ caj ti'itɨ́j tiraatáhuaviira.

9 ’A'ɨ́j nu hui jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e yee setá'aj seuj rahuaviira ɨ́ Dios jemi a'iné a'ɨ́ɨ pu xaa tejámuaatá'asin. Seajta, seuj rahuauca ɨ́ jemin. A'ɨ́ɨ xu jemi rateuni ɨ́ Dios. Seajta seuj te'ejteátu'asixɨ'ɨn tá'apueerta. Aj pu i xaa Dios te'antácuuna. Tɨ'ɨj jí amuaatá'asin ɨ́ sej rahuauhuau.

10 ’Ayee xu hui huárɨni a'iné tɨ pua'a ja'atɨ ayén ti'itɨ́j tí'ijhuaviira, a'ɨ́ɨ pu ra'ancuré'asin. Tɨ́ pua'a ja'atɨ ti'itɨ́j huauca, a'ɨ́ɨ pu hui rateuni. Ajta tɨ pua'a ja'atɨ ayén te'ejteátu'asixɨ'ɨn tá'apueerta, Dios pu xaa tira'antácuune'esin.

11 ’Casi'i mú'een, ¿ni qui seɨ́j ayén huárɨni mú'een, mɨ sej huayaujmua'a? Tɨ́ pua'a ayauj ayén hua'ité muáhuaviira, ¿ni qui cu'ucu'u paraatapíjte'esin? Capej xaa ne'u. Hua'ité pepu'u hui raatá'asin.

12 Na'ari tɨ pua'a tá'u muáhuaviira, ¿ni qui teáxca paratáchuite'esin? Capej xaa ne'u. Tá'u pepu'u raatá'asin.

13 'Ayee xu mú'een, mɨ sej a'ij pua'a 'een ɨ ru tzajta'a, xu'uri ramua'aree sej hua'utapuaíjve'en ɨ ruyaujmua'a ti'itɨj tɨ rɨ'en. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tɨ á'amuaya'upua ɨ ta japua tɨ é'eseijre'e, jeíhua pu hui jaítze'e raayɨ'ɨtɨ tɨ hua'utá'an tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an a'uun a'uteáturan a'ɨ́mej jemi ɨ mej rahuauhuau. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

A'ɨ́jna ɨ Jesús, Dios jetze pu araújca'ane
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

14 Ja'anáj pu ayén tiuju'urɨj. Jesús pu tiyaaru'u huatamuárite'eca'a tɨ tevi tzajta'a seijre'eca'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tiyaaru'u, capu raatá'acare'e tɨ a'ɨ́ɨn tevi tiu'utaxáj. Jíme'en pu'u Jesús raatamuári, aj pu i tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ tevi. Majta me'ɨ́n ɨ teɨte, jeíhua mú naa rɨ'ɨ tira'utaseíj.

15 Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Amɨ́jna mɨ tevi, mɨ Jesús, Beelzebú pu hui jetze araújca'ane tɨ ij ayén tihua'utamuárite'en ɨ tiyáaru'use, a'iné a'ɨ́jna ɨ Beelzebú, a'ɨ́ɨ pu tihuá'aijte'e ɨ seica ɨ tiyáaru'use. Beelzebú pu ca'anɨ́jra'a ratá'aca tɨ ij ayén amɨ́n tíhua'uta'aíjte'en ɨ tiyáaru'use. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

16 Majta seica, ayée mú rɨ'ɨ tɨ'ira'ihua'u me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn hua'utaseíjrate'en ti'itɨj tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, tɨ ajta ɨ ta japua é'eme'ecan.

17 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu rú'umua'areereca'a a'ij mej tɨ'imua'ajca. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Matíj mena'a ɨ mej seíj chuéjra'a japua tɨ'aijta, tɨ pua'a já'ita'a ma'utácɨɨne, aj mú mi huateújne'usi'ite'esin. Majta hui, camu cha'a á'ateeri mej tiaíita muá'aju'un. Ajta tɨ pua'a miyen che'atá mena'a já'ita'a a'utácɨɨne a'ɨ́ɨme ɨ mej seɨcɨé mena'a á é'eche, camu majta cha'a á'ateeri á mechée me'ájna.

18 'Ajta a'ɨ́ɨn Satanás, tɨ pua'a miyen já'ita'a a'utácɨɨne a'ɨ́ɨme ɨ tɨ tihuá'aijte'e, ¿a'iné tɨ'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́ɨn á'ateere tɨ tihuá'aijte'e naíjmi'ica? Capu hui a'atzu a'ij tɨ'irɨ'ɨri. Ayee nu ti'ixa ne'ɨ́jna jɨme'e sej siyen tɨ'inexa yee nej nu'u Beelzebú jetze aránca'ane nej ni hua'utamuárite'en ɨ tiyáaru'use.

19 'Niche'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. Tɨ́ pua'a hui niyen Beelzebú jetze aránca'ane nej ni hua'utamuárite'en ɨ tiyáaru'use, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej a'amua jamuan á'ujujhua'an, a'ɨ́ɨ mú majta hua'utamuárite'en ɨ tiyáaru'use. ¿A'ataani jetze mua'araújca'ane? A'ɨ́ɨ mú hui miijmu raataxájta yee mú'een xu auté'ɨtze.

20 'Na'ari caí, tɨ pua'a nee xɨéjniu'ucare'ara'an jetze na'aránca'ane ɨ Dios, ayée pu huataújmua'a tɨ ari hui xaa a'ájna teja'uré'ene mú'ejmi jemi tɨ a'ɨ́ɨn Dios nainjapua tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

21 'Ajta a'ɨ́ɨn ɨ ja'atɨ tɨ ruca'ané, tɨ jeíhua tɨ'ijcha'ɨɨ ɨ tɨ jín huaténe'use'en, tɨ́'ɨj auj jíme'en rájcha'ɨɨ ɨ ruchi'i, naa pu temua'a tɨ'aviitzi'i tɨ́j na'a tɨ te'irá'a. Capu ja'atɨ tɨ'ijnahua'iran.

22 'Mɨ ajta, tɨ pua'a seíj mú a'uvé'eme'en tɨ jaítze'e ruca'ané caí a'ɨ́jna, tɨ pua'a raaténe'usi'ite'en, ajta raatáviicua'i, ayée pu rɨni a'ɨ́jna tɨ mú a'uvé'emé'e a'ame. Nain pu hui tirá'ari'ira ɨ tɨ jín né'use'eca'a. Aj pu i tihua'uré'a'asin tɨ́j na'a tɨ tí'ijcha'ɨɨca'a ɨ tɨ tihua'unáhua'iri'i.

23 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ja'atɨ tɨ na'a tɨ caí nevaɨre'e ineetzi, a'ɨ́ɨ pu hui néjcha'ɨɨre'e ineetzi. Ajta ja'atɨ tɨ na'a tɨ caí teɨte tíse'ɨri ineetzi jemi, a'ɨ́ɨ pu hui hua'uré'e'iteca.

Ɨ xɨéjniu'ucari tɨ nu'u a'ij pua'a 'een, ajtahua'a pu nu'u huaré'araa
(Mt. 12:43-45)

24 Ajta ayén tɨjín:
—Ayee pu rɨcɨ ɨ xɨéjniu'ucari tɨ a'ij pua'a 'een. Tɨ́'ɨj a'uun huirájraa tzajta'an seɨ́j ɨ tevi, a'ɨ́ɨ pu á'uche'ecane'en tɨ rahuauhuau a'u tɨ e'ehuaújse'upe'en, a'u tɨ a'uhuáchi. Aru capu hui rateuve. Ayee pu tí'imua'atze tɨjín: “Niche'e yeehui huaré'ara'ani u niche a'u nej e'erájraa.”
25 'Tɨ́'ɨj uvé'enen, ayée pu hui 'een a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Naa pu 'een ɨ ru tzajta'a. Cu xɨee mej mauchén uhuaré'e'icha'utaca'a. Nain pu rɨ́'ɨ huáruu.
26 Aj pu i a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucari huaúuvi'itɨn ɨ seica ɨ mej aráhua'apua ará'ase. A'ɨ́ɨ mú majta jaítze'e a'ij pua'a 'een caí ɨ seɨ́j. Matɨ́'ɨj mi a'uteárute naími'i mej mi huaté'e muá'ara'ani me'ɨ́jna tzajta'a ɨ tevi. Ajta á'iyen, ayée pu hui te'iráame tɨ jaítze'e a'ij pua'a éene'e a'ame a'ɨ́jna ɨ tevi caí tɨ ajmí'i éene'e. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Ɨ tɨ nu'u tzáahuati'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ ti'itá'aca

27 Tɨ́'ɨj Jesús auj tí'ixajtaca'a, ajta seɨ́j 'ɨ́ita'a a'ujna a'utéveeca'a huá'a tzajta'a ɨ teɨte. Aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a ca'anín jɨme'e tɨjín:
—Rɨ́'ɨ pu tiraatá'a a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a pej jetzen huanú'ihuaca'a, pej pajta jetzen huátzii.
28 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjín:
—Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨme, jaítze'e pu hui rɨ́'ɨ tihua'atá'aca a'ɨ́mej ɨ mej ranamua ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ Dios, majta miyen ra'ará'astijre'en.

Teɨte mú nu'u raxɨ́'eve'eca'a mej nu'u ti'itɨ́j huaseɨ́j tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e (Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Majta a'ɨ́ɨme ɨ teɨte, maúche'e mú máàj ajteáxɨ̈rijme'e ɨ Jesús jemi. Ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Jeíhua mú a'ij pua'a tí'iteteɨte ɨ mej ɨ́jii huáteemua. Ayee mú hui raxɨ́'eve'e nej tihua'utaseɨ́jrate'en ti'itɨ́j tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e. Aru canu ti'itɨ́j hua'utaseɨ́jrate'esin. A'ij nu'u hua'utá'ixaate'esin tɨ jɨme'en raxa ɨ Jonás teecan tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.
30 'Ja'iné a'ɨ́ɨ pu hui a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e ɨ mej raaseɨ́j a'ɨ́ɨme mej Nínive e'echéjme'e, ayée nu che'atá nena'a nej a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e ɨ mej raseɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́jii mej huáteemua.
31 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ jetzen Dios huá'axɨjte'en ɨ teɨte, a'ɨ́jna tɨ ajmí'i ti'itéveeca'a reyna jɨme'e a'ujna antánɨmua huarita'an ɨ jaj tɨ ve'ée, a'ɨ́ɨ pu hui a'ánna a'utéchaxɨjsin huá'a jamuan a'ímej ɨ́jii mej huáteemua. A'ɨ́ɨ pu ajta huá'a jetze te'ujpuá'arite'esin ti'itɨ́j jɨme'e. A'uu pu ɨmuá a'uvé'emej tɨ ij ráanamua a'ɨ́jna ɨ Salomón teecan tɨ rɨ́'ɨ mé teúumua'arejca'a. Neajta inee, i nej yee huatéjvee ɨ teɨte tzajta'a, jaítze'e nu hui ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee caí a'ɨ́jna ɨ Salomón. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́jna ɨ reyna huá'a jetze te'ujpuá'ajte'esin a'iné camu nenamua ineetzi.
32 'Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej Nínive e'echéjme'e, ayée mú rɨni a'ájna xɨcájra'an ɨ Dios tɨ jetzen huá'axɨjte'en ɨ teɨte. A'ɨ́ɨ mú huatéhuiixɨ'ɨsin a'ɨ́mej jamuan ɨ mej ɨ́jii huáteemua. Matɨ́'ɨj mi te'ujpuá'ajte'esin ti'itɨ́j jɨme'e. Seɨcɨé mú hui tiu'umuá'aj matɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ij tɨ tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jonás teecan. Neajta inee, jaítze'e nu hui ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee caí a'ɨ́jna ɨ Jonás. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́ɨme ɨ teteca Nínive mej e'echéjme'e, a'ɨ́ɨ mú te'ujpuá'ajte'esin ti'itɨ́j jɨme'e ɨ mej ɨ́jii huáteemua a'iné camu seɨcɨé tiu'umuá'aj netɨ́'ɨj tihua'utá'ixaa inee.

Ɨ tɨ nu'u ú'utatzave'e ɨ huá'a tzajta'a ɨ teɨte (Mt. 5:15; 6:22-23)

33 'Jíme'en hui a'íjna í aparaatu ti'iti í mej rá'ajtaira, capu ja'ati a'ájna ye'uté'avaata. Capu ajta xa'ari tzajta'a ru'utéchajtza. Capu xaa ne'u, sino án pu imuá ya'ujchájtza mej mi raaseíj í mej me'uun a'uteáruti.

34 'Ayee pu hui tí'ivaire'e á'ajii'i tíj taij ti á'ataa í á'ajetze. A'íj pu jín, ti pua'a rí'en á'ajii'i, ayée pu 'een, cu xiee ti huanéeri'icí nainjapua í á'ajetze. Na'ari caí, ti pua'a pecaí ri'éene'en á'ajii'i jetze, ayée pu 'een, cu xiee ti huatíca'a í á'ajetze.

35 'Setá'aj siyen huárini ti ij caí aúumi'ini ti á'ataa í á'ajetze.

36 Tí pua'a naa pu á'ataa í á'ajetze, ajta caí a'atzu á'ami'ica, nainjapua pu hui huanéeri'icí a'ame. Ayee pu té'eme, cu xiee aparaatu á jetze ráatatza. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Tí'ij nu'u Jesús huá'a jetze te'ujpuá'ajte'e a'íime í fariseos (Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

37 Jíme'en pu'u raatapuá'ajtaca'a ti tihua'utá'ixaa, aj pu i seíj pu raatá'inee ti tejá'ucua'ani áa ti é'eche. A'íjna í ja'ati, fariseo pu pírici. A'uu pu a'uteájrupi. Tí'ij i á vejli'i a'uré'ehui'ixi a'u ti meesa a'utéjvee.

38 Ajta a'íin fariseo, a'íi pu raaseíj ti caí Jesús amuacaí anaújmuaijte a'ij mej tí'ijri'ire í mej rá'astijre'eca'a me'íjna í Moisés teecan. Jé'ecan pu a'ij pua'a tira'utaseíj.

39 Aj pu i tavástara'a ayén tiraata'ixaa tijín:

—Mú'een mi sej fariseos pú'een. Ayee xu'u tí'itetei sej anaújmuaijte'axi'in mi rumuájca'a jetze. Mí ajta caí a'atzu a'ij amuá'amitiejte'e sej rí'i huaújruuren mi ru tzajta'a. Ayee xu 'een, cu xiee tíj ja'ati raacája'usin mé jéjre'e mi vaasu, ajta amíjna mi xa'ari. Ayee xu'u ruseijrata huá'a tzajta'a mi teite sej rí'i tí'iteteite. Mí seajta mú'een, ayée xu 'een mi ru tzajta'a. A'ij xu pua'a tí'iteteite se'íjna jime'e sej tihua'unáhua'iri'i, seajta a'ij pua'a huá'uruu.

40 'Mi sej hui caí ti'itíj ú'umua'aree. A'íjna ti raatéetaahuaca'a í sej mé jéjre'e ratéhua'ira'a, ¿ni caí a'íin ajta raatéetaahuaca'a í á'amuatzajta'a ti seijre'e?

41 Setá'aj siyen hua'utá'an í mej caí a'ij tí'ijviicua'i se'íjna ti urá'aa í á'amuatzajta'a. Ayee xu a'íjna jín huárini, ti ij temua'a te'irájra'ani mú'ejmi jemi.

42 'Setá'aj huataújxieemiste'en, mú'een, mi sej fariseos pú'een. Ayee xu tí'itetei sej raatátuiire'en í Dios jemi, seíj tamuáamuata'a anxíte jetze ti ajtéme'ecan a'íjna í tu'upi, ti'itíj menta, seajta se'íjna í tu'upi, ti'itíj í ti ayén huataújmua'a tijín ruda, seajta nain tíj na'a pua'amé tí'ixuaavi í tu'upi. Mú'een xu hui ra'utámua'aree naíjmi'i tíj na'a ti'ipua'amé.

'Mi seajta mú'een, seya'uhuá'axi í ti jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi, sej si siyen rí'i huá'uruuren í á'amuaxiíej teite a'ij ti tiraavíjte'e, seajta sej si rí'i tirájcha'ii í Dios. Sena'atzí caí yé'uhua'anancache'e sej siyen araúrasten se'íjna jime'e í ti jaítze'e ruxe'eve'e. Ajta, ayén tiú'ujxe'eve'e sej tiu'utá'an se'íjna jime'e ti cíj na'a caj tí'ivaire'e.

43 'Setá'aj huataújxieemiste'en, mú'een, mi sej fariseos pú'een. Jé'ecan xu hui raxí'eve'e ti ti'itíj amuáaci'iti sej a'ujrá'asen ipuari japua a'u mej á'ujraarase í á'amuavaujsi u teyujta'a. Jé'ecan pu amua'aráanajche mej me'ín teite amuaatateujte'en aj mej tejá'atua.

44 'Setá'aj huataújxieemiste'en a'iné ayée xu 'een cumu a'u mej hua'ava'ana í mi'ichite. Majta hui a'íime í teite, í mej japuan á'ujujhua'ane'e, camu hui ramua'aree a'ij ti 'een téte'e a'iné capu á é'e ti'itíj í mej jín ráamua'aree mej me'ájna hua'avá'anaxi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

45 Tɨ́ˈɨj i seɨj tɨ tíˈimuaˈata ɨ́ yuˈuxari jetze, Moisés teecan tɨ raˈuyúˈuxacaˈa, ayée pu tiraataˈixaa tɨjín:

—Maeestru, pej piyen tiˈixa, aˈɨ́j pej jín aˈij puaˈa tíˈitajepeˈe itejmi.

46 Jesús pu ayén tiraataˈixaa tɨjín:

—Seajta múˈeen, mɨ sej tíˈimuaˈata ɨ́ yuˈuxari jetze tɨ Moisés raˈuyúˈuxacaˈa, setáˈaj huataújxɨeemɨsteˈen. Ayee xu hui veˈecán jín tihuauˈíjcateˈen ɨ́ teɨte aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ ayén huápɨˈɨ muáɾɨˈeri, tɨ caí jaˈatɨ raayɨ́ˈɨtɨ tɨ ayén huáɾɨni. Seajta áˈiyen, múˈeen xu tíhuaˈutaˈaíjteˈen ɨ́ teɨte mej nuˈu mi meˈɨ́jna jín raˈaráˈastijreˈen. Mɨ́ seajta múˈeen, caxu aˈatzu huataúɾaˈasin sej si tiˈitɨ́j jín huaˈutévaɨreˈen.

47 ’Setáˈaj huataújxɨeemɨsteˈen aˈiné múˈeen xu ráˈajtaˈahuaca ɨ́ mej tzajtaˈan huaˈuteátuˈasin aˈɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze meˈecan tíˈixaxaˈataˈa. Majta aˈɨ́ɨme aˈamuahuáacɨxaˈastemuaˈacɨˈɨ, aˈɨ́ɨ mú hui huáˈucuii.

48 ’Aˈɨ́j xu jín siyen múˈeen tiuˈutaxájta yee amuaˈaránajchecaˈa aˈij mej huáˈuruu ɨ́ aˈamuahuáacɨxaˈastemuaˈacɨˈɨ. Aˈɨ́ɨ mú hui huáˈucuii aˈɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze meˈecan tíˈixaxaˈataˈa. Seajta múˈeen, xuˈuri ramuaˈaree temuaˈa naa aˈij mej huáˈuruu. Ayee pu ajta tejámuaˈaránajchecaˈa. Seajta, ayée xu ráˈajtaahuacaˈa aˈu mej huajeˈeteátuˈasin. Seajta, ayée xu cheˈatá senaˈa neruuren ineetzi.

49 ’Aˈɨ́j pu jín ayén Dios rumuaˈatzíiraˈa pu jín tiraataxájtacaˈa tɨjín: “Nehuaˈutaˈítɨˈira huáˈa jemi ɨ́ teɨte seica mej neetzi jetze meˈecan tíˈixaxaˈa, neajta seica ɨ́ nej huaˈantíhuau mej mi nevaɨreˈe. Jeˈicáca mú cuiˈini aˈɨ́ɨme ɨ́ teɨte. Aˈɨ́ɨ mú huáˈacuiˈini. Majta seica, aˈij puaˈa mú huáˈaruuren.”

50-51 ’Aˈɨ́j pu jɨn, ayée pu hui tiráˈamitɨejteˈe ɨ́ Dios jemi, aˈɨ́ɨ mú puˈéeneˈe aˈɨ́ɨme íjɨi mej huáteemua meˈɨ́jna jɨmeˈe matɨ́j menaˈa puaˈamé huácuii aˈɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze meˈecan tíˈixaxaˈataˈa, naíjmiˈi matɨ́j puaˈamé huácuii tɨ́j naˈa tiúˈuseijre ɨ́ chaanaca, naíjmiˈi tɨ́j naˈa Abel tɨ huamɨ́ˈɨ ajta aˈɨ́jna ɨ́ Zacaríɨs, aˈɨ́jna mej raˈupuáˈajte jáˈitaˈa aˈu tɨ aˈutéjvee aˈɨ́jna ɨ́ mej japuan tíˈimuaɨˈɨvajtaca, aˈu tɨ teyuu áˈijnee. Jee xaa neˈu, ayée nu tejáˈamuaˈixaateˈe, xaa neˈu. Ayee pu hui tiráˈamitɨejteˈe ɨ́ Dios jemi, aˈɨ́ɨ mú puˈéeneˈe nain jɨmeˈe aˈɨ́ɨme íjɨi mej huáteemua.

52 ’Setáˈaj huataújxɨeemɨsteˈen mɨ sej tíˈimuaˈata ɨ́ yuˈuxari jetze Moisés teecan tɨ raˈuyúˈuxacaˈa. Múˈeen xu rujɨ́muaˈa senaˈa antiújmuaˈareereca aˈa seˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ mej jín ráamuaˈaree aˈij tɨ tíˈijxeˈeveˈe ɨ́ Dios. Seajta múˈeen, caxu hui huataúɾaˈa tɨ Dios tejáˈamuaˈajteˈen. Seajta huáˈijmɨi aˈɨ́mej ɨ́ seica mej mi caí miyen huataúɾaˈan tɨ Dios tihuauˈaíjteˈen. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́jna ɨ́ Jesús.

53-54 Tɨ́ˈɨj Jesús aˈuun huirájraa, aˈɨ́ɨme ɨ́ fariseos, majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej tíˈimuaˈata ɨ́ yuˈuxari jetze Moisés tɨ raˈuyúˈuxacaˈa, aˈɨ́ɨ mú autéjhuii mej aˈij puaˈa tirájeeve caˈanín jɨmeˈe. Jéˈecan mú jeíhua tiraˈíhuaˈuriˈi mej mi ráateuni ɨ́ mej jín jetzen teˈujpuáˈajteˈen meˈɨ́jna jɨmeˈe aˈij tɨ aˈɨ́ɨn tiuˈutaxájtacaˈa.

12

Tɨ́ puaˈa nuˈu jaˈatɨ ayén huaˈitzi jín tiúˈujseijrata

1 Majta meˈɨ́n ɨ́ teɨte, jeíhua mú ajteáxɨireca ˈa. Ayee mú aráˈaxcaa aˈachú huaˈapua viˈiraˈa, huaíca viˈiraˈa, aˈachú mej menaˈa puaˈamé. Aˈɨ́j mú jín áˈacataca ˈa jeíhua. Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ Jesús, aˈɨ́ɨ pu amuacaí tihuáˈatixáateˈajraa aˈɨ́mej ɨ́ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe. Ayen tɨjín:

—Rí'ɨ xu'u hui mú'een a'ɨ́jna jɨme'e fariseos mej ranájchite'e ɨ́ pan jetze. Ayee pu huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨjɨ́n ɨ́ tɨ huá'a tzajta'a uraninei, ɨ́ tɨ caí jé'iyecan jɨ́n seijre'e.

2 'Ayee pu'u, ti'itɨ́j tɨ na'a tɨ rú'avaa avíitzi'i jɨme'e, a'ɨ́ɨ pu hui huataseíjre'esin mé jéjre'e mej mi raaseíj ɨ́ teɨte. Ajta ti'itɨ́j mej rá'avaataca'a, a'ɨ́ɨ pu antícuuni'ihua mej mi ráamua'aree a'ij tɨ 'een.

3 'A'ɨ́jna ɨ́ pej raataxájtaca'a tɨ́ca'amiste'e, Dios pu raataxájta túјca'ari tzajta'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ pej raataxájtaca'a xahuaanin jɨme'e u chi'ita u téte'e, Dios pu hui raataxájta ca'anín jɨme'e a'ánna ɨ́ chi'ij japua ta'avé'epa'atza.

A'ataani ayén tiú'ujxe'eve'e tej rátziɨɨne'e (Mt. 10:28-31)

4 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mɨ sej ne'amiigustemua'a pú'een, caxu huá'atziɨɨne'e a'ɨ́mej ɨ́ mej mena'a raayɨ́'ɨtɨ mej raajé'ica ɨ́ sej ratéhua'ira'a, sino camu raayɨ́'ɨtɨ mej ra'upuá'ajte'en ɨ́ a'amua tzajta'a tɨ seijre'e.

5 'Mɨ neajta inee, ayée nu tejámuaatá'ixaate'esin ja'atɨ sej xaa tziɨɨne'e. Setá'aj rátziɨɨne'e a'ɨ́jna tɨ ayén raayɨ́'ɨtɨ tɨ raajé'ica ɨ́ sej ratéhua'ira'a, tɨ ajta raayɨ́'ɨtɨ tɨ yá'urɨeeni ɨ́ a'amua tzajta'a tɨ seijre'e a'ujna taij jetze tɨ caí ja'anáj á'amɨ'ini. Jee tzíte'e, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e tɨjɨ́n: Setá'aj rátziɨɨne'e se'ɨ́jna.

6 'Aru, caxu a'ij tité'ujmuajca. ¿Nɨ secaí siyen tiu'utanájchita a'achú cumu hua'apua centaavo anxívica jɨme'e ɨ́ pina'ase ɨ́ mej cílieen? Camu jeíhua tí'ijnajche. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Dios, a'ɨ́ɨ pu naíjmi'ica autámua'areeri'i.

7 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Dios pu hui ari raaté'itɨeexɨ mɨ á'amuacɨpua a'achú tɨ pua'amé́jme. Caxu tí'itziɨɨne'e a'iné mú'een xu jeíhua jaítze'e jetzen ruxe'eve'e ɨ́ Dios mecaí ɨ́ pina'ase, a'iné a'ɨ́ɨ pu xaa amuá'ancu'uvajxɨ'ɨsin.

Ɨ mej nu'u ramua'ate me'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ teɨte jemi (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén tiu'utaxájta a'ɨ́mej jemi ɨ́ teɨte yee na'ará'astijre'en ineetzi, inee i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte, ayée nu neajta raataxájta a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi yee naatévaɨ ineetzi.

9 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ ti'ixa a'ɨ́mej jemi ɨ́ teɨte yee capu nemua'ate, ayée nu hui che'atá raataxájta a'ɨ́mej jemi mej ta japua tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi yee canu ramua'ate.

10 'Neajta nu tíhua'utá'uuni'ira a'ɨ́mej, a'achú mej mena'a pua'amé a'ij pua'a tí'inexa ineetzi i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte. Aru a'ɨ́ɨme, a'achú mej mena'a pua'amé a'ij pua'a tí'ijxa a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, canu ja'anáj tíhua'utá'uuni'ira a'ɨ́mej.

11-12 'Seajta mú'een, matí'ɨj u amua'arávi'itɨn a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej teyujta'a tí'aijta, nusu a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej ti'itɨ́j jɨ́n antiújmua'aree, ayée xu huárɨni. Caxu hui a'ij tité'ujmuajca a'ij sej ye'í titeeteújnan na'ari a'ij sej ye'í tiu'utaxáj, a'iné a'ájna xɨcájra'an jetze, a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu tejá'amuamua'aten a'ij sej ye'í tiu'utaxá. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

A'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ nu'u tí'ijcha'ɨɨ a'ɨ́jna ɨ́ chíjteaani

13 Ajta seíj huá'a tzajta'a a'utéveeca'a. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Maeestru, patá'aj piyen tiraata'ixaate'en ɨ nejá'a yee tɨ já'ita'a tinaatá'an a'ɨjna tɨ titaacɨ'ɨ a'ɨjna jɨme'e tɨ seɨj huamɨ'ɨ, a'iné capu tinaatá'asin ɨ neetzi tɨ ne'áa.

14 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨn:

—Hoombi xaa, ¿a'ataani tinaa'íjca juees jɨme'e? ¿A'ataani naatá'a nej niyen tiu'uxɨ'epɨ'ɨntare'en mú'ejmi jemi? —Ayee pu'u tiraata'ixaa.

15 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Rɨ'ɨ xu'u mú'een, setá'aj á'ujcu'uvée sena'a temua'a naa. Ché'e secaí huápɨ'ɨ sena'a tí'inecua'atze sej jeíhua tiu'ucha'ɨmeʼeni, ti'itɨj tɨ na'a, a'iné tɨ pua'a ja'atɨ jeíhua ti'itɨj tícha'ɨɨ, capu hui ti'itɨj a'ij tiraatévaɨre'esin tɨ ij caí ché'e ti'itɨj a'ij ráaruuren.

16 Tɨ'ɨj i seɨj niuucari jín tihuá'u'itɨiiri'i tɨjɨn:

—Aa pu nu'u já'ahua'a chíjteaani é'eche. Chuej pu nu'u tícha'ɨɨ tɨ japuan tiu'uhuáste. Temua'a pu nu'u hui jeíhua tiú'ucɨireca'a.

17 'Tɨ'ɨj i ayén tiu'umuá'aj a'ɨjna ɨ chíjteaani tɨjɨn: "¿A'iné yeehui náarɨni? Capu ché'e mé'e é'erɨ'ɨri a'u nee yeehui yá'aruuren ɨ tɨ huácɨireca'a."

18 Tɨ'ɨj nu'u i ayén tiu'umuá'aj tɨjɨn: "Ayee nu rɨni. Neraaté'uuna ɨ nechi'i mé tɨ huavéjme. Neajta seica nu ájtaahuaxɨ'ɨsin tɨ jaítze'e vivejmé'e á'ara'ani. Netɨ'ɨj ni ne'uun ru'uté'aasin ɨ tɨ tiú'ucɨireca'a, ajta nain i nej tí'ijcha'ɨɨ.

19 Neajta nu yeehui niyen tiu'utaxájta ɨ ne tzajta'a yee nu'uri ne'uun rɨ'ɨ tiú'uruu u chi'ita. Jé'ecan pu á'ateeri tɨ rɨ'ɨ tinaatévaɨre'esin. Nu'uri yeehui nesé'upe'en. Nichéʼe tí'icua'aca, neajta ye'eca, neajta netémua'ave'e." —Ayee pu nu'u tiu'umuá'aj a'ɨjna ɨ ja'atɨ.

20 'Ajta a'ɨɨn ɨ Dios, ayée pu hui tiraata'ixaa tɨjɨn: "Mú'ee, mɨ pej caí ti'itɨj mua'aree. Ijii, tɨca'a pej mɨ'ɨni. Patɨ'ɨj huamɨ'ɨn, ¿a'ataani tí'ijcɨ'ɨti a'ɨjna ɨ pej mú'ee rɨ'ɨ ráaruu pej pi aseɨj huatá'atemua'ave'enche'e?" —Ayee pu Dios tiraata'ixaa.

21 Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu hui té'eme a'ɨmej jemi matɨj mena'a pua'amé ɨ mej rujɨmua'a rajsé'ɨri ti'itɨj tɨ na'a mej mi jeíhua tí'ijcha'ɨɨ, majta, camu ti'itɨj tícha'ɨɨ ɨ Dios jemi.

Tɨ nu'u Dios huá'acha'ɨɨ ɨ ruyaujmua'a (Mt. 6:25-34)

22 Tɨ'ɨj i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨn:

—A'ɨj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Caxu se'ɨjna jín tí'imua'ajca yee a'iquí ye'í tetí'icua'ani nusu yee a'iquí ye'í tetí'iye'en na'ari yee a'iquí ye'í tetiu'utétachejte'esin.

23 '¿Ni caí jaítze'e ruxe'eve'e ɨ Dios jemi sej ruuri xá'ara'ani caí ɨ tɨ sej ráacua'ani? ¿Ni caí ayén che'atá na'a jaítze'e ruxe'eve'e ɨ Dios jemi tɨ ruuri a'ame ɨ sej raté hua'ira'a caí tɨ naa seíre'e a'ame ɨ sej jín tiu'uteújchejte'en? Aa ni'ijtá xaa ne'u.

24 'Casi'i, xaaseɨj amɨmej cua'atza ɨ mej júte'e rá'ara'a. Camu hui a'atzu tí'ihuaste'e, camu majta tí'itza'anaca. Camu majta huatéechi'i ɨ mej tzajta'an rɨ'ɨ yé'uruuren ɨ mej meri rájseɨj. Capu amɨn a'ij, aúche'e pu Dios tihuá'amicua. Mɨ seajta mú'een, jaítze'e xu jemin ruxe'eve'e ɨ Dios mecaí a'ɨɨme ɨ cua'atza.

25 '¿A'ataani raayɨ'ɨtɨ tɨ á'ateeren tɨ jaítze'e ruuri a'ame a'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ tí'iramua'atziite'e? Capu ja'atɨ xaa ne'u.

26 Tɨ pua'a secaí raayɨ'ɨtɨhua'an sej si siyen huárɨni se'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ caí muárɨ'eri, ¿a'iné hui 'een jín siyen tí'imua'ajca se'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ tí'ijturaa?

27 'Casi'i, xaaseíj amíjna mɨ caiipi'i, a'ij tɨ ye'í tí'ivaujse'e. Capu tí'imɨjhuaca amíjna mɨ caiipi'i, capu ajta tí'itzaca. Capu amín a'ij. Dios pu hui ayén ráaruu tɨ jaítze'e naa seijre'e caí Salomón tɨ naa seijre'eca'a tɨ́'ɨj auj ti'itéveeca'a rey jɨme'e. Capu ja'anáj ayén tiu'uteújchejte ti'itíj jɨme'e tɨ ayén naa seijre'e tíj mɨ caiipi'i.

28 'Casi'i, mú'een, Dios pu ayén rɨ́'ɨ tirájcha'ɨ́ɨ mɨ tu'upi tɨ a'uun é'evaujse'e a'u mej á'atase'ehuaca. Ajta a'ɨ́ín tu'upi, capu á'ateeri sino yee ruijmua'a yee, a'ɨ́ɨ mú raaré'eveijchi, matɨ́'ɨj mi ratairan. Tɨ́ pua'a hui Dios ayén rɨ́'ɨ tirájcha'ɨ́ɨ mɨ tu'upi, ¿ni caí jaítze'e amuaatá'asin ɨ́ sej jɨ́n tiu'uteújchejte'en, mú'ejmi mɨ sej caí a'atzu té'atzaahuate'e?

29-30 'Caxu a'ij tí'ixajta yee a'iquí ye'í tetí'icua'ani nusu a'iquí ye'í tetí'iteye'en. Ayee xu'u, caxu tí'imuajca se'ɨ́jna jɨme'e, a'iné naími'i matíj mena'a pua'amé yen mej a'uchéjme íiyen chaanaca japua, ayée mú me'ɨ́jna jɨ́n rahuauhuau. Mɨ́ ajta a'ɨ́ín á'amuaya'upua, ta japua tɨ é'eseijre'e, a'ɨ́ɨ pu hui ari rú'umua'aree ti'itíj tɨ amuá'aturaate'e.

31 'Setá'aj mi'i rájhuauuni tɨ Dios tejá'amua'aijte'en, seajta ra'ará'astijre'en a'ij tɨ a'ɨ́ín tí'ijxe'eve'e. Tɨ́ pua'a siyen huáɨni, Dios pu hui tejámuaatá'asin tíj na'a tɨ tejamuá'aturaate'e.

32 'Caxu tí'itziɨ́ne'e mú'een, mɨ sej siyen mé á'ujujhua'an. Cu xɨee cáne'axɨ sena'a ɨ́ mej rujɨ́mua'a mena'a mé á'ujujhua'an. Ayee pu tira'aránajcheca'a ɨ́ sej rájya'upua tɨ ij a'ɨ́ín amuaatá'an sej se'uun a'uteárute a'u tɨ a'ɨ́ín tejé'aijta.

Tɨ́ nu'u jeíhua án tejé'eseijre'e u ta japua tɨ huápɨ'ɨ tí'ivaɨre'e (Mt. 6:19-21)

33 'Setá'aj tiú'utuaani nain a'achú sej caj tí'ijcha'ɨ́ɨ, seajta tihua'uré'an a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Ayee xu a'ɨ́jna jɨ́n huáɨni, tɨ 'ij a'ɨ́jna téjé'eseɨre'en ɨ́ Dios jemi ɨ́ tɨ tejá'amuacɨ'ɨ́ti. Ayee pu éene'e a'ame tíj ti'itíj ca'aní tɨ caí ja'anáj huataújtuaasin. A'uu pu e'etiá'a a'ame mú'ejmi jemi ti'itíj tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche. Ajta capu hui ja'anáj huatéxɨjsin, a'iné camu a'uun a'uteáru'ipi ɨ́ nahua'ari. Camu majta rací'ɨn a'ɨ́ime ɨ́ tejpuási.

34 'Ayee xu éene'e xá'aju'un a'iné a'íj xu jetzen tí'imua'astɨ́ xá'aju'un se'ɨ́jna jetze tɨ jaítze'e amua'aráanajche, tɨ jaítze'e a'amua jetze ruxe'eve'e.

Tej nu'u rɨ́'ɨ huátaruuren iteen, teajta rɨ́'ɨ atanéjne'ere temua'a naa

35 'Rɨ́'ɨ xu'u titehuaújcaten sej si tiu'utévaɨre'en. Seuche'e xu hui atanéjne'eri tíj ja'atɨ tɨ taij huitéchueeca'a tá'ataa.

36 'Ayee xu éene'e xá'aju'un matíj a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'ivaɨre'e ja'atɨ jemi tɨ a'uun á'ume a'u mej tejé'eye'este a'ɨ́jna jɨme'e tɨ seíj huaténe'iche. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'ivaɨre'e, maúche'e mú tí'ijchu'eve'en a'atzaj tɨ pua'a uvé'enejsin a'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e mej mi ca'anacan tira'antácuune'en tɨ́'ɨj a'ɨ́ín te'ejteátu'asixɨ'ɨ́n ɨ́ puéerta jetze.

37 'Rɨ́'ɨ pu tihua'utévaɨre'esin a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ivaɨre'e tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn hua'useíj mej rachú'eve'e a'atzaj tɨ pua'a uvé'ene a'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e. Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, ayée pu rɨni a'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e. A'ɨ́ɨ pu rucaten tɨ ij hua'utévaɨre'en. Ajta tíhua'uta'aíjte'esin mej aúuhuiixɨ'ɨ́n ɨ́ meesa jetze. Ajta tihuá'amin.

38 'Capu amín a'ij a'atzaj tɨ pua'a uvé'enejsin a'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e, tɨ pua'a já'ita'a tíca'a uvé'ene nusu tapuá'arijme'eca. Rɨ́'ɨ pu hui tihua'utévaɨre'esin a'ɨ́mej ɨ́ mej ravaɨre'e tɨ pua'a mauj rachú'eve'e.

39 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. A'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ huatéechi'i, tɨ pua'a a'ɨ́ɨ ramua'areere a'atzaj tɨ pua'a ánú'aiixa ɨ́ nahua'ari, capu raatá'asin tɨ anú'asti tɨ tiu'unáhua'an.
40 Seajta hui mú'een, rɨ́'ɨ xu'u sej si rɨ́'ɨ huaújcaten a'iné inee, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte, nee nu uvé'enejsin a'atzaj sej pua'a caí nechu'eve'e.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Ɨ mej nu'u tí'ivaɨre'e me'ɨ́jna ɨ́ mej hua'apua (Mt. 24:45-51)

41 Pedro pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Tavastara'a, ¿ni téjmi pena'a huatá'ixaa i niuucari ca'ɨ́n naíjmi'ica puaatá'ixaa?
42 Ajta a'ɨ́ɨn tavástara'a, a'ɨ́ɨ pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—¿A'ataani pú'een, a'ɨ́jna tɨ tí'ivaɨre'e, tɨ ajta rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree, tɨ ajta caí ja'anáj ti'itɨ́j jɨ́n auté'ɨtze? Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ira'aijte'e, a'ɨ́ɨ pu hui tiraaíjcate'en tɨ ij a'ɨ́ɨn a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'areere a'ɨ́mej ɨ́ seica ɨ́ mej majta tí'ivaɨre'e. A'ɨ́ɨ pu tihuá'amin a'atzaj mej pua'a raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en mej tiú'ucua'ani.
43-44 'Tɨ́ pua'a ayén rɨjcaa tɨ́'ɨj uvé'enen a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e, rɨ́'ɨ pu tiraatévaɨre'esin a'ɨ́jna tɨ tí'ivaɨre'e a'iné nain pu tiraata'ɨ́jcate'esin a'achú tɨ́j ti'itɨ́j tícha'ɨɨ a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e. Ayee pu té'eme. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e.
45 'Mɨ ajta, a'ɨ́ɨn tɨ hui tí'ivaɨre'e, tɨ pua'a ayén tí'imua'ajca yee jé'ecan pu u á'ateere a'ɨ́jna tɨ tinaa'ɨ́jca, ayée pu ajta tirá'amitɨejte'e a'ame tɨ caí íiya'ata uvé'enejsin. Tɨ́'ɨj i autéjcheni tɨ hua'utévajxɨ'ɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ivaɨre'e, ɨ́ mej teteca, ajta ɨ́ mé 'uuca. Ajta pu hui autéchesin tɨ tiú'ucua'ani, ajta tɨ nahuáj antiyé'en. Tɨ́'ɨj i huatétahuaisin.
46 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ira'aijte'e, a'ɨ́ɨ pu uvé'enejsin ja'anáj tɨ pua'a caí rachú'eve'e. A'ɨ́ɨ pu xaa uvé'enejsin a'atzaj tɨ pua'a caí pɨ́téjmua'aree. A'ɨ́ɨ pu hui ajta puaíjtzi'ira'a raatá'asin, jeíhua huápɨ'ɨ. Ayee pu che'atá tí'ijcɨ'ɨti a'ij tɨ tihuá'acɨ'ɨti ɨ́ seica ɨ́ mej majta auté'ɨtzeaara ɨ́ Dios jemi.
47 'A'ɨ́jna tɨ tí'ivaɨre'e, tɨ ajta tirú'umua'aree a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e, jeíhua pu ra'iré'evejsin navij cuaartara'a jɨme'e tɨ pua'a caí rɨ́'ɨ huaújruuren na'ari caí ayén huárɨni a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e.
48 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ivaɨre'e tɨ ajta caí rú'umua'areereca'a a'ij tɨ tí'ijxe'eve'eca'a a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e, cɨ́j pu'u ra'iré'evejsin navij cuaartara'a jɨme'e tɨ pua'a ayén huárɨni tɨ a'ij pua'a 'een jɨme'e a'iné capu rú'umua'areereca'a a'ij tɨ ye'í huárɨni. Capu ayén tí'ijcɨ'ɨti a'ij tɨ tiraavíjte'e.
'Ayee pu'u xaa ne'u, ja'atɨ tɨ na'a mej miyen tiraatá'a tɨ ve'ecán jɨ́n antiújmua'areere á'ara'ani, tɨ pua'a ayén ve'ecán jɨ́n tí'ité'ijcati'ihua, ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e tɨ jaítze'e tiu'utátuiire'en me'ɨ́jna jemi ɨ́ mej tíraa'ɨ́jcate. Ajta, ja'atɨ tɨ na'a mej miyen tiraatá'a tɨ cɨliéene'e jɨ́n antiújmua'areere á'ara'ani, tɨ pua'a ayén cɨliéene'e jɨ́n tí'ité'ijcati'ihua, ayée pu che'atá na'a tiú'ujxe'eve'e tɨ cɨ́j tiu'utátuiire'en me'ɨ́jna jemi ɨ́ mej tíraa'ɨ́jcate.

Mej nu'u já'ita'a autajú'un me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús (Mt. 10:34-36)

49 'Ayee nu 'een jɨ́n mú a'uvé'emej nej ni puaíjtzi hua'utá'an ne'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a 'een ɨ́ ru tzajta'a matɨ́j mena'a pua'amé yen mé seijre'e íiyen chaanaca japua. Ajta ayée pu tina'aráanajche ineetzi tɨ ari autéjcheni.

50 Ayee pu ajta tí'ineciti ineetzi, i nej jín rajpuaíjtzi na'ame. Jéihua pu hui a'ij pua'a ne'ase, ajta jeíhua pu a'ij pua'a ne'astí a'ame ajta na'a caí nain te'entipuá'are.

51 '¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui ne'ífjna jín mú a'uvé'emej mej mi rí'i tí'itechejca i mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua? Canu a'atzu. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e yee canu ne'ífjna jín mú a'uvé'emej sino mej mi já'ita'a a'utáciine.

52 Ajta íjii ti yú auca'itií a'ame, ayée pu hui té'eme. A'ímej jime'e i mej anxívi i teite, i mej seicié mena'a che, ayée pu té'eme a'íi mú já'ita'a a'utajú'un. Majta á'iyen i mej huaíca, a'íi mú huá'ajaaxiéevi'ira muá'aju'un a'ímej i mej hua'apua. Majta a'íime i mej hua'apua, ayée mú che'atá mena'a tihúa'ajaaxiejvi'ira muá'aju'un i mej huaíca.

53 'Ayee mú já'ita'a a'utajú'un. A'íi pu ya'upuára'an rájaaxiéevi'ira a'ame a'ífjna i ruyauj, ajta a'íin yaujra'an ayée pu che'atá na'a tí'ijjaaxiéevi'ira a'ame i rutáàta. Ajta a'íin i náànajra'an, ayée pu che'atá na'a tí'ijjaaxiéevi'ira a'ame a'ífjna i ruyauj ti 'íita'a. Ajta a'íin yaujra'an ti 'íita'a, ayée pu che'atá na'a tí'ijjaaxiéevi'ira a'ame a'ífjna i runáàna. Ajta a'ífjna i mu'uneára'an i ti 'íita'a i ti ucarij, a'íi pu ajta rájaaxiéevi'ira a'ame i rumu'un i ti 'íita'a ti temuaij. Ajta a'ífjna i mu'uneára'an ti temuaij, a'íi pu hui ajta rájaaxiéevi'ira a'ame i rumu'un ti ucarij.

I mej nu'u jín ráamua'aree ti'itíj ti nu'u xicájra'a jetze pítí'irici (Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

54 Tí'ij i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej i teite i mej a'uun ajteáxiireca'a tijín:

—Jíme'en xu'u jaitiri huaseíj ti a'ijnéj, yénci púјme'en, setí'ij si siyen tí'ixaxa'a yee mu'uri huatéviiyi. Ajta, ayée pu tí'irineca.

55 Na'ari ti pua'a huatá'eecare ti yeete púјme'en e'itáninei, ayée xu hui tí'ixaxa'a tijín teájxicaj pu a'ame. Ajta, ayée pu tí'irineca.

56 'Mú'een, mi sej caí mé uumuámua'aree, mú'een xu siyen raayí'iti a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ij ti tí'itií rini i júte'e nusu íiyen chaanaca japua. Mí seajta mú'een, caxu hui a'atzu raayí'iti a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ífjna jime'e a'ij ti ti'itií rini itejmi jemi a'íjna xicájra'a jetze nej yé huatéjvee inee mú'ejmi jemi.

Sej nu'u ráahuauni sej rí'i éene'en a'ímej jemi i mej amuájcha'iire'e (Mt. 5:25-26)

57 'Niche'e seij tejámuaata'íhua'u. ¿A'iné 'een jín secaí raaxí'epi'intare'en rujíimua'a a'ij ti tiraavíjte'e?

58-59 Patí'ij pauj huamé'en juye jetze jamuan a'ífjna ti muájcha'iire'e sej raaxí'epi'intare'en a'ífjna jemi i juees, patá'aj raatáhuavii temua'a naa sej seuj juye jetze raaxí'epi'intare'en. Na'ari ti pua'a pecaí piyen huárini, a'íi pu hui muá'avi'itin i jueesi jemi. Ti'iquí a'íin juees, a'íi pu tiu'utátuiire'esin mú'eetzi a'ífjna jemi i polisiiya. Ajta a'íin polisiiya, a'íi pu mua'iteánajsin. Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, camu hui íiya'ata mua'irátuaasin ajta pena'a caí tiu'unájchita nain jime'e a'achú mej muajíjve'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

13

Tí rí'i ayén tiú'ujxe'eve'e ti nu'u ja'ati seicié tiú'umua'ati

1 A'ajná'ɨmua, seica mú e'iré'ene ɨ Jesús jemi. Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej Galilea e'echéjme'e, Pilato tɨ nu'u huá'ucuii matɨ́'ɨj mauj cáne'axɨ muaɨ́'ɨvejtaca'a.
2 Jesús pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:
—¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui mecaí jaítze'e a'ij pua'a tí'iteteɨtestaca'a sej caí mú'een a'ɨ́jna jɨme'e mej miyen tirajpuaíjtzica'a?
3 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Capu ayén ti'ayajna. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a secaí seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ Dios jemi, mú'een xu hui seajta antipuá'ari.
4 'Ari a'ɨ́ɨme ɨ mej tamuáamuata'a japuan aráhuaica ará'ase, ɨ tɨ huá'a japua rájve ti'itɨj tɨ ájtee tɨ a'uun a'utéveeca'a a'ájna já'ahua'a Siloé, ¿a'iné tejamuá'amitɨejte'e? ¿Ni qui jaítze'e a'ij pua'a metí'iteteij mecaí a'ɨ́ɨme ɨ seica ɨ mej Jerusalén a'uchéjme?
5 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨjín: capu hui ayén ti'ayajna. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a secaí seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ Dios jemi, mú'een xu seajta antipuá'ari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Ɨ huaréj tɨ nu'u caí ja'anáj taca'a

6 Tɨ́'ɨj i seíj niuucari pu jín tihuá'u'itɨiiri'i tɨjín:
—Ja'atɨ pu nu'u hui huaréj ta'íteaɨca'a. Aa pu nu'u ye'ateáhuii a'u tɨ uuva a'uvéjme. Tɨ'ɨj jí u ya'utéeseij avée si ari taca'a. Capu nu'u a'atzu taca'aca'a.
7 Tɨ'ɨj jí ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ a'uun tí'icha'ɨca'a tɨjín: "Pu'uri yeehui á'atee a'achú cumu huaíca nine'ira'a ne yee raatésise'ij á vee si ari taca'a. Aru, capu a'atzu taca'a. Patá'aj ra'ijveíjche, a'iné amín mé ti'itávee, capu ti'itɨj vaɨre'e."
8 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'icha'ɨca'a, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tɨjín: "Nevástara'a, ché'e auj mé táveeca seíj nine'ira'a. Nee nu yeehui raaté'ijche'esin, neajta ti'itɨj ataɨréjra'asin chuej jamuan.
9 Tí pua'a huatáca'an ru'usí, cha'a ayén mé ti'itávee. Na'ari tɨ pua'a caí huatáca'an, aj pej xaa yeehui pi ra'ijveíjche."

A'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a tɨ nu'u á á'ajtɨpu u teyujta'a

10 Ayee pu ja'anáj tiuju'urɨ́j tɨ a'ájna pítí'iraɨjcaa ja'anáj xɨcájra'an mej jetzen ruse'upi. Jesús pu tihuá'amua'atejca'a u teyujta'a.
11 Ajta seíj 'ɨ́ita'a, a'úu pu ánu'uhuatéveeca'a. Pu'uri teuumé'eca tamuáamuata'a japuan aráhuaica nine'ira'a tɨ tí'icui'ica'a a'ɨ́jna jɨme'e tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'e. A'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a, jé'ecan pu á'ajtɨpu. Capu a'atzu rɨ'ɨrɨ́istaca'a tɨ huataújsiuuraren.
12 Tɨ́'ɨj Jesús raaseíj, aj pu i raatajé tɨ jemin á ve'eré'enen. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjín:
—'Ɨita'a, nu'uri timuá'ari'iri'i ɨ pej jín tí'icui'i.
13 Tɨ́'ɨj i ra'ajtamuáraɨej. Jíme'en pu'u ra'ajtamuáraɨej, aj pu i a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a huataújsiuurare. Aj pu i rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ Dios.
14 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'aijta u teyujta'a, jé'ecan huataniú'ucaca'a a'iné Jesús pu tiráahuaa a'ájna xɨcájra'an jetze matɨ́'ɨj pua'a ruse'upi. Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ teɨte tɨjín:
—Ayee pu hui te'ará'ase ɨ mej jetzen tí'imɨjhuaca arájsevi xɨcaj. Setá'aj mú a'uvé'eju'un setá'aj se'ájna tihuaújhuaate'en. Caxu mú a'uvé'ecɨ'ɨca'an se'ájna xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi.
15 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjín:

—Mí sej caí jé'iyecan jín tí'ivaire'e í Dios jemi, jíme'en a'ájna xicájra'a mé jetzen ruse'upi, ¿ni secaí siyen tí'imijhuaca naíjmi'i mú'een? ¿Ni secaí huá'ixiixi í ruye'emua, ti pua'a ti'itíj pu'éene'en puuya na'ari puuru'u sej si huaja'uvé'ite'en a'ájna xicájra'a mej jetzen ruse'upi? Ni'ijtá xaa ne'u. Ayee xu tí'imijhuaca.

16 'Ari amíjna mi 'íita'a, a'íi pu hui jetzen huanéj a'íjna í Abraham teecan. Ajta pu'uri tejauume a'achú cumu tamuáamuata'a japuan aráhuaica nine'ira'a ti Satanás ra'atéejiicie cuí'ini'ira'a jime'e. ¿Ni caí ayén tiraavíjte'e nej tiráahuaate'en nej ni ru'irájtuaani a'íjna jime'e ti tí'icui'i? —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

17 Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a, a'íime í mej rájcha'iire'eca'a me'íjna í Jesús, jé'ecan mú tiu'utatévi'iri'i í jemin. Majta a'íime í seica í teite, jé'ecan pu rí'i hua'utá'a nain jime'e a'ij ti ti'ití huaríj ti huápi'i ruxe'eve'e.

A'íjna jime'e í jatzi, mustaaza ti rajatze'e (Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

18 Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné tí'irineca íiyen chaanaca japua ti Dios tí'aijta? ¿A'iné tí'iseijre'e ti jíme'en Dios tí'aijta?

19 'Ayee pu seijre'e tíj mustaaza ti'iti, ti ayén ti'itéjatze'e tíj jícan. Ja'ati pu nu'u hui yá'utii a'íjna í jatzi. Tí'ij nu'u i raahuáste a'u ti teje'eré'ana. Ti'ij jí huanéj a'íjna í jatzi. Aj pu nu'u i huavaújse. Ti'ij jí ayén á'ajtiti'ij já'araa tíj ciyej. Majta me'ín pina'ase í mej rá'ara'a, a'íi mú nu'u e'ire'enée, án mú nu'u a'ujrá'aseca'a í pi'istáare'ara'an jetze.

A'íjna jime'e mej nu'u rajnájchi í hariina jetze í levadura (Mt. 13:33)

20 Ajtahua'a seij hua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné seijre'e ti jíme'en Dios tí'aijta?

21 'Ayee pu hui 'een tíj a'íjna í levadura ti'ij a'íin 'íita'a ru'iteájtici, ajta nu'u rajnájchi cuaíjtzi jetze ti huaíca medida ará'ase. Jéihua pu nu'u rajcuaíjtzitaca'a. Ajta a'íin í levadura, a'íi pu nu'u tzajta'a huaneájxi nainjapua í cuaíjtzi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

A'íjna jime'e á tá'apueerta ti cíj antéeyauj (Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Ti'ij jí Jesús a'uun a'ume'eca í juye jetze ti Jerusalén á'uye'iri. A'u ti na'a ti a'uré'enineica'a, ti huachájta'ajme, na'ari a'imuá mé antachéejmee, a'úu pu tihuá'amua'atehua'a í teite.

23 Ja'ati pu ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Tavastara'a, ¿ni cíj mena'a tite'erá'ase í ti Dios hua'irátuaasin?

Ajta a'íin Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

24 —Setá'aj huateújca'anen sej si se'íjna jetze a'uteáruti tá'apueerta ti cíj antéeyauj. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tijín mu'iití mú miyen huataújca'anejsin mej mi me'uun a'uteárute. Mí ajta caí, capu hua'utá'asin.

25 'Tí'iqui a'íjna ti á é'eche, tí'ij i ájchesin, ajta te'iteánajsin tá'apueerta. Seajta mú'een, amée xu pua'acié huaté'uu xá'aju'un. Seajta te'ejteátu'asixi'isin í puéerta jetze. Ayee xu ca'anín jín tiraatájeeve a'íjna ti huatéechi'i. Ayee xu tijín: "Tavastara'a, tita'antácuune'e." Ajta a'íin ayée pu tejámuaatá'ixaate'esin tijín: "Canu hui á'amuamuajte a'ateén sej píri. Canu neajta ramua'aree a'u sej e'eráaci."

26 'Seajta mú'een, ayée xu tiu'utaxájta tɨjín: "Teen tu tiú'ucuaa á jamuan, teajta á jamuan hua'í. Pajta mú'ee ti'itamuá'atehua'a a'u tɨ juye a'uré'enine'i."
27 Ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu tejámuaatá'ixaate'esin tɨjín: "Canu hui ramua'aree inee a'u sej é'eme'ecan. Sericu mú'een, mɨ sej a'ij pua'a tí'iteteɨte."
28-29 'Ayee pu té'eme a'ájna xɨcájra'an jetze. Mú'een xu huá'aseijran a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun a'uráaté'a muá'aju'un a'ujna Dios tɨ é'eseijre'e. A'ɨ́mej xu hui seijran se'ɨ́mej ɨ́ mej mejmí'i e'echéjme'e, se'ɨ́jna ɨ́ Abraham, seajta se'ɨ́jna ɨ́ Isaac, seajta se'ɨ́jna ɨ́ Jacobo. Majta seica mú á a'ire'enejsin mej mi a'ujrá'ase a'utí meesa a'utéjvee mej mi tiú'ucua'ani a'ujna Dios tɨ é'eseijre'e. Seajta mú'een, áa xu pua'acɨé a'uté'uu xá'aju'un. Jéihua xu ruyeine xá'aju'un, seajta ancurá'ujcɨ'ɨme ye'icáa xá'aju'un mɨ rutamej jɨme'e se'ɨ́jna jɨme'e sej seri rajpuaíitzi xá'aju'un.
30 'Ee xaa ne'u, ayée pu hui ti'ayajna. Seica ɨ́ mej nu'u vivejmé'en jín títetateí íjii, a'ɨ́ɨ mú cɨliéene'e jín titetaté'a muá'aju'un a'ájna xɨcájra'a jetze. Majta seica ɨ́ mej nu'u cɨliéene'e jín títetateí íjii, a'ɨ́ɨ mú vivejmé'en jín titetaté'a muá'aju'un a'ájna xɨcájra'a jetze. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Tɨ́ɨj nu'u Jesús huaújyeineca'a tɨ́ɨj u a'aráneereca'a u Jerusalén (Mt. 23:37-39)

31 Tɨ́ɨj Jesús auchén raatapuá'ajtaca'a tɨ tihuá'a'ixaate'eca'a ɨ́ teɨte, matɨ́ɨj mi seica jemin á e'iré'ene. A'ɨ́ɨ mú pú'eene'e ɨ́ fariseos. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjín:
—Patá'aj tícheni peyajna a'iné amɨ́ pu nu'u Heródes muajé'icatamɨ'ɨ mú'eetzi.
32 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjín:
—Setá'aj hui se'uun á'uju'un se'ɨ́jna jemi ɨ́ Heródes tɨ avíitzi jín netzeíjra'ajmua'a ineetzi. Setá'aj seajta siyen tiraata'ixaate'en se'ɨ́jna yee pu'uri íjii nehua'utamuáriteesin ne'ɨ́mej ɨ́ tiyáaru'use ɨ́ mej huá'a tzajta'a seijre'e ɨ́ teɨte, neajta yee tihuá'ahuaate'en ɨ́ teɨte íjii, neajta ruijmua'a. Neajta yee, aaruijmua'a nu aráneastejre'esin ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej jín antínmua'aree.
33 'Capu amín a'ij. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e nej nauj huamé'en íjii, neajta ruijmua'a, neajta aaruijmua'a, a'iné capu ayén tiraavíjte'e tɨ huámɨ'ɨni ayajna pua'acɨé u Jerusalén seíj tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.
34 'Mú'een mɨ sej Jerusalén é'eche, mɨ sej Jerusalén é'eme'ecan, mú'een xu huá'acui'ica a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Seajta huá'atu'axaca tetej jɨme'e a'ɨ́mej tɨ Dios huaja'uta'íteca'a mú'ejmi jemi. Mu'íi nu hui niyen raxɨ́eve'eca'a nej huá'aseɨre'en ɨ́ a'amuayaujmua'a nej ni huá'ucha'ɨ́ɨn cumu ɨ́ tecuaara'i tɨ huá'acha'ɨ́ɨ ɨ́ ruyaujmua'a, tɨ hua'icánaamua ɨ́ ru'ana jɨme'e. Seajta mú'een, caxu siyen ra'utéeca'ane.
35 'Casi'i, xaaseíj. Nu'uri hui mé amuuhuá'axɨ mú'ejmi mɨ sej Jerusalén é'eche. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Caxu cha'a neseijran ajta na'a caí teja'ure'enén a'ájna xɨcájra'an jetze sej pua'a siyen tiu'utaxájta yee cha'a ríɨ tiraateájtuaani a'ɨ́jna ɨ́ tɨ mé e'evé'eme niúucare'ara'an ɨ́ tavástara'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

14

Tɨ́ɨj nu'u Jesús tiráahuaa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ajtéejaa

1 Ayee pu ja'anáj tiuju'urí̱j ti a'ájna pítí'iri̱jcaa a'ɨ́jna xi̱cájra'an mej jetzen ruse'upi. A'uu pu a'aráa a'u ti é'eche ɨ́ seí̱j ɨ́ fariseo ti ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee, ti ij tiú'ucua'ani jemin. Majta a'ɨ́ime ɨ́ tei̱te, jeíhua mú rá'eeve'eca'a me'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
2 Ajta seí̱j á vejli'i úuveeca'a jemin ɨ́ Jesús. Ti'icui'i a'ɨ́jna ɨ́ ja'ati̱. Nainjapua pu cajaa ɨ́ ru jetze.
3 Ajta a'ɨ́i̱n ɨ́ Jesús, ayée pu tihua'uta'íhua'uri'i a'ɨ́mej ɨ́ fariseos, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'imua'ata ɨ́ yu'uxari jetze Moisés ti ra'utéyu'uxaca'a. Ayen tijɨ́n:
—¿Ni caí a'ij tí'iri̱'iri nej tiráahuaate'en a'íjna xi̱cájra'an tej jetzen tase'upi nusu caí?
4 Majta a'ɨ́ime, camu ti'itíj a'ij tiu'utaxájtaca'a. Ajta a'ɨ́i̱n Jesús, a'ɨ́i̱ pu ra'ajtamuári̱ej a'ɨ́jna ti tí'icui'i. Ajta tiráahuaa. Aj pu i raata'íteca'a ti á'ura'ani ruxi̱éehua.
5 Tɨ́'i̱j i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijɨ́n:
—¿Ni caí ri̱'i̱rí ti ja'ati̱ ayén huári̱ni a'ájna xi̱cájra'an jetze mej jetzen ruse'upi? Tí pua'a puuru'u atéjveti a'u ti e'etécun, na'ari puuya atéjveti, ¿ni pecaí hui piyen ca'anacan ri̱ni pej ra'itátuaani a'u ti e'etéjve?
6 Majta a'ɨ́mej jemi, capu ú'u anú'u'a'ahua'aca'a huá'a tzajta'a a'ij ti tiu'utaxáj.

A'ɨ́jna ji̱me'e, mej nu'u hua'utajé mej nu'u tejá'umua'ariive'en a'u ti̱ ja'ati̱ a'uténe'i̱chi

7 Tɨ́'i̱j i Jesús raaseíj a'ij mej ri̱jcaa a'ɨ́ime ɨ́ ti huá'a'inee mej tiú'ucua'ani. A'ɨ́i̱ mú rahuauca'a vejli'i mej a'ujrá'ase jemin ɨ́ ti̱ tihuá'amicua. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijɨ́n:
8-9 —Tí pua'a hui ja'ati̱ muá'ineen pej tiú'ucua'ani huá'a jamuan ɨ́ mej tí'iyeste a'íjna ji̱me'e ti seí̱j huaténe'i̱checa'a, capej pe'ánna a'ujyé'ixa'an a'ájna vejli'i jemin ɨ́ ti muaatá'inee pej tiú'ucua'ani, sino a'atzu pe a'i̱muá a'utayeíjxi̱'i̱n. Na'ari caí, ti pua'a seí̱j uvé'enen ti̱ jaítze'e ruxe'eve'e pecaí mú'ee ti ajta raatá'inee, aj pu i a'ɨ́i̱n muaatá'ixaate'esin yee ájchesi, tá'aj amanna a'ujyeíjxi̱'i̱n a'íjna i ja'ati̱. Aj pej pi tiu'utatévi'ira'ata, a'ánna pej a'ujyeíjxi̱'i̱n pe'íjna japua ɨ́ ti̱ jaítze'e caí ruxe'eve'e.
10 'Mi̱ pajta mú'ee, ayée pepu'u hui huári̱ni ti̱ pua'a ja'ati̱ muaatá'ineen, án pej a'ujyeíjxi̱'i̱n japuan ɨ́ ti̱ jaítze'e caí ruxe'eve'e ti̱ i ayén a'ɨ́i̱n ti̱ muaatá'inee timuaatá'ixaate'en tɨ́'i̱j uvé'enen a'u pej a'ujyeíjxi̱'i̱n. Ayee pu timuaatá'ixaate'esin tijɨ́n: "Ne'amiigu, patá'aj ájcheni peyajna patá'aj a'ujyeíjxi̱'i̱n yé vejli'i a'u ti̱ jaítze'e á'ujxe'eve'e." Ayee pej pe'íjna jɨ́n huarín, ayée pej hui ri̱'i̱ tira'ancuré'asin huá'a jemi ɨ́ tei̱te mej á jamuan a'ujteí.
11 'Ja'iné ja'ati̱ ti̱ na'a ti̱ á'ujtzaahuate'e, aj pu i a'ij pua'a raatá'ixaa ti̱ caí jeíhua ruxe'eve'e. Ajta a'ɨ́i̱n ti̱ caí á'ujca'ane ti̱ ti'itíj jɨ́n te'enteárute ti̱ ve'ée, aj pu i tiraatá'asin ti̱ ayén te'enteárute ti'itíj ji̱me'e ti̱ jaítze'e ve'ée. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
12 Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ti̱ raatá'inee ti̱ tiú'ucua'ani tijɨ́n:
—Ayee pej hui huári̱ni patɨ́'i̱j hua'utá'inen mej tiú'ucua'ani a'atzaj chumua'an nusu ti̱ca'a. Capej huá'inen a'ɨ́mej ɨ́ á'a amiigustemua'a, ca'ɨ́n a'ihuáamua'a nusu á'ajuutzimua'a, o a'ɨ́mej ɨ́ chíjteaani mej á é'eche vejli'i á jemi. Tí pua'a piyen hua'utá'inen a'ɨ́mej, matɨ́'i̱j mi majta me'ɨ́n muaatá'ineesin mú'eetzi. Ayee mú huarín, a'ɨ́i̱ mú hui tí'imuanajchite'en.
13 'Mi̱ pajta mú'ee, patɨ́'i̱j hua'utá'inen mej tiú'ucua'ani, a'ɨ́mej pepu'u huatá'inen ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, pajta a'ɨ́mej ɨ́ mej jeíhua rajpuaíjtzi

cuí'inii'ira'a jɨme'e, pajta a'ɬíme ɨ mej a'ij pua'a titéeciˈɨca, pajta a'ɬíme ɨ mej aracúcu'unijmee.
14 Ayee pej huarín, rí'ɨ mú timuaatá'asin, a'iné camu tí'ituaave ɨ mej jín timuaanájchite'en. Mí ajta, a'ɬí pu Dios hui timuaatanájchite'esin a'ájna xɨcájra'an jetze mé jetzen a'itajú'un huá'a tzajta'a ɨ miˈɨchite. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɬíjna ɨ Jesús.

A'ɬíjna jɨme'e tɨ nu'u ja'atɨ hua'utá'inee mej nu'u tiú'ucua'ani

15 Ajta seíj tɨ ajta a'uun huatéjca huá'a jamuan, tí'ɨj ráanamuajri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɬíjna ɨ Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tɨjín:
—Rí'ɨ pu tiraatá'asin a'ɬíjna tɨ tiú'ucua'ani a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ jetzen Dios huataseíjre'esin tɨ ij tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.
16 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjín:
—Ja'atɨ pu nu'u hui rí'ɨ huaújruurejca'a tɨ ij tihua'umín. Mu'iicáca pu nu'u huatá'inee.
17 Tí'ɨj a'ájna teja'uré'ene tɨ tihua'umín, tɨˈɨquí a'ɬín raata'íteca'a ɨ tɨ jemin tí'ivaɨre'e tɨ ij hua'utájeeve a'ɬímej ɨ mej huatá'iniihuaca'a. Ayen tɨjín: "Setá'aj yeehui a'uré'enen a'iné pu'uri huaxíˈepiˈɨn."
18 'Majta a'ɬíme, naímiˈi mú nu'u miyen autéjhuii mej tiu'utaúruuniˈi. Ajta a'ɬín ɨ tɨ amuacaí raatá'inee, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín: "Neuchén nu chuej huánanai nej japuan tiu'umuáriˈen. Ruxe'eve'e nej ye'utéeseij. Ayee nu tí'imuahuavii mú'eetzi pej tinaatá'uuniˈi."
19 'Ajta seíj, ayée pu nu'u tiu'utaxájtaca'a tɨjín: "Neuchén nu puuyesi huánanai. Anxíj paari mú ará'ase. Nu'uri á'uraa nej ni huá'ucalaadu. Patá'aj tinaatá'uuniˈi pajta ineetzi."
20 'Ajtahua'a ɨ seɨj, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tɨjín: "Neuchén nu huaténeˈɨcheca'a. A'íj pu jín caí riˈɨrí nej ne'uun á'ume'en."
21 'Ajta a'ɬín tɨ tí'ivaɨre'e tɨ huaja'utajé, tɨˈɨquí a'uré'araa. Ajta nu'u ayén tiraata'ixaa a'ɬíjna tɨ tí'ira'aijte'e a'ij mej tiu'utaxájtaca'a. Ajta, a'ɬín tɨ huatéechiˈi, jeíhua pu nu'u hui huataniú'ucaca'a. Tí'ɨj i raata'íteca'a a'ɬíjna tɨ tí'ivaɨre'e tɨjín: "Patá'aj yeehui ca'anacan pe'uun á'ume'en caaye jetze, ajta juye jetze tɨ cíj antayaúj, tíj na'a ta'uténinei u chajta'a. Patá'aj hua'eráviˈitɨn a'ɬímej ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, pajta a'ɬímej ɨ mej rajpuaíjtzi cuí'iniˈira'a jɨme'e, pajta a'ɬímej ɨ mej aracúcu'unijmee, pajta a'ɬímej ɨ mej ná'achijmee ɨ ruˈɬíca jetze."
22 'Ajta a'ɬín tɨ tí'ivaɨre'e, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tɨjín: "Nevástara'a, nu'uri niyen huaríj a'ij pej tinaata'aíj. Aru maúche'e mú ú'uve mej seica mú a'uvé'eju'un."
23 'Ajta a'ɬín tɨ huatéechiˈi, a'ɬí pu nú'u hui ayén tiraata'ixaa a'ɬíjna tɨ jemin tí'ivaɨre'e tɨjín: "Patá'aj yeehui pe'uun á'ume'en ɨ juye jetze a'ɨmuá tɨ a'ataneáatɨmee, pajta méyee a'ɨmuá mej huachéjme. Patá'aj ca'anéeri jín hua'utájeeve mej mú a'uvé'eju'un, mej mi u huájɨste yú nechiˈita.
24 Ayee nu tí'imua'ixaate'e. A'ɬíme ɨ nej amuacaí hua'utá'inee, a'ɬíme, capu seíj yé tí'icua'ani íiyu i nej tihuá'amin." Ayee pu hui tiu'utaxájtaca'a a'ɬíjna tɨ huatéechiˈi.

Mej nu'u raxíˈeveˈeca'a ɨ teɨte mej nu'u á'ujujhua'ane'en meˈɬíjna jamuan ɨ Ciˈrɪ́istu'u

25 Jéihua mú teɨte á'ujujhua'ane'e meˈɬíjna jamuan ɨ Jesús. Tiˈɨj jí a'ɬín hua'useíirajraa a'ɬímej ɨ teɨte. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

26 —Ja'atɨ tɨ na'a tɨ mú a'uvé'eme'en ineetzi jemi, ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn jaítze'e rɨ́'ɨ tinájcha'ɨɨca ineetzi caí rɨ́'ɨ tirájcha'ɨɨca ɨ́ rutáàta, ajta ɨ́ runáàna nusu ɨ́ ru'ɨ́j, ajta ɨ́ ruyaujmua'a nusu ɨ́ ru'ihuaamua'a, ajta ɨ́ rucu'utzimuá nusu ɨ́ rujúutzimua'a. Na'ari caí, canu raatá'asin tɨ nee jamuan á'uche'ecane'en.

'Ee xaa ne'u, canu ja'atɨ huatá'asin tɨ neetzi jamuan á'uche'ecane'en tɨ pua'a caí ja'atɨ á'ujca'ane tɨ na'ará'astijre'en, tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ huámɨ'ɨni neetzi jetze me'ecan, tɨ ayén te'ehuaújca'anen ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e.

27 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén tiʼayajna nej caí ja'atɨ huatá'an tɨ neetzi jamuan á'uche'ecane'en tɨ pua'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ caí ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n na'ará'asten, tɨ pua'a caí ayén che'atá na'a tirajpuaíjtzi á'ara'ani netɨ́j inee tirajpuaíitzi na'ame.

28 'Tɨ́ pua'a seɨ́j mú'een ayén tirá'ajtaahuamɨ'ɨ chi'ij tɨ ájtee, ni caí ja'atɨ ayén rɨni tɨ autéjcheni tɨ rá'ajtaahuan. Amuacaícan a'ɨ́ɨ pu a'ujyeíjxa tɨ́'ij raaté'itɨen a'achú tɨ ti'itɨ́j huataújxe'eve'esin tɨ ij ráamua'aree tɨ pua'a cɨ'ɨpée ɨ́ tumin tɨ ij rá'ajcɨ'ɨti, nusu caí.

29 'Ee xaa, ayée pu rɨni. Na'ari caí, tɨ pua'a auchén autéechen, ajta huaxɨ́n ɨ́ tumin, capu ché'e ra'antícɨ'ɨtzi. Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte, matɨ́'ɨj raseijra, a'ɨ́ɨ mú autéhuijsin mej ra'utéxɨeehuari'ira.

30 'Ayee mú tiu'utaxájta tɨjín: "Amɨ́jna mɨ teáata'a, a'ɨ́ɨ pu yeehui a'utéjche tɨ rá'ajtaahua mɨ chi'ij, aru capu cha'a tí'ituaave'e ɨ́ tɨ jín ra'antícɨ'ɨti."

31 'Na'ari seɨ́j tɨ ti'itéjvee rey jɨme'e, tɨ pua'a meri á'uju'un mej huateújne'usi'ite'en, ¿a'iné rɨni a'ɨ́jna? ¿Ni caí amuacaí a'ujyeíjxa tɨ ij tiú'umua'ati aisí tɨ pua'a caí rɨ'ɨrí tɨ hua'utémua'itɨn a'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ mej tamuáamuata'a vi'ira'a ará'ase? Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ seɨ́j tɨ ti'itéjvee rey jɨme'e, ayée pu hua'itévi'itɨcɨ a'achú cumu seité vi'ira'a ɨ́ xantaaru'u. Aa ni'ijtá xaa ne'u, ayée pu hui rɨni.

32 'Ajta tɨ pua'a ayén tira'atámitɨejte'en tɨ caí huatárɨ'ɨristare tɨ hua'utémua'itɨn, ayée pu rɨni. Tɨ́'ij auj a'ɨmuá e'evé'evee ɨ́ seɨj, a'ɨ́ɨ pu seica huata'íti mej mi á'uju'un ɨ́ seɨ́j jemi ɨ́ rey mej mi raatáhuavii mej raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en mej mi caí runé'usi'ite'e.

33 'Ayee pu hui che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi. Ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén tí'ijxe'eve'e tɨ nee jamuan á'uche'ecane'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ nain mé teuúhua'axɨn a'achú tɨ tí'ijcha'ɨɨ. Na'ari caí, canu raatá'asin tɨ nee jamuan á'uche'ecane'en.

Tɨ́ pua'a nu'u tixɨ́n ɨ́ tɨ jɨ́n ancacá ɨ́ unaj (Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 'Seajta mú'een, ayée xu hui tí'ivaɨre'e sej rɨ́'ɨ huá'uruuren ɨ́ seica ɨ́ teɨte ɨ́ niuucari jɨme'e mej mi rɨ́'ɨ rɨ'éene'e muá'ara'ani ɨ́ ru tzajta'a. Seajta, ayée xu che'atá sena'a tí'ivaɨre'e tɨ́j unaj mej ra'uré'eviváara'a muá'aye'i ɨ́ teɨte ɨ́ hua'ira'a japua a'iné naa pu ta'ancacá ɨ́ unaj. Aru tɨ pua'a huateáru'una, tɨ'ɨquí ráxɨ'ɨsin ɨ́ ta'ancacá, ¿a'iné tejamuá'amitɨejte'e? ¿Niqui ajtahua'a rɨ'ɨrí tɨ ancacá á'ara'ani? Capu hui xaa ne'u a'atzu.

35 Capu ché'e ti'itɨ́j vaɨre'e, ni ɨ́ chuej japua, capu ajta tí'ivaɨre'e tɨ rajnájchite'en ɨ́ ye'emuaate chuita japua. Ayee mu'u raru'ujca mé mú rúurɨeexɨjsin.

'Ayee pu'u hui, jɨ́me'en ɨ́ ja'atɨ tɨ huiteájnamua, ché'e a'ɨ́ɨn ráanamua temua'a naa.

15

A'ɨ́jna jɨme'e tɨ nu'u cáne'a á'uvej
(Mt. 18:10-14)

1 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej huá'ajijve'eca'a ɨ́ teɨte mej tí'itɨcɨ, majta a'ɨ́ime ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ, a'ɨ́ɨ mú ajteáxɨɨreca'a mej mi ráanamua.

2 Mɨ́ ajta a'ɨ́ime ɨ́ fariseos, ajta a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'imua'ata ɨ́ yu'uxari jetze Moisés tɨ ra'utéyu'uxaca'a, a'ɨ́ɨ mú miyen tí'ixajtaca'a tɨjɨ́n:

—Amɨ́jna mɨ teáata'a, amɨ́ɨ pu hui rɨ́'ɨ tihua'ancuré'evi'itɨ ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ, ajta huá'a jamuan tí'icua'a.

3 Aj pu i Jesús ayén seɨ́j niuucari jín tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

4 —Tiché'e tiyen tiraataxáj. Tɨ́ pua'a seɨ́j mú'een cáne'axɨ tíye'emua a'achú cumu anxíte mej ará'ase. ¿Ni caí ayén rɨni tɨ pua'a seɨ́j á'uveti? Aa pu hua'utéhuiite'esin ɨ́ seica 'ɨtzitá. Ajta raaré'ehuausin ɨ́ seɨ́j tɨ á'uvej ajta na'a caí ráateuni.

5 'Tɨ́'ɨj ráateuni, aj pu i huataújtemua'ave'esin. Tɨ́'ɨj ji uhuateújratziira.

6 Tɨ'ɨj jí u a'umé ɨ́ ruche. Aj pu i ru'amiigustemua'a huatájeevi. Majta me'ín, ajteáxɨɨri, aj pu i ayén tihua'utá'ixaate'esin tɨjɨ́n: "Setá'aj huataújtemua'ave'en. Nu'uri yeehui ráateu ɨ́ cáne'a tɨ á'uvej." —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

7 Ajta ayén tɨjɨ́n:

—Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén tí'een a'uun ta japua tɨ Dios é'eseijre'e, tɨ pua'a ja'atɨ seɨcɨé tiú'umua'ati tɨ ij caí cha'a a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ, tɨ ij ajta ayén huárɨni a'ij tɨ Dios tí'ijxe'eve'e, a'ɨ́ɨ mú ɨ́ mej me'uun é'eseijre'e jemin ɨ́ Dios, jaítze'e mú rutémua'ave'e me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ ayén seɨcɨé tiu'umuá'aj ɨ́ Dios jemi mecaí a'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ seica, ɨ́ mej mu'ɨí, ɨ́ mej rɨ́'ɨ tí'iteteɨte, ɨ́ tɨ caí huá'aturaate'e mej seɨcɨé tiú'umua'ati.

A'ɨ́jna jɨme'e tɨ nu'u tumin á'uvej

8 'Tiché'e tiyen tiraataxáj. Tɨ́ pua'a hui 'ɨ́ita'a ayén tí'ituaave'e a'achú cumu tamuáamuata'a tumin. ¿Ni qui caí ayén rɨni tɨ pua'a seɨ́j á'urɨeni? A'ɨ́ɨ pu ti'itɨ́j aparaatu ájtairan. Tɨ'ɨj jí uhuaré'e'icha'uta u ruchi'itá. Rɨ́'ɨ pu tí'ihuauuni ajta na'a caí ráateuni.

9 Tɨ́'ɨj raateún, ru'amiigustemua'a pu huatájeevi, a'ɨ́mej ɨ́ mej vejli'i antachéejmee. Majta me'ín ajteáxɨɨri. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaate'esin tɨjɨ́n: "Setá'aj huataújtemua'ave'en neetzi jemi, a'iné nu'uri ráateu yeehui ɨ́ tumin nej yá'urɨe."

10 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén tí'irɨneca u ta japua ɨ́ Dios jemi, ajta a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej ravaɨre'e. A'uu mú hui rutémua'ave'e me'ɨ́jna jɨme'e tɨ seɨ́j tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨca'a ɨ́ jéjcua ɨmuá, aj pu i a'utéjche tɨ seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ́ Dios jemi.

A'ɨ́jna jɨme'e tɨ nu'u yaujra'an mú a'ij huárupi

11 Jesús pu ajtahua'a seɨ́j niuucari jín tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Aa pu nu'u já'ahua'a ja'atɨ e'echéjme'e. Hua'apuaca pu nu'u tiyaúumua'a.

12 Ajta a'ɨ́ɨn yaujra'an tɨ pa'arɨ'ɨ, ayée pu nu'u tiraata'ixaa ɨ́ rutáàta tɨjɨ́n: "Patá'aj yee tinaatá'an ineetzi ɨ́ tɨ tináacɨ'ɨti patɨ́'ɨj caí cha'a mé'ehua'atan mú'ee." Ajta a'ɨ́ɨn táàtajra'an, a'ɨ́ɨ pu nu'u já'ita'a tihua'utá'a nain a'achú tɨ tí'ijcha'ɨɨca'a.

13 'A'atzu pu'u á'ateevi'ica a'ɨ́jna tɨ pa'arɨ'ɨ. Tɨ'ɨj jí nu'u tí'ijseɨj ɨ́ tɨ tí'ijcha'ɨɨca'a ɨ́ táàtajra'an. Ajta á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an. Aa pu nu'u a'ɨmuá

a'ará'a seíj chuéjra'a japua. A'uu pu nu'u ca'anacan tiu'uxíjte nain tíj na'a tɨ tiraacíˈɨ a'íjna jɨme'e tɨ a'ij pua'a ti'itiújchaˈɨica'a.

14 'Tíˈɨj nain tiu'uxíjte, aj pu nu'u i jeíhua huatatújritze a'ujna seíj chuéjra'a japua. Aj pu i tira'utéturaate ti'itíj tɨ huácua'ani.

15 Aj pu i á'uraa. Aj pu nu'u i seíj jemi a'uré'ene tɨ ij a'íin í ja'atɨ raatá'an tɨ tiu'umuáriˈɨen. Ajta a'íin í ja'atɨ, ayée pu nu'u hui tiraamuáriste tɨ a'uun á'ume'en a'u mej tuiixu a'urá'uu tɨ ij tihua'umín.

16 'Jé'ecan pu nu'u huata'íˈicuataca'a a'íjna tɨ pa'arɨˈɨ. Ayee pu nu'u tirajpuaíjtzica'a. Ruxíˈevi'ira'a jɨme'e tiú'ucua'aníiche'e a'íjna í cutzape'e ti'itíj, tuiixu mej racua'aca. Mí ajta i caí, capu ja'atɨ raatá'acare'e tɨ ti'itíj huácua'ani.

17 'Aj pu nu'u i u huaújmua'atzɨ. Ayee pu nu'u tiu'umuá'aj tɨjín: "Majta a'íime yeehui í mej ravaɨre'e í nitáàta, matíj mena'a pua'amé ruxɨéehua mú tí'icua'a. Ajta te'avá'aturaave huá'a jemi. Mí neajta inee, íiye nu huatéjvee ne'icuata. Ayej ne'ase nemíˈɨini tujri jɨme'e.

18 Ayej ne'ase yeehui ná'uraa neyajna. A nu a'umé í nitáàta jemi. Ayee nu tiraatá'ixaate'esin yee: Táàta, jeíhua nu auteájturaa í Dios jemi, neajta mú'eetzi jemi.

19 Capu cha'a ayén tiraavíjte'e pej piyen naatámua'ati yee niyauj. Patá'aj piyen náaruuren ineetzi patíj huá'aruure í mej á'a jemi tí'imuarɨˈe."

20 'Tíˈɨqui á'uraa. Aj pu i a'uun e'iré'ene í rutáàta jemi. Tíˈɨj a'ɨmuá auumé'eca, a'íi pu nu'u hui táàtajra'an raaseíj. Jé'ecan pu rá'ancu'uvajxɨ. Tíˈɨj i a'utɨéechejraa a'u tɨ e'evé'eme í yaujra'an. Aj pu nu'u i ru'iré'echuixɨ, ajta ru'itépɨˈɨtze.

21 'Ajta a'íin yaujra'an, ayée pu tiraata'ixaa tɨjín: "Táàta, jeíhua nu yeehui auteájturaa í Dios jemi, neajta mú'eetzi jemi. Capu ché'e yeehui ayée tiraavíjte'e pej piyen tinaatájeeve yee niyauj."

22 'Mɨ ajta a'íin táàtajra'an, ayée pu nu'u tihua'utá'ixaa í mej jemin tí'imuarɨˈe tɨjín: "Ca'anacan mé se'avé'echui í síicu'uri tɨ jaítze'e naa 'een sej si se'íjna ru'ucáchejte'en. Seajta í aniira setá'aj ru'ucárujti'i í xɨteáara'an jetze, seajta ra'ajtáca'acaite'en.

23 Setá'aj seajta yeehui siyen huáriˈni, sej se'íjna í viseáaru'u í tej teri rajrújte, setá'aj u ya'uvé'ejan, setá'aj ráame'eni.

'Tiché'e yeehui tiú'uyesten, teajta tiú'ucua'ani taxɨéehua.

24 A'iné i niyauj, pu'uri ajtahua'a mu'u e'ejnéj. Pueere yee ari mu'u a'umíˈɨ. Ajta á'uvej, aru tu'uri teajtáhua'a ráateu." Ayee pu tihua'utá'ixaa. A'íj mú nu'u hui jín ma'utéjhuii mej tiú'uyesten.

25 'Ajta a'íin yaujra'an tɨ vásta'a, áa pu já'ahua'a tejé'emuarɨˈeca'a a'u tɨ a'upá'atza. Tíˈɨj ari á e'evé'eme'ecaa á vejli'i a'u tɨ a'utéjvee í chi'ij, a'íi pu ráanamuajri'i mej tí'icuiina, majta tí'ine'e.

26 Tíˈɨj nu'u i seíj huatajé í tɨ ravaɨre'e í táàtajra'an. Aj pu nu'u i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ij mej rɨcɨ.

27 'Ajta a'íin tɨ tí'ivaɨre'e, ayée pu hui tiraata'ixaa tɨjín: "Pu'uri yeehui uvé'ene í á'ajuu. Ajta a'atáàta, a'íi pu ráame'iri'i í viseáaru'u í tej rajrújte a'íjna jɨme'e tɨ ajtahua'a uvé'ene jemin í rutáàta. Capu yeehui a'ij éene'e. Ríˈɨ pu naa te'uvé'ene." Ayee pu nu'u tiraata'ixaa.

28 'Ajta a'íin tɨ vásta'a, tíˈɨj ayén tiráanamuajriˈi, tíˈɨj nu'u i huataniú'ucaca'a. Capu raxíˈeve'eca'a tɨ uteárute u chi'ita. Ajta a'íin táàtajra'an, a'íi pu nu'u huirájraa tɨ ij ya'utajé. Jéihua pu raatéeje tɨ uteárute u chi'ita.

29 'Ajta a'ɨ́in tɨ vásta'a, ayée pu nu'u tiraata'ixaa ɨ́ rutáàta tɨjɨ́n: "Casi'i. Tɨ́j na'a nej yé huaca mú'eetzi jemi, jeíhua nu tí'imuarɨ'e. Canu yeehui ja'anáj ti'itɨ́j jín auteájturaa mú'eetzi jemi. Nain nu yeehui jín te'ará'aste a'ij pej tinaata'aíj. Pajta mú'ee, capej yeehui ja'anáj ti'itɨ́j naatá'a ɨ́ nej jín tiú'uyesten huá'a jamuan ɨ́ ne'amiigustemua'a, ni ti'itɨ́j caura.

30 Mɨ́ pajta mú'ee, ayée pu huarɨ́j, amɨ́jna muá'ayauj, a'ɨ́i pu 'uuca jamuan raaxɨ́jte nain ɨ́ pej tiraatá'a. Ajta tɨ́'ɨj uvé'ene, mú'ee pej raajé'icatze ɨ́ viseáaru'u ɨ́ tej rajrújte."

31 'Ajta a'ɨ́in táàtajra'an, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Niyauj, tɨ́j pena'a peri pua'an xɨcaj yé huaca ineetzi jemi. Ajta tɨ́j na'a ti'ipua'amé ɨ́ nej tɨ́'ijcha'ɨ́i, mú'eetzi pu ti'a'áa.

32 Aru amɨ́jna muá'ajuu, ayée pu éene'e cumu tɨ mɨ́'ɨchica'a a'iné capu mé'e já'ahua'aca'a. Ayee pu 'een ɨ́jii cumu tɨ ajtahua'a huatarún. A'ɨ́i pu yeehui á'uvejcaa, aru pu'uri ajtahua'a huataseíjre. A'ɨ́j pu jín ayén tiú'ujxe'eve'e tej huatátatemua'ave'en, teajta tiú'uyesten."

16

A'ɨ́jna ɨ́ tɨ tí'ivaɨre'e tɨ nu'u aujteájturaa huápɨ'ɨ a'ɨ́jna jemi ɨ́ tɨ jemin tí'ivaɨre'e

1 Jesús pu ajta ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:

—Aa pu nu'u hui já'ahua'a chɨ́jteaani é'echejca'a. Seɨ́j pu ravaɨre'eca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ antiújmua'areereca'a nain a'achú tɨ tí'ijcha'ɨ́ica'a ɨ́ chɨ́jteaani. Matɨ́'ɨj nu'u mi seica jetzen te'ujpuá'ajte a'ɨ́jna tɨ antiújmua'aree a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ca'anacan raaxɨ́jte'e cha'a na'a tɨ tí'iseijre'eca'a.

2 'Tɨ́'ɨj i chɨ́jteaani raatajé. Ayee pu nu'u tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n: "¿A'iné na'a qui nej neri tiú'unamuajri'i a'ij pej rɨcɨ mú'ee? Patá'aj yeehui ra'uyú'uxan nain a'achú pej jín antí'amua'aréere nej ni ráamua'aree a'achú tɨ caj te'ará'ase, ɨ́ pej caí yeehui ché'e piyen antí'amua'aréere pua'amé."

3 'Ajta a'ɨ́in tɨ ravaɨre'eca'a, ayée pu tiu'umuá'aj tɨjɨ́n: "¿A'iquí nerɨni? A'ɨ́jna tɨ tí'ine'aijte'e, a'ɨ́i pu nu'u tináari'ira ɨ́ nej jín antínmua'aree. Mɨ́ neajta inee, canu neca'ane nej te'até'ijche'en. Ajta netí'itevi'ira'a nej yeehui vaíri'ira huatáhuauni.

4 Nu'uri yeehui ramua'aree a'ij nej rɨni, mej mi teɨte na'ancuré'evi'itɨn temua'a naa a'ujna huá'ache netɨ́'ɨj caí cha'a tí'imuarɨ'e neyajna."

5 'Tɨ́'ɨj nu'u i hua'utajé seɨj ajta seɨj ɨ́ mej tirá'acha'ɨ́re'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ chɨ́jteaani. Ayee pu nu'u tiraata'íhua'uri'i ɨ́ seɨj tɨ amuacaí ve'eré'ene tɨjɨ́n: "¿A'achúni yeehui petirá'acha'ɨ́re'e ɨ́ tɨ tí'ine'aijte'e?"

6 'Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨjɨ́n: "Anxɨ́te pua'améca ɨ́ taampu a'ɨ́jna ɨ́ aceite tɨ aceituuna jetze me'ecan."

'Ajta a'ɨ́in tɨ antiújmua'aree, ayée pu nu'u hui tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Ye'ecui i cuapée tɨ jetzen té'eyu'usi'i a'achú pej caj tirá'acha'ɨ́re'e. A'ujyeíjxɨ mú'ee, ca'anacan. Patá'aj seɨ́j auyú'uxa tɨ jetzen á'ayu'usi'i a'achú cumu anxɨ́j tamuáamuata'a taampu tɨ ará'ase."

7 'Tɨ́'ɨj nu'u i ajta seɨ́j ayén tiu'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n: "Carij mú'ee, ¿a'achúni yeehui petirá'acha'ɨ́re'e?"

'Ajta a'ɨ́in, ayée pu hui tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Anxɨ́te pua'améca medida ɨ́ triigu."

'Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Ye'ecui, i cuapée. Patá'aj seɨ́j auyú'uxa tɨ jetzen á'ayu'usi'i tɨjɨ́n: muáacuate pej nu'u rá'acha'ɨre'e."

8 'Ajta nu'u a'ɨ́in tɨ tí'ira'aijte'e, a'ɨ́i pu hui rɨ́'ɨ tiraatá'a a'iné rɨ́'ɨ pu tiu'umuá'aj a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ye'í huárɨni. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej a'uchéjme

seíj chuéjra'a japua íiyen chaanaca japua, jaítze'e mú raayí'iti a'ij mej ye'í huárini í seica í ruxí'ej teite mecaí a'íime í mej me'íjna jetze ajtéme'ecan í ti hua'atátzavi'ijte'e í tavástara'a.

9 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Caxu ché'e sena'a raaxíjte'e í tumin íiyen ti me'ecan chaanaca japua. Ché'e ayén tejámuaatévaire'en méjca'i huáyee sej si ru'amiigustemua'a jín antimuá'itin mej mi me'ín amua'ancuré'evi'itin temua'a naa a'ájna xicájra'an jetze tí'ij caí cha'a mé'e á'a túmintan. A'uu mú hui amua'ancuré'evi'itin a'u ti caí ja'anáj é'evatzijsin í huá'achi'i.

10 'A'íjna ti xí'epi'in rici a'íjna jime'e ti ciliéene'e jín ti'itéjvee, a'íi pu ajta xí'epi'in rini ti pua'a ti'itevée á'ara'ani ve'ecán jime'e. Ajta a'íin ti hui caí xí'epi'in rici a'íjna jime'e ti ciliéene'e jín ti'itéjvee, a'íin capu ajta xí'epi'in rini ti pua'a ti'itevée á'ara'ani ve'ecán jime'e.

11 'A'íj pu jín, ti pua'a secaí té'aste í sej jín antiújmua'aree sej rajmuári'e í tumin ti yen seijre'e íiyen chaanaca japua, ¿ni qui siyen tí'imua'atze ti ja'ati ayén tejamua'íjcate'esin sej raamuári'en ti huápi'i tí'ijnajche tíj na'a rusén jime'e? Capu xaa ne'u ayén té'eme.

12 'Tí pua'a secaí té'aste sej rajmuári'en se'íjna jime'e ti Dios amuaatapuaíjve, capu ja'anáj amuaatá'asin ti mú'ejmi áa'amua'áa pu'éene'e á'ara'ani.

13 'Capu hui ri'iirí ti ja'ati hua'apuaca huávaire'en a'ímej jemi í mej tí'aijta. Tí pua'a ayén huárini, ayée pu té'eme. Jéihua pu rájcha'iire'e a'ame í seíj, ajta jeíhua pu rí'i tirájcha'íi a'ame í seíj. Na'ari, a'íi pu rí'i tirá'atzaahuate'e a'ame í seíj. Ajta í seij, a'íi pu rá'axieehuari'ira a'ame. Capu a'atzu ri'irí sej huataúra'an ti Dios tejámuaata'aíjte'en, ti pua'a hui se'íjna jín huataúra'an sej tumin tíseire'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

14 Majta a'íime í fariseos, jeíhua mú ranecua'atzeca'a í tumin. Matí'ij miyen tiráanamuajri'i, jeíhua mú ra'utéxieehuari'iri'i me'íjna í Jesús.

15 Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'een xu a'íin pírici í sej siyen tiú'ujseijrata sej si rí'i títetéturaave í teite jemi. Mí ajta Dios, a'íi pu tirú'umua'aree a'ij sej 'een mú ru tzajta'a. A'íjna ti nu'u ayén naa seijre'e í teite jemi, a'íi pu hui a'ij pua'a seijre'e í Dios jemi.

A'íjna í ti Moisés ra'utéyu'uxaca'a, ajta a'íjna í ti Dios tiu'uta'aíjta

16 'Tíj na'a hui a'ajná'imua ajta caí huataseíjre í Juan, a'íi pu'u tihuá'a'ixaate'eca'a a'ij ti tira'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan, ajta a'ij mej tira'uyú'uxaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Tíj na'a tiu'utaseíjre í Juan, a'íj mú tihuá'a'ixaate'e í niuucari jime'e í mej jín huaújtemua'ave'en a'ij ti 'een í Dios jemi a'u ti tejé'aijta. Majta naími'i tí'itese'e mej me'uun a'uteárute ca'anéeri jime'e.

17 'Ajta a'íin yu'uxari, Moisés teecan ti ra'uyú'uxaca'a, aúche'e pu hui nain jín te'aráastejsin. Jaítze'e pu á'ateere mej ra'aráasten caí nain tíj na'a ti tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua, ajta í ta japua ti tejé'eseijre'e.

Tí pua'a nu'u ja'ati ru'íj mé úurieeni
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 Ajtahua'a seíj niuucari hua'utá'ixa tijín:

—Ja'ati ti mé rúurieni í ru'íj, ti pua'a á'iyen seíj ancuré'evi'itin, a'íi pu raxána'aciira'aten a'íjna jemi í 'íita'a. Ajta, ti pua'a ja'ati ra'ancuré'evi'itin seíj í 'íita'a ti amuacaí mé rúurie í rucín, a'íjna í ja'ati, a'íi pu hui ajta raxána'aciira'aten.

A'íjna í chíjteaani, ajta a'íjna í Lázaro

19 Ajtahua'a pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Aa pu nu'u já'ahua'a chíjteaani e'echéjme'e, ti naa éene'en ti'iteújche'etehua'a, cíixuri jime'e ti tí'inacamua, ajta ti ti'irí'een. Tí'ij pí na'a pu tí'iyestehua'a. Jéihua pu hui tí'ina'achita'a a'íjna jime'e ti ruxiéehua é'echejca'a.
20 'Ajta nu'u a'íin ti caí a'ij tí'ijviicua'i, áa pu a'itéjca tá'apueerta a'u ti é'eche í chíjteaani. Ayee pu nu'u ántehuaaca'a a'íjna í ja'ati ti caí a'ij tí'ijviicua'i tijín Lázaro. A'íi pu tí'icui'i. Nainjapua nu'u hui cá'atza í ru jetze.
21 'Jé'ecan pu raxí'eve'eca'a ti ráacua'ani í cua'ira ti tí'ite'ení ti te'ecájvitze meesa japua a'u ti tejé'ecua'a í chíjteaani. Majta a'íime í tzi'ici, a'íi mú a'uré'enineica'a, majta raacánaijxi í ti hui cá'atza japua.
22 'Tí'iqui a'ájna xicájra'an ti jetzen huamí'i a'íjna í Lázaro, matí'ij nu'u mi a'íime í mej tí'ivaire'e í ta japua, a'íi mú ya'uví'iti í Abraham jemi a'u ti Dios é'eseijre'e. Ajta a'íin í chíjteaani, tí'ij nu'u i a'íin huamí'i. Majta hui ra'avá'ana.
23 'A'uu pu a'uteájturaa a'u ti á'ataa í taij. Jéihua pu rajpuaíjtzica'a a'íjna í chíjteaani teecan. Tí'ij i ájneereca'a. Aj pu i raaseíj a'íjna í Abraham, ajta a'íjna í Lázaro ti a'utéveeca'a í Abraham jamuan.
24 'Aj pu i raatajé tijín: "Abraham, mi pej ní'iya'upua, ná'ancu'uvajxi'i. Patá'aj mú ye'uta'íte pemíjna mi Lázaro ti ij amín ra'antíru'unen í ruxité ti ij naatécimuajte'en í neneanú jetze, a'iné jeíhua nu rajpuaíjtzi íiye taij tzajta'a."
25 'Ajta a'íin Abraham, ayée pu nu'u hui tiu'utaniú tijín: "Niyauj, ni pecaí ramua'aree a'ij ti timuáavaij patí'ij pauj ruurica í chaanaca japua. Jéihua pu yeehui rí'i timuáavaij. Ajta amíjna mi Lázaro, jeíhua pu a'ij pua'a tirajpuaíjtzica'a. Mí ajta íjii, a'íi mú yeehui rá'ancu'uvajxi'isin meyajna. Pajta mú'ee, íjii parajpuaíitzi pej pua'amé.
26 Ajta íjii, ayée pu yeehui 'een, pu'uri ayén huaújruu ti ayén te'atácuuni'in. A'íj pu jín caí ri'irí mej antáciine amun púјme'en mú'ejmi jemi a'íime í mej miyen raxí'eve'e. Ajta caí ri'irí mej a'u ti púјme'en a'itáciine téјmi jemi a'íime í mej majta miyen raxí'eve'e." Ayee pu nu'u tiraata'ixaa a'íjna í Abraham.
27-28 'Tí'ij i ayén tiu'utaniú tijín: "Tí pua'a ayén tí'eene'en, niyá'upua, ayée nu yeehui muahuavii, pej amíjna Lázaro huata'íte ti a'uun a'atanén nitáàta ti é'eche, a'iné anxívica nu ti'ihuaamua'a. Ché'e yeehui amín rí'i tihuaja'utá'ixaate'en mej mi caí miyun púјme'en a'uvé'eci'ica'an mej mi caí rajpuaíjtzi muá'ara'ani meyajna."
29 'Abraham pu nu'u ayén tiraata'ixaa tijín: "A'íi pu a'uteájturaa a'íime jemi a'íjna Moisés teecan ti ra'uyú'uxaca'a, ajta í mej ra'uyú'uxaca'a a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Miché'e yeehui a'íjna huanamua."
30 'Ajta a'íin chíjteaani teecan, ayée pu tiraata'ixaa tijín: "Niyá'upua, mi pej Abraham pú'een. Capu ti'itíj vaire'e. Aru ti pua'a yeehui ja'ati ti ari huamí'i aj pu huataseíjre'esin a'ímej jemi, aj mú mi seicié tí'imua'ati í Dios jemi."
31 'Aj pu nu'u i ayén tiraata'ixaa tijín: "Tí pua'a mecaí ráanamua a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan, ajta a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, camu yeehui majta rá'antzaahuate'esin ti pua'a huataseíjre'en huá'a jemi í ja'ati ti a'itáraa í mi'ichite tzajta'a." —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

17

Tí pua'a nu'u a'ihuáara'a ti'itíj jín auteáturan mú'eetzi jemi
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

1 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjín:
—Ayee pu té'eme tɨ ti'itɨ́j huataseíjre'en ɨ́ mej jín auteáturan ɨ́ Dios jemi. Ché'e a'ij tɨ na'a jé'ecan jemin a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi ti'itɨ́j jín auté'ɨtzen ɨ́ Dios jemi.
2 'Na'ajtzɨ́ a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ mej amuacaícan ra'acátapi'iran cɨjpáara'an jetze ɨ́ tetej se'unɨ́jra'a tɨ ve'ée mej mi ra'ateájrɨeeni á jaata'a tɨ ij án aujámɨn a'u tɨ autɨ́'ɨj. Jaítze'e pu hui tiraatéva'ɨrihua'an caí ayén tiraatéva'ɨrihua'an tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ca'aníjra'a tihua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ mej cɨ́lieen mej mi me'ɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi.
3 'A'ɨ́j pu jín, rɨ́'ɨ xu'u mú'een. Tɨ́ pua'a a'ɨ́ɨn a'ihuáara'a auteáturan mú'eetzi jemi, patá'aj ra'ajteá'axɨ'ɨn. Tɨ́ pua'a seɨcɨé tiú'umua'ati mú'eetzi jemi, aj pej xaa tiraatá'uuni'ira.
4 'Tɨ́ pua'a seɨ́j xɨcaj, ja'atɨ auteáturan mú'eetzi jemi arahua'apuáca jetze, ajta tɨ pua'a a'ɨ́ɨn á a'uré'enen mú'eetzi jemi ayén pua'amé arahua'apuáca jetze tɨ́'ɨj ajtahua'a ayén timuaatáhuavii yee tinaatá'uuni'iri'i ɨ́ nej jín auteájturaa mú'eetzi jemi, ayée pej hui huárɨni pej tiraatá'uuni'i. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Tɨ́ pua'a nu'u ja'atɨ té'atzaahuate'e

5 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, ayée mú tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a tijín:
—Taatévaɨre'e tetá'aj té'antzaahuate'en jaítze'e.
6 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—A'ɨ́ɨ pu tiú'ujxe'eve'e sej cɨ́j caj té'antzaahuate'en. Tɨ́ pua'a siyen cɨ́j caj sena'a té'antzaahuate'en, ayée pu tiu'utárɨ'ɨriistari sej siyen tiraata'aíjte'en se'ɨ́jna ɨ́ huaréj tɨ a'itiújcuta, tɨ á já'ita'a jaata'a e'eteújhuiite'en ruseíj. Ajta a'ɨ́ɨn huaréj, ayée pu rɨni a'ij sej tiraata'aíjte'esin.

A'ij tɨ nu'u ye'ɨ́ ja'atɨ huatévaɨre'en

7-8 'Tiché'e tiyen tiraataxáj. Tɨ́ pua'a ja'atɨ tɨ́'imuarɨ'e mú'ejmi jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ taséehua na'ari cáne'axɨ cha'ɨɨ, ¿a'iné ye'ɨ́ setiraatájeevi tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn uvé'enen a'u tɨ tejé'emuarɨ'e? ¿Ni qui hui siyen tiraatájeevi yee: "Mu a'utá'iyi'i, a'ujyeíjxɨ'ɨ patá'aj tiú'ucua'ani?" Caxu xaa ne'u siyen tiraatájeevi, sino ayée xu'u tiraatájeevi tijín: "Patá'aj yee rɨ́'ɨ tiú'uruuren ɨ́ tej tiú'ucua'ani. Pajta, patá'aj rɨ́'ɨ huá'aruuren pej pi titaamín, aj pu yee xaa huatárɨ'ɨristari pej tiú'ucua'ani, pajta pej huayé'en."
9 'Ajta a'ɨ́ɨn, tɨ́'ɨjtá ari ayén tiú'uruurén a'ij sej tiraata'aíj, ¿ni secaí cha'a a'ij tiraatá'ixaate'esin yee cha'a Dios timuaatanájchite'en? Caxu xaa ne'u a'atzu, a'iné ayée pu tiú'uruu a'ij sej tiraata'aíj.
10 'Ayee xu che'atá sena'a huárɨni. Setɨ́'ɨj seri raacɨ́'ɨ nain jɨme'e ɨ́ tɨ jín Dios tejámua'íjca, ayée xu'u tiu'utaxájta yee catu hui ti'itɨ́j vaɨre'e iteen. Ayee tu'u huarɨ́j a'ii tɨ tiú'ujxe'eve'eca'a itejmi jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús tihuá'uhuaa a'ɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuata'a ará'ase

11 Aúche'e pu huamé'ecaa ɨ́ juye jetze Jerusalén tɨ a'uré'enine'i. A'uu pu a'ume'eca a'u tɨ e'eve'e'ástɨme a'uun tɨ huatacá'a u ɨ́ Samaria, ajta u Galilea.
12 Tɨ́'ɨj a'uun a'uterutíjme'ecaa, a'úu mú ra'antinájcheca'a ɨ́ teteca ɨ́ mej tamuáamuata'a ará'ase. A'ɨ́ime metí'icucui'i me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ tineájxɨ huá'ahua'ira'a jetze, ɨ́ mej miyen ratamuá'amua tɨjín: lepra. A'atzu mú ɨmuá a'utéhuiixɨ.

13 Matɨ́'ɨj mi ca'anín jɨ́n raatajé tɨjɨ́n:
—Jesús, mɨ pej maestro pú'een. Patá'aj tá'ancu'uvajxɨ'ɨn.
14 Tɨ́'ɨj Jesús hua'useíj, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Setá'aj u á'uju'un huá'a jemi ɨ́ mej tɨ'ivaɨre'e u teyujta'a sej si huataújseijrata mej me'ɨ́n ráamua'aree tɨjɨ́n xu'uri huarúj.
Matɨ́'ɨj mi u á'uju'un. Mu'uri á aujú'ucaa, aj mú mi huarúj.
15 Tɨ́'ɨj i seɨ́j huaré'araa tɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨjɨ́n pu'uri huarúj. Aj pu i a'atzu ca'anín jɨ́n tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Dios jemi tɨjɨ́n:
—Rɨ́'ɨ nu timuaatá'asin nevástara'a.
16 Aj pu i e'erájve á chuaata'a á vejli'i jemin ɨ́ Jesús. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Ché'e Dios timuaatanájchite'en.
A'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, ɨ́ Samaria pu é'eme'ecan.
17 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿Ni mecaí ará'ase a'achú cumu tamuáamuata'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej huarúj? ¿A'uné a'ij mé'een ɨ́ seica ɨ́ mej aramuáacua?
18 ¿Ni amí na'a ruseíj huaré'araa tɨ ij rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios jemi, amɨ́jna tɨ seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan?
19 Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ tɨ'icui'ica'a tɨjɨ́n:
—Ájchesi. Pepu'uri huarúj, a'iné peté'antzaahua. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

A'ij tɨ nu'u éene'e a'ame a'ájna xɨcájra'a jetze ɨ́ tɨ nu'u jetzen tiu'uta'aíjta ɨ́ Dios (Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Ja'anáj pu ayén tiuju'urɨ́j. A'ɨ́ɨ mú fariseos miyen tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—¿A'anajni rɨ́'ɨ teja'uré'enejsin tɨ Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua?
Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Ja'anáj tɨ teja'uré'enejsin tɨ Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua, capu ayén huataseíjre'esin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ sej jɨ́n ráamua'aree, ajta ɨ́ sej jɨ́n raaseíj yee pu'uri yen huataseíjre.
21 'Camu hui miyen tiraataxájta ɨ́ teɨte yee: "Ye'ecui seijre'e", na'ari yee "A'acuí seijre'e." Camu a'atzu, a'iné pu'uri yé seijre'e a'ɨ́jna jɨme'e nej nee yé huatéjvee mú'ejmi tzajta'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
22 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:
—Pu'uri a'ájna teja'uré'enejsin ɨ́ xɨcájra'a sej jetzen siyen raxɨ́'eve'e xá'aju'un huápɨ'ɨ sej raaseíj netɨ́'ɨj amuacaí te'enteárute ne'ɨ́jna jɨme'e nej nain jɨ́n antínmua'areere. Aru, caxu hui raseijran.
23 'Teteca mú miyen tejámuaatá'ixaate'esin tɨ jɨ́me'en yee pu'uri a'ájna teja'uré'ene tɨ Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua a'iné yé pu nu'u huatéjvee na'ari yee mé pu nu'u huatéjvee na'ari yee áa pu nu'u é'eseijre'e. Caxu hui u á'ucɨ'ɨca'an huá'a jamuan.
24 A'iné, ayée nu hui seíire'e na'ame ne'ájna xɨcájra'an nej jetzen amuacaícan te'enteárute ne'ɨ́jna jɨme'e nej nain jɨ́n antínmua'areere na'ame. Ayee nu che'atá nena'a seíire'e na'ame matɨ́j ɨ́ mej témaxcava'ara'a u júte'e. Tɨ́'ɨj huatátaaxɨ'ɨn, ca'anacan pu huanéeri'icɨrej ye'icáa a'ame.
25 'Aru mi'i pu hui ayén tiú'ujxe'eve'e nej jeíhua rajpuaíitzi ná'ara'ani inee. Ayee pu ajta tiú'ujxe'eve'e mej netíte a'ɨ́ɨme iiji mej huáteemua.

26 'Ayajna tíj tiu'uríj ajca'ihuá'ɨmua tí'ɨj auj ruurica'a a'íjna í Noé teecan, ayée pu che'atá na'a té'eme a'ájna xɨcájra'an jetze nej jetzen yé uvé'enejsin inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite.

27 'Metí'icua'acare'e í teite, majta yé'ecare'e. Seica mú néjne'ɨjche'ecare'e, majta seica víjvii'ɨche'ecare'e. Camu a'ij mena'a. Ayee mú rɨjcaa ajta na'a caí Noé a'uun pu a'uteájrupi í baarcu jetze. Ajta pu i jeíhua tíjɨsteca'a í jaj. A'íɨ pu hui naíjmi'ica antipuá'ari.

28 'Ayee pu che'atá tiráaruu ajca'ihuá'ɨmua tí'ɨj auj ruurica'a a'íjna í Lot teecan. A'íɨ mú tí'icua'acare'e í teite. Majta yé'ecare'e. Majta tí'inanaavecare'e. Majta tí'ituaacare'e. Majta tí'ihuiitehua'a mú mi, majta chi'ij tá'ahuacare'e.

29 'Aru a'ájna xɨcájra'an jetze tí'ɨj Lot huirájraa a'ujna u Sodoma, taij pu hui u je'icáaxɨre, tɨ azufre jín á'ataaca'a. Naíjmi'ica pu antipuá'ajte.

30 Ayee pu che'atá na'a tihuá'aruuren a'ájna xɨcájra'an jetze nej huataseíjre'esin inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite.

31 'Ayee xu hui huárɨni a'ájna xɨcájra'an jetze. Tí pua'a ja'atɨ án á'ujveeca í ruchi'i japua tɨ avé'ejaxu'umua'i, tɨ pua'a a'uun te'urá'aca í ti'á'ara'an u chi'ita, cha'a caí a'uun uteáru'ipiche'en tɨ ij te'irá'ɨn. Ajta a'íɨn tɨ tejé'emuarɨ'e í ruví'ira'ata'a, cha'a ajta a'íɨn caí u á'uye'ican u ruche tɨ ij ti'itíj a'uvé'a'an.

32 'Setá'aj hui ra'utámua'aree a'ij tɨ tiráaruu í íra'ara'an í Lot teecan.

33 Ja'atɨ tɨ na'a, tɨ pua'a a'íɨn ayén huárɨni a'ij tɨ tirájteu ruseíj tíj na'a nain xɨcaj tzajta'a, a'íɨ pu xaa a'uvaíjtzi. Ajta a'íɨn tɨ taúra'aca tɨ huámi'ɨni ineetzi jetze me'ecan, a'íɨ pu xaa huateáturaasin tíj na'a rusén jɨme'e.

34 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'ájna tɨca'ari tzajta'a, mé hua'apua mú huatéje'itɨ muá'aju'un í utaatzi japua. Dios pu hui seíj á'avi'itɨn. Ajta í seɨj, áa pu a'uteáturaasin.

35 'Majta hua'apua 'uuca, mé naími'i mú te'á'atɨ'ɨxín mú muá'aju'un. Dios pu seíj á'avi'itɨn. Ajta í seɨj, áa pu a'uteáturaasin.

36 'Majta hua'apua teteca, mé naími'i mú tejé'emuarɨ'e muá'aju'un u ví'ira'ata'a. Dios pu hui ajta seíj á'avi'itɨn. Ajta í seɨj, áa pu a'uteáturaasin.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

37 Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—Tavastara'a, ¿a'uné jetze rá'avi'itɨn í Dios?
Ayee pu tiu'utaniú tɨjín:
—A'uu mej e'etiújseɨre'esin í muá'ara'ica a'u tɨ ti'itíj auucá'a tɨ mí'ɨchi.

18

A'íjna 'íita'a tɨ nu'u ruseíjtaca'a, a'íɨ pu nu'u raatéemua'itɨ a'íjna í juees

1 Aj pu i Jesús seíj niuucari jín tihua'utá'ixaa mej mi ráamua'aree tɨ ayén nu'u tiú'ujxe'eve'e mej téniuuca'an ja'anáj tɨ na'a. Ajta ayén tiú'ujxe'eve'e mej nu'u caí ruxɨeemíjte'e.

2 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Aa pu nu'u já'ahua'a seíj chajta'a jetze ja'atɨ pu é'echejca'a tɨ juees jín ti'itéveeca'a. Capu nu'u hui rá'atese'eca'a í Dios a'íjna í juees, capu ajta jetzen ruxe'eve'eca'a a'ij tɨ ti'itɨ huá'aruure í teite.

3 'Ajta nu'u seíj a'uun a'utéveeca'a 'íita'a tɨ huaújseɨstareca'a. Ajta a'íɨn í 'íita'a, ja'anáj tɨ na'a pu a'uré'enineica'a í juees jemi. Ayee pu nu'u hui

tí'ijhuaviiraca'a tɨjín: “Patá'aj yeehui piyen náaruuren pej ne'uxíjte'en pe'íjna jɨme'e tɨ ja'atɨ néjcha'ɨire'e.”

4 Ajta a'íin í juees, a'íi pu nu'u rá'ijmɨijraca'a. Pu'uri a'ateevi'i tɨ ayén raruurejca'a. Aj pu i ayén tiu'umuá'aj tɨjín: “Jee xaa ne'u, canu yeehui rá'atese'e í Dios, capu ajta neetzi jetze ruxe'eve'e a'ij tɨ ti'itíj huá'aruure í teɨte.

5 Aru amíjna mɨ 'íita'a, tí'ij pí na'a pu yeehui yé tánineɨ. Jé'ecan pu nejaaxɨejte'e. Tij caí nee nu yeehui rá'axɨjte'en ne'íjna jɨme'e tɨ ja'atɨ rájcha'ɨire'e. Na'ari caí, ajtahua'a pu yeehui yé tánineɨca'a a'ame ajta nena'a caí tácua'anaxɨ'ɨn ne'íjna jɨme'e.” Ayee pu nu'u tiu'umuá'aj.

6 Ajta tavástara'a pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Xaanamuajri'i mú'een a'ij tɨ ti'ixa a'íjna í juees tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨi.

7 Ajta a'íin í Dios í sej rájya'upua, ¿a'iné tejamuá'amitɨejte'e a'ij tɨ huárɨni mú'ejmi jɨme'e í tɨ amua'antíhua'u? ¿Ni caí amuá'axɨjte'en a'íjna jɨme'e í mej amujcha'ɨire'e í á'amuaxɨ'ej teɨte, í tɨ Dios amua'antíhua'u? A'ii ne'u caí. Nain xɨcaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a, mú'een xu rahuauhuau tɨ ayén huárɨni. ¿Ni qui á'ateere tɨ á'amua'ijmɨíira a'ame? Capu xaa ne'u a'atzu.

8 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e. Dios pu ayén té'ujca'ane tɨ ama'uxíjten a'íjna jɨme'e í mej amujcha'ɨire'e. Ajta ca'anacan pu ayén rɨni. Mí ajta, netí'ij uvé'enen inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teɨte, ¿ni qui mecaí cha'a té'atzaahuate'e a'íime í mej yen chaanaca japua a'uchéjme? Camu a'atzu, tzíte'e.

A'íjna tɨ fariseo pú'eene'e, ajta a'íjna tɨ huá'ajijve'eca'a í mej tí'itɨcɨ

9 Jesús pu ajtahua'a seíj niuucari jín tihua'utá'ixaa a'ímej jíme'en í mej miyen tiu'umuá'aj í ru tzajta'a tɨjín rí'ɨ mú nu'u tí'iteteɨte, í mej majta huá'axɨeehuata í seica í ruxí'ej teɨte. Tɨjín:

10 —A'íime í teɨte, í mej hua'apua, a'úu mú nu'u a'uteájrupi teyujta'a mej mi me'uun huatéjniuuni. Seíj pu fariseo pú'eene'e. Ajta í seíj, a'íi pu hui pírɨcɨ tɨ huá'ajijve'eca'a í mej tí'itɨcɨ.

11 'Ajta a'íin í fariseo, a'íi pu nu'u huatéechaxɨ. A'íi pu i a'utéjche tɨ ayén tiu'utéjniuuni í ru tzajta'a tɨjín: “Dios, jé'ecan nu huatántemua'ave'e mú'eetzi jemi, a'iné canu yeehui niyen 'een matíj 'een í seica í teɨte. A'íi mú yeehui tí'inahua'aj na'ari a'ij mú pua'a titetiújcha'ɨi, majta metíu'uxana'acɨra'ate 'úucate jamuan. Canu yeehui neajta niyen 'een tíj amíjna tɨ huá'ajijve'e a'ímej í mej tí'itɨcɨ.

12 Hua'apuaca jetze nu yeehui né'itzi'ivi seɨj itɨeeri jɨme'e. Neajta niyen tiraatá'aca seíj tamuáamuata'a tɨ anxíte me'ecan í tɨ tinaací'ɨ.”

13 'Ajta a'íin tɨ huá'ajijve'e í mej tí'itɨcɨ, áa pu nu'u hui a'atzu ɨmuá a'utevée. Capu nu'u ajta á'ujca'anejca'a tɨ júte'e á'ujneere, sino anteújtu'asixɨ í rútaviitze'e í rumujca'a jɨme'e. Ayee pu nu'u tiu'utéjniuu tɨjín: “Dios, patá'aj yeehui ná'ancu'uvajxɨ'ɨn ineetzi, a'iné a'ij nu pua'a ti'itíncha'ɨi.” Ayee pu'u hui tiu'utaxájtaca'a.

14 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'íjna í ja'atɨ tɨ huá'ajijve'e í mej tí'itɨcɨ, a'íi pu xaa rɨ'éene'ecán jín huateájturaa í ru tzajta'a í Dios jemi tí'ij a'ará'a í ruche. Ajta í seíj í fariseo, capu hui a'atzu xí'epɨ'ɨn tiu'uteájturaa í Dios jemi. Ayee pu'u tieene'e já'araa, a'iné tɨ pua'a ja'atɨ tɨ na'a á'ujtzaahuate'e, a'íi pu tiu'utatéviíra'ata. Ajta tɨ pua'a ja'atɨ tíj na'a caí ayén té'ujtzaahuate'e, Dios pu ve'ecán jín tí'ira'íjcate'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tɨ́ nu'u Jesús rɨ́'ɨ tihua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ tɨ'ɨrɨ́ɨ
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Majta seica ɨ́ teɨte, tɨ'ɨrɨ́ɨ mú á je'evé'evi'itɨxɨ ɨ́ Jesús jemi tɨ ij a'ɨ́ɨn hue'iré'echuiixɨ'ɨn tɨ ij Dios ayén a'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tihua'utá'an. Matɨ́'ɨj me'ɨ́n hua'useíj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́'ɨj mi hua'ajtéa'axɨ ɨ́ teɨte.

16 Mí ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu hua'utajé ɨ́ tɨ'ɨrɨ́ɨ mej mi a'ire'enen ɨ́ jemin. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Miche'e memɨ́n mé huaje'evé'evi'itɨ́n ineetzi jemi mɨ tɨ'ɨrɨ́ɨ. Caxu huá'ijmɨijra, a'iné amɨ́mej pu hui tí'icɨ'ɨti mej mi me'uun a'uteárute a'ujna Dios tɨ é'eseijre'e.

17 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e, ja'atɨ tɨ na'a tɨ hui caí ayén che'atá na'a á'ujca'ane tɨ Dios tiraata'aíjte'en a'ij mej tité'ujca'ane mɨ tɨ'ɨrɨ́ɨ, capu xaa ne'u a'ájna a'uteáruti a'u tɨ Dios é'eseijre'e. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

A'ɨ́jna ɨ́ temuaij tɨ nu'u chíjteaani pú'een
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ, a'úu pu a'utéveeca'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j tɨ tí'aijta. Ayee pu tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—Maeestru, mɨ pej urarɨ́'en ɨ́ á'a tzajta'a, a'iné tiú'ujxe'eve'e nej niyen huárɨni tɨ ij tináacɨ'ɨti nej ruuri ná'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

19 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—¿A'iné 'een jɨ́n piyen tí'inexa yee nej urarɨ́'en yú ne tzajta'a? ¿Ni pecaí ramua'aree tɨ seɨ́j na'a a'ɨ́ɨn pú'een tɨ urarɨ́'en ɨ́ ru tzajta'a? A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Dios.

20 'Pepu'uri hui tirú'umua'aree a'ij tɨ Dios tiu'uta'aíjtaca'a yé capej tí'axana'acɨra'ate, capej yee tí'itecui'ica, capej ajta yee tí'inahua'aj, capej ajta yee tí'ihua'itacare'en. Pajta yee rɨ́'ɨ tihuá'ucha'ɨn a'atáàta, pajta a'anáàna.

21 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'aijta, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nain nu jɨ́n tira'ará'astijre tɨ́j na'a nej naúche'e pá'arɨ'ɨsta.

22 Tɨ́'ɨj Jesús ráanamuajri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a, aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Seɨ́j pu'u hui muá'aturaate'e. Patá'aj nain tiú'utuaani a'achú pej caj tí'ijcha'ɨɨ. Aj pej pi hua'uré'an ɨ́ tumin a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Tɨ́ pua'a piyen huárɨni, aj pej xaa ra'ancuré'asin ɨ́ tɨ ta japua é'eseijre'e a'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche. Aj pej hui pijtá'i mú a'arájra'ani neetzi jamuan. —Ayee pu tiraata'ixaa.

23 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'aijta, tɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ij tɨ Jesús tiu'utaxájtaca'a, jé'ecan pu huataújxɨeemɨste, a'iné jeíhua pu tí'ijcha'ɨɨca'a.

24 Aj pu i Jesús ra'aráaseij. Tɨ́'ɨj i ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Jé'ecan pu huápɨ'ɨ huá'amuarɨ'eriste'e a'ɨ́mej chíjteaani mej mi me'uun a'uteárute u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e.

25 'Ee xaa ne'u, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna, jaítze'e pu muárɨ'eri tɨ chíjteaani a'uun a'uteárute u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e caí tɨ cameeyu'u ti'itɨ́j anaarute ɨ́ pɨ́'ɨse'e jetze. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

26 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej ráanamuajri'i, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné ye'í tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ a'uun huateáturan Dios tɨ é'eseijre'e?

27 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́mej jemi ɨ́ teteca, capu xaa a'ij tí'irɨ'ɨri. Mí ajta Dios, a'ɨ́ɨ pu xaa raayɨ́'ɨti.

28 Ajta a'ɨ́n ɨ́ Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Maeestru, nain tu hui teri teja'uhuá'axɨ ɨ́ tej tí'ijcha'ɨ̈ica'a tej ti á'ujujhua'ane'en á jamuan.
29-30 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, ayée pu hui tihuá'acɨ'ɨti ja'atɨ tɨ na'a tɨ ari jaítze'e rɨ́'ɨ tinájcha'ɨ̈ ineetzi caí máàj ja'atɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ nee jamuan á'uche'ecan. Tɨ́ pua'a hui ja'atɨ ayén jaítze'e tí'ijxe'eve'e tɨ nee jamuan á'uche'ecane'en caí ayén tí'ijxe'eve'e tɨ a'uun huateáturan ɨ́ ruchi'itá, nusu tɨ pua'a jaítze'e rɨ́'ɨ tinájcha'ɨ̈ ineetzi caí ɨ́ ru'ɨ́j nusu ɨ́ ruja'atzimuá nusu ɨ́ rucu'utzimuá nusu ɨ́ rujúutzimua'a nusu ɨ́ ruvaújsimua'a, jeíhua pu jaítze'e ra'ancuré'asin íjii tɨ yú auumé a'ɨ́jna jetze i chaanaca, ajta, a'ɨ́ɨ pu hui ruuri a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e tɨ́'ɨj méjca'i huáyee tɨ yé e'evé'eme. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Jesús pu nu'u ajtahua'a ayén tiraataxájtaca'a tɨjɨ́n nu'uri mɨ'ɨni inee (Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Tɨ́'ɨj i rujɨ́ɨmua'a hua'utajé a'ɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Tu'uri hui tímua'a á a'ujnéjsin ántivi Jerusalén. Ajta naíjmɨ'i pu te'araúrastejsin a'ij mej ye'í tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan ineetzi jɨme'e, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte.
32-33 'A'ɨ́ɨ mú tiu'utátuiire'esin ineetzi a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Majta a'ɨ́ɨme, a'ɨ́ɨ mú na'axɨéehuari'ira muá'aju'un, majta a'ij pua'a tí'inexajtan. A'ɨ́ɨ mú hui majta naatetzí'ijmua'axɨ'ɨsin, majta naatévajxɨ'ɨsin. Matɨ́'ɨj mi nejé'icatan. Tɨ́'ɨj hui ari huaíca xɨcaj jetze teumé'en, aj nu ni aitamé huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
34 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, camu a'atzu yaú'itɨée muá'araa. A'ɨ́ɨ pu rá'avaataca'a a'ij tɨ huataújmua'a. A'ɨ́j pu jɨ́n caí a'ij tihuá'amitɨejte'eca'a a'ij tɨ huataújmua'a ɨ́ tɨ raataxájtaca'a.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús tiráahuaa a'ɨ́jna ta'arácun a'ujna u Jericó (Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Aa mú vejli'i a'ucajú'uca a'ájna já'ahua'a u Jericó. Ajta seɨ́j, áa pu a'utácatii juye tɨ a'atánine'i, tɨ vaíri'ira huauca'a. Arácun a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.
36 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn huá'unamuajri'i ɨ́ mej jeíhua teɨte u á'ucɨ'ɨica'an, tɨ́'ɨj i a'ɨ́ɨ tiu'utaíhua'u ti'itɨ́j tɨ a'ij rɨjcaa.
37 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Yé pu e'icáame a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, Nazarét tɨ é'eme'ecan.
38 Tɨ́'ɨj i ayén tiraatajé tɨjɨ́n:
—Jesús, mɨ pej i'i huáacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ David teecan, patá'aj hui ná'ancu'uvajxɨ'ɨn.
39 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej amuaaté'ee muaajú'ucaa, a'ɨ́ɨ mú ra'ajté'axɨ, majta raatá'ijmɨ̈ijri'i tɨ nu'u caí tí'ixajta. Mí ajta a'ɨ́ɨn caí, capu raatapuá'ajtaca'a. Jaítze'e pu ca'anín jɨ́n tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Mɨ́ pej huáacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ David teecan, patá'aj ná'ancu'uvajxɨ'ɨn ineetzi.
40-41 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, áa pu a'utéechaxɨ. Ajta hua'uta'aíj mej ye'evé'evi'itɨn jemin. Tɨ́'ɨj á vejli'i e'evé'eme'ecaa, Jesús pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné ti'itɨ́j petí'ijxe'eve'e nej niyen muáruuren mú'eetzi?
Aj pu i a'ɨ́ɨn ta'arácun, ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, ayée nu hui tí'ijxe'eve'e nej neajta atáneere.

42 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Nee nu muaatá'asin pej pajtáhua'a atáneere. Pepu'uri huarúj a'iné peté'atzaahuate'e mú'ee.
43 Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu i a'ɨ́ɨn ta'arácuunica'a, atáneereca'a. Ajta á'uraa jamuan ɨ́ Jesús. Ajta rɨ́'ɨ pu tiraatá'acare'e ɨ́ Dios. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, matɨ́'ɨj raaseíj, a'ɨ́ɨ mú majta rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios.

19

A'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Zaqueo

1 Tɨ́'ɨj i Jesús a'uun pu a'uteájrupi u Jericó. A'uu pu já'ita'a aumé'ecaa.
2 Ajta seíj a'uun a'utéveeca'a tɨ ayén ántehuaa tɨjín Zaqueo. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ́ mej huá'aji'ivi ɨ́ mej tí'itɨcɨ. Chíjteaani pu pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Zaqueo.
3 A'ɨ́ɨ pu raseijramɨ'ɨcɨa'a ja'atɨ tɨ pírɨcɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Aru capu rɨ'ɨrɨ́istaca'a a'iné jeíhua mú teɨte, ajta i'itzapuátuun a'ɨ́jna ɨ́ Zaqueo.
4 A'ɨ́j pu jín anayeíxɨ'ɨ a'utɨéechejraa. Aj pu i antíraa ɨ́ mejchi jetze tɨ ij raaseíj temua'a naa a'iné pu'uri ramua'areereca'a tɨjín áa pu a'ire'enejsin.
5 Tɨ́'ɨj Jesús a'uun e'iré'ene. Aj pu i ájneereca'a ɨ́ cɨyej jetze. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Zaqueo, patá'aj ca'anacan acájra'ani. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e nej ne'uun anú'asti íjii ne'ájna a'u pe é'eche.
6 Tɨ́'ɨj i ca'anacan acájraa. Aj pu i ra'ancuré'evi'itɨ temua'a naa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
7 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, matɨ́'ɨj raaseíj, matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej miyen a'ij pua'a tí'ixajta tɨjín:
—A'uu pu a'umé tɨ a'uun anú'asti a'u tɨ é'eche seíj tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ.
8 Ajta a'ɨ́ɨn Zaqueo, á pu a'utéechaxɨ. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjín:
—Casi'i, nevástara'a, nu'uri já'ita'a hua'utapuaíjve'esin a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, já'ita'a ɨ́ nej tí'ijcha'ɨɨ. Ayee nu hui neajta rɨni. Tɨ́ pua'a necaí ja'anáj ja'atɨ tiu'unáhua'iri'i, ayée nu muáacuaca pua'améca raatá'asin.
9 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Ijii pu xaa Dios hua'irájtuaa a'ɨ́mej íiye mej che a'iné a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, a'ii pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een huáacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan.
10 'Ayee pu tí'een a'iné inee, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte, ayée nu hui 'een jín mú a'uvé'emej nej ni hua'avé'ehuauni, neajta hua'irájtuaani a'ɨ́mej ɨ́ mej miyen á'ujujhua'an cu xɨee mej meri á'uveti. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Ajta a'ɨ́jna ɨ́ tumin ɨ́ tɨ tamuáamuata'a ará'ase

11 Maúche'e mú tí'inamuajraca'a ɨ́ teɨte, tɨ́'ɨj Jesús seíj niuucari jín tihua'utá'ixaa a'iné pu'uri vejli'i antenéesime'eca ánti Jerusalén. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, ayée mú tí'imuajca tɨjín pu'uri tɨmua'a huataseíjre'esin tɨ Dios autéjcheni tɨ tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.
12 A'ɨ́j pu jín ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Ayee pu nu'u hui ja'anáj tiuju'urɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte ɨ́ mej tí'aijtaca'a. Tɨ'ɨj jí u a'umé'e a'ame seíj chuéjra'a japua mej mi me'uun ye'entíhuauni rey jɨme'e. Tɨ́'ɨjta'i nu'u uvé'enejsin.
13 'Tɨ́'ɨj caí xɨ u á'ume, amuacaícan pu nu'u a'ɨ́mej huatajé ɨ́ mej tí'imuarɨ'e ɨ́ jemin. Tamuáamuata'a mú hui ará'aseca'a. Aj pu i tumin hua'utá'a seɨj ajta

seɨj, tɨ ayén tí'ijnajche ayén pua'amé a'achú mej ramuá'itɨcɨ huaíca máxcɨra'ɨ jɨme'e. Ayee pu nu'u tihua'utá'ixaa tɨjín: “Setá'aj se'ɨ́jna jín tiraamuáriste'en tɨ jaítze'e raamuá'itɨn, ajta nena'a caí uvé'enen.”

14 'Mɨ majta me'ɨ́n ɨ́ tɨ tihuá'aijte'e, a'ɨ́ɨ mú nu'u hui rájcha'ɨɨre'eca'a. Matɨ́'ɨj mi seica huata'íteca'a mej mi miyen tiraata'ixaate'en yee mej caí raxɨ́'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn te'enteárute ɨ́ rey jɨme'e.

15 'Mɨ ajta a'ɨ́ɨn tira'anteájrupi rey jɨme'e. Ajta nu'u uvé'ene a'ájna tɨ é'eche. Aj pu i hua'utajé a'ɨ́mej ɨ́ tɨ hua'utá'a ɨ́ tumin tɨ ij ráamua'aree a'achú mej caj raamuá'itɨ seɨj ajta seɨj.

16 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ amuacaí á e'iré'ene, ayée pu nu'u hui tiraata'ixaa tɨjín: “Nevástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ tumin mú'eetzi tɨ a'áa, ayée pu yeehui tamuáamuata'a pua'améca huamuá'itɨ.”

17 'Ayee pu nu'u tiu'utaniú a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e tɨjín: “Xɨ́'epɨ'ɨn pej huarɨ́j mɨ pej rɨ́'ɨ nevaɨre'e. A'iné capej ti'itɨ́j jín a'uté'ɨtzee pe'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí ve'ée, nee nu yeehui tí'imua'ijcate'en patá'aj tiu'uta'aíjta tamuáamuata'a pua'amecɨé ɨ́ chajta'a jetze.”

18 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ivaɨre'e tɨ ra'ité'asi, a'ɨ́ɨ pu ajta á e'iré'ene. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa tɨjín: “Nevástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ tumin, mú'eetzi tɨ 'a'áa, anxɨ́vica pua'améca huamuá'itɨ.”

19 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ira'aijte'e, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tɨjín: “Ayee nu yeehui tí'imua'ijcate'en patá'aj tiu'uta'aíjta anxɨ́vica pua'amecɨé ɨ́ chajta'a.”

20 'Tɨ'ɨj jí seɨj á e'iré'ene tɨ tí'ivaɨre'e ɨ́ jemin. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa tɨjín: “Nevástara'a, ye'ecui yeehui mú'eetzi tɨ a'áa ɨ́ tumin. Ayuu nu jetze ra'ancáaja'ɨcɨe cɨ́ɨxuri jetze. Netɨ́'ɨj ni yeehui raaté'avaata.

21 Ayee nu yeehui huarɨ́j a'iné nemuaatátziɨn. Muárɨ'eri tɨ ja'atɨ rɨ́'ɨ tiu'uteáturan mú'eetzi jemi. Mú'ee pej raaré'ese'ɨri ɨ́ pej caí tiu'utá'a. Pajta mú'ee tí'itza'anaca a'u pej yeehui caí tejé'ehuaste'e.”

22 'Aj pu nu'u i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e tɨjín: “Nee nu yeehui puaíjtzi muaatá'asin ne'ɨ́jna jɨme'e a'ij pej tiu'utaxájtaca'a, mɨ pej a'ij pua'a tí'ivaɨre'e. Mú'ee pe rú'umua'areereca'a tɨjín neti'áijtaca ca'anéeri jɨme'e. Neajta raaré'ese'ɨri ɨ́ nej caí tiu'utá'a. Pajta piyen tí'inexa yee netí'itza'anaca a'u nej caí tejé'ehuaste'e.

23 'Tɨ́ pua'a yeehui piyen tí'imuajca, ¿a'iné 'een jín pecaí piyen huarɨ́j pej á yaúutuaa ɨ́ tumin huá'a jemi ɨ́ mej tí'ineɨjte tɨ i a'atzu raamuá'itɨn? Ayee pepu'u jín huáriniiche'e, nee nu ra'ancuré'aniiche'en neetzi tɨ ne'áa, neajta ɨ́ tɨ raamuá'itɨ netɨ́'ɨj uvé'ene.”

24 'Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej á vejli'i a'uté'uuca'a tɨjín: “Setá'aj yeehui rá'ari'i ɨ́ tumin tɨ ru'ité'aa, sej si raatá'an se'ɨ́jna tɨ tamuáamuata'a ru'ité'aa.”

25 'Majta a'ɨ́ɨme, ayée mú nu'u tiraata'ixaa tɨjín: “Tavastara'a, ¿a'iné tɨ i? Amɨ́ pu yeehui ari ru'ité'aa tamuáamuata'a pua'améca ɨ́ tumin.”

26 'Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín: “Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e. Ja'atɨ tɨ na'a tɨ jeíhua tí'ijcha'ɨɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rɨ́'ɨ tiu'utévaɨ, jaítze'e pu yeehui tí'ijcɨ'ɨti a'ɨ́jna. Ajta ja'atɨ tɨ na'a tɨ caí ti'itɨ́j tícha'ɨɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a tiu'utévaɨ, Dios pu rá'ari'ira ɨ́ tɨ cɨ́j caj tí'ijcha'ɨɨ.

27 Majta a'ɨɨme ɨ́ mej néjcha'ɨɨre'e, majta mej caí raxɨ́'eve'eca'a nej rey jín te'enteárute nej ni tíhua'uta'aíjte'en, mé xu yeehui huaje'evé'evi'itɨn, seajta huá'ucui'ini íiye vejli'i ne jemi.” Ayee pu nu'u hui tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ rey.

Tɨ́ɨj nu'u Jesús a'uteáruti u Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 Tɨ́ɨj Jesús raatapuá'ajtaca'a tɨ tihuá'a'ixaate'en, aj pu i anayeíxɨ'ɨ á'uraa. Aj pu a'ujnéesime'eca ánti Jerusalén.

29-30 Tɨ́ɨj jí a'uun vejli'i a'uré'ene a'ujna já'ahua'a Betfagé, ajta a'ujna já'ahua'a Betania, chajta'a tɨ a'uun a'utacá'a ájca'i jɨrí jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Aceituunajemi. A'uu pu hua'apuaca huata'íteca'a ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Setá'aj se'uun a'uteárute a'ájna chajta'a, a'ɨ́ɨn tɨ é'eseijre'e ɨ juye jetze. A'ájna vejli'i a'u sej a'uteáruti, áa xu puuru'u é'eteuni tɨ a'ijtápi'i, tɨ caí xɨ ja'anáj ja'atɨ japuan avé'eyeijxɨ. Setá'aj rá'ijxɨjta. Seajta ye'eráajan.

31 Tɨ́ pua'a hui ja'atɨ ayén tejá'amua'ihua'ura yee a'iné 'een jín seráijxɨjta, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en yee tavástara'a pu nu'u hui raxɨ́'eve'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

32 Matɨ́'ɨj mi me'uun u á'uju'un ɨ tɨ hua'uta'íteca'a. Ayee pu te'irájraa tɨ́j tihua'utá'ixaa.

33 Matɨ́'ɨj mauj ráijxɨjtajme'eca'a ɨ puuru'u, matɨ́'ɨj mi hua'useíj a'ɨ́ɨme ɨ tɨ huá'acɨi. Aj mú mi tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:

—¿A'iné 'een jín seráijxɨjta mɨ puuru'u?

34 Matɨ́'ɨj mi miyen tiu'utaniú tɨjín:

—Tavastara'a pu nu'u hui raxɨ́'eve'e.

35 Matɨ́'ɨj mi ya'ujáj ɨ Jesús jemi. Matɨ́'ɨj mi tiú'ujcɨ́ɨxu tira'ité'itate. Aj mú mi ra'antítuaa me'ɨ́jna ɨ Jesús ɨ puuru'u jetze.

36 Tɨ́j na'a tiu'umé'ecaa ɨ Jesús, teíte mú cɨ́ɨxuri tiu'uteváarajye'icaa ɨ juye jetze a'u tɨ aumé'ecaa.

37 Tɨ́'ɨj i aj aumé'ecaa a'ájna Aceituunajemi, a'u tɨ a'ucaújcɨjme'en. Naími'i ɨ mej jamuan huajú'ucaa, a'ɨ́ɨ mú autéjhuii mej rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ Dios me'ɨ́jna jɨme'e mej huataújtemua'ave a'iné jeíhua mú tiu'uséij tɨ huápi'ɨ tiú'ujxe'eve'e.

38 Ayee mú tí'ixajtaca'a tɨjín:

Rɨ́'ɨ pu tiraatá'a a'ɨ́jna tɨ rey jɨme'e ti'itéjvee tɨ ajta mé'e vé'eme niuucajtze'en ɨ tavástara'a, amɨ́jna tɨ Dios ra'antíhua'u.

Miché'e rɨ́'ɨ hui ti'itechée muá'ara'ani a'ɨ́ɨme ɨ mej ta japua é'eseijre'e.

Miché'e majta rɨ́'ɨ tiraatá'an a'ɨ́jna tɨ a'uun á'ujca antɨ́'ɨmua.

39 Majta seica ɨ fariseos, matɨ́'ɨj ráanamuajri'i, ayée mú tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjín:

—Maeestru, hua'utá'ijmɨijri'i mej mi caí cha'a miyen tí'ixajta a'ɨ́ɨme ɨ mej á jamuan á'ujujhua'an.

40 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Tɨ́ pua'a a'ɨ́ɨme mecaí miyen tí'ixajta, a'ɨ́ɨ pu hui tetej ayén che'atá na'a ti'ixáata a'ame ca'anírja'a jɨme'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

41 Tɨ́'ɨj á vejli'i aumé'ecaa u Jerusalén, aj pu i raaseíj ɨ chajta'ana. Tɨ́'ɨj i huaújyeineca'a a'ɨ́jna jɨme'e.

42 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Tɨ́ pua'a mú'een séjmua'areere, íjii, a'íjna xɨcájra'a jetze ti'itíj tɨ pú'een tɨ rɨ́'ɨ tejámuaatá'asin sej si rɨ́'ɨ ti'itechée xá'ara'ani ɨ Dios jemi. Aru caxu raamuá'a. A'ɨ́j pu hui jín ari rú'avaa sej si caí raaseíj.

43 Pu'uri teja'uré'enejsin mú'ejmi jemi a'ájna xɨcájra'an jetze mej jetzen amuaaténe'usi'ite'esin a'ɨ́ɨme ɨ mej amujcha'ɨ́ɨre'e. A'ɨ́ɨ mú hui ra'atanájsin

ɨ jaxu'u jetze me'ɨjna jɨme'e ɨ ɨnaamua mej rá'ajtaahuaca'a. Majta amua'iteánajsin. Majta nainjapua te'iteánaxɨ'ɨsin ɨ sej jetze huiráacɨ'ɨca.

44 'Majta, naíjmi'ica mú hui a'antipuá'arite'e mú'ejmi, majta ɨ a'amuayaujmua'a, ɨ mej me'uun a'uchéjme a'u tɨ jaxu'u jɨn teje'eré'anami'i. Nain mú huaté'uuna ɨ tetej tɨ rujapua ticaíjme, me'ɨjna jɨme'e sej hui caí ramua'areereca'a ja'anáj tɨ Dios huataseíjre mú'ejmi jemi.

Tɨ'ɨj nu'u Jesús hua'utamuári ɨ teɨte u teyujta'a (Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

45 Aj pu i a'uun a'uteájrupi u teyujta'a. Tɨ'ɨj i a'utéjche tɨ hua'irámuarite'en a'ɨmej ɨ mej me'uun tí'ituaá muá'aye'i.

46 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Ayee pu té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze yee: "Ayee pu tí'ivaɨre'e ɨ nechi'i mej mi me'uun huatéjniuuni ɨ Dios jemi." Mɨ seajta mú'een, ayée xu hui raruure tɨ tí'ivaɨre'e tɨj teásta'a a'u mej tzajta'an é'eru'ava'ataca ɨ nahua'ari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

47 Nain xɨcaj tzajta'a pu tihuá'amua'atehua'a ɨ teɨte u teyujta'a. Majta a'ɨɨme ɨ mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'ɨɨme ɨ mej tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a, majta ɨ mej jaítze'e vivejmé'en jín títetateí huá'a tzajta'a ɨ teɨte, a'ɨɨ mú tí'itese'eca'a ɨ ru tzajta'a a'ij mej ye'í huáɨni mej mi raajé'ica.

48 Aru camu a'ij tirájteu a'ij mej ye'í huáɨni a'iné naími'i ɨ teɨte, a'ɨɨ mú rɨ'ɨ ti'ijnamuajracaa.

20

Tɨ nu'u ja'atɨ tira'ɨjca a'ɨjna ɨ Jesús

1 A'ájná'ɨmua pu ayén tiuju'urɨj. A'uu pu tihuá'amua'atejca'a u teyujta'a a'u tɨ e'eráyaujta'a. Ajta pu huá'a'ixaate'eca'a ɨ teɨte ɨ niuucari tɨ jín Dios hua'irátuaasin. Matɨ'ɨj mi seica á e'iré'ene, a'ɨɨme ɨ mej teyujta'a tí'aijta, majta a'ɨɨme ɨ mej tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze, Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a, majta ɨ huá'avaujsimua'a.

2 Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨn:

—¿Ti'itáni jín peti'itéjvee pej pi piyen rɨcɨ? ¿A'ataani hui a'ɨjna jín timua'ɨjca?

3 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨn:

—Nee nu neajta tejámuaata'íhua'ura sej si seajta mú'een siyen tinaatá'ixaate'en.

4 A'ɨjna tɨ jín huá'umuaɨ'ɨhuaca'a ɨ Juan teecan, ¿a'ataani hui tira'ɨjca a'ɨjna? ¿Ni ɨ Dios ca'ín ɨ teɨte?

5 Matɨ'ɨj mi miyen ti'itiúrihua'uri'i tɨjɨn:

—Tí pua'a tiyen tiraata'ixaate'en yee Dios tɨ júte'e é'eseijre'e, a'ɨɨ pu tira'ɨjca, aj pu xaa ayén titaatá'ixaate'esin yee a'iné tej tij caí rá'atzaahuate'e.

6 Na'ari, tɨ pua'a hui tiyen raataxáj yee teteca mú tira'ɨjca, aj mú mi teɨte taateátu'asixɨ'ɨsin tetej jɨme'e, a'iné ayée pu tihuá'amitɨejte'e tɨ Juan a'ɨɨn pú'eene'e seɨj tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.

7 A'ɨj mú jín miyen tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Catu ramua'aree ja'atɨ tɨ jemin ti'itéveeca'a a'ɨjna ɨ Juan.

8 Ajta a'ɨɨn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Canu neajta nee amuaatá'ixaate'esin ja'atɨ nej jemin ti'itéjvee nej ni niyen rɨcɨ.

Mej nu'u tí'imɨjhuaca me'ɨ́jna ɨ́ mej majta a'ij pua'a tí'iteteɨte (Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

9 Ajta á'iyen, Jesús pu seɨ́j niuucari jɨ́n hua'utá'ixa ɨ́ teɨte ayén tɨjɨ́n:

—Ja'atɨ pu nu'u hui jeíhua uuva huáhuii. Tɨ'ɨj jí, seica huatá'a ɨ́ teɨte mej me'uun tiu'umuárɨ'en ɨ́ huastari tzajta'a. Aj pu nu'u i á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Jéihua pu mu'u é'etee.

10 'Tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'ene matɨ́'ɨj pua'a raju'uraca, seɨ́j pu nu'u u a'uta'íteca'a huá'a jemi ɨ́ tɨ hua'utániɨ́jte mej mi raatátuiire'en je'icáca tɨ tiú'ucɨireca'a. Majta a'ɨ́ime ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨ mú nu'u raatéevajxɨ meɨ́jna tɨ tí'ivaɨre'e. Majta nu'u caí ti'itɨ́j raatá'a, ayée mu'u tiraata'íteca'a.

11 'Ajtahua'a nu'u seɨ́j huata'íteca'a tɨ jemin tí'ivaɨre'e. Majta a'ɨ́ime tɨ hua'utániɨ́jte, majta mú nu'u raatéevajxɨ. A'ij mú pua'a ráaruu. Majta caí ti'itɨ́j raatá'a, ayée mu'u nu'u tiraata'íteca'a.

12 Huaícaca jetze, a'ɨ́ɨ pu nu'u hui seɨ́j ajtahua'a huata'íteca'a. Majta nu'u me'ɨ́n tɨ tihua'utániɨjte, a'ɨ́ɨ mú tiraapuaíj. Majta raaré'iteca'a.

13 'Tɨ́'ɨqui nu'u ayén tiu'umuá'aj a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ á'are'ara'an pú'een ɨ́ chuej, tɨjɨ́n: "¿A'iquí yeehui náarɨni inee? Niyauj nu hui huata'íti ɨ́ nej huápɨ'ɨ raxɨ́eve'e. Ayej ne'ase, a'ɨ́ɨ mú xaa arátese'esin me'ɨ́jna."

14 'Mɨ majta a'ɨ́ime, matɨ́'ɨj nu'u raaseíj, aj mú mi tiu'utaú'ixaa. Ayee mú tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨjɨ́n: "A'ii pu yeehui a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ tí'ijcɨ'ɨti. Tiché'e raajé'ica tɨ ij téjmi huácɨ'ɨti."

15 'A'ɨ́j mú nu'u jɨ́n raaré'iteca'a. Matɨ́'ɨj nu'u mi raajé'ica.

'¿A'iné hui tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿A'iquí huá'aruuren a'ɨ́jna tɨ á'are'ara'an pú'een a'u tɨ uuva é'ehuiiti'ɨ?

16 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ɨ́ɨ pu a'uun a'uré'enejsin. Ajta á'iyen, a'ɨ́ɨn huá'acui'ini a'ɨ́mej ɨ́ tɨ hua'utániɨ́jte. Aj pu i xaa seica huatapuaíjve'esin mej mi me'uun hui teja'umuárɨ'en.

Matɨ́'ɨj miyen tiráanamuajri'ɨ ɨ́ teɨte, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Ché'e caí ja'anáj ayén tí'irɨjca.

17 Aj pu i Jesús hua'useírajraa. Tɨ'ɨj jí ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Na'ari caí ayén ti'ayajna a'ij nej tejámuaatá'ixaa, ¿a'iné 'een jɨ́n ayén té'esiɨ́imua'i ɨ́ yu'uxari jetze? Ayee pu, tɨjɨ́n:

A'ɨ́jna ɨ́ tetej ɨ́ mej méjca'i rúurɨe a'ɨ́ime ɨ́ mej chi'ij ta'ahuaca,
ayée pu te'irájraa tɨ a'ɨ́in a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej ra'atéchajtza u esquiina a'u mej yé'ejtaahua ɨ́ chi'ij.

18 Ja'atɨ tɨ na'a tɨ pua'a seɨ́j ɨ́ ja'atɨ a'ɨ́jna japua rájveti ɨ́ tetej ɨ́ mej meri ra'atéjche u isquiina,
a'ɨ́ɨ pu huaténa'axɨjsin nainjapua u ru jetze.
Na'ari, ja'atɨ tɨ na'a ɨ́ mej tí'imuarɨ'e, tɨ pua'a seɨ́j japua rájveti a'ɨ́jna ɨ́ tetej,
a'ɨ́ɨ pu tira'iráxayeepe'esin.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

A'ɨ́jna jɨme'e mej nu'u huá'ajijve'eca'a ɨ́ mej tí'itɨcɨ (Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'imua'ataca'a ɨ́ yu'uxari jetze, Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a, majta a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'aijtaca'a u teyujta'a, jeíhua mú tiu'umuá'aj a'ij mej ye'í huárɨni mej mi ca'anacan raatéevi'ɨ, a'iné ayée mú tirú'umua'areereca'a tɨ huá'a jemi huatéeniu a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ raataxájtaca'a. Aru a'ɨ́ime, a'ɨ́ɨ mú huá'atziɨ́ine'eca'a ɨ́ teɨte.

20 Jéihua mú rá'eeve'eca'a. A'íj mú jín seica huata'íteca'a í mej miyen ruseíjrataca'a mej miyen tí'ixaxa'a tzáahuati'ira'a jime'e. Ayee mú tí'ijxe'eve'eca'a mej tiraata'íhua'u ti'itíj jime'e ti i a'íin a'íjna jín auté'itzen mej mi tiu'utátuiire'en í tajtuhuan jemi.

21 Majta a'íime í mej rá'eeve'eca'a, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Maeestru, teen tu ramua'aree tijín pej piyen tí'ixaxa'a tzáahuati'ira'a jime'e, pajta tihuá'amua'ate a'ij ti tiraavíjte'e. Ayee pepu'u che'atá huá'aruuren í teite. Mú'ee pej tzáahuati'ira'a jime'e tihuá'amua'ate a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

22 ¿Ni qui xí'epi'in tej tiyen tiu'unájchita a'íjna jemi ti tí'ita'aijte'e, a'íjna ti ayén ántehuaa tijín César?

23 Ajta a'íin Jesús, a'íi pu rú'umua'areereca'a mej caí miyen tí'ira'ihua'uraca'a tzáahuati'ira'a jime'e. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

24 —Seij senaataseíjrate'e í tumin. ¿A'ataani néerime'ara'an pírici ti jetzen acájvee? ¿A'iné té'axa ti jetzen é'eseijre'e? ¿A'iné hui ántehuaa?

25 Matí'ij mi miyen tiu'utaniú tijín:

—A'íi pu pírici í César.

Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj siyen raatá'an se'íjna í César, ti'itíj ti á'are'ara'an pú'een. Setá'aj seajta raatá'an í Dios ti'itíj ti á'are'ara'an pú'een.

26 Majta a'íime, camu a'ij tirájteuve'eca'a a'ij mej ye'í huárini mej raatémua'itin me'íjna jime'e a'ij ti a'íin tihua'utá'ixaa á jéjre'e huá'a tzajta'a í teite. Majta a'íime í teite, naa mú ri'i tira'utaseíj a'ij ti a'íin tiu'utaxájtaca'a. Aj mú mi raatapuá'ajtaca'a mej tí'ixajtaca'a a'íime í seica.

A'íjna jime'e mej nu'u huatarújsin í teite huá'a tzajta'a í mi'ichite (Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 A'atzu á'ateevi'ica, seica mú e'iré'ene. A'íime mú pírici í saduceos. Ayee mú tí'ixaxa'a a'íime yee camu cha'a huatarújsin í mej meri huácuii. Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

28 —Maeestru, ayée pu ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan ti ayén té'eme itejmi jemi. Tí pua'a nu'u ja'ati ti neiche, ti pua'a a'íin caí títi'iríjmua'a huámi'ini, ruxe'eve'e nu'u ti a'íin ihuáare'ara'an ra'ancuré'evi'itin a'íjna ti ratévi'itine'e í ti huamí'i ti ij a'íjna jetze me'ecan tiyaúj á'ara'ani.

29 'Ayee pu hui ja'anáj tiuju'urí itejmi jemi. Ayee mú ará'axcaa a'achú cumu aráhua'apua í teite í mej ru'ihuaamua'ataca'a. Ti'ij jí a'íin ti vásta'a, a'íi pu huaténe'icheca'a. Ajta á'iyen huamí'i. Capu xi tiyaúuca. Ayee pu hui che'atá na'a tiráaruu í seíj ti ra'ité'asi. Mu'uri i'i hua'apua.

30 'Ajta a'íin í seíj ti ra'ité'asi, a'íi pu ra'ancuré'evi'iti a'íjna í 'íita'a ti raatévi'itine'e a'íjna ihuáare'ara'an teecan. Mu'uri i'i huaíca.

31 Ajtahua'a seíj ti ra'ité'asi, a'íi pu ajta ra'ancuré'evi'iti. Ayee pu che'atá na'a tihuá'uruu naíjmi'ica í mej aráhua'apua, mej caí jetzen tiyaúj muá'araa, naímí'i mú huácuii.

32 Ajta á'iyen, a'íin í 'íita'a pu huamí'i.

33 'Me'ecui xaa, matí'ij a'itácine huá'a tzajta'a í mi'ichite, ¿a'ataani íra'ara'an pu'éene'e a'ame?, a'iné naíjmi'i mú ra'ancuré'evi'iti.

34 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'íime í teite í mej íjii huáteemua, a'íi mú néjne'iche, majta víviiche.

35 Majta a'ɬime tɨ ayén tihua'uvíjte'e mej a'ájna e'ará'asti mej a'itácɨine huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite, majta me'ájna e'ará'asti a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ Dios nainjapua tiu'uta'aíjta, a'ɬi mú caí cha'a néjne'ɨchen, camu majta vívɨichen.
36 Camu majta ché'e cui'ini, a'iné ayée mú 'een matɨj a'ɬime ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e. A'ɬi mú yaújmua'ame'en pú'een ɨ Dios a'iné mu'uri huanéj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite.
37 'Ajta a'ɬin ɨ Moisés, a'ɬi pu hui titaatá'ixaa a'ɬjna jɨme'e tɨ'ɨj ra'uyú'uxaca'a a'ij tɨ ja'anáj seíj a'uteájtaa tu'upi tɨ ajtɬtɨ'ɨ. A'ɬj pu jín, Moisés ayén raatamuá'a ɨ tavástara'a tɨjín: "Ɨ tɨ Diojra'an pú'een a'ɬjna ɨ Abraham, ajta ayén che'atá na'a Diojra'an pú'een a'ɬjna ɨ Isaac, ajta Diojra'an pú'een ɨ Jacobo."
38 'Moisés pu hui tihua'utá'ixaa cumu mej maúche'e ruuricaa. A'ɬj pu jín, a'ii pu a'ɬin pú'een ɨ huá'a Dios a'ɬime ɨ mej ruuri. Capu huá'a Dios pú'een a'ɬime ɨ mej mɨ'ɨchíjta muaateájturaa tɨj na'a rusén jɨme'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɬjna ɨ Jesús.
39 Majta seica ɨ mej tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze, Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a, ayée mú tiu'utaniú tɨjín:
—Maeestru, xɨ'epɨ'ɨn pej tiu'utaxájtaca'a.
40 Tɨj na'a a'ajná'ɨmua, capu ché'e ja'atɨ ahuaújca'ane tɨ ti'itɨj raata'íhua'u.

¿A'ataani rayauj ɨ Cɨríistu'u?
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—¿A'iné 'een jɨme'e miyen tí'ixaxa'a me'ɬjna jɨme'e ɨ Cɨríistu'u Dios tɨ ra'antíhua'u yee yaujra'an pú'een ɨ David teecan?
42 Ajta a'ɬin ɨ David, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'ɬjna jíme'en tɨ té'eyu'usi'ɨ ɨ yu'uxari jetze tɨ ayén ántehuaa tɨjín Chuiicari. Ayen tɨjín:
Dios pu ayén tiraata'ixaa ɨ nevástara'a ɨ tɨ ra'antíhua'u tɨ jíme'en yee:
"Acáayeijxɨ'ɨ ɨpuari japua, íiye nerɨ'ɨríinta'a.
43 Paúche'e pej hui mej cájcatii ajta necaí hua'utémua'itɨn ɨ mej muájcha'ɨɨre'e."
44 'Ajta a'ɬin ɨ David, a'ɬi pu hui ayén raatamuá'a a'ɬjna tɨ Dios ra'antíhua'u tɨjín nevástara'a. Tɨ pua'a ayén ti'ayajna, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɬin Cɨríistu'u ayén a'ɬin pú'eene'e a'ɬjna tɨ David jetze airaújneijte? Capu a'ij tí'irɨ'ɨri tzíte'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɬjna ɨ Jesús.

Tɨ'ɨj Jesús huá'a jetze te'ujpuá'ari a'ɬmej ɨ jueesi
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ɬmej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Majta teɨte tí'inamuajraca'a.
46 Ayen tɨjín:
—Rɨ'ɨ xu'u mú'een, a'ɬmej jemi ɨ mej tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze, Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a. Jé'ecan pu hua'aráanajche mej tɨtɨ'ɨjmé'en ti'itechéjmé'e mé mé'ujujhua'ane'en a'ájna mej tejé'etu'araca, majta a'ɬime ɨ teɨte, a'ɬi mú majta tihua'aseíira'a muá'aye'ɨ.
'Ayee mú me'ɬjna jín tite'ujtzáahuate'e muá'aju'un a'ɬime ɨ puaarijse me'ɬjna jɨme'e mej ve'ecán jín títeetaté'ete ɨ Dios jemi. Majta, ayée mú tí'ijxe'eve'e mej me'uun a'ujrá'asen ɨ ɨpuari japua tɨ jaítze'e ruxe'eve'e a'ujna teyujta'a, ajta hua'aráanajche mej mi á vejlí'ɨ a'ujrá'ase jemin tɨ tihuá'amin matɨ'ɨj tí'iyeste.
47 'A'ɬi mú hui majta huá'ari'iraca ɨ huá'achi'ɨ a'ɬmej ɨ 'uuca mej huataújseístareca'a. Ayee mú jín huarín, aj mú mi a'uun a'uteáruti u teyujta'a.

Matɨ́ˈɨjtá mi a'ateevi'i mú muá'aju'un mej téniuusime'e muá'aju'un mej mi seica teɨte hua'useíj. Majta me'ín ɨ́ mej miyen 'een, jeíhua mú huápɨ'ɨ rajpuaíitzi muá'aju'un. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

21

Tɨ́ɨj nu'u 'ɨ́ita'a tɨ ruseíjtaca'a, a'ɨ́ɨ pu nu'u tiu'utámuaɨ'ɨvejtaca'a tumin jɨme'e (Mr. 12:41-44)

1 Aj pu i Jesús antanéerajraa. A'ɨ́mej pu huaseíj ɨ́ mej chíjteaani pú'een. A'uu mú tumin ú'useɨre'eca'a, tɨ ij a'uun tiu'utévaɨre'esin u teyujta'a a'ɨ́jna ɨ́ tumin.

2 A'ɨ́ɨ pu ajta 'ɨ́ita'a huaseíj tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a, a'ɨ́ɨ pu hua'apuaca ucáahua'axɨ ɨ́ tumin tɨ caí a'ij tí'ijnajche.

3 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e, ayée pu tí'een ɨ́ Dios jemi. Amɨ́jna mɨ 'ɨ́ita'a, jaítze'e pu ru'ucáahua'axɨ mecaí naími'i ɨ́ seica.

4 'A'ɨ́ɨme ɨ́ seica, naími'i mu'u hui miyen ru'ucáahua'axɨ me'ɨ́jna jɨme'e tɨ avé'eturaa ɨ́ mej jeíhua tí'ijcha'ɨɨ. Aru amɨ́jna, capu a'ij tí'ijviicua'i. Mɨ́ ajta amín, nain u'ucáahua'axɨ a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jín huateújvaɨre'esin. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

Ajta, mej nu'u raaté'uuna maúche'e ɨ́ teyuu (Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Majta seica miyen tiújˈixaate'eca'a me'ɨ́jna jɨme'e tɨ naa seijre'eca'a ɨ́ teyuu, ajta ɨ́ tetej tɨ curé'ete'ete nainjapua, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ muaɨ'ɨvéjri ɨ́ mej teuhuaré'eviɨ tɨ naa tí'een.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

6 —Naíjmi'i tíj na'a sej yen tí'iseij, aj pu teja'uré'enejsin a'ájna xɨcájra'an mej jetzen nain huaté'uuna temua'a naa. Capu ché'e seíire'e a'ame jaxu'u jetze ɨ́ tetej tɨ rujapua ticaíjme.

A'ij tɨ nu'u té'eme tɨ́ɨj nu'u ari te'entipuá'arijme'en (Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Matɨ́ˈɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Maeestru, ¿a'anajqui ayén té'eme? ¿Ti'itájni jɨ́n téjmua'areeren tɨ ari tɨmua'a ayén teja'uré'enejsin?

8 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Rɨ́ˈɨ xu'u mú'een tɨ ij caí ja'atɨ amuáacuanamua. Mu'iitɨ́ mú uvé'enejsin neniúucajtze'e. Ayee mú tejámuaatá'ixaate'esin yee: "Nee nu yeehui ne'ín pú'een ɨ́ Cɨrɨ́istu'u." Majta miyen ti'ixáata muá'aju'un tɨjɨ́n: "Pu'uri hui tín teja'uré'enejsin." Caxu hui á'ujujhua'ane'en huá'a jamuan a'ɨ́ɨme.

9 'Setɨ́ˈɨj siyen tiú'unamua tɨjɨ́n: "Muaateújne'usi'ite'esin á já'ahua'a seica jamuan ɨ́ teɨte, majta seica meri autéhuijsin mej tiújne'usi'ite'en", caxu tí'itziɨɨne'e. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e tɨ amuacaí ayén té'ara'ani. Mɨ́ ajta caí capu xɨ ca'anacan te'entipuá'ari nainjapua.

10 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Seica mú teɨtejra'a, majtáhua'a seica teɨtejra'a, a'ɨ́ɨ mú naími'i huateújne'usi'ite'esin. Majta ɨ́ mej seica chuéjra'a japua a'uchéjme, majtáhua'a ɨ́ mej majta seíj chuéjra'a japua a'uchéjme, a'ɨ́ɨ mú naími'i huateújne'usi'ite'esin.

11 'Pua'amecié pu huateújca'atzɨjxɨ'ɨsin jeíhua huápɨ'ɨ ɨ́ chaanaca japua, ajta huatúuri'ihua a'ame. Ajta jeíhua pu tiu'ucuí'ini'ira'a a'ame. Ayee pu ti'itɨ́j

rɨni tɨ tiú'utziɨɨni'ire'e a'ame. Ajta júte'e, ti'itɨj pu huataseíjre'esin tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e.

12 'Aru tɨ caí xɨ ayén tiú'urɨni, a'ɨɨ mú hui amuacaícan á'amuavivi'iran, majta a'ij pua'a á'amuaruuren. A'uu mú tiu'utátuiire'esin mú'ejmi u teyujta'a na'ari a'u mej amua'iteáanan. A'uu mú amuá'avi'itɨn a'ɨmej jemi ɨ tajtúhuaani, majta a'ɨmej jemi ɨ mej rey jɨn antiújmua'aree. Ayee mú 'een jɨn á'amuaruuren me'ɨjna jɨme'e sej na'ará'astijre ineetzi.

13 Ayee pu hui ajta te'iráame sej si siyen tihua'utá'ixaate'en a'ij tɨ Dios amuáaruu mú'ejmi.

14-15 'Seajta mú'een, setá'aj siyen huárɨni. Caxu amuacaícan se'ɨjna jɨn tiú'umua'ati a'ij sej titeeteújnan, a'iné nee nu amuaatá'asin a'ij sej tiu'utaxáj, seajta sej raayí'ɨtɨhua'an, sej si hua'utémua'itɨn a'ɨmej. Camu a'ij tirájteuvée muá'aju'un a'ij mej tejámuaatíte, ni camu hua'itzi jɨn amuaatémua'itɨn.

16 'Majta a'ɨɨme ɨ ruvaújsimua'a, majta ɨ á'amua'ihuaamua'a, majta a'ɨɨme á'amuaneusimua'a, majta á'amigustemua'a, a'ɨɨ mú avíitzi jɨn tiu'utátuiire'esin mú'ejmi. Majta je'icáca mú'ejmi cui'ini.

17 Naíimi'ɨ ɨ teɨte, a'ɨɨ mú amuajcha'ɨɨre'e muá'aju'un mú'ejmi me'ɨjna jɨme'e sej na'ará'astijre ineetzi.

18 'Camu a'atzu a'ij á'amuaruuren tɨ pua'a caí Dios hua'utá'acare'en, sino a'ɨɨ pu Dios á'amuacha'ɨj a'ame tɨj na'a rusén jɨme'e.

19 Setá'aj hui huateújca'anen ɨ ru tzajta'a sej si te'utáviicua'ɨ. Tɨ pua'a siyen huárɨni, mú'een xu raamuá'itɨn sej si ruuri huateáturan ɨ Dios jemi.

20 'Ayee xu 'een jɨn ráamua'aree tɨ ari tɨmua'a a'ájna teja'uré'enejsin ja'anáj mej pua'a tiu'uté'uuna u Jerusalén. A'ɨmej xu seijran mej antevéejmee muá'aju'un ɨ xantaaru'u a'ujna u Jerusalén.

21 'Majta a'ɨɨme ɨ mej Judea a'uté'uu, miché'e a'ɨɨme jíye'itzi jɨn á'ucɨɨne a'utɨ á'ujɨrime. Majta a'ɨɨme ɨ mej Jerusalén a'uté'uu, miché'e a'ɨɨme huirácɨɨne á pua'acɨé u chajta'ana jetze. Majta a'ɨɨme ɨ mej ɨtzitá a'uté'uu, miché'e caí me'uun a'uteáru'ipiche'en u chajta'ana jetze.

22 'Ché'e ayén té'ara'ani a'iné pu'uri hui teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen araúrastejsin nain a'ij tɨ té'eyu'usi'ɨ ɨ yu'uxari jetze. Jéihua mú rajpuaíitzi muá'aju'un me'ɨjna jɨme'e tɨ Dios ayén puaíjtzi hua'utá'asin.

23 'Jé'ecan pu a'ij pua'a huá'aruuren a'ájna xɨcájra'an jetze a'ɨɨme ɨ 'uuca ɨ mej autájucájmee, ajta a'ɨɨme i ɨ mej mauj huá'atzi'ite ɨ ruyaujmua'a. Jéihua mú hui huápɨ'ɨ rajpuaíitzi muá'aju'un a'ɨɨme ɨ mej Israél a'uchéjme. Jé'ecan pu puaíjtzi hua'utá'asin ɨ Dios.

24 'Xantaaru'u mú jeíhua teɨte cui'ini ɨ tiu'ujchún jɨme'e. Majta mu'iicáca mú á'avi'itɨn nainjapua ɨ chuej tɨ yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Majta a'ɨɨme ɨ mej caí Israél é'eme'ecan, a'ɨɨ mú raté'uuna ɨ Jerusalén ajta na'a caí araúrasten a'ájna xɨcájra'an mej jetzen tiu'uta'aíjta a'ɨɨme ɨ mej caí Israél é'eme'ecan.

A'ij tɨ nu'u ye'ɨ yé ti'ivecánejsin a'ɨjna tɨ ajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte (Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'Ajta jeíhua pu tiu'utaseíjre'esin u júte'e ɨ xɨcaj jetze, ajta ɨ máxcɨra'ɨ jetze, ajta xu'ura'ave tzajta'a. Ajta íiyen chaanaca japua, jeíhua pu tiújta'ahua'a a'ame á jaata'a jetze tɨ ve'ée. Jé'ecan pu tɨ'ɨráana a'ame. A'ɨj pu jín utévatzɨɨjsin ɨ huá'a tzajta'a ɨ teɨte a'ɨjna jɨme'e mej tí'itziɨɨne'e. Capu a'ij tihuá'amitɨejte'e a'ame

26 Jéihua mú huateújtɨmua'ira ɨ teteca me'ɨ́jna jɨme'e mej a'ij pua'a
tité'ujmua'ate a'ij tɨ huá'a japua yen tí'aiixa íiyen chaanaca japua, a'iné ti'itɨ́j
tɨ́j na'a tɨ júte'e tejé'eseijre'e, a'ɨ́ɨ pu hui huateújca'atzɨjxɨ'ɨsin.
27 'A'ájna xɨcájra'an jetze, a'ɨ́ɨ mú neseijran inee, i nej neajta huá'a jetze
airáane ɨ teɨte, nej a'icáamé'e na'ame jaitɨri tzajta'a. Huápɨ'ɨ pu naa seɨire'e
a'ame mej mi naa rɨ́'ɨ tira'utaseíj ɨ teɨte. Nemuárɨ'eri'ira'a jín nu yé
ve'ecánejsin.
28 'Tɨ́'ɨj autéjcheni tɨ ayén tiú'urɨni, rɨ́'ɨ xu'u huaújruuren. Setá'aj
ajnéjne'erixɨ'ɨn a'iné pu'uri hui vejli'i a'ájna xɨcájra'an Dios tɨ jetzen
amua'irájtuaani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
29 Ajta seíj niuucari hua'utá'ixa tɨjín:
—Casi'i, xaaseíj se'ɨ́jna ɨ huaréj, ajta naíjmi'i ɨ cɨyej tɨ tí'iseijre'e.
30 Tɨ́'ɨj antineájxɨ'ɨn ɨ xamua'ira'an, mú'een xu rujɨ́mua'a sena'a raseijran,
seajta siyen ramua'aréeren tɨ ari vejli'i pí tí'irɨci ɨ víita'ari tzajta'a.
31 Ayee pu che'atá na'a tí'een. Setɨ́'ɨj seri raaseíjra a'ij nej tejámuaatá'ixaa,
seajta siyen ramua'aréeren tɨ ari tímua'a a'ájna pítejá'arɨci tɨ Dios tiu'uta'aíjta.
32 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, a'ɨ́mej jíme'en íjii mej
huáteemua, maúche'e mú miyen seíire'e muá'aju'un tɨ́'ɨj naíjmi'i te'araúrasten
a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa. Camu me'ín anáaté'ee mú á'apua'aren.
33 A'ɨ́ɨ pu xaa á'apua'aren ɨ ta japua tɨ é'eseijre'e. Ajta ɨ chaanaca, a'ɨ́ɨ pu
ajta á'apua'aren. Mí ajta hui a'ɨ́ɨn ɨ niuucari nej raataxájtaca'a, capu ja'anáj
á'apua'aren.
34 'Rɨ́'ɨ xu'u, temua'a naa, mú'een. Caxu a'ij pua'a ruruure ɨ ru tzajta'a
se'ɨ́jna jɨme'e sej jeíhua rutá'aruaijve'e, ajta ayén tejamuaata'asée á'aye'i mɨ
a'amua tzajta'a ti'itɨ́j tɨ a'ij pua'a 'een. Rɨ́'ɨ xu'u seajta mú'een tɨ ij caí a'ij
pua'a amuáaruuren mɨ a'amua tzajta'a se'ɨ́jna jɨme'e sej jeíhua huápɨ'ɨ a'ij
pua'a tité'ujmuajte a'ij tɨ ye'í té'eme. Na'ari caí, a'ájna xɨcájra'an jetze pu hui
ca'anacan mú'ejmi japuan rávaɨjtzi setɨ́'ɨj pua'a caí ché'e hui rachú'eve'e.
35 A'iné a'ɨ́ɨ pu huá'a japua rávaɨjtzi naíjmi'ica japua ɨ mej yen japuan
huachéjme ɨ chaanaca.
36 'Tɨ́'ɨj pí na'a xu atanéjne'eri. Setá'aj siyen rahuaviira ɨ Dios jemi tɨ ij
amuaatévaire'en tɨ ij caí ti'itɨ́j a'ij amuáaruuren a'ij tɨ ti'itɨ́j rɨni. Setá'aj seajta
rahuaviira sej si siyen ne jemi seíire'e xá'ara'ani, neetzi jemi, i nej neajta
huá'a jetze airáane ɨ teɨte. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.
37 Nain túca'ari tzajta'a, a'ɨ́ɨ pu tihuá'amua'atehua'a u teyujta'a. Ajta tɨ́'ɨj pí
na'a tɨ huaré'ecɨeenacare'e, a'úu pu á'uye'icaa á'aye'i a'ujna jɨrí jetze tɨ ayén
téja'arájtehuaa tɨjín Aceituunajemi. A'uu pu e'etáxa'iirihua'a.
38 Majta a'ɨ́ime ɨ teɨte, a'ɨ́ɨ mú íiye'e mena'a a'uré'enineica'a jemin a'ujna
teyujta'a mej mi ráanamua.

22

Matɨ́'ɨj nu'u mi raaxɨ́'epɨ'ɨntare mej nu'u avíitzi jín raatéevi'i ɨ Jesús (Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

1 Pu'uri a'ájna vejli'i pítí'irɨjcaa matɨ́'ɨj pua'a me'ɨ́jna jín tí'iyeste ɨ mej
pan cua'aca ɨ mej caí levadura ranájchite'e. Ayee mú majta miyen rata-
muá'amua tɨjín Tɨ́'ɨj Dios tihua'utá'uuni'iri'i ɨ huá'ayaujmua'a ɨ mej anáaté'ee
muanúnu'ihuaca'a, a'ujna já'ahua'a u Egipto.

2 Majta a'ɨ́me ɨ mej tí'aijta teyujta'a, majta a'ɨ́me ɨ mej tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze, Moisés ti ra'uyú'uxaca'a, jeíhua mú tí'imua'ajca a'ij mej ye'í tiraajé'ica ɨ Jesús. Caxɨ́i mú a'ij tirájteuve'e a'iné huá'atziɨine'eca'a ɨ teite.

3 Tɨ'ɨj jí, a'ɨ́in tiyaaru'u, ɨ ti ayén ántehuaa Satanás, a'ɨ́i pu tzajta'an uteájrupi a'ɨ́jna jetze ɨ Judás, ɨ mej miyen ratamuá'amua tɨjín Iscariotes. A'ɨ́i pu ajta huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

4 Tɨ'ɨj jí a'ɨ́in Judás a'ɨ́mej jemi a'uré'ene a'ɨ́ime ɨ mej tí'aijta teyujta'a, ajta ɨ mej tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ mej tí'icha'ɨi a'ujna teyujta'a. Ayee mú tiújʼixaate'eca'a me'ɨ́jna jɨme'e a'ij ti ye'í huáɨini a'ɨ́jna ɨ Judás tɨ́'ij avíitzi jín tiu'utátuiire'en a'ɨ́jna ɨ Jesús.

5 Majta a'ɨ́ime, jé'ecan mú huataújtemua'ave. Majta te'ataújratziiri'i mej tumin raatá'an.

6 A'ɨ́i pu ra'ancuré'a ɨ hua'aniuuca. Aj pu i a'utéjche ti tiu'uchú'eve'en ja'anáj ti rɨ'ɨrí ti hua'utátuiire'en ɨ Jesús mej caí raseíireca'a ɨ teite.

Tɨ́'ij nu'u tavástara'a tihua'umí a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e (Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

7 Tɨ́'ɨj i a'ájna teja'uré'ene ɨ xɨcájra'a mé jetzen racua'aca ɨ pan mej caí levadura ranájchite'e. A'ájna xɨcájra'an jetze, a'ɨ́i mú majta ramuaɨ'ɨvajta a'ɨ́jna ɨ cáne'a ɨ mej jín ra'utámua'aree a'ájna xɨcájra'an ti Dios jetzen tihua'utá'uuni'iri'i ɨ huá'ayaujmua'a ɨ mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a.

8 Aj pu i Jesús hua'uta'íteca'a a'ɨ́jna ɨ Pedro, ajta a'ɨ́jna ɨ Juan mej u á'uju'un. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Setá'aj á'uju'un sej si rɨ́'ɨ tejá'uruuren tej ti ráacua'ani te'ɨ́jna ɨ tej jín ra'utámua'aree ti Dios tihua'utá'uuni'iri'i ɨ huá'ayaujmua'a ɨ mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a.

9 Ajta a'ɨ́ime, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

—¿A'uné jetze piyen tí'ijxe'eve'e tej rɨ́'ɨ tejá'uruuren?

10 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Setɨ́'ɨj se'uun a'uteárute u chajta'ana, teáata'a pu amua'antinájchi ti xa'ari huátɨsin, jaj ti urajmuaa. Setá'aj cujta'an u á'uju'un. Seajta jamuan a'uteáruti u chi'ita a'u ti a'ɨ́in ará'aiixa.

11 'Setá'aj siyen tiraata'ixaate'en a'ɨ́jna ti a'ánna é'eche yee: "Ayee pu ti'ixa ɨ maestro, yee: ¿A'uné jetze é'erɨ'ɨri ti tzajta'an tiú'ucua'ani ɨ ti jín ra'utámua'aree ti Dios tihua'utá'uuni'iri'i ɨ huá'ayaujmua'a ɨ mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a? A'ɨ́j pu yee tiú'ucua'ani a'ɨ́mej jamuan ɨ ti hua'antíhuau."

12 'A'ɨ́i pu hui amuaataseíjrate'esin ɨ cuaartu, ti ve'ée, ti án ɨmuá á'ujvee. Pu'uri ra'avé'ejaj. Setá'aj se'újna rɨ́'ɨ te'uhuáruuren. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

13 Aj mú mi a'ucíj. Matɨ́'ɨj me'uun a'ará'a, ayée pu te'irájraa a'ij ti tihua'utá'ixaa ɨ Jesús. A'ɨ́j mú jín rɨ́'ɨ tiú'uruu ɨ mej jín ra'utámua'aree a'ij ti Dios tihua'utá'uuni'iri'i.

14 Tɨ́'ɨj teja'uré'ene a'atzaj mej pua'a racua'ani, naími'i mú ja'utéeji á vejli'i meesa jetze, a'ɨ́jna ɨ Jesús, majta a'ɨ́ime ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.

15 Tɨ́'ɨj i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Jeíhua nu huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'eca'a nej mú'ejmi jamuan amuacaícan tiú'ucua'ani, nej caí xɨ rajpuaíjtzi, tej ti naími'i ra'utámua'aree te'ɨ́jna jɨme'e ɨ ti Dios tihua'utá'uuni'iri'i ɨ huá'ayaujmua'a ɨ mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a.

16 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, canu hui ché'e ja'anáj ráacua'ani ɨ pan ajta caí nain araúrasten a'ájna xɨcájra'a Dios tɨ jetzen nain jɨn huateúra'ate'esin íiyen chaanaca japua.
17-18 Aj pu i rájtɨ ɨ taasa. Tɨ'ɨj i rɨ'ɨ tiraatá'a ɨ Dios jemi, aj pu i hua'utajájni. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Ye'ecui, setá'aj huará'ujaanten, a'iné ayée nu tejá'amua'ixaate'e nej caí ché'e ja'anáj ra'antí'isin ɨ já'ara'a tɨ uuva jetze airámɨ'ɨyeca'a, ajta caí yen huataseíjre'en ja'anáj tɨ Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.
19 Tɨ'ɨj i raatiɨ'ɨ ɨ pan. Tɨ'ɨj i ajtahua'a pu rɨ'ɨ tiraatá'a ɨ Dios. Aj pu i ra'antítaaraxɨ ɨ pan. Aj pu i hua'utá'ɨpɨ'i. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Ayee pu huataújmua'a ɨ pan. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ netévira'a ɨ nej jɨn á'amuajapua huaniú. Ayee xu huárɨni sej si ra'utámua'aree a'ij nej huárɨni.
20 Matí'ɨj meri tiu'ucuá'a, ayée pu che'atá na'a huarɨj. A'ɨɨ pu ra'ajjáj ɨ taasa. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—A'ijna i taasa tzajta'a tu'urájmuaa, ayée pu huataújmua'a ɨ niuucari tɨ jɨme'en Dios jéjcua jɨn te'ataújratziiri'i tɨ amua'irájtuaani. Neajta inee, nu'uri raataseíjrataca'a tɨ ayén ti'ayajna a'ɨjna jɨme'e ɨ nexuure'e nej ra'iráxɨre'esin mú'ejmi jetze me'ecan.
21 'Ajta a'ɨɨn ɨ ja'atɨ tɨ avíitzi jɨn tiu'utátuiire'esin ineetzi, a'ɨɨ pu hui ajta yé seijre'e neetzi jamuan iiyencuí meesa japua.
22 Ayee pu tí'ineruuren ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte, a'ij tɨ tiú'uxɨ'epɨ'ɨntari'ihuaca'a. Aru ché'e huataújxɨeemɨste'en a'ɨjna tɨ neetzi jɨme'en tiu'utátuiire'esin avíitzi jɨme'e.
23 Majta a'ɨɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú te'utéjhuii mej huataúrihua'u me'ɨjna jɨme'e ja'atɨ tɨ a'ɨɨn pú'een tɨ ayén rɨni.

A'ataqui máàj a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ ruxe'eve'e

24 Matí'ɨj mi majta miyen autéjhuii mej huataúrihua'u maújjaaxɨéevi'ira me'ɨjna jɨme'e ja'atɨ tɨ nu'u jaítze'e ruxe'eve'e.
25 Ajta a'ɨɨn ɨ Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—A'ɨɨme ɨ mej rey jɨn títeté'u'upu'u huá'a tzajta'a ɨ mej caí Israél é'eme'ecan, a'ɨɨ mú ca'anéjri jɨn tihuá'aijte'e. Ajta a'ɨɨme ɨ mej miyen tihuá'aijte'e, ayée mú tiú'ujxaa yee rɨ'ɨ mú ti'itexá'apuai.
26 'Aru mú'een, caxu siyen éene'e xá'aju'un matíj a'ɨɨme, sino ayée xu'u éene'e xá'ara'ani. A'ɨn ɨ ja'atɨ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e mú'ejmi jemi, ché'e a'ɨɨn ayén éene'e á'ara'ani tíj tɨ jaítze'e pa'arɨ'ɨ. Ajta a'ɨɨn hui tɨ tí'aijta, ché'e ayén éene'e tíj a'ɨjna tɨ tí'ivaɨre'e.
27 'Casi'i, ¿a'ataani jaítze'e ve'ecán jɨn ti'itéjvee? ¿Ni a'ɨjna tɨ á vejli'i a'uré'ehuiixɨ a'utí meesa a'utéjvee, na'ari a'ɨjna ɨ tɨ tí'ijmin? ¿Ni necaí ne'ɨn pú'een inee i nej jaítze'e ve'ecán jɨn, i nej yé vejli'i huaré'eca'a íiye ɨ meesa a'utéjvee? Mí neajta inee, yé nu seijre'e a'amua jamuan nej ni tejamuaamín mú'ejmi.
28 'Seajta mú'een, mú'een xu se'ɨɨn pú'een ɨ sej tɨ'ɨj pɨ na'a yé huaté'uu neetzi jemi ɨ nej rajpuaíjtzi.
29 Neajta nu tejá'amua'íjcate'e mú'ejmi, sej si tiu'uta'aíjta a'iné a'ɨjna ɨ niyá'upua pu'uri ayén tinaa'íjca ineetzi nej ni tiu'uta'aíjta.
30 'Ayee nu hui tejá'amua'íjcate'e sej si siyen tiú'ucua'ani, seajta huayé'en ɨ meesa a'utéjvee neetzi jamuan a'ájna xɨcájra'an ne jetzen yé ve'ecánejsin nej ni tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua. Mú'een xu a'ujrá'ase japuan ɨ ɨpuari

sej si huá'axɨjte'en a'ɨ́mej ɨ́ teɨtejra'a ɨ́ mej majta Israél jetze huanéj, ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús ayén tiraata'ixaa ɨ́ Pedro tɨjɨ́n: "Huaíca pej naatéehua'ita" (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

31 Aj pu i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús ayén tiraata'ixaa ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:

—Simón, Simón, a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u tɨ i'i Satanás, a'ɨ́ɨ pu raatáhua'u tɨ Dios raatá'an tɨ i tiu'utése'en tɨ muaatémua'itɨn pej pi mé núurɨeeni.

32 'Aru inee, ayée nu hui raatáhua'u mú'eetzi jɨme'e ɨ́ Dios jemi pej pi caí auté'ɨtzen pe'ɨ́jna jɨme'e pej ná'astijre'e ineetzi. Neajta niyen tí'imua'aijte'e. Patɨ́'ɨj rɨ́'ɨ huarín mua'a tzajta'a, patá'aj pajtáhua'a na'ará'astijre'en. Ayee pej huárɨni. Patá'aj ca'anɨ́jra'a hua'utá'an a'ihuáamua'a.

33 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nevástara'a, nu'uri niyen ahuánca'ane nej mú'eetzi jamuan aiteánami'ɨhua na'ari nej huámɨ'ɨni mú'eetzi jamuan.

34 Ajta Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Pedro, ayée nu hui tí'imua'ixaate'e, tɨ́'ɨj caí xɨ huajíjhua ɨ́ tecuaara'i, huaíca pej piyen tina'avé'avaata tɨjɨ́n capej nemua'ate.

Pu'uri nu'u ajteáxɨɨreca'a ɨ́ tɨ nu'u puaíjtzi raatá'asin a'ɨ́jna ɨ́ Jesús

35 Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni caí ti'itɨ́j tejamuá'aturaate'eca'a netɨ́'ɨj amuaata'íteca'a sej siyen a'ucíjxɨ'ɨn, sej caí ca'aní anpiín, seajta caí ti'itɨ́j anú'a'ɨn, sej tumin tzajta'an ucá'an, sej seajta caí ajtáca'acaimé'e?

Ayee mú tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Capu ti'itɨ́j auteájturaa.

36 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ari íjii, tɨ pua'a piyen rájcha'ɨɨ a'ɨ́jna ɨ́ ca'aní, patá'aj ra'anpíin, na'ari pajta pe'ɨ́jna ɨ́ pej tzajta'an tumin ucá'an. Tɨ́ pua'a pecaí seɨ́j tícha'ɨɨ ɨ́ chun, xantaaru'u mej rájcha'ɨɨ, ayée pej huárɨni. Patá'aj ráatuaani ɨ́ á'acɨɨxu pej pi seɨ́j chun huánanan ɨ́ tumin jɨme'e.

37 'Ayee pu té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: "Ayee pu hui tihuá'amitɨejte'eca'a tɨjɨ́n a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j tɨ a'ij pua'a tí'itevij." Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ruxe'eve'e tɨ ayén che'atá na'a te'araúrasten ineetzi jemi. Jee xaa ne'u, a'ɨ́jna tɨ ayén té'eyu'usi'i ineetzi jɨme'e, pu'uri tímua'a araúrastejsin. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

38 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Casi'i, tavástara'a, hua'apua pu yee tí'iseijre'e ɨ́ chun.

Ayee pu i ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Amí pu'u tí'icɨ'ɨpe.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús huatéeniu a'ujna já'ahua'a Getsemaní (Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Aj pu i huirájraa ɨ́ Jesús. Tɨ́'ɨj i a'uun a'ará'a a'ájna a'u tɨ é'e'aseca ɨ́ jɨrí jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Aceituunajemi. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú majta a'ucíj jamuan.

40 Tɨ́'ɨj a'uun a'ará'a, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Setá'aj siyen huatéjniuuni sej si caí auté'ɨtzen ti'itɨ́j jɨme'e.

41 Tɨ́ɨ̨j i a'uun huaja'uteájtuaa, a'atzu pu ɨmuá á a'ure'enée a'achú cumu
a'atzu ɨmuá pu e'eráava'ɨ̨tzɨ́ ɨ́ tetej tɨ́ pua'a ja'atɨ́ raatárɨeni. A'uu pu
títunutaca'a. Tɨ́ɨ̨j i raatáhuauu ɨ́ Dios jemi.
42 Ayen tɨ́jín:
—Niyá'upua, ayée nu tí'imuahuavii, tɨ́ pua'a mua'aráanajche pej naatá'an
nej ni caí niyen tirajpuaíitzi ná'ara'ani. Aru ché'e ayén tiú'urɨni a'ij pej mú'ee
tí'ijxe'eve'e. Ché'e hui caí ayén teja'uré'enineica'a a'ij nej nee tí'ijxe'eve'e.
—Ayee pu tiraatáhuaviiri'i.
43 Aj pu i seɨ́j jemin huataseíjre tɨ́ ta japua tí'ivaɨre'e. A'ɨ́ɨ pu ca'anɨ́jra'a
raatá'a.
44 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, jeíhua pu tí'itese'eca'a. A'ɨ́j pu jín, jaítze'e huatéeniu.
Jé'ecan pu taíxɨ'eca'a. Ayee pu seijre'eca'a xɨee tɨ́j xúure'e á e'erájtzune á
chuaata'a.
45 Tɨ́ɨ̨j i ájchee a'u tɨ́ e'eténiuusime'e, tɨ́ɨ̨j i a'uré'ene a'u mej a'ij é'ene'e a'ɨ́ɨme ɨ́
mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Mu'uri cu'utzuca'a a'iné jeíhua mú cua'anaca'a
me'ɨ́jna jɨme'e mej ruxɨeemɨ́jte'e.
46 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨ́jín:
—¿A'iné sej si cu'utzu? Xá'ajhuiixɨ'ɨ, seajta huatéjniuuni tɨ́ ij caí ti'itɨ́j a'amua
japua rájveti, sej si caí auteáturan ɨ́ Dios jemi.

Matɨ́ɨ̨j nu'u ya'ujáj me'ɨ́jna ɨ́ Jesús
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

47 Aúche'e pu tixájtaca'a ɨ́ Jesús, matɨ́ɨ̨j jeíhua teɨte e'iré'ene. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ́ ayén
ántehuaa tɨ́jín Judás, tɨ́ ajta huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a ɨ́ mej tamuáamuata'a
japuan hua'apua ará'ase, a'ɨ́ɨ pu amuacaí huamé'ecaa. Aj pu i ajteáxɨ̨reca'a
tɨ́ ij ru'itépɨ'ɨtzen a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
48 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tɨ́jín:
—Judás, ni piyen tinu'itépɨ'ɨtze'esin pej pi neetzi jɨme'e tiu'utátuiire'en
ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte.
49 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́ɨ̨j raaseíj a'ij tɨ́ ti'itɨ́
rɨjcaa, matɨ́ɨ̨j mi miyen tiraata'ixaa tɨ́jín:
—Tavastara'a, ¿ni tiyen huárɨni tej hua'utévajxɨ'ɨn te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tí'itachun?
50 Ajta seɨ́j tɨ́ Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'ɨ́ɨ pu ra'ajtéevajxɨ́ a'ɨ́jna
tɨ́ ravaɨre'e a'ɨ́jna tɨ́ tí'aijta u teyujta'a. Ra'ajtasíjcheca'a ɨ́ naxaira'an,
rurɨ'ɨríinta'an tɨ́ ra'ajtánaxaiica'a.
51 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tɨ́jín:
—Caxu ché'e siyen raruure.
Aj pu i Jesús ra'ajtamuárɨej a'ɨ́jna ɨ́ naxaira'an jetze. Ajta tiráahuaa.
52 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, ajta ɨ́ mej
tihuá'aijte'e ɨ́ mej tí'icha'ɨ̨ɨ u teyujta'a, ajta a'ɨ́mej ɨ́ huá'a vaujsi, naíjmi'i matɨ́j
mena'a mej jemin e'iré'ene. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨ́jín:
—¿Ni qui nahua'ari ne'ɨ́n pú'een sej si siyen mú'een mú a'uvé'eju'un sej
chun tiu'ɨ́'ɨsime'en, seajta cɨyej?
53 Tɨ́ɨ̨j pɨ́ na'a nain xɨcaj tzajta'a, a'úu nu hui a'utevée náaye'i a'u tɨ́
e'eráyaujta'a u teyujta'a mú'ejmi jemi. Seajta mú'een, caxu ja'anáj naateevi'i.
Ari íjii xu xaa siyen neruure a'iné ayée pu tejamuaacɨ́'ɨ tɨ́ a'amua jetze huára
a'ɨ́jna tɨ́ tí'aijta tíca'amiste'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Tɨ́ɨ̨j nu'u Pedro raavé'avaataca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Matíꞌij mi raatéevi'i. Aj mú mi ya'uvíꞌiti. A'uu mú ya'uréꞌeneijte a'u ti é'eche a'íjna ti nain jín antiújmua'aree u teyujta'a. Ajta a'íin Pedro, a'atzu pu imuá rá'asijmeꞌe.
55 Matíꞌij mi aúunai a'ájna já'ita'a ti eꞌeráyaujta'a u teyujta'a. Aj mú mi atéráaseajraa. Ajta a'íjna í Pedro, a'íi pu huá'a jamuan a'ujyeíjxi.
56 Tíꞌij a'íin ꞌíita'a ti tí'ivaireꞌe, a'íi pu raaseíj ti a'uun á'ajcatii a'u ti á'ataa. Tíꞌij temua'a raaseíj, aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:
—Amíjna mi teáata'a, amíi pu ajta jamuan á'ucheꞌecaneꞌe.
57 Ajta a'íin Pedro, ayée pu tiu'utéhua'itaca'a tijín:
—ꞌÍita'a, canu ramua'ate.
58 A'atzu a'ateevi'i, ajtahua'a seíj raaseíj. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna tijín:
—Múꞌee pe pajta huá'a jetze ajtémeꞌecan.
Ajta a'íin í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tijín:
—Hoombi xaa, canu xaa ne'u.
59 Tíꞌij seíj hora teuuméꞌeca, ajtahua'a seíj ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna ti amín a'íin púꞌeen seíj ti Jesús jamuan á'ucheꞌecane'e, a'iné Galilea pu éꞌemeꞌecan.
60 Ajta a'íin í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tijín:
—Hoombi xaa, capu a'ij tináꞌamitiejteꞌe a'ij pej ti'ixa.
Tíꞌij auj ayén tí'ixajtaca'a, tíꞌij i huajíjhuaca'a í tecuaara'i.
61 Ajta a'íin í tavástara'a, a'íi pu pí a'uréꞌeve. Aj pu i ra'aráaseij a'íjna í Pedro. Ajta a'íi pu ra'utámua'areeri'i a'ij ti tavástara'a tiraata'ixaa yee tíꞌij caí xi huajíjhuan í tecuaara'i, huaíca pej piyen tina'avéꞌavaata tijín capej nemua'ate.
62 Tíꞌij i Pedro huirájraa á pua'aciéꞌ. Aj pu i tiujyeínejraa huápiꞌi. A'ij pu pua'a téꞌujmua'ajcaa.

Matíꞌij nu'u mi ra'utéxieehuari'iri'i meꞌíjna í Jesús (Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

63 Majta a'íime í mej racha'iica'a, a'íi mú autéjhuii mej ra'utéxieehuari'i, majta raatéevajxi meꞌíjna í Jesús.
64 Matíꞌij mi ra'utajíꞌiciꞌe á jiꞌiseáara'an jetze. Aj mú mi caꞌanéeri jín raata'íhua'uri'i tijín:
—Huataxáj yee a'atani muaatéevajxi.
65 Majta jeíhua mú ra'utéxieehuari'iri'i meꞌíjna jiꞌmeꞌe ti a'ij pua'a 'een.

Matíꞌij nu'u mi á ya'uréꞌeneijte a'íimej jemi í rujuéesistemua'a (Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

66 Tíꞌij huateapuá'areca'a, naímiꞌi mú tiújseij, í huá'avaujsimua'a, majta í mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'íime í mej tí'imua'ataca í yu'uxari jetze, Moisés ti ra'uyú'uxaca'a. Majta á ya'uvíꞌiti huá'a jemi í rujuéesi.
67 Ayee mú tiraata'ixaa tijín:
—Patá'aj taatá'ixaateꞌen ti pua'a múꞌee pe peꞌín púꞌeen í ti Dios án muaja'ujyéijtza í ipuari japua nusu pecaí.
Tíꞌij i Jesús ayén tiu'utaniú tijín:
—Tí pua'a niyen tejámuaatatá'ixaateꞌen yee: “Nee nu neꞌín púꞌeen”, caxu múꞌeen náꞌantzaahuateꞌesin.
68 Ajta ti pua'a niyen tejámuaataꞌíhua'u yee: “¿A'ataani nej pírici inee?, caxu múꞌeen, a'atzu huatániuusin.”
69 ’Silu íjii ti yú auca'iti a'ame, inee nej neajta huá'a jetze airáane í teite, a'úu nu hui a'ujcaí na'ame a'ujna riꞌiríinta'an í Dios ti nain jín antiújmua'aree.

70 Naímiꞌi mú miyen tiraataꞌíhuaꞌuriꞌi tɨjín:
—¿Ni peꞌín púꞌeen yaujraꞌan ɨ Dios?
Ajta aꞌíɨn ɨ Jesús, ayée pu tiuꞌutaniú tɨjín:
—Ayee pu tiꞌayajna, nee nu neꞌín púꞌeen aꞌij sej tiuꞌutaxájtacaꞌa.
71 Matɨ́ꞌɨj mi miyen tiuꞌutaúꞌixaa tɨjín:
—¿Tiꞌitáani máàj aꞌij tetíꞌixeꞌeveꞌe ɨ tej jín jetzen teꞌujpuáꞌajteꞌen tiꞌitɨj jɨmeꞌe? Tuꞌuri neꞌu hui ráanamuajriꞌi aꞌij tɨ amín tiuꞌutaxájtacaꞌa.

23

Aꞌíjna ɨ Jesús, ajta aꞌíjna ɨ Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Matɨ́ꞌɨj mi naímiꞌi ájhuiixɨ ɨ mej meꞌuun eꞌetiújseɨreꞌecaꞌa. Matɨ́ꞌɨj mi yaꞌuvíꞌitɨ meꞌíjna ɨ Jesús aꞌíjna jemi ɨ Pilato.
2 Matɨ́ꞌɨj mi autéjhuii mej tiꞌitɨj jín jetzen teꞌujpuáꞌajteꞌen. Ayee mú tiuꞌutaxájtacaꞌa tɨjín:
—Ayee tu hui ráamuaꞌareeriꞌi tɨ amín caꞌanújraꞌa huaꞌatáꞌaca ɨ teɨte mej mi huaténeꞌuseꞌen ɨ gobierno jemi. Capu huaꞌutáꞌasin aꞌíjna ɨ Jesús mej tiraanájchiteꞌen ɨ César ɨ tɨ huáꞌajijveꞌe. Aꞌíɨ pu hui ajta ayén tihuáꞌixaateꞌe tɨjín amíɨ pu aꞌíɨn púꞌeen ɨ tɨ Dios án yeꞌujyeíjtza ɨ ɨpuari japua, tɨ ajta rey jɨmeꞌe tiꞌitéjvee. —Ayee mú tiuꞌutaxájtacaꞌa ɨ teɨte.
3 Tɨ́ꞌɨj i Pilato ayén tiraataꞌíhuaꞌuriꞌi tɨjín:
—¿Ni peꞌín púꞌeen ɨ pej Rey jɨmeꞌe tiꞌitéjvee aꞌímej jemi ɨ mej Israél jetze ajtéɨmeꞌecan?
Ajta aꞌíɨn ɨ Jesús, ayée pu tiuꞌutaniú tɨjín:
—Jee, nee nu neꞌín púꞌeen ɨ pej raxa.
4 Tɨ́ꞌɨj i Pilato ayén tihuaꞌutáꞌixaa aꞌímej ɨ mej tíꞌaijta u teyujtaꞌa, ajta aꞌímej ɨ mej meꞌuun ajteáxɨɨreca'a tɨjín:
—Capu aꞌij náꞌamitɨejteꞌe tiꞌitɨj tɨ jín auteájturaa ɨ nej jín raꞌuxíjteꞌen.
5 Majta aꞌíɨme, caꞌanín mú jín miyen tiuꞌutaxájtacaꞌa tɨjín:
—Jeíhua pu hui caꞌanújraꞌa huaꞌatáꞌaca ɨ teɨte mej mi jáꞌitaꞌa aꞌutáciɨne. Aꞌuu pu hui aꞌutéjche tɨ ayén rɨjca ájtepua Galilea. Ajta áꞌiyen, aꞌu tɨ hui veꞌeráane ayujna.

Aꞌíjna ɨ Jesús, ajta aꞌíjna ɨ Heródes

6 Ajta aꞌíɨn Pilato, tɨ́ꞌɨj ayén tiráanamuajriꞌi, ayée pu tihuaꞌutaꞌíhuaꞌuriꞌi tɨjín:
—¿Ni qui aꞌíɨn Jesús aꞌúnna éꞌemeꞌecan u Galilea?
7 Tɨ́ꞌɨj Pilato ayén ráamuaꞌareeriꞌi tɨjín aꞌíɨ pu Heródes aꞌuun tejéꞌaijta aꞌu tɨ Jesús éꞌemeꞌecan, aj pu i huaꞌutaꞌáɨj mej ráꞌanviꞌitɨn jemin aꞌíjna ɨ Heródes, ɨ tɨ rey jín tiꞌitéjvee. Aꞌíɨ pu ajta aꞌajnáꞌɨmua aꞌuun aꞌutéveecaꞌa u Jerusalén.
8 Ajta aꞌíɨn Heródes, jeíhua pu huataújtemuaꞌave tɨ́ꞌɨj raaseíj aꞌíjna ɨ Jesús, aꞌiné puꞌuri aꞌateeviꞌi tɨ raseijramɨꞌɨcaꞌa. Ayee pu tíꞌijxeꞌeveꞌecaꞌa tɨ aꞌíɨn Jesús tiꞌitɨj jín ayén huáriɨni tɨ huápɨꞌɨ ruxeꞌeveꞌe aꞌiné puꞌuri jeíhua ramuaꞌareerecaꞌa aꞌij tɨ aꞌíɨn tiꞌitɨj huáruu aꞌíjna ɨ Jesús.
9 Jéihua pu tíꞌiraꞌihuaꞌuracaꞌa. Ajta aꞌíɨn Jesús, capu aꞌatzu huataniú.
10 Majta aꞌíɨme ɨ mej tíꞌaijta teyujtaꞌa, majta aꞌíɨme ɨ mej tíꞌimuaꞌata ɨ yuꞌuxari jetze, Moisés tɨ raꞌuyúꞌuxacaꞌa, aꞌúu mú vejliꞌi jemin huateꞌuucaꞌa. Caꞌanín mú jín tíꞌijxajtziꞌiracaꞌa.
11 Ajta aꞌíɨn ɨ Heródes, majta aꞌíɨme ɨ xantaaruꞌu ɨ tɨ tihuáꞌaijteꞌe, matɨ́ꞌɨj miyen tíhuáꞌunamuajriꞌi, matɨ́ꞌɨj mi autéjhuii mej miyen tiraatzeɨjrajmuaꞌan.

Majta ra'utéxɨeehuari'iri'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Matɨ́'ɨj mi cɨ́ɨxuri ru'ucáachejte, huá'a cɨɨxu ɨ́ mej jamuan tí'aijta ɨ́ Heródes. Matɨ́'ɨj mi hua'uta'aíj mej mi majtáhua'a rá'anvi'itɨn ɨ́ Pilato jemi.

12 A'ájna xɨcájra'a jetze, a'ɨ́ɨ mú ru'amiigustemua'a muá'araa a'ɨ́jna ɨ́ Pilato, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Heródes. Tɨ́'ɨj caí xɨ ayén tiuju'urɨ́j, maúche'e mú tiújcha'ɨɨre'eca'a.

Matɨ́'ɨj nu'u mi ra'uxíjte me'ɨ́jna Jesús me'ɨ́jna jɨme'e tɨ nu'u huámɨ'ɨni (Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

13 Ajta a'ɨ́ɨn Pilato hua'utajé a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej tihuá'aijte'e ɨ́ teɨte, ajta a'ɨ́mej ɨ́ teɨte.

14 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Setɨ́'ɨj siyen yee ru'uvé'eneijte semɨ́jna ineetzi jemi, ayée xu se'ɨ́jna jín jetzen tí'ijpua'ajte'e yee a'ɨ́ɨ pu ca'anɨ́jra'a hua'atá'aca ɨ́ teɨte mej mi já'ita'a a'utácɨɨne. Nu'uri tiraata'íhua'uri'i, mú'een xu neseɨ́iraca'a. Mɨ ajta, capu a'ij ná'amitɨejte'e ti'itɨ́j tɨ jín auteájturaa ɨ́ sej jín jetzen tí'ijpua'ajte'e.

15 Capu ajta a'ij tirá'amitɨejte'e a'ɨ́jna ɨ́ Heródes a'iné a'ɨ́ɨ pu ajtahua'a mú ye'uta'íteca'a itejmi jemi.

'A'ɨ́j xu hui jín seri ramua'aree tɨ caí ayén tiraavíjte'e tɨ amɨ́n huámɨ'ɨni, a'iné capu ti'itɨ́j jín auteájturaa.

16 A'ɨ́j nu hui jín inee puaíjtzi raatá'asin nemɨ́jna. Neajta rá'axɨjte'en. Netɨ́'ɨj ni raateátuaasin nicu. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pilato.

17 Ayee mú tí'ijrɨ'ɨirejca'a mej seɨ́j huatátuaani ɨ́ mej aiteánami'i a'ájna matɨ́'ɨj tí'iyestehua'a.

18 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, naími'i mú miyen titeetejíihuajraa tɨjín:

—Miche'e hui rá'anvi'itɨn amɨ́jna mɨ teáata'a, pej pi Barrabás huatátuaani itejmi jemi.

19 (A'ɨ́jna ɨ́ Barrabás, ayée mú 'éen jín ra'iteáana a'iné ca'anɨ́jra'a pu hua'utá'a ɨ́ teɨte Jerusalén mej é'echejca'a mej mi huateújne'usi'ite'en. A'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j ɨ́ tɨ tí'itecui'ica.)

20 Ajta a'ɨ́ɨn Pilato, aúche'e pu raxɨ́'eve'eca'a tɨ raatátuaani a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. A'ɨ́j pu jín, ajtahua'a pu ayén tihuá'ajee tɨ ij ráamua'aree a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a ɨ́ teɨte.

21 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, majtáhua'a mú miyen titeetejíihuajraa tɨjín:

—Patá'aj hui rá'utatan, patá'aj rá'utatan.

22 Huaíca pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—¿A'iné 'een jɨme'e? ¿Ti'itájni a'ij huáruu tɨ a'ij pua'a 'een? Capu hui a'ij ná'amitɨejte'e ti'itɨ́j tɨ jín auteájturaa tɨ ij ayén raavíjte'e tɨ huámɨ'ɨni amɨ́jna. A'ɨ́j nu hui jín niyen nena'a rɨni. Puaíjtzi nu'u raatá'asin. Neajta raateátuaasin.

23 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte máàj mú jaítze'e ca'anín jín huajíjhuaca'a. Majtahua'a miyen tiraata'aíj tɨ rá'utatan. Matɨ́'ɨj mi tiu'umuá'itɨ me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jeíhua tejíjhuajme'eca'a.

24 Aj pu i Pilato raaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén huarɨ́j a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a ɨ́ teɨte.

25 Tɨ́'ɨj i raatátuaa a'ɨ́jna ɨ́ mej ra'iteáana a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ca'anɨ́jra'a hua'utá'a mej mi huateújne'usi'ite'en, tɨ ajta tí'itecui'ica. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej rájhuaviiri'i ɨ́ teɨte. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pilato, a'ɨ́ɨ pu tiu'utátui ɨ́ Jesús mej mi miyen ráaruuren a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a ɨ́ teɨte.

Matɨ́'ɨj nu'u mi rá'utatai me'ɨ́jna ɨ́ Jesús (Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

26 Matíˈɨj mi yaˈujáj. Aa mú yaˈujáasimeˈeca, matíˈɨj seíj huatéevi'i tɨ ayén
ántehuaa tijín Simón tɨ Cirene éˈemeˈecan. Aˈuu pu ˈɨtzitá eˈeráaráˈa tɨ i aˈuun
Jerusalén aˈuteárute. Matíˈɨj mi ruˈuhuatéechuite ɨ cúruu tɨ ij ráˈanchueni.
Meraataˈaíj tɨ ráachuisimeˈen cujtaˈan ɨ Jesús.

27 Jéihua mú teɨte huajúˈucaa huáˈa cujtaˈa. Muˈiitɨ ɨ ˈuuca, jeíhua mú
ruxɨeemɨjteˈecaˈa, muaˈantiujyeíneˈe mú muaajúˈucaa aˈɨjna jemi.

28-29 Aj pu i Jesús pɨ aˈuréˈeve. Ayee pu tihuáˈixaa tɨjín:

—Múˈeen ˈuuca, mɨ sej huáˈayaujmuaˈa púˈeen aˈɨime ɨ mej Jerusalén
aˈuchéjme, caxu neetzi jín ruyeine, sino rujɨimuaˈa sehuaújyeinixɨˈɨ múˈejmi
jɨmeˈe, seajta seˈɨmej jɨmeˈe ɨ ruyaujmuaˈa aˈiné aj pu hui tejaˈuréˈenejsin
aˈɨjna ɨ xɨcájraˈa sej jetzen siyen tiuˈutaxájta yee: “Dios pu rɨˈɨ tihuaˈutáˈa
aˈɨmej ɨ mej caí jaˈanáj tiyaúumuaˈa muáˈaraa, majta aˈɨmej ɨ mej caí jaˈanáj
tɨˈɨrɨi huáˈa jetze huataseíjre, majta aˈɨmej ɨ mej caí jaˈanáj huáˈutzii ɨ
huáˈayaujmuaˈa.”

30 ’Aˈájna xɨcájraˈan jetze, ayée mú hui rɨni ɨ teɨte. Aˈɨi mú tiraataˈixaateˈesin
ɨ jɨrí tɨjín: “Patáˈaj téjmi japua rájveti.” Majta miyen cheˈatá menaˈa
tiraataˈixaateˈesin aˈɨjna ɨ jɨrí áa tɨ huacaíjme tɨjín: “Patáˈaj taateˈavaa.”

31 ’Tɨ puaˈa niyen tirajpuaíjtzi neˈɨjna jɨmeˈe nej caí tiˈitɨj jín auteájturaa,
¿aˈiné tejamuáˈamitɨejteˈe mej miyen tirajpuaíitzi muáˈaju'un aˈɨime ɨ mej xaa
tiˈitɨj jín auteájturaa? Huápiˈɨ mú hui rajpuaíitzi muáˈaju'un xaa neˈu. —Ayee
pu tihuaˈutáˈixaa.

32 Majta seica mú huajájpuajmeˈe mej mi meˈuun huáˈutatan jamuan ɨ Jesús.
Aˈɨime ɨ mej huaˈapua, aˈɨi mú aˈɨin púˈeen ɨ mej xaa aˈij puaˈa tíˈirujca.

33 Matíˈɨj mi meˈuun aˈaráˈa aˈu tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjín Mɨˈɨchímuˈuta. Aˈɨi
mú ráˈutatai jamuan ɨ mej aˈij puaˈa tíˈirujca. Seíj mú aútutatai rɨˈɨrɨinta'an
pújmeˈen ɨ Jesús. Majta ɨ seɨj, aˈɨi mú ráˈutatai útutaˈan pújmeˈen.

34 Tɨˈɨj i Jesús ayén tiuˈutaxájtacaˈa tɨjín:

—Niyáˈupua, patáˈaj hui tihuaˈutáˈuuniˈi aˈiné camu ramuaˈaree aˈij mej
rɨcɨ.

Majta aˈɨime ɨ xantaaruˈu, aˈɨi mú huáhuajcacaˈa mej tetej aˈucáahuaˈaxɨn mej
mi ráamuaˈaree jaˈatɨ tɨ racɨˈɨti ɨ cɨixureˈaraˈan ɨ Jesús.

35 Majta aˈɨime ɨ teɨte, aˈúu mú aˈuté'uu mejseíiracaˈa. Majta aˈɨime ɨ mej
tihuáˈaijteˈe, aˈɨi mú majta raˈutéxɨeehuariˈiriˈi. Ayee mú tiuˈutaxájtacaˈa tɨjín:

—Amɨ pu seica japua huaniú. Chéˈe hui amɨn rujapua huániuuni, tɨ puaˈa
hui ayén tiˈayajna tɨ amɨn aˈɨin púˈeen Dios tɨ raˈantíhuaˈu, aˈɨjna Dios tɨ án
yaˈujyeíjtza ɨ ɨpuari japua.

36 Majta aˈɨime ɨ xantaaruˈu muaˈajteáxɨireca'a, majta raˈutéxɨeehuariˈiriˈi.
Aˈɨi mú majta raatanéste ɨ viinu tɨ antzináj tɨ raˈantiyéˈen.

37 Ayee mú tiraataˈixaa tɨjín:

—Tɨ puaˈa Rey jɨmeˈe pej tiˈitéveecaˈa aˈɨmej jemi ɨ mej Israél jetze
ajtéme'ecan, patáˈaj á japua huániuuni.

38 Majta taabla tiˈitɨj mú aútutatai aˈu tɨ áˈujmuˈu ɨ Jesús. Ayee pu
téˈeyuˈusiˈihuacaˈa aˈɨjna jetze ɨ taabla tɨjín: “Aˈii pu aˈɨin púˈeen ɨ huaˈaRey
aˈɨime ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan”.

39 Ajta seíj ɨ mej huaˈapua ɨ tɨ aˈij puaˈa tíˈijrɨˈɨrejcaˈa, aj pu áˈatataihuacaˈa.
Aˈɨi pu ayén aˈij puaˈa tiraataxájtacaˈa. Ayen tɨjín:

—¿Ni pecaí peˈɨn púˈeen aˈɨjna tɨ Dios án muaˈujyeíjtza ɨ ɨpuari japua? Patáˈaj
á japua huániuuni, pajta téjmi japua.

40 Ajta ɨ seɨj tɨ a'ij pua'a tí'ijrɨ'ɨrejca'a, tɨ ajta á'atataihuaca'a, a'ɨ́ɨ pu
ra'ajté'axɨ tɨjɨ́n:
—¿Ni hui pecaí rá'atese'e ɨ Dios? Casi'ɨ, ayée pej che'atá pena'a tirajpuaíitzi
tɨ́j amɨ́jna.
41 Ayee pu hui tiraavíjte'e tej tiyen tirajpuaíjtzi a'iné pu'uri taacɨ́'ɨ a'ij
tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tej ti'itɨ́j huáruu. Ajta amɨ́n, capu ti'itɨ́j jɨ́n
auteájturaa.
42 Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjɨ́n:
—Jesús, patá'aj na'utámua'aree a'ájna xɨcáara'an pej jetzen autéchesin pej
tiu'uta'aíjta.
43 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Ayee nu hui tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, íjii, mú'ee pe pe'uun
a'utevée pua'amé neetzi jamuan a'u tɨ Dios rɨ́'ɨ timuaatá'asin. —Ayee pu
tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Tɨ́'ɨj nu'u cui'i huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ Jesús
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44-45 Tɨ́'ɨj ari teuumé'eca a'atzaj tacuarixpua, aj pu i nainjapua hu-
ateátɨca'areca'a ɨ chuej japua. Ayee pu á'atee a'achú cumu huaíca hora tɨ
ayén 'eene'e, a'iné a'ɨ́jna xɨcaj a'umɨ́'ɨ. Capu i ché'e huáneeri'ɨcɨcaa. Ajta a'ɨ́ɨn
ɨ cɨ́ixuri tɨ itzíjhua, tɨ ajta a'uun a'utaviviɨ́jme'ecaa u teyujta'a, a'ɨ́ɨ pu já'ita'a
acasiújtza'anixɨ.
46 Ca'anín pu jɨ́n huajíjhuaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Mɨ́ pej niyá'upua, mú'eetzi nu huatátuiire'esin ɨ nexɨejniu'uca.
Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i raatapuá'ajtaca'a tɨ tíyeeye'e.
47 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ xantaaru'u, tɨ anxíte tí'aijta, tɨ́'ɨj raaseíj a'ij tɨ huarɨ́j, aj pu i rɨ́'ɨ
tiraatá'a ɨ Dios. Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. A'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ tí'itevistaca'a.
48 Majta a'ɨ́ɨme ɨ teɨte ɨ mej ajteáxɨireca'a me'újna mej mi tiú'umua'ariive'en,
matɨ́'ɨj raaseíj a'ij tɨ ti'itɨ́ huarɨ́j, a'ɨ́ɨ mú anteújtu'asixɨ án rútaviitze'e me'ɨ́jna
jɨme'e mej huataújxɨeemɨste. Majta a'ucíj.
49 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej ramua'ajcaa, majta a'ɨ́ɨme ɨ 'uuca ɨ mej e'eráacɨ jamuan
a'ujna u Galilea, a'ɨ́ɨ mú a'ɨmuá a'uté'uu mej seijraca'a a'ij tɨ ti'itɨ́ rɨcɨ.

Matɨ́'ɨj nu'u mi u ye'avá'ana
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50 Meenti seíj a'uun jé'eseijre'eca'a tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n José. A'ii pu a'ɨ́ɨn
pú'een seíj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ huá'a jueesi ɨ mej huaícate japuan
tamuáamuata'a mej ará'ase. Rɨ́'ɨ pu tí'itevistaca'a a'ɨ́jna. Capu ti'itɨ́j jɨ́n
auteájturaa.
51 Ajta a'ɨ́ɨn, capu ra'aránajcheca'a a'ij mej tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare, capu ajta rɨ́'ɨ
raatá'a a'ij mej huarɨ́j ɨ seica ɨ jueesi. A'uu pu é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ José, chajta'a
tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Arimatea, tɨ ajta a'uun huatacá'a u Judea. Ajta a'ɨ́ɨn
José, a'ɨ́ɨ pu rachú'eve'eca'a ja'anáj xɨcáara'an jetze Dios tɨ tiu'uta'aíjta íiyen
chaanaca japua.
52 Tɨ́'ɨj i a'uun á'ume ɨ Pilato jemi. Ayee pu tiraatáhuaviiri'ɨ tɨ a'ɨ́ɨn Pilato
raatátuiire'en ɨ Jesús tɨ mɨ'ɨchi.
53 Tɨ'ɨj jí ra'acájtɨ ɨ cúruu jetze ɨ tévira'a. Aj pu i saavana jɨ́n racá'ijcataca'a.
Tɨ'ɨj jí a'uun a'uteájrupi a'u tɨ aúucun. Tɨ'ɨj jí yenu'uhuaré'etee a'u mej
mauchén yauucú ɨ jaij. Caxɨ́ɨ mú ja'anáj ja'atɨ me'uun utétuara'a.

54 Pu'uri a'ájna pítí'iriɨjcaa a'ájna xɨcájra'a mej jetzen rí'ɨ ruruuren. Ajta
pu'uri tín teja'uré'enejsime'e a'ájna xɨcájra'an mej jetzen ruse'upi.
55 Majta a'ɨ́ime í 'uuca, í mej me'uun e'eráaci u Galilea jamuan í Jesús, a'ɨ́i
mú cujta'an huajú'ucaa a'ɨ́jna í José. Matí'ɨj mi raaseíj a'u tɨ aúucun, majta a'u
tɨ yá'uruu í mɨ'ɨchi.
56 Matí'ɨj mi a'ucí í ruche. Aj mú mi rí'ɨ ráaruu í tu'upi tɨ naa teáarí'e, majta
í mej jín racápɨtijra. Majta á'iyen huaújse'upe a'ájna xɨcájra'an jetze a'ij tɨ
tiú'ujxe'eve'e.

24

Tɨ́ɨj nu'u ajtahua'a a'itáraa a'ɨ́jna í Jesús huá'a tzajta'a í mɨ'ɨchite (Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

1 Tɨ́'ɨjta a'ájna teja'uré'ene í tújca'ari ta'amuájca i itɨeeri jetze. Iíye'e mu'u u
á'uju'un me'ɨ́jna í 'uuca mej tejá'utɨɨ í mej rí'ɨ tiú'uruu í tu'upi tɨ naa teáarí'e.
Matí'ɨj mi u á'uju'un a'u tɨ aúucun.
2 Matí'ɨj mi me'uun a'ará'a. Aj mú mi raaseíj a'ujna tɨ aúucun tɨ pua'a ari
te'entácuuni'i. Ajta a'ɨ́n í tetej í mej ra'itéjmua, pu'uri ja'atɨ u yé'enxɨ́iraca'a.
3 Matí'ɨj mi a'uun a'uteájrupi a'u tɨ aúucun. Aru camu ráateu í tévira'an í Jesús.
4 Majta mauj me'ɨ́jna jín tí'imua'ajca a'ij tɨ ti'ití huaríj a'ɨ́jna jɨme'e í
mɨ'ɨchi, jíye'itzi jín mú hua'apua huataseíjre í teteca a'ɨ́mej jemi í 'uuca.
Ayee mú cuaiínavi'in ti'ité*chejca*'a. Ayee pu ti'itemastájye'icaa cumu mej
té*maxcava*'ara'an.
5 Jé'ecan mú tiu'utátziɨn í 'uuca. A'ɨ́j mú jín títunutaxɨ, majta aicaújtuuxɨ.
Majta a'ɨ́ime í teteca, ayée mú tihua'utá'ixaa tɨjín:
—¿A'iné sej si 'een jín siyen rahuauhuau huá'a tzajta'a í mɨ'ɨchite seíj tɨ ari
ruuri?
6-7 Capu hui ye'e já'ahua'a, a'iné pu'uri ajtahua'a huatarújˌ ¿Ni hui secaí
ramua'aree a'ij tɨ tejámuaatá'ixaa tɨ́'ɨj auj a'uté*veeca*'a mú'ejmi jemi a'ujna
u Galilea yee tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e mej tiu'utátuiire'en a'ɨ́jna tɨ huá'a jetze
airáane í teɨte huá'a jemi í mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ mej mi rá'utatan? Ajta
yee huaíca xɨcaj tzajta'a pu ajtahua'a nu'u huatarújsin. —A'ɨ́i mú teteca miyen
tihua'utá'ixaa.
8 Majta a'ɨ́ime í 'uuca, aj mú mi ra'utámua'areeri'i a'ij tɨ tihua'utá'ixaa.
9 Matí'ɨj mi huiráaci a'u tɨ aúucun. Matí'ɨj mi a'ucíj ruche. Aj mú hua'utá'ixa
a'ɨ́mej í mej tamuáamuata'a japuan seíj ará'ase, ajta í seica. Nain mú
hua'utá'ixa a'ij mej ti'itíj tiu'uséij.
10 A'ɨ́ime í 'uuca, a'ɨ́i mú a'ɨ́n pú'een, í María, Magdala tɨ é'eme'ecan, ajta
a'ɨ́n í Juana, ajtahua'a seíj í María tɨ náànajra'an pú'een a'ɨ́jna í Jacobo, majta
seica í 'uuca. A'ɨ́i mú miyen tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej í mej Jesús hua'antíhuau.
11 Mí ajta caí a'ɨ́ime, camu huá'antzaahua í 'uuca a'iné capu a'ij tɨ-
huá'amitɨejte'eca'a a'ij mej tiu'utaxájtaca'a.
12 Ajta a'ɨ́n Pedro, a'ɨ́i pu ájchee Tɨ'ɨj jí a'utɨé*chejra*a a'ájna a'u tɨ aúucun. Tɨ́'ɨj
i a'uteájrupi. Tɨ'ɨj jí aicaújtutzi, tɨ́'ɨj cɨ́ixuri tiu'uséij. Aa pu rujɨ́imua'a tí'ijpiica'a
á chuaata'a. Tɨ'ɨj jí á'uraa. Jéihua pu tí'imua'ajca í ru tzajta'a a'ij tɨ ti'ití huaríj.

A'ájna nu'u já'ahua'a juye jetze Emaús tɨ a'uré'enine'i (Mt. 16:12-13)

13 A'ájna xɨcájra'a jetze, mé hua'apua í mej huá'a jetze ajté*me*'ecan a'ɨ́ime
í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'úu mú aujú'ucaa chajta'a tɨ ayén

téja'arájtehuaa tɨjín Emaús. A'atzu pu a'ɨmuá pítejá'arɨcɨ a'ujna u Jerusalén, a'achú cumu tamuáamuata'a kilómetros.
14 Ayee mú tiu'uxájtajme'e nain a'ij tɨ ti'itɨj huarɨj.
15 Maúche'e mú tiu'uxáatajme'eca, majta ti'ihuaúrihuaurájme'e rujɨ́mua'a, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Jesús ajteáxɨ́ɨreca'a tɨ 'ij huá'a jamuan huamé'en.
16 Aru capu hua'utá'a mej ráamua'ati.
17 Tɨ́'ɨj i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:
—¿Ti'itájni a'ij setiú'urixaate'e siyen huajú'un?
Matɨ́'ɨj mi huatéhuiixɨ, mua'icaujtutájme'e.
18 Ajta seɨj tɨ ayén ántehuaa tɨjín Cleofas, a'ɨ́ɨ pu ayén tiu'utaniú tɨjín:
—¿Ni pecaí ramua'aree a'ij tɨ ti'itɨ́ huarɨj íjii itejmi jemi? ¿Ni pecaí mú'ee pe'ɨ́n pú'een ɨ́ pej huayé'i pena'a pej caí ti'itɨj mua'aree a'ij tɨ ti'itɨ́ taruure itejmi?
19 Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:
—¿Ti'itáani a'ij huarɨj?
Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjín:
—A'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús, Nazarét tɨ é'eme'ecan. A'ɨ́ɨ pu hui tí'ixaxa'ata'a ɨ́ rumuári'eri'ire'ara'an jɨme'e ɨ́ Dios jetze me'ecan. Ajta jeíhua pu ayén tiú'uruu tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, mejseɨ́iraca'a ɨ́ teɨte.
20 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ita'aijte'e, a'ɨ́ɨ mú hui Jesús tiu'utátui mej mi tiu'utá'an mej raajé'ica. Matɨ́'ɨj mi rá'utatai.
21 'Mɨ teajta iteen, ayée tu hui tí'ijxe'eve'eca'a tɨ a'ɨ́ɨn pu'éene'e á'ame'enche'e tɨ tu'irájtuaani itejmi i tej Israél jetze ajtéme'ecan. Pu'uri huaíca xɨcaj tejauume ɨ́ mej rá'utatai.
22 'Majta seica juuca ɨ́ mej téjmi jetze ajtéme'ecan, jeíhua mú a'ij pua'a te'utaseɨ́jra. Iíye'e mú u a'atanéj a'u mej ye'avá'ana me'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
23 Aru camu ráateu ɨ́ miɨchi. Matɨ́'ɨj mi huaré'acɨ. Aj mú mi taata'ixaa tɨjín seica mú huataseɨ́jre a'ɨ́mej jemi. A'ɨ́ɨ mú nu'u me'ɨ́n pú'een ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e. Ayee mú eeri'i tihua'utá'ixaa tɨ nu'u ari ajtahua'a huatarúj a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
24 Majta seica ɨ́ mej ta jamuan á'ujujhua'an, a'ɨ́ɨ mú majta u a'atanéj a'u mej ye'avá'ana. Ayee pu éene'e a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca. Aru camu hui á'a ya'useɨ́j me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. —Ayee mú tiraata'ixaa a'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'apua.
25 Ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—A'ij xu pua'a titéʼujmuajte mú'een. Caxu a'ij tirájteuve mɨ ru tzajta'a sej si ca'anacan tirá'antzaahuate'en nain tɨ́j na'a a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.
26 '¿Ni caí ayén tiú'ujxe'eve'eca'a tɨ ij amuacaí ayén tirajpuaíitzi á'ara'ani a'ɨ́jna ɨ́ tɨ ajta Dios a'án ya'ujyeɨ́jtza ɨ́ ɨpuari japua, tɨ ij á'iyen te'enteárute a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua, ajta nainjapua?
27 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús temua'a naa nain tɨ́j na'a tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ́ yu'uxari jetze a'ɨ́jna jɨme'e, tɨ́j na'a tɨ a'ɨ́ɨn ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan, ajta matɨj mena'a ɨ́ mej tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.
28 Matɨ́'ɨj meri á vejli'i aujú'ucaa a'ájna chajta'a a'u mej aráaiixa, aúche'e pu huamé'ecaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ayée pu cumu mú pu á'ayee a'umé'e a'ame.
29 Ajta a'ɨ́ɨme, jeíhua mú ca'anɨ́jra'a raatá'a tɨ a'uun huateáturan. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjín:

—Patá'aj yé huateáturan téjmi jemi, a'iné pu'uri téchuijxari, ajta ari tín tétɨca'ari.

Tɨ́'ɨj i a'uun a'uteájrupi tɨ ij huá'a jamuan a'uun a'uteáturan.

30 Tɨ́'ɨj i Jesús ayén huarɨ́j tɨ́'ɨj a'ɨ́ín aúuca'atii huá'a jamuan á vejli'i meesa jetze. Tɨ́'ɨj i raatiɨ́'ɨpiɨ í pan, ajta rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios. Aj pu i ra'antítaaraxɨ ɨ́ pan. Tɨ́'ɨj i a'utéjche tɨ hua'uta'ɨ́'ɨpɨ'ite'en.

31 Jɨme'en pu'u hua'utá'ɨ́'ɨpɨ'i, aj mú mi raamuá'a. Aj pu i e'ehuaújpua'arixɨ mejseɨ́iraca'a.

32 Matɨ́'ɨj mi miyen ti'itiúrihua'uri'i tɨjín:

—¿Ni caí ú'utzunajca'a ɨ́ taxɨejniu'uca ɨ́ ta tzajta'a, ajta ca'anɨ́jra'a yú huataseɨ́jre u ta tzajta'a tɨ́'ɨj a'ɨ́in tiu'uxájtajme'e ta jamuan ɨ́ juye jetze, tɨ ayén tɨ́'ita'ixaate'ecaa a'ij tɨ huataújmua'a ɨ́ tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze?

33 Matɨ́'ɨj mi ájhuiixɨ. Ca'anacan mú huaré'acɨ u Jerusalén. A'uu mú huá'uteu a'ɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan seɨ́j mej ará'ase, majta ɨ́ seica ɨ́ mej huá'a jamuan á'ujujhua'ane'e. Naími'i mú tiújseɨ́j me'újna.

34 Majta me'ɨ́jna ɨ́ mej me'uun a'uté'uuca'a u Jerusalén, ayée mú tihua'utá'ixaa ɨ́ mej hua'apua tɨjín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Tavástara'a pu ajtahua'a a'itára huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. Ajta huataseɨ́jre jemin a'ɨ́jna ɨ́ Simón.

35 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej hua'apua, a'ɨ́i mú tihua'utá'ixaa a'ij tɨ ti'itɨ́ huarɨ́j matɨ́'ɨj me'uun aujú'ucaa ɨ́ juye jetze, ajta a'ij mej ye'í tiraamuá'a tɨ́'ɨj a'ɨ́in ra'antítaaraxɨ ɨ́ pan.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús huataseɨ́jre a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej nu'u mauj jamuan á'ujujhua'ane'e tɨ auj ruurica'a amuacaícan
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

36 Maúche'e mú ti'ixáataca'a me'ɨ́jna jɨme'e tɨ́'ɨj a'ɨ́in Jesús huataseɨ́jre huá'a jemi. A'uu pu já'ita'a huatéechaxɨ. Aj pu i ayén tihua'utateújte tɨjín:

—Ché'e huatéepua'are ɨ́ a'amua tzajta'a.

37 Jé'ecan mú huajɨ́jxɨca'a. Majta tiu'utátziin a'iné ayée pu huá'aseijrate'ecaa. Cu xɨee mej cu mɨ́ɨchi seijra.

38 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—¿A'iné 'een jín a'ij pua'a amuaatá'a? ¿A'iné sej si caí xɨ té'atzaahuate'e?

39 Casi'i, i nemuajca'a jetze, ajta i ne'ɨ́ica jetze. Nee nu ne'ín pú'een. Setá'aj na'ajtamuárɨ'en sej si siyen raaseɨ́j. Seɨ́j tɨ mɨ'ɨchi, capu ayén nexɨ́'ej ti'itéhua'ira'a, capu ajta ayén nexɨ́'ej ti'itéjcari. Xu'uri neseij nej xaa téhua'ira'a, neajta téjcari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

40 Tɨ́'ɨj ayén tihua'utá'ixaa, aj pu i ayén tihua'utaseɨ́jra ɨ́ rumuájca'a jetze, ajta ru'ɨ́ica jetze.

41 Majta a'ɨ́ime, camu xɨ rá'antzaahuate a'iné jeíhua mú a'ij pua'a yá'useijraca'a, majta rútemua'ave'eca'a. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:

—¿Ni secaí ti'itɨ́j tícha'ɨ́i ɨ́ nej ráacua'ani?

42 Matɨ́'ɨj mi seɨ́j raatá'a ɨ́ hua'í tɨ huá'ijchi'i.

43 Tɨ́'ɨj i ra'ancuré'echui. Aj pu i ráacua mejseɨ́iraca'a a'ɨ́ime.

44 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Ayee nu tejámuaatá'ixaa netɨ́'ɨj a'amua jemi huácatii tɨ ayén ruxe'eve'eca'a tɨ nain jín te'araúrasten a'ij tɨ te'uyú'uxaca'a neetzi jɨme'e a'ɨ́jna ɨ́ Moisés, majta a'ɨ́ime ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, ajta jetzen ɨ́ tihuá'achuiica.

45 Aj pu i hua'utá'a mej mi yaú'itɨée muá'ara'ani a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze.
46 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze nej nu'u niyen tirajpuaítzi ná'ara'ani inee, i nej ne'ɨ́n pú'een ɨ CɨrÍistu'u tɨ Dios án neja'ujyeíjtza ɨ ɨpuari japua. Ajta nu'u huaíca xɨcaj tzajta'a nu neajtahua'a aitára'ani huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite.
47 'Majta nu'u, nainjapua tihua'utá'ixaate'esin neniúucajtze'e mej mi seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ Dios jemi tɨ ij a'ɨ́n tihua'utá'uuni'i. Ma'utéjhuijsin nu'u mej miyen tihua'utá'ixaate'en íiye mej Jerusalén a'uchéjme, majta méyee ɨ mej a'ɨmuá antachéejmee, majta méyee ɨ mej seɨj chuéjra'a japua huachéjme, tɨ́j na'a ɨ tɨ yen seijre'e íiyen chaanaca japua nainjapua.
48 'Mú'een xu tihua'utá'ixaate'esin a'ij sej seri se'ɨ́jna jɨ́n tiu'uséij.
49 Nee nu u ya'uta'íti mú'ejmi jemi a'ɨ́jna tɨ niyá'upua jín te'ataújratziiri'i. Seajta mú'een, setá'aj siyen yen huaté'en íiyen chajta'a ajta na'a caí huateáturan mú'ejmi jemi a'ɨ́jna tɨ júte'e e'icánejsin. A'ɨ́j xu jetzen araújca'anejsin. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Tɨ́'ɨj nu'u i a'ɨ́ɨn Jesús tíraa u ta japua (Mr. 16:19-20)

50 Tɨ́'ɨj i a'ɨ́jna ɨ Jesús huaja'uví'itɨ u já'ahua'a u Betania. Tɨ́'ɨj i ajméijca'ataxɨ. Aj pu i rɨ́'ɨ tihua'utá'a ɨ huá'a tzajta'a.
51 Tɨ́'ɨj auj rɨ́'ɨ tíhua'utá'asime'eca, a'úu pu huaja'uhuá'axɨ. Aj pu i júte'e tíraa.
52 Majta a'ɨ́ime, a'úu mú raateánajcheca'a. Jéihua mú huataújtemua'ave. Matɨ́'ɨj mi a'ucɨj u Jerusalén.
53 Tɨ́'ɨj pɨ́ na'a, mú me'uun a'uté'uuca'a u teyujta'a mej mi rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ Dios.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Juan jɨ́me'en ɨ Jesucɨriistu'u

Ɨ tɨ jɨ́n a'utéjche i yu'uxari

1 Ajmí'ɨmua pu seijre'eca'a a'ɨ́jna ɨ tɨ ɨ niuucari. Ajta, a'ɨ́jna ɨ niuucari, a'ɨ́ɨ pu seijre'eca'a ɨ Dios jemi. Ajta a'ɨ́ɨ pu Dios pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ niuucari.
2 A'ɨ́ɨ pu 'ajmí'ɨmua seijre'eca'a ɨ Dios jemi tɨ́'ɨj caí xɨ mé'e já'ahua'aca'a ɨ chaanaca.
3 Nain tɨ́j na'a tɨ tí'iseijre'e, a'ɨ́jna niuucari jetze pu ayén tiu'utaseíjre. A'ɨ́ɨ pu ɨ Dios, ajta a'ɨ́jna ɨ niuucari, a'ɨ́ɨ mú naíjmi'i tiú'utaahuaca'a tɨ́j pua'amé yen tí'iseijre'e. Ajta, capu ti'itɨ́j ayén ti'iseíire'e á'ame'enche'e tɨ pua'a caí a'ɨ́ɨn niuucari ayén raatétaahuaca'a.
4 Tɨ́j na'a 'ajmí'ɨmua tɨ yú e'iré'ene, a'ɨ́j pu jetze airáme'ecan a'ɨ́jna tɨ i'irúuri rusén jɨme'e. Ajta a'ɨ́j pu jín ayén tiú'uneeri'icɨca'a huá'a tzajta'a ɨ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jín i'irúuri mej mi miyen tiráamua'aree a'ij tɨ 'een ɨ Dios jemi.
5 Ajta a'ɨ́jna tej tiyen teajta ratamuá'amua tɨjɨ́n tatzari, a'ɨ́ɨ pu huanéeri'icɨ já'araa a'ɨ́mej tzajta'a ɨ teɨte ɨ mej á'ujujhua'ane'e tɨca'amiste'e. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej miyen tɨca'amiste'e á'ujujhua'ane'e, camu raayɨ́'ɨtɨhua'a mej ra'ujé'ica ɨ tatzari tɨ huá'a tzajta'a huáneeri'icɨcaa.
6 Seɨ́j pu ayén u a'uvé'emej tɨ Dios ayén ya'uta'íteca'a. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Juan.
7 Ayee pu 'een jɨ́n u a'uvé'emej tɨ ij ayén a'ɨ́jna jɨ́n te'anxájta a'ij tɨ ari tí'ijmua'areereca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ i'i tatzari, mej mi naími'i miyen té'antzaahuate'en a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ayén tihuá'ixaate'e.
8 Ajta a'ɨ́jna ɨ Juan, capu a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ tatzari sino ayée pu'u 'een jɨ́n a'uvé'emej tɨ ij a'ɨ́jna jɨ́n tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́jna jetze me'ecan a'ɨ́jna ɨ tatzari.
9 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n tatzari pú'een, tɨ ajta huanéeri'icɨ á'aye'i huá'a tzajta'a ɨ teɨte, a'achú mej pua'amé yen seijre'e, a'ɨ́ɨ pu mú a'uvé'eme'eca'a íiyen chaanaca japua.
10 A'ɨ́ɨ pu ayén huateájturaa íiyen chaanaca japua. Ajta, a'ɨ́ɨ pu nain tiú'utaahuaca'a tɨ́j na'a tɨ yen chaanaca japuan tí'iseijre'e. Mí majta me'ɨ́n, ɨ mej yen huachéejme'ecaa íiyen chaanaca japua, camu raamuá'a.
11 A'ɨ́ɨ pu mú a'uvé'eme'eca'a, ajta a'ɨ́ɨme jemi ɨ ruteɨ́testemua'a huateájturaa. Majta a'ɨ́ɨme, camu xaa ra'ancuré'evi'itɨ.
12 Mí majta, seica mú xaa ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́ɨme ɨ teɨtestemua'ame'en. Ajta a'ɨ́ɨn, ayej tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ mej rá'astijre tɨ 'ij ayén tihuá'ucɨ'ɨti mej mi yaújmua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani ɨ Dios, a'achú mej pua'améca.
13 Majta a'ɨ́ɨme, camu miyen teteca jetze airáme'ecan me'ɨ́jna jɨme'e tɨ teáata'a ayén tí'ijxe'eve'eca'a. Camu a'atzu xaa ne'u, sino ayée mu'u me'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan ɨ Dios.

A'ɨ́ɨ pu huateújtevistaca'a ɨ niuucari

14 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ niuucari a'ɨ́ɨ pu ayén huateújtevistaca'a. A'ɨ́ɨ pu ajta itejmi jemi huateájturaa. Teen tu teajta tiyen raaseíj te'ɨ́jna ɨ tɨ jín rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ Dios. Teen tu raaseíj ɨ tɨ jín Dios rɨ́'ɨ tiu'utá'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨ na'a caj tí'iyaujra'an ɨ Dios.

A'ɨɨ pu é'eme'ecan ɨ ruyá'upua jemi. Nain pu jɨn rɨ'ɨ titájcha'ɨɨca'a ruxɨ'evi'ira'a jɨme'e. Ajta, nain pu ayén tzáahuati'ira'a jɨn tiu'utaxájtaca'a.

15 Ajta a'ɨɨn ɨ Juan, ayée pu a'ɨjna jɨn tiu'utaxájtaca'a, ayén ti'ixáata tɨjɨn:

—A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ nej jɨn neri tejamuá'ixaa yee a'ɨjna tɨ ye'evé'eme nee cujta'a, jaítze'e pu ve'ecán jɨn ti'itéjvee necaí inee, a'iné a'ɨɨ pu amuacaí seijre'eca'a necaí inee. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

16 Naíjmi'i iteen, tu'uri tiyen te'ɨjna jɨn ra'ancuré'a te'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ nain jɨn rɨ'ɨ naa titatá'aca. Ruxɨ'evi'ira'a pu jɨn rɨ'ɨ titatá'aca tɨj na'a tɨ yú auca'itɨ a'ame.

17 A'iné ayée pu'u, a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, Dios pu ayén raateájtuaa ɨ Moisés jemi. Dios pu ajta ayén tira'ɨjca a'ɨjna ɨ Jesús, tɨ ajta Cɨrɨístu'u pú'een, tɨ ij a'ɨɨn ruxɨ'evi'ira'a jɨn rɨ'ɨ titaatá'an, tɨ ij ajta tzáahuati'ira'a jɨn titaataseíjrate'en a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios.

18 Capu ja'atí ja'anáj raaseíj ɨ Dios, sino a'ɨɨ pu'u tɨ a'ɨɨ na'a caj tí'iyaujra'an. Ruxɨ'evi'ira'a pu jɨn rɨ'ɨ titatá'aca tɨj na'a tɨ yú auca'itɨ a'ame. Capu ja'atí ja'anáj raaseíj ɨ Dios, sino a'ɨɨ pu'u tɨ seíj na'a yaujra'an pú'een, tɨ ajta Dios jemi seijre'e, a'ɨɨ pu ayén taatamuá'ate a'ij tɨ 'een.

Ɨ Juan tɨ huá'amuaɨ'ɨhuacare'e pu te'anxájta jɨme'en ɨ Jesus tɨ i'i Cɨrɨístu'u (Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

19 Majta a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, mej majta tejé'aijta me'újna Jerusalén, a'ɨɨ mú huaja'uta'íteca'a ɨ Juan jemi seica ɨ mej tí'ivaire'eca'a u hua'atéyujta'a, majta seica ɨ mej me'ɨjna jetze airáane a'ɨjna ɨ Leví teecan mej mi miyen tiraata'íhua'u tɨ jɨme'en yee: "¿A'ataani pej pɨrɨcɨɨ?"

20 Ajta a'ɨjna ɨ Juan, capu hua'utá'ijmɨijri'i mej ráamua'ati sino ruxɨ'evi'ira'a pu jɨn ayén tihua'utá'ixaa mejseíiraca'a naíjmi'i ɨ teɨte. Ayen tɨjɨn:

—Canu nee ne'ɨn pú'een ɨ Cɨrɨístu'u tɨ Dios ra'antíhua'u.

21 Matɨ'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:

—¿A'ataani pej pú'een? ¿Ni pe'ɨn pú'een a'ɨjna ɨ Elías?

Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Canu ne'ɨn pú'een.

Majta miyen tɨjɨn:

—¿Ni pe'ɨn pú'een ɨ tej rachú'eve'e, a'ɨjna tɨ Dios jetze me'ecan titaatá'ixaate'esin?

Ayee pu tiu'utaniú tɨjɨn:

—Canu ne'ɨn pú'een.

22 Matɨ'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨn:

—¿A'ataani ne'u pej pú'een mú'ee? Patá'aj taatá'ixaate'en á'a jɨme'e tej ti teajta tiyen tihua'utá'ixaate'en a'ɨɨme ɨ mej taja'uta'íteca'a. ¿A'iné petí'ixa á'a jɨme'e?

23 Aj pu'i ayén Juan tiu'utaniú tɨjɨn:

—Nee nu ne'ɨn pú'een a'ɨjna tɨ ayén jɨme'en tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Isaías teecan tɨ nu'u ayén ja'atí pu á e'evé'ejijhua a'ujna já'ahua'a 'itzitá. Ayen tɨjɨn: "Rɨ'ɨ xu huaújruuren sej si siyen temua'a naa ra'ancuré'evi'itɨn se'ɨjna ɨ tavástara'a."

24-25 Majta seica ɨ fariseos, ɨ mej tiu'uta'aíjti'ire, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:

—Tɨ pua'a piyen mú'ee caí a'ɨɨn pú'een a'ɨjna ɨ Cɨrɨístu'u, pajta caí mú'ee a'ɨɨn pú'een ɨ Elías, pajta caí mú'ee a'ɨɨn pú'een a'ɨjna ɨ tej rachú'eve'e tɨ Dios jetze me'ecan titaatá'ixaate'esin, ¿a'iné 'een jɨn piyen huá'amuaɨ'ɨhua ɨ teɨte?

26 Ayee pu tiu'utaniú a'ɨjna ɨ Juan tɨjɨn:

—Nee nu á'amuamuaɨ'ɨhua jaj jɨme'e. Mɨ́ ajta, seɨ́j pu ayén mú'ejmi jemi seijre'e ɨ́ sej caí ramua'ate.
27 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ auj mé e'evé'eme. A'iné inee ciliéene'e nu jɨ́n ti'itéjvee ɨ́ jemin, capu ayén tiraavíjte'e nej ra'ajta'ɨ́'ɨpɨ'ɨn ɨ́ ca'acaira'an.
28 Ayee pu tiú'uruu a'ujna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Betábara, u jetze púɨjme'en, ɨ́ játe'anara'an jetze ɨ́ Jordán, a'u tɨ a'ɨ́ɨn Juan huajé'emuaɨ'ɨhuaca'a.

Jɨ́me'en ɨ́ cáne'a tɨ Dios raatámuaɨ'ɨvajta

29 Yee ruijmua'a yee, a'ɨ́ɨ pu raaseíj a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ e'evé'eme'ecaa a'ájna jemin. Aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨjɨ́n:
—Casi'i xaaseíj mú'een, mɨ cáne'a Dios tɨ raatámuaɨ'ɨvajta. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n ra'uré'uuna nain jɨme'e a'ij mej tite'uteájturaa ɨ́ Dios jemi a'achú mej pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua.
30 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ nej jɨ́me'en niyen tiu'utaxájtaca'a netɨ́'ɨj niyen tejámuaatá'ixaa yee: "Seɨ́j pu yé 'e'evé'eme'e a'ame nehuárita'a mejca'ihuáyee, tɨ ajta jaítze'e ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee necaí inee, a'iné a'ɨ́ɨ pu amuacaí huataseíjre necaí inee."
31 Canu neajta inee neseɨ́j ramua'atejca'a. Aru ayée nu en jɨ́n mú a'uvé'emej nej ni niyen huá'umuaɨ'ɨhua ɨ́ jaj jɨme'e tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén huataseíjre'en a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
32 Aj pu'i Juan ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee nu raaseíj ne'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios tɨ júte'e 'e'icáme'ecaa. Yee pu seijre'eca'a tɨ́j cucui'i. Aj pu i án mu'úutze'en a'ujyeíjxɨ.
33 Canu a'atzu ramua'atíiche'e tɨ pua'a caí ayén tinaatá'ixaate'enche'e a'ɨ́jna tɨ neja'uta'íteca'a ayén tɨjɨ́n: "Tɨ́ pua'a hui piyen raaseíj tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén e'icáanen tɨ ij seíj japuan huateáturan, aj pej ramua'ati tɨ a'ɨ́ɨn pú'een tɨ ayén tiraata'aíjte'esin a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios tɨ mú'ejmi tzajta'a huateáturan sej si se'ɨ́jna jetze araújca'anen."
34 'Nee nu niyen raaseíj. Neajta nu niyen tejámuaatá'ixaate'esin tɨ a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ yaujra'an ɨ́ Dios. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Jɨ́me'en ɨ́ mej amuacaí á'ujujhua'ane'e jamuan ɨ́ Jesús

35 Yee ruijmua'a yee, ajtahua'a pu a'uun a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan. Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ huá'uvi'itɨjme'e, hua'apua mú jamuan á'ujujhua'ane'e.
36 Tɨ́'ɨj raaseíj tɨ a'uun a'atamé'ecaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Xaaseíj mú'een, ɨ́ cáne'a Dios tɨ raatámuaɨ'ɨvajta.
37 Matɨ́'ɨj miyen tiráanamuajri'i a'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'apua, matɨ́'ɨj mi Jesús huatavén.
38 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, tɨ́'ɨj pɨ́ a'uré'eve, aj pu'i hua'useíj mej raavájrajme'e. Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een?
Aj mú miyen tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Rabí, ¿a'uné pe'eche mú'ee?
A'ɨ́jna i niuucari tɨjɨ́n Rabí, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n: Tevij tɨ Tihuá'amua'ate.
39 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Setá'aj yú a'uvé'eju'un setá'aj ya'useíj.

Matíˈɨj mi a'ucíj jamuan. Majta u ya'useíj a'utí é'echejca'a. Majta mú jamuan a'uun a'uteájturaa a'achú pua'an hora tí'ituraaca'a a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze. Yee pu teuumé'eca te'ecáará'a tacuarixpua.

40 Ajta, seíj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a ɨ́ mej hua'apua ɨ́ mej Jesús jamuan a'ucíj, ayée pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Andrés. A'ɨ́ɨ pu juutzeájra'an pírɨcɨ a'ɨ́jna ɨ́ Simón, tɨ ajta i'i Pedro.

41 Aj pu'i a'ɨ́ɨn Andrés amuacaí ra'antinájcheca'a a'ɨ́jna ɨ́ ruja'a, ɨ́ Simón. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tu'uri ráateu te'ɨ́jna ɨ́ Mesías. (Mesías, ayée pu huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨjɨ́n: Cɨríistu'u tɨ Dios Ra'antihuau.)

42 Tɨˈɨ́ɨj jí ye'eráavi'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ Simón ɨ́ Jesús jemi. Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, temua'a pu tira'aráaseij. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'ee pej a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ yaujra'an ɨ́ Jonás. Ayee pej ántehuaa pua'amé tɨjɨ́n: Cefas.

(Cefas, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n: Pedro, tɨ ajta tetej pú'een.)

Jíme'en a'ɨ́jna ɨ́ Felipe, ajta ɨ́ Natanael

43 Yee ruijmua'a yee, Jesús pu a'uun á'uye'imɨjca'a. Ayee pu tiraaxíˈepɨˈɨntare tɨ a'uun á'ume'en a'ujna ájtepua, Galilea já'ahua'a. Tɨˈɨ́ɨj i a'ɨ́ɨn ra'antinájcheca'a a'ɨ́jna ɨ́ Felipe. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Patá'aj ne jamuan á'uche'ecane'en.

44 A'ɨ́jna ɨ́ Felipe, a'úu pu é'eme'ecantaca'a, a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Betsaída. A'uu mú majta é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ Andrés, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.

45 Aj pu'i a'ɨ́ɨn Felipe a'ɨ́ɨn huáteu ɨ́ Natanael. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tu'uri ráateu te'ɨ́jna tɨ jíme'en Moisés teecan ayén tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna jetze ɨ́ yu'uxari, ɨ́ niuucari ɨ́ mej jín tí'aijta. A'ii pu hui ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej majta jɨ́me'en ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, Nazarét tɨ é'eme'ecan. A'ɨ́ɨ pu yaujra'an pú'een ɨ́ José.

46 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Natanael, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni qui Nazarét é'eme'ecan? ¿Ni ayén tí'irɨˈɨri tɨ a'uun Nazarét ti'itíj airaanen tɨ ti'irɨˈéen?

Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Felipe tɨjɨ́n:

—Che'eré, patá'aj ya'useíj.

47 Tɨˈɨ́ɨj Jesús raaseíj tɨ e'evé'eme'ecaa a'ɨ́jna ɨ́ Natanael, ayée pu tiu'utaxájtaca'a jɨ́me'en a'ɨ́jna tɨjɨ́n:

—Xaaseíj, pu'uri e'evé'eme seíj tɨ tzíte'e Israél jetze ajtéme'ecan. Capu tí'ihua'itzi a'ɨ́jna jemi. Capu ja'anáj tí'ihua'itaca.

48 Aj pu'i a'ɨ́ɨn Natanael ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'uné peneja'umuá'a? ¿A'iné pej pi 'een jɨ́n nemua'ate?

Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Nee nu ne'uun muaja'useíj patíˈɨj pe'uun e'irácatii jeten a'ɨ́jna ɨ́ huaréj, tɨˈɨ́ɨj caí xɨ muaatajéeve a'ɨ́jna ɨ́ Felipe.

49 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Natanael tɨjɨ́n:

—Rabí, mú'ee pej peˈɨ́n pú'een pej i'i yaujra'an ɨ́ Dios. Mú'ee pej a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ pej titaata'aíjte'esin itejmi, i tej Israél jetze ajtéme'ecan.

50 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'ee pej piyen té'atzaahuate'e peˈɨ́jna jɨme'e nej niyen timuaatá'ixaa yee nej ne'uun muaja'useíj patíˈɨj pe'uun e'irácatii ɨ́ huaréj jete. Ayee nu

tí'imua'ixaate'e pej pauj piyen tí'iseijran ti'itíj jɨme'e tɨ jaítze'e ruxe'eve'e caí a'ɨ́jna.

51 Ajta ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e pej piyen raseijran tɨ ayén antacúuni'ihua a'ame u ta japua. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'uun tí'ivaɨre'e Dios tɨ é'eseijre'e, a'ɨ́ɨ mú yéve'ecánineíca'a muá'aju'u ineetzi jemi, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Majta mú a'uun á'ujnineica'a muá'aju'u me'újna u ta japua.

2

Jɨme'en ɨ́ tɨ amuacaí Jesús huarɨ́j ɨ́ mej jɨ́n rɨ́'ɨ́ tira'utaseɨ́j

1 Tɨ́'ɨ́j huaíca xɨca jetze teuumé'eca, seɨ́j pu huaténe'ɨ́checa'a a'ájna já'ahua'a Galilea, chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Caná. Ajta a'ɨ́ɨn náɨnajra'an ɨ́ Jesús, a'uun a'utéveeca'a.

2 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'iyeste, a'ɨ́ɨ mú raatá'inee me'ɨ́jna ɨ́ Jesús, majta hua'utá'inee a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, mej mi huá'a jamuan tiú'uyesten.

3 Tɨ́'ɨ́j huaxɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ viinu, aj pu'i a'ɨ́ɨn náɨnajra'an ɨ́ Jesús ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨjɨ́n:

—Capu ché'e urajmuaa ɨ́ viinu.

4 Tɨ'ɨ́j jí Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Náànaj, ¿a'iné petí'ijxe'eve'e ineetzi jemi? Capúu xɨ a'ájna teja'uré'ene ɨ́ nej jetzen a'ɨ́mej jemi huataseɨ́jre'en meneseíiraca a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte.

5 Aj pu'i a'ɨ́ɨn náɨnajra'an ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ivaɨre'e tɨjɨ́n:

—Setá'aj siyen huáɨrɨni a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tejámuaatá'ixaate'esin.

6 Ajta a'uun vejli'i teja'uvéejme'ecaa ɨ́ xa'ari. Ayee pu tí'ipua'ameca'a a'achú cumu arájsevi tɨ tetej jɨme'e taavíjhuaca'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej me'ɨ́jna jín tiu'ujá'usi na'ari me'ɨ́jna jetze huaɨ́'ɨhua a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi miyen me'ɨ́jna jín araúrasten ɨ́ ruye'irá. Ayee pu té'uvejrica'a a'achú cumu seité liitro, na'ari seité liitro japuan tamuáamuata'a.

7 Aj pu'i Jesús ayén tíhua'uta'aíj a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ivaɨre'e. Ayen tɨjɨ́n:

—Setá'aj ra'avé'ejɨste'axɨ'ɨn ɨ́ jaj ɨ́ xa'ari tzajta'a.

Matɨ́'ɨ́j mi te'evé'ejɨste'axɨ temua'a naa

8 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Setá'aj ru'itajáɨ'ɨn cɨ́j caj ɨ́ jaj tu'urájmuaa mɨ xa'ari tzajta'a. Setá'aj seajta raatá'an se'ɨ́jna tɨ a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree mej yé tí'iyeste.

Aj mú mi miyen raatá'a.

9 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ antiújmua'aree, a'ɨ́ɨ pu ra'anti'í a'ɨ́jna ɨ́ jaj tɨ huateújviinutaca'a. A'ɨ́ɨ pu caí ramua'areereca'a a'u tɨ é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ viinu. Mí majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ivaɨre'e, a'ɨ́ɨ mú xaa ramua'areereca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́ɨ pu raatajé a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ huaténe'ɨ́checa'a.

10 Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Ja'atí tɨ na'a, ayée tu tí'ijrɨ'ɨre. Amuacaí pu hui hua'atá'aca a'ɨ́jna ɨ́ viinu tɨ jaítze'e rɨ́'en. Tɨ́ pua'a meri tá'aruaj, aj pu'i a'ɨ́ɨn hua'utá'asin ɨ́ tɨ caí rɨ́'en. Mí pajta mú'ee, mé'e pu a'ayeúche ɨ́ tɨ jaítze'e rɨ́'en tɨ́j na'a tej autéjhuii tej tij íjii ra'antiyé'en. —Ayee pu tiraata'ixaa.

11 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ́ tɨ amuacaí ayén ti'itíj jɨ́n huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ɨ́ mej jɨ́n rɨ́'ɨ́ tira'utaseɨ́j. Ayee pu huarɨ́j a'ujna u Caná, chajta'a tɨ a'uun a'utacá'a

u Galilea. Ayee pu huá'a jemi huataseíjre ɨ tí'imuarɨ'eri'ire'ara'an ɨ tɨ jín ríʼɨ tihua'utá'a. Majta a'ɨɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨɨ mú jaítze'e rá'antzaahua.

Jesús pu a'uun a'utéveeca'a u Capernaúm

12 Tíʼɨjta'i, a'uun a'ucáane a'ujna Capernaúm a'ɨmej jamuan ɨ náɨnajra'an, ajta ihuáamua'ame'en. A'uu mú é'etee a'achú pua'an xɨcaj.

Jesús pu hua'irámuari a'ujna teyujta'a a'ɨmej ɨ mej tí'itetu'araca (Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

13 Tíʼɨj ari vejli'itaca'a a'ájna mej jetzen miyen ra'utámua'aree a'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i a'ɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, tɨ'ɨquí Jesús án a'ujnéj a'ujna Jerusalén.

14 A'uu pu a'uteájrupi ta'anténine'i ɨ teyuu tɨ a'utéjvee. Aj pu'i a'uun huá'uteu a'ɨmej ɨ mej tí'itetu'araca ti'iteén huáacasi nusu cáne'axɨ ca'ɨn cucui'ise. Ajta seica pu huáteu ɨ mej án e'ijtéjcaa meesa jetze mej mi tumin huapuáta'ata.

15 Aj pu'i cuaarta huatétaahuaca'a caujnari jɨme'e. Tɨ'ɨj jí a'ɨjna jín hua'irámuari naíjmi'ica. A'ɨmej pu ajta huiiramuári ɨ cáne'axɨ, ajta ɨ huáacasi. Ajta pu pɨ́ té'ejhua'axɨxɨ ɨ tihuá'ameesa a'ɨmej ɨ mej japuan tumin tí'ipuata'ati'iraca'a. Ajta nainjapua ráahua'astɨ́raa ɨ tumin.

16 Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ mej cucui'ise tu'araca tɨjín:

—Setá'aj te'irá'an nain ɨ tɨ ayun tí'iseijre'e. Caxu ché'e siyen raruure niyá'upua tɨ raatéechi'i. Ché'e caí ayén ti'itéva'ɨrihua'an tɨ́j chi'i ɨ mej tzajta'an tumin mua'itɨcɨ. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

17 Majta a'ɨɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, aj mú mi miyen ra'utámua'areeri'i tɨ ayén té'eyu'usi'i tɨjín: “Na'anca'anéecan nu yeehui jín niyen yé á'aseca a'u pej a'utéechi'i nej ni muaateánajche.”

18 Majta a'ɨɨme ɨ mej tihuá'aijte'e ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée mú tirájhuaviiri'i tɨ ij a'ɨɨn ca'anéeri jín ti'itɨ́j hua'utaseíjrate'en ɨ mej jín ríʼɨ tiraaseíj. Miyen tɨjín:

—Patá'aj taataseíjrate'en ti'itɨ́j ɨ tej jín a'ij tímua'utaséij tej ti te'ɨ́jna jɨ́n ráamua'aree pej pe'ɨ́jna jín antí'amua'aree pej piyen rɨcɨ.

19 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Tí pua'a siyen raaté'uuna se'ɨ́jna i teyuu, nee nu huaíca xɨcaj tzajta'a neajtahua'a ra'ajjájsin.

20 Ajta a'ɨɨme ɨ Israél mej jetze ajtéme'ecan, ayée mú titeetaniú tɨjín:

—Ayee pu hui á'atee a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a japuan arájsevi mej rá'ajtaahuaca'a. ¿Ni qui mú'ee piyen huaíca xɨcaj tzajta'a pajtáhua'a rá'ajtaahua? —Ayee mú tiraata'íhua'uri'i.

21 Mí ajta a'ɨɨn Jesús, a'ɨɨ pu a'ɨjna jín tí'ixajtaca'a ɨ teyuu tɨ jetzen seijre'e. A'ii pu a'ɨɨn pú'eene'e ɨ téviraʼan.

22 Tíʼɨj Dios ra'ajjáj ɨ Jesús huá'a tzajta'a ɨ mej meri huácuii, a'ɨɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, aj mú mi ra'utámua'areeri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna jɨme'e. Ajta, ayén tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ ayén ti'ayájnaca'a a'ij tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ huá'ayu'uxa jetze. Majta rá'antzaahua a'ij tɨ Jesús tiu'utaxájtaca'a.

A'ɨɨme ɨ mej amuacaí té'antzaahua a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a ɨ Jesús

23 Tíʼɨj a'uun a'utéveeca'a u Jerusalén a'ájna xɨcájra'an jetze matíʼɨj tí'iyestejca'a a'ɨjna jɨme'e tɨ Dios tihua'utá'uuni'iri'i, jeíhua mú teɨte raaseíj

a'ij ti Jesús rijcaa a'ífjna jime'e ti huápi'i naa tihuá'aseijrate'e. A'íj mú jín mu'iití rá'antzaahua ti nu'u a'fin pú'eene'e í mej rachú'eve'eca'a.
24 Mí ajta Jesús, capu huataúra'a ti huataújtuiire'en a'ímej jemi, a'iné a'fi pu naíjmi'ica mua'atejca'a.
25 Capu ayén ruxe'eve'eca'a ti ja'atí ayén raatá'ixaate'en a'ij ti 'een í teáata'a, a'iné a'fi pu ruseíj rú'umua'areereca'a a'ij ti 'éene'e mua'atzíire'ara'an í tzajta'an í tevi.

3

Nicodemo pu tí'ira'ihua'uraca'a í Jesús

1 A'uun pu seíj a'utéveeca'a ti a'ímej jetze ajtéme'ecantaca'a í fariseos. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Nicodemo. A'fi pu seíj a'fin pú'eene'e í hua'avaujsi í mej Israél jetze ajtéme'ecan.
2 A'fi pu tíca'imua á e'iré'ene í Jesús jemi. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:
—Vásta'a, teen tu ramua'aree pej pe'uun a'uvé'emej í Dios jemi a'ífjna jime'e a'ij pej titaatá'ixaate'en. Ayee tu tí'ijmua'aree ti caí a'ij tí'iri'iri ti ja'atí ayén rijca patíj mú'ee, a'ífjna jime'e í tej jín a'ij tímua'utaséij ti pua'a caí Dios ayén jemin seijre'e.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa ti nu'u ayén ruxe'eve'e ti a'fin jéjcuacan jín huanú'ihua

3 Ajta Jesús ayén tiu'utaniú tijín:
—Jee xaa ne'u, ayée nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, ti pua'a ja'atí caí ajtahua'a huanú'ihua, capu ri'irí ti a'fin a'uun a'uteárute a'ujna Dios ti é'eseijre'e.
4 Aj pu'i Nicodemo ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:
—¿A'iné tí'iri'iri ti ja'atí ayén ajtahua'a huanú'ihua ti pua'a a'fin ari vásta'a pú'eene'en? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri ti ajtahua'a atéhui'ixin í jucáara'an jetze í runáàna ti ij ajtahua'a huanú'ihua. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ífjna í Nicodemo.
5 Ti'ij jí Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:
—Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, ti pua'a caí ayén huaujjéjcuare'en a'ífjna jime'e ti ayén huaújmuai'ihua jaj jime'e, ajta ti pua'a caí ayén ajtahua'a huanú'ihua a'ífjna jime'e ti a'fin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén huateáturan í jemin, capu a'ij tí'iri'iri ti a'fin ja'atí a'uun a'uteárute a'ujna Dios ti é'eseijre'e.
6 Seicié pu 'een a'ífjna ti a'ífjna jetze airáninei ti ayén ratéhua'ira'a. Ayee pu che'atá na'a seicié 'een a'ífjna ti a'ífjna jetze airaújneijte í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.
7 'Capej a'ij té'amuajca nej niyen tí'imua'ixaate'e yee ruxe'eve'e pej pajtáhua'a huanú'ihua.
8 Casi'i, ayée pu rici í eeca. Nain japua pu huá'eecaj. Pajta ranamua ti újhua'ana. Mí ajta, capu a'ij timuá'amitiejte'e a'u ti újme'en a'uvé'eye'i na'ari a'u ti újme'en huarú'ipi. Ayee pu che'atá na'a tihuá'aruure matíj mena'a pua'amé í mej miyen airaújneijte me'ífjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ífjna í Jesús.
9 Ajta a'fin Nicodemo ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:
—¿A'iné tí'iri'iri ti ayén teja'uré'enen?
10 Ti'ij jí Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Mí pej tihuá'amua'ate a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél teecan jetze ajtéme'ecan, ¿ni tzaa ayén ti'ayajna pej caí yaú'itɨe a'ij nej tí'imua'ixaate'e?
11 Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, ayée tu te'ɨ́jna jín tí'ixaxa'a ɨ́ tej tiyen ramua'aree, teajta te'ɨ́jna jín tiu'utaxájta ɨ́ tej tajɨ́'ɨ jín tiu'uséij.
'Mí seajta mú'een, caxuu xɨ ra'ancuré'a a'ij tej tejá'amua'ixaate'e.
12 Ayee nu ne'ɨ́jna jín timuaatá'ixaa a'ij tɨ tí'irɨneca íiyen chaanaca japua. Mí pajta mú'ee, capej jɨme'en té'atzaahuate'e. ¿A'iné tí'irɨ'ɨri pej piyen té'antzaahuate'en tɨ pua'a niyen ne'ɨ́jna jɨ́n timuaatá'ixaate'en a'ij tɨ tí'irɨneca u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e? Capu xaa ne'u a'ij tí'irɨ'ɨri.
13 'Capu ja'atɨ́ ja'anáj u a'ujnéj u ta japua sino a'ɨ́i pu'u ɨ́ tɨ yé ve'ecáane íiyen chaanaca japua. Nee nu ne'ɨ́n pú'een i nej neajta teáata'a jetze airáane.
14-15 Ajta, tɨ́j a'ɨ́in Moisés ajmí'i ra'ajpí a'ɨ́jna ɨ́ cu'ucu'u a'ujna já'ahua'a tɨ caí é'e tí'itɨitaca'a, ayée pu che'atá na'a tiú'ujxe'eve'e tɨ Dios ayén na'ajján ineetzi i nej neajta teáata'a jetze airáane, tɨ ij ayén tihuá'acɨ'ɨti a'achú mej pua'amé ná'antzaahuate'esin mej mi miyen ruuri huateáturan tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

Dios pu nu'u huá'axe'eve'e matɨ́j mena'a pua'amé yen huachéjme íiyen chaanaca japua

16 'Ayee pu Dios ayén hua'utaxɨ́'eve a'ɨ́mej ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua tɨ i ayén neja'uta'íteca'a ineetzi, nej nee nena'a caj tí'iyaujra'an, nej ni niyen huámɨ'ɨni huá'a jetze me'ecan mej mi caí antipuá'are sino tɨ ayén tihuá'acɨ'ɨti mej mi miyen ruuri huateáturan tɨ́j na'a rusén jɨme'e, a'achú mej pua'amé miyen na'ará'astijre'esin ineetzi.
17 Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna. Capu Dios ayén neja'uta'íteca'a nej yé ve'ecáanen íiyen chaanaca japua nej ni niyen hua'uxíjte'en ne'ɨ́mej ɨ́ mej yen huachéjme ne'ɨ́jna jɨme'e nej ni puaíjtzi hua'utá'an sino ayée pu neja'uta'íteca'a nej ni huá'a japua huániuuni ne'ɨ́jna jɨme'e nej naíjmi'ica tiu'utá'uuni'i.
18 'Ayee pu tí'ijcɨ'ɨti ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén ná'astijre'e ineetzi, nej ni caí ra'uxíjte'en, neajta caí puaíjtzi raatá'an. Mí ajta a'ɨ́in, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ caí ná'astijre'e ineetzi, Dios pu ari ra'uxíjte tɨ ij ayén puaíjtzi raatá'an a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́in caí ná'astijre'e ineetzi nej nee nena'a caj tí'iyaujra'an ɨ́ Dios.
19 'Ayee pu ari huá'a jɨme'en ra'uxíjte ɨ́ Dios nej neri huá'a jemi huataseíjre a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej yen huachéjme chaanaca japua nej ni niyen tíhua'utétatzavi'i. Mí majta me'ín ɨ́ teɨte, ayée mú jaítze'e raataxɨ́'eve mej me'uun a'uteáturan a'u tɨ a'utíca'a mej caí raataxɨ́'eve mej me'uun a'uteáturan a'u tɨ á'uneeri'i. Ayee mú 'een jín raataxɨ́'eve a'iné a'ij mú pua'a titetiújcha'ɨ́ica'a.
20 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨ́, capu a'atzu ra'aráanajche tɨ ayén huárɨni tɨ a'ij pua'a 'een jɨme'e a'u tɨ á'uneeri'i. Capu xaa ne'u ayén á'ujca'ane tɨ ayén a'ij pua'a huárɨni a'u tɨ á'uneeri'i a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rátziɨ́ne'e tɨ ij ayén huatámitɨeere'en a'ij tɨ 'een a'ɨ́jna tɨ jín ayén rɨcɨ.
21 'Mí ajta, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ hui tzáahuati'ira'a jín rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨ́, a'ɨ́i pu xaa ayén á'ujca'ane tɨ ayén rɨjca a'u tɨ á'uneeri'i tɨ ij ayén huatámitɨeere'en temua'a naa tɨ ayén rɨcɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rá'astijre'e ɨ́ Dios. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Jesús.

Jesús pu tihuá'ixaate'e a'ɨ́mej ɨ́ mej a'uun huachéjme u Judea

22 Tɨ'ɨj i Jesús a'uun á'ume a'ájna já'ahua'a, a'uun tɨ a'utacá'a u Judea. Majta mú jamuan a'ucíj a'ɨ́ime ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'uu pu huá'a jamuan a'utéveeca'a a'achú pua'an xɨcaj. Ajta huá'umuaɨ'ɨhuaca'a ɨ́ teɨte.

A'ɨ́jna ɨ́ Juan, ɨ́ tɨ huá'amuaɨ'ɨhuaca, a'ɨ́i pu jaítze'e tihuá'ixaate'e jɨme'en ɨ́ Jesús

23 A'ajná'ɨmua, a'ɬí pu Juan ajta huá'amuaɨ'ɨhuaca'a a'ájna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Enón. A'uu pu vejli'i a'utacá'a u chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa Salim. Ayej tí'iruurejca'a a'iné jeíhua pu jájmuaaca'a a'ujna. Majta mú jeíhua teɨte e'iré'enineica'a ɨ jemin tɨ ij huá'umuaɨ'ɨhua.

24 Ayee pu tí'iruurejca'a a'iné camúu xɨ ra'iténajca'a me'ɬjna ɨ Juan.

25 Matí'ɨj mi autéjhuii a'ɬíme ɨ mej Juan jamuan á'ujujhua'ane'e mej tiújtea'axɨ'ɨn a'ɬímej jamuan ɨ seica ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan me'ɬjna jɨme'e ɨ hua'aye'ira, ɨ tɨ nu'u ayén ruxe'eve'e mej nu'u 'é'etiɨ'ɨhuáxɨ'ɨn.

26 Matí'ɨj mi e'iré'ene ɨ Juan jemi. Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tɨjín:

—Rabí, casi'i a'ij tɨ rɨcɨ a'ɬjna tɨ a'uun a'utéveeca'a mú'eetzi jemi patí'ɨj pe'uun u jetze púj me'en u Jordán. A'ii pu hui a'ɬín pú'een ɨ pej jíme'en tiu'utaxájtaca'a. Ajta ɬjii, a'ɬí pu huá'amuaɨ'ɨhua ɨ teɨte. Majta naími'i mú e'iré'eninei ɨ jemin.

27 Ajta a'ɬín Juan, ayée pu tiu'utaniú tɨjín:

—Tɨj na'a tɨ ja'atí ayén ra'ancuré'asin, ayée pu tí'ijcɨ'ɨti a'ɬjna jɨme'e tɨ Dios ayén tiraatá'asin.

28 Mú'een xu hui seajta seri náanamuajri'i nej niyen tejámuaatá'ixaa yee nej caí ne'ɬn pú'een ɨ Cirístu'u tɨ Dios ra'antíhua'u, sino Dios pu ayén neja'uta'íteca'a nej ni amuacaí huataseíjre'en mú'ejmi jemi.

29 'Ayee pu tí'irɨneca tɨ'ɨj ja'atí huaténe'ɨche. A'ɬjna ɨ 'ɬíta'a, a'ɬí pu huateáturaasin a'ɬjna jemi tɨ ra'ancuré'evi'itɨ. Ajta a'ɬín amiigura'an ɨ ja'atɨ, a'ɬí pu á vejli'i a'utéveeca tɨ ij ayén rá'anvi'itɨn a'ɬjna ɨ 'ɬíta'a a'ɬjna jemi ɨ teáata'a. A'ɬí pu ajta ayén rutémua'ave'e a'ɬjna jɨme'e tɨ ayén ranamua a'ij tɨ a'ɬín ja'atí tiu'utaxájta a'ɬjna jɨme'e tɨ ari ra'ancuré'evi'itɨ a'ɬjna ɨ 'ɬíta'a. Ayee nu hui che'atá nena'a netémua'ave'e inee, a'iné pu'uri antipuá'ari ɨ nej jín antínmua'aree.

30 'Ayee pu tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɬín jaítze'e ve'ecán jín te'enteárute. Ajta ineetzi jemi, ayée pu ajta ruxe'eve'e nej jaítze'e ciliéene'e jín tiu'utévaire'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɬjna ɨ Juan.

A'ɬí tɨ u e'icaanej u júte'e

31 'A'ɬjna tɨ hui u e'icaanej u júte'e, a'ɬí pu nain jín antiújmua'aree. Neajta inee, i nej íiyen chaanaca japua me'ecan, íiye nu hui me'ecan, neajta niyen tí'ixaxa'a a'ij tɨ ti'itɨj rɬíj á'aye'i íiyen chaanaca japua. Ajta a'ɬín tɨ júte'e e'icaanej, a'ɬí pu nain jín antiújmua'aree.

32 A'ɬí pu ayén a'ɬjna jín tí'ixaxa'a a'ij tɨ a'ɬín tiu'uséij, ajta a'ij tɨ a'ɬín tiú'unamuajri'i ɨ Dios jemi. Mí ajta, capu ja'atí rá'atzaahuate'e a'ij tɨ ti'ixa.

33 Ajta a'ɬín tɨ ayén rá'antzaahuate, a'ɬí pu ayén raatá'itiira tɨ ayén ti'ayajna tɨ Dios ayén tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a.

34 'A'ɬjna tɨ Dios ya'uta'íteca'a, ayée pu hui che'atá na'a a'ɬjna jín ti'ixa a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a ɨ Dios. Ayee pu a'ɬjna jín rɨcɨ a'iné Dios pu ayén raatá'a tɨ a'ɬín xiéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios nain jín huateáturan ɨ jemin.

35 Ajta, a'ɬín ya'upuára'ra'an raxí'eve'e ɨ ruyauj, ajta ayén raatá'a tɨ a'ɬín yaujra'an nain jín antiújmua'aréere á'ara'ani.

36 'A'ɬjna tɨ rá'astijre'e a'ɬjna ɨ yaujra'an, a'ɬí pu ruuri huateáturaasin ɨ Dios jemi tɨj na'a rusén jɨme'e. Ajta a'ɬín tɨ caí ayén tira'ará'astijre'e, capu racɨ'ɨti tɨ ruuri huateáturan ɨ Dios jemi sino Dios pu puaíjtzi raatá'asin.

4

Jɨme'en ɨ 'ɨita'a tɨ Samaria é'eme'ecan

1 Majta me'ɨn ɨ fariseos, ayée mú ráamua'areeri'i tɨjɨn jaítze'e pu nu'u huá'amua'itɨjcɨ ɨ teɨte a'ɨjna ɨ Jesús caí a'ɨjna ɨ Juan. Ajta nu'u huá'amuaɨ'ɨhua.
2 Mí ajta a'ɨɨn Jesús, capu ayén tihuá'amuaɨ'ɨhuaca'a, sino a'ɨɨme mu'u ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
3 Ajta a'ɨɨn Jesús, tɨ'ɨj ayén tiú'unamuajri'i mej nu'u miyen tiráamua'areeri'i a'ɨɨme ɨ fariseos, aj pu'i a'uun e'erájraa u Judea. Tɨ'ɨj jí ajtahua'a a'uun a'utamé ájtepua u Galilea.
4 Ayee pu tiú'ujxe'eve'eca'a tɨ a'uun já'ita'a a'uré'enen u Samaria.
5 Tɨ'ɨj jí a'uun a'ará'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Sicar, tɨ a'uun ajtéme'ecan u Samaria. A'uu pu vejli'i a'utacá'a a'ɨjna chuéjra'a tɨ a'ɨɨn nu'u Jacobo teecan raatapuaíjve ɨ ruyauj ɨ José teecan.
6 A'uu pu ye'etéecu a'ɨjna ɨ Jacobo. Ajta a'ɨɨn Jesús, a'úu pu a'ujyeíjxɨ á vejli'i a'utɨ́ e'etécun a'iné temua'a pu tí'icua'anaca'a a'ɨjna jɨme'e tɨ á'atee tɨ huaméj ɨ juye jetze. A'atzaj a'ájna pítí'irɨjcaa á tacuarixpua.
7 Tɨ'ɨj jí seɨj á e'iré'ene, 'ɨita'a tɨ Samaria é'eme'ecan. Ayee pu a'ɨjna jɨn e'iré'ene tɨ ij jaj aiitajáɨnɨ'ɨn. Aj pu'i Jesús ayén tiraatajé tɨjɨn:
—Cɨj caj jaj tinaatá'a.
8 Majta a'ɨɨme, ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'úu mú á'uju'un u chajta'a mej mi cua'ira tiú'unanan.
9 Ajta a'ɨɨn 'ɨita'a ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Mú'ee pej hui Israél jetze ajtéme'ecan. Neajta inee, inee i'i 'ɨita'a íiye nej Samaria me'ecan. ¿A'iné 'een jɨme'e piyen jaj nehuavii nej cɨj caj timuaatá'an?
(Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ 'ɨita'a a'iné, a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, camu a'ij á'ujmua'ara a'ɨmej jemi, ɨ mej Samaria é'eche.)
10 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Tɨ́ pua'a pej mua'areere ti'itɨj tɨ jɨn Dios ruxɨ́'evi'ira'a jɨn muaata-puaíjve'esin, pajta ramua'areere ja'atɨ́ nej pú'een inee, i nej niyen muahuavii, ayée pej naatahuavɨ́iranche'e. Neajta nu niyen ne'ɨjna muaatá'aniche'en ne'ɨjna ɨ jaj ɨ pej jɨn rusén jɨn ruuri.
11 Ajta a'ɨɨn ɨ 'ɨita'a, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Nevástara'a, capej ti'itɨj tícha'ɨɨ ɨ pej jɨn ra'itajáɨnɨ'ɨn ɨ jaj, ajta jeíhua pu hui ucátee ɨ tɨ atécun. ¿A'uné jetze péye'ejáɨnɨ'ɨsin pe'ɨjna ɨ jaj?
12 ¿Ni piyen jaítze'e ti'itɨj jɨn antí'amua'aree mú'ee caí a'ɨjna ɨ tayá'upuacɨ'ɨ, a'ɨjna ɨ Jacobo teecan tɨ ayén taatá'a tej tiyen a'uyé'en iiyecuí? A'ɨɨ pu ajta aya-jna yé'ecare'e, majta a'ɨɨme ɨ yaújmua'ame'en, majta ɨ tihuá'aye'emuaaca'a.
13 Ayee pu tiu'utaniú a'ɨjna ɨ Jesús tɨjɨn:
—Ayee nu tí'imua'ixaate'e tɨ ayén tihuá'aruuren a'achú mej pua'amé miyen raye'e me'ɨjna ɨ jaj tɨ aiitáninei mɨ ta'atécun jetze. Matɨ́'ɨj huayé'en, majtáhua'a mú huata'ɨ́'icu méjca'i huáyee.
14 Mɨ ajta, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ a'ɨjna huayé'en ɨ jaj nej hui niyen raatá'asin, capu ché'e ja'anáj huata'ɨ́'imɨ. Jee xaa ne'u, ayée pu seíire'e a'ame ɨ jemin tɨ a'ɨjna ɨ jaj nej niyen tiraatá'asin tɨ ayén aiitáninéica'a a'ame tɨ ij a'ɨɨn ja'atɨ́ rusén jɨn ruuri á'ara'ani. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Jesús.
15 Aj pu'i a'ɨɨn 'ɨita'a ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Nevástara'a, patá'aj piyen cɨj caj tinaatá'an pe'ɨjna ɨ jaj nej ni caí ché'e huata'ɨ́'imɨn, tɨ ij ajta caí ché'e ayén tiú'ujxe'eve'e nej niyen yeraajéin neyajna.

16 Aj pu'i ɨ Jesus ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Aricu, u a'utájee ɨ tɨ muajá'uvi'itɨn. Pajta mú a'uvé'eme'en.
17 Aj pu'i a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Capu ja'atɨ́ nejá'uvi'itɨn.
Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjín:
—Xí'epɨ'ɨn pej tiu'utaxájtaca'a tɨ nu'u caí ja'atɨ́ muajá'uvi'itɨn.
18 Ayee pu ti'ayajna ɨ mej meri anxívi aráase muá'araa a'ɨ́ɨme ɨ mej muatévi'itɨne'e. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ pej jamuan á'uca íjii, capu muajá'uvi'itɨn a'ɨ́jna. Ayee pej tzáahuati'ira'a jɨ́n tiu'utaxájtaca'a.
19 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a tɨjín:
—Nevástara'a, ayée pu hui tiná'amitɨejte'e pej piyen Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.
20 Tavaújsimua'acɨ'ɨ mú raná'amiche'e ɨ Dios a'íjna jetze ɨ jɨrí. Mí seajta mú'een, mɨ sej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée xu tí'ixaxa'a tɨ ayén ruxe'eve'e tej te'uun yé'ana'amiche'en a'ujna já'ahua'a u Jerusalén. —Ayee pu tiraata'ixaa.
21 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjín:
—'Ɨ́ita'a, ayée nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, pu'uri tɨ́n teja'uré'enejsin a'ájna xɨcájra'an jetze sej caí ché'e raná'amiche'e xá'aju'un ɨ tayá'upua íiyen jɨrí japua, camu majta ché'e raná'amiche'e muá'aju'u u Jerusalén.
22 'Mú'een, mɨ sej Samaria é'eme'ecan, ayée xu hui caí ramua'ate se'ɨ́jna ɨ sej rana'amiche. Mí teajta iteen, teen tu ramua'ate te'ɨ́jna ɨ tej rana'amiche a'iné a'ɨ́jna tɨ ayén ta japua niuuni, a'ɨ́mej jetze pu huataseíjre'esin ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
23 'Mí ajta, pu'uri tɨ́n teja'uré'enejsin a'ájna xɨcájra'an jetze mej miyen me'ɨ́jna jetze araújca'anen ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios mej mi miyen tzáahuati'ira'a jɨ́n raná'amiche'en ɨ tayá'upua. Jee xaa ne'u, pu'uri a'ájna teja'uré'ene mej miyen rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ mej tzáahuati'ira'a jɨ́n rana'amiche a'iné tayá'upua pu ayén huá'ahuauhuau a'ɨ́mej ɨ mej miyen rana'amiche.
24 'Dios pu xɨéjniu'ucari pú'een, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej rana'amiche, ayée pu ruxe'eve'e mej me'ɨ́jna jetze araújca'anen ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios mej mi tzáahuati'ira'a jɨ́n raná'amiche'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.
25 Ajta a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a, ayée pu tiraata'ixaa tɨjín:
—Nee nu hui ramua'aree tɨ a'ɨ́ɨn téjmi jemi huataseíjre'esin a'ɨ́jna ɨ tɨ jee Mesías pú'een, ɨ mej miyen ratamuá'amua tɨjín Cɨríistu'u tɨ Dios ra'antíhua'u. Tí'ɨj a'ɨ́ɨn ayén huataseíjre'en, a'ɨ́ɨ pu nain jɨ́n titaatá'ixaate'esin.
26 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Inee, i nej á jamuan ti'ixa, nee nu ne'ɨ́n pú'een.
27 Jɨme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi uvé'ene a'ɨ́ɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Jé'ecan mú a'ij ra'utaseíj me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a jamuan tí'ixajtaca'a. Mí ajta, capu ja'atɨ́ ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjín: "¿A'iné péjruuren pemɨ́jna mɨ 'ɨ́ita'a?" Ni camu miyen yee: "¿A'iné 'een jɨme'e piyen jamuan ti'ixa?"
28-29 Ajta a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a, á pu ya'utára a'ɨ́jna ɨ ruxa'ari. Tɨ'ɨj jí u á'ume u chajta'a. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa ɨ teite. Ayen tɨjín:
—Mú se'utáuruyi'i sej si ya'useíj ja'atɨ́ tɨ ayén tinaatá'ixaa nain jɨme'e a'ij nej ti'itíncha'ɨɨ. ¿Ni qui caí a'ɨ́ɨn pú'een ɨ Cɨríistu'u? —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
30 Matɨ'ɨj miyen tiráanamuajri'i, aj mú mi me'ɨ́n ɨ teite huiráacɨ u chajta'a. Matɨ́'ɨj mi me'uun u á'uju'un ɨ Jesús jemi.

31 Meenti mauj a'ɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú ca'anéjri
ratá'acare'e tɨ tiú'ucua'ani. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Rabí, patá'aj tiú'ucua'ani.
32 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Nee nu ne'ɨjna jɨn huaténvaire'esin ne'ɨjna jɨme'e ɨ cua'ira ɨ sej caí ra-
mua'ate.
33 Majta me'ɨn, ayée mú tiújʼixaate'eca'a tɨjɨn:
—Tij ja'atí ari tiraavé'etuiiri'i ɨ cua'ira.
34 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—A'ɨj nu jɨn niyen huaténvaire'esin ne'ɨjna jɨme'e nej ni niyen ra'ará'asten
ɨ tɨ jɨn Dios ayén neja'uta'íteca'a, neajta nej nain jɨn ra'antícɨ'ɨti ne'ɨjna ɨ tɨ jɨn
tinaa'ɨjca.
35 'Caxu siyen tiu'utaxájta yee aúche'e te'á'atura a'achú cumu muáacua
máxcɨra'i, sej si tiu'uré'atzaana. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, xaaseíj, seajta
nainjapua huanéereajra'ani a'ujna mej a'uté'uu ɨ mej tí'ihuaste'e. Jéihua mú
huacuaínavi'ijmee. Pu'uri huaxɨ'epɨ'ɨn sej huá'ajseɨre'en sej si tiu'utátuiire'en
ɨ Dios jemi.
36 Ajta ɨjii, pu'uri ra'ancuré'asin ja'atí a'ɨjna tɨ racɨ'ɨti, a'ɨi pu huá'ajseɨre'esin
mej mi miyen ruuri huateáturan tɨj na'a rusén jɨme'e mej mi naíjmi'i miyen
huataújtemua'ave'en, a'ɨjna ɨ tɨ tiu'uhuáste a'ij tɨ Dios tiraa'ɨjca, ajta a'ɨjna tɨ
ayén tiu'uré'atza a'ij tɨ ajta Dios tiraa'ɨjca.
37 'A'ɨj pu jɨn ayén ti'ayajna a'ij tɨ té'eyu'usi'i tɨ ayén tɨjɨn: "A'ɨi pu raayɨ'ɨtɨ tɨ
tiu'uhuáste'en. Ajta a'ɨin ɨ seíj ayée pu raayɨ'ɨtɨ tɨ tiu'uré'atzaana."
38 Ayee nu hui ne'ɨjna jɨn amuaata'íteca'a sej si siyen se'ɨjna huaré'atzaana
a'u sej caí teja'uhuáste. Seica mú jeíhua huápɨ'ɨ tiu'umuáɾɨej. Seajta mú'een,
a'ɨj xu siyen ancuré'a ɨ mej raamuá'ɨtɨ me'ɨjna jɨme'e ɨ mej tiu'umuáɾɨej.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús.
39 Majta a'ɨime ɨ mej Samaria é'eme'ecan, mu'ɨitɨ́ mú rá'antzaahua me'ɨjna
jɨme'e tɨ ayén tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ 'ɨita'a tɨ jɨn Jesús nain tiraata'ixaa a'ij tɨ
ti'itiújcha'ɨica'a.
40 A'ɨj pu jɨn, me'ɨn u e'iré'ene ɨ jemin, matí'ɨj mi jeíhua rájhuaviiri'i tɨ i a'ɨin
a'uun a'uteáturan huá'a jamuan. A'ɨj pu jɨn, a'uun ayén é'etee huá'a jamuan
a'achú cumu hua'apua xɨcaj.
41 Majta jeíhua mú jaítze'e rá'antzaahua ɨ Jesús me'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ ti-
hua'utá'ixaa.
42 Ayee mú tiraata'ixaa me'ɨjna ɨ 'ɨita'a tɨjɨn:
—Amuacaí tu hui te'ɨjna jɨn té'antzaahua te'ɨjna jɨme'e a'ij pej pena'a peri
titaatá'ixaa. Teajta ɨjii, catu ché'e tiyen te'ɨjna jɨn tena'a té'antzaahuate'e
sino tu'uri tiyen ráanamuajri'i tajɨimua'a. Teajta hui tiyen ramua'aree
tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ a'ɨin pú'een a'ɨjna tɨ ayén téjmi japua niuuni tetíj tena'a
pua'amé yen seijre'e chaanaca japua.

Jesús pu nu'u tiráahuaa yaujra'an seíj tɨ ti'itíj jɨn ti'itéveeca'a

43 Tɨ'ɨj teuumé'eca a'achú cumu hua'apua xɨcaj, aj pu'i a'ɨin Jesús huirájraa
a'ujna. Aj pu'i a'uun á'ume ájtepua u Galilea.
44 Jesús pu ayén huataújxajtaca'a ruseíj mej nu'u caí rɨ'ɨ tirájcha'ɨi a'ɨime ɨ mej
a'uun é'eche a'u tɨ ajta é'eche seíj tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. A'ɨj pu jɨn,
huirájraa a'ujna u Judea.
45 Mí ajta a'ɨime ɨ mej Galilea é'eme'ecan, temua'a mú naa
tira'ancuré'evi'itɨ tɨ'ɨj a'ɨin huá'a jemi a'ará'a. Ayee mu'u meri nain

tiu'usé ijraca'a a'ij ti huarí j a'íjna í Jesús tí'ɨj a'uun a'uté veeca'a a'ujna Jerusalén matí'ɨj tí'iyestejca'a a'ájna xɨcájra'an ti jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i. Majta a'íɨme í mej Galilea é'eme'ecan, a'íɨ mú majta a'uté'uuca'a me'újna.

46 Ajta a'íɨn Jesús, a'íɨ pu ajtahua'a huá'umuaareca'a a'ímej jemi í mej me'uun e'echéjme'e me'újna Caná, a'u ti í jaj a'uteújviinutaca'a. A'íɨ pu seɨcɨé ayén ráaruu, ne'u.

Ajta pu seí a'uun a'uté veeca'a ti ti'itíj jín ti'ité veeca'a a'íjna jemi í rey. Ajta a'íɨn, seíj pu tiyáujca'a ti a'uun á'ucatii a'ujna Capernaúm. Tí'icui'ica'a a'íjna í yaujra'an.

47 Tí'ɨj a'íɨn ja'atí ayén ráamua'areeri'i ti Jesús a'uun a'arájraa a'ujna Judea, ajta nú'u ari a'uun a'ará'a u Galilea, ti'ɨquí a'íjna í ja'atɨ u á'ume í jemin. Jéihua pu tirájhuaviiri'i ti a'íɨn Jesús a'uun á'ume'en a'íjna jemi ti tí'icui'i ti ij raarújte'en a'iné pu'uri nu'u tímua'a mɨ'ɨni.

48 Ayee pu Jesús tiraata'ixaa, tijín:

—Caxu ja'anáj té'antzaahuate'esin ti pua'a necaí niyen ti'itíj tejamuaataseíjrate'en í sej jín rí'ɨ tína'utaseíj na'ari ti'itíj í sej jín ráamua'aree ti Dios ayén naatá'a nej niyen huárɨni.

49 Ajta a'íɨn ti ti'itíj jín ti'ité veeca'a í rey jemi, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Nevástara'a, patá'aj piyen u á'ume'en neetzi jamuan, na'ari caí, a'íɨ pu hui mɨ'ɨni í niyauj.

50 Ajta Jesús ayén tiu'utaniú tijín:

—Aricu a'u pej é'eche. Pu'uri run í ayauj.

Ajta a'íɨn ja'atí, a'íɨ pu rá'antzaahua a'ij ti tiraata'ixaa a'íjna í Jesús. Tɨ'ɨj jí á'uraa.

51 Tí'ɨj ari á vejli'i aumé'ecaa a'íjna í ja'atɨ, a'íɨ mú ra'antinájcheca'a í mej ravaɨre'e. Ayee mú tiraata'ixaa ti nu'u ari huarúj a'íjna í yaujra'an.

52 Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'atzaj ti pua'a ayén huatéepua'aj a'íjna ti jín pístaca'a a'íjna í yaujra'an. Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—A'atzaj pu hui huatéepua'aj í tajcaí a'atzaj te'ecáará'a í tacuarixpua.

53 Jíme'en mu'u miyen tiraata'ixaa, aj pu'i ráamua'areeri'i a'íjna í ya'upuára'an ti ayén pua'a pítí'irɨjcaa a'atzaj ti pua'a Jesús ayén tiraata'ixaa ti nu'u a'íɨn yaujra'an ari run. A'íj pu jín, huataújtuiitze í tavástara'a jemi. Majta a'íɨme í teɨtestemua'ame'en, a'íɨ mú majta miyen huarí j.

54 A'ii pu a'íɨn pú'een í ti hua'apua ti ayén huápɨ'ɨ ruxe'eve'e ti ayén tiú'uruu a'íjna í Jesús a'ujna já'ahua'a u Galilea tí'ɨj a'uun huirájraa u Judea.

5

Tɨ'ɨj Jesús tiráahuaa seíj ti cɨyáaxara'aca'a í ruɨcán jetze

1 Pu'uri a'atzu á'ateevi'ica matí'ɨj tiu'uyé'este a'íɨme í mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ajta a'íɨn Jesús, a'uun pu a'ujnéj a'ánna Jerusalén.

2-3 A'uun pu jéjmuaa a'ájna vejli'i ta'áa puéerta a'u mej jetzen a'uteáru'ipi í cáne'axɨ. Ayee pu téja'arájtehuaa tijín Betesda. Anxívi pu á'aportaalijme'ecaa a'u mej e'etiújse'ɨrihua'a jeíhua teɨte í mej tí'icucui'ica'a. Seica mú miyen aracúcu'unijme'eca'a, majta seica, a'ij pua'a mú huatzúna'iche'e, majta seica cɨyáaxavi'icaa í huá'ɨɨca.

4 A'íɨ mú miyen rachú'eve'eca'a ti ij ja'atí ayén ra'utáruureajxɨ'ɨn í jaj, a'iné ja'anáj ti na'a, ayée pu rɨjcaa seíj ti júte'e tí'ivaɨre'e Dios ti é'eseijre'e. A'íɨ pu ave'ecánineica'a a'ájna ti jéjmuaa, ti ij a'íɨn ra'utáruureajxɨ'ɨn. Ajta a'íɨn ja'atí ti amuacaí ateájra'ani í jaj tzajta'a, a'íɨ pu ayén run tíj na'a ti jín tí'icui'i.

5 Meenti seíj a'uun a'utéveeca'a tɨ ayén ari á'atee a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a japuan aráhuaica nine'ira'a tɨ ayén tí'icui'i.
6 Tɨ́'ɨj i Jesús ayén raaseíj tɨ a'uun aúuca'atii, ayée pu ráamua'areeri'i tɨ a'ɨ́ɨn nu'u ja'atɨ́ ari á'atee tɨ ayén 'een. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni piyen tí'ijxe'eve'e pej huarún?
7 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'icui'i, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, tɨ́'ɨj ayén ra'utáruureajxɨ'ɨn ɨ́ jaj, capu hui mé'e ja'atɨ́ tɨ naatévaire'en nej ni ateájra'ani ɨ́ jaj tzajta'a. Ajta, netɨ́'ɨj nauj á á'ume'en, seíj pu hui ca'anacan a'uun ateeme nej caí inee. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ tí'icui'i.
8 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Ájchesi. Anchuée mɨ á'utaatzi. Pajta hui á'ura'ani.
9 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ huarúj. Ajta yá'uchuii ɨ́ rú'utaatzi. Tɨ́'ɨj jí á'uraa. Ajta a'ájna pítí'irɨjcaa a'ájna xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi tɨ́'ɨj huarúj.

A'ɨ́ɨ mú ra'uxɨ́jte me'ɨ́jna ɨ́ Jesús me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn raarújte a'ájna matɨ́'ɨj ruse'upi

10 Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée mú tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén huarúj tɨjɨ́n:
—Pu'uri hui a'ájna pítí'irɨcɨ ɨ́ xɨcájra'an tej jetzen tase'upi. Ajta ayée pu té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze ɨ́ yu'uxari tɨ ayén tí'ita'aijte'e tɨ nu'u caí a'ij tí'irɨ'ɨri pej piyen ráachuisime'en mɨ á'utaatzi íjii.
11 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ cɨyáaxara'aca'a, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu tinaatá'ixaa a'ɨ́jna tɨ naarújte tɨjɨ́n yee nej nu'u rá'anchueeni ɨ́ ne'utaatzi, neajta nu'u u á'ura'ani.
12 Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'ataani pú'een a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén timuaatá'ixaa pej nu'u piyen rá'anchueeni, pajta nu'u á'ura'ani?
13 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ́ tɨ ayén huarúj, capu a'atzu ramua'atejca'a ja'atɨ́ tɨ pu'eene'e, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ Jesús pu'uri á aúuruteca'a huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte ɨ́ mej me'uun e'etiújseɨre'eca'a.
14 Tɨ́'ɨj jí Jesús a'uun yá'uteu a'ujna teyujta'a. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Me'ecui xaa, pepu'uri huarúj. Pecáj ché'e tɨ'itɨ́j jín a'aturáa ɨ́ Dios jemi. Na'ari caí, ayée pu teja'uré'enejsin tɨ jaítze'e puaíjtzi muáacɨ'ɨti caí ajmí'i.
15 Aj pu'i á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Ajta ayée pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan tɨ a'ɨ́ɨn Jesús a'ɨ́ɨn pú'eene'e tɨ ayén raarújte.
16 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée mú 'een jɨ́n a'ij pua'a raruurejca'a me'ɨ́jna ɨ́ Jesús me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ayén rɨjcaa a'ájna xɨcájra'a mej jetzen rusé'upihua'a.
17 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, a'ɨ́ɨ pu auj tí'imuarɨ'e ɨ́ niyá'upua. Ayee nu che'atá nena'a inee tí'imuarɨ'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
18 Ayee mú 'een jɨ́n jaítze'e miyen tí'itese'eca'a mej mi raajé'ica me'ɨ́jna jɨme'e tɨ nu'u ayén Jesús raatéxɨeehuataca'a tɨ ayén huárɨni a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre a'ájna xɨcájra'an jetze mej rusé'upihua'a. A'ɨ́ɨ pu ajta nu'u ayén ratamuá'amua'ate'e ɨ́ Dios tɨ nu'u ya'upuára'an pú'een. A'ɨ́j pu nu'u jɨ́n ayén tiú'ujseijrataca'a tɨ ayén che'atá na'a 'een tɨ́j ɨ́ Dios.

Jíme'en ɨ́ mej jɨ́n ruxɨ́'ej mena'a 'een ɨ́ ya'upuára'an, ajta ɨ́ yaujra'an

19 Ayee pu tiu'utaniú a'ɨjna ɨ Jesús tɨjɨn:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, capu rɨ'ɨrí nej niyen ti'itɨj huáruuren neseɨj, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Ayee nu che'atá nena'a tí'iruure a'ij nej tí'isise'ij tɨ ayén tí'iruure ɨ niyá'upua.

20 Ayee pu ɨ niyá'upua nexɨ'eve'e ineetzi i nej yaujra'an pú'een. A'ɨɨ pu ajta tí'ineseijrate'e nain a'ij tɨ a'ɨɨn tí'iruure.

'Jee xaa ne'u, ayée pu tinaataseɨjrate'esin ti'itɨj tɨ jaítze'e huápɨ'ɨ ruxe'eve'e caí a'ij nej neri tiú'uruu sej si temua'a naa tira'utaseɨj.

21 Ayee pu hui niyá'upua hua'ajjápuaxɨ'ɨsin ɨ teɨte huá'a tzajta'a ɨ mej meri huácuii. A'ɨɨ pu ajta hua'utá'asin mej mi majtáhua'a ruuri muá'ara'ani. Ayee nu che'atá nena'a hua'utá'asin a'achú pua'amé a'ɨɨme tɨ ayén na'aráanajche nej niyen hua'utá'an mej mi majtáhua'a ruuri muá'ara'ani.

22 'Ajta yeehui a'ɨɨn niyá'upua, capu ja'atɨ á'axɨjte'e sino pu'uri ayén nain jɨn tinaa'ɨjca ineetzi, i nej yaujra'an pú'een nej ni naɨjmi'ica a'uxɨjte'en.

23 Ayee pu 'een jɨn huarɨj ɨ niyá'upua mej mi miyen che'atá mena'a rɨ'ɨ tinaatá'an ineetzi matɨj majta rɨ'ɨ tiratá'aca me'ɨjna ɨ niyá'upua. Ajta, a'ɨɨn tɨ caí rɨ'ɨ tinaatá'aca ineetzi, i nej yaujra'an pú'een, a'ɨɨ pu ajta caí rɨ'ɨ tiraatá'aca ɨ niyá'upua tɨ ɨiyen neja'uta'íteca'a.

24 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén ranamua a'ij nej ti'ixa, ajta tɨ ayén ra'ará'astijre'en a'ɨjna tɨ yen neja'uta'íteca'a, a'ɨjna ɨ ja'atɨ, ayée pu ruurican jɨn huateáturaasin tɨj na'a rusén jɨme'e. Capu ja'anáj puaíjtzi racɨ'ɨti a'iné a'ɨɨ pu ari huirájraa a'u tɨ ayén tiye'ecɨ'ɨtíiche'e tɨ huámɨ'ɨni. A'ɨɨ pu ajta ari a'uun a'uteájrupi a'u tɨ ayén yé'ecɨ'ɨti tɨ ruuri á'ara'ani.

25 'Ayee nu tzáahuati'ira'a jɨn tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu teja'uré'enejsin, jee xaa ne'u. Ayee pu ari teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen ayén ti-huá'acɨ'ɨti a'ɨmej ɨ mej meri huácuii mej mi miyen ráanamua a'ij nej ti'ixa inee, i nej yaujra'an pú'een ɨ Dios. Majta a'ɨɨme ɨ mej miyen ra'ancuré'asin a'ij mej tí'ijnamuajran, a'ɨɨ mú rusén jɨme'e ruuri muá'aju'u.

26 'A'iné ru jetze pu ayén rusén jɨn ruuri ɨ Dios, a'ɨɨ pu ayén naatá'a ineetzi i nej yaujra'an pú'een nej ni niyen che'atá nena'a ne jetze rusén jɨn ruuri.

27 A'ɨɨ pu hui ajta naatá'a nej ni ne'ɨjna jɨn antínmua'aréere ná'ara'ani nej ni hua'uxɨjte'en ɨ teɨte a'iné nee nu neajta teáata'a jetze airánneijte.

28 'Caxu se'ɨjna jɨn rɨ'ɨ tiyé'useijra, a'iné aj pu teja'uré'enejsin matɨj mena'a pua'amé ɨ mej meri huácuii, ayée mú ranamuajran netɨ'ɨj hua'utájeeve.

29 A'uu mú e'itajú'un a'u mej e'evé'enámi'ihuajmee. Majta a'ɨɨme, ɨ mej rɨ'ɨ titetiújcha'ɨɨca'a, a'ɨɨ mú e'itajú'un mej mi ruuri muá'ara'ani. Mí majta a'ɨɨme ɨ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨca'a, a'ɨɨ mú e'itajú'un nej ni niyen hua'uxɨjte'en tɨ ij ayén puaíjtzi tihuá'acɨ'ɨti.

A'ij tɨ te'anxájta ɨ ya'upuáara'an, ajta a'ij tɨ huataújmua'a a'ij tɨ rɨcɨ ɨ yaujra'an

30 'Capu rɨ'ɨrí nej niyen ti'itɨj huáruuren neseɨj nena'a, sino ayée nu che'atá nena'a huá'axɨjte'e a'ij nej tí'ijnamua ɨ niyá'upua jemi. Ajta, ayée pu tiraavíjte'e a'ij nej tihuá'axɨjte'e a'iné canu niyen rahuauca nej niyen rɨcɨ a'ij tɨ tina'aráanajche sino ayée nu rɨcɨ nej ni niyen rí'ɨ tiraatá'an a'ɨjna tɨ yen neja'uta'íteca'a.

31 'Tɨ pua'a neseɨj nena'a niyen tiu'utánxaj, canu niyen tzáahuati'ira'a jɨn niyen tiu'utánxajta.

32 Mí ajta, seíj pu ayén tineetéxajta ineetzi, neajta inee, ayée nu ramua'aree tíj na'a a'ij ti tí'inexa ineetzi, ayée pu tzáahuati'ira'a jín tí'inexa a'ífjna.
33 'Mú'een xu seica huata'áiteca'a í Juan jemi. A'íi pu ajta tzáahuati'ira'a jín tejámuaatá'ixaa ineetzi jime'e.
34 Capu hui ayén ruxe'eve'e ti ja'atí ayén tí'inexajta ineetzi.
'Mí neajta, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ne'ífjna jime'e í Juan ti ij Dios ayén tejámuaatá'uuni'i.
35 Ayee pu a'atzu tiu'utévai a'ífjna í Juan tíj tatzari ti á'ataa, ti ajta nain japua huatátzave'ejye'i. Seajta mú'een, ayée xu a'atzu huataúra'a sej siyen huataújtemua'ave'en se'ífjna jime'e sej ra'ancuré'a a'ij ti a'íin tiu'utaxájtaca'a.
36 'Ti'iti tí pu jaítze'e ruxe'eve'e caí a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'ífjna í Juan. A'ífjna ti Dios ayén jín tinaa'íjca nej ni niyen ne'ífjna jín te'arái'asten í nej neri niyen ne'ífjna jín ri:ci, a'íi pu ajta tí'ivaire'e sej si siyen ráamua'aree ti ayén neja'uta'íteca'a a'ífjna í niyá'upua.
37 Ajta a'íin í niyá'upua ti ayén neja'uta'íteca'a, a'íi pu ajta naatéxajtaca'a ineetzi jime'e. Mú'een xu caí ja'anáj ráanamuajri'i ti tiu'uxájtaca'a. Caxu seajta ja'anáj rují'i jín raaseíj a'ij ti 'een.
38 Caxu seajta ra'ancuré'asin a'ij ti a'íin tiu'utaxájtaca'a a'iné caxu na'arái'astijre'esin ineetzi, Dios ti neja'uta'íteca'a.
39 'Mú'een xu aujca'aneecan jín tiú'ujmua'ate se'ífjna jetze í yu'uxari a'iné ayée pu tejamuá'amitiejte'e sej se'ífjna jetze yaú'itiee xá'aju'un a'ij sej ye'í huárini sej si rusén jín ruuri xá'ara'ani. A'ii pu hui a'íin pú'een í yu'uxari ti jetzen té'eyu'usi'i a'ij mej tiu'utaxájtaca'a ineetzi jime'e.
40 'Mí seajta mú'een, caxu á'ujca'ane sej siyen na'arái'astijre'en ineetzi nej ni amuaatá'an sej si rusén jín ruuri xá'ara'ani.
41 'Capu ne jetze ruxe'eve'e ti pua'a tevi ayén rí'i tinaatá'an.
42 Mí seajta mú'een seicié xu tí'imua'atze. Nee nu niyen ramua'aree sej caí hui raxí'eve'e í Dios í a'amua tzajta'a.
43 'Ayee nu 'een jín ave'ecáane niyá'upua jetze me'ecan. Mí seajta mú'een, caxu na'ancuré'evi'iti. Aru ti pua'a ja'atí runiúucajtze'en jín mú a'uvé'eme'en, mú'een xu xaa ra'ancuré'evi'iti se'ífjna.
44 '¿A'iné tí'iri'iri sej tzáahuati'ira'a jín té'antzaahuate'en tí pua'a siyen rí'i tiu'utaúra'an rujíimua'a sena'a, seajta caí tí'itese'e sej ráahuauni ti Dios rí'i tejamuaatá'an? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri.
45 Caxu siyen mú'een tí'imua'atze nej tejá'amuaxajtzi'iran í niyá'upua jemi. A'ii pu a'íin pú'een í ti tejá'amuaxajtzi'iran a'ífjna í Moisés teecan, í sej siyen rachú'eve'e ti a'íin a'amua japua niuuni.
46 'Tí pua'a siyen té'atzaahuate'e se'ífjna jemi í Moisés, ayée xu seajta ná'antzaahuate'enche'e ineetzi se'ífjna jime'e ti a'íin ayén neetzi jime'e ra'utéyu'uxaca'a.
47 ¿A'iné sej si caí rá'atzaahuate'e a'ij ti a'íin tira'utéyu'uxaca'a? ¿A'iné tí'iri'iri sej siyen rá'antzaahuate'en a'ij nej inee tejámuaatá'ixaate'esin? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ífjna í Jesús.

6

Jesús pu tihua'umí a'íimej í mej anxíj vi'ira'a ará'axcaa
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

1 A'atzu a'ateevi'i, ti'iquí Jesús a'uun u jetze pújme'en antáraa í jaj japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Galilea. Ayee pu ajta téja'arájtehuaa tijín Tiberias.

2 Jéihua mú teite a'ucíj jamuan a'iné mu'uri raaseíj me'íjna ti huápi'i ruxe'eve'e ti ayén tihuá'uhuaa a'íimej í mej tí'icucui'ica'a.
3 Aj pu'i Jesús a'ánna a'ujnéj jiirí japua. An pu a'utayéijxi, majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
4 Pu'uri vejli'itaca'a a'ájna xicájra'an mej jetzen tí'iyestehua'a me'íjna jime'e ti Dios hua'irájtuaa a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a.
5 Tii'ij jí Jesús ayén huanéereajraa. Tí'íj i hua'useíj mej e'evé'eju'uca'a í teite. Aj pu'i Jesús a'íin Felipe ayén tiu'uta'íhua'uri'i tijín:
—¿A'uné teyé'enanan í pan í mej racua'ani a'íime í teite?
6 Pu'uri ramua'areereca'a í Jesús a'ij ti rini. Mí ajta, ayée pu 'een jín raata'íhua'uri'i í Felipe ti ij ayén raaseíj a'ij ti rini.
7 Felipe pu ayén tiu'utaniú tijín:
—Tí pua'a tiyen tí'ituaave'e a'achú mej ramuá'itijca aráhuaica máxcira'i jime'e, capu a'íi na'a ci'ipe tej ti pan huánanan tej ti naíjmi'ica tiu'umín.
8-9 Aj pu'i seíj ti jamuan á'uche'ecane'e, a'íjna í Andrés ti juutzeájra'an pú'een í Simón, a'íi pu ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:
—Yé pu pa'ari'i huatéjvee. Anxívica pu hui pan tícha'ii, ajta hua'apuaca í hua'ité. Mí ajta, capu a'atzu ci'ipe mej mi naími'i tiú'ucua'ani.
10 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Setá'aj hua'uta'aíjte'en í teite mej a'ujrá'asixi'in.
Ayee pu 'een jín ayén raataxájtaca'a a'iné jeíhua pu huá'ixaata'aca'a a'ujna. Majta a'íime í teteca, a'úu mú a'uráaseajraa. Ayee mú ará'asijme'e a'achú cumu anxíj vi'ira'a méyee majta méyee.
11 Aj pu'i Jesús ra'ancuré'e'i'ipi í pan. Ajta rí'i tiraatateújtzi'ire í Dios jemi. Ajta hua'uré'e'i'ipi'i a'ímej í mej a'ucaíjme'ecaa a'achú ti seíj raxí'eve'eca'a. Ayee pu che'atá na'a hua'uré'e'i'ipi'i í hua'ité.
12 Matí'ij ruxiéehua tiú'ucuaa, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tijín:
—Setá'aj raaré'e'i'ipi'in í ti avé'eturaa. Ché'e caí ti'itíj a'uvá'itzi'in.
13 Matí'ij mi raaré'e'i'ipi'i. Ayee mú te'evé'ejiste'axi í sicíri jetze a'íjna í pan ti avé'eturaa mej tiú'ucuaa.
14 Majta a'íime í teite, matí'ij miyen raaseíj me'íjna í Jesús ti ayén huaríj, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tijín:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, amí pu hui a'íin pú'een a'íjna ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ti ayén yé nu'u uvé'enejsin íiyen chaanaca japua.
15 Ajta a'íin Jesús, ayée pu rú'umua'areereca'a í ru tzajta'a mej miyen raaxí'epi'intare mej a'ire'enejsin mej mi ca'anéeri jín tiraa'íjcate'en ti a'íin te'enteárute í rey jime'e. A'íj pu jín, ayén ajtáraa. A'uu pu jiirí japua a'ujnéj ruseíj.

Jesús pu antamé japuan í jaj ti ve'ée (Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

16 Tí'íj huaré'eciéenajme'eca, a'úu mú a'ucáane a'utí e'eve'e'ástime í jaj a'íime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e.
17 A'uu mú baarcu jetze atéeci. Matí'ij mi antacíj u jetze púime'en u Capernaúm. Pu'uri huaré'eticaarijme'e. Ajta a'íin Jesús, capu mé'e já'ahua'aca'a.
18 Ca'anín pu jín huá'eecaca'a. Ajta pu'uri á'ujruurejca'a í jaj.

19 Matíꞌiꞌij aujúꞌucaa aꞌachú anxíj, o arájsevi kilómetros, matíꞌiꞌij mi raaseíj tɨ eꞌevéꞌemeꞌecaa aꞌíjna ɨ Jesús. Jaj japua pu huaméꞌecaa. Jéꞌecan mú tiuꞌutátziɨn.
20 Aj puꞌi ayén tihuaꞌutáꞌixaa tɨjín:
—Nee nu aꞌɨ́n púꞌeen. Caxu tíꞌitziɨ́neꞌe.
21 Matíꞌiꞌij mi miyen huateújcaꞌane mej mi miyen raꞌateájtuaani ɨ baarcu jetze. Camu aꞌachú aꞌateeviꞌi meꞌuun aꞌutanéj aꞌájna aꞌu mej aꞌujuꞌucaa.

Aꞌɨ́ mú nuꞌu rúuhuaumen meꞌíjna ɨ Jesús

22 Majta aꞌɨ́me ɨ teɨte ɨ mej aꞌuun u jetze púɨjmeꞌen eꞌetiújseɨj ɨ Jesús jemi, aꞌɨ́ mú aꞌuun aꞌuteájturaa.
Yee ruijmuaꞌa yee, ayée pu tihuáꞌamitɨejteꞌecaꞌa tɨ seíj naꞌa eꞌecáveꞌecaꞌa ɨ baarcu, ajta tɨ aꞌɨ́n Jesús caí aꞌíjna jetze ateájraa huáꞌa jamuan ɨ mej jamuan áꞌujujhuaꞌaneꞌe, sino rujɨ́ɨmuaꞌa muꞌu antacíj.
23 Matíꞌiꞌij mi seica meꞌuun újhuiixɨ ɨ baarcu aꞌájna vejliꞌi aꞌu mej tejáꞌucuaa ɨ teɨte tíꞌiꞌij Jesús ríꞌiꞌi tiraatáꞌa ɨ Dios. Aꞌuu pu éꞌemeꞌecan ɨ baarcu, chajtaꞌa tɨ ayén téjaꞌarájtehuaa tɨjín Tiberias.
24 Matíꞌiꞌij mi aꞌɨ́me teɨte miyen ráamuaꞌareeriꞌi tɨ nuꞌu caí ajta aꞌuun áꞌucatii u Tiberias aꞌíjna ɨ Jesús, majta aꞌɨ́me ɨ mej jamuan áꞌujujhuaꞌaneꞌe. Matíꞌiꞌij mi meꞌíjna jetze atéecɨjxɨ aꞌíjna jetze ɨ baarcu tɨ tiꞌimuꞌíi. Seica mú atéecɨjxɨ seíj jetze, majtáhuaꞌa ɨ seica, seíj jetze mú mijta atéecɨ, mej mi meꞌuun aꞌatanén u Capernaúm, mej mi meꞌuun ráahuauni meꞌíjna ɨ Jesús.

Jesús pu aꞌɨ́n púꞌeen ɨ pan ɨ mej jɨ́n ruuri muáꞌaraꞌani

25 Matíꞌiꞌij ráateu meꞌújna u jetze púɨjmeꞌen aꞌalaguun jetze, aj mú mi miyen tiraataꞌíhuaꞌuriꞌi tɨjín:
—Rabí, ¿aꞌanajni yé peráꞌa peyujna?
26 Jesús pu ayén tihuaꞌutáꞌixaa tɨjín:
—Ayee nu tejáꞌamuaꞌixaateꞌe tzáahuatiꞌiraꞌa jɨmeꞌe. Caxu seꞌíjna jɨ́n nehuauhuau seꞌíjna jɨ́n sej tiuꞌuséɨj aꞌij nej huaríj ɨ sej jɨ́n aꞌij teꞌutaseíj sino ayée xu 'een jɨ́n nehuauhuau seꞌíjna jɨmeꞌe sej ráacua seꞌíjna ɨ pan, seajta sej temuaꞌa naa titéeju'uxai.
27 Caxu siyen senaꞌa tiuꞌumuárɨꞌen sej si seꞌíjna huamuáꞌitɨn ɨ cuaꞌira tɨ aꞌuvaíjtzi sino setáꞌaj siyen tiuꞌumuárɨꞌen sej si seꞌíjna huamuáꞌitɨn ɨ sej jɨ́n huateújvaɨreꞌen tíj naꞌa rusén jɨmeꞌe. Neajta inee, i nej neajta teáataꞌa jetze airánneijte, nee nu neꞌíjna amuaatáꞌasin aꞌiné aꞌɨ́n Dios tɨ niyáꞌupua púꞌeen, aꞌɨ́ pu aꞌíjna jɨ́n tinaaꞌíjca.
28 Matíꞌiꞌij mi miyen tiraataꞌíhuaꞌuriꞌi tɨjín:
—¿Tiꞌitájni hui ruxeꞌeveꞌe tej tiyen teꞌíjna jɨ́n huárɨni aꞌij tɨ tíꞌijxeꞌeveꞌe ɨ Dios?
29 Jesús pu ayén tiuꞌutaniú tɨjín:
—Ayee pu tíꞌijxeꞌeveꞌe ɨ Dios sej siyen náꞌantzaahuateꞌen ineetzi tɨ Dios nejaꞌutaꞌíteca'a.
30 Matíꞌiꞌij mi miyen tiraataꞌíhuaꞌuriꞌi tɨjín:
—¿Tiꞌitájni jɨ́n piyen rɨciɨ tɨ huápɨꞌiɨ ruxeꞌeveꞌe tej ti tiyen raaseíj, tej ti teꞌíjna jɨ́n muáꞌantzaahuateꞌenɨ ɨAꞌiné pej pi piyen rɨciɨ?
31 Tavaújsimuaꞌacɨꞌiɨ mú miyen ráacua meꞌíjna tɨ nuꞌu maná púꞌeen meꞌújna aꞌu tɨ caí éꞌetiꞌitɨjcaꞌa. Ayee pu téꞌeyuꞌusiꞌi tɨjín: “Aꞌɨ́ pu nuꞌu huaꞌutáꞌa mej meꞌíjna huácuaꞌani ɨ cuaꞌira tɨ nuꞌu júteꞌe éꞌemeꞌecan.”
32 Jesús pu ayén tihuaꞌutáꞌixaa tɨjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ caí a'ɬɨ́n pú'een ɨ́ Moisés teecan tɨ ayén hua'utá'a a'ɬɨ́me á'amuaya'upuacɨ'ɨstemua'a mej ráacua'ani ɨ́ cua'ira tɨ júte'e é'eme'ecan. Capu xaa ne'u, sino niyá'upua pu ayén amuaatá'asin sej si huateújvaɨre'en se'ɬɨ́jna jɨme'e ɨ́ cua'ira tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n júte'e é'eme'ecan.

33 'A'iné nee nu a'ɬɨ́n pú'een ɨ́ cua'ira tɨ Dios jemi é'eme'ecan, neetzi pu jemi ajta é'eme'ecan. Nee nu júte'e e'icaanej nej ni hua'utá'an mej ruuri muá'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e matɨ́j mena'a pua'amé yen huachéjme ɨ́iyen chaanaca japua.

34 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tavastara'a, patá'aj piyen taatá'an pe'ɬɨ́jna ɨ́ cua'ira tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame.

35 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Nee nu a'ɬɨ́n pú'een ɨ́ tɨ jetzen é'eme'ecan ɨ́ cua'ira ɨ́ mej jɨ́n huateújvaɨre'en mej mi ruuri muá'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ neetzi jemi ve'eré'enen, capu ja'anáj i'icuatá a'ame. Ajta, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén na'ará'astijre'en ineetzi, capu ajta ja'anáj huata'ɨ́'imɨ, sino Dios pu rusén jɨ́n raatá'asin.

36 'Neajta inee, ayée nu neri tejámuaatá'ixaa sej seri neseij ineetzi. Mɨ́ seajta mú'een, caxu té'atzaahuate'e.

37 Matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ tɨ Dios naatátuiire'esin, a'ɬɨ́me mú ve'eré'enejsin ineetzi jemi. Ajta tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén neetzi jemi ve'eré'enen, canu ja'anáj raaré'iti.

38 'Canu ne'ɬɨ́jna jɨ́n mú a'uvé'emej nej ni niyen huárɨni a'ij nej nesɨ́j nena'a tɨ́'ijxe'eve'e sino nej ni niyen huárɨni a'ij tɨ tɨ́'ijxe'eve'e a'ɬɨ́jna tɨ yen neja'uta'íteca'a.

39 Ajta, ayée pu tɨ́'ijxe'eve'e a'ɬɨ́jna tɨ yen neja'uta'íteca'a tɨ caí sɨ́j á'uveti a'ɬɨ́me ɨ́ mej ve'eré'ene ineetzi jemi sino nej ni naíjmi'ica japua huániuuni a'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen nain jɨ́n te'entipuá'ajte.

40 'Jee xaa ne'u, ayée pu tɨ́'ijxe'eve'e ɨ́ niyá'upua tɨ ayén tiráacɨ'ɨti tɨ ruurican jɨ́n huateáturan tɨ́j na'a rusén jɨme'e ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén tirá'amitɨejte'e ja'atɨ́ nej pɨ́rɨcɨ, ajta ayén tiná'astijre'e ineetzi. Neajta inee, ayée nu ra'ajjájsin huá'a tzajta'a ɨ́ mej meri huácuii a'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen nain jɨ́n te'entipuá'ajte.

Muaújniuuste a'ɬɨ́me ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan

41 Majta a'ɬɨ́me ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej runiúuste'e rujɨ́mua'a me'ɬɨ́jna jɨme'e tɨ Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tɨ nu'u a'ɬɨ́n pú'een ɨ́ cua'ira tɨ júte'e e'icaanej.

42 Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—¿Ni caí a'ɬɨ́n pú'een ɨ́ Jesús tɨ ajta yaujra'an pú'een a'ɬɨ́jna ɨ́ José? ¿Ni qui tecaí huá'amuajte ɨ́ táàtajra'an, ajta ɨ́ náànajra'an? A'iné tijtá ne'u. A'ɬɨ́j pu jɨ́n, ¿a'iné tɨ́'irɨ'ɨri tɨ a'ɬɨ́n ayén tɨ́'ixajta tɨ nu'u júte'e e'icaanej?

43 Aj pu'i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Caxu hui siyen ché'e runiúuste'e.

44 Capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ ayén ve'eré'enen ineetzi jemi tɨ pua'a caí Dios amuacaí ca'anɨ́jra'a raatá'an tɨ ij ayén huárɨni. Neajta nu niyen ra'ajjájsin huá'a tzajta'a ɨ́ mej meri huácuii a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen nain jɨ́n te'entipuá'ajte.

45 'Ayee mú tira'uyú'uxaca'a a'ɬɨ́me ɨ́ mej tɨ́'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan tɨjɨ́n: "Dios pu nu'u ayén tihuá'umua'aten naíjmi'ica." Ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén

ranamua ɨ ru tzajta'a a'ij tɨ ti'ixa ɨ niyá'upua, ajta tɨ ayén ráaruuren a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'ijxe'eve'e, a'ɨ́ɨ pu ve'eré'enejsin ineetzi jemi.

46 'Capu ayén huataújmua'a tɨ ja'atí ari raaseíj a'ɨ́jna ɨ niyá'upua sino inee, i nej ne'uun a'uvé'emej a'u tɨ a'ɨ́ɨn é'eseijre'e, nee nu neri raaseíj ɨ niyá'upua.

47 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ ja'atí tɨ na'a tɨ ayén té'antzaahuate'en a'ij nej ti'ixa, a'ɨ́ɨ pu ruurican jɨ́n huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

48 Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ cua'ira tɨ jetzen airáninei ɨ mej jín ruuri muá'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

49 'A'amuahuáacɨxa'astemua'acɨ'ɨ mú ráacua me'ɨ́jna ɨ maná a'ujna já'ahua'a a'u tɨ caí é'eti'itɨjca'a. Majta á'iyen mú huácuii.

50 Mí ajta, yé pu seijre'e a'ɨ́jna ɨ cua'ira tɨ júte'e e'icaanej. Tí pua'a ja'atí ráacua'ani a'ɨ́jna, capu ja'anáj mɨ'ɨni.

51 'Nee nu ne'ɨ́n pú'een a'ɨ́jna ɨ cua'ira tɨ júte'e e'icaanej, tɨ jetzen airáninei ɨ mej jín ruuri muá'ara'ani. Tí pua'a ja'atí ayén ráacua'ani a'ɨ́jna ɨ cua'ira, a'ɨ́ɨ pu ruurican jɨ́n huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ajta, a'ɨ́jna ɨ cua'ira, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ nej ratéhua'ira'a, ɨ nej neajta ratámuaɨ'ɨvajta huá'a jetze me'ecan matɨ́j mena'a mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua mej mi ruuri muá'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

52 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ca'anín mú jín autéjhuii mej ti'ihuaúrɨxaate'en. Miyen tɨjɨ́n:

—¿A'iné tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́ɨn ja'atí ayén nu'u ruhuá'ira'a taamín?

53 Aj pu i Jesús, ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejámuaatá'ixaate'esin. Tí pua'a secaí ráacua'ani i nehuá'ira'a, i nej neajta teáata'a jetze airánneijte, ajta tɨ pua'a secaí raayé'en i nexuure'e, caxu rusén jín ruuri xá'aju'un.

54 A'atí tɨ na'a tɨ ayén ráacua'ani i nehuá'ira'a, ajta ayén raayé'en i nexuure'e, a'ɨ́ɨ pu ayén ruurican jɨ́n huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Neajta nu niyen ra'ajjájsin a'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen nain jɨ́n te'entipuá'ajte.

55 'Ayej ti'ayajna xaa ne'u. A'ɨ́ɨ pu nehuá'ira'a, a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ cua'ira jetzen airáninei ɨ mej tzáahuati'ira'a jín ruuri muá'ara'ani ɨ Dios jemi. Ajta a'ɨ́jna, a'ii pu xaa ne'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ jaj ɨ mej tzáahuati'ira'a jín iraayé'en mej mi caí ché'e ruxɨéemɨste'e ɨ Dios jemi.

56 A'atí tɨ na'a tɨ ayén ráacua'ani i nehuá'ira'a, ajta tɨ ayén raayé'en i nexuure'e, a'ɨ́ɨ pu huateáturaasin ineetzi jemi. Neajta nu niyen che'atá nena'a huateáturaasin ɨ jemin.

57 'A'ɨ́ɨ pu ayanna neja'uta'íteca'a ɨ niyá'upua tɨ i'irúuri. Neajta nu ne'ɨ́jna jetze aránca'ane nej ni ruuri ná'ara'ani ɨ niyá'upua jemi. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ ja'atí tɨ ayén tí'icua'a ineetzi jemi, a'ɨ́ɨ pu ayén che'atá na'a neetzi jetze araújca'ane tɨ ij a'ɨ́ɨn ruuri á'ara'ani ɨ Dios jemi.

58 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ cua'ira tɨ júte'e e'icaanej. Tahuáacɨxa'astemua'acɨ'ɨ mú miyen ráacua me'ɨ́jna ɨ maná. Majta huácuii. Mí ajta, a'ɨ́ɨn tɨ ayén racua'aca a'ɨ́jna ɨ cua'ira tɨ neetzi jetze airáninei, a'ɨ́ɨ pu ruurican jɨ́n huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

59 Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús tí'ɨj a'uun tihuá'amua'atejca'a a'u mej e'etiújse'irihua'a a'ujna u Capernaúm.

A'ij mej tiu'umuá'aj a'ɨ́ɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e

60 Matíˈij meˈíjna huánamuajriˈi, ayée mú muˈiitɨ́ tiuˈutaxájtacaˈa aˈíɨme ɨ́ mej jamuan áˈujujhuaˈane'e tɨjɨ́n:
—Aˈijɨpuaˈataátaˈa tɨ ayén tiˈixa. Jéˈecan pu hui muáɾɨˈeri tej tiyen yaúˈitɨee táˈaraˈani.
61 Ajta aˈíɨn Jesús, ayée pu rúˈumuaˈareereca'a mej miyen runiúusteˈecaa. Aj puˈi ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨjɨ́n:
—¿Ni aˈijɨpuaˈa amuaatáˈa nej niyen tejámuaatáˈixaa?
62 Ari tɨ puaˈa siyen naaseíj ineetzi, i nej teáataˈa jetze airánneijte, nej ni aˈuun aˈujnén júteˈɨmua aˈu nej amuacaí áˈucatii.
63 AˈíɨjnaɨjetzeɨxɨéjniuˈucareˈaraˈanɨDios, aˈíɨ puɨjetzen airáninei ɨ sej jɨ́n ruuri xáˈaraˈani. Míɨajta, capu aˈíɨjnaɨjɨ́n tíˈivaɨreˈeaˈíɨjnaɨtɨjetzen airáninei ɨ sej ratéhuaˈiraˈa. Capu aˈatzu xaa neˈu. Míɨajta, aˈíɨjnaɨɨniuucariɨnej niyen tejáˈamuaˈixaateˈe, aˈíɨjnaɨxɨéjniuˈucareˈaraˈanɨDios, aˈíɨ puɨcaˈanírraˈa naatáˈa nej niyen tiuˈutaxáj. Ajta, aˈíɨj puɨjetze airáninei ɨ sej jɨ́n ruuri xáˈaraˈani.
64 Míɨseajta múˈeen, muˈiitɨ́ xu caí téˈatzaahuateˈe.
Ayee pu tihuaˈutáˈixaa aˈiné tɨ́j naˈa ˈajmíˈɨmua tɨ yú eˈiréˈene, aˈíɨ pu rúˈumuaˈareereca'a jaˈatɨ́ tɨ pírɨci tɨ caí ráˈatzaahuateˈecaˈa, ajta jaˈatɨ́ tɨ púˈeen tɨ Jesús jɨmeˈe tiuˈutátuiireˈesin.
65 Ajta, ayée pu tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Ayee nu ˈeen jɨ́n tejámuaatáˈixaa tɨ caí rɨˈɨrí tɨ jaˈatí ayén huataújtuiireˈen ineetzi jemi tɨ puaˈa caí Dios amuacaí caˈanírraˈa raatáˈan tɨ ayén huáɾɨni.
—Ayee pu tihuaˈutáˈixaa.
66 Aˈajnáˈɨmuaɨmuˈíi mú miyen titeecáujxɨeehuataca'a mej mi caí chéˈe jamuan áˈujujhuaˈane'en.
67 Aj puˈi Jesús ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi aˈíɨmej ɨ mej tamuáamuataˈa japuan huaˈapua aráˈase tɨjɨ́n:
—Ari múˈeen, ¿ni seajta seri ajtáciɨnicu ineetzi jemi?
68 Ajta aˈíɨn ɨ Simón, tɨ ajta iˈi Pedro, ayée pu tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—Nevástaraˈa, ¿aˈatajni máàj jemin téˈuju'un? Múˈeetzipuˈujemiseijreˈeɨniuucariɨtej jɨ́n ruuri táˈaraˈani, tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe.
69 Ayee tu hui ráˈatzaahuateˈe, teajta tiyen ramuaˈaree pej peˈín púˈeen i pej Dios jemi eˈicaanej, tɨ Dios ajta muajaˈutétuaasinɨrurɨˈɨríintaˈa.
70 Aj puˈi Jesús ayén tiuˈutaniú tɨjɨ́n:
—¿Ni qui necaí niyen amuaˈantíhuaˈu múˈejmi mɨ sej tamuáamuataˈa japuan huaˈapua aráˈase? AˈinéɨnijtaɨneˈuɨMíɨajta, seíj tɨ múˈejmi jetze ajtémeˈecan, tiyaaruˈu pu jetzen seijreˈe. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa.
71 Aˈíɨjnaɨtɨnuˈuɨtiyaaruˈuɨjetzenɨseijreˈe, aˈíɨ puɨayén huatamuáˈaɨJudás. AˈíɨpuɨyaujraˈanɨpúˈeeneˈeɨaˈíɨjnaɨSimón tɨ ayén teˈentímuˈutaca tɨjɨ́n Iscariotes. Ajta aˈíɨn Judás, huáˈa jetze pu ajtémeˈecantacaˈaɨmej tamuáamuataˈa japuan huaˈapua aráˈase. Aˈíɨpuɨaˈíɨnpúˈeen tɨ avíitzi jɨ́n tiuˈutátuiireˈesin aˈíɨjnaɨjɨmeˈe ɨ Jesús.

7

Matíˈij tiuˈuyéˈeste meˈíjna jɨmeˈe mej avéˈɨnaamuaˈasin

1 Tíj naˈa aˈájnáˈɨmua, aˈúu pu aˈuteájturaaɨJesús aˈujnaɨu Galilea. Capu chéˈe aˈuun áˈucheˈecaneˈe u Judea aˈiné aˈíɨmeɨmej Israél jetze ajtémeˈecantacaˈaɨmej aˈuun éˈechejcaˈa, ayée mú raxíˈeveˈecaˈa mej raajéˈica.

2 Pu'uri ajta vejli'itaca'a a'ájna matɨ́'ɨj miyen tí'iyestehua'a me'ɨ́jna jɨme'e
mej avé'uj'ɨnaamua'asin, ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
3 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa ɨ́ ihuáamua'ame'en ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Patá'aj hui piyen huiirájra'ani peyujna pej pe'uun á'ura'ani a'ujna u
Judea, mej mi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an miyen raaseíj a'ij
pej rɨcɨ pe'ɨ́jna jɨme'e tɨ hui huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, ɨ́ mej jɨ́n a'ij te'utaseíj.
4 Tɨ́ pua'a hui ja'atɨ́ ayén raxɨ́'eve'e mej mi mé jéjre'e miyen ráamua'ati,
capu ayén avíitzi jɨ́n tí'imuarɨ'e. A'iné ayée pej hui rɨcɨ pe'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ
ruxe'eve'e, naa pu xɨ́'epɨ'ɨn pej piyen á jéjre'e huatá'aseijrata huá'a jemi,
matɨ́j mena'a pua'amé mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. —Ayee mú
tiraata'ixaa.
5 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ihuáamua'ame'en pú'eene'e, camu majta rá'antzaahua
me'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
6 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Capúu xɨ a'ájna teja'uré'ene tɨ huaxɨ́'epɨ'ɨn ineetzi jemi nej ni ne'uun
a'utanén. Aru mú'ejmi jemi, ja'anáj tɨ na'a pu ayén í'ixɨ'epɨ'ɨn.
7 Capu hui a'atzu rɨ'ɨrí mej amuájcha'ɨ́ɨre'e ɨ́ mej yen huachéjme íiyen
chaanaca japua. Mɨ́ majta xaa ineetzi menéjcha'ɨ́ɨre'e me'ɨ́jna jɨme'e nej caí
niyen a'ij pua'a tihuá'axajta mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'ɨ́ɨ.
8 Setá'aj se'uun a'ujnén a'ánna a'u mej tejé'eyeste. Caxɨ́ɨ nu a'umé'e na'ame
inee nej ni ne'uun íjɨi teja'uvé'emua'ariive'en a'iné capu xɨ ayén teja'uré'ene
tɨ ari huaxɨ́'epɨ'ɨn.
9 Tɨ́'ɨj ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i a'uun a'uteájturaa a'ujna u Galilea.

Jesús pu avíitzi jɨ́n a'uun a'ujnéj

10 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu huarɨ́j. Matɨ́'ɨj a'ucíj ɨ́ ihuáamua'ame'en mej mi
me'uun tejá'uyesten, a'ɨ́ɨ pu ajta u á'ume. Capu ruseíirata u á'ume, sino avíitzi
pu'u jɨ́n u á'ume.

A'ɨ́ɨ mú rahuauhuau ɨ́ Jesús a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan

11 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej me'uun tejé'eyestehua'a, a'ɨ́ɨ mú rá'ixɨ'eeri'ireca'a
me'ɨ́jna ɨ́ ɨ́ Jesus. Miyen ti'ixáata tɨjɨ́n:
—¿Aʼuné a'ij 'een a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ?
12 Jéihua mú a'ij pua'a tí'ixajtaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte
ɨ́ mej me'uun e'etiújseɨre'eca'a. Seica mú miyen tí'ixajtaca'a tɨjɨ́n: "Rɨ́'ɨ pu
tí'itevij." Majta seica miyen tí'ixajtaca'a tɨjɨ́n: "Capu a'atzu. A'ɨ́ɨ pu hui
huá'acuanamua ɨ́ teɨte."
13 Majta, capu ja'atɨ́ ayén á'ujca'anejca'a tɨ ayén ruseíirata tiu'utaxájta
a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús a'iné mehuá'atziɨ́ne'eca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej ti'itɨ́j jɨ́n an-
tiújmua'areereca'a a'ɨ́ɨme jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

Jesús pu tihua'umuá'ate matɨ́'ɨj tí'iyestehua'a

14 Matɨ́'ɨj meri já'ita'a ujú'uncaa ɨ́ mej tí'iyestehua'a, aj pu'i Jesús a'uun
a'uteájrupi teyujta'a. Tɨ'ɨj jí a'utéjche tɨ tihuá'umua'aten ɨ́ teɨte.
15 Jé'ecan mú rɨ́'ɨ tira'utaseíj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'uun tí'aijta teyujta'a. Ayee mú
tiújʼixaate'eca'a tɨjɨ́n:
—¿Aʼiné tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́ɨn caí ja'anáj ti'ihuaújmua'ate, a'ɨ́ɨ pu raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén
tihuá'umua'aten?
16 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Canu a'ij tirájteu neseíj a'ij nej tihuá'amua'aten sino a'ɨ́ɨ pu ayén tinaatá'a
a'ɨ́jna tɨ yé neja'uta'íteca'a.

17 Tɨ́ pua'a hui ja'atɨ́ ayén á'ujca'ane tɨ ayén huárɨni a'ij tɨ tɨ'ijxe'eve'e ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨn pu xaa ayén ramua'aréeren tɨ pua'a Dios ayén naatá'a nej niyen tɨ'imua'ataca ca'ɨ́n neseɨ́j nena'a a'ij tirájteu.
18 A'ɨ́jna tɨ ayén tɨ'ixaxa'a a'ij tɨ a'ɨ́ɨn na'a tirájteu ruseɨ́j, ayée pu 'een jɨ́n ayén rɨcɨ tɨ ij rɨ́'ɨ tiu'utaúra'an ruseɨ́j.
'Mɨ́ neajta inee, ayée nu ne'ɨ́jna jɨ́n tɨ'imuarɨ'e nej ni niyen rɨ́'ɨ tiraatá'an ne'ɨ́jna tɨ yen neja'uta'íteca'a. Tɨ́ pua'a hui ja'atɨ́ ayén á'ujca'ane tɨ ayén huárɨni a'ij tɨ tɨ'ijxe'eve'e ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨn pu xaa ayén ramua'aréeren tɨ pua'a Dios ayén tinaatá'a nej niyen tɨ'imua'ata ca'ɨ́n neseɨ́j nena'a a'ij tirájteu.
19 '¿Ni caí a'ɨ́ɨn Moisés teecan ayén amuaatátui a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tɨ'aijta? Aa ni'ijtá ne'u. Mɨ́ seajta mú'een, capu ja'atɨ́ tɨ mú'ejmi jetze ajtéme'ecan ayén araúrasten a'ij tɨ a'ɨ́ɨn niuucari ti'ixa. ¿A'iné 'een jɨme'e siyen tɨ'ijxe'eve'e sej naajé'ica?
20 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'uun ajteáxɨireca'a, ayée mú titeetaniú tɨjín:
—Tiyaaru'u pu mú'eetzi tzajta'a seijre'e. ¿A'ataani hui ayén tɨ'ijxe'eve'e tɨ́'ij muáaje'ica?
21 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Seɨj nu'u jɨ́n niyen huarɨ́j tɨ ayén huápɨ'ɨ ruxe'eve'eca'a. Ajta a'ɨ́ɨn amuaatéjteu naíjmi'ica. Jé'ecan xu avé'ejɨ'ɨstaxɨ.
22 Mɨ́ seajta mú'een, ayée xu tɨ'ijrɨ'ɨre se'ɨ́jna jɨme'e tɨ Moisés teecan ayén amuaata'aíj sej nu'u ra'antisíjchixɨ'ɨn ɨ́ naviira'an. Jee xaa, capu Moisés teecan jetze huanéj, sino Dios pu ayén raateájtuaa a'ɨ́mej jemi ɨ́ á'amuaya'upuacɨ'ɨstemua'a. A'ɨ́j xu jɨ́n siyen ra'antisí'iche ɨ́ naviira'an ɨ́ uneeca'i tɨ teáata'a se'ájna xɨcájra'an sej jetzen ruse'upi.
23 Ayee xu 'een jɨ́n tɨ'ijrɨ'ɨre sej si caí auté'ɨtzen se'ɨ́jna jemi ɨ́ niuucari tɨ Moisés teecan raateájtuaa. Tɨ́ pua'a ayén 'een, ¿a'iné 'een jɨ́n si níniu'ucacu ineetzi jemi se'ɨ́jna jɨme'e nej niyen nain jɨ́n raarújte seɨ́j ɨ́ ja'atɨ ne'ájna xɨcájra'a sej jetzen ruse'upiɨ?
24 'Xaatapuá'ajta sej siyen tihuá'axɨjte'e a'ij tɨ tejamuá'amitɨejte'e. Mɨ́ seajta mú'een, ayée xu huárɨni sej si siyen tihua'uxɨ́jte'en a'ij tɨ tiraavíjte'e tzáahuati'ira'a jɨme'e.

Jesús pu jɨ́me'en ti'ixa a'utɨ́ é'eme'ecan

25 Jɨ́me'en pu'u ayén tiraataxájtaca'a, aj mú mi seica miyen autéjhuii mej ti'ihuaúrihua'u. Miyen tɨjín:
—¿Ni caí a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej miyen jɨ́me'en tí'itese'e mej raajé'ica?
26 Yee pu hui jéjre'e huatéjvee tihuá'ixaate'e. Mɨ́ majta, camu a'ij tí'ijee. ¿Ni qui meri miyen raamuá'a tɨjín: "A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ CɨríIstu'u"?
27 Mɨ́ teajta iteen, teen tu hui ramua'aree a'u tɨ é'eme'ecan te'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ CɨríIstu'u, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn yé uvé'enen, capu ja'atɨ́ ramua'aréeren a'u tɨ é'eme'ecan a'ɨ́jna. —Ayee mú tí'ixajtaca'a.
28 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, aúche'e pu tihuá'amua'atejca'a u teyujta'a. Aj pu'i ayén ca'anín jɨ́n tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Jee xaa ne'u, ayée pu hui ti'ayajna sej nemua'ate, seajta siyen ramua'aree a'u nej é'eme'ecan. Canu neseɨ́j nena'a yé ve'ecáane sino tɨ yé neja'uta'íteca'a, a'ɨ́ɨ pu nain jɨ́n ayén tɨ'ijrɨ'ɨre. Capu tɨ'ihua'itzi ɨ́ jemin. Mɨ́ seajta mú'een, caxu ramua'ate a'iné caxu rá'astijre'e.
29 Mɨ́ neajta inee, nee nu xaa ramua'ate a'iné a'úu nu é'eme'ecan ɨ́ jemin. A'ɨ́ɨ pu hui ajta yen neja'uta'íteca'a.

30 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi miyen tiu'utatése mej raatéevi'i. Mí ajta, capu ja'atí ayén raatéevi'i a'iné capúu xi a'ájna teja'uré'ene, a'ájna ti jetzen huaxí'epi'intari'ihuaca'a ti ayén huámi'ini.
31 Majta a'fíme í mej jemin e'etiújsei, mu'iití mú miyen rá'antzaahua. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tijín:
—Tí'ij yé uvé'enen a'fjna í Cirístu'u Dios ti ra'antíhua'u, ¿ni qui jaítze'e ayén a'fjna jín rini ti huápi'i ruxe'eve'e caí amíjna mi ja'atí?

A'fíme fariseos mú nu'u xantaaru'u huata'áiteca'a mej raatéevi'i me'fjna í Jesús

32 Majta a'fíme í fariseos, ayée mú tiú'unamuajri'i a'fmej í teite mej miyen xahuaani'i mú jín tiújixaate'e. Matí'ij mi a'fíme í mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'fíme í fariseos, a'fí mú seica huata'áiteca'a a'fmej í mej me'uun tí'icha'fi mej mi raatéevi'i.
33 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Canu ché'e á'ateeri mú'ejmi jemi a'iné pu'uri vejli'i nej ni ne'uun a'ujnén ne'fjna jemi ti yen neja'uta'íteca'a.
34 Mú'een xu nehuauni, aru caxu mé'e nejé'eteuni. Ajta, capu ri'irí'ista a'ame sej se'uun a'ujnén a'u nej a'ij éene'e na'ame.
35 Majta a'fíme í mej me'uun tí'aijta teyujta'a, ayée mú tiújihua'uraca'a tijín:
—¿A'uquí hui a'umé a'u ti caí ri'irí tej tiyen yé'uteuni? ¿Ni qui a'uun seíj chuéjra'a japua a'umé huá'a jemi í teite í mej a'ucíjxi huá'a tzajta'a a'fíme í mej Grecia é'eme'ecan? ¿Ni qui hui ajta ayén tihuá'amua'aten a'fmej í mej Grecia é'eme'ecan?
36 ¿A'iquí huataújmua'a a'fjna í niuucari ti jín tej nu'u rahuauni, teajta nu'u caí rateuni, ti ajta nu'u caí ri'irí tej a'uun á'uju'un a'u ti a'ij éene'e a'ame? —Ayee mú tiújihua'uraca'a.

Jesús pu huа'utá'ineesin mej mi jemin ve'eré'enen

37 Tí'ij ari te'entipuá'arijme'eca í mej tí'iyeste, a'ájna xicájra'an ti jaítze'e ruxe'eve'eca'a í mej me'fjna jetze tí'iyestehua'a, aj pu'i Jesús ayén huatéechaxi huá'a tzajta'a. Aj pu'i ayén ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a tijín:
—Tí pua'a hui ja'atí ayén ruxiéemiste'e a'fjna jime'e ti caí ura'fí'ene'e jín huateájturaa í Dios jemi, ché'e a'fín ayén ve'eré'enen ineetzi jemi nej ni niyen ca'anírja'a tiraatá'an.
38 Ayee pu che'atá na'a raruuren a'fjna í ja'ati ti ayén na'ará'astijre'esin ineetzi a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tijín: "A'íj pu jetzen airáninei í tzajta'an temua'a naa a'fjna í jaj ti jetzen araújca'anen a'fjna í ti jín ruuri a'ame. Ayej seíire'e a'ame tíj jetzen airáamí'iye í jaj." —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
39 A'fjna í niuucari tijín "jaj", ayée pu huataújmua'a tijín: í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, í ti Dios raateájtuaaniiche'e huá'a tzajta'a a'fmej í mej rá'antzaahua. Ayee pu a'fjna jín tiu'utaxájtaca'a a'fjna í Jesús a'iné capu xi é'e já'ahua'aca'a a'fjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'fjna jime'e ti a'fín Jesús caí xi a'ujnéj u júte'e ti ij Dios ayén án ye'ecájrati í ipuari japua.

Capu xi huá'amitiejte'eca'a í teite ja'atí ti pírici a'fjna í Jesús

40 Jíme'en mu'u miyen ráanamuajri'i ti ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a seica í teite tijín:
—Ayej hui xaa ne'u ti'ayajna ti a'fín pú'een ti ayén tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, í tej tiyen rachú'eve'e.

41 Majta seica mú miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—A'ii pu hui a'ín i'i pírɨcɨ tɨ i'i Cɨríistu'u.
Majta seica miyen tiújʼihua'uraca'a tɨjín:
—¿A'iné hui tí'irɨʼɨri tɨ a'ɨ́in Cɨríistu'u ayén a'uun é'eme'ecanta u Galilea?
42 ¿Ni caí ayén té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ nu'u a'ɨ́in Cɨríistu'u ayén airaújneijte'esin a'ɨ́jna jetze ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ David teecan? Ajta nu'u tɨ a'uun é'eme'ecanta a'ame a'ujna u Belén, a'u tɨ a'ɨ́in David teecan e'echéjme'e.
—Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.
43 A'ɨ́j mú jín já'ita'a a'utacíj ɨ́ teɨte me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús. Seica mú seɨcɨé tí'ixajtaca'a. Majta seica seɨcɨé.
44 Seica mú miyen raxɨ́'eve'eca'a mej miyen raatéevi'i. Mɨ́ ajta, capu ja'atɨ́ ahuaújca'ane tɨ rajví'i.

Camu nu'u rá'atzaahuate'eca'a ɨ́ Jesús a'ɨ́ime ɨ́ mej títetaté'eca'a

45 Matɨ́'ɨj mi a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'icha'ɨɨ u teyujta'a, a'úu mú a'uré'ene huá'a jemi ɨ́ mej me'uun tí'aijta u teyujta'a, majta ɨ́ fariseos jemi. Matɨ́'ɨj miyen tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:
—¿A'iné 'een jín secaí ye'eráavi'itɨ?
46 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'icha'ɨɨve, ayée mú tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Capu hui ja'atɨ́ ayén tí'ixaxa'a tɨj amín tí'ixaxa'a.
47 Ayee mú tiu'utaniú a'ɨ́ime ɨ́ fariseos tɨjín:
—¿Ni ajta ari ayén amuáacuanamua mú'ejmi?
48 ¿Ni caí seɨ́j tɨ tí'ita'aijte'e ari rá'antzaahua a'ɨ́jna, na'ari seɨ́j tɨ téjmi jetze ajtéme'ecan i tej fariseos pú'een?
49 Majta ɨ́ teɨte ɨ́ mej me'uun e'etiújseɨre'eca'a, camu a'atzu yaú'itɨe a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze ɨ́ niuucari Moisés teecan tɨ raateájtuaa. Dios pu ari hua'uxɨ́jte amɨ́ime. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ime ɨ́ fariseos.
50 Ajta a'ɨ́in Nicodemo, a'ɨ́jna tɨ ari ɨ́ Jesús jemi a'atánejca'a, tɨj ajta seɨ́j pú'eene'e tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
51 —Capu ayén tiraavíjte'e tej tiyen ra'uxíjte'en tɨ́'ij puaíjtzi ráaciʼɨti. Ayee pu té'axa ɨ́ yu'uxari jetze ɨ́ tej jín tí'aijta tɨ ayén nu'u ruxe'eve'e tej nu'u tiraa'íhua'u amuacaícan jín te'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tej ti ráamua'aree a'ij tɨ ti'itɨ́j jín rɨcɨ. ¿Ni caí ayén ti'ayajna?
52 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjín:
—¿Ni hui mú'ee pe pajta pe'uun é'eme'ecan u Galilea? Aúuhuauchi ɨ́ yu'uxari jetze pej pi piyen ráamua'aree tɨ caí ja'atɨ́ a'uun é'eme'ecan u Galilea tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.
53 Ayee mú tiu'utaxájtaca'a. Matɨ́'ɨj mi a'ucíjxɨ a'u tɨ seɨ́j é'eche.

8

A'ɨ́jna ɨ́ 'íita'a tɨ huaújxana'acɨre

1 Ajta Jesús pu a'uun á'ume jɨrí tɨ a'utacá'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Aceituunajemi.
2 Tapuá'arijme'eca pu a'uun a'ujnéj teyujta'a. Majta mú jeíhua teɨte ajteáxɨireca'a ɨ́ jemin. Aj pu'i a'ujyeíjxɨ tɨ i tihuá'umua'aten.
3 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej jetzen tiú'ujmua'ate ɨ́ niuucari ɨ́ mej jín tí'aijta, majta a'ɨ́ime ɨ́ fariseos, a'ɨ́ɨ mú seɨ́j e'eráavi'itɨ ɨ́ 'íita'a. Ayee mú tiraatéevi'i tɨ́'ɨj auj ayén rɨjcaa ɨ́ 'íita'a tɨ ruxána'acɨra'ate'eca'a. Matɨ́'ɨj mi raata'aíj tɨ a'uun já'ita'a a'utéchaxɨn mej mi raaseíj ɨ́ teɨte.

4 Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa me'íjna í Jesús tijín:
—Maeestru, ayée mú yeehui tiraatéevi'i amíjna mi 'íita'a tí'ij auj xana'acira'ate'eca'a.
5 Ajta a'íin Moisés, ayée pu yeehui titaata'aíj a'íjna jetze í niuucari ti raateájtuaa ti ayén ruxe'eve'e tej nu'u tetej jín raajé'ica. Ari mú'ee, ¿a'iné yeehui pajta ti'ixa?
6 Ayee mú me'íjna jín tiraata'íhua'uri'i mej mi me'íjna jín ra'antimuá'itin a'ij ti a'íin ti'itíj jín tihua'utá'ixaate'esin. Ayee mú rahuauca'a me'íjna í mej jín tiraaxájtzi'i.
Ajta a'íin Jesús, a'íi pu aicaújtutzi. Aj pu'i a'utéjche ti ruxité jín ra'uyú'uxa á chuaata'a.
7 Maúche'e mú tí'ira'ihua'uraca'a. Aj pu'i Jesús ayén huatéechaxi. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:
—Tí pua'a hui seíj mú'een ja'anáj caí a'íjna jín ayén auté'itze í á'amuamua'atziira'a jime'e, ché'e a'íin ja'atí amuacaí raatatú'a í tetej jime'e.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa.
8 Ajtahua'a pu aicaújtutzi. Ajta ra'uyú'uxaca'a á chuaata'a.
9 Majta a'íime, jíme'en mu'u miyen ráanamuajri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús, matí'ij mi me'uun tíhuii, seij majta seij, amuacaícan a'íjna ti jaítze'e vásta'a. Ti'ij jí a'íi na'a í Jesús a'uun a'uteájturaa jamuan a'íjna í 'íita'a ti a'uun já'ita'a a'utéveeca'a.
10 Aj pu'i Jesús huatéechaxi. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:
—'Íita'a, ¿a'uné hui a'ij mé'een a'íime? ¿Ni caí mé'e ja'atí ti ayén ti'itíj jín mú'eetzi jetze tí'ijpua'ajte'e?
11 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tijín:
—Nevástara'a, capu yeehui ja'atí ayén neetzi jetze ti'itíj jín tí'ijpua'ajte'e.
Jesús pu ayén tiraata'ixaa tijín:
—Canu neajta inee ti'itíj jín mú'eetzi jetze te'ujpuá'ajte'esin. Patá'aj á'ura'ani. Capej hui ché'e piyen pe'íjna jín te'uté'itzeaara'an. —Ayee pu tiraata'ixaa.

Jesús pu hua'atátzavi'i a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua

12 Tí'ij ajtahua'a ayén tihua'utá'ixaa í teite í Jesús, ayej tiu'utaxájtaca'a tijín:
—Nee nu yeehui ne'ín pú'een í tatzari ti jín huáneeri'i huá'a japua naíjmi'ica í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. A'atí ti na'a hui ti nee jamuan á'uche'ecane'en, capu ja'anáj ayén tíca'amiste'e á'uche'ecane'e a'ame, sino ayée nu yeehui raateájtuaani í jemin ne'íjna í tatzari í ti jín ruuri á'ara'ani.
13 Matí'ij mi a'íime fariseos miyen tiraata'ixaa tijín:
—Mú'ee pej piyen aseíj tité'axajta. A'íj pu yeehui jín caí ti'itíj vaire'e a'ij pej tité'axajta aseíj.
14 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:
—Tí pua'a niyen neseíj tí'inxajta, aúche'e pu yeehui tí'ivaire'e nej niyen tí'inxajta neseíj a'íjna jime'e nej niyen ramua'aree a'u nej a'arájraa, neajta niyen che'atá nena'a ramua'aree a'uj nej a'umé. Mí seajta mú'een, capu yeehui a'ij tejamuá'amitiejte'e, a'u nej a'arájraa, na'ari a'u nej a'umé.
15 Ayee xu siyen sena'a huá'axijte'e a'ij sej rujíimua'a tirájteuve. Mí neajta inee, canu ja'atí íjii á'axijte'en.
16 Aru, ti pua'a hui niyen ja'atí á'axijte'e, aúche'e pu ayén tiraavíjte'e nej niyen rici a'iné canu neseíj niyen a'ij tirájteu, sino a'íi pu ayén naatá'a a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a.

17 'Ayee pu yeehui té'eyu'usi'i a'ɨjna jetze ɨ niuucari ɨ sej jɨn tí'aijta tɨ ayén nu'u tí'ivaɨre'e tɨ pua'a mehuá'apua miyen ti'itɨj jɨn ti'iteújxajtajme'en.
18 Nee nu yeehui ne'ɨn pú'een seɨj ɨ nej niyen tí'inxajta neseɨj. Ajta yeehui ɨ seɨj tɨ ayén tineteáxajta, a'ɨɨ pu a'ɨɨn pú'een ɨ niyá'upua tɨ íiyen neja'uta'íteca'a.
19 Matɨ'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:
—¿A'uné yeehui a'ij 'een tɨ ayá'upua pú'een?
Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨn:
—Caxu yeehui nemua'ate ja'atɨ nej pú'een. Caxu seajta ramua'ate ɨ niyá'upua. Tɨ pua'a siyen nemua'ajcaa, ayée xu yeehui seajta tí'ijmua'ate ɨ niyá'upua.
20 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Jesús tɨ'ɨj auj tihuá'amua'atejca'a a'ujna teyujta'a, a'ájna vejli'i a'u mej yé'ese'ɨri ɨ tumin. Mɨ majta ɨ teɨte, capu ja'atɨ ayén tiraatéevi'i a'iné capúu xɨ a'ájna teja'uré'ene a'ɨjna xɨcájra'a jetze tɨ jetzen Jesús huámɨ'ɨni.

"A'u nej a'umé, capu rɨ'ɨrí sej se'uun á'uju'un"

21 Ajtahua'a pu Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Nee nu yeehui ne'uun a'ujnéjsin, seajta mú'een xu nehuauni ineetzi. Ajta, caí Dios tejámuaatá'uuni'ira. Mú'een xu cui'ini se'ɨjna jɨme'e sej auteájturaa ɨ Dios jemi. Capu rɨ'ɨrí sej se'uun a'ujnén a'u nej a'ujnéjsin inee.
22 Matɨ'ɨj mi miyen ti'itiúrihua'uri'i a'ɨɨme ɨ mej me'uun tí'aijta teyujta'a tɨjɨn:
—¿A'iné yeehui huataújmua'a a'ɨjna ɨ niuucari tɨ nu'u caí rɨ'ɨrí tej te'uun a'ujnén a'u tɨ nu'u a'ujnéjsin? ¿Ni qui ayén huataújmua'a tɨ a'ɨɨn huaújje'ica?
23 Aúche'e pu ayén tihuá'a'ixaate'eca'a tɨjɨn:
—Mú'een xu hui yúucɨ púje'en é'eme'ecan. Neajta inee, júte'e nu é'eme'ecan. Mú'een xu yeehui huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej ɨ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Neajta inee, canu niyen huá'a jetze ajtéme'ecan.
24 Ayee nu hui niyen amuaatá'ixaa tɨ pua'a caí ayén Dios tejámuaatá'uuni'ira, mú'een xu cui'ini se'ɨjna jɨme'e sej auteájturaa ɨ Dios jemi. Tɨ pua'a yeehui secaí siyen té'antzaahuate'en nej ne'ɨn pírɨcɨ a'ij nej ti'ixa, mú'een xu xaa cui'ini se'ɨjna jɨme'e sej auteájturaa ɨ Dios jemi.
25 Matɨ'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:
—¿A'ataani yeehui pej pú'een?
Ajta Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Nee nu ne'ɨn pú'een ɨ nej niyen jíme'en tejá'amua'ixaate'ecaa tɨj na'a jéjcua ɨmuá tɨ yú e'iré'ene.
26 Jéihua nu neri tí'ixajtamɨ'ɨ mú'ejmi jɨme'e, neajta niyen ne'ɨjna jɨn amua'uxíjte'en. Mɨ ajta a'ɨɨn tɨ yen neja'uta'íteca'a, a'ɨɨ pu tzáahuati'ira'a jɨn tí'ixaxa'a. Neajta nu hui niyen tihuá'ixaate'e a'ímej ɨ mej yen japuan seijre'e íiyen ɨ chaanaca japua a'ij nej niyen tiráanamuajri'i ne'ɨjna jemi tɨ yen neja'uta'íteca'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
27 Majta a'ɨɨme, camu yaú'itɨee muá'araa a'ij tɨ tihuá'a'ixaate'eca'a, tɨ ayén jíme'en raxa tɨ ya'upuáara'an pú'een.
28 A'ɨj pu jɨn, Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Setɨ'ɨj yeehui aj neja'utavén ineetzi i nej teáata'a jetze airáme'ecan, aj xu si ramua'aréeren ja'atɨ nej pú'een, seajta xu ramua'aréeren nej caí neseɨj nena'a a'ij tirájteu a'ij nej tejámuaatá'ixaa sino ayée nu che'atá nena'a tí'ixaxa'a a'ij tɨ niyá'upua ayén tinaamuá'ate.

29 A'ɨjna tɨ hui yen neja'uta'íteca'a, a'ɨɨ pu neetzi jemi seijre'e. Capu ayén rusén-
tacan naatéjtuaa a'iné ayée nu yeehui tɨ'ɨj pɨna'a niyen tí'ijrɨ'ɨre a'ij tɨ
tira'aráanajche.
30 Majta a'ɨɨme ɨ teɨte, tɨ'ɨj Jesús auj ayén tihuá'a'ixaate'eca'a, mu'iitɨ mú
miyen rá'antzaahua.

Jíme'en ɨ mej yaújmua'ame'en pú'een ɨ Dios, majta a'ɨɨme ɨ mej ravaɨre'e a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een

31 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan ɨ mej
majta rá'antzaahua tɨjɨn:
—Tɨ pua'a hui siyen te'utáviicua'i sej si siyen tira'ará'astijre'en a'ij nej
tejá'amua'ixaate'e, aj xu xaa siyen tité'ujujhua'ane'e xá'aju'un ineetzi ja-
muan.
32 Mú'een xu seajta yeehui ramua'aréeren se'ɨjna tɨ nain jɨn ayén ti'ayajna.
A'ɨj xu jɨn ruxɨéehua á'ujujhua'ane'en xá'aju'un.
33 Matɨ'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Teen tu yeehui Abraham teecan jetze airáane. Catu yeehui ja'anáj seica
jemi ca'anéeri jɨn tiu'utévaɨ. A'ɨj pu yeehui jɨn, ¿a'iné auj tí'irɨ'ɨri pej piyen
tí'ita'ixaate'e tej nu'u taxɨéehua á'ujujhua'ane'e tá'ara'ani?
34 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ ja'atí tɨ na'a tɨ
ayén te'uteáturaave'en ɨ Dios jemi, a'ɨɨ pu ca'anéeri jɨn tí'imuarɨ'e a'ɨjna jemi tɨ
a'ij pua'a 'een.
35 Ajta a'ɨɨn tɨ ca'anéeri jɨn tejé'emuarɨ'e a'u mej é'eche ɨ teɨtestemua'ame'en
a'ɨjna tɨ tí'ira'aijte'e, a'ɨɨ pu caí a'uun rusén jɨn huateáturaasin a'ujna. Majta
a'ɨɨn tɨ yaujra'an pú'een, a'úu pu yeehui huateáturaasin tɨj na'a rusén jɨme'e.
36 'A'ɨj pu jɨn, tɨ pua'a niyen huárɨni inee, i nej neajta yaujra'an pú'een,
nej ni amua'irájtuaani sej si ruxɨéehua á'ujujhua'ane'en, ayée xu xaa ne'u
ruxɨéehua á'ujujhua'ane'e xá'aju'un, tzíte'e.
37 Nee nu hui niyen ramua'aree sej se'ɨjna jetze airáane se'ɨjna ɨ Abraham
teecan. Mí seajta mú'een, xu'uri siyen á'ujca'ane sej siyen naajé'ica se'ɨjna
jɨme'e sej caí ché'e ranamuajracu a'ij nej tejá'amua'ixaate'e.
38 Ayee nu ne'ɨjna jɨn tejá'amua'ixaate'e a'ij nej yeehui neri ne'uun
tejá'useij ɨ niyá'upua jemi. Seajta mú'een, ayée xu che'atá sena'a tí'ijrɨ'ɨre a'ij
sej seajta tiráanamuajri'i ɨ ruyá'upua.
39 Matɨ'ɨj mi miyen tiu'utaniú tɨjɨn:
—Teen tu yeehui rájya'upuaca'a te'ɨjna ɨ Abraham teecan.
Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Tɨ pua'a yeehui siyen yaújmua'ame'en pú'eene'en a'ɨjna ɨ Abraham
teecan, ayée xu che'atá sena'a rɨ'ɨ titetiújcha'ɨɨ a'ij tɨ a'ɨɨn ajta rɨ'ɨ
ti'itiújcha'ɨɨca'a.
40 Ayee pu i éene'e, xu'uri siyen tiraaxɨ'epɨ'ɨntare sej naajé'ica. Neajta inee,
nee nu ne'ɨn pú'een seɨj tɨ ayén tejámuaatá'ixaa a'ɨjna tɨ ayén ti'ayajna, ɨ nej
neajta niyen ráanamuajri'i ne'ɨjna jemi ɨ Dios. Capu yeehui ayén tí'ijrɨ'ɨrejca'a
a'ɨjna ɨ Abraham teecan.
41 Ayee xu siyen a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ a'ij tɨ ajta rɨcɨ ɨ á'amuaya'upua.
Matɨ'ɨj mi miyen tiu'utaniú tɨjɨn:
—Catu yeehui huanú'ihuaca'a huá'a jetze ɨ mej ruseɨjtajmee patɨj mú'ee.
Seɨj pu'u yeehui a'ɨɨn pú'een ɨ tej rájya'upua. A'ɨɨ pu yeehui a'ɨɨn pú'een ɨ Dios.
42 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Tí pua'a yeehui a'ﬕn Dios á'amuaya'upua pú'eene'en, mú'een xu nexí'eve'e xá'aju'un a'iné a'úu nu a'uvé'emej í jemin. Canu yeehui neseíj nena'a niyen a'uvé'emej sino a'ﬕ pu yen neja'uta'íteca'a.
43 '¿A'iné 'een jín secaí nejaú'itie a'ij nej tejá'amua'ixaate'e? Caxu xaa ne'u yaú'itie a'iné secaí ahuaújca'ane sej ra'ancuré'an a'ij nej ti'ixa.
44 Mú'een xu yeehui se'íjna jetze ajtéme'ecan í tiyaaru'u. A'ii pu a'ﬕn pú'een í á'amuaya'upua. Seajta mú'een, ayée xu'u sena'a se'íjna jín siyen rá'astijre'e a'ij ti tí'ijxe'eve'e í á'amuaya'upua. Tíj na'a ti huataseíjre í teáata'a ti yú e'iré'ene, a'ﬕ pu yeehui tí'itecui'ica. Capu ja'anáj tzáahuati'ira'a jín tiu'utaxájtaca'a. A'ﬕ pu yeehui nain jín tí'ihua'itaca. Tíj na'a ti ayén tí'ihua'i, a'ﬕ pu jetzen airáninei í tzajta'an a'íjna ti hua'itzi pú'een. Ayej xaa ne'u, a'ii pu a'ﬕn pú'een ti tí'ihua'itaca. Ajta tíj na'a ti hua'itzi pú'een, a'íj pu jetzen airáninei.
45 'Mí neajta inee, ayée nu tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a. A'íj xu jín, caxu yeehui ná'atzaahuate'e.
46 ¿Ni seíj mú'ejmi jetze ti ajtéme'ecan ayén ti'itíj jín ná'axijte'e a'íjna jime'e nej ti'itíj jín auteájturaa í Dios jemi? A'iné capu ri'irí sej siyen huárini, ayée pu huataújmua'a nej niyen tzáahuati'ira'a jín tejá'amua'ixaate'e. Tí pua'a ayén, ¿a'iné yeehui 'een jime'e secaí ná'atzaahuate'e?
47 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'íjna ti Dios jetze ajtéme'ecan ayén rá'astijre'e a'ij ti ti'ixa í Dios. Seajta mú'een, ayée xu 'een jín caí siyen rá'astijre'e se'íjna jime'e sej caí Dios jetze ajtéme'ecan.

Cirístu'u pu amuacaí huataseíjre caí a'íjna í Abraham teecan

48 Majta a'ﬕme í mej tí'aijta teyujta'a, ayée mú tiraata'ixaa tijín:
—¿Ni yeehui caí ayén ti'ayajna a'ij tej ti'ixa pej piyen Samaria é'eme'ecan, ajta tiyaaru'u pu mú'eetzi tzajta'a seijre'e?
49 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Capu tiyaaru'u neetzi tzajta'a seijre'e sino nee nu rí'i tiratá'aca í niyá'upua. Seajta mú'een, ayée xu méjca'i tinúutache ineetzi.
50 Mí neajta inee, canu yeehui neseíj nena'a niyen rahuauhuau ti ja'atí rí'i tinaatá'an, sino seíj pu'u xaa ayén rahuauhuau. A'ii pu yeehui a'ﬕn pú'een ti tzáahuati'ira'a jín ayén tiraaxí'epi'intare'en.
51 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Tí pua'a ja'atí ayén tirá'astijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a, capu yeehui ja'anáj raci'iti ti huámi'ini.
52 Jíme'en mu'u miyen ráanamuajri'i, aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:
—Tu'uri yeehui ramua'aree ti ayén ti'ayajna ti tiyaaru'u pu mú'eetzi tzajta'a seijre'e. A'ﬕ pu yeehui Abraham huamí'i, majta a'ﬕme í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Mí pajta mú'ee, ayée pepu'u yeehui ti'ixa ti ayén nu'u, ti pua'a ja'atí ayén tirá'astijre'e a'ij pej ti'ixa, ti nu'u caí ja'anáj mi'ini.
53 '¿Ni tzaa yeehui piyen jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee caí í ti'itíj ti jín ti'itéveeca'a í tayá'upua í Abraham? A'ﬕ pu yeehui xaa huamí'i. Majta a'ﬕme í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, a'ﬕ mú majta huácuii. Ari mú'ee, ¿a'iné petí'ixa a'atani pej pírici?
54 Ajta a'ﬕn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:
—Capu yeehui ti'itíj vaire'e ti pua'a niyen neseíj té'antzaahuate'e. A'ii pu a'ﬕn pú'een ti ayén rí'i tinaatá'aca í niyá'upua, a'íjna í sej jíme'en siyen ti'ixa yee a'ﬕ pu a'amua Dios pú'een.
55 Seajta mú'een, caxu yeehui ramua'ate. Mí neajta inee, nee nu xaa ramua'ate. Tí pua'a niyen tejá'amua'ixaate'e yee canu ramua'ate, ayée nu

tí'ihua'itaca setíj mú'een. Mí neajta inee, nee nu xaa ramua'ate, neajta niyen rá'astijre'e a'ij ti tí'ixaxa'a.
56 Ajta yeehui a'íjna í Abraham ti á'amuaya'upua pú'een, a'íi pu huataújtemua'ave a'íjna jime'e ti ayén tirá'amitiejte'eca'a ti ayén raaseíj ja'anáj xicájra'an nej jetzen nain jín antínmua'areere. A'íi pu xaa raaseíj, ajta a'íjna jín huataújtemua'ave.
57 Majta a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée mú tiraata'ixaa tijín:
—¿Ni tzaa yeehui piyen raaseíj pe'íjna í Abraham teecan? Capu a'ij tí'iriri, a'iné capej xi piyen hua'apuate japuan tamuáamuata'a nine'ira'a rájcha'ii.
58 Ajta ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:
—Ayee nu tzáahuati'ira'a jín tejá'amua'ixaate'e. Tí'ij caí xi Abraham huaseíjre, nee nu neri seijre'eca'a.
59 Jíme'en mu'u miyen tiráanamuajri'i, aj mú mi tetej titú'utu í mej jín raateátu'asixi'in. Ajta a'íin Jesús huateú'avaataca'a. Aj pu'i a'uun huirájraa a'ujna teyujta'a.

9

Jesús pu raarújte ja'atí ti aracúuni'i huanú'ihuaca'a

1 Tí'ij a'uun a'atamé'ecaa, Jesús pu ja'atí huaseíj ti aracúuni'i pu huanú'ihuaca'a.
2 Majta a'íime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tijín:
—Maeestru, ¿a'atani yeehui ayén auteájturaa í Dios jemi ti ij a'íin ayén te'aracúuni'i huanú'ihua? ¿Ni qui a'íin auteájturaa ca'ín í vaújsimua'ame'en?
3 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Capu yeehui ja'atí auteájturaa í Dios jemi. Capu amíjna ja'atí ayén auteájturaa, camu majta í vaújsimua'ame'en. Ayee pu yeehui tiráaruu ti ij ayén huataseíjre'en í jemin a'ij ti Dios tiraayí'iti a'íjna jime'e í rumuári'eri'ire'ara'an.
4 Ayee pu ruxe'eve'e tí'ij auj túјca'ari tzajta'a pítí'irici tej tiyen te'íjna jetze tiu'umuári'en Dios ti jín ayén yen neja'uta'íteca'a. Pu'uri yeehui a'ájna teja'uré'enejsin ti huatéti ca'ari. Capu ché'e ri'iríista a'ame a'ájna ti ja'atí ayén tiu'umuári'en.
5 Ijii, netí'ij nauj niyen huaca íiyen chaanaca japua, ayée nu tí'ivaire'e huá'a tzajta'a í teite tíj tatzari ti jín huá'a japua huáneeri'i mej mi miyen ti'itíj huaseíj matíj mena'a pua'amé í mej yen japuan huachéjme í chaanaca japua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
6 Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i, a'íin á chuaata'a e'erájtzitzee. Ajta, ru'íjci'e jín rajrú'une í xarij. Aj pu i ra'arápitijri'i á ji'iseáara'an jetze a'íjna ti arácun.
7 Ajta ayén tiraata'ixaa tijín:
—Aricu yeehui, u pá'ume'en pe'újna a'u ti jé'ejmuaa ti ayén téja'arájtehuaa tijín Siloé.
(Ayee pu huataújmua'a a'íjna í niuucari tijín: ti huata'íti'ihuaca'a.)
Aj pu'i u á'ume a'íjna í ja'ati, ajta acáujista'ante. Ti'ij jí mú a'uvé'emej. Pu'uri ayén atáneerica'a.
8 Majta a'íime í mej á vejli'i a'uchéejme'ecaa a'u ti é'echejca'a a'íjna í ja'ati, majta a'íime, í mej mejmí'i miyen raseíjraca'a tí'ij a'íin auj limojna huauca'a, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—¿Ni caí yeehui a'ɨ́in pú'een tɨ ayén a'uun a'utacái á'aye'i tɨ ij limojna hua'utáhuavii ɨ́ teɨte?
9 Seica mú miyen tiu'utaxájtaca'a tɨ nu'u a'ɨ́in pú'een. Majta seica miyen tɨjín:
—Capu yee a'ɨ́in pú'een, sino ayée pu'u na'a seijre'e tɨ́j a'ɨ́jna.
Ajta a'ɨ́in, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Nee nu yeehui ne'ín pú'een.
10 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—¿A'iné ye'í pete'atáneereca'a?
11 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—A'ɨ́jna yeehui ɨ́ mej miyen ratamuá'amua tɨjín: Jesús, a'ɨ́ɨ pu xarij huateáru'une, tɨ'ɨquí yeehui na'arápɨtijri'i yé nejɨ́'ɨ jetze. Aj pu'i ayén tinaata'aíj nej nu'u ne'uun u á'ume'en ne'újna Siloé, a'u tɨ jé'ejmuaa nej nu'u ni arán ja'usixɨ'ɨin. Netɨ́'ɨj yeehui ni u á'ume, neajta arán ja'usixɨ. Aj nu ni niyen mé úuneereca'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
12 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—¿A'uné a'ij 'é'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ?
Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Canu yeehui mé'e yé'emua'aree.

A'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú chueere'e, majta camu a'ij tirájteuve a'ij mej rɨcɨ
13 Matɨ́'ɨj mi ya'uví'itɨ́ me'ɨ́jna tɨ aracúuni'i a'ɨ́mej jemi ɨ́ fariseos.
14 Ajta, ayée pu a'ájna pɨtí'irɨjcaa a'ájna xɨcájra'an jetze mej jetzen ruse'upi tɨ'ɨj Jesús ayén raateáru'une ɨ́ xarij, ajta tiráahuaa.
15 A'ɨ́j mú jín, a'ɨ́ɨme ɨ́ fariseos majta miyen tiraata'íhua'uri'i a'ij tɨ a'ɨ́in te'atáneereca'a. Ajta a'ɨ́in ja'atɨ́ ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—A'ɨ́ɨ pu yeehui na'arápɨtijri'i yé nejɨ́'ɨ jetze. Neajta niyen arán ja'usixɨ. Ajta íjii, nee nu yeehui neri mé úunee.
16 Majta ɨ́ mej huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ fariseos, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Capu yeehui a'uun é'eme'ecan ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna a'iné capu ayén rá'astijre'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ xɨcaj tej jetzen tase'upi.
Majta seica miyen tɨjín:
—¿A'iné yeehui tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ́ ayén huárɨni tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e tɨ pua'a ayén nu'u te'uteáturaavecare'en ɨ́ Dios jemi?
A'ɨ́j pu jín, seica mú seɨcɨé tí'ixajtaca'a. Majta ɨ́ seica, seɨcɨé mú majta tí'ixajtaca'a. Camu naími'i ruxɨ́'ej mena'a miyen tí'ixajtaca'a.
17 Matɨ́'ɨj miyen majtáhua'a tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—Pajta mú'ee, ¿a'iné yeehui petí'imua'atze ja'atɨ́ tɨ pírɨcɨ?, a'iné a'ɨ́ɨ pu timuáahuaa pej pi atáneereca'a.
Ajta a'ɨ́in ja'atɨ́ ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—A'ɨ́ɨ pu yeehui Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.
18 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej a'uun tí'aijta teyujta'a, camu rá'antzaahua tɨ ayén aracúuni'i huanú'ihuaca'a, tɨ ari huarújtɨ i ari atanee íjii, icu. Matɨ́'ɨj mi miyen hua'uta'aíjtaca'a mej mi u a'uvé'eju'un ɨ́ vaújsimua'ame'en.
19 Ayee mú tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:
—¿Ni tzaa yeehui a'ɨ́in pú'een á'amuayauj? ¿Ni a'ɨ́in pú'een sej siyen ti'ixa yee aracúuni'i pu huanú'ihuaca'a? ¿A'iné yeehui auj tí'irɨ'ɨri tɨ ari mé úunee?
20 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ vaújsimua'ame'en, ayée mú tiu'utaniú tɨjín:

—Ayee tu xaa ramua'aree tɨ a'ɨ́ɨn tayauj pírɨci, teajta yeehui ramua'aree tɨ aracúuni'i huanú'ihuaca'a.
21 Mí teajta iteen, catu xaa ne'u ramua'aree a'ij tɨ 'een jɨme'e tɨ ayén ari mé úunee nusu ja'atí tɨ ayén raarújte. Setá'aj yeehui siyen tiraata'íhua'u a'iné, pu'uri vásta'a. A'ɨ́ɨ pu ajta ruseíj tiu'utaxájta.
22 Ayee mú 'een jɨ́n tiu'utaxájtaca'a ɨ́ vaújsimua'ame'en a'iné mehuá'atziɨ́ɨne'eca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej a'uun teyujta'a tí'aijta, ɨ́ mej majta meri miyen tiraaxí'epɨ'ɨntare mej mi ru'irá'ite me'újna teyujta'a ja'atí tɨ na'a tɨ ayén tiu'utaxáj yee Jesús pu nu'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Cɨríistu'u tɨ Dios ra'antíhua'u.
23 A'ɨ́j mú jɨ́n miyen tiu'utaxájtaca'a ɨ́ vaújsimua'ame'en yee matá'aj raata'íhua'u me'ɨ́jna a'iné a'ɨ́jna ɨ́ hua'ayauj pu'uri vástaca'a.
24 Majtahua'a mú miyen raatajé me'ɨ́jna tɨ aracúuni'i huanú'ihuaca'a. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Patá'aj piyen pena'a rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios. Pajta caí yeehui piyen rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en pe'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ a'iné a'ɨ́ɨ pu ateáturaave ɨ́ Dios jemi.
25 Ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Tí pua'a yeehui ayén ateáturaave ɨ́ Dios jemi nusu caí, canu xáahuí a'atzu ramua'aree, sino ayée nu xaa ramua'aree nej amuacaí aracúuni'i. Mí neajta íjii, nee nu hui mé úunee.
26 Matí'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné ye'í muáaruu? ¿A'iné ye'í timuáahuaa pej pi yeehui atáneere?
27 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Nu'uri amuaatá'ixaa. Seajta mú'een, caxu náanamuajri'i. ¿A'iné 'een jɨme'e siyen raxí'eve'e nej neajtahua'a amuaatá'ixaate'en? Tij seajta mú'een siyen raxí'eve'e sej seajta jamuan á'ujujhua'ane'en.
28 Majta miyen jeíhua mú a'ij pua'a tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Aa neti'ijtá ne'u. Mú'ee pej yeehui pe'ɨ́jna jamuan á'uche'ecan, tzíte'e. Teajta iteen, teen tu tiyen rá'astijre'e te'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan.
29 Teen tu yeehui tiyen ramua'aree tɨ Dios ayén jamuan tiu'uxájtaca'a ɨ́ Moisés. Ajta, jɨme'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, catu yeehui a'atzu ramua'aree a'u tɨ é'eme'ecan.
30 Aj pu'i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨjɨ́n:
—¿Ni caí ne'u icu? Mú'een xu caí ramua'aree a'u tɨ é'eme'ecan. Mí ajta, a'ɨ́ɨn ayén naarújte nej ni niyen atáneere.
31 Ayee tu yeehui ramua'aree tɨ Dios caí ayén ranamua ja'atí tɨ ayén ateáturaave ɨ́ jemin. Dios pu xaa ayén ranamua a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén rana'amiche, ajta tɨ ayén rá'astijre'e a'ij tɨ Dios tí'ijxe'eve'e.
32 Capu yeehui ja'anáj ja'atí ayén tiráanamuajri'i tɨ seíj ayén raarújte a'ɨ́jna tɨ aracúuni'i huanú'ihuaca'a tɨ ij ayén atáneerica'a á'ara'ani.
33 Tí pua'a hui caí Dios jemi é'eme'ecantacache'e, capu a'ij rɨníiche'en tɨ naarújte'enche'e ineetzi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
34 Majta a'ɨ́ɨme miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Nain pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi mú'ee, tíj na'a pej yeehui piyen huanú'ihuaca'a tɨ yú e'iré'ene. ¿Ni tzaa mú'ee piyen auté'aca'ane pej piyen titáamua'aten? —Ayee mú tiraata'ixaa.
Majta ru'irá'iteca'a.

Jesús pu nu'u hua'ajté'axɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej teyujta'a tí'aijta

35 Ajta a'ɨ́n Jesús, ayej ráamua'areeri'i mej miyen ru'irá'iteca'a. Tɨ́'ɨj ayén
yá'uteu a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—¿Ni piyen rá'atzaahuate'e pe'ɨ́jna tɨ teáata'a jetze airaújneijte?
36 Aj pu'i a'ɨ́n ja'atɨ́ ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Nevástara'a yeehui, ¿a'atani a'ɨ́n pírɨcɨ nej ni niyen rá'antzaahuate'en?
37 Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Pepu'uri yeehui raaseíj. Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna, a'ɨ́ pu á jamuan ayén
ti'ixa.
38 Ajta a'ɨ́n tevi ayej tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, nee nu yeehui muá'atzaahuate'e.
Aj pu'i raateánajcheca'a.
39 Ajta a'ɨ́n Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Ayee nu yeehui ne'ɨ́jna jɨ́n a'uvé'emej íiyen chaanaca japua nej ni
hua'uxɨ́jte'en naíjmi'ica ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, mej mi
miyen atanéjne'ere a'ɨ́me ɨ́ mej aracúcu'unijmee, mej mi majta yeehui miyen
aracúcu'unijmé'e muá'ara'ani a'ɨ́me ɨ́ mej nu'u miyen atanéjne'e.
40 Majta seica ɨ́ fariseos, a'úu mú vejli'i a'uté'uuca'a. Matɨ́'ɨj miyen
ráanamuajri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a, matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'ii nu'u ye'í? ¿Ni tzaa yeehui teajta iteen aracúcu'unijmee?
41 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a yeehui siyen aracúcu'unijme'eni tɨ ij caí ti'itɨ́j a'ij teja-
muá'amitɨejte'e, capu rɨ'ɨríista á'ame'enche'e tɨ ja'atɨ́ ti'itɨ́j jɨ́n mú'ejmi jetze
te'ujpuá'ajte'en. Mɨ́ seajta mú'een, ayée xu yeehui ti'ixa sej nu'u siyen
atanéjne'e tɨ ij nain jɨ́n tejamuá'amitɨejte'e. A'ɨ́j xu jɨ́n, seúche'e xu á'aturaave
ɨ́ Dios jemi.

10

A'ɨ́jna tɨ huá'ajye'emua, ajta a'u tɨ e'iténine'i

1 'Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́
a'uun a'uteárute cáne'axɨ tihua'acúraa, tɨ pua'a caí a'uun a'uteárute a'utɨ́
e'iténine'i sino tɨ pua'a ancuré'ara'ani ɨ́ tejcuá jetze, a'ɨ́ pu nahua'ari pú'een,
ajta tɨ tí'itecui'ica.
2 'Mɨ́ ajta, a'ɨ́n tɨ yeehui a'uun a'uteárute a'u tɨ é'epueerta, a'ii pu a'ɨ́n pú'een
tɨ huá'ajye'emua ɨ́ cáne'axɨ.
3 Ajta a'ɨ́n tɨ tí'icha'ɨɨ a'u tɨ é'epueerta, a'ɨ́ pu tira'antácuune'esin tɨ́'ɨj a'uun
a'uteárute a'ɨ́jna tɨ huá'ajye'emua. Majta a'ɨ́me ɨ́ cáne'axɨ, a'ɨ́ mú yeehui
ranamua i niúucare'ara'an. Ajta a'ɨ́n ja'atɨ́ ayén huá'ajee a'ij mej ántea'arua
seɨj ajta seɨj. A'ɨ́ pu ajta hua'irájajpua.
4 'Tɨ́'ɨj ari naíjmi'ica huirajáapuan ɨ́ ruye'emua, a'ɨ́ pu huá'a cujta'a auumé'e
a'ame. Majta a'ɨ́me amuacaí mú huajú'un muá'aju'un ɨ́ jemin a'iné a'ɨ́ mú
rá'aste a'ij tɨ a'ɨ́n tihuá'ixaate'e.
5 Camu ja'anáj miyen huajú'u muá'aju'u jemin seɨj ɨ́ mej caí ramua'ate.
Camu xaa ne'u, sino muataúuruuna ɨ́ jemin a'iné camu yeehui ramua'ate ɨ́
niúucare'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ɨ́ mej caí ramua'ate.
6 Ayee pu tihua'utá'ixaa ɨ́ Jesús a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari. Majta a'ɨ́me, camu
yaú'itɨee muá'araa a'ij tɨ a'ɨ́n tihua'utá'ixaa.

Jesús pu a'ɨ́n pírɨcɨ ɨ́ ta'anténine'i a'u mej a'uteárute cúrajta'a

7 A'ɨ́j pu jɨ́n, Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Nee nu yeehui ne'ín pú'een ɨ ta'anténine'i ɨ mej jetzen uteárute ɨ cáne'axɨ u cúrajta'a.
8 Matíj mena'a mej miyen amuacaí huataseíjre necaí inee, a'íɨ mú nahua'ari pú'eene'e, majta mej tí'itecui'ica. Mí ajta, a'íɨme ɨ cáne'axɨ, camu yeehui huá'unamuajri'i a'ij mej tiu'utaxájtaca'a.
9 'Nee nu yeehui ne'ín pú'een ɨ ta'anténine'i. A'atí tɨ na'a tɨ ayén a'uun a'uteárute a'íjna jɨme'e tɨ ná'antzaahuate'en ineetzi, a'íɨ pu ruuri huateáturaasin tíj na'a rusén jɨme'e. A'íɨ pu yeehui ruxɨéehua huiráaye'icaa a'ame, ajta uteáru'ipiche'e a'ame. Ruxɨéehua pu rateuni ɨ tɨ jín huateújvaire'en.
10 'Ajta a'íɨn nahua'ari, ayée pu'u yeehui 'een jín u a'uvé'emej tɨ ij tiu'unáhua'an, tɨ ij ajta titéecui'ini, tɨ ij ajta naíjmi'ica antipuá'ajte'en. Mí neajta inee, ayée nu yeehui 'een jín mú a'uvé'emej mej mi ruuri muá'ara'ani, tɨ ij ayén tihuá'acɨ'ɨti nain a'ij tɨ tí'iseijre'e ɨ mej jín huataújtemua'ave tíj na'a rusén jɨme'e.

Jesús pu ayén tihuá'amua'ate a'íjna jɨme'e ɨ tɨ huá'ajye'emua

11 'Nee nu yeehui ne'ín pú'een i nej xɨ'epɨ'ɨn jín seijre'e, i nej neajta niyen huá'ajye'emua ɨ cáne'axɨ. Neajta nu niyen huámɨ'ɨni huá'a jetze me'ecan.
12 Ajta a'íɨn ɨ mej raatá'a tɨ tiu'umuárɨ'en, capu yeehui a'íɨn pú'een ɨ tɨ huá'ajye'emua ɨ cáne'axɨ. A'íj pu jín, tɨ pua'a raaseíj tɨ 'íɨra'ave e'evé'eme, a'íɨ pu án huajaúuhua'axɨjsin, ajta huataúruuna. Aj pu'i, a'íɨn 'íɨra'ave huá'a tzajta'a a'uun a'uteáruti, ajta huaja'ucuíjxɨ'ɨsin ɨ cáne'axɨ.
13 Ajta a'íɨn ɨ ja'atí ayén huataúruuna a'iné ayée mu'u raatá'a tɨ tiu'umuárɨ'en na'a, ajta capu yeehui a'atzu jetzen ruxe'eve'e a'ij tɨ tihuá'aruuren ɨ cáne'axɨ, icu.
14 'Mí neajta inee, nee nu yeehui ne'ín pú'een i nej rí'ɨ tí'itevij, i nej neajta huá'ajye'emua ɨ cáne'axɨ. Nee nu huá'amuajte ne'ímej ɨ cáne'axɨ. Majta a'íɨme ɨ cáne'axɨ, a'íɨ mú yeehui nemua'ate ineetzi.
15 Ayee pu che'atá na'a nemua'ate ɨ niyá'upua. Neajta inee, ayée nu che'atá nena'a ramua'ate ɨ niyá'upua. Neajta nu huámɨ'ɨni huá'a jetze me'ecan ɨ cáne'axɨ.
16 'Nee nu yeehui neajta huá'a cujta'a huaméj seica ɨ cáne'axɨ ɨ mej caí huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej ɨ mej íiyu seijre'e cúrajta'a. Ayee pu yeehui ruxe'eve'e nej ni niyen huaja'uvé'ejajpuan. A'íɨ mú majta ra'ancuré'asin ɨ neniuuca. Naíjmi'i mú ɨ cáne'axɨ, matíj mena'a pua'amé, a'úu mú seíire'e muá'aju'u seíj tzajta'a ɨ cúraa. Ajta, seíj pu'u yeehui huá'a cujta'a a'umé'e a'ame.
17 'Ayee pu yeehui 'een jín niyá'upua neetzi xe'eve'e a'iné nee nu huámɨ'ɨni nej ni neajtahua'a huatarún.
18 Capu ja'atí ná'ari'iraj ineetzi sino nexí'evi'ira'a nu jín mɨ'ɨni. Nee nu yeehui ne'íjna jín antínmua'aree nej ni niyen ahuánca'ane nej huámɨ'ɨni. Neajta ne'íjna jín antínmua'aree nej ni neajtahua'a huatarún. Ayee pu a'íjna jín tinaa'íjca ɨ niyá'upua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
19 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a ɨ Jesús, aj mú mi já'ita'a a'utacíj a'íɨme ɨ mej a'uun tí'aijta huá'a teyujta'a ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
20 Mu'iitɨ mú miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Tiyaaru'u pu yeehui tzajta'an seijre'e, ajta rutímua'i. Caxu siyen rá'atzaahuate'e.
21 Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Capu yeehui rɨˈɨrí tɨ jaˈatí ayén tíˈixajta tɨ puaˈa ayén tiyaaruˈu tzajtaˈan seijreˈe. ¿Ni tzaa tiyaaruˈu ayén raayíˈitɨ tɨ ayén yeehui raarújteˈen jaˈatí tɨ ayén arácun? Capu xaa neˈu. —Ayee mú tiuˈutaxájtacaˈa.

Jesús pu ayén tihuáˈixaateˈe jaˈatí tɨ píricɨ

22 Puˈuri aˈatzu áˈateeviˈica tíˈɨj ari vejliˈi pítíˈirɨjcaa matíˈɨj miyen meˈíjna jín tíˈiyeste jaˈanáj mej miyen tiuˈutátui í teyuu. Puˈuri ajta aˈájna pítíˈirɨjcaa tɨ huáseeviˈi áˈayeˈi.

23 Ajta aˈɨ́n Jesús, aˈúu pu áˈucheˈecaneˈe aˈujna teyujtaˈa, aˈu tɨ teˈejtétaavij tɨ Salomón ráˈajtaahuacaˈa.

24 Majta miyen ajteáxɨ́reca'a í jemin aˈɨ́me í mej meˈuun tíˈaijta teyujtaˈa. Matíˈɨj mi miyen tiraataˈixaa tɨjín:

—Capej yeehui piyen táˈaviitzeˈe. Patáˈaj piyen tzáahuatiˈiraˈa jín taatáˈixaateˈen tɨ puaˈa peˈín púˈeen í Cirístuˈu nusu pecaí.

25 Jesús pu ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjín:

—Nee nu hui xaa neri amuaatáˈixaa. Seajta múˈeen, caxu náˈantzaahua. Aˈɨ́jnaínejjínniyenrɨcɨtɨhuápɨˈɨruxeˈeveˈe, ayée nu yeehui neˈíjna jín niyen rɨcɨ niuucajtzeˈen í niyáˈupua. Ajta, aˈɨ́ pu aˈíjna jín ayén tíˈinexa.

26 Mí seajta múˈeen, caxu yeehui náˈatzaahuateˈe aˈiné caxu huáˈa jetze ajtéme'ecan í cáneˈaxɨ í nej huáˈajyeˈemua.

27 ’Ajta aˈɨ́me í cáneˈaxɨ, ayée mú nenamua aˈij nej tihuáˈixaateˈe. Nee nu yeehui huáˈamuajte, majta miyen náˈastijreˈe ineetzi.

28 Ayee nu yeehui huaˈatáˈaca mej miyen ruurican huateáturan tíj naˈa rusén jɨmeˈe. Camu jaˈanáj antipuáˈari; capu yeehui rɨˈɨrí tɨ jaˈatí ayén náˈajajpuaniˈi.

29 Ajta niyáˈupua, í tɨ ayén naatátui aˈímej í cáneˈaxɨ, aˈɨ́ pu nain jín antiújmuaˈaree. Capu yeehui ajta rɨˈɨrí tɨ jaˈatí ayén ráˈajajpuaniˈi.

Jesús pu tihuáˈixaateˈe aˈímej ɨ mej níniuˈucacu

30 ’Teen tu naíjmiˈi, seíj tu tenaˈa píricɨ í niyáˈupua, neajta inee. —Ayee pu tiuˈutaxájtacaˈa aˈíjna í Jesús.

31 Majta aˈɨ́me í mej meˈuun tíˈaijta teyujtaˈa, majtáhuaˈa mú tetej titúˈutu mej mi meˈíjna jín raateátuˈasixɨˈɨn.

32 Aj puˈi Jesús ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjín:

—Nee nu neri jeíhua tejamuaataseíjrate aˈij nej rɨcɨ tɨ iˈi xíˈepɨˈɨn. ¿Tiˈitájniˈɨsinpíɨtínaateátuˈasixɨˈɨsin? ¿Ni qui aˈíjna jɨmeˈe nej raarújte, naˈari tiˈitíj jín, neˈu?

33 Matíˈɨj mi miyen tiraataˈixaa tɨjín:

—Catu yeehui teˈíjna jín muaateátuˈasixɨˈɨsin pej piyen tiˈitíj jín rɨcɨ tɨ iˈi xíˈepɨˈɨn, sino ayée tu 'een jín muaateátuˈasixɨˈɨsin pej piyen aˈij puaˈa tiˈixa í Dios jemi, aˈiné múˈee pepuˈu, tevi penaˈa píricɨ. Pajta piyen tíˈaseijrata pej nuˈu Dios púˈeen. —Ayee mú tiraataˈixaa.

34 Jesús pu ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjín:

—¿Ni caí ayén téˈeyuˈusiˈi í yuˈuxari jetze tɨ nuˈu Dios ayén tihuaˈutáˈixaa aˈímej í mej aˈímej jemi raateájtuaa í runiuuca? Ayen tɨjín: “Ayee pu nuˈu yeehui ayén tihuaˈutáˈixaa tɨ nuˈu ayén huaˈutamuáˈa tɨjín: Diosi mej nuˈu púˈeen.”

35 Dios pu ayén huaˈutamuáˈa aˈíjna jɨmeˈe mej nuˈu dioosi púˈeen. Ajta capu yeehui rɨˈɨrí tej tiyen raˈuréˈuuna teˈíjna tɨ ari téˈeyuˈusiˈi í yuˈuxari jetze.

36 'Tí pua'a Dios ayén hua'utamuá'a, ¿a'iné tej tiyen raatámua'ati te'ífjna ti niyá'upua huateúra'ate, ajta yen ya'uta'íteca'a íiyen chaanaca japua? ¿Ni qui tiyen che'atá tena'a raatámua'ati a'ij ti Dios ari hua'utamuá'a í seica? A ni'ijtá ne'u. A'íj pu yeehui jín, ¿a'iné siyen se'ífjna jín tí'inexajtzi'i se'ífjna jime'e nej niyen tejámuaatá'ixaa yee nee nu ne'ín pú'een í yaujra'an í Dios?

37 'Setá'aj ná'atzaahuate'e ti pua'a yeehui niyen che'atá nena'a rijca a'ij ti ajta rici í niyá'upua, na'ari ti pua'a necaí nena'a, setá'aj caí ná'atzaahuate'e.

38 Jee xaa, ti pua'a niyen nena'a rijca a'ij ti ajta a'íin rici, seajta secaí siyen ahuaújca'anen sej yeehui ná'antzaahuate'en, ayée nu tejámuaatá'ixaate'en setá'aj siyen sena'a té'atzaahuate'e se'ífjna jime'e a'ij nej rici sej si siyen yeehui ráamua'aree, seajta yaú'itiee xá'ara'ani tej tiyen naími'i seíj tena'a píríci, í niyá'upua, neajta inee. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

39 Majtahua'a mú miyen tí'itese'eca'a mej mi raatéevi'i. Mí ajta a'íin, huá'a jetze ajtáraa.

Jesús pu antáraa u jetze púјme'en játe'ana jetze í Jordán

40 Aj pu'i a'uun antáraa í Jesús u jetze púјme'en í játe'anara'an jetze a'ujna u Jordán. A'uu pu a'ará'a a'utí amuacaí a'íin huámuai'ivijhuaca'a a'ífjna í Juan. A'uu pu a'uteájturaa.

41 Majta mu'iití mú u e'iré'ene í jemin. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Capu yeehui ja'anáj ayén huaríj a'ífjna í Juan ti'itíj mej jín a'ij tira'utaseíj a'ífjna jime'e mej ríi tiraateájtuaani í Dios. Mí ajta, tíj na'a mej miyen tiu'utaxájtaca'a me'ífjna jime'e í Jesús, ayée pu yeehui ayén ti'ayajna. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

42 Majta mu'iití mú me'uun huataújtuaa í Jesús jemi.

11

Jesús pu tiú'unamuajri'i a'ífjna jime'e í Lázaro

1 Ajta seíj pu tí'icui'ica'a ti ayén ántehuaaca'a tijín Lázaro. A'uu pu e'echéjme'e chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Betania. A'uu mú majta e'echéjme'e í juutzeájra'an, a'ífjna í María, ajta í Marta í ti i'i cu'utzeáara'an.

2 Ajta a'ífjna í María, a'ii pu a'íin pú'een ti ra'avé'exiri'iri'i í tavástara'a a'ífjna jime'e ti naa teárí'e. A'íi pu ajta ra'anáhuatzi'iri'i í rucipuá jime'e í iicájra'an jetze. Ajta a'íin ihuáare'ara'an tí'icui'icaa, a'ífjna í Lázaro.

3 Matí'ij mi me'ín júutzimua'ame'en miyen tiraatániuucajte í Jesús tijín:

—Tavastara'a, a'íi pu yeehui tí'icui'i a'ífjna í pej raxí'eve'e.

4 Ajta a'íin Jesús, tí'ij ayén ráamua'areeri'i, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Capu yeehui a'ífjna jín tijcuí'ineca'a ti i huámi'ini sino mej mi rí'i tiraatá'an í Dios. Ayee pu ajta a'ífjna jín Dios ayén rí'i tinaatá'asin ineetzi, i nej yaujra'an pú'een.

Jesús pu jíme'en ti'ixa a'ífjna jime'e ti Lázaro huamí'i

5 Jesús pu huá'axe'eve'eca'a a'ífjna í Marta, ajta í juutzeájra'an, ajta a'ífjna í Lázaro.

6 Mí ajta a'íin, tí'ij ayén ráamua'areeri'i ti nu'u tí'icui'i a'ífjna í Lázaro, aúche'e pu a'uun a'uteájturaa hua'apua xicaj a'u ti a'ij éene'e á'aye'i.

7 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e ayén tijín:

—Tiché'e yeehui teajtáhua'a te'uun a'atanén u Judea.

8 Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Maeestru, capu xɨ yeehui a'achú á'atee mej miyen tiu'utése mej muaateátu'asixɨ'ɨn tetej jɨme'e. ¿Ni tzaa pajtáhua'a pe'uun a'atanéjsin?
9 Ayee pu tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—¿Ni yeehui caí ayén á'atɨjtɨ'ɨ tɨ ayén huáneeri'i ɨ́ xɨcaj jɨme'e a'achú cumu tamuáamuata'a hora japuan hua'apua? Capu ja'atɨ́ ayén te'ijcá'acatá a'ame tɨ pua'a auj néeriste'e á'uche'ecane'en a'iné a'ɨ́ɨ pu jɨ́n mé úunee a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huáneeri'i íiyen chaanaca japua.
10 Tɨ́ pua'a yeehui a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ ayén tɨca'ari tzajta'a á'uche'ecane'en, a'ɨ́ɨ pu xaa a'ijcá'acatá a'ame a'iné capu huáneeri'i. A'ɨ́j pu jɨ́n huatáci'ɨpe tej te'uun a'atanén.
11 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ɨ́ɨ pu yeehui huatácu ɨ́ ta'amiigu a'ɨ́jna ɨ́ Lázaro. A'uu nu a'atanéjsin nej ni ráajɨsten.
12 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:
—Tavastara'a, tɨ pua'a yeehui ayén cutzú, a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ rujni.
13 Ayee pu tihuá'amitɨejte'eca'a a'ɨ́mej tɨ Jesús a'ɨ́jna jɨ́n ayén tɨ́'ixajtaca'a tɨ ayén Lázaro cujcaa tɨ ij huaújse'upe'en na'a. Mɨ́ ajta, a'ɨ́jna ɨ́ tɨ Jesús ayén tɨ́'ixajtaca'a, ayée pu huataújmua'a tɨ ayén huamɨ́'ɨ.
14 Aj pu'i ayén e'ehuauritɨéecan jɨ́n tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Pu'uri yeehui huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Lázaro.
15 Neajta nu niyen huatántemua'ave nej caí ne'uun a'utéveeca'a a'iné a'ɨ́ɨ pu tejámuaatéva'ɨri sej si siyen rá'antzaahuate'en setɨ́'ɨj raaseiiran a'ij nej huárɨni. Tiché'e yeehui te'uun á'uju'un a'u tɨ a'ij 'é'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
16 Ajta a'ɨ́ɨn Tomás ɨ́ mej majta miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n ɨ́ mej hua'apua pú'een, a'ɨ́ɨ pu ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ seica tɨjɨ́n:
—Tiché'e yeehui teajta te'uun á'uju'un tej ti tiyen jamuan huácui'ini.

Jesús pu ayén tihuaú'ixaa mej nu'u majtáhua'a huatarújsin ɨ́ mej meri huácuii

17 Tɨ́'ɨj Jesús a'uun a'arára u Betania, ayée pu ráamua'areeri'i tɨjɨ́n pu'uri ayén á'atee a'achú cumu muáacua xɨcaj mej ra'avá'ana a'ɨ́jna ɨ́ Lázaro.
18 A'uu pu vejli'i pɨjá'arɨci a'ujna u Jerusalén a'achú cumu huaíca kilómetros.
19 Mu'iitɨ́ mú a'uun e'iré'ene a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan a'u mej é'eche a'ɨ́jna ɨ́ Marta, ajta a'ɨ́jna ɨ́ María mej mi miyen hua'utéjpua'ajte'en ɨ́ mej jɨ́n ruxɨeemɨ́jte'e tɨ a'ɨ́ɨn huá'ihuaara'a huamɨ́'ɨ.
20 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Marta ayén ráamua'areeri'i tɨ nu'u Jesús e'evé'eme'ecaa, aj pu'i u á'ume tɨ ij ra'antinájche. Ajta a'ɨ́ɨn María, a'úu pu a'uteájturaa u chi'ita.
21 Aj pu'i Marta ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, tɨ pua'a yeehui piyen yé huácatijche'e, capu mɨ'ɨníiche'e ɨ́ nejá'a.
22 Mɨ́ neajta inee, ayée nu yeehui ramua'aree tɨ Dios aúche'e ayén muaatá'asin tɨ́j na'a a'ij pej tiraatáhuaviira.
23 Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ɨ́ɨ pu yeehui ajtahua'a huatarújsin a'ɨ́jna ɨ́ a'ihuáara'a.
24 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Marta tɨjɨ́n:
—Nee nu yeehui niyen ramua'aree tɨ ajtahua'a huatarújsin a'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen nain te'entipuá'ajte, tɨ ajta Dios jetzen hua'ajjájpua naíjmi'ica ɨ́ mej meri huácuii.
25 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nee nu yeehui ne'ɨn pírɨcɨ i nej hua'ajjá'apuana ná'aye'i ɨ mej meri huácuii, neajta nu niyen hua'atá'aca mej mi ruuri muá'ara'ani. A'atí tɨ na'a tɨ ayén ná'atzaahuate'e ineetzi, tɨ pua'a a'ɨíɨn ayén huámɨ'ɨni, aúche'e pu ayén ruuri a'ame.

26 Ajta ja'atí tɨ na'a tɨ ayén rí'ɨ tɨ'itiújcha'ɨɨ, tɨ ajta ná'atzaahuate'e ineetzi, a'ɨíɨ pu caí ja'anáj mɨ'ɨni. ¿Ni qui piyen té'atzaahuate'e pe'ɨjna jɨme'e?

27 Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Marta tɨjɨ́n:

—Jee xaa ne'u, nevástara'a. Ayee nu yeehui té'atzaahuate'e pej pe'ɨn pú'een ɨ Cɨríɨstuꞌu, pajta pej yaujra'an pú'een ɨ Dios, pej yen chaanaca japua e'icánejsin.

Jesús pu nu'u huaújyeineca'a a'u mej ye'avá'ana me'ɨjna ɨ Lázaro

28 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i u á'ume u chi'ita. Tí'ɨj i avíitzi jɨn ya'utajé ɨ rujuu. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Pu'uri mé e'evé'eme ɨ maestro. A'ɨíɨ pu yeehui muajé'echu'eve'e a'ujna.

29 Jíme'en pu'u ayén tiú'unamuajri'i a'ɨjna ɨ María, aj pu'i ca'anacan ájchee, ajta u á'ume ɨ jemin.

30 Ajta a'ɨíɨn Jesús, capúu xɨ a'uun a'uteáruteca'a u chajta'a sino a'úu pu'u aúche'e a'utéveeca'a a'utí Marta ye'entinájcheca'a.

31 Majta ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, a'úu mú e'eré'ete'ecaa u chi'ita jamuan ɨ María mej mi miyen ra'anpuá'ajte'en ɨ mej jɨn ruxɨeemɨjte'eca'a. Matí'ɨj miyen raaseíj tɨ a'ɨíɨn María ca'anacan ájchee, tɨ'ɨquí huirájraa u chi'ita, matí'ɨj mi me'ɨn raatavén. Ayee mú tiu'umuá'aj tɨ nu'u a'uun á'ume a'u mej ye'avá'ana ɨ ihuáare'ara'an tɨ ij a'uun e'ehuaújyeinixɨ'ɨn.

32 Tí'ɨj María a'uun a'ará'a a'utí a'utéveeca'a a'ɨjna ɨ Jesús, aj pu'i raaseíj, ajta aitáve a'u tɨ e'era'ɨɨcajme. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nevástara'a, tɨ pua'a yeehui piyen yé huatéveecache'en, capu ayén mɨ'ɨníche'e ɨ nejá'a.

33 Tí'ɨj i Jesús ayén raaseíj tɨ ruyeineca'a. A'ɨíɨ mú majta ruyeineca'a a'ɨíɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, ɨ mej majta jamuan huajú'ucaa. A'ɨíj pu jɨn jeíhua pu utéene ɨ tzajta'an. Ajta jeíhua pu a'ij pua'a raatá'a.

34 Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'uné jetze seye'avá'ana?

Matí'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú a'utá'iyi'i, tavástara'a; patá'aj yeehui ya'utéeseij.

35 Aj pu'i huaújyeineca'a ɨ Jesús.

36 Matí'ɨj mi miyen tiu'utaxájtaca'a a'ɨíɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a tɨjɨ́n:

—Casi'i yeehui, jeíhua pu raxí'eve'eca'a.

37 Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—A'ɨíɨ pu yeehui seíj huarújte tɨ aracúuni'i. ¿Ni caí ayén tiraayí'ɨtɨhua'a tɨ ij ayén raatá'an a'ɨjna ɨ Lázaro tɨ caí huámɨ'ɨni?

Lázaro pu ajtahua'a huatarúj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite

38 Ajtahua'a pu utéene ɨ tzajta'an ɨ Jesús. Aj pu'i a'uun a'ará'a a'u mej ye'avá'ana, a'u tɨ é'eteasta'a. Tetej pu a'itémuaaca'a a'ujna a'u tɨ a'utécun.

39 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Setá'aj yeehui ra'antá'ɨn mɨ tetej.

Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Marta, tɨ juutzeájra'an pú'een a'ɨjna tɨ huamí'ɨ, tɨjɨ́n:

—Aru tavástara'a, a'ij pu pua'a yeehui teáarí'e, a'iné pu'uri ayén á'atee muáacua xɨcaj tɨ a'uun avé'enami'ihuaca'a.

40 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—¿Ni caí yeehui niyen timuaatá'ixaa pej piyen raseijran ɨ pej jín rɨ'ɨ tiraatá'an ɨ Dios tɨ pua'a piyen ná'antzaahuate'en? A'iné ni'ijtá ne'u.

41 Matɨ'ɨj mi miyen ra'antá'ɨj ɨ tetej. Aj pu'i Jesús júte'e á'ujneereca'a, ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Dios pej neya'upua. Ayee nu yeehui ne'ɨjna jín rɨ'ɨ timuaatá'asin ne'ɨjna jɨme'e pej peri náanamuajri'i.

42 Nee nu yeehui ramua'aree pej piyen ja'anáj tɨ na'a nenamua. Mɨ neajta niyen tiu'utaxájtaca'a ne'ɨjna jɨme'e mej jeíhua yeré'evee ɨ teɨte mej mi miyen rá'antzaahuate'en pej yeehui yen neja'uta'íteca'a.

43 Tɨ'ɨj ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Jesús, aj pu'i ca'anín jín raatajé. Ayen tɨjín:

—Lázaro yeehui, patá'aj huiirájra'ani íiye pua'acɨé.

44 Aj pu'i huirájraa a'ɨjna ɨ tɨ huamɨ'ɨcaa. Aúche'e pu cá'ijcatzi'ihuaca'a ɨ ɨɨcájra'an jetze, ajta ɨ muájca'are'ara'an jetze, a'ɨjna jɨme'e ɨ cɨixuri ɨ mej jín hua'acaícata muá'aye'i ɨ mɨ'ɨchite. Ajta paaɨu jín aránami'ihuaca'a ɨ néerime'ara'an. Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Setá'aj yeehui tiracá'ari'i, seajta ra'utáxɨjta.

A'ɨɨme ɨ mej teyujta'a tí'ivaɨre'e, maújchueere, majta mú rajé'icatacu me'ɨjna ɨ Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

45 Matɨ'ɨj miyen raaseíj a'ij tɨ huarɨj ɨ Jesús, mu'iitɨ mú miyen huataújtuaa ɨ jemin a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, a'ɨɨme ɨ mej majta e'iré'ene mej ramuaare me'ɨjna ɨ María.

46 Mɨ majta seica, a'ɨmej jemi mú á'uju'un ɨ fariseos. Majta mú hua'utá'ixa a'ij tɨ huarɨj a'ɨjna ɨ Jesús.

47 Matɨ'ɨj mi a'ɨɨme ɨ mej me'uun tí'aijta teyujta'a, majta a'ɨɨme ɨ fariseos, ayée mú hua'utajé ɨ jueesi mej mi naími'i tiújseɨre'en. Ayee mú tiújjihua'u tɨjín:

—¿A'iné yeehui terɨni? A'iné a'ɨɨ pu tɨ'ɨj pɨ na'a ayén ti'itɨj jín rɨcɨ tɨ ayén huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, ɨ mej jín a'ij teja'useíira'a muá'ara'ani ɨ teɨte.

48 Tɨ pua'a yeehui tiyen raatá'acare'en tɨ ayén rɨjca, naími'i mú miyen huataújtuaasin ɨ jemin. Majta a'ɨɨme ɨ mej Roma ajtéme'ecan, matɨ'ɨj miyen ráamua'aree, aj mú mi yeehui yé uvé'enejsin, mej mi titá'ari'i nain ɨ tej jín títetateí, íiyu teyujta'a, ajta íiyen chuéjra'a japua, íiye Israél.

49 Aj pu'i seíj ayén tiu'utaxájtaca'a, tɨ a'ájná'ɨmua a'ɨjna jín ti'itéveeca'a ti'itɨj jɨme'e tɨ jaítze'e ve'ée ɨ mej jín tí'ivaɨre'e u teyujta'a. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjín Caifás. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Mú'een xu yeehui caí ti'itɨj mua'aree.

50 Capu yeehui ayén tejamuá'amitɨejte'e tɨ ayén jaítze'e titaatévaɨri tɨ seíj na'a ayén huámɨ'ɨni huá'a jetze me'ecan ɨ teɨte caí tej naími'i antipuá'are.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa.

51 Capu ruseíj na'a a'ij tirájteu a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a sino a'ɨɨ pu Dios jetze me'ecan raataxájtaca'a tɨ Jesús ayén nu'u huá'a jetze me'ecan mɨ'ɨni matɨj mena'a Israél jetze mej ajtéme'ecan.

52 Ajta nu'u, capu a'ɬime na'a sino a'ɬi pu nu'u ajta huá'a jetze me'ecan
huámiˈiˈini ɨ yaújmua'ame'en ɨ Dios ɨ mej nu'u a'iˈmuá a'ucaíjmee, tiˈ ij a'ɬin nu'u
ajta hua'uré'eseiˈre'en mej mi seíj mena'a teiˈtejra'a pu'éene'e muá'ara'ani.
53 Tíj na'a a'ájnáˈiˈmua tiˈ ayén tiu'utaxájtaca'a, a'ɬi mú miyen
tiraaxíˈepiˈiˈntare a'ij mej ye'í huáriˈini mej mi raajé'ica.
54 A'ɬj pu jín, Jesús caí ché'e ruseijrata á'uche'ecane'e huá'a tzajta'a a'ímej
ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a. TiˈiˈIj jí huirájraa a'ujna Judea. Aj pu'i
a'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a tiˈ á vejli'i a'utacá'a a'u tiˈ caí é'e tiˈitiˈjca'a. Aj
pu'i chajta'a a'uteájrupi tiˈ ayén téja'arájtehuaa tiˈjín Efraín. A'uu pu a'uteájturaa,
majta a'ɬime ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.

A'ɬi mú rahuauhuau a'ɬime ɨ mej tí'ivaiˈre'e teyujta'a me'ɬjna jiˈme'e méjchueere

55 TíˈiˈIjta ari vejli'i píˈtíˈiriˈijcaa matíˈiˈIj a'ɬime ɨ mej Israél jetze
ajtéme'ecantaca'a miyen meˈiˈjna jín tí'iyestehua'a ɨ xiˈcájra'an tiˈ Dios jetzen
tihua'utá'uuniˈiri'i, muˈiitɨ mú me'uun curé'eciˈjxiˈ mej mi me'uun a'ujnén
ánti Jerusalén mej mi amuacaí atiɬˈiˈihuaxiˈiˈin a'ij tiˈ ayén tiú'ujxe'eve'e mej mi
miyen tiú'uyesten.
56 A'ɬi mú maúche'e rahuauca'a. MatíˈiˈIj me'uun a'uté'uuca'a me'újna
teyujta'a, ayée mú tiújˈihua'uraca'a tiˈjín:
—¿Aˈiné yeehui timuá'amitiˈejte'e mú'eetzi? ¿Ni caí yé uvé'enejsin tiˈ yé
tí'irámua'ariive'esin ɨ mej tí'iyesten?
57 Majta a'ɬime ɨ mej me'uun tí'aijta teyujta'a, majta ɨ fariseos, ayée mú
tiu'uta'aíjtaca'a tiˈ nu'u ayén huáriˈini tiˈ pua'a ja'atɨ mé'e yé'emua'areere a'úu
tiˈ a'ij 'é'en ɨ Jesús, tiˈ a'ɬin nu'u ayén tihua'utá'ixaate'en mej nu'u mi raatéeviˈi.

12

María pu nu'u ra'anáxiˈriˈiriˈi ɨ̈cájra'an jetze ɨ Jesús
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

1 TíˈiˈIj auj te'á'aturaaca a'achú cumu arájsevi xiˈcaj mej mi miyen meˈiˈjna jín
tiú'uyesten ɨ xiˈcájra'an tiˈ Dios tihua'utá'uuniˈiri'i, a'úu pu á'ume u Betania
a'ɬjna ɨ Jesús. A'uu pu e'echéjme'e a'ɬjna ɨ Lázaro tiˈ Jesús ra'ajjáj huá'a tzajta'a
ɨ mej meri huácuii.
2 Matíˈiˈij mi té'ucua'iraataca'a meˈiˈjna jiˈme'e a'ij tiˈ Jesús huaríj. MatíˈiˈIj mi
tiraamí. Ajta a'ɬin Marta, ayée pu tí'ivaiˈre'eca'a tiˈ tihua'ateá'axiˈiˈin. Ajta a'ɬin
Lázaro, a'ɬi pu huatécatii ɨ meesa jetze jamuan a'ɬjna ɨ Jesús.
3 Aj pu'i María ayén á yejjáj a'achú cumu já'ita'a liitro a'ɬjna ɨ a'aseiite
tiˈ naa teáaríˈe, tiˈ ajta huápiˈiˈi jeíhua tí'ijnajche. Naardu pu raja'ara'a tiˈ
rumua'atí. María pu ra'anáxiˈriˈiriˈi ɨ ɨ̈cájra'an jetze ɨ Jesús. Aj pu'i rucˈipuá
jín ra'anáhuatziˈiri'i. Ajta temua'a pu naa te'uteáariˈeca'a nainjapua u chi'ita
a'ɬjna jiˈme'e ɨ a'aseiite tiˈ naa teáaríˈe.
4 Mí ajta seíj tiˈ jamuan á'uche'ecane'e, ayée pu tiˈihuaújniuuste tíˈiˈIj raaseíj.
A'ii pu a'ɬin pú'een a'ɬjna ɨ Judás, tiˈ ayén te'entímu'utaca tiˈjín Iscariotes. A'ɬi
pu ajta á'iyen avíitzi jín tiu'utátuiire'esin ɨ Jesús.
5 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tiˈjín:
—¿Aˈiné yeehui 'een jín mecaí ráatuaa meˈɬjna ɨ aceite a'iné ayée pu
tí'ijnajche a'achú cumu huaíca ciento ɨ tumin? Aj pu'i yeehui riˈiˈiríista
á'ame'enche'e mej miyen hua'utá'an ɨ tumin a'ɬmej ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i.
—Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɬjna ɨ Judás.

6 Capu ayén raataxájtaca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jetzen ruxe'eve'eca'a a'ij tɨ tihuá'aruure a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, sino ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n ayén tiu'utaxájtaca'a a'iné a'ɨ́ɨ pu nahua'ari pú'eene'e. A'iné a'ɨ́ɨ pu racha'ɨ̈ica'a ɨ́ mej tzajta'an ru'ucá'ave ɨ́ tumin, a'ɨ́ɨ pu ajta ruvaɨre'eca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tumin.

7 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Capej yeehui rá'ɨtziite'e. Ché'e ayén huárɨni, a'iné a'ɨ́ɨ pu ayén raateájtuaa a'ɨ́jna ɨ́ aceite tɨ ij ayén ra'utámua'aree ɨ́ xɨcájra'an jetze mej jetzen na'avá'anajsin.

8 A'ɨ́ɨ mú yeehui mú'ejmi jemi seíire'e muá'aju'u tɨ́j na'a rusén jɨme'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Mɨ́ neajta inee, canu niyen rusén jɨ́n mú'ejmi jemi seíire'e na'ame. A'ɨ́j pu jɨ́n, xɨ'epɨ'ɨn huarɨ́j amɨ́jna mɨ 'ɨ́ita'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

A'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée mú nu'u méje'icatacu me'ɨ́jna ɨ́ Lázaro

9 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, mu'iitɨ́ mú miyen ráamua'areeri'i tɨ Jesús a'uun a'utéveeca'a. Matɨ́'ɨj mi me'uun e'iré'ene mej mi raaseíj, majta mej raaseíj me'ɨ́jna ɨ́ Lázaro tɨ Jesús ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mej meri huácuii.

10-11 A'ɨ́j mú jɨ́n miyen tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'uun tí'aijta teyujta'a mej mi majta raajé'ica me'ɨ́jna ɨ́ Lázaro, a'iné mu'íi mú miyen rá'ajaahuate'eca'a ɨ́ Jesús me'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén Lázaro huarújte. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, a'ɨ́ɨ mú miyen huataújtuaaca'a ɨ́ Jesús jemi.

Iij pu icu, Jesús pu a'uun a'ujnéj u Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

12 Yee ruijmua'a yee, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'ɨ́jna jɨ́n ajteáxɨ̈reca'a mej mi me'uun tiú'uyesten, ayée mú ráamua'areeri'i tɨ nu'u a'ɨ́ɨn Jesús e'evé'eme'ecaa a'ujna Jerusalén.

13 Matɨ́'ɨj mi tacíj xámua'ij antíveichixɨ, majta ya'upí. Matɨ́'ɨj mi á'uju'un mej mi ye'entinájche. Ayee mú tí'ijijhuaca'a tɨjɨ́n:

—Temua'a pu tí'ixɨ'epɨ'ɨn. Tiché'e yeehui rɨ́'ɨ tiraatá'an te'ɨ́jna tɨ ye'evé'eme niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a. Tiché'e yeehui rɨ́'ɨ tiraatá'an te'ɨ́jna ɨ́ Rey tɨ titaata'aíjte'esin itejmi tej Israél jetze ajtéme'ecan. —Ayee mú e'eve'ejíjhuajme'e.

14 Aj pu'i Jesús puuru'u huáteu tɨ caí xɨ ja'atɨ́ japuan avé'eyeijxɨ. Aj pu'i japuan avé'eyeijxɨ tɨ ij ayén huárɨni a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨjɨ́n:

15 Caxu yeehui tí'itziɨ̈ine'e mɨ sej se'uun huachéjme u Sión.
Casi'i yeehui mú'een, a'ɨ́ɨ pu mé'e ve'emej ɨ́ tɨ tejámuaata'aíjte'esin.
A'ɨ́ɨ pu ajta yeehui avé'eca japuan ɨ́ puuru'u tɨ rayauj.

16 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, amuacaícan, camu yaú'itɨee muá'araa a'ij tɨ huataújmua'a tɨ́j na'a tɨ ayén té'eyu'usi'ihuaca'a. Mɨ́ ajta, tɨ́'ɨj ari Dios ayén ra'ajjáj ɨ́ Jesús, ajta ayén nain jɨ́n tira'ɨ́jca, aj mú mi xaa ra'utámua'areeri'i tɨ ayén jɨme'en té'eyu'usi'ihuaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús. Majta miyen ra'utámua'areeri'i mej miyen ráaruu.

17 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej mu'íi ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú majta Jesús jamuan seijre'eca'a tɨ́'ɨj Jesús ayén tiraatajé a'ɨ́jna ɨ́ Lázaro tɨ nu'u ayén huiirájra'ani a'utɨ́ e'evé'enami'ihuaca'a. Tɨ́'ɨj Jesús ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mej meri huácuii, a'ɨ́ɨ mú á'iyen miyen tiu'utaxájtaca'a a'ij tɨ huarɨ́j.

18 Majta a'ɨ́me ɨ́ seica ɨ́ teɨte, matɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨ Jesús ayén ti'itɨ́j jɨ́n huarɨ́j tɨ huápɨ'ɨ́ ruxe'eve'e, matɨ́'ɨj mi miyen u á'uju'un mej mi ye'entinájche.
19 Majta a'ɨ́me ɨ́ fariseos, ayée mú tiújʼixaate'eca'a tɨjɨ́n:
—Ayej xaa ne'u té'eme; capu ti'itɨ́j a'ij tejamuatévaɨre'esin sej siyen raatá'ijmɨ́i. Casi'i, matɨ́j mena'a yeehui pua'amé mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, naímɨ'i mú rá'ajaahuate'e.

A'ɨ́ɨ mú miyen tɨ́'ijxe'eve'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Grecia é'eme'ecan mej raaseɨ́j me'ɨ́jna ɨ́ Jesús

20 Majta seica me'uun a'uté'uuca'a huá'a tzajta'a a'ɨ́mej ɨ́ mej a'uun a'ujnéj mej mi raateánajche ɨ́ Dios a'ájna matɨ́'ɨj tɨ́'iyeste. A'uu mú é'eme'ecan a'ɨ́ɨme u Grecia.
21 A'ɨ́ɨ mú e'iré'ene ɨ́ Felipe jemi, a'ɨ́jna tɨ a'uun é'eme'ecan u Betania, chajta'a tɨ a'uun a'utacá'a u Galilea. Ayee mú tirájhuaviiri'i tɨjɨ́n:
—Mú'ee vásta'a, ayée tu yeehui tí'ijxe'eve'e tej tiu'uxáj jamuan ɨ́ Jesús.
22 Ajta a'ɨ́ɨn Felipe, á pu a'uré'ene tɨ ij ayén tiraata'ixaate'en a'ɨ́jna ɨ́ Andrés. Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Jɨ́me'en ɨ́ niuucari tɨ tí'ita'aijte'e a'ij tej ye'ɨ́ huárɨni

23 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Pu'uri yeehui a'ájna teja'uré'ene tɨ Dios ayén rɨ́'ɨ́ tinaatá'an ineetzi, i nej neajta teáata'a jetze airánneijte.
24 Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ pua'a caí é'ejveti á chuaata'a tɨ ij a'uun huámɨ'ɨni a'ɨ́jna ɨ́ játze'ara'an ɨ́ triigu, ayée pu ruseɨ́j na'a huateáturaasin a'ɨ́jna ɨ́ játze'ara'an. Na'ari tɨ pua'a ayén huámɨ'ɨni, jeíhua pu yeehui jetzen a'iránejsin seica ɨ́ jatzi.
25 'Ayej che'atá na'a 'een huá'a jɨme'e ɨ́ teɨte. Tɨ́ pua'a ayén jaítze'e jetzen ruxe'eve'e ja'atɨ́ tɨ na'a a'ɨ́jna tɨ íiyen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua caí ayén jetzen ruxe'eve'e tɨ ra'ará'astijre'en ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu yeehui yá'ujɨsin ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca tɨ auj ruurica'a. Na'ari caí, tɨ pua'a caí ayén a'atzu jetzen tiú'ujxe'eve'e tɨ́j na'a tɨ íiyen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua sino ayée pu huataúra'an tɨ nain á'urɨeni tɨ íiyen rájcha'ɨ́ɨ, tɨ ij ayén ra'ará'astijre'en ɨ́ Dios, ayée pu yeehui ruurican jɨ́n huataúra'asin tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
26 'Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén nevaɨre'e pu a'ame ineetzi, ayée pu ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ayén che'atá na'a rɨjca a'ij nej rɨcɨ inee. Ajta, a'u tɨ na'a nej niyen a'utevée na'ame, a'ɨ́ɨ pu ajta ineetzi jamuan a'utevée a'ame a'ɨ́jna tɨ nevaɨre'e. Tɨ́ pua'a yeehui ja'atɨ́ ayén nevaɨre'e, a'ɨ́ɨ pu ɨ́ niyá'upua ayén rɨ́'ɨ́ tiraatá'asin.
27 'Pu'uri a'ij pua'a ne'ase yú ne tzajta'a. ¿A'iné nena'a nij niyen tiu'utaxájta? ¿Ni qui niyen tiu'utaxájta ne'ɨ́jna tɨ jɨme'en yee: "Niyá'upua, patá'aj yeehui piyen nu'irájtuaani tɨ ij caí ayén tináaciɨ́ti a'ij tɨ ari teja'uré'enejsin"? Mí neajta caí, canu. Canu niyen tiu'utaxájta a'iné ayée nu yeehui 'een jɨ́n yú a'uvé'emej nej niyen yé huácatii íjii.

A'ɨ́ɨ mú teɨte miyen ráanamuajri'i tɨ́'ɨj Dios tiu'utaxájtaca'a

28 'Mí pej ní'iya'upua, patá'aj tihua'utaseíjrate'en ɨ́ nej jɨ́n rɨ́'ɨ́ timuaatá'asin.
—Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
Aj pu'i júte'e e'icánamuajre tɨ ja'atɨ́ ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Nu'uri yeehui niyen tíhua'utaseíjrate. Neajtahua'a nu niyen tíhua'utaseíjrate'esin.
29 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte ɨ́ mej a'uun ajteáxɨireca'a, a'ɨ́ɨ mú majta ráanamuajri'i. Seica mú miyen raataxájtaca'a mej nu'u huatéeniu. Majta seica miyen

tiu'utaxájtaca'a tɨ seíj nu'u ayén jamuan tiu'utaxájtaca'a tɨ júte'e tí'ivaɨre'e ɨ Dios tɨ é'eseijre'e.

30 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Capu ayén yeehui tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna jɨme'e tɨ ca'anɨjra'a naatá'an ineetzi sino tɨ ayén ca'anɨjra'a amuaatá'an mú'ejmi.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e a'ij tɨ tí'imɨ'ɨni

31 'Pu'uri yeehui ayén teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ Dios jetzen hua'uxɨjte'en matíj mena'a pua'amé yen huachéjme. Pu'uri ajta a'ájna teja'uré'ene ɨ xɨcájra'an jetze ɨ nej jetzen raatamuárite'esin ne'ɨjna tɨ yen tí'aijta íiyen chaanaca japua.

32 Neajta inee, matí'ɨj meri aj neja'utavén, aj nu ni niyen naíjmi'ica huatájeevi ɨ teɨte mej mi curé'ecijxɨ'ɨn ineetzi jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

33 Ayee pu 'een jɨn ayén tiu'utaxájtaca'a mej mi miyen ráamua'aree a'ij tɨ ye'í tí'imɨ'ɨni.

34 Matí'ɨj miyen tiraata'ixaa a'ɨme ɨ mej me'uun ajteáxɨireca'a tɨjín:

—Ayee tu yeehui tiyen ráanamuajri'i te'ɨjna jetze ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta tɨ a'ɨn Ciríistu'u nu'u ayén rusén jín ruuri huateáturaasin. A'ɨj pu yeehui jín, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri pej piyen ti'ixa yee tɨ nu'u ayén ruxe'eve'e mej nu'u á ya'utavén me'ɨjna tɨ teáata'a jetze airaújneijte? ¿A'ataani yeehui píriɨci a'ɨjna tɨ nu'u teáata'a jetze airaújneijte?

35 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Aúche'e pu a'atzu á'ateere mú'ejmi jemi ɨ tatzari tɨ jín huanéeri'icí a'ame. Setá'aj yeehui siyen á'ujujhua'ane'en a'ij tɨ tiraavíjte'e ajta auj mú'ejmi tzajta'a ayén seijre'e ɨ tatzari tɨ jín huáneeri'i, tɨ ij yeehui caí a'amua japua rájveti ɨ tɨ huatíca'a. A'ɨjna tɨ yeehui ayén tíca'amiste'e á'uche'ecan, capu ramua'aree a'u tɨ á'ume.

36 Setá'aj siyen huataújtuaani a'ɨjna jemi tɨ jetzen airáninei ɨ tatzari tɨ jín huáneeri'i sej si siyen se'ɨjna jetze ajtéme'ecanta a'ɨjna tɨ huáneeri'i.

Tí'ɨj raatapuá'ajtaca'a tɨ ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i á'uraa a'ɨjna ɨ Jesús, ajta huateúravaataca'a huá'a jemi.

Camu té'atzaahuate'e ɨ teɨte

37 A'ɨi pu ari jeíhua tiu'umuárɨej huá'a jemi ti'itíj tɨ ayén huápɨ'ɨ ruxe'eve'e. Mí majta a'ɨime, camúu xɨ jirá'ujca'anejca'a mej miyen huataújtuaani ɨ jemin.

38 Ayej tiu'urɨj tí'ɨij ayén araúrasten a'ij tɨ tiraataxájtaca'a a'ɨjna ɨ Isaías teecan tɨ ajmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan, tɨ ayén tɨjín:

Nevástara'a, capu ja'atí yeehui ayén rá'antzaahua
a'ij tej tihua'utá'ixaa.

Capu yeehui ja'atí ayén yaú'itɨée já'araa a'ij tɨ huataújmua'a
a'ɨjna tɨ Dios rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨn ayén huarɨj.

39-40 A'ɨj mú jín caí rá'antzaahua a'ɨjna jɨme'e, a'ij tɨ pua'amecɨé ayén raataxájtaca'a a'ɨjna ɨ Isaías teecan tɨjín:

A'ɨi pu nu'u yeehui ayén huá'uruu mej miyen aracúcu'unijme'eni
mej mi caí atanéjne'ere.

A'ɨi pu yeehui ayén huá'uruu mej mi antaújnaamuan ɨ ru tzajta'a
mej mi caí yaú'itɨée muá'ara'ani.

Na'ari tɨ pua'a pí mena'a, a'ɨi mú seɨcɨé tiú'umua'atíjche'en,
nej nu'u niyen hua'urújte'enche'e.

41 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaías teecan a'ɨ́jna tɨ ayén raaseíj ɨ́ tɨ Dios jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'aniche'en. A'ɨ́ɨ pu ajta ayén tiraataxájtaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús.
42 Jee xaa ne'u, mu'iitɨ́ ɨ́ mej me'uun tí'aijta teyujta'a, a'ɨ́ɨme mú miyen rá'antzaahua. Mí majta a'ɨ́ɨme, camu raxájtacuca'a huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte me'ɨ́jna jɨme'e mej huá'atziɨɨne'eca'a ɨ́ fariseos, majta mej mi caí seica miyen huiirá'ite me'újna u teyujta'a.
43 Jaítze'e pu hua'aránajcheca'a mej mi teɨte miyen rɨ́'ɨ tihua'utá'an caí ɨ́ Dios.

A'ɨ́ɨ mú runaíjmi'ɨ ɨ́ ya'upuáara'an, ajta ɨ́ yaujra'an

44 Aj pu'i Jesús ayén ruseíirata tiu'utaxájtaca'a tijín:
—Tɨ́ pua'a yeehui ja'atɨ́ ayén ná'antzaahuate'en ineetzi, capu neetzi na'a á'atzaahuate'e sino ajta pu rá'atzaahuate'e a'ɨ́jna tɨ yen neja'uta'íteca'a.
45 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ayén neseij ineetzi, a'ɨ́ɨ pu ajta raseíj a'ɨ́jna tɨ yen neja'uta'íteca'a.
46 'Ayee nu yeehui 'een jɨ́n mú a'uvé'emej íiyen chaanaca japua nej ni niyen huá'uruuren ɨ́ teɨte tíj tatzari ɨ́ tɨ jɨ́n huá'a tzajta'a huáneeri'i mej mi caí ché'e miyen tíca'amiste'en á'ujujhua'ane'en a'ɨ́ɨme ɨ́ mej miyen ná'astijre'e ineetzi.
47 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ nenamua a'ij nej ti'ixa, ajta caí ná'astijre'e, canu yeehui rá'axɨjte'en inee, a'iné canu ne'ɨ́jna jɨ́n mú a'uvé'emej nej ni niyen hua'uxíjte'en a'ɨ́mej ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua sino nej ni hua'irájtuaani.
48 'Jee xaa ne'u, ti'itíj pu yeehui pú'een tɨ ayén rá'axɨjte'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén naaré'iti, tɨ ajta caí rá'astijre'e a'ij nej ti'ixa. A'ɨ́jna ne'u yeehui, ɨ́ nej jɨ́n tiu'utaxájtaca'a, ayée pu rá'axɨjte'en a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ jetzen nain te'entipuá'ajte.
49 'Ayee pu'u na'a, a'iné canu yeehui neseíj a'ij tirájteu a'ij nej tiu'uxájtaca'a sino a'ɨ́ɨn tɨ niyá'upua pú'een, a'ɨ́ɨ pu ayén tinaata'aíj a'ij nej ye'í tiu'utaxáj, ajta ɨ́ nej jɨme'en niyen tiu'utaxájta.
50 Nee nu yeehui niyen ramua'aree tɨ ayén tinaata'aíj tɨ ij ayén tejá'amuacɨ'ɨti sej siyen ruurican huateáturan tíj na'a rusén jɨme'e. A'ɨ́j nu jɨ́n ayée nu che'atá nena'a ti'ixa a'ij tɨ a'ɨ́ɨn niyá'upua ayén a'ɨ́jna jɨ́n tinaa'ɨ́jca nej ni tiu'utaxáj.

13

Jesús pu hua'anája'usixɨ ɨ́ huá'ɨɨca jetze a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e

1 Pu'uri tímua'a a'ájna teja'uré'enejsime'e ɨ́ mej jɨ́n ra'utámua'aree ja'anáj tɨ Dios ayén tihua'utá'uuni'iri'i. Pu'uri ramua'areereca'a ɨ́ Jesús tɨ ari a'ájna teja'uré'ene ɨ́ xɨcájra'an jetze tɨ jetzen á'ura'ani íiyen chaanaca japua tɨ ij a'uun a'ujnén u júte'e, ya'upuáara'an tɨ é'eseijre'e. Tíj na'a tɨ yen huataseíjre íiyen chaanaca japua, a'ɨ́ɨ pu ayén huá'axe'eve'eca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ajta íjii, pu'uri ayén hua'utaseíjrataca'a tɨ nain jɨ́n huá'axe'eve'eca'a.
2 Matɨ́'ɨj tí'icua'acaa ɨ́ chumua'an, a'ɨ́ɨ pu ajta a'uun a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Judás, tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Simón, tɨ ajta ayén te'entímu'utaca tijín Iscariotes. Pu'uri a'ɨ́ɨn Satanás ca'anírja'a raatá'aca tɨ tiu'utátuiire'en ɨ́ Jesús.
3 Jesús pu ajta ramua'areereca'a tɨ a'ɨ́ɨn ya'upuáara'an ayén nain jɨ́n tira'íjca, tɨ ajta ruyá'upua jemi a'uvé'emej, ajta a'úu pu ajta a'ujnéjsin ɨ́ jemin.
4 Aj pu'i ájchee a'u mej tejé'ecua'aca, ajta huiiré'uchuiiri'i ɨ́ rutasi tɨ ru'iré'eviɨjca'a. Aj pu'i avá'ujjɨ'ɨcɨe cɨ́ɨxuri jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n huá'acá'iimua.

5 Tɨˈɨj jí aˈuun atéejei ɨ caasu jetze. Aj puˈi aˈutéjche tɨ huaˈanájaˈusixɨˈɨn ɨ huáˈachepuaatzeˈen seɨj ajta seɨj ɨ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe. Ajta huaˈanáhuatziˈiraxɨ aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ cɨ́ixuri tɨ jɨ́n aváˈujjɨˈɨciˈecaˈa.

Capu raxɨ́ˈeveˈe aˈɨ́jna ɨ́ Pedro tɨ Jesús ayén raˈanájaˈusixɨˈɨn

6 Aj puˈi aˈuun eˈiréˈene aˈɨ́jna jemi ɨ́ Simón tɨ ajta iˈi Pedro. Aj pu i aˈɨ́ɨn Pedro ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Nevástaraˈa, ¿ni yeehui pajta piyen naˈanájaˈusixɨˈɨsin nechepuá jetze?

7 Aj puˈi ayén tiraataˈixaa ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—Capúu xɨ aˈij timuáˈamitɨejteˈe aˈij nej ˈéen jɨ́n niyen rɨciɨ, sino mejcaˈihuáyee pej xaa yeehui yaúˈitɨ́ee puaˈamé.

8 Aj puˈi Pedro ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Capej xaa neˈu, jaˈanáj piyen naˈanájaˈusixɨˈɨsin ɨ́ nechepuaatzeˈe.

Ajta aˈɨ́ɨn Jesús, ayée pu tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ puaˈa yeehui necaí niyen muaˈanájaˈusixɨˈɨn áˈachepuaatzeˈe, capej chéˈe huáˈa jetze ajtémeˈecanta puaˈamé ɨ mej neetzi jemi seɨ́ireˈe muáˈaju.

9 Aj puˈi ayén tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:

—Nevástaraˈa, tɨ puaˈa yeehui ayén ruxeˈeveˈe, capej ayée penaˈa naˈanájaˈusixɨˈɨn ɨ́ nechepuaatzeˈe, sino pajta pej piyen naˈanájaˈusixɨˈɨn ɨ́ nemuajcaˈa jetze, pajta naˈavéˈejaˈusixɨˈɨn ɨ́ nemuˈuutzeˈe.

10 Aj puˈi Jesús ayén tiuˈutaniú tɨjɨ́n:

—Tɨ́ puaˈa yeehui jaˈatɨ́ ari ayén huaɨ́ˈɨhuacaˈa, ayée puˈu ruxeˈeveˈe tɨ ayée naˈa raˈanájaˈusixɨˈɨn ɨ́ chepuaatzeˈen, aˈiné capu chéˈe chueemuaraˈa nain japua tɨ ratéhuaˈiraˈa. Seajta múˈeen, caxu chéˈe chueemua, sino seɨ́j pu yeehui xaa ayén chueemuaraˈa.

11 Ayee puˈeen jɨ́n ayén tiuˈutaxájtacaˈa tɨ nuˈu seɨ́j naˈa chueemuaraˈa, aˈiné aˈɨ́ɨ pu ari ramuaˈareereca ja ja'atɨ́ tɨ aˈɨ́ɨn púˈeeneˈe tɨ ayén tiuˈutátuiireˈesin ɨ́ jɨmeˈen ɨ́ Jesús.

Jesús pu tihuáˈixaateˈe aˈij tɨ ˈeen jɨmeˈe huaˈanájaˈusixɨ

12 Tɨ́ˈɨj raatapuáˈajtacaˈa tɨ ayén huaˈanájaˈusixɨ, ajta pu huiréˈujviɨjriˈi ɨ́ rutasi. Aj puˈi aˈujyeɨ́jxɨ á vejliˈi aˈutɨ́ ɨ́ meesa aˈutéjvee. Ayee pu tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨjɨ́n:

—¿Ni yeehui séjmuaˈaree aˈij nej ˈeen jɨ́n niyen amuáaruu? Nee nu tejámuaatáˈixaateˈesin.

13 Ayee xu yeehui múˈeen neetamuáˈamua yee Maeestru, seajta siyen tɨjɨ́n Tavástaraˈa. Ayee pu yeehui tiraavíjteˈe aˈiné nee nu neˈín púˈeen.

14 ’Ajta íjii, nej áˈamuavastaraˈa púˈeen, neajta aˈamua maestro, ayée nu amuaˈanájaˈusixɨ ɨ́ áˈamuachepuaatzeˈe. Setáˈaj yeehui siyen cheˈatá senaˈa anaújaˈusixɨˈɨn ruchepuáatzeˈe rujɨ́muaˈa.

15 Ayee nu ámuaatáˈitɨiiriˈi sej si siyen huárɨni aˈij nej neri amuáaruu múˈejmi.

16 ’Ayee nu yeehui tejáˈamuaˈixaateˈe tzáahuatiˈiraˈa jɨmeˈe tɨ jaítzeˈe ruxeˈeveˈe aˈɨ́jna tɨ tɨˈaijta caí aˈɨ́jna tɨ ravaɨreˈe. Ajta yeehui, jaítzeˈe pu ruxeˈeveˈe aˈɨ́jna tɨ yen nejaˈutaˈíteca caí i nej aˈutaˈítiˈihuacaˈa.

17 Ajta íjii, setɨ́j seri tɨˈijmuaˈaree seˈɨ́jna, Dios pu yeehui rɨ́ˈɨ tejámuaatáˈasin tɨ puaˈa siyen cheˈatá senaˈa huárɨni.

18 ’Canu naíjmiˈica múˈejmi jɨmeˈe niyen tiˈixa. Nee nu ramuaˈaree aˈij mej eˈen ɨ́ nej huaˈavéˈehuau. Neajta nu niyen raˈavéˈehuau tɨ ij araúrasten aˈij tɨ téˈeyuˈusiˈi ɨ́ yuˈuxari jetze tɨ ayén tɨjɨ́n: “Aˈɨ́ɨ pu nuˈu yeehui ɨ́ nej raatáˈinee

tɨ tiú'ucua'ani ineetzi jamuan, a'ɨ́ɨ pu nu'u yeehui a'utéjche tɨ nájcha'ɨ́ɨre'e á'ara'ani.”

19 ’Ayee nu amuacaí niyen tejá'amua'ixaate'e íjii tɨ́'ɨj caí xɨ ayén tiú'urɨni sej si siyen té'antzaahuate'en nej ne'ɨ́n pú'een a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa, sej si seuj té'atzaahuate'e a'ájna tɨ ayén tí'ineruuren.

20 ’Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, tɨ pua'a yeehui ja'atɨ́ ayén ra'ancuré'evi'itɨn a'ɨ́jna nej raata'íteca'a, a'ɨ́ɨ pu ajta na'ancuré'evi'itɨ ineetzi. Ajta ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén na'ancuré'evi'itɨ ineetzi, ayée pu che'atá na'a ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́jna tɨ yen neja'uta'íteca'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Ɨ tɨ jɨ́n ra'antipuá'ajte ɨ́ Jesús tɨ huá'a jamuan tiú'ucuaa (Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

21 Tɨ́'ɨj ayén tihua'utá'ixaa, jeíhua pu a'ij pua'a raatá'a ɨ́ tzajta'an ɨ́ Jesús. Aj pu'i ayén e'ehuauritɨéecan jɨ́n tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Ayee nu yeehui tzáahuati'ira'a jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e, seɨ́j tɨ mú'ejmi jetze ajtéme'ecan ayén tiu'utátuiire'esin ineetzi.

22 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, mua'araújseijraxɨ seɨj ajta seɨj. Camu a'ij tirájteuve'e a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna tɨ Jesús ayén tiraataxájtaca'a.

23 Ajta seɨ́j tɨ a'ɨ́mej jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ pu aicaújtutzi ɨ́ Jesús jemi. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een Jesús tɨ raxɨ́'eve'eca'a.

24 Ajta a'ɨ́ɨn Simón, tɨ ajta i'i Pedro, a'ɨ́ɨ pu rumuájca'a jɨ́n raatajé a'ɨ́jna tɨ Jesús raxɨ́'eve'eca'a. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Patá'aj yeehui raata'íhua'u ja'atɨ́ tɨ pú'een tɨ jɨ́me'en raataxájtaca'a.

25 Ajtahua'a pu ayén aicaújtutzi ɨ́ Jesús jemi. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Nevástara'a, ¿a'atani a'ɨ́ɨn pú'een?

26 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a yeehui neri ra'ateáaru'unen i tuxa'a jetze ɨ́ pan, aj nu ni raata'ɨ́'ite'esin ne'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ a'ɨ́ɨn pú'een.

Aj pu'i Jesús ayén ra'atéaaru'unej ɨ́ pan ɨ́ tuxa'a jetze. Aj pu'i a'ɨ́jna huata'ɨ́'ite ɨ́ Judás, tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Simón, tɨ ayén te'entímu'utaca tɨjɨ́n Iscariotes.

27 Jíme'en pu'u ayén ra'ancuré'ɨ ɨ́ pan a'ɨ́jna ɨ́ Judás, aj pu'i Satanás ayén huataseíjre ɨ́ tzajta'an. Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Patá'aj yeehui ca'anacan piyen huáɾɨni a'ij pej peri tiu'umuá'aj.

28 Majta ɨ́ seica, camu a'atzu yaú'itɨée muá'araa a'ij tɨ 'een jɨ́n ayén tiraata'ixaa.

29 Seica mú miyen tiraamuá'a tɨ Jesús ayén tiraata'ixaa tɨ ti'itɨ́j huánanan ɨ́ mej jɨ́n tiú'uyesten na'ari ti'itɨ́j tɨ hua'utapuaíjve'en ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

30 Jíme'en pu'u ayén ra'ancuré'ɨ ɨ́ pan, aj pu'i huirájraa a'ɨ́jna ɨ́ Judás. Ajta pu'uri huatɨ́ca'acaa.

Ɨ niuucari tɨ jaítze'e ruxe'eve'e tej nu'u huátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj

31 Tɨ́'ɨj huirájraa a'ɨ́jna ɨ́ Judás, aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Pu'uri yeehui Dios ayén rɨ́'ɨ tinaatá'a i nej neajta teáata'a jetze airánneijte. Neajta inee, ayée nu neri ne'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios ne'ɨ́jna jɨme'e a'ij nej huarɨ́j.

32 Tɨ́ pua'a yeehui niyen rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios ne'ɨ́jna jɨme'e nej niyen huámɨ'ɨni, Dios pu ajta, ruseɨ́j ayén rɨ́'ɨ tinaatá'asin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén na'ajjájsin. Ajta a'ɨ́ɨ pu ca'anacan rɨ́'ɨ tinaatá'asin.

33 'Niyaujmua'a, a'atzu nu'u niyen yé á'ateeri mú'ejmi jemi. Mú'een xu nehuauni. Mí neajta inee, ayée nu che'atá nena'a tejá'amua'ixaate'e a'ij nej neri tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan. Capu xaa ne'u rí'irí sej yeehui a'uun a'ujnén a'u nej a'ujnéjsin.

34 'Neajta nu niyen jéjcuacan jín tejá'amua'íjcate'en sej siyen huaújxe'eve'en. Ayee pu ruxe'eve'e sej siyen che'atá sena'a huaújxe'eve'en a'ij nej neri tejámuaaxí'eve mú'ejmi.

35 Tí pua'a yeehui siyen huaújxe'eve'en, aj mú mi naími'i miyen ramua'aréeren sej siyen ná'astijre'e.

Jesús pu tihuá'ixaate'e ti nu'u Pedro tiu'utéhua'ita í jemin
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

36 Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Simón ti ajta i'i Pedro tijín:

—Tavastara'a, ¿a'uné yeehui pá'ume'e pua'amé?

Ajta Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Capúu xi yeehui rí'irí pej pe'uun á'ume'en neetzi cujta'a a'u nej á'ume sino méjca'i huáyee xaa pej piyen pe'uun nej cujta'a pá'ume'e pua'amé.

37 Aj pu'i Pedro ayén tiraata'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín caí rí'irí íjii nej yeehui ne'uun á'ume'en á'a cujta'a mú'eetzi? Nee nu yeehui á'anca'ane nej huámi'ini á jetze me'ecan.

38 Aj pu'i Jesús ayén tiu'utaniú tijín:

—¿Ni tzaa yeehui piyen ahuá'aca'ane pej nu'u piyen huámi'ini neetzi jetze me'ecan? Ayee nu yeehui tzáahuati'ira'a jín tí'imua'ixaate'e a'ij pej pi rini. Tí'ij caí xi huajíjhuan í gallo, huaíca pej piyen tína'avé'avaata pej nu'u caí nemua'ate.

14

Jesús pu rí'i huá'aruure a'íme í mej jamuan á'ujujhua'ane'e

1 'Caxu a'ij tité'ujmuajca. Seuche'e xu yeehui rá'atzaahuate'e í Dios, seúche'e xu seajta ná'atzaahuate'e ineetzi.

2 Jéihua pu chi'i a'uun tejé'eseijre'e a'u ti niyá'upua huatéechi'i í júte'e. Tí pua'a caí ayén ti'ayájnache'e, nee nu yeehui seicié tejámuaata'ixáate'enche'e. A'uu nu a'umé'e na'ame nej ni ne'uun rí'i tejá'uruuren a'u sej se'uun a'uté'e xá'aju'un.

3 Ajta, ti pua'a niyen ne'uun á'ura'ani nej ni niyen rí'i tejá'uruuren a'u sej a'uté'e xá'aju'un, aj nu ni yen ve'ecánejsin neajtahua'a nej ni niyen amuá'anvi'itin sej si seajta se'uun a'uté'e xá'ara'ani a'u nej neajta a'ucaí na'ame.

4 Seajta mú'een, xu'uri yeehui huamuájte í juye jetze ti a'uun a'uré'enine'i a'u nej a'umé'e na'ame. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

5 Aj pu'i Tomás ayén tiraata'ixaa tijín:

—Tavastara'a, catu yeehui ramua'aree a'u pej a'umé'e pua'amé. A'íj tu jín catu a'atzu huamuájte í juye jetze ti a'uun a'uré'enine'i.

6 Ti'ij jí Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nee nu ne'ín pú'een í ti amuá'avi'itin a'íjna jetze í juye, nee nu neajta ne'ín pú'een í ti tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a, neajta nu yeehui ne'ín pú'een í ti jetzen airáninei í sej jín ruuri xá'ara'ani. A'atí ti na'a ti ayén huataújtuaani í Dios jemi, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'íin amuacaícan huataújtuaani ineetzi jemi.

7 Tí pua'a rí'ì setináamua'ati, ayée xu seajta tí'iramua'ati se'ínja í niyá'upua. Tíj na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, mú'een xu xaa ramua'ate, seajta seri raaseíj.

A'íɨ́ mu'u naími'i í ya'upuáara'an, ajta í yaujra'an

8 Aj pu'i a'íɨ́n Felipe ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tavastara'a, patá'aj yeehui taataseíjrate'en pe'ínja í ayá'upua. A'íj tu'u xe'eve'e iteen.

9 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nu'uri xaa yeehui á'atee nej mú'ejmi jemi huaca. ¿Ni tzaa pecaí xɨ nemua'ate, mú'ee Felipe? Ayee nu tí'imua'ixaate'e. Ja'atí tɨ na'a tɨ ayén naaseíj ineetzi, a'íɨ́ pu ajta ari raaseíj í niyá'upua. ¿A'iné 'een jɨ́n piyen tinaatá'ixaa yee nej nu'u amuaataséijrate'en í niyá'upua?

10 '¿Ni tzaa pecaí piyen té'atzaahuate'e tɨ a'íɨ́n niyá'upua ne jemi seijre'e, neajta nu yeehui che'atá nena'a niyá'upua jemi seijre'e? Canu neseíj a'ij tirájteu a'ij nej tí'imua'ixaate'e, sino a'íɨ́n niyá'upua tɨ ayén nej jemi seijre'e, a'íɨ́ pu rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨ́n ayén rɨcɨ.

11 Patá'aj piyen ná'antzaahuate'en tɨ pua'a yeehui niyen timuaatá'ixaate'en yee niyá'upua pu nu'u ne jemi seijre'e, neajta nu jemin seijre'e í niyá'upua jemi. Na'ari caí, patá'aj pe'ínja jɨ́n pena'a té'antzaahuate'en a'ij nej yeehui huaríj tɨ huápɨ'ì ruxe'eve'e.

12 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. A'atí tɨ na'a tɨ ayén ná'astijre'e ineetzi, ayée pu che'atá na'a huárɨni a'ij nej rɨjcaa inee. Jee xaa ne'u, a'íɨ́ pu yeehui ayén huárɨni tɨ jaítze'e ruxe'eve'e caí í nej jɨ́n niyen rɨjcaa. Ayee pu 'een jɨ́n rɨni a'ínja jɨme'e nej ne'uun a'umé'e na'ame í niyá'upua jemi.

13 Neajta niyen huárɨni a'ij sej siyen tiraatáhuaviira neetzi jetze me'ecan, nej ni rí'ì tiraatá'an í niyá'upua.

14 'Ti'itíj tɨ na'a sej yeehui siyen tiraatáhuaviira neetzi jetze me'ecan, ayée nu xaa rɨni.

Jesús pu ayén te'ataújratziire tɨ a'íɨ́n xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén nu'u huateáturaasin huá'a jemi

15 'Tí pua'a yeehui siyen nexí'eve'e ineetzi, ayée xu se'ínja ará'astijre'en í nej jɨ́n tejámuaata'aíjte'esin.

16 Neajta nu niyen tiraatáhuaviira í niyá'upua jemi tɨ i a'íɨ́n yen amuaja'uta'íti'i seíj tɨ a'amua japua huániuuni, tɨ i a'íɨ́n mú'ejmi jemi huateáturan tíj na'a rusén jɨme'e.

17 'A'ii pu a'íɨ́n pú'een í xɨéjniu'ucari tɨ jetzen airáninei tíj na'a tɨ ayén ti'ayajna. Capu rɨ'ɨrí mej miyen ra'ancuré'an a'íɨ́me í mej yen japuan huachéjme í chaanaca japua, a'iné capu a'ij huá'amitɨejte'e a'ij tɨ rɨcɨ a'ínja í xɨéjniu'ucari. Camu yeehui majta ramua'ate. Mí seajta mú'een, ayée xu 'een jɨ́n ramua'ate a'iné a'íɨ́ pu a'amua jemi seijre'e, ajta pu mú'ejmi jemi huateáturaasin.

Jesús pu ajtahua'a tihuá'ixaate'e tɨ nu'u mɨ'ɨ́ni

18 'Canu yeehui ruséntacan amuaateátuaasin, tɨ caí ja'atí ayén á'amuavaɨre'e sino nee nu neajtahua'a mú'ejmi jemi uvé'enejsin.

19 Capu ché'e á'ateere mej yeehui caí ché'e yé neseijran a'íɨ́me í mej yen japuan huachéjme í chaanaca japua. Mí seajta mú'een, mú'een xu xaa neseijran. Nee nu huatarújsin nej ni neajtahua'a ruuri ná'ara'ani, a'íj xu jɨ́n seajtáhua'a ruuri xá'aju'un.

20 A'ájna xɨcájra'an jetze nej jetzen huatarújsin, aj xu si siyen ramua'aréeren nej niyen jemin seijre'e ɨ niyá'upua jemi, ajta yeehui a'ɨ́ɨn, a'ɨ́ɨ pu ajta neetzi jemi seijre'e.
21 'Ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén ra'ancuré'a a'ij nej tiu'uta'aíjtaca'a, tɨ ajta ayén nain ra'ará'astijre'en, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ xaa nexɨ́'eve'e. Niyá'upua pu yeehui ajta raxɨ́'eve'e a'ame a'ɨ́jna tɨ ayén nexɨ́'eve'e. Neajta inee, nee nu raxɨ́'eve'e na'ame, neajta jemin huataseíjre'esin. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.
22 Aj pu'i seíj tiu'utaxájtaca'a tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjín Judás. Capu a'ɨ́jna ɨ Judás tɨ ayén te'entímu'utaca tɨjín Iscariotes, sino seíj. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjín:
—Tavastara'a, ¿a'iné auj tí'irɨ'ɨri pej pi piyen pena'a téjmi jemi huataseíjre'esin, pajta caí a'ímej jemi ɨ mej yen huachéjme ɨ chaanaca japua?
23 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén tí'inexe'eve'e, a'ɨ́ɨ pu ayén ra'ará'astejsin a'ij nej tí'imua'ata. Niyá'upua pu ajta raxɨ́'eve'e a'ame. Teen tu hui teajta huataseíjre'esin ɨ jemin. Teajta tiyen huateáturaasin ɨ jemin.
24 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ caí ayén tí'inexe'eve'e, a'ɨ́ɨ pu ajta caí ra'ará'astejsin a'ij nej tí'imua'ata. Canu hui neseíj a'ij tirájteu a'ij nej tejá'amua'ixaate'e sino a'ɨ́jna ɨ niuucari, a'ɨ́j pu jetze airáninei a'ɨ́jna ɨ niyá'upua tɨ yen neja'uta'íteca'a.
25 'Ayee nu tejámuaatá'ixaa íjii nej nauj a'amua jemi yen huaca.
26 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ yeehui a'amua japua huániuuni, a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, ɨ tɨ ayén tiraavíjte'e sej si raná'amiche'en, a'ɨ́ɨ pu ɨ niyá'upua ayén ya'uta'íti neetzi jetze me'ecan, tɨ i a'ɨ́ɨn nain jín tejamuáamua'aten. A'ɨ́ɨ pu yeehui ajta ayén amuaatá'asin sej si siyen ra'utámua'aree nain jín a'ij nej tejámuaatá'ixaa.

Jesús pu ti'itɨ́j jín hua'anpuá'ajte'e a'ímej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e

27 'Ayee nu niyen amuaatá'asin tɨ ij nain jín amua'anpuá'ajte'en. A'ɨ́jna ɨ nej jín amua'anpuá'ajte'esin, neetzi pu jetze airáninei. Capu yeehui ayén 'een a'ij tɨ a'ɨ́ɨn 'een ɨ tɨ huá'a jetze na'a airáninei a'ímej ɨ mej yen japuan huachéjme íiyen chaanaca japua ɨ mej me'ɨ́jna jín hua'anpuá'ajte'en ɨ ruxɨ́'ej teite. Caxu a'ij pua'a tité'ujmuajca. Caxu seajta tí'itziɨ́ne'e.
28 'Xu'uri yee siyen ráanamuajri'i nej niyen tejámuaatá'ixaa nej nu'u a'umé'e na'ame, neajta nu'u mú'ejmi jemi uvé'enejsin. Tɨ́ pua'a yeehui siyen tí'inexe'eve'ecache'e, ayée xu 'een jín rutémua'ave'ecache'e se'ɨ́jna jɨme'e nej ne'uun a'umé ɨ niyá'upua jemi a'iné niyá'upua pu jaítze'e ruxe'eve'e necaí inee.
29 Ayee nu amuacaí tejá'amua'ixaate'e tɨ caí xɨ tí'itɨ́j a'ij huarɨ́j sej si siyen té'antzaahuate'en nej ne'ín pú'een a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ jetzen ayén teja'uré'enejsin nej ne'uun a'umé.
30 'Canu yeehui ché'e jeíhua tejámuaatá'ixaate'esin a'iné pu'uri tín yé uvé'enejsin a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ajta yen japuan tí'aijta ɨ chaanaca. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn, capu a'atzu rɨ'ɨrí tɨ ayén tí'itɨ́j jín na'antimuá'itɨn.
31 Che'eré yeehui, tiché'e huirácɨ́ne teyujna mej mi me'ín ɨ mej yen chaanaca japua huachéjme, miyen ráamua'aree nej niyen raxɨ́'eve'e ɨ niyá'upua, neajta niyen che'atá nena'a rɨcɨ a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ayén tinaata'aíj.

15

Ɨ cɨyej tɨ huasti'ɨ, ajta ɨ pi'istáare'ara'an

1 'Nee nu ne'ín pú'een í ciyej ti xaa rí'en. Ajta niyá'upua pu a'íin pú'een í ti rí'i raruure í pi'ista.
2 A'íi pu ra'antivé'iche tíj na'a í pi'ista ti neetzi jetze airáninei ti ajta caí taaca. Ajta tíj na'a í pi'ista ti xaa taaca, a'íi pu cíj caj tira'antivé'iche ti ij jaítze'e huatáca'an.
3 Xu'uri yeehui ururí'en mú'een, a'íjna jime'e í niuucari í nej jín neri tejámuaatá'ixaa.
4 Setá'aj seuj siyen neetzi jemi seijre'e. Aj nu ni niyen che'atá nena'a mú'ejmi jemi seíire'e na'ame.
'Capu a'atzu a'ij tí'iri'iri ti seíj pi'ista ayén ruseíj huatáca'an sino ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti auj ajtáveeca í ciyej jetze. Ayee pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi. Capu yeehui a'atzu a'ij tí'iri'iri sej ti'itíj huamuá'itin í sej jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi ti pua'a secaí neetzi jemi seijre'e.
5 'Nee nu ne'ín pú'een í ciyej. Mí seajta mú'een, mú'een xu pi'ista pú'een ti neetzi jetze ajta'ú'upu'u. Tí pua'a ja'atí ayén neetzi jemi seijre'e, ti pua'a neajta inee jemin seijre'e, a'íi pu yeehui ayén jeíhua tí'imua'itin í ti jín tiu'utátuiire'esin í Dios jemi.
'Seajta mú'een, ti pua'a secaí neetzi jemi seijre'e, caxu ti'itíj a'ij ruuren.
6 Ayee pu 'een tíj na'a ti caí ché'e ayén neetzi jemi seijre'e. Ayee pu 'een tíj a'íjna í pi'ista, í ti antíveichi'ihuaca'a, ti ajta ja'atí á ya'uhuá'axi ti ij huatéehuan. Ayee mú raruuren naíjmi'ica í pi'ista mej miyen raaré'eseire'en, majta án yá'uhua'axin í taij japua ti ij huateájtaani.
7 'Tí pua'a siyen neetzi jemi seijre'e, ti pua'a seajta siyen ra'ará'asten í niuucari í nej ámuaamuá'ate, ayée pu yeehui Dios ayén amuaatá'asin ti'itíj sej a'ij tiraatáhuaviira.
8 Tí pua'a siyen jeíhua raamuá'itin í sej jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi, a'íj pu a'íjna jín ámitieere'e a'ame sej siyen tína'ará'astijre'e ineetzi. Ayee xu se'íjna jín rí'i tiraatá'asin í niyá'upua.
9 Ayee nu che'atá nena'a neri tejamuaataxí'eve a'ij ti ajta ari tinaataxí'eve í niyá'upua. Setá'aj seuj neetzi jemi seijre'e nej ni amuaaxí'eve'en.
10 'Tí pua'a yeehui siyen ra'ará'asten a'ij nej neri tejamuaata'aíj, aj xu si siyen neetzi jemi seíire'e xá'aju'un nej ni amuaaxí'eve'en. Neajta inee, ayée nu che'atá nena'a tirá'aste a'ij ti tinaata'aíj í niyá'upua. A'íj nu yeehui jín niyen jemin seíire'e na'ame ti ij ajta niyá'upua ayén naataxí'eve'en.
11 Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e ti ij mú'ejmi jemi seíire'e á'ara'ani í nej jín neté mua'ave'e, sej si seajta nain jín huataújtemua'ave'en.

Mej nu'u huaújxe'eve'en seij ajta seij í mej té'atzaahuate'e

12 'Ayee nu yeehui ne'íjna jín tejá'amua'íjcate'e sej si siyen che'atá sena'a huaújxe'eve'en a'ij nej neri tejamuaataxí'eve mú'ejmi.
13 A'ii pu a'íin pú'een í ti jaítze'e muári'eri í ti jín ja'atí ayén raataxí'eve'en í ruxí'ej tevi ti i ayén jetzen me'ecan huámi'ini.
14 'Mú'een xu yeehui se'íin pú'een í neteítestemua'a ti pua'a siyen huárini a'ij nej tejá'amua'aijte'e.
15 Canu ché'e niyen amuaatámua'atzi yee mi sej yeehui tí'ivaire'e ineetzi jemi, a'iné seíj ti ayén tí'ivaire'e, capu ramua'aree a'ij ti rici a'íjna ti tí'ira'aijte'e. Mí neajta inee, ayée nu amuaatámua'atzi yee mi sej neteítestemua'a, a'iné nu'uri niyen tejámuaatá'ixaa nain a'achú nej nena'a niyen ráanamuajri'i í niyá'upua jemi.

16 'Caxu mú'een siyen na'avé'ehuau ineetzi, sino nee nu yeehui niyen amua'antíhua'u, neajta nu niyen ne'ɨjna jɨn tejámua'ɨjca sej si u á'uju'un sej si siyen ti'itɨj huamuá'itɨn ɨ sej tiu'utátuiire'en ɨ Dios jemi. Neajta niyen raxɨ'eve'e tɨ i ayén rusén jɨn huateáturan ɨ sej raamuá'itɨ. Aj pu xaa, a'ɨ́ɨn niyá'upua ayén amuaatá'asin ti'itɨj sej raatáhuaviira ineetzi jetze me'ecan.

17 Ayee nu tejá'amua'aijte'e, sej hui huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj.

A'ɨ́ɨme ɨ mej té'atzaahuate'e miyen mú seíire'e muá'aju'un a'ɨ́mej jemi ɨ mej íiyen chaanaca japua huachéjme

18 'Caxu se'ɨjna á'uhua'anan. Tɨ pua'a yeehui me'ín amuájcha'ɨ́ire'e ɨ mej yen japuan huachéjme ɨ chaanaca, a'ɨ́ɨ mú amuacaí neetzi tícha'ɨ́ire'eca'a.

19 A'ɨ́ɨme ɨ mej yen japuan huachéjme ɨ chaanaca a'ɨ́ɨme mú miyen che'atá mena'a te'á'amuaxe'eve'ecache'e tɨj ɨ ruteɨ́testemua'a tɨ pua'a siyen huá'a jetze ajtéme'ecantache'e. Mɨ seajta mú'een, caxu huá'a jetze ajtéme'ecan, sino nee nu yeehui amua'antíhua'u a'ɨ́mej tzajta'a. A'ɨ́j mú jɨn miyen amujcha'ɨ́ire'e a'ɨ́ɨme ɨ mej yen huachéjme ɨ chaanaca japua.

20 'Caxu yá'uhua'anan a'ij nej tejámuaatá'ixaa yee jaítze'e pu ruxe'eve'e a'ɨ́jna tɨ tí'aijta caí a'ɨ́jna tɨ ravaɨre'e. Tɨ pua'a a'ij pua'a mena'a náaruu ineetzi, a'ɨ́ɨ mú che'atá mena'a a'ij pua'a á'amuaruuren mú'ejmi. Na'ari tɨ pua'a miyen ra'ará'asten a'ij nej tihua'umuá'ate, a'ɨ́ɨ mú majta ra'ará'astijre'esin a'ij sej tihuá'amua'aten.

21 Ayee mú yeehui á'amuaruuren me'ɨ́jna jɨme'e sej siyen naará'aste ineetzi, a'iné camu ramua'ate a'ɨ́jna tɨ yen neja'uta'íteca'a.

22 'Tɨ pua'a necaí yéve'ecánejnichе'e, neajta caí a'ij tíhua'uta'ixáate'enche'e, capu huá'acɨ'ɨtɨíche'e tɨ Dios puaíjtzi hua'utá'an a'ɨ́jna jɨme'e mej natéxɨeehuaa. Ajta, íjii, capu yeehui ché'e mé'e ti'itɨj ɨ mej jɨn jetzen tí'ijpua'ajte'e me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi.

23 Ja'atí tɨ néjcha'ɨ́ire'e ineetzi, a'ɨ́ɨ pu ajta tícha'ɨ́ire'e ɨ niyá'upua.

24 'Tɨ pua'a necaí niyen huárɨniiche'e ti'itɨj tɨ caí máàj ja'atí ayén raayɨ'ɨtɨhua'a, capu ayén tiraavíjte'ecache'en tɨ Dios ayén puaíjtzi hua'utá'an a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jɨn auteájturaa ɨ jemin. Mɨ majta a'ɨ́ɨme, mu'uri naaseíj, majta néjcha'ɨ́ire'eca'a ineetzi, majta miyen che'atá mena'a ráaruu ɨ niyá'upua.

25 Ayee mú yeehui miyen huaríj tɨ ij araúrasten a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta tijɨn: "A'ɨ́ɨ pu caí raavíite'e já'araa mej mena'a miyen tinéjcha'ɨ́ire'e muá'araa."

26 'Tɨ'ɨj a'ɨ́ɨn yeehui yen uvé'enen a'ɨ́jna tɨ a'amua japua huániuuni, ɨ nej yen ya'uta'íti mú'ejmi jemi, tɨ ajta Dios jemi é'eme'ecan, a'ɨ́ɨ pu ayén tineteaxáatajme'e a'ame ineetzi. A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ xɨéjniu'ucari tɨ tzáahuati'ira'a jɨn tí'imua'ata, tɨ ajta a'uun a'uvé'emej ɨ Dios jemi.

27 Seajta mú'een, ayée pu ajta ruxe'eve'e sej siyen tinaatéaxajta ineetzi a'iné netɨj nena'a yen huataseíjre tɨ yú e'iré'ene, mú'een xu á'ujujhua'ane'e ineetzi jamuan.

16

Jesús pu tihuá'ixaate'e tɨ caí hua'utamuárɨ'eriste'en a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'an

1 'Ayee nu ne'ɨjna jɨn tejá'amua'ixaate'e sej si caí ti'itɨj jɨn huamuá'itɨchen.

2 A'ɨ́ɨme mú amu'irá'iti ɨ teyujta'a. Jee xaa ne'u, ayée pu a'ájna teja'uré'enejsin ɨ xɨcájra'an jetze tɨ jetzen ayén té'eme. Ayee pu

tiraatámitɨejte'esin ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén tiu'utévaɨ ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ amuáacuii mú'ejmi.
3 Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n tí'iruuren a'iné camu nemua'ate ineetzi, camu majta ramua'ate ɨ́ niyá'upua.
4 'Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e sej si siyen ra'utámua'aree nej niyen tejámuaatá'ixaa tɨ pua'a ari ayén teja'uré'enen. Canu niyen tejámuaatá'ixaa 'ajmí'ɨmua a'iné naúche'e nu yeehui seijre'eca'a mú'ejmi jemi.
5 Neajta inee, íjii nu ne'uun á'ume'e na'ame ne'ɨ́jna jemi tɨ yen neja'uta'íteca'a. Mɨ́ seajta mú'een, caxu a'atzu ne'íhua'u a'u nej a'umé.

Ɨ tɨ tí'imuari'ihua ɨ́ tɨ huaíca ɨ́ tɨ jɨ́n tí'imuarɨ'e ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios

6 'Jé'ecan xu huataújxɨeemɨste se'ɨ́jna jɨme'e nej niyen neri tejámuaatá'ixaa.
7 Mɨ́ neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e tɨ ayén tejámuaatéva'ɨri nej niyen á'ura'ani. A'iné tɨ pua'a necaí á'ura'ani, capu yé ve'ecánejsin, mú'ejmi jemi a'ɨ́jna tɨ yeehui a'amua japua huániuuni.
'Mɨ́ neajta inee, tɨ pua'a niyen á'ura'ani, aj nu ya'uta'íti ne'ɨ́jna tɨ a'ɨ́ɨn yé ve'ecáanen íiyen mú'ejmi jemi.
8 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn yé ve'ecáanen, aj pu'i ayén a'ɨ́jna jɨ́n huá'axɨjte'en a'ɨ́mej ɨ́ mej yen japua huachéjme ɨ́ chaanaca japua, a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ajta a'ɨ́jna jɨme'e nej niyen rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e. A'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́jna jɨ́n huá'axɨjte'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios puaíjtzi hua'utá'asin.
9 'Ayee pu 'een jɨ́n a'ɨ́jna jɨ́n huá'axɨjte'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi a'iné camu náatzaahuate'e ineetzi.
10 Ayee pu ajta 'een jɨ́n huá'axɨjte'en a'ɨ́jna jɨme'e nej niyen urarɨ́'ene'acan jɨ́n seijre'e a'iné a'úu nu á'ume'e na'ame a'u tɨ é'eseijre'e ɨ́ niyá'upua, a'u tɨ yeehui caí ché'e é'erɨ'ɨri sej naaseíj.
11 Jíme'en pu'u a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ Dios puaíjtzi ayén tiu'utá'asin, ayée pu huá'axɨjte'en a'iné pu'uri raaxɨ́'epɨ'ɨntare ɨ́ Dios tɨ ayén puaíjtzi raatá'asin a'ɨ́jna tɨ tí'aijta íiyen chaanaca japua.

A'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ tiraateátuaasin ɨ́ yaujra'an

12 'Ayee pu na'aráanajche nej jeíhua huápɨ'ɨ niyen tejámuaatá'ixaate'en. Mɨ́ seajta mú'een, caxuu xɨ nain au'itɨée xá'aju'un íjii.
13 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn yeehui ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios tɨ tzáahuatɨ'ira'a jɨ́n tí'ixaxa'a, tɨ́'ɨj uvé'enen, a'ɨ́ɨ pu nain jɨ́n tejá'amuamua'aten tɨ ayén ti'ayajna. Capu ayén a'ɨ́jna jɨ́n tejámuaatá'ixaate'esin a'ij tɨ ruseíj na'a a'ij tirájteu sino ayée pu'u na'a ayén tejámuaatá'ixaate'esin a'ij tɨ na'a tí'inamua. A'ɨ́ɨ pu ajta tejámuaatá'ixaate'esin a'ij tɨ auj teja'uré'enejsin.
14 'A'ɨ́ɨ pu yeehui ayén ra'ancuré'asin neetzi tɨ ne'á'a, ajta ayée pu che'atá na'a e'ehuauritɨécan jɨ́n tejámuaatá'ixaate'esin. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarín, a'ɨ́ɨ pu ayén rɨ́'ɨ tinaateátuaasin.
15 Tɨ́j na'a tɨ ayén niyá'upua jemi tí'iseijre'e, a'ɨ́ɨ pu ajta neetzi tí'ine'a'a. A'ɨ́j nu jɨ́n niyen raataxájtaca'a yee a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucari pu nu'u ayén ra'ancuré'an neetzi tɨ ne'á'a tɨ ij ajta nu'u tejámuaatá'ixaate'en e'ehuauritɨécan jɨme'e mú'ejmi jemi.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e tɨ nu'u ca'anacan mɨ'ɨni

16 'Capu a'achú á'ateeri sej caí ché'e siyen mé'e nejé'eseijran. Tɨ́'ɨj ajta capu ajta ché'e á'ateeri, sej rujéjcuatze'en seajtáhua'a neseijran. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

17 Majta seica ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tí'iru'ihua'uraca'a tɨjín:
—¿A'iné yeehui huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ nu'u caí a'achú á'ateeri tej caí ché'e mé'e yé'eseijran, ajta nu'u caí ché'e á'ateeri tej teajtáhua'a tajéjcuatze'en raseijran? ¿A'iné yeehui ajta huataújmua'a ɨ seɨ́j tɨ ayén nu'u a'ɨ́ɨ pu ajta a'umé'e a'ame ɨ ruyá'upua jemi?
18 Maúche'e mu'u miyen tí'iru'ihua'uraca'a tɨjín:
—¿A'iné yeehui huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ jɨ́me'en yee tɨ nu'u caí a'achú á'ateeri? Catu a'atzu yaú'itɨe a'ij tɨ 'een jɨ́n ayén tiu'utaxájtaca'a.
19 Tɨ'ɨj jí Jesús ayén ráamua'areeri'i mej miyen raxɨ́'eve'eca'a mej me'ɨ́jna jɨ́n miyen tiraata'íhua'u. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—¿Ni siyen se'ɨ́jna jɨ́n tí'iru'ihua'u a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ nej niyen tiu'utaxájtaca'a yee tɨ nu'u caí a'achú á'ateeri sej caí ché'e mé'e nejé'eseijran, ajta tɨ caí nu'u ajta a'achú á'ateeri sej rujéjcuatze'en seajtáhua'a neseijran?
20 'Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Mú'een xu ruyeinixɨ'ɨn, seajta huataújxɨeemɨste'esin, majta a'ɨ́ɨme miyen huataújtemua'ave'esin a'ɨ́ɨme ɨ mej yen chaanaca japua huachéjme. Mú'een xu xaa huataújxɨeemɨste'esin. Mí ajta, a'ɨ́ɨn ɨ sej jɨ́n huataújxɨeemɨste'esin, a'ɨ́j pu ajta jetzen ayén a'iránejsin ɨ sej seajta jɨ́n huataújtemua'ave'esin.
21 'Ayee pu tejá'amuaruuren tɨ́j ajta tí'ijruuren ɨ 'ɨ́ita'a tɨ ayén ti'ijcuí'ine tɨ tiyaúj a'ame. Tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'enen tɨ jetzen tiyaúj á'ara'ani, ayée pu jeíhua tirajpuaíitzi a'ame. Mí ajta a'ɨ́ɨn, tɨ pua'a ari huanú'ihua ɨ pa'arɨ'ɨ, aj pu'i yá'uhua'axɨjsin ɨ tɨ jɨ́n rajpuaíjtzica'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ rutémua'ave'e a'iné ɨ pa'arɨ'ɨ pu'uri huanú'ihuaca'a íiyen chaanaca japua.
22 'Ayee pu che'atá na'a tejá'amuaruuren mú'ejmi. Pu'uri ayén a'ájna teja'uré'ene ɨ xɨcájra'an jetze sej jetzen huataújxɨeemɨste'esin. Mí neajta inee, neajtahua'a nu á'amuaseijran. Seajta mú'een, a'ájna xu huataújtemua'ave'esin. Ajta capu ché'e rɨ'ɨríista a'ame tɨ ja'atí amuá'a'ari ɨ sej jɨ́n rutémua'ave'e.

Mata'aj mauj raatáhuavii mej mi majta ra'ancuré'an

23 'Ayee pu yeehui té'eme a'ájna xɨcájra'an jetze, sej caí ché'e ti'itɨ́j néhuaviira ineetzi. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ a'ɨ́ɨn niyá'upua ayén amuaatá'asin tɨ́j na'a ɨ sej tiraatáhuaviira ineetzi jetze me'ecan.
24 Tɨ́j na'a 'ajmí'ɨmua tɨ yú e'iré'ene, caxu yeehui xɨ ti'itɨ́j raatáhuaviiri'i ineetzi jetze me'ecan. Setá'aj siyen raatáhuavii a'iné ayée xu se'ɨ́jna jɨ́n huarín, aj xu si siyen ra'ancuré'asin, aj xu si seajta siyen nain jɨ́n huataújtemua'ave'esin.

A'ɨ́ɨ pu Jesús nu'u hua'utéemua'itɨ a'ɨ́mej ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua

25 'Tɨ́j na'a 'ajmí'ɨmua tɨ yú e'iré'ene, ayée nu ne'ɨ́jna jɨ́n tejámuaatá'ixaa niuucari jɨme'e tɨ seɨcié namuajre'e. Mí ajta, a'ájna teja'uré'enejsin ɨ xɨcájra'an jetze nej caí ché'e niyen seɨcié tejá'amua'ixaate'e na'ame, sino nee nu amitɨéere'ecan jɨ́n tejámuaatá'ixaate'esin ne'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ 'een niyá'upua tɨ é'eseijre'e.
26 'Ayee xu yeehui huárɨni se'ájna xɨcájra'an jetze sej siyen tiraatáhuavii ineetzi jetze me'ecan. Canu niyen tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ruxe'eve'e a'ame nej niyen raatáhuavii ɨ niyá'upua nej ni mú'ejmi jetze me'ecan huatáaniuni.

27 Capu xaa ne'u. Niyá'upua pu ruseíj já'amuaxe'eve'e a'íjna jɨme'e sej yeehui naataxí'eve ineetzi, seajta siyen rá'antzaahua nej ne'uun u airáane í niyá'upua jemi.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e tɨ nu'u a'uun a'ujnén í ruyá'upua jemi

28 'A'uu nu airáane í niyá'upua jemi, neajta nu niyen mú a'uvé'emej íiyen chaanaca japua. Neajta íjii, ayée nu yeehui tíchesin íiyen chaanaca japua nej ni ne'uun a'ujnén í niyá'upua jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

29 Majta a'ɨ́ime, í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'ixaa tɨjín:

—Pepu'uri íjii xaa ne'u piyen e'ehuauritɨéecan jín ti'ixa. Capej ché'e seɨcié ti'ixa, pe'íjna jɨme'e tɨ caí é'ehuáuritɨe.

30 Tu'uri xaa tiyen ramua'aree pej nain té'umua'aree, ajta yeehui tɨ caí ayén ruxe'eve'e tɨ ja'atí ayén ti'itíj jín tí'imua'ihua'ura. A'íj tu jín tiyen rá'atzaahuate'e pej pe'uun airáane í Dios jemi.

31 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—¿Ni tzaa siyen seri sicu tiná'atzaahuate'e?

32 Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨ a'ájna teja'uré'enejsin í xɨcájra'an jetze mej jetzen amuaatamuárite'esin. A'uu xu a'ucíjxɨ'ɨsin a'u tɨ seíj é'eche, seɨj seajta seɨj. Mú'een xu yeehui mé núujɨsin nej ni neseíj nena'a huateáturan. Mí neajta, canu neseíj yú huateáturaasin a'iné niyá'upua pu neetzi jemi seijre'e.

33 Ayee nu yeehui 'een jín tejá'amua'ixaate'e sej si siyen rí'ɨ tí'iteseijre'e í ru tzajta'a se'íjna jɨme'e sej neetzi jetze ajtéme'ecan. Jéihua mú puaíjtzi amuaatá'asin a'ɨ́ime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Capu amín a'ij. Setá'aj siyen huataújtemua'ave'en se'íjna jɨme'e nej neri hua'antimuá'itɨ.

17

Jesús pu rujapua niuuni ruseíj

1-2 Tí'ɨj Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i júte'e á'ujneereca'a ayén ti'ixáata, tɨjín:

—Mí pej ní'iya'upua, pu'uri hui a'ájna teja'uré'ene pej peri raaxí'epi'ɨntare. Patá'aj tihua'utaseíjrate'en í teɨte pej peri rí'ɨ tinaatá'a i nej ayauj pú'een, nej ni neajta rí'ɨ timuaatá'an mú'eetzi, a'iné mú'ee pej pe'íjna jín piyen tinaa'íjca nej ni nain jín antínmua'areere huá'a jemi í teɨte, nej ni niyen hua'utá'an mej ruuri muá'ara'ani tíj na'a rusén jɨme'e, matíj mena'a pua'amé í pej naatátui ineetzi.

3 'Ayee mú 'een jín ruuri muá'ara'ani tíj na'a rusén jɨme'e me'íjna jɨme'e mej miyen muáamua'ati mɨ pej mú'ee pena'a aseíj pe'ín pú'een tzáahuati'ira'a jɨme'e í Dios, majta me'íjna jɨme'e mej miyen náamua'ati, nej Jesús pú'een, i nej neajta a'ɨ́in pú'een í Ciríistu'u í pej neja'uta'íteca'a.

4 'Ayee nu 'een jín rí'ɨ timuaatá'a huá'a jemi í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, a'iné nu'uri ra'antipuá'ajte í pej jín piyen tinaa'íjca.

5 'Ari íjii, mɨ pej ní'iya'upua, patá'aj hui piyen che'atá pena'a rí'ɨ tinaateájtuaani mú'eetzi jemi a'ij pej rí'ɨ tineetá'acare'e netí'ɨj ne'uun á'ucatii mú'eetzi jemi tí'ɨj caí xɨ seijre'eca'a í chaanaca.

Jesús pu huá'a japua huatániuusin a'ɨ́mej í mej jamuan á'ujujhua'an

6 'Nu'uri niyen hua'utaseíjrate a'ij pej 'een ne'ɨ́ime jemi í pej piyen naatátuiiri'i a'ɨ́mej í mej huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. A'ɨ́i mú ateítestemua'a mú pú'eene'e. Pajta mú'ee,

mú'ee pej naatátuiiri'i. Majta a'ɨ̱me, a'ɨ̱ mú miyen ra'ará'astijre a'ij pej tiu'uta'aíjtaca'a.

7-8 'Mu'uri ramua'aree tɨ mú'eetzi jetze te'iráane nain patɨ́j pena'a pe'ɨ́jna jɨ́n tinaa'ɨ́jca, a'iné ayée nu che'atá nena'a tihua'utá'ixaa a'ij pej peri tinaatá'ixaa ineetzi. Majta a'ɨ̱me, ayée mú ra'ancuré'a ɨ́ nej hua'utá'ixa. Ayee mú tzáahuati'ira'a jɨ́n ramua'areereca'a nej mú'eetzi jemi a'uvé'emej, majta miyen rá'antzaahua pej piyen yen neja'uta'íteca'a.

9 'Ayee nu huá'a jɨ́me'en muahuavii. Canu niyen muahuavii huá'a jɨ́me'en matɨ́j mena'a pua'amé miyen yen seijre'e ɨ́ chaanaca japua, sino huá'a jɨ́me'en ɨ́ pej pena'a peri naatávi'itɨste, a'iné ateɨ́testemua'a mú pú'een.

10 Matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej neteɨ́testemua'a pú'een, a'ɨ̱ mú majta ateɨ́testemua'a pú'een mú'eetzi. Majta a'ɨ̱me ɨ́ mej ateɨ́testemua'a pú'een mú'eetzi, ayée mú che'atá mena'a neteɨ́testemua'a pú'een ineetzi. Ayee mú rɨ́'ɨ tinaatá'aca ineetzi me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨ̱ netɨ́j inee.

11 'Canu hui ché'e yen huateáturaasin ɨ́iyen chaanaca japua. Mɨ́ majta a'ɨ̱me, a'ɨ̱ mú xaa miyen huateáturaasin. Neajta inee, mú'eetzi jemi nu a'umé'e na'ame. Ayee nu tɨ́'imuahuavii patá'aj rɨ́'ɨ tihuá'ucha'ɨn amuárɨ'eri'ira'a jɨme'e, a'ɨ́mej ɨ́ pej naatávi'itɨste mej mi miyen che'atá mena'a naíjmi'i seɨ́ire'e mej seɨ́j mena'a pú'eene'en tetɨ́j iteen.

12 Netɨ́'ɨj huá'a jemi huácatii, nee nu rɨ́'ɨ tihuá'acha'ɨ̱ca'a mú'eetzi jetze me'ecan. Capu ja'atɨ́ á'uvej tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan sino a'ɨ́jna tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ ayén puaíjtzi ráaci'ɨti. Ayee pu 'een jɨ́n huarɨ́j tɨ ij ayén araúrasten a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze.

13 'Neajta íjii nu a'umé'e na'ame mú'eetzi jemi. Mɨ́ neajta inee, ayée nu niyen ti'ixa netɨ́'ɨj nauj huá'a jemi yé huaca mej mi nain jɨ́n miyen che'atá mena'a huataújtemua'ave'en netɨ́j inee tɨ́'inetemua'ave'e.

14 Nee nu tihua'utá'ixaa ɨ́ niuucari ɨ́ pej jɨ́n piyen tinaa'ɨ́jca. Majta a'ɨ̱me ɨ́ mej yen huachéjme ɨ́iyen chaanaca japua, a'ɨ̱ mú huá'ajcha'ɨre'e ɨ́ neteɨ́testemua'a a'iné camu huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej ɨ́iyen seijre'e. Neajta inee, canu neajta huá'a jetze ajtéme'ecan.

15 'Canu ne'ɨ́jna jɨ́n niyen muahuavii pej pi hua'irájtuaani ɨ́iyen chaanaca japua sino patá'aj rɨ́'ɨ tihuá'ucha'ɨn tɨ ij caí a'ɨ́n tɨ a'ij pua'a tɨ́'itevij hua'antimuá'itɨn ɨ́ neteɨ́testemua'a.

16 Camu huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej yen huachéjme ɨ́iyen chaanaca japua. Neajta inee, ayée nu che'atá nena'a caí huá'a jetze ajtéme'ecan.

17 Patá'aj rɨ́'ɨ tihua'uteájtuaani mú'eetzi jemi pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ ayén ti'ayajna. Tɨ́j na'a pej piyen tiu'utaxájtaca'a, a'ɨ̱ pu ayén ti'ayajna.

18 'Ayee nu che'atá nena'a tíhua'uta'aíteca'a mej a'ucíjxɨ'ɨn nainjapua ɨ́ chaanaca patɨ́j mú'ee yen tineja'uta'íteca'a.

19 Neajta inee, ayée nu huatánne'a mú'eetzi jemi huá'a jetze me'ecan mej mi majta tzáahuati'ira'a jɨ́n huataúra'an majta mú'eetzi jemi.

Jesús pu ayén tɨ́'ijhuauhuau huá'a japua, matɨ́j mena'a ɨ́ mej té'atzaahuate'e

20-21 'Canu ne'ɨ́mej nena'a jɨ́me'en muahuavii, sino neajta niyen tɨ́'imuahuavii ne'ɨ̱me jɨme'e ɨ́ mej miyen té'antzaahuate'esin me'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej tihua'utá'ixaate'esin, mej mi naími'i miyen seɨ́j mena'a pu'éene'e muá'ara'ani, patɨ́j piyen neetzi jemi seijre'e, mɨ pej ní'iya'upua, netɨ́j neajta inee mú'eetzi jemi seijre'e. Miché'e hui majta miyen téjmi jemi seɨ́ire'e

muá'ara'ani mej mi a'ɨ́me ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, miyen té'antzaahuate'en pej yen neja'uta'íteca'a.

22-23 'A'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ naa seijre'e ɨ́ pej jín rɨ́'ɨ tinaatá'a, ayée nu che'atá nena'a ne'ɨ́jna jín rɨ́'ɨ tihua'utá'a mej mi miyen seɨ́j mena'a pu'éene'e muá'ara'ani tetɨ́j iteen, netɨ́j neajta huá'a jemi seijre'e, patɨ́j pajta mú'ee neetzi jemi seijre'e. Neajta nu ne'ɨ́jna jín rɨ́'ɨ tihua'utá'a mej mi nain jín seɨ́j mena'a pu'éene'e muá'ara'ani, mej mi a'ɨ́me ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, miyen ráamua'aree pej piyen yen neja'uta'íteca'a, pajta piyen che'atá pena'a hua'utaxɨ́'eve patɨ́j pajta tinaataxɨ́'eve ineetzi.

24 'Ayee nu tí'ijxe'eve'e, mɨ pej ní'iya'upua a'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ pej piyen naatávi'itíste, mej mi me'uun a'uteáturan a'u nej a'utevée na'ame, mej mi majta miyen raaseíj me'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ naa seijre'e ɨ́ pej jín rɨ́'ɨ tinaatá'a, a'ɨ́jna ɨ́ pej jín rɨ́'ɨ tinaatá'a pe'ɨ́jna jɨme'e pej piyen nexɨ́'eve'eca'a 'ajmí'ɨmua tɨ́'ɨj caí xɨ seijre'eca'a ɨ́ chaanaca.

25 'Niya'upua, mɨ pej nain jín urarɨ́'en, camu hui miyen muamua'ate a'ɨ́me ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Mɨ́ neajta inee, nee nu xaa muamua'ate. Majta ɨ́ neteɨ́testemua'a, a'ɨ́ mú miyen ramua'aree pej piyen yen neja'uta'íteca'a.

26 Nu'uri niyen hua'utaseíjrate a'ij pej 'een. Neajta nu hui nauj niyen hua'utaseíjrate'esin mej mi miyen che'atá mena'a huaújxe'eve'en seɨj majta seɨj patɨ́j mú'ee tí'inexe'eve'e, nej ni neajta huá'a jemi seíire'e ná'ara'ani. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

18

A'ɨ́ mú raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús (Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

1 Tɨ́'ɨj Jesús ayén raatapuá'ajtaca'a tɨ tiu'uxájtaca'a, aj pu'i á'uraa, majta a'ɨ́me ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matɨ́'ɨj mi antacɨ́j jachi japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Cedrón. A'uu pu u jetze púje'en jeíhua tiu'uvéejme'ecaa ɨ́ cɨyej, aseituuna cɨyej.

2 Ajta a'ɨ́n ɨ́ Judás tɨ ayén tiu'utátuiire'esin ɨ́ Jesús jɨme'e, a'ɨ́ pu é'emua'atejca'a a'ujna a'iné mu'ɨ́ mú me'uun e'etiújseɨj, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, majta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.

3 Majta a'ɨ́me ɨ́ mej me'uun tí'aijta teyujta'a, majta a'ɨ́me ɨ́ fariseos, ayée mú hua'avé'ehuau a'ɨ́me ɨ́ xantaaru'u ɨ́ mej me'uun tí'icha'ɨ́ɨ u teyujta'a. Ayee mú ará'aseca'a a'achú cumu huaícate. Naími'i mú tatzari tiú'ɨsime'e, majta ti'itɨ́j lámpara, majta ɨ́ mej jín huaténe'use'en. Ajta a'ɨ́n ɨ́ Judás, a'ɨ́ pu huá'uvi'itɨjme'e. Matɨ́'ɨj mi me'uun a'ará'a a'utí Jesús a'utéveeca'a.

4 Ajta a'ɨ́n Jesús, a'ɨ́ pu ari ramua'areereca'a a'ij tɨ ti'itɨ́j raruuren. Aj pu'i hua'antinájcheca'a. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:

—¿A'ataani seúuhuaunen?

5 Ayee mú tiraata'ixaa tɨjín:

—Jesús, tɨ Nazarét é'eme'ecan.

Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Nee nu ne'ɨ́n pú'een.

Ajta a'ɨ́n Judás, tɨ ayén tiu'utátuiire'esin, a'úu pu huá'a jamuan a'utéveeca'a ɨ́ xantaaru'u.

6 Tɨ́'ɨj Jesús ayén tihua'utá'ixaa yee tɨ nu'u a'ɨ́n pú'een, a'ɨ́ mú ruhuáritaa cáacɨj. Majta e'eráavatzɨ á chuaata'a.

7 Ajtahua'a pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:
—¿A'ataani seúuhuaunen?
Majta miyen tiraata'ixaa tijín:
—Jesús ti Nazarét é'eme'ecan.
8 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Nu'uri hui niyen tejámuaatá'ixaa yee nej ne'ín pú'een. Tí pua'a siyen neetzi huauca, setá'aj siyen hua'utá'an mej á'ucíine amíime í mej nee jamuan á'ujujhua'an. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.
9 Ayee pu tiuju'urij ti ij ayén araúrasten a'ij ti a'íin ari tiu'utaxájtaca'a tijín: "Capu nu'u ja'atí á'uvej ti huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej pej nu'u naatátuiiri'i."
10 Ajta a'íin Simón, ti ajta i'i Pedro, a'íi pu chun huitéchueeca'a. A'íi pu rú'ijcupi. Aj pu'i a'íjna jín tiraapuaíj ti ravaire'eca'a a'íjna í ti nain jín antiújmua'areereca'a u teyujta'a. Pedro pu ayén ra'ajtaveíjcheca'a í naxaira'an í ja'ati. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna ti tí'ivaire'e tijín Malco.
11 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tijín:
—Ucárujte'e mi a'achun. ¿Ni caí ayén ruxe'eve'e nej ne'íjna jín ra'ará'astijre'en í ti niyá'upua ayén jín tinaa'íjca?

A'uu mú yé'evi'iti̱n í Jesús me'íjna jemi í Anás
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

12 Matí'ij mi a'íime í xantaaru'u, ajta a'íin í ti huá'a capitán pú'een, majta a'íime í mej me'uun tí'icha'ii u teyujta'a, a'íi mú raatéevi'i me'íjna í Jesús. Matí'ij mi ra'amuáaji'icie.
13 Amuacaí mú me'uun ya'uví'iti̱ me'íjna jemi í Anás, a'iné a'íi pu a'íin pú'eene'e í mu'uneára'an a'íjna í Caifás ti a'ájná'imua nain jín antiújmua'areereca'a u teyujta'a.
14 Ajta a'íin Caifás, a'íi pu a'íin pú'eene'e ti ayén tihua'utá'ixaa í mej Israél jetze ajtéme'ecan ti ayén nu'u tíhua'atéva'irihua'an ti seíj na'a í tevi ayén huámi'ini huá'a jetze me'ecan í teite.

Pedro pu ayén ti'ixa ti nu'u caí ramua'ate a'íjna í Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

15 Ajta a'íin Pedro, a'íi pu imuá huamé'ecaa cujta'an í Jesús. Ajta jamuan huamé'ecaa seíj ti ajta Jesús jamuan á'uche'ecane'e. Ajta a'íin í seíj ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'íi pu ramua'atejca'a a'íjna ti nain jín antiújmua'areereca'a u teyujta'a. A'íj pu jín, jamuan í Jesús a'uun a'uteájrupi a'u ti e'eráyaujta'a a'ájna ti é'eche a'íjna í ti tí'aijta.
16 Ajta a'íin Pedro, pua'acié pu a'uteájturaa tá'apueerta. Aj pu'i í seíj ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'íi pu a'uré'ene tá'apueerta. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í 'íita'a ti a'uun tí'icha'ii tá'apueerta. Aj pu'i a'uun ya'uví'iti̱ a'íjna í Pedro.
17 Aj pu'i a'íin 'íita'a ti a'uun tí'icha'ii tá'apueerta, ayée pu a'íin í Pedro tiu'utá'ixaa tijín:
—¿Ni hui pecaí pajta mú'ee huá'a jetze ajtéme'ecan a'íime í mej me'íjna jamuan á'ujujhua'ane'e?
Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tijín:
—Canu hui a'atzu.
18 Jé'ecan pu huáseevi'i a'ájná'imua. Majta a'íime í mej tí'ivaire'e u teyujta'a, majta a'íime í mej me'uun tí'icha'ii, a'íi mú aúunai. Majta a'úu mú atavéejme'ecaa a'u ti á'ataa mej mi ahuáujpiste'en. Ajta a'íin Pedro, a'íi pu huá'a jamuan a'utéveeca'a, ajta pu a'íin á'ujpiste'eca'a.

A'uu mú rá'avi'itɨn ɨ́ Jesús a'ɨ́jna jemi ɨ́ Caifás
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ nain jɨ́n antiújmua'areereca'a, a'ɨ́ɨ pu ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ajta a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'imua'ataca'a.

20 Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nee nu hui jéjre'e tihua'utá'ixaa ɨ́ teɨte ɨ́ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Tɨ́'ɨj pɨ́ na'a nu tihuá'amua'atejca'a huá'a teyujta'a, neajta ne'újna teyujta'a a'u mej e'etiújse'ɨri a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Canu hui ti'itɨ́j avíitzi jɨ́n tiu'utaxájtaca'a.

21 ¿A'iné 'een jɨ́n piyen tí'ine'ihua'u? Patá'aj piyen tihua'uta'íhua'u pe'ɨ́mej ɨ́ mej náanamuajri'i. Casi'i, a'ɨ́ɨ mú xaa ne'u miyen ramua'aree a'ij nej tiu'utaxájtaca'a. —Ayee pu Jesús tiraata'ixaa.

22 Ajta seɨ́j tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej me'uun tí'icha'ɨɨ teyujta'a, áa pu vejli'i a'utéveeca'a. Jɨme'en pu'u ayén ráanamuajri'i a'ij tɨ Jesús tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i ra'arájvee. Ajta ayén tira'ajteá'ajxɨ tɨjɨ́n:

—¿Ni tzaa ayén tiraavíjte'e pej piyen tí'ira'ixaate'e pe'ɨ́jna tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree u teyujta'a?

23 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a necaí ti'itɨ́j jɨ́n xɨ́'epɨ'ɨn huarɨ́j netɨ́'ɨj niyen tiraata'ixaa, patá'aj hui piyen a'ij tiu'utaxáj. Na'ari caí, tɨ pua'a niyen xɨ́'epɨ'ɨn tiu'utaxájtaca'a, ¿a'iné 'een jɨ́n piyen na'arájvee?

24 Aj pu'i a'ɨ́ɨn Anás ayén tíhua'uta'aíj mej rá'anvi'itɨn me'ɨ́jna jemi ɨ́ Caifás. Ajta, a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu auj anájɨ'ɨci'ihuaca'a.

Pedro pu ajtahua'a ra'avé'avaataca'a tɨ nu'u caí ramua'ate ɨ́ Jesús
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Aúche'e pu a'uun rupíste'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ Simón tɨ ajta i'i Pedro. Aj pu'i ja'atɨ́ ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni tzaa ayén ti'ayajna pej huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e?

Aj pu'i Pedro ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Canu.

26 Ajta seɨ́j tɨ ayén ravaɨre'eca'a ɨ́ tɨ nain jɨ́n antiújmua'areereca'a, a'uun pu a'utéveeca'a. A'ɨ́ɨ pu ajta ihuáare'ara'an pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ Pedro ayén ra'ajtaveíjcheca'a ɨ́ naxaira'an. Aj pu'i ayén a'ɨ́ɨn ɨ́ Pedro tiu'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayej ne'ase nee nu ne'uun muajé'eseij amɨ́jna jamuan a'u tɨ a'uvéjme ɨ́ aceituuna cɨye'e.

27 Ajtahua'a pu seɨcɨé tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨ nu'u caí ramua'ate a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i ayén huajíjhuaca'a ɨ́ gallo.

A'uu mú ya'uví'itɨ́ ɨ́ Jesús a'ɨ́jna jemi ɨ́ Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Matɨ́'ɨj mi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, a'úu mú ru'iráavi'itɨ me'újna a'u tɨ Caifás huiracaí á'aye'i. Matɨ́'ɨj mi me'uun ya'uví'itɨ u chi'ita a'u tɨ á'ucatii ɨ́ tajtuhuan tɨ tí'ivaɨre'e huá'a jetze me'ecan ɨ́ Roma mej é'eche. Pu'uri tɨ́n tapuá'arijme'eca, ajta mu'uri tɨ́n autéhuijsime'e mej tiú'uyesten. A'ɨ́j mú jɨ́n caí a'uun a'uteájrupi a'u tɨ a'ɨ́ɨn tajtuhuan á'ucatii mej mi caí ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan ɨ́ ruye'irá jɨme'e a'iné capu huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'ɨ́jna ɨ́

tajtuhuan. Ayee mú raxɨ́'eve'eca'a mej miyen ráacua'ani ɨ́ cua'ira ɨ́ mej jɨ́n ra'utámua'aree me'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i.
29 A'ɨ́j pu jɨ́n a'ɨ́ɨn Pilato ayén huirájraa á pua'acɨé huá'a jemi. Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Tɨ'itájni yeehui jɨ́n siyen tí'ijxajtzi'i semɨ́jna mɨ ja'atɨ́?
30 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a yeehui caí ayén ti'itɨ́j jɨ́n auteáturanche'e tɨ a'ij pua'a 'een, catu tiyen muaatátuiire'enche'e.
31 Aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Setá'aj siyen rá'anvi'itɨn setá'aj rujɨ́ɨmua'a siyen ra'uxɨ́jte'en se'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tejamuaatá'aca ɨ́ a'amua ye'irá.
Matɨ́'ɨj mi miyen tiu'utaniú a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a tɨjɨ́n:
—Capu hui ayén titatá'aca tej ti tiyen ja'atɨ́ huajé'ica.
32 Ayee pu tiu'urɨ́j tɨ ij ayén araúrasten a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ jɨ́n Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a a'ij tɨ nu'u ayén tí'imɨ'ini.
33 Aj pu'i Pilato ajtahua'a a'uun a'uteájrupi u chi'ita. Tɨ'ɨj jí u ya'utajé ɨ́ Jesús. Ayee pu tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni hui pe'ɨ́n pú'een ɨ́ tɨ tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan?
34 Jesús pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni yeehui aseɨ́j pena'a piyen a'ij tirájteu nusu seɨ́j ayén tinaatéxajtaca'a mú'eetzi jemi?
35 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pilato tɨjɨ́n:
—¿Ni tzaa niyen Israél jetze ajtéme'ecan? Canu xaa ne'u yeehui. A'ɨ́ɨme ɨ́ mej ateítestemua'a pú'een, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'uun tí'aijta u teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej mú'eetzi yé vé'etua ineetzi jemi. ¿Tɨ'itájni hui a'ij puáaruu?
36 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ɨ́jna ɨ́ nej jɨ́n tí'aijta, capu hui yen me'ecan ɨ́ chaanaca japua. Tɨ́ pua'a ayén éene'en á'ame'enche'e, ayée mú me'ɨ́jna jɨ́n tiu'utatése'enche'e ɨ́ mej nevaire'e mej mi caí miyen ná'ateevi'in a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'uun tí'aijta u teyujta'a. Mɨ́ ajta, seɨcɨé pu éene'e seijre'e ɨ́ nej jɨ́n tí'aijta.
37 Aj pu'i Pilato ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Aa ni'ijtá ne'u, mú'ee pej xaa hui ti'itɨ́j jɨ́n tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ́ teite.
Ajta a'ɨ́ɨn Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Xɨ́'epɨ'ɨn pej piyen tiu'utaxájtaca'a nej nu'u ti'itɨ́j jɨ́n tihuá'aijte'e. Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna nej ne'ɨ́jna jɨ́n huanú'ihuaca'a. Ayee nu 'een jɨ́n yen huataseíjre íiyen chaanaca japua nej ni niyen ne'ɨ́jna jɨ́n tiu'utaxá ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna. Matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej miyen ra'ancuré'a me'ɨ́jna tɨ ayén ti'ayajna, naímɨ'ɨ mú hui nenamua.
38 Aj pu'i Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Tɨ'itájni a'ɨ́ɨn yeehui pú'een a'ɨ́jna tɨ ayén ti'ayajna?

Seɨ́j pu'u huiráame, tɨ pua'a Jesús nusu Barrabás (Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Tɨ́'ɨj ayén tiu'utaxáataj, aj pu'i huirájraa, ajta a'uun a'uré'ene huá'a jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Capu hui ti'itɨ́j a'ij ayén tiná'amitɨejte'e ɨ́ nej jɨ́n ti'itɨ́j jɨ́n jetze te'ujpuá'ajte'en.
39 Mɨ́ seajta mú'een, ayée xu tí'ijrɨ'ɨre nej niyen amua'irátuiitze'en seɨ́j tɨ aiteánami'i setɨ́'ɨj seri siyen ra'utámua'areerí'i ɨ́ xɨcájra'an jetze tɨ Dios jetzen

tihua'utá'uuni'iri'i ɨ á'amuavaujsimua'acɨ'ɨ. ¿Ni siyen hui raxɨ'eve'e nej niyen amua'irátuiitze'en nemɨ́jna tɨ ayén nu'u tejá'amua'aijte'e mɨ sej Israél jetze ajtéme'ecan? —Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i.

40 Matɨ'ɨj mi miyen ca'anín jɨ́n titeejíjhuaca'a tɨjín:

—Catu. Catu raxɨ'eve'e temɨ́jna. Patá'aj yeehui tu'irátuiitze'en pe'ɨ́jna ɨ Barrabás.

Ajta a'ɨ́in Barrabás, a'ɨ́i pu huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'ɨ́mej ɨ mej hua'uténe'usi'i mej mi huá'ari'i ɨ mej jɨ́n tí'aijta a'ɨ́ime ɨ mej Roma é'eme'ecan.

19

Ɨ curuun tɨ tzicare'e jɨ́n cɨstíjhuaca'a

1 Aj pu'i Pilato ya'uví'itɨ a'ɨ́jna ɨ Jesús mej mi ra'itévajxɨ'ɨn me'ɨ́jna jɨme'e ɨ cuaarta.

2 Matɨ'ɨj mi a'ɨ́ime ɨ xantaaru'u, tzicare'e mú huatécɨstaca'a mej mi curuun huatétaahua. Matɨ'ɨj mi ra'avé'emuaniiri'i. Matɨ'ɨj mi cɨ́ixuri ru'ucáviijri'i tɨ jáamua'ara tɨ neána.

3 Mu'iitɨ́ mú ajteáxiireca'a vejli'i ɨ jemin. Ayee mú tí'ira'ixaate'eca'a tɨjín:

—Aja'ɨ́, mɨ pej nu'u yeehui tihuá'aijte'e ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

Matɨ'ɨj mi ra'aráavajxɨ.

4 Aj pu'i ajtahua'a huirájraa a'ɨ́jna ɨ Pilato. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Casi'i mú'een, nu'uri hui niyen amuaatatuiire'esin sej si siyen ráamua'aree tɨ caí ti'itɨ́j a'ij tiná'amitɨejte'e ɨ nej jɨ́n ti'itɨ́j jɨ́n jetze te'ujpuá'ajte'en.

5 Aj pu'i Jesús ajta huirájraa. Aúche'e pu ayén tíra'avé'emuájcaa a'ɨ́jna ɨ curuun tɨ tzicare'e jɨ́n cɨstíjhuaca'a, ajta ru'ucaviɨ́i a'ɨ́jna ɨ cɨ́ixuri tɨ jáamua'ara tɨ neána. Tɨ́'ɨj Jesús huirájraa, aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Ye'ecui, pu'uri yé huatéjvee i teáata'a.

Pilato pu ayén tí'itese'e tɨ raatátuaani ɨ Jesús

6 Majta a'ɨ́ime ɨ mej miyen tí'aijta u teyujta'a, majta a'ɨ́ime ɨ mej me'uun tí'icha'ɨ́i, jɨme'en mu'u miyen raaseíj, aj mú mi ca'anín jɨ́n huatejíihuajraa tɨjín:

—Aúutatai ɨ cúruu jetze. Aúutatai pepu'u.

Aj pu'i Pilato ayén tiu'utaniú tɨjín:

—Mú'een xu hui rá'anvi'itɨn sej si rujɨ́imua'a sena'a rá'utatan. Mɨ́ neajta nee, capu hui a'ij ayén tiná'amitɨejte'e ɨ nej jɨ́n ti'itɨ́j jɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte'en.

7 Majta a'ɨ́ime ɨ mej me'uun tí'aijta u teyujta'a, jeíhua mú miyen tí'ira'ixaate'eca'a tɨjín:

—Ayee tu yeehui tirájye'ira tɨ jɨme'en ayén tiraavíjte'e tɨ a'ɨ́in a'ɨ́jna jɨ́n huámɨ'ɨni a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén huataújseijrataca'a tɨ a'ɨ́i pu nu'u a'ɨ́in pú'een ɨ yaujra'an ɨ Dios.

8 Tɨ́'ɨj ayén ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ Pilato, jaítze'e pu tiu'utátziin.

9 Ajtahua'a a'uun uteájrupi u chi'ita. Ajta ya'uví'itɨ ɨ Jesús. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

—¿A'uné yeehui ɨmuá pé'eme'ecan mú'ee?

Ajta a'ɨ́in Jesús, capu a'atzu huataniú.

10 Aj pu'i Pilato ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—¿Ni tzaa pecaí piyen ahuá'aca'ane pej yeehui tinaatá'ixaate'en? ¿Ni caí ayén timuá'amitɨejte'e nej ne'ɨ́jna jɨ́n antínmua'aree nej ni mu'iirájtuaani, nusu nej ni neajta muá'utatan ɨ cúruu jetze?

11 Ajta Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:
—Tí pua'a caí amuacaí Dios ayén tímuaatá'acare'enche'e pej piyen te'entí'amua'areere, capej ti'itíj jín antí'amua'areereche'e ineetzi jemi. A'íj pu jín, a'íime í mej neetzi jime'e tiu'utátui mú'eetzi jemi, jaítze'e mú ti'itíj jín auteájturaa í Dios jemi.

12 Tíj na'a ti Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, a'íjna í Pilato a'íi pu a'ij tí'ijhuauca'a a'ij ti huárini ti ij ru'irájtuaani a'íjna í Jesús. Mí majta a'íime, í mej me'uun tí'aijta teyujta'a, majtáhua'a mú miyen titeetejíihuajraa tijín:
—Tí pua'a hui piyen ru'irájtuaani pemíjna mi teáata'a, capej ché'e ti'itíj jín ti'itevée pua'amé pe'íjna jemi í César ti tí'ita'aijte'e a'iné ja'atí ti na'a ti ayén huataújseijrata ti a'íin pú'een ti tí'ita'aijte'e, a'íi pu hui ayén rájcha'iire'e a'íjna í César. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

13 Tí'ij Pilato ayén tíhuá'unamuajri'i, aj pu'i ru'iráavi'iti a'íjna í Jesús. Aj pu'i Pilato án a'ujyeíjxi japuan í ipuari a'u mej tejé'exi'epi'intare'e. Ayee pu téja'arájtehuaa a'ujna tijín: A'uu ti tetej a'umuáanijmee ti pa'atza. Ajta, ayée pu téja'arájtehuaa hua'aniuuca jime'e í hebreo tijín Gabata.

14 Pu'uri a'ájna pítí'iri jcaa í xicájra'an mej jetzen rí'i huaújruuren mej mi miyen me'íjna jín ra'utámua'aree a'ájna xicájra'an jetze ti Dios jetzen ti-hua'utá'uuni'iri'i. Pu'uri ayén pítí'iri jcaa a'atzaj cumu tacuarixpua. Aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Ye'ecui ari'icu, mi ti hui tejá'amua'aijte'e.

15 Majta me'ín, ayée mú titeetejíihuajraa tijín:
—Huirávi'itichi.
Majta miyen tijín:
—Huirávi'itichi, patá'aj rá'utatan í cúruu jetze.
Aj pu'i Pilato tihua'uta'íhua'uri'i tijín:
—¿Ni tzaa siyen tí'ijxe'eve'e nej ni hui niyen rá'utatan nemíjna ti tejá'amua'aijte'e?
Majta a'íime í mej me'uun tí'aijta teyujta'a, ayée mú tiraata'ixaa tijín:
—Capu hui ja'atí tí'ita'aijte'e sino a'íi pu'u ti César jín ti'itéjvee.

16 Tí'ijta'i Pilato ayén hua'utátuii a'íjna í Jesús mej mi miyen rá'utatan í cúruu jetze.

A'íi mú rá'utatai í Jesús í cúruu jetze
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Matí'ij mi a'íime í xantaaru'u miyen ya'uví'iti. Ajta a'íin Jesús, a'íi pu yá'uchuii í rucúruu. Matí'ij mi me'újna a'ará'a a'u ti ayén téja'arájtehuaa tijín Mi'ichímu'uta. Ayee pu téja'arájtehuaa hua'aniuuca jime'e í Hebreo tijín Gólgota.

18 A'uu mú rá'utatai jamuan hua'apuaca, seíjta'a mú rá'utatai í seíj, majta seíjta'a í seíj. Ajta a'íin Jesús, a'úu pu já'ita'a á'utataihuaca'a.

19 Pilato pu ayén tíraata'aíjtaca'a mej miyen tira'uyú'uxa jetzen í taabla ti ayén té'axajtaca'a tijín: "Jesús Nazarét ti nu'u é'eme'ecan, ti ajta nu'u tihuá'aijte'e a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan." Matí'ij mi rá'utatai í cúruu jetze a'u ti á'ujmu'u í Jesús.

20 Majta a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan, mu'iití mú miyen ra'ujíjve a'iné a'úu pu vejli'i píjé'eri jcaa u chajta'a jetze a'u mej yá'utatai. Ajta a'íin ti á'asiimua'ihuaca'a, huaíca niuucari pu jín é'eyu'usi'ihuaca'a, í huá'a niuuca í Hebreo, ajta hua'aniuuca í mej Roma é'eme'ecan, ajta hua'aniuuca í Griego.

21 Majta a'ɨ́me ɨ́ mej me'uun tí'aijtaca'a u teyujta'a, ayée mú huaújniuuste me'ɨ́jna jemi ɨ́ Pilato. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Capej piyen hui tirá'ayu'uxa yee a'ɨ́ɨ pu nu'u tí'ita'aijte'e itejmi i tej Israél jetze ajtéme'ecan sino ayée pepu'u yee a'ɨ́ɨ pu ayén ruseijrata tɨ a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ tí'ita'aijte'e.
22 Aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ché'e yeehui ayén éene'en a'iné nu'uri niyen tira'utéyu'uxaca'a a'ij nej tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare.

A'ɨ́ɨ mú ti'ijpí ɨ́ tí'icɨɨxure'ara'an ɨ́ Jesús

23 Majta a'ɨ́me ɨ́ xantaaru'u, matɨ́'ɨj meri rá'utatai ɨ́ Jesús, matɨ́'ɨj mi ti'ijpí ɨ́ tí'icɨɨxure'ara'an. Matɨ́'ɨj mi muáacuacɨ'e tí'ijseɨre'axɨ me'ɨ́jna ɨ́ tí'icɨɨxure'ara'an. Tɨ́j na'a tɨ seɨcié tí'ijcatii, seɨ́j pu raacɨ́'ɨ ɨ́ xantaaru'u. Ajta a'ɨ́ɨ pu avé'eturaa ɨ́ sícu'ure'ara'an tɨ ru'ucaviɨ́ɨ á'aye'i. Seɨ́j pu jɨ́n 'itzijhuaca'a nainjapua.
24 A'ɨ́j mú jɨ́n miyen tiu'utaú'ixaa tɨjɨ́n:
—Tiché'e caí yeehui rasiújtza'ana sino tiché'e tiyen ti'ihuátamua'itɨn tetej jɨme'e tej ti tiyen ráamua'aree ja'atɨ́ tɨ ayén racɨ'ɨti.
Ayee pu ayén tiu'urɨ́j tɨ ij ayén araúrasten a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ ayén tɨjɨ́n: "A'ɨ́ɨ mú yeehui seexu'ijmé'en huaré'upijte ɨ́ tí'inecɨɨxu. Majta mú me'ɨ́n ti'ihuaújmua'itɨ́ tetej jɨme'e mej mi yeehui ráamua'aree ja'atɨ́ tɨ racɨ'ɨti ɨ́ nesiicu'u." Ayee mú xaa ne'u huarɨ́j a'ɨ́me ɨ́ xantaaru'u.

Ɨ 'uuca, ɨ́ mej me'uun a'uté'uuca'a vejli'i ɨ́ cúruu jetze

25 Majta seica, á mú vejli'i a'uté'uuca'a a'u tɨ a'uvéjme'ecaa ɨ́ cúruu. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ́ náànajra'an ɨ́ Jesús, ajta ɨ́ juutzeájra'an ɨ́ náɨnajra'an, ajta a'ɨ́jna ɨ́ María tɨ ɨ́ra'ara'an pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ Cleofas, ajtahua'a seɨ́j, a'ɨ́jna ɨ́ María, Magdala tɨ é'eme'ecan.
26 Aj pu'i Jesús raaseɨ́j ɨ́ runáàna tɨ a'uun a'utéveeca'a. Ajta pu a'uun vejli'i a'utéveeca'a a'ɨ́jna Jesús tɨ raxɨ́'eve'eca'a, tɨ ajta jamuan á'uche'ecane'e. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa ɨ́ runáɨna tɨjɨ́n:
—Casi'i, mú'ee 'ɨ́ita'a, mé pu huatéjvee amɨ́jna tɨ ayauj pú'een.
27 Ajta ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ jamuan á'uche'ecane'e tɨjɨ́n:
—Ye'ecui yeehui, ari huatéjvee a'ɨ́jna tɨ anáànaj pú'een.
Tɨ́j na'a tɨ ayén tiu'utaxájtaca'a, tɨ yú e'iré'ene, a'ɨ́ɨn tɨ jamuan á'uche'ecane'e ayén ya'uví'itɨ ɨ́ náànajra'an ɨ́ Jesús tɨ ij a'uun huateáturan u ruche.

Tɨ́'ɨj Jesús huamɨ́'ɨ
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Tɨ'ɨj jí ayén huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Pu'uri ramua'areereca'a tɨ ari nain te'entipuá'ajte. Tɨ́'ɨj ayén araúrastejsin a'ij tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ́ yu'uxari jetze, ayée pu i tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Ne'ɨ́'imɨ'ɨ.
29 Aa pu vejli'i xa'ari a'utácatii tɨ avé'ejɨstica'a a'ɨ́jna ɨ́ viinu tɨ antzináj. Matɨ́'ɨj mi ti'itɨ́j huateáru'une tɨ ta'achira'a ɨ́ viinu jɨme'e. Matɨ́'ɨj mi jisopo cɨ́ye'ara'an jetze ru'ucáaxu'i, aj mú mi ra'ajteáxɨɨreca'a vejli'i ɨ́ téne'ara'an jetze.
30 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ra'antiɨ́, aj pu'i ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Pu'uri icu. Nu'uri ra'antipuá'ajte.
Jɨme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i a'icámu'uvajxɨ. Aj pu'i huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, icu.

Xantaaru'u pu ra'ajtéjtze ɨ ítza'apuare'ara'an jetze a'ɨ́jna ɨ Jesús

31 Pu'uri a'ájna pɨtí'irɨjcaa ɨ xɨcájra'an jetze, ɨ mej jetzen rí'ɨ huaújruuren. Ajta a'ɨ́in xɨcájra'an jetze tɨ ra'ité'ase, a'ájna pɨtí'irɨjcaa matí'ɨj ra'utéhuijsin mej miyen tiú'uyesten me'ɨ́jna jɨme'e ɨ xɨcájra'an jetze tɨ jetzen Dios ti-hua'utá'uuni'iri'i.

A'ɨ́j mú jín, camu raxɨ́'eve'eca'a a'ɨ́ime ɨ mej me'uun tí'aijtaca'a u teyujta'a mej mi a'ɨ́ime mɨ'ɨchite miyen huateáturan me'ájna cúruu jetze tɨ́'ɨj ari teja'uré'enen a'ájna saabado jetze. A'ɨ́j mú jín rájhuaviiri'i me'ɨ́jna ɨ Pilato tɨ a'ɨ́in ayén tiu'uta'aíjta mej mi a'ɨ́ime xantaaru'u miyen hua'antína'axɨn ɨ huá'ɨ́ica jetze a'ɨ́mej ɨ mej huá'utatai, mej mi ca'anacan huácui'ini. Tɨ́ pua'a miyen huárɨni, aj pu'i rɨ'ɨríista a'ame mej hua'acájtuaani ɨ mɨ'ɨchite.

32 A'ɨ́j mú jín u a'uvé'eju'un a'ɨ́ime ɨ xantaaru'u. Matí'ɨj mi ra'antináaxɨ ɨ ru'ɨcán jetze ɨ seɨj ɨ mej rá'utatai ɨ Jesús jamuan. Majta miyen che'atá mena'a huarɨ́j ɨ seɨj jemi.

33 Mɨ́ ajta, matí'ɨj Jesús jemi á e'iré'ene, matí'ɨj mi raaseíj tɨ a'ɨ́in ari mɨ́'ɨchica'a. A'ɨ́j mú jín caí ra'antináaxɨ ɨ ru'ɨcán.

34 Mɨ́ ajta seíj ɨ xantaaru'u, a'ɨ́ɨ pu ra'ajtéjtze ɨ ítza'apuare'ara'an jetze cɨyej jɨme'e tɨ antípiti. Aj pu'i airáaxɨre jeíhua ɨ jaj, ajta ɨ xúure'e.

35 Neajta inee, i nej niyen raaseíj, nee nu niyen ti'itéxajta. Ajta ayée pu ayén ti'ayajna a'ij nej ti'itéxajta. Nee nu ramua'aree nej niyen tzáahuati'ira'a jín ti'ixa. Neajta niyen ne'ɨ́jna jín ti'itéxajta sej si seajta rá'antzaahuate'en.

36 Ayee pu 'een jín tiu'urɨ́j tɨ ij ayén araúrasten a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze tɨ ayén té'axa tɨjín: "Camu nu'u seíj antína'aca ɨ cariira'an."

37 Ajta seica jetze tɨ ayén té'axa tɨjín: "A'ɨ́ɨ mú nu'u raseijran me'ɨ́jna ɨ mej ra'ajtéjtze."

A'u mej ye'etéete me'ɨ́jna ɨ Jesús
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

38 Tɨ'ɨj jí a'ɨ́in José, tɨ Arimatea é'eme'ecan, a'ɨ́ɨ pu tirájhuaviiri'i a'ɨ́jna ɨ Pilato tɨ a'ɨ́in raatátuiire'en ɨ tévira'an ɨ Jesús. Ajta a'ɨ́in José, a'ɨ́ɨ pu ajta rá'astijre'eca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús. Mɨ́ ajta, a'ɨ́in ayén avíitzi jín huarɨ́j a'iné a'ɨ́ɨ pu huá'atziɨ́ne'eca'a ɨ mej me'uun tí'aijtaca'a u teyujta'a. Aj pu'i Pilato ayén raatá'a. A'ɨ́j pu jín, u a'uvé'emej. Aj pu'i ra'acájtuaa ɨ tévira'an ɨ Jesús. Tɨ'ɨj jí yá'uchuii.

39 Nicodemo pu ajta jamuan u a'uvé'emej. A'ii pu a'ɨ́in pú'eene'e tɨ tíca'amiste'e ráamuaareca'a ɨ Jesús. Ti'itɨ́ pu a'arájtɨ, a'ɨ́jna ɨ mirra tɨ muátɨ'ɨsi ranaxca tɨ áloes me'ecan, ti'itɨ́j tu'upi. Ayee pu tíjetejca'a a'achú cumu seité kiilu japuan tamuáamuata'a.

40 Matí'ɨj mi yá'uchuii ɨ tévira'an ɨ Jesús. Matí'ɨj mi racáhuaa me'ɨ́jna jɨme'e tɨ naa teáarɨ́'e. Majta racá'ijcataca'a cɨ́ixuri jɨme'e tɨ me'esti. Ayee mú me'ɨ́jna jín huarɨ́j a'ij mej tirájye'irajca'a mej hua'avé'enan ɨ mɨ'ɨchite a'ɨ́ime ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

41 Huastari pu teje'eré'evee a'ájna vejli'i a'u mej rá'utatai me'ɨ́jna ɨ Jesús. Ajta a'ujna, a'úu pu teásta'a seijre'eca'a tɨ ja'atí a'uun ya'ujcú tɨ ij a'uun ja'atí avá'anan. Ajta, capu xɨ ja'atí a'uun avá'anami'ihuaca'a.

42 A'uu mú ye'etéete me'ɨ́jna ɨ Jesús a'iné a'úu pu vejli'i a'utacá'a, ajta pu'uri a'ájna pɨtí'irɨjcaa ɨ xɨcájra'an jetze mej jetzen rí'ɨ huaújruuren a'ɨ́ime ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

20

Jesús pu a'itaméj a'u mej ye'avá'ana (Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

1 Tɨ́'ɨj ari pɨtí'irɨjcaa ɨ́ tɨ jɨ́n te'uté'itɨeesin i itɨeeri, íiya'ata pu'u a'uun pu á'ume a'ɨ́jna ɨ́ María, Magdala tɨ é'eme'ecan a'ujna a'u mej ye'avá'ana. Aúche'e pu huachuíjxavi'icaa. Tɨ́'ɨj a'uun a'ará'a, aj pu'i raaseíj tɨ ja'atí ra'antá'ɨ́j ɨ́ tetej tɨ a'itémuaaca'a a'u tɨ a'utécun.

2 Aj pu'i a'uun huaré'araa. Tɨ́'ɨj i a'utɨéechejraa a'u mej a'uté'uuca'a a'ɨ́jna ɨ́ Simón tɨ ajta i'i Pedro, ajta ɨ́ seíj tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ Jesús raxɨ́'eve'eca'a. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Mu'uri hui yá'uchuii ɨ́ tavástara'a, me'újna a'u mej yauutéj. Teajta iteen, catu ramua'aree a'u mej yaúutuaa.

3 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pedro, ajta ɨ́ seɨj tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'úu mú á'uju'un a'u mej ye'avá'ana me'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

4 Naími'i mú me'uun a'uruáachejraa. Ajta ɨ́ seɨj, a'ɨ́ɨ pu jaítze'e ca'anín a'utɨéechejraa. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén ra'umuá'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ Pedro. A'ɨ́j pu jɨ́n, amuacaí pu a'uun a'ará'a.

5 Tɨ́'ɨj a'uun a'ará'a, aj pu'i aicaújtutzi. Ajta a'uun uténeereca'a. Tɨ́'ɨj i raaseíj tɨ án á'ujpiica'a a'ɨ́jna ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ me'esti ɨ́ mej jɨ́n racá'ijcataca'a. Ajta a'ɨ́ɨn, capu a'uun uteájrupi.

6 Ajta a'ɨ́ɨn Pedro, tɨ cujta'an huatɨéejme'e, ajta pu a'uun a'ará'a. A'uu pu uteájrupi. Aj pu'i raaseíj ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ me'esti tɨ a'uun á'ujpiica'a.

7 A'ɨ́ɨ pu ajta raaseíj ɨ́ cɨ́ɨxuri ɨ́ mej jɨ́n ra'avá'ana ɨ́ mu'úutze'en. Naa pu tí'ijiri'ihuaca'a. Ajta rujɨ́ɨmua'a pu án á'ujpiica'a.

8 Tɨ́'ɨj jí ɨ́ seɨj tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e, tɨ amuacaí a'uun a'ará'a, a'ɨ́ɨ pu ajta a'uun a'uteájrupi. Jíme'en pu'u raaseíj, aj pu'i té'antzaahua.

9 Majta a'ɨ́ɨme, camúu xɨ yaú'itɨée muá'araa a'ij tɨ huataujmuajcaa me'ɨ́jna tɨ ayén té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ nu'u ayén ruxe'eve'eca'a tɨ a'ɨ́ɨn Jesús ayén a'itára'ani huá'a tzajta'a ɨ́ mej meri huácuii tɨ ij ajtahua'a huatarún.

10 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́'ɨj mi me'uun a'ucɨ́jxɨ u ruche.

Jesús pu nu'u huataseíjre a'ɨ́jna jemi ɨ́ María, Magdala tɨ é'eme'ecan (Mr. 16:9-11)

11 Ajta a'ɨ́ɨn María, a'uun pu a'uteájturaa á pua'acɨé, a'ájna vejli'i a'u mej ye'avá'ana. A'ɨ́ɨ pu ruyeineca'a. Tɨ́'ɨj auj ruyeineca'a, a'ɨ́ɨ pu aicaújtutzi, a'uun pu a'uténeereca'a.

12 Aj pu'i hua'apuaca huaseíj ɨ́ mej jú'te'e tí'ivaɨre'e. Cuaiínavi'in mú ti'itéchejca'a. An mú e'ejté'eca'a a'u mej ya'ujté. Seíj pu án á'ujcatii a'u tɨ á'ujmu'ucaa. Ajta ɨ́ seíj, a'u tɨ a'ucá'ɨ́ɨcajme'ecaa.

13 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Mú'ee, 'ɨ́ita'a, ¿a'iné yeehui 'een jɨ́n piyen ayein?

Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́ɨ mú yeehui yá'uchuii ɨ́ nevástara'a. Neajta inee, canu ramua'aree a'u mej yaúutuaa.

14 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i pɨ́ a'uré'eve. Tɨ́'ɨj i raaseíj tɨ a'ɨ́ɨn Jesús a'uun a'utéveeca'a. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn María, capu raamuá'a tɨ a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ́ Jesús.

15 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'ee 'íita'a, ¿a'iné 'een jín piyen ayein? ¿A'atajni pehuauhuau?
A'íi pu ayén tí'imua'atzejca'a ti a'íin pú'eene'e ti rí'i a'uun te'uruurée á'aye'i a'ujna í huastari. A'íj pu jín ayén tiraata'ixaa tijín:
—Nevástara'a, ti pua'a mú'ee piyen yá'uchuii, patá'aj piyen yeehui tinaatá'ixaate'en a'u pej yá'uruu nej ni ne'uun u á'ume'en nej ni rá'anchueeni.
16 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:
—Mú'ee, María.
Aj pu'i pí a'uré'eve í jemin. Ajta ayén tiraata'ixaa a'íjna jime'e í huá'a niuuca a'íime í Hebreo tijín:
—Raboni.
(Raboni, ayée pu huataújmua'a a'íjna í niuucari tijín Mí Pej Tí'imua'ata.)
17 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:
—Capej xíi nemuari'e a'iné naúche'e a'atzu a'amua jamuan seíire'e na'ame. Aj nu ni hui ne'uun a'ujnéjsin í niyá'upua jemi. Patá'aj pe'uun á'ura'ani huá'a jemi í ne'ihuaamua'a. Patá'aj piyen tihua'utá'ixaate'en yee nej nu'u neajtahua'a ne'uun a'ujnéjsin jemin a'íjna ti niyá'upua pú'een, ti ajta á'amuaya'upua pú'een, jemin í ti ni'iDioj, ti ajta a'amua Dios pú'een. —Ayee pu tiraata'ixaa.
18 Ajta a'íin María ti Magdala é'eme'ecan, a'úu pu á'ume huá'a jemi í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Nee nu hui neri raaseíj í tavástara'a.
Ti'íj jí ayén tihua'utá'ixaa a'ij ti a'íin Jesús ayén tiraata'ixaa.

A'íi mú raseíj me'íjna í Jesús, í mej tamuáamuata'a japuan seíj ará'ase (Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 A'ajná'imua, ti'íj ari a'ájna pítí'iriijcaa í seíj jetze i itieeri, ti'íj ari huachúmua'ancaa, a'úu mú e'eré'ete'ecaa a'íime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e. Majta miyen aiteújna u chi'ita a'u mej anú'ujte'eca'a me'íjna jime'e mej huá'atziiine'eca'a a'ímej í mej me'uun tí'aijtaca'a u teyujta'a. Aj pu'i Jesús ayén e'iré'ene huá'a jemi. A'uu pu huá'a tzajta'a a'utéechaxi. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Ché'e hui amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a.
20 Ti'íj ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i ayén hua'utaseíjrate í rumuájca'a, ajta í ru'ítza'apua a'u mej tíya'upuaíj a'íime í mej rá'utatai í cúruu jetze. Majta me'íin í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, huápi'i mú huataújtemua'ave matí'íj raaseíj í tavástara'a.

Jesús pu ayén tihua'a'íjcate'e a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej mi tihua'utá'ixaate'en a'ímej í teite

21 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Ché'e hui amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a. A'iné niyá'upua pu yen neja'uta'íteca'a ineetzi, ayée nu che'atá nena'a tejámuaata'ítii inee.
22 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i ayén hua'utají'itze. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:
—Setá'aj hui ra'ancuré'an se'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.
23 Tí pua'a hui a'íin xiéjniu'ucare'ara'an ayén ca'anírja'a amuaatá'an sej si siyen tiraatá'uuni'i ja'atí ti na'a í ti jín auteájturaa í Dios jemi, Dios pu xaa ayén tiraatá'uuni'ira, na'ari caí, ti pua'a a'íin xiéjniu'ucare'ara'an caí ca'anírja'a amuaatá'an sej si caí siyen tiraatá'uuni'i, capu xaa Dios ayén tiraatá'uuni'ira.
—Ayee pu Jesús tihua'utá'ixaa.

Capu té'atzaahuate'e a'íjna í Tomás ti Jesús a'itáraa huá'a tzajta'a í mi'ichite

24 Ajta a'íin Tomás í mej miyen ratamuá'amua tijín í mej hua'apua, a'íi pu huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua aráaseca'a. A'íi pu ajta caí a'uun huá'a jemi a'utéveeca'a tí'ij Jesús ayén huá'a jemi huataseíjre.

25 Matí'ij miyen tiraata'ixaa me'íjna í Tomás mej nu'u miyen raaseíj í tavástara'a, aj pu'i ayén tiu'utaniú tijín:

—Canu yeehui ja'anáj té'antzaahuate'esin ti pua'a necaí raaseíj í muájca'are'ara'an jetze a'u mej yé'enajtze, ti pua'a neajta caí anáxiteta a'u ti claavu a'aná'upu'ujme'ecaa, ti pua'a neajta caí ajtéjmeini í ítza'apuare'ara'an jetze.

Majtahua'a mú raaseíj me'íjna í Jesús

26 Tí'ij ari teuumé'eca a'achú cumu sei itieeri, majtáhua'a mú me'uun e'eré'ete'ecaa u chi'ita. Ajta a'íin Tomás, a'úu pu huá'a jamuan a'utéveeca'a. Ajta te'iteánami'ihuaca'a í puéerta jetze. Aj pu'i Jesús a'uun e'iré'ene. Ajta a'utéechaxi huá'a tzajta'a. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Ché'e yeehui amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a.

27 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Tomás tijín:

—Casi'i, huaseíj i nemuajca'a. Patá'aj piyen anáxiteta. Patá'aj pajta mé vé'emeiini muá'amuajca'a jime'e pej pi ajtéjmeini íiyej ne'ítza'apua jetze. Pecáj ché'e piyen seicié tí'imuajca sino patá'aj té'atzaahuate'e.

28 Aj pu'i Tomás ayén tiu'utaniú tijín:

—Mú'ee pej pe'ín pú'een í nevástara'a, pajta í neDioj.

29 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee pepu'u piyen té'atzaahuate'e pe'íjna jime'e pej yeehui piyen neseij. Miché'e huaújtemua'ave'en í mej caí naaseíj, í mej majta maúche'e miyen té'atzaahuate'e. —Ayee pu tiraata'ixaa.

A'iné 'een jime'e té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna jetze i yu'uxari

30 Jéihua pu máàj ayén huaríj í Jesús ti ayén huápi'i ruxe'eve'e, mejseíiraca'a a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, í ti caí á'ayu'usi'i a'íjna jetze i yu'uxari.

31 Mí ajta a'íjna jetze i yu'uxari, ayée pu 'een jín té'eyu'usi'i sej si siyen rá'antzaahuate'en ti Jesús a'íin pú'een í Cirístu'u ti Dios ra'antíhua'u, ti ajta a'íin pú'een í yaujra'an í Dios. Ayee pu ajta 'een jín pí té'eyu'usi'i sej si siyen ruurican jín huateáturan tíj na'a rusén jime'e se'íjna jime'e sej siyen rá'astijre'e.

21

Tí'ij ari ajtahua'a huatarúu, Cirístu'u pu tihuá'ixaate'e a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e

1 Tí'ijta'i, Jesús ajtahua'a huataseíjre a'ímej jemi í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tiu'uríj.

2 A'uu mú a'uté'uuca'a a'íjna í Simón ti ajta i'i Pedro, ajta a'íjna í Tomás í mej miyen ratamuá'amua tijín í mej hua'apua. A'uu mú majta a'uté'uuca'a a'íjna í Natanael ti a'uun é'eme'ecan u Caná, chajta'a ti a'uun huatacá'a u Galilea, majta a'íime í yaújmua'ame'en pú'eene'en í Zebedeo, majta seica í mej hua'apua í mej majta jamuan á'ujujhua'ane'e.

3 Ajta a'íin Simón ti ajta i'i Pedro, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Naúche'e nu hui u nehua'itépe'en.

Matíꞌij mi miyen tiraataꞌixaa tijín:
—Teen tu yeehui teajta áꞌujuꞌun táꞌajuꞌun.
Matíꞌij mi u áꞌujuꞌun. Majta meꞌuun atéeci í baarcu jetze. Muaatáxaꞌai mej rúuhuaꞌitepeꞌe. Majta, camu tiꞌitíj huatéeviꞌi.
4 Iíyaꞌata puꞌu, tíꞌij ari tapuáꞌarijmeꞌeca, Jesús pu aꞌuun aꞌutéveecaꞌa á saataꞌaj. Majta aꞌíime í mej jamuan áꞌujujhuaꞌaneꞌe, camu raamuáꞌa ti aꞌín púꞌeeneꞌe.
5 Aj puꞌi Jesús ayén tihuaꞌutaꞌíhuaꞌuriꞌi tijín:
—Mí sej neꞌihuaamuaꞌa, ¿ni seri hui huaꞌuvíviꞌi í huaꞌité?
Matíꞌij mi miyen tiuꞌutaniú tijín:
—Catu. Catu yeehui aꞌatzu.
6 Aj puꞌi ayén tihuaꞌutáꞌixaa tijín:
—Setáꞌaj hui raꞌatéhuaꞌaxin í ruxiejmuaꞌa ruriꞌiríintaꞌan púmeꞌen í baarcu jetze. Amée xu yee seica teuni.
Matíꞌij mi miyen huaríj. Jímeꞌen muꞌu miyen huaríj, aj mú mi avéꞌejisteca ꞌa í huaꞌité í xiéjmuaꞌari tzajtaꞌa. Ajta, capu huatáriꞌiristareca ꞌa mej raꞌitapín aꞌíjna jimeꞌe í mej muꞌiicáa í huaꞌité.
7 Ajta aꞌín í ti Jesús raxíꞌeveꞌeca ꞌa, ayée pu tiraataꞌixaa í Pedro tijín:
—Tavastaraꞌa pu púꞌeen amíjna.
Ajta aꞌín Pedro, aꞌí pu teꞌijvihuáani aꞌutéveecaꞌa ti ij ruxiéehua tiuꞌumuáriꞌen. Jímeꞌen puꞌu ayén ráanamuajriꞌi ti amiigura ꞌan ayén tiuꞌutaxájtacaꞌa yee aꞌín jaꞌatí pu tavástaraꞌa púꞌeen, aj puꞌi ucaújchejte í rusiicuꞌu. Aj puꞌi atéjve á jaataꞌa.
8 Majta aꞌíime í seica, cujtaꞌan mú huajúꞌucaa. Méraajápuajmé ꞌe í xiéjmuaꞌari, muaꞌavéꞌejistican í huaꞌité. Capu aꞌachú áuteeviꞌi aꞌutí eꞌeveꞌeꞌástime í jaj, aꞌachú cumu anxíte meetro.
9 Matíꞌij meri meꞌuun aꞌaráꞌa aꞌu ti aꞌuhuáchi, aj mú mi miyen tiraaseíj ti aꞌuun áꞌataacaꞌa, ajta ari áꞌatiꞌixcuareꞌecaꞌa. Huaꞌité mú án áꞌujeꞌetii í tiꞌixcuá japua. Ajta pan pu án áꞌumuaanicaꞌa.
10 Jesús pu ayén tihuaꞌutáꞌixaa tijín:
—Setáꞌaj hui mé huajeꞌevéꞌiꞌin seica í huaꞌité í sej seuchén huaꞌuvíviꞌi.
11 Aj puꞌi Simón ti ajta iꞌi Pedro, aꞌúu pu ateájraa í baarcu jetze. Ajta raꞌitajápuacaꞌa í xiéjmuaꞌari aꞌu ti aꞌuhuáchi. Temuaꞌa mú titeꞌevéꞌejisticaꞌa í huaꞌité mej vivéjme. Ayee mú aráꞌaseca ꞌa aꞌachú cumu anxíte japuan huaꞌapuate japuan tamuáamuataꞌa japuan huaíca. Ajta aꞌín xiéjmuaꞌari, capu huasiújtzaꞌan, capu amín aꞌij mej miyen avéꞌejisticaꞌa.
12 Aj puꞌi Jesús ayén tihuaꞌutáꞌixaa tijín:
—Iyeꞌej sétiúꞌucuáꞌa.
Capu jaꞌatí ahuaújcaꞌane ti ayén raataꞌíhuaꞌu yee jaꞌatí ti píriciꞌ aꞌiné muꞌuri ramuaꞌareereca ꞌa ti aꞌín púꞌeeneꞌe í tavástaraꞌa.
13 Aj puꞌi Jesús aꞌuun eꞌiréꞌene í huáꞌa jemi, ajta raꞌantiꞌíꞌipiꞌiꞌi í pan. Aj puꞌi huaꞌuréꞌeꞌiꞌipiꞌite. Ayee pu cheꞌatá naꞌa huaríj aꞌíjna jimeꞌe í huaꞌité.
14 Puꞌuri iꞌi huaíca ti Jesús ayén huataseíjre aꞌímej jemi í mej jamuan áꞌujujhuaꞌaneꞌe tíꞌij ari aꞌitáraa huáꞌa tzajtaꞌa í mej meri huácuii.

Jesús pu jamuan tiꞌixa í Pedro

15 Matíꞌij meri tiúꞌucuaa, Jesús pu ayén tiraataꞌixaa í Simón ti ajta iꞌi Pedro tijín:
—Simón, mi pej yaujraꞌan púꞌeen í Juan, ¿ni tzaa piyen jaítzeꞌe nexíꞌeveꞌe mej nuꞌu caí amíime?

Ajta a'ɨ́in Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Jee xaa ne'u, nevástara'a. Mú'ee pe yeehui ramua'aree nej muaxe'eve'e.
Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Patá'aj yeehui rɨ́'ɨ tihuá'ucha'ɨn ɨ́ neti'ɨrɨ́jmua'a.
16 Ajtahua'a pu Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Simón, mɨ pej yaujra'an pú'een ɨ́ Juan, ¿ni qui pénexe'eve'e?
Ayee pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Jee xaa ne'u, nevástara'a. Mú'ee pej ramua'aree nej muaxe'eve'e.
Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Patá'aj rɨ́'ɨ huá'uruuren pe'ɨ́ime ɨ́ mej neetzi jemi tiújse'ɨrihua'a muá'aye'i.
17 Ajtahua'a pu ayén che'atá na'a tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Simón, mɨ pej yaujra'an pú'een ɨ́ Juan, ¿ni qui piyen tzáahuati'ira'a jɨ́n nexɨ́'eve'e?
Ajta a'ɨ́in Pedro, a'ij pu pua'a raatá'a tɨ Jesús ayén che'atá na'a huaíca tiraata'íhua'uri'i tɨ pua'a nu'u ayén raxɨ́'eve'eca'a. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, mú'ee pej yeehui nain jɨ́n tirú'umua'aree. Mú'ee pej piyen ramua'aree nej xaa muaxe'eve'e.
Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Patá'aj rɨ́'ɨ tihuá'ucha'ɨn ɨ́ mej neetzi jemi tiújse'ɨrihua'a muá'aye'i.
18 'Ayee nu hui tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Patɨ́'ɨj pauj pá'arɨ'ɨstaca'a, ayée pepu'u ti'ité'ache'etehua'a pej pi axɨéehua á'uche'ecane'en a'ij tɨ timua'aránajcheca'a.
'Mɨ́ ajta, méjca'i huáyee, patɨ́'ɨj peri vástacɨra'itan, ayée pepu'u hui ajméijca'ataxɨ'ɨsin tɨ ij ja'atɨ́ ayén mu'ucáchejte'en. A'ɨ́i pu muá'avi'itɨn a'u pej caí á'uye'imɨ'ɨ. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
19 Ayee pu 'een jɨ́n tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Jesús mej mi miyen ráamua'aree a'ij tɨ ye'í tí'imɨ'ɨni a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, tɨ ajta jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'asin ɨ́ Dios. Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:
—Paúche'e ná'astijre'e ajta pena'a caí huámɨ'ɨni.

Jɨme'en a'ɨ́jna tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e, tɨ ajta Jesús raataxɨ́'eve

20 Aj pu'i Pedro pɨ́ a'uré'eve tɨ́'ɨj raaseíj tɨ cujta'an huamé'ecaa a'ɨ́jna tɨ Jesús raxɨ́'eve'eca'a. A'ɨ́i pu a'ɨ́in pú'eene'e tɨ aicaújtutzi án taviitze'en ɨ́ Jesús matɨ́'ɨj tí'icua'acaa, tɨ ajta tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n: "Tavastara'a, ¿a'atani hui muaatátuiire'esin a'ɨ́ime jemi?"
21 Tɨ́'ɨj Pedro ayén raaseíj, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Ari amɨ́jna, nevástara'a, ¿a'iquí ti'itɨ́j raruuren?
22 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Capu hui mú'eetzi jetze ruxe'eve'e tɨ pua'a ayén na'aráanajche tɨ a'ɨ́in ayén ruuri huateáturan ajta nena'a caí yen uvé'enen. Patá'aj piyen ná'astijre'e ineetzi. —Ayee pu tiraata'ixaa.
23 A'ɨ́j mú jɨ́n miyen te'utánamuajri'i yee tɨ nu'u caí ja'anáj mɨ'ɨni a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e. Mɨ́ ajta, capu ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ nu'u caí mɨ'ɨni sino capu jetzen ruxe'eve'eca'a tɨ pua'a a'ɨ́in ja'atɨ́ ayén ruuri huateáturan ajta na'a caí uvé'enen ɨ́ Jesús.

Ayee pu ra'antipuá'ajte ɨ́ Juan

24 Nee nu ne'ín pú'een í nej Jesús jamuan á'uche'ecane'e. Neajta nu niyen ne'íjna jín ti'itéxajta. Neajta niyen tira'utéyu'uxaca'a. Teajta iteen, ayée tu ramua'aree tɨ ayén ti'ayajna a'ij nej ti'itéxajta.
25 Capu tí'iseicaj na'a í seica tɨ Jesús ayén tiú'uruu. Tí pua'a miyen nain a'uyú'uxanche'e, ayée pu tináamitɨejte'e tɨ caí yen japuan á'avejri í chaanaca japua nain í yu'uxari tɨ ayén tiú'ujxe'eve'eca'a mej te'uyú'uxanche'e.

A'ij mej ye'í huaríj a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase

Dios pu nu'u te'ataújratziiri'i ti huá'a jamuan huateáturan í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios

1 Nineuusi Teófilo, seij jetze í yu'uxari í ti amuájca, a'íj nu jetze neri ra'uyú'uxaca'a nain a'ij ti huaríj a'íjna í Jesús, neajta nain jime'e a'ij ti tihua'utá'ixaa í teite.

2 Ajta, a'íin í Jesús, hua'ajtávi'iti a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan seij mej ará'ase. Tí'ij tihua'uta'aíjte'esime'e nain jime'e, a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu raatá'a ti Jesús tíhua'uta'aíjte'en a'ij mej ti'iti huáruuren tíj na'a ti yú auca'iti a'ame. Ti'iquí xaa á'uvi'iti chi'ihuaca'a a'íjna í Jesús u ta japua.

3 Amuacaícan, tí'ij huamí'i í Jesús ajta á'iyen huatarúj huá'a tzajta'a í mi'ichite, ti'iqui a'ímej jemi huataseíjre í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Hua'apuate xicaj pu á'atee ti ayén ti'itásiseirihua'a a'ímej jemi. Jéihua pu tíhua'utaseíjrate ti'iti jime'e í mej jín ráamua'aree tijín ayén ti'ayajna ti ari ajtahua'a huatarúj huá'a tzajta'a í mi'ichite. Ajta ayén tihua'utá'ixaate'eca'a a'íjna jime'e í Dios ti nainjapua tí'aijta.

4 A'íjna ti a'uun a'utéveeca'a huá'a jamuan, ajta auj tí'icua'acare'e huá'a jamuan. Ayee pu tihua'utá'ijmiijri'i mej nu'u caí huiráci'ica'an me'újna u Jerusalén. Ayee pu tihua'utá'ixaa mej raachú'eve'en ti mi'i araúrasten í ti jín ari amuacaícan te'ataújratziiri'i í huá'aya'upua í ti ta japua é'eseijre'e. Ayen tijín:

—A'ii pu a'íin pú'een í nej neri amuá'ixaa.

5 A'ijna í Juan, a'íi pu hui huá'amuai'ihuacare'e jaj jime'e. Mi ajtá'i ruijmua'a, aaruijmua'a, a'íi pu yé ve'ecánejsin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'íi pu hui huateáturaasin mú'eetzi jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

6 Matí'ij mi tiújseij. Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Tavastara'a, ¿ni qui ari teja'uré'ene a'íjna xicájra'a jetze pej taatá'asin tej títetaté'en íiyen Israél? A'íi pu a'íin pú'een í ti amuacaícan jín ari te'ataújratziiri'i í tej rájya'upua ti ta japua é'eseijre'e.

7 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Capu a'amua jetze ruxe'eve'e sej ráamua'aree ja'anáj ti ayén tiraaxí'epi'intare í tej rájya'upua. Capu ajta a'amua jetze ruxe'eve'e ja'anáj ti teja'uré'enejsin.

8 Mi seajta mú'een, tí'ij yé ve'ecáanen a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu hui amuaatá'asin í ti jín amú'uca'anisti'iraj a'ame. Aj xu si ne jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'esin a'ímej í mej yen a'uchéjme íiyen Jerusalén, seajta a'ímej í mej me'uun a'uchéjme u Samaaria. Aj xu sijta a'ímej í mej a'imuá antachéejmee seíj chuéjra'a japua, tíj na'a ve'etí yen seijre'e íiyen í chaanaca.

9 Jíme'en pu'u ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i á'uvi'iti chi'ihuaca'a u ta japua, mej seíiraca'a í teite. Aj pu i jaiti ri raaté'avaata.

10 Maúche'e mú júte'e a'unéjne'erica'a matí'ij mi jíye'itzi jín hua'apua huataseíjre í teteca a'ímej jemi. Naa mú cuaiínavi'in te'ucaviíti mé'ecaa.

11 Ayee mú tihua'utá'ixaa tijín:

—Mɨ sej Galilea é'eche, ¿a'iné 'een jín júte'e sé'ujnejne'e? A'ɨjna ɨ Jesús, ɨ tɨ á'uvi'itɨchi'ihuaca'a u ta japua, a'ɨɨ pu hui che'atá na'a ayén yé ve'ecánejsin ayajna setɨ'ɨj seri tiraaseíj a'ij tɨ ye'í tejá'uvi'itɨchi'ihuaca'a. —Ayee mú tihua'utá'ixaa.

12 A'uu mú a'uté'uuca'a a'ujna Aceituunajemi, jɨrí jete tɨ á vejli'i a'utacá'a u Jerusalén. Ayee pu huatátee a'achú mej caj tihua'atá'acare'e tɨ ja'atɨ mé tanén a'ájna xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi. Aj mú mi u e'eráacɨ me'újna Aceituunajemi.

13 Aj mú mi me'ánna a'ujnéj u Jerusalén. Matɨ'ɨj mi a'uteájrupi u chi'ita tɨ rujapua tivéeme. An mú anticíj ta'antiteájtɨ japua ɨ chi'ij. A'uun mú a'uteájrupi cuaartu tzajta'a, a'u mej e'iráaté'e muá'aye'i.

A'ɨɨ mú me'uun e'iráte'eca'a a'ɨjna ɨ Pedro, ajta ɨ Juan, ajta a'ɨjna ɨ Santiago, ajta a'ɨjna ɨ Andrés. A'ɨɨ pu ajta a'ɨɨn a'utéveeca'a a'ɨjna ɨ Felipe, ajta ɨ Tomás, ajtahua'a a'ɨjna ɨ Bartolomé, ajta ɨ Mateo, ajta seɨj tɨ ayén ántehuaa tɨjín Santiago, yaujra'an a'ɨjna ɨ Alfeo. A'ɨɨ pu ajta a'uun a'utéveeca'a a'ɨjna ɨ Simón mej miyen ratamuá'amua tɨjín tɨ a'ujca'anéecan jín ayén rɨni. Ajta a'ɨjna ɨ Judás tɨ yaujra'an pú'een a'ɨjna ɨ Santiago.

14 Seica mú majta me'uun a'uté'uuca'a ɨ ihuáamua'ame'en ɨ Jesús. Majta seica mej 'uuca pú'een. Ajta a'ɨjna ɨ María, náànajra'an a'ɨjna ɨ Jesús. Naíjmi'i mú tiújseɨj mej mi raatéjhuauni ɨ Dios jemi. Naíjmi'i mú ramua'areereca'a mej rá'uviicua'i me'ɨjna jɨme'e mej ra'ará'astijre'en ɨ tavástara'a.

15 Yee pu ja'anáj tiuju'urɨj matɨ'ɨj naíjmi'i tiújseɨre'eca'a a'achú cumu anxíte japuan seité ɨ mej ru'ihuaamua'a mej huaújmuajteca'a me'ájna. Aj pu i a'ɨɨn Pedro, á a'utéechaxɨ tɨ i tihua'utá'ixaate'en. Ayen tɨjín:

16 —Ne'ihuaamua'a, ruxe'eve'eca'a tɨ a'ɨɨn araúrasten a'ij tɨ ye'í té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze a'ɨjna jɨme'e ɨ Judás. A'ɨɨ pu ayén tiu'utaúra'a tɨ hua'utátuiire'en avíitzi'i jɨme'e a'ɨmej ɨ teɨte ɨ Jesús mej mi raatéevi'i. A'ɨjna jetze ɨ yu'uxari, ajta a'ɨɨn xiéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu raatévaɨ a'ɨjna ɨ David teecan tɨ'ɨj a'ɨɨn amuacaícan raataxáj a'ij tɨ ye'í ti'itɨj raruuren a'ɨjna ɨ Judás.

17 'Judás pu hui ajta ta jetze ajtéme'ecan. Ayee pu che'atá na'a ti'itɨj jín ti'itéveeca'a tetɨj iteen.

18 Ayee pu xaa ne'u tiráaruu. A'ɨjna ɨ Judás, a'ɨɨ pu hui chuej huánanai a'ɨjna jɨme'e ɨ tumin mej raatá'a me'ɨjna jɨme'e tɨ hua'utátuii a'ɨjna ɨ Jesús. Ajta á'iyen caújcua'imi'in. Tɨ'ɨquí nu'u acáatza ɨ caujnari. Aj pu i á chuaata'a á é'ejve. Temua'a pu'i te'utasiújtza'an, ayée pu éene'eca'a te'iráacua ɨ tí'ixayaara'an.

19 Majta me'ɨn ɨ mej me'uun huachéjme a'ánna u Jerusalén, naíjmi'i mú tiú'unamuajri'i a'ij tɨ ti'itɨj ráaruu a'ɨjna ɨ Judás. A'ɨj mú jín miyen raatamuá'a me'ɨjna ɨ chuej tɨjín Acéldama. Ayee pu huataújmua'a a'ɨjna i niuucari tɨjín Chuej tɨ nu'u Xúure'eme'e.

20 'Ayee pu'u xaa ne'u ti'ayajna. Me'ecui xaa, pu'uri ayén teja'uré'ene a'ij tɨj té'eyu'usi'i a'ɨjna jetze ɨ yu'uxari tɨ ayén huataújmua'a tɨjín ɨ Tí'ichuiicare'ara'an tɨ jíme'en yee:

Ché'e nu'u huateáturan ɨ chi'ira'an.
Ché'e nu'u caí ja'atɨ utéeme'en.
Ajta ayén tɨjín:
Ché'e seɨj te'enteárute a'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ jín ti'itéveeca'a a'ɨjna ɨ ja'atɨ.

21 'A'ɨj pu jín ruxe'eve'e tej seíj avé'evi'itɨn, ɨ tɨ ta jamuan á'uche'ecane'e, seɨj tɨ nain xɨcaj tzajta'a yé huatéveeca'a tɨ'ɨj auj Jesús ta jamuan seijre'eca'a.

22 'Ja'atí ti ta jamuan á'uche'ecane'e tíj na'a ti Juan ráamuai'ihuaca'a í Jesús,
ajta tíj na'a ti a'íin Jesús á'uvi'itichi'ihuaca'a u ta japua. Ruxe'eve'e ti seij ti ta
jamuan á'uche'ecane'e ti i ajta ayén tihua'utá'ixaate'en í teite ti ari huatarúj
a'íjna í Jesús. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.
23 Aj mú mi hua'apuaca avé'evi'iti: a'íjna í José Justo, mej majta miyen
ratamuá'amua tijín Barsabás, majta me'íjna í Mateo.
24-25 Aj mú mi raatáhuaviiri'i í Dios. Aj mú mi miyen tijín:
—Tavastara'a, mú'ee pej rú'umua'aree a'ij ti ye'í tí'imua'atze í ru tzajta'a
seij ajta í seij. Taataseíjrate'e a'íjna í mej hua'apua'a mú'ee pej seíj avé'evi'itin
tí'ij a'íin te'enteárute a'íjna jime'e í ti jín ti'itéveeca'a a'íjna í Judás teecan. A'íi
pu hui airájraa tí'ij á'ura'ani a'u ti ayén tiye'uvíjte'e.
26 Aj mú mi raatáruureajxi me'íjna í xa'ari í mej tzajta'an ru'utéehua'axi í
tetej. Aj pu i seíj huiitáavej a'íjna jime'e ti huataniú a'íjna í Mateo. Aj mú
mi raatá'a ti tiu'utévaire'en huá'a jamuan í mej tamuáamuata'a japuan seij
ará'ase.

2

Tí'ij huá'a jemi yé ve'ecáane

1 Tí'ij a'ájna teja'uré'enen a'ájna xicájra'a mej jetzen tí'iyestehua'a me'íjna
jime'e ta'aráhua'apua i iti eeri. Ayee mú ratamuá'amua tijín Pentecostés. Aj
mú mi naími'i tiújsei a'ájna xicájra'a jetze a'ujna u chi'ita.
2 Matí'ij mi ráanamuajri'i ti ca'anín jín huatajújhua'anaca'a u júte'e. Jéihua pu
té'usihuajnaca'a a'ujna u chi'ita a'u mej e'iráte'eca'a.
3 Aj mú mi ti'iti huaseíj ayée cumu neanuri ti á'ataa. Ajta a'usiújtza'anixi
ciliié'ene'ejmé'e a'íjna í neanuri. Ti'iquí a'íin huá'a mu'úutze'en e'erávatzijxi í
ti ajtasiújtza'anixi.
4 Ti'iquí huateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huá'a jemi í teite. Matí'ij mi
autéjhuii mej tiu'uxáj seica jime'e í niuucari mé caí xi ja'anáj jín mé'e tejá'axa.
A'íi pu hua'utá'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios mej miyen tiu'utaxáj.
5 Majta seica í teite me'uun a'uté'uuca'a í mej nainjapua curé'ecijxi í chuej
japua. An mú a'uté'uuca'a a'ánna Jerusalén. Jéihua mú raxí'eve'eca'a a'íime í
mej me'ánna é'echejca'a, í mej Israél jetze ajtéme'ecan mej miyen rijca a'ij ti
tí'ijxe'eve'e í Dios.
6 Matí'ij ráanamuajri'i ti huatajújhua'anaca'a, naíjmi'i í mej tiújsei, capu a'ij
huá'amitiejte'eca'a í huá'a tzajta'a. Jé'ecan mú a'ij pua'a te'utaseíj a'iné
mehuá'anamuajraca'a mej tí'ixajtaca'a a'íjna jime'e í hua'aniuuca sei ajta
seij.
7 Jéihua mú a'ij pua'a tejá'useijraca'a. Ayee mú tiú'urihua'uraca'a tijín:
—A'iime i teteca i mej ti'ixa, a'úu mú hui Galilea é'eme'ecan.
8 ¿A'iné tiu'utárii'iristareca'a mej miyen tí'ixajta tetíj iteen ti'itamuá'amua?
Taniuuca mú jín ti'ixa memíjna.
9 Seica tu te'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Partia, teajta seica a'ujna
Media, teajta seica a'ujna Elam; teajta seica a'ujna já'ahua'a Mesopotamia.
Teajta seica te'uun é'eme'ecan a'ujna Judea. Teajta seica a'ujna já'ahua'a
Capadocia, teajta seica a'ujna u Ponto. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Asia
é'eme'ecan.
10-11 'Seica tu teajta te'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Frigia, teajta seica
a'ujna Panfilia. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Egipto, teajta pua'amecié
a'ujna u Africa, teajta naíjmi'icii'e a'uun mej imuá te'eránamua u Cirene,

teajta a'ujna u Creta, teajta a'ujna Arabia. Seica mú Roma é'eme'ecan; a'ɨɨ mú majta yé tamuaare, a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta ɨ mej huateújjuriiyustaca'a. Teen tu huá'anamua a'ij mej ti'ixa i taniuuca jɨme'e. A'ɨj mú jɨn ti'ixa tɨ naa namuajre'e a'ij tɨ ye'í rɨj á'aye'i ɨ Dios. —Ayee mú tihuaúrixaa.

12 Seica mú a'ij te'utaseíj. Majta seica, a'ij pua'a tite'utaújmuajteca'a. A'ɨɨ mú mi tiu'utaú'ihua'uri'i tɨjɨn:

—¿Ti'itaqui a'ij rɨni?

13 Majta seica hua'utéxɨeehuari'iri'i, ɨ mej miyen tɨjɨn:

—Nahuáj mú anti'í tɨ ru'i. A'ɨj mú jɨn tá'aruaj. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

I niuucari tɨ amuacaícan jɨn raataxájtaca'a ɨ Pedro

14 Ajta a'ɨɨn Pedro, a'ɨɨ pu á a'utéechaxɨ, majta ɨ mej tamuáamuata'a japuan seɨj ará'ase. Aj pu i hua'utajé ca'anín jɨme'e a'ɨmej ɨ teɨte. Ayen tɨjɨn:

—Xáanamuajri'i temua'a naa, mɨ sej Israél jetze ajtéme'ecan, seajta mɨ sej íiyen a'uchéjme Jerusalén. Niché'e a'atzu tejámuaatá'ixaate'en.

15 Ayee xu ti'ixa tɨjɨn: "Meta'aruá a'ɨɨme ɨ teteca." Camu xaa ne'u. Capu hui ayén ti'ayajna a'iné auchén pu a'ire'enejsin ɨ xɨcaj.

16 Mɨ ajta, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ raaxájtaca'a a'ɨjna ɨ ja'atɨ teecan tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjɨn Joel. A'ɨɨ pu hui a'ɨjna jɨn ti'itéveeca'a ɨ Dios jemi tɨ ij Dios jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte.

17 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna tɨjɨn:

Ayee pu nu'u ti'ixa ɨ Dios.
Ayee pu té'eme a'ájna xɨcájra'a jetze
tɨ'ɨj jetzen te'entipuá'ari naíjmi'i.
Nexɨejniu'uca nu u a'uta'íti'i
tɨ'ɨij huá'a tzajta'a huateáturan
ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua.
Á'amuayaujmua'a, ɨ mej teteca, majta ɨ mej 'uuca,
a'ɨɨ mú neniúucajtze'e tihua'utá'ixaate'esin ɨ teɨte.
Ajta á'amuavaujsimua'a meti'imáara mú muá'aju'un
a'ájna xɨcájra'a jetze.

18 Neajta nexɨejniu'uca u a'uta'íti'i
tɨ'ɨij huateáturan huá'a jamuan
ɨ mej tí'ivaɨre'e ineetzi jetze me'ecan.
Capu amín a'ij tɨ pua'a méteteca nusu méjuuca.
A'ɨɨ mú majta neniuuca jín tihua'utá'ixaate'esin.

19 Nee nu ti'itɨj amuaataseíjrate'esin u ta japua
ɨ sej jɨn ramua'aréeren a'ij tɨ ti'itɨj rɨni.
Seajta raseijran ti'itɨj sej jɨn a'ij te'utaseíj
ve'ecán japua tɨj na'a ve'ée i chuej.
Ti'itɨj xu seijran tɨj xúure'e,
seajta taij, seajta ɨ tá'ajcɨtziu.

20 Ajta ɨ xɨcaj, capu ché'e airáxɨri.
Ajta ɨ máxcɨra'i, ayée pu huataújruurejsin tɨj xúure'e.
Aj pu xaa teja'uré'enejsin a'ájna xɨcájra'a jetze
tɨ'ɨj a'ɨɨn tavástara'a yé ve'ecáanen
íiyen chaanaca japua.
A'ɨɨ pu nu'u ajtahua'a raajéjcuare'en naíjmi'i

tɨ́j pua'amé tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua.
Naa pu nu'u ti'iseíire'e a'ame a'ájna xɨcájra'a jetze.
Ajta, a'ájna tiú'utziɨɨni'ire'e pu a'ame.
21 Mɨ ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ pua'a Dios huatáhuavii,
a'ɨ́jna ɨ́ Dios japuan pu niuuni a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.
Ayee pu hui tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Joel.
22 'Mí sej Israél jetze ajtéme'ecan, xáanamuajri'i se'ɨ́jna: Xu'uri ramua'aree tɨ Dios ra'antíhua'u a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan. Ayee pu ti'ayajna a'iné a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, jeíhua pu ti'itɨ jɨ́n ayén huarɨ́j tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tihua'utaseíjrate'en ɨ́ teɨte. A'ɨ́ɨ pu ajta rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e ayén huarɨ́j mú'ejmi jemi sej si ráamua'aree tɨ Dios ra'antíhua'u.
23 'Ayee pu tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare ɨ́ Dios tɨ seɨ́j amuaatátuiire'en ɨ́ teáata'a. Ajta amuacaí pu a'ɨ́ɨn Dios ráamua'areeri'i sej ye'í huarɨ́j, mú'een xu rá'utatai ɨ́ cúruu jetze. Majta seica ɨ́ mej a'ij pua'a tí'iteteɨte, a'ɨ́ɨ mú amuaatévaɨ.
24 Ajta Dios pu raatatɨ́ste ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an. A'ɨ́ɨ pu ajta japuan huaniú ɨ́ tɨ jɨ́n rajpuaíjtzi tɨ́'ɨj huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayee pu huarɨ́j, a'iné capu huatárɨ'ɨristareca'a tɨ á'ateevi'in tɨ a'uun é'eseijre'e mɨ'ɨchite tzajta'a.
25 'A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ David teecan a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
Ja'anáj tɨ na'a nu raseíj ne'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a
tɨ yé vejli'i seijre'e ne vejli'ipua nerɨ'ɨrɨ́inta'a.
A'ɨ́j pu jɨ́n caí ti'itɨ́j né'ɨtziite'e.
26 A'ɨ́j nu jɨ́n netémua'ave'e yú ne tzajta'a.
Jé'ecan nu rí'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios.
Neajta inee, canu rí'ɨ a'ij
a'iné naúche'e rachú'eve'en tɨ́'ij a'ɨ́ɨn
ajtahua'a naatátɨsten i nexɨejniu'uca.
27 Néntemua'ave'e a'iné mú'ee Dios
pej caí mé nejaúujɨsin a'ujna
mej a'uteáru'ipi ɨ́ mɨ'ɨchite.
Capej pajta raatá'asin tɨ huatépete
i nehuá'ira'a ineetzi pej jeíhua nexɨ́'eve'e.
28 Pajta pajtáhua'a pena'a naatátɨsten i nexɨejniu'uca
neatá'aj ruuri ná'ara'ani rusén jɨme'e.
Ayee pej naa tinaatá'asin nej huatántemua'ave'en
a'ujna pej a'utéveeca.
Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ David teecan.
29 'Ne'ihuáamua'a, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn David ari huamɨ́'ɨ, majta ra'avá'ana. Aúche'e pu yé seijre'e íiyen Jerusalén a'u mej ye'avá'ana.
30 Mɨ ajta ti'itɨj pu jɨ́n ti'itéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ David teecan. A'ɨ́ɨ pu rú'umua'areereca'a tɨ a'ɨ́ɨn Dios ayén huarɨ́j a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios seɨ́j a'ujyeíjtza ɨ́ ruhuáacɨxa'a a'ɨ́jna ɨ́ David teecan a'ɨ́jna japua ɨ́ ɨpuari.
31 A'iné a'ɨ́ɨ pu David teecan rú'umua'areereca'a a'ij tɨ ti'itɨ a'ame ja'anáj, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n raataxájtaca'a tɨ a'ɨ́ɨn CɨrɨístuI'u huatarújsin. Ajta tɨ caí Dios mé rúujɨsin a'ujna a'u mej a'uteáru'ipi ɨ́ mɨ'ɨchite, capu nu'u ajta huatejpetzi ɨ́ ruhuá'ira'a jetze.
32 'Pu'uri hui Dios raatatɨ́ste ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ́'ij ajtahua'a ruuri á'ara'ani. Teen tu tiu'uséij te'ɨ́jna jɨme'e.

33 Pu'uri a'ujyeíjxɨ rɨ'ɨríinta'a ɨ́ Dios u ta japua. Ajta pu'uri ra'ancuré'a a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ tɨ Dios jín ayén te'ataújratziiri'ɨ. Ayee pu 'i cuj, i sej tí'iseij íjii, ajta nain jɨme'e sej tí'inamua, a'úu pu hui é'eme'ecan u ta japua ɨ́ Dios jemi.

34 'Me'ecui xaa, capu tíraa u ta japua a'ɨ́jna ɨ́ David teecan. Majta ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

Ayee pu a'ɨ́ɨn tavástara'a tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ nevástara'a tɨjín:

"Paúche'e yen újcatii íiye neri'ɨríinta'a
ajta nena'a caí hua'utémua'itɨn
ɨ́ mej muájcha'ɨ́ɨre'e.

35 Aj mú mi muaatévaɨre'esin mú'eetzi."

Ayee pu tiraata'ixaa ɨ́ Dios.

36 'A'ɨ́j mú jín, matá'aj seica naími'i ɨ́ mej íiyen a'uchéjme Israél, matá'aj ráamua'aree tɨ ayén ti'ayajna a'ɨ́jna i niuucari a'ɨ́jna ɨ́ Jesús sej rá'utatai, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ Dios ayén raatamuá'a tɨjín Tavástara'a, ajta CɨríIstu'u. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.

A'ij mej ye'í tiu'umuá'aj me'ɨ́jna ɨ́ teɨte mej ráanamuajri'i me'ɨ́jna ɨ́ Pedro

37 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i ɨ́ teɨte, a'ij pu pua'a hua'utá'a ɨ́ huá'a tzajta'a. Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ́ Pedro, majta ɨ́ seica ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan seɨj aráase. Ayee mú tɨjín:

—Casi'i, ta'ihuaamua'a, ¿a'iné terɨni íjii?

38 Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨjín:

—Setá'aj naíjmi'i seɨcié tihuaújmua'atziite'en se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi, setá'aj huámuaɨ'ɨvijhua niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayee xu se'ɨ́jna jín huárɨni, aj pu'i tejámuaatá'uuni'ira ɨ́ Dios, ajta a'ɨ́ɨ pu raata'íti tɨ xɨéjniu'ucare'ara'an huateáturan mú'ejmi jemi.

39 A'ɨ́jna i niuucari á'amuacɨ'ɨti mú'ejmi, ajta ruyaujmua'a, ajta ɨ́ mej a'ɨmuá a'uchéjme seɨ́j chuéjra'a japua. Ayee pu tihuá'acɨ'ɨti naíjmi'ica tɨ hua'utájeeve a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, ɨ́ tɨ Dios pú'een. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.

40 Seica niuucari pu jín tihuaú'ixaa. Jéihua pu hua'utá'ijmɨijri'i mej mi caí miyen a'ij pua'a titetiújcha'ɨ́ɨ matɨ́j ɨ́ seica ɨ́ teɨte.

41 A'ɨ́ɨme ɨ́ mej ráanamuajri'i, a'ɨ́ɨ mú huaújmuaɨ'ɨhuaca'a ɨ́ mej miyen ará'ase a'achú cumu huaíca vi'ira'a. Aj mú mi a'ɨ́mej jemi antéujseɨj ɨ́ seica ɨ́ mej té'antzaahua.

42 Majta naíjmi'i mú miyen tiú'ujmua'atziite'eca'a, a'ɨ́ɨ mú tihuá'amua'atejca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Rɨ́'ɨ mú naa ti'itéchejca'a. Majta rujɨ́ɨmua'a huaréuriɨ'ɨpɨ'itehua'a ɨ́ pan seɨ́j majtáhua'a mɨ seɨ́j. Majta mú ratéhuaucare'e ɨ́ Dios jemi.

Rɨ́'ɨ mú tiú'urihuaamua'acaa a'ɨ́ɨme ɨ́ mej amuaaté'ee mé té'antzaahua

43 Jé'ecan mú rɨ́'ɨ titeújmua'atejca'a ɨ́ mej té'antzaahua. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, Dios pu hua'utévaɨ mej mi miyen tiu'uyɨ́'ɨtɨhua'an mecaí máàj seica.

44 Naíjmi'i mú rɨ́'ɨ ti'itéchejca'a ɨ́ mej té'antzaahua. Majta mú naíjmi'i tiu'uré'ura'a tíj na'a a'achú tɨ caj ti'ipua'amé seɨj ajta ɨ́ seɨj ti'ɨtɨ cua'ira, ajta ti'ɨtɨ cɨ́ɨxuri.

45 Ayee mú rɨjcaa, tɨ pua'a caí ja'atɨ a'ij tí'ijviicua'ira, seɨj pu ti'itɨ́j tuaani tɨ á'are'ara'an pú'een, aj pu i xaa raatá'asin ɨ́ tumin a'ɨ́jna ɨ́ tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i.

46 Ja'anáj tɨ na'a nain túɉca'ari tzajta'a mú tiúɉse'ɨrihua'a u teyujta'a. Majta mú me'uun tiúɉse'ɨrihua'a a'u mej é'eche mej mi huaré'urɨ'ɨpɨ'ite'en seexu'ijmé'en seɨj majta seɨj. Naíɉmi'i mú tí'icua'acaa. Jé'ecan mú rútemua'ave'eca'a ɨ ru tzajta'a.

47 Rɨ́'ɨ mú tiratá'acare'e a'ɨ́ɲa ɨ tavástara'a. Majta seica naa mú tiyaú'itɨée muá'araa. Tɨ́j na'a nain xɨcaj tzajta'a, Dios pu ca'anɨ́ɲra'a hua'atá'acare'e a'ɨ́mej ɨ teɨte mej mi jéɉcuacan ɉín té'antzaahuate'en. A'ɨ́j mú ɉín jaítze'e huatámu'iireca'a.

3

Matɨ́'ɨj nu'u mi tiráahuaa seɨj tɨ cɨyáaxara'aca'a ɨ ru'ɨ́ɨca jetze

1 Seɨ́j xɨcaj jetze pu ayén tiuju'urɨ́j a'ɨ́ɲa ɨ Pedro, ajta a'ɨ́ɲa ɨ Juan. Naíimi'i mú á a'ujnéj a'ánna já'ahua'a teyuu tɨ a'utéɉvee. Ayee mú huarɨ́j, a'iné pu'uri teja'uré'enejca'a a'atzaj mej pua'a téniúuve'e muá'aye'i ɨ Dios jemi. A'atzaj pu pɨ́tí'irɨɉcaa cumu ayée a'ucamé'eca ɨ xɨcaj.

2 Seica mú ja'atɨ á á'utu'ara'a muá'aye'i mej mi me'ɨ́n ye'itéɉcheti a'ujna já'ahua'a tá'apueerta a'u mej miyen taja'atamuá'amua tɨɉín tɨ naa seijre'e. Ayee mú tí'ijrɨ'ɨrejca'a tɨ́j na'a nain xɨcaj tzajta'a, tɨ́'ij a'ɨ́ɨn tumin huá'ahuaviira ɨ mej me'uun a'uteáru'ipi u teyujta'a. Capu ráye'ivejca'a a'ɨ́ɲa ɨ ja'atɨ. Ayee pu éene'e huanú'ihuaca'a, capu ráye'ivejca'a, a'iné cɨyáaxara'aca'a ɨ ru'ɨ́ɨca jetze.

3 Tɨ́'ɨj a'ɨ́mej huaseíj a'ɨ́ɲa ɨ Pedro, ajta a'ɨ́ɲa ɨ Juan ɨ mej me'uun a'uteárutijme'e u teyujta'a, tɨ'ɨqui tumin hua'utáhuaviiri'i.

4 Aj pu i a'ɨ́ɨn Pedro ra'aráaseɨj temua'a naa. Ajta a'ɨ́ɲa ɨ Juan, ayée pu che'atá na'a naa tira'aráaseɨj. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́ɲa ɨ Pedro tɨɉín:

—Patá'aj hui taaseíj.

5 Tɨ'ɨquí anpuá'areca'a a'ɨ́ɲa ɨ teáata'a. Ayee pu tí'imuajca a'ɨ́ɲa tɨɉín tumin mú raatá'asin.

6 Ajta a'ɨ́ɨn Pedro ayén tiraata'ixaa tɨɉín:

—Canu plata tícha'ɨɨ, canu neajta oro tícha'ɨɨ ɨ nej muaatapuaíjve'en. Aru ti'itɨ́j nu tícha'ɨɨ, a'ɨ́j nu'u hui muaatá'asin. Ayee nu tí'imua'ixaate'e a'ɨ́ɲa jetze me'ecan ɨ Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan, ajchesi, patá'aj hui rájra'ani.

7 Tɨ'ɨquí ra'anáavi'i ɨ muáɉca'are'ara'an jetze. Ajta ra'ajjáj. Jíme'en pu'u ra'ajjáj, aj pu i huarúj ɨ ru'ɨ́ɨca jetze ajta nainjapua ɨ ruchepuá jetze.

8 A'ɨɉna tɨ cɨyáaxara'aca'a tɨ'ɨqui ájtzucu. Ajta á a'utéechaxɨ. Aj pu i a'utéɉche tɨ á'uche'ecane'en. Tɨ'ɨquí huá'a jamuan u a'uteájrupi u teyujta'a ɨ Pedro, ajta ɨ Juan. Titzúna'iche'e pu huamé'ecaa. Rɨ́'ɨ pu tiratá'acare'e ɨ Dios.

9 Naíimi'i mú raaseíj ɨ teɨte tɨ ari á'uche'ecane'e a'ɨ́ɲa ɨ tɨ cɨyáaxara'aca'a, majta ráanamuajri'i tɨ rɨ́'ɨ tiratá'aca'a ɨ Dios.

10 Maraamuá'a tɨɉín a'ɨɨ pu pírɨcɨ ɨ tɨ aj je'itécatii a'u tɨ é'epueerta tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨɉín tɨ naa seijre'e, ajta ɨ tɨ vaíri'ira huá'ahuavi'iraca'a ɨ teɨte. Matɨ́'ɨj mi naa rɨ́'ɨ tira'utaseíj, majta tín tí'itziɨne'eca'a.

Tɨ́'ɨj nu'u ajtahua'a tihua'utá'ixaa a'ɨ́ɲa ɨ Pedro

11 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tɨ cɨyáaxara'aca'a, a'ɨɨ pu huá'ahuavi'iraca'a a'ɨ́ɲa ɨ Pedro, ajta a'ɨ́ɲa ɨ Juan. Aa mú a'uté'uuca'a tá'apueerta tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨɉín a'u tɨ Salomón e'evé'echi'ive'e. Naíimi'i mú a'utéarua a'ɨ́ɨme ɨ teɨte a'u mej a'uté'uuca'a. Jé'ecan mú naa tite'utaújmuajteca'a a'ɨ́mej jemi.

12 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Pedro hua'useíj, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨɉín:

—¿Aˈiné ˈeen jɨ́n siyen aˈij tejáˈuseij mɨ ru tzajtaˈa múˈeen, mɨ sej Israél jetze ajtémeˈecan? ¿Aˈiné sej si jéˈecan taseíj? ¿Ni siyen tíˈimuaˈatze tej iteen tajɨ́muaˈa tiráahuaa aˈíjna i jaˈatɨ? ¿Ni ayén tejamuáˈamitɨejteˈe tej iteen raarújte teˈíjna tɨ ayén mé tejáˈucheˈecaneˈen teˈíjna jɨmeˈe ɨ tej raayɨˈɨtɨ naˈari teˈíjna jɨmeˈe ɨ tej caí jaˈanáj auteájturaa ɨ Dios jemi? Capu xaa neˈu ayén tiˈayajna.

13 ’Ajta aˈíjna ɨ Dios, aˈɨ́ɨ pu rɨˈɨ tihuaˈatáˈacareˈe ɨ áˈamuavaujsimuaˈa teeca aˈíjna ɨ Abraham teecan, ajta aˈíjna ɨ Isaac teecan, ajta aˈíjna ɨ Jacobo teecan. Aˈɨ́ɨ pu huaˈaDioj raarújte aˈíjna i jaˈatɨ, aˈiné aˈij pu téˈantzaahua aˈíjna jemi ɨ Jesús tɨ Nazarét éˈemeˈecan. Dios pu ayén tiraatáˈa aˈíjna tɨ ravaɨreˈe tɨ aˈɨ́ɨn tiˈitéveecaˈa tiˈitɨj jɨmeˈe tɨ jaítzeˈe veˈée, aˈíjna sej múˈeen tiuˈutátui aˈíjna ɨ Jesús huáˈa jemi ɨ mej tíˈaijta. Ajta aˈɨ́ɨn Pilato, raxɨ́ˈeveˈecaˈa tɨ raatátuaani. Mɨ seajta múˈeen, caxu raataxɨ́ˈeve, sino ayée xu tíˈijxeˈeveˈecaˈa tɨ huámɨˈɨni.

14 ’Caxu raatátuaa seˈíjna ɨ jaˈatɨ tɨ caí jaˈanáj tiˈitɨj jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi, ajta ɨ tɨ rɨˈɨ tíˈitevistacaˈa sino ayée xu tiraataˈixaa tɨ aˈíjna huatátuaani ɨ seíj tɨ aˈij puaˈa tíˈitevistacaˈa.

15 Múˈeen xu hui seajta raajéˈica seˈíjna ɨ jaˈatɨ tɨ huaˈatáˈacareˈe mej ruuri muáˈaraˈani ɨ teɨte. Ajta Dios pu ajtahuaˈa raatatɨ́ste ɨ xɨéjniuˈucareˈaraˈan tɨ i ajtahuaˈa ruuri áˈaraˈani. Aˈɨ́j tu xaa huaseíj, iteen.

16 Aˈɨ́j pu jetze araújcaˈane ɨ Jesús aˈíjna ɨ tɨ cɨyáaxaraˈacaˈa. Ɨ sej raaseíj, sej seajta seri ramuaˈate, aˈɨ́ɨ pu ráˈantzaahua ɨ Jesús ajta tiráahuaateˈe. Aˈɨ́j pu jɨ́n ari huarúj.

17 ’MeˈecuiI xaa neˈu, neˈihuaamuaˈa, nee nu ramuaˈaree aˈij sej tiˈitɨj huáruu sej caí ramuaˈareereca, majta ɨ mej tejáˈamuaˈijteˈe, camu majta ramuaˈareereca.

18 Ajta Dios pu raˈaráˈaste aˈij mej amuacaícan tiuˈutaxájtacaˈa aˈímej ɨ mej tíˈixaxaˈataˈa ɨ Dios jetze meˈecan. Ayee mú tiuˈutaxájtacaˈa tɨ nuˈu aˈɨ́ɨn Cɨríistuˈu rajpuaíitzi aˈame, aˈíjna jɨmeˈe tɨ nuˈu Dios án yáˈujra ɨpuari japua.

19 ’Setáˈaj seɨcɨé tiúˈumuaˈati ɨ Dios jemi. Seajta huataújtuiireˈen ɨ Dios jemi tɨ ij aˈɨ́ɨn tejamuaataˈáijteˈen, tɨ ij ajta aˈɨ́ɨn tejámuaatáˈuuniˈi ɨ sej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin. Aj pu hui tejaˈuréˈenejsin aˈájna xɨcájraˈa jetze tɨˈɨj jetzen tavástaraˈa ta japua niuuni.

20 Aj pu i Dios u yeˈutaˈítɨˈi múˈejmi jemi aˈíjna ɨ Cɨríistuˈu tɨ ari raatáˈa tɨ aˈíjna jɨ́n antiújmuaˈareere tɨ tiuˈutaˈaíjta nainjapua. Aˈii pu aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ Cɨríistuˈu aˈíjna ɨ Jesús.

21 ’Ruxeˈeveˈe tɨ aˈɨ́ɨn Jesús u aˈutevée áˈaraˈani aˈujna u ta japua ajta naˈa caí Dios tiuˈujéjcuareˈen nain tíj naˈa ɨ tɨ íiyen tíˈiseijreˈe ɨ chaanaca japua. Ayee pu aˈɨ́ɨn Dios ajmíˈi teˈataújratziiriˈi matíˈɨj tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́ɨme ɨ mej jetzen meˈecan tíˈixaxaˈataˈa ɨ Dios.

22 Ayee pu aˈɨ́ɨn Moisés tihuaˈutáˈixaa aˈímej ɨ tavaújsimuaˈa teeca tɨjín: “Dios pu nuˈu seíj avéˈeviˈitɨ ɨ jaˈatɨ tɨ ayén cheˈatá naˈa jetzen meˈecan tiuˈutaxájta netíj inee. Aˈɨ́ɨ pu múˈejmi jetze ajtémeˈecanta aˈame. Xáanamuajriˈi naíjmiˈi aˈij tɨ aˈɨ́ɨn tiuˈutaxájta, setáˈaj seajta ráˈantzaahuateˈen.

23 Tɨ puaˈa nuˈu caí jaˈatɨ ráˈantzaahuateˈen, micheˈe raatamuáriteˈen. ChéˈeI caí chéˈe aˈɨ́ɨn huáˈa jemi seijreˈe ɨ teɨte.” Ayee pu nuˈu hui tihuaˈutáˈixaa aˈíjna ɨ Moisés.

24 ’Ayej xaa neˈu tiˈayajna naímiˈi ɨ mej tiuˈutaxájtacaˈa ɨ Dios jetze meˈecan, tíj naˈa aˈíjna tɨˈɨj aˈɨ́ɨn Samuel seijreˈecaˈa, ajta tíj naˈa tɨ yú eˈiréˈene, aˈɨ́ɨ mú

amuaaté'ee tiu'utaxájtaca'a a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ́'ɨj Dios tiraata'aíjte'en a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u.

25 A'íjna ɨ́ tɨ Dios jɨ́n te'ataújratziiri'i, a'ɨ́ɨ pu hui ajta mú'ejmi jemi huateáturaasin a'iné mú'een xu naími'i huayaujmua'a pú'een ɨ́ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan. Dios pu ajta te'ataújratziiri'i ɨ́ runiuuca jɨme'e a'ɨ́mej jemi ɨ́ ruvaújsimua'a teeca. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n tiraata'ixaa ɨ́ Abraham teecan tɨjɨ́n: "Naíimi'i ɨ́ teɨte ɨ́ mej me'uun huachéjme'e muá'aju'un ɨ́ chaanaca japua, a'ɨ́ɨ mú ra'ancuré'asin ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn tɨ́j na'a ɨ́ tɨ hua'utévaɨre'esin a'ɨ́mej ɨ́ mej á jetze a'iránejsin."

26 Tɨ́'ɨj i Dios ra'antíhua'u a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ravaɨre'e. A'ɨ́ɨ pu u ye'uta'íteca'a mú'ejmi jemi tɨ́'ij a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tejamuaatá'an sej si naíjmi'i raatapuá'ajta se'ɨ́jna ɨ́ tɨ a'ij pua'a een. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.

4

Matɨ́'ɨj nu'u hua'uvívi'i me'ɨ́jna ɨ́ Pedro, majta me'ɨ́jna ɨ́ Juan

1 Maúche'e mú tihuá'a'ixaate'eca'a ɨ́ teɨte. Matɨ́'ɨj mi seica áa e'iré'ene a'u mej a'uté'uuca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Juan. A'ii mú me'ɨ́n pú'eene'e ɨ́ mej tí'icha'ɨɨ u teyujta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ Saduceos.

2 Capu hua'aránajcheca'a ɨ́ teɨte ɨ́ mej miyen tihuá'amua'atejca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, ajta ɨ́ Juan. Majta miyen tihuá'a'ixaate'eca'a tɨ jín Dios pu ajtahua'a raatatíste ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

3 Aj mú mi hua'uvívi'i. Matɨ́'ɨj mi hua'iteáana a'ujna já'ahua'a carcel. Camu tihua'uta'íhua'uri'i a'iné pu'uri téchuijxarijme'eca.

4 Majta ɨ́ teɨte, jeíhua mú tiú'unamuajri'i a'ij mej tiu'uxájtaca'a. Majta rá'antzaahua. A'ɨ́j mú jɨ́n meri miyen aráaxcaa a'achú cumu anxɨ́j vi'ira'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej té'atzaahuate'eca'a.

Matɨ́'ɨj me'uun a'uté'uuca'a huá'a jemi ɨ́ jueesi

5 Yee ruijmua'a yee, a'ɨ́ɨ mú tiújseɨj a'ánna Jerusalén a'ɨ́ɨme ɨ́ mej antiújmua'aree a'ánna chajta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ huá'avaujsimua'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tihuá'amua'atehua'a ɨ́ yu'uxari jetze.

6 A'uu pu a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Anás ɨ́ tɨ hua'avastara'a, ajta a'ɨ́jna Caifás, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Juan, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Alejandro. Mu'iitɨ́ mú ma'án na'a a'uté'uuca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej teɨtestemua'ame'en pú'een a'ɨ́jna ɨ́ hua'avastara'a.

7 A'ɨ́ɨ mú mi miyen tiu'uta'aíjtaca'a mej hue'iráví'itɨn a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, majta a'ɨ́jna ɨ́ Juan mej mi tihua'u'íhua'u. Aj mú mi á já'ita'a huaja'utéhuii. Matɨ́'ɨj mi tihua'uta'íhua'uri'i. Miyen tɨjɨ́n:

—¿A'ataani jetze xa'araújca'ane sej si siyen rɨcɨ, na'ari a'atani jetze me'ecan siyen tí'iruure se'ɨ́jna jɨme'e?

8 Aj pu i a'ɨ́ɨn Pedro a'ɨ́jna jetze araújca'ane a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'een mɨ sej antiújmua'aree íiye chajta'a, seajta mú'een mɨ sej huá'avaujsimua'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej yen huachéjme íiye Israél.

9 Cunqui íjii sej seri tí'ita'ihua'u se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn ɨ́ tɨ tiraacɨ́'ɨ a'ɨ́jna i teáata'a i tɨ cɨyáaxara'aca'a, setá'aj ráamua'aree a'ij tɨ 'een jín huarúj.

10 'Ayee tu tejá'amua'ixaate'e mú'ejmi, teajta a'achú pua'améca sej yen huachéjme íiye Israél: A'íjna i teáata'a íiye tɨ huatéjvee, a'ɨ́j pu jɨ́n ari huarúj a'ɨ́jna jɨme'e tɨ'ɨrí rá'antzaahua a'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ Cɨríistu'u tɨ Nazarét

é'eme'ecan, a'ɨjna ɨ sej rá'utatai ɨ cúruu jetze. Dios pu ajtahua'a raatatíste ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an tɨ'ij ajtahua'a ruuri á'ara'ani.

11 'A'ɨjna ɨ Jesús, a'ii pu a'ɨɨn pú'een "ɨ tetej sej méjca'i ya'uhuá'axɨ mɨ sej chi'ij ájtaahuaca'a. Ayee pu te'irájraa tɨ a'ɨɨn pu'eene'e já'araa ɨ tetej tɨ anájca."

12 Capu hui mé'e ja'atɨ seijre'e tej jetzen arátaca'anen tɨ'ij Dios ta japua huániuuni. A'ɨɨ pu'u na'a Dios ayén raateájtuaa ɨ Jesús itejmi jemi íiyen tej seijre'e íiyen chaanaca japua tej ti Jesús jetze arátaca'anen tɨ'ij Dios ta japua huániuuni. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Pedro.

Mehuá'aneechejca'a, majta xaa hua'utátuaa me'ɨjna ɨ Pedro, majta me'ɨjna ɨ Juan

13 Jé'ecan mú a'ij hua'utaseíj a'ɨɨme ɨ teteca. Ayee mú tihuá'axajtaca'a tɨjɨn:

—Huá'uca'anisti'i ɨ huá'a tzajta'a amɨjna mɨ Pedro, ajta amɨjna mɨ Juan.

Majta ráamua'areeri'i tɨjɨn mej caí ja'anáj ti'ihuaújmua'ate, majta miyen tɨjɨn:

—Camu ti'itɨj jɨn titeeté'uuca.

Aj mú mi hua'umuájteca'a tɨjɨn a'ɨɨ mú jamuan á'ujujhua'ane'e a'ɨjna ɨ Jesús.

14 Majta me'ɨjna huaseíj ɨ ja'atɨ tɨ huarúj. A'uu pu a'utéveeca'a jamuan a'ɨjna ɨ Pedro, ajta a'ɨjna ɨ Juan. A'ɨj mú jɨn caí a'ij tiu'utaxájtaca'a yee capu ayén ti'ayajna.

15 Aj mú mi hua'uta'aíj mej huirácɨɨne a'ujna mej a'iráatei me'ɨjna ɨ jueesi. Matɨ'ɨj mi ti'itiúrixáate'ajraa.

16 Majta miyen tɨjɨn:

—¿A'iquí tehuá'aruuren temɨɨme mɨ teteca? —Ayee mu'u tiú'urihua'uraca'a.

Majta miyen tɨjɨn:

—Capu hui rɨ'ɨrí tej tiyen tiraataxáj yee capu ayén ti'ayajna a'iné naíjmɨ'i ɨ mej íiyen a'uchéjme íiyen Jerusalén, a'ɨɨ mú ramua'aree a'ij tɨ ti'itɨj huáruu a'ɨjna ɨ tevi a'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ tí'icui'ica'a.

17 Peru, tej ti caí jaítze'e méjca'i huáyee huá'anamuajra ɨ teɨte tzajta'a, tiché'e hua'utá'ijmɨi íjii mej caí ché'e tihuá'a'ixaate'e ɨ teɨte me'ɨjna jɨme'e niuucajtze'en a'ɨjna ɨ Jesús. —Ayee mú tiu'utaú'ixaa.

18 Aj mú mi hua'utajé. Majta hua'utá'ijmɨijri'i mej nu'u caí ché'e tihuá'a'ixaate'e ɨ teɨte me'ɨjna jɨme'e niuucajtze'en ɨ Jesús. Majta nu'u caí ché'e miyen tihua'amua'atée ɨ teɨte.

19 Ajta a'ɨjna ɨ Pedro, ajta a'ɨjna ɨ Juan, ayée mú tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Mú'een xu raaxɨ'epɨ'ɨntaren rujɨɨmua'a tɨ pua'a ayén tiraavíjte'e tej amuá'antzaahuate'en mú'ejmi nusu tej rá'antzaahuate'en a'ɨjna ɨ Dios.

20 A'iné ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e tej raataxáj a'ɨjna tej teri raaseíj, ajta ɨ tej teri ráanamuajri'i.

21 Majta me'ɨjna ɨ jueesi, a'ɨɨ mú mauj hua'utá'ijmɨijri'i, majta hua'utáneeche. Matɨ'ɨj mi hua'utá'a mej huirácɨɨne me'ɨjna jɨme'e mej caí a'ij tirájteuve'eca'a a'ij mej ye'í tihua'ajteá'axɨ'ɨn a'ɨjna jɨme'e a'iné naímɨ'i ɨ teɨte, a'ɨɨ mú rɨ'ɨ tiraatá'acare'e ɨ Dios me'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ ti'itɨj huarúj.

22 Ajta a'ɨɨn ɨ teáata'a tɨ Jesús jetze araújca'ane a'ɨjna ɨ tɨ huarúj, ayée pu tirájcha'ɨɨca'a a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a japuan já'ita'a.

Ɨ mej miyen tí'ijhuaucare'e ɨ Dios jemi

23 Matɨ'ɨj mi hua'utátuaa me'ɨjna ɨ Pedro, majta me'ɨjna ɨ Juan. Aj mú mi a'ucíj a'ɨɨme ɨ mej huanámi'ihuaca'a. Matɨ'ɨj mi a'uun a'ará'a a'u mej

a'uté'uuca'a a'ɨ́me ɨ́ huá'a'amigustemua'a. Aj mú mi hua'utá'ixa nain a'ij mej ye'í tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́me ɨ́ mej ve'ecán jɨ́n títetateí, majta ɨ́ hua'avaujsi.

24 Matɨ́'ɨj me'ɨ́n huá'unamuajri'i, aj mú mi naími'i miyen tiraatáhuaviiri'i ɨ́ Dios. Miyen tɨjɨ́n:

—Tavastara'a, mú'ee pej pe'ɨ́n pú'een ɨ́ pej raatétaahuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ta japua, pajta pe'ɨ́jna i chaanaca tej yen japuan seijre'e, pajta mú'ee raateájtuaa ɨ́ jaj ɨ́ tɨ ve'ée. Naími'i tɨ́j na'a a'achú tɨ́j pua'amé yen tí'iseijre'e, mú'ee pej nain tiú'utaahuaca'a.

25 Mú'ee pej hui piyen tiu'utaxájtaca'a ajca'ihuá'ɨmua pe'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén axɨejniu'uca jetze araújca'ane a'ɨ́jna ɨ́ David teecan, a'ɨ́jna tɨ muavaɨre'eca'a. Ayee pu ra'uyú'uxaca'a tɨjɨ́n:

¿A'iné mej mi níniu'ucacu a'ɨ́me
ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan?
Majta ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨ mú tí'imua'ajca me'ɨ́jna jɨme'e
tɨ caí ayén te'irájra'ani.

26 Rɨ́'ɨ mú u á'uruuren mej mi huateújne'usi'ite'en
a'ɨ́me ɨ́ hua'arey íiyen mej seijre'e chaanaca japua.
Majta a'ɨ́me ɨ́ mej tihuá'aijte'e ɨ́ teɨte,
a'ɨ́ɨ mú tiújseɨre'esin,
naími'i ɨ́ mej rájcha'ɨ́ɨre'e a'íjna i tavástara'a,
majta a'íjna tɨ án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua.
Ayee pu ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ David teecan.

27 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'ɨ́jna ɨ́ Heródes, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Póncio Pilato, a'ɨ́ɨ mú hui tiújseɨj íiye chajta'a huá'a jamuan ɨ́ teɨte mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, majta huá'a jamuan ɨ́ mej yéchej íiye Israél. Maújmua'atziite'eca'a a'ij mej tiraatémua'itɨn a'ɨ́jna tɨ muavaɨre'e, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ɨ́jna tɨ caí ja'anáj ti'itɨj jɨ́n auteájturaa mú'eetzi jemi. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een pej mú'ee án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua.

28 Ayee mú che'atá mena'a rɨjcu a'ij pej ye'í amuacaícan tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e á'ara'ani, tɨ́'ij ayén tiú'urɨni.

29 'Me'ecui xaa ne'u, mú'ee pej ta'ivástara'a, casi'i, pɨ́ mi tí'itaneeche. Taatá'a ɨ́ ca'anɨ́jra'a ɨ́ tatzajta'a itejmi i tej muavaɨre'e tetá'aj hui caí tí'itziɨ́ne'e tej tihua'utá'ixaate'en mú'eetzi jetze me'ecan.

30 Patá'aj pajta ahua'aca'anen pej pi tihuá'uhuaate'en ɨ́ mej tí'icucui'i. Pajta hua'utaseíjrate'en a'íjna ɨ́ pej jɨ́n peri hua'utá'a mej raayɨ́'ɨtɨhua'an a'íjna jetze me'ecan i Jesús tɨ muavaɨre'e, tɨ caí ja'anáj ti'itɨj jɨ́n auteájturaa mú'eetzi jemi. —Yee mú tiraatáhuaviiri'i ɨ́ Dios.

31 Matɨ́'ɨj me'ɨ́jna jɨ́n miyen huarɨ́j, aj pu'i huateújca'atzɨjxɨ ɨ́ chi'ij mej tzajta'an huiirá'te'eca'a. Aj pu'i i huateájturaa ɨ́ huá'a tzajta'a a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. A'íjna jetze mú a'ujca'anéecan jɨ́n miyen ti-hua'utá'ixaa ɨ́ Dios jetze me'ecan. Camu tí'itziɨ́ne'eca'a.

A'ɨ́ɨ mú nain tiu'uré'ura'a seɨj majta seɨj ɨ́ mej tí'ijcha'ɨ́ɨca'a

32 Naími'i ɨ́ mej rá'atzaahuate'eca'a, a'ɨ́ɨ mú rɨ́'ɨ tiú'urixaate'ecaa. Camu a'ij tihuá'axajtaca'a seɨj majta seɨj. Majta tiu'uré'ura'a seɨj majta seɨj ɨ́ mej tí'ijcha'ɨ́ɨca'a. Capu ja'atɨ a'atzu ayén ti'ixa me'ɨ́jna jɨme'e yee neetzi pu tí'ine'aa. Metiu'uré'ura'ate micu, a'ɨ́ɨme.

33 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, maúche'e mú tihuá'a'ixaate'eca'a me'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ajtahua'a raatatɨ́ste ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. A'ɨ́j mú jetze aráujca'anejca'a ɨ́

xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios huápɨ'ɨ mej mi tihuá'a'ixaate'eca'a. Rɨ́'ɨ mú tihuá'ajcha'ɨ̈ca'a, seɨj majta seɨj.
34 Ajta ayén éene'e, capu ja'anáj ja'atɨ caí a'ij tí'ijviicua'iraca'a a'ɨ́jna jɨme'e naímɨ'ɨ mú tiú'utuaaxɨ a'achú mej caj tí'ijcha'ɨ́jme'eca'a, ti'itɨj chuej, na'ari chi'ij. Aj mú mi miyen huarɨ́j, u mú ye'erájtɨ ɨ tumin mej ra'ancuré'a me'ɨ́jna jɨme'e mej tiu'utuáa.
35 Aj mú mi tiu'utátui a'ɨ́mej jemi ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Majta me'ɨ́n, a'ɨ̈́me mú huaré'a ɨ tumin ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i.
36 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiuju'urɨ́j a'ɨ́jna ɨ José, a'ɨ́jna tɨ tí'ivaɨre'eca'a a'ɨ́mej jamuan huáacɨxa'astemua'ame'en ɨ Leví teecan. A'uu pu é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ José, a'ujna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Chipre. Ayee mú majta raata-muá'a tɨjɨ́n Bernabé. A'ɨ́jna i niuucari tɨjɨ́n Bernabé, ayée pu huataújmua'a a'ɨ́jna tɨjɨ́n Tɨ rɨ́'ɨ tihua'atá'aca a'ɨ́mej ɨ mej ruxɨeemɨ́jte'e.
37 Seɨj pu chuej tícha'ɨ̈ca'a a'ɨ́jna ɨ José. Aj pu 'i ráatuaa. Ajta u ye'erájtɨ a'ɨ́jna ɨ tumin. Tɨ'ɨquí a'ɨ́mej huatátui ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

5

Tɨ́'ɨj nu'u Dios puaíjtzi hua'utá'a a'ɨ́jna ɨ Ananias, ajta a'ɨ́jna ɨ Safira

1 Ajta a'ɨ̈́n ɨ ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Ananias, a'ɨ̈ pu seɨj chuej huátua a'ɨ́jna jamuan ɨ ru'ɨ́j tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Safira.
2 Ajta a'ɨ́jna ɨ Ananias, ayée pu tiu'utaújseijrataca'a tɨ nain e'erájtɨ̈ ɨ tumin. Mɨ ajta caí, capu. Je'icáca pu huateájtuaa ɨ tumin ɨ ru jemi. Ajta tɨ títuraaveca'a, a'ɨ́j pu huatátui a'ɨ́mej ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ajta nain pu aumua'areereca'a a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a.
3 Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Pedro tɨjɨ́n:
—Ananias, ¿a'iné 'een jɨme'e paraatá'a tɨ a'ɨ̈́n tiyaaru'u timuaata'aíjte'en ɨ muá'a tzajta'a? Mú'ee pej hui ráacuanamua ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ pej je'icáca huateájtuaa ɨ tumin ɨ pej raamuá'itɨ pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ chuej ɨ pej ráatuaa.
4 ¿Ni caí mú'eetzi a'aaca'a patɨ́'ɨj caí xɨ ráatuaa? Ajta, patɨ́'ɨj raatuá, ¿ni caí a'ij tí'irɨ'ɨristaca'a pej tiu'unájchi nain jɨme'e, capej a'ij pena'a? ¿A'iné pej pi tiu'umuá'aj pe'ɨ́jna jɨme'e? Capej a'ɨ́mej pítiú'ucuanamua ɨ teteca, sino a'ɨ́j pej pítiú'ucuanamua ɨ Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Pedro.
5 Tɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ niuucari, aj pu'i á e'erájve á vejli'i a'u tɨ e'era'ɨ̈́cajme a'ɨ́jna ɨ Pedro. Tɨ'ɨquí huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ Ananias. Majta naímɨ'ɨ ɨ mej ráanamuajri'i a'ij tɨ ti'itɨj huarɨ́j, jé'ecan mú tiu'utátzɨ̈n.
6 Aj mú mi seica á e'iré'ene mej teteca mej teemua. Matɨ́'ɨj mi ra'iré'e'ijcataca'a ti'itɨj jɨme'e, cɨ́xuri. Matɨ́'ɨj mi yá'utɨ̈. Matɨ́'ɨj mi ra'avá'ana.
7 Teuumé'eca a'achú cumu huaíca hora, Aj pu 'i a'ɨ́n u a'atanéj a'ɨ́jna ɨ ɨra'ara'an a'ɨ́jna tɨ huamɨ́'ɨ. Capu ti'itɨj mua'areereca'a a'ɨ́jna a'ij tɨ ti'itɨj huarɨ́j.
8 Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ Pedro tɨjɨ́n:
—Patá'aj hui naatá'ixaate'en, ¿ni qui seráatuaa se'ɨ́jna ɨ chuej? ¿Ni qui siyen tira'ancuré'a ɨ tumin se'ɨ́jna jɨme'e ɨ chuej sej ráatuaa?
Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a tɨjɨ́n:
—¡Jee! Teráatuaa.
9 Aj pu 'i a'ɨ̈́n Pedro ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨ́n naímɨ'ɨ siyen tirú'umua'areereca'a sej si siyen ráaruu ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios sej si siyen tiráacuanamuan? Casi'i, á mú

e'evé'eca'arajna a'ɨ́me ɨ́ mej meri á e'evé'eju'un. A'ɨ́ mú u ye'avá'ana ɨ́ á'acɨn. A'ɨ́ mú hui majta muá'atɨni mú'eetzi, micu.

10 Tɨ́'ɨj ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, aj pu 'i á e'erájve a'utɨ́ e'era'ɨ́ɨcajme. Ajta pu a'ɨ́ɨn huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a. Aj mú mi uteájrupi a'ujna chi'ita a'ɨ́me ɨ́ teemua, matɨ́'ɨj raaseíj tɨjɨ́n pu'uri mɨ'ɨchi. Aj mú mi ru'irájchui. Majta á'iyen u ye'avá'ana a'u mej ye'etéete ɨ́ cína'ara'an.

11 Majta naímɨ'i ɨ́ mej rá'atzaahuate'eca'a, majta ɨ́ seica a'achú mej pua'amé ɨ́ mej ráamua'areeri'i, naímɨ'i mú tiu'utátziɨn temua'a naa.

Mej nu'u miyen jeíhua tiú'uruu me'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi

12 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, jeíhua mú miyen tiú'uruu mej mi hua'utaseíjrate'en ɨ́ teɨte mej Dios jetze araújca'ane. Majta ɨ́ mej té'atzaahuate'eca'a, a'ɨ́ɨ mú tiújseɨj a'ujna já'ahua'a mej miyen tejé'emua'amua tɨjɨ́n tɨ Salomón e'evé'echi'ive'e.

13 Ajta capu ja'atɨ á'uca'anejca'a tɨ ajteáxɨ́re a'ɨ́mej jamuan a'ujna tɨ e'ejtéchi'ivi'i. Capu amín a'ij, a'ɨ́me ɨ́ seica, rɨ́'ɨ mú tihuá'ajcha'ɨ́ca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej té'atzaahuate'eca'a.

14 A'ɨ́j mú jɨ́n, té'antzaahua jeíhua ɨ́ teɨte, teteca, majta 'uuca. Mu'uri jaítze'e mu'iicáa ɨ́ mej rá'atzaahuate'eca'a me'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a.

15 Majta mi autéjhuii mej hua'irájtɨni ɨ́ mej tí'icucui'i ɨ́ caaye jetze. Caama japua mú huá'ujtuaa, majta itari japua. Ayee mú huá'uruu. Ayee mú tí'imua'astɨ́ tɨjɨ́n tɨ pua'a nu'u cɨéenime'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Pedro huá'a japua tanén a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'icucui'i.

16 Jéihua mú majta curé'ecɨjxɨ ɨ́ teɨte mej a'ɨmuá antachéejmee. A'ɨ́mej mú u e'eráavi'itɨ ɨ́ mej tí'icucui'i, majta ɨ́ mej huá'a tzajta'a seijre'e ɨ́ tiyaaru'u. Naíimi'i mú huarújˌ

Mej nu'u huanámɨ'ihuaca'a, majtáhua'a mú nu'u hua'utátuaa

17 Matɨ́'ɨj mi huá'anchueere jeíhua a'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e u teyujta'a, majta a'ɨ́me ɨ́ mej huá'a jamuan á'ujujhua'ane'e a'ɨ́me ɨ́ Saduceos.

18 A'ɨ́j mú jɨ́n hua'uvívi'i a'ɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Matɨ́'ɨj mi hua'iteáana u carcel.

19 Tɨ'ɨquí tɨca'ɨmua seɨj á e'iré'ene. Tɨ'ɨquí te'entacú a'ɨ́jna a'u tɨ é'epueerta. A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e. Aj pu 'i a'ɨ́ɨn hua'iráavi'itɨ.

20 Tɨ'ɨquí ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Sericu, setá'aj se'uun a'utéhuiixɨ'ɨn a'u tɨ e'eráyaujta'a já'ita'a u teyujta'a. Setá'aj hui hua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte nain jɨme'e a'ɨ́jna i niuucari tɨ jíme'en Dios tihua'utá'uuni'i. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

21 Matɨ́'ɨj mi miyen huarɨ́j. Tapuá'arijme'eca mú u a'uteájrupi u teyujta'a. Aj mú mi autéjhuii mej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte.

Majta a'ɨ́me ɨ́ mej tihuá'aijte'e u teyujta'a, majta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́'ɨj me'uun a'ará'a, mehua'uta'aíjtaca'a mej tiújseɨre'en ɨ́ hua'ajueesi, majta naíjmi'i ɨ́ huá'avaujsimua'a, ɨ́ mej me'uun a'uchéjme a'ujna Israél. Matɨ́'ɨj mi hua'uta'aíjtaca'a mej hue'iráví'itɨn me'újna a'u mej nu'u aiteánami'ihuaca'a a'ɨ́me ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

22 Matɨ́'ɨj mi a'ucíj seica ɨ́ hua'axantaarustemua'a. Aj mú mi me'uun a'uré'ene a'ujna carcel. Mɨ́ ajta caí capu anú'ujajé'ej ja'atɨ́taca'a, majta a'uré'acɨ mej mi miyen tihua'utá'ixaate'en.

23 Miyen tɨjɨ́n:

—Ayee tu éeni'ici'e tena'a ráateu ɨ carcel, temua'a pu naa te'iteánami'ihuaca'a. Majta mú racha'ɨica'a temua'a naa ɨ xantaaru'u. Tetɨ'ɨj te'entacú, capu anú'ujé'ej ja'atɨitaca'a. —Yee mu'u tiu'utaxájtaca'a.

24 Tɨ'ɨj ráanamuajri'i a'ɨjna ɨ capitán tɨ jín tí'ivaire'e u teyujta'a, majta ɨ mej vivejmé'en jín títetaté'eca'a u teyujta'a, capu a'ij tihuá'arɨ'ɨriste'eca'a a'ij mej ye'í tiu'utaxáj. Jéihua mú tiú'urihua'uraca'a a'ij tɨ té'ara'ani.

25 Aj pu 'i seɨj á e'iré'ene. Aj pu 'i hua'utá'ixa tɨjín:

—Casi'i, a'ɨɨme ɨ teteca ɨ sej hui mú'een hua'iteáana, a'úu mú anú'uhuaté'uu u teyujta'a. Metihuá'amua'ate ɨ teɨte.

26 Ajtá'i á'iyen a'ɨɨn áuraa a'ɨjna ɨ capitán, seica jamuan ɨ mej ravaire'e. Matɨ'ɨj mi huaja'uvé'evi'itɨ. Camu ca'anéeri jín a'iné mehuá'atziɨɨne'eca'a ɨ teɨte. Ayee mú tí'imua'astɨ tɨjín tɨ pua'a mehuá'uteátu'asixɨ'ɨn tetej jɨme'e.

27 Matɨ'ɨj huaja'uvé'evi'itɨ, aj mú mi hua'uta'aíjtaca'a mej huataújseijrata a'ɨmej jemi ɨ mej títetateí jueesi jɨme'e mej mi me'ɨn tihua'uta'íhua'u ɨ mej tí'aijta u teyujta'a.

28 Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨjna tɨjín:

—Teen tu amuaatá'ijmɨijri'i sej caí ché'e siyen tihuá'amua'ate ɨ teɨte se'ɨjna jetze me'ecan ɨ Jesús. ¿Ni siyen huarɨj mú'een? Caxu xaa ne'u siyen huarɨj. Seuche'e xu tihuá'amua'ate nainjapua íiyen Jerusalén. Seajta siyen ta jetze tí'ijpua'ajte'e itejmi tɨjín teen tu te'ɨɨn pú'een ɨ tej raajé'ica te'ɨjna ɨ tevi. —Ayee mú tihua'utá'ixaa.

29 Ayee pu 'i tiu'utaniú a'ɨjna ɨ Pedro, majta ɨ seica. Miyen tɨjín:

—Ruxe'eve'e tej rá'antzaahuate'en ɨ Dios. Capu ayén tiú'ujxe'eve'e tej mú'eetzi ántzaahuate'en mɨ sej i'i teteca.

30 A'ɨjna tɨ hua'aDioj ɨ tavaújsimua'a teeca, a'ɨɨ pu hui ajtahua'a raatatíste ɨ ruxɨejniu'uca a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ij ruuri á'ara'ani.

'Mí seajta mú'een, seraajé'ica. Ayee xu hui tirá'utatai cɨyej jetze.

31 Dios pu a'án yá'ujra ɨpuari japua rurɨ'ɨrɨinta'a púJme'en. Ajta a'ɨjna jín antiújmua'areere já'araa tɨ amuacaí á'ara'ani, ajta tɨ huá'a japua huániuuni ɨ teɨte. Ayee pu ráaruu ɨ Dios tɨ'ɨj a'ɨɨn hua'utá'an a'ɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan ɨ mej ahuaújca'anen mej mi seɨcié tiú'umua'ati ɨ Dios jemi, ajta tɨ'ɨj a'ɨɨn tihua'utá'uuni'i ɨ mej jín auteájturaa ɨ Dios jemi.

32 'A'ij tu huaseíj iteen, ajta ayén che'atá na'a a'ɨjna ɨ xiéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu raatéxajtan. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ Dios raata'íteca'a tɨ huateáturan a'ɨmej tzajta'a ɨ mej rá'atzaahuate'e ɨ Dios. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Gamaliel pu nu'u rá'ixaa a'ij tɨ ye'í huárɨni

33 Matɨ'ɨj ráanamuajri'i a'ɨjna, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a. A'ɨj mú jín miyen tí'ijxe'eve'eca'a mej huá'ucui'ini.

34 Aj pu 'i seɨj á a'utéechaxɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjín Gamaliel. Fariseo pu pú'eene'e a'ɨjna. A'ɨɨ pu tihuá'amua'atehua'a ɨ yu'uxari jetze. Naíimi'i mú rɨ'ɨ tirájcha'ɨica'a me'ɨjna ɨ Gamaliel. Aj pu 'i a'ɨɨn tiu'uta'aíjtaca'a mej hue'irávi'itɨn a'ɨmej ɨ teteca.

35 Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ mej tí'aijta:

—Mú'een teteca sej íiyen a'uchéjme Israél, rɨ'ɨ xu'u a'ij sej ye'í huá'uruuren a'ímej i teteca.

36 Xu'uri hui ra'utámua'areeri'i, tɨ ari á'atee tɨ seɨj huanéj tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjín Teudas. Ayee pu hui té'ujtzaahuate'eca'a tɨjín jé'ecan pu ruxe'eve'e. Seica mú majta jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú ará'axcaa a'achú cumu

muáacua ciento ɨ teteca. Aru meraajé'ica me'ɨjna ɨ ja'atɨ. Majta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, seica mú curé'itixɨ. Capu ti'itɨj a'ij tiraatévaɨ a'ɨjna ɨ Teudas.

37 'Ajtahua'a hui seɨj huanéj, a'ɨjna ɨ Judás tɨ Galilea é'eme'ecan. Aj pu 'i huataseɨjre a'ɨjna matɨ'ɨj hua'uté'itɨee ɨ teɨte. A'ɨɨ pu huaja'uví'itɨ mu'iicáca mej mi jamuan á'ujujhua'ane'en. Majta mú hui raajé'ica. Majta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨɨ mú a'ucíjxɨ.

38 'A'ɨj nu jɨn niyen tejá'amua'ixaate'e ne'ɨjna jɨme'e a'ij mej ye'í rɨcɨ. Caxu hui huá'ajeeve se'íime i teteca. Miché'e huiráciine, a'iné tɨ pua'a rujɨɨmua'a mena'a miyen tirájteu, naími'i pu tejá'uvaɨjtzi.

39 Na'ari caí tɨ pua'a me'ɨjna jetze araújca'ane ɨ Dios mej miyen rɨcɨ, capu ra'antipuá'ajte'esin. Rɨ'ɨ xu'u hui sej si caí se'ɨjna ne'usi'ite'e ɨ Dios, setá'aj caí huáapua'a rátese'e se'ɨjna ɨ Dios. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Gamaliel.

40 Naímimi'i mú rá'antzaahua. Aj mú mi a'ɨmej huatajé ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Majta hua'utéevajxɨ. Majta hua'utá'ijmɨijri'i mej nu'u caí ché'e tihuá'a'ixaate'e ɨ teɨte Jesús jetze me'ecan. Aj mú mi hua'utátuaa.

41 Majta me'ín ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, matɨ'ɨj mi huiráacɨ a'ujna a'u mej e'iráte'eca'a a'ɨɨme ɨ hua'ajueesi. Jé'ecan mú huataújtemua'ave me'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn Dios ayén tihua'utá'a mej miyen rajpuaíitzi muá'araa me'ɨjna jetze me'ecan ɨ Jesús.

42 Mɨ majta, camu xaa ne'u raatapuá'ajtaca'a mej caí ché'e miyen rɨjca. Nain túca'ari tzajta'a, a'ɨɨ mú tihuá'amua'atehua'a ɨ teɨte. A'ɨɨ mú tihuá'a'ixa'atehua'a tɨ a'ɨɨn Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua a'ɨjna ɨ Jesús. Ayee mú tihuá'a'ixa'atehua'a me'újna teyujta'a, majta me'újna huá'aache.

6

1 Majta, mu'uri jaítze'e mu'iicáa a'ɨɨme ɨ mej té'atzaahuate'eca'a. Majta seica ɨ mej raayɨ'ɨtɨhua'a ɨ hua'aniuuca a'ɨɨme ɨ griego, a'ɨɨ mú autéjhuii mej tiníniu'ucacun. Mehuá'ajaaxɨejvi'iraca'a a'ɨmej ɨ mej raayɨ'ɨtɨhua'a ɨ hua'aniuuca ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Miyen tijín:

—Matɨ'ɨj tiu'urá'ura'asin ɨ tɨ tí'icua'iri'i tɨj na'a nain xɨcaj tzajta'a, camu hui tihua'uré'a'aca ɨ ucarijse mej ruséxu'ijmé'e á'ujujhua'an, ɨ mej raayɨ'ɨtɨ ɨ hua'aniuuca a'ɨɨme ɨ griego. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

2 Aj mú mi huá'ajseɨj a'ɨɨme ɨ mej té'atzaahuate'e. Matɨ'ɨj mi miyen tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase tijín:

—Capu hui raavíjte'e tej tiyen tiyá'uhua'anan tej tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte Jesús jetze me'ecan tej ti tihua'umín ɨ meesa japua.

3 'Casi'i ta'ihuaamua'a, setá'aj hui arahua'apuáca avé'ehuauni ɨ teteca mú'ejmi mej jetze ajtéme'ecan. Setá'aj hua'avé'ejajpuaxɨ'in ɨ mej rɨ'ɨ mé tite'umuámua'aree ɨ teɨte. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios huateáturan a'ɨmej jemi seɨj ajta seɨj temua'a naa. Ajta ayén tiú'ujxe'eve'e mej rú'umua'areere. Ten tu tiyen tihuá'ijcate'en te'ɨjna jɨme'e.

4 'Teajta iteen, teuche'e tu tiyen rɨ'ɨ titeejú'u tá'aju'un te'ɨjna jɨme'e tej raatáhuavii ɨ Dios, teajta tihua'utá'ixaate'esin ɨ teɨte ɨ niuucari jɨme'e. —Ayee mú tihua'utá'ixaa.

5 A'ii pu hua'aránajcheca'a naíjmi'ica ɨ teɨte. Matɨ'ɨj mi hua'avé'ehuau a'ɨmej ɨ Esteban, a'ɨjna tɨ jeíhua rá'atzaahuate'eca'a ɨ Dios. Ajta a'ɨɨn

xɨéjniu'ucare'ara'an huateájturaa jemin huápɨ'ɨ. Majta mú me'ɨ́jna avé'ehuau me'ɨ́jna ɨ́ Felipe, majta me'ɨ́jna ɨ́ Prócoro, majta me'ɨ́jna ɨ́ Nicanor.

Seica mú majta avé'ehuau. Ayee mú ánte'arua tɨjɨ́n Timón, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Parmenas, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Nicolás. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ Antioquía é'eme'ecan. Ajta, a'ɨ́ɨ pu amuacaí rá'antzaahua ɨ́ hua'aye'ira a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

6 Matɨ́'ɨj mi huaja'uví'itɨ a'u mej a'uté'uuca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua rá'ase. Aj mú mi me'ɨ́n raatáhuaviiri'i ɨ́ Dios. Matɨ́'ɨj mi antiújmua'aréere muá'araa me'ɨ́jna jɨme'e mej nu'u hua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua rá'ase.

7 Jéihua mú ráanamuajri'i ɨ́ niuucari a'ɨ́ɨme áa mej vejli'i antachéejmee, majta ajca'ihuá'ɨmua mej antachéejmee, majta a'ɨmuá mej a'uchéjme, naími'i mú ráanamuajri'i. Majta ɨ́ teɨte ɨ́ mej huá'a jamuan á'ujujhua'ane'e a'ánna Jerusalén, jeíhua mú huatámu'iireca'a. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej títetaté'eca'a u teyujta'a, mu'iitɨ́ mú rá'antzaahua ɨ́ niuucari.

Matɨ́'ɨj nu'u raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ́ Esteban

8 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Esteban, jeíhua pu rá'atzaahuate'eca'a ɨ́ Dios, ajta jeíhua pu Dios jetze aráujca'anejca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n hua'utaseíjra ɨ́ teɨte a'ij mej ye'í rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios.

9 Majta mú seica á e'iré'ene mej mi raataxáj ti'itɨ́j tɨ caí xɨ́'epɨ'ɨn. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej seɨ́j jetze é'eme'ecan u teyujta'a, mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n hua'ateyuu ɨ́ mej huatétuiihuaca'a. A'ɨ́ɨ mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej Israél jetze huanéj. A'uu mú é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Cirene, majta seica a'ujna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Alejandria. Seica mú majta me'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Cilicia, majta seica u Asia.

Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej tirá'ixaate'en me'ɨ́jna ɨ́ Esteban.

10 Aru camu a'atzu raatéemua'itɨ a'iné a'ɨ́j pu jetze aráujca'anejca'a ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Ajta jaítze'e pu rú'umua'areereca'a a'ɨ́jna ɨ́ Esteban mecaí a'ɨ́ɨme.

11 Matɨ́'ɨj mi miyen huarɨ́j avíitzi'i jɨme'e. Seica mú huatajé. Aj mú mi hua'uta'aíj mej tiraaxájtzi'i tɨjɨ́n: "Tu'uri ráanamuajri'i tɨ a'ɨ́ɨn a'ij pua'a tiraataxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés, ajta ɨ́ Dios."

12 Ayee mú huá'uruu mej huá'aniniu'ucaste ɨ́ teɨte, majta ɨ́ hua'avaujsi, majta ɨ́ mej tihuá'amua'atehua'a ɨ́ yu'uxari jetze. Matɨ́'ɨj mi raatéevi'i ɨ́ Esteban. Matɨ́'ɨj me'uun ya'uví'itɨ a'ɨ́mej jemi ɨ́ rujuéesi.

13 Majta seica mú avé'ehuau ɨ́ mej miyen tí'ihua'itaca'a tɨjɨ́n:

—Tɨ́'ɨj pɨ́ na'a nain xɨca tzajta'a, a'ii pu hui a'ij pua'a ti'ixa a'ɨ́jna ɨ́ teyuu, ajta ɨ́ yu'uxari.

14 Tu'uri tiyen tiráanamuajri'i tɨ a'ɨ́ɨn ayén tiu'utaxájtaca'a tɨ nu'u tiraatá'uuna a'ɨ́jna ɨ́ teyuu a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan, ajta tɨ nu'u tá'ari'i ɨ́ taye'irá ɨ́ tɨ taatá'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan tɨ raateájtuaa. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

15 Aj mú mi ca'anín jɨ́n ra'aráaseij naími'i ɨ́ hua'ajueesi. Ayee mú ra'utaseíj cumu tɨ tétaave'en ɨ́ néerime'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Esteban. Yee pu éene'e tɨ́j néerime'ara'an ɨ́ seɨj ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ́ Dios jemi.

7

Tɨ nu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Esteban

1 Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna tɨ tí'aijta u teyujta'a tɨjɨ́n:

—¿Ni ayén ti'ayajna?

2 Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'íjna í Esteban. Ayen tijín:

—Xáanamuajri'i, ne'ihuaamua'a, seajta mú'een, nevaújsimua'a. Tí'ij caí xi a'íin Abraham u a'ará'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Harán, tí'ij auj a'uun a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Mesopotamia, Dios pu hui huataseíjre í jemin í Abraham. A'ijna í Dios, ayée pu seijre'eca'a cumu mej témaxcava'ara'an.

3 Ayee pu a'íin Dios tiraata'ixaa tijín: "Huirájra'a ayujna aché. Majta muá'ateitestemua'a, capej huá'avi'iti sino miché'e miyen 'eene'en ayujna. Seíj nu muaataseíjrate'esin í chuej pej japuan seíire'e pua'amé. Patá'aj á'ura'ani pe'újna." Ayee pu tiraata'ixaa.

4 'Aj pu 'i a'íin Abraham huirájraa a'ujna Mesopotamia. Ayee pu ajta téja'arájtehuaa tijín Caldea. Ti'iquí a'uun a'ará'a a'ujna u Harán. A'atzu hui á'ateevi'ica, ti'iqui a'íin huamí'i í táàtajra'an a'íjna í Abraham. Aj pu 'i Dios raata'aíj a'íjna í Abraham ti nu'u huiirájra'ani a'ujna u Harán tí'ij á'ura'ani a'íjna chuéjra'a japua sej yen japuan a'uchéjme íjii.

5 Capu seij chuej raací'i a'íjna í Abraham, ni cíj caj a'u ti e'ehuaújchejte'en tí'ij a'íin ayén tiraataxáj a'íjna jime'e yee neetzi pu ne'áa í chuej. Ajta a'íin te'ataújratziiri'i í Dios ti chuej raatá'an. Ajta ayén tiraata'ixaa tijín: "Tí'ij nu'u huámi'ini a'íjna í Abraham, a'ímej pu ci'iti í yaújmua'ame'en." Capu hui amín a'ij ti ajta caí títi'iríjmua'a a'íjna í Abraham a'ájna xicájra'a jetze tí'ij Dios jetzen ayén te'ataújratziiri'i.

6 'Ayee pu ajta tiraata'ixaa tijín: "Muá'ahuaacixa'astemua'a mú me'uun a'uté'e muá'aju'un seíj chuéjra'a japua a'u mej caí é'eme'ecan. Majta a'íime í mej tí'aijta a'ujna, a'íi mú tíhua'uta'aíjte'esin mej tiu'umuári'en puaíjtzi jime'e. Majta a'ij pua'a tihua'ajéeve muá'aju'un. Muá'ateeri a'achú cumu muáacua ciento nine'ira'a mej rajpuaíitzi muá'aju'un.

7 'Nee nu hui neajta niyen huá'aruuren mej mi miyen che'atá mena'a tirajpuaíitzi muá'ara'ani a'íime í mej a'ij pua'a tihua'ajéeve muá'aju'un, ché'e ti'itij jime'e nicu. Aj mú mijtá'i huiráaju'un a'íime í a'ahuáacixa'astemua'a me'újna. Majta me'ín miijmu naatévaire'e íiye a'u pej á'uca." Ayee pu hui tiraata'ixaa í Dios a'íjna í Abraham teecan.

8 'Aj pu 'i Dios raatá'a a'íjna í Abraham ti'itij ti jín ráamua'aree ti Dios ruseíj te'ataújratziiri'i ti nu'u chuej ráaci'iti. A'ii pu a'íin pú'een í mej ra'antisí'iche í runavij í ta'antiújvi'i í mej jetzen sea'araca. A'íj pu jín tí'ij teuumé'eca a'achú cumu aráhuaica xicaj ti huanú'ihuaca'a í yaujra'an í Abraham, ayée pu ráaruu í ruyauj ti ayén ántehua'aca'a tijín Isaac. Ajta a'íjna í Isaac, ayée pu che'atá na'a ráaruu a'íjna í ruyauj ti ayén ántehua'aca'a tijín Jacobo. Ajta a'íin í Jacobo, ayée che'atá na'a huá'uruu a'ímej í ruyaujmua'a, í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'axcaa, í mej jee tavaújsimua'a pú'een.

9 'Majta a'íime í tavaújsimua'a, jé'ecan mú rá'anchueere seíj í ru'ihuaara'a ti ayén ántehua'aca'a tijín José. A'íi mú ráatuaa í ru'ihuaara'a. Aj mú mi seica ya'uví'iti seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Egipto. Ajta Dios pu raatévai a'íjna í José.

10 Dios pu nu'u raatévai ti ij caí ché'e rajpuaíitzi á'ara'ani. Dios pu jetze aráujca'anejca'a a'íjna í José ti ij a'íin rú'umua'areere temua'a naa. Ajta Dios pu raatá'a a'íjna í José ti a'íin jeíhua rí'i rá'aseijrate'e a'íjna í rey, í mej miyen raatamuá'a tijín Faraón. A'íj pu jín antiújmua'areereca'a a'íjna í José a'íjna

jɨme'e tɨ tiu'uta'aíjta tɨ́j na'a nainjapua a'uun tɨ huatacá'a u Egipto, ajta a'ujna a'u tɨ é'echejca'a a'ɨ́jna ɨ́ rey.
11 'Aj pu 'ɨ jeíhua tujri huatéxuaavireca'a a'ujna u Egipto, ajta íiye a'u mej é'echejca'a a'ɨ́mej ɨ́ tavaújsimua'acɨ'ɨ. Ayee pu téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Canaán ayajna, a'ɨ́jna chuéjra'a japua íiye a'utejé'eseijre'e. Jéihua mú hui rajpuaíitzi muá'araa ɨ́ teɨte. Capu xuaavi'ica'a ti'itɨj mej huácua'ani.
12 'Tɨ'ɨquí ayén tiú'unamuajri'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo tɨjɨ́n a'úu pu nu'u é'exuaavi ɨ́ ti'itɨ́j tɨ iráacua'ani a'ujna u Egipto. Aj pu 'ɨ hua'uta'íteca'a mej á'uju'un me'újna ɨ́ tavaújsimua'acɨ'ɨ. Amuacaícan mú huaja'uvé'emuaareca'a.
13 Matɨ́'ɨjtáhua'a huaja'uvé'emuaareca'a me'újna u Egipto. Aj pu 'ɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ José hua'utá'ixa a'ɨ́mej ɨ́ ru'ihuaamua'a ja'atɨ tɨ pú'een a'ɨ́jna. Ajta ɨ́ José a'ɨ́j pu huatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Faraón ja'atén mej pú'een a'ɨ́ɨme í'ihuaamua'ame'en, majta ja'atén mej teɨtestemua'ame'en pú'een.
14 Ajta á'iyen tiu'uta'aíjtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ José tɨ ij a'uun a'uré'enen ɨ́ táàtajra'an, majta ɨ́ mej jamuan é'echejca'a. Ayee mú ará'axcaa a'achú cumu huaícate japuan tamuáamuata'a japuan anxɨ́vi.
15 'Tɨ'ɨquí Jacobo, a'uun á'uraa a'ujna u Egipto. A'uu pu ɨmuá a'umɨ́'ɨ a'ɨ́jna, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ tavaújsimua'a, a'ɨ́ɨ mú majta me'uun á'ucuii.
16 Aj mú mi me'uun ɨmuá huajá'utɨ ɨ́ mɨ'ɨchite a'ujna u Canaán. Ayee pu téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Siquem. A'uu mú huaje'evá'ana a'ɨ́jna tzajta'a ɨ́ tɨ huá'unanairi'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Abraham a'ɨ́ɨme ɨ́ yaújmua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Hamor, tɨ Siquem é'echejca'a. A'achú pu tihua'unájchi a'ɨ́jna ɨ́ Abraham.
17 'Tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'ene ɨ́ xɨcaj tɨ jetzen araúraste a'ɨ́jna tɨ jɨme'en ɨ́ Dios ayén te'ataújratziiri'ɨ ɨ́ Abraham jemi tzáahuati'ira'a jɨme'e, jeíhua mú huatámu'iireca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ tavaújsimua'acɨ'ɨ ɨ́ mej jetzen airáane. Mu'uri mu'iicáa a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte mej me'uun a'uté'eca'a a'ujna u Egipto.
18 'Aj pu nu'u i seɨj te'enteájrupi rey jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu caí raamuá'a a'ɨ́jna ɨ́ José teecan.
19 Ajta á'iyen a'ij pua'a tihuá'ajcha'ɨ́ica'a ɨ́ teɨte ɨ́ tej huá'a jetze airáane iteen. A'ɨ́ɨ pu a'ij pua'a huá'uruu ɨ́ tavaújsimua'acɨ'ɨ. Ayee pu hui tiu'uta'aíjtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ rey mej hua'iráhua'axɨn a'ɨ́mej ɨ́ huá'ayaujmua'a ɨ́ mej mauj uneeca'i mej mi huácui'ini.
20 'A'ɨ́jna xɨcájra'a jetze pu huanú'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés. Dios pu rɨ́'ɨ yá'useijraca'a ɨ́ pa'arɨ'ɨ. Majta me'ɨ́n vaújsimua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ pa'arɨ'ɨ, a'ɨ́ɨ mú ráave'esijri'ɨ me'újna ruche a'achú cumu huaíca máxcɨra'i.
21 Tɨ́'ɨj hui a'ájna teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a jetze ɨ́ mej jetzen huá'acui'ini a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ'ɨrɨ́i, seɨj pu japuan huaniú. 'Ɨita'a a'ɨ́jna tɨ rá'ancu'uvajxɨ. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ́ yaujra'an a'ɨ́jna ɨ́ rey. A'ɨ́ɨ pu ráave'esijri'ɨ tɨ́j ruyauj.
22 Matɨ́'ɨj mi nain tiraamuá'ate ɨ́ huá'amua'atziira'a a'ɨ́ɨme Egipto mej é'eme'ecan. Jé'ecan pu raayɨ́'ɨtɨhua'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tiu'utaxáj, ajta a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ti'itɨ́j huáruuren.
23 'Ayee pu ari tirájcha'ɨ́ica'a a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés, ajta ayén tí'ijxe'eve'eca'a a'ɨ́jna tɨ u huaja'uvé'emuaare ɨ́ ru'ihuaamua'a, ɨ́ mej miyen hua'atamuá'amua tɨjɨ́n yaújmua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Israél. Aj pu'ɨ á'uraa.
24 'Tɨ'ɨquí a'uun a'ará'a. Tɨ'ɨquí seɨj huaseíj tɨ Egipto é'eme'ecan. A'ɨ́ɨ pu a'ij pua'a raruurejca'a í'ihuaare'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Moisés. Tɨ'ɨquí a'uun á'ume a'ɨ́jna ɨ́ Moisés tɨ'ɨj japuan huániuuni a'ɨ́jna ɨ́ ru'ihuaara'a. A'ɨ́j pu jɨ́n a'ɨ́ɨn Moisés a'ɨ́jna huajé'ica ɨ́ ja'atɨ tɨ Egipto é'eme'ecan.

25 Ayee pu hui tí'imua'ajca a'ɨ́jna jɨme'e mej ráamua'aree a'ɨ́ɨme ɨ́ ihuáamua'ame'en tɨ a'ɨ́ɨn Moisés Dios jetze araújca'ane tɨ́'ij hua'irájtuaani. Mɨ majta'i caí, camu.

26 'Yee ruijmua'ate'e yee pu huá'uteu hua'apuaca ɨ́ ru'ihuaamua'a. Maújne'usi'ite'eca'a a'ɨ́ɨme. Ayee pu tí'ijxe'eve'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés tɨ hua'utá'ijmɨi. Tɨ'ɨquí ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n: "Mú'een teteca, mɨ sej ru'ihuaamua'a, ¿a'iné sej si siyen a'ij pua'a ruruure mú'een rujɨ́ɨmua'a?"

27 Aj pu nu'u i a'ɨ́ɨn tɨ a'ij pua'a raruurejca'a ɨ́ seíj ɨ́ ru'ihuaara'a, tɨ'ɨqui nu'u a'ɨ́ɨn raatátajcheca'a ɨ́ Moisés. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "¿A'ataani mua'antíhuau mú'eetzi ti'itɨj jɨme'e cumu juees, pej pi titaata'aíjte'en itejmi?

28 Tij pajta ineetzi jé'icatan patíj tiraajé'ica pe'ɨ́jna mɨ tɨ Egipto é'eme'ecan ɨ́ tajcaí." Ayee pu tiraata'ixaa.

29 'Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ́ Moisés, aj pu 'i huataúruu. A'uraa seíj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Madián. A'uu pu hui á'ucatii yee cumu ja'atɨ tɨ caí a'uun é'eme'ecan. A'uu pu huaténe'ɨcheca'a. Ajta hua'apuaca títi'ɨrijmua'aca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés.

30 'Teuume'eca a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a, tɨ'ɨqui seɨj huataseíjre a'ɨ́jna ɨ́ Moisés jemi já'ahua'a ɨtzitá á vejli'i ɨ́ jɨrí jetze tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Sinaí. A'uu pu hui a'utéveeca'a ti'itɨ́j tzajta'a tu'upi tɨ tétaasime'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. A'ɨ́j pu píɾɨcɨ seɨj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua.

31 Tɨ́'ɨj a'ɨ́jna huaseíj a'ɨ́jna ɨ́ Moisés, jé'ecan pu a'ij ra'utaseíj. Aj pu'i ya'utéeseij temua'a naa. Tɨ'ɨquí ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a.

32 Ayen tɨjɨ́n: "Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ hua'aDioj a'ɨ́mej ɨ́ á'amuavaujsimua'acɨ'ɨ, i nej Diojra'an pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Abraham, neajta a'ɨ́jna ɨ́ Isaac, neajta a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo." Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Dios.

'Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Moisés, jeíhua pu ruviveeca'a. Capu ché'e á'ujca'anejca'a tɨ raaseíj.

33 'Ajta ayén tiraata'ixaa ɨ́ tavástara'a tɨjɨ́n: "Patá'aj ajtá'ɨ'ɨpɨ'ɨn mɨ pej rajtáca'acai a'iné neetzi pu ne'áa mɨ chuej pej japuan á'uche'ecan. Nu'uri huaténe'a'aate.

34 Nee nu hui neri hua'useíj a'ij mej ye'í a'ij pua'a huá'aruure ɨ́ neteítestemua'a ɨ́ mej me'uun a'utéij u Egipto. Nee nu ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ́ mej jín á'upuaapua'are'e. Neajta nu'uri yé ve'ecánejsin nej ni huá'a japua huániuuni mej mi huirácɨ́ne a'ujna u Egipto. A'ɨ́j nu jín inee muaata'áijte'esin patá'aj á'ura'ani patá'aj pe'uun á'ume'en pe'újna Egipto." Ayee pu hui tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Dios.

35 'A'ɨ́jna ɨ́ Moisés, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej raatíteca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "¿A'ataani mua'antíhuau mú'eetzi cumu ti'itɨj jɨme'e juees pej pi nu'u titaata'aíjte'en itejmi?"

'Dios pu jetze rucá'anejca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés tɨ i a'ɨ́ɨn tíhua'uta'aíjte'en, ajta hua'irájtuaani. Dios pu ruseíj raata'íteca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn huataseíjre'en ɨ́ tu'upi tzajta'a ti'itɨ́j tɨ tétaasime'eca'a.

36 'A'ɨ́jna ɨ́ Moisés, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ hua'irájtuaa a'ujna u Egipto a'ɨ́mej ɨ́ tayaaxújmua'acɨ'ɨ. Ajta jeíhua pu ti'itɨ́j hua'utaseíjra mej mi me'ɨ́jna jín ráamua'aree tɨ Dios jetze aráujca'anejca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés a'ujna u Egipto, ajta a'ujna já'ahua'a jaj tɨ ve'ée tɨ é'eseijre'e tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n jaj tɨ pa'u, ajta a'ujna já'ahua'a ɨtzitá. Á'atee a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a tɨ ayén rɨjca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés.

37 'A'íjna í Moisés, a'íi pu hui ajta a'íin pú'eene'e í ti ayén tihua'utá'ixaa
a'ímej í yaújmua'ame'en a'íjna í Israél teecan tijín: "Dios pu nu'u seíj avé'evi'iti
ti a'íin ve'ecán jín ti'itevée á'ara'ani í jemin. A'íi pu nu'u ajtéme'ecan mú'ejmi
jemi. Ajta nu'u ayén che'atá na'a tiu'utévaire'esin netíj nu'u inee. Setá'aj nu'u
rá'antzaahuate'en."
38 'Matí'ij me'ín teite tiújseij a'ujna já'ahua'a itzitá, a'íi pu ajta á a'utéveeca'a
huá'a jamuan. A'íi pu xaa tahuáacixa'astemua'a japua huaniú jemin a'íjna
í ja'ati ti tí'ivaire'e í ta japua, a'íjna ti tiraata'ixaa a'ánna jirí japua ti ayén
téja'arájtehuaa tijín Sinaí. Moisés pu ra'ancuré'a í niuucari mé jetzen ruuri
muá'ara'ani tí'ij á'iyen a'íin taata'íiten itejmi.
39 'Mí majta, camu á'ujca'anejca'a mej rá'antzaahuate'en sino ayée mú
tí'ijxe'eve'eca'a í ru tzajta'a mej huaré'eciine a'uun újme'en u Egipto.
40 Ayee mú tiraata'ixaa me'íjna í Aarón. Miyen tijín: "Patá'aj santute
taatétaaven mej mi me'ín amuaaté'ee muá'ara'ani, a'iné, catu xaa ne'u ra-
mua'aree a'ij ti ti'itíj ráaruu a'íjna í Moisés, í ti tu'irájtuaa a'ujna u Egipto."
41 'Aj mú mi me'ín santu ti'itíj huatétaahuaca'a, ti ayén seijre'eca'a tíj
viseáaru'u. Matí'ij mi tiraatámuaiiivejte me'íjna í viseáaru'u. Jé'ecan mú
huataújtemua'ave me'íjna jime'e í mej raatétaahuaca'a rujiimua'a me'íjna í
santu.
42 'Ajta, a'íin í Dios, a'íi pu hui mé hua'uhuá'axi. A'íj pu jín ajtáraa a'ímej
jemi mej mi seíj jemi tiu'utévaire'en, a'ímej jemi í mej me'uun é'eseijre'e u
ta japua, xu'ura'ave, máxcira'i, xicaj, ti'itíj ti a'ij tí'iseijre'e u júte'e. Ayee pu
té'eyu'usi'i a'íjna jetze í yu'uxari mej ra'uyú'uxaca'a a'íime í mej títetaté'eca'a
ti'itij jime'e í Dios jemi. Ayen tijín:
Mú'een yaújmua'ame'en a'íjna í Israél,
¿ni qui siyen tinaatámuaiiivejte
setí'ij á'uciinicu se'újna itzitá?
Caxu xaa ne'u.
Sira'atee hua'apuate nine'ira'a
se'újna u mu'utzitá.
Caxu xaa ne'u tinaatámuaiiivejte.
43 Mi seajta, ayée xu tiráatisime'e í chi'ira'an
se'íjna í santu ti ayén ántehuaa tijín Moloc,
seajta ráachuisime'e í ti jetzen seijre'eca'a
xu'ura'ave'era'an í seij í santu
ti ayén ántehuaa tijín Renfán.
A'ii mú nu'u hui a'íin pú'eene'e santute
í sej rujiimua'a siyen tihuá'utaahuaca'a
sej si rí'i tihua'utá'an se'ímej.
A'íj nu jín ne'uun amuaata'íti a'ujná'imua a'ujna já'ahua'a
ti ayén téja'arájtehuaa tijín Babilonia.
Ayee pu hui tihua'utá'ixaa í Dios.
44 'A'ujna itzitá, a'íi pu jé'eseijre'eca'a huá'a jemi í tavaújsimua'a teeca
a'íjna í ti curé'anami'i í inaamua a'u mej e'etiújse'iri. Ayee mú hui éene'en
huatétaahuaca'a a'ij ti ye'í a'íin Dios tiraata'aíj a'íjna í Moisés, tí'ij ayén
tiraata'ixaa tijín ti nu'u raatétaaven ayén éene'en tíj a'íjna í mua'atejri a'ij ti
a'íin tiraataseíjra.
45 'Matí'ij ra'ancuré'a me'íjna í inaamua, aj mú mi u ye'erájti a'íime í mej mú
a'uvé'eju'un a'íjna jamuan í Josué matí'ij hua'utéemua'iti í teite a'ímej jemi
í mej me'uun é'echejca'a. Dios pu hua'iráavi'iti tí'ij a'íin hua'utá'an a'ímej

ɨ tavaújsimua'a teeca seɨj chuéjra'a japua mej japuan huaujchéete'ajra'ani. A'uu pu jé'eseijre'eca'a a'ɨjna ɨ inaamua ajta na'a caí a'ɨjna teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ jetzen a'ɨɨn huataseíjre'en a'ɨjna ɨ rey, ɨ David teecan.

46 'A'ɨjna ɨ David teecan, a'ii pu raacɨ'ɨ tɨ Dios rɨ'ɨ tirájcha'ɨɨca'a. A'ɨj pu jɨn raatéjhuau a'ɨjna ɨ David ɨ Dios jemi tɨ'ij Dios raatá'an tɨ David rá'ajtaaven ɨ teyuu tɨ'ij ayén tí'ivaire'e á'ara'ani tɨj chi'ira'an a'ɨjna ɨ Diojra'an a'ɨjna ɨ Jacobo.

47 Capu ajta ayén teja'uré'ene sino a'ɨɨ pu rá'ajtaahuaca'a ɨ chi'ira'an ɨ Dios a'ɨjna ɨ Salomón.

48 'Mɨ ajta, Dios pu jaítze'e antiújmua'aree caí máàj ja'atɨ, a'ɨɨ pu caí é'e é'eche ɨ chi'ij tzajta'a ɨ mej rá'ajtaahuaca'a ɨ teɨte. A'ɨj pu hui jɨn ayén ra'uyú'uxaca'a ɨ seɨj tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan tɨjɨn:

49 Ayee pu ti'ixa ɨ tavástara'a. Ayen tɨjɨn:

Nee nu a'ujyeíjxɨ'ɨsin ɨ neɨpuá japua u ta japua,
neajta nu'u e'erá chepuarita ɨ chaanaca japua.
¿Tɨ'itáni chi'ira'a senaatétaaven ineetzi?
¿Ca'ɨn a'uné jetze é'erɨ'ɨri nej nu'u huánse'upe'en?

50 ¿Ni necaí ne'ɨn pú'een inee
i nej nain tiú'utaahuaca'a
tɨ a'uun tejé'eseijre'e u ta japua,
ajta tɨ tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua?
Ayee pu ti'ixa ɨ Dios.

51 Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Esteban. Ayen tɨjɨn:

—Mú'een xu i'i muárɨ'eri. Capu hui ti'itɨj a'amua tzajta'a uténinei. Ayee xu antaújnaamua ɨ ru tzajta'a, matíj rɨjcaa ɨ á'amuavaujsimua'acɨ'ɨ. Ja'anáj tɨ na'a nain xɨcaj tzajta'a, mú'een xu caí ra'ancuré'a'ave a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

52 'Naíimi'i a'achú mej pua'améca ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan, a'ɨɨme ɨ mej a'ij pua'a huá'uruu ɨ á'amuavaujsimua'acɨ'ɨ. A'ɨɨ mú majta huá'ucuii a'ɨmej ɨ mej amuacaícan raataxájtaca'a yee a'ɨɨ pu yé ve'ecánejsin ɨ tɨ rɨ'éene'ecán jɨn seijre'e ɨ Dios jemi.

'Me'ecui xaa ne'u, mú'een mɨ sej caí ramua'areereca'a, mú'een xu raatéevi'i, seajta raajé'ica.

53 A'ɨɨme ɨ mej tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ Dios jemi, a'ɨɨ mú amuaatátui ɨ ye'irá tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze. Mɨ seajta mú'een, caxu rá'atzaahuate'eca'a. —Ayee pu'u tiu'uxájtaca'a a'ɨjna ɨ Esteban.

Mej nu'u raajé'ica me'ɨjna ɨ Esteban

54 Matɨ'ɨj miyen tiráanamuajri'i, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a. A'ɨj mú jɨn temua'a tite'evá'ujche'eve ɨ rutamej jetze. Temua'a mú tí'ijneechejca'a.

55 Ajta a'ɨɨn ɨ Esteban, xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨj pu jetze rucá'anejca'a. Aj pu i á á'ujneereca'a ɨ ta japua. Tɨ'ɨquí ayén éene'en tiu'uséij tɨ airátatzaca'a a'ujna tɨ é'eseijre'e ɨ Dios, ajta tɨ a'uun a'utéveeca'a a'ɨjna ɨ Jesús, rɨ'ɨríinta'a ɨ Dios.

56 Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Esteban ayén tɨjɨn:

—Casi'i, néjseij ɨ tɨ ari antácuuni ɨ ta japua, neajta ne'ɨjna seíj ɨ tɨ ajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte. Aj huatéjvee rɨ'ɨríinta'a ɨ Dios. —Ayee pu jemin tiu'utaxájtaca'a.

57 Jímeʼen puʼu ayén tiuʼutaxájtacaʼa, aj mú mi huiteújnaxɨ ɨ rumuájcaʼa jɨmeʼe ɨ runaxaiitaʼa mej mi caí ráanamua aʼij tɨ tiʼixa. Majta huatejíihuajraa caʼanín jɨmeʼe aʼɨ́me. Majta u aʼutéruaacheca ʼa jemin.
58 Aj mú mi ruʼiráajaj meʼújna u chajtaʼa. Matɨ́ʼɨj mi autéjhuii mej raateátuʼasixɨʼɨn tetej jɨmeʼe. Majta meʼín ɨ mej tíʼijseijracaʼa, aʼɨ́ mú teʼitiújchuiixɨ ɨ tiúʼujsiicuʼu. Matɨ́ʼɨj mi á tejáʼajraj á chuaataʼa jemin aʼɨ́jna ɨ temuaij tɨ ayén ántehuaa tɨjín Saulo.
59 Matɨ́ʼɨj ratúʼaxacaʼa aʼɨ́jna ɨ Esteban, ayée pu tiraatéjhuau ɨ Dios jemi, tɨjín:
—Jesús, nevástaraʼa, patáʼaj raʼancuréʼan i nexɨejniuʼuca.
60 Aj puʼi títunutacaʼa. Ayen tɨjín:
—Nevástaraʼa, capej aʼɨ́mej jetze pej jetzen rapuaʼajteʼe aʼɨ́jna ɨ mej jín auteájturaa múʼeetzi jemi. —Ayee pu tiuʼutaxájtacaʼa.
Tɨʼɨquí huamɨ́ʼɨ aʼɨ́jna ɨ Esteban.

8

1 Ajta aʼɨ́ɨn ɨ Saulo, aʼɨ́ɨ pu tíʼijseijracaʼa matɨ́ʼɨj raajéʼica meʼɨ́jna ɨ Esteban.
Aʼájnaxɨcájraʼajetze matɨ́ʼɨj raajéʼica, majta áʼiyen autéjhuii mej aʼij puaʼa huáʼuruuren caʼanín jɨmeʼe aʼɨ́mej ɨ mej téʼatzaahuateʼe, ɨ mej meʼuun aʼutéʼuucaʼa aʼánna Jerusalén. Majta áʼiyen aʼucíjxɨ nainjapua tɨj naʼa aʼuun tɨ huatacáʼa u Judea, majta u Samaaria. Aʼɨ́ɨ muʼu caí aʼucíj aʼɨ́ɨme ɨ mej tamuáamuataʼa japuan huaʼapua aráʼase.

Saulo pu nuʼu aʼij puaʼa huáʼaruure aʼɨ́mej ɨ mej téʼatzaahuateʼe

2 Majta seica ɨ mej rɨ́ʼɨ tiraráʼaste ɨ huaʼayeʼira, aʼɨ́ɨ mú raʼaváʼana meʼɨ́jna ɨ Esteban teecan. Jéihua mú rúʼuxɨeemɨsteʼecaʼa.
3 Ajta aʼɨ́ɨn Saulo, aʼij puaʼa pu huáʼaruurejcaʼa aʼɨ́mej ɨ mej téʼatzaahuateʼe. Aʼuɨtɨnaʼamej aʼuchéjmeʼecaa, aʼɨ́ɨ pu aʼuteáruʼipicheʼe u huáʼachiʼita. Ajta huaʼirájaʼapuanaʼa ɨ teteca, ajta aʼɨ́mej mé ʼuuca. Naíjmiʼica pu tiʼitatúʼirihuaʼa mej mi huaʼunán.

Ɨ tɨ nuʼu tihuáʼaʼixaʼatehuaʼa aʼɨ́jna ɨ Felipe aʼɨ́mej ɨ mej Samaaria éʼemeʼecan

4 Majta meʼín ɨ mej aʼucíjxɨ, aʼu tɨ naʼa mej áʼujujhuaʼaneʼe, aʼɨ́ɨ mú tihuaʼumuáʼate ɨ teɨte meʼɨ́jna jɨmeʼe ɨ niuucari ɨ tɨ Dios jín huaʼirájtuaani.
5 Aj puʼi seɨj u aʼatanéj aʼujna jáʼahuaʼa chajtaʼa tɨ aʼuun eʼejtéme ʼecan aʼujna u Samaaria. Ayee pu ántehuaa aʼɨ́jna ɨ jaʼatɨ tɨjín Felipe. Aj puʼi aʼutéjche tɨ tihuaʼutáʼixaateʼen aʼɨ́jna jetze meʼecan ɨ Cɨríɨstuʼuʼuʼ

—Dios pu hui jetze araújca'ane amɨjna mɨ teáata'a.

11 Pu'uri a'ateevi'i a'ɨjna ɨ Simón tɨ ayén rɨjcaa mej mi a'ij te'utaseíj. A'ɨj mú jɨn rá'atzaahuate'eca'a.

12 Majta a'ɨn mú rá'antzaahua tɨ'ɨj a'ɨɨn Felipe hua'utá'ixa a'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari ɨ tɨ ayén tí'iraxa ɨ tɨ jetzen tí'aijta ɨ Dios, ajta ɨ tɨ jɨn raxa ɨ Jesús jetze me'ecan. Aj mú mi huámuaɨ'ɨvijhuaca'a ɨ teteca, majta ɨ 'uuca.

13 Ajta a'ɨɨn ɨ Simón, a'ɨɨ pu ajta rá'antzaahua. Ajta huámuaɨ'ɨvijhuaca'a. Jé'ecan pu a'ij te'utaseíj a'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ ye'í rɨjcaa a'ɨjna ɨ Felipe, ajta a'ɨjna jɨme'e tɨ ti'itɨj hua'utaseíjra ɨ mej jɨn ráamua'aree tɨ Dios jetze aráujca'anejca'a a'ɨjna ɨ Felipe. A'ɨj pu jɨn a'ɨɨn Simón a'utéjche tɨ á'uche'ecane'en jamuan.

A'ɨjna ɨ Pedro, ajta a'ɨjna ɨ Juan, a'úu mú a'uté'uuca'a u Samaaria

14 Matɨ'ɨj ráamua'areeri'i a'ɨɨme ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, ɨ mej meri rá'antzaahua ɨ niuucari ɨ tɨ Dios jemi é'eme'ecan a'ɨɨme ɨ mej Samaaria a'uchéjme, aj mú mi hua'uta'íteca'a a'ɨjna ɨ Pedro, ajta a'ɨjna ɨ Juan a'ɨmej jemi.

15 Matɨ'ɨj me'uun a'ará'a, aj mú mi raatáhuaviiri'i ɨ Dios tɨ'ɨj huateáturan huá'a tzajta'a a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

16 A'iné caxɨɨ pu yé ve'ecánejca'a a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tɨ'ɨj huateáturan huá'a tzajta'a. Majta a'ɨɨme ɨ teɨte, naími'i mú huámuaɨ'ɨvijhuaca'a niuucajtze'en a'ɨjna ɨ Jesús.

17 Matɨ'ɨj mi me'ɨn ɨ mej hua'apua, a'ɨɨ mú hua'avé'emuarɨ'exɨ a'án huá'amu'uutze'e a'ɨɨme ɨ teɨte. Matɨ'ɨj miyen huarɨj, aj pu xaa yé ve'ecáane huá'a tzajta'a a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

18 Tɨ'ɨquí a'ɨɨn Simón raaseíj tɨ yé ve'ecáane a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios matɨ'ɨj seíj avé'emuarɨ'e a'án mu'úutze'en. Tɨ'ɨquí a'ɨɨn tumin hua'utá'amɨ'ɨcaa.

19 Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Simón tɨjɨ́n:

—Setá'aj naatá'an nej niyen huárɨni, nej seɨj avé'emuarɨ'en, tɨ'ɨj yé ve'ecáanen a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tɨ'ɨj a'ɨɨn huateáturan a'ɨjna tzajta'a ɨ ja'atɨ.

20 Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Pedro tɨjɨ́n:

—Ché'e antipuá'are mɨ tumin, pajta mú'ee, a'iné pej pi piyen tí'imua'atze mú'ee pej tumin jɨ́n tiú'unanan ɨ Dios tɨ tihua'atá'aca.

21 Capu hui ayén tiraavíjte'e pej piyen tiu'utévaɨre'en pe'ɨjna jɨme'e. Capej mú'ee huatá'acɨ'ɨpua a'ɨjna jɨme'e ɨ pej caí rí'ɨ tɨ'itiá'acha'ɨɨ mua'a tzajta'a ɨ Dios jemi.

22 Patá'aj raatapuá'ajta pe'ɨjna jɨme'e ɨ pej a'ij pua'a tí'iruure. Patá'aj hui raatáhuavii ɨ Dios, tɨ'ɨj a'ɨɨn Dios timuaatá'uuni'i a'ɨjna jɨme'e ɨ pej rájteu mua'a tzajta'a.

23 Ayee nu tí'imuaseij mú'eetzi, jé'ecan pej chueere'e mua'a tzajta'a. Temua'a pej tirajpuaíitzi pua'amé pe'ɨjna jɨme'e ɨ pej auteájturaa ɨ Dios jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Pedro.

24 Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'ɨjna ɨ Simón tɨjɨ́n:

—Setá'aj raatáhuavii ɨ Dios tɨ ij caí tɨ'itɨj a'ij neruuren, setɨj seuchén tiu'utaxájtaca'a.

25 A'ɨjna ɨ Pedro, ajta a'ɨjna ɨ Juan, a'ɨɨ mú tihua'utá'ixaa ɨ teɨte me'ɨjna jɨme'e ɨ mej raaseíj a'ij tɨ ti'itɨj ráaruu ɨ Jesús, majta hua'utá'ixa ɨ niuucari ɨ tɨ jɨn

hua'irájtuaani ɨ Dios. Mú'iicacié mú miyen tihua'utá'ixaa ɨ teɨte mej a'uchéjme a'ujna u Samaaria. Matɨ'ɨj mi a'ucɨj a'ánna Jerusalén.

A'ɨjna ɨ Felipe, ajta ɨ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a tɨ Etiopia é'eme'ecan

26 Tɨ'ɨquí seɨj tiu'uxájtaca'a jamuan a'ɨjna ɨ Felipe. A'ii pu a'ɨɨn pú'eene'e a'ɨjna ɨ ja'atɨ seɨj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ Dios jemi. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Aricu á'ura'a aate pújme'en a'ájna juyéjra'a jetze tɨ Jerusalén a'uré'enine'i u jetze pújme'en a'ujna Gaza já'ahua'a.

A'ɨjna juyéjra'a jetze, a'ii pu a'ɨɨn pú'een tɨ a'uun mu'utzitá a'uré'enine'i.

27 Aj pu 'i á'uraa a'ɨjna ɨ Felipe. A pu a'ucamé'eca tɨ'ɨj ja'atɨ antinájcheca'a tɨ Etiopia é'eme'ecan. A'ɨɨ pu a'ɨɨn pú'een ɨ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a a'ɨjna ɨ ja'atɨ. Ve'ecán jɨn pu ti'itéjvee a'ɨjna jemi ɨ mej jee Candace. Ayee pu huataújmua'a Candace tɨjɨn Hua'areina ɨ mej me'uun é'eme'ecan a'ujna Etiopia. A'ɨjna ɨ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a, a'ɨɨ pu antiújmua'areereca'a tɨ tumin seɨre'eca'a. A'ɨɨ pu a'ánna a'atanéj a'ánna Jerusalén tɨ'ɨj Dios a'utéenajche.

28 Pu'uri a'uun pɨjé'ejve a'ájna chuéjra'a japua tɨ a'uun é'eme'ecan. A'ɨɨ pu jetze a'aracaí ɨ carreta huamé'ecaa. Yu'uxari pu jetze té'ejijve'eca'a tɨ a'ɨɨn ra'uyú'uxaca'a a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨn Isaías.

29 Aj pu 'i a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, raatá'ixaa a'ɨjna ɨ Felipe tɨjɨn:

—Ajtéxɨɨri vejli'i amɨjna jetze mɨ carreta. Patá'aj ra'antinájche.

30 Huatɨéechijmé'e pu a'ɨjna ɨ Felipe ra'antinájcheca'a a'ɨjna ɨ ja'atɨ. Tɨ'ɨquí a'ɨɨn Felipe ráanamuajri'i ɨ tɨ té'ejijve'eca'a a'ɨjna jetze ɨ yu'uxari a'ɨɨn tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨjna ɨ Isaías teecan. Aj pu 'i a'ɨɨn Felipe ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:

—¿Ni peyeú'ite ɨ pej rá'ajijve'e?

31 Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨjɨn:

—¿A'iné tí'irɨ'ɨri nej yaú'itɨée ná'ara'ani, tɨ pua'a caí ja'atɨ naatá'itɨi a'ij tɨ huataújmua'a ɨ niuucari, nej ni yaú'itɨée ná'ara'ani? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ ja'atɨ.

Aj pu 'i raatá'inee a'ɨjna tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a tɨ a'ɨɨn Felipe antíra'ani ɨ carreta jetze, tɨ nu'u a'ujyeíjxɨ'ɨn jamuan.

32 Ayee pu té'axajtaca'a ɨ tɨ jetzen té'ejijve'eca'a tɨ ayén té'esiɨɨmua'ihuaca'a tɨjɨn:

Meye'ujáj mej mi raajé'ica matɨj nu'u hua'arujca ɨ cáne'axɨ.

Ayee pu'u éene'e a'ame tɨj cáne'a mej racáyejsin.

A'iné ayée pu a'ɨjna ɨ cáne'a capu avé'eniu, yee cumu tɨ caí té'anrɨ'ɨre.

Matɨ'ɨj miyen raatéxɨeehuataca'a, ayée pu che'atá na'a caí te'evé'eniuuca'a a'ɨjna matɨ'ɨj a'ij pua'a ráaruu.

33 Jéihua pu nu'u tiu'utatévi'iri'i a'ɨjna jɨme'e ɨ mej ra'utéxɨeehuari'iri'i.

Capu ja'atɨ japuan huaniú a'ɨjna.

Capu ajta a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ayén tiu'utaxáj a'ɨjna jetze ɨ huáacɨxa'astemua'ame'en a'ɨjna ɨ ja'atɨ

a'iné a'ɨɨ pu nu'u ya'uví'itɨ ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an tɨ'ɨj caí ché'e íiyen seijre'e chaanaca japua.

34 Aj pu 'i a'ɨɨn tɨ uvé'e'atajpi'ihuaca'a, ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨjna ɨ Felipe tɨjɨn:

—Patá'aj naatá'ixaate'en, ¿ni ruseɨj teújxajta na'ari ja'atɨ seɨj téxajta?

35 Aj pu 'i a'ɨ́in Felipe a'utéjche tɨ raatá'ixaate'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ rá'ajijve'eca'a ɨ́ yu'uxari jetze. A'ɨ́j pu huataxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ti'itɨ́j ráaruu a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

36 Matɨ́'ɨj mi ayée a'uré'ene a'u tɨ jé'ejmuaa. Aj pu 'i a'ɨ́in ɨ́ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a ayée pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Felipe tɨjɨ́n:

—Casi'i, ye'ecui ájmuaa. ¿Ni qui caí rɨ'ɨrí pej náamuaɨ'ɨhua ineetzi?

37 Aj pu 'i Felipe ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ pua'a peté'atzaahuate'e mua'a tzajta'a, aj pu xaa ne'u huatárɨ'ɨristari.

Aj pu 'i ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a tɨjɨ́n:

—Nee nu xaa ne'u té'atzaahuate'e tɨ a'ɨ́in Jesús i'i yaujra'an ɨ́ Dios.

38 Aj pu 'i raata'aíj tɨ huatéchaxɨn ɨ́ carreta. Matɨ́'ɨj mi acáacɨ ɨ́ mej hua'apua. Aj mú mi atéecɨ á jaata'a. Tɨ'ɨquí a'ɨ́in Felipe ráamuaɨ'ɨhuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a.

39 Aj mú mi aitacɨ́j á jaata'a. Ajta á'iyen a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ya'uvɨ́'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ Felipe jíye'itzi jɨme'e. Ajta a'ɨ́in ɨ́ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a capu ché'e raaseíj ɨ́ Felipe a'ij tɨ huárupi. Capu amín a'ij, iyá'uraa naa tiú'ujtemua'ave'e.

40 Ajta, a'ɨ́in ɨ́ Felipe, a'úu pu a'utaseíjre a'ujna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Azoto. A'ɨ́i pu tihua'utá'ixaa ɨ́ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, ajtahua'a mé yee tɨ huachájta'ajme, ajtahua'a méyee, ajta na'a caí a'ará'a a'ujna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Cesarea.

9

Tɨ́'ɨj nu'u a'ɨ́in Saulo huataújtuaa ɨ́ Dios jemi
(Hch. 22:3-16; 26:9-18)

1 Ajta a'ɨ́in ɨ́ Saulo, ayén auj tihuá'aneechejca'a tɨ huá'ucui'ini a'ɨ́mej ɨ́ mej rá'atzaahuate'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a. A'ɨ́j pu jɨ́n a'ɨ́jna u a'utéeseɨj a'ɨ́jna tɨ tihuá'a'aijte'eca'a u teyujta'a.

2 Aj pu 'i raatáhuaviiri'i tɨ a'ɨ́in raatapíjte'en ɨ́ yu'uxari ɨ́ tɨ jɨ́n u a'uteárute u teyujta'a ajta já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Damasco. Tɨ pua'a nu'u a'uun huajá'uteuni ɨ́ teɨte ɨ́ mej nu'u rá'atzaahuate'eca'a ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n rɨ́'ɨ titeejú'ucaa ɨ́ Dios jemi, aj pu nu'u i hua'iráviɨtɨj hua'anajɨ́'ɨcɨ'exɨ'ɨn, tɨ́'ɨj nu'u i huá'aviɨtɨn u Jerusalén.

3 Tɨ́'ɨj ari a'uun vejli'i aumé'ecaa a'ájna Damasco, jíye'itzi jɨ́n pu jeíhua jairanéeri'icɨ já'araa. Júte'e ve'ecáane a'ájna a'u tɨ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Saulo.

4 Tɨ'ɨquí a'ɨ́in e'erájve á chuaata'a. Ti'itɨj pu huánamuajri'i tɨ ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Saulo, Saulo, ¿a'iné 'een jɨ́n piyen a'ij pua'a neruure?

5 Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ Saulo tɨjɨ́n:

—¿A'ataani pej pú'een, nevástara'a?

Aj pu 'i ayén tiu'utánamuajre tɨjɨ́n:

—Nee nu ne'ɨ́n pú'een i nej i'i Jesús, i pej a'ij pua'a neruure.

6 Aj pu 'i tavástara'a ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Ájchesi, aricu u chajta'a. Aa mú muaja'utá'ixaate'esin a'ij pej ye'í huárɨni.

7 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'úu mú a'uté'uuca'a, camu ché'e avé'eniuuca'a. Ti'itɨj mú xaa huánamuajri'i, aru camu ja'atɨj á'a a'uséij.

8 A'uu pu 'i ájchee a'ɨ́jna ɨ́ Saulo. Tɨ́'ɨj mé úuneereca'a, capu ché'e atáneerica'a. Matɨ́'ɨj mi ra'anavíra'a ɨ́ muájca'are'ara'an jetze, meya'uví'itɨ u Damasco.
9 Ayee pu á'atee a'achú cumu huaíca xɨcaj tɨ aracúuni'i, ajta tɨ caí ti'itɨ́j huácuaa; ayée pu che'atá na'a á'atee huaíca xɨcaj tɨ caí yé'ecare'e.

Ananias pu nu'u u huajé'emuaare a'ɨ́jna ɨ́ Saulo

10 Seɨj pu a'utéveeca'a a'ujna Damasco, ja'atɨ tɨ ajta té'atzaahuate'eca'a. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Ananias. Aj pu 'i tavástara'a huataseíjre jemin a'ɨ́jna ɨ́ Ananias. Ayee pu tiraatajé tɨjɨ́n:
—Ananias.
Aj pu 'i ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Ye'e nej huatéjvee, nevástara'a.
11 Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a tɨjɨ́n:
—Aricu, a'ájna cáayera'a jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n tɨ huataújje'iye. Patá'aj hui pe'uun tiu'uta'íhua'un ɨ́ Judás tɨ é'eche tɨ pua'a a'uun a'utácatii a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Saulo. Tarso pu hui é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. A'ɨ́ɨ pu rahuauhuau ɨ́ Dios jemi.
12 Ja'atɨ pu nu'u huataseíjre a'ɨ́jna jemi ɨ́ Saulo. Tevij pu huataseíjre tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Ananias. Ajta ayén tiú'useijre tɨ a'ɨ́ɨn Ananias nu'u ra'avé'emuarɨej a'án mu'úutze'en tɨ ij ajtahua'a atáneere. —Ayee pu tiraata'ixaa ɨ́ tavástara'a.
13 Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Ananias:
—Casi'i, nevástara'a. Mu'iitɨ́ mú meri naatá'ixaa a'ij tɨ ti'itɨ́j ruure a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Jé'ecan pu nu'u a'ij pua'a huá'aruure a'ɨ́mej ɨ́ mej muá'atzaahuate'e a'uun mej a'uchéjme a'ujna Jerusalén.
14 Ajta íjii, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú nu'u raatá'a tɨ a'ɨ́ɨn yé tanén, tɨ́'ɨj hua'iráviˈitɨn hua'anajɨ́'ɨciˈexɨ́'ɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej muaná'amiche mú'eetzi.
15 Ajtahua'a pu ayén tiraata'aíj ɨ́ tavástara'a tɨjɨ́n:
—Aricu. Nee nu hui ra'avé'ehuau ne'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ́ mej seíj chuéjra'a japua é'eche, ajta ɨ́ hua'arey. A'ɨ́ɨ pu hui ajta neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'esin ɨ́ mej me'uun a'uchéjme a'ujna u Israél.
16 Ayej xaa ne'u, nee nu raataseíjrate'esin ne'ɨ́jna ɨ́ Saulo ɨ́ tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ jeíhua rajpuaíitzi á'ara'ani neetzi jetze me'ecan. —Ayee pu tiraata'ixaa ɨ́ tavástara'a.
17 Aj pu 'i á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ Ananias. A'uu pu a'aráa Judás tɨ é'eche. Aj pu 'i a'uun a'uteájrupi u chi'ita. Ajta á'iyen ra'avé'emuarɨej a'án mu'úutze'en a'ɨ́jna ɨ́ Saulo. Aj pu 'i ayén raatateújte tɨjɨ́n:
—Ne'ihuaara'a, Saulo. A'ɨ́ɨ pu hui ayén tinaata'aíj ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ mú'eetzi jemi a'utaseíjre patɨ́'ɨj yé ve'etamé'eca. Ayee pu tinaata'aíj pej pi pajtáhua'a atáneere, ajta pej pe'ɨ́jna jetze ará'aca'anen ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Ananias.
18 Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aitácuurixɨ ɨ́ jɨ'ɨseáara'an jetze ɨ́ ti'itɨ́j naviira'an tɨ huatéehua. Aj pu'i ajtahua'a atáneereca'a. Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn ájchee a'ɨ́jna ɨ́ Saulo. Tɨ'ɨquí huámuaɨ'ɨvijhuaca'a.
19 Aj pu 'i xaa tiú'ucuaa. Ajta ru'uhuatáca'anisti'iri'i. A'uu pu huateájturaa huá'a jamuan ɨ́ mej té'atzaahuate'e hua'apua, huaíca xɨcaj, a'ujna u Damasco.

Saulo pu nu'u tihuá'a'ixaate'e u Damasco

20 Aj pu 'i a'utéjche tɨ tihua'utá'ixaate'en u hua'atéyujta'a. Ayee pu tihuá'amua'atehua'a tɨ nu'u yaujra'an pú'een ɨ Dios a'ɨ́jna ɨ Jesús.
21 Naíjmi'i ɨ mej ráanamuajri'i, a'ɨ́ɨ mú a'ij yá'useijraca'a jé'ecan. Ayee mú tí'ixajtaca'a tɨjín:
—¿Ni caí a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ a'ij pua'a huá'uruu a'ánna Jerusalén a'ɨ́mej ɨ mej raná'amiche'e me'ɨ́jna ɨ Jesús? ¿Ajta ni caí a'ɨ́jna pu jín mú a'uvé'emej tɨ́'ij amɨ́n hua'irávi'itɨn hua'anajɨ́'icɨ'exɨ́'ɨn tɨ́'ij hua'utátuiire'en ɨ mej tí'aijta a'ujna teyujta'a a'ánna Jerusalén? —Ayee mú tiú'urixaate'ecaa.
22 Máàj pu'u jaítze'e ru'uhuatáca'anisti'iri'i tɨ́'ij a'ɨ́ɨn ayén tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte. Jé'ecan pu hua'utéemua'itɨ a'ɨ́mej ɨ juriiyu ɨ mej Damasco é'eche a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tiraataxájtaca'a tɨjín:
—¡Jee, ayej ti'ayajna, a'ɨ́jna ɨ Jesús, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua!

Saulo pu nu'u huataúruu mej nu'u mi caí raatéevi'i

23 A'atzu á'ateevi'ica, aj mú mi raaxɨ́'epɨ'ɨntare a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi raajé'ica me'ɨ́jna ɨ Saulo.
24 Nain túɉca'ari tzajta'a, majta nain tɨ́ca'ari tzajta'a, a'úu mú e'itéte'eca'a tɨ é'epueerta a'u tɨ e'iránine'i ɨ juye. Ajta, a'ɨ́ɨ pu ráamua'areeri'i a'ɨ́jna ɨ Saulo tɨjɨ́n maraatévi'ira.
25 Majta me'ɨ́n ɨ seica, ɨ mej té'atzaahuate'e, a'ɨ́ɨ mú ra'ateájra sicɨ́ri jetze tɨ ve'ée. Matɨ́'ɨj mi ra'acájtuaa tɨ́ca'ɨmua a'atzaj cumu já'ita'a tɨ́ca'a me'ɨ́jna ɨ Saulo ɨ jaxu'u jetze. Aj pu 'i á'uraa.
26 Tɨ'ɨquí a'uun a'ará'a u Jerusalén. A'ɨ́ɨ pu raxɨ́'eve'eca'a tɨ hua'ajtéjaahuate'en a'ɨ́mej ɨ mej té'atzaahuate'e. Mɨ majta, camu raxɨ́'eve'eca'a a'iné méjtziɨine'eca'a. Camu a'atzu rá'atzaahuate'eca'a tɨ a'ɨ́ɨn ayén té'atzaahuate'e a'ɨ́jna ɨ Saulo.
27 Capu amɨ́n a'ij, a'ɨ́ɨ pu ɨ Bernabé, a'ɨ́ɨ pu ra'ancuré'evi'itɨ. Aj pu 'i ya'uví'itɨ a'ɨ́mej jemi ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ajta hua'utá'ixa tɨ nu'u a'ɨ́ɨn Saulo, a'ɨ́jna huaseíj ɨ tavástara'a tɨ́'ij nu'u á a'ume'eca juye jetze, ajta Saulo pu hua'utá'ixa tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ɨ́mej ɨ mej Damasco é'eche. A'ɨ́ɨ pu tihuaú'ixaa Jesús jetze me'ecan.
28 A'ɨ́j pu jín, a'uun a'uteájturaa a'ɨ́jna ɨ Saulo a'ánna Jerusalén. Ajta a'ɨ́ɨme huá'a jamuan á'uche'ecane'e. Tihuá'a'ixaate'eca'a Jesús jetze me'ecan tzáahuati'ira'a jɨme'e.
29 Seica pu ajta jamuan tiu'uxájtaca'a. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej tí'ixaxa'a hua'aniuuca jɨme'e ɨ griego. Jéihua mú tiú'urixaate'ecaa me'ɨ́jna jɨme'e. A'ɨ́ɨ mú rá'atese'eca'a mej raajé'ica.
30 Matɨ́'ɨj a'ɨ́ɨme ɨ mej ihuáamua'ame'en pú'een ɨ mej té'atzaahuate'e, matɨ́'ɨj me'ɨ́n ráamua'areeri'i, aj mú mi ya'uví'itɨ me'ɨ́jna ɨ Saulo a'ujna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Cesarea. Matɨ́'ɨj mi raata'íteca'a a'uun púɉme'en chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Tarso.
31 Tɨj na'a a'u tɨ na'a mej a'uchéɉme ɨ mej té'atzaahuate'e, a'ujna já'ahua'a tɨ ajtéme'ecan a'ujna Judea, ajta a'ujna Galilea, ajta a'ujna Samaaria, naími'i mú rɨ́'ɨ titeechéejme'ecaa temua'a naa. Jé'ecan mú rucá'anejca'a ɨ ru tzajta'a. Majta me'ɨ́jna jetze aráujca'anejca'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ɨ tɨ rɨ́'ɨ tihua'utá'a. Metí'itziɨine'eca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ pua'a ti'itɨj jín ma'uté'ɨtzen ɨ Dios jemi. Majta huatámu'iireca'a jeíhua.

Tɨ́'ɨj nu'u a'ɨ́ɨn tiráahuaa a'ɨ́jna ɨ Eneas

32 Ajta a'íjna í Pedro, a'íi pu á'uche'ecane'e hua'amuáare í
í'ihuaamua'ame'en í tavástara'a. A'ímej pu ajta u ja'uvé'emuaareca'a í seica í
mej té'atzaahuate'eca'a. A'uu mú é'echejca'a, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa
tijín Lida.
33 Seíj pu huáteu a'ujna, teáata'a ti ayén ántehuaa tijín Eneas. Pu'uri
á'ateevi'ica aráhuaica nine'ira'a ti huáca'atii í utaatzi japua. Ciyáaxara'aca'a
a'íjna í ja'ati.
34 Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tijín:
—¡Eneas! Jesús í ti Dios án yá'ujra ipuari japua, a'íi pu hui tí'imuahuaate'en.
Ájchesi, patá'aj ríi ráaruuren mi á'utaatzi.
Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu 'i ájchee í Eneas.
35 Majta me'ín í mej a'uun huachéejme'ecaa a'ujna Lida, majta me'újna u
Sarón, naími'i mú raaseíj. Majta jéjcuacan jín tiu'umuá'aj. Merá'antzaahua
micu me'íjna í tavástara'a.

Tíij nu'u ra'ajjáj í Doorca huá'a tzajta'a a'íime í mi'ichite

36 Seij ti nu'u ajta té'atzaahuate'e, a'ujna já'ahua'a pu a'utéveeca'a chajta'a
ti ayén téja'arájtehuaa tijín Jope. 'Íita'a a'íjna í ja'ati. Ayee pu ántehuaa tijín
Tabita. Tabita, ayée pu huataújmua'a hua'aniuuca jime'e í griego tijín Doorca.
A'íi pu ayén rijca ti'iti jime'e ti i'i xí'epi'in. Jéihua pu hua'atéva'irihua'a í mej caí
a'ij tí'ijviicua'iraca'a.
37 Tí'ij Pedro auj a'uun a'utéveeca'a a'ujna u Lida, tijcuí'ineca'a a'íjna í
Doorca. Ti'iquí huamí'i. Seica mú racá'iiri'i me'íjna í mi'ichi. Matí'ij mi
ru'uteajtuaa a'ánna ta'amuájca ti aité'asi í cuaartu.
38 A pu vejli'i pítejá'arici u Lida, a'ujna já'ahua'a Jope. Ajta a'úu pu
a'utéveeca'a a'íjna í Pedro a'ujna u Lida. A'iné a'íime í mej té'atzaahuate'eca'a
mu'uri ramua'areereca'a ti a'uun a'utéveeca'a, a'íi mú hua'uta'íteca'a
hua'apuaca mej mi ya'utá'ixaate'en a'ij ti ti'itij huaríj. Ayee mú tí'ijree
tijín:
—Patá'aj hui ca'anacan á'ura'ani a'ujna Jope.
39 Ti'iquí Pedro á'uraa huá'a jamuan. Tí'ij a'uun a'ará'a, a'íi mú ya'uví'iti
a'ánna ti auucá'a í mi'ichi í cuaartu tzajta'a. Majta me'ín mé 'uuca í mej
mua'antiújjiimuajtareca'a a'íjna jime'e mej huácuii í huá'acina'ajmua'a, a'íi
mú jemin a'atavéejme'ecaa. Maújyeineca'a. Matí'ij mi tiraataseíjra ti'itíj
cíixuri, majta síicu'uri, ti'itíj ti tí'itaahuacare'e a'íjna í Doorca tí'ij aúche'e
ruurica'a.
40 Aj pu 'i Pedro hua'uta'aíj mej huirácine. Aj pu 'i títunutaca'a. Ti'iquí
raatéjhuau í Dios jemi. Pí pu ancuré'evee tí'ij raaseíj a'íjna í mi'ichi. Aj pu 'i
ayén tiraata'ixaa tijín:
—¡Tabita, ajchesi!
Aj pu 'i atáneereca'a. Tí'ij i raaseíj a'íjna í Pedro. Aj pu 'i a'ujyeíjxi caama
japua.
41 Ajta á'iyen Pedro pu rajví'i muájca'are'ara'an jetze. Aj pu 'i ra'ajjáj.
Ti'iquí a'íin Pedro, hua'utajé a'ímej í í'ihuaamua'ame'en, ajta a'ímej mé 'uuca
í mej antiújjiimuajtareca'a. A'íj pu hua'utaseíjra í ti huamí'i. Pu'uri ruurica'a
a'íjna.
42 Majta á'iyen nainjapua ráamua'areeri'i a'íime í mej me'uun
a'uchéjme'ecaa a'ujna Jope. Mu'iití mú rá'antzaahua me'íjna í tavástara'a.
43 Ajta a'íin í Pedro, a'atzu pu a'uun a'uteájturaa a'ujna u Jope. Seij pu jemi
á'ucatii ti navij tí'ihua'aca. Simón pu ántehuaaca'a a'íjna í ja'ati.

10

Tɨ nu'u seɨj huataseíjre a'ífna jemi ɨ Cornelio

1 Ajta seɨj a'uun a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Cesarea. Ayee pu ántehuaaca'a a'ífna ɨ teáata'a tɨjín Cornelio. A'íɨ pu a'íɨn pú'eene'e ɨ hua'acapítan ɨ mej miyen ánte'arua tɨjín xantaaru'u ɨ mej Italia é'eme'ecan.
2 A'ɨjna ɨ Cornelio, jeíhua pu raná'amiche'e ɨ Dios, majta ɨ seica ɨ teɨtestemua'ame'en. Cornelio pu ajta rá'astehua'a ɨ hua'aye'ira a'íɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Jéihua pu hua'utévaɨ tumin jɨme'e, ajta rahuauca'a jeíhua ɨ Dios jemi.
3 Ja'anáj pu ayén tiuju'uríj. A'atzaj te'ecáará'a ɨ tacuarixpua já'ita'a ucamé'ecaa ɨ xɨcaj, tí'ɨj ti'itíj huataseíjre. Cu xɨee tevi uteájrupi u chi'ita a'u tɨ a'utéveeca'a a'ífna ɨ Cornelio. Raaseíj temua'a naa. A'ii pu a'íɨn pú'een seɨj tɨ tí'ivaɨre'e ɨ ta japua ɨ Dios jemi a'ífna tɨ huataseíjre. Aj pu 'i ayén tiraatajé tɨjín:
—¡Cornelio!
4 Tɨ'ɨquí rajseíira'ajraa. Tí'itziɨne'eca'a a'ífna ɨ Cornelio. Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—¿Tɨ'itáani, nevástara'a?
Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ífna tɨ tí'ivaɨre'e ɨ ta japua tɨjín:
—Dios pu hui ra'ancuré'a nain ɨ pej peri ráahuaviiri'i, ajta ɨ pej jín hua'utévaɨ ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i.
5 Patá'aj hua'uta'aíjte'en ɨ teteca mej u á'uju'un me'újna u Jope, mej mi ya'uvé'evi'itɨn meífna ɨ Simón tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjín Pedro.
6 A'uu pu hui a'utéjvee seíj jamuan tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjín Simón. Navij pu tí'ihua'aca a'ífna ɨ Simón. A pu vejli'i é'eche a'u tɨ jaj e'eve'e'ástɨme. A'íɨ pu hui timuaatá'ixaate'esin a'ij pej ye'í huárɨni. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ífna ɨ tɨ tí'ivaɨre'e ɨ ta japua.
7 Aj pu 'i á'uraa a'ífna ɨ tevi tɨ tirá'ixaa a'ífna ɨ Cornelio. Aj pu 'i a'íɨn Cornelio, hua'apuaca huata'íteca'a ɨ mej ravaɨre'e. Seíj pu ajta seɨj huata'íteca'a tɨ i'i xantaaru'u. Jé'ecan pu rá'astejca'a ɨ hua'aye'ira a'ífna jɨme'e a'ífna ɨ xantaaru'u.
8 Nain pu hua'utá'ixa a'ij tɨ ti'itíj huaríj. Aj pu 'i hua'uta'íteca'a mej nu'u u á'uju'un u Jope.

Tɨ nu'u ti'itíj huataseíjre jemin ɨ Pedro (Hch. 11:5-10)

9 Yee ruijmua'ate'e yee, a'atzaj tacuarixpua, matí'ɨj meri á vejli'i aujú'ucaa u chajta'a, aj pu 'i Pedro antíraa ɨ chi'ij japua a'u tɨ a'upá'atza tí'ij raatéjhuauni ɨ Dios jemi.
10 Jé'ecan pu huata'í'icuataca'a. Pu'uri ayén tí'ijxe'eve'eca'a tɨ tiú'ucua'ani. Matí'ɨj mauj rí'ɨ tí'iruurejca'a ɨ tɨ tí'icua'ani, aj pu 'i ti'itíj huataseíjre ɨ jemin.
11 Ayee pu a'ífna tiu'uséij tɨ nu'u antaújcu u ta japua. Ti'itɨj pu á e'icáme'eca'a á júte'e, saavana ti'itíj, muáacuaci'e pu uhuá'isquíinajme, ajta antijí'ici'ihuaca'a.
12 Naíjmi'i mú tité'eseijre'eca'a a'ífna jetze ɨ saavana naíjmi'i ɨ animaales, ɨ mej muáacuaca ajta'íicajmee, majta ɨ mej chuaata'a huaci'ica, ɨ mej á'usinuurejye'i, majta ɨ mej rá'ara'ive.
13 Aj pu 'i ja'atɨ huánamuajri'i tɨ ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Pedro, ajchesi. Iiya'a huá'ucuii patá'aj huá'ucua'ani.
14 Ajta a'íɨn ɨ Pedro, ayée pu tiu'utaniú tɨjín:

—Canu xaa ne'u. Canu ja'anáj racua'ani ɨ tɨ caí tatá'aca ɨ taye'irá na'ari ti'itɨj tɨ xána'avi'ire'e.
15 Ajtahua'a ja'atɨ huánamuajri'i. Ayen tɨjɨn:
—A'iné nain pu rɨ'ɨ tiu'uteájtuaa ɨ Dios, capej ché'e piyen tí'ixajta yee xána'avi'ire'e.
16 Ayee pu huaícacajetze. Ajtahua'a tíraa júte'e u ta japua a'ɨjna ɨ saavana.

A'ɨɨme ɨ tɨ hua'uta'íteca'a a'ɨjna ɨ Cornelio (Hch. 11:11-14)

17 Jé'ecan pu tí'imua'ajca a'ɨjna ɨ Pedro tɨjɨn a'iquí 'een jɨn yé tanéj a'ɨjna mɨ ti'itɨj, a'iquí té'eme íjii a'ɨjna jɨme'e ɨ hua'aye'ira. Aúche'e pu tí'imua'ajcá matɨ'ɨj me'ɨn a'ará'a tá'apueerta a'ɨɨme ɨ tɨ huaja'uta'íteca'a a'ɨjna ɨ Cornelio. A'ɨɨ mú tiu'uta'íhua'u a'u tɨ é'echejca'a a'ɨjna ɨ Simón. Matɨ'ɨj me'uun a'ará'a.
18 Aj mú mi ca'anín jɨn hua'utajé tɨ pua'a nu'u a'uun á'uca a'ɨjna ɨ Simón tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjɨn Pedro.
19 Ajta a'ɨjna, aúche'e pu tí'imua'ajcá a'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ huataseíjre ɨ jemin. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tɨjɨn:
—Simón, seica mú hui muahuauhuau. Mé huaíca a'ɨɨme ɨ mej muaatéhuaunen.
20 Ájchesi. Patá'aj acájra'ani. Pej pi á'ura'ani huá'a jamuan. Capej tí'itziɨɨne'e a'iné nee nu hua'uta'íteca'a.
21 Aj pu 'i acájraa a'ɨjna ɨ Pedro a'u mej a'uté'uuca'a. Tɨ'ɨquí ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Nee nu ne'ɨn pú'een i sej nehuahuau. ¿Ti'itájni jɨn yé sevé'eju'un?
22 Aj mú mi miyen titeetaniú tɨjɨn:
—Ayee tu 'een jɨn yevé'eju'un a'ɨjna jetze me'ecan a'ɨjna ɨ Cornelio ɨ tɨ hua'acapítan. Rɨ'ɨ pu hui tí'itevij. Jéihua pu hui raná'amiche'e ɨ Dios. Ajta naími'i mú rɨ'ɨ tirájcha'ɨɨ ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Seɨj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ Dios jemi, a'ɨɨ pu raatá'ixaa tɨ a'ɨɨn mú'eetzi huata'áijta pej nu'u á'ura'ani áa tɨ é'eche a'ɨjna, tɨ'ɨj a'ɨɨn Cornelio muáanamua nain jɨme'e a'achú pej pena'a caj tihua'utá'ixaate'esin ɨ niuucari. —Ayee mú tiraata'ixaa.
23 Tɨ'ɨquí a'ɨɨn hua'utá'inee mej uteárute u chi'ita. A'uu mú a'uteájturaa a'ujna. Yee ruijmua'ate'e yee pu á'uraa a'ɨjna ɨ Pedro huá'a jamuan ɨ mej huaíca. Majta seica mú a'ucɨj ɨ'ihuaamua'ame'en ɨ mej té'atzaahuate'e me'uun é'echejca'a a'ujna u Jope.

Pedro pu nu'u a'uun a'ará'a áa tɨ é'eche a'ɨjna ɨ Cornelio

24 Majta seɨj jetze ɨ xɨcaj, a'úu mú a'ará'a u Cesarea. A'ɨɨ pu huá'achu'eve'eca'a a'ɨjna ɨ Cornelio. A'ɨj pu jɨn hua'utajé ɨ ru'ihuaamua'a, ajta ɨ ru'amiigustemua'a. Naíjmi'i mú tiújseɨj u chi'ita.
25 Tɨ'ɨj Pedro u a'uteájrupi u chi'ita, a'ɨɨ pu ra'antinájcheca'a a'ɨjna ɨ Cornelio. Aj pu 'i a'ɨɨn Cornelio á e'erájve á vejli'ipuan ɨ Pedro.
26 Aj pu 'i a'ɨɨn Pedro pu ra'ajjáj. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Huatéechaxɨ, tevi nu'u pú'een inee.
27 Matɨ'ɨj a'atzu tiu'uxáata rujɨɨmua'a, matɨ'ɨj mi uteájrupi u chi'ita. Tɨ'ɨquí a'ɨɨn Pedro hua'useíj ɨ mej tiújseɨj jeíhua ɨ teite.
28 Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Pedro tɨjɨn:
—Mú'een xu tirú'umua'aree ɨ taye'irá tɨ caí taatá'aca itejmi i tej Israél jetze ajtéme'ecan tej nu'u caí tiyen titejá'ujujhua'ane'en a'ɨmej jamuan ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan ni tej nu'u caí tiyen tihuá'amuaare.

'Mɨ ajta Dios pu naataseíjra tɨ caí ayén tiraavíjte'e nej niyen tiraaxajta yee capu amín té'aste amɨjna ɨ ja'atɨ nusu yee xána'avi'ire'e pu seijre'e amɨjna.
29 A'ɨj mú jɨn, naatajé me'ɨjna i ta'ihuaamua'a nej nu'u mú a'uvé'eme'en, canu ti'itɨj a'ij tiu'utaxájtaca'a. Ayee nu tí'ijxe'eve'e nej ráamua'aree a'iquí 'een jín senaatajé. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Pedro.
30 Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'ɨjna ɨ Cornelio tɨjín:
—Pu'uri hui teuumé muáacua xɨcaj, ayée nu niche huatacaí, nehuánitzi'ive'e. Neajta raatéjhuau ɨ Dios jemi, a'atzaj cumu já'ita'a ucamé'ecaa ɨ xɨcaj. Tɨ'ɨquí ja'atɨ huataseíjre ineetzi jemi. Naa pu ti'itemastájye'icaa a'ɨjna ɨ tɨ ru'ucáviɨjca'a.
31 Ajta ayén tinaatá'ixaa a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨjɨn: "Cornelio, Dios pu nu'u ari ráanamuajri'i a'ɨjna ɨ pej raatéjhuau ɨ jemin. Ajta a'ɨɨ pu ra'utámua'areeri'i a'achú pej caj tíhua'utapuaíjve ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i.
32 Patá'aj hui hua'uta'íte mej u á'uju'un a'ujna u Jope. Miché'e nu'u ya'uvé'evi'itɨn me'ɨjna ɨ Simón, tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjín Pedro. Aa pu á'uca a'u tɨ é'eche ɨ Simón, a'ɨjna tɨ navij tí'ihua'aca. Aa pu nu'u é'eche a'ájna vejli'i jaj tɨ e'eve'e'ástɨme." Ayee pu hui tinaatá'ixaa.
33 'A'ɨj nu jɨn ca'anacan hua'uta'íteca'a mɨ seica mej mi muaaja'utájeeve. Xɨ'epɨ'ɨn pej huarɨj pej peri mú ya'uvé'eme. Yee tu'uri, ticu, naími'i u'uté'uu. Dios pu ramua'aree a'ij tej ye'í tí'ijxe'eve'e, tetá'aj naími'i ráanamua a'achú tɨj na'a caj a'ɨɨn tavástara'a tímuaata'aɨj pej titaatá'ixaate'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Cornelio.
34 Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Pedro tɨjín:
—Nu'uri xaa niyen tí'initɨejte'e íjii tɨjín ayej xaa ne'u ti'ayajna a'ɨjna jemi ɨ Dios naími'i mú miyen titeetaniú tɨjín Dios pu ayén che'atá na'a tí'ijxe'eve'e naíjmi'ica jɨme'e tɨj ajta itejmi.
35 Naíjmi'ica pu a'ancuré'evi'itɨ ɨ Dios a'ɨmej ɨ teɨte ɨ mej rɨ'ɨ tiratá'aca, majta mej xɨ'epɨ'ɨn rɨcɨ. Capu Dios jetze ruxe'eve'e tɨ pua'a seɨj chuéjra'a japua mé'eme'ecantan me'ɨjna ɨ ja'atén.
36 'A'ii pu hui a'ɨɨn pú'een ɨ niuucari ɨ tɨ Dios jɨn ayén tihua'utajé a'ɨmej ɨ huáacɨxa'astemua'ame'en a'ɨjna ɨ Israél teecan. A'ɨɨ pu ayén tihua'utá'ixaa ɨ niuucari jɨme'e tɨ tiu'utémua'aviste'e a'ɨjna jɨme'e tɨ huá'a japua huaniú a'ɨjna ɨ Jesús ɨ tɨ Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua. A'ɨjna ɨ tɨ tavástara'a pú'een itejmi, a'ɨɨ pu taatá'a tej ti rɨ'ɨ titeeteáturan ɨ Dios jemi.
37 'Xu'uri ramua'aree a'ij tɨ ye'í ti'itɨ huarɨj a'ujna já'ahua'a tɨj na'a nainjapua u Judea. A'uu pu a'utéjche a'ujna u Galilea tɨ'ɨj a'ɨɨn tihua'utá'ixaa ɨ teɨte, ajta tɨ'ɨj ráamuaɨ'ihuaca'a a'ɨjna ɨ Juan.
38 Dios pu ya'uta'íteca'a ɨ ruxɨejniu'uca tɨ'ɨj a'ɨɨn jemin huateáturan ɨ Jesús. Ajta a'ɨɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨj pu jetze aráujca'anejca'a a'ɨjna ɨ Jesús. Tɨ'ɨquí á'uche'ecane'e já'araa. Ayee pu í'irɨjcaa ɨ tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn jɨme'e. Ajta tihuá'ahua'atehua'a naíjmi'ica ɨ mej rajpuaíjtzi me'ɨjna jɨme'e tɨ tiyaaru'u tihuá'a'aijte'eca'a. Ayee pu 'i rɨjcaa a'ɨjna ɨ Jesús a'iné Dios pu raatévaɨ.
39 'Teen tu raaseíj nain jɨme'e a'ij tɨ huarɨj íiye a'u mej é'eche a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan ajta a'ánna Jerusalén. A'ɨɨ mú rá'utatai ɨ cɨyej jetze ta'utácúruu. Ayee mú hui 'een jín raajé'ica me'ɨjna ɨ Jesús.
40 Ajta, Dios pu ajtahua'a raatatíste ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an tɨ'ɨj teuumé'eca huaíca xɨcaj tɨ huamɨ'ɨ. A'ɨj pu jɨn ajtahua'a huatarúj a'ɨjna ɨ Jesús. Ajta Dios pu hui hua'utá'a mej mi seica raaseíj.

41 Camu naími'i raaseíj, sino a'ɨ́n mu'u ɨ́ tɨ hua'avé'evi'itɨ ɨ́ Dios. Iteen tu te'ɨ́n pú'een i tej tiú'ucuaa, teajta hua'ɨ́ jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ́'ɨj a'itara'a a'u mej e'evé'enami'ihuajme ɨ́ mɨ'ichite. Teen tu hui xaa ne'u raaseíj.
42 'A'ɨ́ pu titaata'aíj tej ti tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte, teajta tiyen tiraataxáj yee Jesús pu a'ɨ́n pú'een ɨ́ tɨ Dios ra'antíhua'u a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ hua'uxɨ́jte'en naíjmi'ica ɨ́ teɨte, ɨ́ mej mauj ruurijme, majta ɨ́ mej meri huácuii.
43 Ajta ɨ́ mej títetaté'eca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, naími'i mú tiu'utaxájtaca'a me'ɨ́jna jɨme'e tɨ pua'a nu'u ja'atɨ tɨ na'a, rá'antzaahuate'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, nain pu nu'u jɨ́n tiraatá'uuni'ira ɨ́ tɨ jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi niuucajtze'en ɨ́ Jesús.

Tɨ nu'u a'ɨ́n xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ pu huateájturaa huá'a jemi a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan
(Hch. 11:15-17)
44 Aúche'e pu tí'ixajtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, tɨ́'ɨj a'ɨ́n xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios yé ve'ecáane. Tɨ'ɨquí huateájturaa huá'a tzajta'a naíjmi'ica jemi a'ɨ́mej ɨ́ mej ráanamuajri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.
45 Seica mú majta á a'uté'uuca'a ɨ́ mej a'ɨ́mej jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej té'atzaahuate'e, ɨ́ mej majta a'ɨ́mej jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej ra'ancuré'ecura'a ɨ́ runavij ɨ́ ta'antiújvi'i ɨ́ mej jetzen sea'araca. Jé'ecan mú rɨ́'ɨ ta'utaseíj a'ɨ́me me'ɨ́jna jɨ́n tɨ Dios ajta raateájtuaa ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.
46 Ayee mú 'een jɨ́n rɨ́'ɨ ta'utaseíj a'iné ayée mú tíhuá'unamuajri'i ɨ́ mej seica niuucari jɨ́n tí'ixajtaca'a, majta jé'ecan mú rɨ́'ɨ tiratá'acare'e ɨ́ Dios.
47 Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tijɨ́n:
—Ayee mú che'atá mena'a tira'ancuré'a ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios tetíj iteen. Ayej ne'ase, capu méèj ja'atɨ tɨ hua'utá'ijmɨi mej caí rumuaɨ'ihua a'ɨ́me ɨ́ teɨte. Capu xaa ne'u méèj ja'atɨ.
48 Ajta á'iyen hua'uta'aíj mej huaújmuaɨ'ihua niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ tɨ ajta Cɨríístu'u pú'een, ɨ́ tɨ Dios án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, matɨ́'ɨj mi me'ín ɨ́ mej huámuaɨ'ivijhuaca'a, a'ɨ́ mú raatáhuaviiri'i me'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨ a'ɨ́n á a'uteáturan huá'a jamuan a'achú cumu hua'apua xɨcaj, huaíca xɨcaj.

11

Tɨ nu'u tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Cornelio
(Hch. 10:9-23, 44-48)
1 Aj mú mi a'ɨ́me ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta a'ɨ́me ɨ́ mej ihuáamua'ame'en pú'een ɨ́ mej me'uun a'uchéjme nainjapua ɨ́ Judea, a'ɨ́ mú ráamua'areeri'i tijɨ́n a'ɨ́ mú majta ra'ancuré'a ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ a'ɨ́jna jetze a'uvé'emej ɨ́ Dios a'ɨ́me ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.
2 Tɨ́'ɨj a'ɨ́n Pedro a'ánna a'ará'a a'ánna Jerusalén, majta á'iyen a'ɨ́me ɨ́ mej té'atzaahuate'e, ɨ́ mej ra'antisí'iche ɨ́ runavij, a'ij mú pua'a tiraatajé me'ɨ́jna.
3 Miyen tijɨ́n:
—A'ij pej pua'a huarɨ́j a'iné a'ɨ́mej pej huaja'uvé'emuaareca'a ɨ́ mej caí ra'antisí'iche ɨ́ runavij, pajta huá'a jamuan tiú'ucuaa. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́me.
4 Aj pu 'i Pedro a'utéjche tɨ tihua'utá'ixaate'en nain a'ij tɨ ti'itɨ́j huarɨ́j.
5 Ayen tijɨ́n:

—A'uu nu chajta'a a'utéveeca'a a'ujna Jope. Neraatéhuausime'ecaa ɨ Dios jemi. Aj pu 'i ti'itɨj ineetzi jemi huataseíjre, saavana ti'itɨj tɨ júte'e á e'icaanej. Muáacuacɨ'e pu ajtaujhua'isquíinajmee, ajta antijɨ'ɨcɨ'ihuaca'a. An pu hui e'icaanej a'u nej á'ujcatii.

6 Nee nu raseíjraca'a. Aj nu ni a'ɨmej huaseíj a'ɨjna tzajta'a ɨ saavana jeíhua mú animaales, ɨ mej muáacuaca ajta'ɨɨcajmee, majta ɨ mej simuáruuni, majta ɨ mej chuaata'a huacɨ'ɨca ɨ mej á'usinuurejye'i, majta ɨ mej rá'ara'ive.

7 'Netɨ'ɨj ni ne'ɨjna huánamuajri'i. Aj pu 'i ja'atɨ ayén tinaatá'ixaa tɨjɨn: "¡Pedro, ajchesi! Iiya'a huá'ucuii, patá'aj huá'ucua'ani."

8 Ayee nu hui tiu'utaniú tɨjɨn: "Nevástara'a, canu xaa ne'u, a'iné canu ja'anáj ráacua ti'itɨj tɨ caí tatá'aca ɨ taye'irá nusu ti'itɨj tɨ xána'avi'ire'e."

9 'Ute'e pu hui púje'en ajtahua'a ja'atɨ ayén tinaatá'ixaa tɨjɨn: "A'iné nain pu tiú'utaahuaca'a ɨ Dios, capej ché'e piyen tí'ixajta yee xána'avi'ire'e."

10 Huaíca pu ayén tiuju'urɨj. Ajta á'iyen tíraa júte'e u ta japua a'ɨjna ɨ saavana.

11 'Jíme'en pu'u tíraa, seica mú hui u a'ará'a a'ujna a'u nej á'ucatii inee. Mé huaícaca'a a'ɨɨme. A'uu mú nu'u huaja'uta'íteca'a u Cesarea mej mi náahuauni ineetzi.

12 Ajta a'ɨɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu naata'áij nej nu'u á'ura'ani huá'a jamuan a'ɨmej, nej nu'u caí huá'atziɨɨne'e. A'ɨɨ mú majta a'ucíj ne jamuan a'ɨmej i ta'ihuaamua'a i mej arájsevi. Naíimi'i tu a'uteájrupi u chi'ita a'u tɨ é'eche a'ɨjna ɨ ja'atɨ.

13 'A'ɨɨ pu taata'ixaa tɨ nu'u seɨj huataseíjre a'ájna a'u tɨ é'eche. A'ɨjna ɨ tevi, a'ɨɨ pu a'ɨɨn pú'eene'e seɨj tɨ nu'u tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ Dios jemi. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ tevi tɨjɨn: "Patá'aj hua'uta'íte mɨ teteca a'ujna u Jope mej mi u ya'utájeeve a'ɨjna ɨ Simón tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjɨn Pedro.

14 A'ɨɨ pu nu'u timuaatá'ixaate'esin a'ij tɨ ye'í Dios timuaatá'uuni'ira ajta naíjmi'ica a'ɨmej á'ateɨtestemua'a." Ayee pu hui tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ ja'atɨ.

15 'Netɨ'ɨj a'utéjche nej tihua'utá'ixaate'en, aj pu 'i yé ve'ecáane a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. A'ɨɨ pu hui a'uteájturaa huá'a tzajta'a a'ɨmej. Ayee pu che'atá na'a tiu'uteájturaa itejmi tzajta'a.

16 Aj nu ni ra'utámua'areeri'i ne'ɨjna ɨ tɨ ayén tiu'utaxájtaca'a ɨ tavástara'a tɨjɨn: "Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'ɨjna jɨme'e ɨ Juan, a'ɨɨ pu nu'u huá'umuaɨ'ɨhuacare'e á jaj jɨme'e. Aru a'ɨɨ pu xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios huateáturaasin mú'ejmi tzajta'a." Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ tavástara'a.

17 'A'ɨj pu jɨn, tɨ pua'a Dios ayén che'atá na'a tíhua'utapuaíjve'en ɨ tɨ ajta taatapuaíjve itejmi tetɨ'ɨj rá'antzaahua a'ɨjna ɨ Jesús ɨ tɨ Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua, a'iné auj tí'irɨ'ɨri nej ra'antimuá'itɨn ɨ Dios. —Ayee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Pedro.

18 Matɨ'ɨj ráanamuajri'i me'ɨjna í'ihuaamua'ame'en ɨ mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, camu ché'e ti'itɨj xajtaca'a, sino rɨ'ɨ mú tiraatá'a ɨ Dios tɨjɨn:

—Huateáxcui'ihua, pu'uri hui Dios hua'utá'a ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eche mej mi jéjcuacan jɨn tiú'umua'ati mej mi ruuri muá'ara'ani tɨj na'a rusén jɨme'e.

Ɨ mej nu'u me'uun e'etiújse'ɨri u Antioquía

19 Majta me'ɨn ɨ mej a'ucíjxɨ me'ɨjna jɨme'e ɨ mej seica raajé'ica me'ɨjna ɨ Esteban, majta a'ij pua'a huá'uruu a'ɨmej ɨ mej té'atzaahuate'e, a'ɨɨ mú a'ɨmuá a'ucíjxɨ. A'uu mú a'ará'a a'ájna já'ahua'a Fenicia, majta seica a'ujna já'ahua'a

Chipre, majta seica a'ujna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Antioquía. A'ímej mú huatá'ixaa í niuucari í mej Israél jetze ajtéme'ecan.
20 Majta í seica í mej Chipre é'eme'ecan a'ímej jamuan í mej Cirene é'eme'ecan, a'íi mú me'uun a'atanéj me'újna u Antioquía. Aj mú mi autéjhuii mej hua'utá'ixaate'en a'ímej í mej hua'aniuuca jín tí'ixaxa'a í griego. A'íj mú hua'utá'ixa í niuucari í tɨ tiu'utémua'aviste'e a'íjna jetze me'ecan í tavástara'a a'íjna í Jesús.
21 Jéihua pu hua'utévaɨ í tavástara'a. A'íj mú jín mu'iití rá'antzaahua. Majta ra'ancuré'evi'itɨ í tavástara'a.
22 Majta me'ín í mej té'atzaahuate'e, í mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, matí'ɨj me'ín ráanamuajri'i a'ij tɨ ti'itíj huaríj, a'íj mú huata'íteca'a í Bernabé a'ujna Antioquía.
23 Tɨ'ɨj a'uun a'ará'a a'íjna í Bernabé, tɨ'ɨqui raaseíj tɨ Dios rí'ɨ tiú'uruu huá'a jemi. A'íj pu jín jé'ecan huataújtemua'ave a'íjna í Bernabé. Ayee pu tihua'utá'ixaa mej nu'u u huateújca'anen í ru tzajta'a mej mi mauj rá'atzaahuate'e í tavástara'a.
24 Ayee pu tiú'uruu a'íjna í Bernabé, a'iné rí'ɨ pu tí'itevistaca'a. Jé'ecan pu a'íjna jetze aráujca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ajta jeíhua pu té'atzaahuate'eca'a. A'íj pu jín jeíhua hua'utéemua'itɨ í teɨte mej mi rá'antzaahuate'en me'íjna í tavástara'a.
25 Tí'ɨjtá'i á'uraa a'íjna í Bernabé a'ujna u Tarso tɨ i ráahuauni a'íjna í Saulo.
26 Tɨ'ɨquí ráateu. Aj pu 'i a'uun ye'eráavi'itɨ a'ujna Antioquía. A'uu mú á'atee huá'a jamuan í mej té'atzaahuate'e a'achú cumu seíj nine'ira'a. Majta tihua'umuá'ate jeíhua í teɨte a'íjna í Bernabé, ajta a'íjna í Saulo. A'ujna u Antioquía, majta me'ín í teɨte amuacaícan mú miyen hua'utamuájteca'a tɨjín cristianos mú pú'een.
27 A'ájna xɨcájra'a jetze, seica mú u a'ará'a a'ujna Antioquía Jerusalén mej e'eráaci. A'íi mú me'ín pú'eene'e í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.
28 Ayee pu ántehua'aca'a seɨj tɨjín Agabo. A'íi pu á a'utéechaxɨ á já'ita'a huá'a tzajta'a. A'íj pu jetze aráujca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, tí'ij ayén tihua'utá'ixaate'en tɨ nu'u huatúuri'ihua a'ame nainjapua íiyen chaanaca japua. (Ayej xaa ne'u tiuju'uríj tí'ɨj a'íin tí'aijtaca'a a'íjna í rey tɨ ayén ántehuaa tɨjín Claudio.)
29 Aj mú mi me'ín í mej té'atzaahuate'e í mej me'uun a'uchéjme a'ujna Antioquía, a'íi mú raaxí'epɨ'ɨntare mej tíhua'uta'aíjte'en a'ímej í ru'ihuaamua'a a'ujna u Judea í mej jín huateújvaɨre'en, seɨj majta seɨj mej miyen tíhua'utapuaíjve'en a'achú mej caj tí'ijviicua'i.
30 Ayee mú huaríj. U mú tihuaja'uta'íti'iri'i nain í mej tíhua'utapuaíjve. Ajta a'íin í Bernabé, a'íjna jamuan í Saulo, a'íi mɨ hua'utátuii í huá'avaujsimua'a a'ímej í mej me'uun a'uté'uuca'a a'ánna Jerusalén.

12

Matí'ɨj nu'u raajé'ica a'íjna í Jacobo, majta ra'iteáana me'íjna í Pedro

1 Ajta, a'ájna xɨcájra'a jetze, a'íjna í rey í Heródes, a'íi pu a'utéjche tɨ huá'avivi'i seica í mej té'atzaahuate'e tí'ij a'ij pua'a huá'uruuren.
2 A'íi pu raata'aíjtaca'a mej raajé'ica í Jacobo, í tɨ ja'atzeáara'an pú'een a'íjna í Juan. A'íi mú ru'ijveíjcheca'a í mu'úura'an.

3 A'iné a'ɨɨ pu ramua'areereca'a tɨ hua'aránajcheca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan tɨ a'ɨɨn ayén tiú'uruu, a'ɨɨ pu ajta huatéevi'i a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, a'ájna matɨ́'ɨj me'ɨ́n tí'iyestejca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej racua'aca ɨ́ pan tɨ caí cujchira'a.
4 Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j ɨ́ Heródes tɨ ra'iteáana a'ujna carcel. Jéihua mú racha'ɨɨca'a miyen muáacua mé'e. Majtahua'a méyee memuáacua mé'e. Majtahua'a muáacua mé'e. Majtahua'a méyee muáacua mé'e. Ayee pu a'ɨɨn tí'imua'ajca tɨ a'ájna ru'irájtuaani mej mi raaseíj naími'i ɨ́ teɨte. Ayee pu tiu'umuá'aj tɨ ayén huárɨni, tɨ́'ɨj te'enáará'an ɨ́ mej tiu'uyé'este me'ɨ́jna jɨme'e cáne'axɨ mej cui'ica.
5 A'ɨ́j pu jɨ́n a'ɨɨn Heródes racha'ɨɨca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.
Mɨ majta ɨ́ mej té'atzaahuate'e, a'ɨɨ mú a'ujca'anéecan jɨ́n rahuauca'a ɨ́ Dios jemi me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Pedro.

Dios pu ru'irájtuaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro

6 Yee ruijmua'ate'e yee pu huateátɨca'areca'a ajta pu'uri ru'irájtuaaníche'e mej mi raaseíj ɨ́ teɨte. Ajta a'ɨɨn ɨ́ Pedro í'icujcaa. A já'ita'a a'ure'eca'itɨ anájɨ'ɨcɨ'ihuaca'a cadeena jɨme'e ru'ɨɨca jetze, ajta rumuájca'a jetze. Majta ɨ́ xantaaru'u mej hua'apua, a'ɨɨ mú ajtatápɨ'ihuajme'ecaa me'ɨ́jna jetze ɨ́ Pedro. Majta seica ɨ́ xantaaru'u, a'úu mú á e'ité'uuca'a tá'apueerta, mej racha'ɨɨca'a.
7 Aj pu 'i jíye'itzi jɨme'e, seɨj huataseíjre jemin. A'ɨɨ pu a'ɨɨn pú'een seɨj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ́ tavástara'a jemi. Ajta uhuanéeri'icɨre'ajraa a'ujna u carcel. Aj pu 'i raatáruureajxɨ a'ɨ́jna ɨ́ tevi. Raajíste a'ɨ́jna ɨ́ Pedro. Ayen tɨjɨ́n:
—Ca'anacan, ajchesi.
Aj pu 'i á é'ejvatzɨjxɨ ɨ́ cadeena á chuaata'a a'ɨ́jna tɨ jɨ́n jɨ́'ɨcɨ'ihuaca'a ɨ́ Pedro.
8 Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Ucá'achejte'e mua'asiicu'u, ajta ajtá'aca'acaite'e.
Aj pu'i ayén huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Pedro. Ajtahua'a ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua tɨjɨ́n:
—Ucá'achejte'e mɨ seɨj muá'acɨɨxu. Patá'aj naatavájra ineetzi.
9 Aj pu 'i huirájraa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, cujta'an a'ɨ́jna ɨ́ tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua. Ajta capu ramua'areereca'a ti ayén ti'ayajna a'ij tɨ ti'itɨ́j raruurejca'a a'ɨ́jna jamuan ɨ́ tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua. Capu ramua'areereca'a ti ayén ti'ayajna nusu tí'imaaraca'a na'a.
10 Matɨ́'ɨj mi me'uun a'uré'ene a'u tɨ a'utéveeca'a seɨj ɨ́ xantaaru'u tɨ racha'ɨɨca'a ɨ́ carcel. Majta 'á'ayee seɨ́j jemi ɨ́ xantaaru'u. Aj mú mi me'ɨ́n a'uré'ene a'utɨ́ tepúusti'i puéertara'a e'itéjvee a'u tɨ a'atanén ɨ́ juye. Tɨ'ɨquí antaújcu ruseɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ puéerta. Aj mú mi huiráaci. A'ɨ́j mú jetze a'ucɨ́j ɨ́ juye. Matɨ́'ɨj mi raatéexɨjte a'u tɨ aúu'ase ɨ́ juye. Jíye'itzi jɨ́n pu á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua.
11 Aj pu 'i ráamua'areeri'i a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨ ayén ti'ayajna. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Nu'uri ramua'aree tɨ ayén ti'ayajna tɨ tavástara'a seɨ́j u a'uta'íteca'a tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua tɨ́'ɨj a'ɨɨn nu'irájtuaani tɨ́'ɨj caí ayén tináaruuren a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna ɨ́ Heródes, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
12 Tɨ́'ɨj a'ɨɨn ráamua'areeri'i tɨ ayén ti'ayajna, aj pu 'i á'uraa. A'uu pu a'ará'a María tɨ é'eche, náànajra'an a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjɨ́n Marcos. A'uu mú tiújseɨj jeíhua ɨ́ teɨte. A'ɨɨ mú rahuauca'a ɨ́ Dios jemi.
13 Tɨ'ɨquí a'ɨɨn te'ejteátu'asixɨ a'ájna tá'apueerta a'ájna ta'anténine'i. Aj pu 'i seɨj huirájraa tɨ́'ɨj raaseíj ja'atɨ tɨ pírɨcɨ. Temuaij a'ɨ́jna, 'ɨíta'a tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Rode.

14 Tɨ́ˈɨj aˈɨ́ɨn ráanamuajriˈi tɨ huajíjhuacaˈa, aˈɨ́ɨ pu ráamuaˈareeriˈi tɨjɨ́n aˈɨ́ɨ pu pírɨcɨ ɨ́ Pedro. Capu ajta teˈentacú. Ayee pu huarɨ́j, aˈiné huápɨˈɨ pu rútemuaˈaveˈecaˈa aˈɨ́jna ɨ́ temuaij. Tɨˈɨquí aˈutɨéechejraa tɨ́ˈij huajaˈutáˈixaateˈen tɨ nuˈu á aˈutéveecaˈa á táˈapueerta aˈɨ́jna ɨ́ Pedro.

15 Aj mú mi miyen tiraataˈixaa meˈɨ́jna ɨ́ temuaij tɨjɨ́n:

—Páˈatɨmuaˈi pepuˈu.

Ajta aˈɨ́ɨn, jeíhua pu ayén tíˈixajtacaˈa tɨ ayén tiˈayajna, tɨjɨ́n:

—Aˈɨ́ɨ pu hui pírɨcɨ.

Majta meˈɨ́n, miyen tɨjɨ́n:

—Capu aˈɨ́ɨn púˈeen. Xɨéjniuˈucareˈaraˈan pu púˈeen.

16 Ajta aúcheˈe aˈɨ́ɨn Pedro, teˈejteátuˈaxaˈa ɨ́ puéerta jetze. Aj mú mi xaa teˈentacú. Matɨ́ˈɨj raaseíj, jéˈecan mú aˈij teˈutaseíj.

17 Rumuájcaˈa pu jɨ́n huaˈutáˈixa aˈɨ́jna ɨ́ Pedro mej mi caí chéˈe aˈij teáruaasimeˈen. Aj pu ˈi huaˈutáˈixa aˈij tɨ yeˈí tiruˈirájtuaa u carcel aˈɨ́jna ɨ́ tavástaraˈa. Ajta ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Setáˈaj raatáˈixaateˈen seˈɨ́jna ɨ́ Jacobo, seajta ɨ́ seica ɨ́ taˈihuaamuaˈa.

Aj puˈi áˈuraa. Tɨˈɨquí u jáˈahuaˈa yee aˈaráˈa.

18 Yee ruijmuaˈateˈe yee cumu tapuáˈarijmeˈeca. Jéihua mú áˈupuaapuaˈareˈe ɨ́ xantaaruˈu. Camu ramuaˈareereca ˈa aˈij tɨ tiˈitɨj ráaruu aˈɨ́jna ɨ́ Pedro.

19 Jéihua pu rahuauhuau aˈɨ́jna ɨ́ Heródes. Capu ráateu. Aj pu ˈi aˈɨ́mej huataˈíhuaˈuriˈi ɨ́ xantaaruˈu ɨ́ mej rachaˈɨ́icaˈa. Ajta áˈiyen aˈɨ́ɨn Heródes huaˈutaˈaíjtacaˈa mej nuˈu huáˈucuiˈini aˈɨ́mej ɨ́ xantaaruˈu. Aj pu ˈi aˈɨ́ɨn huirájraa u Judea aˈɨ́jna ɨ́ Heródes. Tɨˈɨquí aˈuun aˈaráˈa aˈujna Cesarea. AˈuupuáˈatɨeeAˈuu pu áˈatee.

Tɨ́ˈɨj nuˈu huamɨ́ˈɨ ɨ́ Heródes

20 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ Heródes, temuaˈa pu tihuáˈajaaxɨejviˈiracaa aˈɨ́mej ɨ́ mej aˈuun aˈuchéjme aˈujna u Tiro, majta ɨ́ mej Sidón éˈeche. Aˈɨ́ɨ mú tiújseɨj. Matɨ́ˈɨj mi naímiˈi u aˈatanéj aˈujna Cesarea. Méjxeˈeveˈecaˈa mej tiuˈuxáj meˈɨ́jna jamuan ɨ́ Heródes. Matɨ́ˈɨj mi seíj huamuáˈitɨ tumin jɨmeˈe. Aˈɨ́ɨ pu aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ tɨ ravaɨreˈecaˈa aˈɨ́jna ɨ́ rey. Ayee pu ántehuaacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ tɨjɨ́n Blasto. Aˈɨ́ɨ pu huaˈutévaɨ mej mi tiuˈuxáj jamuan. Matɨ́ˈɨj mi raatáhuaviiriˈi meˈɨ́jna ɨ́ Heródes tɨ́ˈij caí chéˈe huáˈajaaxɨejviˈira aˈɨ́mej, sino chéˈe rɨ́ˈɨ tɨˈeeneˈen. Majta rátziɨɨneˈecaˈa aˈiné aˈúu pu tejaˈuvéˈeyeˈicaa ɨ́ tihuáˈacuaˈira aˈujna jáˈahuaˈa aˈujna chuéjraˈa japua aˈu tɨ tejéˈaijta aˈɨ́jna ɨ́ Heródes.

21 AˈájnaAˈájna xɨcájraˈa jetze mej raaxɨ́ˈepɨˈɨntare, aˈɨ́ɨ pu ucaújchejte ɨ́ rusiicuˈu ɨ́ mej jɨ́n ráamuaˈati tɨ aˈɨ́ɨn iˈirey. Aj pu ˈi acáayeijxɨ ɨ́ ɨpuari jetze. Tɨˈɨquí tihuaˈutáˈixaa naíjmiˈica ɨ́ teɨte.

22 Matɨ́ˈɨj ráanamuajriˈi meˈɨ́jna ɨ́ Heródes, ayée mú titeetejíihuajraa tɨjɨ́n:

—Dios pu hui pírɨcɨ mɨ tɨ tiˈixa, capu tevi púˈeen.

23 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ Heródes, capu rɨ́ˈɨ tiraataˈa ɨ́ Dios. Aˈɨ́j pu jɨ́n áˈiyen seɨj ɨ́ tɨ tíˈivaɨreˈe u ta japua ɨ́ tavástaraˈa jemi, aˈɨ́ɨ pu tiráacuiˈini. Tɨˈɨquí tijcuíˈinecaˈa. Matɨ́ˈɨj mi meˈɨ́n chuˈinute raatéjcɨˈɨcɨ meˈɨ́jna ɨ́ Heródes. Aj pu ˈi huamɨ́ˈɨ.

24 Majta, jeíhua mú ráanamuajriˈi ɨ́ niuucari ɨ́ mej tavástaraˈa jetze meˈecan tiuˈutaxájtacaˈa. Amuacaícan, aˈɨ́ɨ mú ráanamuajriˈi aˈɨ́mej ɨ́ mej á vejliˈi antachéejmee, majta ájcaˈihua ɨ́ méyee mej aˈuchéjme, majtáhuaˈa ajcaˈihuáˈɨmua mej aˈuchéjme. NaíjmiˈiciˈeAˈuchéjme. Naíjmiˈiciˈe pu huanamuáareajraa.

25 Ajta a'ɨ́in ɨ́ Bernabé, ajta ɨ́ Saulo, matɨ́'ɨj araúraste ɨ́ mej tihuaja'uta'íti'iri'i, a'ɨ́i mú a'ucíj a'ujna Jerusalén. Majta ya'uví'iti meɨ́jna ɨ́ Juan ti ajta ayén ántehuaaca'a tijɨ́n Marcos.

13

Matɨ́'ɨj amuacaícan a'ucíj majtáhua'a méyee a'ɨ́jna ɨ́Saulo, ajta a'ɨ́jna ɨ́Bernabé mej mi tihuaú'ixaate'en ɨ́ teite

1 Ajta, a'ujna já'ahua'a, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijɨ́n Antioquía, a'úu mú a'uté'uuca'a ɨ́ teite ɨ́ mej té'atzaahuate'e. Seica mú tí'ixajtaca'a ɨ́ Dios jetze me'ecan, majta seica mú tihuá'amua'atejca'a ɨ́ teite. A'ii mú a'ɨ́in pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Bernabé, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Simón, ti ajta ayén ántehuaaca'a tijɨ́n ti xu'umuara'a. Ajtahua'a a'ɨ́jna ɨ́ Lucio ti Cirene é'eme'ecan, ajta ɨ́ Manaén. (A'ɨjna ɨ́ Manaén, a'ɨ́i pu amiigura'an pu éene'e ɨ́ Heródes ti tí'aijtaca'a nainjapua u Galilea). Ajta pu a'ɨ́in a'uun a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Saulo.

2 Ja'anáj mú ténɨúuve'e, majta rú'itzi'ive'eca'a, aj pu i a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén tihua'utá'ixaa tijɨ́n:

—Sehue'evé'evi'itɨchi semɨ́jna mɨ Bernabé, seajta semɨ́jna mɨ Saulo matá'aj hui miyen tiu'utévaɨre'en me'ɨ́jna jɨ́me'en ɨ́ nej neri tihua'utá'itɨiira.

3 Aj mú mi raatáhuaviiri'i ɨ́ Dios, majta rú'itzi'ive'e. Matɨ́'ɨj mi hua'avé'emuarɨ'exɨ ɨ́ huá'amu'uutze'e. Aj mú mi hua'uta'íteca'a mej nu'u á'ucɨ́ne.

Matɨ́'ɨj nu'u me'uun a'atanéj u Chipre

4 A'iné a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́i pu hua'uta'íteca'a a'ɨ́jna ɨ́ Bernabé, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Saulo, a'úu mú púɨjme'en a'ucíj a'ujna já'ahua'a, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijɨ́n Seleucia. Aj mú mi atéecɨ ɨ́ baarcu jetze. Matɨ́'ɨj mi a'uun jetze púɨjme'en antacíj seíj chuéjra'a japua ti e'eráahuachi ti ayén téja'arájtehuaa tijɨ́n Chipre.

5 A'uu mú vejli'i e'ejtéene a'ujna já'ahua'a baarcu ti a'utéeche'eca. Ayee pu téja'arájtehuaa ɨ́ chajta'ana tijɨ́n Salamina. Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej tihua'utá'ixaate'en a'ij ti tihua'utá'ixaa ɨ́ Dios. A'uu pu tihuá'a'ixaate'eca'a hua'ateyuu tzajta'a a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Juan, a'ɨ́i pu huá'a jamuan huamé'ecaa, ajta pu a'ɨ́in huá'avaɨre'eca'a.

6 Nain japua mú ú'ucɨ́neca'a tíj na'a á teje'eráahuachi. Matɨ́'ɨj mi me'uun a'ará'a chajta'a, ti ayén téja'arájtehuaa tijɨ́n Pafos. A'uu mú ra'antinájcheca'a seíj ɨ́ ti Israél jetze ajtéme'ecan ti ayén ántehuaaca'a tijɨ́n Barjesús. Támua'aree a'ɨ́jna. Ajta tí'ihua'itaca ti nu'u tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.

7 A'ɨjna ti támua'aree, a'ɨ́i pu ravaɨre'eca'a ɨ́ tajtuhuan ɨ́ ti jín antiújmua'aree. Ayee pu ántehuaaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tajtuhuan tijɨ́n Sergio Paulo. Jé'ecan pu té'umua'areereca'a a'ɨ́jna ɨ́ tajtuhuan. Aj pu i hua'uta'aíjtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Bernabé, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Saulo a'ɨ́jna jɨme'e ti a'ɨ́in tajtuhuan ayén tí'ijxe'eve'eca'a ti huá'unamua a'ij ti 'een jín huaja'uta'íteca'a ɨ́ Dios.

8 Ajta a'ɨ́in ti támua'aree, a'ɨ́i pu ayén ántehuaaca'a tijɨ́n Elimas. A'ɨ́i pu huá'a jetze me'ecan huatéechaxɨ tɨ́'ij caí té'antzaahuate'en a'ɨ́jna ɨ́ tajtuhuan.

9 Ajta a'ɨ́in ɨ́ Saulo, ti ajta ayén ántehuaa tijɨ́n Pablo, a'ɨ́i pu a'ɨ́jna jetze aráujca'anejca'a ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Aj pu i ra'aráaseij temua'a naa.

10 Tɨ'ɨquí ayén tiraata'ixaa tijɨ́n:

—Mú'ee pe tí'ihua'itaca, ɨ́ ti tiyaaru'u a'atáàta pú'een, mú'ee pe caí raxɨ́'eve'e naíjmi'i tíj na'a ti í'ixɨ'epɨ'ɨn. ¿Ni qui hui pecaí ja'anáj

ra'antipuá'ajte'esin pej caí mú'ee tihua'antiú'uuni'ira'an mej miyen rɨcɨ a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios?

11 Pu'uri Dios puajtzi muaatá'asin íjii. Pua'aracúuni pej pua'amé. Capej hui ché'e mé uunéeri pua'amé túјca'ari tzajta'a.

Tɨ'ɨquí ayén te'irájraa a'ij tɨ tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Pablo. Temua'a pu te'aracúuni'i já'araa a'ɨjna tɨ támua'arejca'a. Cu xɨee tɨ cuj huatétɨca'are ɨ jemin, ajta cumu tɨ huamé'en cɨéeniste'e. Aj pu i ja'atɨ huáhuau tɨ ra'anaví'ira'a, ayén tɨjɨn capu mé úunee.

12 Ajta a'ɨɨn ɨ tajtuhuan, tɨ'ɨij raaseíj a'ij tɨ ti'itɨj huarɨj, tɨ'ɨqui rá'antzaahua a'iné a'ij pu pua'a ra'utaseíj a'ij mej ye'í tihua'umuá'ate me'ɨjna jɨme'e ɨ tavástara'a tɨ raniuuca.

Matɨ'ɨj nu'u me'uun a'uté'uuca'a u Antioquía tɨ a'uun huatacá'a u Pisidia

13 Aj mú mi a'ucɨj, a'ɨjna ɨ Pablo, majta me'ɨjna ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'uu mú atéecɨ ɨ baarcu jetze. Matɨ'ɨj mi me'uun a'uré'ene a'ujna já'ahua'a seɨj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Panfilia. A'uu mú a'ará'a a'ujna chajta'ana japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Perge. Tɨ'ɨquí a'ɨjna ɨ Juan, a'úu pu huaja'utétuaaxɨ. Ajta a'uun airáane u Jerusalén.

14 Majta me'ɨn ɨ seica, a'ɨɨ mú huiráacɨ a'ujna Perge. Matɨ'ɨj mi me'uun a'ará'a a'ujna já'ahua'a a'ujna chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Pisidia. Matɨ'ɨj mi me'uun a'ará'a a'ujna Antioquía. A'uu mú a'uteájrupi huá'a teyuu tzajta'a a'ɨjna xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi. Matɨ'ɨj mi huatéra'aseca'a.

15 Aj mú mi seica ra'ujíjve ɨ yu'uxari ɨ te'anxɨvi, majta ɨ seica ɨ yu'uxari ɨ mej te'uyú'uxaca'a ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Matɨ'ɨj mi ɨ mej tí'aijta teyujta'a, a'ɨɨ mú miyen tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Ta'ihuaamua'a, tɨ pua'a ti'itɨj sehuá'a'ixaate'ecu ɨ teɨte, á'iyen sehua'utá'ixaate'e íjii.

Tɨ nu'u a'ɨɨn Pablo ayén tihua'utá'ixaa

16 Aj pu i a'ɨɨ á a'utéechaxɨ a'ɨjna ɨ Pablo. Tɨ'ɨj i rumuájca'a jɨn hua'utá'ijmɨijri'i tɨjɨn mej caí a'ij teáruaasime'en. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Mú'een teteca mɨ sej Israél jetze ajtéme'ecan, mú'een mɨ sej seajta rá'atzaahuate'e ɨ Dios, xáanamuajri'i hui se'ɨjna i niuucari.

17 A'ɨjna ɨ hua'aDioj ɨ mej uyé'esise'ira'a a'ujna Israél, a'ɨɨ pu hua'avé'evi'itɨ a'ɨmej ɨ tayá'upuacɨ'ɨstemua'a. Aj pu i a'ɨɨn hua'utámu'ɨire jeíhua matɨ'ɨj mauj me'uun é'echejca'a a'u mej caí chuej é'ejcha'ɨca'a. A mú é'echejca'a me'újna já'ahua'a seɨj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Egipto. Aj pu nu'u i Dios hua'irájtuaa, a'ujna chuéjra'a japua, a'iné a'ɨɨ pu ayén hua'umuá'amuate'ecaa.

18 'A'ɨɨ pu nu'u huá'a jɨme'e huá'uviicua'ire hua'apuate nine'ira'a matɨ'ɨj á'ujujhua'ane'e a'ujna já'ahua'a ɨtzitá.

19 Ajta arahua'apuáca pu antipuá'ari ɨ teɨte ɨ mej me'uun a'uchéjme'ecaa ɨ seɨj chuéjra'a japua, tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Canaán. Aj pu nu'u i hua'utapuaíjve ɨ ruteítestemua'a a'ɨmej ɨ mej huá'achueere'eca'a ɨ mej amuacaícan me'uun é'echejca'a.

20 'Jirá'atee nu'u a'achú cumu muáacua ciento japuan muáacuajetze nine'ira'a tɨ ayén hua'utéemua'itɨ. Ajta á'iyen Dios pu nú'u hua'utá'a ɨ ruyaujmua'a tɨ tíhua'uta'aíjte'en jueesi jɨme'e. Ayee pu nu'u teuumé'eca ajta na'a caí huataseíjre a'ɨjna ɨ Samuel ɨ tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

21 'Aj mú nu'u mi raatáhuaviiri'i ti Dios tiu'utá'an ti seij rey tíhua'uta'aíjte'en. Aj pu i Dios ayén raatá'a ti seíj tíhua'uta'aíjte'en. A'ii pu nu'u a'íin pu'éene'e a'íjna í Saúl ti yaujra'an pú'een a'íjna í Cis, í ti huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'ímej í mej Benjamín jetze airáane. Saúl pu tíhua'uta'aíj a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a.

22 'Aj pu nu'u i Dios rá'ari'iri'i a'íjna í Saúl ti tihuá'a'aijte'eca'a. Aj pu i a'íjna huatá'a ti a'íin í David tíhua'uta'aíjte'en rey jime'e. Jíme'en pu nu'u tiu'utaxájtaca'a í Dios, ayén tijín: "Nee nu hui ra'antíhua'u ne'íjna i David, í ti yaujra'an pú'een a'íjna í Isaí. Rí'i pu xáahuí tinaatá'asin ineetzi. Naíjmi'i pu ayén tí'irini a'ij nej tí'ijxe'eve'e."

23 Seíj ti nu'u í'ihuaacixa'ara'an a'íjna í David teecan, a'ii pu hui a'íin pú'een í Jesús í ti Dios ya'uta'íteca'a a'ímej jemi í mej Israél a'uchéjme ti ij huá'a japua huániuuni. Ayee pu te'ará'aste í Dios a'íjna ti jíme'en te'ataújratziiri'i.

24 'Tí'ij caí xi á a'utaseíjre a'íjna í Jesús, a'íi pu hui Juan hua'utá'ixa a'ímej í mej Israél mé a'uchéjme. Ayee pu tihua'utá'ixaa ti nu'u ayén ruxe'eve'e mej huámuai'ivijhua, ajta mej nu'u seicié tiú'umua'ati í ru tzajta'a.

25 Ajta, tí'ij ari a'ájna teja'uré'enejsime'eca í xicájra'a ti jetzen huámi'ini í Juan, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna tijín: "Canu hui nee ne'ín pírici í sej rachú'eve'e. Seíj pu a'íin pú'een, aúche'e pu mé e'evé'eme. A'ijna jemi, capu hui ayén tínaavíjte'e ineetzi nej ti'iti jín raatévaire'en ti'iti jime'e ti cílieen jín seijre'e. A'íi pu jaítze'e ve'ecán jín ti'itevée a'ame necaí inee."

26 'Ne'ihuáamua'a, mi sej Abraham jetze huanéj, mi seajta Dios jemi té'atzaahuate'e, mú'ejmi pu hui jemi a'ame a'íjna i niuucari tijín a'amua japua huániuuni í Dios.

27 'Mí majta a'ímej í mej Jerusalén mé é'echejca'a, majta a'íime í mej tihuá'a'aijte'eca'a, camu a'atzu ramua'areereca'a ja'ati ti pírici a'íjna í Jesús, camu majta yaú'itiée muá'araa í niuucari í mej ra'uyú'uxaca'a a'íime í mej mejmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee mú tira'ará'aste me'íjna í niuucari me'íjna jime'e mej ti'iti jín jetzen te'ujpuá'ajte me'íjna í Jesús. Camu rí'i a'ij mej ra'ujíjve'eca'a a'íjna i niuucari a'ij ti ye'í huataújmua'a ja'anáj ti na'a tí'ijtá a'ájna teja'uré'enen a'ájna xicájra'a í mej jetzen ruse'upi.

28 'Camu hui majta a'ij tirájteu í mej jín ráamua'aree ti ayén tiraavíjte'e ti a'íin huámi'ini. Mi majta, a'íi mú Pilato huatá'ixaa ti a'íin raata'aíjta mej nu'u raajé'ica.

29 Matí'ij mi miyen tiujú'uruurée nain tíj na'a ti té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna í yu'uxari jetze, aj mú mi ra'acájti í cúruu jetze. Matí'ij mi ra'avá'ana.

30 'Aru Dios pu hui ayén tiraatá'a ti huatarún í mi'ichite tzajta'a.

31 Ajta a'íin í Jesús, a'íi pu huataújseijrataca'a a'ímej jemi í mej amuacaícan jamuan á'ujujhua'ane'eca'a tí'ij a'íin e'erájraa a'ujna Galilea, tí'ij a'uun a'ará'a a'ánna Jerusalén. Ijii, a'ii mú hui a'íin pú'een í mej tihuá'a'ixaate'e í teite a'íjna jime'e a'íjna í Jesús.

32-33 'Teajta iteen, ayée tu tejá'amua'ixaate'e te'íjna i niuucari í ti amuaatatémua'aviste'esin a'íjna í ti jín Dios te'ataújratziiri'i a'ímej jemi í tavaújsimua'aci'i. A'íi pu hui araúraste itejmi jemi, iteen i tej huá'ayaujmua'a. A'íj pu jín araúraste ti a'íin raatá'a ti huatarún í mi'ichite tzajta'a a'íjna í Jesús. Ayee pu té'eyu'usi'ihuaca'a í Chuiicari jetze í ti hua'apua tijín: "Mú'ee pej ní'iyauj. Ijii nu xaa neri inee muá'iya'upua na'ame."

34 'Jíme'en hui a'íjna i niuucari ti nu'u Dios ayén tiraatá'a ti huatarún ajtahua'a í mi'ichite tzajta'a tí'ij caí ja'anáj huatépete í ti ratéhua'ira'a, ayée pu

té'eyu'usi'ihuaca'a tɨjɨ́n: “Ayee nu che'atá nena'a tejámuaatá'asin naíjmi'ica a'achú pua'améca a'ij nej neri ti'itɨj jɨ́n te'atánratziiri'i ne'ɨ́jna ɨ́ David, ɨ́ nej jɨ́n tiraatá'a, tɨ neetzi jemi seijre'e ɨ́ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een.”

35 A'ɨ́j pu hui jɨ́n ayén té'eyu'usi'ihuaca'a seɨ́j jetze ɨ́ Chuiicari tɨjɨ́n: “Capej mú'ee ti'itá'acare'en tɨ huatépete ɨ́ tɨ ratéhua'ira'a a'ɨ́jna tɨ muavaɨre'e, tɨ ajta rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e mú'eetzi jemi.”

36 ’Puj, ayej ti'ayajna xaa, a'ɨ́ɨ pu hui ɨ́ David hua'utévaɨ ɨ́ ruteítestemua'a a'ij tɨ tí'ijxe'eve'eca'a ɨ́ Dios. Tɨ'ɨquí huamɨ́'ɨ, matɨ́'ɨj mi ra'avá'ana a'ɨ́mej jamuan ɨ́ ruvaújsimua'a teeca. Ajta á'iyen huatejpetzi ɨ́ tɨ ratéhua'ira'a, tzíte'e.

37 Mɨ ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ ratéhua'ira'a a'ɨ́jna tɨ Dios raatá'a tɨ huatarún, capu xaa ne'u huatejpetzi.

38 ’A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej hui ráamua'aree tetɨ́j teri tejá'amua'ixaate'e tɨ Dios tejámuaatá'uuni'ira a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Jesús huamɨ́'ɨ mú'ejmi jetze me'ecan tu i a'ɨ́ɨn raaté'uuna ɨ́ sej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin.

39 A'ɨ́j pu jetze hua'irájtuaa naíjmi'ica a'achú pua'améca mej té'atzaahuate'e. A'ɨ́ɨ pu hua'irátuaasin naíjmi'ica ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Mɨ ajta, a'ɨ́jna ɨ́ yu'uxari tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan, capu ja'anáj ti'itɨj jɨ́n hua'irátuaniiche'e.

40 ’Rɨ́'ɨ xu'u mú'een tɨ́'ij caí ayén tejamuáaruuren a'ij mej mejmí'i tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.

41 Miyen tɨjɨ́n:

Casi'i, mú'een xu ta'utéxɨeehuari'iri'i, ché'e utévatziɨn ɨ́ á'amuatzajta'a.
Seajta mú'een antipuá'are, a'iné ayée nu rɨni íjii sej ché'e ruuri,
ti'itɨj nu jɨ́n niyen rɨcɨ ɨ́ sej caí ja'anáj rá'antzaahuate'esin.
Capu amɨ́n a'ij tɨ pua'a ja'atɨ ayén tejamuá'ixaate'en.

Aj pu i Pablo pu a'ɨ́jna a'utéjche tɨ tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ́ teɨte ɨ́ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan

42 Aj mú mi huiráacɨ u teyujta'a. Matɨ́'ɨj huirácɨɨne, aj mú mi seica raatá'inee tɨ tihua'utá'ixaate'en jaítze'e a'ɨ́jna jɨ́me'en seɨ́j jetze ɨ́ xɨcaj mej jetzen ruse'upi.

43 Tɨ́'ɨj antipuá'areca'a ɨ́ mej ráanamuajri'i ɨ́ niuucari, matɨ́'ɨj mi jeíhua teɨte a'ucɨ́j jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Pablo, majta a'ɨ́jna ɨ́ Bernabé. Seica mú a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta seica ɨ́ mej raataxɨ́'eve ɨ́ hua'aye'ira, a'ɨ́ɨ mú pú'een ɨ́ mej Israél é'eme'ecan.

A'ɨjna ɨ́ Pablo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Bernabé, jeíhua mú tihuá'a'ixaate'eca'a. Mehuau'ɨ́jcate mej nu'u ráahuauni ɨ́ tɨ nu'u Dios ayén tiraateátuaasin.

44 Tɨ́'ɨj ajtahua'a teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a ɨ́ mej jetzen ruse'upi, naími'i mú e'etiújseɨj ɨ́ mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, mej mi ráanamua ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n tí'aijta a'ɨ́jna ɨ́ Dios.

45 Matɨ́'ɨj mi me'ɨ́n ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, matɨ́'ɨj hua'useɨ́j mej jeíhua teɨte tiújseɨj, jé'ecan mú huá'anchueere. Aj mú mi autéjhuii mej me'ɨ́jna jetze te'ujpuá'ajte'en ti'itɨj jɨme'e me'ɨ́jna ɨ́ Pablo. A'ij mú pua'a tí'ijjeeveca'a a'ij tɨ tí'ixajtaca'a.

46 Matɨ́'ɨj mi huá'a jetze huateújca'ane a'ɨ́jna ɨ́ Pablo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Bernabé. Matɨ́'ɨj mi miyen tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́ɨ pu hui ruxe'eve'e tej amuacaícan tejamuá'ixaate'en ɨ́ niuucari tɨ jetzen rá'axa ɨ́ Dios, mú'eetzi jemi mɨ sej Israél jetze ajtéme'ecan. A'iné caxu ra'ancuré'asin, capu ajta a'ij tejamuá'amitɨejte'e tɨ ayén tejámuaavíjte'e sej

siyen ruuri xá'ara'ani ɨ Dios jemi tɨj na'a rusén jɨme'e. A'ɨj tu jɨn, teri u á'uju'un huá'a jemi ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan.
47 Ayee pu hui té'eme, a'iné ayée pu titaata'aíj ɨ tavástara'a tɨjɨn:
Nee nu amua'antíhua'u setá'aj tihua'utá'ixaate'en ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan,
seajta nainjapua tɨj na'a íiyen chaanaca japua.
A'ɨɨ mú ramua'aréeren me'ɨjna i niuucari i nej jɨn hua'irátuaasin.
—Ayee mú tihua'utá'ixaa.
48 Matɨ'ɨj ráanamuajri'i ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan, jé'ecan mú huataújtemua'ave. Jé'ecan mú rɨ'ɨ tiraatá'a ɨ niuucari tɨ jetzen rá'axa ɨ Dios. Majta naími'i ɨ tɨ Dios amuacaícan u huaja'antíhuau mej mi ruuri muá'ara'ani tɨj na'a rusén jɨme'e a'u tɨ é'eseijre'e ɨ Dios, a'ɨɨ mú rá'antzaahua.
49 A'ɨj pu jɨn, jé'ecan mú hua'utá'ixa nainjapua a'ujna chuéjra'a japua. Tɨ'ɨj pɨ na'a tɨ tápuaapua'are, jaítze'e mú teɨte miyen tiráanamuajri'i ɨ niuucari tɨ jɨn Dios hua'irátuaasin ajta mena'a caí ráanamuajri'i naími'i ɨ mej me'uun a'uchéjme.
50 Mɨ majta me'ɨjna ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨɨ mú ca'anújra'a hua'utá'a mej mi tiníniu'ucacun seica ɨ uuca ɨ mej jé'ecan rá'atzaahuate'e ɨ Dios, ɨ 'uuca mej jaítze'e ti'itɨj jɨn ruxe'eve'eca'a ɨ chajta'ana. Majta seica ca'anújra'a hua'utá'a ɨ teteca ɨ mej jeíhua ti'itɨj jɨn ruxe'eve'eca'a a'ujna u chajta'a. Ca'anújra'a mú hua'utá'a mej mi a'ij pua'a huá'uruuren me'ɨjna ɨ Pablo, majta me'ɨjna ɨ Bernabé. Aj mú mi hua'utamuári a'ujna a'u mej a'uchéjme.
51 Majta me'ɨn ɨ mej hua'apua, a'ɨɨ mú tiu'utéeca'atzɨ ɨ tiú'ujca'acai tɨ'ɨj cáaxɨn ɨ chuej, mej mi me'ɨn teɨte miyen tiráamua'aree mej auteájturaa ɨ Dios jemi. Aj mú mi a'ucíj.
Aa mú a'ará'a já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Iconio.
52 Majta me'ɨn ɨ mej té'atzaahuate'e, jé'ecan mú huataújtemua'ave. Majta me'ɨjna jetze rucá'anejca'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

14

Mej nu'u me'uun a'uté'uuca'a u Iconio

1 Ajta a'ɨɨn ɨ Pablo, ajta ɨ Bernabé, matɨ'ɨj me'uun a'ará'a a'ujna Iconio, aj mú mi a'uteájrupi hua'atéyujta'a a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. A'uu mú tihuaú'ixaa ɨ teɨte tzáahuati'ira'a jɨme'e. A'ɨj mú jɨn, jeíhua rá'antzaahua a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.
2 Majta seica, ɨ mej caí té'atzaahuate'eca'a, a'ɨɨ mú ca'anújra'a hua'utá'a a'ɨmej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'ɨj mú jɨn a'ij pua'a te'utánamuajri'i a'ɨmej ɨ mej hua'apua.
3 A'ɨj mú jɨn á'atee a'ɨjna ɨ Pablo, ajta a'ɨjna ɨ Bernabé, ca'anín mú jɨn tihua'utá'ixaa ɨ tavástara'a jetze me'ecan. A'ɨj pu jɨn ca'anújra'a hua'utá'a mej mi miyen huárɨni mej ráamua'aree ɨ teɨte, mej Dios jetze araújca'ane ɨ mej hua'apua.
4 Majta ɨ teɨte ɨ mej é'echejca'a u chajta'a, a'ɨɨ mú tiújse'ɨrihua'a seica mej miyen tí'ijmua'areereca'a a'ɨmej jemi ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta seica tí'ijmua'areereca'a a'ɨmej jemi ɨ mej hua'apua.
5 Aj mú mi me'ɨn ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta a'ɨɨme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'ɨmej jamuan ɨ mej tihuá'aijte'e, a'ɨɨ mú miyen

tiraaxíepiintare mej nu'u a'ij pua'a huárini, majta nu'u hua'uteátu'asixiin tetej jime'e.

6 Aj mú mi ráamuaareeri'i a'íime í mej hua'apua. A'íj mú jín huataúruu. A'uu mú a'ará'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Listra, ajta ti ayén téja'arájtehuaa tijín Derbe. A'uu pu jetzen ajtéme'ecan a'ujna u Licaonia. Majta á'ujujhua'ane'e tíj na'a a'u ti imuá ja'u'ástimee í chuej.

7 Maúche'e mú tihuá'a'ixaate'eca'a í teite a'íjna í niuucari ti jín Dios hua'irátuaasin.

Mej nu'u me'uun a'uté'uuca'a me'újna u Listra

8 A'uu pu seij a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a Listra, tevi ti caí rá'aye'ivejca'a í ru'íica jetze. Ayee pu éene'e huanú'ihuaca'a. Capu huáye'icaa.

9 A'íi pu ráanamuajri'i a'ij ti tí'ixajtaca'a a'íjna í Pablo. Ti'iquí a'íin Pablo raaseíj. A pu temua'a naa tirú'umua'areereca'a ti a'íjna ti caí ri'en ru'íica jetze, a'íi pu rujni a'íjna jime'e ti té'antzaahuate'en.

10 Aj pu i ayén tiraatajé ca'anín jime'e tijín:

—Huatéechaxi.

Ti'iquí a'íin ájtzucu. Ajta á á'uche'ecane'e já'araa.

11 Matí'ij raaseíj a'ij ti ti'itíj huáruu í Pablo, aj mú mi huajíjhuaca'a í teite runiuuca jime'e mej jíme'en tí'ixaxa'a a'ujna Licaonia. Miyen tijín:

—Ɨ Dioosi mú yé ve'ecáane. Cu xiee muaateújteitesteca'a mej mi yé huataseíjre íiye itejmi jemi.

12 Yee mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Amijna mi Bernabé, a'íi pu hui a'íin pú'een í Dios tej tiyen ratamuá'amua tijín Júpiter, ajta amijna í Pablo, a'íi pu hui a'íin pú'een a'íjna í Mercurio.

Ayee mú raatamuá'a me'íjna í Pablo, a'iné a'íi pu nu'u raataxájtaca'a.

13 Aa pu vejli'i jé'eseijre'eca'a í teyuu a'íjna ta'anténine'i a'ujna chajta'a. Ajta a'íin í puaarij ti tí'ivaire'e Júpiter jemi a'ujna teyujta'a, a'íi pu u huaja'uvé'ejajpuaca'a í tuuru'use, ajta í xuuxu'u ti tutíjhua. A'ijna í puaarij, majta í teite, a'íi mú huá'ana'amiche'e í tuuru'use, majta huá'umuaii'ivejtaca'a.

14 Majta me'íin í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, matí'ij ráamua'areeri'i, á mú aúurupi í teite tzajta'a, meruaachijmé'e, majta antijíihua. Matí'ij mi amuacaícan tiu'utésiujtza'anaxi í tiú'ujciixu me'íjna jime'e mej mi me'íjna jín hua'utá'ijmiijra í teite.

15 Miyen tijín:

—Mú'een teteca, ¿a'iné sej si siyen rici? Teen tu hui teajta teteca pú'een, setíj mú'een. Ayee tu 'een jín mú a'uvé'eju'un tetá'aj tejamuá'ixaate'en setá'aj mú'een raatapuá'ajta se'íjna ti caí ti'itij vaire'e, setá'aj raténa'amiche'en í Dios ti i'irúuri, ti ajta raatétaahuaca'a í ta japua ti auuteájmua, ajta í chaanaca tej japuan yen seijre'e, ajta í jaj ti íiyen seijre'e ta jamuan, ajta nain tíj na'a pua'amé tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua, ajta jaj tzajta'a ti tí'iseijre'e.

16 'A'ájná'imua pu hui Dios hua'utá'a í teite mej miyen éene'en seijre'e matíj me'íin tí'ijxe'eve'eca'a.

17 Mi ajta, tíj na'a jéjcua imuá tíj na'a ti yú e'iré'ene, Dios pu huá'a jemi tiu'uteájtuaa í mej jíme'en ráamua'aree a'ij ti ye'í huaríj í Dios. Ayee xu hui tí'ijmua'aree ti Dios á'amuacha'íj temua'a naa. Nain pu jín tejámuaatévaire'esin viite jime'e, mej huáviiye, ajta ti tiú'uciire, ajta

tejámuaatá'asin ɨ sej ráacua'ani, ajta sej rɨ'éene'e seíire'e xá'ara'ani mɨ ruxɨejniu'uca jetze. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

18 Mu'iicáca pu huatá'ixaa ɨ teɨte. Xa'ichu'i pu hua'utéemua'itɨ mej mi caí miyen tihuá'amuaɨ'ɨvejte'e.

Matɨ'ɨj nu'u raateátu'asixɨ me'ɨjna ɨ Pablo me'újna u Listra

19 Aj mú mi seica u a'uvé'eju'un. A'uu mú e'eráacɨ a'ujna já'ahua'a Antioquía, majta me'újna Iconio. A'ii mú a'ɨɨn pú'een ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Matɨ'ɨj mi hua'utá'ixa ɨ teɨte tɨ nu'u a'ij pua'a tí'itevij ɨ Pablo. Matɨ'ɨj mi raateátu'asixɨ tetej jɨme'e. Ayee mú tiu'umuá'aj tɨjín huamɨ'ɨ. A'ɨj mú jín mi ya'ujáanajraa á pua'acié ɨ chajta'ana jetze.

20 Aj mú mi me'ɨn ɨ mej té'atzaahuate'e me'uun e'etiújseɨj a'u mej yauujájsime'e ɨ Pablo. Mua'ajteáxɨɨreca'a a'u mej yauutéj. Jíme'en mu'u jemin ajteáxɨɨreca'a, aj pu i ájchee a'ɨjna ɨ Pablo. Ajtahua'a, pu a'uteájrupi u chajta'a. Yee ruijmua'ate'e yee, a'ɨɨ pu á'uraa a'ɨjna jamuan ɨ Bernabé. A'uu mú a'ucíj u Derbe.

21 A'uu mú tihuaú'ixaa ɨ niuucari jɨme'e tɨ jín Dios hua'irátuaasin. Jéihua mú hua'utéemua'itɨ ɨ teɨte a'ujna Derbe, mej mi me'ɨn té'antzaahuate'en. Aj mú mi huaré'acɨ me'újna u Listra, majta me'újna u Iconio, majta u Antioquía.

22 Nainjapua mú ca'anújra'a hua'atá'a a'ɨmej ɨ mej té'atzaahuate'e mej mi caí ratápuaapua'ajta'an mej té'atzaahuate'e, majta hua'utá'ixa tɨ nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ ja'atɨ amuacaícan ayén tirajpuaíitzi á'ara'ani tɨ i a'uun a'uteárute a'ujna tɨ é'eseijre'e ɨ Dios.

23 Majta hua'avé'ehuau ɨ hua'avaujsi mej mi tiu'utévaɨre'en u huá'a teyujta'a. Matɨ'ɨj ténɨúuve'e, majta huaúritzi'ive, aj mú mi ra'ɨjca ɨ tavástara'a naíjmi'ica ɨ mej rá'atzaahuate'e.

24 Matɨ'ɨj antacíj a'ujna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Pisidia. A'uu mú a'ará'a a'ujna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Panfilia.

25 Aj mú mi me'uun a'ará'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Perge. A'uu mú tihuaú'ixaa ɨ niuucari jɨme'e. Aj mú mi a'ucíj a'ujna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín u Atalia.

26 A'uu mú baarcu jetze atéecɨ. Matɨ'ɨj mi antacíj yútan púje'en a'ujna já'ahua'a Antioquía. Aa pu pítejá'arɨcɨ a'u mej yau'ɨjca ɨ Dios tɨ hua'acha'ɨɨ á'ara'ani mej mi miyen rɨjca a'ij mej tíhua'uta'íti'iri'i ɨ ru'ihuaamua'a.

27 Matɨ'ɨj mi me'uun a'ará'a a'ujna Antioquía. Aj mú mi hua'ajtéseɨj ɨ mej teyujta'a e'etiújseɨrihua'a. Nain mú tihua'utá'ixaa ɨ niuucari jɨme'e a'ij tɨ Dios ayén tihua'utá'a a'ɨmej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi majta me'ɨn té'antzaahuate'en.

28 Matɨ'ɨj mi me'uun á'atee huá'a jamuan ɨ mej té'atzaahuate'e a'ujna Antioquía.

15

Matɨ'ɨj nu'u huá'aɨtziite'eca'a a'ɨɨme ɨ mej rá'astijre'eca'a ɨ ruye'ira ɨ mej Israel hecé ajtéme'ecan

1 Seica mú me'uun a'ará'a a'ujna u Antioquía. A'ɨɨ mú a'ɨɨn pú'een ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. A'uu mú e'eráacɨ a'ujna Judea. Matɨ'ɨj mi autéjhuii mej tihuá'umua'aten ɨ ru'ihuaamua'a. Miyen tɨjín:

—Tɨ pua'a secaí ra'ancuré'ecura'a ɨ runavij ɨ mej jetzen sea'araca a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan, tɨ pua'a secaí siyen huárɨni, seɨj ajta seɨj, capu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ Dios tejámuaatá'uuni'i.

2 Mɨ majta a'ɨ́jna ɨ Pablo, ajta ɨ Bernabé, jé'ecan mú tihuá'a'ixaate'eca'a tzáahuati'ira'a jɨme'e. Aj mú mi a'ɨ́mej ru'ihuaamua'a miyen tiu'ɨ́jca a'ɨ́mej ɨ mej hua'apua, huá'a jamuan ɨ seica mej mi á'ujcɨɨne a'ánna Jerusalén, mej mi raaxɨ'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́mej jamuan ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua arái'ase, majta ɨ vaujsi ɨ mej tiújseɨ'ɨrihua'a u teyujta'a a'ánna Jerusalén.

3 Majta me'ɨ́n ɨ mej tiújseɨ'ɨrihua'a a'ujna Antioquía, a'ɨ́ɨ mú hua'uta'aíj. Matɨ́'ɨj mi a'ucíj. A'uu mú Fenicia a'uré'ene, majta me'újna u Samaaria. Nainjapua mú tihua'utá'ixaa me'ɨ́jna jɨme'e mej té'antzaahuate'en ɨ Dios jemi, a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'ɨ́j mú jɨ́n huataújtemua'ave temua'a naa a'ɨ́ɨme ɨ huá'a'ihuaamua'a matɨ́'ɨj huá'unamuajri'i a'ij mej tí'ixajtaca'a.

4 Matɨ́'ɨj me'uun a'arái'a a'ájna Jerusalén a'ɨ́jna ɨ Pablo, ajta a'ɨ́jna ɨ Bernabé, jé'ecan mú hua'ancuré'evi'itɨ temua'a naa a'ɨ́ɨme ɨ mej tiújseɨ'ɨrihua'a u teyujta'a, majta ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua arái'ase, majta ɨ vaujsi. Matɨ́'ɨj mi miyen tihua'utá'ixaa nain tɨ Dios tiu'uteájtuaa jaítze'e huá'a jemi ɨ seica ɨ teɨte.

5 Majta seica a'ɨ́mej ɨ fariseos ɨ mej té'atzaahuate'e, a'ɨ́ɨ mú a'ájna a'uté'uuca'a. Miyen tɨjɨ́n:

—Jé'ecan pu hui ruxe'eve'e mej miyen huárɨni a'ɨ́mej ɨ mej té'atzaahuate'e ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Miché'e hui ra'arái'asten nain jɨme'e a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan. Miché'e ra'antisíjchixɨ'ɨn ɨ runavij.

Matɨ́'ɨj nu'u me'uun e'etiújseɨj u Jerusalén

6 Aj mú mi tiújseɨj a'ɨ́mej ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua arái'ase, majta ɨ vaujsi mej mi ti'ihuaúrixaate'en me'ɨ́jna jɨme'e.

7 Matɨ́'ɨj a'atzu á'ateevi'ica mej ti'ixa, aj pu i a'ɨ́ɨn Pedro ájchee. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ne'ihuaamua'a, mú'een xu hui seri ramua'aree ja'anáj tɨ ɨmuá Dios na'antíhuau ineetzi nej a'amua jetze ajtéme'ecan, nej ni tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari jɨme'e tɨ jɨ́n Dios tihua'utá'uuni'i ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan mej mi rá'antzaahuate'en.

8 Ajta a'ɨ́ɨn Dios, ɨ tɨ tirú'umua'aree a'ij tɨ ja'atɨ tí'imua'atze ɨ ru tzajta'a, a'ɨ́ɨ pu taataseíjra tɨ a'ɨ́ɨn miijmu hua'ancuré'evi'itɨ. Ayee pu che'atá na'a tihua'utá'a tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an huateáturan a'ɨ́mej tzajta'a tɨ́j titaatá'a itejmi.

9 'Jemin ɨ Dios, naímɨi'i tu tiyen taxɨ́'ej tena'a 'een. A'ij tɨ a'ɨ́ɨn raajéjcuare ɨ taxɨejniu'uca tetɨ́'ɨj rá'antzaahua, ayée pu che'atá na'a tihuá'ajejcuaren ɨ huá'axɨejniu'uca a'ɨ́mej.

10 A'ɨ́j pu hui jɨ́n, a'iné 'een jɨ́n siyen tirá'axɨjte'e ɨ Dios se'ɨ́jna jɨme'e sej tihua'a'ɨ́jcate'e a'ɨ́mej ɨ mej té'atzaahuate'e ye'irá jɨme'e ɨ mej caí ravíicua'iraca'a ɨ tavaújsimua'a teeca, teajta iteen.

11 'Mɨ ajta, ayée pu titá'amitɨejte'e itejmi tej caí tí'inajchita, te'ɨ́jna jɨme'e tɨ tavástara'a ta japua huaniú itejmi. Ayee pu hui che'atá na'a huá'a japua tí'iniuuni a'ɨ́mej. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

12 Aj mi mú raatapuá'ajtaca'a naímɨi'i ɨ mej tí'ixajtaca'a. Jé'ecan mú huá'anamuajraca'a matɨ́'ɨj tihuá'a'ixaate'eca'a me'ɨ́jna ɨ Pablo, majta me'ɨ́jna

ɨ Bernabé. Nain mú hua'utá'ixa tɨj na'a tɨ hua'utá'a ɨ Dios ɨ huá'a tzajta'a a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Jéihua mú rɨ́'ɨ huarɨj ɨ mej jín rɨ́'ɨ te'utaseɨj. Dios pu hua'utévaɨ a'ɨ́mej ɨ mej hua'apua.

13 Matɨ́'ɨj ra'anticɨ́'ɨ mej ti'ixa, aj pu i Jacobo ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Ne'ihuaamua'a, xáanamuajri'i ɨ nej amuaatá'ixaate'esin.

14 Amɨjna ɨ Simón auchén pu hui titaatá'ixaa tɨ Dios huá'a jɨme'en hua'utévaɨ a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, seica teɨte tzajta'a mej mi rɨ́'ɨ tiraatá'an.

15 A'ij tɨ ti'ixa a'ɨ́jna, ayée mú hui che'atá mena'a mejmí'i tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Ayee pu xaa ne'u té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze.

16 Ayen tɨjín:

Tɨ́'ɨj antipuá'aren, nee nu uvé'enejsin.
A'ɨjna ɨ chi'ira'an ɨ David, ɨ tɨ'ɨrɨ́i á'ave, nee nu neajtahua'a rajajsin.
Nee nu rá'ajtaahua jéjcuacan ne'ɨ́jna jetze ɨ tɨ auj á jé'ejnee.

17 Majta ɨ seica ɨ teɨte,
miché'e naímɨ'i ráahuauni ɨ tavástara'a a'ɨ́ɨme ɨ teɨte ɨ mej seɨj chuéjra'a japua
é'eme'ecan, mej mi náamua'ati a'ij nej ántehuaa inee.

18 Ayee pu ti'ixa ɨ tavástara'a ɨ tɨ jéjcua'ɨmua hua'utá'ixa a'ɨ́jna ɨ ti'itɨj ɨ mej nu'u
ráamua'ati.

19 'A'ɨ́j nu hui jín niyen tejá'amua'ixaate'e tej caí tiyen tihúa'ajaaxɨejvi'ira a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan ɨ mej mauchén té'antzaahuate'esin.

20 Jaítze'e pu tí'ivaɨre'e tej tihua'uta'íti'i yu'uxari jetze, tej ti tiyen ti-hua'utá'ixaate'en mej nu'u caí tí'icua'a ɨ tɨ tí'icua'iri'i ɨ mej ráamuaɨ'ɨvajtaca'a huá'a jemi ɨ huá'a dioosi, majta nu'u caí ruxána'acɨra'ate 'úucate jamuan, ajta mej caí ɨ 'uuca ruxána'acɨra'ate ɨ teteca jamuan.

'Majta mej nu'u caí racua'aca huá'ire'ara'an ti'itɨj mej raatécua'imi'in, ajta mej caí racua'aca ɨ xúure'ara'an.

21 A'ii pu ayén tiú'ujxe'eve'e, a'iné matɨj mena'a tite'utéjhuii a'ujna a'u mej a'uchéjme ɨ teɨte, ayée mú tihua'utá'ixaa a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan, majta hua'atéyujta'a mú ra'ujíjve ɨ yu'uxari jetze tɨ a'ɨ́ɨn ra'uyú'uxaca'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Ɨ mej nu'u tíhua'uta'íti'iri'i a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan

22 Aj mú mi me'ɨ́n ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta ɨ vaujsi, a'ɨ́ɨ mú raaxɨ́'epɨ'ɨntare mej seica avé'ehuauni ɨ ru jemi mej mi hua'uta'íte a'ɨ́jna jamuan ɨ Pablo, ajta a'ɨ́jna ɨ Bernabé, mej mi á'ucɨ́ɨne a'ujna Antioquía. A'ɨ́mej mú antíhuau a'ɨ́jna ɨ Judás tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjín Barsabás, majta me'ɨ́jna ɨ Silas. A'ɨ́ɨme ɨ mej hua'apua, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een hua'avaujsi ɨ mej tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e.

23 A'ɨ́mej mú jemi raata'íteca'a ɨ yu'uxari tɨ ayén a'ɨ́jna jín tirá'axa:

"Iteen, i tej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, teajta i tej i'i vaujsi i tej títase'ɨri u teyujta'a, ayée tu á'amuateujte'e mɨ sej té'atzaahuate'e, mɨ sej seɨj chuéjra'a japua a'uchéjme se'újna Antioquía, seajta amen tɨ huatacá'a a'ujna já'ahua'a Siria, ajta se'újna já'ahua'a u Cilicia.

24 "Tu'uri ráamua'areeri'i mej seica ɨ tej caí huatá'aca, a'ɨ́ɨ mú yé a'ucɨj íiye Jerusalén. Jé'ecan mú á'amua'ɨtziite'eca'a me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej tejamuá'ixaa. Jé'ecan pu utéevatzɨ ɨ á'amuatzajta'a.

25 A'iné naími'i tu'uri tiyen tiu'utá'a ɨ niuucari jɨme'e, ayée pu
titá'amitɨejte'e tɨ i'i xɨ'epɨ'ɨn tej hua'antíhuauni seica ɨ téjmi jetze mej
ajtéme'ecan. A'ɨ́mej tu ti antíhuau tej ti hua'uta'íte mú'ejmi jemi, mej mi
u á'uju'un ɨ teɨte a'ɨ́mej jamuan ɨ Pablo, ajta a'ɨ́jna ɨ Bernabé.
26 "A'ɨ́ɨme ɨ mej hua'apua, a'ɨ́ɨ mú miyen tite'ehuaújca'ane tɨ pua'a ayén
tiú'ujxe'eve'e mej huácui'ini a'ɨ́jna jɨme'e metihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte a'ɨ́jna
jetze me'ecan ɨ tavástara'a ɨ Jesús tɨ i'i Cɨríistu'u.
27 A'ɨ́j tu jɨ́n tíhua'uta'aíteca'a te'ɨ́jna ɨ Judás, teajta te'ɨ́jna ɨ Silas. A'ɨ́ɨ
mú tejámuaatá'ixaate'esin rujɨ́ɨmua'a mú'ejmi jemi mej mi nain jɨ́n
tejámuaatá'ixaate'en ɨ niuucari jɨme'e a'ij tej teri tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare.
28 "Jee xaa ne'u, ayée pu tirá'amitɨejte'e a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ
Dios, ajta itejmi, ayée pu titá'amitɨejte'e tɨ i'i xɨ'epɨ'ɨn tej caí jeíhua ti'itɨ́j jɨ́n
tejá'amua'ɨ́jcate'e, sino a'ij tu'u ɨ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e.
29 Caxu racua'aca ɨ huá'ahua'ira'a ɨ ye'emuaate ɨ mej huá'umuaɨ'ɨvejtaca'a
ɨ huá'a dioosi jemi. Caxu seajta racua'aca huá'ire'ara'an ɨ tɨ
huatécua'imi'inihuaca'a na'ari ti'itɨ́j xúure'ara'an.
"Caxu seajta tiú'ujxana'acɨra'ate 'úucate jamuan, majta memɨ́jna ɨ mé
'uuca, mej caí tiú'ujxana'acɨra'ate ɨ teteca jamuan a'ij tej tejá'amua'ixaate'e.
Rɨ́'ɨ xu titeeteáturaasin ɨ Dios jemi tɨ pua'a siyen huárɨni se'ɨ́jna jɨme'e. Ché'e
a'ij tejá'amuavaɨre'e."

Matɨ́'ɨj a'ɨ́jna ɨ Judás, ajta a'ɨ́jna ɨ Silas, a'úu mú a'uté'uuca'a u Antioquía

30 Matɨ́'ɨj mi miyen huarɨ́j, matɨ́'ɨj mi me'uun huajau'íteca'a a'ujna Antio-
quía. Aj mú mi a'ucɨ́j. A'uu mú e'etiújseɨj naími'i ɨ mej té'atzaahuate'e. Matɨ́'ɨj
mi hua'utapíj ɨ yu'uxari.
31 Majta me'ín ɨ huá'ihuaamua'a, matɨ́'ɨj ra'ujíjve ɨ yu'uxari jetze, jé'ecan
mú huataújtemua'ave a'iné naa pu hua'utá'a a'ɨ́jna ɨ yu'uxari.
32 Ajta, a'ɨ́jna ɨ Judás, ajta a'ɨ́jna ɨ Silas, a'ɨ́ɨ mú rujɨ́ɨmua'a mena'a an-
tiújmua'areereca'a majta me'ɨ́jna jɨ́n mej mi tiu'utaxáj ɨ Dios jetze me'ecan.
A'ɨ́j mú jɨ́n ca'anírja'a jeíhua hua'utá'a ɨ huá'ihuaamua'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej
tihua'utá'ixaa. Rɨ́'ɨ mú temua'a naa tihua'utá'a.
33 Matɨ́'ɨj mi a'atzu me'uun á'atee. Aj mú mi me'ɨ́n ɨ huá'ihuaamua'ame'en
miyen tihua'utá'ixaa mej á'ucɨine ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e a'u mej e'eráacɨ, mej
mi majtáhua'a me'uun e'ará'asti a'ɨ́mej jemi ɨ mej huaja'uta'íteca'a.
34 Mɨ ajta, a'ɨ́jna ɨ Silas, ayée pu tira'aránajcheca'a tɨ a'uun a'uteáturan.
35 Majta me'ín, ɨ Pablo, ajta ɨ Bernabé, a'ɨ́ɨ mú a'úu na'a a'uteájturaa a'ujna
Antioquía. Majta jamuan ɨ seica, camuché'e mú metihuá'amua'atejca'a.
Majta tihuá'a'ixaate'eca'a ɨ niuucari jɨme'e tɨ jɨ́me'en rá'axa ɨ tavástara'a.

Matɨ́'ɨj nu'u já'ita'a a'utacɨj a'ɨ́jna ɨ Pablo, ajta a'ɨ́jna ɨ Bernabé

36 A'atzu á'ateevi'ica, aj pu i a'ɨ́ɨn ɨ Pablo ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Bernabé
tɨjɨ́n:
—Tiché'e teajtáhua'a huaja'uvé'emuaare ɨ ta'ihuaamua'a ɨ mej me'uun
a'uchéjme nainjapua a'u tej teri huaja'utá'ixaa ɨ niuucari tɨ jɨ́n ra'axa ɨ
tavástara'a, tetá'aj ráamua'aree a'ij tɨ ye'í tihuá'avaɨre'e.
37 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Bernabé, a'ɨ́j pu huávi'itɨjme'e a'ɨ́jna ɨ Juan, tɨ ajta ayén ántehuaa
tɨjɨ́n Marcos.
38 Mɨ ajta a'ɨ́jna ɨ Pablo, capu rá'avi'itɨmɨ'ɨca'a a'iné a'ɨ́ɨ pu Marcos a'uun
huaja'uhuá'axɨ a'ujna já'ahua'a u Panfilia. Capu ché'e tí'imuarɨ'eca'a huá'a
jamuan.

39 Jéihua mú huaújte'axɨ. A'íj mú jín ruséxu'ijmé'e a'ucíjxɨ. Ajta a'íjna í Bernabé, a'íɨ pu xaa ya'uví'itɨ a'íjna í Marcos. Baarcu jetze mú a'ucíj mej mi me'uun e'ará'asti a'ujna u Chipre.
40 Ajta a'íɨn í Pablo, a'íɨ pu ra'antíhua'u a'íjna í Silas.
Majta me'ín í huá'a'ihuaamua'a, a'íɨ mú ra'íjca í Dios í tɨ huá'ucha'ɨɨn í tavástara'a a'ímej í mej hua'apua. Matí'ɨj mi a'ucíj.
41 A'áa mú a'uré'ene a'ujna u Siria, ajta a'ujna Cilicia. A'u tɨ na'a a'úu mej e'etiújse'ɨri u teyujta'a, a'íɨ mú ca'anírja'a hua'utá'aca í ru'ihuaamua'a.

16

Pablo pu nu'u ra'avé'ehuau a'íjna í Timoteo

1 A'ɨjna í Pablo, ajta a'íjna í Silas, áa mú a'ucáane me'újna u Derbe, majta me'újna u Listra. A'uu mú seíj huáteu tɨ té'atzaahuate'e. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tijín Timoteo. Ajta a'íjna í náànajra'an, Israél pu jetze ajtéme'ecan, ajta táàtajra'an, griego pu pú'eene'e a'íjna.
2 Rí'ɨ mú tirájcha'ɨɨca'a a'íjna í Timoteo a'íɨme ihuáamua'ame'en í mej Listra é'eme'ecan, majta í mej Iconio é'eme'ecan.
3 A'ɨjna í Pablo, ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a tɨ a'íɨn Timoteo u á'ume'en huá'a jamuan. A'íj pu jín raata'íteca'a mej ra'antisíjche í naviira'an mej mi caí huatanínіu'ucacun a'íɨme í mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ayee pu'u, a'iné naími'i í mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna a'úunɨmua tíj na'a a'uun tɨ huatacá'a, a'íɨ mú ramua'areereca'a tɨ táàtajra'an a'íjna í Timoteo, a'íɨ pu griego pú'eene'e.
4 Matí'ɨj mi me'uun a'ará'a seíj jetze í chajta'ana, a'úu mú hua'utá'ixaate'e í teɨte a'ij mej tiraaxí'epɨ'ɨntare í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi í mej Jerusalén a'ujteí a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a mej miyen huárɨni í teɨte. Matí'ɨj ra'anticí'ɨ í teɨte mej tihua'utá'ixaa, seíj jetze í chajta'a, majtáhua'a méyee miyen huaríj, majtáhua'a méyee.
5 A'íj pu jín, a'íɨme í mej tiújse'ɨrihua'a, a'íɨ mú ahuaújca'ane mej mi jaítze'e té'antzaahua. Majta huatámu'iireca'a.

Tí'ɨj nu'u Pablo jemi huataseíjre a'íjna í ja'atɨ tɨ Macedonia é'eme'ecan

6 Nainjapua mú huacíj a'ujna tíj na'a a'uun tɨ huatacá'a u Frigia. Aru capu hua'utá'a a'íjna í xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios mej a'uteárute a'ujna tɨ ayén téja'arájtehuaa tijín Asia, mej mi tihua'utá'ixaate'en í niuucari jɨme'e tɨ jíme'en rá'axa í Dios niuuca.
7 Aj mú mi a'ujna vejli'i a'atanéj a'u tɨ e'eve'e'ástɨme seɨj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tijín Misia. A'uu mú a'utearutéeche'e a'íjna chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tijín Bitinia, aru capu a'ij tiu'utárɨ'ɨristareca'a a'iné capu hua'utá'a a'íjna í xɨéjniu'ucare'ara'an í Jesús.
8 Matí'ɨj mi antacíj u jetze pújme'en u Bitinia. Matí'ɨj mi a'uun pújme'en a'ucájrupi chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tijín Troas.
9 Tíca'ɨmua pu ti'itíj huámaaraca'a a'íjna í Pablo. Tɨ nu'u a'uun a'utéjveeután pújme'en ja'atɨ tɨ seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan tɨ ayén téja'arájtehuaa tijín Macedonia. Jé'ecan pu nu'u hua'utáhuaviiri'i ayén tijín:
—Xa'itácɨɨni yú jetze pújme'en, mú'een, setá'aj hui taatévaɨre'en itejmi.
—Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'atɨ.
10 Tí'ɨj ayén tiú'umaaraca'a a'íjna í Pablo, ca'anacan tu huátacate tej ti antácɨɨne a'ujna já'ahua'a Macedonia, a'iné ayée pu titá'amitɨejte'eca'a tɨ a'íɨn Dios taatajé tej ti tihua'utá'ixaate'en í niuucari jɨme'e tɨ jín Dios hua'irátuaasin.

Tɨ́ɨj nu'u Lidia huataújtuaa ɨ́ tavástara'a jemi

11 Tetɨ́'ɨj huiráaci te'újna u Troas, a'úu tu antacíj ɨ́ baarcu jetze a'ujna u Samotracia a'ujna a'u tɨ chuej a'utacá'a jaata'a. Yee ruijmua'ate'e yee tu e'entanéj a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Neápolis.

12 Tetɨ́'ɨj huiráaci te'újna, aj tu ti te'uun a'ará'a seíj jetze ɨ́ chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Filipos. A'uu mú mejmí'i é'echejca'a a'ɨ́ime ɨ́ mej Roma jetze ajtéme'ecan. Ajta, a'ujna Filipos, a'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ chajta'a tɨ jaítze'e ruxe'eve'e tɨ́j na'a a'uun tɨ huatacá'a u Macedonia. A'uu tu a'atzu á'atee tej te'uun a'uté'uu.

13 Ja'anáj matíj pua'a rusé'upihua'a, a'úu tu huiráaci á pua'acɨé u chajta'a. A'uu tu já'ahua'a a'uré'ene vejli'i jate'e tej ti ráahuauni a'u tɨ é'erɨ'ɨri tej huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi. A'uu tu a'ujrá'aseca'a. Aj tu ti autéjhuii tej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ 'uuca ɨ́ mej tiújseij me'újna a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ jetzen rá'axa ɨ́ Dios.

14 Seíj ɨ́ 'ɨ́ita'a, ayée pu ántehuaaca'a tɨjín Lidia. Tiatira pu é'eme'ecan a'ɨ́jna. A'ɨ́ɨ pu cɨ́ɨxuri tí'itua'aracare'e tɨ tí'inaca'amua. A'ɨ́ɨ pu ajta raná'achemɨ'ɨca'a ɨ́ Dios. Aj pu i Dios raatá'a tɨ rá'antzaahuate'en a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pablo.

15 A pu i huámuaɨ'ɨvijhuaca'a, majta a'ɨ́ime ɨ́ í'ihuaamua'ame'en.

Aj pu i ayén titaatajé a'ɨ́jna ɨ́ Lidia tɨjín:

—Tɨ pua'a ayén tejamuá'amitɨejte'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej neri rá'atzaahuate'e ne'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, setá'aj mú a'uvé'eju'un nej jamuan sej si se'uun a'uté'uu xá'ara'ani a'u nej é'eche. —Ayee pu titaatá'ixaa.

A'ɨ́ɨ pu ta'antimuá'itɨ.

Tɨ́ɨj nu'u huataújtuaa ɨ́ tavástara'a jemi a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ huá'amua'itɨcɨ ɨ́ teɨte

16 Ja'anáj ayée pu titáaruu. A'uu tu aujú'ucaa a'ujna mej yé'ana'amiche ɨ́ Dios. A'uu tu ti ra'antinájcheca'a seíj ɨ́ temuaij tɨ tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a. 'Ɨita'a pu pú'eene'e a'ɨ́jna. A'ɨjna ɨ́ tiyaaru'u, a'ɨ́ɨ pu raayɨ́'ɨtɨhua'a tɨ ti'itɨj huámua'aree. Jéihua pu huá'amua'itɨchistehua'a a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a ɨ́ tumin huá'a jemi ɨ́ mej racha'ɨ́ica'a.

17 Tɨ'ɨquí a'ɨ́in taatavén. Aa pu e'eve'ejíjhuajme'e ayén tɨjín:

—Mɨ teteca, a'ii mú hui ravaɨre'e ɨ́ Dios ɨ́ tɨ ta japua é'eseijre'e naíjmi'ica japua matá'aj miyen tejámuaatá'ixaate'en a'ij tɨ tí'irɨ'ɨri tɨ Dios tejámuaatá'uuni'i.

18 Ayee pu a'urɨjne'e nain xɨcaj tzajta'a ajta tɨ́'ɨj caí ché'e rá'aviicua'i a'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Aj pu'i pɨ́ a'uré'eve. Tɨ'ɨquí ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u tɨjín:

—Ayee nu hui tí'imua'aijte'e a'ɨ́jna jetze me'ecan ɨ́ CɨríIstu'u pej huirájra'ani pemíjna jetze mɨ temuaij. —Ayee pu tiraata'ixaa.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i á'iyen huirájraa a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a jetze.

19 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej racha'ɨ́ica'a ɨ́ temuaij, matɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨ caí ché'e a'ij tí'irɨ'ɨri mej raamuá'itɨn ɨ́ tumin a'ɨ́jna jetze, aj mú mi hua'uvívi'i me'ɨ́jna ɨ́ Pablo, majta me'ɨ́jna ɨ́ Silas. Matɨ́'ɨj mi huaja'uví'itɨ a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej tí'aijta a'ujna já'ahua'a tɨ e'eráyaujta'a a'u mej tejé'etu'araca ti'itɨj.

20 Matɨ́'ɨj mi á huajaútuaa huá'a jemi ɨ́ jueesi. Miyen ti'ixáata tɨjín:

—A'iime i teteca, Israél mej jetze ajtéme'ecan, jeíhua mú hui huá'ajaaxɨejte'e íiyu mej a'uchéjme.

21 Seɨcɨé mú hui tihuá'amua'ate ɨ́ ye'irá jetze tɨ caí ayén titaavíjte'e itejmi, tej tiyen tirá'antzaahuate'en, na'ari tej tiyen huárɨni iteen i tej Roma jetze ajtéme'ecan.

22 Matɨ́ˈɨj mi meˈɨ́n teɨte huaˈutájaaxɨejviˈiriˈi meˈɨ́jna ɨ́ Pablo, majta meˈɨ́jna ɨ́ Silas. Aj mú mi meˈɨ́n jueesi miyen tiuˈutaˈaíjtacaˈa mej nuˈu tihuaˈacáˈariˈiraxɨn ɨ́ tihuáˈacɨɨxu, majta nuˈu huaˈutéevajxɨ piˈista jɨmeˈe.
23 Matɨ́ˈɨj huaˈutéevajxɨ jeíhua, majta huaˈiteáana. Majta raˈíjca tɨ meˈɨ́jna ɨ́ tɨ tíˈichaˈɨɨ tɨ huáˈuchaˈɨɨn temuaˈa naa.
24 AˈɨjnaÌ mej tirácha'ɨɨraste, aˈɨ́ɨ pu huaˈuteájtuaa ujcaˈihuáˈɨmua tɨ jaúˈase. Ajta ɨ́ huáˈɨɨca, án pu raˈanárujteˈaxɨ aˈɨ́jna jetze ɨ́ taabla tɨ ij caí huirácuˈucunen ɨ́ huáˈɨɨca.

Tɨ́ˈɨj nuˈu huataújtuaa ɨ́ tavástaraˈa jemi aˈɨ́jna tɨ huáˈachaˈɨɨcaˈa

25 AˈatzaÌ teuumé'eca tɨ́caˈɨmua, aˈatzaÌ cumu já'itaˈa tɨ́caˈa, aˈɨ́ɨ mú ténɨuusimeˈe ɨ́ Dios jemi, majta tíˈichuiicacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Pablo, ajta aˈɨ́jna ɨ́ Silas. Majta ɨ́ seica ɨ́ mej námiˈihuacaˈa, aˈɨ́ɨ mú huáˈanamuajracaˈa.
26 Tɨ́ˈɨj i jíyeˈitzi jɨmeˈe huateújcaˈatzɨjxɨ ɨ́ chuej. Ajta ɨ́ jaxuˈu aˈu mej é'enamiˈihuacaˈa, caˈanín pu jín huateújcaˈatzɨjxɨ. Jíme'en puˈu ayén huarɨ́j, aj pu i teˈentaújcuunaxɨ aˈu tɨ é'epueerta, aˈujna aˈu mej é'enamiˈihuacaˈa, ajta tíˈijtzaˈanixɨ ɨ́ cadeena ɨ́ mej jín anajɨ́ˈɨciˈihuajmeˈecaˈa ɨ́ mej námiˈihuacaˈa.
27 Ajta aˈɨ́ɨn tɨ tíˈichaˈɨɨ, tɨ́ˈɨj huatájɨi, aj pu i raaseíj tɨ teˈentacúuniˈihuajmeˈecaa aˈɨ́jna aˈu tɨ é'epueerta. AˈɨɨÌ pu ˈi rúˈijcupi ɨ́ ruchun tɨ́ˈɨj i huaújjeˈica aˈiné yee pu raatáˈa cumu muˈuri huiráaci ɨ́ mej námiˈihuacaˈa.
28 Mɨ ajta, aˈɨ́ɨn ɨ́ Pablo, caˈanacan pu huajíjhuacaˈa. Ayee pu tiraatajé tɨjín:
—Capej hui piyen aruure pej piyen ajéˈicata. Teuche'e tu naímiˈi huiráatei.
29 Aj pu ˈi taij huahuáu. TɨˈɨquíÌ áˈiyen u aˈuteájrupi huatɨéechijmé'e aˈujna aˈu mej é'enamiˈihuacaˈa. Aj pu ˈi á é'ejtunutacaˈa aˈujna vejliˈi aˈu mej aˈuté'uucaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Pablo, ajta aˈɨ́jna ɨ́ Silas.
30 TɨˈɨquíÌ huaˈiráavɨˈitɨ. Aj pu i ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨjín:
—¿AˈiÌné náarɨni tɨ́ˈɨj Dios tinaatáˈuuniˈi?
31 Matɨ́ˈɨj mi miyen tiraataˈixaa tɨjín:
—Patáˈaj ráˈantzaahuateˈen ɨ́ tavástaraˈa, aˈɨ́jna ɨ́ Jesús. Aj pu xaa Dios timuaatáˈuuniˈira, ajta aˈɨ́mej ɨ́ mej á jamuan á é'eche.
32 Matɨ́ˈɨj mi miyen tiráˈixaa meˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ, majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á é'eche aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ niuucari tɨ jetzen ráˈaxa ɨ́ tavástaraˈa.
33 Yee pu ˈi éeneˈe aˈatzaÌ tɨ́caˈɨmua aˈɨ́ɨn tɨ tíˈichaˈɨɨcaˈa, aˈɨ́ɨ pu huaˈujáˈusi ɨ́ mej tzaanicaˈa. Matɨ́ˈɨj mi áˈiyen huaújmuaɨˈɨhuacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ tɨ tíˈichaˈɨɨcaˈa, majta aˈɨ́mej ɨ́ mej jamuan á é'eche.
34 Tɨ́ˈɨj i huajaˈuvíˈitɨ ɨ́ ruche. Aj pu ˈi tihuaˈumí. Ajta ɨ́ mej jamuan á é'eche, jé'ecan mú huataújtemuaˈave meˈɨ́jna jɨmeˈe mej ráˈantzaahua ɨ́ Dios.

Mej nuˈu huaˈutátuaa meˈɨ́jna ɨ́ Pablo, majta meˈɨ́jna ɨ́ Silas

35 Tapuáˈarijmeˈeca mú meˈɨ́n ɨ́ jueesi huaˈutaˈaíj ɨ́ polisiiya. Ayee mú tiraataˈixaa aˈɨ́jna tɨ tíˈichaˈɨɨcaˈa tɨjín:
—Chéˈe huaˈirájtuaani ɨ́ mej námiˈi ɨ́ mej huaˈapua.
36 Aj pu i aˈɨ́ɨn tɨ tíˈichaˈɨɨ, ayée pu tiraataˈixaa aˈɨ́jna ɨ́ Pablo tɨjín:
—Menaataˈaíj ɨ́ jueesi nej nuˈu amuaˈirájtuaani. AˈɨíjÌ pu jín, puˈuri rɨˈɨrí sej huirácɨɨne. Capu jaˈatɨ chéˈe áˈamuajaaxɨejteˈe aˈame. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́jna tɨ tíˈichaˈɨɨcaˈa.
37 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ Pablo, ayée pu tiraataˈixaa aˈɨ́jna tɨ tíˈichaˈɨɨcaˈa tɨjín:
—Aricu, huaˈutáˈixaateˈe ɨ́ polisiiya tɨjín: “Itejmi, i tej aˈɨ́mej jetze ajtémeˈecan ɨ́ mej romanos púˈeen, aˈɨ́ɨ mú caí tiˈitɨ́j taataˈíhuaˈura aˈij tej

ti'itɨ́j jɨ́n titeuteájturaa, a'ɨ́ɨ mú majta taateevajxɨ mé jéjre'e teɨte tzajta'a, majta ta'iteáana. ¿Ti'itáni? ¿Ni meri tá'axɨjte'en avíitzi'i jɨme'e? Catu xaa ne'u huiráaju'un. Miché'e me'ɨ́n yéve'eré'enen matá'aj me'ɨ́n tu'irájtuaani."

38 Matɨ́'ɨj mi me'ɨ́n polisiiya miyen tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ jueesi a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Matɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ Pablo, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Silas a'ɨ́mej jetze mú nu'u jetze ajtéme'ecan ɨ́ romano, jé'ecan mú tiu'utátziɨn a'ɨ́mej ɨ́ jueesi.

39 Matɨ́'ɨj mi u á'uju'un a'ɨ́mej ɨ́ jueesi mej mi teja'utaúuruuni'i huá'a jemi ɨ́ mej hua'apua. Matɨ́'ɨj mi hua'irájtuaa. Aj mú mi ca'anɨ́jra'a hua'utá'a mej huirácɨine a'ujna chajta'a.

40 Mɨ majta me'ɨ́n ɨ́ mej hua'apua, matɨ́'ɨj huiráacɨ a'ujna carcel, a'úu mú á'uju'un Lidia tɨ é'echejca'a mej mi hua'useíj ɨ́ ru'ihuaamua'a ɨ́ mej té'atzaahuate'e. Ca'anɨ́jra'a mú hua'utá'a ɨ́ huá'a tzajta'a. Aj mú mi a'ucɨ́j.

17

Matɨ́'ɨj nu'u mi autéjhuii mej tiújne'usi'ite'en me'újna u Tesalónica

1 Matɨ́'ɨj mi me'uun a'uré'ene a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Anfipolis, ajta tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Apolonia. Aj mú mijtá'i me'uun a'ará'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Tesalónica a'u tɨ hua'ateyuu é'eseijre'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

2 Tɨ́j na'a tí'ijrɨ'ɨ́rejca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pablo. A'uu pu a'uteájrupi hua'atéyujta'a ja'anáj tɨ ayén teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a jetze matɨ́'ɨj pua'a ruse'upi. Huaíca itɨeeri tzajta'a pu tihua'utá'ixaa ɨ́ yu'uxari jetze.

3 Ayee pu tihuá'a'ixaate'eca'a tɨ ayén tiú'uxe'eve'eca'a tɨ a'ɨ́ɨn rajpuaíjtzi á'ara'ani a'ɨ́jna ɨ́ tɨ nu'u Dios án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua. Ajta, nu'u tɨ́'ɨj huamɨ́'ɨn, ayée pu tiú'uxe'eve'eca'a tɨ huatarún ajtahua'a huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. Ayee pu tihuá'a'ixaate'eca'a tɨjɨ́n:

—A'ɨjna ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu hui a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ Dios án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua.

4 Matɨ́'ɨj mi seica rá'antzaahua ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Aj mú mi huá'ajaahua me'ɨ́jna ɨ́ Pablo, majta me'ɨ́jna ɨ́ Silas, majta mú jeíhua té'antzaahua ɨ́ mej me'ɨ́n pú'een ɨ́ griego ɨ́ mej raná'amiche'e ɨ́ Dios, majta mu'iitɨ́ ɨ́ 'uuca ɨ́ mej jaítze'e raxɨ́'eve'e ɨ́ chajta'ana.

5 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, jé'ecan mú huá'anchueere. A'ɨ́j mú jɨ́n huá'ajseɨj seica ɨ́ mej a'ij pua'a tɨ́'iteteɨte ɨ́ mej á'ujujhua'ane'e a'ujna já'ahua'a a'u mej teje'etuáaj muá'aye'i. Aj mú mi ca'anɨ́jra'a hua'utá'a ɨ́ teɨte mej mi huatanɨ́niu'ucacun. Jé'ecan pu a'ij pua'a tiuju'uteáarɨj a'ujna ɨ́ chajta'a.

Aj mú mi me'uun á'uju'un Jasón tɨ é'eche. A'ɨ́mej mú mi huáhuau ɨ́ Pablo, majta me'ɨ́jna ɨ́ Silas, mej mi hua'irávi'itɨn, majta tiu'utátuiire'en ɨ́ teɨte jemi.

6 Mɨ majta, camu huá'uteu a'ɨ́mej ɨ́ mej hua'apua; seica mú huáteu. A'ɨ́j mú jɨ́n a'ɨ́mej a'ujápuaca'a me'ɨ́jna ɨ́ Jasón, majta seica ɨ́ ihuáamua'ame'en. A'ɨ́ɨ mú mé huaja'ujápuaca'a a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej ti'itɨj jɨ́n títetateí. Majta antijíihua miyen tɨjɨ́n:

—Me'ɨ́jna ɨ teteca ɨ mej huá'ajaaxɨejte'e nainjapua ɨ́ teɨte ɨ́ chaanaca japua, a'ɨ́j mú jɨ́n majta meri miyen u a'uvé'eju'un.

7 Ajta a'ɨ́jna ɨ Jasón, a'ii pu hui hua'ancuré'evi'itɨ ɨ́ ruche. Camu té'aste ɨ́ ye'irá jetze ɨ́ tɨ tiu'uta'aíjtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ta rey, a'ɨ́jna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n César. Ayee mú ti'ixa tɨ nu'u hui seɨj a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ rey, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Jesús. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej a'ij pua'a tí'iteteɨte.

8 Matɨ́ˈɨj aˈɨ́mej huánamuajriˈi, jéˈecan pu aˈij pua'a hua'utá'a ɨ́ huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte, majta ɨ́ mej tiˈitɨj jɨ́n títetateɨ́.
9 Aj pu ɨ aˈɨ́ɨn ɨ́ Jasón, majta meˈɨ́jna ɨ́ seica, tumin mú tiu'utá'a aˈɨ́mej jemi ɨ́ mej títetateɨ mej mi hua'utátuaani caí chéˈe miyen huá'aruure matɨ́j huá'uruu u mej huaja'uvéˈejajpuaca'a. Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej títetateɨ́, aˈɨ́ɨ mú hua'utátuaa.

Matɨ́ˈɨj nu'u meˈuun a'uténuuca'a u Berea aˈɨ́jna ɨ́ Pablo, ajta aˈɨ́jna ɨ́ Silas

10 Matɨ́ˈɨj mi meˈɨ́n huá'ihuaamua'a ca'anacan hua'uta'íteca'a meˈɨ́jna ɨ́ Pablo, majta meˈɨ́jna ɨ́ Silas mej á'ucɨɨne tɨca'ari tzajta'a a'ujna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Berea. Jɨ́meˈen mu'u meˈuun a'ará'a, aj mú mi a'uteájrupi hua'atéyujta'a aˈɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéɨmeˈecan.
11 Aˈɨɨɨmeɨɨɨɨ ɨ́ mej Berea éˈeche, jaítzeˈe mú rɨ́ˈɨ naa tihuá'ajeeveca'a mecaí aˈɨɨɨmeɨɨɨɨ ɨ́ mej Tesalónica a'uchéjmeˈecaa. Naa mú rɨ́ˈɨ tira'ancuréˈa ɨ́ niuucari. Tɨ́ˈɨj pɨ́ na'a nain xɨcaj tzajta'a, aˈɨ́ɨ mú rahuauca'a ɨ́ yu'uxari jetze mej mi ráamua'aree tɨ pua'a ayén ti'ayajna nusu caí a'ij tɨ tí'ixajtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pablo.
12 Aˈɨɨjɨɨɨɨ

19 Matí'ij mi ya'uví'iti a'ánna a'u mej e'etiújse'irihua'a jirí japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Areópago. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tijín:
—¿Ni ri'irí tej iteen ráamua'aree mi pej hui jéjcuacan jín tí'itamua'ate?
20 ¿A'iné petí'ita'ixaate'e ti'itij jime'e tej caí yaú'itie, tej caí ja'anáj ráanamuajri'i? Ayee tu hui tí'ijxe'eve'e tej ráamua'aree a'ij ti huataújmua'a a'ífjna í niuucari.
21 Ayee mú a'ífjna jín tiraata'íhua'uri'i, a'iné naími'i í mej Atenas é'eme'ecan, majta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan í mej meri me'uun a'uchéjme a'ujna Atenas, camu máàj ti'itíj avé'emua'areereca'a. A'íi mu'u pí namuajraca'a í ti jéjcuacan jín tihuá'a'ixaate'eca'a í niuucari.
22 Aj pu i Pablo huatéechaxi já'ita'a huá'a tzajta'a í mej e'etiújsei're'eca'a a'ujna Areópago. Ayen tijín:
—Mú'een mi sej teteca, Atenas sej é'eme'ecan, nain nu jín tí'iseij sej jeíhua huá'achu'eve'e í rudiojtemua'a.
23 Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e a'iné netí'ij á'uche'ecane'e nehuá'aseijraca'a a'u ti na'a sej ye'utéchajtza seíj í a'amua dioosi. Seíj nu huaseíj ipuari japua ti jetzen té'eyu'usi'i ayén tijín: "Tej rí'i tiraatá'an í Dios tej caí ramua'ate." A'íjna sej caí ramua'ate, rí'i xu tiraatá'aca. A'ij nu xaa jín niyen tejámuaatá'ixaate'esin.
24 'A'íjna í Dios ti raatétaahuaca'a i chaanaca tej japuan seijre'e, ajta nain jime'e ti ayén tí'iseijre'e, a'ii pu hui a'íin pú'een í ti tí'aijta naíjmi'ici'e u ta japua, ajta naíjmi'ici'e íiyen chaanaca japua. Capu ayun che í Dios íiyu teyujta'a í mej rá'ajtaahuaca'a í teteca.
25 Capu ayén tiú'ujxe'eve'e mej raatévaire'en ti'itij jime'e ti tirá'aturaate'e a'iné a'íi pu ruseíj hua'atá'aca naíjmi'ica í teteca mej ruuri muá'ara'ani, mej ucajyáatiye'ican, ajta hua'atá'aca naíjmi'ica tíj na'a ti'itíj ti huá'aturaate'e.
26 'Ayee pu Dios ráaruu mej seíj jetze huanéj í teáata'a naími'i í teite mej mi nainjapua seijre'e íiyen chaanaca japua. Ajta, a'íi pu hui raaxí'epi'intare a'achú mej á'atijti'iren, ajta a'u mej a'uchéjme'eni.
27 Ayee pu Dios a'ífjna jín huaríj mej mi ráahuauni me'ífjna, mej mi miyen éeni'ici'e ráateuni. Mi ajta a'íin, capu a'achú a'imuá mé'e é'eseijre'e itejmi jemi.
28 'Ayee pu'u na'a tí'een a'iné a'íj tu jetze ruuri í Dios, tej ti tiyen éene'e mé té'ujujhua'ane'en, tej ti tiyen huaté'uuca. Majta me'ín í mej tí'ichuicaca mú'ejmi tzajta'a, seica mú majta miyen che'atá mena'a tiu'utaxájtaca'a a'ij nej inee tejá'amua'ixaate'e. Majta miyen tijín: "Teen tu teajta yaújmua'ame'en pú'een í Dios."
29 'Ja'iné teen tu yaújmua'ame'en pú'een í Dios, capu hui ayén tiraavíjte'e tej tiyen tí'imuajca ti Dios ayén 'een tíj ti'itíj ti taavíjhua oro jime'e, nusu i plata jime'e, nusu tetej jime'e. Capu ayén 'een tíj ti'itíj í mej raatétaahuaca'a í teite a'ij mej ye'í tirájteu me'ífjna jime'e í rumua'atzíira'a.
30-31 'A'ájná'imua, camu ramua'areereca'a í teite a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios tíj na'a ti yú e'iré'ene. Ajta a'íin í Dios, capu ja'anáj hua'uxíjte a'ajná'imua. Mi ajta, íjii pu xaa, a'íi pu tihuá'aijte'e naíjmi'ici'e mej nu'u seici'é tiú'umua'ati í teite, a'ífjna jime'e, ti Dios ari ayén tiraaxí'epi'intare seíj xicájra'a jetze ti jetzen hua'uxíjte'en naíjmi'ica í mej yen a'uchéjme íiyen i chaanaca japua. A'íi pu hui huá'axijte'en a'ífjna í ja'ati ti Dios ra'antíhua'u. Dios pu ari hua'utaseíjra naíjmi'ica í teite ti ayén ti'ayajna a'ífjna jime'e ti ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite a'ífjna í ja'ati. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ífjna í Pablo.

32 Matíꞌij ráanamuajriꞌi tɨ Dios raꞌajjáj ɨ miꞌɨchite tzajtaꞌa aꞌɨ́jna ɨ Jesús, seica mú ráꞌaxɨeehuariꞌiracaꞌa. Majta seica miyen tɨjín:

—Ayee tu tíꞌijxeꞌeveꞌe pej pajtáhuaꞌa titáꞌixaateꞌen peꞌɨ́jna jɨmeꞌe.

33 Aj pu i ajtáraa ɨ Pablo huáꞌa jetze.

34 Aru maúcheꞌe mú seica ɨ teɨte áꞌujujhuaꞌaneꞌe jamuan. Meráꞌantzaahua micu. Aꞌii mú meꞌín púꞌeen, ɨ mej huáꞌa tzajtaꞌa aꞌutéꞌuucaꞌa aꞌɨ́jna ɨ Dionisio, ɨ tɨ huáꞌa jetze ajtémeꞌecantacaꞌa aꞌujna Areópago, ajta seɨj ɨ ꞌɨ́itaꞌa tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Dámaris, majta seica mú majta téꞌantzaahua.

18

Tɨ́ɨj nuꞌu Pablo aꞌuun aꞌutéveecaꞌa aꞌujna u Corinto

1 Ajta áꞌiyen Pablo huirájraa aꞌujna Atenas. Tɨꞌɨquí aꞌuun aꞌaráꞌa chajtaꞌa tɨ ayén téjaꞌarájtehuaa tɨjín Corinto.

2 Aꞌuuꞌ pu yáꞌuteu seɨj tɨ Israél jetze ajtémeꞌecan tɨ ayén ántehuaa tɨjín Aquila. Aꞌuuꞌ pu éꞌemeꞌecan aꞌujna seɨj chuéjraꞌa japua tɨ ayén téjaꞌarájtehuaa tɨjín Ponto. Aꞌɨjnaꞌ ɨ Aquila, ajta aꞌɨ́jna ɨ ɨ́raꞌaraꞌan tɨ ayén ántehuaa tɨjín Priscila, aꞌɨ́ɨ mú meꞌuun eꞌeráacɨ aꞌujna jáꞌahuaꞌa seɨj chuéjraꞌa japua tɨ ayén téjaꞌarájtehuaa tɨjín Italia, aꞌiné ayée pu tiúꞌuxeꞌeveꞌecaꞌa mej nuꞌu áꞌucɨ̈ne meꞌújna aꞌɨ́jna jɨmeꞌe ɨ huaꞌarey ɨ romanos tɨ ayén á tejaꞌutaꞌítecaꞌa mej áꞌucɨ̈ne naímiꞌi ɨ mej Israél jetze ajtémeꞌecan.

Ajta aꞌɨ́ɨn ɨ Pablo, aꞌɨ́ɨ pu u huajaꞌuvéꞌemuaarecaꞌa.

3 Pablo pu racúꞌuneꞌepuacaꞌa ɨ navij chiꞌiraꞌa. Ayee mú cheꞌatá menaꞌa tíꞌimuariꞌecaꞌa aꞌɨ́mej, aꞌɨ́jna ɨ Aquila, ajta aꞌɨ́jna ɨ Priscila. Aꞌɨ́j pu jɨ́n aꞌuteájturaa huáꞌa jamuan, ajta tíꞌimuariꞌecaꞌa huáꞌa jamuan aꞌɨ́jna ɨ Pablo.

4 Nain xɨcájraꞌa jetze matíj puaꞌa ruseꞌupi, aꞌúu pu aꞌuteáruꞌipicheꞌe huáꞌa teyujtaꞌa, tihuáꞌaꞌixaateꞌecaꞌa tɨ́ꞌij ayén éeniꞌicɨ̈ꞌe huaꞌantimuáꞌitɨn aꞌɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtémeꞌecan, majta ɨ mej seɨj chuéjraꞌa japua éꞌemeꞌecan.

5 Matíꞌɨj mi huiráacɨ aꞌujna u Macedonia aꞌɨ́jna ɨ Silas, ajta aꞌɨ́jna ɨ Timoteo. Matíꞌɨj mi meꞌuun aꞌaráꞌa aꞌu tɨ aꞌutéveecaꞌa ɨ Pablo, tɨ ajta jɨ́n antiújmuaꞌareerecaꞌa nain jɨmeꞌe tɨ tihuaꞌutáꞌixaateꞌen ɨ yuꞌuxari jetze. Naa teꞌehuauritɨécan jɨmeꞌe, aꞌɨ́ɨ pu tihuáꞌaꞌixaateꞌecaꞌa aꞌɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtémeꞌecan, aꞌɨ́jna jɨmeꞌe tɨ Jesús aꞌɨ́ɨn púꞌeen ɨ tevi tɨ Dios án yáꞌujra ɨ ɨpuari japua, aꞌɨ́jna mej rachúꞌeveꞌecaꞌa.

6 Majta meꞌín, camu aꞌatzu raxɨ́ꞌeveꞌecaꞌa mej ráanamua. Aꞌɨjꞌ mú jɨ́n autéjhuii mej aꞌij puaꞌa tirájeeve. Aj pu i Pablo tiuꞌutécaꞌatzɨjxɨ ɨ tiúꞌujcɨ̈xu mej mi ráamuaꞌaree tɨjín maꞌuteꞌɨtzee ɨ Dios jemi. Ayee pu tihuaꞌutáꞌixaa tɨjín:

—Múꞌeen xu púꞌeeneꞌe xáꞌajuꞌun tɨ́ꞌij múꞌejmi jetze rájveti ɨ puaíjtzi. Nee nu hui raꞌaráꞌaste tɨ tinaaꞌíjca. Ijii tɨ yú aucaꞌitɨ́ aꞌame, huáꞌa jemi nu aꞌuméꞌe naꞌame ɨ mej seɨj chuéjraꞌa japua éꞌemeꞌecan. —Ayee pu tihuaꞌutáꞌixaa.

7 Aj pu i huirájraa u huaꞌatéyujtaꞌa. Aa pu aꞌaráꞌa áa tɨ éꞌeche jaꞌatɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjín Justo. Aꞌɨɨꞌɨɨꞌ pu ranáꞌamicheꞌe ɨ Dios, ajta aꞌuun éꞌechejcaꞌa aꞌájna vejliꞌi aꞌu tɨ aꞌutéjvee ɨ teyuu.

8 Ajta aꞌɨ́ɨn ɨ Crispo, ɨ tɨ tíꞌaijta u teyujtaꞌa, aꞌɨ́ɨ pu ráꞌantzaahua ɨ tavástaraꞌa, majta miyen cheꞌatá menaꞌa naímiꞌi tɨ huáꞌa jamuan éꞌechejcaꞌa aꞌɨ́jna ɨ Crispo. Majta seica ɨ mej Corinto aꞌuchéjmeꞌecaa, matíꞌɨj ráanamuajriꞌi ɨ niuucari, jeíhua mú ráꞌantzaahua. Matíꞌɨj mi huámuaiꞌɨvijhuacaꞌa.

9 Aj pu i tícaꞌɨmua, tɨ́ꞌij aꞌɨ́ɨn Pablo tíꞌimaaracaꞌa, aꞌɨ́ɨ pu raaseíj ɨ tavástaraꞌa. Ayee pu tiraataꞌixaa tɨjín:

—Capej tí'itzi'ine'e. Paúche'e pej hui tihuá'a'ixaate'e pua'amé. Capej tépuaapua'aren.
10 Nee nu mú'eetzi jamuan yé huatéjvee. Capu ja'ati timua'antiú'uuni'ira. Capu ajta ja'ati puaíjtzi muaatá'asin. Jéihua nu hui titeítestemua'a íiye chajta'a. —Ayee pu tiraata'ixaa í tavástara'a.
11 A'íj pu jín Pablo ayén a'uun é'etee seíj nine'ira'a japuan já'ita'a a'ujna Corinto. Tihuá'amua'atejcaa a'íjna jime'e í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios.
12 Aru tí'ij a'íin Galión a'uun tí'ivai're'eca'a tajtuhuan jime'e a'ujna ti ayén téja'arájtehuaa tijín Acaya, a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'íi mú autéjhuii mej tiníniu'ucacun me'íjna jemi í Pablo. Matí'ij mi ya'ujáj jueesi jemi.
13 Aj mú mi miyen tiraata'ixaa í tajtuhuan tijín:
—A'ijna i teáata'a, a'íi pu hui huá'amua'itijca'a í teite mej mi miyen seicié tí'ijna'amiche'en í Dios. Aru capu hui ayén tihua'atá'aca í taye'irá mej miyen rijca.
14-15 Pu'uri tín tiu'utaxáatache'e a'íjna í Pablo, tí'ij a'íin Galión, ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan tijín:
—Casi'i mú'een, mi sej Israél jetze ajtéme'ecan, ti pua'a hui amín ti'itíj a'ij pua'a huáruu ti caí xí'epi'in, na'ari ti'itíj huajé'ica ti huápi'i ruxe'eve'e, aj nu xaa niyen téja'amuanamuáarache'en. Mí ajta caí a'iné a'ii pu'u jín ti'ixa á'amuaye'ira, ¿a'iquí huataújmua'a a'íjna? ¿Ni caí niuucari pú'een a'íjna? Ayee pu hui tiraavíjte'e rujíimua'a sej mú'een siyen ra'antipuá'ajte'en, a'iné canu nee raxí'eve'e nej raaxí'epi'intare'en ne'íjna i niuucari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
16 Tí'ij i hua'irájtuaa á pua'acié a'ujna a'u mej e'etiújse'irihua'a í jueesi.
17 Aj mú mi me'ín í mej i'i griego, naími'i mú rajví'i me'íjna í Sóstenes í ti tí'aijta u teyujta'a. Matí'ij mi raatéevajxi a'ujna jemi í tajtuhuan. Mi ajta a'íjna í Galión, capu jetzen ruxe'eve'e já'araa a'íjna jime'e.

Tí'ij nu'u Pablo a'utéjche ti mú já'ahua'a a'atanén, ajta mú á'ayee

18 Aúche'e a'atzu á'atee a'ujna Corinto a'íjna í Pablo. Ti'iquí hua'utateújte í ru'ihuaamua'a. Ajta á'iyen baarcu jetze ateájraa, ajta á'uraa jamuan a'íjna í Priscila, ajta a'íjna í Aquila. Matí'ij antáciine a'ujna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Siria. Tí'ij caí xi u e'erájraa a'ujna u Cencrea, aj mú mi racaaye ti i ra'ará'asten ti'iti jime'e ti a'íin a'íjna jín te'ataújratziiri'i.
19 Matí'ij mi me'uun a'ará'a a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Éfeso. A'uu pu huaja'utéhuii í Pablo a'íjna í Priscila, ajta a'íjna í Aquila. Aj pu i a'uun a'uré'ene a'ujna teyujta'a. Tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan í mej tiújse'irihua'a a'ujna.
20 A'íi mú raatajé ti nu'u jaítze'e á'ateevi'in. Mi ajta caí, capu ahuaújca'ane.
21 Aj pu i hua'utateújte. Ayen tijín:
—Ja'anáj nu'irén yé tanéjsin ti pua'a Dios naatá'an.
Aj pu i ajteájraa í baarcu jetze. Ti'iquí a'uun Éfeso á'uraa.
22 Tí'ij a'uun a'utanee, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cesarea. Amuacaícan pu a'ánna a'ujnéj u Jerusalén. Tí'ij i hua'utateújte í mej tiújseij u teyujta'a. Ajta á'iyen, a'íin a'uun a'ucáane a'ujna Antioquía.
23 A'uu pu a'atzu á'atee a'ujna. Aj pu 'i u e'erájraa. Aa pu a'atánee a'u ti e'echájta'ajmee sexu'ijmé'e a'u mej a'uchéjme'ecaa í teite, seíj chuéjra'a japua

tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Galacia, ajtahua'a seɨj tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Frigia. A'ɨ́ɨ pu ca'anɨ́jra'a hua'atá'acare'e naɨ́jmi'ica ɨ́ mej té'atzaahuate'e.

Tɨ́'ɨj nu'u Apolos tihua'utá'ixaa ɨ́ niuucari jɨme'e a'ujna Éfeso

24 A'ɨ́jna xɨcáara'a jetze, seɨj pu á e'iré'ene tɨ Israél jetze ajtéme'ecan. Ayee pu ántehuaa tɨjín Apolos. A'uu pu é'eche a'ujna chajta'ana jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Alejandria. Jé'ecan pu raayɨ́'ɨtɨhua'a tɨ tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari jɨme'e. Ajta temua'a tiraayɨ́'ɨtɨhua'a a'ɨj tɨ ye'ɨ́ huataújmua'a ɨ́ tɨ té'eyu'usi'ɨ ɨ́ yu'uxari jetze.

25 Naa pu tiú'umua'atejcaa a'ɨj tɨ tɨ́'ɨjxe'eve'eca'a ɨ́ tavástara'a. Tiu'utaxájtaca'a a'ujca'anéecan jɨme'e, ajta tɨ temua'a naa rɨ́'ɨ tiu'utániuuni a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús. Ajta a'ɨ́j pu'u mua'areereca'a a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jín Juan hua'utámuaɨ'ɨhuaca'a.

26 A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jín a'utéjche tɨ tihua'utá'ixaate'en u teyujta'a a'ujca'anéecan jɨme'e. Matɨ́'ɨj me'ín ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ́ Priscila, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Aquila, a'ɨ́ɨ mú raatá'inee tɨ huaja'uvé'emuaare a'ujna a'u mej é'eche. A'uu mú rá'itɨiri'i jaítze'e a'ij tɨ tɨ́'ɨjxe'eve'e ɨ́ tavástara'a.

27 Ajta tɨ́'ɨj ari á'uye'imɨ'ɨca'a a'ujna já'ahua'a Acaya a'ɨ́jna ɨ́ Apolo, a'ɨ́ɨ mú ihuáamua'ame'en ca'anɨ́jra'a raatá'a. Aj mú mi tihuaja'utaʼítɨ'iri'i ɨ́ ru'ihuaamua'a ɨ́ mej a'uun é'eche mej nu'u naa temua'a tira'ancuré'evi'itɨn. Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Apolos a'uun a'ará'a a'ujna Acaya, jé'ecan pu hua'utévaɨ tɨ Dios hua'utá'a ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e mej rá'antzaahuate'en.

28 A'ujca'anéecan jɨme'e pu hua'utéemua'itɨ ɨ́ teɨte a'ɨ́mej tzajta'a ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. A'ɨjna yu'uxari jetze pu tíhua'utaseɨ́jrate tɨ Jesús a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ nu'u Dios án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua.

19

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo a'uun

1 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Apolos a'uun a'utéveeca'a a'ujna Corinto, Pablo pu a'ánna ɨmuá a'utéene mu'utzitá japua. Tɨ́'ɨjtá'i a'uun a'ará'a a'ujna Éfeso. U pu huajá'uteu seica ɨ́ mej té'atzaahuate'e.

2 Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:

—¿Ni caí huateájturaa mú'ejmi tzajta'a ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios setɨ́'ɨj rá'antzaahua?

Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjín:

—Catu xaa teen mé'e yé'enamuajraca'a ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.

3 Aj pu i Pablo ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:

—¿A'ataani niuucajtze'en jín xáamuaɨ'ɨvijhuaca'a?

Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjín:

—A'ɨ́j tu niuucajtze'en jín huatámuaɨ'ɨhuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan teecan.

4 Pablo pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Juan pu hui huá'umuaɨ'ɨhuaca'a ɨ́ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e mej mi seɨcié tiú'umua'ati ɨ́ ru tzajta'a. Mɨ ajta, a'ɨ́ɨ pu huá'a'ixaate'eca'a mej nu'u té'antzaahuate'en jemin ɨ́ tɨ auj uvé'enejsin méjca'i huáyee. A'ɨ́ɨ pu hui a'ɨ́ɨn pú'eene'e a'ame ɨ́ Jesús, ɨ́ tɨ Dios án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua.

5 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i, aj mú mi huámuaɨ'ɨvijhuaca'a niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

6 Ajta, jíme'en pu'u a'ɨ́ɨn Pablo hua'avé'emuarɨ'exɨ án huá'amu'uutze'e, aj pu i a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios huataseɨ́jre huá'a tzajta'a. Matɨ́'ɨj mi

autéjhuii mej tiu'uxáj niuucari jɨme'e mej caí xɨ raayɨ́'itɨhua'a, majta mej tiu'utaxá ɨ́ Dios jetze me'ecan.

7 Ayee mú ará'axcaa cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua ɨ́ teteca.

8 A'ateevi'i a'achú cumu huaíca máxcɨra'i tɨ a'ɨ́ɨn Pablo á'uche'ecane'e hua'atéyujta'a. A'uu pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ujca'anéecan jɨme'e. Ajta hua'atémua'itɨjme'e ɨ́ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ Dios tí'aijta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua.

9 Mɨ majta seica, camu jɨ́me'en tiu'utá'a ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca mej ráanamua ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en tihuá'a'ixaate'eca'a. Camu ché'e rá'antzaahuate'ecuca'a sino ayée mu'u a'ij pua'a tí'ixajtaca'a ɨ́ teɨte tzajta'a. Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn Pablo avé'eraa huá'a tzajta'a.

Tɨ'ɨquí seica ɨ́ mej té'atzaahuate'e, a'ɨ́mej pu a'uví'itɨ a'u mej tihuá'umua'aten, a'ujna já'ahua'a chi'ira'an jetze a'ɨ́jna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Tiranno. A'uu pu tihuá'a'ixaate'eca'a nain xɨcájra'a tzajta'a.

10 Ayee pu teuumé'eca a'achú cumu hua'apua nine'ira'a tɨ a'ɨ́ɨn Pablo ayén tihuá'amua'atejca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n naími'i ɨ́ mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna Asia, naími'i mú ráanamuajri'i ɨ́ niuucari tɨ jetzen rá'axa ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, naími'i ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

11 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, ve'ecán pu jɨ́n rɨ́'ɨ huá'uruu ɨ́ teɨte a'ɨ́jna jetze ɨ́ Pablo mej mi naími'i naa rɨ́'ɨ te'utaseíjra ɨ́ Dios jemi.

12 Tíj ajta a'ɨ́jna ɨ́ pañuura'an a'ɨ́jna ɨ́ Pablo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ jɨ́n avé'ujjɨ'ɨcɨ'e, tɨ pua'a nu'u ja'atɨ huá'a japua án teja'upíitɨra'ani a'ɨ́mej japua ɨ́ mej tí'icucui'i, aj mú nu'u mi huarúj naími'i, ajta nu'u hua'utamuári ɨ́ tiyaaru'u ɨ́ mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a a'ɨ́mej ɨ́ teɨte.

13-14 Majta seica ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a ɨ́ mej á'ujujhua'ane'e a'u tɨ na'a mej a'uchéjme'ecaa, a'ɨ́ɨ mú huá'amuarite'eca'a ɨ́ tiyáaru'use ɨ́ mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a ɨ́ teɨte. Méjxe'eve'eca'a mej miyen huárɨni niúucare'ara'an jɨme'e ɨ́ Jesús.

Ayee mú che'atá mena'a tí'ijxe'eve'eca'a ja'atɨ tí'iyaujmua'a tɨ Israél jetze ajtéme'ecantaca'a mej raatamuárite'en ɨ́ tiyaaru'u tɨ tevi tzajta'a seijre'eca'a. Ayee mú ará'axcaa aráhua'apua a'ɨ́me ɨ́ yaújmua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ tihuá'aijte'e ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u teyujta'a. Ayee pu ántehuaaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨjɨ́n Esceva. Matɨ́'ɨj mi me'ɨ́n yaújmua'ame'en miyen tiraatajé ɨ́ tiyaaru'u tɨjɨ́n:

—Ayee nu hui tejá'amua'ijte'e ne'ɨ́jna jetze me'ecan a'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ tɨ jetzen me'ecan ti'ixa ɨ́ Pablo.

15 Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u tɨjɨ́n:

—Néjmua'ate hui ne'ɨ́jna ɨ́ Jesús, neajta ne'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Ari mú'een, ¿a'atéenni sej pɨ́rɨcɨ?

16 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu 'i a'ɨ́ɨn tiyaaru'u ca'anacan huá'a jetze rájve. A'ɨ́j pu jɨ́n hua'utéemua'itɨ. Jé'ecan pu hua'utéevajxɨ. Majta me'ɨ́n, ca'anacan mú huiráacɨ, memuámua'avijmé'e, meti'ipuaíjti'ihuajmé'e. Matɨ́'ɨj mi huataúruu.

17 Majta ɨ́ mej me'uun é'echejca'a me'újna Éfeso, naími'i mú ráamua'areeri'i tɨ ti'itíj huá'uruu a'ɨ́me ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'ɨ́j mú jɨ́n tiu'utátziɨn naími'i. Matɨ́'ɨj mi rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

18 Majta mu'iitɨ́ ɨ́ mej té'atzaahuate'e, a'ɨ́ɨ mú u a'uvé'eju'un mej tiraataxáj mé jéjre'e ti'itɨ jɨme'e tɨ a'ij pua'a een ɨ́ mej jɨ́n meri auteájturaa, ti'itɨ́j tɨ na'a ɨ́ mej a'ij pua'a huarɨ́j.

19 Majta ɨ́ mej tí'ichahuaara, u mú teja'aráa'ɨ'ɨpɨ ɨ́ tiú'ujyu'uxari. Aj mú mi tiu'utaíj, meti'iseíiraca'a ɨ́ teɨte. Matɨ́'ɨj raaté'itɨee a'achú tɨ́j na'a caj tí'ijnajcheca'a a'ɨ́jna ɨ́ yu'uxari, ayée pu ará'a a'achú cumu muáacua jetze vi'íra'a ɨ́ plata.

20 Ayee pu ca'anín jɨ́n tí'ijnamuajre'eca'a ɨ́ niuucari tɨ jetzen rá'axa ɨ́ tavástara'a, ajta méyee, ajta nainjapua mú ráamua'areeri'i.

21 Tɨ́'ɨj ayén tiu'urɨ́j. Tɨ'ɨquí Pablo raaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ i u huaja'uvé'emuaare a'ujna Macedonia, ajta a'ujna Acaya, ajta tɨ́'ɨj a'ájna á'ume'en u Jerusalén. Ajta tɨ nu'u, a'ánna huajá'umuaaren a'ánna Jerusalén, ruxe'eve'e pu nu'u a'ame tɨ a'uun á'ume'en a'ujna Roma.

22 A'ɨ́j pu jɨ́n hua'apuaca huata'íteca'a ɨ́ mej ravaɨre'e, a'ɨ́jna ɨ́ Timoteo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Erasto mej mi á'ucɨɨne a'ujna Macedonia. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pablo, a'úu pu aúche'e a'uteájturaa a'ujna u Asia.

Matɨ́'ɨj nu'u mi autéjhuii mej tiú'urɨtziite'en me'újna u Éfeso me'ɨ́jna ɨ́ teɨte

23 A'ɨ́jna xɨcájra'a jetze, jeíhua mú huataníniu'ucacuca'a ɨ́ teɨte me'ɨ́jna jɨme'e tɨ huataseíjre ɨ́ hua'aye'ira ɨ́ mej té'atzaahuate'e.

24 Seɨj pu a'ɨ́ɨn púeene'e tɨ ayén ántehuaa tɨjín Demetrio. A'ɨ́ɨ pu chi'ij ta'ahuaca tɨ cílieen tɨ plata rumua'atí. Ayee pu éene'en ta'ahuaca pu tɨ́j dioosi tɨ huá'achi'i. Ayee pu ántehuaa a'ɨ́jna ɨ́ hua'adioj tɨjín Artemisa. Jéihua pu huá'amua'itɨcɨ ɨ́ mej jamuan tí'imuarɨ'eca'a.

25 Huá'ajseɨj a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan tí'imuarɨ'eca'a, ajta seica ɨ́ mej miyen che'atá mena'a tí'imuarɨ'eca'a ti'itɨj jɨme'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Teteca, mú'een xu ramua'aree tej temua'a naa tí'ijmua'itɨcɨ ɨ́ tumin te'ɨ́jna jɨme'e tej tí'imɨjhuaca.

26 Temua'a xu tí'ijmua'aree, seajta ranamua se'ɨ́jna ɨ́ Pablo, a'ɨ́ɨ pu tejá'uxajtan tɨ a'ɨ́mej ɨ́ dioosi a'úu mé é'eseijre'e u teyujta'a, teteca mú huá'ata'ahuaca. Camu nu'u dioosi pɨ́rɨcɨ. A'ɨ́j pu hui jɨ́n ari jeíhua hua'utéemua'itɨ ɨ́ teɨte ɨ́ mej miyun me'ecan Éfeso, ajta nainjapua a'uun tɨ huatacá'a tɨ́j na'a u Asia.

27 'Jé'ecan pu a'ij pua'a tí'iruure, a'iné ayée pu hui tiu'utárɨ'ɨriistari tej jeíhua tejá'urɨeeni ɨ́ tej jɨ́n tí'imɨjhuaca. Ajta a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tatéyuu tɨ tzajta'an huiirájvee ɨ́ tadioj tɨ ve'ée, a'ɨ́jna ɨ́ Artemisa, ayée pu tiu'utárɨ'ɨriistari mej hui caí ché'e miyen tí'ijna'amiche'en. Majta, camu ché'e raataxɨ́'eve'esin ɨ́ tɨ ve'ée a'ɨ́jna i dios ɨ́ mej raná'amiche'e nainjapua a'uun tɨ huatacá'a tɨ́j na'a u Asia, ajta tɨ́j na'a íiyen chaanaca japua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

28 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i me'ɨ́jna, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a. Ma'utéjhuii mej téjijhuajmé'e. Miyen tɨjín:

—Huápɨ'ɨ pu hui ve'ée a'ɨ́jna ɨ́ Artemisa, Éfeso tɨ é'eme'ecan.

29 Ca'anacan mú a'uvaɨ́jtzime'e. Matɨ́'ɨj mi huaruáachijmé'e naímɨ'i. Me'uun a'uteájrupi u teyujta'a. Matɨ́'ɨj mi teɨte huavívɨ'i a'ɨ́mej ɨ́ mej hua'apua, a'ɨ́jna ɨ́ Gayo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Aristarco, ɨ́ mej Macedonia é'eme'ecan. A'ɨ́ɨ mú á'ujujhua'ane'e jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Matɨ́'ɨj mi huaja'ujájpuaca'a a'ujna chi'ita a'u mej e'etiújse'ɨrihua'a ɨ́ teɨte.

30 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pablo, a'ɨ́ɨ pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a tɨ ajta a'ɨ́ɨn a'uun a'uteárute. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej té'atzaahuate'e camu tiu'utá'a tɨ uteárute.

31 Majta seica ɨ mej tí'aijta a'ujna Asia, ɨ Pablo tɨ huá'ihuaara'a, a'ɨ́ɨ mú miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Ché'e nu'u caí a'uteáru'ipiche'en a'ujna chi'ita.

32 Majta a'ɨ́mej ɨ teɨte, ayée mú mauj títetéjijhuajmé'e. Seica mú seɨcié tí'itejijhuaca'a. Majta seica seɨcié. Majta já'ita'a mú ará'axcaa ɨ mej caí ramua'areereca'a a'ij mej 'een jɨ́n téjijhuajmé'e, majta camu ramua'areereca'a a'ij mej 'een jɨ́n tiújseɨj.

33 Majta me'ɨ́n ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, seica mú miyen ca'anújra'a tiraatá'a tɨ a'ɨ́jna ɨ Alejandro tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte. Matɨ́'ɨj mi seica ayeuutáxɨ a'u mej e'evé'enejne'e ɨ teɨte. Majta seica miyen tira'aráajee a'ij tɨ ye'í huárɨni. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Alejandro, a'ɨ́ɨ pu rumuájca'a jɨ́n hua'utá'ijmɨijri'i mej caí ché'e tí'ixajta. A'ɨ́ɨ pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a tɨ huá'a japua huatáaniuni a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

34 Mɨ majta ɨ teɨte, matɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨ a'ɨ́ɨn Israél jetze ajtéme'ecan, naímɨ'i mú jíjhuaca'a a'achú cumu hua'apua hora. Miyen tɨjɨ́n:

—Huápɨ'ɨ pu ve'ée, a'ɨ́jna ɨ Artemisa tɨ Éfeso é'eme'ecan.

35 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tí'iyu'uxaca, a'ɨ́ɨ pu xaa hua'utá'ijmɨijri'i mej nu'u caí ché'e tí'ixajta. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa ɨ teɨte tɨjɨ́n:

—Mú'een teteca, Éfeso sej é'eme'ecan, naímɨ'i ɨ teɨte ɨ mej íiyen chaanaca japua seijre'e, naímɨ'i mú hui ramua'aree tej iteen antítamua'aree te'ɨ́jna jɨme'e tej ráacha'ɨɨn ɨ teyuu tɨ tzajta'an urájca ɨ dios tɨ ve'ée, a'ɨ́jna ɨ Artemisa, ajta a'ɨ́jna ɨ tetej tɨ u e'icájve u ta japua.

36 Capu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ rá'axɨeehuari'ira a'ɨ́jna. Xaatapuá'ajta mɨ sej téjijhua. Caxu hui ti'itɨ́j mua'aree a'ij sej ti'itɨj ruure.

37 'Mú'een xu yé huavé'evi'itɨ se'ɨ́mej ɨ teteca íiyu chi'ita, se'ɨ́jna ɨ Gayo, seajta se'ɨ́jna ɨ Aristarco. Majta me'ɨ́n, camu hui ja'anáj tiu'unáhua u teyujta'a, camu majta a'ij pua'a ti'ixa ɨ tadioj jemi.

38 'Tí pua'a hui a'ɨ́ɨn Demetrio, majta ɨ mej jamuan tí'imuarɨ'e, tɨ pua'a ja'atɨ huá'ajaaxɨejvi'ira, te'entácuuni'i a'ujna ɨ jueesi mej e'iráati. Miché'e me'ɨ́n me'uun e'ehuaújniuuste'en.

39 Ajta tɨ pua'a mú'een ti'itɨ́j jɨ́n setiú'ujcha'ɨɨre'e, rujɨ́ɨmua'a xu raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ij tɨ ti'itɨj jɨ́n ti'itá'aca ɨ yu'uxari jetze.

40 Ayájna tetɨ́j een, ayée pu hui tiu'utácɨ'ɨpe mej téjmi jetze te'ujpuá'ajte'en me'ɨ́jna jɨme'e, a'ij tej ti'itɨ́j huáruu íiye chajta'a tej tiyen tí'ita'ɨtziite'e. Tɨ pua'a miyen me'ɨ́jna jɨ́n téjmi jetze te'ujpuá'ajte'en, capu ti'itɨ́j mé'e já'ahua'a tej tiyen tiu'utá'an ɨ mej jɨ́n taatátuaani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna tɨ tí'iyu'uxaca.

41 Tɨ́'ɨj antipuá'areca'a tɨ ti'ixa, a'ɨ́ɨ pu hua'irá'iteca'a ɨ teɨte.

20

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo a'uun a'atanéj u Macedonia, ajta u Grecia

1 Tɨ́'ɨj antipuá'areca'a ɨ mej huaúritziite, Pablo pu hua'utajé ɨ mej té'atzaahuate'e tɨ ij a'ɨ́ɨn a'atzu ca'anújra'a hua'utá'an mej mi caí ruxɨeemɨ́jte'e. Aj pu i hua'iré'echuiixɨ seɨj ajta seɨj, ajta hua'utateújte. Tɨ'ɨquí á'uraa u Macedonia.

2 Nainjapua pu huá'umuaareca'a matɨj mena'a titeechéejme'ecaa a'ɨ́mej ɨ í'ihuaamua'ame'en. Jé'ecan pu ca'anújra'a hua'utá'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ jɨ́n tihua'utá'ixaa. Ajta á'iyen, a'uun a'ará'a a'ujna u Grecia.

3 A'uu pu ayén á'atee a'achú cumu huaíca máxcɨra'ɨ.
Tɨ'ɨquí atéye'imɨjca'a ɨ baarcu jetze tɨ i antára'ani a'ujna Siria. Majta a'ɨ́me ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, a'ɨ́ mú miyen tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare mej me'uun ye'ité chu'eve'en juye jetze tɨ jetzen huaméj.
Ajta a'ɨ́jna ɨ Pablo, tɨ́'ɨj nu'u i ráamua'areeri'ɨ. Tɨ'ɨquí ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n niché'e huaré'ara'ani nej ni ne'uun a'uré'enen u Macedonia.
4 A'ɨ́ mú a'ucɨ́j jamuan, a'ɨ́jna ɨ Sópater tɨ yaujra'an pú'een a'ɨ́jna ɨ Pirro. A'uu pu é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ Sópater u Berea. A'ɨ́ mú majta a'ucɨ́j a'ɨ́jna ɨ Aristarco, ajta ɨ Segundo, ɨ mej Tesalónica é'eche. Gayo pu ajta á'uraa a'uun tɨ Derbe é'eme'ecan. A'ɨ́ mú majta a'ucɨ́j a'ɨ́jna ɨ Timoteo, ajta a'ɨ́jna ɨ Tíquico, ajta Trófimo. A'uu mú é'eme'ecan a'u tɨ huatacá'a u Asia.
5 A'ɨ́ mú ɨ ta'ihuaamua'a án e'ejrá'aseca'a. Majta me'ɨ́n, a'úu mú nu'u taje'echu'eve'e muá'aju'un itejmi a'ujna chajta'a u Troas.
6 Teajta iteen, tɨ́'ɨj te'upuá'areca'a ɨ mej tiu'uyé'este me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej racua'aca ɨ pan tɨ caí levadura ranaxca, a'úu tu e'eráaci a'ujna Filipos ɨ baarcu jetze. Anxɨ́j xɨcaj tu jetze a'ará'a a'ujna Troas. A'uu tu huajá'uteu ɨ seica. Teajta iteen, a'úu tu á'atee aráhua'apua xɨcaj.

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo a'uun a'atanéj u Troas

7 Tɨ́'ɨjtá teja'uré'ene ɨ seɨ́j xɨcájra'a jetze, a'ɨ́ mú tiújseɨj mej mi hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite'en ɨ pan. Ajta a'ɨ́ pu tihua'umuá'ate a'ɨ́jna ɨ Pablo. A'iné ayée pu tiú'uxe'eve'eca'a tɨ á'ura'ani ɨ seɨ́j xɨcájra'a jetze tɨ ra'ité'ase, aúche'e pu tihuá'a'ixaate'eca'a ajta já'ita'a tɨca'ɨmua.
8 A'uu mú tiújseɨj a'ánna ɨmuá cuaartu jetze, tɨ tiú'ujhuaica. An pu ú'utaaca jeíhua ɨ cantiira'a.
9 Ajta a'úu pu huiracatii temuaij tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjɨ́n Eutico. An pu ave'eré'eyeijxɨ tɨ anacun.
Ajta a'ɨ́n ɨ Pablo, jeíhua pu tihuaú'ixaa. Jé'ecan pu á'atee tɨ tihuá'a'ixaate'e. A'ɨ́j pu jɨ́n huamuá'itɨche ɨ cutzi jɨme'e a'ɨ́jna ɨ Eutico. Aj pu i ticu. Cuj pu ancuré'ejvej tɨ tiú'ujhuaica jetze ɨ chi'ij. Matɨ́'ɨj mi ra'ajjáj mɨ́'ɨchican.
10 Aj pu i acájraa a'ɨ́jna ɨ Pablo. Tɨ́'ɨj i ra'avé'evii a'ɨ́jna ɨ temuaij tɨ'ɨrí mɨ'ɨchi. Tɨ'ɨquí ru'ihuaamua'a ayén tiu'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Caxu tí'itziɨ́ne'e. Aúche'e pu hui ruuri.
11 Aj pu i ajtahua'a antíraa ɨ chi'ij jetze. Hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ pan. Matɨ́'ɨj mi ráacua. Temua'a pu tiu'utáxa'ii tɨ tihuá'a'ixaate'e. Tapuá'arijme'eca pu á'uraa.
12 Ajta a'ɨ́n ɨ temuaij, ruurican mú a'uví'itɨ. Jé'ecan mú naa tiu'utaújtemua'ave.

Tɨ́'ɨj nu'u i u a'ajrájraa u Troas, tɨ nu'u i a'uun e'ará'asti u Mileto

13 Teajta iteen, ta'anáaté'e tu á'uju'un. Tetɨ́'ɨj ti baarcu jetze atéecɨ. A'uu tu a'ará'a te'újna Asón, tej ti ye'eráví'itɨn te'ɨ́jna ɨ Pablo, a'iné ru'ɨcán pu e'eráye'imɨjca'a.
14 Tetɨ́'ɨj ráateu te'ɨ́jna ɨ Pablo te'újna Asón, tɨ'ɨqui ta jamuan ateájraa ɨ baarcu jetze. Tetɨ'ɨjta ti a'ucɨ́j a'ujna já'ahua'a u Mitilene.
15 A'uu tu huiráacɨ.
Yee ruijmua'ate'e yee tu antacɨ́j után púje'en. A'uu tu vejli'i e'ejtenee a'utɨ́ e'eráahuachi tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Quio, tetɨ́'ɨj ti seɨ́j jetze ɨ xɨcaj te'uun antanéj te'újna Samos. Yee ruijmua'ate'e yee a'uun tu a'ará'a a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Mileto.

16 Ayee tu huarɨ́j a'iné Pablo pu raaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ caí a'uun a'atanén a'ujna Éfeso. Capu ajta e'etéerimɨ'ɨca'a a'ujna a'uun tɨ huatacá'a u Asia. Ca'anacan pu u a'uránejmɨ'ɨca'a a'ujna Jerusalén, tɨ pua'a nu'u íɨrɨ'ɨristan tej te'uun a'uté'uuca'a matɨ́'ɨj tí'iyesten me'ɨ́jna jɨme'e mej ra'utámua'aree tɨ ari ayén teuumé anxɨ́j tamuáamuata'a xɨcaj.

A'ij tɨ nu'u Pablo tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ vaujsi ɨ́ mej me'uun é'eme'ecan u Éfeso

17 A'uu pu a'utevée u Mileto, tɨ́'ɨj Pablo hua'uta'aíjtaca'a mej u a'uvé'eju'un ɨ́ vaujsi ɨ́ mej huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ́ mej tiújse'ɨrihua'a a'ujna u Éfeso.

18 Matɨ́'ɨj mi me'ɨ́n vaujsi á e'iré'ene. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'een xu ramua'aree a'ij nej yé tiu'utéjvee netɨ́j nena'a amuacaícan nej yé ra'áa íiye Asia.

19 Ayee nu hui tí'ijvaɨre'e ɨ́ tavástara'a tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e. Canu á'antzaahuate'e ne'ɨ́jna jɨme'e sino nehuányeinixɨ ne'ɨ́jna jɨme'e nejá'amuacha'ɨj. Neajta, jeíhua nu tiu'utése ne'ɨ́jna jɨme'e mej a'ij pua'a tinaatajé.

20 'Canu ja'anáj á'atura nej caí tejá'amua'ixaate'e tɨ'itɨj tɨ amuaatéva'ɨri mú'ejmi. Netejá'amua'itii ne'újna teyujta'a, neajta ne'újna á'amuache.

21 Netihua'utá'ixaa ne'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, neajta ne'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e mej seɨcié tiú'umua'ati ɨ́ Dios jemi, majta rá'antzaahuate'en me'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a ɨ́ Jesús a'ɨ́jna tɨ Dios án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua.

22 'Tɨ́j ajta íjii, a'úu nu hui Jerusalén a'umé'e na'ame ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén tinaata'aíj. Canu xáahuí ramua'aree a'ij tɨ ti'itɨ́j mu'u nejé'eruuren.

23 A'ij nu'u xaa mua'aree, tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios amuacaícan ayén tinaatá'ixaa yee a'u tɨ na'a tɨ huachájta'ajme, a'úu mú nu'u ne'iteánajsin. Ayee nej nu'u tirajpuaíitzi na'ame.

24 'Capu amɨ́n a'ij, capu ne jetze ruxe'eve'e ineetzi. Ajta netevi, capu ti'itɨj ranajche ineetzi jemi. A'ii nu'u hui niyen tí'ijxe'eve'e, nej ra'antícɨ'ɨti nej huára'ani íiyen chaanaca japua, neajta ra'ará'asten ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Dios tɨ ayén tinaa'ɨ́jca nej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte ɨ́ niuucari jɨme'e tɨ jetzen rá'axa ɨ́ Dios, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn tihua'utá'uuni'ì ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e.

25 'Mɨ́ seajta mú'een, nej á'amuajemi á'uche'ecane'e á'aye'i, neajta já'amua'ixaate'e jɨ́me'en ɨ́ Dios tɨ nainjapua tí'aijta, íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ayee nu tí'ijmua'aree sej caí ché'e ja'anáj neseijran ineetzi.

26-27 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e íjii, tɨ pua'a ja'atɨ yá'urɨeeni ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca ɨ́ Dios jemi, capu Dios ne jetze rapua'ajte'e, a'iné canu ja'anáj raatapuá'ajtaca'a nej tejamuá'ixaa ɨ́ niuucari, sino nain nu tejamuá'ixaa a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios.

28 'Rɨ́'ɨ xu'u mú'een mɨ ru tzajta'a. Seajta rɨ́'ɨ xu'u huá'a jetze a'ɨ́mej ɨ́ teɨte Dios tɨ tejámua'íjca. Setá'aj huá'ucha'ɨɨn naíjmɨ'ica ɨ́ mej tiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi, ɨ́ tɨ huá'unanai ɨ́ rutevij jɨme'e a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

29 'Ayee nu nee tí'ijmua'aree netɨ́'ɨj á'ura'ani, seica mú a'uvé'eju'u muá'aju'un mú'eetzi tzajta'a mej miyen 'een matɨj ɨ́ira'ave titeʼuteáru'ipi huá'a tzajta'a ɨ́ ye'emuaate. Camu tíhua'utá'uuni'ira ɨ́ mej té'atzaahuate'e.

30 Majta seica mú a'amua tzajta'a huataseíjre'esin. Hua'itzi mú jɨ́n tejá'amuamua'aten mej mi amuájseɨre'en mú'ejmi ɨ́ ru jemi.

31 'Naa xu'u rí'ɨ mú'een. A'íj xu autámua'aree, tɨ'ɨrí ayén teuumé huaíca nine'ira'a nej tejá'amua'ixaate'e seíj neajta seíj nain túјca'ari tzajta'a, nain tíca'ari tzajta'a, niyen ni te'icányé'ine'e a'amua jɨme'e.

32 'Neajta íjii, netejá'amua'ijcate'e í Dios jemi, ne'íjna jɨme'e í niuucari tɨ jetzen rá'axa a'achú tɨ caj titaatapuaíjve'esin í Dios. A'íjna í niuucari pu amuaatá'asin í ca'anírja'a, ajta amuaatá'asin sej a'uté'e xá'ara'ani huá'a jamuan í tɨ Dios ruseíj hua'avé'ejajpuaca'a.

33 'Canu ja'anáj niyen tí'ijxe'eve'eca'a nej ra'ancuré'an huá'a tumin, canu neajta í tihuá'acɨixu a'ímej í ne'ihuaamua'a.

34 Ayee xu hui seajta tí'ijmua'aree nej huaténvaɨ nemuajca'a jɨme'e, neajta niyen che'atá nena'a tihua'utévaɨ a'ímej í mej nej jamuan á'ujujhua'ane'e.

35 Nain nu hui jín tiu'umuárɨej, neajta nu amuá'itɨiri'i tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e a'íjna jɨme'e tej hua'utévaɨre'en í mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

'Mú'een xu seajta siyen tira'utámua'aree a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a í Jesús tɨjín: "Jaítze'e pu rí'ɨ rutémua'ave'e a'íjna í tɨ ti'itá'aca caí a'íjna í tɨ te'encuré'aca." —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

36 Tí'ɨj ayén tihua'uta'ixáate'e, aj pu i Pablo títunutaca'a huá'a jamuan a'ímej í vaujsi. Ajta raatéjhuau í Dios jemi.

37 Naíimi'i mú ru'iré'echuixɨ, majta tiujyeínejraa.

38 A'ii pu a'íín pú'een í niuucari tɨ raataxájtaca'a tɨ jaítze'e a'ij pua'a hua'utá'a yee mej nu'u caí ché'e ja'anáj mé'e yé'eseijran. Aj mú mi u á'uju'un jamuan a'u tɨ e'eteájraa í baarcu jetze.

21

Tí'ɨj nu'u a'íín Pablo á'uraa a'ujna u Jerusalén

1 Tetí'ɨj ti á huaja'uhuá'axɨ í ta'ihuaamua'a, tetí'ɨj ti atéecɨ í baarcu jetze. Aj tu ti antacíj a'ujna u Cos. Yee ruijmua'ate'e yee tu te'uun a'uráane te'újna Rodas. Teajta te'uun huiráacɨ, tetɨ'ɨjtá ti te'uun a'uráane a'ujna u Pátara.

2 A'uu tu ti seíj á'uteu í baarcu tɨ Fenicia a'umé. A'íj tu jetze atéecɨ. Tetí'ɨj ti a'ucíj.

3 A'uu tu aujú'ucaa tetí'ɨj raaseíj á tɨ e'eráahuachi. Ayee pu téja'arájtehuaa tɨjín Chipre. A'uu tu taúutata'a pújme'en ajcáane, mú tu á'uju'un tena'a ajta a'ujna u Siria. A'uu mú te'irátuaaxɨ í ijca tɨ tiú'utɨsime'e í baarcu. A'íj tu jín acáacɨ. Ayee pu téja'arájtehuaa a'ujna tɨjín Tiro.

4 A'uu tu ti huá'uteu í ta'ihuaamua'a. A'uu tu ti huá'a jamuan a'uteájturaa aráhua'apua xɨcaj jetze. Aj pu i xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios, ti'itíj hua'utá'ixa a'ímej. A'íj mú jín raatá'ijmɨijracaa tɨ nu'u caí á'ura'ani a'íjna í Pablo a'ujna Jerusalén.

5 Tí'ɨj teja'uré'ene aráhua'apua xɨcaj jetze, aj tu ti a'ucíj. Naíimi'i í mej té'atzaahuate'e, majta í mej hua'atévi'itɨn, majta í huá'ayaujmua'a, a'úu mú tajaútuaa tɨ ja'u'ástɨmee chajta'a jetze. A'uu tu títunutaxɨ ja'apuaíri japua, tej ti raatéjhuauni í Dios jemi.

6 Tetí'ɨj ti hua'utateúute'e, aj tu ti atéecɨ í baarcu jetze. Majta me'ín í mej á taje'evá'atuaa, a'úu mú huaré'acɨ.

7 Tetí'ɨj huiráacɨ te'újna Tiro, teuche'e tu huajú'ucaa baarcu jetze. Tetí'ɨj ti te'uun a'ará'a te'újna Tolemaida. Tetí'ɨj ti hua'utateújte í ta'ihuaamua'a. Teajta te'uun huá'a jamuan a'uteájturaa sei xɨcaj.

8 Yee ruijmua'ate'e yee pu á'uraa ɨ Pablo. Teajta iteen i tej jamuan á'ujujhua'ane'e, teajta tu jamuan a'ucɨj. Tetɨ́'ɨj ti aitacɨj a'u tɨ púj me'en, chajta'a tɨ ayén teja'arájtehuaa tɨjín Cesarea.

A'uu tu a'ará'a áa tɨ é'eche a'ɨ́jna ɨ Felipe tɨ tejá'uxajtan teɨte tzajta'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een seɨj ɨ mej aráhua'apua ará'ase ɨ mej tí'ivaɨre'e u teyujta'a. A'uu tu a'uteájturaa te'ɨ́jna jamuan ɨ Felipe.

9 Muáacuaca pu tiyaúumua'a júucajtacan mej caí xɨ viɨche'e. A'ɨ́ɨ mú tí'ixajtaca'a niuucari jɨme'e tɨ Dios raateájtuaa huá'a jemi.

10 A'uun tu á'atee yee pua'an xɨcaj tɨ́'ɨj seɨj á e'iré'ene tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Agabo. A'uu pu e'erájraa a'ujna u Judea. A'ii pu pɨ́rɨcɨ a'ɨ́jna ɨ Agabo seɨ́j tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

11 U pu a'uvé'emej tɨ ij támua'areeri'i. Aj pu i ra'avé'exɨstaca'a ɨ Pablo ɨ puaaseájre'ara'an. Tɨ'ɨquí a'ɨ́jna jín ra'amuáajɨ'ɨcɨe ɨ ɨɨcájra'an jetze, ajta ɨ muájca'are'ara'an jetze. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Ayee pu hui ti'ixa ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios a'ɨ́jna tɨ jíme'en yee, mej nu'u ra'amuáajɨ'ɨcɨ'esin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ puaaseájre'ara'an a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan a'ujna Jerusalén. Majta nu'u hua'utátuiire'esin a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

12 Tetɨ́'ɨj ráanamuajri'i te'ɨ́jna, iteen, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej Cesarea é'eme'ecan, naímɨ'i tu raatajé tɨ nu'u caí a'uun á'ume'en.

13 Aj pu i ayén tiu'utaniú ɨ Pablo tɨjín:

—¿A'iné 'een jín siyen tiú'ujyein, seajta a'ij pua'a tité'ujmuajte ineetzi jɨme'e? Nichéʼe hui huámɨ'ɨni. Ayee nu té'enca'ane mej na'amuájɨ'ɨcɨ'en, neajta nej huámɨ'ɨni ne'újna Jerusalén ne'ɨ́jna jɨme'e nej ravaɨre'e ɨ tavástara'a ɨ Jesús. —Ayee pu titaatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Pablo.

14 A'iné catu raatáviicua'iri'i tej ra'antimuá'itɨn, tetɨ́'ɨj ti raatá'a tɨ u á'ume'en. Ayee tu tiraata'ixaa tɨjín:

—Ché'e ayén teja'uré'enen a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ tavástara'a.

15 Teajta á'iyen huátacate. Tetɨ́'ɨj ti te'uun a'ujnéj a'ájna Jerusalén.

16 Seica ɨ mej té'atzaahuate'e ɨ mej Cesarea é'eme'ecan, a'ɨ́ɨ mú a'ujnéj ta jamuan. Ajta seɨj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ mé Chipre é'eme'ecan, ayée pu ántehuaa tɨjɨ́n Mnasón. Pu'uri á'atee temua'a tɨ té'atzaahuate'e. A'uu tu e'eraíxanche'e a'u tɨ é'eche a'ɨ́jna.

Tɨ́ɨj nu'u Pablo ye'uvé'emuaareca'a a'ɨ́jna ɨ Jacobo

17 Tetɨ́'ɨj te'uun a'ará'a, naa mú rɨ́'ɨ tita'ancuré'evi'itɨ ɨ ta'ihuaamua'a. Jé'ecan mú huataújtemua'ave.

18 Yee ruijmua'ate'e yee pu Pablo ta jamuan u á'ume tej ti ye'uvé'emuaare te'ɨ́jna ɨ Jacobo. Majta ɨ vaujsi, naímɨ'i mú a'uun a'uté'uuca'a.

19 Aj pu'i Pablo hua'utateújte. Tɨ'ɨquí ayén tihua'utá'ixaa naíjmɨ'ica a'ij tɨ ti'itɨ́j huarɨ́j a'ɨ́mej jemi ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios jetze ruca'ané a'ɨ́ɨn ɨ Pablo, ayén Dios jetze te'araújca'anejca'a.

20 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i, aj mú mi rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ Dios. Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ Pablo tɨjín:

—Casi'i, ta'ihuaara'a, a'iné a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, mu'iitɨ́ mú hui té'atzaahuate'e, majta, naímɨ'i mú raxɨ́'eve'e tɨ ja'atɨ ayén huárɨni a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a ɨ yu'uxari jetze a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan tɨ ra'uyú'uxaca'a.

21 Majta miyen ti'ixa pej nu'u tihuá'amua'ate a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ɨ mej majta seɨ́j chuéjra'a japua é'eche, mú'ee pej nu'u piyen

tihuá'amua'ate mej nu'u caí miyen rɨjca a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés, mej nu'u caí ra'antisíjchixɨ'ɨ ɨ́ hua'anavij ɨ́ huá'ayaujmua'a, majta nu'u caí ra'ará'asten ɨ́ taye'irá.

22 '¿A'iné tena'a tíjrɨni?, a'iné matɨ́'ɨj ráamua'aree ɨ́ teɨte pej yé uvé'ene, aj mú mi tiújseɨre'esin.

23 'Patá'aj piyen huárɨni a'ij tej timuaatá'ixaate'esin iteen. Muáacua mú yé muaaté'uu ɨ́ teteca, ɨ́ mej ti'itɨj jɨ́n te'ataújratziiri'i ɨ́ Dios jemi.

24 Patá'aj huá'anvi'itɨn pe'újna teyujta'a pej pi huá'ajejcuare'en huá'a jamuan, pajta tiu'unáachita ɨ́ mej huá'ajijve'en. Aj pu hui xaa rɨ'ɨríista a'ame mej caújyajxɨ'ɨn. Aj mú mi ramua'aréeren tɨ caí ayén ti'ayajna a'ij mej timuaatá'ixaa mú'eetzi, sino pajta pej mú'ee ra'ará'astejsin ɨ́ yu'uxari.

25 'Majta ɨ́ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan, tu'uri tíhua'uta'íti'iri'i tej tiyen raaxɨ'epɨ'ɨntare mej caí hua'ira'a cua'aca mej ráamuaɨ'ɨvajtaca'a. A'ɨ́ɨ pu hui xaa rɨ'ɨrí mej ráacua'ani ɨ́ mej caí ráamuaɨ'ɨvajtaca'a. Aru, camu nu'u majta xúure'e cua'aca, majta caí racua'aca ɨ́ huá'ire'ara'an ɨ́ mej racácua'imin. Majta caí tiú'ujxana'acɨra'a ɨ́ teteca 'uuca jamuan ɨ́ mej caí hua'atévi'itɨn, majta ɨ́ 'uuca, mej nu'u caí seica anteána'axcan ɨ́ teteca ɨ́ mej caí huá'acɨna'ajmua'a pú'een.

Mej nu'u raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ́ Pablo u teyujta'a

26 Yee ruijmua'ate'e yee, Pablo pu huaja'uví'itɨ a'ímej ɨ́ teteca. Ajta huaújjejcuare huá'a jamuan. Aj pu i teyujta'a a'uteájrupi tɨ i hua'utá'ixaate'en ɨ́ mej tí'aijta a'ujna matɨ́'ɨj ra'antipuá'ajte'en ɨ́ mej rujéjcuare'en, majta me'ɨ́jna jɨ́n miyen huárɨni mej tiú'umuaɨ'ɨvejta, seɨj ajta seɨj.

27 Tɨ́'ɨj ari tɨmua'a antipuá'arijme'eca aráhua'apua xɨcaj jetze, seica ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ mú raaseíj a'ɨ́jna ɨ́ Pablo a'ujna teyujta'a. A'ɨ́ɨme a'úu mú é'eme'ecan tɨ́j na'a a'úu tɨ huatacá'a u Asia. Matɨ́'ɨj raaseíj, nainjapua mú hua'utá'ixa ɨ́ teɨte. Ca'anújra'a mú hua'utá'a mej huataníniu'ucacu, matɨ́'ɨjtá mi raatéevi'i.

28 Muaajújhuaca'a ca'anín jɨme'e. Miyen tɨjín:

—Mú'een teteca mɨ sej hui Israél jetze ajtéme'ecan, sataatávaɨre'e. A'ii pu hui a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ teáata'a tɨ nainjapua á'uche'ecan, tihuá'amua'ate naíjmi'ica ɨ́ teɨte mej nu'u mé rúurɨeni ɨ́ taye'irá, majta mej nu'u caí ra'ará'asten a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze, majta mej mi miyen a'ij pua'a tí'ixajta a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ teyuu. Ajta a'ɨ́ɨn, seíj pu hui griegos uteárujte íiyu teyujta'a, a'ɨ́j pu jɨ́n auté'ɨtze ɨ́ taye'irá jɨme'e.

29 Ayee mú tiu'utaxájtaca'a, a'iné amuacaí mú raaseíj me'ɨ́jna ɨ́ Trófimo tɨ Éfeso é'eme'ecan. A'uu mú ya'useíj chajta'a, jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Pablo. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen tiu'umuá'aj tɨ a'uun ru'uteárujte a'ujna teyujta'a.

30 Nainjapua ɨ́ chajta'a, jeíhua mú ru'ɨtzíite'eca'a. Majta cure'eruaáchejye'icaa. Matɨ́'ɨj mi raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Majta ru'irajáanajraa á pua'acié a'ujna teyujta'a. Majta á'iyen te'iteána á tɨ é'epueerta.

31 Mu'uri tín raajé'icatache'e me'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Tɨ́'ɨj i ráamua'areeri'i a'ɨ́jna ɨ́ xantaaru'u ta'amuájca ayén tɨjɨ́n mej nu'u nainjapua rú'ɨtziite'e u chajta'a. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ xantaaru'u, ayée pu a'ɨ́jna te'entiújmua'areereca'a tɨ tíhua'uta'aíjte'en ɨ́ xantaaru'u ɨ́ mej seivi'ira'a ará'axcaa.

32 Aj pu i a'ɨ́ɨn xantaaru'u ta'amuájca huá'ajseɨj ɨ́ ruxantaaru'ustemua'a, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej anxíte tí'aijta. Matɨ́'ɨj mi u á'uju'un meruaachijmé'e a'u mej

a'uté'uuca'a ɨ teɨte. Majta me'ín ɨ teɨte, matɨ́'ɨj hua'useíj me'ɨ́jna ɨ xantaaru'u ta'amuájca jamuan ɨ ruxantaaru'ustemua'a, matɨ́'ɨj mi raatapuá'ajtaca'a mej ratéva'ara'a ɨ Pablo.

33 Aj pu i ajteáxɨ̈reca'a ɨ xantaaru'u ta'amuájca. Tɨ́'ɨj i rajví'i a'ɨ́jna ɨ Pablo. Aj pu i raata'aíjtaca'a mej ra'amuájɨ'ɨcɨ'en hua'apuaca jɨme'e ɨ cadeena. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:

—¿A'ataani pírɨcɨ? ¿Ti'itájni a'ij huáruu?

34 Majta me'ín ɨ teɨte, seica mú miyen seɨcɨé títetéjijhuajmé'e, majta seica seɨcɨé. A'ɨ́j pu jín caí a'ij tiráamua'areeri'i tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ɨ́jna ɨ xantaaru'u ta'amuájca a'ɨ́jna jɨme'e mej jeíhua téjijhuajmé'e. Tɨ́'ɨj i raata'aíjtaca'a mej ra'anján a'u mej e'iráati ɨ xantaaru'u.

35 A'iné jeíhua mú teɨte, majta ca'anéeri jɨ́n ratáca'anihua'a me'ɨ́jna ɨ Pablo, matɨ́'ɨj mi me'ín ɨ xantaaru'u huá'ajajni'iri'i. Matɨ́'ɨj mi yá'uchuii me'ɨ́jna ɨ Pablo, majta ra'antítuae me'ɨ́jna escaleera jetze tɨ ajtiú'upu'u ɨ chi'ij jetze.

36 Majta me'ín teɨte ɨ mej raatavén, ayée mú mauj títetéjijhuajmé'e tɨjín:

—Xá'ajajni'iri'i, ché'e huámɨ'ɨni.

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo rujapua huataniú

37 Matɨ́'ɨj ru'uteáruute'esime'eca me'ɨ́jna ɨ Pablo a'u mej e'iráati ɨ xantaaru'u, tɨ'ɨqui a'ɨ́in Pablo tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ xantaaru'u ta'amuájca tɨjín:

—¿Ni pecaí neetá'aca nej a'atzu timuaatá'ixaate'en?

Ajta a'ɨ́in xantaaru'u ta'amuájca, ayée pu tiu'utaniú tɨjín:

—¿Ni mú'ee peraayɨ́'ɨtɨ ɨ hua'aniuuca ɨ griego?

38 ¿Ni pecaí pe'ín pú'een ɨ pej Egipto é'eme'ecan, ɨ pej pauchén huá'ɨtziite'eca'a ɨ teɨte mej mi autéjhuii mej tiújne'usi'ite'en? ¿Ni pecaí mú'ee pe'ín pírɨcɨ ɨ pej huaja'uví'itɨ muáacua vi'ira'a mej tí'itecui'ica pe'újna a'u tɨ caí é'e ti'itɨ́j?

39 Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Mɨ neajta, nee nu Israél jetze ajtéme'ecan. A'uu nu é'eme'ecan a'ujna Tarso, chajta'ana tɨ jeíhua ruxe'eve'e a'uun tɨ huatacá'a u Cilicia. Jéihua nu muahuavii pej naatá'an nej tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte.

40 Aj pu i xaa raatá'a tɨ tihua'utá'ixaate'en. Aj pu i Pablo huatéechaxɨ a'ɨ́jna escaleera jetze. Rumuájca'a pu jín hua'utá'ijmɨ̈ijri'i mej caí ché'e téjijhuajme'en. Matɨ́'ɨj caí ché'e e'ijtéruaasime'eca, aj pu i hua'aniuuca jɨ́n tihua'utá'ixaa ɨ hebreo. Ayen tɨjín:

22

1 —Ne'ihuaamua'a, seajta nevaújsimua'a, xáanamuajri'i a'ij nej tejámuaatá'ixaate'esin inee jɨme'en.

2 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i tɨ ayén tihua'utá'ixaa hua'aniuuca jɨme'e ɨ hebreo, matɨ́'ɨj mi huateápua'areca'a temua'a naa.

Ajta ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Pablo tɨjín:

3 —Nee nu hui Israél jetze ajtéme'ecan. A'uu nu ja'unú'ihuaca'a a'ujna já'ahua'a Tarso a'úu tɨ huatacá'a u Cilicia. Aru, ayuu nu huavé'ese yú Jerusalén. Netihuánmua'ate ne'ɨ́jna jemi ɨ Gamaliel, tɨ tejténamuajraca'a ɨ yu'uxari jetze ájca'i tɨ ɨmuá é'eme'ecan. Ayee nu hui nee tiú'uvaɨ jemin ɨ Dios nain jɨme'e ɨ nexɨ́'evi'ira'a setɨj mú'een rɨcɨ íjii.

4 Ja'anáj ɨmuá nu a'ij pua'a huá'aruurejca'a ne'ímej ɨ mej té'atzaahuate'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari ɨ mej jetzen huajú'ucaa. Nehua'utavén ajta nena'a

caí huá'ucuii. Neajta naíjmi'ica huavívi'i ɨ teteca, neajta ɨ mej 'uuca nej ni hua'iteáanan.
5 'AI'ɨjna tɨ tihuá'aijte'e aI'ɨmej ɨ mej tí'ivaɨre'e teyujta'a, majta aI'ɨmej ɨ vaujsi, naími'i mú hui ramua'aree ɨ mej yu'uxari naatapíj nej ni huaja'uvé'ejajpuan u Damasco ɨ ta'ihuaamua'a ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan nej ni tiu'utátuiire'en. A'uu nu á'ume nej ni hua'uvívi'iran nu ɨ mej té'atzaahuate'e, neajta u huája'arájajpua neyujna Jerusalén tej ti puaíjtzi hua'utá'an.

Pablo pu tihuá'a'ixaate'e a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn tavástara'a ra'antíhua'u (Hch. 9:1-19; 26:12-18)

6 'Netɨ'ɨj ni ne'uun aumé'ecaa juye jetze. Nu'uri tɨmua'a antenéesime'eca ne'újna Damasco a'atzaj cumu tacuarixpua. Ca'anacan pu hui taij huatátaaxɨ inee jemi. Júte'e pu e'icátatzave'e ca'anín jɨme'e.
7 Netɨ'ɨj ni ca'anacan á e'erájve á chuaata'a. Neajta á'iyen ja'atɨ huánamuajri'i tɨ ayén tinaatajé tɨjɨn: "Saulo, ¿a'iné 'een jɨn piyen a'ij pua'a neruure?"
8 'Netɨ'ɨj ni niyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn: "¿A'ataani pej pɨrɨcɨ mú'ee, nevástara'a?" Ajta ayén tinaatá'ixaa tɨjɨn: "Nee nu nu'u hui a'ɨɨn pú'een Jesús nej Nazarét é'eme'ecan, nee nu a'ɨɨn pú'een ɨ pej a'ij pua'a neruure."
9 'Majta me'ɨn ɨ mej ne jamuan huajú'ucaa, a'ɨɨ mú majta raaseíj ɨ taij, majta tiu'utátziin. Mɨ majta, camu ráanamuajri'i ɨ ja'atɨ tɨ naatajé.
10 'Netɨ'ɨj ni niyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn: "¿A'iné ti'itɨj neruuren, nevástara'a?"
'Ajta a'ɨɨn tavástara'a, ayée pu hui tinaatá'ixaa tɨjɨn: "Ájchesi, aricu a'ujna u Damasco. A'uu mú muaatá'ixaate'esin nain a'ij pej ye'í huárɨni."
11 'Neajta aracúuni'i na'araa ɨ taij jɨme'e. A'ɨj mú jɨn me'ɨn ɨ mej ne jamuan huajú'ucaa, a'ɨɨ mú nejaútuaa u Damasco.
12 'Seɨ pu a'uun a'utéveeca'a a'ujna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨn Ananias. Nain pu jɨn ra'aráaste ɨ tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Moisés teecan. Rɨ'ɨ mú tiraatajé naími'i ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan ɨ mej a'uun é'echejca'a a'ujna Damasco.
13 Mu pu a'uvé'emej tɨ náamuaare a'ɨjna. Aa vejli'i pu ne jemi huatéechaxɨ. Aj pu i ayén tinaatá'ixaa tɨjɨn: "Ne'ihuaara'a, Saulo, patá'aj atanéeri puá'ara'ani."
'Jɨme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, aj nu ni atáneerica'a na'araa.
14 Ajta ayén tinaatá'ixaa tɨjɨn: "Hua'aDioj ɨ tavaújsimua'a teecan, a'ɨɨ pu nu'u hui mua'avé'evi'itɨ mú'eetzi pej pi ráamua'aree a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e, pajta raseijran a'ɨjna tɨ caí ja'anáj ti'itɨj jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi, pajta ranamuajran a'ij tɨ ti'itɨj ti'ixa.
15 Mú'ee pe á'uche'ecane'e pua'amé teite tzajta'a pe'ɨjna jetze me'ecan ɨ tavástara'a. Mú'ee pe nu'u hui huá'a'ixaate'e pua'amé a'ij pej peri tiu'uséij, pajta ɨ pej peri ráanamuajri'i.
16 Ajta íjii, ¿ti'itáni pauj chu'eve'e? Ájchesi, é'e huá'amuaɨ'ihuachi, pajta raatajéeven niuucajtze'en ɨ tavástara'a tɨ ij a'ɨɨn timuaatá'uuni'i ɨ pej jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi." Ayee pu hui tinaatá'ixaa.

Pablo pu tihuá'a'ixaate'e tɨ Dios a'ɨjna jɨn ra'antíhua'u tɨ ij tihua'utá'ixaate'en a'ɨmej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan

17 'Netɨ'ɨj ni neyun a'uvé'emej yú Jerusalén. Teyujta'a nu a'uteájrupi nej ni Dios jemi tiu'utáne'uuni'i. Neajta á'iyen tiú'umaaraca'a.

18 A'íj nu hui tavástara'a huaseíj, ti nu'u ayén tinaatá'ixaa tijín: “Ca'anacan, á'ura'a ayujna Jerusalén a'iné camu muá'antzaahuate'esin a'ij pej ti-hua'utá'ixaate'esin ineetzi jetze me'ecan.”
19 'Aj nu ni niyen tiraata'ixaa tijín: “Nevástara'a, a'íi mú ramua'aree í nej á'uche'ecane'e hua'atéyujta'a á, neajta méyee, neajta hua'iteáana í mej té'atzaahuate'e mú'eetzi jemi, neajta hua'utéevajxi.
20 Majta ramua'aree nej ne'uun a'utéveeca'a ne'újna matí'ij raajé'ica me'íjna í Esteban í ti tiu'utaxájtaca'a mú'eetzi jetze me'ecan. Nee nu hui tiu'utá'a ne'íjna jime'e mej raajé'ica. Neajta tiú'ucha'ii í tihuá'acixu a'ímej í mej raajé'ica.”
21 'Mí ajta a'íin tavástara'a, ayée pu tinaatá'ixaa tijín: “Aricu, a'iné ne-muaata'íti imuá teite tzajta'a í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.” —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

Ti nu'u a'íin xantaaru'u ta'amuájca, a'íi pu racha'iica

22 Maúche'e mú ráanamuajri'i. Aj mú mi autéjhuii mej huatejíihuajra'ani. Miyen tijín:
—Xá'anvi'iti chi setá'aj raajé'ica. Tena'ajtzí raata'aíjtache'e mej raajé'ica.
23 Jé'ecan mú téjijhuajmé'e. Majta tiú'ujcixu, júte'e mú tejá'uhua'anáa, majta chuej eiré'aratzi. Júte'e mú tejá'uhua'anáa.
24 Majta mauj téjijhuajmé'e, ajta a'íin xantaaru'u ta'amuájca, a'íi pu hua'uta'aíj mej ru'uteájtuaani u téte'e a'u mé é'eche í xantaaru'u. Ajta tiu'uta'aíjtaca'a mej ra'iré'avajxi'in, majta tiraa'íhua'uran me'íjna í Pablo mej mi ráamua'aree a'ij mej 'een jín miyen títetéjijhuajmé'e í teite.
25 Matí'ij mi ra'atéeji'icie mej mi ra'iré'avajxi'in.
Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa í ti ti'itéjvee ti áa a'utéjvee ayén tijín:
—¿Ni ayén tejamuaatá'aca í á'amuaye'ira sej si na'iré'avajxi'in ineetzi i nej ne'uun Roma jetze e'ejtéme'ecan? Mi majta caí xi miyen tiraaxí'epi'intare mej puaíjtzi naatá'an ineetzi.
26 Ajta a'íin ti anxíte tí'aijta, tí'ij ráanamuajri'i a'íjna í Pablo, a'úu pu á'ume a'íjna jemi xantaaru'u í ta'amuájca. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tijín:
—¿A'iné pena'a píjrini a'íjna jime'e í ja'ati? A'uu pu chajta'a é'eme'ecan Roma ti e'ejtéme'ecan.
27 Aj pu i a'íin í xantaaru'u í ta'amuájca, á e'iré'ene í Pablo jemi. Ti'iquí ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:
—Naatá'ixaate'e. ¿Ni pe'uun é'eme'ecan chajta'a ti Roma e'ejtéme'ecan?
Aj pu'i Pablo ayén tiu'utaniú tijín:
—Jee.
28 Aj pu i a'íin í xantaaru'u í ta'amuájca ayén tiraata'ixaa tijín:
—Jeíhua nu tiu'unájchitaca'a inee nej ni huatenromáanota.
Tí'ij i ayén Pablo tiraata'ixaa tijín:
—Ni'i romano inee a'iné a'úu nu ja'unú'ihuaca'a.
29 Majta me'ín í mej raata'íhua'uri'i, aj mú mi avé'eci rujíimua'a. Ajta a'íin xantaaru'u í ta'amuájca, a'íi pu miijmu tiu'utátziin tí'ij ráamua'areeri'i ti aiteújna a'íjna í Pablo, í ti a'uun Roma ajtéme'ecan.

Tí'ij nu'u a'íin xantaaru'u í ta'amuájca, a'íi pu nu'u ya'ujáj huá'a jemi í jueesi

30 Yee ruijmua'ate'e yee, ajta a'íin xantaaru'u í ta'amuájca, ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti ráamua'aree a'ij mej 'een jín miyen tí'ijxajtzi'i í Pablo a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ti'iquí ra'uxíjte. Ajta hua'uta'aíj mej nu'u

tiújseire'en a'ímej í mej tí'aijta u teyujta'a, majta í jueesi. Aj pu 'i ya'ujáj a'íjna í Pablo. Tí'iquí huá'a jemi á yaúutuaa.

23

1 Tí'ij i hua'useíj í Pablo a'ímej í huá'a jueesi í mej e'etiújseire'eca'a. Tí'ij i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ne'ihuaamua'a, tíj na'a nej ché'e temuaísta, tíj na'a ti yú e'iré'ene nain nu jín te'ará'aste. Canu hui ti'itij jín auteájturaa í Dios jemi.

2 Aj pu i a'íin Ananias, í ti tihuá'aijte'e a'ímej í mej tí'ivaire'e u teyujta'a, a'íi pu hua'uta'aíj mej ra'ancájveeni.

3 Ajta a'íin Pablo, ayén tiraata'ixaa tijín:

—Dios pu mua'ancávejsin mú'eetzi, mi pej a'ij pua'a tí'itevij. Mú'ee pepu'u pemen huatáca pej pi na'uxíjte'en pe'íjna jetze i yu'uxari. Mi pajta, ayée pej te'uteáturaasin pe'íjna jime'e pej hua'uta'aíj mej na'ancájveeni.

4 Majta me'ín í mej me'uun e'eré'ete'ecaa, ayée mú tiraata'ixaa tijín:

—¿A'iné pej pi piyen a'ij pua'a tí'ijree pemíjna í ti jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi?

5 Ayee pu tihua'utá'ixaa í Pablo tijín:

—Ne'ihuaamua'a, canu ramua'areereca'a ja'ati ti pú'een. Mi ajta tzij a'íin pú'een í ti jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi. Ajta, ti pua'a néjmua'areere, canu niyen tiu'utaxáatache'e, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tijín: "Capej a'ij pua'a tí'ijxajta pe'íjna ti tihuá'aijte'e í teite."

6 Aj pu i ráamua'areeri'i í Pablo tijín seica mú pú'eene'e í mej miyen huataújmua'a tijín saduceos, majta seica miyen tijín fariseos. Aj pu i ca'anín jime'e hua'utajé tijín:

—Ne'ihuaamua'a, nee nu fariseo pírici. Huá'a jetze nu huanú'ihuaca'a a'ímej í fariseos. Ijii tí'inexajtzi'i iiyecuí me'íjna jime'e nej rachú'eve'e a'íjna xicáara'an jetze matí'ij huatarún í mi'ichite.

7 Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo, aj mú mi autéjhuii mej ti'ihuaúrihua'u a'íme í fariseos, majta a'íme í saduceos. A'íj pu jín caí ché'e huatári'iristareca'a mej ti'itij huaxí'epi'intare'en matí'ij tiuújje seij ajta seij.

8 Majta me'ín í saduceos, ayée mú ti'ixa tijín: "Camu nu'u huatarújsin í mi'ichite." Majta miyen tijín: "Camu nu'u seíire'e muá'aju'un í xiéjniu'ucare'ara'an mej tí'ivaire'e u ta japua, camu majta seíire'e muá'aju'un í huá'axiejniu'uca a'ímej í meri huácuii."

Mi majta a'íime fariseos, nain mú jín té'atzaahuate'eca'a.

9 Jé'ecan mú jeíhua jíjhuaca'a. Mu'uri jaítze'e jeíhua téjijhuajmé'e. Matí'ij mi seica huatéhuiixi. A'ii mú a'íin pú'een í mej tihuá'amua'ate í yu'uxari jetze. Majta mú me'ín pírici í mej fariseos jetze ajtéme'ecan. Aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Amijna mi ja'ati, capu hui ti'itij a'ij huáruu. Ajta ti pua'a seij ari tiraata'ixaa í xiéjniu'ucari ti tí'ivaire'e ve'ecán jime'e u ta japua ti é'eseijre'e, tiché'e caí jemin niuuca'an í Dios.

10 Jé'ecan mú jeíhua tiú'urixaate'ecaa. Mu'uri jaítze'e níniu'ucacuca'a. A'íj pu jín tiu'utátziin í xantaaru'u ti anxíte tí'aijta. Ajta ayén tiu'umuá'aj tijín temua'a mú hui tiraatéte'eneaxi'isin a'íjna í Pablo. A'íj pu jín hua'uta'aíj í xantaaru'u mej á'uju'un mej mi ru'irávi'itin ca'anéeri jime'e, mej mi me'uun rá'anvi'itin a'u mé é'eche í xantaaru'u.

11 Seɨj tíca'ari tzajta'a pu a'ɨ́in tavástara'a huataseíjre vejli'i a'íjna jemi ɨ́ Pablo. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Uhuaté'aca'anechi mua'a tzajta'a. Ayájna patíj peri ne jemi tiu'utaniú íiyen Jerusalén, ayée pej hui che'atá pena'a teja'utaxájta pe'újna Roma.

Mej nu'u miyen titehuaújxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i mej raajé'ica ɨ́ Pablo

12-13 Yee ruijmua'ate'e yee, seica ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ mú te'ataújratziiri'i mej raajé'ica me'íjna ɨ́ Pablo. Hua'apuate japuan cíj caj mú ará'axcaa ɨ́ teteca. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: “Camu nu'u tí'icua'ani, ni camu majta ye'en ajta mena'a caí raajé'ica.”
14 A'uu mú á'uju'un a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'ɨ́mej jemi ɨ́ hua'avaujsi. Ayee mú tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Tu'uri hui tiyen tite'etátaratziiri'i tej caí ché'e tiú'ucua'ani, ajta tena'a caí raajé'ica ɨ́ Pablo. Aj tu hui ti tí'icua'ani, teajta ye'en.
15 Ijii, ayée xu huárɨni mú'een, majta ɨ́ seica ɨ́ jueesi, setá'aj raatáhuavii ɨ́ xantaaru'u ta'amuájca tɨ ye'erávi'itɨn ɨ́ Pablo, a'íjna jɨme'e sej si tiu'uta'íhua'u temua'a naa. Teajta iteen, tu'uri rɨ́'ɨ huatarúu tej raajé'ica matɨ́'ɨj caí xɨ yé uvé'ene.
16 Mɨ ajta, pa'arɨ'ɨ pu ti'inamuáaraca tɨ́'ɨj ayén tihua'utá'ixaa. Aj pu 'i a'ɨ́ɨn pa'arɨ'ɨ a'uun á'ume a'u mej é'eche ɨ́ xantaaru'u. Tɨ́'ɨj i raatá'ixaa a'íjna ɨ́ Pablo. A'ɨjna ɨ́ pa'arɨ'ɨ, a'ɨ́ɨ pu rayauj cu'utzeáara'an ɨ́ Pablo.
17 Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn Pablo seíj huatajé ɨ́ mej anxíte tí'aijta. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Patá'aj hui rá'anvi'itɨn ɨ́ pa'arɨ'ɨ a'íjna ɨ́ ta'amuájca jemi ɨ́ xantaaru'u. Ti'itɨj pu raatá'ixaate'esin.
18 Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn tɨ anxíte tí'aijta, ya'uví'itɨ ɨ́ xantaaru'u jemi ta'amuájca. Tɨ́'ɨj i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ɨjna ɨ́ Pablo tɨ aiteánami'i, ayée pu tinaata'aíj nej nu'u ye'erávi'itɨn íiye mú'eetzi jemi ne'íjna i pa'arɨ'ɨ. Ti'itɨj pu nu'u muatá'ixaate'esin.
19 Ajta a'ɨ́ɨn xantaaru'u ta'amuájca, ra'amuaví'ira ɨ́ muájca'are'ara'an jetze. Tɨ́'ɨj i ya'uví'itɨ 'á'ayee. Tɨ́'ɨj i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni péne'ixaate'emɨ'ɨ?
20 Ayee pu tiraata'ixaa ɨ́ pa'arɨ'ɨ tɨjɨ́n:
—A'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ mú te'ataújratziiri'i mej muaatáhuavii ɨ́ Pablo, pej nu'u ruijmua'a rá'anvi'itɨn huá'a jemi ɨ́ hua'ajueesi matá'aj nu'u rɨ́'ɨ tiráamua'aree.
21 'Aru, capej huá'atzaahuate'e. Seica mú nu'u rachú'eve'e muá'aju'un me'újna juye jetze avíitzi'i jɨme'e. Hua'apuate japuan cíj caj mú ará'ase a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca. Meraaxɨ'epɨ'ɨntarej runiuuca jɨme'e mej nu'u caí ti'itɨj cua'ani, majta nu'u caí ye'en ajta mena'a nu'u caí raajé'ica. Mu'uri rɨ́'ɨ huaújruu. Méjchu'eve'e mu'u mi pej raatá'an tɨ ayén huárɨni.
22 Aj pu i ɨ́ xantaaru'u ta'amuájca raata'íteca'a ɨ́ pa'arɨ'ɨ tɨ á'ura'ani. Amuacaícan pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Capej ja'atɨ ixaate'e a'ij pej tinaatá'ixaa.

Xantaaru'u pu a'íjna Pablo a'uví'itɨ a'íjna jemi ɨ́ tajtuhuan tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Félix

23 Aj pu i hua'apuaca huatajé ɨ́ mej anxíte tí'aijta. Tɨ́'ɨj i ayén tíhua'uta'aíj tɨjɨ́n:

—Huá'ajseɨre'en ɨ xantaaru'u, a'achú cumu hua'apua ciento ɨ mej ru'ɨcán á'uju'un, majta huaícate japuan tamuáamuata'a mej avé'ete'ete, majta hua'apua ciento ɨ mej chun tiu'ɨ́'ɨsin. Setá'aj á'uju'un se'újna Cesarea íjii tíca'a a'atzaj aramuáacua jetze pu teuumé'eca ɨ tíca'ari.

24 Ajta hua'utá'ixa tɨjín:

—Seajta seíj té'esiirate'en ɨ cahuaayu'u ɨ Pablo tɨ japuan ave'ecaí a'umé. Setá'aj se'uun yeútutuaani ɨ tajtuhuan jemi tɨ ayén ántehuaa tɨjín Félix. Caxu ja'atɨ tá'acare'en tɨ a'ij raruuráa.

25 Ayee pu tiraata'íti'iri'i a'ɨ́jna ɨ Félix tɨjín:

26 “Claudio Lisias, ɨ tajtuhuan tɨ jeíhua ruxe'eve'e. Ayee nu muateujte'e mú'ee Félix mɨ pej tajtuhuan jín ti'itéjvee, mɨ pej jeíhua axɨ́'eve'e.

27 A'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ mú raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ tevi. Méje'icatache'e mú, aru nee nu a'uré'ene nehua'antívi'itɨ́ ɨ nexantaaru'ustemua'a. Nee nu japuan huaniú a'iné neráamua'areeri'i tɨ a'ɨ́ɨn romano pú'een.

28 Neya'uví'itɨ huá'a jemi ɨ jueesi ɨ mej tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e a'iné néjmua'areerimɨ'ɨca'a a'ij mej 'een jín tí'ijxajtzi'i.

29 “Netɨ́'ɨj ni ráamua'areeri'i mej me'ɨ́jna jín tí'ijxajtzi'i me'ɨ́jna jɨme'e ɨ ruye'irá. Capu ti'itɨ́j jín auteájturaa ɨ mej jín raajé'ica nusu ɨ mej jín ra'iteáanan a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ.

30 Aru netɨ́'ɨj ráamua'areeri'i mej seica ɨ mej me'uun Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ mú nu'u te'ataújratziiri'i mej raajé'ica, netɨ́'ɨj ni muaata'íti'iri'i ne'ɨ́jna ɨ tevi. Neajta nu hua'uta'aíj ɨ mej tí'ijxajtzi'i mej mú'eetzi huatá'ixaate'en ɨ mej jín tí'ijxajtzi'i.” Aj pu 'i a'ɨ́jna huata'íti'iri'i ɨ tajtuhuan.

31 Majta me'ɨ́n xantaaru'u, ayée mú ráaruu a'ij tɨ tihua'utá'ixaa ɨ xantaaru'u ta'amuájca. Tíca'a mú ya'uví'itɨ me'ɨ́jna ɨ Pablo. Matɨ́'ɨj mi me'uun ya'uré'eneijte a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Antipatris.

32 Yee ruijmua'ate'e yee mú a'ucíj ɨ mej ta'avé'ete'ete me'ɨ́jna Pablo jamuan. Majta ɨ mej ru'ɨcán huajú'ucaa, a'ɨ́ɨ mú huaré'acɨ a'u mej é'eche ɨ xantaaru'u.

33 Matɨ́'ɨj a'ucanée me'újna Cesarea ɨ mej avé'ete'ete, matɨ́'ɨj mi raatátui me'ɨ́jna ɨ yu'uxari, majta me'ɨ́jna ɨ Pablo.

34 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tajtuhuan tɨ́'ɨj ra'ancuré'epi ɨ yu'uxari, aj pu i ra'ujíjve. Ajta á'iyen a'ɨ́jna Pablo tiu'uta'íhua'uri'i ayén tɨjín:

—¿Ti'itáni chuéjra'a japua pé'eme'ecan?

Tɨ́'ɨj i ráamua'areeri'i tɨ a'uun Cilicia é'eme'ecan.

35 Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Aj nu muánamuajran matɨ́'ɨj yé uvé'enen ɨ mej ti'itɨj jín mú'eetzi jetze tí'ijpua'ajte'e.

Aj pu 'i raata'aíjtaca'a mej nu'u ráacha'ɨɨn ɨ polisiiya a'ujna a'u tɨ Heródes e'irájca.

24

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo ruseíj rujapua huaniú a'ɨ́jna jemi ɨ Félix

1 Anxíj xɨcaj pu teuumé'eca, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ɨ Ananias ɨ tɨ tí'aijta u teyujta'a, a'ɨ́ɨ pu a'ucanée a'ujna Cesarea a'ɨ́mej jamuan ɨ hua'avaujsi, ajta seíj tɨ abogado pírɨcɨ. Ayee pu ántehuaa a'ɨ́jna tɨjín Tértulo. A'ɨ́ɨ mú ti'itɨ́j jín jetzen te'ujpuá'ajte a'ɨ́jna ɨ Pablo ɨ tajtuhuan jemi.

2 Matɨ́'ɨj u ya'utajé ɨ Pablo, aj pu i a'ɨ́ɨn Tértulo a'utéjche tɨ tiraaxájtzi'i. Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Félix tɨjín:

—Tu'uri hui jeíhua rí'ɨ ti'itechée naa taxɨéehua pajta pauj mú'ee tí'ita'aijte'e. Jéihua pej rí'ɨ tirájteuve é'e tzajta'a tetá'aj jaítze'e rí'ɨ yee tí'itechéjme'eni.

3 Nain tu teri ancuré'a. A'ɨ́j tu jín naa titaatátemua'ave nainjapua. Rí'ɨ tu timuaatá'aca mú'ee Félix pej i'i tajtuhuan, pej jeíhua naa rí'ɨ tí'iruure.

4 Aru tetá'aj caí máàj muá'ɨtzee, ayée nu tí'imuahuavii pej a'atzu huatá'an ɨ ca'anájra'a pej a'atzu táanamua tej timuaatá'ixaate'esin.

5 'Ja'iné amɨjna mɨ tevi, jeíhua tu'uri hui tirájteuri'iri'i tɨ tí'itziita íiyen chaanaca japua. Nain japua pu ca'anéjri hua'utá'a ɨ teɨte ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi huaujné'usi'ite'en. A'ɨ́ɨ pu ajta antiújmua'aree a'ɨ́mej jɨme'e ɨ mej rá'atzaahuate'e me'ɨ́jna tɨ Nazarét é'eme'ecan.

6 Ajta a'ɨ́ɨ pu huataújtese tɨ raatéxɨeehuata ɨ teyuu. A'ɨ́j tu hui jín rajví'i. Ayee tu tí'ijxe'eve'eca'a tej puaíjtzi raatá'an a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze.

7 'Ajta a'uun tɨ ta'amuájca, a'ɨ́jna ɨ Lisias, a'ɨ́ɨ pu a'uun a'uteájrupi. Tɨ́'ɨj i tá'ajajni'iri'i ca'anéeri jɨme'e.

8 Ajta ayén titaatá'ixaa tɨjín mej mú'eetzi jemi a'uvé'eju'un ɨ mej tí'ijxajtzi'i. Tɨ pua'a nu'u mú'ee aseíj petiraa'íhua'u, aj pej xaa ramua'aréeren tɨ ayén ti'ayajna nain ɨ tej jín ti'itɨj jín jetzen tí'ijpua'ajte'e. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Tértulo.

9 Majta me'ɨ́n ɨ mej a'uté'uuca'a ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ mú majta naími'i miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Ayee pu ti'ayajna.

10 Aj pu i a'ɨ́ɨn tajtuhuan rumuájca'a jín tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Pablo ayén tɨjín:

—Patá'aj hui tiu'utaxáj.

Tɨ́'ɨj i Pablo ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Rí'ɨ pu hui tinaatá'a nej huatánne'a inee, a'iné néjmua'aree tɨjín juees pej píɾɨcɨ a'ɨ́jna chuéjra'a japua. Pepu'uri á'atee pej juees píɾɨcɨ.

11 ¿A'iné tí'iɾɨ'ɨɾi pej ráamua'aree tɨ ayén ti'ayajna? Auchén pu tamuáamuata'a japuan hua'apua xɨcaj á'atee nej a'án a'ujnéj án Jerusalén nej ni rí'ɨ tiraatá'an ɨ Dios.

12 'Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'inexajtzi'i, matɨ́'ɨj naateevi'i, canu hua'ajteá'axɨ'ɨca'a ɨ teɨte a'ujna teyujta'a tɨ ve'ée tzajta'a, ni canu neajta ca'anájra'a hua'atá'aca mej huatanínіu'ucacun a'ujna teyujta'a, ni canu neajta ca'anájra'a hua'atá'aca ne'újna u chajta'a.

13 Amɨ́ɨme mɨ teɨte, camu majta a'ij tirájteusin ɨ mej jín ne jetze te'ujpuá'ajte'en.

14 'Ayee nu'u xaa tí'imua'ixaate'e. Nee nu hui ravaɨre'e ɨ Dios ɨ mej raná'amiche'e ɨ nevaújsimua'acɨ'ɨ. Nee nu ravaɨre'e ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ ye'irá ɨ mej jetzen huajú'ucaa. A'ɨjna jɨme'e ɨ neye'irá, ayée mú ti'ixa amɨ́ɨme tɨjín neseíj nu a'ij tirájteu. Mɨ neajta, canu. Nain nu hui ántzaahua a'ij tɨ ye'í té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze ɨ tɨ te'anxívi, neajta nain a'achú mej caj ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.

15 'Ayee nu hui neajta inee tirájxe'evi'ira'a ɨ Dios jemi, matɨ́j amɨ́ɨme ne'ɨ́jna jɨme'e mej huatarújsin ɨ mɨ'ɨchite tzajta'a ɨ mej meri huácuii, a'ɨ́ɨme ɨ mej rí'ɨ tí'iteteɨtestaca'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej a'ij pua'a titeetiújcha'ɨ́ca.

16 Aj nu hui jín tí'itese'e nej niyen rɨ'éene'e mé né'uche'ecane'en ɨ Dios jemi, neajta huá'a jemi ɨ teɨte.

17 'Tɨ́'ɨj teuumé'eca a'achú pua'an nine'ira'a nej á'uche'ecan nej ni tumin hua'utá'an ɨ neteítestemua'a, neajta tiu'utámuaɨ'ɨvejtan ɨ Dios jemi.

18 Netɨ́'ɨj ni u e'ehuánjejcuare a'ij tɨ té'axa ɨ́ taye'irá jɨme'e ɨ́ yu'uxari jetze. Ayee nu rɨjcaa matɨ́'ɨj seica taaseíj me'újna teyujta'a tɨ ve'ée.
19 'A'ɨ́ɨ mú me'ɨ́n pú'eene'e ɨ́ mej me'uun é'emeʉecan a'uun tɨ huatacá'a a'ujna Asia. Camu jeíhua á é'eteɨtestaca'a ineetzi jemi, camu majta rú'itziite'eca'a. Tɨ pua'a ti'itɨ́j a'ij meté'umua'areere ineetzi jemi, miché'e me'ɨ́n yé ve'eré'enen mú'eetzi jemi mej mi me'ɨ́jna jɨ́n ne jetze te'ujpuá'ajte'en.
20 Na'ari caí, miché'e memɨ́n mɨ mej yé huaté'uu raataxáj ti'itɨ́j ɨ́ nej jɨ́n auteájturaa netɨ́'ɨj ne'uun a'utéveeca'a huá'a jemi ɨ́ huá'a jueesi.
21 'Tij caí hui a'ɨ́ɨ pú'een ɨ́ ti'itɨ́j ɨ́ nej jɨ́n auteájturaa netɨ́'ɨj u a'utéveeca'a huá'a jemi, netɨ́'ɨj ni huajíjhuaca'a niyen tɨjɨ́n: "Mú'een xu tí'inexajtzi'i íjii se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej té'atzaahuate'e a'ɨ́jna jɨme'e mej nu'u majtáhua'a huatarújsin ɨ́ mɨ'ɨchite." —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pablo.
22 Tɨ́'ɨj Félix ráanamuajri'i, capu ra'aránajcheca'a tɨ raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en. A'iné a'ɨ́ɨ pu rú'umua'areereca'a a'ij tɨ éene'e ɨ́ hua'aye'ira ɨ́ mej té'atzaahuate'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Che'e mi'i uvé'enen ɨ́ xantaaru'u ɨ́ ta'amuájca a'ɨ́jna ɨ́ Lisias. Aj nu temua'a naa tí'ijmua'areeren a'ɨ́jna ɨ́ sej jɨ́n tí'ijxajtzi'i mú'een.
23 Aj pu 'i Félix a'ɨ́jna huata'áij ɨ́ xantaaru'u tɨ anxíte tí'aijta tɨ auj racha'ɨ́ica a'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Ajta nu'u a'atzu raatá'an tɨ á'uche'ecane'en ruseíj. Ajta mej ráamuaare ɨ́ amiigustemua'ame'en, majta ti'itɨ́j tiraatá'an tɨ tirá'aturaate'e. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Félix, aj pu i á'uraa.
24 Tɨ́'ɨj teuumé'eca a'achú pua'an xɨca, ajtahua'a pu uvé'ene a'ɨ́jna ɨ́ Félix, ajta jamuan ɨ́ra'ara'an tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Drusila. A'ɨ́ɨ pu Israél jetze ajtéme'ecan. Tɨ́'ɨj i raata'aíjtaca'a ɨ́ Pablo tɨ i a'ɨ́ɨn tiraata'íhua'u a'ɨ́jna jɨme'e tɨ pua'a ja'atɨ rá'atzaahuate'e a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, tɨ i'i Cɨríistu'u.
25 Pablo pu ayén tiraata'ixaa tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ ja'atɨ ayén huárɨni ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn jɨme'e naíjmi'ica jemi, ajta nu'u tɨ rɨ́'ɨ huaʉtécha'ɨ́ɨn. Pablo pu ajta ayén a'ɨ́jna tiu'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Félix tɨ Dios ayén puaíjtzi tihua'utá'asin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej yen seijre'e íiyen ɨ́ chaanaca japua. A'ɨ́j pu jɨ́n tiu'utátziɨn a'ɨ́jna ɨ́ Félix. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Patá'aj á'ura'ani íjii. Nemuaatájeevi hui neajtahua'a netɨ́'ɨj huatácɨ'ɨpe. Aj nu ni muánamuajran neajtahua'a.
26 Mɨ ajta a'ɨ́ɨn Félix ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a tɨ Pablo tumin raatá'an a'ɨ́jna jɨme'e tɨ raatátuaani. A'ɨ́j pu jɨ́n jeíhua pu raata'aíjtaca'a tɨ tiu'uxáj jamuan.
27 Tɨ́'ɨj teuumé'eca hua'apua nine'ira'a, tɨ'ɨquí Félix airájraa tɨ ti'itéveeca'a tajtuhuan jɨme'e. Tɨ'ɨquitá'i seɨj te'enteájrupi tajtuhuan jɨme'e. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Porcio Festo. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Félix, ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a tɨ rɨ'éene'e huateáturan a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. A'ɨ́j pu jɨ́n caí raatátuaa ɨ́ Pablo.

25

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo a'uun a'utéveeca'a ɨ́ Festo jemi

1 Aj pu 'i Festo a'uun a'ará'a a'ujna tɨ́'ɨj te'enteárute tajtuhuan jɨme'e. Huaíca xɨcaj pu á'atee a'ujna Cesarea. Aj pu 'i a'ujnéj a'ájna Jerusalén.
2 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tihuá'aijte'e u teyujta'a, majta seica ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej ve'ecán jɨ́n títetateí, a'ɨ́ɨ mú jemin a'uré'ene me'ɨ́jna ɨ́ Festo. Matɨ́'ɨj mi tiraaxájtzi'iri'i me'ɨ́jna ɨ́ Pablo.

3 Jéihua mú rájhuaviiri'i ti'itíj ti huá'a jetze ruxe'eve'eca'a ti a'ɨ́n Festo raata'aíjta mej ya'uvé'evi'itɨn me'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Ayee mú tí'imua'ajca a'ɨ́mej mej raajé'ica á já'ahua'a, juye jetze.

4 Ajta ayée pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Festo tɨjɨ́n:

—Aitenami'i a'ɨ́jna ɨ́ Pablo a'ujna Cesarea. Neajta inee, a'úu nu a'umé'e na'ame ruijmua'a, na'ari aaruijmua'a.

5 Miché'e seica u á'uju'un ne jamuan ɨ́ mej tí'aijta ve'ecán jɨme'e mej mi ráamua'aree ti pua'a a'ɨ́n Pablo autéɨ'itze ti'itɨj jɨme'e, mej mi me'ɨ́n ti'itɨj jɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

6 Ayee pu u é'etee a'achú cumu aráhuaica xɨcaj, na'ari tamuáamuata'a xɨcaj a'ájna Jerusalén. Aj pu i a'ucáane a'ujna Cesarea. Yee ruijmua'ate'e yee pu a'ujyeíjxɨ huá'a jamuan ɨ́ jueesi. Aj pu i raata'aíjtaca'a mej nu'u ye'eráajan me'ɨ́jna ɨ́ Pablo.

7 Tɨ́'ɨj a'ɨ́n Pablo a'uteájrupi a'ujna, aj mú mi me'ɨ́n ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́me ɨ́ mej me'uun e'eráacɨ u Jerusalén, a'ɨ́ mú ajteáxɨireca'a. Matɨ́'ɨj mi jeíhua tiraaxájtzi'iri'i me'ɨ́jna jɨme'e ti a'ij pua'a een. Aru capu huatáriɨ'ɨristareca'a mej raataxáj ti pua'a ayén ti'ayajna nusu caí.

8 Aj pu i Pablo tiu'utaxájtaca'a tɨ́'ɨj huateújnan. Ayen tɨjɨ́n:

—Canu hui ti'itɨj jɨ́n auteájturaa jemin ɨ́ huá'ayu'uxa ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan ni canu neajta ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ hua'ateyuu. Canu neajta ti'itɨj jɨ́n auteájturaa a'ɨ́jna jemi ɨ́ ti tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ́ romanos. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pablo.

9 Ajta a'ɨ́n ɨ́ Festo, a'iné ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti rɨ́'ɨ tiu'uteáturan a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, tɨ́'ɨj i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni mua'aráanajche pej á'ura'ani pe'ánna Jerusalén neatá'aj ne'ájna ye'uxɨ́'epɨ'ɨntare'en mú'eetzi jɨme'e?

10 Pablo pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Yee nu huatéjvee huá'a jemi i jueesi i mej huaíca i mej ravaɨre'e ɨ́ ti tihuá'aijte'e ɨ́ romanos. Ayee pu hui tiraavíjte'e sej raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en seyajna a'iné pepu'uri temua'a ramua'aree, canu ti'itɨj jɨ́n auteájturaa a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

11 Tɨ pua'a xaa na'uteáturanche'e ti'itɨj jɨme'e ti hua'atá'aca mej naajé'ica, aj nu xaa ánca'anénche'e nej huámɨ'ini. Na'ari caí, ti pua'a hui caí ayén ti'ayajna a'ij mej meri tinaaxájtzi'iri'i, capu ja'atɨ huataújcɨ'ɨpua ti neetzi tiu'utátuiire'en huá'a jemi. Némuahuavii ti a'ɨ́n raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e ɨ́ romanos.

12 Ajta a'ɨ́n ɨ́ Festo, a'ɨ́mej jamuan pu tiu'uxájtaca'a ɨ́ mej tirá'ixaa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pablo tɨjɨ́n:

—Mú'ee pe hui rájhuau ti a'ɨ́n raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en ɨ́ ti tihuá'aijte'e ɨ́ romanos, a'ɨ́jna jemi pe a'umé.

*Tɨ́'ɨj nu'u Pablo a'uun a'uté*veeca'a *a'ɨ́jna jemi ɨ́ Agripa*

13 Teuumé'eca a'achú cumu hua'apua xɨcaj, huaíca xɨcaj tɨ́'ɨj seɨj a'uun a'ará'a a'ujna u Cesarea. A'ii pu a'ɨ́n pú'een a'ɨ́jna ti rey jɨme'e ti'itéveeca'a. A'ɨ́ pu tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Agripa. A'ii pu ajta a'uun a'ará'a a'ɨ́jna tɨ yá'uvi'itɨn tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjɨ́n Berenice. A'uu mú a'uvé'eju'un mej mi raatateújte'en me'ɨ́jna ɨ́ Festo.

14-15 A'iné jeíhua mú u á'ateeri me'újna, Festo pu raatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ rey a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Pablo. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨjna tɨ'ɨj hui Félix airájraa ɨ tɨ jɨn ti'itéveeca'a, netɨ'ɨj ne'újna á'ucatii u Jerusalén, a'ɨɨme ɨ mej tí'aijta huá'a teyujta'a, majta hua'avaujsi ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨɨ mú ti'itɨj jɨn jetzen te'ujpuá'ajte me'ɨjna ɨ Pablo. Majta á'iyen néjhuaviiri'i nej puaíjtzi raatá'an.

16 Ayee nu tihua'utá'ixaa ne'ɨjna jɨme'e tɨ caí taatá'aca ɨ hua'aye'ira ɨ romanos tej tiyen puaíjtzi raatá'an ɨ Ja'atɨj tɨ a'ɨɨn huámɨ'ɨni. Amuacaí pu ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨɨn ja'atɨ tiu'uxáj huá'a jamuan ɨ mej ti'itɨj jɨn jetzen tí'ijpua'ajte'e tɨ ruseíj runiuuca jɨn huateújnan.

17 'A'ɨj nu hui jɨn, matɨ'ɨj mú a'uvé'eju'un neetzi jemi, canu a'achú á'atee, sino yee ruijmua'ate'e yee nu a'ujyeíjxɨ huá'a jamuan ɨ jueesi. Netɨ'ɨj ni raata'aíjtaca'a mej rá'anvi'itɨn ɨ Pablo.

18 Majta me'ɨn ɨ mej ti'itɨj jɨn jetzen te'ujpuá'ajte, matɨ'ɨj autéjhuii mej tiu'utaxáj, camu me'ɨjna jɨn jetzen te'ujpuá'ajte a'ij nej tí'imua'ajca.

19 A'ii mu'u jɨn tiraaxájtzi'iri'i me'ɨjna jɨme'e ɨ ruye'irá, ajta a'ɨjna ɨ ja'atɨ teecan tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjɨn Jesús. Mɨ ajta a'ɨɨn Pablo ayén ti'ixa tɨjɨn: "Aúche'e pu nu'u ruuri a'ɨjna ɨ Jesús."

20 'Ja'iné canu a'atzu rájteu a'ij nej ye'í huárɨni ne'ɨjna jɨme'e, netiraata'íhua'uri'i ne'ɨjna ɨ Pablo tɨ pua'a u á'uye'imɨ'ɨ a'ánna Jerusalén mej mi ye'uxí'epɨ'ɨntare'en me'ɨjna jɨme'e.

21 Tɨ'ɨquí a'ɨɨn naatáhuaviiri'i tɨ a'ɨɨn hui raaxí'epɨ'ɨntare'en ɨ tɨ tí'ita'aijte'e itejmi i tej romanos pú'een. Netɨ'ɨj ni raata'íteca'a tɨ aiteánami'ihua, ajta caí capu rɨ'ɨrí nej raata'íte ne'ɨjna jemi ɨ tɨ tí'ita'aijte'e.

22 Aj pu i a'ɨɨn Agripa ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Na'aráanajche hui nej ráanamua inee rusén tacan.

Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ɨjna ɨ Festo tɨjɨn:

—Ruijmua'a pej hui ranamuajran.

23 Yee ruijmua'ate'e yee pu a'uun a'ará'a a'ɨjna ɨ Agripa, ajta a'ɨjna ɨ Berenice, ajta a'ɨjna ɨ Festo. Jéihua mú á'ujtzaahuate'eca'a. Matɨ'ɨj mi me'uun a'uteájrupi huá'a jamuan ɨ mej vivejmé'en jɨn títetateí ɨ xantaaru'u, majta ɨ mej ye'eráaja me'ɨjna ɨ Pablo.

24 Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Festo tɨjɨn:

—Agripa mɨ pej i'i rey, seajta mɨ sej yee huaté'uu ta jamuan, xaaseíj hui semɨjna mɨ tevi. A'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan ɨ mej a'uun é'eche a'ánna Jerusalén, majta ɨ mej íiyen a'uchéjme ayujna Cesarea, naímɨ'ɨ mú naatáhuaviiri'i amɨjna jɨme'e i tevi. Ayee mú títetéjijhuajmé'e tɨjɨn: "Capu nu'u ché'e ayén tiraavíjte'e tɨ ruuri."

25 'Ayee pu hui tináamitɨejte'e ineetzi tɨ caí ti'itɨj jɨn auté'ɨtze tɨ hua'atá'aca mej raajé'ica. Ajta amɨjna, ayée pu tinaatáhuaviiri'i tɨ a'ɨɨn nu'u raaxí'epɨ'ɨntare'en a'ɨjna ɨ tɨ tí'ita'aijte'e. Netɨ'ɨj ni niyen tiu'umuá'aj tɨjɨn niché'e raata'íte ne'újna u Roma.

26 'Ja'iné capu hui a'ij tináamitɨejte'e a'ij nej ye'í tiraata'íte ɨ nevástara'a, a'ɨjna tɨ tí'ita'aijte'e a'íjna jɨme'e i tevi, nee nu yee ravé'evi'itɨ mú'ejmi jemi, ne'ihuaamua'a, neajta mú'eetzi jemi, Agripa, mɨ pej i'i rey, patá'aj tiraa'íhua'u tɨ'ɨj huámua'areeri'ihua a'ij nej ye'í tiraata'íte.

27 Ayee pu'u, a'iné ayej ne'ase capu ti'itɨj vaire'e tɨ pua'a nej caí ra'uyú'uxan a'ij mej ti'itɨj jɨn jetzen tí'ijpua'ajte'e nej ni raata'íte. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Festo.

26

Tɨ́ɨj nu'u Pablo ruseíj runiuuca jín huateújna a'ɨ́jna jemi ɨ́ rey, a'ɨ́jna tɨ i'i Agripa

1 Aj pu i Agripa ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pablo tɨjɨ́n: —Nee nu muaatá'asin pej tiu'utaxáj mua'a niuuca jɨme'e.

Aj pu i Pablo ajmeíjca'ataca'a. Tɨ́'ɨj i a'utéjche tɨ huateújnan runiuuca jɨme'e.

2 Ayen tɨjɨ́n:

—Agripa mú'ee pej i'i rey, yee pu hui tináamitɨejte'e tɨ temua'a naa tineetéva'ɨri nej yé huatéjvee mú'eetzi jemi nej ni huaténnan ɨ́jii i mej jɨ́n tí'inexajtzi'i ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

3 Naa pu ne'ase a'iné pepu'uri ramua'aree a'ij tɨ 'een ɨ́ hua'aye'ira ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, pajta ramua'aree ɨ́ mej jíme'en rújee. A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tí'imuaahuavii pej náanamua temua'a naa.

A'ij tɨ ti'itéchejca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pablo tɨ́'ɨj caí xɨ huataújtuaa ɨ́ tavástara'a jemi

4 'Naɨ́imi'i ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan mu'uri hui ramua'aree a'ij nej yé tiu'utéveeca netɨ́'ɨj pá'arɨ'ɨstaca'a, ajta ɨ́jii nej neri vásta'a. Canu ti'itɨj a'ij huáruu a'ujna nej é'eche ni iiyecuí, canu neajta ti'itɨj a'ij ruure.

5 Mu'uri á'atee mej nemua'ate. Tɨ pua'a hua'aráanajche, í'irɨ'ɨri mej miyen tiu'utaxáj yee nain nu jɨ́n te'ara'aste'a ɨ́ ye'irá ɨ́ mej raaxɨ́'epɨ'ɨntare ɨ́ mej i'i fariseo. Jaítze'e pu hui muárɨ'eri hua'aye'ira a'ɨ́mej ɨ́ fariseo.

6 'Mɨ́ majta, mu'uri u ne'aráajaj mej mi neetzi jetze te'ujpuá'ajte'en me'ɨ́jna jɨme'e nej rachú'eve'e ne'ɨ́jna tɨ Dios jɨ́n te'ataújratziiri'i ɨ́ tavaújsimua'acɨ'ɨ jemi.

7 'Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ tateɨ́testemua'a ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ɨ́ɨ mú majta rachú'eve'e ajta na'a caí teja'uré'enen a'ɨ́jna xɨcáara'a jetze matɨ́'ɨj huatarújsin huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. A'ɨ́j mú hui jɨ́n raná'amiche'e ɨ́ Dios. Nain túca'ari tzajta'a, majta nain tɨ́ca'ari tzajta'a mú ravaɨre'e. Ajta mú'ee, Agripa, pej i'i rey, a'iné ayée nu che'atá nena'a tí'ijchu'eve'en ne'ɨ́jna, a'ɨ́j mú jɨ́n tí'inexajtzi'i.

8 ¿Ni tzaa caí rɨ'ɨrí sej rá'antzaahuate'en tɨ Dios ajtahua'a hua'utá'asen ɨ́ mej meri huácuii mej mi majtáhua'a huatarún?

Pablo pu nu'u a'ij pua'a huá'aruurejca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej té'atzaahuate'e

9 'Nee nu neajta jéjcua'ɨmua niyen tí'imua'ajca tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e nej nain jɨ́n tihua'utá'ijmɨi ɨ́ mej rá'atzaahuate'e me'ɨ́jna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan.

10 Neajta niyen huarɨ́j a'ánna Jerusalén. A'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú hui cuapée naatapíj ɨ́ nej jɨ́n huatáncɨ'ɨpua nej hua'iteáanan jeíhua ɨ́ mej té'atzaahuate'e. Ajta, matɨ́'ɨj huá'acui'icare'e, nee nu neajta tiu'utá'a ɨ́ ca'anújra'a ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ na'aránajcheca'a.

11 'Mu'iitɨ́ nu hui puaíjtzi hua'utá'a mej mi ra'antipuá'ajte'en ɨ́ mej rá'atzaahuate'e, mej mi majta raatéxɨeehuata me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayee nu huá'aruurejca'a nainjapua hua'atéyujta'a, a'iné jeíhua nu huá'ajcha'ɨre'eca. A'u tɨ na'a nu huayé'ive matíj mena'a titeechéejme'ecaa nej ni a'ij pua'a huá'uruuren.

Pablo pu nu'u ajtahua'a tihuá'a'ixaate'e ɨ́ teɨte tɨ Jesús ru'irájtuaa (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

12 'Ayee nu éeni'ɨcɨ'e aumé'ecaa ne'újna Damasco. A'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú hui naata'íteca'a, majta naatá'a ɨ́ nej jɨ́n niyen rɨcɨ.

13 'Ayee nu tí'imua'ixaate'e, mú'ee pej i'i rey, a'úu nu auumé'eca juye jetze
a'atzaj cumu tacuarixpua netɨ́ɨj raaseíj tɨ a'icátaaxɨ u ta japua. Temua'a pu ne
jetze ti'irájve ɨ́ taij, ajta huá'a jetze ɨ́ mej ne jamuan á'ujujhua'ane'e. Jaítze'e
pu huatátaaxɨ caí ɨ́ xɨcaj.
14 Tetɨ́'ɨj ti a'itavátzɨ. Aj nu ni ja'atɨ huánamuajri'i tɨ á'a teja'utaxájtaca'a
hua'aniuuca jɨme'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan tɨjɨ́n: "Saulo, Saulo,
¿a'iné pej pi piyen a'ij pua'a neruure ineetzi? Mú'ee pe aseíj a'aa ɨ́ puaíjtzi."
15 'Netɨ́'ɨj ni niyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n: "¿A'ataani pej pú'een, nevástara'a?"
'Aj pu i ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n: "Nee nu nu'u ne'ɨ́n pú'een ɨ́ Jesús, pej a'ij pua'a
neruure.
16 Ájchesi. Huatéechaxɨ. Ayee nu 'een jɨ́n huataseíjre mú'eetzi jemi nej ni
timua'íjcate'en ne'ɨ́jna jɨme'e pej naatévaɨre'e, pajta tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte
a'ij pej peri tiu'uséɨj inee jemi, pajta piyen tihua'utá'ixaate'esin a'ij nej nauj
éeni'icɨ'e timuaataseíjrate'esin.
17-18 "'Nee nu nu'u á japua niuuni huá'a jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan,
neajta huá'a jemi ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ijii nu hui muaata'íti
pej á'ura'ani a'ɨ́mej jemi mej mi yaú'itɨée muá'ara'ani, majta ráamua'aree a'ij
tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios, tɨ i caí ché'e a'ɨ́ɨn tihuá'aijte'e ɨ́ Satanás sino Dios pu'u
tíhua'uta'aíjte'esin. Aj pu nu'u xaa Dios tíhua'utá'uuni'ira. Ajta hua'utá'asin
mej me'uun a'uté'e muá'ara'ani a'ɨ́mej jamuan ɨ́ tɨ Dios rɨ́'ɨ á tihuaja'utéhuii
a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej ná'antzaahua." Ayee pu hui tinaatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
19 'Ayee pu'u xaa, Agripa mú'ee pej i'i rey, nera'ará'aste ne'ɨ́jna u ta japua
tɨ é'eseijre'e.
20 Netɨ́'ɨj ni amuacaí tihua'utá'ixaa ne'ɨ́mej ɨ́ mej a'uun a'uchéjme a'ujna
Damasco. Neajta a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej me'uun Jerusalén é'eche. Neajta
naíjmi'icɨ'e tíj na'a a'uun tɨ huatacá'a u Judea, a'úu nu tihua'utá'ixaa ɨ́ teɨte,
neajta ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Jéihua nu hui hua'ujé mej
mi seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ́ ru tzajta'a, mej mi majtáhua'a Dios jemi seíire'e
muá'ara'ani, matá'aj majta miyen huárɨni mej mi seica ráamua'aree tɨjɨ́n:
"Mu'uri seɨcɨé tiu'umuá'aj."
21 A'ɨ́j mú hui jɨ́n ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ mú naateevi'i a'ujna
teyujta'a. Méneje'icatacuca'a, micu.
22-23 'Mí ajta, Dios pu naatévaɨ jeíhua. A'ɨ́j nu jɨ́n caí xɨ huamɨ́'ɨ sino naúche'e
nu hui tihuá'a'ixaate'e naíjmi'ica ɨ́ teɨte, ɨ́ mej tɨ'ɨríi, neajta ɨ́ mej vaujsi. A'ii
nu'u hua'utá'ixa a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze
me'ecan, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨ ayén éene'en
rɨníiche'en tɨ nu'u ayén rajpuaíitzi á'ara'ani a'ɨ́ɨn tɨ Dios án yá'ujra ɨ́ɨpuari jetze.
Ajta nu'u tɨ́'ɨj huamɨ́'ɨn, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e a'ame ɨ́ tɨ amuacaí huatarújsin
ɨ́ mɨ'ɨchite tzajta'a. Ajta á'iyen a'ɨ́ɨn nu'u tihuá'a'ixaate'en tɨ ari é'eseijre'e ɨ́ tɨ
jɨ́n Dios hua'utévaɨ ɨ́ teɨte ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ajta ɨ́ mej seɨj chuéjra'a
japua é'eme'ecan.

Pablo pu nu'u tí'itese'e a'ij tɨ ye'í tiraamuá'itɨn a'ɨ́jna ɨ́ rey

24 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Pablo, aj pu i á'iyen huajíjhuaca'a
a'ɨ́jna ɨ́ Festo tɨjɨ́n:
—Pablo, pá'atɨmua'i mú'ee. Pá'atɨmua'i hui pe'ɨ́jna jɨme'e pej jeíhua tɨ-
huá'amua'ate.
25 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pablo, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Festo pej i'i tajtuhuan. Canu hui netɨmua'i. A'ɨjna jɨme'e ɨ́ nej neri
tejamuá'ixaa nemua'atziira'a jetze pu huanéj tɨ rɨ́'en, ajta ayén ti'ayajna.

26 Amí pu hui rey rú'umua'aree a'íjna jɨme'e. A'íj pu jín í'irɨ'ɨri nej caí tí'itziɨne'e netiu'utaxáj jamuan. Ayej ne'ase, capu ti'itíj a'ij huaríj tɨ caí ráamua'areeri'i, a'iné capu ti'itíj a'ij huaríj avíitzi'i jɨme'e.

27 'Ari mú'ee, Agripa pej i'i rey, ¿ni pecaí rá'atzaahuate'e í mej tiu'utaxájtaca'a a'ɨíme í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan? Nee nu ramua'aree pej rá'atzaahuate'e.

28 Ajta Agripa ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—¿Ni ayén timuá'amitɨejte'e pej pe'íjna jín na'antimuá'itɨn nej neajta inee té'antzaahuate'en a'íjna jɨme'e í niuucari tɨ caí ti'imu'íi?

29 Ajta a'ɨín í Pablo ayén tiu'utaniú tɨjín:

—Tɨ pua'a cíj na'a, na'ari tɨ pua'a jeíhua, ayée nu hui tí'ijxe'eve'e í Dios jemi, pej mú'ee, majta naími'i mɨ seica í mej nenamua íjii, mej mi miyen tira'arás'asten me'íjna í Jesús netíj inee, í nej jíme'en neri puaíjtzi huatánne'a, sino mej caí miyen tirajpuaíitzi muá'ara'ani netíj inee.

30 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo, tí'ɨj i huatéechaxɨ a'íjna í rey, ajta a'íjna í tajtuhuan, ajta a'íjna í Berenice; majta mú huatéhuiixɨ í mej e'eré'ete'ecaa huá'a jamuan.

31 Aj mú mi huiráacɨ rujɨ́mua'a mej mi ti'ihuaúrixaate'en me'íjna jɨme'e. Majta miyen tiú'urixaate'ecaa tɨjín:

—Amɨjna mɨ tevi, capu hui ti'itɨj a'ij huáruu í tɨ ti'itá'aca í mej jín raajé'ica. Capu ajta ayén tiraavíjte'e tɨ ayén aiteánami'ihua.

32 Ajta a'ɨín Agripa, a'ɨí pu ayén tiraata'ixaa a'íjna í Festo tɨjín:

—Tɨ pua'a a'ɨín caí ayén tí'ijhuauca tɨ a'ɨín raaxí'epɨ'ɨntare'en í tɨ tí'ita'aijte'e, rɨ'ɨrí́istaca'a pu tej ra'uxíjte'enche'e iteen.

27

Mej nu'u raata'íte me'íjna í Pablo a'ujna u Roma

1 Matí'ɨj raaxí'epɨ'ɨntare mej hua'uta'íte a'ujna Italia, matí'ɨj mi tiu'utátui me'íjna í Pablo, majta í seica í mej námi'ihuaca'a seíj jemi í tɨ anxíte tí'aijta. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tɨjín Julio. A'ɨí pu tihuá'aijte'e í mej miyen ánte'arua tɨjín xantaaru'ustemua'ame'en í tɨ tí'ita'aijte'e.

2 A'uu tu a'atéecɨ baarcu jetze a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Adramitio. Ajta a'ɨín í baarcu, a'ɨí pu antamé'eniche'e után púɨme'en tɨ ij a'uun a'ure'enéniche'e a'u mej baarcu a'uté'uuve tɨ huatacá'a u Asia. Tetí'ɨj ti a'ucíj, seíj pu ajta á'uraa ta jamuan tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjín Aristarco. A'uu pu é'eme'ecan a'ujna Tesalónica, a'ujna chajta'a tɨ a'uun huatacá'a a'ujna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Macedonia.

3 Yee ruijmua'ate'e yee, tetí'ɨj ti te'uun a'ará'a baarcu tɨ a'utéeche'eca tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Sidón. Ajta a'ɨín í Julio, a'ɨí pu rí'ɨ tí'itevistaca'a a'íjna jemi í Pablo. A'ɨí pu raatá'a tɨ huá'umuaare í ru'amiigustemua'a. Majta me'ín í amiigustemua'ame'en, rí'ɨ mú naa tira'ancuré'evi'itɨ í Pablo.

4 A'uu tu tijtá ti antacíj. Tetí'ɨj ti te'uun a'uré'ene tɨ e'eráahuachi, ta'úutata'a tu púɨme'en ajcáane. A'ujna tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Chipre. A'uu tu púɨme'en a'uré'erupi a'iné yéeme'en pu avé'eecacaa.

5 Tetɨ'ɨjta ti antacíj a'ájna vejli'i tɨ e'eve'e'ástɨme í jaj, a'uun tɨ huatacá'a a'ujna u Cilicia, ajta u Panfilia. Tetɨ'ɨjta ti te'uun antanéj a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Mira, ajta a'uun tɨ huatacá'a já'ahua'a Licia.

6 Ajta a'ɨ́n tɨ anxíte tí'aijta, seíj pu a'uun huáteu ɨ́ baarcu tɨ Italia á'ume. A'uu pu é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ baarcu a'ujna Alejandria. Aj pu a'ɨ́n taata'aíj tej atéciɨne te'ɨ́jna jetze.

7 A'ɨjna ɨ́ baarcu, yee pu pua'an xɨcaj á'atee tɨ huaméj. Jé'ecan pu taata-muárɨ'eriste. Xa'ichu'i tu á vejli'i a'uré'ene a'ujna tɨ e'eráahuachi tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Gnido. Aúche'e pu á e'evé'eecaca'a a'ujna. A'ɨ́j tu jɨ́n u jetze púje'en ajcáane tɨ e'eráahuachi tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Creta. A'uu tu vejli'i a'uré'ene a'ujna já'ahua'a Salmón.

8 Tetɨ'ɨjta ti mú á'uju'un muárɨ'eri jɨme'e a'ujna tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj. Tetɨ'ɨjta ti te'uun antanéj tɨ baarcu a'utéeche'eca tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Tɨ a'urɨ́'en tɨ rɨ'ɨrí tɨ irá'ujcheni. A'uu pu vejli'i pítejá'arɨcɨ a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Lasea.

9-10 Tu'uri a'ateevi'i tej huajú'un. Pu'uri tiú'utziɨini'ire'ecaa a'ujna a'u tej a'uju'ucaa, a'iné pu'uri vejli'i pɨ́ tí'irɨjca ɨ́ tɨ jetzen tɨ huáseevi'i á'aye'i. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pablo, tɨjɨ́n:

—Mú'een teteca, ayée pu hui tiná'amitɨejte'e ineetzi tɨ jé'ecan tiú'utziɨini'ire'e a'ame, tɨ pua'a taajú'un. Teyá'ujɨsin i baarcu, teajta ɨ́ ijca, ajta ayén tiu'utárɨ'ɨriistari tej hui á'uveti iteen.

11 Ajta a'ɨ́n tɨ anxíte tí'aijta, jaítze'e pu rá'antzaahua a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ baarcu huajájsin, ajta a'ɨ́jna tɨ antiújmua'aree a'ɨ́jna u baarcu jɨme'e. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ Pablo hua'utá'ixa, capu rá'antzaahua.

12 Ajta a'ujna mej autéjhuii, capu naa hua'é'ene'e mej mi me'uun á'ateevi'in me'újna a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ huácɨmuajra. A'ɨ́j mú jɨ́n mu'iitɨ́ miyen tiu'umuá'aj mej á'ucɨine me'újna mej mi me'uun e'ará'asti me'újna Fenice, tej ti a'atzu á'ateevi'in te'újna, baarcu tɨ a'utéeche'eca. A'ujna Fenice, a'úu pu Creta e'ejtéme'ecan. A'uu pu seijre'eca'a tɨ́j na'a újtepua púje'en, ajta ante púje'en.

Tɨ́ɨj nu'u japuutzari hua'utá'aseca'a eeca jamuan á jaata'a

13 A'ujna, cíj pu tɨ'iré'e'éecarej ye'icáa yénte púje'en. Ayee mú tí'ixajtaca'a tɨjɨ́n rɨ'ɨrí mej nu'u mauj huajú'un. Matɨ́'ɨj mi a'ucíj. A'uu mú vejli'i e'ejtéene a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj, a'ujna u Creta.

14 Mɨ ajta, capu a'achú a'ateevi'i, ca'anín jɨ́n u a'utá'eecareca'a ɨ́ jɨrí jetze. Ca'anín pu jɨ́n raatajɨ́'itze ɨ́ baarcu a'ɨ́jna tɨ yéntepua púje'en a'iré'e'eecareca'a.

15 Jé'ecan pu yé'utajchájraa ɨ́ baarcu. Capu ché'e huatárɨ'ɨristareca'a tej huajú'un ɨ́ eeca tzajta'a. A'ɨ́j tu jɨ́n huatáta'a tɨ tá'antɨni ɨ́ eeca.

16 Aj tu ti te'uun a'uré'ene tɨ e'eráahuachi, chuej tɨ cílieen, tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Cauda. Capu ayén rɨ'ɨ huápɨ'ɨ tiú'eecaca'a a'ujna.

Ajta a'ɨ́n ɨ́ baarcu tɨ cílieen jɨ́n seijre'e tej raajájsime'e, muárɨ'eri tu jɨ́n ra'antítuaa ɨ́ baarcu jetze tɨ ve'ée.

17 Matɨ́'ɨj meri ra'antítuaa, aj mú mi raatacá'ane caujnari jɨme'e ɨ́ baarcu tɨ ve'ée. Mu'uri tí'itziɨine'eca'a tɨ ari té'ejcachee ɨ́ sej japua. Ayee pu téja'arájtehuaa a'ujna tɨjɨ́n La Sirte. A'ɨ́j mú jɨ́n ra'acájtuaa á jaata'a ɨ́ ti'itɨj tɨ ij ra'anján ɨ́ eeca.

18 Yee ruijmua'ate'e yee, aúche'e pu huá'eecaca'a temua'a, jeíhua. Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej te'etéhua'axɨn á jaata'a ɨ́ ijca mej tiú'utɨsime'e ɨ́ baarcu jetze.

19 Huaíca xɨcaj tu á'atee tej te'eteehua'axɨ tamuájca'a jɨme'e nain tɨ tiú'utɨsime'ecaa ɨ́ baarcu.

20 Jé'ecan tu á'atee tej caí a'atzu raaseíj ɨ xɨcaj, teajta ɨ xu'ura'ave. Ajta aúche'e pu a'ij pua'a hua'é'eene'ecaa. Temua'a pu tiú'eecaca'a, majta viiyeca'a. Tu'uri tiyen tí'imua'ajca tej teri muá'itɨche'esin. Teajta tiyen tí'imuajca tej caí ché'e a'ij rɨni.
21 Ajta tu'uri a'ateevi'i tej caí ti'itɨj cua'acaa. Aj pu i huatéechaxɨ huá'a tzajta'a a'ɨ́jna ɨ Pablo. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú'een teteca, sena'ajtzɨ́ ná'antzaahuate'enche'e. Sej caí e'erácɨ'ɨca'anche'e se'újna u Creta, catu tiyen teja'urɨeéniche'e ɨ ijca.
22 Aru íjii, jeíhua nu hui á'amuahuavii sej uhuateújca'anen mɨ ru tzajta'a, a'iné capu ja'atɨ mɨ'ɨni mú'een. Tij teajta baarcu á'urɨeni. Capu amín ti'itɨj.
23 'Tíca'a, seɨj pu hui huataseíjre inee jemi, seɨj tɨ ravaɨre'e ɨ Dios ɨ nej neajta ravaɨre'e inee, ɨ tɨ ajta necha'ɨɨ.
24 Ayee pu tinaatá'ixaa tɨjɨ́n: "Pablo, capej nu'u tí'itziɨɨne'e. Ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨ́n César raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en ɨ mej jɨ́n ti'imuaxájtzi'i. Ajta nu'u ruxɨ́'evi'ira'a pu jɨ́n Dios raatá'a mej ruuri muá'ara'ani naímɨ'i a'achú pua'amé mej huajú'un é'e jamuan."
25 'A'ɨ́j pu hui jɨ́n setá'aj uhuateújca'anen mɨ ru tzajta'a, mú'een, teteca. Nee nu xaa rá'atzaahuate'e ɨ Dios. Ayee pu té'eme a'ij tɨ a'ɨɨ́n tinaatá'ixaa.
26 Mɨ ajta, aúche'e pu hui ruxe'eve'e tej te'uun e'arái'asti a'ujna já'ahua'a tɨ e'eráahuachi.
27 Teuumé'eca a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua xɨcaj, tíca'a, aúche'e pu ráatajchijme'e ɨ baarcu ɨ eeca. A'ɨjna japua ɨ jaj tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Adriático, tɨ'ɨj teja'uré'ene cumu a'atzaj já'ita'a tíca'a, a'ɨɨme ɨ mej ramuarɨ'e ɨ baarcu, mu'uri ramua'areereca'a tej teri ratá'asijme'e a'u tɨ e'eráahuachi.
28 Matɨ́'ɨj mi raaté'itɨee caujnari jɨme'e a'achú tɨ auutɨ́'ɨ. Ayee pu autɨ́'ɨcaa a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a japuan arájsevi meetro. Capu a'atzu a'ateevi'i, majtáhua'a raaté'itɨee, pu'uri seité japuan aráhua'apua meetro autɨ́'ɨcaa.
29 Matɨ́'ɨj mi muáacuaca atéehua'axɨ ɨ tepúusti'i tɨ acaujtuáavijmee cítzata'an ɨ baarcu tɨ i sej jetze avá'ujnan. Metí'itziɨɨne'eca'a tej te'ejteátu'a ɨ tetej jetze. Majta tí'itziɨɨne'eca'a, a'ɨ́j mú jɨ́n autéjhuii mej huatéjniuuni ajta na'a caí huatapuá'are.
30 Seica mú miyen tí'ijxe'eve'eca'a mej huirácɨɨne ɨ baarcu jetze. A'ɨɨ mú miyen ruseíjrataca'a mej ra'atéhua'axɨn ɨ tepúusti'i tɨ acaujtuáavijmee. Mɨ majta caí miyen huarɨ́j. Meraacájtuaa mu'u ɨ baarcu ɨ tɨ cílieen jɨ́n seijre'e mej mi me'ɨ́jna jetze huateújvaɨre'en.
31 Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna anxíte tɨ tí'aijta, ajta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:
—Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e mej yee huateáturan ta jamuan íiye baarcu jetze, na'ari caí, capu ti'itɨj a'ij tejámuaatévaɨre'esin.
32 A'ɨj mú jɨ́n me'ɨ́n xantaaru'u ra'antiveíjcheca'a ɨ caujnari ɨ tɨ jɨ́n a'ijtápɨ'ihuaca'a ɨ baarcu tɨ cílieen jɨ́n seijre'e. Aj pu 'i atéjve á jaata'a.
33 Tɨ́'ɨj ari tín tapuá'arijme'eca, Pablo pu ayén ca'anírja'a tihua'utá'a ɨ huá'a tzajta'a mej nu'u tí'icua'ani. Ayen tɨjɨ́n:
—Pu'uri á'atee tamuáamuata'a japuan muáacua xɨcaj sej siyen ti'ijchú'eve'e, seajta siyen tirajpuaíjtzi tujri jɨme'e, caxu mé'e tejé'ecua'a.
34 Nu'uri tejá'amua'ixaate'e sej a'atzu tiú'ucua'ani. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e sej si caí huácui'ini, a'iné capu ti'itɨj a'ij á'amuaruuren.

35 Tɨ́ˈɨj ayén tihuaˈutáˈixaa, aj puˈi pan huiiráˈɨ. Tɨ́ˈɨj i rɨ́ˈɨ tiraatáˈa ɨ́ Dios jemi, mejseíiracaˈa ɨ́ teɨte. Tɨ́ˈɨj i raˈantítaaraxɨ ɨ́ pan, aj pu i aˈutéjche tɨ ráacuaˈani.
36 Naíimiˈi mú áˈujcaˈanejcaˈa. Matɨ́ˈɨj mi tiúˈucuaa majta aˈíme.
37 Ayee tu aráˈaxcaa aˈachú cumu huaˈapua ciento japuan huaícate japuan tamuáamuataˈa japuan arájsevi tej aráteˈecaa ɨ́ baarcu jetze.
38 Matɨ́ˈɨj tiúˈucuaa aˈachú tɨ huaˈaránajcheca ˈa, matɨ́ˈɨj mi raˈateájrɨe á jaataˈa meˈɨ́jna ɨ́ triigu tɨ ij caí chéˈe tíjetere ɨ́ baarcu.

Tɨ́ˈɨj nuˈu baarcu ateájrupi á jaataˈa

39 Tɨ́ˈɨj huateapuáˈareca ˈa, camu chéˈe huamuájtejcaa aˈu tɨ pítejáˈarɨci. Matɨ́ˈɨj mi raaseíj aˈu tɨ éˈerɨˈɨri tɨ aˈutéjcheni ɨ́ baarcu, aˈu tɨ huatáseaataˈa. Aˈuuˈuuˈuuˈuuˈuuˈuu mú tíˈijxeˈeveˈeca ˈa mej yeˈuseˈaráichejraˈani ɨ́ baarcu ɨ́ sej japua tɨ puaˈa rɨˈɨrɨistan.
40 Matɨ́ˈɨj mi raˈantiveíjcheca ˈa ɨ́ caujnari ɨ́ mej jɨ́n raˈijtápe ɨ́ baarcu. Majta raatáxɨpi ɨ́ cɨyej mej jetzen huajúˈun. Matɨ́ˈɨj mi raatáxɨjtacaˈa meˈɨ́jna ɨ́ caujnari ɨ́ tɨ jɨ́n ajtatápiˈɨhuajmeˈecaa ɨ́ paala ɨ́ mej jɨ́n raatéchaxɨjteˈen ɨ́ baarcu. Majta miyen huarɨ́j, merajcáˈane ɨ́ cɨ́xuri ɨ́ taˈacáavɨi ɨ́ baarcu jetze á tɨ aúunee tɨ ij raˈanján eeca jɨmeˈe aˈɨ́jna ɨ́ cɨ́xuri. Matɨ́ˈɨj mi huataúraˈa tɨ ráˈantɨni aˈɨ́jna ɨ́ baarcu.
41 Ajta catu raatáˈaseca ˈa aˈájna aˈu tɨ áˈuseaataˈa aˈiné sej jetze pu teˈejcáxɨ. Capu chéˈe rɨˈɨrɨístacaˈa mej raatáruˈuxanteˈen aˈu tɨ aúunee. Ajta ɨ́ cítzataˈan u baarcu, puˈuri teenáˈachijmeˈecaa aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ raˈajtéevaˈara ɨ́ jaj caˈanín jɨmeˈe.
42 Majta meˈɨ́n xantaaruˈu, mehuáˈacuiˈicucaa naíjmiˈica ɨ́ mej aiteánamiˈɨhuacaˈa mej mi caí antajaún, ajta, mej mi caí áˈuciˈɨcaˈan.
43 Ajta aˈɨ́ɨn anxíte tɨ tíˈaijta, aˈɨ́ɨ puayén tíˈijxeˈeveˈecaˈa tɨ japuan huániuuni tɨ́ˈij ráavaɨreˈen aˈɨ́jna ɨ́ Pablo. Aj pu jɨ́n caí huaˈutáˈa ɨ́ xantaaruˈu mej huáˈucuiˈini. Aj pu i ayén tíhuaˈutaˈaíj ɨ́ mej raayɨ́ˈɨtɨhuaˈa mej huatajaún mej nuˈu anáaté'ee muaˈatévatzɨn á jaataˈa mej mi antajaún u jetze púɨjmeˈen aˈu tɨ áˈuseaataˈa.
44 Majta nuˈu seica cɨyej japua huatajaún, majta seica cɨyej japua tɨ tiˈipáˈatza ɨ́ baarcu jetze ajtaná'axɨ. Aˈuuˈuuˈuuˈuuˈuuˈuu mú naímiˈi aˈaráˈa u jetze púɨjmeˈen. Capu jaˈatɨ aujámɨ.

28

Tɨ́ˈɨj Pablo aˈuun aˈutéveecaˈa u Malta

1 Tetɨ́ˈɨj teri teˈuun eˈeréˈetei tɨ eˈeráahuachi, naímiˈi tu ruuricaa. Capu seɨj huamɨ́ˈɨ. Aj tu ti ráamuaˈareeriˈi tɨjɨ́n ayée pu téjaˈarájtehuaa aˈájna tɨ eˈeráahuachi tɨjɨ́n Malta.
2 Majta meˈɨ́n ɨ́ mej aˈuun éˈeche, rɨ́ˈɨ mú tíˈiteteɨtestacaˈa itejmi jemi. Matɨ́ˈɨj mi aúunai, aj mú mi taatajé tej ahuátapiste'en aˈiné mevíiyecaa, ajta huáseeviˈi.
3 Ajta aˈɨ́ɨn Pablo, cɨyej pu huaréˈeseɨj tɨ́ˈij raˈanajtuaa á táˈataa. Aj pu i cuˈucuˈu u airáane tɨ tiuˈujéˈica ɨ́ taij jetze aˈiné capu ráˈaviicuaˈireca ˈa tɨ pɨsti ɨ́ taij. Tɨˈɨquí Pablo tímuˈiiriˈi muájcaˈareˈaraˈan jetze.
4 Majta meˈɨ́n ɨ́ mej aˈuun éˈeche, matɨ́ˈɨj raaseíj tɨ cuˈucuˈu aˈán cáviɨjcaa muájcaˈareˈaraˈan jetze ɨ́ Pablo, ayée mú tiúˈurixaateˈecaa tɨjɨ́n:
—Cu xɨee aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ tɨ tíˈitecuiˈica. Puˈuriˈuriˈuriˈuriˈuriˈuri xaa ráavaɨ tɨ caí aujámɨ á jaataˈa. Mɨ ajta, ayée pu hui tiraavíjteˈe ɨ́ Dios jemi, tɨ caí raatáˈasin tɨ ruuri áˈaraˈani aˈɨ́jna ɨ́ Pablo.

5 Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn Pablo, raatéeca'atzɨj ɨ́ rumuájca'a. Aj pu i án tá'ataa huavátzɨ ɨ́ cu'ucu'u. Capu ti'itɨ́j a'ij ráaruu ɨ́ Pablo.
6 Majta me'ín ɨ́ teɨte, ayée mú tí'imuajca tɨjín pu'uri tín teájaasin. Majta seica miyen tɨjín pu'uri tín mɨ'ɨni. Metí'ijchu'eve'eca'a a'atzaj tɨ ti'itɨ́j a'ij raruuren.
A'atzu á'ateevi'ica, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Pablo, capu ti'itɨ́j a'ij ráaruu. Aj mú mi seɨcɨé tiu'umuá'aj. Matɨ́'ɨj mi miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Amɨjna, Dios pu hui pírɨcɨ.
7 A'ujna vejli'i chuej tɨ a'utacá'a, ajta a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ɨ́ tɨ tajtuhuan pírɨcɨ a'ujna tɨ e'eráahuachi, a'ɨ́ɨ pu ta'ancuré'evi'itɨ. Ajta, temua'a pu naa titaaxá'apuairi'i huaíca xɨcaj tzajta'a. Ayee pu ántehuaaca'a a'ɨ́jna tɨjín Publio.
8 Ajta a'ɨ́ɨn táàtajra'an a'ɨ́jna ɨ́ Publio, a'ɨ́ɨ pu tí'icui'ica'a. Jéihua pu pístacare'e, ajta a'achu'itaca'a. Tɨ'ɨquí Pablo ráamuaareca'a. Ajta raatáhuaviiri'i ɨ́ Dios tɨ huarún. Aj pu i ra'avé'emuarɨej án mu'úutze'en. Tɨ́'ɨj i huarúj.
9 Ayee pu'u huarɨ́j, majta mú seica u a'uvé'eju'un ɨ́ mej tí'icucui'i ɨ́ mej a'uun é'eche. A'ɨ́mej pu ajta tiú'uhuaa.
10 Jé'ecan mú rɨ́'ɨ titaatéeje, majta nain mú títaatapuaíjve a'achú tɨ titá'aturaate'ecaa ɨ́ tej jín á'uju'un. Tetɨ'ɨjta ti huátacate tej ti á'ucɨɨne.

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo a'uun a'ará'a u Roma

11 Tɨ́'ɨj teuumé'eca huaíca máxcɨra'i, aj tu ti atéecɨ seɨ́j jetze ɨ́ baarcu tɨ ajta a'uun a'uteájturaa téjmi jamuan ajta tɨ́j na'a caí ché'e tiú'ucɨmuajravi'icaa. A'uu pu é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ baarcu u Alejandria ɨ́ tɨ taajá'utɨɨ. Ajta, ti'itɨ́j pu seijre'eca'a á tɨ aúunee ɨ́ baarcu jetze. Ti'itɨ pu antítaaviihuajme'ecaa hua'apua tɨ ayén seijre'e tɨ́j dioosi ɨ́ mej hua'apua, seɨj tɨ ayén ántehuaa tɨjín Cástor, ajta ɨ́ seɨj tɨjín Pólux. Tetɨ'ɨjta ti te'uun a'ucɨ́j tej ti te'uun u e'ará'asti, seɨ́j jetze ɨ́ chajta'a.
12 Tetɨ́'ɨj ti te'uun a'ará'a baarcu tɨ a'utéeche'eca a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Siracusa. Huaíca xɨcaj tu á'atee te'újna.
13 Tetɨ́'ɨj ti a'ucɨ́j. Tetɨ́'ɨj ti te'uun vejli'i ajtéene tɨ e'eve'e'ástɨme. A'uu tu ti a'ará'a te'újna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Regio.
Yee ruijmua'ate'e yee yénte púɨjme'en pu ve'etá'eecaca'a ca'anín jɨme'e. Teajta seɨ́j jetze ɨ́ xɨcaj, a'úu tu a'ará'a a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Puteoli.
14 A'uu tu huá'uteu seica ɨ́ ta'ihuaamua'a. Matɨ́'ɨj mi taatajé tej te'uun a'uteáturan huá'a jamuan sei itɨeeri. Ayee tu te'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, tetɨ́'ɨj ti te'uun a'ará'a te'újna u Roma.
15 Majta me'ín ɨ́ ta'ihuaamua'a ɨ́ mej me'uun é'eche, mu'uri ramua'areereca'a tej teri te'uun á'uju'un. A'ɨ́j mú jɨ́n huiráacɨ u chajta'a mej mi ta'antinájche. A'uu mú ɨmuá e'eráacɨ me'újna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín El Foro de Apio, ajta tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Tɨ huaíca chi'ij e'erá'ase a'u mej á'ujta'aruaijve'e.
Tɨ́'ɨj Pablo hua'useɨj, aj pu 'i rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios, ajta jaítze'e ahuaújca'ane ɨ́ ru tzajta'a.
16 Tetɨ́'ɨj te'uun a'ará'a te'újna u Roma, a'ɨ́ɨ mú raatá'a tɨ Pablo ruseɨ́j námi'ihua. Seɨ́j pu'u racha'ɨɨca'a ɨ́ xantaaru'u.

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo tihuá'a'ixaate'e a'ujna u Roma

17 Teuumé'eca huaíca xɨcaj tzajta'a, aj pu i Pablo hua'utajé ɨ mej tihuá'aijte'e ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Matɨ́'ɨj tiújseɨj, tɨ'ɨqui Pablo ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ne'ihuaamua'a, canu hui ti'itɨ́j a'ij huá'uruu a'ɨ́mej jemi ɨ teɨte, canu neajta autéɨ'itze a'ɨ́jna jɨme'e ɨ taye'irá. Ayee nu éene'e, majtáhua'a mú naateevi'i me'újna Jerusalén, matɨ́'ɨj mi a'ɨ́ɨme hua'utátuii ɨ romanos.

18 Metína'íhua'uri'i, majta miyen tí'ijxe'eve'eca'a mej naatátuaani a'iné canu ti'itɨ́j a'ij huáruu tɨ ayén tiraavíjte'e mej me'ɨ́jna jɨ́n naajé'ica.

19 'Canu ti'itɨ́j jɨ́n tihuá'axajtzi'iran ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan inee. Mɨ majta, matɨ́'ɨj huaújniuuste, aj nu ni raatáhuaviiri'i tɨ a'ɨ́ɨn raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́jna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n César.

20 A'ɨ́ɨ nu hui jɨ́n niyen tiraatáhuaviiri'i nej yé amuaatéeseij, neajta tejamuá'ixaate'en. A'ɨ́j nu jɨ́n amujɨ'ɨcɨ'i cadeena jɨme'e a'iné nee nu niyen che'atá nena'a ti'ijchú'eve'e ɨ Dios matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

21 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Capu ja'atɨ mú titaja'utá'iti'iri'i mú'eetzi jɨme'e a'ujna u Judea. Majta ɨ ta'ihuaamua'a, ɨ mej a'uun e'eráaci, capu ajta ja'atɨ ti'itɨ́j jɨ́n ti'imuaxájtzi'i, ni capu ajta ja'atɨ titaatá'ixaa mú'eetzi jɨme'e ti'itɨ́j pej a'ij huáruu mé já'ahua'a.

22 'Ajta itejmi, ta'aráanajche tej hui ráanamua a'ij pej ti'ixa mú'ee, a'iné naíjmi'icɨ'e pu a'ij pua'a namuajre'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ jéjcua ɨ niuucari pej tíhua'ihuá'ixaa ɨ teɨte. —Ayee mú tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ Pablo.

23 Matɨ́'ɨj mi raaxɨ́'epɨ'ɨntare ja'anáj mej majtáhua'a tiújseɨre'esin mej mi majtáhua'a ráanamua me'ɨ́jna ɨ Pablo. Mu'iitɨ́ mú ajteáxɨɨreca'a ɨ teɨte a'u tɨ Pablo a'utéveeca'a. Tɨ́j na'a aré'apua'a te'utéjche ajta chúmua'anɨmua, raatapuá'ajtaca'a tɨ tihuaú'ixaa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios tí'aijta nainjapua íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. A'ɨjna ɨ Pablo huá'atese'eca'a tɨ hua'utémua'itɨn mej mi rá'antzaahuate'en ɨ Jesús. A'ɨ́jna ɨ yu'uxari jetze pu tihua'utá'ixaate'eca'a a'ɨ́ɨn tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan, ajta a'ɨ́ɨn mej ra'uyú'uxaca'a ɨ seica ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.

24 Seica mú rá'atzaahuate'eca'a a'ij tɨ Pablo tihuá'a'ixaate'eca'a. Majta seica, camu a'atzu rá'atzaahuate'eca'a.

25 Matɨ́'ɨj mi caí a'ij tiu'utá'a. A'ɨ́j mu jɨ́n a'ucɨ́jxɨ. Maúche'e mú seica ranamuáaraca'a a'ij tɨ Pablo tí'ixajtaca'a. Tɨ́'ɨj ra'antipuá'ajte, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́ɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, tzáahuatɨ'ira'a pu hui jɨ́n tihua'utá'ixaa á'amuavaujsimua'acɨ'ɨ tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Isaías ayén tiu'utaxájtaca'a ɨ Dios jetze me'ecan tɨjɨ́n:

26 Aricu, huá'a tzajta'a a'ɨ́mej jemi ɨ teɨtestemua'ame'en.

Patá'aj nu'u tihua'utá'ixaate'en yee mú'een xu ranamuaara xá'aju'un, aru caxu yaú'itɨée xá'aju'un.

Ja'atɨ pu nu'u xaa tejámuaatá'ixaate'esin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari, aru caxu ramua'aréeren a'ij tɨ huataújmua'a.

27 Ayee nu nu'u huá'aruuren a'iné mu'uri hua'uteáana ɨ huá'axɨejniu'uca jetze.

Majta nácuxa'i pú'een.

Yee mú cu xɨee mecaí tanamuaj.

Camu nu'u majta atanéjne'e.

Canu xaa hua'utá'asin mej mé uunéjne'ere.

Canu neajta hua'utá'asin mej ráanamua a'ɨme mej mi yaú'itɨée muá'ara'ani ɨ ru tzajta'a,
mej mi caí yé vé'eju'un ineetzi jemi nej ni tihua'utá'uuni'i.
Ayee a'ɨjna ɨ Isaías ɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

28 'Setá'aj hui siyen ráamua'aree mú'een, íjii tɨ yú auumé, tɨ Dios ari hua'utá'a ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, mej mi miyen che'atá mena'a tira'ancuré'an ɨ tɨ jɨn Dios te'ataújratziiri'i tɨ nu'u huá'a japua huatáaniuni. A'ɨɨ mú xaa ranamuajran, micu. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Pablo.

29 Tɨ'ɨj ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Pablo, aj mú mi a'ucɨj ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Matɨ'ɨj mi huiráacɨ á pua'acɨé. Aj mú mi ti'itiúrixáate'ajraa rujɨɨmua'a.

30 Ajta a'ɨjna ɨ Pablo, a'úu pu á'atee hua'apua nine'ira'a a'ujna u chi'ita ɨ mej huataújneɨj tzajta'a. A'ɨɨ pu hua'ancuré'evi'itɨjcɨcare'e naíjmi'ica ɨ mej yé'emuaarecare'e.

31 Jéihua pu tihuá'a'ixa'atehua'a a'ɨjna jɨme'e tɨ Dios nain jɨn antiújmua'aree íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ajta tihuá'amua'atehua'a a'ɨjna jɨme'e ɨ tavástara'a, ɨ Jesús tɨ Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua. Capu tí'itziɨɨne'eca'a a'ɨjna ɨ Pablo. Ajta capu ja'atɨ niu'ucamɨ'ɨca'a.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Pablo a'ɨ́mej ɨ mej Roma a'uchéjme'ecaa

Pablo pu huá'ateujte'e

1 A'ij nu jetze tejá'amuayu'use'e ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ nej ravaɨre'e ɨ Cɨríistu'u tɨ i'i Jesús. A'ɨ́ɨ pu na'antíhuau ineetzi, i nej i'i Pablo nej ni ne'ɨ́jna jɨ́n te'aráasten a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tinaa'íjca. Ayee pu een jín na'avé'ehuau huá'a tzajta'a ɨ seica, nej ni tihua'utá'ixaate'en ne'íjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ jín Dios huá'a japua huániuuni.

2 Jéjcua ɨmuá pu Dios ayén te'ataújratziiri'i tɨ ayén rɨ́'ɨ tihua'utá'an a'ɨ́mej ɨ mej tɨ'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. A'ɨ́j mú jín miyen ra'utéyu'uxaca'a me'ɨ́jna jetze ɨ yu'uxari tɨ yen téjmi jemi huateájturaa.

3 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ niuucari, a'ɨ́j pu jɨ́me'en raxa a'ɨ́jna tɨ i'i yaujra'an pú'een, tɨ ajta airáane a'ɨ́jna jetze ɨ David teecan. Ayee pu teja'uré'ene a'iné a'ɨ́ɨ pu teáatacan huanú'ihuaca'a matɨ́j ɨ seica.

4 Mí ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu á'iyen ayén ra'antíhua'u tɨ nain jín antiújmua'areere a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́jna jetze aráujca'anejca'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios a'ɨ́jna tɨ ayén raatamuá'a tɨjín niyauj pu yee pú'een. Dios pu ayén nain jín tira'íjca tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn a'itáraa huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u. A'ɨ́ɨ pu tavástara'a pú'een.

5 Cɨríistu'u nu jetze ra'ancuré'a a'ɨ́jna tɨ jín ɨ Dios rɨ́'ɨ tinaatá'a nej ni niyen jetzen me'ecan á'ura'ani huá'a tzajta'a ɨ teɨte nej ni niyen hua'utá'inen mej mi ra'aráastijre'en me'ɨ́jna ɨ tavástara'a me'ɨ́jna jɨme'e mej té'antzaahuate'en, naími'i ɨ teɨte ɨ mej yen chaanaca japua huachéjme.

6 Seajta mú'een, mú'een xu seajta huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́ɨme ɨ teɨte, ɨ tɨ Dios ajta amua'antíhua'u mú'ejmi sej si jetzen ajtéme'ecanta xá'ara'ani ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.

7 A'ɨ́jna yu'uxari jetze nu niyen tejá'amuayu'use'e naíjmi'ica mɨ sej se'uun huachéjme se'újna u Roma, mú'een ɨ tɨ Dios já'amuaxe'eve'e, tɨ ajta amua'antíhua'u sej si jemin seíire'e xá'ara'ani. Ché'e ayén teja'uré'enen tɨ a'ɨ́ɨn ɨ Dios, ɨ tej rájya'upua, ajta ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, miché'e me'ɨ́n rɨ́'ɨ tejamuaatá'an, majta amua'anpuá'ajte'en.

Pablo pu nu'u raxɨ́'eve'e tɨ huaja'uvé'emuaare u Roma

8 Amuacaícan jɨme'e, ayée nu naíjmi'i rɨ́'ɨ tiratá'aca ne'ɨ́jna ɨ Dios ɨ nej ravaɨre'e ne'ɨ́jna jɨme'e sej siyen tirá'astijre'e ɨ Dios. Jamuan ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, ayée nu rɨ́'ɨ tiratá'aca, a'iné nain japua ɨ chaanaca mu'uri ramua'aree sej siyen té'atzaahuate'e.

9-10 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios, ɨ nej ravaɨre'e nain jín a'achú nej a'anca'anéecan jín niyen tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu tirú'umua'aree nej ja'anáj tɨ na'a niyen amua'utámua'areeri'i netɨ́'ɨjtá rahuavíiraj náaye'i. Ayee nu tɨ́'ijhuavii tɨ ayén neetá'acare'en ɨ Dios nej ne'uun á'amuamuaare nára'ara'ani tɨ pua'a ayén Dios tirá'aca'ane.

11 Jéihua nu á'amuaseijramɨ'ɨ nej ni ca'anírja'a amuaatá'an sej si se'ɨ́jna jetze araújca'anen ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios sej si jaítze'e te'utáviicua'i.

12 Jee xaa ne'u, ayée nu tí'ijxe'eve'e inee, tej ti tiyen che'atá tena'a ca'anírra'a huatáta'an itejmi jemi, a'ífna jɨme'e tej taxí'ej té'atzaahuate'e taxí'evi'ira'a jɨme'e.
13 Ayee nu neajta tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej siyen ráamua'aree nej mu'iití niyen raaxí'epɨ'ɨntare nej ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi. Tíj na'a nej amuacaí niyen tiraaxí'epɨ'ɨntare nej niyen huárɨni, tíj na'a tɨ yú e'iré'ene, ti'itíj pu naatá'ijmɨijri'i nej ni caí ne'uun á'ume'en. Ayee nu tí'ijxe'eve'eca'a nej niyen che'atá nena'a tiraamuá'itɨn mú'ejmi jɨme'e í nej jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi a'ij nej neri tiraamuá'itɨ huá'a tzajta'a í seica í teite í mej seij chuéjra'a japua huachéjme.
14 Ayee nu neri ne'ífna jín te'atánratziiri'i í Dios jemi nej ni tihua'utá'ixaate'en a'fɨme í mej raayí'ɨtɨ hua'aniuuca a'fɨme í mej Grecia é'eme'ecan, nej ni neajta tihua'utá'ixaate'en a'fɨme í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Capu amín a'ij tɨ pua'a jeíhua mé té'umua'aree nusu tɨ pua'a mecaí ti'itíj a'ij té'umua'aree, naúche'e nu niyen tihua'utá'ixaate'esin naíjmi'ica.
15 A'ífj nu jín jeíhua a'anca'anéecan jín niyen raxí'eve'e nej neajta tejámuaatá'ixaate'en í niuucari jɨme'e tɨ jín Dios a'amua japua huániuuni, mú'een, mɨ sej Roma é'eche.

Tɨ té'eviicua'i í niuucari

16 Capu netévi'iraste'e a'ífna í niuucari, sino a'ífj nu jín rí'ɨ tiratá'aca í Dios, a'iné í niuucari jetze pu me'ecan í muárɨ'eri'ire'ara'an í Dios í tɨ jín huá'a japua huániuuni naíjmi'ica í mej ra'ará'astijre'esin, amuacaícan a'fɨme í mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta á'iyen a'fɨme í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.
17 A'ífna í niuucari jetze pu ajta seijre'e a'ij tɨ huarífj í Dios mej mi me'ífn teite miyen rɨ'éene'ecán jín huateáturan í jemin. Ayee mú xaa ne'u rɨ'éene'ecán jín huateáturaasin í Dios jemi tíj na'a rusén jɨme'e, me'ífna jɨme'e mej meri té'atzaahuate'e. A'ífj pu jín ayén té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tijín: "A'ífna tɨ urarí'ene'acan jín huateájturaa í Dios jemi í ru tzajta'a, a'fɨ pu ruurican huateáturaasin a'ífna jɨme'e tɨ araújca'ane a'ífna jɨme'e tɨ té'atzaahuate'e."

Naími'i mú á'atura í Dios jemi

18 Mí ajta, júte'e pu e'evé'eme'ecan a'ífna tɨ jéjre'e seijre'e tɨ rí'ɨ huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ í Dios a'ífna jɨme'e a'ij mej rɨcɨ í teite a'ífna tɨ a'ij pua'a 'een, a'ífna jɨme'e í mej meri mé rúurɨe í Dios, majta a'ij pua'a tihuá'ajcha'ɨɨ í ruxí'ej teite, majta miyen tihuá'ijmɨi mej caí ché'e ranajche í Dios tzáahuati'ira'a jɨme'e. Ayee mú 'een jín huá'aruure mej mi a'ij pua'a tí'iteteítesta muá'ara'ani.
19 Ajta tíj na'a tɨ ayén í'irɨ'ɨri tɨ ja'atí ayén tirá'amitɨejte'e a'ij tɨ 'een í Dios, matíj mena'a pua'amé í teite miyen tirú'umua'aree í ru tzajta'a a'iné Dios pu ruseíj ari hua'utaseíjrate.
20 Tíj na'a tɨ Dios raatétaahuaca'a í chaanaca tɨ yú e'iré'ene, temua'a pu naa ayén tihuá'amitɨejte'e á'aye'i a'fɨme a'ífna í tej caí rasise'i tají'ɨ jɨme'e. A'fɨ pu xaa ayén tirá'amitɨejte'e á'aye'i a'ij tɨ 'een í muárɨ'eri'ire'ara'an í Dios, ajta tɨ ayén huateáturan tíj na'a tɨ yú auca'ití a'ame, tíj na'a rusén jɨme'e, a'iné ayée pu 'een í Dios. Ayee pu tirá'amitɨejte'e á'aye'i a'ífna jɨme'e tɨ Dios ari raatétaahuaca'a. A'ífj pu jín, capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atí ayén jetzen seij té'ujpuaapua'are'en. A'fɨme mú rujfɨmua'a miyen pú'een.

21 A'ɨɨ mú ramua'atejca'a ɨ Dios. Majta raatéxɨeehuataca'a me'ɨjna jɨme'e mej caí ché'e ranajcheca'a me'ɨjna tɨ ɨ'ɨ Dios, camu majta rɨ'ɨ tiraatá'acare'e. Mɨ majta a'ɨɨme, a'ɨj mú jetze ucájrupi mej me'ɨjna jetze tiú'umua'ati ɨ mua'atzíira'a tɨ caí ti'itɨj vaɨre'eca'a. Capu ché'e huatáriɨristareca'a tɨ ayén tihua'utámitɨejte'en tzáahuati'ira'a jɨme'e.

22 Matɨ'ɨj mauj miyen tí'ixajtaca'a tɨjín teen tu yee rɨ'ɨ metíteumuámua'aree, capu ayén te'irájraa. Jaítze'e mú caí mé uumuámua'aree muá'araa.

23 Ayee pu tihuá'aruurejca'a asta mena'a caí raatapuá'ajtaca'a mej miyen rɨ'ɨ tiraatá'an me'ɨjna ɨ Dios tɨ caí ja'anáj mɨ'ɨni. Ayee mu'u seɨj huateánajcheca'a tɨ ayén seijre'e tɨj tevi na'ari tɨj pina'a nusu tɨj ti'itɨj tɨ muáacuaca ajta'ɨɨcajmee ca'ɨn ti'itɨj tɨ á'usinuuren.

24 A'ɨj pu jɨn Dios ayén mé hua'uhuá'axɨ mej mi miyen ra'ará'astijre'en naíjmi'ɨ tɨj na'a tɨ a'ij pua'a 'een tɨ ayén tihuá'amitɨejte'e ɨ huá'a tzajta'a, ti'itɨj tɨ na'a tɨ a'ij pua'a 'een ɨ mej jɨn huaújtemua'ave'en. A'ɨɨ mú majta miyen tí'ijrɨ'ɨrée muá'araa ɨ ru jetze tɨj na'a tɨ tiu'utévi'iraste'e.

25 Ayee pu a'ɨjna jɨn tihuá'uruu a'iné a'ɨɨ mú ya'uhuá'axɨ me'ɨjna tɨ jíme'en raxa ɨ Dios tzáahuati'ira'a jɨme'e mej mi ra'ará'astijre'en me'ɨjna tɨ hua'itzi na'a pú'een. A'ɨɨ mú miyen hua'uténajcheca'a, majta hua'utévaɨ a'ɨmej tɨ Dios huá'utaahuaca'a. Camu ché'e mi ravaíre'ecu muá'araa me'ɨjna ɨ Dios, ɨ tej tiyen rɨ'ɨ tiratá'aca tɨj na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

26 A'ɨj pu jɨn Dios ayén hua'utá'a mej mi miyen ra'ará'astijre'en ti'itɨj tɨ a'ij pua'a éene'ecan jɨn huiránineica ɨ huá'a tzajta'a, tɨj na'a tɨ tiu'utévi'iraste'e. Ajta a'ɨɨme ɨ mej 'uuca ɨ mej huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a, a'ɨɨ mú tiratépuaapua'ajtehua'a mej miyen tite'enteújnaxca teteca jamuan a'ij tɨ a'ɨɨn Dios tihua'uteájtuaa. Ayee mu'u 'een jɨn huarɨj mej mi miyen seɨcié huárɨni tɨ caí a'ɨɨn Dios ayén éeni'ɨcɨ'e tihua'uteájtuaa.

27 Majta a'ɨɨme ɨ teteca, ayée mú che'atá mena'a tiratépuaapua'ajtehua'a mej miyen tihua'anteánaxcan ɨ 'uuca a'ij tɨ tiraaxɨ'epɨ'ɨntare ɨ Dios. Ayee mú éeni'ɨcɨ'e huarɨj me'ɨjna jɨme'e mej ruxɨ'ej teteca jamuan huaújxana'acɨra'aten a'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huá'a tzajta'a huiráninei. Ayee mú huarɨj me'ɨjna jɨme'e tɨ tiu'utévi'iraste'e ɨ ruxɨ'ej teteca jamuan. A'ɨj pu jɨn pu'uri tihua'ucɨ'ɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨjna jɨme'e ɨ mej jeíhua huápɨ'ɨ a'ij pua'a huarɨj.

28 Ajta, a'iné capu ayén tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ ayén raavíjte'eca'a mej miyen ráamua'ati ɨ Dios, a'ɨɨ pu ayén hua'utá'a mej miyen tiú'umua'ati a'ij mej tirájteu rujɨɨmua'a a'ɨjna jɨme'e ɨ rumua'atzíira'a. Ayee mu'u huarɨj me'ɨjna jɨme'e tɨ caí ti'itɨj vaɨre'e, ajta mej mi miyen tí'ijrɨ'ɨrée tɨj na'a tɨ caí ayén tiraavíjte'e.

29 Nain pu huá'a jemi seijre'e tɨ a'ij pua'a 'een. A'ɨj mú jɨn huaújxana'acɨra'ataca'a, majta a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨca'a. Jé'ecan mú tí'inecua'atzeca'a. Jee xaa ne'u a'ij mú pua'a tí'iteteɨtestaca'a. A'ɨj mú jetze ucájrupi: a'ɨɨ mú ti'iteúra'ate'ecare'e ɨ ti'á'ara'an ɨ ruxɨ'ej tevi. Majta tí'itecui'ica. Jéihua mú majta ruté'axɨ'ɨcaa. Majta rucuanamuajca'a rujɨɨmua'a. Majta mú a'ij pua'a huá'aruurejca'a ɨ ru'ihuaamua'a. Jee xaa ne'u, ayée mú rɨcɨ. A'ij mú pua'a tiú'ujjepe'e.

30 Hua'itzi mú jɨn tihuá'a'ixaate'e ɨ ruxɨ'ej teɨte, majta rájcha'ɨɨre'e ɨ Dios. Majta ruxɨ'evi'ira'a jɨn hua'utéxɨeehuataca'a ɨ ruxɨ'ej teɨte. Majta á'ujtzaahuate'e. Ayee mú ruseíjrataca'a mej nu'u huápɨ'ɨ ruxe'eve'e. A'ɨj mú majta jetzen ucájrupi a'ij mej ye'í huárɨni mej mi a'ij pua'a tihua'utzeɨjrajmua'an. Camu majta huá'astijre'e ɨ ruvaújsimua'a.

31 Camu a'atzu miyen tí'ijrɨ'ɨre tɨ xɨ'epɨ'ɨn 'een seijre'e. Jéihua mú majta caí araúraste ɨ mej jín te'ataújratziiri'i. Camu majta huá'axe'eve'e ɨ ruteítestemua'a. Camu a'atzu xaa ne'u hua'acu'uvée muá'aye'i ɨ ruxɨ'ej teite.
32 Rumua'atzíira'a mú jín tirú'umua'aree a'ij tɨ Dios ari tiraaxɨ'epɨ'ɨntare tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ ayén tiráaciɨ'iti tɨ huámɨ'ɨni a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ ayén tí'ijrɨ'ɨre. Capu huá'a jetze ruxe'eve'e. Maúche'e mú miyen rɨcɨ. Majta ca'anírja'a hua'atá'aca ɨ seica mej mi miyen che'atá mena'a tí'ijrɨ'ɨrée muá'ara'ani.

2

Dios pu tzáahuati'ira'a jín tihuá'axijte'e ɨ teite

1 Pajta mú'ee, ja'atɨ pej pírɨcɨ, tɨ pua'a piyen seij jetze tí'ijpua'ajte'e ɨ a'axɨ'ej tevi ti'itɨj jɨme'e. Capu rɨ'ɨrí pej piyen tiu'utaxáj yee capej a'ɨín pu'éene'e ɨ pej jín piyen huarɨj ti'itɨj tɨ a'ij pua'a 'een. Mú'ee pej aseíj á jetze tiá'apua'ajte'e pe'ɨjna jɨme'e pej piyen che'atá pena'a ti'itiá'acha'ɨɨ a'ij tɨ a'ɨín ti'itiújcha'ɨɨ a'ɨjna ɨ pej jetzen ti'itɨj jín tí'ijpua'ajte'e.
2 Teajta iteen, ayée tu ramua'aree tɨ a'ɨín Dios ayén tihua'uxíjte'en tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ímej ɨ mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ.
3 ¿Ni qui ayén timuá'amitɨejte'e tɨ caí Dios puaíjtzi muaatá'asin, mú'ee mɨ pej piyen che'atá pena'a a'ij pua'a ti'itiá'acha'ɨɨ tíj ajta a'ɨín a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ ɨ pej jetzen tí'ijpua'ajte'e ti'itɨj jíme'en?
4 ¿Ní qui mú'ee pej raatéxɨeehuataca'a pe'ɨjna ɨ Dios tɨ jeíhua huápɨ'ɨ rí'ɨ timuaatá'aca, tɨ ajta mua'acu'uvée á'aye'i? Aúche'e pu té'eviicua'i mú'eetzi jɨme'e. ¿Ni caí ti'itɨj mú'eetzi jetze tásiseiiri tɨ Dios ayén rí'ɨ timuaatá'aca pej pi seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ jemin?
5 Mí pajta mú'ee, ¿a'iné pej pi peri ra'iteáana ɨ á'axɨejniu'uca pej pi caí seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ Dios jemi? Ayee pej ramuá'itɨcɨ tɨ a'ɨín Dios jeíhua huápɨ'ɨ puaíjtzi muaatá'asin a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ jetzen ayén huataseíjre'en á jéjre'e ɨ Dios tí'ij nain jín titéʼaxijte'en tzáahuati'ira'a jɨme'e.
6 A'ɨí pu Dios nu'u ja'atɨ ayén tiu'utá'asin a'ij tɨ nu'u tiraavíjte'e seij ajta seij.
7 Majta seica, a'ɨí mú ɨ mej miyen té'eviicua'i mej miyen rí'ɨ titetiújcha'ɨɨ me'ɨjna jɨme'e mej miyen rahuauhuau tɨ Dios ayén rí'ɨ tihua'utá'an, tɨ a'ɨín ajta ve'ecán jín tíhua'uta'aíjte'en, tɨ ajta ayén tihua'utá'an mej mi ruurican huateáturan ɨ jemin tíj na'a rusén jɨme'e, ayée pu xaa ne'u tihuá'aciɨ'iti mej ruurican huateáturan ɨ Dios jemi tíj na'a rusén jɨme'e.
8 Ajta a'ɨíme ɨ mej rujɨímua'a mena'a rájteuve, majta caí á'ujca'ane mej miyen ra'ará'astijre'en a'ɨjna jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna, sino a'ɨí mu'u me'ɨjna jín ra'ará'astijre'e me'ɨjna tɨ huá'a tzajta'a huiiráninei tɨ a'ij pua'a 'een, ayée pu tihuá'aciɨ'iti tɨ Dios ayén hua'ajteá'axɨ'ɨsin. A'ij pu pua'a tihua'utá'asin ɨ puaíjtzi a'ɨjna jɨme'e tɨ niu'ucamɨ'ɨ.
9 Matíj mena'a pua'amé ɨ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ, jé'ecan pu hua'utamuárɨ'eriste'esin. Dios pu huápɨ'ɨ puaíjtzi hua'utá'asin, amuacaí a'ímej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ajta á'iyen a'ímej jemi ɨ mej seij chuéjra'a japua huachéjme.
10 Majta a'ɨíme, matíj mena'a pua'amé ɨ mej rí'ɨ titetiújcha'ɨɨ, Dios pu ayén rí'ɨ tihua'utá'asin. A'ɨí pu ajta ve'ecán jín tíhua'uta'aíjte'esin. Temua'a pu naa hua'anpuá'ajte'esin tíj na'a rusén jɨme'e. Ayee pu xaa ne'u tihuá'aciɨ'iti a'ímej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta a'ɨíme ɨ mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.
11 Ayee pu té'eme a'iné naími'i mú ruxɨ'ej 'een ɨ Dios jemi.

12 Matíj mena'a pua'amé í mej caí ja'anáj ra'ancuré'a í niuucari í mej jín tí'aijta, ayée mú majta á'apua'aren. Mí ajta Dios pu caí huá'axɨjte'esin a'ífjna jɨme'e í niuucari. Majta a'ífɨme í mej ra'ancuré'a me'ífjna í niuucari, tɨ pua'a miyen ti'itíj jín até'ɨtze'ara'an, matíj mena'a pua'amé, a'ífjna í niuucari, a'ífɨ pu xaa ti'itíj jín huá'a jetze te'ujpuá'ajte'esin.

13 Ayee pu'u, a'iné a'ífɨme í mej urarí'ene'acan jín huateáturaasin í Dios jemi, camu miyen huateáturaasin me'ífjna jɨme'e mej ranamua me'ífjna í niuucari í mej jín tí'aijta. Camu xaa ne'u, sino ayée mú xaa urarí'ene'acan jín huateáturaasin í Dios jemi tɨ pua'a miyen ra'ará'astijre'en a'ij tɨ tirá'axa a'ífjna í niuucari.

14 Jee xaa ne'u, a'ífɨme í mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, í mej caí ja'anáj ra'ancuré'a í niuucari, tɨ pua'a miyen ra'ará'astijre'en a'ij tɨ ti'ixa me'ífjna jɨme'e mej a'ij tirájteu í ru tzajta'a, ayée pu a'ífjna jín huataújmua'a mej ru tzajta'a a'ij tirájteu me'ífjna í niuucari í mej jín tí'aijta.

15 A'ífɨ mú miyen tí'itaseijrate'e tíj na'a a'ij tɨ a'ífɨn tí'ijxe'eve'e í niuucari í mej jín tí'aijta. A'ífɨ pu seijre'e í huá'a tzajta'a. Tzáahuati'ira'a pu jín hua'atá'aca mej xaa tirú'umua'aree a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e a'ífjna í niuucari. Ayee pu huá'a jetze tí'ipuaapua'ajte'e í huá'amua'atziira'a, ajta a'ífɨ pu tihua'atá'uuni'iraca.

16 Ayee pu té'eme a'ij nej tejá'amuamua'ate. A'ájna xɨcájra'a jetze tɨ jetzen nain jín antiújmua'areere a'ame a'ífjna í Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, Dios pu raatá'asin tɨ a'ífɨn Cɨríistu'u huá'axɨjte'en í teteca tíj na'a í mej jín miyen tiú'uruu avíitzi jɨme'e.

A'ífɨme í mej Israél jetze ajtéme'ecan, ajta í niuucari tɨ Moisés raateájtuaa

17 Pajta mú'ee, tiché'e tiyen mú'eetzi jín tiu'utaxáj pej nu'u pe'ífjna jetze ajtéme'ecan í Israél, pajta rá'astijre'e pe'ífjna í niuucari í mej jín tí'aijta, pajta piyen á'atzaahuate'e pe'ífjna jɨme'e pej nu'u ranajche tzáahuati'ira'a jɨme'e í Dios.

18 ¿Ni qui ayén ti'ayajna, nusu peri ramua'aree a'ij tɨ a'ífɨn tí'ijxe'eve'e? ¿Ni pajta peri piyen raxí'epɨ'ɨntare'e í tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn pe'ífjna jɨme'e pej temua'a naa tihuá'amua'ate pe'ífjna jetze í niuucari í mej jín tí'aijta?

19 ¿Ni qui pajta piyen tí'imua'atze pej nu'u raayí'ɨtɨ pej tihuá'umua'aten a'ífmej í mej caí ja'anáj ti'ihuaújmua'ate? ¿Na'ari pej nu'u raayí'ɨtɨ pej tihua'utaseíjrate'en tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij tɨ 'een í Dios?

20 ¿Ni qui piyen raayí'ɨtɨ pej rí'ɨ tihuá'umua'aten a'ífmej í tɨ caí ayén tihuá'amitɨejte'e a'ij tɨ tiraavíjte'e, nusu piyen raayí'ɨtɨ pej tihuá'umua'aten a'ífmej í mej caí xɨ huavaújse? ¿Ni qui ayén ti'ayajna pej piyen raayí'ɨtɨ a'ífjna jɨme'e í niuucari í mej jín tí'aijta, tɨ ajta ayén tzáahuati'ira'a jín té'eyu'usi'i? ¿Ni tzaa ayén tí'ivaɨre'e a'ífjna í niuucari pej pi nain jín rú'umua'areere?

21 Tí pua'a ayén ti'ayajna mú'eetzi jemi, mɨ pej seica tiú'umua'aten, ¿a'iné 'een jɨme'e pecaí piyen tiá'amua'ate aseíj? Mí pej piyen tihuá'amua'ate mej nu'u caí tiu'unáhua'an, ¿ai qui piyen caí tí'inahua'aj mú'ee?

22 Ayee pej pajta tihuá'ixaate'e mej nu'u caí ruxána'acɨra'ate. ¿Ni qui mú'ee pecaí axana'acɨra'ate? Mí tɨ caí mua'aráanajche mej huá'anajche í mej caí dios pú'een, ¿ni pecaí piyen tí'inahua'aj huá'a teyujta'a tzajta'a?

23 Mú'ee pej ca'anéeri hua'atá'aca mej mi ratéxɨeehua í Dios a'ífjna jɨme'e pej caí ra'ará'astijre'e pe'ífjna í niuucari í mej jín tí'aijta. Mí pajta mú'ee, mú'ee pej ahua'atzaahuate'e pe'ífjna jɨme'e í niuucari.

24 A'íj pu jín ayén té'eyu'usi'i, tɨjín: "A'ij mú pua'a tiya'useíj í Dios a'ífɨme í mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan mú'ejmi jɨme'e."

25 Tí pua'a piyen rá'astijre'e pe'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, aj pu xaa ayén timuaatévaire'esin mej mi ráamua'aree í teite pej pe'íjna jetze ajtéme'ecan a'íjna í Israél. Mí ajta, ti pua'a piyen ti'itíj jín auteáturan pe'íjna jetze í niuucari, ayée mú muáruuren matíj hua'arujca a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

26 Ajta, ja'atí ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, ti pua'a a'íin ayén ra'aráastijre'en í niuucari í mej jín tí'aijta, ¿ni caí Dios ayén tiraatá'asin a'íjna í ja'atí ti ayén éene'en huateáturan a'ímej jemi í mej Israél jetze ajtéme'ecan tíj í ja'ati ti ra'antisíjcheca'a í runavij? Jee xaa ne'u, ayée mú rici.

27 A'íjna í ja'ati ti caí ra'antisíjcheca'a í runavij ti ajta auj rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'aijta, a'íi pu muá'axijte'en mú'eetzi a'íjna jime'e pej até'itzea'ara pe'íjna jemi í niuucari. Capu amín a'ij pej peri ra'ancuré'a pe'íjna í niuucari, pajta ra'antisíjcheca'a í á'anavij.

28 Tí pua'a ja'atí ayée na'a tí'ijri'ire mé jéjre'e, capu ayén huataújmua'a ti a'íin í ja'ati tzáahuati'ira'a jín Israél jetze ajtéme'ecan. Capu xaa ne'u. Ajta a'íin í ja'ati ti ayén ra'antisíjcheca'a í runavij, capu ayée na'a tí'ivaire'e ti ij ayén seíire'e á'ara'ani mé jéjre'e í huá'ire'ara'an jetze.

29 Capu ayén ti'ayajna ti ja'atí tzáahuati'ira'a jín Israél jetze ajtéme'ecan a'íjna jime'e ti a'íin te'aráastijre mé jéjre'e seijre'e. A'íi pu'u xaa ruxe'eve'e ti a'íin nain jín araúrasten í ru tzajta'a. Ajta, a'íjna í ti'ití ti tí'ivaire'e ti ij ja'atí ayén urarí'ene'acan jín huateáturan í Dios jemi, capu a'íi na'a í mej miyen tí'ijri'ire í ruhuá'ira'a jime'e. Capu ajta a'íi na'a pírici í ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze, sino a'ii pu a'íin pírici ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén rí'i ráaruuren í ja'ati í tzajta'an. Ajta a'íjna í mej jín rí'i tiraatá'asin a'íjna í ja'ati, capu huá'a jemi a'iránineica í teite sino Dios pu jemi airánineica.

3

Cirístu'u pu tá'ari'ira í tej jín auteájturaa í Dios jemi

1 ¿Ti'itájni jín a'ij rá'amua'araj a'íjna í ja'ati ti Israél jetze ajtéme'ecan? ¿Ni qui ti'itíj a'ij tiraatéva'iri ti a'íin ra'antisíjcheca'a í runavij?

2 Ayej xaa ne'u. Jéihua pu tira'ancuré'asin, ajta mu'iicáca pu jín raatéva'iri, a'íjna jime'e ti Dios amuacaí raateájtuaa í runiuuca a'ímej jemi í mej Israél jetze ajtéme'ecan.

3 Mí majta seica, camu miyen tira'ará'astijre. ¿A'iné huataújmua'a a'íjna í mej caí miyen tira'ará'astijre? ¿Ni qui miyen ra'uré'uuna me'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'i?

4 Camu a'atzu xaa ne'u. Ché'e ayén éene'en í Dios jemi ti a'íin Dios ruseíj ayén tzáahuati'ira'a jín huateáturan tíj na'a rusén jime'e. Mí majta í teteca, ché'e ayén éene'en mej tí'ihua'itaca. Ché'e ayén éene'en a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tijín:

Mej mi ráamua'aree ti ayén ti'ayajna
a'ij pej peri tiu'utaxájtaca'a,
pej pi tiu'utémua'itin pe'íjna jime'e
matí'ij me'ín muá'axijte'en.

5 Tí pua'a ayén seijre'e ti Dios ayén urarí'ene'acan jín huateájturaa a'íjna jime'e tej caí rá'astijre'e iteen, ¿a'iné huataújmua'a amíjna? ¿Ni qui tiyen tiu'utaxáj a'ij mej tí'ixaxa'a a'íime í mej caí ramua'ate í Dios? Ayee mú tijín: "Capu nu'u xí'epi'in rici í Dios a'íjna jime'e ti a'íin huataniú'ucan itejmi jemi."

6 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, tɨ pua'a ayén ti'ayajna a'ij mej tí'ixaxa'a
a'ɨ́me, ¿a'iné auj tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́n Dios huá'axɨjte'en naíjmi'ica ɨ́ mej yen
huachéjme ɨ́ chaanaca japua? Capu xaa ne'u a'ij tí'irɨ'ɨri.
7 Rɨ'ɨrí tɨ ja'atí ayén tiu'utaxáj yee: "¿A'iné 'een jɨme'e Dios ayén auj
ná'axɨjte'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej nu'u auteájturaa ɨ́ jemin? Capu ayén tiraavíjte'e
a'iné Dios pu jaítze'e tzáahuati'ira'a jín huateáturaasin a'ɨ́jna jɨme'e nej nu'u
tí'ihua'itaca. Ajta jaítze'e mú miyen rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios me'ɨ́jna jɨme'e."
8 Tɨ́ pua'a ayén ti'ayájnache'e a'ij tɨ ti'ixa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, ayée pu ajta rɨ'ɨrɨ́istaca'a
tej tiyen tiu'utaxájtache'e tɨjín: "Tiché'e nu'u tiyen a'ij pua'a tirájcha'ɨ́ tɨ ij ayén
huateáturan ɨ́ tɨ ɨ́'ixɨ'epɨ'ɨn." Jee xaa ne'u, ayée mú seica ta jetze tí'ijpua'ajte'e
tej nu'u tiyen tí'ixaxa'a. Mu'uri xaa ne'u miyen ra'antimuá'itɨ tɨ Dios ayén
a'ɨ́jna jín huá'axɨjte'en. Naími'i tu auteájturaa ɨ́ jemin.
9 ¿A'iné na'aqui? ¿Ni qui ayén huataújmua'a tɨ jaítze'e naa tí'itavaɨre'e itejmi
i tej Israél jetze ajtéme'ecan caí a'ɨ́mej? Capu xaa ne'u a'atzu, a'iné tu'uri tiyen
raataxájtaca'a tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ a'ij pua'a 'een, a'ɨ́ɨ pu ta'antimuá'itɨ tej ti a'uté'ɨtzee ɨ́
Dios jemi naíjmi'ica iteen i tej Israél jetze ajtéme'ecan, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨj
chuéjra'a japua é'eme'ecan.
10 Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjín:
Capu nu'u mé'e ja'atɨ́
tɨ ayén urarɨ́'ene'acan jɨ́n seijre'e.
Capu ja'atɨ́.
11 Capu nu'u mé'e ja'atɨ́
tɨ yaú'itɨe a'ij tɨ 'een ɨ́ Dios jemi.
Capu nu'u mé'e ja'atɨ́
tɨ ayén rahuauhuau tɨ ij raateánajche.
12 Naíimi'i mú meri mé rúurɨe méjca'i.
Camu ché'e ti'itɨ́j jín tí'ivaɨre'e ɨ́ jemin.
Capu mé'e ja'atí
tɨ ayén rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ.
Capu ja'atí xaa ne'u.
13 A'ij pu pua'a namuajre'e a'ij mej tí'ixaxa'a.
Runeanu mú jɨ́n tí'ihua'itaca
mej mi huá'ucuanamuan ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte.
Ayee pu che'atá na'a tí'ivaɨre'e ɨ́ niuucari
ɨ́ mej jín tí'ixaxa'a
tɨ́j ajta ɨ́ huá'ave'eri tɨ je'ihuajé'ica,
a'ɨ́jna tɨ cu'ucu'u jetze 'aíjninei.
14 Jéihua mú a'ij pua'a tiú'ujjepe'e,
majta huápɨ'ɨ jeíhua huá'ajaaxɨejte'e ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte.
15 Ca'anacan mú a'uruáachejye'i
mej mi seɨj huajé'ica mé já'ahua'a.
16 A'u tɨ na'a mej é'ecɨɨnej,
a'ɨ́ɨ mú a'ujca'anéecan jín raaté'uuna
tɨ́j na'a tɨ a'uun tejé'eseijre'e.
Jéihua mú puaíjtzi hua'atá'aca ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte.
17 Capu ayén tihuá'amitɨejte'e a'ij tɨ 'een
tɨ́'ɨj Dios hua'utéjpua'ajte'en ɨ́ teɨte mej mi ru'ihuaamua'atan temua'a
naa.
18 Camu majta rá'atese'e ɨ́ Dios.

Camu majta ratá'aca tɨ huá'a jemi seijre'e.

19 Teajta iteen, tu'uri tiyen ramua'aree a'ij tɨ ti'ixa ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta. Ayee pu tihuá'ixaate'e a'ɨ́mej ɨ mej jetzen ruxe'eve'e mej miyen ra'ará'astijre'en me'ɨ́jna ɨ niuucari. Ajta ayén huatétuiihuaca'a mej mi huateáturan mej caí ché'e ti'itɨ́j xajta naíjmi'i ɨ teite me'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí ché'e mé'e ti'itɨ́j ɨ mej ru jetze rujpuá'ajte'en. Ayee pu'u te'irájraa tɨ ij ayén ámitɨeere'e tɨ Dios huá'axɨjte'en naíjmi'ica ɨ mej yen huachéjme ɨ chaanaca japua a'ɨ́jna jɨme'e mej auteájturaa ɨ jemin.

20 A'ɨ́j pu jɨ́n, capu ja'atɨ́ ayén rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturaasin ɨ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ ayén rá'astijre'e a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta. Mɨ́ teajta iteen, ayée tu 'een jɨ́n ramua'aree ti'itɨ́j tɨ pírɨcɨ tɨ a'ij pua'a 'een te'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí rɨ'ɨrí tej nain jɨ́n ra'ará'astijre'en te'ɨ́jna ɨ niuucari.

21 Ajta íjii, pu'uri ayén titaataseíjrate a'ij tɨ tí'irɨ'ɨri tej tiyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ Dios jemi. Tu'uri ramua'aree tɨ caí ayén che'atá na'a tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta. Jee xaa ne'u, ayée pu che'atá na'a tí'ita'ixaate'e a'ɨ́jna ɨ niuucari, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej mejmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.

22-23 Ayee pu che'atá na'a tihuá'acɨ'ɨti naíjmi'ica mej mi miyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ Dios jemi me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen ra'ará'asten me'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Ciríistu'u. Ayee pu che'atá na'a tihuá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'iné naími'i mú ruxɨ́'ej 'een ɨ Dios jemi. Naími'i mú majta auteájturaa ɨ jemin. Ajta capu ja'atɨ́ ayén raayɨ́'ɨtɨ tɨ́'ij ayén nain jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ Dios.

24 Ajta pu Dios ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n ayén tíhua'uxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i mej mi rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ jemin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨ pu ayén rɨ́'ɨ tihua'utá'a. Ayee pu 'een jɨ́n huá'a japua huaniú a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j ɨ Ciríistu'u tɨ ajta i'i Jesús.

25 Dios pu ayén raateájtuaa ɨ Jesús huá'a tzajta'a a'ɨ́ɨme ɨ mej yen japuan huachéjme íiyen chaanaca japua tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén huataúra'an tɨ́j muaɨ'ɨvéjri ɨ tɨ jɨ́n tiu'utanájchita a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej té'echa'ɨ́ica'a ɨ Dios jemi. Ajta tɨ ij a'ɨ́ɨn hua'utéjpua'ajte'en ɨ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e mej rá'atzaahuate'e. Dios pu ayén huarɨ́j tɨ ij ayén tihua'utaseíjrate'en tɨ caí a'ɨ́ɨn a'ij pua'a huarɨ́j tɨ́'ij a'ɨ́ɨn amuacaí tihua'utá'uuni'iri'i ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin. Capu a'ájná'ɨmua puaíjtzi hua'atá'acare'e.

26 A'ɨ́ɨ pu ajta ayén huarɨ́j mej mi me'ɨ́n ɨ mej huáteite íjii miyen raaseíj tɨ a'ɨ́ɨn xɨ́'epɨ'ɨn huarɨ́j a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ruseíj urarɨ́'en. Ayee pu ajta huarɨ́j mej mi ráamua'aree tɨ ajta xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tihuá'axɨ'epɨ'ɨntari'i mej mi miyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ jemin, naíjmi'ica, a'achú mej pua'amé rá'astijre'e.

27 Tɨ́ pua'a ayén ti'ayajna, ¿ti'itájni jɨ́n tá'atatzaahuate'e? Catu ti'itɨ́j jɨme'e, a'iné capu ché'e ayén tiraavíjte'e. ¿Ti'itájni pírɨcɨ ɨ niuucari tɨ taatá'ijmɨijra? ¿Ni qui a'ɨ́jna jɨme'e tej ra'ará'astijre'en te'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta? Capu xaa ne'u a'ɨ́ɨn pú'een, sino a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ tej jɨ́n té'atzaahuate'e.

28 Ayee pu xaa ti'ayajna, a'iné ayée pu titá'amitɨejte'e tɨ ja'atɨ́ ayén rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturaasin ɨ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ té'atzaahuate'e. Ajta capu ti'itɨ́j jɨ́n raatéva'ɨri tɨ ayén ra'ará'astijre'en a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta.

29-30 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios, ¿ni qui ayée na'a pú'een huá'a Dios, ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan nusu ajta huá'a Dios pú'een a'ɨ́ɨme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua

é'eme'ecan? Jee xaa ne'u, a'ɬí pu ajta huá'a Dios pú'een a'iné seíj pu'u a'ɬín pú'een ɨ́ Dios. A'ɬí pu huá'axɨjte'en a'ɬíme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ́ jemin me'ɬína jɨme'e ɨ́ mej té'atzaahuate'e. A'ɬí pu ajta ayén che'atá na'a huá'axɨjte'en a'ɬíme ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen che'atá mena'a rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ́ jemin a'iné ayée mú che'atá mena'a té'atzaahuate'e.

31 ¿Ni qui tiyen te'ɬína jín ra'uré'uuna te'ɬína ɨ́ niuucari ɨ́ mej jín tí'aijta te'ɬína jɨme'e tej tiyen té'atzaahuate'e? Catu xaa ne'u. Mí teajta iteen, teen tu te'ɬína jín raanaíjmire'en.

4

Jɨme'en a'ɬína ɨ́ Abraham

1 ¿A'iné tena'a tiu'utaxájta te'ɬína jɨme'e ɨ́ tayaaxújcɨ'ɨ, a'ɬína ɨ́ Abraham teecan, ɨ́ tej jetzen airáane? ¿A'iné tíraarí'ɨre a'ɬína jemi ɨ́ Dios?

2 Ayej xaa ne'u ti'ayajna, tɨ pua'a a'ɬín Abraham ayén rɨ'éene'ecán jín huateáturanche'e ɨ́ Dios jemi, a'ɬína jɨme'e tɨ ayén ti'itɨj jín te'ará'aste, aj pu xaa rɨ'ɨríista á'ame'enche'e tɨ a'ɬín ruseíj ahuaújtzaahuate'en. Mí ajta caí, capu a'atzu rɨ'ɨríistaca'a tɨ ayén huárɨni ɨ́ Dios jemi.

3 Mí ajta, ayée pu té'axa ɨ́ yu'uxari jetze tɨjín: “Abraham pu rá'antzaahua a'ɬína ɨ́ Dios. A'ɬíj pu jín, ayée pu Dios tiraaxí'epɨ'ɨntari'ɨri'i tɨ a'ɬín ayén urarí'ene'acan jín huateájturaa ɨ́ jemin.” Ayee pu té'eyu'usi'i.

4 Niché'e seɨj huataxáj ɨ́ niuucari. Tí pua'a ja'atí ti'itɨj jín tí'imuarɨ'e, ayée pu ruxe'eve'e mej tiraanájchite'en me'ɬína jɨme'e tɨ a'ɬín tiu'umuárɨej. Camu ti'itɨj raatapuaíjve'esin ruxí'evi'ira'a jɨme'e, sino ayée mú tí'ijnajchite'en a'ij tɨ tiraavíjte'e.

5 Ayee pu che'atá na'a 'een ɨ́ Dios jemi. Capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atí ayén raamuá'itɨn tɨ ayén urarí'ene'acan jín huateáturan ɨ́ Dios jemi a'ɬína jɨme'e tɨ ayée na'a tiu'umuárɨej ti'itɨj jɨme'e. Mí ajta a'ɬín, tɨ pua'a ayén rá'antzaahuate'en a'ɬína tɨ tihuá'axɨ'epɨ'ɨntari'ire a'ɬímej ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨ mej mi miyen rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ́ jemin, tɨ pua'a rá'antzaahuate'en na'a a'ɬína ɨ́ ja'atɨ, Dios pu a'ɬína jín tí'ijxɨ'epɨ'ɨntari'iran tɨ ij a'ɬín rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ́ jemin.

6 Ajta, ayée pu che'atá na'a ra'utéyu'uxaca'a a'ɬína ɨ́ David teecan tɨ ayén té'axa tɨ nu'u Dios ayén rí'ɨ tiratá'aca a'ɬína ɨ́ ja'atɨ tɨ Dios ayén tiji'ijxí'epɨ'ɨntari'ire tɨ ij ayén a'ɬín rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ́ jemin. Capu ajta nu'u jetzen ruxe'eve'e tɨ a'ɬín ja'atí caí tiu'umuárɨej ti'itɨj jɨme'e tɨ xí'epɨ'ɨn 'een.

7 Ayen tɨjín:

Rí'ɨ pu tihua'utá'a a'ɬímej
ɨ́ tɨ Dios tihua'utá'uuni'iri'i
ɨ́ mej jín auteájturaa ɨ́ jemin.
Miché'e me'ɬína jín huaújtemua'ave'en,
a'iné capu ché'e puaíjtzi hua'utá'asin.

8 Rí'ɨ pu tiratá'aca a'ɬína ɨ́ ja'atɨ
tɨ Dios caí ayén jetzen ti'itɨj jín te'ujpuá'ajte'en
tɨ a'ɬín ti'itɨj jín auteájturaa ɨ́ jemin.

9 Ajta a'ɬína ɨ́ tɨ jín Dios rí'ɨ tihua'atá'aca, ¿ni qui a'ɬímej na'a cɨ'ɨti ɨ́ mej meri ra'antisíjcheca'a ɨ́ runavij na'ari ajta ayén tihuá'acɨ'ɨti ɨ́ seica ɨ́ mej caí miyen ra'antisíjcheca'a ɨ́ runavij? Ayee nu neri tejámuaatá'ixaa ne'ɬína jɨme'e

ɨ Abraham teecan, tɨ Dios ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ a'ɨín rɨ'éene'ecán jín huateájturaa ɨ jemin, a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨín Abraham ayén rá'antzaahua.

10 ¿A'anajni ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i ɨ Dios? ¿Ni qui ayén ráaruu tɨ'ɨj Abraham caí xɨ ra'antisíjcheca'a ɨ runavij? ¿Na'ari ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ'ɨj a'ɨín ayén ari ra'antisíjcheca'a? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, capu Dios ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ'ɨj ari ra'antisíjcheca'a ɨ runavij sino tɨ'ɨj caí xɨ ra'antisí'iche.

11 Aj pu'i ayén raateájtuaa a'ɨjna ɨ ye'irá mej mi miyen ra'antisíjche ɨ runavij. Ajta ayén huataujmuajcaa a'ɨjna ɨ ye'irá tɨ a'ɨín Abraham teecan ayén rɨ'éene'ecán jín huateájturaa ɨ Dios jemi, a'ɨjna jɨme'e tɨ'ɨj caí xɨ ra'antisí'iche ɨ runavij, a'ɨí pu rá'antzaahuate ɨ Dios.

A'ɨj pu jín, a'ii pu a'ɨín pú'een ɨ huá'ahuaacɨxa'a naíjmi'i a'ɨíme ɨ mej caí ra'antisí'iche ɨ runavij, ɨ mej majta té'atzaahuate'e. A'ɨj pu jín Dios ayén che'atá na'a tihuá'axɨ'epɨ'ɨntari'ire mej mi miyen che'atá mena'a rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ Dios jemi tɨj a'ɨjna ɨ huá'ayaaxujcɨ'ɨ.

12 Ajta a'ɨjna ɨ Abraham teecan, a'ɨí pu ajta huá'ahuaacɨxa'a pú'een ɨ mej ra'antisí'iche ɨ runavij. Majta a'ɨíme, camu miyen mena'a ra'antisí'iche ɨ runavij, sino a'ɨí mú majta miyen éene'e rɨ'ɨ titetiújcha'ɨí tɨj ajta a'ɨjna ɨ Abraham teecan rɨ'ɨ tɨ'itiújcha'ɨícа'a, a'ɨjna tɨ tahuáacɨxa'a pú'een, tɨ ajta té'atzaahuate'eca'a tɨ'ɨj caí xɨ ra'antisí'iche ɨ runavij.

I tɨ jín Dios te'ataújratziiri'i, a'ɨí pu raanaíjmire a'ɨjna jɨme'e tej rá'antzaahua

13 Ajta pu Dios ayén te'ataújratziiri'i a'ɨjna jemi ɨ Abraham, ajta a'ɨmej jemi ɨ mej jetzen airáane tɨ nu'u ayén tiráacɨ'ɨti nain tɨ seijre'e íiyen chaanaca japua. Capu Dios ayén te'ataújratziiri'i, a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨín Abraham ayén rá'astijre'eca'a a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta. Capu xaa ne'u, sino ayée pu 'een jín Dios te'ataújratziiri'i a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨín Abraham teecan ayén rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ Dios jemi a'ɨjna jɨme'e tɨ té'atzaahuate'eca'a.

14-15 Ayee pu'u na'a, a'iné tɨ pua'a ayén tihuá'ucɨ'ɨti a'ɨmej ɨ mej rá'astijre'e me'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta, capu ché'e ayén ruxe'eve'e tɨ ja'atí ayén té'antzaahuate'en, ajta capu ché'e ti'itɨj vaire'e ɨ tɨ jín Dios te'ataújratziiri'i. Puaíjtzi pu hua'atá'aca a'ɨjna jɨme'e tɨ caí rɨ'ɨrí tɨ ja'atí nain jín ra'ará'astijre'en a'ɨjna ɨ niuucari. Mɨ ajta, camu ti'itɨj jín auteáturan tɨ pua'a caí seijre'e a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta.

16 A'ɨj pu jín, a'ɨjna tɨ jín Dios te'ataújratziiri'i ayén tihuá'acɨ'ɨti a'ɨjna jɨme'e mej miyen té'atzaahuate'e tɨ ij ayén éene'e á'ara'ani tɨ Dios ruxɨ'evi'ira'a jín rɨ'ɨ tihua'utá'an, ajta tɨ ayén tzáahuati'ira'a jín tihuá'acɨ'ɨti naíjmi'ica a'ɨmej ɨ mej me'ɨjna jetze airáane ɨ Abraham teecan. Naíjmi'ica pu tí'icɨ'ɨti amuacaícan a'ɨíme ɨ mej ra'antisíjcheca'a ɨ runavij, ajta a'ɨíme ɨ mej miyen che'atá mena'a té'atzaahuate'e tɨj a'ɨjna ɨ Abraham teecan. A'ɨí pu a'ɨín pú'een ɨ tahuáacɨxa'a, naíjmi'ica a'achú tej pua'amé.

17 Ayee pu té'eyu'usi'i tɨjín: "Ayee nu neri timuaaxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i mú'eetzi. Mu'iitɨ mú teɨte mú'eetzi jetze a'iránejsin." A'ɨj pu jín, ayée pu tirá'amitɨejte'e ɨ Dios, tɨ a'ɨín Abraham teecan a'ɨín pu'éene'e já'araa ɨ tahuáacɨxa'a. Abraham pu ayén rá'antzaahua a'ɨjna ɨ Dios tɨ raayɨ'ɨtɨ tɨ ajtahua'a hua'utátɨsten ɨ huá'axɨejniu'uca a'ɨmej ɨ mej meri huácuii. Ajta a'ɨjna ɨ tɨ caí xɨ tí'iseijre'e, Dios pu runiuuca jín ayén tí'ixaxa'a tɨ'ɨj ajta ayén te'irájra'ani.

18 Ajta a'ɨín ɨ Abraham, tɨ'ɨj ayén tirá'amitɨejte'eca'a tɨ caí ché'e a'ɨj tí'irɨ'ɨristaca'a tɨ típe'eri á'ara'ani, mɨ ajta, ayée pu té'antzaahua mej miyen

mu'iitɨ́ jetzen tite'iránejsin ɨ́ teɨte a'ij tɨ Dios te'ataújratziiri'i ɨ́ jemin. Ayen tɨjɨ́n: “Ayee mú pua'amé muá'aju'u a'ɨ́ɨme ɨ́ mej mú'eetzi jetze a'iránejsin matɨ́j xu'ura'ave pua'an.”

19 Pu'uri rájcha'ɨɨca'a a'ɨ́jna a'achú cumu anxɨ́te nine'ira'a a'ɨ́jna ɨ́ Abraham. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tirá'amitɨejte'eca'a tɨ ari á'apua'aren ɨ́ rutevij jetze. Ayee pu che'atá na'a tɨ́'imua'ajca a'ɨ́jna ɨ́ ru'ɨ́j jɨme'e, a'ɨ́jna ɨ́ Sara, tɨ caí ché'e rɨ'ɨríistaca'a tɨ tiyaúj á'ara'ani.

20 Capu amɨ́n a'ij. Capu raatéxɨeehuataca'a tɨ rá'antzaahuate'en. Jé'ecan pu ra'utámua'areeri'i a'ij tɨ te'ataújratziiri'i ɨ́ Dios. A'ɨ́j pu jɨ́n, huateújca'ane ɨ́ ru tzajta'a tɨ ij jaítze'e ayén té'antzaahuate'en. Ajta, a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios.

21 Ayee pu nain jɨ́n tirá'amitɨejte'eca'a tɨ Dios ayén raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén huárɨni ɨ́ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ari te'ataújratziiri'i.

22 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén Dios tiraaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ a'ɨ́ɨn Abraham rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ jemin.

23-24 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en ayén Dios tiraaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i, capu ayén té'eyu'usi'ihuaca'a tɨ ij ayée na'a tiráacɨ'ɨti a'ɨ́jna sino ayée pu ajta tɨ́'itacɨ'ɨti itejmi. Dios pu ayén che'atá na'a titaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i itejmi tej ti teajta rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ jemin. Ayee pu ajta tɨ́'itacɨ'ɨti itejmi, i tej rá'atzaahuate'e a'ɨ́jna tɨ ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tavástara'a.

25 A'ɨ́ɨ pu ayén huataújtuii tɨ i huámɨ'ɨni ta jetze me'ecan, tɨ ij a'ɨ́ɨn tiu'unájchitaca'a ta jɨme'en ɨ́ tej té'echa'ɨɨca'a te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Aj pu'i Dios a'ɨ́jna jɨ́n ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite tej ti tiyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ jemin.

5

Capu ché'e tacɨ'ɨti itejmi ɨ́ puaíjtzi

1 Ayee pu ti'ayajna. Tu'uri rɨ'éene'ecán jɨ́n huateájturaa ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej té'atzaahuate'e. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, a'ɨ́ɨ pu ayén ta'anpuá'ajte ɨ́ Dios jemi.

2 Pu'uri xaa ne'u rɨ'ɨrí tej tiyen huataseíjre'en jemin tɨ ij íjii, a'ɨ́ɨ rɨ́'ɨ titaatá'an. Ayee tu éeni'icɨ'e seijre'e tɨ a'ɨ́ɨ rɨ́'ɨ titaatá'a. Teajta tiyen te'ɨ́jna jɨ́n tátemua'ave'e te'ɨ́jna jɨme'e tej teuj rachú'eve'e a'ájna xɨcáara'an ɨ́ tej jetzen seijre'e tá'ara'ani te'ɨ́jna jamuan ɨ́ Dios tɨ ayén rɨ́'ɨ huápɨ'ɨ naa seijre'e mej mi me'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ naa tira'utaseíj ɨ́ teɨte.

3 Capu a'ɨ́ɨ na'a, sino teajta te'ɨ́jna jɨ́n tiyen tátemua'ave'e te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej jɨ́n rajpuaíjtzi, a'iné ayée tu tí'ijmua'aree tej tiyen raayɨ́'ɨtɨ tej te'utáviicua'i te'ɨ́jna jɨme'e tej ti'itɨ́j jɨ́n tirajpuaíjtzica'a.

4 Ajta, tɨ pua'a tiyen raayɨ́'ɨtɨ tej tiyen te'utáviicua'i, teajta tu teri tiu'utéemua'itɨ ɨ́ Dios jemi. Tɨ́ pua'a teajta tiyen tiu'utémua'itɨn, aj pu xaa ayén ɨ́'irɨ'ɨri tej tiyen raachú'eve'en tej ti te'uun a'uteáturan ɨ́ Dios jemi.

5 Capu ja'anáj taatatévi'iraste'esin tej tiyen raachú'eve'en a'iné jeíhua pu ca'anɨ́jra'a taatá'a ɨ́ Dios ɨ́ tatzajta'a a'ɨ́jna jɨme'e tej jetzen arátaca'ane a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Ajta Dios ayén tíya'uta'íteca'a ɨ́ ruxɨejniu'uca tɨ́'ij téjmi jemi huateáturan.

6 Catu a'atzu a'ij té'eviicua'iraca'a tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'ene a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen Dios ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u huá'a jetze me'ecan huámɨ'ɨni ɨ́ teɨte ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi.

7 A'ájná'ɨmua pu ayén tí'irɨni tɨ ja'atí ayén huataúra'an tɨ huámɨ'ɨni seɨj jetze me'ecan tɨ rí'ɨ tí'itevij. Jee xaa ne'u, camu mu'íi ɨ mej miyen huataúra'an mej mi seɨj jetzen me'ecan huácui'ini. Capu amín a'ij tɨ pua'a a'ɨín ja'atí jé'ecan huápɨ'ɨ rí'ɨ tí'itevij.

8 Mí ajta Dios, ayée pu 'een jín titaataseíjrate tɨ a'ɨín huápɨ'ɨ taxe'eve'e a'ɨjna jɨme'e tetí'ɨj teuj á'aturaave'e ɨ jemin, Cɨríistu'u pu xaa ta jetze me'ecan huamí'ɨ.

9 Ayee pu'u 'een jín huamí'ɨ tej ti tiyen rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ Dios jemi. A'ɨj pu jín ayén huarín, ayej xaa ne'u ti'ayajna tí'ij a'ɨín ta japua huániuuni tɨ ij caí táacɨ'ɨti ɨ puaíjtzi tɨ ayén teja'uré'enejsin.

10 Ayee pu ti'ayajna, a'iné tetí'ɨj teuj rájcha'ɨire'eca'a te'ɨjna ɨ Dios, a'ɨí pu ayén rí'ɨ táaruu tej ti tiyen rí'ɨ titeeteáturan ɨ jemin a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨín yaujra'an ta jetze me'ecan huamí'ɨ. Ijii, a'iné a'ɨí pu ayén rí'ɨ táaruu tej ti rí'ɨ titeeteáturan ɨ Dios jemi, ¿ni caí ayén ti'ayajna tɨ a'ɨín tu'irájtuaani a'ɨjna jɨme'e tɨ ajtahua'a i'irúuri? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna.

11 Capu a'ɨí na'a, sino teajta tu tiyen tátemua'ave'e jemin ɨ Dios te'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨín tavástara'a, a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, a'ɨí pu ayén rí'ɨ titáaruu tej ti tiyen rí'ɨ titeeteáturan ɨ Dios jemi.

A'ɨjna ɨ Adán, ajta a'ɨjna ɨ Cɨríistu'u

12 Ayee pu ti'ayajna, tɨ a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een ayén huataseíjre íiyen chaanaca japua a'ɨjna jɨme'e tɨ seɨj na'a ayén auteájturaa ɨ Dios jemi. Ajta a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨjna ɨ seɨj ayén auteájturaa, aj pu'i ajta ayén teja'uré'ene tɨ huamí'ɨ a'ɨjna ɨ ja'atí. A'iné naími'i mú miyen airáane me'ɨjna jetze ɨ tevi, ayée pu ajta tihua'ucí'ɨ mej mi majta huácuii a'iné naími'i mú majta miyen auteájturaa ɨ Dios jemi.

13 Jee xaa, tí'ɨj caí xɨ huatétuiihuaca'a ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta, mu'uri miyen á'aturaacaj ɨ teɨte ɨ Dios jemi. Mí ajta, tɨ pua'a caí seijre'e ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta, capu ajta xaa rɨ'ɨríista a'ame tɨ ja'atí ayén ra'uxíjte'en ɨ seɨj ti'itíj jɨme'e ɨ tɨ jín auteájturaa.

14 Mí ajta, tíj na'a tɨ Dios raatétaahuaca'a a'ɨjna ɨ Adán asta na'a caí huataseíjre a'ɨjna ɨ Moisés, naími'i mú huácuii ɨ teɨte. Capu amín a'ij tɨ pua'a mecaí miyen che'atá mena'a huaríj a'ij tɨ huaríj a'ɨjna ɨ Adán tɨ caí ayén ra'aráastijre a'ij tɨ Dios ayén tira'íjca. Ajta a'ɨjna ɨ Adán, a'ɨí pu ayén éene'e tíj a'ɨjna tɨ caí xɨ huataseíjre.

15 Mí ajta, capu ruxí'ej na'a a'ɨjna tɨ te'irájraa a'ɨjna jɨme'e tɨ Dios ruxí'evi'ira'a jín taatapuaíjve, ajta a'ɨjna tɨ 'airájraa tɨ seɨj na'a auteájturaa ɨ Dios jemi. Capu xaa ne'u, a'iné mu'iití mú miyen huácuii me'ɨjna jɨme'e tɨ seɨj ayén auteájturaa ɨ Dios jemi. Mí ajta, jaítze'e pu huápɨ'ɨ tí'ivaire'e a'ɨjna tɨ Dios taatapuaíjve, a'iné a'ɨí pu ra'uré'uu a'ɨjna tɨ jetzen me'ecan seíire'e já'araa tɨ a'ij pua'a éene'eca'a tɨ ij ajta huá'acɨ'ɨti mu'iicáca a'ij tɨ ɨ seɨj ɨ tevi huaríj ruxí'evi'ira'a jɨme'e tɨ ij a'ɨín ayén rí'ɨ tihua'utá'an.

16 Ajta, a'ɨjna tɨ Dios taatapuaíjve, capu ayén che'atá na'a 'een a'ij tɨ te'irájraa a'ɨjna jɨme'e tɨ ɨ seɨj ayén auteájturaa ɨ Dios jemi. Tí'ɨj a'ɨín ɨ ja'atɨ ayén auteájturaa ɨ Dios jemi, aj pu'i Dios ra'uxíjte, ajta puaíjtzi raatá'a. Mí ajta Dios, matí'ɨj jeíhua auteájturaa ɨ jemin, a'ɨí pu ayén taatapuaíjve a'ɨjna ɨ tej jín urarí'ene'en jín huateáturan ɨ jemin.

17 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné tɨ pua'a ayén ti'ayántan ɨ mej huácuii matíj mena'a pua'amé airáane me'ɨjna jetze ɨ tevi, ayée pu ajta ayén ti'ayajna mej mi ruuri muá'ara'ani me'ɨjna jɨme'e mej ra'ancuré'a me'ɨjna tɨ jín

Dios jeíhua huápɨˈɨ rɨˈɨ tihua'utá'a, majta me'ɨjna jɨme'e miyen ra'ancuré'a tɨ hua'utapuaíjve mej mi miyen urarɨ'ene'acan jɨ́n huateáturan ɨ́ jemin a'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨjna ɨ́ tevi, a'ɨjna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.

18 Ayee pu xaa ne'u teja'uré'ene, a'iné seɨj pu'u ayén auteájturaa ɨ́ Dios jemi, Dios pu naíjmiˈica a'uxɨ́jte tɨ ij puaíjtzi hua'utá'an. Ayee pu ajta te'irájraa mej mi naíjmiˈi miyen urarɨ'ene'acan jɨ́n huateáturan, mej mi ruuri muá'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

19 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén te'irájraa mej miyen tite'uteájturaa ɨ́ Dios jemi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej muˈíi a'ɨjna jɨme'e tɨ ɨ́ seɨj a'ɨjna ɨ́ Adán teecan ayén auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ayée pu ajta tihuá'acɨˈɨti muˈiicáca mej mi miyen urarɨ'ene'acan jɨ́n huateáturan ɨ́ Dios jemi a'ɨjna jɨme'e tɨ ɨ́ seɨj ɨ́ tevi, a'ɨjna ɨ́ Jesús, ayén araúraste a'ɨjna tɨ jɨ́n Dios tira'íjca.

20 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, ayée pu 'een jɨ́n raateájtuaa tɨ ij ayén jaítze'e huataseíjre'en ɨ́ mej jɨ́n a'uteájturaa ɨ́ Dios jemi. Mí ajta jɨ́me'en a'ɨjna tɨ nu'u ayén jaítze'e huataseíjre ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa, ayée pu ajta te'irájraa. Dios pu ajta jaítze'e rɨˈɨ tihua'utá'a ɨ́ ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e.

21 Ayee pu'u xaa ne'u, a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een ɨ́ Dios jemi, ayée pu a'ɨjna huaˈutéemuaˈitɨ ɨ́ mej huácuii. Ayee pu te'irájraa tɨ́'ij ayén che'atá na'a tiu'utéemuaˈitɨ a'ame a'ɨjna ɨ́ tɨ jɨ́n Dios rɨˈɨ titaatá'a, tej ti rɨˈéene'ecán jɨ́n huateáturan, tej ti tiyen ruuri tá'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, a'ɨ́ɨ pu ayén ta japua huaniú.

6

Teen tu nu'u ruurican jɨ́n seijre'e Cɨríistu'u jemi

1 ¿Aˈiné huataújmuaˈa ɨ́ nej neri jamuáˈixa? ¿Ni qui tej teuj autéˈɨtze'ara'an ɨ́ Dios jemi tɨ ij jaítze'e Dios rɨˈɨ titaatá'an?

2 Catu xaa ne'u. ¿Aˈiné tíˈirɨˈɨri tej tiyen teuj títeˈutéˈɨtze'ara'an ɨ́ Dios jemi, a'iné catu ché'e rá'astijre'e te'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een? Capu xaa ne'u ché'e a'ij tíˈirɨˈɨri tej ra'arásten ɨ́ tɨ a'ij pua'a 'een.

3 Mɨ́ seajta mú'een, xu'uri siyen ramua'aree seˈɨjna, tetɨˈɨj huámuaɨˈɨvijhuaca'a te'ɨjna jɨme'e tej teri rá'astijre'e te'ɨjna ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús, teen tu teajta te'ɨjna jetze ajtéme'ecantaca'a tɨ́'ij a'ɨ́ɨn huamɨ́ˈɨ.

4 Tetɨˈɨj huámuaɨˈɨvijhuaca'a, ayée pu ajta titáaruu mej ta'avé'ena a'ɨjna jamuan ɨ́ tɨ huamɨ́ˈɨ, tej ti tiyen che'atá tena'a jéjcuacan jɨ́n ruuri tá'ara'ani a'ij tɨ ajta tiráaruu a'ɨjna ɨ́ Cɨríistu'u. Dios pu ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨˈɨchite a'ɨjna jɨme'e tɨ muáriˈeriˈire'ara'an huataseíjre.

5 Tɨ́ pua'a tiyen te'ɨjna jetze ajtéme'ecantaca'a tɨ́'ij a'ɨ́ɨn huamɨ́ˈɨ, ayée pu ti'ayajna tej teajta jetzen ajtéme'ecanta tá'aju'un te'ɨjna tɨ́'ij Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨˈɨchite.

6 Ayee pu'u, ayée pu titá'amitɨejte'e, tɨ a'ɨ́ɨn tɨ a'ij pua'a 'een, ɨ́ tej jɨ́n a'ij pua'a ti'itɨ́tachaˈɨ́ɨca'a, Dios pu ajta ra'uxɨ́jte jamuan ɨ́ Cɨríistu'u matɨ́ˈɨj rá'utatai ɨ́ Cúruu jetze, tɨ ij ayén antipuá'are a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een ɨ́ tej jɨ́n a'ij pua'a ti'itɨ́tachaˈɨ́ɨca'a tɨ ij caí ché'e ca'anɨ́jra'a tejámuaata'aɨ́jte'en a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een.

7 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ari huámɨˈɨni, capu ché'e rɨˈɨríista a'ame tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ a'ij pua'a 'een ayén tiraata'aɨ́jte'en.

8 Mɨ teajta iteen, ayée pu titá'amitɨejte'e tɨ ayén ti'ayajna. Tɨ́ pua'a iteen Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan a'ɨjna jɨme'e tɨ huamɨ́ˈɨ, teen tu teajtáhua'a ruuri tá'aju'un te'ɨjna jamuan.

9 Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'iné Dios pu ari ra'ajjáj a'íjna í Cɨríistu'u huá'a tzajta'a í mɨ'ɨchite, a'íj pu jín, capu ché'e rɨ'ɨrí tɨ Cɨríistu'u ajtahua'a huámɨ'ɨni. Capu ché'e rɨ'ɨrí tɨ ra'antimuá'itɨn a'íjna í muárɨ'eri'ire'ara'an í mej jín huácui'ini.

10 Tí'ɨj a'íɨn huamí'ɨ, ayée pu 'een jín huamí'ɨ tɨ ij ra'upuá'ajte'en a'íjna tɨ a'ij pua'a 'een í mej jín a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨca'a. Ajta íjii, tɨ Cɨríistu'u ajtahua'a i'irúuri, a'íɨ pu ayén a'íjna jín ruuri tɨ ij rí'ɨ tiraatá'an í Dios.

11 Ché'e ayén che'atá na'a tejamuá'amitɨejte'e sej seri huácuii sej si caí ché'e siyen ratéva'ɨrihua'an se'íjna tɨ a'ij pua'a 'een. Ché'e ajta ayén tejamuá'amitɨejte'e sej ruurican huateájturaa í Dios jemi a'íjna jɨme'e sej seri se'íjna jetze ajtéme'ecan í Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús.

12 A'íj pu jín, caxu siyen ratá'acare'en tɨ a'íɨn í tɨ a'ij pua'a 'een ayén tejá'amua'ijte'e í a'amua tzajta'a. Caxu seajta rá'astijre'e a'íjna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiirániniei í a'amua tzajta'a.

13 Caxu seajta ratuiire'e tíj na'a tɨ seijre'e í á'amuajetze se'íjna jemi í tɨ a'ij pua'a 'een sej si siyen ratéva'ɨrihua'an, sino setá'aj siyen huataújtuiire'en í Dios jemi se'íjna jɨme'e tɨ ayén tejamuá'amitɨejte'e tɨ a'íɨn ari amua'irájtua huá'a tzajta'a a'íɨme í mej meri huácuii. Setá'aj siyen tiraatátuire'e tíj na'a tɨ seijre'e á'amuajetze sej si siyen se'íjna jín ratéva'ɨrihua'an ti'itíj jɨme'e tɨ xí'epɨ'ɨn 'een.

14 Tí pua'a siyen huárɨni, capu ja'anáj tejámuaata'aíjte'esin a'íjna tɨ a'ij pua'a 'een, a'iné xu'uri siyen se'íjna jetze araújca'ane tɨ Dios ruxí'evi'ira'a jín rí'ɨ tejamuatá'aca. Caxu ché'e siyen ca'anéeri jín rá'astijre'e se'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta.

Tí pua'a nu'u ca'anéeri mú jín tí'ivaɨre'e

15 ¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui tiyen teuj a'ij pua'a ti'itítacha'ɨɨ tá'ara'ani te'íjna jɨme'e tɨ Dios ruxí'evi'ira'a jín rí'ɨ titaatá'aca, teajta caí ché'e rá'astijre'e te'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta? Catu xaa ne'u a'atzu.

16 Mú'een xu siyen ramua'aree tɨ pua'a siyen huataújtuiire'en ja'atí jemi sej si ca'anéeri jín ra'arástijre'en, mú'een xu ca'anéeri jín raatéva'ɨrihua'an xá'aju'un, xaa ne'u. Capu amín a'ij, tɨ pua'a siyen tiraatéva'ɨrihua'an se'íjna tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ajta ayén amuaatá'asin sej huácui'ini, na'ari tɨ pua'a siyen sena'a tiraatéva'ɨrihua'an se'íjna tɨ xí'epɨ'ɨn 'een sej si siyen ruuri huateáturan í Dios jemi.

17 A'ajná'ɨmua xu xaa siyen ca'anéeri jín raatévaɨ se'íjna tɨ a'ij pua'a 'een. Ajta íjii, ayée nu 'een jín rí'ɨ tiraatá'aca í Dios ne'íjna jɨme'e sej a'ujca'anéecan jín ra'arástijre'e se'íjna í niuucari í mej jín tejamuaamuá'ate, í sej seajta ra'ancuré'a.

18 Dios pu amua'irájtua sej si caí ché'e ca'anéeri jín ratéva'ɨrihua'an se'íjna tɨ a'ij pua'a 'een. Mí ajta, ayée pu amuáaruu sej si ca'anéeri jín raatévaire'en se'íjna tɨ xí'epɨ'ɨn 'een a'íjna jemi í Dios.

19 Ayee nu ne'íjna jín e'ehuauritɨécan jín tejá'amua'ixaate'e a'ij tɨ tihuá'aruurejca'a huá'a tzajta'a í teite a'iné ayée pu tejamuá'aturaate'e sej caí nain jaú'itɨe. Ayee xu sejmí'i tiú'ujtuiiraca'a setíj sena'a sej ratéhua'ira'a sej si siyen raatéva'ɨrihua'an í sej jín huateújxana'acɨra'aten, sej si seajta siyen huárɨni tíj na'a tɨ caí xí'epɨ'ɨn 'een í Dios jemi. A'íj pu jín, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen che'atá sena'a huataújtuiire'en nain jɨme'e setíj sena'a sej ratéhua'ira'a

sej si siyen raatéva'ɨrihua'an ɨ tɨ xɨ'epɨ'ɨn 'een sej si siyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ Dios jemi.

20 Setɨ́'ɨj seuj raatéva'ɨrihua'a se'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een, capu a'amua jetze ruxe'eve'eca'a sej siyen ra'ará'astijre'en se'ɨ́jna tɨ xɨ'epɨ'ɨn 'een ɨ Dios jemi.

21 ¿Ti'itájni jɨ́n a'ij tejámuaatévaɨ a'ájná'ɨmua a'ɨ́jna, tɨ́j na'a tɨ ari já'amuatevi'iraste'e? Capu sein ti'itɨ́j, a'iné tɨ́j na'a tɨ ayén a'ij pua'a 'een, ayée pu hua'atéva'ɨrihua'a mej mi me'ɨ́jna jɨ́n huácui'ini.

22 Mɨ́ ajta ɨ́jii, tɨ́'ɨj Dios amua'irájtua sej si caí ché'e ratéva'ɨrihua'an a'ɨ́jna ɨ tɨ a'ij pua'a 'een, ayée xu seri ca'anéeri jɨ́n raatéva'ɨri se'ɨ́jna ɨ Dios. Ajta, ayée pu tejá'amuacɨ'ɨti sej siyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ Dios jemi, sej si siyen seɨ́re'e xá'ara'ani ɨ jemin tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

23 Ayee pu'u xaa ne'u ti'ayajna. Ayee pu raamuá'itɨn ɨ ja'atɨ tɨ huámɨ'ɨni tɨ pua'a ayén raatévaɨre'e a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een. Ajta, ayée pu 'een jɨ́n Dios rɨ́'ɨ titaatá'a ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e tej ti tiyen ruuri huateáturan ɨ jemin, a'ɨ́jna jɨme'e tej te'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan te'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'ɨ Jesús, ɨ tavástara'a.

7

A'ij tɨ huataújmua'a tɨ pua'a 'ɨ́ita'a huatéviche'en

1 Ne'ihuaamua'a, mɨ sej ramua'aree a'ij tɨ té'axa ɨ yu'uxari jetze ɨ mej jɨ́n tí'aijta, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨ a'ɨ́ɨn niuucari ayée na'a tí'ira'aijte'e ɨ ja'atɨ tɨ́j na'a tɨ auj ruuri. Capu ché'e tí'ira'aíite'e a'ame tɨ'ɨj huámɨ'ɨni.

2 Ayee pu ti'ayajna, tɨ pua'a 'ɨ́ita'a ayén ari vɨ́che'e, ayée pu tí'ira'aijte'e a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ nu'u ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a ayén huateáturan jamuan ɨ rucín tɨ́j na'a tɨ auj ruuri. Ajta tɨ pua'a a'ɨ́ɨn cína'ara'an ɨ 'ɨ́ita'a huámɨ'ɨni, capu ché'e ayén tí'ira'aíite'e a'ame.

3 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a nu'u seɨj jamuan huatéviche'en tɨ pua'a auj ruuri ɨ cína'ara'an, ayée mú tiraatamuá'amuate'e muá'aju'u me'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a tɨjɨ́n tɨ huaújxana'acɨra'ate. Mɨ́ ajta tɨ pua'a a'ɨ́ɨn cína'ara'an ayén huámɨ'ɨni, a'ɨ́jna ɨ niuucari capu ché'e tí'ira'aíite'e a'ame. Ajta camu ché'e miyen raatamuá'amuate'e muá'aju'u tɨjɨ́n tɨ huaújxana'acɨra'ate, tɨ pua'a seɨj jamuan huatéviche'en.

4 Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, a'iné Cɨríistu'u pu ayén rajpuaíjtzi já'araa ɨ rutevij jɨme'e mú'ejmi jetze me'ecan a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huamɨ́'ɨ ɨ cúruu jetze, capu ché'e tejá'amua'aíite'e a'ame a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta. A'ɨ́j xu jɨ́n, mú'een seɨj jetze xu ajtéme'ecan. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna tɨ Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite sej si siyen raatátuiire'en ɨ Dios jemi setɨ́j sena'a sej se'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j tɨ ɨ́'ixɨ'epɨ'ɨn.

5 Ayee pu'u xaa ne'u titáaruu tɨ́'ɨj ayén tɨ́'ita'aijte'eca'a a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een. A'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta, a'ɨ́ɨ pu ca'anɨ́jra'a raatá'a a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiráninei ɨ ta tzajta'a. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ a'ij pua'a 'een, ayée pu tí'imuarɨ'eca'a ɨ ta tzajta'a, tetɨ́j tena'a ve'é ɨ ta jetze, tej ti tiyen raamuá'itɨn tej huácui'ini.

6 Ajta ɨ́jii, capu ché'e tí'ita'aíite'e a'ame a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta, a'iné Cɨríistu'u pu huamɨ́'ɨ ta jetze me'ecan. A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jetze taateájtuaa tej ti jéjcuacan jɨ́n ti'itéva'ɨrihua'an te'ɨ́jna jɨme'e ɨ ye'irá tɨ a'ɨ́jna jetze me'ecan ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, tej ti caí ché'e tiyen ti'itéva'ɨrihua'an ɨ ye'irá jɨme'e tɨ mí'ime'ecan, tɨ ajta té'eyu'usi'ihuaca'a.

A'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ nu'u yen seijre'e neetzi jetze

7 ¿Aˈiné huataújmuaˈa aˈíjna? ¿Ni ayén huataújmuaˈa, tɨ aˈíɨn niuucari í mej jín tíˈaijta, ni caí aˈíɨn púˈeen í tɨ aˈij puaˈa ˈeen? Capu xaa neˈu, aˈiné canu niyen ramuaˈaréerencheˈe tiˈitíj tɨ píriɕi tɨ aˈij puaˈa ˈeen tɨ puaˈa caí huateáturancheˈe itejmi jemi aˈíjna í niuucari í mej jín tíˈaijta. Tí puaˈa caí ayén tinaatáˈixaateˈencheˈe aˈíjna í niuucari tɨjín: “Capej tíˈinecuaˈatze”, canu jaˈanáj ramuaˈaréerencheˈe tɨ ayén aˈij puaˈa ˈeen tɨ puaˈa niyen tíˈinecuaˈatze.

8 Ajta aˈíjna tɨ aˈij puaˈa ˈeen tɨ huiiránineɨ yú ne tzajtaˈa, aˈíɨ pu ayén tiˈihuaújxeˈeviste neetzi jetze nej ni jeíhua huápɨˈɨ tíˈinecuaˈatze aˈíjna jɨmeˈe tɨ aˈíɨn niuucari ayén tinaamuáˈate aˈij tɨ huataújmuaˈa aˈíjna í niuucari tɨ jɨmeˈen yee “capej tíˈinecuaˈatze.” Ayee puˈu, aˈiné tɨ puaˈa caí ayén seijreˈe í niuucari í mej jín tíˈaijta, capu rɨˈɨrí tej tiyen tíˈiramuaˈareere tiˈitíj tɨ píriɕi tɨ aˈij puaˈa ˈeen.

9 Ajta jéjcua ɨmuá nu niyen nexɨéehua áˈucheˈecaneˈe; canu tiˈitíj tíˈijmuaˈareereca ˈa. Capu tíˈineˈaijteˈeca ˈa aˈíjna í niuucari í mej jín tíˈaijta. Aj nu ni niyen raˈutámuaˈareeriˈi neˈíjna í niuucari. Netíˈɨj ni niyen tiráamuaˈareeriˈi tíj naˈa í nej jín auteájturaa neˈíjna jemi í niuucari. Canu chéˈe ríˈɨ mé teˈuchéˈecaneˈe.

10 Ajta, ayée pu tináˈamitɨejteˈecaˈa tɨ ayén tiuˈuríj. Aˈíjna í niuucari tɨ jín Dios ayén tiraaxíˈepɨˈɨntare tɨ nuˈu jín ríˈɨ titaatáˈacareˈenchеˈe, capu ayén ríˈɨ titaatáˈa tzíteˈe, sino ayée puˈu naˈuxíjte nej ni niyen huámɨˈɨni neˈíjna jɨmeˈe nej caí raˈaráˈaste neˈíjna í niuucari.

11 Ayee pu aˈíjna jín teˈirájraa. Aˈíjna tɨ aˈij puaˈa ˈeen, ayée pu tiˈihuaújxeˈeviste ineetzi jetze aˈíjna jɨmeˈe tɨ aˈíɨn niuucari ayén tiuˈutaxájtacaˈa tiˈitíj tɨ píriɕi tɨ aˈij puaˈa ˈeen. Ajta áˈiyen, aˈíɨn tɨ aˈij puaˈa ˈeen ayén náacuanamua nej ni caí niyen raˈaráˈasten neˈíjna í niuucari. Ayee pu aˈíjna jín huaríj, aˈíɨ pu í niuucari ayén naˈuxíjte nej ni huámɨˈɨni aˈíjna jɨmeˈe nej caí raˈaráˈastijre.

12 Aˈíj pu jín, capu tiˈitíj ráˈaturaateˈe aˈíjna í niuucari í mej jín tíˈaijta. Ajta aˈíjna tɨ jín ayén tihuáˈaijteˈe, capu ajta tiˈitíj ráˈaturaateˈe. Ayee pu ˈeen jín tíˈaijta aˈij tɨ tiraavíjteˈe, ajta nain pu jín iˈi xíˈepɨˈɨn.

13 ¿Ni qui ayén huataújmuaˈa tɨ aˈíjna tɨ iˈi xíˈepɨˈɨn ayén naˈuxíjte nej ni niyen huámɨˈɨni? Capu xaa neˈu aˈatzu. Mí ajta, ayée pu ruxeˈeveˈecaˈa tej tiyen tiraatámuaˈati tiˈitíj tɨ píriɕi tɨ aˈij puaˈa ˈeen, tej ti tiyen tiráamuaˈaree tɨ aˈíɨn píriɕi aˈíjna tɨ xaa aˈij puaˈa ˈeen í Dios jemi. Aˈíj pu jín aˈíjna tɨ aˈij puaˈa ˈeen ayén tiˈihuaújxeˈeviste ineetzi jetze, tɨ i aˈíɨn tɨ iˈi xíˈepɨˈɨn, ayén naˈuxíjteˈen nej ni neˈíjna jín huámɨˈɨni, nej caí ráˈaste neˈíjna í niuucari, tɨ ij ajta ayén seíireˈe áˈaraˈani tɨ jeíhua huápɨˈɨ aˈij puaˈa seijreˈe í Dios jemi aˈíjna í tiˈitíj tɨ aˈíɨn niuucari raatáˈijmɨɨ.

14 Ayee tu ramuaˈaree tɨ aˈíɨn niuucari aˈíjna jetze meˈecan í xɨéjniuˈucareˈaraˈan í Dios. Mí neajta inee, i nej jín ratéhuaˈiraˈa, nee nu neajta tíˈivaɨreˈe nain jɨmeˈe neˈíjna tɨ aˈij puaˈa ˈeen.

15 Ayee puˈu, canu yaúˈitɨe aˈij nej ˈeen jín niyen tiˈitíncha ˈɨɨ. Aˈiné í tiˈitíj í nej niyen raxíˈeveˈe nej jín niyen huáriɨni, canu xaa neˈu niyen riɕi. Ajta, aˈíjna tɨ caí aˈatzu naˈaráanajche, ayée nu neˈíjna jín riɕi.

16 Ayee puˈu, tɨ puaˈa niyen riɕi neˈíjna jɨmeˈe tɨ caí aˈatzu naˈaráanajche, aj nu xaa neˈíjna jín niyen tiuˈutaxáj yee aˈíɨ pu nuˈu iˈi xíˈepɨˈɨn aˈíjna í niuucari í mej jín tíˈaijta.

17 Aˈíj pu jín, ayée naˈa ˈeen. Canu chéˈe neˈín púˈeen í nej neseíj niyen riɕi, sino aˈíɨ pu aˈíɨn púˈeen í tɨ aˈij puaˈa ˈeen tɨ tásiseiiri yú ne tzajtaˈa.

18 Ayee nu ramua'aree tɨ yú ne tzajta'a a'ɨ́jna jetze ɨ́ nej ratéhua'ira'a, capu ti'itɨ́j ú'useijre'e tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een. Nee nu xaa niyen á'anca'ane nej niyen huárɨni ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn. Mɨ́ neajta inee, capu rɨ'ɨrí nej niyen rɨjca.
19 Mɨ́ ajta, ɨ́ nej jɨ́n niyen rɨci, capu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn tɨ ajta na'aráanajche nej niyen huárɨni. Ca pu xaa ne'u. Ajta, a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ajta caí a'atzu na'aráanajche nej niyen rɨjca, naúche'e nu ne'ɨ́jna jɨ́n niyen rɨci.
20 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a niyen ne'ɨ́jna jɨ́n rɨjca a'ij tɨ caí tina'aráanajche, canu ché'e ne'ɨ́n pú'een inee, i nej niyen rɨci, sino a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ ú'useijre'e yú ne tzajta'a, a'ɨ́ɨ pu xaa a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ a'ɨ́jna jɨ́n ayén rɨci.
21 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée pu tináamitɨejte'e tɨ ayén tí'ineruure. Netɨ́j nena'a nej niyen ne'ɨ́jna jɨ́n á'anca'ane nej niyen huárɨni ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn jɨme'e, a'ɨ́ɨ pu ajta neetzi jemi seijre'e a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een.
22 Jee xaa ne'u, nexɨejniu'uca nu jɨ́n niyen tí'ijxe'eve'e nej niyen ra'ará'astijre'en tɨ́j na'a tɨ taateájtuaa ɨ́ Dios.
23 Ayee pu ajta tináamitɨejte'e tɨ ayén tí'ineruure netɨ́j nena'a ti'itéjvee ɨ́ ne jetze. A'ɨ́ɨ pu ne'use'e a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een a'ɨ́jna jamuan ɨ́ tɨ tí'aijta yú nexɨejniu'uca jetze. A'ɨ́ɨ pu ajta na'antimuá'itɨ nej ni ca'anéeri jɨ́n raatéva'ɨrihua'a ne'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ ayén tí'aijta yú nej jetze netɨ́j nena'a ti'itéjvee.
24 Cui'i xaa ineetzi. ¿A'ataani ayén nu'irájtuaasin a'ɨ́jna jetze i nej ratéhua'ira'a tɨ i caí ayén tináacɨ'ɨti nej niyen huámɨ'ɨni?
25 Jee xaa ne'u, jé'ecan nu huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios ne'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j ta jetze me'ecan a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ɨ́ Cɨrɨístu'u tɨ ajta tavástara'a pú'een. Mɨ́ neajta inee, nexɨejniu'uca nu jɨ́n ratéva'ɨri a'ij tɨ titaateájtuaa a'ɨ́jna ɨ́ Dios. Netɨ́j nena'a ti'itéjvee yú ne jetze, ayée nu neajta ratéva'ɨri a'ij tɨ tí'ine'aijte'e a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een. Tej nu'u tiyen rɨ́'ɨ tí'itacha'ɨɨ taajú'un a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.

8

1-2 Rumuárɨ'eri'ire'ara'an pu jɨ́n amua'irájtua a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios sej si siyen ruuri huateáturan ɨ́ jemin a'ɨ́jna ɨ́ Cɨrɨístu'u tɨ ajta i'i Jesús. Capu ché'e ja'anáj tejá'amua'aíite'e a'ame a'ɨ́jna ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ ajta jamuatá'aca sej huácui'ini. A'ɨ́j pu jɨ́n, capu ché'e Dios ti'itɨ́j jɨ́n mú'ejmi jetze te'upuá'ajte'esin.
3 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu ayén huarɨ́j a'ij tɨ caí tiu'utárɨ'ɨristareca'a tɨ ayén huárɨni itejmi jemi a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta. Capu a'atzu tavaire'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari a'ɨ́jna jɨme'e tej caí te'evɨícua'ira tej ra'ará'asten. A'ɨ́j pu jɨ́n Dios mú ya'uta'íteca'a ɨ́ ruyauj tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén che'atá na'a huataseíjre'en matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ ɨ́ Dios jemi, tɨ ij ajta a'ɨ́ɨn huataújmuaɨ'ɨvejta a'ɨ́mej jetze me'ecan ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j tɨ́'ij ayén ra'uxɨ́jte'en tɨ caí ché'e tɨ́'ita'aíite'e á'ara'ani a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een.
4 A'ɨ́ɨ pu ayén huarɨ́j tej ti te'ɨ́jna jɨ́n tiyen ra'ará'astijre'en a'ij tɨ tiraavíjte'e, a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari. Ayee tu xaa teri tiyen ra'ará'astijre a'iné catu ché'e tiyen ti'itítacha'ɨɨ te'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiráninei ɨ́ ta tzajta'a, sino tej tiyen te'ɨ́jna jetze aráta'ane te'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.
5 Majta a'ɨɨme ɨ́ mej miyen ti'itiújcha'ɨɨ me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiráninei ɨ́ huá'a tzajta'a a'ɨ́mej, ayée mú me'ɨ́jna jɨ́n tí'imua'atze a'ij tɨ

a'ɨ́n ca'anírja'a tihua'atá'aca a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een. Majta a'ɨ́me ɨ́ mej me'ɨ́jna jetze araújca'ane ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ayée mú me'ɨ́jna jɨ́n rahuauhuau a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.

6 Tí pua'a ja'atí ayén na'a a'ɨ́jna jetze tí'imuajca tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiráninei ɨ́ tzajta'an, ayée pu tí'ijcɨ'ɨti tɨ huámɨ'ɨni.

Mí ajta tɨ pua'a a'ɨ́n ja'atí ayén tiu'utaúra'an tɨ ayén ti'itiújcha'ɨ́ɨ a'ij tɨ a'ɨ́n tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ayée pu Dios ra'anpuá'ajte'en ɨ́ tzajta'an, ajta ayén raatá'acare'en tɨ ayén ruurican huateáturan ɨ́ jemin.

7 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ a'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati tɨ a'ij pua'a 'een, a'ɨ́ɨ pu rájcha'ɨ́ɨre'e ɨ́ Dios. Capu taúra'aca tɨ a'ɨ́ɨn tí'ira'aíte'e á'ara'ani a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ Dios jetze airáninei. Jee xaa ne'u, capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́ɨn ja'atí ayén ra'ará'asten ruseɨ́j.

8 Ayee pu'u na'a. Capu a'ij tí'irɨ'ɨri mej rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios a'ɨ́ɨme ɨ́ mej mena'a miyen rá'astijre'e me'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiráninei ɨ́ huá'a tzajta'a.

9 Mí seajta mú'een, caxu siyen titetaúra'acare'en tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ a'ij pua'a 'een ayén tejá'amua'aíite'e á'ara'ani, a'iné a'ɨ́j pu ari huateájturaa mú'ejmi jemi a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́ɨ pu tejá'amua'aíite'e a'ame. Ajta, tɨ pua'a caí ayén seɨj jemi huateájturaa a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Cɨríistu'u, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, capu Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan.

10 Ajta, tɨ pua'a Cɨríistu'u ayén huateájturaa ɨ́ a'amua tzajta'a, ayée pu já'amuacɨ'ɨti tɨ a'ɨ́ɨn auupuá'are ɨ́ sej ratéhua'ira'a. Á'apua'aren xaa ne'u a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huiiránineica'a á'aye'i tɨ a'ij pua'a 'een ɨ́ a'amua tzajta'a. Mí ajta, ayée xu ruuri huateájturaa ɨ́ a'amua tzajta'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén amua'uxɨjte sej si siyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ jemin.

11 Ajta, tɨ pua'a ayén huateájturaa mú'ejmi tzajta'a ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ ra'ajjáj a'ɨ́jna ɨ́ Jesús huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite, a'ɨ́jna tɨ ra'ajjáj ɨ́ Cɨríistu'u huá'a tzajta'a ɨ́ mej meri huácuii, a'ɨ́ɨ pu ajta rarújte'en ɨ́ sej ratéhua'ira'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ari seijre'e ɨ́ a'amua tzajta'a.

12 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén ruxe'eve'e itejmi jemi tej ti caí ché'e tiyen rá'astijre'e te'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiráninei ɨ́ ta tzajta'a.

13-14 Ayee pu'u na'a, a'iné tɨ pua'a siyen ra'ará'astijre'e se'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiráninei ɨ́ a'amua tzajta'a, ayée pu tejá'amuacɨ'ɨti sej huácui'ini. Mí seajta mú'een, tɨ pua'a siyen tira'antipuá'ajte'en se'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ ayén huiiráninei ɨ́ a'amua tzajta'a, tɨ pua'a seajta siyen huárɨni se'ɨ́jna jɨme'e sej jetzen araújca'ane ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ayée pu tejá'amuacɨ'ɨti sej siyen ruuri huateáturan ɨ́ Dios jemi, a'iné a'ɨ́ɨme ɨ́ mej miyen jetzen araújca'ane ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ mú yaújmua'ame'en pú'een ɨ́ Dios.

15 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ sej ra'ancuré'a, capu ayén tejá'amua'aijte'e sej ca'anéeri jín tiu'umuárɨ'en, sej si seajtáhua'a rátziɨ́ne'e se'ɨ́jna tɨ tejá'amua'aijte'e. Capu xaa ne'u, sino a'ii pu'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ ayén á'amuaya'upuajtaca'a. A'ɨ́j tu jɨ́n tiyen rá'anjee ɨ́ Dios, tɨjɨ́n: "Táàta yee, taata."

16 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ajta ɨ́ tamua'atzíira'a, ayée mú che'atá mena'a tí'ijmua'aree tej nu'u tiyen yaújmua'ame'en pú'een ɨ́ Dios, ɨ́ tɨ tá'iya'upua.

17 Ajta, tɨ pua'a teri tiyen yaújmua'ame'en pu'éene'en ɨ́ Dios, ti'itíj pu a'ɨ́jna jɨ́n ajta tí'itacɨ'ɨti. Ayee pu tí'itacɨ'ɨti ɨ́ Dios jemi tíj ajta ayén tiraacɨ́'ɨ ɨ́ Cɨríistu'u.

Tí pua'a tiyen teajta jamuan Cirístu'u rajpuajtzi, teen tu teajta jamuan Cirístu'u ra'ancuré'asin te'ínja ti rí'i huápi'i naa seíre'e a'ame tíj na'a rusén jime'e.

A'ínja ti rí'i huápi'i naa seíre'e a'ame tí'ij auj mé e'evé'eme

18 Ayee pu xaa ne'u tiná'amitiejte'e ineetzi. A'ínja ti caí xi seijre'e itejmi jemi, í ti huápi'i naa seíre'e a'ame ti ajta tí'itaci'iti tí'ijtáhua'a huataseíjre'en í tavástara'a, jeíhua pu jaítze'e huápi'i ruxe'eve'e a'ínja caí a'ínja í tej jín rajpuajtzi íiyen chaanaca japua.

19 Ajta, tíj na'a ti ayén tí'iseijre'e ti Dios ayén tiú'utaahuaca'a, a'íi pu ari a'ujca'anéecan jín rachú'eve'e a'ájna xicáara'an ti jetzen Dios hua'utaseíjrata a'ímej í mej yaújmua'ame'en pú'een.

20 Ajta nain tíj na'a a'ínja ti tí'iseijre'e, ayée pu seicié huaújruu ti ij caí ayén éene'e á'ara'ani a'ij ti tí'ijxe'eve'eca'a í Dios. Mí ajta, capu ayén ruseíj huaújruu sino Dios pu ruxí'evi'ira'a jín ayén raateájtuaa ti ij ayén raajéjcuare'en mejca'ihuáyee.

21 Nain ti tí'iseijre'e, ayée pu ti'ijchú'eve'e a'ájna xicáara'an ti jetzen Dios ayén raateájtuaani ti ij caí ché'e ayén ca'anéeri jín ratéva'irihua'an a'ínja ti ra'antipuá'ajte'esin. Aj pu xaa ayén che'atá na'a huataujseíirata a'ame tíj na'a í ti Dios raatétaahuaca'a jamuan í mej yaújmua'ame'en pú'een í Dios. Ruxiéehua pu jín naa seíre'e a'ame.

22 Ayee tu tí'ijmua'aree ti ayén éene'e á'aye'i tíj na'a jéjcua imuá ti yú e'iré'ene, ti ayén che'atá na'a tí'iseijre'e ti taújye'in a'ínja jime'e ti temua'a tirajpuaíitzi á'aye'i tíj 'íita'a ti pua'a ayén tira'utacuí'ine.

23 Mí teajta iteen, teen tu tiyen che'atá tena'a tataye'in a'iné pu'uri seijre'e itejmi jemi a'ínja í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ti a'íin pú'een í ta'amuájca ti Dios ayén jín te'ataújratziiri'i. Ta'ataca'anéecan tu jín tiyen rachú'eve'e ti ij ayén nain jín titáaci'iti a'ínja jime'e tej yaújmua'ame'en pú'een í Dios, ti ij ajta Dios ayén ru'irájtuaani í tej raténua'ira'a.

24 Ayee pu 'een jín Dios tu'irájtuaa tej ti tiyen rachú'eve'en te'ínja í tej caí xi raseíj. Mí ajta, ti pua'a teri raseíj í tej rachú'eve'e, capu ché'e ruxe'eve'e tej rachú'eve'e. ¿Ni caí ayén ti'ayajna ti caí mé'e ja'atí ti ayén rachú'eve'e a'ínja ti ari raseíj? Capu xaa ne'u mé'e ja'atí.

25 A'iné tu'uri rachú'eve'e te'ínja ti caí xi taací'i, a'íj pu jín ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen rachú'eve'en tecaí tiyen cátaxieehuata.

26 Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu tavaire'e a'ínja jime'e í tej rahuavíiraca í Dios jemi, a'iné catu a'ij rini tajíimua'a, ni catu a'atzu ramua'aree ti'itíj ti niuucarijra'a ayén ruxe'eve'e tej ti tiyen tiu'utéjniuuni í jemin. A'íj pu jín a'íi pu ta jetze me'ecan téniuusin. Ayee pu tí'ici'ixi, cumu tícaí té'anri'ire, a'iné capu ja'atí raayí'iti ti ayén tiu'utaxáj.

27 Ajta a'ínja ti ayén tirú'umua'aree nain jime'e a'ij tej tí'imua'atze í ta tzajta'a, a'íi pu ajta ramua'aree a'ij ti huataújmua'a a'ínja ti rahuavii a'ínja í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'iné a'íi pu ayén huá'a japua huatániuusin a'ij ti a'íin ayén tí'ijxe'eve'e í Dios.

Nain tu jín tiu'utémua'itin í jemin

28 Teen tu teajta tiyen ramua'aree ti Dios ayén tavaire'e ti ij nain jín ayén te'irájra'ani ti i a'ínja jín rí'i titaatá'an itejmi, i tej raxí'eve'e í Dios. Ajta Dios pu a'ínja jín ayén taatajé tej ti tiyen ratéva'irihua'an a'ij ti a'íin ari titaaxí'epi'intari'iri'i.

29 Ajta a'ɨ́me ɨ́ tɨ Dios jéjcua ɨmuá huá'amuajtejca'a tɨ ayén hua'irájtuaani, a'ɨ́ɨ pu ajta jéjcua ɨmuá hua'antíhuau tɨ ij ayén huá'uruuren mej mi miyen che'atá mena'a seíire'e muá'ara'ani tɨ a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an. Ajta ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ij ayén hua'ajá'a pu'éene'e á'ara'ani, a'ɨ́ɨ pu ajta jaítze'e vásta'a pu'éene'e á'ara'ani mecaí ɨ́ seica ɨ́ ru'ihuaamua'a ɨ́ mej mu'ɨ́i tɨ Dios huá'aya'upuaca'a.

30 Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ ayén jéjcua ɨmuá hua'antíhuau, a'ɨ́ɨ pu ajta hua'utajé. Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ ayén hua'utajé, a'ɨ́ɨ pu ajta ayén tíhua'uxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i mej nu'u rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ jemin. Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ ayén tíhua'uxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i, a'ɨ́ɨ pu ajta ayén hua'utá'a mej mi nain jɨ́n miyen che'atá mena'a seíire'e tɨ́j ajta a'uun seijre'e ɨ́ yaujra'an tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

31 A'ɨ́j pu jɨ́n, ¿a'iné tetiu'utaxájta? Tɨ́ pua'a Dios ayén ta japua niuucari, ¿ni qui auj ayén tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atí ayén ta'antipuá'ajte'en itejmi? Capu xaa ne'u.

32 Capu Dios ayén tiraatá'uuni'iri'i ɨ́ ruyauj tɨ ij caí huámɨ'ɨni ɨ́ cúruu jetze, sino ayée pu tihua'utátuii ta jetze me'ecan naíjmɨ'ica, tetíj tena'a pua'amé iteen. A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén che'atá na'a ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n ayén nain taatapuaíjve'esin, nain tɨ́j na'a tɨ tí'iseijre'e ɨ́ Cɨríistu'u jemi.

33 ¿A'ataani ayén tihuá'axajtzi'iran a'ɨ́mej tɨ Dios ayén hua'antíhuau? Capu ja'atí xaa ne'u, a'iné Dios pu ruseíj ayén tíhua'uxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i mej mi miyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ jemin.

34 ¿A'ataani ayén tí'ijxɨ'epɨ'ɨntare'en tɨ ayén puaíjtzi taatá'an itejmi? Capu ja'atí, a'iné seíj pu'u ta jetze me'ecan niuu a'ame. A'ɨ́ɨ pu ajta a'uun é'eseijre'e rɨ'ɨrɨ́inta'an ɨ́ Dios. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Cɨríistu'u tɨ huamɨ́'ɨ ta jetze me'ecan. Jee xaa ne'u, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'e tej tiyen raataxáj yee a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ ajta a'itáraa huá'a tzajta'a ɨ́ mej meri huácuii.

35 ¿A'ataani ayén te'entiú'uuna ɨ́ Cɨríistu'u jemi tɨ ij caí ché'e ayén taxe'eve'e? ¿Ni qui ayén tí'ijruuren tɨ pua'a ti'itɨ́j tamuárɨ'eriste'e na'ari tɨ pua'a ti'itɨ́j ayén tá'ɨtziite'e? Capu xaa ne'u. ¿Arí tɨ pua'a miyen a'ij pua'a táaruuren nusu tɨ pua'a tiyen tɨejcu? Capu ajta a'ɨ́jna. ¿Ari tɨ pua'a tej caí a'ij tí'ijviicua'i?, ca'ɨ́n ¿tɨ́ pua'a ayén titáacɨ'ɨti tɨ tziɨ́ɨni'ire'e ɨ́ tej te'ɨ́jna jɨ́n huácui'ini? Capu xaa ne'u ayén te'entiú'uuna ɨ́ Cɨríistu'u jemi. ¿Arí tɨ pua'a miyen táacui'ini? Capu ajta xaa ne'u.

36 Ayee pu té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:

Tɨ́j na'a tɨ 'eíjninei ɨ́ xɨcaj,
asta na'a caí u e'eteárute,
tɨ́'ɨj pína'a mú miyen huá'atu'ire'e a'ɨ́mej
mej mi táacui'ini.

Ayee pu tihuá'amitɨejte'e
tej tiyen che'atá tena'a ti'itéva'ɨri
matíj a'ɨ́ɨme ɨ́ cáne'axɨ ɨ́ mej huá'acui'ica
mej mi miyen ráatuaani ɨ́ huá'ahua'ira'a ɨ́ cáne'axɨ.

37 Capu xaa ne'u ayén ja'atí te'entiú'uuna. Tɨ́j na'a tɨ ayén tí'itaruure, nain tu jɨ́n tiyen tiu'utémua'itɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨríistu'u ayén taataxɨ́'eve tɨ ij ayén huámɨ'ɨni ta jetze me'ecan.

38-39 Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Ayee pu tináamitɨejte'e ineetzi tɨ ayén ti'ayajna tɨ caí ti'itɨ́j ayén te'entiú'uuna tɨ ij caí ché'e ayén titáacɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ jɨ́n Dios taataxɨ́'eve. Capu amín a'ij tɨ pua'a tiyen ruuri huateáturan na'ari tɨ pua'a tiyen huácui'ini. Camu majta miyen te'entiú'uuna a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi, na'ari a'ɨ́ɨme ɨ́ mej miyen tí'ivaɨre'e ɨ́ tiyaaru'u jemi. Ti'itɨ́j tɨ na'a tɨ a'ij seijre'e, tɨ pua'a auj teja'uré'enejsin na'ari tɨ pua'a

ari ayén te'irájraa nusu muárɨ'eri'ire'ara'an pú'een ɨ ja'atɨ, capu ajta ayén te'entiú'uuna. Capu amín a'ij tɨ pua'a a'ɨ́ɨn pu'éene'en tɨ ta japua é'eseijre'e na'ari u tajete, ti'itɨ́j tɨ na'a tɨ ayén seijre'e, capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ ayén te'entiú'uuna ɨ Cɨrístu'u jemi, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta tavástara'a pú'een.

9

Dios pu nu'u hua'antíhuau a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan

1 Ayee nu tzáahuati'ira'a jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e ɨ Cɨrístu'u jemi. Canu tí'ihua'i nena'a. Ayee nu á'anxɨjte'en ɨ nemua'atziira'a jɨme'e nej ni niyen ráamua'ati tɨ pua'a ayén tiraavíjte'e nusu caí. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́jna jɨ́n nevaɨre'e.

2 Jé'ecan nu huatánxɨeemɨjte'e, neajta ja'anáj tɨ na'a niyen rajpuaíjtzi yú ne tzajta'a.

3 Tɨ́ pua'a rɨ'ɨrístanche'e, tɨ Cɨrístu'u ayén mé núurɨeniche'e tɨ ij na'antipuá'ajte'en huá'a jetze me'ecan ɨ ne'ihuaamua'a, a'ɨ́ɨme ɨ mej miyen che'atá mena'a airaújneijte netɨ́j inee.

4 A'ɨ́ɨ mú Israél jetze ajtéme'ecan. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ Dios huá'aya'upuaca'a. A'ɨ́ɨ pu ajta huataseíjre huá'a jemi a'ɨ́jna tɨ naa seíire'e já'araa mej mi miyen raamuaarée tɨ Dios a'uun huateájturaa huá'a jemi. Dios pu ajta huá'a jemi mu'iicáca jɨ́n tiu'utá'a ɨ runiuuca a'ij tɨ ayén té'eme'enche'e. Majta a'ɨ́ɨme, ayée mú ra'ancuré'a me'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta, majta me'ɨ́jna ɨ ye'irá a'ij mej tí'ina'amiche'e. Dios pu ajta mu'iicáca jɨ́n te'ataújratziiri'i huá'a jemi.

5 A'ɨ́ɨ mú majta huá'a jetze huanéj ɨ tavaújsimua'a jetze. Ajta, huá'a jetze pu ayén airaújneijte a'ɨ́jna ɨ Cɨrístu'u tɨ ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ Dios ɨ tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree. Tiché'e tiyen rí'ɨ tiraatá'acare'en tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

6 Canu niyen tejá'amua'ixaate'e tɨ a'ɨ́ɨn niuucari caí ti'itɨ́j vaɨre'eca'a tɨ Dios ayén tihua'utá'a. Canu xaa ne'u, a'iné a'ɨ́ɨme ɨ mej jetzen airaújneijte ɨ tayá'upuacɨ'ɨ a'ɨ́jna ɨ Israél, camu naími'i miyen Israél jetze ajtéme'ecan.

7 Ajta capu ayén huataújmua'a mej naími'i yaújmua'ame'en pú'een a'ɨ́jna ɨ Abraham teecan tɨ pua'a miyen me'ɨ́jna jetze airaújneijte. Camu xaa ne'u. Mɨ́ ajta ayén tɨjín: "Ayee pu ámitɨeere'e a'ame. A'ɨ́ɨ mu'u a'ɨ́ɨn pu'éene'e muá'aju'u ɨ á'ayaujmua'a, a'ɨ́ɨme ɨ mej jetzen a'iránejsin a'ɨ́jna jetze ɨ Isaac."

8 Ayee pu'u na'a, a'ɨ́ɨme ɨ mej Abraham jetze airaújneijte, capu ayée na'a hua'ucɨ́'ɨ naíjmi'ica tɨ Dios ayén huá'aya'upuaca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej me'ɨ́jna jetze airaújneijte. Ayee pu ajta tihuá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej ɨ mej té'atzaahuate'e me'ɨ́jna tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiri'i. A'ɨ́ɨme pu xaa ayén ámitɨeere'e a'ame mej miyen yaújmua'ame'en pú'een a'ɨ́jna ɨ Abraham teecan.

9 Ayee pu'u, a'iné Dios pu ayén te'ataújratziiri'i tɨjín: "A'ájna tɨ ari ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén teja'uré'enejsin, nee nu neajtahua'a yé uvé'enejsin. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Sara, a'ɨ́ɨ pu ari tiyaúj a'ame."

10 Ajta ɨ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e, ayée pu tiráaruu a'ɨ́jna ɨ Rebeca. A'ɨ́ɨ pu hua'apuaca tiyaúumua'a já'araa. Ajta seíj pu'u a'ɨ́ɨn pu'éene'e ɨ hua'atáàta, a'ɨ́jna ɨ tayá'upuacɨ'ɨ, a'ɨ́jna ɨ Isaac.

11-13 Ajta matɨ́'ɨj caí xɨ huanúnu'ihua ɨ mej hua'apua, matɨ́'ɨj caí xɨ ti'itɨ́j a'ij huárɨurejca'a, tɨ pua'a tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een na'ari tɨ a'ij pua'a 'een, ayée pu Dios tiraata'ixaa ɨ hua'anáànaj tɨjín: "A'ɨ́jna tɨ vásta'a, a'ɨ́ɨ pu raatévaɨre'esin a'ɨ́jna tɨ pa'arɨ'ɨ." Ajta ayén tɨjín: "Nee nu raataxɨ́'eve ne'ɨ́jna ɨ Jacobo.

Neajta rájcha'ɨɨre'eca'a ne'ɨ́jna ɨ́ Esaú.” Ayee pu 'een jɨ́n tiraata'ixaa tɨ ij ayén ráamua'aree a'ij tɨ rɨcɨ ɨ́ Dios tɨ a'ɨ́n seɨj avé'ehuau. Capu ayén a'ɨ́jna jɨ́n ra'avé'ehuau a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́n ja'atɨ́ tɨ'itɨ́j jɨ́n ra'ará'astijre, sino a'ɨ́ɨ pu ayén 'een jɨ́n ra'avé'ehuau tɨ a'ɨ́ɨn Dios ruseɨ́j raatajé.

14 A'iné tiyen te'ɨ́jna jɨ́n tiu'utaxájta. ¿Ni qui tiyen tiu'utaxájta tɨ caí xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ ɨ́ Dios? Catu xaa ne'u.

15 Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Moisés tɨjɨ́n: “Nee nu niyen tiraatá'uuni'ira ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén na'aráanajche. Neajta nu niyen rá'acu'uve ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén na'aráanajche.”

16 A'ɨ́j pu jɨ́n, capu ayén tɨ́'ijcɨ'ɨti seɨj ɨ́ ja'atɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén raxɨ́'eve'e ruseɨ́j. Capu ajta a'ɨ́jna jɨ́n tɨ tɨ'itɨ́j rɨcɨ, sino a'ɨ́jna jɨ́n pu ayén tɨ́'ijcɨ'ɨti tɨ Dios ayén rá'ancu'uvajxɨ.

17 A'ɨ́j pu jɨ́n Dios ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Faraón tɨjɨ́n: “Ayee nu ne'ɨ́jna jɨ́n niyen timua'ɨ́jca pej te'enteárute pe'ɨ́jna jɨme'e pej i'i rey, nej ni hua'utaseɨ́jrate'en a'ij nej huárɨni ɨ́ nemuárɨ'eri'ira'a jɨme'e nej ni puaɨ́jtzi muaatá'an. Aj mú mi neetzi jɨme'e miyen tihua'utá'ixaate'esin a'u tɨ na'a mej huachéjme ɨ́iyen chaanaca japua.”

18 A'ɨ́j pu jɨ́n, Dios ayén rá'acu'uve ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén ra'aráanajche. Ajta pu ayén raatá'aca tɨ ayén ra'atéchaxɨjte'en ɨ́ xɨéjniu'uca ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén ra'aráanajche ɨ́ Dios tɨ ij ayén ráaruuren.

19 Ajta seɨ́j mú'een, ayée pu tinaatá'ixaate'esin tɨjɨ́n: “Tɨ́ pua'a ayén ti'ayajna, ¿a'iné 'een jɨme'e Dios ayén auj ta jetze tí'ijpua'ajte'e? ¿A'ataani rájcha'ɨɨre'e ɨ́ Dios?”

20 Mɨ́ neajta inee, ayée nu tí'imua'ihuau tɨjɨ́n: “¿A'ataani pej pú'een pej pi piyen aniúuste'e ɨ́ Dios jemi mɨ pej i'i teáata'a? Dios pu muaatétaahuaca'a mú'eetzi.” ¿Ni piyen tiraatá'ixaate'esin pe'ɨ́jna tɨ muaatétaahuaca'a tɨjɨ́n: “A'iné 'een jɨme'e piyen naatétaahuaca'a”? Capej xaa ne'u.

21 Niché'e neajtahua'a seɨj timuaata'íhua'u ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ja'atɨ tɨ xa'ari tí'ita'ahuaca. ¿Ni caí ayén tiraavíjte'e tɨ a'ɨ́n seica huátaahuan ɨ́ xa'ari tɨ naa tí'iseijre'e, tɨ ajta huápɨ'ɨ tí'ijnajche, ajta seica tɨ caí naa tí'een, tɨ chá'ana'a na'a jɨ́n tí'ivaɨre'e? Ajta nain a'ɨ́ɨ pu jɨ́n ayén tí'itaavijhuaca'a seɨj jɨme'e ɨ́ xarij.

22 ¿A'iné pena'a tiu'utaxájta tɨ pua'a Dios ayén huárɨniiche'e tɨ a'ɨ́n caí huataniú'ucan, ajta ayén te'utavíicua'iranche'e temua'a naa a'ij mej rɨ́'ɨ muá'aye'i a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ a'ɨ́ɨn Dios puaɨ́jtzi hua'utá'an? Ayee pu 'een jɨ́n rɨni ɨ́ Dios tɨ ij ayén ámitɨeere'e tɨ a'ɨ́ɨn rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨ́n puaɨ́jtzi hua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ.

23 Ajta, ayée pu te'utavíicua'iranche'e tɨ ij ajta tiraataseɨ́jrata tɨ ayén huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ tɨ huá'ancu'uvajxɨ, ɨ́ tɨ amuacaí ayén rɨ́'ɨ tihua'uteájtuaa tɨ ij ayén tihuá'ucɨ'ɨti mej mi ruuri miyen éeni'icɨ'e huateáturan ɨ́ jemin tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

24 Ayee pu xaa ne'u tí'itaruuren itejmi ɨ́ tɨ ari taatajé, itejmi i tej Israél jetze ajtéme'ecan, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

25 Jee xaa ne'u, ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n ti'ixa ɨ́ Dios a'ɨ́jna jetze tɨ ayén ra'utéyu'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Oseas teecan tɨjɨ́n:

A'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí amuacaí neetzi jetze ajtéme'ecantaca'a,
nu'uri niyen hua'utámua'atzi
tɨjɨ́n mej neteɨ́testemua'a pú'een.
Ajta a'ɨ́jna nej caí raataxɨ́'eve,
ayée nu neajta raatámua'atzi

tijín mi nej muaxe'eve'e.
26 Ajta, ayée pu té'eme a'ájna
a'u mej miyen tihua'utá'ixaa í teite
mej nu'u caí neteítestemua'a pú'een,
a'ájna mú miyen hua'utámua'atzi
mej nu'u yaújmua'ame'en pú'een í Dios ti i'i ruuri.
27 Ajta a'íin í Isaías teecan, ayée pu ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a a'ímej jime'e í mej Israél jetze ajtéme'ecan tijín: "Capu amín a'ij, ti pua'a miyen mu'iicáa a'íime í huá'ayaujmua'a a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan. Tí pua'a mej miyen a'achú ará'axca tíj na'a ti seijre'e í sej ti a'uun é'ejca a'u ti e'eve'e'ástime í jaj, capu naíjmi'ica hua'irátuaasin í Dios, sino a'ímej pu'u hua'irátuaasin í mej jín miyen huateájturaa."
28 "Ayee pu té'eme, a'iné ca'anacan pu Dios ayén nain jín ra'antipuá'ajte'esin ti puaíjtzi hua'utá'asin a'ímej í mej yen huachéjme í chaanaca japua."
29 Ayee pu che'atá amuacaí tira'utéyu'uxaca'a a'íjna í Isaías tijín:
Ayee tu éene'e ta'aju'unche'e matíj a'íime
í mej me'uun a'uchéjme'ecaa u Sodoma,
matíj majta a'íime í mej a'uun é'echejca'a u Gomorra,
í mej caí ché'e é'eseijre'e me'újna.
Mí ajta a'íin Dios, í ti tihuá'aijte'e naíjmi'ica
í mej a'uun é'eseijre'e u ta japua,
a'íi pu ayén raateájtuaa itejmi jemi
mej mi miyen huateáturan a'íime
í mej ta jetze airaújneijte.

A'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan jíme'en í niuucari ti téjmi jemi huatétuiihuaca'a
30 A'íj pu jín, ¿a'iné ti'itíj tetiu'utaxájta? Ayee pu'u xaa ne'u. A'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, camu miyen rahuauca'a mej mi miyen ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi. Capu amín a'ij. Ayee pu ajta tihua'ucí'i a'íjna jime'e í mej miyen ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi me'íjna jime'e mej té'antzaahua.
31 Mí majta a'íime, í mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, í mej miyen rahuauca'a mej mi ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi, me'íjna jime'e mej miyen ra'aráastijre me'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, a'íi mú xaa caí miyen ra'ancuré'a me'íjna í mej rahuauca'a.
32-33 ¿A'iné 'een jín mecaí miyen ra'ancuré'a? Ayej xaa ne'u, ayée mú 'een jín huamuá'itiche me'íjna jime'e mej rahuauca'a mej mi miyen huárini mej ti'itíj jín te'aráastijre'en. Camu rahuauca'a me'íjna jime'e mej té'antzaahuate'en. A'íi mú jín huamuá'itiche me'íjna jime'e mej raatéxieehuataca'a me'íjna ti jíme'en ayén té'eyu'usi'i tijín:
Casi'i, ayée nu raateátuaasin ne'íjna
í ja'ati ne'újna u Sión.
Ayee pu tinaatévai'ire'e tíj í tetej
í mej jetzen a'ijcá'acata í teteca,
í mej majta jetzen a'itávitzej.
Ajta capu raatatévi'iraste'esin a'íjna
í ja'ati ti ayén rá'atzaahuate'en.

10

Camu nu'u raamuá'a me'ĺjna tɨ Dios raateájtuaa

1 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, nej niyen a'anca'anéecan jín tí'ijxe'eve'e yú ne tzajta'a, neajta nu rahuauhuau ĺ Dios tɨ ij a'ĺɨn Dios ayén hua'irájtuaani.

2 A'ĺɨme nu jín niyen ti'ixa ĺ mej a'ujca'anéecan jín rana'amiche ĺ Dios. Aru camu tzáahuati'ira'a jín rana'amiche.

3 Matí'ij miyen rahuauca a'ij mej ye'í huárɨni mej mi miyen rɨ'éene'ecán jín huateáturan ĺ Dios jemi, camu a'atzu ramua'areereca'a a'ij tɨ Dios ari tiraaxĺ'epɨ'ɨntare tɨ ij ja'atí ayén rɨ'éene'ecán jín huateáturan ĺ jemin. Ayee mu'u rahuauca me'ĺjna ĺ mej jín rujɨɨmua'a mena'a rájteu. A'ĺj mú jín miyen raatéxɨeehuataca'a me'ĺjna ĺ tɨ Dios ari ayén tiraaxĺ'epɨ'ɨntare.

4 Ayee pu'u na'a, a'iné Cɨríistu'u pu nain jín ra'arástijre a'ĺjna ĺ niuucari ĺ mej jín tí'aijta tɨ ij ja'atí tɨ na'a ayén rɨ'éene'ecán jín huateáturan ĺ Dios jemi a'ĺjna jɨme'e tɨ a'ĺɨn ĺ ja'atí ayén té'atzaahuate'e.

5 Ajta a'ĺjna ĺ Moisés teecan, ayée pu ra'uyú'uxaca'a tɨ nu'u a'ĺɨn ĺ ja'atɨ tɨ rá'astijre'e a'ĺjna ĺ niuucari ĺ mej jín tí'aijta, ayée pu nu'u ajta tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ĺɨn a'ĺjna jetze araújca'ane ĺ niuucari.

6-7 Ajta a'ĺjna ĺ ja'atɨ tɨ ari rɨ'éene'ecán jín huateájturaa ĺ Dios jemi, ayée pu tí'imua'atze tɨjín: "Capej piyen té'umua'atze ĺ a'atzajta'a tɨ ayén ruxe'eve'e peja'ujnén u ta japua pej yé rave'ecájneijte'en pe'ĺjna ĺ Cɨríistu'u." Ajta ayén tɨ a'ĺjna jíme'en: "Capej piyen pej téte'ɨmua a'ucáanen ĺ tajete pej ra'itátuaani ĺ Cɨríistu'u huá'a tzajta'a ĺ mej meri huácuii."

8 Mí ajta, ayée pu ti'ixa a'ĺjna tɨ tzáahuati'ira'a jín huateájturaa rɨ'éene'ecán jín ĺ Dios jemi tɨjín: "Pu'uri mú'eetzi jemi seijre'e ĺ niuucari pej piyen tihua'utá'ixaate'en, pajta pe'ĺjna jetze piyen tí'imua'atze ĺ á'a tzajta'a." A'ii pu a'ĺɨn pú'een ĺ niuucari ĺ tej tiyen tihuá'a'ixaate'e tá'aye'i.

9 Ayee pu'u na'a, a'iné tɨ pua'a mémuaseiiraca'a ĺ teite, pej piyen raataxáj yee Jesús pu tavástara'a pú'een, ajta tɨ pua'a piyen té'atzaahuate'e ĺ á'a tzajta'a tɨ Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ĺ mɨ'ɨchite, aj pu xaa Dios mua'irájtuaani.

10 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, ja'atí pu ayén rɨ'éene'ecán jín huateáturaasin ĺ Dios jemi a'ĺjna jɨme'e tɨ té'atzaahuate'e ĺ ru tzajta'a. Dios pu ajta ru'irátuaasin a'ĺjna jɨme'e tɨ a'ĺɨn ja'atɨ ayén tiu'utaxájtaca'a tɨ Dios jetze ajtéme'ecan, meti'iseíiraca'a ĺ teite.

11 Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i ĺ niuucari jetze tɨjín: "Capu ja'anáj ratatévɨ'iraste'esin ja'atí tɨ na'a tɨ rá'antzaahuate'en a'ĺjna ĺ Cɨríistu'u."

12 Ayee pu'u, naímɨ'i mú ruxĺ'ej 'een, a'ĺɨme ĺ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta a'ĺɨme ĺ mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'iné seij pu'u a'ĺɨn pú'een ĺ tavástara'a tɨ ayén tí'ita'aijte'e naíjmɨ'ica itejmi, tɨ ajta nain jín rí'ɨ tihua'atá'aca a'ɨmej ĺ mej miyen rahuavii tɨ a'ĺɨn hua'utévaɨre'en.

13 Ajta ayén té'eyu'usi'i tɨjín: "Ja'atí tɨ na'a tɨ ayén rahuauhuau ĺ tavástara'a jemi tɨ a'ĺɨn raatévaɨre'en, Dios pu ayén ru'irátuaasin a'ĺjna ĺ ja'atɨ."

14 Aru, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri mej miyen rahuaviira me'ĺjna ĺ tavástara'a tɨ pua'a mej caí xɨ rá'atzaahuate'e? Capu a'ij tí'irɨ'ɨri xaa ne'u. Ajta, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri mej miyen rá'antzaahuate'en tɨ pua'a mej caí xɨ ráanamuajri'i me'ĺjna ja'atí tɨ pírɨci? Capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri. Ajta, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri mej miyen ráanamua tɨ pua'a caí ja'atí ayén tihua'utá'ixaate'en? Capu xaa ne'u a'ij tí'irɨ'ɨri.

15 Ajta, ¿a'iné tí'iriˈiri mej miyen tihua'utá'ixaate'en tɨ pua'a mé caí huata'íti'ihuaca'a mej me'uun á'uju'un huá'a jemi? Capu xaa ne'u a'ij tí'iriˈiri.
A'ɨj pu jɨ́n ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: "Jé'ecan tu huápiˈi naa huá'aseijrate'e a'ɨ́mej ɨ́ mej huata'íti'ihuaca'a téjmi jemi mej mi taatá'ixaate'en me'ɨ́jna jɨ́me'en ɨ́ tavástara'a."
16 Mí ajta, camu naími'i miyen ra'ancuré'a me'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ tej jɨ́n tátemua'ave'e, a'iné ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaías teecan tɨjɨ́n: "Tavastara'a, capu ja'atí ayén rá'antzaahua a'ij tej tihua'utá'ixaa."
17 Ayee pu'u. Ja'atí pu ayén té'atzaahuate'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén ráanamuajri'i ɨ́ mej tiu'utaxájtaca'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niuucari ɨ́ mej miyen raataxájtaca'a, ayée mú 'een jɨ́n raataxájtaca'a a'iné CiríIstu'u pu ayén hua'uta'aíj.
18 Neajta inee, ayée nu tejá'amua'ihua'u tɨ pua'a mecaí ráanamuajri'i. A'iné mijta, xaa ne'u. Ayen té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:

Ayee pu nainjapua namuajre'e
a'ij mej tí'ixaxa'a íiyen chaanaca japua.
Ajta hua'aniuuca, mu'uri miyen ráanamuajri'i
a'u tɨ na'a yen japuan ɨ́ chaanaca tíj na'a auuyaúj.

19 Neajtahua'a nu niyen tejá'amua'ihua'u tɨ pua'a mecaí yaú'itɨee muá'araa a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ajmí'i pu ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan. Ayen tɨjɨ́n:

Ayee nu ca'anéeri jɨ́n amuaatá'asin
sej ahuaújchueere'en ne'ɨ́jna jɨme'e
nej rí'ˈi tihua'utá'asin a'ɨ́mej
ɨ́ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan.
Neajta nu amuaataniú'ucaste'esin ne'ɨ́jna jɨme'e
nej ni rí'ˈi tihua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ teɨte
ɨ́ mej caí rí'ˈi mé tite'umuámua'aree.

20 Ajta a'ɨ́ɨn Isaías, ayée pu huataúra'a tɨ ayén á jéjre'e tiu'utaxáj tɨjɨ́n:

Ayee mú na'antinájcheca'a a'ɨ́ɨme
ɨ́ mej caí náahuausime'e.
Neajta nu huatánseijrataca'a a'ɨ́mej jemi
ɨ́ mej caí nehuauca'a.

21 Mí ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme jɨme'e ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a tɨjɨ́n:

Tí'ɨj pí na'a nain xɨcaj tzajta'a,
ayée nu huá'ahuavii mej mi seɨcié tiú'umua'ati ineetzi jemi.

Mí ajta, camu a'atzu ná'astijre'e.
Temua'a mú tite'entaújnaamua ineetzi jemi.

11

Jɨ́me'en ɨ́ Israél, ɨ́ tɨ Dios ra'antíhua'u

1 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ihua'u. ¿Ni qui ari mé hua'uhuá'axɨ ɨ́ Dios a'ɨ́mej ɨ́ mej teɨtestemua'ame'en pú'een? Capu xaa ne'u, a'iné capu mé núurɨe ineetzi, i nej neajta Israél jetze ajtéme'ecan, a'iné a'ɨ́j nu jetze 'airáanej ɨ́ Abraham teecan, neajta huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́ɨme ɨ́ mej airaújneijte me'ɨ́jna jetze ɨ́ Benjamín teecan.
2 Jee xaa ne'u, capu ayén mé hua'uhuá'axɨ ɨ́ Dios a'ɨ́mej ɨ́ ruteítestemua'a ɨ́ tɨ jéjcua ɨmuá hua'antíhuau. ¿Ni secaí siyen ramua'aree a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́

yu'uxari jetze tɨ a'ɨ́jna jín ayén té'axa a'ij tɨ a'ɨ́ɨn Elías ayén tiraatéjhuau ɨ́ Dios jemi tɨ ij a'ɨ́ɨn puajtzi hua'utá'an?

3 Tɨjín: “Casi'i, nevástara'a, mu'uri huá'ucuii a'ɨ́mej ɨ́ mej mú'eetzi jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Majta miyen tiu'uté'uunaxɨ me'ɨ́jna ɨ́ tejcuá ɨ́ mej japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca. Nee nu'u ni yé huatéjvee. Capu ché'e máàj ja'atɨ́. Majta meri nejé'icatacu.” Ayee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Elías.

4 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, ayée pu tiu'utaniú tɨjín: “Ayee nu hua'uteájtuaa mej mi miyen huateáturan ineetzi jemi a'achú cumu aráhua'apua vi'ira'a ɨ́ teite, ɨ́ mej caí ja'anáj ranajcheca'a me'ɨ́jna ɨ́ Baal.” Ayee pu tiraata'ixaa.

5 Ayee pu che'atá na'a seijre'e íjii a'ɨ́ɨme ɨ́ mej teɨtestemua'ame'en pú'een. Dios pu ruxɨ́'evi'ira'a jín hua'antíhuau.

6 Ajta tɨ pua'a Dios ayén hua'antíhuau ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e, capu ché'e rɨ'ɨrí mej miyen ti'itɨj jín te'enteárute ɨ́ jemin a'ɨ́jna jɨme'e mej miyen ti'itɨj jín ra'ará'astijre'en. Na'ari caí, capu ti'itɨj a'ij ti'itéva'ɨri tɨ Dios ayén hua'antíhuau ɨ́ ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e.

7 ¿A'iné na'aqui? A'ɨ́jna ɨ́ mej a'ujca'anéecan jín rahuauca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, camu ra'ancuré'a me'ɨ́jna. Mɨ́ majta, a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ Dios hua'antíhuau, a'ɨ́ɨ mú xaa ra'ancuré'a. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ seica, Dios pu ayén ca'anájra'a hua'utá'a mej mi antaújnaamuan ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca jetze ɨ́ jemin.

8 Ayee pu'u na'a, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjín: “Dios pu ayén huá'uruu mej mi miyen tíu'ujtɨmua'ira ɨ́ rumu'úu jetze. Ayee pu huá'uruu tɨ ij caí a'ij tihuá'amitɨejte'e ɨ́ mej rasise'i, mej mi majta caí yaú'itɨée muá'ara'ani ɨ́ mej ranamua. Ayee pu'i éene'e já'araa tɨj na'a tɨ yú e'iré'ene.”

9 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ David teecan, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

Miché'e caí ché'e miyen rutémua'ave'e me'ɨ́jna jɨme'e
tɨ jeíhua tihua'ucɨ́'ɨ,
sino miché'e seica tihuá'ari'i nain jɨme'e,
majta hua'antipuá'ajte'en.
Ché'e ayén huá'a japua rájveti
a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́jna jɨme'e
mej auté'ɨtze ɨ́ Dios jemi.

10 Ché'e caí ayén tihuá'amitɨejte'e
a'ij tɨ ti'itɨj tihuá'ucɨ'ɨti.
Miché'e miyen títeeteújca'anen
tɨj na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame me'ɨ́jna jɨme'e
mej ca'anéeri jín tí'imuarɨ'e.

Dios pu nu'u hua'irájtuaasin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨj chuéjra'a é'eme'ecan

11 Neajta nu niyen tejá'amua'ihua'u. ¿Ni qui miyen nain jín auté'ɨtze tɨ ij ayén huá'a japua rájveti mej rajpuaíitzi muá'ara'ani tɨj na'a rusén jɨme'e, tɨ ij caí ché'e rɨ'ɨriistan tɨ Dios hua'irájtuaani? Capu xaa ne'u a'atzu, sino ayée pu éene'e já'araa. A'iné a'ɨ́ mú auteájturaa ɨ́ Dios jemi, Dios pu ayén rɨ́'ɨ tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen ruuri huateáturan ɨ́ jemin. Ayee pu 'een jín huarɨ́j ɨ́ Dios tɨ ij ayén huá'uruuren a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi chueere'e muá'ara'ani.

12 Ajta, tɨ pua'a Dios ayén jeíhua huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej miyen huamuá'itɨche ɨ́ jemin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, jeíhua pu jaítze'e huápɨ'ɨ

tihua'utá'asin naíjmi'ica a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen huá'anaijmire'en a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
13 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mɨ sej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'iné Dios pu ayén tinaata'aíj nej niyen tejámuaatá'ixaate'en mú'ejmi, ayée nu tiu'utánca'ane nej ni nain jín jamuaatévaire'en a'ij tɨ tiraavíjte'e.
14 Ayee nu 'een jín rɨcɨ nej ne'ɨ́jna jín ca'aníjra'a hua'utá'an ne'ɨ́mej ɨ́ nexɨ́'ej teɨte tɨ pua'a rɨ'ɨriistan mej mi chueere'e muá'ara'ani nej ni je'icáca antimuá'itɨn mej miyen rá'antzaahuate'en.
15 Ayee pu'u, tɨ́'ɨɨj a'ɨ́ɨn Dios ayén mé hua'uhuá'axɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, aj pu i a'ɨ́ɨn hua'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecantaca'a. ¿A'iné té'eme icu, tɨ́'ɨɨj Dios ajtahua'a hua'ancuré'evi'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan? ¿Ní caí ayén seíire'e a'ame tɨ́'ɨɨj tɨ pua'a Dios ayén hua'ajjájpuan huá'a tzajta'a ɨ́ mej meri huácuii?
16 Niché'e seɨj niuucari amuaatá'ixaate'en ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ cuaíjtzi ɨ́ mej jín pan ta'ahuaca. Tí pua'a Dios huateúra'ate'en a'ɨ́jna ɨ́ cuaíjtzi ɨ́ mej amuacaícan raatámuaɨ'ɨvejte, a'ɨ́ɨ pu ajta huateúra'ate'esin nain ɨ́ pan ɨ́ mej ráataahuaca'a. Ajta, tɨ pua'a Dios ayén huateúra'ate a'ɨ́jna ɨ́ naana'a tɨ jetzen ajtanéj ɨ́ cɨyej, a'ɨ́ɨ pu ajta huateúra'ate naíjmi'i ɨ́ pi'ista tɨ jetzen ajta'ú'upu'u ɨ́ cɨyej jetze. Ayee pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi.
17 Tiché'e tiyen raataxáj tɨ Dios ayén ra'antináxɨ jetzen ɨ́ aceituuna je'icáca ɨ́ pi'ista. Aj pu ij seɨ́j antiví'ijte ɨ́ pi'ista tɨ seɨ́j jetze me'ecantaca'a aceituuna tɨ ruseɨ́j ajnéj. Seajta mú'een, ayée xu se'ɨ́jna jetze ajtéme'ecantaca'a ɨ́ aceituuna tɨ ruseɨ́j ajnéj. Ajta íjii, mú'een xu seri se'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan tɨ Dios jetze ra'antiví'ijte a'ɨ́jna ɨ́ pi'ista. Pu'uri amú'uca'anisti'i a'ɨ́jna tɨ já'ara'ara'an pírɨcɨ a'ɨ́jna ɨ́ aceituuna.
18 A'ɨ́j xu jín, caxu siyen á'ujtzaahuate'e se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ Dios ari ra'antináxɨ a'ɨ́jna ɨ́ pi'ista. Tí pua'a siyen á'ujtzaahuate'e setáaj siyen tiú'umua'ati se'ɨ́jna jetze ɨ́ niuucari tɨ ayén tɨjín yee: "Capu ayén mú'ejmi jetze araújca'ane ɨ́ naana'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ cɨyej, sino mú'een xu se'ɨ́jna jetze araújca'ane ɨ́ naana'ara'an."
19 Rɨ'ɨrí sej siyen tí'ixajta tɨ jɨme'en: "Ayee pu ra'antináxɨ a'ɨ́jna ɨ́ pi'ista tɨ ij ayén ta'antiví'ijte'axɨ'ɨn itejmi ɨ́ cɨyej jetze."
20-21 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Capu amín a'ij. Ayee pu 'een jín huá'uruu a'ɨ́jna jɨme'e mej caí rá'antzaahua. Mí seajta mú'een, ayée xu'u sena'a se'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan se'ɨ́jna jɨme'e sej siyen té'atzaahuate'e. Caxu siyen á'ujtzaahuate'e, sino setá'aj siyen tí'itziɨ́ne'e, a'iné Dios capu ayén tiraatá'uuni'iri'i a'ɨ́jna ɨ́ pi'ista tɨ ajtaneájxɨ ɨ́ cɨyej jetze tɨ rí'en. Capu ajta tejámuaatá'uuni'ira mú'ejmi.
22 Setá'aj siyen se'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati ɨ́ tɨ jín Dios amuá'ancu'uvajxɨ mú'ejmi, ajta ɨ́ tɨ jín muárɨ'eri hua'utá'a a'ɨ́mej. A'ɨ́ɨ pu muárɨ'eri hua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej auteájturaa ɨ́ jemin. A'ɨ́ɨ pu ajta amuá'ancu'uvajxɨ mú'ejmi. Ajta, ayée pu auj á'amuaruuren tɨ pua'a siyen á'ateevi'in sej se'ɨ́jna jetze araújca'ane tɨ jɨme'en Dios rí'ɨ tejamuaatá'a. Na'ari caí, a'ɨ́ɨ pu ajta mé amúuhua'axɨjsin mú'ejmi.
23 Ajta a'ɨ́ɨme, tɨ pua'a mecaí ché'e á'ateevi'in mej caí miyen té'atzaahuate'e, Dios pu ayén ajtahua'a hua'antiví'ijte'esin a'iné a'ɨ́ɨ pu raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén huárɨni.
24 Ayej xaa ne'u ti'ayajna, Dios pu raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén huárɨni a'ij tɨ caí tí'irɨneca ja'anáj tɨ na'a íiyen. A'ɨ́ɨ pu amua'antináxɨ a'ɨ́jna jetze ɨ́ cɨyej tɨ 'ɨtzitá huanéj

tɨ ij ayén amua'antiví'ijte'en jetzen ɨ seɨj ɨ mej ra'ateáhuii. Mí ajta, a'ɨ́ime ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'iné a'ɨ́ime amuacaí mú ajtéme'ecantaca'a me'ɨ́jna jetze ɨ cɨyej, capu a'atzu muári'erista a'ame tɨ Dios ajtahua'a hua'antiví'ijte'axɨ'ɨn a'ɨ́jna jetze, mej mi majtáhua'a teɨtestemua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani.

Tɨ́'ij Dios hua'irátuaasin a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan

25 Ayee nu tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej si yaú'itɨée xá'ara'ani temua'a naa a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna tɨ rú'avaa ɨ Dios jemi, sej si caí á'ujtzaahuate'e ti'itɨ́j jɨme'e. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mej meri antaújnaamua mu'iitɨ́ a'ɨ́ime ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Maúche'e mú miyen huateáturaasin asta mena'a caí miyen ara'astí muá'ara'ani a'achú mej pua'amé tɨ Dios ayén huá'uxɨ'epɨ'ɨntare mej té'antzaahuate'en a'ɨ́ime ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

26 Aj pu i xaa Dios hua'irájtuaani naíjmi'ica a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:

Mu pu a'uvé'emé'e a'ame a'ujna u Sión,
    a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ hua'irájtuaani.
Ayee pu rí'ɨ huá'aruuren a'ɨ́ime
    ɨ mej Jacobo jetze airáane mej mi caí ché'e
    a'ij pua'a titetiújcha'ɨ́ɨ ɨ Dios jemi.
27 Neajta nu niyen te'atánratziiri'i a'ɨ́mej jemi
nej niyen huá'uruuren ne'ájna xɨcáara'an
    nej jetzen tíhua'utá'uuni'ira
    ɨ mej jɨ́n auteájturaa neetzi jemi.

28 A'ɨ́ɨ mú rájcha'ɨ́ɨre'e ɨ Dios me'ɨ́jna jɨme'e mej raatéxɨeehuataca'a me'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani. Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, ayée pu tejamuaacɨ́'ɨ mú'ejmi sej si seajta ráanamua se'ɨ́jna ɨ niuucari. Mí ajta, a'ɨ́ɨn ɨ Dios, aúche'e pu huá'axe'eve'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jéjcua ɨmuá hua'antíhuau, ajta a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ti'itɨ́j jɨ́n te'ataújratziiri'i a'ɨ́mej jemi ɨ huá'ahuaacɨxa'astemua'acɨ'ɨ.

29 Jee xaa ne'u, aúche'e pu hua'utévaire'esin a'iné Dios pu caí ra'uré'uuna a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ ti'itɨ́j jɨ́n te'ataújratziiri'i. Capu ajta yá'uhua'ana a'ɨ́jna tɨ jɨ́n hua'utajé.

30 Seajta mú'een, a'ájná'ɨmua xu caí seajta rá'astijre'eca'a. Mí ajta a'ɨ́ɨn Dios pu ayén amuá'ancu'uvajxɨ mú'ejmi, a'iné a'ɨ́ime ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, camu rá'astijre'eca'a.

31 Ajta íjii, ayée mú 'een jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi tɨ ij ajta Dios huá'ancu'uvajxɨ'ɨn a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari amuá'ancu'uvajxɨ mú'ejmi.

32 Ayee pu Dios hua'uxíjte naíjmi'ica ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin, tɨ ij ajta huá'ancu'uvajxɨ'ɨn matɨ́j mena'a pua'amé miyen seijre'e.

33 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Jé'ecan pu huápɨ'ɨ tiu'uyɨ́'ɨtɨ a'ɨ́jna ɨ Dios. Nain pu jɨ́n tirú'umua'aree. Capu a'atzu ámitɨeere'e a'ij tɨ ti'itɨ́j jɨ́n ayén tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e. Capu rɨ'ɨrí tej tiyen yaú'itɨee tá'ara'ani a'ij tɨ Dios ayén ruxɨ'evi'ira'a jɨ́n huá'aruure ɨ teɨte ɨ mej yen japuan seijre'e ɨ chaanaca japua.

34 "¿A'ataani ramua'aree a'ij tɨ 'een ɨ mua'atzíire'ara'an ɨ Dios? ¿A'ataani ayén raatévaɨ ɨ Dios tɨ ij ayén tiraata'ixaate'en a'ɨ́jna ɨ Dios a'ij tɨ ye'ɨ́ huárɨni? Capu ja'atɨ́ xaa ne'u.

35 ¿A'ataani ari ayén ti'itɨ́j tiraatapuaíjve ɨ Dios tɨ ij ayén ruxe'eve'e á'ara'ani tɨ a'ɨ́ɨn Dios ajta ti'itɨ́j jɨ́n ayén tirá'acha'ɨ́ɨre'e a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ? Capu ja'atɨ́ xaa ne'u."

36 Ayee pu'u, a'iné naíjmi'i pu jemin me'ecan. A'ɨ́ɨ pu nain tiú'utaahuaca'a. Nain pu a'ɨ́jna jɨ́n ayén tí'iseijre'e tɨ ij ayén rɨ́'ɨ tiraatá'an. Teajta iteen, tiché'e teajta rɨ́'ɨ tiraatá'an tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

12

Mej nu'u huataújtuaani ɨ́ Dios jemi

1 A'iné Dios pu ari amuá'ancu'uvajxɨ, ayée nu tejá'amuahuavii, ne'ihuaamua'a, sej si huataújtuaani ɨ́ Dios jemi ɨ́ rutevij jɨme'e, setá'aj raateájtuaani ɨ́ Dios jemi ɨ́ sej seajta jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'an. Tɨ́ pua'a seri siyen huáɾɨni, aj xu si raatévaɨre'en a'ij tɨ tiraavíjte'e, sej ruuri jɨ́n huataújmuaɨ'ɨvejta.

2 Caxu siyen titetaúra'acare'en sej siyen che'atá sena'a titetiújcha'ɨɨ matíj a'ɨ́ɨme ɨ́ seica ɨ́ mej yen japuan seijre'e i chaanaca. Caxu xaa ne'u siyen rɨjca mú'een, sino setá'aj siyen seɨcié huaújruuren se'ɨ́jna jɨme'e sej seri huaújjejcuare ɨ́ á'amuamua'atziira'a jetze. Aj xu siyen ramua'aréeren a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios, seajta siyen ramua'aréeren ti'itíj tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn ɨ́ Dios jemi, ti'itíj tɨ ayén tira'aráanajche, nusu a'ij sej huáɾɨni sej si nain jɨ́n ra'aráastijre'en a'ij tɨ Dios tí'ijxe'eve'e.

3 A'iné Dios pu a'ɨ́jna jɨ́n tinaa'íjca nej ni niyen tejamuáamua'aten, ayée nu tejá'amua'ixaate'e naíjmi'ica mú'ejmi. Ché'e caí ja'atí ayén á'ujtzaahuate'e, a'iné capu ayén tiraavíjte'e. Caxu xaa ne'u siyen rɨjca, sino setá'aj siyen rɨ́'ɨ mé tite'umuámua'aree ɨ́ ru jetze. Setá'aj siyen se'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati a'ij tɨ ti'itíj jɨ́n Dios ari tejámua'íjca, seɨj ajta seɨj. Ayee pu xaa ne'u tiraavíjte'e.

4 Ayee pu'u na'a. Tetíj tena'a pua'amé tej tiyen ratéhua'ira'a, ajta capu tí'iseicaj na'a tíj na'a ti'itéjvee ɨ́ ta jetze. Capu ajta tí'iseicaj na'a ɨ́ tɨ jɨ́n titaatéva'ɨri tetíj tena'a tiyen ti'itéjvee, sino ayée pu'u ti'imu'íɨ.

5 Ayee pu che'atá na'a 'een tej teri Cɨríɨstu'u jetze ajtéme'ecan. I tej mu'iitɨ́ ará'ase, ayée tu naíjmi'i tí'itaseijrata tej seɨj tena'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ tevi. Ajta ja'atí tɨ na'a tɨ ta jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ pu ajta huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ seica, a'achú mej pua'amé.

6 Capu ayén ruxɨ́'ej na'a titaacɨ́'ɨ itejmi a'ɨ́jna ɨ́ tej jɨ́n teri ratéva'ɨri. A'ɨ́j pu jɨ́n, tiché'e tiyen tiraatévaɨre'en, a'ij tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríɨstu'u ayén rɨ́'ɨ titaatá'a. Tɨ́ pua'a ayén tiraacɨ́'ɨ seɨj ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén tiu'utaxáj ɨ́ Dios jetze me'ecan, ché'e a'ɨ́ɨn ayén jetzen me'ecan tiu'utaxájta a'achú tɨ caj tirú'umua'aree.

7 Tɨ́ pua'a ayén tiraacɨ́'ɨ seɨj ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén hua'utévaɨre'en ɨ́ seica, ché'e ayén hua'utévaɨre'en, na'ari tɨ pua'a ayén tiraacɨ́'ɨ tɨ ayén tihuá'umua'aten ɨ́ seica, ché'e ayén tihuá'umua'aten.

8 Tɨ́ pua'a ayén tiraacɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén raayɨ́'ɨtɨhua'an tɨ ca'anɨ́jra'a hua'utá'an ɨ́ seica, ché'e ayén ca'anɨ́jra'a hua'utá'an. Seica pu ayén tihua'ucɨ́'ɨ mej miyen tíhua'utapuaíjve'en a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Miché'e miyen ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n temua'a naa tíhua'utapuaíjve'en. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ ayén antiújmua'aree a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tí'aijta teyujta'a, ché'e a'ɨ́ɨn a'ujca'anéecan jɨ́n tí'ivaɨre'e. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ huá'acu'uve a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, ché'e a'ɨ́ɨn rutémua'ave'ecan jɨ́n huá'ancu'uvajxɨ'ɨn.

A'ij mej ye'ɨ́ ti'itiújcha'ɨɨ ɨ́ mej té'atzaahuate'e ɨ́ Dios jemi

9 Ayee pu ruxe'eve'e sej tzáahuatɨ'ira'a jɨ́n huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj. Setá'aj raatéxɨeehuate'en se'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een, seajta ra'aráastijre'en se'ɨ́jna tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn.

10 Setá'aj siyen huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj tíj ru'ihuaamua'a naa. Setá'aj seajta huateújca'anen temua'a naa se'íjna jɨme'e sej rí'ɨ tiu'utá'an seɨj seajta seɨj.
11 Caxu raaxɨéehuata sej ratéva'ɨrihua'an í tavástara'a, sino sa'ujca'anéecan xu jín siyen se'íjna jetze huateújca'anen í xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios.
12 Setá'aj huaújtemua'ave'en se'íjna jɨme'e sej siyen ti'itíj jín tí'ichu'eve'e tɨ Dios jemi é'eme'ecan. Setá'aj seajta siyen te'utáviicua'i se'íjna jɨme'e í sej jín rajpuaíitzi xa'aye'i. Seuche'e xu rahuaviira í Dios. Caxu raatápuaapua'ata'an.
13 Setá'aj siyen tihua'uré'an í sej tí'ijcha'ɨɨ a'íjmej jemi í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Setá'aj seajta siyen ruxí'evi'ira'a jín hua'ancuré'evi'itɨn í á'amuaxɨ'ej teɨte í ruche.
14 Ayee xu seajta siyen huá'uruuren a'íjmej í mej a'ij pua'a á'amuaruure. Setá'aj rí'ɨ tihua'utá'an. Caxu siyen rahuaviira í Dios jemi tɨ ij a'íɨn puaíjtzi hua'utá'an, sino rí'ɨ xu tihua'utá'an.
15 Setá'aj siyen huaújtemua'ave'en a'íjmej jamuan í mej rutémua'ave'e. Ayee xu seajta huárɨni sej huataújxɨeemɨste'en a'íjmej jamuan í mej ruxɨéemɨste'e.
16 Setá'aj siyen rí'ɨ tí'itechejca tíj í ru'ihuaamua'a naa. Caxu á'ujtzaahuate'e, sino setá'aj siyen anteújseɨre'en huá'a jamuan í mej caí ti'itíj jín títeté'u'upu'u tɨ jeíhua ruxe'eve'e. Caxu siyen á'ujtzaahuate'e í ru tzajta'a sej nu'u rí'ɨ mé tite'umuámua'aree temua'a naa caí máàj ja'atí.
17 Tí pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a á'amuaruure mú'ejmi, caxu siyen che'atá sena'a a'ij pua'a raruure mú'een. Rí'ɨ xu'u setá'aj siyen sena'a huárɨni tí'ɨj ayén rí'ɨ tihuá'amitɨejte'e naíjmi'ica í teɨte sej xí'epɨ'ɨn rɨcɨ.
18 Setá'aj siyen huárɨni, setíj sena'a sej caj tirú'umua'aree, tɨ pua'a rɨ'ɨriistan, setá'aj rí'ɨ titetiújcha'ɨɨre'e, huá'a jemi í seica í teɨte, a'achú mej pua'amé.
19 Caxu puaíjtzi ratá'acare'en í ja'atɨ tɨ ari a'ij pua'a amuáaruu, sino ché'e a'íɨn Dios ayén puaíjtzi raatá'an. Ayee xu huárɨni, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjín: "Ayee pu tí'ineɨcɨ'ɨpua ineetzi nej puaíjtzi raatá'an ne'íjna í ja'atɨ tɨ a'ij pua'a muáaruu. Nee nu raatá'asin ne'íjna a'ij tɨ tiraavíjte'e."
20 Mí seajta mú'een, ayée xu huárɨni a'ij tɨ té'eyu'usi'i tɨjín: "Tí pua'a i'icuatá a'íjna tɨ muájcha'ɨɨre'e, patá'aj tiraamín. Ajta tɨ pua'a huata'í'imɨn a'íjna í ja'atɨ, patá'aj jaj raatá'an. Tí pua'a piyen huárɨni, ayée pej puaíjtzi raatá'asin pe'íjna jɨme'e pej xí'epɨ'ɨn ráaruu. A'íɨ pu xaa, a'íɨ pu tirajpuaíitzi a'ame temua'a naa."
21 Caxu ratá'acare'en tɨ a'íjna tɨ a'ij pua'a 'een ayén amuaamuá'itɨn, sino setá'aj siyen tiraamuá'itɨn se'íjna tɨ a'ij pua'a 'een se'íjna jɨme'e sej xí'epɨ'ɨn rɨcɨ.

13

1 Ayee pu tiú'ujxe'eve'e tɨ ja'atí tɨ na'a ayén hua'ará'astijre'en a'íjmej í mej ti'itíj jín antiújmua'aree. Dios pu ayén raaxí'epɨ'ɨntare mej miyen ti'itíj jín títetaté'en. A'íj pu jín Dios ayén hua'antíhuau.
2 A'íj pu jín, tɨ pua'a ja'atí caí huataúra'an tɨ ij ayén hua'ará'astijre'en, a'íɨ pu ajta mé rúuhua'ana a'íjna tɨ Dios ayén raateájtuaa íiyen chaanaca japua. Ajta, tɨ pua'a ja'atí ayén huárɨni, puaíjtzi pu a'íjna japua rávaɨjtzi.
3-4 Tí pua'a ja'atí ayén rí'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ, capu ruxe'eve'e tɨ a'íɨn ja'atí ayén huá'atziɨɨne'e a'íjmej í mej ti'itíj jín antiújmua'aree. Mí ajta, a'íjna tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ, ayée pu xaa ne'u tiraavíjte'e tɨ a'íɨn ayén huá'atziɨɨne'e a'íɨme í mej tí'aijta. Tí pua'a piyen tí'ijxe'eve'e pej caí ti'itíj jín rátziɨɨne'e pe'íjna tɨ tí'aijta, patá'aj piyen huárɨni ti'itíj jɨme'e tɨ i'i xí'epɨ'ɨn. Tí pua'a piyen huárɨni, ayée

pu rí'ɨ timuaatá'asin a'ɨ́jna tɨ tí'aijta, a'iné Dios pu a'ɨ́jna jɨ́n ra'antíhua'u tɨ ij a'ɨ́ɨn ti'itévaɨ'ɨrihua'an jemin. Mí ajta, tɨ pua'a piyen a'ij pua'a títiá'acha'ɨɨ, aj pej xaa rátziɨɨne'e pua'amé, a'iné a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree tɨ puaíjtzi jamuaatá'an. A'ɨ́ɨ pu xaa ne'u tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi tɨ ij Dios jetze me'ecan ayén puaíjtzi hua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ.

5 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén tiú'ujxe'eve'e sej siyen hua'ará'astijre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej ti'itɨ́j jɨ́n títetateí tɨ ij caí ayén a'amua japua rájveti ɨ́ puaíjtzi. Ayee pu ajta ruxe'eve'e a'ɨ́jna jɨme'e sej siyen ra'ará'astijre'e ɨ́ Dios.

6 Ayee pu ajta tiú'ujxe'eve'e sej seajta se'ɨ́jna jɨ́n tí'inajchita a'ɨ́jna tɨ á'amuajijve'e, a'iné a'ɨ́mej ɨ́ mej miyen á'amuajijve'e, a'ɨ́ɨ mú tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi. Tí'ɨj pɨ́ na'a nain xɨcaj tzajta'a, ayée mú me'ɨ́jna jɨ́n tí'ivaɨre'e.

7 Tɨ́ pua'a piyen ja'atí té'echa'ɨɨre'e, patá'aj piyen tiraaná jchite'en a'achú pej caj tirá'acha'ɨɨre'e, na'ari tɨ pua'a piyen pe'ɨ́jna jɨ́n té'echa'ɨɨ ɨ́ mej Gobieerno jemi muajíjve'e, patá'aj piyen che'atá pena'a tihua'unájchite'en. Ajta tɨ pua'a piyen pe'ɨ́jna jɨ́n té'echa'ɨɨ ɨ́ mej muajíjve'e me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ pej tí'itu'araca, patá'aj pajta piyen pe'ɨ́jna jɨ́n tiu'unájchita. Tɨ́ pua'a ayén tiraavíjte'e pej piyen rí'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'aijta, patá'aj piyen huáɨni. Na'ari tɨ pua'a ayén tiraavíjte'e pej rí'ɨ tihua'uteájtuaani a'ɨ́mej ɨ́ mej títeté'u'upu'u, patá'aj piyen rí'ɨ tihua'utá'an.

8 Setá'aj nain jɨ́n tiu'unájchita sej si caí ché'e ti'itɨ́j jɨ́n té'echa'ɨɨ ɨ́ á'amuaxɨ'ej tevi jemi. Ayee xu'u sena'a se'ɨ́jna jɨ́n tirá'acha'ɨɨre'e ɨ́ seɨj sej huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj, a'iné a'ɨ́jna tɨ ayén raxɨ́'eve'e ɨ́ ruxɨ́'ej tevi, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n ari ra'ará'astijre a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.

9 Ayee pu tíhua'uta'aíj tɨjɨ́n: “Capej tí'ixana'acɨre'e.” Ajta ayén tɨjɨ́n: “Capej tí'itecui'ica.” Ajta i'i tɨ ayén tɨjɨ́n: “Capej tí'inahua'aj.” Ajta i'i tɨ ayén tɨjɨ́n: “Capej tí'inecua'atze.” Naíjmi'i ɨ́ niuucari tɨ ayén 'een, ajta ti'itɨ́j tɨ a'ij tɨ ra'ité'ase, naíjmi'i tɨ́j na'a tɨ ayén, a'ɨ́ɨ pu ará'ase a'ɨ́jna jetze ɨ́ niuucari tɨ ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: “Patá'aj piyen raxɨ́'eve'e ɨ́ axɨ́'ej tevi patíj aseíj tí'axe'eve'e.”

10 Tɨ́ pua'a ja'atí ayén tzáahuati'ira'a jɨ́n raxɨ́'eve'e ɨ́ ruxɨ́'ej tevi, a'ɨ́ɨ pu caí ja'anáj a'ij pua'a raruuren. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ nain jɨ́n ra'ará'astejsin a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.

11 Setá'aj siyen huáɨni se'ɨ́jna jɨme'e sej seri rú'umua'aree ti'itɨ́j tɨ xɨcáara'an jetze pítí'iɨcɨ. Pu'uri ayén teja'uré'ene sej rí'ɨ huaújruuren sej si atanéjne'ere temua'a naa, a'iné pu'uri jaítze'e vejli'i a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen Dios ta japua niuuni. Pu'uri xaa ne'u jaítze'e vejli'i tɨ caí vejli'itaca'a tetí'ɨj amuacaí té'antzaahua.

12 Pu'uri jaítze'e huatíca'a a'ɨ́jna tɨ jetzen tí'aijta a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een. Pu'uri ajta vejli'i a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen Cirístu'u ta japua niuuni. A'ɨ́j pu jɨ́n, tiché'e tiyen mé rúuhua'axɨn tɨ́j na'a tɨ a'ij pua'a 'een tej tiyen amuacaí te'ɨ́jna jɨ́n tiyen rɨjcaa. Tiché'e teajta te'ɨ́jna jetze aráta ca'anen ɨ́ tej jɨ́n raaté mua'itɨn te'ɨ́jna ɨ́ tej jɨ́n tí'itese'e.

13 Tiché'e tiyen rí'ɨ ti'itítacha'ɨɨca a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre ɨ́ teɨte mej néeriste'e á'ujujhua'an. Tiché'e teajta caí ché'e tiyen a'ij pua'a éene'ecan jɨ́n tí'iyeste, teajta caí ché'e a'ij pua'a tí'iteta'arua, teajta caí ché'e tí'ixana'acɨre'e huá'a jamuan ɨ́ mej tiú'unecua'atziste'e, teajta caí ché'e tí'ixana'acɨre'e seíj jamuan tɨ caí a'ɨ́j pú'een ɨ́ pej yá'uvi'itɨn. Tiché'e teajta caí tiyen ne'use'e tajɨ́mua'a. Capu ajta xɨ'epɨ'ɨn tej tiyen a'atachueere'e tajɨ́mua'a.

14 Mí seajta mú'een, setá'aj siyen rí'ɨ titetiújcha'ɨɨca a'ij tɨ ti'itiújcha'ɨɨca'a ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cirístu'u pú'een. Caxu ché'e siyen se'ɨ́jna jetze

tí'imuajca a'ij sej ye'í huárɨni sej si siyen ra'ará'astijre'en se'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiráninei ɨ́ á'amuatzajta'a.

14

Catu nu'u rá'axɨjte'e ɨ́ taxɨ́'ej tevi

1 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ caí xɨ tirú'umua'aree a'ij tɨ huataújmua'a tɨ ayén ra'ará'astijre'en ɨ́ tavástara'a, setá'aj ra'ancuré'evi'itɨn ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e. Caxu siyen sena'a rá'axɨjte'e se'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tirá'amitɨejte'e a'ɨ́jna.

2 Ayee pu tí'ijmua'aree ruseɨ́j ɨ́ Dios jemi tɨ nú'u ayén ti'itá'aca tɨ nain tiu'uca'aní, ajta a'ɨ́jna ɨ́ seɨj, tɨ caí temua'a naa tirú'umua'aree a'ij tɨ 'een ɨ́ Dios jemi, ayée pu tirá'amitɨejte'e tɨ ayée na'a ti'itá'aca tɨ ráacua'ani tɨ te'ejnéj á chuaata'a.

3 Ayee pu tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ nain tí'icua'a caí ayén raxɨéehuata a'ɨ́jna tɨ caí nain tí'icua'a. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ caí nain tí'icua'a, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn caí rá'axɨjte'e a'ɨ́jna tɨ nain tí'icua'a, a'iné Dios pu ajta ayén ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

4 Pajta mú'ee, mɨ pej caí nain tí'icua'a, ¿a'atani ayén a'ɨ́jna jín timua'íjca pej piyen rá'axɨjte'en ɨ́ ja'atɨ tɨ seɨ́j jemi tí'ivaɨre'e? Capu ja'atɨ́, a'iné seɨ́j pu'u tí'ira'aijte'e. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ, a'ɨ́ɨ pu ará'astijre'esin a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e. Na'ari tɨ pua'a caí ayén huárɨni, a'ɨ́ɨ pu jemin muá'itɨche'en. Mɨ́ ajta, a'ɨ́jna tɨ nain tí'icua'a, a'ɨ́ɨ pu xaa ará'astijre'esin, a'iné tavástara'a pu ca'anírja'a raatá'asin tɨ ij ayén ra'ará'astijre'en.

5 Ajta seɨ́j jemi, ayée pu tirá'amitɨejte'e tɨ sei xɨcaj ayén jaítze'e ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi caí seica xɨcáara'an jetze. Ajta seɨ́j jemi, ayée pu tirá'amitɨejte'e tɨ ruxɨ́'ej na'a ayén 'een nain xɨcáara'an jetze. Miché'e miyen rujɨ́ɨmua'a mena'a tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare'en temua'a naa, a'ij tɨ té'umua'atze ɨ́ ru tzajta'a ɨ́ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een ɨ́ Dios jemi.

6 A'ɨ́jna tɨ ayén tirá'amitɨejte'e tɨ seɨ́j xɨcáara'an jetze jaítze'e ruxe'eve'e, ayée pu tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare ɨ́ tavástara'a jemi. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ nain tí'icua'a, ayée pu ajta rɨcɨ ɨ́ tavástara'a jemi, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ajta pu rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ caí nain tí'icua'a, a'ɨ́ɨ pu ayén che'atá na'a tí'icua'a ɨ́ tavástara'a jemi. A'ɨ́ɨ pu ajta rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios.

7 Ayee pu'u, a'iné tetɨ́j tena'a pua'amé iteen, capu ja'atɨ́ ayén ruseɨ́j ruuri. Capu ajta ayén ruseɨ́j mɨ'ɨni.

8 Tɨ́ pua'a tiyen i'irúuri, ayée tu i'irúuri tej ti rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ tavástara'a na'ari tɨ pua'a tiyen huácui'ini, ayée tu che'atá tena'a cui'ini tej ti huatátatuiire'en ɨ́ tatevij jɨme'e te'ɨ́jna jemi. A'ɨ́j pu jín, capu amín a'ij tɨ pua'a tiyen i'irúuri nusu tɨ pua'a tiyen huácui'ini. Teuche'e tu tavástara'a jetze ajtéme'ecan.

9 A'ɨ́j pu jín, Cirístu'u ayén huamɨ́'ɨ, ajta a'itára huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén hua'avastara'a pu'éene'e á'ara'ani a'ɨ́mej ɨ́ mej meri huácuii, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej mauj i'irúuri.

10 Pajta mú'ee, ɨ́ pej caí xɨ tirú'umua'aree temua'a naa, ¿a'iné 'een jín piyen rá'axɨjte'e ɨ́ a'ihuára'a? Pajta mú'ee, ɨ́ pej nain jín ti'itá'aca, a'iné 'een jín piyen raxɨéehua pe'ɨ́jna ɨ́ a'ihuára'a. Capu a'atzu ayén tiraavíjte'e sej siyen rɨjca, a'iné naíjmi'i tu tiyen huataseíjre'esin a'ɨ́jna jemi ɨ́ Dios tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén tá'uxɨjte'en naíjmi'ica itejmi.

11 Ayee pu xaa ne'u té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:
Ayee pu ti'ixa a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a tɨjɨ́n:
A'iné nee nu ruuri, ayée pu ti'ayajna,

matíj mena'a pua'amé
mej yen chaanaca japua seijre'e,
a'íi mú títunutaxi'isin ineetzi jemi.
A'íi mú majta, miyen rí'i tinaatá'asin
me'íjna jime'e í nej Dios pú'een.
12 A'íj pu jín, a'achú tej pua'amé tej yen seijre'e, naíjmi'i tu tiyen tiu'utaxájta mé jéjre'e í Dios jemi a'ij tej ti'itíj jín huarij.

Tej nu'u caí ca'anijra'a raatá'an í ta'ihuaara'a tí'ij ti'itíj jín auté'itze

13 A'íj pu jín, tiché'e tiyen raatapuá'ajta tej tiyen té'ataxijte'e tajíimua'a. Aru tiché'e tiyen raaxí'epi'intare'en í ta tzajta'a tej ti caí ché'e ti'itíj jín raatamuári'eristen í ta'ihuaara'a, nusu tej ti caí ché'e ca'anijra'a raatá'an ti ij ti'itíj jín huamuá'itichen í Dios jemi.
14 Ayee nu tirú'umua'aree inee, a'iné ayée nu tiú'unamuajri'i ne'íjna jemi í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ayén ti'ayajna. Tíj na'a ti seíj racua'aca ti tí'icua'iri'i pú'een, capu ruseíj na'a raxana'ave'e a'íjna ti racua'aca. Mí ajta, ti pua'a a'íjna jemi í ja'ati ayén tirá'amitiejte'e ti ti'itíj ayén xána'avi'ire'e, a'íjna jemi pu xaa ayén 'een, ti ayén xána'avi'ire'e.
15 Tí pua'a piyen ca'anijra'a ratá'aca í a'ihuára'a ti a'íin caí ayén racua'aca í ti'itíj í pej xaa racua'aca, ri'iríista a'ame pej raapuaíjtzite'en i tzajta'an a'iné, a'íjna jemi, a'íi pu xána'avi'ire'e a'íjna ti ráacua. Capej xí'epi'in huaríj. Capej xaa ne'u raxí'eve'e í a'ihuára'a pe'íjna jime'e pej ca'anijra'a raatá'a ti ayén huárini a'ij ti tiraapuaíjtzitare. Capej mú'ee rá'apua'ajte'e í a'ihuára'a a'iné Ciríistu'u pu ari jetzen me'ecan huamí'i.
16 Capej ché'e piyen ti'itiá'acha'ii. Na'ari caí, ayée mú seica miyen ti'ijxáatzi'ire'e muá'ara'ani me'íjna ti ayén timuá'amitiejte'e ti xí'epi'in 'een.
17 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'iné a'íjna ti ayén titaací'i ti Dios ayén tí'ita'aijte'e naíjmi'ica itejmi, capu ayén a'íjna jín tej tiyen tí'icua'a na'ari tej tiyen ye'eca. Capu xaa ne'u, sino ayée tu ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi. Teajta rí'i titeeteájturaa í ta tzajta'a. Ajta, a'íi pu ca'anijra'a taatá'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tej ti tiyen huatátatemua'ave'en.
18 Jee xaa ne'u, ja'atí ti na'a ti ayén ravaire'e í Ciríistu'u, a'íjna í ja'ati ayée pu rí'i tiratá'aca í Dios. Majta me'ín í teite, ayée pu ajta hua'aráanajche ti ayén tí'ijri'ire a'íjna í ja'ati.
19 A'íj pu jín, tiché'e tiyen ahuátaca'anen tej ti tiyen rí'i ti'itítacha'ii tej tiyen ta'ihuaamua'a tá'ara'ani temua'a naa, tej teajta rí'i huátaruuren tajíimua'a tej ti jaítze'e raayí'itihua'an a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.
20 Caxu se'íjna jín raaté'uunan se'íjna ti Dios ayén raateájtuaa huá'a jemi í á'amua'ihuaamua'a se'íjna jime'e sej nain tí'icua'a. Naa pu ti'iri'een tíj na'a ti tí'icua'iri'i. Mí ajta, ti pua'a ja'atí a'íjna jín ca'anijra'a raatá'an í ru'ihuaara'a ti a'íin ihuáare'ara'an ayén ráacua'ani a'íjna ti rajpuaíjtzi í Dios jemi, a'íj pu jín ayén auteáturaasin í Dios jemi a'íjna í ja'ati ti ayén ca'anijra'a raatá'a í ru'ihuaara'a.
21 A'íj pu jín, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'e pej caí piyen racua'aca í hua'ira'a ca'ín pej caí piyen raye'eca í nahuáj. Jee xaa ne'u patá'aj caí piyen ti'itíj jín a'ij huárini ti ayén ca'anijra'a raatá'acare'en ti a'íin a'ihuára'a ti'itíj jín auteáturan í Dios jemi.
22 Tí pua'a ayén timuá'amitiejte'e ti ayén ti'iri'een í Dios jemi pej piyen ti'itíj huácua'ani, patá'aj piyen aseíj pena'a avíitzi jín tirú'umua'areere. Capej piyen tí'ixajta mé jéjre'e, teite tzajta'a. Ché'e huaújtemua'ave'en a'íjna í ja'ati

tɨ caí rumua'atzíira'a jɨ́n á'ujxɨjte'e a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ti'itɨ́j jɨ́n rɨcɨ, a'iné a'ɨ́ɨ pu ari ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén ti'irɨ́'een ɨ́ Dios jemi.

23 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ́, tɨ pua'a caí xɨ temua'a naa tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén ti'irɨ́'een ɨ́ Dios jemi tɨ ij ti'itɨ́j huácua'ani, tɨ pua'a ayén racua'aca, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n a'uxɨ́jte'en tɨ a'ij pua'a rɨcɨ a'iné a'ɨ́ɨ pu caí té'atzaahuate'e ayén ráacua. Ajta, ti'itɨ́j tɨ na'a tɨ ja'atɨ́ ayén jɨ́n rɨcɨ, tɨ pua'a caí ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén ti'irɨ́'een ɨ́ Dios jemi tɨ ayén huáɨ̀ni, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n auteáturaasin ɨ́ Dios jemi tɨ pua'a ayén rɨjca, a'iné capu té'atzaahuate'eca'a.

15

Tej nu'u rɨ́'ɨ tihua'atá'acare'en ɨ́ taxɨ́'ej teɨte

1 Teajta iteen, i tej temua'a naa tirú'umua'aree a'ij tɨ 'een ɨ́ Dios jemi, ayée pu tiraavíjte'e tej te'utáviicua'i te'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí xɨ yaú'itɨe temua'a naa ɨ́ Dios jemi. Tiché'e caí tiyen tena'a rahuauca itejmi jɨme'e a'ij tɨ titá'amitɨejte'e, sino tiché'e rɨ́'ɨ tihua'utá'an ɨ́ seica.

2 Ayee pu titaavíjte'e itejmi, a'achú tej pua'amé, tej ti rɨ́'ɨ tiraatévaɨre'en ɨ́ ta'ihuaara'a tɨ ij a'ɨ́ɨn jaítze'e raayɨ́'ɨtɨhua'an a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios.

3 Ayee pu xaa ne'u Cɨríistu'u ajta ayén huarɨ́j. Capu ayée na'a rahuauca'a a'ij tɨ tira'aránajcheca'a, sino ayée pu tira'ará'aste a'ij tɨ té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: "Ayee pu neetzi japua rájve mej na'ajteá'axɨ'ɨn mú'eetzi jetze me'ecan."

4 Ayee pu'u, a'iné nain tɨ́j na'a tɨ a'ájná'ɨmua é'eyu'usi'ihuaca'a, ayée pu 'een jɨ́n té'eyu'usi'ihuaca'a tej ti jetzen huátamua'aten, tɨ ij a'ɨ́ɨn tɨ é'eyu'usi'ihuaca'a ca'anírja'a taatá'acare'en tej ti tiyen te'utáviicua'i, teajta tiyen rachú'eve'e tɨ Dios ayén tu'irájtuaani.

5-6 Ajta a'ɨ́ɨn Dios tɨ ayén ca'anírja'a amuaatá'aca sej si siyen huateújca'anen, ajta sej si te'utáviicua'i, ché'e a'ɨ́ɨn ajta amuaatá'acare'en sej rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ rujɨ́ɨmua'a sej si siyen ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa a'achú sej pua'amé. Ché'e Dios rɨ́'ɨ tejamuaatá'acare'en a'ɨ́jna jɨme'e sej seuj siyen rá'astijre'e ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús, sej si naíjmi'i siyen rɨ́'ɨ tiraatá'an se'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ ya'upuáara'an pú'een ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u. Setá'aj siyen rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en a'achú sej tirú'umua'aree ɨ́ á'amuatzajta'a.

Naíjmi'ica pu nu'u tihuá'acɨ'ɨti ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n huataújtemua'ave'esin

7 Setá'aj siyen che'atá sena'a ancuré'ujvi'itɨn seɨj seajta seɨj a'ij tɨ Cɨríistu'u ajta amua'ancuré'evi'itɨ mú'ejmi sej si siyen se'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios.

8-9 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u ayén a'ɨ́jna jɨ́n te'enteájrupi tɨ ij hua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej runavij a'antisí'iche a'ɨ́jna jɨme'e mej miyen ráamua'aree tɨ Dios tzáahuati'ira'a jɨ́n araúraste a'ij tɨ ari te'ataújratziiri'ɨ. Cɨríistu'u pu nain jɨ́n te'ataújratziiri'ɨ huá'a jemi ɨ́ huá'ahuaacɨxa'astemua'acɨ'ɨ mej mi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecantaca'a majta miyen rɨ́'ɨ tiraatá'asin ɨ́ Dios me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn huá'ancu'uvajxɨ. Ayee pu té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:

A'ɨ́j nu jɨ́n rɨ́'ɨ timuaatá'asin huá'a tzajta'a a'ɨ́mej
ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.
Ayee nu ti'ichuíica na'ame
nej ni ne'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ timuaatá'an.

10 Ajtahua'a ayén tɨjɨ́n:

Setá'aj huataújtemua'ave'en huá'a jamuan
ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ Israél teecan,

mú'een mɨ sej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.
11 Ajtahua'a seíj ayén tɨjín:
Setá'aj ríˈɨ tiraatá'an ɨ tavástara'a,
naíjmi'i mú'een, a'achú sej pua'amé,
mɨ sej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.
Setá'aj seajta siyen tiu'utáchuiica ɨ jemin
sej seˈɨjna jɨ́n rɨˈɨ tiraatá'an, naíjmi'i mú'een,
mɨ teɨte, mɨ sej yen huachéjme chaanaca japua.
12 Ajtahua'a, ayén tiu'utaxájtaca'a aˈɨjna ɨ Isaías teecan
tɨjín:
Seɨj pu airaújneijte'esin aˈɨjna jetze ɨ Isaí.
Aˈɨ́ɨ pu ayén huataseíjre'esin
tɨ ij ayén tíhua'uta'aíjte'en naíjmi'ica aˈɨmej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua
é'eme'ecan.
Majta aˈɨ́ɨme, ayée mú rájchu'eve'esin
tɨˈɨj aˈɨ́ɨn hua'irájtuaani.
13 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ Dios tɨ ayén ca'anírja'a tatá'a tej ti tiyen raachú'eve'en, ché'e
aˈɨ́ɨn ayén ríˈɨ tejamuaatá'an sej si jeíhua huápɨˈɨ huataújtemua'ave'en, tɨ ij ajta
amua'anpuá'ajte'en temua'a naa seˈɨjna jɨme'e sej siyen rá'astijre'e seˈɨjna
ɨ tavástara'a. Ché'e aˈɨ́ɨn ajta ayén ríˈɨ tejamuaatá'an sej si jaítze'e siyen
raachú'eve'en seˈɨjna jɨme'e sej seˈɨjna jetze araújca'ane ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an
ɨ Dios.
14 Ayee pu tiná'amitɨejte'e ineetzi tɨ ayén ti'ayajna mú'ejmi jɨme'e sej siyen
nain jɨ́n ríˈɨ titetiújcha'ɨɨ seɨj seajta seɨj. Nain xu ú'umua'aree ɨ tɨ ruxe'eve'e,
seajta siyen raayɨˈɨtɨ sej si huaúritɨi seɨj seajta seɨj.
15-16 Ayee nu jeíhua ahuánca'ane nej ni niyen tejámuaatayú'use'en tiˈɨtíj
jɨme'e. Capu tíˈɨseicaj na'a, canu neajta tíˈɨtziɨɨne'eca'a nej niyen huaríj, sino
ayée nu neajtahua'a tiˈɨtíj jín amua'utámua'areeriˈɨ neˈɨjna jɨme'e, aˈɨné Dios
pu ayén tinaaˈɨ́jca. Ayee nu neˈɨjna jín te'enteájrupi nej ni tiu'utévaɨre'en ɨ Dios
jemi. Neajta nu neˈɨjna jín antínmua'aree nej niyen raatévaɨre'en ɨ Ciríistu'u tɨ
ajta iˈɨ Jesús, nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en aˈɨmej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua
é'eme'ecan aˈɨj tɨ ari huaríj ɨ Dios. Ayee mú éene'e muá'aju'u tíj muaɨˈɨvéjri tɨ
seíj raateájtuaa ɨ Dios jemi tɨ ij ayén ríˈɨ tiraatá'an.
Jee xaa ne'u, aˈɨ́ɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, aˈɨ́ɨ pu ayén huá'aruuren mej
mi miyen ururíˈene'acan jín huateáturan ɨ Dios jemi.
17 Aˈɨ́j nu jín huápɨˈɨ huatántemua'ave'e jemin ɨ Ciríistu'u tɨ ajta iˈɨ Jesús
neˈɨjna jɨme'e nej niyen ravaɨre'e ɨ Dios.
18-19 Aˈɨ́j nu'u jín niyen á'anca'ane nej tejamuá'ixaate'en neˈɨjna jɨme'e
tɨ Ciríistu'u ari ayén tiú'uruu aˈɨjna jɨme'e nej ravaɨre'e mej mi meˈɨ́n ɨ
mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan miyen ra'ará'astijre'en meˈɨjna ɨ Dios.
Ayee mú 'een jín rá'astijre'e meˈɨjna jɨme'e mej miyen ráanamuajriˈɨ aˈɨj nej
tiu'utaxájtaca'a, majta miyen naaseíj ineetzi aˈɨj nej tiˈɨtíj jín huaríj, nej
niyen huaríj tɨ huápɨˈɨ ruxe'eve'e, ɨ mej jín aˈɨj te'utaseíj, aˈɨné Dios pu
raateájtuaa ɨ rumuáriˈɨeriˈɨre'ara'an ineetzi jemi aˈɨjna jɨme'e nej neˈɨjna jetze
aránca'anejca'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.
Aˈɨ́j nu jín nain japua neri tihua'utá'ixaa neˈɨjna ɨ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ
Ciríistu'u. Nainjapua tíj na'a a'uun mej huachéjme u Jerusalén, neajta méyee
a'u mej e'eré'ete'ecaa ajta nena'a caí ne'uun ɨmuá a'atanéj ne'újna a'u mej

a'uchéjme tíj na'a tɨ a'uun huatacá'a u Ilírico, nain nu jín tihua'utá'ixaa ɨ CɨríɨstU'u jetze me'ecan.
20 Tíj na'a nej a'utéjche nej ra'ará'astijre'en ɨ tavástara'a tɨ yú e'iré'ene, ayée nu ahuánca'ane nej niyen tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari jɨme'e a'u mej caí xɨ ja'anáj yá'unamuajri'i, nej ni caí niyen che'atá nena'a ne'ɨ́jna jetze autéjcheni a'u tɨ ari seɨ́j teja'umuárɨej.
21 Mɨ́ neajta inee, ayée nu huarɨ́j a'ij tɨ té'eyu'usi'i tɨjín:
A'ɨ́ɨ mú raseijran me'ɨ́jna
ɨ tɨ caí xɨ ja'atɨ́ a'ɨ́jna jín tihua'utá'ixaa.
Majta mú yaú'itɨée muá'aju'u me'ɨ́jna
ɨ mej caí xɨ ja'anáj ráanamuajri'i.

Pablo pu nu'u á'uye'imɨ́'ɨ u Roma

22 A'ɨ́j pu jín, mu'iitɨ́ mú naatá'ijmɨijri'i nej caí niyen ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi.
23-24 Aru íjii, a'iné capu ché'e mé'e é'erɨ'ɨri nej ne'uun teja'umuárɨ'en tíj na'a ayun tɨ huacá'a, ajta a'iné pu'uri tejauume a'achú pua'an nine'ira'a nej niyen tí'ijxe'eve'e nej amuaja'uvé'emuaare, ayée nu tí'imua'atze nej niyen huárɨni netɨ́'ɨj ne'uun á'ume'en u España. Ayee nu tí'ijxe'eve'e inee nej ne'uun amuaja'utéseijra netɨ́'ɨj ne'uun á'ume'en, tej ti a'atzu huátatemua'ave'en tajɨ́ɨmua'a, sej si seajta naatévaɨre'en nej ni neajtahua'a u á'ume'en a'u nej á'ume.
25 Mɨ́ neajta inee, íjii, u nu a'umé'e na'ame u Jerusalén nej ni hua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ mej me'uun é'eche ɨ ta'ihuaamua'a, ɨ mej Dios jemi seijre'e.
26 Majta a'ɨ́mej ɨ mej me'uun Macedonia huachéjme, majta a'ɨ́mej ɨ mej me'uun Acaya é'eme'ecan, ayée pu hua'aránajcheca'a mej ti'itɨ́j hua'utá'an a'ɨ́mej ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, ɨ mej me'uun é'eche u Jerusalén.
27 Ayee pu tihua'aránajcheca'a mej miyen huárɨni. Jee xaa ne'u, ayée mú tihuá'acha'ɨ́ɨre'eca'a, a'iné a'ɨ́ɨme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, ayée pu tihua'ucí'ɨ mej ra'ancuré'an me'ɨ́jna ɨ tɨ jín Dios rí'ɨ tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a. A'ɨ́j mú jín, a'ɨ́ɨme ɨ mej seɨ́j chuéjra'a japua é'eme'ecan miyen tihuá'acha'ɨ́ɨre'e mej miyen ti'itɨ́j tihua'utá'an me'ɨ́jna ɨ mej jín huateújvaɨre'en.
28 Ayee nu amuacaí hua'utátuiire'esin ne'ɨ́jna ɨ mej tiu'utá'a ɨ ta'ihuaamua'a. Netɨ́'ɨj nain jín ra'anticɨ́'ɨn, aj nu ni ne'uun a'umé mú'ejmi jemi. Neajta á'iyen u a'umé'e na'ame u España.
29 Ayee nu rú'umua'aree tɨ ayén té'eme a'ájna netɨ́'ɨj ne'uun á'ume'en mú'ejmi jemi tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a ayén nain jín rí'ɨ titaatá'an naíjmi'ica itejmi. Capu ti'itɨ́j a'ij tita'aturáate'e a'ame.
30 Ayee nu tejá'amuahuavii, ne'ihuaamua'a, mɨ sej seajta ra'ará'astijre'en ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta i'i CɨríɨstU'u, sej si siyen tinaatévaɨre'en se'ɨ́jna jɨme'e ɨ nej jín tí'itese'e. Setá'aj siyen tí'ijhuaviira ɨ Dios ineetzi jɨme'e.
31 Setá'aj siyen tí'ijhuaviira tɨ ij a'ɨ́ɨn Dios ayén nu'irájtuaani mej mi caí a'ij neruure a'ɨ́ɨme ɨ mej caí miyen ra'ará'astijre'e ɨ tavástara'a, a'ɨ́ɨme ɨ mej Judea huachéjme. Setá'aj seajta siyen rahuaviira mej mi me'ɨ́n ɨ mej Dios jemi seijre'e, ɨ mej Jerusalén é'eme'ecan, mej mi miyen ra'ancuré'an ɨ nej jín hua'utévaɨre'en.
32 Ayee xu huárɨni nej ni ne'uun á'ume'en mú'ejmi jemi tɨ pua'a Dios ayén neetá'acare'en, tej ti tajɨ́ɨmua'a huatátatemua'ave'en, tej ti teajta ca'anírra'a huatáta'an seɨj teajta seɨj.

33 Ajta a'ɨ̱in ɨ́ Dios tɨ rɨ́'ɨ ta'anpuá'ajte, ché'e a'ɨ̱in ayén huateáturan naíjmi'ica jemi, mú'ejmi. Ché'e ayén teja'uré'enen.

16

Pablo pu huá'ateujte'e ɨ́ ru'amiigustemua'a

1 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ta'ihuaara'a tɨ 'ɨ́ita'a, a'ɨ́jna ɨ́ Febe. A'ɨ́ɨ pu huá'avaɨre'e a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri a'ujna já'ahua'a Cencrea.

2 Ayee nu tejá'amuahuavii sej si siyen ra'ancuré'evi'itɨ temua'a naa a'ij tɨ tiraavíjte'e itejmi jemi, i tej Dios jemi seijre'e. Setá'aj siyen ra'ancuré'evi'itɨn a'iné a'ɨ́ɨ pu ajta rá'astijre'e ɨ́ tavástara'a. Setá'aj siyen nain jín raatévaɨre'en tɨ́j na'a tɨ tirá'aturaate'e, a'iné a'ɨ́ɨ pu ari mu'iicáca huatévaɨ ɨ́ teɨte, ajta pu neetzi huatévaɨ.

3 Setá'aj hua'utateújte'en se'ɨ́mej ɨ́ Priscila, seajta se'ɨ́jna ɨ́ Aquila. A'ɨ́ɨ mú majta miyen neetzi jamuan tí'imuaɨ'e tej ti naíjmi'i raatévaɨre'en te'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús.

4 A'ɨ́ɨ mú miyen huataúra'a mej mi neetzi japua huániuuni. Ayee mú tín me'ɨ́jna jín huácuii. Jé'ecan nu ne'ɨ́jna jín tí'intemua'ave'e. Majta a'ɨ́ɨme, ayée mú majta tiú'ujtemua'ave'e matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej e'etiújse'ɨri, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

5 Setá'aj seajta hua'utateújte'en a'ɨ́mej ɨ́ mej a'uun e'etiújse'ɨri a'u mej é'eche a'ɨ́jna ɨ́ Priscila, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Aquila. Setá'aj seajta siyen tiraatateújte'en se'ɨ́jna ɨ́ ne'amiigu ɨ́ Epeneto, tɨ a'uun é'eche u Acaya tɨ ayén amuacaí huataújtuiiri'i ɨ́ Cɨríistu'u jemi.

6 Setá'aj siyen tiraatateújte'en se'ɨ́jna ɨ́ María, a'ɨ́jna tɨ ari jeíhua tiu'umuáɨrɨej mú'ejmi jemi.

7 Setá'aj seajta hua'utateújte'en se'ɨ́mej ɨ́ Andrónico, seajta ɨ́ Junias. A'ɨ́ɨ mú majta nee jamuan aiteánami'ihuaca'a. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua arái'ase, a'ɨ́ɨ mú temua'a naa huá'amuajte me'ɨ́jna ɨ́ mej hua'apua, ɨ́ mej majta amuacaí ra'ará'astijre ɨ́ Cɨríistu'u nee caí inee.

8 Setá'aj siyen che'atá sena'a tiraatateújte'en se'ɨ́jna ɨ́ Ampliato, ɨ́ nej jeíhua raxɨ́'eve'e ɨ́ tavástara'a jemi.

9 Ayee xu seajta tiraatateújte'en se'ɨ́jna ɨ́ Urbano tɨ ta jamuan ravaɨre'e ɨ́ Cɨríistu'u. Setá'aj siyen tiraatateújte'en se'ɨ́jna ɨ́ Estaquis, ɨ́ ne'amiigu ɨ́ nej neajta jeíhua raxɨ́'eve'e.

10 Setá'aj se'ɨ́jna huatatéujte'en ɨ́ Apeles. A'ɨ́ɨ pu jeíhua rá'uviicua'iri'i ɨ́ Cɨríistu'u jetze me'ecan, ajta ayée pu tiu'utéemua'itɨ. Setá'aj siyen hua'utateújte'en se'ɨ́mej ɨ́ mej Aristóbulo jamuan é'eche.

11 Setá'aj seajta raatateújte'en ɨ́ ne'ihuaara'a, se'ɨ́jna ɨ́ Herodión. Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Narciso jamuan é'eche, ɨ́ mej majta rá'astijre'e ɨ́ tavástara'a, setá'aj siyen che'atá sena'a tihua'utateújte'en.

12 Setá'aj seajta se'ɨ́mej huatatéujte'en a'ɨ́jna ɨ́ Trifena, seajta se'ɨ́jna ɨ́ Trifosa. A'ɨ́ɨ mú 'úucaj pú'een, ɨ́ mej majta jeíhua huápɨ'ɨ tí'imuaɨ'e ɨ́ tavástara'a jemi. Setá'aj siyen raatateújte'en se'ɨ́jna ɨ́ Pérsida, ɨ́ ne'amiigu ɨ́ nej neajta jeíhua raxɨ́'eve'e. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ajta jeíhua huápɨ'ɨ ari tiu'umuáɨrɨej ɨ́ tavástara'a jemi.

13 Setá'aj seajta raatateújte'en se'ɨ́jna ɨ́ Rufo, tavástara'a tɨ ra'antíhua'u. Setá'aj seajta siyen raatateújte'en se'ɨ́jna náànajra'an a'ɨ́jna ɨ́ Rufo, a'iné a'ɨ́ɨ pu ayén tináacha'ɨ́ɨ cumu nej yaujra'an i'i pú'eene'en.

14 Setá'aj siyen hua'utateújte'en se'ɨmej ɨ Asíncrito, seajta se'ɨjna ɨ Flegonte, seajta se'ɨjna ɨ Hermas. Setá'aj siyen che'atá sena'a hua'utateújte'en ɨ seica, se'ɨjna ɨ Patrobas, seajta se'ɨjna ɨ Hermes, seajta a'ɨmej ɨ ta'ihuaamua'a ɨ mej huá'a jamuan e'eré'etei.

15 Setá'aj seajta se'ɨmej huatatéujte'en se'ɨjna ɨ Filólogo, seajta se'ɨjna ɨ Julia, seajta se'ɨjna ɨ Nereo, seajta ɨ juutzeájra'an tɨ 'ɨita'a, seajta se'ɨjna ɨ Olimpas, setá'aj seajta siyen hua'utateújte'en naíjmi'ica a'ɨmej ɨ mej huá'a jamuan e'eré'etei, ɨ mej majta Dios jemi seijre'e.

16 Setá'aj seajta siyen hua'utateújte'en seɨj seajta seɨj a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ Dios jemi. Matɨj mena'a pua'amé ɨ mej e'etiújse'ɨri mej mi raanájche ɨ Dios, naími'i mú miyen tejá'amuateújte'e.

17-18 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, mú'een, ne'ihuaamua'a. Rɨ́'ɨ xu'u mú'een a'ɨmej jemi ɨ mej ca'anírra'a amuaatá'aca sej si já'ita'a a'utáciɨne, majta miyen á'amuamuarɨ'eriste'e sej siyen auté'ɨtzen ɨ Dios jemi. A'ɨɨ mú meri ajtacíj a'ɨjna jetze a'ij sej seri tíraarɨ́'ɨre. Caxu huá'a jamuan á'ujujhua'ane'en, a'iné matíj mena'a mej miyen 'een, camu a'atzu ravaɨre'e ɨ tavástara'a, a'ɨjna ɨ Cɨríistu'u. Rujɨɨmua'a mu'u ravaɨre'e. Ayee mú me'ɨjna jín huá'acuanamua ɨ teɨte ɨ mej caí ti'itɨj jín á'atura. Ayee mú me'ɨjna jín tihuá'a'ixaate'e niuucari jɨme'e tɨ ayée na'a naa namuajre'e, nusu ti'itɨj ɨ mej jín ahuaújtzaahuate'en a'ɨɨme ɨ mej miyen ranamua.

19 Naími'i mú meri miyen ráanamuajri'i sej seri rá'astijre'e ɨ tavástara'a. A'ɨj nu jín huápɨ'ɨ netémua'ave'e mú'ejmi jɨme'e. Mɨ neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e sej siyen támua'aree sej si siyen rɨjca a'ij tɨ ayén tiraavíjte'e ɨ Dios jemi, sej si seajta caí siyen huataúra'an sej siyen rɨjca se'ɨjna jɨme'e tɨ a'ij pua'a 'een.

20 Ajta a'ɨɨn ɨ Dios tɨ rɨ́'ɨ ta'anpuá'ajte, ca'anacan pu nain jín ra'antipuá'ajte'esin a'ɨjna ɨ Satanás, tɨ ij ayén amuaatá'an sej nain jín raatémua'itɨn se'ɨjna ɨ tiyaaru'u.

21 A'ɨɨ pu ayén yé á'amuaatéujte'e a'ɨjna ɨ Timoteo, tɨ ne jamuan tí'imuarɨ'e. Yé mú majta á'amuateujte'e ɨ ne'ihuaamua'a a'ɨjna ɨ Lucio, ajta ɨ Jasón, ajta a'ɨjna ɨ Sosípater.

22 Neajta inee, i nej i'i Tercio, i nej neajta niyen rá'ayu'uxa ɨ Pablo jetze me'ecan ne'ɨjna i yu'uxari, nee nu neajta á'amuateujte'e ɨ tavástara'a jetze me'ecan.

23 Ajta a'ɨjna ɨ Gayo, ɨ nej jemin yé huaca ajta tɨ rɨ́'ɨ tihua'atá'aca naíjmi'ica a'ɨmej ɨ mej miyen yé tiújse'ɨri meyajna, a'ɨɨ pu ajta yé á'amuateujte'e.

24 Majta a'ɨɨme, ɨ Erasto tɨ a'ɨjna jín ti'itéjvee íiye chajta'a tɨ tumin tíse'ɨri, ajta a'ɨjna ɨ ta'ihuaara'a, a'ɨjna ɨ Cuarto, a'ɨɨ mú majta yé á'amuateujte'e.

I tɨ jín ra'antipuá'ajte

25 Tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an te'ɨjna ɨ Dios tɨ ayén raayɨ́'ɨtɨ tɨ ca'anírra'a amuaatá'an sej si siyen rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨca a'ij nej tejá'amua'ixaate'e ná'aye'i ne'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa a'ij tɨ huarɨj ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u. A'ɨjna ɨ niuucari, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ Dios jín ari titaataseíjrate a'ɨjna tɨ ayén rú'avaataca'a tɨj na'a tɨ Dios raatétaahuaca'a ɨ chaanaca tɨ yú e'iré'ene.

26 Mɨ ajta íjii, Dios pu ari titaataseíjrate. A'ɨjna ɨ Dios tɨ seijre'e tɨj na'a rusén jɨme'e, a'ɨɨ pu ayén tiu'uta'aíjtaca'a tej tiyen ráamua'aree te'ɨjna jetze ɨ mej jetzen ra'utéyu'uxaca'a a'ɨɨme ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Ayee pu tí'ijxe'eve'e mej mi naími'i matíj mena'a pua'amé ɨ mej íiyen seijre'e ɨ chaanaca japua, mej mi rá'antzaahuate'en, majta ra'arái'astijre'en ɨ jemin.

27 Tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en tɨ́j na'a rusén jɨme'e te'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ a'ɨ́ɨn
ruseɨ́j nain jɨ́n támua'aree. Tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ta
japua huaniú a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cirístu'u. Ché'e ayén teja'uré'enen.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Pablo a'ɨ́mej ɨ mej Corinto a'uchéjme'ecaa, ɨ tɨ seɨ́j

Pablo pu huá'ateujte'e

1-2 Inee, i nej i'i Pablo, ɨ tɨ Dios na'antíhuau ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e nej ni tiu'utévaɨre'en ɨ CɨrÍistu'u jetze me'ecan tɨ ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ Jesús, ne'ɨ́jna jamuan ɨ ta'ihuaara'a ɨ Sóstenes. Yee nu tejá'amuayu'use'e mú'een mɨ sej se'uun e'etiújse'ɨri se'újna Corinto sej si raateánajche ɨ Dios, mɨ sej rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e se'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn CɨrÍistu'u, tɨ ajta Jesús pú'een, mú'ejmi huateúra'ate, ajta mú'ejmi huatajé sej si jemin seijre'e. Mú'een xu seajta huá'a jemi seijre'e matɨ́j mena'a pua'amé mej yen seijre'e tɨj na'a ve'ée ɨ chaanaca ɨ mej majta miyen ti'ixa tɨ yee Jesús pu hua'avastara'a pú'een. Jee xaa ne'u, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ hua'avastara'a, ajta ayén che'atá na'a tavástara'a pú'een itejmi.

3 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios ɨ tej rájya'upua, ajta ɨ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta CɨrÍistu'u pú'een, miché'e me'ín rɨ́'ɨ tejamuaatá'an, majta amua'anpuá'ajte'en.

Ɨ tɨ jín Dios rɨ́'ɨ tihua'utá'a

4-5 Ja'anáj tɨ na'a nu niyen rɨ́'ɨ tiraatá'aca ɨ Dios nej ranajche mú'ejmi jɨme'e, a'iné jeíhua pu rɨ́'ɨ tejamuaatá'a ɨ Dios a'ɨ́jna jɨme'e sej seri jemin seijre'e ɨ CɨrÍistu'u, tɨ ajta Jesús pú'een, a'ine a'ɨ́jna jemi mú'een xu seri nain te'encuré'a tɨ tejámuatéva'ɨri ɨ sej jín tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte, ajta ɨ sej jín yaú'itɨée xá'ara'ani a'ij tɨ 'een ɨ Dios jemi.

6 Ayee pu 'een jín amuáaruu a'iné mú'een xu temua'a naa tihua'utá'ixaa ɨ teɨte ɨ CɨrÍistu'u jetze me'ecan.

7 A'ɨ́j pu jín caí ti'itɨ jama'utéturaate ɨ tɨ jín Dios rɨ́'ɨ tejamuaatá'a. A'ɨ́j xu jín, seuj rachú'eve'e tɨ yen huataseíjre'en ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta CɨrÍistu'u pú'een.

8 A'ɨ́ɨ pu ajta ca'anÍjra'a amuaatá'asin sej si te'utáviicua'ɨ ajta na'a caí nain te'entipuá'are, tɨ ij caí ja'atɨ ti'itɨ jín a'amua jetze tɨ́'ijpua'ajte'e a'ɨ́jna xɨcáara'a tɨ jetzen tihuá'axɨejte'en ɨ teɨte a'ɨ́jna ɨ tavástara'a, ɨ Jesús tɨ ajta CɨrÍistu'u pú'een. A'ɨ́ɨ pu xaa tihuá'axɨejte'en a'achú mej pua'amé yen huachéjme ɨ chaanaca japua.

9 Ayee pu té'eme a'iné Dios pu ayén araúrastejsin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ jín te'ataújratziiri'ɨ. Ajta, a'ɨ́ɨ pu amuaatajé sej si siyen ruuristan jamuan ɨ yaujra'an a'ɨ́jna ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta CɨrÍistu'u pú'een.

Pablo pu ayén tihuá'a'ihua'u tɨjín: "¿Ni qui ayén huatámu'iire ɨ CɨrÍistu'u?"

10 Mɨ neajta inee, ayée nu jeíhua tejá'amuahuavii niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta i'i CɨrÍistu'u sej si ruxɨ́'ej sena'a tí'ixajta, sej si caí ché'e já'ita'a a'utacɨ'ɨca'an, sej si seajtáhua'a rɨ́'ɨ huaújruuren, sej si se'ɨ́jna jín anteújseɨre'en naíjmi'ɨ sej si siyen che'atá seɨ́j sena'a jín siyen tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e.

11 Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, a'iné a'ɨ́ɨme ɨ mej Cloé jemi é'eche, a'ɨ́ɨ mú miyen tinaatá'ixaa mú'ejmi jɨme'e sej nu'u rújaaxɨejvi'ɨ rujɨ́ɨmua'a sena'a.

12 A'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej nu'u rújaaxɨejvi'ɨ, ayée pu huataújmua'a sej siyen rɨcɨ, tɨ seɨ́j ayén ti'ixa yee: "Nee nu Pablo jetze ajtéme'ecan." Ajta seɨ́j ayén yee:

“Neajta inee, Apolos nu jetze ajtéme'ecan.” Ajta seíj ayén yee: “Nee nu Pedro jetze ajtéme'ecan” na'ari yee: “Nee nu Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan.”

13 Niché'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. ¿Ni qui ayén seɨcié huaújruu ɨ Cɨríistu'u tɨ ij ayén huatámu'iire? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui miyen náutatai ɨ cúruu jetze ineetzi i nej i'i Pablo mú'ejmi jetze me'ecan? Camu xaa ne'u a'atzu. Ari íjii, ¿ni qui niyen á'amuamuaɨ'ɨhuaca'a neniúucajtze'e i nej i'i Pablo? Canu xaa ne'u a'atzu.

14-15 Jé'ecan nu rɨ'ɨ tiratá'aca ɨ Dios nej caí ja'atɨ huámuaɨ'ɨhuaca'a sino a'ɨ́mej nu'u ne'ɨ́jna ɨ Crispo, neajta ne'ɨ́jna ɨ Gayo. Ayee nu'u huarɨ́j sej si caí se'ɨ́jna jín á'ujtzaahuate'e se'ɨ́jna jɨme'e sej huámuaɨ'ɨvijhuaca'a neniúucajtze'e.

16-17 Neajta nu huá'umuaɨ'ɨhuaca'a a'ɨ́mej ɨ teɨtestemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ Estéfanas. Ayee pu'u xaa ne'u, canu cui'i ramua'aree tɨ pua'a neajtahua'a seíj huámuaɨ'ɨhuaca'a nusu necaí.

Jee xaa, capu Cɨríistu'u ayén ne'uta'íteca'a nej ni huá'umuaɨ'ɨhua ɨ teɨte sino ayée pu 'een jín ne'uta'íteca'a nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari jɨme'e ɨ tɨ jín Dios hua'irájtuaani. Capu ayén ne'uta'íteca'a nej ni ne'ɨ́jna jín tihua'utá'ixaate'en nej jeíhua huápɨ'ɨ raayɨ́'ɨtɨ ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨ́mej ɨ teteca ɨ mej nu'u rɨ́'ɨ tiu'uyɨ́'ɨtɨ. Capu xaa ne'u, sino ayée pu'u a'ɨ́jna jín ne'uta'íteca'a tɨ ij ayén tí'ivaɨre'e á'ara'ani ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ Cɨríistu'u, ɨ mej rá'utatai ɨ cúruu jetze.

Cɨríistu'u pu a'ɨ́n pú'een ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ Dios

18 Ayee pu'u, a'iné a'ɨ́mej jemi ɨ mej a'uvá'ɨtzɨ, ayée pu tihuá'amitɨejte'e tej huatétatɨmua'i te'ɨ́jna jɨme'e tej tiyen tihuá'ixaate'e tɨ Cɨríistu'u ayén huamɨ́'ɨ huá'a jetze me'ecan ɨ cúruu jetze. Mɨ teajta iteen, ɨ tɨ Dios tu'irátuaasin, téjmi pu ayén titá'amitɨejte'e tɨ a'ɨ́n niuucari a'ɨ́n pú'een ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ Dios.

19 A'iné ayée pu té'esiɨɨmua'i tɨjín:

Nee nu yee ra'antipuá'ajte'esin
ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨ́mej
ɨ mej nu'u jeíhua huápɨ'ɨ raayɨ́'ɨtɨ.
Neajta nu yee raaté'uuna nain
ɨ mej meri raarɨ́'ɨre a'ɨ́me
ɨ mej temua'a tirú'umua'aree.

20 Tɨ pua'a ayén ti'ayajna, ¿a'uné a'ij 'é'en a'ɨ́jna ɨ tɨ temua'a tirú'umua'aree? Capu xaa ne'u mé'e já'ahua'a. Ajta a'ɨ́n tɨ tiú'ujmua'ate, ¿a'uné a'ij 'é'en a'ɨ́jna? Capu ajta mé'e já'ahua'a. Na'ari ɨ seɨj tɨ ayén huápɨ'ɨ raayɨ́'ɨtɨ tɨ tiu'utaxáj a'ɨ́mej jemi ɨ mej íjii huáteɨte, ¿a'uné é'eseijre'e? Capu ché'e mé'e é'eseijre'e a'iné Dios pu ari raataseíjrataca'a tɨ caí ti'ɨtɨ a'ij huataújmua'a ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨ́mej ɨ mej yen japuan huachéjme ɨ chaanaca.

21 Mɨ ajta a'ɨ́n ɨ Dios, ayée pu raaxɨ́'epɨ'ɨntare rumua'atzíira'a jɨme'e tɨ caí rɨ'ɨríista a'ame mej miyen me'ɨ́jna jín ráamua'ati huá'amua'atziira'a jɨme'e a'ɨ́me ɨ mej miyen íiyen seijre'e. Ayee pu 'een jín ayén raaxɨ́'epɨ'ɨntare ɨ Dios a'iné ayée pu raxɨ́'eve'eca'a tɨ ayén hua'irájtuaani a'ɨ́jna jɨme'e mej miyen rá'atzaahuate'e a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ nu'u caí a'ij huataújmua'a, ɨ niuucari tej tiyen tihuá'ixaate'e.

22 Majta me'ɨ́n, ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée mú tí'ijhuavii ɨ Dios jemi ɨ mej jín rɨ'ɨ naa te'utaseíj, ajta a'ɨ́me ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'ɨ́ mú rahuauhuau ɨ mua'atzíira'a mej mi me'ɨ́jna jín nain au'itɨée muá'ara'ani.

23 Mɨ teajta iteen, ayée tu tihuá'ixaate'e te'íjna jɨme'e ɨ Cɨríistu'u ɨ mej rá'utatai ɨ cúruu jetze. Ajta a'íɨn ɨ niuucari ɨ tej jín tihuá'ixaate'e, ayée pu a'íjna jín hua'utájaaxɨejte'esin a'íɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ajta a'íɨme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, ayée pu tihuá'amitɨejte'e tɨ caí a'ij huataújmua'a.

24 Mɨ majta a'íɨme, ɨ tɨ Dios hua'utajé, tɨ pua'a a'íɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan na'ari mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, ayée pu tihuá'amitɨejte'e tɨ Cɨríistu'u a'íɨn pú'een ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an tɨ jín Dios hua'irájtuaani, ajta a'íɨ pu a'íɨn pú'een ɨ mua'atzíira'a tɨ jín Dios tí'aijta.

25 Jee xaa ne'u, a'íjna tɨ nu'u caí a'ij huataújmua'a, a'íjna tɨ Dios jemi é'eme'ecan, jaítze'e pu raayí'itɨ caí ɨ huá'amua'atziira'a ɨ teteca. Ajta a'íjna tɨ nu'u caí rú'uca'anisti'i ɨ Dios, jaítze'e pu tí'ivaɨre'e caí ɨ huá'amuarɨ'eri'ira'a ɨ teteca.

26 ¿Ni caí ayén tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? Casi'i, a'ij tɨ 'een mú'ejmi tzajta'a tɨ Dios ayén amuaatajé. Caxu mu'íi mɨ sej jeíhua huápɨ'ɨ rú'umua'aree ɨ huá'amua'atziira'a a'ímej, ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Caxu seajta mu'íi mɨ sej se'íjna jín antiújmua'aree ɨ tɨ jeíhua huápɨ'ɨ ruxe'eve'e nusu se'íjna jetze airaújneijte a'ímej ɨ mej ruxɨéehua á'ujujhua'ane'e. Caxu xaa ne'u.

27 Mɨ ajta a'íɨn Dios, a'íɨ pu hua'antíhuau a'ímej ɨ mej caí a'ij té'umua'areereca'a tɨ ij a'íɨn hua'utatévɨ'iraste'en a'ímej ɨ mej miyen ruseijrata mej nu'u jeíhua huápɨ'ɨ té'umua'aree. Dios pu ajta ayén hua'antíhuau a'ímej ɨ mej caí ti'itɨj jín antiújmua'aree a'ímej jemi ɨ mej yen huachéjme chaanaca japua tɨ ij ajta hua'utatévɨ'iraste'en a'ímej ɨ mej ve'ecán jín títetateí.

28-29 Jee xaa, Dios pu ayén hua'antíhuau a'ímej ɨ mej caí huá'a jetze tí'ica'anejca'a, ajta a'ímej ɨ mej huá'axɨeehuataca'a. Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna, Dios pu ayén a'íjna jín hua'antíhuau a'ímej ɨ mej caí seijre'e a'ímej jemi ɨ teteca tɨ ij ayén hua'antipuá'ajte'en a'ímej ɨ mej títetateí íiyen chaanaca japua, tɨ ij caí ja'atɨ ayén á'ujtzaahuate'e ɨ Dios jemi.

30 Mɨ seajta mú'een, xu'uri jemin seijre'e ɨ Cɨríistu'u a'íjna jɨme'e a'ij tɨ tejámuaaxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i ɨ Dios. Cɨríistu'u pu jemi é'eme'ecan ɨ Dios mua'atzíira'a ɨ tej jín tirú'umua'aree a'ij tɨ 'een ɨ Dios jemi. A'íɨ pu ajta ta japua huaniú tej ti rɨ'éene'ecán jín a'uteáturan ɨ jemin. Cɨríistu'u pu mú'ejmi huateúra'ate. A'íɨ pu ajta tiu'utanájchitaca'a a'amua jɨme'e ɨ sej jín té'echa'ɨca'a.

31 A'íj pu jín, ayén té'eyu'usi'i tɨjín: "Tɨ pua'a yee ja'atɨ ayén raxí'eve'e tɨ ti'itɨj jín á'ujtzaahuate'en, ché'e a'íɨn ayén huárɨni a'íjna jɨme'e a'ij tɨ tavástara'a ayén rí'ɨ tiraatá'a."

2

Ayee pu'u na'a tihuá'ixaate'e a'íjna jɨme'e ɨ Cɨríistu'u ɨ mej rá'utatai

1-2 Neajta inee, ne'ihuaamua'a, netí'ɨj amuacaí á mú ja'uvé'emuaareca'a nej ni tejámuaatá'ixaate'en ɨ niuucari tɨ jín Dios te'ataújratziiri'i, canu cui'i niyen ne'íjna jín tejamuá'ixaa ne'íjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ huápɨ'ɨ jín naa namuajre'e, canu neajta ne'íjna jɨme'e ɨ huá'amua'atziira'a ɨ teteca sino ayée nu tiraaxí'epɨ'ɨntare nej a'íɨ na'a yaú'itɨée náara'ani mú'ejmi jemi ne'íjna ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een, ɨ mej rá'utatai ɨ cúruu jetze.

3 Neajta, netí'ɨj ne'uun a'utéveeca'a mú'ejmi jemi, ayée nu amua'aséijrate'ecaa tɨ nu'u caí nú'uca'anisti'i. Cu xɨee nej tí'itziɨne'eca'a. Jee xaa, jeíhua nu névivejca'a.

4 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niuucari, ɨ́ nej jɨ́n tejamuá'ixaa, capu ayén éene'e tɨ́j a'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ naa namuajre'e, tɨ ajta huá'amua'atziira'a jetze airánineica ɨ́ mej jɨ́n huá'amua'itɨcɨ ɨ́ teɨte. Capu xaa ne'u, sino ayée nu ne'ɨ́jna jɨ́n tejámuaatá'ixaa sej si ráamua'aree nej ne'ɨ́jna jetze aránca'ane ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ajta a'ɨ́ɨ pu jemin me'ecan ɨ́ muárɨ'eri'ira'a ɨ́ nej jɨ́n niyen rɨcɨ.

5 Ayee nu ne'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, sej si caí se'ɨ́jna jetze araújca'anen ɨ́ huá'amua'atziira'a ɨ́ teteca sino sej si se'ɨ́jna jetze araújca'anen ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ Dios se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ sej té'atzaahuate'e.

A'ɨ́jna tɨ rú'avaataca'a ɨ́ Dios jemi, tɨ ajta ari titaataseíjrate

6 Mɨ teajta iteen, teen tu xaa te'ɨ́jna jɨ́n tejamuá'ixaa seɨ́j jɨme'e ɨ́ mua'atzíira'a a'ɨ́mej tzajta'a ɨ́ mej meri tiu'unáijmi'ire. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ mua'atzíira'a, capu huá'a jetze huanéj a'ɨ́mej ɨ́ mej yen japuan seijre'e ɨ́ chaanaca. Capu ajta huá'a tzajta'a me'ecan a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'aijta íiyen chaanaca japua, ɨ́ mej majta a'uvá'ɨtzɨ.

7 Jee xaa ne'u, teen tu tiyen raxa ɨ́ Dios mua'atzíira'a jɨme'e tɨ caí rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ ayén ruseíj a'ij tirájteuni, ɨ́ mua'atzíira'a tɨ rú'avaataca'a tɨ jɨ́me'en ajmí'i ɨmuá tɨ́'ɨj caí xɨ huataseíjre ɨ́ chaanaca. Dios pu ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén tí'itacɨ'ɨti itejmi a'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ naa seíire'e á'ara'ani.

8 Mɨ majta a'ɨ́ɨme, ɨ́ mej yen tí'aijta íiyen chaanaca japua, capu a'atzu a'ij tihuá'amitɨejte'eca'a a'ɨ́jna tɨ rú'avaataca'a, a'iné tɨ pua'a miyen ramua'aréerecajche'e, camu miyen tirá'atatánche'e ɨ́ tavástara'a, ɨ́ tɨ ajta huápɨ'ɨ naa tí'iseijre'e á'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

9 Mɨ ajta, ayée pu té'eyu'usi'i tɨjín:

A'ɨjna tɨ yee Dios rɨ́'ɨ ráaruu a'ɨ́mej jɨme'e
ɨ́ mej raxɨ́'eve'e,
capu ja'atɨ ayén raaseíj,
capu ajta a'ij tihuá'amitɨejte'eca'a
a'ij tɨ té'eme'enche'e.

10 Mɨ ajta a'ɨ́ɨn, Dios pu taataseíjrate a'ɨ́jna jɨme'e tɨ téjmi jemi raateájtuaa a'ɨ́jna ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén titaata'ítɨi. Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an, nain pu jɨ́n ayén tirá'amitɨejte'e, ajta nain pu tirú'umua'aree a'ij tɨ tirá'amitɨejte'e ɨ́ Dios.

11 Ayee pu'u, a'iné huá'a jɨme'e ɨ́ teteca, a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ teáata'a, a'ɨ́ɨ pu'u tirú'umua'aree a'ij tɨ tirá'amitɨejte'e a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Ayee pu che'atá na'a 'een ɨ́ Dios jemi. Capu ja'atɨ tirú'umua'aree a'ij tɨ tirá'amitɨejte'e ɨ́ Dios sino a'ɨ́ɨ pu'u ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.

12 Mɨ teajta iteen, catu te'ɨ́jna ancuré'a ɨ́ huá'amua'atziira'a a'ɨ́mej ɨ́ mej yen japuan huachéjme ɨ́ chaanaca sino a'ɨ́ɨ pu téjmi jemi huateájturaa a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios tej ti yaú'itɨée tá'ara'ani a'ij tɨ Dios ari ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ titaatá'a.

13 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej amuá'ixaa. Capu a'ɨ́ɨn na'a pú'een ɨ́ huá'amua'atziira'a ɨ́ mej jɨ́n tá'itɨiri'ɨ ɨ́ teteca sino a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niuucari tɨ ayén jɨ́n tá'itɨiri'ɨ ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Ayee tu rɨcɨ tej huaú'ixaa a'ij tɨ huataújmua'a ɨ́ mua'atzíira'a tɨ Dios jemi é'eme'ecan te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ca'anírja'a taatá'a tej tiyen tiu'utaxáj.

14 Ajta a'ɨjna tɨ caí jemin huateájturaa ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu caí ra'ancuré'asin a'ɨjna tɨ jemin é'eme'ecan ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'iné capu ti'itɨ a'ij huataújmua'a a'ɨjna jemi ɨ ja'atɨ. Capu rɨ'ɨrí tɨ a'ɨɨn yaú'itɨée á'ara'ani a'iné ayée pu ruxe'eve'e tɨ ja'atɨ ayén jetzen araújca'anen ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, tɨ ij ayén tirá'amitɨejte'e a'ij tɨ huataújmua'a.

15 Ajta a'ɨɨn tɨ jetzen araújca'ane ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, nain pu ayén tirá'amitɨejte'e a'ame tɨ pua'a ayén tí'ivaɨre'e nusu caí. Mɨ ajta, capu rɨ'ɨrí tɨ seɨj ayén rá'axɨjte'en a'ɨjna ɨ ja'atɨ, tɨ pua'a tí'ivaɨre'e nusu caí.

16 Ayen tɨjín: "¿A'ataani yee tirú'umua'aree a'ij tɨ tirá'amitɨejte'e ɨ tavástara'a tɨ ij a'ɨɨn ja'atɨ ayén tirá'itɨii?" Mɨ teajta iteen, ayée pu ayén titá'amitɨejte'e a'ij tɨ ajta tirá'amitɨejte'e ɨ Cɨrɨistu'u.

3

Mej nu'u tí'imuarɨ'e jamuan ɨ Dios

1 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, tɨ caí huatárɨ'ɨristareca'a nej niyen tejámuaatá'ixaate'en tɨj a'ɨɨme ɨ tɨ huá'a jemi huateájturaa ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, sino tɨj a'ɨɨme ɨ mej yen japuan seijre'e ɨ chaanaca, mɨ sej seuchén huataújtuiiri'i ɨ Cɨrɨistu'u jemi.

2 Netɨ'ɨj tejamuaamí, canu cua'ira jamuaamí sino a'ɨj nu'u amua'antí'ite ɨ léechi a'iné caxu xɨ yá'ujepɨ'ɨra'a ɨ cua'ira. Seajta ɨjii, seúche'e xu siyen 'een. Caxuu xɨ teja'ujépɨ'ɨra'a.

3 Seúche'e xu siyen e'en matɨj a'ɨmej ɨ mej yen japuan huachéjme ɨ chaanaca. A'iné ayée pu seijre'e mú'ejmi tzajta'a cumu sej ruchueere'e, seajta sej rújaaxɨejvi'i. ¿Ni caí ayén huataújmua'a sej seuj huá'a jemi ajtéme'ecan a'ɨmej ɨ mej yen japuan seijre'e ɨ chaanaca? Jee xaa ne'u, mú'een xu siyen tí'ijrɨ'ɨre a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre ɨ seica ɨ teteca.

4 Ayee xu rɨcɨ. Seɨj tɨ mú'ejmi jemi ajtéme'ecan ayén ti'ixa tɨjín: "Nee nu Pablo jetze ajtéme'ecan." Ajta ɨ seɨj ayén tɨjín: "Neajta inee, Apolos nu jetze ajtéme'ecan." ¿Ni secaí siyen che'atá sena'a rɨcɨ matɨj a'ɨɨme ɨ teteca ɨ mej caí jetzen seijre'e ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios? Jee xaa ne'u, ayée xu rɨcɨ.

5 Niché'e a'atzu tejá'amua'ihua'u. ¿A'iné ti'itɨj jín tí'ivaɨre'e a'ɨjna ɨ Apolos, na'ari ti'itájni jín na'antínmua'aree inee, inee i'i Pablo? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Teen tu'u ravaɨre'e ɨ tavástara'a jemi. Ayee xu 'een jín té'antzaahua ɨ tavástara'a jemi se'ɨjna jɨme'e tej tiyen ravaɨre'e, a'ij tɨj a'ɨɨn titaa'ɨjca seɨj ajta seɨj.

6 Ayee nu tí'ivaɨre'e tɨj ja'atɨ tɨ ayén tiú'uhuii, ajta a'ɨɨn ɨ Apolos, a'ɨɨ pu ayén tí'ivaɨre'e tɨj ja'atɨ tɨ tiú'ipuaa. Ajta a'ɨɨn ɨ Dios, a'ɨɨ pu raaváujsi'iri'i tɨ ij huácɨɨre.

7 A'ɨj pu jín, a'ɨjna tɨ tiú'uhuii, capu ti'itɨj jín ruxe'eve'e. Ajta a'ɨɨn tɨ tiú'ipuaa, capu ti'itɨj jín ruxe'eve'e, sino a'ɨɨ pu xaa ɨ Dios tɨ raaváujsi'iri'i tɨ i huácɨɨre, a'ɨɨ pu xaa a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ ruxe'eve'e.

8-9 Naíjmi'i mú tí'ivaɨre'e a'ɨjna tɨ tí'ihuiite'e, ajta a'ɨjna tɨ ti'ipuáa á'aye'i. Ruxɨ'ej mu'u tí'ivaɨre'e, ajta Dios pu ayén hua'utá'asin a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ racɨ'ɨcɨpua ɨ tɨ jín tiu'umuárɨej, a'iné teen tu jamuan tí'imuarɨ'e ɨ Dios.

Seajta mú'een, ayée xu ti'itɨj jín tí'ivaɨre'e tɨj a'u mej tejé'etaseehua, ajta tɨj chi'ij tɨ Dios rá'ajtaahua.

10 Mɨ neajta inee, a'iné Dios pu jeíhua huápɨ'ɨ naa tinaatá'a nej ni niyen tiu'umuárɨ'en, ayée nu huarɨj tɨj ja'atɨ tɨ chi'ij ájtaahua. Nee nu ra'itátaahuaxɨ ne'ɨjna tɨ japuan ájtaavijhua ɨ jaxu'u tɨj ja'atɨ tɨ temua'a naa raayɨ'ɨtɨ. Ajta ɨ seɨj,

a'ɨɨ pu japuan té'ajtaahua. Ajta ayén ruxe'eve'e tɨ rɨ'lɨ naa tirá'ajtaahua tɨ ij caí a'ij pua'a éene'e ájcɨ'lɨpiihua.
11 A'iné, jɨme'en a'ɨjna tɨ a'itátaavijhua, seɨj pu'u pú'een, ajta a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ Jesus tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. Capu máàj ja'atɨ tɨ ayén tí'ivaɨre'e tɨj a'ɨjna tɨ a'itátaavijhua.
12-13 Ajta, ayée pu seíire'e a'ame tɨ ti'itɨj tɨ jín japuan ájtaavijhuaca'a tɨ pua'a a'ɨjna jɨme'e ɨ oro nusu plata jɨme'e na'ari tetej jɨme'e tɨ huápɨ'lɨ tí'ijnajche. Ajta ayén che'atá na'a seíire'e a'ame tɨ pua'a ayén ájtaavijhuaca'a a'ɨjna jɨme'e ɨ cɨyej na'ari ɨxaj jɨme'e ca'ɨn huáacɨxa'a jɨme'e. Jee xaa ne'u, ayée pu seíire'e a'ame ɨ ti'itɨ ɨ mej jín tiu'umuáɾɨej ɨ teite, seɨj ajta seɨj, matɨj mena'a pua'amé mej íiyen seijre'e ɨ chaanaca japua. A'ɨjna xɨcáara'a jetze, ayée pu Dios raaxɨ'lepɨ'lɨntare'en a'ij tɨ 'een, a'iné ayée pu teja'uré'enejsin tɨj taij tɨ jɨn hua'utaseíjrate'esin. Ajta a'ɨjna ɨ taij, a'ɨɨ pu raatémua'atzi tɨ pua'a xɨ'lepɨ'lɨn metiu'umuáɾɨej seɨj ajta seɨj nusu mecaí.
14 Tɨ pua'a ayén té'eviicua'lɨ ɨ taij tzajta'a a'ɨjna tɨ jín ja'atɨ tiu'umuáɾɨej, ayée pu tí'iracɨ'lɨti a'ɨjna ɨ ja'atɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e.
15 Na'ari caí, tɨ pua'a huateájtaani ɨ tɨ jín tiu'umuáɾɨej ɨ ja'atɨ, nain pu á'ujɨsin. Ajta a'ɨɨn ɨ ja'atɨ, Dios pu xaa ru'irátuaasin aru ayée pu éene'e a'ame tɨj ja'atɨ tɨ xa'ichu'i a'uun ráavaɨ ɨ taij tzajta'a.
16 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ne'ɨjna jɨme'e sej se'ɨɨn pú'een ɨ chi'ira'an ɨ Dios. Ajta mú'ejmi tzajta'a pu huateájturaa ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.
17 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén raaté'uuna a'ɨjna ɨ chi'ira'an ɨ Dios, Dios pu ra'antipuá'ajte'esin a'ɨjna ɨ ja'atɨ a'iné pu'uri Dios huateúra'ate a'ɨjna ɨ chi'ij, sej mú'een se'ɨɨn pú'een ɨ chi'ira'an ɨ Dios.
18-19 Caxu rucuanamua rujɨɨmua'a. Tɨ pua'a ayén tirá'amitɨejte'e seɨj ɨ ja'atɨ tɨ ayén rɨ'lɨ tirú'umua'aree a'ɨjna jɨme'e ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨɨmej ɨ mej íjɨi huáteite, ché'e a'ɨɨn caí ché'e ayén á'ujtzaahuate'e a'ɨjna jɨme'e ɨ huá'amua'atziira'a. Ché'e a'ɨɨn ayén ra'ancuré'an ɨ mua'atzíira'a tɨ tavástara'a jetze é'eme'ecan, a'iné a'ɨjna ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨɨme ɨ mej íjɨi huáteite, capu ti'itɨ a'ij huataújmua'a ɨ Dios jemi. Ayee pu xaa té'esiɨɨmua'i tɨjín: "Dios pu huá'avivi'ira'an a'ɨmej ɨ mej miyen á'ujtzaahuate'e me'ɨjna jɨme'e mej tí'ihua'itaca ɨ rumua'atzíira'a jɨme'e."
20 Ajta ayén té'eyu'usi'i tɨjín: "Tavastara'a pu ramua'aree tɨ caí ti'itɨj vaɨre'e ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨɨme ɨ mej nu'u jeíhua huápɨ'lɨ té'umua'aree."
21-22 A'ɨj xu jín, caxu ché'e siyen á'ujtzaahuate'e se'ɨjna jɨme'e sej nu'u seɨj jetze ajtéme'ecan ɨ teáata'a. Naími'i pu ayén tejá'amuacɨ'lɨti, tɨ pua'a niyen tejá'amuavaɨre'e inee, i nej i'i Pablo na'ari a'ɨɨn Apolos ayén tejá'amuavaɨre'e nusu a'ɨjna ɨ Pedro. Tɨ pua'a ayén a'ɨjna jín rɨ'lɨ tejamuaatá'an ɨ Dios a'ɨjna jɨme'e tɨj na'a tɨ íiyen seijre'e chaanaca japua nusu sej siyen ruuri huateáturan na'ari sej siyen huácui'ini, ti'itɨ tɨ a'ij tɨ ayén ɨjɨi tí'iseijre'e ca'ɨn ti'itɨ tɨ ayén teja'uré'enejsin, naími'i pu ayén tejá'amuavaɨre'en.
23 Seajta mú'een, ayée xu se'ɨjna jetze ajtéme'ecan ɨ Cɨríistu'u, ajta a'ɨɨn Cɨríistu'u, a'ɨɨ pu ajta Dios jetze ajtéme'ecan.

4

Ɨ mej jɨn antiújmua'aree a'ɨɨme tɨ Dios tihua'uta'ítɨ'ire

1 Ayee pu ruxe'eve'e tɨ ayén tejamuá'amitɨejte'e itejmi jɨme'e tej tiyen ravaɨre'e ɨ Cɨríistu'u, ajta tɨ ayén titaa'íjca a'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ rú'avaa ɨ Dios jemi.

2 Ajta, a'ɨjna tɨ ravaɨre'e, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨɨn ɨ ja'atɨ ayén araúrasten nain jɨme'e a'ɨjna ɨ tɨ jín tira'íjca.
3-4 Mɨ neajta inee, capu ne jetze ruxe'eve'e tɨ pua'a mú'een siyen na'uxɨjte'en, na'ari miyen na'uxɨjte'en a'ɨɨme ɨ mej íjii huáteɨte me'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ tihuá'amitɨejte'e. Jee xaa ne'u, canu neseɨj á'anxɨjte'en, a'iné canu nee neseɨj ramua'aree tij ti'itɨj jín na'uteájturaa ɨ Dios jemi. Capu amín a'ij, capu ayén huataújmua'a nej neri xɨ'epɨ'ɨn 'een ɨ Dios jemi. Tavástara'a pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ ná'axɨjte'en.
5 A'ɨj xu jɨn siyen huárɨni. Caxu ti'itɨ jɨn huá'axɨjte'e ajta na'a caí a'ájna teja'uré'enen a'ɨjna xɨcáara'a tɨ jetzen Dios ari raaxɨ'epɨ'ɨntare. Setá'aj seuj rachú'eve'e se'ɨjna ɨ tavástara'a tɨ'ɨj ajtahua'a yé uvé'enen. Aj pu xaa, a'ɨɨn raataseíjrata tɨj na'a tɨ rú'avaataca'a a'u tɨ a'utíca'a. A'ɨɨ pu ajta raataseíjrata ɨ tɨ ayén tihuá'amitɨejte'eca'a ɨ huá'a tzajta'a ɨ teɨte. Aj pu'i ayén tihuá'acɨ'ɨti tɨ Dios ayén rɨ'ɨ tihua'utá'asin naíjmi'ica a'ij tɨ tiraavíjte'e seɨj ajta seɨj.
6 Mɨ neajta inee, nain jɨn ɨ nej neri tejamuá'ixaa, ayée nu tejámuaatá'itɨiiri'i neetzi jɨme'e neajta ne'ɨjna jɨme'e ɨ Apolos nej ni ne'ɨjna jín jamuaatévaɨre'en. Caxu yá'uhua'anan se'ɨjna ɨ niuucari tɨ ayén tɨjín: "Setá'aj siyen araúrasten se'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ té'eyu'usi'i." Caxu siyen ahuaújtzaahuate'en se'ɨjna jɨme'e sej nu'u seɨj jetze ajtéme'ecan. Caxu seajta raatéxɨeehuata ɨ seɨj.
7 ¿Ni tzaa ja'atɨ ayén a'ɨjna jín timua'íjca a'ɨjna jɨme'e tɨ jaítze'e ruxe'eve'e caí ɨ tɨ jín antiújmua'aree ɨ axɨ'ej tevi? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui piyen ti'itɨ tí'ijcha'ɨɨ ɨ pej caí ra'ancuré'a seɨj jemi? Capu xaa ne'u. Ajta, tɨ pua'a ayén ti'ayajna pej piyen ra'ancuré'a, ¿a'iné 'een jɨme'e piyen á'atzaahuate'e? Capu ayén tiraavíjte'e, a'iné Dios pu ayén muaatapuaíjve.
8 Mú'een xu nu'u seri huatájuxai temua'a naa. Seajta nu'u seri huateújchijteaanitaca'a. Mú'een xu nu'u caí taatá'inee, seajta siyen tí'aijta rujɨɨmua'a sena'a. Oojala cuj tín ayén teja'uré'enen sej siyen tiu'ita'áijta. Jéihua huápɨ'ɨ nu niyen tí'ijxe'eve'e.
9 Ayee nu 'een jín niyen tejá'amua'ixaate'e a'iné ayée pu tiná'amitɨejte'e tɨ Dios ayén taataseíjrataca'a mú'ejmi jemi tej iteen a'ɨɨn pú'een ɨ tej caí ti'itɨj jín antítamua'aree, teajta teen tu a'ɨɨn pú'een ɨ mej majta jɨme'en meri raaxɨ'epɨ'ɨntare tej nu'u huácui'ini a'u mej titejé'ecui'ica. Dios pu ayén taataseíjrataca'a naíjmi'ica jemi ɨ mej ta japua seijre'e, ajta huá'a jemi ɨ mej yen japuan huachéjme ɨ chaanaca, a'u tɨ na'a nainjapua.
10 Ayee xu tí'ixaxa'a mú'een tej nu'u tatɨmua'i te'ɨjna jɨme'e tej tiyen ravaɨre'e ɨ CɨríɨstU'u. Mɨ seajta mú'een, sej nu'u huápɨ'ɨ naa tirú'umua'aree ɨ CɨríɨstU'u jemi. Capu nu'u tú'uca'anisti'i itejmi. Mɨ seajta mú'een, ayée xu nu'u nain jín té'eviicua'i. Jé'ecan mú nu'u rɨ'ɨ tejamuatá'aca mú'ejmi. Majta métaxana'ave'e mú nu'u itejmi.
11 Tɨj na'a tɨ yú e'iré'ene, ajta íjii, ayée tu tena'a jí'itɨejcu, teajta 'i'icu. Temua'a tu titecácɨɨxure'e. Jé'ecan mú a'ij pua'a taruure. Catu teajta mé'e é'eche.
12 Ca'anín tu jín tí'imɨjhuaca tamuájca'a jɨme'e. Tɨ pua'a a'ij pua'a meti'itaxájta, teen tu tiyen rɨ'ɨ tihua'atá'aca. Ajta tɨ pua'a a'ij pua'a métaruure, teen tu tiyen rá'aviicua'i.
13 Ajta, matɨ'ɨj teɨte hua'itzi tátaavijre'e itejmi, rɨ'ɨ tu naa tihuá'ajee. Tɨj na'a tɨ yú e'iré'ene ajta íjii, ayée pu tihuá'amitɨejte'e itejmi jɨme'e tej nu'u jeíhua huápɨ'ɨ huá'axana'aviste'e, tej nu'u tiyen huá'aseijrate'e huá'a jemi tɨj ɨ xaɨɨri ɨ mej mé rúurɨera ɨ mej yen japuan seijre'e ɨ chaanaca.

14 Canu ne'ɨjna jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni niyen amuaatatévi'iraste'en, sino nej ni rɨ́'i jamuaatá'itɨi mú'een, mɨ sej siyen ná'aseijrate'e cumu niyaujmua'a ɨ́ nej jeíhua huápɨ'i já'amuaxe'eve'e.
15 Tij caí mu'iitɨ́ mú tejamuá'itɨiiri'i ɨ́ Cɨríistu'u jetze me'ecan. Capu a'ij ámitɨeere'e a'achú mej pua'amé ará'ase. Mɨ ajta, seɨ́j pu'u ɨ́ tɨ á'amuaya'upuajtaca'a, neajta inee, nee nu ne'ɨ́n pú'een i nej á'amuaya'upuajtaca'a ɨ́ Cɨríistu'u jemi ne'ɨ́jna jɨme'e nej tejamuá'ixaa ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios amua'irájtuaani.
16 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amuaje sej siyen titeejú'un netɨ́j inee.
17 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen amuaata'íti'iri'i ne'ɨ́jna ɨ́ Timoteo ɨ́ nej neajta ya'upuáara'an pú'eene'e ɨ́ tavástara'a jemi, ɨ́ nej neajta jeíhua huápɨ'i raxɨ́'eve'e. A'ɨ́i pu amuaatánamuajriste'esin a'ij nej ti'itíncha'ɨi jemin ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús. Ayee nu che'atá nena'a tihuá'itɨii a'ɨ́mej ɨ́ seica, a'u tɨ na'a mej e'etiújse'ɨri.
18 Seica mú'een, xu'uri á'ujtzaahuate'e. Cu xɨee tɨ cuj ayén tejamuá'amitɨejte'e nej caí ché'e ne'uun mú a'atanén.
19 Mɨ neajta inee, nee nu xaa ca'anacan ne'uun a'atanéjsin mú'ejmi jemi tɨ pua'a ayén tineetá'acare'en ɨ́ tavástara'a. Aj nu xaa ramua'aréeren tɨ pua'a siyen ti'itiújcha'ɨi muárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e ɨ́ Dios na'ari seɨ́j niuucari sena'a jɨ́n siyen ti'itiújcha'ɨi.
20 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ Dios, capu niuucari na'a jɨ́n tɨ́'aijta sino rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'en.
21 ¿A'iné setɨ́'ijxe'eve'e mú'een? ¿Ni qui niyen ne'ɨ́jna jɨ́n u á'ume'en nej ni puaíjtzi amuaatá'an na'ari nej niyen ne'ɨ́jna jɨ́n amuaja'uvé'emuaare ne'ɨ́jna jɨme'e nejá'amuaxe'eve'e, nej ni neajta cua'anín jɨ́n tejamuá'ixaate'en?

5

Rá'axɨjte'e seɨ́j tɨ jeíhua huápɨ'i a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨi

1 Ayee nu tiú'unamuajri'i tɨ ayén ti'ayajna tɨ nú'u seɨj tɨ mú'ejmi jemi ajtéme'ecan tí'ixana'acɨre'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jamuan hui'ica a'ɨ́jna tɨ ratévi'itɨn ɨ́ ya'upuáara'an. Jé'ecan pu a'ij pua'a seijre'e a'ɨ́jna. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, camu miyen rɨcɨ.
2 Mɨ seajta mú'een, a'ɨ́j xu jɨ́n á'ujtzaahuate'e. ¿Ni caí ayén tiraavíjte'e sej se'ɨ́jna jɨ́n huataújxɨeemɨste'en? Jee xaa ne'u. Setá'aj raatamuárite'en se'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ij caí ché'e seijre'e mú'ejmi jemi.
3 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Yé nu ɨmuá huaca inee. Mɨ neajta, a'úu nu á'uca mú'ejmi jemi nemua'atziira'a jɨme'e. Nu'uri niyen ra'uxíjte ne'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén rɨcɨ netɨ́j niyen ráruurénche'e tɨ pua'a ne'uun á'ucatijche'e.
4-5 Ayee xu huárɨni setɨ́'ɨj e'etiújseɨre'en niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ajta netɨ́'ɨj ne'uun mú'ejmi jemi é'eseijre'e nemua'atziira'a jɨme'e. Setá'aj siyen se'ɨ́jna jetze araújca'anen ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ tavástara'a ɨ́ Jesús sej si raatátuiire'en se'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ɨ́ Satanás jemi tɨ ij a'ɨ́ɨn tiyaaru'u ra'upuá'ajte'en ɨ́ tévira'an, tɨ ij ajta Dios ru'irájtuaani ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ ja'atɨ a'ɨ́jna xɨcáara'a tɨ jetzen tiu'ita'áijta ɨ́ tavástara'a.
6 Capu xɨ́'epɨ'ɨn sej siyen se'ɨ́jna jɨ́n á'ujtzaahuate'e a'iné ayée pu tiu'uteújnaxca mú'ejmi jemi tɨ́j ajta tiu'uteújnaxca ɨ́ mej rajnájchite'esin ɨ́ cuaíjtzi. Cɨ́j mu'u caj tírajnájchite'esin. Ajta á'iyen nainjapua huaneájxɨ'ɨsin.

7 A'íj xu jín, setá'aj mé rúurieni se'íjna ti mí'ime'ecan sej si siyen huaujjéjcuare'en tíj a'íjna í cuaíjtzi ti caí ti'iti ránaxcaca'a. Ayee xu huárini a'iné pu'uri huataújmuai'ivejtaca'a a'íjna í Cirístu'u ti téjmi jetze me'ecan huamí'i ti ij caí puaíjtzi táaci'iti.

8 A'íj pu jín, tiché'e tiyen tiú'uyesten a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi, tetá'aj caí ché'e tiyen a'ij pua'a ti'itítacha'ii, teajta caí ché'e ti'iti j ín auteáturan í Dios jemi sino tiché'e tiyen rí'i ti'itítacha'ii tzáahuati'ira'a jime'e, tiché'e teajta tiyen tena'a tiu'utaxáj niuucari jime'e ti ayén ti'ayajna.

9 Nu'uri niyen tejámuaatá'itiiiri'i í yu'uxari jetze sej caí huá'a jamuan tiújse'irihua'an a'ímej í mej tí'ixana'acire'e.

10 A'ijna í niuucari ti jíme'en yee "í mej tí'ixana'acire'e", capu ayén huataújmua'a ja'ati ti na'a ti a'ij pua'a rijca í Dios jemi, ti pua'a a'ij pua'a ti'itiújcha'ii nusu ti huápi'i tí'inecua'atze ti jeíhua tí'ijcha'ii na'ari tí'inahua'aj ca'ín seíj na'amiche ti caí Dios pú'een. Ti pua'a ayén huataújmua'ati, ayée pu ruxe'eve'e a'ame sej siyen ajtáciine naíjmi'ica jemi í mej yen japuan seijre'e í chaanaca.

11 Mi ajta, ayée pu huataújmua'a í nej jín tejámuaatá'itiiiri'i sej caí ché'e jamuan á'ujujhua'ane'en seíj ti ayén tamuari tíj ta'ihuaara'a ti pua'a a'íin ja'ati ayén tí'ixana'acire'e nusu huápi'i tí'inecua'atze ti jeíhua tí'ijcha'ii na'ari rana'amiche ti caí Dios pú'een ca'ín a'ij pua'a tiú'ujjepe'e. Caxu seajta jamuan á'ujujhua'ane'en ti pua'a ayén rutahuaíve'e na'ari ti'inahua'ara. Caxu seajta tí'icua'a jamuan seij ti ayén rici.

12-13 Canu ne'íjna jín antínmua'aree ne niyen hua'uxíjte'en a'ímej í mej caí téjmi jetze ajtéme'ecan sino a'íi pu Dios huá'axijte'en. Mi seajta mú'een, mú'een xu xaa se'íjna jín antiújmua'aree sej siyen hua'uxíjte'en a'ímej í mej 'a'amua jetze ajtéme'ecan. Setá'aj raatamuárite'en se'íjna í ja'ati ti a'ij pua'a ti'itiújcha'ii.

6

A'ij mej nu'u ye'í tiraaxí'epi'intare'en rujúmua'a

1 Ti pua'a siyen tiú'ujaaxiejvi'ira, ¿a'iné tí'iri'iri ti ja'ati ayén huataúra'an ti a'uun á'ume'en huá'a jemi í jueesi í mej caí téjmi jetze ajtéme'ecan i tej té'atzaahuate'e mej mi me'ín miyen raaxí'epi'intare'en? ¿A'iné 'een jime'e secaí rujúmua'a raaxí'epi'intare'en a'ímej jemi í mej jemin seijre'e í Dios?

2 Xu'uri ramua'aree tej tiyen hua'uxíjte'en naíjmi'ica í mej yen japuan seijre'e í chaanaca. Ti pua'a ayén té'eme sej hua'uxíjte'en se'ímej í mej yen japuan seijre'e í chaanaca, ¿ni tzaa secaí raayí'iti sej siyen raaxí'epi'intare'en se'íjna ti caí ti'iti jetzen ruxe'eve'e?

3 Casi'i, teen tu teajta huá'axijte'e a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'e. A'íj pu jín, capu a'atzu muári'eri tej tiyen raaxí'epi'intare'en a'íjna ti téjmi jetze ayén tí'ijninei íjii tej huáteite.

4 Ajta ti pua'a ayén ruxe'eve'e sej siyen raaxí'epi'intare'en se'íjna ti mú'ejmi jetze tí'ijninei íjii, ¿a'iné 'een jime'e siyen se'íjna jín tihuá'ijcate'e mej mi jueesi jín antiújmua'areere a'ímej í mej caí rí'i tihuá'axe'eve'e í teite?

5 Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e nej ni amuaatatévi'iraste'en. ¿Ni tzaa caí ri'irí ti mú'ejmi jemi seíj seijre'e ti ayén raayí'iti ti temua'a naa ra'uxíjte'en a'íjna jime'e í mej rújaaxiejvi'i í ta'ihuaamua'a í mej majta té'atzaahuate'e?

6 Mi seajta mú'een, ayée xu tí'ijri'ire. Seíj pu ayén runiúuste'e í ru'ihuaara'a, ajta ayén rici huá'a jemi í mej caí té'atzaahuate'e.

7 Xu'uri se'ɨjna jɨn huamuá'itɨche se'ɨjna jɨme'e tɨ ja'atɨ ayén runiúuste'e a'ɨjna jemi ɨ ru'ihuaara'a. Ayee pu tejámuaatéva'ɨri sej siyen huataúra'an tɨ ja'atɨ ayén a'ij pua'a amuáaruuren nusu tɨ ayén ti'itɨ amuaanáhua'i.

8 Mɨ seajta mú'een, ayée xu rujɨ̈mua'a se'ɨ̈n pú'een ɨ sej a'ij pua'a huá'aruuree xa'aye'i, seajta siyen tihuá'anahua'i. Ayee xu huá'aruure ɨ ru'ihuaamua'a a'iquí nu'u mejá'amua'ihuaamua'a.

9 Mú'een xu ramua'aree temua'a naa tɨ caí ayén tihuá'acɨ'ɨti a'ɨmej ɨ mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨ̈ mej me'uun a'uteárute a'u tɨ Dios tejé'aijta. Caxu taúra'acare'en tɨ ja'atɨ á'amuacuanamua. Camu a'uun a'uteáruti a'ɨ̈me ɨ mej a'ij pua'a rɨjca na'ari a'ɨ̈me ɨ mej rana'amiche a'ɨjna tɨ caí Dios pú'een nusu a'ɨ̈me ɨ mej tí'ixana'acɨre'e ɨ ruxɨ́'ej tevi jamuan ca'ɨ́n a'ɨ̈me ɨ mej ruxɨ́'ej teteca jamuan tí'ixana'acɨre'e.

10 Capu ajta tihuá'acɨ'ɨti a'ɨmej ɨ mej ti'inahua'ara nusu ɨ mej jeíhua huápɨ'ɨ tí'inecua'atze mej tí'ijcha'ɨ̈ca ca'ɨ́n ɨ mej rutá'aruaijve'e na'ari ɨ mej a'ij pua'a tiú'ujjepe'e o mej avíitzi jín tí'inahua'aj. Camu xaa ne'u seíre'e muá'aju'u ɨ Dios jemi.

11 Seajta mú'een, je'icáj xu huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a. Mɨ ajta Dios, a'ɨ́ɨ pu ari tejámuaacá'ari'iri'i ɨ sej jín auteájturaa ɨ jemin. A'ɨ́ɨ pu ajta huateúra'ate mú'ejmi. Ajta a'ɨjna jɨme'e ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, mú'een xu rɨ'éene'ecán jín huateájturaa ɨ Dios jemi niuucajtze'en a'ɨjna ɨ tavástara'a, ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

Ti'itɨ́ tɨ rɨ́'en ɨ ta jetze

12 Nain pu í'ixɨ'epɨ'ɨn. Ajta ayée pu tinaatá'aca nej niyen huárɨni. Mɨ ajta, capu nain ayén tí'ivaɨre'e. Naíjmi'i pu i'i xɨ́'epɨ'ɨn, ajta ayée pu xaa tinaatá'aca nej niyen huárɨni. Mɨ neajta inee, canu huatáne'a'asin tɨ ti'itɨ na'antimuá'itɨn nej ni ne'ɨjna jín ca'anéeri jín tiraatévaɨre'en.

13 Ajta a'ɨjna tɨ tí'icua'iri'i, a'ɨ́ɨ pu ayén tí'ivaɨre'e ɨ jucáj jetze. Ajta a'ɨjna ɨ jucáj, a'ɨ́ɨ pu ajta ayén tí'ivaɨre'e tɨ cua'ira te'aráyeijxɨ'ɨn.

Mɨ ajta Dios, a'ɨ́ɨ pu ra'antipuá'ajte'esin ɨ jucáj, ajta ɨ cua'ira. Ajta ɨ tej ratéhua'ira'a, capu ayée na'a tí'ivaɨre'e tej ti te'ɨjna jín tí'ixana'acɨre'e sino tej ti te'ɨjna jín raatévaɨre'en ɨ tavástara'a. Ajta ɨ tavástara'a, a'ɨ́ɨ pu ajta raatévaɨre'esin a'ɨjna ɨ tej ratéhua'ira'a.

14 Ajta a'ɨ́ɨn Dios, a'ɨ́ɨ pu rumuárɨ'eri'ire'ara'an jín ra'ajjáj ɨ tavástara'a huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite. A'ɨ́ɨ pu ajta ta'ajjájpua itejmi.

15 Xu'uri ramua'aree tɨ Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan a'ɨjna ɨ sej ratéhua'ira'a. ¿A'iné huataújmua'a a'ɨjna? ¿Ni qui nej ra'anténajchite'e jamuan ɨ 'ɨ́ita'a tɨ tí'iteji'ivi ɨ rutevij jɨme'e ne'ɨjna tɨ Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan? Capu xaa ne'u.

16 ¿Ni qui siyen ramua'aree tɨ a'ɨ́ɨn tɨ ayén anteújnaxca jamuan ɨ 'ɨ́ita'a tɨ tí'iteji'ivi ɨ rutevij jɨme'e, ayée pu huaújruu mej mi seíj mena'a tévira'an pú'eene'en?

17 Mɨ ajta, a'ɨ́ɨn tɨ ayén huataújtuiire'en ɨ tavástara'a jemi, ayée pu ruruuren tɨ a'ɨjna jamuan seíj na'a pú'een ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an tzajta'a.

18 Setá'aj nain jín raatapuá'ajta sej siyen tí'ixana'acɨre'e. Ajta seica jɨme'e ɨ mej jín ateáturaave ɨ Dios jemi, naími'i pu ayén caí rutevij jín a'ij tiú'uruure. Mɨ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ ayén tí'ixana'acɨre'e, a'ɨ́ɨ pu a'ij pua'a raruure ɨ rutevij.

19-20 Casi'i, ayée pu tí'ivaɨre'e ɨ á'amuatevi tíj teyuu tɨ tzajta'an huiirájca ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. A'ɨ́ɨ pu a'amua tzajta'a seijre'e. Ajta, mú'een xu ra'ancuré'evi'itɨ ɨ Dios. Mú'een xu caí se'ɨjna jín antiújmua'aree ɨ rutevij a'iné

a'ɨ́ pu tiu'utanájchitaca'a mú'ejmi jetze me'ecan. A'ɨ́j pu jín ayén ruxe'eve'e sej siyen raná'amiche'en ɨ́ rutevij jɨme'e.

7

Jɨ́me'en a'ɨ́mej ɨ́ mej néjne'ɨ́che, majta ɨ́ mej viɨ́che'e

1 Jɨme'en a'ɨ́jna ɨ́ sej seri mé tineja'uta'íti'iri'i, ayée pu temua'a tí'ixɨ'epɨ'ɨn tɨ caí ja'atɨ neɨche.

2 Mɨ ajta, ayée mú jeíhua me'ɨ́jna jín tí'ixana'acɨre'e. Miché'e miyen huárɨni, a'achú mej pua'amé. Miché'e huáneɨche ɨ́ teteca, seɨj ajta seɨj. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca, miché'e majta huavíɨche'en, seɨj ajta seɨj.

3 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ teáata'a, ché'e ayén ra'ará'astijre'en a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́jna jemi ɨ́ ru'ɨ́j. Ajta a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a, ché'e ayén che'atá na'a ra'ará'astijre'en a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ́ rucín jemi.

4 Ayee pu'u na'a, a'iné a'ɨ́ɨn íra'ara'an, capu ayén a'ɨ́jna jín antiújmua'aree ɨ́ rutevij jɨme'e sino a'ɨ́ɨ pu xaa ayén antiújmua'aree ɨ́ cína'ara'an. Ajta a'ɨ́ɨn cína'ara'an, capu ajta ayén a'ɨ́jna jín antiújmua'aree ɨ́ rutevij jɨme'e, sino a'ɨ́jna íra'ara'an, a'ɨ́ɨ pu xaa a'ɨ́jna jín antiújmua'aree.

5 Caxu ché'e sena'a ajtacɨ́'ɨca'an sino se'ɨ́jna jɨme'e sej seri siyen raaxɨ́'epɨ'ɨntare sej a'atzu á'ateevi'in sej huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi. Setá'aj á'iyen ajteáxɨɨre tɨ́'ij caí a'ɨ́ɨn Satanás ayén ca'anɨ́jra'a jamuaatá'an sej seɨj jamuan ti'ihuaújxana'acɨra'aten a'ɨ́jna jɨme'e sej caí á'ujcu'uvejca'a.

6 Canu niyen tejá'amua'iti'i sino ayée nu ne'ɨ́jna jín ca'anɨ́jra'a jamuaatá'aca sej siyen rɨcɨ.

7 Neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e mej mi miyen 'eene'en netɨ́j inee, matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ teteca. Mɨ ajta a'ɨ́ɨn Dios, a'ɨ́ɨ pu ari ayén tiraatá'a seɨj ajta seɨj a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tíhua'uxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i.

8 Mɨ neajta inee, ayée nu tihuá'ixaate'e ne'ɨ́mej ɨ́ mej caí xɨ huanéjne'ɨcheca'a, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej majta caí xɨ viɨche'ejme, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej huaújseɨstareca'a. Jɨme'en a'ɨ́mej, matɨ́j mena'a pua'amé, ayée pu i'i xɨ́'epɨ'ɨn mej mi miyen 'éene'e huateáturan netɨ́j inee.

9 Aru, tɨ pua'a caí rɨ'ɨrí mej á'ujcu'uvée, miché'e huanéjne'ɨche, majta huávɨɨchen. Jaítze'e pu hua'atéva'ɨri mej miyen huárɨni mej caí rajpuaíjtzi muá'ara'ani ɨ́ ru tzajta'a.

10 Mɨ neajta inee, canu niyen tihuá'ijcate'e a'ɨ́mej ɨ́ mej néjne'ɨche, majta ɨ́ mej viɨche'ejme sino a'ɨ́ɨ pu tavástara'a ayén tihuá'aijte'e. Ché'e caí a'ɨ́ɨn íra'ara'an ajtáye'ican a'ɨ́jna jemi ɨ́ rucín.

11 Ajta, tɨ pua'a ayén ajtára'ani, ché'e ayén éene'e huateáturan tɨ ruseɨjtan. Na'ari caí, ché'e ajtahua'a ra'anténaxca a'ɨ́jna ɨ́ rucín. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ cína'ara'an, ché'e ayén che'atá na'a huárɨni. Ché'e caí ajtáye'ican a'ɨ́jna jemi ɨ́ ru'ɨ́j.

12 Ajta, a'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ seica, capu ayén tihuá'ixaate'e ɨ́ tavástara'a sino inee, nee nu niyen tihuá'ixaate'e. Ché'e ayén huárɨni a'ɨ́jna ɨ́ ta'ihuaara'a tɨ a'ɨ́jna tévi'itɨn ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ caí té'atzaahuate'e. Tɨ pua'a a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a á'ujca'ane tɨ jamuan huateáturan, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ta'ihuaara'a caí mé rúurɨeni.

13 Ayen che'atá na'a 'een jíme'en ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ra'anténexcaca'a seɨj teáata'a tɨ ajta caí té'atzaahuate'e. Tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ajta ayén á'ujca'ane tɨ jamuan huateáturan, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e tɨ caí mé rúurɨeni ɨ́ rucín.

14 Ayee pu a'ɨ́jna jín ruxe'eve'e, a'iné Dios pu ajta huateúra'ate a'ɨ́jna ɨ́ cína'ara'an tɨ caí té'atzaahuate'e a'ɨ́jna jɨme'e niuucajtze'en ɨ́ íra'ara'an. Ajta

a'ɨɨn ɨ ɨra'ara'an tɨ ajta caí té'atzaahuate'e, Dios pu ajta ayén huateúra'ate a'ɨjna ɨra'ara'an niuucajtze'en ɨ ta'ihuaara'a. Na'ari caí, a'ɨɨ mú xána'avi'ire'e muá'aju'u ɨ yaújmua'ame'en. Mɨ ajta ɨ Dios, a'ɨɨ pu ari huateúra'ate a'ɨmej.

15 Mɨ ajta a'ɨɨn tɨ caí té'atzaahuate'e, tɨ pua'a ayén ajtára'ani, ché'e ayén 'eene'en. Capu ché'e ayén ruxe'eve'e mej naími'i huaté'en. Ajta a'ɨɨn ɨ ta'ihuaara'a nusu a'ɨɨn ɨ tajuu, ayée pu tihuá'acɨ'iti mej mi ruxɨéehua raaxɨ'epɨ'ɨntare'en, a'iné Dios pu ayén taatajé tej ti temua'a naa ta'ihuaamua'a tá'ara'ani.

16 Ché'e ayén 'eene'en a'iné mɨ pej ɨra'ara'an pú'een, capej ramua'aree tɨ pua'a piyen ru'irájtuaani ɨ á'acɨn nusu pecaí. Pajta mú'ee, mɨ pej cína'ara'an pú'een, capej pajta ramua'aree tɨ pua'a piyen ru'irájtuaani ɨ 'á'a'ɨj nusu pecaí.

17 Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna. Ayee nu tihuá'ijcate'e a'ɨmej ɨ mej e'etiújse'ɨri nainjapua teyujta'a, a'achú mej pua'amé, mej mi miyen tiyen titeejú'un a'ij tɨ tavástara'a ayén tíhua'uxí'epɨ'ɨntari'iri'i seɨj ajta seɨj, a'ij tɨ ajta Dios tihua'utajé.

18 Tɨ pua'a ari antisíjchi'ihuaca'a ɨ naviira'an ɨ ja'atɨ tí'ɨj Dios raatajé, ché'e a'ɨɨn ja'atɨ caí ayén tí'itese'e tɨ ra'avá'anan ɨ tɨ antisíjchi'ihuaca'a. Ajta, tɨ pua'a caí xɨ antisíjchi'ihuaca'a ɨ naviira'an ɨ ja'atɨ tí'ɨj Dios raatajé, ayée pu ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn ja'atɨ caí ra'antisí'iche ɨ runavij.

19 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné capu a'ij huataújmua'a ɨ Dios jemi tɨ pua'a ja'atɨ ra'antisíjche ɨ runavij nusu caí ayén ra'antisíjcheca'a.

20 A'ɨj pu jɨn, ja'atɨ tɨ na'a, ché'e a'ɨɨn ayén éene'e huateáturan a'ij tɨ 'eene'e tí'ɨj Dios ayén raatajé.

21 Tɨ pua'a pauj ca'anéeri jɨn tí'imuarɨ'eca'a tí'ɨj Dios muaatajé, capej pe'ɨjna jɨn a'ij té'amuajca. Aru tɨ pua'a ayén tí'irɨ'ɨristan pej pi ra'antimuá'itɨn, pej pi pajta axɨéehua á'uche'ecane'en, patá'aj piyen huárɨni.

22 Ayee pu'u na'a tí'een, a'iné a'ɨjna tɨ ca'anéeri jɨn tí'imuarɨ'eca'a tí'ɨj tavástara'a raatajé, pu'uri ayén ruxí'evi'ira'a jɨn tí'ivaɨre'e ɨ tavástara'a jemi. Ajta a'ɨɨn tɨ ruxɨéehua tí'imuarɨ'eca'a tí'ɨj tavástara'a raatajé, a'ɨɨ pu ari ca'anéeri jɨn tí'ivaɨre'e ɨ jemin.

23 Cɨríistu'u pu tiu'utanájchitaca'a ɨ sej jɨn té'echa'ɨɨca'a ɨ Dios jemi. A'ɨj pu jɨn, caxu ché'e taúra'acare'en sej ca'anéeri jɨn tí'imuarɨ'e huá'a jemi ɨ teteca.

24 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen che'atá sena'a 'eene'en huateáturan ɨ Dios jemi seɨj seajta seɨj setíj 'eene'e tí'ɨj a'ɨɨn amuaatajé.

25 Jíme'en a'ɨɨme ɨ mej caí viíche'ejme, capu ti'itɨj jɨn tinaa'íjca ɨ tavástara'a sino ayée nu tejá'amua'ixaate'e a'ij tɨ ayén tiná'amitɨejte'e ineetzi i nej caí até'ɨtzea'ara a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn ná'ancu'uvajxɨ ɨ tavástara'a.

26 A'iné pu'uri tín teja'uré'enejsin ɨ tej jɨn rajpuaíitzi tá'aju'un, ayée pu tiná'amitɨejte'e tɨ ayén tiraavíjte'e sej siyen 'eene'en huateáturan setíj 'een íjii.

27 Tɨ pua'a peri seɨj tévi'itɨne'en, capej piyen rahuauca a'ij pej ye'í huárɨni pej mé rúurɨeni. Na'ari tɨ pua'a pauj aseɨj á'uche'ecane'en, capej piyen rahuauca pej huaténeɨche.

28 Mɨ ajta, tɨ pua'a seɨj huaténeɨche, capu a'ɨɨn ti'itɨj jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi. Ajta tɨ pua'a seíj 'íita'a ayén huatéviɨche'en, capu ajta ti'itɨj jɨn auteájturaa. Camu xaa ne'u a'ij pua'a rɨcɨ sino ayée pu hua'utamuárɨ'eriste'esin me'ɨjna jɨme'e mej meri naími'i á'ujujhua'an.

Mɨ neajta inee, ayée nu 'een jɨn niyen tejá'amua'ixaate'e a'iné canu raxí'eve'e tɨ ayén tejamuáaruuren.

29 Casi'i, ne'ihuaamua'a, ayée pu huataújmua'a a'ífjna í niuucari i nej já'amua'ixaate'e. Pu'uri tín teja'uré'enejsin a'ífjna xɨcáara'a tɨ ayén titaaxí'epɨ'ɨntari'iri'i. Tíj na'a íjii tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, miché'e miyen ti'itiújcha'ɨ́ɨ a'íɨme í mej néjne'ɨche. Miché'e miyen rɨjca matíj a'íɨme í mej caí xɨ huanéjne'ɨcheca'a.

30 Majta a'íɨme í mej ruxɨeemíjte'e, miché'e miyen 'eene'en yee cumu mej caí ruyein. Majta a'íɨme í mej rutémua'ave'e, miché'e majta miyen 'eene'en yee cumu mej caí ché'e na'anaj. Ajta a'íɨme í mej tí'inanaave, ché'e ayén tihuá'amitɨejte'e mej caí ti'itɨ tícha'ɨ́ɨ.

31 Ajta a'íɨme í mej miyen me'ífjna jín ruvaɨre'e tɨ íiyen tí'iseijre'e chaanaca japua, miché'e caí nain jín ruvaɨre'e, a'iné pu'uri tín te'entipuá'ajte nain tíj na'a tɨ yen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua.

32 Neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e mú'ejmi jɨme'e sej caí ti'itɨj jín a'ij té'ujmuajca a'iné a'ífjna tɨ caí neɨche, ayée pu a'ífjna jetze ruxe'eve'e a'ífjna jɨme'e í tɨ tiráacɨ'ɨti í tavástara'a jemi. A'íj pu jín ayén rí'ɨ ti'itiújcha'ɨ́ɨ tí'ij ayén rí'ɨ tiraatá'an a'ífjna í tavástara'a.

33 Mɨ ajta a'íɨn tɨ neɨche, ayée pu a'ífjna jetze ruxe'eve'e a'ífjna jɨme'e tɨ yen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua tɨ ij ayén a'ífjna jín rí'ɨ tiraatá'acare'en a'ífjna í ru'íj. A'íj pu jín caí ché'e rɨ'ɨrí tɨ nain jín tiraatévaɨre'en í tavástara'a.

34 Ayee pu che'atá na'a 'een jíme'en í 'íita'a tɨ ruseíj á'uche'ecan, tɨ ajta caí viíche'e. Ayee pu a'ífjna jetze ruxe'eve'e a'ífjna jɨme'e tɨ tí'iracɨ'ɨti í tavástara'a jemi. Ayee pu ajta a'ífjna jetze ruxe'eve'e tɨ rɨ'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi, nain jɨme'e í rutevij jetze, ajta í ruxíejniu'uca jɨme'e. Mɨ ajta, a'íɨn í 'íita'a tɨ ari viíche'e, ayée pu a'ífjna jetze ruxe'eve'e a'ífjna tɨ yen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua tɨ ij ayén rí'ɨ tiraatá'acare'en í rucín.

35 Canu ne'ífjna jín niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni ti'itɨj jín amuaatá'ijmɨi sino nej ni ti'itɨj jín amuaatévaɨre'en sej si siyen rí'ɨ ti'itiújcha'ɨ́ɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e, sej si nain jín raná'amiche'en í tavástara'a.

36 Ajta a'ífjna í ja'atɨ tɨ ayén tiyaúj tɨ caí xɨ viíche'e, tɨ pua'a ayén rá'amitɨejte'e tɨ caí xí'epɨ'ɨn rɨcɨ tɨ raatá'ijmɨi, ajta tɨ pua'a ari mú á'ume'en í tɨ jín temuaístaca a'ífjna í 'íita'a, ché'e a'íɨn ya'upuáara'an ayén huárɨni a'ij tɨ tirá'amitɨejte'eca'a. Capu ti'itɨj jín tiú'ujxana'acɨra'aten í Dios jemi, ché'e a'íɨn 'íita'a huatéviiche'en.

37 Mɨ ajta a'ífjna í ja'atɨ, tɨ pua'a ayén temua'a naa tiraaxí'epɨ'ɨntare í ru tzajta'a tiracha'íɨ á'aye'i í ruyauj a'ij tɨ 'een, ajta tɨ pua'a caí ja'atɨ ayén ca'anírja'a ratá'aca tɨ huatéviiche'en a'ífjna í yaujra'an, a'ífjna í ja'atɨ, a'íɨ pu xaa xí'epɨ'ɨn rɨcɨ.

38 A'íj pu jín, xí'epɨ'ɨn rɨcɨ a'ífjna í ja'atɨ tɨ ayén ratá'acare'en í ruyauj tɨ huatéviiche'en. Ajta a'íɨn í ja'atɨ tɨ ayén racha'ɨ́ɨ á'aye'i í ruyauj a'ij tɨ 'een, tɨ ij caí huatéviiche'en, a'íɨ pu jaítze'e xí'epɨ'ɨn rɨcɨ.

39 Ajta, a'ífjna í 'íita'a tɨ ari viíche'e, a'íɨ pu ca'anéeri jín naímɨ'ɨ seijre'e jamuan í rucín tíj na'a tɨ auj ruuri a'ífjna í cína'ara'an.

Ajta, tɨ pua'a huámɨ'ɨni a'ífjna í cína'ara'an, pu'uri rɨ'ɨrí tɨ ajtahua'a ruxí'evi'ira'a jín huatéviiche'en a'ífjna jamuan ja'atɨ tɨ ra'aráanajche. Seij pu'u ruxe'eve'e, tɨ ayén huatéviiche'en a'ij tɨ tiraavíjte'e í tavástara'a jemi.

40 Mɨ ajta a'ífjna í 'íita'a, jaítze'e pu í Dios rí'ɨ tiratá'aca tɨ pua'a ayén 'éeni'ɨcɨ'e huateáturan a'ij tɨ 'een. Ayee pu tináamitɨejte'e ineetzi. Ajta ayej ne'ase tɨ ajta ayén che'atá na'a tirá'amitɨejte'e í xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios.

8

Ɨ cua'ira ɨ mej tí'imuaɨ'ɨvajtaca ɨ rudioosi

1 Jíme'en ɨ cua'ira ɨ mej tí'imuaɨ'ɨvajtaca ɨ rudioosi jemi, ayée tu ramua'aree. Naíjmi'i tu mé úumua'aréjme. Ajta, ayée pu tí'irɨneca tɨ ja'atɨ ayén a'ɨ́jna jín á'ujtzaahuate'e tɨ jeíhua mé úumua'aree. Mɨ ajta, ja'atɨ pu rɨ́'ɨ a'ij tí'ijrɨ'ɨre tɨ pua'a rɨ́'ɨ tí'ijxe'eve'e ɨ ruxɨ́'ej tevi.

2 Ajta a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ayén tí'imua'atze ɨ ru tzajta'a tɨ jeíhua mé úumua'aree, a'ɨ́ɨ pu caí mé úumua'aree a'ij tɨ ye'í tiú'ujxe'eve'e ɨ Dios jemi.

3 Mɨ ajta, Dios pu ramua'ate a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ rɨ́'ɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios.

4 A'ɨ́j pu jín, jíme'en a'ɨ́jna ɨ cua'ira ɨ mej tihuá'amuaɨ'ɨvejte'e ɨ rudioosi, ayée tu ramua'aree mej caí rɨ́'ɨ miyen seijre'e íiyen chaanaca japua ɨ mej nu'u dioosi pú'een. Teajta, teen tu ramua'aree tɨ seij na'a ɨ Dios tɨ íiyen seijre'e.

5 Jee xaa ne'u, mé mu'íi ɨ mej jee dioosi pú'een, tɨ pua'a íiyen mej seijre'e chaanaca japua nusu a'uun mej é'eseijre'e u ta japua, a'iné ayée pu titá'amitɨejte'e mej i'imu'íi ɨ mej dioosi pú'een, majta i'imu'íi ɨ mej ti'itɨj jɨ́n títetateí.

6 Mɨ teajta iteen, ayée tu tí'ijmua'aree tɨ, itejmi jemi, seij na'a ɨ Dios ɨ tej rájya'upua. Nain pu a'ɨ́jna jemi tiu'utaseíjre. Teajta iteen, naími'i tu te'ɨ́jna jín seijre'e tej ti rɨ́'ɨ tiraateájtuaani ɨ jemin. Ajta seíj pu'u ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríɨstu'u pú'een. Nain pu tiú'utaavijhuaca'a a'ɨ́jna jemi. Teajta iteen, naími'i tu te'ɨ́jna jetze arátaca'ane tej ti ruuri.

7 Mɨ majta, camu naími'i miyen che'atá mena'a tí'ijmua'aree, sino seica, ayée mú tí'ijrɨ'ɨrejca'a mej huá'ana'amiche'en ɨ mej caí dioosi pɨ́rɨcɨ. A'ɨ́j pu jín, tɨ pua'a miyen ráacua'ani ɨ cua'ira ɨ mej ramuaɨ'ɨvajtaca, aúche'e pu ayén tihuá'amitɨejte'e mej majta me'ɨ́jna na'amiche ɨ tɨ caí Dios pú'een me'ɨ́jna jɨme'e mej ráacua me'ɨ́jna ɨ cua'ira mej ráamuaɨ'ɨvajtaca'a. Ayee mú a'ɨ́jna jín raacuá'an, tɨ'ɨqui a'ij pua'a hua'atá'acare'e a'ame ɨ huá'axɨejniu'uca jetze a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a huárɨni a'ɨ́jna ɨ huá'axɨejniu'uca.

8 Aru, casi'i mú'een, capu ti'itɨ jín titatéva'ɨri ɨ cua'ira ɨ Dios jemi. Capu a'atzu a'uvaɨ́jtzi tɨ pua'a tecaí ráacua'ani. Capu ajta titatéva'ɨri tɨ pua'a teráacua'ani.

9 Mɨ seajta mú'een, rɨ́'ɨ xu'u sej si caí siyen a'ij pua'a ráaruuren seij ɨ ja'atɨ tɨ caí jeíhua té'eviicua'i, setá'aj caí siyen ca'anírja'a tiraatá'acare'en tɨ a'ɨ́ɨn ayén auteáturan Dios jemi se'ɨ́jna jɨme'e tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn mú'ejmi jemi.

10 Casi'i mú'ee, mɨ pej rɨ́'ɨ tí'ijmua'aree. Tiché'e tiyen tiraataxáj yee ja'atɨ tɨ caí jeíhua té'eviicua'i ɨ ru tzajta'a, ajta a'ɨ́ɨ pu muaseíj, pej pe'uun tejé'ecua'a pe'újna teyujta'a a'u mej raná'amiche'e ɨ hua'adioj. Tij ca'anírja'a pepu'u raatá'asin a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ'ij a'ɨ́ɨn ajta ráacua'ani ɨ cua'ira ɨ mej raatámuaɨ'ɨvajtaca'a.

11 Ayee pu a'ɨ́jna jín huarɨ́j, aj pu'i a'uvaɨ́jtzi a'ɨ́jna ɨ a'ihuáara'a tɨ caí jeíhua té'eviicua'i, tɨ ajta jetzen me'ecan huamɨ́'ɨ ɨ Cɨríɨstu'u. A'uvaɨ́jtzi, icu, a'ɨ́jna jɨme'e pej ca'anírja'a raatá'a pe'ɨ́jna jɨme'e pej nú'u rɨ́'ɨ tí'ijmua'aree a'ij tɨ 'een ɨ Dios jemi.

12 A'ɨ́j pu jín, setɨ́'ɨj siyen auteáturan a'ɨ́mej jemi se'ɨ́jna jɨme'e sej a'ij pua'a huá'uruu ɨ huá'amua'atziira'a jetze ɨ mej caí jeíhua té'eviicua'i, mú'een xu seajta se'ɨ́jna jín auteáturaave ɨ Cɨríɨstu'u jemi.

13 A'ɨ́j pu jín, tɨ pua'a ne'ihuaara'a a'uvaɨ́jtzi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ráacua ɨ cua'ira ɨ mej ráamuaɨ'ɨvajtaca'a, canu ja'anáj racua'ani ne'ɨ́jna ɨ cua'ira nej ni caí ca'anírja'a raatá'an tɨ ayén huárɨni a'ɨ́jna tɨ jín a'uvaɨ́jtzi.

9

A'ij tɨ tihua'atá'aca a'ɨ́me ɨ mej tiu'uta'aíjti'ire

1 Neajta inee, nexɨéehua nu á'uche'ecan. Neajta nu ne'ɨ́n pú'een seíj tɨ Dios ne'uta'íteca'a nej ni jetzen me'ecan tiu'utaxáj. Neajta nu raaseíj ne'ɨ́jna ɨ Jesús, ɨ tavástara'a. Seajta mú'een, xu'uri neetzi jemi seijre'e a'ɨ́jna jɨme'e nej tí'ivaɨre'e ɨ tavástara'a jemi.

2 Tɨ pua'a caí ayén tihuá'amitɨejte'e ɨ seica jemi tɨ Dios ayén ne'uta'íteca'a, mú'ejmi jemi pu xaa ayén tejamuá'amitɨejte'e a'iné mú'een xu se'ɨ́n pú'een ɨ tej jín tiyen ramua'aree tɨ Dios ayén a'ɨ́jna jín tinaa'íjca.

3 Ayee nu huatánne'a a'ɨ́mej jemi ɨ mej nej jíme'en tí'ihua'u.

4 ¿Ni caí ayén titaatá'aca tej tiú'ucua'ani, ajta tej huayé'en? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna.

5 ¿Ni caí ayén che'atá na'a titaatá'aca tej seíj tévi'itɨne'en tɨ ajta té'atzaahuate'e matɨj ɨ seica ɨ tɨ Dios hua'uta'íteca'a, majta a'ɨ́me ɨ ihuáamua'ame'en ɨ tavástara'a, ajta a'ɨ́jna ɨ Pedro?

6 Ari iteen, i nej i'i Pablo, ajta a'ɨ́jna ɨ Bernabé, ¿ni qui teen tena'a te'ɨ́n pú'een ɨ tɨ ayén ruxe'eve'e tej tamuájca'a jín tiu'umuári'en?

7 Capu ja'atɨ tɨ ayén tí'ivaɨre'e xantaaru'u jɨme'e ayén tihuaújnajchite'en ruseíj. Ajta capu ja'atɨ ayén caí racua'ani ɨ táca'ira'an ɨ tɨ ráahuii. Capu ajta ja'atɨ ayén caí ra'antí'isin hua'aleechi tɨ huá'aseɨre'e ɨ ye'emuaate.

8 Canu niyen ti'ixa a'ij mej tirájteu rujɨ́mua'a mena'a ɨ teteca sino ayée pu che'atá na'a té'eyu'usi'i jetzen ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta.

9-10 Ayee pu té'esiɨ́mua'i ɨ yu'uxari jetze, tɨ Moisés teecan ra'uyú'uxaca'a tɨjín: "Capej ra'ancánaamuan ɨ puuya tɨ'ɨj a'ɨ́n atáye'icaa rayuu ɨ triigu." ¿Ni qui jetzen ruxe'eve'e ɨ Dios a'ɨ́jna ɨ puuya, na'ari téjmi na'a jíme'en ayén ti'ixa? Jee xaa ne'u. Nain pu jín téjmi jín ayén tiu'utaxájtaca'a. Ayee pu 'een jín téjmi jɨme'e ayén té'eyu'usi'ihuaca'a a'iné ayée pu tiraavíjte'e tɨ a'ɨ́n ja'atɨ tɨ tase'ehuaca ayén rachú'eve'e tɨ ti'itɨj ráaciꞌɨti a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tiú'utaseehuaca'a. Ajta, a'ɨ́n tɨ tí'itza'anaca, ayée pu ajta ayén tiraavíjte'e tɨ ayén rachú'eve'e tɨ ti'itɨ ráaciꞌɨti a'ɨ́jna tɨ huáciɨreca'a.

11 Tɨ pua'a teri raateájtuaa mú'ejmi jemi te'ɨ́jna tɨ Dios jemi é'eme'ecan tɨ'ɨj rɨ'ɨ á'amuaruuren, ¿ni qui ayén a'ij pua'a tejá'amuaseijrate'e tɨ ayén tí'itaciꞌɨti je'icáj a'ɨ́jna ɨ sej jín huateújvaɨre'en íiyen chaanaca japua?

12 Tɨ pua'a ayén tiraavíjte'e tɨ ayén tihuá'uciꞌɨti ɨ seica je'icáj ɨ sej jín huateújvaɨre'en, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'e tɨ ayén tí'itaciꞌɨti itejmi.

Mɨ teajta iteen, catu tiyen rɨciꞌ sino nain tu jín té'eviicua'i tej ti caí ra'antánaamuan sej si caí ché'e ra'ará'astijre'en ɨ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ Cɨríɨstuꞌu.

13 Xu'uri ramua'aree a'ij mej rɨciꞌ a'ɨ́me ɨ mej tí'ivaɨre'e u teyujta'a. Ayee mú racua'aca me'ɨ́jna ɨ mej seica me'uun te'utetúutuhua'a mú á'aye'i u teyujta'a. Majta a'ɨ́me ɨ mej me'uun tí'ivaɨre'e a'u mej tejé'emuaɨ'ɨvajtaca, a'ɨ́ mú majta miyen racua'aca je'icáj ɨ mej me'uun raatámuaɨ'ɨvajtaca'a.

14 Ayee pu che'atá na'a 'een, tavástara'a pu ayén tiu'uta'aíjtaca'a tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ ayén tihuá'uciꞌɨti a'ɨ́mej ɨ mej tihua'utá'ixaate'esin ɨ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ Dios, mej mi me'ɨ́jna jín huateújvaɨre'en mej tiu'utaxáj me'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari tɨ jín Dios hua'irájtuaani.

15 Mɨ neajta inee, canu ja'anáj huatánne'a nej ne'ɨ́jna jín huaténvaɨre'en a'ij tɨ tiraavíjte'e ineetzi jemi. Canu neajta ne'ɨ́jna jín tejá'amuayu'use'e sej si

siyen huárɨni ineetzi jemi. Jaítze'e pu na'aráanajche nej huámɨ'ɨni caí ja'atɨ ayén tiná'ari'i a'ɨ́jna ɨ́ nej niyen ne'ɨ́jna jɨ́n huateáturaasin.
16 Capu xaa ne'u ayén tineetá'aca nej ne'ɨ́jna jɨ́n ahuántzaahuate'en ne'ɨ́jna jɨme'e nej niyen tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani a'iné Dios pu ayén a'ɨ́jna jɨ́n tinaa'íjca. Puaíjtzi pu naatá'asin tɨ pua'a necaí niyen tihua'utá'ixaate'en.
17 Jee xaa ne'u, ti'itɨ pu ayén tí'ineciɨ'ɨtíiche'en tɨ pua'a niyen nexɨ'evi'ira'a jɨ́n tíhua'uta'ixáate'enche'e. Mɨ ajta caí, capu, a'iné Dios ayén a'ɨ́jna jɨ́n tinaa'íjca.
18 Tɨ pua'a ayén ti'ayajna, ¿tɨ'itájni ayén tí'ineciɨ'ɨti ineetzi? A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een, nej caí hua'ajíive'e netihuá'ixaate'e, neajta caí huaténvaire'en ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej jɨ́n antínmua'aree.
19 A'ɨ́j pu jɨ́n, nee nu niyen nexɨéehua naa tejá'uche'ecan nain jɨme'e. Capu ja'atɨ tí'ine'aijte'e. Mɨ neajta inee, rɨ́'ɨ nu neri huánruu naíjmi'ica jemi tɨ́j ja'atɨ tɨ ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'e nej ni jaítze'e hua'umuá'itɨn.
20 A'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée nu huánruu yee cumu nej Israél jetze ajtéme'ecanta nej ni hua'umuá'itɨn ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
Jee xaa ne'u, capu ruxe'eve'e nej niyen rá'astijre'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta. Capu amɨ́n a'ij, ayée nu huánruu tɨ́j ja'atɨ tɨ ayén rá'astijre'e nej ni hua'umuá'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej rá'astijre'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.
21 Neajta, a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej caí rá'astijre'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, ayée nu neajta huánruu tɨ́j ja'atɨ tɨ caí ayén rá'astijre'e nej ni neajta hua'umuá'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej caí rá'astijre'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.
Mɨ neajta inee, nee nu xaa seíj niuucari ará'astejsin ɨ́ Dios jemi, ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n titá'itɨiiri'i ɨ́ CɨrÍistu'u.
22 A'ɨ́mej jemi ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, neajta nu niyen huánruu tɨ́j ja'atɨ tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i nej ni hua'umuá'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Naíjmi'ica jemi nu niyen huánruu tɨ́j na'a tɨ seijre'e nej ni seica huamuá'itɨn nain jɨ́n a'ij nej ye'í rɨcɨ.
23 Ayee nu 'een jɨ́n rɨcɨ ne'ɨ́jna jɨme'e nej ni tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani, tɨ ij ajta tí'ineciɨ'ɨti ɨ́ tɨ jɨ́n Dios rɨ́'ɨ tihua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ mej ra'ará'astijre'esin me'ɨ́jna ɨ́ niuucari.
24 Xu'uri ramua'aree a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ru'acheca a'u mej é'ehua'acaca. Naími'i ɨ́ mej ru'acheca, ayée mú che'atá mena'a tí'itese'e mej tiu'umuá'itɨn. Mɨ ajta, seíj pu'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ tí'imua'itɨn, ajta ra'ancuré'asin ɨ́ mej raatapuaíjve'esin. Setá'aj siyen che'atá sena'a tiu'utése'en sej si seajta siyen ti'itɨ huamuá'itɨn ɨ́ Dios jemi.
25 A'atɨ tɨ na'a tɨ huá'a jamuan tɨ'echeca, ayée pu á'ujcu'uve nain jɨme'e tɨ ij ayén curuun ancuré'e'ɨ'ɨn tɨ a'uvaíjtzi. Mɨ teajta iteen, ayée tu tí'itese'e tej ti curuun ancuré'e'ɨ'ɨn tɨ naa seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
26-27 A'ɨ́j nu jɨ́n, canu ché'e nena'a tɨ'echeca. Canu neajta ché'e nena'a ti'itatú'axa ɨ́ eeca tzajta'a, sino ayée nu te'ejténtu'axa ɨ́ ne jetze, neajta inee raamuá'itɨ ná'aye'i ca'anéeri jɨme'e tɨ́'ij na'ará'astijre'en ɨ́ nej ratéhua'ira'a. Ayee nu 'een jɨ́n rɨcɨ tɨ ij caí Dios naaré'e'ite netɨ́'ɨj neri niyen tihua'utá'ixaa ɨ́ seica.

10

Mej nu'u caí raná'amiche'en me'ɨ́jna tɨ caí Dios pú'een

1 Ayee nu tí'ijxe'eve'e inee, sej ra'utámua'aree tɨ jaitɨri e'ecáave'e huá'uvi'itɨjme'e ɨ́ tavaújsimua'acɨ'ɨ. Majta á'iyen jaata'a antacíj.

2 A'ɨɨ mú huámuaɨ'ɨvijhuaca'a jamuan a'ɨjna ɨ Moisés teecan tɨ'ɨj auj
e'ecáve'eca'a a'ɨjna ɨ jaitɨri, majta matɨ'ɨj antajú'ucaa jaata'a.
3 Naímɨ'i mú majta ráacua me'ɨjna ɨ cua'ira tɨ a'uun a'uvé'emej Dios tɨ
é'eseijre'e.
4 Majta me'ɨjna anti'ɨ ɨ jaj tɨ ajta a'uun a'uvé'emej ɨ Dios jemi, a'iné a'ɨɨ mú
jetze ra'anti'ɨ me'ɨjna jetze ɨ tetej tɨ huá'a jamuan huamé'ecaa. Ajta a'ɨɨn ɨ
tetej, a'ii pu a'ɨɨn pú'eene'e ɨ Cɨrɨístu'u.
5 Mɨ majta a'ɨɨme, mu'iitɨ mú caí rɨ'ɨ tiraatá'a ɨ Dios. A'ɨj pu jɨn Dios ayén
hua'antipuá'ajte a'ujna a'u tɨ caí é'eti'itɨjca'a.
6 Ajta, ayée pu 'een jɨn té'uyu'usi'ihuaca'a tɨ ij ayén titaatá'itɨii itejmi tej ti
caí tiyen te'ɨjna jetze tiyen titeejú'un a'ɨjna jetze tɨ a'ij pua'a een matɨj a'ɨɨme
huarɨj.
7 Caxu huá'anajche ɨ mej caí dios pú'een, matɨj seica a'ɨɨme huarɨj. Caxu
huá'anajche xaa ne'u, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjɨn: “A'ɨɨme mú teɨte miyen
a'ujrá'aseca'a mej mi tiú'ucua'ani, mej mi majta huayé'en. Matɨ'ɨj mi miyen
ájhuiixɨ mej tiu'utéene'en.”
8 Jé'ecan pu ruxe'eve'e sej caí siyen che'atá sena'a tiú'ujxana'acɨra'aten
matɨj seica a'ɨɨme huarɨj. Majta, ayée mú huácuii seɨj xɨcaj tzajta'a a'achú
cumu seité japuan huaíca vi'ira'a ɨ teɨte.
9 Tiché'e caí ti'itɨ jɨn ra'íhua'ura ɨ tavástara'a matɨj seica a'ɨɨme miyen huarɨj.
Matɨ'ɨj mi á'upua'areca'a, matɨ'ɨj cu'ucu'use hua'ucheí.
10 Teta'aj teajta caí a'ij tena'a ti'iteniuuca'an matɨj majta seica miyen
huarɨj. Ajta a'ɨɨn tɨ te'entípuaapua'ate, a'ɨɨ pu hua'antipuá'ajte a'ɨmej.
11 Jee xaa ne'u, ayée pu 'een jɨn tihuá'uruu tɨ ij Dios ayén titaatá'itɨii. Mɨ ajta,
ayée pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'ɨjna jɨme'e tɨ'ɨj rɨ'ɨ táaruuren itejmi, a'iné pu'uri
a'ájna teja'uré'enejsin ɨ xɨcaj tɨ jetzen te'entipuá'ari ɨ chaanaca i tej japuan
yen seijre'e.
12 A'ɨj pu jɨn, tɨ pua'a ayén ja'atɨ seɨj tirá'amitɨejte'e tɨ caí rɨ'ɨriistan tɨ ti'itɨj jɨn
até'ɨtze'ara'an ɨ tavástara'a jemi, ché'e a'ɨɨn rɨ'ɨ tiu'umé'en tɨ ij caí auteáturan.
13 Tɨj na'a tɨ ayén a'amua japua rájve tɨ ij ca'anɨjra'a amuaatá'an sej si
ti'itɨj jɨn auteáturan ɨ Dios jemi, ayée pu che'atá na'a huá'a japua rájve matɨj
mena'a pua'amé ɨíyen seijre'e chaanaca japua. Ajta a'ɨɨn Dios, capu ja'anáj
até'ɨtzea'ara mú'ejmi jemi.
A'ɨj pu jɨn, Dios caí ja'anáj raatá'asin tɨ ti'itɨj ayén huápɨ'ɨ ca'anɨjra'a ja-
muaatá'an sej si auteáturan ɨ Dios jemi se'ɨjna jɨme'e sej caí ché'e te'utáviicua'i.
Mɨ ajta a'ɨɨn, tɨ'ɨj auj ayén ca'anɨjra'a amuaatá'an sej si ti'itɨj jɨn auteáturan,
Dios pu ajta amuaatá'asin a'ij sej ye'ɨ huárɨni sej si ajtácɨɨne, sej si seajta
te'utáviicua'i.
14 A'ɨj xu jɨn, ayée xu huárɨni, mɨ nej já'amuaxe'eve'e. Rɨ'ɨ xu'u mú'een, sej
si caí ja'anáj huá'ana'amiche'en a'ɨmej ɨ mej caí dioosi pú'een.
15 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨj teɨte ɨ mej rɨ'ɨ meteuumuámua'are. Setá'aj
rujɨɨmua'a siyen tiraaxɨ'epɨ'ɨntare'en tɨ pua'a xɨ'epɨ'ɨn netí'ixa na'ari necaí.
16 A'ɨjna ɨ vaasu ɨ tej jetzen ye'eca tej ti tiyen rɨ'ɨ tiraatá'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu
ajta ayén huataújmua'a tej naímɨ'i huatétavaɨre'en te'ɨjna jɨme'e Cɨrɨístu'u tɨ
raxuure'e. Ajta a'ɨjna ɨ pan tej ra'antitá'ara'a tá'aye'i, teen tu teajta naímɨ'i
huatétavaɨre'en te'ɨjna jɨme'e tɨ Cɨrɨístu'u ta japua huaniú ɨ rutevij jɨme'e.
17 Ajta, a'iné seɨj pu'u ɨ pan, ayée pu huataújmua'a i tej ɨ'i mu'íi, tu'uri seɨj
tena'a teɨtejra'an pú'een tej seɨj tena'a jetzen ajtéme'ecan, a'iné naímɨ'i tu seɨj
tena'a cua'aca ɨ pan.

18 Casi'i, xu'uhuaújmua'atzɨ se'ɨ́jna jetze a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre a'ɨ́me ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. A'ɨ́me ɨ́ mej racua'aca ɨ́ mej tí'imuaɨ'ɨvajtaca, a'ɨ́ɨ mú majta naímɨ'i tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi.

19 ¿A'iné ne'u huataújmua'a ɨ́ nej ti'ixa? ¿Ni qui jeíhua jetzen ruxe'eve'e ɨ́ cua'ira ɨ́ mej tí'imuaɨ'ɨvajta huá'a jemi ɨ́ mej caí dioosi pú'een? Capu xaa ne'u. Ari a'ɨ́jna tɨ caí dios pú'een, ¿ni qui jeíhua jetzen ruxe'eve'e a'ɨ́jna?

20 Capu xaa ne'u, sein. Ayee pu huataújmua'a ɨ́ nej tejá'amuaɨxaate'e. A'ɨjna ɨ́ mej tí'imuaɨ'ɨvajta ɨ́ mej seɨj chujra'a japua é'eme'ecan, camu raatámuaɨ'ɨvajta ɨ́ Dios jemi sino a'ɨ́mej jemi mu'u ɨ́ tiyáaru'use. Canu raxɨ́eve'e sej hua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ tiyáaru'use.

21 Capu rɨ'ɨrí sej siyen jetzen ye'eca ɨ́ vaasu ɨ́ mej jín rɨ́'ɨ tiraatá'aca ɨ́ tavástara'a tɨ pua'a seajta seuj se'ɨ́jna jetze ye'eca ɨ́ vaasu ɨ́ mej jín rana'amiche ɨ́ tɨ caí Dios pú'een. Capu ajta rɨ'ɨrí sej jetzen tí'icua'a ɨ́ meesa ɨ́ mej jetzen ra'utámua'aree ɨ́ tavástara'a tɨ pua'a seajta seuj se'ɨ́jna jetze tí'icua'a ɨ́ meesa mej jetzen huá'ana'amiche'e ɨ́ tiyáaru'use.

22 Na'ari caí, ayée tu a'ɨ́jna jín rɨni, ca'anírja'a tu raatá'asin ɨ́ Dios tɨ a'ɨ́ɨn chueere'e á'ara'ani a'ɨ́mej jemi ɨ́ tiyáaru'use tɨ ij ayén huataniú'ucan itejmi jemi. Ajta, a'ɨ́ɨ pu jeíhua huápɨ'ɨ jaítze'e ruca'ané tecaí iteen.

Tej nu'u rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ taxɨ́'ej tevi

23 Nain pu nu'u ayén tineetá'aca. Mɨ ajta, capu nain ayén tineetéva'ɨri. Nain pu xaa ayén tineetá'aca. Mɨ ajta, capu nain ayén rɨ́'ɨ neruure.

24 Seajta, setá'aj siyen huaújruuren seɨj seajta seɨj. A'atɨ tɨ na'a, ché'e caí ayén rahuauca ɨ́ tɨ jín rɨ́'ɨ huateúvaɨre'en, sino ché'e ayén rahuauca a'ij tɨ ye'í huárɨni tɨ rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ ruxɨ́ej tevi.

25-26 Setá'aj siyen ráacua'ani ti'itɨ tɨ na'a ɨ́ mej ratua a'ujna mej é'eseijre'e ɨ́ mej tí'itu'araca. Caxu seajta siyen tiú'urihua'ura tɨ pua'a ayén a'ij pua'a amuáaruuren ɨ́ á'amuaxɨejniu'uca jetze nusu caí, a'iné tavástara'a pu ra'áa ɨ́ chuej i tej japuan huachéjme. A'ɨ́ɨ pu ajta ra'áa tɨj na'a tɨ íiyen tí'iseijre'e.

27 Tɨ pua'a seɨj tɨ caí té'atzaahuate'e ajta amuaata'inen sej jamuan tiú'ucua'ani, patá'aj piyen ahua'aca'anen pej pe'uun á'ume'en jamuan a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, patá'aj nain tiú'ucua'ani tɨj na'a tɨ án teje'etia'asin mú'eetzi jemi. Capej tí'ihua'u pena'a tɨ ij caí a'ij pua'a muáruuren ɨ́ axɨejniu'uca jetze.

28-29 Mɨ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ ayén timuaatá'ixaate'en yee tɨ nu'u huatámuaɨ'ɨvijti'ihuaca'a, ayée pej huárɨni pej caí racua'aca pe'ɨ́jna jɨme'e pej raxɨ́eve'e pej raatévaɨre'en pe'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén timuaatá'ixaa, pajta pe'ɨ́jna tɨ caí a'ij pua'a raruuren ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

Jee xaa ne'u, capu a'ij raruuren ɨ́ á'axɨejniu'uca. ¿A'iné 'een jɨme'e ayén tiu'utá'ijmɨi neetzi jemi nej ni caí niyen huárɨni a'ij tɨ tineetá'aca nej ni caí a'ij pua'a raruuren ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ nexɨ́'ej tevi?

30 ¿A'iné auj tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ayén a'ij pua'a tí'inexajta a'ɨ́jna jɨme'e nej rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ cua'ira nej nexɨéehua ráacua?

31 Ayee pu'u na'a, setɨ́j sena'a ti'itɨj jín rɨcɨ, tɨ pua'a setí'icua'aca na'ari seye'eca nusu ti'itɨ sej a'ij ruure, setá'aj siyen huárɨni setá'aj rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en ɨ́ Dios jemi.

32 Setá'aj siyen huárɨni sej si caí a'ij pua'a tihua'atá'acare'en se'ɨ́me ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan nusu se'ɨ́me ɨ́ mej seɨj chujra'a japua é'eme'ecan na'ari se'ɨ́me ɨ́ mej e'etiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi.

33 Ayee nu tí'itese'e nej rí'ɨ tihua'atá'acare'en naíjmi'ica nain jɨme'e tɨ ij ayén tihuá'ucɨ'ɨti ɨ tɨ hua'atéva'ɨri, tɨ ij ajta Dios hua'irájtuaani. A'ɨj nu jín caí niyen nena'a rahuauca ɨ tɨ neetzi téva'ɨri.

11

1 Neajta inee, ayée nu tiu'umé tɨj ajta Cɨrístu'u tiu'umé. Setá'aj seajta mú'een siyen che'atá sena'a huárɨni netɨj inee.

A'ij mej nu'u ye'í huárɨni ɨ 'uuca teyujta'a

2 Mɨ seajta mú'een, xɨ'epɨ'ɨn xu huarɨj se'ɨjna jɨme'e sej nain jín néjmua'aree, seajta seuj rá'astijre'e ɨ ye'irá ɨ nej jamuaatá'itɨiri'i.

3 Mɨ neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e sej siyen ráamua'ati tɨ Cɨrístu'u ayén antiújmua'aree a'ɨmej jemi, matíj mena'a pua'amé seijre'e ɨ teteca. Ayee mú che'atá mena'a ɨ teteca tite'entiújmua'aree a'ɨmej jemi ɨ ru'ɨjta'amua'a. Ajta Dios pu ayén antiújmua'aree ɨ Cɨrístu'u jemi.

4 A'ɨj nu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. A'atɨ pu ayén raatéxɨeehuata a'ɨjna tɨ jín antiújmua'aree tɨ pua'a utemúucu'utzi huatéjniuuni.

5 Ajta, tɨ pua'a 'ɨíta'a ayén antimuá'avi'i huatéjniuuni, nusu antimuá'avi'i tí'ixajta ɨ Dios jetze me'ecan, a'ɨɨ pu ajta raatéxɨeehuata a'ɨjna ɨ tɨ tí'ira'aijte'e. Ayee pu che'atá na'a tiu'utévi'iraste'e tɨj 'ɨíta'a tɨ ayén caújyen rumu'úu jetze.

6 Ayee pu'u xaa ti'ayajna, a'iné tɨ pua'a 'ɨíta'a caí ayén á'ujca'ane tɨ ra'avá'anan ɨ rumu'úu, ayén tiraavíjte'e tɨ a'ɨɨn 'ɨíta'a caújsiseaaxɨ'ɨn ɨ rumu'úu jetze. Mɨ ajta, tɨ pua'a ayén tirá'amitɨejte'e tɨ tiu'utévi'iraste'e tɨ ayén caújsiseaaxɨ'ɨn, ché'e a'ɨɨn ayén ra'avá'anan ɨ rumu'úu.

7 Jee xaa ne'u, ayée pu ruxe'eve'e tɨ antimuá'avi'i seijre'e ɨ teáata'a a'iné a'ɨɨ pu a'ɨɨn taavíjra'ara'an pú'een ɨ Dios, ajta a'ɨɨ pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ rí'ɨ tiratá'aca. Mɨ ajta a'ɨɨn 'ɨíta'a, a'ɨɨ pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ rí'ɨ tiratá'aca ɨ teáata'a.

8 A'iné a'ɨjna ɨ teáata'a, capu ayén a'ɨjna jetze huatétaavijhuaca'a ɨ 'ɨíta'a jetze sino a'ɨɨn 'ɨíta'a, a'ɨɨ pu xaa a'ɨjna jetze huatétaavijhuaca'a ɨ teáata'a jetze.

9 Capu ajta ayén huatétaavijhuaca'a ɨ teáata'a a'ɨjna jɨme'e tɨ'ij raatévaɨre'en ɨ 'ɨíta'a sino a'ɨɨn 'ɨíta'a, ayée pu huatétaavijhuaca'a a'ɨjna jɨme'e tɨ'ij raatévaɨre'en ɨ teáata'a.

10 A'ɨj pu jín ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn 'ɨíta'a ayén ra'avá'anan ɨ rumu'úu tɨ ij ayén seijre'e tɨ a'ɨɨn rá'astijre'e a'ɨjna tɨ tí'ira'aijte'e. Ayee pu ajta ruxe'eve'e tɨ ij caí a'ij pua'a hua'atá'acare'en a'ɨmej ɨ mej tí'ivaɨre'e ɨ ta japua.

11 Mɨ ajta, camu rujɨɨmua'a seijre'e ɨ 'uuca ɨ tavástara'a jemi. Camu majta rujɨɨmua'a seijre'e ɨ teteca jemi.

12 Ayee pu'u na'a a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn 'ɨíta'a a'ɨjna jetze huatétaavijhuaca'a ɨ teáata'a, ajta a'ɨɨn teáata'a, ayée pu a'ɨjna jetze airaújneijte ɨ 'ɨíta'a. Ajta nain pu Dios jemi teja'uvé'eme.

13 Setá'aj siyen rujɨɨmua'a sena'a tiraaxɨ'epɨ'ɨntare'en tɨ pua'a ayén tiraavíjte'e tɨ pua'a 'ɨíta'a ayén antimuá'avi'i huatéjniuuni ɨ Dios jemi.

14 ¿Ni caí ayén tejamuá'amitɨejte'e a'ɨjna jɨme'e ɨ tej ratéhua'ira'a tɨ ayén tiu'utévi'iraste'e tɨ pua'a teáata'a ayén cáatɨ'ɨre?

15 Mɨ ajta, tɨ pua'a 'ɨíta'a ayén cáatɨ'ɨre, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ jín rí'ɨ tiratá'aca ɨ Dios a'iné ayée pu raateájtuaa ɨ cɨpua ɨ jemin tɨ ij ayén ra'avá'anan.

16 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén huárɨni tɨ tájaaxɨejvi'i a'ɨjna jɨme'e, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en yee catu seɨcɨé tiyen ti'ɨtítacha'ɨɨ, majta a'ɨɨme ɨ mej pua'amecɨé e'etiújse'ɨri ɨ Dios jemi, camu yee majta seɨcɨé miyen ti'itiújcha'ɨɨ.

A'ij mú pua'a rɨcɨ matɨ́'ɨj e'etiújseɨre'en

17 Ajta ɨ́ nej neri jamuaatá'ixaate'esin, canu rɨ́'ɨ tejámuaatá'asin a'iné setɨ́'ɨj mú'een e'etiújseɨre'en, caxu rɨ́'en jɨ́n e'etiújseɨre'en sino a'ij pua'a xu'u rɨjca.

18-19 Amuacaícan, ayée nu yé ráamua'areeri'i sej já'ita'a a'utacɨ́'ɨca setɨ́'ɨj se'uun e'etiújseɨre'en. Mɨ neajta inee, tímua'a nu tín té'atzaahuate'e a'iné ayée pu ruxe'eve'e mej seica airáaju'un mú'ejmi jemi ɨ́ mej seɨcié tí'imua'atze sej si siyen hua'utámua'ati a'ɨ́mej ɨ́ mej mú'ejmi jemi seijre'e, ɨ́ mej majta tzáahuati'ira'a jɨ́n miyen rɨcɨ.

20 Mú'een xu seajta siyen huárɨni. Setɨ́'ɨj e'etiújseɨre'en, caxu se'ɨ́jna jɨ́n tí'icua'ani ɨ́ sej jɨ́n ra'utámua'aree tɨ tavástara'a ta japua huaniú.

21 Caxu xaa ne'u, sino tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'enen sej siyen tiú'ucua'ani, setɨ́j sena'a pua'amé siyen rɨcɨ seɨj seajta seɨj. Ayee xu anáaté'ee tí'icua'ani ɨ́ sej te'ucá'inɨ'eme'ecaa. Ajta ɨ́ seica ɨ́ mej caí miyen te'ucá'inɨ'eme'ecaa, capu ché'e tihuá'acɨ'ɨti, sino metɨéecuj mú muá'aju'u. Majta seica miyen huápɨ'ɨ huatétea'aruaijsin.

22 ¿A'ii tá'uj na'a? ¿Ni tzaa secaí huachéjme a'u sej tejá'ucua'ani, a'u sej seajta a'uyé'en, na'ari seri huá'axɨeehua a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújseɨri ɨ́ Dios jemi, nusu sej siyen raxɨ́'eve'e sej a'ij pua'a tihua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ mej caí ti'itɨ tícha'ɨ́ɨ? ¿A'iné na'a ɨ́ nej jɨ́n tejá'amua'ixaate'e? ¿Ni qui niyen rɨ́'ɨ tejamuá'ixaate'en ne'ɨ́jna jɨme'e sej siyen ti'itiújcha'ɨ́ɨ? Canu xaa ne'u.

Matɨ́'ɨj nu'u ra'utámua'aree ɨ́ tavástara'a
(Mt. 26:26-29; Mk. 14:22-25; Lk. 22:14-20)

23 Ayee pu'u na'a, ɨ́ tɨ nevástara'a raateájtuaa ineetzi jemi, a'ij nu'u neajta mú'ejmi jemi huateájtuaa. A'ajná'ɨmua tíca'ari tzajta'a tɨ́'ɨj avíitzi'i jɨ́n huatátuiri'ihuaca'a ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu raatɨ́'ɨpɨɨ ɨ́ pan.

24 Tɨ́'ɨj rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios, aj pu'i ra'antítaaraxɨ, ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n: "A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ nej ratéhua'ira'a ɨ́ nej jɨ́n mú'ejmi japua niuuni. Setá'aj siyen ráacua'ani sej si se'ɨ́jna jɨ́n na'utámua'aree."

25 Matɨ́'ɨj tiú'ucuaa, ayée pu che'atá na'a huarɨj a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ vaasu ɨ́ mej jetzen huayé'en. Ayee pu tihuá'ixaate'e tɨjɨ́n: "Ayee pu huataújmua'a a'ɨ́jna i vaasu. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niuucari tɨ jéjcua ɨ́ tɨ jɨ́n Dios ti'itɨj jɨ́n te'ataújratziiri'i a'ɨ́jna jɨme'e nej ra'iráxɨre'esin i nexuure'e. Ajta, a'ɨ́jna i ye'irá i sej jɨ́n huayé'en se'ɨ́jna jetze i vaasu, setɨj sena'a sej siyen rɨcɨ, sej siyen se'ɨ́jna jɨ́n na'utámua'aree." Ayee pu'u tihua'utá'ixaa.

26 A'ɨ́j pu jɨ́n, setɨj sena'a sej racua'ani se'ɨ́jna ɨ́ pan, seajta sej huayé'en se'ɨ́jna jetze ɨ́ vaasu, ayée xu se'ɨ́jna jɨ́n tihua'utá'ixaate'en a'ij tɨ huataújmua'a tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a huamí'ɨ. Mú'een xu siyen tihua'utá'ixaate'esin tɨj na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame ajta na'a caí uvé'enen ɨ́ tavástara'a.

A'ij mej nu'u ye'ɨ́ tiráacua'ani ɨ́ mej jɨ́n ra'utámua'aree ɨ́ tavástara'a

27 A'ɨ́j pu jɨ́n, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén ché'e na'a ráacua'ani a'ɨ́jna ɨ́ pan, nusu cha'a na'a na'a huayé'en a'ɨ́jna jetze ɨ́ vaasu a'ij tɨ caí tiraavíjte'e, ayée pu jetzen ujpuá'ari tɨ raatéxɨeehuataca'a ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ayén rajpuaíjtzica'a ɨ́ rutevij jɨme'e, tɨ ajta ra'iráaxɨre ɨ́ ruxuure'e.

28 A'ɨ́j pu jɨ́n, ché'e ayén huárɨni ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén amuacaí rá'amitɨejte'e a'ij tɨ 'een ɨ́ ru tzajta'a ɨ́ Dios jemi tɨ ij ayén ráamua'aree tɨ ari ayén tiraavíjte'e. Aj pu xaa, rɨ'ɨrɨ́ista a'ame tɨ ayén ráacua'ani ɨ́ pan, ajta tɨ huayé'en ɨ́ vaasu jetze.

29 Ayee pu 'een jɨ́n ayén ruxe'eve'e tɨ ja'atɨ ayén rá'amitɨejte'e a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna tɨ ratéhua'ira'a ɨ́ tavástara'a. Tɨ pua'a ja'atɨ caí ayén

rá'amitɨejte'e a'ij tɨ huataújmua'a ɨ ye'irá, ajta cha'a na'a na'a ráacua'ani ɨ pan,
ajta cha'a na'a na'a huayé'en ɨ vaasu jetze, Dios pu ayén puaíjtzi raatá'asin
a'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí rí'ɨ huaújruu a'ij tɨ tiraavíjte'e.
30 A'ɨ́j mú jɨ́n mu'iitɨ́ caí ché'e huá'aca'anisti'i ɨ mej a'amua jetze
ajtéme'ecan, majta tí'icucui'i. Majta seica meri huácuii.
31 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a ayén amuacaí tá'amitɨejte'e a'ij tɨ 'een ɨ tatzajta'a ɨ Dios
jemi, capu ayén puaíjtzi táacɨ'ɨti.
32 Ajta, tɨ́j na'a tɨ tavástara'a ayén tá'axɨjte'en, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n puaíjtzi
taatá'asin tɨ ij caí puaíjtzi táacɨ'ɨti naíjmi'ica jamuan ɨ mej yen huachéjme, íiyen
chaanaca japua.
33 A'ɨ́j xu jɨ́n, mú'een, ne'ihuaamua'a, ayée xu huárɨni. Setɨ́'ɨj u
e'etiújseɨre'en, setá'aj huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj sej si naími'i tiú'ucua'ani.
34 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén jeíhua tí'icuata, ché'e a'ɨ́ɨn a'uun tejá'ucua'ani u ruche.
Na'ari caí, Dios pu amuá'axɨjte'en setɨ́'ɨj u e'etiújseɨre'en. Neajta inee, netɨ́'ɨj
ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi, aj nu ni jaítze'e rɨ́'ɨ á'amuaruuren.

12

Ɨ tɨ nu'u jɨ́n tihuau'ɨ́jca ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios

1 Ayee nu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree a'ij tɨ 'een a'ɨ́jna ɨ tɨ jín tejámuaa'ɨ́jca ɨ
xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.
2 Xu'uri sicu ramua'aree a'ij sej tí'ijrɨ'ɨrejca'a setɨ́'ɨj caí xɨ
té'atzaahuate'eca'a. A'ɨ́mej xu jemi á'ujca'anejca'a ɨ mej caí dioosi pú'een,
ɨ mej majta caí tí'ixaxa'a. Mú'een xu huá'ajaahuate'eca'a a'ij tɨ ye'í
tejamuá'amitɨejte'eca'a.
3 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e. Tɨ pua'a ja'atɨ ayén a'ɨ́jna jetze
araújca'anen ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an, capu
ja'anáj ca'anɨ́jra'a raatá'asin a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ayén tiu'utaxáj yee: "Ché'e
Dios puaíjtzi raatá'an a'ɨ́jna ɨ Jesús." Mɨ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ caí a'ɨ́jna jetze
araújca'ane ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, capu a'atzu ajta rɨ'ɨrí tɨ a'ɨ́ɨn ayén
tiu'utaxáj yee: "Jesús pu vástare'ara'an pú'een."
4 Capu tí'iseicaj na'a ɨ tɨ jɨ́n tejámuaa'ɨ́jca ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Mɨ ajta,
seɨj pu'u a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucari.
5 Capu tí'iseicaj na'a ɨ sej jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi. Mɨ ajta, seɨj pu'u ɨ tɨ
tavástara'a pú'een.
6 Capu ajta tí'iseicaj na'a ɨ sej jɨ́n tí'imuarɨ'e. Mɨ ajta, seɨj pu'u ɨ Dios tɨ nain
jɨ́n tí'imuarɨ'e huá'a jamuan ɨ teteca, a'achú mej pua'amé íiyen seijre'e.
7 Ajta naíjmi'ica jemi, a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucari ayén huataseíjre tɨ ij tí'itɨ jɨ́n tɨ-
huá'ijcate'en seɨj ajta seɨj, mej mi me'ɨ́jna jɨ́n tihua'utévaɨre'en naíjmi'ica.
8 Seɨ́j pu ayén a'ɨ́jna jɨ́n tiraa'ɨ́jca a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucari tɨ ayén tiu'utaxáj
temua'a pu naa raayɨ́'ɨtihua'acan jɨme'e. Ajtahua'a seɨ́j, a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucari
ruseɨ́j pu ajta a'ɨ́jna jɨ́n tiraa'ɨ́jca ɨ ja'atɨ tɨ ayén tiu'utaxáj a'ij tɨ tirú'umua'aree.
9 A'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucari, ruseɨ́j pu ajta ca'anɨ́jra'a ratá'aca tɨ ja'atɨ
té'atzaahuate'e, ajta seɨ́j pu ayén tiratá'aca tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ tihuá'ahua'atehua'an.
10 Ajta seɨ́j, a'ɨ́ɨ pu ayén tiratá'aca ɨ ja'atɨ tɨ ayén rɨjca ɨ mej jɨ́n rɨ'ɨ tira'utaseɨ́j.
Ajta seɨ́j tɨ ayén tihua'utá'ixaate'en ɨ Dios jetze me'ecan a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn
xɨéjniu'ucari ca'anɨ́jra'a ratá'aca. Ajta ɨ seɨj, ayée pu tiratá'aca tɨ raayɨ́'ɨtihua'an
tɨ raatámitɨejte'en tí'itɨ tɨ xɨéjniu'ucari pú'een. Ajta seɨ́j raayɨ́'ɨtɨ tɨ tiu'utaxáj
seica jɨme'e ɨ hua'aniuuca ɨ mej seica chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ajta seɨ́j

ɨ ja'atɨ, ayée pu ratá'aca tɨ raayɨ́'ɨtɨhua'an tɨ ayén tiu'utaxáj a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna tɨ raataxájtaca'a ɨ seɨj.

11 Tɨ́j na'a mej miyen jɨ́n rɨcɨ, a'ɨ́ɨ pu ruseɨ́j ca'anújra'a hua'atá'aca a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucari. A'ɨ́ɨ pu ruseɨ́j ayén hua'atá'aca naíjmi'ica, seɨj ajta seɨj, a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tíhua'uxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i.

Seɨ́j pu'u ɨ tej jetzen ajtéme'ecan

12 Ayee pu che'atá na'a 'een ɨ Cɨrɨ́istu'u jemi a'ij tɨ 'een a'ɨ́jna jɨme'e tɨ seɨ́j ratéhua'ira'a. Seɨ́j pu'u tɨ ratéhua'ira'a, ajta jeíhua pu ti'imu'ɨ́i tɨ jetzen tɨ́'iseijre'e. Mɨ ajta, tɨ pua'a ayén ti'imu'ɨ́i tɨ jetzen seijre'e, seɨ́j pu'u pú'een ɨ tévira'an.

13 A'ɨ́j pu jɨ́n, setɨ́'ɨj huámuaɨ'ɨvijhuaca'a, seɨ́j pu'u ɨ xɨéjniu'ucari tɨ mú'ejmi tzajta'a huateájturaa tɨ ij ayén amuáaruuren sej si seɨ́j sena'a tévira'an pú'eene'e xá'ara'ani jamuan ɨ Cɨrɨ́istu'u. Capu amɨ́n a'ij, tɨ pua'a Israél jetze xa'ajtéme'ecan na'ari siyen seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan nusu siyen ca'anéeri jɨ́n tɨ́'imuarɨ'e ca'ɨ́n siyen ruxɨéehua á'ujujhua'an. Seɨ́j pu'u ɨ xɨéjniu'ucari sej jetzen araújca'ane.

14 Ajta, capu tɨ́'iseicaj na'a tɨ jetzen seijre'e ɨ tévira'an sino ti'imu'ɨ́i.

15 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ɨ́ɨcájra'an ayén tiu'utaxáj yee a'iné canu muájca'a pú'een, canu neajta ajtéme'ecan ɨ tévira'an jetze, capu ayén ti'ayajna. A'ɨ́ɨ pu aúche'e a'ɨ́ɨn tévira'an jetze ajtéme'ecan.

16 Ayen che'atá na'a, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn naxaira'an ayén tiu'utaxáj yee a'iné canu jɨ'ɨ́si pú'een, canu neajta jetzen ajtéme'ecan ɨ tévira'an, capu ajta ayén ti'ayajna. A'ɨ́ɨ pu xaa tévira'an jetze ajtéme'ecan a'ɨ́jna ɨ naxaira'an.

17 Tɨ pua'a nain tévira'an a'ɨ́ɨn pú'eene'en ɨ jɨ'ɨ́si, ¿a'iné tɨ́'irɨ'ɨri tɨ huiténamuajra? Capu a'ij tɨ́'irɨ'ɨri. Ajta, tɨ pua'a nain tévira'an a'ɨ́ɨn pú'eene'en ɨ tɨ jɨ́n huiteájnamua, ¿a'iné tɨ́'irɨ'ɨri tɨ tiú'ɨ'ɨchue? Capu xaa ne'u a'ij tɨ́'irɨ'ɨri.

18 Mɨ ajta a'ɨ́ɨn Dios, ayée pu éene'en tiu'uteájtuaa ɨ tɨ jetzen seijre'e ɨ tévira'an ɨ Cɨrɨ́istu'u a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare.

19 Tɨ pua'a naími'i tɨ jetzen seijre'e ayén seɨ́j na'a pú'eene'en, ¿a'uné é'eseijre'e a'ame ɨ tévira'an? Capu mé'e já'ahua'a a'ame.

20 Mɨ ajta, ayée pu ti'imu'ɨ́i tɨ tévira'an jetze tɨ́'iseijre'e, ajta seɨ́j pu'u ɨ tévira'an.

21 A'ɨ́j pu jɨ́n, capu rɨ'ɨrí tɨ a'ɨ́ɨn jɨ'ɨ́si ayén tiraata'ixaate'en ɨ muájca'a tɨjɨ́n: “Capej nej jetze ruxe'eve'e mú'ee.” Capu ajta rɨ'ɨrí tɨ a'ɨ́ɨn mu'úura'an ayén che'atá na'a tiraata'ixaate'en ɨ 'ɨ́ɨcaj yee: “Capej nej jetze ruxe'eve'e mú'ee.”

22 Mɨ ajta, a'ɨ́ɨn tɨ jetzen seijre'e tɨ ayén titá'amitɨejte'e tɨ caí ruca'ané, a'ɨ́ɨ pu xaa ayén jaítze'e ruxe'eve'e caí ɨ seica.

23 Ajta, a'ɨ́ɨn tɨ jetzen seijre'e ɨ tej tiyen ratéxɨeehuata te'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén titá'amitɨejte'e tɨ caí ti'itɨj vaɨre'e, a'ɨ́ɨ tu jaítze'e rɨ́'ɨ tiratá'aca te'ɨ́jna jɨme'e ɨ tej jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatéchejte'en. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ jetzen seijre'e tɨ ajta tiu'utévi'iraste'e tɨ pua'a ayén seijre'e mé jéjre'e, a'ɨ́j tu tiyen rɨ́'ɨ ti'itéche'ete a'ij tɨ tiraavíjte'e.

24-25 Ajta, ɨ seica tɨ jetzen seijre'e, tɨ ajta caí ayén tiu'utévi'iraste'e, catu tiyen rɨ́'ɨ tiratéche'ete.

Mɨ ajta Dios, ayée pu éene'en huateájtuaa ɨ tévira'an tɨ́'ij ayén jaítze'e rɨ́'ɨ tiratá'acare'en a'ɨ́jna tɨ tirá'aturaate'e mej mi caí já'ita'a a'utáciine ɨ mej tévira'an jetze ajtéme'ecan sino mej mi miyen che'atá mena'a ahuaújcu'uven seɨj majta seɨj.

26 A'iné tɨ pua'a seɨj ayén tirajpuaíjtzi, naímiꞌi mú miyen cheꞌatá menaꞌa tirajpuaíjtzi muáꞌaju'un. Ajta tɨ puaꞌa ayén tiráaciꞌɨti seɨj tɨ tiꞌitɨj jín ríꞌɨ tiu'uteáturan, naímiꞌi mú majta jamuan huataújtemuaꞌaveꞌesin.

27 Ayee pu ajta xaa neꞌu tíꞌeen múꞌejmi jɨmeꞌe. Múꞌeenꞌxu tévira'an púꞌeen ɨ Cɨríɨstuꞌuꞌu. Naímiꞌi xu jetzen ajtémeꞌecan, seɨj seajta seɨj.

28 Ajta aꞌɨín Dios ari huaꞌantíhuau aꞌɨmej ɨ mej tiꞌitɨ jín tihuaꞌutévaɨreꞌen ɨ mej u eꞌetiújseꞌɨri teyujtaꞌa. Amuacaí, aꞌɨí pu huaꞌantíhuau aꞌɨmej ɨ tɨ huaꞌutaꞌíteca'a mej áꞌujujhuaꞌaneꞌen metihuáꞌixáateꞌe, ajta áꞌiyen aꞌɨmej ɨ mej Dios jetze meꞌecan tíꞌixaxaꞌataꞌan. Aꞌɨíꞌpu ajta huaꞌantíhuau aꞌɨmej mej mi miyen tihuáꞌumuaꞌaten, majta ɨ mej miyen tiuꞌumuáɨrɨeꞌn ɨ mej jín naa ríꞌɨ teꞌutaseɨj ɨ teɨte, ajta aꞌɨmej ɨ mej tihuáꞌahuaꞌatehuaꞌan. Majta aꞌɨmej ɨ mej tiꞌitɨ jín huaꞌutévaɨreꞌen, majta ɨ mej tiꞌitɨj jín antiújmuaꞌaree, majta aꞌɨmej ɨ mej seica niuucari jín tíꞌixaxaꞌa. Naíjmiꞌica pu ayén tiuꞌutáꞌa ɨ Dios.

29 ¿Ni qui naíjmiꞌica ayén tiuꞌutáꞌa mej mi miyen áꞌujujhuaꞌaneꞌen metihuáꞌixáateꞌe? Capu xaa neꞌu. ¿Ni qui majta naíjmiꞌi miyen tíꞌixaxaꞌa ɨ Dios jetze meꞌecan? Camu majta xaa neꞌu. Naꞌariꞌ¿ni qui naíjmiꞌi miyen tihuáꞌamuaꞌaten? Camu xaa neꞌu. ¿Ni qui naíjmiꞌica ayén tiuꞌutáꞌa mej mi tiuꞌumuáriꞌen ɨ mej jín naa ríꞌɨ teꞌutaseíj ɨ teɨte? Camu xaa neꞌu.

30 Jari qui aꞌɨjna, ¿ni naíjmiꞌi miyen tihuáꞌahuaateꞌe nusu miyen seɨj niuucari jín tíꞌixaxaꞌa naꞌari miyen tiuꞌutaxá aꞌij tɨ huataújmuaꞌa ɨ tɨ raataxájtacaꞌa ɨ seɨj? Camu xaa neꞌu naíjmiꞌi miyen titeꞌentiújmuaꞌaree.

31 Seajta múꞌeen, setáꞌaj siyen huateújcaꞌanen sej si siyen ráateuni ɨ Dios jemi seꞌɨjna tɨ jaítzeꞌe ruxeꞌeveꞌe, tɨ puaꞌa siyen tíꞌijxeꞌeveꞌe. Mɨ neajta inee, naúcheꞌe nu jamuaatáꞌitɨira aꞌij sej jaítzeꞌe rɨꞌéeneꞌen jín tíꞌiteseijreꞌe.

13

Mej nuꞌu huaújxeꞌeveꞌen seɨj majta seɨj

1 Tɨ puaꞌa necaí raxíꞌeveꞌe ɨ nexíꞌej tevi nej niyen tíꞌiraꞌixaateꞌe, capu tiꞌitɨj vaɨreꞌe. Ayee nu éeneꞌe naꞌame ɨ jemin tíj ɨ tepúustiꞌi tɨ ayén ꞌeen tíj taampu ɨ tɨ jín jaꞌatɨ chéꞌe naꞌa tíꞌiruajteꞌe naꞌari tíj tuxaꞌa ɨ tɨ ru jetze rájvitze. Capu amín aꞌij tɨ puaꞌa niyen seica niuucari jín tiráꞌixaateꞌen nusu neꞌɨjna jɨmeꞌe ɨ huaꞌaniuuca ɨ mej tíꞌivaɨreꞌe u ta japua.

2 Tɨ puaꞌa necaí raxíꞌeveꞌe ɨ nexíꞌej tevi, capu ajta tiꞌitɨ vaɨreꞌe nej raayíꞌɨtɨ nej tiuꞌutaxáj Dios jetze meꞌecan. Tɨ puaꞌa neyaúꞌitɨee nain tíj naꞌa tɨ rúꞌavaa ɨ Dios jemi, nusu nej nain úꞌumuaꞌaree naꞌari niyen téꞌatzaahuateꞌe nej ni niyen tiraataꞌaíjteꞌen ɨ jɨríɨ tɨ aꞌuun tícheni aꞌu tɨ aꞌutáca. Tɨ puaꞌa niyen raayíꞌɨtɨ, canu tiꞌitɨj jín tíꞌivaɨreꞌe tɨ puaꞌa necaí neajta raxíꞌeveꞌe ɨ nexíꞌej tevi.

3 Ayee pu cheꞌatá naꞌa ꞌeen tɨ puaꞌa niyen tihuaꞌuréꞌeꞌaꞌateꞌen nain tíj naꞌa nej tíꞌijchaꞌɨɨ naꞌari tɨ puaꞌa neajta niyen huatánneꞌan ɨ ne jɨmeꞌe mej mi naateátaira, canu neajta tiꞌitɨ muaꞌitɨn tɨ puaꞌa necaí raxíꞌeveꞌe ɨ nexíꞌej tevi.

4 Tɨ puaꞌa jaꞌatɨ ayén raxíꞌeveꞌe ɨ ruxíꞌej tevi, ayée pu ꞌeeneꞌe aꞌame. Aꞌɨíꞌpu aꞌateeviꞌi tɨ teꞌutáviicuaꞌi aꞌame, ajta ríꞌɨ tiráꞌancuꞌuvajxɨꞌɨsin ɨ seɨj. Capu ajta chueereꞌe, ajta capu áꞌujtzaahuateꞌe.

5 Ajta aꞌɨín tɨ raxíꞌeveꞌe ɨ ruxíꞌej tevi, capu jíyeꞌitzi jɨmeꞌe runeeste tɨ huataniúꞌucan, ajta capu rájchaꞌɨɨreꞌe ɨ seɨj. Capu ajta teꞌentiúꞌuunaca, ajta caí rahuauca ɨ tɨ jetzen ruxeꞌeveꞌe. Capu ajta raꞌutámuaꞌareeriꞌi tɨ puaꞌa jaꞌatɨ ayén aꞌij puaꞌa ráaruuren.

6 Ayee pu ajta 'een ɨ ja'atɨ tɨ ayén raxɨ'eve'e ɨ ruxɨ'ej tevi. Capu a'ɨjna jɨn huataújtemua'ave'esin a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ij pua'a een sino a'ɨj pu jɨn huataújtemua'ave'esin a'ɨjna jɨme'e tɨ tzáahuati'ira'a jín ayén huarɨj.
7 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén raxɨ'eve'e ɨ ruxɨ'ej tevi, a'ɨɨ pu nain jɨn tiraatá'uuni'ira. Nain pu ajta jɨn té'atzaahuate'e tɨ a'ɨɨn Dios rɨ'ɨ tiraatá'asin. A'ɨɨ pu ajta nain jɨn ti'ijchú'eve'e tɨ Dios nain jɨn araúrastejsin. Nain pu ajta jín té'eviicua'i ɨ tɨ jɨn tirajpuaíjtzi.
8 Capu ja'anáj huatépua'ari tej ti tiyen tí'itaxe'eve'e. Mɨ ajta, a'ɨɨ pu xaa huatépua'ari tej tiyen tí'ixaxa'a ɨ Dios jetze me'ecan. Ajta, tej tiyen seica niuucari jɨn tí'ixaxa'a, a'ɨɨ pu ajta huatépua'ari. Ajta, a'ɨjna tɨ téjmi jemi huateájturaa tej ti temua'a naa tirú'umua'areere, a'ɨɨ pu ajta huatépua'ari.
9 Ayee pu'u xaa, catu nain jɨn tirú'umua'aree. Catu teajta nain jín tí'ixaxa'a ɨ Dios jetze me'ecan.
10 Mɨ ajta, tɨ'ɨj ayén huataseíjre'en ɨ tɨ ari huaújnaijmire, aj pu xaa huatépua'ari ɨ tɨ á'aturaacaj.
11 Netɨ'ɨj nauj pá'arɨ'ɨstaca'a, ayée nu che'atá nena'a tí'ixaxa'ata'a tɨj pa'arɨ'ɨ, neajta niyen tí'imua'atzejca'a tɨj pa'arɨ'ɨ. Ajta ɨjii, ɨ nej neri vásta'a, ayée nu neri mé rúurɨe nej niyen mé teúumua'arejca'a tɨj pa'arɨ'ɨ.
12 Ajta ɨjii, ayée tu che'atá tena'a rasise'i ɨ Dios tetɨj tacɨéenime'e tí'isise'ij 'ájte'ehua jetze, ɨ tej caí temua'a raseíj. Mɨ ajta, a'ɨjna xɨcáara'a tɨ mé'e vé'eme, aj tu xaa raseijran ɨ jetzen, temua'a naa. Ijii, je'icáj nu caj té'umua'aree. Mɨ ajta, a'ɨjna xɨcáara'a jetze, nain nu jɨn yaú'itɨée na'ame tɨj ajta Dios tí'inemua'ate.
13 A'ɨj pu jɨn, tí'ihuaica tɨ ɨjii ayén seijre'e itejmi jemi. A'ii pu'u a'ɨɨn pú'een: tej té'atzaahuate'e, tej rachú'eve'e tɨ Dios nain jɨn raanaíjmire'en, tej huátaxe'eve'en. Ajta a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e, tej huátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj.

14

Jɨme'en ɨ mej seɨj niuucari jɨn tiu'utaxáj

1 Setá'aj siyen rahuauca sej huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj. Ayee pu 'i 'eene'e, seúche'e xu siyen seajta rahuauca tɨ Dios rɨ'ɨ tejamuaatá'acare'en a'ɨjna jɨme'e, ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an tɨ a'ɨjna jemi seijre'e ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, sej si siyen tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan.
2 Mɨ ajta, a'ɨɨn ɨ tɨ raayɨ'ɨtɨ tɨ seɨj niuucari jín tiu'utaxáj, capu ayén tihuá'ixaate'e ɨ teɨte a'iné camu yaú'itɨée muá'aju'u a'ij tɨ ti'ixa. A'ɨɨ pu'u jamuan ti'ixa ɨ Dios a'ɨjna jɨme'e tɨ rú'avaa jemin ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.
3 Mɨ ajta, a'ɨɨn tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, a'ɨɨ pu xaa a'ɨmej ti'ixáate'e ɨ teteca tɨ ij rɨ'ɨ huá'uruuren, tɨ ij ajta ca'anɨjra'a hua'utá'an, tɨ ij ajta rɨ'ɨ tihua'utájeeve.
4 Ajta a'ɨɨn tɨ seɨj niuucari jín tí'ixaxa'a, a'ɨɨ pu ruseɨj rɨ'ɨ ruruure. Mɨ ajta, a'ɨɨn tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, a'ɨɨ pu rɨ'ɨ huá'aruuren naíjmi'ica ɨ mej a'uun e'etiújse'ɨri teyujta'a.
5 Ayee nu xaa tí'ijxe'eve'e sej naími'i siyen seica niuucari jín tiu'utaxáj. Mɨ neajta inee, jaítze'e nu niyen tí'ijxe'eve'e a'ɨjna sej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'an.
Casi'i mú'een, tɨ pua'a caí mé'e já'ahua'a ja'atɨ tɨ ayén tihuaú'ixaate'en a'ɨmej jemi ɨ teɨte a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨjna tɨ raataxájtaca'a a'ɨjna tɨ seɨj niuucari jín tí'ixaxa'a, tɨ pua'a caí ja'atɨ tɨ ayén raayɨ'ɨtɨ, capu a'ij tí'irɨ'ɨri

tɨ rɨ́ˈɨ huáˈuruuren aˈɨ́mej ɨ́ mej eˈetiújseˈɨri teyujtaˈa. Aˈɨ́j pu jɨ́n jaítzeˈe pu ruxeˈeveˈe aˈame aˈɨ́jna tɨ Dios jetze meˈecan tíˈixaxaˈa caí aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ tɨ seɨ́j niuucari jɨ́n tíˈixaxaˈa.

6 Casiˈi, neˈihuaamuaˈa, tɨ puaˈa neˈuun áˈumeˈen múˈejmi jemi nej tejámuaatáˈixaateˈen seɨ́j jɨmeˈe ɨ́ niuucari ɨ́ sej caí yaúˈitɨe, canu tiˈitɨ jɨ́n aˈij tejámuaatévaɨreˈesin. Ayee pu téˈeme tɨ puaˈa necaí tejámuaatáˈixaateˈen neˈɨ́jna tɨ rúˈavaataca ˈa ɨ́ Dios jemi, nusu tɨ puaˈa necaí Dios jetze meˈecan naˈari tɨ puaˈa necaí tiˈitɨj jɨ́n tejámuaatáˈixaateˈen tɨ caˈanɨ́jraˈa jamuaatáˈan caˈɨ́n tɨ puaˈa necaí tejamuaatáˈitɨii.

7 Ayee pu cheˈatá naˈa ruxeˈeveˈe tɨ jaˈatɨ ayén eˈehuauritɨécan jɨ́n tiuˈutácuiina aˈɨ́jna jetze ɨ́ cɨ́ɨsitiˈiraˈa tɨ caí uráɨxɨejniuˈuca naˈari aˈɨ́jna jetze ɨ́ mej jetzen ruxɨté jɨ́n tíˈicuinaca. Tɨ puaˈa caí eˈehuauritɨécan jɨ́n tiuˈutácuiina ɨ́ cɨ́ɨsitiˈiraˈa jetze, ¿aˈiné auj tíˈirɨˈɨri tɨ jaˈatɨ ayén ráamuaˈaree tiˈitɨ tɨ chuicarira ˈa pú'een?

8 Ajta, tɨ puaˈa caí eˈehuauritɨécan jɨ́n huatánamuajreˈen ɨ́ corneeta jetze, capu jaˈatɨ rucaten tɨ ij u aˈuvéˈeneˈuseˈen.

9 Ayee pu cheˈatá naˈa ˈeen múˈejmi jemi, tɨ puaˈa siyen tihuaˈutáˈixaateˈen ɨ́ teɨte niuucari jɨmeˈe ɨ́ mej caí yaúˈitɨe. ¿Aˈiné tíˈirɨˈɨri tɨ jaˈatɨ ayén ráamuaˈaree aˈij tɨ huataújmuaˈa ɨ́ sej raataxájtacaˈa? Capu aˈij tíˈirɨˈɨri. Capu tiˈitɨj vaɨreˈe aˈame ɨ́ sej raataxájtacaˈa.

10 Temuaˈa pu tiˈimuˈíi ɨ́ niuucari tɨ íiyen namuajreˈe chaanaca japua. Ajta naímiˈi mú miyen eˈehuauritɨécan jɨ́n tíˈixaxaˈa.

11 Mɨ ajta, tɨ puaˈa necaí ramuaˈaree aˈij tɨ huataújmuaˈa ɨ́ niuucari, ayée nu seijreˈe naˈame ɨ́ jemin ɨ́ tɨ raxa tɨ́j jaˈatɨ tɨ seɨj chuéjraˈa japua éˈemeˈecan. Ajta aˈɨ́jna tɨ tiˈixa, aˈɨ́ɨ pu ajta ineetzi jemi ayej éeneˈe seɨ́ireˈe aˈame tɨ́j jaˈatɨ tɨ seɨj chuéjraˈa japua éˈemeˈecan.

12 Aˈɨ́j pu jɨ́n, mɨ sej huápɨˈɨ raxɨ́ˈeveˈe tɨ aˈɨ́ɨn xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios tiˈitɨj amuaatáˈan, ayée pu cheˈatá naˈa ˈeen múˈejmi jɨmeˈe, setáˈaj ahuaújcaˈanen sej huaˈutémuaˈitɨn ɨ́ seica seˈɨ́jna jɨmeˈe sej rɨ́ˈɨ huáˈuruuren aˈɨ́mej ɨ́ mej u eˈetiújseˈɨri teyujtaˈa.

13 Mɨ ajta aˈɨ́ɨn tɨ seɨ́j niuucari jɨ́n tíˈixaxaˈa, ayée pu ruxeˈeveˈe tɨ aˈɨ́ɨn jaˈatɨ ayén raatáhuavii tɨ aˈɨ́ɨn Dios ayén raatáˈan ɨ́ muáɨˈeriˈireˈaraˈan tɨ jɨ́n yaúˈitɨée áˈaraˈani aˈij tɨ tiˈixa.

14 Ayee pu xaa neˈu tíˈeen, aˈiné tɨ puaˈa niyen neˈɨ́jna jɨ́n raatéjhuauni seɨ́j jɨmeˈe ɨ́ niuucari, nexɨejniuˈuca pu xaa ajta huaténiuusin. Mɨ ajta, nemuaˈatziiraˈa pu caí tiˈitɨ jɨ́n tíˈimuaˈitɨn.

15 Ari inee, ¿aˈiné neɨrɨni? Nexɨejniuˈuca nu jɨ́n xaa huaténiuusin. Neajta niyen cheˈatá nenaˈa nemuaˈatziiraˈa jɨ́n niyen rɨni. Neajta nu tiuˈutáchuiica nexɨejniuˈuca jɨmeˈe, neajta ɨ́ nemuaˈatziiraˈa jɨmeˈe.

16 Tɨ puaˈa piyen rɨ́ˈɨ tiraatáˈan ɨ́ Dios áˈaxɨejniuˈuca jɨmeˈe, ¿aˈiné tíˈirɨˈɨri tɨ jaˈatɨ tɨ caí múˈejmi jetze ajtémeˈecan ayén huatéjniuuni yee chéˈe ayén téˈaraˈani tɨ́ˈɨj ayén muáanamua pej piyen rɨ́ˈɨ tiraatáˈaca ɨ́ Dios? Capu rɨˈɨrí aˈiné aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ, capu yaúˈitɨée aˈame aˈij pej tiuˈutaxájta.

17 RɨˈɨríIsta pu aˈame pej piyen temuaˈa naa rɨ́ˈɨ tiraatáˈan ɨ́ Dios. Mɨ pajta múˈee, capej aˈij rɨ́ˈɨ ráaruu ɨ́ axɨ́ˈej tevi.

18 Ayee nu ˈeen jɨ́n jeíhua rɨ́ˈɨ tiratáˈaca ɨ́ Dios neˈɨ́jna jɨmeˈe nej jaítzeˈe niyen tíˈixaxaˈa seica jɨmeˈe ɨ́ niuucari secaí naímiˈi múˈeen.

19 Neajta, netɨ́ˈɨj huáˈa jemi aˈutéveeca aˈɨ́mej ɨ́ mej eˈetiújseˈɨri teyujtaˈa, nej ni niyen tíhuaˈutáˈitɨii, jaítzeˈe pu naˈaráanajche ineetzi nej eˈehuauritɨécan

jín tihua'utá'ixaate'en anxíj niuucari jɨme'e necaí nej niyen tiu'utaxáj tamuáamuata'a vi'ira'a niuuca seíj jɨme'e í niuucari í mej caí yaú'itɨe.

20 Ne'ihuaamua'a, caxu ché'e siyen tí'imuajca matíj í tɨ'ɨríi, sino setá'aj siyen éene'en seijre'e matíj í tɨ'ɨríi se'íjna jɨme'e sej caí a'ij pua'a rɨcɨ. Setá'aj seajta siyen che'atá sena'a tiú'umua'ati matíj a'íɨme í mej meri vaujsi.

21 Ayee pu té'eyu'usi'i a'íjna jetze í niuucari í mej jín tí'aijta tɨjín: "Ayee nu tihua'utá'ixaate'esin a'íjna í teɨtejra'a ne'íjna jɨme'e í mej seica niuucari jín tí'ixaxa'a. A'íɨme í mej seíj chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'íɨ mú tihua'utá'ixaate'esin. Mɨ majta a'íɨme í neteɨtestemua'a, camu na'ará'astijre'esin ineetzi."

22 A'íj pu jín, a'íjna í niuucari í mej caí yaú'itɨe, capu ayén tí'ivaɨre'e tɨ i tíhua'utá'itɨii a'ímej í mej té'atzaahuate'e sino ayée pu tí'ivaɨre'e huá'a jemi í mej caí té'atzaahuate'e.

23 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Casi'i, ¿a'iné ti'itɨ metiu'utaxájta í seica í mej caí té'atzaahuate'e, na'ari í seica í mej caí rí'ɨ mé titeumuámua'aree tɨ pua'a a'uun ma'uteárute a'u sej e'etiújse'ɨri? Seajta mú'een, tɨ pua'a xaa siyen naími'i ti'ixáata xá'aju'un seica jɨme'e í niuucari í mej caí yaú'itɨe, ¿a'iné tihuá'amitɨejte'e a'ímej? ¿Ni qui siyen nu'u tite'eteújtɨmua'iri'i? Jee xaa ne'u.

24 Ajta, tɨ pua'a seíj a'uun a'uteárute mú'ejmi jemi tɨ caí té'atzaahuate'e nusu tɨ caí mú'ejmi jetze ajtéme'ecan, seajta mú'een, tɨ pua'a xaa naími'i seti'ixáata xá'aju'un í Dios jetze me'ecan, ayée pu tiraatámitɨejte'esin sej naími'i rá'axɨjte'en a'íjna jɨme'e tɨ a'íɨn ayén auteájturaa í Dios jemi.

25 Aj pu'i ayén huataseíjre'esin tíj na'a tɨ ru'a'avaataca'a u tzajta'an. Ajta a'íɨn teáata'a, á e'erávaɨjtzi á chuaata'a. A'íɨ pu raténajchi í Dios, ajta ayén tiu'utaxájta yee tɨ Dios mú'ejmi jemi seijre'e.

Mej mi naín jín miyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e

26 ¿A'iné sena'a si rɨni, ne'ihuaamua'a? Setá'aj siyen huárɨni setíj sena'a sej e'etiújseɨre'esin. Setá'aj naími'i rí'ɨ huaújruuren ti'itɨ jɨme'e, tɨ pua'a seíj tí'ichuiicamɨ'ɨ, nusu seíj ti'itɨ jín tihuá'itɨiramɨ'ɨ na'ari tí'ixajtamɨ'ɨ í tɨ jetzen raateájtuaa í Dios ca'íɨn seíj niuucari jín tí'ixajtamɨ'ɨ, na'ari seɨj ayén raxí'eve'e tɨ tihuaú'ixaate'en a'ij tɨ huataújmua'a í niuucari tɨ raataxájtaca'a í seɨj. Setá'aj siyen huárɨni sej rí'ɨ huá'uruuren naíjmi'ica.

27 Tɨ pua'a seica miyen raxí'eve'e mej seica niuucari jín tiu'utaxáj, miché'e miyen 'eene'en mej hua'apua mé'e na'ari mej huaíca mé'e. Miché'e miyen tiu'utaxáj seɨj majta seɨj. Ajta, ché'e seíj ayén tihuaú'ixaate'en a'ij tɨ huataújmua'a.

28 Ajta, tɨ pua'a caí mé'e ja'atɨ tɨ ayén raayí'ɨtɨ tɨ ayén tihuaú'ixaate'en a'ij tɨ huataújmua'a, ché'e a'íɨn caí tí'ixajta huá'a jemi í mej e'etiújse'ɨri. Ché'e a'íɨn ruseíj tí'ixajta í ru jemi, ajta í Dios jemi.

29 Majta a'íɨme í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, miché'e miyen éene'en tí'ixajta, mej hua'apua mena'a, na'ari mej huaíca mena'a. Majta í seica, miché'e miyen tiraaxí'epɨ'ɨntare'en a'ij tɨ ti'ixa í seɨj.

30 Ajta, tɨ pua'a jíye'itzi jín ti'itɨ raateájtuaani seíj jemi, ché'e a'íɨn tɨ ti'ixa ayén raatapuá'ajta.

31 Ayee pu tí'irɨ'ɨri sej naími'i Dios jetze me'ecan tiu'utaxáj sej si tíhua'utá'itɨii naíjmi'ica, sej si seajta ca'anírja'a hua'utá'an.

32-33 Majta a'íɨme í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ayée pu ruxe'eve'e mej majta raayí'ɨtɨhua'an mej tiraa'íjcate'en í ruxíejniu'uca huá'a jemi í mej

e'etiújse'ɨri. Ayee pu ruxe'eve'e a'iné capu Dios cha'a na'a huá'aruuren mej mi caí xɨ́'epɨ'ɨn ruruure sino a'ɨ́ɨ pu hua'utépua'ajte'esin.

Setá'aj siyen che'atá sena'a huáɨni a'ij mej meri tí'ijrɨ'ɨre naíjmi'i ɨ́ seica ɨ́ mej e'etiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi.

34 Caxu hua'atá'acare'en a'ɨ́mej ɨ́ 'uuca, mej mi tí'ixajta matɨ́'ɨj e'etiújseɨre'en u teyujta'a. Capu a'ij tí'irɨ'ɨri mej tí'ixajta sino mej ra'ará'astijre'en a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.

35 Tɨ pua'a miyen raxɨ́'eve'e mej ti'itɨ huámua'aree, miché'e miyen ti-hua'uta'íhua'u ɨ́ rucína'astemua'a ɨ́ ruche. Ayee pu xaa ne'u, a'iné ayée pu tiu'utévi'iraste'e tɨ pua'a 'ɨ́ita'a tí'ixajta huá'a jemi ɨ́ mej e'etiújse'ɨri u teyujta'a.

36 ¿A'ii tá'uj na'a? ¿Ni mú'ejmi jetze a'uvé'emej ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ Dios, na'ari ayén na'a mú'ejmi jemi huatétuiihuaca'a? Capu xaa ne'u.

37 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén tirá'amitɨejte'e ɨ́ ru jetze tɨ a'ɨ́ɨ ruseɨ́j a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j tɨ tí'ixaxa'a ɨ́ Dios jetze me'ecan, na'ari a'ɨ́ɨn jetze araújca'ane ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ché'e a'ɨ́ɨn ayén ráamua'ati nej niyen ne'ɨ́jna jɨ́n tejá'amuayu'use'e a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tinaa'ɨ́jca ɨ́ tavástara'a.

38 Tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ja'atɨ caí ayén ráamua'ati, caxu seajta mú'een siyen rá'astijre tɨ 'ij ayén tihuá'ucɨ'ɨti.

39 A'ɨ́j pu jɨ́n, ne'ihuaamua'a, naa pu tí'ixɨ'epɨ'ɨn sej ca'anín jɨ́n rahuauca sej Dios jetze me'ecan tí'ixajta. Seajta, setá'aj caí huá'ijmɨijra ɨ́ mej seica niuucari jɨ́n tí'ixajta.

40 Ayee pu'u na'a, setɨ́j sena'a sej siyen rɨcɨ, setá'aj siyen xɨ́'epɨ'ɨn éene'ecan jɨ́n rɨjca a'ij tɨ tiraavíjte'e.

15

Cɨríistu'u pu a'itáraa huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite

1 Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, sej si ra'utámua'aree a'ij nej éene'en jɨ́n tejamuá'ixaa ne'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios jamua'irátuaasin, ɨ́ sej seajta ra'ancuré'a, ɨ́ sej seajta seuj siyen jemin seijre'e.

2 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios amua'irátuaasin tɨ pua'a seuj siyen rá'astijre'e a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa. Na'ari caí, capu ti'itɨj a'ij tejá'amuavaɨre'e tɨ pua'a seɨcɨé sena'a tirá'antzaahua.

3 Ayee na'a, a'iné ayée nu che'atá nena'a a'amua jemi raateájtuaa ne'ɨ́jna ɨ́ nej neajta ra'ancuré'a ɨ́ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e tej ráamua'aree tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u huamɨ́'ɨ ta jetze me'ecan tɨ ij titaatá'uuni'i ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Ayee pu té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze.

4 Matɨ́'ɨj nu'u ra'avá'ana, ajta, tɨ́'ɨj ayén teuumé'eca huaíca xɨcaj tzajta'a, Dios pu ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze.

5 Aj pu 'i a'ɨ́jna jemi huataseíjre ɨ́ Pedro, ajta á'iyen huá'a jemi ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan seɨj ará'ase.

6 Ajta á'iyen a'ɨ́mej jemi huataseíjre ɨ́ mej miyen a'ará'ase a'achú cumu anxɨ́j ciento japuan cɨ́j caj matɨ́'ɨj naíjmi'i u e'etiújseɨre'eca'a. Maúche'e mú mu'íi ruuri, majta seica, meri huácuii.

7 Tɨ'ɨquí ajta a'ɨ́jna jemi huataseíjre ɨ́ Jacobo, ajta á'iyen naíjmi'ica jemi ɨ́ tɨ hua'antíhuau.

8-9 Ajta, neetzi jemi pu'uqui te'entipuá'ajte tɨ ayén huataseíjre. Tij ayée nu huanú'ihuaca'a matɨ́'ɨj caí xɨ nechú'eve'eca'a, a'iné nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ tɨ jaítze'e cɨ́lieene'en jɨ́n ti'itéjvee huá'a jemi tɨ Dios hua'antíhuau. Jee xaa ne'u, capu ayén tiraavíjte'e nej niyen raataxáj yee nee nu huá'a jetze ajtéme'ecan

a'ɨ́mej ɨ́ tɨ Dios hua'antíhuau, a'iné nee nu huápɨ'ɨ a'ij pua'a huá'uruu a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨrihua'a mej mi raaténajche ɨ́ Dios.

10 Mɨ ajta Dios, a'ɨ́ɨ pu rí'ɨ tinaatá'a. A'ɨ́j nu jín nee nu ne'ɨ́n pú'een seíj tɨ Dios na'antíhuau. Ajta jé'ecan pu huápɨ'ɨ tiu'utévaɨ tɨ a'ɨ́ɨn ayén rí'ɨ tinaatá'a a'iné jaítze'e nu ca'anín jín tiu'umuáɾɨej mecaí ɨ́ seica. Mɨ ajta, Dios pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e tɨ ca'anírja'a naatá'a. Canu neseíj nena'a tiu'umuáɾɨej.

11 Capu amɨ́n a'ij. Capu jetzen ruxe'eve'e tɨ pua'a a'ɨ́ɨme mé tiu'umuáɾɨej nusu inee. Naímɨ'ɨ tu tiyen che'atá tena'a tihuá'ixaate'e. Seajta mú'een, ayée xu che'atá sena'a té'antzaahua.

Matɨ́ɨj a'itajú'un ɨ́ mɨ'ɨchite

12 Ajta, tɨ pua'a teri tiyen tejamuá'ixaa tɨ Dios ra'ajjáj ɨ́ Cɨɾíistu'u huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite, ¿a'iné 'een jɨme'e miyen ti'ixáata muá'aye'ɨ seica, ɨ́ mej a'amua jetze ajtéme'ecan a'ɨ́jna jɨme'e mej nu'u caí ché'e huatarújsin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej meri huácuii?

13 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Tɨ pua'a ayén mecaí ché'e huatarún a'ɨ́ɨme ɨ́ mej meri huácuii, capu ajta Dios ra'ajjáj ɨ́ Cɨɾíistu'u huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite.

14 Ajta, tɨ pua'a Dios caí ra'ajjáj ɨ́ Cɨɾíistu'u, capu ti'itɨ vaɨre'e ɨ́ tej teri tejamuá'ixaa, ajta capu ti'itɨj vaɨre'e sej siyen té'atzaahuate'e.

15 Ajta, ayée pu té'eme tej tí'ihua'itaca tena'a te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej jín tiu'utaxájtaca'a te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Dios, a'iné tu'uri tiyen raataxájtaca'a yee: “A'ɨ́ɨ pu ra'ajjáj ɨ́ Cɨɾíistu'u huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite.” Mɨ ajta caí capu, tɨ pua'a mecaí ché'e huatarún ɨ́ mej meri huácuii. Jee xaa ne'u, tɨ pua'a ayén 'een matɨ́j seica tí'ixaxa'a, capu Dios ayén ra'ajjáj.

16 Ayee pu'u, tɨ pua'a Dios caí hua'ajájpuaxɨ'ɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej meri huácuii, ayée pu huataújmua'a tɨ caí Dios ajta ra'ajjáj ɨ́ Cɨɾíistu'u.

17 Tɨ pua'a caí ra'ajjáj a'ɨ́jna ɨ́ Cɨɾíistu'u, capu ti'itɨj vaɨre'e sej siyen té'atzaahuate'e. Ajta, tɨ pua'a caí ra'ajjáj, capu ayén a'amua japua huaniú ɨ́ sej jín auteájturaa ɨ́ Dios jemi.

18 Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej miyen té'atzaahuate'e ɨ́ Cɨɾíistu'u jemi muáacuii, mu'uri á'uvej.

19 Tɨ pua'a ayée na'a auj titaatéva'ɨɾi tej teuj i'irúuri tej tiyen rá'atzaahuate'e ɨ́ Cɨɾíistu'u, jaítze'e pu a'ij pua'a tí'itaruure tɨ caí a'ij tihuá'aruure naíjmi'ica a'ɨ́mej ɨ́ seica ɨ́ mej yen japuan seijre'e ɨ́ chaanaca.

20 Mɨ ajta xaa, ayée pu ti'ayajna tɨ Cɨɾíistu'u a'itáraa huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. A'ii pu a'ɨ́n pú'een ɨ́ ta'anáayeijxɨ ɨ́ tej jín ramua'aree mej majta huatarújsin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej meri huácuii.

21 Ayee pu'u na'a, a'iné ayée pu tihuá'acɨ'ɨti ɨ́ teɨte mej miyen huácui'ini me'ɨ́jna jɨme'e tɨ seíj na'a ɨ́ teáata'a ayén auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ayée pu che'atá na'a tihuá'acɨ'ɨti mej huatarún me'ɨ́jna jɨme'e tɨ ajta seíj na'a ɨ́ teáata'a huatarúj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite.

22 A'iné naímɨ'ɨ mú miyen cui'ica me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Adán auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ayée mú che'atá mena'a huatarújsin me'ɨ́jna jɨme'e mej me'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ Cɨɾíistu'u.

23 Mɨ ajta, ayée pu tihuá'acɨ'ɨti a'ij tɨ tíhua'uxɨ́epɨ'ɨntari'iri'i ɨ́ xɨcáara'an jetze tɨ ayén tiraavíjte'e. Amuacaí pu huatarúj a'ɨ́jna ɨ́ Cɨɾíistu'u. Ajta á'iyen, tɨ́ɨj yé uvé'enen, a'ɨ́ɨme mú huatarújsin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Cɨɾíistu'u jetze ajtéme'ecan.

24 Aj pu 'i nain te'entipuá'ajte. Amuacaí pu Cɨríɨstu'u a'ɨ́mej antipuá'ajte'esin matɨ́j mena'a títeté'u'upu'u, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej ti'itɨj jɨ́n antiújmua'aree. Aj pu'i xaa tiu'utátuiire'esin ɨ́ Dios jemi tɨ́j na'a a'ɨ́ɨn tɨ jɨ́n antiújmua'areereca'a.
25 Ayee pu'u, a'iné ayée pu ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríɨstu'u ayén tiu'ita'áijta ajta na'a caí hua'utémua'itɨn matɨ́j mena'a pua'amé mej rájcha'ɨ́ire'e.
26 Ajta ɨ́ tɨ jɨ́n te'entipuá'ajte tɨ raatémua'itɨn ɨ́ tɨ rájcha'ɨ́ire'e, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ jɨ́n ú'umɨ'ɨni.
27 Ajta, tɨ́'ɨj ayén ti'ixa tɨ nu'u a'ɨ́ɨn nain tiu'utéemua'itɨ, capu xaa ne'u ayén huataújmua'a tɨ a'ɨ́ɨn ajta raatémua'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ ayén raatá'a tɨ nain jɨ́n antiújmua'areere.
28 Tɨ́'ɨj tiu'utémua'itɨn nain tɨ́j na'a tɨ íiyen tí'iseijre'e, ajta júte'e tɨ tejé'eseijre'e, a'ɨ́jna tɨ i'i yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu ruseɨ́j huataújtuaasin a'ɨ́jna jemi ɨ́ Dios tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree, matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej íiyen seijre'e chaanaca japua, ajta u ta japua.
29 Tɨ pua'a pí na'a ayén seɨcɨé éene'en, ¿a'ɨj tɨ huateújmua'atiiche'e mej miyen tí'ijrɨ'ɨire ɨ́ teite mej huámuaɨ'ɨvijhua a'ɨ́mej jetze me'ecan ɨ́ mej meri huácuii? Tɨ pua'a mecaí ché'e miyen huatarún ɨ́ mej meri huácuii, ¿a'iné 'een jɨme'e miyen huá'aniuucajtze'e rumuaɨ'ɨhuaca?
30 Teajta iteen, ¿a'iné 'een jɨme'e tiyen á'ataca'ane tɨ́j na'a tej tiyen huácui'ini puaíjtzi jɨme'e?
31 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e ne'ɨ́jna jɨme'e nej ahuántzaahuate'en mú'ejmi jɨme'e ɨ́ Cɨríɨstu'u jemi, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta tavástara'a pú'een. Tɨ́'ɨj pɨ́ na'a nain xɨcaj tzajta'a, ayée pu tináɁamitɨejte'e ineetzi nej neri mɨ'ɨmɨca.
32 Tɨ pua'a mecaí huatarún ɨ́ mej meri huácuii, ¿a'iné ti'itɨj tineetéva'ɨri nej niyen teáata'a pú'een, tɨ pua'a niyen huaténe'use'en huá'a jamuan ɨ́ ti'itén a'ujna já'ahua'a u Éfeso?
Ayee mú xaa tí'ixaxa'a tɨjɨ́n: “Tiché'e yee tiú'ucua'ani, teajta ti'itɨ antiyé'en, a'iné ruijmua'a tu cui'ini.”
33 Caxu ratá'acare'en tɨ ja'atɨ á'amuacuanamua ti'itɨj jɨme'e. Casi'i, a'ɨ́ime ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨ́ɨ, ayée mú nu'u a'ij pua'a ca'anújra'a hua'atá'aca ɨ́ mej rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨ́ɨ mej mi majta miyen che'atá mena'a a'ij pua'a huáɾɨni.
34 Setá'aj seajtáhua'a rɨ́'ɨ mé titeumuámua'are'en, setá'aj seajta raatapuá'ajta ɨ́ sej jɨ́n até'ɨtzeaara ɨ́ Dios jemi. Camu tzáahuatɨ'ira'a jɨ́n ramua'ate ɨ́ Dios seica ɨ́ mej a'amua jetze ajtéme'ecan. Ayee nu 'een jɨ́n tejá'amua'ixaate'e nej ni amuaatatévi'iraste'en.

A'ij mej seíire'e muá'aju'u matɨ́'ɨj huatarún ɨ́ mɨ'ɨchite

35 Mɨ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ ayén tiu'uta'íhua'u tɨjɨ́n: “¿A'iné ye'í tí'irɨ'ɨri mej huatarún ɨ́ mɨ'ɨchite? ¿Tɨ'itájni tévira'an jɨ́n miyen seíire'e muá'aju'u?”
36 Mɨ neajta inee, ayée nu tiraatá'ixaate'esin yee, mɨ pej caí mé úumua'aree. A'ɨjna ɨ́ jatzi pej raahuáste, capu ajnéjsin tɨ pua'a caí amuacaí a'utátzi'ite.
37 Patɨ́'ɨj tí'ihuaste'e, capej pe'ɨ́jna huaste'e ɨ́ cɨyej tɨ ajnéjsin sino a'ɨ́j pej huaste'en ɨ́ jatzi tɨ pua'a ti'itɨ triigu nusu ti'itɨ seica.
38 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu ayén ratá'aca ɨ́ cɨ́ye'ara'an a'ij tɨ ari tiraaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i, seɨj ajta seɨj ɨ́ jatzi.
39 Ajta, capu ruxɨ́'ej na'a 'een ɨ́ hua'ira'a. Seɨ́j pu seɨcɨé éene'e téhua'ira'a ɨ́ teáata'a. Ajta seɨcɨé mú éene'en téhua'ira'a ɨ́ ye'emuaate. Majta a'ɨ́ime ɨ́

pina'ase, a'ɨ́i mú majta seɨcié éene'en téhua'ira'a. A'ɨ́i mú majta ɨ́ hua'ité, seɨcié mú majta éene'en téhua'ira'a.

40 Ajta tɨ júte'e tí'iseijre'e, ajta tɨ íiyen tí'iseijre'e chaanaca japua, capu ruxɨ́'ej na'a tí'een. Ajta, seɨ́j pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ tɨ naa tihuá'aseijrate'e a'ɨ́jna tɨ júte'e tí'iseijre'e. Ajta seɨ́j pu ajta a'ɨ́in pú'een ɨ́ tɨ naa tihuá'aseijrate'e a'ɨ́jna tɨ tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua.

41 A'ɨjna ɨ́ xɨcaj, a'ɨ́i pu seɨ́j a'ɨ́in pú'een tɨ naa tihuá'aseijrate'e. Ajta ɨ́ máxcɨra'ɨ, capu ruxɨ́'ej na'a ayén tihuá'aseijrate'e. Majta a'ɨ́ime ɨ́ xu'ura'ave, camu majta ruxɨ́'ej mena'a miyen 'een.

42 Ayee pu che'atá na'a éene'en tí'iseijre'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej huatarújsin a'ɨ́ime ɨ́ mej meri huácuii. A'ɨjna ɨ́ tévira'an tɨ huanú'ihuaca'a, a'ɨ́i pu á'apua'aren. Ajta a'ɨ́in tɨ Dios ra'ajjájsin, capu ché'e ja'anáj á'apua'aren a'ɨ́jna.

43 A'ɨjna tévira'an, ayée pu huanú'ihuaca'a mej caí rɨ́'ɨ tiratá'acare'en. Ajta, tɨ́'ɨj Dios ra'ajján, a'ɨ́i pu temua'a naa rɨ́'ɨ tiraatá'asin. Tɨ́'ɨj huanú'ihua a'ɨ́jna ɨ́ tévira'an, capu a'atzu ruca'ané. Ajta, tɨ́'ɨj Dios ra'ajján, a'ɨ́i pu rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨ́n ra'ajjájsin.

44 Ayee pu éene'en nu'ihuan tɨ ij te'utáviicua'i íiyen chaanaca japua. Ajta, ayée pu éene'en ra'ajjájsin tɨ ij ayén jetzen araújca'anen ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Tɨ pua'a ayén seijre'e ɨ́ tévira'an tɨ ayén te'utáviicua'i íiyen chaanaca japua, ajta pu ayén che'atá na'a seijre'e ɨ́ tévira'an tɨ jetzen araújca'anen ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.

45 Jee xaa ne'u, ayée pu té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: "A'ɨjna ɨ́ tevi, a'ɨ́jna ɨ́ Adán tɨ amuacaí huataseíjre, a'ɨ́i pu ayén éene'en ruuri huateájturaa." Ajta a'ɨ́jna ɨ́ tevi, a'ɨ́jna tɨ ajta Adán pírɨcɨ ɨ́ tu'uvé'eteajtɨ, ayée pu éene'en huateájturaa xɨéjniu'ucari tɨ ayej a'uj tihua'atá'aca mej miyen ruuri muá'ara'ani.

46 Capu amuacaí huataseíjre a'ɨ́jna tɨ jetzen araújca'anen ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, sino a'ɨ́jna tɨ ruseɨ́j te'utáviicua'i íiyen chaanaca japua. Tɨ́'ɨj a'ɨ́in ayén huataseíjre'en, aj pu xaa huataseíjre'esin a'ɨ́jna tɨ a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an jetze araújca'anen.

47 Ajta, a'ɨ́in ɨ́ teáata'a, ɨ́ tɨ amuacaí huataseíjre, a'ɨ́i pu chuej jɨ́n huatétaavijhuaca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n, íiyen mej chuej japua me'ecan. Ajta ɨ́ teáata'a, ɨ́ tɨ hua'apua tɨ huanéj, a'ɨ́i pu júte'e é'eme'ecan.

48 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej yen japuan huachéjme íiyen chaanaca japua, ayée mú 'een tɨ́j ajta 'een ɨ́ tevi tɨ chuej japua me'ecan. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej jetzen ajtéme'ecan a'ɨ́jna tɨ júte'e é'eme'ecan, ayée mú majta 'een tɨ́j 'een a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

49 A'ɨj tej teri tiyen 'een tévira'an jɨme'e a'ɨ́jna ɨ́ tevi tɨ chuej japua me'ecan, ayée tu che'atá tena'a éene'e tá'aju'un tévira'an jɨme'e a'ɨ́jna ɨ́ tevi tɨ júte'e é'eme'ecan.

50 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a. Capu rɨ'ɨrí tɨ a'uun a'uteárute a'u tɨ Dios tejé'aijta ja'atɨ tɨ na'a tɨ auj ayén seijre'e tévira'an jɨme'e a'ɨ́jna ɨ́ tevi tɨ chuej japua me'ecan. Ajta, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ á'apua'aren, capu rɨ'ɨrí tɨ ayén tiráacɨ'ɨtɨ a'ɨ́jna tɨ caí ja'anáj á'apua'aren.

51 Xáanamuajri'ɨ mú'een, a'iné ayée nu tejámuaatá'ixaate'esin ti'itɨj jɨme'e tɨ rú'avaataca'a ɨ́ Dios jemi. Catu naími'i cui'ini, sino Dios pu naíjmi'ica seɨcié taruuren itejmi.

52-53 Ayee pu té'eme a'ɨ́jna xɨcáara'a tɨ jetzen huatánamuajre'en ɨ́ trompeeta tɨ jíme'en nain te'entipuá'ajte. Tɨ́'ɨj a'ɨ́in tɨ ta japua tí'ivaɨre'e ucáajijhua ɨ́ trompeeta jetze, aj pu'i ayén seíire'e a'ame tɨ́'ɨj mej huatémaxcava'axɨ'ɨn jíye'itzi jɨme'e. Aj pu'i Dios hua'ajjájpuaxɨ'ɨsin a'ɨ́mej ɨ́ mej meri huácuii mej

mi caí ché'e ja'anáj auupuá'are. Teajta iteen, seɨcɨé tu huatétaruurejsin, a'iné ayée pu ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn tɨ á'apua'aren ayén seɨcɨé huaújruuren tɨ ij caí ché'e auupuá'are. Ajta ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn tɨ mɨ'ɨni, ajta ayén seɨcɨé huaújruuren tɨ ij caí ché'e huámɨ'ɨni.

54 Tɨ́'ɨj seɨcɨé huaújruuren a'ɨ́jna tɨ á'apua'aren tɨ ij caí ché'e auupuá'are, ajta tɨ́'ɨj ari seɨcɨé huaújruu a'ɨ́jna tɨ mɨ'ɨníche'e tɨ ij caí ché'e huámɨ'ɨni, aj pu xaa ayén teja'uré'enejsin a'ij tɨ amuacaí té'eyu'usi'ihuaca'a, a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa yee: "Nain pu hui jɨ́n raatéemua'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ tɨ huá'acui'ica.

55 Mɨ pej huá'acui'ica, ¿a'uné a'ij 'een ɨ́ pej jɨ́n hua'utéemua'itɨ? Capu mé'e é'eseijre'e xaa ne'u." Ajta ayén tɨjɨ́n: "Mɨ pej jɨ́n tihua'upuaíj, ¿a'uné a'ij 'een? Capu xaa ne'u mé'e já'ahua'a."

56 Ajta a'ɨ́jna tɨ jɨ́n tihuá'apuaijte'e a'ɨ́jna tɨ ajta huá'acui'ica, a'ii pu a'ɨ́jna jetze araújca'anen ɨ́ mej jɨ́n até'ɨtzeaara ɨ́ Dios jemi. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ ca'anírra'a hua'atá'aca mej mi miyen auté'ɨtze'ara'an ɨ́ Dios jemi.

57 Mɨ ajta, tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiratá'acare'en te'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ ayén titatá'aca tej tiyen tiu'utémua'itɨn te'ɨ́jna jɨme'e tej jetzen ajtéme'ecan ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríɨstu'u pú'een.

58 A'ɨ́j xu jɨ́n siyen huárɨni, ne'ihuaamua'a, mɨ nej já'amuaxe'eve'e huápɨ'ɨ. Setá'aj rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e ja'anáj tɨ na'a, setá'aj seajta te'utáviicua'i tɨ ij caí ja'atɨ amuá'ari'i ɨ́ á'amuamua'atziira'a. Setá'aj seajta a'ujca'anéecan jɨ́n tiu'umuárɨ'en ɨ́ tavástara'a jemi ja'anáj tɨ na'a, a'iné xu'uri ramua'aree tɨ jé'ecan huápɨ'ɨ tejámuatéva'ɨri. Caxu huáapua'a sena'a tí'imuarɨ'e tavástara'a jetze me'ecan.

16

Jɨ́me'en ɨ́ tumin ɨ́ mej huá'uhuaviiri'i huá'a jɨme'e ɨ́ ru'ihuaamua'a

1 Jɨ́me'en ɨ́ tumin sej raseɨre'e sej si jɨ́n hua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jemi seijre'e, ayée nu che'atá nena'a tejá'amua'ɨ́jcate'e a'ij nej neri tihua'u'ɨ́jca a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújseɨri nainjapua u Galacia.

2 Ayee xu huárɨni seɨj seajta seɨj, a'ɨ́jna xɨcáara'a tɨ jetzen te'ute'itɨén ɨ́ itɨeeri. Ché'e seɨ́j ayén ra'ajtá'an ɨ́ ruche a'achú tɨ caj tí'ixe'evi'ira'a, tɨ pua'a Dios raatá'a jeíhua nusu cɨ́j na'a. Ché'e a'ɨ́ɨn rájseɨre'en tɨ́j na'a seɨ́j itɨeeri tɨ ij caí ché'e ayén ruxe'eve'e sej rajsé'ɨrihua'an a'ájna netɨ́'ɨj ne'uun a'atanén.

3 Netɨ́'ɨj ne'uun e'ará'asti, aj nu ni niyen hua'uré'epijte'esin ɨ́ yu'uxari a'ɨ́mej ɨ́ sej hua'antíhuau mej mi me'ɨ́jna jɨ́n majta ra'anú'an a'ujna u Jerusalén ɨ́ sej seri rájseɨj sej hua'utapuaíjve'esin.

4 Tɨ pua'a ajta ayén tiná'amitɨejte'e tɨ ayén titaatéva'ɨri nej neajta ne'uun á'ume'en, a'ɨ́ɨ mú majta á'uju'u muá'aju'u neetzi jamuan.

A'ij tɨ nu'u huárɨni tɨ́'ɨj a'uun á'ume'en seɨ́j chuéjra'a japua

5 Netɨ́'ɨj ne'uun amuacaí a'atanén u Macedonia, aj nu ni amúumuaarin. Mɨ neajta inee, nauj mi'i ne'uun u a'atanén u Macedonia.

6 Tij necaí a'atzu mú'ejmi jemi á'ateeri, na'ari niyen á'ateevi'in tɨ́j na'a tɨ huáseevi'i a'ame sej si siyen naatévaɨre'e se'ɨ́jna jɨme'e a'u tɨ na'a nej á'ume.

7 Canu niyen raxɨ́'eve'e nej ɨ́jii nena'a amuaaséij nej ni a'atzu nena'a amuáamuaare, sino ayée nu raxɨ́'eve'e nej ni á'ateevi'in nej ne'uun á'ucatii mú'ejmi jemi, tɨ pua'a ayén tinetá'acare'en ɨ́ tavástara'a.

8-9 Mɨ neajta inee, a'úu nu a'utevée na'ame ne'újna u Éfeso ajta na'a caí teja'uré'enen a'ájna matí'ɨj tí'iyeste me'ɨ́jna jɨme'e ta'aráahua'apua tɨ ará'ase i itɨeeri. Jee xaa, ayée nu huárɨni a'iné naa pu tináavaɨ a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej tí'imuarɨ'e nej ni jeíhua huápɨ'ɨ raatévaɨre'en ɨ́ tavástara'a. Capu amín a'ij mej jeíhua néjcha'ɨ̈re'e.

10 Ajta, tɨ́'ɨj a'uun a'atanén a'ɨ́jna ɨ́ Timoteo, setá'aj rɨ́'ɨ tirájcha'ɨ̈ca temua'a naa, a'iné a'ɨ́ɨ pu ayén che'atá na'a tí'ivaɨre'e ɨ́ tavástara'a jemi netíj inee.

11 Ché'e caí ja'atɨ raxɨéehuata. Tɨ́'ɨj ajtahua'a u a'arájra'ani, setá'aj raatá'an tíj na'a tɨ ayén ruxe'eve'e tɨ ij ajtahua'a yé ra'asti neetzi jemi. Ayee nu rachú'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn yé huácatii huá'a jamuan ɨ́ seica ɨ́ ta'ihuaamua'a.

12 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ ta'ihuaara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Apolos, jé'ecan nu ca'anírja'a raatá'acare'e náaye'i tɨ mú'ejmi jemi a'atanén huá'a jamuan ɨ́ seica ɨ́ ta'ihuaamua'a. Mɨ ajta a'ɨ́ɨn, capu á'uye'imɨ'ɨ já'araa. Aj pu nu'u a'uun a'atanéjsin mú'ejmi jemi tɨ́'ɨj huatácɨ'ɨpéeca.

Ɨ niuucari tɨ jín ra'antipuá'ajte

13 Rɨ́'ɨ xu'u mú'een. Setá'aj rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e se'ɨ́jna jɨme'e sej rá'astijre'e ɨ́ tavástara'a. Setá'aj seajta huateújca'anen ɨ́ ru tzajta'a. Setá'aj seajta araújca'anen se'ɨ́jna jetze ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios sej si te'utáviicua'i.

14 Setíj sena'a sej siyen rɨcɨ, setá'aj siyen rɨjca se'ɨ́jna jɨme'e sej huaújxe'eve'en.

15-16 Xu'uri ramua'aree a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej amuacaí huataújtuiiri'ɨ ɨ́ tavástara'a jemi ayujna Acaya a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨtestemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Estéfanas. A'ɨ́ɨ mú majta meri me'ɨ́jna jín autéjhuii mej hua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze ajtéme'ecan. Ayee nu ca'anírja'a amuaatá'aca, ne'ihuaamua'a, sej si huá'atzaahuate'e a'ɨ́mej, seajta naíjmi'ica ɨ́ teɨte ɨ́ mej miyen che'atá mena'a tí'imuarɨ'e tetíj iteen, ɨ́ mej majta tzáahuatɨ'ira'a jín tí'ivaɨre'e ɨ́ tavástara'a jetze me'ecan.

17 Nee nu xaa huatántemua'ave matí'ɨj yé ra'áa, a'ɨ́jna ɨ́ Estéfanas jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Fortunato, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Acaico. A'ɨ́ɨ mú xaa rɨ́'ɨ tinaatá'a me'ɨ́jna jɨme'e mej yé náamuaareca'a mú'ejmi jetze me'ecan tɨ ij caí ti'itɨ ná'aturaate'e.

18 A'ɨ́ɨ mú rɨ́'ɨ tinaatá'a yú ne tzajta'a. Majta mú rɨ́'ɨ amuaatá'asin mú'ejmi ɨ́ a'amua tzajta'a. Ayee pu tiú'ujxe'eve'e sej rɨ́'ɨ tihua'utá'an naíjmi'ica ɨ́ teteca mej miyen 'een matíj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej huaíca.

19 Yé mú á'amuateujte'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej e'etiújse'ɨri hua'atéyujta'a tɨ a'u tɨ seijre'e tíj na'a tɨ a'u tɨ huatacá'a íiye Asia. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Aquila, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Priscila, a'ɨ́ɨ mú temua'a naa á'amuateujte'e niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a. Ayee mú che'atá mena'a yé á'amuateujte'e naíjmi'i ɨ́ mej e'etiújse'ɨri a'u mej é'eche a'ɨ́jna ɨ́ Aquila, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Priscila.

20 Naími'i ɨ́ ta'ihuaamua'a ɨ́ mej yé huateí, a'ɨ́ɨ mú majta á'amuateujte'e. Setá'aj huaújteujte'en temua'a naa, xu'iteújpɨ'ɨtze'axɨ'ɨ niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a.

21 Neajta inee, i nej Pablo pú'een, nemuajca'a nu jín tejá'amuayu'use'e nej ni neajta amuaatateujte'en.

22 Tɨ pua'a ja'atɨ caí raxí'eve'e ɨ́ tavástara'a, ché'e ayén puaíjtzi ráacɨ'ɨti. Ché'e yé uvé'enen ɨ́ tavástara'a.

23 Ché'e a'ɨ́ɨn tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ché'e a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tejamuatá'acare'en.

24 Jéihua nu neajta já'amuaxe'eve'e ne'ɨ́jna jɨme'e sej seajta se'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Yee pu'u, ché'e ayén teja'uré'enen.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́mej ɨ́ mej Corinto é'eme'ecan, ɨ́ tɨ hua'apua

A'ɨ́ pu tihuá'ateujte'e

1 Inee, i nej i'i Pablo, nee nu seíj ne'ín pú'een tɨ Dios ayén tinaa'íjca ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en a'ij tɨ ti'itɨ tí'iseijre'e ɨ́ CɨríIstu'u jemi, ɨ́ tɨ ajta i'i Jesús. Jamuan a'ɨ́jna ɨ́ ta'ihuaara'a a'ɨ́jna ɨ́ Timoteo, ayée tu tejá'amuayu'use'e mɨ sej e'etiújse'ɨri sej si raateánajche ɨ́ Dios, mɨ sej Corinto a'uchéjme, teajta tiyen tihuá'ayu'use'e naíjmi'ica ɨ́ mej Dios jemi seijre'e, matíj mena'a ɨ́ mej me'uun a'uchéjme tíj na'a tɨ a'uun huatacá'a u Acaya.

2 Ché'e a'ɨ́jna ɨ́ Dios, ɨ́ tej rájya'upua, ajta a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta CɨríIstu'u pú'een, miché'e rɨ́'ɨ tejamuaatá'acare'en, majta rɨ́'ɨ tejamua'anpuá'ajte'en sej si temua'a naa ru'ihuáamua'ataa xá'ara'ani.

Ɨ tɨ nu'u jɨ́n rajpuaíjtzi ɨ́ Pablo

3 Tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en te'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ ajta ya'upuáara'an pú'een ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta CɨríIstu'u pú'een. A'ɨjna ɨ́ Dios, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej rájya'upua tɨ ajta nain jɨ́n ta'acu'uvée á'aye'i. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Dios tɨ ajta nain jɨ́n rɨ́'ɨ taarú'u.

4 A'ɨ́ɨ pu ajta rɨ́'ɨ taarú'u a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej jɨ́n á'aviicua'ire'e tá'aye'i tej ti tiyen che'atá tena'a rɨ́'ɨ hua'anrú'ure'en a'ɨ́mej ɨ́ mej ti'itɨj jɨ́n á'aviicua'ire'e. A'ɨ́j tu jɨ́n tiché'e tiyen rɨ́'ɨ hua'anrú'ure'en te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ jɨ́n Dios ajta rɨ́'ɨ taarú'u.

5 Ayej xaa ne'u ti'ayajna tɨ temua'a naa ayén tí'itaciɨ́puaca a'ɨ́jna tɨ jɨ́n ajta rajpuaíjtzica'a a'ɨ́jna ɨ́ CɨríIstu'u. Ayen che'atá na'a CɨríIstu'u ajta temua'a naa rɨ́'ɨ taarú'u tej ti te'utáviicua'i.

6 Tɨ pua'a tiyen ti'itɨj jɨ́n á'aviicua'ire'e, ayée pu ajta tí'ivaɨre'e tɨ ij Dios rɨ́'ɨ amua'anrú'ure'en, ajta amua'irájtuaani. Ajta, tɨ pua'a Dios ayén rɨ́'ɨ ta'anrú'ure'e, ayée pu ajta tí'ivaɨre'e tɨ ij ajta a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ amua'anrú'ure'en. Ayee pu xaa tejá'amuaruure mú'ejmi tɨ pua'a siyen che'atá sena'a temua'a naa te'utáviicua'i ɨ́ sej jɨ́n rajpuaíjtzi tetíj iteen tirajpuaíjtzi.

7 Ayee pu titá'amitɨejte'e sej siyen xaa ne'u té'eviicua'i, a'iné ayée tu tí'ijmua'aree tɨ ayén che'atá sena'a teja'amuaciɨ́puaca sej siyen rajpuaíjtzi tetíj iteen, ajta Dios pu ayén che'atá na'a rɨ́'ɨ amua'anrú'ure'e a'ame mú'ejmi tíj ajta rɨ́'ɨ tita'anrú'ure'e a'ame itejmi.

8 Ayee tu tí'ijxe'eve'e, ta'ihuaamua'a, sej ráamua'aree a'ij tej tirajpuaíjtzica'a tetɨ́'ɨj te'uun a'uté'eca'a a'ujna u Asia. Jé'ecan tu huápɨ́'ɨ á'aviicua'ire'eca'a, ajta na'a caí utéevatzɨ ɨ́ tatzajta'a. Ayee pu titá'amitɨejte'eca'a tej caí ché'e a'ij huárɨni.

9 Jee tzíte'e, ayée pu titá'amitɨejte'eca'a ɨ́ tatzajta'a tej huácui'ini. Mɨ ajta, ayée pu a'ɨ́jna jín táaruu tej ti caí tajɨ́mua'a á'atatzaahuate'e sino tej ti te'ɨ́jna jetze arátaca'anen ɨ́ Dios tɨ hua'ajjá'apuana ɨ́ mej meri huácuii.

10 A'ɨ́ɨ pu ayén tu'irájtuaa tɨ ij caí ayén titáaciɨ́'ɨti tej te'ɨ́jna jín huácui'ini tɨ huápɨ́'ɨ a'ij pua'a seijre'e. A'ɨ́ɨ pu ajta aúche'e tu'irátuaasin. Jee xaa ne'u, ayée tu ti'ijchú'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ajtahua'a tu'irájtuaani.

11 Mɨ ajta, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej se'ɨ́jna jín taatévaɨre'en, sej rahuaviira ɨ́ Dios itejmi jɨme'e, mej mi majta mu'íi miyen rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en ɨ́ Dios itejmi

jɨme'e me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Dios ayén che'atá na'a rɨ́'ɨ titaatá'a itejmi a'ij sej seri mu'iitɨ́ tirájhuaviiri'i.

A'iné nu'u 'een jɨme'e caí u a'atanéj u Corinto a'ɨ́jna ɨ́ Pablo

12 A'ɨ́j tu xaa jɨ́n á'atatzaahuate'en. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ taxɨejniu'uca ayén tí'ita'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna tej tiyen rɨ́'ɨ ti'itítacha'ɨɨ huá'a jemi ɨ́ mej íiyen seijre'e chaanaca japua, teajta jaítze'e rɨ́'ɨ ti'itítacha'ɨɨ mú'ejmi jemi. Tɨ́j na'a tej tiyen huarɨ́j, ayée tu tzáahuati'ira'a jɨ́n tiyen rɨjcaa ɨ́ Dios jemi, nain jɨme'e a'ij tɨ tiraavíjte'e. Catu tiyen tí'ijrɨ'ɨrejca'a a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre ɨ́ teteca mej íiyen seijre'e ɨ́ chaanaca japua sino Dios pu ayén rɨ́'ɨ titaatá'a.

13-14 Ajta, ɨ́ nej tejá'amuayu'use'e, ayée pu'u na'a a'ɨ́ɨn pú'een a'ij sej sena'a tiraayɨ́'ɨtɨ sej ra'ujíjve'en, a'ij sej sena'a seajta tiyeú'itɨe. Ayee nu neajta tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree nain jɨme'e tej te'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ sej jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'asin ɨ́ Dios. Jee xaa, xu'uri siyen ráamua'areeri'i. Seajta mú'een, mú'een xu se'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'asin a'ɨ́jna xɨcáara'an tɨ jetzen ajtahua'a huataseíjre'esin a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

15 A'iné ayée pu tináamitɨejte'eca'a, ayée nu tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare nej amuacaí ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi nej ni neajtahua'a rɨ́'ɨ tejamuaatá'an.

16 Ayee nu tí'ijxe'eve'eca'a nej amuáamuaare netɨ́'ɨj ne'uun á'ume'en u Macedonia, neajta netɨ́'ɨj ne'uun pɨ́ é'ejveti neajtahua'a á'amuamuaaren. Neajta niyen raxɨ́'eve'eca'a sej siyen tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare'en ɨ́ sej jɨ́n naatévaire'e nej ni ne'uun á'ume'en u Judea.

17 ¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui siyen tiná'aseijrate'e tɨ caí rɨ'ɨrí sej ná'antzaahuate'en se'ɨ́jna jɨme'e nej nu'u caí tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e? Mɨ neajta inee, canu xaa ne'u niyen 'een, a'iné canu niyen tí'ijrɨ'ɨre matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca ɨ́ mej rujɨ́ɨmua'a tí'imua'atze tɨjɨ́n "jee." Mɨ ajta, capu ayén te'iráame.

18 Mɨ ajta Dios, a'ɨ́ɨ pu caí ja'anáj até'ɨtzea'ara. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́jna ɨ́ tej teri amuaatá'ixaa, capu ayén 'een tɨ hua'apuaca jɨ́n huataújmua'a. A'ɨjna tɨ jɨme'en raxa yee "jee", capu ajta ayén huataújmua'a yee "capu."

19 Ajta a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een, teen tu tiyen jɨme'en amuá'ixaa inee, jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Silvano, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Timoteo. A'ɨjna ɨ́ Cɨríistu'u, nain pu jɨ́n tihuaújmua'atziite'e, ajta raxɨ́'epɨ'ɨntare'e. A'ɨjna jemi tɨ́j na'a ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa yee "jee", ja'anáj tɨ na'a pu ayén te'iráame tɨjɨ́n "jee."

20 Ajta nain ɨ́ tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiri'i, a'ɨ́ɨ pu araúrastejsin ɨ́ Cɨríistu'u jetze. A'ɨ́j tu jɨ́n tiyen tí'ixaxa'a yee "jee." Yee pu ti'ayajna ɨ́ jemin. Ayee tu jɨ́n rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios.

21 Mɨ ajta Dios, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ rɨ́'ɨ titájcha'ɨɨ itejmi. A'ɨ́ɨ pu ajta rɨ́'ɨ tejamuájcha'ɨɨ mú'ejmi jemin ɨ́ Cɨríistu'u.

22 A'ɨ́ɨ pu itejmi huateúra'ate, ajta raateájtuaa ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca itejmi jemi tej ti ráamua'aree tɨ a'ɨ́ɨn raanaíjmire'en ɨ́ tɨ ari taatá'a.

23 Dios pu rú'umua'aree a'ij nej tí'imua'atze. Canu tí'ihua'i nena'a. Canu ché'e nena'a tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e sino rɨ́'ɨ nu tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e. Ayee nu 'een jɨ́n caí ne'uun a'atanéj mú'ejmi jemi nej ni caí amuaatamuárɨ'eriste'en.

24 Catu xaa ne'u tiyen tejá'amua'aijte'e sej si ca'anéeri jɨ́n ra'aráastijre'en ɨ́ tavástara'a, sino a'amua jamuan tu tí'imuarɨ'e sej si se'ɨ́jna jɨ́n huataújtemua'ave'en, a'iné mú'een xu rá'astijre'e xa'aye'i temua'a naa.

2

1 Mɨ neajta inee, ayée nu tihuánxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i nej caí neajtahua'a amuáamuaare nej ni caí neajtahua'a amuaatáxɨeemɨjte'en.
2 Jee xaa ne'u, tɨ pua'a niyen amuaatáxɨeemɨjte'en, ¿a'atéenqui mena'a mi me'ín pu'éene'e muá'aju'u ɨ mej naatatémua'aviste'esin? Capu ché'e sein ja'atɨ, a'iné mú'een xu se'ín pú'een ɨ nej amuaatéxɨeemɨjte.
3 Ayee nu 'een jɨ́n niyen tejamuaatayú'use nej ni ramua'areere sej caí naatéxɨeemɨjte'esin netɨ́'ɨj ne'uun e'ará'asti, a'iné ayée pu tiraavíjte'e sej naatatémua'aviste'en. Mɨ ajta, ayée pu tiná'amitɨejte'eca'a sej siyen 'een naíjmi'i mú'een sej se'ɨ́jna jɨ́n huataújtemua'ave'en se'ɨ́jna jɨme'e ɨ nej neajta jɨ́n netémua'avi.
4 Netɨ́'ɨj tejamuaatayú'use, jeíhua pu a'ij pua'a né'asejca'a, neajta neyeine temua'a. Jee xaa, huápɨ'ɨ pu nú'ucui'ica'a yú ne tzajta'a, a'iné canu raxɨ́'eve'eca'a nej amuaatáxɨeemɨjte'en, sino ayée nu tɨ'ijxe'eve'eca'a sej ráamua'aree nej jeíhua huápɨ'ɨ já'amuaxe'eve'e.

Mej nu'u tiraatá'uuni'i a'ɨ́jna tɨ auteájturaa ɨ Pablo jemi

5 Mɨ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ ayén ti'itɨ jɨ́n a'ij tiú'uruu tɨ i ja'atɨ huataújxɨeemɨste'en, capu ayén neetzi na'a huáruu sino je'icáj pu ajta mú'ejmi ayén huáruu. Ayee nu 'een jɨ́n tejá'amua'ixaate'e nej ni caí jeíhua amuaatamuárɨ'eriste'en naíjmi'ica mú'ejmi.
6 Pu'uri a'ɨ́ɨ pu'u, ɨ mej mu'iitɨ́ meri miyen puaíjtzi raatá'a a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ayén huarɨ́j.
7 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée pu ari tiú'ujxe'eve'e sej tiraatá'uuni'i, seajta rɨ́'ɨ ra'anrú'ure'en. Na'ari caí, a'ɨ́ɨ pu muá'itɨche'en nain jɨme'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ ruxɨeemɨ́jte'e.
8 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen ca'anɨ́jra'a amuaatá'asin sej seajtáhua'a siyen tiraataseɨ́jrate'en sej seuj raxɨ́'eve'e.
9 Ayee nu 'een jɨ́n tejamuaatayú'use nej ni amuaatéeseij a'ij sej titetiújcha'ɨɨ mú'een, ajta nej ni ráamua'aree tɨ pua'a siyen nain jɨ́n té'aste.
10-11 Ja'atɨ tɨ na'a sej tiraatá'uuni'i, nee nu neajta niyen che'atá nena'a tiraatá'uuni'ira. Tɨ pua'a niyen ti'itɨ jɨ́n tiraatá'uuni'iri'i, ti'itɨ tɨ na'a, ayée nu 'een jɨ́n tiraatá'uuni'iri'i nej ni a'amua japua huániuuni ɨ CɨríístuU jemi tɨ ij caí a'ɨ́ɨn Satanás ti'itɨ jɨ́n ta'antimuá'itɨn, a'iné teen tu xaa ramua'aree a'ij tɨ a'ɨ́ɨn éeni'icɨ'e tí'imuarɨ'e.

A'ij pu nu'u pua'a tiraatá'acare'e a'ɨ́jna ɨ Pablo tɨ́'ɨj auj á'ucatii u Troas

12 Netɨ́'ɨj ne'uun a'ará'a ne'újna u chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Troas, nej ni ne'uun tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ CɨríístuU, nevástara'a pu ayén naatá'a nej ni nexɨéehua temua'a naa tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte.
13 Mɨ neajta, jeíhua nu huápɨ'ɨ tí'imuajca ne'ɨ́jna jɨme'e nej caí ráateu ɨ ne'ihuaara'a, ne'ɨ́jna ɨ Tito, tɨ caí a'uun a'utéveeca'a. A'ɨ́j nu jɨ́n hua'utateúute'e, ne'uun á'ume u Macedonia.

Tej nu'u tiu'utémua'itɨn jamuan ɨ CɨríístuU

14 Ajta, temua'a tu rɨ́'ɨ tiraatá'asin te'ɨ́jna ɨ Dios tɨ ayén taatá'aca temua'a naa tej tiu'utémua'itɨn jamuan ɨ CɨríístuU. Cu xɨee tej cuj iteen já'ita'a huajú'un, ajta a'ɨ́ɨ pu CɨríístuU amuacaí huamé'en, majta ta cújta'a huajú'un ɨ tej teri hua'utéemua'itɨ. Ajta a'u tɨ na'a tej já'ita'a huajú'un, Dios pu ayén raruure tɨ téjmi jetze airáninei a'ɨ́jna tɨ naa té'eeca ɨ mej jɨ́n ráamua'ati.

15 Teajta iteen, ayée tu seijre'e ɨ Dios jemi. Cu xɨee tej cuj iteen ráatɨsin ɨ tɨ naa té'eeca a'ɨ́jna jɨme'e tej tiyen Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan. Ayee tu che'atá tena'a seijre'e huá'a jemi ɨ tɨ Dios hua'irátuaasin, ajta huá'a jemi ɨ mej á'apua'aren.
16 Ayee pu 'een, a'ɨ́mej jemi ɨ seica ɨ mej á'apua'aren, ayée pu huá'a jemi té'eeca tɨ́j ti'itɨ tɨ huamɨ́'ɨ ɨ mej jɨ́n majta á'apua'aren. Ajta a'ɨ́me ɨ seica ɨ tɨ Dios hua'irátuaasin, ayée pu huá'a jemi té'eeca tɨ́j ti'itɨ tɨ ruuri tɨ naa teáarɨ́'e ɨ mej jɨ́n huaújrujte'en. ¿A'ataani ayén á'avejren tɨ́'ij ayén tiu'utévaɨre'en ɨ Dios jemi? Capu xaa ne'u mé é'e ja'atɨ tɨ ayén á'avejren.
17 Mɨ teajta iteen, catu tiyen e'en matɨ́j ɨ seica, ɨ mej mu'iitɨ́, ɨ mej miyen huateújvaɨre'en ɨ mej jɨ́n ramuá'itɨcɨ meɨ́jna jɨme'e mej ramuarɨ'e ɨ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ Dios. Mɨ teajta iteen, ayée tu tzáahuatɨ'ira'a jɨ́n ti'itítachaɨ'ɨɨ a'iné Dios pu ta'antíhuau. Teajta iteen, ayée tu ɨ Dios jemi tí'ixaxa'a tɨ́j seɨj tɨ Cɨríistu'u jetze me'ecan tí'ivaɨre'e.

3

A'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ jéjcuacan jɨ́n te'ataújratziiri'i ɨ Dios

1 ¿Ni qui ayén tejamuá'amitɨejte'e tej teajtáhua'a autéjhuii tej tajɨ́ɨmua'a tiyen rɨ́'ɨ ti'itáta'aca mú'ejmi jemi? Na'ari, ¿ni qui ayén ruxe'eve'e tɨ ja'atɨ ayén yu'uxari autéyu'uxan ɨ tɨ jɨ́n rɨ́'ɨ tejamuaatá'aca itejmi jɨme'e nusu ayén tiú'ujxe'eve'e sej ra'utéyu'uxan ɨ sej jetzen rɨ́'ɨ ti'itáta'aca itejmi? Seica jemi pu xaa ayén tiú'ujxe'eve'e, aru itejmi jemi, capu.
2 Mú'een xu rujɨ́ɨmua'a sena'a seɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ titaatéva'ɨri tɨ́j yu'uxari ɨ tej jɨ́n huatátaseijrata huá'a jemi, matɨ́j mena'a pua'amé mej yen seijre'e mej mi ra'ujíjve'en, mej yaú'itɨée muá'ara'ani.
3 Mú'een xu xaa siyen 'een tɨ́j yu'uxari tɨ Cɨríistu'u jetze a'uvé'emej. Mɨ ajta, capu tetej jetze a'uyú'usi'ihuaca'a sino a'ɨ́ɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu raateájtuaa mú'ejmi jemi tɨ́'ij ayén a'amua tzajta'a te'useíire'e á'ara'ani mɨ sej seuj ruuri.
4 Ayee tu té'atzaahuate'e a'iné Cɨríistu'u pu ayén tí'iseijre'e ɨ Dios jemi.
5 Capu ayén tiraavíjte'e tej tajɨ́ɨmua'a tiyen tiu'utaxáj yee téjmi pu jetze seijre'e ɨ muárɨ'eri'ira'a tej ti tiyen raayɨ́'ɨtɨhua'an sino a'ɨ́jna ɨ tej jetzen arátaca'ane, a'ɨ́ɨ pu a'uun a'uvé'eye'i ɨ Dios jemi.
6 Ajta a'ɨ́ɨn Dios, a'ɨ́ɨ pu ayén ta'antíhuau tej ti tiyen te'ɨ́jna jɨ́n tiu'utévaɨre'en, a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ jéjcua tɨ Dios ajta jɨ́n te'ataújratziiri'i. Teajta iteen, catu te'ɨ́jna jɨ́n tí'imuarɨ'e tɨ á á'ayu'usi'i tetej jetze, sino a'ij tu jɨ́me'en tɨ ayén seijre'e tɨ jetzen airáninei ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.
Ajta a'ɨ́ɨn ɨ niuucari tɨ á é'eyu'usi'ihuaca'a ɨ tetej jetze, a'ɨ́ɨ pu ayén hua'atá'aca mej mi miyen ja'atɨ a'uxíjte'en tɨ ij a'ɨ́ɨn huámɨ'ɨni. Mɨ ajta, a'ɨ́ɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu ruurican a'ihuateájtuaani.
7 Mɨ ajta a'ɨ́ɨn ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n miyen ja'atɨ a'uxíjte'en tɨ́'ij a'ɨ́ɨn huámɨ'ɨni, ayée pu á é'eyu'usi'ihuaca'a tetej jetze tɨ a'uré'etzatzaihuaca'a. Jé'ecan pu huápɨ'ɨ naa seijre'eca'a tɨ́'ɨj Dios ayén raateájtuaa a'ɨ́jna jemi ɨ Moisés. Ajta a'ɨ́ɨn Moisés, ayée pu huápɨ'ɨ tetáatɨye'icaa ɨ néerime'ara'an jetze. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, capu rɨ'ɨríistaca'a mej ra'aráaseij ɨ Moisés a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén huápɨ'ɨ tetáatɨye'icaa ɨ néerime'ara'an jetze. Mɨ ajta, a'ɨ́ɨ pu tépua'arijme'eca'a.
8 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ jɨ́n tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, ¿ni caí ayén jeíhua huápɨ'ɨ jaítze'e naa seíire'e á'ara'ani?

9 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Tɨ pua'a ayén jeíhua huápɨ'ɨ naa seijre'eca'a a'ájná'ɨmua tí'ɨj Dios raateájtuaa ɨ niuucari ɨ mej jín ja'atɨ a'uxíjte'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ jaítze'e huápɨ'ɨ naa seíire'e á'ara'ani a'íjna ɨ niuucari tɨ raatá'aca ɨ ja'atɨ tɨ a'íɨn rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ Dios jemi.

10 Jee tzíte'e, ayée pu ti'ayajna, a'íɨ pu ajmí'i huápɨ'ɨ naa seijre'eca'a a'íjna ɨ niuucari tɨ raateájtuaa ɨ Moisés jemi. Ajta íjii, capu ché'e naa seijre'e a'íjna jɨme'e tɨ ari seíj huataseíjre tɨ jaítze'e huápɨ'ɨ naa seijre'e.

11 Ajta, tɨ pua'a ayén naa éene'en huataseíjre a'íjna tɨ ajta tépua'ari, jaítze'e pu huápɨ'ɨ naa seíire'e a'ame a'íjna ɨ tɨ ayén huateáturaasin tíj na'a rusén jɨme'e.

12 A'iné tu'uri tiyen rachú'eve'e ɨ Dios jemi tɨ ayén te'irájra'ani, a'íj tu jín tiyen taxɨéehua tihuá'ixaate'e, teajta caí tí'itziɨine'e.

13 Catu tiyen rɨcɨ a'ij tɨ a'íɨn Moisés huaríj tɨ cíɨxuri jín araújna ɨ runéerime jetze mej mi caí ra'aráaseij a'íɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, mej mi caí raaseíjra tí'ɨj a'íjna tépua'arijme'en a'íjna tɨ tetáatɨye'icaa.

14 Majta me'ín, a'íɨ mú caí huataúra'a mej yaú'itɨée muá'ara'ani. Ayee mú huaríj. Cu xɨee mej cuj araújna cíɨxuri jɨme'e. Tíj na'a a'ájná'ɨmua tɨ yú e'iré'ene, ayée pu 'een seijre'e. Matí'ɨj ra'ujiíve'e me'íjna ɨ niuucari tɨ mí'ime'ecan ɨ tɨ jín Dios ayén amuacaí te'ataújratziiri'i, aúche'e pu ayén seijre'e ɨ mej jín arána mi'i, ajta capu xɨ ja'atɨ hua'utáxɨɨxɨ, a'iné a'íɨ pu'u raayí'ɨtɨ ɨ CɨríɨstU'u.

15 Jee xaa ne'u, ayée pu tí'een íjii, ja'anáj tɨ na'a tɨ ayén ruxe'eve'e mej ra'ujíjve'en a'íjna ɨ yu'uxari tɨ Moisés ra'uyú'uxaca'a, maúche'e mú miyen aranámi'ihuajmee mej mi caí yaú'itɨée muá'ara'ani.

16 Mɨ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ ayén huataújtuiire'en ɨ tavástara'a jemi, Dios pu ra'utáxɨjta a'íjna tɨ jín arána mi'ihuaca'a.

17 Ajta a'íɨn ɨ tɨ i'i tavástara'a, ajta a'íɨn ɨ tɨ i'i xɨéjniu'ucare'ara'an, a'íɨ mú ruxí'ej 'een, ajta a'u tɨ a'íɨn é'eseijre'e ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ tavástara'a, a'úu pu é'erɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ruxɨéehua á'uche'ecane'en ɨ Dios jemi.

18 Mɨ teajta iteen, ayée tu éeni'icɨ'e seijre'e. Ayee tu seijre'e. Cu xɨee tej caí aranámi'ihuajmee, teajta tiyen che'atá tena'a temua'a naa tí'itaseijrata tíj ajta a'íɨn tavástara'a temua'a naa tiú'ujseijrata. Teen tu seɨcɨé huatétaruurejsin tej ti tiyen seíire'e tá'ara'ani tíj tévira'an ɨ tavástara'a, tej ti jaítze'e temua'a naa rí'ɨ ti'itaseijratáa tá'aju'un tíj na'a tɨ yú auca'itɨ a'ame. Ajta, a'íɨ pu jetzen airáninei ɨ tavástara'a jetze, ajta a'íjna jamuan ɨ ruxíejniu'uca.

4

A'íɨ mú nu'u tí'ivaɨre'e ɨ CɨríɨstU'u jemi

1 Teajta iteen, teen tu te'íjna jín tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi a'íjna jɨme'e tɨ a'íɨn Dios ayén tá'ancu'uvajxɨ. A'íj tu jín caí muá'itɨche'e.

2 Mɨ teajta iteen, tu'uri raatéxɨeehuataca'a tej ti tiyen a'ij pua'a rɨjca avíitzi jɨme'e, tej ti teajta caí tiyen rɨjca a'íjna tɨ tiu'utévi'iraste'e, tej ti caí ti'itɨj jín tacuanamua. Catu á'ataca'ane tej tiyen ti'itɨj jín tiu'uhuá'ita. Catu teajta á'ataca'ane tej seɨcɨé tiu'utaxáj te'íjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ Dios, sino ayée tu jé'iyecan jín tí'ixaxa'a tzáahuati'ira'a jɨme'e. Ayee tu te'íjna jín rɨcɨ tej ti tiyen tiu'utaseíjrata huá'a jemi matíj mena'a pua'amé ɨ teɨte tej ti ca'anírja'a hua'utá'an mej mi ráamua'aree a'ij tɨ ayén ti'ayajna ɨ Dios jemi.

3 Ajta, tɨ pua'a ayén a'utanámi'i ɨ niuucari ɨ tej jín tihuá'ixaate'e, ayée pu'u na'a a'utanámi'i huá'a jemi ɨ mej á'apua'are.

4 A'ii mú a'ɨ̈n pú'een ɨ́ ti hua'utánamua ɨ́ huá'amua'atziira'a tzajta'a a'ɨ́jna ɨ́ dios ti naíjmi'ica tí'aijte'e ɨ́ mej íjii huáteite. Ayee pu 'een jɨ́n huá'uruu mej mi caí yaú'itiée muá'ara'ani ɨ́ niuucari ti ayén tí'ivaire'e tíj tatzari ti hua'atátzavi'i ɨ́ huá'a tzajta'a mej mi miyen ráamua'ati me'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a ti ayén huápi'i naa seijre'e. A'ɨ̈i pu ajta a'ɨ̈n pú'een ɨ́ ti nain jɨ́n ruxɨ́'ej 'een tíj ɨ́ Dios.

5 Ayee pu xaa ti'ayajna, a'iné catu tajɨ̈mua'a tena'a tihuá'ixaate'e, sino a'ɨ́jna ɨ́ tej jɨ́me'en tihuá'ixaate'e, a'ɨ̈i pu a'ɨ̈n pú'een ɨ́ Jesús ti ajta i'i Cirístu'u. A'ii pu ajta a'ɨ̈n pú'een ɨ́ tavástara'a. Teajta iteen, ayée tu tejá'amuavaire'e mú'ejmi Jesús jetze me'ecan.

6 Ajta a'ɨ́n ɨ́ Dios, ayée pu ajmí'i ɨmuá ayén tiu'utaxájtaca'a tijín: "Ché'e á'ataaca ɨ́ taij a'ujna a'utí a'utíca'a." A'ɨ̈i pu ajta utétatzeaareca'a yú tatzajta'a, ti ij a'ɨ̈n ayén taatá'an tej yaú'itiée tá'ara'ani, a'ij ti 'een jɨ́n huápi'i naa seijre'e ɨ́ Dios a'ɨ́jna jɨme'e ti Cirístu'u a'ɨ́jna jemi seijre'e.

Tej nu'u tiu'utémua'iti te'ɨ́jna jɨme'e ti Dios jetze airáninei

7 Teajta iteen, ayée tu seijre'e ɨ́ Dios jemi tíj xa'ari ti xarij jɨ́n taavíjhua, ɨ́ tej tzajta'an teri ruuhuáseij ɨ́ ti jín Dios ri'i titaatá'a, ɨ́ ti ajta huápi'i tí'ijnajche. Ayee pu 'een ɨ́ ti seijre'e ti a'ɨ̈n muári'eri'ire'ara'an ti nain jɨ́n tiu'utémua'iti, capu téjmi jetze airáninei, sino a'ij pu'u jetze ɨ́ Dios.

8 Nain tu jɨ́n rajpuaíjtzi iteen. Mi teajta, catu a'atzu muá'itiche'en. Capu ajta a'ij tá'amitiejte'e a'ij ti té'eme. Mi teajta iteen, teen tu a'ij tirájteuve a'ij tej huári'ni.

9 A'ɨ̈me ɨ́ teite, a'ij mú pua'a xaa táruurée muá'aye'i. Mi ajta Dios, capu mé túuhua'ana. A'ɨ̈i mú xaa tá'ajɨpua. Mi ajta, camu ta'antipuá'ajte'esin.

10 A'u ti na'a tej é'eciine, ayée tu che'atá tena'a ti'ipuaíjti'ihua tá'aju'un, a'ij ti éeni'ici'e huamí'i ɨ́ Jesús. Ayee tu te'ɨ́jna jɨ́n ri'ni, a'iné teen tu rá'aviicua'i, ajta ayén che'atá na'a seijre'e jemin ɨ́ tej ratéhua'ira'a a'ɨ́jna ti jɨ́n Jesús ajta taatá'aca tej teuj ruuri.

11 A'iné iteen, i tej teuj ruuri, ayée pu tí'itaruure, ja'anáj ti na'a tu á'ataca'ane tej huácui'ini niuucajtze'en ɨ́ Jesús. Ajta a'ɨ́jna jemi ɨ́ tej ratéhua'ira'a, ti ajta á'apuapua'are, a'ɨ́jna jemi pu ajta seíire'e a'ame ɨ́ muári'eri'ira'a ti jɨ́n ajtahua'a ruuri a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

12 A'ɨ́j pu jɨ́n, teen tu tiyen rajpuaíjtzi te'ɨ́jna jɨme'e tej tiyen á'ataca'ane tej huácui'ini. Mi seajta mú'een, ruxiéehua xu rí'i ti'itechéjme se'ɨ́jna jɨme'e tej iteen rajpuaíjtzi.

13-14 Ayee pu té'eyu'usi'i tijín: "Nee nu té'antzaahua. A'ɨ́j nu hui jɨ́n niyen tiu'utaxájtaca'a."

Ayee pu che'atá na'a 'een itejmi jemi. Teen tu teajta té'atzaahuate'e, teajta tiyen tí'ixaxa'a te'ɨ́jna jɨme'e tej teri ramua'aree ti a'ɨ́jna ɨ́ ti ra'ajjáj ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, huá'a tzajta'a ɨ́ mi'ichite, a'ɨ̈i pu ajta ta'ajjápuaxi'isin jamuan ɨ́ Jesús. A'ɨ̈i pu ajta taataseíjrata mú'ejmi jamuan tej ti naími'i huateáturan ɨ́ jemin.

15 Ajta nain ti ayén tiu'urɨ́j, a'ɨ̈i pu tejámuatéva'iri mú'ejmi, a'iné setí'ij jaítze'e huatámu'iire se'ɨ́jna jɨme'e ti Dios rí'i tejamuatá'aca, jaítze'e xu huataújtemua'ave'esin sej si huápi'i rí'i tiraatá'an ɨ́ Dios.

A'ɨ́jna ti á'apuapua'are, ajta a'ɨ́jna ti seíire'e a'ame tíj na'a rusén jɨme'e

16 Ayee tu jɨ́n caí cataxiéehuajye'i. Jee xaa, a'ɨ́jna ɨ́ tej ratéhua'ira'a ti mé jéjre'e seijre'e, a'ɨ̈i pu á'apuapua'are'e. Mi ajta ɨ́ ti yú tatzajta'a seijre'e, a'ɨ̈i pu rujéjcuare'e ja'anáj ti na'a nain xicaj tzajta'a.

17 Ajta a'ɨjna ɨ tej jɨn cɨj caj rajpuaíjtzi, tɨ ajta caí jeíhua ruxe'eve'e, a'ɨɨ pu ayén rɨ'ɨ taruure tej ti tiyen ra'ancuré'an te'ɨjna tɨ huápɨ'ɨ naa seíre'e a'ame tɨj na'a rusén jɨme'e. Capu a'atzu ratí'ase a'ɨjna tɨ ɨjii seijre'e. Ajta, jeíhua pu jaítze'e ruxe'eve'e caí ɨ tej jɨn rajpuaíjtzica'a.

18 A'ɨj tu jɨn, catu á'ataca'ane a'ɨjna jemi ɨ tɨ tí'itaavijhua, tɨ ajta mé jéjre'e seijre'e, sino a'ij tu jemi á'ataca'ane te'ɨjna tɨ caí taavíjhua, ɨ tɨ ajta caí mé jéjre'e seijre'e, a'iné a'ɨjna tɨ ayén taavíjhua, capu á'ateeri. Mɨ ajta, a'ɨjna tɨ caí taavíjhua, tɨ ajta caí mé jéjre'e seijre'e, a'ɨɨ pu xaa á'ateeri tɨj na'a rusén jɨme'e.

5

Capu nu'u té'eviicua'i ɨ tej ratéhua'ira'a

1 Ajta a'ɨjna ɨ tej ratéhua'ira'a, ayée pu titaatéva'ɨri tɨj ɨnaamua tej jeten chejca. Teajta tiyen tí'ijmua'aree tɨ pua'a huaté'uune a'ɨjna ɨ ɨnaamua, teuche'e tu huatéechi'i ɨ tɨ Dios jemi é'eseijre'e, tɨ ajta caí muájca'a jɨn taavíjhua. Júte'e pu e'eseíre'e a'ame tɨj na'a rusén jɨme'e.

2 Teajta iteen, tej teuj íiyen seijre'e chaanaca japua, teen tu taxɨéjniuuste'e yú tatzajta'a, teajta tiyen taxɨeemɨjte'e te'ɨjna jɨme'e tej tij te'uun a'uteárute te'újna chi'ita tɨ júte'e é'eseijre'e tɨ ajta Dios jɨn ta'icánajsin.

3 Ayee pu a'ɨjna jɨn rɨni tɨ ayén ta'icanán, catu ti ché'e muámua'avijmé'e mé á'ujujhua'ane'e tá'aju'un.

4 Ayee pu tí'een, a'iné ɨjii tej teuj jeten huachéjme a'ɨjna ɨ ɨnaamua, jé'ecan tu tayein yú tatzajta'a, te'ɨjna jɨme'e tɨ ayén tamuári'eriste'e ti'itɨ jɨme'e. Capu a'ɨɨ na'a tej tiyen rátziɨɨne'e tɨ Dios ayén tá'ari'i a'ɨjna tɨ jɨn ta'icánajsin, sino tej huápɨ'ɨ tiyen tí'ijxe'eve'e tɨ a'ɨɨn jaítze'e ta'icáanan, tɨ ij a'ɨɨn tɨ á'ateeri tɨj na'a rusén jɨme'e nain ti'icáanan a'ɨjna tɨ á'apuapua'are.

5 Ajta, a'ɨɨn tɨ ayén rɨ'ɨ taruure tej ti tiyen te'ɨjna ancuré'an, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ Dios ruseíj raateájtuaa itejmi jemi, ɨ ruxɨejniu'uca tej ti tiyen ráamua'aree tɨ Dios a'ɨjna jɨn te'ataújratziiri'i itejmi jemi.

6-7 A'ɨj tu jɨn, ja'anáj tɨ na'a, a'ɨɨ pu ca'anɨjra'a tatá'aca, a'iné ayée tu ramua'aree tetɨ'ɨj teuj tiyen ruuri seijre'e te'ɨjna jetze ɨ tej ratéhua'ira'a, teen tu caí xɨ te'uun a'ujteí ɨ tavástara'a jemi. Ayee pu'u xaa ne'u tí'een, a'iné ayée tu 'een jɨn yé á'ujujhua'an te'ɨjna jɨme'e tej rá'atzaahuate'e. Catu te'ɨjna jɨme'e tena'a yé á'ujujhua'an tej ti te'ɨjna jetze arátaca'anen a'ɨjna tej tí'isise'ij teyajna.

8 Temua'a pu ca'anɨjra'a tatá'aca, ajta jaítze'e pu ta'aráanajche tej tɨhuiini te'ɨjna jetze ɨ tej ratéhua'ira'a tej ti te'uun é'eseijre'e a'u tej a'utéechi'i ɨ tavástara'a jemi.

9 A'ɨj tu jɨn, tiyen tí'itese'e tej tiyen rɨ'ɨ ti'itítacha'ɨɨ tej tiyen rɨ'ɨ tiraatá'an ɨ tavástara'a. Capu amɨn a'ij, tɨ pua'a tiyen a'ɨmuá seijre'e nusu tiyen jemin seijre'e.

10 Jee xaa ne'u tɨ ayén tí'een, a'iné ayée pu tiú'ujxe'eve'e tej naíjmi'i tiyen huatátaseijrata a'ujna a'u tɨ a'utáca ɨ CɨríIstu'u tɨ ij a'ɨɨn tá'uxɨjte'en naíjmi'ica itejmi. Aj pu xaa ayén tí'ijcɨ'ɨti a'ij tɨ tiraavíjte'e seɨj ajta seɨj a'ij tɨ ti'itɨ tiu'umuá'itɨ a'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ huarɨj tɨ'ɨj auj ruurica'a, tɨ pua'a xɨ'epɨ'ɨn huarɨj nusu a'ij pua'a huarɨj.

A'ɨjna tɨ Dios raajéjcuare

11 A'ɨj tu jɨn, tu'uri ramua'aree tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e tej jeíhua huápɨ'ɨ rá'atese'e ɨ tavástara'a, ayée tu 'een jɨn tí'itese'e tá'aye'i tej ti hua'utémua'itɨn

ɨ teteca mej mi ra'ancuré'an ɨ tɨ ayén ti'ayajna itejmi jetze. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu ramua'aree a'ij tej e'en. Ajta, ayée nu tí'ijxe'eve'e tɨ ayén che'atá na'a tejamuá'amitɨejte'e ɨ a'amua xɨéjniu'uca tzajta'a.

12 Catu teajtáhua'a mú'ejmi jemi ra'irá'aca ɨ tej jɨ́n ahuátatzaahuate'en, sino teen tu jamuatá'aca ɨ sej jɨ́n huataújtemua'ave'en itejmi jɨme'e sej si siyen raayɨ́'ɨtɨhua'an sej huatáaniuni a'ɨ́mej jemi ɨ mej miyen me'ɨ́jna jɨ́n ahuaújtzaahuate'en me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ja'atɨ huaújse'irataca mejseíiraca'a ɨ teɨte, ɨ mej majta caí huá'a jetze ruxe'eve'e a'ij tɨ 'een a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ ɨ ru tzajta'a.

13 Tɨ pua'a ayén ti'ayajna a'ij mej tí'ixaxa'a tej nu'u tatɨmua'i, ayée tu 'een jɨ́n tatɨmua'i tej ti tiyen raatévaɨre'en ɨ Dios. Na'ari caí, tɨ pua'a tiyen rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree, ayée tu 'een jɨ́n rɨcɨ tej ti rɨ́'ɨ jamuaatévaɨre'en mú'ejmi.

14 A'ii pu xaa a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ tí'ita'aijte'e tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u taxe'eve'e. Ayee pu titá'amitɨejte'e itejmi tɨ seɨj na'a huamɨ́'ɨ huá'a jetze me'ecan, naíjmi'ica, a'achú pua'amé ɨ teɨte. Ajta, tɨ pua'a ayén tiu'urɨj, a'ɨ́j mú jɨ́n naíjmi'i jamuan huácuii.

15 Ayee pu ajta 'een jɨ́n huá'a jetze me'ecan huamɨ́'ɨ mej mi a'ɨ́ɨme ɨ mej mauj ruuri mej caí ché'e rujɨ́mua'a mena'a a'ij tirájteuve'en a'ij mej ye'í jetze me'ecan huamɨ́'ɨ, tɨ ajta huatarúj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite.

16 A'ɨ́j pu jɨ́n, íjii tɨ yú auca'itɨ a'ame, catu ché'e tiyen ja'atɨ mé 'usíse'ij a'ij tɨ titá'amitɨejte'e ɨ tatzajta'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tej jɨ́n raaseíj mé jéjre'e. Jee xaa, ayée tu tejmí'i tí'ijseijraca'a ɨ Cɨríistu'u tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn auj tevi na'a pú'eene'e. Ajta íjii, catu ché'e tiyen rasise'i.

17 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a ja'atɨ ayén Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j tɨ Dios ari raajéjcuare. Pu'uri mé teuvátzɨ a'ij tɨ ti'itiújcha'ɨ́ica'a tɨ mí'ime'ecan jɨme'e. Nain pu jéjcuacan jɨ́n seijre'e ɨ jemin.

Tej nu'u rɨ́'ɨ huá'uruuren mej mi rɨ'éene'en huateáturan ɨ Dios jemi a'ɨ́jna ɨ tej jɨ́me'en ti'ixa

18 Naíjmi'i tɨ́j na'a a'ɨ́jna ɨ tej jɨ́me'en ti'ixa, a'ɨ́ɨ pu jemi é'eme'ecan ɨ Dios tɨ ayén táaruu tej ti teajtáhua'a rɨ'éene'en huateáturan ɨ jemin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨríistu'u ayén ta japua huaniú. A'ɨ́ɨ pu Dios ajta ayén a'ɨ́jna jɨ́n titaa'ɨ́jca tej ti teajta tiyen huá'uruuren ɨ teɨte mej mi majtáhua'a rɨ'éene'en huateáturan ɨ jemin.

19 Ayee pu huataújmua'a tɨ a'ɨ́ɨn Dios ayén huá'uruu a'ɨ́mej ɨ mej yen huachéjme ɨ chaanaca japua mej mi majtáhua'a rɨ'éene'en huateáturan ɨ jemin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨríistu'u huá'a japua huaniú. A'ɨ́j pu jɨ́n caí ayén Dios hua'uxíjte a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin, sino a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n titaa'ɨ́jca a'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari ɨ tej jɨ́n rɨ́'ɨ huá'uruuren mej mi majtáhua'a rɨ'éene'en huateáturan ɨ jemin.

20 A'ɨ́j tu jɨ́n, teen tu te'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ Dios taata'íteca'a tej ti tihua'utá'ixaate'en ɨ Cɨríistu'u jetze me'ecan. Dios pu ayén tihuá'ajee a'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari ɨ tej jɨ́n tihuá'ixaate'e. A'ɨ́j tu jɨ́n tiyen tejá'amuaje setá'aj siyen seajtáhua'a rɨ'éene'en huateáturan ɨ Dios jemi.

21 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios, ayée pu ráaruu ɨ Cɨríistu'u téjmi jetze me'ecan. A'ɨ́jna tɨ caí ja'anáj ti'ɨtɨ jɨ́n auteájturaa ɨ jemin, a'ɨ́ɨ pu Dios ayén ráaruu tɨ japuan rájveti nain ɨ puaíjtzi tɨ tacɨ'ɨtíiche'en itejmi a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi, tej ti jamuan ɨ Cɨríistu'u tiyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ jemin.

6

A'ij tɨ nu'u een ja'atɨ tɨ Cɨrí̱stu'u jetze me'ecan tí'ivaɨre'e

1 A'iné teen tu naíjmi'i tí'imuarɨ'e, ayée tu teajtáhua'a tejá'amuaje sej siyen ra'ancuré'an ɨ tɨ jín Dios rɨ́'ɨ tejámuaatá'asin sej si siyen jeíhua huápɨ'ɨ raatátuiire'en ɨ jemin a'ɨ́jna ɨ sej jín tiu'umuárɨej.

2 A'ɨ́j pu jín ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:

Ayee nu muáanamuajri'i
a'ɨ́jna xɨcáara'an tɨ jetzen ari huaxɨ́'epɨ'ɨn.
Neajta, niyen muaatévaɨ
a'ɨ́jna xɨcáara'an nej hui jetzen mua'irájtuaa.

Casi'i, mú'een, pu'uri ayén teja'uré'ene a'ɨ́jna xɨcáara'a tɨ jetzen ari huaxɨ́'epɨ'ɨn sej ra'ancuré'an. Jee xaa ne'u, pu'uri a'ájna pítí'irɨcɨ a'ɨ́jna xɨcáara'a tɨ jetzen Dios amua'irájtuaani.

3 Teajta iteen, catu tiyen hua'utamuárɨ'eriste'e ti'itɨ jɨme'e tɨ tihua'antiú'uuni'i, sino ayée tu rɨ́'ɨ ti'itítacha'ɨ́ɨ tá'aye'i tɨ ij caí ja'atɨ a'ij tí'itaxajta.

4 Mɨ teajta iteen, ayée tu mú'ejmi jemi taseíjrata matɨ́j a'ɨ́mej ɨ mej tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi nain jɨme'e. Capu amɨ́n a'ij, tɨ pua'a tiyen jeíhua huápɨ'ɨ ti'itɨj jɨ́n á'aviicua'ire'e nusu tiyen tirajpuaíjtzi na'ari ti'itɨ tamuárɨ'eriste'e ca'ɨ́n ti'itɨ a'ij pua'a taruure.

5 Teuche'e tu tiyen che'atá tena'a tí'ivaɨre'e, tij majta miyen taatévajxɨ'ɨn nusu ta'iteáanan na'ari taatamuárite'en a'u tɨ na'a tej á'ujujhua'an ca'ɨ́n tej muárɨ'eri jɨ́n tí'imuarɨ'e, nusu tej huatáxa'aire'en tej atanéjne'eri na'ari tej huatatɨéjcuca'a.

6 Ayee pu ajta seijre'e tej tiyen tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tej caí ti'itɨ jɨ́n a'ij pua'a rɨcɨ, teajta temua'a naa tirú'umua'aree a'ij tɨ 'een ɨ Dios, teajta temua'a tu té'eviicua'i huá'a jemi ɨ seica. Teen tu teajta rɨ́'ɨ tihuájcha'ɨ́ɨ ɨ taxɨ́'ej teɨte, teajta te'ɨ́jna jetze arátaca'ane ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Teajta tu tzáahuati'ira'a jɨ́n huá'axe'eve'e.

7 Ayee tu teajta jé'iyecan jɨ́n tí'ixaxa'a. Catu tí'ihua'i tena'a. Teajta te'ɨ́jna jɨ́n tí'imuarɨ'e ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e ɨ Dios. Teajta tu tiyen seijre'e te'ɨ́jna jamuan ɨ tej jɨ́n tiu'utése'en nain jɨme'e tɨ ta jetze seijre'e tej ti tiyen huárɨni tɨ naa 'een ɨ Dios jemi.

8 Tɨ pua'a miyen rɨ́'ɨ titaatá'an na'ari miyen taatéxɨeehua, nusu miyen a'ij pua'a tí'itaxajta ca'ɨ́n rɨ́'ɨ metihuá'a'ixaate'e itejmi jɨme'e, teuche'e tu tiyen tí'ivaɨre'e. Ayee mú majta ti'itaxáata muá'aju'u tej nu'u tí'ihua'itaca. Mɨ teajta iteen, tzáahuati'ira'a tu jín tiyen rɨcɨ.

9 Capu ajta ta jetze ruxe'eve'e tɨ pua'a mecaí tamua'ate nusu métamua'ate. Ayee tu teajta huá'a jemi seijre'e cu xɨee tej cui'icu. Mɨ teajta iteen, teuche'e tu ruuri. Puaíjtzi mú tá'ate'e aru camu tá'apua'ajte'en.

10 Ayee tu seijre'e cumu tej taxɨeemɨjte'e. Mɨ teajta iteen, ja'anáj tɨ na'a tu tátemua'ave'e. Catu a'ij tí'ijviicua'i. Mɨ teajta, ayée tu huá'aruuren mu'iitɨ́ mej mi huateújchijteaanita. Catu nu'u ti'itɨ tícha'ɨ́ɨ. Mɨ teajta, nain tu xaa tí'ijcha'ɨ́ɨ.

11 Ayee nu e'ehuauritɨéecan jɨ́n tejamuá'ixaa nain jɨme'e, mú'een, mɨ sej Corinto a'uchéjme. Jéihua nu á'anca'ane mú'ejmi jemi.

12 Catu ti'itɨ á'amuamuaire'e mú'ejmi, sino mú'een xu rujɨ́mua'a sena'a rumuaire'e se'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tejamuá'amitɨejte'e ɨ á'amuatzajta'a.

13 A'ɨj nu jɨ́n niyen tejá'amuahuavii sej si seajtáhua'a ahuaújca'anen itejmi jemi. Ayee nu xaa tejá'amua'ixaate'e cumu sej tɨ'ɨríi pú'eene'en.

Tej nu'u caí hua'ajtéja'ahuatehua'an a'ɨ́mej ɨ́ mej caí té'atzaahuate'e

14 Caxu hua'ajtéja'ahuatehua'an a'ɨ́mej ɨ́ mej caí té'atzaahuate'e. Xu'uhuaújmua'atzɨ a'ɨ́jna jɨme'e, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri mej seɨ́j mena'a teɨtejra'a pú'eene'en a'ɨ́jna tɨ urarɨ́'en ɨ́ Dios jemi, ajta a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ? Capu xaa ne'u a'ij tí'irɨ'ɨri. Ari a'ɨ́jna, ¿ni qui ruxɨ́'ej na'a seijre'e ɨ́ néeriste'e, ajta ɨ́ tɨ́ca'ari tzajta'a? Capu xaa ne'u.

15 ¿Tɨ'itájni a'ij metí'ixɨ'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́jna ɨ́ CɨríIstu'u, jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Satanás? Capu xaa ne'u ti'itɨ. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ té'atzaahuate'e, ¿ni qui ayén ruxɨ́'ej na'a ra'ancuré'asin tɨ́j ajta ra'ancuré'asin a'ɨ́jna tɨ caí té'atzaahuate'e? Capu xaa ne'u ti'itɨ.

16 ¿Tɨ'itájni a'ij metí'ixɨ'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ivaɨre'e teyujta'a a'ɨ́mej jamuan ɨ́ ti'itén ɨ́ mej huá'ana'amiche'e ɨ́ mej caí Dios pú'een? Capu xaa ne'u ti'itɨ. Teajta iteen, ayée tu tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi tɨ́j teyuu tɨ tzajta'an huiirájca ɨ́ Dios tɨ i'irúuri. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

Nee nu u'uchée na'ame huá'a tzajta'a.
Neajta nu huá'a Dios pu'éene'e na'ame.
Majta a'ɨ́ɨme, a'ɨ́ɨ mú neteɨ́testemua'a
pu'éene'e muá'aju'u.

17 Ayee pu ti'ixa ɨ́ tavástara'a tɨjɨ́n:

A'ɨ́j xu jɨ́n ajtáciɨne huá'a jemi
sej si rujɨ́me'en á'ujujhua'ane'en.
Caxu ti'itɨ muarɨ'e tɨ xána'avi'ire'e.
Neajta nu niyen rɨ́'ɨ amua'ancuré'evi'itɨ.

18 Ajta ayén ti'ixa ɨ́ tavástara'a
tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree tɨjɨ́n:

Nee nu á'amuaya'upua pu'éene'e na'ame.
Seajta mú'een, ayée xu niyaujmua'a pu'éene'e xá'aju'un,
setɨ́j sena'a sej teteca pú'een,
ajta mɨ sej 'uuca. Yee pu'u.

7

1 A'iné Dios pu ayén te'ataújratziiri'i, mú'een ta'ihuaamua'a ɨ́ tej já'amuaxe'eve'e, tiché'e tiyen mé tirúurɨeeni tɨ́j na'a tɨ ayén tí'itaxana'aviste'e, tɨ a'ɨ́jna jetze airánineica ɨ́ tatevij jetze nusu ɨ́ ta tzajta'an, tej ti raanaíjmire'en a'ɨ́jna tɨ tita'aturáate'e tej ti rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ Dios jemi. Teta'aj tiyen huárɨni te'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén huateúra'ate itejmi jemi.

Pablo pu huá'axe'eve'e a'ɨ́mej ɨ́ mej Corinto é'eche

2 Caxu ra'antánaamuan ɨ́ á'amuaxɨejniu'uca itejmi jemi, a'iné catu a'ij pua'a amuáaruu. Catu teajta ja'atɨ ca'anírja'a huatá'a tɨ ij a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ. Jee xaa ne'u, catu ja'atɨ tiu'uhuá'itze tej ti ti'itɨj jɨ́n huatétavaɨre'en.

3 Canu niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni ti'itɨj jɨ́n ama'uxɨ́jte'en. Canu a'atzu, a'iné nu'uri niyen tejamuá'ixaa tej tiyen á'ataca'ane mú'ejmi jemi, tɨ pua'a tiyen naímɨ'ɨ huácuɨ'ini nusu tiyen naímɨ'ɨ ruuri huateáturan.

4 Jé'ecan nu nexɨéehua tejá'amua'ixaate'e, canu a'ij tí'itziɨne'e nena'a. Jéihua nu á'antzaahuate'e mú'ejmi jɨme'e, neajta jeíhua nu rɨ́'ɨ té'enemua'ate. Neajta huápɨ'ɨ nu netémua'ave'e nain jɨme'e ɨ́ tej rajpuaíjtzi.

A'ɨ́ mú seɨcɨé tiu'umuá'aj

5 Mɨ teajta iteen, tetɨ́'ɨj te'uun a'ará'a u Macedonia, capu a'atzu huatárɨ'ɨristareca'a tej huátase'upe'en, sino teen tu rajpuaíjtzica'a nain jɨme'e, tɨj na'a tɨ ayén titáaruu. Jé'ecan tu á'aviicua'ire'eca'a huá'a jemi ɨ teite, teajta tí'itziɨɨne'eca'a ɨ tatzajta'a.

6 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios tɨ rɨ́'ɨ hua'anrú'ure'e á'aye'ɨ ɨ mej a'ij té'ujmua'ate, a'ɨ́ɨ pu ayén rɨ́'ɨ táaruu a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn yé uvé'ene ɨ Tito.

7 Ayee pu xaa a'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ táaruu, ajta a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Tito ajta rɨ́'ɨ táaruu ajta a'ɨ́jna jɨme'e sej amuacaí rɨ́'ɨ ráaruu a'ɨ́jna ɨ ta'ihuaara'a. A'ɨ́ɨ pu xaa titaatá'ixaa mú'ejmi jɨme'e, sej nu'u jeíhua huápɨ'ɨ siyen tí'ijxe'eve'e sej naaseíj, sej nu'u temua'a seajta tiújxɨeemɨjte'e, ajta nu'u temua'a mú'ejmi jetze ruxe'eve'e a'ij tɨ tí'inevaɨre'e ineetzi. A'ɨ́j nu jɨ́n jaítze'e huatántemua'ave.

8 Mɨ neajta inee, capu ché'e a'ij pua'a ne'ase nej niyen amuaatéxɨeemɨjte ne'ɨ́jna jɨme'e a'ij nej tejámuaatá'itɨiiri'i. Amuacaí pu xaa, a'ij pua'a né'asejca'a, aru capu ché'e, a'iné a'atzu pu'u á'atee sej ruxɨeemɨjte'eca'a.

9 Mɨ ajta, canu ne'ɨ́jna jɨ́n netémua'ave'e ne'ɨ́jna jɨme'e sej huataújxɨeemɨste, sino a'ɨ́j nu jɨ́n nena'a netémua'ave'e sej siyen huataújxɨeemɨste sej si seɨcɨé ti'itiújcha'ɨ́ɨca'a. Ayee pu xaa ne'u a'ij pua'a amuaatá'a sej si siyen huataújxɨeemɨste'en jemin ɨ Dios. A'ɨ́j pu jɨ́n, catu tajɨ́mua'a tena'a puaíjtzi amuaatá'a.

10 Jee xaa ne'u. Tɨ pua'a ja'atɨ ayén huataújxɨeemɨste'en ɨ Dios jemi tɨ ij seɨcɨé ti'itiújcha'ɨ́ɨca'a, capu xaa a'ij pua'a tiraatá'asin, sino Dios pu ru'irátuaasin. Na'ari tɨ pua'a ja'atɨ ayée na'a ruxɨeemɨjte'e matɨj a'ɨ́ɨme ɨ mej yen japuan seijre'e ɨ chaanaca, ayée pu teja'uré'enejsin tɨ auupuá'are.

11 Aru casi'ɨ mú'een, a'ij tɨ tejamuáaruu a'ɨ́jna jɨme'e sej siyen huataújxɨeemɨste'en ɨ Dios jemi. Huápɨ'ɨ pu ca'anɨ́jra'a amuaatá'a sej ráahuauni ɨ tɨ jɨ́n Dios tejámuaatá'uuni'i. Jé'ecan xu huatanɨ́niu'ucacuca'a se'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a éene'e. Jé'ecan xu seajta tí'itziɨɨne'eca'a se'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'amuacɨ'ɨtɨ́iche'e ɨ puaíjtzi. Seajta jé'ecan huápɨ'ɨ á'ujca'anejca'a ineetzi jɨme'e, seajta huápɨ'ɨ xu a'ij té'ujmua'ate. Mú'een xu seajta temua'a naa puaíjtzi raatá'a a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a rɨjcaa. Ijii tu xaa tiyen ramua'aree sej caí ti'itɨ jɨ́n auteájturaa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a éene'e.

12 A'ɨ́j pu jɨ́n temua'a tiu'utévaɨ ɨ nej amuaata'ítɨ'iri'i. Mɨ neajta inee, canu ne'ɨ́jna jɨ́n amuaata'ítɨ'iri'i ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ ja'atɨ tɨ ayén auteájturaa, canu neajta amuaata'ítɨ'iri'i ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ ja'atɨ seíj jemi auteájturaa, sino ayée nu 'een jɨ́n amuaata'ítɨ'iri'i tɨ ij ayén amuaatámitɨejte'en mú'ejmi ɨ Dios jemi a'achú sej caj á'ujca'ane téjmi jemi.

13 A'ɨ́j tu jɨ́n teri rɨ́'ɨ huarɨj ɨ tatzajta'a. Capu ajta a'ɨ́ɨ na'a tej teri rɨ́'ɨ huarɨj, sino teajta tiyen te'ɨ́jna jɨ́n huatátatemua'ave'e te'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Tito ayén che'atá na'a rutémua'ave'e, a'iné mú'een naímɨ'ɨ xu rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ tzajta'an.

14 Jee xaa, nu'uri nejmí'ɨ ahuántzaahua ɨ Tito jemi mú'ejmi jɨme'e. Seajta mú'een, caxu a'atzu naatatévɨ'iraste. A'iné nain ɨ tej teri tejamuá'ixaa, ayée pu ti'ayajna, ayée pu che'atá na'a ayén ti'ayajna ɨ tej jɨme'en ahuátatzaahuate jemin ɨ Tito.

15 Ajta jaítze'e pu a'ɨ́ɨn ayén ahuaújca'ane mú'ejmi jemi, a'iné a'ɨ́ɨ pu ayén ra'utámua'areeri'i a'ij sej mú'een naímɨ'ɨ titá'astijre'e. A'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́jna atamuá'areeri'ihua'a á'aye'ɨ sej siyen temua'a naa ra'ancuré'evi'itɨ, sej siyen jeíhua huápɨ'ɨ tí'itziɨɨne'eca'a.

16 Neajta inee, nee nu neté mua'ave'e, a'iné nain nu jɨn á'anca'ane mú'ejmi jemi, a'iné mú'een xu xaa araú rastejsin.

8

A'ij mej nu'u tiu'utapuaíjve'e a'ɨíme ɨ mej e'etiújse'ɨri teyujta'a

1 Ta'ihuaamua'a, ayée tu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree a'ij tɨ Dios rí'ɨ tihua'utá'a a'ɨmej ɨ mej u e'etiújse'ɨri a'u tɨ na'a a'uun tɨ huatacá'a u Macedonia.

2 Matí'ɨj mauj jeíhua huápɨ'ɨ á'aviicua'ire'eca'a, ajta jeíhua tihuá'aturaate'eca'a ɨ mej jɨn huateújvaire'en, mɨ majta, jeíhua mú huápɨ'ɨ rútemua'ave'eca'a. A'ɨj pu jɨn ayén te'irájraa mej miyen ruxɨ'evi'ira'a jɨn tiu'utévaɨ me'ɨjna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ ará'aseca'a ɨ Dios jemi.

3 Ayee nu tihua'utéxajta ɨ mej miyen tiu'utapuaíjve a'achú mej caj tí'ijviicua'iraca'a. Jee xaa, a'ɨí mú ruxɨ'evi'ira'a jɨn jaítze'e miyen huarɨj.

4 Ca'anín mú jɨn tájhuaviiri'i tej tiyen hua'utá'an mej tiu'utévaɨre'en me'ɨjna jɨme'e mej hua'utévaɨre'en a'ɨmej ɨ mej e'etiújse'ɨri ɨ mej ajtéme'ecan ɨ tavástara'a jetze.

5 Mɨ majta a'ɨíme, camu miyen mena'a tiu'utapuaíjve a'ij tej tí'ijchu'eve'eca'a. Amuacaí mú huataseíjre ɨ tavástara'a jemi, majta á'iyen itejmi jemi me'ɨjna jɨme'e tɨ ayén tí'ijxe'eve'eca'a ɨ Dios.

6 A'ɨj tu jɨn teri ca'anírja'a raatá'a te'ɨjna ɨ Tito tɨ a'ɨín ayén raanaíjmire'en mú'ejmi jemi a'ɨjna tɨ jɨn amuacaí a'utéjche mú'ejmi tzajta'a sej si siyen che'atá sena'a tiu'utapuaíjve'en ruxɨ'evi'ira'a jɨme'e.

7 Ajta íjii, a'iné jaítze'e pu ayén tejamuaacɨ'ɨ mú'ejmi caí ɨ seica, nain jɨme'e, tɨ pua'a sej rá'atzaahuate'en ɨ tavástara'a na'ari sej tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna nusu sej rú'umua'areere a'ij tɨ 'een ɨ Dios jemi, ca'ɨn seajta nain jɨn á'ujca'ane itejmi jemi, seajta taxe'eve'e. A'ɨj pu jɨn, ayée tu tí'ijxe'eve'e. Ayee xu huárɨni sej si seajta hua'utémua'itɨn se'ɨjna jɨme'e ɨ sej jɨn rí'ɨ tihua'utá'asin.

8 Canu ne'ɨjna jɨn tejámuaata'aíjte'esin, sino ayée nu 'een jɨn tejá'amua'ixaate'e sej si huataújseijrata sej siyen che'atá sena'a tzáahuati'ira'a jɨn huá'axe'eve'e se'ɨmej ɨ mej Jerusalén e'etiújse'ɨri matíj ɨ seica ɨ mej a'ujca'anéecan jɨn hua'utévaɨ ɨ ru'ihuaamua'a.

9 Jee xaa, xu'uri ramua'aree ɨ tɨ jɨn rí'ɨ titaatá'a ruxɨ'evi'ira'a jɨme'e ɨ tavástara'a, a'ɨjna ɨ Jesús, tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. A'ɨí pu ayén nain tí'ijcha'ɨica'a, mɨ ajta a'ɨí pu u júte'e ayén éeni'ici'e huataújseijrataca'a tíj seíj tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i tɨ ij mú'ejmi japua huániuuni, sej si siyen se'ɨjna jɨn seíire'e xá'ara'ani sej se'ɨín pu'éene'e xá'ara'ani ɨ sej ra'ancuré'asin ɨ jemin se'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨín Cɨríistu'u caí a'ij tí'ijviicua'iraca'a.

10 Ayee pu tiná'amitɨejte'e a'ɨjna jɨme'e ɨ sej hua'utévaɨre'en. Ayee pu i'i xɨ'epɨ'ɨn sej íjii raanaíjmire'en ɨ sej jɨn autéjhuii ɨ ru'usí, ɨ sej amuacaí se'ɨjna jɨn te'ataújratziiri'i, seajta amuacaí siyen rɨjcaa.

11 Mɨ seajta mú'een, íjii setá'aj raanaíjmire'en ɨ sej jɨn siyen rɨjcaa. A'iné mú'een xu a'ujca'anéecan jɨn huataúra'a sej siyen huárɨni, setá'aj siyen che'atá sena'a se'ɨjna jɨn raanaíjmire'en sej siyen tiu'utá'an a'achú sej caj tí'ijcha'ɨi.

12 A'iné, tɨ pua'a ja'atɨ á'ujca'ane tɨ ti'itɨ tiu'utá'an, ayée pu xɨ'epɨ'ɨn tirá'aseijrate'e ɨ Dios tɨ a'ɨín ja'atɨ ayén tiu'utá'a a'achú tɨ caj tí'ijcha'ɨi. Capu

a'atzu jetzen ruxe'eve'e ɨ Dios ti'itɨ tɨ a'ij caí tí'ijcha'ɨɨ a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ xaa ti'itɨ tiu'utá'a.
13-14 Canu ne'ɨ́jna jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e tɨ ij caí hua'utamuárɨ'eriste'en ɨ seica. Canu neajta ne'ɨ́jna jɨ́n á'amua'ijcate'e tɨ huápɨ'ɨ muárɨ'eri mú'ejmi jemi. Ayee nu'u ni niyen tí'ijxe'eve'e sej si ruxɨ́ej sena'a te'utáviicua'i. A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén tí'ivaɨre'e ɨ sej jeíhua tí'ijcha'ɨɨ íjii sej si se'ɨ́jna jɨ́n hua'utévaɨre'en ɨ tɨ tihuá'aturaate'e. Ajta, méjca'ihua yee, a'ɨɨ mú miyen che'atá mena'a amuaatévaɨre'esin me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jeíhua tí'ijcha'ɨɨ tɨ ij caí ti'itɨ tejamuá'aturaate'e mú'ejmi.
15 Ayee pu xaa ne'u, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: "Capu nu'u ti'itɨ turaaveca a'ɨ́jna jemi tɨ jeíhua rájseɨj. Ajta, capu nu'u tirá'aturaate'eca'a a'ɨ́jna tɨ cíj na'a rájseɨj."

Tito pu a'uun a'atanéjsin

16 Me'ecui xaa, jeíhua tu huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tí'ira'ate'e ɨ Dios tɨ ayén ca'anírja'a raatá'a a'ɨ́jna ɨ Tito tɨ ayén a'ujca'anéecan jɨ́n amuaatamuá'areeri'i netíj inee.
17 A'ɨɨ pu xaa ayén ra'ancuré'a a'ɨ́jna ɨ tej jɨ́n ca'anírja'a raatá'a, ajta a'ɨ́jna jɨme'e, tɨ jeíhua á'ujca'anejca'a. A'ɨɨ pu ruseíj huataúra'a tɨ ij a'uun u á'ume'en mú'ejmi jemi.
18 Teajta iteen, ta'ihuaara'a tu huata'íteca'a tɨ ij ajta jamuan u á'ume'en. A'ɨjna ɨ ta'ihuaara'a, naíjmi'ici'e mú rɨ́'ɨ tí'iseij me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨɨn tihuá'ixaate'e á'aye'i ɨ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani.
19 Ajta, a'ɨɨme ɨ mej me'uun e'etiújse'ɨri ɨ Dios jemi, a'ɨɨ mú ra'antíhua'u tɨ ij a'ɨɨn ta jamuan á'uche'ecane'en tej ti naími'i tiyen aráta'asten te'ɨ́jna jɨme'e ɨ tej hua'utá'asin, tej ti te'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tiraateájtuaani ɨ tavástara'a. Teajta tiyen 'een jɨ́n raata'íteca'a tɨ a'uun á'ume'en mú'ejmi jemi sej si ráamua'aree tej teuj á'ataca'ane tej tiyen hua'utévaɨre'en ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i.
20 Ayee tu tí'itese'e tɨ ij caí ja'atɨ ayén tí'itaxajtzi'ira a'ɨ́jna jɨme'e tej nu'u a'ij pua'a rɨcɨ te'ɨ́jna jɨme'e tej ramuarɨ'e a'ɨ́jna ɨ mej miyen a'ujca'anéecan jɨ́n tiu'utá'a, tɨ ti'imu'íi.
21 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné catu tiyen tena'a tí'itese'e tej ti tiyen rɨjca a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ tavástara'a jemi, sino tej ti tiyen che'atá tena'a rɨjca a'ij tɨ tiraavíjte'e huá'a jemi ɨ teteca.
22 Teajta a'ɨ́mej jamuan ɨ mej hua'apua, teajtáhua'a tu seíj huata'íti ɨ ta'ihuaara'a, ɨ tɨ ari mu'iitɨ́ huataújseijrataca'a tɨ a'ɨɨn temua'a naa á'ujca'anejca'a mu'iitɨ́ jɨme'e. Ajta íjii, jaítze'e pu á'ujca'ane a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ té'atzaahuate'e mú'ejmi jemi.
23 Ajta, a'ɨ́jna ɨ Tito, a'ii pu a'ɨɨn pú'een tɨ neetzi jamuan tí'ivaɨre'e mú'ejmi jɨme'e. Naíjmi'i tu tí'imuarɨ'e. Majta a'ɨɨme ɨ mej hua'apua ɨ ta'ihuaamua'a, a'ii mú a'ɨɨn pú'een ɨ mej hua'uta'íteca'a a'ɨ́mej ɨ mej me'uun e'etiújse'ɨri. A'ii mú a'ɨɨn pú'een ɨ mej huá'a jetze me'ecan tí'ivaɨre'e ɨ teɨte majta me'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'aca ɨ Cirístu'u.
24 A'ɨ́j xu jɨ́n, setá'aj siyen hua'utaseíjrate'en se'ɨ́mej ɨ teteca sej tzáahuati'ira'a jɨ́n huá'axe'eve'e, mej mi naíjmi'i miyen ráamua'aree nainjapua a'u mej e'etiújse'ɨri mej mi ta'utátzaahuate'en a'ij tɨ tiraavíjte'e tej tiyen á'atatzaahuate'e mú'ejmi jɨme'e.

9

A'ij tej ye'í huárɨni tej ti hua'utévaɨre'en ɨ seica

1 Jíme'en a'íjna í tej jín huá'avaɨre'e a'ímej í tɨ Dios rí'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ, capu
a'atzu ruxe'eve'e tej tiyen tejamuaatayú'use.
2 A'iné nu'uri ramua'aree sej seri á'ujca'ane sej si siyen huárɨni
ruxí'evi'ira'a jɨme'e. A'íj nu jín niyen á'antzaahuate'e huá'a jemi í mej
me'uun a'uchéjme tíj na'a a'uun tɨ huatacá'a u Macedonia. Ayee nu
tihuá'ixaate'e yee pu'uri ayén á'atee seíj nine'ira'a í sej seri rí'ɨ huaújruu.
Ajta, xu'uri ca'aníjra'a hua'atá'aca a'íjna jɨme'e sej siyen a'ujca'anéecan jín
tiu'utévaɨre'en.
3 Mɨ neajta inee, ayée nu 'een jín ta'ihuaamua'a huata'íti mú'ejmi jemi tɨ ij
caí ayén te'irájra'ani tej huáapua'a tena'a ahuátatzaahuate'en a'íjna jɨme'e sej
caí xɨ rí'ɨ huaújruu, a'ij nej neri tihua'utá'ixaa mú'ejmi jɨme'e.
4 Na'ari caí, tɨ pua'a seica í mej me'uun Macedonia é'eme'ecan miyen
me'uun ne jamuan á'uju'un, teajta tiyen amuáateuni sej caí xɨ rí'ɨ huaújruuren,
aj pu xaa taatatévi'iraste'esin itejmi. Capu amuaatatévi'iraste'esin mú'ejmi,
sino itejmi pu xaa a'íjna jɨme'e tej mú'ejmi jín ahuátatzaahuate.
5 A'íj pu jín ayée pu tinaatámitɨejte tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e nej niyen ca'anírja'a
hua'utá'an í ne'ihuaamua'a mej mi me'uun á'uju'un mú'ejmi jemi, mej
mi amuacaí rí'ɨ amuáaruuren me'íjna jɨme'e í sej jín te'ataújratziiri'i sej
tiu'utapuaíjve'en. Ayee pu'u, a'iné canu raxí'eve'eca'a nej ca'anéeri jín
amuaata'aíjte'en sej si tiu'utapuaíjve'en sino sej si ruxí'evi'ira'a jín tiu'utá'an.
6 Caxu yá'uhua'anan. Tɨ pua'a cíj sena'a tiu'utá'an, cíj xu'u sea-
jta te'ancuré'asin. Ajta, tɨ pua'a jeíhua setiu'utá'an, jeíhua xu seajta
te'ancuré'asin.
7 Ayee pu tiú'ujxe'eve'e sej siyen huárɨni, seɨj seajta seɨj. Ché'e ja'atɨ
tɨ na'a ayén tiu'utá'an a'ij tɨ ari tiraaxí'epɨ'ɨntare í ru tzajta'a. Ché'e caí
ayén ramuájche'e, a'iné jé'ecan pu ra'aráanajche í Dios tɨ ja'atɨ rutémua'ave'e
tiu'utapuaíjve'en.
8 Ajta a'íɨn í Dios, a'íɨ pu raayí'ɨtɨ tɨ ayén raatámu'iiren nain jɨme'e í tɨ jín
rí'ɨ tejamuaatá'an sej si siyen ja'anáj tɨ na'a te'encuré'a'ave'en tíj na'a tɨ
tiú'ujxe'eve'e. A'íɨ pu ajta ayén raatámu'iirejsin tɨ ij ayén ti'icɨ'ɨpée a'íjna jetze
setíj sena'a sej jín tiu'umuárɨ'en tɨ xí'epɨ'ɨn 'een.
9 Ayee pu té'eyu'usi'i tɨjín:
A'íɨ pu a'ɨmuá tihua'urá'ate.
A'íɨ pu ajta tihuá'apuaijve'e
a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i.
Ajta, tíj na'a tɨ ayén rɨcɨ tɨ xí'epɨ'ɨn 'een,
a'íɨ pu ayén huateáturaasin í Dios jemi
tíj na'a rusén jɨme'e.
10 Ajta a'íɨn tɨ ti'itá'aca í imue'eri tɨ jín ja'atɨ ayén tiu'uhuáste'en, a'íɨ pu ajta
ayén tiu'utá'asin, ajta raatámu'iiren í sej jín huateújvaɨre'en sej si jaítze'e siyen
tiu'umuárɨ'en a'íjna jɨme'e tɨ xí'epɨ'ɨn 'een.
11 Jéihua pu huápɨ'ɨ raatámu'iirejsin nain jɨme'e tɨ tejamuá'aturaate'e sej si
ruxí'evi'ira'a jín tihua'utá'an temua'a naa.

A'íj tu jín iteen, temua'a tu rí'ɨ tiraatá'asin í Dios

12 A'iné tíj na'a sej siyen se'íjna jín tí'ivaɨre'e, mú'een xu siyen hua'atéva'ɨri
a'ímej í mej Dios jemi seijre'e, se'íjna jɨme'e í tɨ tihuá'aturaate'e. Ajta, caxu
a'íɨ sena'a jín tí'ivaɨre'e, sino ajta mú jeíhua rí'ɨ tiraatá'aca í Dios jemi me'íjna
jɨme'e a'ij sej huaríj.

13 Ayee pu'u, a'iné ayée xu se'ífjna jín tihuá'avaire'e, a'íi mú me'ífjna jín ramua'aréeren a'ij sej tirá'aste í tavástara'a. Seajta mú'een, ayée xu se'ífjna jín rí'i tiraatá'asin í Dios sej rá'astijre'e, seajta ra'ancuré'a'aca í niuucari ti jín Dios amua'irátuaasin. Ayee xu seajta rí'i tiraatá'asin í Dios se'ífjna jime'e í sej temua'a naa tíhua'utapuaíjve a'ímej í mej Jerusalén a'uchéjme, seajta naíjmi'ica.

14 Majta a'íime, ayée mú á'ujca'ane mú'ejmi jemi, majta miyen rahuauhuau í Dios jemi mú'ejmi jime'e, me'ífjna jime'e ti Dios jeíhua huápi'i rí'i tihua'utá'a a'ij sej ti'iti jín huaríj.

15 Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'an í Dios temua'a naa te'ífjna jime'e ti a'íin ayén taatapuaíjve a'ífjna ti ayén huápi'i tiú'ujxe'eve'e í ti jíme'en caí ri'irí tej tiyen rí'i tiraatá'an a'ij ti tiraavíjte'e.

10

Pablo pu nu'u tí'iseijrata a'ij ti Dios tiraata'aíj

1 Neajta inee, i nej i'i Pablo, ayée nu ca'anírja'a amuatá'aca ne'ífjna jime'e nej niyen che'atá nena'a rí'i ti'itíncha'ii tíj ajta í Cirístu'u ti ayén te'utáviicua'iri'i matí'ij a'ij pua'a ráaruu, ti ajta huá'ancu'uvajxi í teite. Nee nu ne'ín pú'een í mej miyen tí'ixaxa'a nej nu'u tí'itziiine'e ti pua'a mú'ejmi jemi naatéveeca, neajta nu'u huaténca'ane yú ne tzajta'a mú'ejmi jemi netí'ij nu'u ye'imuá huatéveeca.

2 Mi neajta inee, ayée nu amuaatáhuaviira sej caí siyen rijca netí'ij ne'uun a'utéveeca mú'ejmi jemi, setá'aj caí ca'anírja'a neetá'acare'en nej niyen huatánseijrata nej niyen che'atá nena'a neca'ane yú ne tzajta'a netíj niyen ti'ihuánxi'epi'intari'ire nej niyen huatánseijrata huá'a jemi í mej miyen tí'itaxajtzi'i tej nu'u tiyen ti'itítacha'ii matíj a'íime í mej íiyen huachéjme chaanaca japua.

3 Teajta iteen, teen tu á'ujujhua'an íiyen chaanaca japua tatevij jime'e í tej ratéhua'ira'a. Mi teajta iteen, catu tiyen tatevij jín ne'use'e.

4 A'iné a'ífjna í tej jín ne'use'e, capu a'uun a'uvé'emej í huá'amua'atziira'a jetze í mej rutevij jín á'ujujhua'an, sino a'úu pu a'uvé'emej í tej jetzen arátaca'ane tej ti muári'eri'ire'ara'an jín raaté'uuna te'ífjna í mej jín téujnaamua.

5 Teen tu ra'uré'uunaca tíj na'a í huá'amua'atziira'a í mej jín huá'acuanamua í teite. Teen tu ramuá'iticí í huá'amua'atziira'a, tíj na'a í mej jín á'ujtzaahuate'e mecaí ratá'aca í ruxíejniu'uca mej ráamua'ati í Dios. Tíj na'a huá'amua'atziira'a, ayée tu che'atá tena'a raruure tíj í xantaaru'u ti ja'ati seíj huatéevi'i, ajta tiu'utátuiire'en a'ífjna jemi ti tí'aijta. A'íj tu jín tíj na'a í huá'amua'atziira'a tej tiyen ramuá'iticí, teen tu Cirístu'u jemi tí'ituiire'e ti ij ayén ra'ará'astijre'en.

6 Teajta iteen, tu'uri rí'i huatarúu tej ti tiyen huárini setí'ij rí'i raanaíjmire'en sej rá'astijre'en í Dios. Ti pua'a a'ífjna seíj ayén raatéxieehuata ti caí ché'e ayén ra'ará'astijre'en, puaíjtzi tu raatá'asin naíjmi'ica ja'ati ti na'a ti ayén rini.

7 Me'ecui xaa, setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati í ti ayén ti'ayajna. Ti pua'a ja'ati ayén tirá'amitiejte'e ti a'íin Cirístu'u jetze ajtéme'ecan, ché'e a'íin ajta ra'utámua'aree í ru tzajta'a tej teajta tiyen che'atá tena'a iteen í Cirístu'u jetze ajtéme'ecan tíj ajta a'ífjna.

8 Capu amín a'ij, ti pua'a inee jaítze'e na'ahuántzaahuate'en ne'ífjna jime'e í ti jín nevástara'a tinaa'íjca. Capu a'ífjna jín ayén tinaa'íjca nej ni

amua'antipuá'ajte'en sino nej ni rí'i amuáaruuren. Mi neajta inee, canu ja'ati huatá'asin ti a'íin ayén naatatévi'iraste'en.

9 Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e sej si caí ayén tinejá'useijra nej nu'u tejá'amuamuarite'e ne'íjna jime'e a'ij nej tejá'amuayu'use'e.

10 A'iné ayée mú tí'ixaxa'a tijín tíj na'a ti rá'ayu'uxaca, ca'anírja'a pu tatá'aca, ajta ca'anéeri pu jín tí'ita'aijte'e a'íjna í yu'uxari jetze. Mi ajta a'íin, ti pua'a nu'u yé huatéveeca itejmi jemi, capu á'ujca'ane ti ayén titaatá'ixaate'en. Ajta, capu nu'u a'atzu ruxe'eve'e a'ij ti ti'ixáata a'ame.

11 Majta a'íime í mej miyen tí'ixaxa'a, miché'e miyen ráamua'aree tijín ayée tu che'atá tena'a tí'ixaxa'a í yu'uxari jetze ti pua'a ye'imuá taaté'uuca tetíj teajta tí'ixaxa'a ti pua'a te'uun mú'ejmi jemi a'uté'uuca'a.

12 Mi teajta iteen, catu á'ataca'ane tej tiyen raataxáj yee teen tu huá'a jetze ajtéme'ecan í seica. Catu teajta tiyen yee ayée tu che'atá tena'a 'een matíj í seica í mej miyen rí'i ruruure mú'ejmi jemi. Majta a'íime, ti pua'a miyen tiú'ujseijra seij ajta seij, majta miyen á'ujtzaahuate'e rujíimua'a, ti pua'a miyen rijca, camu xaa ne'u miyen rí'i mé titeumuámua'aree.

13 Mi teajta iteen, ayée tu tena'a á'atatzaahuate'e a'ij ti ayén tiraavíjte'e. Ayee tu rici a'achú ti caj Dios ayén taaté'itiiitze tej ti tiyen ahuátatzaahuate'en mú'ejmi jime'e.

14 Catu tiyen huápi'i mú a'ucí'ica í ti jín Dios taaté'itiiitze ti pua'a tiyen te'uun a'atanén mú'ejmi jemi sino teen tu te'íin pú'een í tej amuacaí tejámuaatá'ixaa í niuucari ti jíme'en raxa í Ciríistu'u.

15 Catu huápi'i á'atatzaahuate'e te'íjna jime'e í mej jín tiu'umuáriej í seica, sino ayée tu tí'ijxe'eve'e iteen, sej jaítze'e té'antzaahuate'en, tej ti jaítze'e tiu'utévairе'en mú'ejmi jemi.

16 Teen tu tiyen raxí'eve'e tej te'uun tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jíme'en raxa í Ciríistu'u, huá'a jemi í mej a'imuá a'uchéjme seíj chuéjra'a japua, ti ij caí ayén ruxe'eve'e tej tiyen á'atatzaahuate'e te'íjna jime'e a'ij ti tiu'umuáriej í seij, a'ujna a'u ti ayén tirá'itiiitze.

17 Ayen tijín: "A'ijna ti ayén á'ujtzaahuate'e, ché'e a'íin a'íjna jín á'ujtzaahuate'e a'ij ti Dios ayén rí'i tiraatá'a."

18 Ayee pu'u xaa tí'een, a'iné a'íjna ti ruseíj rí'i tiú'ujseijrata, capu a'íin pú'een a'íjna ti Dios ayén ra'ancuré'evi'iti sino a'íjna í ja'ati ti a'íin tavástara'a ayén rí'i tí'ijseijra.

11

Pablo pu tzáahuati'ira'a jín ti'itéjvee í tavástara'a jemi

1 Ayee nu tí'ijxe'eve'e sej si a'atzu te'utáviicua'i se'íjna jime'e nej ni niyen netímua'ira jín netejá'amua'ixaate'e. Jee xaa, setá'aj a'atzu te'utáviicua'i neetzi jemi.

2 Tij caí ti a'íin Dios ayén naatá'a nej ni niyen amuá'anchueere'en mú'ejmi, a'iné nee nu niyen raaxí'epi'intare sej si siyen a'íj sena'a jemin huateáturan í Ciríistu'u sej caí ti'iti jín até'itze'ara'an, yee cumu sej huatéviche'en í jemin.

3 Mi neajta inee, ayée nu éeni'ici'e tí'itziiine'e ti pua'a ayén che'atá na'a ja'ati amuaacuanamuan tíj a'íin í cu'ucu'u ayén tiráacuanamuan í rumua'atzíira'a jime'e a'íjna í Eva. Ayee nu neajta éeni'ici'e tí'itziiine'e, ti pua'a ayén a'ij pua'a amuáaruuren í á'amuamua'atziira'a jetze sej si caí ché'e tzáahuati'ira'a jín rá'astijre'e í Ciríistu'u, sej si caí ché'e siyen nain jín raná'amiche'en.

4 Ayee pu tí'een, a'iné ti pua'a ja'ati mú a'uvé'eme'en ti ajta ayén tí'ixaxa'a seica jime'e í niuucari ti jíme'en raxa í Jesús, ti caí ruxí'ej 'een a'ij tej teri tejamuá'ixaa, mú'een xu xaa rí'i tíra'ancuré'evi'itijcica. Na'ari caí, ti pua'a seíj ayén huateáturan mú'ejmi jemi í xiéjniu'ucari ti caí a'íin pú'een ti Dios amuacaí raateájtuaa mú'ejmi jemi, mi seajta mú'een, naa xu temua'a tíra'ancuré'evi'itijcica. Na'ari caí, ti pua'a siyen ra'ancuré'an seíj í niuucari ti ajta caí ruxí'ej 'een a'ij ti 'een í sej amuacaí ra'ancuré'a, temua'a xu naa tirá'astijre'e se'íjna.

5 Ayee pu tiná'amitiejte'e ineetzi, nej caí niyen jaítze'e ciliéene'e jín tí'ivaire'e mecaí a'íime í mej nu'u miyen tiu'uta'aíjti'ire mej mi jeíhua huápi'i ve'ecán jín tiu'utévaire'en.

6 Ti pua'a ayén tí'een nej nu'u caí niyen ne'íjna jín tihuá'amua'ate nej ni temua'a naa tiu'utaxáj huá'a jemi í teite, capu amín a'ij, a'iné temua'a nu naa inee rí'i tirú'umua'aree ne'íjna jime'e a'ij nej tí'ixaxa'a. Nain tu jín tiyen temua'a naa tejamuaataseíjrate mú'ejmi jemi, teajta naíjmi'ica jemi.

7 ¿Ni qui necaí auteájturaa í Dios jemi ne'íjna jime'e nej niyen huánruu nej ni ciliéene'e jín tiu'utévaire'en mú'ejmi jemi ti ij Dios huápi'i tejamuaatá'an mú'ejmi a'íjna jime'e nej huáapua'a nena'a tejámuaatá'ixaa í niuucari ti jíme'en raxa í Dios? Canu xaa a'atzu a'íjna jín auteájturaa í Dios jemi.

Single line Composer

8 Nee nu huajá'uriiiri'i a'ímej í mej pua'amecié e'etiújse'iri í Dios jemi nej ni ne'íjna jín huaténvaire'en nej ni neajta amuaatévaire'en mú'ejmi.

9 Ajta, netí'ij ne'uun a'utéveeca'a mú'ejmi jemi, ajta jeíhua pu tiná'aturaate'eca'a, canu ti'itij jín amuaatamuári'eriste a'iné a'íime í ne'ihuaamua'a í mej me'uun a'uvé'eju'un, a'íi mú miyen naatá'a í ti tiná'aturaate'eca'a. Ayee nu nain jín huaríj nej ni caí amuaatájaaxiejte'en. Neajta naúche'e nu niyen ne'íjna jín rici.

10 Tíj na'a ti ayén ti'ayajna Cirístu'u jemi, a'íi pu ajta neetzi jemi seijre'e. A'íj nu jín caí raatá'asin ti ja'ati ayén naatá'ijmii nej ni caí ché'e tihua'utá'ixaate'en tíj na'a a'u ti huatacá'a u Acaya a'íjna í nej jín a'utántzaahuate'en.

11 ¿A'iné 'éen jime'e? ¿Ni qui a'íjna jime'e nej caí já'amuaxe'eve'e? Capu xaa ne'u. Dios pu xaa ramua'aree tijín nejá'amuaxe'eve'e.

12 Neajta, a'ij nej rici, naúche'e nu jaítze'e niyen rini nej ni ra'antipuá'ajte'en ne'íjna jime'e í mej jín á'ujtzaahuate'e mej nu'u miyen che'atá mena'a tí'imuari'e tetíj iteen.

Single line Composer

13 Matíj mena'a mej miyen 'een matíj a'íime, a'íi mú caí tzáahuati'ira'a jín huata'íti'ihuaca'a. A'íi mú hua'itzi jín tí'imuari'e, majta miyen tiú'ujseijrata ti nu'u Cirístu'u hua'uta'íteca'a.

14 Teajta iteen, catu rí'i tira'utaseíj te'íjna jime'e. Teen tu teri tiyen ramua'aree ti a'íin Satanás ajta ayén ruseijrata ti a'íin pú'een seij ti tí'ivaire'e u ta japua a'u ti á'uneeri'i rusén jime'e.

15 A'íj pu jín, capu a'ij taatéjteuuve ti pua'a a'íime í mej miyen tí'ijvaire'e í Satanás jemi miyen che'atá mena'a tiú'ujseijrata mej nu'u me'íjna jín tí'ivaire'e í ti xí'epi'in 'éen jime'e. Majta, ayée mú te'entipuá'ajte a'ij mej meri tiraamuá'iti me'íjna jime'e a'ij mej ti'itij huáruu.

I ti nu'u jín tirajpuaíjtzi a'íjna í San Pablo

16 Neajtahua'a nu niyen tejá'amua'ixaate'e: caxu siyen tí'ineseijra nej nu'u netímua'i. Na'ari caí, ti pua'a siyen tí'ineseijra, setá'aj siyen na'ancuré'evi'iti̱n tíj sei̱j ti rutímua'i nej ni neajta a'atzu ahuántzaahuate'en.
17 Canu ne'íjna jín niyen tejá'amua'ixaate'e ne'íjna ji̱me'e ti ayén tinaa'íjca í tavástara'a, sino nej niyen netímua'iracan jín ti'ixa nej ni tzáahuati'ira'a jín ahuántzaahuate'en.
18 A'iné mu'iití mú miyen á'ujtzaahuate'e me'íjna ji̱me'e a'ij mej ti'itiújcha'i̱i̱ í ru jetze, ayée nu che'atá nena'a á'antzaahuate'en a'ij nej ti'itíncha'i̱i̱ í ne jetze.
19 Mi̱ seajta mú'een, jeíhua xu rí'i̱ mé tite'umuámua'aree. A'íj xu jín temua'a naa te'ataví'icua'i a'ímej jemi í mej rutímua'i.
20 Ti pua'a ja'ati̱ ayén tejámuaata'aíjte'en sej si ca'anéeri jín tiu'umuári'en, mú'een xu siyen te'ataví'icua'i. Na'ari, ti pua'a ja'ati̱ ayén amuá'ari'i í sej jín huateújvai̱re'en, mú'een xu seajta te'ataví'icua'i se'íjna ji̱me'e. Seajta siyen che'atá sena'a ri̱ci̱ ti pua'a ja'ati̱ amuaacuanamuan nusu ti pua'a ja'ati̱ á'ujtzaahuate'e mú'ejmi jemi na'ari ti pua'a ayén amu'itéjveeni.
21 Jee xaa ne'u, jé'ecan nu huápi'i̱ tí'itevi'ira'a tej caí tiyen che'atá tena'a á'ataca'ane matíj a'íi̱me.
Mi̱ ajta, ti'iti̱ ti na'a ti jín ja'ati̱ ayén á'ujtzaahuate'e, ayée nu che'atá inee ne'íjna jín á'antzaahuate'e.
22 ¿Ni qui miyen nu'u a'ímej jetze ajtéme'ecan í mej miyen hua'atamuá'amua ti̱jín Hebreos? Nee nu neajta a'ímej jetze ajtéme'ecan. ¿Ni qui miyen nu'u me'íjna jetze airáane a'íjna í Israél? Ayee nu che'atá inee ne'íjna jetze airáane. Na'ari, ti pua'a miyen nu'u Abraham jetze airaújneijte. Neajta nu inee a'íjna jetze airánneijte.
23 ¿Ni qui miyen nu'u tí'ivai̱re'e Cirístu'u jetze me'ecan? Jaítze'e nu inee niyen tí'ivai̱re'e. Ijii nu xaa netímua'iracan jín tejá'amua'ixaate'e. Jaítze'e nu jeíhua tí'imuari̱'e mecaí a'i̱i̱me. Jaítze'e nu jeíhua aiteánami'ihuaca'a mecaí a'i̱i̱me. Mu'iití mú naatéevajxi̱. Canu ché'e ramua'aree a'achú mej pua'amé miyen náaruu. Neajta nu mu'iití tín huamí'i̱.
24 Anxívi pua'amé mú miyen náaruu a'i̱i̱me í mej Israél jetze ajtéme'ecan, mej miyen na'itéevajxi̱ navij puáasire'ara'a ji̱me'e ayén pua'amé seité japuan tamuáamuata'a japuan aramuáacua.
Single line Composer
25 Huaíca pua'amé mú na'itéevajxi̱ ci̱yej ji̱me'e. Majta sei̱j naatétu'asixi̱ tetej ji̱me'e. Huaíca pua'amé pu a'ucájrupi í baarcu í nej tzajta'an yé'icacare'e. Ayee nu neajta á'atee sei̱j tíca'ari, neajta sei̱j túji̱ca'ari nej ne'uun jaj japua huajaújsime'e.
26 Jéihua nu a'i̱muá huayé'ive í juye jetze, neajta jeíhua nu tiu'utátzii̱n ne'íjna ji̱me'e nej antáye'icáa í játe'ana japua, neajta ne'ímej ji̱me'e í nahua'ari, ajta a'ímej jemi í nej hua'axí'ej Israél jetze ajtéme'ecan na'ari a'ímej jemi í mej sei̱j chuéjra'a japua é'eme'ecan. Neajta niyen che'atá nena'a tiu'utátzii̱n a'u nej á'uye'icaa ti pua'a chajta'a na'ari a'u ti caí mé'e é'e ja'ati̱ nusu játe'ana jetze ti ve'ée, neajta a'ímej jemi mej miyen tí'ihua'itaca me'íjna ji̱me'e mej nu'u ta'ihuaamua'a pú'een.
27 Jéihua nu rá'uviicua'iri'i, neajta jeíhua rajpuaíjtzica'a. Mu'iití nu pua'amé huatáxa'ai nej atanee ne'íjna ji̱me'e í nej tiu'utátzii̱n. Neajta nu rajpuaíjtzica'a ne'íjna ji̱me'e nej huata'í'icuataca'a, neajta nej huata'í'imi̱. Mu'iití nu pua'amé necaí tiú'ucuaa, neajta huatéxaami̱, neajta caí ti'itéchejca'a.

28 Ajta i'i, tíj na'a nain túǰca'ari tzajta'a, ayée pu ti'inemuárɨ'eriste'e a'ǵna
ǰɨme'e ne jé'ecan a'ij té'enemua'ate a'ǵmej jemi ǵ mej nainjapua e'etiújse'ɨri ǵ
Dios jemi.
29 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, tɨ pua'a seíj caí rú'uca'anisti'ira tɨ huá'a
jetze ajtéme'ecan ǵ mej e'etiújse'ɨri ǵ Dios jemi, ayée pu ajta caí neetzi
tinú'uca'anisti'i ǵ jemin. Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ ayén ca'anírja'a raatá'an seíj tɨ
ajta huá'a jetze ajtéme'ecan tɨ ij a'ǵin ayén auté'ɨtzen ǵ Dios jemi, jé'ecan pu
naatájaaxɨejte'esin.
30 Tɨ pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e nej ti'itɨ ǰín ahuántzaahuate'en, ayée nu
huárɨni nej niyen ne'ǵna ǰín á'antzaahuate'en ne'ǵna ǰɨme'e ǵ tɨ caí
nú'uca'anisti'i.
31 Ajta a'ǵin ǵ Dios tɨ ajta ya'upuáara'an pú'een ǵ tavástara'a, a'ǵna ǵ Jesús, a'ǵi
pu ramua'aree nej caí tí'ihua'i. Tiché'e rí'ɨ tiraatá'an a'ǵna ǵ Dios tíj na'a rusén
ǰɨme'e.
32 Netí'ɨj ne'uun a'utéveeca'a u Damasco, a'ǵna ǵ tajtuhuan tɨ a'ǵin rey
ra'antíhua'u, a'ǵi pu racha'ɨica'a ǵ chajta'a, a'ujna u Damasco, tɨ ij a'ǵin ayén
naateevi'i.
33 Mɨ neajta inee, ayée nu éeni'ici'e huirájraa mej na'acájtuaa sicíri jetze
a'ujna a'u tɨ anacun ǵ jaxu'u jetze.

12

Ti'itɨ pu xaa huataseíjre ǵ Pablo jemi

1 Naúche'e nu á'antzaahuate'e. Capu a'ij rɨni tɨ caí ti'itɨ ǰín tineetéva'ɨri.
Nu'uri ne'ǵna ǰín tejámuaatá'ixaate'esin a'ij tɨ ti'itɨ tiu'utaseíjre ineetzi jemi,
ajta a'ǵna tɨ tavástara'a ayén naataseíjra.
2 A'atɨ nu niyen mua'ate tɨ CɨríɨstuTu jetze ajtéme'ecan tɨ ja'anáj ayén tiráaruu.
Pu'uri á'atee a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua nine'ira'a tɨ Dios
júte'ɨmua ya'uví'itɨ a'u mej é'eseijre'e ǵ mej Dios jemi tí'ivaɨre'e. Canu
ramua'aree tɨ pua'a a'ǵin ja'atɨ aúche'e ayén seijre'e ǵ rutevij ǰɨme'e nusu caí.
Dios pu xaa ramua'aree.
3 Nee nu xaa ramua'aree tɨ Dios ayén ya'uví'itɨ u júte'ɨmua a'ujna a'u tɨ naa
hua'éen. Canu ramua'aree tɨ pua'a auj seijre'e ǵ rutevij ǰɨme'e nusu caí ché'e,
sino a'ǵi pu ǵ Dios ramua'aree.
4 A'uu pu ayén éeni'ici'e tejá'anamua a'ǵna tɨ caí a'ij tí'iri'ɨri tɨ ja'atɨ raataxáj
íiyen chaanaca japua, a'iné capu ayén á'achauutzijre'e tɨ ja'atɨ ayén raataxáj
íiyen chaanaca japua.
5 Canu ne ǰíme'en á'antzaahuate'en, sino a'íj nu xaa ǰín á'antzaahuate'en
ne'ǵna ǵ ja'atɨ. Ajta tɨ pua'a niyen ne ǰíme'en á'antzaahuate'e, a'ij nu ǰín
a'utántzaahuate'esin ne'ǵna ǰɨme'e ǵ tɨ caí nú'uca'anisti'i.
6 Mɨ ajta, tɨ pua'a niyen ca'anírja'a ti'itáne'a'acare'en nej ni
a'utántzaahuate'en, canu ne'ǵn pú'eene'e na'ame seíj tɨ cha'a na'a ti'ixa,
a'iné nee nu tzáahuati'ira'a ǰín tiu'utaxájta. Mɨ neajta inee, canu niyen rɨni
tɨ ij caí ja'atɨ ayén huápɨ'ɨ tí'ineseijra ineetzi a'ij tɨ caí tiraavíjte'e, sino ché'e
a'ǵin ayén tí'ineseijra a'ij nej rɨcɨ, ajta a'ij nej ti'ixa.
7 A'iné jé'ecan pu huápɨ'ɨ tiú'ujxe'eve'eca'a a'ǵna tɨ huataseíjre ineetzi jemi,
nej ni caí huápɨ'ɨ ahuántzaahuate'en, Dios pu ayén raateájtuaa ineetzi jemi ti'itɨ
tɨ né'ɨtziite'eca'a ǵ netevi jetze. Cu xɨee tɨ cuj tzicare'e na'ajtéjtze i ne jetze.
A'ǵi pu a'ǵin pú'eene'e ǵ tɨ Satanás ya'uta'íteca'a tɨ ná'ɨtziite'en nej ni caí huápɨ'ɨ
ahuántzaahuate'en.

8 Huaíca pua'amé nu niyen ne'ɨjna jɨ́n tirájhuaviiri'i ɨ́ tavástara'a tɨ́ ná'ari'i a'ɨ́jna tɨ́ nú'ucui'ica'a yú ne tzajta'a.
9 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́ɨ pu ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n: "A'ɨjna ɨ́ nej nexɨ́'evi'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ́ timuaatá'aca, ayée pu á'avejre mú'eetzi, a'iné ayée pu raanaíjmire'en ɨ́ nemuári'eri'ira'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ́ caí mú'uca'anisti'i."
A'ɨ́j nu jɨ́n, niyen nexɨ́'evi'ira'a jɨ́n ahuántzaahuate'en ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ́ caí nú'uca'anisti'i tɨ́ ij a'ɨ́ɨn muári'eri'ire'ara'an ɨ́ Cɨríistu'u ayén neetzi jemi huateáturan.
10 A'ɨ́j nu jɨ́n, niyen nexɨ́'evi'ira'a jɨ́n á'anca'ane ɨ́ Cɨríistu'u jetze me'ecan nej ni ne'ɨ́jna jɨ́n te'utáviicua'i a'ɨ́jna tɨ́ caí nú'uca'anisti'i nusu ɨ́ mej a'ij pua'a tí'inejee na'ari a'ɨ́jna tɨ́ nemuári'eri'ira'a ca'ɨ́n mej a'ij pua'a neruure na'ari mej puaíjtzi tinaatá'aca. Ayee nu á'anca'ane a'iné tíj na'a tɨ́ caí nú'uca'anisti'i, a'ɨ́j nu jetze aránca'ane ɨ́ tavástara'a tɨ́ 'ij rɨ́'ɨ́ tínetá'aca ineetzi.

Pablo pu huápɨ'ɨ́ a'ij té'ujmua'ate huá'a jemi ɨ́ mej Corinto e'etiújse'ɨ́ri

11 Jee xaa ne'u, nee nu xaa netímua'i. Mú'een xu ca'anéeri naatá'a nej ni niyen huárɨni. Mɨ́ ajta, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'ecache'en sej siyen rɨ́'ɨ́ na'anrú'ure'en, a'iné canu xaa ne'u jaítze'e cɨliéene'e jɨ́n tí'ivaɨre'e mecaí a'ɨ́ɨme ɨ́ mej nu'u huápɨ'ɨ́ ve'ecán jɨ́n tí'ivaɨre'e tɨ́ eeri'i Dios nu'u hua'antíhuau. Capu amɨ́n a'ij nej caí ti'itɨ́ jɨ́n antínmua'aree.
12 Xu'uri tiu'usétj mú'ejmi jemi tɨ́ ayén huarɨ́j tɨ́j na'a tɨ́ ayén rɨjca ɨ́ ja'atɨ́ tɨ́ Dios raata'íteca'a. A'ɨjna ɨ́ mej jɨ́n naa rɨ́'ɨ́ tira'utaseíj, ajta a'ɨ́jna tɨ́ jɨ́n Dios tihuá'u'itɨɨiri'i, ajta a'ɨ́jna tɨ́ ayén huarɨ́j a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muári'eri'ire'ara'an ɨ́ Dios, naíjmi'i pu ayén tiu'utaseíjre mú'ejmi jemi netɨ́'ɨj nauj té'eviicua'iraca'a a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej néjcha'ɨ́re'e.
13 ¿Tɨ'itájni ayén caí tejamuaacɨ́'ɨ́ tɨ́ ajta caí ayén tihua'ucɨ́'ɨ́ a'ɨ́mej ɨ́ mej pua'amecɨé e'etiújse'ɨ́ri? Capu ti'itɨ́ xaa ne'u, sino a'ɨ́jna ɨ́ nej caí ja'anáj ti'itɨj jɨ́n muári'eri amuaatá'a. Setá'aj tinaatá'uuni'i nej caí ne'ɨ́jna jɨ́n xɨ́'epɨ'ɨ́n pɨ́ amuáaruu.

Huaíca pu jɨ́n ayén ti'ixa a'ɨ́jna ɨ́ Pablo tɨ́ huaja'uvé'emuaare

14 Casi'i, mú'een, nu'uri neajtahua'a rɨ́'ɨ́ huánruu nej ni neajtahua'a amuaja'uvé'emuaare. Pu'uri huaíca teja'uré'enejsin. Neajta, canu a'atzu ti'itɨj jɨ́n muári'eri amuaatá'asin, a'iné canu rúuhuaumen tɨ́ mú'ejmi á'amua'a, sino nej mú'ejmi a'uvé'ehuauni. Ayee nu rɨcɨ́ a'iné capu ayén tiraavíjte'e mej me'ɨ́n tɨ'ɨrɨ́i miyen ruvaújsimua'a ti'itɨ́ tá'acare'en, sino a'ɨ́ɨme ɨ́ vaújsimua'ame'en, a'ɨ́ɨ mú miyen ti'itɨ́ hua'utá'aca ɨ́ ruyaujmua'a.
15 Nee nu xaa nexɨ́'evi'ira'a jɨ́n ti'itɨ́ á'ujɨsin neetzi tɨ́ ne'áa na'ari niyen raaxɨ́jte'en tíj na'a tɨ́ neetzi ne'áa nej ni jamuaatévaɨre'en mú'ejmi. Ajta, tɨ́ pua'a niyen jaítze'e já'amuaxe'eve'e, ¿ni qui ayén huataújmua'a sej caí ché'e siyen nexɨ́'eve'e ineetzi?
16 Ché'e ayén 'eene'en nej caí ti'itɨ́ jɨ́n muári'eri á'amua'ate. Ayee xu ti'ixa nej nu'u huápɨ'ɨ́ rú'umua'aree nej hua'itzi jɨ́n ti'itíncha'ɨ́ica'a, neajta nu'u hua'itzi jɨ́n amuajá'urɨe.
17 ¿Ni niyen ti'itɨ́ jɨ́n amuajá'urɨe ne'ɨ́jna jɨme'e nej seica huata'íteca'a mú'ejmi jemi? Canu xaa ne'u.
18 Nee nu ca'anɨ́jra'a raatá'a ne'ɨ́jna ɨ́ Tito tɨ́ ij a'ɨ́ɨn á'ume'en mú'ejmi jemi. Neajta jamuan raata'íteca'a ne'ɨ́jna ɨ́ ta'ihuaara'a. ¿Ni qui ti'itɨ́ jɨ́n amuajá'urɨe a'ɨ́jna ɨ́ Tito? Capu xaa ne'u. ¿Ni tecaí iteen tiyen che'atá tena'a ti'itítacha'ɨ́ɨ

tɨ́j ajta a'ɨ́jna? ¿Ni tecaí tiyen che'atá tena'a á'ataca'ane mú'ejmi jemi tɨ́j ajta a'ɨ́jna? A'iné tijtá xaa ne'u.

19 Tɨ́j na'a nej niyen tejá'amua'ixaate'e, ayén tejamuá'amitɨejte'e tej tiyen ta japua huatétanan mú'ejmi jemi. Mɨ teajta iteen, catu, sino ɨ́ Dios jemi tu tiyen tejá'amua'ixaate'e te'ɨ́jna jɨme'e tej Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan, tej ti nain jɨ́n rɨ́'ɨ amuáaruuren mú'ejmi, ɨ́ tej já'amuaxe'eve'e.

20 Ayee nu 'een jɨ́n tí'itziɨ̈ne'e tɨ pua'a neri ne'uun e'ará'asti, neajta niyen éeni'icɨ'e amuáateuni sej caí siyen ti'itiújcha'ɨ̈ a'ij nej tí'ijxe'eve'e, seajta siyen éeni'icɨ'e naaté'uuni mú'een nej caí niyen 'een a'ij sej seajta tí'ijxe'eve'e. ¿Ni qui siyen mú'een xu tiujteá'axɨ'ɨsin nusu siyen ahuaújchueere'en na'ari siyen tiníniu'ucacu? ¿Ni qui siyen já'ita'a a'utajú'un na'ari seajta siyen a'ij pua'a ti'ihuaújxajtzi'i nusu a'ij pua'a setiú'ujxajta? ¿Ni qui majta seica miyen á'ujtzaahuate'e muá'aju'u, majta a'ij pua'a rɨj muá'aju'u?

21 Ayee nu neajta éeni'icɨ'e tí'itziɨ̈ne'e tɨ ayén Dios naatatévi'iraste'en mú'ejmi jemi netɨ́'ɨj neajtahua'a ne'uun e'ará'asti. Tij caí ayén tiú'ujxe'eve'e a'ame nej ne'ɨ́jna jɨ́n huaténxɨeemɨjte'en ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej mu'iitɨ́, a'ɨ́ime ɨ́ mej a'amua jetze ajtéme'ecan, ɨ́ mej majta amuacaí auteájturaa ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́ɨ mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej majta caí xɨ seɨcɨé tiu'umuá'aj mej mi raatapuá'ajta ɨ́ mej jɨ́n auté'ɨtzea'ara, tɨ́j na'a tɨ a'ij pua'a seijre'e ɨ́ Dios jemi, mej ruxána'acɨra'ate'eca'a, mej majta rutevij jɨ́n raamuá'itɨjcɨ ɨ́ tumin, mej caí ti'itɨ á'astijre'e, a'ɨ́jna ɨ́ mej jɨ́n miyen a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨ̈.

13

Pablo pu tihuá'ijmɨ

1 Nu'uri hua'apua jama'uvé'emuaareca'a, neajtahua'a nu neri tɨ́n a'atanéjsin mú'ejmi jemi. Ayee nu rɨni a'ij tɨ té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: "Mej mi tzáahuati'ira'a jɨ́n seɨ́j a'uxɨ́jte'en, ayée pu ruxe'eve'e mej miyen tiu'utaxáj hua'apua ɨ́ teɨte nusu huaíca."

2-3 Ayee nu tihua'utániuuche ɨ́ mej mejmí'i auteájturaa ɨ́ Dios jemi, neajta naíjmi'ica ɨ́ seica. Ijii, nej ye'ɨmuá huatéjvee, nu'uri neajtahua'a niyen che'atá nena'a tihuá'aniuuche netɨ́j huarɨ́j netɨ́'ɨj hua'apua amuáamuaareca'a. Tɨ pua'a neajtahua'a ne'uun a'atanén, canu ché'e tíhua'utá'uuni'ira, a'iné mú'een xu siyen raxɨ́'eve'e nej ti'itɨ jamuaataseɨ́jrate'en ɨ́ sej jɨ́n ráamua'aree tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u ayén ca'anɨ́jra'a tinaatá'aca nej ni niyen tiu'uxáj a'ɨ́jna jetze me'ecan. Ajta a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u, capu ayén 'een mú'ejmi jemi tɨ́j seɨ́j tɨ caí rú'uca'anisti'i, sino jé'ecan pu huápi'ɨ tiu'umuárɨej mú'ejmi jemi a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ rumuárɨ'eri'ire'ara'an.

4 A'ɨ́ɨ pu xaa jɨ́n ayén á'utataihuaca'a ɨ́ cúruu jetze a'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí rú'uca'anisti'iraca'a ɨ́ rutevij jetze. Mɨ ajta íjii, a'ɨ́ɨ pu ruuri seijre'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ Dios. Ajta, itejmi, ayée pu che'atá na'a caí tú'uca'anisti'i a'ɨ́jna jɨme'e tej Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan. Mɨ teajta iteen, ɨ́ tej jɨ́n tí'ivaɨre'e mú'ejmi jemi, teen tu ruuri tá'aju'un ɨ́ jemin te'ɨ́jna jɨme'e tej jetzen arátaca'ane ɨ́ Dios.

5 Setá'aj siyen huaújmua'atziite'en aisí tɨ pua'a siyen rá'astijre'e se'ɨ́jna jɨme'e sej té'atzaahuate'e nusu secaí. Setá'aj huateújseɨj temua'a naa ɨ́ ru jetze. ¿Ni qui ayén ari tejamuá'amitɨejte'e tɨ a'ɨ́ɨn Jesús, tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een, a'ɨ́ɨn mú'ejmi jemi huateájturaa? Na'ari caí, nusu seri huamuá'itɨche.

6 Ayee nu tí'ijxe'eve'e tɨ ij ayén tejamuá'amitɨejte'e tej caí huamuá'itɨche iteen.

7 Mɨ teajta iteen, ayée tu tí'ijhuavii ɨ́ Dios sej si caí ti'itɨ jɨ́n auteáturan. Catu tiyen ta jɨ́me'en rahuauhuau tɨ ij ayén tejamuá'amitɨejte'e tej tiyen te'ɨ́jna jɨ́n te'ará'asten, sino sej si siyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e. Capu amɨ́n a'ij, tɨ pua'a ayén tejamuá'amitɨejte'e tej huamuá'itɨche nusu tecaí.

8 Ayee nu 'een jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e, a'iné catu te'ɨ́jna jɨ́n antítamua'aree tej raatá'ijmɨi te'ɨ́jna tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n seijre'e, sino teen tu te'ɨ́jna jɨ́n antítamua'aree tej ti tiu'utévaɨre'en te'ɨ́jna jɨme'e tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n seijre'e.

9 Teen tu xaa tiyen tátemua'ave'e te'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí tú'uca'anisti'i itejmi, teajta te'ɨ́jna jɨme'e sej mú'een seri huateújca'ane ɨ́ ru tzajta'a ɨ́ tavástara'a jemi. Ayee tu mú'ejmi jɨ́me'en tí'ijhuavii tɨ ij Dios ayén amuaanaíjmire'en.

10 Ayee nu ye'ɨmuá huatéjvee niyen tejá'amuayu'use'e tɨ ij caí ayén tiú'ujxe'eve'e á'ara'ani nej ni niyen amuaatamuárɨ'eriste'en ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ nevástara'a ayén tinaa'íjca nej ni rí'ɨ amuáaruuren. Capu xaa ne'u a'ɨ́jna jɨ́n ayén tinaa'íjca nej ámuaaté'uuna.

Huá'ateujte'e, a'ɨ́ɨ pu ajta ra'antipuá'ajte

11 Setá'aj huaújtemua'ave'en, ne'ihuaamua'a. Setá'aj rí'ɨ huaújruuren se'ɨ́jna jɨme'e a'ij sej ti'itiújcha'ɨɨ. Setá'aj seajta siyen rá'astijre'e ɨ́ nej jɨ́n á'amuahuavii. Setá'aj seajta siyen che'atá sena'a rí'ɨ tiú'umua'ati, setá'aj seajta ruxɨéehua tí'itechejca. Tɨ pua'a siyen huárɨni, a'ɨ́ɨ pu mú'ejmi tzajta'a huateáturaasin a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ ayén já'amuaxe'eve'e, tɨ ajta amua'anpuá'ajte'en.

12 Setá'aj siyen huaújteujte'en, xu'iteújpɨ'itze'axɨ'ɨn se'ɨ́jna jɨme'e sej naími'i Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan.

13 Naími'i ɨ́ mej té'atzaahuate'e, ɨ́ mej majta íiye tiújse'ɨri, a'ɨ́ɨ mú á'amuateujte'e.

14 Ché'e ayén mú'ejmi jemi huateáturan a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n rɨ́'ɨ tejamuaatá'aca ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. Ché'e ajta já'amuaxe'eve'e ɨ́ Dios. Ché'e ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén huateáturan mú'ejmi jemi naíjmi'ica. Ché'e ayén teja'uré'enen. Antipuá'areca'a.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Pablo a'ɨ́mej ɨ mej Gálatas a'uchéejme'ecaa

Pablo pu huá'ateujte'e

1-2 Inee, inee i'i Pablo, naíjmi'ica jamuan ɨ ne'ihuaamua'a ɨ mej nee jamuan yé huateí, teen tu yé tejá'amuayu'use'e mú'ejmi mɨ sej e'etiújse'ɨre mu'iicacié u Galacia. Nee nu ne'ɨ́n pú'een seɨj ɨ tɨ Dios neja'uta'íteca'a. Capu tevi na'a neja'uta'íteca'a, capu ja'atí ajta na'antíhuau sino a'ɨ́ɨ pu'u ɨ Jesús tɨ i'i Cɨrístu'u, ajta ɨ táàtajra'an tɨ a'ɨ́ɨn pú'een ɨ Dios tɨ ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ichite.

3 Ché'e a'ɨ́ɨn ɨ Dios ɨ tej rájya'upua, ajta a'ɨ́ɨn ɨ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨrístu'u, miché'e me'ɨ́n rɨ́'ɨ tejamuaatá'an ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e, miché'e majta rɨ́'ɨ tejamuhuatépua'ajte'en ɨ á'amuatzajta'a.

4 Ché'e ayén éene'en, a'iné a'ɨ́ɨ púu ɨ tavástara'a huataúra'a tɨ huámɨ'ɨni ta jetze me'ecan tɨ ij a'ɨ́ɨn tu'irájtuaani a'ɨ́mej tzajta'a ɨ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨ́ɨ ɨ mej yen japuan huachéjme íiyen chaanaca japua. Ayee pu tí'ijxe'eve'e ɨ Dios ɨ tej rájya'upua tɨ a'ɨ́ɨn Jesús ayén huárɨni.

5 A'ɨ́j pu jín tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ayee pu'u, ché'e ayén teja'uré'enen.

Capu máàj niuucari ɨ tɨ jín hua'irátuaasin a'ɨ́jna ɨ Dios

6 Jé'ecan nu a'ij pua'a te'utánmua'a ne'ɨ́jna jɨme'e sej siyen ca'anacan mé rúuhua'ana se'ɨ́jna tɨ amuaatajé sej si ra'ará'astijre'en seɨj a'iné Cɨrístu'u pu a'amua japua huaniú ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e. Mú'een xu mé rúuhua'ana sej si seɨcɨé tira'ancuré'an seica ɨ niuucari ɨ sej nu'u jín huataújtemua'ave'en.

7 Mí ajta caí, capu a'atzu a'ɨ́ɨn pú'een seɨj ɨ niuucari ɨ tɨ jín Dios amua'irátuaasin. Ayej ne'ase seica mú á'amua'ɨtziite'e sej si caí ché'e rɨ́'ɨ tité'ujmua'ate. Tij mecaí miyen tí'itese'e mej seɨcɨé ráaruuren ɨ niuucari tɨ xaa a'ij tɨ'ɨtɨ́j jɨme'en tí'iraxa ɨ Cɨrístu'u.

8 Aru tɨ pua'a ja'atí ayén seɨcɨé tejá'amua'ixaate'e ɨ niuucari tɨ caí ayén namuajre'e a'ij tej teri tejamuá'ixaa, ché'e Dios puaíjtzi raatá'an. Capu amín a'ij ja'atɨ́ tɨ pú'een tɨ ayén seɨcɨé tejá'amua'ixaate'e, tɨ pua'a inee na'ari seɨj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua.

9 Tu'uri tiyen tejá'amua'ixa. Teajtáhua'a tu tiyen tejá'amua'ixaate'e yee tɨ pua'a ja'atí ayén seɨcɨé tejá'amua'ixaate'e seica ɨ niuucari tɨ caí ayén namuajre'e a'ij tej teri tejamuá'ixaa, ché'e Dios puaíjtzi raatá'an.

10 ¿A'iné setí'imua'atze mú'een neetzi jɨme'e? ¿Ni qui yee nej niyen ráahuausin ɨ teɨte tzajta'a mej mi rɨ́'ɨ tinaaseíj nusu nej niyen ráahuausin ɨ Dios jemi tɨ a'ɨ́ɨn xaa rɨ́'ɨ tinaaseíj? ¿Ni qui ayén tejamuá'amitɨejte'e nej ne'ɨ́jna jín niyen tí'itese'e nej ni rɨ́'ɨ tihua'utá'an ɨ teɨte? Tɨ́ pua'a ayén té'eme'enche'e nej ne'ɨ́jna jín tí'itese'e, capu ché'e rɨ'ɨríista á'ame'enche'e nej niyen nicu tí'ijvaɨre'e ɨ Cɨrístu'u.

Capu nu'u ruseɨ́j a'ij tirájteu a'ij tɨ ti'ɨtɨ́j jín tí'ivaɨre'e ɨ Cɨrístu'u jemi

11 Ayee nu tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej si ráamua'ati tɨ caí ja'atɨ́ ruseɨ́j a'ij tirájteu ɨ niuucari ɨ nej jín tejamuá'ixaa.

12 Canu ra'ancuré'a teɨte jemi. Capu ja'atɨ́ ayén tineemuá'ate, sino ɨ Cɨrístu'u, a'ɨ́ɨ pu tinaataseíjrate a'ɨ́jna tɨ avítzi'ihuaca'a ɨ Dios jemi.

13 Seajta mú'een, xu'uri ráamua'areeri'i a'ij nej tí'ijrɨ'ɨrejca'a ɨ jéjcua'ɨmua netɨ'ɨj nauj rá'astijre'eca'a ɨ hua'aye'ira a'ɨ́me ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Na'aranca'anéecan nu jín a'ij pua'a huá'aruurejca'a a'ɨ́mej ɨ mej Cɨríistu'u jemi seijre'eca'a. Nee nu tí'itese'eca'a nej hua'antipuá'ajte'en naíjmi'ica.

14 Jaítze'e nu rá'astijre'eca'a ɨ nevaújsimua'a teecan tihuá'aye'ira caí a'ɨ́me ɨ nexɨ'ej teɨte, ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ɨ mej majta miyen tí'itetei netɨj inee. Naíjmi'ica nu huatéemua'itɨ ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ nej raayɨ'ɨtɨhua'a ɨ taye'irá.

15-16 Mɨ́ ajta Dios, a'ɨ́ɨ pu na'antíhuau netɨ'ɨj caí xɨ huanú'ihua. A'ɨ́ɨ pu ajta naatajé a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ná'ancu'uvajxɨ ruxɨ'evi'ira'a jɨme'e. Tɨ́'ɨj i ra'aránajcheca'a nej ráamua'ati a'ɨ́jna tɨ i'i yaujra'an nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en huá'a tzajta'a a'ɨ́mej ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Tɨ́'ɨj Dios ayén náaruu, canu ja'atɨ́ jemi a'atanéj tɨ ij a'ɨ́ɨn tinaamuá'aten a'ij nej ti'itɨ́ jín niyen huárɨni.

17 Canu neajta ne'uun a'ujnéj ánti Jerusalén nej ni huá'umuaare a'ɨ́mej ɨ mej amuacaí antíhuaviihuaca'a netɨ'ɨj caí xɨ inee, sino á'iyen nu ne'uun a'atanéj u Arabia. Aj nu ni'ijtá ne'uun á'ume u Damasco.

18 Huaíca nine'ira'a nu ne'uun é'etee. Aj nu ni ne'uun a'ujnéj ánti Jerusalén nej ni ráamua'ati ne'ɨ́jna ɨ Pedro. Neajta nu jamuan á'ucatii a'achú cumu hua'apua itɨeeri.

19 Seɨj nu neajta ne'uun a'uséij ne'ɨ́jna ɨ Jacobo tɨ i'i juutzeájra'an ɨ tavástara'a. Canu máàj ja'atɨ́ a'uséij tɨ huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej antíhuaviihuaca'a.

20 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Dios ajta ramua'aree nej caí hua'itzi jín tejá'amuayu'use'e.

21 Neajta á'iyen, ne'uun u a'ará'a ne'újna ɨ seɨj chuéjra'a japua u Siria, neajta ne'újna u Cilicia.

22 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej me'uun a'uchéjme ɨ mej majta Cɨríistu'u jemi seijre'e, capu ja'atɨ́ nemua'ajcaa.

23 A'ɨ́ɨ mu'u niuucari namuajraca'a tɨjín: "A'ɨ́ɨ pu yeehui a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ ajmí'i a'ij pua'a taruurejca'a. Mɨ́ ajta íjii pu yeehui ayén tihuá'a'ixaate'e á'aye'i ɨ teɨte mej mi miyen tira'ará'astijre'en ɨ ye'irá tɨ ajmí'i ra'antipuá'ajte'emɨ'ɨcaa."

24 Majta a'ɨ́ɨme, rɨ́'ɨ mú tiraatá'aca ɨ Dios ineetzi jɨme'e.

2

A'ɨ́ɨ mú nu'u ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́mej ɨ mej tiu'uta'aíjti'ire

1 Tɨ́'ɨj ari ayén teuumé'eca a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua nine'ira'a, neajtahua'a nu ne'uun a'ujnéj ánti Jerusalén ne'ɨ́jna jamuan ɨ Bernabé. Neajta nu ne'ín a'uví'itɨ́ ɨ Tito.

2 A'uu nu a'ujnéj ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén ca'anírja'a naatá'a. A'uu nu tihua'utá'ixaa nain jɨme'e ɨ niuucari a'ij nej ye'í tíhua'ihuá'ixaate'esin ne'ɨ́mej ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Aru avíitzi nu jín niyen huarɨ́j huá'a jemi ɨ mej nu'u tihuá'aijte'e. Ayee nu een jín huarɨ́j tɨ ij caí ja'atɨ́ tina'antiú'uuni'i a'ɨ́jna jɨme'e a'ij nej rɨcɨ. Tɨ́ pua'a ayén tina'antiú'uuni'i, capu ché'e ti'itɨ́ huatévaire'esin a'ij nej rɨcɨ.

3 Mɨ́ ajta caí, capu ayén te'irájraa a'ij mej ɨ seica, tí'ijxe'eve'eca'a a'iné a'ɨ́ɨme ɨ mej tihuá'ajte'eca'a, camu miyen raata'íteca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej ra'antisíjchixɨ'ɨn ɨ runavij, a'iné huá'a jetze pu ajtéme'ecan ɨ griego a'ɨ́jna ɨ Tito.

4 Ayee pu een jín huataseíjre itejmi jemi a'iné seica mú avíitzi jín uteájrupi itejmi tzajta'a mej mi tájeeve a'ij tej ti'itítacha'íi iteen í Cɨríistu'u jemi tɨ a'íin ari tu'irájtuaa. A'íi mú miyen ruseíjrataca'a mej nu'u téjmi jetze ajtéme'ecan.

Mí majta caí, camu. Metí'ihua'itaca mu'u. Ayee mu'u raxí'eve'eca'a micu mej mi titaata'aíjte'en ca'anéjri jɨme'e.

5 Catu a'atzu hua'utá'a mej mi miyen titaatémua'itɨn, a'iné ayée tu tí'ijxe'eve'eca'a tɨ auj rɨ'ɨríista á'ara'ani sej ráanamua tzáahuati'ira'a jɨme'e í niuucari tɨ jín Dios amua'irátuaasin.

6 Majta a'íime, í mej nú'u huápɨ'ɨ mú ruxe'eve'e, camu máàj a'ij tirájteu mej mi majta me'ín raanaíjmire'en a'ij nej tíhua'ihuá'ixaa í teite í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Ajta, capu ne jetze ruxe'eve'e tɨ pua'a mej miyen huápɨ'ɨ ruxe'eve'e nusu mecaí, a'iné Dios pu ruxí'ej na'a hua'ancuré'evi'itɨcɨ í teite, matíj mena'a pua'amé.

7 Mí majta me'ín, matí'ijtá'ij ayén tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ a'íin Dios ayén che'atá na'a tinaata'aíjte'eca'a ineetzi tíj ajta ayén a'íj tiu'uta'aíjte'eca'a a'íjna í Pedro. Tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ Dios ayén tinaata'aíjte'eca'a nej ni tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan ne'íjna í niuucari tɨ jín Dios hua'irájtuaani. Mí ajta a'íin, í Pedro, Dios pu ayén tiraata'aíjte'eca'a tɨ ayén tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan.

8 Ayee pu'u na'a, a'iné a'íin tɨ tí'imuarɨ'eca'a í Pedro jamuan tɨ ij tiraata'aíjte'en tɨ a'íin huá'a jamuan u á'ume'en í mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'íi pu ayén che'atá na'a tí'imuarɨ'eca'a ineetzi jamuan nej ni huá'a jamuan u á'ume'en í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan.

9 Majta me'ín í mej huaíca, a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan, a'ii mú a'íin pu'éene'e í mej jee antiújmua'aree a'ímej jemi í seica í mej Dios jemi seijre'e. Tí'ɨj ari ayén tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ Dios ayén rí'ɨ tinaatá'a, aj mú mi temua'a naa tína'ancuré'evi'itɨ, majta me'ín temua'a naa te'encuré'evi'itɨ me'íjna í Bernabé. A'íi mú xaa miyen tiraaxí'epɨ'ɨntare itejmi jɨme'e tej nu'u huá'a jamuan u á'uju'un a'ímej í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan tej ti tiyen tihua'utá'ixaate'en, majta miyen ru jetze mej nu'u a'ímej jemi u á'uju'un í mej Israél jetze ajtéme'ecan.

10 A'íi mu'u tájhuaviiri'i tej nu'u a'ímej autámua'aree teuche'e í mej caí a'ij té'eviicua'i tej nu'u hua'utévaɨre'en. Neajta inee, nee nu xaa ahuánca'ane nej ni nexí'evi'ira'a jín niyen huárɨni.

Pablo pu ra'ajté'axɨ a'íjna í Pedro a'ujna já'ahua'a u Antioquía

11 Ajta a'íin í Pedro, tí'ɨj a'uun a'atanéj u Antioquía, nee nu ra'ajté'axɨ í jemin, a'iné a'íi pu a'uté'ɨtzee ti'itíj jɨme'e.

12 Matí'ɨj caí xɨ á a'atanéj seica í teteca jamuan a'íjna í Jacobo, ayée pu rɨjcaa a'íjna í Pedro. Huá'a jamuan pu tí'icua'acare'e a'ímej í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Mí ajta a'íin, matí'ɨj e'iré'ene a'íime í seica, Pedro pu ayén a'utéjche tɨ ajtára'ani huá'a jemi í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Capu ché'e huá'ajaahuate'eca'a a'iné huá'atziɨne'eca'a a'ímej í mej huá'a jetze ajtéme'ecan a'íime í mej miyen ra'antisí'iche í runavij.

13 Majta í seica í mej Israél jetze ajtéme'ecan, camu majta miyen huaríj jé'iyecan jɨme'e sino miyen hua'itzi jín ruseíjrataca'a a'ij tɨ ajta huaríj a'íjna í Pedro. A'íj pu jín te'uteujhua'itze ajta a'íjna í Bernabé.

14 Tí'ɨj ayén tináamitɨejte'eca'a mej caí miyen rí'ɨ titetiújcha'ɨica'a tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij tɨ tí'itamua'ate í niuucari, matí'ɨj neseíiraca'a í teite

niyen tiraata'ixaa ne'ɨjna ɨ Pedro tɨjɨn: “Mú'ee pej huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ mej Israél jetze huanéj. Mí pajta mú'ee, ayée pepu'u ti'iti'á'acha'ɨɨ matíj a'ɨɨme ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Pecaj xaa ne'u piyen ti'iti'á'acha'ɨɨ. ¿A'iné een jɨme'e piyen huá'aruure pe'ɨmej ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan mej mi miyen te'araúrasten tihuá'aye'ira a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan?”

Dios pu ayén naíjmi'ica huirátuaasin matíj mana'a mej té'atzaahuate'e

15 Teen tu huá'a jetze ajtéme'ecan te'ɨjna jɨme'e tej Israél jetze huanéj. Catu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨmej ɨ mej auté'ɨtzea'ara ɨ Dios jemi.

16 Teen tu tiyen ramua'aree a'ij tɨ een ɨ Dios jemi tɨ ja'atí rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ jemin. Capu xaa ne'u ti'ití a'ij tiraatévaire'en a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ pua'a nain jín araúrasten a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta, sino a'ɨɨ pu xaa rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ Dios jemi tɨ pua'a a'ɨɨn ra'arástijre'en ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u. Teajta iteen, ayée tu teajta iteen teri rá'atzaahuate'e te'ɨjna ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús tej ti tiyen rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ Dios jemi a'ɨjna jɨme'e tej ra'arástijre'en te'ɨjna ɨ Cɨríistu'u. Catu xaa ne'u ra'arástijre'e te'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta a'iné capu ja'atí rɨ'éene'ecán jín huateáturaasin ɨ Dios jemi tɨ pua'a ra'arástijre'en a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta.

17 Ari tɨ pua'a ayén te'irájra'ani tej tiyen a'ij pua'a éene'ecan jín huateáturan matíj a'ɨɨme ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan te'ɨjna jɨme'e tej tiyen ráahuausin tej ti tiyen rɨ'éene'ecán jín huateáturan jemin ɨ Cɨríistu'u, ¿a'iné na'aqui huataújmua'a? ¿Ni qui ayén huataújmua'a tɨ Cɨríistu'u ca'anírja'a tatá'a tej ti tiyen a'ij pua'a ti'itítacha'ɨɨ? Capu xaa ne'u, capu a'atzu.

18 Mɨ neajta inee, tɨ pua'a neajtahua'a nena'a ra'utéjcheni nej ra'arástijre'en ɨ nej nejmí'i raatapuá'ajtaca'a nej niyen rá'astijre'eca'a, tɨ pua'a niyen huárɨni neajtahua'a, ayée pu huataújmua'a tɨjɨn yee na'uté'ɨtze ti'itíj jɨme'e netɨ'ɨj amuacaícan raatapuá'ajtaca'a.

19 A'ɨj pu jín, netɨ'ɨj rá'astijre'eca'a ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta, ayée pu teja'uré'ene tɨ caí huatárɨ'ɨristareca'a nej nain jín aráne'astijre'en. A'ɨj pu jín ayén pu huataújmua'a, cu xɨee nej huamɨ'ɨ jemin a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta nej ni ruurican huateáturan ɨ Dios jemi.

20 Naacɨ'ɨ ajta ineetzi mej mi miyen náaruuren matɨ'ɨj rá'utatai ɨ Cɨríistu'u ɨ cúruu jetze. A'ɨj nu jín caí ché'e nena'a ruurican huateájturaa sino ruurican nu huateájturaa a'iné Cɨríistu'u pu ruurican seijre'e neetzi jetze. Ajta a'ij nej rɨ'ɨ tɨ'itíncha'ɨɨ ɨjii nej nauj ratéhua'ira'a, ayée nu aránca'ane ne'ɨjna jɨme'e nej ra'arástijre'en ne'ɨjna tɨ i'i yaujra'an pú'een ɨ Dios. A'ɨɨ pu icu naataxɨ'eve, ajta huataúra'a tɨ huámɨ'ɨni neetzi jetze me'ecan.

21 A'ɨj nu jín caí mé rúujɨsin ne'ɨjna ɨ tɨ Dios jín rɨ'ɨ tinaatá'a ruxɨ'evi'ira'a jɨme'e. Ayej xaa ne'u, tɨ pua'a rɨ'ɨrɨístanche'e tɨ ja'atɨ ayén rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ Dios jemi a'ɨjna jɨme'e tɨ nain jín ra'arástijre'en a'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta, capu ché'e ti'itɨ huatevaɨre'enche'e tɨ huamɨ'ɨ ɨ Cɨríistu'u.

3

Jɨme'en a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta, ajta ɨ mej té'atzaahuate'e

1 Mú'een, mɨ sej Galacia a'uchéjme, caxu a'atzu mé úumua'aree mú'een. ¿A'ataani á'amuaaxɨéenereca'a sej si siyen a'ij pua'a mé titeumuá'aren?

Mú'ejmi jemi tu temua'a naa tejámuaatá'ixaa mej rá'utatai me'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.

2 Niché'e seɨj tejámuaata'íhua'u. ¿A'iné sej si éeni'ici'e ra'ancuré'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios? ¿Ni qui se'ɨjna jɨn sej rá'astijre'eca'a ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta na'ari se'ɨjna jɨn sej rá'atzaahuate'eca'a ɨ sej ráanamuajri'i itejmi jemi?

3 ¿Ni tzaa siyen rɨ'ɨ huápɨ'ɨ caí mé teuúmua'aree? Ayee xu ra'utéjhuii sej si siyen araújca'ane se'ɨjna jetze ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. ¿Ni tzaa ayén tejamuá'amitɨejte'e sej si siyen raanaíjmire'en sej ra'ará'astijre'en ɨ tavástara'a se'ɨjna jɨme'e sej ru jetze a'ij tirájteu rujɨɨmua'a sena'a? Capu xaa ne'u a'ij tí'irɨ'ɨri.

4 Naíjmi'i tɨj na'a ɨ tɨ Dios jɨn rɨ'ɨ tejamuaatá'a, ¿ni qui ayén tejamuáaruu tɨ ij ayén éene'e á'ara'ani tɨ nain tejá'uveti? Mí ajta, capu xaa ne'u a'ij ámitɨeere'e tɨ pua'a nain tejá'uveti nusu caí.

5 ¿A'iné een jɨme'e Dios raata'íteca'a ɨ ruxɨejniu'uca tɨ a'ɨɨn mú'ejmi jemi huateáturan? Ajta, ¿a'iné een jɨme'e Dios ayén tiu'umuárɨej mú'ejmi jemi a'ɨjna jɨme'e tɨ raaré'an ɨ tí'imuari'ihua tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e? ¿Ni qui ayén huarɨj a'ɨjna jɨme'e sej ra'ará'astijre se'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta? Capu a'atzu xaa ne'u, sino ayée pu'u huarɨj a'ɨjna jɨme'e sej rá'atzaahuate'eca'a ɨ tej teri tejamuá'ixaa.

6 Ayee pu che'atá na'a té'atzaahuate'eca'a a'ɨjna ɨ Abraham teecan a'ij tɨ Dios tiraata'ixaa. A'ɨj pu jɨn, Abraham rɨ'éene'ecán jɨn huateájturaa ɨ Dios jemi.

7 Setá'aj siyen ráamua'aree se'ɨjna tɨ jɨme'en yee matɨj mena'a pua'amé ɨ mej té'atzaahuate'e, a'ii mú nu'u a'ɨɨn pú'een ɨ mej jetzen airáane a'ɨjna ɨ Abraham teecan.

8 Ajta, jéjcua ɨmuá, a'ɨɨ pu ayén té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ yu'uxari jetze tɨ Dios ayén tihua'atá'acare'en a'ɨmej ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan mej mi rɨ'éene'ecán jɨn huateáturan ɨ jemin a'ɨjna jɨme'e ɨ mej té'atzaahuate'e, micu. Ajta a'ɨɨn ɨ Dios, amuacaícan pu ayén tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Abraham teecan a'ɨjna ɨ niuucari tɨ jɨme'en Dios hua'irájtuaani, ayén tɨjɨn: "Naíjmi'ica ɨ teite ɨ mej huachéjme íiyen chaanaca japua, nee nu yee rɨ'ɨ tihua'utá'asin mú'eetzi jɨme'e."

9 A'ɨj pu jɨn, naíjmi'ica ɨ mej té'atzaahuate'e, Dios pu rɨ'ɨ tihua'utá'asin jamuan a'ɨjna ɨ Abraham teecan tɨ ajta rá'atzaahuate'eca'a ɨ Dios.

10 Mí ajta a'ɨɨme ɨ mej ra'ará'astijre me'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, naíjmi'ica pu puaíjtzi huatá'asin ɨ Dios, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjɨn: "Puaíjtzi pu yee tiraatá'asin ja'atí tɨ na'a tɨ caí nain jɨn ra'ará'astijre'en a'ij tɨ ye'í té'axa jetzen ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta."

11 Ajta a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, capu rɨ'ɨrí tɨ a'ɨɨn ayén ráaruuren ɨ ja'atɨ tí'ij ayén urarí'ene'acan jɨn huateáturan ɨ Dios jemi. Ayee pu'u éene'e já'araa a'iné ayée pu ajta té'eyu'usi'i tɨjɨn: "A'ɨɨ pu hui tɨ rɨ'éene'e jɨn huateájturaa ɨ Dios jemi, a'ɨɨ pu yee ruuri a'ame a'ɨjna jɨme'e, icu, tɨ a'ɨɨn ayén té'atzaahuate'e."

12 Tí pua'a ja'atí ayén ra'ará'astijre'en ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, capu ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨjna ja'atí té'antzaahuate'en, sino ché'e ra'ará'astijre'en pu'u a'ɨjna ɨ niuucari a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjɨn: "A'ɨjna tɨ yee ayén ra'ará'astijre'en a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ niuucari jetze, a'ɨɨ pu yee a'ɨjna jɨn rɨ'ɨ tɨ'itiújcha'ɨɨ a'ame."

Single Line Composer

13 Ajta aˈɨ́jna ɨ́ CɨrÍistuˈu, aˈɨ́ɨ pu tuˈirájtuaa tɨ ij caí puaíjtzi táacɨˈɨti aˈɨ́jna jɨmeˈe tej caí ráˈastijreˈe ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta. Puaíjtzi pu xaa raacɨ́ˈɨ ta jetze meˈecan aˈiné ayée pu téˈeyuˈusiˈi tɨjín: “Puaíjtzi pu yee raatáˈasin jaˈatɨ́ tɨ naˈa mej ráˈatatan ɨ́ cɨyej jetze.”

14 Ayee pu aˈɨ́jna jɨ́n tiráaruu tɨ ij ayén tihuáˈucɨˈɨti aˈɨ́mej ɨ́ mej caí Israél jetze ajtéɨmeˈecan aˈɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n Dios rɨ́ˈɨ tiraatáˈa aˈɨ́jna ɨ́ Abraham teecan, tɨ ij ajta tej teˈɨ́jna jɨ́n téˈatzaahuateˈe tej tij raˈancuréˈan teˈɨ́jna ɨ́ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios aˈij tɨ aˈɨ́ɨn ari teˈataújratziiriˈi.

Jɨ́meˈen ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta ajta aˈɨ́jna tɨ jɨ́n Dios teˈataújratziiriˈi

15 Casiˈi, neˈihuaamuaˈa, tichéˈe teˈɨ́jna jɨ́n tiuˈutaxáj aˈij tɨ tíˈirɨneca tej ti teuj yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Tɨ́ puaˈa jaˈatɨ́ ari raˈuyúˈuxacaˈa ɨ́ cuapée jetze ɨ́ mej jɨ́n raˈancuréˈan ɨ́ tiˈáˈaraˈan ɨ́ jaˈatɨ́ tɨ huamɨ́ˈɨ, tɨ puaˈa ari ayén téˈeyuˈusiˈihua aˈij tɨ tiraavíjteˈe, capu rɨˈɨrí tɨ jaˈatɨ́ tiˈitɨ́ máàj jetzen raˈuyúˈuxa. Ruxeˈeveˈe mej raˈará'astijreˈen aˈij tɨ téˈeyuˈusiˈihua.

16 MeˈecuiI xaa, Dios pu ayén ajmíˈi teˈataújratziiriˈi tiˈitɨj jɨmeˈe aˈɨ́jna jemi ɨ́ Abraham teecan, ajta aˈɨ́mej jemi ɨ́ mej jetzen aˈiránejsin. Aru, capu ayén téˈeyuˈusiˈi ɨ́ yuˈuxari jetze tɨ ayén tihuáˈucɨˈɨtíicheˈe ɨ́ mej muˈiitɨ́ aˈiránejsin aˈɨ́jna ɨ́ Abraham teecan jetze, sino tɨ ayén tiráacɨˈɨtiicheˈe ɨ́ tɨ seɨ́j naˈa aˈiránejsin. Ajta aˈɨ́ɨn tɨ seɨ́j naˈa, aˈii pu aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ CɨrÍistuˈu.

17 Ayee pu huataújmuaˈa aˈɨ́jna. Amuacaícan, Dios pu ayén raatáˈa ɨ́ runiuuca ɨ́ Abraham jemi aˈij tɨ tejaˈuréˈenejsin. Tɨ́ˈɨjta ari teuumé'eca aˈachú cumu muáacuacientos nineˈiraˈa japuan seité japuan tamuáamuataˈa, aj puˈi Dios huaˈutáˈa aˈɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta. Aˈɨ́j pu jɨ́n, capu rɨˈɨrí tɨ aˈɨ́ɨn niuucari raˈuréˈuuna aˈɨ́jna tɨ jɨ́n Dios amuacaícan tihuauˈíjca ɨ́ Abraham teecan jemi. Aˈɨ́j pu jɨ́n aúcheˈe tíˈivaɨreˈe aˈɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n tihuauˈíjca.

18 Ayee puˈu tíˈeen, aˈiné tɨ puaˈa tiˈitɨ́ ayén tiráacɨˈɨti seɨ́j ɨ́ jaˈatɨ aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈɨ́ɨn niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta ayén tiraatáˈaca, capu chéˈe ayée naˈa éeneˈe aˈame tɨ ayén tiráacɨˈɨti aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ jaˈatɨ́ ayén teˈataújratziiriˈi tɨ ayén nuˈu tejaˈuréˈenejsin. Ajta aˈɨ́ɨn Dios, aˈɨ́ɨ pu ruxɨ́ˈevɨˈiraˈa jɨ́n ayén rɨ́ˈɨ tiraatáˈa aˈɨ́jna ɨ́ Abraham teecan aˈiné ayée pu teˈataújratziiriˈi.

19 Tɨ́ puaˈa ayén een, ¿aˈiné tɨ i Dios huaˈutáˈa aˈɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta? Ayej xaa neˈu, ayée pu een jɨ́n raateájtuaa huáˈa jemi mej mi ráamuaˈaree nain jɨmeˈe ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Ayee pu éeneˈe áˈameˈencheˈe ajta naˈa caí huataseíjreˈenche'e aˈɨ́jna tɨ jetzen huanéj aˈɨ́jna ɨ́ Abraham teecan aˈij tɨ ayén Dios tihuauˈíjca tɨ ayén téˈemeˈenche'e. Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta, capu Dios ruseɨ́j raateájtuaa huáˈa jemi, sino aˈɨ́ɨme ɨ́ mej tíˈivaɨreˈe ɨ́ ta japua, aˈɨ́ɨ mú majta raaxɨ́ˈepɨˈɨntare mej mi huáˈa jemi raateájtuaani meˈɨ́jna ɨ́ niuucari.

20 Ayee puˈu naˈa, tɨ puaˈa ayén seijreˈe seɨ́j tɨ íˈixɨˈepɨˈɨn, aˈɨ́ɨ pu tihuaˈutévaɨreˈesin naíjmiˈica ɨ́ mej tíˈirixaateˈe, mej mi raˈantipuáˈajteˈen. Mɨ́ ajta, seɨj puˈu púˈeen ɨ́ Dios. Ruseɨ́j pu ayén tihuauˈíjca, ajta ruseɨ́j pu raanaíjmire.

Jɨ́meˈen ɨ́ tɨ jɨ́n tíˈivaɨreˈe aˈɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej tíˈaijta

21 ¿AˈiNé naˈa ji? ¿Ni qui ayén huataújmuaˈa tɨ seɨcié téˈaxa aˈɨ́jna jetze ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta, ajta seɨcié téˈaxa aˈɨ́jna tɨ jɨ́n Dios teˈataújratziiriˈi? Capu xaa neˈu, aˈiné tɨ puaˈa ayén tíˈirɨˈɨriistacheˈe tɨ taatáˈacareˈen tej rúurijcheˈe ɨ́ Dios jemi aˈɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ huateájturaa aˈɨ́mej jemi, aj pu xaa,

icu, rɨˈɨríistacaˈa tej rɨˈéeneˈecán jín huateáturan ɨ Dios jemi aˈíjna jɨmeˈe tej ráˈastijreˈe teˈíjna ɨ niuucari ɨ mej jín tíˈaijta.

22 Mí ajta, aˈíjna ɨ niuucari jetze, ayée pu téˈaxa mej nuˈu naímiˈi miyen auteájturaa ɨ Dios jemi, aˈachú mej menaˈa puaˈamé yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Ayee pu een jín téˈaxa tɨ ij aˈíjna jín rɨˈɨriistan tɨ aˈíɨn Dios teˈataújratziiriˈi tɨ tihuáˈucɨˈɨti aˈíjna jɨmeˈe mej raˈaráˈastijreˈen meˈíjna ɨ Jesús tɨ ajta iˈi Cɨríistuˈu. Jee xaa neˈu, ayée puˈu naˈa tɨ aˈíjna tɨ jín Dios teˈataújratziiriˈi, aˈímej pu tíˈicɨˈɨti aˈímej ɨ mej miyen téˈatzaahuateˈe.

23 Tɨˈɨj caí xɨ huataseíjre ɨ Cɨríistuˈu tej ti tiyen raˈaráˈastijreˈen, ayée pu éeniˈicɨˈe seijreˈecaˈa cumu tej aiteánamiˈihuacaˈa aˈíjna jɨmeˈe tɨ caˈanín jín tachaˈɨ aˈíjna ɨ niuucari ɨ mej jín tíˈaijta. Ayee tu éeneˈe huateájturaa aˈájnáˈɨmua tíj naˈa tɨ yú eˈiréˈene tíj íjii ayén huataseíjre aˈíjna ɨ tej teri ticu ráˈatzaahuateˈe.

24 Aˈíj pu jín, ayén pu tachaˈɨ aˈíjna ɨ niuucari ajta naˈa caí huataseíjreˈen ɨ Cɨríistuˈu tej ti tiyen rɨˈéeneˈecán jín huateáturan aˈíjna jɨmeˈe tej raˈaráˈastijre teˈíjna ɨ Cɨríistuˈu.

25 MeˈecuiI xaa neˈu, aˈiné ari huataseíjre ɨ tej jemin ráˈastijreˈe, capu chéˈe tachaˈɨ aˈíjna ɨ niuucari ɨ mej jín tíˈaijta.

26-27 Naímiˈi xu yaújmuaˈameˈen púˈeen ɨ Dios seˈíjna jɨmeˈe sej ráˈastijreˈe seˈíjna ɨ Cɨríistuˈu tɨ ajta iˈi Jesús, aˈiné Cɨríistuˈu pu áˈamuaneereˈe sej siˈi siyen éeneˈe xáˈaraˈani tíj aˈíjna, setíj senaˈa puaˈamé huámuaɨˈɨvijhuacaˈa ɨ jemin.

28 Aˈíj pu jín, caí chéˈe méˈe jáˈahuaˈa ɨ tɨ Israél jetze ajtémeˈecan, naˈari tɨ jíˈi Griego. Capu ajta mé jáˈahuaˈa ɨ Cɨríistuˈu jemi ɨ tɨ jíˈi seíj tɨ caˈanéeri jín tíˈimuarɨˈe nusu ɨ tɨ ruxɨéehua jín tíˈimuarɨˈe. Capu ajta jetzen ruxeˈeveˈe ɨ Cɨríistuˈu tɨ puaˈa jaˈatí teáataˈa púˈeeneˈen nusu ˈíitaˈa naˈa, aˈiné naíjmiˈi xu Cɨríistuˈu jetze ajtémeˈecan. MúˈeenI xu xaa seij teɨtejraˈa púˈeen ɨ jemin.

29 Ajta, tɨ puaˈa siyen Cɨríistuˈu jetze ajtémeˈecan, aˈíj xu jín seajta yaújmuaˈameˈen púˈeen aˈíjna ɨ Abraham teecan, ajta aˈíɨ pu tejáˈamuacɨˈɨti aˈíjna tɨ jín Dios teˈataújratziiriˈi.

4

Cɨríistuˈu puˈu raayɨˈɨtɨ tɨ rɨˈɨ taateájtuaani tɨˈij Dios taatéyaˈupuajta

1 Nichéˈe niyen neajta seij tiuˈutaxáj. AˈíjnaI ɨ jaˈatɨ tɨ ayén nain tiráacɨˈɨti, meenti auj páˈarɨˈista, ayée pu cheˈatá naˈa een tíj ajta seíj tɨ caˈanéeri jín tíˈimuarɨˈe. Capu amín aˈij tɨ ari nain tiˈáˈaraˈan púˈeen.

2 Ruxeˈeveˈe tɨ aˈíɨn huaˈaráˈastijreˈen aˈímej ɨ mej rachaˈɨɨ, ɨ mej meˈíjna jín antiújmuaˈaree mej tiúˈuchaˈɨɨn nain ɨ tiˈáˈaraˈan ajta naˈa caí ari ayén teˈaraúrasten aˈachú puaˈan nineˈiraˈa tɨ ari pítiˈihuáujxɨˈepɨˈɨntariˈiríˈi ɨ táàtajraˈan jemi.

3 Ayee pu cheˈatá naˈa éeneˈe jáˈaraa itejmi jemi. Tɨˈɨj caí xɨ tejaˈuréˈene aˈájna xɨcájraˈa tɨ jetzen tíˈitacɨˈɨti aˈíjna ɨ tɨ ari pítiˈihuáujxɨˈepɨˈɨntariˈiriˈi, ayée tu éeniˈicɨˈe seijreˈecaˈa matíj aˈɨíme ɨ mej caˈanéeri jín tíˈimuarɨˈe aˈiné teuche tu ráˈastijreˈecaˈa ɨ tihuáˈayeˈira ɨ mej rujɨímuaˈa menaˈa rájteu ɨ mej Israél jetze ajtémeˈecan.

4-5 Mí ajta Dios, tɨˈɨj ari tejaˈuréˈenen aˈíjna xɨcájraˈa tɨ jetzen ayén raaxɨˈepɨˈɨntare, aˈíɨ pu ruyauj aˈutaˈíteca tɨ yé veˈecáanen. Ajta aˈíɨn yaujraˈan, aˈíɨ pu huanúˈihuacaˈa ɨ ˈíitaˈa jetze, ajta ayén tiraacɨˈɨ tɨ ayén tiraˈaráˈastijreˈen ɨ niuucari ɨ mej jín tíˈaijta, tɨ ij aˈíɨn huaˈiráújtuaani aˈíme ɨ mej caˈanéeri jín ráˈastijreˈecaˈa meˈíjna ɨ niuucari ɨ mej jín tíˈaijta, tej ti

tiyen ra'ancuré'an nain a'ij tɨ tiraavíjte'e tɨ titáaciɨ'iti a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén taatéya'upuajtaca'a.

6 A'iné mú'een xu yaújmua'ame'en pú'een ɨ́ Dios, Dios pu ye'uta'íteca'a ɨ́ ruyauj xɨéjniu'uca tɨ́'ij a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an huateáturan ɨ́ á'amuatzajta'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ ayén rájee tɨjɨ́n: "Abba, mɨ pej nɨ́'iya'upua."

7 A'ɨ́j xu jɨ́n caí ché'e ca'anéeri jɨ́n tɨ́'imuarɨ'e sino xu'uri yaújmua'ame'en pú'een. A'iné mú'een xu'uri yaújmua'ame'en pú'een, Dios pu ajta ayén amuáaruu tɨ ti'itɨ́j tejamuáaciɨ'iti.

Pablo pu a'ij té'ujmuajca a'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ mej té'atzaahuate'e

8 Jéjcua ɨmuá, setɨ́'ɨj caí xɨ ramua'ajcaa ɨ́ Dios, mú'een xu ca'anéeri jɨ́n tihuá'avaɨre'eca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej caí miyen huataseíjre mej mi dioosi pu'éene'en muá'ara'ani sino teɨte mu'u miyen tɨ́'ijxe'eve'eca'a.

9 Aru ɨ́jii, sej seri ramua'ate ɨ́ Dios nusu ɨ́jii tɨ Dios rɨ́'ɨ tejamuaatá'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ á'amuamuajte mú'ejmi, ¿a'iné auj tɨ́'irɨ'ɨri tɨ ti'itɨ́ ca'anɨ́jra'a amuaatá'an sej si'i seajtáhua'a ra'ará'astijre'en ɨ́ tihuá'aye'ira tɨ caí ti'itɨ́j vaɨre'e, ɨ́ tɨ caí amuatá'acare'e sej rɨ́'ɨ me títeumuámua'are'en? ¿Ni qui siyen huataúra'an sej seajtáhua'a ca'anéeri jɨ́n tiu'utévaɨre'en se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari?

10 Mú'een xu siyen tiraayɨ́'ɨtɨhua'an se'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari a'ájna teja'uré'ene ɨ́ xɨcaj tɨ jetzen ti'itɨ́ a'ij huarɨ́j na'ari ɨ́ máxcɨra'i tɨ jetzen ti'itɨ́ teja'uré'enejsin nusu a'ájna tɨ́'ɨj ari pɨtí'irɨcɨ víita'ari tzajta'a ca'ɨ́n xɨ́jcata'a. Seajta se'ɨ́jna autámua'areeri'i ɨ́ nine'ira'a ɨ́ mej jetzen miyen tí'ijrɨ'ɨre ti'itɨ́j jɨme'e.

11 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tí'itziɨine'e mú'ejmi jɨme'e. Ayej ne'ase capu ti'itɨ́j huatévaɨ nain ɨ́ nej jɨ́n tiu'umuárɨej mú'ejmi tzajta'a.

12 Ne'ihuaamua'a, ayée nu tejá'amuahuavii sej siyen rɨjca netɨ́j inee. Ayee nu neajta ti'itɨ́ncha'ɨɨca'a setɨ́j mú'een, setɨ́'ɨj caí xɨ ramua'ajcaa ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tɨ́'aijta. Netɨ́'ɨj ne'uun á'ucatii a'amua jamuan, caxu ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa ineetzi jemi.

13 Netɨ́'ɨj amuacaícan tejámuaatá'ixaa ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios amua'irájtuaani, ayée nu tɨ́'icui'ican jɨ́n niyen huarɨ́j.

14 Jéihua pu huápɨ'ɨ ámuaatamuárɨ'eristareca'a a'ɨ́jna jɨme'e nej niyen tɨ́'icui'icaa. Mɨ́ seajta mú'een, caxu naataxána'ajve. Caxu seajta naatéxɨeehuataca'a, sino temua'a xu naa tína'ancuré'evi'itɨ yee cumu nej a'ɨ́ɨn pu'éene'en seɨj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua na'ari nej inee a'ɨ́ɨn pu'éene'en ɨ́ Cɨríistu'u ruseɨ́j tɨ ajta i'i Jesús.

15 ¿A'ii tá'uj tzaa huarɨ́j sej si caí ché'e siyen rɨ́'ɨ naa tiú'ujtemua'ave'e setɨ́j sejmí'i éene'e netɨ́'ɨj ne'uun á'ucatii a'amua jamuan? Jee xaa ne'u, rɨ'ɨrí nej niyen raataxáj tzáahuati'ira'a jɨme'e yee tɨ pua'a rɨ'ɨrɨ́istanche'e a'ájná'ɨmua sej siyen huárɨni, ayée xu ra'itatu'utú'unche'e ɨ́ á'amuajɨ'ɨsi, seajta naatatú'utu'ute'enche'e ineetzi.

16 ¿A'iné na'a qui? ¿Ni seri néjcha'ɨɨre'e se'ɨ́jna jɨme'e nej niyen tzáahuati'ira'a jɨ́n tejá'amua'ixaate'e?

17 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, jeíhua mú á'aviicua'ire'e mej mi amuaatémua'itɨn mej mi rujɨ́ɨmua'a mú'ejmi jɨme'e huaújtemua'ave'en. Ayee mú tɨ́'ijxe'eve'e tej tij já'ita'a a'utácɨine sej si caí ché'e á'aviicua'ire'e téjmi jamuan sino sej si siyen sicu rɨ́'ɨ tihuá'axe'eve'e a'ɨ́mej.

18 Naa pu xɨ́'epɨ'ɨn tɨ pua'a ja'atɨ́ á'aviicua'ire'e sej si rɨ́'ɨ tiraatéxe'eve'en. Ajta capu ayén ruxe'eve'e nej ne'uun á'ucatii a'amua jamuan. A'ɨ́ɨ pu'u ché'e a'ɨ́ɨn a'utéviicua'ire'en a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn.

19 Mɨ́ sej níɨtɨ'ɨrijmua'a, jeíhua nu tirajpuaíitzi na'ame mú'ejmi jɨme'e, ayén cumu ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ra'utacuí'ine pa'arɨ'ɨ jɨme'e. Ayee pu té'eme ajta sena'a caí siyen che'atá sena'a rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ CɨrÍistu'u.

20 Canu a'atzu ramua'aree a'ij nej ye'í huárɨni mú'ejmi jɨme'e. Rɨ́'ɨ cu nena'a ne'uun á'ucatijche'e mú'ejmi jemi nej ni'i caí ché'e tejá'amuayu'use'e nena'a, sino nej ni tejamuá'ixaate'en seneseíiraca.

A'ɨ́jna ɨ́ Agar, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Sara, ɨ́ tej jɨ́me'en yaú'itɨée tá'ara'ani ɨ́ mej hua'apua

21 Setá'aj siyen tinaatá'ixaate'en mú'een mɨ sej siyen raxɨ́'eve'e sej si ra'ará'astijre'en se'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jín tí'aijta, ¿ni tzaa secaí siyen tiráanamuajri'ɨ a'ij tɨ té'axa a'ɨ́jna jetze ɨ́ niuucari?

22 Ayee pu té'eyu'usi'i tɨ nu'u hua'apuaca típe'eristemua'a ɨ́ mej teteca a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan. Seɨj pu nu'u jetzen huanú'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ nu'u ca'anéeri jín tí'imuarɨ'eca'a, ajta ɨ́ seɨ́j, a'ɨ́ɨ pu nu'u jetzen huanú'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ nu'u ruxɨéehua á'uche'ecane'e.

23 A'ɨ́jna tɨ huanú'ihuaca'a a'ɨ́jna jetze ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ca'anéeri jín tí'imuarɨ'eca'a, a'ɨ́ɨ pu nu'u che'atá na'a ayaana éene'en huanú'ihuaca'a matɨ́j ɨ́ tɨ'ɨrÍi. Ajta nu'u ɨ́ seɨ́j, a'ɨ́jna tɨ nu'u huanú'ihuaca'a jetzen ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ nu'u ruxɨéehua á'uche'ecane'e, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jín huanú'ihuaca'a tɨ nu'u Dios ayén jín te'ataújratziri'ɨ.

24 Rɨ'ɨrí tej tiyen raataxáj tɨ ayén huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ ayén té'eyu'usi'i. A'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca ɨ́ mej hua'apua, ayée mú huataújmua'a ɨ́ niuucari tɨ hua'apua tɨ jín Dios tihuau'ɨ́jca ɨ́ teteca jemi. Seɨj niuucari pu a'uun é'eme'ecan ɨ́ jɨrí japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Sinaí. A'ɨ́j mú jetzen a'iránejsin a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ'ɨrÍi ɨ́ mej tiu'utévaire'esin ca'anéeri jɨme'e. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ niuucari, a'ɨ́j pírɨcɨ a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ayén ántehuaa tɨjín Hagar.

25 A'ɨ́jna ɨ́ Hagar, ayée pu huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ jɨrí ɨ́ Sinaí, tɨ a'uun a'utacá'a u Arabia. Ayee pu ajta huataújmua'a chajta'a tɨ é'eseijre'e u Jerusalén, a'iné aúche'e pu ca'anéeri jín tí'imuarɨ'e jamuan ɨ́ yaújmua'ame'en.

26 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jerusalén tɨ ta japua é'eme'ecan, a'ɨ́ɨ pu ruxɨéehua á'uche'ecan. Ajta a'ɨ́ɨ pu pú'een ɨ́ tanáàna.

27 Ayee pu'u na'a a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjín:

Pajta mú'ee, tɨ caí ché'e mua'utacuí'ini, patá'aj ca'anín jín huá'ayeinixɨ'ɨn.
Ayee pej huárɨni, a'iné pepu'uri jaítze'e tiyaúumua'a pua'amé mɨ pej caí ja'anáj autájucataca'a caí a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ rucín jamuan huáhuii.

28 Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, ayée xu che'atá sena'a seijre'e tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Isaac tɨ a'ɨ́jna jín airáane tɨ jín Dios ayén te'ataújratziri'ɨ.

29 A'ajná'ɨmua a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an tɨ ayén che'atá na'a éene'en huanú'ihuaca'a matɨ́j ɨ́ tɨ'ɨrÍi, a'ɨ́ɨ pu a'ij pua'a tiráaruu a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an tɨ ayén huanú'ihuaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tí'imuarɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Ajta ɨ́jii, ayée pu che'atá tí'irɨneca.

30 Mɨ́ ajta, ¿a'iné té'axa ɨ́ yu'uxari jetze? ¿Ni qui ayén tɨjín yee: "Patá'aj yeehui raatamuárite'en pe'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ca'anéeri jín tí'imuarɨ'e, pajta yeehui ɨ́ yaujra'an"? Jee xaa, a'iné capu yee ja'anáj tɨ'ɨtɨ́ tí'ijcɨ'ɨti a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ca'anéeri jín tí'imuarɨ'e, sino "nain pu yee tí'ijcɨ'ɨti a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ruxɨéehua á'uche'ecan."

31 A'íj pu jín, ne'ihuaamua'a, catu te'íjna jetze airáane a'íjna í 'íita'a ti ca'anéeri jín tí'imuarɨ'eca'a. Catu xaa ne'u, sino a'íj tu jetzen airáane a'íjna í 'íita'a ti ruxɨéehua á'uche'ecane'e.

5

Mej nu'u caí taúra'acare'en mej ca'anéjri jín tí'imuarɨ'e

1 Cɨríistu'u pu tu'irájtuaa tej ti taxɨéehua á'ujujhua'ane'en. A'íj xu jín, caxu ché'e taúra'acare'en sej siyen ca'anéeri jín tí'imuarɨ'e. A'íɨ pu xaa á'amuamuárɨ'eristée a'ame.

2 Neajta inee, i nej i'i Pablo, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Tí pua'a siyen huataúra'an mej ra'antisíjchixɨ'ɨn í a'amua navij jetze, capu ché'e a'atzu jamuaatévaire'esin í Cɨríistu'u.

3 Neajta nu niyen tiraatá'ixaate'esin tzáahuati'ira'a jɨme'e ja'atí ti na'a ti ayén huataúra'an mej ra'antisíjche í naviira'an jetze, ayée pu ajta ruxe'eve'e ti a'íɨn nain jín ra'aráastijre'en tíj na'a a'ij ti té'eyu'usi'i jetzen í niuucari í mej jín tí'aijta.

4 Mú'een, mɨ sej nu'u siyen rahuauhuau sej si rɨ'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi, mú'een xu seri mé rúurɨe se'íjna í Cɨríistu'u. Mú'een xu ajtacíj jemin a'íjna í ti ríí tejamuaatá'a.

5 Mí teajta iteen, teen tú te'íjna jetze arátaca'ane í xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios te'íjna jɨme'e tej té'atzaahuate'e. Ayee tu een jín arátaca'anéecan jín rachú'eve'en ti ayén titáacɨ'ɨti tej ti tiyen rɨ'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi a'ij tej tí'ijxe'eve'e.

6 Ayee pu'u tí'een, a'iné í Cɨríistu'u jemi, capu a'atzu jetzen ruxe'eve'e ti pua'a ja'atí ari ra'antisíjcheca'a í runavij nusu caí. Mí ajta, a'íɨ pu xaa jetzen ruxe'eve'e ti ja'atí ayén hua'utaxí'eve'en í teɨte a'íjna jɨme'e ti té'atzaahuate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e.

7 Temua'a xu sejmí'i siyen tí'ijrɨ'ɨrejca'a. ¿A'ataani tejamua'antiú'uuni'iri'i sej si caí ché'e siyen rá'astijre'e se'íjna í niuucari ti ayén ti'ayajna?

8 Capu xaa ne'u ayén ca'anírja'a amuaatá'aca a'íjna ti á'amuajee, sino seɨj pu ja'atí jetze me'ecan.

9 Ayej ne'ase ti ayén che'atá na'a á'amuaruure tíj ajta ayén raruure í pan í mej rana'achite me'íjna í levadura ti'ití. Aj pu'i rárutixɨ'ɨn nain japua í pan tzajta'a.

10 Ayee pu tináamitɨejte'e ti tavástara'a caí amuaatá'a sej seɨcié tiú'umua'ati. Ajta a'íɨn í ja'ati ti tejamua'antiú'uuni'i, tavástara'a pu puaíjtzi raatá'asin, ja'atí ti na'a ti ayén rɨci.

11 Ayee nu tejá'amua'ihua'u, ne'ihuaamua'a, ti pua'a niyen nena'a tejá'amua'ixaate'e ti ayén nu'u tiú'ujxe'eve'e mej ra'antisíjche í runavij, ¿a'iné een jín miyen mauj a'ij pua'a neruure? Tí pua'a niyen tejá'amua'ixaate'e, capu ché'e ja'atí nejaaxɨéete'e a'ame a'íjna jɨme'e nej niyen tejá'amua'ixaate'e ti Cɨríistu'u huamí'ɨ í cúruu jetze.

12 Ajta jíme'en a'ímej í mej tejamua'antiú'uuni'i, ayée pu tina'aráanajche ineetzi, ti ru'uráxuaahua í nahuaa ti ij nain jín hua'atésijchixɨ'ɨn.

13 Mí seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, Dios pu ayén amuaatajé sej si'i ruxɨéehua á'ujujhua'ane'en, sicu. Ayee pu i éene'e, caxu huataúra'an sej si siyen ché'e sena'a tí'ijrɨ'ɨrée a'ij ti tejamuá'amitɨejte'e í ti a'ij pua'a een jɨme'e, sino setá'aj huateújvaire'en rujíɨmua'a se'íjna jɨme'e sej huaújxe'eve'en.

14 Setá'aj siyen rí'ɨ titetiújcha'ɨɨ a'iné tíj na'a tɨ té'axa jetzen ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta, nain pu araúrastejsin seɨj jɨme'e ɨ niuucari tɨ ayén yee: “Patá'aj yee raxɨ'eve'e peɨ'ɨjna ɨ axɨ'ej tevi patíj aseɨj tí'axe'eve'e.”
15 Tɨ́ pua'a seuj siyen a'ij pua'a tiú'uxajta, na'ari seuj siyen titetiújcha'ɨɨre'e seɨ'ɨjna jɨme'e sej chueere'e, rí'ɨ xu'u mú'een sej si caí ahuáujpua'ajte'en rujɨɨmua'a.

*Jɨme'en a'ɨjna tɨ ta tzajta'a huirá*nineica, *ajta a'ɨjna tɨ a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios airá*nineica

16 A'ɨj nu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, setá'aj siyen tí'ijrɨ'ɨrée sej seɨ'ɨjna jetze aráujca'ane'e ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios sej si caí siyen ra'ará'astijre'en seɨ'ɨjna ɨ tɨ a'ij pua'a een tɨ huiiráninei ɨ a'amua tzajta'a.
17 Ayee pu'u, a'iné ɨ xɨ'evi'ire'ara'an tɨ a'ij pua'a een tɨ huiiráninei ɨ tzajta'an ɨ ja'atɨ, a'ɨɨ pu rájcha'ɨɨre'e ɨ xɨ'evi'ire'ara'an ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. A'ɨɨ mú miyen tiújcha'ɨɨre'e. A'ɨj xu jín caí ja'anáj á'aturaaven ti'itɨj jɨme'e sej si caí siyen huárɨni a'ij sej rɨníche'en.
18 Mɨ́ ajta, tɨ pua'a a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ayén ca'anírja'a amuaatá'an sej si siyen ra'ará'astijre'en a'ij tɨ a'ɨɨn tí'ijxe'eve'e, capu ché'e mú'ejmi jetze te'upuá'ajte'en ti'itɨj jɨme'e a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta.
19 Temua'a pu tirá'amitɨejte'e a'ij tɨ rɨcɨ tɨ pua'a ja'atɨ ayén ra'ará'astijre'en ɨ ruxɨ'evi'ira'a tɨ a'ij pua'a een tɨ huiiráninei ɨ tzajta'an. Ayee mú rɨcɨ ɨ teɨte, metí'ixana'acɨre'e, majta a'ij pua'a titejá'ujujhua'ane'en. Cha'a na'a mú taúra'aca seica jamuan ɨ teɨte.
20 A'ɨɨ mú majta huá'anajche a'ɨmej ɨ mej caí dioosi pú'een, majta mú huá'achahua'iraca ɨ ruxɨ'ej teɨte. Jé'ecan mú tiújcha'ɨɨre'e muá'aye'i seica jamuan. Camu majta rí'ɨ tí'iru'ixaate'e. Majta mú á'ujchuée*re* muá'aye'i. Jé'ecan mú majta runé'usi'ite'e muá'aye'i meɨ'ɨjna jɨme'e mej tiú'uteúra'ate'en nain. Já'ita'a mú a'utacɨ'ɨca muá'aye'i. Majta téhuiicare'e muá'aye'i seica jemi meɨ'ɨjna jɨme'e mej seɨcɨé tí'imua'atze.
21 Jé'ecan mú majta tí'inecua'atze ɨ tihua'áa ɨ seica, majta rutá'aruaijve'e. Meta'aruáj mú ruxɨéehua á'ujujhua'ane'e muá'aye'i jamuan ɨ mej tí'iyeste ti'itɨj jɨme'e. Tɨ́j na'a tɨ ayén a'ij pua'a een, ayée mú rɨcɨ a'ɨɨme ɨ mej ra'ará'astijre'en ɨ ruxɨ'evi'ira'a tɨ a'ij pua'a een tɨ huiiráninei ɨ huá'a tzajta'a. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, a'ɨɨme ɨ mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ, capu xaa ne'u ayén tihuá'acɨ'ɨti mej me'uun a'uteárute a'u tɨ Dios é'eseijre'e.
22 Mɨ́ majta a'ɨɨme ɨ mej jetzen araújca'ane meɨ'ɨjna jetze ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, ayée mú rí'ɨ titetiújcha'ɨɨ. Mehuá'axe'eve'e mú muá'aye'i ɨ seica ɨ teɨte. Maújtemua'ave'e mú muá'aye'i. Temua'a pu naa rí'ɨ huateápua'areca'a ɨ huá'a tzajta'a. Majta raayɨ'ɨtɨ mej te'utáviicua'i meɨ'ɨjna jɨme'e tɨ huá'amuarɨ'eriste'e. Rɨ́'ɨ mú majta tihuá'acha'ɨɨ muá'aye'i ɨ ruxɨ'ej teɨte. Rɨ́'ɨ mú tí'iteteɨte a'ɨɨme. Camu ti'itɨj jín auté'ɨtzeaara ɨ seica jemi.
23 Rí'ɨ mú tí'itiújcha'ɨɨcan jín mé á'ujujhua'an. Camu majta rí'ɨ a'ij rɨj muá'aye'i. Ajta a'ɨmej jɨme'en ɨ teɨte mej miyen 'een, capu mé'e já'ahua'a seɨj ɨ niuucari tɨ ayén huá'a jetze ti'itɨj jín te'upuá'ajte'en.
24 Majta a'ɨɨme, ɨ mej jetzen ajtéme'ecan ɨ Cɨríistu'u, mu'uri nain tí'iteca'a meɨ'ɨjna jɨme'e ɨ ruxɨ'evi'ira'a tɨ a'ij pua'a een tɨ huiiráninei ɨ huá'a tzajta'a mej mi caí ché'e a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ.

25 Tɨ́ pua'a tiyen ruurican huateáturan ɨ́ Dios jemi te'ɨ́jna jɨme'e tej jetzen arátaca'anen te'ɨ́jna jetze ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, tiché'e teajta tiyen rɨ́'ɨ tí'itítacha'ɨ́ɨ te'ɨ́jna jɨme'e tej teajta jetzen arátaca'anen te'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an jetze.
26 Tiché'e caí á'atatzaahuate'e ti'itɨ́j jɨme'e. Tiché'e teajta caí ca'anɨ́jra'a tatá'acare'en tej ti huatétane'usi'ite'en tajɨ́ɨmua'a. Tiché'e teajta caí tihuá'anecua'atzi'ira ɨ́ tihua'áa ɨ́ taxɨ́'ej teɨte.

6

Mej nu'u huateújvaɨre'en seɨ́j ajta seɨ́j

1 Ne'ihuaamua'a, tɨ pua'a seɨj mú'een auteáturan ti'itɨ́j jɨme'e, setá'aj siyen huárɨni. Ché'e seɨj mú'een rɨ́'ɨ ráaruuren. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ rɨ́'ɨ ráaruurejsin, ché'e a'ɨ́ɨn pu'éene'e ɨ́ tɨ jaítze'e araujca'anée a'ɨ́jna jetze ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Ché'e ajta rɨ́'ɨ tí'itiújcha'ɨ́ɨcan jɨ́n ayén rɨ́'ɨ ráaruuren, ajta caí yá'uhua'anan tɨ í'irɨ'ɨri tɨ ti'itɨ́ ca'anɨ́jra'a raatá'an tɨ ij ayén che'atá na'a auteáturan tɨ́j ajta ɨ́ seɨ́j.
2 Sej si ra'ará'astijre'en ɨ́ niuucari tɨ Cirɨ́istu'u jetze me'ecan. Ruxe'eve'e sej siyen huateújvaɨre'en seɨ́j ajta seɨj se'ɨ́jna jɨme'e tɨ ja'atɨ́ te'utáviicua'i a'ɨ́jna tɨ raatamuárɨ'eriste'e.
3 Ayee pu'u, a'iné tɨ pua'a ja'atí ayén tiraatámitɨejte'e tɨ a'ɨ́ɨ na'a ruseɨ́j jeíhua ruxe'eve'e, tɨ pua'a caí ti'itɨ́, a'ɨ́ɨ pu rucuanamuan ruseɨ́j ɨ́ ru tzajta'a.
4 Mɨ́ ajta, ché'e ayén éene'en tɨ ja'atí tɨ na'a ayén tiráamua'ati a'ij tɨ tí'imɨjhuaca ruseɨ́j. Tɨ́'ɨjta ayén huarín, aj pu xaa rɨ'ɨrísta a'ame tɨ ahuaújtzaahuate'en, aru a'ɨ́ɨ pu'u na'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari tiú'uruu ruseɨ́j. Capu ché'e ruxe'eve'e a'ame tɨ a'ɨ́ɨn ayén ahuaújtzaahuate'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén nu'u jaítze'e ruxe'eve'e caí ɨ́ ruxɨ́'ej tevi.
5 Ché'e ayén éene'en a'iné ayée pu ruxe'eve'e tɨ ja'atí tɨ na'a ayén rá'aviicua'iran a'ɨ́jna jɨme'e tɨ raatamuárɨ'eriste'e.
6 Ajta a'ɨ́ɨme tɨ ja'atɨ́ ayén tihuá'amua'ate a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze, miché'e me'ɨ́n cíj tiraatá'an ɨ́ tɨ jɨ́n huateújvaɨre'en a'ɨ́jna tɨ tihuá'amua'ate.
7 Caxu siyen rucuanamua. Capu rɨ'ɨrí sej raatéxɨeehuata ɨ́ Dios, a'iné a'ɨ́ɨ pu tiu'utanájchita a'ij tɨ tiraavíjte'e. A'achú sej caj tiu'utá'an, ayée pu che'atá na'a tejá'amuacɨ'iti.
8 A'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén ti'itiújcha'ɨɨ tɨ ij ayén rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ ruxɨ́'evi'ira'a tɨ a'ij pua'a een tɨ huiiráninei ɨ́ tzajta'an, ayée pu tí'iracɨ'ɨti tɨ tejá'urɨeeni a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ruxɨ́'evi'ira'a tɨ a'ij pua'a een.
Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ tɨ ayén rɨ́'ɨ tiraatá'an a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ayée pu tí'iracɨ'ɨti tɨ ayén ruurican huateáturan ɨ́ Dios jemi tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
9 Tiché'e caí taxɨeemɨjte'e te'ɨ́jna jɨme'e tej tiyen raruure ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn, a'iné tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'enen ja'anáj tɨ huaújxɨ'epɨ'ɨntare, tɨ pua'a tecaí amuacaícan raatéxɨeehuata, a'ájna xɨcájra'a jetze pu xaa tí'itacɨ'ɨti nain a'ij tɨ tiraavíjte'e.
10 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ́j na'a tɨ ayén tí'itacɨ'ɨti tej tiyen huárɨni, tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tihuá'ucha'ɨn ɨ́ taxɨ́'ej teɨte. Teta'aj jaítze'e rɨ́'ɨ tihuá'ucha'ɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej majta ta jamuan té'atzaahuate'e.

Mej nu'u rɨ́'ɨ tiraaseɨ́j tɨ ij caí ja'atɨ́ huá'ucuanamua

11 Rɨ́'ɨ xu'u mú'een tiraaseɨj a'ij nej ve'ecán jɨ́n tira'uyú'uxaca'a ɨ́ nemuajca'a jɨme'e.

12 Mí majta, a'íime í mej á'amua'itziite'e, ayée mu'u een jín tí'itese'e sej si ca'anéjri jín ra'ajtásiichixi'in í runavij mej mi rujíimua'a mena'a huateújvaire'en. Camu raxí'eve'e ti puaíjtzi hua'utá'an a'íjna jime'e mej nu'u majta ra'ará'astijre'en me'íjna í Ciríistu'u í ti á'utataihuaca'a í cúruu jetze.

13 A'íi mú huataúra'a mej mi ra'ajtasíjche í runavij, mi majta caí camu ra'ará'astijre'e í niuucari í mej jín tí'aijta. Ayee mu'u raxí'eve'e mej mi amuaataséijrate'en a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi me'íjna jín ahuaújtzaahuate'en a'íme jemi í sej nu'u ra'ajtasíjcheca'a í runavij.

14 Mí neajta inee, ché'e nu'u caí ja'anáj ahuántzaahuate'en ti'itíj jime'e sino ché'e a'íi pu'u na'a ti Ciríistu'u nej jetze me'ecan rajpuaíjtzi já'araa í cúruu jetze. A'íj nu jín caí ché'e ra'ará'astijre'en í tihuá'aye'ira a'ímej í mej yen chaanaca japua huachéjme. A'íj mú majta jín néjcha'iire'e ineetzi.

15 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'iné capu ché'e ti'itíj ne jetze ruxe'eve'e ti pua'a ja'atí ra'ajtasíjcheca'a í runavij nusu caí. A'ii pu'u xaa Dios jetze ruxe'eve'e ti a'íin ja'atí seicié tiú'umua'ati ti ij rujéjcuatze'en huateáturan jemin í Dios.

I ti jín ra'antipuá'ari

Single Line Composer

16 Ché'e Dios hua'utéjpua'ajte'en, ajta huá'ancu'uvajxi'in a'achú mej mena'a pua'amé ra'ará'astijre'e a'íjna í niuucari, a'iné a'ii mú a'íin pú'een í mej Israél jetze ajtéme'ecan, í teitejra'a í ti Dios hua'antíhuau.

17 A'íj pu jín íjii ti yú auca'iti a'ame, ché'e caí ché'e ja'atí né'itziite'e, a'iné temua'a nu neri nicu ti'icápita'inara'a ne'íjna jime'e í nej rajpuaíjtzi í Jesús jetze me'ecan.

18 Ché'e a'íin tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u, ché'e a'íin rí'i tejamuaatá'an í a'amua tzajta'a, mi sej ne'ihuaamua'a pú'een. Ayee pu'u, ché'e ayén té'ara'ani.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Pablo a'ɨ́mej ɨ mej Éfeso a'uchéjme'ecaa

Pablo pu tihuá'iti a'ɨ́mej ɨ mej e'etiújse'ɨri hua'atéyujta'a a'ujna u Éfeso

1 Inee, i nej i'i Pablo, nee nu seɨj pírɨcɨ tɨ Dios na'antíhuau ruxɨ́evi'ira'a jɨme'e nej ni ti'itɨj jɨ́n tiraatévaɨre'en a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús. Ayee nu tejá'amuayu'use'e mú'ejmi, mɨ sej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ Dios, mɨ sej Éfeso é'eche. Nain xu jɨ́n araúraste a'ij tɨ ari tejámua'ɨ́jca a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús.

2 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios, ɨ tej rájya'upua jamuan, ajta a'ɨ́ɨn ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, miché'e me'ɨ́n rɨ́'ɨ tejamuáacha'ɨɨn, majta amua'anpuá'ajte'en ɨ a'amua tzajta'a.

Jɨme'en a'ɨ́jna tɨ jɨ́n rɨ́'ɨ titatá'aca a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u

3 Tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an te'ɨ́jna ɨ Dios ɨ tɨ ya'upuáara'an pú'een ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, a'iné a'ɨ́ɨn Dios, a'ɨ́ɨ pu ayén taatapuaíjve nain tɨ́j na'a tɨ é'eseijre'e u ta japua tɨ ij titáacɨ'ɨti jamuan ɨ Cɨríistu'u.

4 Ayee pu ti'ayajna, a'iné jéjcua ɨmuá, tɨ́'ɨj caj xɨ raatétaahuaca'a ɨ chaanaca ɨ tej yen japuan seijre'e, a'ájná'ɨmua Dios pu ta'antíhuau jamuan ɨ Cɨríistu'u tej ti tiyen urarɨ́'ene'e tá'ara'ani ɨ tatzajta'a, tej ti caí ti'itɨj jɨ́n auteáturan ɨ jemin.

5-6 A'iné jeíhua pu huápɨ'ɨ taxe'eve'eca'a, ayée pu titaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ a'ɨ́ɨn ruseɨj tayá'upua á'ara'ani a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨríistu'u ayén huárɨni tɨ ta jetze me'ecan huámɨ'ɨni.

Dios pu ayén titaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i ɨ ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e. Ayee éene'e á'ara'ani, tej ti tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ naa seijre'e tɨ a'ɨ́ɨn Dios ayén rɨ́'ɨ titáacha'ɨɨn. Ajta ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n ayén rɨ́'ɨ titáacha'ɨɨn jamuan a'ɨ́jna ɨ tɨ raxɨ́'eve'e, a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u.

7 A'ɨ́ɨ xaa tiu'utanájchitaca'a a'ɨ́jna ɨ tej jɨ́n té'echa'ɨca'a ɨ Dios jemi. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n tiu'utanájchitaca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ruxuure'e airáaxɨre ta jetze me'ecan tɨ ij Dios ayén titaatá'uuni'i ɨ tej jɨ́n jemin auteájturaa. Ayee tu een jɨ́n ramua'aree tɨ Dios rɨ́'ɨ titáacha'ɨɨ ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e, nain jɨme'e tɨ tejé'eseijre'e u ta japua.

8 Nain pu ayén taatapuaíjve a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn nain jɨ́n rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree, ajta nain jɨ́n yaú'itɨe a'ɨ́jna ɨ Dios.

9 Ajta, ayée pu taatá'a tej ráamua'ati ti'itɨ́ tɨ pírɨcɨ tɨ rú'avaa a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e, a'iné ayée pu ra'aránajcheca'a tɨ ayén huárɨni tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare ti'itɨ́ tɨ jɨ́n ti'itevée a'ame ɨ Cɨríistu'u.

10 Ayee pu raaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén éene'e a'ame tɨ́'ɨj teja'uré'enen a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen nain araúrastejsin, tɨ ij Cɨríistu'u hua'amu'úu pu'eene'e a'ame naíjmi'i matíj mana'a pua'amé é'eseijre'e u ta japua, ajta matíj mana'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua.

11-12 Teajta iteen, i tej amuacaí rá'antzaahua te'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u, Dios pu ajta ta'antíhuau tɨ ij ti'itɨ́ táacɨ'ɨti jamuan ɨ Cɨríistu'u. A'ɨ́ɨ pu jéjcua ɨmuá taaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i a'ij tɨ ayén tira'aránajcheca'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ Dios nain jɨ́n rɨ́'ɨ tiú'uruuren a'ij tɨ ari ti'ihuaújxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i tej ti tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an te'ɨ́jna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ naa tí'iseijre'e ɨ jemin.

13 Seajta mú'een, mɨ sej siyen ráanamuajri'i ɨ niuucari tɨ ayén ti'ayajna, ɨ tɨ Dios jín amua'irátuaasin, mú'een xu seajta rá'antzaahua. Ajta, ayée pu che'atá na'a tejamuaacɨ́'ɨ jamuan ɨ Cɨrɨístu'u tɨ́j ari Dios ayén te'ataújratziiri'i tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ayén huateáturan mú'ejmi jemi.

14 Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ téjmi jemi huateájturaa, ɨ tej teajta jín ramua'aree tɨ ayén ti'ayajna tɨ ti'itɨ́ táacɨ'ɨti a'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen Dios titaatátuiire'esin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ Cɨrɨístu'u tɨ ta jetze me'ecan tiu'utanájchitaca'a tej ti rɨ́'ɨ tiraatá'an te'ɨ́jna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ naa tí'iseijre'e ɨ jemin.

Pablo pu rahuauhuau ɨ Dios jemi tɨ a'ɨ́ɨn ayén hua'atá'acare'en mej temua'a naa rɨ́'ɨ titá'umua'ati

15-16 A'ɨ́j nu jín, tɨ́j na'a nej amuacaí ráanamuajri'i sej siyen rɨ́'ɨ rá'astijre'e ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús, seajta siyen rɨ́'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ naíjmi'ica a'ɨ́mej ɨ teɨtestemua'ame'en ɨ Dios, tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene, canu ja'anáj raatapuá'ajtaca'a nej niyen tí'ijteujtzi'ire'e ɨ Dios mú'ejmi jɨme'e, neajta nu rahuauhuau mú'ejmi jɨme'e.

17 Ayee nu nauj niyen rahuauhuau jemin a'ɨ́jna tɨ ya'upuáara'an pú'een ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨrɨístu'u. Ayee nu rahuauhuau ne'ɨ́jna ɨ ya'upuáara'an tɨ huápɨ'ɨ naa seijre'e tɨ ij a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ayén amuaatá'an sej si rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree, sej si seajta rɨ́'ɨ tiyaú'itɨée xá'ara'ani a'ɨ́jna tɨ ari huataseíjre mú'ejmi jemi sej si siyen tiráamua'ati temua'a naa ɨ Dios.

18 Ayee nu neajta rahuauhuau sej si seajta yaú'itɨée xá'ara'ani tzáahuati'ira'a jɨme'e ɨ a'amua tzajta'a sej si siyen ráamua'aree ti'itɨ́ tɨ pɨ́rɨcɨ ɨ sej rachú'eve'e, ɨ tɨ jín amuaatajé ɨ Dios, sej si seajta siyen ráamua'aree a'ij tɨ een tɨ́j na'a pua'amé tɨ rɨ́'ɨ huápɨ'ɨ naa seijra a'ame a'ɨ́jna tɨ huá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej ɨ teɨtestemua'ame'en ɨ Dios.

19-20 Neajta nu niyen rahuauhuau sej si siyen ráamua'aree tɨ caí ámitɨeere'e, tɨ huápɨ'ɨ jeíhua raayɨ́'ɨtɨ ɨ Dios tɨ ti'itɨ́j jín ayén huáruuren ɨ téjmi tzajta'a a'ɨ́jna ɨ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e. Teen tu tiyen rá'atzaahuate'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari jeíhua huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tiú'uruu ɨ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j ɨ Cɨrɨístu'u jɨme'e tɨ́'ɨj ayén raatarújte huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite, ajta ya'uví'itɨ u ta japua. Tɨ́'ɨj i án yá'ujra ɨ ɨpuari japua rurɨ'ɨrɨ́inta'a pújme'en.

21 Cɨrɨístu'u pu a'ɨ́jna jín te'enteájrupi ɨ tɨ jaítze'e ve'ée caí máàj ti'itɨ́ tɨ u júte'e é'eseijre'e. A'ɨ́ɨ pu jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee caí máàj ja'atɨ́ tɨ tɨ́'aijta na'ari ja'atɨ́ tɨ ti'itɨ́ jín antiújmua'aree nusu tevi tɨ ca'anéeri jín tiu'utéemua'itɨ o ja'atɨ́ tɨ a'ɨ́jna jín ti'itéjvee tɨ amuájca jɨme'e. Jaítze'e pu ajta ayén tiú'ujxe'eve'e ɨ niuucari ɨ tej jín tiyen ratamuá'amua te'ɨ́jna ɨ Cɨrɨístu'u caí máàj seɨj ɨ niuucari ɨ tej jín ja'atɨ́ huatamuá'a. Ayee pu xaa ne'u che'atá een ɨjii tɨ me'ecan, ajta tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

22 Ajta a'ɨ́ɨn Dios, a'ɨ́ɨ pu raatá'a tɨ Cɨrɨístu'u nain jín antiújmua'areere, ajta a'ɨ́ɨ pu ra'antíhua'u tɨ tiu'utévaire'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn pu'éene'e á'ara'ani ɨ hua'amu'úu nain jɨme'e ɨ huá'a jemi ɨ mej e'etiújse'ɨri mej mi raateánajche ɨ Dios.

23 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej e'etiújse'ɨri, ayée mú che'atá mana'a ajtéme'ecan a'ɨ́jna jetze ɨ hua'amu'úu tɨ́j ja'atɨ́ ratéhua'ira'a ɨ ru jetze, a'iné a'ɨ́jna ɨ Cɨrɨístu'u tɨ ajta hua'amu'úu pú'een, a'ɨ́ɨ pu huá'anaijmire'en nain jɨme'e. A'iné a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ raanaíjmire'en tɨ́j na'a tɨ é'eseijre'e tɨ Dios raatétaahuaca'a.

2

Dios pu nu'u hua'irájtuaa mej mi caí ché'e ti'itíj jín te'uteáturan ɨ jemin

1 Seajta mú'een, ayée xu 'eene'e sej mɨ́'ɨchica'a ɨ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej
jín auteájturaa ɨ jemin, ajta a'ɨ́jna ɨ sej a'ij pua'a rɨjcaa.
2 Ayee xu a'ij pua'a titetiújcha'ɨ̈ca'a setɨ́'ɨj seuj siyen rɨjcaa a'ij mej rɨcɨ íjɨi
a'ɨ́me ɨ mej yen japuan seijre'e ɨ chaanaca japua.
A'ájná'ɨmua a'ɨ́j xu siyen á'astijre'eca'a se'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a een tɨ ajta a'ɨ́jna
jín antiújmua'aree tɨ ayén tíhua'uta'aíjte'en a'ɨ́mej ɨ mej xɨéjniu'ucari pú'een ɨ
mej seijre'e eeca tzajta'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ xɨéjniu'ucari tɨ ari tí'imuarɨ'e
huá'a tzajta'a a'ɨ́mej ɨ mej huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ mej caí ja'atɨ́
á'astijre'e.
3 Teajta iteen, amuacaícan tu naímɨ'ɨ tiyen huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a
a'ɨ́mej. Ayee tu che'atá tena'a rá'astijre'eca'a a'ij tɨ titá'amitɨejte'eca'a a'ɨ́jna
jɨme'e ti'itɨ́ tɨ huanéj ɨ ta jetze nusu ti'itɨ́ tɨ huataseíjre ɨ tamua'atzíira'a jɨme'e.
Tɨ́j na'a tɨ seijre'eca'a ɨ ta jetze, teen tu raatá'acare'e tɨ a'ɨ́ɨn titaata'aíjte'en.
Ayee tu éene'eca'a matɨ́j ɨ seica ɨ tɨ Dios puaíjtzi hua'utá'asin.
4 Mɨ́ ajta Dios, a'ɨ́ɨ pu jeíhua huápɨ'ɨ taataxɨ́'eve. A'ɨ́j pu jín, naa pu
tá'ancu'uvajxɨ ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e.
5 Tetɨ́'ɨj teuj tiyen éene'e tej mɨ'ɨchica'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tej jín auteájturaa ɨ
jemin, a'ɨ́ɨ pu taatarújte jamuan ɨ Cɨríistu'u. A'ɨ́ɨ pu amua'irájtua a'ɨ́jna jɨme'e
tɨ huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tejamuájcha'ɨ̈ ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e.
6 Ajta, Dios pu taajíste jamuan ɨ Cɨríistu'u. A'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́jna jamuan án
taja'urá'atzaca'a a'ujna u júte'e a'u tɨ tí'aijta a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús.
7 Ayee pu een jín huarɨ́j tɨ ij ayén éene'e á'ara'ani tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame
tɨ́j na'a rusén jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu taataseíjrate'esin tɨ rɨ́'ɨ huápɨ'ɨ titájcha'ɨ̈ a'ɨ́jna
jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ta japua huaniú a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús.
8 A'ɨ́ɨ pu amua'irájtua a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tejamuájcha'ɨ̈ a'ɨ́jna jɨme'e sej
rá'antzaahua. Dios pu ayén amuaatá'a ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e. Caxu rujɨ́imua'a
sena'a a'ij tirájteu.
9 Tɨ́'ɨj caí ja'atɨ́ á'ujtzaahuate'e, a'ɨ́j pu jín caí rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ ruseíj raamuá'itɨn
a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ xɨ́'epɨ'ɨn jín rɨcɨ.
10 Ayee pu'u na'a, a'iné teen tu te'ɨ́ɨn pú'een ɨ Dios ayén ruseíj táaruurejsin
a'ij tɨ tirá'amitɨejte'e. Jéjcuacan pu ayén táaruu ɨ tatzajta'a jamuan a'ɨ́jna ɨ
Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús tej ti tiyen huárɨni a'ɨ́jna jɨme'e tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn a'ij tɨ a'ɨ́ɨn
amuacaícan rɨ́'ɨ tiráaruu téjmi jɨme'e.

Cɨríistu'u pu ta'anpuá'ajte yú tatzajta'a

11-12 A'ɨ́j pu jín caxu siyen yá'uhua'anan tɨ a'ájná'ɨmua ayée xu 'eene'e sej caí
Cɨríistu'u jemi huaté'uuca. Ajta mú'een xu caí huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a
a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
Ayej xaa ne'u tí'ayajna, a'ɨ́ɨme ɨ mej miyen huataújmua'a tɨjín: “I tej
ra'antisí'iche ɨ tanavij”; ayée mú amuaatamuá'a mú'ejmi tɨjín “Mɨ́ sej caí
siyen ra'antisí'iche ɨ runavij.” Ayee mú tejá'amuaxa me'ɨ́jna jɨme'e sej seij
chuéjra'a japua é'eme'ecan. Caxu seajta yá'uhua'anan tɨ a'ájná'ɨmua, ayée xu
caí ajtéme'ecantaca'a a'ɨ́mej jetze ɨ tɨ Dios huá'a jemi raateájtuaa ɨ niuucari ɨ tɨ
jín te'ataújratziiri'ɨ tɨ ayén rɨ́'ɨ tihua'utá'an. Capu ajta mé'e já'ahua'aca'a ɨ sej
jín rachú'eve'en. Ajta, capu huataseíjre mú'ejmi jemi ɨ Dios íiyen chaanaca
japua.

13 Mɨ́ ajta íjii, mɨ sej a'ɨmuá a'uté'uuca'a a'u tej teajta iteen jé'eseijre'eca'a, xu'uri vejli'i huaté'uu téjmi jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u ayén a'amua japua huaniú a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ruxuure'e airáaxɨre.
14 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ ta'anpuá'ajte yú tatzajta'a naíjmi'ica mú'ejmi, ajta itejmi. A'ɨ́ɨ pu ayén táaruu tej ti tiyen seɨj tena'a teɨtestemua'ame'en pu'éene'e tá'ara'ani. A'ɨ́ɨ pu raaté'uu a'ɨ́jna tɨ te'entanámi'ihuaca'a, a'ɨ́jna ɨ́ tej jɨme'en tané'usi'ite'eca'a.
15 A'ɨ́ɨ pu ra'antipuá'ajte ɨ́ rutevij jɨme'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, nain jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n tihuá'a'ijmɨira. Ayee pu een jɨ́n huarɨ́j tɨ ij ayén huá'uruuren ɨ́ ru jetze a'ɨ́mej ɨ́ mej hua'apua mej mi seɨ́j mana'a teɨtestemua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, a'ɨ́ɨ pu hua'utéepua'ajte ɨ́ mej hua'apua.
16 A'ɨ́j pu ajta jɨ́n ayén huarɨ́j tej ti teajtáhua'a a'uté'uu tá'ara'ani ɨ́ Dios jemi ɨ́ tej hua'apua a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ rutevij ɨ́ mej rá'utatai ɨ́ cúruu jetze. Ayee pu een jɨ́n huarɨ́j, a'ɨ́ɨ pu ra'antipuá'ajte ɨ́ tej jɨ́n tané'usi'ite'eca'a.
17 A'ɨ́ɨ pu mú pa'uvé'emej tɨ i ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ jɨ́n amua'anpuá'ajte'en mɨ sej a'ɨmuá a'uté'uuca'a. Ayee pu che'atá na'a tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej vejli'i seijre'eca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ jɨ́n ajta hua'utéepua'ajte a'ɨ́mej.
18 Ayee pu'u, Cɨríistu'u ta japua huaniú, tej ti, i tej hua'apua, seɨ́j tena'a jɨ́n ɨ́ xɨéjniu'ucari tiyen jamuan tiu'utaxáj te'ɨ́jna jamuan ɨ́ tej rájya'upua.
19 A'ɨ́j xu jɨ́n caí ché'e seɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan na'ari a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí a'ij rumuari, sino xu'uri huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej a'uté'uu ɨ́ Dios jemi. Jee xaa ne'u, xu'uri huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ́ mej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ́ Dios.
20 Naíjmi'i tu tí'ivaɨre'e tá'aju'un tɨ́j seɨ́j ɨ́ chi'ij tɨ tzajta'an é'eseijre'e ɨ́ Dios. A'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ hua'utajé ɨ́ Jesús, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej mejmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan, ayée mú tí'ivaɨre'e muá'aju'un tɨ́j tetej tɨ japuan ájtaavijhua ɨ́ jaxu'u. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tetej tɨ esquineero jɨ́n tí'ivaɨre'e.
21 Naími'i tu títavi'iraxɨ'ɨsin jetzen te'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u, teajta naími'i tu huatéeju'u tá'aju'un tej ti tiyen tí'ivaɨre'e tá'ara'ani tɨ́j teyuu tɨ jetzen Dios huiirájcati.
22 Seajta mú'een, jetzen a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u, mú'een xu seajta tiújvi'iraxɨ'ɨsin sej si siyen tí'ivaɨre'e xá'ara'ani tɨ́j chi'ij tɨ jetzen huiirájcati ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca jɨme'e a'ɨ́jna ɨ́ Dios.

3

Pablo pu nu'u a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree tɨ raateájtuaani a'ɨ́jna ɨ́ niuucari huá'a jemi ɨ́ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan

1 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen rɨcɨ inee, i nej i'i Pablo, i nej neajta aiteánami'i ne'ɨ́jna jɨme'e nej tí'ivaɨre'e jemin ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús ne'ɨ́jna jɨme'e nej tejá'amua'ixaate'e mú'een mɨ sej caí Israél jetze ajtéme'ecan.
2 Tij secaí seri ráanamuajri'i se'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén rɨ́'ɨ tinaateájtuaa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tinaa'ɨ́jca nej ni tejámuaatá'ixaate'en mú'ejmi.
3 Nu'uri cɨ́j caj tejámuaatá'itɨiiri'i a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios naataseíjrate mé jéjre'e ti'itɨ́ tɨ pɨ́rɨcɨ ɨ́ tɨ rú'avaataca'a ɨ́ jemin.

4 Setíʼij raʼujíiven aʼij nej tejáʼamuayuʼuseʼe neʼíjna jetze i yuʼuxari, aj xu xaa yaúʼitiée xáʼajuʼun aʼij nej tiyeúʼitie temuaʼa naa neʼíjna jime'e ti rúʼavaataca'a aʼíjna jetze í Ciríistuʼu.

5 Capu xaa neʼu huaʼutaseíjrate aʼímej í seica í teite í mej caí chéʼe yeʼe jáʼahuaʼacaʼa, í mej jéjcua imuá seijreʼecaʼa. Mí ajta íjii, aʼíin xiéjniuʼucareʼaraʼan í Dios ayén huaʼutaseíjrate aʼímej í mej huatéʼuu í Dios jemi mej mi miyen tiraatévaireʼen. Aʼíi pu ajta ayén tíhuaʼutaseíjrate aʼímej í mej tíʼixaxaʼataʼa í Dios jetze meʼecan.

6 Aʼii pu aʼíin púʼeen í ti rúʼavaataca'a ti aʼíime í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan, ayée pu tihuáʼaciʼiti jamuan aʼímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan, mej mi naímiʼi anteújseire'en mej mi miyen 'eene'en mej seíj manaʼa teitestemuaʼameʼen puʼéene'e muáʼaraʼani, mej mi naímiʼi raʼancuréʼan aʼíjna ti teʼataújratziriʼi ti ayén rinícheʼen aʼíjna í Ciríistuʼu ti ajta iʼi Jesús.

7 Aʼíj nu jín niyen teʼenteájrupi neʼíjna jime'e nej niyen tíʼivaire'e nej tihuaʼutáʼixaateʼen í niuucari jime'e ti jíme'en raxa í Dios. Aʼíi pu ayén ríʼi tinájchaʼii aʼíjna jime'e ti ayén naatapuaíjve ruxíʼeviʼiraʼa jime'e nej ni niyen tiuʼumuárieʼen neʼíjna jime'e í muáriʼeriʼireʼaraʼan í Dios.

8-9 Ayee pu een, nee nu neʼín púʼeen í ti jaítze'e caí ruxeʼeve'e mecaí í seica í mej cílieen jín títeté'u'upu'u í Dios jemi. Capu amín aʼij, aúche'e pu Dios ayén ríʼi tinájchaʼii ti aʼíjna jín tinaaʼíjca nej ni tihuaʼutáʼixaateʼen neʼíimej í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan mej mi ráamuaʼaree aʼij ti een Ciríistuʼu jemi ti tíʼiseijreʼe, ti caí ámitieereʼe naíjmiʼi tíj naʼa tiʼipuaʼamé ti tíʼitaciʼiti aʼíjna jemi tíj naʼa rusén jime'e, nej ni tihuaʼutáʼixaateʼen naíjmiʼica temuaʼa naa aʼij ti Dios tiraaxíʼepiʼintare aʼij ti téʼeme aʼíjna jime'e í ti rúʼavaa. Jéjcua imuá tíj naʼa ti yú eʼiréʼene, aʼíi pu rúʼavaataca'a í Dios jemi, í ti nain tiúʼutaahuacaʼa tíj naʼa tiʼipuaʼamé ti tíʼiseijreʼe.

10-11 Ayee pu tiraaxíʼepiʼintare mej mi miyen raʼantícuuna aʼíjna í ti rúʼavaataca'a aʼímej jemi í mej eʼetiújseʼiri u teyujtaʼa mej mi aʼímej huaʼuseíj í mej tíʼaijta u ta japua, majta aʼímej í mej tiʼitíj jín antiújmuaʼaree aʼuun ti Dios éʼeseijreʼe, mej mi miyen ráamuaʼaree ti caí tíʼiseicaj naʼa í Dios ti jín ayén huaríj í rumuaʼatzíiraʼa jime'e, aʼíjna ti jéjcua imuá ayén tiraaxíʼepiʼintare tíj naʼa rusén jime'e. Aʼíi pu ari raʼanticíʼi aʼíjna jime'e ti aʼíin Ciríistuʼu, aʼíjna í Jesús ti ajta iʼi tavástaraʼa púʼeen, aʼíi pu ta japua huaniú.

12 Aʼiné tuʼuri ráʼatzaahuateʼe teʼíjna, ajta aʼíjna jime'e ti aʼíin Ciríistuʼu huamíʼi ta jetze meʼecan, aʼíj pu jín ari riʼiríʼ tej ti caí tíʼitziiine'e jaʼanáj ti naʼa teʼuun eʼaráʼasti í Dios jemi.

13 Aʼíj nu jín niyen tejáʼamuahuavii, sej caí ruxiéemiste'e aʼíjna jime'e nej niyen tirajpuaíjtzi múʼejmi jetze meʼecan, aʼiné jeíhua pu huápiʼi tejáʼamuaciʼiti ti ayén tíʼineruure.

Ciríistuʼu pu núʼu taxeʼeveʼe

14-15 Aʼíj nu jín niyen títunuta jemin í tej rájyaʼupua í tej jetzen raʼancuréʼa aʼij ti huataújmuaʼa seij ajta seij í teitestemuaʼameʼen, í mej u júteʼe éʼeseijreʼe, majta í mej yen chaanaca japua huachéjme, matíj manaʼa puaʼamé í teitestemuaʼameʼen í Dios.

16-17 Ayee nu tíʼijhuavii ti aʼíin Dios caʼanírjaʼa amuaatáʼan í aʼamua tzajtaʼa sej si siyen seʼíjna jetze araújcaʼanen í xiéjniuʼucareʼaraʼan í Dios. Chéʼe aʼíin Dios ajta ayén ríʼi tejáʼamuachaʼii aʼíjna jime'e ti aʼíin amuaaréʼepijte aʼíjna

tɨ naa je'icáj tí'iseijre'e ɨ jemin, tɨ ij a'ɨ́ɨn Cɨrístu'u a'uun a'uteáturan mú'ejmi jemi, a'ɨ́jna jɨme'e sej siyen rá'astijre'e.
18 Ayee nu neajta tí'ijhuavii sej si siyen amuacaí huaújxe'eve'en nain jɨme'e, sej si seajta siyen nain jɨ́n te'utáviicua'i se'ɨ́jna jɨme'e sej huápɨ'ɨ huaújxe'eve'en, sej si seajta á'iyen se'ɨ́jna jetze araújca'anen ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios sej si ráamua'aree nain jɨme'e ɨ tɨ jɨ́n Cɨríistu'u já'amuaxe'eve'e. Tɨ́j na'a a'u tɨ é'eseijre'e aaté'ɨmua, ajtepuá'ɨmua, aacɨ́'ɨmua, a'ɨ́ɨ pu xaa a'uun e'ará'asti tɨ ij a'uun amuaaxɨ́'eve'en.
19 Jee xaa ne'u, ayée nu tí'ijhuavii mú'ejmi jɨme'e sej si siyen ráamua'aree ɨ tɨ jɨ́n Cɨríistu'u já'amuaxe'eve'e, a'ɨ́jna tɨ caí ámitɨeere'e nain jɨme'e, tɨ́'ij a'uun a'uteáturan mú'ejmi jemi naíjmi'i tɨ́j na'a ɨ tɨ jɨ́n Dios amuaanaíjmire'en.
20-21 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tɨ jeíhua huápɨ'ɨ raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén huárɨni a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tej caí raayɨ́'ɨtɨ tej rahuavii nusu tɨ caí ayén titá'amitɨejte'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn tí'imuarɨ'e ɨ ta tzajta'a ɨ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e, tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an a'u tej e'etítase'ɨri ɨ jemin. Jamuan a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús, tiché'e tiyen che'atá tena'a rɨ́'ɨ tiraatá'an tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Yee pu icu. Ché'e ayén teja'uré'enen.

4

Naími'i mú seɨj mana'a teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ Dios a'iné xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios hua'upuá'ajte

1 A'ɨ́j nu jɨ́n, inee, i nej aiteánami'i a'ɨ́jna jɨme'e nej ravaɨre'e ɨ tavástara'a, ayée nu tejá'amuahuavii sej si siyen rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e a'iné Dios pu amuaatajé.
2 Sej si caí ti'itɨ́j jɨ́n á'ujtzaahuate'e sino ayée xu'u cumu sej caí ti'itɨ́j jɨ́n ti'itéjvee. Sej si huá'ancu'uvajxɨ'ɨn sej si te'utáviicua'i seɨ́j seajta seɨj a'ɨ́jna jɨme'e sej huaújxe'eve'en.
3 Setá'aj huateújca'anen sej si seuj seɨ́j sena'a teɨtestemua'ame'en pú'eene'en a'iné a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ tejamuáaseɨre'esin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari amua'anpuá'ajte.
4 Ayee pu'u tí'een, a'iné seɨ́j mu'u ɨ teɨtestemua'ame'en ɨ mej yen seijre'e, ajta seɨj pu'u ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Ayee pu che'atá na'a een tɨ seɨ́j na'a a'ɨ́jna sej jetzen rachú'eve'e a'ɨ́jna tɨ jɨ́n amuaatajé ɨ Dios.
5 Seɨ́j pu'u ɨ tavástara'a, ajta seɨ́j pu'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tej rá'atzaahuate'e, ajta seɨ́j pu'u jɨ́n ɨ niuucajtze'en ɨ mej jɨ́n muáɨ'ɨvijhuaca'a.
6 Ajta seɨ́j pu'u ɨ Dios, ɨ tej naími'i rájya'upua. A'ɨ́ɨ pu nain jɨ́n antiújmua'aree. A'ɨ́ɨ pu ajta nain jɨ́n tí'imuarɨ'e tɨ́'ij nain tiu'unaíjmi'ire'en. A'ɨ́ɨ pu ajta naíjmi'i jemi seijre'e itejmi jemi.
7 Ajta itejmi, ayée pu títaatapuaíjve ɨ Cɨríistu'u seɨ́j ajta seɨj a'ɨ́jna ɨ tɨ jɨ́n rɨ́'ɨ tí'itacha'ɨɨca'a a'ij tɨ a'ɨ́ɨn titaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i.
8 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:

Tɨ́'ɨj nu'u a'ɨ́ɨn a'ujnéj u ta japua,
a'ɨ́ɨ pu nu'u huaja'uvi'itɨ́ a'ɨ́mej
tɨ ij hua'iteáanan naíjmi'ica
ɨ tɨ hua'utéemua'itɨ.
A'ɨ́ɨ pu ajta nu'u hua'uré'epijte a'ɨ́mej
ɨ ruteɨ́testemua'a a'ɨ́jna
tɨ jɨ́n rɨ́'ɨ tíhuájcha'ɨɨca'a.

9 Ajta a'íjna i niuucari ti ayén raxa yee: "A'íi pu nu'u a'ujnéj u ta japua", ¿a'iné huataújmua'a a'íjna? ¿Ni qui ayén huataújmua'a yee a'íi pu ajta amuacaí yé ve'ecáane íiyen chaanaca japua? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna ti ayén huataújmua'a.

10 A'íjna ti yé ve'ecáane, a'ii pu a'íin pú'een í ti a'uun a'ujnéj anná'imua u ta japua ti ij raanaíjmire'en tíj na'a ti ti'ipua'amé ti nainjapua tí'iseijre'e.

11 A'ii pu a'íin pú'een í ti seica antíhuau, mej mi te'enteárute me'íjna jime'e í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, ajta seica, mej mi miyen tiu'utévaire'en me'íjna jime'e mej tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan. A'íi pu ajta seica antíhuau mej mi miyen á'ujujhua'ane'en mej tihua'utá'ixaate'en í teite í niuucari ti jín Dios hua'irátuaasin, ajta seica, mej mi miyen me'íjna jín antiújmua'areere mej mi rí'i tihuá'ucha'in í mej e'etiújse'iri. Ajta seica, a'íi pu ayén tihua'utá'a mej mi tihuá'umua'aten í teite.

12 Ayee pu een jín hua'antíhuau mej mi rí'i huá'uruuren í huá'a tzajta'a í mej huaté'uu í Dios jemi, mej mi a'íime majta tiu'utévaire'en a'íjna jime'e mej mi tiújvi'iraxi'in jamuan í Ciríistu'u.

13 Ayee tu een jín huarín, aj tu xaa e'ará'asti tej ti seíj tena'a jín rá'antzaahuate'en, tej ti tiyen che'atá tena'a ráamua'ati te'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios. Aj tu xaa, nain jín teri huavaújse a'íjna jime'e tej teri tiu'unaíjmire a'ij ti Ciríistu'u titaaxí'epi'intari'iri'i tej ti tiyen 'eene'en tíj ajta a'íin een.

14 Ayee tu teajta te'íjna jín huarín, catu ché'e tiyen 'éene'e tá'aju'un matíj í ti'iríi mej mana'a tejá'unamuajran, me'íjna jime'e mej caí xi ramua'aree yee ayée pu tí'ixi'epi'in o capu ayén tí'ixi'epi'in. Catu ché'e tiyen cha'a tena'a titeejú'un tíj í jaitiri ti a'íin eeca ayén ráatajchi a'u ti na'a púime'en. Capu ché'e ri'iríista a'ame mej mi miyen chá'a mana'a titáacuanamuan me'íjna jime'e a'ij ti tihua'aráanajche mej titá'ixaate'en a'íime í teteca í mej raayí'iti temua'a naa mej jín e'ihuácuanamuan me'íjna jime'e ti hua'itzi na'a pú'een.

15 Mí teajta iteen, ayée tu ti'ixáata tá'aju'un jé'iyecan jime'e a'iné tétaxe'eve'e. Ayee tu een jín huarín, aj tu xaa nain jín títavi'iraxi'isin jamuan í ti tamu'úu pú'een, ti i'i Ciríistu'u.

16 Ajta a'íjna jetze, naíjmi'ica pu ayén vaujsi'i í ruteítestemua'a, ajta naíjmi'i mú tiújvi'iraxi'isin nainjapua tíj mana'a mej antiújna'amiche. Ayee pu té'eme a'íjna jime'e mej huaújxe'eve'en seíj majta seij, ajta a'íjna jime'e matíj mana'a pua'amé miyen tí'imuari'e me'íjna jime'e a'ij ti tihua'ucí'i seíj ajta seij.

A'íi mú nu'u jéjcuatze'en seijre'e í Ciríistu'u jemi

17 A'íj nu jín, niyen tejá'amua'ixaate'e. Ayee nu tejá'amua'íjcate'e í tavástara'a jetze me'ecan sej si caí ché'e siyen titetiújcha'ii matíj a'íime í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Capu ti'itíj vaire'e í huá'amua'atziira'a.

18 Camu rí'i tiyeú'itie, majta a'imuá mú a'uteájturaa a'u ti caí é'eseijre'e í Dios ti i'i ruuri, a'íjna jime'e mej caí ramua'aree a'ij ti een í Dios jemi me'íjna jime'e mej ra'antaná í ruxíejniu'uca.

19 Camu ché'e rutévi'ira'a. A'íj mú jín miyen huataúra'a mej miyen huárini a'ij ti tihuá'amitiejte'e, ti'iti ti hua'aráanajche í huá'a tzajta'a mej mi nain jín tiú'uxana'acira'aten. Majta me'ín, camuché'e á'ujcu'uvée ráahuausin mej majtáhua'a miyen a'ij pua'a huárini.

20 Mí seajta mú'een, caxu siyen raamuá'a se'íjna jemi í Ciríistu'u, sej si siyen che'atá sena'a a'ij pua'a huárini matíj a'íime.

21 Ayej ne'ase xu'uri ráamua'areeri'i, ti ajta a'ɨn tejamuaamuá'ate
tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij ti een a'ɨjna jemi ɨ Jesús.
22 Ayee pu tejamuaamuá'ate a'ɨjna jɨme'e a'ij sej sejmí'i titetiújcha'ɨica'a,
sej si yá'uhua'axin a'ij sej sejmí'i titetiújcha'ɨica'a, a'iné ayée pu a'ij
pua'a á'amuaruurejca'a a'ɨjna jɨme'e ti á'amuacuanamuajca'a a'ɨjna ɨ
á'amuamua'atziira'a ti tí'ihua'itaca.
23-24 Ajta, sej si siyen huaujjéjcuare'en se'ɨjna jɨme'e a'ij sej mé titeu-
muámua'aree sej si siyen rí'i titetiújcha'ɨi a'ij ti tejámuaaxí'epɨ'ɨntari'iri'i sej si
siyen 'eene'e xá'ara'ani tɨj ɨ Dios ti nain jɨn ayén rɨci tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij
ti tiraavíjte'e, ajta a'ɨi pu urarí'en.
25 A'ɨj pu jɨn, ayén ruxe'eve'e sej raatapuá'ajta sej caí siyen tiú'ujcuanamua,
sino ayée xu jé'iyecan jɨn tiraata'ixaate'en ɨ ruxí'ej tevi, a'iné naími'i tu seɨj
tena'a jetze ajtéme'ecan ɨ teɨtestemua'ame'en.
26-27 Tɨ pua'a siyen ti'itɨj jɨn huatanínіu'ucacu, caxu se'ɨjna jɨn ti'itɨj jɨn
auteáturaave'en ɨ Dios jemi. Caxu seajta siyen á'ateevi'in sej seri nínіu'ucacu
ti'itɨj jɨme'e. Ayee nu tejá'amua'ɨjcate'e sej caí raatá'asin ti a'ɨi̇n tiyaaru'u ayén
avíitzi jɨn huataseíjre'en mú'ejmi tzajta'a.
28 Ajta a'ɨjna ti ti'inahua'ara, ayée pu ruxe'eve'e ti caí ché'e tí'inahua'aj
sino ché'e rumuájca'a jɨn tiu'umuári'en ti'itɨj ti a'ij tiratéva'ɨri ti ij ayén ti'itɨ́
huamuá'itɨn ɨ ti jɨn hua'utévaɨre'en a'ɨmej ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i.
29 Caxu ti'itɨ́ xajta ti a'ij pua'a namuajre'e, ajta ti caí ti'itɨj vaɨre'e sino a'ɨj
xu'u huataxáj ɨ niuucari ti i'i xí'epɨ'ɨn a'ɨjna jɨme'e ti hua'atéva'ɨri mej mi
jaítze'e yaú'itiée muá'ara'ani a'ij ti tihuá'aturaate'e, ti ij ajta rí'i tihua'utá'an
a'ɨmej ɨ mej ranamua.
30 Caxu seajta a'ij pua'a tiraatá'an ɨ xiéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨjna ti
rujɨ́mua'a amuaatéhuii ajta na'a caí teja'uré'enen a'ájna xɨcájra'a ti jetzen
Dios amua'irátuaasin.
31 Setá'aj raatapuá'ajta nain jɨme'e ɨ sej jɨn a'ij pua'a mé titeumuámua'aree,
na'ari ɨ sej jɨn tí'ijaaxɨejte'e nusu ɨ sej jɨn nínіu'ucacu ca'ɨn ɨ sej jɨn hua'atají'ivi
ɨ teɨte o sej jɨn a'ij pua'a tihuá'axa. Nain tɨj na'a ti a'ij pua'a een, setá'aj siyen
raatapuá'ajta.
32 Setá'aj rí'i titetiújcha'ɨi, seajta ahuaújcu'uven seɨj seajta seɨj. Setá'aj siyen
tiu'utaúruuni'i seɨj seajta seɨj a'iné Dios pu ajta tejámuaatá'uuni'iri'i a'ɨjna
jɨme'e ti Cɨrí́istu'u a'amua japua huaniú.

5

A'ij mej ye'í rí'i ti'itiújcha'ɨi muá'ara'ani a'ij ti tí'ijxe'eve'e ɨ Dios

1 A'ɨj xu jɨn siyen tite'ehuaújca'anen sej si siyen rí'i tite'urarí'eene'en ɨ ru
tzajta'a a'ij ti te'urarí'en ɨ Dios, a'iné xu'uri yaújmua'ame'en pú'een ɨ Dios ti
já'amuaxe'eve'e.
2 Setá'aj siyen rí'i titetiújcha'ɨi se'ɨjna jɨme'e sej huaújxe'eve'en a'iné
Cɨrí́istu'u pu ayén che'atá na'a taataxí'eve. A'ɨi pu huataújmuaɨ'ɨvejtaca'a ta
jetze me'ecan ɨ Dios jemi. A'iné a'ɨi pu a'ɨjna jɨn rí'i tiraatá'a ɨ Dios, a'ɨj pu jɨn
ayén éene'e seijre'e tɨj muaɨ'ɨvéjri ti naa teárí'e u ta japua a'ɨjna jɨme'e ti a'ɨi̇n
ayén ta jetze me'ecan huaniú.
3 Caxu a'atzu raatá'acare'en ti ayén huárɨni mú'ejmi tzajta'a sej
huaújxana'acɨra'aten na'ari sej ti'itɨ́ jɨn a'ij pua'a huárɨni nusu sej huápɨ'ɨ
ranecua'atze ɨ tumin. Capu xaa ne'u ayén tiraavíjte'e mej miyen huárɨni
a'ɨi̇me ɨ mej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ Dios, ɨ ti hua'utehuii ɨ ru jemi.

4 Caxu seajta hua'atá'acare'en mej miyen tí'ixajta niuucari jɨme'e tɨ a'ij pua'a namuajre'e na'ari tɨ caí ti'itɨ́j vaɨre'e nusu ɨ́ mej jín tité'exɨeehuari'i. Capu a'atzu i'i xɨ́'epɨ'ɨn mej miyen a'ij pua'a tí'itejeeve sino miché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios.

5 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, tɨ pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a tí'itevistáa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tiú'ujxana'acɨra'aten nusu a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a mé teuúmua'aree ca'ɨ́n a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'e tɨ jeíhua tí'ijcha'ɨɨ, capu ja'anáj racɨ'ɨti tɨ a'ɨ́jna a'uun a'uteárute Dios tɨ é'eseijre'e a'ájna ɨ́ xɨcájra'a tɨ jetzen tiu'uta'aíjta a'ɨ́jna ɨ́ CɨríIstu'u, a'iné a'ɨ́ɨn tɨ huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'e tɨ jeíhua tí'ijcha'ɨɨ, ayée pu seijre'e ɨ́ Dios jemi tɨ́j seɨ́j tɨ ayén rana'amiche ti'itɨ́ tɨ caí Dios pɨ́rɨcɨ.

6 Caxu raatá'acare'en tɨ ja'atí amuáacuanamua a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ hua'itzi na'a pú'een, a'iné Dios pu jeíhua huápɨ'ɨ puaíjtzi hua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ mej miyen tí'ihua'itaca. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej caí rá'astijre'e ɨ́ Dios.

7 A'ɨ́j xu jɨ́n, caxu hua'ajteánaxcan a'ɨ́mej.

8 A'ájná'ɨmua xu seajta siyen titetiújcha'ɨɨca'a matíj a'ɨ́ime ɨ́ mej tíca'amiste'e á'ujujhua'an. Mí seajta íjii, ayée xu een matíj a'ɨ́ime ɨ́ mej néeriste'e á'ujujhua'an. Ayee xu seri 'een a'ɨ́jna jɨme'e tɨ CɨríIstu'u a'amua japua huaniú. A'ɨ́j xu jɨ́n, seuj siyen rɨ́'ɨ huárɨni matíj a'ɨ́ime ɨ́ mej néeriste'e á'ujujhua'an.

9 Ayee mú xaa ne'u rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ ɨ́ mej néeriste'e á'ujujhua'an mej miyen nain jɨ́n rɨcɨ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn jɨme'e, majta miyen rɨcɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e, ajta tɨ tzáahuati'ira'a jɨme'e seijre'e.

10 Setá'aj seajta ráahuauni sej yaú'itɨée xá'ara'ani a'ij sej rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios.

11-12 Caxu a'atzu hua'ajteánaxcan huá'a jemi ɨ́ mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ ɨ́ mej tíca'amiste'e á'ujujhua'an, sino ayée xu hua'utaseíjrate'en tɨ caí ti'itɨ́j vaɨre'e a'ij mej rɨcɨ, a'iné ayée pu tiu'utévi'iraste'e tɨ ja'atí ayén tí'ixajta a'ij mej avíitzi jín rɨcɨ a'ɨ́ime ɨ́ mej caí ja'atí á'astijre'e.

13-14 Mí ajta, naíjmi'i pu huataseíjre'esin a'ij tɨ een tɨ pua'a ja'atí raatétatzavi'i, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ tatzari, nain pu jɨ́n tí'iseijrata a'ij tɨ een. A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:

Huatájɨsi mɨ pej i'i cutzú.

Ajta ajchesi amájna huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite.

Ajta a'ɨ́ɨn CɨríIstu'u pu muatétatzavi'ira.

15 Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, sej si siyen rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ matíj a'ɨ́ime ɨ́ mej rɨ́'ɨ me títeumuámua'aree. Caxu siyen 'eene'en matíj a'ɨ́ime ɨ́ mej seɨcɨé me títeumuámua'aree.

16 Setá'aj siyen ahuaújca'anen sej si nain jɨ́n siyen huárɨni a'ij tɨ tí'ixɨ'epɨ'ɨn íjii tɨ auj huaxɨ́'epɨ'ɨn a'iné a'ij pua'a mú miyen rɨcɨ ɨ́ mej huáteemua íjii.

17 A'ɨ́j xu jɨ́n, caxu seɨcɨé me títeumuámua'aree sino ayée xu ahuaújca'anen sej si siyen yaú'itɨée xá'ara'ani a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ tavástara'a.

18 Caxu siyen ta'aruu a'iné tɨ pua'a siyen huárɨni, a'ij pu pua'a á'amuaruuren ajta secaí nain jɨ́n á'uveti. Mí seajta mú'een, setá'aj nain jɨ́n araújca'anen seɨ́jna jetze ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.

19 Setɨ́'ɨj u e'etiújseɨre'en, setá'aj siyen ti'ihuaúrixaate'en seɨ́jna jɨme'e ɨ́ chuiicari ɨ́ sej seajta jín tí'icuiina, seajta ɨ́ sej jín rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios. Setá'aj siyen tiu'utáchuiica, seajta tiu'utácuiina ɨ́ a'amua tzajta'a sej si siyen rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ tavástara'a.

20 Seajta, setá'aj siyen huárɨni ja'anáj tɨ na'a sej tí'ijteujtzi'ire'e ɨ Dios ɨ tej rájya'upua nain jɨme'e tɨ tí'iseijre'e niuucajtze'en ɨ tavástara'a, a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.

A'ij mej ye'í rɨ'ɨ titetiújcha'ɨɨ muá'ara'ani a'ɨɨme ɨ mej viɨche'ejme

21 Setá'aj siyen huárɨni sej siyen huataúra'an sej huaújvaɨre'en seɨj seajta seɨj se'ɨjna jɨme'e sej rá'astijre'e se'ɨjna ɨ Cɨríistu'u.

22 Seajta mú'een, mɨ sej viɨche'ejme, setá'aj siyen huataúra'an sej siyen che'atá sena'a hua'ará'astijre'en ɨ rucína'astemua'a setɨj seri tirá'astijre'e se'ɨjna ɨ tavástara'a.

23 Ayee xu een jɨn huárɨni a'iné a'ɨɨn ɨ cína'ara'an ɨ 'ɨíta'a, ayée pu che'atá na'a te'entiújmua'aree a'ɨjna jemi ɨ tɨ ratévi'itɨn tɨj ajta a'ɨɨn Cɨríistu'u te'entiújmua'aree naíjmi'ica jemi ɨ mej e'etiújse'ɨri ɨ jemin. Ajta Cɨríistu'u pu hua'irátuaasin.

24 Me'ecui xaa, a'iné a'ɨɨ mú rá'astijre'e me'ɨjna ɨ Cɨríistu'u a'ɨɨme ɨ mej e'etiújse'ɨri ɨ jemin, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e mej mi a'ɨɨme ɨ mej viɨche'ejme mej mi hua'ará'astijre'en a'ɨmej ɨ rucína'astemua'a nain jɨme'e.

A'ij mej ye'í rɨ'ɨ titetiújcha'ɨɨ muá'ara'ani a'ɨɨme ɨ mej néjne'ɨchejme

25-26 Seajta mú'een, mɨ sej huá'acɨnastemua'a pú'een, setá'aj siyen che'atá sena'a huá'axe'eve'e ɨ ru'ɨjta'amua'a tɨj ajta a'ɨɨn Cɨríistu'u tíhua'utaxɨ'eve a'ɨmej ɨ mej e'etiújse'ɨri ɨ jemin. A'ɨɨ pu ajta huataúra'a tɨ huámɨ'ɨni huá'a jetze me'ecan tɨ ij ajta rujɨɨmua'a hua'utehuii ɨ ruteɨtestemua'a. A'ɨɨ pu hua'ujéjcuare a'ɨjna jɨme'e tɨ huá'ari'iri'i ɨ mej jɨn auteájturaa ɨ jemin. A'ɨɨ pu ajta rɨ'ɨ huá'uruu ɨ huá'a tzajta'a a'ɨjna jɨme'e mej rá'antzaahua me'ɨjna ɨ niuucari tɨ a'ɨɨn raateájtuaa huá'a jemi.

27 A'ɨɨ pu Cɨríistu'u ajta huataújtuiire'esin ɨ ru jemi. Ayee mú seɨire'e muá'aju'un tɨj ja'atí tɨ síicu'uri jɨn ucaújchejte tɨ caí a'atzu ti'itɨj cámeijri'ɨ, tɨ caí a'atzu huatétzu'uta, tɨ caí ti'itɨ tirá'aturaate'e. Ayee mú naa seɨire'e muá'aju'un tɨj ti'itɨj tɨ témaxcava'ara'a. Naa mú urarɨ'ene'e muá'aju'un, majta camu ti'itɨj jɨn a'aturáa muá'aju'un tɨ'ij caí ja'atí ti'itɨj jɨn huá'a jetze te'ujpuá'ajte'en.

28 Ayee pu ruxe'eve'e mej mi a'ɨɨme ɨ mej neíche'ejme miyen che'atá mana'a tihuá'axe'eve'e ɨ ru'ɨjta'amua'a matɨj majta tiú'ujxe'eve'e ɨ ru jetze. A'ɨn tɨ ayén raxɨ'eve'e ɨ ru'ɨj, a'ɨɨ pu ajta ayén ruxe'eve'e ruseɨj.

29 Ayee pu'u tí'een, a'iné capu ja'atí ja'anáj ayén rájcha'ɨɨre'eca'a ɨ rutevij, sino a'ɨɨ pu ti'ijmícua, ajta rí'ɨ pu ayén che'atá na'a raaxá'apuai tɨj ajta a'ɨɨn Cɨríistu'u rí'ɨ tíhua'axá'apuai a'ɨmej ɨ mej e'etiújse'ɨri ɨ jemin.

30 Teen tu xaa títavi'iraxɨ jamuan a'ɨjna ɨ Cɨríistu'u.

31 Ayen tɨjín: "A'ɨj pu nu'u jɨn, ja'atí pu ayén mé rúujɨsin ɨ rutáàta, ajta ɨ runáàna tɨ ij nu'u huaténe'ɨche a'ɨjna jamuan ɨ ru'ɨj. Majta nu'u a'ɨɨme ɨ mej hua'apua, ayée mú nu'u seɨj mana'a teɨtejra'a pu'eene'e muá'ara'ani." Yee pu'u xaa ne'u.

32 A'ii pu pú'een ti'itɨj tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e tɨ ajta avíitzi jɨn ayén tí'een. Mí neajta inee a'ij nu jɨme'en ti'ixa ne'ɨjna ɨ Cɨríistu'u, neajta ne'ɨmej jɨme'e ɨ mej e'etiújse'ɨri ɨ jemin.

33 Mí seajta mú'een, setɨj sena'a sej neíche'ejme, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej siyen che'atá sena'a huá'axe'eve'e ɨ á'amua'ɨjste'emua'aca setɨj seajta tiú'ujxe'eve'e ɨ rutevij jetze. Ajta a'ɨɨme ɨ mej viɨche'ejme, ayée pu ajta tiú'ujxe'eve'e mej hua'ará'astijre'en ɨ huá'acɨnastemua'a.

6

A'ij mej ye'í rí'i titetiújcha'ii muá'ara'ani a'ímej mej yaújmua'ame'en pú'een

1 Seajta mú'een, mi sej i'i ti'iríi, setá'aj hua'ará'astijre'en í ruvaújsimua'a a'iné ayée pu tiraavíjte'e í tavástara'a jemi.

2 Ayen tijín: "Patá'aj nu'u rí'i tihua'utá'an í a'atáàta, ajta a'anáàna." A'ii pu a'ímen pú'een í niuucari ti jín Dios te'ataújratziiri'i ti'itíj jime'e ti pua'a ja'atí ayén ra'ará'astijre'en.

3 Ajta ayén tijín: "Tí ij temua'a naa timuáavaire'en, pej pi pajta nu'u á'ateevi'in pej ruuri puá'ara'ani íiyen chaanaca japua."

4 Seajta mú'een, mi sej huá'aya'upua pú'een, caxu muári'eristan í ruyaujmua'a jemi mej mi caí huataniú'ucan, sino rí'i xu tihuá'ucha'in. Sej si tihuá'umua'aten, seajta tihua'utá'ixaate'en temua'a naa a'ij ti tí'ijxe'eve'e í tavástara'a.

5 Seajta mú'een, mi sej ca'anéeri jín tí'ivaire'e seíj jemi, setá'aj hua'ará'astijre'en a'ímej í mej íiyen chaanaca japua tejá'amua'ijte'e. Setá'aj siyen che'atá sena'a hua'ará'astijre'en setíj seajta tirá'astijre'e tzáahuati'ira'a jime'e se'íjna í Ciríistu'u, a'íjna jime'e sej rí'i huataújseijrata, seajta siyen tí'itziiine'e ti pua'a secaí nain jín te'ará'asten.

6 Setá'aj siyen a'ujca'anéecan jín tihua'utévaire'en a'ímej í mej tejá'amua'aijte'e ti pua'a miyen tejá'amuaseij nusu mecaí. Setá'aj siyen che'atá sena'a tihua'utévaire'en setíj seajta tiraatévaire'en se'íjna í Ciríistu'u. Setá'aj siyen se'íjna jín araúrasten a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios nain jime'e a'achú sej ú'ucaca'ane í ru tzajta'a.

7-8 Setá'aj siyen che'atá sena'a ruxí'evi'ira'a jime'e tihua'utévaire'en yee cumu tavástara'a jemi xu tí'ivaire'e. Jee xaa ne'u, caxu teteca sena'a jemin tí'ivaire'e a'iné ayée xu ramua'aree ti a'íin tavástara'a ayén tiraatapuaíjve'esin naíjmi'ica a'ij ti ti'itá huáruu ti i'i xí'epi'in. Capu amín a'ij ti pua'a a'íin ja'atí ca'anéeri jín tí'imuari'e nusu ayén ruxí'evi'ira'a jín tí'ivaire'e.

9 Seajta mú'een, mi sej tihuá'aijte'e, ayée xu che'atá sena'a rí'i tihuá'ajcha'ii a'ímej í mej mú'ejmi jemi tí'ivaire'e. Caxu huá'aneeche a'iné xu'uri ramua'aree ti a'íin ti a'uun é'eseijre'e u ta japua, a'íj pu tihuá'aijte'e a'ímej í mej mú'ejmi jemi tí'ivaire'e. A'íi pu ajta tejá'amua'aijte'e mú'ejmi. Ajta í jemin, naími'i xu ruxí'ej 'een, mi sej tihuá'aijte'e, seajta mi sej ca'anéeri jín tí'imijhuaca.

Jíme'en í tej jín tiu'utése'en

10 Tíj íjii, setá'aj siyen huateújca'anen a'íjna jime'e sej jetzen araújca'anen í tavástara'a sej nain jín tiu'utémua'itin í muári'eri'ire'ara'an jime'e.

11 Setá'aj rí'i titecaujnan nain jime'e í ti Dios raateájtuaa mú'ejmi jemi í sej jín tí'itese'e tíj ajta xantaaru'u ti nainjapua caujnan, sej si te'utáviicua'i nain jime'e ti tiyaaru'u avíitzi jín tiraaxí'epi'intare a'ij ti huárini ti amuaatémua'itin.

12 Ayee xu huárini a'iné catu xaa ne'u a'ímej jamuan tí'itese'eca'a í teteca sino huá'a jamuan a'ímej í mej ti'itíj jín antiújmua'aree, majta a'ímej í mej tí'aijta, a'íme í xiéjniu'ucari í mej a'ij pua'a 'een, í mej majta títetateí ti'itíj jime'e ti tíca'amiste'e seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta í mej é'eseijre'e u ta japua.

13 A'íj xu jín nainjapua caujnan se'íjna jime'e ti Dios raateájtuaa mú'ejmi jemi sej si jín tí'itese'e tí'ij a'ájna teja'uré'enen í xicaj ti jetzen huataseíjre'en a'íjna ti a'ij pua'a een. Ayee xu huárini ti ij caí a'íin mé jamaúutaxin a'u sej

a'uté'uuca'a. Seajta mú'een, setí'ɨj seri raatéemua'iti, ayée xu huárini, setá'aj se'uun a'uté'uu pua'acié xá'ara'ani.
14 Ayee xu seíire'e xá'aju'un, nain í sej siyen tiu'utaxáj, jé'iyecan xu jín siyen raataxáj. Ajta nain a'ij sej rici, ayée xu siyen raruuren a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi. A'íj pu xaa ayén tejámuaatévaire'esin tíj ajta tí'ivaire'e a'íjna í puaasi ti jín avá'ujjɨ'icie í xantaaru'u, ajta a'íjna ti jín antaújnaamua í rútaviitze'e.
15 Setá'aj siyen che'atá sena'a rí'i huaújruuren tíj ajta seíj ti ri'éene'e jín ajtaújca'acaite'e ti i a'uun japuan é'eye'ive a'u ti a'ij pua'a jau'én. Setá'aj siyen huateújca'anen sej si siyen te'utáviicua'i sej tihua'utá'ixaate'en í teite se'íjna jime'e í niuucari ti jín Dios hua'anpuá'ajte'esin.
16 Seajta se'íjna jime'e, setá'aj siyen huárini, setá'aj nain jín rá'antzaahuate'en í tavástara'a. Ayee xu een jín huarín, mú'een xu raayí'itihua'an sej huateújnan tí'ij caí ti'itíj jín amua'antipuá'ajte'en a'íjna í tiyaaru'u.
17 Setá'aj seajta ra'ancuré'an a'íjna ti jín Dios amua'irátuaasin. Ayee pu tejámuaatéva'iri tíj ajta tiraatéva'ire í xantaaru'u a'íjna ti jín utemúucu'utzi. Ajta i'i, setá'aj siyen ru'itéchueeca a'íjna í chuun ti ruxí'ejta'a ajcamíimɨjmee ti amuaatáchuiite'esin a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'íjna ti ruxí'ejta'a ajcamíimɨjmee, a'ii pu a'íin pú'een í niuucari ti jetzen raxa í Dios.

A'iné een jime'e miyen huatéjniuuni, ajta a'ij mej ye'í huárini

18 Setá'aj siyen araújca'anen se'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios sej si rahuauca í Dios jemi tí'ɨj pí na'a se'íjna jime'e nain ti'ití ti a'ij tejamuá'aturaate'e. A'íj xu jín, seúche'e xu atanéjne'ere. Caxu raxiéehuata sej siyen huá'a jime'e rahuauca í Dios jemi naíjmi'ica a'ímej í mej huaté'uu í Dios jemi.
19 Setá'aj siyen rahuauca í Dios jemi neetzi jime'e ti ij a'íin Dios ayén naatá'an a'ij nej niyen tiu'utaxáj ja'anáj ti na'a, nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en í teite, nej ni niyen caí tí'itziiine'e ti'itíj jime'e nej niyen tihua'utá'ixaate'en ne'íjna jime'e ti é'aviitzi'i a'íjna jime'e a'ij ti Ciríistu'u ta japua huaniú.
20 A'íj nu jín neri aiteánami'i ne'íjna jime'e nej tihuá'ixaate'e í teite í Jesús jetze me'ecan. Setá'aj siyen tí'ijhuaviira í Dios jemi nej ni caí tí'itziiine'e ti'itíj jime'e nej tihua'utá'ixaate'en a'ij ti ayén tínaavíjte'e ineetzi nej niyen huárini.

Pablo pu huá'ateujte'e, ajta ra'antipuá'ajte

21 Ajta a'íin Tíquico, í ne'ihuaara'a í nej raxí'eve'e ti ayén che'atá na'a té'atzaahuate'e í tavástara'a jemi netíj inee, a'íi pu caí ti'itíj jín até'itzea'ara í Dios jemi. A'íi pu nain tejámuaatá'ixaate'esin sej si ráamua'aree a'ij ti tí'inevaire'e, sej si seajta ráamua'aree a'ij nej rici.
22 Ayee nu een jín mú'ejmi jemi raata'íti sej si ráamua'aree a'ij ti tí'itavaire'e, ti ij ajta a'íin rí'i tejamuaatá'an.
23 Ché'e Dios hua'utéjpua'ajte'en naíjmi'ica í sej ru'ihuaamua'a. Ajta a'íin í Dios í tej rájya'upua, ajta a'íin í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u, miché'e me'ín amuaataxe'eve'en a'iné mú'een xu té'atzaahuate'e.
24 Ché'e a'ij tihuá'avaire'e naíjmi'ica í mej rusén jín raxí'eve'e me'íjna í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Pablo a'ɨ́mej ɨ mej Filipos a'uchéjme'ecaa

Pablo pu huá'ateujte'e

1 Inee, i nej i'i Pablo, ajta a'ɨ́jna i Timoteo, iteen i tej ravaɨre'e te'ɨ́jna ɨ Jesus ɨ Cɨrístu'u, ayée tu tejá'amuayu'use'e naíjmi'ica mú'een, mɨ sej rá'atzaahuate'e se'ɨ́jna ɨ Jesus ɨ Cɨrístu'u, majta me'ɨ́me ɨ mej tejá'amua'aijte'e, majta me'ɨ́me ɨ mej tejá'amuavaɨre'e ti'ɨtɨj jɨme'e. Naíjmi'ica tu tejá'amuayu'use'e mɨ sej Filipos a'uhuachéjme.

2 Ché'e a'ɨ́n Dios ɨ tɨ tá'iya'upua, ajta a'ɨ́n ɨ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ Jesus tɨ ajta i'i Cɨrístu'u, miché'e me'ɨ́n rɨ́'ɨ tejá'amuacha'ɨ́ muá'ara'ani, miché'e majta amua'anpuá'ajte'en ɨ á'amuaxɨejniu'uca jetze mɨ sej mu'ɨ́i, sej si xɨ́'epɨ'ɨn ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa.

Pablo pu huá'ahuaviitze'e a'ɨ́me ɨ mej té'atzaahuate'e

3 Jé'ecan nu netémua'ave'e ɨ Dios jemi ja'anáj tɨ na'a nej huáhuau ɨ Dios jemi mú'ejmi jɨ́me'en netɨ́'ɨjtá amua'utámua'aree.

4 Ja'anáj tɨ na'a nej huahuauca ɨ Dios jemi naíjmi'ica jɨme'e mú'een, jé'ecan nu tɨ'ijteujtzi'ire'e ɨ Dios jemi netɨ́'ɨjtá á'amuaamua'areere.

5 Ayee nu'u caj tɨ'irɨcɨ inee a'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej naatévaɨ tej ti hua'utá'ixaate'en ɨ teɨte te'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa ɨ Dios. Senaatévaɨ ɨ jéjcua, seajta ɨ́jii.

6 Nee nu neajta jépɨ'ɨn tejá'umua'aree tɨ a'ɨ́jna ɨ tɨ a'utéjche tɨ rɨ́'ɨ amuáaruuren ɨ a'amua tzajta'a, a'ɨ́ɨ pu xaa ne'u raanaíjmire'esin a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ́'ɨj ajtahua'a uvé'enen a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta ayén ántehuaa ɨ Cɨríistu'u.

7 Ayee pu tiraavíjte'e nej niyen ti'ihuánmua'aten mú'ejmi jɨme'e a'iné mú'ejmi nu a'amua jemi á'anca'ane. Tɨ pua'a niyen ɨ'inami'ihua, na'ari tɨ pua'a nej a'ɨ́jna jetze huatániuni ɨ niuucari tɨ a'ɨ́jna jetze raxa ɨ Dios, na'ari niyen tiraataxáj yee temua'a pu i'i xɨ́'epɨ'ɨn amɨjna i niuucari, naími'i tu ra'ancuré'a'ave ɨ tej jɨ́n rajpuaɨítzi, teajta a'achú tɨ caj taatapuaɨ́jve ɨ Dios.

8 Dios pu ramua'aree nej jeíhua a'ij pua'a té'enemua'ate mú'ejmi jɨme'e. Ayee nu che'atá a'amua jetze á'anca'ane a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ajta a'amua jetze á'ujca'ane a'ɨ́jna ɨ Jesus tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.

9 Ayee nu tí'ijhuavii ɨ Dios jemi naíjmi'i jɨme'e mɨ sej ru'ihuaamua'a, sej si jaítze'e huaújxe'eve'en rujɨ́mua'a tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, setá'aj caí ti'ɨtɨj jɨ́n auté'ɨtzen, setá'aj siyen raayɨ́'ɨtɨhua'an jaítze'e, setá'aj nain jɨ́n rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree ɨ Dios jemi.

10 Neajta nu niyen tí'ijxe'eve'e tɨ ij ayén amuaatámitɨejte'en ɨ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e, tɨ ij caí ti'ɨtɨ a'amua tzajta'a tásiseiirihua'an tɨ a'ij pua'a een, tɨ ij caí ja'atɨ ti'ɨtɨj jɨ́n mú'ejmi jetze te'ujpuá'ajte'en a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ́'ɨj yéj uvé'enen a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u ɨ tɨ Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua.

11 Setá'aj siyen huáɨni ti'ɨtɨ tɨ ɨ́'ixɨ'epɨ'ɨn a'ɨ́jna jemi ɨ Jesus tɨ ajta i'i Cɨríistu'u tɨ́j na'a tɨ yú a'ucá'a. Aj mú mi xaa jeíhua rɨ́'ɨ tiraatá'asin ɨ Dios.

Nain pu nu'u jɨ́n tiu'utévaɨre'esin ɨ Cɨríistu'u jemi

12 Casi'i, ne'ihuaamua'a, ayée nu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree a'ɨ́jna jɨme'e, a'ij tɨ ti'ɨtɨ náaruu, ɨ netɨ́'ɨj tiu'utévaɨ niuucajtze'en ɨ Dios mej mi jaítze'e ráanamua.

13 Pu'uri jéjre'e seijre'e nej námi'i ne'ífjna jɨme'e nej tí'ivaɨre'e í Cɨríistu'u jetze me'ecan. Temua'a mú ramua'aree a'ífɨme í xantaaru'u í mej racha'ɨɨ a'ífjna tɨ ve'ecán jín ti'itéjvee, majta í seica. Naími'i mú ramua'aree.

14 Majta í seica í ne'ihuaamua'a, í mej majta ti'ixa í Cɨríistu'u jetze me'ecan, mu'uri á'ujca'anejca'a me'ífjna jɨme'e nej námi'i. Mu'uri ti'ixa ca'anisíj jɨme'e. Camu ti'itɨj jín tí'itziɨɨne'e.

15 Mɨ majta seica miyen ti'ixa í Cɨríistu'u jetze me'ecan, a'iné jeíhua mú chueere'e neetzi jɨme'e, mej néjcha'ɨɨre'e. Majta seica miyen ti'ixa tzáahuati'ira'a jɨme'e.

16 A'ífɨme í mej ti'ixa tzáahuati'ira'a jɨme'e, ayée mú rɨcɨ a'iné menſí'ixe'eve'e. A'ífɨ mú ramua'aree nej námi'i a'ífjna jɨme'e nej ne'ífjna jín tí'ixajtaca'a Cɨríistu'u jetze me'ecan.

17 Mɨ majta í seica, a'ífɨ mú rujfɨmua'a mena'a a'ij tirájteu mej tiu'utaxáj í Cɨríistu'u jetze me'ecan. Camu ti'ixa tzáahuati'ira'a jɨme'e sino ayée mú tí'imua'atze tɨ pua'a miyen ti'ixa, aj nu ni jaítze'e tirajpuaíitzi na'ame íiyu nej námi'i.

18 Aru, ¿a'iné í'irɨni? A'ii pu a'ífɨn pú'een í tɨ jaítze'e ruxe'eve'e í mej tí'ixaxa'a í Cɨríistu'u jetze me'ecan. A'íj nu jín netémua'ave'e. Capu ne jetze ruxe'eve'e a'ij mej ye'í ti'ixa, tɨ pua'a metí'ixajta jé'iyecan jɨme'e nusu mecaí. Ayej ti'ayajna. Mɨ neajta inee, jaítze'e nu máàj netémua'ave'e.

19 Ayee nu'u, nee nu ramua'aree tɨ xí'epɨ'ɨn te'iráame neetzi jemi a'iné mú'een xu rahuavii í Dios jemi. Ajta a'ífɨn í xɨéjniu'ucare'ara'an í Cɨríistu'u, a'ífɨ pu i ajta naatévaɨ.

20 Jé'ecan nu rachú'eve'e, ayée nu neajta tí'ijxe'eve'e, nej ni caí ja'anáj tí'itevi'ira'a í Dios jemi. Huápɨ'ɨ nu raxí'eve'e nej niyen a'ahuánca'ane'en nej niyen rí'ɨ tiu'utánseijrata mej mi ráamua'aree í nej Cɨríistu'u nu jetze neca'ane tɨ pua'a niyen irá'ateevi'in nej i'irúuri ná'ara'ani na'ari nej huámɨ'ɨni.

21 Ayee pu tináamitɨejte'e ineetzi, tɨ pua'a niyen irá'ateevi'in nej i'irúuri ná'ara'ani, nain nu jín tiu'utévaɨre'esin ne'ífjna jemi í Cɨríistu'u. Mɨ neajta, tɨ pua'a neri huámɨ'ɨni, nee nu xaa tiu'utémua'itɨ í ta japua.

22 Tɨ pua'a niyen irá'ateevi'in nej i'irúuri ná'ara'ani, aj nu xaa ne'u nain tí'iseijran a'ij nej tí'imuarɨ'e. Aj nu xaa ne'u tiu'utémua'itɨ. A'íj nu xaa caí mua'aree ti'itɨj tɨ jaítze'e í'ixɨ'epɨ'ɨn, tij nej irá'ateevi'in nej ruuri nusu nej ca'anacan huámɨ'ɨni.

23 Jé'ecan nu ráamua'areeri'i i nexɨejniu'uca jɨme'e. Aru canu xáahuí ramua'aree ti'itɨj tɨ jaítze'e na'aráanajche. Jé'ecan pu ayén ne'astí á'aye'i nej á'ura'ani neatá'aj a'utevée ná'ara'ani í Cɨríistu'u jemi. Jaítze'e pu í'ixɨ'epɨ'ɨn tzíte'e nej á'ura'ani.

24 Mɨ ajta jaítze'e pu a'amua jetze ruxe'eve'e nej ruuri ná'ara'ani.

25 Ayej ne'ase, ayén ti'ayajna nej yen huacaí ná'ara'ani. Ayen nu huacaí na'ame sej si jaítze'e rá'antzaahuate'en, sej si jaítze'e huaújtemua'ave'en.

26 A'íj pu jín netí'ɨjtáhua'a yé huacaí ná'ara'ani a'amua jemi, jé'ecan xu huataújtemua'ave'esin, seajta rí'ɨ tiraatá'an í Cɨríistu'u tɨ i'ɨ Jesús, a'iné a'ífɨ pu naatévaɨ ineetzi.

27 Me'ecui xaa, huápɨ'ɨ pu ruxe'eve'e sej siyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e, setíj tiráanamuajri'i seífjna jetze í niuucari tɨ jetzen raxa í Dios. Tɨ pua'a ne'uun a'atanén nej tejámuaatá'ixaate'en na'ari nej yé'umua'ati ye'ɨmuá, ayée nu raxí'eve'e nej ni ráamua'aree sej seuj té'atzaahuate'e naíjmi'i. Setá'aj naíjmi'i

tiu'utése'en tɨ ij caí ja'atɨ amuaamuá'itɨn sej si caí ché'e rá'atzaahuate'en ɨ́ niuucari tɨ jetzen raxa ɨ́ Dios.

28 Mú'een xu caí siyen tihuá'itziɨ̈ne'e setiu'utatése'e sej ti'ihuaúrixaate'en huá'a jamuan ɨ́ mej amuájcha'ɨ̈re'e. Tɨ pua'a siyen huárɨni, aj mú xaa ráamua'aree mej huatéepua'are. Mɨ seajta mú'een, Dios pu amua'irájtuaani.

29 Ayee pu'u na'a, a'iné Dios pu amuaatá'a sej rajpuaíjtzi xá'ara'ani Cɨríistu'u jetze me'ecan, seajta rá'antzaahuate'en.

30 Ayee tu teri taxɨ́'ej antí'uuve te'ɨ́jna jɨme'e setɨ́j amuacaícan naaseɨ́j ɨ́ nej jɨ́n tí'itese'eca'a, seajta seúche'e xu ranamuajran nej tí'itese'e naúche'e.

2

Cɨríistu'u pu nu'u ti'ití jɨ́n ti'itéveeca'a, aj pu i antíraa ɨ́ júte'e

1-2 Mú'een xu Cɨríistu'u jetze ruca'ané ɨ́ a'amua tzajta'a. A'ɨ́ɨ pu ajta rí'ɨ́ɨ amuaatá'aca tɨ a'ɨ́ɨn já'amuaxe'eve'e ɨ́ Cɨríistu'u sej si xɨ́'epɨ́'ɨn huárɨni, a'iné xu'uri ra'ancuré'evi'itɨ ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an, seajta seica xu ti-huá'umua'atziire'e, seajta xu seica á huá'acu'uve. A'ɨ́j nu jɨ́n á'amuahuavii sej rí'ɨ́ɨ tinaatá'an nain jɨme'e, sej si siyen ruxɨ́'ej tiú'umua'ati temua'a naa naíjmi'i, sej si siyen ruxɨ́'ej titehuaújxe'eve'en, sej si ruxɨ́'ej tirájteuve'en seɨ́j ajta mɨ seɨj, sej si mú'een rujɨ̈mua'a ráahuauni.

3 Ché'e caí ja'atɨ ruseɨ́j rájteuve'en ɨ́ tɨ jɨ́n ahuaújtzaahuate'en. Ajta ché'e caí ja'atɨ teúura'ate'e, sino ché'e a'ɨ́ɨn ayén tiraatámitɨejte'en tɨ jaítze'e tí'ivaɨre'e ɨ́ seɨj caí a'ɨ́jna.

4 Ché'e caí ja'atɨ a'ɨ́ɨ na'a rahuauca a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jetzen ruxe'eve'e ruseɨ́j, sino ché'e ajta raatévaɨre'en ɨ́ seɨj a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ajta a'ɨ́jna jetze ruxe'eve'e.

5 Setá'aj siyen che'atá sena'a tiú'umua'ati a'ij tɨ tiu'umuá'aj a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'ɨ Jesús.

6 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Cɨríistu'u, ayée pu i éene'e i'ɨ Dios, capu ayén tirá'amitɨejte'eca'a tɨ ayén titeúura'ate'e tɨ ayén aúche'e ruxɨ́'ej 'eene'en ɨ́ Dios jemi.

7 Sinu áa pu ti'itiá'a ɨ́ ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e ɨ́ tɨ jɨ́n ti'itevée já'araa u ta japua. Aj pu i a'ɨ́ɨn huaseɨ́jre tɨ́j ɨ́ ja'atɨ mej tí'ira'aijte'e. Ayee pu huanú'ihuaca'a tetɨ́j iteen.

8 Ajta pu ayén tevi pu'éene'e tetɨ́j iteen. Ajta a'ɨ́ɨn, capu ve'ecán jɨ́n ti'itéveeca'a, sino huataúra'a tɨ huámɨ'ɨni. Huamɨ́'ɨ, icu, ɨ́ cúruu jetze.

9 A'ɨ́j pu jɨ́n Dios antɨ́'ɨmua ra'antítuaa. Aj pu i raatá'a tɨ te'enteárute ti'itɨj jɨme'e tɨ jaítze'e ve'ée caí máàj ti'itɨ.

10-11 A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́jna xɨcáara'an jetze tɨ́'ɨj te'entipuá'ajte'en nain, matɨ́'ɨj ráamua'aree tɨjɨ́n: "Pu'uri tí'aijta ɨ́ Jesús", aj mú xaa títunutaxɨ'ɨn naími'i ɨ́ mej é'eseijre'e u ta japua, majta ɨ́ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua, majta ɨ́ mej é'eseijre'e u tajete, matá'aj naími'i miyen raataxáj yee: "A'ii pu tavástara'a pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ i'ɨ Cɨríistu'u." Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́n, aj mú mi rí'ɨ́ɨ tiraatá'asin ɨ́ Dios ɨ́ tej rájya'upua.

A'ɨ́ɨme ɨ́ mej té'atzaahuate'e miyen nu'u tí'ivaɨre'e mej hua'utátatzavi'i ɨ́ mej yen a'uchéjme íiyen chaanaca japua

12 Seajta mú'een, mɨ nee á'amua'ixe'eve'e, ja'anáj tɨ na'a nej á'ucatii a'amua jamuan, ja'anáj tɨ na'a, ayée xu huarɨ́j netɨ́j tejamuá'ixaa. Seajta ɨ́jii, nej yé ɨmuá huatáca, setá'aj siyen che'atá sena'a huárɨni. Seúche'e xu siyen rɨjca, a'ij nej tejá'amua'ixaate'e. Setá'aj raanaíjmire'en ɨ́ tɨ auj tejamuá'aturaate'e

a'amua tzajta'a. Rɨ́'ɨ xu'u mú'een nain jɨme'e, sej si caí ti'itɨj jɨ́n auté'ɨtzen ɨ́ Dios jemi.

13 Ayee pu'u, a'iné Dios pu amuaatá'aca ɨ́ ca'anɨ́jra'a, sej si siyen rɨjcaa ɨ́ tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tira'aráanajche. Ajta a'ɨ́ɨ pu tejámuaatévaɨre'esin sej si raanaɨ́jmire'en.

14-15 Naɨ́jmi'i tɨ́j na'a tɨ ayén ruxe'eve'e sej siyen huárɨni, setá'aj caí jɨme'en runiúuste'e, na'ari sej caí jɨme'en a'ij pua'a tiúj'ixaate'e tɨ́'ij caí ja'atɨ ti'itɨ jɨ́n mú'ejmi jetze te'ujpuá'ajte'en.

Sej si seajta ti'iterɨ́'ene'en ɨ́ a'amua tzajta'a, sej si siyen teɨtestemua'ame'en pu'éene'en xá'ara'ani ɨ́ Dios, sej si caí ti'itɨj jɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi, ɨ́iyen chaanaca japua sej huápuaseaaruve'en huá'a tzajta'a ɨ́ mej a'ij pua'a tí'iteteɨte, ɨ́ mej caí xɨ́'epɨ'ɨn me títeumuámua'aree. Seajta huá'a tzajta'a á'ucɨ́ne sej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios taajéjcuare'e itejmi.

Ayee xu se'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́n, mú'een xu huaseɨ́jre'en á jéjre'e huá'a jemi ɨ́ teɨte. Xɨ́ee sej cu mú'een hua'atátzavi'ira a'ɨ́ɨme.

16 A'ɨ́j nu jɨ́n ahuántzaahuate'esin ne'ájna xɨcáara'an jetze tɨ́'ij ajtahua'a uvé'enen a'ɨ́jna ɨ́ Ciríistu'u. Ayee nu niyen ahuántzaahuate'esin tɨ jé'ecan naa tináavaɨ nej ne'ɨ́jna jɨ́n tí'itese'eca'a, ajta ayén naa tináavaɨ ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej tiu'umuárɨej.

17 Mú'een xu tiu'utámuaɨ'ɨvejta se'ɨ́jna jɨme'e sej tí'ivaɨre'e ɨ́ Ciríistu'u jemi, seajta se'ɨ́jna jɨme'e sej rá'atzaahuate'e. Ajta, tɨ pua'a méneje'icatan ayajna mej mi raanaɨ́jmire'en ɨ́ sej jɨ́n seri siyen tiu'utámuaɨ'ɨvejtaca'a, naúche'e nu netémua'ave'e ne'ɨ́jna jɨme'e nej a'atzu tejámuaatévaɨ. Mú'ejmi nu jetze netémua'ave'e.

18 Seajta mú'een, setá'aj siyen che'atá sena'a huaújtemua'ave'en, seajta neetzi huatá'an ɨ́ nej jɨ́n huatántemua'ave'en.

Jɨme'en a'ɨ́jna ɨ́ Timoteo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Epafrodito

19 Ajta, tɨ pua'a ayén neetá'acare'en ɨ́ nevástara'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ayée nu raxɨ́'eve'e nej ca'anacan Timoteo tiu'uta'íti'i mú'ejmi jemi nej ni huatántemua'ave'en netɨ́'ɨj ráamua'aree a'ij tɨ tejá'amuavaɨre'e mú'ejmi.

20 Capu mé'e ja'atɨ ayajna tɨ́j amɨjna tɨ ayén che'atá na'a tí'imua'atze netɨ́j inee, tɨ ajta ayén rahuauca tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ɨ́jna tɨ a'amua jetze ruxe'eve'e.

21 Mɨ majta mɨ seica, naími'i mú rahuauca ɨ́ tɨ huá'a jetze ruxe'eve'e. Camu a'atzu rahuauca ɨ́ tɨ jetzen ruxe'eve'e ɨ́ Ciríistu'u tɨ i'i Jesús.

22 Aru xu'uri mú'een ramua'aree tɨ a'ɨ́ɨn Timoteo, pu'uri tiu'utaseɨ́jrataca'a tɨ caí auté'ɨtze a'iné pu'uri tinaatévaɨ a'ɨ́jna jɨme'e nej tihua'utá'ixaa ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ́ Dios. Jé'ecan pu tiu'umuárɨej ne jamuan tɨ́j seɨj yaujra'an tí'imɨjhuaca jamuan ɨ́ tá̀atajra'an.

23 A'ɨ́j nu jɨ́n néjxe'eve'e nej raata'íte mú'ejmi jemi netɨ́j neri ráamua'areere a'ij tɨ ye'í tinaatévaire'esin ineetzi.

24 Mɨ neajta inee, naúche'e nu rachú'eve'e ɨ́ nevástara'a, nej ni neseɨ́j ca'anacan a'atanén.

25 Ajta, ayej ne'ase, ayée pu ruxe'eve'e nej amuacaícan mú'ejmi jemi raata'íte ɨ́ ne'ihuaara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Epafrodito. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ sej mú'een neja'uta'íti'iri'i ineetzi jemi tɨ a'ɨ́ɨn tinaatá'an ti'itɨ tɨ ná'aturaate'e. A'ɨ́ɨ pu tiu'umuárɨej nee jamuan, teajta naɨ́jmi'i tu tiu'utése'eca'a.

26 Jé'ecan pu xaa á'amuaseijramɨ'ɨ. Ajta a'ij pua'a raatá'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ sej ráamua'areeri'i tɨ a'ɨ́ɨn tijcuí'ineca'a.

27 Ayej xaa ne'u ti'ayajna tɨ tí'icui'ica'a. Tín pu huamí'ɨ. Mɨ ajta, Dios pu rá'acu'uvejca'a a'ín̈na. Ajta ayén che'atá na'a ná'acu'uvejca'a ineetzi nej ni caí nexɨéemɨste'eche'e. Pu'uri naací'ɨ í nej jín rajpuaítzi ná'aye'i.
28 A'íj nu jín neri jaítze'e raxí'eve'e nej raata'íte mú'ejmi jemi sej si huaújtemua'ave'en setɨ'ɨjtáhua'a raaseíj. Mɨ neajta inee, nej ni caí ché'e niyen tí'inexɨeemɨste'e.
29-30 Setá'aj ra'ancuré'evi'itɨn í tavástara'a jetze me'ecan. Setá'aj huaújtemua'ave'en a'ín̈na jemi í Epafrodito. Seajta rí'ɨ tihuá'ajcha'ɨ̈ica í teteca tíj amɨjna, se'ín̈na jɨme'e tɨ tín huamí'ɨ tɨ tí'imuarɨ'eca'a í Cɨríistu'u jetze me'ecan. A'íɨ pu ayén huataújtuaa tɨ huámɨ'ɨni tí'ij tináavaɨre'en ineetzi. Capu ayén tejamuaací'ɨ mú'ejmi sej si siyen huárɨni a'iné sej caí yé já'ahua'aca'a.

3

Jímе'en a'ɨ́jna tɨ xaa tí'ivaɨre'e í Dios jemi

1 Pu'uri íjii, ne'ihuaamua'a, setá'aj huaújtemua'ave'en jemin í tavástara'a. Nu'uri niyen tejámuaata'íti'iri'i. Nu'uri neajtahua'a nena'a tejá'amua'iti'i. Capu né'una'aviste'e neetzi jemi nej niyen rɨcɨ, a'iné a'íɨ pu á'amuacha'íj a'ame.
2 Rí'ɨ xu'u mú'een, a'ɨ́mej jemi í teteca í mej miyen á'ujujhua'an matíj í tzɨ'ɨcɨ í tɨ caí ja'atɨ huá'ajye'emua. A'ij mú pua'a rɨcɨ a'íɨme í teteca, mej ruhuá'ira'a ajtasí'iche. Metiú'ɨtzɨ̈te'e, micu.
3 Mɨ teajta iteen, a'ii tu a'ɨ́ɨn pú'een í tej tanavij a'antisí'iche tzáahuati'ira'a jɨme'e. Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íɨ pu xaa taatá'aca í tej rí'ɨ tiratá'acare'en í Dios. Jé'ecan tu jetzen huatátatemua'ave'esin í Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús. Teajta iteen, catu xaa rá'atzaahuate'e te'ín̈na jɨme'e í tej rájteu í tatzajta'a.
4 Tɨ pua'a seíj ayén tirá'amitɨejte'e tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ rá'atzaahuate'e a'ɨ́jna í tɨ tirájteu í ru tzajta'a, ché'e a'ɨ́ɨn ráamua'aree tɨ jaítze'e ayén tiraavíjte'e ineetzi jemi.
5 Tí'ɨj teuumé'eca aráhuaica xɨcaj nej jetzen huanú'ihuaca'a, mena'antisíjcheca'a í nenavij jetze. Huá'a jetze nu ajtéme'ecan í mej jee yaújmua'ame'en a'ín̈na í Israél teecan. Neajta i'i huáacɨxa'ara'an a'ɨ́jna í Benjamín teecan. Huá'a jetze nu ajtéme'ecan í mej jee hebreo pú'een. Ayee nu huanú'ihuaca'a. Neajta nu hua'aniuuca jín tí'ixaxa'a. Jíme'en a'ɨ́jna í yu'uxari tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna í Moises teecan, nee nu i'i fariseo.
6 Ayee nu rí'ɨ huápɨ'ɨ tí'itese'eca'a ne'ɨ́jna jɨme'e í neye'irá. A'íj nu jín a'ij pua'a tihuá'ajtea'axɨ'ɨca'a í mej rá'atzaahuate'eca'a me'ɨ́jna í Jesús. Neajta, canu ja'anáj ti'itɨj jín auteájturaa a'ín̈na jɨme'e í nej tíjye'iraca'a.
7 Nain a'achú tɨ caj ti'ipua'amé, jé'ecan pu ne jetze ruxe'eve'eca'a í nej nejmí'ɨ tíjye'iraca'a.
Ajta íjii, ayée pu tináamitɨejte'e ineetzi tɨ caí ché'e ti'itɨj vaɨre'e a'ɨ́jna jɨme'e nej neri ravaɨre'e ne'ɨ́jna í Cɨríistu'u.
8 Ajta á'iyen, í tɨ jaítze'e ruxe'eve'e, a'ij tɨ ti'itɨ tináacɨ'ɨtíiche'e, pu'uri ayén tináamitɨejte'e tɨjín yee tiú'ɨtzíite'e. Nichée yee mé rúuhua'axɨn.
A'ii pu'u, jé'ecan pu jaítze'e tineetéva'ɨri nej ráamua'ati ne'ɨ́jna í nevástara'a, a'ɨ́jna í Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús. Ne'ɨ́jna jɨme'e í Cɨríistu'u, nain nu mé huahuá'axɨ. Cu xɨee, xaɨ̈ri tɨ cu pú'eene'en a'ɨ́jna tɨ ajmí'i na'aránajcheca'a. Ayee pu tináamitɨejte'e íjii tɨ ayén een jɨme'e. Nee nu mé rúurɨexɨ ne'ɨ́jna jɨme'e nej ni tiu'utémua'itɨn í Cɨríistu'u jemi.

9 Ayee nu'u tí'imua'atze ne'ɨjna jɨme'e, nej ni huatevée ná'ara'ani ɨ Cɨrístu'u jemi, nej ni caí ti'itɨ jín auteáturan ɨ Dios jemi. Canu ché'e niyen tí'imua'atze yee nee nu rí'ɨ tí'itevij ne'ɨjna jɨme'e nej yee nain jín ra'arástijre a'ij tɨ té'axa ɨ yu'uxari jetze, sino ayée pu tirá'amitɨejte'e ɨ Dios ɨ nej rí'ɨ tí'itevij, a'ɨjna jɨme'e nej rá'atzaahuate'e ɨ Cɨrístu'u.

10 A'ii pu a'ɨín pú'een ɨ nej raxí'eve'e neatá'aj ráamua'ati ne'ɨjna ɨ Cɨrístu'u, neajta ráamua'ati ɨ muári'eri'ira'a ɨ tɨ jín Dios ra'ajjáj ɨ Cɨrístu'u huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite, neajta rajpuaítzi na'ame ɨ Cɨrístu'u jamuan, nej ni niyen seíire'e ná'ara'ani tɨj a'ɨjna ɨ Cɨrístu'u tí'ɨj huamí'ɨ.

11 A'ɨj nu jín rachú'eve'en nej raatá'ase a'ɨjna xɨcáara'an jetze matí'ɨj a'itáciine ɨ mɨ'ɨchite tɨ pua'a necaí a'ij huárɨni inee.

A'ɨí pu nu'u tí'itese'e tɨ ayén tira'arás'asten tɨ jíme'en Cɨrístu'u raatá'aseca'a

12 Caxɨí nu xaa ne'u raatá'aseca'a ne'ɨjna ɨ nej caí xɨ auté'ɨtze'ara'an; canu neajta xɨí nain ra'arás'astijre. Naúche'e nu huátɨeen nej ni raatá'ase ne'ɨjna ɨ tɨ jíme'en naatá'aseca'a ɨ Cɨrístu'u tɨ i'i Jesús tɨ ij a'ɨín huateúra'ate'en ineetzi.

13 Ne'ihuaamua'a, canu niyen tejá'amua'ixaate'e yee nu'uri raanaíjmire, sino ayée nu'u rɨcɨ: canu ché'e niyen ne'ɨjna jín tí'imua'atze yee ɨ tu'uvé'eteajtɨ sino netí'itese'e nej ni raatá'ase ɨ ta'amuájca.

14 Ayee nu een jín rɨcɨ, nej ni raatá'ase a'u tɨ a'utaviɨí ɨ júmi'inari, nej ni ti'itɨ huamuá'itɨn ɨ tɨ jín Dios né'ejee u júte'e ɨ Cɨrístu'u jemi, a'ɨjna jemi tɨ ajta i'i Jesús.

15 Naími'i a'achú tej caj ti'ipua'amé ɨ tej teri vaujsi, tiché'e tiyen che'atá tena'a tiú'umua'ati. Na'ari caí tɨ pua'a siyen seɨcié tiú'umua'ati ti'itɨj jɨme'e, tɨ caí ayén tejámuaavíjte'e, Dios pu tejámuaataseíjrate'esin.

16 A'ɨj tu'u, tiché'e tiyen ra'arás'astijre'en te'ɨjna jɨme'e ɨ tej teri raatá'aseca'a.

17 Ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen ti'ihuaúritɨejte'en netɨj rɨcɨ inee. Seajta mú'een, ayée xu tiú'umua'ati se'ɨjna jɨme'e ɨ mej miyen rɨcɨ a'ij tej tejamuá'ixaa. Neajta nu xaa huányeinixɨ ne'ɨjna jɨme'e ɨ nej neri'itíhua'a niyen tejá'amua'ixaate'e.

18 Rí'ɨ xu'u mú'een, a'iné mu'íi nu tejámuaatá'ixaa, ne'ɨjna jɨme'e ɨ nej neri'itíhua'a niyen tejámuaatá'ixaate'esin, neajta nu neyeínen ne'ɨjna jɨme'e, ɨ mej mu'iitɨ seɨcié miyen tí'imua'atze. Ayee mú rɨcɨ, cu xɨee mej cu rájcha'ɨire'e ɨ Cɨrístu'u tɨ a'ɨín huamí'ɨ ɨ cúruu jetze.

19 Ayee pu tihuá'acɨ'ɨti ɨ mej yá'urɨeeni ɨ huá'axɨejniu'uca tɨ auj ruurica'a. Me'ehuaújpua'arixɨ'ɨsin, micu. Jaítze'e pu huá'a jetze ruxe'eve'e mej jeíhua tiú'ucua'ani. A'ɨj pu jín hua'axaye pu pú'een ɨ huá'a Dios. Majta miyen á'ujtzaahuate'e me'ɨjna jɨme'e ɨ mej jín tiu'utatévi'ira'ata. A'ii mu'u jetze tiú'umua'ati a'ɨjna tɨ é'eseijre'e íiyen chaanaca japua.

20 Mɨ teajta iteen, a'úu tu é'eme'ecan u ta japua. Teajta jé'ecan tu rachú'eve'e tɨ a'uun e'icáanen a'ɨjna tɨ tu'irájtuaani, ɨ tavástara'a, a'ɨjna ɨ Jesús tɨ i'i Cɨrístu'u.

21 A'ɨí pu seɨcié táaruuren tɨj na'a a'ɨín ratéhua'ira'a tɨ naa seijre'e, a'ɨjna ɨ rumuári'eri'ire'ara'an jɨme'e, ɨ tɨ jín tiu'utémua'itɨn naíjmi'i tɨ yé seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta naíjmi'i tɨ án é'eseijre'e u ta japua.

4

Tej nu'u rí'ɨ huátaruuren ɨ tavástara'a jemi

1 Ayee pu'u, ne'ihuaamua'a ɨ nej já'amuaxe'eve'e. Jé'ecan nu
á'amuaseijrami'i, a'iné mú'een xu a'ɨin pú'een ɨ nej jɨn huatántemua'ave'e, ɨ
nej raamuá'iti. Xa'ahuaújca'anen mi ru tzajta'a sej si tiu'utévaire'en seúche'e
ɨ tavástara'a jemi, mú'een mi nej já'amuaxe'eve'e.
2 Nee nu huá'ijee amɨimej, ne'ɨjna ɨ Euodia, neajta ne'ɨjna ɨ Sintique, mej mi
antiújci'ipiire'en mej mi ru'ihuaamua'a muá'ara'ani ɨ tavástara'a jemi.
3 Pajta mú'ee, mi pej xaa neetzi jetze ajtévaire'e, nee nu muahuavii ɨ pej
hua'utévaire'en amɨmej ɨ uuca, a'iné a'ɨi mú majta najtévaire'eca'a ineetzi,
tetɨ'ij tihua'utá'ixaate'eca'a ɨ niuucari ti jɨn Dios tu'irájtuaani. Majta jetzen
rajtévaire'eca'a a'ɨjna ɨ Clemente, majta huá'a jetze mi seica ɨ mej neetzi jetze
najtévaire'eca'a. Ayee pu té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze a'ij mej ánte'arua mej mi
a'uté'uu muá'ara'ani ruurican tɨj na'a rusén jime'e ɨ Dios jemi.
4 Ja'anáj ti na'a nain xicaj tzajta'a, ajta nain tɨca'ari tzajta'a,
sehuaújtemua'ave'e mú'een ɨ tavástara'a jemi. Neajtahua'a nu
tejámuaatá'ixaate'esin yee: Sehuaújtemua'ave'e.
5 Setá'aj naími'i siyen tiráamua'aree sej caí ti'iti teúura'ate'e, sino
será'uviicua'i temua'a naa a'ɨmej ɨ mej seicié tí'imua'atze. Pu'uri yé vejli'i
huatéjvee ɨ tavástara'a.
6 Caxu tí'imuajca ti'itɨj jime'e, sino nain xu tiraata'ixaate'en ɨ Dios jemi
a'achú ti caj tejamuá'aturaate'e, setá'aj raatáhuavii nain jime'e, seajta rɨ'i
tiraatá'an ɨ Dios.
7 Aj pu xaa Dios amuaatá'asin ɨ sej jɨn rɨ'i huárini ɨ ru tzajta'a. Capu ja'ati ra-
mua'aree a'ij ti ye'í tí'iri'iri ti ayén rɨ'i tejaamuaatá'an ɨ ru tzajta'a. A'ɨj pu xaa
Dios amuaatépua'ajte'esin ɨ á'amuaxiejniu'uca, ajta ɨ á'amuamua'atziira'a
a'ɨjna jime'e ɨ sej jetzen araújca'ane ɨ Cirístu'u ti i'i Jesús.

Mej nu'u rɨ'i tiú'umua'atzi me'ɨjna jetze ti xɨ'epi'in een

8 Seajta á'iyen, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen tiú'umua'ati se'ɨjna jetze ti'iti
ti ayén ti'ayajna, na'ari ti'iti ti ayén raavíjte'e sej si rɨ'i tiraatéjtuaani nusu ti'iti
ti ayén raavíjte'e ti tiráaci'iti seɨj.
Seajta siyen jetzen tiú'umua'ati ti'iti ti jé'iyecan, ca'ín ti'iti ti naa seijre'e. Ti
pua'a ti'iti tí'ixi'epi'in na'ari ayén tiraavíjte'e sej rɨ'i tiraata'ixaate'en, setá'aj
se'ɨjna jetze tiú'umua'ati.
9 Ajta, ti'iti ti na'a nej tejamuaamuá'ate, nusu ti'iti sej ra'ancuré'a neetzi
jetze, na'ari nej tejámuaatá'ixaa, setá'aj siyen huárini. Ajta a'ɨin ɨ Dios pu
amuaatévaire'esin sej si naa rɨ'i titeeté'uuca.

Jɨme'en ɨ mej jɨn raatapuajve

10 Jé'ecan nu huatántemua'ave'e ɨ nevástara'a jemi, ne'ɨjna jime'e ɨ sej sea-
jtáhua'a sena'a na'utámua'areeri'i. Mú'een xu ramua'areereca'a tzíte'e ti'iti ti
ná'aturaate'eca'a. Ayee pu'u, capu tejamuaatá'a a'ij sej ye'í tinaatévaire'en.
11 Canu niyen ti'ixa yee canu a'ij tí'ijviicua'i. Canu xaa ne'u. Nu'uri raarɨ'ire
a'ij nej tirá'aviicua'iran ne'ɨjna jime'e a'achú nej caj tí'ituaave.
12 Nee nu ramua'aree a'ij nej ye'í huárini ti pua'a nej caí a'ij tí'ijviicua'i
nusu ti pua'a yee netí'ituaave inee. Nee nu neri raarɨ'ire nej nain jɨn
tiu'utémua'itin ne'ɨjna jime'e ɨ nej juxa na'ari ti pua'a ne'i'icua. Ajta ti
pua'a ti'iti na'avé'eturaate'en, na'ari ti pua'a necaí ti'itɨj tícha'ii, neajta niyen
raarɨ'ire nej tiu'utémua'itin.
13 Nain nu jɨn tiu'utémua'itin, ne'ɨjna jime'e nej Cirístu'u jetzen arán ca'ane.

14 Mɨ seajta mú'een, xɨ́'epɨ'ɨn xu huarɨ́j se'ɨ́jna jɨme'e sej siyen tinaatévaɨ íiye nej a'ɨ́jna jɨ́n tí'itese'eca'a.
15 Seajta mú'een, mɨ sej Filipos é'eche, xu'uri ramua'aree a'ij tɨ 'eene'e setɨ́'ɨj xa'ichu'i te'ará'aste amuacaícan ɨ́ sej cɨ́j rá'antzaahua ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ́ Dios.
Netɨ́'ɨj neri huiiramé'eca ne'újna Macedonia, mú'een xu'u naatévaɨ se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej naíjmi'i tiu'umuárɨej. Mú'een xu xaa tínaatapuaíjve ineetzi. Seajta mú'een xu te'encuré'a neetzi jemi. A'u tɨ na'a mú tiújse'ɨrihua'a mɨ seica, camu a'atzu miyen huarɨ́j setɨ́j mú'een.
16 Ajta, netɨ́'ɨj ne'uun a'utéveeca'a a'ujna Tesalónica, caxu seɨj sena'a tineja'uta'íti'iri'i a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ tiná'aturaate'eca'a.
17 Canu xaa rahuauca sej seajtáhua'a tinaatá'an, sino a'ij nu'u huauca ɨ́ tɨ tejamuáacɨ'ɨti aúche'e.
18 Nain nu neri ancuré'a. Neajta xaa ne'u jaítze'e aúche'e. A'iné Epafrodito ari tinaatá'a a'achú sej caj tineja'uta'íti'iri'i, jeíhua nu tí'ijcha'ɨɨ neri ɨ́ sej tineja'uta'íti'iri'i. Yee pu 'een tɨ́j muaɨ'ɨvéjri tɨ naa teárɨ́'e, tɨ naa 'een, tɨ ra'aráanajche ɨ́ Dios.
19 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios ɨ́ nej tí'ijvaɨre'e, a'ɨ́ɨ pu nain tejámuaatapuaíjve'esin ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e a'achú tɨ caj tejamuá'aturaate'e. Ayee pu tejámuaatá'asin a'ij tɨ tiraavíjte'e, a'iné a'ɨ́ɨn pu nain tí'ijcha'ɨɨ jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u, ɨ́ tɨ i'i Jesús.
20 Tiché'e jé'ecan tiraatateújtzi'ire ɨ́ Dios, a'ɨ́jna ɨ́ tej rájya'upua. Tiché'e ɾɨ́'ɨ tiraataxáj tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayajna.

A'ɨ́jna tɨ jɨ́n ra'antipuá'ari

21 Setá'aj hua'utateújte'en neetzi jetze me'ecan naíjmi'ica ɨ́ mej a'uté'uu ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u huá'a japua huaniú.
Majta ɨ́ ne'ihuaamua'a ɨ́ mej ayajna huateí, a'ɨ́ɨ mú majta huá'ateujte'e.
22 Naíjmi'i ɨ́ mej yé huateí ayajna, ɨ́ mej yé huaté'uu ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́ɨ mú á'amuateujte'e tzíte'e, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ huá'ateɨtestemua'a a'ɨ́jna tɨ i'i Césaɾ.
23 Ché'e a'ɨ́ɨn ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u tɨ i'i Jesús, ché'e a'ɨ́ɨn ɾɨ́'ɨ tejá'amuacha'ɨɨ á'ara'ani.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Pablo a'ɨ́mej ɨ mej Colosas a'uchéjme'ecaa

Pablo pu huá'ateujte'e

1-2 Inee, i nej i'i Pablo, nee nu neajta huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ tɨ tíhua'uta'aíj a'ɨ́jna ɨ Jesús, ɨ tɨ ajta i'i Cɨríistu'u. Ayee nu tí'ivaɨre'e ɨ Cɨríistu'u jemi, a'iné ayée pu tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Jamuan ne'ɨ́jna i ne'ihuaara'a, a'ɨ́jna i Timoteo, ayée nu tejá'amuayu'use'e mɨ sej Colosas é'eche, mú'een mɨ sej a'uté'uu ɨ Dios jemi.

Ayee tu tejá'amuateujte'e mú'een, mɨ sej seúche'e té'eviicua'i, se'ɨ́jna jɨme'e sej rá'atzaahuate'e se'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u. Ché'e a'ɨ́ɨn ɨ tɨ tá'iya'upua ɨ tɨ i'i Dios, ché'e amɨ́n rɨ́'ɨ tejá'amuacha'ɨ́ɨ á'ara'ani, ché'e ajta amua'anpuá'ajte'en ɨ á'amuaxɨejniu'uca tzajta'a.

Pablo pu huá'ahuaviitze'e a'ɨ́mej ɨ mej té'atzaahuate'e

3 Ja'anáj tɨ na'a tej tí'ijhuavii te'ɨ́jna ɨ Dios, ɨ tɨ rájya'upua a'ɨ́jna ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, ja'anáj tɨ na'a tej tí'ijhuavii mú'ejmi jɨme'e, jé'ecan tu tátemua'ave'e ɨ Dios jemi.

4 Ayee tu rɨcɨ te'ɨ́jna jɨme'e tej teri yá'umua'areeri'i sej nu'u rá'atzaahuate'e se'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u tɨ i'i Jesús, seajta nu'u jeíhua huá'ixe'eve'e naíjmi'ica ɨ mej a'uté'uu ɨ Dios jemi.

5 Ayee xu rɨjca, a'iné seúche'e rajchú'eve'e se'ɨ́jna ɨ tɨ Dios á'amua'ɨne'e ɨ ta japua. Tetɨ́'ɨj caí xɨ tejamuaatayú'use, mú'een xu seri sejmí'i ráanamuajri'i se'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ Dios a'atzáahuati'ire'e jɨme'e.

6 A'ɨ́jna i niuucari ayén che'atá na'a huataseíjre mú'ejmi jemi tɨ́j ajta huataseíjre nainjapua ɨ chaanaca. Ayee pu seijre'e teɨte tzajta'a tɨ́j cɨyej tɨ ájvaujse'esin, tɨ ajta antatáca'a.

Ayee pu che'atá na'a tí'iruure mú'ejmi jemi. Tɨ́j aúche'e na'a setɨ́'ɨj amuacaícan ráamua'areeri'i iye'ehuaritɨ́ɨecan jɨme'e tɨ Dios tzíte'e rɨ́'ɨ á'amuacha'ɨ́ɨ tɨ́j na'a a'ɨ́ɨn niuucari te'utéjche tɨ rɨ́'ɨ amuáaruuren.

7 Naíjmi'i tɨ́j na'a a'ɨ́jna, a'ɨ́ɨ pu tejamuaamuá'ate a'ɨ́jna ɨ Epafras tɨ ta jamuan tí'ivaɨre'e. Jé'ecan tu raxɨ́'eve'e te'ɨ́jna. Ajta a'ɨ́ɨn, huápɨ'ɨ pu ta jetze me'ecan tí'ivaɨre'e ɨ Cɨríistu'u jemi. Capu ti'itɨ́j jɨn ateáturaaveca.

8 A'ɨ́ɨ pu ajta ari titaatá'ixaa ɨ sej rɨ́'ɨ huápɨ'ɨ ru'ihuaamua'a seijre'e se'ɨ́jna jɨme'e sej jetzen araújca'ane ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

9 A'ɨ́j tu jɨ́n, catu ja'anáj raatapuá'ajtaca'a tej Dios tí'ijhuavii mú'ejmi jɨme'e. Nain xɨcaj tzajta'a tɨ yú e'iré'ene tɨ́'ɨj amɨ́n titaatá'ixaa, ayée tu rɨcɨ. Dios tu tí'ijhuavii tɨ i a'ɨ́ɨn tejamuáamua'aten nain jɨme'e sej si ráamua'aree a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios, sej si temua'a mé titeumuámua'aree, tɨ ij a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios amuaatá'an sej si ráamua'aree a'ij sej ye'í huárɨni e'ehuaritɨ́ɨecan jɨme'e temua'a naa.

10 Ayee tu een jɨ́n tí'ijhuavii sej si siyen huárɨni a'ij tɨ tihua'uvíjte'e a'ɨ́mej ɨ mej ramua'ate a'ɨ́jna ɨ tavástara'a. Teajta sej si siyen rɨ́'ɨ raatá'an se'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej jín tí'imɨjhuacare'e. Setá'aj siyen éene'en tɨ́j cɨyej tɨ ájvaujse'esin, tɨ ajta antatáca'a. Ajta sej si jaítze'e raayɨ́'ɨtihua'an a'ij tɨ een ɨ Dios.

11 Ché'e Dios amuaatá'an nain ɨ ca'aníjra'a ɨ á'amuatzajta'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ tej jín rɨ́'ɨ tira'utaseíjra. Aj xu si jetzen araújca'anejsin

sej si te'utáviicua'i, sej si seajta seuj raachú'eve'en a'ij ti ti'iti á'amuaruuren, sej si seajta huaújtemua'ave'en.

12 Ayee xu een jín tí'ijteujtzi'ire'e xá'ara'ani í ti tá'iya'upua, a'iné a'íi pu amuaatá'a sej si ra'ancuré'an se'íjna í ti tejamuáaci'iti sexu'ijmé'en a'ájna a'utí ja'anáj ti na'a huáneeri'i. Ayee pu che'atá na'a tejá'amuaci'iti seíj ajta mi seij tíj ayén tihuá'aci'iti í seica í mej huaté'uu í Dios jemi.

13 Ayee pu té'eme, a'iné a'íi pu tu'irájtuaa a'ujna a'u ti a'utíca'a ja'anáj ti na'a tí'ij caí ché'e títa'aíjte'en a'íjna ti a'uun antiújmua'aree. Dios pu taja'aráavi'iti a'ujna a'u ti tejé'aijta a'íjna í yaujra'an ti huápi'i raxí'eve'e.

14 Ayee pu tiu'utanájchitaca'a í tej jín té'echa'iica'a í Dios jemi a'íjna jime'e ti a'íin yaujra'an ta jetze me'ecan huamí'i, ajta titaatá'uuni'iri'i í tej jín auteájturaa í jemin.

Dios pu nu'u ta'anpuá'ajte a'íjna jime'e ti Ciríistu'u huamí'i ta jetze me'ecan

15 Ajta a'íin í yaujra'an, a'ii pu a'íin pú'een í tej jetzen ráamua'aree a'ij ti een í Dios í tej caí rasise'i. A'ii pu ajta a'íin pú'een í ti amuacaí seijre'eca'a tí'ij caí xi mé'e jé'e ti'itijca'a.

16 A'íj pu jamuan Dios nain tiú'utaahuaca'a, tíj na'a ti'ipua'amé í ta japua ti tejé'eseijre'e, ajta tíj na'a pua'amé ti tejé'eseijre'e íiyen chaanaca japua, nain í tej rasise'i, ajta nain í tej caí rasise'i.

Majta me'ín í xiéjniu'ucari í mej tejé'aijta u ta japua, Dios pu nain huá'utaahuaca'a a'achú mej pua'amé. Aj pu i hua'antíhuau mej mi miyen che'atá mana'a tiu'utévaire'en í ta japua matíj tajtúhuaani, a'ajhuáase, muayajtúumua'a ti ve'ée, pixcaa muayúu, ajta tenáantzi. Nain pu tiú'utaahuaca'a jamuan í Ciríistu'u, ajta Ciríistu'u pu hua'ancuré'evi'iti.

17 Ciríistu'u pu ayén seijre'eca'a tí'ij caí xi mé'e é'e tí'itiitaca'a. Ajta nain pu Ciríistu'u jetze araújca'ane ti ij te'utáviicua'iran.

18 A'ii pu a'íin pú'een í ti ve'ecán jín antiújmua'aree ruteítestemua'a jime'e, a'ímej í mej té'atzaahuate'e. A'ii pu a'íin pú'een í ti jetzen tiu'unéj nain ti tí'iseijre'e, ajta a'ii pu a'íin pú'een í ti amuacaí a'itáraa huá'a tzajta'a í mi'iichite. A'íj pu jín ayée pu éene'e á'ara'ani ti jaítze'e ve'etí a'ame nain jime'e.

19 Ayee pu'u, ra'aránajcheca'a í Dios ti Ciríistu'u ayén che'atá na'a éene'e á'ara'ani í ruxí'ej Dios nain jime'e.

20 Ajta, ra'aránajcheca'a ti Ciríistu'u jamuan hua'utéjpua'ajte'en í mej rájcha'iire'e mej mi rí'i titeeteáturan í Dios jemi. Naíjmi'ica a'ímej í mej ta japua tejé'eseijre'e, majta a'ímej í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua, a'íi pu hua'utépua'ajtaca'a a'íjna jime'e ti Ciríistu'u ra'iráaxire í ruxuure'e í cúruu jetze, tí'ij huamí'i ta jetze me'ecan.

21 Seajta mú'een, amuacaí, caxu xí'epi'in éene'e í Dios jemi, seajta rájcha'iire'eca'a í a'amua tzajta'a se'íjna jime'e a'ij sej ye'í tí'ijri'irejca'a.

22 Mí ajta Dios pu ari amua'anpuá'ajte a'íjna jime'e ti Ciríistu'u huamí'i jetzen í cúruu. Ciríistu'u pu a'amua japua huaniú a'íjna jime'e ti tirajpuaíjtzica'a í ru jetze. Aj pu i amuá'avi'itin í Dios jemi, mú'een mi sej a'uté'uu xá'aju'un jemin. Caxu ché'e ja'anáj ti'itíj jín auteáturan í Dios jemi. Capu ajta ja'atí mú'ejmi jetze ti'itíj jín te'upuá'ajte'esin.

23 Ayee pu té'eme ti pua'a seuj te'utáviicua'i sej té'atzaahuate'e, ajta ti pua'a secaí yá'uhua'anan í sej seuj rachú'eve'en a'ij ti tí'ixaxa'a í niuucari ti jín Dios amua'irájtuaani. A'ii pu a'íin pú'een í niuucari í mej meri tihua'utá'ixaa

nainjapua. Mí neajta inee, Dios pu ajta ayén tinaa'íjca nej ni ne'íjna jín tiu'utévaire'en.

Pablo pu nu'u a'íjna jín antiújmua'aree ti hua'utévaire'en a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi

24 Ajta íjii, nee nu huatántemua'ave'e ne'íjna jime'e ti ayén tejámuaatéva'irihua'an í nej jín tirajpuaíjtzi na'araa. Neajta niyen raanaíjmire'en í ne jetze jime'e í ti te'á'atura mej mi ráamua'aree a'ij ti tirajpuaíjtzica'a a'íjna í Ciríistu'u. A'íj nu jín nehuá'avaire'e a'ímej, í ti jín Ciríistu'u antiújmua'aree, a'íime í mej i'i teitestemua'ame'en.

25 Nee nu xaa te'enteájrupi ne'íjna jime'e ti jín Dios ayén tinaa'íjca nej ni niyen huárini a'ij ti Dios ayén tiraaxí'epi'intare. A'íj nu jín tejámuaatá'ixaate'esin nain jime'e í niuucari ti jetzen raxa í Dios.

26 A'íjna i niuucari, a'ii pu a'íin pú'een í ti rú'avaa ti Dios ramua'areereca'a avíitzi jime'e, ajca'ihuá'imua, nain xicaj tzajta'a ti yú e'iré'ene. A'íi í mej amuacaícan é'echejca'a, camu a'atzu ramua'areereca'a a'ij ti Dios riníiche'en. Aru íjii, pu'uri tihua'utá'ixaa mé jéjre'e huá'a jemi í mej a'uté'uu í Dios jemi.

27 Ayee pu raaxí'epi'intare í Dios ti tihua'utá'ixaate'en mé jéjre'e mej mi ráamua'aree ti jé'ecan pu naa seijre'e a'íjna í ti rú'avaa huá'a tzajta'a í teite í mej miyen a'uchéjme nainjapua, íiyen í chaanaca japua. A'ii pu a'íin pú'een í Ciríistu'u ti a'amua tzajta'a é'eseijre'e. A'íi pu ajta amuaatá'asin sej si raseijran ti jé'ecan pu naa seijre'e í Dios jemi.

28 Teajta iteen, ayée tu tihuá'ixaate'e í teite a'ij ti ti'itíj huáruu a'íjna í Ciríistu'u. Naíjmi'ica tu rí'i ti'ixáate'e, teajta iye'ehuaritiécan jín tu ti-huá'amua'aten mej mi ráamua'aree tzáahuati'ira'a jime'e ti tiu'utátuiire'en pua'a ayén ti'ayajna nusu caí. Ayee tu een jín rici tej ti urarí'ene'acan jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi a'ájna xicájra'a jetze tetí'ij huá'anvi'itin naíjmi'ica í Ciríistu'u jemi.

29 A'íj nu jín niyen ca'anín jín tí'imijhuaca, neajta niyen tí'itese'e nain jime'e a'achú ti caj tínetá'aca í ca'anírja'a, neajta nain jín í nej jín á'anca'ane.

2

A'ij pu nu'u té'ujmua'ate a'ímej jemi í mej Colosas a'uchéjme

1 A'íj nu jín niyen raxí'eve'e sej si ráamua'aree nej a'amua japua tí'itese'esin jeíhua. Ayee nu che'atá nena'a huá'a japua tí'itese'e a'ímej í mej Laodicea é'eche, neajta a'ímej í mej caí ja'anáj naaseíj neneerime jetze.

2 Ayee nu een jín rici mej mi huateújca'ane í ru tzajta'a, mej mi majta naíjmi'i ru'ihuaamua'a muá'ara'ani temua'a naa me'íjna jime'e í mej huaújxe'eve'e rujiimua'a. Ayee nu raxí'eve'e ti tihuá'aci'iti ti'ití ti jé'ecan tihua'utéva'irihua'an mej mi yaú'itiée muá'ara'ani nain jime'e, mej mi majta ráamua'aree ti ayén ti'ayajna a'íjna ti rú'avaata í Dios jemi. A'ii pu a'íin pú'een a'íjna ti i'i Ciríistu'u.

3 Naíjmi'i í ti ruxe'eve'e tej ti rí'i mé titeumuámua'aree, jaítze'e pu titaatéva'irihua'an caí tumin ti rú'avaata teásta'a. Ajta a'íin í Ciríistu'u, a'íi pu taatá'asin tej ti yaú'itiée tá'ara'ani nain jime'e, tej ti ráamua'aree tzáahuati'ira'a jime'e.

4 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ij caí ja'atí amuaacuanamuan a'íjna jime'e í niuucari í ti caí jé'iyecan jín namuajre'e.

5 Canu xaa ye'eche a'amua jamuan, sino ayée nu ye'ɨmuá yé huaca. Capu amín a'ij. Jéihua nu amua'atamuá'areeri yú ne tzajta'a, cu xɨee nej cu vejli'i a'utéjvee mú'ejmi jemi. Jé'ecan nu huatántemua'ave'e ne'ínja jɨme'e nej neri ramua'aree í sej rí'ɨ ru'ihuaamua'a temua'a naa, Seajta te'utáviicua'i se'ínja jɨme'e í sej rá'atzaahuate'e se'ínja í Cɨríistu'u.

Dios pu nu'u hua'unajmire'e í Cɨríistu'u jemi

6 A'iné xu'uri autéjhuii sej rá'antzaahuate'en se'ínja tɨ a'ɨín pú'een í tɨ i'i tavástara'a, a'ínja Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, setá'aj siyen rí'ɨ titeeté'uuca a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ínja jemi.

7 Setá'aj siyen se'íjna jetze ucarute í sej rájteuni í Cɨríistu'u jemi sej si siyen che'atá sena'a te'utáviicua'i tíj cɨyej tɨ ajtanáana'ajme téte'ɨmua chuaata'a. Xu'uri cíj caj yaú'itɨe í Cɨríistu'u jemi. Setá'aj siyen tihuaújmua'aten sej si yaú'itɨée xá'ara'ani nain jɨme'e, sej si jaítze'e te'utáviicua'i se'ínja jɨme'e í sej rá'atzaahuate'e a'ij mej meri tejamuaamuá'ate. Setá'aj seajta huápɨ'ɨ tiraatateújtzi'ire'en í Dios.

8 Rí'ɨ xu'u mú'een, caxu hua'atá'acare'en mej amuaatémua'itɨn seica jɨme'e niuucari í mej jín tí'ihua'itaca. Ayee mú tí'ijxe'eve'e mej mi miyen tejamuá'ari'i í sej jín té'atzaahuate'e me'ínja jɨme'e a'ij mej tirájteu rujɨ́mua'a, í niuucari tɨ caí ti'itíj vaɨre'e. A'ínja, í mej tí'ixaxa'a, camu a'ij tirájteu í Cɨríistu'u jemi, sino ayée mu'u tejá'amua'ixaate'e me'ínja jɨme'e í mej rujɨ́mua'a mena'a tirájteu, na'ari í mej jín tí'imua'ata me'ínja jɨme'e í mej rájye'irajca'a í jéjcua.

9 Ayee pu'u, a'iné nain tíj na'a tɨ Dios een, a'ɨí pu huateájturaa í Cɨríistu'u jemi í ru jetze.

10 Ajta Dios pu ayén amuaanajmire í Cɨríistu'u jemi sej si ruuri xá'ara'ani jemin. Ajta a'ɨín í Cɨríistu'u, a'ii pu a'ɨín pú'een í ta'anájca huá'a jemi matíj mena'a pua'amé é'eseijre'e í xɨéjniu'ucari í mej te'áijta, majta a'ɨíme í mej títeté'u'upu'u u ta japua.

11 Seajta mú'een, xu'uri ra'ará'aste se'ínja jɨme'e í mej ra'antisí'icheca í runavij. Mɨ seajta, caxu ra'ará'aste se'ínja jɨme'e í mej teteca miyen amuáaruu í rumujca'a jɨme'e sino Cɨríistu'u pu'u ayén ra'ará'aste mú'ejmi jetze me'ecan tí'ɨij huamí'ɨ í cúruu jetze. A'ɨí ɨ pu nain amuá'ari'iri'i í sej jín a'ij pua'a rɨjca tɨ ij caí ché'e tejámuaata'aíjte'en í a'amua jetze.

12 Ayee pu tirá'amitɨejte'e í Dios tɨ ayén tejamuáaruu setí'ɨij huámuaɨ'ɨvijhuaca'a. Xɨee sej cu mú'een ava'ujnáa í Cɨríistu'u jamuan. Ayen che'atá na'a tíj sej mú'een a'itácɨine í mɨ'ɨchite tzajta'a jamuan í Cɨríistu'u. Ayee pu een a'ínja jɨme'e sej mú'een rá'atzaahuate'e se'ínja jɨme'e í muárɨeri'ira'a Dios tɨ jín ra'ajjáj a'ínja í Cɨríistu'u huá'a tzajta'a í mɨ'ɨchite.

13 A'ájná'ɨmua, ayée xu éene'e í ru tzajta'a, seúche'e xu mɨ'ɨchite pu'éene'e í Dios jemi, se'ínja jɨme'e í sej auteájturaa u Dios jemi, seajta se'ínja jɨme'e í mej caí miyen amua'antisíjchixɨ í á'amuanavi jetze. Mɨ ajta íjii, Dios pu ajtahua'a amuaatatíste í á'amuaxɨejniu'uca sej si a'uté'uu xá'ara'ani í Cɨríistu'u jamuan. Nain pu ari tejámuaatá'uuni'iri'i í sej jín auteájturaa í jemin.

14 A'ɨí pu xaa ra'uré'uu a'ínja tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a, í tɨ jetzen rá'axajtaca'a í niuucari tɨ jíme'en téjmi jetze ti'itíj jín te'ujpuá'ajte, í tej jíme'en té'echa'ɨica'a. A'ɨí pu antipuá'ari'ira'a a'ínja jɨme'e tɨ rá'utatai í cúruu jetze jamuan a'ínja í Cɨríistu'u.

15 Majta me'ín í xiéjniu'ucari í mej tí'aijta, majta í mej títetateí í ta japua, Cirístu'u pu huajá'uriiri'i í mej jín antiújmua'areereca'a. A'íi pu ajta hua'utatévi'iraste mé jéjre'e. Hua'ave'ejáapuajmé'e, pu a'iteájraa. Hua'utéemua'iti a'íjna jime'e ti huamí'i í cúruu jetze.

Mej nu'u ráahuauni a'íjna ti í júte'e é'eme'ecan

16 A'íj pu jín, miché'e mi caí á'amuamuaire'e me'íjna jime'e a'ij sej tiú'ucua'ani, a'ij sej ye'í titeeyé'en, nusu a'íjna xicájra'a ti jetzen ayén nu'u ruxe'eve'e sej tiú'uyesten ti te'ute'itién í máxcira'i, na'ari ti te'ará'asti ja'anáj mej ruse'upi.

17 Naíjmi'i tíj na'a ti ayén tí'een, cu xiee ti ja'atí huácien jetze á'uche'ecan. Ayee pu tí'ivaire'e tej ti tiyen ráamua'aree a'ij ti teja'uré'enejsin.

Mí ajta, í ti xí'epi'in tín, a'ii pu a'íin pú'een, a'íjna í Cirístu'u.

18 Majta me'ín í mej hua'aráanajche mej ruciinive'e jéjre'ecitze'e, a'íime í teteca mú nu'u tíhua'utateújtzi'ire'e a'ímej í mej títetateí í ta japua. Mí seajta mú'een, caxu hua'atá'acare'en miyen tejamuá'ari'iran me'íjna jime'e í sej seri raamuá'iti í Dios jemi. A'íi mú xaa ruciinive'e me'íjna jime'e mej mi nain tiu'utaxáj a'ij mej nu'u tiu'useíj a'ij ti tí'een u ta japua. Majta jeíhua ahuaújtzaahuate'en me'íjna jime'e í huá'amua'atziira'a í mej rujíimua'a mana'a tirájteu.

19 Mu'uri mé rúurie me'íjna í ta'anájca í tej jetzen airáneajxi'in, í tej jetzen arátaca'ane tej ti tiyen che'atá tena'a naími'i huavaújse'en a'ij ti Dios titatá'aca tíj ajta tiújvi'iraxi'in í cari táata'a jamuan.

20 Casi'i mú'een, Cirístu'u pu a'amua japua huaniú tí'ij huamí'i, ajta camu ché'e tejá'amua'aijte'e me'íjna jime'e í huá'amua'atziira'a í seica í teteca. Tí pua'a ayén, a'iné een jín siyen che'atá sena'a tí'ijri'ire matíj í seica í mej miyen tí'ijxe'eve'e mej tejámuaata'aíjte'en me'íjna jime'e a'ij mej meri tí'ijri'irejca'a.

21 Ayee mú tejá'amua'ixaate'e tijín: "Caxu ra'ajtamuá'amuate'en. Caxu ra'ajtácua'an. Caxu ra'ajtémijhua'an."

22 Naíjmi'i tíj na'a í niuucari ti ayén een, naími'i pu jíme'en raxa ti'ití ti antipuá'ari a'íjna jime'e í mej raaxín.

23 Ayej xaa ne'u, ayée pu tihuá'amitiejte'e ti i'i xí'epi'in ti pua'a ja'atí ra'ará'astijre'en a'íjna jime'e í niuucari ti ayén een. Ci xiee rí'i mú mé titeumuámua'aree, cu xiee ti ti'itiá'a í ti jín ti'itéveeca'a ruxí'evi'ira'a jime'e, cu xiee puaíjtzi pu raatá'an í ru jetze.

Mí ajta, capu ti'itíj vaire'e sino ayée pu'u mej mi huataúra'an rujíimua'a mana'a micu.

3

A'ij mej nu'u ye'í huárini a'íime í mej té'atzaahuate'e

1 Ayee pu tirá'amitiejte'e í Dios í sej seri seajtáhua'a huatarúu jamuan í Cirístu'u. A'íi j pu jín, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen tiú'umua'ati se'íjna jime'e í ti tejé'eseijre'e u ta japua a'u ti Cirístu'u nain jín antiújmua'aree u Dios jemi.

2 Setá'aj siyen tiú'umua'ati se'íjna jime'e u ti tejé'eseijre'e u ta japua. Caxu siyen sena'a tiú'umua'ati se'íjna jime'e u ti tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua.

3 Ayee xu huárini, a'iné xu'uri huácuii u Cirístu'u jamuan. Ajta, Cirístu'u pu amuaaté'ine u ta japua u Dios jemi u sej jín ruuri xá'ara'ani jemin.

4 Ajta a'ɨ́ɨn u Cirístu'u, a'íjna tej jetzen arátaca'ane tej i'i ruuri, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn huataseíjre'en mé jéjre'e, aj tu ti tiyen che'atá tena'a huataseíjre'en jamuan. Nain pu ayén naa tí'iseíire'e á'ame huápɨ'ɨ mej mi naíjmi'i naa rɨ́'ɨ tira'utaseíj.

Jɨme'en ɨ́ mej mejmí'i tí'ijrɨ'ɨrejca'a, ajta ɨ́ tɨ jéjcuacan jɨ́n seijre'e

5 A'ɨ́ɨ j pu jɨ́n, setá'aj siyen raatapuá'ajta naíjmi'i tíj na'a tɨ a'ij pua'a een, tɨ a'amua jetze aiirániineica. Caxu huá'a jamuan ji'ipite'en u sej caí naíjmi'i ji'ipi. Caxu ché'e siyen rɨjca ɨ́ ruxána'acɨre'e jɨme'e. Caxu seajta taúra'acare'en tɨ tejámuaata'aíjte'en ɨ́ a'amua jetze tɨ aiirániineica. Caxu ché'e rahuauca ɨ́ tɨ a'ij pua'a een.

Seajta i'i, caxu tí'imuajche'e. Ja'atɨ́ tɨ ayén tí'imuajche'e, ayée pu che'atá na'a een u Dios jemi tíj a'íjna ɨ́ ja'atɨ tɨ raná'amiche'e ɨ́ tɨ caí Dios pú'een.

6 Pu'uri teja'uré'enejsin tɨ 'utévatzɨjsin ɨ́ puaíjtzi huá'a japua ɨ́ mej caí me'íjna jɨ́n ra'ará'astijre'e ɨ́ Dios. Jé'ecan mú tirajpuaíitzi muá'aju'un.

7 Seajta mú'een, ayée xu amuacaícan rɨjca'a nain jɨme'e tɨ a'ij pua'a een, setɨ́'ɨj seúche'e rá'astejca'a nain tɨ ayén.

8 Ajta íjii, ayée pu ruxe'eve'e sej ti'icaúra'ari'i naíjmi'i tíj na'a tɨ ayén een: Caxu níniu'ucacu, ni caxu rújaaxɨévi'ira, ni caxu ruté'axɨ'ɨ, ni caxu a'ij pua'a éene'en, ni caxu a'ij pua'a tihuá'ixaate'e huá'a jemi ɨ́ teite. Caxu seajta a'ij pua'a tí'ixajta.

9 Caxu tí'iru'ixaate'e hua'itzi jɨme'e seíj ajta seɨj, a'iné xu'uri raatapuá'ajtaca'a se'íjna tɨ mí'ime'ecan tɨ ú'useijre'eca'a ɨ́ a'amua jetze. Seajta nain mé úurɨeeni a'ij tɨ ye'í rɨjca'a a'íjna tɨ mí'ime'ecan.

10 Ari mú'een, xu'uri ti'ihuaújchejte se'íjna jɨme'e tɨ ti'irí'een, tɨ ti'ijéjcua. Dios pu auj amuaajéjcuare'esin ɨ́ a'amua tzajta'a sej si siyen éene'e xá'ara'ani tíj a'íjna tɨ amuaateájtuaa íiyen chaanaca japua, sej si nain jɨ́n ráamua'ati.

11 Ajta ɨ́ Dios, capu jetzen ruxe'eve'e tɨ pua'a ja'atɨ́ Israél jetze ajtéme'ecan nusu tɨ pua'a i'i Griego pú'eene'en. Capu ajta jetzen ruxe'eve'e tɨ pua'a peri ra'ará'aste pe'íjna jɨme'e mej mua'antisíjcheca'a á'a navij nusu pecaí. Capu amɨ́n a'ij tɨ pua'a a'ɨmuá pé'eme'ecan, na'ari seíj chuéjra'a japua pe'eche. Capu ajta a'ij í'irɨni tɨ pua'a seica pej jemin tí'ivaɨre'e na'ari pej piyen tihuá'aijte'e ɨ́ seica. Ayee pu'u, Cirístu'u pu xaa a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ ruxe'eve'e. Nain pu jɨ́n ra'ará'asten. Ajta a'ɨ́ɨn pu huateáturaasin huá'a tzajta'a ɨ́ ruteítestemua'a a'u tɨ na'a mej mena'a a'uchéjme.

12 Ayee pu'u, Dios pu amua'antíhua'u. Xu'uri huaté'uu jemin, ajta a'ɨ́ɨ pu amuá'ixe'eve'e. Sej si siyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e. Setá'aj ahuaújcu'uven seíj seajta seɨj. Setá'aj rɨ́'ɨ huá'acha'ɨɨ ɨ́ seica, caxu á'ujtzaahuate'e, caxu seajta rucɨɨnive'e. Setá'aj siyen te'utáviicua'i ti'itɨ́ tɨ a'ij tejá'amuaruure.

13 Setá'aj siyen rá'uviicua'i seíj seajta seɨj. Setá'aj seajta tiu'utaúruuni'i tɨ pua'a seɨj rájaaxɨejte'en ɨ́ ruxɨ́'ej tevi. A'iné tavástara'a pu ari mú'ejmi tiu'utá'uuni'iri'i, setá'aj siyen che'atá sena'a tiu'utaúruuni'i seíj seajta mɨ seɨj.

14 Ajta, ɨ́ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e caí máà niuucari, setá'aj siyen huaújxe'eve'en. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ sej jɨ́n avaújseɨjtare'en sej si seɨj sena'a teɨtejra'a pu'éene'en xá'ara'ani. Ajta, a'ɨ́ɨ pu amuaanaíjmire'esin.

15 Ché'e Cirístu'u amua'anpuá'ajte'en ɨ́ a'amua tzajta'a sej si ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa. Ayee pu tejamuaatajé ɨ́ tavástara'a sej si siyen xɨ́'epɨ'ɨn éene'e seíj ajta mɨ seɨj, a'iné naími'i xu ruseáxu'itare'en. Seajta siyen ti'ijtéujtzi'ire'en ɨ́ Dios.

16 Setá'aj siyen tiú'umua'ati jeíhua se'ífjna jɨme'e í niuucari tɨ jíme'en raxa
í Cɨríistu'u sej si ráamua'aree a'ij sej tihuá'umua'aten í seica, a'ij sej ye'í rí'ɨ
mé titeumuámua'are'en sej si tihuá'a'ixaate'en nain e'ehuauritɨécan jɨme'e.
Seajta chuiicari xu jín tiraatateújtzi'ire'en í Dios. Ayee xu tiu'utáchuiica í ru
tzajta'a se'ífjna jɨme'e chuiicari tɨ yu'uxari jetze me'ecan, nusu chuiicari tɨ
Dios jetze raxa, na'ari ti'itɨ́ tɨ rí'ɨ amuaatámua'atziite í xɨéjniu'ucare'ara'an í
Dios.
17 Ayee pu'u, setíj sena'a ti'ixa, setíj sena'a rɨcɨ, setá'aj siyen huárɨni nain
jíme'en niuucajtze'en í tavástara'a a'ífjna í Jesús. Setá'aj tiraatateújtzi'ire'en í
Dios í tá'iya'upua jamuan í Cɨríistu'u.

A'ij mej ye'í huárɨni í mej té'atzaahuate'e a'ífmej jemi í teɨte

18 Mú'een, mɨ sej viíche'e, setá'aj ra'ará'astijre'en a'ífmej jemi
á'amuacɨnastemua'a, a'iné ayée pu tiraavíjte'e í tavástara'a jemi.
19 Seajta mú'een, mɨ sej neɨche, setá'aj rí'ɨ tihuá'ajcha'íi xá'ara'ani temua'a
naa a'ífmej í sej huajá'uvi'itɨn. Caxu a'ij tihuá'ajeeve.
20 Seajta mú'een, mɨ sej hua'atáàtajmua'a, setá'aj siyen nain jín
hua'ará'astijre'en matíj mena'a tejamuá'ixaate'en a'íime í ruvaújsimua'a,
a'iné a'íi pu rí'ɨ tiraatá'asin a'ífjna í tavástara'a.
21 Seajta mú'een, mɨ sej huá'avaujsimua'a, caxu huápɨ'ɨ hua'ajteá'axɨ'ɨ
a'ífmej í ruyaujmua'a mej mi caí a'ij pua'a té'ujmuajte.
22 Seajta mú'een, mɨ sej tí'ijti'ire'e, setá'aj nain jín ra'ará'astijre'en a'ífmej
í mej tejá'amua'aijte'e. Setá'aj siyen tiu'umuárɨ'en temua'a naa setíj sena'a
tiraayí'ɨtɨ a'iné mú'een xu rá'atzaahuate'e se'ífjna í tavástara'a. Caxu raata-
puá'ajta se'ífjna jɨme'e tí'ɨj caí mé'e já'ahua'a a'ífjna í tɨ tejá'amua'aijte'e. Seica
mú miyen rɨcɨ. Aj mú caj tí'imuarɨ'e tɨ pua'a a'íin tɨ tihuá'aijte'e tɨ huá'aseijra.
Ayee mu'u rɨcɨ mej mi rí'ɨ raatá'an.
23 Mí seajta mú'een, setíj sena'a rɨcɨ, setá'aj siyen che'atá sena'a
tiu'umuárɨ'en tzáahuati'ira'a jɨme'e setíj tiraatévaire'enche'e se'ífjna í
tavástara'a. Caxu siyen sena'a tiu'umuárɨ'en mej mi amuaaséij a'íime í
teteca.
24 Xu'uri ramua'aree tɨ a'íin tavástara'a, a'íi pu ajta tejámuaatanájchite'esin í
tɨ rujímua'a. Aúche'e pu tejá'amuacɨ'ɨtɨ a'ífjna sej raamuá'itɨ, a'iné a'ii pu a'íin
pú'een í sej tí'ijvaɨre'e a'ífjna í tavástara'a tɨ ajta i'ɨ Cɨríistu'u.
25 Mí ajta, a'íin í tɨ a'ij pua'a rɨcɨ, ayée pu che'atá na'a a'ij pua'a tí'ijcɨ'ɨti.
Ruxí'ej pu tihuá'aruuren í Dios jemi, capu ja'atí jaítze'e rí'en caí í seɨj í jemin.

4

1 Seajta mú'een, mɨ sej tihuá'aijte'e, setá'aj tíhua'utapuaíjve'en tíj na'a í tɨ
ruxe'eve'e, tíj na'a tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ tihuá'acɨ'ɨti. Ayee xu huárɨni a'iné
xu'uri ramua'aree tɨ seíj ajta tejá'amua'aijte'e mú'ejmi. Júte'e pu é'eseijre'e
a'ífjna.

Jíme'en í tɨ te'entipuá'ari, ajta í tɨ jíme'en ca'anírja'a hua'utá'asin

2 Setá'aj seuj rahuaviira í Dios jemi. Caxu a'ij ruaaca. Seajta mú'een,
seúche'e tí'ijteujtzi'ire'e í Dios.
3 Seajta, setá'aj siyen seuj rahuaviira í Dios jemi itejmi jɨme'e tɨ ij Dios
ayén taataseíjrate'en a'ij tɨ ye'í ti'itɨ́ huáruuren tej ti tiyen tihua'utá'ixaate'en
í niuucari, tej ti te'ífjna hua'utaseíjrate'en í Cɨríistu'u, a'ífjna tɨ rú'avaata í Dios
jemi. A'íj pu jín, nu'uri aiteánami'ɨ.

4 Seuche'e xu seajta rahuaviira ɨ Dios jemi neetzi jɨme'e nej ni
e'ehuauritɨécan jɨ́n tihuá'a'ixaate'en a'ij tɨ tiraavíjte'e nej niyen rɨcɨ.
5 Ayee xu rɨjca mú'een, caxu ché'e sena'a á'ujujhua'ane'en huá'a ja-
muan ɨ mej caí té'atzaahuate'e, sino ayée xu'u rɨjca matɨj teɨte ɨ mej rɨ́'ɨ
metíteumuámua'aree. Ja'anáj tɨ na'a tɨ ɨ́'irɨ'ɨri sej siyen huárɨni ɨ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn,
ayée xu'u rɨjca.
6 Setá'aj rɨ́'ɨ huatá'acare'en se'ɨ́jna jɨme'e sej siyen tí'ixaxa'a, mej mi
me'ɨ́jna jɨ́n ráamua'aree ɨ sej caí rucɨɨnive'e. Seajta siyen tihuá'a'ixaate'en mej
mi huajɨ́jxɨn, mej mi rɨ'éene'e muá'ara'ani.

Jɨ́me'en ɨ tɨ te'entipuá'ari

7 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Tíquico a'ɨ́jna ɨ ta'ihuaara'a ɨ CɨríIstu'u jemi, a'ɨ́ɨ pu
tejámuaatá'ixaate'esin nain a'ij tɨ tí'inevaɨre'e ineetzi. Jéihua nu raxɨ́'eve'e
nemɨ́jna. A'ii pu ari rɨ́'ɨ tináavaɨ ara'axcáacan jɨme'e. Capu ja'anáj á'ɨtzee. Ajta,
naíjmi'i tu tí'ivaɨre'e ɨ tavástara'a jemi.
8 A'ɨ́ɨ j nu jɨ́n neraata'íiti mú'ejmi jemi tɨ ij ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ij tɨ
tí'itavaɨre'e, tɨ ij rɨ́'ɨ jamuaatá'an.
9 Neajta nu jamuan raata'íti ne'ɨ́jna ɨ Onésimo, ɨ tɨ mú'ejmi jetze ajtéme'ecan.
Jé'ecan tu teajta raxɨ́'eve'e te'ɨ́jna ɨ ta'ihuaara'a. Capu ajta ja'anáj á'ɨtzee. A'ɨ́ɨ
mú nain jɨ́n tejámuaatá'ixaate'esin a'ij tɨ tí'iruure iiyecuí.
10 Majta me'ɨ́n ɨ ta'ihuaamua'a, a'ɨ́ɨ mú á'amuateujte'e, amuacaícan a'ɨ́jna
ɨ Aristarco tɨ ajta ayajna aiteánami'i nee jamuan, ajta a'ɨ́jna ɨ Marcos, tɨ i'i
neuseájra'an pírɨcɨ a'ɨ́jna ɨ Bernabé. Xu'uri ramua'aree a'ij sej ye'í huárɨni
a'ɨ́jna jɨme'e, tɨ jɨme'en yee tɨ pua'a a'ɨ́ɨn a'uré'enen mú'ejmi jemi a'ɨ́jna ɨ
Marcos, setá'aj ra'ancuré'evi'itɨn temua'a naa.
11 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jesús, ɨ tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjɨ́n Justo, a'ɨ́ɨ pu ajta
á'amuateujte'e. A'ɨ́ime ɨ mej huaíca, a'ii mu'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej Israél
jetze ajtéme'ecan, ɨ mej miyen neetzi jetze té'ejtévaɨre'e tej ti tiyen ti-
hua'utá'ixaate'en ɨ teɨte jɨme'en ɨ Dios tɨ tí'aijta íiyen chaanaca japua. Jé'ecan
mú rɨ́'ɨ naatá'a ineetzi.
12 Ajtahua'a seɨ́j pu á'amuateujte'e, a'ɨ́jna ɨ Epafras. A'ɨ́ɨ pu ajtéme'ecan
mú'ejmi jetze, ajta pu ravaɨre'e a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ i'i CɨríIstu'u. Ja'anáj tɨ na'a pu
tí'itese'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rahuavii ɨ Dios jemi mú'ejmi jɨme'e, sej si te'utáviicua'i,
sej si caí ti'itɨj jɨ́n auteáturan, sej si seajta ra'ará'astijre'en nain jɨme'e a'ij tɨ
tí'ijxe'eve'e ɨ Dios.
13 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna. A'ɨ́ɨjna ɨ Epafras, jé'ecan
pu tí'itese'e mú'ejmi jɨme'e, ajta a'ɨ́mej jɨme'e ɨ mej me'uun a'uchéjme, a'ájna
já'ahua'a Laodicea, majta ɨ mej seɨ́j jetze é'eche ɨ chajta'a a'ájna Hierápolis.
14 A'ɨ́ɨ mú majta á'amuateujte'e, a'ɨ́jna ɨ Lucas, ɨ tɨ tihuá'ahua'ate, ɨ tej
raxɨ́'eve'e, ajta a'ɨ́jna ɨ Demas.
15 Setá'aj siyen hua'utateújte'en neetzi jetze me'ecan a'ɨ́mej ɨ
ta'ihuaamua'a Laodicea mej a'uchéjme, seajta se'ɨ́jna ɨ Ninfas. Setá'aj seajta
hua'utateújte'en a'ɨ́mej ɨ mej e'etiújse'ɨri a'u tɨ é'eche ɨ Ninfas.
16 Setɨ́'ɨj seri ra'ujíjve se'ɨ́jna i yu'uxari sej si naíjmi'i ráanamua, setá'aj siyen
tiu'uta'íte mej mi hua'utánamuajriste'en a'ɨ́ɨme Laodicea mej é'eche. Ajta ɨ seɨ́j ɨ
yu'uxari, Laodicea tɨ é'eme'ecan, setá'aj seajta ra'ujíjve'en sej si seajta naíjmi'i
ráanamua.
17 Seajta, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en se'ɨ́jna ɨ Arquipo yee: "Rɨ́'ɨ pepu'u
mú'ee, pej pi nain jɨ́n ra'ará'asten ɨ tavástara'a tɨ tímuaa'íjcate."

18 Inee, i nej i'i Pablo, a'ij nu jetze já'amuateujte'e a'íjna i nej ra'uyú'uxaca'a nemuajca'a jɨme'e. Caxu yá'uhua'anan ɨ nej aiteánami'i. Ché'e a'ij tejá'amuavaɨre'e. Ayee pu icu.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́mej ɨ́ mej Tesalónica a'uchéjme'ecaa, ɨ́ tɨ seɨj

A'ɨ́ mú huá'ateujte'e ɨ́ mej Tesalónica e'etiújse'ɨri

1 Inee Pablo, ajta a'íjna i Silvano, ajta a'íjna i Timoteo, ayée tu tejá'amuayu'use'e mú'ejmi mɨ sej Tesalónica é'eche, sej seajta tiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi, seajta jemin ɨ́ tavástara'a, a'íjna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u. Ayee tu tí'ijxe'eve'e tɨ Dios rí'ɨ tejamuáacha'ɨɨn, tɨ ajta rí'ɨ amuáaruuren a'amua tzajta'a sej si rí'ɨ ru'ihuaamua'a xá'ara'ani.

Jɨ́me'en ɨ́ mej jɨ́n hua'utájuyete mej mi té'antzaahuate'en a'ɨ́me ɨ́ mej Tesalónica é'eche

2-3 Ja'anáj tɨ na'a tu rí'ɨ tiraatá'aca ɨ́ Dios jemi mú'ejmi jɨme'e. Ja'anáj tɨ na'a tej huavii ɨ́ Dios, teajta tu rá'ixaate'e mú'ejmi jɨme'e, a'iné mú'een xu jeíhua tí'imuarɨ'e se'ɨ́jna jɨme'e sej rá'astijre'e se'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a. Seajta siyen che'atá sena'a jeíhua tí'imuarɨ'e se'ɨ́jna jɨme'e sej raxí'eve'e sej hua'utévaire'en ɨ́ seica ɨ́ mej é'eseijre'e ɨ́ Dios jemi. Seajta mú'een, caxu ja'anáj raatéxɨeehuataca'a ɨ́ sej rachú'eve'e ɨ́ tavástara'a a'íjna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u tɨ́'ij a'ɨ́ɨn amua'irájtuaani, a'u sej yé'ejpuaíjtzica'a.

4 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mɨ sej ta'ihuaamua'a. Tu'uri ramua'aree tɨ Dios já'amuaxe'eve'e, ajta a'ɨ́ɨ pu amua'avé'ehuauxɨ.

5 Ayee tu een jɨ́n ramua'aree a'iné tetɨ́'ɨj tiyen tejamuá'ixaa ɨ́ niuucari jɨme'e tɨ jíme'en raxa ɨ́ Dios, caxu ché'e sena'a ráanamuajrɨ'i sino a'ɨ́j xu jɨ́n muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́j xu jɨ́n temua'a naa yaú'itɨée xa'araa ɨ́ ru tzajta'a. A'ɨ́j xu seajta jɨ́n rú'umua'areereca'a tɨ ayén tɨ'ayajna a'ɨ́jna ɨ́ niuucari. Mú'een xu seajta siyen taseíjraca'a tɨ'itén tej teɨtejra'an pu'eene'e, teajta tiyen tí'ivaire'eca'a mú'ejmi jɨme'e. Ayee tu huarɨ́j mú'ejmi jemi sej si ráamua'aree a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ́ tavástara'a jemi.

6 Seajta mú'een á'iyen xu siyen che'atá sena'a huarɨ́j tetɨ́j iteen, ajta tɨ́j a'ɨ́ɨn huarɨ́j ɨ́ tavástara'a, a'iné jeíhua xu rajpuaíjtzica'a. Capu amɨ́n a'ij. Seuche'e xu huataújtemua'ave, a'iné a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu ca'anɨ́jra'a amuaatá'a ɨ́ a'amua tzajta'a.

7 A'ɨ́j mú jɨ́n, naímɨ'i a'ɨ́ɨme ɨ́ mej e'etiújse'ɨri, a'achú mej mena'a pua'amé ɨ́ mej me'uun é'eme'ecan u Macedonia, majta ɨ́ mej me'uun é'eme'ecan u Acaya, a'ɨ́ɨ mú rí'ɨ tejá'amuaseij mú'ejmi a'ij sej rɨcɨ.

8 Capu a'úu na'a á'anamuajre'e mú'ejmi jemi ɨ́ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ́ tavástara'a, sino nainjapua pu namuajre'e a'íjna jɨme'e sej seri rá'astijre'e ɨ́ Dios. A'ɨ́j pu jɨ́n caí ché'e ruxe'eve'e tej ti'itɨ huataxáj te'ɨ́jna jɨme'e.

9 Jee xaa ne'u, seica mú tí'ita'ixaate'e a'ij tej tite'utéjhuii tej tiu'umuárɨ'en a'amua tzajta'a. Seajta nu'u, setɨ́'ɨj rá'antzaahua ɨ́ Dios, seajta nu'u huaja'uhuá'axɨ se'ɨ́mej ɨ́ mej caí Dioosi pú'een. Xu'uri nu'u ravaire'e se'ɨ́jna tɨ i'i Dios tzáahuati'ira'a jɨme'e, tɨ ajta ruuri rusén jɨme'e.

10 Xu'uri nu'u íjii rachú'eve'e se'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios tɨ a'ɨ́ɨn ajtahua'a u e'icáanen u ta japua, a'ɨ́jna Dios tɨ raatarujte huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Jesús. A'ɨ́ pu tu'irátuaasin tɨ́'ij caí puaíjtzi táacɨ'ɨti tɨ Dios hua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ mej yen chaanaca japua huachéjme.

2

A'ij tɨ teja'umuáɾɨej a'ɨ́jna ɨ́ Pablo huá'a jemi

1 Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, temua'a xu ramua'aree tɨ naa titáavaɨ tetɨ́'ɨj amuáamuaareca'a.
2 Amuacaí mú xaa a'ij pua'a táaruu a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Filipos é'eche. Jéihua tu rajpuaíjtzica'a te'újna. Xu'uri ramua'aree tɨ ayén ti'ayajna. Capu amɨ́n a'ij. A'iné Dios pu ca'anírja'a taatá'a, a'ɨ́j tu jɨ́n teuj á'ataca'anejca'a tej tiyen tejámuaatá'ixaate'en ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios amua'irátuaasin. Jéihua mú taatamuáɾɨ'eriste xaa ne'u.
3 Catu te'ɨ́jna jɨ́n autéjhuii tej tiyen tejámuaatá'ixaate'en hua'itzi jɨme'e, sino teen tu tiyen ámuaatá'ixaate te'ɨ́jna jɨme'e tej jé'iyecan jɨ́n tí'ixaxa'a. Catu teajta tí'itese'e tej amuaacuanamuan.
4 Mɨ teajta iteen, ayée tu tejá'amua'ixaate'e a'iné ayée pu tira'aránajcheca'a ɨ́ Dios tɨ a'ɨ́jna jɨ́n ta'antíhuau tej ti amuá'ixaate'en ɨ́ niuucari tɨ Dios jɨ́n amua'irátuaasin. Catu tiyen tí'itese'e tej rɨ́'ɨ tihua'utá'an ɨ́ teite, sino tej rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios tɨ tirú'umua'aree a'ij tej te'á'uhuátamua'atzɨ ɨ́ tatzajta'a.
5 Xu'uri ramua'aree tej caí ja'anáj tiyen tejámuaatá'ixaa tena'a te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ naa á'amuanamuajriste'e. Catu teajta tiyen taseíjrataca'a tej ti'itɨj ancuré'an. Dios pu rú'umua'aree tej tiyen rɨcɨ tzáahuati'ira'a jɨme'e.
6 Catu ja'anáj tiyen rahuauhuau mú'ejmi jemi sej rɨ́'ɨ titaatá'an. Catu teajta tiyen rahuauhuau seica jemi. Rɨ'ɨríistaca pu tej tiyen tejamuaata'ɨjte'enche'e ca'anéeri jɨme'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Ciríistu'u ta'antíhuau.
7 Mɨ teajta iteen, catu tiyen huarɨ́j, sino rɨ́'ɨ tu ti'itítacha'ɨ̈ca'a mú'ejmi jemi. Ayee tu che'atá tena'a rɨ́'ɨ tejamuájcha'ɨca'a tɨ́j a'ɨ́ɨn ɨ́ hua'anáànaj ɨ́ tɨ'ɨríi rɨ́'ɨ tihuájcha'ɨ̈.
8 Jé'ecan tu á'amuaxe'eve'eca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén ta'aránajcheca'a tej tiyen tejámuaatá'ixaate'en ɨ́ niuucari tɨ Dios jɨ́n amua'irátuaasin. Teajta tiyen á'ataca'anejca'a tej tejamuaatá'an nain tɨ́j tena'a tej tí'ijcha'ɨ̈ca'a, ayée tu teajta á'ataca'anejca'a tej huácui'ini mú'ejmi jetze me'ecan. Ayee tu tí'imua'atzejca'a a'iné jé'ecan tu á'ataca'ane mú'ejmi jemi.
9 Tij secaí seuj ramua'aree, ta'ihuaamua'a, tej jeíhua tiu'umuáɾɨej, teajta tej rajpuaíjtzica'a.
Jee xaa, tetiu'umuáɾɨej túјca'ari tzajta'a, teajta tɨ́ca'ari tzajta'a tej ti caí ja'atɨ huatamuáɾɨ'eriste'en tej amuaatá'ixaate'en ɨ́ niuucari jɨme'e tɨ jɨ́n Dios amua'irátuaasin.
10 Mú'een xu taaseíj a'ij tej ti'itítacha'ɨ̈ca'a mú'ejmi jemi, mɨ sej té'atzaahuate'e. Nain tu jɨ́n tiyen huarɨ́j a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ́ Dios jemi. Catu ja'anáj ja'atɨ a'ij pua'a huáruu. Catu teajta ti'itɨj jɨ́n auteájturaa. Dios pu ajta ramua'aree tɨ ayén ti'ayajna.
11 Mú'een xu ramua'aree a'ij tej rɨ́'ɨ ti'itítacha'ɨ̈ca'a mú'ejmi jemi naíjmi'ica a'achú sej pua'amé. Ayee tu che'atá tena'a tejamuá'itɨiiri'i seɨj teajta seɨj tɨ́j tihuá'itɨii ɨ́ hua'atáàta a'ɨ́mej ɨ́ tɨ'ɨrí.
12 A'ɨ́j tu jɨ́n, ca'anírja'a amuaatá'a sej si siyen rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨ̈ a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ́ Dios jemi. Teajta tiyen huarɨ́j sej si huateújca'anen ɨ́ ru tzajta'a. Jé'ecan tu á'amuajee sej si siyen huáɾɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ́ Dios jemi, a'iné a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ á'amuajee sej si se'uun e'ará'asti a'u tɨ a'ɨ́ɨn tejé'aijta ɨ́ Dios, sej si seajta se'uun ye'encuré'an ɨ́ sej jɨ́n naa seíire'e xá'aju'un tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

13 Ten tu xaa tejamuá'ixaa ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ Dios. Seajta mú'een, setɨ́'ɨj ráanamuajri'i, caxu se'ɨ́jna jetze ra'ancuré'a ɨ mej ché'e mena'a tí'ixaxa'a ɨ teteca sino ayée xu tiyaúchueere'e tɨ Dios jetze me'ecan ɨ niuucari. Jee xaa ne'u, a'ɨ́j pu jetze me'ecan, ajta a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ á'amuaruuren ɨ a'amua tzajta'a, mɨ sej té'atzaahuate'e. A'ɨ́j tu jɨ́n ja'anáj tɨ na'a tu tí'ijteujtzi'ire'e ɨ Dios jemi te'ɨ́jna jɨme'e sej siyen ra'ancuré'a ɨ niuucari.

14 Seajta mú'een, ta'ihuaamua'a, ayée xu huarɨ́j, cu xɨee sej huá'ɨjchueca'a a'ɨ́mej ɨ mej Judea a'uchéjme, ɨ mej majta e'etiújse'ɨri teyujta'a mej mi raateánajche ɨ Dios, a'iné a'ɨ́ɨ mú majta ajtéme'ecan ɨ Cɨríistu'u jetze. Ayee xu che'atá sena'a tirajpuaíjtzica'a a'ɨ́mej jemi ɨ ruxɨ́'ej teɨte a'ij mej tirajpuaíjtzica'a a'ɨ́ɨme ɨ mej Judea é'eme'ecan.

15 Majta a'ɨ́ɨme ɨ seica, ɨ mej caí té'atzaahuate'eca'a, a'ɨ́ɨ mú raajé'ica ɨ tavástara'a tɨ ajta i'i Jesús. Majta huá'ucuii a'ɨ́mej ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Majta taatamuári itejmi. A'ij mú pua'a tiraatá'aca ɨ Dios jemi. Majta mú huájcha'ɨre'e naíjmi'ica ɨ teɨte ɨ mej yen chaanaca japua huachéjme.

16 Ayee mú een jɨ́n miyen rɨcɨ mej mi tá'ijmɨijra tej ti caí ché'e hua'utá'ixaate'en ɨ niuucari tɨ Dios jetze me'ecan a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Camu a'atzu raxɨ́'eve'e tɨ Dios hua'irájtuaani ɨ hua'axɨ́'ej teɨte. Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́n, a'ɨ́ɨ mú raamuá'itɨn tɨ Dios puaíjtzi hua'utá'an tɨ́j na'a rusén jɨme'e a'ɨ́jna jɨme'e mej jeíhua huápɨ'ɨ auteájturaa jemin ɨ Dios. Pu'uri xaa a'ájna teja'uré'enejsin tɨ Dios puaíjtzi hua'utá'asin.

Pablo pu ayén tí'ijxe'eve'e tɨ ajtahua'a huá'umuaare

17 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Tetɨ́'ɨj ca'anéeri jɨ́n ajtacɨ́j, catu mé amuuhuá'axɨ, sino jeíhua tu tí'imua'atzejca'a mú'ejmi jɨme'e. Capu a'atzu á'ateevi'ica tetɨ́'ɨj caí ché'e huáapua'a tej tiyen ye'ɨmuá huaté'en. A'ɨ́j tu jɨ́n jeíhua huápɨ'ɨ tiu'utése tej ti a'atanén mú'ejmi jemi.

18 Jéihua tu tiyen tí'ijxe'eve'eca'a tej te'uun a'atanén a'u sej é'eche. Jee xaa ne'u, ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a inee, i nej i'i Pablo. Canu ja'anáj caí tí'ijxe'eve'eca'a. Mɨ ajta a'ɨ́ɨn ɨ Satanás, a'ɨ́ɨ pu na'antánaamua.

19 Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e ti'itɨ ɨ nej jɨ́me'en ti'ijchú'eve'e, ɨ nej jɨ́me'en netémua'ave'e, ɨ nej jɨ́me'en ahuántzaahuate'en ne'ɨ́jna jɨme'e nej tí'imua'itɨn ne'ɨ́jna xɨcáara'a jetze tɨ'ɨj ajtahua'a huataseíjre'en ɨ tavástara'a tɨ ajta i'i Jesús. ¿Ni secaí mú'een se'ɨ́ɨn pú'een?

20 Jee xaa ne'u, mú'een xu se'ɨ́ɨn pú'een, ɨ nej jɨ́me'en a'utántzaahuate'esin, ɨ nej jɨ́me'en huatántemua'ave'esin.

3

A'ij mej tirajpuaíitzi muá'aju'un

1 Tetɨ́'ɨj caí ché'e té'eviicua'i tej caí ramua'aree a'ij tɨ tejá'amuavaɨre'eca'a, ayée pu titá'amitɨejte'eca'a itejmi tɨ ayén jaítze'e tiraavíjte'e tej tiyen tajɨ́ɨmua'a huateáturan teyujna Atenas.

2-3 A'ɨ́j tu jɨ́n, te'ɨ́ɨn Timoteo tiu'uta'íti'iri'i tɨ u a'atanén mú'ejmi jemi. A'ɨjna ɨ Timoteo, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ ta'ihuaara'a, ajta Dios pu ra'avé'ehuau tɨ ij ta jamuan á'uche'ecane'en tej tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa a'ij tɨ huarɨ́j ɨ Cɨríistu'u. Ayee tu een jɨ́n tiraata'íti'iri'i tɨ ij a'ɨ́ɨn Timoteo ca'anírja'a amuaatá'an sej si huateújca'anen ɨ ru tzajta'a, tɨ ij caí seɨj raatéxɨeehuata a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jeíhua tirajpuaíjtzi íjii. Xu'uri temua'a ramua'aree tɨ ari tiraaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i tej tiyen tirajpuaíitzi tá'ara'ani.

4 Jee xaa ne'u, tetí'ɨj te'uun a'uté'eca'a mú'ejmi jemi, ayée tu amuacaícan
tejamuá'ixaa tej tiyen tirajpuaíitzi tá'ara'aniche'e te'ɨ́jna jɨme'e mej a'ij pua'a
taruurénche'e. Ajta ayén teja'uré'ene. A'ɨ́j xu seri mua'aree.
5 Neajta nu tiraatániu'uche nej ni ráamua'aree a'ij tɨ tejá'amuavaɨre'eca'a,
tɨ pua'a seuj té'atzaahuate'e. Canu ché'e té'eviicua'iraca'a, a'iné nu'uri
tí'itziɨɨne'eca'a ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn tiyaaru'u amuaatamuáɾɨ'eriste'en
mú'ejmi jemi sej si caí ché'e té'antzaahuate'en, tɨ́'ij caí ché'e ti'itɨ vaɨre'e
á'ara'ani naíjmi'ɨ ɨ́ tej jɨ́n tiu'umuáɾɨej mú'ejmi jemi.
6 Aru a'ɨ́ɨn ɨ́ Timoteo, pu'uri mú'ejmi jemi u e'erájraa. Tí'ita'ixaate'e a'ɨ́jna
ɨ́ tej jɨ́me'en tátemua'ave'e sej nu'u seuj té'atzaahuate'e, seajta huaújxe'eve'e
seɨj seajta seɨj. Seajta nu'u seuj rutémua'ave'e setɨ'ɨjtá ta'utámua'aree itejmi.
Mú'een xu nu'u raxɨ́'eve'e sej taaseíj. Teajta iteen, ayée tu che'atá tena'a
huápɨ'ɨ tɨ́'ijxe'eve'e tej amuaaséij.
7 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, mú'een ta'ihuaamua'a. Jé'ecan pu rɨ́'ɨ taatá'a
tetɨ́'ɨj ráamua'areeri'ɨ sej seuj siyen té'atzaahuate'e. Pu'uri xaa rɨ'ɨrí tej
te'utáviicua'ɨ nain jɨme'e ɨ́ tej jɨ́n rajpuaíjtzi, ajta ɨ́ tej jɨ́n taxɨemɨste'eca'a.
8 A'iné mú'een xu seuj té'eviicua'i sej seuj rá'atzaahuate'e ɨ́ tavástara'a,
pu'uri ajtahua'a í'irɨ'ɨri nej rɨ́'ɨ mé tiu'utéveeca.
9 A'ɨ́j tu jɨ́n jé'ecan huápɨ'ɨ tɨ́'ijteujtzi'ire'e ɨ́ Dios mú'ejmi jɨme'e te'ɨ́jna jɨme'e
tej jeíhua huápɨ'ɨ tátemua'ave'e ɨ́ mú'ejmi jemi a'iné mú'een xu rɨ́'ɨ titatá'aca.
10 Nain túja'ari tzajta'a, ajta nain tɨca'ari tzajta'a, ca'anín tu jɨ́n rahuavii tɨ
Dios ayén tatá'acare'en tej ti teajtáhua'a amuaaséij, teajta tejámuaatévaɨre'en
tej raanaíjmire'en ti'itɨ tɨ na'a tɨ tejamuá'aturaate'e a'ɨ́jna jɨme'e sej
rá'atzaahuate'e ɨ́ tavástara'a.
11 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios ɨ́ tej rájya'upua, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tavástara'a tɨ ajta i'ɨ Jesús,
miché'e me'ɨ́n taatá'acare'en tej ti te'uun a'atenén mú'ejmi jemi.
12 Ché'e a'ɨ́ɨn tavástara'a ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n amuaatá'an sej si jeíhua
huápɨ'ɨ huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj, sej si seajta siyen che'atá sena'a
tihuá'uxe'eve'en naíjmi'ica ɨ́ teɨte a'achú mej mena'a pua'amé ɨ́ á'amuaxɨ'ej
teɨte tetíj iteen tejá'amuaxe'eve'e.
13 Ché'e ajta a'ɨ́ɨn amuaatá'an ɨ́ ca'anírja'a ɨ́ á'amuatzajta'a sej si caí ti'itɨj
jɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi ɨ́ tej rájya'upua, sej si seajta siyen urarɨ́'enejme'eni
ɨ́ a'amua tzajta'a a'ɨ́jna xɨcáara'an jetze tɨ ajtahua'a huataseíjre'en a'ɨ́jna ɨ́
tavástara'a tɨ ajta i'ɨ Jesús, jamuan naíjmi'ɨ ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua.

4

A'ij mej ye'ɨ́ huáɾɨni mej mi rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios

1 Ajta íjɨi, ta'ihuaamua'a, tu'uri tiyen tejámuaatá'ixaa a'ij sej ye'ɨ́ titetiújcha'ɨɨ
sej si rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios. Jee xaa, xu'uri siyen rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ. Mɨ teajta
iteen, ayée tu tejá'amuahuavii Jesús jetze me'ecan sej si siyen jaítze'e rɨ́'ɨ
titetiújcha'ɨɨ. Ten tu ca'anírja'a amuaatá'asin sej si jaítze'e rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ tíj
na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame.
2 Xu'uri xaa ramua'aree ti'itɨ tɨ niuucarijra'a pú'een ɨ́ tej jɨ́n teri amuá'ixaa
Jesús jetze me'ecan.
3 Ayee pu tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios sej si urarɨ́'ene'en xá'ara'ani, ajta nu'u sej
raatapuá'ajta sej ja'atɨ jamuan tiú'ujxana'acɨra'ate.
4 Ayee pu tí'ijxe'eve'e sej siyen tí'ijmua'areere sej siyen ráaruuren ɨ́ rutevij
sej si siyen huáɾɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e tɨ pua'a ja'atɨ huaténe'ɨche. Ché'e a'ɨ́ɨn
ayén ratévi'itɨne'en mej mi raaseíj ɨ́ seica tɨ xɨ́'epɨ'ɨn huarɨ́j nain jɨme'e.

5 Ché'e a'ɨ́ɨn caí ché'e na'a ratévi'itɨne'en a'ij mej rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨtejra'a ɨ́ mej caí rá'astijre'e ɨ́ Dios, matɨ́j mena'a pua'amé yen huachéjme íiyen chaanaca japua, ɨ́ mej ché'e mena'a néjne'ɨche a'ij tɨ tihuá'amitɨejte'e rumua'atzíira'a jɨme'e tɨ a'ij pua'a een.

6 Ajta nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ ja'atɨ caí ja'anáj auteáturan a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a ráaruuren ɨ́ ruxɨ́'ej tevi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ruxána'acɨra'aten jamuan ɨ́ra'ara'an ɨ́ ru'ihuaara'a. Ayee pu'u, a'iné Dios pu puaíjtzi raatá'asin a'ɨ́jna tɨ ayén rɨni. Tu'uri tejmí'i tiyen tejámuaatá'ixaa.

7 Capu ayén titaatajé ɨ́ Dios tej ti tiyen tiu'uxána'acɨre'en sino a'ɨ́ɨ pu ayén ta'antíhuau tej ti urarɨ́'enejme'eni ɨ́ tatzajta'a.

8 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a ja'atɨ caí rá'atzaahuate'e a'ij tej tejá'amua'ixaate'e te'ɨ́jna jɨme'e, a'ɨ́ɨ pu caí mé rúuhua'axɨjsin ɨ́ niuucari tɨ teteca jemi é'eme'ecan. Capu a'atzu, sino a'ɨ́ɨ pu xaa mé rúuhua'axɨjsin ɨ́ Dios tɨ ruxɨ́ejniu'uca huata'íteca'a tɨ mú'ejmi jemi huateáturan.

9 Capu a'atzu ruxe'eve'e nej niyen tejá'amuayu'use'e a'ɨ́jna jɨme'e sej huaújxe'eve'en sej si temua'a naa tiú'urihuaamua'atan. Dios pu ari ramua'aree sej siyen huaújxe'eve'en.

10 Jee xaa, ayej ti'ayajna sej huá'axe'eve'e ɨ́ ru'ihuaamua'a naíjmi'ica a'achú mej pua'amé a'u mej a'uchéjme tɨ́j na'a a'utɨ́ huatacá'a u Macedonia. Mɨ teajta iteen, ayée tu'u ca'anírja'a amuaatá'asin sej si seuj jaítze'e huaújxe'eve'en.

11-12 Ten tu teajta tiyen tejá'amua'ɨ́jcate'e sej si rɨ́'ɨɨ titetiújcha'ɨɨ tɨ ij caí ti'itɨ á'amuajaaxɨejte'e, sej si antiújmua'areere se'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tiraacɨ́'ɨɨ seɨj ajta seɨj. Ajta i'i, ché'e ja'atɨ tiu'umuárɨ'en ɨ́ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e seɨj ajta seɨj a'ij tɨ tirú'umua'aree. Ayee tu amuacaícan tejámuaa'ɨ́jca mej mi rɨ́'ɨɨ tejamuaaséɨj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej té'astijre'e ɨ́ tavástara'a jemi, ajta tɨ ij caí ti'itɨ tejamuá'aturaate'e.

Tɨ́'ɨɨj ajtahua'a yen huataseíjre'en ɨ́ tavástara'a

13 Jɨme'en a'ɨ́mej ɨ́ mej meri huácuii, ayée mú seijre'e: cu xɨee mej cu'utzu. Ayee tu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e sej si caí ché'e ruxɨéemɨste'e matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ seica ɨ́ mej caí rachú'eve'e ɨ́ tavástara'a.

14 Ayee tu té'atzaahuate'e iteen: tɨ́'ɨɨjtá Jesús huamɨ́'ɨɨ, a'ɨ́ɨ pu ajtahua'a huatarúj. A'ɨ́j tu jɨ́n tiyen teajta té'atzaahuate'e tɨ a'ɨ́ɨn Dios ajtahua'a hua'arávi'itɨn jamuan ɨ́ Cirístu'u a'ɨ́mej ɨ́ mej meri huácuii a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej majta meri ra'ará'astijre me'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

15 Ayee tu tejá'amua'ixaate'e ɨ́ tavástara'a jetze me'ecan tɨ ayén éene'e á'ara'ani. Catu anáaté'ee tá'aju'un iteen i tej tiyen ruuri seijre'e yen chaanaca japua tɨ́'ɨɨj amín ajtahua'a huataseíjre'en ɨ́ tavástara'a sino a'ɨ́ɨme ɨ́ mej meri huácuii, a'ɨ́ɨ mú xaa anáaté'ee muá'aju'un.

16 Tɨ́'ɨɨj Dios raataxájta ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n tíhua'uta'aíjte'en, a'úu pu e'icánamuáare'e a'ame tɨ ja'atɨ ucáajijhua ɨ́ trompeeta jetze a'ujna Dios tɨ é'eseijre'e. Ajta u e'icájijhua a'ɨ́jna tɨ jemin tí'ivaɨre'e. Aj pu xaa i tavástara'a u e'icánejsin u júte'e. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej huácuii, ɨ́ mej anáaté'ee ra'ará'astijre, a'ɨ́ɨ mú a'itajú'un a'u mej e'eve'enámi'ihuajme'ecaa.

17 Teajta á'iyen iteen, i tej teuj ruuri, i tej yen seijre'e ɨ́ chaanaca japua, a'ɨ́ɨ pu ajta tá'avi'itɨn ɨ́ jaitɨri jetze huá'a jamuan ɨ́ mej mauchén huatarúj. Ayee tu seíire'e tá'aju'un jamuan ɨ́ tavástara'a tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

18 A'ɨ́j xu jɨ́n, rɨ́'ɨɨ xu tiu'utaúra'an mú'een rujɨ́mua'a se'ɨ́jna jɨme'e i niuucari i nej já'amua'ixaate'e.

5

Mej nu'u huaújcaten tɨ pua'a yee uvé'enen ɨ tavástara'a

1 Ta'ihuaamua'a, capu a'atzu ruxe'eve'e tej te'ɨ́jna jín tejá'amuayu'use'e a'atzaj tɨ pua'a yee uvé'enen ɨ tavástara'a, ti'itɨ tɨ xɨcáara'an jetze ajtahua'a huataseíjre'esin.

2 Xu'uri ramua'aree temua'a naa tɨ ca'anacan teja'uré'enejsin. Ayee pu huataseíjre'esin tíj nahua'ari tɨ uteáruti tíca'ari tzajta'a a'u tɨ tejé'enahua'an.

3 Majta me'ín ɨ teɨte, ayée mú ti'ixáata muá'aju'un tɨjín: "Capu ché'e ti'itɨ a'ij rɨcɨ. Pu'uri tiu'upuá'areajraa." Tɨ pua'a meri miyen tí'ixajta, aj pu i a'ájna teja'uré'enejsin ɨ xɨcáara'an tɨ jetzen hua'antipuá'ajte'esin. Ayee pu seíire'e a'ame tíj 'ɨ́ita'a tɨ ra'utacuí'ine. Capu huatárɨ'ɨristari mej huatá'uuna mej mi caí rajpuaíitzi muá'ara'ani.

4 Mɨ seajta mú'een, ta'ihuaamua'a, caxu ché'e tíca'amiste'e seijre'e. A'ɨ́j pu jín, caí ché'e mú'ejmi japua cájveti a'ɨ́jna xɨcáara'an jetze. Capu ayén teja'uré'enejsin mú'ejmi jemi tíj ɨ nahua'ari tɨ a'uun a'uteáruti tíca'ari tzajta'a.

5 Capu a'atzu xaa ne'u, a'iné mú'een xu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej jemi ɨ mej a'ájna é'eseijre'e a'u tɨ á'uneeri'i ɨ Dios jemi. Mú'een xu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej jemi ɨ mej á'ujujhua'an túja'ari tzajta'a. A'ɨ́j pu jín, ayén tiraavíjte'e tej tiyen huárɨni.

6 A'ɨ́j tu jín caí ché'e tiyen rɨj tá'aju'un matɨ́j ɨ seica ɨ mej miyen seijre'e. Cu xɨee mej cu'utzu. Tiché'e tiyen é'ene'e tá'ara'ani tej atanéjne'ere, tej rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree.

7 Majta me'ín ɨ mej cu'utzu, ayée mú tí'itecu'utzu tíca'amiste'e, majta me'ín ɨ mej rutá'aruaijve'e, a'ɨ́ mú rutá'aruaijve'e tɨ́'ɨj auj huatíca'a.

8 Mɨ teajta iteen, a'iné teen tu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́me jemi ɨ mej néeriste'e á'ujujhua'an ɨ Dios jemi, tiché'e tiyen rɨ́'ɨ titejá'ujujhua'ane'en. Tiché'e teajta rá'antzaahuate'en ɨ tavástara'a. Tɨ pua'a tiyen huárɨni, a'ɨ́ pu tavástara'a ta japua niuuni. Tiché'e teajta huátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj. Tɨ pua'a tiyen huárɨni, ayée pu xaa huatárɨ'ɨristari tej tiyen ti'ijchú'eve'e tɨ Dios tu'irájtuaani.

9 Ayee pu een a'iné capu Dios ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare itejmi jemi tej ti tiyen tirajpuaíitzi tá'ara'ani te'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ti'itɨj jín tita'uxíjte'en. Capu xaa ne'u, sino ayée pu Dios ayén titaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a tɨ ajta i'i Jesús tɨ i'i Cɨríistu'u, a'ɨ́ pu tu'irátuaasin.

10 A'ɨ́ pu huamɨ́'ɨ ta jetze me'ecan tej ti tiyen ruuri tá'ara'ani jamuan ɨ tavástara'a, tetíj tena'a a'achú tej pua'amé. Capu amín a'ij, tej teuj ruuri na'ari teri huácuii, naími'i tu huateáturaasin jemin tíj na'a rusén jɨme'e.

11 A'ɨ́j xu jín ca'aníjra'a tiu'utá'an seɨj seajta seɨj. Setá'aj seuj tiu'utévaɨre'en. Jee xaa, xu'uri siyen rɨcɨ seɨj seajta seɨj.

Pablo pu rɨ́'ɨ tihuá'ixaate'e a'ɨ́me ɨ mej té'atzaahuate'e

12 Mɨ sej ta'ihuaamua'a, ayée tu tejá'amuahuavii sej si rɨ́'ɨ tihuájcha'ɨɨ se'ímej ɨ ruvaújsimua'a, ɨ mej rɨ́'ɨ tí'imɨjhuaca mú'ejmi jemi, ɨ mej majta me'ɨ́jna jín antiújmua'aree mej tejamuáamua'aten a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ tavástara'a. A'ɨ́ mú majta ca'aníjra'a amuaatá'aca.

13 Ché'e ayén tejamuá'amitɨejte'e mej jeíhua huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tí'iteteɨte a'ɨ́jna jɨme'e mej miyen tí'imɨjhuaca mú'ejmi jemi, sej si siyen rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e ɨ ru tzajta'a.

14 Ayee tu teajta tejá'amuahuavii sej si rí'ɨ tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ́ mej caí tí'imuarɨ'ecu mej mi majtáhua'a tiu'umuárɨ'en. Sej si ca'anírja'a hua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ mej caí rucacá'ane ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca jetze. Setá'aj seajta hua'utévaire'en a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Setá'aj naíjmi'ica á'acu'uvee.
15 Rí'ɨ xu'u mú'een tɨ ij caí ja'atɨ ayén che'atá na'a a'ij pua'a ráaruuren ɨ́ ruxɨ́'ej tevi tɨ ajta a'ij pua'a ráaruu a'ɨ́jna. Ayee xu tí'itese'e sej si ja'anáj tɨ na'a rí'ɨ tihuájcha'ɨɨ seɨj seajta seɨj, seajta naíjmi'ica.
16-17 Setá'aj rutémua'ave'e ja'anáj tɨ na'a. Caxu ja'anáj ratapuá'ajtacare'en sej huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi.
18 Setá'aj nain jín tí'ijteujtzi'ire'e ɨ́ Dios a'iné ayée pu tí'ijxe'eve'e sej siyen huárɨni a'iné Jesús, ɨ́ tɨ i'i Cɨríistu'u, a'ɨ́ɨ pu a'amua japua niuuni.
19 Caxu ra'antánaamuan se'ɨ́jna ɨ́ xiéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.
20 Caxu seajta a'ij pua'a tihuá'aseijra a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ixaxa'a ɨ́ Dios jetze me'ecan, sino rí'ɨ xu tihuá'unamua temua'a naa a'ij mej ti'ixa.
21 Naa xu temua'a tiu'uta'íhua'un ti'itɨ tɨ na'a i'i xɨ́'epɨ'ɨn na'ari caí. Caxu ja'anáj yá'uhua'anan ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn.
22 Tɨ pua'a ti'itɨ ayén tejamuá'amitɨejte'e tɨ a'ij pua'a een, caxu ja'anáj siyen rɨjca ti'itɨ tɨ na'a tɨ ayén a'ij pua'a é'eene'en.
23 Ajta a'ɨ́ɨn Dios, a'ɨ́jna tɨ amua'anpuá'ajte'en, ché'e a'ɨ́ɨn amuaaté'avaa tɨ ij nain jín amuaanaíjmire'en. Ché'e Dios amuaaté'avaa mú'ejmi sej si caí ti'itɨ jín a'aturáa u á'amuaxɨejniu'uca tzajta'a nusu á'amuamua'atziira'a jetze na'ari ɨ́ rutevij jetze a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen ajtahua'a yé uvé'enejsin ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.
24 Capu a'atzu até'ɨtzea'ara a'ɨ́jna tɨ ayén tejamuaatajé. A'ɨ́ pu ajta araúrastejsin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ jín te'ataújratziiri'i.

Ɨ tɨ jín ra'antipuá'ajte

25 Ta'ihuáamua'a, setá'aj rahuauca ɨ́ Dios jemi téjmi jɨme'e.
26 Setá'aj seajta hua'utateújte'en temua'a naa naíjmi'ica ɨ́ ta'ihuaamua'a.
27 Ayee nu tejá'amua'íjcate'e jemin ɨ́ tavástara'a sej raata'aíjta mej hua'utánamuajriste'en a'íjna i yu'uxari naíjmi'ica ɨ́ ta'ihuaamua'a.
28 Ajta a'ɨ́ɨn tavástara'a, ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, ché'e a'ɨ́ɨn rí'ɨ tejamuáacha'ɨɨn mú'ejmi. Ché'e ayén té'ara'ani.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Pablo a'ɨ́mej ɨ mej Tesalónica a'uchéjme'ecaa, ɨ tɨ hua'apua

Pablo pu tihuá'ayu'use'e a'ɨ́mej ɨ mej Tesalónica a'uchéjme'ecaa, jamuan ɨ seica

1 Inee i nej i'i Pablo, jamuan i Silvano, ajta a'íjna i Timoteo, ayée tu tejá'amuayu'use'e mɨ sej Tesalónica é'eche, seajta mɨ sej e'etiújse'ɨri jemin a'ɨ́jna ɨ Dios ɨ tej rájya'upua, seajta jemin ɨ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.

2 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios ɨ tej rájya'upua, ajta a'ɨ́ɨn ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u púeen, miché'e me'ín rí'ɨ tejamuáacha'ɨ̈ɨn, majta amua'anpuá'ajte'en temua'a naa a'amua tzajta'a.

Dios pu nu'u huá'axɨjte'en ɨ mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨ̈ɨ tɨ́'ɨj yé uvé'enen ɨ tavástara'a

3 Ayee pu xaa ne'u tijí'ixɨ'epɨ'ɨn tej tiyen tí'ijteujtzi'ire'e ɨ Dios ja'anáj tɨ na'a mú'ejmi jɨme'e. Ayee pu tiraavíjte'e a'iné tɨj na'a tɨ yú auucá'a, jaítze'e xu mú'een té'atzaahuate'e, ajta jaítze'e xu mú'een huaújxe'eve'e sei̱j seajta sei̱j.

4 A'ɨ́j tu jín rí'ɨ tejá'amuaxa ɨ seica jemi ɨ mej e'etiújse'ɨri mej mi tí'ijteujtzi'ire'e ɨ Dios. Ayee tu een jín rí'ɨ tejá'amuaxa a'iné mú'een xu rá'aviicua'i temua'a naa ɨ sej jín rajpuaíjtzi. Seajta mú'een, seúche'e xu rá'astijre'e ɨ tavástara'a.

5 A'ɨ́j tu jín ramua'aree tɨ Dios ayén tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e a'ij tɨ tiraavíjte'e. Ajta ayée pu tirá'amitɨejte'e ɨ Dios tɨ ayén tiraavíjte'e sej se'uun u a'uteárute a'u tɨ tejé'aijta. A'ɨ́j xu jín rajpuaíitzi xa'aye'i íjii.

6 Dios pu ajta ayén che'atá na'a een naíjmi'ica jemi. A'ɨ́ pu sei̱j huatá'asin a'ij tɨ tiraavíjte'e. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej tejamua'antiú'uuni'iri'i, a'ɨ́ɨ pu puaíjtzi hua'utá'asin a'ij mej meri puaíjtzi tejamuaatá'a mú'ejmi.

7 Ajta Dios pu amuaatá'asin sej huaújse'upe'en ta jamuan a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen ajtahua'a huataseíjre'esin u júte'e ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús. A'ɨ́ pu huá'a jamuan huataseíjre'esin a'ɨ́mej ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e. Ayee pu seíire'e a'ame, cu xɨee tɨ tí'itechejca a'ɨ́jna jɨme'e tɨ teátaasin.

8 A'ɨ́j pu puaíjtzi hua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ mej caí ramua'ate ɨ Dios, majta ɨ mej caí ra'ará'astijre ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa a'ij tɨ huarɨ́j ɨ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.

9 A'ɨ́ pu puaíjtzi jín hua'utá'asin tɨ caí ja'anáj antipuá'ari. A'ɨ́ pu ajta hua'uré'iti mej mi me'uun a'uteárute a'u tɨ caí é'eseijre'e ɨ mej jín ráamua'aree tɨ Dios nainjapua tí'aijta rumuáɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e.

10 Ayee pu huá'aruuren a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen ajtahua'a yen uvé'enejsin mej mi rí'ɨ tiraatá'an a'ɨ́mej ɨ teɨtestemua'ame'en ɨ mej jemin huaté'uu. Majta naími'i ɨ mej meri ra'ará'astijre, a'ɨ́ɨ mú rí'ɨ te'utaseíjra me'ɨ́jna jemi. Ayee pu ajta che'atá na'a tejamuáaci'ɨti sej raaseíj a'ɨ́jna jɨme'e sej rá'antzaahuate a'ij tej tejamuá'ixaa.

11 A'ɨ́j tu jín, ja'anáj tɨ na'a tu rahuauhuau ɨ Dios jemi mú'ejmi jɨme'e. Ayee tu rahuauhuau tɨ ayén tiraatámitɨejte'e ɨ Dios tɨ ayén tiraavíite'e á'aye'i tɨ amua'antíhua'u. Ché'e a'ɨ́ɨn raanaíjmire'en naíjmi'i tɨ́j na'a sej seri jín te'ataújratziiri'i tɨ xɨ́'epɨ'ɨn een. Ché'e a'ɨ́ɨn raanaíjmire'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ

rumuárɨ'eri'ire'ara'an, ajta naíjmi'i tɨj na'a sej jɨ́n tiu'umuárɨ'en a'ɨ́jna jɨme'e sej té'atzaahuate'e.

12 Ayee tu een jɨ́n rahuauhuau sej si rɨ́'ɨ tiraatá'an se'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a a'amua tzajta'a. Ché'e a'ɨ́n tavástara'a ajta rɨ́'ɨ tejamuaatá'an mú'ejmi. Ayee tu tí'ijxe'eve'e a'iné a'ɨ́jna ɨ́ Dios, ajta ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨrɨ́istu'u, a'ɨ́ɨ mú rɨ́'ɨ tejá'amuacha'ɨ́ɨ muá'aju'un tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

2

Jɨ́me'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ caí ja'atɨ á'astijre'e, tɨ ajta rájcha'ɨ́ɨre'e ɨ́ Dios

1-2 Jɨme'en a'ɨ́jna xɨcáara'an tɨ jetzen yen uvé'enejsin ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨrɨ́istu'u, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn tájseɨre'en ɨ́ ru jemi, ayée tu tejá'amuahuavii, ta'ihuaamua'a, sej caí tí'itziɨ́ɨne'e. Caxu ti'itá'acare'en tɨ ja'atɨ tejamua'antiú'uuni'iran, tɨ ayén tí'ixajta yee pu'uri teja'uré'ene a'ɨ́jna xɨcáara'an tɨ jetzen yen uvé'enejsin ɨ́ tavástara'a.

Caxu rá'atzaahuate'e tɨ pua'a ayén tejá'amua'ixaate'e yee nee nu ti'ixa Dios jetze me'ecan ne'ɨ́jna jɨme'e, na'ari tɨ pua'a ja'atɨ ayén yee ayée nu te'encuré'anamuajri'i tɨjɨ́n yee pu'uri teja'uré'ene. Caxu seajta rá'atzaahuate'e tɨ ja'atɨ mú'ejmi jemin a'uré'enen, ayén tejá'amua'ixaate'e yee yu'uxari nu a'aráapi tɨ a'ɨ́ɨn Pablo ra'utéyu'uxaca'a tɨ jetzen té'eyu'usi'i tɨ yee ari teja'uré'ene a'ɨ́jna xɨcáara'an tɨ jetzen yen uvé'enejsin.

3 Caxu ja'atɨ tá'acare'en tɨ amuáacuanamua ti'itɨ jɨme'e, a'iné ayée pu ruxe'eve'e tɨ amuacaí ayén teja'uré'enen mej mé rúurɨeni ɨ́ Dios, majta autéhuijsin mej rájcha'ɨ́ɨre'e muá'aju'un. Aj pu i huataseíjre'esin a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ caí ti'itɨ á'astijre'e. A'ɨ́ pu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ́ tɨ Dios hua'antipuá'ajte'esin.

4 A'ɨ́ pu ajta rájcha'ɨ́ɨre'e matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej miyen huataújmua'a tɨjɨ́n dioosi mej pɨ́rɨcɨ. A'ɨ́ pu ayén á'ujtzaahuate'e tɨ nu'u jaítze'e ruxe'eve'e caí máàj ti'itɨ ɨ́ mej miyen rateáanajche. A'ɨ́ pu jɨ́n ayén huarín, aj pu i a'uun a'uteárute teyujta'a a'u mej ya'uténajche ɨ́ Dios. Aj pu i a'ɨ́jna japua a'ujyeíjxa ɨ́ ɨpuari japua, ajta a'uun huataújseijrata tɨ nu'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Dios.

5 ¿Ni qui secaí ché'e ramua'aree nej niyen ne'ɨ́jna jɨme'en tejámuaatá'ixaa netɨ́'ɨj ne'uun a'utéveeca'a mú'ejmi jemi? Jee xaa ne'u, seúche'e xu ramua'aree.

6 Seajta siyen ramua'aree ti'itɨ tɨ pɨ́rɨcɨ tɨ rá'ijmɨi tɨ ij caí ca'anacan huataseíjre'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ajta na'a caí ari teja'uré'enen ja'anáj tɨ pua'a huaújxɨ'epɨ'ɨntari'iri'ɨ.

7 Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Pu'uri tí'imuarɨ'e a'ɨ́jna tɨ rú'avaa tɨ caí ti'itɨ á'astijre'e. Mɨ ajta a'ɨ́ɨn tɨ rá'ijmɨi, aúche'e pu ayén raateánajsin ajta na'a caí yá'uvi'itɨn.

8 Aj pu xaa huataseíjre'esin mé jéjre'e a'ɨ́jna tɨ caí ti'itɨ á'astijre'e. Ajta a'ɨ́ɨn tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu rajé'icatan. A'ɨ́ pu rá'apua'ajte'en a'ɨ́jna ɨ́ runiuuca jɨme'e, ajta a'ɨ́jna jɨme'e tɨ naa seíire'e a'ame tɨ́'ɨj ajtahua'a huataseíjre'esin ɨ́ tavástara'a.

9 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ caí ti'itɨj á'astijre'e, a'ɨ́ɨ pu amuacaí huataseíjre'esin jɨ́me'en ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Satanás. Jéihua pu ayén raruuren mej mi naa rɨ́'ɨ tira'utaseíj ɨ́ teɨte. Jéihua pu huá'acuanamuan a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ jɨ́n hua'utaseíjrate'esin, ɨ́ mej jɨ́n ramua'aréeren a'ij tɨ té'eme.

10 Ayee pu een jín huá'acuanamuan nain jɨme'e a'ij tɨ tirú'umua'aree mej mi a'upuá'arixɨ'ɨn ɨ teɨte a'iné camu huataúra'a mej raataxɨ'eve'en ɨ tɨ ayén ti'ayajna tɨ ij Dios hua'irájtuaani.

11-12 A'ɨj pu jín Dios tiu'uta'aíjta tɨ a'uun a'uteáturan huá'a jemi a'ɨjna tɨ huá'acuanamua mej mi ca'anéeri jín rá'antzaahuate'en ɨ tɨ hua'itzi na'a, tɨ ij Dios hua'uxɨ'epɨ'ɨntari'ire'en ayén tihuá'axɨjte'en mej miyen a'ij pua'a huarɨj a'ɨjna jɨme'e mej rá'atzaahuate'e ɨ tɨ caí ayén ti'ayajna, sino ayée pu hua'aránajcheca'a mej miyen huárɨni ɨ tɨ a'ij pua'a een ɨ Dios jemi.

Dios pu nu'u hua'antíhuau tɨ'ɨj hua'irájtuaani

13 Seajta mú'een, mɨ sej ta'ihuaamua'a, jeíhua pu já'amuaxe'eve'e ɨ tavástara'a. Ajta, ayée pu tiraavíjte'e tej tiyen tí'ijteujtzi'ire'e ɨ Dios tɨj na'a mú'ejmi jɨme'e a'iné jéjcua ɨmuá Dios pu amua'antíhua'u tɨ ij a'ɨɨn amua'irájtuaani a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ayée amuaatéhuii, ajta a'ɨjna jɨme'e sej rá'atzaahuate'e ɨ tɨ ayén ti'ayajna ɨ Dios jemi.

14 Ayee pu een jín Dios ayén amuaatajé a'ɨjna jɨme'e ɨ tej tejamuá'ixaa ɨ CɨríɨstU'u jetze me'ecan tɨ ij ayén tejamuáacɨ'ɨti sej siyen che'atá sena'a naa seíire'e xá'ara'ani tɨj ajta ayén naa seijre'e u ta japua ɨ tavástara'a, a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta i'ɨ CɨríɨstU'u.

15 A'ɨj xu jín, mɨ sej ta'ihuaamua'a, setá'aj huateújca'anen ɨ ru tzajta'a. Seajta mú'een, ayée xu huárɨni se'ɨjna jɨme'e, ti'itɨ tej a'ij tejamuaamuá'ate, nain tɨj tena'a tejámuaatá'itɨiiri'i nusu tej amuá'ixaa, caxu yá'uhua'anan.

16-17 Yee pu icu, ta'ihuaamua'a, ché'e ayén té'ara'ani, mej miyen amua'anpuá'ajte'en ɨ a'amua tzajta'a, majta ca'anújra'a amuaatá'an sej si siyen tiu'umuárɨ'en se'ɨjna jɨme'e nain jɨme'e tɨ tí'imuari'ira'a tɨ i'ɨ xɨ'epɨ'ɨn, sej si seajta siyen tihua'utá'ixaate'en. Ché'e ayén rɨ'ɨ amuáaruuren a'ɨjna ɨ tavástara'a, a'ɨjna ruseíj ɨ Jesús tɨ ajta i'ɨ CɨríɨstU'u, ajta ɨ Dios ɨ tej rájya'upua, ɨ tɨ taxe'eve'e tɨj na'a rusén jɨme'e, ajta ayén taatá'a a'ij tej tiraachú'eve'en a'ɨjna jɨme'e tɨ rɨ'ɨ titáacha'ɨɨn.

3

Pablo pu ayén tihuá'ahuavii mej rahuavii tɨ a'ɨɨn Dios hua'irájtuaani

1 Casi'ɨ, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen rahuaviira téjmi jɨme'e tej ti ca'anacan tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari jɨme'e ɨ tavástara'a tɨ raxa naíjmi'icɨ'e mej miyánna huachéjme, mej mi majta ráanamua a'ɨɨme ɨ mej á ɨmuá a'uchéjme ajta na'a caí nainjapua huánamuajre'en. Setá'aj siyen rahuaviira mej miyen che'atá mena'a ra'ará'astijre'en ɨ niuucari setíj mú'een tira'ará'astijre.

2 Setá'aj seajta rahuaviira tɨ a'ɨɨn tavástara'a tu'irájtuaani mej mi caí a'ij táaruuren ɨ teteca ɨ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ, ɨ mej majta a'ij pua'a tí'iteteɨte.

Ayee xu rahuaviira a'iné camu naími'i té'atzaahuate'e.

3 Ajta a'ɨɨn ɨ tavástara'a, capu ja'anáj até'ɨtzea'ara. A'ɨ pu xaa ca'anújra'a amuaatá'asin sej si te'utáviicua'i. Ajta, a'ɨɨ pu rɨ'ɨ tejá'amuacha'ɨɨ a'ame tɨ'ij caí amuaatémua'itɨn a'ɨjna tɨ a'ij pua'a een.

4 Teajta iteen, ayée pu titá'amitɨejte'e a'ɨjna jemi ɨ tavástara'a sej siyen huárɨni a'ij tej teri tejamuaata'aíj. Ajta, ayée pu che'atá na'a titá'amitɨejte'e sej seuj siyen huárɨni méjca'ihua yee.

5 Ché'e a'ɨɨn tavástara'a ca'anújra'a amuaatá'an ɨ a'amua tzajta'a sej si siyen che'atá sena'a titehuaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj tɨj ajta Dios tejá'amuaxe'eve'e

mú'ejmi. Ché'e a'ɨ́ɨn ajta amuaatá'an ɨ́ ca'aníjra'a sej si siyen che'atá sena'a te'utáviicua'i tɨ́j ajta Cɨríistu'u te'utáviicua'iri'i.

Tɨ nu'u ayén ruxe'eve'e mej tiu'umuárɨ'en

6 Ayee tu tejá'amua'ijte'e, ta'ihuaamua'a, niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, sej si siyen caí titejá'ujujhua'ane'en jamuan seɨj á'amua'ihuaara'a tɨ ajta i'i huá'ɨna'ase'e, tɨ caí tí'imɨjhuaca, tɨ caí ayén che'atá na'a rɨ́'ɨ tɨ'itiújcha'ɨɨ a'ij tej teri tejamuá'ixaa mú'ejmi.

7 Mú'een xu rujɨ́mua'a seri ramua'aree a'ij sej ye'í huárɨni, sej si siyen che'atá sena'a huárɨni tetíj iteen.

Catu a'atzu huá'ɨna'ase'eca'a tetɨ́'ɨj teuj mú'ejmi jemi a'uté'uuca'a.

8 Catu huáapua'a tena'a tiú'ucuaa seɨj jemi, sino tetiu'unájchitaca'a ticu. Nain túɉca'ari tzajta'a, teajta nain tɨca'ari tzajta'a, tetiu'umuárɨej ca'anín jɨme'e. Jéihua tu te'utáviicua'iri'i tej ti caí ti'itɨ jín amuaatamuárɨ'eriste'en.

9 Jee xaa ne'u, ayée pu tiraavíjte'eca'a tej huáapua'a tena'a tiú'ucua'ani. Capu amín a'ij. Seɨcɨé tu huarɨ́j tej ti amuáamua'aten a'ij sej huárɨni, sej si siyen che'atá sena'a rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ.

10 Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Tetɨ́'ɨj teuj a'uté'uuca'a mú'ejmi jemi, ayée tu tejámuaata'aíjte a'ɨ́jna jɨme'e yee: Tɨ pua'a ja'atɨ caí jírá'ujca'ane tɨ tiu'umuárɨ'en, caxu raatá'acare'en tɨ a'ɨ́ɨn tiú'ucua'ani.

11 Ajta íjii, ayée tu tí'inamua tɨjín seica a'ɨ́ɨme, a'ɨ́ɨ mú huá'ɨna'ase'e. Camu ti'itɨj jín tí'imuarɨ'e sino ayée mu'u rucɨɨnive'e mej mi tiú'ɨtzíite'e.

12 Ayee tu ca'aníjra'a hua'utá'asin naíjmi'ica ɨ́ mej miyen 'een, ayée tu tíhua'uta'aíjte'esin a'ɨ́jna jemi ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, mej mi tiu'umuárɨ'en, mej caí ché'e a'ij mena'a ti'itéruurejne'en, mej mi rujɨ́mua'a raamuá'itɨn ɨ́ mej jín huateújvaɨre'en.

13 Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, caxu raxɨéehuata sej siyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e.

14 Tɨ pua'a ja'atɨ caí á'ujca'ane tɨ ra'ará'astijre'en a'ij tej tejá'amuayu'use'e te'ɨ́jna jetze i yu'uxari, ayée xu huárɨni. Setá'aj ráamua'ati se'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, seajta siyen tiyá'uhua'axɨn tɨ ij huataujtévi'irata a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

15 Mí seajta mú'een, caxu siyen a'ij pua'a raruure tɨ́j ja'atɨ tɨ amuájcha'ɨɨre'e, sino ayée xu rɨ́'ɨ tiraatájeeve a'iné á'amua'ihuaara'a pu pú'een.

A'ɨ́ pu rɨ́'ɨ tihua'utéatuaasin, ajta ra'antipuá'ajte

16 Ajta a'ɨ́ɨn tavástara'a tɨ tiu'utépua'ajte, ché'e a'ɨ́ɨn ruseɨ́j amua'anpuá'ajte'en a'amua tzajta'a, ja'anáj tɨ na'a, ajta nain jɨme'e. Ché'e a'ɨ́ɨn tavástara'a huateáturan mú'ejmi jemi.

17 Inee Pablo, nemuajca'a nu jín tejá'amuayu'use'e a'ɨ́jna i yu'uxari jetze i nej jín amuaatateújte'e. Ayee nu té'eyu'uxaca nainjapua ɨ́ tí'ineyu'uxa. A'ɨ́j xu jín ráamua'aree tɨ ayén ti'ayajna nej ra'uyú'uxaca'a neseɨ́j.

18 Ajta a'ɨ́ɨn tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, ché'e a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tejamuáacha'ɨɨn naíjmi'ica mú'ejmi.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Pablo a'ɨ́jna ɨ Timoteo, ɨ tɨ seɨj

A'ɨ́jna yu'uxari jetze pu rateújte'e

1 Inee, i nej i'i Pablo, nee nu ne'ɨn pú'een seɨj tɨ ravaɨre'e a'ɨ́jna ɨ Cirí̱istu'u tɨ ajta Jesús pú'een. Ayee pu éeni'icɨ'e na'antíhuau a'iné ayée pu tinaata'aíj ɨ Dios tɨ tu'irájtuaa, ajta ɨ Cirí̱istu'u tɨ ajta i'i Jesús, ɨ tej rajchú'eve'e.

2 Ayee nu yé tí'imuayu'use'e mú'ee, Timoteo, pej piyen nemuari yee niyauj a'iné mú'ee pej pajta piyen che'atá pena'a tzáahuati'ira'a rá'astijre'e ɨ tavástara'a netɨj inee. Ayee nu tí'ijhuauhuau mú'eetzi jɨme'e tɨ a'ɨ́in ɨ Dios ɨ tɨ tá'iya'upua, ajta a'ɨ́in ɨ Cirí̱istu'u tɨ ajta Jesús ɨ i'i tavástara'a, miché'e me'ín rɨ'ɨ timuaacha'ɨ́j muá'ara'ani, miché'e majta muá'ancu'uvajxɨ'ɨn, miché'e majta rɨ'ɨ mu'uhuáruuren ɨ á'a tzajta'a.

Jɨ́me'en ɨ mej hua'itzi jɨ́n tí'imua'ata

3 Netɨ́'ɨj ne'uun aumé'ecaa u Macedonia, ayée nu timuaatáhuaviiri'i pej pe'uun a'uteáturan a'ujna Éfeso. Neajtahua'a nu niyen tí'imuahuavii pej pe'uun a'uteáturan pej pi piyen tihua'utá'ijmɨi ɨ seica ɨ teteca mej mi caí ché'e miyen tihuá'amua'ate me'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari tɨ hua'itzi jɨ́n namuajre'e.

4 Mata'aj caí ché'e me'ɨ́jna namuajra a'ij mej ti'itɨ́j tihuá'a'ixaate'e me'ɨ́jna jɨme'e a'ij metiteejnéj ɨ huáacɨxa'astemua'ame'en. Cu xɨee mecaí ja'anáj ra'antipuá'ajte'esin mej miyen raataxáj yee a'ii pu a'ɨ́in pú'een tɨ ayén huanéj ɨ seɨj jetze, ajta ɨ seɨj, seɨj pu ajta jetzen huanéj asta mena'a caí e'ará'asti ɨ Dios jemi. Naíjmi'i tɨ́j na'a, ayée pu'u tí'ivaɨre'e mej mi huateújne'usi'ite'en ɨ teɨte me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej caí a'ij tirú'umua'aree. Capu ti'itɨ́j vaɨre'e mej mi raanaíjmire'en a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Tɨ́'ɨj ja'atí ayén raanaíjmire'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨ́in ja'atí ayén tirá'antzaahuate'en ɨ Dios.

5 Ayee tu een jɨ́n tí'imua'ijcate'e mej mi huaújxe'eve'en seɨj majta seɨj me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej urarɨ́'en ɨ ru tzajta'a, majta ɨ mej rɨ'ɨ mé titeumuámua'arejme, majta ɨ mej tzáahuati'ira'a jɨ́n rá'astijre'e ɨ tavástara'a.

6 Seica mú meri ya'uhuá'axɨ mej miyen 'eene'e. A'ɨ́j mú jɨ́n autéjhuii mej miyen tiu'utaxáj me'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari tɨ caí ti'itɨ́j vaɨre'e.

7 Ayee mú tí'ijxe'eve'e mej te'enteárute me'ɨ́jna jɨme'e mej tihuá'umua'aten a'ij tɨ huataújmua'a ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta tɨ Moises ra'uyú'uxaca'a. Mɨ́ majta a'ɨ́ime, camu a'atzu yaú'itɨe a'ij mej ti'ixa. Camu majta ramua'aree a'ij tɨ een me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jɨ́n miyen raataxáj yee ayée pu ti'ayajna.

8 Teen tu ramua'aree tɨ tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta, Moises tɨ ra'uyú'uxaca'a. Tɨ́ ij ayén ti'itéva'ɨrihua'an, ayée pu ruxe'eve'e mej nain jɨ́n ra'ará'astijre'en a'ij tɨ tiú'ujxe'eve'e.

9 Teajta, tiyen tí'ijmua'aree tɨjɨ́n ayée mú een jɨ́n ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta mej mi hua'utá'ijmɨi a'ɨ́mej ɨ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ. Camu me'ɨ́jna jɨ́n hua'utá'ijmɨijra a'ɨ́mej ɨ mej rɨ'ɨ mé titeumuámua'aree ɨ ru tzajta'a. A'ɨ́ime mú xaa me'ɨ́jna jɨ́n hua'utá'ijmɨijra ɨ mej caí ranamuajracu a'ij tɨ tirá'axa ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta, majta a'ɨ́mej ɨ mej caí rá'astijre'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Majta seica, a'ii mú a'ɨ́in pú'een ɨ mej rá'axɨeehuari'i ɨ hua'aye'ira, majta a'ɨ́ime ɨ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ, majta a'ɨ́ime ɨ mej rutáàta cui'ica, na'ari runáàna, ja'atí tɨ na'a tɨ tí'itecui'ica.

10 Ayee mú majta ɨ niuucari jɨn hua'utá'ijmɨijra a'ɨmej ɨ mej xána'acɨra'a 'úucate jemi, majta a'ɨmej ɨ mej che'atá mena'a xána'acɨra'a huá'a jamuan ɨ tɨ'ɨrɨi ca'ɨn huá'a jamuan seica ɨ teteca. Ayee mú che'atá seica me'ɨjna jɨn ɨ niuucari hua'utá'ijmɨijra a'ɨmej ɨ mej seica vivi'i mej mi tihua'umuáriste'en ca'anéeri jɨme'e, majta a'ɨmej ɨ mej tí'ihua'itaca, majta a'ɨɨn ɨ mej tí'itecuanamuajca. Ti'itɨj tɨ na'a tɨ caí naa 'een, tɨ seɨcié 'een, a'ɨɨ mú hua'utá'ijmɨijra me'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, ti'itɨj tɨ na'a mej caí ranamuajracu ɨ niuucari tɨ rí'ɨ tiú'uruure ɨ tiú'utzajta'a.

11 A'ɨjna i niuucari tɨ rí'ɨ tiú'uruure, a'ɨɨ pu a'ɨjna jɨn ayén tirá'axa a'ij tɨ tí'iraxa ɨ niuucari tɨ naa namuajre'e, tɨ ajta jɨn Dios tu'irájtuaani. Ajta a'ɨɨn Dios, a'ɨɨ pu a'ɨjna jɨn tinaa'ɨjca ineetzi nej ni tihua'utá'ixaate'en ne'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari. A'ɨj nu jɨn rí'ɨ tiraatá'asin ɨ Dios.

A'ɨɨ pu tí'ijteujtzi'ire'e a'ɨjna jɨme'e tɨ Dios rá'ancu'uvajxɨ

12 Jé'ecan nu tí'ijteujtzi'ire'e ne'ɨjna ɨ Cɨrɨístu'u tɨ ajta i'i Jesús ɨ tavástara'a ɨ nej jetzen arán ca'ane. Ayee nu een jɨn tí'ijteujtzi'ire'e a'iné ayée pu tirá'amitɨejte'eca'a nej caí ti'itɨj jɨn auté'ɨtze. A'ɨɨ pu na'antíhuau ineetzi nej ni raatévaɨre'en.

13 Jéjcua ɨmuá nu a'ij pua'a tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jemi, neajta a'ij pua'a huá'aruurejca'a a'ɨmej ɨ mej rá'astijre'e ɨ tavástara'a. Jéihua nu huá'ane'usi'ite'eca'a. Aru capu amín a'ij, Dios pu ná'ancu'uvajxɨ a'ɨjna jɨme'e nej caí ramua'areereca'a a'ij nej rɨjca, neajta caí té'atzaahuate'eca'a.

14 Jéihua pu huápɨ'ɨ rí'ɨ tinéjcha'ɨɨ já'araa ɨ tavástara'a. A'ɨɨ pu ajta ayén naatá'a nej ni rá'antzaahua ne'ɨjna ɨ Cɨrɨístu'u tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjín Jesús. Ayee pu ajta naatá'a nej ni raxɨ'eve'e ná'ara'ani.

15 Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna tɨ a'ɨjna jɨn mú pa'uvé'emej íiyen chaanaca japua a'ɨjna ɨ Cɨrɨístu'u tɨ ajta i'i Jesús tɨ'ɨj a'ɨɨn hua'irájtuaani a'ɨmej ɨ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ. Ché'e caí ja'atɨ ayén tí'ixajta yee capu ayén ti'ayajna. Nee nu ramua'aree a'iné nee nu ne'ɨn pú'een i nej jaítze'e a'ij pua'a ti'itínchaɨɨca'a caí máàj ja'atí.

16 A'ɨj pu jɨn Dios ná'ancu'uvajxɨ ineetzi i nej a'ɨɨn pú'een ɨ nej jaítze'e a'ij pua'a ti'ɨtínchaɨɨca'a tɨ'ɨj a'ɨɨn Cɨrɨístu'u tɨ ajta i'i Jesús tihua'utaseíjrate'en ɨ teɨte a'ij tɨ een jɨme'e ɨ Cɨrɨístu'u raayɨ'ɨtɨ tɨ ja'atí tiu'utá'uuni'i nain jɨme'e tíj na'a tɨ a'ij pua'a een. A'ɨɨ pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a mej mi miyen raaseíj a'ɨmej ɨ mej rá'antzaahuate'enche'e mej mi me'uun a'uteáturan jemin ruurican tíj na'a rusén jɨme'e.

17 A'ɨj pu jɨn, ayén tiú'ujxe'eve'e tej rí'ɨ tiraatá'an tíj na'a rusén jɨme'e, teajta tiraatateújtzi'ire'en te'ɨjna tɨ Tajtuhuan jín ti'itéjvee, tɨ caí ja'anáj rupuata'atan, tɨ ajta caí ja'anáj mɨ'ɨni, ɨ tej caí ja'anáj raseíj tajɨ'ɨ jɨme'e. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ a'ɨɨ na'a caj ti'iDioj.

18 Niyauj, mɨ pej i'i Timoteo, ayée nu tí'imua'ixaate'e a'ɨjna jɨme'e ɨ mej amuacaícan á jemi tiu'utaxájtaca'a a'ɨmej ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Patá'aj piyen tiu'utatése'en temua'a naa pe'ɨjna jɨme'e ɨ pej jɨn tí'ivaɨre'e ɨ tavástara'a jemi.

19 Patá'aj pauj té'atzaahuate'e, pajta mú'ee rí'ɨ ti'iti'á'acha'ɨɨ puá'ara'ani ɨ a'atzajta'a tɨ'ɨj caí a'uun huataseíjre'en ti'itɨj tɨ tiu'utévi'iraste'e. Seica mú meri mé rúuhua'axɨ mej té'atzaahuate'eca'a, majta, a'ɨɨ mú raatéxɨeehuataca'a mej rí'ɨ té'useijre'ecaa ɨ ru tzajta'a. Ayee mú jɨn huarín, nain pu e'ehuaújpua'arixɨ ɨ mej jɨn té'atzaahuate'eca'a.

20 A'ɨmej jemi nu ti'ixa ɨ mej hua'apua, a'ɨjna ɨ Himeneo, ajta a'ɨjna ɨ Alejandro. A'ɨmej nu neri tiu'utátui ɨ Satanás jemi mej mi ráamua'ati mej caí ché'e a'ij pua'a tiraatá'an ɨ tavástara'a a'ɨjna jɨme'e a'ij mej rɨcɨ.

2

Jɨme'en a'ij mej ye'í seɨj huatéjniuuni

1-2 Ayee pu tiná'amitɨejte'e tɨ ayén ruxe'eve'e sej si siyen huárɨni. Setá'aj naíjmi'ica jɨn huatéjniuuni. A'ɨj xu jɨn siyen tiraatáhuavii, seajta siyen huá'a jemi huatéjniuuni, seajta tíhua'ateújtzi'ire naíjmi'ica jemi, a'ɨmej ɨ mej Tajtuhuan jɨn títeté'u'upu'u, majta a'ɨmej ɨ mej tí'aijta. Ayee xu huárɨni tej ti rɨ'ɨ yee tí'itechejca, teajta ra'aráasten ɨ taye'irá jɨme'e, teajta rɨ'ɨ tirájcha'ɨɨ tá'ara'ani ɨ tavástara'a tɨ'ɨj caí ja'atɨ tájaaxɨejte'e.

3-4 Ayee pu tiraavíjte'e sej si siyen huárɨni. Ayee pu tira'aráanajche a'ame ɨ Dios tɨ tu'irájtuaa, a'iné a'ɨɨ pu ayén tí'ijxe'eve'e tɨ naíjmi'ica huirájtuaani, mej mi ráamua'aree nain tɨj na'a tɨ ayén ti'ayajna a'ɨjna jemi.

5 Ayee pu'u tí'een, a'iné seɨj pu'u ɨ Dios, ajta seɨj pu'u a'ɨɨ pú'een tɨ huá'a japua huániuuni ɨ teɨte ɨ mej jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi. Ajta pu teáata'a pírɨcɨ. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ Cirístu'u tɨ ajta i'ɨ Jesús.

6 A'ɨɨ pu huataújmuaɨ'ɨvejritaca'a tɨ'ɨj a'ɨɨn tiu'utanájchita nain jɨme'e ɨ mej jɨn auteájturaa ɨ teɨte ɨ Dios jemi. A'ii pu a'ɨɨn pú'een a'ɨjna tɨ Dios tihua'utá'ixaa á jéjre'e, a'atzaj tɨ pua'a raaxɨ'epɨ'ɨntare.

7 Mɨ neajta inee, a'ɨj pu jɨn na'antíhuau nej ni tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte ne'ɨjna jɨme'e nej ni tiu'utévaɨre'en ɨ Dios jemi. Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e. Canu tí'ihua'i. Nee nu xaa tihuá'amua'ate a'ɨmej ɨ mej té'atzaahuate'e ɨ tavástara'a jemi, neajta tihua'utá'ixaate'esin tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e a'ɨmej ɨ mej majta Israél jetze ajtéme'ecan.

8 A'ɨj nu jɨn niyen tí'ijxe'eve'e matɨj mena'a a'úu mej a'ucajmee, miché'e huatéjniuuni ɨ Dios jemi, miyen rɨ'ɨ tite'urarɨ'eene'en ɨ ru tzajta'a majta caí níniu'ucacu, majta caí rújaaxɨévɨ'ira.

9 Ajta a'ɨɨme ɨ 'uuca, ayée nu che'atá tí'ijxe'eve'e mej mi miyen tí'itechejca a'ij tɨ tiraavíjte'e, miché'e miyen caí tí'itechejca me'ɨjna jɨme'e tɨ tiu'utévɨ'iraste'e sino me'ɨjna jɨme'e tɨ caí a'ij pua'a tihuá'aseijrate'e. Miché'e caí ayée mena'a teva'ujhuá'atehua'an ɨ rucɨpuá jetze a'ɨjna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche, miché'e majta caí ayée mena'a te'ucarújte'ejmé'en cumu ti'itɨj oro tɨ ti'ipu'éene'ejmee, miché'e majta caí huápɨ'ɨ ayée mena'a te'ecamuátzɨ'ɨvi'ijmé'e me'ɨjna jɨme'e ti'itɨj perla, nusu mecaí ayée mena'a ti'iteújche'etehua'an me'ɨjna jɨme'e ɨ cɨ́ixuri tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche.

10 Miché'e miyen huárɨni ɨ 'uuca mej mi seica miyen ráamua'areere mej rɨ'ɨ tí'iteteɨte. Miché'e miyen tiú'uruuren a'ij tɨ tí'ixɨ'epɨ'ɨn, a'iné ayée pu tihua'uvíjte'e a'ɨmej ɨ 'uuca ɨ mej miyen tiú'ujseijrata mej miyen rá'astijre'e ɨ Dios jemi.

11 Ayee pu ruxe'eve'e a'ɨmej jemi ɨ mej 'uuca mej mi ráarɨ'ɨren miyen ti'inamuára, majta miyen tihua'ará'astijre'en ɨ teteca.

12 Canu hua'atá'aca a'ɨmej ɨ 'uuca mej mi tihuá'umua'aten u teyujta'a ɨ teteca, ni mej majta tíhua'uta'aíjte'en. Ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn 'ɨíta'a a'uun teyujta'a caí avé'eniuuca'an.

13 Ayee pu'u tí'een, a'iné Dios pu amuacaícan Adán huatétaahuaca'a. Ajta á'iyen a'ɨɨn Eva huatétaahuaca'a.

14 Ajta, a'ɨ́ɨn Adán, a'ɨ́ɨ pu ramua'areereca'a a'ij tɨ rɨjcaa tɨ́'ɨj auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Capu ja'atɨ́ ráacuanamua. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Eva, Satanás pu xaa ráacuanamua. A'ɨ́j pu jɨ́n a'aturáa já'araa ɨ́ Dios jemi.

15 Aru Dios pu hua'irátuaasin a'ɨ́mej ɨ́ 'uuca matɨ́'ɨj a'ɨ́ɨme tiyaúumua'a muá'ara'ani tɨ pua'a miyen á'ateeren mej té'atzaahuate'e, majta mej rɨ́'ɨ tihuá'ajcha'ɨ́ɨ ɨ́ seica. Majta mej urarɨ́'enejme'eni ɨ́ ru tzajta'a me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e.

3

Jɨ́me'en a'ij mej ye'ɨ́ huárɨni a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tɨ́'aijta teyujta'a

1 Ayej xaa ne'u ti'ayajna a'ɨ́jna i niuucari. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén raxɨ́'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn antiújmua'areere a'ɨ́jna jɨme'e tɨ hua'acha'ɨ́ɨ ɨ́ mej e'etiújse'ɨri u teyujta'a, a'ɨ́ɨ pu xaa raxɨ́'eve'e tɨ tiu'umuárɨ'ihua tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn.

2 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén ruxe'eve'e tɨ ayén éene'en a'ɨ́jna tɨ ayén antiújmua'aree a'ɨ́jna jɨme'e tɨ hua'acha'ɨ́ɨ. Ruxe'eve'e tɨ caí tɨ'itɨ́j jɨ́n a'aturáa mej mi caí a'ij pua'a tɨ́'ixajta ɨ́ teɨte, ajta tɨ seɨ́j na'a neɨche. Ajta ayén ruxe'eve'e tɨ rɨ́'ɨ tɨ'itiújcha'ɨ́ɨ, tɨ cɨ́j na'a tɨ'iye'eca ɨ́ tɨ'itɨ́j nahuáj, ajta tɨ caí tiú'ujxajtave'e, mej mi rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ teɨte. Ajta ayén ruxe'eve'e tɨ hua'ancuré'evi'itɨn temua'a naa a'ɨ́mej ɨ́ mej ramuáaren a'ájna tɨ é'eche, ajta tɨ raayɨ́'ɨtɨhua'an tɨ tihuá'umua'aten temua'a naa.

3 Ajta ayén ruxe'eve'e tɨ caí rutahuaíve'e, ajta tɨ caí runé'use'eve'e, sino tɨ rɨ́'ɨ tejá'ucati a'ɨ́mej jemi ɨ́ teɨte, ajta tɨ caí tɨ'itɨ́j jɨ́n tɨ́'ijaaxɨejta. Ayee pu ajta ruxe'eve'e tɨ caí ramuájche'e ɨ́ tumin tɨ ramuá'itɨcɨ.

4 Ayee pu ruxe'eve'e tɨ raayɨ́'ɨtɨhua'an tɨ tíhua'uta'aíjte'en temua'a naa a'ɨ́mej ɨ́ mej jemin é'eche, ajta ɨ́ yaújmua'ame'en. Ayee pu che'atá na'a ruxe'eve'e mej ra'arás'asten a'ij tɨ tiraavíjte'e.

5 Ayee pu tɨ́'een, a'iné tɨ pua'a caí raayɨ́'ɨtɨhua'an tɨ tíhua'uta'aíjte'en a'ɨ́mej ɨ́ mej jemin é'eche, capu a'ij tɨ́'irɨ'ɨri tɨ huá'ucha'ɨ́ɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej a'uun e'etiújse'ɨri ɨ́ teyujta'a mej mi tiraatateújtzi'ire'en ɨ́ Dios.

6 Ruxe'eve'e tɨ ari á'atee tɨ té'antzaahua. Na'ari caí, a'ɨ́ɨ pu a'ujtzaahuate'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ve'ecán jɨ́n tɨ'itéjvee. Tɨ́ pua'a ayén té'ujtzaahuate'e, Dios pu ayén che'atá tɨ́'ijxɨ'epɨ'ɨntare'en a'ij tɨ ari tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare ɨ́ tiyaaru'u jemi.

7 Ajta ayén ruxe'eve'e mej jemin ramua'areere tɨ rɨ́'ɨ tɨ́'itevij a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí té'atzaahuate'e. Na'ari caí, seica mú ra'utéxɨeehuari'ira, ajta a'ɨ́ɨn tiyaaru'u, a'ɨ́ɨ pu jɨ́me'en ayén tiraatémua'itɨ.

A'ij mej ye'ɨ́ huárɨni a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tɨ́'ivaɨre'e u teyujta'a

8 Jɨme'en a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tɨ́'ivaɨre'e u teyujta'a, ayée pu ruxe'eve'e mej miyen rɨ́'ɨ mé tité'ujujhua'ane'en mej caí tɨ́'ihua'ita, mej mi rá'antzaahuate'en ɨ́ teɨte. Ajta ayén ruxe'eve'e mej caí jeíhua raye'eca tɨ'itɨ́j nahuáj, majta mej caí ramuájche'e ɨ́ tumin mej ramuá'itɨcɨ a'ɨ́jna jɨme'e mej huá'ucuanamua ɨ́ seica.

9 Ayee pu ajta ruxe'eve'e mej nain jɨ́n té'atzaahuate'en a'ɨ́jna tɨ rú'avaataca'a ɨ́ Dios jemi, a'ij tɨ tiú'uruu ɨ́ tavástara'a. Jé'ecan pu ruxe'eve'e mej miyen tirú'umua'areere ɨ́ ru tzajta'a tɨ ayén tɨ'ayajna.

10 Tɨ́ pua'a miyen tɨ́'ijxe'eve'e mej mi tiu'utévaɨre'en u teyujta'a, a'ɨ́ɨ pu ruxe'eve'e mej me'ɨ́n teɨte amuacaícan miyen tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej tɨ́'ivaɨre'ecu. Tɨ́ pua'a caí tɨ'itɨ́j a'ij tihuá'aturaate'e, aj pu rɨ'ɨrɨ́ista a'ame mej miyen tiu'utévaɨre'en.

11 Ayee pu che'atá na'a tí'een a'ɨ́mej jemi ɨ 'uuca ɨ mej huajá'uvi'itɨn. Jé'ecan pu ruxe'eve'e mej miyen rɨ́'ɨ mé tité'ujujhua'ane'en. Ruxe'eve'e mej caí a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e, majta caí rutá'aruaijve'e, mej caí ti'itɨj jɨ́n até'ɨitze'ara'an.
12 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'ivaɨre'e u teyujta'a, ayée pu ruxe'eve'e tɨ seɨ́j na'a neɨche, ajta tɨ raayɨ́'ɨtɨhua'an tɨ temua'a naa tíhua'uta'aíjte'en ɨ ruyaujmua'a, ajta a'ɨ́mej ɨ seica ɨ ruteɨ́testemua'a.
13 Tɨ́ pua'a seɨ́j rɨ́'ɨ tiu'utévaɨre'en u teyujta'a, ayée pu raamuá'itɨn mej rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ teɨte me'ɨ́jna jɨme'e tɨ rɨ́'ɨ tiu'utévaɨ. Ajta pu Dios raatáca'anisti'ire'esin tɨ ij auj tí'ivaɨre'e, ajta caí tí'itziɨ̈ne'e a'iné a'ɨ́ɨ pu té'aste a'ɨ́jna ɨ CɨrÍistu'u jemi tɨ ajta i'i Jesús.

Jɨ́me'en ɨ niuucari tɨ jé'iyecan jɨ́n namuajre'e, tɨ ajta titaataseíjrate ɨ Dios

14-15 Ijii, nej tí'imuayu'use'e, ayée nu tí'ijxe'eve'e nej ca'anacan ne'uun a'utevée ná'ara'ani mú'eetzi jemi. Aru tɨ pua'a ná'ateevi'in niyájna, ayée nu tí'ijxe'eve'e pej ráamua'aree a'ij mej ti'itɨj jɨ́n huárɨni a'ɨ́ɨme ɨ teɨtestemua'ame'en ɨ Dios, a'ɨ́ɨme ɨ mej e'etiújseɨ̈ri u teyujta'a mej mi tiraatateújtzi'ire'en me'ɨ́jna ɨ Dios tɨ i'irúuri. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej tihuá'a'ixaate'e ɨ niuucari tɨ ayén ti'ayajna ɨ Dios jemi. Majta a'ɨ́ɨme, camu taúra'aca mej seɨcɨé tihua'utémua'itɨn.
16 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, capu hua'itzi na'a. Huápɨ'ɨ pu muárɨ'eri tɨ ja'atɨ́ ráamua'ati a'ɨ́jna tɨ rú'avaa ɨ Dios jemi, ɨ tej jɨ́n tiyen tí'iye'ira, a'iné ayée pu tiuju'urɨ́j:

A'ɨ́ɨ pu ayén huataseíjre tehuá'ira'acan jɨme'e.
Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios,
    a'ɨ́ɨ pu ayén té'axajtaca'a
    tɨ ayén ti'ayajna ɨ CɨrÍistu'u jemi.
Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e, a'ɨ́ɨ mú raaseíj.
Majta a'ɨ́ɨme ɨ teɨtejra'a
    mej yen huachéjme ÍiyeN chaanaca japua,
    seica mú miyen tihua'utá'ixaa a'ij tɨ a'ɨ́ɨn huarɨ́j.
Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej yen huachéjme ÍiyeN chaanaca japua,
    mu'iitɨ́ mú té'antzaahua a'ɨ́jna jemi.
Ajta Dios pu ya'uví'itɨ ɨ ta japua
    tɨ ij a'uun nain jɨ́n antiújmua'areere á'ara'ani.

4

Jɨ́me'en a'ɨ́mej ɨ mej raatéxãeehuatá muá'aju'u mej mi caí ché'e té'atzaahuate'en

1 Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu ayén ti'ixa e'ehuauritɨ́éecan jɨme'e tɨ nu'u ayén té'eme méjca'ihua yee tɨ́'ɨj te'entipuá'arijme'en. Seica mú nu'u yá'uhua'axɨjsin ɨ mej té'atzaahuate'e. A'ɨ́ɨme mú nu'u namuaara muá'aju'u ɨ xɨéjniu'ucari ɨ mej tihuá'ahuaitze'e, majta mú ranamuajran a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tiyaaru'u tihuá'amua'aten.
2 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén huataseíjre'esin mej miyen hua'itzi jɨ́n tihuá'amua'aten me'ɨ́jna jɨme'e a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'ihua'itaca, ɨ majta a'ij pua'a titetiújcha'ɨ̈. Capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ hua'utatévɨ'imua'an. A'iné camu miyen rɨcɨ a'ij mej tirú'umua'aree ɨ ru tzajta'a tɨ ayén tiraavíjte'e, cu xɨee tiyaaru'u pu huá'ataixɨ'ɨ ɨ hua'amu'úu jetze.

3 A'íi mú hua'utá'ijmiijra í teite mej caí huateneíchen, mej caí huatéviche'en. Majta miyen tíhua'uta'aíjte'esin mej caí ráacua'ani ti'itíj ti tí'icua'iri'i. Aru a'íin Dios, nain pu yen tiu'uteájtuaa mej mi ra'ancuré'an í teite í mej té'atzaahuate'e, majta ramua'aree ti'itíj ti ayén ti'ayajna, mej mi me'íjna jín tiraatateújtzi'ire'en.

4-5 A'iné temua'a pu ti'irí'een naíjmi'i tíj na'a ti Dios tiú'utaahuaca'a, capu ayén tiraavíjte'e ti ja'atí ti'itíj mé úrieni sino ché'e a'íin ra'ancuré'an. Ché'e ajta a'íjna jín tiraatateújtzi'ire'en í Dios jemi, a'iné pu'uri a'uun e'avíitzi'ire'e í Dios jemi a'íjna jime'e ti a'íin Dios ari ayén tiu'utátuiire'esin tí'ij huatéjniuuni í Dios jemi.

Jíme'en a'íjna ti temua'a naa tí'ivaire'e í Jesús jemi

6 Patá'aj piyen tihua'utá'an mej mi ráamua'ati í a'ihuáamua'a a'íjna i nej neri muaatá'ixaa. Tí pua'a piyen huárini, temua'a pej tiu'utévaire'esin í CiríIstu'u jemi ti ajta i'i Jesús. Petiu'utévaire'esin pe'íjna jime'e tíj na'a pej pá'arilistaca'a, mú'ee pej ranamuájraca'a í niuucari pej jetzen té'antzaahua, í niuucari í mej temua'a naa timuaamuá'ate.

7 Capej rá'atzaahuate'e a'íjna í niuucari ti caí Dios jemi é'eme'ecan, ti'itíj mej tí'imuarita ti caí ayén ti'ayajna, ti caí ti'itíj vaire'e. Patá'aj piyen ámua'ate pe'íjna jime'e pej piyen huárini a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

8 Cíj pu caj tí'ivaire'e ti pua'a piyen huá'acua'ajte'en pe'íjna jime'e pej raatá'an í a'atzajta'a pej pi huaté'aca'ane í mua'atévira'a jetze. Aru tí'ivaire'e tíj na'a naíjmi'ica ti pua'a piyen ámua'ate pe'íjna jime'e pej piyen huárini a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Tí'ivaire'e íjii pej yen huateáturan íiyen chaanaca japua, ajta timuaatévali're pej pi ruuri puá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e.

9 Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti ayén ti'ayajna. Ché'e caí ja'atí ayén seicié tí'ixajta.

10 Ayee tu een jín tí'imijhuaca, teajta tí'itese'eca'a tej tiyen raachú'eve'en te'íjna jemi í Dios ti i'irúuri, ti ajta rí'i tihua'atá'aca naíjmi'ica í teite jaítze'e. A'íi pu ajta hua'irátuaasin a'ímej í mej té'atzaahuate'e.

11 Paúche'e tihuá'amua'ate, pajta pauj tíhua'uta'aíjte'en pe'íjna jime'e nej yé tí'imuayu'use'e.

12 Capej ti'itá'acare'en ti ja'atí muacáxieehuata a'íjna jime'e pej pauj temuaij, sino ayée pepu'u rí'i tejá'uche'ecane'en temua'a naa mej mi a'íime í mej té'atzaahuate'e miyen che'atá mena'a á'ujujhua'ane'en patíj mú'ee a'íjna jime'e a'ij pej tihuá'ixaate'e, a'ij pej rí'i ti'iti'á'acha'ii, ajta a'ij pej tihuá'axe'eve'e. Miché'e majta miyen che'atá mena'a timuá'ijchue patíj mú'ee a'íjna jime'e a'ij pej tirá'astijre'e í tavástara'a, ajta a'ij pej te'urarí'en í a'atzajta'a.

13 Ayee pej rijca asta necaí uvé'enen, patá'aj piyen hua'utánamuajriste'en í yu'uxari jetze í teite tzajta'a, pajta tihua'utá'ixaate'en, pajta tihuá'umua'aten.

14 Capej raxiéehuata a'íjna ti Dios muaatapuaíjve matí'ij mej vaujsi mua'ajtamuáriej, majta tiu'utaxájtaca'a mú'eetzi jime'e í Dios jetze me'ecan.

15 Patá'aj piyen raruure pe'íjna jime'e, patá'aj nain jín tí'amua'ate mej mi naímí'i miyen tiraaseíj pej raanaíjmire'en í ti mú'eetzi jemi huateájturaa.

16 Rí'i pepu'u pe'íjna jime'e a'ij pej ti'itíj ruure, pajta a'ij pej ti'itíj ti-huá'amua'ate. Patá'aj piyen te'utáviicua'i pe'íjna jime'e a'iné ti pua'a piyen huárini, mú'ee pej aseíj huiirá'atuaasin, pajta hua'irátuaasin a'ímej í mej muánamuajran.

5

A'ij tɨ ye'ɨ́ ti'itiújcha'ɨɨ́ á'ara'ani a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej té'atzaahuate'e

1 Capej a'ij pua'a ti'ijteá'axɨ'ɨ seɨj tɨ ari vástaciɨra'i, sino rɨ́'ɨ pej tiraatájeeve cumu a'atáàta pepu'u. Ajta a'ɨ́ime ɨ́ teteca ɨ́ mej caí xɨ vaújsiciɨra'i, patá'aj rɨ́'ɨ tihua'utájeeve cumu a'ihuáamua'a pepu'u.

2 Patá'aj rɨ́'ɨ tihua'utájeeve ɨ́ 'uuca ɨ́ mej meri ucarijse cumu a'anáàna pepu'u, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej caí xɨ ucarijse cumu á'acu'utzimua'a pepu'u na'ari á'ajuutzimua'a. Patá'aj rɨ́'ɨ tihua'utájeeve a'ij tɨ tiraavíjte'e nain jɨme'e.

3 Ajta a'ɨ́ime ɨ́ 'uuca ɨ́ mej meri huaújseɨstareca'a, tɨ pua'a ayén ti'ayajna mej huaújseɨstareca'a, majta ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, patá'aj hua'utévaɨre'en.

4 Na'ari caí, tɨ pua'a auj tiyaúumua'a ca'ɨ́n auj tíye'ecuajmua'a, ayée pej huáɨrɨni. Miché'e a'ɨ́ime mi'i rɨ́'ɨ ráaruuren mej me'ɨ́jna jɨ́n te'aráasten mej hua'utévaɨre'en ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte. Matɨ́'ɨj miyen huarɨ́n, mu'uri xaa tiu'unájchitaca'a me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej té'echa'ɨca'a ruvaújsimua'a jemi na'ari ruye'ecuajmua'a jemi. Ajta a'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ tɨ rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios.

5 Patá'aj piyen huáɨrɨni, tɨ pua'a ja'atɨ́ xaa huaújseɨstareca'a, tɨ ajta caí a'ij tí'ijviicua'i, a'ɨ́i pu xaa té'antzaahuate'e ɨ́ Dios jemi, ajta ténɨúuve'e nain xɨcaj tzajta'a, ajta nain tɨ́ca'ari tzajta'a tɨ 'ij ayén tí'ijhuaviira tɨ 'ij Dios raatévaɨre'en.

6 Ajta a'ɨ́in ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ huaújseɨstareca'a, tɨ pua'a ayén rɨ́'ɨ tiraráàanajche a'ɨ́jna jɨme'e tɨ naa seijre'e jemin, cu xɨee tɨ huamɨ́'ɨ ɨ́ Dios jemi. Mí ajta, aúche'e pu ruuri.

7 Patá'aj pajta hua'utánamuajriste'en ɨ́ teɨte pe'ɨ́jna ɨ́ niuucari mej mi caí ti'itɨ́j jɨ́n a'aturáa muá'ara'ani, tɨ́'ij ajta caí ja'atɨ́ ti'itɨ́j jɨ́n huá'a jetze tí'ijpua'ajte'e.

8 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ caí tihua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ ruteɨ́testemua'a, a'ɨ́mej ɨ́ mej jaítze'e vejli'i jemin é'eche, a'ɨ́i pu a'ɨ́jna jɨ́n mé rúurɨe tɨ rá'atzaahuate'eca'a ɨ́ Dios jemi. Jaítze'e pu a'ij pua'a rɨcɨ caí seɨ́j tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ, tɨ ajta caí ja'anáj rá'atzaahuate'e.

9 Jɨ́me'en a'ɨ́mej ɨ́ mej huaújseɨstareca'a, a'ɨ́mej pepu'u auyú'uxan ɨ́ mej miyen rájcha'ɨɨ a'achú cumu huaícate nine'ira'a o jaítze'e nine'ira'a. Ajta, ayée pu ruxe'eve'e tɨ caí ja'anáj tí'ixana'aciɨre'e jemin ɨ́ rucín teecan.

10 Ayee pu ajta ruxe'eve'e, mej naími'ɨ ramua'areere ɨ́ teɨte tɨ pua'a xɨ́'epɨ'ɨn huarɨ́j ti'itɨ́j jɨme'e, tɨ rɨ́'ɨ tihua'uxá'apuairi'ɨ ɨ́ tɨ'ɨrɨ́i ca'ɨ́n tɨ hua'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej rámuaarecare'e nusu tɨ hua'anája'usixɨ ɨ́ huá'ɨɨca jetze a'ɨ́mej ɨ́ mej huaté'uu ɨ́ Dios jemi na'ari tɨ hua'utévaɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej tihua'amuárɨ'eriste'e o tɨ ayén huataúra'a tɨ ayén huáɨrɨni ti'itɨ́j tɨ a'ij tí'ixɨ'epɨ'ɨn.

11 Ajta a'ɨ́ime ɨ́ mej huataújseɨ́stareca'a, ɨ́ mej mauj téemuastaca'a, capej piyen huá'ayu'uxa jetzen ɨ́ cuapée, a'iné tɨ́'ɨj ari jaítze'e hua'utá'asi mej huavíche'en, majta caí ché'e raxɨ́'eve'e muá'aju'u mej tiu'utévaɨre'en ɨ́ CɨrɨístuU jemi, a'ɨ́i mú xaa huatéviche'esin.

12 Tɨ́ pua'a piyen hua'uyú'uxan ɨ́ cuapée jetze, ajta tɨ pua'a miyen huatéviche'en, a'ɨ́i mú rajpuaɨítzi muá'aju'un ɨ́ Dios jemi a'iné mu'uri ra'utéxɨeehuari'iri'i ɨ́ mej amuacaícan jɨ́n te'ataújratziiri'i ɨ́ Dios jemi.

13 Ajta a'ɨ́jna jɨme'e, ayée mú tí'ijrɨ'ɨre mej á'ujujhua'ane'en ɨ́ huá'achi'i tzajta'a méyee, majta méyee. Ayee mú jɨ́n mé'ujujhua'an a'iné ayée mú rɨcɨ a'ij tɨ ti'itɨ́j tihua'aráanajche. Ayee mú á'ujujhua'an méyee, majta méyee mej jeíhua tiú'ujxajtave'e, majta jeíhua tiú'urihua'uve'e me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ rɨcɨ ɨ́ xɨ́'ejra'an tevi. Ajta, ayée te'irájra'ani mej jeíhua tiú'ujxajtave'e tɨ caí ayén tiraavíjte'e.

14 Ayee pu tí'irɨneca a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej mauj téemuastaca'a ɨ́ mej huataújseɨ́stareca'a. A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tí'imua'ixaate'e tɨjɨ́n miché'e huatéviche'en mej mi tiyaúumua'a muá'ara'ani. Miché'e majta rɨ́'ɨ tiu'umuárɨ'en a'u mé é'eche mej mi caí raatá'an me'ɨ́jna tɨ tájcha'ɨɨ́re'e tɨ ti'itɨ́j jɨ́n huá'a jetze te'ujpuá'ajte'en.

15 Ayee pu ti'ayajna mej seica meri mé rúurɨe ɨ́ mej amuacaícan te'ataújratziiri'i ɨ́ Dios jemi mej mi ra'ará'asten me'ɨ́jna ɨ́ Satanás.

16 Ajta a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a tɨ ajta té'atzaahuate'e, tɨ pua'a á mé é'eche jemin seica ɨ́ mej huaújseɨ́stareca'a, ché'e a'ɨ́ɨn hua'utévaɨre'en tɨ ij caí huá'amuarɨ'eriste'e a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u teyujta'a. Tɨ́ pua'a ayén huárɨni, aj pu xaa huatárɨ'ɨristari a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej teyujta'a tí'ivaɨre'e mej mi hua'utévaɨre'en ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i ɨ́ mej huaújseɨstareca'a.

17 Patá'aj piyen huá'uruuren a'ɨ́mej ɨ́ mej antiújmua'aree u teyujta'a. Tɨ́ pua'a xɨ́'epɨ'ɨn merɨcɨ, ayée pu tiraavíjte'e pej temua'a rɨ́'ɨ tihua'atá'acare'en ti'itɨ́j jɨme'e tɨ tihuá'aturaate'e. Patá'aj jaítze'e rɨ́'ɨ tihua'utá'an a'ɨ́mej mej mi'i huateújca'anen me'ɨ́jna jɨme'e mej tihua'utá'ixaate'en, majta mej tihuá'umua'aten.

18 Ayee pej huárɨni, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨjɨ́n: "Caxu ra'amuajɨ́'ɨquihua'an mɨ puuya tɨ rayún ɨ́ triigu ruɨ́ica jɨme'e sino ché'e rɨ'ɨriistan tɨ cɨ́j caj tiráacua'ani."

Ajta pu ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: "Ayee pu tiraavíjte'e mej mi tiraanájchite'e ja'atɨ́ tɨ tí'imɨjhuaca a'achú tɨ caj tiraamuá'itɨ."

19 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ti'itɨ́j jɨ́n jetzen tí'ijpua'ajte'e seɨj tɨ hua'acha'ɨɨ́ u teyujta'a, tɨ pua'a a'ɨɨ́ na'a tí'ijpua'ajte'e, capej ranamuajra. Aru tɨ pua'a mé hua'apua na'ari mehuaíca miyen jetzen tí'ijpua'ajte'e, aj pej xaa ráanamua.

20 Majta a'ɨɨ́me ɨ́ mej hua'acha'ɨɨ́ ɨ́ teɨte teyujta'a, tɨ pua'a a'ij pua'a mé titetiújcha'ɨɨ́ ɨ́ Dios jemi, patá'aj hua'ajteá'axɨ'ɨn, meti'inamuáaraca ɨ́ teɨte, mej mi ráamua'aree ɨ́ seica mej mi caí miyen titéɨtzee ti'itɨ́j jɨme'e tɨ caí xɨ́'epɨ'ɨn.

21 Jemin ɨ́ Dios, neajta jemin ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús, neajta huá'a jemi ɨ́ mej tí'ivaɨre'e ɨ́ ta japua, Dios tɨ hua'antíhuau, ayée nu tí'imua'ijcate'e patá'aj nain jɨ́n na'ará'astijre'en a'ij nej neri timuá'ixaa. Capej ti'itɨ́j jɨ́n a'ij rɨjca pe'ɨ́jna jɨme'e pej seɨj jaítze'e xe'eve'e, pajta seɨj caí piyen tí'ixe'eve'e sino patá'aj piyen che'atá pena'a huá'uruuren naíjmi'ica.

22 Capej a'iyé'itze'e pej ra'avé'emɨjhua'an seɨj ɨ́ ja'atɨ tɨ'itɨ́j tɨ a'ij jɨme'en pej pi caí jamuan auteáturan ɨ́ Dios jemi. Patá'aj aseɨ́j rɨ́'ɨ tihuá'acha'ɨɨ́n patá'aj caí ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi, seɨj jamuan ɨ́ tevi.

23 Patá'aj raatapuá'ajta pej caí a'ɨɨ́ pena'a jaj ye'eca. Patá'aj cɨ́j caj ti'itɨ́j nahuáj tiu'uyé'en a'iné jeíhua pej tí'icui'i muá'a tzajta'a.

24 A'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ seica ɨ́ teteca, á jéjre'e pu seijre'e ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi tɨ ij amuacaícan puaíjtzi hua'utá'an. Ajta seica jɨme'e, capu a'ij ámitɨeere'e amuacaícan ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, sino méjca'i huáyee xaa teja'uré'enejsin a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen huataseíjre'esin.

25 Ayee pu che'atá na'a een a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn ɨ́ mej jɨ́n meri tiu'utévaɨ, a'ɨɨ́ pu á jéjre'e seijre'e. Na'ari tɨ pua'a caí amuacaí ámitɨeere'e, méjca'i huáyee pu huataseíjre'esin. Capu rɨ'ɨrí tɨ huateúravaa tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

6

1 Ayee pu ruxe'eve'e mú'ejmi jemi setɨ́j sena'a pua'amé mej ca'anéeri jɨ́n tejá'amuamuariste'e tɨ i ayén tejamuá'amitɨejte'e tɨ ayén raavíjte'e sej

hua'ará'astijre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej tejá'amua'aijte'e. Na'ari tɨ pua'a secaí siyen huárɨni, a'ɨ́ɨ mú a'ij pua'a tiu'utaxájta me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej tiyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Dios tɨ ta'ivástara'a, majta me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tej tí'imua'ata.

2 Ajta, a'iné a'ɨ́ɨ mú ɨ́ mej tejá'amua'aijte'e, a'ɨ́ɨ mú majta té'atzaahuate'e, ayée xu huárɨni. Caxu huá'axɨeehuari'ira seɨ́jna jɨme'e sej ru'ihuaamua'a ɨ́ tavástara'a jemi, sino ayée xu jaítze'e tihua'utévaɨre'en. Ayee xu huárɨni a'iné jaítze'e pu tihuá'aciɨ́ti a'ɨ́mej ɨ́ mej tejá'amua'aijte'e a'ɨ́jna jɨme'e sej siyen tihua'utévaɨre'en, majta miyen té'atzaahuate'e, ajta Dios pu huá'axe'eve'e. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ ruxe'eve'e pej piyen tihuá'umua'aten. Pajta, patá'aj ca'anɨ́jra'a hua'utá'an mej mi miyen huárɨni.

Jíme'en ɨ́ tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n tájcha'ɨ́ɨre'e

3-4 Seica mú miyen tí'imua'ataca me'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí ayén ti'ayajna, tɨ seɨcié een a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ rɨ́'ɨ táaruuren tɨ jíme'en taamuá'ate ɨ́ tavástara'a ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u. Majta miyen tí'imua'ataca a'ɨ́jna jɨme'e tɨ seɨcié een a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n ti'ixa ɨ́ Dios jemi. Tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén éene'en, capu ti'itɨ́j ú'umua'aree sino á'ujtzaahuate'e pu'u. Jéihua pu tiú'urihua'uve'e nain jɨme'e, ajta runé'use'eve'e a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huataújmua'a seɨj ɨ́ niuucari. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ te'iráaye'i tɨ ayén rɨcɨ. Muaújchueere'e rujɨ́ɨmua'a na'ari muaújtese'e. Majta a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e ca'ɨ́n sei pu ayén tí'ijxajtzi'i ɨ́ ruxɨ́'ej tevi tɨ ij a'ij pua'a ráaruuren.

5 Ja'anáj tɨ na'a muaújtese'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej a'ij pua'a mé titeumuámua'aree. A'ɨ́ɨ pu tiyaaru'u tihuá'ari'iri'i ɨ́ mej amuacaícan jɨ́n rú'umua'areereca'a tzáahuati'ira'a jɨme'e. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tihuá'amitɨejte'e mej miyen tiraamuá'itɨn me'ɨ́jna jɨme'e mej huataújseijrata mej nu'u Cɨríistu'u jemi tí'ivaɨre'e.

6 Mɨ́ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ rɨ́'ɨ huá'uruuren a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rá'astijre'e ɨ́ Dios, jeíhua pu a'ɨ́jna jɨ́n raamuá'itɨn, tɨ pua'a ajta rutémua'ave'e.

7 A'iné tetɨ́'ɨj huataseíjre íiyen chaanaca japua, catu ti'itɨ́j uvé'eneijte. Ajta, tetɨ́'ɨj huirácɨine tiyánna chaanaca japua, catu ti'itɨ́j á'atɨni.

8 Ayee pu éene'e, tiché'e huátatemua'ave'en te'ɨ́jna jɨme'e tej tí'ijcha'ɨ́ɨ ɨ́ tej tí'icua'a, ajta ɨ́ tej jɨ́n ti'itétache'ete.

9 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej miyen raxɨ́'eve'e mej huateújchijteaanita, ayée mú 'een matɨ́'ɨj a'ɨ́ɨme ɨ́ ti'itén ja'atɨ́ tɨ caujnari jɨ́n hua'utéejɨ'ɨcɨ'e. A'ɨ́ɨ pu hua'utánamua ɨ́ huá'a tzajta'a mej mi jeíhua tí'ijxe'eve'e, mej caí jɨ́n rɨ́'ɨ mé teuúmuámua'are'e, tɨ jeíhua a'ij pua'a tiú'uruure. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ nain tihuá'ari'ira, tɨ hua'antipuá'ajte'esin rusén jɨme'e.

10 A'iné a'ij pu jetze airáninei naíjmi'i tɨ́j na'a tɨ a'ij pua'a seijre'e a'ɨ́jna jɨme'e mej huápɨ'ɨ tumin necua'atze'e. Majta seica, a'ɨ́ɨ mú meri ra'atéxɨeehuataca'a ɨ́ mej té'atzaahuate'e me'ɨ́jna jɨme'e mej jeíhua huápɨ'ɨ ranecua'atze'e ɨ́ tumin. Matɨ́'ɨj miyen huárɨni, jeíhua mú rajpuaíitzi muá'aju'u.

Tɨ́ nu'u tí'itese'e temua'a naa tɨ́'ij raatémua'itɨn ɨ́ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een

11 Pajta mú'ee, mɨ pej rá'astijre'e ɨ́ Dios, patá'aj caí a'atzu té'aste pe'ɨ́jna jɨme'e sino ayée pepu'u huárɨni. Patá'aj piyen tiráahuauuni pej urarɨ́'ene'en ɨ́ a'atzajta'a, pajta patá'aj rɨ́'ɨ tí'ichejca ɨ́ Dios jemi. Pajta patá'aj té'atzaahuate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Ayee pepu'u pajta tiráahuauuni pej huá'axe'eve'e temua'a naa ɨ́ teɨte, pej te'utáviicua'i, pajta ayén huateá'apua'ajte'e mɨ a'atzajta'a.

12 Patá'aj tí'itese'e temua'a naa pej pi raatémua'itɨn pe'ɨ́jna tɨ xɨ́'epɨ'ɨn een a'ɨ́jna jɨme'e pej té'atzaahuate'e. Patá'aj tí'itese'e pe'ɨ́jna huatémua'itɨn pej

ruuri puá'ara'ani rusén jɨme'e ɨ Dios jemi, a'iné a'ɬj pu jɨn Dios muaatajé a'ájna xɨcáara'an pej jetzen raatá'a á'aniuuca meti'iseɨíraca'a ɨ teɨte. Xɨ'epɨ'ɬn pej raataxájtaca'a pej nu'u ra'ará'astijre'en ɨ tavástara'a jemi.

13 Ayee nu tí'imua'ijcate'e ti'itɨj jɨme'e jemin ɨ Dios tɨ naíjmi'ica hua'atá'aca mej ruuri muá'ara'ani, ajta jemin ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús tɨ ajta xɨ'epɨ'ɬn tiu'utaxájtaca'a tɨ'ɬj a'ɬɨn tí'ixaate'eca'a jemin a'ɬjna ɨ tajtuhuan tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjɨn Póncio Pilato.

14 Ayee nu tí'imua'ijcate'e pej piyen ra'ará'astijre'en nain jɨn a'ij nej neri tímuaata'aíj, pej pi caí ti'itɨj jɨn auteáturan, tɨ ij caí ja'atí ti'itɨj jɨn mú'eetzi jetze te'ujpuá'ajte'en. Patá'aj pauj piyen rɨjca tíj na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame asta caí ajtahua'a yé huataseíjre'en ɨ tavástara'a, a'ɬjna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.

15 Ajta ayén té'eme tɨ'ɬj Dios ayén raaxɨ'epɨ'ɨntare'en yee pu'uri raavíjte'e tɨ ajtahua'a huataseíjre'en. Ajta a'ɬɨn Dios, a'ii pu a'ɬɨn pú'een ɨ tej rɨ'ɨ tiraatá'aca, ɨ tɨ ruseíj nain japua tí'aijta. A'ɬɨ pu huá'amu'ucán pú'een a'ɨmej ɨ mej Tajtuhuan jɨn títeté'u'upu'u. A'ii pu ajta a'ɬɨn pú'een ɨ hua'avastara'a a'ɨmej ɨ tej tiyen hua'atamuá'amua tɨjɨn yee tavástara'a, ɨ mej miyánna seijre'e íiyen chaanaca japua.

16 A'ɬɨ pu'u na'a a'ɬɨn pú'een ɨ tɨ caí ja'anáj mɨ'ɨni, ajta a'ɬɨn pu a'uun á'uca a'u tɨ ayén jeíhua á'utaaca a'u tej caí a'arájvee ɨ jemin. Capu ja'atí ja'anáj raaseíj, ajta capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atí rujɨ'ɨ jɨn raaseíj. Tiché'e rɨ'ɨ tiraatá'an, ajta ché'e a'ɬɨn nain jɨn antiújmua'aréere á'ara'ani rusén jɨme'e.

17 Ayee pej tíhua'uta'aíjte'en a'ɨmej ɨ mej chíjteaani pú'een, ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua mej mi caí huá'axɨeehuata ɨ seica ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Miché'e majta caí me'ɬjna jɨn á'ujtzaahuate'e me'ɬjna jɨme'e mej jeíhua tí'ijcha'ɨɨ tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche, a'iné capu rɨ'ɨrí mej ráamua'aree a'ij tɨ tíhua'atéva'ɨrihua'an méjca'i huáyee. A'ɬj pu jɨn, miché'e rá'atzaahuate'e ɨ Dios tɨ ruxɨ'evi'ira'a jɨn taatapuaíjve'esin naíjmi'i tɨj na'a tej ti te'ɬjna jɨn huátatemua'ave'en.

18 Patá'aj tíhua'uta'aíjte'en mej mi miyen huárɨni ɨ tɨ i'i xɨ'epɨ'ɬn jɨme'e, mej mi jeíhua huápɨ'ɨ miyen tiu'umuárɨ'en me'ɬjna jɨme'e tɨ xɨ'epɨ'ɬn, mej mi ruxɨ'evi'ira'a jɨn tihua'utá'an ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, mej mi rá'ujca'ane mej tiu'án temua'a naa a'ɬjna mej tí'ijcha'ɨɨ.

19 Tí pua'a miyen huárɨni, jeíhua mú huápɨ'ɨ raté'avaata ɨ Dios jemi tɨ tíhua'atéva'ɨrihua'an méjca'i huáyee rusén jɨme'e. Ayee mú miyen huarín, a'ɬɨ mú xaa ramua'aréeren mej me'uun te'enteárute ɨ Dios jemi mej mi ruuri muá'ara'ani rusén jɨme'e. A'ii pu a'ɬɨn pú'een ɨ tɨ tíhua'atéva'ɨrihua'an tzíte'e.

Jɨme'en ɨ tɨ ra'antipuá'ari

20 Mú'ee, mɨ pej i'i Timoteo, patá'aj rɨ'ɨ pena'a pej pi nain jɨn te'ará'asten Dios tɨ jɨme'en timua'íjca. Capej a'atzu rá'aste ɨ mej jeíhua tiú'ujxajtave'e me'ɬjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ caí ti'itɨj vaɨre'e, ajta tɨ seɨcié 'een. Ayee mú té'ujtzaahuate mej tirú'umua'aree, aru capu ayén ti'ayajna. Camu a'atzu rú'umua'aree.

21 Majta seica meri huá'unamuajri'i. Ayee mú jɨn huarín, matɨ'ɬj mi me'ɬn ca'anacan ya'uhuá'axɨ ɨ mej té'atzaahuate'e. Aj mú mi ajtacíj ɨ tavástara'a jemi, micu. Yee pu i cu. Ché'e a'ij tí'imuavaɨre'e.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́jna ɨ́ Timoteo, ɨ tɨ hua'apua

Pablo pu rateújte'e

1 Inee, nee nu i'i Pablo, tɨ Dios na'antíhuau ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e nej ni raatévaɨre'en ɨ́ CɨrÍistu'u tɨ ajta i'i Jesús a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén te'ateújratziiri'i tɨ taatá'asin tej ruuri tá'ara'ani rusén jɨme'e jamuan te'ɨ́jna ɨ́ CɨrÍistu'u tɨ ajta i'i Jesús.

2 Ayee nu yé tí'imuayu'use'e mú'ee pej i'i Timoteo, mɨ pej ní'iyauj. Ché'e a'ɨ́in Dios tɨ tá'iya'upua, ajta a'ɨ́in ɨ́ tavástara'a, ɨ́ CɨrÍistu'u tɨ ajta i'i Jesús, miché'e me'ɨ́n rɨ́'ɨ timuaatá'an, miché'e muá'ancu'uvajxɨ'ɨn, majta rɨ́'ɨ tímua'anpuá'ajte'en ɨ́ a'atzajta'a.

Te'anxájta jɨme'en a'ɨ́jna ɨ́ CɨrÍistu'u

3 Tɨ́j na'a tetɨ'ɨjtá mua'utámua'aree, nain xɨcaj tzajta'a na'ari nain tɨ́ca'ari tzajta'a, netɨ́'ɨjtá téniuusime'en, nee nu tí'ijteujtzi'ire'e mú'eetzi jɨme'e ɨ́ Dios jemi ɨ́ nej jemin caí ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa nej ravaɨre'e. Ayee nu che'atá nena'a jemin ravaɨre'e matɨ́j me'ɨ́n tí'ivaɨre'eca'a ɨ́ nehuáacɨxa'astemua'a teecan.

4 Nee nu mua'utámua'aree ɨ́ pej jɨ́n ayein. A'ɨ́j nu jɨ́n jeíhua raxɨ́'eve'e nej neajtahua'a muaaseíj nej ni ne'ɨ́jna jɨ́n huatántemua'ave'en.

5 Nee nu ra'utámua'areeri'i pej té'atzaahuate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu amuacaícan té'antzaahua ɨ́ á'aye'ecua a'ɨ́jna ɨ́ Loida teecan, ajta á'iyen a'anáàna Eunice ayén che'atá na'a té'antzaahua. Ajta íjii ayée pu tináamitɨejte'e ineetzi pej piyen che'atá pena'a té'atzaahuate'e ɨ́ tavástara'a jemi.

6 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tí'imua'aijte'e pej pajtáhua'a ahua'aca'anen pej tiu'utévaɨre'en nain jɨme'e a'ij tɨ Dios timuaatá'a netɨ́'ɨj mua'avé'emuarɨej ɨ́ nemuajca'a jɨme'e.

7 Patá'aj ahua'aca'anen temua'a naa a'iné capu ayén tiraatá'a ɨ́ Dios tej tiyen tí'itziɨine'e. Capu a'atzu, sino a'ɨ́ɨ pu titaatá'a tej te'ɨ́jna jetze arátaca'ane, teajta tej ti taxe'eve'e, teajta tej ti rɨ́'ɨ metíteumuámua'aree.

8 A'ɨ́j pej jɨ́n caí tí'itevi'ira'a pej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teite a'ij tɨ tiú'uruu ɨ́ tavástara'a. Capej pajta tí'itevi'ira'a pe'ɨ́jna jɨme'e nej rá'astijre'e. Mí pajta mú'ee, patá'aj ne jamuan huatá'an tej ti naími'i rajpuaíitzi tá'ara'ani, tej ti Dios jetze arátaca'ane tej tiyen huárɨni mej mi jaítze'e ráanamua ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irátuaasin.

9 A'ɨ́j tu jetze arátaca'ane ɨ́ Dios tɨ tu'irájtuaa itejmi, ajta titaa'ɨ́jca tej ti tiyen urarɨ́'ene'en tá'ara'ani ɨ́ tatzajta'a. Capu a'ɨ́jna jɨ́n tu'irájtuaa a'ɨ́jna jɨme'e tej ti'itɨ́j jɨ́n tiu'utévaɨ. Capu xaa ne'u. Ayee pu'u na'a tu'irájtuaa a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ amuacaícan tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare, ajta a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rɨ́'ɨ titaatá'a. A'ɨ́ɨ pu ajmí'i rɨ́'ɨ titaatá'a jamuan ɨ́ CɨrÍistu'u tɨ ajta i'i Jesús. Tɨ́'ɨj caí xɨ seijre'eca'a ɨ́ chaanaca tej yen japuan puaseaaruve'e, a'ɨ́ɨ pu ayén rɨ́'ɨ titaatá'a.

10 Aru íjii, pu'uri á jéjre'e seijre'e a'ij tɨ rɨ́'ɨ titaatá'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huataseíjre a'ɨ́jna tɨ tu'irájtuaa, a'ɨ́jna ɨ́ CɨrÍistu'u tɨ ajta i'i Jesús. A'ɨ́ɨ pu ra'antipuá'ajte a'ɨ́jna ɨ́ mej jɨ́n cuí'ini. Ajta, a'ɨ́ɨ pu taatá'a tej raaseíj ɨ́ tej ruuri tá'ara'ani rusén jɨme'e tej raará'astijre'en ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios tu'irátuaasin.

11 Ajta ineetzi, Dios pu na'antíhuau nej ni tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte ne'ɨjna ɨ niuucari, neajta ne'ɨjna jɨn tiu'utévaɨre'en, neajta nej tihuá'umua'aten.
12 A'ɨj nu jɨn niyen nena'a rajpuaíjtzi. Mɨ neajta, canu tí'itevi'ira'a a'iné nee nu ramua'ate ne'ɨjna ɨ nej rá'astijre'e. Ajta ayén tiná'amitɨejte'e tɨ a'ɨɨn raayɨ'ɨtɨ tɨ raté'avaa ɨ nej jɨme'en tira'íjca tɨ'ij a'ájna huataseíjre'en a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen Dios ayén na'uxíjte'en a'ij tɨ tiraavíjte'e.
13 Ayee pepu'u pauj tihuá'umua'aten pe'ɨjna jɨme'e a'ij pej tináanamuajri'i, ɨ neniuuca jɨme'e ɨ tɨ rɨ'ɨ tíhua'utarújte'en. Patá'aj pauj piyen rá'astijre'e ɨ tavástara'a, patá'aj pajta pauj piyen huá'axe'eve'e ɨ teɨte.
14 Patá'aj rɨ'ɨ tiraté'avaa ɨ tɨ jín Dios timua'íjca. Patá'aj rɨ'ɨ te'uhuaté'aca'anen pe'ɨjna jɨme'e xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios pej jetze ará'aca'ane pej pi rɨ'ɨ tiraté'avaa, a'iné a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an yé huateáturaasin téjmi jemi.
15 Pepu'uri ramua'aree ɨ mej mé núurɨe naími'i a'ɨɨme ɨ mej a'uun é'eme'ecan tíj na'a a'úu tɨ huatacá'a u Asia. A'ɨɨ mú huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨjna ɨ Figelo, ajta a'ɨjna ɨ Hermógenes.
16 Ayee nu tí'ijxe'eve'e tɨ a'ɨɨn tavástara'a rɨ'ɨ huá'ancu'uvajxɨ'ɨn ɨ teɨtestemua'ame'en a'ɨjna ɨ Onesíforo a'iné jeíhua pu yé nevé'etui ɨ nej jɨn huarún. Capu ajta raatatévi'iraste nej aiteánami'ihuaca'a.
17 Mɨ ajta a'ɨɨn Onesíforo, tɨ'ɨj a'uun a'utéveeca'a u Roma, a'ɨɨ pu náahuau muárɨ'eri jɨme'e. Aj pu i xaa náateu.
18 Ché'e tavástara'a ayén tiraatá'an tɨ Dios rɨ'ɨ rá'ancu'uvajxɨ'ɨn a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen tavástara'a ajtahua'a huataseíjre'en. Mú'ee pe ramua'aree temua'a naa naíjmi'i tíj na'a ɨ tɨ jɨn tinaatévaɨ netɨ'ɨj ne'uun á'ucatii u Éfeso.

2

Jɨme'en a'ɨjna tɨ ravaɨre'e ɨ Cirístu'u tíj xantaaru'u

1 Pajta mú'ee, pej ní'iyauj, patá'aj huaté'aca'anen ɨ a'atzajta'a pe'ɨjna jɨme'e tɨ Dios rɨ'ɨ timuaatá'a a'iné mú'ee pe rá'astijre'e ɨ Cirístu'u tɨ ajta i'i Jesús.
2 Ayee pepu'u huárɨni. A'ɨjna pej peri neetzi huánamuajri'i a'ij nej tihua'utá'ixaa ɨ teɨte, seica mej ti'iseíiraca'a, patíj pena'a tináanamuajri'i, a'ɨj pepu'u jín tíhua'uta'aíjte'en seica ɨ teteca ɨ mej rɨ'ɨ titetiújcha'ɨɨ, mej mi raayɨ'ɨtɨhua'an mej tihuá'umua'aten ɨ teɨte. Patá'aj te'utáviicua'i ta jamuan.
3 Patá'aj rɨ'ɨ tiraatévaɨre'en ɨ Cɨrístu'u tɨ ajta i'i Jesús. Patá'aj piyen che'atá pena'a te'utáviicua'i ta jamuan a'ɨjna jɨme'e ɨ pej rajpuaíjtzi tíj ajta xantaaru'u tɨ tí'ivaɨre'e te'utáviicua'i a'ɨjna jɨme'e tɨ rajpuaíjtzi.
4 Ajta, ja'atí tɨ na'a tɨ tí'ivaɨre'e tíj xantaaru'u, tɨ'ɨj a'ɨɨn rɨ'ɨ raatá'an a'ɨjna tɨ tí'ira'aijte'e, a'ɨɨ pu'u na'a jetzen ruxe'eve'e a'ij mej rɨcɨ ɨ mej i'i xantaaru'u.
5 Ayee pu che'atá na'a 'een a'ɨɨme ɨ mej me'uun a'uteárute mej mi tiu'utatése'en huá'a jamuan ɨ mej huatéruaache. Tɨ ij seɨj raamuá'ɨtɨn a'ɨjna ɨ curuun, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨɨn ayén tiu'utatése'en a'ij mej tiraaxɨ'epɨ'ɨntare a'ɨɨme ɨ mej tí'aijta.
6 Ajta a'ɨjna tɨ jeíhua tí'imɨjhuaca japuan ɨ ruchuej, ayée pu tiraavíjte'e tɨ amuacaícan tiráacɨ'ɨti a'ɨjna tɨ tiú'ucɨɨreca'a. Aj pu tihuá'acɨ'ɨti ɨ seica.
7 Patá'aj pe'ɨjna jetzen piyen tí'imua'atze a'ij nej tí'imua'ixaate'e, a'iné tavástara'a pu muaatá'asin pej yaú'itɨee puá'ara'ani nain jɨme'e a'ij tɨ huataújmua'a.

8 Patá'aj ra'utámua'aree pe'íjna jime'e í Jesús ti ajta i'i Cirístu'u. A'íi pu ajtahua'a huatarúu huá'a tzajta'a í mi'ichite. A'íi pu ajta huáacixa'aran pú'een a'íjna í David teecan. A'ii pu a'íin pú'een í niuucari í nej tihuá'a'ixaate'en í teite.
9 A'íj nu jín niyen rajpuaíjtzi, mej miyen na'anáajai'iqui'en a'ij mej tihua'anáji'iqui í mej a'ij pua'a titetiújcha'ii. Aru naúche'e nu tihua'utá'ixaate'esin a'iné capu a'ij tí'iri'iri mej raté'avaa a'íjna í niuucari ti Dios jetze raxa a'u nej aiteánami'i.
10 A'íj nu jín nain jín te'utáviicua'ira ne'ímej jemi í ti Dios hua'antíhuau, ti ij ajta Cirístu'u ti ajta i'i Jesús hua'irájtuaani mej mi jemin huateáturan rusén jime'e a'u ti á'uneeri'i temua'a naa.
11 Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e seij niuucari ti ayén tijín:
Tí pua'a tej tiyen jamuan huácuii,
teen tu teajta jamuan ruuri tá'ara'ani.
12 Tí pua'a tej tiyen te'utáviicua'i í tej rajpuaíjtzi,
teen tu teajta jamuan tí'aíita tá'aju'un.
Na'ari caí, ti pua'a tiyen mé rúuri eni,
a'íi pu ajta mé túuhua'axijsin itejmi.
13 Tí pua'a tiyen títe'uté'itze'ara'an í Dios jemi,
a'íi pu caí ja'anáj a'uté'itzeesin itejmi jemi
a'iné capu ri'iri ti a'íin ruseíj ratíte í ru jetze.

Jíme'en a'íjna í ja'ati ti xí'epi'in seijre'e

14 Patá'aj pauj pe'íjna jín tihua'utá'ixaate'en mej mi me'íjna jín ra'utámua'aree a'ij nej neri timuá'ixaa. Patá'aj rí'i tihua'utá'ixaate'en í Dios jemi mej mi caí tiú'ujtesi'ire'e rujíimua'a niuucari jime'e a'iné capu ti'itíj vaire'e sino a'ij pu pua'a na'a huá'aruure a'ímej í mej ranamua.
15 Patá'aj piyen pe'íjna jín tí'itese'e nain jín a'achú pej caj tirú'umua'aree pej pi huatá'aseijrata í Dios jemi patíj seij í ti Dios raataxájtaca'a tijín xí'epi'in pej huaríj. Ayee pej piyen éene'e pua'amé tíj seij ti tí'imijhuaca ti caí ja'anáj auteájturaa ti'itíj jime'e ti raatatévi'iraste'en. A'iné a'íi pu xí'epi'in rijca a'íjna jime'e ti tí'imua'ata a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna í niuucari ti ayén ti'ayajna.
16 Capej huá'ajaahuate'e a'ímej í mej jeíhua tiú'ujxajtave'e, a'iné a'íime í mej miyen tiú'ujxajtave'e, jaítze'e mú mé rúuji pua í ye'irá ti ayén ti'ayajna asta mena'a caí ché'e ti'itíj xajta ti xí'epi'in 'een.
17 Jéihua mú a'ij pua'a tiú'uruure a'íime í mej miyen tiú'ujxajtave'e, tíj na'a ti tiu'umé a'ij mej ti'ixa, jaítze'e pu a'ij pua'a huá'aruuren í teite. Ayee pu tí'irineca a'ímej jemi í mej hua'apua, a'íjna í Himeneo, ajta a'íjna í Fileto.
18 A'íi mú meri mé rúuhua'axi í niuucari ti ayén ti'ayajna a'iné ayée mú tí'ixaxa'a mej nu'u meri majtáhua'a huatarúj í mi'ichite. Mu'uri seica huatéemua'iti a'ij mej té'antzaahuate'en.
19 Mí ajta, Dios ayén tiú'uruu ti ij caí ti'itíj ta'antipuá'ajte'en itejmi. Cu xiee tíj chi'ij ájtaahuaca'a ti cimieentu japua rú'ujche ti caí ri'iri ti ja'ati ra'anján, ajta, ti á'ayu'usi'i ti ayén tijín: "Tavastara'a pu huá'amuajte a'ímej í ruteítestemua'a"; ajta ti ayén tijín: "Naími'i matíj mena'a pua'amé í mej miyen raataxáj yee ti rá'astijre'e í tavástara'a, miché'e me'ín mé rúuhua'axin í mej a'ij pua'a jín titetiújcha'ii."
20 Jéihua pu ti'itíj a'uun té'useijre'e chi'ij tzajta'a ti ve'ée. Capu a'íi na'a seijre'e ti'itíj ti taavíjhua í oro jime'e na'ari plata jime'e sino ajta pu a'íin té'useijre'e ti ciyej jín tí'itaavijhua, ajta xarij jime'e. Seica ti a'uun te'irá'a,

ayée pu tí'ivaire'e matí'ij tí'iyeste, ajta seica ti ajta a'uun te'irá'a, cha'a na'a pu jín tí'ivaire'e.

21 Ayee pu tí'een. Tí pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e ti tí'ivaire'e í Dios jemi tíj a'íjna í ti'itíj ti ayén tí'ivaire'e matí'ij tí'iyeste, ayée pu ruxe'eve'e ti mé rúuri eni naíjmi'i tíj na'a ti a'ij pua'a 'een. Aj pu xaa ayén tiraavíite'e a'ame ti ij tiraatévaire'en í tavástara'a, ti ij tavástara'a ayén raté'avaa ti ij tiraatéva'irihua'an ti'itíj jime'e ti xí'epi'in 'een.

22 Patá'aj pauj mé rúuhua'axin í mej jín a'ij pua'a titetiújcha'ii í mej teemua. Patá'aj piyen huárini huá'a jamuan í mej miyen ti'ixa yee mej rá'astijre'e í tavástara'a me'íjna jime'e í mej urarí'en í ru tzajta'a. Patá'aj piyen rijca a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Patá'aj pajta huá'axe'eve'e í teite. Pajta piyen hua'anpuá'ajte'en í huá'a tzajta'a í a'ihuáamua'a.

23 Capej huá'astijre'e a'ímej í mej jeíhua tiú'ujxajtave'e a'iné pepu'uri ramua'aree ti ayée na'a tí'ivaire'e mej mi tiú'ujaaxiejte'en í teite í mej rí'i mé titeumuámua'aree.

24 Ajta, capu ayén tiraavíjte'e seij ti tavástara'a vaire'e ti ayén éene'e á'uche'ecane'e ti seica jamuan tí'ijaaxiejta. Capu a'atzu, sino ché'e a'íin rí'i tihuá'umua'aten. Ché'e ajta caí niu'ucami'i te'utáviicua'i.

25-26 Ajta a'íin ti ravaire'e í tavástara'a, ayée pu ruxe'eve'e ti ruxiéehua rí'i huá'uruuren a'ímej í mej rájcha'iire'e a'ij ti a'íin tí'imua'ataca. Ruxe'eve'e ti a'íin ra'utámua'aree yee ri'irí ti Dios hua'utá'an mej mi seicié tiú'umua'ati mej mi ráamua'ati í niuucari ti ayén ti'ayajna, mej mi majtáhua'a rí'i mé tite'umuámua'aree muá'ara'ani. Matí'ij miyen huárini, ri'iríista pu a'ame mej huirácine a'u ti tiyaaru'u huáje'itéaana a'u ti ayén huá'uruu a'ij ti a'íin tí'ijxe'eve'eca'a mej ra'ará'astijre'en.

3

A'ij mej éene'e muá'aju'u í teite ti'ij te'entipuá'ajte'en naín

1 Ayej xaa ne'u ti'ayajna ti ayén té'eme méjca'ihua yee ti'ij te'entipuá'arijme'en nain. Jéihua mú rajpuaíitzi muá'aju'u.

2 Ayee mú éene'e muá'aju'u í teite. Ayee mú raxí'eve'e muá'aju'un seica í teite a'ij ti a'ímej tihuá'amitiejte'e seij ajta seij. Majta jeíhua huápi'i raxí'eve'e mej tumin tíseire'en. Jéihua mú á'ujtzaahuate'e muá'aju'u, majta jeíhua huá'axieehuata muá'aju'u í ruxí'ej teite. Jéihua mú a'ij pua'a tiu'uxáatave'e muá'aju'u.

Camu huá'atzaahuate'e muá'aju'u í ruvaújsimua'a. Camu majta rí'i tihua'utá'asin a'ímej í mej ti'itíj jín hua'utévai. Jéihua mú a'ij pua'a titetiújcha'ii muá'aju'un.

3 Camu huá'axe'eve'e muá'aju'u í teite. Camu majta tíhua'utá'uuni'ira sino jeíhua mú a'ij pua'a tiu'uxáatave'e muá'aju'u. A'íi mú majta simuáruuni muá'aju'u. Merájcha'iire'e mú muá'aju'u nain jime'e ti i'i xí'epi'in.

4 Avíitzi mú jín tiu'utátuiire'esin í ruxí'ej tevi. Camu a'atzu á'ujcu'uvée muá'aju'u. Jéihua mú á'ujtzaahuate'e muá'aju'u me'íjna jime'e ti ayén tihuá'amitiejte'e mej jeíhua ruxe'eve'e. Jéihua mú raxí'eve'e muá'aju'u mej miyen huárini a'ij ti tihua'aráanajche. Majta camu raxí'eve'e muá'aju'u í Dios.

5 Aru a'íi mú majta miyen huataújseijrata í teite jemi mej nu'u rá'astijre'e í Dios, aru camu a'íjna jetze araujca'anée muá'aju'u. Xíi mu'u mena'a ti'iteseíire'e muá'aju'un. Capej huá'ajaahuate'e mú'ee.

6 Ayee mú 'een matíj a'ɨ́me ɨ́ mej hua'itzi jɨ́n uteáru'ipi u huá'achi'ita ɨ́ teɨte mej mi hua'utémua'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ 'uuca ɨ́ mej caí té'eviicua'i ɨ́ ru tzajta'a, ɨ́ mej ruxɨéemɨste'e me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jín auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Majta miyen huataura'aca tɨ ti'itíj ca'anírja'a hua'utá'an mej mi miyen huárɨni ti'itíj tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ajta hua'aráanajche.

7 Ja'anáj tɨ na'a miyen tihuá'anamuajran ɨ́ mej tihuá'amua'ate mej mi jaítze'e yaú'itɨée muá'ara'ani ti'itíj tɨ jéjcua. Camu ja'anáj huataúra'asin mej ráamua'ati ɨ́ niuucari tɨ ayén ti'ayajna.

8 Ajta a'ɨ́me ɨ́ teteca ɨ́ mej tihuá'amua'ate, ayée mú che'atá mena'a tirájcha'ɨre'e ɨ́ tɨ ayén ti'ayajna matíj a'ɨ́me ɨ́ mej Moisés teecan mej tícha'ɨ́re'eca'a, a'ɨ́me ɨ́ mej hua'apua. A'ii mú a'ɨ́n pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ Janes teecan, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jambres teecan.

Ajta a'ɨ́me ɨ́ mej miyen 'een, ayée mú a'ij pua'a mé titeumuámua'aree. Camu a'atzu té'atzaahuate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e.

9 Camu ché'e á'ateeri mej miyen rɨcɨ a'iné ayée che'atá na'a tihuá'aruuren a'ij tɨ tihuá'uruu ɨ́ seica ɨ́ mej hua'apua. Naími'i mú ramua'aréeren tɨ caí ti'itíj vaɨre'e a'ij mej tí'ixaxa'a.

Pablo pu ra'antipuá'ajte ɨ́ tɨ jɨ́n tira'íjcate'e a'íjna i Timoteo

10 Mí pajta mú'ee ramua'aree nain jɨme'e a'ij nej éeni'icɨ'e á'uche'ecan, ɨ́ nej jɨ́n tí'imɨjhuaca. Mú'ee pej pajta ramua'aree nej tzáahuati'ira'a jɨ́n té'atzaahuate'e, neajta té'eviicua'i temua'a naa ɨ́ nej jín rajpuaíjtzi.

11 Mú'ee pej ramua'aree temua'a naa mej a'ij pua'a náaruu, nej jeíhua rajpuaíjtzi na'araa. Mú'ee pej ramua'aree ti'itíj tɨ a'ij náaruu a'ujna já'ahua'a u Antioquía, ajta a'ujna u Iconio, ajta a'ujna u Listra. Jéihua nu te'utáviicua'iri'i ɨ́ nej jɨ́n rajpuaíjtzica'a. Ajta nevástara'a pu nu'irájtuaa nain jɨme'e ɨ́ nej rajpuaíjtzica'a.

12 Ayej xaa ne'u, ayén che'atá na'a tí'iruuren ja'atí tɨ na'a tɨ tí'itese'e tɨ ra'ará'astijre'en ɨ́ CɨríIstu'u tɨ ajta i'i Jesús. A'ij mú pua'a raruuren me'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

13 Ajta a'ɨ́me ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨ́ɨ, majta a'ɨ́me ɨ́ mej caí tzáahuati'ira'a jɨ́n miyen rɨcɨ, maúche'e mú jaítze'e a'ij pua'a 'eene'e muá'aju'u ɨ́ ru tzajta'a. Maúche'e mú jaítze'e huá'acuanamua muá'aju'u seica ɨ́ teɨte. Majta jaítze'e mú te'uteúhua'itze'esin rujɨ́mua'a.

14 Mí pajta mú'ee, patá'aj pauj piyen té'atzaahuate'e a'ij pej tíraaríɨ́ɨre, pe'íjna jetze tɨ ayén timuá'amitɨejte'eca'a. Patá'aj piyen pauj té'atzaahuate'e a'iné mú'ee pe ramua'aree a'ij mej timuaamuá'ate.

15 Pajta, tíj na'a patíɨj pá'arɨɨsta, mú'ee pe ramua'areereca'a a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'íjna jetze ɨ́ yu'uxari tɨ Dios ru jemi raaté'avaataca'a. A'ii pu a'ɨ́n pú'een ɨ́ niuucari tɨ muaatá'asin pej ríɨ́ɨ mé teuúmua'aree tɨ ij Dios mua'irájtuaani a'íjna jɨme'e pej rá'antzaahua ɨ́ CɨríIstu'u tɨ ajta i'i Jesús.

16 Naíjmi'i tíj na'a tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ Dios ru jemi raaté'avaataca'a, a'úu pu é'eme'ecan ɨ́ Dios jemi a'iné xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu rumuárɨ'eri'ire'ara'an jín hua'utá'a mej mi miyen tira'uyú'uxa. Ajta tí'ivaɨre'e mej mi jín tihuá'umua'aten ɨ́ teɨte na'ari mej mi jɨ́n hua'utá'ixaate'en ɨ́ mej jín ráamua'aree ɨ́ mej jín auteájturaa ɨ́ Dios jemi, mej mi ríɨ́ɨ huá'uruuren. Ajta pu tí'ivaɨre'e mej mi tihuá'umua'aten a'ij tɨ tí'ixɨ'epɨ'ɨn ɨ́ Dios jemi, ajta a'ij tɨ caí tí'ixɨ'epɨ'ɨn mej mi urarí'ene'e muá'ara'ani ɨ́ ru tzajta'a.

17 Ajta ayén tiraatéva'iri a'íjna í ja'ati ti rá'astijre'e í Dios ti a'íin í yu'uxari jín huaújnaijmire'en naími'i tíj na'a ti ruxe'eve'e ti ij ayén huárini ti'itíj ti a'ij tí'ixi'epi'in.

4

1 Ayee nu 'een jín tí'imua'ijcate'e jemin í Dios, ajta jemin í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús. A'iné Ciríistu'u pu raaxí'epi'intare'en a'ímej jemi í mej mauj yen huachéjme íiyen chaanaca japua, ajta a'ímej jemi í mej meri huácuii. A'íi pu ajtahua'a huataseíjre'esin tí'ij tiu'uta'aíjta nainjapua.

2 Patá'aj mú'ee tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e. Pajta patá'aj hua'utáhuavii ca'anín jime'e mej mi ráanamua ti pua'a miyen tité'ujca'ane mej ráanamua na'ari mecaí ranamuajracu. Patá'aj rí'i huá'uruuren a'ímej í mej caí xí'epi'in metíteumuámua'aree. Patá'aj hua'utá'ijmii mej mi caí a'ij pua'a rijca. Patá'aj pajta hua'utá'an í ca'anírja'a mej mi miyen huárini a'ij ti tiú'ujxe'eve'e.

Rí'i pepu'u pe'íjna jime'e pej pi te'utáviicua'i huá'a jemi í teite, pajta pe'íjna jime'e pej tihuá'umua'aten temua'a naa.

3 Ayee pej huárini a'iné a'ájna pu teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an jetze mej jetzen caí ché'e te'evíicua'ira muá'aju'u mej ráanamua í ti i'i xí'epi'in a'ij pej ti'ihuá'amua'ateca. Mí majta a'íime, seica mú huatájeevi a'ímej mej ráanamua me'íjna jime'e a'ij mej rujíimua'a mena'a tirájteu.

4 A'íi mú yá'uhua'axijsin í ti ayén ti'ayajna mej mi rá'antzaahuate'en í niuucari ti cha'a na'a pu'u ti'ixa.

5 Mí pajta mú'ee, patá'aj pauj nain jín rí'i mé teuúmua'aree. Patá'aj pajta te'utáviicua'i ti pua'a ti'itíj muaatamuári'eristen. Neajta nu niyen tí'imua'ijcate'e pej rí'i tejá'uche'ecane'en pej pi tihua'utá'ixaate'en í teite í niuucari jime'e ti jín Dios hua'irájtuaani. Patá'aj nain jín te'ará'asten í pej jín antí'amua'aree pe'íjna jime'e í pej jín tí'ivaire'e í Dios jemi.

6 Ayee pu'u tí'een a'iné ayée pu tináamitiejte'e tíj nena'a nej rajpuaíjtzica'a ti ayén tí'ivaire'e í Dios jemi cumu muai'ivéjri í mej án yejxíre'esin japuan í mej jetzen tí'imuai'ivajta. Pu'uri teja'uré'ene a'ájna xicáara'a nej jetzen huámi'ini.

7 Jéihua nu rá'uviicua'iri'i nej niyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi. Nu'uri ra'anticí'i í nej jín avé'enmua'areereca'a. Canu raatéxieehuataca'a sino nerá'astijre'eca'a í nevástara'a.

8 A'íj pu jín Dios raaté'avaataca'a ineetzi jemi ti'itíj ti tináaci'iti a'íjna jime'e nej urarí'ene'en í ne tzajta'a. Nevástara'a pu raaxí'epi'intare'en a'ij ti tiraavíjte'e; a'íi pu a'íjna naatátistejsin a'ájna xicáara'an ti jetzen ayén tí'iraxi'epi'intari'iran ineetzi jime'e. Ajta, capu neetzi na'a huatátistejsin, sino naíjmi'ica a'achú pua'améca í mej aráujca'anéecan jín rajchú'eve'e ti a'íin ajtahua'a huataseíjre'en huá'a jemi.

Pablo pu tí'irixaate'e a'ij ti ye'í huárini

9-10 Patá'aj huatá'aca'anen tíj na'a ti tí'iri'iri pej yetanén neetzi jemi, a'iné Demas pu mé núurie a'íjna jime'e ti jaítze'e ra'aránajcheca'a í ti ayén tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua. Crescente pu a'uun á'ume a'ujna já'ahua'a ti huatacá'a u Galacia.

11 Ajta a'íjna í Lucas, a'íi pu'u yé huateájturaa neetzi jemi. Patá'aj raatá'inen pe'íjna í Marcos ti pua'a mé'e piya'useíj ti ajamuan yé tanén. Patá'aj ye'erávi'itin, a'iné a'íi pu netéva'iri í nej jín tí'ivaire'e í Dios jemi.

12 Neraata'íteca'a ne'ɨ́jna ɨ́ Tíquico tɨ a'uun á'ume'en u Éfeso.
13 Patɨ́'ɨj mú a'arájra'ani, patá'aj mú neja'arápijre'en ɨ́ nej ra'itevá*ara* ná'aye'i ɨ́ nej ne'uun ye'uteájtua a'ɨ́jna jemi ɨ́ Carpo, a'ujna Troas tɨ é'eche. Pajta, patá'aj mú tineja'arápijre'en ɨ́ yu'uxari, ajta ɨ́ seica ɨ́ cuapée, neetzi tɨ tí'ine'aa.
14 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Alejandro tɨ tepúusti'i tí'ita'ahuaca, jeíhua pu a'ij pua'a náaruu. Aru tavástara'a pu ayén raruuren a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́jna jemi a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ náaruu.
15 Pajta mú'ee, rɨ́'ɨ pepu'u pe'ɨ́jna jemi tɨ́'ij a'ɨ́ɨn caí muaatémua'itɨn, a'iné jeíhua pu rájcha'ɨɨre'eca'a a'ij tej tihua'utá'ixaate'eca'a ɨ́ teɨte.
16 Netɨ́'ɨj amuacaícan huatánne'a'aca'a, capu ja'atɨ́ neetzi jɨme'e huatéechaxɨ tɨ ne japua huániuuni. Naími'i mú mé núurɨe. Ché'e Dios caí puaíjtzi hua'atá'acare'en a'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej huarɨ́j.
17 Mɨ́ neajta inee, a'ɨ́j nu jetze ará'anca'ane ɨ́ tavástara'a. A'ɨ́ɨ pu naatá'a ɨ́ ruca'anírja'a nej ni nain jɨ́n tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte, mej mi naímɨ'i ráanamua a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Ajta a'ɨ́ɨ pu nu'irájtuaa nej ni caí ca'anacan huámɨ'ɨni.
18 Tavástara'a pu naatévaɨre'esin nain jɨme'e tɨ́'ij caí a'ɨ́ɨn tɨ a'ij pua'a 'een naatémua'itɨn ti'itɨ́j jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu nu'irájtuaasin tɨ ij ná'avi'itɨn u júte'e a'u tɨ a'ɨ́ɨn tejé'aijta nej ni ne'uun a'utevée ná'ara'ani. Tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an tɨ́j na'a tɨ yú auumé tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén té'ara'ani.

Ɨ tɨ jɨ́n ra'antipuá'ajte

19 Patá'aj naatateújti'itze'en a'ɨ́jna ɨ́ Prisca, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Aquila, ajta a'ɨ́mej ɨ́ teɨtestemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Onesíforo.
20 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Erasto, a'úu pu a'uteájturaa a'ujna chajta'ara'a jetze u Corinto. Neajta Trófimo nu a'uun a'uteájtuaa tí'icui'ican a'ujna chajta'ara'a jetze u Mileto.
21 Patá'aj huatá'aca'anen pej yetanén amuacaícan ajta caí xɨ a'ájna pɨtejá'arɨcɨ tɨ huáseevi'i á'aye'i. A'ɨ́ɨ mú yé muatateújte'esin a'ɨ́jna ɨ́ Eubulo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Pudente, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Lino, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Claudia, majta naímɨ'i ɨ́ ta'ihuaamua'a ɨ́ mej té'atzaahuate'e.
22 Ché'e a'ɨ́ɨn tavástara'a huateáturan mú'eetzi jemi. Ché'e a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ timuaatá'an. Yee pu'u. Pu'uri antipuá'areca'a.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́jna ɨ́ Tito

Pablo pu tí'ijyu'use'e a'ɨ́jna ɨ́ Tito

1 Inee, i nej i'i Pablo, ayée nu tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Ciríistu'u, a'ɨ́ɨ pu na'antíhuau nej ni niyen tiu'utévaɨre'en ne'ɨ́jna jɨme'e mej mi jaítze'e té'atzaahuate'e a'ɨ́ɨme ɨ́ Dios tɨ hua'antíhuau, mej mi majta jaítze'e yaú'itɨée muá'ara'ani tzáahuati'ira'a jɨme'e. Tɨ́ pua'a meri yaú'itɨée muá'ara'ani tzáahuati'ira'a jɨme'e, aj mú mi rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ muá'aju'u me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ruye'irá.

2 A'ɨ́j mú jɨ́n rachú'eve'e muá'aju'u mej miyen ruuri muá'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e, a'iné ayée pu te'ataújratziiri'i ɨ́ Dios jéjcua ɨmuá. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Dios, capu tí'ihua'itaca.

3 Ajta a'ɨ́ɨn Dios, a'iné pu'uri teja'uré'ene ja'anáj tɨ pua'a huaújxɨ'epɨ'ɨntari'ire, a'ɨ́ɨ pu taatá'a tej ráamua'aree ɨ́ runiuuca jɨme'e. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tinaata'aíj a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ tu'irájtuaani nej ni tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios te'ataújratziiri'i. Jee xaa ne'u, a'ɨ́j nu jɨ́n ti'itéjvee ɨ́ tavástara'a jemi.

4 Ayee nu tí'imuayu'use'e, mɨ pej i'i Tito, mɨ pej pajta niyauj pu'éene'e pua'araa tzáahuati'ira'a jɨme'e pe'ɨ́jna jɨme'e pej piyen che'atá pena'a té'atzaahuate'e netɨ́j inee. Ayee nu tí'ijxe'eve'e mej miyen muáruuren a'ɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ tej rájya'upua, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Ciríistu'u tɨ ajta i'i Jesús, ɨ́ tɨ tu'irájtuaani, miché'e rɨ́'ɨ timuáacha'ɨn, miché'e majta mua'anpuá'ajte'en ɨ́ á'a tzajta'a.

Ɨ tɨ jɨ́n tí'imɨjhuaca a'ɨ́jna ɨ́ Tito a'ujna u Creta

5 Ayee nu 'een jɨ́n muaja'uteájtuaa a'ujna u Creta ɨ́ chuej tɨ e'eráahuachi ɨ́ jaj japua pej pi rɨ́'ɨ ráaruuren ɨ́ tɨ á'aturaacaj, pej pi pajta hua'antíhuauni a'ij nej neri timuá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej te'enteárute vaujsi jɨme'e nain japua matɨ́j mena'a mej huachéjme a'ujna u Creta.

6 Ajta ayée pu ruxe'eve'e tɨ ayén 'een a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ te'enteárute vásta'a jɨme'e, tɨ caí ti'itɨ́j jɨ́n a'aturáa, ajta tɨ seɨj na'a tévi'itɨne'en ɨ́ 'ɨ́ita'a. Majta ɨ́ yaújmua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, ayée pu ruxe'eve'e mej té'atzaahuate'e, tɨ́'ij caí ja'atɨ́ a'ɨ́jna jɨ́n huá'a jetze te'upuá'ajte'en mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ na'ari mej caí ti'itɨ́j á'astijre'e.

7 Ja'atɨ́ tɨ ayén vásta'a jɨ́n ti'itéjvee, a'ɨ́ɨ pu xaa ayén antiújmua'aree a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios jetze me'ecan tí'ivaɨre'e a'ɨ́mej jemi ɨ́ teɨte. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén ruxe'eve'e tɨ rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ, tɨ caí ti'itɨ́j jɨ́n a'aturáa. Ruxe'eve'e tɨ caí ayén á'ujtzaahuate'e, ajta tɨ caí ca'anacan huataniú'ucan, ajta tɨ caí rutahuaíve'e. Ajta, ayén che'atá na'a ruxe'eve'e tɨ caí ayén runé'use'eve'e, ajta tɨ caí a'ɨ́jna jɨ́n ruvaɨre'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tumin mej tí'ipua'ivi u teyujta'a, na'ari tɨ caí tí'inecua'atze tɨ jeíhua tí'ijcha'ɨɨ.

8 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn, ché'e ayén éene'e á'ara'ani tɨ ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e hua'ancuré'evi'itɨn matɨ́j mena'a pua'amé ramuáaren, tɨ ajta a'ɨ́jna jetze ucarute a'ɨ́jna jɨme'e tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een. Ajta pu ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree, tɨ ajta rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ, tɨ ajta urarɨ́'en ɨ́ ru tzajta'a. Ajta i'i, ayée pu ruxe'eve'e tɨ ruca'ané ɨ́ ru tzajta'a tɨ ij caí ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a 'een.

9 Ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn ajta yaú'itɨée temua'a naa ɨ niuucari tɨ ayén ti'ayajna a'ij tej teri tihua'umuá'ate tɨ ij caí ja'anáj yá'uhua'anan. Tɨ pua'a ayén huárɨni, aj pu xaa raayɨ'ɨtɨhua'a a'ame tɨ ij tihuá'umua'aten tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij tɨ ayén tiraavíjte'e. A'ɨɨ pu ajta raayɨ'ɨtɨhua'a a'ame tɨ hua'utémua'itɨn a'ɨmej ɨ mej seɨcɨé tí'ixaxa'a.

10 Ayee pu ruxe'eve'e a'iné mu'iitɨ mú mé á'ujujhua'an ɨ mej caí ti'itɨj á'astijre'e. Jéihua mú tihuá'amua'ate me'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ caí ti'itɨj vaɨre'e, tɨ ajta tiú'ucuanamua. A'ɨmej mú jetze ajtéme'ecan a'ɨɨme ɨ mej ra'antisí'iche ɨ runavij.

11 Jé'ecan pu ruxe'eve'e tej hua'utá'ijmɨi mej mi caí ché'e miyen tí'ixajta a'iné jeíhua mú tihua'antiú'uuni'ira matɨj mena'a pua'amé ruteɨtestemua'a seɨj ɨ ja'atɨ, majta méyee. Ayee mú 'een jɨn miyen tihuá'amua'ate a'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ caí ayén tiraavíjte'e mej mi avíitzi jɨn raamuá'itɨn ɨ tumin ɨ mej rujɨɨmua'a huateújvaɨre'en.

12 Seɨj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan, tɨ nu'u huá'a jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨmej jɨme'e tɨjín: "Naími'ɨ mú tí'ihua'itaca a'ɨɨme ɨ mej Creta huachéjme. A'ij mú hui pua'a tí'iruure a'ɨɨme ɨ mej huá'ɨna'ase'e. Majta jeíhua huápɨ'ɨ juxaaveca ajta mena'a caí anajúcataxɨ'ɨn."

13-14 Jee xaa, ayée pu ti'ayajna a'ij tɨ tiraataxájtaca'a. A'ɨj pu jɨn, ayée pu ruxe'eve'e pej piyen huárɨni. Patá'aj ca'anín jɨn hua'ajteá'axɨ'ɨn mej mi té'antzaahuate'en tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij tɨ tiraavíjte'e, mej mi caí ché'e ranamuajra ɨ niuucari tɨ caí ti'itɨj vaɨre'e tɨ ajta a'ɨmej jetze huanéj a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, mej mi caí ché'e ranamuajra a'ij mej tihuá'aijte'e a'ɨmej ɨ teteca ɨ mej caí raataxɨ'eve ɨ tɨ ayén ti'ayajna ɨ Dios jemi.

15 Ajta a'ɨmej jemi ɨ mej urarɨ'ene'en seijre'e ɨ ru tzajta'a, ayée pu ti-huá'amitɨejte'e tɨ naími'ɨ tɨj na'a tɨ Dios ayén tiú'utaahuaca'a, a'ɨɨ pu tí'ivaɨre'e ɨ ruye'irá jɨme'e. Majta, camu a'atzu taúra'aca tɨ ti'itɨj hua'utáxana'ave'en tɨ a'ij pua'a 'een. Mí ajta a'ɨmej jemi ɨ mej a'ij pua'a seijre'e ɨ ru tzajta'a, capu ti'itɨj i'irɨ'en. Jéihua mú a'ij pua'a mé titeumuámua'aree. Majta, camu ché'e raayɨ'ɨtɨ mej miyen huaruitɨejte'en yee a'ɨɨ pu ayén tiraavíjte'e nusu a'ɨɨ pu caí ayén tiraavíjte'e.

16 Ayee mú tí'ixaxa'a tɨjín: "Teen tu ramua'ate ɨ Dios." Mí majta caí, camu ramua'ate a'iné camu miyen rɨcɨ a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Jé'ecan mú tiú'uxana'avi'iste'e. Camu ti'itɨj á'astijre'e. Camu majta ti'itɨj jín a'ij tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi.

2

Jɨme'en ɨ niuucari tɨ rɨ'ɨ huá'aruure

1 Mí pajta mú'ee, ayée pu ruxe'eve'e pej piyen tihuá'umua'aten mej mi miyen rɨ'ɨ titetiújcha'ɨɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨjna jɨme'e mej té'atzaahuate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e.

2 Patá'aj piyen tihuá'umua'aten ɨ mej vaújsicɨra'i mej caí jeíhua rayé'ecare'en ɨ nahuáj, sino cɨj mu'u, mej mi seica rɨ'ɨ tihua'useíj. Ruxe'eve'e mej mi rɨ'ɨ mé titeumuámua'are'en, majta mej rɨ'ɨ titetiújcha'ɨɨ me'ɨjna jɨme'e mej rá'astijre'e ɨ tavástara'a. Ajta ayén ruxe'eve'e mej huá'uxe'eve'en ɨ ruxɨ'ej teɨte, ajta mej mi te'utáviicua'i temua'a naa.

3 Patá'aj piyen che'atá pena'a tihuá'umua'aten a'ɨmej ɨ ucarijse mej mi majta rɨ'ɨ titetiújcha'ɨɨ. Capej hua'atá'acare'en mej a'ij pua'a tiú'ujeeve seɨj

ajta seɨj. Capu ajta ayén tiraavíjte'e mej jeíhua rayé'ecare'en ɨ nahuáj, sino mej mi ráariɨ'iren mej tihuá'umua'aten ti'itɨj tɨ a'ij tí'ivaɨre'e.

4 Miché'e me'ɨn jucarijse miyen tihuá'umua'aten ɨ mej 'uuca ɨ mej mauj teemua mej mi miyen tihuá'uxe'eve'en ɨ rucína'astemua'a, majta ɨ ruyaujmua'a.

5 Ayee pu ruxe'eve'e mej rí'ɨ metíteumuámua'aree a'ɨ́me ɨ mej mauj teemua, mej mi caí tiú'uxana'acɨra'aten. Ajta, ayée pu ruxe'eve'e mej nain jɨ́n tí'ijcha'ɨ́ɨ ɨ ruche. Ajta, mej mi rí'ɨ huá'acha'ɨ́ɨ ɨ ruteítestemua'a. Miché'e majta hua'ará'astijre'en ɨ rucína'astemua'a. Na'ari, tɨ pua'a mecaí miyen huáriɨni, ɨ seica ɨ mej huá'aseij, camu ché'e raataxí'eve'esin mej ra'ará'astijre'en ɨ tavástara'a.

6 Ayee pej che'atá pena'a ca'anɨ́jra'a hua'utá'an ɨ teteca ɨ mej mauj teemua mej mi rí'ɨ mé titeumuámua'are'en me'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej rɨcɨ.

7 Pajta mú'ee, patá'aj piyen aseɨ́jrata huá'a jemi tį́j seɨj tɨ ari araúraste nain jɨme'e a'ij nej neuchén timuá'ixaa, a'ɨ́jna jɨme'e a'ij pej rɨcɨ tɨ i'i xí'epɨ'ɨn jɨme'e. Patá'aj tihuá'umua'aten tzáahuati'ira'a jɨme'e, pajta piyen tihua'utaseɨ́jrate'en tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e mej mi miyen huáriɨni.

8 Patá'aj piyen tihua'utá'ixaate'en temua'a naa e'ehuauritɨéecan jɨme'e a'ij tɨ tiraavíjte'e mej mi caí miyen seɨcɨé tí'ixajta. Ayee pej huáriɨni tɨ i hua'utatévi'iraste'en a'ɨ́mej ɨ mej muájcha'ɨ́ɨre'e me'ɨ́jna jɨme'e mej caí ti'itɨj jɨ́n huatániuusin tɨ a'ij pua'a namuajre'e mej jɨ́n titaaxájtzi'i.

9 Patá'aj piyen tihua'utájeeve a'ɨ́mej ɨ mej tí'imuarɨ'e ca'anéeri jɨme'e, mej mi hua'ará'astijre'en a'ɨ́mej ɨ mej tihuá'aijte'e. Miché'e miyen tiu'umuáriɨ'en mej mi nain jɨ́n rí'ɨ tihua'utá'an. Ayee pu ruxe'eve'e mej caí a'ij mena'a tihuá'ajeeve a'ɨ́mej ɨ mej tihuá'aijte'e.

10 Mej mi majta caí tihua'anáhua'ira, sino mej mi nain jɨ́n hua'ará'astijre'en, matá'aj caí ti'itɨj jɨ́n até'ɨtze'ara'an. Tí pua'a miyen huáriɨni, ayée mú 'een jɨ́n ca'anɨ́jra'a hua'utá'asin ɨ seica mej mi majta raataxí'eve'en, mej majta ra'ará'astijre'en a'ij tej tihuá'amua'ate a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios tu'irájtuaani.

11 Jee xaa, pu'uri mé jéjre'e seijre'e tɨ Dios ari rí'ɨ tihuá'acha'ɨ́ɨ ɨ teteca a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios jírá'ujca'ane tɨ hua'irájtuaani naíjmi'ica.

12 A'ɨ́j tu jɨ́n ramua'aree tɨ ayén ruxe'eve'e tej ra'antipuá'ajte'en nain jɨme'e tɨ a'ij pua'a 'een ɨ Dios jemi, ajta nain jɨ́n tej rájhuausin íiyen chaanaca japua, tɨ caí ayén á'ateere rusén jɨme'e.

Ajta, ayée pu ruxe'eve'e tej tiyen rí'ɨ ti'itítacha'ɨ́ɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e, a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Ajta ayén ruxe'eve'e tej rí'ɨ mé titeumuámua'are'en tetɨj tena'a tej tiyen á'ateeri íiyen japuan ɨ chaanaca tɨ yen seijre'e.

13 Teajtáhua'a tu teuj rachú'eve'en ɨ tej jɨ́n huatátatemua'ave'e a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen teja'uré'enejsin ɨ tej rachú'eve'en tɨ ajtahua'a yé huataseíjre'esin a'ɨ́jna ɨ Dios tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree, tɨ ajta tu'irájtuaani. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ Jesús tɨ ajta i'i CɨríIstu'u.

14 A'ɨ́ɨ pu huataúra'a tɨ huámɨ'ɨni ta jetze me'ecan tɨ ij a'ɨ́ɨn tiu'unájchita nain jɨme'e a'ij tej té'echa'ɨ́ɨca'a iteen, te'ɨ́jna jɨme'e tej caí a'atzu ra'ará'astijre ɨ Dios. Ayee pu 'een jɨ́n ajta huamí'ɨ ta jetze me'ecan tɨ ij rí'ɨ táaruuren ɨ tatzajta'a tej ti teɨtestemua'ame'en pu'éene'e tá'ara'ani, tej ti ahuátaca'anen tej ti tiyen huáriɨni i tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn jɨme'e.

15 A'íi pu a'íin pú'een í ti ruxe'eve'e pej piyen tihuá'umua'aten. Patá'aj ca'anírra'a hua'utá'an nain jime'e í pej jín antí'amua'aree. Patá'aj pajta hua'ajteá'axi'in. Capej hua'atá'acare'en ti ja'atí a'ij pua'a tí'imuaseijra.

3

A'ij mej ye'í huárini í mej té'atzaahuate'e

1 Patá'aj hua'u'íjcate'en í teite mej mi miyen huá'astijre'en a'ímej í mej tí'aijta, majta a'ímej í mej ti'itíj jín antiújmua'aree. Miché'e miyen huárini a'ij mej tí'ijxe'eve'e í mej tí'aijta. Miché'e majta ahuaújca'anen mej mi me'íjna jín tiu'umuári'en ti'itíj ti a'ij tí'ixi'epi'in.

2 Capej hua'atá'acare'en mej a'ij pua'a tihuá'ajeeve í ruxí'ej teite sino patá'aj ca'anírra'a hua'utá'an mej mi ru'ihuaamua'a muá'ara'ani temua'a naa, mej mi majta rí'i tihuá'ucha'in í seica. Miché'e majta rí'i ti'ihuaúrixaate'en mej caí a'ij mena'a pua'a tiú'ujeeve.

3 Capej yá'uhua'anan a'ij tej éene'e jéjcua imuá tetí'ij caí xi té'atzaahuate'eca'a. Catu ti'itíj ú'umua'areereca'a. Catu teajta ti'itíj á'astijre'eca'a. Ti'itíj ti na'a pu tacuanamuajca'a. Cu xiee tej ravairе'eca'a ca'anéeri jime'e í ti ta tzajta'a seijre'eca'a ti a'ij pua'a 'een. Ajta ti'itíj ti ta'aránajcheca'a ti caí xí'epi'in jime'e, a'íj tu teajta vairе'eca'a.

Ayee tu ti'itítacha'iica'a tej huá'ajcha'ire'eca í taxí'ej teite. Seica mú majta tájcha'iire'eca'a itejmi. Teajta iteen, ayée tu che'atá tena'a iteen tajíimua'a tu tájaaxiejvi'iraca'a seij teajta seij.

4 Mí ajta a'íin í Dios í ti tu'irájtuaa, a'íi pu taatá'a tej tiyen raaseíj ti a'íin rí'i temua'a tí'itacha'ii. A'íi pu ajta taxe'eve'e.

5 A'íi pu xaa tu'irájtuaa. Capu a'íjna jín tu'irájtuaa a'íjna jime'e tej tiyen huaríj í ti í'ixi'epi'in sino a'íjna jime'e ti a'íin tá'ancu'uvajxi. A'íi pu taajéjcuare í ruxíejniu'uca jime'e. Cu xiee tej teajtáhua'a huanúnu'ihuaca'a í Dios jemi, a'íjna jime'e ti tá'ari'iri'i ti xána'avi'ire'eca'a í ta jetze.

6 Ruxiejniu'uca pu xaa huateájtuaa itejmi jemi nain jime'e í ruxí'evi'ira'a a'íjna jime'e ti ta japua huaniú a'íjna í Jesús ti ajta i'i Cirístu'u.

7 Ayee pu 'een jín raateájtuaa téjmi jemi ti i a'íin ayén tiraaxí'epi'intare'en tej ti caí ché'e ti'itíj jín auteáturan í jemin a'íjna jime'e ti tá'ancu'uvajxi. Ayee tu 'een jín seijre'e tej ti teri rachú'eve'e tí'ij titáaci'iti méjca'ihua yee tej ruuri tá'ara'ani jemin tíj na'a rusén jime'e.

8 Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna. A'íj nu jín niyen tí'ijxe'eve'e pej mú'ee ca'anírra'a hua'utá'an mej mi rá'antzaahuate'en netíj nena'a neri timuá'ixaa a'ímej í mej meri rá'astijre'e í Dios. Miché'e majta rí'i mena'a me'íjna jetze ucarute mej rí'i titetiújcha'iica me'íjna jime'e ti í'ixi'epi'in. Tí pua'a miyen huárini, a'íi mú xaa rí'i tiraatá'asin í Dios, majta hua'utévaire'en naíjmi'ica.

9 Mí majta seica, jeíhua mú me'íjna jín tiú'urihua'ura muá'aju'u me'íjna jime'e ti caí ámitieere'e, majta seica me'íjna jetze ucáruti mej miyen ti'ixáata muá'aju'u yee a'atani tévira'an jetze huanéj í ruhuáacixa'astemua'aci'i. Majta seica, ayée mú tiú'urihua'ura muá'aju'u me'íjna jime'e yee a'iquí huataújmua'a a'íjna í niuucari ti ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan. Ayee mú 'een jín miyen autéhuijsin mej mi já'ita'a a'utáciine, majta mej mi huateújne'usi'ite'en. Naíjmi'i matíj mena'a miyen 'een matíj a'íime, camu ti'itíj vaire'e. Capej huá'ajaahuate'e.

10 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén tejá'amua'ɨtziite'e sej si siyen a'utehuiini sej si já'ita'a a'utácɨɨne, ayée pej ráaruuren. Patá'aj seɨj pana'a raatá'ijmɨi na'ari hua'apua. Tɨ́ pua'a auj ayén rɨjca tɨ caí muá'astijre'e, patá'aj raata'íte mé já'ahua'a.
11 Tɨ́ pua'a caí muá'astijre'e, ayée pepu'u 'een jɨ́n piyen tiráamua'aree tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ tevi seɨcɨé na'a tí'imua'atze tɨ caí ayén tiraavíjte'e. Pu'uri Dios raaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i a'ɨ́jna jɨme'e tɨ puaíjtzi raatá'asin.

Pablo pu tí'ira'ixaate'e

12 Nee nu muaata'íti'ira mú'eetzi jemi ne'ɨ́jna ɨ́ Artemas, neajta ne'ɨ́jna ɨ́ Tíquico. Matɨ́'ɨj me'uun e'ará'asti a'u pej a'utéjvee, aj pej xaa ahua'aca'anen a'achú pej caj tirú'umua'aree pej yé tanén neetzi jemi, ayujna Nicópolis. Ayee nu tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare nej niyen neyun á'ateeri tíj na'a a'ájna tɨ huáseevi'i a'ame.
13 Patá'aj piyen huárɨni nain tíj na'a tɨ ɨ́'irɨ'ɨri pej hua'utévaɨre'en pe'ɨ́jna ɨ́ Zenas, pajta pe'ɨ́jna ɨ́ Apolos. A'ɨ́jna ɨ́ Zenas, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een seɨj tɨ tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e. Patá'aj hua'utévaɨre'en mej mi me'uun a'arácɨɨne. Patá'aj piyen rɨ́'ɨ ráaruuren tɨ ij caí ti'itɨ́j tihuá'aturaate'e.
14 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ tateɨ́testemua'a, ayée pu ruxe'eve'e mej miyen tiraayɨ́'ɨtɨhua'an mej me'ɨ́jna jetze ucarute mej miyen rɨjca ɨ́ tɨ ɨ́'ixɨ'epɨ'ɨn jɨme'e mej mi me'ɨ́jna jɨ́n huateújvaɨre'esin. Na'ari caí, camu ti'itɨ́j jɨ́n huateújvaɨre'esin.

Ɨ tɨ jɨ́n ra'antipuá'ajte

15 A'ɨ́ɨ mú yee muateujte'e matɨ́j mena'a pua'amé mej yé huaté'uu ne jamuan. Patá'aj piyen tihua'utateújte'en ta jetze me'ecan a'ɨ́mej ɨ́ mej taxe'eve'e, ɨ́ mej miyen che'atá mena'a té'atzaahuate'e. Ché'e rɨ́'ɨ tejá'amuavaɨre'e.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́jna ɨ́ Filemón

Pablo pu tirá'ayu'use'e ɨ́ Filemón

1-2 Inee, i nej i'i Pablo, ayée nu een jɨ́n aiteánami'i a'ɨ́jna jɨme'e nej ra'aráastijre ɨ́ Ciríistu'u tɨ ajta Jesús pú'een. Jamuan ɨ́ ne'ihuaara'a a'ɨ́jna ɨ́ Timoteo, ayée tu tí'imuayu'use'e mɨ pej i'i Filemón, mɨ pej ta jamuan tí'imɨjhuaca, mɨ tej muaxe'eve'e jeíhua, ajta a'ɨ́jna tɨ i'i Apia, a'ɨ́jna ɨ́ 'íita'a tɨ tajuu pú'een tɨ ajta té'atzaahuate'e, ajta mɨ Arquipo, ɨ́ tɨ ayén che'atá na'a té'eviicua'i tetɨ́j iteen. Teen tu tihuá'ayu'use'e naíjmi'ica ɨ́ mej a'uun e'etiújse'ɨri a'u pej é'eche.

3 Ajta a'ɨ́n Dios ɨ́ tej rájya'upua, ajta a'ɨ́n tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Ciríistu'u, miché'e rɨ́'ɨ tejamuáacha'ɨ̈n, miché'e majta amua'anpuá'ajte'en ɨ́ a'amua tzajta'a.

Filemón huá'axe'eve'e ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ Dios, ajta rá'astijre'e ɨ́ tavástara'a

4 Tɨ́j na'a nej amua'utámua'aree, ayée nu rɨ́'ɨ tiratá'acaa ná'aye'i ɨ́ Dios netɨ́j nena'a tí'ijhuavii.

5 Ayee nu een jín tí'ijteujtzi'ire'e ná'aye'i ne'ɨ́jna jɨme'e nej niyen tí'inamua pej jeíhua huápɨ'ɨ rá'astijre'e ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Pajta jeíhua huápɨ'ɨ huá'axe'eve'e a'ɨ́mej ɨ́ mej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ́ Dios.

6 Ayee nu tí'ijhuavii ɨ́ Dios jemi pej pi piyen huatá'aseijrata tzáahuati'ira'a jɨme'e pej nain jɨ́n rá'astijre'e ɨ́ tavástara'a mej mi ɨ́ seica ráamua'aree tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij tɨ een tɨ́j na'a pua'amé tí'itacɨ'ɨti a'ɨ́jna jɨme'e tej rá'atzaahuate'e ɨ́ Ciríistu'u.

7 Jé'ecan nu netémua'ave'e mú'eetzi jemi. Jee xaa ne'u, rɨ́'ɨ pej naatá'a a'ɨ́jna jɨme'e pej ca'anɨ́jra'a hua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ́ Dios.

Pablo pu Onésimo japuan huániuusin

8 Nee nu xaa ne'ɨ́jna jɨ́n antínmua'aree nej ti'itɨj jɨ́n timuaata'aíjte'en a'ij pej ti'itɨ huáruuren a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Ciríistu'u na'antíhuau.

9 Mɨ neajta caí, canu niyen rɨni nej timuaata'aíjte'en ca'anéeri jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu'u na'aráanajche nej niyen timuaatáhuavii a'iné jeíhua nu muaxe'eve'e inee, i nej neri vástacɨra'i pú'een, neajta neri aiteánami'i ne'ɨ́jna jɨme'e nej rá'astijre'e ɨ́ Ciríistu'u tɨ ajta i'i Jesús.

10 Ayee nu tí'imuahuavii ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niyauj a'ɨ́jna ɨ́ Onésimo, tɨ ari ajta té'atzaahuate'e a'ɨ́jna jɨme'e nej niyen raatéya'upuajtaca'a ayujna a'u nej aiteánami'i.

11 Jéjcua ɨmuá, capu ti'itɨ timuaatévaɨ. Mɨ ajta a'ɨ́ɨn, pu'uri tineetéva'ɨri ineetzi, ajta pu mú'eetzi ti'itéva'ɨri.

12 Nu'uri ní raata'íti mú'eetzi jemi ne'ɨ́jna ɨ́ nej jeíhua huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'e.

13 Ayee nu tí'ijxe'eve'eca'a tɨ yé huateáturanche'e nee jamuan tɨ ij naatévaɨre'enche'e mú'eetzi jetze me'ecan nej nauj yé aiteánami'i ne'ɨ́jna jɨme'e nej tihuá'ixaate'e ɨ́ teɨte Ciríistu'u jetze me'ecan.

14 Mɨ neajta inee, canu tí'ijxe'eve'eca'a ti'itɨ́ pej caí neetá'acare'en sino nej niyen Onésimo japuan huániuuni. Tɨ pua'a piyen ti'itɨj jɨ́n naatévaɨre'enche'e,

ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a pej piyen huárɨni á'axe'evi'ira'a jɨme'e. Canu xaa ne'u raxɨ́'eve'eca'a pej ca'anéeri jɨ́n piyen huárɨniiche'e.

15-16 Tij caí ayén een jɨ́n a'atzu á'atee tɨ ɨmuá a'ij huárupi tɨ ij ajtahua'a mú'eetzi jemi huateáturan tɨ́j na'a rusén jɨme'e, tɨ ij a'ɨ́n huateáturan mú'eetzi jemi tɨ́j muá'ihuaara'a pej jeíhua raxɨ́'eve'e. Capu ché'e ca'anéeri jɨ́n muatévaɨre'esin sino a'ihuáara'a pu a'ame. Jé'ecan pu ruxe'eve'e ineetzi jemi a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Aru jaítze'e pu ruxe'eve'e mú'eetzi jemi a'iné tevi pu pú'een, ajta a'ihuáara'a pú'een ɨ́ tavástara'a jemi.

17 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen muahuavii tɨ pua'a piyen tinaaseíjri'i nej á jamuan tí'imuarɨ'e. Patá'aj piyen che'atá pena'a ra'ancuré'evi'itɨn pe'ɨ́jna ɨ́ Onésimo patɨ́j tína'ancuré'evi'itɨ ineetzi.

18 Tɨ pua'a ti'itɨj jɨ́n a'ij pua'a muáaruu na'ari tɨ pua'a ti'itɨj jɨ́n timuá'acha'ɨɨre'e, neetzi pej huajíjve'en.

19 Nemuajca'a nu jɨ́n tí'imuayu'use'e. Inee, i inee i'i Pablo, nee nu tí'imuanajchite'en. Mɨ neajta inee, canu a'atzu ne'ɨ́jna jɨ́n timuaatá'ixaate'esin ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ pej tináacha'ɨɨre'e pe'ɨ́jna jɨme'e tɨ timuáacɨ'ɨti pej ruuri pua'amé tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

20 Ayee nu tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaara'a, pej pi ti'itɨj jɨ́n naatévaɨre'en ɨ́ tavástara'a jemi. Patá'aj ca'anɨ́jra'a naatá'an ɨ́ Cɨrí'istu'u jemi.

21 Ayee pu tináamitɨejte'e tɨ ayén ti'ayajna pej piyen huárɨni a'ij nej tí'imuahuavii. A'ɨ́j nu jɨ́n yé tí'imuayu'use'e. Nu'uri ramua'aree pej piyen jaítze'e rɨni a'ij nej caí tí'imuahuavii.

22 Ajta a'ɨ́jna jɨme'e, patá'aj piyen huárɨni. Patá'aj seɨj rɨ́'ɨ huáruuren ɨ́ cuaartu nej ni ne'uun huiirájcati, a'iné ayée nu rachú'eve'e tɨ Dios neetá'acare'en nej neajtahua'a ne'uun a'atanén mú'eetzi jemi a'ɨ́jna jɨme'e pej piyen raatáhuaviiri'i ɨ́ Dios jemi.

Seica mú raatateújte, ajta ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n ra'antipuá'ajte'esin

23 A'ɨ́ɨ pu ajta yé muateujte'e a'ɨ́jna ɨ́ Epafras tɨ nej jamuan yé aiteánami'i, a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ajta rá'astijre'e ɨ́ Cirístu'u tɨ ajta i'i Jesús.

24 A'ɨ́ɨ mú majta yé muateujte'e a'ɨ́ɨme, a'ɨ́jna ɨ́ Marcos, ajta ɨ́ Aristarco, ajta Demas, ajta ɨ́ Lucas. A'ii mú a'ɨ́n pú'een ɨ́ mej nej jamuan tí'imuarɨ'e.

25 Ajta a'ɨ́n tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨrístu'u, ché'e a'ɨ́n ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ tejamuáacha'ɨɨn. Yee pu'u, ché'e ayén teja'ure'enén.

Ɨ tɨ téˈeyuˈusiˈihuacaˈa aˈɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtémeˈecan

Aˈɨ́ɨ pu yaujraˈan tíˈitaˈixaateˈe ɨ́ ruyáˈupua jetze meˈecan

1 Ayee pu jéjcua ɨmuá, Dios muˈiitɨ́ tihuaˈutáˈixaa ɨ́ tavaújsimuaˈacɨˈɨ, muˈiicáca jɨmeˈe ɨ́ niuucari. Aˈajnáˈɨmua Dios pu ayén seica huataˈíteca mej mi tiuˈutaxáj Dios jetze meˈecan.

2 Mɨ́ ajta íjii, tej huáteɨte, tíj naˈa tɨ nain araúrastejsin, aˈɨ́ɨn Dios ayén tiraˈíjca ɨ́ ruyauj tɨ ij aˈɨ́ɨn titaatáˈixaateˈen ɨ́ Dios jetze meˈecan. Aˈɨ́ɨ pu ajta ayén tíraˈantíhuaˈu tɨ́ˈij nain tíˈijcɨˈɨti aˈɨ́jna ɨ́ yaujraˈan. Dios pu ajta jamuan tiúˈutaahuacaˈa ɨ́ chaanaca ɨ́ tej japuan yen seijreˈe.

3 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ yaujraˈan, ayée pu nain jɨ́n cheˈatá naˈa rɨ́ˈɨ huápɨˈɨ naa seijreˈe tíj ajta ɨ́ Dios. Ajta ɨ́ tévираˈan, ayée pu cheˈatá naˈa seijreˈe tíj ajta ɨ́ Dios. Aˈɨ́ɨ pu ajta raví́ˈi tíj naˈa tɨ íiyen tíˈiseijreˈe ɨ́ chaanaca japua, ajta u ta japua. Runiuuca pu jɨ́n huápɨˈɨ antiújmuaˈaree, aˈɨ́ɨ pu ayén rɨcɨ tɨ́ˈij áˈateeviˈin. Tɨ́ˈɨjaˈɨ́ɨn yaujraˈan tihuaˈacáˈariˈiriˈi ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, aj puˈi aˈuun aˈujyeíjxɨ ɨpuari japua ruriˈɨrɨ́intaˈa aˈɨ́jna tɨ nain jɨ́n antiújmuaˈaree, tɨ júteˈe éˈeseijreˈe.

Ajta aˈɨ́ɨn yaujraˈan, jaítzeˈe pu veˈecán jɨ́n tiˈitéjvee mecaí aˈɨ́mej ɨ́ mej tíˈivaɨreˈe u ta japua

4 Ayee pu ˈeen jɨ́n huarɨ́j, ajta ayén teˈirájraa tɨ aˈɨ́ɨn ayén huápɨˈɨ jaítzeˈe rɨˈéeneˈe já'araa mecaí aˈɨ́mej ɨ́ xɨéjniuˈucari ɨ́ mej ta japua tíˈivaɨreˈe. Ajta jeíhua pu jaítzeˈe tíˈivaɨreˈe ɨ́ Dios jemi aˈɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios ari raataˈmuáˈa ɨ́ ruyauj caí aˈɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ ajta jɨ́n huaˈutamuáˈa aˈɨ́ɨme ɨ́ mej ta japua tíˈivaɨreˈe.

5 Ayee puˈu xaa, Dios capu jaˈanáj ayén tiraataˈixaa seɨ́j tɨ huáˈa jetze ajtémeˈecan tíj ayén tiraataˈixaa ɨ́ ruyauj tɨjɨ́n:

Múˈee pej niyauj púˈeen.
Neajta inee, íjii nu muaˈantíhuau.
Ajta ayén tɨjɨ́n:
Nee nu yaˈupuáaraˈan puˈéeneˈe naˈame.
Ajta amín, amí pu niyauj puˈéeneˈe aˈame.

6 Ajta, tɨ́ˈij ayén yeˈeráavíˈiti íiyen chaanaca japua aˈɨ́jna tɨ jéjcua ɨmuá seijreˈecaˈa, ayée pu tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n:

Miché'e meˈín raateánajche matíj menaˈa puaˈamé
ɨ́ mej tíˈivaɨreˈe ɨ́ Dios jemi.

7 Ajta, ayée pu huáˈa jɨmeˈe tiˈixa aˈɨ́mej ɨ́ mej ta japua tíˈivaɨreˈe tɨjɨ́n:

Ayee pu huáˈaruure aˈɨ́mej ɨ́ mej tíˈivaɨreˈe u ta japua
mej mi miyen seijreˈe tíj eeca,
majta mej mi miyen seijreˈe tíj taij tɨ áˈataa
aˈɨ́ɨme ɨ́ tɨ tihuáˈaijteˈe.

8 Mɨ́ ajta, jɨmeˈen ɨ́ ruyauj, ayée pu tiˈixa tɨjɨ́n:

Múˈee, mɨ pej Dios púˈeen,
múˈee pej antíˈamuaˈaréere puaˈamé
tíj naˈa rusén jɨmeˈe.
Pepuˈuri icu ruˈitéechui ɨ́ ˈitzɨ́ ɨ́ mej jɨ́n ráamuaˈaree

pej urarɨ'en jɨn seijre'e,
pej pajta xɨ'epɨ'ɨn tɨ'aijta a'ij tɨ tiraavíjte'e.
9 Mú'ee pej raataxɨ'eve mej rɨ'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ
tzáahuati'ira'a jɨme'e.
Ajta, capu a'atzu mua'aránajcheca'a
mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨca'a.
A'ɨj pu jɨn, a'ɨɨn Dios ɨ pej jemin seijre'e,
a'ɨɨ pu ayén rɨ'ɨ timuaateájtuaa
patá'aj jaítze'e huatá'atemua'ave'en
mecaí a'ɨɨme ɨ mej mú'eetzi jamuan seijre'e.
10 Ajta ayén tɨjɨn:
Mú'ee, nevástara'a, jéjcua ɨmuá pej raatétaahuaca'a ɨ chaanaca.
Ajta, tɨj na'a tɨ íiye seijre'e u ta japua,
amuájca'a pej jɨn raatétaahuaca'a.
11 A'ɨɨ pu te'entipuá'ajte tɨj na'a pua'amé
tɨ tí'iseijre'e.
Mí pajta mú'ee, paúche'e pej huatevée pua'amé.
Ajta tɨj na'a tɨ tiú'utaavijhuaca'a,
ayée pu tiu'utémí'ime'ecantari
tɨj cɨɨxuri tɨ caí ché'e ti'itɨj vaire'e.
12 Ayee pej raatéxu'uta'inaxɨ'ɨsin tɨj cɨɨxuri tɨ mí'ime'ecan,
ɨ mej raateájtutzi.
Naími'i pu seɨcɨé ruruuren.
Mí pajta mú'ee, paúche'e piyen che'atá pena'a seijre'e
tɨj na'a rusén jɨme'e.
Capej ja'anáj á'apua'aren.
13 Dios capu ja'anáj ayén tiraata'ixaa seɨj tɨ ta japua tí'ivaɨre'e sino ruyauj pu xaa ayén tiu'utá'ixaa tɨjɨn:
Patá'aj yé a'ujyeɨjxɨ'ɨn nejrɨ'ɨrínta'a.
Patá'aj piyen huácatii ajta nena'a caí hua'antimuá'itɨn
a'ímej ɨ mej muájcha'ɨɨre'e
mej mi miyen timua'ará'astijre'en mú'eetzi.
14 Capu xaa ne'u ayén tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e a'iné a'ɨɨ mú a'ɨɨn pú'een ɨ xɨéjniu'ucari tɨ Dios ayén tihuá'aijte'e mej mi miyen tí'ivaɨre'e mé'ujujhua'ane'en, mej mi hua'utévaɨre'en a'ɨmej ɨ tɨ huá'acɨ'ɨti tɨ Dios hua'irájtuaani.

2

Tej nu'u ra'ará'astijre'en ɨ tej ráanamuajri'i

1 A'ɨj pu jɨn ayén ruxe'eve'e tej jaítze'e temua'a naa ra'ará'astijre'en te'ɨjna ɨ tej ráanamuajri'i, tej ti caí yá'uhua'axɨn.
2-3 Jee xaa ne'u, a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej mejmí'i raataxájtaca'a a'ɨɨme ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e, a'ɨɨ pu xaa tí'ivaɨre'eca'a. Ajta ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ caí ti'itɨj jɨn ra'ará'astijre, ayée pu puaíjtzi ancuré'a a'ij tɨ tiraavíjte'eca'a. Tɨ́ pua'a ajmí'i ayén tihuá'uruu: ¿A'iné auj tí'irɨ'ɨri tɨ caí puaíjtzi taatá'an tɨ pua'a tiyen tiraatéxɨeehua te'ɨjna ɨ niuucari tɨ jɨn Dios tu'irátuaasin, tɨ ajta jeíhua huápɨ'ɨ ruxe'eve'e?
Amuacaícan, tavástara'a pu ayén raataxájtaca'a. Ajta á'iyen, seica mú taata'ixaa a'ɨɨme ɨ mej ráanamuajri'i.

4 Dios pu ajta te'anxájtaca'a a'ɨjna jɨme'e tɨ ayén huarɨj ti'itɨj jɨme'e tɨ
huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, ajta ti'itɨj ɨ tej jɨn rɨ'ɨ te'utaseɨj. A'ɨɨ pu ajta raateájtuaa ɨ
ruxɨejniu'uca huá'a jemi a'ij tɨ tira'aránajcheca'a tɨ ij a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an
ayén hua'utá'an a'ij mej ye'ɨ tiraayɨ'ɨtɨhua'an.

Cɨrístu'u pu ayén huanú'ihuaca'a matɨj a'ɨmej ɨ jútzimua'ame'en

5 Ajta, capu Dios ayén a'ɨjna jɨn tihuau'ɨjca a'ɨmej ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e
mej mi me'ɨjna jɨn antiújmua'areere muá'ara'ani ɨ chaanaca mej japuan
huachéjme'e muá'aju'u, a'ɨjna ɨ chaanaca ɨ tej jɨme'en ti'ixa.

6 Ayee pu ja'atɨ ja'anáj ayén tí'ixajtaca'a tɨjɨn:

Mú'ee Dios, mú'eetzi jemi tɨ caí a'atzu ti'itɨj jɨn ruxe'eve'e ɨ teteca, matɨj
mena'a pua'amé.
¿A'iné 'een jɨn piyen ra'utámua'areeri'ɨ?
Ajta, a'ɨɨn tɨ jetzen airaújneijte ɨ teáata'a,
¿a'iné 'een jɨn piyen rɨ'ɨ tiraatá'aca
pej piyen rɨ'ɨ tirájcha'ɨɨ?
7 Ayee pej ráaruu tɨ ij a'atzu á'ateevi'in
tɨ jaítze'e cɨliéene'e jɨn ti'itevée á'ara'ani
caí a'ɨmej ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e.
Mí pajta mú'ee, rɨ'ɨ pej tiraatá'a pe'ɨjna jɨme'e
pej ra'antíhua'u tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tiráacɨ'ɨti
mej mi naími'ɨ naa rɨ'ɨ tira'utaseɨj.
8 Pajta piyen ti'itɨj jɨn tira'ɨjca
tɨ'ɨj a'ɨɨn ayén tihua'a'aíte'e a'ame ɨ teɨte
mej mi naími'ɨ ca'anéeri jɨn ra'ará'astijre'en.

Tɨ pua'a ayén a'ɨjna jɨn tira'ɨjcatache'e mej mi naími'ɨ ra'ará'astijre'en, capu
mé'e jé'e ti'itɨjtaca'a tɨ caí ra'ará'astijre'eca'a. Mɨ ajta ɨjii, ayée pu jépɨ'ɨn
seijre'e mej caí xɨ naími'ɨ miyen rá'astijre'e.

9 Mɨ ajta itejmi, ayée pu jépɨ'ɨn seijre'e jíme'en a'ɨjna ɨ Jesús. Dios pu ayén
ráaruu tɨ ij a'atzu á'ateevi'in jaítze'e cɨliéene'e jɨn ti'itevée á'ara'ani mecaí
a'ɨɨme ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e. Ajta ɨjii, Dios pu ayén rɨ'ɨ raateájtuaa, ajta
ve'ecán jɨn tira'ɨjca, a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn Jesús ayén rajpuaíitzi já'araa a'ɨjna
jɨme'e tɨ huamɨ'ɨ. Dios pu ayén rɨ'ɨ tihua'utá'a ɨ teɨte a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn Jesús
ayén naíjmi'ica jetze me'ecan huamɨ'ɨ.

10 Nain pu tiraacɨ'ɨ a'ɨjna, ajta nain pu ayén jemin tí'iseijre'e a'ɨjna jɨme'e tɨ
ayén nain tiú'utaahuaca'a. Ayee pu'u xaa ruxe'eve'eca'a tɨ a'ɨɨn hua'irájtuaani
mu'iicáca ɨ ruyaujmua'a mej mi jemin huateáturan tíj na'a rusén jɨme'e. A'ɨj
pu jɨn ayén tiraavíjte'e tɨ ayén raanaíjmire'en a'ɨjna tɨ já'ita'a vé'ejvee a'ɨjna
jɨme'e tɨ ayén rajpuaíitzi já'araa, a'ɨjna tɨ hua'irátuaasin ɨ ruyaujmua'a.

11 Ajta a'ɨɨn tɨ huateúra'ate a'ɨmej, ajta a'ɨmej tɨ a'ɨɨn ari hua'itévi'itɨcɨ, naími'ɨ
mú seɨj mena'a jetze ajtéme'ecan. A'ɨj pu jɨn, capu ratévi'iraste'e tɨ a'ɨɨn ayén
hua'atamuá'amuate'en tɨjɨn: “Ne'ihuaamua'a mú pú'een.”

12 Ajta ayén tɨjɨn:

Nee nu hua'utánamuajriste'esin
a'ij pej ántehuaa huá'a jemi ɨ ne'ihuaamua'a.
Nee nu rɨ'ɨ timuaatá'asin huá'a tzajta'a
a'ɨmej ɨ mej e'etiújse'ɨri.

13 Ajtahua'a ayén tɨjɨn:

Nee nu á'anca'ane ɨ jemin.

Ajtahua'a rujéjcuatze'e, ayén tɨjín:
Yee nu huatéjvee huá'a jamuan ɨ yaújmua'ame'en
tɨ Dios naatávi'itɨste.
14-15 Majta a'ɨ́me ɨ yaújmua'ame'en, ayée mú miyen che'atá mena'a éene'en téhua'ira'a, majta miyen éene'en téxuure'e, a'ɨj pu jín Jesús ayén huaújruu tɨ'ɨij ayén che'atá na'a éene'en tehuá'ira'aca'a, ajta ayén éene'en téxuure'eca'a matɨj a'ɨ́mej. Ayee pu 'een jín huarɨj tɨ'ɨij ayén ra'antipuá'ajte'en a'ɨjna ɨ tɨ a'ɨjna jín antiújmua'aree ɨ mej jín huácui'ini ɨ teɨte. A'ii pu a'ɨ́n pú'een ɨ tiyaaru'u.

A'ɨj pu jín Jesús huá'a jetze me'ecan huamɨ́'ɨ, tɨ ij ajta hua'irájtuaani a'ɨ́mej ɨ mej ca'anéeri jín seijre'eca'a tɨj na'a mej auj ruuri mej miyen tí'itziɨ́ne'eca'a mej huácui'ini.

16 Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna, capu ayén huaújruu matɨj a'ɨ́mej ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e tɨ'ɨij hua'utévaɨre'en sino ayée pu huaújruu matɨj a'ɨ́mej ɨ mej Abraham jetze airaújneijte.

17 A'ɨj pu jín, ayén ruxe'eve'eca'a tɨ a'ɨ́n ayén seɨcié huaújruuren tɨ ij ayén éene'en seijre'e matɨj a'ɨ́me ɨ ihuáamua'ame'en nain jɨme'e tɨ ij ayén a'ɨjna jín te'enteárute ɨ Dios jemi, tɨ ij ayén nain jín tiu'utévaɨre'en ɨ Dios jemi, tɨ ij ajta ayén huá'ancu'uvajxɨ'ɨn ɨ teɨte tɨ ij ajta caí ja'anáj ti'itɨj jín até'ɨtze'ara'an, tɨ ij ajta huá'ari'i ɨ mej jín auteájturaa ɨ Dios jemi.

18 Pu'uri xaa ne'u rɨ'ɨrí tɨ a'ɨ́n ayén hua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ mej á'aviicua'ire'e ti'itɨj jɨme'e, a'iné a'ɨ́ pu ari rajpuaíitzi já'araa, ajta rá'uviicua'iri'i.

3

Jaítze'e pu ve'ecán jín ti'itéjvee ɨ Jesús caí a'ɨjna ɨ Moisés

1 A'ɨj pu jín, ayée xu huáriɨni, ne'ihuaamua'a, mɨ tɨ Dios amua'itévi'itɨcɨ, a'iné mú'ejmi pu huatá'inee a'ɨ́n tɨ júte'e é'eseijre'e sej si naímɨ'i siyen huateátura ɨ jemin. Setá'aj siyen se'ɨjna jetze tiú'umua'ati se'ɨjna jetze ɨ Jesús tɨ Dios ayén a'ɨjna jín tira'ɨjca tɨ titaatá'ixaate'en a'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari ɨ tej rá'astijre'e. A'ɨ́ pu Jesús ajta nain jín tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi tɨ ij taatévaɨre'en itejmi.

2 Ayee pu che'atá na'a Jesús pu nain jín araúraste a'ɨjna jemi tɨ ayén ra'antíhua'u tɨj ajta a'ɨ́n Moisés ayén nain jín araúraste tɨ'ɨij ajmí'i tí'ivaɨre'eca'a ɨ chi'ira'an jetze ɨ Dios.

3 Mɨ ajta, Dios pu ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ jaítze'e rɨ'ɨ tiraateájtuaani a'ɨjna ɨ Jesús caí a'ɨjna ɨ Moisés. Jee xaa ne'u, jaítze'e tu rɨ'ɨ tiratá'aca te'ɨjna tɨ chi'i ta'ahuaca tecaí te'ɨjna ɨ chi'i.

4 Ayee pu ti'ayajna a'iné tɨj na'a tɨ tí'iseijre'e ɨ chi'i, ja'atɨ pu rá'ajtaahuaca'a. Mɨ ajta Dios, a'ɨ́ pu nain tiú'utaahuaca'a tɨj na'a tɨ tí'iseijre'e.

5 Ajta a'ɨ́n Moisés, nain pu jín araúraste tɨ'ɨj auj tí'ivaɨre'eca'a ɨ chi'ira'an jetze ɨ Dios. Ayee pu 'een jín huarɨj, a'ɨ́ pu ajta ayén te'anxájtaca'a a'ij mej méjca'i huáyee tiu'utaxájtache'e.

6 Mɨ ajta a'ɨ́n Cɨríistu'u, a'ɨ́ pu ayén nain jín araúraste tɨ'ɨj tí'ivaɨre'eca'a ɨ ruche.

Jee xaa, a'ɨ́ pu yaujra'an pú'eene'e a'ɨjna tɨ huatéechi'i. Teajta iteen, teen tu teɨtestemua'ame'en pú'een, teen tu teajta te'uun a'ujteí ɨ chi'ira'an jetze, tɨ pua'a tiyen te'utáviicua'i tej taxɨéehua tejá'uxajtane'en te'ɨjna ɨ tej jín tátemua'ave'e te'ɨjna jɨme'e ɨ tej rachú'eve'e.

A'ɨ́ mú nu'u huaújse'upe'en ɨ Dios jemi a'ɨ́me ɨ mej teɨtestemua'ame'en pú'een

7 A'ɨj xu jɨ́n, setá'aj ráanamua temua'a naa a'ij tɨ ti'ixa a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ayén tɨjɨ́n:
Tɨ́ pua'a íjii seráanamua tɨ ayén tejá'amua'ixaate'e
ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.
8 Caxu siyen che'atá sena'a ra'antánaamuan
ɨ́ a'amua tzajta'a matɨ́j a'ɨ́ɨme
ɨ́ mej ajca'ihuá'ɨmua huataújtze'ire ineetzi.
A'ájna xɨcáara'an mej jetzen a'ij tiráataahuaca'a
mej mi neja'upuá'ajte'en a'ájna a'u tɨ caí é'eti'itɨjca'a.
9 A'uu mú miyen a'ij tiráataahuaca'a mej mi naamuá'itɨn,
majta miyen me'uun é'etee
a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a
mej tí'iseij netɨ́j nena'a rɨjcaa.
10 A'ɨ́j nu jɨ́n hua'utájaaxɨejvi'iri'i ne'ɨ́mej
ɨ́ teɨtejra'a.
Neajta niyen tiu'utáneixaa yee ja'anáj tɨ na'a
a'ɨ́ɨ mú a'ij pua'a tí'imua'atze ɨ́ ru tzajta'a.
Majta, camu a'atzu ramua'aree a'ij nej tí'ijxe'eve'e.
11 A'ɨ́j nu jɨ́n, neniú'ucara'a
nu jɨ́n niyen te'atánratziiri'i
mej caí ja'anáj me'uun a'uteáruti
a'u mej e'ehuaújse'upe'en ineetzi jamuan.
Ayee pu xaa tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Dios.
12 Rɨ́'ɨ xu'u, ne'ihuaamua'a, tɨ ij caí ayén huataseíjre'en mú'ejmi jemi seɨ́j tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ ɨ́ ru tzajta'a, tɨ ajta caí té'atzaahuate'e. Caxu raatá'acare'en seɨ́j tɨ ayén 'een tɨ a'ɨ́ɨn ayén á'ujca'ane tɨ mé rúurɨeni a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ i'irúuri.
13 Seajta mú'een, setá'aj ca'anɨ́jra'a huataúra'an seɨj seajta seɨj tɨ́j na'a nain xɨcáara'an tzajta'a sej seuj ruuri tɨ ij caí seɨ́j mú'een ayén ra'antánaamuan ɨ́ ru tzajta'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén ráacuanamua a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een.
14 Jee xaa ne'u, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen huárɨni, a'iné ayée pu ti'itɨ́j tí'itaciɨ́ti jamuan ɨ́ CɨríistuCristo'u tɨ pua'a tiyen teuj te'utáviicua'i tɨ́j na'a rusén jɨme'e ɨ́ tej jɨ́n tátemua'ave'e te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej rachú'eve'e tetɨ́'ɨj tite'utéjhuii.
15 Ayee pu xaa a'ij tɨ té'uyu'usi'ihuaca'a ɨ́ yu'uxari jetze tɨjɨ́n:
Tɨ́ pua'a íjii seráanamua tɨ ayén tejá'amua'ixaate'e
ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.
Caxu siyen che'atá sena'a ra'antánaamuan
ɨ́ a'amua tzajta'a matɨ́j a'ɨ́ɨme
ɨ́ mej ajca'ihuá'ɨmua huataújtze'ire ineetzi jemi.
16 Majta a'ɨ́ɨme, ɨ́ mej ráanamuajri'i, majta ra'utéxɨeehuari'iri'i, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ Moisés teecan hua'iráavi'itɨ a'ujna u Egipto.
17 Ajta a'ɨ́ɨme, ɨ́ tɨ Dios ayén á'atee hua'apuate nine'ira'a tɨ huá'ajaaxɨejvi'i a'ɨ́mej, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej auteájturaa ɨ́ Dios jemi, majta á'upua'areca'a me'újna já'ahua'a a'u tɨ caí é'eti'itɨjca'a.
18 A'ɨ́ɨ mú majta me'ɨ́n pú'een ɨ́ tɨ huá'a jɨme'en Dios ayén te'ataújratziiri'i mej nu'u caí ja'anáj me'uun a'uteáruti a'u mej e'ehuaújse'upe'en a'ɨ́jna jɨme'e mej caí ra'ará'astijre.

19 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna ti ayén titá'amitiejte'e ti caí ayén hua'ucí'i mej me'uun a'uteárute a'u mej e'ehuaújse'upe'en a'íjna jime'e mej caí té'antzaahua.

4

Dios pu taatá'asin tej ti jemin e'ehuátase'upe'en

1 Aúche'e pu ayén tí'ivaire'e í niuucari ti jín Dios ayén te'ataújratziiri'i ti í'iri'iri tej te'uun a'uteárute a'u ti a'íin taatá'asin tej te'uun e'ehuátase'upe'en. A'íj pu jín, tiché'e rí'i tena'a ti ij caí ayén te'irájra'ani ti seíj mú'een ti'itíj jín auté'itzen ti ij caí ráaci'iti ti a'uun a'uteárute.

2 Ayee pu'u, ayée pu che'atá na'a taací'i í niuucari ti jín Dios tu'irájtuaani, tíj ajta tihua'ucí'i a'ímej. Mí ajta, capu a'atzu a'ij tihua'utévai í mej ráanamuajri'i a'íjna jime'e mej caí té'antzaahua matí'ij ráanamuajri'i.

3 Ajta íjii, iteen i tej té'antzaahua, teen tu te'uun a'uteáruti a'u tej e'ehuátase'upe'en. Ayee pu huataújmua'a ti ayén tí'itaci'iti a'iné ayée pu Dios tiu'utaxájtaca'a huá'a jime'e tijín:

Neniú'ucara'a nu jín te'atánratziiri'i
mej caí ja'anáj me'uun a'uteáruti
a'u mej e'ehuaújse'upe'en ineetzi jamuan.

Mí ajta, tíj na'a a'ájná'imua ti raatétaahuaca'a í chaanaca ti yú e'iré'ene, pu'uri ci'ipiihuaca'a í ti jín Dios tiu'umuáriej.

4 Jee xaa ne'u, a'iné mé já'ahua'a pu ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna jime'e í xicáara'an ta'aráhua'apua. Ayen tijín:

Ajta a'ájna xicáara'an jetze í ta'aráhua'apua,
Dios ayén raatapuá'ajtaca'a í ti jín tiu'umuáriej.
Ti'iquí huaújse'upe.

5 Ajta, teuche'e tu te'íjna jíme'en ti'ixa í niuucari ti jíme'en tiraataxájtaca'a í Dios tijín:

Camu nu'u ja'anáj me'uun a'uteáruti
mej mi neetzi jamuan e'ehuaújse'upe'en.

6 A'íj pu jín, camuché'e mú miyen seijre'e seica í mej xaa me'uun a'uteárute mej mi jamuan í Dios e'ehuaújse'upe'en. Mí majta a'íime, í ti amuacaí huá'a jemi raateájtuaa í niuucari ti jín Dios hua'irátuaaníche'en, camu me'uun a'uteájrupi me'íjna jime'e mej caí ra'ará'astijre.

7 A'íj pu jín, pu'uri jeíhua a'ateevi'i tí'ij a'íin Dios raatá'a a'íjna í David teecan ti ayén tiu'utaxáj ti Dios ayén raaxí'epi'intare ja'anáj ti ayén teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an ti ayén raatamuá'a tijín "íjii." Ayee pu a'íjna jín tiu'utaxájtaca'a tijín:

Tí pua'a íjii seráanamua a'ij ti ti'ixa í Dios,
caxu ra'antánaamuan í á'amuatzajta'a.

8 Ajta, ti pua'a a'íin Josué teecan ayén hua'uta'aníche'en mej huaúuse'upe'enche'e, capu ayén raataxájtanche'e í Dios a'íjna jime'e í seíj jetze í xicaj.

9-10 A'íj pu jín, aúche'e pu tura huá'a jemi í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios mej mi jamuan huaújse'upe'en, a'iné ja'atí ti na'a ti ayén a'uun a'uteárute ti ij e'ehuaújse'upe'en í Dios jamuan, a'íi pu ayén che'atá na'a raatapuá'ajta í ti jín tí'imuarie'e tíj ajta Dios tiraatapuá'ajtaca'a í ti jín tiu'umuáriej.

11 A'íj pu jín, tiché'e tiyen ahuátaca'anen nain jɨme'e taca'anírja'a tej ti te'uun a'uteárute, tɨ ij caí ja'atí ayén che'atá na'a huárɨni a'ij mej mejmí'i huaríj a'íɨme, í mej caí te'arás'aste me'íjna jɨme'e mej caí té'antzaahua.
12 Ajta a'íɨn í niuucari tɨ Dios jetze airáninei, a'íɨ pu e'ihuarújte'en, ajta tí'imɨjhuaca huápɨ'ɨ. Temua'a pu te'urú'ipi í tatzajta'a. Jaítze'e pu tí'ivaɨre'e caí í chun tɨ hua'apua jín ajcámɨɨmɨ, tɨ ajta huápɨ'ɨ antámɨɨmɨ, í mej majta jín rasi'icheca í carij tɨ ruví'i, majta jín ra'utasí'iche í tu'utanaj. A'uu pu xaa urú'ipi a'íjna í niuucari í xɨéjniu'ucare'ara'an jetze í tevi, ajta í mua'atzíire'ara'an jetze. Temua'a pu raayí'ɨtɨ tɨ ayén raatámitɨejte'en a'ij tɨ seíj tí'imua'atze, ajta a'ij tɨ seíj tí'ijxe'eve'e tɨ ayén huárɨni.
13 Ti'itíj tɨ na'a tɨ ayén tí'iseijre'e, tɨ ajta a'íjna jetze ajtéme'ecan a'íjna tɨ Dios ayén tiú'utaahuaca'a, tíj na'a ti'ipua'amé, ayée pu jéjre'e seijre'e í jemin. Ajta ayén ruxe'eve'e tej naímɨ'i tiyen tiu'utaseíjrata í jemin. Ajta, capu ti'itíj rú'avaa í jemin.

Jesús pu a'íɨn pú'een í tɨ jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee tí'ij ta japua huániuuni

14 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Pu'uri seijre'e í ta jemi seíj tɨ ve'ecán jín tí'ivaɨre'e ta jetze me'ecan í Dios jemi. Ajta a'íɨ pu ari a'uun a'ujnéj u ta japua. A'íj pu jín, tiché'e tiyen taca'anírja'a jín teuj rá'astijre'e te'íjna í tej té'atzaahuate'e.
15 A'iné a'íɨ pu ve'ecán jín tí'ivaɨre'e ta jetze me'ecan í Dios jemi, a'íɨ pu raayí'ɨtɨ tɨ ayén tá'ancu'uvajxɨ'ɨn a'íjna jɨme'e tej caí tácaca'anej í ta tzajta'a. A'íɨ pu che'atá na'a nain jín tirajpuaíjtzica'a tetíj iteen tirajpuaíjtzi. Ajta, a'íɨ pu caí ti'itíj jín até'ɨtzeaara.
16 A'íj pu jín, tiché'e tiyen taxí'evi'ira'a jín ajteáxɨire te'ájna vejli'i a'u tɨ a'utéjvee í ɨpuari a'u tɨ a'íɨn e'ecájca í Dios tɨ ij a'íɨn ayén tá'ancu'uvajxɨ'ɨn, tí'ij ajta rí'ɨ titaatá'an, tɨ ij ajta taatévaɨre'en ja'anáj tɨ na'a tɨ ruxe'eve'e.

5

Jesús pu ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi ta jetze me'ecan

1 Ayee pu 'een a'íjna jɨme'e ja'atí tɨ na'a tɨ ayén ve'ecán jín tí'ivaɨre'e í Dios jemi. Amuacaí mú miyen ra'avé'ehuausin huá'a tzajta'a í teɨte. Matí'ɨj mi miyen tí'ira'íjcate'en tɨ ij a'íɨn huá'a japua huániuuni í Dios jemi. A'íɨ pu ajta tiu'utámuaɨ'ɨvajta a'íjna í mej raatapuaíjve'esin í Dios, ajta a'íjna í ye'emuaate í mej hua'utámuaɨ'ɨvajta me'íjna jɨme'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi.
2 A'iné a'íjna í ja'atɨ ajta ramua'aree tɨ caí ruseíj té'eviicua'i, a'íɨ pu ajta raayí'ɨtɨ tɨ huá'ancu'uvajxɨ'ɨn a'ímej í mej caí a'ij tirú'umua'aree, ajta a'ímej í mej ti'itíj jín até'ɨtzeaara í Dios jemi.
3 A'íj pu jín ruxe'eve'e tɨ a'íɨn amuacaícan ayén tiu'utámuaɨ'ɨvajta a'íjna jɨme'e tɨ a'íɨn ruseíj ti'itíj jín auteájturaa í Dios jemi. Ajta á'iyen, ayée pu ruxe'eve'e tɨ ayén che'atá na'a huárɨni huá'a jɨme'e í teɨte í mej miyen che'atá mena'a ti'itíj jín tite'uteájturaa í Dios jemi.
4 Ajta, capu ja'atí ayén ruseíj te'enteárute a'íjna jɨme'e tɨ ayén tiu'utévaɨre'en í Dios jemi, sino tɨ pua'a Dios ayén a'íjna jín tira'íjcate'e a'ij tɨ ayén tira'íjca a'íjna í Aarón teecan.
5 A'íj pu jín, capu ayén ruseíj huataújtuaa a'íjna í Jesús tɨ ayén ve'ecán jín te'enteárute tɨ ij ayén tiu'utévaɨre'en í Dios jemi. Capu xaa ne'u, sino Dios pu ayén tiraata'ixaa tɨjín:
Mú'ee pej niyauj pírɨcɨ.

Ijii nu niyen muaatéya'upuataca'a.
6 Ajta pua'amecié pu ayén ti'ixa tijín:
Mú'ee pej piyen pe'íjna jín tí'ivaire'e í Dios jemi
tíj ajta ve'ecán jín tí'ivaire'e
a'íjna í Melquisedec tíj na'a rusén jime'e.
7 Tí'ij auj yen seijre'eca'a íiyen chaanaca japua, Jesús pu ayén huatéeniu, ajta raatéjhuau a'íjna jemi ti raayí'itihua'a ti ru'irájtuaani. Jéihua pu ayén huaújyeineca'a a'íjna jemi tí'ij a'íin caí raatá'acare'en ti huámi'ini. Ajta a'íin Dios ayén ráanamuajri'i a'íjna jime'e ti ayén huataúra'a ti ayén araúrasten a'ij ti tí'ijxe'eve'eca'a í Dios.
8 Ayee pu i yaujra'an pu pú'eene'e, aúche'e pu ayén rí'i ráaruu ti ayén ra'ará'astijre'en a'íjna jime'e í ti jín rajpuaíjtzica'a.
9 Ajta, tí'ij Dios ayén raanaíjmire, Jesús pu a'íjna jín te'enteájrupi a'íjna jime'e ti a'íin ayén hua'irájtuaani tíj na'a rusén jime'e naíjmi'ica a'ímej í mej rá'astijre'e.
10 Ajta Dios ayén a'íjna jín tira'íjca ti ij ayén che'atá na'a ve'ecán jín tiu'utévaire'en í Dios jemi tíj ajta tiu'utévai a'íjna í Melquisedec.

Mej nu'u jaítze'e yaú'itiée muá'ara'ani í Dios jemi

11 Jéihua tu tejá'amua'ixaate'ecu te'íjna jime'e. Mí ajta, jé'ecan pu muári'eri tej tiyen temua'a naa tejámuaatá'ixaate'en a'iné caxu ca'anacan yaú'itiée xá'aju'un.
12 Jee xaa ne'u, íjii tej tiyen tejá'amua'ixaate'e, ayée pu tiraavíjte'ecache'en sej siyen rujíimua'a sena'a tihuá'umua'aten í seica.
Mí ajta caí caxu, sino ayée pu ruxe'eve'e ti ja'atí ayén ajtahua'a tejamuáamua'aten í mej jín autéjhuiica mej tihuá'umua'aten me'íjna jime'e í niuucari ti Dios jetze a'uvé'eye'i. Ayee xu 'een matíj a'íime í ti'iríi í mej rumua'atí léechi ye'eca, mej caí xi yá'ujepi'ira'a í cua'ira.
13 Ja'atí ti na'a ti ayén 'een tíj pa'ari'i ti léechi jín ruuri, capu xi yaú'itie a'íjna í niuucari í mej jín tihuá'umua'aten a'ij ti ye'í seíj rí'i ti'itiújcha'ii í Dios jemi.
14 Mí ajta, a'íjna í niuucari ti ayén tí'ivaire'e tíj í cua'ira í mej racua'aca í mej vaujsi, ayée pu tihuá'aci'iti mej mi me'íjna jín tihuá'umua'aten a'ímej í mej meri vaujsi, í mej majta meri raayí'iti ti ayén tihuá'amitiejte'e ti pua'a ti'itíj ayén tí'ixi'epi'in nusu caí. Ayee pu 'een jín miyen raayí'iti me'íjna jime'e mej miyen rí'i ti'itiújcha'ii í Dios jemi.

6

1 A'íj pu jín, tiché'e tiyen mé rúuhua'axin te'íjna í mej jín amuacaí titá'itiiiri'i jíme'en í Ciríistu'u tej ti tiyen jaítze'e huavaújse'en í Dios jemi. Tiché'e caí ché'e te'íjna jetze ucáaju'un, a'íjna í niuucari ti jíme'en raxa tej seicié tiú'umua'ati te'íjna jime'e í ye'irá ti caí ché'e ti'itíj vaire'e í Dios jemi, nusu ti jíme'en raxa tej rá'atzaahuate'en í Dios.
2 Ajta seica ti ayén tí'ita'aijte'e tej nu'u huatámuai'ivijhua na'ari tej nu'u hua'avé'emuari'en ca'ín ti jíme'en raxa a'ájna xicáara'an í mej jetzen a'itajú'un a'íime í mej meri huácuii. Ajta, a'íjna í niuucari ti jíme'en raxa ti Dios ayén huá'axijte'en seij ajta seij a'ij ti tí'iraci'iti tíj na'a rusén jime'e. Naíjmi'i tíj na'a í tej teuchén tiraataxájtaca'a, ayée pu'u 'een í mej jín amuacaí titá'itiiiri'i. Pu'uri ruxe'eve'e tej jaítze'e huavaújse'en í Dios jemi.
3 Ayee tu te'íjna jín rini ti pua'a Dios ayén titaatá'acare'en.

4 Mí majta seica, ayée mú meri huaríj. Seij pu ja'anáj ayén ti-
huá'amitiejte'eca'a ti ayén ti'ayajna a'íjna í niuucari. Mu'uri ja'anáj raa-
muá'a a'íjna ti Dios hua'utapuaíjve ti ajta júte'e a'uvé'emej. Ajta a'íin
xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén huá'a tzajta'a huateájturaa.
5 A'íi mú majta raataxí'eve a'íjna í niuucari ti i'irí'en, ti ajta Dios jemi u
a'uvé'emej. Majta mú ra'ancuré'a me'íjna í muári'eri'ira'a ti jín Dios ayén
tiu'uta'aíjta tíj na'a rusén jime'e.
6 Matí'ij mi mé rúurie. A'íj pu jín capu a'atzu a'ij tí'iri'iri ti ayén
hua'ujéjcuare'en mej mi majtáhua'a seicié tiú'umua'ati. Capu xaa ne'u, a'iné
a'íi mú majtáhua'a rujíimua'a rá'utatan í cúruu jetze me'íjna ti yaujra'an
pú'een í Dios. Majtahua'a mú á jéjre'e huá'a tzajta'a í teite, a'íi mú majta
rá'axieehuari'i.
7 Ayee pu che'atá na'a tí'irineca huá'a tzajta'a í teite tíj ajta ayén tí'irineca í
chuej japua matí'ij huatéviiye. Dios pu ayén rí'i tiratá'aca a'íjna í chuej ti pua'a
matí'ijtá huatéviiye, ayén japuan tiu'unén a'íjna ti tihua'atéva'iri a'ímej í mej
japuan tí'ihua'aste.
8 Mí ajta, ti pua'a japuan tiu'unén a'íjna ti tétzicare'e, ajta a'íjna ti
tiú'uxu'uhua'ate'e matí'ij huatéviiye, capu ti'itíj vaire'e a'íjna í chuej. Jee xaa
ne'u, ayée pu tí'iri'iri ti ayén té'eme ti Dios a'ij pua'a ráaruuren, ajta ayén
tiraateátaiira.

Tí nu'u rí'i na'a ne'u tín ahuá'avaire'e mej mauj ruuri

9 Capu amín a'ij tej tiyen tejá'amua'ixaate'e, mi tej já'amuaxe'eve'e, a'iné
ayée pu titá'amitiejte'e mú'ejmi jime'e ti caí ayén tejamuáaci'iti a'íjna ti a'ij
pua'a 'een, sino sej siyen ra'ancuré'asin tíj na'a ti ayén ti'iseíire'e a'ame a'ájna
xicára'an ti jetzen Dios amua'irájtuaani.
10 Dios pu xaa ra'utámua'areeri'i a'ij ti tiraavíjte'e í sej jín tiu'umuári'ej, sej
seajta hua'utaxí'eve í Dios jetze me'ecan a'ímej í ti hua'irávi'itici í Dios. Capu
a'atzu yá'uhua'ana í Dios sej seri jín tihua'utéva'i, sej seajta seúche'e ti'itíj jín
tihua'atéva'iri.
11 Ayee tu tí'ijxe'eve'e mú'ejmi jime'e sej si siyen che'atá sena'a
a'araujca'anéecan jín siyen rijca seica jime'e ti ij Dios ayén amuaanaíjmire'en
a'íjna jime'e í sej jín rachú'eve'e ajta na'a caí nain te'entipuá'are.
12 Setá'aj caí siyen huá'ina'ase'e sino siyen che'atá sena'a huári'ni matíj
a'ímej í mej ra'ancuré'asin me'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'i ti ayén ti-
huá'uci'iti a'íjna jime'e mej té'atzaahuate'e, majta mej te'utáviicua'iri'i.

Ayee pu té'eme a'ij ti Dios te'ataújratziiri'i

13 Tí'ij Dios ayén te'ataújratziiri'i a'íjna í Abraham jemi, a'íi pu ayén ruseíj
tiraata'ixaa í runiuuca jime'e, a'iné capu mé'e já'a hua'aca'a ja'atí ti jaítze'e
ve'ecán jín ti'itéveeca'a ti ij ayén niúucare'ara'an jín tiraatá'an.
14 Ayee pu tiraata'ixaa tijín: "Huápi'i nu rí'i timuaateátuaasin. Jéihua nu
huápi'i hua'utámu'iirejsin í á'ayaujmua'a."
15 Ajta a'íin Abraham, tí'ij a'ateevi'i ti ayén rachú'eve'e ruxí'evi'ira'a jime'e,
aj pu'i ayén ra'ancuré'a a'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'i.
16 Jee xaa ne'u, a'iné ayée mú tí'ijri'ire í teteca mej runiuuca ti'itá'aca
a'íjna jime'e í niuucajtze'en a'íjna ti jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee mecaí a'íime.
Ajta ja'anáj ti na'a mej ti'itíj jín tiújtea'axi'in, ayée mú ramua'aree ti ari rí'i
ti'ihuaújxi'epi'intare tí'ij seíj runiuuca jín ayén ti'itá'aca.

17 A'ɨj pu jɨn, tɨ'ɨj Dios ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntare tɨ ayén tihua'utaseíjrate'en temua'a naa a'ɨmej ɨ tɨ tihuá'acɨ'ɨti mej mi ráamua'aree tɨ caí a'atzu rɨ'ɨrí tɨ seɨcié huárɨni a'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨɨn ari tiraaxɨ'epɨ'ɨntare, a'ɨɨ pu ajta ayén runiuuca jɨn tiraataxájtaca'a.

18 A'ɨj pu jɨn, tí'ihua'apua pu tí'iseijre'e tɨ caí ja'atí raayɨ'ɨtɨ tɨ seɨcié tiú'uruuren ɨ tatzajta'a, tɨ jɨme'en caí rɨ'ɨrí tɨ Dios ayén tiu'utéehua'ita: a'ii pu a'ɨɨn pú'een, a'ɨjna ɨ tɨ jɨn te'ataújratziiri'i, ajta runiuuca tɨ jɨn tiu'utaxájtaca'a. A'ɨj tu jɨn huatétaca'anen temua'a naa, iteen i tej jemin ajteáxɨireca'a tɨ ij a'ɨɨn tacha'ɨ á'ara'ani, tej ti tiyen ra'ancuré'an ɨ tej rachú'eve'e, a'ɨjna tɨ ajta ayén raateájtuaa itejmi jemi.

19 Ajta a'ɨɨn ɨ tej rachú'eve'e, ayée pu ca'anújra'a tatá'aca tɨ ij caí ti'itɨj tá'ɨtziite'e ɨ tatzajta'a, tɨ ij caí ti'itɨj ta'antimuá'itɨn. Cu xɨee a'ɨɨ pu a'uteájrupi u ta japua, huarita'an a'ɨjna ɨ cɨɨxuri tɨ já'ita'a e'ecáaviɨj.

20 Ajta a'ɨɨn ɨ Jesús, a'ɨɨ pu amuacaí a'uteájrupi tɨ ij a'ɨɨn ta japua huániuuni, a'ɨjna jɨme'e tɨ Dios ayén a'ɨjna jɨn tira'ɨjca tɨ i a'ɨɨn ayén che'atá na'a ve'ecán jɨn tiu'utévaɨre'en ɨ Dios jemi tɨj na'a rusén jɨme'e tɨj ajta a'ɨjna ɨ Melquisedec.

7

Jaítze'e pu ve'ecán jɨn ti'itéjvee ɨ Jesús caí ɨ Melquisedec

1-3 Ajta a'ɨɨn Melquisedec, capu tíya'upuaca'a, ajta capu tináànaca'a. Capu ajta ámitɨeere'e ja'atí tɨ jetzen airaújneijte, capu ajta ayén ámitɨeere'e ja'anáj tɨ huanú'ihuaca'a na'ari ja'anáj tɨ huamɨ'ɨ. A'ɨj pu jɨn, ayée pu che'atá na'a huaújruu tɨj ajta seíj tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios. Ajta a'ɨɨ pu ayén ve'ecán jɨn ti'itevée a'ame ɨ Dios jemi tɨj na'a rusén jɨme'e. A'ajná'ɨmua a'ɨɨ pu ajta a'ɨjna jɨn ti'itéveeca'a ɨ rey jɨme'e a'ɨmej jemi ɨ mej Salem é'echejca'a, ajta ve'ecán jɨn ti'itéveeca'a a'ɨjna jemi ɨ Dios tɨ nain jɨn antiújmua'aree.

Ajta a'ɨjna ɨ mej jɨn miyen ratamuá'amua tɨjín Melquisedec, ayée pu huataújmua'a tɨjín "Rey tɨ rɨ'ɨ naa tí'aijta". Ajta a'ɨjna tɨ rey pú'een tɨ Salem é'eme'ecan, ayée pu huataújmua'a tɨjín "Rey tɨ rɨ'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ mej mi ruxɨéehua tí'iteseijre'e". A'ɨɨ pu ra'antinájcheca'a a'ɨjna ɨ Abraham teecan tɨ'ɨj a'uun pu pɨjé'ejve a'u tɨ huajá'ucuii a'ɨmej ɨ reeyejte. Ajta, a'ɨɨn Melquisedec ayén rɨ'ɨ tiraateájtuaa. Tɨ'ɨj jí Abraham ayén raatapuaíjve tamuáamuata'a pua'amé tɨ a'ɨjna jetze ajtéme'ecantaca'a tɨj na'a tɨ ayén tihuá'ari'iri'i.

Jé'ecan pu ve'ecán jɨn ti'itéveeca'a a'ɨjna ɨ Melquisedec

4 Setá'aj siyen se'ɨjna jetze tiú'umua'ati tɨ huápɨ'ɨ ve'ecán jɨn ti'itéveeca'a ɨ Dios jemi a'ɨjna tɨ tayaaxúj pú'een. Ajta a'ɨjna ɨ Abraham teecan, a'ɨɨ pu ayén raatapuaíjve a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé tɨ a'ɨjna jetze ajtéme'ecantaca'a tɨj na'a tɨ ayén tihuá'ari'iri'i.

5 Jee xaa ne'u, a'ɨɨme ɨ mej Leví jetze airaújneijte ɨ mej majta ti'itɨj jɨn títetateí ɨ Dios jemi, ayée mú tiu'uta'aíjti'ire mej miyen hua'utáhuavii ɨ teite a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé ɨ mej tí'ijcha'ɨɨ a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨjna jetze ɨ yu'uxari ɨ mej jɨn tí'aijta. Ayee mú xaa ne'u huá'ahuaviiraca'a ɨ ru'ihuaamua'a. Capu amɨn a'ij, tɨ pua'a a'ɨɨ mú majta Abraham jetze airaújneijte a'ɨɨme ɨ ihuáamua'ame'en.

6 Mí ajta amɨn, ɨ tɨ caí huá'a jetze ajtéme'ecan, a'ɨɨ pu ra'ancuré'a a'ɨjna Abraham jemi a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé. A'ɨɨ pu ajta rɨ'ɨ raateájtuaa a'ɨjna ɨ Abraham. Ajta Dios pu ti'itɨj jɨn te'ataújratziiri'i a'ɨjna jemi ɨ Abraham.

7 Ajta, naímiˈi mú miyen ramuaˈaree tɨ ayén tiˈayajna tɨ aˈɨín tɨ jaítzeˈe veˈecán jín tiˈitéjvee ayén rɨˈɨ tiratáˈaca ɨ Dios jetze meˈecan aˈɨjna tɨ ciliéeneˈe jín tiˈitéjvee.
8 Ajta, ayée pu tíˈirɨneca íiyen chaanaca japua mej mi miyen raˈancuréˈan meˈɨjna ɨ tamuáamuataˈa tɨ puaˈamé aˈɨíme ɨ teɨte ɨ mej majta cuiˈica. Mɨ ajta, ayée pu tiˈiteújxajta tɨ aˈájnáˈɨmua, aˈɨí pu ayén raˈancuréˈa aˈɨjna tɨ auj jín ruuri.
9-10 Aˈɨj pu jín, rɨˈɨrí tej tiyen raataxáj yee aˈɨí pu Leví ajta ayén tiuˈunájchitacaˈa aˈachú cumu tamuáamuataˈa puaˈamé aˈɨjna jɨmeˈe tɨ aúcheˈe huataseíjreˈesin aˈɨjna jetze ɨ ruyaaxu, aˈɨjna ɨ Abraham teecan. Leví pu xaa tiuˈunájchitacaˈa aˈájna tíˈɨj Melquisedec ayén raˈantinájcheca aˈɨjna ɨ Abraham teecan.

Cɨrístuˈu pu veˈecán jín tiˈitevée aˈame tíj naˈa rusén jɨmeˈe

11 Ajta, tɨ puaˈa rɨˈɨrístanche tɨ huaˈunaíjmireˈen ɨ teɨte ɨ Dios jemi aˈɨjna jɨmeˈe mej veˈecán jín títetateí aˈɨíme ɨ mej Leví jetze ajtémeˈecan, capu aˈatzu ruxeˈeveˈe áˈameˈenche tɨ seíj ayén huataseíjreˈen tɨ ayén cheˈatá naˈa veˈecán jín tiuˈutévaɨreˈen tíj ajta tiuˈutévaɨ aˈɨjna ɨ Melquisedec, tɨ ajta caí Leví jetze ajtémeˈecantacaˈa. Capu xaa neˈu ayén ruxeˈeveˈe áˈameˈenche, aˈiné aˈɨín niuucari ɨ mej jín tíˈaijta, aˈɨí pu ayén huataseíjre huáˈa jemi ɨ mej Leví jetze ajtémeˈecantacaˈa.
12 Mɨ ajta xaa, tɨ puaˈa ayén ruxeˈeveˈe mej seɨcié huárɨni mej mi huaˈantíhuauni aˈɨmej ɨ mej teˈenteárute ɨ Dios jemi, ayée pu cheˈatá naˈa ruxeˈeveˈe mej seɨcié ráaruuren ɨ niuucari ɨ mej jín tiuˈutaˈaíjta.
13 Jee xaa neˈu, ayée pu tiˈayajna, aˈiné aˈɨjna ɨ tej jɨmeˈen raxa, seíj pu teɨtejraˈa jetze ajtémeˈecan, ajta capúu xɨ jaˈanáj jaˈatɨ ayén tiˈitíj jín tiuˈutévaɨ ɨ Dios jemi, tɨ ajta aˈɨjna teɨtejraˈa jetze ajtémeˈecan.
14 Jee sein, aˈɨín tavástaraˈa ayén Judá jetze airaújneijte. Ajta aˈɨín Moisés teecan capu jaˈanáj tiˈitíj huataxájtacaˈa aˈɨjna jɨmeˈe ɨ teɨtejraˈa, tɨ huáˈa jetze huataseíjreˈenche aˈɨíme ɨ mej veˈecán jín tiˈitevée muáˈajuˈunche ɨ Dios jemi.
15 Jee xaa, ayée pu tiˈayajna xaa neˈu, tɨ seíj ayén huataseíjre tɨ ayén cheˈatá naˈa veˈecán jín tiˈitéjvee ɨ Dios jemi tíj ajta aˈɨjna ɨ Melquisedec.
16 Ajta aˈɨín, capu ayén aˈɨjna jín tiraˈíjca aˈɨjna jɨmeˈe tɨ ayén araúrasten aˈij mej tiraˈuyúˈuxacaˈa aˈɨíme ɨ teteca ɨ mej cuiˈica aˈij tɨ tiúˈujxeˈeveˈe tɨ seíj jetzen airaanen tɨˈɨj tiˈitíj jín teˈenteárute ɨ Dios jemi.
Capu xaa neˈu ayée naˈa, sino aˈɨí pu aˈɨjna jín ayén teˈenteájrupi aˈɨjna jɨmeˈe tɨ ayén ruurican seíreˈe aˈame tíj naˈa rusén jɨmeˈe. Ajta, capu rɨˈɨrí tɨ jaˈatɨ raˈupuáˈajteˈen.
17 Ajta, ayén jɨmeˈen tiuˈutaújxajtacaˈa tɨjín:
Múˈee pe piyen cheˈatá penaˈa
veˈecán jín tiˈitevée puaˈamé ɨ Dios jemi
tíj naˈa rusén jɨmeˈe tíj ajta aˈɨjna ɨ Melquisedec.
18 Ayee pu téˈeme, aˈiné Dios pu ari ayén raˈuréˈuu aˈɨjna ɨ niuucari tɨ amuacaí raateájtuaa aˈɨmej jemi ɨ mej Israél jetze ajtémeˈecantacaˈa. Ayee pu aˈɨjna jín huarɨj aˈiné camu téˈeviicuaˈiracaˈa aˈɨíme ɨ mej veˈecán jín títetaté ecaˈa, ajta capu tiˈitíj tiuˈutévaɨ aˈɨjna ɨ niuucari.
19 Jee xaa, capu tiˈitíj huanaíjmire aˈɨjna ɨ niuucari ɨ mej jín tíˈaijtacaˈa, sino aˈɨí pu xaa tɨˈɨj Dios ayén raateájtuaa itejmi jemi aˈɨjna tɨ jaítzeˈe rɨˈen ɨ tej rachúˈeveˈe, ɨ tej teajta jín vejliˈi ajteáxɨire jemin ɨ Dios.

20 Ayee pu ajta 'een jín jaítze'e tí'ivaire'e a'ífna í tej rachú'eve'e a'ífna jime'e
ti Dios ayén runiuuca tiu'utá'an, ayén raateájtuaa itejmi jemi. Majta a'ímej
í seica, ayée pu Dios caí runiuuca jín tiu'utá'a a'ímej jime'e. Capu amín a'ij,
maúche'e mú ve'ecán jín te'enteájrupi í Dios jemi.
21 Mí ajta a'ífna í Jesús, a'íi pu a'ífna jín ayén te'enteájrupi niuucajtze'en
a'ífna ti jíme'en tiu'utaxájtaca'a tijín:
Tavástara'a, mú'ee pej ve'ecán jín ti'itevée pua'amé
í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e,
ajta a'íi pu caí ja'anáj ruhuárita'a cáame.
22 A'íj pu jín, ayén éene'e já'araa ti a'íin Jesús a'íin pú'eene'e í tej jín
ráamua'aree ti jeíhua huápi'i jaítze'e rí'en a'ífna í niuucari ti jéjcua í ti jín Dios
te'ataújratziiri'i itejmi jemi.
23 Majta a'íime í mej mejmí'i ve'ecán jín tiu'utévai í Dios jemi, mu'iití mú
miyen ará'aseca'a me'ífna jime'e mej caí a'achú á'atee mej miyen me'ífna jín
tiu'utévaire'en a'ífna jime'e mej cui'icaa.
24 Mí ajta amín í Jesús, a'iné amí pu ayén seíire'e a'ame tíj na'a rusén jime'e,
a'íi pu ajta ve'ecán jín ti'itevée a'ame í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e.
25 A'íj pu jín, a'íi pu raayí'iti ti nain jín hua'irájtuaani a'ímej í mej hu-
ataújtuiire'en í Dios jemi me'ífna jime'e mej rá'astijre'e me'ífna í Jesús. Ayee
pu'u xaa ne'u, a'iné ayée pu 'een jín ruurican huateáturaasin ti ij huá'a japua
huániuuni.
26 A'íj pu ajta jín, ayée pu tiraavíjte'eca'a ti ayén ta japua huániuuni seíj ti
ayén 'een tíj a'ífna ti ayén ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi. A'íi pu rí'éene'ecán
jín huateájturaa í Dios jemi. Ajta, capu a'atzu ti'itíj jín a'ij pua'a huá'aruuren
í teite. Capu ajta ti'itíj jín até'itzeaara í Dios jemi. Ajta, capu ayén ti'itiújcha'ii
matíj í seica í mej a'ij pua'a tí'iteseijre'e í Dios jemi. Dios pu ajta ayén rí'i
raateájtuaa ti ij a'íin ayén jemin a'uteáturan júte'imua u ta japua.
27 Ajta, capu ayén ruxe'eve'e ti a'ífna Jesús ayén tiu'utámuai'ivejta í ru
jíme'en nain xicaj tzajta'a, capu ajta huá'a jíme'en í teite matíj tí'ijri'ire a'íime
í seica í mej ve'ecán jín títetateí í Dios jemi. Capu xaa ne'u, a'iné ayée pu seíj
na'a huaríj nain jime'e tí'ij a'íin ruseíj huataújmuai'ivejtaca'a.
28 Ajta, a'ífna í niuucari í mej jín tí'aijta, ayée pu hua'antíhuauca mej mi
ve'ecán jín tiu'utévaire'en a'íime í teite í mej caí té'eviicua'i í ru tzajta'a. Mí
ajta, a'ífna í niuucari í ti jín Dios te'ataújratziiri'i, a'íi pu ayén ra'antíhua'u a'ífna
í yaujra'an ti ari huateújnaijmire tíj na'a rusén jime'e.

8

Jesús pu ve'ecán jín ti'itéjvee u ta japua

1 Ajta a'ífna í tej jíme'en ti'ixa, ayée pu huataújmua'a. Pu'uri seíj ayén
ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi ti ayén ta japua niuuca. A'íi pu ari a'uun
a'ujyeíjxi ruri'iríinta'a a'u ti e'ecájca a'ífna ti huápi'i naa seijre'e a'ujna júte'e.
2 A'uu pu tí'ivaire'e u teyujta'a, a'ífna jetze í inaamua ti tzáahuati'ira'a jín
a'utéjvee a'u ti Dios é'eseijre'e. Capu tevi rá'ajtaahuaca'a sino tavástara'a
pu'u.
3 Ayee pu tí'ijci'icipua ja'atí ti na'a ti ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi ti
a'íin raateájtuaani í meesa japua a'ífna ti tiu'utapuaíjve'en, ajta í ti'itén mej
hua'utámuai'ivejtaca'a. A'íj pu jín ayén ruxe'eve'e ti a'íin Jesús ajta ti'itíj
huatámuai'ivejta.

4 Tɨ́ pua'a a'ɨ́ɨn ayén huatéveecache'en íiyen chaanaca japua, capu a'atzu rɨ'ɨrístanche'e tɨ a'ɨ́ɨn ayén ve'ecán jɨ́n tiu'utévaɨre'en ɨ́ Dios jemi, a'iné maúche'e mú seica miyen seijre'e ɨ́ mej miyen me'ɨ́jna jɨ́n tí'imuaɨ'ɨvejtaca ɨ́ mej jɨ́n tiu'utapuajve ɨ́ Dios jemi, a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.

5 Majta a'ɨ́ɨme, ayée mú tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna tɨ ayén seijre'e tɨ́j cɨéenime'ara'an a'ɨ́jna tɨ júte'e é'eseijre'e.

Majta, matɨ́'ɨj miyen araúrasten ɨ́ hua'aye'ira, ayée mú tí'ira'ɨjchue a'ij tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n seijre'e ɨ́ júte'e ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ́'ɨj Moisés teecan ayén a'utechenɨ́iche'en tɨ rá'ajtaahua a'ɨ́jna ɨ́ ɨnaamua tɨ Dios ayén tiraatá'itɨɨiri'i, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Patá'aj hui piyen nain jɨ́n huárɨni a'ij nej timuaataseíjrate patɨ́'ɨj pe'uun a'utéveeca'a ɨ́ jɨrí japua."

Cɨríistu'u pu nu'u raateájtuaa itejmi jemi ɨ́ niuucari tɨ jaítze'e rɨ́'en caí ɨ́ tɨ mí'ime'ecan

6 Mɨ́ ajta ɨ́jii, Cɨríistu'u pu'uri ayén ra'ancuré'a tɨ ayén a'ɨ́jna jɨ́n tiu'utévaɨre'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jaítze'e rɨ́'en ɨ́ Dios jemi caí a'ɨ́jna ɨ́ mej jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ́iyen chaanaca japua. Ayee pu che'atá na'a jaítze'e rɨ́'en a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ jɨ́n ta japua huaniú. Ayee pu 'een jɨ́n jaítze'e rɨ́'en a'iné jaítze'e pu rɨ́'en a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ Dios ayén raatá'a, tɨ ajta jaítze'e rɨ́'en a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n te'ataújratziiri'i tɨ tí'itacɨ'ɨti.

7 Ajta a'ɨ́ɨn niuucarijra'a ɨ́ tɨ jɨ́n amuacaí Dios te'ataújratziiri'i, tɨ pua'a ayén caí ti'itɨ́j jɨ́n te'utéturaanche'e, capu a'atzu huataujcɨ'ɨpuáache'e tɨ seɨ́j ayén huáteuni ɨ́ tɨ jɨ́n Dios ayén te'ateújratziira.

8 Mɨ́ ajta Dios, ayée pu huá'a jetze te'ujpuá'ajte mej caí a'atzu araúraste me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ amuacaí raateájtuaa huá'a jemi. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

Ayee pu ti'ixa ɨ́ tavástara'a yee me'ecui xaa, ne'u.
Pu'uri a'ájna xɨcáara'an jetze teja'uré'enejsin
    nej jetzen jéjcuacan jɨ́n niuucari tihua'utá'asin
    ɨ́ nej jɨ́n te'atánratziira ne'ɨ́mej jemi
    ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan,
neajta huá'a jemi ɨ́ teɨtestemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Judá.
9 Canu niyen che'atá nena'a éeni'icɨ'en
    ɨ́ niuucari hua'utá'asin netɨ́j tihua'utá'a
    a'ɨ́mej ɨ́ huá'avaujsimua'acɨ'ɨ,
a'ájna xɨcáara'an nej jetzen hua'utévaɨ,
neajta hua'iráavi'itɨ a'ujna u Egipto,
    a'iné camu á'atee mej miyen huárɨni
    a'ij nej ne'ɨ́jna jɨ́n tihuau'ɨ́jca ne'ɨ́jna jetze
    ɨ́ niuucari nej raateájtuaa a'ɨ́mej jemi.
Mɨ́ ajta, capu ché'e nej jetze ruxe'eve'eca'a
    nej rɨ́'ɨ tihuá'ucha'ɨn.
10 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niuucari tɨ jéjcua
    ɨ́ nej jɨ́n te'atánratziira a'ɨ́mej jemi
    ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
Ayee pu ajta ti'ixa ɨ́ tavástara'a tɨjɨ́n:
Tɨ́'ɨj te'entipuá'are a'ájna xɨcáara'an jetze,
    ayée nu ca'anɨ́jra'a hua'utá'asin
    mej mi ra'utámua'aree ɨ́ ru tzajta'a

ɨ niuucari ɨ nej jɨn tí'aijta.
Ayee nu raateátuaasin ɨ neniuuca huá'axɨejniu'uca jetze,
seɨj neajta seɨj, temua'a naa.
Neajta nu inee huá'a Dios pu'éene'e na'ame.
Majta a'ɨɨme, a'ɨɨ mú neteɨtestemua'a muá'aju'u.
11 Majta a'ɨɨme, camu ché'e miyen tíhua'utá'itɨiira
ɨ ruxɨ'ej teɨte yee setá'aj ráamua'ati ɨ tavástara'a.
Camu xaa ne'u, a'iné naími'i
mú miyen nemua'atée muá'aju'u,
matɨj mena'a pua'amé ɨ teɨte,
a'ɨɨme ɨ mej cɨliéene'e jɨn títetateɨ,
majta a'ɨmej ɨ mej ve'ecán jɨn títetateɨ.
12 Neajta inee, nee nu niyen tíhua'utá'uuni'ira
ɨ mej jɨn a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨca'a ineetzi jemi.
Neajta, canu ché'e ja'anáj niyen ra'utámua'areeri'i
ɨ mej jɨn neetzi jemi auteájturaa.
13 Ayee pu'u na'a, a'iné tavástara'a pu ayén jíme'en ti'ixa yee "jéjcuacan nu jɨn niuucari huateátuaasin", ayée pu 'een jɨn ajta ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntare tɨ ari mí'ime'ecan a'ɨjna ɨ niuucari tɨ amuacaí huá'a jemi raateájtuaa. Ajta a'ɨɨn tɨ ari mí'ime'ecánta já'araa, ajta caí ché'e ti'itɨj vaɨre'e, pu'uri tɨn antipuá'ari nain jɨme'e.

9

Ɨ ɨnaamua tɨ yen seijre'eca'a ɨiyen chaanaca japua

1 Ajta jíme'en ɨ niuucari tɨ amuacaí a'ɨmej jemi raateájtuaa, ayée pu jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij mej ye'í huárɨni mej mi raná'amiche'en ɨ Dios, ajta a'ij tɨ éene'e seɨire'e a'ame a'ɨjna ɨ ɨnaamua.
2 Ajta a'ɨɨn ɨ ɨnaamua, hua'apua pu jɨn ájtaavijhuaca'a ɨ mej tzajta'an te'irá'a ɨ mej jɨn tí'ina'amiche'e. Ajta tzajta'an ɨ tɨ á jéjre'e ájtaavijhuaca'a, a'úu pu a'utéveeca'a a'ɨjna tɨ antitátzajmee, ajta a'ɨjna ɨ meesa tɨ ajta japuan e'etiá'a a'ɨjna ɨ pan tɨ Dios jemi huatétuiihuaca'a. Ayee pu téja'arájtehuaa tɨ nu'u "a'ájna a'u tɨ Dios huateúra'ate."
3 Ajta, huarita'an a'ɨjna cɨɨxuri tɨ já'ita'a e'ecáaviɨj tɨ hua'apua, a'úu pu seɨj a'utéveeca'a ɨ ɨnaamua. Ayee mú te'etamuá'amua tɨjɨn "A'ɨjna tɨ Dios huápɨ'ɨ huateúra'ate".
4 A'uu pu tzajta'an seijre'eca'a a'ɨjna tɨ oro jɨn taavíjhuaca'a, mej majta japuan tí'imuaɨ'ɨvejtacare'e cítzive'eri jɨme'e. A'uu mú majta ru'uteájtuaa a'ɨjna ɨ chi'ira'an tɨ oro jɨn nain japua cámeijri'ihuaca'a, tɨ ajta urámuaaca'a a'ɨjna tetej tɨ jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a a'ɨjna ɨ niuucari tɨ jɨn Dios amuacaí te'ataújratziiri'i. A'uu pu ajta huiirájcati a'ɨjna ɨ xa'ari tɨ oro jɨn taavíjhuaca'a, tɨ ajta tzajta'an urámuaanica'a a'ɨjna ɨ cua'ira, a'ɨjna ɨ mej miyen ratamuá'amua tɨjɨn maná. A'uu pu ajta huiiráca'atii a'ɨjna ɨ Aarón itzíj tɨ jetzen te'ejtaneájxɨ.
5 Majta a'ɨɨme ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e, ɨ mej majta huápɨ'ɨ naa seijre'e, a'úu mú japuan utiú'uuca'a a'ɨɨme ɨ mej hua'apua. A'ɨɨ mú ru'ana jɨn ra'avá'anajca'a a'ujna a'u tɨ Dios tihua'utá'uuni'iracare'e. A'iné ti'imu'íi ɨ mej me'uun te'irá'a, capu cɨ'ɨpe tej íjii tiu'utaxáj seexu'ijmé'en nain tɨj na'a.
6 Matɨ'ɨj meri nain rɨ'ɨ tiú'uruu, ja'anáj tɨ na'a mú me'uun a'uteáru'ipiche'e tzajta'an ɨ tɨ amuájca ɨ ɨnaamua a'ɨɨme ɨ mej ve'ecán jɨn tí'ivaɨre'eca'a ɨ Dios

jemi mej mi miyen huárɨni a'ij mej me'ɬíjna jín tite'entiújmua'aree a'ij tɨ tiú'ujxe'eve'e.

7 Ajta ɬ seíj jetze ɬ ɨnaamua, seíj pu'u a'uun a'uteáru'ipi tɬj na'a sei nine'ira'a jɨme'e. A'ɬíi pu a'ɬíin pu'éene'e a'ɬíjna tɨ jaítze'e ve'ecán jín tí'ivaɨre'eca'a ɬ Dios jemi. Ajta a'ɬíjna huajáasime'e a'ɬíjna ɬ xúure'e tɨ jín tiu'utámuaɨ'ɨvejta ɬ rujɬíimua'a ɬ tɨ jín auteájturaa ɬ Dios jemi, ajta a'ɬímej jɨme'e ɬ teɨte, ɬ mej jín Dios jemi auteájturaa.

8 Ajta a'ɬíin ɬ xɨéjniu'ucare'ara'an ɬ Dios, ayée pu jíme'en tí'ita'ixaate'e tɨ ayén huataújmua'a tɨ caí xɨ te'entácuuni'i tej ti te'uun a'uteárute a'ájna tɨ jeíhua huápɨ'ɨ huateúra'ate ɬ Dios tɨ pua'a auj a'uun a'utéveeca a'ɬíjna ɬ ɨnaamua tɨ á jéjre'e é'eseijre'e.

9 Ajta a'ɬíin tɨ á jéjre'e é'eseijre'e, ayée pu huataújmua'a ɬ hua'aye'ira ɬ mej íjii huáteɨte. Ayee mú tí'ijrɨ'ɨre a'ɬíime ɬ mej miyen araúrasten me'ɬíjna ɬ ye'irá. A'ɬíi mú tí'itatú'iri ɬ Dios jemi ti'itɬj tɨ na'a mej tí'ipuaijve'e, majta ɬ mej raatámuaɨ'ɨvajta.

Mɬ ajta, tɬj na'a tɨ ayén 'een ɬ mej raatámuaɨ'ɨvajta, capu a'ɬíin pú'een ɬ tɨ xaa raanaíjmire'en ɬ mua'atzíire'ara'an a'ɬíjna tɨ rana'amiche ɬ Dios.

10 Capu xaa ne'u, a'iné ayée pu'u a'ɬíjna jín tí'ivaɨre'e ɬ mej racua'aca nusu mej raye'eca na'ari ɬ mej jín huaté'ɨihuaxɨ'ɨn, naíjmi'i tɬj na'a pu a'ɬíin pú'een ɬ mej mena'a jín tí'aijta a'ij tɨ huárɨni ɬ rujɬíimua'a. Ayee pu ti'ihuaújxɨ'epɨ'ɨntare mej miyen rɨcɨ asta na'a caí Dios ayén raanaíjmire'en tɬj na'a tɨ tí'iseijre'e.

Ɨ xúure'e tɨ jín huaújnaijmire ɬ niuucari tɨ jéjcua

11 Ajta íjii, Cɨríistu'u pu ayén huataseíjre itejmi jemi a'iné a'ɬíi pu ve'ecán jín ti'itéjvee ɬ Dios jemi tɨ ij ayén a'ɬíjna jín rɬ'ɨ titaatá'an tɬj na'a tɨ ɬ'ixɨ'epɨ'ɨn 'een tɨ auj ayén teja'uré'enejsin. A'uu pu já'ita'a a'uteájrupi ɬ ɨnaamua jete tɨ jaítze'e tí'ivaɨre'e, tɨ ajta jeíhua jaítze'e huateújnaijmire, a'iné capu ayén ájtaavijhuaca'a muájca'a jɨme'e.

12 Seíj pu'u a'uun a'uteájrupi a'ujna tɨ Dios ayén huateúra'ate. Ajta, capu a'ɬíin huajáasime'e a'uun a'uteájrupi ɬ hua'axuure'e a'ɬímej ɬ caurasi nusu a'ɬímej ɬ viseáaru'use, sino ruxuure'e pu jín a'uun a'uteájrupi tɨ ij raatáhuauni tɨ tiu'utanájchita huá'a jetze me'ecan ɬ teɨte tɬj na'a rusén jɨme'e ɬ mej jín auteájturaa ɬ Dios jemi.

13 Jee xaa ne'u, cɬj pu caj tí'ivaɨre'eca'a mej miyen huá'aruuren a'ɬíime ɬ mej ti'itɬj jín auteájturaa ɬ Dios jemi, mej miyen hua'uté'ɨiraxɨ'ɨn me'ɬíjna jɨme'e ɬ hua'axuure'e ɬ caurasi, ajta ɬ hua'axuure'e ɬ tuuru'use. Majta mú jín hua'acáviviiraca ɬ nasíjra'an ɬ viseáaru'u tɨ huáàcaj ɬ mej raateátai.

14 A'ɬj pu jín jeíhua pu huápɨ'ɨ jaítze'e jamuaaté'ɨiraxɨ'ɨn ɬ a'amua mua'atzíira'a jetze a'ɬíjna jɨme'e ɬ xúure'e tɨ Cɨríistu'u ra'iráaxɨre. Ajta, a'ɬíjna jetze ɬ xɨéjniu'ucare'ara'an ɬ Dios tɨ rusén jín seijre'e, a'ɬj pu jetze huateújca'anejca'a tɨ ij ayén caí ti'itɬj jín a'aturáa tɬ'ɨj huataújmuaɨ'ɨvejtaca'a ɬ Dios jemi. Ayee pu 'een jín huarɬj sej si siyen raatapuá'ajta sej rá'astijre'e se'ɬíjna ɬ ye'irá tɨ caí ché'e ti'itɬj vaɨre'e, sej si tiu'utévaɨre'en se'ɬíjna jemi ɬ Dios tɨ i'irúuri.

15 A'ɬj pu jín, a'ɬíi pu a'ɬíin pú'een tɨ ayén tiraaxɬ'epɨ'ɨntare tɨ Dios jéjcuacan jín te'ateújratziira huá'a jemi tɨ hua'utajé mej mi miyen ra'ancuré'an a'ɬíjna tɨ tihuá'acɨ'ɨti tɬj na'a rusén jɨme'e a'ij tɨ Dios te'ataújratziiri'i. Ayee pu té'eme, a'iné Cɨríistu'u pu huamɬ'ɨ a'ɬíjna jɨme'e tɨ ij huá'ari'i ɬ mej jín auteájturaa

ɨ Dios jemi matíˈɬij mauj rá'astijre'eca'a meˈɬíjna ɨ niuucari ɨ tɨ amuacaí jɨ́n te'ataújratziriˈi ɨ Dios.

16 Ayee pu tíˈeen, tɨ pua'a ayén seijre'e ɨ cuapée tɨ jetzen té'eyu'usiˈi tɨ nu'u ayén tíˈiracɨˈiti seíj ɨ ja'atɨ, amuacaícan pu ayén ruxe'eve'e tɨ aˈɬíjna ɨ ja'atí huámɨˈɨni tɨ ayén cuapée jɨ́n te'ataújratziriˈi. 17 Jee xaa ne'u, aj pu xaa ayén tíˈivaɨre'e aˈɬíjna ɨ cuapée tɨ pua'a ayén huámɨˈɨni aˈɬíjna ɨ ja'atí tɨ aˈɬíjna jɨ́n te'ataújratziiriˈi. Ajta, tɨ pua'a auj ruuri aˈɬíjna ɨ ja'atɨ, capu a'atzu tiratévaˈɨri ɨ seíj aˈɬíjna ɨ cuapée ɨ ja'atí tɨ ayén tíˈiracɨˈiti.

18 Aˈɬíj pu jɨ́n, ayée pu ajta ayén ruxe'eve'eca'a tɨ aˈɬɨ́n niuucari tɨ amuacaícan jɨ́n te'ataújratziriˈi ɨ Dios, aˈɬɨ́ pu ajta aˈɬíjna jɨ́n tiˈihuaújxɨˈepɨˈɨntariˈiriˈi aˈɬíjna jɨme'e tɨ tiˈitíj ruxuure'e airáaxɨre.

19 Tíˈɬɨjaˈɬɨ́n Moisés teecan ayén tihua'utánamuajriste naíjmiˈica ɨ teɨte tíj na'a ayén té'eyu'usiˈihuaca'a jetzen ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tíˈaijta, aˈɬɨ́ pu tírajnájchi aˈɬíjna ɨ hua'axuure'e ɨ viseáaruˈu, ajta jamuan ɨ hua'axuure'e ɨ caurasi aˈɬíjna ɨ jaj jamuan, ajta jamuan aˈɬíjna ɨ muxaj tɨ pa'u, ajta jamuan aˈɬíjna ɨ hisopo piˈista. Aj pu ij, aˈɬíjna jɨ́n, ayén raatétzutijraxɨ ɨ yu'uxari tɨ jíriˈi, ajta hua'utétzutijraxɨ naíjmiˈica ɨ teɨte.

20 Ayee pu aˈɬíjna jɨ́n huaríj, aj puˈi ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n: “Aˈɬɨɨpuaˈɬɨ́n pú'een ɨ xúureˈe tɨ jɨ́n ayén tiú'uxɨˈepɨˈɨntariˈihuaca'a aˈɬíjna ɨ niuucari tɨ jɨ́n Dios ayén te'ataújratziriˈi mú'ejmi jemi. Ayee nu neˈɬíjna jɨ́n huaríj a'ij tɨ aˈɬɨ́n titaata'aíj.”

21 Ajta aˈɬɨ́n Moisés teecan, ayén che'atá na'a xúureˈe jɨ́n raatétzutijraxɨ aˈɬíjna ɨ ɨnaamua, ajta tíj na'a tiˈipua'amé ɨ xa'ari, ajta ɨ tuxa'a ɨ mej jɨ́n tíˈivaɨre'e a'ujna ɨnaamua jete.

22 Jee xaa ne'u, ayén tiˈayajna. Jíme'en aˈɬíjna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tíˈaijta, tímua'a mú tɨ́n nain huateúˈɨˈiraxɨ xúureˈe jɨme'e. Ajta, tɨ pua'a caí tiˈitíj ra'iráxɨre'en ɨ ruxuure'e, capu a'ij tíˈiriˈɨri tɨ ayén tihua'utá'uuniˈi ɨ teɨte ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi.

Ɨ muaɨˈɨvéjri tɨ xaa jaítzeˈe rɨˈen

23 Aˈɬíjpujɨ́n ayén ruxe'eve'eca'a mej miyen raatéˈɨiraxɨˈɨn tíj na'a tɨ ayén seijre'eca'a tíj ciéenimeˈara'an pú'een aˈɬíjna tɨ júteˈe é'eseijre'e. Ajta ayén ruxe'eve'eca'a tɨ ja'atí ayén raatéˈɨiraxɨˈɨn aˈɬíjna tɨ júteˈe é'eseijre'e aˈɬíjna jɨme'e ɨ muaɨˈɨvéjri tɨ jaítzeˈe rí'en caí ɨ mej jɨ́n miyen tíˈijrɨˈɨre íiyen chaanaca japua.

24 Ajta aˈɬɨ́n Cɨríistuˈuˈuuncapuˈuuna'uteájrupi ɨnaamua jete tɨ muájca'a jɨ́n ájtaavijhuaca'a, tɨ ajta ayén 'een tíj ciéenimeˈara'an aˈɬíjna tɨ júteˈe é'eseijre'e, sino a'úu pu u ta japua a'uteájrupi ɨ Dios jemi ta jetze me'ecan.

25 Ajta, capu a'uun a'uteájrupi tɨ ij muˈiitíɨ huataújmuaɨˈɨvejta tíj ajta aˈɬɨ́n tɨ ve'ecán jɨ́n tíˈivaɨre'e íiyen chaanaca japua. Ayee pu tíj na'a seíj nineˈira'a jetze aˈɬíɨ pu a'uteáruˈipi a'ájna tɨ Dios huateúra'ate tɨ ij raatétzutijraxɨˈɨn xúureˈe jɨme'e tɨ aˈɬɨ́n ruseíj caí ra'iráaxɨre, sino seíj puˈu a'uun a'uteájrupi aˈɬíjna ɨ Cɨríistuˈuˈuncapuˈuuna'uteájrupi ɨ Dios jemi ta jetze me'ecan.

26 Na'ari caí, ayée pu ruxe'eve'e á'ame'enche'e tɨ aˈɬɨ́n muˈiitíɨ rajpuaíitzi á'ame'enche'e tíj na'a tɨ huataseíjre ɨ chaanaca tej japuan yen seijre'e.

Mí ajta, ayée pu xaa ne'u tiˈayajna tɨ aˈɬɨ́n seíj na'a ayén huataseíjre íjii tɨ ari nain te'entipuá'ajte tɨ ij ra'antipuá'ajte'en ɨ mej jɨ́n até'ɨtzeaara ɨ Dios jemi. Ayee pu 'een jɨ́n ra'antipuá'ajte aˈɬíjna tɨ ruseíj huataújmuaɨˈɨvejtaca'a.

27-28 Ajta, ayée pu tiˈihuaújxɨˈepɨˈɨntariˈiriˈi aˈɬímej jemi ɨ teɨte tɨ seíj na'a ayén tiráaciˈiti ɨ teáata'a tɨ huámɨˈɨni, ajta á'iyen Dios rá'axɨjte'en. Ayee pu

che'atá na'a 'een tɨ a'ɨ́ɨn Cɨrɨ́istu'u seɨ́j na'a huataújmuaɨ'ɨvejtaca'a huá'a jetze me'ecan ɨ́ teɨte tɨ ij huá'ari'i ɨ́ mej jɨ́n mu'iitɨ́ auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Ajta, a'ɨ́ɨ pu ajtahua'a huataseɨ́jre'esin huá'a jemi ɨ́ mej a'ujca'anéecan jɨ́n rachú'eve'e. Capu ché'e puaɨ́jtzi hua'utá'asin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n á'atura ɨ́ teɨte sino a'ɨ́ɨ pu icu hua'irátuaasin.

10

Capu rɨ'ɨrí tɨ a'ɨ́ɨn niuucari ɨ́ mej jɨ́n tɨ'aijta ayén hua'unaɨ́jmire'en ɨ́ teɨte

1 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tɨ'aijta, ayée pu'u na'a 'een tɨ́j cɨénime'ara'an tɨ́j na'a tɨ ɨ'ixɨ'epɨ'ɨn tɨ ayén teja'uré'enejsin. Capu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n seijre'e ɨ́ Dios jemi. Ajta, a'iné ayée pu ruxe'eve'e mej miyen che'atá mena'a tiu'utámuaɨ'ɨvejta tɨ́j na'a seɨ́j nine'ira'a jɨme'e, a'ɨ́j pu jɨ́n capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́ɨn niuucari ayén hua'unaɨ́jmire'en a'ɨ́mej ɨ́ mej jemin ajteáxɨɨri ɨ́ Dios jemi.

2 Na'ari caí, tɨ pua'a pɨ́ na'a, ¿ni qui mecaí raatapuá'ajtanche'e mej miyen tiu'utámuaɨ'ɨvejta? Jee xaa ne'u, a'iné tɨ pua'a miyen tihua'utá'uuni'irache'en ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, camu ché'e miyen ra'utámua'aréerejche'e mej ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan.

3 Mɨ́ ajta, ayée mú me'ɨ́jna jɨ́n ra'utámua'aree tɨ́j na'a seɨ́j nine'ira'a ɨ́ mej jɨ́n Dios jemi auteájturaa me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen tí'imuaɨ'ɨvejtaca.

4 Ayee pu'u na'a, a'iné capu rɨ'ɨrí tɨ ayén a'ɨ́jna jɨ́n tihua'utá'uuni'i ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ hua'axuure'e a'ɨ́mej ɨ́ tuuru'use, majta a'ɨ́mej ɨ́ caurasi.

5 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Cɨrɨ́istu'u yen huataseɨ́jre ɨ́iyen chaanaca japua, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

Capej piyen raataxɨ́'eve nej ti'itɨ́j tiu'utámuaɨ'ɨvejta
na'ari nej ti'itɨ́j tiu'utátuiire'en mú'eetzi jemi,
sino ayée pej rɨ́'ɨ náaruu ɨ́ nej ratéhua'ira'a.

6 Capu a'atzu mua'aránajcheca'a
mej miyen tiu'utámuaɨ'ɨvejta mú'eetzi jemi
ɨ́ mej hua'uteátaij na'ari
ɨ́ mej miyen tiu'utátuiri'i mú'eetzi jemi a'ɨ́jna jɨme'e
ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa mú'eetzi jemi.

7 Netɨ́'ɨj ni niyen tiu'utáneixaa yee:
"Me'ecui xaa, ayée nu 'een jɨ́n mú a'uvé'emej
nej ni niyen te'ará'asten a'ij pej tí'ijxe'eve'e,
mú'ee, mɨ pej Dios pú'een, a'ij tɨ neetzi jɨme'e
té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ jírɨ'i."

8 Amuacaí pu ayén tiu'utaxájtaca'a yee tɨ Dios caí ra'aránajcheca'a mej miyen tiu'utámuaɨ'ɨvejta na'ari mej ti'itɨ́j tiu'utátuiire'en ɨ́ jemin. Ajta yee tɨ caí raataxɨ́'eve mej miyen tiu'utámuaɨ'ɨvejtaca'a ɨ́ mej hua'uteátaij nusu mej me'ɨ́jna jɨ́n tiu'utámuaɨ'ɨvejtaca'a me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Naímɨ'i tɨ́j na'a mej miyen tí'imuaɨ'ɨvejta, ayée pu tɨhua'uta'aíj mej miyen huárɨni a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.

9 Ajta á'iyen ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: "Me'ecui xaa, ayée nu 'een jɨ́n mú a'uvé'emej nej ni niyen te'ará'asten a'ij pej tí'ijxe'eve'e mú'ee, mɨ pej Dios pú'een." Ayee pu huataújmua'a a'ɨ́jna tɨ raataxájtaca'a tɨ a'ɨ́ɨn ari ra'uré'uu a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ amuacaí huatétuiihuaca'a tɨ ij raateájtuaani ɨ́ tu'uvé'eteajtɨ.

10 Ajta, a'iné ayén ruxí'evi'ira'a jín mú a'uvé'emej, a'íi pu ajta ayén
tu'iráavi'iti tíj na'a rusén jime'e a'íjna jime'e ti ayén huataújmuai'ivejtaca'a í
rutevij jime'e a'íjna í Jesús ti ajta Cirístu'u pú'een.

Cirístu'u pu ayén tihua'utá'uuni'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi

11 Ajta ja'atí ti na'a ti ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi, ayée pu nain túja'ari
tzajta'a tí'ivaire'e a'íjna jime'e í ti jín tira'íjca. Ja'anáj ti na'a ayén che'atá
na'a tí'imuai'ivejtaca, a'íjna ti caí ti'itíj vaire'e ti ij tihua'utá'uuni'i í mej jín
auteájturaa í Dios jemi.

12 Mí ajta a'íin Cirístu'u, tí'ij ayén seíj na'a tiu'utámuai'ivejtaca'a ti ij ayén
tihua'utá'uuni'i tíj na'a rusén jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi, a'íi pu
a'uun a'ujyeíjxi ri'irínta'a í Dios.

13-14 Aj pu'i a'utéjche ti raachú'eve'en asta na'a caí temua'a naa ti-
hua'utémua'itin naíjmi'ica í mej rájcha'iire'e, a'iné seíj pu jín í muai'ivéjri, ayén
hua'unaíjmire tíj na'a rusén jime'e a'ímej í ti hua'iráavi'iti.

15 Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu che'atá na'a ti'ixa itejmi
jemi. Amuacaí pu ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

16 Ayee pu ti'ixa í tavástara'a ti jíme'en yee:
A'ii pu a'íin pú'een í niuucari
í nej jín te'atánratziiri'i huá'a jemi
tí'ij te'entipuá'are a'ájna xicáara'an jetze.
Nee nu niyen hua'utá'asin mej mi miyen ra'utámua'aree í ru tzajta'a
í niuucari í nej jín tí'aijta.
Neajta nu niyen raateátuaasin ne'íjna í niuucari
í huá'amua'atziira'a jetze.

17 Ajta ayén ti'ixa tijín:
Canu ché'e ra'utámua'areeri'i
í mej jín neetzi jemi auteájturaa
na'ari í mej jín a'ij pua'a ti'itiújcha'iica'a.

18 A'íj pu jín, camu ché'e miyen tí'imuai'ivejtaca me'íjna jime'e í mej jín
auteájturaa í Dios jemi, a'iné Dios pu ari tihua'utá'uuni'iri'i.

Mej nu'u te'utáviicua'i

19 Ajta íjii, ne'ihuaamua'a, ayée pu ti'itá'aca tej ti taxiéehua te'uun a'uteárute
teyujta'a a'u ti Dios e'irájca a'íjna jime'e ti a'íin Jesús ra'iráaxire í ruxuure'e ta
jetze me'ecan.

20 A'íj pu jín ayén jéjcuacan jín taatájuyete í tej japuan huajú'un tej ti teajta
já'ita'a a'uteárute a'u ti e'ecáaviij a'íjna í ciixuri tej ti te'uun tzajta'an ruurican
jín huateáturan te'íjna jemi a'íjna jime'e ti rujíme'en huataújmuai'ivejtaca'a.
Ajta a'íin í ciixuri, yee pu huataújmua'a í tévira'an a'íjna í Jesús.

21 Ajta, íjii pu ayén ve'ecán jín tí'ivaire'e í jemin ta jetze me'ecan í tej
teitestemua'ame'en pú'een í Dios.

22 A'íj pu jín, tiché'e tiyen vejli'i ajteáxiire í jemin tetíj teite í tej tzáahuati'ira'a
jín urarí'en seijre'e í ta tzajta'a. Tiché'e taxiéehua jemin ajteáxiire te'íjna
jime'e tej tiyen rá'atzaahuate'e ti ayén ti'ayajna ti a'íin Dios rí'i titaatá'asin
a'íjna jime'e ti a'íin Cirístu'u ari taaté'iiraxi í taxiejniu'uca jetze tej ti caí ché'e
ra'utámua'aree í tamua'atzíira'a jetze a'íjna ti a'ij pua'a 'een. Nain pu jín icu,
taaté'iiraxi í ta jetze.

23 Tiché'e tiyen te'íjna jín te'utáviicua'i tej teuj tiyen té'atzaahuate'e a'ij tej
teri tihua'utá'ixaa í teite a'íjna jime'e í tej rachú'eve'e. Ché'e caí ti'itíj ayén

ca'aníjra'a tatá'acare'en tej ti caí ché'e té'atzaahuate'e ɨ Cɨríɨstuꞌu, a'iné a'ɨɨ pu caí ja'anáj tiꞌitɨj jɨ́n até'ɨɨtzeaara tɨ runiuuca jɨ́n te'ataújratziiriꞌi itejmi jemi.

24 Tiché'e tiyen huárɨni tej ti ca'aníjra'a huatáta'an seɨj teajta seɨj tej ti huátaxe'eve'en, teajta tiyen huárɨni tɨ xɨ́'epɨꞌɨn jɨme'e.

25 Tiché'e caí raxɨ́ehuata tej tiyen caí ché'e e'etítase'ɨrihua'an a'ij mej tíꞌijrɨꞌɨre ɨ seica, sino tiché'e jaítze'e ca'aníjra'a huatáta'an tej ti tiyen rɨ́'ɨ tiꞌihuátaxe'eve'en tetɨ́j ta'ihuaamua'a te'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén titá'amitɨejte'e tɨ a'ájna xɨcáara'an jetze ari teja'uré'enejsin.

Mej nu'u caí ché'e a'ij pua'a tiꞌitiújchaꞌɨɨ

26-27 Mɨ́ ajta, tɨ pua'a tiyen taxíꞌevi'ira'a jɨ́n teuj tiyen a'ij pua'a tiꞌitítachaꞌɨɨ tetɨ́'ɨj teri ráamuaꞌareeriꞌi a'ij tɨ tirá'axa a'ɨ́jna jetze ɨ yu'uxari tɨ tzáahuatiꞌira'a jɨ́n té'axa, capu ché'e tíꞌitacɨꞌɨti seɨ́j ɨ muaɨꞌivéjri ɨ tɨ jɨ́n Dios titaatá'uuniꞌi, sino a'ɨ́ɨ pu'u xaa ayén tíꞌitacɨꞌɨti a'ɨ́jna tɨ tziɨ́niꞌire'e, tɨ a'ɨ́ɨn Dios puaíjtzi jɨ́n taatá'asin. Huápɨꞌɨ pu puaíjtzi jɨ́n hua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ mej rájchaꞌɨɨre'e. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huá'aruuren tɨ́j taij tɨ nain jɨ́n tíꞌita'iraca a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨꞌɨ niuꞌucamɨꞌɨ.

28 Jɨ́me'en a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ ra'utéyu'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan, tɨ pua'a hua'apua, na'ari huaíca metiꞌiseíiraca'a tɨ ja'atɨ́ ayén tiꞌitɨj jɨ́n auteájturaa a'ɨ́jna jemi ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tíꞌaijta, tɨ pua'a miyen raataxáj yee a'ɨ́ɨ pu tiꞌitɨj jɨ́n auteájturaa, camu ché'e rá'ancu'uvajxɨꞌɨsin, sino méjje'icatan.

29 Ajta jaítze'e pu a'ij pua'a tíꞌiracɨꞌɨti a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ pua'a mé rúurɨeni a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios. Jéihua pu huápɨꞌɨ jaítze'e puaíjtzi jɨ́n tiraatá'asin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ ayén raatéxɨeehuataca'a a'ɨ́jna ɨ xúure'e tɨ jɨ́n raaxɨ́'epɨꞌɨntare a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiriꞌi, tɨ ajta jɨ́n Dios ruꞌiráavaꞌiti. A'ɨ́j pu ajta jɨ́n raataniúꞌucaste a'ɨ́jna ɨ xɨéjniuꞌucare'ara'an ɨ Dios.

30 Ayee pu té'eme, a'iné tu'uri ramua'ate a'ɨ́jna tɨ ayén raataxájtaca'a tɨjɨ́n: "Ayee pu tíꞌinecɨꞌɨcɨpua ineetzi nej ni puaíjtzi raatá'an ne'ɨ́jna ɨ ja'atɨ." Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: "Tavastara'a pu huáꞌaxɨjte'en ɨ ruteɨ́testemua'a."

31 Jee xaa ne'u, jeíhua pu huápɨꞌɨ tziɨ́niꞌire'e tɨ Dios tɨ i'irúuri ayén ra'uxíjte'en seɨ́j tɨ a'ij pua'a tiꞌitiújchaꞌɨɨ ɨ jemin.

Ruxe'eve'e mej nu'u te'utáviicuaꞌi

32 Setá'aj ra'utámua'aree a'ij tɨ éeniꞌicɨ'e seijre'eca'a a'ájnáꞌɨmua, setɨ́'ɨj amuacaí ra'ancuré'a se'ɨ́jna ɨ tavástara'a. Aj xu si te'utáviicuaꞌiriꞌi se'ɨ́jna ɨ sej jɨ́n huáviicuaire. Jéihua xu rajpuaíjtzica'a.

33 A'ajnáꞌɨmua ne'u mú miyen amáꞌuxɨeehuariꞌiriꞌi, metiꞌiseíiraca'a ɨ teɨte. Majta, a'ij mú pua'a amuáaruu. A'ajnáꞌɨmua ne'u, mú'een xu seajta ca'aníjra'a hua'utá'a a'ɨ́mej ɨ seica, ɨ mej miyen che'atá mena'a rajpuaíjtzica'a, a'iné naímiꞌi xu ruꞌihuaamua'a pú'een.

34 Mú'een xu huá'ancu'uvajxɨ a'ɨ́mej ɨ mej aiteánamiꞌihuaca'a. Seajta siyen se'ɨ́jna jɨ́n huataújtemua'ave temua'a naa matɨ́'ɨj miyen tejamuá'ariꞌiriꞌi ɨ sej tíꞌijchaꞌɨɨca'a. Ayee xu 'een jɨ́n siyen huataújtemua'ave, a'iné xu'uri ramua'areereca'a rujɨ́ɨmua'a sej siyen tíꞌijchaꞌɨɨ ɨ Dios jemi se'ɨ́jna tɨ tejá'amua'a tɨ jaítze'e rɨ́'en, tɨ ajta ayén seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

35 A'ɨ́j pu jɨ́n, caxu yá'ujɨpuan ɨ sej a'ujca'anéecan jɨ́n rachú'eve'e, a'iné jeíhua pu huápɨꞌɨ tejá'amuacɨꞌɨti a'ɨ́jna jɨme'e sej siyen te'utáviicuaꞌiriꞌi.

36 Jee xaa ne'u, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen te'utáviicuaꞌi, sej si seajta siyen huárɨni a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tíꞌijxe'eve'e tɨ i ayén tejamuáacɨꞌɨti a'ɨ́jna ɨ tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiriꞌi mú'ejmi jemi.

37 Ayee pu'u na'a, a'iné capu a'atzu á'ateeri a'ij ti té'eyu'usi'i tijín:
A'íjna ti yé uvé'enejsin,
a'íi pu xaa huataseíjre'esin.
Capu ché'e á'ateeri.
38 Ajta a'íin ti ri'éene'ecán jín huateájturaa ineetzi jemi,
a'íi pu a'íjna jín ruuri a'ame
a'íjna jime'e ti té'atzaahuate'e.
Mí ajta, ti pua'a a'íin caújxieehuata,
capu a'atzu na'aranáache a'ame yú ne tzajta'a.
39 Mí teajta iteen, catu huá'a jetze ajtéme'ecan í mej miyen caújxieehuataca, a'íime í ti Dios hua'antipuá'ajte'esin. Catu xaa ne'u, sino teen tu huá'a jetze ajtéme'ecan í mej té'atzaahuate'e, a'íime í ti Dios hua'irátuaasin tíj na'a rusén jime'e.

11

A'íime í mej té'antzaahua

1 Ayee pu tí'een tej tiyen té'atzaahuate'e, a'íj tu jín tiyen ramua'aree ti ayén té'eme a'íjna í tej jín tí'ichu'eve'e. A'íj tu ajta jín ramua'aree ti ayén ti'ayajna í tej caí rasise'i.
2 A'íjna jín mej té'antzaahua a'íime í mej mejmí'i seijre'eca'a í tavaújsimua'aci'i, a'íj pu jín Dios ayén rí'i tihua'utéxajtaca'a.
3 A'íjna jín tej té'atzaahuate'e, a'íj pu jín ayén titá'amitiejte'e ti naíjmi'i tíj na'a íjii ti tí'iseijre'e, ayée pu 'een jín huataseíjre a'íjna jime'e ti caí seijre'eca'a, a'iné Dios pu ayén raataxájtaca'a.
4 A'íjna jín ti ayén té'antzaahua a'íjna í Abel teecan, a'íj pu jín ayén tiu'utámuai'ivejtaca'a í Dios jemi ti'itíj jime'e ti jaítze'e ri'éene'ecán jín seijre'eca'a í Dios jemi caí a'íjna ti jín tiu'utámuai'ivejtaca'a a'íjna í Caín teecan. A'íj pu jín Dios ayén jíme'en tiraataxájtaca'a ti a'íin Abel ri'éene'ecán jín huateájturaa í jemin a'íjna jime'e ti ra'ancuré'a a'íjna ti jín tiu'utámuai'ivejtaca'a. Ajta a'íin í Abel, a'íi pu xaa huamí'i. Mí ajta, aúche'e pu tí'ita'ixaate'e a'íjna jime'e ti té'antzaahua.
5 A'íjna jín ti té'antzaahua a'íjna í Enóc, a'íj pu jín Dios ayén ya'uví'iti u ta japua ti ij caí ráaci'iti ti huámi'ini. Majta í seica, camu mé'e yá'uteu a'íjna jime'e ti Dios ya'uví'iti. Ayee mú jíme'en tiu'utaxájtaca'a ti nu'u ra'aránajcheca'a í Dios a'ij ti ti'itiújcha'iica'a.
6 Ajta ti pua'a ja'atí caí té'atzaahuate'e, capu a'atzu ri'irí ti a'íin ja'atí ayén huárini a'ij ti tira'aráanajche í Dios.
Ayee pu tí'een, a'iné ti pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e ti vejli'i ajteáxiire í Dios jemi, amuacaí pu ayén ruxe'eve'e ti a'íin ja'atí ayén té'antzaahuate'en ti Dios seijre'e, ajta ti a'íin Dios ayén rí'i tihua'atá'aca a'ímej í mej a'ujca'anéecan jín rahuauhuau.
7 A'íi pu ajta té'antzaahua a'íjna í Noé teecan. A'íj pu jín, tí'ij Dios ayén tiraatániu'uche a'íjna jime'e ti nu'u ayén teja'uré'enejsin, aj pu'i a'íin Noé rá'antzaahua, ajta á'iyen raatétaahuaca'a a'íjna í canuuhua'a ti ve'ée, tí'ij ajta jín hua'utévai í ruteítestemua'a mej mi caí huácui'ini. Ayee pu a'íjna jín huaríj, a'íi pu hua'utá'a a'ímej í mej íiyen japuan seijre'eca'a í chaanaca mej ráamua'aree mej caí xi'epi'in rijcaa í Dios jemi. A'íj pu jín, ayée pu tiraací'i a'íjna í Noé teecan tí'ij ayén ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi a'íjna jime'e ti té'antzaahua.

8 Ayee pu che'atá na'a té'antzaahua a'ɨjna ɨ Abraham teecan. A'ɨj pu jɨn ayén ra'ará'astijre tɨ'ɨj Dios ayén raata'íteca'a tɨ a'uun á'ura'ani a'ujna a'u tɨ yé'ecɨ'ɨti. A'ɨj pu jɨn, a'ɨɨn caí ramua'areereca'a a'u tɨ á'ume, a'ɨɨ pu a'uun á'uraa.

9 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua, a'ɨɨ pu á'ucatii a'u tɨ caí é'eme'ecan, a'ájna seɨj chuéjra'a japua tɨ jɨme'en Dios ayén te'ataújratziiri'ɨ tɨ ayén yé'ecɨ'ɨti. A'uu pu á'ucatii navij chi'ira'a jete a'ɨjna jamuan ɨ Isaac teecan, ajta a'ɨjna ɨ Jacobo teecan, ɨ tɨ huá'a jemi Dios ayén che'atá na'a a'ɨjna jɨn te'ataújratziiri'ɨ tɨ ayén tihuá'ucɨ'ɨti tɨj ajta tɨ'ijcɨ'ɨti a'ɨjna ɨ Abraham teecan.

10 A'ɨj pu jɨn ayén huarɨj a'iné ayée pu tɨ'ijchu'eve'eca'a tɨ a'uun a'uteárute a'ájna chajta'a tɨ caí ja'atɨ́ ja'anáj raté'uuna a'ɨjna jɨme'e tɨ Dios ruseɨj ráasiɨɨmua'a a'ij tɨ seɨíre'e a'ame, ajta rá'ajtaahuaca'a.

11 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua a'ɨjna ɨ Sara teecan, a'ɨj pu jɨn Dios ayén tiraatá'a tɨ ayén pa'arɨ'ɨ huataseɨjre'en ɨ jetzen, capu amín a'ij tɨ ari huápɨ'ɨ ucaristaca'a. Ayee pu a'ɨjna jɨn ayén tiraacɨ́'ɨ a'ɨjna jɨme'e tɨ ayén tirá'amitɨejte'eca'a tɨ a'ɨɨn Dios ayén araúrastejsin a'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ jɨn te'ataújratziiri'ɨ.

12 A'ɨj mú jɨn miyen airáane mu'iitɨ́ me'ɨjna jetze seɨj tɨ ari á'ame'erejca'a. Ayee mú mu'iitɨ́ huataseɨjre ɨ yaújmua'ame'en matɨj mena'a pua'amé ɨ xu'ura'ave ɨ mej júte'e é'eseijre'e, nusu matɨj majta miyen ará'aseca'a tɨj ɨ sej tɨ a'uun é'ejca a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ jaj tɨ ve'ée. Ayee mú mu'iicáa tɨ caí rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ hua'uté'ɨtɨen.

13 Naími'ɨ a'ɨɨme mej caí xɨ ra'ancuré'aca'a me'ɨjna tɨ jɨn Dios te'ataújratziiri'ɨ a'ɨjna jɨme'e mej té'antzaahua, a'ɨɨ mú huácuii. Cu xɨee mu'uri a'ɨmuá raseɨíra, majta a'ɨmuá a'uté'uu maraatateújte me'ɨjna tɨ tihuá'acɨ'ɨti a'ɨjna jɨme'e mej té'antzaahua. Ayee mú me'ɨjna jɨn huarɨj, ayée mú majta me'ɨjna jɨn tiraataxájtaca'a yee mej caí huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'ɨmej ɨ mej íiyen huachéjme chaanaca japua, majta ca'anírja'a jɨn u e'eráacɨ ɨ ruche.

14 Ajta, tɨ pua'a miyen tɨ'ixajta ɨ teɨte matɨj a'ɨɨme, ayée pu huataújmua'a a'ɨjna ɨ mej miyen ti'ixa tɨjɨn mu'uri seɨj chuéjra'a úuhuaumen a'u mej a'uté'en.

15 Ajta a'ɨjna ɨ seɨj chuéjra'a ɨ mej nu'u rúuhuaumen, capu a'ájna pítejá'arɨcɨ a'u mej u e'eráacɨ, a'iné tɨ pua'a miyen ra'utámua'aréerejche'e me'ɨjna ɨ chuéjra'a ɨ mej japuan e'eráacɨ, ayée pu rɨ'ɨríistaca'a mej huaré'ecɨɨnejche'e.

16 Mí majta a'ɨɨme, mu'uri miyen raxɨ́'eve'eca'a mej a'uun a'uté'en seɨj chuéjra'a japua tɨ jaítze'e rɨ́'en. Ayee pu huataújmua'a a'ɨjna ɨ niuucari tɨjɨn seɨj chuéjra'a mú úuhuaumen tɨ ta japua é'eseijre'e. A'ɨj pu jɨn, capu ratévi'iraste'e ɨ Dios mej miyen raatámua'ati tɨjɨn huá'a Dios pu pú'een, a'iné a'ɨɨ pu ari rɨ́'ɨ ráaruu seɨj chajta'a a'u mej a'uteáturan tɨj na'a rusén jɨme'e.

17-18 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua a'ɨjna ɨ Abraham teecan, a'ɨj pu jɨn tɨ́'ɨj Dios ayén raatéeseij, a'ɨɨ pu raatámuaɨ'ɨvajtaca'a ɨ ruyauj a'ɨjna ɨ Isaac teecan. A'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ ra'ancuré'a a'ɨjna tɨ jɨn te'ataújratziiri'ɨ ɨ Dios, a'ɨɨ pu ajta ayén titaúura'acare'e tɨ raatámuaɨ'ɨvajta ɨ ruyauj tɨ seɨj na'a pú'een, tɨ ajta jíme'en Dios ayén raataxájtaca'a tɨjɨn: "Naími'ɨ ɨ mej a'iránejsin mú'eetzi jetze, ayée mú raatámua'atzi tɨjɨn huá'aya'upua pu pú'een a'ɨjna ɨ Isaac."

19 A'ɨj pu jɨn ayén tirá'amitɨejte'eca'a a'ɨjna ɨ Abraham tɨ a'ɨɨn Dios raayɨ́'ɨtɨhua'a tɨ hua'ajjájpuan a'ɨmej ɨ teteca ɨ mej meri huácuii. Ajta, tɨ́'ɨj Dios ayén raatátui ɨ yaujra'an, ayée pu tiraatámitɨejte tɨ a'ɨɨn Isaac a'itára huá'a tzajta'a ɨ mej meri huácuii.

20 A'ɨjna jɨn tɨ mé'e ajta té'antzaahua, a'ɨjna ɨ Isaac teecan, a'ɨj pu jín ayén rájhuaviiri'i ɨ Dios tɨ a'ɨɨn rɨ'ɨ tihua'uteájtuaani mejca'ihuáyee ɨ yaújmua'ame'en a'ɨjna ɨ Jacobo teecan, ajta a'ɨjna ɨ Esaú teecan.

21 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua a'ɨjna ɨ Jacobo teecan, a'ɨj pu jín tɨ'ɨj ari á'ame'erejca'a, aicaújtuta japuan ɨ ru'itzɨj, rɨ'ɨ tihua'uteájtuaa seɨj ajta seɨj ɨ yaújmua'ame'en a'ɨjna ɨ José teecan. A'ɨɨ pu ajta raná'amiche'e ɨ Dios.

22 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua a'ɨjna ɨ José teecan, a'ɨj pu jín, tɨ'ɨj ari vástacɨra'itaca'a, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna jɨme'e mej nu'u miyen huiráaju'un a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a mej mi seɨj chuéjra'a japua a'uté'en. Ajta pu ayén tíhua'uta'aíj a'u mej téje'evá'anan ɨ tí'icariira'an.

23 A'ɨjna jɨme'e mej té'antzaahua ɨ vaújsimua'ame'en a'ɨjna ɨ Moisés teecan, a'ɨj pu jín, tɨ'ɨj huanú'ihuaca'a, a'ɨɨ mú raaté'avaataca'a huaíca máxcɨra'i jɨme'e a'iné ayée pu tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ naa seijre'eca'a a'ɨjna ɨ pa'arɨ'ɨ. Majta, camu raatátziɨn a'ɨjna ɨ tɨ jín tiu'uta'aíjtaca'a a'ɨjna ɨ rey mej nu'u huá'ucui'ini ɨ tɨ'ɨrɨi mej teteca.

24 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua a'ɨjna ɨ Moisés teecan, tɨ'ɨj ari vástaca'a, capu huataúra'a mej miyen raatámua'ati tɨjín yaujra'an pu pú'een a'ɨjna ɨ 'ɨita'a ɨ rey tɨ rape'eri.

25 Ayee pu tiraaxɨ'epɨ'ɨntare tɨ ayén rajpuaíitzi á'ara'ani a'ɨmej jamuan ɨ mej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ Dios. Ajta, capu a'atzu ra'aránajcheca'a tɨ ayén a'atzu á'ateevi'in huataújtemua'ave'en a'ɨjna jɨme'e tɨ ayén huárɨni a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een ɨ Dios jemi.

26 Ayee pu tirá'amitɨejte'eca'a tɨ ayén jaítze'e ratéva'ɨri mej miyen tirá'uxɨeehuari'i CɨrɨístuU jetze me'ecan caí tɨ ayén tiratéva'ɨri tɨj na'a tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche ɨ mej tí'ijcha'ɨɨ a'ɨɨme ɨ mej tí'aijtaca'a a'ujna u Egipto. Ayee pu 'een jín ayén rachú'eve'eca'a a'ɨjna tɨ tí'iracɨ'ɨti ɨ Dios jemi.

27 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua, a'uun pu e'erájraa u Egipto. Ajta, capu raatátziɨn tɨ pua'a jeíhua huápɨ'ɨ huataniú'ucan a'ɨjna ɨ rey, sino temua'a pu te'utáviicua'iri'i. Cu xɨee tɨ cuj a'ɨmuá raseɨireca'a a'ɨjna ɨ Dios tɨ caí seijre'e.

28 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua, a'ɨj pu jín ayén te'arái'aste a'ɨjna xɨcáara'an tɨ jetzen Dios tihua'utá'uuni'i. Ayee pu 'een jín ra'ajtépɨtijraxɨ xúure'e jɨme'e tɨ i caí ayén tihuá'ucɨ'ɨti a'ɨjna tɨ huá'acui'ini a'ɨmej ɨ mej anáaté'ee huanúnu'ihuaca'a.

29 A'ɨjna jɨme'e mej té'antzaahua ɨ teɨte, a'ɨj mú jín miyen antacɨj ɨ jaj japua tɨ ve'ée tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Jaj tɨ Pa'u. Ayee mú japuan antacɨj tɨj chuej tɨ huáchi. Mɨ majta, a'ɨɨme ɨ mej Egipto é'eme'ecantaca'a, matɨ'ɨj miyen raataxɨ'eve mej miyen che'atá mena'a huárɨni, matɨ'ɨj mi auujámɨj.

30 A'ɨjna jɨme'e mej té'antzaahua ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, a'ɨj pu jín matɨ'ɨj meri aráhua'apua xɨcaj pua'amé ataújnajcheca'a a'ujna chajta'a, aj pu'i á'avatzɨ ɨ jaxu'u ɨ tɨ jín ré'enami'ihuaca'a a'ujna chajta'a, u Jericó.

31 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua a'ɨjna ɨ Rahab teecan, a'ɨjna ɨ 'ɨita'a tɨ huá'ajijve'eca'a mej mi jamuan ji'ipite'e, a'iné a'ɨɨ pu temua'a naa hua'ancuré'evi'itɨ a'ɨmej ɨ mej miyen te'uhuaré'ixɨ'ere'en ɨ chajta'a, a'ɨj pu jín caí huamɨ'ɨ huá'a jamuan ɨ mej caí ra'ará'astijre ɨ Dios.

32 ¿Ti'itájni neajtahua'a amuaatá'ixaate'en? Capu tí'icɨ'ɨpe nej niyen tejámuaatá'ixaate'en a'ij mej huarɨj a'ɨjna ɨ Gedeón teecan, ajta a'ɨjna ɨ Barac teecan, ajta a'ɨjna ɨ Sansón teecan, ajta a'ɨjna ɨ Jefté teecan, ajta a'ɨjna ɨ David teecan, ajta a'ɨjna ɨ Samuel teecan, majta a'ɨɨme ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

33 Ayee mú huaˈutéemuaˈitɨ aˈɨ́mej ɨ́ mej títetaté'ecaˈa ɨ́ rey jɨmeˈe seíj chuéjraˈa japua, majta ríˈɨ tiuˈutaˈajtacaˈa, majta raˈancuréˈa aˈɨ́jna tɨ jín Dios teˈataújratziiriˈi. Majta seica miyen huaˈancáanajxɨ huáˈateniˈitzeˈe ɨ́ muajyéte. Matíj menaˈa mej miyen huaríj, ayée mú meˈɨ́jna jín huaríj aˈɨ́jna jɨmeˈe mej téˈantzaahua.

34 Majta seica miyen raˈujéˈica ɨ́ taij tɨ ij caí huaˈuteátaira, majta seica huataúruu mej mi caí huáˈucuiˈini. Ayee pu tihuáˈuruu aˈɨ́mej ɨ́ mej caí rucacáˈanejcaˈa. CaˈanÍjraˈa pu xaa huaˈutáˈa mej mi miyen huateújcaˈanen temuaˈa naa. MatíˈɨÍj mi miyen huaˈutéemuaˈitɨ matíj menaˈa mej jín huanéˈuse, majta huaˈutamuári aˈɨ́mej ɨ́ xantaaruˈu ɨ́ mej seɨj chuéjraˈa japua éˈemeˈecantacaˈa.

35 Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ ˈuuca, ayée mú majtáhuaˈa huaˈancuréˈeviˈitɨ ɨ́ ruteítestemuaˈa ɨ́ mej majtáhuaˈa aitacíj huáˈa tzajtaˈa ɨ́ mej meri huácuii.

Majta seica, ayée mú rajpuaíitzi muáˈaraa meˈɨ́jna jɨmeˈe mej caí huaˈatáˈacareˈe mej huaˈirájtuaani aˈu mej huaˈiteáana. Ayee mú ˈeen jín huaríj meˈɨ́jna jɨmeˈe mej miyen rachúˈeveˈecaˈa mej majtáhuaˈa huatarún mej mi meˈuun ruuri aˈuteáturan seíj chuéjraˈa japua tɨ jaítzeˈe ríˈen.

36 Majta seica miyen rajpuaíjtzi muáˈaraa meˈɨ́jna jɨmeˈe mej huáˈuxɨeehuariˈiriˈi nusu mej huaˈutéevajxɨ naˈari mej huaˈanájɨˈɨcɨˈexɨ cadeena jɨmeˈe naˈari mej huaˈitéanajxɨ.

37 Ayee mú majta huáˈuruu. Mehuaˈuteátuˈasixɨ tetej jɨmeˈe. Majta jáˈitaˈa huaˈutaveíjchixɨ. Majta huáˈucuii chun jɨmeˈe tɨ ruxíˈejtaˈa teˈejcamɨ́mɨjmee. Ayee mú ˈeeneˈen tiˈitéchejcaˈa meˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ huaˈanavij ɨ́ cáneˈaxɨ nusu ɨ́ huaˈanavij ɨ́ caurasi. Camu aˈij tíˈijviicuaˈiracaˈa. Jéihua mú rajpuaíjtzicaˈa. Majta aˈij mú puaˈa tihuáˈajchaˈɨ̈icaˈa.

38 Camu huatéechiˈicaˈa: aˈu tɨ naˈa mú áˈujujhuaˈaneˈecaˈa, aˈu tɨ caí éˈe tíˈitɨ̈itacaˈa, majta aˈu tɨ aˈujírimeˈecaˈa. Majta aˈúu mú éˈechejcaˈa aˈu tɨ éˈeteastaˈa, majta meˈújna cuunísta, ajta aˈu tɨ naˈa tɨ huacúunijmee tíj naˈa íiyen chaanaca japua.

Mí majta aˈɨ́ɨme, jeíhua mú huápɨˈɨ jaítzeˈe tíˈivaɨreˈecaˈa ɨ́ Dios jemi mecaí aˈɨ́mej ɨ́ mej caí huáˈaxeˈeveˈecaˈa.

39-40 Dios pu ayén ríˈɨ tihuaˈuteájtuaa naíjmiˈica aˈɨ́jna jɨmeˈe mej téˈantzaahua. Mí majta aˈɨ́ɨme, camu xɨ raˈancuréˈa aˈɨ́jna tɨ jín Dios teˈataújratziiriˈi aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ Dios ari titaaxíˈepɨˈɨntariˈiriˈi itejmi jemi aˈɨ́jna tɨ jaítzeˈe ríˈen tɨ aˈɨ́n ayén téjmi jamuan huaˈunaíjmireˈen aˈɨ́mej.

12

Aˈijtɨyeˈírɨˈɨtiˈitiújchaˈɨ̈ aˈɨ́jnatɨCɨrístuˈujemi seijreˈe

1 Aˈinéjeíhuamútajemihuatéˈuuɨ́mejtíˈiseij,ticheˈetiyenraatéxɨeehua teˈɨ́jnajɨmeˈetɨayéntamuáriˈeristeˈe,ticheˈeteajtaraatapuáˈajtateˈɨ́jnaɨ́tej jín atéˈɨtzeaaraɨ́Diosjemiteˈɨ́jnatɨjaˈanájtɨnaˈatatéjɨˈɨqui.Ticheˈetiyen teˈutáviicuaˈitemuaˈanaatejtixíˈepɨˈɨnrɨjcateˈɨ́jnajɨmeˈeɨ́tɨjín Dios titaaˈíjca tej raˈantipuáˈajteˈen íiyen chaanaca japua.

2 Ticheˈetemíjnajetzearátacaˈanenɨ́Jesúsaˈɨ́jnatɨamuacaítaataseíjrate aˈijtɨtíˈijxeˈeveˈeɨ́Dios.Aˈɨ́ipuajtahayéntaanaíjmireˈenɨ́Dios jemiaˈɨ́jna jɨmeˈetejtiyenté'antzaahuateˈen.Aˈinéaˈɨ́ipuayénramuaˈareerecaˈatɨ ayéntiráacɨˈɨtiaˈɨ́jnatɨjínhuataújtemuaˈave,aˈɨ́jpujínayénráˈuviicuaˈiriˈi mejráˈutatanɨ́cúruejetze.Capujetzenruxeˈeveˈecaˈamejmiyenmeˈɨ́jna

jín puaíjtzi raatá'an tɨ ayén ratatévi'ira'aste'eca'a. Ajta íjii, án pu e'ecájca rɨ'ɨríinta'a a'íjna ɨ ɨpuari a'u tɨ japuan Dios e'ecájca.

3 Setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati a'ij tɨ a'íɨn huarɨj tɨ ayén te'utáviicua'iri'i temua'a naa a'ímej ɨ mej jeíhua huápɨ'ɨ rájcha'iɨre'eca'a ɨ Dios jemi. Setá'aj siyen se'íjna jetze ra'utámua'aree sej si caí cua'ana, tɨ i caí utévatziɨn ɨ a'amua tzajta'a.

4 Caxuu xɨ siyen á'aviicua'ire ajta sena'a caí ra'iráaxɨre ɨ á'amuaxuure'e se'íjna jɨme'e sej se'íjna jamuan á'aviicua'ire'e tɨj na'a tɨ a'ij pua'a 'een ɨ Dios jemi.

5 Seajta siyen ya'uhuá'axɨ se'íjna ɨ niuucari tɨ jín Dios ayén ca'anírja'a ámuaatá'aca, tɨj hua'atáàta ayén tihuá'a'ixaate'e ɨ ruyaujmua'a tɨjín:

Niyauj, capej rá'axɨeehuata
    tɨ tavástara'a ayén tí'imua'itɨii,
capej pajta piyen axɨeemɨste'e
    tɨ pua'a a'íɨn puaíjtzi muaatá'an.

6 Capej xaa ne'u piyen huárɨni,
    a'iné tavástara'a pu ayén tí'ira'itɨii
    a'íjna tɨ raxí'eve'e,
ajta ayén puaíjtzi ratá'aca ja'atí tɨ na'a
    tɨ ayén ra'ancuré'evi'itɨ tíj ruyauj.

7 Ruxe'eve'e sej siyen te'utáviicua'i a'iné Dios pu á'amua'itɨii. Ayee pu che'atá na'a á'amuaruure tíj seíj teáata'a ayén huá'aruure ɨ ruyaujmua'a. Ja'atí tɨ na'a tɨ ya'upuáara'an pú'een ayén tihuá'itɨii ɨ ruyaujmua'a a'achú mej pua'amé.

8 Tí pua'a ayén tihuá'ucɨ'ɨti matíj mena'a pua'amé ɨ mej yaújmua'ame'en pú'een tɨ huá'aya'upua ayén tihuá'itɨii, ajta tɨ pua'a ja'atí caí ayén tejá'amua'itɨii, a'íj xu jín caí yaújmua'ame'en pú'een, sino a'íɨme xu pú'een ɨ mej chá'a mena'a huanúnu'ihuaca'a, ɨ mej caí tíya'upua.

9 Ajta i'i, naími'i tu tetíj tena'a pua'amé tiyen tíya'upuaca'a, teajta tu tiyen huá'astijre'eca'a te'íjna jɨme'e mej titá'itɨiiri'i. A'íj pu jín, jeíhua pu jaítze'e ayén tiraavíjte'e tej tiyen ra'ará'astijre'en te'íjna ɨ tayá'upua tɨ rusén jín seijre'e, tej ti jemin ruuri tá'ara'ani.

10 A'íɨme ɨ tayá'upua, ayée mú a'atzu mena'a a'ateevi'i miyen titaatá'itɨiiri'i a'ij tɨ tihua'aránajcheca'a.

Mí ajta a'íɨn Dios, ayée pu 'een jín ayén tí'ita'itɨii tɨ ij rí'ɨ táaruuren, tej ti tiyen ruraí'ene'acan jín huateáturan tíj ajta a'íjna.

11 Jee xaa, capu naa tiu'ase tɨ pua'a auj tí'ita'itɨiira, sino teen tu rajpuaíjtzi. Mí ajta, tí'ɨj ajtahua'a rí'ɨ titaatépua'ajte'en tej ti rí'ɨ tí'itacha'ií tá'ara'ani te'íjna jɨme'e tɨ ayén titaatá'itɨiiri'i a'íjna jɨme'e ɨ tej rajpuaíjtzica'a.

Mej nu'u caí ti'itíj jín auteáturan

12 A'íj pu jín, setá'aj huateújca'anen. Caxu siyen seijre'e tíj ja'atí tɨ ruxɨéemɨste'e, tɨ caí ruca'ané ɨ rumuájca'a jetze, ajta rutunúj jetze.

13 Setá'aj rí'ɨ huaújruuren nain jɨme'e sej si temua'a naa titeejú'un ɨ Dios jemi, sej si caí ché'e a'ij pua'a huatzúna'iche'en, sino sej si huarún temua'a naa.

14 Setá'aj se'íjna jín tiu'utatése'en sej ruxɨéehua naa tí'iteseijre'e naíjmi'ica jemi ɨ teteca. Setá'aj seajta sej siyen rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ a'amua tzajta'a, a'iné tɨ pua'a ja'atí caí ayén ruraí'ene'e ɨ ru tzajta'a, capu ja'anáj raseijran ɨ tavástara'a.

15 Caxu raatá'acare'en ti seíj mú'een ayén ti'itíj jín auteáturan ti ij caí ché'e Dios ayén rí'i tiraatá'an. Rí'i xu'u mú'een ti caí ayén huataseíjre'en mú'ejmi jemi ja'atí ti ayén seiciié á'amuaruuren ti ij ayén tejamuaí'itziite'en, ti ajta ayén ca'aníjra'a hua'utá'an jeíhua í teite mej mi miyen ti'itíj jín auté'itzen í Dios jemi.

16 Rí'i xu'u seajta, tí'ij caí ja'atí ayén tiú'ujxana'aciira'ate na'ari raatéxieehua a'íjna ti Dios raateájtuaa itejmi jemi tíj a'íjna í Esaú. A'íi pu ayén ráatuaa a'íjna ti raci'itíiche'en, ti á'are'ara'an pu'éene'e a'íjna jime'e ti Israél jetze ajtéme'ecan. A'íi pu ajta a'íin pu'éene'e ti amuacaí huanú'ihuaca'a. Ajta ayée pu 'een jín ráatuaa a'íjna jime'e ti huatá'icuataca'a.

17 Seajta seri ramua'aree a'ij ti te'irájraa. Tí'ij ajtahua'a ayén raataxí'eve ti ayén tí'iraci'iti a'íjna ti jín Dios ayén rí'i tiraateájtuaani, ayée pu raaré'iteca'a a'íjna í ya'upuáara'an. Capu ché'e huatárii'iristareca'a ti caújxieehuata. Capu amín a'ij ti ajta ruyeine rájhuau.

A'íjna í jirí, í Sinaí, ajta í seíj í Sión

18 Ajta, caxu siyen che'etá sena'a ajteáxiireca'a í Dios jemi matíj a'íime í mej me'uun a'atanéj jirí jetze a'u ti caí hua'utá'a mej japuan á'ujujhua'ane'en, a'u ti jetzen jeíhua á'ataaca'a, a'u ti a'utíca'aca'a. Huápi'i pu xaa huatíca'acaa, ajta jé'ecan mú viiyeca'a japuutzari jime'e.

19 Ajta ayén ja'atí ucájijhuaca'a trompeeta jetze. Aj pu i seíj ayén tiu'utaxájtaca'a. Huápi'i pu tziíni'ire'eca'a í ti namuajre'eca'a. A'íj mú jín miyen tirájhuaviiri'i í teite ti a'íin caí ché'e ayén tihuá'a'ixaate'e.

20 Ayee mú huaríj a'iné camu a'atzu rá'aviicua'ireca'a me'íjna ti ayén tíhua'uta'aíj tijín: "Tí pua'a ti'itíj ayén japuan á'uche'ecane'en í jirí, capu amín a'ij ti'itíj ti pírici, setá'aj siyen raateátu'asixi'in tetej jime'e."

21 Jee xaa ne'u, huápi'i pu tziíinisi'i seijre'eca'a í ti raaseíj a'íjna í Moisés teecan. A'íj pu jín ayén tiu'utaxájtaca'a tijín: "Nénvivej ne'íjna jime'e nej tí'itziiine'e."

22 Mí ajta, caxu siyen se'újna ajteáxiireca'a, sino seíj xu'u jetze, a'íjna í jirí ti ayén téja'arájtehuaa tijín Sión, a'u ti é'eseijre'e a'íjna í chajta'a a'u ti á'uca í Dios ti ruuri, a'ujna u Jerusalén ti júte'e é'eseijre'e. A'uu mú majta e'etiújseiire mu'iití í mej ta japua tí'ivaire'e mej mi me'újna tiú'uyesten. Majta ayée mú pua'amé ti caí ri'irí ti ja'atí ayén hua'uté'iti en a'achú mej ará'ase.

23 Mú'een xu seajta huá'a jamuan ajteáxiireca'a í mej miyen e'etiújseiire me'íjna jime'e ti ayén che'atá tihuá'aci'iti tíj ayén tiráaci'iti a'íjna í yaujra'an ti amuacaí huanú'ihuaca'a. A'íi mú majta meri á'ayu'usi'i me'újna u ta japua. Seajta mú'een, ayée xu jemin ajteáxiireca'a se'íjna jemi ti huá'axijte'e í teite. A'ii pu a'íin pú'een í Dios ti naíjmi'ica tí'aijte'e.

Mú'een xu seajta huá'a jamuan e'etiújseij í huá'axiejniu'uca a'ímej í teteca í mej urarí'ene'acan jín huateájturaa í Dios jemi, a'íime ti ajta Dios hua'unaíjmire.

24 Xu'uri seajta ajteáxiireca'a se'íjna jemi í Jesús, a'íjna ti ayén raaxí'epi'intare a'íjna jime'e í niuucari ti jaítze'e rí'en, ti ajtahua'a jín te'ataújratziiri'i í Dios. Ajta a'íin í xúure'ara'an ti a'íin ra'iráaxiire, jaítze'e pu ri'iéene'ecán jín seijre'e í Dios jemi caí í ti Abel teecan yá'uriie, a'iné a'íjna í ti Jesús ayén ra'iráaxiire, a'ii pu a'íin pú'een í ti jín Dios rí'i titaatá'a itejmi.

25 Rí'i xu'u mú'een, sej si caí siyen raatéxieehua se'íjna ti tejá'amua'ixaate'e. Jee xaa ne'u, camu huateújvai a'ímej matí'ij raatéxieehuataca'a a'íjna ti íiyen

chaanaca japua tihua'utajé. A'ɨj pu jɨn, capu a'atzu a'ij huatárɨ'ɨristari tej tiyen huatétavaɨre'en tɨ pua'a tiyen raatéxɨeehua te'ɨjna tɨ ayén tí'itajee tɨ júte'e é'eseijre'e.

26 A'ajná'ɨmua, a'ɨɨ pu raatáruureajxɨ ɨ chaanaca tɨ'ij tiu'utaxájtaca'a. Mɨ ajta íjii, pu'uri ajtahua'a ayén te'ataújratziiri'i tɨjɨn: "Neajtahua'a nu niyen raatáruureajxɨ'ɨsin ne'ɨjna ɨ chaanaca, neajta naíjmi'i tɨj na'a tɨ é'eseijre'e u ta japua."

27 A'ɨjna ɨ niuucari tɨ jɨme'en yee "neajtahua'a nu raatáruureajxɨ'ɨsin", ayée pu huataújmua'a tɨ amuacaí raatáruureajxɨ'ɨsin tɨj na'a tɨ tiú'utaavijhuaca'a. Aj pu'i ti'itɨ'asin tɨ ij ayén huateáturan a'ɨjna tɨ caí rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ ayén raatáruureajxɨ'ɨn.

28-29 A'ɨj pu jɨn, tiché'e te'ɨjna jɨn huatátatemua'ave'en te'ɨjna jɨme'e tɨ ayén tí'itacɨ'ɨti tej te'uun a'uteáturan seɨj chuéjra'a japua tɨ caí ja'atɨ raayɨ'ɨtɨ tɨ raatáruureajxɨ'ɨn. A'ɨj pu jɨn, tiché'e teajta tiyen raná'amiche'en te'ɨjna ɨ Dios a'ij tɨ tira'aráanajche. Tiché'e tiyen rátziiine'e ra'arástijre'en, a'iné a'ɨjna ɨ Dios ɨ tej rana'amiche, ayée pu 'een tɨj taij tɨ nain tí'ita'iraca.

13

A'ij tej nu'u tiyen huárɨni

1 Setá'aj seuj huaújxe'eve'en tɨj ru'ihuaamua'a.

2 Caxu yá'uhua'anan sej temua'a naa hua'ancuré'evi'itɨn ɨ ta'ihuaamua'a ɨ sej caí huá'amuajte a'iné matɨ'ɨj seica miyen huarɨj, ayée pu te'irájraa mej caí ramua'areereca'a miyen hua'ancuré'evi'itɨ a'ɨmej ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'eca'a.

3 Setá'aj hua'utámua'aree se'ɨmej ɨ mej aiteánami'i yee cumu mú'een xu seajta huá'a jamuan aiteánami'i. Setá'aj seajta hua'utámua'aree se'ɨmej ɨ mej a'ij pua'a huá'aruure a'iné naími'i tu seɨj tena'a jetze ajtéme'ecan.

4 Miché'e naími'i miyen tí'imuajca tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn mej huanéjne'ɨche ɨ teɨte. Caxu hua'atá'acare'en mej miyen tí'ixana'acɨre'e ɨ mej meri néjne'ɨche a'iné Dios pu xaa huá'axɨjte'en a'ɨmej ɨ mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ, majta a'ɨmej ɨ mej tí'ixana'acɨre'e.

5 Caxu siyen huataúra'an sej siyen jaítze'e raxɨ'eve'e ɨ tumin secaí máàj ti'ɨtɨ. Setá'aj siyen se'ɨjna jɨn huataújtemua'ave'en se'ɨjna jɨme'e sej caj tɨ'ijcha'ɨɨ, a'iné ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ tavástara'a tɨjɨn: "Canu ja'anáj mé mú jaújujɨsin. Canu neajta ja'anáj mú ja'uhuá'axɨjsin."

6 A'ɨj pu jɨn, rɨ'ɨrí tej tiyen taxɨéehua tiu'utaxáj yee:

Tavástara'a pu nevaɨre'e,
a'ɨj nu jɨn caí tí'itziiine'e
a'ij mej neruuren ɨ teɨte.

7 Setá'aj hua'utámua'aree a'ɨmej teteca, ɨ mej tejamuá'itɨiiri'i me'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ Dios jetze a'uvé'emej. Setá'aj se'ɨjna jetze tiú'umua'ati a'ij tɨ huá'a jemi te'irájraa sej si siyen che'atá sena'a ra'arástijre'en se'ɨjna ɨ Jesús matɨj a'ɨɨme.

8 Ajta a'ɨɨn ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een, ayée pu che'atá seijre'e íjii, tɨj ajta seijre'eca'a jéjcua ɨmuá, tɨj ajta ayén seíire'e a'ame tɨj na'a rusén jɨme'e.

9 Caxu huataúra'an tɨ ja'atɨ ayén amuaacuanamuan a'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari mej ché'e mena'a jɨn tejá'amua'itɨii tɨ seɨcié huataújmua'a a'ij tej tejamuá'itɨiiri'i iteen. Mɨ seajta mú'een, setá'aj siyen huateújca'anen ɨ ru tzajta'a se'ɨjna jɨme'e tɨ Dios ti'itɨj jɨn rɨ'ɨ tejamuaatá'a. Capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri

sej se'ɨjna jɨ́n sej huateújca'anen ɨ́ ru tzajta'a se'ɨjna jɨme'e ɨ́ ye'irá tɨ ayén tihuá'aijte'e ti'itɨ́j cua'ira mej ráacua'ani. Capu a'atzu hua'utévaɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej me'ɨjna jɨ́n ra'ará'astijre.

10 Ajta ayée pu Dios raateájtuaa itejmi jemi ɨ́ mej japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca tɨ jɨme'en caí ayén hua'atá'aca mej jetzen tiú'ucua'ani a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun tí'ivaɨre'e ɨ́ ɨnaamua jete.

11 Ayee pu che'atá na'a tiráaruu a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ́j ajta a'ɨ́ɨn tɨ ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee ɨ́ Dios jemi ayén huá'aruurejca'a a'ɨ́mej ɨ́ ye'emuaate ɨ́ mej hua'utámuaɨ'ɨvajtaca'a me'ɨjna jetze me'ecan ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi ɨ́ teɨte. Tɨ́'ɨj ari huá'ucuii, aj pu'i a'uun raatétuaacare'e ɨ́ hua'axuure'e a'ujna ɨnaamua jete. Ajta ɨ́ huá'a hua'ira'a, a'ɨ́ɨ pu a'uun raatétuaacare'e á pua'acɨé a'u mej a'uchéjme'ecaa ɨ́ teɨte, tɨ ij a'uun raateátaiira.

12 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu che'atá na'a tirajpuaíjtzica'a á pua'acɨé ɨ́ chajta'a jetze tɨ ij ayén rɨ'éene'ecán jɨ́n hua'iráví'itɨn ɨ́ ruteɨ́testemua'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ra'iráaxɨre ɨ́ ruxuure'e.

13 A'ɨ́j pu jɨ́n, tiché'e tiyen jemin ajteáxɨire á pua'acɨé a'u tej tejmí'i a'uchéjme'ecaa tej ti tiyen che'atá tena'a te'utáviicua'i te'ɨjna jɨme'e tɨ tiu'utévi'iraste'e tɨ́j ajta a'ɨ́ɨn te'utáviicua'iri'i.

14 Ayej xaa ne'u ayén tiraavíjte'e a'iné capu ayén raateájtuaa itejmi jemi chajta'a tɨ íiyen seijre'e chaanaca japua tɨ á'ateevi'in sino teuche'e tu ráahuausin te'ɨjna tɨ ayén auj huataseíjre'esin.

15 A'iné Jesús pu ayén ta japua huaniú, tiché'e tiyen ja'anáj tɨ na'a niuucajtze'en rɨ'ɨ tiraateájtuaani ɨ́ Dios jemi. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej jɨ́n tí'imuaɨ'ɨvajtaca, a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ tej jɨ́n huatátatemua'ave'en, ɨ́ tej teajta jɨ́n ra'utámua'aree.

16 Caxu yá'uhua'anan sej siyen rɨjca se'ɨjna tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn, seajta siyen tihua'utévaɨre'en ɨ́ seica se'ɨjna jɨme'e ɨ́ sej tí'ijcha'ɨɨ, a'iné temua'a pu ra'aráanajche ɨ́ Dios sej siyen se'ɨjna jɨ́n rɨ'ɨ tiraatá'acare'en a'ij sej rɨcɨ. Tij siyen tiu'utámuaɨ'ɨvejta ɨ́ Dios jemi.

17 Setá'aj hua'ará'astijre'en se'ɨmej ɨ́ mej miyen antiújmua'aree teyujta'a. Setá'aj siyen huárɨni a'ij mej tejá'amua'aijte'e, a'iné a'ɨ́ɨ mú á'amuacha'ɨ́j muá'aye'i me'ɨjna jɨme'e sej si siyen ra'ará'astijre'en ɨ́ Dios. Majta mú miyen ramua'aree tɨ ayén ruxe'eve'e mej raatánamuajriste'en ɨ́ Dios a'ij mej ti'itɨ́j jɨ́n huarɨ́j. Miché'e miyen ruxɨéehua tejamuaatá'itiii, a'iné capu a'atzu a'ij tejámuatéva'ɨri tɨ pua'a miyen huataújxɨeemɨste'en me'ɨjna jɨme'e sej muárɨ'eri hua'atá'aca.

A'ɨ́jna tɨ jɨ́n ra'antipuá'ajte

18 Ayee pu titá'amitɨejte'e yú tatzajta'a tej nain jɨ́n xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ, teajta tiyen tí'ijxe'eve'e tej tiyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e. A'ɨ́j xu jɨ́n, setá'aj seuj rahuaviira ɨ́ Dios jemi itejmi jɨme'e.

19 Neajta nu niyen á'amuajee ca'anín jɨme'e sej si jaítze'e siyen huárɨni sej rájhuavii ɨ́ Dios jemi tɨ ij ajtahua'a naatá'an nej ca'anacan mú'ejmi jemi a'utéveeca.

20-21 Tiché'e tiyen rɨ'ɨ tiraatá'acare'en te'ɨjna ɨ́ Dios tɨ rɨ'ɨ tu'uhuatépua'ajte'en, tɨ ajta ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a a'ɨ́jna tɨ Jesús pú'een. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ ayén ve'ecán jɨ́n antiújmua'aree a'ɨ́jna jɨme'e tɨ hua'acha'ɨɨ á'ara'ani ɨ́ ruteɨ́testemua'a tɨ́j seɨ́j tɨ huá'a cujta'a huamé'en ɨ́ cáne'axɨ. Ayee pu éeni'icɨ'e seijre'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ

ra'iráaxɨre ɨ ruxuure'e tɨ ij ayén raaxɨ'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiri'i tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

Ché'e a'ɨ́ɨn Dios ayén amuaanaíjmire'en nain jɨme'e tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een sej si siyen huárɨni a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'ijxe'eve'e. Ché'e a'ɨ́ɨn ayén amuáaruuren sej si siyen 'eene'en seijre'e a'ij tɨ tira'aráanajche a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een ayén a'amua japua huaniú. A'ɨ́j pu jɨ́n, tiché'e tiyen rí'ɨ tiratá'acare'en tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

22 Ne'ihuaamua'a, ayée nu tejá'amuahuavii sej siyen rá'uviicua'i se'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ nej jɨ́n ca'anɨ́jra'a amuatá'aca, a'iné cɨ́j nu'u caj niyen tejámuaatá'itɨiiri'i.

23 Setá'aj ráamua'aree mej meri raatátuaa ɨ ta'ihuaara'a a'ɨ́jna ɨ Timoteo. Tɨ́ pua'a ca'anacan yé ra'asti, nee nu rá'avi'itɨn neetzi jamuan, aj nu ni a'umé'e na'ame mú'ejmi jemi tej ti naími'i amuaaséij.

24 Setá'aj hua'utateújte'en a'ɨ́mej ɨ mej nain jɨ́n antiújmua'aree mú'ejmi jemi, seajta naíjmi'ica ɨ tɨ Dios huateúra'ate. Majta a'ɨ́ime ɨ mej miyun Italia é'eme'ecan, a'ɨ́ɨ mú naíjmi'i yé á'amuateujte'e.

25 Ché'e a'ɨ́ɨn Dios rí'ɨ tejamuaatá'acare'en naíjmi'ica mú'ejmi. Yee pu'u xaa. Ché'e ayén té'ara'ani.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Santiago

Santiago pu huá'ateujte'e

1 Inee Santiago, i nej tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi, neajta ne'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a jemi, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een, ayée nu ne'ɨ́jna jetze tejá'amuateujte'e, mɨ sej huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ́ teɨtejra'a ɨ́ mej huá'a jetze airaújneijte a'ɨ́mej ɨ́ huá'avaujsimua'acɨ'ɨ ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, seajta mɨ tɨ Dios amuaaré'e'itixɨ a'u tɨ na'a seíj chuéjra'a japua.

Jɨme'en ɨ́ ja'atɨ tɨ xaa té'atzaahuate'e, tɨ ajta naa tirú'umua'aree

2 Tɨ pua'a ayén tejamuáacɨ'ɨti tíj na'a a'ɨ́jna ɨ́ sej jín á'aviicua'ire'e, setá'aj siyen tiú'umua'ati tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een, setá'aj seajta se'ɨ́jna jín huataújtemua'ave'en.

3 Ayee xu huárɨni, a'iné xu'uri ramua'aree tɨ pua'a ayén a'ɨ́jna jín amuáaruuren tɨ ij Dios ayén amuaatéeseij tɨ pua'a siyen rá'astijre'e nusu secaí, a'ɨ́ɨ pu ajta ayén á'amuaruuren sej si te'utáviicua'i.

4 Setá'aj seajta siyen rɨ́'ɨ ráaruuren sej si nain jín te'utáviicua'i, a'iné setɨ́'ɨj siyen se'ɨ́jna jín huarín, ayée xu nain jín araúrastejsin ɨ́ Dios jemi, seajta siyen runaíjmire'en. Capu ti'itɨ tejamua'utéturaate'esin.

5 Tɨ pua'a rá'aturaate'e seíj tɨ ij naa tirú'umua'areere a'ij tɨ ye'í huárɨni, ché'e a'ɨ́ɨn ayén raatáhuavii ɨ́ Dios. Ajta a'ɨ́ɨn Dios, ayée pu a'ɨ́jna jín raatá'asin, a'iné a'ɨ́ɨ pu ruxɨ́'evi'ira'a jín jeíhua huápɨ'ɨ tihua'atá'aca ɨ́ ruteɨ́testemua'a. Ajta, a'ɨ́ɨ pu caí hua'ajteá'axɨ'ɨsin.

6 Mɨ ajta, ché'e a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ ayén a'ɨ́jna tiraatáhuavii a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna tɨ xaa té'atzaahuate'e, icu. Ché'e a'ɨ́ɨn caí a'ij mé'e tejé'eti'itɨ̈tan, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ xaa a'ij pu pua'a na'a tirá'amitɨejte'e, ayée pu che'atá na'a 'een tíj ajta 'een ɨ́ jaj tɨ aujruurújvee ɨ́ eeca jɨme'e.

7-8 Capu a'atzu xɨ́'epɨ'ɨn mé teuúmua'aree a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ hua'apuaca jín á'ujca'ane tɨ ij ayén huárɨni. Capu a'atzu ayén tirá'amitɨejte'e a'ij tɨ huárɨni ti'itɨj jɨme'e. Ajta ja'atɨ tɨ ayén 'een, capu a'atzu ra'ancuré'asin ɨ́ tavástara'a jemi.

9 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ta'ihuaara'a tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i, ché'e a'ɨ́ɨn a'ɨ́jna jín huataújtemua'ave'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén jeíhua huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tiraatá'asin.

A'ɨ́ɨ pu tiu'utépua'ajte a'ɨ́jna tɨ chíjteaani tí'ijcha'ɨ̈ɨ

10 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ta'ihuaara'a tɨ ajta chíjteaani pú'een, ché'e a'ɨ́ɨn ayén rɨ́'ɨ tiratá'acare'en ɨ́ Dios a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tiráacɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ raatatéviiraste'esin. A'ɨ́ɨ pu xaa ayén che'atá na'a tiu'utépua'ari tíj ajta a'ɨ́jna ɨ́ xuuxu'u tɨ tu'upi jetze xuta'a.

11 Jee xaa, tɨ́'ɨj u e'ijnén ɨ́ xɨcaj, a'ɨ́ɨ pu 'i a'ɨ́ɨn tu'upi ayén huatéhuasin ɨ́ xɨcaj jɨme'e. Ajta a'ɨ́ɨn xuuxu'ura'an, a'ɨ́ɨ pu cávatzɨjsin. Ayee pu 'i tiu'utépua'ari ɨ́ tɨ jín naa seijre'eca'a. Ayee pu che'atá na'a tɨ'ijruuren a'ɨ́jna ɨ́ chíjteaani. A'ɨ́ɨ pu á'apua'aren nain jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tɨ'ijcha'ɨ̈ɨca'a.

Tɨ pua'a tɨ'itɨ ayén ca'anírra'a tɨ'itá'acare'en tɨ ja'atɨ a'ij pua'a huárɨni ɨ́ Dios jemi

12 Rɨ́'ɨ pu tiraatá'aca a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ pua'a ayén rá'aviicua'i a'ɨ́jna tɨ ca'anírra'a ratá'aca tɨ ayén huárɨni tɨ a'ij pua'a een ɨ́ Dios jemi, a'iné tɨ́'ɨj ari ayén

te'utáviicua'i a'ɨjna tɨ jɨn raatamuári'eriste, Dios pu ayén tiraatá'asin a'ɨjna tɨ ayén raamuá'itɨ, tɨ ayén ruurican huateáturan a'u tɨ Dios é'eseijre'e tɨj na'a rusén jɨme'e. Ayee pu a'ɨjna jɨn te'ataújratziiri'i ɨ Dios tɨ ayén hua'utá'asin naíjmi'ica a'ɨmej ɨ mej miyen raxɨ'eve'e me'ɨjna ɨ Dios.

13 Tɨ pua'a ayén ca'anɨjra'a tiraatá'aca seɨj ɨ ja'atɨ tɨ ayén ráaruuren a'ɨjna tɨ a'ij pua'a een ɨ Dios jemi, ché'e caí a'ɨɨn ayén tiu'utaxáj yee Dios pu ayén ca'anɨjra'a raatá'aca tɨ'ij ayén huárɨni a'iné capu rɨ'ɨrí tɨ Dios ayén ca'anɨjra'a raatá'an tɨ i a'ɨɨn ja'atɨ ayén a'ij pua'a huárɨni. Jee xaa ne'u, capu ajta a'atzu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ ayén ca'anɨjra'a raatá'an ɨ Dios tɨ'ij a'ɨɨn Dios ayén huárɨni a'ɨjna tɨ a'ij pua'a een. Ajta a'ɨɨn ɨ Dios, capu ja'anáj ayén ca'anɨjra'a tiraatá'aca ɨ ja'atɨ tɨ'ij a'ɨɨn ja'atɨ ayén huárɨni a'ɨjna tɨ a'ij pua'a een.

14 Mɨ ajta, tɨ pua'a ayén ca'anɨjra'a raatá'an ɨ ja'atɨ tɨ ayén huárɨni a'ɨjna tɨ a'ij pua'a een ɨ Dios jemi, ayée pu xaa a'ɨjna jetze á'ujca'ane a'ɨjna jetze ɨ ruxɨ'evi'ira'a tɨ jetzen airáninei ɨ tzajta'an. A'ɨɨ pu a'ɨjna jɨn á'ujca'ane tɨ ayén tirá'amitɨejte'e tɨ naa seijre'e a'ɨjna ɨ ti'itɨ tɨ a'ij pua'a een.

15 Jɨme'en pu'u ayén raaxɨ'epɨ'ɨntare tɨ ayén huárɨni, aj pu 'i ayén auteáturaasin ɨ Dios jemi. Ajta, tɨ pua'a ari huataújnaijmire'en a'ɨjna tɨ a'ij pua'a een ɨ Dios jemi, aj pu 'i mɨ'ɨni a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ a'uté'ɨtzee ɨ Dios jemi.

16 Ne'ihuaamua'a, mɨ nej jeíhua huápɨ'ɨ já'amuaxe'eve'e, caxu huataúra'an tɨ ja'atɨ ti'itɨ jɨn amuaacuanamuan.

17 Tɨj na'a tɨ xɨ'epɨ'ɨn 'een, tɨ ajta caí ti'itɨ jɨn á'atura tɨ ayén rɨ'ɨ tejamuáaciɨti ja'anáj tɨ na'a, a'úu pu é'eme'ecan u ta japua, a'ɨjna jemi ɨ tej rájya'upua, a'ɨjna tɨ nain tiú'utaahuaca'a a'ɨjna tɨ ayén tɨ'itatzave'e tɨ júte'e é'eseijre'e. Mɨ ajta, a'ɨjna jemi, ja'anáj tɨ na'a pu ayén che'atá na'a tɨ'iseijre'e itejmi jemi. Capu a'atzu seɨcɨé ruruurejca, capu ajta ayén ráaruurejsin tɨ'ij ayén huatétɨca'are itejmi jemi.

18 Ruxɨ'evi'ira'a pu jɨn, ayén taatá'a tej tiyen huataseíjre'en ɨ chaanaca japua a'ɨjna jɨme'e tɨ téjmi jemi raateájtuaa ɨ runiuuca tɨ tzáahuati'ira'a jɨn seijre'e. Ayee pu 'een jɨn huarɨj tej ti tiyen che'atá tena'a éeni'ɨcɨ'e seijre'e tá'ara'ani tɨj ajta a'ɨjna tɨ amuacaícan jɨn huataseíjre ɨ eloote ɨ mej majta ratatú'irihua'a mú á'aye'i ɨ Dios jemi.

A'ɨɨme ɨ mej rá'astijre'e ɨ niuucari

19-20 A'ɨj pu jɨn, setá'aj siyen ráamua'aree a'ij sej ye'ɨ huárɨni, ne'ihuaamua'a, mɨ nej já'amuaxe'eve'e. Rɨ'ɨ xu'u, sej si ráanamua temua'a naa. Mɨ seajta, caxu ca'anacan tihua'utá'ixaate'esin ɨ teɨte. Caxu seajta ca'anacan huatanínɨu'ucacu, a'iné capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ ayén ráaruuren a'ɨjna tɨ xɨ'epɨ'ɨn 'een ɨ Dios jemi tɨ pua'a ayén niu'ucara'a jɨn ti'itɨújcha'ɨɨ.

21 A'ɨj pu jɨn, setá'aj siyen raatapuá'ajta nain jɨme'e tɨ a'ij pua'a een, tɨ ajta xána'avisi'i seijre'e. Mɨ seajta mú'een, setá'aj siyen ruxɨeemɨjte'e ra'ancuré'an se'ɨjna ɨ niuucari tɨ mú'ejmi jemi huatétuiihuaca'a, tɨ ajta jɨn Dios ayén raayɨ'ɨtɨ tɨ amua'irájtuaani.

22 Seajta mú'een, caxu siyen sena'a ranamuajra a'ij tɨ ti'ixa ɨ niuucari sino seajta siyen huárɨni a'ij tɨ tejá'amua'itɨii. Na'ari caí, ayée xu rucuanamuáa xá'aju'un rujɨɨmua'a sena'a.

23 Ayee pu 'een a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ caí ayén rɨcɨ a'ij tɨ ti'ixa ɨ niuucari sino ayée na'a ruseɨj ranamuajra. Ayee pu 'een tɨj a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ rucɨéenime'e seɨj ɨ 'ájte'ehua jetze.

24 Jímeʼen puʼu ruseíj, aj pu i tíchesin, ajta áʼiyen yáʼuhuaʼaxɨjsin aʼij tɨ seijreʼecaʼa ɨ ciéenimeʼaraʼan.
25 Ajta aʼɨ́ɨn tɨ temuaʼa naa tiráʼaseij aʼɨ́jna ɨ niuucari tɨ jín Dios tíʼaijta, tɨ ajta caí tiʼitɨ jín áʼatura, tɨ ajta Dios jín ruʼirájtuaani, ayée pu Dios rɨ́ʼɨ tiraatáʼasin tɨ puaʼa aʼɨ́ɨn puʼéene'e aʼame seɨj tɨ ayén rɨ́ʼɨ tiʼitiújchaʼɨ́ɨ aʼij tɨ aʼɨ́ɨn niuucari tiʼixa. Naʼari caí tɨ puaʼa aʼɨ́ɨ naʼa puʼéene'e aʼame seɨj tɨ ayée naʼa ranamuajra, ajta caʼanacan yáʼuhuaʼaxɨn, capu rɨʼéene'en huateáturaasin ɨ Dios jemi.
26 Tɨ puaʼa jaʼatɨ ayén tiúʼujxajta ɨ ru tzajtaʼa yee tɨ temuaʼa naa tiráʼastijre'e ɨ ruye'irá, ajta tɨ puaʼa aʼɨ́ɨn jaʼatɨ caí raatapuáʼajta tɨ aʼij puaʼa tihuáʼaxajta ɨ ruxɨ́ʼej teɨte, aʼɨ́ɨ pu ayén rucuanamua ɨ ru tzajtaʼa. Capu tiʼitɨ vaɨre'e aʼɨ́jna ɨ ye'irájraʼan aʼɨ́jna ɨ jaʼatɨ.
27 Ayee mú rɨcɨ aʼɨ́ɨme ɨ mej miyen raʼaráʼastijre'e ɨ ye'irá tɨ rɨʼéene'en jín seijre'e ɨ Dios jemi, tɨ ajta caí tiʼitɨj jín áʼatura jemin ɨ tej rájyaʼupua. Micheʼe ayée menaʼa rɨjca: mej mi miyen huáʼumuaare aʼɨ́mej ɨ mej tiʼitɨ jín rajpuaíjtzi meʼɨ́jna jɨmeʼe ɨ mej xɨ́ʼejcanta muáʼaraa nusu mej antiújseɨjtareca'a; mej mi majta ahuaújcuʼuven, mej mi caí huaújxanaʼacɨraʼaten aʼɨ́mej jamuan ɨ mej chaanaca japua huachéjme.

2

Mej mi caí aʼij puaʼa huajáʼuseijra ɨ ruxɨ́ʼej teɨte

1 Neʼihuaamuaʼa, aʼiné múʼeen xu ráʼastijreʼe ɨ tavástaraʼa, aʼíjna ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistuʼu púʼeen, tɨ ajta nain jín antiújmuaʼaree ɨ Dios jemi, aʼíj pu jín, setáʼaj siyen ruxɨ́ʼej senaʼa huajáʼuseijra naíjmiʼica ɨ teɨte. Capu amín aʼij, tɨ puaʼa seɨj chíjteaani púʼeen nusu caí.
2 Tiché'e tiyen tiraataxáj yee huaʼapua mú meʼuun aʼuteáruti aʼu sej eʼetiújseʼɨri. Ajta ɨ seɨj, ayée pu aniira ucárujteʼe, ajta naa éeneʼe tiʼitechée. Ajta ɨ seɨj, aʼɨ́ɨ pu caí aʼij tíʼijviicuaʼi, ajta ayén míʼimeʼecan ucachée.
3 Seajta múʼeen, ayée xu temuaʼa naa raʼancuréʼevi'itɨn seʼíjna tɨ naa éeneʼe tiʼitéechen, seajta siyen tiraataʼixaateʼen tɨjín: “Íyeʼe jí, patáʼaj yé aʼujyeíjxɨʼɨn aʼu tɨ jaítzeʼe áʼujxeʼeveʼe.” Ajta, jímeʼen aʼíjna tɨ ayén míʼimeʼecan ucáachen, siyen cheʼe naʼa xuʼu tiraataʼixaateʼen tɨjín: “Patáʼaj mé huatéveeca nusu yé aʼujyeíjxɨʼɨ yé neʼɨ́ɨcataʼa.”
4 Tɨ puaʼa siyen rɨjca, ¿ni qui siyen ruxɨ́ʼej senaʼa tihuáʼuseijra ɨ ruxɨ́ʼej teɨte? ¿Ni qui secaí siyen ruruure matíj aʼɨ́ɨme ɨ mej aʼij puaʼa mé titeumuámuaʼaree, ɨ mej majta huáʼaxɨjteʼe ɨ ruxɨ́ʼej teɨte? Ayej xaa neʼu tiʼayajna. Tɨ puaʼa siyen caí ruxɨ́ʼej senaʼa tihuáʼuseijra ɨ ruxɨ́ʼej teɨte, ayée xu ruruure matíj aʼɨ́ɨme.
5 Casiʼi, xáanamuajriʼi, neʼihuaamuaʼa. Dios pu ayén huaʼavéʼejajpuaxɨ aʼɨ́mej ɨ mej caí aʼij tíʼijviicuaʼi aʼɨ́mej tzajtaʼa ɨ mej yen japuan huachéjme ɨ chaanaca japua, mej mi jeíhua huápɨʼɨ tíʼijchaʼɨ́ɨca ɨ Dios jemi meʼɨ́jna jɨmeʼe mej téʼatzaahuateʼe, tɨ ij ajta ayén tihuáʼucɨʼɨti mej jamuan tiuʼutaʼaíjta tíj naʼa Dios ari aʼɨ́jna jín teʼataújratziiriʼi huáʼa jemi ɨ mej raxɨ́ʼeveʼe.
6 Mɨ seajta múʼeen, xuʼuri raatéxɨeehuataca'a seʼɨ́jna tɨ caí aʼij tíʼijviicuaʼi. Majta aʼɨ́ɨme ɨ mej chíjteaani púʼeen, aʼɨ́ɨ mú aʼɨ́ɨn púʼeen ɨ mej puaíjtzi amuaatáʼaca. Majta miyen amuáʼaviʼitɨjcɨca huáʼa jemi ɨ mej tíʼixɨʼepɨʼɨntareʼe.
7 Aʼɨ́ɨ mú majta aʼij puaʼa tíʼijxa meʼɨ́jna ɨ niuucajtzeʼen sej jín siyen ánteʼarua, ɨ sej seajta rɨ́ʼɨ tiratáʼaca.

8 Xɨ́'epɨ'ɨn xu rɨcɨ tɨ pua'a siyen tzáahuatɨ'ira'a jɨ́n ra'ará'astijre'en se'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios tí'aijta tɨ ayén jɨ́me'en ti'ixa ɨ́ niuucari jetze tɨjɨ́n: "Patá'aj piyen raxɨ́'eve'e ɨ́ axɨ́'ej tevi patɨ́j aseɨ́j tí'axe'eve'e."

9 Mɨ ajta, tɨ pua'a secaí siyen ruxɨ́'ej sena'a tihuá'useijra ɨ́ teɨte, ayée xu seri auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios tí'aijta, ayée pu ari ayén ama'uxɨjte a'ɨ́jna jɨme'e sej caí rá'aste se'ɨ́jna ɨ́ niuucari.

10 Ayee pu'u na'a, a'iné tɨ pua'a ja'atɨ ayén nain jɨ́n te'ará'aste a'ɨ́jna ɨ́ niuucari mej jɨ́n tí'aijta, ajta tɨ pua'a ayén seɨ́j jɨ́n auteáturan ɨ́ niuucari jemi, ayée mú rá'axɨjte'e tɨ nain jɨ́n auteájturaa.

11 A'iné a'ɨ́ɨn tɨ ayén raataxájtaca'a tɨjɨ́n: "Capej tí'axana'acɨra'ate", a'ɨ́ɨ pu ajta ayén raataxájtaca'a tɨjɨ́n: "Capej tí'itecui'ica." A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a piyen caí ti'ihuá'axana'acɨra'aten, mɨ pajta piyen xaa tiu'ujé'ica, a'ɨ́j pej jɨ́n peri auteájturaa a'ɨ́jna jemi ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.

12 A'ɨ́j pu jɨ́n, setá'aj siyen tí'ixajta, seajta siyen rɨ́'ɨ tɨ'itiújcha'ɨɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén a'ɨ́jna jɨ́n amuá'axɨjte'en a'ɨ́jna jemi ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n amua'irájtuaani.

13 Jee xaa ne'u, tɨ pua'a ja'atɨ caí ayén huá'acu'uve ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte, capu Dios ayén rá'ancu'uvajxɨ'ɨsin a'ɨ́jna xɨcáara'an tɨ jetzen titɨ'axɨjte'en. Na'ari caí, tɨ pua'a ja'atɨ ayén huá'acu'uve ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte, Dios pu rɨ́'ɨ tiraatá'asin a'ɨ́jna xɨcáara'an jetze.

A'ɨ́jna tɨ jɨ́n ja'atɨ té'atzaahuate'e, ajta tɨ jɨ́n rɨ́'ɨ tɨ'itiújcha'ɨɨ

14 Ne'ihuaamua'a, ¿a'iné tɨ'itɨ jɨ́n tiratéva'ɨri seɨ́j ɨ́ ja'atɨ tɨ pua'a ayén na'a tí'ixajta yee tɨ té'atzaahuate'e, ajta caí ayén tɨ'itɨ jɨ́n rɨjca ɨ́ mej jɨ́n ramua'aree tɨ ayén tɨ'ayajna tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ té'atzaahuate'e? ¿Ni rɨ'ɨrí tɨ a'ɨ́ɨn ayén ru'irájtuaani tɨ ayén na'a té'atzaahuate'e? Capu xaa ne'u.

15-16 Tiché'e tiyen tiraataxáj yee tɨ ja'atɨ ayén huárɨni tɨ a'amua jetze ajtéme'ecan. Capu amɨ́n a'ij, tɨ pua'a teáata'a pírɨcɨ, na'ari 'ɨ́ita'a. A'ɨ́ɨ pu ayén caí ti'itéechen, ajta caí ti'itɨ tíchaɨ'ɨɨ tɨ ráacua'ani tɨ́j na'a seɨ́j xɨcaj jetze. Ajta a'ɨ́ɨn ja'atɨ ayén á a'ire'enen seɨ́j jemi tɨ ajta mú'ejmi jetze ajtéme'ecan. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaate'en a'ɨ́jna tɨ tirá'aturaate'e. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, ayée na'a tiraata'ixaate'en yee "Aricu, ché'e rɨ́'ɨ mu'u timuajé'evaɨre'e." Ajta caí ti'itɨ raatá'an tɨ jɨ́n huateújvaɨre'en. ¿A'iné na'aqui té'eme a'ɨ́jna jemi tɨ caí ti'itɨ tihua'utá'a, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayée na'a té'atzaahuate'e? ¿Ni qui temua'a naa? Capu a'atzu xaa ne'u.

17 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a ja'atɨ ayée na'a té'atzaahuate'e, ajta caí ti'itɨ jɨ́n ayén rɨcɨ tɨ jɨ́n raataseíjrate'esin yee ayej ti'ayajna tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ té'atzaahuate'e, capu a'atzu a'ij ti'itéva'ɨri.

18 Mɨ ajta, ja'atɨ pu ayén tiu'utaxájta tɨjɨ́n: "Seɨ́j pu ayée na'a té'atzaahuate'e, ajta ɨ́ seɨj, a'ɨ́ɨ pu ayén ti'itɨ jɨ́n tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'éen rɨcɨ." Mɨ neajta inee, ayée nu tí'imua'ixaate'e yee patá'aj naataseíjrate'en ɨ́ pej jɨ́n té'atzaahuate'e pej caí piyen ti'itɨ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een jɨ́n tí'iruure.

Mɨ neajta inee, ayée nu timuaataseíjrate'esin tɨ ayén ti'ayajna nej té'atzaahuate'e ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej ti'itɨ jɨ́n niyen rɨcɨ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een.

19 Ayee pepu'u té'atzaahuate'e tɨ seɨj na'a pú'een ɨ́ Dios. Xɨ́'epɨ'ɨn pej rɨcɨ. Ayee mú che'atá mena'a té'atzaahuate'e a'ɨ́ime ɨ́ tiyáaru'use, majta ruvivé.

20 Mɨ pej caí rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree, ¿ni tzaa piyen raxɨ́'eve'e nej niyen temua'a naa timuaataseíjrate'en tɨ caí ti'itɨ a'ij ti'itéva'ɨri tɨ pua'a ja'atɨ ayée na'a té'atzaahuate'e, ajta caí ti'itɨ jɨ́n ayén rɨcɨ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een?

21 A'ɨjna ɨ tayá'upuaciɨ'ɨ a'ɨjna ɨ Abraham teecan, urarɨ'ene'acan pu jɨn huateájturaa ɨ Dios jemi a'ɨjna jɨme'e tɨ raatámuaiɨ'ɨvajtaca'a ɨ ruyauj ɨ tetej japua, a'ɨjna ɨ Isaac. ¿Ni caí ayén ti'ayajna? Jee xaa ne'u.
22 A'ɨj pu jɨn, ayée tu ramua'aree tɨ a'ɨjna a'ij tɨ huarɨj, ayée pu jamuan ti'ɨtéva'ɨri a'ɨjna tɨ ajta té'atzaahuate'e. Ajta, ayée pu raanaíjmire tɨ té'atzaahuate'eca'a a'ɨjna ɨ Abraham a'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ huarɨj.
23 Tɨ'ɨquí ayén araúraste a'ɨjna tɨ ayén té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze tɨjɨn: "Abraham pu rá'antzaahua a'ɨjna ɨ Dios, ajta ayée pu tiraaxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ a'ɨɨn ayén rɨ'éene'ecán jɨn huateájturaa ɨ Dios jemi." Matɨ'ɨj mi miyen raatamuá'a tɨjɨn: "Tɨ amiigura'an pú'een ɨ Dios."
24 A'ɨj pu jɨn, ayée pu ámitɨeere'e tɨ seɨj ayén rɨ'éene'ecán jɨn huateáturaasin ɨ Dios jemi a'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ ajta rɨcɨ, capu a'ɨɨ na'a jɨn tɨ té'atzaahuate'e.
25 Ayee pu che'atá na'a tiráaruu a'ɨjna ɨ Rahab teecan, a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a tɨ ramuá'itɨcijca ɨ tumin ɨ rutevij jɨme'e. Tɨ'ɨj a'ɨɨn ayén rɨ'ɨ hua'ancuré'evi'itɨ a'ɨmej ɨ mej rá'eeve'eca'a, aj pu 'i seɨj jetze ɨ juye hua'uta'íteca'a. Tɨ'ɨj ayén a'ɨjna jɨn huarɨj, aj pu 'i ayén urarɨ'ene'acan jɨn huateájturaa ɨ Dios jemi.
26 A'iné, capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ ruuri á'ara'ani tɨ pua'a caí uráxɨejniu'uca, ayée pu che'atá na'a caí ti'itɨj vaɨre'e tɨ pua'a ja'atɨ ayée na'a té'atzaahuate'e, ajta caí ti'itɨ a'ij ruure tɨ xɨ'epɨ'ɨn 'een.

3

A'ij tɨ ti'itɨj jɨn tɨ'ivaɨre'e neanureáara'an ɨ seɨj

1 Setá'aj caí siyen huataúra'an sej mu'iitɨ́ se'ɨjna jɨn te'enteárute se'ɨjna jɨme'e sej tihua'amua'atée ɨ seica a'iné xu'uri ramua'aree tɨ jaítze'e ca'anín jɨn tá'axɨjte'en ɨ Dios itejmi, i tej tiyen tí'imua'ata tɨ caí ayén tihuá'axɨjte'en a'ɨmej ɨ mej caí miyen tí'imua'ata.
2 Jee xaa, naímɨ'ɨ tu tiyen ti'ɨtɨj jɨn tite'uté'ɨtzea'ara. Ajta tɨ pua'a ja'atɨ caí ayén ti'ɨtɨ jɨn até'ɨtze'ara'an a'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨɨn ti'ixa, ayée tu tí'ijmua'aree tɨ a'ɨɨn pú'een tɨ rɨ'éene'ecán jɨn seijre'e, ajta tɨ a'ɨɨn raayɨ'ɨtɨ tɨ ayén á'ujcu'uven ɨ rutevij jɨme'e tɨ'ɨj caí ti'ɨtɨj jɨn auteáturan.
3 Casi'ɨ, ayée tu hua'ancárujti'iraca huá'atene'en ɨ cahuaayu'u te'ɨjna ɨ xaachin mej mi ta'ará'astijre'en. A'ɨj tu jɨn, te'ɨjna jɨn tiyen hua'aré'eca'ani.
4 Ajta a'ɨjna ɨ baarcu, tɨ ajta temua'a ti'ive'ée. A'ɨɨ pu eeca ayén ráatajchi ca'anín jɨme'e. Mɨ ajta, a'ɨjna jɨn ɨ cɨyej tɨ jaata'a atéjvee, ayée pu tí'ivaɨre'e tɨ ij a'ɨɨn ɨ tɨ ramuarɨ'e ayén raajájsime'en ɨ baarcu a'u tɨ a'ɨɨn ayén yé'exe'eve'e.
5 Ayee pu che'atá na'a cílieene'en seijre'e ɨ ta jetze a'ɨjna ɨ taneanúj. Mɨ ajta, ayée pu á'ujca'ane tɨ ve'ecán jɨn ahuaújtzaahuate'en. Teajta iteen, temua'a tu teri tiyen ramua'aree tɨ ayén rɨ'ɨrí tɨ taij tɨ cɨj na'a teájtaani, ayée pu ve'ecán jɨn tiu'uré'ataasin.
6 Jee xaa ne'u, ayée pu che'atá na'a seijre'e ɨ taneanúj tɨj taij. Ayee pu ajta seijre'e tɨj na'a tɨ a'ij pua'a een ɨ mej jɨn a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ a'ɨɨme ɨ mej yen japuan huachéjme ɨ chaanaca japua. A'ɨɨ pu tajá'ujɨpua tɨj na'a ɨ ta jetze. A'ɨjna tɨ a'ij pua'a een tɨ jetzen 'aíjninei ɨ taneanúj, a'ɨɨ pu ca'anújra'a ratá'aca ɨ tiyaaru'u tɨ ayén huáriɨni. A'ɨɨ pu ajta a'ɨjna jɨn ayén ca'anújra'a hua'atá'aca mej mi miyen runiú'ucara'a jɨn a'ij pua'a tí'iteseijre'e matɨj mena'a pua'amé miyen yen japuan huachéjme íiyen chaanaca japua.
7 Jee xaa ne'u, ayée mú tiraayɨ'ɨtɨ ɨ teɨte mej hua'umuá'acante'en matɨj mena'a pua'amé yen seijre'e a'ɨmej ɨ ti'itén mej íiyen xuaa, majta ɨ mej

rá'ara'ive, majta ɨ mej sínuurive á chuaata'a, majta ɨ mej jaata'a á'axuaa. Mu'uri miyen tihua'umuá'acaante naíjmi'ica.

8 Mɨ ajta, capu ja'atɨ ayén raayɨ́'itɨ tɨ ruseíj ayén raamuá'acante'en ɨ runeanuj. Ayee pu 'een a'ɨ́jna ɨ neanuri tíj a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a een, tɨ caí ja'anáj ti'itɨj jín té'astijre'e. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ jetzen 'aíjninei, ayée pu che'atá na'a 'een tɨ́j huá'ave'eri tɨ tiu'ujé'ica.

9 A'ɨ́j tu jín taneanúj tiyen rɨ́'ɨ jín tiratá'aca te'ɨ́jna ɨ tavástara'a, te'ɨ́jna ɨ tej teajta rájya'upua. Teajta te'ɨ́jna jín tiyen a'ij pua'a tihuá'axa te'ɨ́mej ɨ teteca ɨ tɨ Dios ayén huá'utaahuaca'a miyen seíire'e tɨ́j ɨ tévira'an.

10 Ajta, ayée pu tí'irɨneca tej a'ij tena'a jín ɨ taneanúj tiyen rɨ́'ɨ ti'itá'aca, teajta tiyen te'ɨ́jna jín a'ij pua'a ti'ixa. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, tɨ caí ayén tiraavíjte'e.

11 Niché'e seɨ́j jín niyen tejámuaatá'ixaate'en. Jíme'en a'ɨ́jna a'u tɨ e'ejaíjxa, ¿ni qui rɨ'ɨrí tɨ a'uun miijmu ayén ajnén a'ɨ́jna ɨ jaj tɨ rumua'atɨ́ jamuan ɨ jaj tɨ antzíjvi'i? Capu a'atzu xaa ne'u.

12 Ne'ihuaamua'a, ayée pu che'atá na'a 'een a'ɨ́jna jɨme'e ɨ huaréj, a'iné capu rɨ'ɨrí tɨ a'ɨ́jna jetze ayén huatáca'an a'ɨ́jna ɨ aceituuna. Ajta a'ɨ́jna jetze ɨ uuva, capu rɨ'ɨrí tɨ ayén jetzen huatáca'an a'ɨ́jna ɨ huaréj. A'ɨ́j pu jín, ayén che'atá na'a caí rɨ'ɨrí tɨ jaj tɨ rumua'atɨ́ a'uun ajnén a'u tɨ e'ejaíjxa, tɨ ajta jetzen ajnén a'ɨ́jna ɨ jaj ta'antzíjvi'i.

Mua'atzíira'a tɨ júte'e é'eme'ecan

13 Tɨ pua'a ja'atɨ mú'ejmi jemi seijre'e tɨ rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree, tɨ ajta yaú'itɨe temua'a naa, ché'e a'ɨ́ɨn ayén a'ɨ́jna jín tejamuaataseíjrate'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨ́ica'a, tɨ ajta ayén ruseijrata tɨ caí ve'ecán jín antiújmua'aree. Ayee xu se'ɨ́jna jín ramua'aree tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ tzáahuati'ira'a jín rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree.

14 Mɨ seajta mú'een, tɨ pua'a siyen huápɨ'ɨ chueere'e ɨ ru tzajta'a, ajta tɨ pua'a siyen ca'anín jín tí'itese'eca'a sej siyen ra'antimuá'itɨn a'ij sej tí'ijxe'eve'e ɨ ru tzajta'a, caxu siyen se'ɨ́jna jín á'ujtzaahuate'e. Caxu seajta tí'ihua'ita, se'ɨ́jna jɨme'e a'ij sej rɨcɨ.

15 Tɨ́j na'a tɨ ayén 'een, capu ayén tiraavíjte'e. Capu ajta a'uun a'uvé'emej u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e sino yen pu chaanaca japua huataseíjre. A'uu pu eiráninei huá'a mua'atzíira'a jetze a'ɨ́ɨme ɨ mej rujɨ́ɨmua'a mena'a a'ij tirájteuve a'ij mej rɨcɨ.

Jee xaa ne'u, tiyaaru'u pu ayén ca'anírá'a hua'atá'aca mej mi miyen huárɨni.

16 A'u tɨ na'a mej miyen chueere'e, ajta a'u tɨ na'a mej miyen ca'anín jín tí'itese'e mej mi miyen ra'antimuá'itɨn a'ij mej tí'ijxe'eve'e, a'úu mú miyen ché'e mena'a a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨ́ɨ muá'aye'i, majta miyen rá'astijre'e ti'itɨ tɨ na'a tɨ a'ij pua'a een.

17 Ajta a'ɨ́ɨn mua'atzíira'a tɨ a'uun a'uvé'emej u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e, ayée pu ca'anírá'a hua'atá'aca mej miyen rɨ'éene'ecán jín seíire'e muá'ara'ani, mej mi majta temua'a naa tiú'urihuaamua'atan, majta ruxɨ́'evi'ira'a jín miyen rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e. A'ɨ́ɨ pu ajta ayén ca'anírá'a hua'atá'aca mej mi huá'astijre'e a'ɨ́mej ɨ mej tihuá'aijte'e, mej mi majta ruxɨ́'evi'ira'a jín huá'ancu'uvajxɨ'ɨn ɨ ruxɨ́'ej teite. Nain mú jín miyen rɨcɨ ti'itɨj jɨme'e tɨ rɨ́'ɨ tɨ́'iseijre'e. Tɨ pua'a miyen ti'itɨj jín te'ataújratzii, ayée pu té'eme mej miyen huárɨni. Camu tí'ihua'itaca.

18 Ajta a'ɨ́ɨme ɨ mej miyen rahuauhuau a'ij mej huárɨni mej mi hua'utéjpua'ajte'en ɨ ruxɨ́'ej teite mej mi caí ché'e miyen rumé'usi'ite'e,

ayée mú tiu'utátuiire'esin ɨ Dios jemi a'ɨ́jna tɨ rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e ɨ jemin me'ɨ́jna jɨme'e mej ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ tɨ'itiújcha'ɨɨca'a, majta ca'anújra'a hua'atá'aca ɨ seica mej mi miyen che'atá mena'a huárɨni.

4

A'iné 'éen jɨme'e maújne'usi'ite'e ɨ teɨte

1 Ayee pu tí'irɨneca mú'ejmi tzajta'a. Xu'uri já'ita'a a'utacɨ́'ɨca, seajta runé'usi'ite'e. ¿A'uné jetze e'iraaye'i a'ɨ́jna tɨ ca'anújra'a amuatá'aca sej si siyen rɨcɨ? ¿Ni caí a'uun e'iraaye'i ɨ a'amua tzajta'a? Jee xaa ne'u, a'ɨ́ɨ pu pírɨcɨ ɨ á'amuamua'atziira'a tɨ ayén ca'anújra'a amuatá'aca sej runé'usi'ite'e.

2 Ayee xu raxɨ́'eve'e sej jeíhua tí'ijcha'ɨɨca. Mɨ seajta caí, caxu siyen tí'ijcha'ɨɨ. A'ɨ́j xu jɨ́n siyen tí'itecui'ica. Seajta jeíhua huápɨ'ɨ tí'inecua'atze. Mɨ seajta mú'een, caxu siyen rá'acu'uvijre'e. A'ɨ́j xu jɨ́n siyen autéjhuiica sej uné'usi'ite'en, seajta rújaaxɨejvi'i. Ayee xu 'een jɨ́n secaí tɨ́'ijcha'ɨɨ se'ɨ́jna jɨme'e sej caí siyen rahuauhuau ɨ Dios jemi.

3 Na'ari caí, tɨ pua'a siyen raatáhuavii, capu ayén tejamuaatá'aca a'ɨ́jna jɨme'e sej caí siyen jé'iyecan jɨ́n raatáhuaviiri'i, a'iné ayée xu éeni'icɨ'e raxɨ́'eve'eca'a sej si ché'e sena'a raaxɨ́jte'en a'ij tɨ tejamuá'amitɨejte'eca'a, sej si se'ɨ́jna jɨ́n huataújtemua'ave'en.

4 Mɨ sej siyen ruxána'acɨre'e, ¿ni tzaa secaí siyen ramua'aree a'ij tɨ seijre'e ɨ Dios jemi? Tɨ pua'a ja'atɨ ayén hua'ajtéjaahuate'en a'ɨ́mej ɨ mej íiyen chaanaca japua huachéjme, tɨ pua'a ayén che'atá na'a huárɨni a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre, a'ɨ́ɨ pu ajta ayén éeni'icɨ'e huateáturan ɨ Dios jemi tɨ seɨj tɨ rájcha'ɨɨre'e. A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a ja'atɨ ayén raxɨ́'eve'e tɨ hua'ajtéjaahuate'en temua'a naa a'ɨ́mej ɨ mej íiyen seijre'e ɨ chaanaca japua, a'ɨ́ɨ pu ajta ayén éene'e a'ame tíj seɨj tɨ rájcha'ɨɨre'e ɨ Dios.

5 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Na'ari caí, capu ti'itɨ jɨ́n a'ij huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ ari á'ayu'usi'i, ayén tɨjɨ́n: "Jé'ecan pu chueere'e a'ɨ́jna jemi ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an tɨ ayén raateájtuaa itejmi tzajta'a."

6 Mɨ ajta a'ɨ́ɨn Dios, ayée pu jaítze'e rɨ́'ɨ titatá'aca tej ti tiyen ra'ará'astijre'en. A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: "Dios pu ayén huá'ajcha'ɨre'e a'ɨ́mej ɨ mej á'ujtzaahuate'e. Mɨ ajta, a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ tihua'atá'aca a'ɨ́mej ɨ mej ruxɨeemɨ́jte'e ɨ jemin."

7 A'ɨ́j pu jɨ́n, setá'aj siyen ra'ará'astijre'en ɨ Dios. Setá'aj seajta rájcha'ɨɨre'e se'ɨ́jna ɨ tiyaaru'u. Tɨ pua'a siyen huárɨni, aj pu xaa tíchesin mú'ejmi jemi.

8 Setá'aj ajteáxɨɨre vejli'i ɨ Dios jemi. Tɨ pua'a siyen huárɨni, aj pu 'i Dios ajta huateáturaasin vejli'i mú'ejmi jemi. Setá'aj caí ché'e ti'itɨ jɨ́n a'ij rɨjca tɨ a'ij pua'a seijre'e, mɨ sej até'ɨtzea'ara ɨ Dios jemi. Seajta, setá'aj raatátuiire'en ɨ á'amuaxɨejniu'uca ɨ Dios jemi tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén huateúra'ate'en mú'ejmi, mɨ sej siyen ruseijrata sej nu'u caí ti'itɨj jɨ́n até'ɨtzea'ara ɨ Dios jemi.

9 Setá'aj a'ij pua'a te'utaújmua'ati se'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi, setá'aj seajta huataújxɨeemɨste'en, seajta huaújyeinixɨ'ɨn. Setá'aj caí ché'e siyen ti'itɨj jɨ́n na'anaa sino setá'aj siyen huataújxɨeemɨste'en se'ɨ́jna jɨme'e a'ij sej sejmí'i rɨjcaa. Setá'aj seajta caí ché'e huá'a jemi rutémua'ave'e sino ché'e ayén a'ij pua'a amuaatá'asti.

10 Setá'aj siyen ruyeine setira'ará'astijre'en ɨ tavástara'a jemi. Tɨ pua'a siyen huárɨni, aj pu 'i rɨ́'ɨ tejámuaatétuaasin.

Tej nu'u caí rá'axɨjte'e ɨ ta'ihuaara'a

11 Caxu a'ij pua'a tiú'ujxajta seɨj seajta seɨj, ne'ihuaamua'a, a'iné tɨ pua'a ja'atɨ ayén a'ij pua'a tí'ijxajta ɨ ru'ihuaara'a, na'ari ayén rá'axɨjte'e, a'ɨɨ pu ajta a'ij pua'a tí'ijxa a'ɨjna ɨ yu'uxari ɨ mej jɨn tí'aijta. A'ɨɨ pu ajta ayén ruseɨj raaxɨ'epɨ'ɨntare tɨ caí ché'e ti'itɨ vaɨre'e a'ɨjna ɨ niuucari. Seajta mú'een, tɨ pua'a siyen rujɨɨmua'a sena'a raaxɨ'epɨ'ɨntare'en tɨ caí ché'e ti'itɨ vaɨre'e ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, caxu ché'e siyen rá'astijre'e a'ij tɨ tiraavíjte'e sino xu'uri siyen huaújruu tíj a'ɨɨme ɨ mej tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e.

12 Mɨ ajta, seɨj pu'u a'ɨɨn pú'een tɨ ayén raateájtuaa a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta. Ajta, a'ii pu a'ɨɨn pú'een tɨ ajta seɨj na'a ayén tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e. A'ɨɨ pu'u na'a raayí'ɨtɨ tɨ amua'irájtuaani, ajta ayén che'atá na'a, a'ɨɨ pu'u na'a raayí'ɨtɨ tɨ amua'antipuá'ajte'en. Tɨ pua'a ayén, ¿a'iné 'een jɨn piyen tí'imua'atze pej pe'ɨjna jɨn antí'amua'aree pe'ɨjna jɨme'e pej piyen rá'axɨjte'e ɨ a'ihuáara'a?

Tej nu'u caí ramua'aree a'ij tɨ te'emé'e a'ame

13 Rɨ'ɨ xu'u mú'een, mɨ sej siyen tí'ixaxa'a tɨjɨn sej nu'u se'uun á'uju'u xá'aju'un ɨjii nusu ruijmua'a já'ahua'a chajta'a jetze, sej nu'u se'uun siyen á'ateeri a'achú cumu seɨj nine'ira'a sej ti'itɨj jɨn teja'umuárɨ'en sej si se'ɨjna jɨn tumin huamuá'itɨn.

14 Ayee xu tí'ixaxa'a a'ij sej huárɨni.

Mɨ seajta mú'een, caxu ramua'aree a'ij tɨ té'eme ruijmua'a, tɨ pua'a seuj ruuri xá'aju'un nusu secaí. Ayee xu 'een tíj a'ɨjna pɨxcaari tɨ a'atzu a'ateevi'i huataseíjre'esin, ajta á'iyen a'upuá'arixɨ'ɨsin.

15 A'ɨj pu jɨn ayén tiraavíjte'e sej siyen tiu'utaxáj yee tɨ pua'a nu'u a'ɨɨn tavástara'a ayén amuatá'acare'en, sej siyen ruuri huateáturaasin, aj xu si seajta siyen huárɨni ti'itɨ jɨme'e nusu ɨ seɨj jɨme'e.

16 Mɨ seajta mú'een, caxu siyen tí'ixaxa'a sino ayée xu á'ujtzaahuate'e se'ɨjna jɨme'e a'ij sej rujɨɨmua'a sena'a a'ij tirájteu. A'ɨjna ɨ sej jɨn á'ujtzaahuate'e, tíj na'a pua'amé tɨ ayén 'een, ayée pu a'ij pua'a seijre'e ɨ Dios jemi.

17 Ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén rú'umua'aree a'ij tɨ tiraavíjte'e tɨ ayén huárɨni ti'itɨ jɨme'e, a'ɨɨ pu auteáturaasin ɨ Dios jemi tɨ pua'a caí ayén huárɨni.

5

Miché'e nu'u rɨ'ɨ tiráanamua a'ɨɨme ɨ mej chíjteaani pú'een

1 Rɨ'ɨ xu'u mú'een, mɨ sej chíjteaani pú'een. Setá'aj huaújyeine, seajta ruxɨeemíjte'e huajíjhua se'ɨjna jɨme'e tɨ tín ari a'ájna teja'uré'enejsin a'ájna xɨcáara'an jetze sej jetzen rajpuaíitzi xá'aju'un.

2 Pu'uri tí'ipeti tíj na'a ɨ sej seri tí'ijseɨj á sej é'eche. Ajta, ɨ tejá'amuacɨɨxu, mu'uri ti'iráacɨ'ɨxɨ a'ɨɨme ɨ tejpuási.

3 Ajta pu'uri tiu'uteújchuitaamua a'ɨjna ɨ oro ɨ sej jeíhua rájcha'ɨɨ. Ajta a'ɨjna ɨ plata ɨ sej seajta tí'ijseɨj, ayée pu che'atá na'a tiu'uteújchuitaamua.

Ajta a'ɨjna tɨ jɨn tiu'uteújchuitaamua, a'ɨɨ pu ruseɨj amuaatéxajta, ajta tɨ'ɨj ayén amuá'axɨjte'e, ayée pu che'atá na'a á'amuaruuren tíj taij tɨ raateátaiira ɨ á'amuahua'ira'a. Ayee xu se'ɨjna jɨn tí'ijseɨj tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijnajche sej si se'ɨjna jɨn huataújtemua'ave'en ɨjii tɨ nain ari te'entipuá'ajte.

4 Mɨ seajta mú'een, ayée xu hua'itzi jɨn huá'ari'iri'i ɨ mej raamuá'itɨ ɨ teteca, ɨ mej tiu'uré'eveijcheca'a ɨ á'amuavi'ira'ata'a. Ajta a'ɨɨn tavástara'a pu'uri ramua'aree a'ij sej huaríj a'iné a'ɨɨn tɨ nain jɨn antiújmua'aree pu'uri

huá'unamuajri'i ɨ mej me'ɨ́jna jɨ́n runiúuste'e a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'imuarɨ'eca'a mú'ejmi jemi.

5 Ayee pu caí ti'itɨj tejamuá'aturaate'e, siyen ruxɨéehua ti'itéchejca'a íiyen chaanaca japua. Ayee xu che'atá sena'a ruxɨéehua tí'icua'acare'e. Cu xɨee sej tiú'ujcɨ'ɨmite'e mej mi amuaacui'ini tɨ́j viseáaru'u tɨ teáruu.

6 Mú'een xu seajta ra'uxɨ́jte, seajta raajé'ica se'ɨ́jna tɨ rɨ́'ɨ tí'itiújchaɨ'ɨ̈ca'a. Ajta a'ɨ́ɨn, capu a'atzu amuaatá'ijmɨ̈ijri'i.

Ca'anɨ́jra'a pu hua'utá'asin mej mi temua'a naa te'utáviicua'i

7 A'ɨ́j xu jɨ́n ne'ihuaamua'a, setá'aj temua'a naa te'utáviicua'i ajta na'a caí yé uvé'enen ɨ tavástara'a.

Casi'i, autámua'areeri'i a'ij tɨ rɨcɨ a'ɨ́jna tɨ chuej japua tí'imɨjhuaca. Ayee pu rachú'eve'e ajta na'a caí tiú'ucɨ̈re a'ɨ́jna tɨ ájninei á chuaata'a, tɨ ij ayén ra'ancuré'an ɨ tácaʼira'an tɨ jeíhua huápɨ'ɨ ruxe'eve'e. Ayee pu rachú'eve'e mej autejhuiini mej huatéviiye a'ájna víita'ari tzajta'a, ajta matɨ́'ɨj atácheni.

8 Setá'aj siyen che'atá sena'a rachú'eve'en. Setá'aj huateújca'anen ɨ a'amua tzajta'a, a'iné pu'uri tɨ́n yé uvé'enejsin a'ɨ́jna ɨ tavástara'a.

9 Caxu a'ij pua'a tiú'ujxajta seɨj seajta seɨj, ne'ihuaamua'a, tɨ ij caí Dios ayén che'atá na'a amua'uxɨ́jte'en mú'ejmi. Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, a'iné pu'uri tɨ́n yé uvé'enejsin a'ɨ́jna tɨ ayén tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e.

10 Setá'aj siyen hua'utámua'aree se'ɨ́mej ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ tavástara'a jetze me'ecan. Setá'aj siyen tiráarɨ'ɨren se'ɨ́me jemi a'ij mej huarɨ́j me'ɨ́jna jɨme'e mej te'utáviicua'iri'i ɨ mej jɨ́n rajpuaíjtzica'a.

11 Casi'i, xa'utámua'areeri'i mú'een. Ayee pu titá'amitɨejte'e tɨ Dios rɨ́'ɨ tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ mej ti'itɨj jɨ́n te'utáviicua'iri'i. Xu'uri ráamua'areeri'i se'ɨ́jna ɨ tɨ jɨ́n te'utáviicua'iri'i a'ɨ́jna ɨ Job teecan. Seajta, xu'uri ráamua'areeri'i a'ij tɨ ti'itɨ jɨ́n tavástara'a ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i a'ɨ́jna jemi, tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a ayén rɨ́'ɨ tirájcha'ɨ́ɨ já'araa, ajta ayén rá'ancu'uvajxɨ.

Seica ɨ niuucari tɨ jɨ́n ca'anɨ́jra'a hua'atá'aca

12 Ajta, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ jaítze'e ruxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej caí ti'itɨj jɨ́n te'ataújratzi'iracare'en, caxu siyen rɨjca ɨ ta japua tɨ é'eme'ecan jɨme'e, nusu ɨ chaanaca jɨme'e, ni caxu ti'itɨ jɨme'e sino ché'e ayén éene'e á'ara'ani. Tɨ pua'a siyen raataxáj yee "jee", ché'e ayén teja'uré'enen. Na'ari, tɨ pua'a siyen raataxáj yee "capu", ché'e ajta ayén teja'uré'enen. Ayee xu a'ɨ́jna jɨ́n huárɨni tɨ ij caí Dios ayén ama'uxɨ́jte'en.

13 Tɨ pua'a seɨj tɨ mú'ejmi jetze ajtéme'ecan ayén rajpuaíjtzi, ché'e a'ɨ́ɨn ayén huatéjniuuni ɨ Dios jemi tɨ́'ij Dios ayén rá'ancu'uvajxɨ'ɨn. Na'ari tɨ pua'a seɨ́j ayén rutémua'ave'e, ché'e a'ɨ́ɨn chuiicari jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en ɨ Dios.

14 Tɨ pua'a seɨj tɨ mú'ejmi jetze ajtéme'ecan ayén tí'icui'icaa, ché'e a'ɨ́ɨn hua'utájeeve a'ɨ́mej ɨ vaujsi ɨ mej teyujta'a tí'ivaɨre'e mej mi me'ɨ́jna jɨ́n huatéjniuuni, mej mi majta niuucajtze'en ɨ tavástara'a miyen ra'avé'ehuaate'en me'ɨ́jna ɨ já'ara'ara'an a'ɨ́jna ɨ aceituuna.

15 Tɨ pua'a miyen té'atzaahuate'e muaatéjniuuni, ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n Dios ayén ru'irátuaasin a'ɨ́jna tɨ tí'icui'ica'a. Tavástara'a pu xaa rarújte'en, ajta ayén tiraatá'uuni'ira tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ja'atɨ ti'itɨj jɨ́n auteájturaa ɨ jemin.

16 A'ɨ́j pu jɨ́n, setá'aj siyen a'ij tiu'utaxáj seɨj seajta seɨj ɨ sej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi, seajta siyen huatéjniuuni seɨ́j jɨme'e, seajta seɨ́j, tɨ ij Dios ayén amuaarújte'en.

Jee xaa neˈu, jéˈecan pu tíˈivaɨreˈe tiˈitɨj jɨmeˈe tɨ puaˈa jaˈatɨ tɨ urarɨˈeneˈacan jɨ́n seijreˈe ayén huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi.

17 Ajta aˈɨ́jna ɨ́ Elías, ayée pu cheˈatá naˈa tiˈiteáataca'a tetɨ́j iteen. Ajta, caˈanín pu jɨ́n huatéjniuuveˈe mej caí huatéviiye. Aˈɨ́j pu jɨ́n, ayén áˈatee aˈachú cumu huaíca nineˈiraˈa japuan jáˈitaˈa mej caí huáviiyecaˈa.

18 Tɨˈɨquí ajtahuaˈa huatéeniu. Majta áˈiyen huatéviiyecaˈa. Ajta aˈɨ́ɨn tɨ tiuˈuhuástiˈihuacaˈa á chuaataˈa ayén tiúˈucɨ̈reca'a.

19 Neˈihuaamuaˈaˈa, ayée nu tejáˈamuaˈixaateˈe. Tɨ puaˈa jaˈatɨ ayén ruhuáritaˈa tiˈicáame tɨ ij caí chéˈe ayén téˈatzaahuateˈe, ayée pu téˈeme tɨ puaˈa seɨj ayén raatémuaˈitɨn tɨ́ˈij ajtahuaˈa téˈantzaahuateˈen.

20 Jaˈatɨ tɨ naˈa tɨ ayén raatémuaˈitɨn aˈɨ́jna tɨ auteájturaa ɨ́ Dios jemi tɨ ij aˈɨ́ɨn ayén raatapuáˈajta aˈɨ́jna tɨ jɨ́n atéˈɨtzeaˈara, aˈɨ́ɨ pu ayén raatévaɨreˈesin aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ caí yáˈuɨreeni ɨ́ ruxɨ́ejniuˈuca tɨ jɨ́n ruuri. Aˈɨ́ɨ pu ajta aˈɨ́jna jɨ́n ayén huáɨrɨni tɨ jeíhua huápɨˈɨ tiraatáˈuuniˈi aˈɨ́jna ɨ́ Dios aˈɨ́jna tɨ jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin.

Ayee puˈu xaa. Antipuáˈareca'a.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ San Pedro, ɨ́ tɨ seɨj

Pedro pu huá'ateujte'e a'ɨ́mej ɨ́ mej té'atzaahuate'e

1 Inee, Pedro, tɨ Dios naata'íteca'a nej tiu'utévaɨre'en ɨ́ jemin, yee nu á'amuateujte'e mú'ejmi, mɨ sej seɨ́j chuéjra'a japua a'uchéjme a'u mej amuaaré'e'itixɨ, tɨ́j na'a a'u tɨ huatacá'a u Ponto, ajta a'ujna u Galacia, ajta a'ujna u Capadocia, ajta a'ujna u Asia, ajta a'ujna u Bitinia, a'u tɨ na'a sej a'uté'uu.

2 A'ɨ́ɨ pu ayén amua'antíhua'u a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jéjcua ɨmuá ayén tejámuaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i a'ij tɨ tejamuáaruuren a'ɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ tej rájya'upua. Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ayén amua'iráavi'itɨ sej si siyen huateáturan ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́jna jɨme'e sej seri rá'astijre'e se'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ayén ra'iráaxɨre ɨ́ ruxuure'e tɨ ij ayén mú'ejmi japua huániuuni.

Ché'e a'ɨ́ɨn Dios ayén rɨ́'ɨ tejamuatá'acare'en, ajta ché'e ayén amua'anpuá'ajte'en temua'a naa.

A'ɨ́jna tɨ rachú'eve'e a'ɨ́jna tɨ té'atzaahuate'e

3 Tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en te'ɨ́jna ɨ́ Dios, tɨ ajta ya'upuáara'an pú'een ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. A'iné a'ɨ́ɨ pu jeíhua huápɨ'ɨ tá'ancu'uvajxɨ, a'ɨ́ɨ pu ayén taatá'a tej ti jéjcuacan jín huanúnu'ihua tej ti tiyen raachú'eve'en te'ɨ́jna, ɨ́ tej jín ruuri tá'aju'un a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

4 A'ɨ́ɨ pu ajta ayén titaatá'asin tɨ ayén titáacɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ caí ja'anáj huataújtuaasin, tɨ caí ajta ja'anáj huatéchueemuari, tɨ ajta caí ja'anáj e'ehuaújpua'arixɨ'ɨsin. Dios pu ayén amuajtá'are a'ujna u ta japua.

5 A'ɨ́ɨ pu ajta ayén rɨ́'ɨ á'amuacha'ɨɨ a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an, a'iné mú'een xu siyen té'atzaahuate'e. Ajta pu'uri ayén rɨ́'ɨ ruurijhua tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén huataseíjre'en a'ɨ́jna tɨ jín amua'irájtuaani a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen nain jín te'entipuá'ajte.

6 A'ɨ́j xu jín siyen temua'a naa rutémua'ave'e se'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén rɨ́'ɨ tejámuaatá'asin. Mɨ́ ajta íjii, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen se'ɨ́jna jín ruxɨeemɨ́jte'e sej mu'icáj jín rajpuaíjtzi.

7 Ayee pu 'een jín ayén á'amuaruure mej mi miyen rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en ɨ́ Dios mú'ejmi jɨme'e a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen ajtahua'a huataseíjre'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

Jee xaa ne'u, a'ɨ́ɨ mú majta miyen rɨ́'ɨ amuaateátuaasin, majta rɨ́'ɨ tejamua'utaseíjra a'iné mú'een xu siyen se'ɨ́jna jín te'utáviicua'iri'i ɨ́ sej jín rajpuaíjtzica'a se'ɨ́jna jɨme'e sej té'atzaahuate'e. Ayee pu tí'ivaɨre'e sej siyen rajpuaíjtzi tɨ ij Dios ayén ráamua'aree sej tzáahuati'ira'a jín té'atzaahuate'e. A'ɨ́j pu jín jaítze'e ayén tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi sej siyen rajpuaíjtzi caí a'ɨ́jna ɨ́ oro, ɨ́ mej taij jín raaté'uuna tɨ ij rumua'atí á'ara'ani.

8 Ajta a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u, mú'een xu caí ja'anáj raaseíj, ayée xu seuj raxɨ́eve'e. Seajta, caí xɨ raaseíj íjii, seúche'e xu siyen té'atzaahuate'e, seajta siyen se'ɨ́jna jín rɨ́'ɨ rutémua'ave'e. Capu ayén rɨ́'ɨrí tɨ ja'atí ayén raataxáj yee a'achú tɨ caj rɨ́'ɨ tiratá'aca a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tejá'amuacɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ naa seíire'e a'ame.

9 Ayee xu ra'ancuré'asin ti Dios ayén amua'irájtuaani a'íjna jime'e sej siyen té'atzaahuate'e.

10 Majta a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, a'íi mú mejmí'i miyen tiu'utaxájtaca'a me'íjna jime'e ti jín Dios ayén ríi tejámuaatá'aniche'e. A'íi mú majta a'ujca'anéecan jín tí'ihuauca'a, majta me'íjna jín tí'imua'atzejca'a mej mi yaú'itiée muá'ara'ani.

11 Ayee mú tí'ihuauca'a ti'itíj ti xicáara'an jetze ayén teja'uré'enejsin, ajta a'ij ti éene'e á'ame'enche'e a'ájna xicáara'an jetze ti jíme'en raataxájtaca'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti ajta ayén huateájturaa huá'a jemi. Camu a'atzu yaú'itieeca'a a'ij ti huataújmua'a a'íjna ti jíme'en amuacaí raataxájtaca'a yee ti a'íin Ciríistu'u ayén rajpuaíitzi á'ara'ani, ti ajta nu'u á'iyen Dios ríi raateátuaasin mej mi ríi tiye'useíira muá'ara'ani.

12 Ayee pu Dios hua'utá'a mej mi miyen ráamua'aree mej caí rujíimua'a miyen tí'ixajtaca'a sino ayée mú me'íjna jín tí'ivaire'eca'a mú'ejmi jime'e, matíi'ij miyen jín tiu'utaxájtaca'a a'ij ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ca'anírja'a hua'utá'a mej mi miyen tiu'utaxájtaca'a me'íjna jime'e í niuucari ti jín Dios amua'irátuaasin a'ij sej seuchén tiráanamuajri'i. Dios pu u ta japua ya'uta'íteca'a í ruxíejniu'uca ti ij a'íin huá'a jamuan huateáturan. Majta a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e, mauche'e mú miyen raxí'eve'e mej miyen yaú'itiée muá'ara'ani a'íjna ti jín Dios amua'irátuaasin.

Ca'anírja'a pu hua'utá'asin mej mi ríi ti'itiújcha'ii muá'ara'ani

13 A'íj xu jín, setá'aj huateújca'anen í ru tzajta'a. Setá'aj seajta ríi te'utaújmua'ati sej si temua'a naa nain jín raachú'eve'en a'íjna ti ayén te-jamuáaci'iti í ti jín Dios ríi tejámuaatá'asin a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen huataseíjre'esin a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u.

14 Setá'aj siyen che'atá sena'a huárini matíj ti'iríi í mej huá'astijre'e í ruvaújsimua'a. Setá'aj caí ché'e siyen a'ij pua'a ti'itiújcha'ii a'ij ti ajmí'i ca'anírja'a amuaatá'acare'e a'íjna í ti a'amua tzajta'a huiránineica setíi'ij caí xi yaú'itieeca'a a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi.

15-16 Jee xaa ne'u, setá'aj caí a'ij pua'a rijca, sino setá'aj siyen nain jín ri'éene'ecán jín tí'iteseijre'e tíj ajta ri'éene'ecán jín tí'iseijre'e a'íjna ti amuaatajé. Setá'aj siyen nain jín huárini a'ij sej ti'itiújcha'ii, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tijín: "Setá'aj siyen ri'éene'ecán jín tí'iteseijre'e a'iné nee nu neajta ri'éene'ecán jín seijre'e."

17 Ajta a'íin Dios ayén ruxíej na'a huá'axijte'en í teite a'ij ti seíj huaríj. A'íj pu jín, ti pua'a siyen raatamuá'amuate'en yee rutáàta, setá'aj rá'atese'e setíj sena'a seuj íiyen típuaseaaruve'e chaanaca japua.

18-19 Ayee pu tiraavíjte'e sej siyen ríi ti'itiújcha'ii a'iné xu'uri ramua'aree ti'itíj ti pírici ti jíme'en Ciríistu'u ayén tiu'utanájchitaca'a a'íjna í sej jín té'echa'iica'a í Dios jemi sej si caí ché'e siyen tí'ijri'irée a'ij sej sejmí'i tí'ijri'irejca'a se'íjna jime'e í ye'irá ti caí ti'itíj vaire'eca'a, í mej amuaatá'iti iri'i í á'amuavaujsimua'aci'i.

Capu Ciríistu'u a'íjna jín tiu'utanájchitaca'a a'íjna jime'e í oro, na'ari a'íjna jime'e í plata, ti ayén á'apua'are, sino a'íi pu a'íjna jín tiu'utanájchitaca'a a'íjna jime'e í ruxuure'e ti huápi'i tí'ivaire'e. Ayee pu Ciríistu'u huataújmuai'ivejtaca'a tíj cáne'a, ti caí a'atzu cápita'ina, ti caí ti'itíj jín á'atura.

20 Ayee pu Dios ra'antíhua'u tí'ɨj caí xɨ raatetáahua a'ɨ́jna ɨ́ chaanaca tí'ij ayén a'ɨ́jna jɨ́n tiu'utévaɨre'en. Ajta, íjii tɨ nain te'entipuá'ajte, Cɨríistu'u pu ayén huataseíjre tɨ ij a'amua japua huániuuni.
21 Ayee xu 'een jɨ́n siyen rá'atzaahuate'e ɨ́ Dios se'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u. Ajta Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. Tɨ́'ɨjta'ɨ ayén rɨ́'ɨ tiraateájtuaa tɨ ij ayén nain jɨ́n antiújmua'areere tɨ́j na'a rusén jɨme'e. A'ɨ́j xu jɨ́n siyen té'atzaahuate'e, seajta tí'ichu'eve'e.

Ca'anɨ́jra'a pu hua'utá'asin mej nu'u huaújxe'eve'en

22 A'iné mú'een xu siyen rá'antzaahua se'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ ayén ti'ayajna sej si seajta siyen huá'axe'eve'e ɨ́ ru'ihuaamua'a, a'ɨ́j xu jɨ́n seri rɨ́'ɨ uhuaújruu ɨ́ a'amua tzajta'a. A'ɨ́j xu jɨ́n, setá'aj siyen a'ujca'anéecan jɨ́n huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj, temua'a naa.
23 Ché'e ayén teja'uré'enen a'iné caxu jéjcuacan jɨ́n huanúnu'ihuaca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ á'apuapua'are sino a'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí ja'anáj á'apua'aren. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niuucari tɨ Dios jemi a'uvé'eye'i. A'ɨ́ɨ pu taarújte'eve, ajta ayén rusén jɨ́n á'ateeri.
24 Jee xaa ne'u, ayée pu che'atá na'a té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨjín:

Matɨ́j mena'a pua'amé mej ratéhua'ira'a,
ayée mú e'en tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj.
Ajta ɨ́ mej jɨ́n á'ujtzaahuate'e,
ayée pu 'een tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ xuuxu'ura'an
a'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj.
Ayee pu tí'irɨneca tɨ ayén huatéehuan
a'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj,
ajta cávatzɨjsin a'ɨ́jna ɨ́ xuuxu'ura'an.

25 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niuucari
tɨ Dios jemi a'uvé'eye'i,
a'ɨ́ɨ pu rusén jɨ́n seíire'e a'ame.

Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niuucari, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej tejámuaatá'ixaa, ɨ́ sej seajta jɨ́n huataújtemua'ave.

2

Ca'anɨ́jra'a pu hua'utá'asin mej mi jaítze'e yaú'itɨée muá'ara'ani a'ij tɨ tiú'ujxe'eve'e

1 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée pu ruxe'eve'e sej raatapuá'ajta se'ɨ́jna jɨme'e sej a'ij pua'a huá'aruure ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte nusu sej huá'acuanamua ca'ɨ́n sej hua'itzi jɨ́n ruseijrata. Setá'aj seajta caí ruchueere'e seɨj seajta seɨj. Seajta setá'aj caí a'ij pua'a tihuá'axajta ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte.
2-3 Setá'aj siyen éene'en matɨ́j ɨ́ tɨ'ɨrí'i ɨ́ mej jeíhua huápɨ'ɨ tzi'icuj mej mi me'ɨ́jna jɨ́n huavaújse'en me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ huá'a tzi'ime ɨ́ hua'anáànaj. Setá'aj siyen che'atá sena'a raxɨ́'eve'e tɨ ij a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén a'ɨ́jna jɨ́n tejamuaata'ítɨi a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e tɨ ij a'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ amuáaruuren tɨ ij ayén tejá'amuacɨ'ɨti tɨ a'ɨ́ɨn Dios ayén amua'irájtuaani, a'iné xu'uri ráamua'areeri'i tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a ayén rɨ́'ɨ tejá'amuacha'ɨɨ á'aye'i.

Jɨme'en ɨ́ Cɨríistu'u ɨ́ tɨ tetej pú'een tɨ e'ihuateájtuaani

4 Ayee xu seri ajteáxɨɨreca'a se'ɨ́jna jemi tɨ ayén 'een tɨ́j tetej tɨ i'irúuri. Majta ɨ́ teteca, meruuhuá'axɨ me'ɨ́jna ɨ́ tetej. Mɨ́ ajta Dios, a'ɨ́ɨ pu ra'avé'ehuau a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rɨ́'ɨ huápɨ'ɨ tiu'utévaɨre'en.

5 Seajta mú'een, ayée pu che'atá na'a Dios rí'ɨ á'amuaruuren sej si siyen che'atá sena'a 'eene'en tiu'utévaɨre'en tíj ɨ tetej tɨ i'irúuri ɨ tɨ jín chi'i irá'ajtaahua. Ayee pu á'amuaruuren sej si seíj sena'a seijre'e ɨ teɨte tɨ mú'ejmi jamuan huateájturaa a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, sej si siyen rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e ɨ Dios jemi, sej si ve'ecán jɨ́n tiu'utévaɨre'en ɨ jemin.

A'ɨ́j xu jín, setá'aj siyen rí'ɨ xá'aju'un sej se'ɨ́jna jɨ́n tiu'utámuaɨ'ɨvejta se'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ayén amuaatá'asin, sej si siyen ra'utámua'aree tɨ ij ajta Dios ayén ra'ancuré'an a'ɨ́jna ɨ muaɨ'ɨvéjri a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huaríj a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ CɨríIstu'u pú'een.

6 Ayee pu tí'een, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze tɨjín:

Casi'i, xaaseíj.
Nu'uri ra'ateájra a'ujna u Sión, seíj ɨ tetej,
ɨ nej ra'avé'ehuau
tɨ i ayén tiu'utévaɨre'en
nej japuan rá'ajtaahua ɨ chi'ij.
Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tetej,
jeíhua nu huápɨ'ɨ rí'ɨ tiraateájtuaa.
Ajta, capu a'atzu rɨ'ɨrí
mej miyen tiu'utatévi'ire'e
ja'atí tɨ na'a tɨ ayén ra'ará'astijre'en
a'ɨ́jna ɨ tetej.

7 Ajta, mú'ejmi jemi ɨ sej té'atzaahuate'e, jé'ecan pu naa tejamuá'aseijrate'e a'ɨ́jna ɨ tetej. Mí majta a'ɨ́mej jemi ɨ mej caí á'ujca'ane mej té'antzaahuate'en, ayée pu té'eme a'ij tɨ té'eyu'usi'i tɨjín:

A'ɨ́jna ɨ tetej ɨ mej mé rúuhua'axɨ
a'ɨ́ɨme ɨ mej rá'ajtaahua ɨ chi'ij,
Dios pu ayén ra'avé'ehuau
tɨ ayén tiu'utévaɨre'en
tɨ japuan rá'ajtaahua ɨ chi'ij.

8 Ajta, ayén tɨjín:

A'ɨ́j pírɨcɨ ɨ tetej
ɨ mej jetzen a'ijcá'acata ɨ teɨte,
ajta ɨ mej jetzen a'itávitzej.
Ayee mú 'een jín jetzen a'ijcá'acata
me'ɨ́jna jɨme'e mej caí rá'astijre'e
me'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej ráanamuajri'i.
Ayee pu 'een jín ayén tíhua'uxí'epɨ'ɨntari'iri'i tí'ɨij Dios ayén huá'uruuren.

Jɨme'en a'ɨ́mej ɨ mej Dios jetze ajtéme'ecan

9 Mí seajta mú'een, ayée xu 'een tíj seica ɨ teɨte ɨ tɨ Dios hua'antíhuau, sej si siyen jamuan huateáturan. Mú'een xu seajta se'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́ɨme ɨ sej seíj chuéjra'a japua é'eme'ecan tɨ Dios ayén huateúra'ate. Mú'een xu seajta teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ Dios sej si siyen tihua'utá'ixaate'en ɨ sej jín rí'ɨ tiratá'aca se'ɨ́jna tɨ ayén amuaatajé. Setá'aj caí ché'e siyen á'ujujhua'ane'en a'u tɨ a'utɨca'a, sino sej si se'uun a'uteáturan ɨ jemin a'u tɨ á'uneeri'i sej si se'uun rí'ɨ tiyé'eseijra.

10 A'ájná'ɨmua, caxu teɨtestemua'ame'en pú'eene'eca'a ɨ Dios. Mí seajta íjii, xu'uri mú'een teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ Dios. A'ajná'ɨmua, capúu xɨ amuá'acu'uvejca'a a'ɨ́jna ɨ Dios. Mí ajta íjii, a'ɨ́ɨ pu ari amuá'acu'uve.

A'ij mej ye'í huárɨni a'ɬíme ɨ mej té'atzaahuate'e

11 Ayee nu tejá'amuahuavii mɨ nej já'amuaxe'eve'e sej siyen seijre'e matíj a'ɬíme ɨ mej seíj chuéjra'a japua é'epuaseaaruve'e, na'ari matíj a'ɬíme ɨ mej hua'utamuári. Caxu siyen taúra'acare'en sej siyen rá'astijre'e se'ɬíjna tɨ a'amua tzajta'a huiiráninei tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ajta tí'itese'e a'ɬíjna jetze ɨ á'amuaxɨejniu'uca.

12 Setá'aj siyen rɨ́'ɨ titeetiújcha'ɨ̈ca huá'a jemi ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan tɨ ij xɨ́'epɨ'ɨn te'irájra'ani tɨ pua'a miyen ti'itíj jín a'ij pua'a tejá'amuaxajta. Tɨ́ pua'a siyen rɨjca, ayée mú raseíira muá'aju'u sej xɨ́'epɨ'ɨn huaríj se'ɬíjna jɨme'e ɨ mej jín a'ij pua'a tejá'amuaxajtaca'a, majta miyen rɨ́'ɨ tiraatá'asin me'ɬíjna ɨ Dios a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen ajtahua'a huataseíjre'esin itejmi jemi ɨ tavástara'a.

13 Setá'aj siyen huá'astijre'e matíj mena'a pua'amé ɨ teɨte ɨ mej ti'itíj jín antiújmua'aree a'iné ayée pu titaatá'itɨiiri'i ɨ tavástara'a. Tiché'e rá'astijre'e te'ɬíjna tɨ a'ɬíjna jín ti'itéjvee tɨ nain jín tiu'uta'aíjta, a'iné a'ɬɨ pu a'ɬɨ́n pú'een tɨ jaítze'e ve'ecán jín tí'ivaɨre'e.

14 Tiché'e teajta huá'astijre'e a'ɬímej ɨ tajtúhuaani, a'iné a'ɬíjna tɨ nain jín tí'aijta, a'ɬɨ pu ayén hua'uta'íteca'a mej mi puaíjtzi hua'utá'an a'ɬímej ɨ mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨ̈, mej mi majta rɨ́'ɨ tihua'atá'acare'en a'ɬímej ɨ mej miyen rɨcɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e.

15 Ayee pu xaa tí'ijxe'eve'e ɨ Dios sej siyen rɨ́'ɨ titeetiújcha'ɨ̈ca sej si se'ɬíjna jín hua'antimuá'itɨn a'ɬímej ɨ mej caí mé úumua'aree, mej mi caí ché'e miyen a'ij pua'a tí'ixajta, tɨ caí ti'itíj vaɨre'e.

16 Setá'aj siyen rɨjca matíj a'ɬíme ɨ mej ruxɨéehua tí'imɨjhuaca. Mɨ́ seajta mú'een, caxu siyen titeetaújtuutuhua'an sej a'ij pua'a huárɨni, seajta siyen jetzen rujpuá'ajte'en sej nu'u xɨ́'epɨ'ɨn huaríj se'ɬíjna jɨme'e sej ruxɨéehua á'ujujhua'an. Setá'aj siyen rɨ́'ɨ titeetiújcha'ɨ̈ca matíj a'ɬíme ɨ mej ravaɨre'e ɨ Dios.

17 Setá'aj rɨ́'ɨ tihuá'ajcha'ɨ̈ naíjmi'ica a'ij tɨ tiraavíjte'e. Setá'aj huá'axe'eve'e ɨ ta'ihuaamua'a ɨ mej majta té'atzaahuate'e. Setá'aj rá'atese'e ɨ Dios. Setá'aj seajta rɨ́'ɨ tiraateájtuaani a'ɬíjna ɨ tajtuhuan tɨ nain jín tí'aijta íiyen chuéjra'a japua.

A'ij tɨ tiu'utévaɨ ɨ Cɨríistu'u

18 Seajta mú'een, mɨ sej ca'anéeri jín tí'imɨjhuaca, setá'aj hua'ará'astijre'en a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɬímej ɨ mej tejá'amua'aíite'e. Setá'aj huá'astijre'e a'achú mej pua'amé. Caxu a'ɬímej sena'a tɨ pua'a miyen rɨ́'ɨ tejamuájcha'ɨ̈, na'ari mej rɨ́'ɨ tí'iteteɨte, na'ari tɨ pua'a a'ij pua'a metí'iteteɨte, setá'aj naíjmi'ica á'astijre'e.

19 Jee xaa ne'u, ayée pu Dios rɨ́'ɨ tiraateátuaasin a'ɬíjna ɨ ja'atɨ tɨ pua'a a'ɬɨ́n ayén ra'utámua'aree ɨ Dios, ajta a'ɬɨ́n ayén te'utáviicua'i tɨ pua'a seíj ayén puaíjtzi raatá'an tɨ caí ayén tiraavíjte'e.

20 Aru tɨ pua'a ayén puaíjtzi muáacɨ'ɨti a'ɬíjna jɨme'e pej piyen a'ij pua'a huaríj, tɨ pua'a piyen pe'ɬíjna jín te'utáviicua'i temua'a naa, capu a'atzu a'ij timuaatéva'ɨri. Na'ari caí, tɨ pua'a peri xɨ́'epɨ'ɨn huaríj, tɨ pua'a pe'ɬíjna jín rajpuaíjtzi, pajta piyen te'utáviicua'i temua'a naa, Dios pu rɨ́'ɨ timuaateátuaasin.

21 Jee xaa ne'u, Dios pu ayén a'ɬíjna jín amuaatajé sej siyen rajpuaíjtzi, seajta te'utáviicua'i, a'iné a'ɬíjna ɨ Cɨríistu'u a'amua jetze me'ecan pu rajpuaíitzi já'araa.

Ayee pu a'ɨjna jɨn huarɨj, tɨ'ij mú'ejmi huata'ítɨii sej si siyen che'atá sena'a huárɨni a'ij tɨ a'ɨɨn amuacaí huarɨj.
22 Capu ti'itɨj jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi. Capu ajta ja'anáj tiu'uhuá'itaca'a.
23 Matɨ'ij miyen ra'ajté'axɨ, a'ɨɨ pu caí ayén hua'ajté'axɨ a'ímej. Matɨ'ij puaíjtzi raatá'a, ni capu ayén tihua'uxájtzi'iri'i, sino ayée pu huataújtuiiri'i a'ɨjna jemi tɨ ayén tzáahuati'ira'a jɨn tihuá'axɨjte'e.
24 A'ɨɨ pu ruseɨj rajpuaíitzi já'araa ɨ ru jetze ɨ ta jetze me'ecan a'ɨjna jɨme'e ɨ tej jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi. Ayee pu a'ɨjna jɨn huarɨj tej ti tiyen raatapuá'ajta ɨ tej jɨn até'ɨtzea'ara ɨ Dios jemi. Mú'een xu se'ɨjna jɨn huarúj se'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn rajpuaíjtzica'a.
25 A'ájná'ɨmua, ayée xu seijre'eca'a matɨj ɨ cáne'axɨ tɨ caí ja'atɨ huá'aseɨre'e. Mɨ ajta íjii, xu'uri se'ɨjna jemi tiújseɨj, se'ɨjna jemi tɨ a'amua cujta'a huamé'en, tɨ ajta a'ɨjna jɨn antiújmua'aree tɨ nain jɨn a'amua japua huániuuni.

3

A'ij mej ye'í huárɨni ɨ mej á'uruuvi'itɨn

1 Seajta mú'een, mɨ sej viɨche'ejme, setá'aj siyen che'atá sena'a huá'astijre'e se'ɨmej ɨ rucína'astemua'a. Ayee xu huárɨni sej si siyen 'éeni'ici'e hua'antimuá'itɨn ɨ seica ɨ mej caí rá'aste ɨ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ Cɨríistu'u. Tɨ pua'a siyen huárɨni, capu ruxe'eve'e a'ame sej tihua'utá'ixaate'en sej si hua'utémua'itɨn sino siyen sena'a huá'amua'itɨn se'ɨjna jɨme'e sej rɨ'ɨ tɨ'itiújcha'ɨɨ.
2 A'ɨɨ mú xaa miyen ra'ancuré'asin ɨ niuucari matɨ'ɨj raaseíj sej siyen tzáahuati'ira'a jín rana'amiche ɨ Dios, seajta sej caí ti'itɨj jín á'atura a'ɨmej jemi ɨ rucína'astemua'a.
3 Majta a'ɨɨme ɨ mej viɨche'ejme, capu ayén tiraavíjte'e mej miyen mena'a rɨ'ɨ huaújruuren me'ɨjna jɨme'e tɨ jéjre'e seijre'e, tɨ pua'a a'ɨjna jɨme'e mej miyen rɨ'ɨ ti'ihuaújcɨsta, nusu mej miyen ti'itɨj jín ucaújrujti'iraxɨ'ɨn tɨ oro jín taavíjhua na'ari mej miyen rɨ'éene'ecán jín tiu'uteújchejte'en cɨɨxuri jɨme'e tɨ títɨ'ɨj.
4 Capu a'ɨɨ na'a ayén tiraavíjte'e sino miché'e miyen rɨ'ɨ tihuá'aseijrate'e me'ɨjna tɨ rú'avaa ɨ huá'a tzajta'an, me'ɨjna tɨ caí ja'anáj á'apua'aren. Miché'e caí miyen ti'itɨj jín huá'amuarɨ'eriste'e ɨ rucína'astemua'a. A'ii pu a'ɨɨn pú'een tɨ jeíhua huápɨ'ɨ ruxe'eve'e ɨ Dios jemi.
5 Ayee mú éeni'ici'e rɨ'ɨ huaújruu ajca'ihuá'ɨmua a'ɨɨme ɨ 'uuca ɨ mej rɨ'éene'ecán jín huateájturaa ɨ Dios jemi, ɨ mej majta té'antzaahua ɨ Dios jemi.
6 Ayee mú che'atá mena'a hua'ará'astijre ɨ rucína'astemua'a tɨj a'ɨjna ɨ Sara teecan ayén ra'ará'astijre a'ɨjna ɨ Abraham teecan. Ajta, pu ayén raatamuá'a tɨjín "nevástara'a." Seajta mú'een, mɨ sej viɨche'ejme, ayée xu yaújmua'ame'en pu'éene'e xá'aju'un a'ɨjna ɨ Sara tɨ pua'a siyen nain jɨn rɨ'ɨ huárɨni, seajta caí ti'itɨj jín tí'itzɨɨne'e.
7 Seajta mú'een, mɨ sej néjne'ɨiche, setá'aj siyen rɨ'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ ɨ ru'ɨjta'amua'a. Setá'aj siyen rɨ'ɨ tihua'uteájtuaani a'iné camu miyen ruca'ané setɨj mú'een, mɨ sej teteca pú'een. Naímɨ'ɨ xu seajta siyen che'atá sena'a ra'ancuré'asin se'ɨjna tɨ jín Dios rɨ'ɨ tejámuaatá'asin sej si ruuri huateáturan ɨ Dios jemi. Ayee xu rɨ'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ ɨ ru'ɨjta'amua'a tɨ ij caí ti'itɨj jín amuaatamuárɨ'eriste'en a'ɨjna jɨme'e ɨ sej jín raatáhuaviira ɨ Dios.

Mej mi nu'u ruxɨéehua a'uteáturan

8 Yee pu'u xaa, ayée xu huárɨni, naíjmi'i mú'een. Setá'aj siyen che'atá
sena'a rahuauca ɨ Dios jemi sej si siyen ru'ihuaamua'aca temua'a naa. Setá'aj
ahuaújcu'uven seɨj seajta seɨj, setá'aj siyen seajta huaújxe'eve'en. Setá'aj
seajta siyen ahuaújca'anen a'ɨ́mej jemi ɨ mej rajpuaíjtzi sej si rɨ́'ɨ tihua'utá'an.
Seajta mú'een, setá'aj caí ti'itɨ́j jɨ́n á'ujtzaahuate'e.
9 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén a'ij pua'a amuáaruuren, caxu siyen che'atá sena'a a'ij
pua'a raruure. Na'ari, tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén a'ij pua'a tejá'amuaxajta, caxu
siyen che'atá sena'a a'ij pua'a tí'ijxajta, sino setá'aj siyen rɨ́'ɨ tiraatá'an, a'iné
ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n Dios tejamuaatajé sej si siyen huárɨni tɨ ij ajta a'ɨ́ɨn Dios ayén
ti'itɨ́j jɨ́n rɨ́'ɨ tejamuaatá'an.
10 Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:
Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén raxɨ́'eve'e
tɨ á'ateevi'in ruuri,
tɨ ajta rɨ́'ɨ tiraatévaɨre'en
nain xɨcaj tzajta'a,
ché'e a'ɨ́ɨn ayén huárɨni
tɨ caí a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e,
tɨ caí ajta ayén tí'ihua'itacare'en.
11 Ché'e a'ɨ́ɨn raatapuá'ajta
tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ,
ajta ché'e a'ɨ́ɨn ayén huárɨni
tɨ xɨ́'epɨ'ɨn jɨ́n seijre'e.
Ché'e ajta a'ɨ́ɨn ayén rahuauca
tɨ rɨ́'ɨ tí'iseijre'e huá'a jemi ɨ teɨte.
Ché'e ahuaújca'anen tɨ ayén huárɨni.
12 Jee xaa, rɨ́'ɨ pu tihuá'aseij ɨ Dios
a'ɨ́mej ɨ mej rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ.
A'ɨ́ɨ pu huá'anamua
matɨ́'ɨj miyen tɨ́'ijhuaviira ɨ jemin.
Ajta ayée pu tavástara'a
a'ij pua'a tihuá'aseij
a'ɨ́mej ɨ mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ.
13 Tɨ́ pua'a nu'u siyen rajpuaíjtzi seɨ́jna jɨme'e sej rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ, ni
caí ja'atɨ́ ayén mé'eseijre'e tɨ ayén a'ij pua'a amuáaruuren a'ɨ́jna jɨme'e sej
a'ujca'anéecan jɨ́n tɨ́'itese'e sej siyen huárɨni ti'itɨ́j jɨme'e tɨ ɨ́'ixɨ'epɨ'ɨn. Capu
xaa ne'u. Capu mé'e ja'atɨ́ xaa ne'u.
14 Mɨ́ ajta, tɨ pua'a siyen seɨ́jna jɨ́n rajpuaíjtzi seɨ́jna jɨme'e sej xɨ́'epɨ'ɨn
jɨ́n huarɨ́j, capu amɨ́n a'ij. Dios pu rɨ́'ɨ tejámuaatá'asin. A'ɨ́j xu jɨ́n, caxu
huá'atziɨɨne'e, caxu seajta a'ij pua'a tité'ujmuajca.
15 Mɨ́ seajta mú'een, setá'aj siyen rɨ́'ɨ tiraateájtuaani ɨ ru tzajta'a seɨ́jna
ɨ Cɨrɨ́istu'u, a'iné a'ɨ́ɨ pu tavástara'a pú'een. Ja'anáj tɨ na'a xu siyen rɨ́'ɨ
huaújruuren sej si siyen huateújnan huá'a jemi ɨ mej miyen me'ɨ́jna jɨ́n
tejá'amua'ihua'ura ɨ sej jɨ́n tɨ́'ichu'eve'e ɨ ru jemi.
16 Mɨ́ seajta, setá'aj siyen sena'a rɨjca, setá'aj caí á'ujtzaahuate'e siyen
tihuá'ixaate'e, setá'aj seajta rá'atese'e seɨ́jna ɨ sej jamuan ti'ixa. Setá'aj siyen
rɨ́'ɨ te'utaújmua'ati ɨ rumua'atzíira'a jɨme'e sej si caí ti'itɨ́j jɨ́n á'aturaacaj, tɨ ij
ayén tíhua'utatévi'iraste'en a'ɨ́mej ɨ mej a'ij pua'a á'amuaruure meɨ́jna jɨme'e
mej miyen a'ij pua'a tejá'amuaxa a'ij sej rɨcɨ seɨ́jna jɨme'e sej rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ ɨ
Cɨrɨ́istu'u jemi.

17 Ayee na'a, a'iné tɨ pua'a Dios ayén tí'ijxe'eve'e sej ti'itɨ́j jín rajpuaíjtzi, jaítze'e pu rɨ́'ɨ tejámuatéva'ɨri sej siyen se'ɨ́jna jín rajpuaíjtzi sej xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ caí tɨ pua'a siyen se'ɨ́jna jín rajpuaíjtzi se'ɨ́jna jɨme'e sej a'ij pua'a rɨcɨ.

18 Ajta a'ɨ́in Cɨrístu'u, ayén seɨ́j na'a huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jín naímɨ'ɨ miyen auteájturaa ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́jna tɨ caí ti'itɨ́j jín auteájturaa, ayén huá'a jetze me'ecan huamɨ́'ɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a titeetiújcha'ɨ̈ca tɨ ij ayén huá'anvi'itɨn ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́jna ɨ́ mej miyen raajé'ica ɨ́ Cɨrístu'u tɨ ratéhua'ira'aca'a, Dios pu ajta ayén ruxɨ́ejniu'uca jín ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite.

19 Ajta a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén raatá'a tɨ tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ́ xɨéjniu'ucari ɨ́ mej me'uun tajete aiteánami'ihuaca'a.

20 Majta a'ɨ́ime ɨ́ xɨéjniu'ucari, a'ájná'ɨmua mú miyen caí ra'ará'astijre, a'ájna xɨcáara'a jetze tɨ jetzen Dios auj ayén té'eviicua'iraca'a, ajta ayén rachú'eve'eca'a tɨ́'ɨj auj a'ɨ́in Noé ratétaahuajme'e a'ɨ́jna ɨ́ baarcu tɨ ve'ée. Ajta a'ɨ́ɨ pu seica huatévaɨ mej mi me'uun uteájrupi ɨ́ baarcu tzajta'a mej mi caí aujámɨn ɨ́ jaj jɨme'e. Ayee mú ará'aseca'a aráhuaica.

21 Ajta a'ɨ́in ɨ́ jaj ayén huataújmua'a ɨ́ sej jín huámuaɨ'ɨvijhuaca'a, a'ɨ́jna tɨ ajta jín Dios ayén amua'irájtua. Capu ayén huataújmua'a tɨ Dios ayén amuá'ari'iri'i ɨ́ chuej tɨ ca'ame'e ɨ́ a'amua jetze, sino ayée pu huataújmua'a sej siyen rájhuaviiri'i ɨ́ Dios tɨ ayén amuaatá'an sej rɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ́ rumua'atzíira'a jetze ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ Cɨrístu'u pú'een.

22 Ajta ɨ́jii, án pu a'ujnéj u ta japua tɨ ari a'uun e'ecájca rɨ'ɨrɨ́inta'an púɨjme'en ɨ́ Dios. A'ɨ́ɨ pu ajta ari a'ɨ́jna jín antiújmua'aree tɨ tíhua'uta'aíjte'en a'ɨ́mej ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej ti'itɨ́j jín antiújmua'aree, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej ve'ecán jín títeté'u'upu'u, matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej xɨéjniu'ucari pú'een.

4

A'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios tej tiyen huárɨni

1 A'iné a'ɨ́in Cɨrístu'u pu ayén ru jetze rajpuaíitzi já'araa, setá'aj siyen se'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati sej si siyen che'atá sena'a huárɨni, a'iné ja'atí tɨ na'a tɨ ayén ru jetze rajpuaíitzi já'araa, ayée pu ari raatapuá'ajtaca'a tɨ ti'itɨ́j jín até'ɨtzeaara ɨ́ Dios jemi.

2 Ayee pu a'ɨ́jna jín a'ateevi'i tɨ ruuri a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́jna jetze araújca'ane a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios tɨ́j na'a tɨ auj a'ateevi'i a'ame. Capu ché'e a'ɨ́jna jetze a'ujca'anée a'ame a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ ajta jetzen huiiráninei.

single line composer

3 Ché'e ayée na'a 'eene'en a'ij tɨ ari tiu'urɨ́j tɨ́j na'a mej amuacaí huataseíjre ɨ́ teteca tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene a'ij tɨ tihua'aráanajche a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Tej ti caí ché'e tiyen tena'a tɨ́'ijrɨ'ɨre matɨ́j a'ɨ́ime. Ayee mú ruxána'acɨra'ate'eca'a, majta á'ujca'ane me'ɨ́jna jetze tɨ a'ij pua'a 'een. Majta rutá'aruaijve'e, majta mej huápɨ'ɨ tí'iyestehua'a. A'ɨ́ɨ mú majta e'etiújse'ɨri mej mi naímɨ'ɨ miyen raná'amiche'en a'ɨ́jna tɨ caí Dios pú'een.

4 Ajta ɨ́jii, ayée mú a'ij pua'a tejá'useij sej caí ché'e huá'ajaahuate'e sej siyen caí ti'itɨ́j á'astijre'e sej huá'a jamuan á'ujujhua'ane'en. A'ɨ́j mú jín miyen a'ij pua'a á'amuaruure.

5 Mɨ́ ajta, ayée pu tihuá'acɨ'ɨti mej miyen tiu'utaxáj a'ij mej titeetiújcha'ɨ̈ca me'ɨ́jna jemi tɨ ari rɨ́'ɨ huaújruu tɨ ij ayén hua'uxɨ́jte'en a'ɨ́mej ɨ́ mej ruuri, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej meri huácuii.

6 A'iné a'ɨɨn pu ajta ayén che'atá na'a huá'axɨjte'en a'ɨ́mej ɨ́ mej meri huácuii
tɨ́j ajta titá'axɨjte'en itejmi i tej teuj ruuri. A'ɨ́j pu jín ajta ayén tihua'utá'ixaa
a'ɨ́mej ɨ́ mej huácuii a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jín Dios hua'irájtuaani tɨ ij a'ɨ́ɨn
xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén tihua'utá'an mej miyen ruuri huateáturan tɨ́j
na'a rusén jɨme'e tɨ́j ajta ɨ́ Dios.

A'ij tɨ nu'u té'eme tɨ́'ɨj nain te'entipuá'ajte

7 Pu'uri tín nain te'entipuá'ajte. A'ɨ́j xu jín siyen rɨ́'ɨ tirájteuve'en, seajta
siyen nain jín á'ujcu'uve sej si siyen tɨ'ijhuauca ɨ́ Dios jemi a'ij tɨ tiraavíjte'e.
8 Ajta, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ jaítze'e ruxe'eve'e sej caí ti'itɨ́j jín a'aturáa, setá'aj
siyen huaújxe'eve'en temua'a naa a'iné tɨ pua'a siyen huaújxe'eve'en, ayée xu
seajta tiu'utá'uuni'ira mu'iicáca jɨme'e tɨ seɨ́j ayén ti'itɨ́j jín auteájturaa mú'ejmi
jemi.
9 Setá'aj caí a'ij pua'a ti'ixáata sino setá'aj huateújvaɨre'en seɨj seajta seɨj.
10 Ayee xu seajta huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej ravaɨre'e a'ɨ́jna
ɨ́ Dios, a'iné capu tɨ́'iseicaj na'a ɨ́ tɨ jín rɨ́'ɨ tejamuaatá'a sej si se'ɨ́jna jín
tiu'utévaɨre'en. Setá'aj siyen huateújvaɨre'en seɨj seajta seɨj se'ɨ́jna jɨme'e a'ij
tɨ Dios seɨ́j tiu'utapuaíjve.
11 A'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén tiu'utaxáj, ché'e a'ɨ́ɨn ayén huárɨni tɨ ayén Dios jetze
me'ecan tɨ́'ixajta. Ajta ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén ti'itɨ́j jín tɨ́'ivaɨre'e, ché'e a'ɨ́ɨn ayén
huárɨni tɨ a'ɨ́jna jetze araújca'ane ɨ́ Dios. Ayee xu 'een jín siyen huárɨni mej mi
nain jín rɨ́'ɨ tiraateájtuaani me'ɨ́jna ɨ́ Dios me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Jesús, tɨ Cɨrɨ́istu'u
pú'een, ayén hua'utá'a ɨ́ ca'anɨ́jra'a mej mi miyen huárɨni. Ayee mú rɨ́'ɨ
tiraatá'asin me'ɨ́jna ɨ́ Cɨrɨ́istu'u, a'iné a'ɨɨ pu ajta ayén nain jín antiújmua'aréere
a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

A'ij mej ye'ɨ́ huárɨni matɨ́'ɨj tirajpuaíitzi muá'aju'u a'ɨɨme ɨ́ mej té'atzaahuate'e

12 Mú'een, mɨ nej já'amuaxe'eve'e, tɨ pua'a siyen ti'itɨ́j jín á'aviicua'ire'e
se'ɨ́jna ɨ́ sej jín huápɨ'ɨ rajpuaíjtzi, tɨ ajta ca'anín jín a'amua japua rájve, caxu
siyen a'ij té'ujmuajca, sete'entixáata yee tɨ caí xɨ ja'anáj ayén tɨ́'iseijre'e ɨ́
chaanaca japua, a'iné ayée pu 'een jín ayén tejamuáaruu tɨ ij Dios ayén
amuaatéeseij, aisí tɨ pua'a secaí urarɨ́'ene'acan jín seijre'e nusu secaí.
13 Caxu a'ij té'ujmuajca sino ayée xu huataújtemua'ave'en a'iné xu'uri
rajpuaíjtzi ɨ́ Cɨrɨ́istu'u jamuan sej si seajta siyen huataújtemua'ave'en se'ɨ́jna
jɨme'e tɨ rɨ́'ɨ tejámuaatá'asin a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen huataseíjre'esin
a'ɨ́jna ɨ́ mej jín naa rɨ́'ɨ tira'utaseíjra ɨ́ tavástara'a.
14 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Tɨ́ pua'a miyen a'ij pua'a tejá'amuaxajta
me'ɨ́jna jɨme'e sej siyen Cɨrɨ́istu'u jetze ajtéme'ecan, Dios pu a'ɨ́jna jín rɨ́'ɨ
tejamuaatá'aca. Ajta a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ɨ́ tɨ ajta ayén ca'anɨ́jra'a
tatá'aca tej ti tiyen rɨ́'ɨ tiraateájtuaani ɨ́ Cɨrɨ́istu'u, a'ɨɨ pu xɨéjniu'ucare'ara'an
ajta mú'ejmi jemi seijre'e.
15 Mɨ́ ajta, jɨme'en ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ mú'ejmi jetze ajtéme'ecan, ché'e amɨ́n caí
ayén a'ɨ́jna jín tirajpuaíjtzi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ seɨ́j huajé'ica, na'ari ti'itɨ́j huanahua
nusu tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ, ca'ɨ́n ayén rɨjcaa tɨ caí jetzen ruxe'eve'e.
16 Mɨ́ ajta, tɨ pua'a seɨ́j ayén a'ɨ́jna jín á'aviicua'ire'e a'ɨ́jna tɨ jín rajpuaíjtzi
a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨrɨ́istu'u jetze ajtéme'ecan, ché'e a'ɨɨn caí tɨ́'itevi'ira'atan, sino
ché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨrɨ́istu'u jetze ajtéme'ecan.
17 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'ene tɨ ij Dios ayén
hua'uxɨ́jte'en ɨ́ teɨte. Ajta, ayén autéchesin tɨ huá'axɨjte'en ɨ́ ruteɨ́testemua'a.

Ajta, tɨ pua'a ayén autéjcheni itejmi jemi, ¿a'iquí té'eme ɨ́ tɨ huá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej ɨ́ mej caí rá'astijre'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ Dios rɨ́'ɨ titaateájtuaani itejmi jemi?

18 A'ɨ́j pu jín ayén té'eyu'usi'i tɨjín: "Tɨ́ pua'a muárɨ'eri jín Dios ayén ru'irájtuaa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ rɨ́'ɨ tɨ'itiújcha'ɨ̈ica'a, ¿a'iquí éene'e a'ame huá'a jemi ɨ́ mej a'ij pua'a tí'ijxa ɨ́ Dios, majta a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej a'ij pua'a tɨ'itiújcha'ɨ̈ɨ? Capu a'atzu a'ij xaa ne'u tihua'utévaɨre'esin."

19 A'ɨ́j pu jín, miché'e miyen huárɨni tɨ'itɨ́j jɨme'e tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een, a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tɨ'itɨ́j jín á'aviicua'ire'e me'ɨ́jna ɨ́ mej jín rajpuaíjtzi me'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén tihua'utá'a. Miché'e miyen raatátuiire'en ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca a'ɨ́jna jemi tɨ hua'utétaahuaca'a tɨ ajta caí ja'anáj tɨ'itɨ́j jín até'ɨtzeaara.

5

Pedro pu ca'anɨ́jra'a hua'atá'aca a'ɨ́mej ɨ́ vaujsi

1 Ayee nu ca'anɨ́jra'a hua'atá'aca, ne'ɨ́mej ɨ́ mej vaujsi pú'een, ɨ́ mej mú'ejmi jetze ajtéme'ecan. Nee nu neajta vásta'a pú'een. Neajta nu niyen tiu'uséɨj a'ɨ́jna tɨ jín rajpuaíjtzica'a a'ɨ́jna ɨ́ Cɨrɨ́istu'u. Ayee pu che'atá na'a tí'ineci'ɨti ineetzi tɨ́j ajta tihuá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej ɨ́ mej majta Jesús jamuan á'ujujhua'ane'en a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen huataseíjre'esin a'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ naa ti'iseíire'e a'ame ɨ́ Dios jemi.

2 Ayee nu tejá'amua'ɨ́jcate'e sej rɨ́'ɨ tihuá'ucha'ɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ́ Dios a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ari a'ɨ́jna jín tejámuaa'ɨ́jca. Caxu ca'anéeri jín siyen rɨjca sino ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e xu'u, a'ij tɨ Dios tí'ijxe'eve'e. Caxu seajta se'ɨ́jna jín siyen rɨjca sej si ti'itɨ́j jín huamuá'itɨn, sino ayée xu'u a'ujca'anéecan jín tiu'utévaɨre'en. Na'ari caí, ayée xu tiu'utatévɨ'ira'ata se'ɨ́jna jɨme'e sej ti'itɨ́j huamuá'itɨ.

3 Setá'aj caí á'ujtzaahuate'e sej ve'ecán jín antiújmua'aree sej siyen tíhua'uta'aíjte'en mej mi ca'anéeri jín miyen ti'itɨ́j jín huárɨni a'ɨ́ɨme ɨ́ sej huá'acha'ɨɨ.

Mɨ́ seajta mú'een, setá'aj siyen rɨ́'ɨ titeetiújcha'ɨ̈ica huá'a jemi a'ij tɨ tiraavíjte'e.

4 Tɨ́ pua'a siyen huárɨni, ayée pu tejá'amuacɨ'ɨti a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen huataseíjre'esin a'ɨ́jna tɨ nain jín antiújmua'aree tɨ ayén che'atá na'a rɨ́'ɨ tí'itacha'ɨ̈ica tɨ́j ajta ayén rɨcɨ a'ɨ́jna tɨ rɨ́'ɨ tihuá'acha'ɨɨ ɨ́ rucáne'axɨstemua'a. A'ɨ́ɨ pu ayén amuaatátɨstejsin a'ɨ́jna ɨ́ curuun tɨ caí ja'anáj a'upuá'arixɨ'ɨsin, tɨ ajta rɨ́'ɨ ti'iseíire'e a'ame ɨ́ Dios jemi tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

single line composer

5 Seajta mú'een, mɨ sej seuj teemua, setá'aj siyen huá'astijre'e se'ɨ́mej ɨ́ vaujsi. Setá'aj naíjmɨ'i siyen huárɨni, sej si siyen huárɨni secaí á'ujtzaahuate'e seɨj seajta seɨj, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjín:

Dios pu muárɨ'eri hua'atá'aca
a'ɨ́mej ɨ́ mej á'ujtzaahuate'e.
Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨ pu ayén rɨ́'ɨ tihua'atá'aca
a'ɨ́mej ɨ́ mej caí miyen á'ujtzaahuate'e.

Ca'anɨ́jra'a pu hua'atá'aca a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri

6 Setá'aj siyen huataúra'an sej cílieene'ecan jín tiu'utévaɨre'en ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́jna tɨ nain jín antiújmua'aree, tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén ve'ecán jín tejámuaa'ɨ́jcate'en ja'anáj tɨ ayén tejámuaaxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i.

7 Setá'aj siyen se'ɨjna jemi ɨ Dios raateájtuaani tɨj na'a ɨ sej jɨn a'ij té'ujmua'ate a'iné jeíhua pu tí'imua'atze mú'ejmi jɨme'e a'ij tɨ tejá'amuaruuren.
8 Setá'aj temua'a naa tité'ujcu'uvee, seajta rɨ'ɨ tí'ite'ixɨ'ere'e, mú'een, se'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn tiyaaru'u, ɨ tɨ amuájcha'ɨɨre'e, ayén éeni'icɨ'e á'uche'ecan tɨj muajye tɨ á'ujijhuan a'ɨjna jɨme'e tɨ ayén rahuauhuau a'ɨjna tɨ raatécɨ'ɨme.
9 Setá'aj siyen huateújca'anen se'ɨjna jɨme'e sej té'atzaahuate'e sej si caí ratá'acare'en tɨ a'ɨjna ɨ tiyaaru'u amua'antimuá'itɨn. Ayee xu seajta ramua'aree tɨ ayén huá'aruure a'ɨmej ɨ á'amua'ihuaamua'a ɨ mej miyen huacaíjme a'u tɨ na'a ɨ chaanaca japua. Ayee pu éeni'icɨ'e seijre'e tɨ ayén huá'anaijmire'en mej mi miyen che'atá mena'a a'ɨjna jɨn á'aviicua'ire'e ɨ mej jɨn rajpuaíjtzi setɨj seajta mú'een.
10 Ajta a'ɨɨn ɨ Dios tɨ nain jɨn rɨ'ɨ ti'itá'aca, a'ɨjna tɨ ayén amuaatajé tɨ ij ayén tejamuáacɨ'ɨti a'ɨjna ɨ sej jɨn naa rɨ'ɨ tiyé'useijra ɨ Cɨríistu'u jemi tɨj na'a rusén jɨme'e, ayée pu á'amuaruuren. Setɨ'ɨj a'atzu á'ateevi'in sej ti'itɨj jɨn á'aviicua'ire'e ɨ sej jɨn rajpuaíjtzi, a'ɨɨ pu ruseɨj ayén amuaanaíjmire'en, ajta ayén ca'anɨjra'a amuaatá'asin sej si te'utáviicua'i. A'ɨɨ pu ajta ayén amuaatá'asin sej siyen huateújca'anen temua'a naa.
11 Ché'e a'ɨɨn ayén a'ɨjna jɨn ti'itéveeca'a tɨ ayén nain jɨn antiújmua'areere tɨj na'a tɨ yú auca'itɨ a'ame, tɨj na'a rusén jɨme'e.

Ayee pu ra'antipuá'ajte

12 Ayee nu cíj caj tejá'amuayu'use'e ne'ɨjna jamuan ɨ Silvano tɨ ayén tiná'amitɨejte'e tɨ a'ɨɨn pú'een seɨj ɨ ne'ihuaara'a tɨ caí ti'itɨj jɨn até'ɨtzeaara. Ayee nu ne'ɨjna jetze tejá'amua'ixaate'e tɨ a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ tzáahuati'ira'a jɨn Dios ayén rɨ'ɨ titatá'aca. Neajta ne'ɨjna jetze niyen ca'anɨjra'a amuatá'aca sej si caí ja'anáj yá'uhua'anan a'ij nej tejá'amua'ixaate'e.
13 A'ɨɨme ɨ mej yé huaté'uu ɨiye Babilonia, ɨ tɨ Dios ajta hua'antíhuau, yé mú á'amuateujte'e. A'ɨɨ pu ajta yé á'amuateujte'e ɨ niyauj, a'ɨjna ɨ Marcos.
14 Setá'aj huaújteujte'en xu'iteújpɨ'ɨtze'axɨ'ɨn se'ɨjna jɨme'e sej huaújxe'eve'e, seɨj seajta seɨj. Ché'e a'ɨɨn Dios rɨ'ɨ amua'anpuá'ajte'en naíjmi'ica mú'ejmi mɨ sej Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan. Ayee pu'u xaa. Antipuá'areca'a.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ San Pedro, ɨ́ tɨ hua'apua

A'ɨ́ɨ pu huá'ateujte'e a'ɨ́jna ɨ́ Pedro

1 Inee Simón, i nej neajta Pedro pú'een, a'ij nu jetze tejá'amuayu'use'e ne'ɨ́jna jɨme'e nej ravaɨre'e ne'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨrístu'u pú'een. A'ɨ́ɨ pu na'antíhuau nej ni niyen tiu'utévaɨre'en ɨ́ jemin. Seajta mú'een, Dios pu ayén amua'irájtua mú'ejmi, a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ urarɨ́'ene'acan jɨ́n seijre'e, sej si siyen che'atá sena'a té'atzaahuate'e tetɨ́j iteen. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tejámuatéva'ɨri.

2 Ché'e ayén jaítze'e tejá'amuacɨ'ɨti tɨ rɨ́'ɨ tejamuaatá'acare'en, ajta tɨ rɨ́'ɨ tejamua'anpuá'ajte'en a'ɨ́jna jɨme'e sej seri ramua'ate ɨ́ Dios, seajta se'ɨ́jna ɨ́ Jesús, tɨ ajta tavástara'a pú'een.

A'ij mej rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨ́ɨ muá'ara'ani a'ɨ́ɨme ɨ́ mej té'atzaahuate'e

3 Rumuárɨ'eri'ira'a pu jɨ́n Dios ayén titaatá'a nain tɨ ruxe'eve'e ɨ́ tej jɨ́n ruuri huateáturan ɨ́ jemin, ɨ́ tej teajta jɨ́n tiyen rɨ́'ɨ ti'itítacha'ɨ́ɨ a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ayén tí'ijxe'eve'e. Ayee pu 'een jɨ́n ayén rɨ́'ɨ titaatá'a a'ɨ́jna jɨme'e tej tiyen raamuá'a te'ɨ́jna tɨ ayén taatajé tej ti tiyen huateáturan ɨ́ jemin tíj na'a rusén jɨme'e tɨ ij ayén titáacɨ'ɨti a'ɨ́jna ɨ́ tej jɨ́n rɨ́'ɨ tiyé'useijra, te'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ayén nain jɨ́n antiújmua'aree.

4 A'iné ayén 'een ɨ́ jemin, a'ɨ́ɨ pu ayén titaatá'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n ve'ecán jɨ́n te'ataújratziiri'i, tɨ ajta jeíhua huápɨ'ɨ ta jetze ruxe'eve'e tej ti te'ɨ́jna jɨ́n huatáta'uuna tɨ ij caí a'ij pua'a táaruuren a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huá'a tzajta'a seijre'e ɨ́ teɨte ɨ́ mej yen seijre'e chaanaca japua, tej ti teajta tiyen che'atá tena'a rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e tíj ajta ɨ́ Dios.

5 A'ɨ́j xu jɨ́n, setá'aj siyen huateújca'anen sej se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ sej jɨ́n té'atzaahuate'e se'ɨ́jna jɨme'e sej seajta tzáahuati'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨ́ɨ. Seajta setá'aj siyen se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en sej jɨ́n rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨ́ɨ se'ɨ́jna jɨme'e sej temua'a naa tirú'umua'aree.

6 Setá'aj seajta se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ sej jɨ́n rɨ́'ɨ tirú'umua'aree se'ɨ́jna jɨme'e sej seajta nain jɨ́n á'ujcu'uvée. Setá'aj seajta se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ sej jɨ́n á'ujcu'uvée se'ɨ́jna jɨme'e sej seajta te'utáviicua'i. Setá'aj seajta se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ sej jɨ́n siyen té'eviicua'i se'ɨ́jna jɨme'e sej tzáahuati'ira'a jɨ́n rana'amiche ɨ́ Dios.

7 Setá'aj seajta se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ sej jɨ́n tzáahuati'ira'a jɨ́n rana'amiche ɨ́ Dios se'ɨ́jna jɨme'e sej temua'a naa huateúrihuaamua'ata. Setá'aj seajta se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ sej siyen rɨ́'ɨ tiu'uteúrihuaamua'ataca'a se'ɨ́jna jɨme'e sej siyen titehuaújxe'eve'en.

8 Setá'aj siyen nain jɨ́n ra'ajténaijmire'en a'iné tɨ pua'a siyen rɨ́'ɨ titeetiújcha'ɨ́ica temua'a naa, ayée pu á'amuaruure a'ame sej jeíhua huápɨ'ɨ tiu'utévaɨre'en sej si temua'a naa ti'itíj jɨ́n tiu'utátuiire'en ɨ́ Dios jemi se'ɨ́jna jɨme'e sej tzáahuati'ira'a jɨ́n ramua'ate se'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨrístu'u pú'een.

9 Na'ari caí, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén tirá'aturaate'e tɨ ayén nain jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ tɨ jɨ́n té'atzaahuate'e, ayée pu che'atá na'a 'een tíj ja'atɨ́

tɨ arácun, tɨ caí a'ɨmuá tí'iseijrave. A'ɨ́ɨ pu ari ya'uhuá'axɨ tɨ Dios ayén tiraatá'uuni'iri'i a'ɨ́jna tɨ ajmí'i jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin.

10 A'ɨ́j xu jɨ́n, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen jaítze'e huateújca'anen sej si siyen huárɨni tɨ ij ayén ámitɨeere'e tɨ Dios ayén amuaatajé, ajta amua'antíhua'u. Tɨ́ pua'a siyen huárɨni, capu ja'anáj ayén á'amuaruuren tɨ Dios ayén mé amúuhua'axɨn tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

11 Mí ajta, ayée pu tejá'amuacɨ'ɨti sej si temua'a naa se'uun a'uteárute a'u tɨ rusén jɨ́n teja'uta'áijta a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a tɨ tu'irájtuaa, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨrɨístu'u pú'een.

A'ij tɨ 'een jɨ́n té'eyu'usi'i a'ɨ́jna i yu'uxari

12 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen rɨni nej ja'anáj tɨ na'a niyen tejá'amua'ixaate'e sej siyen tira'utámua'aree se'ɨ́jna. Capu amín a'ij sej seri ramua'aree, seajta seri te'utáviicua'iri'i se'ɨ́jna jɨme'e sej siyen té'atzaahuate'e.

13-14 Ayee pu tiná'amitɨejte'e tɨ ayén tiraavíjte'e nej niyen huárɨni tɨ́j na'a nej nauj yen seijre'e, nej ni ca'anɨ́jra'a amuaatá'acare'en sej si siyen tira'utámua'aree a'ij sej huárɨni, a'iné nu'uri niyen ramua'aree tɨ ari vejli'i pítí'irɨcɨ a'ájna xɨcáara'an jetze nej jetzen mɨ'ɨni. Ayee nu ne'ɨ́jna jɨ́n ramua'aree a'iné a'ɨ́ɨ pu tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, tɨ ajta Cɨrɨístu'u pú'een, ayée pu tinaatá'ixaa.

15 Neajta nu niyen huaténca'anejsin nej ni niyen tejamuá'itɨii tɨ ij ayén huatárɨ'ɨristare sej siyen ja'anáj tɨ na'a tira'utámua'aree netɨ́ɨj caí ché'e mé'e a'ahua'atan.

Pedro pu te'anxájta a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rɨ́'ɨ tiyé'useijra a'ɨ́jna ɨ́ Cɨrɨístu'u

16 Tetɨ́'ɨj te'ɨ́jna jamuá'ixa a'ij tɨ éeni'icɨ'e huataseíjre'esin a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen ajtahua'a yé ve'ecánejsin a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨrɨístu'u pú'een, tɨ ij ayén nain jɨ́n antiújmua'areere, catu rá'astijre'eca'a te'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej rujɨ́ɨmua'a mena'a rájteu, ɨ́ mej miyen tí'imua'atzejca'a. Catu xaa ne'u tajɨ́ɨmua'a tena'a rájteu sino tajɨ́'ɨsin tu jɨ́n naa rɨ́'ɨ tiye'useíira ta'araa tɨ a'ɨ́ɨ pu nain jɨ́n antiújmua'aree.

17 Ajta, Dios ayén rɨ́'ɨ tiraateájtuaa, ajta rɨ́'ɨ tiraatá'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ tí'iseijre'e u ta japua tɨ́'ɨj Dios ayén jɨme'en tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: "A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niyauj, ɨ́ nej jeíhua huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'e. A'ɨ́ɨ pu ajta rɨ́'ɨ tineetá'aca ineetzi."

18 Teajta iteen, ayée tu ráanamuajri'i te'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ júte'e je'icánamuajre tetɨ́'ɨj te'ánna a'uté'uuca'a te'ɨ́jna jamuan a'ánna ɨ́ jɨrí jetze tɨ Dios huateúra'ate.

Ɨ niuucari mej jɨ́n tɨ'ixaxa'a ɨ́ Dios jetze me'ecan

19 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ tej ya'useíj, a'ɨ́ɨ pu ayén araúraste a'ɨ́jna tɨ ajmí'i ayén té'eyu'usi'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ yu'uxari jetze ɨ́ mej jɨ́me'en tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Dios jetze me'ecan. A'ɨ́j tu jɨ́n teri jaítze'e temua'a naa tirú'umua'aree tɨ ayén ti'ayajna a'ɨ́jna tɨ ajmí'i ayén té'eyu'usi'ihuaca'a.

Rɨ́'ɨ pu tejámuaatévaire'esin tɨ pua'a siyen che'atá sena'a ra'ará'astijre'en tɨ́j ajta ja'atí ayén temua'a naa te'atánee tatzari jɨme'e a'u tɨ a'utíca'a. Setá'aj siyen che'atá sena'a ra'ará'astijre'en tɨ́j ajta ja'atí tɨ ayén atánee ajta na'acai huataseíjre'en a'ɨ́jna ɨ́ xu'ura'ave tɨ tapuá'arijme'eca u jé'ijninei. Setá'aj siyen ra'ará'astijre'en ajta na'acai a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén huateáturan ɨ́ a'amua tzajta'a.

20 Amuacaí, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen ráamua'aree ti caí ja'atí ja'anáj ruseíj a'ij tirájteu a'ij ti huataújmua'a a'íjna í niuucari í mej miyen tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan ti ayén raateájtuaa itejmi jemi.

21 Capu ja'atí ja'anáj ruseíj a'ij tirájteu ti ayén tiu'utaxáj í Dios jetze me'ecan sino a'íjna xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu ca'anírja'a hua'utá'a mej miyen tiu'utaxáj, a'ímej í mej me'íjna jín tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan.

2

A'íime í mej caí tzáahuati'ira'a jín tihuá'amua'ate

1 Aj mú mi huá'a tzajta'a í teite miyen huataseíjre seica í mej hua'itzi jín tihuá'u'itiiiri'i. Ayee mú che'atá mena'a huataseíjre'esin mú'ejmi jemi a'íime í mej majta hua'itzi jín tejamuaatá'itiira. Avíitzi mú jín miyen raateátuaasin mú'ejmi jemi me'íjna í niuucari ti amuá'ujisin, í mej jín mé rúuriieni me'íjna í tavástara'a ti ajta huá'a jetze me'ecan tiu'utanájchitaca'a í mej té'echa'iica'a í Dios jemi. A'íj pu jín tihuá'aci'iti ti a'íin Dios ayén ca'anacan hua'antipuá'ajte'en.

2 Majta mu'iití mú miyen hua'ará'astijre'esein mej mi miyen che'atá mena'a ti'ihuaújxana'aciira'aten matíj a'íime. Ayee mú 'een jín seica miyen a'ij pua'a ti'ijxáata muá'aju'u me'íjna í niuucari í tej jíme'en huajú'un me'íjna jime'e a'ij mej rici a'íime í mej hua'itzi jín tejámuaatá'itiiira.

3 Ayee mú 'een jín miyen mú'ejmi jíme'en tí'imua'itin me'íjna jime'e mej huápi'i raxí'eve'e mej jeíhua tí'ijcha'iica. A'íj mú jín miyen hua'itzi jín amuaatémua'iti. Tíj na'a ajca'ihuá'imua tí'ij Dios ayén hua'uxíjte, tíj na'a íjii aúche'e pu araúrastejsin a'íjna í niuucari ti huá'a jíme'en tiu'utaxájtaca'a. Ajta ayén ti'ayajna ti Dios auj ayén hua'antipuá'ajte'esin.

Single Line Composer

4 Jee xaa ne'u, Dios pu caí tihua'utá'uuni'iri'i a'ímej í mej mejmí'i ta japua tí'ivaire'eca'a, a'ímej í mej majta miyen ti'itíj jín auteájturaa í jemin, sino a'úu pu ayén huaje'etéehua'axi u tajete a'u ti puaíjtzi hua'atá'acare'e a'ame. A'uu pu hua'uteájtuaa a'u ti e'etécun mej mi me'uun é'enami'ihua a'u ti a'utíca'a. A'uu mú e'avíitzi'ihua muá'aju'u ajta na'a caí Dios ayén hua'uxíjte'en a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen nain te'entipuá'ajte.

5 Capu ajta tihua'utá'uuni'iri'i a'ímej í mej jéjcua imuá yen seijre'eca'a, sino ayée pu tiu'utá'a ti a'íin jaj ayén tíjiste nainjapua í chaanaca ti ij a'íjna jín puaíjtzi hua'utá'an a'ímej í mej caí a'atzu rá'astijre'eca'a í Dios.

Mí ajta, a'íi pu xaa raatévai a'íjna í Noé ti ayén tihua'utá'ixaa a'ij mej ye'í huárini mej mi xí'epi'in jín seijre'e í Dios jemi. Ajta Dios ayén hua'utévai a'ímej í seica í mej miyen aráhua'apua ará'aseca'a.

6 A'íi pu ajta hua'uxíjte a'ímej í mej me'uun a'uchéjme'ecaa í chajta'a jetze ti hua'apua, a'ujna u Sodoma, ajta u Gomorra. Nain pu jín hua'uteátaij. Ayee pu 'een jín huá'uruu ti ij ayén titaatá'itiii a'ij ti huá'aruuren a'ímej í mej caí a'atzu rá'astijre'e í Dios.

7 Mí ajta, a'íi pu raatévai a'íjna í Lot, a'íjna ti rí'i ti'itiújcha'iica'a í jemin, a'íjna ti ajta a'ij pua'a ará'aseca'a a'ij mej rijcaa í mej miyen huaújxana'aciira'ate a'íime í mej caí a'atzu ti'itíj á'asteca'a.

8 Ajta a'íin í tevi ti rí'i ti'itiújcha'iica'a í Dios jemi, a'iné a'íi pu nain túјca'ari tzajta'a ayén huá'a tzajta'a é'echejca'a, jeíhua pu rajpuaíjtzica'a í ru tzajta'a ti ri'éene'ecán jín seijre'eca'a. Ayee pu 'een jín tirajpuaíjtzica'a a'íjna jime'e

tɨ ayén raaseíj, ajta ráanamuajrɨ'lɨ ɨ́ mej a'ij pua'a rɨjcaa a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí ti'itɨ́j á'asteca'a.

9 A'ɨ́j pu jɨ́n, Dios ayén raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén ru'ijrájtuaani a'ɨ́jna jetze tɨ jɨ́n rajpuaíjtzi a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ rɨ́'lɨ ti'itiújcha'ɨɨ. A'ɨ́ɨ pu ajta ayén raayɨ́'ɨtɨ tɨ hua'iteáanan a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ tɨ ij ayén puaíjtzi hua'utá'an a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen huá'axɨjte'en naíjmi'ica.

Single Line Composer

10 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, tɨ ayén tihuá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej ɨ́ mej jetzen á'ujca'ane me'ɨ́jna jetze tɨ jeíhua a'ij pua'a tí'iseijre'e, mej mi miyen ti'ihuaújxana'acɨra'aten me'ɨ́mej jamuan ɨ́ ruxɨ́'ej teteca. Ayee pu che'atá na'a a'ij pua'a tí'iseijre'e mej caí a'atzu ti'itɨ́j jɨ́n té'aste. Ayee mú á'ujca'ane mej miyen huárɨni a'ij tɨ tihuá'amitɨejte'e. Jéihua mú á'ujtzaahuate'e. A'ɨ́ɨ mú majta caí rátziɨɨne'e miyen á'ujca'ane mej a'ij pua'a tihuá'axajta a'ɨ́mej ɨ́ mej ta japua é'eseijre'e.

11 Mí majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e, camu miyen á'ujca'ane mej miyen a'ij pua'a tihuá'axajta a'ɨ́mej ɨ́ teteca me'ɨ́jna jemi ɨ́ tavástara'a. Mí majta a'ɨ́ɨme, jaítze'e mú rucacá'ane, majta jaítze'e ve'ecán jɨ́n antiújmua'aree mecaí a'ɨ́mej ɨ́ teteca.

12 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca, ayée mú a'ij pua'a ti'ixáata muá'aye'i me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej caí a'atzu yaú'itɨe. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen che'atá mena'a seijre'e matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ ye'emuaate ɨ́ mej caí tivejáu'itɨe, ɨ́ mej ché'e mena'a á'ujujhua'an. Ayee mú 'een jɨ́n huanúnu'ihuaca'a mej mi teɨte hua'uvívi'ɨn, majta huá'ucui'ini. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca, ayée mú che'atá mena'a antipuá'ari me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n a'ij pua'a huá'uruu a'ɨ́mej ɨ́ mej amuacaí rí'lɨ titeetiújcha'ɨɨca.

13 Ayee pu che'atá na'a tihua'utá'asin tɨ ja'atɨ́ ayén tihuá'ari'ira ɨ́ mej tí'ijcha'ɨɨ matɨ́j majta a'ɨ́ɨme rujɨ́ɨmua'a mena'a miyen tihuá'ari'iri'i ɨ́ seica ɨ́ mej tí'ijcha'ɨɨca'a. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ mej ti'itɨ́j jɨ́n huataújtemua'ave'en, ayée mú tújca'ari tzajta'a ruxɨéehua tí'iteseijre'e me'ɨ́jna jɨme'e tɨ jetzen huiiráninei. Ayee mú che'atá mena'a seijre'e huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte tɨ́j ti'itɨ́j tɨ é'ihuameijra, tɨ́j ajta a'ɨ́jna tɨ jɨ́n cápita'inaca'a. Ruxɨéehua mú rutémua'ave'e me'ɨ́jna jɨme'e mej amuáacuanamua muá'aju'u matɨ́'ɨj majta miyen tí'iyeste mú'ejmi jamuan.

14 Ayee mú jetzen á'ujca'ane me'ɨ́jna jetze ɨ́ jɨ́ita'a matɨ́j mena'a mej miyen ranecua'atze mej mi miyen jamuan ti'ihuaújxana'acɨra'aten. Camu majta ja'anáj raatapuá'ajta mej miyen á'atura ɨ́ Dios jemi. Majta, ayée mú ca'anɨ́jra'a hua'atá'aca a'ɨ́mej ɨ́ mej caí xɨ té'eviicua'ɨ, mej mi majta miyen che'atá mena'a auteáturan ɨ́ Dios jemi. Temua'a mú tíraarí'ɨre a'ij mej ti'itɨ́j jɨ́n huárɨni mej mi miyen tiraatéevi'ɨ ti'itɨ́j tɨ na'a mej miyen tí'ijxe'eve'e me'ɨ́jna jɨme'e mej chueere'e. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ teɨtejra'a tɨ Dios puaíjtzi hua'utá'asin.

15 Mu'uri ajtacíj ɨ́ juye jetze ɨ́ mej japuan huajú'un a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ rí'lɨ tihuá'amitɨejte'e. Majta meri me'ɨ́jna jetze ucájrupi tɨ́j ajta ayén ucájrupi a'ɨ́jna ɨ́ Balaam teecan tɨ yaujra'an pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ Beor teecan. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Balaam, ayée pu ra'aránajcheca'a tɨ tɨ'itɨ́j huamuá'itɨn a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a huárɨni.

16 Mí ajta, puuru'u, tɨ caí té'anrɨ'ɨre, ayée pu tiu'utaniú tɨ́j teáata'a. Aj pu'i ra'ajté'axɨ a'ɨ́jna ɨ́ Balaam a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a rɨjcaa. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, a'ɨ́ɨ pu ayén raatá'ijmɨijrɨ'i a'ɨ́jna tɨ ayén ruseíjrataca'a tɨ nu'u Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, tɨ caí ti'itɨ́j jɨ́n ayén huárɨni a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rutímua'ɨ.

17 Ayee mú che'atá mena'a tí'ivaɨre'e a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca tɨ́j a'u tɨ e'ejaíjxa a'u tɨ caí jaj 'e'ejmí'ɨye na'ari ɨ́ jaitɨri tɨ eeca ráatajchi, ajta tɨ jetzen caí víjvi'iyej. Ayee

pu tihuá'aciˈiti mej me'uun a'uteáturan u tajete a'u ti huápiˈi a'utíca'a tíj na'a rusén jime'e.
18 Ayee pu a'íjna jín ayén tí'irineca a'íjna jime'e mej miyen ca'anín jín á'ujtzaahuate'e meˈíjna jime'e í niuucari ti caí a'ij huataújmua'a. Majta miyen ca'anújra'a hua'atá'aca í seica mej mi miyen tiú'umua'ati meˈíjna jetze ti huá'a jetze huiiráninei ti ayén ruseíj a'ij tirájteu. Ayee mú a'íjna jín huaríj, a'íi mú miyen majta ca'anújra'a hua'atá'aca a'ímej í mej camuché'e tihuíjsin huá'a jemi mej mi majtáhua'a ti'itíj jín auteáturan í Dios jemi meˈíjna jime'e mej hua'itzi jín tihuá'aijte'e a'ímej í teteca.
19 Ayee mú ti'itíj jín títe'eteúratziiraca'a mej nu'u tihua'utá'an mej mi ruxiéehua á'ujujhua'ane'en. Mí ajta, capu riˈiri a'iné a'íi mú rujiimua'a mena'a miyen ca'anéeri jín tí'ivaire'e meˈíjna jime'e mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ii, a'iné ja'atí ti na'a ti ayén ca'anéeri jín tí'ivaire'e, a'íi pu ayén ravaire'e a'íjna í ja'ati ti ari ra'antimuá'iti.
20 Ajta ti pua'a meri miyen raatapuá'ajtaca'a mej miyen che'atá mena'a a'ij pua'a ti'itiújcha'ii matíj í seica í mej yen japuan seijre'e í chaanaca, ti pua'a miyen raatapuá'ajtaca'a meˈíjna jime'e mej ra'ancuré'a meˈíjna í tavástara'a ti ajta ayén tu'irájtuaani, a'íjna í Jesús ti ajta CiriístuˈU pú'een, ti pua'a miyen meˈíjna jín huaríj, majtáhua'a mú miyen a'ij pua'a huateáarij ti ij ajtahua'a hua'utémua'itin a'íjna ti a'ij pua'a 'een. Ajta, ayée mú jaítze'e a'ij pua'a ti'iteseíire'e muá'aju'u tíˈiij nain te'entipuá'are caí ti jéjcua mej imuá seijre'eca'a.
21 Mana'ajtzí caí ja'anáj ráamua'atijche'en meˈíjna í ye'irá ti naa tí'iseijre'e í Dios jemi mecaí miyen ramua'areere, majta yá'uhua'axin a'íjna í niuucari ti jín Dios ayén huateúra'ate, ti ajta ayén raateájtuaa a'ímej jemi ti ij a'íjna jín tíhua'uta'aíjte'en.
22 Ayee pu xaa tihuá'uruu a'ij ti té'eyu'usiˈi í yu'uxari jetze tijín: "A'íjna í tzíˈi ajtahua'a pu mú a'uvé'emej a'utí ejjáraj tíˈij ráacua'ani í rujára'iri." Ajta ti ayén tijín: "A'íjna í tuiixu ti huaíˈihuaca'a, ajtahua'a pu mú a'uvé'emej a'u ti jaúˈiˈihuaca'a í xarij jime'e ti ij ajtahua'a ayén huaíˈihua."

3

Tíˈij uvé'enejsin í tavástara'a

1-2 Mú'een, nej já'amuaxe'eve'e, a'íi pu a'íin pú'een í nej hua'apuaca jetze jín tejá'amuayu'use'e. Ayee nu che'atá nena'a neˈíjna jime'e í ti hua'apua, ca'anújra'a nu jín amuatá'aca sej si siyen tzáahuatiˈira'a jín tiú'umua'ati seˈíjna jetze í nej jín niyen amuatá'aca sej ra'utámua'aree a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, setá'aj siyen che'atá sena'a ra'utámua'aree í niuucari í ti jín tejamuaata'aíj a'íjna í tavástara'a ti ajta a'íin pú'een a'íjna ti amua'irátuaasin. A'ii pu a'íin pú'een í niuucari ti a'íin ayén tiraateájtuaa itejmi jemi tej ti tiyen tejámuaatá'ixaate'en mú'ejmi.
3 Ayee xu ramua'aree ti ayén té'eme a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen nain te'entipuá'ajte. A'íi mú huataseíjre'esin a'iime í mej amuá'axieehuariˈi mej mi rá'axieehuari'ira í niuucari ti téjmi jemi raateájtuaa. Ayee mú meˈíjna jín á'ujujhua'ane'e muá'aju'u mej miyen rá'astijre'e a'íjna ti ayén tihuá'amitiejte'e tíj na'a a'ij ti tihua'aráanajche ti a'ij pua'a 'een.
4 Ayee mú ti'ixáata muá'aju'u tijín: "A'ii tá'uj huaríj a'íjna í ti jín Dios ayén te'ataújratziiriˈi ti nu'u yé huataseíjre'esin. Tij caí, capu ayén teja'uréenejsin a'iné aúche'e pu ayén che'atá na'a seijre'e tíj ajta ayén seíire'e á'aye'i tíj

na'a a'íjna xɨcáara'an mej jetzen huácuii í tavaújsimua'acɨ'ɨ tíj na'a ajta íjii. Ayee pu che'atá na'a aúche'e seijre'e tíj ajta seijre'eca'a a'ájna tɨ'ɨj Dios ayén raatétaahuaca'a í chaanaca."

5 Ayee mú 'een jín miyen ti'ixa me'íjna jɨme'e mej miyen ruxí'evi'ira'a jín taúra'aca miyen yá'uhua'axɨn tɨ jéjcua'ɨmua Dios ayén runiuuca jín tiu'uta'aíjtaca'a tɨ ayén huataseíjre'en a'íjna í ta japua. Ajta a'íɨn í chaanaca, ayée pu tiu'utétaavijhuaca'a tɨ'ɨij ayén ajnén á jaata'a. Ajta a'íɨn tɨ japuan seijre'e, ayée pu ajta a'íjna jín ruuri á'aye'i a'íjna jɨme'e í jaj.

6 Ajta a'íɨme í mej jéjcua'ɨmua japuan huachéejme'ecaa í chaanaca japua, a'íɨ mú jín e'ehuaújpua'arixɨ me'íjna jɨme'e tɨ a'íɨn jaj ayén huatámɨ'ɨyeca'a, ajta hua'ujámiste.

7 Mí ajta íjii, ayée pu tí'ijcɨ'ɨti a'íjna í ta japua tɨ íjii seijre'e, ajta a'íjna í chaanaca í tej yen japuan seijre'e i tej íjii huáteɨte, Dios pu ayén racha'ɨɨ tɨ ij ayén raateátaiira. Ayee pu ari raaxí'epɨ'ɨntare tɨ ayén huárɨni a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen huá'axɨjte'en í runiuuca jɨme'e, ajta huá'apua'ajte'en a'ímej í teɨte í mej caí a'atzu rá'astijre'e.

8 Setá'aj caí siyen tiyá'uhua'axɨn, tɨ seíj xɨcaj ayén che'atá na'a tí'ɨtɨej í Dios jemi tíj ajta tí'ɨtɨej a'achú cumu seíj vi'ira'a nine'ira'a. Ajta, seíj vi'ira'a nine'ira'a ayén che'atá na'a tí'ɨtɨej í Dios jemi tíj seíj xɨcájra'a.

9 Tí pua'a Dios ayén caí ca'anacan araúrasten a'íjna jɨme'e í tɨ jín te'ataújratziiri'ɨ, capu ayén huataújmua'a tɨ caí ja'anáj a'íjna jín araúrasten a'ij mej tí'imua'atze í seica sino temua'a pu ayén té'eviicua'ɨ mú'ejmi jemi a'íjna jɨme'e tɨ caí raxí'eve'e tɨ ja'atí ayén á'uveti. Capu xaa ne'u ayén raxí'eve'e sino ayée pu raxí'eve'e mej naími'ɨ miyen huataújtuiire'en í jemin me'íjna jɨme'e mej seɨcɨé tiú'umua'ati mej mi caí ché'e a'ij pua'a rɨjca.

Single Line Composer

10 Mí ayée pu che'atá na'a teja'uré'enejsin a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen huataseíjre'esin í tavástara'a tíj ajta nahua'ari ayén avíitzi jín huataseíjre'en í tíca'ari tzajta'a. Ajta a'íɨn í ta japua, ayée pu huatánamuajre'esin tɨ'ɨj antipuá'are. Ca'anín pu jín tiu'utátzi'iti. Ajta tíj na'a tɨ ayén tiú'utaavijhuaca'a, a'íɨ pu ayén huataújtuaasin a'íjna jɨme'e tɨ rí'ɨ huateátaasin. Ajta a'íjna í chaanaca, ajta nain tíj na'a japuan tí'iseijre'e u tɨ tiú'utaavijhuaca'a, naíjmi'ɨ tíj na'a raateátaiira.

11 A'iné nain pu ayén huataújtuaasin, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej siyen rí'ɨ titeetiújcha'ɨɨca, sej si rí'ɨ tí'iteseijre'e í Dios jemi nain jɨme'e a'ij sej rɨcɨ, sej si seajta nain jín ra'ará'astijre'en í Dios.

12 Setá'aj siyen rahuauca, seajta siyen a'ujca'anéecan jín ti'ijchú'eve'e ayén teja'uré'enen a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen Dios te'entipuá'ajte. Ayee pu a'íjna jín huataújtuaasin a'íjna í ta japua a'íjna jɨme'e tɨ taij raateátaiira. Ajta a'íjna tɨ jín nain tiú'utaavijhuaca'a tíj na'a tɨ tí'iseijre'e, a'íɨ pu ajta huataújtuaasin a'íjna jɨme'e tɨ rí'ɨ tiraateátaiira.

13 Mí teajta iteen, a'iné a'íɨ pu a'íjna jín te'ataújratziiri'i tɨ ayén huárɨni, a'íj tu jín tiyen rachú'eve'e seíj í ta japua tɨ jéjcua, ajta seíj í chaanaca tɨ ajta jéjcua a'u tɨ e'eseíire'e a'ame a'íjna tɨ rɨ'éene'ecán jɨn seijre'e matíj mena'a me'uun seíire'e muá'aju'u.

I niuucari tɨ jín ra'antipuá'ajte

14 A'íj xu jín siyen huárɨni, mɨ nej já'amuaxe'eve'e, a'iné ayée xu seri rachú'eve'e tɨ ayén teja'uré'enejsin. Setá'aj siyen títeeteújca'anen sej siyen

éeniˈiciˈe seijre'e ɨ jemin sej temua'a naa ru'ihuaamua'atan, sej si caí tiˈitɨj jɨ́n á'aturaacaj, tɨ ij aˈɨ́ɨn Dios caí tiˈitɨj jɨ́n a'amua jetze te'ujpuá'ajte'en.

15 Setá'aj seˈɨ́jna jetze tiú'umua'ati tɨ Dios ayén amua'irátuaasin aˈɨ́jna jɨme'e tɨ raayɨ́ˈitɨ tɨ te'utáviicuaˈi mú'ejmi jemi.

Ajta aˈɨ́ɨn ɨ ta'ihuaara'a ɨ tej raxɨ́'eve'e, aˈɨ́jna ɨ Pablo, Dios pu ayén raatá'a tɨ yaú'itɨ́e á'ara'ani temua'a naa. Aˈɨɨɨpuayénchetatánaa'atejamuaatayú'usenain jɨme'e tetɨj iteen.

16 Ajta aˈɨ́jna jetze tɨ aˈɨ́ɨn ra'utéyuˈuxaca'a, aˈɨ́jna jetze ayén namuajre'e seica ɨ niuucari tɨ ayén muárɨˈeri tɨ ja'atɨ́ ayén yaú'itɨ́e á'ara'ani. Ajta seica ɨ teɨte ɨ mej caí tiˈitɨj ú'umua'aree, ɨ mej majta caí xɨ té'eviicuaˈi ɨ mej jɨ́n té'atzaahuate'e, ayée mú tí'itese'e mej mi miyen seɨcɨ́é tiyaú'itɨ́e muá'ara'ani, mej mi majta tihuá'aˈitɨiira aˈij tɨ caí ayén tiraavíjteˈe aˈɨ́jna tɨ Pablo ra'utéyuˈuxaca'a, ajta aˈɨ́jna tɨ téˈeyu'usiˈi aˈɨ́jna jetze ɨ yuˈuxari tɨ Dios ayén raateájtuaa itejmi jemi. Tɨ pua'a miyen meˈɨ́jna jɨ́n huárɨni, ayée pu tihuá'acɨˈɨti mej antiújpuaˈajte'en.

17 Aˈinéxuˈuriamuacaísiyenramua'aree,múˈeenmɨnejjá'amuaxe'eve'e, rɨ́ˈɨ xu'u múˈeen tɨ ij caí ja'atɨ́ ayén ca'anɨ́jra'a amuaatá'an sej si siyen che'atá sena'a titecaújxɨeehuata ɨ Dios jemi matɨj aˈɨ́ɨme ɨ mej a'ij pua'a tíˈiteteɨte, ɨ mej caí tiˈitɨj á'astijre'e. Rɨˈɨɨxuˈusejsicaíseˈɨ́jnatejáˈuhuaˈaxɨn ɨ sej jɨ́n té'eviicua'i seˈɨ́jna jɨme'e sej huá'astijre'e seˈɨ́mej teɨtejra'a. Seajta múˈeen, setá'aj siyen huaújnaijmiˈire'en ɨ ru tzajta'a seˈɨ́jna jɨme'e tɨ aˈɨ́ɨn tavástara'a rɨˈɨ tejamuatá'aca, aˈɨ́jna tɨ ajta amua'irájtua, aˈɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistuˈupúˈeen.

18 Setá'aj siyen che'atá sena'a huaújnaijmiˈire'en seˈɨ́jna jɨme'e sej ramua'ate. Tiché'e rɨˈɨ tiraateájtuaani íjii, teajta tɨj na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén teja'uré'enen. Yee pu'u. Pu'uri antipuá'areca'a.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ San Juan, ɨ́ tɨ seɨj

Ɨ niuucari tɨ ruurican e'ihuateájtuaani

1 Jɨ́me'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ CɨríIstu'u pú'een, a'ɨ́ɨ pu jéjcua ɨmuá seijre'eca'a tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene. A'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej ráanamuajri'i a'ij tɨ ye'í tiu'utaxájtaca'a. Teen tu teajta tajɨ́'ɨ jɨ́n raaseíj, teajta tiyen raamuá'a ja'atɨ tɨ pú'eene'e, teajta tiyen tamujca'a jɨ́n ra'ajtamuárɨej te'ɨ́jna tɨ niuucari pú'een tɨ ajta ruurican e'ihuateájtuaani.

2 Ajta, a'ɨ́ɨ pu huataseíjre a'ɨ́jna tɨ ruurican e'ihuateájtuaani.

Teajta iteen, teen tu raaseíj. Teajta tiyen tiraataxájta, teajta tiyen tejá'amua'ixaate'e te'ɨ́jna tɨ rusén jɨ́n i'ɨ ruuri, tɨ ajta jemin seijre'e ɨ́ rutáàta ɨ́ Dios. Ajta, a'ɨ́ɨ pu téjmi jemi huataseíjre.

3 A'ɨ́j tu teajta tiyen tejá'amua'ixaate'e te'ɨ́jna ɨ́ tej raaseíj, teajta ɨ́ tej ráanamuajri'i, sej si seajta mú'een siyen che'atá sena'a tiú'umua'ati tetɨ́j iteen tí'imua'atze tej ti naíjmi'i ta'ihuaamua'a tá'ara'ani. Jee xaa ne'u, teen tu jemin seijre'e, te'ɨ́jna ɨ́ Dios jemi ɨ́ tej rájya'upua. Teen tu teajta tiyen che'atá tena'a jemin seijre'e te'ɨ́jna jemi ɨ́ tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ɨ́ tɨ ajta CɨríIstu'u pú'een.

4 Ayee tu 'een jɨ́n tiyen tejá'amuayu'use'e tɨ ij ayén raanaíjmi'ire'en ɨ́ tɨ jamuaatá'aca sej jɨ́me'en rutémua'ave'e.

Dios pu téjmi jemi seijre'e tɨ ayén che'atá na'a 'een tíj tatzari

5 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ CɨríIstu'u ayén titaatá'ixaa tɨ nu'u a'ɨ́ɨn Dios ayén téjmi jemi seijre'e tɨ́j tatzari tɨ ayén tátatzavi'i ɨ́ ta tzajta'a, ajta nu'u capu a'atzu jemin seijre'e ti'itɨ́j tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ayén che'atá na'a 'een tɨ́j tɨ́ca'ari.

6 Tɨ́ pua'a tiyen te'ɨ́jna jetze tiyen mé titejá'ujujhua'ane'en a'u tɨ a'utɨ́ca'a teajta rá'antixáata tiyen titeejú'un a'u yee tej Dios jemi seijre'e, catu jé'iyecan jɨ́n tiyen ti'itítacha'ɨɨ sino tetí'ihua'itaca tu'u.

7 Mɨ́ teajta iteen, tɨ pua'a tiyen che'atá tena'a te'ɨ́jna jetze tiyen titeejú'un, te'ɨ́jna jetze tɨ tátatzavi'i, a'ɨ́ɨ pu rí'ɨ taruure tej ti tiyen temua'a naa ta'ihuaamua'a tá'ara'ani. Ajta, a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu ajta tá'ari'ira nain tɨ́j na'a ɨ́ tej jɨ́n ateáturaaveca ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́ɨ pu ayén taruure a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari huamɨ́'ɨ ta jetze me'ecan. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tira'iráaxɨre ɨ́ ruxuure'e.

8 Tɨ́ pua'a tiyen tiraataxáj yee tej nu'u caí ti'itɨ́j jɨ́n ateáturaaveca ɨ́ Dios jemi, ayée tu tajɨ́mua'a tena'a tacuanamua. Ajta, a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ ayén ti'ayajna, capu téjmi jemi seijre'e.

9 Mɨ́ teajta iteen, tɨ pua'a tiyen tiraataxáj ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ayée tu tí'ijmua'aree tɨ Dios ra'ará'astejsin a'ɨ́jna jɨ́me'en tɨ jɨ́n te'ataújratziiri'i tɨ nu'u ayén titaatá'uuni'i nain jɨme'e ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin. Teen tu teajta tiyen tí'ijmua'aree tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ Dios ayén titaatá'uuni'i.

10 Tɨ́ pua'a tiyen tiraataxáj yee tej nu'u caí ja'anáj ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ayée pu huataújmua'a ɨ́ tej teri tiyen te'ɨ́jna jɨ́me'en raatamuá'a ɨ́ Dios tɨ nu'u a'ɨ́ɨn tí'ihua'itaca. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ ayén téjmi jemi raateájtuaa, capu xaa ne'u a'atzu téjmi jemi seijre'e.

2

Ajta a'ɨjna ɨ Cɨrɨístu'u, a'ɨɨ pu tɨ'ixɨ'epɨ'ɨntare'e itejmi jetze me'ecan

1 Mɨ sej niyaujmua'a, mɨ nej huápɨ'ɨ já'amuaxe'eve'e, ayée nu 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e sej si caí ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ ayén ti'itɨ́j jɨ́n teuuteáturan ɨ́ Dios jemi, seɨj pu tayá'upua jemin seijre'e tɨ ta jetze me'ecan tɨ́'ixɨ'epɨ'ɨntare'e. A'ii pu a'ɨɨ́n pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨrɨístu'u pú'een. A'ɨɨ́ pu urarɨ́'ene'acan jɨ́n seijre'e ɨ́ Dios jemi.

2 Cɨrɨístu'u pu ajta ta jetze me'ecan rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios tɨ ij caí puaíjtzi taatá'an a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin. Ayee pu ajta che'atá na'a huá'a japua huaniú naíjmi'ica a'achú mej pua'amé ɨ́ mej yen huachéjme ɨ́ chaanaca japua.

3 Tɨ́ pua'a tiyen tirá'astijre'e a'ij tɨ a'ɨɨ́n titaata'aíj, ayée tu a'ɨ́jna jɨ́n tiyen tí'ijmua'aree tej jé'iyecan jɨ́n tiyen tí'ijmua'ate.

4 Tɨ́ pua'a seɨj ja'atɨ caí rá'astijre'e a'ij tɨ titaata'aíj, ajta tɨ pua'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ayén tiu'utaxáj yee tɨ nu'u ayén tí'ijmua'ate a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, ayée pu tí'ihua'itaca. Ajta, capu jé'iyecan jɨ́n ti'itiújcha'ɨɨ.

5 Mɨ́ ajta, tɨ pua'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ayén tira'ará'asten a'ɨ́jna i niuucari ɨ́ tɨ téjmi jemi huatétuiihuaca'a, ayée tu te'ɨ́jna jɨ́n tí'ijmua'aree tɨ ayén raanaíjmire ɨ́ tzajta'an a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ a'ɨɨ́n jé'iyecan jɨ́n raxɨ́'eve'e ɨ́ Dios nain jɨme'e. Ayee tu teajta te'ɨ́jna jɨ́n tí'ijmua'aree tej tiyen te'ɨ́jna jemi seijre'e ɨ́ Dios.

6 Ajta tɨ pua'a ja'atɨ ayén tiú'ujseijrata tɨ a'ɨɨ́ pu miijmu ayén nu'u urarɨ́'ene'acan jɨ́n seijre'e jemin ɨ́ Dios, ayée pu ajta tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨɨ́n ja'atɨ ayén che'atá na'a rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ tɨ́j ajta a'ɨɨ́n Cɨrɨístu'u rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨca'a.

Ajta a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jéjcuacan jɨ́n tí'ita'aijte'e

7 Mɨ́ nej já'amuaxe'eve'e, canu jéjcuacan jɨ́n tejá'amuayu'use'e ɨ́ tɨ jɨ́n titaata'aíj ɨ́ Dios, sino a'ɨ́j nu jɨ́n tejá'amuayu'use'e ne'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jéjcua ɨmuá Dios ayén a'ɨ́jna jɨ́n titaata'aíj tɨ́j na'a tɨ jéjcua ɨmuá seijre'eca'a mú'ejmi jemi tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene. Ajta a'ɨ́jna tɨ jéjcua ɨmuá jɨ́n titaata'aíj ɨ́ Dios, a'ii pu a'ɨɨ́n pú'een ɨ́ niuucari ɨ́ sej ráanamuajri'ɨ.

8 Mɨ́ neajta inee, neajta nu jéjcuacan jɨ́n tejá'amuayu'use'e tɨ ayén ti'ayajna a'ɨ́jna jemi, ajta mú'ejmi jemi, a'iné pu'uri te'entipuá'ari a'ɨ́jna tɨ a'uun é'eseijre'e a'u tɨ a'utíca'a. Ajta pu'uri a'utéjche tɨ huatatátzave'en a'ɨ́jna tɨ jé'iyecan jɨ́n tátatzavi'ɨ.

9 Tɨ́ pua'a ja'atɨ ayén tiú'ujseijrata tɨ a'ɨɨ́n miijmu ari nu'u a'uun á'ume a'u tɨ á'uneeri'ɨ, mɨ ajta a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, a'ɨɨ́ pu ru'ihuaara'a tícha'ɨɨre'e, a'ɨɨ́ pu ajta aúche'e a'uun auumé a'u tɨ a'utíca'a a'u tɨ caí á'atatzave'e.

10 Ajta a'ɨɨ́n ɨ́ ja'atɨ tɨ raxɨ́'eve'e ɨ́ ru'ihuaara'a, a'ɨɨ́ pu xaa a'uun auumé a'u tɨ á'atatzave'e ɨ́ tavástara'a. Ajta capu tɨ'itɨ́j jɨ́n a'aturáa ɨ́ Dios jemi.

11 Mɨ́ ajta, a'ɨɨ́n ɨ́ tɨ rájcha'ɨɨre'e ɨ́ ru'ihuaara'a, a'ɨɨ́ pu a'uun é'eseijre'e a'u tɨ a'utíca'a. A'ɨɨ́ pu xaa auj auumé a'u tɨ a'utíca'a, ajta capu ramua'aree a'u tɨ á'ume a'iné tɨca'ari pu ayén ráaruu tɨ ij arácun.

Tej nu'u caí tɨ'ixe'eve'e a'ɨ́jna tɨ yen seijre'e i chaanaca japua

12 Ayee nu 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e mú'ejmi mɨ sej niyaujmua'a a'iné Dios pu ayén tejámuaatá'uuni'iri'ɨ ɨ́ sej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

13 Seajta mú'een, mɨ sej huá'avaujsimua'a pú'een, ayée nu 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu ramua'ate se'ɨ́jna tɨ tɨ́j na'a jéjcua ɨmuá seijre'eca'a, ajta tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene seijre'e. Seajta mú'een, mɨ sej teemua,

ayée nu 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu seri ra'antimuá'itɨ se'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ a'ij pua'a 'een.

Seajta mú'een, mɨ sej yaújmua'ame'en pú'een, ayée nu 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu ramua'ate se'ɨ́jna ɨ́ tej rájya'upua.

14 Ayee nu neajta 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e mɨ sej huá'avaujsimua'a pú'een a'iné mú'een xu seri ramua'ate se'ɨ́jna tɨ jéjcua ɨmuá seijre'eca'a tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene. Ayee nu neajta 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e mɨ sej teemua a'iné mú'een xu temua'a naa té'eviicua'i. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ Dios ayén téjmi jemi raateájtuaa, a'ɨ́ɨ pu mú'ejmi jemi seijre'e a'iné mú'een xu rá'astijre'e. Mú'een xu seajta seri ra'antimuá'itɨ se'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ a'ij pua'a 'een.

15 Ayee nu tejá'amua'ɨ́jcate'e sej caí siyen tihuá'ɨjchuej a'ɨ́mej ɨ́ mej yen japuan huachéjme ɨ́ chaanaca. Setá'aj caí seajta siyen tí'ijxe'eve'e tɨ́j na'a ɨ́ tɨ tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua. Ja'atɨ tɨ na'a tɨ raxɨ́'eve'e hua'aye'ira ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, capu ajta cui'i raxɨ́'eve'e ɨ́ Dios.

16 Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna, a'iné tɨ́j na'a tɨ ayén tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua, yen pu me'ecan. Tɨ́j na'a ɨ́ mej miyen tité'ujca'ane a'ɨ́j tɨ tzajta'an tásiseiiri, ajta tɨ́j na'a ɨ́ mej raseíj tɨ ca'anírja'a hua'atá'aca mej mi me'ɨ́jna jɨme'e tí'inecua'atzen, ajta naíjmi'i tɨ́j na'a ɨ́ mej jɨ́me'en á'ujtzaahuate'e, nain tɨ́j na'a tɨ ayén 'een, a'ɨ́j pu jetze mé je'evé'eme ɨ́ huá'amua'atziira'a ɨ́ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Capu Dios jemi é'eme'ecan.

17 Ajta tɨ́j na'a tɨ huá'a jetze ruxe'eve'e a'ɨ́mej ɨ́ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta a'ɨ́jna tɨ́j na'a ɨ́ mej jetzen tité'ujca'ane, a'ɨ́ɨ pu xaa te'entipuá'ajte'esin.

Mɨ́ ajta a'ɨ́jna ɨ́ tɨ ayén tirá'astijre'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu ruuri huateáturaasin ɨ́ jemin tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

A'ɨ́jna tɨ nu'u ayén ti'ayajna, ajta a'ɨ́jna tɨ nu'u hua'itzi pú'een

18 Mɨ́ sej yaújmua'ame'en pú'een, pu'uri tín teja'uré'enejsin a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen nain te'entipuá'ajte'esin. Mú'een xu seajta seri ráanamuajri'i tɨ a'ɨ́ɨn ayén huataseíjre'esin a'ɨ́jna tɨ rájcha'ɨ́ire'e ɨ́ Ciríistu'u. Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna mej meri mu'iitɨ́ huataseíjre ɨ́ mej rájcha'ɨ́ire'e ɨ́ Ciríistu'u. A'ɨ́j tu jɨ́n tiyen tí'ijmua'aree tɨ ari tímua'a teja'uré'enejsin a'ɨ́jna xɨcáara'an jetze tɨ nain te'entipuá'ajte'esin.

19 A'ɨ́ɨ mú ta jemi tíhuii. Mɨ́ majta, camu ta jetze ajtéme'ecantaca'a. Tɨ́ pua'a miyen ta jetze ajtéme'ecantache'e, a'ɨ́ɨ mú ta jemi huateáturanche'e. Mɨ́ majta, ayée mú 'een jɨ́n ajtacíj tɨ ij ayén huataseíjre'en mej caí naíjmi'i ta jetze ajtéme'ecan.

20 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu ari huateájturaa mú'ejmi jemi, ajta a'ɨ́ɨ pu ayén tejamuaatá'a ɨ́ mua'atzíira'a sej si nain jé'iyecan jɨ́n tiú'umua'ati.

21 Canu ne'ɨ́jna jɨ́n tejá'amuayu'use'e ne'ɨ́jna jɨme'e sej caí jé'iyecan jɨ́n ramua'aree se'ɨ́jna tɨ ayén ti'ayajna sino ne'ɨ́jna jɨme'e sej xaa siyen ramua'aree. Ajta ti'itɨ́j tɨ ayén hua'itzi pú'een, capu a'iránineica a'ɨ́jna jetze tɨ jé'iyecan jɨ́n ayén ti'ayajna.

22 ¿Ni secaí ramua'aree ja'atɨ tɨ a'ɨ́ɨn pú'een tɨ tí'ihua'itaca? Jee xaa, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ ayén ti'ixa yee tɨ caí Jesús a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Ciríistu'u. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ rájcha'ɨ́ire'e a'ɨ́jna ɨ́ Ciríistu'u, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén che'atá na'a mé rúujɨpua a'ɨ́jna ɨ́ tej rájya'upua, tɨ ajta mé rúujɨpua a'ɨ́ɨn tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios.

23 Ja'atɨ tɨ na'a tɨ mé rúurɨeni a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een, capu ajta rɨ́'ɨ tɨ́'iseijre'e a'ɨ́jna jemi ɨ́ tej rájya'upua. Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨn tɨ ayén tiraataxáj yee Jesús pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, tɨ pua'a ayén huárɨni, a'ɨ́ɨ pu ajta rɨ́'ɨ tɨ'iseíire'e a'ame ɨ́ Dios jemi.

24 Seajta mú'een, ayée xu huárɨni. Ché'e a'ɨ́ɨn niuucari ɨ́ sej jéjcua ɨmuá ráanamuajri'ɨ, ché'e ayén mú'ejmi jemi huateáturan. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ sej jéjcua ɨmuá ráanamuajri'ɨ, tɨ pua'a ayén mú'ejmi jemi huateáturan, ayée xu seajta mú'een naímɨ'ɨ rɨ́'ɨ tɨ'iteseíire'e xá'aju'un se'ɨ́jna jemi tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, seajta se'ɨ́jna jemi ɨ́ tej rájya'upua.

25 Ajta a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ jɨ́n te'ataújratziiri'ɨ itejmi jemi tɨ ayén titáacɨ'ɨti tej tiyen rusén jɨ́n ruuri tá'ara'ani ɨ́ jemin.

26 Ayee nu tejá'amuayu'use'e ne'ɨ́mej jɨ́me'en ɨ́ mej miyen tejá'amuahua'itze'e.

27 Mɨ́ seajta mú'een, aúche'e pu mú'ejmi jemi seijre'e a'ɨ́jna ɨ́ mua'atzíira'a tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén tejamuaatá'a. A'ɨ́j pu jɨ́n caí ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ ja'atɨ ayén tejamuá'itɨii, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ mua'atzíira'a, ayée pu tejá'amua'itɨii nain jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu ajta jé'iyecan jɨ́n tejá'amua'itɨii, ajta caí tejá'amuahua'itze'e. Setá'aj siyen che'atá sena'a huárɨni a'ij tɨ ari tejámuaatá'itɨiiri'ɨ, setá'aj naíjmɨ'ɨ huateáturan ɨ́ jemin.

28 Ajta i'ɨ, mɨ sej yaújmua'ame'en pú'een, setá'aj siyen naímɨ'ɨ huateáturan ɨ́ jemin tej ti tiyen a'ataca'anéecan jɨ́n ra'ancuré'evi'itɨn a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen huataseíjre'esin. Setá'aj seajta siyen huárɨni tɨ ij caí ta'atatévi'iraste'en ɨ́ jemin.

29 Tɨ́ pua'a seri mú'een ramua'aree tɨ a'ɨ́ɨ pu ara'axcáacan jɨ́n seijre'e ɨ́ Dios, xu'uri seajta ramua'aree tɨ ayén ti'ayajna tɨ ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén xɨ́'epɨ'ɨn ti'itiújcha'ɨɨ, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, a'ɨ́ɨ pu xaa a'ɨ́ɨn Dios jetze airáane.

3

Ɨ yaújmua'ame'en ɨ́ Dios

1 Jee xaa ne'u, setá'aj se'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ tej rájya'upua, ayén jeíhua huápɨ'ɨ taataxɨ́'eve a'iné a'ɨ́ɨ pu xaa taatéya'upuajtaca'a. A'ɨ́j tu jɨ́n, tu'uri yaújmua'ame'en pú'een ɨ́ Dios. A'ɨ́j mú jɨ́n caí tamuajte a'ɨ́ɨme ɨ́ mej yen huachéjme ɨ́ chaanaca japua me'ɨ́jna jɨme'e mej caí raamuá'a.

2 Mɨ́ nej já'amuaxe'eve'e, tu'uri yaújmua'ame'en pú'een ɨ́ Dios. Mɨ́ ajta caí xɨ a'ij ámitɨeere'e a'ij tej éene'e tá'aju'un. Mɨ́ teajta iteen, ayée tu tí'ijmua'aree tɨ ayén tí'itacɨ'ɨti a'ájna xɨcáara'an jetze ɨ́ tɨ jetzen huataseíjre'esin. A'ɨ́ɨ pu seɨcié taruuren yé ta jetze tej ti tiyen che'atá tena'a éene'e tá'ara'ani tɨ́j ajta a'ɨ́ɨn éene'e seijre'e u ta japua a'iné a'ájna tu raseijran te'ɨ́jna a'ij tɨ 'een.

3 Ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén ti'ijchú'eve'e a'ɨ́jna tɨ ayén tiráacɨ'ɨti, ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ ruruuren tɨ ayén che'atá na'a rumua'atzíira'a jɨ́me'en rɨ'éene'e seíire'e á'ara'ani tɨ́j ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

4 Mɨ́ ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ti'itɨ́j jɨ́n até'ɨtzeaara ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́ɨ pu ajta raatéxɨeehuata a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios tí'aijta. Ajta tɨ́j na'a ɨ́ mej jɨ́n até'ɨtzeaara, ayée pu seijre'e ɨ́ Dios jemi tɨ ayén che'atá na'a 'een ɨ́ mej jɨ́n raatéxɨeehuata me'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ ajta jɨ́n Dios tí'aijta.

5 Ajta, xu'uri ramua'aree tɨ ayén 'een jɨ́n huataseíjre a'ɨ́jna tɨ́'ij ayén ra'uré'uuna ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Ajta, capu a'atzu ti'itɨ́j jɨ́n até'ɨtzeaara ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

6 Ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ Dios jemi seijre'e capu ajta á'atura ɨ jemin. Mɨ ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén ti'itɨj jɨn até'ɨtzeaara ɨ Dios jemi, a'ɨjna ɨ ja'atɨ capúu xɨ yaú'itɨée já'araa a'ij tɨ 'een a'ɨjna, capu ajta xɨ raamuá'a.

7 Mɨ sej yaújmua'ame'en pú'een, caxu raatá'acare'en tɨ ja'atɨ ayén tejá'amuacuanamua. Ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén xɨ'epɨ'ɨn ti'itiújcha'ɨɨ, a'ɨɨ pu ayén che'atá na'a rɨ'éene'ecán jɨn seijre'e ɨ Dios jemi tɨj ajta a'ɨjna ɨ Jesús, tɨ ajta Cɨríɨstu'u pú'een.

8 Mɨ ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ti'itɨj jɨn auté'ɨtzeaara ɨ Dios jemi, a'ɨɨ pu a'ɨjna jetze ajtéme'ecan ɨ tiyaaru'u, a'iné a'ɨjna ɨ tiyaaru'u, ayée pu tɨj na'a jéjcua ɨmuá te'utéjche tɨ ayén te'uté'ɨtzeaara tɨj na'a ɨ tɨ 'ɨrí yé e'iré'ene. Ayee pu 'een jɨn huataseíjre a'ɨjna tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios tɨ ij raaté'uuna nain ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ tiyaaru'u.

9 Capu até'ɨtzeaara ɨ Dios jemi ja'atɨ tɨ na'a tɨ Dios jetze airáane. Capu ti'itɨj jɨn até'ɨtzeaara a'ɨjna jɨme'e tɨ jemin seijre'e a'ɨjna tɨ Dios ayén raateájtuaa. Capu rɨ'ɨrí tɨ a'ɨɨn ja'atɨ ayén ti'itɨj jɨn te'uté'ɨtzeaara'an a'iné a'ɨɨ pu Dios jetze airáane.

10 Ayee pu a'ɨjna jɨn té'emitɨeere'e ja'atén mej pú'een ɨ yaújmua'ame'en ɨ Dios, ajta ja'atén mej pú'een ɨ yaújmua'ame'en ɨ tiyaaru'u. Capu Dios jetze airáane ja'atɨ tɨ caí xɨ'epɨ'ɨn ti'itiújcha'ɨɨ, tɨ ajta caí raxɨ'eve'e ɨ ru'ihuaara'a.

Tej nu'u huátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj

11 Ajta, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ niuucari sej ráanamuajrɨ'i tɨj na'a jéjcua ɨmuá tɨj na'a tɨ yú e'iré'ene tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen titehuátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj.

12 Tej ti caí nu'u tiyen huárɨni a'ij tɨ ráaruu a'ɨjna ɨ Caín teecan tɨ a'ɨjna jetze airáane a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een. Ajta ayén tiraajé'ica ɨ ru'ihuaara'a. ¿Ni secaí ramua'aree a'ij tɨ 'een jín raajé'ica? Ayee pu a'ɨjna jín tiraajé'ica a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨca'a a'ɨjna. Mɨ ajta, xɨ'epɨ'ɨn pu ti'itiújcha'ɨɨca'a a'ɨjna ɨ ihuáare'ara'an.

13 Ne'ihuaamua'a, caxu a'ij tité'ujmuajca tɨ pua'a miyen tejamuájcha'ɨɨre'e a'ɨɨme ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua.

14 Ayee tu te'ɨjna jɨn tí'ijmua'aree tej caí ché'e mɨ'ɨchíjta seijre'e ɨ Dios jemi sino tu'uri tiyen ruurican jemin huateájturaa a'ɨjna jɨme'e tej huá'axe'eve'e te'ɨmej ɨ ta'ihuaamua'a.

Mɨ ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ caí raxɨ'eve'e ɨ ru'ihuaara'a, a'ɨɨ pu aúche'e ayén mɨ'ɨchíjta seijre'e ɨ Dios jemi.

15 Jee xaa ne'u, a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ rájcha'ɨɨre'e ɨ ru'ihuaara'a, a'ii pu a'ɨɨn pú'een tɨ tí'itecui'ica. Seajta mú'een, xu'uri siyen tí'ijmua'aree tɨ caí rusén jín ruuri huateáturaasin ɨ Dios jemi ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén tí'itecui'ica.

16 Ayee tu te'ɨjna jín tí'ijmua'aree a'ij tɨ 'een tɨ pua'a ja'atɨ jé'iyecan jɨn raxɨ'eve'e ɨ ru'ihuaara'a. A'ɨɨ pu Jesús tɨ Cɨríɨstu'u pɨ́rɨcɨ, a'ɨɨ pu ta jetze me'ecan huamɨ́'ɨ. A'ɨj pu jɨn, ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen che'atá tena'a huácui'ini huá'a jetze me'ecan ɨ ta'ihuaamua'a.

17 Mɨ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ tɨ ayén jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijcha'ɨɨ ɨ mej jɨn huateújvaɨre'en íiyen chaanaca japua, tɨ pua'a ajta ayén raseijra tɨ a'ɨɨn ihuáare'ara'an caí a'ij tí'ijviicua'i, ajta tɨ pua'a caí rá'ancu'uvajxɨ'ɨn tɨ ij ti'itɨj jɨn raatévaɨre'en, capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨjna tɨ jeíhua tí'ijcha'ɨɨ ayén ti'ixáata a'ame tɨ nu'u raxɨ'eve'e ɨ Dios.

18 Mí sej yaújmua'ame'en pú'een, tiché'e caí tiyen tena'a tí'ixajta tej nu'u taxe'eve'e seɨj teajta seɨj. Tiché'e caí te'ífna jín tena'a tiyen tí'ixajta taniuuca jɨme'e sino tiché'e jé'iyecan jín huá'axe'eve'e te'ífna jɨme'e tej ti'itíj jín hua'utévaire'en í ta'ihuaamua'a.

A'ij tɨ nu'u ye'í tí'irɨ'ɨri tej nu'u caí tí'itziɨne'e í Dios jemi

19 Tí pua'a tiyen te'ífna jín huárɨni, aj tu xaa tiyen tí'ijmua'areeren tej tiyen jé'iyecan jín rí'ɨ ti'itítacha'ɨɨ te'ífna jemi í niuucari tɨ ayén ti'ayajna. Tí pua'a teajta te'ífna jín tiyen huárɨni, aj tu ti caí ché'e a'ij pua'a tite'utátamuajte í taxɨejniu'uca jetze te'ífna jemi í Dios.

20 Tí pua'a ayén tá'axɨjte'e í taxɨejniu'uca, capu ruxe'eve'e tej tiyen tí'itziɨne'e a'iné jaítze'e pu ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios caí í taxɨejniu'uca. Ajta, a'ífi pu nain té'umua'aree.

21 Mí nej já'amuaxe'eve'e, tɨ pua'a caí ti'itíj jín tá'axɨjte'e í taxɨejniu'uca, ayée pu 'een jín rɨ'ɨrí tej caí ti'itíj jín tí'itziɨne'e í Dios jemi.

22 Ayee tu teajta te'ífna jín tiyen tira'ancuré'asin te'ífna jemi ti'itíj tɨ na'a tej raatáhuaviira. Ayee pu a'ífna jín tí'itacɨ'ɨti a'ífna jɨme'e tej tiyen tirá'astijre'e a'ij tɨ a'ífin tí'ita'aijte'e, ajta a'ífna jɨme'e tej tiyen rí'ɨ ti'itítacha'ɨɨ a'ij tɨ tira'aráanajche.

23 A'ii pu a'ífin pú'een a'ífna tɨ jín ayén tí'ita'aijte'e tej ti tiyen té'antzaahuate'en tɨ a'ífin Jesús yaujra'an pú'een í Dios, ajta a'ii pu a'ífin pú'een í Cirístu'u tɨ Dios ra'antíhua'u, tej ti teajta tiyen titehuátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj a'ij tɨ a'ífin titaata'aíj.

24 Ajta a'ífin tɨ ayén rá'astijre'e a'ij tɨ Dios tí'aijta, a'ífi pu ayén che'atá na'a jemin seijre'e í Dios tíj ajta Dios jemin tí'iseijre'e a'ífna í ja'atɨ. Ayee tu te'ífna jín tí'ijmua'aree tɨ a'ífin Dios ta jemi seijre'e a'ífna jɨme'e tɨ a'ífin xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ta jemi huateájturaa.

4

A'ífna í xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta a'ífna í xɨéjniu'ucari tɨ rájcha'ɨɨre'e í Cirístu'u

1 Mí nej já'amuaxe'eve'e, setá'aj caí rá'atzaahuate'e ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén ruseijrata tɨ nu'u a'ífin xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios ca'anírra'a raatá'a tɨ tiu'utaxáj, sino setá'aj amuacaícan hua'utéeseɨj sej si ráamua'aree ti'itíj tɨ xɨejniu'ucarira'a ca'anírra'a hua'atá'aca mej miyen tiu'utaxáj. Setá'aj siyen huárɨni a'iné a'ífme í mej caí jé'iyecan jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, mu'iití mú meri huá'a tzajta'a huataseírre a'ímej jemi í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua.

2 Ayee tu te'ífna jín tiráamua'aree tɨ pua'a a'ífin xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ca'anírra'a ratá'aca tɨ ja'atɨ ayén tiu'utaxáj í Dios jetze me'ecan nusu caí. Ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén tiraataxáj yee a'ífin Jesús pu Cirístu'u pú'een, a'ífi pu nu'u ajta ayén tehuá'ira'atacan jín huataseírre íiyen chaanaca japua, tɨ pua'a a'ífna í ja'atɨ ayén tiraataxáj, a'ífi pu a'ífin pú'een tɨ a'ífin xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ca'anírra'a ratá'aca tɨ ayén tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan.

3 Mí ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén seɨcɨé tiraataxáj yee tɨ Jesús caí ayén tehuá'ira'atacan jín huataseírre, a'ífi pu caí jé'iyecan jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, sino a'ífi pu ayén ca'anírra'a ratá'aca a'ij tɨ tiu'utaxáj a'ífna í xɨéjniu'ucari tɨ rájcha'ɨɨre'e í Cirístu'u. Xu'uri siyen tiráanamuajri'i tɨ a'ífin yen

huataseíjre'esin íiyen chaanaca japua. Jee xaa ne'u, pu'uri yen seijre'e huá'a tzajta'a ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua.

4 Mɨ sej yaújmua'ame'en, mú'een xu Dios jetze ajtéme'ecan. Seajta seri hua'utémua'itɨ se'ɨmej ɨ mej hua'itzi jɨn tí'ixaxa'a se'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn ɨ tɨ mú'ejmi jemi huateájturaa, jaítze'e pu ve'ecán jɨn antiújmua'aree caí a'ɨjna tɨ yen seijre'e íiyen ɨ chaanaca japua.

5 Mɨ majta a'ɨɨme, a'ɨɨ mú huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨmej ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. A'ɨj pu jɨn, tɨj na'a mej miyen ti'ixáata muá'aye'i, a'ɨɨ pu ca'anɨjra'a hua'atá'aca mej miyen tiu'utaxáj a'ɨjna ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨmej ɨ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Majta a'ɨɨme ɨ mej yen seijre'e, a'ɨɨ mú miyen tihuá'anamua.

6 Mɨ teajta iteen, teen tu Dios jetze ajtéme'ecan. Ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén ramua'ate ɨ Dios, a'ɨɨ pu ayén tanamuaj. Ajta a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ caí ramua'ate ɨ Dios, a'ɨɨ pu ajta caí tanamuaj. Ayee tu 'een jɨn tiyen tí'ijmua'aree tɨ pua'a ja'atɨ ayén jé'iyecan jɨn tí'ixaxa'a ɨ Dios jetze me'ecan na'ari tɨ pua'a hua'itzi jɨn tí'ixaxa'a.

Dios pu huápɨ'ɨ taxe'eve'e itejmi

7 Mɨ nej já'amuaxe'eve'e, tiché'e tiyen titehuátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj a'iné Dios pu ruseɨj ayén ca'anɨjra'a titatá'aca tej ti tiyen huátaxe'eve'en. Ajta a'ɨɨn tɨ huá'axe'eve'e ɨ ruxɨ'ej teɨte, a'ɨɨ pu Dios jetze airáane, ajta a'ɨɨ pu ramua'ate ɨ Dios.

8 Mɨ ajta, a'ɨɨn tɨ caí huá'axe'eve'e ɨ ruxɨ'ej teɨte, a'ɨɨ pu caí xɨ ramua'ate ɨ Dios, a'iné Dios pu jé'iyecan jɨn ruseɨj taxe'eve'e, nain xɨcaj tzajta'a, ajta nain tɨca'ari tzajta'a.

9 Ayee pu a'ɨjna jɨn téjmi jemi huataseíjre tɨ Dios ayén taxe'eve'e a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn ayén ya'uta'íteca'a ɨ ruyauj tɨ seɨj na'a pú'een tɨ ij yé uvé'enen íiyen chaanaca japua tej ti ruuri huateáturan ɨ Dios jemi te'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn ta japua huaniú.

10 Ayee pu a'ɨjna jɨn ayén éeni'icɨ'e seijre'e tɨ Dios ayén taxe'eve'e. Catu teen amuacaí raataxɨ'eve ɨ Dios, sino a'ɨɨ pu amuacaí taataxɨ'eve itejmi, ajta ayén ya'uta'íteca'a ɨ ruyauj tɨ ij a'ɨɨn ayén ra'uré'uuna ɨ tej jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi tɨ ij caí Dios ayén puaíjtzi titaatá'acare'en.

11 Mɨ nej já'amuaxe'eve'e, a'iné Dios pu'uri ayén titaataxɨ'eve, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tej tiyen che'atá tena'a huátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj.

12 Capu ja'atɨ ja'anáj raaseíj ɨ Dios. Mɨ ajta, tɨ pua'a tiyen tí'itaxe'eve'e seɨj teajta seɨj, Dios pu ayén téjmi jemi seijre'e, ajta a'ɨɨ pu téjmi jemi runaíjmire'e a'ɨjna tɨ jɨn Dios ayén tí'itaxe'eve'e.

13 Ayee tu 'een jɨn tiyen tí'ijmua'aree tej tiyen jemin seijre'e, ajta tɨ ayén a'ɨɨn téjmi jemi seijre'e a'ɨjna jɨme'e tɨ ayén téjmi jemi raateájtuaa ɨ ruxɨejniu'uca.

14 Teajta iteen, teen tu tiyen tiraaseíj, teajta tiyen tirataxájtave tɨ a'ɨɨn ɨ tej rájya'upua, a'ɨɨn ayén tíya'uta'íteca'a ɨ ruyauj tɨ ij ayén hua'irájtuaani a'ɨmej ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua.

15 Ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén tiraataxáj yee Jesús pu nu'u ajta Cɨríɨstuꞌu pú'een, a'ɨɨ pu ajta a'ɨɨn pú'een tɨ yaujra'an pírɨcɨ ɨ Dios. Dios pu jemin seijre'e a'ɨjna ɨ ja'atɨ. Ajta a'ɨɨn ɨ ja'atɨ, a'ɨɨ pu ayén che'atá na'a seijre'e ɨ Dios jemi.

16 A'ɨj tu jɨn tiyen tí'ijmua'aree, teajta tiyen tirá'atzaahuate'e tɨ ayén tí'itaxe'eve'e ɨ Dios, a'iné Dios pu ayén ja'anáj tɨ na'a tí'itaxe'eve'e. Ajta a'ɨɨn ɨ ja'atɨ tɨ ayén seijre'e tɨ huá'axe'eve'e ɨ ruxɨ'ej teɨte, a'ɨɨ pu ajta jemin seijre'e ɨ Dios. Ajta Dios pu ayén che'atá na'a jemin seijre'e a'ɨjna ɨ ja'atɨ.

17 Ayee pu éeniˈiciˈe seijre'e tɨ ayén huaújnaijmiˈire itejmi jemi tej ti caí tíˈitziɨɨne'e aˈájna xɨcáara'an tɨ jetzen huáˈaxɨjte'en, aˈɨ́jna jɨme'e tej tiyen che'atá tena'a seijre'e íiyen chaanaca japua tɨ́j ajta aˈɨ́jna, teˈɨ́jna jɨme'e tej huáˈaxe'eve'e ɨ́ taxɨ́'ej teɨte.

18 Tɨ́ pua'a ja'atɨ ayén rachúˈeve'e a'ame aˈájna xɨcáara'an jetze tɨ Dios jetzen huáˈaxɨjte'en, capu ayén tíˈitziɨɨne'e, a'iné tɨ pua'a aˈɨ́jna ɨ́ ja'atɨ nain jɨ́n ayén tíˈijxe'eve'e ɨ́ Dios, aˈɨ́j pu jɨ́n raatépua'ajte'esin ɨ́ ru tzajta'a aˈɨ́jna tɨ jɨ́n tíˈitziɨɨne'e tɨ Dios puaíjtzi raatá'an.

Ayee pu xaa ne'u tiˈayajna a'iné tɨ pua'a ja'atɨ ayén tíˈitziɨɨne'e, aˈɨ́ɨ pu ajta tiˈitɨ́j jɨ́n rajpuaíjtzi á'aye'i. Ajta aˈɨ́ɨn tɨ tíˈitziɨɨne'e, capu u huateújnaijmire ɨ́ ru tzajta'a tɨ aˈɨ́ɨn ayén tíˈijxe'eve'e ɨ́ ruxɨ́'ej tevi.

19 Ayee tu teˈɨ́jna jɨ́n tíˈijxe'eve'e ɨ́ Dios a'iné Dios pu amuacaí ayén titaataxɨ́'eve itejmi.

20 Tɨ́ pua'a ja'atɨ ayén tíˈixajta yee aˈɨ́ɨ pu nuˈu raxɨ́'eve'e ɨ́ Dios, ajta tɨ pua'a rájchaˈɨɨre'e ɨ́ ruˈihuaara'a, ayée pu tíˈihua'itaca aˈɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Ayee pu tíˈeen, a'iné tɨ pua'a a'ɨ́ɨn caí raxɨ́'eve'e ɨ́ ruˈihuaara'a tɨ ayén mé tirúusiseˈiran, capu a'atzu aˈij tíˈirɨˈɨri tɨ aˈɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ayén raxɨ́'eve'e aˈɨ́jna ɨ́ Dios tɨ caí ja'anáj rasise'i.

21 Ajta aˈii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n a'ɨ́ɨn ayén titaataˈaíj. Ché'e nu'u a'ɨ́ɨn tɨ ayén tíˈijxe'eve'e ɨ́ Dios, ché'e a'ɨ́ɨn ajta ayén tíˈijxe'eve'e ɨ́ ruˈihuaara'a.

5

Tej nuˈu teri huaˈutémuaˈitɨ teˈɨ́jna tɨ aˈij pua'a ˈeen, tɨ ajta yen japuan seijre'e íiyen ɨ́ chaanaca japua

1 Jaˈatɨ tɨ na'a tɨ ayén té'atzaahuate'e tɨ Jesús aˈɨ́ɨn pú'een aˈɨ́jna ɨ́ Ciríistuˈuˈuˈuˈuˈuˈu tɨ Dios raˈantíhuaˈu, aˈɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, aˈɨ́ɨ pu ajta Dios jetze huanéj. Ajta aˈɨ́ɨn tɨ ayén tíˈijxe'eve'e aˈɨ́jna tɨ yaˈupuáara'an pú'een, aˈɨ́ɨ pu ajta ayén huáˈaxe'eve'e aˈɨ́mej ɨ́ tɨ ayén huaˈutéyaˈupuajtacaˈa.

2 Ayee tu ˈeen jɨ́n tiyen tíˈijmuaˈaree tej jéˈiyecan jɨ́n huáˈaxe'eve'e teˈɨ́mej ɨ́ mej yaújmuaˈame'en pú'een ɨ́ Dios teˈɨ́jna jɨme'e tej tiyen tíˈijxe'eve'e ɨ́ Dios, teajta tiyen tirá'astijre'e aˈij tɨ aˈɨ́ɨn tíˈitaˈaijte'e.

3 Ajta, ayée pu huataújmuaˈa aˈɨ́jna ɨ́ tej nuˈu raxɨ́'eve'e ɨ́ Dios tej ti tiyen teˈɨ́jna jɨ́n raˈará'astijre'en teˈɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n tíˈitaˈaijte'e. Ajta, capu muáriˈeri tej tiyen teˈɨ́jna jɨ́n raˈará'astijre'en teˈɨ́jna tɨ jɨ́n Dios ayén tíˈitaˈaijte'e.

4 Ayee pu aˈɨ́jna jɨ́n ayén tíˈeen a'iné jaˈatɨ tɨ na'a tɨ ayén Dios jetze airáane, aˈɨ́ɨ pu huaˈantimuáˈitɨcɨ aˈɨ́mej ɨ́ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Ajta, ayée tu teˈɨ́jna jɨ́n huaˈantimuáˈitɨcɨ teˈɨ́jna jɨme'e tej té'atzaahuate'e.

5 Aˈii pu aˈɨ́ɨn pú'een tɨ huaˈantimuáˈitɨcɨ aˈɨ́mej ɨ́ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Aˈɨ́ɨ pu aˈɨ́ɨn pú'een tɨ ayén té'atzaahuate'e tɨ Jesús aˈɨ́ɨn pírɨcɨ tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios.

Aˈɨjnaɨjnaɨjnaɨjnaɨjna tɨ nuˈu raataxájtave aˈɨ́jna ɨ́ xɨéjniuˈucareˈara'an ɨ́ Dios aˈɨ́jna jɨme'en aˈɨ́ɨn tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios

6 Ajta aˈɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ Ciríistuˈuˈuˈuˈuˈuˈuˈu pú'een, aˈii pu aˈɨ́ɨn pú'een tɨ ayén huataseíjre itejmi jemi. Ayee tu teˈɨ́jna jɨ́n ramuaˈaree tɨ aˈɨ́ɨ pu jéˈiyecan jɨ́n téjmi jemi huataseíjre tɨ́ˈɨj ayén huámuaɨˈɨvijhuaca'a, ajta ayén tiraˈiráaxɨre ɨ́ ruxuure'e tɨ́ˈɨj huamɨ́ˈɨ. Dios pu ayén tiraataxájtacaˈa aˈɨ́jna jɨme'en ɨ́ Jesús tɨ́ˈɨj aˈɨ́ɨn huámuaɨˈɨvijhuaca'a. Ajta ayén che'atá naˈa jɨme'en tiraataxájtacaˈa tɨ́ˈɨj Jesús huamɨ́ˈɨ, majta raseíireca'a ɨ́ teɨte.

7 Ajta a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́i pu ayén raataxájtave a'ɨ́jna jíme'en a'iné a'ɨ́i pu jé'iyecan jín tí'ixaxa'a.

8 Jee xaa ne'u, mehuaíca ɨ́ mej miyen raataxájtave. A'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an tɨ Dios téjmi jemi raateájtuaa. A'ii pu ajta a'ɨ́in pú'een ɨ́ niuucari ɨ́ tej ráanamuajri'i tɨ́'ɨj Jesús ayén huámuaɨ'ɨvijhuaca'a. A'ii pu ajta a'ɨ́in pú'een ɨ́ tej jín ra'utámua'aree tɨ Cirístu'u ayén tiu'umɨ́'ɨ ɨ́ cúruu jetze. Majta me'ɨ́jna ɨ́ mej huaica, naíjmi'i mú miyen che'atá mena'a tiraataxájtave.

9 Ajta, tɨ pua'a tiyen tira'ancuré'an a'ij mej ti'ixa ɨ́ teɨte mej yen japuan seijre'e íiyen chaanaca japua, ayée pu jaítze'e ayén tiraavíjte'e tej tiyen tira'ancuré'an a'ij tɨ ajta ti'ixa ɨ́ Dios a'iné jaítze'e pu ruxe'eve'e a'ij tɨ a'ɨ́in ti'ixa. A'ii pu a'ɨ́in pú'een tɨ jíme'en Dios raataxájtaca'a, tɨ raataxájtaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ruyauj.

10 Ja'atɨ tɨ na'a tɨ rá'atzaahuate'e a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, a'ɨ́i pu jemin seijre'e a'ɨ́jna tɨ jíme'en huataújxajtaca'a. Ajta ja'atɨ tɨ na'a tɨ caí rá'atzaahuate'e ɨ́ Dios, a'ɨ́i pu ayén ti'ixa tɨ nu'u tí'ihua'itaca ɨ́ Dios a'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí rá'antzaahua a'ɨ́jna tɨ jíme'en Dios raataxájtaca'a ɨ́ ruyauj jɨme'e.

11 Ajta, a'ii pu a'ɨ́in pú'een tɨ jíme'en raataxájtaca'a, tɨ jíme'en Dios ayén taatá'a tej ti tiyen ruuri huateáturan ɨ́ jemin tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ajta, ayée tu 'een jín ruuri tá'aju'un te'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́jna jetze tɨ yaujra'an pú'een, a'ɨ́j pu jetze airáninei ɨ́ tej jín ruuri tá'ara'ani.

12 Ja'atɨ tɨ na'a tɨ jemin seijre'e a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, a'ɨ́i pu ajta jemin ruuri huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Mí ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ caí jemin seijre'e a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, capu ajta ruuri huateáturaasin ɨ́ jemin tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

Tej tiyen ruuri huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e

13 Ayee nu 'een jín niyen tejamuaatayú'use sej si siyen tiráamua'aree sej siyen jemin ruuri huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e mɨ sej siyen té'atzaahuate'e se'ɨ́jna jemi tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios.

14 Ajta, a'ii pu a'ɨ́in pú'een tɨ ca'anírja'a tatá'a tej ti tiyen taxɨéehua ajteáxɨire ɨ́ jemin. Tí pua'a tiyen ti'itɨ́j tiraatáhuavii a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ́ jemin, ayée tu tiráamua'aree tɨ a'ɨ́in ayén tí'itanamua.

15 Ajta tɨ pua'a tiyen tiráamua'aree tɨ a'ɨ́in ayén tí'itanamua tɨ́j na'a a'ij tej ti'itɨ́j tiraatáhuaviira, a'ɨ́j tu jín tiyen teajta tiráamua'aree tɨ ayén titaatá'asin a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́jna jíme'en ɨ́ tej raatáhuaviiri'ɨ.

16 Tí pua'a ja'atɨ ayén tí'ijseijra tɨ a'ɨ́in ihuáare'ara'an ayén te'uté'ɨtzeaara'an ti'itɨ́j jɨme'e tɨ caí ayén tí'ijcɨ'ɨti tɨ huámɨ'ɨni, ché'e a'ɨ́in ja'atɨ ayén a'ɨ́jna jín tiraatáhuavii ɨ́ Dios. Tí pua'a ayén a'ɨ́jna jín huárɨni, Dios pu ajta ayén tiraatá'asin tɨ a'ɨ́in ruuri huateáturan ɨ́ jemin a'ɨ́jna ɨ́ ihuáare'ara'an tɨ ayén ti'itɨ́j jín te'uté'ɨtzeaara tɨ caí ayén a'ɨ́jna jíme'en tiráacɨ'ɨti tɨ huámɨ'ɨni.

Mí ajta, ayée pu ajta seijre'e ɨ́ mej jín auté'ɨtzeaara'a tɨ a'ɨ́jna jín ayén tiráacɨ'ɨti tɨ ja'atɨ huámɨ'ɨni. Canu niyen tejá'amua'ɨ́jcate'e sej si se'ɨ́jna jín siyen tiraatáhuavii.

17 Matíj mena'a miyen me'ɨ́jna jín a'ij pua'a tí'iterɨcɨ, a'ii pu ajta a'ɨ́in pú'een ɨ́ mej jín auté'ɨtzeaara ɨ́ Dios jemi. Ajta, aúche'e pu téjmi jemi seijre'e ɨ́ mej jín auté'ɨtzeaara tɨ ajta caí ayén tiráacɨ'ɨti tɨ ja'atɨ a'ɨ́jna jíme'en huámɨ'ɨni.

Ɨ tɨ nu'u jín te'entipuá'ajte'esin

18 Teen tu tiyen tí'ijmua'aree tɨ caí ti'itʄj jɨn auté'ɨtzeaara ɨ ja'atɨ tɨ ayén Dios jetze airáane, sino a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ Dios jetze airáane, a'ɨ́ɨ pu ayén té'ujcu'uve, ajta caí ɨ xɨéjniu'ucari tɨ a'ij pua'a 'een capu ra'ajtamíjhua a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ.

19 Teen tu teajta tiyen tí'ijmua'aree tej Dios jetze ajtéme'ecan. Majta a'ɨ́ɨme ɨ seica ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, naíjmi'i mú rá'astijre'e me'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucari tɨ a'ij pua'a 'een.

20 Teajta tu tiyen tí'ijmua'aree tɨ a'ɨ́ɨn tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios yen huataseíjre. A'ɨ́ɨ pu ajta ayén taatá'a tej ti tiyen tiyaú'itɨée tá'ara'ani tej ti tiyen tiráamua'ati te'ɨ́jna tɨ ayén ti'ayajna. Teen tu teajta te'ɨ́jna jemi seijre'e tɨ ayén ti'ayajna.

Jee xaa ne'u, teen tu teajta jemin seijre'e te'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta CɨríIstu'u pú'een. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ Dios tɨ nain jɨn ajta jé'iyecan jɨn seijre'e, tɨ ajta ayén titatá'aca tej tiyen ruuri huateáturan ɨ jemin tʄj na'a rusén jɨme'e.

21 Mɨ́ sej yaújmua'ame'en pú'een, rɨ́'ɨ xu'u se'ɨ́jna jɨme'e, sej si caí raná'amiche'en ti'itʄj tɨ na'a tɨ caí Dios pú'een.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ San Juan, ɨ́ tɨ hua'apua

A'ɨ́jna tɨ ayén ti'ayajna, ajta a'ɨ́jna tɨ jɨ́n Dios taxe'eve'e

1 Inee, i nej vásta'a pú'een, a'ij nu jetze yé muateujte'e, mú'ee mɨ pej hua'anáànaj pú'een a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun e'etiújse'ɨri, mú'ee tɨ Dios mua'antíhuau. Yee nu neajta huá'ateujte'e ɨ́ á'ayaujmua'a ɨ́ mej rá'astijre'e ɨ́ niuucari tɨ ayén ti'ayajna. Ayee nu niyen jé'iyecan jɨ́n tejá'amuaxe'eve'e, majta miyen che'atá mena'a tejá'amuaxe'eve'e matíj mena'a pua'amé ɨ́ mej miyen tí'ijmua'aree ɨ́ niuucari tɨ ayén ti'ayajna.

2 Ayee tu te'ɨ́jna jɨ́n tejá'amuaxe'eve'e te'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn niuucari tɨ ayén ti'ayajna, ayée pu téjmi jemi seijre'e, ajta ayén téjmi jemi seíire'e a'ame tíj na'a rusén jɨme'e.

3 Ché'e a'ɨ́ɨn Dios ɨ́ tej rájya'upua, a'ɨ́jna jamuan ɨ́ Jesús tɨ Cɨríistu'u pú'een, a'ɨ́jna tɨ ajta yaujra'an pírɨcɨ ɨ́ Dios, ché'e a'ɨ́ɨn ayén rɨ́'ɨ tejamuaatá'acare'en, ajta jamuá'ancu'uvajxɨ'ɨn, ajta jamuaatépua'ajte'en sej si siyen jé'iyecan jɨ́n rɨ́'ɨ tí'itiújcha'ɨɨ, sej si seajta huataújxe'eve'en seɨj seajta seɨj.

Tej nu'u tiyen titehuátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj

4 Jé'ecan nu netémua'ave'e ne'ɨ́jna jɨme'e nej niyen tiráamua'areeri'i mej seica ɨ́ mej mú'eetzi jetze ajtéme'ecan miyen che'atá mena'a jé'iyecan jɨ́n miyen rɨ́'ɨ tí'itiújcha'ɨɨ a'ij tɨ titaata'aíj a'ɨ́jna ɨ́ tej rájya'upua.

5 Ajta íjii, mɨ pej hua'anáànaj pú'een, ayée nu tí'itɨ́j jɨ́n tí'imuahuavii. Canu jéjcuacan jɨ́n tí'imuayu'use'e ne'ɨ́jna jíme'en tɨ Dios ayén a'ɨ́jna jɨ́n titaata'aíj sino a'ij nu jɨ́n tí'imuayu'use'e ne'ɨ́jna jíme'en tɨ jéjcua ɨmuá téjmi jemi raateájtuaa tej nu'u tiyen titehuátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj.

6 Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n té'emitɨeere'e tej seɨj teajta sei jé'iyecan jɨ́n tira'ará'astijre'en a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'ita'aijte'e, tej nu'u tiyen titehuátaxe'eve'en. Ajta, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ jɨ́n titaata'aíj. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'iné ayée xu jéjcua ɨmuá tiráanamuajri'i tíj na'a tɨ yú e'iré'ene, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej nu'u siyen titehuaújxe'eve'en.

Ɨ mej tí'icuanamuan

7 Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n tiú'ujxe'eve'e sej siyen huáɨni, a'iné a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tiú'ucuanamuajca, mu'uri mu'iití huataseíjre huá'a tzajta'a a'ɨ́mej ɨ́ mej yen huachéjme ɨ́ chaanaca japua. A'ɨ́ mú miyen avíitzi jɨ́n tí'ixaxa'a tɨ nu'u a'ɨ́ɨn Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een ayén nu'u caí tiu'uteújtevistaca'a. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej tiú'ucuanamuajca, ɨ́ mej majta rájcha'ɨɨre'e ɨ́ Cɨríistu'u.

8 Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, tɨ ij caí ayén amuáaruuren mɨ a'amua tzajta'a sej si caí yá'urɨeeni ɨ́ sej jɨ́n tiu'umuáɨej sino tɨ ij ayén naíjmi'i tejamuáacɨ'ɨti ɨ́ sej raamuá'itɨ ɨ́ Dios jemi.

9 Ja'atí tɨ na'a tɨ ayén rɨcɨ ruseíj a'ij tɨ tirájteuve, ajta tɨ caí ayén tirá'astijre'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Cɨríistu'u ayén titá'itɨiiri'i, capu seijre'e ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

Mí ajta, ja'atí tɨ na'a tɨ ayén tirá'astijre'e a'ɨ́jna tɨ jɨ́n ayén titá'itɨiiri'i, a'ɨ́ɨ pu rájya'upua ɨ́ Dios. Ayee pu che'atá na'a seijre'e a'ɨ́jna jemi tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios.

10-11 Tí pua'a ja'atí mú'ejmi jemi mú a'uvé'eme'en ti caí ayén tirá'astijre'e a'íjna í niuucari ti téjmi jemi raateájtuaa, caxu rateújte'e, caxu seajta ra'ancuré'evi'itijcijcare'en a'u sej é'eche, a'iné ja'atí ti na'a ti ayén ra'ancuré'evi'itin, a'íi pu jamuan ajta ayén ricí ti a'ij pua'a 'een.

I ti nu'u jín te'entipuá'ajte'esin

12 A'iné capu tí'iseicaj na'a í ti tiú'ujxe'eve'e í nej jín tejámuaatá'ixaate'en, sino ti'imu'íi, a'íj nu jín caí raxí'eve'e nej niyen tejámuaata'íti'i a'íjna i yu'uxari jetze sino ayée nu ti'ijchú'eve'e nej neseíj u á'ume'en mú'ejmi jemi tej ti naíjmi'i taseíira tá'ara'ani, tej ti tiyen tenaími'i tihua'utá'ixaate'en tej ti nain jín huátatemua'ave'en.

13 Majta a'iime í mej yaújmua'ame'en pú'een, í mej jamuan e'etiújse'iri me'íjna á'ajuu í ti Dios ra'antíhua'u, a'íi mú yé á'amuateujte'e. Ayee pu'u, ché'e ayén teja'uré'enen.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ San Juan, ɨ́ tɨ huaíca

Rɨ́'ɨ́ pu nu'u naa tí'ijxajtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Gayo

1 Inee i nej vásta'a pú'een, yé nu muateaujte'e, mú'ee Gayo mɨ nej muaxe'eve'e. Jee xaa ne'u, tzáahuati'ira'a nu jɨ́n muaxe'eve'e.

2 Ayee nu tí'ijhuavii mú'eetzi jɨme'e, mɨ nej muaxe'eve'e, tɨ ij temua'a naa timuáavaɨre'en, pej pi pajta caí ti'ijcuí'ine. Nee nu ramua'aree pej rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e mua'a tzajta'a.

3 Jéihua nu huatántemua'ave ne'ɨ́jna jɨme'e matɨ́'ɨj yé ra'áa seica ɨ́ ta'ihuaamua'a, matɨ́'ɨj miyen tinaatá'ixaa pej nu'u tzáahuati'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ́ ti'iti'á'acha'ɨɨ, a'iné mú'ee pej xaa piyen rá'astijre'e pe'ɨ́jna tɨ ayén ti'ayajna.

Tɨ́ nu'u hua'utévaɨre'en ɨ́ ru'ihuaamua'a tɨ nu'u caí huá'amuajte

4 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ huápɨ'ɨ́ rɨ́'ɨ́ naa tinaatá'aca nej ni niyen tiráanamua mej miyen tzáahuati'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ́ ti'itiújcha'ɨɨ muá'aye'i ɨ́ niyaujmua'a.

5-6 Mɨ́ nej muaxe'eve'e, xɨ́'epɨ'ɨ́n pej rɨcɨ tɨ́j na'a pej piyen ti'itɨ́j jɨ́n ti-hua'atéva'ɨri ɨ́ ta'ihuaamua'a. Ajta jaítze'e pu xɨ́'epɨ'ɨ́n jɨ́n seijre'e ɨ́ Dios jemi tɨ pua'a piyen hua'utévaɨre'en pe'ɨ́mej ɨ́ pej caí huá'amuajte a'iné a'ɨ́ɨ mú miyen raataxájtaca'a huá'a jemi ɨ́ mej yé tiújse'ɨri mú'eetzi jɨ́me'en pej nu'u piyen huá'axe'eve'e ɨ́ a'axɨ́'ej teɨte. Ayee nu tí'imuahuavii patá'aj piyen tihua'utévaɨre'en temua'a naa tɨ ij caí ti'itɨ́j huá'aturaate'e matɨ́'ɨj a'ucɨ́ine a'iné ayée pu tiraavíjte'e a'ɨ́jna jɨme'e mej miyen tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi.

7 A'ɨ́ mú me'ɨ́jna jetze me'ecan u e'eráacɨ, majta camu ti'itɨ́j ancuré'a a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

8 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen temua'a naa tihua'ancuré'evi'itɨn, teajta hua'utévaɨre'en ti'itɨ́j jɨme'e ɨ́ mej miyen rɨcɨ tej ti huá'a jamuan naíjmi'ɨ ti u'umuárɨ'en te'ɨ́jna jetze me'ecan tɨ ayén ti'ayajna.

Diótrefes pu nu'u a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ

9 Nu'uri ti'itɨ́j tíhua'uta'íti'iri'i a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun e'etiújse'ɨri. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Diótrefes, tɨ huápɨ'ɨ́ ra'aráanajche tɨ nain jɨ́n antiújmua'areere huá'a jemi, a'ɨ́ɨ pu caí ra'ancuré'aca'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari.

10 A'ɨ́j nu jɨ́n, netɨ́'ɨj ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi, nee nu niyen tejámuaatá'asin sej ra'utámua'aree a'ij tɨ a'ɨ́ɨn rɨcɨ, tɨ ayén a'ij tí'inexa a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ hua'itzi pú'een. Ajta, capu a'ɨ́ɨ na'a ayén tira'aráanajche tɨ ayén neruure, sino a'ɨ́ɨ pu ajta caí hua'ancuré'evi'itɨjca ɨ́ ta'ihuaamua'a.

Jee xaa, a'ɨ́ɨ pu ajta ayén huá'ijmɨ'ɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej miyen tí'ijxe'eve'e mej miyen tihua'ancuré'evi'itɨn. Ajta, a'ɨ́ɨn Diótrefes, a'ɨ́ɨ pu ayén tihuá'amuarite'e mej mi caí ché'e me'uun e'etiújse'ɨrihua'an.

Tɨ́ nu'u rɨ́'ɨ́ ti'itiújcha'ɨɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e

11 Mɨ́ nej muaxe'eve'e, capej piyen che'atá pena'a rɨjca tɨ́j a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ, sino patá'aj piyen che'atá pena'a rɨjca tɨ́j ajta a'ɨ́ɨn tɨ xɨ́'epɨ'ɨ́n ti'itiújcha'ɨɨ. Ja'atí tɨ na'a tɨ xɨ́'epɨ'ɨ́n rɨcɨ, a'ɨ́ɨ pu Dios jetze ajtéme'ecan. Mɨ́ ajta, ja'atí tɨ na'a tɨ a'ij pua'a rɨcɨ, a'ɨ́ɨ pu caí ja'anáj raamuá'a ɨ́ Dios.

Demetrio pu nu'u rɨ́'ɨ́ ti'itiújcha'ɨɨ

12 Mí ajta, jíme'en a'íjna í Demetrio, naímiⁱi mú miyen rí'ⁱi tí'ijxa. Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna tɨ a'íɨn ayén tzáahuatiⁱira'a jín ti'itiújchaⁱiɨ. Nee nu neajta niyen tiraataxájtave ne'íjna í Demetrio. Seajta mú'een, ayée xu siyen tí'ijmua'aree neetzi jɨme'e nej jé'iyecan jɨ́n niyen tirataxájtave.

I tɨ jɨ́n te'entipuá'ari

13 Netí'ⁱij tí'imuayu'use'eca'a, ayée pu ca'anírja'a tineetá'aca nej jeíhua timuaatá'ixaate'en. Mí neajta inee, canu niyen raataxí'eve nej niyen timuaatayú'use'en i yu'uxari jetze.

14 Ayee nena'a éeniⁱicɨ'e tí'ijxe'eve'e nej ca'anacan mú'ejmi jemi a'atanén tej ti naíjmiⁱi tiu'utaxáj temua'a naa.

15 Ché'e Dios mua'anpuá'ajte'en. A'í mú í ta'amiigustemua'a yé muateujte'e. Patá'aj mú'ee piyen neetzi jetze me'ecan hua'utateújte'en naíjmiⁱica í ne'amiigustemua'a í mej me'uun a'uté'uu. Ayee pu'u xaa, nu'uri ra'antipuá'ajte.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ San Judás

Judás pu tihuá'ayu'use'e a'ɨ́mej ɨ́ tɨ Dios hua'utajé

1 Inee, i nej i'i Judás, nee nu seɨj pírɨcɨ tɨ tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna jemi ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríɨstu'u pú'een. Nee nu neajta juutzeájra'an pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo. Ayee nu tejá'amuayu'use'e mú'een mɨ tɨ amuaatajé ɨ́ Dios, a'ɨ́jna ɨ́ tej teajta rájya'upua. A'ɨ́ɨ pu ajta á'amuacha'ɨɨ a'ame tɨ ij ayén tejamuáacɨ'ɨtɨ sej siyen seɨ́ire'e xá'aju'un jemin ɨ́ Cɨríɨstu'u.

2 Ché'e ayén tejamuáacɨ'ɨtɨ tɨ Dios, ayén amuá'ancu'uvajxɨ'ɨn temua'a naa, tɨ 'ij ajta nain jɨ́n amua'anpuá'ajte'en sej si siyen huápɨ'ɨ huaújxe'eve'en seɨ́j seajta seɨj.

Jɨ́me'en a'ɨ́mej ɨ́ mej hua'itzi jɨ́n tihuá'ɨtɨii
(2 Pedro 2:1-17)

3 Ayee pu'u, ne'ihuaamua'a mɨ nej já'amuaxe'eve'e, ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a nej niyen ne'ɨ́jna jɨ́n tejámuaata'íti'i ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios tu'irátuaasin tetíj tena'a pua'amé tej tiyen rá'astijre'e. Mɨ ajta, ca'anɨ́jra'a pu naatá'aca nej ni niyen ca'anéeri jɨ́n tejámuaatayú'use'en nej ni niyen tejamuaatáhuavii sej siyen tiu'utatése'en sej si seuj ra'ará'astijre'en se'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ seɨ́j na'a raateájtuaa huá'a jemi ɨ́ tɨ Dios huateúra'ate.

4 Seica mú avíitzi jɨ́n ajteújnaxcaca'a mú'ejmi jemi. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej caí rá'astijre'e ɨ́ Dios. Majta seɨcɨé pu ayén tihuá'amitɨejte'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ tej jɨ́n ráamua'areeri'i tɨ huáapua'a pu rɨ́'ɨ titaatá'a a'ɨ́jna tɨ tí'ita'aijte'e, a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríɨstu'u pú'een. Ayee pu tihuá'amitɨejte'e tɨ nu'u a'ɨ́ɨn tavástara'a ayén rɨ́'ɨ tihua'utá'a mej mi miyen ché'e mana'a a'ij pua'a titeetiújcha'ɨɨca a'ij tɨ tihuá'amitɨejte'e. Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n huarín, a'ɨ́ɨ mú majta mé rúujɨpua ɨ́ tavástara'a. Ajta ayén tihuá'acɨ'ɨtɨ a'ij tɨ ajmí'i té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ́ mej jɨ́n rajpuaíitzi muá'aju'un.

Jɨ́me'en ɨ́ tɨ Dios ajmí'i hua'uxɨ́jte

5 Ayee nu raxɨ́eve'e nej niyen amuaatá'an sej ra'utámua'aree tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a xaa hua'irájtuaa a'ujna u Egipto a'ɨ́mej ɨ́ ruteɨ́testemua'a. Aj pu'i á'iyen a'ɨ́ɨn ayén hua'upuá'ajte a'ɨ́mej ɨ́ mej caí ra'ará'astijre.

6 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e, ɨ́ mej majta caí araúraste me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ jɨ́n Dios hua'antíhuau, sino maraatéxɨeehuataca'a me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n títeté'u'upu'uca'a u ta japua a'u mej a'uté'eca'a mej mi pua'amecié ti'ɨtɨ jɨ́n te'enteárute tɨ jaítze'e jɨ́n seijre'e. A'ɨ́j pu jɨ́n, Dios ayén hua'iteáana a'u tɨ a'utíca'a. A'uu mú aiteánami'ihua muá'aju'un tíj na'a tɨ yú auca'ɨtí a'ame tíj na'a rusén jɨme'e, tɨ i a'ɨ́ɨn Dios ayén puaíjtzi hua'utá'an a'ɨ́jna xɨcáara'an tí'ɨj huá'axɨjte'en naíjmi'ica matíj mana'a pua'amé seijre'e.

7 Ayee pu che'atá na'a Dios hua'uxíjte a'ɨ́mej ɨ́ mej Sodoma é'echejca'a, majta ɨ́ seica ɨ́ mej Gomorra é'eme'ecantaca'a, majta seica ɨ́ mej a'ɨmuá antachéejme'ecaa. Ayee mú huataúra'a a'ɨ́ɨme mej mi huaújxana'acɨra'aten, mej mi majta seɨcɨé ti'ihuaújxana'acɨra'aten a'ij tɨ caí tiraavíjte'e, teáata'a jamuan ɨ́ ruxɨ́'ej teáata'a. Ayee mú tiu'utaseíjriti'ihuaca'a mej me'ɨ́n pú'een ɨ́ mej miyen tirajpuaíjtzi muá'aju'un me'ɨ́jna jetze ɨ́ taij tɨ caí ja'anáj á'amɨ'ɨni.

8 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej avíitzi jɨ́n ajteújnaxcaca'a mú'ejmi jemi, ayée mú che'atá mana'a me'ɨ́jna jetze tí'imua'atze yee mej ruxɨéehua ruxána'acɨra'aten. A'ɨ́j

mú jín a'ij pua'a raruure í rutevij. Majta miyen mé rúujɨpua ja'atɨ tɨ na'a tɨ ti'itɨ jín antiújmua'aree. A'íɨ mú majta a'ij pua'a tihuá'axa a'ímej í mej ta japua é'eseijre'e, í mej majta rí'ɨ huápi'ɨ naa seijre'e.

9 Mɨ ajta a'íɨn Miguel tɨ jeíhua ti'itɨ jín tí'ivaɨre'e í ta japua, capu ayén huataúra'a tɨ ayén ca'anín jín ra'uxíjte'en a'íjna í tiyaaru'u matí'ɨj tí'itese'eca'a me'íjna jɨme'e a'ij mej ráaruuren í tévira'an a'íjna í Moisés teecan. Capu xaa ayén ca'anín jín ra'uxíjte sino ayée pu tiraata'ixaa tɨjín: "Ché'e a'íɨn tavástara'a mua'ajteá'axɨ'ɨn."

10 Mɨ majta a'íɨme í teteca, ayée mú ché'e mana'a a'ij pua'a tí'ixaxa'a me'íjna jɨme'e ti'itɨ tɨ a'ij mej caí yaú'itɨe. Ajta ayée mú me'íjna jín rujíɨmua'a aújpua'ajte'en me'íjna jɨme'e í mej rujíɨmua'a a'ij tirájteuve, ajta a'íjna tɨ a'ij pua'a tihuá'amitɨejte'e. Ayee mú 'een matíj í ti'itɨ mej caí raayí'ɨtɨ mej tiú'umua'ati. A'íj mú jín rujíɨmua'a aújpua'ajte'en.

11 Cui'i xaa, Dios pu puaíjtzi hua'utá'asin a'ímej. Ayee mú che'atá mana'a a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ tíj ajta a'íjna í Caín. Huáapua'a mú miyen huataúra'a mej mi miyen jeíhua huápi'ɨ raamuá'itɨn í puaíjtzi. Ayee mú che'atá mana'a tíj huaríj a'íjna í Balaam teecan tɨ jeíhua huápi'ɨ auté'ɨtze í Dios jemi. Ayee mú che'atá mena'a ehuaújpua'arixɨ'ɨn tíj ajta á'upua'areca'a a'íjna í Coré tí'ɨj a'íɨn ca'anín jín raatéxɨeehuataca'a a'íjna tɨ jín antiújmua'areereca'a a'íjna í Moisés teecan.

12 Setíj sena'a e'etiújseɨre'en sej si naími'i tiú'ucua'ani se'íjna jɨme'e sej huaújxe'eve'en, a'íɨme mú a'ij pua'a ríɨj muá'aye'i. Ayee mu'u, camu a'ij mena'a tí'icua'a mú'ejmi jamuan, majta miyen tí'iseijre'e mú'ejmi jemi tíj cíɨxuri tɨ ti'icámeijri'i. A'íɨ mú rujíɨmua'a mena'a tiú'ujmi'icuaca, majta, camu tihuá'ami'icuaca í seica. Ayee mú 'een tíj jaitɨri mej caí jetze víjvi'iyej sino eeca pu ráatɨsin. Ayee mú majta 'een tíj cɨyej tɨ caí taaca tí'ɨj caí ché'e xíjcata'a pítí'irɨjca, tɨ pua'a ja'atɨ rá'ijcuta. Cu xɨee hua'apua pu huatéehua nain jɨme'e.

13 Majta miyen 'een tíj í jaj tɨ á'ujruurévee ca'anín jɨme'e, tɨ ajta jetzen aamíxcua'iri ájninei. Ajta a'íjna tɨ huá'a jetze airáninei a'ímej í teite, ayée pu hua'utatévi'iraste'en. Majta mú miyen 'een tíj xu'ura'ave í mej mauj á'ujujhua'an a'u tɨ a'utíca'a. Ayee pu tihuá'acɨ'ɨti mej me'uun a'uteáturan a'u tɨ jeíhua huápi'ɨ a'utíca'a.

14 Ajta a'íɨn í Enóc, a'íjna tɨ aráhua'apua jetze ti'ite a'íɨme í mej Adán jetzen airáane, a'íɨ pu ayén tiu'utaxájtaca'a a'ímej jɨme'e tí'ɨj ayén tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan tɨjín: "Casi'i, xaaseíj, tavástara'a pu yé ve'ecánejsin huá'a jamuan í mej ravaɨre'e í ta japua, a'íɨme tɨ ajta huateúra'ate.

15 A'íɨ pu huá'axɨ'epi'ɨntari'iran naíjmi'ica, ajta a'íj pu jín huá'axɨjte'en naíjmi'ica í mej rájcha'ɨɨre'eca'a í Dios a'íjna jɨme'e í mej a'ij pua'a rɨjcaa tɨ caí ayén tiraavíjte'e í Dios jemi. A'íɨ pu ajta a'íjna jín huá'axɨjte'en a'íjna jɨme'e mej miyen jeíhua huápi'ɨ a'ij pua'a tí'ixajtaca'a í Dios a'íɨme í mej auteájturaa í jemin mej mi caí miyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e í jemin." Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Enóc.

16 A'íɨme í teite, a'ii mú a'íɨn pú'een í mej ti'itɨ jín runiúuste'e, í mej níniu'ucacu. Ayee mú ti'itiújcha'ɨɨ a'ij tɨ tihuá'amitɨejte'e í huá'a tzajta'a. Ca'anín mú jín ti'ixáata muá'aye'i mej mi me'íjna jín á'ujtzaahuate'e. Majta miyen ríɨ tihuá'ajee í teite mej mi ti'itɨ jín hua'utémua'itɨn.

Ca'anírja'a pu hua'atá'aca a'ímej í mej té'atzaahuate'e

17 Mɨ seajta mú'een, mɨ nej já'amuaxe'eve'e, setá'aj ra'utámua'aree a'ij mej tiu'utaxájtaca'a ɨ Dios jetze me'ecan a'ɨ́ime ɨ tɨ hua'antíhuau ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta Cirístu'u pú'een.
18 Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨ ayén teja'uré'enejsin tɨjɨ́n: "A'ájna, tɨ́'ɨj ari nain te'entipuá'arijme'en, a'ɨ́ɨ mú huataseíjre'esin a'ɨ́ime ɨ mej tité'exɨeehuari'ira muá'aju'un, ɨ mej miyen ti'itiújcha'ɨɨ muá'aju'un a'ij tɨ tihuá'amitɨejte'e ɨ huá'a tzajta'a, tɨ́j na'a tɨ caí ayén tiraavíjte'e ɨ Dios jemi."
19 A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej ca'anírja'a hua'atá'aca ɨ teɨte mej mi já'ita'a a'utacɨ'ɨca'an. A'ɨ́ɨ mú rujɨ́ɨmua'a mena'a a'ij tirájteu a'ij mej rɨcɨ. Camu a'atzu jetzen araújca'ane ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.
20 Mí seajta mú'een, mɨ nej já'amuaxe'eve'e, setá'aj ca'anírja'a tiu'utá'an seíj seajta seɨj, sej si te'utáviicua'i se'ɨ́jna jɨme'e sej ra'ará'astijre'en se'ɨ́jna tɨ Dios ayén huateúra'ate. Setá'aj seajta araújca'anen se'ɨ́jna jetze ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, sej si siyen huatéjniuuni ɨ Dios jemi.
21 Setá'aj seuj ra'utámua'aree tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ a'ɨ́ɨn Dios ayén já'amuaxe'eve'e. Setá'aj seajta siyen rachú'eve'e se'ɨ́jna ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta Cirístu'u pú'een tɨ ij a'ɨ́ɨn a'ɨ́jna jɨn amuá'ancu'uvajxɨ'ɨn a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tejámuaatá'asin sej siyen jemin ruurican huateáturan tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
22 Setá'aj seajta ca'anírja'a hua'utá'an seica ɨ mej caí rɨ́'ɨ té'atzaahuate'e.
23 Setá'aj seajta hua'irájtuaani seica, muárɨ'eri jɨme'e. Ayee pu seíire'e a'ame. Cu xɨee sej hua'irájtuaani ɨ taij jetze. Seajta seica, ɨ tɨ tí'itziɨ́ni'ire'e jɨme'e, setá'aj huá'ancu'uvajxɨ'ɨn. Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, a'iné jeíhua mú huápɨ'ɨ xána'avisi'i seíire'e muá'aju'un a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi.

I niuucari tɨ jɨ́n ra'antipuá'ajte'esin

24-25 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios tɨ seɨj na'a pú'een, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ tu'irájtuaani. A'ɨ́ɨ pu raayɨ́'ɨtɨ tɨ ca'anírja'a amuaatá'an sej si caí ti'itɨ jɨ́n até'ɨtze'ara'an ɨ jemin. A'ɨ́ɨ pu ajta amuaatéhuiite'esin ɨ jemin a'u tɨ rɨ́'ɨ huápɨ'ɨ naa tí'iseijre'e. Mú'een xu caí ti'itɨ a'aturáacan jɨ́n se'uun huaté'en, seajta huápɨ'ɨ xu huataújtemua'ave'esin. Tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an, a'iné a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n ti'itéjvee a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jaítze'e ve'ée. A'ɨ́ɨ pu ajta nain jɨ́n tí'aijta, ajta nain jɨ́n antiújmua'aree. A'ɨ́ɨ pu ajta ayén téjmi japua huaniú a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cirístu'u tu'irájtuaa tɨ́'ɨj caí xɨ huataseíire'e ɨ chaanaca tej japuan seijre'e. Tiché'e tiyen te'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'an tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

Ɨ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ Jesús tɨ a'ɨ́ɨn tiraataseíjrate a'ɨ́jna ɨ́ Juan

Ɨ niuucari tɨ jɨ́n ra'utéjche

1 Ayee nu ne'ɨ́jna jɨ́n tiu'utaxájta ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ rú'avaataca'a ɨ́ Dios jemi, tɨ ajta jɨ́me'en raxa ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. Dios pu ayén raatá'a tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u ajta hua'utaseíjrate'en a'ɨ́mej ɨ́ mej ravaɨre'e mej mi ráamua'aree tɨ Dios ari ayén raaxɨ́'epɨ'ɨntare a'ij tɨ ca'anacan teja'uré'enejsin. Ajta a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u, ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n hua'utá'ixa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ seɨj a'uta'íteca'a tɨ jemin tí'ivaɨre'e ɨ́ júte'e tɨ ij ayén raataseíjrate'en a'ɨ́jna ɨ́ Juan.

2 Nee nu niyen tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén tí'ayajna a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ Dios jemi é'eme'ecan, tɨ jɨ́me'en raxa a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

3 Ché'e rutémua'ave'e a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén huá'anamuajriste'e a'ɨ́jna i niuucari tɨ Dios jemi a'uvé'emej. Miché'e majta rutémua'ave'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej miyen ranamua, majta miyen rá'astijre'e a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze, a'iné pu'uri tín teja'uré'enejsin.

Juan pu tihuá'ayu'use'e a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri ta'aráahua'apua teyuu

4 Neajta inee, i nej i'i Juan, ayée nu tejá'amuayu'use'e mɨ sej se'uun e'etiújse'ɨri arahua'apuacié a'u tɨ huacá'a u Asia. Ché'e a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tejamuaatá'an, ajta amua'anpuá'ajte'en a'ɨ́jna tɨ jéjcua ɨmuá seijre'eca'a, tɨ ajta ɨ́jii seijre'e, tɨ ajta ayén auj seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén che'atá na'a amuáaruuren a'ɨ́jna xɨéjniu'ucare'ara'an tɨ a'uun é'eseijre'e a'u tɨ Dios á'ujca ɨpuari japua. A'ɨ́ɨ pu aráhua'apua jɨ́n tí'ivaɨre'e.

5 Ché'e ajta a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tejamuaatá'an, ajta amua'anpuá'ajte'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. A'ɨ́ɨ pu caí ja'anáj ti'itɨ jɨ́n até'ɨtzea'ara a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén te'anxájta ɨ́ Dios jetze me'ecan. A'ii pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ amuacaí a'itáraa huá'a tzajta'a a'ɨ́mej ɨ́ mɨ'ɨchite. A'ii pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een tɨ tihuá'aijte'e naíjmi'ica ɨ́ mej títetateí íiyen chaanaca japua. A'ɨ́ɨ pu taxe'eve'e, ajta ruxure'e jɨ́n tacá'ijxɨ ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi.

6 A'ɨ́ɨ pu ajta ayén taatá'a tej ti jamuan tiu'uta'aíjta, ajta tej ti teajta raatévaɨre'en te'ɨ́jna ɨ́ Diojra'an, ɨ́ tɨ ajta rájya'upua ɨ́ Cɨríistu'u. Tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiratá'acare'en tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e a'ɨ́ɨn ajta nain jɨ́n tiu'uta'aíjta, tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

7 Casi'i, xaaseíj, a'ɨ́ɨ pu jaitɨri jetze yé ve'ecánejsin. Naími'i mú raseijran matíj mena'a mej raajé'ica. Majta naími'i ɨ́ huá'ateɨtestemua'a, matíj mena'a pua'amé íiyen seijre'e ɨ́ chaanaca japua, a'ɨ́ɨ mú ruyeɨínen me'ɨ́jna jɨme'e mej huataújxɨeemɨste'esin matɨ́'ɨj raaseíj.

8 Ayee pu ti'ixa a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, tɨ ajta Dios pú'een tɨ seijre'e, tɨ ajta jéjcua ɨmuá seijre'eca'a, ajta tɨ seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ayen tɨjín: “Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ ta'amuájca, neajta, ɨ́ netu'uve'eteájtɨ.”

Juan pu raaseíj ɨ́ Cɨríistu'u

9 Mɨ neajta inee, i nej i'i Juan, i nej á'amua'ihuaara'a pú'een, ayée nu che'atá nena'a a'amua jamuan rajpuaíjtzi ne'ɨ́jna jɨme'e nej Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan. Naími'i tu tiu'uta'aíjta Cɨríistu'u jamuan. Teajta naími'i tu

tiyen té'eviicua'i. A'uu nu á'ucatii a'ujna jaata'a tɨ e'eráahuachi tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Patmos. A'uu nu aiteánami'ihuaca'a ne'ɨ́jna jɨme'e nej tihua'utá'ixaa ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n raxa ɨ́ Dios, tɨ ajta a'ɨ́jna jɨ́n raxa a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

10 Tɨ́'ɨj ari a'ájna pɨ́tí'ir*ɨ*jcaa matɨ́'ɨj rana'amiche ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́ɨn xɨ́éjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén rájve neetzi jemi. Netɨ́'ɨj ni niyen ráanamuajri'i u nehuárita'a tɨ ja'atɨ ca'anín jɨ́n naatajé. Ayee pu namuajre'eca'a tɨ́j tɨ pua'a ja'atɨ ucáajijhua trompeeta jetze.

11 Ayen tɨjɨ́n:

—Patá'aj hui ra'utéeyu'uxa ɨ́ yu'uxari jetze a'ij pej tí'iseij. Pajta hua'uta'íti huá'a jemi ɨ́ mej arahua'apuacɨé e'etiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi, a'uun tɨ huacá'a u Asia. Tɨ́j na'a a'ujna u Éfeso, ajta a'ujna u Esmirna, ajta a'ujna u Pérgamo, ajta a'ujna u Tiatira, ajta a'ujna u Sardis, ajta a'ujna u Filadelfia, ajta a'ujna u Laodicea.

12 Netɨ́'ɨj ni pɨ́ a'uré'eve nej ni raaseíj ne'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ nejé'ejeeveca'a. Netɨ́'ɨj niyen huarɨ́j, ayée nu éeni'icɨ'e tiu'uséij ti'itɨ tɨ japuan antitátzajmee, oro tɨ jɨ́n taavíjhuaca'a. Ayee pu pua'amé ará'aseca'a aráhua'apua ɨ́ cantiira'a.

13 Ajta, a'úu pu já'ita'a a'ɨ́jna tɨ japuan antitátzajmee, seɨ́j pu a'uun huatéveeca'a tɨ ayén seijre'eca'a tɨ́j tevi. Ayee pu éene'e te'ucáviɨjcaa cɨ́ɨxuri jɨme'e tɨ tɨ́tɨ'ɨj, ajta puaasi pu jɨ́n avé'ejɨ'icɨ'ihuaca'a tɨ oro jɨ́n taavíjhua.

14 Cuaiínara'an pu huíjmu'ucaa, ajta cuaiínavi'ican pu cácɨpuaca'a. Ayee pu seijre'eca'a tɨ́j cáne'a muxaj tɨ cuaiina, tɨ ajta seijre'e tɨ́j ɨ́ seeri. Jé'ecan pu ajta ayén seijre'eca'a ɨ́ jɨ'ɨseáara'an jetze tɨ́j taij tɨ á'ataa.

15 Ajta, ayée pu seijre'eca'a ɨ́ ɨɨcájra'an jetze tɨ́j ti'itɨ tɨ cámeijri'ihua, tɨ mesti. Naa pu ti'itemastájye'icaa tɨ́j cobre mej án yá'uxɨre ɨ́ taij tzajta'a. Ajta, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn tí'ixajtaca'a, ayée pu namuajre'eca'a tɨ́j játe'ana tɨ sihuájna tɨ huatámɨ'ɨyeca'a.

16 A'ɨ́ɨ pu rurɨ'ɨrɨ́inta'a ru'ité'a'aca'a ɨ́ rumuájca'a jetze, ɨ́ xu'ura'ave ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niuucari tɨ jetzen aíjnineica'a, ayée pu seijre'eca'a tɨ́j chun tɨ ruxɨ́'ejta'a tejcamɨ́ɨmɨjme. Ajta ayée pu té'ataaca'a ɨ́ ru jetze tɨ́j ɨ́ xɨcaj tɨ nain jɨ́n airáxɨ'ɨxɨre.

17 Jɨ́me'en nu'u raaseíj, aj nu ni e'erájve a'u tɨ e'era'ɨ́ɨcajme. Cu xɨee nej cu huámɨ'ɨni. Mɨ ajta a'ɨ́ɨn, rurɨ'ɨrɨ́inta'a jín ɨ́ rumuájca'a na'ajtamuárɨej. Ayee pu tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Capej hui tí'itziɨɨne'e. Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ nej amuájca, ajta nej uvé'eteajtɨ.

18 'Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ nej i'irúuri. Nee nu huamɨ́'ɨ. Mɨ neajta, íjii, neajtahua'a nu i'irúuri tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Neajta nu ne'ɨ́jna jɨ́n antínmua'aree nej ni raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en mej huácui'ini na'ari mej ruuri muá'ara'ani, neajta nej ni hua'iteáanan a'ujna a'u mej é'ecui'ini na'ari nej hua'irájtuaani ne'újna.

19 'Me'ecui xaa, patá'aj pe'ɨ́jna autéeyu'uxa ɨ́ pej peri raaseíj, ɨ́ tɨ íjii seijre'e, ajta ɨ́ tɨ auj seijre'e, ajta tɨ auj ayén teja'uré'enejsin.

20 'A'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ xu'ura'ave ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase ɨ́ pej hua'useíj ɨ́ nej hua'ité'a'acaa nerɨ'ɨrɨ́inta'a púje'en ɨ́ nemuajca'a jetze, ajta a'ɨ́jna ɨ́ tɨ aráhua'apua tɨ japuan antitátzajmee, ayée nu'uri timuaatá'ixaate'esin matɨ́j mena'a pua'amé rú'avaataca'a mú'eetzi jemi. Me'ɨ́jna ɨ́ xu'ura'ave ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej me'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree mej mi huá'ucha'ɨɨn ɨ́ mej e'etiújse'ɨri huá'a teyujta'a. Ajta, ɨ́ tɨ aráhua'apua tɨ japuan antitátzajmee, a'ii mú me'ín pú'een ɨ́ teite ɨ́ mej arahua'apuacié e'etiújse'ɨri ɨ́ mej rana'amiche ɨ́ Dios.

2

Ɨ niuucari tɨ tihuá'ayu'use'e ɨ ta'aráahua'apua teyuu: A'ɨ́me ɨ mej Éfeso e'etiújse'ɨri

1 'Patá'aj piyen tiraata'íti'i pe'ɨ́jna ɨ tɨ a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree tɨ huá'acha'ɨɨ a'ɨ́mej ɨ mej me'uun e'etiújse'ɨri u Éfeso tɨ jɨ́me'en yee: "Ayee pu ti'ixa a'ɨ́jna ɨ tɨ hua'ité'a'acaa rurɨ'ɨrɨ́inta'a a'ɨ́mej ɨ xu'ura'ave ɨ mej aráhua'apua ará'ase. Ayee pu ti'ixa a'ɨ́jna tɨ huá'a tzajta'a án é'eye'ive ɨ tɨ oro jɨ́n taavíjhua, tɨ ajta antitátzajmee.

2 "Nee nu hui niyen tí'ijmua'aree a'ij sej titetiújcha'ɨɨ, sej seajta temua'a naa té'eviicua'i. Seajta mú'een, caxu hua'ancuré'evi'itɨcɨ a'ɨ́mej ɨ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ sino ayée xu seri huá'umua'areeri'i a'ɨ́mej ɨ miyen ruseíjrataca'a mej nu'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ Dios hua'antíhuau; mej nu'u tiu'utévaɨre'en tavástara'a jetze me'ecan. Mɨ majta a'ɨ́ɨme, camu a'ɨ́ɨn pú'een. Ayee mu'u ruhuá'itaca'a.

3 "Nee nu niyen tí'ijmua'aree sej raayɨ́'ɨtɨ sej te'utáviicua'i nain jɨme'e. Mú'een xu seajta rajpuaíjtzi xa'aye'i. Seajta mú'een, caxu raatéxɨeehuataca'a sej na'aráastijre'e.

4 "Mɨ neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ɨ sej jɨ́n auteájturaa ineetzi jemi. Xu'uri raatéxɨeehuataca'a sej siyen nexɨ́'eve'e setɨ́'ɨj amuacaí tí'inexe'eve'eca'a.

5 "Setá'aj siyen se'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati a'ij sej éeni'ici'e mé núurɨe. Setá'aj siyen seɨcié tiú'umua'ati sej si siyen che'atá rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ setɨ́'ɨj amuacaí rɨjcaa. Na'ari secaí siyen huárɨni, nee nu ne'uun mú'ejmi jemi e'etanéjsin nej ni amuá'ari'i a'ɨ́jna ɨ tɨ antitátzajmee ɨ tɨ ajta mú'ejmi jemi seijre'e. Ayee nu xaa rɨni tɨ pua'a secaí seɨcié tiú'umua'ati.

6 "Mɨ seajta mú'een, xɨ́'epɨ'ɨn xu rɨcɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí a'atzu amua'aráanajche a'ij mej ye'í rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ mej miyen hua'atamuá'amua tɨjín: ɨ mej ca'anéeri jɨ́n tí'aijta. Ayee pu che'atá caí tina'aráanajche ineetzi.

7 "Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tɨ huiteájnamua, ché'e a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tiráanamua a'ij tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tihuá'a'ixaate'e a'ɨ́mej ɨ mej e'etiújse'ɨri ɨ Dios jemi. Ajta, a'ɨ́jna jɨme'e a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ tiu'umuá'itɨn, ayée nu raatá'asin tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ ayén ráacua'ani a'ɨ́jna jetze ɨ tɨ seijre'e ɨ cɨyej tɨ jɨ́n i'irúuri á'ara'ani, a'ɨ́jna ɨ cɨyej ɨ tɨ a'uun e'etávee a'u mej a'utaújtemua'ave'en jemin ɨ Dios."

Ɨ mej Esmirna e'etiújse'ɨri

8 'Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'ɨ́jna ɨ tɨ a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree tɨ huá'acha'ɨɨ a'ɨ́mej ɨ mej me'uun e'etiújse'ɨri u Esmirna tɨ jɨ́me'en yee: "Ayee pu ti'ixa a'ɨ́jna ɨ tɨ a'ɨ́ɨn pú'een ɨ ta'amuájca, ajta ɨ tɨ a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tu'uvé'eteajtɨ, a'ɨ́jna ɨ tɨ huamɨ́'ɨ, tɨ ajta ajtahua'a huatarújc.

9 "Nee nu niyen tí'ijmua'aree ɨ sej jɨ́n rajpuaíjtzi, seajta mú'een, secaí a'ij tí'ijviicua'i. Mɨ seajta mú'een, neetzi jemi xu chíjteaani pú'een temua'a jeíhua. Nee nu neajta ramua'aree mej jeíhua huápɨ'ɨ tí'ihua'itaca a'ɨ́ɨme ɨ mej miyen ruseíjrataca mej nu'u me'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan ɨ Israél. Mɨ ajta, capu ayén ti'ayajna sino a'ɨ́ɨ mú jemin e'etiújse'ɨri ɨ Satanás.

10 "Caxu rátziɨine'e ɨ sej rajpuaíitzi xá'aju'un. Casi'i, a'ɨ́jna ɨ tiyaaru'u, a'ɨ́ɨ pu a'uun amua'utétuaasin seica jamuan a'u mej títejé'enaamuaca. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n á'amuaruuren mej mi amuaatéeseij tɨ pua'a siyen tiná'astijre'e nusu secaí. Ayee xu pua'an xɨcaj rajpuaíitzi xá'aju'un a'achú cumu tamuáamuata'a xɨcaj. Tɨ pua'a siyen nain jɨ́n te'utáviicua'i ineetzi jemi, seajta caí a'ij sena'a tɨ pua'a

miyen amuaacui'ini, nee nu ne'ɨjna amuaatá'asin ne'ɨjna ɨ curuun ɨ sej jɨn i'irúuri xá'aju'un tɨj na'a rusén jɨme'e.

11 "Ajta a'ɨɨn ɨ tɨ huiteájnamua, ché'e a'ɨɨn rɨ'ɨ tiráanamua a'ij tɨ a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tihuá'a'ixaate'e a'ɨmej ɨ mej e'etiújse'ɨri ɨ Dios jemi. Ajta, a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ tiu'umuá'itɨn, capu a'atzu racɨ'ɨti tɨ a'ɨɨn ayén che'atá rajpuaíitzi á'ara'ani matɨj a'ɨɨme ɨ mej yá'ujɨsin ɨ ruxɨejniu'uca ɨ tɨ auj ruurica'a."

Ɨ mej Pérgamo e'etiújse'ɨri

12 'Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'ɨjna ɨ tɨ a'ɨjna jɨn antiújmua'aree tɨ huá'acha'ɨɨ a'ɨmej ɨ mej me'uun e'etiújse'ɨri u Pérgamo tɨ jɨme'en yee: "Ayee pu ti'ixa a'ɨjna ɨ tɨ ru'itéechui ɨ chun ɨ tɨ ruxɨ'ejta'a tejcamɨɨmɨjme.

13 "Nee nu hui ramua'aree a'u sej a'uchéjme, a'ujna a'u tɨ tejé'aijta a'ɨjna ɨ Satanás. Mɨ seajta mú'een, seúche'e xu ná'astijre'e ineetzi. Caxu raatéxɨeehuataca'a sej ná'atzaahuate'e ineetzi se'ájna xɨcáara'a tɨ jetzen seijre'eca'a a'ɨjna ɨ Antipas teecan, a'ɨjna tɨ ayén huataújseijrataca'a tɨ a'ɨɨn neetzi jetze me'ecan tí'ivaɨre'eca'a. Capu ti'itɨ jɨn auteájturaa ineetzi jemi a'ɨjna ɨ ja'atɨ. Mɨ majta, a'ɨɨ mú raajé'ica mú'ejmi tzajta'a, me'újna a'u tɨ tejé'aijta a'ɨjna ɨ Satanás.

14 "Mɨ seajta mú'een, ti'itɨ xu jɨn auteájturaa ineetzi jemi. A'uu mú é'eseijre'e mú'ejmi jemi seica ɨ mej miyen tirá'astijre'e me'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn miyen che'atá tihuá'amua'ate tɨj ajta a'ɨɨn Balaam teecan tiraamuá'ate a'ɨjna ɨ Balac teecan tɨ ayén hua'itzi jɨn hua'utémua'itɨn a'ɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, mej mi miyen ráacua'ani me'ɨjna ɨ hua'ira'a ɨ mej ráamuaɨ'ɨvajtaca'a a'ɨmej jemi ɨ mej caí dios pú'een, ajta mej tiú'uxana'acɨre'e.

15 "Ayee mú che'atá mena'a seijre'e mú'ejmi jemi seica ɨ mej miyen majta rá'astijre'e ɨ hua'aye'ira a'ɨmej ɨ mej ca'anéeri jɨn tí'aijta, ɨ mej jee nicolaitas. Mɨ seajta mú'een, ayée xu seuj hua'atá'aca mej me'uun é'eseijre'e.

16 "A'ɨj nu jɨn, niyen tejá'amua'ixaate'e yee setá'aj seɨcɨé tiú'umua'ati. Na'ari secaí siyen huáriɨni, nee nu mú'ejmi jemi e'etanéjsin, nej ni hua'uténe'usi'ite'en a'ɨmej a'ɨjna jɨme'e nej niyen tiu'uta'aíjta sej ca'anéeri jɨn hua'utamuárite'en.

17 "Ajta a'ɨɨn tɨ huiteájnamua, ché'e a'ɨɨn temua'a naa tiráanamua a'ij tɨ a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tihuá'a'ixaate'e a'ɨmej ɨ mej e'etiújse'ɨri ɨ Dios jemi. Ajta a'ɨɨn ɨ tɨ tiu'umuá'itɨn, ayée nu raatapuaíjve'esin a'ɨjna ɨ cua'ira tɨ júte'e é'aviitzi'i. Neajta nu tetej raatátɨstejsin tɨ cuaínara'a. Ajta a'ɨjna jetze ɨ tetej, jéjcuacan jɨn pu té'eyu'usi'i a'ij tɨ ari ántehuaa a'ɨjna ɨ ja'atɨ. Ajta capu mé'e ja'atɨ ayén ramua'aree a'ij tɨ té'eyu'usi'i sino a'ɨɨ pu'u ɨ ja'atɨ ramua'aree ɨ nej raatátɨstejsin ne'ɨjna ɨ tetej."

Ɨ mej Tiatira e'etiújse'ɨri

18 'Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'ɨjna ɨ tɨ a'ɨjna jɨn antiújmua'aree tɨ huá'acha'ɨɨ a'ɨmej ɨ mej me'uun e'etiújse'ɨri u Tiatira tɨ jɨme'en yee: "Ayee pu yee ti'ixa a'ɨjna tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios, tɨ ajta ayén éene'en aj jɨ'ɨsijmee tɨj taij tɨ atiújmeme, tɨ ajta ayén éene'en ti'ɨɨcajme tɨj cobre ti'itɨ ɨ mej tiracámeijri'i.

19 "Nee nu ramua'aree a'ij sej titetiújcha'ɨɨ. Mú'een xu hui siyen ruxe'eve'e seɨj seajta seɨj. Seajta, siyen ruxɨ'evi'ira'a jɨn tí'ivaɨre'e. Seajta té'eviicua'i temua'a naa. Seajta íjii, jaítze'e xu rɨ'ɨ titetiújcha'ɨɨ secaí sejmí'i.

20 "Mɨ ajta, a'ɨɨ pu caí na'aráanajche a'ij sej rɨcɨ. Mú'een xu ratá'aca tɨ a'ɨɨn 'ɨíta'a ayén a'utéveeca mú'ejmi jemi, a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a tɨ ayén ántehuaa tijɨn Jezabel.

Ayee pu ruseijrata tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Mɨ ajta, capu a'ɨ́ɨn pú'een a'iné a'ɨ́ɨ pu ayén hua'itzi jín tihuá'amua'ate mej mi ti'ihuaújxana'acɨra'aten mej mi majta miyen ráacua'ani me'ɨ́jna ɨ́ hua'ira'a ɨ́ mej ráamuaɨ'ɨvajtaca'a a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej caí dios pú'een.

21 “Nu'uri á'atee nej raatá'a tɨ seɨcɨé tiú'umua'ati. Mɨ ajta a'ɨ́ɨn, capu a'atzu á'ujca'ane tɨ ayén seɨcɨé huárɨni a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tí'ixana'acɨre'e.

22 “Me'ecui xaa, ayée nu án ye'erájɨsin utaatzi japua a'u mej é'ecu'ucutzu ɨ́ mej tí'icucui'i. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jemin tí'ixana'acɨre'en, ayée nu jeíhua huápɨ'ɨ puaíjtzi hua'utá'asin tɨ pua'a mecaí raatéxɨeehuata mej miyen a'ij pua'a rɨcɨ tíj ajta a'ɨ́jna.

23 “Neajta nu huá'acui'ini ne'ɨ́mej ɨ́ yaújmua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a. Majta naímɨ'i, a'achú mej pua'amé e'etiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́ɨ mú ramua'aréeren nej ne'ɨ́n pú'een ɨ́ tɨ rú'umua'aree a'ij tɨ tirá'amitɨejte'e seíj ɨ́ rumua'atzíra'a jetze, ajta a'ij tɨ té'umua'atze ɨ́ ru tzajta'a. Neajta, ayée nu amuaatá'asin seíj neajta seíj a'ij tɨ ayén tiraavíjte'e a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ seɨj ti'itiújcha'ɨɨca'a.

24-25 “Sej seajta mú'een, mɨ seica, mɨ sej se'uun Tiatira é'eche, mɨ sej seajta caí siyen tirá'astijre'e se'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ hua'itzi pú'een, caxu se'ɨ́jna rɨ'ɨree ɨ́ mej jee jeíhua huápɨ'ɨ ruxe'eve'e ɨ́ Satanás jemi. A'ɨ́j nu jín, canu máa a'ij ti'itíj jín tejá'amua'ɨ́jcate'e sino setá'aj siyen huárɨni sej seuj rá'astijre'e a'ij sej seri tíraarí'ɨre. Setá'aj siyen huárɨni asta nena'a caí neajtahua'a yé uvé'enen.

26 “Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tiu'umuá'itɨn, tɨ ajta ayén che'atá na'a rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ netíj inee, ajta na'a caí nain te'entipuá'are, nee nu ne'ɨ́jna jín tí'ira'ɨ́jcate'en tɨ ij a'ɨ́ɨn tíhua'uta'aíjte'en a'ɨ́mej ɨ́ mej seíj chuéjra'a japua a'uchéjme.

27 “Ca'anéeri pu jín tihua'a'aíite'e a'ame. Ayee pu che'atá na'a ti-hua'antipuá'ajte'esin a'ɨ́mej ɨ́ mej rájcha'ɨɨre'e tíj ja'atɨ ayén tiraatétaaraxɨ'ɨn ɨ́ xa'ari tɨ xarij jín taavíjhua. Ayee nu che'atá nena'a ti'itɨ jín tí'ira'ɨ́jcate'en tíj ajta a'ɨ́ɨn niyá'upua ayén ti'itɨ jín tinaa'ɨ́jca.

28 “Neajta niyen huateáturan ɨ́ jemin tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén tátzave'e á'ara'ani tíj a'ɨ́jna ɨ́ xu'ura'ave tɨ 'aíjninei tapuá'arijme'eca.

29 “Ajta a'ɨ́ɨn tɨ huiteájnamua, ché'e a'ɨ́ɨn ja'atɨ temua'a naa tiráanamua a'ij tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén tihuá'a'ixaate'e a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi.”

3

Ɨ mej Sardis e'etiújse'ɨri

1 ’Patá'aj piyen tiraata'íti'i pe'ɨ́jna tɨ a'ɨ́jna jín antiújmua'aree tɨ huá'acha'ɨɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun e'etiújse'ɨri u Sardis tɨ jɨme'en yee: “Ayee pu ti'ixa a'ɨ́jna tɨ jemin seijre'e ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios tɨ arahua'apuáca jín tí'imuarɨ'e. Nee nu neajta ru'ité'aa ɨ́ xu'ura'ave ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase. Ayee nu niyen tí'ijmua'aree ɨ́ sej jín tí'imuarɨ'e. Ayee mú tí'ixaxa'a sej nu'u ruuri se'ɨ́jna jɨme'e sej jeíhua tí'imuarɨ'e. Mɨ seajta mú'een, neetzi jemi xu siyen mɨ'ɨchi.

2 “Setá'aj atanéjne'ere, setá'aj seajta rɨ́'ɨ ráaruuren se'ɨ́jna tɨ auj mú'ejmi jemi seijre'e, tɨ ajta ari tímua'a mɨ'ɨni, a'iné ayée pu tiná'amitɨejte'e ineetzi sej caí ti'itɨj jín araúraste ɨ́ Dios jemi.

3 “Setá'aj siyen ra'utámua'aree ɨ́ sej ra'ancuré'a, ɨ́ sej seajta ráanamuajri'i. Setá'aj se'ɨ́jna jín araúrasten, seajta seɨcɨé tiú'umua'ati. Tɨ pua'a secaí siyen

atanéjne'ere, nee nu mú a'uvé'emé'e na'ame mú'ejmi jemi tɨ́j nahua'ari. Seajta mú'een, caxu ramua'aréeren a'atzaj nej pua'a ne'uun e'etanéjsin mú'ejmi jemi.

4 “Mɨ majta, seica mú mú'ejmi jemi seijre'e ɨ́ mej caí miyen ti'itɨ jɨ́n tite'á'atura ɨ́ ru jetze. A'ɨ́ɨ mú á'ujujhua'ane'e muá'aju'u ineetzi jamuan, majta á'ujujhua'ane'e muá'aju'u mej cuaiínavi'in tiu'uchén, a'iné ayée pu tihua'uvíjte'e a'ɨ́mej.

5 “A'ɨjna ɨ́ tɨ tí'imua'itɨn, ayée pu hui 'éene'e ti'itechée a'ame cuaiínavi'ican. Neajta inee, canu ra'uré'uuna ɨ́ tɨ jɨ́n ántehuaa ɨ́ yu'uxari jetze ɨ́ mej jetzen á'ayu'usi'i a'ɨ́mej ɨ́ mej rusén jɨ́n huateáturaasin ɨ́ Dios jemi, sino nee nu neajta niyen tiraatáxájta ɨ́ tɨ jɨ́n ántehuaa jemin ɨ́ niyá'upua, neajta huá'a jemi ɨ́ mej jemin tí'ivaɨre'e ɨ́ niyá'upua.

6 “Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ huiteájnamua, ché'e a'ɨ́ɨn ja'atɨ temua'a tiráanamua a'ij tɨ tihuá'a'ixaate'e ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri jemin ɨ́ Dios.”

Ɨ mej Filadelfia e'etiújse'ɨri

7 ’Patá'aj pajta tiraata'íti'i pe'ɨ́jna ɨ́ tɨ a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree tɨ huá'acha'ɨɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun e'etiújse'ɨri u Filadelfia tɨ jíme'en yee: “Patá'aj piyen tɨ jíme'en yee, ayée pu ti'ixa a'ɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ tɨ rí'ɨ tirájcha'ɨɨ, a'ɨ́jna ɨ́ tɨ ajta tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'ixaxa'a. A'ɨ́ɨ pu yee ajta a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree tɨ hua'atá'aca mej mi me'uun a'uteárute a'u tɨ e'irájca a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jetzen huanéj ɨ́ David teecan. Tɨ pua'a a'ɨ́ɨn te'antácuuna, capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ te'iteáanan. Ajta, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn te'iteáanan, capu ajta rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ te'antácuuna.

8 “Nee nu ramua'aree a'ij sej rɨcɨ. Casi'i, xaaseíj. Nu'uri niyen amuaatá'a sej si siyen ruxɨéehua se'uun a'uteárute. Ajta, capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ amuaatá'ijmɨi. Nee nu ramua'aree tɨ caí jeíhua amú'uca'anisti'i. Mɨ seajta mú'een, seúche'e xu ra'aráastijre'e a'ij nej tejamuá'ixaa. Caxu seajta nexɨéehua.

9 “Me'ecui xaa, ayée nu huá'aruuren ne'ɨ́mej ɨ́ mej miyen ruseijrata mej nu'u Israél jetze ajtéme'ecan. Camu xaa ne'u a'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan sino metí'ihua'itaca mu'u. A'ɨ́ɨ mú jemin e'etiújse'ɨri ɨ́ Satanás. Ayee nu ca'anéeri jɨ́n huá'aruuren mej mi mú a'uvé'eju'un mej títunutaxɨ'ɨn mú'ejmi jemi mej mi majta ráamua'aree nej já'amuaxe'eve'e.

10 “A'iné mú'een xu siyen ra'aráastijre'e a'ij nej neri tejámuaa'íjca, sej siyen che'atá sena'a te'utáviicua'i netɨ́j neajta inee te'utáviicua'iri'i, ayée nu rí'ɨ tejá'amuacha'ɨɨ tɨ ij caí ayén tejamuáacɨ'ɨti a'ájna mej jetzen miyen á'aviicua'ire'e muá'aju'u, a'ɨ́jna xɨcáara'a tí'ɨj ayén teja'uré'enejsin tí'ɨj huá'a japua rájveti naíjmi'ica ɨ́ mej íiyen huachéjme ɨ́ chaanaca japua. Mi'i mú a'uvé'eju'un mej títunutaxɨ'ɨn mú'ejmi jemi mej mi majta ráamua'aree nej já'amuaxe'eve'e.

11 “Mu nu e'icáame inee ca'anacan. Rɨ́'ɨ xu'u, setá'aj siyen huárɨni setá'aj rɨ́'ɨ tirájcha'ɨɨ xá'ara'ani ɨ́ sej seri tí'ijcha'ɨɨ ɨ́ Dios jemi. Caxu raatá'acare'en tɨ ja'atɨ á'amuanahua'ira ɨ́ curuun ɨ́ sej seri raatéemua'itɨ.

12 “Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tiu'umuá'itɨn, ayée nu ti'itɨj jɨ́n tiraata'íjcate'esin tɨ́'ɨj ti'itevée a'ame u téyujra'an ɨ́ neDioj. A'ɨ́ɨ pu a'uun a'uracaíi a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Neajta nu ra'acáchajtza ne'ɨ́jna jetze ɨ́ tɨ jɨ́n ántehuaa ɨ́ neDioj, neajta ɨ́ tɨ jɨ́n téja'arájtehuaa chajta'ara'an ɨ́ neDioj, a'ujna u Jerusalén ɨ́ tɨ jéjcua, ɨ́ tɨ ajta a'uun e'icaanej u ta japua a'u tɨ é'eseijre'e ɨ́ neDioj. Neajta nu niyen jetzen ra'acáchajtza ɨ́ nej jéjcuacan jɨ́n ántehuaa.

13 “Ajta a'ɨ́in ja'atɨ tɨ huiteájnamua, ché'e temua'a naa tiráanamua a'ij tɨ a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén tihuá'a'ixaate'e a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi.”

Ɨ mej Laodicea e'etiújse'ɨri

14 ’Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'ɨ́jna ɨ́ tɨ a'ɨ́jna jín antiújmua'aree tɨ huá'acha'ɨɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun e'etiújse'ɨri u Laodicea. Piyen tɨ jɨ́me'en yee: “Ayee pu ti'ixa a'ɨ́jna tɨ ayén tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a tɨjɨ́n: Ayen ti'ayajna, a'ɨ́jna tɨ ajta tzáahuati'ira'a jín a'ij ti'ixa Dios jɨme'e. Ajta capu ayén tí'ihua'itaca. A'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́in pú'een ɨ́ tɨ Dios jamuan tiú'utaahuaca'a tɨ́j na'a tɨ tí'iseijre'e ɨ́jii.

15 “Nee nu ramua'aree a'ij sej titetiújcha'ɨɨ. Caxu a'ujca'anéecan jín na'ancuré'evi'itɨ ineetzi. Caxu seajta ca'anéeri jín naatamuári, sino chá'ana'a xu'u siyen titetiújcha'ɨɨ. Ayee pu tina'aráanajche sej a'ujca'anéecan jín na'ancuré'evi'itɨn na'ari ca'anéeri jín sej naatamuárite'en.

16 “Ayee xu tí'ivaɨre'e tɨ́j jaj tɨ cɨ́j na'a tí'ipɨsti. Caxu siyen tí'ivaɨre'e tɨ́j jaj tɨ jeíhua pɨsti nusu tɨ jeíhua cɨmuajra. A'ɨ́j nu jín niyen á'amuaruuren tɨ́j ja'atɨ tɨ ayén jaj aíjtzitzee tɨ caí xɨ́epɨ'ɨn rá'amencate'e. Nee nu ca'anéeri jín mé amúuhua'axɨjsin.

17 “Ayee xu tí'ixaxa'a yee sej seri chíjteaani sej pú'een, tɨ yee jeíhua huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tejamuáavaɨ, tɨ yee caí ti'itɨ tejamuá'aturaate'e. Mɨ seajta mú'een, caxu siyen tí'ijmua'aree sej xána'avisi'i, seajta siyen a'ij pua'a huá'aseijrate'e huá'a jemi ɨ́ teɨte. Mú'een xu xaa caí a'ij tí'ijviicua'i, seajta aracúcu'unijmee, seajta siyen muámua'avijmé'e.

18 “A'ɨ́j nu jín, niyen tejá'amuahuavii sej si neetzi jemi ráananan se'ɨ́jna ɨ́ oro tɨ taij jetze rutá'ahuaca sej si siyen huateújchijteaanita. Setá'aj siyen neetzi jemi ráananan ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ naa tí'icuaina sej si se'ɨ́jna jín ucaújchejte'axɨ'ɨn tɨ ij caí ayén seijre'e ɨ́ sej jín tí'itevi'ira'a se'ɨ́jna jɨme'e sej muámua'avijmé'e. Setá'aj seajta neetzi jemi ráananan se'ɨ́jna ɨ́ ti'itɨ ɨ́ sej araújhuaate'en ɨ́ rujɨ́'ɨ jetze tɨ́'ij rɨ'ɨriistan sej ti'itɨ huaseíj.

19 “Ayee nu hua'ajteá'axɨ'ɨca'a, neajta puaíjtzi hua'atá'aca a'ɨ́mej ɨ́ nej huá'axe'eve'e. A'ɨ́j pu jín, setá'aj seɨcié tiú'umua'ati, seajta a'ujca'anéecan jín na'ará'astijre'en.

20 “Me'ecui xaa, nee nu a'itéjvee tá'apueerta, nete'ejteáatu'axa. Tɨ pua'a ja'atɨ ayén náanamua nej rájee, tɨ pua'a a'ɨ́in ajta tina'antácuune'en, aj nu ni jemin uteáruti tej ti naími'i tiú'ucua'ani tajɨ́mua'a.

21 “Ajta a'ɨ́in ɨ́ tɨ tiu'umuá'itɨn, ayée nu raatá'asin tɨ ne jamuan a'ujyeíjxɨ'ɨn a'u nej tejé'aijta a'iné ayée pu tináaruu ineetzi. Netɨ́'ɨj tiu'utéemua'itɨ, aj nu ni án niyá'upua jamuan a'ujyeíjxɨ a'u tɨ a'ɨ́in tejé'aijta.

22 “Ajta a'ɨ́in ɨ́ ja'atɨ tɨ huiteájnamua, ché'e temua'a naa tiráanamua a'ij tɨ a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén tihuá'a'ixaate'e a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi.”

4

A'ɨ́ɨ mú raná'amiche'e u ta japua

1 Tɨ́'ɨj raatapuá'ajtaca'a tɨ tiu'uxájtaca'a, aj nu ni niyen éeni'icɨ'e tiu'uséij. Seíj nu huaseíj ɨ́ puéerta tɨ antacúuni'ihuaca'a u ta japua. Ajta a'ɨ́in ɨ́ nej amuacaícan ráanamuajri'i, ajtahua'a pu tí'ine'ixaate'eca'a. Ayee pu namuajre'eca'a tɨ́j ja'atɨ tɨ ucáajijhua trompeeta jetze. Ayen tɨjɨ́n:

—Yen vejnéechi nej ni timuaataseíjrate'en a'ij ti tiú'ujxe'eve'e ti ayén teja'uré'enen méjca'i huáyee.
2 Jímе'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu neetzi jemi ru'uté'aa. Ayee nu éene'en tiu'uséij cumu a'u ti ipuari a'utéjvee u ta japua. Ajta a'íjna japua í ipuari, ja'ati pu jetzen acájca.
3 Ajta a'íin ti jetzen acájca, ayée pu naa éene'en ti'itéechen. Ayee pu seijre'eca'a tíj tetej ti huápi'i tí'ijnajche, ti pa'u í tetej, ajta ti teúumua ajta í ti ranaxca. Ajta ayén seijre'eca'a tíj í seij í tetej í ti pa'u ti ajta naa tí'imesti. Cu'uxaí pu ajta ataviíjca'a a'u ti a'utéveeca'a í ipuari. Ayee pu rú'aaravi'i seijre'eca'a tíj a'íjna í tetej mej miyen ratamuá'amua tijín esmeralda.
4 Ajta, seica í ipuari atavéejme'ecaa a'u ti a'utéjvee a'íjna í ipuari. Seité japuan muáacua pu ará'aseca'a a'íjna í ipuari. Majta me'ín í vaujsi, a'íi mú acaté'etejme'ecaa jetzen í seica í ipuari. Majta miyen seité japuan muáacua ará'aseca'a a'íime í vaujsi. Majta cuaiínavi'in mú ti'itéchejca'a, majta curuun te'utearújte'emé'e ti oro jín taavíjhuaca'a.
5 A'ájna seíj japua í ipuari miyen témaxcava'ara'a, majta téniuuca'a. Ajta, án ti e'evé'evee í ipuari, tatzari pu a'atáatime'ecaa ti ayén pua'amé aráhua'apua. Ajta a'íin í tatzari, a'ii pu a'íin pú'een í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti aráhua'apua jín tí'imuari'e.
6 Ajta a'ujna a'u ti e'evé'evee, ayée pu éene'e huámuan á chuaata'a a'íjna jime'e ti naa tí'imesti, ti ajta tí'itatzaj. Ayee pu seijre'eca'a tíj a'íjna í tetej mej miyen ratamuá'amua tijín cristal.
Majta a'íime í mej muáacua ará'ase í mej ruuri, a'úu mú uhua'ú'upu'ujme'ecaa tíj na'a ti'ipua'amé í ipuari. Tí'ij pí na'a mú tí'iseij, nain japua, tíj na'a júte'imua, ajta íiyen chaanaca japua.
7 Ajta a'íin í ti seíti, ayée pu araseijre'e tíj muajye. Ajta í ti hua'apua, ayée pu araseijre'e tíj puuya. Ajta a'íin ti ruuri ti huaíca, ayée pu te'ecánee tíj teáata'a, ajta a'íin í ti muáacua, ayée pu seijre'eca'a tíj cua'ira'ave ti rá'ara'ive.
8 Majta a'íime í mej muáacua, í mej majta i'i ruuri, a'íi mú arajsevíca ajtá'anájmee. Tí'ij pí na'a mú tí'iseij nainjapua tíj na'a júte'imua, majta íiyen chaanaca japua. Nain túјca'ari tzajta'a, majta nain tíca'ari tzajta'a, a'íi mú jemin tí'ichuiicaca'a í Dios. Camu ja'anáj raatapuá'ajta mej miyen ti'ichuíica tijín:

Rí'i pu tí'iseijre'e, temua'a pu urarí'ene'acan jín seijre'e,
xí'epi'in pu een seijre'e tíj na'a rusén jime'e í tavástara'a,
a'íjna í Dios ti nain jín antiújmua'aree,
a'íjna í ti ruseíj seijre'eca'a, ti ajta seijre'e íjii,
ti ajta seíire'e a'ame tíj na'a rusén jime'e.

9 Majta miyen rí'i tiratá'aca, majta raná'amiche'e, a'íi mú majta tí'ijteujtzi'ire'e muá'aye'i me'íjna ti a'íin ipuari jetze acájca, ti ajta ruuri tíj na'a rusén jime'e.
10 Matíj mena'a miyen ri-ci í mej muáacua, í mej majta ruuri, a'íi mú majta miyen ri-ci a'íime í mej vaujsi í mej seité japuan muáacua ará'ase. A'íi mú aicaújtuuxijsin me'íjna jemi í ti ipuari jetze acájca, mej mi raateánajche me'íjna ti i'i ruuri tíj na'a rusén jime'e, majta raatátuiire'esin í jemin í tiu'ujcúrun. Majta miyen ti'ichuíica tijín:

11 Ayee pu timuaavíjte'e mú'eetzi,
mi pej tavástara'a pú'een, mi pej pajta i'i Dios.
Tej ti tiyen rí'i timuaatá'an,

tej ti tiyen muaná'amiche'en.
Pej pi nain jɨ́n antí'amua'aréere,
a'iné mú'ee pej nain tiú'utaahuaca'a,
nain ɨ́ tɨ seijre'e íjii.
Ayee mú 'een jɨ́n huataseíjre me'ɨ́jna jɨme'e pej piyen tira'utéeca'ane
á'axe'evi'ira'a jɨme'e.
A'ɨ́j mú jɨ́n miyen huátaavijhuaca'a.

5

Ɨ tɨ jíri'i tɨ jetzen té'eyu'usi'i, ajta ɨ Cáne'a

1 Netɨ́'ɨj ni ayén éene'en tiu'uséij, tɨ a'ɨ́jna ɨ tɨ acájca ɨ ɨpuari jetze, rurɨ'ɨríinta'a pu ru'itépijcaa ɨ yu'uxari ɨ tɨ ruxɨ'ejta'a té'esiɨ́mua'ihuaca'a, ajta, á'avijti'ihuaca'a arahua'apuáca jɨme'e ɨ xɨjca.

2 Neajta ja'atɨ huaseíj tɨ júte'e tí'ivaɨre'e. A'ɨjna ɨ ja'atɨ jé'ecan pu huápɨ'ɨ uráca'anée. Ca'anín pu jín tiu'utáhuau. Ayee pu tɨjín:

—¿A'ataani ayén huataújcɨ'ɨpua tɨ a'ɨ́in ra'ajsiújtza'anaxɨ'ɨn ɨ tɨ jín á'avi'ijti'ihuajmee, ajta ɨ tɨ raatáxɨjta ɨ yu'uxari? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

3 Tɨ'ɨquí ayén te'irájraa. Tíj na'a a'ujna já'ahua'a u júte'e, ajta íiyen chaanaca japua, ajta u tajete, capu mé'e ja'atɨ tɨ ayén tiu'utaúcɨ'ɨpua ɨ tɨ ayén tiraatáxɨjta, ajta tɨ ra'useíj a'ij tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a.

4 Neajta inee, jeíhua nu huápɨ'ɨ neyeineca'a ne'ɨ́jna jɨme'e mej caí rateuve'eca'a seíj tɨ ayén tiu'utaúcɨ'ɨpua ɨ tɨ ayén tiraatáxɨjta ɨ yu'uxari nusu tɨ ra'useíj, ajta tɨ ra'ujíjve'en.

5 Tɨ'ɨquí seij tɨ huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'ɨ́mej ɨ vaujsi, ayée pu tinaatá'ixaa tɨjín:

—Capej ayeine. Me'ecui xaa, a'ɨ́jna mej miyen ratamuá'amua tɨjín ɨ Muajye ɨ tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze airáane, a'ɨ́jna ɨ mej majta miyen ratamuá'amua tɨjín A'ɨjna ɨ tɨ David jetze airaújneijte, a'ɨɨ́ pu ari tiu'utéemua'ɨtɨ tɨ́'ij a'ɨɨ́in ayén tira'ajsiújtza'anaxɨ'ɨn ɨ ta'aráhua'apuáca jɨ́n á'avi'ijti'ihuajmee, tɨ ajta raatáxɨjta.

6 Neajta niyen éene'en tiu'uséij tíj ti'itɨ ɨ Cáne'a, ayée seijre'eca'a tíj ɨ mej meri raajé'ica. A'uu pu a'utéveeca'a jemin ɨ ɨpuari. A'ɨɨ́ pu ajta huá'a tzajta'a seijre'eca'a ɨ mej muáacua ɨ mej ruuri, majta a'ɨ́mej ɨ mej aitecaíjme'ecaa a'ɨɨ́me ɨ vaujsi.

Ajta a'ɨ́jna ɨ Cáne'a, arahua'apuáca pu ájta'ehuájme'ecaa, ajta arahua'apuájmé'en pu ájjɨ'ɨsijme'ecaa. Ajta a'ɨ́in jɨ'ɨseáara'an ɨ ta'aráhua'apua, a'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ɨ tɨ nainjapua u ya'uta'íteca'a íiyen chaanaca japua.

7 Ajta a'ɨ́in ɨ Cáne'a, a'úu pu a'uvé'emej a'ɨ́jna jemi ɨ tɨ e'ecájca ɨ ɨpuari jetze. Tɨ'ɨquí ra'ancuré'epi a'ɨ́jna ɨ yu'uxari ɨ tɨ rɨ'ɨríinta'a seijre'eca'a a'ɨ́jna ɨ tɨ ɨpuari jetze acájca.

8 Tɨ́'ɨj ra'ancuré'epi a'ɨ́jna ɨ yu'uxari, a'ɨɨ́me ɨ mej muáacua ɨ mej ruuri, majta a'ɨɨ́me ɨ vaujsi ɨ mej seité japuan muáacua ará'ase, a'ɨɨ́ mú miyen a'ɨmuá aicaújtuuxɨ me'ɨ́jna jemi ɨ Cáne'a. Matíj mena'a pua'amé te'ité'ɨ'ɨca'a me'ɨ́jna ɨ aarpa, majta tuxa'a tɨ oro jɨ́n tí'itaavijhuaca'a. Cuaane'e pu avé'ejɨstíjme'ecaa a'ɨ́jna jetze ɨ tuxa'a. Ajta a'ɨ́jna ɨ cuaane'e, a'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ mej raatáhuaviiri'i ɨ Dios a'ɨɨ́me ɨ mej rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e ɨ Dios jemi.

9 Matɨ́'ɨj mi miyen jéjcuacan jɨ́n tiu'utáchuiicaca'a tɨjín:

Ayee pu tiraavíjte'e pej mú'ee piyen ra'ancuré'epin, pajta raatáxɨjta a'iné
memuaajé'ica.
Pajta mú'ee, pepu'uri tiu'utanájchitaca'a
pe'ɨjna jɨme'e ɨ á'axuure'e
ɨ mej jɨ́n té'echa'ɨca'a ɨ Dios jemi,
pej pi tiu'utátuiire'en ɨ Dios jemi ɨ teɨte
mej nainjapua é'eme'ecan.
A'ɨ́ɨ mú huá'a jetze ajtéme'ecan matɨ́j mena'a
seɨ́j jetze mej airaújneijte
nusu a'achú pua'amé ɨ mej seɨ́j niuucari jɨ́n tí'ixaxa'a
nusu matɨ́j mena'a pua'amé
ɨ mej teɨtestemua'ame'en pú'een.
A'u tɨ na'a mej é'eseijre'e seɨ́j japua ɨ chuej,
a'úu mú é'eme'ecan.
10 Pajta mú'ee, pepu'uri piyen rɨ́'ɨ huá'uruu
mej mi miyen me'ɨ́n teɨtestemua'ame'en
pú'eene'en muá'ara'ani a'ɨ́jna ɨ tɨ tí'aijta,
mej mi majta ti'itɨj jɨ́n tiu'utévaɨre'en
me'ɨ́jna jemi ɨ Dios.
Mɨ majta a'ɨ́ɨme, a'ɨ́ɨ mú tiu'uta'aíjta
íiyen chaanaca japua.
Ayee mú tiu'utáchuiicaca'a.
11 Netɨ́'ɨj ni atáneereca'a. Netɨ́'ɨj ni huá'unamuajri'i a'ɨ́mej ɨ mej u ta japua
tí'ivaɨre'e. Mé mu'iicáa huápɨ'ɨ. Capu a'atzu rɨ'ɨrí tɨ hua'uté'itɨen, ni capu
ámitɨeere'e a'achú mej pua'amé. Ayee mú pua'amé matɨj ɨ xu'ura'ave. A'ɨ́ɨ mú
me'uun atavéejme'ecaa me'ɨ́jna jetze ɨ ɨpuari, majta a'ɨ́mej jetze ɨ mej muáacua
ɨ mej ruuri, majta a'ɨ́mej jetze ɨ vaujsi.
12 A'ɨ́ɨ mú miyen ca'anín jɨ́n tiu'utáchuiicaca'a tɨjɨ́n:
Tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an te'ɨ́jna ɨ Cáne'a
ɨ mej raajé'ica.
Jee xaa, ayée pu tiraavíjte'e tɨ a'ɨ́ɨn ayén tira'ancuré'an a'ɨ́jna tɨ Dios jɨ́n
tira'ɨ́jcate'e,
ajta tɨ́j na'a tɨ jemin tí'iseijre'e ɨ Dios,
ajta ɨ mua'atzíira'a ɨ tɨ jɨ́n tiu'uta'aíjta,
ajta ɨ muáriɨ'eri'ire'ara'an ɨ tɨ jɨ́n nain jɨ́n tiu'utémua'itɨn.
Tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an, teajta ahuátatzaahuate'en te'ɨ́jna jemi,
tiché'e teajta huátatemua'ave'en
te'ɨ́jna jemi ɨ Cáne'a.
Ayee mú tiu'utáchuiicaca'a.
13 Netɨ́'ɨj ni niyen tíhuá'unamuajri'i ɨ mej ti'ichuíica, matɨ́j mena'a pua'amé
mej u ta japua é'eseijre'e, majta a'ɨ́mej mej íiyen seijre'e ɨ chaanaca japua,
majta a'ɨ́ɨme, matɨ́j pua'amé u tajete mej é'eseijre'e, majta a'ɨ́mej ɨ mej japuan
é'eseijre'e ɨ jaj tɨ ve'ée, majta matɨ́j mena'a pua'amé a'aseijre'e ɨ jaj tzajta'a.
Naími'i mú miyen tí'ichuiicaca'a tɨjɨ́n:
Tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an te'ɨ́jna ɨ tɨ acájca ɨ ɨpuari jetze, teajta te'ɨ́jna ɨ Cáne'a.
Tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an, tiché'e teajta rɨ́'ɨ tirájcha'ɨɨ,
teajta rɨ́'ɨ tiraateájtuaani,
teajta raatá'an tɨ nain jɨ́n antiújmua'areere á'ara'ani tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́
a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

14 Majta a'ɨ́me ɨ́ mej muáacua ɨ́ mej ruuri, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Ché'e ayén teja'uré'enen.
Majta a'ɨ́me ɨ́ vaujsi, a'ɨ́ɨ mú aicaújtuuxɨ, majta raateánajcheca'a ɨ́ Dios.

6

Ɨ́ tɨ arahua'apuáca jɨ́n á'avijti'ihuaca'a

1 Netɨ́'ɨj ni raaseíj tɨ a'ɨ́ɨn Cáne'a seíj antína'acaca'a ɨ́ tɨ jín á'avijti'ihuaca'a ɨ́ yu'uxari. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj nu ni ráanamuajri'i seíj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej ruuri, ɨ́ mej majta muáacua. Ayee pu ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a. Cu xɨee mej cuj huatéjniuuni. Ayen tɨjín:
—Iiya'a jíi.
2 Neajtahua'a nu atáneereca'a tɨ pua'a á a'utéjvee a'ɨ́jna ɨ́ cahuaayu'u ɨ́ tɨ cuaínara'a. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ avé'eca, a'ɨ́ɨ pu tú'unamɨ'ɨ huitéchueeca'a rumuájca'a jetze. Ajta, a'ɨ́ɨ pu huirájraa tɨ ij hua'antimuá'itɨn. A'u tɨ na'a pu á'uye'icaa ajta na'a caí naíjmi'ica antimuá'itɨ.
3 Tɨ'ɨquí ajtahua'a ra'antína'acaca'a. Netɨ́'ɨj ni niyen tiráanamuajri'i tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn tɨ hua'apua tɨ ajta huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej ruuri, ɨ́ mej muáacua, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Iiya'a jíi.
Single Line Comp
4 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, seɨj pu huirájraa ɨ́ cahuaayu'u tɨ pa'useáarara'a. Ajta ayée pu tiraatá'a a'ɨ́jna tɨ avé'eca tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén huaú'ɨtziite'en ɨ́ teɨte ɨ́ mej yen seijre'e i chaanaca japua mej mi caí ché'e ru'ihuaamua'a muá'ara'ani sino mej mi huaújcui'ini seɨj ajta seɨj. A'ɨ́ɨ pu jín, a'ɨ́ɨ pu ra'ancuré'echui seíj ɨ́ chun ɨ́ tɨ ve'ée, ɨ́ tɨ ajta te'ejcamɨ́ɨmɨjmee ruxɨ́'ejta'a.
5 Aj pu 'ɨ huaícacajetze ra'antína'acaca'a. Netɨ́'ɨj ni niyen tiráanamuajri'i tɨ ajta seɨj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej ruuri, ɨ́ mej muáacua, a'ɨ́ɨ pu ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Iiya'a jíi.
Netɨ́'ɨj ni neajtahua'a atáneereca'a. Me'ecui xaa, á pu a'utéjvee seɨj ɨ́ cahuaayu'u tɨ xu'umuara'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ avé'eca, a'ɨ́ɨ pu ráachuisime'e ɨ́ mej jín te'ecá'itɨeera.
6 Netɨ́'ɨj ni ja'atɨ huánamuajri'i. Cu xɨee huá'a tzajta'a á'a teja'utaxájtaca'a ɨ́ mej ruuri, a'ɨ́mej ɨ́ mej muáacua. Ayen tɨjín:
—Sei medida ɨ́ triigu, ayée pu che'atá na'a ti'ijnáache a'ame tɨ́j ja'atɨ ayén tiraamuá'itɨn seíj xɨcaj jɨme'e. Ajta hui huaíca medida ɨ́ triigu tɨ tɨ́tɨ'ɨjmé'en huíjmuaiyujme, ayée pu che'atá na'a ti'ijnáache a'ame tɨ́j ja'atɨ ayén tiraamuá'itɨn seíj xɨcaj jɨme'e. Mɨ seajta mú'een, caxu yá'ujɨpuan a'u mej tejé'ehuaste'e aceituuna ti'itɨ na'ari uuva ti'itɨ sino miché'e me'ɨ́jna jín huateújvaɨre'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.
7 Tɨ'ɨquí ayén ɨ́ tɨ muáacua antína'acaca'a. Jíme'en pu'u ayén ra'antína'acaca'a, aj nu ni ráanamuajri'i tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ muáacua tɨ ajta huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej ruuri. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Iiya'a jíi.
8 Neajtahua'a nu atáneereca'a. Netɨ́'ɨj ni raaseíj ne'ɨ́jna ɨ́ cahuaayu'u ɨ́ tɨ cɨ́j tɨ́'iteuumuara'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ avé'eca, ayée pu ántehuaa tɨjín I nej huá'acui'ica. Ajta ɨ́ seɨj ɨ́ tɨ cujta'an huamé'ecaa, ayée pu ajta ántehuaa tɨjín I nej huá'a chi'ij pú'een ɨ́ mɨ'ɨchite. Dios pu ayén hua'utá'a mej mi me'ɨ́jna

jín antiújmua'areere je'icáj a'ímej í mej yen huachéjme í teite íiyen chaanaca japua mej mi huá'ucui'ini a'ímej í teite me'íjna jime'e mej tiújne'usi'ite'en nusu tujri jime'e na'ari cuí'ini'ira'a jime'e o a'ímej jime'e í ti'itén í mej tí'itecii meca.

9 Tii quí í ta'anxívi antína'acaca'a. Netí'ij ni ne'ímej huaseíj í huá'axiejniu'uca a'ímej í mej me'íjna jín huácuiihuaca'a me'íjna mej ra'ará'astijre me'íjna í niuucari ti jíme'en raxa í Dios, majta me'íjna jime'e mej ra'ancuré'a í niuucari Ciríistu'u ti raateájtuaa í huá'a jemi. Majta a'ímej, án mú e'ejté'eca'a í ipuari jete.

10 Majta ca'anín jín jíjhuaca'a tijín:

—Tavastara'a, mi pej ri'éene'ecán jín seijre'e, mi pej tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a, ¿a'achúni auj á'ateeri ajta pena'a caí piyen tiraaxí'epi'intare'en pe'ímej jime'e í mej táacuii, pej pi puaíjtzi hua'utá'an pe'ímej í mej án japuan huachéjme a'ánna chaanaca japua?

11 Tii quí hua'uré'epijte í cíixuri í ti títi'ijme, ti ajta tí'icuaina. Ayee pu tihua'utá'ixaa mej nu'u mauj a'atzu tiu'uchú'eve'en ajta na'a caí ayén te'araúrasten a'achú ti ari huá'uxi'epi'intari'iri'i a'ímej jemi í mej ruxí'ej ti'itij jín tí'ivaire'eca'a, ajta a'ímej í huá'a'ihuaamua'a í mej miyen che'atá mena'a éeni'ici'e cui'ini matíj a'íime.

12 Tii quí í ta'arájsevi antína'acaca'a. Netí'ij ni neajtahua'a atáneereca'a. Me'ecui xaa ne'u. Jé'ecan pu huápi'i huateújca'atzi í chaanaca. Ajta a'íin í xicaj, huatéxu'umuareca'a. Ayee pu seijre'eca'a tíj a'íjna í cíixuri ti xu'umua í mej jín ti'iteújche'etehua'a muá'aye'i ti pua'a maújxieemijte'e. Ajta a'íjna í máxcira'i, a'íi pu huatépa'ureca'a. Ayee pu seijre'eca'a tíj xúure'e.

13 Majta a'íime í xu'ura'ave, a'íi mú miyen che'atá mena'a é'ejvatzijxi í chuej japua tíj a'íjna í táca'ira'an í huaréj ti auj seijre'e tí'ij huáseevi'i á'aye'i. Ti pua'a a'íin cíye'ara'an huataújruureajxi'in eeca jime'e, naíjmi'i pu cávaijtzi í táca'ira'an.

14 Ajta í ta japua ti tejé'eseijre'e, a'íi pu e'ehuaújpua'arixi. Ayee pu che'atá na'a huatéeseijre tíj ajta ja'ati yu'uxari huatéejire. Ajta tíj na'a a'utí a'u jirime, ajta tíj na'a a'utí e'erahuáchijmee í jaj japua, naíjmi'i pu huaré'axi. Capu ché'e mu'u é'e seíire'e já'araa í jirí.

15 Majta naími'i í mej yen japuan seijre'eca'a íiyen chaanaca japua, á mú ahuaúravaataca'a já'ahua'a teásta'ana tzajta'a, majta jaij tzajta'a a'ujna jirí jetze. Ayee mú huaréj a'íime í mej ti'itij jín títetateí, ti pua'a tajtuhuan pú'een nusu presideente pú'een na'ari í mej tihuá'aijte'e í xantaaru'u nusu í mecaí mej chíjteaani pú'een nusu í mej jeíhua rucaca'anéjme. Naími'i matíj mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua, miyen huateúravaataca'a. Capu amín a'ij ti pua'a ruxí'ej mena'a á'ujujhua'ane'e a'ij ti tihua'aráanajche, na'ari ca'anéeri mú jín tí'imuari'eca'a.

16 Ayee mú tihua'utajé me'íjna í jirí, majta me'íjna í tetej tijín:

—Setá'aj yeehui ta japua rájveti sej si ta'avé'enan ti ij caí taaseíj a'íjna í ti acájca í ipuari japua, ajta ti ij caí puaíjtzi táaci'iti a'íjna jemi í Cáne'a í ti ari niu'ucami'i.

17 Jee xaa, pu'uri yeehui ayén teja'uré'ene a'íjna xicáara'a mej jetzen puaíjtzi taatá'asin me'íjna jime'e mej meri níniu'ucacu, majta capu ja'ati raayí'iti ti te'utáviicua'i a'íjna jime'e.

7

A'ɨ́me ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ɨ́ tɨ Dios hua'avé'ejajpuaxɨ

1 Neajta á'iyen muáacuaca huaseíj ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua. Aa mú a'uté'uuca'a. Seɨj pu a'uun jé'eseijre'eca'a u jetze púјme'en Teijmata'a, ajta seɨj a'ujna já'ahua'a Huáahuata púјme'en, ajta seɨj Cuameche púјme'en. Ajta ɨ́ seɨj, a'úu pu a'utéveeca'a Tzareeme'en púјme'en. Majta a'ɨ́me ɨ́ mej muáacua, a'ɨ́ɨ mú caí hua'atá'acare'e ɨ́ eeca tɨ huatá'eecare ɨ́ chuej japua na'ari ɨ́ jaj japua nusu cɨyej tzajta'a.

2 Netɨ́'ɨj ni seíj huaseíj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua. A'uu pu púјme'en e'evé'eme'ecaa a'u tɨ 'aíјninei ɨ́ xɨcaj. A'ɨ́ɨ pu ru'iteátɨɨca'a a'ɨ́јna ɨ́ tɨ jín Dios hua'ajtiyú'uxaxɨj huá'acuaatze'e tɨ ayén té'axa mej nu'u teɨtestemua'ame'en pú'een. Aj pu 'i a'ɨ́ɨn tevi ayén ca'anín jín hua'utajé a'ɨ́mej ɨ́ mej me'ɨ́јna jín antiújmua'areereca'a mej a'ij pua'a ráaruuren ɨ́ chaanaca, majta ɨ́ jaj tɨ ve'ée.

3 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Caxu xɨ puaíjtzi raatá'a ɨ́ chaanaca na'ari ɨ́ jaj tɨ ve'ée nusu ɨ́ cɨyej ajta tena'a caí hua'ajtiyú'uxaxɨ'ɨn huá'acuaatze'e te'ɨ́mej ɨ́ mej ravaɨre'e ɨ́ taDioj.

—Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

4 Netɨ́'ɨj ni niyen tiráanamuajri'i a'achú mej pua'amé ɨ́ tɨ hua'ajtiyú'uxaxɨj ɨ́ huá'acuaatze'e. Ayee mú pua'améca a'achú cumu anxíte japuan hua'apuate japuan muáacua vi'ira'a. A'ɨ́ɨ mú huá'a jetze ajtéme'ecan matíj mena'a teɨtestemua'ame'en mej pú'een ɨ́ mej airaújneijte me'ɨ́јna jetze ɨ́ Israél.

5 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'ɨ́јna jetze airaújneijte ɨ́ Judá, ayée mú ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'ɨ́јna jetze airaújneijte ɨ́ Rubén, ayée mú che'atá ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'ɨ́јna jetze airaújneijte ɨ́ Gad, ayée mú majta ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a.

6 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'ɨ́јna jetze airaújneijte ɨ́ Aser, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'ɨ́јna jetze airaújneijte ɨ́ Neftalí, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta mú miyen che'atá mena'a ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'ɨ́јna jetze airaújneijte ɨ́ Manasés.

7 A'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ seica, ɨ́ mej Simeón jetze airaújneijte, ayée mú majta ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Leví jetze airaújneijte, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Isacar jetze airaújneijte, ayée mú che'atá ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a.

8 Naími'i mú miyen tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a ara'ástɨme'ecaa a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ mej Zabulón jetze airaújneijte, majta ɨ́ mej me'ɨ́јna jetze airaújneijte ɨ́ José, ayée mú che'atá ará'axcaa matíj ɨ́ seica. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Benjamín jetze airaújneijte, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa.

Jɨ́me'en ɨ́ mej mu'ɨ́i ɨ́ mej majta cuaiínavi'ɨn ti'itéechen

9 Netɨ́'ɨj ni neajtahua'a atáneereca'a, neajta hua'useíj ɨ́ seica ɨ́ mej me'uun e'etiújseɨre'eca'a. Ayee mú temua'a tí'itemu'iicaa. Capu rɨ'ɨríistaca'a tɨ ja'atɨ hua'uté'itɨen. A'u tɨ na'a mú é'eme'ecantajme'ecaa, matíj mena'a pua'amé me'ɨ́n pú'een ɨ́ teɨte ɨ́ mej seɨj chuéјra'a japua é'eme'ecan, matíj mena'a

pua'amé ɨ teɨte ɨ mej seɨcié tí'ijye'ira, majta naíjmi'i mej seɨcié tí'ixaxa'a. A'uu mú a'uté'uuca'a jemin ɨ Cáne'a. A'ɨɨ mú cuaiínavi'in ti'itechéjme'ecaa a'ɨɨme, majta tacíj mú huiitepíijme'ecaa.

10 Ca'anín mú jɨ́n miyen tí'itejijhuaca'a tɨjɨ́n:

Ca'anéeri pu jɨ́n tu'irájtuaa a'ɨ́jna ɨ taDioj ɨ tɨ acájca ɨ ɨpuari jetze,
ajta a'ɨ́jna ɨ Cáne'a.

11 Majta a'ɨɨme ɨ mej tí'ivaɨre'e u ta japua, a'ɨɨ mú atavéejme'ecaa a'u tɨ a'utéveeca'a ɨ ɨpuari, majta a'u mej a'uté'uuca'a a'ɨɨme ɨ vaujsi, majta a'ɨɨme ɨ mej muáacua ɨ mej ruuri. Matɨ́'ɨj mi aicaújtuuxɨ ɨ jemin ɨ tɨ acájca ɨ ɨpuari jetze mej mi raateánajche ɨ Dios.

12 Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

Ché'e ayén teja'uré'enen.
Tu'uri tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'asin,
teajta tiyen rɨ́'ɨ tiya'useíira tá'aju'un,
a'iné a'ɨɨ pu nain té'umua'aree.
A'ɨ́j tu jɨ́n tiyen rɨ́'ɨ tiratá'acare'e tá'aju'un,
teajta rɨ́'ɨ tiraatetúutuhua'a tá'aju'un.
A'ɨɨ pu taDioj jemi seíire'e a'ame ɨ
muárɨ'eri'ire'ara'an, ajta ɨ ca'anírja'a
tíj na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tíj na'a rusén jɨme'e.

13 Aj pu 'i seɨj ɨ tɨ vástacira'i ayén tinaata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'atéenni mej pú'een a'ɨɨme ɨ mej cuaiínavi'in ti'itechéjme? ¿A'uné jetze ma'uvé'eju'un?

14 Netɨ́'ɨj ni niyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'ee vásta'a, mú'ee pej ramua'aree pej piyen tinaatá'ixaate'en.

Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ii mú hui me'ɨ́n pú'een ɨ mej te'utáviicua'iri'i ɨ mej jeíhua huápɨ'ɨ rajpuaíitzi muá'araa. A'ii mú meri tiu'ujá'usi ɨ tiú'ujcɨɨxu, majta tiú'ucuaiinare ɨ tihuá'acɨɨxu me'ɨ́jna jɨme'e mej ra'ará'astijre me'ɨ́jna ɨ CɨríIstu'u ɨ tɨ huá'a jetze me'ecan huamɨ́'ɨ.

15 'A'ɨ́j mú hui jɨ́n miyen íiye seijre'e jemin ɨ ɨpuari tɨ jetzen acájca a'ɨ́jna ɨ Dios. A'ɨɨ mú majta ravaɨre'e teyujta'a a'u tɨ a'ɨɨn Dios é'eseijre'e. Nain túca'ari tzajta'a, majta nain tɨca'ari tzajta'a, a'úu mú ravaɨre'e. Ajta a'ɨɨn ɨpuari jetze tɨ acájca, a'ɨɨ pu huá'acha'ɨɨn a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ruseɨ́j huá'a jemi huateáturaasin.

16 'Camu hui ché'e huatatújritze'esin, camu majta ché'e huata'ɨ́'icu. Capu ajta ché'e huá'acucui'i a'ame ɨ hua'amu'úu ɨ xɨcaj jɨme'e. Capu ajta ché'e hua'ataíixɨ'ɨra a'ame ɨ xɨcaj.

17 'A'iné a'ɨɨ pu Cáne'a a'ɨ́jna jetze á a'utéjvee ɨ ɨpuari. A'ɨɨ pu huá'acha'ɨɨ a'ame. A'ɨɨ pu huá'avi'itɨn a'ájna a'u tɨ jé'ejmuaa ɨ mej jɨ́n ruuri muá'ara'ani. Ajta a'ɨɨn Dios, a'ɨɨ pu rɨ́'ɨ tihua'utá'asin mej mi caí ché'e ti'itɨ jɨ́n ruxɨéemɨste'e.

8

Ɨ tɨ jɨ́n aráhua'apua á'avijti'ihuaca'a, ajta ɨ cítzive'eri

1 Tɨ'ɨquí a'ɨɨn Cáne'a ra'antína'acaca'a a'ɨ́jna ɨ tɨ jɨ́n á'avijti'ihuajme'ecaa, a'ɨ́jna ɨ ta'aráhua'apua. Aj pu 'i nainjapua tiu'upuá'areajraa u júte'e. Ayee pu á'atee a'achú cumu já'ita'a hora tɨ caí ti'itɨ namuajre'eca'a.

2 Netíʼij ni huaʼuseíj ɨ mej aráhuaʼapua, ɨ mej majta tíʼivaɨreʼe u ta japua. AʼíɨI mú aʼíɨn púʼeen ɨ mej Dios jemi huatéʼuuca. Matíʼij mi teʼencuréʼiɨ ɨ trompeeta, ɨ tɨ aráhuaʼapua.

3 Aj pu ʼi seɨj mú aʼuvéʼemej tɨ ajta tíʼivaɨreʼe u ta japua. AʼíɨI pu jetzen ajteechaxɨ aʼíɨna ɨ mej japuan tíʼimuaɨʼɨvajtaca. Ajta tiʼitɨ huiitéjajnacaʼa cítzivеʼeri. Seíj pu raatatíste ɨ cuaaneʼe tɨ ij aʼíɨna rajnájchiteʼen aʼíɨna jamuan ɨ niuucari ɨ mej jín raatáhuaucareʼe ɨ Dios jemi matíj menaʼa puaʼamé ɨ mej ríʼiɨ tíʼiteseijreʼe ɨ Dios jemi. Ajta, aʼíɨna ɨ huaʼaniuuca, án pu jéʼeseijreʼecaʼa japuan aʼíɨna ɨ tɨ oro jín taavíjhua ɨ mej japuan tíʼimuaɨʼɨvajtaca tɨ ajta jemin aʼutéjvee aʼíɨna ɨ ɨpuari.

4 Aj pu ʼi temuaʼa téʼejcɨtziujtarixɨ aʼíɨna ɨ cuaaneʼe aʼíɨna jamuan ɨ niuucari ɨ mej jín raatáhuaucareʼe ɨ Dios jemi. AʼíɨI pu jetzen ájcɨtziujtarecaʼa aʼíɨna ɨ muájcaʼareʼaraʼan aʼíɨna ɨ tɨ tíʼivaɨreʼe u ta japua.

5 Aj pu ʼi rájtɨɨ aʼíɨna ɨ cítzivеʼeri, ajta raʼavéʼejiste aʼíɨna ɨ taij tɨ aʼuun aʼuvéʼemej aʼíɨna japua ɨ mej japuan tíʼimuaɨʼɨvajtaca. Aj pu ʼi á yaʼucáaxɨre ɨ chaanaca japua. Jíɨmeʼen puʼu ayén huaríj, aj nu ni ráanamuajriʼi. Cu xɨee muatéjniuu. Jéʼecan pu temuaʼa tiʼitécaʼarajnajmeʼe. Majta témaxcavaʼaraʼa. Ajta huateújcaʼatzɨjxɨ ɨ chaanaca.

Jíɨmeʼen ɨ trompeeta ɨ mej teʼitéʼɨʼɨcaʼa

6 Majta aʼíɨime ɨ mej aráhuaʼapua ará'ase, ɨ mej majta tíʼivaɨreʼe u ta japua, aʼíɨime ɨ mej trompeeta teʼitéʼɨʼɨcaʼa, aʼíɨi mú ríʼiɨ huaújruu mej mi meʼíɨna tzajtaʼa ucáajijhua.

7 Ajta aʼíɨna taʼamuájca, aʼíɨi pu ucájijhuacaʼa aʼíɨna tzajtaʼa ɨ trompeeta. Jíɨmeʼen puʼu ayén huaríj, matíʼij mi téetej cáavatzɨ aʼíɨna jamuan ɨ taij, xúureʼe tɨ ranaxca. Nainjapua pu huavátzɨ íiyen chaanaca japua. Ajta jeʼicáj pu tiuʼuréʼataa. Ajta aʼíɨin ɨ cɨyej, jeʼicáj pu ajta tiuʼuréʼataa. Ajta ɨ ɨxaj, naímiʼi pu huaréʼataa aʼíɨna.

8 Ajta aʼíɨin ɨ tɨ huaʼapua ɨ tɨ tíʼivaɨreʼe u ta japua, aʼíɨi pu ajta ucájijhuacaʼa aʼíɨna tzajtaʼa ɨ trompeeta. Ajta tiʼitɨ pu ateájrɨe ɨ jaj jetze ɨ tɨ veʼée. Cu xɨee jɨríʼ naʼa aʼíɨna ɨ tiʼitɨ ɨ tɨ ajta teátaasimeʼe. Tɨʼɨquíʼáʼa aʼucájrupi á jaataʼa. Aj puʼi jeʼicáj seɨcɨé huaújruu ɨ jaj tíj xúureʼe.

9 Majta jeʼicáj mú huácuii ɨ mej meʼuun éʼechejcaʼa. Majta, meʼín ɨ baarcu ɨ mej japuan éʼecɨɨnecaʼa ɨ jaj, jeʼicáj mú majta huateánaʼaxɨ.

10 Ajta aʼíɨin ɨ tɨ huaíca, aʼíɨi pu ajta ucájijhuacaʼa aʼíɨna tzajtaʼa ɨ trompeeta. Jíɨmeʼen puʼu ucájijhuacaʼa, aj puʼi xuʼuraʼave tɨ veʼée eʼicájve u júteʼe. Ayee pu téʼataacaʼa tíj tatzari. Aj puʼi á eʼerájve jeʼicáca japua ɨ játeʼana, ajta jeʼicáca japua aʼu tɨ eʼejaíxaviʼijme.

11 Ajta aʼíɨin ɨ xuʼuraʼave, ayée pu ántehuaacaʼa tɨjín TaʼantzíjviʼI. Jeʼicáj pu antzíɨviʼi já'araa ɨ jaj. Majta ɨ teteca, muʼiitɨ mú huácuii meʼíɨna jɨmeʼe mej raʼí meʼíɨna ɨ jaj ɨ tɨ antzíjviʼi.

12 Ajta aʼíɨin tɨ muáacua, aʼíɨi pu ajta ucájijhuacaʼa ɨ trompeeta jetze. Jíɨmeʼen puʼu ayén huaríj, tiʼitɨ pu raʼajteátuʼa ɨ xɨcaj, ajta ɨ máxcɨraʼi, ajta jeʼicáj ɨ xuʼuraʼave mej mi caí chéʼe miyen aʼatáatɨmeʼeni. Jeʼicáj túјcaʼari tzajtaʼa, camu chéʼe áʼataacaʼa, ajta jeʼicáj tɨcaʼari tzajtaʼa, camu majta chéʼe áʼataacaʼa.

13 Netíʼij ni niyen áʼujneerecaʼa. JúteʼɨIimua pu seíj ráʼaraʼacaʼa ɨ cuaʼɨraʼave. Netíʼij ni niyen ráanamuajriʼi tɨ ayén tíʼixajtacaʼa tɨjín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, cui'i xaa, a'ɨ́me hui ɨ́ mej íiyen japuan huachéjme ɨ́ chaanaca, a'iné jeíhua mú hui rajpuaíitzi muá'aju'u matɨ́'ɨj miyen ucájajijhua ɨ́ seica ɨ́ mej huaíca ɨ́ trompeeta jetze. Pu'uri hui tɨ́n ayén teja'uré'enejsin.

9

1 Aj pu 'i a'ɨ́in ta'anxɨ́vi ayén ucájijhuaca'a ɨ́ trompeeta jetze. Jɨ́me'en pu'u ayén huarɨ́j, netɨ́'ɨj ni raaseíj ɨ́ xu'ura'ave tɨ ari e'icájve u júte'e, ajta án e'erájve ɨ́ chaanaca japua. Ajta a'ɨ́in, a'ɨ́ɨ pu ra'ancuré'echui a'ɨ́jna ɨ́ yaavi ɨ́ tɨ jɨ́n ra'antácuuna a'u tɨ e'etécun tɨ caí ayén té'emitɨeere'e a'achú tɨ ucátee.

2 Aj pu 'i a'ɨ́ɨ pu ayén ra'antacú a'ɨ́jna tɨ e'etécun tɨ ayén caí ámitɨeere'e a'achú tɨ ucátee. Jɨ́me'en pu'u ra'antacú, ayée pu huitácɨtziujtareca'a tɨ́j te'itácɨtziúuta á'aye'i ɨ́ hoorno tzajta'a tɨ ve'ée. Ajta a'ɨ́in ɨ́ xɨcaj, ajta ɨ́ máxcɨra'i, a'ɨ́ɨ mú a'utanámi'ihua muá'araa me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ cɨtzij tɨ aitácɨtziujtaca'a a'ujna a'u tɨ e'etécun.

3 Matɨ́'ɨj mi vítzi'ise huiitacɨ́ cɨtzij tzajta'a. Ayee mú tihua'utá'a mej mi miyen tiú'uche'eve'en matɨ́j a'ɨ́ime ɨ́ teaxcáte.

4 Ayee mú tihua'u'ɨ́jca mej nu'u caí a'ij pua'a raruure ɨ́ ɨxaj tɨ ájninei ɨ́ chuej japua na'ari tu'upi ti'ɨtɨ́ nusu cɨyej. A'ii mu'u nu'u a'ɨ́in pú'een ɨ́ mej a'ij pua'a huá'aruuren, a'ɨ́mej ɨ́ teɨte ɨ́ tɨ caí té'eyu'usi'i huá'acuaatzi jetze mej nu'u teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ́ Dios.

5 Ayee mú tihua'utá'a mej miyen á'ateeri a'achú cumu anxɨ́j máxcɨra'i mej puaíjtzi hua'utá'an ɨ́ teteca. Majta, camu miyen tihua'utá'a mej huá'ucui'ini. Ajta, a'ɨ́jna ɨ́ mej jɨ́n puaíjtzi hua'utá'asin, ayée pu che'atá na'a 'een tɨ pua'a teáxca raache'en ɨ́ ja'atɨ.

6 Ayee pu té'eme a'ɨ́jna xɨcáara'a jetze. Ayee mú rahuauni ɨ́ teteca mej huácui'ini. Mɨ ajta, capu a'ij tiu'utárɨ'ɨriistari. Jéihua mú huápɨ'ɨ jetzen á'ujca'ane mej huácui'ini mej mi caí ché'e rajpuaíjtzi. Mɨ majta, ca'anéeri mú jɨ́n te'utáviicua'ira.

7 Majta me'ɨ́n vítzi'ise, ayée mú seijre'eca'a matɨ́j cahuaayu'use ɨ́ mej meri hua'acáanajxɨ mej mi japuan huané'use'en. Ti'itɨ mú ave'erújte'eme'ecaa ɨ́ rumu'úu jetze. Ayee pu seijre'eca'a tɨ́j curuun tɨ oro jɨ́n taavíjhuaca'a. Ajta, hua'aneerime ayén seijre'eca'a matɨ́j teɨte.

8 Ayee mú majta éene'e cácɨpuaca'a matɨ́j 'uuca, majta miyen éene'e antátamejca'a matɨ́j muajyéte.

9 Nainjapua mú ti'icácaujnacaa tɨ'itɨj jɨme'e tɨ́j tepúusti'i pú'eene'e. Majta, jeíhua huápɨ'ɨ cá'arajnaca'a matɨ́'ɨj tirá'ara'ixɨ. Yee pu 'eene'e namuajre'eca'a matɨ́j a'ɨ́ime ɨ́ cahuaayu'use ɨ́ mej ca'anín jɨ́n ru'uvé'ejaapuajme'e ɨ́ carreta ɨ́ mej tzajta'an huaté'uuca'a a'ɨ́ime ɨ́ mej uné'use'en.

10 Ayee mú éene'e huácuasi matɨ́j teaxcáte. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ huá'amuarɨ'eri'ira'a ɨ́ mej jɨ́n miyen éene'e á'ateeri anxɨ́j máxcɨra'i mej puaíjtzi hua'utá'asin ɨ́ teteca, a'ɨ́ɨ pu huá'acuasi seijre'e.

11 Ajta a'ɨ́in tɨ tihuá'aijte'e, a'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree a'ujna tɨ e'etécun tɨ caí ámitɨeere'e a'achú tɨ caj ucátee. Ayee pu ántehuaa hua'aniuuca jɨme'e a'ɨ́ime ɨ́ Hebreos tɨjɨ́n Abadón. Ajta hua'aniuuca jɨme'e ɨ́ Griego, ayée pu ántehuaa tɨjɨ́n Apolión. Ayee pu huataújmua'a tɨjɨ́n: A'ɨjna tɨ e'ihuajé'ica.

12 Pu'uri seɨ́j mú á'ume ɨ́ mej jɨ́n rajpuaíitzi muá'ara'ani. Ajta aúche'e hua'apua á'atura tɨ ayén teja'uré'enen.

13-14 Aj pu 'i a'ɨ́ɨn tɨ arájsevi, a'ɨ́ɨ pu ajta ucájijhuaca'a ɨ́ trompeeta jetze. Jíme'en pu'u ayén ucájijhuaca'a, netɨ́'ɨj ni ja'atɨ huánamuajri'i tɨ a'uun tɨ́'ixajtaca'a a'u tɨ a'utéjvee a'ɨ́jna ɨ́ mej japuan tɨ́'imuaɨ'ɨvajtaca. Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ ucájijhuaca'a tɨjín:

—Patá'aj huá'ijxɨstaxɨ'ɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej muáacua ɨ́ mej majta aiteánami'i a'ujna vejli'i játe'ana jetze tɨ ve'ée tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Eufrates.

15 Aj pu 'i huá'uxɨstaca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej muáacua, ɨ́ mej majta aiteánami'ihuaca'a ajta na'a caí a'ájna teja'uré'enen ɨ́ xɨcáara'an mej jetzen huácui'ini je'icáj ɨ́ teɨte ɨ́ mej yen japuan huachéjme. Pu'uri pɨ́ti'ihuaújxɨ'epɨ'ɨntare a'atzaj tɨ pua'a, ti'itáani xɨcáara'an, ajta ti'itáani máxcɨra'ira'an, ajta ti'itáani nine'ira'a tɨ ayén huárɨni.

16 Majta me'ɨ́n ɨ́ xantaaru'u, ɨ́ mej avé'ete'ete, ayée mú ará'aseca'a a'achú cumu seité vi'ira'a pua'amé mej mé'e, majta ayée mú pua'amé a'achú cumu tamuáamuata'a vi'ira'a ɨ́ mej miyen pua'amé mej mé'e. Ayee nu tiú'unamuajri'i a'achú mej pua'amé ará'aseca'a.

17 Neajta, ayée nu éene'e hua'useíj ɨ́ cahuaayu'u netɨ́'ɨj niyen tiú'umaaraca'a. A'ɨ́ɨme ɨ́ mej avé'ete'ete, ayée mú anteújna ɨ́ rútaviitze'e ti'itɨj jɨme'e tɨ ayén seijre'e tɨ́j taij tɨ á'ataa, ajta ɨ́ tɨ cuatujmua, ajta ɨ́ tɨ teúumua. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ cahuaayu'u, ayée mú 'eene'e huíjmu'uu matɨ́j muajyéte. Ajta ɨ́ tɨ án huá'atene'e jetze aíjnineica'a ɨ́ taij, jamuan ɨ́ cɨtzij, ajta a'ɨ́jna tɨ teúumua tɨ ayén té'eeca tɨ́j tepúusti'i.

18 Matɨ́'ɨj je'icáj huácuiihuaca'a ɨ́ teteca ɨ́ tɨ huaíca jetze ɨ́ mej jɨ́n puaíjtzi hua'utá'a, a'ɨ́jna jɨ́n ɨ́ taij, ajta a'ɨ́jna ɨ́ cɨtzij, ajta a'ɨ́jna ɨ́ tɨ ayén té'eeca tɨ́j tepúusti'i, tɨ́j na'a pua'amé aíjnineica'a án huá'ateni'itze'e ɨ́ cahuaayu'u.

19 Jee xaa ne'u, ayée mú tiraayɨ́'ɨtɨ mej titéecui'ini me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ rutene'e. Ayee mú majta éene'e huácuasi matɨ́j cu'ucu'use, majta miyen éene'e huíjmu'uu. Majta ɨ́ mej jín puaíjtzi hua'utá'a ɨ́ teteca.

20 Majta me'ɨ́n ɨ́ seica ɨ́ mej yen japuan seijre'eca'a íiyen chaanaca japua, ɨ́ mej caí huácuiihuaca'a me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ cuí'ini'ira'a, camu raatéxɨeehuataca'a ɨ́ mej ti'itɨ huátaahuan ɨ́ tɨ caí Dios pú'een. Camu majta raatapuá'ajtaca'a mej miyen raná'amiche'en me'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u na'ari me'ɨ́ɨme ɨ́ ti'itɨ tévira'a tɨ ayén taavíjhua oro jɨme'e na'ari plata jɨme'e nusu cobre jɨme'e ca'ɨ́n tetej jɨme'e o cɨyej jɨme'e, ti'itɨ tɨ na'a, mej caí atanéjne'e. Camu majta huiteánajca'amua. Camu majta racɨ́nivejme.

21 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, camu majta raatapuá'ajtaca'a mej caí tɨ́'itecui'ica. Majta me'ɨ́jna ɨ́ chahuaiiri camu majta raatapuá'ajtaca'a mej caí ramuarɨ'e me'ɨ́jna ɨ́ tɨ tiu'utéhua'itaca'a tɨ́'ij araúrasten ɨ́ hua'aye'ira. Majta ɨ́ teɨte, mauche'e mú miyen ruxána'acɨre'eca'a, majta tiú'unahua'iraca'a.

10

Ɨ tɨ ta japua tɨ́'ivaɨre'e, ajta a'ɨ́jna tɨ jíri'i tɨ ajta jetzen té'eyu'usi'i

1 Netɨ́'ɨj ni neajtahua'a seíj huaseíj tɨ tɨ́'ivaɨre'e u ta japua. Jé'ecan pu ruca'ané a'ɨ́jna, ajta júte'e pu ve'ecáme'ecaa. Jaitɨri pu racánajca'a, ajta cu'uxaí ataviɨ́jca'a ɨ́ mu'úura'an jetze. Ayee pu té'ajtaave'e ɨ́ néerime'ara'an tɨ́j ɨ́ xɨcaj, ajta ayén seijre'eca'a ɨ́ ɨɨcájra'an tɨ́j ti'itɨ tɨ teátaasin.

2 A'ɨ́ɨ pu ru'itépijcaa ɨ́ rumuájca'a jetze ɨ́ yu'uxari tɨ cɨ́lieen. Pu'uri autácuuriɨ'ihuaca'a. Aj pu 'i e'era'ɨ́ɨcataca'a ɨ́ jaj japua ɨ́ tɨ ve'ée a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ru'ɨ́ɨca ruriɨ'ɨrɨ́inta'a púje'en. A'ɨ́ɨ pu ajta e'era'ɨ́ɨcataca'a ɨ́ chuej japua ɨ́ seíj jɨme'e ɨ́ ru'ɨ́ɨca ru'úutata'a púje'en.

3 Aj pu 'i ca'anín jɨ́n huajíjhuaca'a. Ayee pu namuajre'eca'a tíj muajye tí'iji'ihuaca. Jɨ́me'en pu'u ayén tiu'ujíjhuaca'a, matɨ́'ɨj mi huatéeniu a'ɨ́ɨme ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase.
4 Matɨ́'ɨj miyen huatéeniu, nee nu ra'ayú'uxaache'e. Neajta á'iyen ráanamuajri'i ɨ́ ja'atɨ tɨ júte'e neja'utajé ayén tɨjɨ́n:
—Patá'aj rú'umua'areere a'ij mej tiu'utaxájtaca'a ɨ́ mej huatéeniu a'ɨ́ɨme ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase. Capej rá'ayu'uxa.
5-6 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e ɨ́ nej raaseíj tɨ jaj japua e'era'ɨ́ɨcataca'a, ajta chuej japua ajta e'era'ɨ́ɨcataca'a, a'ɨ́ɨ pu ajmeíjca'ataca'a, ajta ayén te'ataújratziiri'i tɨ nu'u ari teja'uré'enejsin a'ɨ́jna xɨcáara'an tɨ jetzen nain te'entipuá'ari. A'ɨ́j pu jetze te'ataújratziiri'i ɨ́ niuucajtze'en a'ɨ́jna tɨ rusén jɨ́n ruuri. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Dios tɨ ta japua a'utéjmuaa huatétaahuaca'a, ajta naíjmi'ica tɨ a'uun é'eseijre'e. A'ɨ́ɨ pu ajta raatétaahuaca'a ɨ́ chaanaca ɨ́ tej japuan yen seijre'e. A'ɨ́ɨ pu ajta raatétaahuaca'a tíj na'a tɨ japuan tí'iseijre'e, ajta ɨ́ jaj tɨ ve'ée, ajta tíj na'a tɨ a'uun é'eseijre'e.
7 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ nu'u a'ɨ́jna a'araúrastejsin a'ɨ́jna ɨ́ tɨ rú'avaa ɨ́ Dios jemi a'ij tɨ a'ɨ́ɨn Dios te'ataújratziiri'i huá'a jemi ɨ́ mej ravaɨre'eca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej jetzen me'ecan tí'ixaxa'ata'a. A'ɨ́jna pu nu'u ayén a'araúrastejsin a'ɨ́jna xɨcáara'an tɨ jetzen ucáajijhua ɨ́ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e ɨ́ tɨ aráhua'apua pú'een.
8 Aj pu 'i a'ɨ́ɨn ɨ́ nej ráanamuajri'i tɨ júte'e teja'utaxájtaca'a, ayée pu tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Aricu, a'ɨ́jna jemi patá'aj ra'ancuré'ɨ'ɨn ɨ́ yu'uxari tɨ autácuuri'i muájca'are'ara'an jetze a'ɨ́jna tɨ ta japua tí'ivaɨre'e, tɨ a'uun japuan huatéjvee ɨ́ jaj japua, tɨ ajta a'uun japuan huatéjvee ɨ́ chuej japua.
9 Netɨ́'ɨj ni ne'uun á'ume ne'ɨ́jna jemi tɨ ta japua tí'ivaɨre'e. Ayee nu tiraata'ixaa tɨ naata'ɨ́'ɨte'en ɨ́ yu'uxari tɨ cílieen. Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ye'ecui, ne'u. Patá'aj hui raatéjcua'ani. A'ɨ́ɨ pu mua'atzíivite'e a'ame mua'a jucaatze'e. Ajta, ayée pu mua'améncate'e a'ame mua'aténi'itze'e tíj searate.
10 Netɨ́'ɨj ni ra'ancuré'ɨ ne'ɨ́jna ɨ́ yu'uxari tɨ cílieen. A'uu nu ye'encuré'ɨɨ ɨ́ muájca'are'ara'an jetze a'ɨ́jna tɨ ta japua tí'ivaɨre'e. Netɨ́'ɨj ni raatéjcuaa. Jé'ecan pu naa tinú'ucacarejca'a ɨ́ neteni jaítze'e tíj searate. Ajta, netɨ́'ɨj yá'uxɨj, jé'ecan pu ná'atzijvire'eca'a yé nejucáatze'e.
11 Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu ajta ayén tiú'ujxe'eve'e pej pajtáhua'a tiu'utaxáj a'ɨ́mej jemi ɨ́ teɨte ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, ɨ́ mej majta seíj niuucari jɨ́n tí'ixaxa'a, pajta huá'a jɨme'e ɨ́ mej tihuá'aijte'e.

11

Jɨ́me'en ɨ́ mej hua'apua ɨ́ mej te'anxájta

1 Aj pu 'i ja'atɨ naatáchui ti'itɨ cɨyej ɨ́ mej jɨ́n tí'itɨeeraca a'achú tɨ huatátee. Ayee pu tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Iiya'a jíi, patá'aj hui raaté'itɨen a'achú tɨ antayaúj ɨ́ teyuu a'u mej yé'ana'amiche ɨ́ Dios, patá'aj pajta raaté'itɨen a'achú tɨ auuyaúj a'ɨ́jna ɨ́ mej japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca. Patá'aj pajta hua'uté'itɨen a'achú mej pua'amé ɨ́ mej me'uun rana'amiche.
2 'Pajta, capej hui pe'uun ra'itɨée a'achú tɨ antayaúj a'ujna á pua'acɨé tɨ e'eráyaujta'a. Patá'aj rujɨ́ɨmua'a raateájtuaani a'iné Dios pu ari hua'utá'a ɨ́

mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen á'ateere a'achú cumu hua'apuate japuan hua'apua máxcɨra'i mej me'uun ra'avé'echetzi'inaxɨ'ɨn me'ɨ́jna chajta'a tɨ Dios ayén ruseíj huateúra'ate.

3 'Neajta inee, ayée nu hui tihua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ mej hua'apua ɨ́ mej ca'anɨ́jra'a ti'itá'aca inee jɨme'e ɨ́ muárɨ'eri'ira'a mej mi miyen á'ateevi'in a'achú cumu seivi'ira'a japuan tamuáamuata'ate japuan huaícate xɨcaj mej tihua'utá'ixaate'en neetzi jetze me'ecan. Ayee mú me'ɨ́jna jín ti'itéechen me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jín ti'iteújche'ete a'ɨ́me ɨ́ mej ruxɨéemɨste'e me'ɨ́jna tɨ seɨj huamɨ́'ɨ.

4 A'ii mú hui a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ huaréj ɨ́ tɨ tí'ihua'apua ɨ́ tɨ jemin e'etávee ɨ́ tavástara'a tɨ íiyen tí'aijta chaanaca japua. A'ii mú hui majta me'ín pú'een ɨ́ mej hua'apua ɨ́ meta'antitátzajmee. A'ɨ́ɨ mú xaa jemin seijre'e ɨ́ tavástara'a.

5 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén tí'ijxe'eve'e tɨ a'ij pua'a huá'uruuren, taij pu 'aíjninei án huá'ateni'itze'e, ajta huá'amua'itɨcɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej huá'ajcha'ɨre'e. Jee xaa, tɨ pua'a hui ja'atɨ ayén tí'ijxe'eve'e tɨ a'ij pua'a huá'uruuren, ayée pu ti'ihuaújxɨ'epɨ'ɨntare a'ɨ́jna jemi ɨ́ ja'atɨ mej me'ín raajé'ica.

6 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'apua, a'ɨ́j mú hui jín antiújmua'areere muá'aju'u mej hua'utá'ijmɨɨl ɨ́ viite mej mi caí ché'e viiye matɨ́'ɨj mauj tihuá'ixaate'e ɨ́ teɨte. A'ɨ́j mú jín miyen tite'entiújmua'aréere muá'aju'u mej seɨcɨé ráaruuren ɨ́ jaj tɨ́'ij ayén huataújru'ure'en tɨ́j xúure'e. Ayee mú che'atá mena'a jín tite'entiújmua'aréere muá'aju'u mej puaíjtzi hua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ teɨte ɨ́ mej íiyen seijre'e ɨ́ chaanaca japua. Nain mú hui jín puaíjtzi hua'utá'asin ɨ́ cuí'ini'ira'a jɨme'e tɨ́j na'a tɨ ayén tihua'aráanajche.

7 Matɨ́'ɨj ra'antipuá'ajte'en ɨ́ mej jín naatéxajta, aj pu 'i ti'itɨ a'uun a'itaméj a'u tɨ e'etécun ɨ́ tɨ caí ámitɨeere'e a'achú tɨ ucátee. A'ɨ́ɨ pu hui hua'uténe'usi'ite'esin, ajta huá'acui'ini, ajta, hua'utémua'itɨ.

8 A'uu mú majta a'uté'e muá'aju'u ɨ́ mɨ'ɨchite caaye jetze a'ujna já'ahua'a chajta'a jetze tɨ ve'ée ɨ́ tɨ nu'u ayén téja'arájtehuaa tɨjín Sodoma, ajta ayén tɨjín Egipto. A'uu pu hua'avastara'a á'utataihuaca'a ɨ́ cúruu jetze.

9 Ayee mú mɨ'ɨchite huáruuren a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca mej nain japua huachéjme, a'u tɨ na'a seíj chuéjra'a japua, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seíj niuucari jín tí'ixaxa'a, a'achú mej pua'amé ará'ase ɨ́ teɨtejra'an. Huaíca xɨcaj japuan já'ita'a mú hua'aseíira muá'aju'u ɨ́ mɨ'ɨchite. Majta, camu huatá'acare'e muá'aju'u tɨ ja'atɨ hua'avé'enan.

10 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej íiyen huachéjme ɨ́ chaanaca japua, jeíhua mú huataújtemua'ave'esin me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej meri huá'ucuii. A'ɨ́ɨ mú majta me'ɨ́jna jín tí'iyesten, majta tiu'utaújpuaijve'esin ti'itɨ me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej caí ché'e huá'ɨtziite'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'apua ɨ́ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan, ɨ́ mej majta nu'u puaíjtzi hua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej íiyen seijre'e i chaanaca japua.

11 Tɨ́'ɨj teuumé'eca huaíca xɨcaj japuan já'ita'a, xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu huateájturaa a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej hua'apua. Ajtahua'a pu hua'utatíste ɨ́ huá'axɨejniu'uca ɨ́ mej jín ruuri. Matɨ́'ɨj mi ájhuiixɨ. Majta jeíhua tiu'utátziɨn a'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'useíj.

12 Matɨ́'ɨj mi ráanamuajri'i tɨ ja'atɨ ca'anín jín u e'icájijhuaca'a u júte'e ayén tɨjín:

—Iiya'a, xá'ajcɨɨnichi seyujna júte'e, jaitɨri jetze u ta japua.

Matɨ́'ɨj mi ticíj, mehua'aseíiraca'a ɨ́ mej huá'ajcha'ɨre'eca.

13 Jíme'en mu'u ticíj, aj pu 'i huateújca'atzɨjxɨ ɨ́ chaanaca temua'a naa. Ajta je'icáj pu é'evatzɨjxɨ ɨ́ tihuá'achi'i ɨ́ tɨ a'uun a'uvéjme'ecaa. Majta

aráhua'apuavi'ira mú huácuii ɨ teɨte tɨ'ɨj huateújca'atzɨjxɨ. Majta a'ɨ́me ɨ seica ɨ teɨte, jeíhua mú huápɨ'ɨ tiu'utátziɨn, majta rɨ́'ɨ tiraatéeje ɨ Dios.

14 Pu'uri mú á'ume ɨ mej jɨ́n rajpuaíjtzi ɨ tɨ hua'apua. Ajta pu'uri tɨ́n teja'uré'enejsin ɨ tɨ huaíca ɨ mej jɨ́n rajpuaíjtzi muá'aju'u.

Ɨ trompeeta tɨ aráhua'apua

15 Aj pu 'i a'ɨ́ɨn tɨ júte'e tí'ivaɨre'e, a'ɨ́jna tɨ aráhua'apua pú'een, a'ɨ́ɨ pu ajta ucájɨjhuaca'a. Neajta huá'unamuajri'i mej ca'anín jɨ́n tí'ixajtaca'a u júte'e, miyen tɨjɨ́n:

Pu'uri xaa te'enteájrupi ɨ tavástara'a,
a'ɨ́jna ɨ tɨ Dios ra'antíhua'u.
Pu'uri nain jɨ́n antiújmua'aree tɨ tíhua'uta'aíjte'en
a'ɨ́mej ɨ mej huachéjme a'ánna chaanaca japua.
A'ɨ́ɨ pu tíhua'uta'aíjte'esin tɨ́j na'a
tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

16 Majta a'ɨ́ɨme ɨ vaujsi ɨ mej seité japuan muáacua ará'ase, ɨ mej majta huá'ɨpuari japua e'eré'etei ɨ Dios jamuan, a'ɨ́ɨ mú aicaújtuuxɨ, majta raateánajcheca'a ɨ Dios.

17 Miyen tɨjɨ́n:

Rɨ́'ɨ tu timuaatá'aca, tavástara'a,
mɨ pej Dios pú'een,
mɨ pej pajta nain jɨ́n antí'amua'aree,
mɨ pej pajta seijre'e íjii,
mɨ pej pajta seijre'eca'a jéjcua ɨmuá.

18 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan,
matɨ́j pua'amé, jeíhua mú huápɨ'ɨ níniu'ucacuca'a.
Pajta mú'ee, pepu'uri huataniú'ucaca'a.
Pu'uri a'ájna teja'uré'ene a'ɨ́jna xɨcáara'a pej jetzen huá'axɨjte'en a'ɨ́mej ɨ mej meri huácuii.
Patá'aj rɨ́'ɨ tihua'utá'an pe'ɨ́mej ɨ mej muavaɨre'e,
a'ɨ́ɨme ɨ mej mú'eetzi jetze me'ecan tí'ixaxa'a,
majta a'ɨ́ɨme ɨ mej mú'eetzi jemi rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e.
Patá'aj rɨ́'ɨ tihua'utá'an matɨ́j pua'amé muá'astijre'e.
Capu amín tɨ pua'a miyen ve'ecán jɨ́n títetaté'en na'ari cɨliéene'e jɨ́n metítetatéin.
Patá'aj pajta hua'antipuá'ajte'en a'ɨ́mej
ɨ mej meri hua'upuá'ajte a'ɨ́mej
ɨ mej íiyen chaanaca japua huachéjme.
Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej seité japuan muáacua ará'ase.

19 Aj pu 'i a'ɨ́ɨn ɨ teyuu a'u tɨ Dios é'eseijre'e u ta japua, a'ɨ́ɨ pu antácuunareca'a. Ajta a'uun teyujta'a seijre'eca'a a'ɨ́jna ɨ chi'ij tɨ cílieen tɨ ajta tzajta'an urácatii ɨ niuucari tɨ jɨ́n te'ataújratziiri'i ɨ Dios. Matɨ́'ɨj mi huatémaxcava'axɨ a'ujna teyujta'a, majta téniuuca'a. Jéihua pu ca'anín jɨ́n ti'itéca'arajnajme'e. Huateújca'atzɨjca'a ɨ chuej, majta cáavatzɨ ɨ téetej.

12

Ɨ 'ɨíta'a, ajta ɨ cu'ucu'u

1 Aj pu 'i ti'itɨ huataseíjre u júte'e ɨ nej jɨ́n rɨ́'ɨ te'utaseíj. 'Ɨíta'a pu seijre'eca'a tɨ ayén éene'en ti'itéchejca'a cɨ́xuri jɨme'e tɨ naa ti'itetáatɨye'i tɨ́j ɨ xɨcaj. Ajta máxcɨra'i japua újveeca'a a'ɨ́jna ɨ 'ɨíta'a. A'ɨ́ɨ pu curuun ajta u'uteárujte'ecaa tɨ

jetzen seijre'eca'a ti'itɨ cumu xu'ura'ave. Ayee mú ará'aseca'a a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua.

2 Pu'uri autájucaca'a, ajta ruyeineca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rá'acui'icaa a'iné pu'uri tín tiyaúj a'ame.

3 Ajtahua'a seɨj huataseíjre. Me'ecui xaa, a'ɨ́jna ɨ́ cu'ucu'u ɨ́ tɨ pa'u, ɨ́ tɨ vivéj. Arahua'apuáca pu huíjmu'uu, ajta tamuáamuata'a ave'ehuájmee. A'ɨ́ɨ pu ajta ru'uteárujte'ecaa ɨ́ curuun ɨ́ tɨ aráhua'apua.

4 Ajta, rucuasi pu jín hua'aré'ana je'icáca a'ɨ́mej ɨ́ xu'ura'ave ɨ́ mej júte'e é'eseijre'e. Aj pu 'i hua'ajájpuaca'a. Aj pu 'i huaje'icáahua'axɨ íiyen chaanaca japua. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ cu'ucu'u, áa pu vejli'i jemin a'utéechaxɨ a'ɨ́jna ɨ́ 'íita'a tɨ ari tín tiyaúj a'ame tɨ́'ij raatéci'ɨme tɨ́'ij huanú'ihua ɨ́ uneeca'i.

5 Aj pu 'i tiyaúj já'araa, teáatacan. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ ca'anéeri jín tíhua'uta'aíjte'esin matíj mena'a pua'amé ɨ́ mej chaanaca japua é'eme'ecan. Ajta a'ɨ́ɨn uneeca'i, Dios pu ya'uví'itɨ u ta japua a'u tɨ é'eseijre'e ɨ́ ɨpuari tɨ japuan acájca ɨ́ Dios.

6 A'ɨjna ɨ́ 'íita'a, áa pu huataúruu a'ujna púɨme'en a'u tɨ caí é'e ja'atɨ, a'u tɨ ajta Dios rɨ́'ɨ yá'uruurijtze. A'uu pu á'ateeri a'achú cumu seivi'ira'a japuan tamuáamuata'ate japuan huaícate xɨcaj. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu racha'ɨ́ɨ a'ame.

7 Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej huaténe'use'en ɨ́ ta japua. A'ɨjna ɨ́ Miguel, majta ɨ́ mej jamuan tí'ivaɨre'eca'a, a'ɨ́ɨ mú rané'usi'ite'eca'a me'ɨ́jna ɨ́ cu'ucu'u, majta me'ɨ́jna ɨ́ mej ravaɨre'eca'a ɨ́ cu'ucu'u.

8 Matɨ́'ɨj mi hua'utéemua'itɨ me'ɨ́jna ɨ́ cu'ucu'u, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej ravaɨre'eca'a. Capu ché'e hua'utá'a mej me'uun a'uté'uuca'a u ta japua.

9 Matɨ́'ɨj mi ye'icájrɨe me'ɨ́jna ɨ́ cu'ucu'u tɨ vivéj, a'ɨ́jna ɨ́ cu'ucu'u tɨ jéjcua ɨmuá seijre'eca'a, a'ɨ́jna ɨ́ tej tiyen ratamuá'amua tɨjín tiyaaru'u, teajta ɨ́ tej tiyen ratamuá'amua tɨjín Satanás. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ tɨ huá'acuanamua matíj mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Aj mú mi aye'icájrɨe íiyen chaanaca japua, jamuan ɨ́ mej ravaɨre'eca'a.

10 Netɨ́'ɨj ni ráamua'areeri'i tɨ ja'atɨ a'uun ta japua a'utéveeca'a. Tɨ'ɨquí ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a ayén tɨjín:

—Pu'uri hui xaa ayén teja'uré'ene tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ taDioj ari hua'irájtuaa a'ɨ́mej ɨ́ mej rá'astijre'e. Pu'uri nain jín antiújmua'aree tɨ ij tíhua'uta'aíjte'en naíjmi'ica tíj na'a rusén jɨme'e. Pu'uri hui nain jín tira'ɨ́jca a'ɨ́jna ɨ́ Ciríistu'u tɨ ari ra'antíhua'u, a'iné pu'uri ya'ucájrɨe a'ɨ́jna tɨ tihuá'axajtzi'i ɨ́ ta'ihuaamua'a. Nain xɨcaj tzajta'a, ajta nain tɨca'ari tzajta'a, a'ɨ́ɨ pu hui ayén tihuá'axajtzi'i a'ɨ́jna jemi ɨ́ Dios.

11 'Majta me'ɨ́n ɨ́ ta'ihuaamua'a, a'ɨ́ɨ mú me'ɨ́jna jín ra'antimuá'itɨ me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Cáne'a ra'iráaxɨre ɨ́ ruxuure'e tɨ́j muaɨ'ɨvéjri ɨ́ Dios jemi, majta mú ra'antimuá'itɨ me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen tihua'utá'ixaate'eca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ jíme'en raxa ɨ́ Ciríistu'u. Camu a'atzu raatéxɨeehuataca'a mej rá'astijre'e. Capu amɨ́n a'ij tɨ pua'a ja'atɨ ayén huá'aneeche tɨ huá'ucui'ini. Maúche'e mú rá'aviicua'i.

12 'Setá'aj siyen huaújtemua'ave'en mɨ sej seyun seijre'e ta japua, seajta mú'een, mɨ sej seyun tí'ivaɨre'e. Seajta mú'een, mɨ sej seyun huachéjme se'újna chaanaca japua, seajta mú'een, mɨ sej se'uun a'uté'uuca'a ɨ́ jaj japua, cui'i xaa, a'iné mú'ejmi jemi ari huataseíjre a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u. Ajta í'iniu'ucamɨ'ɨ huápɨ'ɨ a'iné pu'uri ramua'aree tɨ caí ché'e á'ateeri, a'iné Dios pu'uri ra'iteánajsin. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Dios.

13 Ajta a'ɬin ɨ cu'ucu'u, tɨ'ij ráamua'areeri'i tɨ a'uun é'ejve ɨ chaanaca japua, aj pu 'i raatavén a'ɬjna ɨ 'ɬíta'a ɨ tɨ tiyaúj já'araa.
14 Ajta Dios pu ayén tiraatá'a a'ɬjna ɨ 'ɬíta'a tɨ ráavaɨre'en tɨ'ij ca'anacan tícheni a'u tɨ a'ij éene'e a'ɬjna jemi ɨ cu'ucu'u. Ajta Dios pu ti'ijmícua a'ame. Aj pu 'i a'uun a'ará'a a'u tɨ caí é'e ja'atɨ, a'u tɨ ajta Dios rɨ'ɨ tiyá'uruurijtze. A'uu pu á'ateeri a'achú cumu huaíca nine'ira'a japuan já'ita'a.
15 Aj pu 'i a'ɬin cu'ucu'u jeíhua jaj aijxɨre án ruténe'etze'e tɨ'ij ya'ujaújte'en, ajta rá'ujamɨste'en a'ɬjna ɨ 'ɬíta'a.
16 Ajta a'ɬin ɨ chuej, a'ɬi pu raatévaɨ a'ɬjna jɨme'e tɨ a'utátzi'ite tɨ'ij ateárute ɨ jaj, ɨ tɨ ra'ijxɨre ɨ cu'ucu'u án ruténe'etze'e.
17 Aj pu 'i a'ɬin cu'ucu'u raatájaaxɨejvi'iri'i a'ɬjna ɨ 'ɬíta'a. Ajta á'uraa. Aj pu 'i a'utéjche tɨ hua'uténe'usi'ite'en a'ɬmej ɨ seica, ɨ mej yaújmua'ame'en pú'een a'ɬjna ɨ 'ɬíta'a. A'ii mú a'ɬin pú'een ɨ mej miyen rá'astijre'e a'ij tɨ tihuá'aijte'e ɨ Dios, ɨ mej majta te'anxájta me'ɬjna jɨme'e ɨ Jesús.

13

Jɨme'en ɨ mej hua'apua ɨ mej majta huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e seijre'e

1 Ajta a'ɬin ɨ cu'ucu'u, a'ɬi pu a'uun a'utéechaxɨ ja'apuaíri japua, a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ jaj tɨ ve'ée.
Netɨ'ij ni ja'atɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e huaseíj. A'ɬi pu ɨ jaj tzajta'a tɨ ve'ée a'itamé'eca'a. Tamuáamuata'a pua'améca pu ave'ehuájmee, ajta arahua'apuáca huíjmu'uu. Curuun pu te'uteárújti'ihuaca'a ɨ ru'e'ehuáj jetze seij ajta seij, ajta ayée pu té'eyu'usi'i a'ɬjna jetze ɨ mu'úura'an a'ij tɨ ántehuaa tɨ a'ij pua'a namuajre'e ɨ Dios jemi.
2 Ayee pu seijre'eca'a a'ɬjna ɨ tɨ'itɨ ɨ nej raaseíj. Ayee pu éene'e seijre'eca'a tɨj jɨripu. Ayee pu éene'e tɨ'ɨɬcajme tɨj juutze'e. Ayee pu ajta 'een anténi tɨj muajye. Ajta a'ɬin ɨ cu'ucu'u, a'ɬi pu nain raatátui a'ɬjna ɨ tɨ'itɨ ɨ rumuárɨ'eri'ire'ara'an, ajta tɨj na'a tɨ jín tí'aijta, ajta ɨ tɨ jín jeíhua antiújmua'aree.
3 Cu xɨee tɨ'ipuaíjti'ihuaca'a seij ɨ mu'úura'an tɨ'ij huámɨ'ɨni. Ajta, ajtahua'a pu huarúj a'ɬjna ɨ tɨ tɨ'ipuaíjti'ihuaca'a. A'ɬj pu jín naíjmi'i matɨj mena'a mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, jé'ecan mú rɨ'ɨ tira'utaseíj, majta ra'ará'astijre me'ɬjna ɨ tɨ'itɨ.
4 Majta me'ín ɨ teteca, a'ɬi mú raateánajcheca'a me'ɬjna ɨ cu'ucu'u a'iné pu'uri a'ɬin cu'ucu'u raatátui a'ɬjna ɨ tɨ'itɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e ɨ tɨ jín antiújmua'aree. Majta me'ín teɨte raateánajcheca'a me'ɬjna ɨ tɨ'itɨ. Ayee mú tɨjín:
—¿A'ataani ayén 'een tɨj amɨjna mɨ tɨ'itɨ? ¿A'iné auj tɨ'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ raaténe'usi'ite'en tɨ ij raatémua'itɨn? Capu xaa ne'u ja'atɨ. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.
5 Ca'anɨjra'a pu raatá'a tɨ'ij á'ujtzaahuate'e huápɨ'ɨ ɨ Dios jemi. Ayee pu tiraatá'a tɨ ayén á'ateevi'in tɨ a'ɬjna jín antiújmua'areere tɨ jeíhua huápɨ'ɨ a'ij pua'a tí'ixajta. Ayee pu á'ateere a'achú cumu hua'apuate máxcɨra'i japuan hua'apua.
6 Aj pu 'i a'utéjche tɨ a'ij pua'a tí'ixajta ɨ Dios jemi a'ɬjna jɨme'e tɨ ruseíj ayén huaújruu tɨj ɨ Dios. Jé'ecan pu a'ij pua'a tirá'ixaa a'ɬjna ɨ Dios, ajta a'ɬmej ɨ mej a'uun é'eseijre'e ɨ Dios jemi u ta japua. A'ɬi mú tɨ'ivaɨre'e matɨj chi'ira'an ɨ tɨ tzajta'an seijre'e ɨ Dios.
7 Ajta a'ɬin ɨ cu'ucu'u, a'ɬi pu ca'anɨjra'a raatá'a tɨ'ij hua'uténe'usi'ite'en a'ɬmej ɨ mej rɨ'ɨ tí'iteseijre'e ɨ Dios jemi. Ajta ayén tiraatá'a tɨ'ij hua'utémua'itɨn. Ayee pu ajta tiraatá'a tɨ a'ɬjna jín antiújmua'areere tɨ'ij tíhua'uta'aíjte'en matɨj

menaˈa puaˈamé yen seijreˈe íiyen chaanaca japua, aˈɨ́me teɨtejraˈa, matɨ́j menaˈa mej seɨ́j jetze airaújneijte majta aˈɨ́me ɨ́ mej seɨj chuéjraˈa japua éˈemeˈecan, tɨ́j naˈa ɨ́ tɨ seijreˈe ɨ́ huaˈaniuuca.

8 Matɨ́j menaˈa puaˈamé íiyen huachéjme ɨ́ chaanaca japua, aˈɨ́ɨ mú ranáˈamicheˈe muáˈajuˈu, matɨ́j menaˈa ɨ́ mej caí éˈeyuˈusiˈihuacaˈa ɨ́ yuˈuxari jetze ɨ́ tɨ raˈáa aˈɨ́jna ɨ́ Cáneˈa ɨ́ tɨ huaméˈere tɨ́ˈɨj caí xɨ huataseíjre ɨ́ chaanaca. Aˈɨjnaɨjnaɨjnaɨjna ɨ́ yuˈuxari, aˈii pu aˈɨ́ɨn púˈeen tɨ jetzen téˈeyuˈusiˈi aˈij tɨ ántehuaa seɨj ajta seɨj matɨ́j menaˈa puaˈamé ruuri huateáturaa jemin ɨ́ Cáneˈa tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe.

9 Tɨ puaˈa jaˈatɨ huiteájnamua, chéˈe aˈɨ́ɨn temuaˈa naa tiráanamua.

10 Tɨ puaˈa pɨ́tiˈihuáujxɨˈepɨˈɨntareˈen, mej seɨ́j huatevíˈiran mej raˈiteáanan, aˈɨ́ɨ mú xaa raatévɨˈira. Tɨ puaˈa jaˈatɨ titéecuiˈini chun jɨmeˈe, ayée pu tiúˈujxeˈeveˈe tɨ ayén cheˈatá aˈɨ́jna jɨ́n tiúˈumɨˈɨni. Ayee pu Dios ayén tiˈhuaˈutajé aˈɨ́mej ɨ́ mej rɨ́ˈɨ tɨ́ˈiteseijreˈe ɨ́ jemin mej mi teˈutáviicuaˈi, mej mi majta ráˈatzaahuateˈe.

11 Netɨ́ˈɨj ni seɨ́j huaseɨ́j ɨ́ tiˈitɨ tɨ aˈitanej á chuaataˈa. HuaˈapuacaHuaˈapuacaHuaˈapuaca pu aveˈehuájmee tɨ́j cáneˈa. Ayee pu ajta tɨ́ˈixaxaˈa tɨ́j ɨ́ cuˈucuˈu.

12 Aˈɨɨɨ

huaté'uuca ɨ mej anxíte japuan hua'apuate japuan muáacua vi'ira'a ará'ase. Ayee pu té'eyu'usi'ihuaca'a aj huá'acuaatze'e a'ij tɨ ántehuaa a'ɨ́jna ɨ Cáne'a, ajta a'ij tɨ ántehuaa a'ɨ́jna ɨ tɨ rájya'upua.

2 Netɨ́'ɨj ni ráanamuajri'i tɨ ja'atɨ u ta japua teja'utaxájtaca'a. Ayee pu namuajre'eca'a tɨ́j jaj tɨ sihuájna ca'anín. Ayee pu ajta namuajre'eca'a matɨ́j mej téniuuca'an huápɨ'ɨ. Ajta ɨ niuucari ɨ tɨ jín tiu'utaxájtaca'a, ayée pu namuajre'eca'a matɨ́j a'ɨ́ime ɨ mej tí'icuiina a'ɨ́jna jetze ɨ aarpa.

3 Majta miyen tí'ichuiicaca'a seɨ́j jɨme'e ɨ chuiicari ɨ tɨ jéjcua a'ɨ́jna jemi ɨ Dios, majta a'ɨ́mej jemi ɨ mej muáacua ɨ mej ruuri, majta a'ɨ́mej jemi ɨ vaujsi ɨ mej seité japuan muáacua ará'ase. Capu ja'atɨ raayɨ́'ɨtɨhua'a tɨ tiu'utáchuiica a'ɨ́jna jɨme'e ɨ chuiicari sino a'ɨ́ɨ mu'u ɨ mej anxíte japuan hua'apuate japuan muáacua vi'ira'a ará'ase, ɨ tɨ a'ɨ́ɨn Cáne'a tiu'unájchitaca'a ɨ mej jɨ́me'en té'echa'ɨ́ica'a ɨ Dios jemi. Matɨ́'ɨj mi mauj iyá'ujujhua'ane'en íiyen chaanaca japua.

4 A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej caí ti'ihuaújxana'acɨre 'úucate jemi a'iné a'ɨ́ɨ mú urarɨ́'eneme'eca jín á'ujujhua'ane'e. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej miyen á'ujujhua'ane'e a'ɨ́jna jamuan ɨ Cáne'a a'u tɨ na'a tɨ á'ume. A'ɨ́ɨ pu hua'irájtuaa huá'a tzajta'a a'ɨ́mej ɨ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Cáne'a, a'ɨ́ɨ pu ayén che'atá na'a huávi'itɨste'esin ɨ Dios jemi tɨ́j ja'atɨ tiu'utátuiire'esin ɨ Dios jemi a'ɨ́jna ɨ 'icɨɨri tɨ amuacaí ajtanéj. Jamuan ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu ajta hua'ancuré'evi'itɨ.

5 Ajta a'ɨ́ɨme, camu a'atzu tí'ihua'itaca, sino temua'a mú urarɨ́'ene'en seijre'e ɨ Dios jemi.

A'ij mej tiu'utaxájtaca'a ɨ mej huaíca ɨ mej tí'ivaɨre'e u ta japua

6 Netɨ́'ɨj ni seɨ́j huaseíj tɨ ta japua tí'ivaɨre'e. Júte'e pu rá'ara'aca'a tɨ́'ɨj tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari ɨ mej jín huataújtemua'ave'en matɨ́j mej na'a rusén jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu rá'ara'aca'a tɨ́'ɨj tihua'utá'ixaate'en matɨ́j mena'a pua'amé yen huachéjme i chaanaca japua, matɨ́j mena'a pua'amé ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, matɨ́j mena'a pua'amé me'ín pú'een ɨ teɨte, matɨ́j mena'a pua'amé ɨ me'ín pú'een ɨ teɨtestemua'ame'en, majta naíjmi'i a'ɨ́mej ɨ mej seɨcié tí'ixaxa'a.

7 Aj pu 'i ca'anín jín ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Setá'aj rá'atese'e ɨ Dios, setá'aj seajta rɨ́'ɨ tiraateájtuaani a'iné pu'uri ayén teja'uré'ene a'ájna tɨ jetzen Dios huá'axɨjte'en naíjmi'ica ɨ teɨte. Setá'aj raná'amiche'en a'ɨ́jna tɨ raatéttaahuaca'a ɨ ta japua, ajta ɨ chaanaca, ajta ɨ jaj tɨ ve'ée, ajta a'u tɨ na'a tɨ huajaíxavi'ijmee.

8 Aj pu 'i seɨj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ tɨ hua'apua, a'ɨ́ɨ pu cujta'an tiu'uxájtajme'e. Ayen tɨjín:

Single Line Comp —Pu'uri á'ave. Nain pu jín á'ave a'ɨ́jna ɨ Babilonia a'ɨ́jna ɨ tɨ hua'utétɨmua'iraste a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huá'a jamuan huateújxana'acɨre matɨ́j mena'a pua'amé seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecantaca'a. Dios pu ajta raatétɨmua'iraste'esin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ niu'ucamɨ́'ɨ.

9-10 Aj pu 'i seɨj tɨ ta japua tí'ivaɨre'e, a'ɨ́jna ɨ tɨ huaíca, a'ɨ́ɨ pu ajta cujta'an tiu'uxájtajme'e ca'anín jɨme'e tɨjín:

—Tɨ pua'a hui ja'atɨ raná'amiche'en a'ɨ́jna ɨ tevi tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e, ajta a'ɨ́jna ɨ tevi, ajta ayén tira'utéca'anen mej rá'usiɨɨmua'an ɨ cuaatzeájra'an jetze nusu muájca'are'ara'an jetze a'ij tɨ ántehuaa a'ɨ́jna ɨ tɨ'itɨ ɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e, Dios pu ajta raatétɨmua'iraste'esin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ niu'ucamɨ́'ɨ. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ ja'atɨ, tɨ'itɨ pu hui antí'isin tɨ ayén ráaruuren tɨ́j a'ɨ́jna ɨ huá'ave'eri tɨ caí

ti'iti ranaxca, í mej jín huá'acui'ica. A'íi pu ajta rajpuaíitzi a'ame í taij jime'e, ajta a'íjna jime'e ti ayén té'eeca tíj tepústi'i. Ayee pu hui tirajpuaíitzi a'ame huá'a jemi í mej ta japua tí'ivaire'e, ajta a'íjna jemi í Cáne'a.

11 'Ajta a'íin í citzij ti ájcitziu a'íjna jime'e í mej jín rajpuaíjtzi, ayée pu hui á'ateeri tíj na'a rusén jime'e ti ajcitziúuta a'ame. Capu ajta hua'atá'aca mej huaújse'upe'en túјca'ari tzajta'a nusu tíca'ari tzajta'a. Ayee mú hui tirajpuaíitzi muá'aju'u a'íime í mej rana'amiche me'íjna í ti'itij, ajta í tevi, matíj mena'a mej miyen ra'ancuré'a í mej jín huá'a jetze ra'uyú'uxa a'ij ti ántehuaa a'íjna í ti'iti.

12 'A'íj pu jín, Dios ayén tihuá'ajee a'ímej í mej rí'i tí'iteseijre'e í jemin mej mi te'utáviicua'i, a'ímej í mej rá'astijre'e a'ij ti tiu'uta'aíjtaca'a í Dios, a'ímej í mej majta rá'atzaahuate'e me'íjna í Jesús.

13 Netí'ij ni ráanamuajri'i ti ja'ati júte'e teje'icáxajtaca'a. Ayee pu tinaatá'ixaa tijín:

—Patá'aj piyen tira'utéeyu'uxa yee: "Tíj na'a ti yú auca'ití a'ame, miché'e rí'i titeújmuajte'e a'íime í mej rá'atzaahuate'e í tavástara'a." Ajta a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayén tijín: "Jee xaa ne'u, rí'i pu Dios tihua'utá'a a'iné pu'uri ri'iri mej huaújse'upe'en, mej mi caí ché'e ti'iti jín á'aviicua'ire'e, a'iné pu'uri tihua'ucí'i í mej raamuá'iti me'íjna jime'e mej tiu'umuári ej."

I ti chuej japua tiú'uciire

14 Netí'ij ni neajtahua'a atáneereca'a. ¡Me'ecui xaa! A'íj nu huaseíj í jaitiri ti cuaiina. Seij pu ajta a'íin japuan újcatii ti ayén seijre'eca'a tíj teáata'a. A'íi pu curuun uteárujte'ecaa ti oro jín taavíjhuaca'a, ajta ru'itéchueeca'a ruri'iríinta'a pújme'en í chun ti aicaújtuta ti ajta temua'a naa te'entámiimi.

15 Aj pu 'i seij ti ta japua tí'ivaire'e a'uun a'irájraa u teyujta'a. A'íi pu ca'anín jín ayén tiraatajé a'íjna ti jaitiri japua án á'ujcatii, a'íi pu ca'anín jín tiu'uré'eveijcheca'a í chaanaca japua, ajta tiu'uré'etzaj tíj na'a ti tiú'uciireca'a.

17 Aj pu 'i seij ti ta japua tí'ivaire'e ajta a'uun e'irájraa u teyujta'a. A'íi pu ajta ru'itéchueeca'a seíj í chun ti aicaújtuta, ti ajta temua'a naa te'entámiimi.

18 Aj pu 'i seij ti ta japua tí'ivaire'e, a'uun e'irájraa a'u ti a'utéjvee a'íjna í mej japuan tí'imuai'ivajtaca. A'ii pu a'íin pú'een í ti a'íjna jín antiújmua'aree í taij jime'e. Aj pu 'i ayén tiraatajé a'íjna í ti ru'itéchueeca'a í chun ti aicaújtuta, ti ajta antámiimi. Ayen tijín:

—Patá'aj hui raaré'eveijche, pajta rájsei re'en í táca'ira'an í pi'ista ti a'uun a'uvéjme í chaanaca japua a'iné pu'uri cuasi a'íjna í uuva.

19 Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu 'i a'íin ayén raaré'eveijcheca'a í chaanaca japua, ajta rájseij a'íjna í ti tiú'uciireca'a í chaanaca japua. Aj pu 'i a'uun ya'ucáahua'axi a'íjna tzajta'a í mej jín rajaachi í uuva a'u ti Dios ya'ujáche a'íjna jime'e ti huápi'i niu'ucami'i.

20 Aa mú ya'ujáche á pua'acié á chajta'a. Xúure'e pu airámi'iyeca'a a'íjna í mej rá'ajache. Temua'a pu te'utí'i já'araa. Ayee pu te'utí'i a'utí imuá a'atá'ase í xáachime'ara'an jetze í cahuaayu'u. Ajta, ayée pu a'uyaúucan japua huami'iyéjraa a'achú cumu huaíca ciento kilómetros.

15

A'ɨ́me ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e, ajta ɨ́ puaíjtzi tɨ aráhua'apua

1 Netí'ɨj ni neajtahua'a seɨ́j huaseíj ɨ́ tɨ ta japua jeíhua ruxe'eve'e. Jé'ecan nu rí'ɨ tira'utaseíj. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua, ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase. A'ɨ́j mú jín antiújmua'aree me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ puaíjtzi ɨ́ tɨ ayén ará'ase a'achú cumu aráhua'apua. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ nain jín te'entipuá'ajte ɨ́ tɨ jíme'en Dios ayén puaíjtzi hua'utá'asin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ.

2 Netí'ɨj ni ti'itɨ huaseíj. Naa pu tí'imesti. Aa pu a'umuáanijme'ecaa, cu xɨee viidrio na'a, taij tɨ tzajta'an seijre'e. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej raatéemua'itɨ me'ɨ́jna ɨ́ tevi tɨ huápɨ'ɨ tesi'ire'e, majta ɨ́ tevi tɨ ravaɨre'e, majta ɨ́ tɨ jín ti'itɨée á'aye'i ɨ́ tɨ jín ayén ántehuaa, a'úu mú huaté'uuca'a a'utí e'eve'e'ástɨme a'ɨ́jna ɨ́ viidrio tɨ amuáanijmee. A'ɨ́ɨ mú te'ité'ɨ'ɨca'a rumuájca'a jetze me'ɨ́jna ɨ́ aarpa tɨ Dios hua'utapuaíjve mej mi me'ɨ́jna jín tiu'utácuiina ɨ́ amɨ́n.

3 Majta miyen me'ɨ́jna jín tí'ichuiicaca'a me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Moisés tɨ tí'ivaɨre'eca'a ɨ́ Dios jemi, majta me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j ɨ́ Cáne'a. Miyen tɨjɨ́n:

Jé'ecan pej huápɨ'ɨ rí'ɨ naa huarɨ́j
patí'ɨj tu'irájtuaa mú'ee, tavástara'a,
mɨ pej Dios pú'een, pej pajta nain jín antí'amua'aree.
A'ɨ́j tu jɨ́n rí'ɨ te'utaseíj.
Tɨ́j na'a a'ij pej rɨcɨ, xɨ́'epɨ'ɨn pej rɨcɨ,
pajta tzáahuati'ira'a jín raaxɨ́'epɨ'ɨntare'e,
mɨ pej piyen tí'aijta
tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

4 Naími'ɨ mú miyen rí'ɨ timuaateájtuaani,
majta rí'ɨ timuaatá'asin, mú'eetzi,
mɨ pej tavástara'a pú'een,
a'iné mú'ee pej aseíj rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e ɨ́ Dios jemi.
Naíjmi'i ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'ɨ́ɨ mú a'uvé'eju'u muá'aju'u
mej mi muaateánajche,
a'iné pepu'uri tíhua'utaseíjrate pej piyen xɨ́'epɨ'ɨn huarɨ́j a'ij tɨ tiraavíjte'e.

5 Netí'ɨj ni atáneereca'a tɨ pua'a ari te'entácuuni'i u teyujta'a a'u tɨ e'irácatii a'ɨ́jna ɨ́ tɨ te'anxájta a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Dios.

6 Matí'ɨj mi me'uun a'iráacɨ u teyujta'a a'ɨ́ime ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase. Mu'uri ráatɨsime'e ɨ́ puaíjtzi ɨ́ tɨ ajta aráhua'apua ará'ase. Cɨ́ɨxuri mú majta ti'itechée tɨ mé'e ti'itetáatɨye'i temua'a naa. Majta mú avé'ejɨ'ɨcɨ'ihuajme'ecaa án rútaviitze'e puaasi jɨme'e tɨ oro jín taavíjhua.

7 Ajta seɨj ɨ́ mej muáacua ɨ́ mej ruuri, a'ɨ́ɨ pu hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite a'ɨ́mej ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase a'ɨ́jna ɨ́ tuxa'a ɨ́ tɨ avé'ejɨstijmee ɨ́ tɨ jín huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ ɨ́ Dios ɨ́ tɨ ɨ'irúuri rusén jɨme'e. Seɨj ajta seɨj pu hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite a'ɨ́jna ɨ́ tuxa'a.

8 Aj pu 'i temua'a téjcɨtziujtareca'a u teyujta'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ Dios. Ajta, jeíhua pu huápɨ'ɨ huatátzareajraa. Aj pu 'i temua'a te'uhuájɨsteca'a u teyujta'a a'ɨ́jna ɨ́ cɨtzij. Capu ché'e huatárɨ'ɨristareca'a tɨ seɨj a'uun a'uteárute u teyujta'a ajta mena'a caí ra'antipuá'ajte'en ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase mej puaíjtzi hua'utá'an ɨ́ tɨ ajta aráhua'apua ará'ase.

16

Ɨ cutzape'e tɨ a'ɨ́jna jín avé'ejɨste a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios huápɨ'ɨ niu'ucamɨ́'ɨ

1 Netɨ́'ɨj ni seɨ́j huaseɨ́j ɨ́ ja'atɨ tɨ a'uun a'utéveeca'a u teyujta'a. Tɨ'ɨquí ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Sericu, setá'aj hui á ya'ucáxɨre'en ɨ́ chaanaca japua tɨ́j na'a ɨ́ tɨ avé'ejɨsti ɨ́ cutzape'e jetze ɨ́ tɨ aráhua'apua ará'ase mej mi ráamua'aree tɨ huápɨ'ɨ niu'ucamɨ́'ɨ ɨ́ Dios.

2 Jɨme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna, aj pu 'i seɨj u a'uvé'emej. Tɨ'ɨquí á ya'ucájrɨe ɨ́ chaanaca japua ɨ́ cutzape'e jetze tɨ aramuáacua. Aj pu 'i huá'a japua rájve a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jín i'icá'atzata ɨ́ tɨ a'ɨj pua'a té'eeca, ajta ɨ́ tɨ a'ɨj pua'a seijre'eca'a. Ayee pu tihuá'uruu a'ɨ́mej tɨ huá'a jetze té'eyu'usi'ihuaca'a a'ɨj tɨ ántehuaa a'ɨ́jna ɨ́ tɨ'ɨtɨ, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej raateánajcheca'a.

3 Ajta, ɨ́ tɨ hua'apua, a'ɨ́ɨ pu ajta á ya'ucájrɨe ɨ́ cutzape'e ɨ́ tɨ aramuáacua japuan ɨ́ jaj tɨ ve'ée. Jíme'en pu'u ayén huarɨ́j, aj pu 'i seɨcɨé huaújruu ɨ́ jaj tɨ́j xúure'e tɨ airámɨ'ɨyeca'a tevi jetze tɨ huamɨ́'ɨ. Ajta, naíjmi'ɨ ɨ́ mej jaj tzajta'a chejca'a, a'ɨ́ɨ mú huácuii.

4 Ajta ɨ́ tɨ huaíca, a'ɨ́ɨ pu á ya'ucájrɨe a'ɨ́jna ɨ́ seɨj ɨ́ tɨ cutzape'e jetzen aramuáacua ɨ́ játe'ana tzajta'a, ajta japuan a'u tɨ e'ejaíjxajme. Jíme'en pu'u ayén huarɨ́j, tɨ́j na'a tɨ tí'iseijre'e seɨcɨé pu huaújruu tɨ́j xúure'e.

5 Netɨ́'ɨj ni ráanamuajri'ɨ ɨ́ tɨ a'ɨ́jna jín antiújmua'aree ɨ́ jaj, a'ɨ́ɨ pu ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Xɨ́'epɨ'ɨn pej hui huarɨ́j pe'ɨ́jna jɨme'e pej hua'uxɨ́jte, mú'ee, mɨ pej jéjcua ɨmuá seijre'eca'a, pajta ɨ́jii pej pauj seijre'e.

6 'Naa pu hui xɨ́'epɨ'ɨn a'iné a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca mu'uri huá'ucuii a'ɨ́mej ɨ́ mej mú'eetzi jemi rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej mú'eetzi jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. A'ɨ́j pej jín peri hua'utá'a mej majta xúure'e huayé'en. Ayee mú hui éeni'icɨ'e ra'antimuá'itɨ.

7 Netɨ́'ɨj ni ráanamuajri'ɨ tɨ ja'atɨ tɨ a'uun a'utéveeca'a jetzen a'u mej tejé'emuaɨ'ɨvajtaca. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Jee xaa ne'u, tavástara'a, mɨ pej Dios pú'een, mɨ pej hui pajta nain jín antí'amua'aree. Tzáahuati'ira'a pej jín huá'axɨjte'e. Naa pu tiraavíjte'e a'ɨj pej tihua'utá'a.

8 Ajta ɨ́ tɨ muáacua, a'ɨ́ɨ pu á ya'ucájrɨe ɨ́ cutzape'e a'ɨ́jna japua ɨ́ xɨcaj. Ajta ayén tiraatá'a a'ɨ́jna ɨ́ xɨcaj tɨ huá'uta'ixɨ'ɨri.

9 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca, huá'ataixɨ'ɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ téjxɨcaca'a. Majta a'ɨj pua'a tiraatajé ɨ́ Dios ɨ́ tɨ a'ɨ́jna jín antiújmua'aree tɨ puaíjtzi hua'atá'aca. Camu raatéxɨeehuataca'a a'ɨ́jna tɨ a'ɨj pua'a een a'ɨj mej rɨcɨ, camu majta rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios.

10 Ajta ɨ́ te'anxívi, a'ɨ́ɨ pu ajta á ya'ucájrɨe a'ɨ́jna ɨ́ cutzape'e a'ɨ́jna japua a'u tɨ e'ecájca a'ɨ́jna ɨ́ tɨ'ɨtɨ tɨ a'ɨj pua'a een. Jíme'en pu'u ayén huarɨ́j, huápɨ'ɨ pu huateátɨca'areca'a a'u tɨ tejé'aijta. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca, a'ɨ́ɨ mú avá'ujche'eve'e ɨ́ runeanu jetze me'ɨ́jna jɨme'e mej jeíhua huápɨ'ɨ rajpuaíjtzica'a.

11 Majta jeíhua mú a'ɨj pua'a tiraatajé me'ɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ tɨ ta japua é'eseijre'e me'ɨ́jna jɨme'e mej jeíhua huápɨ'ɨ rajpuaíjtzica'a. Camu majta a'atzu raatéxɨeehuataca'a a'ɨj mej rɨjcaa tɨ a'ɨj pua'a een.

12 Ajta ɨ́ tɨ arájsevi, a'ɨ́ɨ pu ajta á ya'ucájrɨe ɨ́ cutzape'e a'ɨ́jna japua ɨ́ játe'ana ɨ́ tɨ ve'ée tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Eufrates. Jíme'en pu'u ayén huarɨ́j, aj pu 'i nainjapua ateáxɨ'ɨ ɨ́ játe'ana. Ayee pu 'een jín ateáxɨ'ɨ mej mi antácɨine a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta a'u tɨ 'eíjninei ɨ́ xɨcaj.

13 Netɨ́ˈɨj ni huaˈuseíj ɨ́ mej huaíca ɨ́ mej aijneájxɨ huáˈateniˈitzeˈe aˈɨ́jna ɨ́ cuˈucuˈu, ajta aˈɨ́jna ɨ́ tiˈitɨ tɨ aˈij puaˈa een, ajta aˈɨ́jna tɨ huáˈa jetze meˈecan tíˈixaxaˈa huaˈitzi jɨmeˈe. Ayee mú seijreˈecaˈa matɨ́j teecujse. Aˈii mú aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ xɨéjniuˈucari ɨ́ mej aˈij puaˈa ˈeen.

14 Aˈii mú majta aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ xɨéjniuˈucari ɨ́ mej tiyaaruˈu jetze ajtéˈmeˈecan. Aˈɨ́ɨ mú áˈujujhuaˈan nainjapua ɨ́ chaanaca mej mi huáˈajseɨreˈen aˈɨ́mej ɨ́ mej tíˈaijta íiyen chaanaca japua mej mi huaténeˈuseˈen aˈɨ́jna xɨcáaraˈan tɨ huápɨˈɨ ruxeˈeveˈe tɨ́ˈɨj aˈɨ́ɨn huataseíjreˈen ɨ́ Dios tɨ nain jɨ́n antiújmuaˈaree.

15 Ayee pu tɨjɨ́n: “MeˈecuiI xaa, yee nu hui uvéˈenejsin tɨ́j nahuaˈari tɨ avíitzi jɨ́n aˈuteáruˈipi ɨ́ huáˈa chiˈita. Rɨ́ˈɨ pu tiraatáˈa aˈɨ́jna tɨ aˈatánee, ajta jɨ́n tiˈitéechen tɨ́ˈɨj caí muaˈaviˈi áˈucheˈecaneˈen, mejseiíra ɨ́ teɨte ɨ́ tɨ jɨ́n tíˈitevíˈiraˈa.” Ayee pu tiuˈutaxájtacaˈa.

16 Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej huaíca, aˈúu mú huáˈajseɨj aˈujna jáˈahuaˈa tɨ ayén téjaˈarájtehuaa huaˈaniuuca jɨmeˈe ɨ́ hebreos tɨjɨ́n Armagedón.

17 Ajta ɨ́ tɨ aráhuaˈapua, aˈɨ́ɨ pu á yaˈucájrɨe ɨ́ cutzapeˈe. Jímeˈen puˈu ayén huarɨ́j, aj pu ˈi seɨj caˈanín jɨ́n tiuˈutaxájtacaˈa tɨ aˈuun aˈutéveecaˈa teyujtaˈa. AˈujnaI, aˈu tɨ aˈutéjvee ɨ́ mej japuan tíˈimuaɨˈɨvajtaca, ayée pu tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna tɨjɨ́n:

—Puˈuri icu, antipuáˈareca’a.

18 Matɨ́ˈɨj mi huatémaxcavaˈaxɨ, majta téniuucaˈa. Jéihua pu ajta tíˈicaˈarajnacaˈa. Ajta jéˈecan huápɨˈɨ huateújcaˈatzɨjxɨ ɨ́ chaanaca. Tɨ́j naˈa tɨ yú eˈiréˈene mej yen huataseíjre ɨ́ teteca íiyen chaanaca japua, capu jaˈanáj ayén huateújcaˈatzɨjxɨ. Jéˈecan pu huápɨˈɨ xaa huateújcaˈatzɨjxɨ.

19 Ajta aˈɨ́jna ɨ́ chajtaˈa ɨ́ tɨ veˈée, huaíca pu autátziˈiteca’a. Ajta éˈevatzɨjxɨ ɨ́ huáˈachajtaˈa ɨ́ mej seɨj chuéjraˈa japua éˈemeˈecan. Aˈɨ́ɨ pu Dios, ajta raˈutámuaˈareeriˈi aˈujna u Babilonia tɨ́ˈɨj puaíjtzi raatáˈan tɨ́ˈɨj tíˈiracɨˈɨti ɨ́ tɨ jɨ́n huápɨˈɨ niuˈucamɨˈɨ ɨ́ Dios.

20 Ajta tɨ́j naˈa aˈu tɨ eˈeráahuachi ɨ́ jaj tzajtaˈa, aˈɨ́ɨ pu eˈehuaújpuaˈarixɨ. Capu ajta chéˈe seijreˈecaˈa aˈu tɨ áˈujɨ́rime.

21 Majta mú téetej cáavatzɨ, temuaˈa mevivejméˈe. Temuaˈa pu tijetéjmeˈecaa aˈachú cumu huaícate kiilu. Aˈɨ́mej pu japua rájve ɨ́ teteca. Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ teteca, aˈij mú puaˈa tiraatajé meˈɨ́jna ɨ́ Dios meˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ téetej aˈiné jeíhua mú rajpuaíjtzicaˈa mej miyen cáavatzɨ ɨ́ téetej.

17

Dios pu raˈujxɨ́jte aˈɨ́jna ɨ́ ˈɨ́itaˈa tɨ rutuaacaˈa

1 Aj pu ˈi seɨj tɨ ta japua tíˈivaɨreˈe, tɨ ajta seɨ́j huiteátɨɨcaˈa ɨ́ cutzapeˈe tɨ aráhuaˈapua ará’ase, aˈɨ́ɨ pu mú aˈuvéˈemej, ajta ayén tinaatáˈixaa tɨjɨ́n:

—Iiyaˈa jíi, nee nu muaataseíjrateˈesin aˈɨ́jna tɨ jɨ́n Dios raˈuxɨ́jteˈen aˈɨ́jna ɨ́ ˈɨ́itaˈa tɨ veˈecán jɨ́n tiˈitéveecaˈa, tɨ ajta ramuáˈitɨcaˈa ɨ́ tumin ɨ́ ruhuáˈiraˈa jɨmeˈe. Aˈii pu aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ tɨ aˈuun áˈujca ɨ́ jaj japua tɨ veˈée.

2 ’Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej tíˈaijta íiyen chaanaca japua, aˈɨ́ɨ mú huateújxanaˈacɨre meˈɨ́jna jamuan ɨ́ ˈɨ́itaˈa. Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej íiyen huachéjme chaanaca japua, aˈɨ́ɨ mú majta huateájtaˈarua meˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈɨ́ɨn ˈɨ́itaˈa ayén huaˈutáˈa mej majta jamuan tiˈihuaújxanaˈacɨraˈaten.

3 Aj pu ˈi aˈɨ́ɨn xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios, aˈɨ́ɨ pu nejaˈuvíˈitɨ aˈɨ́jna aˈu tɨ caí éˈe tiˈitɨ. AˈuuI nu ˈɨ́itaˈa huaseíj tɨ aˈɨ́jna japua áˈujcatii ɨ́ tiˈitɨ tɨ paˈu. Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ tiˈitɨ, jeíhua pu jetzen éˈeyuˈusiˈihuacaˈa ɨ́ tɨ jɨ́n ayén ántehuaacaˈa, tɨ ajta jɨ́n aˈij puaˈa

tí'ijxa ɨ Dios. Arahua'apuáca pu huíjmu'uu a'ɨ́jna ɨ ti'itɨ, ajta tamuáamuata'a pua'améca ave'ehuájmee.

4 Tí'inacamua ɨ tɨ ti'itéechen, ajta cíj caj tí'ipa'u. Jéihua pu huápɨ'ɨ ucárujti'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ tɨ oro jín taavíjhua, ajta tetej tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche, ajta perla ti'itɨ. A'ɨ́ɨ pu ajta ru'iteátɨɨca'a ɨ cutzape'e ɨ tɨ oro jín taavíjhua. Ajta a'ɨ́jna jetze ɨ cutzape'e, ti'itɨ pu avé'ejɨsti ɨ tɨ tiú'uxana'avi'iste'e, ajta ɨ tɨ jín huateújxana'acɨre a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a.

5 Ajta ayén té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ cuaatzeájra'an jetze a'ij tɨ ántehuaa.

Neajta inee, canu yaú'itɨée na'araa ne'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a tɨ jíme'en yee: "Babilonia, ɨ tɨ ve'ecán jín ti'itéjvee. Hua'ana'ana a'ɨ́mej ɨ 'uuca ɨ mej ramuá'itɨcɨ ɨ tumin ɨ ruhuá'ira'a jɨme'e. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ jetzen a'uun a'uvé'emej ɨ tɨ tiú'uxana'avi'iste'e íiyen chaanaca japua."

6 Netɨ́'ɨj ni raaseíj tɨ a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a tahuáaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ hua'axuure'e a'ɨ́ɨme ɨ mej rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e ɨ Dios jemi, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej huácuiihuaca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej rá'astijre'e me'ɨ́jna ɨ Jesús. Jé'ecan nu a'ij te'utaseíj netɨ́'ɨj raaseíj.

7 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e, ayée pu tinaatá'ixaa tɨjín:

—¿Aíné 'een jín piyen te'utaseíj? Nee nu muaatá'ixaate'esin a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna tɨ caí ámitɨeere'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ 'ɨ́ita'a, ajta a'ɨ́jna ɨ ti'itɨ tɨ japuan avé'eca, ɨ tɨ ajta arahua'apuáca huíjmu'uu, ajta tɨ tamuáamuata'a ave'ehuájmee.

8 'A'ɨjna ɨ ti'itɨ pej hui raaseíj, a'ɨ́ɨ pu ajmí'i huataseíjre, ajta íjii, capu ché'e ye'e já'ahua'a. Ajta, aúche'e pu a'itaméj a'ujna a'utɨ́ e'etécun tɨ caí a'ij ámitɨeere'e a'achú tɨ ucátee. Méjca'i huáyee pu ajta á'apua'aren a'ɨ́jna ɨ ti'itɨ. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, ɨ mej caí é'eyu'usi'ihuaca'a a'ɨ́jna jetze ɨ yu'uxari a'ij mej ántea'arua, a'ɨ́jna ɨ yu'uxari tɨ jéjcua ɨmuá jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a matíj mena'a pua'amé ruuri huateáturaa ɨ Dios jemi, ayée mú rɨ́'ɨ tiya'useíira muá'aju'u matɨ́'ɨj raaseíj me'ɨ́jna ɨ ti'itɨ a'iné a'ɨ́ɨ pu ajmí'i huataseíjre, ajta a'ájná'ɨmua ɨ'iruurica'a, ajta caí ché'e mé iye'ahua'a. Ajta, aúche'e pu huataseíjre'esin.

9 'A'ijna ɨ niuucari, tɨ hui ja'atɨ yaú'itɨée á'ara'ani, ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati temua'a naa. A'ɨjna ɨ tɨ arahua'apuáca huíjmu'uu, ayée pu hui huataújmua'a tɨjín: A'ɨjna ɨ jɨrí tɨ aráhua'apua ará'ase tɨ japuan á'ujca a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a.

10 'A'ɨ́ɨ mú majta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej tí'aijta, ɨ mej majta aráhua'apua ará'ase. Mua'anxɨ́vi ɨ mej meri á'upua'areca'a. Seij pu'u auj ti'itɨ jín ti'itéjvee. Ajta ɨ seij, capu xɨ seijre'e. Ɨ tɨ ayén huataseíjre'esin, ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e tɨ cíj na'a caj té'eteevi'in.

11 'Ajta, a'ɨ́ɨn ɨ ti'itɨ tɨ ajmí'i huataseíjre, ajta íjii capu ché'e ye'e já'ahua'a, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ ta'aráhuaiica. A'ɨ́ɨ pu ajta huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ mej aráhua'apua ará'ase. A'ɨ́ɨ pu hui ajta á'apua'aren.

12 'Ajta a'ɨ́jna ɨ tɨ tamuáamuata'a ave'ehuájmee, ayée pu hui huataújmua'a tɨjín tamuáamuata'a mú ará'ase ɨ mej tí'aijta. Majta a'ɨ́ɨme, camúu xɨ me'ɨ́jna jín tite'enteájrupi mej mi tiu'uta'aíjta. Maúche'e mú ra'ancuré'asin mej mi cíj mena'a caj tité'eteevi'in a'achú cumu seíj hora mej tiu'uta'aíjta jamuan ɨ ti'itɨ.

13 'Naíjmi'i mú miyen ruxɨ́ej tí'imua'atze. Majta mej raatátuiire'en me'ɨ́jna ɨ ti'itɨj matíj mena'a ɨ mej jín antiújmua'aree, ajta ɨ huá'amuarɨ'eri'ira'a.

14 A'ɨ́ɨ mú hui raaténe'usi'ite'esin me'ɨ́jna ɨ Cáne'a.

'Ajta a'ɨ́in ɨ́ Cáne'a, a'ɨ́i pu hua'utémua'iti a'iné a'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ tavástara'a ɨ́ ti ajta tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ́ ti hua'avásta'a pú'een ɨ́ teite. A'ii pu hui ajta a'ɨ́in pú'een ɨ́ tajtuhuan ti naíjmi'ica tí'aijte'e ɨ́ seica ɨ́ tajtúhuaani. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej jemin seijre'e ɨ́ Cáne'a, a'ii mú a'ɨ́in pú'een ɨ́ ti hua'utajé, ti ajta hua'antíhuau. A'ii mú majta a'ɨ́in pú'een ɨ́ mej caí até'ɨtzea'ara ɨ́ jemin.

15 Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—A'ɨjna ɨ́ jaj ti ve'ée ɨ́ pej hui raaseíj, ɨ́ ti ajta japuan á'ujca a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a ti ramuá'itici ɨ́ tumin ɨ́ ruhuá'ira'a jime'e, a'ii mú a'ɨ́in pú'een ɨ́ teitestemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a, majta ɨ́ teitejra'an, majta ɨ́ mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, ɨ́ mej majta seíj jín tí'ixaxa'a ɨ́ niuucari.

16 'Ajta a'ɨ́jna ti tamuáamuata'a ave'ehuájmee, ɨ́ mej tí'aijta a'ɨ́jna jamuan ɨ́ ti'iti, a'ɨ́i mú rájcha'ɨ́ire'e muá'aju'u me'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a ti ramuá'itici ɨ́ tumin ɨ́ ruhuá'ira'a jime'e. Majta hua'aré'e'itixi'ɨsin ɨ́ teite ɨ́ mej rá'ajaahuate'eca'a. Majta ca'anéeri jín tiracá'ari'ira tíj na'a ɨ́ ti ti'itéechen. Majta raatéci'ɨme ɨ́ huá'ire'ara'an. Majta ra'ateátaira.

17 'Ayee pu té'eme, a'iné Dios pu ayén ca'anírja'a hua'utá'asin mej mi miyen tira'ará'asten a'ij ti a'ɨ́in tí'ijxe'eve'e me'ɨ́jna jime'e mej ruxɨ́ej mena'a tiú'umua'ati. Majta raatátuiire'en ɨ́ ti'iti jemi matíj mena'a ti'iti ɨ́ mej jín antiújmua'aree. Ayee mú raruuren ajta na'a caí ayén te'araúrasten a'ij ti Dios ari tiraataxájtaca'a.

18 'Ajta, a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a ɨ́ pej raaseíj, a'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ chajta'a ti ve'ée ɨ́ ti tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ́ tajtúhuaani ɨ́ mej ti'iti jín títetateí a'u ti na'a íiyen chaanaca japua. —Ayee pu tinaatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ ti ta japua tí'ivaire'e.

18

A'uu pu é'evatzɨjxɨ a'ujna u Babilonia

1 Neajta seíj huaseíj ɨ́ ti ta japua tí'ivaire'e. Aa pu ta japua ve'ecáme'ecaa a'ɨ́jna. Jéihua pu huápɨ'ɨ ti'itij jín antiújmua'aree. Nain japua pu ajta huatátzareajraa íiyen chaanaca japua a'ɨ́jna jime'e ti tétaave'e á ru jetze.

2 Aj pu 'i ca'anín jín huajíjhuaca'a ayén tijín:

—Pu'uri hui é'evatzɨjxi, pu'uri xaa hui é'evatzɨjxɨ a'ujna u Babilonia, ɨ́ chajta'a ti vivéjme. Mu'uri hui me'uun a'uchéjme a'ɨ́ime ɨ́ tiyaaru'u. Pu'uri ajta huá'achi'i pú'een ɨ́ xɨéjniu'ucari ɨ́ mej xána'avisi'i seijre'e. A'uu mú 'é'e á'aseca, matíj mena'a pua'amé ɨ́ pina'ase ɨ́ mej xána'avisi'i seijre'e, ɨ́ tej caí a'atzu huá'axe'eve'e.

3 'Ayee pu hui tiráaruu, a'iné a'ɨ́i pu ca'anírja'a hua'utá'a matíj mena'a pua'amé ɨ́ mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen che'atá mena'a a'ij pua'a huárɨni tíj ajta huaríj a'ɨ́jna ɨ́ Babilonia. A'ɨ́j pu hui jín Dios ayén che'atá na'a puaíjtzi tihua'utá'asin a'iné jé'ecan pu huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Dios. A'ɨ́ime ɨ́ mej íiyen tí'aijta ɨ́ chaanaca japua, matíj mena'a pua'amé jamuan huateújxana'acire. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'itua'araca íiyen chaanaca japua, a'ɨ́i mú hui meri huateújchijteaanitaca'a me'ɨ́jna jime'e mej jeíhua huápɨ'ɨ tí'inecua'atzeca'a mej huápɨ'ɨ tí'ijcha'ɨ́ica a'ɨ́ime. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ti ta japua tí'ivaire'e.

4 Netí'ɨj ni seíj huánamuajri'i ti júte'e teje'icáxajtaca'a ayén tijín:

—Setá'aj hui se'uun huirácɨine mɨ sej neteítestemua'a pú'een, sej si caí seajta siyen auté'ɨtzen tíj a'ɨ́jna, ti ij caí puaíjtzi amuaatá'an ɨ́ Dios a'ij ti a'ɨ́in raatá'asin a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a.

5 'Jee xaa, a'ɨjna ɨ ti jín ayén huarɨj, a'ɨi pu hui ari nain jín auteájturaa ɨ Dios jemi. Pu'uri xáahuí ámitieere'e ijii u ta japua Dios ti é'eseijre'e. Ajta a'ɨin Dios, a'ɨi pu ari ra'utámua'areeri'i tɨj na'a ti jín a'ij pua'a ti'itiújcha'ii.
6 'Ché'e ayén tí'iracɨ'iti tɨj ajta a'ɨin puaíjtzi tihua'utá'a ɨ ti hua'utéemua'iti. Ché'e ajta hui hua'apua tiu'utanájchita tɨj na'a seɨj jime'e ti ayén huarɨj ti a'ij pua'a een. Ajta a'ɨin ɨ vaasu ti jetzen raye'eca a'ɨjna ti jín huateújtɨmua'ira, ché'e hui ayén ra'avé'ejisten a'ɨjna jime'e ɨ ti hua'apua ará'ase ɨ ti jín huateátahuan.
7 'A'ɨi pu hui ahuáujtzaahua ruseɨj, ajta huataújseijrataca'a a'ɨjna jime'e ti jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijcha'iica'a. Ché'e ruxɨ'ej na'a tiráacɨ'iti tɨ'ij rajpuaíitzi á'ara'ani, ajta ti huataújxieemiste'en. Ayee pu hui ti'ixa ɨ ru tzajta'a tijín yee: "A'ɨi pu a'ɨjna jín ti'itéjvee ɨ 'ɨita'a ti tí'aijta, ajta ayén tijín ti caí ruseɨjtaca'a, ti caí ja'anáj ruxieemɨjte'e a'ame."
8 'A'ɨj pu hui jín ca'anacan japuan rávaijtzi seɨj xicaj jime'e ti rajpuaíitzi á'ara'ani. Aj pu xaa tijcuí'ini, ajta ruxieemɨjte'e a'ame. Ajta ayén tirajpuaíitzi a'ame tujri jime'e. Ajta huateáta'iri'ihua, a'iné jeíhua pu raayɨ'iti ɨ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jime'e ɨ tavástara'a, a'ɨjna ɨ Dios ti ra'uxíjte'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ ja'ati ti ta japua tí'ivairе'e.
9 Ajta a'ɨime ɨ tajtúhuaani ɨ mej tí'aijta íiyen chaanaca japua, ɨ mej majta jamuan huateújxana'acire, majta jamuan huateújchijteaanitaca'a, matɨ'ij raaseíj a'utɨ é'ejcitziu a'ɨjna jime'e ti teátaasin, a'ɨi mú ruyeinixɨ'in, majta jíjhuan me'ɨjna jime'e ɨ chajta'a.
10 Majta me'ɨn, á mú imuá a'uhuístɨra'asin me'ɨjna jime'e mej rátziiine'e ɨ ti jín rajpuaíitzi a'ame. Ayee mú ti'ixáata muá'aju'u tijín:
—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee mɨ hui pej chajta'a pú'een ti ve'ée, mɨ pej jeíhua ti'itɨj jín antí'amua'aree, mɨ pej hui Babilonia pú'een, seɨj xicaj pu jín ayén teja'uré'ene ti Dios ma'uxíjte'e.
11-12 Majta a'ɨime ɨ mej tí'itu'araca íiyen chaanaca japua, a'ɨi mú majta ruyeinixɨ'in, majta ruxieemɨjte'e muá'aju'u me'ɨjna jime'e ɨ chajta'a a'iné capu ché'e mé'e ja'ati ti tihuá'unanai ɨ mej tí'itua'araca ti'iti ti na'a mej tí'itici, ti pua'a oro, nusu plata, na'ari tetej ti temua'a tí'ijnajche, ti'iti perla. Majta seica cɨixuri tí'itua'araca. Capu ché'e ja'ati tihuá'ananairan ɨ ti tí'imesti, ɨ ti nacamua, ti ta'atí, ti pa'u. Camu majta ché'e huá'ananaira muá'aju'u ɨ ciyej mej tu'araca ti jeíhua tí'ijnajche na'ari ti'iti cobre nusu tepúusti'i nusu a'ɨjna ɨ tetej ɨ mej racaamete, ɨ mej jín te'entámiimite'en ɨ tepuaij na'ari ɨ chun.
13 Camu majta ché'e miyen tihuá'ananairan ɨ mej cua'ira tijnájchite'en ti'iti tzencá, na'ari ti'iti ti na'a ti naa té'eeca nusu cuaane'e na'ari ti'iti mirra, na'ari cuaane'e ti cuaiina, ti'iti nahuáj, na'ari aceite, na'ari hariina ti rɨ'en, ti'iti triigu, ajta ye'emuaate mej seijre'e huáacasi, na'ari cáne'axi, ajta cahuaayu'u. Ajta, a'ɨjna ɨ carreta mej ru'uve'ejáapuaj muá'aye'i ɨ cahuaayu'u, majta a'ɨmej ɨ mej ca'anéeri jín tí'imuarɨ'e ruxɨ'ej teite jemi, camu mi ché'e tihuá'ananairan.
14 Ayee pu teja'uré'ene a'ij ti ajmí'i té'eyu'usi'ihuaca'a ayén tijín: "A'ɨjna ti temua'a ti'irɨ'een, ɨ pej huápɨ'ɨ raxɨ'eve'eca'a, capu ché'e seíire'e a'ame mú'eetzi jemi. Ajta, naíjmi'i tɨj na'a ti huápɨ'ɨ tí'ijnajche, ajta ti naa seijre'e ɨ pej jín á'atzaahuate'e aseɨj, pepu'uri tejá'urie. Capej ché'e tí'ite'uuni."
15 Majta a'ɨime ɨ mej tí'itu'araca, ɨ mej majta me'ɨjna jín huateújchijteaanitaca'a me'ɨjna jime'e mej tihuá'ananairaca'a, a'ɨi mú a'imuá huahuístɨra'asin, me'ɨjna jime'e mej rátziiine'e muá'aju'u ti Dios puaíjtzi raatá'a. Maújyeinixɨ'in, majta ca'anín jín huataújxieemiste'esin.

16 Ayee mú ti'ixáata muá'aju'u tɨjɨ́n:
—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee pej chajta'a pú'een, tɨ ve'ée, ɨ́ pej pe'ɨ́jna ti'itéchejca'a ɨ́ tɨ mesti tɨ naa 'een, pajta pe'ɨ́jna jɨme'e tɨ nacamua, pajta ɨ́ tɨ pa'u jɨme'e, ɨ́ pej ucá'arujti'iri'i pe'ɨ́jna ɨ́ tɨ oro jɨ́n taavíjhua, pajta pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tetej tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche, pajta pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ perla ti'itɨ.
17 'Seíj hora pu hui jɨ́n, naíjmi'i tiu'uré'axɨ tíj na'a tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajcheca'a.
Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ramɨ́jhuaca me'ɨ́jna ɨ́ baarcu, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'imɨjhuaca me'ɨ́jna jetze ɨ́ baarcu ɨ́ mej é'ecɨɨne ɨ́ jaj japua, majta naíjmi'i ɨ́ mej hua'ité vivi'i, a'úu mú ɨmuá huahuístɨraa.
18 Matɨ́'ɨj raaseíj me'ɨ́jna ɨ́ cɨtzij tɨ ajtiɨ́'ɨmua ájcɨtziujtaca'a, tɨ té'ajtaiira ɨ́ chajta'a, matɨ́'ɨj mi huateújyeineajraa. Miyen tɨjɨ́n:
—¿Ti'ɨtájni máa chajta'a seijre'eca'a tíj amɨjna? Capu hui mé'e é'e chajta'a.
19 Matɨ́'ɨj mi ti'ɨtɨ avá'ujratziiraxɨ ti'ɨtɨ tɨ muiini ɨ́ rumu'úu jetze, mej ruyein, majta ruxɨeemɨ́jte'e. Ayee mú tí'itejijhuaca'a tɨjɨ́n:
—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee hui chajta'a tɨ ve'ée, a'iné mú'eetzi mú jetze huateújchijteaanitaca'a matíj mena'a pua'amé mej tihuá'a'aijte'eca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej baarcu jetze antaciɨ́ca ɨ́ jaj japua. A'ɨ́ɨ mú hui jɨ́n huateújchijteaanitaca'a me'ɨ́jna jɨme'e pej jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijcha'ɨɨca'a. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte.
20 Seajta mú'een, mɨ sej ta japua é'eseijre'e, setáj huataújtemua'ave'en, seajta mú'een, mɨ sej rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e ɨ́ Dios jemi, seajta mú'een, mɨ tɨ Dios amua'antíhua'u, sej si'i tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte, seajta mú'een, mɨ sej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Setáj huataújtemua'ave'en seɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén tejámuaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ra'uxíjte a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a.
21 Aj pu 'i seɨj tɨ ta japua tí'ivaɨre'e, tɨ ajta jeíhua huápɨ'ɨ ruca'ané, a'ɨ́ɨ pu tetej ájtɨɨ tɨ ayén seijre'eca'a tíj a'ɨ́jna ɨ́ mej jín te'á'atɨ'ɨxɨca. Aj pu 'i ra'ateájrɨe ɨ́ jaj tzajta'a tɨ ve'ée. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Ayee pu hui che'atá na'a éeni'ɨcɨ'e raaté'uuna a'ɨ́jna ɨ́ chajta'a tɨ ve'ée, tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Babilonia. Capu ché'e mé'e é'e seíire'e a'ame.
22 'Camu ché'e miyen namuáare'e muá'aju'u a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'icuinaca a'ɨ́jna jetze ɨ́ aarpa nusu a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'icuinaca ruchuicari jɨme'e. Camu hui majta namuáare'e muá'aju'u mú'ejmi jemi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ɨcɨ'ɨsite'e cɨ́'ɨsiti'ira'a jetze na'ari a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ucáaji'ihua muá'aye'i ɨ́ trompeeta jetze. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'imɨjhuaca, matíj mena'a pua'améca, a'ij mej mena'a tiraayɨ́'ɨtɨ, camu hui ché'e mú'ejmi jemi seíire'e muá'aju'u. Camu xaa ne'u a'atzu. Camu majta ché'e namuáare'e muá'aju'u a'ɨ́ɨme ɨ́ mej té'atɨxɨca.
23 'Ajta, capu hui ché'e a'atáa a'ame mú'ejmi jemi ɨ́ taij tɨ huatátza á'aye'i ɨ́ huá'achi'i tzajta'a. Capu ajta ché'e ayén namuáare'e a'ame mej xahuaani'i jɨ́n tiu'utaxáj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej mauchén huanéjne'ɨcheca'a, ajta mej mauchén huávɨɨche, a'iné a'ɨ́ɨme ɨ́ mej mú'ejmi jemi tí'itu'araca'a, a'ii mú me'ɨ́n pú'eene'e ɨ́ mej yen japuan seijre'eca'a ɨ́ chaanaca, ɨ́ mej majta vivejmé'en jɨ́n títetaté'eca'a. Pajta piyen tihuá'ucuanamua matíj mena'a pua'amé ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan pe'ɨ́jna jɨme'e pej piyen huatá'aseijrataca'a pej huápɨ'ɨ naa seijre'e a'ɨ́mej jemi mej mi miyen huárɨni tɨ a'ij pua'a een ɨ́ Dios jemi.
24 A'ii pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een tɨ huá'ucuii naíjmi'ica a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej rɨ́'ɨ tí'iteseijre'eca'a ɨ́ Dios jemi. Jee xaa ne'u, a'ɨ́ɨ pu huá'ucuii matíj mena'a pua'amé huácuiihuaca'a íiyen chaanaca japua, tíj na'a jéjcua ɨmuá, tɨ ajta íjii.

19

A'ɨ́ mú ti'ichuíica júte'e u ta japua

1 Netɨ́'ijtá ni huá'unamuajri'i ɨ́ mej ta japua ca'anín jɨ́n tí'ichuiicaca'a. Cu xɨee jeíhua huápɨ'ɨ ajteáxɨ́reca'a a'ɨ́me ɨ́ mej tí'ichuiicaca'a. Miyen tɨjɨ́n:
Aleluuya, tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ taDioj,
a'iné a'ɨ́ pu ari tu'irájtuaa, a'ɨ́ pu jetze a'uvé'emej ɨ́ tej jɨ́n rɨ́'ɨ tira'utaseíj,
ajta a'ii pu a'ɨ́n pú'een ɨ́ tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree.
2 Tzáahuati'ira'a pu jɨ́n huá'axɨjte'e,
ajta ayén, tiraavíjte'e tɨ a'ɨ́in puaíjtzi hua'atá'aca.
A'ɨ́ pu ari ra'uxíjte a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ve'ecán jɨ́n ti'itéveeca'a,
a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ruhuá'ira'a jɨ́n ramuá'itɨca'a ɨ́ tumin,
tɨ ajta ca'anírja'a hua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej án japuan
huachéejme'ecaa án chaanaca japua mej mi a'ij pua'a huárɨni
me'ɨ́jna jɨme'e mej jamuan huateújxana'acɨre.
Dios pu ajta puaíjtzi raatá'a a'ɨ́jna jɨme'e
tɨ a'ɨ́in 'ɨ́ita'a ayén huá'ucuii a'ɨ́mej ɨ́ mej ravaɨre'e ɨ́ Dios.
3 Majtahua'a mú huajíjhuaca'a miyen tɨjɨ́n:
—Aleluuya, jé'ecan pu jetzen ajcɨtziúuta a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.
4 Majta a'ɨ́me ɨ́ vaujsi ɨ́ mej seité japuan muáacua ará'ase, majta ɨ́ mej muáacua, ɨ́ mej majta ruuri, naíjmi'i mú aicaújtuuxɨ, mej mi raateánajche me'ɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ tɨ e'ecájca ɨpuari japua. Miyen tɨjɨ́n:
—Ché'e ayén teja'uré'enen. Aleluuya.
5 Tɨ'ɨquí seɨj huajíjhuaca'a tɨ a'uun a'utéveeca'a a'ájna vejli'i jetzen ɨ́ mej japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca. Ayen tɨjɨ́n:
Setá'aj rɨ́'ɨ tiraatá'an se'ɨ́jna ɨ́ Dios,
naíjmi'i mú'een mɨ sej ravaɨre'e.
Capu amɨ́n a'ij, tɨ pua'a siyen vivejmé'en jɨ́n títetateí
na'ari sej cɨliéene'e jɨ́n títetateí.

Tɨ́'ij huaténeɨche ɨ́ Cáne'a

6 Netɨ́'ij ni neajtahua'a huá'unamuajri'i a'ímej. Cu xɨee jeíhua huápɨ'ɨ ajteáxɨ́reca'a. Ajta, matɨ́'ɨj tiu'utaxájtaca'a, ayée pu namuajre'eca'a tɨ́j jaj tɨ tetej tzajta'a mɨ'ɨye. Ayee pu ajta namuajre'eca'a cumu mej téniuuca'an. Miyen tɨjɨ́n:
Aleluuya, tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios,
a'iné pu'uri nain jɨ́n tí'aijta a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a ɨ́ tɨ taDioj pú'een.
7 Tiché'e tiyen huatátatemua'ave'en,
teajta tiyen tiraatateújtzi'ire'en,
tej ti rɨ́'ɨ tiraatá'an
a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'ene tɨ a'ɨ́in Cáne'a huaténeɨche.
Ajta a'ɨ́in ɨ́ra'ara'an pu'uri rɨ́'ɨ huaújruu.
8 Ayee pu tiraatá'a tɨ tiu'uteújchejte'en
a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ cɨ́ixuri tɨ mesti, tɨ ajta naa 'een,
tɨ temastájye'i, tɨ caí a'atzu chueemua.
Ajta a'ɨ́jna ɨ́ cɨ́ixuri tɨ naa 'een, a'ii pu a'ɨ́in pú'een a'ij mej meri huarɨ́j a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́j pu xaa jɨ́n ucaújchejte'esin.
9 Ajta ɨ́ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e, ayée pu tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Patá'aj ra'utéeyu'uxa yee: "Rɨ́'ɨ pu tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ tɨ Dios hua'utá'inee mej tiú'ucua'ani jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Cáne'a a'ɨ́jna xɨcáara'an tɨ jetzen huaténeɨchi."

Aj pu 'ɨ ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayen ti'ayajna ɨ́ Dios jemi a'ij nej neuchén timuá'ixaa.

10 Jɨ́me'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, netɨ́'ɨj ni aicántutzi a'u tɨ e'era'ɨ́ɨcajme nej ni raateánajche. Ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Capej hui piyen neruure a'iné nee nu niyen che'atá nena'a tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi patɨ́j mú'ee, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ a'ihuáamua'a ɨ́ mej miyen te'anxájta me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Jesús, majta a'ij tɨ a'ɨ́ɨn huarɨ́j. Patá'aj pe'ɨ́jna huateánajche ɨ́ Dios, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Jesús, a'úu pu jetze a'uvé'emej ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ Dios jetzen me'ecan tí'ixaxa'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

A'ɨ́ɨ pu avé'eca japuan ɨ́ cahuaayu'u tɨ cuánara'a

11 Netɨ́'ɨj ni raaseíj tɨ antacúuni'ihuaca'a u ta japua. Me'ecui xaa, cahuaayu'u pu án a'utéveeca'a. Naa pu tí'icuainara'a, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ japuan avé'eca, ayée mú ratamuá'amua tɨjɨ́n: "Ɨ tɨ nain jɨ́n té'aste, ajta tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'ixaxa'a." A'ɨ́ɨ pu xɨ́'epɨ'ɨn ayén rɨcɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huá'axɨjte'e ɨ́ teɨte a'ij tɨ tiraavíjte'e. Ajta ayée pu che'atá na'a tí'ine'use'e.

12 Yee pu seijre'e ɨ́ jɨ'ɨseáara'an jetze tɨ́j taij tɨ á'ataa. Jé'ecan pu utearújti'ihuajmee ɨ́ curuun ɨ́ mu'úura'an jetze. Ajta jetzen pu té'eyu'usi'ɨ a'ij tɨ ántehuaa. Ajta, capu ja'atɨ yaú'itɨe a'ij tɨ huataújmua'a, sino a'ɨ́ɨ pu'u na'a ruseíj yaú'itɨe.

13 Ayee pu éene'e ti'itéchejca'a ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ tɨ́tɨ'ɨj, ajta xúure'e raaméiri'ihuajme'ecaa. Ayee mú majta raatamuá'a tɨjɨ́n: "A'ɨjna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ Dios."

14 Majta cujta'an huajú'ucaa a'ɨ́ɨme ɨ́ xantaaru'u mej ta japua é'eme'ecan. Ayee mú éene'e ti'itéchejca'a ɨ́ cɨ́ɨxuri, tɨ mesti, tɨ ajta naa 'een. Naa pu tí'icuaina, ajta naa tí'iseijre'eca'a ɨ́ tihuá'acɨɨxu, ajta capu a'atzu tí'ichueemuavi'icaa. A'ɨ́ɨ mú cujta'an huajú'ucaa ɨ́ mé ta'avé'ete'ete a'ɨ́mej japua ɨ́ cahuaayu'u mej cuaiina.

15 Ajta a'ɨ́ɨn niúucare'ara'an, ayée pu huá'aruuren ɨ́ teɨte tɨ́j ja'atɨ ti'itɨ antisíjcheca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ chun. Ayee pu puaíjtzi tihua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ runiuuca. Ca'anéeri pu jɨ́n tíhua'uta'aíjte'esin. Ajta, huá'a japua pu rávaɨjtzi tɨ́j na'a ɨ́ tɨ jɨ́n huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ ɨ́ Dios, tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree.

16 Jetzen ɨ́ cɨ́ɨxure'ara'an, ajta a'u tɨ ajtavé'e ɨ́ chun, ayée pu té'eyu'usi'ɨ a'ij mej ratamuá'amua tɨjɨ́n: "Hua'atajtuhuan a'ɨ́mej ɨ́ tajtúhuaani, ajta, tɨ tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ́ mej majta tí'aijta."

17 Netɨ́'ɨj ni ja'atɨ huaseíj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua. Antɨ́'ɨmua pu a'utéveeca'a ɨ́ xɨcaj jetze. Ca'anín pu jɨ́n hua'utajé matɨ́j mena'a pua'améca ɨ́ pina'ase ɨ́ mej cɨ'ɨcacaj, ɨ́ mej majta rá'ara'ive u júte'e. Ayen tɨjɨ́n:

—Iíye'e xu'u hui, mú a'uvé'eju'un sej si siyen tiú'ucua'ani se'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén tejá'amuamin.

18 'Sej si hui ráacua'ani se'ɨ́jna ɨ́ huá'ahua'ira'a a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'aijta na'ari huá'ahua'ira'a ɨ́ hua'acapítan ɨ́ xantaaru'u. Seajta siyen ráacua'ani huá'ahua'ira'a se'ɨ́mej ɨ́ teteca ɨ́ mej jeíhua rucacá'ane, seajta hui huá'ahua'ira'a ɨ́ cahuaayu'u, seajta huá'ahua'ira'a se'ɨ́mej ɨ́ mej avé'ete'ete. Nain xu hui cua'ani huá'ahua'ira'a ɨ́ teteca, capu amín a'ij tɨ pua'a miyen ruxɨéehua á'ujujhua'ane'en nusu mej ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'eca'a. Capu amín

a'ij ajta tɨ pua'a mej vivejmé'en títetateí nusu miyen cɨliéene'e jín tí'ivaɨre'e. Mú'een xu xaa hui ráacua'ani ɨ huá'ahua'ira'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna tɨ ta japua tí'ivaɨre'e.

19 Netɨ'ɨj ni hua'useíj mej e'etiújseɨre'eca'a a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e, majta a'ɨ́me ɨ mej yen tí'aijta i chaanaca japua. Huá'a jamuan ɨ ruxantaaru'ustemua'a, a'ɨ́ mú e'etiújseɨre'eca'a mej mi raaténe'usi'ite'en me'ɨjna ɨ tɨ avé'eca ɨ cahuaayu'u japua, majta me'ɨ́mej ɨ xantaaru'ustemua'ame'en.

20 Ajta a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e, a'ɨ́ pu huatévi'iri'ihuaca'a a'ɨjna jamuan tɨ hua'itzi jín tí'ixaxa'ata'a a'ɨjna jetze me'ecan. Ajta, a'ɨjna ɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e, a'ɨ́ pu tiu'umuáɨej ɨ mej jín rɨ'ɨ tira'utaseíj. Ayee pu 'een jín huá'ucuanamua a'ɨ́mej ɨ mej ra'ancuré'a me'ɨjna ɨ mej huá'a jetze á'ayu'usi'i a'ij tɨ ántehuaa a'ɨjna ɨ ja'atɨ. Majta raateánajcheca'a a'ɨjna ɨ ti'itɨ tɨ ayén éene'e seijre'e tíj a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e. Mej jíme'en huavívi'iri'ihuaca'a a'ɨ́mej ɨ mej hua'apua, matɨ'ɨj mi me'an huaje'etéehua'axɨ ruurica a'ájna já'ahua'a a'alaguun a'u tɨ azufre jín á'ataa.

21 Ajta, a'ɨjna tɨ cahuaayu'u japua avé'eca, a'ɨ́ pu ayén huá'aruu ɨ seica ɨ mej rá'astijre'eca'a me'ɨjna tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e. A'ɨ́ pu ruseíj huá'ucuii a'ɨjna jime'e ɨ runiuuca tɨ ayén tí'ivaɨre'e tíj chun tɨ 'aíjninei téne'etze'en. Majta naíjmi'i ɨ pina'ase, a'ɨ́ mú huáju'uxai temua'a jeíhua me'ɨjna jɨme'e ɨ huá'ahua'ira'a a'ɨ́mej ɨ mej huácuiihuaca'a.

20

Cɨríistu'u pu nu'u tiu'uta'aíjta seíj vi'ira'a nine'ira'a

1 Netɨ'ɨj ni seíj huaseíj tɨ ta japua tí'ivaɨre'e. U júte'e pu ve'ecáme'ecaa. A'ɨ́ pu ajta yaavi huáchuisime'e a'ɨjna tɨ jín te'iteáanan a'u tɨ e'etécun tɨ caí a'ij ámitɨeere'e a'achú tɨ a'ucátee. A'ɨ́ pu ajta huapíjsime'e ti'itɨ cadeena, tɨ vivéj.

2 Aj pu 'i raatéevi'i a'ɨjna ɨ cu'ucu'u, a'ɨjna tɨ jéjcua ɨmuá huataseíjre. A'ii pu a'ɨ́n pú'een ɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjín tiyaaru'u, ajta Satanás. Aj pu 'i ra'ijtápe tɨ ij á'ateevi'in a'achú cumu seíj vi'ira'a nine'ira'a.

3 Aj pu 'i a'uun ya'ucájrɨe a'u tɨ e'etécun. Ajta ra'iteáana. Ti'itɨ pu ajta ancáavi'ijte tɨ'ɨj caí ché'e huá'acuanamua a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan ajta na'a caí te'entipuá'ajte'en seíj vi'ira'a nine'ira'a. Aj pu 'i xaa, ayén tiú'ujxe'eve'e mej rá'ijxɨjta tɨ'ɨj a'atzu á'ateevi'in tɨ ruxɨéehua á'uche'ecane'en.

4 Netɨ'ɨj ni ɨpuari tiu'uséij, neajta ne'ɨ́mej ɨ mej jetzen acáte'ete'e. A'ii mú a'ɨ́n pú'een ɨ mej ra'ancuré'a mej me'ɨjna jín antiújmua'areere mej hua'uxɨjte'en ɨ teɨte. Neajta á'iyen huá'axɨejniu'uca huaseíj a'ɨ́mej ɨ mej huá'ijveichixɨ ɨ hua'amu'úu jetze me'ɨjna jɨme'e mej tiu'utaxájtaca'a me'ɨjna jetze me'ecan ɨ Jesús, majta me'ɨjna jɨme'e mej rá'astijre'eca'a me'ɨjna ɨ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ Dios.

Majta a'ɨ́me, camu raateánajcheca'a me'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e, camu majta raateánajcheca'a ɨ tɨ ravaɨre'e. Camu majta ra'ancuré'a ɨ tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ huá'acuaatze'e nusu ɨ huá'amuajca'a jetze a'ij tɨ ye'í ántehuaa a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e. A'ɨ́ mú majta huatarúj jamuan ɨ Cɨríistu'u, majta me'ɨjna jín ti'itevée muá'araa matíj tajtúhuaani tíj na'a seíj vi'ira'a nine'ira'a jɨme'e.

5 A'ii mú a'ɨ́n pírɨcɨ ɨ mej amuacaí huatarújsin ɨ mej meri huácuii. Majta ɨ seica, ɨ mej meri huácuii, camu miyen majtáhua'a huatarúj ajta na'a caí te'entipuá'are seíj vi'ira'a nine'ira'a.

6 Rí'i pu tiraatá'a í ja'ati ti ayén tí'ijci'iti, ti ajta huatarújsin huá'a jamuan í mej anáaté'ee aitaju'un huá'a tzajta'a í mi'ichite. Rí'i pu tiraatá'a a'iné Dios pu ari huateúra'ate í ru jemi a'íjna í ja'ati. Capu ajta ché'e ri'iríista a'ame ti ajtahua'a huámi'ini tíj na'a rusén jime'e, sino ayée pu a'íjna jín te'enteáruti tí'ij ti'iti jín tí'ivaire'e í Dios jemi, ajta jemin í Ciríistu'u. A'íi pu jamuan tiu'uta'aíjta. Ayee pu a'ateevi'i a'achú seíj vi'ira'a nine'ira'a.

Dios pu ra'antimuá'iti í tiyaaru'u

7 Tí'ij te'entipuá'are í seíj vi'ira'a nine'ira'a, aj pu 'i ayén huatátuiihua a'íjna í Satanás a'ujna a'u ti aiteánami'ihuaca'a.

8 Ti'iquí a'itaméj tí'ij huá'ucuanamuan a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, matíj mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua, tíj na'a Teijmata'a púime'en, ajta Huáahuata púime'en, ajta Cuameche, ajta Tzareeme'en. A'ímej pu tíseire'esin í mej miyen huataújmua'a tijín Gog, ajta a'ímej í seica í mej miyen huataújmua'a tijín Magog. Ayee mú ará'ase a'achú ti caj tí'itiej í sej ti huaca a'utí e'eve'e'ástime í jaj ti ve'ée. Ajta a'íin í cu'ucu'u huá'ajseire'esin mej mi huaténe'use'en.

9 Matí'ij mi nain japua á'ujujhua'ane'e tíj na'a ti auuyaúj í chuej japua. Matí'ij mi rajnáj a'u mej te'uté'inaamuaca'a a'íime í mej rí'i tí'iteseijre'e í Dios jemi, majta rajnáj me'íjna í chajta'a ti huápi'i hua'aráanajche a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios. Ajta, taij pu u e'icájve u ta japua. Ajta hua'uteátaij a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e í tiyaaru'u.

10 Ajta a'íin í tiyaaru'u ti huá'ucuanamua, a'úu pu e'eteáriiihuaca'a a'utí a'alaguun a'u ti azufre jín á'ataa, a'u ti ajta é'eseijre'e a'íjna í ja'ati ti huápi'i á'atesi'ire'e, ajta a'íjna ti ravaire'eca'a, a'íjna ti hua'itzi jín tí'ixaxa'ata'a a'íjna jetze me'ecan ti huápi'i á'atesi'ire'e. A'uu mú mi rajpuaíitzi muá'aju'u nain xicaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a tíj na'a rusén jime'e.

Dios pu huá'axijte'e a'utí é'eseijre'e í ipuari ti ve'ée

11 Netí'ij ni ipuari huaseíj ti ve'ée. Naa pu tí'icuainara'a. Neajta ne'íjna huaseíj í ti acájca. Ajta í chaanaca, ajta a'íjna í ta japua, é'e huaújpua'arixi me'íjna jemi. Camu ché'e mé'e jé'eseijre'eca'a.

12 Netí'ij ni ne'ímej huaseíj í mej meri huácuii, í mej vivejmé'en jín títetaté'eca'a, majta í mej ciliéene'e jín tí'ivaire'eca'a. A'uu mú e'eré'eveeca'a me'íjna jemi í ipuari. Majta seica ra'utácuuraca'a í yu'uxari. Majta seíj autácuuraca'a í yu'uxari ti jetzen té'eyu'usi'i a'ij mej ántea'arua í mej miyen ruuri huateáturaasin í Dios jemi. Dios pu ajta hua'uxíjte a'ímej í mej meri huácuii me'íjna jime'e a'ij ti té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze, í ti jetzen ayén té'axa a'ij mej huaríj matí'ij mauj ruurica'a, seij ajta seij.

13 Matíj mena'a pua'amé í mej aujámi í jaj tzajta'a, a'íi mú huatarúj. Majta í seica, í mej huácuii a'utí na'a, capu amín ti'iti pírici í ti huá'ucuii na'ari a'utí a'uteájturaa í huá'axiejniu'uca, naíjmi'i mú majtáhua'a huatarúj. Ajta Dios pu naíjmi'ica a'uxíjte a'íjna jime'e a'ij mej titetiújcha'iica a'ati'ij mauj ruurica'a.

14 Jíme'en pu'u hua'uxíjte, a'íi pu ra'upuá'ajte naíjmi'ica ti tí'itecui'ica, ajta a'ujna a'u mej a'uteájturaa í mej meri huácuii, í ti ayén téja'arájtehuaa tijín Hades. Naíjmi'ica pu atéehua'axi a'ujna jetze í a'alaguun ti azufre jín á'ataa. A'ii pu a'íin pú'een í mej hua'apuaca jetze huácui'ini, mej me'uun a'uteáturaasin a'ujna jetze í a'alaguun ti azufre jín á'ataa.

15 Ti pua'a caí ayén té'eyu'usi'ihuacajche'e a'ij ti seij ántehuaa a'íjna jetze í yu'uxari ti jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij mej ánte'arua a'íime í mej

ruuri huateáturaasin ɨ Dios jemi, ayée pu tí'ijruuren a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ caí é'eyu'usi'ihuaca'a. Dios pu ra'atéjɨsin a'ujna jetze ɨ a'alaguun tɨ azufre jɨ́n á'ataa.

21

Dios pu rajéjcuare'e ta japua tɨ seijre'e, ajta ɨ chaanaca tɨ yen seijre'e

1 Netɨ́'ɨj ni raaseíj á júte'e tɨ ari jéjcuacan jɨ́n seijre'e. Ajta ɨ chaanaca, ayée pu che'atá na'a jéjcuacan jɨ́n seijre'e. Ajta á júte'e tɨ mí'ime'ecan, ajta ɨ chaanaca tɨ mí'ime'ecan, capu ché'e mé'e jé'eseijre'eca'a. Ajta ɨ jaj tɨ ve'ée, capu ajta ché'e seijre'eca'a, a'iné naíjmi'i pu e'ehuaújpua'arixɨ.

2 Netɨ́'ɨj ni raaseíj tɨ á ve'ecáme'ecaa á júte'e a'u tɨ Dios é'eseijre'e a'ɨ́jna ɨ chajta'a tɨ Dios huateúra'ate. Ayee pu téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Jerusalén tɨ jéjcua. Ayee pu huaújruu a'ɨ́jna ɨ chajta'a tɨ́j ajta 'ɨ́ita'a rɨ́'ɨ tiu'uteújchejte tɨ́'ɨj ari huatéviche'esin.

3 Netɨ́'ɨj ni ráanamuajri'i tɨ ca'anín jɨ́n tiu'utaxájtaca'a ɨ ja'atɨ tɨ a'uun a'utéveeca'a jemin ɨ ɨpuari. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Xaaseíj, mú'een, a'iné pu'uri hui huataseíjre'esin huá'a jemi ɨ teteca a'ɨ́jna ɨ chi'ira'an ɨ Dios. A'ɨ́ɨ pu huateáturaasin huá'a jemi, majta a'ɨ́ɨme, a'ɨ́ɨ mú teɨtejra'an pú'eene'e muá'aju'u. Ajta ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu ruseíj seíire'e a'ame huá'a jemi.

4 'Rɨ́'ɨ pu hui tihua'utá'asin mej mi caí ché'e ti'itɨj jɨ́n ruxɨéemɨste'e. Camu ché'e cui'ini. Camu ché'e me'ɨ́jna jɨ́n ruxɨéemɨste'e muá'aju'u me'ɨ́jna jɨme'e tɨ seɨj huamɨ́'ɨ. Camu majta ché'e ruyeine muá'aju'u; camu ché'e miyen tirajpuaíitzi muá'aju'u me'ɨ́jna jɨme'e tɨ ti'itɨ huá'acucui'i, a'iné a'ɨ́jna ɨ tɨ mí'ime'ecan, a'ɨ́ɨ pu ari e'ehuaújpua'arixɨ. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ.

5 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tɨ ɨpuari jetze acájca, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Me'ecui xaa, naíjmi'i ɨ tɨ tí'iseijre'e, nee nu hui rajéjcuare'e.

Ajta ayén tɨjɨ́n:

—Autéeyu'uxa a'ɨ́jna, a'iné nee nu tzáahuatɨ'ira'a jɨ́n tí'ixaxa'a ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna.

6 Aj pu 'ɨ ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Pu'uri icu. Antipuá'areca'a. Nee nu hui ne'ɨ́n pú'een i nej amuájca, neajta i nej uvé'eteajtɨ. Nee nu jéjcua ɨmuá huataseíjre, neajta nain nu tiú'utaahuaca'a tɨ yen tí'iseijre'e. Neajta nu nain jɨ́n ranaíjmire'e tɨ́j na'a tɨ ajta tí'iseijre'e. A'atɨ tɨ na'a tɨ neetzi jemi á'ujca'anen nej ni niyen tiraatá'an ɨ tɨ tirá'aturaate'e ɨ tzajta'an, huáapua'a nu tiraatá'asin ne'ɨ́jna ɨ jaj tɨ a'uun eiráninei a'u tɨ e'ejaíjxa. Nee nu xaa jaj raatá'asin ɨ tɨ jɨ́n ruuri a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

7 'Ajta, a'ɨ́ɨn tɨ tiu'utéemua'itɨ, ayée pu tí'ijcɨ'ɨtɨ. Nee nu Diojra'an pú'eene'e na'ame, ajta a'ɨ́ɨn, niyauj pu pú'eene'e a'ame.

8 'Majta a'ɨ́ɨme matɨ́j mena'a pua'amé mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨ́ɨ neetzi jemi, ayée pu tihuá'acɨ'ɨti mej me'uun a'uteáturan a'alaguun tɨ azufre jɨ́n á'ataa. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej jɨ́n hua'apuaca jetze huácui'ini. A'uu mú a'uteáturaasin a'ɨ́ɨme ɨ mej caí á'ujca'ane mej rajpuaíjtzi neetzi jetze me'ecan, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej caí té'atzaahuate'e, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej huá'anahua'aca naíjmi'ica, ɨ tɨ'ɨríi, mé 'uuca, majta mé teteca. Majta seica me'uun a'uteáturaasin. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej tí'itecui'ica, majta ɨ mej ruxána'acɨre'e, majta ɨ mej tí'ichahuaara, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej rana'amiche me'ɨ́jna ɨ tɨ caí Dios pú'een,

majta matíj mena'a pua'amé tí'ihua'itaca. Matíj mena'a pua'amé mej miyen 'een, a'úu mú a'uteáturaasin a'alaguun. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Dios.

Jerusalén ti jéjcua

9 Aj pu 'i, seij pu á e'iré'ene ineetzi jemi. A'ii pu a'íin pú'eene'e seij ti ta japua tí'ivaire'e ti huá'a jetze ajtéme'ecan í mej aráhua'apua ará'ase, í mej ru'itetú'utujme'ecaa í cutzape'e ti ajta aráhua'apua ará'ase. Ajta a'íjna tzajta'a í cutzape'e, a'íi pu urámuaaca'a seij ajta seij í cu'ini'ira'a í mej jín rajpuaíjtzica'a í teite í mej yen seijre'eca'a japuan i chaanaca, í ti ajta aráhua'apua ará'ase. Ayee pu tinaatá'ixaa tijín:

—Iiya'a jíi, nee nu hui timuaataseíjrate'esin ne'íjna í ti jemin te'ataújratziiri'i í Cáne'a ti íra'ara'an pú'eene'e a'ame.

10 Jíme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, aj pu 'i a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huateájturaa ineetzi jemi. Aj pu 'i a'uun neja'uví'iti a'u ti jirí a'utacá'a, ti huápi'i ájtee, ti ajta ve'etí á a'utacá'a. Aj pu 'i tinaataseíjrate a'íjna í chajta'a í Dios ti huateúra'ate ti ayén téja'arájtehuaa tijín Jerusalén. A'uu pu u ta japua e'icáme'eca'a a'ujna ti Dios é'eseijre'e.

11 Naa pu ti'itemastájye'icaa tíj ajta Dios huápi'i naa seijre'e. Ajta a'íjna í ti temastájye'icaa, ayée pu seijre'eca'a tíj tetej ti huápi'i tí'ijnajche, ti ajta naa tí'itatzaj tíj a'íjna í cristal. Ayee pu ajta seijre'eca'a tíj a'íjna í jaspe.

12 Jaxu'u pu jín tiré'anami'i a'úu ti ve'etí a'utacá'a, ti temua'a té'ejtee. Tamuáamuata'a japuan hua'apua pu ará'axcaa a'u ti é'epueerta. Majta a'íime í mej majta tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e, a'úu mú a'ité'u'upu'ujme'ecaa a'u ti é'epueertajme seij ajta seij. Ajta, í puéerta jetze, seíj jetze ajta seij, ayée pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij mej ánte'arua a'íime í teitestemua'ame'en í mej huá'a jetze airaújneijte a'ímej jetze í yaújmua'ame'en a'íjna í Israél teecan.

13 U Teijmata'a újme'en, huaicacié pu é'epueerta, ajta Tzareeme'en újme'en, ajta huaicacié pu ajta é'epueerta. Ayee pu che'atá na'a, huaicacié tá'apueerta ajta u Cuameche újme'en, ajta u Huáahuata újme'en huaicacié pu ajta é'epueerta.

14 Ajta tamuáamuata'a japuan hua'apua pu te'ará'ase í ti tajé'este í ti ajta japuan ájtaavijhuaca'a í jaxu'u ti jín curé'anami'ihuaca'a í chajta'a. Ajta a'íjna jetze í ti tajé'este, ayée pu té'eyu'usi'i a'ij mej ánte'arua a'íime í mej majta tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, í ti ajta Cáne'a hua'antíhuau mej mi me'ín tejá'uxajtane'en me'íjna jetze me'ecan.

15 Ajta a'íin ti tí'ine'ixaate'eca'a, a'íi pu ti'iti huitéchueeca'a cumu ti'iti ciyej ti oro jín taavíjhuaca'a. A'ii pu a'íin pú'eene'e ti jín raaté'itien a'achú ti auuyaúj í chajta'a, ajta a'achú ti antayaúj í puéerta, ajta a'achú ti ájtee í jaxu'u.

16 Ruxí'ej pu huatatíti'ijmee. Ayee pu che'atá naa huatátee tíj ajta auuyaúj. Ajta a'íin raaté'itiee í chajta'a a'íjna jime'e í ciyej. Ayee pu huatátee í chajta'a a'achú cumu hua'apua vi'ira'a kilómetros. Ayee pu che'atá na'a auuyaúj; ayée pu che'atá na'a ájtee.

17 A'íi pu ajta raaté'itiee a'íjna í jaxu'u. Ayee pu che'atá na'a tiraaté'itie matíj tí'ijri'ire í teteca. Ayee pu ájtee a'achú cumu huaícate japuan anxívi meetro.

18 Ajta í jaxu'u, tetej pu jín ájtaavijhuaca'a mej miyen ratamuá'amua tijín jaspe. Ajta a'íin í chajta'a, nain pu jín taavíjhuaca'a a'íjna jime'e í oro ti naa té'ajtaave'e tíj í viidrio.

19 Ajta a'ɨjna ɨ tɨ tajé'este, tɨ ajta japuan ájtaavijhuaca'a a'ɨjna ɨ jaxu'u ɨ tɨ jɨn curé'anami'i ɨ chajta'a, naa pu rɨ'ɨ tí'irúurijhuaca'a tɨj na'a tɨ é'eseijre'e a'ɨjna jɨme'e ɨ tetej tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche. A'ɨjna tɨ seɨj, a'ɨɨn pú'eene'e ɨ jaspe. Ajta ɨ tɨ hua'apua, zafiro pu pírɨcɨ. Ajta ɨ tɨ huaíca, a'ɨɨ pu pú'eene'e a'ɨjna ɨ ágata tɨ siɨɨchira'a. Ajta ɨ tɨ muáacua, a'ɨɨ pu pírɨcɨ ɨ esmeralda, tɨ rú'aarara'a.

20 Ajta ɨ ta'anxɨvi, a'ii pu a'ɨɨn pú'een a'ɨjna ɨ ónice tɨ yú'uxare'e. Ajta ɨ ta'arájsevi, a'ɨɨ pu pírɨcɨ a'ɨjna ɨ cornalina tɨ í'ipa'u. Ajta ɨ seɨj, ɨ tɨ aráhua'apua, crisólito pu pírɨcɨ tɨ teuúmuara'a. Ajta ɨ seɨj, ɨ ta'aráhuaiica, berilo pu pírɨcɨ tɨ rú'aarara'a seijre'e, ɨ tɨ ajta cɨj caj tí'iteuumuara'a. Ajta ɨ tɨ aramuáacua, a'ɨɨ pu pírɨcɨ ɨ topacio tɨ naa tí'iteuumuara'a, tɨ ajta naa tí'itatzaj. Ajta ɨ seica, ayée pu tí'een. Ɨ tɨ tamuáamuata'a, a'ɨɨ pu pírɨcɨ ɨ crisoprasa tɨ naa tí'iteuumuara'a, tɨ ajta cɨj tí'iru'aarara'a. Ajta ɨ tɨ tamuáamuata'a japuan seɨj, jacinto pu pú'een tɨ taɨjravi'in jɨn nacamua. Ajta a'ɨɨn tɨ tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ii pu a'ɨɨn pú'eene'e a'ɨjna ɨ amatista tɨ naa ti'ijámua'ara.

21 Ajta a'ɨjna ɨ puéerta tɨ tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ɨɨ pu jɨn taavíjhuaca'a a'ɨjna jɨme'e ɨ perla, seɨj ajta seɨj ɨ puérta, seɨj jɨme'e ɨ perla. Ajta ɨ caaye jetze, nain pu oro jɨn taavíjhuaca'a tɨ ajta ayén naa tí'itatzaj tɨj a'ɨjna ɨ viidrio.

22 Neajta nu niyen raaseíj tɨ caí teyuu mé'e é'ehua'acaa a'ujna chajta'a a'iné a'u tɨ na'a a'ujna chajta'a miyen rana'amiche me'ɨjna ɨ tavástara'a, ɨ Dios, a'ɨɨn tɨ nain jɨn antiújmua'aree, majta me'ɨjna ɨ Cáne'a.

23 Capu ajta ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn xɨcaj hua'atátzavi'ira túјca'ari tzajta'a huá'a japua ɨ teɨte. Capu ajta ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn máxcɨra'i tátzave'e tíca'ari tzajta'a, a'iné a'ɨjna ɨ tɨ Dios jɨn ruseíj temastájye'i, a'ii pu a'ɨɨn pú'een tɨ hua'atátzavi'ira huá'a japua. Ajta, a'ɨjna ɨ Cáne'a, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tatzari tɨ huá'a jemi huatátza.

24 Ajta a'ɨjna tɨ hua'atátza huá'a japua ɨ mej me'uun huachéjme chajta'a, a'ɨɨ pu hua'atátzavi'ira a'ame huá'a japua a'ímej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Majta a'ɨɨme ɨ mej tihuá'aijte'e a'ɨmej ɨ mej yen huachéjme i chaanaca japua, a'úu mú a'uvé'eju'u muá'aju'u u chajta'a mej mi rɨ'ɨ tiraateájtuaani ɨ Dios nain jɨme'e ɨ mej jɨn rutémua'ave'e, majta nain jɨn mej tí'ijcha'ɨɨ tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijnajche.

25 Camu ja'anáj te'iteánajsin túјca'ari tzajta'a a'u tɨ é'epueerta a'ujna chajta'a. Capu ajta ja'anáj huatétɨca'ari a'ujna.

26 A'uu mú ye'aráasin ɨ mej ve'ecán jɨn títetateí, ajta ɨ tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijnajche, tɨ ajta naa tí'iseijre'e. Ayee mú raruuren matɨj mena'a pua'amé seɨj chuéjra'a japua mej é'eme'ecan.

27 Capu rɨ'ɨrɨísta a'ame tɨ ti'iti tɨ xána'avi'ire'e pú'een a'uun a'uteáturan a'ujna chajta'a. Capu ajta hua'atá'acare'en mej mi me'uun a'uteárute a'ɨɨme ɨ mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ na'ari a'ɨɨme ɨ mej tí'ihua'itaca sino a'ɨɨme mu'u me'uun a'uteáruti ɨ mej jɨme'en ayén té'eyu'usi'i a'ij mej ánte'arua a'ɨjna jetze ɨ yu'uxari ɨ mej miyen ruurican huateáturan me'ɨjna jemi ɨ Cáne'a.

22

Jɨme'en ɨ játe'ana, ajta ɨ cɨyej tɨ a'uun é'eseijre'e

1 Aj pu 'i tinaataseíjrate a'ɨjna ɨ játe'ana tɨ jetzen 'airáanej a'u tɨ a'utéjvee ɨ ɨpuari tɨ jetzen acájca ɨ Dios, ajta a'ɨjna ɨ Cáne'a. Ajta a'ɨjna ɨ jaj tɨ mɨ'ɨye,

temua'a pu naa tiú'ujmua'atɨ. Naa pu ajta tí'itatzaj tíj ɨ cristal. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ jaj ɨ tɨ caí ja'anáj ateáxɨ'ɨsin.

2 Já'ita'a pu mɨ'ɨye ɨ caaye jetze tɨ a'uun a'utaníne'i ɨ chajta'a jetze.

Ajta, cɨyej atavéejme'ecaa a'utí e'eve'e'ástɨme ɨ jaj, seica a'u tɨ púјme'en, ajta seica u jetze púјme'en. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ cɨyej ɨ mej jɨ́n ruuri muá'ara'ani. Tamuáamuata'a japuan hua'apua pu ará'ase ɨ tɨ jɨ́n taaca tíj na'a seíj máxcɨra'i jetze pɨ́tí'irɨjca, aj pu 'ij ajta seica jɨ́n taca'an a'ɨ́jna ɨ cɨyej. Ajta ɨ xamua'ira'an, ayée pu tí'ivaɨre'e mej mi me'ɨ́jna jɨ́n huaújrujte'en a'ɨ́ɨme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

3 Capu ché'e a'uun seíire'e a'ame ɨ ti'itɨ tɨ Dios ayén tiraaxí'epɨ'ɨntare tɨ ayén puaíjtzi tiraatá'an sino a'úu mú a'ujté'e muá'aju'u ɨ Dios jamuan, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej me'uun huachéjme me'újna chajta'a jamuan a'ɨ́jna ɨ Cáne'a. A'ɨ́ɨ mú tiu'uta'aíjta, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'ivaɨre'e, a'ɨ́ɨ mú raná'amiche'e muá'aju'u.

4 A'ɨ́ɨ mú jemin seíire'e muá'aju'u, ajta aj pu e'eseíire'e a'ame aj huá'acuaatze'e a'ij tɨ ántehuaa a'ɨ́jna.

5 Capu ché'e ja'anáj huatétɨca'ari a'ujna. Capu ché'e ruxe'eve'e a'ame mej miyen tatzari jɨ́n huateújtatzavi'i na'ari ayén tɨ hua'utétatzavi'in ɨ xɨcaj, a'iné a'ɨ́ɨ pu tavástara'a tɨ ajta Dios pú'een, a'ɨ́ɨ pu hua'atátzavi'ira a'ame. Majta a'ɨ́ɨme, a'ɨ́ɨ mú tí'aíita muá'aju'u tíj na'a rusén jɨme'e.

Tɨ́'ɨj uvé'enen ɨ Cɨrístu'u

6 Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee pu hui ti'ayajna a'ij nej tí'imua'ixaate'e a'iné tzáahuati'ira'a nu jɨ́n ti'ixa. Ajta a'ɨ́ɨn tavástara'a, a'ɨ́jna tɨ u ya'uta'íteca'a ɨ ruxɨ́ejniu'uca tɨ́'ɨj huá'a jemi huateáturan a'ɨ́mej ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, a'ɨ́ɨ pu ari naata'íteca'a i nej ta japua tɨ'ivaɨre'e nej ni tihua'utaseíjrate'en a'ɨ́mej ɨ mej ravaɨre'e ɨ Dios a'ij tɨ tiú'ujxe'eve'e tɨ ca'anacan ayén teja'uré'enen.

7 —Me'ecui xaa, nee nu hui mú a'uvé'emé'e na'ame.

Rɨ́'ɨ pu tiraatá'aca a'ɨ́jna tɨ ayén araúrasten a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna i yu'uxari jetze.

8 Neajta inee, i nej i'i Juan, nee nu ne'ɨ́n pú'een nej ráanamuajri'i, neajta nej raaseíj a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze i yu'uxari. Jɨme'en nu'u niyen tiráanamuajri'i, neajta tiu'uséij, aj nu ni niyen aicántutzi a'u tɨ e'era'ɨ́ɨcajme a'ɨ́jna ɨ tɨ ta japua tɨ'ivaɨre'e, tɨ ajta tinaataseíjrate nej ni raateánajche. Aj nu ni raatenáachejche'en nicu.

9 Ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Capej hui piyen neruure, mú'ee, a'iné ayée nu che'atá nena'a tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi patɨ́j mú'ee, ajta matɨ́j majta a'ɨ́ɨme ɨ a'ihuáamua'a ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, majta matɨ́j mena'a pua'amé araúraste a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze i yu'uxari. Patá'aj pe'ɨ́jna huateánajche ɨ Dios.

10 Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Capej hui rá'avaata ɨ niuucari tɨ a'ɨ́jna jetze á'ayu'usi'i i yu'uxari, tɨ ajta Dios jetze me'ecan ti'ixa, a'iné pu'uri tín a'ájna teja'uré'enejsin a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ́'ɨj naíjmi'i te'entipuá'ari.

11 'Ajta ɨ tɨ hui a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ, ché'e auj ayén a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ. Ajta ɨ tɨ xána'avi'ire'e, ché'e auj xána'avisi'i seijre'e. Ajta ɨ tɨ rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e ɨ Dios jemi, ché'e auj ayén rɨ́'ɨ ti'iseíire'e á'ara'ani.

12 ’¡Me'ecui xaa! Nee nu hui ca'anacan mú a'uvé'emé'e na'ame nej
ni hua'utá'an a'ij ti tiraamuá'itin, nej ni niyen tihua'utá'an matíj mena'a
pua'amé í mej tiraamuá'iti, seij ajta seij, a'ij ti tiraavíjte'e.
13 ’Nee nu ne'ín pú'een i ta'amuájca, neajta i nej tu'uvé'eteajti, neajta
ne'ín pú'een i nej jéjcua imuá huataseíjre, neajta ne'ín pú'een i nej yen
seíire'e na'ame tíj na'a rusén jime'e. Nee nu neajta ne'ín pú'een i nej nejmí'i
huataseíjre tí'ij caí xi ti'iti mé'e seijre'eca'a, neajta nu ne'ín pú'een i nej nain
ancuré'asin tí'ij te'entipuá'ari tíj na'a ti íjii tí'iseijre'e.
14 Rí'i pu tihua'atá'aca a'ímej í mej tí'ija'usica í tiú'ujciixi tí'ij ayén ti-
huá'uci'iti mej me'ínjna jetze ráacua'ani í ciyej í mej jín ruuri huateáturan, mej
mi majta me'uun a'uteárute me'újna chajta'a me'ínjna jetze a'u ti é'epueerta.
15 Ajta á pua'acié, a'úu mú a'uté'uu muá'aju'un a'íime í mej a'ij
pua'a titetiújcha'ii, majta a'íime í mej tí'ichahuaara, majta a'íime í mej
ruxána'acire'e. A'íi mú majta á pua'acié a'uté'uu muá'aju'un a'íime í mej
tí'itecui'ica, majta í mej rana'amiche í ti caí Dios pú'een, majta matíj mena'a
pua'amé í ti ayén tihua'aráanajche ti hua'itzi pú'een, majta í mej tí'ihua'itaca.

Jesús pu te'anxájta

16 —Inee, i nej Jesús pú'een, nee nu u ya'uta'íteca'a mú'ejmi jemi ne'ínjna ti
nevaire'e tí'ij a'íin te'anxájta huá'a jemi a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri mej
mi raateánajche í Dios. Nee nu ne'ínjna jetze huanéj í David teecan. Nee nu
huáacixa'ara'an pú'een a'ínjna í David.

A'íin ti huatéeviche raatá'ineesin ti uvé'enen

17 Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta a'íin ti auchén huatéeviche, ayée
mú ti'ixa tijín:
—Ché'e mú a'uvé'eme'en.
Ajta í ti ranamua, ché'e ajta a'íin ayén tiu'utaxáj yee:
—Ché'e a'íin mú a'uvé'eme'en.
Ajta í ti jetzen á'ujca'ane ti ayén tira'ará'astijre'en, ché'e ja'ati ti na'a
ayén mú a'uvé'eme'en, ché'e ajta huáapua'a ra'ancuré'an í jaj ti jín ruuri
huateáturan.

A'íi pu taatájeevi í Jesús

18 Ayee nu niyen tihua'a'íjcate'e ja'ati ti na'a ti ranamua a'ij ti té'eyu'usi'i
a'ínjna i yu'uxari jetze ti Dios jetze me'ecan ti'ixa, ti pua'a ja'ati ayén seicié
tiu'utaxáj, Dios pu puaíjtzi raatá'asin a'ij ti té'eyu'usi'i a'ínjna jetze i yu'uxari.
19 Ajta ti pua'a ja'ati ra'uré'uuna í ti'iti ti a'ínjna jetze té'eyu'usi'i ti Dios
jetze me'ecan ti'ixa, Dios pu ajta rá'ari'ira a'ínjna tí'ij caí ché'e ráaci'iti ti a'íin
a'ínjna jetze ráacua'ani a'ínjna í ciyej ti jín ruuri á'ara'ani. Capu ajta ché'e ayén
tí'ijci'iti ti a'íin a'uun a'uteárute í chajta'a jetze a'u ti Dios huateúra'ate. Ayej
té'eyu'usi'i a'ínjna i yu'uxari jetze.

Juan pu ayén te'evé'eniuuve

20 Neajta inee, i nej te'anxájta ne'ínjna jime'e, ayée nu ti'ixa ne'ínjna jime'e ti
ayén ti'ayajna nej ca'anacan mú a'uvé'emé'e na'ame.
Ché'e ayén teja'uré'enen, patá'aj yé uvé'enen, tavástara'a, mi pej Jesús
pú'een.
21 Ché'e a'íin tavástara'a ti ajta Jesús pú'een, ché'e a'íin rí'i tihua'utá'an
a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios. Ché'e ayén teja'uré'enen. Ayee
pu te'entipuá'areca'a í niúucare'ara'an í tavástara'a.